

R-5806

CONSILIORVM.

S I V E

RESPONSORVM IVRIS

D. IOANNIS BAPTISTAE

VALENZVELA VELAZQUEZ

NOBILIS HISPANI.

PRIMUM COLLATERALIS CONSILIARII IN REGNO

Neapolis, postea vero in Supremo Italiae Consilio Regentis,

& in Supremo Castellae Senatu Consiliaris, & Cancel-

lariae Granatensis Praesidis, ac demum

Episcopi Salmanticensis.

LIBER SECVNDVS.

Multis ipsius Authoris Additionibus locupletatus, quae his notis [] inclusa
reperiuntur. Et cum Allegationibus a textu chara-

cterum varietate distin-

ctis.

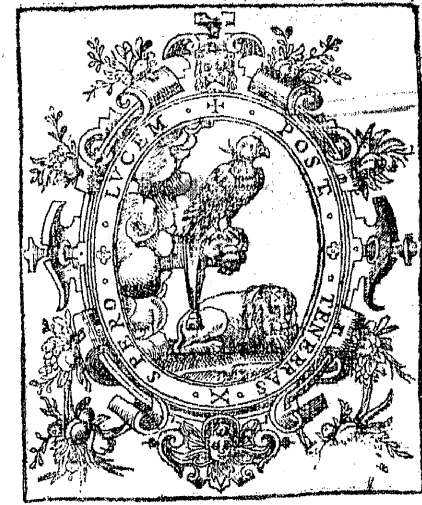
Omnibus utriusque iuris peritis, qui in scholis, & foro Ecclesiastico, & saeculari versantur
adprime utilis, & bonarum artium, politicae, & historiae studiosis
non inueniendus.

Cum Argumentis, Summarijs, & copiosissimo notabilium Conclusionum Indice.

Libro Consiliorum D. Joannis Baptistae Valenzuela Velazquez

Anno

1653.

Cum privilegio. MATRITI ex Typographia Mariae de Quintanes.

Expensis Emmanuelis Lopez Bibliopola.

GRANADA
A
6
957

408 40
Matriti
M. N. J. P. A.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

R-5806

CONSILIORVM.

S I V E

RESPONSORVM IVRIS

D. IOANNIS BAPTISTAE

VALENZVELA VELAZQUEZ

NOBILIS HISPANI.

PRIMUM COLLATERALIS CONSILIARII IN REGNO

Neapolis, postea verò in Supremo Italiae Consilio Regentis,

& in Supremo Castellae Senatu Consiliaris, & Cancel-

lariae Granatensis Praesidis, ac demum

Episcopi Salmanticensis.

LIBER SECVNDVS.

Multis ipsius Authoris Additionibus locupletatus, quae his notis inclusa
reperiuntur. Et cum Allegationibus à textu chara-
cterum varietate distin-
ctis.

Omnibus vtriusque iuris peritis, qui in scholis, & foro Ecclesiastico, & saeculari versantur
adprime utilis, & bonarum artium, politicae, & historiae studiosis
non iniucundus.

Cum Argumentis, Summaris, & copiosissimo notabilium Conclusionum Indice.

*Libro de las Leyes de
del Rey*

Anno

1653.

Cum privilegio. MATRITI ex Typographia Mariae de Quintana.

Expensis Emmanuelis Lopez Biblioplae.

2467/16765

CENSURA LICENTIATI D. CAROLI MURCIA
de la Llana, in Regijs, & aliorum Tribunalium & Aulij
meritissimi Causarum Patroni,
&c.

EX Commissione D. D. Ildefonsi de Morales Ballesteros Toletanæ Ecclesiæ Canonici, & in hac Curia Vicarij Generalis, legi Confilia, & Responfa Domini. semper colendissimi D. Ioannis Baptista Valençuela Velazquez, à Confilij Regijs, & nihil inuenio, vel Fidei, sacris Conclij, Pontificijs decretis, aut moribus difonum; sed omnia iuxta commune, & pium Sanctæ Mariæ Ecclesiæ suffragium doctè, & mirificè congesta. Iudicium profero, non laudem; opus enim iam semel in lucem editum, iterum, ac più desideratum, non solum septies (imò & millies) repetitum Republicæ placebit, & orbi. Sic sentio. In Musæo nostro Matrit. Kalend. Iunij ann. 1649.

Lic. D. Carolus Murcia
de la Llana.

LECTORI.

NON Semel me legisse recordor, Doctos, prudentesque Viros, eorum Consilium, qui sua de iure Responſa ſolent in lucem emittere, non ſolum non improbare, verum commendare ſummoperè præſertim, ſi talia eſſent, quæ ſolidâ continerent doctrinam, nullumque aliud genus ſcriptio- nis eſſe, in quo clariùs æquum ab iniquo, licitum ab illicito diſcerni poſſit, ac ſegregari, laboratur enim plus, quàm in munere interpretandi, cum bono viro conueniat enixè ſtudere, ne quis ſe auctore, vitæ, honoris, aut ei familiaris iacturam, aut detrimentum patiatur, imò ambigua facta cauſarum dirimere ſiue in publicis, ſiue in priuatis, lapſa erigendo, fatigata reparando laborantium ſpem, vitam, & poſteros defendendo. Quare cum & ſemper honeſtum duxerim, vnumquemque noſtrum nõ nunquam aliquid ex ſe promere, quod dignum ſit oculis hominum, vel delectet eos, ne ætatem otioſam, & laboris expertem traduxiſſe videamur, (non enim parum diſtant à morte ſilentia vitæ) & tempore, quo in lucem dedi primum Conſiliorum meorum volumen dixiſſem, nõ de futurâ meæ curæ, vt ſponſionis reſiduum haberetur, amici non tam præcibus mecum agere, ſed tanquam promiſſum ſuo iure exigere cœperunt, vt publicatione aliorum, me fide data exoluerem, ac liberarem, idè ipſorum votis ſatisfacere decreui, non ſine aliquo incommodo propter maximas mei muneris occupationes, quibus priori loco ſatisfacere, ac tempus accommodare necceſſe fuit, ita enim obligatio petebat: Allectus fui etiam, quia, teſtante

Symmach. lib. 7. epist. 125. Symmacho, magna prærogatiua eſt placuiſſe ſapienti, & experimento didiceram, anteriores noſtras in iure vigilias euulgatas, probis, doctis que Viris non inuiſas, ſed ab eis pluriès cum honore commendatas, imò quod ſupra merita eſt à Sanctiſſimo D. N. Gregorio XV. Pontifice tunc maximo pro eius innata benignitate laudatas, demùmque in Vaticana Bibliotheca illius iuſſu repositas. Hæc tamen noua Reſponſa non veluti Delphico oraculo pronuntiata, aut quæ certaminibus Herculis valeant annumerari, nec Pythagorico more accipi volo, ſed quatenus iuridicis rationibus ſulta, & veritati inniti fuerit repertum, præ oculis habens illam M. Tullij ſententiam, dicentis: *Nil velim cuiquam me dicente probari, quod non ante mihi me ipſi probatum ſit.* Quia tamen nullum ſine venia ſolet ingenium placere, ſi in aliquo (Lector amice) lapſus fuerit, aut tirubauit in hac varietate diſcurſu, rogo recto, æquoque oculo videas,

..... procul atra recedat
Inuidia, atque aliò liuentia lamina flectat.
Vale, & Viue.

AR-

ARGUMENTA CONSILIORVM.

LIBRI SECVNDI.

Conf. 101.

AN Prouisor, vel Vicarius, Officialiſſe generalis Episcopi debeat haberi primum locum in Ecclesia, & Archidiaconum præcedere, & quid ſi ſit Canonicus in eadem Ecclesia, & quem

locum debeat habere Episcopus, qui etiam ſit Canonicus in propria Ecclesia, vel alia, aut Regius Conſiliarius, vel de aliquo Collegio, puta Doctorum, & quid obſeruetur inter ſacræ Rotæ Auditores, & in Almo Collegio Neapolitano, pag. 3.

102 Exculpacio damnati ad mortem facta per ſchedulam relictam eius Confeſſario, & de licentia illius publicata poſt executam mortis ſententiam, an releuet. Et de materia reſtitutionis famæ. Et de nullitate confeſſionis ſecundæ iudicialis contrariæ primæ, p. 13.

103 Patroni quando teneantur præſentare Clericos conſanguineos Inſtitutoris, ad Capellaniam, excluſis alijs Clericis, p. 27.

104 Penſio debetur penſionario à die datæ litterarum Apoſtolicarum, quibus fuit reſeruata, non obſtante quòd per aliquod tempus fuerit dilata intimatio ipſarum, debent ſoluere, p. 30.

105 Clericus proximior fundatori, quando præferatur in relictis bonorum, cum onere Miſſarum, & quando declaratio antiqua facta per patronum circa ſucceſſionem ſit attendenda, non apparentibus actis, quia deperdita ſint, & de originarij prælatione, p. 33.

106 Fideicommiſſarius an, & quando poſſit petere aduerſus poſſidentem bona fideicommiſſi, vt caueat de reſtituendo illa adueniente caſu, vel conditione fideicommiſſi. Et quando ſubſtitutio facta ſub conditione, ſi ſine liberis euaneſcat, p. 43.

107 Capitulum Sede Episcopali vacante, & Vicarius ab eo deputatus, an poſſit ſupplere temporum interſtitia, neceſſaria ad ſuſcipiendos ordines, p. 46.

108 Mulus, vel equus conductus ad iter faciendum cum ſella, ſi perierit in itinere, ve hoſpicio, perit domino, & non conductori, qui vſus fuit eo ad laborem deſtinatum, p. 47.

109 Res immobilis, domusve minoris ſi alienetur, alienatio erit nulla. præſertim ſi fuerit emptæ à tutore, & ex quibus colligatur ſimulatio, & probetur fideicommiſſum, & quando minor, qui nullitè alienauit, poſſit contra ſuū factum, & alienationem venire, p. 50.

110 Quale debeat eſſe æquum, & religioſum iudicium Dominorum Regij Conſilij Ordi-

num militarium. & aliorum, qui habent indicare de informationibus captis ſuper nobilitate, & puritate ſanguinis, ſi occurrerit æquiuocatio aliqua (vt aſſolet) in ſimilibus ſuper nomine, aut cognomine, p. 56.

111 Executio ſententiarum trium conformiū fieri poſſit aduerſus emptorem domus litigioſæ, vnâ cum penſionibus, & ſatisfactione damnorum, & deteriorationum propter demolitionem domus, aut mutationem formæ illius, p. 59.

112 Recognitio apocæ facta ſub proteſtatione, quòd eſſet illiquida, & illius virtute nihil deberetur, & facta vigore decreti Iudicis Incompetentis, non nocet in via executiua, neque in ordinaria, p. 65.

113 Mæculorum prælatio ex quibus colligatur in maioratu, & vinculo etiam ad excluſionem mæculi ex femina, p. 75.

114 Conſuetudo cuius efficaciam ſit in ſolutione decimarum, & an ſit valida, quòd paſtores, ſeu domini gregum non ſoluant decimas lanæ in ſua ſpecie, ſed ex pecunia ex illius venditione, fraude ceſſante, peruenta, p. 88.

115 De Reſſione Templariorum, illius progreſſibus, & extinctione, ac origine ordinis militaris S. Mariæ Montefiæ, & S. Georgij de Alfama, & qualiter illius milites adimpleant votum caſtitem conjugalem ſeruando, & poſſint ducere uxorem, & penſiones Eccleſiaſticas ſibi auctoritate Apoſtolica conceſſas retinere, & ſi primas, & ſecundas nuptias cõtra-xerint, p. 92.

116 Hypotheca ſpecialis rei immobilis facta pro aliquo debito cum pacto expreſſo, ac prohibitione non alienandi, donec fuerit ſatisfactum, & quòd alienatio alitè facta ſit nulla, quid operetur in caſu contrauentionis, alienatione facta, inſcio creditore, & an poſſit exequi vigore clauſulæ garentigiæ, & pacti executiui, citato principali debitore, & quid ſi non fuerit citatus ille, in quem alienatio fuit nullitè facta, qualiterve conſularur creditori, vt ſit debitum conſequatur, p. 97.

117 Donatio omnium bonorũ, quæ alias nõ valeret, ſuſtinetur ex reſeruacione vſufructus facta per donantem, qui de fructibus, & prouenientibus ex eis poterit alias donationes maximè remuneratorias facere, p. 100.

118 Socius parietis communis quid poſſit, vel non facere in eo, & an poſſit ſuperædificare in dicto pariete, & vicinus poſtea immittere rigna in pariete ſuperædificato, abſque ſatisfactione expenſarum, p. 103.

- 119 Melloratio tertij, & quinti facta est per viana maioratus, à matre habente filios, & nepotem, an possit reuocari, vel vocaciones prius factæ mutari, & de ratione procomiali quanti sit momenti ad colligendam mentem disponentis, p. 107.
- 120 Clericus originarius, seu patrimonialis alicuius Oppidi, aut Villæ, quomodo & qualiter debeat præferri in præsentatione Capellaniæ institutæ, & dotatæ ab incolis illius Oppidi, aut Vici ei subiecti, & quid de nato in Oppido, quod est caput Vici, p. 123.
- 121 Acta iurisdictionalis Tribunalis Ecclesiastici debent fieri, & actitari coram Notarijs numerarijs illius priuatiuè ad Notarios Apostolicos, & Secretarium Capituli. Et quid in hoc operetur consuetudo, & in expeditione locationum communium reddituum decimalium inter D. Regem pro tertijs, seu duobus nouenis decimarum Episcopum, & alios participantes, & aliqua circa officia inuicem non turbanda, p. 128.
- 122 Iudiciales actus, & contentiosi qualiter intelligantur, & qualis sit iurisdicatio, & auctoritas Episcopi in eius Diocesi, tam circa regimen, quam administrationem decimarum, ipsi cum alijs communium, & circa exigendam rationem ab Oeconomis, seu Administratoribus reddituum fabricæ Cathedralis, & Parochialis, p. 145.
- 123 In iudicijs venit totum illud, quod illius natura patitur, & de vi sententiarum conformium laterum super materia decimali inter Parochum, & alios participes, & de sententia absolutoria, ac qualitate legitimo tempore probanda, p. 150.
- 124 Liberatio alicui legata in vltima voluntate ab infirmo præsertim peste laborante fauorabilis censetur, & de viribus, ac effectu sententiæ arbitrariæ, p. 156.
- 125 Prima instantia causarum ad forum Ecclesiasticum pertinentium tractari debet coram Ordinario, appellatio autem coram Superiore, & quando iurisdicatio censetur legitime præuenta, p. 161.
- 126 Accipiens epistolam absentis, in qua requirebat, & sollicitabat ipsum super satisfactione quantitatum ab eo sibi debitarum, & non contradicens videtur debitum agnoscere, & fateri, præsertim si hoc fiat in præsentia partis, cui delegabatur solutio facienda, & quando confessio possit diuidi, & de verificatione alicuius qualitatis, p. 164.
- 127 Pensionis reductio quibus ex causis excludatur, & congruæ portionis nomine quid habere debeat Parochus titularis, p. 168.
- 128 Beneficiatus, qui fecit homicidium in rixa, non ex eo amittit Beneficium ipso iure, sed potest illud resignare in manibus suæ Sanctitatis ad fauorem certæ personæ, quamuis ellet frater, & gratia ei facta erit valida, non obstante prouisione facta per Ordinarium, p. 173.

- 129 Qualiter succutatur descendens læsis in diuisione bonorum ascendentium, præsertim extraiudicialiter facta, tam respectu capitalium bonorum, quam fructuum, & accessionum, p. 189.
- 130 Patronos non potest amouere sine citatione, & causæ cognitione Clericus Capellaniæ consanguineum testatoris, fundatoris Capellaniæ, legitime præsentatum, & quæ remedia illi comperant, vt manuteneatur in possessione, & qualem iurisdictionem habeat in hoc iudex Ecclesiasticus, non obstante dispositione fundatoris, quod non se intromitteret in Capellanijs, p. 199.
- 131 Incestus, & concubinitus crimina sunt mixti fori, & in illis est locus præuentioni factæ in cognoscendo à iudice seculari, nec potest impediri cognitionem, & punitionem ab eo faciendam per Iudicem Ecclesiasticum, p. 204.
- 132 Relictum pro virginibus maritandis, præsertim consanguineis, pius est, & multum fauorabile, neque in alium vltimum, quamuis pius, potest conuerti. Et quando debeat iam maritalitatis, & an iudex Ecclesiasticus super eo habeat cognitionem, valeat que licentiam concedere alicui ex virginibus, vt oblata sibi occasione nubendi, id efficere valeat sine præiudicio sui iuris, & consequentione relictæ, maxime si patroni requisiti recubabant, aut differebant, & distulere licentiam concedere, p. 207.
- 133 Fideicommissum limitatum ad certam summam veluti quartam Trebellanicam non potest extendi ad reliquam hereditatem, cuius nomine, aut bonorum solium venire, quod super sit, deducto a re alieno, legatis, expensis funeris Testatoris, & suffragiorum pro eius anima, & de vi transactionis, p. 212.
- 134 Bona non possunt vinculari in præiudicium creditorum, & de sententia lata super remedio *l. diffamari, C. de ingenus manumissis*, quando faciat rem iudicariam in alio iudicio, p. 223.
- 135 Clericus primæ tonsuræ proximior Fundatori quando præferatur in Capellania iuris patronatus, quæ non requirit expressè qualitatem Sacerdotij, presbytero remotiori, præsertim habenti beneficium curatum in alio loco diuerso, & distanti ab eo, in quo est fundata Capellania, & ius patronatus alicui competens transit in Monasterium Ordinis Diui Dominici, in quo patronus professus fuit, p. 230.
- 136 Quantitas expensarum alicuius expeditionis factæ in Curia Romana, quatenus possit deferri in iuramentum Curialis creditoris, & qualiter obligari possit vniuersitas alicuius Villæ per suum Procuratorem, p. 243.
- 137 Pensio alicui referuata super aliquo beneficio in permutatione ratione cõsimilis pensionis, quæ ipse alteri debebat soluere, an cesset, extincto onere, & obligatione soluendi illam, p. 247.
- 138 Testamentum in scriptis si fiat à duobus,

an

- an possit, qui superuixerit ex eis aliter disponere, vel non in præiudicium saltem bonorum prædefuncti, & dispositionum ab eo factarum, vel illæ debeant firmæ remanere, & respectu residui fiat locus eius consanguineis venientibus ab intestato, p. 250.
- 139 Patronis duobus existentibus alicuius Capellaniæ, vno masculo, & alia foemina, si conueniant in præsentando Capellanum, præferatur qui fuerit præsentatus à patrono masculino, pag. 253.
- 140 Sequestrium factum absque causæ cognitione est nullum, & virtus viæ executivæ debet adesse à principio, & deliberatione legata qualiter sit obseruanda ab hærede, & quanta sit fides adhibenda libro rationum mercatoris, maxime ad præiudicium tertij, p. 255.
- 141 Instrumentum in Regnis Castellæ quam solemnitate requiritur, vt exequi possit, & quid respectu confessionis partis, pag. 257.
- 142 Sacerdos, qui alium Sacerdotem maxime nobilem a sepe offendit in Ecclesia, & in conspectu Populi, grauissimum delictum committit, & quæ aliæ circumstantiæ considerari possint ad dicti criminis, ac iniuriæ aggravationem, p. 262.
- 143 Socius in conductione fructuum alicuius beneficii, qui primo eos administrauit, tenetur etiã ratione reddere consocio, & quando dicatur, vel non reddita ratio, & de materia expensarum administrationis, p. 277.
- 144 Vxor an possit petere diuortium saltem quodam separationem Thorii, si vir eius adulterium committat, & quid ex causa facultatæ, p. 280.
- 145 An aliquis possit de nouo molestari super his, pro quibus per Iudicem competentem fuerat cognitum, & iudicatum, ac paritè sententiæ, & aliqua circa crimen peculatus, p. 286.
- 146 Clerici existentes in quasi possessione non soluendi decimas de eorum oliuetis Parocho, & alijs participantibus, an possint se rueri, & defendere præscriptio, ne illas soluant, p. 289.
- 147 Societas finitur deficientia facultatum administratoris illius, qui tenetur librum exhibere, rationes reddere, & reliquatam soluere, & an possit compelli ad solutionem capitalis à socio accepti ante rationes discutas, & quid de damno obuiente societati ex culpa socij, p. 294.
- 148 Tutrix etiã si mater sit, debet pecunias pupillæ in emptionem conuertere annorum introituum, alias tenetur ad interesse, & de remedio aduersus taxationem excisuiam alimentorum, & nullitate donationis factæ per Pupillam eius matri, & tutrici, ipsa auctoritate, qualiterque illi consulatur aduersus illam, etiam si iurauit, & de reuocatione obnatiuitatem liberorum, p. 298.
- 149 Decanus in quantum talis, si Canonicus non sit, non habet regularitè vocem in Capitulo cum Canonicis, & quid de stallo in choro, p. 307.
- 150 Consanguineus quando, & qualiter possit agere, vel excipere pro suo consanguineo absente, & qualis sit auctoritas iudicis requisiti super executione in præferendo creditore habentem potiora iura, præsertim quando de illis constat ex eadem executoria coram eo producta, p. 311.
- 151 Super priuilegio concessio Societati Iesu circa solutionem decimarum suarum, & de motu proprio Leonis XI. quo modificatum fuit, & an causa dictarum decimarum, seu exemptionis potuerit tractari coram Ordinario, vel esset remittenda DD. Cardinalibus deputatis in Vrbe, & de remedio mantentionis ad possessorem priuilegiatum spectante, & efficacia priuilegij realis, p. 318.
- 152 Sententia reuocata, seu in gradu supplicationis lata, & obrepta contra aliquas Capellaniæ super contributione subsidij qualiter debeat executioni mandari, non obstante supplicatione, pro illarum parte interposita, & quando victoria socij proliet socio, p. 325.
- 153 Ius querelandi pro homicidio mariti, & faciendi remissionem pertinet primo loco ad uxorem, præsertim si sit illius hæres, exclusis fratribus defuncti, p. 328.
- 154 De satisfactione expensarum factarum à negotiorum gestore in causa, seu præsentatione concernente decus, & honorem consanguineorum ex ordine, & commissione alicuius ex eis, p. 330.
- 155 Filius nominatus à patre ad aliquos annos introitus ex munificencia Regia ad eum peruentos cum facultate nominandi successorem in eis pro alia vita, censetur illos habere à Rege, nec propter parentis visitationem, aut condemnationem postea contra ipsum sequutam illos amittit, & de libris eidem filio donatis à patre, non auferendis, p. 334.
- 156 Possessor auctoritate iudiciali bonorum aliquorum vice aliorum, quæ sibi fuere euicta facit fructus suos, & de exclusione læsionis præsentis in iudiciali additione, & de compensatione non admittenda debiti priuati possessoris maioratus aduersus id, quod maioratus debebat, p. 342.
- 157 De Clerico carcerato pro debitis, & ruptis, seu effractis carceribus fugiente extra suã Diocesim, qualiter valeat vbiunque, & à quocunque iudice detineri, & de cautione nõ extendenda ultra naturam iudicij, & de reuocatione attestatorum post interpositam appellationem, p. 352.
- 158 Error fideiussionis extensæ per Notariũ ultra oblationem partis, & decretum iudicis non nocet fideiussori, nec cautio de rato valet extendi ad cautionem de iudicatum soluentem.

- uendo, maximè coram diuerso iudice, pag. 360.
- 159 Dispensatio concessa super aliquo impedimento, non extenditur ad aliud, quod non fuit Principi expressum, p. 363.
- 160 Ex institutione militiæ leuis armaturæ, seu del *Batallon*, facta in Regnis Castellæ, non censeri derogatum militiæ antiquæ iam per prius vigenti in Ciuitate Baezæ, nec illius priuilegijs, & prerogatiuis, p. 368.
- 161 Inquisitio facta per iudicem inimicum, & non præcedente diffamatione, & absque legitimis iudicijs est nulla, & testes inimicos, aut alias minus habiles non debere admitti contra virum illustrem, & generosæ prosapia, p. 376.
- 162 Epistolam mittens zelo Regij seruitiij, ac publici beneficij Principis cognato, & fratri sui Regis, qualiter à culpa sit liber, & immunus, nec dicatur Dominum suum Regem offendisse, & illius reuelasse secreta, p. 386.
- 163 Principi non esse male dicendum, & qualiter quis excusetur ab imputatione istius criminis, & de virtute primæ depositionis testium, non obstantibus secundis tormentis extortis, & sine legitimis iudicijs contra virum probitatis, & nobilitatis notæ, ac probatæ, & de conscientia vi, & excludenda præsumptione delicti, p. 396.
- 164 Principis clementia commendatur, fundaturque Maiestatis læsæ titulum non debere sumi in occasionem ad opprimendum virum de suo Principe, ac Republica benemerentem. Et quando verba minus modesta possint trahi, vel non ad crimen Maiestatis læsæ, p. 412.
- 165 Testes secretò torti à iudice declarato suspecto possunt examinari ad sciendum modum, tempus, & qualitatem tormenti, & excessus, sequentiaque contra eos factas per iudicem iniquitatem, p. 418.
- 166 Nobilitas status debet præferri statui popularium in officijs iustitiæ, & regiminis Ciuitatum, & Villarum Regnorum Castellæ, vel saltem non posse illi negari medietatem dictorum officiolorum, & quid de officio iudicis appellatorum, p. 422.
- 167 Res iudicata contra nobiles particulares in fauorem popularium, siuè ciuium plebis super officijs regiminis, non potest nocere statui nobilitatis ea petenti, p. 432.
- 168 Intrumentum factum inter alios, an operari valeat in beneficijs tertij, qui non acceptauit illud, & de redargutione falsi ciuilitate facta, & præscriptione viæ executiuæ, p. 439.
- 169 An filia cuiusdam nobilis viri, quæ in iudicio publico, & solemni eo citato, & audito, probauit se filiam naturalem ipsius, & obtinuit, quòd de bonis illius assignaretur sibi quantitas sufficiens pro alimentis, & dote secundum

- qualitatem, & facultates parentis, si postea uelit asserere, quòd erat filia cuiusdam nobilissimæ feminae, nuptæ tamen, ut in iudicio secreto, & informatio qualificationis sui viri, & suæ, qualitatem sibi accresceret, possit audiri, vel sit repellenda, p. 446.
- 170 Suspicio cum affectatione proposita in personas aliquorum ex Auditoribus Regiæ Audienciæ Hispanicæ non esse causam legitimam, ut cognitio causæ auferatur, atque euocetur à dicta Regiæ Audiencia, nec ut dicti Auditores absque legitima causâ cognitione excludatur, p. 458.
- 171 Familiæ eriscundæ iudicium, & diuisionis bonorum inter fratres, & cohæredes legitime introducta in Regiæ Audiencia Hispanicæ euocari non debet ad Supremum Regium Consilium Castellæ, & à decreto per eum lato, quo declarauit non esse locum retentioni per vnum ex colligantibus præsentia, & petitæ non debere supplicationem admitti, pag. 461.
- 172 Bona relicta titulo, & iure patronatus, & vinculi perpetui censentur in Regnis Castellæ relinqui per viam maioratus, & fideicommissi perpetui, ut succedat filius primogenitus, aut filia primogenita, & eorum descendentes per viam representationis, pag. 468.
- 173 Minor, qui se obligauit censui non recepta pecunia, & propter reuerentiam patris, in cuius domo erat, & absque iudicis, & suæ curatricis auctoritate, & licentia, potest dicere de nullitate censui, & aduersus suam obligationem etiam iuramento roboratam debet in integrum restitui, p. 472.
- 174 Declaratio patris super aliqua restitutione faciendâ, si alias concludenter non probetur, filijs non nocet, non solum respectu bonorum maternorum, verum nec quoad legitimas ex bonis patris (si quæ essent) ad eos spectantes, & qualiter succurratur illis, si se obligauerunt soluere certam summam annuam pro satisfactione aliquorum debitorum, seu aris alieni patris, & nullo casu compelli eo prætextu ad alia debita persoluenda, p. 482.
- 175 Læsiō in transactione an possit opponi, & qualiter exceptio transactionis repellat uenientem contra ipsam, p. 489.
- 176 Pater potest etiam criminaliter prosequi iniuriam factam filijs suis nobilibus, & an iniuriam, & offensam contineat prohibuisse illos sedere in sellis in Ecclesiâ Parochiali, tempore, quo celebrabantur diuina officia, & an stare grauamine iudicis inferioris possit causa à Superiore iudice retineri, p. 495.
- 177 De facultate per testaricè duobus executoribus testamentarijs in simul concessa, quòd ab vno illorum non valeat separatim exequi, & quis in iure patronatus Monasterij de-

- debeat manentem, pagina 500.
- 178 Bona præsumuntur libera ab onere census, maximè emphyteotici, & asserenti contrarium incumbit onus probandi, & quando recognitio census non debeat nocere, p. 508.
- 179 Administratori debet in computum admitti salarium itinerum pro negotijs administrationis, & solutiones factæ illius veris creditoribus, & assignari iustum salarium, & si pro aliquo anno gratis administrasset, & non debere ei imputari, si non nimis durè, & rigorosè se habuit cum debitoribus, nec casus fortuitos, qui vi fluminis euenerunt molendino, aut clusæ, p. 515.
- 180 Dolus tertij, etiam si sit Procurator, an noceat in contractibus bonæ fidei, & quid in contractu censuali, si ille, qui pecunias dedit ad censum erat locus pius Religiosorum, & nõ participauit de dolo, p. 525.
- 181 Exceptiones legitimæ, & doli, ac læsionis possunt opponi in viæ executiuæ, quamuis agendo de nullitate contractus in iudicio ordinario fuissent etiam deductæ, & læsionè attendi in qualibet re separatim, licet fuissent venditæ vnitæ, p. 531.
- 182 Grauenam vinculi, aut maioratus nõ potest imponi filio super legitima, & qualiter ei succurratur, si in minori ætate consensit grauari, p. 536.
- 183 Exceptio solutionum apparentium ex apocis legitime comprobatis potest opponi in iudicio executiuo, licet in ordinario, in quo non fuerant comprobata, admittæ non fuissent, & de vi confessionis extraiudicialis, ac fauore exceptionis, nõ bis idem exigatur, pag. 539.
- 184 Capitulum Cathedralis quid iuris habeat cum Episcopo in materia processionum, & an ex causa imbrionum immoderatarum possit processio Rogationum fieri per ambitum Ecclesiæ Cathedralis, & si regulariter dirigi soleret ad Monasterium longè distans à Ciuitate, p. 544.
- 185 Femina descendens ab eo, in quem intrauit successio bonorum maioratus, aut fideicommissi subiectionum debet in illis succedere tanquam de linea: exclusâ uxore, & filijs illegitimis vltimi possessorum, & qualiter, & ex quibus coniecturis inducatur maioratus, & fideicommissum perpetuum, p. 554.
- 186 De manutentione exigendi pensionem reseruatam super magno Prioratu Castellæ Ordinis militaris Sancti Ioannis Hierosolymitani liberam ab omni contributione solita, & insolita dictæ Religionis, p. 560.
- 187 Fideicommissum, & prohibitio alienationis iuris luendi Baroniam valet, & si alienatio de facto subsequatur, erit nulla, p. 566.
- 188 De nullitate gratiæ per subreptionem, & obreptionem obrentæ ab eo, qui impetrauit à Summo Pontifice in titulum beneficij dota-

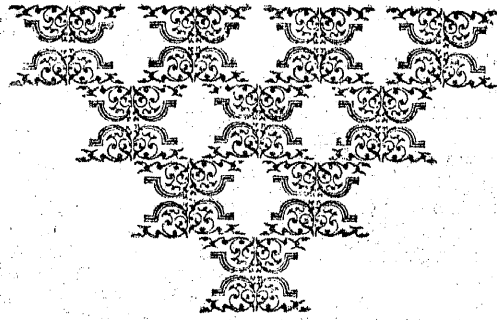
- tionem Missarum relictas à laicis, quarum partionerant in possessione, vel quasi nominandi Clericos, qui eas celebrarent, p. 577.
- 189 Gregibus venditis sub hypotheca speciali aliquibus Pastoribus, qui apparuerunt postea ære alieno grauati, & gregum pecora alienare inceperunt, & esse decoctos, qualiter succurratur venditori, eidemque creditori, & nõ debere ab ipso peti redditionem rationum propter executionem, vel sequestrum ad eius instantiam factum in gregibus, nominato per iudicem administratore maioralium illorum, p. 581.
- 190 Translato aliquo Regente Supremo Consilij Italiæ ad munus aliud, cessat illius exercitium, eò quòd Regens successor cepit possessionem Regentiæ in dicto Supremo Consilio, p. 589.
- 191 Quòd qualitas, quæ fundat iurisdictionem alicuius iudicis, vel priuat illa, transferendo in alium cognitionem, debeat ante omnia probari, nec sufficiat solus titulus delicti, non probata qualitate, p. 594.
- 192 Vicarius positus ab Archiepiscopo Tolitano, nunc Serenissimo Cardinale Ferdinando Hispaniarum Infante in villa Talaueræ est foraneus, & ab eo potest appellari ad Vicarium generalem Tolitaanum, vel Consilium Gubernationis, nec suæ commissionis terminos posse transgredi, aut dictam Villam contrarium prætendentem esse audiendam, p. 597.
- 193 Pensione aliqua legitime constituta super aliquo Archiepiscopatu, Prælatia, aut Præbenda cum clauibus solitis, quòd solutiones fieri debeant in Natiuitatibus Domini nostri Iesu Christi, & Diui Ioannis Baptistæ pro medietate, mortuo pensionario antequam cederet aliquis terminus, an possint eius hæredes aliquam partem prætertere, vel Prælatum remanebit liber à solutione illius, p. 601.
- 194 A Delegato, seu Commissario speciali DD. Serenissimi Infantis, & Eminentiſſ. Cardinalis Zapara Administratum Archiepiscopatus Tolitani, ad ipsos, si sint præsentem debet appellari, & non ad Vicarium generalem Tolitaanum, p. 604.
- 195 Appellatio, aut supplicatio an, & qualiter admittatur in causis Fidei, p. 607.
- 196 Capellanus potest reuendicare prædiata Capellaniæ malè alienata cum eorum fructibus, & cui illi cedant pro tempore præterito, vel vacationis in his, quæ sunt iuris patronatus Regij, p. 612.
- 197 Nepos magnitudine status, & sanguinis nobilitate verè illustris, an teneatur auiæ paternæ consimilis qualitatis non habenti necessarios redditus ad eius sustentationem alimenta præstare, in ea saltem quantitate, quæ per illius parentem erat illi assignata, p. 618.
- 198 Mortuo Rege relicta prægnante Regina qualiter ventri in successione Regni consulari, & quid si filius primogenitus remanserit in

Argumenta Consiliorum.

in infantili, aut impuberi aetate ipsi, & regimi-
ni Regni debeat prouideri, quando uero possit
solus administrare citra tutoris auctoritatem,
p. 624.
199 Rex an possit in vita sua Regni admini-
strationem in totum, vel in simul cum ipso cō-
cedere eius filio, praesertim primogenito, &
immediato successori, p. 639.
200 An tempore Romanae Reipublicae, Re-

gum, & Imperatorum Romanorum in Urbe,
& Prouincijs eis subiectis essent inter Magi-
stratus competentiæ, seu controuersia iuri-
sdictionis, & qualiter dirimi solent, pagina
653.
201 De praecedentia Supremi Italiae Consilij,
& Regentium illius Consilio, & Consiliarijs
Portugalliae in Regia Curia degentibus, pag.
661.

F I N I S.

CON-

CONSILIORVM

S I V E

RESPONSORVM IVRIS

D. IO. BAPTISTAE VALENZVELA
VELAZQUEZ, NOBILIS HISPANI,
Primum, Sacri Supremi Consilij Iustitiae, Regni Neapol.
demumque Collateralis Consiliarij, Regentis Reg.
Cancellariam, ac officium Praesidis
eiusdem Sac. Cons.

Nunc uero

APVD POTENTISSIMVM DOMINVM N.

D. PHILIPPVM QVARTVM

HISPANIARVM REGEM CATHOLICVM

IN SVPREMO ILLIVS ITALIAE CONSILIO REGENTIS DECANI.

LIBER SECVNDVS.

SVMMARIVM.

- 1 Vicarius Episcopi dicitur Officialis communis.
- 2 Choro non debent interesse nisi deseruientes di-
uini officij.
- 3 Chorus multarum uocum concentu constat.
- 4 Chorus accipitur pro loco Clericorum g'alentium
Deo laudes.
- 5 Laici non debent misceri Clericis sacra canentibus.
- 6 S. Ambrosius indixit Theodosio Imperatori, ne in-
traret locum Clericis destinatum in Ecclesia.
- 7 Honor aequalis an debeat Vicario, aut Officiali,
prout Principali.
- 8 Vicarius Episcopi, secundum aliquos DD. non ha-
bet dignitatem.
- 9 Vicarius an possit ad nuntium Episcopi amoueri.
- 10 Episcopus an possit amouere Vicarium, non ob-
stante iuramento de non amouendo.
- 11 Iudicium soluitur uetante eo, qui iudicare iussit.
- 12 Canonici dicuntur fratres Episcopi.
- 13 Canonice esse in Cathedrali Ecclesia est ma-
gnus honor.
- 14 Vicarius Episcopi dicitur familiaris eius.
- 15 Canonici possunt esse in seruitio sui Episcopi.
- 16 Canonici in processionibus representant suam Ec-
clesiam, & praecedunt Abbates.
- 17 Vicarius Rectoris non habet privilegium immuni-
tatis.
- 18 Episcopo debetur maior honor, quam eius Vicario.
- 19 Episcopus non mandat alij habitum, nec qua-
sunt caeremoniarum.
- 20 Ministrare quis debeat in Choro post Episcopum,
a iure dispositum est.
- 21 Archidiaconus dicitur iurisdictionem habere.
- 22 Archidiaconus dicitur Vicarius Episcopi.
- 23 Archidiaconi Vicariatus est de iure, nec potest ab
Episcopo reuocari, aut tolli.
- 24 Rex quilibet dicitur in domo sua.
- 25 Urbanitatis actus solet concedi, non excigi.
- 26 Urbanitatis leges non obligant.
- 27 Consuetudo dandi locum sedis Vicario in Ecclesia,
an attendatur.
- 28 Consuetudo regulariter assignat loca standi, seden-
di, & praecedendi.

Tom. 2.

A

29 Ar.

- 29 Archidiaconum precedere debere Vicarium, qui DD. tenuerunt.
- 30 Vicarius dicitur ille, qui vices Episcopi gerit in Diocesi.
- 31 Vices alterius gerens honorandus est, sicut ille cuius vices gerit.
- 32 Vicarius Superioris debet frui prerogatiuis illius.
- 33 Vicerektor deputatus a Rectore debet honorari sicut Rector.
- 34 Vicegerenti, qui representat Principalem debetur idem honor.
- 35 Resistens Locumtenenti punitur, ac si resistentiam fecisset Praefecto Urbis, seu Correctori.
- 36 Resistentiam punire potest Iudex, cui facta fuit.
- 37 Obreptio facta Locumtenenti punitur, ac facta Correctori.
- 38 Vicarium Episcopi offendens, punitur ac si Episcopum offendisset.
- 39 Viceregem offendens punitur ac si Regem offendisset.
- 40 Vicarius Episcopi, debet honorari sicut Episcopus.
- 41 Vicarius Episcopi, corrumpat illius rads, sicut vxor mariti.
- 42 Vicarius habet idem Tribunal cum Episcopo.
- 43 Vicarij iurisdictione procedat a iure, licet illius persona eligatur ab Episcopo.
- 44 Vicarius exercet iurisdictionem ordinariam in Decanum, & Archidiaconum.
- 45 Vicarij factum, censetur factum Episcopi.
- 46 Loci ordo, & prerogatiua debetur, secundum ordine dignitatis.
- 47 Imperium, & Superioritas exercentur in inferioribus.
- 48 Magistratus minores apud Romanos, submittebant fasces maioribus.
- 49 Valerius Publicola, reus affectati Regni, quia fasces populo submittit.
- 50 Magistratibus honor debetur, ratione iure, & moribus gentium.
- 51 Magistratus sunt conseruatores publici honoris.
- 52 Romani curam habuerunt, vt Magistratibus seruaretur honor.
- 53 Fabius Maximus Consul patrem ad se venientem, iussit equo descendere.
- 54 Anima omnis potestatibus superioribus debet subdita esse.
- 55 Vicarius in iurisdictione est maior Archidiacono.
- 56 Melioribus, qui praest, maior, & potior censetur.
- 57 Vicarius Episcopi in Archidiaconum, & meliores Ecclesia, sicut in tota Diocesi iurisdictionem habet.
- 58 Archidiaconus non habet potestatem in Vicarium Episcopi.
- 59 Vicarius etiam presente Episcopo praecedat Archidiaconum, & Canonicos.
- 60 Vicarius regulariter iurisdictionem exercet praesente Episcopo.
- 61 Vicarium precedere Archidiaconum, qui DD. teneant.
- 62 Vicarij in Ecclesijs Neapolit. & Bononien. praecedunt omnes de Capitulo.
- 63 Vicarium precedere Dignitates, & Canonicos declarant Congregatio Rituum.

- 64 Vicarij praecedentia, decisionibus Rotae comprobata, & n. 91.
- 65 D. Fulvius Constantius Marchio Corleti Regens Neapolis laudatur.
- 66 Vicarius in Synodo Diocesana sedet ante Dignitates, & Canonicos.
- 67 Vicarij Episcoporum non possunt esse laici.
- 68 Laici prohibentur tractare Ecclesiastica.
- 69 Vicariatus cotinet dignitatem cum administratione.
- 70 Vicarium non remouet Episcopus sine causa.
- 71 Senatoris filius, licet sit inferior patre, est maior plebeo.
- 72 Differant quae secundum magis, & minus no differunt substantia.
- 73 Archidiaconi iurisdictione potius de consuetudine procedit, quam de iure communi.
- 74 Vicarius generalis exercet omnem iurisdictionem ordinariam Episcopi.
- 75 Consuetudo, quod Archidiaconus praecedat Vicarium non valet.
- 76 Humilitatis primus gradus est deferre maiori.
- 77 Sacrilegij instar est dignitatis locum indebitè occupare.
- 78 Consuetudo contra honestatem no valet, & n. 80.
- 79 Honestas praecipue requiritur in lege.
- 80 Consuetudo ambitiosa cassari debet.
- 81 Ambitio praecedendi, quando male audiat.
- 82 Consuetudine praua innitentes, non sunt digni excusatione.
- 83 Consuetudo carens ratione non valet.
- 84 Argumentum a fortiori validum est.
- 85 Minus, quod est, si non inest, neque inerit id, de quo magis.
- 86 Consuetudo, quae tollit priuilegia dignitatis non valet.
- 87 Pius V. concessit Episcopo Placentino, quod eius Vicarius in Choro Cathedralis Ecclesiae haberet vnam de principalibus sedibus, quam vellet post Pontificalem.
- 88 Priuilegium generale ita debet intelligi, vt vitetur absurditas.
- 89 Gradum non est dare inter Episcopum, & eius Vicarium generalem.
- 90 Vicarius Episcopi potest esse Canonicus in eius Ecclesia.
- 91 Vicarius assistens tanquam Canonicus habet locum talis in Choro, & Capitulo.
- 92 Vicarius Capituli sede vacante, si sit Canonicus sedet tanquam talis in loco suo.
- 93 Episcopus potest esse Canonicus in eadem Ecclesia, vel alia.
- 94 Episcopus, qui est in Capitulo uti Canonicus non potest plus quam alij Canonici, & contra eum obtinet maior pars.
- 95 Episcopus si in aliquo actu interuenit tanquam Canonicus, potest appellari ad eam tanquam Episcopum.
- 96 Episcopus tanquam talis, supplet moram quam fecit, ut Canonicus.
- 97 Duo iura si competunt alicui, si excludatur ab vno, non excluditur ab alio.
- 98 Episcopus, qui sit Canonicus, sedebit primo loco, cessante priuilegio, aut consuetudine.

- 101 Melitenfis Episcopus habet magnam crucem, & sedet in Concilio post magnum Magistrum.
- 102 Episcopus de Collegio regulariter sedet in loco suo, vt collegiatus.
- 103 Dignitas non Collegialis, non atteditur, vbi agitur de Collegio.
- 104 Rotae Auditores antiquiores praeseruntur posterioribus, quamuis sint Praelati.
- 105 Episcopum Canonicum, vel Collegiatum debere sedere in primo loco post Praesidem, vel Decanum communior est opinio.
- 106 Episcopus Bisiniensi creatus Regius Consiliarius Neapolis sedebat immediatè post Praesidem, vel Decanum Consilij.
- 107 Episcopus in alio Collegio Doctorum Neapolis, sedet in suo loco vt Collegiatus ex priuilegio Reginae Ioanna, & inconcussa obseruantia.

ARGVMENTVM.

An Episcopi Vicarius, vel Prouisor habeat, aut debeat habere primum locum in Ecclesia, & praecedere Archidiaconum.

CONSILIVM CI.

RO parte negatiua, & quod Vicarius, seu Officialis Episcopi, quidem ius habent, cum, & Vicarius dicatur Officialis communis, vt per Ancharran. *conf.* 342. quem sequitur Dec. in cap. Ecclesia Sancta Maria, num. 10. de constitutionibus, & in cap. sanè, colum. fin. de offic. Delegati, Roland. à Valle *conf.* 37. num. 28. vol. 4. Alcanuilranus tractat. de visit. verbo per suum generalem Vicar. nu. 9. Sbrozzius in tract. de Vicario Episcopi, lib. 1. q. 2. nu. 10. & q. 13. nu. 1. non debeat praeserri Archidiacono, nec Canonicis, videtur facere. Primò, quod in choro, seu alio quolibet loco, in quo diuina officia à Clericis celebrantur, qui sint vestibus sacris parati, aut alijs vestimentis ad id ab Ecclesia destinatis, vt cappis, rocchetis, vel superpellicijs linteis eo tempore, ac loco, nullus alius, qui eidem non deseruerit officio, nec eidem vritur, & vestitur vestibus, debet admitti, iuris rigore inspecto, vt tradit D. Franciscus Sarmiento, lib. 7. *sellectarum interpretacionum*, cap. 17. *vers. omiffis*, quia secunum eum, & dictum iuris rigorem, non solum Vicario sedes non debetur, verum nec eum in Choro admittente tenentur, & ita si aliquando Vicarium, & alios admittunt, potius ex vna, quam canonica disciplina seruata sit: Cum locus ille canentium sit, & psallentium, & diuinis laudibus ministrantium. Nam vt Polydorus Virgilius lib. 6. de inuentoribus rerum, cap. 2. ait. & Chorus multorum vocibus constat; ita vt ex pluribus vna reddatur, fiatque concertus ex dissonis, l. cum eiusdem 34. ff. de adil. edit. l. si chorus 79. ff. de legat. 3. & apud Aristophanem pluribus in locis comediae, maxime in *Pluto*. Columella lib. 12. de re Tom. 2.

rustica, cap. 2. Nam vbi Chorus canentium non ad certos modos, neque numeris praecurrit magistri consensu, dissonum quiddam, ac tumultuosum audientibus canere videtur, Cicero 1. *oconom*. Virgil. 1. *Georgicor*.
 Omnis quam chorus, & socij comitantur auantes. Vbi Seruius ait: Chorus est conuorior cantus, atque saltatio. Budeus lib. 5. de *assè*. Robertus Stephanus, & Nicolaus Perottus, & alij Lexicographi eodem verbo, & inde translative significat locum, qui Clericos psallentes continet, vt in cap. dilectus de praebend. & dignitatib. Et ita quicunque, qui in habitu, & officio alijs similis non est causam in Choro assistendi non videtur habere. Siquidem Moguntino Concilio cap. 13. vt refert Burchardus lib. 3. *decret. cap.* 102. vel, & Concilio Turonensi 2. cap. 4. vt tradit Anton. August. in notis antiquae compilationis decretalium cap. 1. de *vita, & honestate Clericor*. cautum est, vt laici secus altare, quando sacra mytheria celebrantur, stare, vel sedere inter Clericos non praesumant; sed pars illa, quae cancellis ab altare diuiditur, tantum psallentibus pateat Clericis, cap. *Sacerdotum* 30. de *consecrat. distinct.* 2. l. 1. tit. 11. par. 1. vbi Gregor. *Lop. glof. 8. & 9.* Canedo *collect. 45. ad decretales*, Concil. Prouinciale Tolet. sub D. Christoph. Roxas Archiep. *act.* 3. *canon.* 16. ita & Diuus Ambrosius ad Imperatorem Theodosium dixit, vt habetur lib. 9. *Historia Tripartita*. O Imperator interiora loca tantum Sacerdotibus sunt collata, quae ceteri, neque ingredi, neque contingere permittantur, egredere igitur, & hanc expectationem cum ceteris habe communen, purpura namque Imperatores non Sacerdotes facit, tum fidelissimum Imperator etiam hanc traditionem animo libenti suscipiens remandauit, non temeritatis causa inter cancellos remansit; sed in Constantinopolitana urbe hanc consuetudinem esse cognouit: porro regulas pietatis, quas à magno Sacerdote percepit, etiam reuersus in Constantinopolitana urbe seruauit, nam cum festiuitatis tempore ad Ecclesiam processisset, oblatis ad altare muneribus mox egressus est. Cumque Hebetarius tunc Praesul Ecclesiae rogasset, cur intrare stare noluisse. Princeps, vix potius dycere (inquit) quae differentia sit Imperatoris, & Sacerdotis. vix enim inueni veritatis magistrum. Ambrosium namque solum noui digne vocari Pontificem. Hac ibi, ex quibus colligi satis videtur, inter psallentes, & canentes nullum debere misceri eo ministerio, non destinatum. Sarmiento d. cap. 17. *Sozomenus lib.* 7. *historia Ecclesiast.* cap. 24. *Simanc. de dignit. Episcopor.* cap. 12.
 Vtremus, quia licet honor Episcopo debeat in omnibus praexcellentijs, non tamen videtur deberi Vicario, aut Officiali, & na honor, qui alicui debetur, non ita debetur Vicario procuratori suo, Bald. in *l. sed si hac, §. semper*, num. 2. vbi Alex. num. 1. ff. de *in ius vocando*, [Solorz. de *gubernat. Indiar.* lib. 3. cap. 8. n. 43. & lib. 4. c. 9. n. 11.]
 & Et quia Vicarius non dicitur habere dignitatem, vt post Paul. in *element. si principalis, quae ff.* 22. de *rescriptis*, tradit Decius *conf.* 664. in *incipiente, vija eleganti Consilio*, num. 6. 2. *tomo*
 A 2 nam

nam non videtur esse dignitas in officio non perpetuo, sed temporali, et quia ad nutum Episcopi remoueri Vicarius potest, ut experientia demonstrat, & adnotarunt Bald. in l. solet, §. sicut, ff. de officio proconsulis. & legati, Bertachin. in tract. de Episcopo, 7. par. 1. 1. quæst. gloss. vltima in clement. finali de procuratoribus. in verbo, & per electionem, in clement. & si principalis de rescriptis, & ibi Cardinalis n. 10. Ancharan. col. 2. Abbas n. 9. Hostiensis in summa de officio Vicarij, §. & quibus, vers. sed nunquid, Rebuff. in praxi benef. 1. parte, titulo forma Vicariatus Archiepiscopi. num. 192. Berrous cons. 2. num. 34. vol. 1. Iacob. Sbrozzius in tract. de Vicario Episcopi, lib. 3. q. 32. num. 1. [Latè Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. cap. 13. n. 55. & segg. vbi etiam tractat de reuocatione Vicarij deputati à Capitulo sede vacante, de quo Paulin. de of. & potest. Capituli sede vacante, 2. p. princip. q. 10. p. 7. vers. sed nunquid, tom. 3. tract. p. 2. fol. 428. col. 4.] Et etiam si Episcopus Vicarium non reuocare iurasset, Anton. de Butrio, & Io. Andr. Abbas n. 5. in cap. tua de officio Vicarij. Additiones ad Abb. in cap. quoniam, in 10. de officio ordinarij, Paul. Castr. cons. 361. incipiente venerabilis vir. n. 4. vol. 1. Alex. cons. 18. n. 8. vol. 2. Rebuff. vbi proxime, num. 193. Bærtius decis. 377. num. 1. Anton. Gabr. lib. 2. conclusio. tit. de iur. iurando, conu. 1. num. 14. Alphons. Carmonen. tract. de benef. incompatib. 2. p. cap. 10. nu. 1. Sbrozzius vbi proxime, n. 5. Et nam iudicium soluitur vetante eo, qui iussit iudicare, l. iudicium soluitur, ff. de iudicij, gloss. verbo si non possunt, in cap. super questionum 27. §. si verò de officio delegati, Bart. in l. more, num. 11. circa finem, ff. de iurisdiction. omn. iudic. l. 21. tit. 4. par. 3. & ibi Gregor. Lop. glof. 1. Et quia non videtur iure expressum, Vicariatum dignitatem esse.

Rursum videtur, Vicarium nec Canonicis præferendū esse, et quia Canonici sunt quodammodo fratres, & admittuntur Episcopi, ut in cap. quæsiuit de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, [& tenet Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 14. n. 1.] Et magnus enim est honor esse Canonicum, maxime in Cathedrali Ecclesia, ut tradit Innocentius in cap. fraternitatem de sepulturis, & facit bonus text. in cap. quamuis 4. de præbendis. lib. 6. Archiepiscopi. in cap. 1. in fin. de consuetudine, eodem lib. Rota decis. 2. de filijs. Presbyterorum, & decis. 26. de

14. præbendis, ambo in nouis. Et Vicarius autem Episcopi familiaris dicitur, Iacob. Sbrozzius lib. 2. q. 147. Sarmiento d. cap. 17. vers. sed videtur, qui ait, et quod licet Canonicus possit esse in seruitio Episcopi, cap. de cetero, cap. ad audientiam de clericis non residentibus. Nauarr. cons. 2. n. 1. & 2. eod. tit. Abbas n. 8. ibi, l. final. tit. 16. par. 6. & ibi Gregor. Lopez glof. 7. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 25. num. 123.] Id tamen non efficit, ut simpliciter Canonici familiares Episcopi dici possint.

16. Et vltimus, quia quando Canonici processionem faciunt, & similia, quia Cathedrali Ecclesiæ representant, debent præcedere etiam Abbates, ut tradit Geminian. in cap. quamuis, §. quamquam

de præbendis, lib. 6. Felinus in cap. paschalis in fine principij de officio delegati, Ripa resp. 113. n. 3. Henric. de Bortis in tract. de Synodo Episcopi, 3. part. in princ. n. 16.

Et facit etiam, quod tradit Bartol. in l. filius 7. 17. num. 1. ff. de legationibus. Vbi Vicarius Recloris non habet priuilegiū immunitatis, Alex. in rub. n. 13. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdictione. Francisc. Marcus quæst. 421. num. 4. Iacob. Sbrozz. d. lib. 2. quæst. 24. num. 6. Bald. in d. l. sed si hac, §. senaper, ff. de in ius voc. et vbi maiorem honorem deberi Episcopo, at, quam eius Vicario, sequitur Lafon in §. Prætor eiusdem legis, n. 6. Felinus in cap. cum olim, et 2. num. 1. de officio deleg. Alciatus in rub. num. 25. de officio ordin. Joannes Picar. inter consilia Adenochij, cons. 52. num. 116. & seg. vol. 1. & idem Menoch. cons. 257. num. 89. vol. 3. dicens, quod Vicarius non est pater omnium, nec sicut Episcopus honoratur, Sbrozzius vbi proxime, num. 7. & 8. Et quia licet vices Episcopi iustitiam non videtur id procedere, quoad actus, qui in choro fiunt, sed ut causas Vicarius iudicet, & iurisdictionalia exerceat, neque Episcopus ad ea, quæ in choro fiunt, Vicarium constituit, et quia habitum, & ea, quæ cæremoniarum sunt Episcopo alicui demandare nequit, argumento cap. aqua de consecr. Ecclesiæ, vel altaris, Sarmiento dicto cap. 17. vers. quod si dicas, & per Couarr. lib. 3. variar. resolutio. cap. 20. num. 2. & Greg. Lop. in l. 12. tit. 10. par. 1. glof. 2. & glof. 5. in l. fin. ibidem, Cenc. collect. 135. ad decretales. Et quia iam est iure statutum, quis in choro post Episcopum, eo præsentem, vel absentem ministrare debeat, iuxta cap. perlektis 25. distincti. secundum quod Archiepiscopus est maior dignitate post Episcopum, Ioann. Andr. in rubrica de officio Archiepiscopi, glof. in cap. deliberatione, verbo Ecclesiæ de officio legati in 6. iuncto cap. ad hæc de offic. Archiepiscopi. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 6. par. 1. glof. 1. Alex. cons. 142. incip. viro processu, n. 4. vol. 6. qui allegat cap. 1. de officio Archiepiscopi, cap. 1. vers. Archiepiscopus 25. distincti. Lancellotus in Institutione iuris Canonici, tit. 13. de officio Archiepiscopi, Thom. Grammat. decis. 64. n. 2. Et Nam Archiepiscopus iurisdictionem habet, text. cum gloss. in cap. 1. & cap. ad hæc de officio Archiepiscopi, Iacob. Puteus lib. 1. decis. 303. nu. 6. Rota decis. 9. de præbendis in nouis, Sarmiento lib. 3. selectarum interpretationum, cap. 15. n. 1. & talis iurisdictione approbatur l. 4. tit. 6. par. 1. & à Concilio Tridentino sess. 24. de reformatione, cap. 20. Paz in praxi, 2. tom. 1. præiudic. n. 6. & 7. Io. Garcia de expensis, & meliorationibus, cap. 9. n. 4. Grammaticus vbi proxime, num. 3. & 4. [Solorzan. de gubern. Indiar. cap. 13. nu. 52.] Henricus de Bortis in tract. de Synodo Episcopi, 3. part. in princ. num. 25. vbi dixit, et Archiepiscopus etiam dici Vicarium Episcopi, d. cap. 1. vbi Io. Andreas n. 3. & 5. Anton. de Butrio, & Abbas num. 1. de officio Archiepiscopi, Ioan. de Imola in cap. literas, nu. 1. de restitu. spoliat. d. l. 4. vbi Greg. Lopez glof. 3. Rebuff. in praxi benef. 1. par. tit. forma Vicariatus Archiepiscopi. dicens, id in tantum procedere, et vt

23. Et vtab Episcopo reuocari nequeat, quia talis Vicariatus inheret personæ, & dignitati, à qua non potest uelli, secundum Archiepiscopi, & Prepositum in cap. perlektis 25. distincti. & Doctores in d. cap. 1. vel Decanus, iuxta ea, quæ tradit d. l. 3. tit. 6. par. 1. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 4. cap. 9. num. 11.] Vnde alius Vicarius, quam is, qui Episcopo succedit in choro, non poterit quis se intromittere, sicut neque in aliena domo, etiam honorabilior potest sibi locum, & honorem vindicare, et quia quilibet in domo sua dicitur Rex, & vt talis venire præferendus, cap. duo ista 23. q. 4. Io. Andreas in cap. venerabilem 34. n. 43. & Abbas ibidem n. 19. de elect. et vbi Card. Zabarell. in §. vers. n. 6. Freccia lib. 1. de subreud. §. alia etiam fuit, n. 40. qui adducunt super eo exemplum Ricardi Regis Angliæ; Nam hæc vrbانيتatis causa concedi solet, non exigi, argum. text. in l. 1. §. proinde, ff. de varijs, & extraordinarijs cognitionibus. Et quia leges de vrbانيتate non obligant, cap. cum venissent de institutionibus, & ibi Abb. n. 5. lat. in l. ita stipulatus 115. n. 5. ff. de verbor. obligat. Alexand. cons. 237. incip. perlektis, n. 12. & ibi addito l. c. vol. 6. idem in d. l. ita stipulatus, n. 5. & duobus segg. l. littera 17. ff. de iure codicillorum, Menoch. lib. 2. de arbitr. iud. casu 494. n. 4.

27. Vltimo, quia videtur circa locum sedendi Episcopi Vicario concedendum debere stari consuetudini, quæ in Concheni Ecclesia vigere allegatur, vt sella, non prima, sed post Archiepiscopum tribuatur ei. Et hæc consuetudo attendenda est per text. in cap. cum olim de consuetudine, vbi Bald. notat. r. ait, et quod consuetudo assignat loca sedendi, & sedendi, & non debet præponerari, quod, & voluit idem Bald. in l. obseruare, §. antequam, in 3. ff. de officio Proconsulis, & Legati, Tiracuell. in tract. de nobilitate, cap. 20. num. 55. Io. Garcia eod. tract. de nobilit. Hispan. glof. 18. n. 44. ad medium, & de expensis, & meliorationibus, cap. 8. n. 51. vers. nec nobilit. Innocent. & alij in e. 1. de maiorit. & obed. Imol. & alij in cap. statuiamus, eod. tit. Et maior ordo consuetudinis, ac temporis seruandus est in dignitatibus, & honoribus, l. 1. c. vt dignitatum ordo seruetur, lib. 12. l. & qui originæ, §. Præses, ff. de mun. & honoribus, l. honor, §. genendum, ff. de albo scribendo, l. notandum, vbi Bart. ff. de Decurionibus, cap. cum aliquibus de rescriptis, lib. 6. Angcl. cons. 111. incip. ordo consuetudinis, Dominicus in cap. Episcopi, pus 17. distincti. et in proprijs reminiis ita videtur concludere Nauarrus cons. 1. de maioritate, & obedientia, n. 3. Auendañ. 1. par. cap. 19. Præf. num. 15. vers. itaque, Io. Francisc. Purpurat. cons. 540. n. 2. & 15. Quibus, & alijs fundamentis consulit pro Archiepiscopo, Menoch. cons. 51. à n. 17. & que ad finem, & Io. Picard. cons. 52. inter consilia eiusdem Menochij, cui se subscripserunt Marc. Mantua, & Gaspar Fabian. vt notauit Steph. Gratian. tom. 1. disceptat. forens. cap. 111. n. 25. versio. in contraria.

His tamen non obstantibus videtur verior, iuri magis conformis, & cõmunior resolutio, quod Vicarius debeat præferri ex fundamentis sequentibus. Et primo, quia Vicarius dicitur ille, qui

vices Episcopi gerit, ut in rubr. de officio Vicarij, & in cap. licet de officio Vicarij in 6. cap. cum Episcopus, eodem titulo, cap. 1. & 2. eodem tit. in antiquis, cap. 1. de officio Archiepiscopi, cap. 1. in fine de officio Archiepiscopi, Hostiens. n. 1. in summa de officio Vicarij, Rebuff. dicit. tit. de Vicarijs Episcoporum, n. 4. Sbrozzius dicit. tractat. lib. 1. quæst. 1. Et ita accipitur apud Liuiam lib. 9. belli punicæ tertia de cadis. Quando igitur adolescens, quid seruitus non dissimulasti, Vicarium tibi expediam, cui tu arma equumque, & cetera instrumenta militie tradas: Cicero Philippica 12. dicens: Quod si in bello dari Vicarij solerent libenter me, vt Brutus emitteretur, pro eo includi paterer, hoc est vice illius seruirem.

Unde succedit resolutio, quod qui alterius vices gerit, est honorandus prout ille, cuius gerit vices, vt ex cap. præcipimus 93. distincti. cap. 1. distincti. 94. cap. significasti, cap. sane quia, cap. cum olim magister, 1. respons. de officio, & potest. iudicis delegati, tradunt Bart. in l. filius, ff. de legationibus. Decius in d. cap. sane, et 2. num. 5. Anton. de Butr. in cap. cum voluntate 54. num. 16. de sentent. excommunic. Alexand. in rub. num. 8. in fine de maioritate, & obedient. Boer. tract. de auctor. magni Consilij, num. 67. Romani. singular. 362. incip. Bart. quorum aliquos ad fauorem Vicarij Episcopi receniet Menoch. d. cons. 51. n. 16. & vltra eos Alberic. n. 2. in rubr. C. de offic. eius, qui vicem, Francisc. Marc. decis. Delphinatus 619. nu. 3. Anton. Corset. in reprob. verbo Vicarius, Steph. Gratian. d. cap. 111. n. 34. & ideo et Vicarius exercens vices sui superioris debet prærogatiuis ipsius superioris gaudere, clementina dudum, vbi gloss. verbo Prælati in fine de sepulturis, quam ad hoc ponderat Abbas ibi, num. 5. & per Alexandrum num. 14. in rubr. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictione, facit Cardinalis in clement. 1. de officio Vicarij, in 6. oppositio ad finem, dicens, et de facto tamen seruatur, vt etiam deputatus à Rectore tractetur vt Rector, Bartol. in l. filius, n. 1. ff. de legationibus. Alex. d. n. 14. lat. n. 61. & 74. in l. quæconque, ff. de officio eius cui mandata est iurisdictione. Adobrandinus in §. cum autem, nu. 25. & seg. in l. tit. quibus modis ius patrie potest. sol. Roman. singul. 362. incip. Bartolus ex cap. præcipimus, ibi: Tunc enim sicut illius Locumtenens honorabitur, 93. distincti. Panormitan. in cap. sane et 2. de officio delegati, num. 2. dicens, nota primo, & in fine dicit, facit iste text. quod Vicerektor scholarium sit honorandus vt Rector, qui vices gerit Rectoris, Felin. in cap. cum olim 2. num. 1. de officio delegati, vbi in fine dicit. Sed est vera solutio, quod et idem ius debetur vicegerenti in actibus, in quibus representat principalem, in alijs verò, quos exercet, vbi non representat, secus: Angelus Aretin. in rubrica Instituta de exceptionibus. vers. secundo ex dicto gloss. Philipp. Franc. in cap. grandi de supplicanda negligentia Prælatorum, Auendañ. in capitibus Prætorum, 1. par. cap. 3. num. 4. vers. de cimo, qui ex hoc inferit, et resistentiam, quæ fit vicegerenti, pantri, sicut illa, quæ fit correctori, ex l. 5. tit. 12. lib. 8. Ordnamenti, quæ est lex 2.

et vt

Tom. 2.

A 3

in

36 *in fin. tit. 22. lib. 8. Recopilation.* & ipse erit competent ad punitionem iudex, *in l. 1. tit. 1. lib. 7. Ordinand. hodie. l. 7. tit. 1. lib. 7. Recopilationis.*
 37 *† Et ita punitur obreptio facta Locumatenenti, si cut ea, quae Correctori fit, ut probat de Hippolyt. de Marfill. in l. si quis obreperit. ff. ad legem Corneliam de falsis. Auendatio ubi proximo, versic. no-*
 38 *no. † Sic offendens Vicarium Episcopi debet puniri, ac si Episcopum offendisset, tradit Bald. in l. sed si bac, §. semper. ff. de in ius vocando, ex l. offa in fine, ff. de Religiosis, & sumptibus funerum, & Bald. in cap. ex interis in fine de officio delegati, Gregor.*
 39 *Lopez in l. 3. tit. 1. par. 2. glof. 5. † qui idem procedere allegat in offendente Vicerem; nam, & puniuntur ac si Regem ipsum offendisset, ex textu ibi Hieronym. Gigas in tract. de crimine laesa Ma-*
 40 *iestatis, lib. 1. quae 6. Menoch. conf. 99. n. 49. vol. 1. Iacobus Sbrozzius allegat tract. de Vicario Episcopi, lib. 3. q. 60. n. 4. §. 6. qui haec cautelle, & defendente Vicarium Episcopi, late comprobat post Pamii. de potestate Cap. sedes vacante, 2. par. principi-*
 41 *pali, q. 10. num. 34. Mandos regula Cancellaria 24. de male promotis, regula 6. num. 4. Solorzan. de gubernat. Indiar, lib. 4. cap. 9. n. 11.]*
 40 *† Et ideo Vicarius Episcopi est sicut Episcopus honorandus, Archidiacon. in cap. Romana, col. 1. vers. Curiam de appellationibus, lib. 6. Francisc. Marc. q. 42. num. 1. par. 1. & alij relati per Sbroz-*
 42 *zium dicto lib. 2. q. 24. num. 3. † Coruscatur enim radijs, Episcopi, ut inquit Abbas in dicto conf. 21. ad finem. Sicut in simili, dicitur de vxore, quae ex marito genere nobilitatur, l. vltima, C. de inso-*
 43 *lis, lib. 10. l. 1. C. de praepositis laborum, lib. 12. Tiraquell. de nobilitate, cap. 18. Iacob. Gallus. conf. 62. nu. 11. † Rufus, quia Vicarius habet idem Tribu-*
 44 *nal cum Episcopo, cap. 2. de consuetudinibus in 6. Ioann. Faber in §. item si ad haec, in fin. mandat, Benedictus Capra regula 37. num. 29. Sbrozzius dicto lib. 2. cap. 22. num. 7. Stephan. Gratian. dicto*
 45 *tomo 1. discipulat. cap. 127. m. 1. 9. §. 21. Iacob. Gallus. d. conf. 62. num. 3. † dicitur quod, & si ab Episcopo eligatur, iurisdicio tamen ordinarij a iure Pontificio sibi conceditur, cap. 1. 2. §. 3. de of-*
 46 *ficio Vicarij in 6. l. §. quia, ff. de iurisdictione omnium iudicum, Berous. d. conf. 22. num. 33. vol. 1. Hostiens. in summa. de officio Vicarij, num. 2. Azueved. ad Curiam Pisanam, lib. 2. cap. 2. num. 19. † quam*
 47 *iurisdictionem ordinariam exercet Vicarius in Decanum, Archidiaconum, & totum Capitulum, & in vniuersam Dioecesim. Gloffa, & Doctores in cap. Romana de appellationibus in 6. §. in cap. licet de officio Vicarij, eod. lib. glof. in clement. 2. de rescriptis, Abbas dicto conf. 21. Bertachinus tract. de Episcop. 3. par. lib. 4. tit. de officio Vicarij, Iacob. Gallus ubi proxime, num. 2. † Et ideo factum a Vicario, censetur factum ab Episcopo, vt ex l. 1. §. de iuste, ff. de vi, §. vi armata, tradit Rebuff. in praxi beneficiarum, 1. parte, tit. de Vicariis Episcopor. num. 40. † Et ideo cum honor loci debeatur secundum ordinem dignitatis, & superioritatis, Anton. de Butr. in cap. statutus 15. num. 2. per text. ibi de maioritate, §. obedient non potest negari illius precedentia ratione su-*

rioritatis, & Imperij, † quod solūmodo exercetur in inferiores, l. ille a quo, §. tempustium, ff. ad S. C. Trebellian. & in l. nam magistratus 4. ff. de receptis arbitris, iuncta illud iudicium, ff. de iudicijs, l. praecipimus, §. penult. C. de appellationibus. cap. inno-
 48 *tuit, vbi glof. de electione, l. 2. tit. 7. partit. 3. vbi Gregor. Lop. glof. 2. Bart. in l. omnes populi, n. 22. §. 26. ff. de iustit. & iure. Cui concinit illud Suetonij Tranquill. [cap. 17. in fine,] in vita C. Iulij Caesaris, ibi: Vestrum pignoris captis, & dire-*
 49 *pta suppellectile male muicatum, ac propositis in concione penē disceptum, comiecit in carcerem. Eodem Nouium Quastorem, quod compellari apud se maiorem potestatem passus esset. Cicero 3. de legibus. Magistratus non obedientem, & noxiam animam multa, vinculis, verberibusque coercent: ni par, maiorve potestas, populove prohibeat. notum est enim, † apud Romanos, in occurru maioris magistratus minores submittere fasces constitucille, vt honorari deferre, & imperio parere signarent, vt tradit Alexan. ab Alexand. lib. 1. dierum Genialium, cap. 22. † vnde Valerius Publicola, in affectati Regni suspicionem adductus, cum concionaretur, fasces populo subuulit, eo arbitratus modo populi, quam consulis maiestatem iura potiora esse, de quo Titus Liuius lib. 2. prima decadis, & Plutarchus in vita Publicola.*
 50 *† Vterius, nam magistratibus honor debetur, idque naturalis ratio, & omnium gentium mos exigit, argum. l. semper, ff. de iure immunitatis, l. omne delictum, §. contumacia, ff. de re militari, Sarmiento lib. 7. sellectum, cap. 17. num. 1. Cal-*
 51 *faneus in catalogo gloria mundi, 4. parte, considerat. 46. Abbas conf. 21. 1. par. † Imo publici honoris conseruatores sunt. Nam, vt Cicero. 1. lib. officiorum, scribit: Est proprium munus magistratus intelligere, se gerere personam Civitatis, debereque eius dignitatem, & decus sustinere, [in legibus 12. tabularum, olim ita cautum fuisse legitimus, in sta-*
 52 *Imperia sunt, si quis cuius modesto, ac sine recusatione pareto, magistratus nec obediētem, & noxiam animam multa, vinculis, verberibusque coercento. Et Cicero lib. 3. de legibus sic loquitur. Magistratibus opus est sine quorum prudentia, & diligentia esse Civitas non potest, quorum descriptione omnis Reipublica moderatio continetur, nec verō ut obtemperet, & obediant magistratibus, sed etiam, vt eos colant, diligantque, praescribimus. Goffred. à Bauo. tractatu reatu, q. 7. n. 59.] † & quod Romanos maximè obseruasse plura historicorū exēpla demonstrant, vt constat ex Valer. Max. lib. 2. c. 1. vers. Magistratus, quod & mirè constat ex eo, quod idem refert de Fabio Maximo, † nam cum à Senatu Legatus missus ad filium Consuem, Sueslam exissentem, postquā animaduertit eum ad officium suum extramētia oppidi processisse, indignatus quoque, quod ex Licitoribus nemo se ex equo descendere iussisset, plenus irae sedere perseverauit, quod cū sensisset filius, proximo Licitori, vt sibi appareret, imperauit, cuius voci Fabius continuo subsequutus, dixit: Nō ego, fili, summum imperium tuum contempsi, sed experiri volui, an licres Consulē agere, nec ignoro quid patrię venerationi debeatur,*

tur, verū publica instituta priuata pietate potiora iudico, cuius meminere Callan. in catalog. glor. mund. part. 7. consid. 24. & parte 11. consid. 16. Frecc. lib. 1. de subfeud. §. alia etiam num. 19. & 21. A. Gellius lib. 2. notitium Aellicarum, cap. 2. vbi, & elegantem Tauri Philosophi disputationē adducit. [Plutarc. in vita Fabij Maximi, T. Liu. decad. 3. lib. 4. Budaeus in annotat. prior. ad Pandectas, super l. 2. ff. de iudicijs, pag. 390. Ant. Nebrifent. in quinquaginta scripturae loca, not. 39. Mendoza in viridario, lib. 5. problem. 37. pag. 144. Tiraquell. de nobilitate, cap. 28. n. 8. Goffred. à Bauo. tract. reatu, q. 7. n. 62. qui etiam memorat Actumaciē Romanum a populo interfectum, quod pratercuncti Tribuno non assurrexisset, & A. Gellius ciuem quēdam infamia notasse, quod ijs praesentibus immodicè hilcere, & respirare illi contigisset, tantum honoris tribuebatur tunc temporis hominibus magistratu aliquo praeditis. Quare magistratus sacrosancti olim dicti sunt, qui non sine capitali piaculo artingi violenter poterant, vt Tribuni Plebis apud Romanos auctore Plinio lib. 7. Luito lib. 9. ab vrbe condita, Budaeo in annot. prior. ad Pandectas ad l. 1. ff. de iust. & iure, pag. 31.] Quae ratio, obseruatioque officiorum esse deberet, inter patres, filiosque, in discumbendo, sedendoque, atque in similibus rebus, si filij magistratus, sint, patres autem eorum priuati: à fortiore igitur idem debebit procedere in Vicario Episcopi respectu Canonico, imò, & ipsius Archidiaconi, vt sedere in potiori, & eminentiori loco debeat, nam alijs iudicis, & magistratus autoritas imminueretur, & peruertetur ordo: † nam, vt Theophilat. in epistola Diui Pauli ad Romanos, cap. 13. ibi: Omnis anima potestatibus sublioribus subdita sit, de quo in c. solite de maioritate, §. obedientia subiungit: Principatus esse, & alios quidem magistratu frangi, alios verò magistratibus subdi, neque sursum, & deorsum omnia miserī Dei sapientia dico opus esse, Simanc. lib. 5. de Republica, cap. 2. n. 13.
 54 *† Rufus, cum Vicarius sit maior Archidiacono in iurisdictione, eo quod associatus Episcopi, cap. in nona actione 16. q. 7. cap. Romana de appellationibus in 6. Abb. d. conf. 21. num. 2. Nauarr. conf. 3. de statu Monachorum. Quia in eodem cap. Romana, Archidiaconi nominantur inter inferiores Praelatos, clarum est Vicarium esse preferendum omnibus Dioecesanis post Episcopum, cap. statutus, §. finali, iuncto cap. sequenti, & argum. cap. recolentes de statu regularium, cap. cum in tua Dioecesi de sponsalibus. Sbrozzius d. q. 25. n. 5. & 7. ac n. 8. & 10. vbi pro eo citat Callaneum in catalog. gloria mundi, 4. par. consider. 46. & Marc. Anton. Cuccum institut. iuris Canonici, tit. 8. de Vicario Episcopi, n. 29. & seqq. Ioann. Iacob. Melill. tract. de precedentia Vicarij, cap. 4. Quo argumento vsi fuere aliqui Doctores relati per Menoch, d. conf. 51. n. 7.*
 55 *† Aliud fundamentum Abbatis, vbi supra est, quia quantō quis melioribus praest, maior, & honoratior censetur, auth. de deservioribus. Cuius status,*

§. nos igitur, collat. 3. l. quilibet, C. de decurionibus, lib. 10. ibi: A nobis quibus propter loci dignitatem verū summa commissi est, vbi notauit Bald. cap. 1. de priuilegijs. glof. verb. Canonici, in cap. statutum de rescriptis, lib. 6. Abbas in cap. nouit, num. 11. in fine de iudicijs, Borgaf. de irregularitate, par. 6. c. de Simoniac. num. 37. Martin. Vran. conf. 8. n. 3. tom. 2. Boerius tract. de ordine graduum vtriusque fori, n. 45. Portius Imolenf. conf. 167. nu. 29. Roman. conf. 460. n. 5. Tiraquell. de nobilitate, c. 8. n. 11. Callan. d. considerat. 46. & ostendit Nestor. apud Homer. lib. 1. Iliad. vbi alloquutus Achillem ait: Et si tu corporis viribus antestas, & Dea matre es genitus, hic tamen potentior est, quia in plures imperium obtinet. Et Calsiador. lib. 6. variar. epist. 4. ait: Cum de dignitate commissi laus semper iudicij astinetur, & potior habendus est quam sint illi, quibus praesse dignoscitur. Grande est quidem, procerem esse, sed mīdō grandius de proceribus iudicari, optime in proposito Stephan. Bertrand. conf. 73. n. 8. lib. 1.
 56 *† Dubitari autem non potest, quod Vicarius Episcopi melioribus praest, cum in Archidiaconum, & alios de Dioecesi iurisdictionem ordinariam exerceat, & illius virtute pluribus, & melioribus praest cap. 2. vbi gloffa verbo officialem ac officio Vicarij in 6. gloffa verbo generaliter, in dict. c. Romana, Anton. de Butr. in cap. quoniam, num. 8. vbi Abbas num. 11. de officio Vicarij, idem Anton. de Butr. in cap. quoniam, nu. 16. de officio ordinarij, Alex. n. 15. in rubr. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio, vbi Iason num. 2. Azueved. in l. 1. tit. 9. lib. 3. Recopilat. num. 7. & 8. Gregor. Lop. in l. 2. tit. 4. par. 3. glof. 1. † Archidiaconus autem nullam necessitatem habet in Vicarium Episcopi, imò nec iurisdictionem contentiosam de iure communī, sed duobus tantum in casibus suam videtur intentionem fundare expressis in cap. ad haec, §. in quadam de officio Archidiaconi. glof. in cap. ad haec de excessibus. Praelator. Abbas dicto conf. 21. num. 1. optime Sbrozzius dicto lib. 2. de Vicario Episcopi, q. 25. num. 4. † & ex hac ratione Bonifacius de Vitali in clement. & si principalis, de rescriptis, Vicarium Archidiacono, & Canonici in sedendo praest: etiam quando Episcopus esset praesens, sicut quādo esset absens, ex Antonio de Prato in tract. de iurisdict. Episcopi, cap. 2. Azueved. ad Curiam Pisanā, d. lib. 2. cap. 2. num. 19. [Bombin. conf. 22. num. 17. & 30. ex Abb. conf. 21. p. 1.] † quia Vicarius generalis Episcopi regulariter potest exercere iurisdictionem in eius praesentia, sicut in absentia, nisi in casibus, vbi aliud de iure statutum reperitur, ex cap. cum nullus de tempor. ordinationibus, lib. 6. norat Francisc. Marcus decis. Delphinali 483. n. 2. Dominicus in cap. licet de officio Vicarij in 6. Federic. de Senis conf. 3. 12. incip. Reuerende Pater in fin. Rebuff. in praxi, 1. par. in forma Vicariatus, num. 187. & 223. Sbrozzius lib. 2. q. 64. nu. 1. Selua in tract. de benef. 2. par. q. 4. n. 12. Altamiran. in tract. de iustat. verbo per suum generalem Vicarium, n. 7. post Boer. decis. 347. n. 6.*
 60 *† Atque ex his fundamentis hanc partem infamiam Vicarij Episcopi post Abb. d. conf. 21. nec-tur Felin. n. 10. in rubrica de maioritate, & obedientia,*

via, ad fin. vers. & quod de iure debeat, & in cap. statumimus, col. 2. vers. & dicit Abbas, eod. tit. Iaf. in l. de quibus, num. 69. & 77. in fine, ff. de legibus, lo. de Arnon. singul. 28. Cassan. de glor. mund. part. 4. consider. 46. Roc. Curt. in cap. final. de consuetud. num. 110. alias num. 30. ante med. fol. mibi 19. secundum primam impressionem, Petr. Raucen. eodem tit. de consuet. sect. 2. num. 42. Boer. de auctor. magn. consil. num. 75. in fine, & latius num. 147. Staphil. de liter. grat. tit. de mod. & form. impetr. §. trã. feo, num. 14. fol. mibi 162. Rebuff. in sua praxi beneficiati, tit. de Vicar. Episcopi, num. 7. Lancellor. Corrad. in suo templo omn. iud. lib. 2. c. 6. §. 2. n. 14. & 15. fol. 178. Henric. Bott. de Synod. Episc. part. 3. num. 20. Anton. Gabr. lib. 5. de presump. concl. 1. num. 37. Papazzo. in suis addit. de offic. Vicar. de iur. 1. num. 5. Gambar. de Legat. de later. lib. 3. num. 109. Ruin. cons. 155. num. 11. lib. 4. Bertrand. cons. 73. n. 8. lib. 2. par. 1. latè Bero. d. cons. 22. nu. 20. & seq. lib. 1. quorum meminit Stephan. Gratian. d. c. 11. n. 24. & vtrã eos Anton. Cuccus in institut. canonice, tit. de Vicar. nu. 29. amplians, id procedere etiã in Eccles. Cathedrali, Ioan. Franc. Panuin. tract. de offic. & potestat. Capituli Sede vacante, p. 10. principali, vers. an autem Vicarius, n. 17. & alij relati per Sbrozzium di. lib. 2. q. 24. n. 1. & seq. 62. Iacob. Gallus di. cons. 62. n. 1. & n. 12. † vbi testatur, in Ecclesia Bononiensi, & Neapolitana Vicarios precedere omnes de Capitulo; referq; 63. id fuisse decitum in sacra Congregatione † Rituum die 28. Nouembris 1595. per hæc verba: Cõgregatio sacrorum Rituum censuit, Vicarium Generalem, tam absente, quã presente Episcopo, precedere debere Canonicos, & Dignitates in Ecclesia, & Choro, & extra in processionibus, ac in alijs omnibus actibus publicis, & priuatis, etiã in Synodo Diocesana: Alphonsus Episcopus Hostiens. Cardinalis Iesuualdus, facit Sayr. decis. 3. de offic. Vicar. Ricci. collect. 674.

64. † Sic etiã Rota Roman. decis. 1. de offic. Indictis in nouis, & decis. 200. nu. 4. par. 1. diuersor. sacri Palatii, resoluit, Episcopi Vicarium in omnibus processionibus, Congregationibus, & festionibus omnes Decanos, Primicerios, Archidiaconos, Canonicos precedere debere, tam presente, quã absente Episcopo, † vt nouissimè retulit doctissimus Dominus Regens Fuluius Constantius quondam collega nolter in supremo Consil. Collaterali Regni Neapolis, in l. 1. C. de consulib. lib. 1. 2. n. 14. & Sayr. decis. 3. de offic. Vicarij, Aloyf. Riccius collect. decisionum 1069. & 1446. & post Portium cons. 167. n. 24. & 25. idem agnouit Menoch. cons. 902. nu. 20. & 32. Non obstantibus ab eo adductis allegato cons. 51. Seraphin. Oliuarius decis. Rotæ 639. n. 10. † Et itã in Synodo Diocesana, Vicarium sedere debere ante Dignitates, & Canonicos, resoluit Constantius, vbi proximè num. 15.

Nequè obstant in contrarium adducta, non primùm, quòd in Choro laicis non pateat locus, sed canentibus solum, † quia Vicarij Episcoporum non possunt esse laici, eò quòd indecorum reputaretur, Vicarium Episcopi laicum esse,

cap. in nona actione 16. q. 7. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 8. nu. 38.] † Et quia laicis Ecclesiastica prohibitum est tractare negotia, cap. decernimus de iudicijs, cap. duosunt, cap. si Imperator 96. distinet. Probus in addit. ad Ioannem Monachum, in cap. 1. col. penult. de officio Vicarij, Rebuff. in praxi, 1. par. tit. de Vicarijs Episcoporum, à nu. 35. Abbas num. 12. Felin. n. 6. Decius num. 15. Ripa 56. in di. c. decernimus, Turcremata in di. c. cap. in nona, num. 1. & 2. Sbrozzius lib. 1. de Vicario Episcopi, q. 31. num. 1. & seq. & q. 37. nu. 4. Parisius cons. 40. vol. 4. Couar. in cap. Alma mater, 1. parte Relectionis, §. 11. num. 3. [Solorz. vbi proximè.] Segura in directorio Iudicium Ecclesiasticorum, 1. p. cap. 11. num. 1. qui num. 6. Clericos primæ tonsuræ, Episcopi Vicarios esse posse aserit, quare cum sint Ecclesiasticæ personæ, nullum est inconueniens, quòd in Choro assistant; & hæc dignitatis Vicariatus sedem habeant debitam.

Nec obstat dicere, Vicarium non habere dignitatem, eò quòd officium amouibile sit, † quia veritè est, Vicariatum Episcopi esse dignitatem cum administratione, & Vicarium eam dignitatem habere, glol. in clement. 2. verbo delegatus, & ibi Ancharr. in princ. Cardinalis num. 22. Imola 18. de rescriptis, idem Imola in clement. 1. nu. 5. de regularibus, Abbas in cap. quoniam, num. 11. de offic. delegati, Ant. de Prato in tract. de iurisdic. Episcopi, cap. 6. num. 51. Millis in repertorio, verbo dignitas est esse Vicarium Episcopi, Rebuff. vbi proximè num. 28. Sbrozzius di. lib. 1. q. 35. nu. 5. Sunt enim spectabiles Vicarij, vt docet in simili Curia. in l. 4. C. de annontis, & tributis, lib. 10. Menoc. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 68. nu. 49. † Et quia sine causa Episcopus Vicarium nequit reuocare Io. Gutierrez. lib. 3. pract. q. 11. nu. 4. Sbrozzius lib. 3. q. 32. n. 9.

Nequè obstat, quòd Canonici videantur fratres Episcopi, & non familiares, vt Vicarius. Et quia in eum plusquam in illos potest, quia Vicarium remouet, non Canonicos, quia, vt tradit Domin. Franc. Sarmiento di. c. cap. 17. vers. obstat hoc argumentum, non concludit, non solum probat respectu Episcopi, non inter ipsos Canonicos, neque efficit, vt inter eos non sit maior Vicarius; quod eo simili confirmat, † quòd Senatoris filius inferior sit quoad patrem, quã plebeius externus, quia in filium pater plus potest, non tamen hoc efficit, vt Senatoris filius non habeatur maior quolibet ex plebe, arg. l. Senatoris 1. l. filiam, ff. de Senatoribus. Et itã quòd ad eos, in quos Vicarius iurisdictionem habet, non obstat, quòd aliqua Episcopus non possit in eos, quæ potest in Vicarium.

Nequè obstat, Vicarium, seu Vicegerentem non debere honorari, quantum principalis, scilicet Episcopus honoratur, vt ex cap. sanè et secundo, de offic. delegati, cap. final. q. 3. distinet. Decius in d. cap. sanè, num. 2. Nauarr. cons. 7. de maioritat. & obedient. num. 2. & cons. 8. quia non ex hoc sequitur, quòd non sit præhonorandus Vicarius plusquam Archidiaconus, & Canonici. † Nam quæ differunt secundum magis, & minus, non differunt

unt substantia, l. final. ff. de fund. instrum. l. humillem, C. de incest. nupt.

Nequè obstat, Archidiaconum iurisdictionem habere, & Episcopi dici Vicarium, † quia Archidiaconi officium ex consuetudine potius, quàm ex iure communi descendit, & similiter eius iurisdictione, vt notat Glol. & DD. in cap. 2. de excessibus Pralator. glol. in cap. 1. de officio Primicerij, Speculat. lib. 4. tit. de offic. Archidiaconi in primis. Alexand. cons. 142. viso processu, num. 5. vol. 6. Et quia Archidiaconus solum dicitur Vicarius Episcopi, in duobus casibus, de quibus in cap. ad hæc, §. in quadam de offic. Archidiaconi, cap. vt nostrum, eod. tit. quia ea pertinebat ad iurisdictionem Episcopi, iuxta notata in cap. 1. de officio Archidiaconi, generalis autem Vicarius Episcopi, est † Vicarius in tota Episcopi iurisdictione, iuxta tradita in cap. licet de officio Vicarij, lib. 6. & idem facit Consistorium cum Episcopo, vt supra probauimus, quòd in Archidiacono non obtinet, Abbas d. cons. 21. n. 3. 1. par.

Non obstat vltimum, quòd consuetudo sit hoc casu attendenda, scilicet præferri Archidiaconum, vel aliam Dignitatem Vicario Episcopi in sedendo. † Nam consuetudo huiusmodi est inualida omni iure, primò enim iuri diuino contrariatur, quia nulla instituta est, vt maior seruiat minori, cap. est ordo 33. que est. 5. cap. ad hoc 89. dist. & iuri Canonico, quia maior in administratione minori præferendus est, vt sup. diximus, & ostendit Sophocles in Iacæ flagellifero, actû 3. suo Scena.

Honorem Atridis debitum exhibebimus, Sunt Principes cedendum erit, cur non enim? Nam que sunt, vel validissima, aut firmissima Subiecta sunt honoribus.

Item ciuili iure, l. vt gradatim, ff. de numeribus, & honorib. l. 1. ff. de albo scribendo, cum alijs supra adductis; & idèd non consuetudo, nec præscriptibilis potest dici, iuxta ea, quæ habentur in simili, in cap. ad nostrum de probationib. [Vnde Io. de Arnono singul. 28. in his proprijs terminis dixit: Nolo propalare quendam Archidiaconum cuiusdam Cathedralis Ecclesie, sed dicam factum tantum. Ipse venerat in tantam audaciam, & presumptio-nem, vt vellet præferri Generali Vicario Episcopi. Cui ego respondi, & si consuetudo etiam ex taret, vt præferretur Vicario Episcopi, illa non valeret, secundum Panormit. cons. 21. viso dubio de quo quaritur, quo viso in fronte, statim obmutuit. Quare nota tu, qui vis esse Vicarius generalis Episcopi, et scias tuam dignitatem defendere contra Archidiaconos temerarios, & arrogantes.] † Nam primus humilitatis gradus est deferre maiori, glol. verbo humilitatis, in clem. 1. de religiosis domibus, iuncto cap. de Constantinopolitana 22. distinet. Abb. d. cons. 21. nu. 5.

77. † nam dignitatis locum indebitum vsurpans facile legi poena puniatur, l. 1. C. vt dignitatum ordo seruetur, quam itã intellexere Isernia, & Ioan. Baptista à S. Seuertino, allegati per Menoch. lib. 2. de arbitrarijs iudicium, casu 320. n. 15. & † consuetudo, quæ contra honestatem est, non valet, vt in cap. cum decorem de vita, & honestat. Clericorũ, Fe-

lin. in cap. statumimus de maior. & obedient. Cassian. in proprijs nostris terminis, in catalogo gloria mudi, 4. par. considerat. 46. Abb. d. cons. 21. n. 4. Petrus Rauenna allegat. in mat. consuetudinum, vers. Vicarius. † Nam principale, quod in lege requiritur, 79. est honestas: cap. erit autem lex, 4. distinet. iuncto cap. porrò 33. q. 5. Vnde cum id procedat in lege, quæ ex consensu expresso procedit, multò magis in consuetudine, quæ procedit ex tacito, l. de quibus, ff. de legibus, §. ex non scripto, institut. de iure naturali, Roland. à Valle cons. 69. nu. 34. lib. 4. Ioseph Ludouicus decis. Perusina 14. num. 4. 1. p. † Et quòd omnis consuetudo, quæ contra honestatem sit, non debeat valere, tradit Crauet. cons. 137. n. 4. Roland. à Valle cons. 98. viso processu, nu. 28. vol. 4. quia talis consuetudo potius videtur processisse ex quadam vecordia, ambitione, & stultitia, vt innuit text. in cap. legimus 93. distinet. & tradunt Abb. d. cons. 21. n. 4. Curia Pisana lib. 2. cap. 2. nu. 5. † Consuetudo autem ambitiosa, cas. 81. sanda est, cap. fin. de consuet. l. ambitiosa, ff. de decret. ab ordine faciend. Caphal. cons. 26. deputati, n. 28. tom. 1. † male enim semper audit apud omnes 82. omnis præexcellendi ambitio, vti constat ex traditis per Francisc. Patritium lib. 4. Eneid. tit. 20. Seneca lib. 2. de beneficijs, cap. 27. Simanc. lib. 6. de Republica, c. 15. Cicero 4. in Verrem, dicens, vt stultitia, cupiditateque honorum, atque ambitiones ex omnibus Ciuitatibus tollerent (quæ res euerterent Reipublicæ, causa esse solent) cum latè traditis per Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 401. † nec praua innitentes consuetudine, excusatio- 83. nesunt digni, auth. habita, vers. nec ab alterius, C. ne filius pro patre, Capella Tholosana quaest. 140. Boer. cons. 4. nu. 13. † Et quia carendo ratione, vt 84. caret dicta consuetudo, vt extirpetur, est conueniens, cap. Chorespiscopi ad medium, dist. 68. Et quòd talis consuetudo non valeat, probat text. in di. c. cap. legimus, vbi reprobatur quorundam locorum mos, in quibus Diaconi pluribus se præferre volebant, & si eis respectu iurisdictioni subditi non essent, fortitè ergo non valebit hoc casu, vbi Vicarius in Archidiaconum iurisdictionem habet, † & huiusmodi argumentum à fortiori firmum 85. est, & validum in iure, auth. multo magis, C. de sacerof. Eccles. l. quia parentis, iuncta glol. ff. solat. matrim. l. final. C. de institutionib. & substitution. Rebuff. de priuileg. scholasticor. priuileg. 3. num. 4. † nam, 86. teste Arist. lib. 3. topicorum; si de quo minus videtur inesse, inest & de quo magis inest. Atque itã istam opinionem, quòd consuetudo præferens Archidiaconum Vicario Episcopi videtur confirmare text. vbi Bart. & Plarea in l. omnes, C. de decurionib. lib. 10. † tenentes, consuetudinem, quæ 87. tollit priuilegia dignitatis non valere, sequuntur in nostris terminis, post Abb. d. cons. 21. Iaso. in d. l. de quibus, n. 69. Felin. in di. c. subr. de maior. & obedient. & in cap. statumimus, eod. tit. Cassan. d. cons. 46. Ioan. de Arno. di. c. singul. 28. Henricus de Bottis tract. de Synodo Episcopi, 3. par. in princ. nu. 20. post Rocchum de Chrtz tract. de consuet. cap. ult. n. 110. Berous cons. 22. num. 20. vol. 1. Ioã. Iacob. Melill. tract. de præcedentia Vicarij, cap. 5. n. 3. Re-

Rebuff. in praxi, 1. par. tit. de Vicario Episcopi, n. 7. Sbrozz. d. in a. de Vicario Episcopi, lib. 2. q. 25. n. 5. qui num. 6. vers. tamen, ait, hanc opinionem maior Doctorum calculo esse fulcitam, & communem, & consuetudinem prædictam esse detestabilem, ex supra adductis, Curia Pisana dicit. lib. 2. cap. 2. n. 5. vbi Azeved. n. 19. refert Pium V. motu proprio cõcessisse Placitino Episcopo, quod Vicarius Episcopi in Choro Cathedralis Ecclesie habeat in absentia Episcopi vnam de principalioribus sedibus, quam Vicarius voluerit post Pontificalem: & quod duæ istæ sedes sint semper vacuæ, vt Vicarius, in qua sedere maluerit, cum aduenit, elegerit.

Neque obstabit secundum hæc, Archidiaconum debere post Episcopum primam sedem obtinere, quia hoc debet intelligi respectu aliorum Clericorum iurisdictionem non habentium in Archidiaconum. ¶ Nam huiusmodi priuilegium, & si generaliter loquatur, debet intelligi, & restringi, vt absurditas euitetur, iuxta text. notabilem in simili, in cap. ex ore, de priuileg. Abbas dicit. conf. 21. num. 5. nam semper est absurditas vitanda, elem. 2. de magistris, l. nam absurdum, ff. de bonis libertor. cap. Clericis, de offic. Vicarij, Decius conf. 19. num. 3. vers. suadetur, 1. tom. Cæphal. conf. 210. Magonia, n. 12. tom. 2. Rol. à Valle conf. 25. quia casus, num. 24. vobis. 3. & conf. 7. num. 30. lib. 2. & absurdum foret, Archidiaconum debere præcedere Vicarium Episcopi per supradicta. ¶ Et quia inter Episcopum, & eius Vicarium in sua Diocesi non est dare gradum, cum idem sit Tribunal, & Consistorium, cap. 2. de consuet. in 6. cap. Romana, de appell. eod. lib. & coruscet radijs Episcopi Vicarius, sicut dicitur de vxore, quæ per maritum nobilitatur, l. fin. C. de incolis, lib. 10. Sbrozz. dicit. lib. 2. q. 24. à n. 3. & quest. 25. n. 4.

¶ Et idem Iacob. Gall. d. conf. 62. n. 18. adducit decisionem Rotæ, factam ad fauorem Vicarij contra Decanum, quæ apud eum videri potest. ¶ Bene verum est, quod cum Vicarius Episcopi possit etiam esse Canonicus in Cathedrali, iuxta capitulum petito, vbi Anton. de Burrio num. 2. & Ioan. de Imola num. 1. de Procurator. ¶ Vicarius, aut Officialis generalis assisat tanquam Canonicus in Choro, vel Capitulo, debet sedere in suo loco, vel in processionibus, & non præcedat Canonicos antiquiores, teste Dominico, Geminian. & Perusino in cap. à collatione, n. 6. de appell. Sigismund. Loffred. in Paraphr. feudal. fol. 34. column. 4. vers. nec obstat sextum, Ioan. Franc. Purpur. in l. 1. n. 192. & seq. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdictio, Seraph. dicit. Rotæ 437. num. 5. nisi contrarium esset consuetudine inductum, vt ex Philipp. Franc. in dicit. cap. à collatione, n. 6. tradit Sayr. d. dicit. 3. de offic. Vicarij, Felix Cantel. quest. 1. de præcedentia, n. 24. Marta voto 101. n. 2.

¶ Et in Vicario Capituli Sede vacante, quod si sit Canonicus, debeat tanquam talis sedere in suo loco, tradit Lanfranc. tract. de offic. & potest. Vicarij Capituli Sede vacante, 2. part. quest. 10. Rebuff. in praxi benef. 1. par. tit. forma Vicariatus Archiepiscoporum, num. 28. Boer. de auctorit. magni Consil.

n. 66. Capic. dicit. 27. n. 27. Nauar. conf. 2. de maior. & obed.

¶ Et facit, quod cum Episcopus possit etiam esse Canonicus in eadem Ecclesia, vt per Abbat. in cap. postulasti, num. 11. de concess. præbend. Dec. conf. 64. 1. n. 2. Augustin. Bero. in cap. ex literis, nu. 1. & 56. de probat. Capic. vbi proximè, Ioan. Mohedan. dicit. 1. de priuileg. Ioann. Franc. Purpurat. conf. 491. nu. 5. tom. 2. Vinc. de Franch. dicit. 138. n. 3. Thobias Nonius conf. 7. 2. num. 6. Riccius collect. 674.

¶ Si sit in Capitulo tanquam Canonicus, non poterit plus quam simplex Canonicus, & contra eum obtinebit maior pars, vt ex Bald. in margar. verbo Episcopus, tradit Purpurat. in dicit. l. 1. num. 198. & 203. ff. de offic. eius. [Bombin. dicit. 22. n. 8.]

¶ Ideò quando interuenit cum Capitulo tanquam Canonicus, potest appellari ad eum tanquam Episcopum, vt per Alciat. conf. 9. num. 10. lib. 1. ¶ & si fuit in mora tanquam Canonicus, an possit supplere tanquam Episcopum quaesiuit, Bald. in cap. irrefragabili, de offic. Ordinarij, & respondet quod sic, [quod tenet Solorzan. de gub. Indiar. lib. 3. c. 14. n. 52.] quia ¶ quoties duo iura successiue competunt alicui, exclusus ab vno nõ excluditur ab altero, l. si filius, vers. Paulus, ff. de bonis libert. sicut exclusus à bonorum possessione non excluditur à iure adeundi, l. seruum heredem, C. de iur. delib.

¶ Respectu verò loci sedendi tractat Seraph. dicit. 437. nu. 4. Zerol. in praxi Episc. par. 1. verb. Episcopus, §. 7. dicens, quod in aliena Ecclesia sedebit vt Canonicus, glof. in cap. à collatione, vers. Prælatum, de appellat. lib. 6. Capic. dicit. 27. nu. 26. Vinc. de Franch. dicit. 138. n. 5. in ea verò, in qua est in simul Episcopus, & Canonicus, sedebit in primo loco, quando aliter non se haberet priuilegio, vel conuentione, vt in Episcopo Melitensi, Caputaq. dicit. 307. par. 1. Puteus dicit. 104. lib. 3. ¶ vbi quod Episcopus Mileuitanus sedet in Concilio post Priorem, vel magnum Magistrum, quia Episcopus in Concilio non adest vt Episcopus, sed vt deferens magnam Crucem, Felix Cantel. riuus quest. 1. de præcedent. debita Religioni Prædicatorum, eiusque Magistro Generali, num. 20. Ricc. in collect. dicit. 147. par. 1. & collect. 470. par. 2.

¶ Vnde quando Episcopus esset in Collegio tanquam collegiatus, non deberet præcedere antiquiores, sed sedere in loco ad eum spectanti tanquam collegiario, ex glof. verbo Prælatum, in dicit. cap. à collatione, quam dicit singularem Abbas in cap. auditis, n. 4. de elect. Mar. Frecc. lib. 1. de sub. feud. §. alia etiam fuit questio, num. 27. Greg. Lop. in l. 15. tit. 5. par. 1. glof. 1. in fin. Capic. dicit. dicit. Neapol. 27. num. 27. Ioan. Franc. de Ponte consil. 14. n. 50. & 65. tom. 1. & plures alij relati per Mastrill. dicit. Scil. 130. nu. 2. 3. & 4. Felix Cantel. vbi proximè, ¶ dicens num. 23. quod vbi agitur de collegiali præcedentia, Dignitas non collegialis, quantumuis magna non attenditur, Ioan. Fracisc. Purpurat. in l. 1. nu. 190. ff. de officio eius, cui mandat. est iurisdictio, Fab. de Anna conf. 122. num. 20. Mastrill. vbi proximè num. 4. Seraph. dicit. Ro-

tas 1216. Sigism. Loffred. loco supra citato, vers. & licet ex predictis, vbi dicit, ¶ ita seruari in sacro Auditorio Rotæ, vt scilicet antiquiores præferantur posterioribus, etiam si sint Episcopi, & quod hæc conclusio procedat etiam in hac Sacra Congregatione, saltem inter Prælatos, qui non sunt Episcopi, idem Seraphin. dicit. 716. nu. 15. & 16. Steph. Grarian. tom. 2. discept. forens. cap. 298. num. 34. & nouissimè Ioan. Bapt. de Thoro in compend. dicit. Regni Neap. to. 2. verb. præcedere.

¶ De quo tamen tractantes DD. plures cõsent, quod si Episcopus sit collegiatus, vel Canonicus habebit secundum locum, videlicet post Præsidem Collegij, seu Capituli, Decanum, seu Archidiaconum, & hoc propter præ excellentiam dignitatis Episcopalis, ex Abbate in dicit. cap. auditis, n. 4. & in cap. postulasti, num. 4. de concess. præb. Dec. in cap. at si Clerici, §. de adulterij, num. 100. de iudic. Felin. n. 9. in rubr. de maior. & obedien. Boer. de auctor. magni Consilij, n. 65. Callan. in cathalog. glorie mundi, 5. par. considerat. 45. vers. debet tamè habere secundum locum, Purpur. in dicit. l. 1. nu. 192. & 194. de Ponte dicit. conf. 14. nu. 50. Mastrill. ita intelligendus dicit. dicit. 130. num. 33. Ioan. Andr. Geor. alleg. 35. num. 9. Doctor Marta voto 101. n. 3. & seq. [comprobat Bombin. conf. 23. nu. 4. dicens, quod Episcopus qui Capitulo inest, tanquam singularis de Capitulo, & sic vt Canonicus, non debeat tenere caput illius Capituli, & sic sedere in sede, & loco Episcopi, sed ratione suæ dignitatis debet saltim honorari, vt habeat primum locum post Præsidem Collegij: secus quando Capitulo inest tanquam Episcopus, & idem procedere in Vicario.] Fab. de Anna conf. 40. nu. 36. 46. & seq. ¶ exemplum ponens in Episcopo Bisiniani, qui cum esset creatus Regius Consiliarius in Sacro Consilio Neapolis, non sedit in loco suo vt Consiliarius, sed immediatè post Præsidem, siue Decanum, idem conf. 122. num. 19. 21. & 30. Vincent. de Franch. dicit. 138. in fine, idem in addit. ad eam, de Ponte dicit. Collat. Consil. 8. num. 7. concludens etiam pro resolutione fundata num. præced. Io. Aloyf. Riccius part. 3. collect. dicit. 674. itaque fuit decisum in Collaterali Consilio pro dicto Episcopo aduersus præsentia per alios Consiliarios, refert D. Regens Fuluius Constantius in d. l. 1. C. de consilij. n. 17. & seq. ¶ vbi respondet obseruantia almi Collegij Doctorum Neapolis, quod Episcopus Collegiatus in eo. occupet locum ad se spectantem tanquam Collegiatum, id esse particulariter cõcessum Collegio, ex priuilegio Regine Ioanna, vt aduertit Fab. de Anna conf. 40. n. 46. & fuit obseruatum cum Episcopo Insula. Quæ omnia tanquam scitu digna omittere nolui; sed futura memoria mandare, quæ exornari possit ex his, quæ tradit Iacob. Gallus conf. 29. per totum, qui num. 9. & 33. concludit etiam pro opinione relata supra num. 105.

SVMMARIVM.

1 Declaratori prima cum iuramento standum est, & non secunda.

2 Testis depositio secunda contraria primæ, non valet.

3 Depositio prima in fauorem rei præualeat.

4 Depositio prima in fauorem inquisiti, præualeat secundæ facta in tortura, & n. 5.

6 Testis fides pendet à iuramento, maximè in criminalibus, & n. 7.

8 Ratificatio depositionis secundæ facta in tortura, non nocet priori.

9 Testium dicta quando non possunt concordari, tunc primum præualeat.

10 Testis dictum suum potest corrigere in continenti.

11 In continenti dicitur, antequam discedat à presentia Iudicis.

12 Testis non potest dictum suum corrigere ex intervallo.

13 Testis contrarius sibi in secundo dicto redditur perurus.

14 Testis varius præsumitur falsum deposuisse in secundo dicto.

15 Testis periuro non creditur.

16 Testis periurus, nec facit indicium.

17 Testis periurus, puniri potest.

18 Testis contrarius, licet sibi noceat, non tamen nocet ei, pro quo deposuerat.

19 Consilium mutare quis non potest, in alterius iniuriam.

20 Testis varius, præsumitur in secunda depositione, dolosè fecisse.

21 Testis primum dictum verisimilius attenditur.

22 Testis primum dictum sine iuramento, si inuetur coniecturis præualeat.

23 Testis depositio secunda inmerisimilis non attenditur.

24 Verisimilitudo etiam in poenalibus attenditur ad vitandum delictum.

25 Bonus quis præsumitur de iure.

26 Magistratus præeminens præsumitur bonus, & iustus.

27 Sacrilegij species est dubitare, an sit dignus quem Princeps elegit.

28 Argumentum à verisimili negatiue sumptum, validum est.

29 Verisimilitudo dicitur cognata nature.

30 Verisimile quod non est, habet speciem falsi.

31 Confessio facta calore iracundie, non nocet tertio, & n. 34.

32 Confessio spontè se offerentis ad deponendum, fide labefactatur.

33 Testis spontè veniens ad deponendum, præsumitur inimicus, & non probat.

35 Confessio facta calore iracundie, non nocet contenti.

36 Confessione, quæ tendit in damnum alterius, non statur.

37 Confessio Prælati, non nocet Ecclesie.

38 Testis animosè deponens, redditur suspectus.

39 Interrogatus de se, non potest contra alium testificari.

40 Testis repetitus sine causa, non probat.

41 Testis deponens ultra interrogata, non facit stat.

42 Testis inimicus nullam fidem facit.

43 Clandestinis in delictis, an admittantur probationes.

- iones minus legitima.
 44 Secreta quae sunt, sunt difficilis probationis.
 45 Mediator, qui se afferit aliquid fecisse, non probat contra alium.
 46 Mediator in crimine simoniae, propter illius grauitatem admittitur.
 47 Coniuratio aduersus proprium Episcopum probatur per complices.
 48 Corruptio Iudicis in his Regnis Castelle, qualiter probetur.
 49 Existimatio, & bona fama, est status dignitatis illa.
 50 Existimatio qualiter minuatur in homine.
 51 Existimationis iactura grauis est in viro nobili, & Magistratu.
 52 Mori melius est, quam fama iacturam pati.
 53 Fama bona praestat diuitijs.
 54 Famam suam qui negligit, crudelis est.
 55 Famam qui negligunt reprehensione digni.
 56 Famam suam praecipue debet defendere publica persona.
 57 Falsum testimonium dicens in aliquem, debet damnum resarcire.
 58 Fama debet restitui proximo per eum, qui illam laesit facto, aut verbis.
 59 Fama laeso maior est, quam aliarum rerum.
 60 Honor est maximum bonorum externorum.
 61 Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.
 62 Diffamans aliquem falso, debet restituere famam eius.
 63 Famam alterius ledens dolo, aut lata culpa debet restituere.
 64 Restitutio fama debet fieri in loco ubi fuit laesa.
 65 Restitutio debet esse repositio in pristinum statum.
 66 Naturale est aliquid dissolui eo modo quo colligatum est, & num. 103.
 67 Confessori afferenti habere licentiam reuelandi confessionem an credatur, & n. 68.
 69 Comprobatio schedulae inducit semiplenam probationem.
 70 Confessionis sacramentalis reuelatio regulariter probatur.
 71 Confessio sacramentalis potest reuelari de consensu consentientis.
 72 Confessionis reuelatio facta de licentia, valet etiam in foro iudiciali.
 73 Confessori reuelanti de licentia adhibetur maior fides, quam vni testis.
 74 Sacerdotij qualitas multum attenditur in teste.
 75 Testis religiosus Sacerdos, vicem duorum testium habet.
 76 Testis religiosus depositio ad fauorem innocentis est maximi momenti.
 77 Damnatis ad mortem solet deputari Confessor sacramentalis.
 78 Confessorem eligit quilibet laicus vigore Bullae Sanctae Cruciatae.
 79 Confessori reuelanti confessionem de licentia, fides adhibetur.
 80 Episcopi litteris in concernentibus illius officium creditur.
 81 Nuntio fidem facienti se citasse, creditur.

- 82 Confessarij reuelatio de licentia, ad exonerationem offensi in honore multum inuauat, etiam in iudicio exteriori.
 83 Testis unico circa sibi commissa, quando fides adhibeatur.
 84 Identitas licentiae reuelandi confessionem, quomodo probetur.
 85 Comparatione litterarum probatur identitas schedulae.
 86 Geminata confessio ex quibus resultet, scripturis, aut epistolis.
 87 Testis an possit in scriptis deponere.
 88 Probatio per comparationem litterarum potest fieri mortuo eo, qui scripserat.
 89 Depositio in scriptis ad fauorem alicuius, magnam praesumptionem inducit.
 90 Expressi dicitur depositio, per relationem ad aliud.
 91 Intelligi dicitur proprie aliquid, per relationem ad aliud.
 92 Relatum censetur esse in referente, cum suis qualitatibus.
 93 Scripto quod fit, censetur factum cum deliberatione.
 94 Scriptura continet humanorum actuum fidele testimonium.
 95 Testis declaranti in mortis articulo, falsum dixisse, an credatur.
 96 Testis deponens in mortis articulo ad alicuius exonerationem, multum consideratur.
 97 Testis in mortis articulo non praesumitur falsum dicere, nec inuicem salutis aeternae.
 98 Veritas nunquam melius habetur, quam a mortis destinato.
 99 Exculpacio facta in mortis articulo, eneruat inculpationem praecedentem.
 100 Exculpacio quam vim habeat, remittitur arbitrio Iudicis.
 101 Exculpacio facta a proximo mortis, valet etiam sine iuramento.
 102 Geminationis vis est magna.
 104 Fraus non praesumitur, ubi gladius hominis, & Dei est supra ceruicem mortuari.
 105 Testimonium testis infirmi, quando praepberet.
 106 Mortis articulus supplet in teste praesentiam partis, & Iudicis.
 107 Momentis assertioni creditur in damnum eius.
 108 Moriens omnis non praesumitur, sicut Diuus Ioannes Baptista, aut Euangelista.
 109 Experientia rerum magistra docet.
 110 Mortis proximus in eo, quod agit, arguit desiderium salutis aeternae.
 111 Morti proximum, velle mori cum peccato, non est verisimile.
 112 Morti proximus non censetur machinari, aut fraudem velle facere.
 113 Creditur consentienti sacramentaliter, & n. 137.
 114 Intellectus l. si quis in graui, s. si quis moriens, ff. ad S. C. Syllanian.
 115 Exculpacio vulnerati mortiferè ad alicuius fauorem, tollit indicia, quae essent contra ipsum, etiam ad torturam.
 116 Iura promptiora sunt ad absoluendum, quam condemnandum.

- 117 Conscientia ubi imminet, est sibi testis, & Iudex.
 118 Restitutio fama, & honoris, potest fieri cum minori damno restituentis.
 119 Restitutio rei debet fieri cum iactura, etiam rei eiusdem ordinis.
 120 Restitutio est actus iustitiae commutativa.
 121 Restitutio fieri debet absque maiori proximi laesione, corporis, vel fama.
 122 Restitutio ex rationabili causa potest differri in tempus commodius.
 123 Restitutio ex causis rationabilibus, potest differri, ut fiat post mortem.
 124 Restitutio potest fieri per intermediam personam ex iusta causa.
 125 Facere posse intelligitur, si commodè, & salua dignitate fieri possit.
 126 Impotens ad restituendum dicitur, qui non potest, aut male potest.
 127 Furtum qualificatum, furcarum poenam meretur.
 128 Furcis potest quis suspendi pro vno furto magno, aut tribus paruis.
 129 Furcarum mors, omni tempore fuit ignominiosa.
 130 Decapitationis mors est honorabilis, & in nobilitatis fauorem inducitur.
 131 Furcarum poena, multo grauior, quam decapitationis.
 132 Restituere posse non dicitur quis, cum damno bonorum altioris ordinis.
 133 Honor etiam in genere mortis, cuiusque utilitati praepberatur.
 134 Honor est res maior bonorum externorum.
 135 Sanguinem suum, qui curat redimere excusatur.
 136 Honorem suum redimere curanti parcatur.
 138 Confessori soli quando credatur.
 139 Confessori creditur super emendatione alicuius.
 140 Actus quando fuit in occulto, vel secreto, admittitur probatio, quam patitur ipse actus natura.
 141 Argumentum ab auctoritate Doctorum est validum.

PRO

Licentato Andrea de Ayala, vno ex Magistratibus Hispaniarum, qui vocantur Alcaldes de Casa, y Corte, cum Regio Fisco. Sequentia in facto, & iure sunt animaduertenda, ut constet ipsum esse liberum, & innocentem ab omnibus, quae sibi sunt imputata ex quadam secunda vestificatione D. Michaelis de Leon.

ARGUMENTVM.

¶ Exculpacio damnati ad mortem facta per schedulam relictam eius Confessori, & de licentia illius publicata post executam mortis sententiam, an releuet. Et de materia restitutionis fame. Et nullitate confessionis secundae iudicialis, contrariae primae.

CONSILIVM CII.

Facti series.

¶ Vm procederetur criminaliter contra D. Michaelē de Leo, super fraudibus, deceptionibus, & imposturis ab eo commissis, malisque modis, quibus pecunias accepit ad corripandos iustitiae ministros, in maximis quantitatibus, quas ipse retinuit, & pro alijs delictis, in prima sua declaratione, seu confessione iudiciali mediante iuramento, declarauit, & confessus fuit, quod dictus Alcalde de Ayala erat vnus ex optimis Iudicibus, quos sua Maestas habebat, & in nulla re defecerat a sui muneris, & officij obligationibus, & quod ipse penes se retinuerat, & in suos vsus conuerterat pecunias, quas sub quouis colore corrupendi dictum Alcalde, seu alios Iudices extorserat a quibusdam personis, aliasque fraudes commiserat, de quibus inquirebatur. Denum post dies 43. cum processus suae causae fuisset conclusus, variavit, diuersas culpas congingendo aduersus dictum Alcalde Ayala.

Cum vero ad mortem fuisset damnatus dictus D. Michael pro dictis criminibus, & decapitandus foret, vt suam conscientiam exoneraret, animae salutem consulendo, in foro Magno Madriti, & in loco ipso patibuli coram omni populo, pluribusque propinquis adstantibus, consignauit suo Confessori chirographum, seu scripturam manu propria scriptam, suoque nomine subscriptam, rogans eum, vt ipso mortuo ipsam legeret alta, & intelligibili voce pro ipsius animae exoneratione, in qua dicebat, & fatebatur, falsum testimonium dixisse contra dictum Alcalde Ayala, reuelando, & manifestando eius confessionem sacramentalem pro exoneratione suae conscientiae, cuius licentia virtute, dictus Confessor suum testimonium, praui iuramento iudicialiter prouulit, pro veritate, productique fuere alij testes, tam religiosi, quam saeculares, qui viderunt dari scripturam praedictam Confessori per dictum D. Michaelē, comprobantque esse illius manu scriptam, & subscriptam, quam habebant notam, & similiter de licentia ad reuelandum confessionem sacramentalem.

His suppositis quaesitum a me fuit, quam fide, & effectum faciant dictae exculpationes D. Michaelis de Leon ad favorem dicti Alcalde Ayala, & an ipsum liberare valeant a culpis, quas imputauerat illi in secunda confessione, taliter quod dicto Alcalde (& etiam Marchioni Mondexaris, quem etiam detulerat, & fuerat grauius calumniatus) restitui debeant honores, & officia, animaduertendo, quod praefatus D. Michael de Leon erat nobilis Hidalgo vigore executoriae Regiae, & filius Licentiatu Lupi de Leon, qui fuit de Consilio suae Maiestatis in Regia Cancellaria Granatensis, & quod si fecisset publice dictam satisfactionem, fortassis non fuisset decapitatus, sed imposita illi mors alia ignominiosa, quae illum, & genus, ac familiam illius exhonoreret.

Hoc factu supposito, quod certum est, vt cum distinctione respondeam, quatuor articulis fundabitur. Primo, quod prior confessio D. Michaelis fuit valida, & non potuit effectus illius tolli confessione secunda iudiciali. Secundo, standum esse declarationi sui Confessoris de eius licentia factae. Tertio, quod confessio, & declaratio ab eo facta tempore mortis inanimatis, sufficit ad eneruandam secundam confessionem, & exculpandum omnino dictum Alcalde. Quarto, quod ex predictis remanet sufficienter reintegrata, & restituta fama dicti Alcalde.

ARTICVLVS I.

Dubium istius Articuli facilius videtur habere resolutionem, cum de iure sit decisiu, quod si aliquis in primo dicto, seu depositione cum iuramento aliquid declarauit, & in secundo contrarium asseruit, standum erit primae depositioni, ceterisque in secunda inuentum fuisse, & falsum deposituisse, cap. cum in tua 4. circ. fin. de testib. vbi glof. fin. id tenet expresse, argum. cap. per tuas, de probat. ibi: Cum nimis indignum sit iuxta legitimas sanctiones, vt quoddam quisque voce dilucide protestatus est, in eundem casum proprio valeat testimoio infirmare, l. generaliter, vbi Bald. num. 3. C. de non numerat. pecun. glof. verbo innocentes, in cap. i. de except. Specul. tom. 1. tit. de teste, §. apponitur, nu. 70. alia glof. verb. voluerim, in cap. cum causam 37. de testib. dum tenet, quod si quis testis secundo inductus, dicat contrarium eius, quod primo dixit, tunc secundum dictum non valet, nec creditur ei, arg. dicti cap. cum in tua, & cap. sollicitudinem, de appellat. in fin. glof. verb. vtraque pars, in fin. in cap. ventens 38. de testib. vbi Innoc. n. 5. Abb. & Felin. in dicti cap. cum in tua, nu. 4. idem Abb. & Franc. Aretiu. in cap. sicut, num. 1. eod. tit. Bart. conf. 86. incip. non creditur, nu. 1. par. 1. Corn. conf. 383. n. 3. par. 1. & Bald. conf. 384. nu. 6. par. 3. Decius conf. 174. incip. in causa falsitatis, n. 8. circa fin. & conf. 188. incip. letatus, nu. 12. tom. 1. & est communis opinio, vt per Philip. Corn. conf. 27. in praesenti consultatione, n. 15. vol. 3. Barbat. conf. 29. n. 7. & 8. vol. 1. Franc. Burlat. conf. 216. num. 101. vol. 2. Parif. conf. 107. n. 64. vol. 1. Purpurat. confil. 133. n. 29. Couarr. lib. 2. var. resol. cap. 13. n. 8. vers. tertium est, 10. Vinc. Honded. conf. 93. num. 23. tom. 2. Morot. resp. 61. num. 8. Capella Tholof. q.

281. n. 1. vbi addit. Rota Casar de Grafs, dec. 8. de testib. n. 1. Rota decif. 346. nu. 2. & 3. & decif. 415. n. 2. par. 1. diuers. Jacri palatij, Facin. tract. de testib. q. 64. n. 124. & seq. & decif. 414. n. 3. par. 2. tom. 2. & decif. 167. nu. 10. par. 1. tom. 1. nouiter nouiss. Menoch. conf. 37. n. 146. tom. 1.

¶ Quod magis procedit, quando prima depositio fuerat in fauorem rei, Decius dict. conf. 188. n. 12. Ioan. Caphal. conf. 234. nu. 10. vol. 2. Alciar. communem dicens, de praesumpt. regul. 2. praesumptio. 29. num. 13. & ex Abb. in dicti cap. cum in tua, num. 9. vbi Felin. vers. secunda conclusio, Roland. a Valle conf. 16. nu. 23. vol. 1. Iulius Clarus in praxi, §. fin. q. 53. n. 13. & gid. Boss. in praxi, tit. de oppof. contra testes, n. 5. & 6. Francisc. Burlat. conf. 34. n. 11. vol. 1. & conf. 275. n. 9. & 10. & conf. 311. nu. 30. vol. 3. ¶ qui hoc ampliat etiam si secunda vice testis in tortura contrarium affirmaret eius, quod primo loco deposuerat, quod & sequuntur Bartholom. Socin. conf. 253. n. 1. vers. secundo, vol. 2. Aymon Craueta conf. 6. num. 47. tom. 1. Io. Petr. Surd. conf. 173. nu. 92. tom. 2. Paul. Merenda conf. 40. num. 8. & conf. 50. num. 27. Honded. conf. 102. num. 38. volum. 1. Ludoniu. Morot. resp. conf. 61. num. 6. & 7. Gregor. Lop. in l. 30. tit. 16. part. 3. glof. 2. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 108. n. 15. dicens, quod quando ad commodum alterius, vel sui, & alterius quis interrogatur, tunc a primo dicto non receditur, & si secundum cum tormentis prolatum fuerit, ex Bartol. in l. 1. §. questioni, ff. de questionib. quem sequuntur Francisc. de Aretio conf. 7. i. num. 1. colum. 2. Alciar. de praesumpt. 29. num. 7. Crauet. dict. conf. 6. num. 45. Caphal. conf. 234. num. 10. lib. 2. Thom. Gramm. conf. 59. num. 7. Couarr. d. cap. 13. num. 8. ad finem, Burlat. conf. 216. num. 105. volum. 2. Cacheran. decif. Pedemont. 79. num. 21. & 22. Carol. Ruin. confil. 146. lib. 3. Idem Caphal. conf. 233. num. 7. & conf. seq. num. 1. & alijs, ¶ qui eam adducunt rationem, quod cum fides testis pendeat a iuramento, si testis efficiatur periturus, quia inter duo iuramenta contraria positus non creditur, nec fides vlla ei adhibetur in praedictum tertij, etiam cum tortura, quia ceteri per eam videatur purgari infamia, argum. l. ob earum, §. penult. ff. de testib. §. si verò, in autent. eodem, collat. 7. non tamen periturus ¶ maxime in criminalibus, in quibus aliud seruari solet, vt ex Bart. in l. 1. num. 12. C. de summa Trinit. & fide Cathol. & Caphal. dict. conf. 234. num. 19. lib. 2. tradit Menoch. d. num. 15. in fine, plures adducti per Petr. Binsfeld. 2. tractat. de finonua, cap. 32. in fine, etiam si tortura esset data dicto D. Michaeli ad effectum, vt testificaretur in causa dicti Alcalde Ayala, eo quod sponte, & absque tortura voluisset corrigere suam primam confessionem, & testificationem contra illum. ¶ Nam et si ratificasset in tortura, quod secundo loco deposuerat, adhuc foret falsum primo dicto, ex Caphal. vbi proximè num. 13. & ita in terminis iuris non valet secunda depositio dicti D. Michaelis de Leon, Menoch. dicti casu 108. num. 16.

Pro quo sunt alia fundamenta, ¶ nam cum non

non possit ad concordiam reduci primum dictum secundo illi contrario, proculdubio vera est opinio, quod solum primum est validum, vt tradit Abb. in cap. praesentata 50. nu. 10. vers. aut non, & in dicti cap. cum in tua, n. 9. vers. ego aliter, de testib. Guid. Pap. quæst. 546. & 593. Rebuff. tract. de reprob. testium, n. 239. ex cap. dilectus, de tempor. ordinat. Anton. Gabr. lib. 7. suarum conclus. tit. de criminalibus, conclus. 23. n. 4. & conclus. 28. n. 2. Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. q. 53. n. 13. & nu. 15. vers. aut verò deponit contraria, Ioan. Gutierrez. conf. 35. n. 20. & seq.

10 Rursus, quia licet testis possit dictum suum corrigere in continenti, glof. verbo iusta causa, ad finem, in cap. vlt. de iure iurand. lib. 6. Anton. de Butrio in cap. final. num. 23. ad finem, de confessis, Tirrag. de retract. conuent. §. 1. glof. 1. num. 18. Ludouic. Roman. singular. 801. ¶ feliciter antequam ditedat ad praesentia Iudicis, Burlat. conf. 35. num. 29. vol. 1. Bonacost. inter commun. opinio. lib. 4. tit. C. de testibus, conclus. 387. dicta variatio non fuit in continenti, sed ex interuallo temporis maximo, ¶ quod non potest fieri in teste, cap. praterit. de testib. cogend. vbi Abbas num. 12. Felin. nu. 4. Alexand. in l. quicquid astringendæ, num. 10. ff. de verbor. obligat. Bald. in l. lecta, & ibi Iaso. num. 20. ff. sicutum petatur, Ioan. de Amicis conf. 109. num. 19. Thommas Grammatic. conf. 79. num. 4. & sequentib. in ciuilibus, & conf. 33. crimin. num. 3. Paul. Merend. conf. 31. num. 52. part. 1. Anton. Gabriel lib. 7. conclus. tit. de crimin. conclus. 27. nu. 4. & conclus. 28. num. 2. l. 30. tit. 16. part. 3. vbi Gregor. Lopez glof. 3. Couarruu. & Clarus vbi supra.

13 Rursus, ¶ quia in secundo dicto redditur periturus, cum contrarietur iuramento primi dicti, cap. sicut, cap. testimonium, de testib. & cap. paruuli, 22. quæst. 5. M. Ant. Natta conf. 298. n. 8. vol. 2. Alex. Strat. conf. 117. n. 44. tom. 1. conf. crimin. diuers. Burlat. d. conf. 34. n. 2. Morot. resp. 61. num. 3. & 6. Surd. decif. Mantua. 135. n. 10. Couarr. dicti cap. 13. nu. 8. vers. ceterum, Iul. Clar. d. q. 53. vers. tertius est casus.

¶ Et praesumitur falsum dixisse in secundo dicto, aut h. de testib. §. quia verò, collat. 7. l. qui falsò, vel variò, ff. de testib. cap. item qui falsi 4. q. 3. Bal. conf. 492. incip. quidam deposuerunt, num. 7. par. 5. Tyndar. in tractat. de testib. cap. 2. num. 1. & seqq. Burlat. conf. 216. n. 94. & seq. tom. 2. ¶ vnde non solum ei non creditur ratione periturij, cap. si quos conuictos, cap. paruuli, 22. q. 5. & cap. ex parte 7. vbi glof. & Abb. n. 3. Felin. nu. 5. cap. testimonium 54. de testib. glof. verb. absolutus, in l. qui cum vno, §. ignominia, ff. de re milit. Bald. in tract. de testib. inter tractatus, nu. 19. Rebuff. tract. de reprob. test. nu. 396. Alex. conf. 20. in causa appellationis, nu. 4. vol. 4. & conf. 44. viso, & discussio, n. 7. vol. 2. Rol. a Vall. conf. 16. n. 11. vol. 1. Iul. Clar. lib. 5. sentent. §. periturum, nu. 7. & arg. l. fin. C. de probat. tradunt Franc. Maria de Plotis conf. 65. n. 15. tom. 1. confil. crimin. diuers. Petr. Foller. conf. 138. nu. 1. eod. tom. cap. quicumque 6. quæst. 1. ¶ verum nec facit indicium contra inquisitionem, Carol. Ruin. confil. 146.

16 Tom. 2.

in cip. mirifice, & conf. seq. vtrubiq; n. 4. vol. 5. Grammat. conf. 44. n. 10. & conf. 35. ad finem, Bertazol. conf. 7. n. 27. Paul. Merend. conf. 68. nu. 23. tom. 2. conf. crim. Franc. Burlat. conf. 79. n. 11. & 12. vol. 1. ¶ Imò posset puniri, l. eos, vbi Bart. & Scrib. ff. ad l. Cornel. de falsis, Bald. in l. nullum, num. 1. C. de testib. Barnab. Cornaz. decif. Lucens. 111. n. 2. Maggon. etiam decif. Lucens. 50. n. 3. Couarr. d. cap. 13. num. 7.

¶ Licet enim in possit sibi nocere, qui secundo loco variando deposuit, non tamen poterit nocere personæ, in cuius fauorem primò deposuerat, & cui ius fuerat quaesitum ex prima depositione, vt sentit Iul. Clar. d. quæst. 53. num. 13. ibi: Et hæc opinio mihi magis placet, cum enim iam ex primo dicto iudiciali, & iurato, quaesitum sit ius partij, non debet illud ab ea sine eius culpa, vel facto auferri, ex regula l. fin. in fin. ff. de pact. vbi glof. & DD. l. id quod nostrum 11. ff. de regul. iur. l. stipulatus 64. ff. de iure dot. Bald. in l. cum a socero, nu. 1. 2. & 7. C. eod. tit. Ial. in dicti l. fin. num. 2. & in l. qui Roma 121. n. 18. ff. de verbor. oblig. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. glof. 7. n. 18. & tribus seqq. Rol. a Valle conf. 69. incip. pro fundamento, n. 47. vol. 4. Menoch. lib. 1. praesumpt. 47. n. 14.

¶ Nec in alterius iniuriam consilium quis potest mutare, reg. mutare, de regul. iuris in 6. Rebuff. in repetit. l. diuus, super glof. 1. n. 20. ff. ad Senat. C. Syllanian.

¶ Quia testis varians in depositionibus, praesumitur in secunda dolose deposuisse, Menoch. d. casu 108. n. 10. & seqq. Rebuff. tract. de reprob. & falsuat. testium, n. 141. vers. nono.

¶ Rursus, quia quoties primum dictum maiorem rem habet pro se verisimilitudinem, statui illi, etiam si fuisset sponte prolatum, vt ex Barthol. Socin. conf. 253. col. 2. vers. val etiam, & clariss. lib. 2. Roland. a Valle conf. 73. n. 33. lib. 1. Crau. confil. 6. n. 49. & conf. 75. nu. 32. tom. 1. tradit Menoch. vbi proximè num. 17. Horat. Lutiens. conf. 161. nu. 28. & conf. 168. n. 20. tom. 1. conf. crim. Iul. Scarlattin conf. 106. n. 23. tom. 2. eorundem consiliorum, & est text. apertus in cap. litteras, de praesumpt. Ioan. Gutierrez. conf. 35. nu. 22. Adeo, vt Abb. in dicti cap. litteras, nu. 2. resoluat, ¶ quod si concurrant duo dicta contraria ab eodem prolata, vnum sine iuramento, & aliud cum eo, stabitur primo dicto non iurato, si iuuetur alijs coniecturis, quæ in depositione iurata deficiant, sequitur Felin. in d. cap. cum in tua, n. 7. vers. ad idem, & vers. idem dicat, de testib. Gregor. Lopez in l. 41. tit. 16. part. 3. glof. 3. Nam, vt inquit Morot. d. resp. 61. nu. 3. ¶ Non concurrentibus alijs indicijs, ex quibus secunda depositio renocatoria primæ adiuetur, & verisimilis efficiatur, non est standum nudæ confessioni, & renocationi ipsius testis, & ex cap. quia verisimile, de praesumpt. resoluit Petr. de Ancharr. conf. 24. n. 4.

¶ Et quia verisimilitudo etiam in facto odio, & poenali, inspicitur, & attendi debet, praecipue vt euitetur delictum, Abb. in cap. cum tu 16. nu. 6. vers. ex predictis, de testib. Tiraquel. in praefat. l. si vnquam, num. 37. & seqq. C. de renocand. donat. B2 Lu-

Ludouicus Zuntus in *reponso pro uxore*, Dec. & alij in *capitulis causam, de probat.* Gregor. Lopez in l. 30. tit. 16. part. 3. glof. 2.

Quod autem dicta secunda depositio non fit 25 verifimilis, patet ex eo, t quod dictus Alcalde Ayala habet praesumptionem pro se, non solum bonitatis, vt in *cap. dudum, de praesumpt.* ibi: *Cum prima facie praesumatur idoneus, nisi aliud in contrarium ostendatur*, Ant. de Butr. in *cap. cum olim 7. n. 2. de dolo, & contum.* Ant. Gabr. lib. 7. concl. tit. de criminal. concl. 1. nu. 9. Rebuff. tract. de except. n. 166. *cap. cum in iuuentute*, vbi etiam DD. de praesumpt.

26 t Sed etiam respectu rectae administrationis iustitiae, & exercitij sui muneris, arg. l. 1. ff. de offi. Praefect. Praetor. ibi: *Credidit enim Princeps eos, quibus singulararem industriam explorata eorum fide, & grauitate ad huius officij magnitudinem adhiberentur, non aliter iudicatos esse pro sapientia, & luce dignitatis suae, quam ipse foret iudicaturus*, glo. verbo *quidquid*, in *cap. qua de causa, 2. quae 5. l. 2. Proconsulibus*, & Praefectis autem Praetorio, C. de appellat. l. singulari, C. de sent. Praefect. Praetor. lo. Andr. in *cap. cum venissent, n. 7. de iudic.* Ioan. Ferrar. Montan. tract. de appellat. lib. 2. cap. 3. [Solozan. de gubern. Indiar. lib. 2. c. 7. n. 30. juncta l. 3. 2. tit. 16. par. 3. versic. ca deus, l. 8. tit. 18. par. 4. iuncta ratione l. 2. C. de crimin. sacrileg. t dum ait, sacrilegij enim instar est dubitare, an is dignus sit, quem elegerit Imperator, *cap. qui autem, 17. quae 4.* Anton. de Butrio in *cap. si eo tempore, num. 7. de rescript. lib. 6. authent. vt iudices sine quoquo suffr.* §. eos autem, collat. 2. ibi: *Quis enim non diligat eum, & honestate compleri, magna putet, si nostro decreto, iudicioque tui culminis ad cingulum veniat, testimonium quidem habens, quod sit optimus.*

Vnde apparet secundum testimonium contra istam iuris praesumptionem inuerisimile, & per consequens inualidum esse, t de iure autem argumentum a verifimili negatiue sumptum est validum, *cap. 2. de rescript. spoliat. cap. qua verifimile, de praesumpt. l. non est verifimile, ff. quod metus causa, l. cum auus 101. ff. de condit. & demonstrat. l. ex facto, §. si quis autem, l. haeredes mei, §. cum ita, ff. ad Senat. Consult. Trebell. l. 1. C. qui, & aduersus eum, l. si is cui 94. m. sine, ff. de solut. l. cum acutissimi, C. de fideicommiss. glof. verbo *vsus*, in l. 3. ff. de suspell. legata, Euerard. in locis legalibus, loco a verifimili, nu. 1. & seqq.*

29 t Vnde periurium, & falsum in secunda de positione incurrisse, non immerito diximus, quia sicut verifimile cognatum naturae dicitur, vt tradit Bald. conf. 180. incip. *mortuo filio*, nu. 3. vol. 3. Euerard. vbi proxime num. 11. Roland. a Valle cōs. 1. n. 112. & cons. 111. omissio multiloquio, nu. 74. vol. 4. Ludouic. Zunt. in *reponso pro uxore*, num. 128. allegans Crauet. conf. 8. n. 5. 6. & 7. Ioan. Cephal. cons. 287. n. 22.

30 t Ita et contrario, quod verifimile non est, falsi speciem, ac imaginem habet, l. milites, §. oportet, C. de quaest. Menoch. lib. 1. de arbitrar. iudic. quae 76. num. 20. & lib. 2. casu 85. num. 2. & de

recuperand. possess. remed. 15. num. 354. Roland. a Valle diē. cons. 11. num. 18. & cons. 49. num. 38. vol. 4.

Prasertim t cum secunda confessio emanauerit calore iracundiae, & causa odij, quo affectus erat D. Michael de Leon contra dictum Alcalde Ayala, eo quod illi relatum fuerat, praedictum Alcalde dixisse, quod erat puniturus illum sumpendio furcae, & ipsemet D. Michael querebatur, & lametabatur, quod persequebatur ipsum, vt illius Confessor Fr. Franciscus de Celpedes declarauit, vnde vltro se obtulit ad deponendum, cum nec ille fuisset interrogatus de eo, nec causae status id requireret, t confessio autem, aut depositio sponte se offerentis ad deponendum labefactatur, *autb. de testib. §. si verò ignoti, collat. 7. Bart. in l. libertorum 11. nu. 1. C. eodem, Speculat. tit. de teste, §. qualiter autem, verbo volens ergo, Carol. Ruin. cons. 146. n. 1. lib. 1. Hippol. de Marfill. cons. 2. n. 41. cons. 12. n. 8. & cons. 18. nu. 31. Ioann. Neulizan. cons. 25. n. 37. Blanc. in repet. l. final. nu. 152. & seq. ff. de quaest. Alex. Stratic. cons. 117. nu. 26. tom. 1. crim. Paul. Merenda cons. 92. nu. 16. tom. 2. eorundem consil. crim. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 55. num. 2. & est decisio Capellae Tholosanae 385. vbi Aufreter. num. 3. ex Bart. in l. post legatum, §. bis verò, ff. de bis, quibus vt indign. & Lanfranc. de Oriano in *cap. quoniam contra, de probat. verbo testimonio de positionis, num. 11. in fine,* t ait, quod testis sponte veniens, praesumitur inimicus, vnde non probat, vt ibi per eos, pro quo*

Bart. allegat l. *qua omnia, ff. de procur.* & l. libertus, vbi Bald. C. de testib. & in l. parentes, eodem tit. tener Angel. in l. 2. §. diem, n. 1. in fine, ff. quemad. testam. aper. text. in *cap. ex litteris, de in int. egr. rescript.* Abb. in *cap. 2. n. 2. de Cleric. peregrin.* Bart. in l. vxori, §. qui se filio, n. 1. ff. ad l. Cornel. de fals. Marcell. Fortunat. in suo cons. super blasphemia, nu. 11. Alexand. cons. 172. incip. *in causa, & lite*, num. 25. vol. 6. Syluester in sum. verbo *testis*, num. 6. Tiraq. in tract. de priuileg. pia causa, priuileg. 3. vers. nam sine ministerio, Menoch. lib. 2. praesumpt. 55. num. 2. & 3.

t Rursus, quia confessio facta iracundiae calore, non nocet alteri, glof. verbo *admonita*, in fine, in *cap. ex litteris, de duortijs*, Anton. de Butrio in *cap. final. n. 10. in princ. & n. 23. de confess.* Abb. in *cap. at si Clerici, in princ. n. 15. de iudic. Roman. singular. 108. incip. volo tibi commentare*, vbi alios allegat Additio ad eum, Ioan. Lupus in *repet. rubr. de donat. inter virum, & vxor.* §. 17. num. 13. in fine, Gregor. Lopez in l. 9. tit. 14. par. 3. glof. 2. t qui resoluunt nec ipsi consentiri nocere, & sic multo minus tertio, pro quo facit l. *Imperatores, §. mulier, ff. de probat. vbi mulier repudiatoris causa irata, filium, quem absente marito peperit* spurium in actis professus est, & cum quaeretur, an is in potestate patris esset, & matre intestata mortua iullu eius haereditatem matris adire posset, nec obesset professio a matre irata facta, & I. C. respondit veritati locum superfore, diē. l. 9. vbi Gregor. Lopez glof. 1. & 4. & ex l. *inuisurandi, in fine, C. de testib.* tradit Tiraquell. de retract. conuent.

34

35

36

uent. §. 4. glof. 6. m. 9. Rebuff. in *repet. l. diuus, super glof. 1. n. 80. ff. ad Syllan.*

36 t Sicut regulariter confessioni tendenti in praedictum alterius non statuit, l. *Seia 28. in princ. ff. ad S. C. Velleian.* vbi Paul. de Castr. num. 6. loquitur de iudice, qui per pecuniam, & sordes sententiam tulisse adseruit, quia non statuit in praedictum eius, pro quo fuit laca, Rebuff. in *repet. l. diuus, super glof. 1. n. 34. & seqq.* facit text. in *auth. de equalit. dotis, §. primum quidem, vers. & ne contingat, collat. 7. autb. sed iam necesse, C. de donat. ante nupt.* Paul. de Castr. cons. 429. incip. *visis, & consideratis diligenter, nu. 2. versic. pro quo facit, vol. 1. Iaf. in l. 1. n. 7. & 11. ff. de eo, per quem factum erit, Roland. a Valle plura congerens cons. 58. incipit. quoniam veritas, n. 14. & seqq. vol. 2.*

37 t Sicut confessio Praelati Ecclesiae non nocet, glof. fin. ad *finem, in cap. de vlt. de praesumpt.* & ibi Abb. n. 4. cap. 2. iuncta glof. verbo *conuentum, de testib. lib. 6.* Tiraq. de retractu lignag. §. 1. glof. 14. n. 48. in princ.

38 Et quia cum dictus D. Michael torqueretur propter monetarij auri tonsionem animose moneretur, vt scriberent, quae volebat, deponere contra dictum Alcalde Ayala, t vnde suspectus omnino redditur ex tali animositate, Alex. cons. 154. visio *themate, nu. 11. vers. ex quibus, vol. 5.* Decius cons. 100. incip. *in causa inquisitionis, n. 7. vers. tertio huic secundo testi, vol. 1.* Octau. Cacher. dec. *Pedem. 128. nu. 10.* Roland. a Valle cons. 27. incip. *asserta sententia, n. 22. vol. 3.* Bartholom. Socin. cons. 229. n. 10. lib. 2. Crau. cons. 249. n. 4. Tho. Grammar. cons. 12. n. 1. & 4. in *crimin. & ex cap. 2.* cum ibi notatis de *in integr. restit.* & *cap. accedens, vt lite non contest.* Horat. Lutus cons. 161. nu. 25. tom. 1. consil. *crimin. diuers.* Franc. Marzar. cons. 22. nu. 24. facit text. in *cap. alii, 5. quae 5. ibi: Nec illi credendi sunt, aut admittendi, qui aliorum sponte criminata consentunt, & ideo replicanda est sollicitudo veritas, quam sponte prolata in illis vox habere non potest.* Tiraq. de *praesumpt. priuileg. 3. n. 3.* t quado enim quis interrogatur de his, quae fecit ipse, non potest contra alium testificari, tradit Florian. de S. Petro in l. *societas, §. arbitrorum, nu. 124. & seq. ff. pro socio, ex sententia glossae verbo vel cognitor, in cap. statutum 2. q. 6. & cap. i. de confessis, l. fin. C. de accus. lo. Gutier. cons. 35. n. 6. Bald. cons. 98. nu. 6. par. 1. & cons. 497. n. 1. eadem parte.*

40 t Et quia sicut testis sine causa repetitus non probat, vt post Specul. tit. de teste, §. *satis utiliter, nu. 5.* tradit Decius cons. 174. num. 8. vers. & quia, Paul. Castren. cons. 246. incip. *in casu, de quo quaeritur, n. 1. & 2. vol. 1.* ita & dictus D. Michael, qui de alijs interrogatus, quae non tangebant Alcalde Ayala sola odij ratione iterato voluit examinari aduersus illum. t Testis autem, qui interrogatus deponit vltro interrogata, maxime quod ab illis fit alienum, non facit fidem, glof. fin. in l. *si quis libertatem, ff. de perit. haered.* Bart. in l. *si duo patroni, §. idem Iulianus, n. 8. ff. de iure iurand.* & in l. 1. §. *Diuus Adrianus, n. 1. ff. de quaest.* Bald. in l. 2. nu. 7. C. de probat. l. *momentanea, iuncta glof. vlt. C. qui legitime person.* Alex. cons. 90. visio *instrumento,*

41

42

43

44

45

46

47

48

nu. 7. in princ. vol. 3. Felin. in *cap. de testibus 29. nu. 2. de testibus*, Gregor. Lopez in l. 31. tit. 16. par. 3. glof. 6.

42 t Et cum tempore dictae secundae depositionis D. Michael fuisset iam effectus inimicus praefati Alcalde, nullam fidem aduersus illum facere potuit, l. 3. circ. *princ. ff. de testib. l. si quis, C. eod. autb. de testib. §. si quis verò, collat. 7. cap. super eo, cap. quoties, eod. tit. d. cap. illi, in princ. §. qui est 5. l. art. in diē. §. si quis verò, num. 1. & 3. Rebuff. tract. de reprobat. & saluat. testimonium, nu. 238. Aldobrandin. in §. *inimicitia, n. 38. inst. de excusat. iuror.* Gregor. Lop. in l. 32. tit. 14. par. 3. glof. 2. & 3. Roland. a Valle cons. 37. nu. 11. vol. 3. Couarr. in *pract. qq. v. 18. n. 3.* Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 239. nu. 8. & lib. 1. de praesumpt. praef. 89. n. 53. & post haec scripta Farinac. tract. de testib. q. 53. nu. 7. & q. 64. n. 42. Io. Gut. cons. 35. num. 12. vnde M. Tullius in orat. pro Fontejo, dixit: *Noluerunt Maiores nostri, hanc patere inimicitijs viam, vt quem quisque odisset, eum testimonio tollere possit, ementiuntur se ipse eos, quos oderunt*, vnde Anacletus Papa episc. l. 3. c. 5. dixit: *Inoffensus igitur accusatorum, & testimonio affectus quarendus est, & non suspectus*, vt habetur in *cap. accusatores 3. q. 5.* Tiber. Decian. lib. 3. tract. crimin. cap. 25. n. 1.*

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

nec irridiculum ad inquisitionem sumi posse, & confirmat num. 11. & 13. in terminis corruptionis testis, aut iudicis, Bossi. tit. de inq. ante num. 43.
48 † Et hoc præsertim dicendum est in his Regnis, nam attentis d. l. 8. tit. 15. lib. 2. Ordinum. & d. l. 6. tit. 9. lib. 3. Recopil. ad minus debent esse tres testes, qui deponant aduersus Iudicem, & si unusquisque ipsorum de proprio, & singulari facto, vt obseruat Aucendañ. d. cap. 2. nu. 18. versic. bodie verb.

ARTICVLVS II.

Quando dictus D. Michael secundam confessionem taliter fecisset, quod per ipsam potuisset præiudicare dicto Alcalde Ayala, ex vltima tamen ipsius confessione, & declaratione, ipsum ab omni labe culpæ liberauit, vel potius liberum declarauit. Pro quo animaduerti debet, quod Confessarius illius habuit licentiam à dicto D. Michael e ad reuelandum suam confessionem sacramentali pro exoneratione suæ conscientie, & restitutione famæ illius, quam læserat, quæ licentia fuit ab ipso scripta, & subscripta tenoris sequentis: *D go yo don Miguel de Leon, que doy licencia al Padre Fray Francisco de Cespedes mi Confessor para la vltima confession, que hizo para morir, Religioso de la santa Orden del glorioso santo Domingo, morador en el Colegio de santo Tomas de Madrid, para que siendo necessario, y con licencia de su Magestad pueda dezir, y descubrir lo que yo le he confessado para descargo de mi conciencia, acerca del negocio del Marques de Mondexar, y del Alcalde Ayala, a los quales injustamente yo infamé con su Magestad, como mal Cristiano, y poco temeroso de Dios, y desoe resituirles su honra. Fecha a treinta de Mayo de mil y quinientos y nouenta y seis. Digo asimismo, que doy licencia al Padre Fray Francisco de Cespedes mi Confessor, que pueda libremente dezir todo lo que yo le he dicho en confession a todas las personas, que le pareciere ser necessario para satisfacion de las honras del Marques de Mondexar, y Alcalde Ayala; porque quiero sea assi lo firmé de mi nombre a treinta y vno de Mayo de mil y quinientos y nouenta y seis. Don Miguel Ponce de Leon.*

Pro quo sciendum est, dictum D. Michael debuisse satisfacere famæ, quam læserat, vtriusque scilicet Marchionis Mondexaris, & Alcalde Ayala; † nam existimatio, & bona fama est dignitatis illæ factus, l. cognitio, §. existimatio, ff. de varijs, & extraordinar. cognit. Gregor. Lopez in l. 1. tit. 6. par. 7. glof. 1. Ludou. Carbon. de repacifcat. cap. 13. colum. 4. læsio autem respectu Marchionis magna fuit, non solum propter carceres, animique, & corporis molestias rei etiã familiaris dispendia maxima, & quia tam ipse, quàm dictus Alcalde Ayala in opinione populû magnopere grauati fuere, præsertim ex memorialibus suæ Maiestati porrectis, quàm ex dicta secunda confessione facta per dictum don Michael de Leon, occasione cuius fuit ab officio, & munere suo suspensus; imò exclusus, 49 † & vti inquit eadem lex cognitionum. Minuitur existimatio, quoties inueniente libertate, circa statum dignitatis poena plectimur: sicuti cum relega-

tur, quis, vel cum ordine mouetur, vel cum prohibetur honoribus publicis fungi. † Quod quàm graue sit, præsertim viro nobili, & in maximo Magistrato constituto, ostendit Demosthenes in oratio. aduersus Leptinem, dicens: *Neque enim hoc solum considerandum est, an iacturam pecunie nullam faciatis, sed habenda etiã ratio bonæ existimationis, quæ vobis est multò quàm opes potior, & antiquior, † melius D. Paul. 1. epist. ad Corinth. cap. 9. dicens: Bonum est enim mihi magis mori, quàm vs gloriam meam quis euacuet. Tiraquel. in tract. de iudic. in reb. exeg. ferend. vers. septuagesimo septimo huc vergit, Peguer. in decisionib. criminalib. cap. 13. num. 4. & 5.*

† Est enim fama bona diuitijs præstantior, eaque expetenda. Prouerb. cap. 22. Eccles. cap. 7. & 41. Seneca de remed. fortun. dicens: *Bona opinio boninum tutior est pecunia, quia non solum nobis, sed & alijs est necessaria*, D. Augustin. lib. de bono viduitatis, cap. 22. relatus in cap. non sunt audiendi, 11. quæst. 3. Ioan. Neuzian. lib. 1. stylua nuptial. n. 36. Ludou. Zunt. respons. pro vxore, num. 260. & seqq. Victoria in relect. 10. de homie. vers. ad decimum quartum, Feuardentius super Ruth. cap. 1. n. 9. & cap. 3. sect. 12. vers. hinc primo, Director. iud. Eccl. 2. par. c. 14. nu. 23. & seq. Marc. Ant. Eugen. cons. 90. n. 52. vol. 1.

† Et qui famam negligit, crudelis est, S. Aug. sermo. de communi vita Clericorum, de quo in cap. nolo, 12. quæst. 1. Bald. in tit. de pace tenend. in prin. v. n. 16. in v. lib. feudor. & in l. 1. n. 9. C. de confessit, Declus cons. 686. in v. magnificus Pirrbus, num. 8. & 9. Abb. in cap. magna, num. 13. de voto, lal. in l. si quis extraneus, n. 9. ff. de acquir. hered. glof. verbo conscientia, in cap. iubemus, de consecrat. distin. 2. bonus text. in extrauag. 1. Ioannis XXI. de verbor. signif. libi: Scilicet bona fame fragrantia suauitatis odorem, iunctis duabus glossenatibus ibi, Roland. à Valle cons. 98. nu. 49. & seqq. glof. 1. in cap. 2. de purgat. canonic. l. 55. in fin. vbi Greg. Lopez glof. ult. tit. 5. par. 1. Thom. Gramm. dec. Neapol. 98. n. 2. & 3. Ioan. Andr. in procem. decretal. nu. 17. M. Tull. in Lælio, vbi ait: † *Non est negligenda fama, & lib. 1. officior. Negligere quid de se quisque sentiat, non solum arrogantis est, sed etiam omnino dissoluti, Plutarch. in Alcibiade: Contemptio boni nominis vestrum, est cum impudentia, & insania quadam coniunctus*, D. Gregor. super Ezech. homil. 9. S. Thom. 2. 2. q. 73. art. 3. Soto de iust. & iure, lib. 4. q. 6. art. 3.

† Maximè quando quis est publica persona, quia lege naturali, & diuina tenetur famam suam conseruare, vt probat Nauarr. cons. 1. de renunc. n. 3. & 4. Summa Armilla verb. fama, nu. 4. cap. non sunt, 11. q. 1. cap. nolo, 12. q. 1. Nauarr. in manual. cap. 18. n. 43.

Ideò què cum dictus D. Michael famam præfati Alcalde Ayala læsisset, omni iure, & ratione debuit illam resarcire, & restituere, † primo, quia falsum testimonium in eum protulit, & calumniatus est ei, contra Decalogi præceptum, Lausiaci cap. 19. Deuteron. 5. Exod. cap. 20. cap. 1. de crimine falsi, cum his, quæ tradit Couarru. in cap.

cap. quàmuis pactum, 2. par. §. 7. nu. 5. Gabr. Biel. lib. 4. dist. 15. quæst. 16. † Secundò, quia iustissimè est famæ, & honoris restitutionem fieri his, qui ex factis, aut verbis alicuius læsionem passi fuerunt, cap. quisquis, 8. q. 1. cap. inter sollicitudines, de purgat. cacon. Hollienf. in summa de poenis, §. quibus, vers. quid de accusationibus, S. Thom. 2. 2. quæst. 62. artic. 2. S. Antonin. in sum. 2. par. tit. 2. cap. 2. §. 3. & probatur in reg. peccatum, de reg. iuris in 6. vbi latè idem Couarr. & lib. 1. variar. resol.

cap. 11. n. 4. in fin. vbi addit, † non esse minorem, imò multo maiorem honoris, & famæ spoliatiorem quàm aliarum rerû, ex Salomone d. cap. 22. Prouerb. dicere: *Melius est nomen bonum, quàm diuitia multe*, † nam, & honorum exterorum maximum est honor, vt scribit Arist. lib. 4. ethicor. cap. 3. & habetur in cap. deteriores, 6. quæst. 1. idem Couarr. d. lib. 1. c. 2. n. 8. post S. Thom. 2. 2. quæst. 103. Nauarr. de restitut. lib. 2. cap. 4. n. 464. & seq. ponderans verba d. cap. 41. Ecclesiastici: *Curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille thesauri magni, & pretiosi*. Nec alienum est illud D. Pauli ad Roman. cap. 13. *Reddite ergo omnibus debita, cui honor, &c.* Et Matth. c. 5. *Si offeres munus ad altare, & recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum.* † Et facit vulgaris regula, peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum, de reg. iur. in 6. Ant. de Butr. in cap. sicut 30. n. 7. de iure iur. Bart. in l. si cum seruum, n. 1. si si cer. pet.

† Quare Summa Armilla verbo restitutio, n. 40. ait: *Si quis iniuste, & falsè diffamauit, debet restituere, dicendo, se falsum dixisse*; nec obitat, quod se infamabit, vel habebit verendum, quia cum dano alterius nemo debet sibi famam acquirere, F. Ludou. de Beja in resp. casuum conscientie, par. 2. casu 2. pag. 229. vers. aduertendum, Ant. Fernandez de Moure in exam. theol. moral. par. 1. cap. 14. n. 21. & seqq. & 5. à n. 1.

† Et comprobatur, quia qui dolo, aut lata culpa, quæ illi comparatur, l. quod Nerua, ff. de pos. damnam, aut læsionem alteri intulit, tenetur resarcire, Innoc. in cap. sicut dignum, num. 6. de homic. Abb. in cap. quoniam contra falsam, num. 18. de probat. vbi Additio, & ille casus noiter comprehenditur sub regula restitutionis tradita à Diuo August. in cap. fin. 14. quæst. 5. dùm ait: *Qui verò contra ius societatis humane furtis, rapinis, calumnijs, oppressionibus, inuasionibus abstulerit, reddenda potius quàm donanda censemus*, Io. Andreas in cap. quia plerique, n. 3. de immun. Eccles. Rebuff. in cap. postulat, de Cleric. excom. super glof. verbo retinere, n. 32. Io. Medina in C. de restit. quæst. 2. de reb. necessar. restituen. vers. quibus non obstantibus, cõferunt etiam, quæ de malo famæ, & illius, atque honoris conseruatione, tradit Nauarr. in manual. cap. 6. n. 45. & cap. 17. n. 11. vers. dixi nouo, & num. 24.

† Ideò per opportunum fuit restitutionem famæ fieri in Curia Regia, in qua dictus D. Michael illà auferre nixus fuerat præfato Alcalde Ayala, argumento cap. remtegranda, lo primo, 3. quæst. 1.

ibi: *Et in eo loco vnde absesserant penitus reuocanda, Medina vbi proximè, vers. ad id, quod tertio loco quærebatur*, Nauarr. d. cap. 17. num. 42. & seq. † Eo quòd restituito debet esse in pristinum statum repositio, l. restituere 1. & 2. ff. de verbor. signif. vbi Rebuff. & Ioan. Bracheus l. quèd si minor, §. restitutio, ff. de minorib. l. 1. C. de sentent. pass. & restitut. Menoch. in preclud. de recuper. poss. ff. num. 5. Roland. à Valle cons. 94. incip. præsupposito, nu. 8. vol. 1.

Et respectu memorialium transmissorum ad suam Maiestatem, in quibus fugillabatur fama dicti Alcalde, dictus D. Michael se mentitum fuisse declarauit, vt damnum per scripturam factum, in scriptis resarciret, † cum naturale sit eodem modo aliquid dissolui, quo colligatum est, l. nihil tam naturale 35. ff. de regul. iur. cap. 1. cod. tit. in antiq. cap. omnis 27. q. 2.

† Quare non potest dubitari de facultate, quàm habuit Confessor ad manifestandam, seu reuelandam confessionem dicti D. Michaelis, & faciendum dicti honoris, & famæ restitutionem, cum de ea constet in scriptis, & presumatur pro declaratione, quàm illius virtute fecit, iuxta ea, quæ doctè fundat Lapus alleg. 94. num. 3. & seqq. vbi Additio Mandosij plures refert Doctores, Felin. in cap. veniens 2. n. 21. de testib. Anton. Gab. lib. 2. conclus. tit. de testib. conclus. 1. limit. 1. nu. 28. Menoch. lib. 6. præsumpt. 55. n. 12. Matcard. de probat. conclus. 1286. n. 1. vbi alios allegat, & n. seq. id asserit procedere; † si Sacerdos, qui reuelauit confessionem, erat bonæ, atque honestæ vitæ, ac famæ, vt erat dictus Pater F. Franciscus de C. f. pedes, persona scilicet grauis, & maximæ auctoritatis, facit l. nō omnis, §. à barbaris, ff. de re milit. ibi: *Et si bonus miles ante a existimatus fuerit, propè est, vt affirmationi eius credatur*, Mandos. ad Lap. vbi proximè, lit. R. Menoc. de præsumpt. lib. 1. quæst. 58. n. 15. Bernard. Diaz in praxi, c. 102. n. 4. Petr. Percius tract. de testam. viri, & vxoris, lib. 1. cap. 9. n. 5. Felin. in cap. 1. n. 4. de except. Ripa tract. de peste, in fin. n. 111. Hieron. Magon. decis. Florentina 58. n. 37.

Et quando fuisset necessarium aliud admiuiculum, sufficit, quòd schedula, quàm illi consignauit dictus D. Michael appareat comprobata testibus, qui deponunt, esse illius manu scriptam, quòd eam notam habeant, † ex quo semiplena probatio resultat, Bart. & alij in l. admonendi, ff. de iure iur. Gregor. Lopez glof. 6. in l. 119. tit. 18. par. 3. Couarr. in præf. cap. 22. n. 6.

Et vtra hæc ad sunt testes fide digni, qui depoluerunt audiuisse dictum D. Michael de dixisse Confessori, quòd faceret quod illi dixerat, taliter quòd non potest dubitari de dicta licentiã, qua mediante absque dubio potuit publicare satisfactionem, quàm faciebat dicto Alcalde, & restitificari, non contraueniendo sigillo confessionis, † licet enim prohibita sit iustissimè sacramentalis confessionis reuelatio, & qui reuelauerit, grauiter punitur, cap. 2. de offic. ordin. cap. si Sacerdos, de poenitent. distinet. 6. cap. omnis vtriusque sexus, de poenit. & remiss. vbi latè Rebuff. l. 35. tit. 4. par. 1. cum

cum traditis per Couarr. in 4. decret. 2. par. cap. 8. §. 1. 2. n. 10. Bernard. Diaz in pract. crim. canon. cap. 102. n. 1. & seqq. Anton. Gom. tom. 4. variar. cap. 13. de tortura reorum, n. 9. Syluest. in summa, verb. confessio, lo. ter. 20. n. 1. & 4. Victoria in sum. de confessio. n. 183. & seq. Nauarr. in manual. latin. c. 8. Menoch. lib. 2. de arbitr. iud. casu 414. nu. 1. & seqq. lib. 6. presump. pres. 95. n. 1. Didac. Canter. qq. crimin. q. 6. nu. 7. & alij, quos post hæc scripta adduxit Io. Aloyf. Riccius decis. Curia Archiep. Neap. 172. n. 9. & seqq. par. 1.

71 † De contentu tamen confitentis potest reuelari confessio sacramentalis, cap. significasti, de adulter. & stupro, vbi Abb. n. 4. & 5. Hostiens. in summa. tit. de testib. §. quis possit, vers. sed quomodo, Io. And. n. 1. Rebuff. vers. contraria, in d. cap. omnis vtriusque sexus, Aut. de Butr. n. 4. Abb. 2. Felin. 1. in cap. Mattheus de simonia, idem Felin. in cap. nemo, vers. intelligo, eodem tit. & in cap. 1. n. 3. de except. Abb. n. 2. in fine, in cap. dilectus, de excessib. prelat. idem Felin. in cap. testimonium, num. 31. de testib. Syluest. vbi proximè, num. 1. vers. quod limita, Victoria etiam vbi proximè, n. 187. & fuit sententia Diui Thomæ, & Paludani in 4. sentent. distict. 21. art. 3. Adria. in tract. de sigillo confessionis, cap. sed probabilior, Lapus d. alleg. 94. num. 2. in fine, Calderin. conf. 2. de testib. Ripa in tract. de peste, ult. par. n. 108. quos sequitur Couarr. in epitom. de sponfalib. 2. par. cap. 8. §. ult. num. 11. & alios adducit Nauarr. in cap. si sacerdos, num. 151. de penitent. dist. 6. Domin. Soto in 4. sentent. distict. 19. quæst. 4. art. 6. qui testatur esse receptum Theologorum sententiam, v. etiam scripsit Io. Medina in tract. de confess. quæst. 40. Nauarr. in manual. latin. cap. 8. n. 16. Gregor. Lop. in d. l. 35. glof. 2. Menoch. d. lib. 6. presump. 95. n. 4. & hanc opinionem ex motibus Doctorum sustulimus magis seruari in praxi, & in consulendo esse sequendam, tradit Cantera vbi proximè, vers. sed suprascripta, intelligendo, quod ultra expressum confitentis contentum dicta reuelatio ad suam, vel aliterius non paruam vtilitatem temporalem, aut spiritualem tendat, ex sententia Soti, Nauarr. Medina, & aliorum, quos allegant, & sequuntur Couarr. & Gregor. Lopez vbi proximè, quod in casu nostro obtinere certissimum est, cum ageretur de exoneratione conscientie, & salute anime D. Michaelis de Leon, & restitutione honoris dicti Alcalde Ayala.

72 † Ex quibus Menoch. vbi proximè, nu. 5. concludit, quod hic consensus, & licentia hunc parit effectum, vt testimonio Sacerdotis fides debeat, atque reuelantis confessionem fides adhibeatur in iudicio. Siquidem habito hoc consensu à confitente, definit esse hæc confessio sacramentalis, & Sacerdos non amplius Confessoris Sacerdotis personam sustinet, sed testis 73 † est tamen illi tanta fides adhibenda, quanta adhiberi solet alteri testi; imò plus propter Sacerdotij dignitatem, & religiosæ viræ professionem, cap. Monachus, vbi glof. verb. compendia 77. distict. Aymon Crauet. conf. 169. n. 3. conf. 166. n. 10. & conf. 706. n. 39. Marian. Socin. conf. 31. n. 30.

vol. 2. Petr. Paul. Paris. conf. 88. n. 3. vol. 3. Decius conf. 448. n. 76. Alex. conf. 43. nu. 4. vol. 7. Carol. Ruin. conf. 1. incip. videretur, nu. 20. lib. 3. Lancelot. Perusin. conf. 47. n. 15. inter consil. crim. diuersor. vol. 2. Io. de Amicis conf. 31. nu. 7. Tyber. Decian. resp. 7. n. 33. vol. 3. Franc. Beccius conf. 114. n. 37. Burfat. conf. 434. n. 26. vol. 4. Purpurat. conf. 606. n. 44. tom. 2. Morot. resp. 99. nu. 4. Menoch. conf. 45. n. 26. tom. 1. Magon. decis. Lucen. 9. nu. 21. Cæsar Barz. decis. Bonon. 50. n. 8. Maltrill. decy. Sicil. 150. n. 30.

74 † Cum enim sacerdotij qualitas tanta sit, vt notissimum est, & probat Hippol. Marfill. tract. de fideiussor. num. 129. & seq. multum operatur in testibus, & præualer data paritate, Anton. de Butrio in cap. 2. num. 3. de elect. Alex. conf. 43. incip. ex his, num. 5. vol. 7. Roland. à Valle conf. 24. nu. 54. & 71. vol. 1. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 98. n. 6.

75 † Imò testem Religiosum, & Sacerdotem vice duorum aliorum testium cenferi, ex glof. in dict. cap. Monachus 77. dist. tradunt Carol. Ruin. conf. 137. num. 2. & 13. lib. 1. Roland. à Valle conf. 24. num. 54. lib. 1. Menoch. conf. 92. incip. habet non leues, n. 89. lib. 1. Hieron. Magon. dec. Florent. 58. n. 20. † Præcipue cum deponat ad fauorem inno-

76 centiæ alicuius, qui perperam reus impetebatur, iuxta ea, quæ tradit glof. fin. in cap. Clerici 81. distict. Abb. in cap. cum P. Manconella 10. n. 13. de accusat. & in c. ad nostram, n. 4. de probat. & in c. in nostra 32. n. 4. & in c. ex tenore 35. n. 2. de testib. Paris. ad Bart. in l. si pars 10. ff. de inoff. testam. Greg. Lop. in l. 40. tit. 16. p. 3. gl. 5. Rol. à Valle conf. 93. in causa de qua agitur, num. 3. vol. 4. Vnde maxime releuat præfatum Alcalde Ayala, quod dictus D. Michael de Leon dicto eius Confessori reuelauit, cum esset morti damnatus, & de proximo decapitandus, † nam cum hiicè damnatis

77 debet destinari Confessor, qui eorum confessionem sacramentalem audiat, iuxta sententiam Baldi, & Pauli Castrenf. in l. Archieporates, num. 1. c. de Episcop. Audiend. vel de proprij Parochi licentia, secundum Hostiens. in summa. de penit. & remiss. vers. cui confitendum, & vbi tamen dic, Greg. Lop. in l. 21. tit. 4. par. 1. glof. 2. † vel hodie 78 virtute Bullæ Sanctæ Cruciatæ, quilibet ex approbatis ab Ordinario, iuxta Concil. Trident. decretum sess. 23. cap. 15. sub decreto de reformat. cum traditis per Victoria in summa. de confess. num. 150. Nauarr. in manual. cap. 4. num. 2. vers. in postrema.

79 † Vnde cum à iudicibus destinatus, & à dicto D. Michael electus fuerit dictus Pater F. Franciscus de Cespedes ad audiendum eius vltimam confessionem ad moriendū, eius depositioni iurata super rebus sibi confessis, & mediante dicta licentia reuelatis, est fides adhibenda, cum de rebus sui muneris deponat, & testis de suo munere deponens, fidem integram faciat, l. 1. vers. quies, ff. de offic. Præfeti Vrb. text. optimus in cap. ad Audientiam de prescript. ibi: Nec credentes ipsum seriniarium (cum iuratus sit officium suum fideliter exequi) aliud scripsisse, quam à testibus

bus diceretur, l. 2. C. de offic. ciuil. iudic. Bald. in l. errore, n. 2. C. de testam. Tiraquell. de retract. lignag. §. 8. glof. 9. n. 10. & seqq. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 91. n. 23. & casu 112. n. 1. & 12. l. 1. vbi Gregor. Lopez glof. 4. tit. 7. par. 3. Lapus alleg. 77. nu. 6. Paz in praxi, tom. 1. tertio tempore, n. 31. l. 8. tit. 14. lib. 2. Recop.

80 † Sicut litteris Episcopi creditur in his, quæ spectant ad suum officium, Rota decis. 1. num. 1. de probat. in nouis, Lambert. de iure patronat. 2. p. quæst. 10. princ. art. 7. n. 9.

81 † Vt nuntio asserenti fide citasse creditur, glof. verbo in executoribus, in cap. si testes, 4. q. 3. & notatur in cap. venerabilis, §. porro, de sent. excom. lib. 6. Innoc. in cap. quoniam contra, n. 3. de probat. Bart. tract. de citatione, n. 14. & in extrauag. ad reprimendum, verbo per nuntium, n. 38. ex ea ratione, quod ab eius pendet officio.

82 Quare cum dictus Confessor de licentia Superiorum, & eiusdem D. Michaelis potuerit testificari, † facit plenam fidem ad exonerationem dicti Alcalde in foro contentioso, ex communi, quam resoluit Mascard. de probat. conclus. 377. nu. 9. Fulu. Pacian. tract. de probat. lib. 1. cap. 48. num. 61. qui plures alios refert, quia deputatus fuerat ad dictum ministerium veritatis eruendæ, vt etiam saluari posset anima dicti D. Michaelis, debet illi fides adhiberi circa satisfationem dependentem à confessione, argum. cap. translato de consil. Lapus d. alleg. 94. n. 7.

83 † Accedit, quod vnico testi plena fides adhibetur circa ea, quæ sibi commissa sunt, cap. nobilissimus 97. distict. cap. cum olim, cum ibi notatis de priuileg. Roman. conf. 59. num. 6. post medium, Carol. Ruin. conf. 105. nu. 4. vol. 4. Thomas Grammat. conf. 13. nu. 13. loquens de Secretario Principis, cui aliquid commissum est.

84 Et quando ex dictis circumstantijs non faceret maiorem fidem quam vnus testis, & aliquid plus adiungitur comprobatio dictæ schedulæ consignatæ Confessori, vt ponderaui supra, aliorumque testium, qui viderunt tradi dictam schedulam Confessori, & esse eandem, quæ publicè lecta fuit. † Ex quo probatur illius identitas, quæ leuioribus etiam demonstrationibus probatur, vt DD. tradunt in l. forma consuali, ff. de censib. Bart. in l. demonstratio, ff. de condit. & demonstr. Angel. in l. si certis annis, C. de pact. Crauet. conf. 198. n. 1.

85 † Et per solam comparationem litterarū probatur identitas, vt ex Bart. in l. quem heredem, ff. de rebus dubijs, & in l. si ita scripsero, ff. de condit. & demonstr. Paris. conf. 19. num. 32. vers. nec dicatur quod identitas cedula, vol. 3. Alex. conf. 164. n. 5. vers. item talis schedula, vol. 3. Bartholom. Socin. conf. 142. n. 9. vol. 1. tradit Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 876. n. 1.

86 † Et præsupponitur, quod epistola, quam ad suam Maiestatem scripsit, cōtinet idem, & plus, & ita adit confessio geminata, quæ est maioris roboris, & efficaciæ, vt per Ruin. conf. 128. n. 17. vol. 2. Io. Lupus in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 17. n. 9. & 10. Maic. concl. 359. n. 34. 10. 2.

† Neque obstat dicere, præfatum D. Michaelē 87 si eum reputemus tanquam testem non potuisse per dictam schedulam deponere ad fauorem, & exculpationē dicti Alcalde, sed iudicialiter examinari, argum. l. 3. §. tu magis, ff. de testibus, vbi Bald. num. 3. cap. testes, 3. quæst. 9. Specular. tom. 1. tit. de teste, §. nunc tractandum, num. 17. cap. à nobis, qui matrim. accus. poss. Ioan. Andr. in cap. cum in Ecclesijs, n. 13. de maiorit. & obedient. Bald. in l. iurifurandi, n. 7. C. de testib. Abb. in cap. de testibus 29. n. 10. & Felin. n. 7. de testib.

88 Nam huiusmodi conclusio contradictore non caret, ex Bart. in l. Theopompus, n. 12. de dote prælegata, cuius sententiam sequitur Anton. de Butr. in d. cap. de testibus, n. 7. ea adhibita moderatione, quod iudici permittatur iteratò restem examinare, quod tamen in isto casu fieri nequiuit, quia paulò post consignationem factam dictæ schedulæ Confessori fuerit decollatus, † ideò non mi-

89 rum, si comprobatio per comparationem litterarum fuerit admissa, iuxta distinctionem Bart. in auth. at si contractus, n. 4. C. de fide instrum. Bald. in l. admonendi, n. 17. ff. de iure iur. & in auth. sed nouo iure, n. 15. C. si cert. pet. Alex. conf. 184. viso processu, n. 7. vol. 7. Roland. à Valle conf. 26. n. 9. vol. 1. Abb. in cap. 2. n. 2. de fide instrum. Thom. Gramm. decis. Neapol. 34. num. 15. Vinius inter commun. opin. lib. 4. tit. 11. de tabellionib. & fide instrum. conclus. 329.

90 † Et quia etiam quando depositio solummodo productur in scriptis, maximam præsumptionem facit pro eo, in cuius fauorem sit, cap. à nobis, qui matrim. accus. poss. vbi testimonium in scriptis præsumptionem facit, quæ cum alijs administriculis sufficit ad ferendam sententiam, tradit Anton. de Butrio in d. cap. cum in Ecclesijs, nu. 15. post Hostiens. ibi de maiorit. & obed. Felin. in d. cap. de testibus, num. 8. Rebuff. tract. de reprob. testium, n. 544.

91 † Et satis expressa depositio censetur, quæ fit per relationem ad aliud, quod certum sit, l. affe toto 77. ff. de heredib. instituend. l. si ita scripsero 38. ibi: Quantum per epistolam scripsero, quantum ex illa actione detraxero, heres dato, l. in testamento, ff. de condit. & demonstr. l. certum, cum ibi notatis, ff. si cert. petat. l. vbi autem non apparet, §. illud, cum seq. ff. de verb. oblig. Octavian. Cacheran. decis. Pedem. 128. n. 2.

92 † Quia illud, quod intelligitur per relationem ad aliud, verè, & propriè dicitur intelligi, lal. in l. ait prætor, §. si Index, n. 5. ff. de re iudic. Tiraquell. de retract. lignag. §. 8. glof. 9. n. 27.

93 † Et relatum cum omnibus suis qualitatibus censetur esse in referente, vt ex dictis iuribus tradit Decius conf. 47. incip. pro viribus, num. 2. vol. 1. & conf. 434. incip. placet, n. 1. vol. 2. Mandol. super regul. 1. Cancell. de reseruat. q. 2. n. 3. & quæst. 10. n. 7. Burgos de Paz conf. 26. num. 24. & ita iudicari debet, ac si proprio ore deposuisset, † quia quod in scriptis fit, cum magna deliberatione factum censetur, magis quam quod simpliciter profertur, l. 2. C. de sentent. ex perio. recitand. Bart. in l. gerit 17. num. 18. ff. de acquir. hered. Simon

Simon de Pretis lib. 1. de interpr. ultim. volunt. fol. 5. n. 45. vnde Casiodor. lib. 11. varian. cap. 33. 94 dixit: *† Est scriptura humanorum actuum seruans fidele testimonium, prateritorum loquax, obliuionis inimica, nam memoria nostra, & si causas retinet, verba tamē commutat, illic autem securē reponitur, quod semper equaliter audiatur.* D. Paul. epist. 2. ad Corinth. cap. 10. & 13. Et quia epistola pro excusatione illius, cui aliquid imputabatur, solet arrēdi, cap. veritatis de dolo, & contumacia. ibi: *Nec vnus pro eo defendendo, vel aliquatenus excusando (scripserit scilicet.)*

ARTICVLVS III.

Et licet daremus sine veritatis praeiudicio, quod depositio secunda D. Michaelis de Leon potuisset aliquid praeiudicare dicto Alcalde Ayala, hoc cessauit ex confessione vltima: per ipsum facta in mortis articulo, † nam licet Barr. in l. si quis in graui, §. si quis moriens, num. 1. ff. ad Senat. Consult. Syllan. & Bald. ibi nu. 2. tulerint, non credi testi, qui in articulo mortis declarauit, falsum testimonium in aliquo negotio protulisse, vt ex ea declaratione tollatur ius parti quaesitum, per text. ibi, & in cap. sicut nobis, de testib. l. penultim. C. de probat. Alexand. in l. si conseruante, §. quoties, num. 10. ff. solut. matrim. Palac. Rubios in repetit. cap. per vestras, notab. 3. nu. 10. vers. sed propter, de donat. inter virum, & vxor. Carrer. in praxi crimin. §. 17. num. 4. & 5. Anton. Gabriel lib. 7. conclus. tit. de criminal. conclus. 32. n. 2. Menoch. lib. 1. de arbitr. iudic. quae. 73. n. 15. vt in iudice sententiam peperam dedisse affirmante tradit Paul. Castr. in l. seya mancipia 28. n. 2. & 6. ff. ad Senat. Consult. Velleian. cum traditis per Couarr. lib. 2. varian. c. 13. n. 8. & Fulu. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 53. n. 48. nam vltra quod hoc argumētum valet retorqueri in contrariū, quod dicta secunda confessio non valet in praeiudiciū primae, quam fecerat in fauorem dicti Alcalde Ayala, doctrina praedicta plures patitur limitationes, quae omnes conueniunt casui praesenti, ex illisque conuincitur, confessionem, & declarationem, quam fecit D. Michael de Leon in fauorem dicti Alcalde, efficacem esse, integramque exonerationem, siue exculpationem continere culpae, scilicet culpae, quas falso illi imputauit in secunda depositione iudiciali.

96 † In primis enim Bartoli, & aliorum sententia non procedit, quoties pro inculpatione nullum concurrebat indicium, praesumptio, vel coniectura, sed sola nuda inculpatio ipsius rei, quia tunc exculpatio facta per eum super furca, vel patibulo in articulo mortis, profus tollit, & extinguit omnem vim prioris depositionis, & inculpationis, sic resoluūt Hippolyt. de Marfill. in pract. crimin. §. diligenter, num. 119. & §. restat, num. 1. & 2. in fine, & in tract. de fideiussor. num. 44. sequuntur Thom. Grammat. decis. Neapol. 21. nu. 27. Marcell. Fortunar. tract. de veritate, & errore, n. 124. Surd. decis. Mantua. 135. nu. 16. Reuerter. decis. 63. par. 1. in manuscript. Petr. Foller. in praxi crimin. verb. & si constebuntur, 3. par. tercia par. princ. n. 101. Burlat. conf. 201. nu. 14. lib. 2.

Hippol. Rimin. conf. 420. n. 17. lib. 4. Mascard. de probat. lib. 3. conclus. 1130. num. 14. Farinac. tom. 1. tract. de indicijs, & tortura, quae. 46. num. 72. D. Garl. Mastrill. decis. Sicil. 195. n. 7. & seqq. vbi adducit dictum Bald. conf. 162. incip. catus, super quo, n. 4. par. 2. quod confessio facta in articulo mortis valet, quia non est praesumendum, quod confitens illo tempore mentiarur, † & falsum dicat, immemor salutis aeternae, l. fin. C. ad l. Iuliam repetund. cap. litteras, de praesumpt. cap. sancimus, 7. quae. 1. Crauet. conf. 275. num. 6. lib. 2. Caphal. conf. 86. n. 18. vol. 1. Surd. conf. 382. num. 62. tom. 2. Ioan. Vinc. Honded. conf. 91. n. 89. vol. 1. & conf. 41. n. 7. vol. 2. Carol. Ruin. qui praecise loquitur de confessione facta per constitutum in mortis articulo, conf. 100. num. 6. lib. 5. quia, † vt inquit 98 Hippolyt. d. num. 119. si vnquam haberetur veritas ab homine, haberetur quando recessurus est ab hoc saeculo, & quando anima debet statim separari a corpore, vnde dixit Quintilian. oratio. 17. cui titulus venenum effusum: *Nuntio vobis sanctissimi viri, nihil a morientibus fingi, nihil vita laborante simplicius,* Ioan. Igneus in l. 1. §. si quis moriens, n. 9. ff. de Senat. Consult. Syllan. ibi: *Ego verò hoc dictum extendo, & maxime dico procedere, quando moriens pro anima suae exoneratione cum iuramento affirmat, vt in simili vult, glos. in cap. tertio loco, in verbo praecognitam, de praesumpt. dum allegat cap. labor, extra de re iudicata, Guillelm. Benedict. in cap. Raynuntius de testament. verbo in extremis positus, n. 14. Mastrill. d. decis. 195. num. 9. † dicens, per talem exculpationem taliter eneriuari vires primae depositionis, & inculpationis, vt inculpatus minime torqueri possit, vt per Grammat. post Ifern. quem allegat voto 3. n. 15. & seq. & voto 11. n. 11. in fine, Francisc. Burlat. conf. 201. n. 140. & seq. & esse magis communem opinionem, & verisimam dixit Farinac. de indic. & tortura, quae. 46. n. 68. vbi pro eo citat Hippolyt. de Marfill. conf. 129. n. 30. & seqq. Iul. Clar. lib. 5. sent. in §. fin. pract. crimin. quae. 52. n. 5. & 6. † dicens, 100 in hoc mirum in modum versari debere arbitriū iudicis, maxime si exculpatio fuit geminata, & reiterata, tam in confortatorio, quam in patibulo, vbi quis fuit decapitatus, aut aliter morti additus, vt loquitur Farinac. vbi proxime, nu. 69. & 70. Mastrill. n. 10. & seq. vbi hoc † ad eo operari asserit, etiam si exculpatio facta fuisset sine iuramento, quia haberet, ac si fuisset iurata, ex Iason. in l. sed, & si possessori, §. final. quem legit cum l. ait praetor, ff. de iure iurand. vbi aequiparat actum geminatum actui iurato, Burlat. vbi proxime, num. 149.*

† Facit, quod de vi geminationis traditur in l. 102. si mulier, C. ad Senat. Consult. Velleian. Bart. in l. cū scimus, n. 7. vbi Alex. in addit. C. de agric. & censit. lib. 11. Alex. de Imol. in rubr. nu. 15. ff. de verbor. oblig. Ias. in l. 1. n. 16. C. de pact. Roland. à Valle cōf. 17. incip. in causa, n. 11. vol. 1. Paul. Castrenf. conf. 151. n. 2. vol. 1. Gregor. Lopez in l. 7. tit. 13. part. 3. glos. 1. & in l. 3. tit. 12. par. 5. glos. 7. Donat. à Finna int. ex communes DD. opiniones, lib. 7. tit. 19. de confess. concl. 74. nā vt dixit Hippolyt. de Marfill.

in

103 in alleg. §. restat, n. 2. † cum nihil tam naturale sit, quam tollere eodem modo id, quod dictum, vel factum est, l. nihil tam naturale, ff. de regul. iur. ita in casu nostro (ait ipse) videtur, quod in articulo mortis illi inculpatum ex verbis, & ex confessione dicti rei debeat tolli similiter ex verbis, & confessione eiusdem rei.

104 † Accedant in comprobationem verba notabilia Baldi conf. 476. incip. testamenta, n. 2. vol. 5. ibi: *Tamen in dubio fraus non praesumitur, vt notatur, ff. de probation. l. qui fratrem, maxime vbi gladius hominis, & Dei est supra verticem morituri, quia nemo, qui confitetur, praesumitur mori cum mendacio, & peccato, vt notatur insit. de iniur. §. final.* Nicol. Genua Patau. tract. de scriptura priuata, dubit. 7. princ. quae. 12. n. 2. vbi citat Hippolyt. Rimin. conf. suo 58. n. 30. cum seq. & Mascard. de probat. vol. 3. conclus. 1079. per tot. Calderin. conf. 15. tit. de usur. Menoch. lib. 5. de praesumpt. praes. n. 1. 2. 6. & 7.

105 † Rarius, quia, vt inquit Aymon Crauet. conf. 6. n. 51. testimonium testis infirmi potentius videtur, quia non praesumitur, quod sit immemor salutis aeternae, cap. significauit de homicid. cum alijs iuribus supra adductis, quanto magis eius, qui sciebat se de proximo decollandum fore, & verbo ac per scripturam fecit exculpationem, nā morte sequuta fides aucta fuit dictae scripturae, magis quam si viueret, Crauet. vbi proxime, n. 6. & 52. conf. 158. n. 7. & conf. 815. n. 17. lib. 5. Ioan. Vinc. Honded. conf. 91. n. 90. tom. 1. Tyber. Decia. resp. 11. nu. 122. vol. 1. Sephan. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 429. n. 14.

Et si aliquis solemnitatis defectus esset pro suppleto debet haberi, † ad quod facit notabilis determinatio Bart. in l. admonendi, num. 41. ff. de iure iurand. quod licet in depositione testimonium regulariter requiratur praesentia iudicis, vt fidem faciant, l. hac consultiissima, circa finem, C. de testam. l. solam, C. de testib. iuncta secunda interpretatione glomae ibi, quam sequuntur Bald. Paul. Castr. & Saltic. tamen si steterit in articulo mortis constitutus testis, & per Notarium examinaretur ob temporis angustiam, talis depositio magnam praesumptionem faceret pro eo, in cuius fauorem facta fuit, sequitur Alex. in l. hac consultiissima, n. 7. C. qui testam. facere poss. Bald. tit. de pace Constant. §. vassalli nostri, n. 6. in vsib. feud. Dec. conf. 274. n. 7. vers. & contractus.

Et contra seipsum declarando falsum, quod deposuerat contra dictum Alcalde, † nam asserioni morientis creditur in eius damnum, Hēric. Boich. in cap. dilectus, n. 3. de temporib. ordinat. Iul. Clar. d. quae. 52. n. 5. Emman. Suarez inter vnum opinionum. Doctor. tit. C. de probat. conclus. 197. & seq. & post Thom. Grammat. conf. 70. tradit Marcell. Fortunat. tract. de veritate, & errore, nu. 121. par. 2.

108 † Et licet DD. vulgò soleant dicere, quod non omnis moriens sit sicut Diuus Ioannes Baptista, vt per Bald. vbi proxime, & Marcell. Fortunat. nu. 124. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 89. n. 30. Roxas de iur. eff. cap. 9. n. 18. Io. Bapt. Burlat. conf. 165.

n. 41. tom. 2. criminal. vel sicut Euangelista, secundum Bald. in d. §. vassalli nostri, n. 6. ad finem, Ias. in l. 1. n. 16. ff. de eo, per quem factum erit. Grammat. decis. Neapol. 42. n. 9. Ant. Gomez. in l. 83. Tauri, num. 15.

† Adhuc, vt docet experientia rerū magistra, cap. quam sit, de elect. lib. 6. † proximus morti in eo, quod agit, potius arguit desiderium aeternae salutis, d. l. fin. C. ad l. Iuliam repetund. Bald. in l. omnibus, n. 5. C. de testib. Mantie. lib. 11. de coniect. vltim. volunt. tit. 13. n. 5. quam doli, & fraudis consilium, Felin. in cap. in praesentia, nu. 59. de probat. Angel. & alij in d. l. si quis in graui, §. si quis moriens, ff. ad Senat. Consult. Syllan. lo. Caphal. conf. 276. incip. magnificus, n. 34. tom. 2. Thom. Grammat. decis. 42. n. 10. & seqq. & decis. 56. à n. 12. Rebuff. in l. diuus, glos. 1. n. 61. ff. ad Senat. Consult. Syllan.

† Non enim habetur verisimile, in mortis articulo constitutum velle mori cum peccato, vt inquit Crauet. d. conf. 6. n. 52. & 61. & conf. 158. n. 7. & conf. 224. n. 4. vers. videmus, & conf. 287. n. 7. vers. tertio responde, & tract. de antiq. tempor. p. 2. sect. quarto, limit. n. 48. & seq. Rimin. d. Junior conf. 58. n. 30. & 31. Rota Romana decis. 751. n. 8. & decis. 813. n. 1. par. 1. diuers. sac. palat. latē Polydor. Ripa de actis in mortis articulo, cap. 4. n. 3. & seqq. & cap. 5. n. 1. † Nec de fraude cogitare, aut ipsam machinari, quis enim adeo impius, & suae salutis immemor est, qui eo profecturus, vbi proponitur, aut aeternum praemium, aut sine fine tormentum, velit posthuma quadam improbitate mentiri, & fallere, cum dicat Saluian. lib. 3. de Ecclesia Catholica, pag. 391. *Expectat illum iam egressurum de vita ista officium Tribunalis sacri, expectat tortores Angeli, & immortalium tormentorum terribiles ministri,* optime Robert. Aurel. lib. 1. rerum iudicat. cap. 3. Roland. à Valle conf. 37. n. 2. vol. 3. Carrer. in praxi, §. circa quartum, n. 356. Cacherran. decis. 79. n. 20. Surd. decis. 55. n. 11. & decis. 135. n. 16. Mastrill. decis. 23. à n. 2. par. 3. Et ex ratione ista Io. Bapt. Ferrer. conf. 61. incip. Redemptoris, num. 3. vol. 1. † ait, credi vnique in confessione peccentia, cum non praesumatur immemor salutis suae, glos. verbo qualiter, in cap. tua nos, de sponsalib. Marc. Ant. Eugén. conf. 27. num. 28. lib. 1.

† Praeterea, quia dictus, §. si quis moriens, l. si quis in graui, loquitur, & procedit, quando quis alium inculparet in mortis articulo, secus si exculparer, quia primus actus est odiosus, Ias. in l. 1. num. 8. ff. de eo, per quem factum erit, secundus exculpationis scilicet fauorabilis, idem n. 9. † dicens, exculpationem mortiferè vulnerati asserentis non fuisse ab aliquo percussum operari illum singularem effectum, quod licet adessent indicia sufficientia ad torturam, non possit torqueri, sequuntur Bald. in l. 1. num. 32. C. commun. de legat. Alex. conf. 1. incip. Christi, n. 16. & conf. 14. ponderatis, n. 14. vol. 3. Marc. Mantua singul. 249. n. 1. & seqq. Io. Gutier. conf. 35. n. 1.

† Iura enim promptiora sunt ad absoluendum, quam condemnandum, l. absentem, ff. de pan. l. 12. tit. 14. par. 3. l. 9. ad finem, tit. 31. par. 7. cap. quā

quā

quam magnum. 23. *quæst. 4. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 90. per totam, Tiraq. de penis temporand. caus. 59. n. 1. & 2. Couarr. lib. 1. variar. cap. 1. n. 2. vers. quarto, & ex bonis Authoribus Marc. Tull. in orat. pro Sexto Roscio Ameri. Quiatit. de clamatio. 335. Lucian. in Phalaris primo.*

117 Et quia id fecit dictus D. Michael pro exoneratione suæ conscientie, quam multum grauata esse recognoscebat, † conscientia enim vbi imminet, sui ipsius iudex, & testis existit, Bald. in *questione schismatis, n. 9. & 10. post tit. C. de edict. Diui Adrian. tollent. imò mille testes conscientiam esse dixit Quintil. declam. 9. cui ad stipulatur M. Tull. in orat. pro Milone, dicens: Magna est vis conscientie in vtraque parte, ut nec timeant, qui nihil commiserint, & poenam semper ante oculos versari putent, qui peccauerint, Diuus Greg. lib. 2. moral. d. Io. Chriost. super Matth. homil. 13. D. Bernard. lib. 2. de consider. ad Eugenium Papam, Menoch. lib. 1. de arbit. iudic. quæst. 8. n. 4. 1. qui n. 43. post Ciceron. vbi proxime, coprobat, & Io. Andr. in cap. statutum, n. 13. de rescript. lib. 6.*

ARTICVLVS IV.

Et si dubitari non possit, D. Michaellem de Leon habuisse obligationem restituendi famam dicti Alcalde, vt in secundo articulo probatum est, adimpleuit restitutionem faciendo, eo modo, & forma, prout fecit, pro quo sciendum est, † restitutionem famæ, & honoris fieri posse cum minori restituentis incommodo vitam, aut famam tangente, vt est commune Theologorum placitum, et si enim honor si in specie restitui potest, teneatur detractor in eadem specie restituere, nec possit offerendo pecuniam vti rem inferioris gradus, ex traditis per Petr. Nauarr. de restit. lib. 4. cap. 1. n. 7. pag. 711.

119 † Quia res eiusdem ordinis restituenda regulariter eadem cum lactura rei eiusdem ordinis, vt ex Caletan. 2. 2. quæst. 62. art. 3. tradit idem Petr. Nauarr. lib. 2. cap. 4. n. 262. Martin. Nauarr. in manual. cap. 14. n. 47. & cap. 17. n. 87. Cordub. lib. 1. qq. quæst. 28. Emmanuel Rodriguez in sum. casuum conscientie, tom. 2. c. 45. n. 1. Beja in casib. conscient. 2. par. casu 1. vers. in restituenda, pag. 3. † dicens, quod restitutio est actus commutatiuæ iustitiæ, in quo attenditur æqualitas secundum recompensationem rei ad rem, D Thom. 2. 2. q. 60. art. 1. & Caletan. ibi. & casu 3. versic. & quamuis, vbi allegat Soto in 4. sentent. dist. 21. quæst. 2. art. 4. & de ratione tegendi secreti, memb. 2. quæst. 6. ad 2. & lib. 5. de iustit. & iure, quæst. 6. art. 2. Nauarr. in cap. inter verba, 1. quæst. 3. num. 306. Molin. Theol. de iustit. commutat. tract. 4. disput. 46. num. 3. & 4. tomo 5.

121 † Tamen Couarr. in regula peccatum, 1. part. relect. num. 6. vers. decimo, ait, quod licet ratio re-cta dicat, quod res aliena domino reddatur, dandumque alicui illatum resarciatur, id intelligitur modo fiat absque proximi maiori læsione corporis, vel famæ.

Quod autem si in vita faceret dictus don Michael famam restitutionem præfato Alcalde, nec reliquisset faciendam post mortem, mediantibus

bus schedulis, & reuelatione confessionis, ac epistola ad suam Maiestatem transmissa, forsan ipsius delictis patefactis, ignominiosa morte fuisset damnatus, quæ sibi, & illius generi dedecori extitisset, vnde in dictum tempus potuit restitutionem differre per intermediam Confessoris personam.

† Et restitutio ex iustis, & rationabilibus causis, non solum valet in tempus commodius differri, Nauarr. de restit. lib. 4. cap. 4. nu. 29. & 36. & seq. vbi ait, quod famæ restitutio tantisper differri potest ob magnum in fama propria detrimentum quoad læsio ea cesset, Summa Armilla verbo restitutio, num. 28. & seqq. Rodriguez d. cap. 45. num. 8.

† Potest etiam accidere propter rationes supra relatas, quod quis differat alicuius restitutionem post mortem, & quod præcipiat, siue ordinet ab hæredibus, vel ab alio fieri, secundum Azor. in summa Theolog. 3. par. lib. 4. cap. 30. quæst. 4. vers. quare, Syluester verbo restitutio, Mart. Nauarr. in man. Hispan. cap. 17. n. 68. vbi excusat non restituentem, donec inueniat personam, qua median- te possit secretò, & fideliter restitui fieri, facit Bald. d. cons. 162. n. 3. par. 2. ibi: Et satis est, quod hoc detegatur post mortem.

† Et commune placitum est, quod restitutio non est necessario facienda per eundem, qui damnum fecit, vel rem abstulit, sed satis est, quod per tertiã personam fiat, vt eius fama seruetur, Nauarr. tom. 2. de restit. lib. 4. cap. 5. ex reg. qui per alium de regul. iur. in sexto. & quando inuenitur damnum, periculum, vel scandalum, posse fieri per intermediam personam, nomen, & circumstantias sub- tinentem, Syluest. in summa verbo restitutio 7. num. 1. vers. primum, † quia obligatio faciendi

intelligitur, si commodè, & salua dignitate fieri possit, l. nepos Proculo 125. in fin. ff. de verbor. signis. Papinian. etiam in l. filius 15. ff. de condit. instit. dixit: Quæ facta lædunt, existimationem nostram, nec facere nos posse credendum est, Abbas in cap. presentata 50. num. 12. in fin. de testib. Ioann. Andr. in cap. Romana, num. 10. de sentent. excomm. lib. 6. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 19. par. 2. glof. 6. in fine, vnde Ludouic. de Beja d. casu 1. pag. 9. authoritate Scoti in 4. sent. dist. 15. dicit, quod Dominus debet magis velle, quod vitetur magnum incommodum proximi restituentis, quam modicum, vel nullum suum, quod incurrit ex illa modica dilatione restituentis, sed ea potius, quia pro tunc est impotens ad restituendum, cum non possit absque magno emergente damno in proprijs, impotentia siquidem pro tunc absoluit debitorem a restituendo statim, sicut impotentia simpliciter absoluit a restitutione simpliciter. † Nec enim ille impotens solum dicitur, qui non potest, sed qui male potest, vt restatur Arist. 5. metaph. & 2. de anima.

Si autem palam, vel in dictis schedulis dictus D. Michael de Leon factus fuisset viuens, quæ ipso decollato publicata fuere, † se vtique furem qualitatim ostendisset, quod crimen furcarum poena puniatur, argum. l. capitalium, §. famoſos, ff.

de penis, Alciat. in cap. cum non ab homine, notab. vlt. de iudic. Padilla in l. transigere, n. 12. C. de transig. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 295. nu.

128 † Quia iuxta sententiam Baldi in auth. sed nouo iure, nu. 5. C. de seru. fugit. pro vno furto multum enormi potest quis suspendi, sicut pro tribus paruis, quæ æquiparantur, argum. l. si is, qui tres, vers. sic. caterum putarem, ff. de excusat. tutor. Abb. in cap. inter alia, nu. 31. de immun. Eccl. l. Clar. lib. 5. sentent. §. furtum, nu. 8. Bald. in cap. 1. §. iniuriarum, n. 8. de pace iuram. firm. quem sequuntur Scgura in l. Imperator, nu. 133. ff. ad Senat. Trebel. & plures alij, quos refert Padilla vbi proxime.

† Mors autem furcarum, quam sit, & fuerit ignominiosa omni tempore, constat ex adductis à Couar. lib. 2. variar. resolut. cap. 5. nu. 3. vers. la- quei, & antea tradiderat lib. 2. cap. 9. num. 4. glof. verbo suspendiorum metu, in consil. Sicilia Caroli Primi, rubric. de furtis, Ioan. Corral. obseru. 93. ad decem. de Tholosani, text. in cap. scelerator 39. de penis. dist. 1. Bartholom. de Capua super dicta consil. Sicil. de furtis, n. 34. Tiraquel. de penis tempor. caus. 31. nu. 3. & seqq. & causa 51. nu. 46. Martienc. in l. 1. tit. 5. Recopil. glof. 7. n. 4. Hinc Pontificalibus his cautum erat, quod qui laqueo vitam suam, insepultus obijceretur, quod ea mors infamissima esset, & omnium, q̄ a maioribus sunt excogitata, foedissima, & ignominiosa, Iustus Lipsius lib. 3. de cruce, cap. 1. & 7.

† Secus verò in decapitationis morte, quæ & honorabilis est, & in nobilitatis inducta fuorem, glof. verbo torquentur, in l. desertorem, §. 1. ff. de re milit. l. 24. tit. 21. partit. 2. Couarr. dict. cap. 9. nu. 4. vers. quinto, Bartholom. de Capua vbi proxime, num. 24. Xenophon. de expedit. Cyri, lib. 11. Extremo decede Mennonis Thesaly, ait: Passaliorum Prætorum eadem damnatus à Rege interijt, non vti Clearchus, alijque Duces capite à ceruicibus ablato (quod pulcherrimum in mortis genus censetur esse) sed annuum totum varijs contumelijs, cruciatibusque affectus, vt sceleratus quispiam tandem obiit. Iustus Lipsius in commentar. ad lib. 15. annalium Cornelij Taciti, pagin. mibi 288. num. 146. super verbis protrudere ceruicem, vbi ait, quod honestior est poena gladij, quam securis, propter quod Antonius Caracalla cum securi Papinianus occisus esset: Gladio te exequi oportet meum iustum, vt refert Ælius Spartianus in vita illius, pag. mibi 186. tom. 2. hist. August.

† Vnde Bald. cons. 426. incip. premitendum, nu. 1. vol. 1. ait, quod poena furcarum maior est, quam decapitationis: licet per vtramque poenã anima separetur à corpore. Et ideo milites, qui debent perdere vitam propter maleficiũ, de consuetudine decapitantur, non autem furca suspenduntur, vt dicit notabiliter glof. in l. desertorem, §. 1. ff. de re milit. super verbo torquentur, sequitur idem Bald. ibi, & in cap. 1. §. si rusticus, de pace tenenda, num. 5. & probatur ex his, quæ ponit idem in l. omnes, num. 2. C. de delator. lib. 10. cuius dicta refert Ioan. de Anania in cap. final. nu. 10. de colluf. detegen. & ex Bart. in d. l. capitalium, §. serui, ff. de penis, per text. ibi, & in §. famoſos, & ex eo Tom. 2.

dem, Bart. in d. l. desertorem, tradit Bartholom. Socin. cons. 157. num. 4. vol. 2. Petrin. Bellin. de re milit. tit. vnica. num. 13.

Atque ita dictus D. Michael de Leon potuit, debuitque vitare ea, per quæ mors sua sibi, & eius generi dedecori, aut ignominie esset, † nam sicut dicitur, non posse restituere ille, qui non potest facere sine damno bonorum suorum aliorum, vt firmat Nauarr. in manual. d. cap. 17. num. 56. ita eodem modo respectu seruandũ famam, seu honorem, mortem ignominiosam vitando, † quia hoc cuiuslibet priuata vtilitati præponitur, l. Iulianus, ff. si quis omnia causa testam. in auth. quomodo oporteat Episcopos, §. Iancimus, vbi glof. verbo testimonium, collat. 1. l. iustia, ff. de manumiss. vendic. glof. verbo ob culpam, ad fin. in §. suspectus, instit. de suspect. tutor. l. qua omnia, §. sed et si, ff. de procurator. ibi, caterum seruendus est pudorem suum purgans, Decius cons. 686. incip. magnificus, nu. 10. vol. 2. l. in l. admonendi, nu. 178. ff. de iura iurand. Couarr. in d. regula peccatum, 1. part. relectio. num. 2. circa finem, Redin. de maiest. Princip. verbo non armis, 2. part. num. 121. Auendañ. tract. de iniuria, num. 20. Petrus de Anchar. cons. 325. num. 4. Crauet. cons. 2. num. 28. & cons. 168. num. 2. qualis est enim, qui famam negligit? cap. dilectus, de excessib. Prælator. l. 2. C. de dignit. lib. 10. Paris de Puteo de re milit. glof. 18. num. 7. † cum sit pretiosa, & maior bonorum exteriorum, allegato cap. deteriores 6. q. 1. Aristot. lib. 4. Ethic. cap. 1. l. si adulterium, §. Imperatores, ff. ad l. l. de adulter. Couarr. lib. 1. variar. cap. 2. nu. 8. & in d. reg. peccatum, nu. 2.

† Vnde sicut excusatur, qui sanguinem suum redimit, l. 1. ff. de bonis eorum, qui ante sentent. mortem sibi consciuer. glof. verbo prohibitorium, in l. transigere, C. de transig. & verbo quicquam, in l. 1. C. de iure iurand. propter calumniam dando, Ioan. Eichar. inter commun. opin. eiusdem tituli, C. de transig. num. 49. Octauia. Cacheran. decif. Pedemont. 60. num. 1. & 9. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 314. num. 18. † ita & parcedum est dicto D. Michaeli, qui tali medio quodammodo suum redemit honorem, ignominiosam vitando mortem, quod simile approbat expressè Bart. in dicta l. transigere, num. 5. dicens, vt liceat honorem, & statum redimere, Victoria relect. 10. Nauarr. dict. cap. 17. nu. 87. & cap. 18. nu. 47. & seqq. vt valuerit famam, quam læserat restituere, sibiq; consulere, mediantibus eius schedulis, & confessione post mortem eius a suo Confessore publicatis, ex adductis supra, & alijs, quæ fundat in proposito Io. Bapt. Ferret. allegato cons. 61. nu. 3. & seqq. vol. 1. dicens, † quod sicut vnicuique creditur in confessione sacramentali, seu penitentiali, cum non præsumatur immemor salutis suæ, glof. verbo qualiter, in cap. tua nos, de sponsalib. Marc. Ant. Eug. cons. 27. n. 28. lib. 1. † ita creditur soli Confessori, d. cap. tua nos, Calder. cons. 2. de testib. Felin. in cap. veniens, lo secundo, vers. secundo, de testib. vbi Calder. tenet, credi Sacerdoti de abolutione facta excommunicato, ad effectum

validitatis gratie eidem factae, idem Ferret. nu. 4. 139 & 5 † dicens, credi etiam super emendatione alius, glos. magna circa medium, in cap. ipsi Apostoli 2. quest. 7. Felin. in cap. testimonium, num. 34. & seq. de testibus, & in cap. 1. num. 3. de excepti. cuius eam rationem assignant, quia in confessione poenitentia non adhibentur testes, † & quod ubi actus fit in secreto, admittitur probatio, quae ipsius actus natura patitur, l. consensu, §. super plagis, C. de repudijs, cap. veniens 38. de testibus, in fine, Abb. in cap. in super, num. 2. eodem tit. l. 18. tit. 16. part. 3. ubi Gregor. Lopez glos. 6. Ex quibus omnibus satis constat, non solum de innocentia dicti Alcalde Ayala, sed sufficienter consultum esse famae, & honore ipsius per restitutionem factam a dicto D. Michael de Leon in mortis articulo, & mediante ipsius licentia per eius Confessorem.

141 † Et quia locus ab auctoritate magni solet haberi, & ab ipso argumentum potest sumi, ut per Euerard. in locis legalibus, loco ab auctoritate, nu. 1. & 17. Francisc. Porcellin. tract. de confect. inuent. cap. 5. nu. 16. per text. in l. septimo mense, ff. de statu homin. l. si pater, ff. de solut. l. vtrum, ff. de reb. dubijs, opere praerium du xi adducere testimonia insignum virorum, doctrina, & pietate, tam in sacra Theologia, quam in Pontificio, & ciuili iure, Vniuersitatis Salmanticae, Vallisoletae, ac Complutensis, qui eandem, quam nos, defenderrunt, & comprobarunt sententiam, eiusdem casus propositioni respondentem, praesertim Doctores Franciscus Martinez, & Ludouicus de Montefinos, Cathedratici primarum Cathedralium Theologia Vniuersitatis Complutensis, & Pater Magister F. Petrus de Lorca, Abbas Collegij Diui Bernardi eiusdem Vniuersitatis, reliquiq; Doctores Theologi illius, & ex insigni Vniuersitate Salmantina Pater Magister F. Dominicus Bañes, Ordinis Diui Dominici, Primarius sacrae Theologiae Cathedrae moderator, & Pater Magister F. Ioannes de Gueuara, Augustinianus Vespertinae Cathedrae Lector, & Societate Iesu Patres Blasius Rengifo, & Ioannes de Salas, & vtriusq; Iuris Doctores Didacus Enriquez, Ioannes Yuañez de Flechilla, Didacus Sahagun Villafancta, Gabriel Enriquez, Ioannes de Leon, Didacus Spino de Caceres Doctor de Gallegos, & ex dicta Vniuersitate Complutensi Innicus Lopez de Salzedo, Felicianus de Solis, & ex Vallisoleta DD. Ioannes de Camporedondo, Gilimon de la Mota, Bezerra, Ferdinandus Villagomez, Fresno de Galdo, Martialis Gonzalez, Didacus de Valdés, & D. Aguiar insignes Aduocati, quos omnes honoris causa recensere volui.

SVM MARIVM.

- 1 Capellania fundator potest praefinire formam respectu patronorum, & Capellani seruandam.
- 2 Fundator potest vocare consanguineos ad Capellania, & nym. 13.
- 3 Patronus non possunt discedere a fundatione Capellaniae.

- 4 Testatoris voluntas est sicut lex.
- 5 Vilitas publica versatur in conseruatione vltimarum voluntatum.
- 6 Conditio apposta per testatorem est seruanda, & num. 7. & 9.
- 8 Voluntas, & conditio testatoris, vt obseruetur, debet interpretatio sumi.
- 10 Conditio apposta per testatorem, debet seruari in forma specifica.
- 11 Concil. Tridentin. fauet foundationibus patronorum laicorum.
- 12 Beneficij in praesentatione debet praeferris, de cuius bonis est fundatum, idem in collatione.
- 14 Episcopus iure deuoluto conferens, debet seruare formam institutionis.
- 15 Consanguinei fundatoris etiam in dubio sunt praeferrendi.
- 16 Voluntas testatoris declaratur ex his, quae ante testamentum dicere solitus erat.
- 17 Consanguineis suis quilibet censetur prospexisse.
- 18 Testator quod irrogatus verisimiliter respondisset, id habetur pro expresso.
- 19 Vxor est foeta diuina, & humana domus suo viro.
- 20 Principalius quod est, praenale, & debet attendi.
- 21 Qualitas inualescens attenditur.
- 22 Successiones proprias censetur quis alienis velle anteferre.
- 23 Approbans aliquid censetur facere cum suis qualitibus.
- 24 Acceptatio potest fieri verbis, & factis.
- 25 Acceptatio, quae fit facto, habetur efficacia.
- 26 Declaratio animi qualiscumque sufficit.
- 27 Semel quod placuit, non potest displicere amplius.
- 28 Praesentatio censetur facta ex titulo procedenti.
- 29 Qualitas naturalis attenditur potius, quam accidentalis.
- 30 Obseruantia multum attenditur ad declarationem cuiusvis dispositionis.
- 31 Obseruantia declaratoria non requirit praescriptionem.
- 32 Consanguineis deficientibus non mirum si praesentetur extraneus.
- 33 Qualitas efficiens, vt aliquis admittatur, debet praecedere.
- 34 Qualitas adesse debet tempore, quo dispositio applicatur ad actum.
- 35 Qualitas statuti debet verificari, vt locum habeat statutum.
- 36 Dispositio non conuenit, cui verba non conueniunt.
- 37 Patronus non potest in praesentando immutare formam institutionis.
- 38 Praesentatio facta de non consanguineo, est nulla.
- 39 Dispositio, & factum qualitate ommissa, non valet.
- 40 Insuperatatus competens Confraternitati Ecclesiasticae, censetur Ecclesiasticum.

- 41 Patronus Ecclesiasticus non potest variare in praesentando.
- 42 Patrono non praesentante legitime in tempore, facultas deuoluitur ad Ordinarium prouidendi idoneo, ex dispositione fundatoris venienti.

PRO

D. Offore Peshaladr Presbytero Oppidi de Valdoliuas.

CV M

Parocho eiusdem Villa, & Licentiate Petro Gomez Presbytero.

ARGVMENTVM.

Patroni quando teneantur praesentare consanguineum institutoris, exclusis alijs Clericis.

CONSILIVM CIII.

Vpponitur in facto, quod Ioanna de Taura per eius testamentum inter alia declarauit, quod bona, quae Capitanus Ioannes Perez eius vir reliquerat, erant modici valoris, & onus Millarum super eis impositum maximum, & vt posset adimplere commodius reliquit ex proprijs bonis multo maiorem quantitatem, & iussit, quod Capitulum Corporis Christi dicti Oppidi, quem nominauit patronum, deberet praesentare Capellani, qui esset consanguineus dicti eius viri, quod acceptauit dispositionem cum hac conditione: & praesentante Franciscum Perez Clericum consobrinum dicti Ioannis Perez, idemque fecere quotiescumque fuere reperti consanguinei, nec vnquam, nisi in defectum illorum nominatus fuit Clericus extraneus, videret notoria iustitia dicti Doctoris Peshaluer ad succedendum in dicta Capellania, cum probatum habeat se consanguineum intra quartum gradum dicti Capitanei, exclusis dictis Parocho, & Licentiate Petro Gomez, ex sequentibus.

1 Primò, quia institutor alienus Capellaniae relinquens alicui in superatatus, illius potest praefinire formam sibi bene visam, tam respectu Capellani, quam Patroni, qui habet praesentare, ex regula text. in l. in traditionibus 49. ff. de pactis, l. rebus, C. de rer. permut. cap. venim, de condit. appof. cap. praetera lo secundo, de iure patron. cap. Eleuterius 18. q. 2. Concil. Trident. sess. 25. sub decreto, & reformat. cap. 5. Lambertin. tract. de iure patronat. lib. 1. par. 9. quest. princ. nu. 1. Io. Gutierrez. conf. 1. & 2. n. 1. Hier. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. glos. 5. in princ. n. 47. 48. & 102. glos. 15. n. 130. & seq. & glos. 29. n. 3. Perez de Lara lib. 1. de annu. c. 14. ex num. 1. Ioan. Petr. Moneta de commut. vlt. vol. c. 10. n. 39.

2 † Valer enim conditio posita in fundatione beneficij, quod debeat conferri consanguineis, vel illi a patronis praesentari, vt resoluunt Hoied. de benefic. par. 1. cap. 23. n. 132. & cap. 24. nu. 107. Lambertin. ubi proxime a num. 109. & eodem lib. 1. par. 2. art. 2. q. 2. principali, a num. 1. Sebast. Medic. tract. de acquir. rer. domin. glos. 1. par. 3. n. 152.

Azeued. in l. 14. tit. 3. m. 13. lib. 1. nouae Recop. & in l. 5. tit. 6. nu. 2. eod. lib. 1. Perez de Lara supra lib. 2. c. 3. n. 31. & 32.

† Nec licet discedere a fundatione dictarum Capellaniae, cap. significatum, de praebend. cap. quia contingit, de relig. domib. Rebuff. in praxi benefic. lib. 2. tit. de non promotis intra annum, nu. 17. Solozan. de gubernat. Indiar. lib. 2. c. 7. n. 95. Ina † cum sit veluti lex testatoris legitima voluntas, aut. de nuptijs, §. disponat, collat. 4. vbi Barr. nu. 2. laf. in l. filius familias, §. diui, 2. lectur. n. 12. ff. de legat. 1. cap. tua nos, iuxta glos. 2. de testament. Florian. de S. Petro in l. si quis Titio, num. 4. ff. de legat. 2. idem Florian. in l. si quando, §. heres, cuius, n. 7. ff. de legat. 1. Roland. a Valle conf. 78. nu. 29. vol. 1. Lambert. d. q. 9. princ. num. 48. & ex antiqua lege Solonis explicat Prateus lib. veteris iuris prudentie ad l. 12. tabularum. Non solum debent obseruari voluntates defunctorum, iuxta capit. vltima voluntas 13. q. 1. Florian. de Sancto Petro conf. 21. n. 35. † sed in earum adimplementum interuenit publica vtilitas, l. vel negare, ff. quod adm. testam. aperiatur. Bald. num. 7. in l. publicati, C. de testam. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iud. casu 498. nu. 62. † & ita standum est conditioni appolite per testatricem, quod esset praesentandus Capellanus consanguineus sui viri, † quia regulariter in conditionibus primum locum obtinet testatoris voluntas, l. in conditionibus, ff. de condit. & demonstrat. Boer. conf. 10. num. 7. Roland. conf. 35. n. 1. vol. 3. Seraphin. decij. Rotae 589. num. 3. † & debet interpretatio sumi, vt talis voluntas, & conditio adimpleantur, l. si quis filium, in fine, C. de liber. praeter. † & ideo est praecise seruanda conditio praedicta, l. Aretusa, vbi Bald. vtraque lectura, num. 1. ff. de statu hominum, l. fideicommissa 23. §. seruim, ff. de fideicom. libert. Seraphin. decij. Rotae 714. nu. 1. tom. 2. † in sua forma specifica, l. qui bare di plures, §. vlt. ff. de condit. & demonstrat. l. 5. tit. 4. par. 5. Burgos de Paz conf. 9. nu. 11. † quod si uaderet, & roboratur ex decil. Concilij Tridentini dicta sess. 25. de reformat. c. 3. vbi omnes qualitates in fundatione iuris patronatus requisita seruari iubentur in collatione, & prouisione, Palacios Rubios in repetit. rubrica, §. 47. n. 10. ad finem, Azeued. in dict. l. 5. num. 2. & in l. 9. tit. 6. lib. 1. Recopilat. quia animaduerso, quod est magis iustum, † quod in assequutione beneficij patronati praefertur illi, de quorum bonis fuit donatum, aut qui ab eo sunt vocati, cap. bartamur 71. dist. 6. ibi: In Ecclesijs a vobis fundatis, dicebat glos. ad hoc possessores, in cap. 1. 70. dist. 6. quum ad hoc commendat Roechus de Curte de iure patronat. verbo honorificum, num. 45. & sequenti, Lambert. lib. 2. 3. par. artic. 4. quest. 5. num. 9. † vbi late probat, esse validam, & legitimam conditionem appositam per fundatorem, quod praesententur sui consanguinei, alias praesentatio sit nulla, Domin. in cap. cum Ecclesia tua, num. 3. de praebendis in sexto, qui ad id allegat cap. cum dilectus, de consuetudin. & cap. Abbate, de verborum signification. Didacus Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinarum glos. verbo lo que fuere, sequitur Azeued. in dict. l.

14. & 25. tit. 3. lib. 1. Recopilat. num. 12. cui fauet Paris. consil. 48. lib. 4. & Ioseph. Ludouic. conclus. vnica, de iure patronat. versic. declaratur tertio hoc
 14. procedere, in tantum, quod si quamuis Episcopus, seu Ordinarius succedat in locum patroni negligentis presentare in tempore, adhuc debet seruari conditiones ab institutore prefixas, & prouidere personis ab eo vocatis, Abb. num. 5. in cap. possessiones 10. de rebus Eccles. non alienand. Euerard. in centuria legali loco a vi subrogationis, num. 7. Rocchus dicto verbo honorificum, num. 7. & alij relati per Barbatiam in cap. dilectus, de officio Legati, column. 7. quem sequitur Lambert. lib. 2. de iure patronat. 3. part. 7. quast. principali, artic. 13. num. 2. late Felin. num. 18. in cap. cum accessissent, de constitutionib. per Azueced. in l. 3. tit. 6. lib. 1. Recopilat. nu. 2. Gutierrez. conf. 2. nu. 15. & etiam quando non esset ita clara dispositio, qui vocaret, ac proferret consanguineos, si presentarentur duo aequè idonei, deberet preferri is, qui esset consanguineus institutoris, vt post Rocchū de Curte vbi proximè, nu. 45. tradit Gregor. Lopez in l. 6. tit. 15. part. 1. glof. 4. Rota decif. 227. nu. 2. part. 2. sac. palat.
 Neque oblitabit dicere, quod iuxta voluntatē dicti Capitanei Ioannis Perez non est astrictum Capitulum Corporis Christi presentare consanguineum, Nam vltra, quod illud, quod dicitur esse clausulam sui testamenti, est cartula simplex, & sine auctoritate, dicta Ioanna de Taura eius vxor, tanquam quæ habebat noticiam meliorem voluntatis illius, quam ipsi communicauerat, dispesit, quod illius consanguinei essent presentandi ad Capellaniam, quia multoties ipsi dixerat, istam fore ipsius voluntatem, ex quo resultat probatio illius, quamuis ipse in eius dispositione non ita expresse declarasset, & quia vna ex efficacioribus coniecturis, & probationibus voluntatis testatoris, aut disponentis est, quæ colligitur ex verbis, quæ erant soliti dicere extra testamentum, aut dispositionem, vt tradit Bart. in l. 2. in princ. nu. 40. ff. de vulg. & pupill. substit. receptus per Alex. ibi nu. 32. lal. nu. 36. Bald. in l. precibus, nu. 9. in fin. C. de impub. & alijs substit. ex l. quoties, §. 1. ff. de hered. instit. & maxime cum sit tam verisimile, quod dictus Capitaneus Ioannes Perez voluerit consulere suis consanguineis, vt obtinerent dictam Capellaniam, argum. l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupill. substit. cap. vnica de duobus fratribus a Capitaneo inuestitis in vrbibus feudorum, Greg. Lop. in l. 2. tit. 15. part. 2. glof. el mas propinquo pariente, col. 2. vers. sed pone, lo. Gutierrez. conf. 2. nu. 6. & quod verisimiliter declarasset, si fuisset interrogatus, habetur pro expresso, l. si seruus plurium, §. vltim. ff. de legat. 2. l. mulier, §. 1. ff. ad S. C. Trebell. l. 3. C. de instit. & substit. Alex. conf. 71. ponderatis, nu. 5. vol. 2. & quantum sit verisimilis declaratio dictæ Ioannæ de Taura, colligitur ex præsumpta scientia, & cum esset socia diuina, & humanæ domus dicti sui viri, argum. l. aduersus, C. de crimine expilata hereditatis, Gregor. Lopez in l. 5. tit. 2. part. 3. glof. 1.
 Et quando hoc pateretur aliquod dubium,

quo caret, sufficiebat, quod principalis, & maior pars dotationis istius Capellaniæ facta esset de bonis proprijs dictæ Ioannæ de Taura, quia dictus Capitaneus Ioannes Perez, qui in militari vixerat exercitio paucissima bona reliquerat, quæ non sufficiebant ad dotationem, & onerum implementum; & ideo debet attendi dispositio dictæ Ioannæ. Nam quod principale est, aut principalis semper inspicitur, & præualet, l. si quis neque causam, & l. rogasti, vbi Bald. ff. si certum petatur, l. qui exceptionem, ff. de condit. l. deb. Tiraquel. de retract. lignag. §. 30. glof. 1. num. 6. Decisio Genuæ 33. num. 7. Caphal. consil. 43. num. 4. volum. 1. l. quaritur, vbi DD. ff. de statu hominum, & vbi qualitas inualefcens attenditur, l. quicquid, §. cum partes, ff. de acquir. rer. dom. l. & si non sunt, ff. de aur. & arg. legat. l. ianctimus, §. ne autem, C. de donat. & istius veritatis est sufficientissima coniectura, & apud me multum vrgens, & quod cum regulariter testator non videatur alienas successiones proprijs antepone, l. cum acutissimi, in fine, C. de fideicommiss. Caphal. consil. 30. num. 37. lib. 1. & Ioanna de Taura potuisset proprios consanguineos vocare, vocauit consanguineos viri, agnoscendo bonam fidem in exequendo voluntatem illius.
 Et quando initio fuisset aliquod dubium, cessauit eo ipso, quod cum Franciscus Perez consobrinus dicti Capitanei Ioannis Perez primus Capellanus presentasset coram dicto Capitulo Corporis Christi testamentum dictæ Ioannæ de Taura, in quo nominabat ipsam Capellanam tanquam consanguineam viri, & dictum Capitulum in patronum cum onere presentandi consanguineum quando eunq; occurreret prouideri Capellaniam, acceptauit, & approbauit in totum dispositionem illius, & de iure, qui approbat aliquid, videtur facere eū eius qualitatibus, & grauaminibus, vt per Crauet. conf. 132. n. 22. & conf. 174. nu. 9. tradit Marc. Ant. Eugen. conf. 38. n. 14. vol. 1. Burg. de Paz conf. 14. n. 33. & conf. 26. n. 28. & sequq. & quamuis deficerent verba acceptationis, sufficiebat factum illius, admittendo consanguineum, secundū dispositionis formam, & quia acceptatio non solū potest fieri verbis, verum, & facto, l. Paulus respondit, ff. rem ratam haberi, cum adductis per Paris. conf. 14. n. 30. vol. 1. Decif. Genuæ 6. nu. 9. & imò habetur efficacior acceptatio, 25 quæ resultat ex facto, quæ quæ ex verbis, l. gerit, ff. de acquir. hered. l. si iamen, §. ei, qui seruum, ff. de adilit. edit. vbi dicitur, quod multo est amplius facere, quam pronuntiare, l. de quibus, ff. de legib. Tiraquel. de retract. conuentio. ad finem tituli, num. 76. & sufficit enim qualiscunq; declaratio animi, §. final. instit. de hered. qualitat. & different. l. non hoc, C. vnde legitimi, l. pro hered. in princip. §. 1. ff. de acquirend. heredit. l. si ager, ff. de rei vendic. l. si sorori, & l. si auia, C. eodem titulo, & cum acceptauerit Capitulum supra dicta forma, non potest ad presens contradicere, nec se excusare, presentare consanguineum, & ex regula capit. quod 27 semel, de regulis iuris in 6. l. generaliter, C. de non numerata pecun. cap. per tuas, de probation. Decif.

31. cif. Genuæ 33. num. 4. iuncta ratione l. generaliter, C. de non numer. pecun. canonizata cap. per tuas, de probat.
 Nec obstat, si diceretur dictum Franciscum Perez fuisse confratrem dicti Capituli Corporis Christi, & vt talem fuisse nominatum, & eandem qualitatem habere dictos Parochum, & Licentiatum Petrum Gomez, & quod non est dictus Doctor Peñaluer; quia visa dispositione dictæ Ioannæ de Taura, cui omnino est standum, nullatenus nominauit illum eò, quod esset de Capitulo, nec in eius mentem peruenit, eum liquidò appareat, ipsum nominasse tanquam consanguineum sui viri, & pro exequutione eius voluntatis. Nam presentatio dicitur facta ex titulo, qui apparet, vt ex l. quadam mulier, ff. de rei vend. l. 2. C. de acquir. possess. Roman. in l. 3. §. vlt. ff. de acquir. possess. Crau. conf. 255. num. 3. tradit Card. Mantica. decif. Rota 150. num. 4. & fuit qualitas merè accidentalis esse de Capitulo, & ideo debet potius attendi qualitas naturalis consanguinitatis, quam accidentalis, argum. l. qui habet, in princ. vbi Dynus, & Bart. ff. de tutel. l. si quis posthumus, vbi las. nota. 1. ff. de liber. & posthum. Tiraquel. de retract. lignag. §. 30. glof. 1. num. 25. & 26. nam licet non fuisset de Capitulo, sufficiebat esse consanguineum; vt de necessitate fuerit valida illius presentatio, & debuerit de necessitate presentari, quod militat in dicto Doctore Peñaluer; imò si bene consideretur, potius est impedimento alijs presentantibus esse de Capitulo propter occupationes Militarum, & aliorum actuum, quæ sunt impedimento implemento onerum dictæ Capellaniæ.
 Et quod non sit considerabile, esse de Capitulo respectu istius Capellaniæ, constat notorie ex obseruantia habita a tempore fundationis illius, nam quotiescunq; fuit Clericus Presbyter consanguineus dicti Capitanei possedit eam; & si non fuerit de Capitulo, vt euenit in Didaco Redondo; qui cum non esset de Capitulo, & reperiretur absens, pro parte Capituli fuit nominatus Didacus de Alcocer, qui erat de Capitulo, non tamen consanguineus, aduersus quem obtinuit in Tribunali Ecclesiastico Concheni dictus Didacus Redondo, & possedit iterum dictam Capellaniam durante eius vita, & dicta obseruantia debet multum considerari, vt ex cap. 1. vbi DD. de feudi cognitione, tradunt Dec. conf. 193. col. penult. Roland. à Valle conf. 85. castrum, n. 10. vol. 4. & in simili Decisio Genuæ 181. nu. 6. cum innumeris congestis in idem per Ioseph. Ludouic. conclus. vnica, de consuet. Ioan. Garc. de nobilit. in diuisio. nu. 59. l. quadam, ff. de rebus dubijs, Batt. conf. 59. num. 6. Paul. conf. 347. num. 4. lib. 1. Crauett. conf. 101. num. 3. Hieronym. Gabriel. conf. 196. ius patronat. num. 6. volum. 2. & in nostris proprijs terminis Capellaniæ de iure patronatus, ex notatis in cap. cum dilectus, de consuetudine, tenent allegati per Laurent. Sylluan. consil. 88. num. 27. & seq. lib. 2. Ioann. Gutierrez. d. confil. 2. num. 10. qui addunt, & quod in tali obseruantia non requiritur præscriptio; secundum Antonium de Tom. 2.

Butrio, & alios a se allegatos, quia obseruantia subsequens est, quæ melius declarat dispositionem præcedentem, vt argumento §. pauonum, instit. de rerum diuis. tradit Ioan. Caphal. consil. 272. in facto, num. 144. tom. 2. adeò vt non obstaret aliquando defectu dictam obseruantiam, & cum 32 potuerit esse propter defectum reliquorum, qui essent consanguinei, pro quo faciunt, quæ tradit Dec. consil. 11. num. 12. vers. secundò respicetur, Menoch. conf. 75. num. 76. lib. 1. Francisc. Beccius conf. 101. num. 51. lib. 1. Ioseph. Ludouic. vbi supra, ampliat. 3. Ioan. Gutierrez. lib. 3. pract. quæst. 9. 17. num. 209.
 Et ideo cum alij oppositores non sint consanguinei, nullatenus possunt pretendere se presentari ad dictam Capellaniam, & nam quando 33 qualitas aliqua efficit, vt aliquis admittatur; solus qui reperitur qualificatus tempore venientis conditionis est admittendus, vt probat Franc. Marzar. consil. 28. nu. 13. & 14. & debet quæ adesse 34 tempore, quo dispositio applicatur ad actum, l. in delictis, §. sed si detracta, & §. si extraneus, ff. de noxalib. actionib. l. si Titius, ff. de milit. testament. vbi Bart. Bartholom. Socin. conf. 26. num. 38. volum. 4. Paul. Castren. in l. quod ait 23. num. 3. ff. ad leg. Jul. de adulter.
 Et qualitas statuti debet verificari, & probari ante omnia, vt illud locum habeat, l. 1. §. ut prætor, ff. ne quid in loco publico, Decius conf. 125. nu. 6. & conf. 434. nu. 3. Tiber. Decian. resp. 17. nu. 7. vol. 1. Stephanus Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 283. nu. 28. Domin. Arumæus de iure publico, discurs. 19. Riccius collectan. 768. par. 4. Alex. conf. 88. in causa, n. 2. vol. 4. Burgos de Paz cõp. 27. n. 2.
 Et cum dictis Parocho, & litis consorti non conueniat qualitas consanguinitatis dicti Capitanei, non possunt presentari ad dictam Capellaniam. Nam quibus verba non conueniunt, nec dispositio conuenit, l. 4. §. toties, ff. de damn. inject. l. hos accusare, §. omnibus, ff. de accus. cap. in delictibus, §. penult. de elect. in 6. Caphal. cõp. 87. Leonellus num. 1. tom. 1. & nostris in terminis Ioann. Gutierrez. d. conf. 2. nu. 18.
 Et facultas data dicto Capitulo, vt posset 37 presentare, non efficit, quod possit in modo, & forma immutare dispositionem testatricis, iuxta decreta Concil. Trident. sess. 22. de reform. cap. 4. ad finem, & sess. 25. cap. 5. Rocchus de Curte vbi supra, verbo pro eo quod, num. 32. Ioann. Gutierrez. vbi proximè num. 14. & Et presentatio facta eius, 38 qui careret qualitate consanguinitatis expressa in fundatione, esset inualida, & nulla, vt post Cardinal. conf. 48. quidam nobiles; tradit Didac. Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinamenti, vers. quod adeò, Gutierrez. d. conf. 2. nu. 4. & nam dispositio qualitate 39 omnia non valet, Angel. post Bart. in l. 2. §. diem, ff. quem adm. testament. aper. Caphal. conf. 35. num. 44. vol. 1. & Et cum dicta Confraternitas, seu Capitulum habeatur Ecclesiasticum, quia constitutum a Parocho, & Clericis dictæ Villæ, censetur patroni Ecclesiastici, Rota decif. 8. de iure patron. in antiquis, Rocchus verbo honorificum, num. 4. & 11. Citradin. eodem tract. 6. par. art. 3. num. 54. C 3 Co.

Couare. *in pract. cap. 36. nu. 2. vers. omni suffragatur.*
 41 Ideo non possunt variare in presentatione, vt per Card. Zabarell. *in clem. vnic. quest. 13. de iure patronar. Cittadin. 10. par. tit. qua differentia fit inter patronos seculares, & Ecclesiasticos, n. 3.* & cum presentauerint nulliter, habetur ac si non presentauerint, l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. cum adductis per Roland. à Valle *conf. 63. n. 23. vol. 1.*
 42 † Et cum transierit tempus presentandi, legitime deuoluta est facultas presentandi Ordinario, vt per Abb. *in cap. quoniam ad finem, de iure patr. Cittadin. 6. par. art. 3. nu. 39. & 11. par. n. 4. Paul. Æmil. decis. 293. num. 1. par. 2.* & ideo debet nominare dictum Doctorem Penſaluer tanquam confanguineum; in cuius personam concurrunt qualitates necessaræ. Et ita mihi videtur in iure. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Penſionis constitutio iustificatur ex causa seruitiorum impensorum consentienti illius impositioni.
- 2 Penſionis litteræ non sunt iustificanda respectu illius, qui ei consensit.
- 3 Penſionis solutio non retardatur pretertextu nullitatis, aut reductionis.
- 4 Penſiones decursæ possunt peti via executiua.
- 5 Successores in prebendis tenentur ad penſiones super eis impostas.
- 6 Data tempus attenditur in gratijs, & non presentatio litterarum.
- 7 Gratia Principis solo verbo fit, & sortitur effectum.
- 8 Bullæ expediuntur ad probationem, & executionem gratiæ.
- 9 Gratia Principis regulariter probatur scriptura.
- 10 Gratia probatio, forma, & perfectio inducitur litteris expeditis.
- 11 Gratia habet tacitam conditionem, si litteræ expediuntur.
- 12 Gratia censetur informis ante litterarum expeditionem.
- 13 Gratia fiat in lingua Principis, testimonium in scriptura, & commodum in executione.
- 14 Penſiones decursæ à die datæ debentur, licet intimatio Bullarum fuerit retardata.
- 15 Tempus censetur appositum gratiæ pensionarij.
- 16 Penſio est soluenda pensionario, etiam non existenti in possessione, vel quasi exigendi illam, prius quam audiat soluere debens.

ARGVMENTVM.

¶ Penſio debetur pensionario à die datæ litterarum Apostolicarum, quibus fuit reseruata, nõ obſtante quòd non fuerint per aliquod tempus intimatæ illam debenti soluere.

CONSILIVM CIV.

CIRCA dubium mihi propositum pro parte Philippi de Paniagua Clerici, quòd Dominus

Petrus de Mendocça Archidiaconus, & Canonicus sanctæ Ecclesiæ Conchenſis ob causam seruitij per plures annos eidem impensit per dictum Philippum de Paniagua assensum præstitit, quòd Sanctissimus Dominus noster Clemens VIII. reseruaret eidem pensionem annuam ducentorum auri de Camera, centum super Archidiaconatu, & alia centum super Canonicatu, & tempus transierit aliquot mensium, quo non expedit litteras, nequè intimauit dicto Domino Petro; dubitatur, an adhuc à die datæ debeantur sibi penſiones decursæ, vti videtur, respondi, deberi ex sequentibus.

† Primò, quia causa, propter quam fuit præstitus dictus assensus, fuit iusta, scilicet seruitiorum ratione, vt tradit Paris. *conf. 82. incip. penſio octo ducatorum, n. 1. vol. 4. Mandof. reg. 19. Cancell. de infirmis, quest. 11. n. 8. Hieron. Gigas tract. de penſionib. quest. 54. num. 2. & quest. 68. ante num. 1.* quæ seruitia sunt notoria, & per dictum dominum Petrum agnita, & recognita in mandato, quòd dedit ad consentiendum penſioni, † & litteræ penſionis non sunt iustificandæ contra illum, qui penſioni consensit, Ioan. Baptista Coccin. *decis. Rota 299. num. 2.* † Ideò eius solutio retardari nequit quouis colore quæſito, etiam si dictus dominus Petrus de nullitate, aut reductione ipſus ageret, vt tradit Gigas *vbi proxime quest. 35. n. 9. Puteus lib. 2. decis. 281. Flamin. Paris. lib. 1. de resignat. benefice.* † Imò contra ipſum agi potest executiue pro decursis penſionibus, nec auditur, nisi se soluisse ostendat, Io. Gutierrez. *tom. 1. canonicar. quest. cap. 1. num. 113. Achill. de Grassi. decis. 372. alias 6. num. 2. & 3. de sentent. excommuni. decis. 417. alias 5. num. 4. de penſion. Bucca. tract. de stylo Auditoris Camera, cap. 20. & seq. †* similiter quæ successores in dicto Archidiaconatu, & Canonicatu, pro medietate debebunt dictam pensionem soluere eidem Philippo, vt ex *cap. nisi essent 21. iuncta glos. penult. de prebend. tradunt Paul. Castrenſ. decis. 339. incip. quia exceptiones, num. 4. par. 1. Felin. in cap. ad Audientiam 2. n. 6. de rescript. Paris. vbi proxime num. 2.*

† Et cum in gratijs tempus datæ, & non presentationis sit inspiciendum, quoad effectum litterarum, *cap. eam te, cap. constitutus, de rescript. cap. si eo tempore, eod. tit. in 6. clem. litteras eiusdem tit. Io. Andr. in cap. venerabilis, nu. 6. de prebend. Ant. de Butr. in cap. ex litteris 11. nu. 19. de constitut. & an cap. capitulum sanctæ Crucis, num. 19. de rescript. Felin. in dict. cap. eam te, nu. 18. Rebuff. in concord. rubr. de mandatis Apostolicis, §. 1. glos. litteras, Paul. Æmil. decis. 86. n. 2. par. 1. decis. 188. nu. 3. decis. 40. eodem num. & decis. 58. n. 3. par. 2. Rebuff. respons. 4. & 195. Camill. Borrell. tom. 1. comp. summa decis. tit. 20. num. 322. & in qualitate in pensionario requisita, Gigas *quest. 22. nu. 16.* sequitur, quòd penſiones debentur dicto Philippo à die datæ, quo Summus Pontifex vti moris est, gratiam fecit per verbum fiat. † Nam gratia Principis solo verbo fit, sortitur effectum, Calderin. *in cap. quisquis, de elect. Barbat. in cap. nostra, num. 19. de rescript. Riminaldi. iunior in rubr. de constit. n. 131. Re-**

Rebuff. *in praxi benefice. reg. 34. Cancell. Castador. decis. 4. n. 2. in tit. de caus. posses. Burfat. decis. 393. n. 4. vol. 4. Matcard. de probat. conclus. 845. n. 20. vol. 2. qui allegat pro hac parte cap. institutionis 25. q. 2. clem. dudum, §. fin. de sepultur. Mandof. *regul. 8. q. 1. num. 3. Selua de benefice. 3. par. quest. 22. num. 6.*
 8 † litteræ autem bullatæ ad probationem gratiæ deducuntur, glos. in d. cap. institutiones, Io. Andr. in *procem. lib. 6. decretal. §. sacrosanctæ, n. 9. Bald. in l. humanum, n. 6. C. de legib. & in l. contrahitur, n. 2. per text. ibi, ff. de pignor. Geminian. *conf. 103. n. 3. Ceuall. in pract. quest. tom. 3. q. 778. nu. 6. & seqq.*
 9 † quia regulariter gratia Principis est per scripturam probanda; per id, quòd habetur in l. 1. C. de mandat. Princip. l. prohibitum, C. de iure fisci, lib. 10. cap. nobilissimus, 96. *distinet. Alexand. *conf. 107. n. 1. lib. 7. Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 26. post n. 18. Molina lib. 2. de Hispanor. primogen. cap. 8. n. 10. Io. Bapt. Ferrer. *conf. 310. n. 3. †* Et per litterarum expeditionem inducitur gratiæ probatio, forma, & perfectio, Ludouic. Gomez *reg. Cancellar. de non iudicando, quest. 1. versio. nam per expeditionem, Rota decis. 27. de rescript. in nouis, Bellamera conclus. 746. Cæsar de Grassi. decis. 47. alias 1. de probat. n. 2. Rota decis. 273. n. 3. par. 3. lib. 3. diuers. sacri palatij.*
 11 † Quasi gratia hanc conditionem cõtineat, si litteræ expediuntur, Io. Bapt. Ferrer. *conf. 388. nu. 2. Flamin. Paris. de resignat. benefice. lib. 10. q. 1. n. 10. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 13. n. 4.]*
 12 † & ante litterarum expeditionem sit informis, & imperfecta, Cæsar de Grassi *decis. 57. n. 5. Flamin. Paris. lib. 1. quest. 12. n. 38. lib. 8. q. 2. n. 11. & lib. 10. quest. 1. n. 8. Mohedan. decis. 28. de renunc. n. 3. nam vt dixit Azeued. in l. 2. tit. 7. lib. 5. noua Recopilat. n. 13. & post eum Hieron. Gonçal. ad reg. 8. Cancellar. ad alternatiua mensium, glos. 12. n. 47. & gl. 55. n. 23. † gratia fiat in lingua Principis, & in scriptura testimonium, & in executione cõmodum, Hieronym. Paul. in *pract. Cancellar. Apostolica, in declaratoria super proponente, seu vouente ingredi, vers. vbi Papa, Gigas de penſionib. q. 34. n. 1. & seqq. Molina d. lib. 2. de primogen. cap. 7. nu. 53. & seq. Io. Gutier. *conf. 9. n. 16. †* quare cum dictus Philippus expediri fecerit Bullas, & si ipsarum intimatio dilata fuerit, debentur illi penſiones decursæ à die datæ, Castador. *decis. 2. de penſionib. Marchesan. tract. de commissionib. par. 1. cap. 14. n. 25. Hieron. Paul. vbi proxime, versio. quare cogita, dicens, quòd etiam si litteræ non presentarentur nisi post duos, aut tres annos post assignationem, nihilominus deberent solui penſiones integræ pro tempore præterito, quanquam nunc fuerint litteræ expeditæ, etiam quando apponitur talis clausula, postquam tibi prædictæ litteræ presentatæ fuerint, quia talis conditio non suspendit obligationem, sed solutionem, & exactionem, vt in eo, qui promittit, & assignat ex nunc decem mensura super tali fundo suo, quæ tamen non vult soluere, donec merces suas vendiderit, vel donec creditor presentauerit ei litteras salni cõductus, & alijs specialibus conditionibus, aut cõnentionibus, argum. l. bis verbis, ibi: Non conditio fideicommissi, vel legato inserta sed petitio in tempus*******

legitima etatis dilata videtur, C. quando dies legati, vel fideicommissi, cedat, l. quod pure 6. ibi: Magis enim mora, quam conditio legato iniecit videtur, l. Firmio Helidoro, in princ. ff. eodem tit.
 † Et quia omne tempus gratiæ pensionarij censetur appositum, argum. l. nec semel, §. item Celsus, eiusdem tit. ibi: Et si forte post multos annos adeatur hereditas omnium annorum legatario deberi, l. si ita 44. §. Pegasus, ff. de legat. 2. ex quibus, & alijs à se congestis hanc partem confirmat, & approbat Hieronym. Gigas *vbi supra, q. 40. n. 2. & sequentibus.*
 † Facit etiam in comprobationem, quòd tradit Rota *decis. 301. num. 1. 2. & 3. par. 1. diuers. sacri palat.* quòd penſio est prius soluenda, antequam super ea cognoscatur, etiam si dominus non sit in quasi possessione exigendi, dummodo litteræ sint expeditæ, ex Paris. *conf. 94. lib. 1. Castad. decis. 10. de rescript. Additio ad Mohedan. decis. 35. de prebend. Seraphin. decis. 1017. nu. 3. Marta tom. 6. digester. nouissimor. tit. penſio. cap. 26. cum habeat clausulam, sine retardatione solutionis penſionis, Rota decis. 816. num. 1. par. 8. diuers. sacri palatij.*

SVM MARIVM.

- 1 Fundator Capellaniarum potest vocare suos consanguineos Clericos.
- 2 Reipublica interest, seruari defunctorum voluntates.
- 3 Testatoris voluntas debet vt lex obseruari.
- 4 Sententia, licet non appareat acta processus, habet pro se presumptionem.
- 5 Antiquitas temporis facit præsumi pro sententia etiam sine processu.
- 6 Acta, & processus si enunciantur in sententia, præsumitur pro illa.
- 7 Possessionis mandatum datum vigore sententiæ facit præsumi pro ea.
- 8 Acta præcessisse sententiam, potest testibus probari.
- 9 Acta si sunt deperdita, præsumitur pro sententia.
- 10 Consanguinitas, testibus, & instrumentis probatur.
- 11 Antiqua dicuntur obscura.
- 12 Antiqua sunt difficilis probationis.
- 13 Probationes leuiore sufficiunt in antiquis.
- 14 Enumerationes probant in antiquis, etiam dominium.
- 15 Consanguinitas antiqua probatur indicijs.
- 16 Instrumenta in antiquis prævalent testibus.
- 17 Antiquitas temporis auctoritatem tribuit instrumentis.
- 18 Antiquitas omnia solet consumere.
- 19 Instrumentum registratum probat, licet originale sit deperditum.
- 20 Notariatus non debet probari, si instrumentum est antiquum.
- 21 Scriptura inbrtui adhibetur maior fides, quam viuentis.
- 22 Antiquitas efficit, vt imperfecta probationi stetur.

- 23 *Indictio etiam si non appareat in instrumento valet.*
- 24 *Antiquum tempus dicitur quadraginta annorum.*
- 25 *Citatio per edictum fit, quando Capellania vacat.*
- 26 *Citatio per edictum omnes astringit.*
- 27 *Sententia regulatur secundum probationes.*
- 28 *Sententia declaratur per probationes, & acta, & n. 29.*
- 30 *Sententia in causa consanguinitatis lata an probet quoad omnes.*
- 31 *Sententia lata inter alios regulariter non nocet.*
- 32 *Sententia quibus casibus nocet, aut prodest, & sive acta, & probationes.*
- 33 *Sententia, quae declaravit aliquem consanguineum, magnam habet praesumptionem pro se.*
- 34 *Dictio intra, qualiter intelligatur.*
- 35 *Grades cognationis qualiter computentur, iure civili.*
- 36 *Grades consanguinitatis iure canonico computantur a communi stipite.*
- 37 *Instrumentis eorum duobus fit liquida probatio.*
- 38 *Duae semiplena probationes coniunguntur.*
- 39 *Singula quae non profunt, multa collecta iuuant.*
- 40 *Probatio perfecta an possit fieri ex duobus imperfectis.*
- 41 *Testes singulares ad diversa tendentes non probant.*
- 42 *Probationis una species, si ad aliam inferat, potest animum Iudicis mouere.*
- 43 *Testis unus semiplena probat.*
- 44 *Confessio facta parte absente semiplena probat.*
- 45 *Confessio absente parte, & testis unicus iungitur.*
- 46 *Semiplena probationes diuersi generis an iungantur.*
- 47 *Probatio facta non citata parte, non nocet illi.*
- 48 *Citari debent illi, quorum interest.*
- 49 *Citari debet ad omnem actum is, cui possit praesudicium causari.*
- 50 *Citatio per edictum fieri debet, quando non sunt certi contra dictores.*
- 51 *Probatio, quod aliquis sit consanguineus, non infert, alios non esse.*
- 52 *Consanguinitas debet probari concludenter, cum distinctione graduum.*
- 53 *Consanguineus dicitur ille, qui quoquo modo est sanguine coniunctus.*
- 54 *Vsus communis loquendi attenditur.*
- 55 *Probatio non excludens, non attenditur.*
- 56 *Probatio debet concludere cum actione proposita.*
- 57 *Probatio incerta non releuat.*
- 58 *Probatio incerta non dicitur probatio.*
- 59 *Frater nominatur aliquando, & fraternae charitate diligitur, qui non est frater.*
- 60 *Consanguinitas non probatur ex sola nominatione.*
- 61 *Probatio in genere non est sufficiens, nisi in specie concludat.*
- 62 *Testes deponentes in specie praesentantur deponentibus in genere.*
- 63 *Probatio specialis etiam minoris testium numeri praesentatur generica.*
- 64 *Testes duo in specie deponentes praesentantur pluribus alijs in genere.*
- 65 *Testis consanguineus repellitur.*

- 66 *Testis consanguineus etiam in civilibus non probat.*
- 67 *Testis consanguineus semper est suspectus.*
- 68 *Testis consanguineus nec semiplenam probationem facit.*
- 69 *Consanguineus an admittatur ad probandum consanguinitatem.*
- 70 *Consanguineus tunc admittitur ad probandum consanguinitatem, quando non sequitur commodum consanguineo.*
- 71 *Testis nemo idoneus in re, ex qua commodum sperat.*
- 72 *Testes deponentes per eundem, & praemeditatum sermonem sunt suspecti.*
- 73 *Testes senes praesentantur iunioribus.*
- 74 *Testes valde senes praesumuntur obliuosi, & memoria deficiente.*
- 75 *Memoria mutilata, totus languet intellectus.*
- 76 *Tractatus parentela an detur in consanguineis, prout in filijs.*
- 77 *Proximitas quando attendatur respectu institutoris, & non ultimi possessoris.*
- 78 *Coniecturis non est locus in claris.*
- 79 *Parochus est tanquam pater spiritualis Parochianorum.*
- 80 *Affectio viget in Parochianis versus eorum Parochum.*
- 81 *Affinitas spiritualis est maior quam carnalis.*
- 82 *Viciniores praesumuntur habere maiorem notitiam parentela.*
- 83 *Verisimile dicitur cognatum natura.*
- 84 *Verisimile quod non est, habet falsi imaginem.*
- 85 *Clericus originarius praeseri debet ab Episcopo.*
- 86 *Ciues praeseri debent in distributione annona.*
- 87 *Originarij, & naturales loci praeseruntur forensibus in beneficijs, & Capellanjs.*
- 88 *Originarij a iure civili praeseruntur in pluribus rebus.*
- 89 *Ciues potiores fuerunt peregrinis apud Romanos.*
- 90 *Athenienses praetulerunt Aemilem statuarium, quia Ciuem suum Agoratico in facienda statua Veneris.*
- 91 *Originarij iure diuino, & canonico praeseruntur, eodem num.*
- 92 *Praesentari necessario debent idonei de Ciuitate, aut Oppido.*
- 93 *Originarij debent praeseri, licet sit aliqua maior idoneitas in forense.*
- 94 *Taciturnitas nationis reddit impetrationem nullam.*
- 95 *Papa intentio est prouidere cuiusque in sua patria.*
- 96 *Beneficia sunt magis debita naturalibus.*
- 97 *Indivisibilia debent esse penes unum solum.*
- 98 *Res, & voluntas verbis, & factis declarantur.*
- 99 *Conclusa causa regulariter via pracluditur productioni instrumentorum.*
- 100 *Scripturam de nouo repertam posse produci post conclusionem, qui DD. teneant.*
- 101 *Luramentum, & aliqua coniectura requiritur ad probandum, instrumenta de nouo esse reperta.*
- 102 *Mandatum speciale requiritur ad praeslandum iuramentum.*
- 103 *Sententia an casu aliquo possit retractari, instrumentum.*

- mentis de nouo repertis.*
- 103 *Fundans se in iure tertij, & non suo, non auditur.*
- 104 *Fundans se in inuestitura alterius, debet de iure illius docere.*
- 105 *Fundamento sublato, corrui adificium, & intentio.*
- 106 *Matre exclusa, excluduntur qui ex ea procedunt.*
- 107 *Consanguineum se dicens, propinquorem debet probare.*
- 108 *Artium facultas est preparatoria ad artes scientificas.*
- 109 *Tabellio, aut Notarius debet se subscribere post depositiones testium, ut fidem faciant.*

PRO

Petro del Conde Clerico originario, & Incola
Villae de Escamilla.

CONTRA

Ioannem Martinez Clericum oppidi Domus Sanae,
& Licentiatum Mattheum Garcia, & Alphonsum Fernandez Clericos Villae
de Escamilla.

ARGUMENTVM.

¶ Clericus proximior fundatori quando praeseratur in relicto bonorum cum onere Missarum, & quando declaratio antiqua facta per patronum sit attendenda, non consistit de actis, quae fuerunt deperdita, & praesentatione originarij.

CONSILIVM CV.

Vpponitur in facto, quod Ioannes Saiz de Lorenzo Fernandez Vicinus villae de Escamilla reliquit plura bona stabilia, vt in illis succederet Clerici de eius genere, cum onere dicendi Missam vniam qualibet hebdomada pro anima ipsius, & suae uxoris. Et per aliam dispositionem factam in suo testamento, & vltima voluntate die 10. Martij 1509. reliquit quaedam alia bona pro implemento legatorum, & nominatim in prima dispositione vocauit Ioannem Rodriguez, si fuisset Clericus, qui fuit, & possedit bona, & onus adimpleuit vita durante, & in secunda dotatione, quam fecit, vocauit Petrum Gonzalez Clericum, & post ipsum similiter Clericum, qui foret illi proximior, facultatemque concessit Parocho de Escamilla, vt declararet, quis ex concurrentibus esset praeserendus, & qui erat Parochus tempore mortis dicti Ioannis Rodriguez, declarauit ad fauorem Sebastiani del Conde fratris Ioannis del Conde, & Aluendae aui dicti Perri del Conde, asserens; & assermans, probasse se consanguineum

propinquorem dicti institutoris, quo supposito, & consideratis probationibus partium, videretur pronuntiandum fore ad fauorem dicti Perri del Conde.

¶ Primum, quia fundator Capellaniarum, annuatiariorum, & memoriae Missarum potest Clericos suos consanguineos vocare, & alia pacta licita, & honesta apponere, & conditiones, quae debebunt seruari, ex reg. l. in traditionibus 49. ff. de pact. l. legem 10. C. eod. tit. & l. rebus, C. de rerum permut. & proprijs in terminis text. in cap. 62. in ep. licet clara, n. 14. vol. 1. Petr. Io. Ancharr. q. 67. n. 1. lib. 2. Ioseph. Ludouic. in suis conclus. tit. de iure patr. conclus. vnic. ampliat. 4. vers. declara, & 1. ac 7. fallent. vbi late legem fundatoris in consanguineorum vocatione, vel alia dispositione seruari debere ait. ¶ Pro quo etiam facit, maxime Reipublicae expedire, deficientium seruari voluntates, & executioni mandari, l. vel negare, ff. quem admodum testam. aper. cap. vltima voluntas 13. q. 2. Bald. in l. publicati, n. 7. C. de testam. quod in nostris terminis ponderat Rebuff. in praxi benefic. 2. par. tract. de dispensat. ad plura, n. 18. quare voluntas, & dispositio dicti Ioannis Saez de Lorenzo Fernandez, ¶ tam circa consanguinei proximioris vocationem, quam onus Missae, vnic. die in qualibet hebdomada celebranda inuolabiliter obseruanda erit, legisque ad instar custodienda, cum, & iuri innixa, & fauorabili ratione corroborata sit, authent. de nuptijs, §. disponat itaque, collat. 4. cap. tua nos, iuncta gloss. 2. de testam. quare cum multis probationibus constat, de quibus in hac causa, Petrum del Conde esse consanguineum dicti Institutoris in quinto (vel secundum aliam computationem in quarto) consanguinitatis gradu, bona ab eo relicta applicari debent cum suo onere eidem.

Habet enim probatum dictus Petrus del Conde, quod dictus Sebastianus del Conde erat consanguineus in tertio gradu cum dicto Institutore, in per cuius parentela produxit plures testes, quorum depositionum virtute dictus Parochus de Escamilla declarauit ex facultate sibi concessa per fundatorem, quod dicta bona illius memorie spectabant ad dictum Sebastianum, vt apparet ex eius declaratione facta 28. Martij 1547. quae in actis est producta in forma publica, & authentica. Et cum apprehendisset possessionem, & fuisset illi mota lis per quendam Ioannem de Cortazar sub praetextu, quod dicta memoria erat Capellania collatiua, & obtenta commisso Doctore Alphonso de Castro Prothonotario, & Iudici Apostolico, coram quo dictus Sebastianus produxit priores depositiones testium, & declarationem dicti Parochi, aliosque nouos testes fecit examinari, fuit absolutus a dicta impetitione, & decretum, & declaratum, quod debebat manentem in sua possessione, quae sententia transiit in auctoritatem rei iudicatae: quare licet non appareat de

de processu, & actis, & aliqui temerint eo casu non presumi pro rectitudine eius, vt per Carol. Ruin. *conf. 48. num. 5. lib. 4.* † adhuc tamen habet pro se presumptionem quoad rectitudinem, & iustitiam, vt per Glos. Imol. & Anton. de Butrio in *cap. quoniam contra, de probat.* tradit Tho. Grammat. *decif. Neap. 24. n. 5. & seqq.*

5 † Maximè quando longius tempus tranfuit, Imol. *ubi proxime num. 28.* Thom. Gramm. *nu. 9.* Bald. *conf. 204. incip. longum thema, num. 5. vol. 3.* dicens, quod si propter antiquitatem temporis non potest constare de processu, præsumitur pro sententia; quòd fuerit lata ex probationibus, si sententiam facit mentionem de actis, Burgos de Paz *conf. 40. n. 11.* Alciat. *de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 10. n. 5.* & *6. vers. nisi præterisset, Rota Romana decif. 143. num. 8. par. 2. diuers. sacri palatij, Steph. Grat. decif. 197. n. 1.*

6 † Idque certius est, cum in eadem sententia enuncientur solemnitates, & iustificaciones præcedentes, dicendo: *Vifis videndis, & seruatis seruandis:* quo casu præsumitur pro sententia, si de decreto iudicis etiam causæ cognitionem requirere, vt per Aym. Crau. post alios *de antiq. temp. p. 2. §. ex præmissis, nu. 9.* Ant. Gabr. *lib. 2. conclus. tit. 2. de sentent. conclus. 4. n. 34. & 37.* Alex. *conf. 113. n. 4. lib. 7.*

7 † Alia limitatio est, quando virtutè sententiæ fuit enisum decretum de mittendo in possessionem, illudque executioni mandatam, prout verè fuit in fauorem dicti Sebastiani, qui in ea permansit toto tempore illius vitæ, vt ex *decif. Afflict. 368. num. 3. & seqq.* Ancharr. *conf. 40. nu. 2. vers. item ex temporis diuturnitate,* Dec. Tiraq. & Achil. de Graf. tradit Rota *ubi proxime num. 9.* & quia probatum est pluribus testibus, in dicta causa fuisse factas probationes, aliaque acta iudicialia, † quod posset probari testibus, per Bald. in *l. emanigatone, n. 1. C. de fide instrumentor. & in l. gesta, num. 11. C. de re iudic.* tradit Parrus de Ancharr. *conf. 176. nu. 3.* Paul. Castrenf. *conf. 60. num. 2. par. 1.*

8 Et ideo licet deperditæ sint dicta acta, prout colligitur ex eo, quòd non apparent, & ex probationibus factis super casu, & amissione illorū, & diligentis factis in perquirendo illa corā Notario successore illius, † ante quem fuit promulgata dicta sententia, sufficit, vt præsumatur pro illis, vt ex *Cassad. decif. 5. super reg. Cancell. nu. 5.* tradit Io. Petr. Bimius *conf. 201. nu. 5.* glos. fin. in *cap. quoniam contra,* & ibi Bald. *n. 27. versic. item fallit,* Butr. *n. 56. vers. hac vera,* Abb. *n. 19. post princip. vers. prædicta procedunt,* Felin. *n. 32. vers. idem de eo,* Bero. *nu. 227. ante med. vers. sed si dicerentur, de probat. Gabr. d. conclus. 4. n. 13.* & in his terminis fuit resolutum in vna Roman. spolij domus de Canfacchis coram R. P. D. Decano 19. Iun. 1578. & coram R. P. D. Blanchetto 20. Maij 1580. vt refert Rota *diēt. decif. 143. n. 11.*

10 † Quare cum consanguinitas possit testibus, & instrumentis probari, *cap. series 26.* vbi Ioann. Andr. & Bald. *nu. 1. de testib.* præcipuè cum simus in factio antiquo, & rei antiquæ probatione,

† quia cum antiqua dicantur obscura, *l. hac actio, 11 §. iudici,* vbi Florian. de Sancto Petro *num. 2. ff. finium regundorum,* † quia difficilis est eorum probatio, *l. in finalibus, eod. tit.* per iudicia, & sanam probari poterunt, vt ex *l. iudicia, C. de rei vindicat.* tradit Bald. *n. 2. in l. cum super, eodem tit. cap. cum causam, de probat.* vbi Anton. de Butr. *n. 4. Paul. de Caltr. conf. 279. incip. visa petitione, n. 3. vol. 2. late Alex. conf. 187. incip. in hac causa, & lite, num. 3. vol. 2. & conf. 150. incip. in causa appell. n. 10. vol. 6.* Menoch. *lib. 2. de arbitr. iudic. casu 115. nu. 3.* Laurent. Syluan. *tract. de feud. recognit. quest. 1. n. 39.* † quia receptissimum est, leniores in eisdem antiquis probationes sufficere; vt ex *dict. cap. cum causam, de probat. l. si arbitri, ff. eod. tit. cap. veniens in 1. de testib.* tradit Couarruu. in *practic. questionib. cap. 21. num. 7.* Matth. de Afflict. *decif. Neapol. 13. num. 24.* Alexand. & alij per eum allegati, † vnde etiam enunciativæ probationes maximi sunt momenti, dominiumque probant, vt ex *d. l. iudicia,* & alijs iuribus tradit Ruin. *conf. 14. num. 7. & 8. vol. 4.* Decius *conf. 428. num. 4. & 5.* Boer. *quest. 42. num. 3.* Alex. *conf. 12. num. 8. lib. 4. & conf. 90. incip. in causa, num. 11. vol. 6.* Abbas *conf. 92. incip. in controuers. num. 11. vers. in contrarium, 2. part.* Gregor. Lopez in *l. 10. tit. 15. par. 6. glos. 8.* alijsque adducti per Bald. in *l. proprietatis, num. 4. & 5. C. de probat. Burg. de Paz conf. 16. num. 12. & 17.* Michael Grass. *inter communes Doctorum opiniones, lib. 3. tit. 26. finium regundorum, num. 3.* Kircou. *lib. 4. tit. 11. nu. 90.* † quæ traditio etiam in consanguinitatis probatione obinet, vt post Glos. & DD. in *cap. Michael, de filijs presbyt. & in cap. transmissis, qui filij sint legitimi,* tradit plures allegans Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. glos. 16. nu. 7.* ideoque in huiusmodi antiquis instrumentalis probatio praualeat testium probationi, *l. census, ff. de probat. Bald. nu. 3. in dict. cap. cum causam, eod. tit. & in cap. ad Audientiam 13.* vbi Anton. de Butrio *num. 23. de prescript. Roder. Xuar. alleg. 6. nu. 11.* Greg. Lopez in *l. 115. tit. 18. par. 3. glos. 8.* optimè Alex. *conf. 23. incip. viso processu cause, nu. 1. vol. 5.* dicens, ex dictis instrumentis antiquis in similibus probari, ex *glos. verbo instrumentis, in cap. cum olim, de censib. & alijs ab eo allegatis.*

† Confirmatur, quia tēporis antiquitas magnā eis authoritatem præstat, adeo vt Bald. in *l. comparationes, nu. 26. C. de fide instrum. dixerit,* quòd instrumentis antiquis credendum est, quamuis Notarius ignoret, eo quòd mortuus; mortui secundum Aristotelem incorruptibiles sunt; ideo non esse necessariam notarjatus probationem, refert Laf. in *l. Barbarius, num. 55. ff. de offic. prætor.* Bellaconib. *inter commun. opin. lib. 4. tit. 11. C. de fide instrum. conclus. 134.* † neque obstat text. in *autb. hac constituto in nouat. in princ. collat. 8.* ibi: *Quoniam per tantum seculi, maioris quam temporis spatium, nec documentis integritas, nec actis fides, nec atas valet testibus suffragari.* Intellegitur enim loqui de materia integritate, quia senio corrumptur scriptura, & carie materia sicut homo. Nec mirum cum illud Ansonij de Partheniana toga id nobis ostendat, dum dicit:

Mi-

Miremur perijisse homines, monumenta fatiscunt; Mors etiam saxi, nominibusque venit.
 Ouid. *lib. vlt. Metamorph.*
Tempus edax rerum, tuque inuidiosa vetustas.
Omnia consumis, vitiatæque dentibus æni,
Paulatim lenta consumitis omnia morte.
 Cornelius Gallus *Eleg. 1.*
Ipsa etiam veniens consumet saxa vetustas.
Et nullum est, quod non tempore cedat opus.
 Ideo si sit incorrupta in materia, in fide perpetuam firmitatem habebit, *l. iubemus, §. sea ne aliqua, C. de testament. l. gesta,* vbi Bald. *n. 18. C. de re iudicata,* † notans, instrumento registrato etiam originali perditò esse standum. In quorum confirmationem idem Bald. in *authent. quas actiones, n. 19. C. de sacrosanct. Eccles. alicrit,* † quòd in illis antiquissimis non expedit probare, quòd Notarius fuerit Notarius, quia ex ipso actu antiquo oritur pro eo fauorabilis præsumptio, iuxta traicta per Innoc. in *cap. veniens, n. 2. de verbor. signific. & mortui enim scripturæ maior datur fides, quam viuents,* secundum Aymon. Crauet. *conf. 6. n. 52. & conf. 158. n. 7. & conf. 275. num. 6.*
 Decius *conf. 36. n. 3. & conf. 368. n. 6.* † quia vnus ex principalioribus, & præcipuis antiquitatis effectibus est, vt imperfectæ probationi stetur, vt per Matthæum de Afflict. *decif. Neapol. 251. n. 6.* † atque ideo si in instrumento antiquo ratione antiquitatis non apparet indicio, sed apparent anni Domini, perinde iudicatur, ac si indicio minimè deesset; quia cætera, quæ leguntur, suppleant, & representant intellectum, vt tradit Florian. in *l. vnus ex familia, §. si omnia, n. 4. ff. de legat. 2.* per text. ibi: *Quare prædicta huiusmodi probationibus factis à Sebastiano del Conde mirè conueniunt, cum multum tempus sit decorsum.* † Antiquumque tempus dicatur, quòd quadraginta annorum curricula excedit, vt refert Innocent. in *d. cap. veniens, num. 2. in fine, de verb. signific. Anton. de Butrio in cap. veniens, in 1. num. 10. vers. quandoque, de testibus, Aym. Crauet. tract. de antiquit. tempor. in princ. num. 2.* & alij allegati à Menoch. *lib. 2. de arbitr. iudic. casu 3. num. 5.* Afflict. *decif. Neapol. 13. num. 23.* Bartholom. Cassan. *conf. 15. num. 19.* Io. Fichard. *inter communes DD. opiniones, lib. 9. tit. 30. C. de pen. num. 118.* † vnde citatio ad dictam probationem, & oppositionem sua interelle putariū, præcellerit dicti edicti communis virtute in contumaciam, aut minimè comparentium damnatum, iuxta *cap. final. de elect. lib. 6. iunctis traditis per Anton. de Butr. in cap. cum olim 7. num. 16. de dolo, & contumacia,* Ioan. Anton. Maslobrius in *praxi habendi concursus ad Parochial. prælud. 7. dub. 20. à num. 142.* † quo omnes adhi iungebantur, vt tradit Bald. *num. 7. in l. testamenta, C. de testament.* Ioan. Gutier. *conf. 4. num. 27.* & dicto Sebastiano del Conde iustissimè profuit, alijsque eius consanguineis prodesse debet, atq; ita cum iudicialiter causa discussa dictarum probationum virtute per dictum Petrum Nicetio Parochium villæ de Elcamilla sententia lata fuerit in fauorem dicti Sebastiani, videtur per eam

confirmari probationes tertio consanguinitatis gradu factas, † quia cum sententia reguletur secundum probationes, *l. de qua re, ff. de iudic.* ita vt iudex secundum probationes sibi factas iudicet, & ex *glos. verbo verum, in l. hæc enim, in princ. ff. de suspect. tutor. verb. rei iudicata, in l. si quis ad exhibendum, ff. de except. rei iudicata, Alex. conf. 49. in causa, & lite, n. 9. vol. 7.* † vt ita per acta probatoria declaretur sententia, *l. penult. cum gloss. C. de sentent. qua sine certa quantitat.* & prædicta confirmans tradit lalon in *l. sub prætextu 29. n. 6. C. de transact.* † quia sententia recipit à libello, & actis declarationem, Bald. in *l. final. C. de iussu et. tutor. glos. verb. rei iudicata, in d. l. si quis ad exhibendum, ff. de except. rei iudic.* Bart. in *l. Iulianus verū debitorum, ff. de condit. indeb. decif. Genuæ 164. n. 19.* vnde dicta sententia relata ad probationes intelligi debet, ipsum iudicem pronunciafè dictum Sebastianum del Conde consanguineum fundatoris in tertio consanguinitatis gradu. † Vnde sententia prædicta in causa filiationis, & sic super consanguinitate habita cum legitimo, & iuridico tractatu, & in aliorum defectum ipsius Parochi de Elcamilla contradictione, prodest etiam, & nocet omnibus nō citatis, illeque est vnus ex casibus, in quibus res iudicata alijs prodest, & nocet, † nam, & si regulariter sententia inter alios lata, magnam pro se præsumptionem afferat, vt ex notatis in *l. qua non debet, ff. de iure iur. tradit Rota in antiquis, decif. 4. de re iudic. nu. 2.* dicto in casu præcipuè militat, iuxta text. in *l. 1. §. final. & l. sequenti, ff. de liber. agnoscent. & Tiraquell. tract. res inter alios acta, limit. 27.* & Couarr. in *4. decretal. 2. par. cap. 8. §. 3. num. 2. l. 20. tit. 22. par. 3.* vbi Gregor. Lopez *gloss. 23.* & magis in terminis Ioan. Gutier. *conf. 1. num. 3. vers. vltimo,* secundum quem numero sequenti etiam præiudicabunt, aut prodesse poterunt etiam non citatis, † eo quòd quibus casibus nocet, vel prodest sententia inter alios lata, in eisdem nocent, & profunt probationes, aliaque causæ acta, & cōtra, vt plures allegans tradit Matth. de Afflict. *decif. 396. num. 3.* & notatur in *cap. inter dilectos de fide instrument. Innoc. in cap. causam, qua 11. num. 1. de testib. Roderic. Xuar. allegat. 27. num. 2.* & ad iudicatio nōstorum bonorum facta per sententiam dicto Sebastiano del Conde patris magno dicti Petri del Conde modò litigantis, vt dicti Institutoris consanguineo. † Et quod dicta sententia talis fuit declaratus, magnam debet facere in hoc iudicio præsumptionem arbitrio dignissimi Domini Iudicis, ex traditis per Couarr. in *practic. question. cap. 13. num. 4.* Neque obstant depositiones Matthæi de Lorèzio, & Catharinæ Gonçalez testium dicti Sebastiani del Conde, quatenus primus deponit, Marinā Martinez matrem eius esse consanguineam Institutoris intratertium gradum, alia verò, quæ intra quartum; † quia huiusmodi dictio intrā, cum sit inclusiua, *l. 1. §. cum Verbum, ff. de offic. præfict. verb. §. qui autem, instit. de excusat. tutor. l. statu liberis, ff. de statu liberis, l. final.* ibi: *Intra fines*

im-

inperijs, ff. de captiv. & possim. reuens. Rebuff. in l. si quis 153. vers. septimo, ff. de verbor. signifi. Prateius Lexicographus de verbis iuris, & notrorū aliorumque bonorum authorum testimonijs, Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 11. n. 71. & seq. vnde secundum aliorum quatuor, vel quinque testium depositiones, qui affirmant eam in secundo gradu testatoris consanguineam, vt dicta dictionis vis ad testimonia aliorum referatur, cum secundum gradus, de quo ipsi deponunt, intra quartum sit, vt ad sensum parer, & iuxta enumerationē Caij, & Pauli Iuriconsultorum in l. 1. & l. Iurif. consultus, ff. de grad. affin. Oliuerius Textor in commentar. ad tit. in l. 1. de gradibus cognationum, q. 10. n. 4. & cum iure Pontificio graduum nomenclatio debeat incipere à primis radicis palmicibus, scilicet parentis vnus communis filijs, ita vt hi sint in primo gradu, & eorum filij in secundo, vt in arbore consanguinitatis, & l. 3. tit. 6. par. 4. vbi Gregor. Lopez glof. 3. Io. Andr. in cap. tuanos, n. 1. Abb. 1. & 6. per text. ibi de consanguin. & affin. glof. 1. in c. 1. s. 26. vbi Abb. n. 1. de testib. Roland. à Valle conf. 3. 2. incip. vno processu cause, n. 24. vol. 3. cap. ad Apostolicam 35. q. 5. cap. quod dilectio, cap. fin. de consang. & affin. Prateius de verbis iuris, verbo graduum, Oliuerius vbi proximè, q. 21. n. 2. Caius enim l. c. in l. ult. ff. de gradib. ait: Quoties queritur, quot gradu, quaque persona sit, ab eo incipendum est, cuius de cognatione queritur. Hotoman. disput. 10. de gradib. cognat. vers. de cuius, & vers. quoties.

Ideo cum dicta Marina Martinez Sebastiani del Conde mater, ipleque Laurentius Fernandez Inſtitutor duorum fratrum fuerint filij, concluditur, eos in dicto secundo consanguinitatis gradu, Sebastianumque eius filium in tertio cum dicto Inſtitutore fuisse. Et ita cum omnes testes in hac instantia producti per dictum Petrum del Conde concludant, quod Ioannes de Aluendea eius auus paternus erat frater legitimus dicti Sebastiani del Conde ex Marina Martinez comitani illorum matre, dictique testes sint senes, & omni exceptione maiores, euidenter concluditur, quod dictus Ioannes de Aluendea erat in eodem gradu consanguinitatis cum Inſtitutore; in quo erat dictus Sebastianus del Conde Clericus. Et ideo dictus Petrus reperitur in quinto consanguinitatis gradu, facta coniunctione probationū dictorum Sebastiani, & Petri, quod dubium non est, posse fieri, & sicut ex duobus instrumentis simul iunctis potest liquida probatio fieri, quæ ex vno solo non fieret, l. ait pretor, ff. de re iud. Bald. num. 4. in princ. in cap. auditis, de prescript. & in l. refert, n. 1. c. de falsa causa adiecta legato, Rebuff. 1. tom. ad consil. Gallie, tract. de literis obligatorijs, artic. 1. glof. 9. n. 9. laf. in l. Gallus, §. ille casus, n. 11. ff. de liber. & posthum. qui ex duarum scripturarum concursu liquidationem fieri ad plenam probationem asserunt.

Cum regulariter duæ semiplenæ probationes coniungantur, faciantque vnā plenam probationem, vt argumento l. 1. c. de ijs, qui numero tutorum se excusant, tradit Alex. cons. 150. incip. in

causa, & l. te, n. 28. vol. 5. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 48. n. 4. Christoph. de Castellion. conf. 38. n. 28. & obtinet enim vulgaris regula, quod quæ singula non profunt multa collecta inuuant, l. sanctimus, c. de testament. l. necrō, §. si quis sapius, ff. ex quibus causis maiores, glof. verbo legitimis, in l. 2. ff. de excusat. tutor. verbo alijs, in l. instrumenta, c. de probat. glof. verbo aduincula, in d. cap. cū causam, de probatio. Specular. 2. tom. tit. de disputationib. & allegat. §. nunc videndum, n. 4. cum relatis ab Antonio. Gabr. 1. tom. comun. conclus. tit. de probation. conclus. 1. n. 1. Roland. à Valle conf. 43. n. 14. vol. 4. & Indè probatio perfecta ex duabus probationibus imperfectis resultat, vt ex l. quaro, §. fin. ff. de adil. edict. & notatis in l. bona fidei, & l. admonendi, de iure iur. tradunt Bald. in l. excusantur, n. 4. ff. de excusat. tutor. Abb. n. 6. in cap. cum dilectus, de success. ab intest. Alex. cons. 4. incip. attentis narratis, n. 11. vol. 7. Florian. de Sacto Petro conf. 15. n. 22. ex text. in cap. 1. de appellat. & glof. verbo speciem, in l. 3. §. eiusdem, ff. de testib. idem Florian. nu. 23. Roland. à Valle conf. 50. incip. quoniam apud omnes, n. 9. & 10. vol. 4. & alij adducti per Ant. Gabr. vbi proximè, Abb. n. 2. Bald. 1. & 2. in d. cap. cum causam, qui ait, quod quemadmodum testes singulares non probant, quia ad diuersa tendunt, cap. cum dilectus 32. de elect. cum adductis per Bald. in l. iurifurdi, n. 9. c. de testib. & Boer. cons. 40. n. 14. 90. & seqq. Rebuff. in act. de reprob. testium, n. 512. & seqq. Bald. in l. testium, nu. 19. c. de testib. Alex. cons. 143. incip. quoniam abunde, n. 1. vol. 2. Henric. de Bottis tit. de ymodo Episcopis, 3. par. art. 1. n. 29. & tamen coniuncti plene probant, si in idem tendant. & ita eodem modo, si vna probationis species ad aliam inferat, vt animus iudicis informari possit, huiusmodi probationes non dicuntur singulares, nec discrepantes, sed contextuales, & conferentes ad collectionem vnus legitimæ probationis. & Indè cum vnus testis semiplenè probet, vt tradunt ex cap. ex infirmatione, de procur. d. cap. fin. de success. ab intest. Bart. n. 36. Bald. n. 22. Paul. n. 45. Alex. n. 43. & laf. in rep. n. 178. in l. admonendi, ff. de iure iur. & confessio extra iudicium parte absente facta, ex traditis per Anton. Gabr. concl. 1. de confessis, nu. 2. & d. conc. 1. de probat. d. n. 3. Christoph. de Castellion. conf. 38. n. 27. & 28. & et tamen iunguntur, & huiusmodi duæ semiplenæ integrè probant, vt per Bald. n. 2. in l. vnic. c. de confess. in autb. rogati, num. 4. c. de testib. Alex. cons. 143. n. 4. vol. 2. Matth. de Afflict. decis. 12. num. 3. & Fortiusque facit, nam duæ species probationis etiā diuersæ, scilicet diuersi generis, vt puta testium, & instrumenti iunguntur ad implementum vnus, cap. auditis, vbi Anton. de Butrio n. 7. de in integr. restit. Bald. in l. 3. §. eiusdem quoque, in 2. num. 2. ff. de testib. laf. alios allegans in repetit. d. l. admonendi, num. 257. ff. de iure iur. Nicol. Boer. cons. 40. num. 105. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iudic. casu 89. num. 66. præcipuè in rebus antiquis, vt post Bartholom. Caslan. cons. 54. num. 18. tradit Ant. Gabr. d. concl. 1. de probat. num. 33.

Dictus autem Ioannes Martinez aduersarius non

nō ita habet fulcitam suam intentionem, quod probatur seqq. Primò, quia probationes ab eo in hac causa factæ primo loco non præiudicant dicto Petro del Conde, quia ad testium productionem citatus non fuit; & probatio autem non valet, nisi parte citata, vt per text. ibi in l. de etate 44. ff. de minorib. tradit Bald. in addit. n. 2. & probatur in cap. significauit, de testib. ibi: Denunciando fundatoribus, vbi Abb. in princ. Felin. in præfat. ante num. 1. Ioan. Andr. n. 1. Bald. eodem num. & dicens, citari debere eos, quorum interest, aut eis mortuus fuerit hæres, cuius dictum communitè est receptum, vt per Roland. à Valle conf. 2. incip. multiplici ex capite, num. 13. vol. 2. & citandus enim est ad quemlibet actum is, cui præiudicari potest, l. de vnoquoque, ff. de re iudic. l. nam ita diuus, ff. de adopt. ionib. l. fin. c. de legitim. hered. l. si quando, c. de testib. l. tres denunciations, c. quomodo, & quando iudex, cap. dilectus, de sentent. excommuni. cap. constitutionem, eodem tit. lib. 6. cum alijs adductis per Dueñas regul. 91. Bernard. Diaz 78. vbi eius Additionator, Donat. à Fina inter communes opiniones, lib. 2. tit. 2. c. de in ius vocand. conclus. 86. & magis in nostris terminis ex doctè, & late adductis per Rebuff. tractat. de reprob. & saluat. testium, num. 70. Ioan. Gutierrez. cons. 1. num. 44. Nec obstat si dicatur ex aduerso, quod non erat persona certa, quæ deberet citari, quia verisimilius est, ipsum Ioannem Martinez aduersarium sciuisse, & scire dicti Petri del Conde consanguinitatem. & Imò adhuc casu, quo daremus, personam esse incertam, saltem per edictum requireretur citatio, vt omnibus sua interesse censentibus innotescere posset, iuxta ea, quæ tradit idem Rebuff. respon. 76. vers. quarto, & sequentib. & Octavian. decis. Pedemontan. 157. num. 14. & magis in terminis Lambertin. tractat. de iure patron. lib. 2. 2. par. artic. 6. secunda questionis principalis, num. 3.

Vltraque testes tam priorum, quam secundarum attestationum nihil concludunt; nam Ciprianus Hernandez frater matris dicti Ioannis Martinez, & si voluerit probare quintum articulum, non distinguit, nec concludit gradum consanguinitatis, imò dicit, eum nescire; & Didacus Ximenez alter testis solummodò deponit audiuisse ab vltimo possessore, quod non aderat consanguineus proximior eo dicto testatori. & Nec excludit, quod non essent alij saltem eiusdem gradus, argum. cap. nonne, de presumpt. vbi glossa verbo tacendo in fine, & Ioannes de Azanon, Alphonsus Bräu, Ioannes Galan, & Mattheus Rodriguez, Petrus de Aluendea, & Petrus Nieto testes illius primæ probationis solummodò affirmant, esse consanguineum, & cita audiuisse, nec reddunt rationem à quibus, nec in quo gradu, & eadem incertitudine deponunt testes secundæ informationis, qui etiā sunt modicæ ætatis, & consanguinei, vt apparet ex declarationibus ad interrogatoria generalia, & dictus Ciprianus Hernandez, & Anna Hernandez eius soror, sunt vicini de casa sana, & ideo, quia consanguinei, nec reddentes rationem nullatenus probant.

Primò, quia cum consanguinitas debeat probari distinctis singulariter gradibus, vt per Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 16. n. 2. & tradit text. in cap. licet 47. de testib. ibi: Personas expressis nominibus, vel demonstratione, vel circumlocutione sufficienti designent, & ab utroque latere singulos gradus clara computatione distinguant: cap. tua nos, de consanguin. & affin. Peregrin. de fideicommiss. artic. 43. n. 68. Dec. in l. non hoc, n. 5. c. vnde legit, & in cap. in presentia, n. 16. de probat. Tapia decis. 2. nu. 4. ita vt non sit satis, si dicatur quis habitus, & tractatus, vt consanguineus, & quia cum consanguineus dicatur ille, qui quouis modo sanguine coniunctus sit, cap. coniunctiones 35. q. 2. & 3. cap. tua nos, cap. non debet, de consang. & affin. cap. postremo, vbi glof. 1. Ioan. Andr. Anton. de Butr. & Abb. & communitè DD. de appell. Paul. de Castr. conf. 384. incip. notandum est ad euidentiā, num. 1. vol. 1. Alexan. cons. 182. incip. in causa vertente, n. 1. vol. 1. dicens secundum communem vltimum loquendi pro quocunque consanguineo accipi, vbi Additio, Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 9. nu. 4. vers. sed intelligo, Oliuerius Textor in dictis commentarijs ad titulum, in l. 1. de gradibus, quest. 7. num. 8. & dicens, debere attendi dictum communem vltimum loquendi, argument. l. labeo, §. non enim, ff. de sepeliet. legat. l. cum delationis, §. asinam, ff. de fundo instructo, Couarruu. in cap. alma mater, 1. par. relect. §. 8. num. 5. de sentent. excommuni. lib. 6. ex dicta probatione, & de positione non inducitur quinti, imò nec vltiorum graduum legitima probatio, & cum in nullo concludat, vt tradit Alex. cons. 195. incip. reddito per me consilio, num. 1. vol. 6. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 16. num. 1. auctoritate text. in cap. licet ex quadam, vers. testes, vbi Abb. col. ult. de testib. & Quia cum probatio debeat semper concludere contratione propofita, Bald. in l. si presidi, notab. 2. c. de donatio. ante nuptias, l. fin. ff. de offic. Procuratoris Cesaris, idem Bald. in l. non hoc, num. 5. c. vnde legitimi, & in l. multis, num. 2. c. de liberali causa, & cum fuerit incerta, non releuabit, cap. in presentia, vbi Ioan. Andr. & Anton. de Butrio numer. 1. Abb. 5. & 6. de probation. glof. verbo benigne, vers. item est hic, & ibi Abbas num. 5. in cap. cum tu de testibus, Alexander consil. 152. num. 1. volum. 5. Rodericus Xarez in l. 1. titulo de las Arrbas, num. 20. Tiraquell. vbi proximè nu. 4. & 5. & Quia probatio incerta nec dicitur probatio, secundum Baldum in l. 1. num. 3. c. de probationib. Nam & quandoque quis fraternam charitate diligitur, & nominatur; licet frater non sit, l. nemo, ff. de heredibus instituendis, Bald. in l. neque professio in fine, c. de testamentis, & ex tali nominatione consanguinitatis, illius probatio non concluditur, l. non epistolis, vbi Bart. & reliqui, c. de probationibus, Tiraquell. dicto num. 1. cum adductis per Vincent. de Franch. decis. 1. à num. 9. Et dicta testium prædictorum deponentiū, quod dictus Ioannes Martinez, & Alphonsus Hernandez vltimus possessor bonorum memoria fuerunt reputati institutoris consanguinei, possunt intelligi à vicinis duobus, vel tribus, vt l. inter il-

61 lam, §. ultimo, ff. de verborum significat. † In quorum confirmationem facit, quod probatio in genere non est sufficiens, nisi in qualibet specie concludat, vt tradit Bald. in l. & qua nondum 15. §. quod dicitur, per text. ibi in lectura antiqua additione, num. 2. ff. de pignoribus, Abb. num. 9. Felin. 14. in dicto cap. in presentia. † Ideo testes Petri del Conde iuxta supradictam formam coniuncti, cum specialiter, & præuia distinctione loquantur, præferendi erunt testibus, & probationi dicti Ioannis Martinez. Nam sicut per speciem generi derogatur, cap. generi, vbi Dynus num. 1. Ioan. Andr. num. 2. de regulis iuris, lib. 6. l. uxorem, §. scilicetissimo, l. seruis orbans, §. penult. ff. de legatis 3. dicta l. cum delationis 18. ff. de fundo instructo, l. seruis 99. de legat. 1. l. si peculium 6. l. si seruo 15. ff. de pecul. legato, Bald. in l. Imperator, numer. 5. ff. de pactis, & in l. ex facto, §. item, num. 1. ff. de vulgari, melius in cap. 1. num. 2. de rescriptis, vbi Anton. de Butrio num. 6. & in cap. pastoralis, §. quoniam, num. 3. eodem titulo, Abb. in eodem cap. 1. num. 10. & in cap. sedes, num. 12. eodem titulo, Alexand. in l. coheredi, §. qui patrem, num. 4. ff. de vulgari, & in l. 1. num. 3. C. de testamento militis, Florianus in dicta l. uxorem, §. scilicetissimo, num. 1. Rebuff. responso 5. in princip. † Probatio, & depositio specialis præferri debet genericæ, etiam si numero esset inferior, vt post Innocent. in cap. auditis, num. 8. de prescriptio. tradit Alexand. consil. 77. in causa accusationis, num. 6. volum. 1. & consil. 88. incipiente quoniam omne, num. 8. & 10. volum. 5. & vtrouque Additio cum alijs per Anton. Gabriel. conclus. 4. de testibus, num. 7. Boerius quæst. 23. n. 45.

64 † dicens, duobus testibus in specie deponentibus magis credi, quam mille in genere, & in terminis probationis consanguinitatis, Traquell. vbi sup. §. 1. glof. 1. num. 10. Petrus Plaza lib. 1. epitome delictorum, cap. 39. num. 22. Menoch. lib. 2. de arbit. iudicium, casu 48. num. 28. concludit, probationes Petri del Conde esse præferendas aduersæ partis probationibus.

Atque inde non etiam obstant depositiones dictorum Cipriani, & Annæ Hernandez (quibus tantummodo aliquid suæ intentionis iurare poterat dictus Ioannes Martinez) quia cum sit consanguineus dictorum, qui eius sunt auunculi, eius scilicet matris fratres reprobantur. † Pro quo facit, huiusmodi exceptionem contra testem, quod sit consanguineus, vel affinis, legitimam esse, cap. 1. 3. quæst. 5. cap. absens 3. quæst. 9. Speculator lib. 1. tit. de teste, §. 1. num. 10. vnde repellit Bald. in l. non solum, §. de viro, num. 2. ff. de ritu nuptiarum. † Et non esse integrum testem, etiam in ciuilibus, ex glof. verbo professio, in l. etiam, ff. de probationibus, tradit Alexand. consil. 80. incip. viso processu causæ, num. 7. volum. 4. & consil. 133. incip. etiam viso processu, num. 8. volum. 1. plures allegati per Anton. Gabriel. lib. 1. conclusio. titulo de testibus, conclus. 13. numer. 1. Vezius inter communes opiniones Doctorum lib. 4. tit. 10. C. de testibus, num. 234. † Suntque maxime suspecti, Glof. verbo linea, in cap. accedens et 2. ut lite non contestata, Bart. in l. aut affirmate, ff. de

procurator. Thomas Grammatic. de iur. Neapolit. 34. num. 18. † Adeo vt notabiliter Bart. in l. ad monendi, num. 37. ff. de iure iurand. tenuerit, consanguineum non inducere semiplenam probationem, nec inducere posse iudicem ad opinionem, sed ad suspicionem, sequitur Iaso. in repetit. eiusdem legis, num. 179. qui plures alios allegat, & vtrouque Additio. Quare eisdem duobus testibus maxime dimini de fide debere ratio postulat.

† Forfan tamen pars aduersa affirmare contendet, eos legitimos esse, cum agatur de consanguinitate probanda, ex cap. licet ex quadam de testibus, cap. quoties, vbi Ioan. Andr. num. 10. Anton. Abb. & Felin. 2. cum alijs, quæ tradunt Bart. in authent. ingressi, num. ultim. C. de Sacrosanctis Ecclesijs, Paul. in l. final. num. 2. ff. de conditione causa data, & consil. 183. videtur, quod dita num. 2. volum. 2. cap. videtur qui matrimonia accusare possunt, & Gregor. Lopez in l. 17. tit. 9. part. 4. glof. 5. quia huiusmodi traditio, quam communem non inficiamus, † limitari debet, & intelligi, quando ex illa depositione non resularet commodum consanguineo, alijs contra, vt per l. omnibus, C. de testibus, cui consonat l. 18. tit. 16. part. 3. tradit Rebuff. in tractatu de reprobatione, & saluatione testium, num. 149. versic. saluatur, Cicero in oratione pro Roscio: Itaque more maiorum comparatum est, vt in minimis rebus homines amplissimi testimonium de sua re non dicerent. Quod autem commodum sequatur, & ei, pro quo deponunt, & ipsis testibus deponentibus apparer. Primum de eo, pro quo deponunt, non indiget probatione, quia clarum est commodum. Secundum ea probatur ratione, quod si suarum depositionum virtute dicta bona ab institutore relicta applicarentur dicto Ioan. Martinez, vt consanguineo, filij, vel nepotes dictorum testium auunculorum dicti Martinez; idem ius prætendentes venirent, † ideo pro eis viderentur ipsi parentes testificati, contra l. testis idoneus, ff. de testibus, & l. 14. tit. 16. part. 3.

Et confirmatur, quia dicti duo fratres dicti Ioan. Martinez auunculi, sunt reprobandi, quia vt ex testimoniorum constat contextura, vnum, eundemque præmeditatum sermonem afferunt. † Ex quo suspitio eorum augetur, l. 3. §. ideoque, vbi Bartol. numer. 5. ff. de testibus, Alexand. consil. 237. incip. per spectis, num. 10. vol. 6. Rebuff. vbi proxime num. 25. 2. Roland. consil. 33. nu. 8. lib. 2. Ioan. Gutierrez. consil. 35. n. 34.

Et corroboratur etiam, quia vltra hos duos, qui dictis de causis reprobati manent, reliqui testes dicti Ioannis Martinez sunt iuniores testibus dicti Petri del Conde, vt ex ipsorum depositionibus in responsione ad generales constat. Vnde præferendi cæteris paribus essent testes dicti Petri del Conde. † Quia testes senes iunioribus præferuntur, glof. verbo nouum, in l. cum quid, ff. si certum petatur, vbi Bart. & Paul. num. 8. Alexand. 3. Iaso. 1. Abb. notab. 3. Felin. num. 5. in cap. quoties de testibus, Anton. Gabriel. lib. 1. conclus. tit. de testibus, conclus. 4. num. 68. Roland. à Valle

Valle consil. 24. num. 49. & consil. 47. num. 71. volum. 1.

† Dummodo multum senes non sint, in quibus quarumcunque rerum ante actarum memoria excidit, Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudicium, casu 26. num. 5. Hieronymus à Laurentijs de iur. Rota Auenio. 33. num. 16. Cornelius Gallus libro elegiarum, elegia 1. enumerans senectutis incommoda. En letbaa meam subeunt obliuia mentem, nec confusa, sui iam meminisse potest. Cicero de senectute, num. 20. ab memoria minuitur, & Seneca Tragediographus in Odipto. actu quarto, scena secunda. Prima languescit senum memoria, longo lapsa sub labens situ. Cuius (vt puto) auctoritate Aldobrandin. in §. item maior, num. 6. institut. de excusat. tutor. post Socinum in dict. l. cum quid, Andr. Siculum consil. 89. colum. 4. volum. 4. asserit, huiusmodi senioribus minus esse à iudice fidendum, quo nomine suæ ætatis ratione taxandi veniunt dictus Cyprianus Hernandez, & eius foror, † quia memoria mutilata, totus languet intellectus, Bald. in l. cum non solum, num. 17. C. de bonis, quæ liber.

Nec obstat, quod aliqui testes deponant, quod se tractabant vt consanguinei vltimus possessor, & Ioannes Martinez: † Et quia, vt est dari tractatum in filijs, ita in consanguineis, vt ex glof. fin. in l. non epistolis, C. de probationibus, vbi Petrus, & Cyn. Bart. in l. suæ, §. quia Plautianum, num. 16. in fine, ff. de liber. agnoscent. tradit Ioannes Vincentius de Anna allegat. 57. num. 21. & 22. quia non ex eo potest ius aliquod prætere, animaduerso, quod verba testatoris sunt clarissima, dum ait: Succeda el Clerigo, quo fuere mi pariente mas propinquo; nec dicit vltimi possessoris, † quia in his institutor, qui suis consanguineis prospexit, & non vltimo possessori succeditur, argumento l. vnum ex familia, §. si de Falcidia, ff. de legat. 2. † Vnde in claris, coniecturis non est locus, l. continuus 137. §. cum ita in fine, ff. de verborum obligation. l. ille, aut ille 25. §. cum in verbis, l. non aliter 67. ff. de legat. 3. Bart. in l. 1. num. 6. ff. de rebus creditis, Bald. in l. 1. num. 9. C. de commodato, Anton. de Butrio in cap. cum dilectus 2. num. 34. de consuetud. Alexand. consil. 81. incip. visa consultatione, num. 14. vol. 6. Ex quibus inferitur, dictum Petrum del Conde in suis probationibus circa consanguinitatem aduersæ parti proculdubio præualere.

Vltraque omnes testes, quibus præcipuè innititur Ioannes Martinez, sunt Oppidi de Casa sana, filij (vt ita loquar) spirituales eius, quia in dicto Oppido inferuit Beneficio curato, spiritualia eis à multo tempore Sacramenta ministrando. † Parochianus autem est filius spiritualis, vt argumento cap. omnes, & sequent. 3. quæst. 1. tradit Rota de iur. de fil. Presbyter. num. 1. in antiquis, Abb. in cap. tanta, num. 11. qui filij sint legitimi. † Vnde aduersus eos propter affectionem non leuiter præsumitur, argumento eorum, quæ in spirituali parente pro spiritualibus filijs his in terminis tradunt Bald. in l. generaliter, versic. in eadem glof. ff. de in ius vocando, vbi Iaso. num. 2. Tom. 2.

Alexand. consil. 237. incipiente per spectis his, num. 8. volum. 6. † cò quod affinitas spiritualis maior sit quam carnalis, cap. ita diligere 30. quæst. 3. glof. cap. qui dormierit, glof. 1. 27. quæst. 2. Alexand. consil. 143. incipiente quoniam abunde, numer. 6. volum. 2. Franc. ad Abbatem Additione finali in cap. quoties 5. de testibus; vt eodem modo filij spirituales ratione continuæ administrationis Sacramentorum sint, & efficiantur suspecti, tamèn quia aliqui relati per Additionatorem ad Alexand. contrarium asseruerunt dicto num. 8. non multum in hoc fundamento insisto, quo supradictis ex tantibus minimè est opus: infirmatur tamèn, quia testes eiusdem Ioannis Martinez naturales Villæ de Escamilla, in qua omnes ferè consanguinei institutoris semper adfuerunt, non potuerunt de consanguinitate, deponendo eam discernere, ergo multò minus debebant extranei, qui forsan nec parentelam, nec aliquem ex ea nouerunt. † Cum maxima circa scientiam in aliquo actu requisitam sit præsumptio pro vicinioribus, cap. quod dicitur 16. distinct. cap. quædam, vbi Ioan. Andr. Anton. Bald. & Abb. num. 1. de præsumptionibus, cap. cum in tua, qui matrimon. accusare possunt, Bald. in l. scimus 22. §. cum igitur, num. 17. C. de iure deliberandi, Bart. in l. si tertius, num. 5. in fine, ff. de aqua pluua arcenda, Alexand. consil. 86. incipiente visis dubitationibus, num. 18. volum. 2. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudicium, casu 122. num. 22. Vnde eorum testimonia tanquam verisimilitudine dicta ratione carentia reprobantur. † Nam sicut illud, quod est verisimile congratum naturæ dicitur, vt post Bald. consil. 180. incipiente mortuo filio, volum. 3. tradunt Euerard. in centuria legali argumentorum, loco à verisimili, num. 11. Ludouic. Zunt. in erudito responso pro uxore, num. 127. & sequent. Roland. à Valle consil. 1. num. 112. & consil. 11. omisso multiloquio, num. 74. volum. 4. † Ità è contrario, quod verisimile non est, falsi speciem, ac imaginem habet, vt post alios à se allegatos tradit Menoch. lib. 1. de arbitrar. iudic. quæst. 76. num. 20. & lib. 2. casu 85. num. 2. de recuperand. poss. remed. 15. num. 354. Rolad. à Valle dict. consil. 11. num. 18. & consil. 49. incipiente legitimationem, num. 38. volum. 4. & ex l. militet, §. oportet, C. de quæst. Zuntus vbi proxime dicto num. 127.

Adhuc tamèn etiam, si prædicta cessassent, (quæ non cessant) & essemus in probationum paritate, esset præferendus dictus Petrus del Conde, quia vltra qualitates bonæ vitæ, & famæ, ac idoneitatis, & ordinis Presbyteratus habet probatum se esse naturalem, & originarium Villæ de Escamilla, vbi Institutor reliquit bona, & dictas memorias fundauit, Ioannes autem Martinez ex aduerso oppositor est naturalis Oppidi de Casa sana, ibique residet, ex quo dictus Petrus præferri debet. † Primò per text. in l. in Ecclesijs, 85 C. de Episcop. & Cleric. vbi licet Episcopus habeat liberam, & absolutam potestatem ordinandi Clericos in Ecclesijs, tamèn à iure est statutus ordo, vt prius personas aptas natas in eo vico, in quo est Ecclesia ordinet, vt propriæ capitacionis

lura iuri
quæst. 20
procedit ad
sententiam

onus recognoscat, & vbi onera receperunt, ibi sustineant honores; idem probat text. in cap. nullus 61. *distinct. cap. quod ad Archiepiscopum* 81. *distinct. vbi prius sunt ordinandi Clerici loci, si idonei sunt, quam alij; idem probat text. in l. ut gradatim, versic. & si lege, & in l. rescriptum, §. 1. ff. de numeribus, & honoribus, Ioann. Vincent. de Anna allegat. 57. num. 7. & 8. & num. 16. probans,*

86 † quod cuius præferatur in distributione annonæ, & elemosynis exteris. † Et præferendo esse originarios forensibus in Beneficijs, & Capellarijs, tradunt Selua tractat. de benefico. 1. par. quest. final. num. 34. & 35. Sotus lib. 3. de iustit. & iure, quest. 7. artic. 2. Couarruu. in practico. quest. cap. 35. num. 5. & 6. Azucedo in l. 24. tit. 23. lib. 1. noua Recopilat. num. 23. cum sequentibus, Ceuallos commun. conclus. quest. 693. num. 33. & sequenti, Ludouic. Gomez super regul. Cancellar. de idiomate, quest. 1. Zerola in praxi Episcop. verbo beneficium ad oct. num. versic. secundo debent, Perez de Lara lib. 2. de annuaria. & Capellan. cap. 3. num. 19. Augut. Barbosa in remiss. ad Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. cap. 18. num. 27. [Solozan. de gubern.

88 natione Indiarum, lib. 3. cap. 19. num. 15.] † quia etiam ius civile originarios exteris præfert, l. Diuus, ff. de tutor. & curator. datis ab his, vbi in tutela præferuntur originarij exteris, l. final. C. de officio Prætoris, vbi in Prætura urbana originarij, alijs exclusis præfici debent, & publica negotia originarijs committuntur, & à rure reuocantur, l. vna, C. si curialis relictæ Ciuitate rus habitare maluerit, lib. 10. l. final. ibi: Ciuibus nostris debere conferri, & C. de annonis ciuilibus, lib. 11. Leccerier. de primogenit. lib. 1. quest. 24. num. 15. Iacob. Bonaudius in panegyric. ad Regem Francia, versic. potest in fine, & refert Cassan. in cathalog. glorie mundi, par. 11. consider. 22. † vnde apud Roman. dixit Cicero de amicitia, Potiores nobis sunt ciues, quam peregrini. Additio ad Abb. in cap. si proponente 42. de rescript. Luc. de Penin l. quisquis, C. de omni agro deserto, lib. 11. allegans cap. final. de Clerico. peregr. & fuerit Aristorel. 3. Politicor. Idque

90 Græcorum comptobat exemplum: † nam cum Alcmenes Atheniensis, & Agoraticus in sculpendo marmore clarissimi. Phidiasque discipuli inter se ambo de disigno Veneris faciendo certarent. Ex eo Alcmeni suffragijs Atheniensium victoriæ palma data est, quia contra peregrinum ciui suo suffragari Vrbani esse putarunt, concipientem illud prouerbium, tunicam pallio propiorem ac chariorem esse, vt inuenit de his Be-roal. senior in quadam oratione prouerbiali, tradit Ludouic. Gomez regul. Cancellar. de idiomate, d. quest. 1. cum adductis à Mandos. regul. 16. Cancellar. de dictio. numeralib. quest. 39. num. 8. Imò etiam id iure diuino, & Pontificio probatur 1. Deuteronomij cap. 18. Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus, illique obediens, l. in Ecclesijs, C. de Episcopis, & Clericis, quæ licet in Episcopis loquatur, in Clericis etiam obtinet, cap. nullus inuitus 61. *distinct. cap. sacrorum* 63. *distinct. cap. 1.* vbi glof. verbo Ciuitatis 70. *distinct. cap. hortatur* 71. *distinct. glof. ver-*

bo de hoc, cap. si proponente 42. de rescript. singularis, vt per Anton. Corset. *singul. super verbo subreptio*, Rebuff. in tractat. nominatio. quest. 9. num. 48. versic. imò, cap. bonæ 2. circa finem de postulat. Prælator. ibi: Nec vellemus ei præficere alienum, & extraneum, Gregor. Lopez in l. 13. tit. 15. part. 1. glof. 3. cum adductis in confirmationem per Seluam in tractat. de benefico. 3. par. quest. 26. num. 1. & 2. Rocch. de Curte in tractat. de iure patronat. verbo honorificum, quest. 18. num. 45. & sequentibus, Mandos. vbi proxime num. 9. Ioannes Gutier. conf. 2. num. 23. & omnium latissimè Lambertin. de iure patronat. lib. 2. 1. par. 7. quest. princip. artic. 24. num. 1. & quinque seqq. ex quo idem num. 20. versic. & idem, allerit, † quod si reperiantur idonei de illa Ciuitate, vel Oppido, illi erunt de necessitate præsentandi, ex rationibus supra adductis, Abb. notab. 13. in dict. cap. bonæ, latè Ceuallos in præf. cap. 678. nu. 35. [Solorz. de gub. Ind. lib. 3. c. 19. nu. 20.] † Imò etiam data aliqua maiori idoneitate ex parte exteri, vt tradit Ioan. Gutier. d. conf. 2. num. 24. Lambert. lib. 2. de iure patronat. 3. par. 5. quest. princip. artic. 5. qui omnes aliquibus, & si firmolis in contrarium adductis rationibus respondet.

† Hinc est, quod facilitas nationis in impetratione beneficij reddit impetrationem subreptitiam, & sic nullam, Abb. in cap. si proponente, num. 3. post glof. ibi verbo de hoc, quæ id tenet ex aliquibus iuribus supra adductis, & cap. te nobis de Clerico. peregrin. † Eò quod in dubio Papa intendit prouidere cuiusque in sua patria, quia nil est magis honestum, secundum Ioann. Nicol. tit. de iure patronat. num. 198. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 19. nu. 11.] † quia beneficia naturalibus debentur, Roland. à Valle conf. 47. incip. vifis iuribus, num. 66. & seq. vol. 1. cum alijs adductis per Roland. num. seq. vbi tenet, quod præfentatio etiam redditur subreptitia, & nulla ex dicto defectu, quod sit forensis ipse præfentatus, resoluit Ioan. Nicol. tit. de iure patr. n. 200. quia non censetur idoneus, secundum Dec. conf. 542. incip. in replicatione allegata, n. 15. eò quod verisimile non sit, quod si Episcopus, aut eius Vicarius id scilicet, præfentatum forenses esse, quòd illum instituerent, & quòd huiusmodi causa saltem redderentur difficiles ad id faciendum, arg. cap. postulat. si, cap. super litem de rescript. sequitur Paril. conf. 74. n. 25. vol. 4. Ioseph. Ludou. cond. vnic. de iure patr. vers. fallit 6. latè Surd. tract. de aliment. tit. 1. quest. 93. n. 10. & seqq.

Et vt concludamus, & si eadem qualitas esset in fauorem dicti Ioannis Martinez, quæ cum alijs deficit, eis omnino existentibus paribus bona relicta ab institutore, dictis duobus sui testamenti clausulis essent diuidenda, vt vni vnus clausula legata, alij alterius applicarentur, quod videtur conforme, & consentaneum voluntati fundatoris, qui, vt est relatum in factis, cuilibet dotationi nominauit personam distinctam, & separatam, & non vnicà ad vtramque, & hic est legitimus modus coniecturandi voluntatem institutoris; † quia si esset ius indiuidibile, foret maius dubium, arg. l. si

1. si fuerit, si de rebus dubijs, & eorum, quæ de concurrentibus in æquali gradu ad maioriam successione, & simul peruenientibus ad brauium, tradit Greg. Lopez in l. 2. tit. 15. par. 2. glof. 18. versic. pone iuxta istam l. quod cum hic cesset, certaque sint bona cuilibet donationi applicata, dicta declaratio obtinet, quæ dicti facti ratione omnino est admittenda. † Cum res, & voluntas non tantum verbis, sed etiam factis declarentur, quia plus ponderis habent facta ad voluntatis declarationem, quam verba, l. si tamen, §. ei, qui seruum, ff. de adilit. edit. iunctis, quæ tradit Ant. de Butrio in cap. 1. nu. 11. versic. sic aliquid de dolo, & consim. Crauet. conf. 298. incip. Ferminius Didoli, num. 15. 2. par. Tiraquell. de retract. conuent. ad finem tituli, n. 76. Burg. de Paz conf. 33. num. 15. Rebuff. tractat. de pacificis possessorib. n. 149. Anton. Maria Papius in addit. 5. circa medium, de officio delegati in nouis, Salustius in Iugurthino in orat. Marij, Quæ illi audire, & legere solent eorum partem vidi, alta egomet gessi, quæ illi literis ea ego didici militando, nunc vos existimate facta, an dicta pluris sint. Et in oratione inuectiua Marci Tullij contra Salustium: Sed vbi rerum testimonia adsunt, quid opus est verbis. Vnde quidam Atheniensis infidelitus, sed factis strenuus, & artis peritor, quum alius oratione facunda, meditataque polliceretur, viri Atheniensis, dixit, quæ iste magnificè dixerunt, ego efficiam, Erasim. lib. 6. apophtegmat. variè mixtur. num. 74.

Respectu autem scripturarum productarum in præfenti causa post illius conclusionem pro parte dicti Licentiatu Marthæ Garcia debet animaduerti, vt illorum ratio non habeatur, † quod per conclusionem in causa instrumentorum productioni via præcluditur, prout testium productioni, imò & allegationibus facti in l. fin. C. de compensationib. cap. auditibus de procuratorib. cap. pastoralis de caus. posses. & ibi Anton. de Butrio num. 13. & Rebuff. versic. capio, glof. in ver. conclusum, & in instrumentorum productione expressè optimus text. in cap. cum dilectus de fide instrumentor. l. 34. in fine, tit. 16. par. 3. Speculat. lib. 2. tit. de renunciat. & conclus. §. 1. num. 3. Abb. in cap. in causis 15. n. 3. & in cap. causam 19. eodem num. de testibus, & in cap. cum venisset 25. eodem numero, & titulo, Alex. conf. 44. incip. vifio, & discussio, num. 8. vol. 2. Roland. à Valle conf. 52. incip. duplici ex cap. num. 4. & seqq. vol. 4. Menoch. lib. 1. de arbitrar. iudic. q. 35. num. 1. & 2.

† Nec obstat, Procuratorem allegasse, quòd dictæ scripturæ de nouo peruenierunt ad notitiã suæ partis, quo casu aliqui tenuerunt, scripturas de nouo repertas posse produci non obstante conclusionem, vt arg. text. in l. admonendi, ff. de iure iur. vbi Bar. n. 9. Anton. de Butrio num. 4. & 5. Abb. 3. Felin. 16. in dict. cap. cum dilectus, l. videamus, §. penult. in fine, ff. de in litem iurando, ibi: Et magis est, vt ex magna causa, & posse à repertis probationibus possit, & tradit Iaf. in dict. l. admonendi, nu. 55. Mathesilan. notab. 57. Rodericus Xarez allegat. 5. num. 8. Boer. conf. 27. n. 18. Couarruu. in pract. questionib. cap. 20. num. eadem, Menoch. lib. 1. de Tom. 2.

arbitr. iudic. quest. 35. num. 13. qui tamen id intelligunt, quando sine culpa, & malicia sunt de nouo reperta, & absque eo, quòd aliqua possit imputari negligentia, † & licet Paulus in dict. l. admonendi, num. 8. & Mathesilan. vbi proxime, alijque proximo numero allegati tenuerint, iuramento producētis probari dicta instrumenta nouitè esse inuenta, veròrem iudico Baldi opinionem, qui in dict. l. admonendi, num. 8. in fine, simul cum iuramento aliorum iudiciorum expostulat concursum, argumento l. final. C. de fide iurum. & l. fin. ff. de bonis auctor. iudic. possid. cap. pastoralis de except. quæ indicia non solum desunt, sed alia plura in contrarium adsunt, quia, vt constat ex quodam libello eius nomine producto Kalēdis Februarij huius anni, etiam fuit decretum cōcedi quoddam exemplar in eo peritum, & ex testium depositione, scilicet Petri Lopez, Andrea Moreno, Clericorum, & Michaelis Diez vicinorum de Escamilla, deponentium in 10. articulo Petri del Conde, dictum exemplar deductum ex simplicibus literis, ac minime auctoritate publica munitis fuit penes dictum Licentiatum Marthæum Garcia, cuius scientia in hoc debet præcipuè attendi, cum de suo agatur factis, qui cautela præhabita voluit, dictam productionem differre, viquequò aduersarij suas fecissent probationes, non Procuratoris sui, quia dicta dictorum traditio, de qua numero præcedenti semper se refert ad dictum Dominum principalem, cuius ignorantia hic dictis rationibus præsumi non debet.

Quod confirmatur, quia etiam casu, quo darenus, factum Procuratoris huiusmodi esse attendendum, non erat sufficiens istius Procuratoris mandatum, nec legitima forma, secundum quam dicta ab aduersario nuncupata instrumenta fuerunt producta, † quia secundum Couar. in pract. quest. c. 20. n. 8. versic. est tamen, est necessarium nã datum speciale ad præstandum hoc iuramentum, vt scilicet Procurator iuret, nomine Domini, & in eius animam, quod alunt, illa instrumenta nouitè à Domino reperta fuisse, nec antè potuiffet eorum cognitionem habere, diligenti inquisitione facta, & ad id specialem mentionem esse habitam in mandato, neque aliàs posset iurare, aut producere.

† Vltraque dicta traditio ita intelligenda est, quòd si sit casus, in quo etiam post sententiã admitterentur talia instrumenta ad ipsam retractandam; & tunc procedat communis Barroli, & aliorum; & ita procedat dict. l. admonendi, iuxta primam lecturã glossæ verbo noua instrumenta, versic. solutio, tradit Paul. de Castro ibi. n. 25. qui pro eo adducit text. iuncta glof. verbo opponi, in cap. licet causam de probat. & ista opinio est approbata, vt per Iaf. in repet. d. l. admonendi, nu. 56. & seqq. quod secundum eum dubio carebit, quando causa erat talis, in qua poterat appellari, quia tunc talia instrumenta de nouo reperta post conclusionem non debent admitti, ex dict. cap. cum dilectus, sed debebit producens sententiam expectare, & appellatione interposita in eius diffensione producere;

cerere, vt tradit expresse Paul. de Castro vbi proxime nu. 29. vnde ea non esse admittenda videtur.

Et adhuc casu, quo predicta cessassent, que minime cessant, cum dicitur Licentiatu se fundauerit super iure, & consanguinitate. Alphonsi Hernandez venit excludendus. Primo, quia nullum est fundamentum, quod ex iure tertij, non suo accipitur, l. i. in princip. ff. si pars hereditatis petatur, l. vbi frui in princ. ff. si usufructus petat. l. si so-

103 cer, §. Lucius, ff. solut. matrim. Alex. cons. 119. incipient. quoriam omne datum, num. 41. vol. 6. Secundo, quia cum suum posuerit fundamentum, in eo debebat concludere, probando gradum, & consanguinitatem, quam habebat dictus Alphonsus Hernandez, pro quo facit in iure alterius se fundantem de iure illius probare debere. tunc inde fundantem suum in inuestitura alterius, de iure illius docere debet, secundum Crauet. cons. 124. quem refert, & sequitur Roland. a Valle cons. 100. n. 163. vol. 4. vnde cum ipse non ostendat de consanguinitate eius, ex cuius persona pretendat, licet se eius probet consanguineum, nihil probat, quia fundamentum principale deficit; tunc & ideo eo sublato, omnis vis sue intentionis corrumpitur, l. 2. ff. de usufructu. vbi Paul. de Castro simul legens cum l. 1. n. 2. l. 1. §. 26. ff. de except. rei iudic. cap. cum Paulus 26. quest. 1. Tiraquell. in tract. de prescrip. §. 1. glof. 7. vers. hanc meam. Præcipue, quia cum clausula institutionis vigore solummodo eo casu, quo in defectum Clerici consanguinei, extraneus bona possideret, si postea inuentus esset Clericus, posset auferre ab eo bona predicta, concluditur de necessitate, quod cum per sententiam ablata fuerint bona dicto Alphonsi Hernandez per Alphonsum Sanchez vltimum possessorem, non esse illum consanguineum institutoris in vltimo gradu, quia si fuisset, auocari ab eo minime potuissent. Et ideo cum exclusus fuerit, excludendus etiam erit, quia ius idem ex eius persona pretendit. tunc Pro quo facit exclusus matre, omnes cognatos ex eius venientes persona, exclusos fore, vt tradit Bal. num. 3. & Paul. de Castro. n. 2. in l. maximum vitium, C. de liber. prater. Decius consil. 657. incip. iuridic. n. 3. 2. par. facit text. in ratione sui in l. 2. ff. de coniungendis cum emancipato liberis eius, vbi filius, qui ex patris persona ad aliquid venturus erat, iuxta patris conditionem venire debet, neque erit melioris conditionis parente, l. 1. C. de condition. insert. l. qui quadraginta, vers. nam bares, ff. ad S. C. Trebell. Aymon. Crauet. cons. 243. incip. decessit Dominus Petrus, n. 6. 2. p. Castill. in l. 40. Tauri, glof. de sus padres, vers. propterea, latissimi Anton. Gabr. lib. 4. conclus. tit. de fideicommiss. concl. 6. Burg. de Paz cons. 27. n. 27. vnde omnino est excludendus.

104 tunc Præcipue, quia cum pretendat ratione consanguinitatis, debet probare se consanguineum, vt ex reg. l. i. qui ff. de probat. l. actor, C. eodem, tradit post Deci. Cephal. & alios Roland. a Valle cons. 10. incip. & si apud, n. 24. vol. 3. Ioseph. Ludouic. conclus. 1. de probat. vers. insertur §. 6. secundum quos numero, & versiculo seqq. si exprimat, & pretendat certum consanguinitatis gradum, de eo

105 similiter probare debet, neque alius obtinebit. Vnde cum non solum gradum, verum nec consanguinitatem probauerit, de iustitia succumbet. Vnde non obstat qualitas gradus, quia etiam si sit in Artium facultate Licentiatu, nihil ei iuuaret etiam casu, quo reliqua ad suam intentionem haberet probata: quia cum solummodo hic agatur de munere dicendi Missam in vna qualitate hebdomada, & dictus Petrus del Conde habeat probatum se idoneum etiam ad maiora munia, atque ideo erit dictus Petrus preferendus, & quod non obstat ista gradus qualitas, tradit Ioan. Gutierrez. cons. 2. n. 25. vers. non obstat, qui in fortioribus terminis, scilicet in Sacre Theologie Baccalareo. Præcipue quia ultra quod de gradu adhuc non constat, & si constaret, nil sibi prodesset, tunc quia Artium facultas, & si ad alia sit preparatoria, iuxta ea, quæ in Medicis, qui ex Philosophia, & Medicina perfecti efficiuntur, vt tradit Palac. Rub. in repetit. rub. in introductione, n. 2. ad finem, & n. 3. Rebuff. in repet. rub. de rescript. n. 25. vers. inde dicit glof. ipsa, de per se considerabilis non est. tunc Et vt vltimum apponamus punctum, dictæ dispositiones restitum in nullo sui sine Notarij, aut Tabellionis habent subscriptionem, cum iuxta pragmaticam Matritij cap. 16. testis si litteras sciat, se subscribere, & qui illum examinat, similiter subscriptionem semper adhibere debeant. Et ita adnotauit Ribera 2. part. de ord. iudic. civil. vers. dandose carta rectoria, & est de iure, & practica receptissimum, quare cum deficiant vires, non debebat obtinere. Ex quibus concludo, dictum Petrum del Conde iustitiam hac in causa fouere, & ideo vt ei pertinentia debere applicari bona ab institutore Laurentio Hernandez relicta Clericis suis consanguineis. Et ita mihi de iure videtur. Saluo, &c.

SUMMARIVM.

- 1 Fideicommissaria actio an competat ante euentum conditionis.
- 2 Fideicommissario cauendum non esse, quis tenuerit.
- 3 Cautio non praestatur nisi in casibus à iure expressis.
- 4 Descendentes si sunt substituti ascendentes, non cauetur eis.
- 5 Hares debet cauere fideicommissario, eueniente casu fideicommissi.
- 6 Substituto, & fideicommissario regulariter cauetur.
- 7 Pater naturalis, qui non habet filios legitimos, si naturales instituat, potest illos grauare restituere alteri.
- 8 Conditio, si sine liberis, subintelligitur, etiam naturalibus institutis.
- 9 Naturales filij possunt succedere eo testamento patris, & non contra.
- 10 Fideicommissarius vniuersalis etiam ante conditionis euentum spem probabilem habet, vt sibi caueatur.
- 11 Grauatu de restituendo fideicommissi post mortem,

sem, bene potest ante mortem cogi cauere, vt eueniente casu restituat.

- 12 Intellectus l. in omnibus, ff. de iudicij.
- 13 Cautio danda fideicommissario, intelligitur cum fideiussoribus.
- 14 Intellectus l. in omnibus, C. ad S. C. Trebell.
- 15 Filij concessum privilegium, ad nepotes non extenditur, si lex prohibet.
- 16 Filiorum appellatione in materia odiosa non veniunt nepotes.
- 17 Verba sequentia obscura declarantur per praedentia.
- 18 Cautioem an possit testator remittere heredi.
- 19 Hares, cui datus est substitutus, debet facere inventarium bonorum.
- 20 Inventarium est caput rationum.
- 21 Cautio danda per heredem continet duas partes.
- 22 Dolus futurus remitti non potest.
- 23 Conditio, si sine liberis, in substitutione cessat, haereditas cum liberis decedente.
- 24 Conditio, si sine liberis, cessat, vel vnica filia superstita.
- 25 Conditioe deficiente, substitutionis casus reducitur ad non casum.
- 26 Actus resolutus habetur pro non actu.
- 27 Testator debet exprimere, si liberi debent esse masculi, alia substitutio euasit, vnica filia superstita.
- 28 Grauatu decedente cum filijs, vel filio, substitutio cessat.
- 29 Filius etiam si subito decedat, facit descere conditionem.
- 30 Substitutio semel extincta non reuiuiscit.
- 31 Naturalibus filijs debentur alimenta per patrem.
- 32 Alimenta filijs naturalibus debent reliqui in usufructu, & proprietate.
- 33 Filius naturalis non cauebit fideicommissario pro portione ei debita causa alimentorum.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius an, & quando possit petere aduersus possidentem bona fideicommissi, vt caueat de restituendo illa adueniente casu, vel conditione fideicommissi: Et quando substitutio facta sub conditione, si sine liberis euascat.

CONSILIVM CVI.

Vpponitur in facto, quod quidam habens duas tantum filias naturales, nulliusque descendentes legitimos, eas heredes instituit, facto autem quodam praelegato, seu melioratione in fauore maioris natu, & reciproca substitutione vnus ad aliam, si sine liberis decederent: Et casu, quo vtraque decedisset sine liberis, iussit, quod omnia eius bona conuerterentur in emptionem annuorum reddituum, qui redditus distribui deberet pro æquis partibus inter fratres dicti testatoris; debitatum autem fuit, an aliqua ex dictis filia-

bus, vel vtraque respectu alterius, vel statum substitutorum debeant cauere de restituendo fideicommissi, praesertim cum testator in alia parte eiusdem dispositionis cauerit, quod si dictæ eius filiae liberos haberent, ad eos pertineret successio.

1 Et licet pro parte negatiua videatur facere, quod ante euentum conditionis restituti fideicommissum, nulla actio competit fideicommissario, late Alex. cons. 65. n. 2. vol. 5. & cons. 5. nu. 9. vol. 7. Franc. Monal. cons. 75. n. 6.

2 Secundo, non debere cauere, tenuit Anguiss. cons. 50. n. 3. lib. 6. quem pro hac parte retulit Vincent. Fular. tract. de fideicommiss. substit. q. 115. nu. 2. quasi non sit lex, quæ ad hoc obliget heredem: tunc Er quia cautio non est praestanda, nisi in casibus à iure expressis, l. in omnibus 41. vbi Glof. & DD. ff. de iudic. l. 2. in princ. vbi etiam DD. ff. solut. matrim. Roland. a Valle cons. 37. incip. circa praesentem, n. 25. lib. 2.

3 Tertio, quia cum hic agatur de hereditate ascendens in descendentes, videtur eos subleuandos esse ab onere, & graamine dictæ cautionis, ex dispositione l. in omnibus in princ. & §. in supra predictis, C. ad S. C. Trebell. Alba. cons. 79. lib. 1. cum alijs adductis à Molina lib. 1. de Hispan. primogen. cap. 15. n. 31. Io. Petr. Bim. cons. 123. n. 4. post med. §. om. 2.

4 Ex aduerso autem videtur facere, & regulam esse, heredem praestare teneri cautionem eueniente casu, aut conditione restitutionis fideicommissi, vt videtur constare ex Rubrica, ff. vt legatorum seu fideicommissorum seruandorum causa, caueatur l. si est causa fideicommissi, l. postquam bares, l. si quando, eod. tit. l. inter omnes, 1. resp. ff. qui satys cogat. l. cum Archimedorum, C. vt legat. nomin. caueat. l. filius familias, §. idem Princeps, ff. de legat. 1. vbi glof. & in authent. contra cum rogatus, C. ad Trebell. Paul. Castren. n. 3. in dict. l. inter omnes, & scribunt Bart. in l. cum tale, §. Titius, & ibi Imola, qui testatur de communi opinione, & Paul. Castren. ff. de condit. & demonstrat. Bart. in l. is potest, col. 3. vers. sed si esset substitutus per fideicommissum, ff. de acquir. hered. Alex. cons. 187. col. 3. vers. vnde grauat. lib. 5. Bertrand. cons. 96. nu. 5. lib. 1. Cephal. cons. 381. n. 29. & cons. 619. nu. 2. & seqq. Odd. cons. 91. n. 44. Morot. cons. 31. num. 18. Decian. cons. 49. n. 63. lib. 2. Bardell. cons. 6 num. 3. Plot. de iuram. in lit. §. 26. nu. 4. Marzar. in epit. de fideicommiss. q. 5. Ludou. Molina de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 15. n. 13. & seqq. Petra de fideicommiss. q. 10. num. 13. vbi de communi opinione testatur, Peregrin. de fideicommiss. artic. 40. n. 10. In trigliol. de substit. centur. 3. quasi. 73. nu. 107. Gall. de except. success. tit. 4. except. 23. n. 81. & seqq. par. 2. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 63. num. 2. Vincent. Fular. vbi proxime num. 1.

5 Et esse clarum, & indubitabile in quolibet fideicommissario, vel substituto, ex Alciar. cons. 30. à num. 3. lib. 9. & Roland. a Valle tract. de inuent. part. 1. quest. 19. Tiber. Decian. cons. 49. num. 61. lib. 2. Simon de Pret. lib. 5. de interpret. vltimarum volunt. interpret. 2. dubit. 1. pag. 43. n. 41. vers. hares

grauatus, tradit Petri Bimius ubi proxime, dist. n. 4. & 5. & prosequitur Vinc. Fular. ubi proxime, n. 5. & seqq. qui id ampliat pluribus modis.

7 † Vltraque aduertendum est, quod in his Regnis stante l. 10. Tauri, qua est l. 8. tit. 8. lib. 5. Recopilationis, qua disponitur, quod si pater filios legitimos non habet, sed naturales tantum, potest eis relinquere omnia bona sua, eorumve partem, etiam si patrem, matrem, vel alios ascendentes habeat, quia tunc poterit talis testator huiusmodi naturales filios grauare, alteri restituere, & si eo casu conditio, si sine liberis subintelligatur, iuxta decisionem l. cum auus, ff. de condit. & demonstr. l. generaliter, §. cum autem, C. de institut. & substit. l. cum acutissimi, C. de fideicommiss. l. 10. tit. 4. par. 6. & ita tradit hanc declarationem ad dicta iura Ant. Gomez 1. tom. varian. cap. 5. num. 3. 2. vers. ex quo. Cuius potestatis apponendi grauamen ea est ratio, quia huiusmodi naturales filij ad bona paterna non habentur uti filij, nisi quantum concernit alimenta, quia quod ad reliqua ut extraneus iudicatur, & eo quod licet possit succedere secundum testamentum parentis, non tamen praeter, vel contra, ut ex l. humanitatis, & auth. licet, C. de naturalib. liberis, tradit Glos. verbo naturales, in l. 1. ff. de bonor. poss. contra tabul. notabilis secundum Bart. in l. Gallas, §. etiam si pariter, num. 2. ff. de liber. & posthum. cum pluribus alijs adductis per Covarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 8. §. 4. num. ult. Roxas in epitome successionum, cap. 1. r. n. 1. & ita tenet Castill. in dist. l. 10. Tauri, glos. le pade mandas, & ibi Anton. Gomez. num. 11. † Vnde cum fideicommissarius vniuersalis etiam ante restitutionem, & conditionis euentum spem probabilem habere dicatur, poterit petere sibi cauere de restituendo fideicommissio adueniente die, vel conditione, quod cessaret si spes esset improbabilis, l. cum Archimedoram, C. ut in poss. legat. l. Paulus 8. ff. de praetor. stipulat. l. fin. C. de pact. l. 2. §. interduum, ff. de vulgar. Bart. in l. is potest, nu. 10. vbi Iaso. §. ff. de acquir. heredit. Alex. cons. 5. incipient. attentis, num. 9. vol. 7. † atque ita grauatus de restituendo fideicommissio post mortem sua, bene poterit ante mortem cogi cauere, ut eueniente morte restituat, d. l. cum Archimedoram, & per eam Alex. cons. 187. incip. videretur, num. 13. vol. 5. facit text. in l. peto, §. fratre, ibi: Sed ita proximus quisque admittendus est, si paratus sit cauere se familia domum restituaturum, l. vnum. ex familia, §. quod sit alia in fine, eod. tit. vbi grauatus de restituendo vni ex familia, tenetur cauere de re ipsa restituenda post mortem electi: cum alijs adductis a Palac. Rubios in repet. cap. per vos, §. 4. 4. n. 2. & ex l. 1. & toto tit. ff. de legatorum, seu fideicommissorum nomine caueatur, alia allegat Anton. Gomez in l. 40. Tauri, n. 78. Molina. lib. 1. de primogen. cap. 15. num. 1. & 2.

Neque obstabit, istu cautionis casum expressum non inueniri, cautionemque nisi in casibus a iure expressis non deberi, quia casus iste per supradicta iura expressus est. † Vnde in eo fallit, regula dist. l. in omnibus, ff. de iudic. ut ibi tradunt Bald. 2. lectur. num. 2. dicens, debere indistincte

caueri, tenet ibidem Paul. Cast. 1. lectur. num. 3. idem in dist. l. inter omnes, n. 3. Alex. 1. Iaso. nu. 3. & 4. imò Palac. Rubios ubi proxime num. 3. asserit ex dist. l. in omnibus, eum, qui de restituendo grauatus est, teneri ad satisfaciendum de restitutione facienda, dum casus restitutionis aduenierit. † Haecque satisfactio secundum omnes proxime, 13 & supra relatos fidei iustoria esse debet, l. sis, a quo, ff. ut in poss. legator. l. pratoria, ff. de Praetor. stipulat. l. 1. ff. de collat. bonor. & per totum titulū, ff. ut legatorum, cum adductis a Molina. dist. cap. 15. a num. 14. & seqq. Gregor. in l. 10. tit. 33. par. 7. glos. 10.

14 † Neque similiter obstabit dist. l. iubemus in prin. & §. in supradictis, C. ad S. C. Trebellian. quia ad hoc ut dicta traditio possit obtinere, necessarium est non solum, quod haeres grauatus, & possessor sit de liberis primi gradus, sique talis, cui legitima debeatur, sed etiam quod sequens in gradu frater grauati sit, vel eius filius, aut descendens, aut ex descendentes institutoris maioratus, vel fideicommissi, quomodo id intelligit Glos. super verbo non prohibent, in l. cum Archimedoram, C. ut in poss. legator. Glos. verb. exponet, in auth. contra cum rogatus, C. ad Trebell. ibi: Vel verius ibi dicit non cauere, cum frater fratri, vel pater filio, vel nepotibus restituere rogatur, sed si alij ob restitutio faciendae, caueatur, ut hic. Quare cum in isto casu duae fuerint fideicommissi partes, seu substitutiones, prima de vna forore ad aliam, quando sine liberis decederent, secunda eisdem duabus sine filijs decedentibus, fratrum testatoris, aut filiorum eius, & si in primo casu non requireretur praedicta cautio: quia soror substituta esset, in secundo tamen, in quo nec soror, aut instituentis descendentes substituti sunt, requireretur, & haec est verissima distinctio, in cuius confirmationem facit dist. l. iubemus, §. 1. vbi statuitur dictam satisfactionem conditione obtinere solummodo in casu in quo primi gradus liberi instituti essent, & a suis parentibus grauati filijs, aut alijs descendentes procedit, ideo secus si institueretur nepos, pronepos, aut alius descendens, ex glos. ibi verbo personis, que interpretatur, id est liberis primi gradus, & eo quod privilegium concessum filijs, ad nepotes non extenditur, quando 15 lex id prohibet, ut tradit Bald. ibi ante nu. 1. Bart. in l. liberorum 220. n. 4. vers. si verò lex, ff. de verborum signif. & alij adducti a Molina dist. cap. 15. n. 31. quia cum legis interueniat prohibitio, ista materia efficitur odiosa. † Vnde in ea filiorū appellacione nepotes non comprehenduntur, l. sed & milites, §. haec autem, ff. de excusat. tutor. l. pater, & seq. ff. ad l. Iuliam de adult. & tradit Alex. cons. 56. incip. Aldobrand. num. 2. vol. 5. & cons. 37. vifa themate, n. 1. in fine, vol. 6.

Neque obstabit verba postea posita per Testatorem, que tenendo hjos legitimos ayas, y llo uen para ssa dicha herencia, quia debent intelligi iuxta aliam clausulam, scilicet, tenendolos al tiempo de su muerte, ita ut requiratur, quod tempore, quo decedit filia, filios relinquat, ut dicta bona habere possint absq; restitutionis vinculo, † quia 17 li-

li ceteri daremus, praedicta verba aliquam obscuritatem habere, debent per praecedentia clara declarari, ex regula l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. l. 1. qui filius in primo, ff. de legat. l. Florian. de Sancto Petro cons. 9. num. 1. Alex. cons. 13. circa primum, num. 9. vol. 3. & cons. 144. vifo themate, n. 1. vol. 6. Iulius Clarus lib. 3. sentent. §. testamantum, quæst. 76. n. 4.

18 † Hanc autem cautionem, seu satisfactionem remittere poterit testator ipse, l. 1. & 2. vbi Bar. & alij, C. ut in poss. legator. dist. auth. contra cum rogatus, C. ad S. C. Trebell. Bal. in l. iubemus in principio, num. 19. C. ad S. C. Trebell. Molina dist. cap. 15. num. 27. glos. verbo ante constitutionis, in l. cum tale 71. §. 1. ff. de condit. & demonstrat. quam sequitur Pal. in l. filium, quem num. 43. C. famil. ercij. & ista opinio magis placet Bar. in dist. §. 1. nu. 3. nou obstante glos. ibi verbo non interponende, quæ ius nouum ignorauit in eo, quia secundum Bart. licet non inueniatur, tamen cum prohibitum non reperitur, nisi quando frater fratri, & pater filijs restituere coguntur, in ceteris iura antiqua in correctâ manent: & ita tradit Anton. Gomez 1. tom. varian. cap. 5. num. 10. † qui asserit, cessante dicta facultate debere facere inuentarium, seu codicem rationum, arg. l. tutor, qui reperitur, l. 1. §. officio, ff. de tutelis, & rationib. distrahend. copiam, que eius dare fideicommissario, ut scire possit, quid, & quantum debeat restitui adueniente tempore, vel conditione, Io. Andr. ad Speculat. tit. de instrumentor. edit. §. fin. super verbo fecerit, † quia inuentarium est capit rationum, d. §. officio, sequitur alios allegans Gregor. Lop. in l. 5. tit. 6. par. 6. glos. 2. Et adhuc opinio dicta, quando testator remittit, quam & sequitur Viu. inter communes opiniones lib. 6. tit. 28. C. de his quib. ut indign. nu. 26. ita intelligenda est iuxta distinctionem Molinæ dist. cap. 15. num. 29. qui ait, † quod cum huiusmodi cautio duas contineat partes. Primam, quod res maiorati, vel fideicommissio subiecta, die adueniente restituatur. Secunda, quod in restitutione dolus malus absit, l. 1. ff. ut legatorum, seu fideicommissorum nomine caueatur, & si prima remitti possit, non tamen secunda: ex cuius remissione delinquendi daretur occasio, † & dolus futuris remitteretur, quod fieri nequit, l. si vnus, §. aliquid nulla, ff. de pact. l. si plagij cum similib. ff. de verbor. obligat. cap. actus de regulis iuris, lib. 6. l. 29. vbi Gregor. Lopez glos. 1. tit. 11. par. 5. idem in l. 25. tit. 5. par. 3. glos. ult. & glos. magna post medium in l. si ex cautione, C. de non numer. pecun. & ita intelligatur d. l. 2. C. ut in poss. legator. quæ de prima tantum parte loquitur.

23 † Illud tamen aduertendum est, quod conditio, si sine liberis, apposta per testatorem cessabit, & deficiet eo ipso, quod dicta eius filia, vel aliqua eorum decesserint, aut decesserit, relicta filijs, aut filiabus, ut tradit Ioan. Andr. in cap. Raldas, n. 3. de testam. † imò vnica filia relicta, l. 1. C. de condit. insert. l. non est sine liberis, ff. de verbor. signif. Aymon Crau. cons. 62. nu. 1. Ioan. Vincent. de Anna. legat. 137. num. 16. & 17. † deficiente enim cautione, casus substitutionis ad casum

non substitutionis reducitur, Paul. de Castro cons. 282. incip. casus proponitur, num. 1. & 2. p. 2. Francisc. Burlat. cons. 97. num. 5. & 6. † dicens, quod 26 actus resolutus pro non actu habetur, l. nec vlla, §. 1. ff. de petit. hered. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 40. n. 4. in fine.

† Et hoc certissimum est, quando testator non 27 dixit expressè, nisi decesserit institutus sine filijs masculis, ut videtur text. expressus in l. generaliter, §. cum autem, C. de instit. & substit. l. 10. tit. 4. par. 6. vbi Gregor. Lopez glos. 6. & alij per Anton. Gomez. tom. 1. varian. resol. cap. 5. n. 32. vey. quinto, Villalob. inter commun. DD. opiniones lib. 5. tit. 41. C. de fideicom. concl. 96.

† Et est regula iuris certissima, quod grauato 28 decedente cum filijs, vel filio, substitutio expirat, Marian. Socin. iun. cons. 75. nu. 16. vol. 3. Burlat. cons. 195. n. 2. tom. 2. Lancell. Gallæ cons. 114. n. 17. & leg. † etiam si filius susceptus decederet 29 in continenti defecta semel conditione, ut late probat Decius cons. 217. n. 7. cons. 268. nu. 10. cons. 286. n. 1. & cons. 290. n. 5. & in pluribus alijs Oldrad. cons. 121. Celsus Hugo cons. 68. n. 4. & cons. 71. n. 1. Marc. Ant. Natta cons. 191. nu. 7. Burlat. cons. 51. n. 23. & 37. tom. 1. Ial. cons. 66. vol. 5. in fine, vol. 3. & plures alij, quos refert Anton. Gabr. lib. 4. conclus. tit. de fideicommiss. conclus. 7. n. 3. ampliat. 2. Alex. cons. 133. num. 1. & 2. vol. 7. Franc. Marc. decis. Delphin. 169. in fine, Io. Petr. Bimius cons. 1. n. 4. & cons. 2. n. 6. lib. 1. & nouissimè Doctor Marta cons. 3. n. 47.

† Et est ratio, quia substitutio semel extincta 30 non reuiuiscit, Oldrad. cons. 139. incip. ad habendam, vers. quintum, Franc. Beccius cons. 119. n. 11. allegans l. cum uxori, C. quando dies legati cedat, l. si quis heredem, C. de institut. & substit. Oldrad. cons. 141. thematale est, Ioannes Petrus Bimius cons. 165. n. 1. vol. 2. & cons. 228. n. 1. vol. 3. Ioan. Botta cons. 50. n. 24. Menoch. cons. 106. n. 123. cons. 413. n. 29. & cons. 822. n. 32. vol. 9.

† Posset tamen dici, quod cum sint filiae narturales, & tam ex iure Regio, l. 10. Tauri, quam presumpta parentis voluntate debeantur alimenta, Burlat. cons. 60. n. 7. lib. 1. Decian. respons. 42. num. 19. & 34. & respons. 66. n. 6. lib. 2. Alciat. cons. 11. n. 2. lib. 4. Franch. decis. 494. num. 1. & 4. & decis. 605. n. 7. † tam in usufructu, quam in proprietate, Corduba in l. si quis a liberis, §. idem rescripsit, num. 59. ff. de liber. agnoscend. Franch. decis. 283. n. 16. & ultimo, Roxas de success. cap. 21. num. 26. † ut non cogantur satisfacere, aut cauere pro ea 33 parte, quæ eorum allimenta concernit, Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 81. num. 4. Et ita mihi videtur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Temporum interstitia in ordinibus sunt seruanda.
- 2 Capitulum Sedevacante intra annum non concedit literas dimissorias ad ordines.
- 3 Episcopis solis competunt, quæ sunt ordinis.
- 4 Capitulum, aut eius Vicarius non succedunt in his,

- his, quae sunt ordinis, sed possunt aliquem Episcopum conuocare ad ea exercenda.
- 5 Capitulum succedit in his, quae sunt iurisdictionis.
- 6 Prohibito aliquo, prohibetur preparatorii ad id.
- 7 Concil. Trident. remittit arbitrio Episcopi supplere interstitia.
- 8 Episcopi dignitati concessum quando ad alium non transeat.
- 9 Mortuo eo, cui erat concessum arbitrium, expirat.
- 10 Capitulum non succedit Episcopo in competentibus ei iure singulari.
- 11 Capitulum succedit generaliter Episcopo in iurisdictione spirituali, & temporalibus.
- 12 Capitulum dispensare potest Sede vacante, & in quibus.
- 13 Capitulum succedit in omnibus, quae sunt iurisdictionis non ei prohibitis expressè.
- 14 Capitulum succedit Episcopo in omni iurisdictione proueniente à iure communi generali, vel speciali.
- 15 Capitulum Sede vacante concessa competunt Vicario ab ipso deputato, & nu. 16.
- 17 Facultas remittendi temporum interstitia competit vti Episcopo etiam Capitulo Sede vacante. Et declaratio Congregationis Concilij super eo, & communis DD. assertio.

ARGUMENTVM.

¶ Capitulum Sede Episcopali vacante, & Vicarius ab eo deputatus an possint supplere temporum interstitia ad ordines necessaria.

CONSILIVM CVII.

Super dubio mihi proposito pro parte Capituli Sanctae Ecclesiae Conchenensis; vtrum praefatum Capitulum Sede vacante possit supplere temporum interstitia quoad ordinandos. Ad eius resolutionem illud est praemittendum, pro parte negativa esse plura fundamenta.

- 1 ¶ Primo: quia temporum interstitia in ordinationibus sunt seruanda, cap. litteras de tempor. ordin. Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 11. Salced. ad Bernard. Diaz in praxi cap. 25. lit. C. Simon. Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 11. num. 1. ex cap. in singulis, & cap. quicumque 57. dist.
- 2 ¶ Rursus: quod Capitulum Sede vacante intra annum primum non potest concedere licentiam recipiendi ordines, nec ad talem effectum literas dimissorias, cap. cum nullus, §. Episcopo de tempor. ordinat. in 6. Concil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. 10. & sess. 23. eodem capite, Nauarr. cons. 27. n. 1. & cons. 44. n. 4. de tempor. ordin. Thom. Zerol. in praxi Episc. par. 1. verbo Capitulum, num. 1. Simon. Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 5. decis. 184. Dominorum Cardinalium interpretum Concilij. [Riccius in praxi variar. resolut. resol. 106. num. 1. Barbosa de offic. & potest. Episcopi, par. 2. allegat. 7. n. 10. & de iur. Ecclesiae lib. 1. c. 32. nu. 128. & quid in arctatis idem Barbosa ibidem, & num.

- 125. & in dist. allegat. 7. num. 10.] Nam ea, quae sunt ordinis, ad solum Episcopum pertinere, ait Speculat. lib. 1. tit. de dispensat. §. num. de Episcoporum, nu. 11. ¶ Et ita nec Capitulum, nec Vicarius deputatus ab ipso succedunt in his, quae sunt ordinis; sed possunt aliquem conuocare Episcopum ad talia exercenda, sub cautela, quod nullum ius sibi acquiratur, cap. Pontifices 7. quast. 1. cap. is, cui 4. 2. de elect. lib. 6. glof. verb. spirituales, in cap. si Episcopus de supplen. neglig. Pralat. eodem lib. Iacob. Pur. lib. 2. decis. 407. num. 2. Nauarr. dist. conf. 44. Rebuff. in praxi benefice. tract. de deuolutionib. num. 66. ¶ Et si succedat in his, quae sunt iurisdictionis, cap. is, qui pro Ecclesia, vbi glof. cap. cum olim de maior. & obediens. & ibi DD. Anton. de Buttr. in cap. quauquam 18. num. 4. de election. in 6. text. in cap. si Episcopus, vbi glof. verbo spiritualibus, Feder. de Sen. quast. 16. num. 2. Iacob. Mandel. cons. 61. n. 9. Cosmas Gumier. in pragmat. sanctione, tit. de concubina, §. nihilominus, late Flamin. Paris. lib. 7. de resignat. benefice. quast. 23. à num. 26. cap. 2. de maior. & obediens in 6. Anton. de Butrio in cap. scriptum 40. num. 25. de elect. Et ista distinctio fuit originaliter glossae verbo Sedevacante, in clem. 1. de baret. sequitur Anton. de Butrio in cap. accidentibus, num. 4. de excessib. Pralatorum. ¶ Et cum prohibeantur, quae sunt ordinis, videntur prohibita preparatoria, l. oratio de sponsalib. Bart. & ceteri in l. cum lex, ff. de fideiussor. Socin. in l. legem, num. 12. C. de pact. Caphal. cons. 175. num. 3. lib. 2.

¶ Rursus: quia Concil. Tridentin. sess. 23. de reformat. cap. 11. iudicio Episcopi committit, quod necessitate, aut vtilitate Ecclesiae postulante interstitia temporum suppleantur. Salcedo ad Bernard. Diaz in praxi cap. 25. lit. C. Maiol. d. cap. 11. n. 2. Nauarr. cons. 6. nu. 2. & cons. 12. de tempor. ordinat. Rodriq. in summa, tom. 2. cap. 16. num. 6. Vgolin. de offic. & potest. Episcopi, 2. par. cap. 26. §. 27. num. 3. ¶ Et cum Episcopo concedatur arbitrium sub hoc dignitatis nomine, non videtur, quod possit transire potestas, nisi ad alium Episcopum, argum. cap. quoniam Abbas, vbi DD. de offic. & potest. iud. deleg. Abb. in dist. cap. cum olim, num. 2. Felin. §. de maior. & obediens. ¶ Nam mortuo eo, in cuius arbitrium erat res posita, expirat, argum. l. final. vers. vlt. C. de contrab. emp. l. si merces, ff. locat. l. 9. tit. 5. par. 5. vnde Abb. in cap. ad si Clerici, §. de adulterijs, num. 16. de iudic. ¶ At, quod Capitulum non succedit Episcopo in his, quae habebat iure singulari, veluti ex iurisdictione delegata, vt post Roman. cons. 506. ante num. 14. tradit Rodobald. Parin. in tract. de iurisd. & author. Capituli Sedevacante, lib. 1. inspect. 1. & tractat. de gabelis, 3. par. patrocinij, n. 26. Marra tom. 6. digest. noniss. tit. Capitulum, cap. 12. Ioan. Franc. Leon. in thesaur. fori Eccles. par. 1. cap. 10. n. 8. vers. quartò, & vers. Capitulum, Panuin. tract. de potest. Capit. Sedevacant. 1. par. princ. q. 7. n. 8.

¶ Ex aduerso pro parte affirmatiua facit, quod Capitulum succedit Episcopo generaliter in spiritualibus, & temporalibus, cap. penult. & vlt. in glof. 1. de supplen. negligent. Pralator. & in his, quae sunt

- sunt ordinis, & iurisdictionis, Buttr. Zabarell. & Abb. in dist. cap. cum olim, communis opinio teste Panuino tract. de potest. Capituli Sedevacante, 2. p. quast. 1. sub num. 4. vers. item ratio, Flamin. Paris. d. quast. 23. num. 27. ¶ & ideo potest dispensare, licet dispensatio sit voluntaria iurisdictionis, ex sententia Federici de Senis tradit Abb. in dist. cap. cum olim, n. 2. vers. ostendit de maior. & obediens. & in cap. at si Clerici, nu. 16. de iudic. ¶ Succedit enim Capitulum in omnibus, quae sunt iurisdictionis, nisi expressè reperiantur prohibita, Rebuff. in praxi, tit. de deuolut. num. 85. Panuin. de offic. & potest. Capit. Sedevacante, par. 1. quast. 1. num. 1. cum seqq. & quast. 5. num. 2. vers. item regulariter, Nauarr. cons. 4. de tempor. ordinat. num. 1. Ioan. Gu-ttierr. tom. 1. canon. quast. cap. 11. num. 10. Rota decis. 1. nu. 13. par. 1. diuers. Sac. Palat. Farinac. decis. 632. num. 4. par. 2. tom. 2. nouiter nouiss. & ex cap. vnic. de maior. & obediens in 6. Graff. decis. aurea. cap. 15. par. 1. lib. 4. num. 77. Ioan. Franc. Leon. in d. cap. 10. n. 7. Ioan. Hieron. Campanil. Episc. La-queodons. in diuers. iur. Canon. rub. 12. cap. 13. nu. 75. dicens, ¶ quod Capitulum non tantum succedit in ordinaria iurisdictione iure communi generali ad Episcopum spectante, verum in pertinente ad eundem iure communi speciali, iuxta doctrinam Abbatis in cap. at si Clerici, num. 17. vbi Decius nu. 150. de iudic. Prax. Cur. Archiep. Neapoli. cap. 83. nu. 1. & cap. 85. nu. 2.
- ¶ Et quod dicitur de Capitulo, intelligitur de Vicario, quem debet deputare infra dies octo, ex decreto Concilij Tridentini, sess. 24. de reformat. cap. 16. Leonius d. num. 8. ¶ Nam Vicario competunt eadem, quae Capitulo, ex Felin. in cap. eam te, nu. 17. vers. & intellige de rescript. glof. in clem. & si principalis, verbo Episcopi, eod. tit. quam sequitur Card. Zabarell. num. 15. Imol. 22. Sbroz. de Vicar. Episc. lib. 1. quast. 16. nu. 3.
- ¶ Et in terminis nostris Congregatio Concilij censuit, facultatem remittendi interstitia Episcopo, ex causis comprehensis in cap. 11. & 14. sess. 23. de reformat. transire in Vicarium Capituli Sedevacante, & ita rescriptum Episcopo Altoricenti 21. Martij 1591. vt habetur in decis. 2. par. 4. nouissimarum decisionum Rota Romana, & Congregationis, dicente. Congregatio Concilij censuit, facultatem remittendi interstitia Episcopo, ex causis comprehensis in cap. 14. & 24. sess. 23. transire in Vicar. Capit. Sede vacante. Et pro ista parte affirmatiua resoluunt Pater Francisc. Suarez tom. 4. disput. 28. sect. 5. in princip. Thom. Sanchez de matrim. lib. 3. disput. 29. num. 14. Valer. Reginal. in praxi fori poenit. lib. 1. num. 180. Augustin. Barbosa in remiss. ad Concil. Trident. d. sess. 23. cap. 15. fol. 76. [& de potest. Episcopi allegat. 18. n. 6. Riccius in praxi fori Ecclesiae, par. 1. resolut. 606. pag. 392. Solorzan. de gubernatione Indiarum, lib. 3. cap. 13. num. 12.]

SVM MARIVM.

1 Animal conductum si moriatur in itinere, debet probari identitatis illius per conductorem.

- 2 Identitas animalis probatur signis, & colore illius.
- 3 Conductor equi, vel muli non tenetur de casu fortuito.
- 4 Conductor equi, aut muli, si probet mortuus ex morbo, non tenetur.
- 5 Conductor debet facere, quod bene pabuletur animal conductum.
- 6 Conductor si onerari permisset animal supra vires teneretur.
- 7 Conductor muli non tenetur, si illum oneravit secundum eius vires, & solitum.
- 8 Conuenientia censentur, quae sunt de consuetudine.
- 9 Animal conductum ad itinerandum, praesumitur mortuum casualiter, nisi probetur culpa conductoris.
- 10 Dolus, vel culpam allegans, tenetur probare.
- 11 Argumentum à communiter accidentibus est multum probabile.
- 12 Mortis animalis casus potest fieri probatio, parte non citata.
- 13 Naufragium potest probari in loco viciniore testibus, qui interfuerunt, etiam sine partis citatione.
- 14 Testes semper, cum potest, debent reduci ad concordiam.
- 15 Testium dicta non sunt cauillanda, sed iuuanda.
- 16 Testis vnus depositio potest declarari ex dictis aliorum.
- 17 Mulus conductus potest commodè itinerari, & ambulare leucas octo quolibet die, praesertim mensis Iunij, & aliorum veris.

ARGUMENTVM.

¶ Mulus, vel equus conductus ad iter faciendum cum sella, si perierit in itinere, vel hospitio, perit domino, & non conductori, qui vius fuit eo ad laborem destinatum.

CONSILIVM CVIII.

[In materia istius consilij vnde Ripol. variar. resolut. iur. cap. 12. de locat. & conduct. à nu. 126. cum seqq. qui num. 130. censet conductorem non solum teneri probare mortem, sed non contigisse culpam suam, ex l. si quis fundum 10. §. Imperator, ff. locat. & l. si quis ex argentarijs, §. fin. ff. de edend. vbi si argentarius dicat instrumenta esse deperdita, aliquo fortuito casu, non liberatur, nisi probet amissionem esse sine illius culpa, tenet Bart. ibi num. 3. Paul. Castrensis, num. 6. Iaso. num. 29. facit text. in l. fin. à vers. ergo si casu, iuncta glof. verbo probandum, ff. de custod. reorum.]

IN CAUSA Vertente in tet Ferdinandum Brauo de Paredes, Thesaurarium sanctae Cruciatz in Episcopatu Conchenf. cum Marthæo de Villanueva, super eo, quod cum illi locasset mulum castaneum, vt iret ad Ciuitatem Regiam

giam Granatam, & alia loca, cum in pabulo, & alijs curam habuisset illius, morbo perijt, vt con-

1 fter ad nihilum teneri dictum Ferdinandum Bra- uo, sequentia debent animaduerti.
+ Primò, quòd habet probatam identitatem, videlicet, quòd idem mulus, quem conduxit à dicto Villanueua, fuit, qui morbo perijt absque sua culpa, qua probatione satisfactum habet resolutioni Doctorum tenentium in his casibus de- bere identitatem animalis probari à conductore, ex Ioan. Andr. in cap. auditis de prescript. quem se- quitur Alex. cons. 32. viso themate, n. 3. lib. 2. pon- derans cap. in presentia de probat. vbi est materia probationis incertæ; Decius cons. 91. incip. diligen- ter, cons. vnde identitatis, & cons. 129. pro tenui, n. 2. Paul. Castr. in l. ciuitas, §. species, ff. de legat. 2. Io. Vinc. de Anna singul. 172. Surd. cons. 135. nu. 76. vol. 1. Corn. cons. 144. col. fin. nu. 12. vol. 4. Aldo- uin. cons. 11. n. 9. Rauden. tract. de anal. cap. 30. n. 131. Crau. cons. 112. n. 3. [Sesse decis. 137. num. 11, & 17.] Io. Petr. Binius cons. 18. nu. 13. + dicens, sufficere probari identitatem signis, & colore, Sesse decis. 137. n. 11. p. 2. Carroc. tract. de locato, 4. par. q. 5.

3 + Rursus, quia conductor equi, vel muli, seu alterius animalis, non tenetur de casibus fortui- tis, l. si vt certo, §. nunc videndum, vbi Bart. & alij, ff. com. mod. Decius in l. contractus, n. 33. ff. de regul. iur. Alex. in l. hereditarias, n. 3. ff. de legat. 1. l. ex ob- ducto, §. sius, ff. locati, l. que fortuitis, C. de pignor. act. §. si in. ins. locat. Igneus in dict. l. contractus, nu. 37. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 25. nu. 3. l. 2. tit. 8. par. 5. Hieron. Oliues ad l. Sardinia, cap. 127. n. 1.

4 + Et ita sufficit, quòd dictus Theaurarius pro- bauerit casum mortis præfati muli ex morbo, iuxta singulare consilium Baldi 22. vol. 3. qui ait, Vannutius accepit quandam bestiam ad vecturâ, quæ infirmata est in itinere, & dimissa fuit apud hospitem, & diligenter custodita per hospitem: tandem mortua est. Queritur, vtrum Vannutius teneatur eam emendare, Resp. non: quia non te- netur de vitio naturali.

Item nec de casu fortuito, imò nec tenetur etiâ de leuissima culpa. Si autem non fuisset diligenter custodita, tenetur. Et sequuntur Alex. cons. 33. n. 3. lib. 2. cons. 137. viso processu, n. 4. & cons. 217. n. 3. lib. 3. Iaf. in l. bonorum, n. 10. C. de bonor. posses. con- tra tab. facit, quod in scholari resoluit Cotta in memorab. iur. verbo scholaris, pag. 565. quòd si scholaris conduxerat equum, vt rediret in pa- triam; sed equus in itinere subitum incidit in morbum, propterea relictus fuit vicino hospiti, vt diligenter eum curaret, tandem mortuus est. Quæsitum est, an scholaris teneatur? Bald. elegân- ter consuluit; quòd non: cum conductor non te- neatur de leuissima culpa; & multò minus de ca- su; & sic nec de vitio naturali, sequitur Rebuff. de priuil. scholasticor. priuil. 7. nu. 1. & tradidit idẽ Bald. cons. 404. vol. 2. Ioan. Petr. Binius cons. 18. n. 25. tom. 1. Francisc. Viuius inter commun. DD. opiniones lib. 4. tit. 43. de locat. nu. 59. Rebuff. vbi supra num. 2. & Carroc. tract. de locat. par. 4. quest. 4. à nu. 3.

Habet enim probatum dictus Theaurarius, quòd non fiebat nisi solita itinere dictæ, + & dabant benè comedere eidẽ mulo, vt fieri oportebat, ex adductis à Ludou. dec. Lucens. 10. n. 16. & 17. Arisim. Tepar. tom. 2. tit. de locat. & conduct. fol. 65. glos. 2. in l. animalia, C. de cursu publico, lib. 12. dicens, quòd equus malè pabulatus male va- dit.

Et quia probatũ habet solummodò vsum fuis- se ad id, pro quo conduxerat dictum mulum cũ sella, videlicet ad vehendum quandam illius fa- mulum. Et licet Matthæus de Villanueua articu- lauerit, quòd sublata sella superimposuit cũ quo- dam baule, + quasi in eo exceleserit onerando, & teneatur de damno, ex Angel. in l. vnica, C. nò quid oneri publico imponatur, lib. 11. cũ in vetum non esset, nullatenus probare potuit, nec alium onus ei imposuisse, nisi dictum famulum, pro quo ve- hendo fuerat conduxus: nam quilibet mulus, quantumuis debilis potuisset illum vehere, præ- fertim cũ itineraretur modicè, nam longior dicta in diebus tam commodis, vti erant in men- se Iunij, non excelescit leucas octo vulgares, quòd est minus, quòd similes muli itinerare solent, + vnde succedit resolutio, quòd conductor ani- malis non tenetur, licet pereat, si illud onerauit secundum vires eius, & sicut fieri est consuetum, l. publici cursus, vbi Platea C. de cursu publico, lib. 12. num. 1. Greg. Lop. in l. 76. tit. 18. par. 3. glos. 3. Bart. in l. vnica. C. ne quid oneri publico imponatur, lib. 11. & in l. Paraphisum in fine, C. de cursu publi- co, & in d. l. publici, Salazar de usu, & consuet. cap. 2. num. 4. Arisim. Tepar. supra fol. 67. + Et omnia, quæ sunt de consuetudine, videntur in conuen- tionem deducta, l. circa, C. locati, l. quòd si nolit, §. quia assidua, ff. de adilit. edict. l. sed si prius, §. 1. ff. de aqua pluuiæ arcend. Bart. cons. 193. commune Lucii- gnani, nu. 2. 1. par. 1. fin. vbi DD. C. de fideiussor.

9 + Et in terminis, quòd similia animalia, quæ habentur ad conducendum, & laborandum in itineribus, si moriantur, præsumatur casu fortui- to mori, cui prouideri non potuit, interiri non probatur culpa in conductore, probat l. qui insu- lam, in §. qui mulas, ff. locati, vbi DD. quos sequi- tur Ant. Gom. 2. tom. variar. cap. 3. nu. 22. Cauale. decis. Finizan. 7. num. 22. & seqq. 2. par. pro quo Goarezus allegat l. final. ff. commod. vbi in for- tioribus terminis, scilicet commodato, quòd fit gratis, & recipientis gratia, hoc deciditur.

10 + Et quia dolum, vel culpam allegans interue- nisse debet probare, l. quoties, §. qui dolo, ff. de pro- bat. l. dolum, C. de dolo, l. meritò, ff. pro socio, Menoc. lib. 5. de presump. presump. 3. num. 125. & lib. 6. presump. 23. num. 12. Decisio Genue 8. num. 9. & decis. 76. num. 7. Et planum est, quòd similia animalia sunt morbis obnoxia, & sicut aliæ res debent perire: & cũ illarum domini ea habent pro suo lucro ad conducendum, & grauitèr fe- rant illa derinere, & alere otiosa in suis domibus; quinimò non sinunt illa requiescere, etiã quã- do redeunt ab aliquo longo itinere, non mirum si moriantur in eisdem itineribus, & in posse conductorum, quam in posse domini, + quòd

argumentũ à communiter accidentibus est mul- tum considerabile de iure, tanquam probabile, frequens, & vile, capit. 1. & ibi hos notant Car- dinal. Ioann. Calderin. Ioan. de Imola, Panormit. & Doctores de cleric. non resident. & bonus text. in l. deoquæ, & ibi tangitur per glos. ff. de legibus, & text. pulcher in l. quædam, §. simularios, ff. de edendo, & est glos. notabilis in l. meque natales, C. de probat. & ibi Cin. Bald. Salicet. & DD. not. & tan- git glos. in l. cum dotem, & ibi etiam Bald. C. de iure dotum, & glos. in l. eum, qui, in princip. ff. de public. & glos. in l. 1. C. de arbitr. Euerard. in loco, argum. à communiter accidentibus, in princip. Ale- xand. consil. 80. num. 3. lib. 4. & consil. 131. num. 17. lib. 5. Decius consil. 277. num. 7. & consil. 278. num. 3. Francisc. Beccius cons. 183. nu. 56. & con- sil. 215. num. 7. Craueta cons. 6. nu. 23. Ioan. Vin- cent. Honded. cons. 83. nu. 32. lib. 1.

Et casus prædictus, & non successisse mortem muli culpa dicti Ferdinandi Brauo, nec aleni- us ex suis famulis, constat ex depositionibus testiũ, quos iudicialiter examinari fecit in ciuitate Gra- natensi, + quorum depositiones etsi factæ fue- rint, parte aduersa non citata, in hoc, & simili- bus casibus efficiunt plenam probationem de iure, vt post Bart. in l. 2. num. 2. & 3. C. de naufrag. lib. 11. tradunt Bonacoll. in tract. equorum, quest. 16. & quest. 20. Alexand. cons. 146. viso themate, num. 3. volum. 6. Iacob. Patroc. cons. 46. num. 19. Francisc. Vegi. consil. 9. num. 3. Francisc. Tuntu- lus voto 6. num. 17. Caualecan. d. num. 23. Petrus Rauenna singul. 756. Teparus supra fol. 67. col. 2.

13 verbo conductor. + sicut in probatione naufragij possunt examinari testes, qui ei interfuerint, etiã absque citatione partis, l. 2. C. de naufrag. Abbas in cap. quoniam frequenter, num. 13. vbi Additio num. 14. vt lite non contest. Additio ad Bart. in l. cum hi, §. eam transactionem, ff. de transact. Felin. in cap. 2. limit. 4. de testibus, Hippol. singul. 24. & in l. de vnoquoq; casu 18. ff. de re iudic. decis. Tho- losana, vbi Additio decis. 447. Anton. Gabr. lib. 2. conclus. tit. de citat. conclus. 1. num. 336. & seq. Ioan. Crot. in tractat. de testib. vof. aggredior, nu. 24. Ioan. Garcia de nobilit. glos. 1. in princ. nu. 50. quòd procedit magis sine dubio in præfenti ca- su, cũ duo ex testibus examinatis Granatæ sint ratificati, citata parte aduersa in iudicio plenario, & alij duo nouiter examinati, qui omnes pro- bant casum mortis dicti animalis absque vlla culpa dicti Theaurarij, qui in specie declarât, quòd cũ profectus fuisset à ciuitate Conchenfi die 2. Iunij, moratus fuit vsque ad ciuitatem Regiam dies octo, in qua requieuit per alios quinq; dies, in quibus præfatus mulus extitit in hospitiõ ab- sique villo labore, & quòd sexto die profecti fue- runt versus ciuitatem Granatensem, nec ambu- lauit nisi octo leucas, & alijs diebus septem ad minus, & extitere alijs quinque diebus Granatæ, & in vltimo cepit illum morbus, ex quo perijt. Nec est considerabile dicere, quòd Georgius de Lesear in depositione, quam fecit Granatæ, de- clarauit, quòd requieuerunt in ciuitate Regia per dies septem: quia debet intelligi iuxta depo- Tom. 2.

sitiones aliorum testium de quinque diebus in- tegris, & parte illius, quò peruenere ad dictam ciuitatem, & eius, quò profecti fuere versus Gra- natam, + quia testes debent ad concordiam re- 14 duci, & eorum dicta saluari, cap. cum tu 16. de te- stibus, Alexand. cons. 143. quoniam abundè, num. 3. volum. 2. Bald. in l. in exercendis, num. 14. de fide instrumentor. idem Alexand. in l. diuortio, in prin- cip. ff. solut. matrim. num. 7. Bart. in l. 2. §. creditum, num. 6. & 7. ff. si cert. pet.

15 + Et quia testium dicta non sunt cauillanda, sed iuuanda, vt inquit Bald. in l. de quibus, colum. vltima, ff. de legibus, & in rubric. ff. de rerum diuis. Alexand. consil. 5. in casu, num. 12. lib. 1. & consil. 43. num. 35. lib. 4. Roland. à Valle cons. 33. visis, ac diligenter, num. 14. lib. 2.

16 + Et quia dispositio præfati Iudicis de Lesear debet intelligi iuxta depositiones aliorum testiũ, vt post Butr. cons. 46. col. 3. Imola cons. 47. col. 5. tradit Ioan. Casp. cons. 113. incip. Notarius, nu. 24. lib. 1. & quia aperte colligitur quàm modicè itinerarent, cũ à ciuitate Conchenfi vsque ad ciuitatem Regiã solummodò sint quinquaginta duæ leucæ, in quibus consumpserunt dies octo, + & quòd regulariter solet in similibus diebus 17 ambulari, & itinerari sunt octo, aut decem leucæ quolibet die, & hoc à iure nominatur, d. l. 1. vbi DD. ff. si quis cautionib. Rebuff. tractat. de priuileg. scholasticor. priuileg. 161. Bertach. in reperit. verbo dicta, Villalob. in commun. opin. eod. verbo, nu. 83. Ioan. Oroscius in d. l. 1. nu. 4. Azueued. in l. 20. tit. 7. lib. 1. Recopilat. per l. 18. cap. 2. eiusdem tit. Et ex his omnibus censeo, dictum Ferdinandũ Brauo, & eius fideiussorem esse absoluedos à præten- sione dicti Matthæi de Villanueua. Saluo, &c.

SVMMARIVM.

- 1 Minorum bona immobilia non possunt alienari per tutorem.
2 Minorum bona etiam cum causa, non alienantur sine decreto Iudicis.
3 Alienatio bonorum minoris, nec inter consanguineos, aut affines facta valet.
4 Minoris bona immobilia etiam cum ipsius utilitate, non alienantur sine decreto.
5 Minoris bona si alienentur sine solemnitatibus, alienatio non valet.
6 Minoris bona si nulliter alienentur, non transfer- tur dominium.
7 Alienatio vbi prohibetur à iure, prohibita est do- minij translatio.
8 Dominium sine causa non transfertur ex nuda traditione.
9 Minor sicut non potest alienare, ita nec alienanti consentire.
10 Minor potest vedire contra alienationem per ip- sum malè factam.
11 Minor petere potest pensiones domus malè alie- natae.
12 Impedito agere non currit prescriptio.
13 Contractus reprobatus non præstat iustam cau- sam præscribendi.

- 14 Qui contra iura mercatur non est in bona fide.
- 15 Bona si dei defectus impedit prescriptionem.
- 16 Tutor, & curator non possunt emere bona suorum minorum.
- 17 Tutor, & curator palam minorum bona emere poterant antiquitus, secus Hispaniarum iure.
- 18 Simulatio est de rebus difficilis probationis.
- 19 Simulatio, & alia difficilis probationis probantur coniecturis.
- 20 Adulterium secretò committi solet, & coniecturis probatur.
- 21 Presumptionibus probantur, qua directo probari nequeunt.
- 22 Probatio per coniecturas legales dicitur evidentissima.
- 23 Probationis verbum, non solum de eidenti, sed de coniecturali intelligitur.
- 24 Simulatio presumitur, si post contractum, per quem dominium transfertur, quis remanet in possessione.
- 25 Simulatio presumitur, si non possedit emptor, sed aliquis tertius.
- 26 Simulatio probatur, quando ineundi contractus gratia alia persona interponitur.
- 27 Simulatus contractus est nullius momenti.
- 28 Simulatus contractus habetur pro non facto.
- 29 Simulata confessio habetur pro infesta.
- 30 Contractus simulatus, non meretur nomen contractus.
- 31 Exceptio simulationis, & emptionis fraudulente est perpetua.
- 32 Alienatio nulla est etiam, quando res tota non est minoris, sed pars illius.
- 33 Decretum Iudicis necessarium si deficit, dicitur actus fieri clandestinè.
- 34 Clandestini actus habet presumptionem contra se.
- 35 Contrahentes sine solemnitatibus iuris, dicuntur esse in mala fide.
- 36 Contractus celebratus omiſsa forma, nullus est.
- 37 Alienatione prohibita, prohibetur omnis actus tendens ad translationem domini.
- 38 Alienatio facta contra prohibitionem expressam, est irrita, & nulla.
- 39 Prohibitio simplex alienationis, inducit presumptionem conservandi bona in familia.
- 40 Conditiones, & gravamina potest quis apponere in traditione rei suae.
- 41 Intellectus l. si creditor, §. fin. ff. de remiss. pignor.
- 42 Geminata prohibitio alienationis, est magis effectiva.
- 43 Indefinita verba prohibitionis alienationis, aequipollent uniuersali.
- 44 Alienationis prohibitio, quando est realis censetur perpetua.
- 45 Verbum perpetuamente, inducit perpetuam prohibitionem alienationis.
- 46 Verbum perpetuamente, intelligitur sine praesentione temporis.
- 47 Dilectio semper, est uniuersalis, & perpetuatatem continens.
- 48 Clausula in fine posita refertur ad omnia praecedentia.
- 49 Determinatio una respiciens plura determinat

- bilta pariformiter ea determinat.
- 50 Prescriptio censetur prohibita, quando alienatio fieri prohibetur.
- 51 Consequens qui vult, censetur velle omne antecedens necessarium.
- 52 Fideicommissum inducitur etiam verbis enunciatiuis.
- 53 Verba enunciatiua propter se emissa disponunt.
- 54 Fideicommissum reciprocum inducitur inter filias ex prohibitione alienationis, & substitutione superuenientium.
- 55 Intellectus l. codicillis, §. institutio, ff. de legat. 2.
- 56 Fideicommissum non solum temporale, sed perpetuum inducitur, quotiescunque constat de voluntate, & num. 57.
- 58 Fideicommissi substantia, essentia, & qualitas coniecturis inducitur.
- 59 Voluntas sola attenditur in fideicommissis, & n. 60.
- 60 Breuiloqua substitutio, aut fideicommissaria ex quibus inducantur.
- 61 Alienationis prohibitio inducit fideicommissum in casu contrauentionis.
- 62 Renunciare iuri suo quando aliquis possit.
- 63 Prohibitioni alienationis rei minoris, renunciari non potest.
- 64 Res iudicata pro veritate habetur.
- 65 Venire contra factum suum regulariter quis non potest.
- 66 Alienus nulliter potest contrahere alienationi.
- 67 Minoribus grauius lesis conceditur restitutio in integrum.
- 68 Minoris rem emens debet probare, pretium esse versum in illius utilitatem.

PRO.

Eleonora de Ouiedo Ciuitatis Conchenſis.

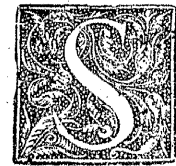
CONTRA

Alphonſum de Aluelda, Ciuem, & Decurionem ville Sancti Clementis, & Agnetem de Ouiedo.

ARGUMENTVM.

¶ Res immobilis, domus vè minoris si alienetur: alienatio erit nulla, praesertim si fuerit empta à tutore: & ex quibus colligatur simulatio: & probetur fideicommissum: & quando minor, qui nulliter alienauit, possit contra suum factum, & alienationem venire.

CONSILIVM CIX.

PROPOSITVM In factò, quòd dicta Eleonora est filia legitima Roderici Gonçalez de Ocaña, & Catharinae Sanchez eius vxoris, quaedamque habuit sorores iam vita functas: & quòd dictus Rodericus peregrè profecturus fecit quandam scripturam publicam, & authenticam in fauorem

VXO-

vxoris, & filiarum, donando eis magnam bonorum quantitatem, tam mobilium, quam immobilium, & inter ea domum quandam, quam vt à se relinquerebatur, permanere iussit cum melioramentis, si quæ fieri in ea contingeret, cum alienationis (in rem directis verbis) prohibitione, verbis geminatis confirmata, & substitutione fideicommissaria facta, vt pars sororis, si aliqua mori contingeret, superstitibus accresceret cum quodam grauamine perpetuò Mislarum, & cereorum, quos cereos coram Sanctissimo Sacramento accensos iussit poni die Iouis Sancti, ab hora, qua clauderetur Sacramentum, vsque ad sequentis diei Sacramenti reclusionem, & cum hoc onere à dicta Catharina Sanchez, & filiabus fuit acceptata donatio, & cum ab eis de validitate in discrimen adduceretur, conantibus ipsis domum vendere, idque contradicentibus Didaco de Ouiedo, & Syndico Monasterij Sancti Francisci Villæ Sancti Clementis, eorum pars obtinuit, sententia diffinitiuam, quæ in rei iudicata auctoritatem tranſijt validum vinculum, & gramamen declarante. Quo non obstante, & dicto Didaco de Ouiedo id sciens, qui amore habendi domum, quendam interposuit, qui quibusdam villibus mercibus, & cum magna lesione à dicta Catharina, & filiabus minoribus domum emeret. Simulatione hac, & personæ suppositione, prout factum fuit, & idè ad domus restitutionem, irrita alienatione non obstante, æquo agitur iure.

Primò, quia tempore, quo pratenditur alienationem istius domus, factam fuisse per dictam Catharinam Sanchez, Eleonora, & sorores eius minores, & parua ætatis erant sine discernendi sibi noxia, aut vtilia necessariò cõsilio, vnde domus alienari non potuit, & quoniam bona immobilia minorum nequeunt, nec debent alienari etiam per tutorem, aut curatorem, l. non solum, C. de pradijs minorum l. final. C. de rebus alienis non alienand. l. lex, qua tutores, C. de administratione, & periculo tutor. l. 4. tit. 5. part. 5. glof. 4. & generaliter bona minorum etiam cum causa nequeunt alienare sine decreto Iudicis, & alijs requisitis necessarijs, l. magis puto, §. ne passim, ff. de rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt, l. 59. & 60. tit. 18. part. 3. vbi Gregor. Lopez glof. 3. & 8. & idem in dict. l. 4. glof. 6. Bart. in l. alio, num. 13. ff. de alimentis, & cibarijs legatis, Roland. à Valle consil. 53. num. 6. & alijs, consil. 99. num. 7. volum. 1. Aleiat. respons. 164. nu. 6. & etiam si alienatio inter affines, vel consanguineos minoris fiat, l. 4. C. de pradijs minorum, vbi DD. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudicium, casu 171. num. 65. & imò & si esset ad eidentem minoris vtilitatem, vt per eum ibi num. 63. d. l. 60. tit. 18. part. 3. & nam aliqua deficiente ex dictis alienationis solemnitatibus, contractus est ipso iure nullus, d. l. magis puto, §. si hoc es, Antonius de Prato inter Martiannensia consilia, cons. 70. num. 168. lib. 1. glof. verbu rescissa est, in l. & si is, quem C. de pradijs minorum, Roland. à Valle consil. 7. quoniam rei, num. 16. & sequenti, vol. 3. Bellacomba inter communes Doctorum opin. ones, d. tit. C. de pradijs minorum, nu.

Tom. 2.

23. f. imò certum est, quòd quando alienatio bonorum minorum non valet, dominiū non transfertur, cum nulla sit transferendi causa, vt post Imol. cons. 98. in causa, qua vertitur, & l. cum hi, §. si Prator, ff. de transactionibus, tradit Decius cons. 56. viso consilio, nu. 5. tom. 2. Roland. à Valle cons. 33. viso consilio, num. 22. vol. 1. & quia vbi alienatio est à iure prohibita, impeditur domini translatio, d. l. vltim. C. de reb. alien. non alienand. l. non dubium, C. de legib. l. quem admodum, C. de agricolis, & censitis, lib. 11. Roman. cons. 321. incip. in casu proposita consultationis, num. 2. in fine, col. vltim. Roland. à Valle d. cons. 33. num. vltimo, & quia ex nuda, & simplici traditione sine causa facta non transfertur dominium, l. nunquam nuda, ff. de acquirend. rerum dominio, Bartol. in l. quod meo 18. ante num. 1. ff. de acquirend. possess. Roland. vbi proxime, num. 23. & qua forma minor alienare non potest, ita nec alteri alienanti prestare consensum, cum militet eadem ratio: & quia si secus diceretur, de facili fraus eueniret, vt post Bald. & Salicet. in l. 2. C. si aduers. donat. Barbac. in cap. si quis Presbyterorum, de rebus Eccles. non alien. & in cap. peruenit, de emptio. & vendit. Decius num. 9. in rubric. C. de pactis, & in l. aliud 120. in princip. num. 3. de regul. iuris, vbi Additio, Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 10. num. 69. & ita dicta Eleonora, quæ malè minor ætate existens alienauit, seu consensum matri alienanti prestitit, hanc poterit causam agere ad recuperandum domum malè alienatam, vt in l. 1. §. 1. l. magis puto, §. penult. ff. de rebus eorum, Parisius cons. 100. colum. 3. volum. 1. & sic ad fructuum, & ita domus pensionum recuperationem, l. si pradium, l. non solum, & l. pradiorum, C. de pradijs minorum, Roland. à Valle d. cons. 33. nu. 21. vol. 1. cum viginti ducatos domus prædicta quolibet anno pro mercedis pretio mereretur.

Et vltra quòd non est tantum tempus transactum à pratensa venditione istius domus, vt ex eo dici possit præscriptam esse, non potest modo aliquo præscriptio opponi: quia dicta Eleonora, & sorores eius eo tempore, & post multis annis ætate minore fuerunt, & omne hoc tempus ob impedimentum iuris resultans ex minori ætate debet deduci à tempore, quòd transactum fuit, & quia impedito agere non currit præscriptio, l. 12. in fine, C. de annali exceptione, Bart. in l. 1. §. si quis autem, ff. de iure actus, priuato, Roland. à Valle consil. 89. viso processu, num. 14. & sequent. volum. 1. Burgos de Paz cons. 37. num. 10. Roderic. Suarez allegat. 3. num. 2. [Solozan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 25. nu. 65.] & quia contractus reprobatum non dat instam præscribendi causam, l. vlt. §. si autem, C. commun. de legat. l. quem admodum, C. de agricol. & censit. lib. 11. cap. dudum lo primo, de decimis, Archidiacon. in cap. quia cognosimus 10. questio. 3. Tiraquell. de retractu conuentionali, §. 1. glof. 2. num. 35. & seq. & quia qui contra iura mercatur, non potest pretendere fe bonam habere fidem, cap. si quis deinceps 16. questio. 7. cap. 2. de rebus Eccles. non alienand. lib. 6. cap.

E 2

6. cap.

6. cap. qui contra 82. de regul. iur. eod. lib. d. l. quem adm. odum, C. de agric. & censit. Anton. de Burrio in cap. grauis, nu. 11. de restit. spoliat. Rebuff. tract. 15 de decimis, quæst. 13. nu. 85. † & sine bona fide prescriptionem non procedere, notissimum est, cap. 2. de regul. iur. in 6. cap. vigilanti, de præscript. Bart. in l. omnes populi, nu. 22. ad fin. ff. de iustit. & iure, Greg. Lop. in l. 54. tit. 5. part. 5. glof. 2.

Et quod in hoc casu bona fides defecerit, constat, quia Didacus de Ouedo, pater dictæ Aguetis, sciebat alienationis prohibitionem illius domus fuisse factam per Rodericum de Ocaña; pro cuius validitate totis viribus causam in hoc Tribunal tractauerat, vsque ad sententiam contra dictam Catharinam Sánchez, & quia erat tutor dictæ Eleonora, & cuiusdam sororis eius, quorum bona hæc de causa emere non valebat, † cum iure sit certissimum, tutorem, aut curatorem non posse minorum suorum bona emere, l. cum ipse, C. de contrahend. emptio. l. si in emptione, §. final. ff. eodem titulo, l. 4. tit. 5. part. 5. vbi Gregor. Lopez glof. 9. Anton. Gomez. 2. tom. variat. resolut. cap. 14. num. 33. versic. 5. Ioan. Gutierrez de iurament.

17 confirm. 1. part. cap. 40. in princip. † nam licet iure antiquo admitteretur, quando palam, & bona fide fiebat emptio, iure tamen nouiori nec publicè, aut occultè hoc eis licet, l. 15. tit. 5. lib. 5. Ordinam. hodiè l. 23. tit. 1. lib. 5. Recopilationis, & tradit vbi proximè Gregor. Lopez dict. glof. 9. vbi constat, contrarium facientibus per nam quadrupli imponi posse, si venditionem factam, & emptionem à tutore possit probari; quod probatum est in nostro casu sufficienter: quia testes deponunt, quòd emptio fuit in veritate facta pro Diacono de Ouedo, & si simulauerit, Petrum Martinez emptorem fuisse ad palliandum suam simulationem, & fictionem, & ita constat: quia in domo nunquam vixit dictus Petrus Marti-

18 nez, sed Didacus de Ouedo. † Vnde cum hiuulsi nodi simulationes clandestinè fieri soleant, & difficillis sint probationis, vti Menoch. tradit lib. 19 2. de arbitrar. iudicium, casu 116. num. 8. † per coniecturas probari possunt, vt in simili ex cap. cum in Diaconis, de usuris, tradunt Ioan. Andr. in cap. ex lit. eris, nu. 4. in fine, de iure iurando, Alexand. conf. 54. circa primum, nu. 3. vol. 3. & consil. 197. vñs dubitationibus, nu. 7. & 8. volum. 7. Decius conf. 54. nu. 13. & seqq. & conf. 589. nu. 3. 2. tom. Cæphal. conf. 189. num. 16. tom. 2. Gregor. Lopez in l. 40. tit. 5. part. 5. glof. 6. facit † in adulterio, quòd cū occultè, secretoq; latebris ad hoc quæ-

20 fitis committi soleat, præsumptionibus, & coniecturis probatur, cap. præterea, de testibus, cap. literis, cap. tertio loco, de probationib. Brun. in tract. de iudic. & tortur. 1. part. quæst. 4. num. 7. versic. item adde, Menoch. lib. 1. de præsumpt. quæst. 58. num. 3. Abbas in cap. final. nu. 1. de adulterijs, Iaso. in l. non dubium, nu. 32. & 34. C. de legibus, Alexand. conf. 89. in causa, & lite, nu. 12. volum. 6. † & in omnibus, quæ directò à communiter contingenti-

21 bus nequeunt probari, coniecturis, & præsumptionibus probari sufficiat, post Guidonem Papæ tract. de præsumpt. nu. 86. tradit alios allegans

Menoch. d. quæst. 58. num. 1. & 2. Ioseph. Ludouic. de præsumpt. conclus. vñs. Boerius decis. 101. nu. 8. & Paulus Castrenf. in l. admonendi, nu. 40. ff. de iure iurand. Tiraq. in l. si vnquam, verbo donatione largitus, nu. 160. † Nam probatio, quæ fit per coniecturas legales, dicitur euentissima, l. si tutor, C. de periculo tutorum, vbi glof. verbo ostendens, in fine, quæ singularis per omnes DD. ibi reputatur, l. & si scijsses, C. de administrat. tutor, l. 2. de suspectis tutoribus, l. licet Imperator, vbi lat. nu. 8. ff. de legat. 1. Tiraquel. in l. 7. conuubiali, nu. 164. † nam & verbum probationes, non semper intelligitur de euenti probatione, sed interdum etiam de coniecturali, l. Lucius, ff. de condit. & demonstrat. Bald. num. 24. in l. id, quod pauperibus, C. de Episcop. & Cleric. Alexand. conf. 24. nu. 6. vol. 2. & conf. 146. num. 1. vol. 6. & per Menoch. lib. 2. de arbitrar. iud. casu. 279. num. 2.

† Quare cum præsumptio vrgens simulatio- nis sit, quando post contractum, de cuius natura est dominium transferri, venditor in possessione remanet, l. sicut, §. superuacuum, ff. quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur, Bald. in l. 1. num. 6. C. de donatio. ante nuptias, Boerius conf. 11. nu. 24. Paul. de Castro in l. si falsum, num. 8. C. plus valere, quod agitur, Rota Auenion. decis. 67. num. 5. & decis. 129. num. 27. Roland. à Valle conf. 40. num. 31. vol. 2. inde Specular. lib. 4. tit. de donationib. in princip. num. 7. versic. ego dico, tenet, quòd si donator, vel is, qui alienauit diu post. & tunc eum instrumentum bona ipsa tenuit, nec apparet illum, in quem alienatio fuit facta, bona tenuisse, aut ex eis fructus percepisse, fraudem præcessisse præsumitur, argumento l. Proculus, ff. de probation. d. §. superuacuum, l. si colonus 31. §. 1. ff. de acquirend. possess. Rota decis. 2. de donationib. in nouis, num. 5. † ita eadem ratione simulatio præsumitur, quando non possidet ille, quem emittit scriptura ostendebat; sed alter tertius emere prohibitus. Nam vbi eadem iuris ratio militat, eadem debet iuris dispositio militare, l. illud, ff. ad leg. d. quiliam, l. à Titio, ff. de verbor. obligat. Bologna. inter Alexandri consilia, consil. 53. inuocat o. num. 3. vol. 4. Cæphal. conf. 84. quæmuis mihi, nu. 7. 1. tom. Atq; ita contractus iste verè simulatus est: † nam 26 simulatio interuenit dicitur, & probatur, quando ineundi contractus gratia alia persona interponitur, vt tradit Bald. in l. multum, nu. 4. C. si quis alteri, vel sibi, & ex l. mulier, §. si cum esset, ff. ad Senatusc. Velleian. Paul. Castrenf. consil. 109. vñs petitione, nu. 2. in princip. vol. 2. † & ideò nullus 27 momenti est contractus, quia simulatus, l. nuda, ff. de contrahend. empt. l. 2. C. plus valere, quod agitur, Parlador. lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 4. part. §. 5. nu. 10. † imò habetur pro non facto, 28 nec celebrato, vt tradit Specular. lib. 2. de confessionib. §. nunc videndum, num. 23. † dicens in 29 simulata confessione haberi debeat pro infecta, l. si non singula, in fine, C. si certum petatur, & l. si ex pretio, eodem tit. cap. per tuas, qui filij sint legitimi, l. contractus, ff. de actionibus, & obligationib. † nec contractus nomen meretur, l. simulata nu. 30 ptia, ff. de ritu nuptiar. l. emptor, ff. de aqua pluvia arcen-

arcenda, tradit Ripa in l. nemo potest, num. 65. ff. de legat. 1. Menoch. de recuper. possess. remed. 15. num. 183. Bart. in l. filias, C. de renouandis bis, que in fraud. creditor. Ripa respons. 5. num. 31. Et ita 31 hæc ex parte etià est exclusa præscriptio. † Nam exceptio emptionis fraudulentiæ, & simulationis est perperua, vt ex glof. verbo petendus, in l. si voluntate, C. de dotis promissione, tradit Bald. in cap. constitutionum Gallie, tractat. de remissio. contract. arcicul. vnico, glof. 19. num. 25. Cæphal. conf. 101. incipiente anno, num. 25. tom. 1. & consil. 163. Dominus Philippus num. 21. tom. 2. Carolus Ruin. consil. 130. in princip. lib. 1. Gozadin. conf. 28. num. 23. versic. octauo, † quæ omnia non solum obtinent, quando res alienata est propria minoris in totum, sed etiam quado ei cum alijs est communis, l. qui neque, in fine, ff. de rebus eorum, Berouius consil. 134. nu. 4. vol. 1. Roland. à Valle conf. 60. incip. clarissimi, nu. 59. vol. 4.

Et confirmatur pars hæc aduersus hanc irritam alienationem: quia cum fuerit de re minorum, & sine iuris solemnitatibus, succedit iuris certissima regula; † quòd semper vbi requiritur Indicij decretum, vt superioris auctoritas, si deficiat, dicitur actus clandestinè fieri, l. 1. vbi Bartol. num. 5. C. de prædij decurion. idem Bart. in l. 1. C. de bis, qui ex publicis rationibus mutuum pecuniam acceperunt, vbi glof. & glof. verbo clandestina 1. & 2. in cap. cum in prohibito, de clandestina deponatione, Felinus in cap. consuluit, num. 22. de officio delegati, Bartol. in l. non intelligitur, §. tacite, num. 1. ff. de iure fisci, Decius in l. quo tutela, §. clam, num. 1. ff. de regul. iuris, Anton. Corlet. singular. verbo occulte. † Contra omnia autem, quæ clandestinè sunt magna est fraudis, & simulationis suspicio, dicit cap. consuluit, Bald. in cap. si scripturam, num. 5. de fide instrumentor. Bart. conf. 137. statuto, num. 5. 1. part. Specular. lib. 4. tit. de donationib. num. 8. Iaso. in §. item si quis, num. 41. in- 34 fitur, de actionib. Menoch. lib. 3. de præsumption. præsumpt. 1. 22. num. 15. & 90. & alijs, Cæphal. in tractat. de simulat. præsumpt. 19. & quia secundū glof. in l. 1. verbo mala fide, C. de fide instrumentor. & iure bastæ fiscalis, lib. 10. † vbi non contrahitur cum solemnitatibus, aut ordinationibus requisitis à iure ciuili, vel municipal. contrahentes dicuntur esse in mala fide; † nam contractus omnia forma celebratus, est nullus, l. an inutilis, in princip. ff. de acceptilationib. Anton. de Butrio in cap. super eo 51. num. 6. de sentent. ex commun. facit sententia Alexandri in l. ex duobus, §. etiam si contra tabulas, num. 2. ff. de vulgari, quem sequitur Henricus de Bottis tractat. de synoda Episcopi, 3. part. artic. 1. num. 292.

† Facit etiam pro clariori iustitia dictæ Eleonora, quia cum esset prohibita alienatio prædictæ domus prohibitionem multum expressa, & clara in rem, & perpetuè prohibitus est omnis actus, per quem dominium transferretur, siue ad dominij translationem tendens, l. 1. in fine, C. de fur. do dotali, l. alienationis verbum, ff. de verbor. significat. l. final. C. de rebus alienis non alienand. De-

35 36 37

38 39 40 41 42 43 44

45 46 47 48 49 50

51 52 53 54 55 56

57 58 59 60 61 62

63 64 65 66 67 68

69 70 71 72 73 74

75 76 77 78 79 80

cus consil. 584. vñs prohibitionem, num. 11. volum. 2. l. non solum, C. de prædij, & alijs rebus minor. Gregor. Lopez in l. 43. tit. 5. part. 5. glof. 3. & dicta domo alienari prohibita, alienata tamen de facto, alienatio est nulla, vt latè probat Thom. Grammat. decis. 92. à nu. 1. † Nam quando quis 38 contra prohibitionem expressam rem alienat, irrita est, & nulla alienatio, l. cum pater, §. libertis, l. peto, §. fratre, ff. de legat. 2. cum alijs, de quibus nouiores in l. filius familias, §. Dimisio secundo, ff. de legat. 1. Burgos de Paz consil. 44. num. 3. Francisc. de Arctin. consil. 18. num. 2. † dicens, quòd pro- 39 hibitio simplex alienationis facta in vltima voluntate annullat omnem alienationem: quia prohibitio non alienandi, inducit præsumptionem conseruandi familiam, & in ea rem alienari prohibitam, vt ex l. Proculus, ff. de usufructu, cum alijs eradunt Iaso. consil. 4. num. 3. lib. 1. Cæphal. consil. 153. incipiente magnificus, num. 53. & 89. tom. 2. præcipuè cum dictus Rodericus de Ocaña filiabus domum reliquerit, sub conditione, ne domum alienarent, nec ipsa alienari posset, quia animaduerso, † quòd in suæ rei traditione qui- 40 libet potest conditiones, & grauamina pro voluntatis libito interponere, l. in traditionibus, ff. de pact. cap. quòd, de censibus, cap. Eleutherius 18. quæst. 2. Bart. in l. si tibi decem, in princip. in l. si intra 42. num. 1. ff. de pact. Ioan. Gutier. lib. 3. præctie, quæst. 84. num. 6. & consil. 1. num. 1. † in quo est 41 clara decisio, l. si creditor, §. fin. ff. de distract. pignori. vbi dicitur, quòd si creditor, qui habeat pignus, aut hypothecam bonorum sui debitoris in eius remissione fecit pactum, vt non liceret rem vendere, nec alienare, non poterit modo aliquo res alienari, ita Bart. ibi Angel. Fulgos. & communiter DD. idem Bart. commendans ad hoc illum text. in l. si ita quis, §. ea lege, num. 3. ff. de verbor. obligat. & plures alij relati per Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, nu. 18. præcipuè cum alienationis prohibitiò domus prædictæ inducta fuerit verbis geminatis, † nam geminata prohibitionis verba magis exploratam, & enixam testatoris voluntatem ostendunt, & cuiuslibet disponentis, l. Balista, ff. ad Senatusc. Trebellian. Decius conf. 584. num. 7. Cæphal. consil. 153. num. 32. & consil. 296. num. 25. tom. 2. Roland. à Valle conf. 28. num. 42. vol. 3. Mantica lib. 8. de coniectur. vltim. volunt. tit. 18. nu. 18. Menoch. lib. 4. de præsumption. præsumpt. 81. nu. 24. † Et cum verba prohibitiva alienationis sint indefinita æquipollent vniuersali, l. si pluribus, ff. de legatis 1. l. si plures, ff. de legat. 3. & vtrobiq; DD. Bartol. in l. Lucius, §. Semprom. a. num. 3. ff. de legat. 3. vbi ait, quòd si testator indefinitè alienationem vetat, alienans se hæredem prohibere, ne alienet, ad omnes hæredes illa prohibitio porrigitur, & etiam ad successores, sequitur Alexand. consil. 56. consideratis verbis, numer. 5. volum. 1. Burgos de Paz consil. 44. numer. 6. † quia cum dictus Rodericus de Ocaña disposuerit, quòd domus non alienaretur perpetuò alienationem inhiuisset existimandus est, l. vnum ex familia, §. sed si fundum, vbi Cuman. & Peralta d. l. peto, §. fratre, ff. de legat. 2. Cæphal.

81 82 83 84 85 86

87 88 89 90 91 92

93 94 95 96 97 98

99 100 101 102 103 104

105 106 107 108 109 110

111 112 113 114 115 116

117 118 119 120 121 122

123 124 125 126 127 128

129 130 131 132 133 134

135 136 137 138 139 140

conf. 259. num. 43. tom. 2. Burgos de Paz ubi pro-
ximè, num. 7. idque in nostro casu certissimum
est, cum in vna ex clausulis, quibus alienario do-
mus prohibetur, & Misfarum, & cereorum gra-
uamen adimpleri iubetur, ponatur verbum per-
petuante, y para siempre jamas. † Nam ex vir-
tute verbi perpetuante, inducitur perpetua pro-
hibitio non alienandi, & voluntas, vt iunctiuo
tractu domus in familia perpetuo remaneret, l.
codicillis 91. §. instituto. ff. de legat. 2. Iacob. de Bel-
louil. in authent. de restitutione fideicommissi, §. nos
igitur, col. ultim. versic. quaritur, collat. 9. Socin.
conf. 43. nu. 1. 2. & 3. vol. 1. Alexand. conf. 56. con-
sideratis verbis, num. 2. vol. 1. Iaso. in l. filius fami-
lias, §. Diui, l. leotur. num. 113. vbi Ripa nu. 112.
versic. tertio restringe. ff. de legat. 1. Decius consil. 23.
nu. 3. vol. 1. Molina lib. 1. de primogen. Hispanor.
cap. 4. num. 14. Couar. lib. 3. variar. cap. 5. num. 5.
Cæphal. conf. 14. nu. 35. lib. 1. Burgos de Paz iu-
nior q. 2. ciuili. num. 114. & seqq. Roland. à Valle
46 conf. 6. nu. 30. vol. 4. † Ex natura dictionis perpe-
tuante, quas intelligitur sine tempore præfinitio-
ne, l. si usufructus §. ff. de usufruct. legat. l. 2. C.
de diuers. rescript. i. purè §. §. final. ff. de doli except.
Alberic. in dictionar. verbo perpetuum, versic. 17.
Paz dict. q. 2. num. 116. Moron. de tregua. & pace,
q. 32. num. 3. Cæphal. conf. 268. bona. nu. 32. tom.
2. Cicero 4. in Catilinam ignem Vestæ perpetuum,
& sempiternum; † quod inuatur etiam ex dictio-
ne sempre, quæ ex propria natura perpetua, & v-
niuersalis est, l. 1. vbi Doctores ff. solur. matrimon.
salicet. in l. 1. C. quomodo, & quando Iudex, Boe-
rius decif. 158. num. 1. cum sequentib. Molina lib. 1.
de primogen. cap. 5. num. 32. Cæphal. conf. 40. incip.
diagnosica, num. 5. vol. 1. Marc. Ant. Eugen. consil.
81. num. 37. lib. 1. Roland. à Valle conf. 23. à num.
18. vol. 4. Cicero Tusculanar. question. quod sem-
per mouetur, id æternum est, idque procedere con-
stat, † quia clausula prædicta in fine est posita.
48 Vnde ad omnia præcedentia refertur, scilicet ad
alienationis prohibitionem, & implementū one-
ris, vt per Scribentes in l. transscriptura. ff. de legat.
1. Felin. in cap. eam, qua. col. 3. num. 4. de rescript.
quod p. o. regula tradit Alexand. conf. 66. vifo re-
samento, num. 3. vol. 2. Socin. iunior conf. 139. nu.
5. vol. 1. Roland. à Valle conf. 54. in presenti, num.
5. vol. 4. Mantica lib. 5. de coniectur. ultim. volunt.
49 tit. 1. num. 23. † Et quia vna determinatio respi-
ciens plura determinabilia, debet ea pariformiter
determinare, l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupill.
substit. Alexand. conf. 50. vifo instrumento, num. 3.
vol. 4. Menoch. lib. 4. de presumption. presumpt.
75. num. 3. & presumpt. 76. num. 4. Cæphal. conf.
67. num. 22. volum. 1. Marc. Anton. Eugen. consil.
50 48. num. 7. lib. 1. † Quare non potest opponi præ-
scriptio; nam quando, & quoties alienatio est
prohibita, est etiam prohibita præscriptio, Bart.
in l. vbi lex, ff. de usucapion. & alijs in locis, de
quibus per Roland. à Valle conf. 3. incipiente de ue-
nio, nu. 19. vol. 1. Ferdinandus Loazes in alleg. l. fi-
lius familias, §. Diui, nu. 101. ff. de legat. 1. Donat. à
Fina inter communes opinioniones Doctorum, lib. 6.
tit. 15. C. de instit. & substit. num. 207. Gregor.

Lopez in l. 10. titul. 26. part. 4. glos. 3.
Facit etiam, quod prædictus disponens indu-
xit quoad domum prædictam, & alia bona quan-
dam communionem, & societatem inter suas fi-
llias, ad effectum vt non diuiderentur, & com-
modius possent sustentari, & vt pars decedentis
alijs accretceret, quod viderit non potuisse in-
duci alia, quam fideicommissi via. † Et ita dice-
re debemus, dictum Rodericum induxisse fidei-
commissum successiuum, & reciprocum inter
suas filias, & decedentes earum: quia qui vult
consequens videri velle omne necessarium an-
tecedens ad illud, l. 2. ff. de iurisdic. om. iudic. l.
ad rem, & l. ad legatum, ff. de procuratorib. l. deni-
que, §. interdum, ff. de peculio legato, per quem in
casu simili fideicommissum probado hoc arguit
modo, Bart. in l. Centurio, versic. quæro vltimus, ff.
de vulgar. Decius conf. 584. vifa prohibitione, nu. 8.
tom. 2. & conf. 481. in casu, n. 4. † Et quia etiã ver-
bis enuntiatuis fideicommissum inducitur, vt
notat Bartol. in l. Pamphilo, in princip. ff. de legat.
3. & facit text. in l. fideicommissa, §. cum esset, & §.
hæc verba, eod. tit. Decius d. conf. 481. num. 4. † Et
quando verba enuntiativa sunt propter se emissa,
doctè resoluit Mantica lib. 8. de coniectur. vlti-
m. volunt. tit. 1. num. 7. & à fortiori in nostro ca-
su, in quo sunt verba dispositiva, per quæ fidei-
commissum inducitur, vt tradit Decius d. consil.
584. nu. 9. † Nam cum voluerit disponens, quod
domus alienari prohibita inter filias suas esset
communis, verba hæc præferunt, & significant,
quod inter eas fideicommissum sit, l. final. §. Lu-
cius, ff. de legat. 2. l. Lucius, in princip. ff. ad Senatuf-
consult. Trebell. l. vbi purè, §. te rogo, eodem tit. De-
cius d. num. 9. † facit text. in l. codicillis, §. instituo,
ff. de legat. 2. vbi inducitur fideicommissum
in domibus testatoris, si eas alienari non prohi-
bit, & vltra prohibitionem alienationis dispo-
nit, vt permaneret apud filios in perpetuum,
vt euenit in nostro casu, facit etiam text. in l. 1.
codicillis, §. matre, vbi per hæc verba habes filios
sororum, quibus relinquis, viderit impostum fidei-
commissum, & tale, vt eius virtute excludat-
ur frater, qui ab intestato vocatus, & venturus
erat, vt tradit Decius conf. 481. n. 4. tom. 2. † quia
non solum inducitur coniecturis fideicommissum
temporale, si de voluntate constet ex eis, vt
ex l. etiam hoc modo, & l. eo modo, de legat. 1. l. 2. C.
commun. de legat. l. cum proponebatur, in fine, l. qui
solidi, §. 1. ff. de legat. 2. l. licet Imperator, vbi Bart.
ff. de legat. 1. l. cum auus, ff. de condit. & demonstr.
Dec. d. conf. 584. nu. 1. Roland. à Valle conf. 18. in-
cip. ab hoc, nu. 16. vol. 4. Menoch. lib. 4. presumpt.
76. nu. 24. † Sed etiam perpetuum, vt constat ex
Socino conf. 43. num. 19. lib. 3. Pacilla num. 3. in
rubric. de fideicommiss. Mieres de maioratibus, 1.
part. question. 1. num. 3. Molina lib. 1. cap. 1. num.
7. & qui eos refert Menoch. de presumpt. lib. 4.
presumpt. 67. num. 7. versic. recedimus, circa finem,
† quia clarum est, quod si fideicommissi substans-
tia, & eius essentia potest coniecturis induci, fa-
cilius inducitur qualitas, quod sit perpetuum,
vt arguit Cæphal. conf. 188. Dominus Ambrosius
num.

num. 7. tom. 2. Mantica lib. 10. de coniectur. tit. 1.
nu. 2. † nam sola voluntas seruatur in fideicom-
missis potius quam verba, l. penult. ff. de legat. 1.
l. fideicommissa, §. item si quis in fru. ff. de legat. 2.
l. 3. §. conditio, ff. de olim. & cibari. legat. l. cum vi-
rum, C. de fideicommiss. Roland. à Valle conf.
6. magnificus, num. 10. & conf. 23. num. 30. vol. 4.
60 Menoch. lib. 4. presumpt. 23. num. 3. † & ita Alex.
conf. 100. vifa parte testamenti, num. 5. vol. 4. re-
soluit, quod fideicommissorum materia in tan-
tum est fundata in voluntate defuncti, & dispo-
nentis, vt per quælibet verba, aut quascunq; con-
iecturas, aut præsumptiones patere possit, suffi-
ciat ad inducendum fideicommissum, d. l. 2. C.
commun. de legat. l. vnum ex familia, §. fin. ff. de legat.
2. l. fideicommissa, §. hæc verba, l. nutu, ff. de legat.
3. l. mulier, ff. ad S. C. Trebell. lal. conf. 52. col. 5.
lib. 3. & alij adducti per Marc. Ant. Natta in addit.
ad Alex. proximè.
Et hoc minus dubitabile redditur inspecta clau-
sula institutionis, vbi dictus Rodericus iussit, par-
tem attinentem cuiuscunq; filiarum, si sine libe-
ris morerentur, alijs debere accrescere, † ordine
breuiloquo substitutionis succedente casu, quo
etate minores morerentur, iuxta l. 13. tit. 5. par. 6.
aut fideicommissi reciproci, per Mantica lib. 7. de
coniect. ultim. volunt. tit. 5. n. 1. & 16. l. Tertia Seyo
89. §. Seya liboris, ff. de legat. 2. Aluarado lib. 2. de
coniecturata mente defuncti, cap. 2. §. 1. n. 12. & ita
tam ratione dicti fideicommissi, quam cessionis
productæ per dictam Eleonoram in eius fauorem
factæ per Catharinam Sanchez matrem eius, de
omni iure sibi ad huiusmodi domum comprehen-
di per mortem aliarum filiarum, apparet satis de
legitimo, & pleno iure dictæ Eleonoræ ad vincen-
dum in hac causa.
† Confirmatur etiam, quia sola prohibitio nõ
alienandi inducit fideicommissum in casu, quo
prohibenti contraueniatur, & impeditur do-
mum transmissio, l. filius familias, §. Diui, vbi So-
cin. iunior num. 29. ff. de legat. 1. Alexand. in l. qui
Roma, §. cohæredes, ff. de verbor. obligat. Decius
conf. 481. in casu, de quo num. 7. Cæphal. conf. 293.
Testatrix nu. 1. tom. 2. Menoch. d. lib. 4. presumpt.
189. nu. 109. hic autem per irritam alienationem
factam obtinet, & non solum id procedit in alie-
natione partis, quæ à principio vnicuique relin-
quitur, quàm est alienare prohibitus, l. pater fi-
lium, §. quindecim libertis, ff. de legat. 3. Cæphal.
conf. 259. num. 69. tom. 2. sed etiam in parte ali-
cui obueniente ex iure accrescendi, vt tradit late
Mantica lib. 10. de coniectur. ultim. volunt. tit. 5.
num. 17.
Nec obstat dicere, quod quando dicta Eleo-
nora, & sorores eius minores ætate existentes
alienationi irritæ quendam assertum præstiterunt
consensum, renunciarunt fauori suo, † quod li-
cere prima videretur facie, ex vulgari regula l. ff
quis in conscribendo, C. de pact. quia nullius mo-
menti est, † cum prohibitioni factæ propter mi-
norem ætatem (& ita ne res minorum alienen-
tur, aut ipsi eas alienent) renuntiare nequeat, glos.
verbo non potuerunt in l. 2. C. de usucap. pro em-

ptore, Bart. in d. l. filius familias, §. Diui, num. 2. ff.
de legat. 1. Aretin. conf. 23. diligenter, & matre
consideratis, versic. venio ad secundum, Dec. consil.
386. incip. licet in controuersijs, num. 4. tom. 2.
præcipue cum vinculum, & grauamen fuerit va-
lidum declaratum sententia diffinitiva huius Tri-
bunalis in rem iudicatum transacta ad instantiam
dicti Didaci de Ouedo, † quæ pro veritate ha-
berur, l. ingenuum, ff. de statu hominum, l. 1. ff. de
re iudic. l. res iudicata, ff. de regul. iur. Cæphal. conf.
272. in factis, n. 76. tom. 2. Roland. à Valle conf. 98.
n. 2. vol. 2.

† Nec obstat dicere, Eleonoram venire non 66
posse contra factum suum, quod fuit in istius
domus alienatione consentum præstitisse, luscit,
C. de action. & obligat. l. post mortem, vbi Bart. ff.
de adoptionib. facit l. in diem, vbi DD. ff. de aqua
pluuia, l. quoties, C. de fideicommiss. proprius text.
in cap. Titius propè finem si de feud. defunct. content.
sit inter domi. & agnatos vassalli, in vrb. feudor.
Cæphal. conf. 30. n. 31. vol. 1. quia cum agatur de
rescindenda alienatione, quæ prædictis ex causis
est nulla; † succedit regula generalis, & certa, 67
quod qui alienauit, potest contrauenire proprio
facto, & restocare alienationem ipso iure nullam,
vt tradit Thom. Grammat. decif. 93. n. 1. & 3. Cæ-
phal. conf. 272. n. 54. iuncto cap. si quis Presbytero-
rum, de reb. Eccles. non alienand. & traditis per Me-
noch. de recup. possess. remed. 9. n. 120. & seqq. Pi-
nell. in l. 1. C. de bon. matern. 3. par. n. 73. Io. Gutier.
lib. 3. practicar. q. 41. à n. 6. & seqq. & rationè red-
dunt Bart. in d. l. post mortem, Aretin. in princ. n. 5.
instit. quibus alienare licet, vel non, Io. de Anan. vif.
47. n. 12. & 13.

Et cum latio, quæ in istius domus alienatione
interuenit, fuerit in excessiua quantitate vltra di-
midiam iusti pretij, & euenit tempore, quo
dicta Eleonora, & sorores eius, ad quas omnes
domus pertinebant, tam ex capite minoris ata-
tis, quàm lesionis, & alienationis prohibita, do-
mus debet eidem Eleonoræ restitui: † quia mi-
noribus grauius latis datur restitutio in integrum
etiam post 40. annos, l. vltima in fin. C. in quibus
causis in integrum restitutio necessaria non est, Ca-
rol. Ruin. conf. 143. nu. 16. lib. 4. & conf. 103. col.
vltim. lib. 5. alij, quos refert, & sequitur Marc.
Anton. Eugen. conf. 1. n. 94. lib. 1. præcipue quod
ex paruo pretio pro domibus dato non fuit ali-
qua vtilitas dictis minoribus, imò earum mater,
vt alia bona perdendo consumpsit, † & iuris cer-
tissima est resolutio, quod rem à minore emens
debet probare pretium fuisse versum in vtilita-
tem eius, l. 3. C. quando ex facto tutoris, Cardin. in
elem. 1. q. 30. de reb. Eccles. non alienand. Decius in
l. ciuitas ad finem, ff. si cert. petat. l. 59. tit. 18. par. 3.
vbi Gregor. Lopez quibus de causis mihi vider-
tur de iustitia, debere domum restitui Eleonoræ,
vt eam in proprietate, & possessione sibi habeat,
& impleat onera Misfarum, & alia pia, quæ Ro-
dericus pater eius impleri iussit, & quæ cau-
sa dictæ alienationis irritæ impleri desierunt.
Saluo, &c.

- 1 Diffamare statum ingenuorum errore, aut malitia periniquum est.
- 2 Maledicis, qui nec propriae existimationi, nec aliorum fama parcunt, credendum non est.
- 3 Sanctum nihil tam est, quod calumnia tentare non audeat.
- 4 Sufurro, & criminator abominabiles sunt apud Deum.
- 5 Libellis clanculum porrectis fides adhibenda non est.
- 6 Auditis malis nemo debet moveri, quia saepe perperam diffaminantur.
- 7 Nomina, & cognomina inuenta ad cognoscendos, & discernendos homines.
- 8 Nomina solent ad libitum imponi, & de illis non est curandum.
- 9 Nomina nuda non sunt in consideratione.
- 10 Nominis sola similitudo ad confirmandam, cuiusque originem satis non est.
- 11 Nomen simile proprium, & appellativum non probat identitatem personae.
- 12 Nomen, quod potest pluribus competere, non redit rem certam.
- 13 Identitas personarum non probatur ex nomine, & cognomine, nisi etiam probetur esse eosdem, qui descripti sunt in instrumento.
- 14 Amicitia specialis nominis obscuritatem declarat, nisi sint plures eiusdem nominis, & amicitia.
- 15 Identitas nominis non infert necessario identitatem corporis, quando per alias circumlocutiones potest apparere, quod idem corpus non sit.
- 16 Identitas rei, vel persona debet probari ab eo, qui se fundat in ea.
- 17 Identitatem persona non probant succumbet.
- 18 Probatio debet esse certa, alias non relevat, non solum in odiosis, sed in favorabilibus, & num. 19.
- 20 Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.
- 21 Incertitudo resultans ex duobus eiusdem nominis, efficit, ut neutri deferatur tutela.
- 22 Institutio desinit, si propter nominum pluralitatem non potest constare de corpore instituti.
- 23 Nomina rerum propria saepe conveniunt rebus diversis.
- 24 Incertitudo persona propter diversos eiusdem nominis, & cognominis non obest, imò relevat in materia nobilitatis, & puritatis sanguinis, ne quis excludatur à rebus qualificationem requirentibus.

ARGUMENTVM.

¶ Quale debeat esse æquum, & Religiosum iudicium Dominorum Regij Consilij Ordinum, & aliorum, qui habent iudicare de informationibus captis super nobilitate, & puritate sanguinis, si occurrerit æquivocatio aliqua, ut atolet in similibus super nomine, aut cognomine.

¶ Illud in primis præsupponendum est iuxta gravitatem materiae, quod Imperatores in l. 5. C. de ingenuis manumissis, periniquum censuerunt diffamari statum ingenuorum, seu errore, seu malignitate quorundam, & sunt enim quidam ita maledici, qui nec propriae existimationi, nec aliorum fama parcunt, quibus credendum non esse, constat ex l. 1. cui, §. ijdem, ff. de accusat. Carol. Ruin. conf. 146. incip. magnificè, & clarissime, num. 3. vers. quia, ex quo confueverunt, vol. 5. & ex cap. qualiter, & quando loquendo de accusat. Salic. in l. ea quidem, num. 104. C. eodem tit. Ioan. Turrius inter consil. crimin. Ziletti conf. 31. incip. altissimi, n. 47. vers. nam opus est, volum. 2. Polydor. Ripa tract. de notur. tempore, cap. 67. num. 11. facit cap. deteriores, & cap. merito, 6. q. 1.

¶ Nam, ut dixit Nicetas Choniates lib. 2. Historiar. in vita Manuelis Comneni, pag. mibi 89. Omnes ad nocendum sunt proliuiores, nihilque tam sanctum est, quod calumnia tentare non audeat, cui consonat illud Annae Senecæ lib. 2. ad Serenam, quod in sapientem non cadit iniuria, cap. 3. Nihil in rerum natura tam sacrum est, quod sacrilegiis non inueniat, [& Imperat. Iustiniani in Auth. de tabellionib. colat. 4. nihil inter homines sic est indubitatum, ut non possit licet aliquid sit valde iustissimè] tamen suscipere quandam sollicitam dubitationem, ut obseruat Larrea decisi. 100. n. 1. Quare Iaso. conf. 167. n. 2. vol. 4. ex sententia Comici inquit, nihil esse adeo sanctæ dictum, quod male narrando, & male intelligendo, non possit depruari, En. Syluius epist. 81. sunt homines ad suspitiones malas prompti, & ad criminandum magis quam laudandum nati,] contra quos est illud Leuitici cap. 19. ¶ non eris criminator, nec sufurro in populo. Et Prouerbior. cap. 26. verba sufurrorum, quasi simplicia, & ipsa perueniunt ad intima ventris. Et ibi: Cui defecerint ligna, extinguetur ignis, & sufurrone subtracto iurgia conquiescunt. Ecclesiastic. cap. 5. 27. & seq. ¶ multi enim clanculum porrectis libellis aliorum famas denigrare conantur, quod quam iuribus aduerferur, constat ex cap. inquisitionis, §. tertia dubitatione de accusationib. vbi dicitur: Nec ad petitionem eorum, qui libellum infamationis porrigunt in occulto procedendum est ad inquisitionem super contentis ibidem criminibus faciendam, per quem text. notant ibi Doctores, quod schedulae, quæ dantur in occulto, non debent mouere Iudicem ad inquirendum, ita Io. Andr. ibi n. 6. Anton. de Burrio n. 22. Abb. in 2. notab. n. 4. Io. de Anania n. 2. Francisc. de Aret. n. 6. Felin. 1. notab. 2. & probat lex vnica in fin. C. de famosis libellis, Ceual. lib. 3. praet. quæst. q. 821. n. 20. & seq. vbi etiam obseruat illud Traiani ad Plinium inter eius Epistolas lib. 10. epist. 102. sine Auctore verò propositi libelli nullo crimine losum habere debent, nam, & pessimi exempli, nec nostri seculi est, Masrill. de magistr. lib. 6. cap. 2. num. 47.

[So-

[Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 8. n. 37. Salzedo ad l. 64. tit. 4. lib. 2. Recopil. n. 2. & 17.]
 ¶ Siue moqueantur tales maledici malis auditis multoties perperam disseminatis cõtra id, quod habetur in cap. si quid 86. distinct. cap. in cunctis, & cap. quamuis 11. q. 3. cap. indicantem 30. q. 5. nam ut dicit Euaristus Papa epist. 2. Mala audita nullum moueant, nec passim dicta absque certa probatione quisquam vnquam credat, sed ante audita diligenter inquireat, ne præcipiendo quicquam aliquis agat, vt non immerito de contrario doleant Petrus Cenedo lib. 3. collectan. 6. & Io. Petrus Bimius conf. 398. n. 30. Segura Daualos lib. 2. direct. Iudic. Ecclesiasticor. cap. 14. à n. 24. Lucas de Penna in l. Tribuni, C. de re milit. lib. 10. Ioan. Francisc. de Ponte de potest. Proreg. tit. 12. nu. 19. [Salzedo vbi proxime, n. 14.]

¶ Quare licet nomina, & cognomina inuenta fuerint ad cognoscendum, seu discernendos homines, l. ad recognoscendos, C. de ingen. manumiss. l. si quis seruum, §. si inter duos, ff. de legat. 1. l. 1. in l. si quis in fundi vocabulo, n. 2. vbi Alciat. n. 15. eod. titulo, §. si quis in nomine, instit. de legatis, in auth. de consubstitu. §. si quis, collat. 8. quod tenet etiam Aristoteles 4. Metaphisicor. & Marc. Tull. lib. 2. de inuentio, dicens, nomen esse, quod vnicuique personæ datur, quo suo quoque proprio, & certo vocabulo appelleretur, l. idem Pomponius, §. si plures, ff. de rei vend. dicens: Ad quid enim nomina, nisi vt per ea significentur res, de quibus sentiunt, qui loquuntur, l. Labeo 7. ff. de supellestili legata, Bald. in l. vnica, num. 2. C. de mutatione nominis, Angel. in l. hac consubstitutissima, n. 1. C. qui testam. facer. possunt, Hieronym. Grattus respons. 16. num. 18. volum. 1. Anton. Faber lib. 6. rationalium, tit. 1. super d. l. idem Pomponius, Menoch. lib. 3. præsumpt. 64. n. 1. & conf. 173. n. 5. lib. 2. Roland. Cauagnol. in obseruat. legalib. in primum librum consiliorum, eiusdem Menoch. super conf. 40. nu. 23. Aloys. de Leo in l. procurator, n. 19. C. de edendo, idem Cauagnol. ad decretum 7. antisferrati, §. 5. num. 6. Bellamer. conf. 38. n. 9. Anast. Germon. tract. de indultis Cardinalium in inscriptione, §. Hieronymus, n. 4. ¶ cum tamen nomina soleant imponi ad libitum, nõ est de nominibus curandum, vt sunt verba Bart. in rubr. n. 2. vbi Curad. Seytell. n. 7. ff. solut. matrim. idem Bart. in l. Imperatores, §. item rescripserunt, ff. ad municip. & de incol. d. l. 1. vbi Di. C. de mutatio. nomin. Io. Bapt. Magon. de re. patrocinand. ratio. cap. 1. n. 15. Corneus conf. 145. n. 4. vol. 1. Bartholom. Socin. conf. 63. n. 2. lib. 2. Bened. Capra in suis regul. tract. substitutionum, n. 23. Marc. Antonin. lib. 2. resolut. 82. n. 8. ¶ nuda enim nomina non esse in consideratione, tradit Paris. conf. 49. n. 39. vol. 4. per text. in l. 2. §. sed si sint, ff. ad S. C. Tertullian. & in §. sed hac solemnia, inst. de verbor. obligat. vnde pulchre Iurisc. consultus Papyrius in final. §. vltimo, ff. ad municip. & de incol. dixit, ¶ solam nominis similitudinem ad confirmandam cuiusque originem satis non esse, Francisc. Vegius conf. 9. n. 8. dicens: Non dicitur constare de nomine certo Stephani etiam per confessionem illius, qui sic nominabatur, etiam in præiudicium ipsius confu-

rentis, per text. in l. non epistolis, & l. nõ nudis, C. de probationib. Christophor. Torniol. conf. 38. nu. 22. dicens post Decium conf. 400. col. 3. in fine, n. 8. & Aymon Craucta conf. 35. nu. 5. & conf. 146. in fin. n. 7. quod coniectura, & præsumptio nominis cedit veritati, quæ apparet, Io. Francisc. Purpurat. in l. certum, n. 6. ff. si cert. petatur, comprobat Casar Barz. decisi. Bononi. 41. n. 18. ¶ Imo quod plus est nomen simile etiam proprium, & appellativum non inferre, nec probare identitatem personæ, post Bart. in l. demonstratio falsa, ff. de condit. & demonstrat. tradit Philippus Corneus conf. 143. nu. 12. vol. 2. eam rationem subiungens, quod in eadem terra, & castro plures solent reperiri eiusdem nominis, & cum nomina sint cõuenientia pluribus, non inferunt identitatem respectu vnus, sequitur Philippus Decius conf. 36. incip. pro tenui, n. 4. in hæc verba: Quia non constat, illum esse Gratianum Dati Notarium, qui fuit rogatus: nam potuit esse alius eiusdem nominis, & cognominis, vt in simili in notabili questione tradunt Cardinalis, & Dominus Abb. in cap. cum Ioannes de fide instrum. col. fin. vers. sed extra, gloss. quæro, vbi dicit, quod si duo sunt in instrumento descripti pro testibus, puta Andreas, & Bartholomæus, eorum cognomine expresso, postea instrumentum falsum dicitur, & duo producantur ijdem nominibus, sed negans se interuenisse in tali instrumento, hoc non sufficit ad reprobationem instrumenti, quia non est probatum, illos esse eosdem, qui sunt descripti in instrumento: nam possunt alij esse, qui ijdem nominibus vocarentur: & ita probatio non concludit, repetit idem Decius conf. 101. num. 2. vers. vnde, & plures alij relati per Aymon Crauct. conf. 169. incip. opponitur contractes, Platea in l. omnis, num. 5. C. de indic. lib. 10. Anton. Faber lib. 4. tit. 14. C. de probation. diffinit. 34.

¶ Quod comprobatur per Ioseph. Mascard. 12 de probation. conclus. 503. nu. 18. vol. 1. dicentem, quod solum nomen, quod pluribus potest competere, non reddit rem certam, vt colligere est ex l. hac consubstitutissima, C. qui testam. facere poss. cum alijs adductis à Bart. in d. l. demonstratio, post n. 18. vers. si verò probationes, & tunc illi, qui vult tueri hanc demonstrationem, incumbit onus probandi, de tali corpore fuisse cogitatum. Io. Annibal in rubr. n. 219. ff. solut. matrim.

¶ Et magis in terminis probat idem Mascard. 13 conclus. 875. num. 2. vol. 2. vbi limitando conclusionem de qua num. 1. quod identitas personarum debeat probari per nomen, & cognomen illius personæ, de qua agitur, dicit conclusionem non procedere, quando essent alij eiusdem nominis, quia tunc non sufficit constare de nomine, & cognomine, sed debet articulari, & probari, illos esse eosdem, qui descripti reperuntur, veluti in instrumento, vel alia scriptura; adducit in comprobationem Deciam, & alios supra allegatos; & Philippum Corneum in alio conf. videlicet 146. col. 2. vers. nec probatur identitas, lib. 3. sequitur, & comprobat Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 15. num. 39. & duobus seqq.

¶ Et

- 14. † Et licet specialis amicitia nominis obscuritatem declaret, vt per Roman. in l. hered. palam. n. 5. ff. de testam. quem sequitur Cardin. Mantic. de ob. test. vltim. volunt. lib. 4. tit. 6. n. 3. & ante eos Barr. in l. duo sunt Titij in fin. ff. de testam. tutel. vbi ait, incertitudinem ex amicitia, vel alijs declarari, Surd. conf. 378. n. 17. tom. 3. Iaso. in l. qui Roma. §. Seia, n. 11. ff. de verbor. obligat. respondet Petr. Bimius conf. 2. n. 21. vol. 1. ibi: Et si dicatur, quid igitur faciet adiecta qualitates, qua earum vis erit nonne res ipsa magis demonstratur, assert enim, vt nomen appellatiuum alias aptum ad comprehendendum maiorem numerum personarum, de minori numero praedicetur sed cum adhuc id incertum relinquitur, non poterit dici nomen proprium, quod certum, & minima dubium non est, ex text. insigni in l. si ita legatur, ff. de rebus dubijs, vbi si fiat legatum Sempronio amico suo, & sint duo eius nominis aqua charitate comitibus, legatum vitabitur. Idem si fiat duobus, vel tribus, qui sunt eiusdem nominis, ratio videtur optima: quia licet persona satis videatur demonstrata adiectione proprii nominis cum illa qualitate amicitiae, tamen cum illud nomen, illaque qualitas adiecta conueniat, & alteri, redditur incerta persona, & ideo legatum vitatur. Vnde dixit Alexand. Raudens. variar. resolat. cap. 36. n. 10. † quod identitas nominis non infert necessario identitatem in corpore, quando per alias circumlocutiones potest apparere, quod non sit idem corpus, ex Anchar. in cap. significante, nu. 19. fol. 19. de rescript. Marian. Socin. conf. 64. n. 5. volum. 4.
- 16. † Et est ratio, quia identitas rei, vel personae est probanda ab eo, qui eam allegat, & in ipsa se fundat, Felin. post Abbat. in c. auditis de prescript. lat. & Moderni in l. 2. C. de bonor. posses. secundum tabul. Purpur. conf. 414. n. 8. conf. 434. n. 7. & conf. 503. n. 14. Crauet. conf. 112. n. 3. & conf. 198. nu. 4. Peregrin. de fidei commiss. art. 44. n. 43. Surd. decif. 55. Afflic. decif. 23. n. 3. in princ. Magon. decif. Lucens. 21. n. 9. Cornes conf. 144. post n. 11. lib. 4. Ludouic. decif. Rotae 95. n. 5. † alias succumbit, qui specificè non probat identitatem personae, Signorol. conf. 16. n. 5. Crauet. off. 294. sub n. 4. vnf. stud. argumentum, Berret. conf. 9. n. 32. & seq. Surd. decif. 336. nu. 22. Et hoc ratione incertitudinis, † cum probatio debeat esse certa, alias non releuet, cap. in presentia de probat. l. certum, ff. de confess. l. si fuerit, ff. de rebus dub. † non solum in causa odiosa, sed etiam in causa fauorabili, Vinc. Honded. conf. 31. n. 33. & conf. 39. n. 19. tom. 2. Paris. conf. 19. n. 27. lib. 3. & conf. 23. n. 243. lib. 1. Ruin. conf. 49. n. 4. lib. 4. Natta conf. 673. num. 20. Mascard. de prob. conc. 472. n. 9. Surd. conf. 5. n. 47. lib. 1. Steph. Gratian. decif. Marchia 4. nu. 55. ex quo processit vulgariū iurū regula, † quod non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, Iacob. Gall. conf. 126. n. 15. l. non hoc, C. vnde legitimi, 10. Anton. Bellon. conf. 1. num. 64. Ioan. Perr. Bimius conf. 269. num. 16. & conf. 281. num. 15. Frederic. de Sen. quæst. 117. num. 5. Roland. Capagnol. ad decret. 11. Montisferrati, num. 85. & ad decret. 72. num. 29. Ripa respons. 17. de rescript. nu. 4. Beccius conf. 194. n. 14.

† Facit in comprobationem, text. in l. duo sunt Titij 17. de testament. tutel. vbi propter incertitudinem, quæ resultabat ex duobus eiusdem nominis, nulli eorum decernitur tutela a testatore iniuncta, l. tutor incertus, ff. eodem titulo, & vtrouique Gloss. & DD. qui inferunt ad alia similia, Bimius d. conf. 2. n. 23. Angel. in l. in tempus 62. §. quoties, n. 1. ff. de heredib. inst. vbi ait, † quod si propter pluralitatem nominum non potest constare de corpore, institutio deficit in substantia: quia nominis eiusdem pluralitas obscuritatem inducit, idem Angel. in l. quilibet 30. num. 4. ff. de verbor. oblig. vnde Petr. Philipp. Corn. conf. 123. n. 4. vol. 1. dixit, † quod nomina rerum propria saepe conueniunt diuersis rebus, praecipue in poenalis, & odiosis, l. idem Pomponius 5. §. si plures, ff. de rei vend. vbi dicitur: Si plures sint eiusdem nominis serui, puta plures Evotes, nec appareat, de quo actum sit, Pomponius dicit, si plures sint, condemnationem, Anton. Faber lib. 6. titulus iur. tit. 1. §. 5. pag. 400.

† Et ne desit in proprijs terminis decisio hoc determinans, habetur inter decisiones Sacrae Rotae Romanae coram D. Alexandro Ludouisio, qui postea fuit Summus Pontifex Gregorius XV. decif. 445. quæ etiam reperitur apud Prosper. Farinac. decif. 277. tom. 1. par. 2. vbi postquam probauerat, quod puritas non est positiuè probanda per admittendum; sed eius impuritas debet à contrario probari, concludit, quod incertitudo personæ, eo quod reperiebantur duo eiusdem nominis vitabat probationem, taliter quod non poterat dici probata impuritas sanguinis, quæ videbatur inferri ex regifris Sancti Officii, non obstante, quod in nominatione ascendentium appouissent nomen cuiusdam Gundisalui Sanchez de Vbeda, & in regifris sancti Officii fuisset repertus quidam eiusdem nominis, & cognominis, qui fuerat poenitentiam passus per Tribunal sancti Officii. In cuius comprobationem plura adducit Oliuerius Beltramin. in annotatis ad dictam decif. Rotae Ludouisij, [Noguerol. allegat. 25. num. 311.] Et cum fundamenta possint penes eos videri, breuitatis causa omittuntur.

SVMMARIVM.

- 1. Domus relicta cum onere aliquo pio, cum ipso potest vendi, regulariter.
- 2. Alienationis prohibitio geminata impedit dominij translationem.
- 3. Alienare rem vetans, censetur fideicommissum inducere.
- 4. Alienationis prohibitio, si est realis, durat perpetuo de vno in alium.
- 5. Pater semper censetur propriam sobolem preferre alienæ.
- 6. Patres naturali ratione prospiciunt liberis suis.
- 7. Litigiosa res alienari non potest.
- 8. Litigiosa dicitur res effici, quando agitur de dominio illius.
- 9. Litigiosi vitium inducitur litis contestatione.

- 10 Litigiosa res transit cum suo vitio ad quemcumque.
- 11 Litigiosa rei alienatio censetur facta dolo, & fraude.
- 12 Litigiosam possessionem occupans non dicitur possessor.
- 13 Litigiosa rei alienatio dicitur attentata.
- 14 Realis censetur actio respectu rei deducta in iudicio.
- 15 Actio ad feudum censetur feudalis.
- 16 Alienatio facta in potentiores, & mutandi iudicij causa non valet.
- 17 Vassallus non potest inuito Domino directo alienare in potentiores.
- 18 Possidere, vel dolo desisse possidere equiparantur in petitorio.
- 19 Habere dicitur qui fecit quominus habeat.
- 20 Litigiosa res alienata, iudicium persequitur cum eo, in quem transit.
- 21 Litigiosa rei emptor sibi debet imputare.
- 22 Executoria ius facit, & exequitur contra ementem litigiosam.
- 23 Executio fit contra tertium habentem causam ab eo, qui alienauit lite pendente in fraudem.
- 24 Executio fieri debet super re, de qua litigatum est, nec impeditur per tertium possessorem eius.
- 25 Litigiosa rei emptio est prohibita.
- 26 Cautio, quæ præstatur tertio se opponenti, ad quæ sine inducitur.
- 27 Litigiosam rem scienter emens, nil potest præterdere, sed veretur puniri.
- 28 Alienatio in fraudem parata executionis non impedit illam.
- 29 Litis notitia, & scientia præsumitur ex vicinitate.
- 30 Scientia litis, & mala fides probantur consuetudinibus.
- 31 Auctoritas necessaria ad actum debet intervenire in ipso actu.
- 32 Auctoritate necessaria, quæ sunt facta non suo tempore non valent.
- 33 Appellari regulariter non potest ab executoribus.
- 34 Acta originalia non debent dari appellanti, sed exemplar illorum.
- 35 Appellari potest ab exeeutore, si excedat in exequendo.
- 36 Causa excessus debet esse non solum verisimilis, sed vera, & expressa.
- 37 Appellans ab exeeutore habet præsumptionem contra se.
- 38 Executio locum habet contra tertium possidentem rem litigiosam.
- 39 Tertio quando non liceat appellare ad impediendū executionem.
- 40 Cautio quando impediatur retentionem pro præteritis melioramentis.
- 41 Mala fidei possessor non habet ius retentionis pro melioramentis.
- 42 Edificantes in re fideicommissa subiecta scienter amittunt meliorationes.
- 43 Meliorationes factæ lege prohibente dicuntur factæ mala fide.
- 44 Lites non debent ex litibus semel decisis oriri.

- 45 Domus alienata contra prohibitionem debet restitui in sua forma secundum tempus alienationis.
- 46 Restitutio rei quando non differatur prætextu ex pensarum factarum in ea.

PRO

Eadem Eleonora de Ouiedo.

CONTRA

D. Rodericum de Ortega vicinum, & Decurionem Villa Sancti Clementis.

ARGVMENTVM.

† Executio sententiarū conformium fieri potest aduersus emptorem domus litigiosæ vna cum pensionibus, & satisfactione deteriorationum propter demolitionem, aut mutationem formæ domus.

CONSILIVM CXI.

Ltra ea, quæ pro facti intelligentia sunt adducta in precedenti consilio, illud etiam est aduertendum, quod contra prohibitionem non alienandi domos vincularas per Rodericum Gonzalez, Didacum de Ouiedo eius frater, tutor, & curator suarum filiarum machinatus fuit, quod venderetur simulatè in caput Petri Martinez de Valdelecha pro conficto pretio ducatorum 361. solutorum in quibusdam mercibus inutilibus, cum valerent vltra ducatos 800. existente tunc temporis dicta Eleonora ætatis nondum annorum sex, & sub tutore, & abiq; illius consensu, dictusq; Petrus Martinez celsis eidem Didaco præfatas domos, quarum restitutionem cum fructibus dicta Eleonora petijt coram Prouifore Conchenfi tam suo nomine, quam piorum operū, quæ erant subilituta 29. Aprilis 1599. & intimata, ac citata 29. Maij sequentis Agnete de Ouiedo filia, & hærede dicti Didaci, dictus Prouifor 3. Iulij 1600. sententiam, protulit condemnando illā, & Alphonsum de Alueda eius virum, vt adimplerent onera pia imposita super eisdem domibus tam pro præterito, quam in futurum; & respectu nullitatis venditionis, & alienationis dictarum domorum partes prosequerentur suam iusticiam coram quibus eis conueniret: à qua sententia appellauit dicta Eleonora, & per Breue Illustriss. Nuntij commissa causa Iudicibus synodalibus Conchenfibus, & requisitus D. Ludouicus Barba Archipresbyter, vnus ex dictis Iudicibus ritè, & rectè procedens, sententiam protulit in fauorem dictæ Eleonore, reuocando sententiam dicti Prouiforis, & declarando nullam vditionem dictarum domorum, & condemnando ad restitutionem illarū hæredes dictæ Agnetis de Ouiedo vna cum pensionibus illarum à die contestationis, vsque

que ad effectualem restitutionem pro adimple-
 mento dictorum piorum onerum. A qua senten-
 tia fuit appellatum pro parte Francisci de Al-
 uelda minoris filij, & hæredis dictorum Agnetis,
 & Alphonsi, & commissa causa D. Ioanni Zapata
 Thesaurario, & Canonico Conchenfi, Iudici Syno-
 dali confirmavit sententiam dicti D. Ludouici
 Barba. A qua etiã interposita appellacione, & cõ-
 missa causa, per Breue Ill. Nuntij Iudicibus Syno-
 dalibus Carthagenensibus, & requisito Licentiatõ Al-
 phõso Rodriquez Canonico, & comparens corã
 eo dictus Rodericus de Ortega, sub pretextu,
 quod emisset dictas domos, obtinuit decretũ per
 viam attenuatorum, innuendo, quod manutene-
 retur in possessione dictarum domorum: De-
 mumq; protulit sententiam, reuocando senten-
 tias latas per Synodales Concheisenses, & confir-
 mando sententiam Prouisoris, à qua appellauit
 dicta Eleonora, & commissa causa Decano Car-
 thagenensẽ protulit sententiam, confirmãdo alias
 duas Synodalia Conchenfium, & reuocando
 latas per Prouisorem, & Licentiatũ Rodriguez:
 & cum iam essent tres sententiæ conformes, ex-
 pediri fecit literas executoriales illarum, & vt
 consignaretur dicta Eleonoræ possessio dictarũ
 domorum, quibus literis executorialibus requi-
 situs Prouisor Cõchenfisis, illas exequi iussit, data
 commissione vni ex Receptoribus sui Tribuna-
 lis, quod vt impediret dictus Rodericus com-
 paruit coram Iudice seculari villa Sancti Cle-
 mentis, allegans se possessorem dictarum domo-
 rum, & in eis meliorationem fecisse, quasi dictus
 Iudex suas voluisset partes interponere ad tuen-
 dum ipsũ. Demũ causa executionis ventilata
 coram dicto Prouisore, & probante dicta Eleo-
 nora, quod dictus Rodericus vt vniret dictas do-
 mos cũ alijs, quas habebat coniunctas, demolitus
 erat partem ipsarum, formamq; mutauerat tal-
 iter quod non habebant meliorationes, sed de-
 teriorationes, & detrimenta, cumq; diuersis
 modis verificasset fines primitiuos dictarum do-
 morum, dictus Prouisor protulit decretum 10.
 Maij 1608. quod prosequeretur executio, &
 consignaretur possessio dictarum domorum dic-
 tæ Eleonoræ, iuxta declarationem factam limi-
 tum illarum per Michaelẽ Lopez de Lope, &
 Melchiorẽ Rodriquez, Alphonsũ, & Pe-
 trum de Guerta coram Ioanne Barone de Aua-
 los tabellione, reseruatõ etiam iure dictæ Eleo-
 noræ, quod si scripturis, aut alio legitimo mo-
 do ostenderet domos prædictas protendi vltra
 dictos fines, suam iustitiam super eo prosequi
 valeret, vtq; dictus Rodericus intra viginti
 dies restitueret domos in eum statum, & for-
 mam, quæ erant tempore, quo illas apprehen-
 dit, & respectu refectõnum, seu reparacionum
 infra sex dies vtraq; pars nominaret Exper-
 tum, vt cum iuramento declararent, quæ fuisset
 necessaria, & vrgentes pro ipsarum conser-
 uatione, & respectu prætersarum melioratio-
 num sua iura deduceret aduersus dictam Agnetẽ
 de Ouedo, à qua causam habebat, & illius bona,
 & hæredes: cuius decreti pretextu appellauit ad

Tribunal Illustriss. Nuntij, præterdicens, dictum
 Prouisorem excessisse, & causam debere retine-
 ri: dicta autem Eleonora præterdit, nullatenus
 excessisse, & debere illi causam remitti ex se-
 quentibus.

† Primò, nam licet videatur, dictas domos po-
 tuisse vendi cum dicto onere, argumentõ text. in
 l. nihil proponi, ff. de legat. 1. dum ait: Nihil pro-
 poni, cur prohibeatur hæres adificia distrubere, è
 quorum redditu sportula sunt relicta, salua tamen
 causa legati, iuncta l. fundi Trebatiani, ff. de usu-
 fruct. legato, per quæ ita tenent Ripa in l. 1. §. si
 hæres, num. 14. vers. qua ratione, ff. ad S. C. Trebell.
 Caphal. conf. 35. nu. 16. Decius conf. 336. & 374.
 nu. 14. Anton. Gamma decif. Portugal. 30. vbi Ad-
 ditio, idem Gamma decif. 48. num. 1. & decif. 224.
 Aluar. Valasc. consult. 82. n. 8. Addit. ad Gamman
 d. decif. 224. nu. 8. Velazquez in l. 40. Tauri, gloss.
 1. num. 62. & l. 41. gloss. 3. num. 12. dicentes, non
 semel ita fuisse iudicatum. Tamen in præsentĩ
 casu secus dicendũ est, propter expressam pro-
 hibitionem à testatore factam dictarum domo-
 rum, tam fauore filiarum, & descendentiũ, quã
 piorum operum, non solum semel; sed cum ge-
 minatione, † quare præterita alienatio dictarum
 domorum fuit nulla ipso iure, & impediuit do-
 minij translationem, & tranfuit ius in fideicom-
 missarium, l. quidam testamento, ff. de fideicom-
 miss. libert. Bart. Alex. & alij in l. filiusfamilias, §. Disi,
 ff. de legat. 1. Francisc. de Aretio conf. 18. num. 2.
 Grattus respons. 17. nu. 16. Anton. Gamma decif.
 Portugal. 111. num. 1. Burg. de Paz conf. 44. nu. 3.
 † Nam verus alienare, fideicommissum inducit,
 l. penult. §. instituto, ff. de legat. 2. l. pater, §. quinde-
 cim, ff. de legat. 3. Alciat. resp. 665. n. 1. Gratius §.
 fideicommissum, q. 5. Ant. Thesaur. decif. Pedem. 96.
 num. 29.

† Maximè quando prohibitio fuit realis, vt in
 isto casu ex verbis, ibi: Las diebas çasas no puedan
 ser vendidas, ni quiero que se puedan vender. Nam
 quando prohibitio alienationis est realis, durat
 perpetuò trãseundo de vno in alium, l. peto, §. fra-
 tre, vbi Bart. ff. de legat. 2. Corneus conf. 22. n. 6. lib.
 2. Socin. senior in l. qui Roma, §. cobaredes, nu. 15.
 vers. quartus casus, ff. de verb. oblig. post Aretin. ibi,
 idẽ Socin. conf. 202. vers. confirmatur, & conf. 249.
 n. 25. vers. circa tertiam, lib. 2. Decius conf. 23. Ripa
 in l. filiusfamilias, §. Disi, n. 122. in fine, de legat. 1. Me-
 noch. conf. 85. n. 14. vol. 1. Caslar Barzius decif. Ro-
 tæ Bonon. 1. n. 18. & seqq.

Et fideicommissaria legitima est dicta Eleo-
 nora de Ouedo, cum non remanserit alia filia
 suorũ parentum, quæ posset succedere in eo,
 inò si sorores vixissent, renancierant ad illius
 fauorem sua iura, & portiones, subrahères se de
 medio. † Quia, vt inquit Ioan. Dilect. in tract. de
 arte testandi, 3. par. cautel. 10. num. 4. semper pa-
 rens censetur voluisse sobolem propriam præ-
 ferre alienæ, l. cum auus, vbi DD. ff. de condition. &
 demonstrat. l. cum acutissimi, C. de fideicom. cum fi-
 lijs debeatur successio in bonis parentum, l. nam,
 & si, ff. de iust. testam. l. in suis, ff. de liber. & post.
 D. Paul. ad Roman. c. 8. Bald. in l. cum hereditas 9.
 n. 2.

num. 2. C. de positi, in l. si abducta, num. 6. C. de furt.
 Tiraquell. ad l. si inquam, num. 4. & seqq. C. de re-
 uocand. donat. l. si quis legatum, §. si, ff. ad l. Cor-
 nel. de falsis, l. fin. C. de codicill. Ioan. Dilect. d. tit. 3.
 cautel. 11. num. 1. † & hoc tam naturali ratione, l.
 cum ratio, ff. de portionib. qua liberis damnatorum
 conceduntur, quã pietatis officio, l. hoc colore, ff.
 de iust. testam. cap. fin. 17. q. 4. gloss. 1. in l. si quis ad
 declinandam, vers. simili modo, C. de Episc. & cler.

Quare nec valuit alienatio dictarum domo-
 rum, facta per Agnerem de Ouedo in dictum
 D. Rodericum de Ortega, per scripturam factam
 die 20. Iunij 1620. cum prius per annum, & tem-
 pus fuissent effectæ litigiose ad instantiam dictæ
 Eleonoræ, † alienatio autem rei litigiosa fieri
 non potest, Bald. in l. Iulianus, §. sed cum, num. 4.
 ff. de actionib. empt. & in l. ex hoc edito, §. ait Pæ-
 tor, nu. 1. ff. de alienat. iudicij, l. 2. & l. penultim. au-
 thent. litigiosa, C. de litigios. Roderic. Suarez con-
 sil. 7. num. 32. Bellamer. conclus. 748. num. 3. Cæ-
 pol. caut. 192. Guido Papæ quest. 337. Alpha. col-
 lectan. 482. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 2.
 quest. 2. num. 3. [Noguerol. allegat. 20. nu. 138.]

† & dicitur res litigiosa, quãdo agitur de domi-
 nio rei, Bart. in l. quanquam, §. Iulianus, nu. 1. ff. de
 aqua pluua arcenda, Ripa in cap. cum M. in gloss.
 vlt. de constitut. Villalob. in commun. opin. liter. l.
 nu. 181. Millis in reporter. verbo litigiosa, † & est
 lis contestata, Bart. in l. post contractum, num. 14.
 ff. de donat. Ceual. tom. 3. quest. 820. nu. 35. † nam
 eo ipso transit cum vitio litigiosi, Abbas in cap.
 Ecclesia Sancta Marie, el primo, nu. 9. vt lite pend.
 Boer. quest. 33. n. 2. Additio ad Matth. de Afflic.
 decif. 331. nu. 1. Rebuff. in l. alienationis verbis 28.
 vers. nisi in re, ff. de verb. signific. † quia facta vi-
 detur cum dolo, & fraude, Flamin. Paris. lib. 7. de
 resignat. benefic. quest. 3. num. 4. idẽ litigiosi vi-
 tium afficit ignorantem, Bald. in l. 4. num. 1. C.
 de litig. Couarr. in practic. quest. cap. 15. num. 7.
 Gregor. Lopez in l. 13. tit. 7. par. 3. Ceual. in pra-
 ctic. quest. tom. 3. quest. 820. num. 34. nec potest se
 iuuare possessione: † quia litigiosam possessionẽ
 occupans non potest dici possessor, Bald. in l. Iu-
 lianus, num. 3. ff. qui satisd. cogant. † cum rei liti-
 giosa alienatio dicitur attentata, & Iudicis offi-
 cio veniat reuocanda, toto titulo, ff. C. de liti-
 giosis, Bouer. singul. verbo litigios, num. 6. & seqq.
 Matth. de Afflic. decif. Neapol. 396. num. 10. Rora
 decif. 487. nu. 5. part. 2. diuers. sac. palat.

Et confirmatur; nam ista lis fuit intentata a
 14. stione reali, & rei vindicationis, † actio enim iu-
 dicatur realis, inspecta re, super qua deducitur,
 pures relati per Ioan. Vincent. de Anna singul. 5.
 15. dicentem allegat. 122. num. 7. † actionem ad feu-
 dum esse feudalem, iuxta gloss. in l. iubemus, §. sa-
 nã, C. de sacros. Eccles. & in l. quam Tuberonis, §. in
 peculio, ff. de pecul. in l. fin. C. de resit. in integr. Bald.
 in cap. sciendum, de feud. cognit. num. 3. Vincent. de
 Franch. decif. 93. num. 1.

† Maximè quando facta fuit mutandi iudicij
 causa, & in potentiorẽ, contra l. vnic. vbi Bald.
 in princip. & nu. 1. C. de alienatione iudicij, Anton.
 de Butr. in cap. 1. num. 9. cod. tit. Speculat. lib. 2. ti-
 Tom. 2.

tit. de cessio. actio. §. 1. num. 14. Gregor. Lopez in
 l. 25. tit. 7. gloss. 2. in l. 16. gloss. 1. part. 3. [Noguerol.
 allegat. 20. num. 142.] † sicut alias alienatio 17
 in potentiorẽ est prohibita vassallo, ne domini
 conditio fiat deterior, l. si quis curialis, l. milites,
 C. locati, & l. final. C. de alienat. iudicij, cap. 2. cod.
 tit. Bellamer. conclus. 724. num. 3. † & quia in pe-
 18. titorio iudicio æquiparantur possidere, vel dolo
 desisse possidere, l. qui petitorio, ff. de rei vendic.
 cap. Ramaldus, §. pen. de testam. Martin. Fran. conf.
 7. nu. 2. tom. 2. † nam ille dicitur habere, qui facit, 19
 quo minus habeat, l. sed et si lege, §. proinde, ff. de pe-
 tit. heredit. l. si vero, §. peruenisse, ff. solut. matrim.
 Surd. tract. de aliment. tit. 9. q. 4. nu. 31. optimus
 text. in l. 2. §. hoc interdicitur, ff. ne quid in loco pu-
 blico, dicens: Et enim parem esse conditionem oportet
 re eius, qui quid possideat, vel habeat, at q; eius, cuius
 dolo malo factum sit, quo minus possideret, vel habe-
 ret. Nec potest du bitari, quod D. Rodericus de
 Ortega propter diuitias, & Decurionatum, quẽ
 habet in dicta villa sit potentior Agnete de O-
 uiedo, cum qua lis vertebatur.

Et quamuis sufficiens fuisset litem prosequi
 contra dictam Agnetem de Ouedo, & Franci-
 scum de Aluelda eius filium, & curatorem illius.
 † Nam vt inquit Anton. de Butr. in cap. 2. num. 7. 20
 de alienat. iudicij, quando contentus actione rea-
 li, vel personali rem litigiosam alienat perscitur
 lis cum illo, cum quo est coapta, l. quanquam, §. 1.
 ff. de aqua pluua arcend. autb. nuncj hæres, C. de liti-
 21. tig. † quia si emptor sciuit causam agi, sibi impu-
 ter: quia rem videtur emisse cum onere, vel euẽ-
 tu litis, si ignorauit, agit de euersione, l. si fundum,
 C. de euersionib. pro maiorĩ cautela, & iustifica-
 tione iudicij, cum fuisset facta comparitio per di-
 ctum Rodericum coram Licentiatõ Alphõso
 Rodriguez, Canonico Carthagenensẽ, Iudice A-
 postolico, fuit iudicium prosequutũ cum eo, &
 demũ coram Decano Carthagenensẽ, qui aucto-
 ritate Apostolica cognouit in gradu appellatio-
 nis vltimo loco tractatæ; † & ita illi preiudicat e- 22
 xecutoria, quæ ius facit, cap. cum inter, de sent. &
 re iudic. l. 1. ff. cod. tit. Caphal. conf. 241. n. 1. iuncta
 Lingenuum, ff. de statu homin. vnde Paul. de Cast.
 in l. ab executore, §. alio, col. 2. vers. respondeo, de ap-
 pella. vult, quod vt sententia noceat tertio, suf-
 ficit quod sciuerit causã agi, Caphal. conf. 106. n.
 6. tom. 1. Boer. q. 79. nu. 3. & quod potuerit exe-
 qui aduersus illũ, est clarum de iure, † quia exo- 23
 quatio potest etiam habere locum contra tertium
 habentem causam à debitore, qui in fraudem lite
 pendente alienauerat, Bald. in l. certa, C. vt in pos-
 ses. legat. & in l. ob maritorũ, num. 8. C. ne uxor pro
 marito, Paul. de Cast. in l. à Diuo Pio, §. si super re-
 bus, ff. de re iud. Angel. in autb. de litig. Petr. Benin-
 ten. decif. Rotæ Bonon. 48. nu. 20. Villalob. in com-
 mun. opin. liter. A. nu. 142. Boer. decif. 182. nu. 94.
 & seq. Practic. Papiens. in forma executionis sen-
 tentie, gloss. sapiens, nu. 18. vers. sed qui dices. Ro-
 der. Suar. in l. post rem iudicatã, l. vnit. 1. nu. 4. Co-
 uar. in pract. cap. 15. num. 7. vers. hi s, vt cum q; præ-
 missis, cum adductis per Felician. tom. 2. de censib.
 lib. 3. cap. 4. num. 12. Gutier. conf. 3. num. 4. Par-
 lador.

lador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 4. part. §. 5. n. 9. Caualin. d. q. 820. nu. 36. & seq. & in Regno Neapol. is est cap. conuentus, rubr. 151. de conuentis, qui alienant possessionem. nu. 2. Neuzian. conf. 20. nu. 13.

24. † Facit in confirmationem, quod quando sententia est exequenda super eadem re, super qua fuit prolata sententia; tunc executio minime potest per tertium impediri, l. sticho, ff. de rei vendicat. Bart. in l. à Diuo Pio, d. §. si super rebus, num. 2. & ibi Iaso. num. 12. Iosep. Ludouic. decif. Perusina 26. num. 8. & 9. dicens, quod licet aliàs requiratur cautio legis is, à quo cum sequenti, ff. de rei vendicat. secus quando esset res litigiosa, quo casu potest executio fieri contra tertium, etiam non data ei aliqua cautione, † quia cum emptio rei litigiosae sit prohibita, dict. l. final. C. de litigios. Iacob. Emilian. consil. 5. in premissis, num. 6. Neuzianus consil. 20. num. 13. & sequenti.

25. tib. † & cautio, quae praestatur tertio se opponenti executioni sententiae praestatur ob ius, quod ille tertius praerendit in re exequenda, dict. l. is, à quo, & sequenti, Iaso. in dict. §. super rebus, num. 17.

26. † & ex quo quis emit scienter rem litigiosam, non potest ius aliquod praetendere, imò punitur, dict. l. final. C. de litigiosis, propterea iure meritoque executio fieri potest, non data ei aliqua cautione, cessante ratione legis, cap. cum cessante, de appellat. l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patronat. Bartol. in repetitio l. omnes populi, num. 5. §. ff. de iustit. & iure, Bald. in l. per diuersas, num. 27. C. mandati, Abbas num. 4. in cap. cum dilectus, de fide instrumentorum, facit Vincentius de Anna singul. 28. dicens, † quod alienatio facta in fraudem parata executionis illam, non impedit, nec est opus reuocatoria, Bald. in l. ob maritorum, C. ne uxor pro marito, sequitur Capic. decif. 128. num. 6.

29. † Et quod dictus Rodericus mala fide emerit dictas domos, habendo litis notitiam, quae publice agitabatur in dicta Villa Sancti Clementis, constat ratione propinquitatis, cap. quanto, de prescriptio. l. ostendit, C. unde cognati, & ex actis iudicialibus inducta erat litis notorietas, cap. vestra, de cohabitatio clericor. & mulier. Menoch. consil. 55. num. 7. volum. 1. Aufser. ad Capel. Tholosan. quae. 199. num. 3.

Et quia litis timore, vt sibi consuleret fecit, quod ei cauere de euisione domorum, & defensione litium, & etiam pro expensis non solum necessarijs, sed voluntarijs, quas fecisset in dictis domibus, quae coniecturae sunt vrgentes, & sufficiens scientiae litis, & malae fidei, † quae coniecturis probantur, l. penultim. C. de euicatio. Burgos de Paz consil. 20. num. 30. & 31. conf. 22. num. 14. & consil. 40. nu. 16. decisio Genua 172. num. 10. & de litis scientiae Iacob. Patcus accif. Rota 349. num. 2. lib. 3.

Neque obstat, quod tacita litispendentia, & parte inaudita 20. Aprilis 1601. & sic multo post venditas nulliter domos obtenta fuit licentia quadam à Prouisore Conchenfi, qui eo tempore erat ad vendendum illas, nam nullus fuit 31. efficaciam: † quia ubi requiritur auctoritas ad va-

liditatem alicuius actus, debet necessariò interuenire in ipso actu, l. obligari, §. fin. ff. de administr. tutor. glof. verbo tractatus, in fin. cap. dudum, de rebus Eccles. non alienand. lib. 6. Rota decif. 17. num. 3. de iure patronat. in antiquis. † Nam, quae sunt auctoritatis facta non suo tempore, non valent, Rota decif. 10. num. 6. eod. tit. de iure patronat. maxime sine cognitione cauae, & supprimendo litispendentiam, & post venditionem nulliter factam fuit male licentia concessa, & auctoritas perperam interposita, l. nulla est differentia, ff. de auctoritat. tutor. Rota decif. 2. num. 7. de rebus Eccles. non alien. in antiquis.

Et per consequens non est locus appellationi interpositae per dictum Rodericum de Ortega ad tribunal Nuntiatuæ Apostolicae, saltem quoad effectum suspensionis, eo animo, vt procellu originali translato cesset prosecutio executionis, maxime cum causam legitimam non exprimat, quae suam appellationem à Prouisore Conchenfi executore iustificet, † à quo regulariter appellari non potest, l. ab executore, ff. de appellat. & l. ab executione, C. quorum appell. non recip. cap. quod ad consultationem, de sentent. & re iudicat. Bald. in l. si vt proponis, num. 2. C. de execut. rei iudic. Paul. Castren. conf. 271. super dubio primo, nu. 1. part. 1. Hieronym. Grat. respons. 16. num. 2. vol. 2. Borgasius tract. de irregular. & dispensat. 6. par. §. quae sit ratio, quare sententia excommunicatio nis trahat secum executionem.

Multoque minus adduci acta originalia, quae pendunt coram dicto Prouisore: † quia acta originalia non debent dari appellanti, sed tantum exemplum, seu copia in forma probanti, text. est in l. eos, §. super his, verbo exempla, & ibi glof. & Bart. C. de appellat. Salicet. in l. fin. in fin. C. de relation. subdens, quod ita seruatur communiter in practica, Matth. de Afflic. in comment. super ritu Mag. Cur. Vic. Neapol. Item seruat ipsa Curia, quod quamuis, sub rubr. Practica super copijs instrumentorum, pag. 390. & idem Afflic. in consil. appellatio nis tempora, notab. 5. allegans pro eo l. quoniam non nulli, ibi: Nec iam opinionis exempli, & in l. à Prouisulibus, ibi: Ita vt appellanti Iudex praebet opinionis exemplum, C. de appellationib.

† Et quamuis licita sit appellatio ab exco- 35 re, si excedat, vt per Bald. Bart. Paul. de Cast. & alios in l. ab executore, & in d. l. ab executione, Felin. & alij in d. cap. quod ad consultationem, Rota decif. 45. de appellatio. in nouis, nu. 1. Rota decif. 100. num. 17. part. 1. diuers. sac. palatij. Tamen vt eadem decisio ait nu. 18. id procedit, vbi verè executor excessit, aut aliàs grauauit, † & causa ex- 36 cessus, seu grauaminis debet esse non solum probabilis, & verisimilis, sed etiam vera, & expressa, Innocent. in cap. in nostra, nu. 5. & 6. de Procurat. Bellamera in cap. constitutis, il primo, nu. 31. in fin. & seq. de appellat. Gemina. in cap. quamuis, nu. 4. in princ. de elect. lib. 6. Imol. in cap. bona, nu. 15. Decius nu. 9. 23. & seq. de appellat. Roman. consil. 41. num. 1. & est bonus text. in element. appellante, de appellat. Felin. in d. cap. quod ad consultationem, nu. 20. Capic. decif. 1. eod. nu. 20.

† Ha-

37. † Habet enim contra se praesumptionem appellans ab executione, vt post Agidium in d. cap. constitutus, il primo, num. 31. in fin. cum seq. de appellatio. & Zabarell. in dict. cap. quod ad consultationem, in fine, vbi Felin. num. 2. tradit Rota dict. decif. 100. num. 19.

Nec obstat dicere, quod tertius potest ab executione appellare, Anton. de Butr. in cap. cum super, num. 1. de sentent. & re iudic. quia in hoc casu veritas est in contrarium, quia dictus Rodericus de Ortega habet causam à dicta Agnete de Ouiedo, quo casu succedit resolutio Ioannis Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 5. par. §. 15. de appellat. num. 2. † quod quando executio locum habet aduersus tertium possessorem, vel quia his causam habet à debitore, eratque res alienari prohibita, vel alijs de causis, de quibus ipse 4. part. §. 4. qui inter alias, num. 6. & seq. comprobat, aduersus tertium possidentem rem litigiosam habere locum executionem, ex l. 2. & finali, C. de litig. l. si mater, §. fin. ff. de except. rei iudic. l. si superatus, §. 1. ff. de pignorb. Bart. & Salicet. in d. l. final. & in l. 3. C. de pignorb. idem Bald. in l. 1. num. 4. & 5. C. commun. diuidendo, Abb. in cap. Ecclesia, num. 10. vt litpendente, & in cap. final. in fin. de alienat. iudicij mutandi causa facta, Philipp. Franch. in quae. in materia possessorij, dub. 4. nu. 8. & 25. † & in dictis casibus nec tertio quidem licebit appellare, quia eodem iure vti debet, quo ille, à quo causam habet, l. aqueductus, ff. de contrahend. emptio. l. forma, §. quanquam, de censib. l. 1. §. permittitur, verbo. plane, ff. de aqua quod ad. & aestiua, l. qui in ius 137. ff. de regul. iur. sicut de exceptionibus recipiendis, vel non diffusè probat ipse Parlador. d. cap. fin. part. §. 11.

Siquidem si bene consideretur, decretum Prouisoris Conchenfis est satis iustificatum, & sine vilo excessu, cum admitterit, & viderit probationes dicti Roderici de Ortega super confinibus, & limitibus domorum, reparationibus, & praetentis meliorationibus illarum (quas necessarias fuisse praetendit) & alijs expensis, quorum omnium respectu referauit illi iura, si qua compererent, contra quem de iure esset locus, prout sunt bona, & haeredes dictae Agnetis, nec illi competit alius recursus, cum iam ea, quam praetium principale emptio nis habeat assecuratum in scriptura venditionis cum alijs damnis, & interese, quae pati contingeret propter euisionem domorum, † quia ubi est data cautio, cessat retentio 40 praetextu melioramentorum, quae non sunt liquidata, ita ex Paulo Cast. conf. 270. col. 2. vers. secundum videndum, vol. 2. Gozadin. consil. 100. num. 21. Negusan. tract. de pignor. in 4. membr. part. 5. num. 15. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 62. nu. 9. Vinc. de Franch. decif. 112. num. 17. † nam malae fidei 41 possessori hoc remedium non comperit, vt retineat rem sub melioramentorum praetextu, Caualc. decif. Fiuizan. 28. num. 5. & 6. part. 1. maxime non necessariorum, l. domum, C. de rei vendic. ibi: Eius autem, quod impendit, rationem haberi non posse; merito rescriptum est, cum mala fidei possessores eius, quod in rem alienam impendant non

Tom. 2.

eorum negotium gerentes, quorum res est, nullam habeant repetitionem, nisi necessarios sumptus fecerint, l. si is, C. de edictis priuatis, ibi: Cum edificia, quae alieno loco imponuntur, solo cedunt, nec impensa ijs, qui improbè id fecerint, restitui debeant, l. si praecario, ff. commun. praedior. §. & ex diuerso, institut. de rerum diuis. l. in fundo alieno 39. cum l. sequenti, ff. de rei vendic. Ioan. Garcia de expens. & meliorat. cap. 2. num. 1. & 7. ponderans ad id l. 44. titul. 29. part. 3. † & quod edificantes in re 42 subiecta fideicommissio illud scientes, perdant meliorationes, ex l. fin. §. emptor, C. commun. de legat. Couar. lib. 3. variar. resolut. cap. 17. num. 5. Vincent. de Franch. decif. 110. nu. 8. & dixit Curtius iunior consil. 165. nu. 8. † quod melioramenta 43 facta lege prohibente, dicuntur mala fide facta, l. cum lex, vbi Bartol. ff. de fideiusor. l. non dubium, C. de legibus.

Et cum pro liquidatione expensarum dictus Prouisor decreuerit, quod partes nominatè peritos, qui eas viderent, & prauiò inramento estimarent, & appretiarent, & in scriptis relationem facerent, in quo nullatenus grauiter, ideò causa debet illi remitti, vt suam exequatur decretum, non permittendo, quod dicta Eleonora, quae pauper est, habeat necessesse assilire in hac Regia Curia cum incommodo, & expensis ab ea insupportabilibus, vel causam deferere post executionem obtentam, † l. terminato, C. de fructib. & 44 litium expens. ibi: Post absolutum enim, dimissumque iudicium nefas est litem alteram consergere ex litis prima materia, Calsiodor. lib. 1. variarum, cap. 5. dicens: In immensum trahi non decet finita litigia, quae enim dabitur discordantibus pacem, si nec legitimis sententijs acquiescit, vnus enim inter procellas humanas portus instructus est, quem si homines feruida voluntate praetereunt in vndosis iurgijs semper errabunt, idem Calsiodor. lib. 4. cap. 37. dicens: Qua propter si nobis iubentibus indicata cognoscitis, nec constat aduersarium prouocasse legaliter, finitè iure negotium in sua facias firmitate manere. Ne longa questio litigantium non tam auget patrimonium, quam euertat, & quod sit ambitu lucra causa videatur esse dispendij.

Nec potest dictus Rodericus de Ortega se grauatum praetendere, eo quod dictus Prouisor iusserit illum debere domum restituere in eadem forma, & statu, in quo erat tempore, quo peruenit ad illum, † cum hoc sit iuri conforme, l. non 45 solum 13. ff. de rei vendic. ibi: Non solum autem rem restitui iubebit verum et si deterior res sit facta, eius rationem Iudex habebit, dict. l. domum, C. eod. titul. ibi: Et omni causa damni dati restitui iubebit, l. ei, qui, §. fin. ff. de petit. hered. l. quod si nolit, §. si mancipium, vers. culpam, l. cum autem, vers. redhibetur, ff. de edil. edict. vbi glof. & Ioan. Garcia d. cap. 2. ff. de adit. edict. num. 16. Et cum etiam seruata dispositione dicti decreti, adhuc remaneat indemnis dictus Rodericus, cum respectu reparationem necessariorum eas valeat exigere à dicta Eleonora, & respectu allarum expensarum à bonis, & haeredibus dictae Agnetis de Ouiedo † non potest differri execu- 46 tio dictarum sententiarum, & executoriae, & de-

F 2

creti

creti illarum virtute lati, vt ex notatis per Bart. in l. penultim. ff. de petit. hered. & in l. ita tamen, §. quoties, ff. ad Senatufc. Trebell. tradit Paul. de Castro conf. 179. nu. 9. part. 1. & ita mihi videtur, & causam debere remitti dicto Pronitori, vt executionem prosequi valeat, & finire. Saluo, &c. Martitij 8. Aprilis 1610.

SVM MARIVM.

- 1 Via executiva in Regnis Castella prescribitur decem annis.
2 Apocha recognita, vel habita pro talibus habent executionem paratam.
3 Anni decem currunt a die prescixae solutionis, aut implementi.
4 Scriptura authentica presertur apochis.
5 Apocha recognitio non attenditur, vt currant decem anni.
6 Declinans iurisdictionem non censetur consentire in Iudicem.
7 Iurisdicchio Iudicis non sui, vt prorogetur, requiritur spontanea comparitio.
8 Incompetentia Iudicis reddit acta, & processum nullum.
9 Confessio illa solum attenditur, quae fit in iudicio valido.
10 Confessio solet habere vim rei iudicata, & executionem paratam.
11 Confessio facta coram Iudice incompetenti, non valet.
12 Delictum, licet constet confessione, non punitur a Iudice incompetenti.
13 Confessio coram incompetenti Iudice facta, non meretur executionem.
14 Incompetentia sufficit, quod sit ratione personae, vel fori.
15 Incompetentia ex quacunque causa reddit iudicium nullum.
16 Confessio, & recognitio nulla, nullum producant effectum.
17 Actor debet convenire reum in foro sui domicilij.
18 Competens Iudex dicitur, de cuius foro reus est.
19 Confessio etsi vera sit, facta in iudicio nullo, non inducit effectum validum.
20 Confessio facta post appellationem, etiam coram Iudice competenti non nocet.
21 Recognitio facta apocha per compulsionem Iudicis incompetens non nocet.
22 Confessio quando purgare valeat nullitatis defectum.
23 Confessio debet esse spontanea, non exorta per vim.
24 Confessionis nullitas ex iurisdictionis defectu non purgatur.
25 Facienti aliquid de necessitate iura prospiciunt.
26 Recognitio censetur inuoluntaria, quam quis fecit coactus.
27 Iudicium redditur in iuratum.
28 Experientia dicitur rerum magistra.
29 Iudicis a coactione difficiliter quis se eximit.
30 Recognitio apocha debet fieri coram Iudice, vt exequi possit.
31 Recognitio, quae non fit coram Iudice, non nocet.

- 32 Intellectus l. 6. tit. 21. lib. 4. noua Recopilationis.
33 Commissio non praesumitur facta tabellioni, aut alguazello per Iudicem, si de ea non constat.
34 Argumentum a contrario sensu, est de iure validum.
35 Iudex intelligitur solum de competenti.
36 Iudex incompetens quod facit, censetur fieri a priuato.
37 Verba sunt intelligenda secundum ius, & non da facto.
38 Factum contra ius habetur pro non facto.
39 Impedimentum non praesat, quod de iure non sortitur effectum.
40 Nominis debet carere, quod caret effectu.
41 Nomen sine effectu non habetur in consideratione.
42 Intellectus l. 5. tit. 21. lib. 4. noua Recopilat.
43 Determinatio vna respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare.
44 Diffinitio eadem non debet diuerso iure censeri.
45 Recognitio apocha, vt valeat, debet fieri per confessionem in iudicio.
46 Conueniri qui nequit, non sibi praedicitur recognoscendo.
47 Confessio facta coram Iudice incompetenti, non nocet coram competenti.
48 Recognitio apocha facta coram incompetenti non nocet.
49 Recognitio in Francia quando valeat facta coram incompetenti.
50 Lex Franciae non debet praedicari in his Regnis Castella.
51 Leges nouae Recopilationis seruanda sunt in Regnis Castella, & num. 52.
52 Leges Regiae sunt in his Regnis ius commune proprium.
53 Leges Regias non est nostrum reprehendere, aut de ipsis disputare.
54 Recognitio apocha facta coram incompetenti, an peti etiam debeat coram competenti Iudice, & num. 57.
55 Correctio iuris communis induci non debet per subauditos intellectus.
56 Forma omisso reddit actum ipso iure nullum.
57 Confessio debet acceptari cum suis qualitatibus.
58 Confessio, & recognitio non debent diuidi.
59 Declaratio facta per Consilium Supremum super nullitate executionis, praesupponit nullitatem recognitionis, super qua fundabatur.
60 Consequens praesupponit antecedens necessarium.
61 Supremi Consilij decreta habent vim ac si fuissent a Principe prolata.
62 Senatus aequiparatur Principi.
63 Inferior mutare non potest sententiam Superioris.
64 Inferior non potest efficere id, per quod ius Superioris ledatur.
65 Verbum petat, respicit initium iudicij.
66 Petere non dicitur, sed velle petere ante inchoatum iudicium.
67 Causa consideranda est, propter quam aliquid fit.
68 Causa finalis attenditur in conuentionibus.
69 Causa finalis, quae dicitur.
70 Causa vnica quando potest assignari, habetur pro expressa.

- 73 Cessante causa, cessat effectus.
74 Actus agentium, non operantur ultra illorum intentionem.
75 Opus operantis, non debet extendi ultra finem destinatum.
76 Contractus regulatur secundum subiectam materiam.
77 Contractus qualitates censetur venire in consensu contrahentium.
78 Qualitate deficiente, cuius respectu fit, actus corrumpit.
79 Collegio dissoluto cessat beneficium concessum sub illius nomine.
80 Contractus cessat, cessante causa illius.
81 Actionis causa cessante, cessat actio.
82 Obligationis causa cessante, obligatio cessat.
83 Obligatio intelligitur rebus in eodem statu permanentibus.
84 Promissio cessat, cessante illius causa, & nu. 85.
85 Contractus correptiuus, si ex vna parte non adimpletur, non producit effectum contra alteram partem.
86 Contractus non debet claudicare.
87 Obligatio debet continere causam.
88 Obligatio scripturae publica, aut priuata debet habere causam.
89 Causa non solum debet esse expressa, sed vera, & subsistens.
90 Causa redacta ad non causam, perinde est, ac si actus factus esset ab initio sine causa.
91 Paria sunt aliquid ab initio dari sine causa, vel postea deficere.
92 Causa redacta ad non causam, competit repetitio soluti.
93 Error contrarius est consensui.
94 Delegatio nominis debitoris quando tollat actionem deleganti, ne illud valeat eligere.
95 Societatis debitum illi, & non socio priuato nomine debet peti.
96 Sociorum sunt communia damna societatis, licet non esset consensum ex presc.
97 Debitoris est electio in alternatiuis.
98 Vnum impleri sufficit in alternatiuis.
99 Instrumentum deperditum potest iterum deduci, & exemplari a protocollo.
100 Instrumentum esse deperditum, probari potest etiam iuramento.
101 Agens sine actione potest officio Iudicis repelli.
102 Rei ad fauorem pronuntiandum est in dubijs.

I R O.

Ioanne Baptista Pareja Ciuie Gonchenfis.

S V M

Petro de Vrgenio Ciuie, & Decurione eiusdem Ciuitatis.

ARGVMENTVM.

Recognitio apocha facta sub protestatione, quod est liquida, & illius virtute nihil debet. Tom. 2.

retur, & quod peteretur, & fuerit ordinatum fieri per Iudicem incompetentem, non nocet nec via executiua, nec ordinaria.

CONSILIVM CXII.

PPONITVR In factu, quod dicitur Petrus de Vrgenio intentauit viam executiuam aduersus dictum Ioannem Baptistam de Pareja, pro summa l. q. 90. v660. maraudinorum, quos pretendit sibi deberi virtute apochae per eum subscriptae tertio Februarij 1592. sub praetextu dicendi, quod non consignauerat illi quadam obligationem aduersus Petrum Vidal, & mandatum, vt eandem summam ab eo posset recuperare ex causa cuiusdam societatis inter eos inita super fabricatione monetarum aeneae per eos factae in dicta ciuitate, vigore cuiusdam contractus inchoati cum sua Maiestate, quam apocham produxit in ciuitate Vallisoletae coram Licentiate D. Didaco de Alderete, Alcalde, siue Praefecto Domus, & Curiae suae Maiestatis, qui commisit Petro de Montoya, Alguazelo, vt cum ad recognitionem compelleret, quae dicitur Ioannes Baptista de Pareja fecit compulsius protestatione etiam praemissa, quod declinabat iurisdictionem Iudicis propter eius incompetentiam, & cum qualitatibus, quod nihil debebat, & quod consignauerat per plures annos ante dictam obligationem, & mandatum, & quod erat elapsum decennium: quare videtur, quod executio sit nulla ex sequentibus.

ARTICVLVS I.

Primò, quia post datam dictae apochae vsque ad illius presentationem elapsi fuere non solum decem anni, sed plures; quare illius vigore nullatenus potuit induci via executiua, quae solius decennij transcurso est praescripta, l. 63. Tauri, vbi ordinarij glossatores l. 6. titul. 15. lib. 4. Recopilationis, Parlador. lib. 1. rerum quotidian. cap. 1. §. 11. num. 1. & §. 12. num. 3. Gregor. Lopez in l. 5. tit. 8. lib. 6. partitar. glos. 9. Ioan. Orosio in l. omnes populi, num. 75. ff. de iustit. & iure, & in l. de quibus, num. 125. ff. de legib. Mieres in tract. de maioratib. 1. part. q. 58. num. 51.

Quod non solum procedit in debitis, quae pretenduntur vigore scripturarum publicarum, sed etiam priuatarum, quarum cesserat dies, & quae recognite, aut habite pro recognitis coram incompetenti Iudice solent habere effectum executiuum, ex esp. fin. de confessis, in 6. Rebuff. in tract. de chirographorum, & scripturarum recognitione, in presat. num. 26. & 98. Couarr. lib. 2. variar. cap. 1. num. 4. in fin. Ioan. Gurierr. lib. 1. practicar. quest. 122. Vincent. de Franch. decis. Neapol. 502. pro intelligentia pragmat. 63. de offic. Procurat. Caesar. vbi Scipio Rouitus, num. 1. vt ex l. 1. titul. 21. lib. 4. Recopilat. tradit in proprijs terminis Azueced. in d. l. 6. tit. 15. num. 6. & 10. & vbi resoluit, quod anni decem currunt a die factae apochae, & termini solutionis, siue adimplementi in ea praesentibus, quia

quia nõ debet esse magis privilegiata, aut potiores condiciones epocha, quam scriptura publica, & guarantee facta coram tabellione publico, & qua de iure etiam si sit posterior præfertur, l. scripturas, C. qui potio. in pign. hab. l. 3. tit. 13. par. 5. Azeued. vbi proxime, n. 11. & seq. vbi affirmat opinionem esse veram, & quod vt currant decem anni non est necessarium expectare tempus recognitionis epochæ, seu scripturæ priuare, prout petijt elapsis decem annis dictus Petrus de Vrgenio, in cuius facultate extitit petere priuam, quod consignaretur sibi mandatum, & ided debet tibi imputare, cur in tempore legitimo non petijt recognitionem fieri, cum qua sententia, vt veniori satisfaciens contrarijs transit Azeued. vsque ad n. 14. & in l. 5. tit. 21. lib. 4. Recop. n. 19.

Secundò est nulla executio, quia confessio, & recognitio, in quibus se fundat dictus Petrus de Vrgenio, fuisse facta: de mandato incompetentis iudicis, & non coram ipso; sed officialibus suis. ¶ Cum autem dictus Ioannes Baptista de Pareja ante omnia declinauerit ipsius iurisdictionem suam ius conferuauit, ne in alienam iurisdictionem consensisse allegetur, cap. inter Monallerium, de re iudic. l. 3. ff. de exception. §. appellantur, in tit. eod. Rebuff. in tract. de except. num. 24. & seq. l. 1. vbi Azeued. nu. 6. tit. 5. lib. 4. Recopil. & in terminis allegationis incompetentis, quando quis citatur ad recognoscendum, tradit Rebuff. 1. tom. comment. ad leges Gallicas, tractat. de chirographor. & cedular. recognit. artic. 1. nu. 32. ¶ Nam vt iurisdictionis iudicis non sui prorogari possit, opus est, quod conuentus voluntariè respondeat, iuxta l. est receptum, ff. de iurisd. omn. iudic. Speculat. tom. 1. tit. de competentis iudicis, additione §. 1. n. 6. in fin. l. 3. versic. la nona, tit. 2. part. 3. vbi Gregor. Lop. glof. 14. l. 1. & 2. ff. de iudicij.

¶ Facit in confirmationem, quod incompetencia iudicis reddita acta, & processum nullum, l. fin. C. si a non competentis iudice, l. 2. ff. si quis in ius vocatus non ierit, cap. veniens, de accusat. glof. verbo secundum, in fin. in princip. in sit. de obligat. Marian. in cap. si clericus laicum, col. 3. de foro. compet. Ripa lib. 1. respons. cap. 13. circa princip. Caphal. conf. 100. num. 23. lib. 1. ¶ & sola illa confessio attenditur, quæ fit in iudicio valido, vt ex Croto conf. 90. tradit Vinc. de Franch. decij. 654. num. 2. comprobatur Fulgos. conf. 105. nu. 1.

¶ Vnde licet confessio sit tantæ efficacis, quod in ciuilibus vim habeat sententiæ, & rei iudicata; inõ & executionem paratam, l. vnica, C. de confessis, Marant. in pract. tit. de confess. pag. 446. in parus, num. 21. Azeued. in l. 5. tit. 21. lib. 4. Recop. nu. 24. post medium, Roderic. Suarez in l. post rem iudicatam, 3. notab. nu. 8. Paz in praxi, tom. 1. part. 4. cap. 1. num. 23. l. 1. ff. de confessis, d. l. post rem, l. 7. tit. 3. part. 3. Parlador. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 1. part. §. 4. num. 1. Auiles cap. 10. Prator. glof. execution, num. 10. id intelligitur in confessione legitima facta ante iudicem habentem potestatem cognoscendi, & pronuntiandi contra illum confesum, vel conuictum.

¶ Si tamen coram incompetenti fiat, non va-

let, vt ex cap. at si clerici, de iudic. vbi Decius num. 22. allegans cap. olim, de rescript. & idẽ notat Bald. in l. magisteria, notab. 2. per illum text. C. de iurisdic. omn. iudic. ¶ quod licet delictum sit notoriũ per confessionem, Iudex tamen incompetens non potest illud punire, Angel. in l. 1. column. fin. versic. quid si confessio, C. de confessis, & in l. magistratibus, versic. sed quæro, ff. de iurisd. omn. iud. resolu. Alciat. resp. 243. n. 1. ¶ neque meretur executionem, vt tradit Paul. de Cast. referens Cinum in l. a Diuo Pio, §. sententiam Romæ, num. 5. ff. de re iudic. vbi Alexand. Additio ad Abb. in cap. 1. nu. 2. de sentent. & re iudic. liter. A. Roderic. Suarez d. notab. 3. num. 10. Azeued. in l. 1. tit. 7. lib. 4. Recopil. num. 30. Ioan. Gutier. lib. 1. pract. q. 127. num. 5. ¶ & hoc qualiter via, qua allegetur incompetencia, siue ratione personæ, siue fori, vel alijs de causis, de quibus Cardin. in clem. 2. quæst. 3. vt lite pendet. & Ferrar. in praxi in forma declinatoria, glof. neque fuisse, colum. 2. & 4. ¶ nam in incompetencia ex quacunque causa proueniens, reddit nullum iudicium, l. vltim. ff. de iurisd. omn. iudic. vbi lal. num. 27. Decius 20. Marfil. 1. Zafius 15. Menoch. de possess. recup. remed. 5. num. 14. ¶ & cum confessio, aut recognitio nullæ sint, nullum debent procedere effectum, l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. l. si pater, vbi glof. C. ne de statu defunctor. & nulla iustior est quam ista, quod cum dictus Ioannes Baptista de Pareja sit vicinus, & incolæ ciuitatis Conchenis, dictus Petrus de Vrgenio petijt Vallisoletij, vbi casualiter reperiebatur carceratus, & afflictus, dictus Ioannes Baptista volens illum hac via foro suo priuare, & in alieno, cui nõ se submiserat conuenire contra omnia iura, & quæ dicunt, Actorem debere conuenire reũ in suæ iurisdictionis foro ratione domiciliij, iuris ordinem, l. in criminali, C. de iurisd. omn. iudic. cap. cum sit generale, de foro compet. l. 2. C. vbi, & apud quem, cap. si clericus laicum, eodem tit. de foro compet. Speculat. 1. tom. tit. de competentis iudicis, additione §. generaliter, n. 1. Socin. in tract. fallentiarum, regul. 10. l. 3. tit. 2. part. 3. & l. 9. tit. 3. lib. 4. Recopilat. Suarez de Paz in praxi, tom. 1. part. 1. tempor. 5. num. 37. ¶ & ille solũ dicitur Iudex competens, vt coram ipso peti possit executio, vbi forum habet reus, ex notatis in l. a Diuo Pio, §. sententiam Romæ dictã, ff. de re iud. Auendaño in l. 4. tit. de las exceptiones, n. 36. in fin. Paz in praxi, tom. 1. par. 5. cap. 2. n. 3.

Et quamuis dictus Ioannes Baptista de Pareja recognouerit dictam epocham, cũ id fecerit præcedente declinatoria, & in iudicio nullo ratione incompetentis iudicis, non potuit aliquem effectum validum operari; ¶ nam licet confessio sit vera, si tamen fiat in iudicio nullo, iuris effectum validum non tribuit, vt ex l. si filius, la secunda, ff. de interrog. actionib. tradunt Roman. conf. 224. incip. ista captura, n. 4. Roland. à Valle conf. 31. visõ processu, n. 14. lib. 1. ¶ quod in tantum est verũ, quod etiam in iudicibus alijs competentibus, si eorum iurisdictioni sit per appellationem suspensa temporali inhibitione, non noceret confessio interrim coram illis facta, vt ex cap. non solũ de appellat.

pellat. in 6. & Abb. in cap. per tuas, col. fin. de probat. & notatis in d. cap. at si clerici in princ. per text. ibi de iudicij, tradit Io. Bapt. Ferret. conf. 318. in causa matrimoniali, n. 3. tom. 2. non alia ex causa, quam quod repurentur interim incompetentes.

¶ Præsertim cũ recognitionem fecerit defacto compulsus, & inuitus necessitate inexcusabili alguazelli, & tabellionis, qui fuerant destinati, vt eum coërcerent, & compellerent ad declarandum, quod multum iura considerant, l. cũ scimus, ibi: Et post scripturam confessio sine vi, & necessitate tamen interuenit, C. de agricolis, & censitis, lib. 11.

¶ Nec obstat dicere, confessionẽ tantæ auctoritatis esse, & potentis, vt ex ea purgari etiam nullitatis defectum apud omnes sit receptum, ex l. si confessus, ff. de custodia reorum, l. proinde 25. §. fin. ff. ad l. Aquiliam, cap. fin. de restit. spol. c. 1. de accusat. lib. 6. & vtrobique communis secundum relos ab Ant. Gomez tom. 3. variar. cap. 12. nu. 8.

¶ Id enim solũ prouenit in spontanea confessione, non in ea, quæ ab inuito extorquetur, vt patet ex ipso Iulio Claro d. n. 13. Bolsio in praxi, cap. de confessis, per torturã, n. 12. Bonifac. Roger. conf. 21. n. 58. glof. verbo nõ tenet in princ. in cap. at si Clerici de iudic. vbi Butr. n. 128. Mantua n. 26.

¶ Vterius, quia illud procedit, quando nullitas proueniret non ex iurisdictionis defectu, sed ex omissione solennitatis, aut formæ iudicij, nõ iurisdictionis defectus etiam partis confessione purgari non potest. Nec in eo obtinet responsum dictæ legis si confessus, & dictæ legis proinde, cum alijs, de quibus supra, vt probant Felin. in c. qualiter, & quando, nu. 8. de accusat. & communis ex Ant. Gomez, & Iulio Claro vbi proxime. ¶ Et iura magis succurrunt, & prospiciunt facienti aliquid de necessitate, quam uoluntarie facienti, iuxta l. cum postulasset in fin. ff. de dano infect. & DD. in l. si fideiussor, §. si necessaria, ff. qui satisd. cog. cum traditis per Hippol. Rimini. in l. 1. n. 142. C. qui admitti, Decisio Pedemont. 61. n. 6. Surd. in tract. de alim. tit. 6. q. 8. n. 93. ¶ cum defecerit in dicta recognitione voluntas, & consensus dicti Ioannis Baptiste, quod colligitur eo ipso, quod fecit coactus, & impedire non valens: vt in specie docuit Angel. in l. sed etsi se seperit, ff. de iudic. & tradit Menoch. de præsumpt. lib. 2. præf. 19. n. 8. quod nulla in re magis verificatur, quam in compulsionem iudicis, & in iudicij, quæ vt dici solet, redantur in inuitum, l. inter stipulans em in princ. §. 1. ff. de verbor. oblig. Bald. in l. 1. n. 4. C. de commodato, Ant. de Butrio in cap. cum ad sedam 15. n. 24. de restitut. spoliat. Hippol. Rimini. in l. vt vim, n. 304. ff. de iust. & iur. Præsertim quando Iudices sunt ex maioribus Curia, prout erat dictus Alcalde, qui solent vti imperio cum rigore, vt ¶ experientia docet, quæ est rerum magistra, cap. quomodo sit de elect. in 6. a quo non potuit se eximere dictus Ioannes Baptista, ne recognosceret, ¶ argum. l. fin. tit. 13. lib. 3. Ordinam. ibi: Ca al Rey, y a la su voz nadie se puede defender, vltraq; animaduerti debet, ¶ quod vt exequi possit recognitio, nõ sufficit, quod fiat coram tabellione, aut alio ministro iudicis, quia

vt operari possit, debet coram ipso Iudice fieri, l. cum scimus, C. de agric. & censit. lib. 11. glof. verbo aliud iudicium, in l. iubernus, C. de liberali causa, vt tradit Villalob. in arario commun. opin. lit. C. verb. confessio, n. 210. in fine, Rebuff. d. tract. de chirographorum, & schedularum recognitione, art. 1. nu. 27. ¶ nam si aliter fiat, reputatur recognitio extraiudicialis, quæ non operatur aliquem effectum, vt per eundem Rebuff. vbi proxime, n. 68. & hoc manifestè constat ex l. 5. tit. 21. lib. 4. Recop. quatenus ait: Ordenamos, y mandamos, que de aqui adelante los conocimientos reconocidos por las partes ante el Iuez que manda executar, õ las confessiones claras, fechas ante Iuez competente, trayan aparejada execution, & e. quam ponderat Parlador. lib. 2. cap. fin. 1. par. §. 4. n. 1. in fin. Suarez de Paz in praxi, tom. 1. 4. p. cap. 1. n. 25. ¶ neque obstat l. 6. tit. 21. lib. 4. Recop. quæ cauetur, recognitionem fieri posse corã Notario, vel tabellione, aut alguazello de cõmissione iudicis, & eo casu habere paratam executionem, vt etiam adnotauit Paz vbi proxime, nu. 24. ¶ nam vltra quod non constat de tali commissio- ne, quæ de iure non præsumitur, Bart. in l. 1. §. eura, n. 2. ff. de offic. Præfeti Vrbit, & in l. qui ad ciuilia, C. de appell. Abb. in cap. Albericus n. 6. de testib. Aretin. conf. 33. n. 5. versic. quarto præmisso, Carol. Ruia. conf. 15. n. 8. lib. 4. & conf. 102. n. 8. lib. 5. Ripa in cap. 1. num. 90. de iudic. vbi Decius num. 54. eodem titulo, Menoch. lib. 2. de præsumpt. præf. 24. num. 1.

Ex quo colligitur notoriè, quod nec recognitio, aut confessio, quæ sunt factæ coram Iudice incompetenti, habent executionẽ paratam, ¶ per argumentum à contrariõ sensu, quod in iure validum, & fortissimum est, l. 1. §. huius rei, ff. de officio eius, cui mandat a est iurisdictioni, l. qui testamento 2. §. mulier, ff. de testam. cap. cum Apostolica in fin. de bis quæ sunt à Prælatib. sine consensu Capituli, cap. cum virum de regularib. Mantica. de connect. vltim. volum. lib. 3. tit. 15. n. 13. Bart. in l. omnes populi, n. 61. ff. de iust. & iure.

Ehoc est magis clarum, ponderando verba d. l. 5. ibi: Ante el Iuez que manda executar, ¶ nam verbum Iudex, est intelligendum de competenti, l. fin. vbi glof. verbo competenti, C. de edicto Diui Adrian. toll. l. 2. tit. 14. par. 6. vbi Gregor. Lopez glof. 2. Azeued. in l. 3. tit. 13. lib. 4. Recop. n. 52. & seq. Menoch. de adipisc. possess. remed. 4. n. 402. & n. 427. vbi etiam assignat rationem, ¶ nam quod auctoritate iudicis incompetenti fit, propria, priuataque auctoritate fieri creditur, vt tradit Bart. in l. creditores, n. 26. C. de pignorib. & similiter verbum manda intelligitur de iure, & de eo, qui secundum ius potest habere, l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acquir. hered. l. iubere, ff. de iurisd. omn. Iudic. l. a filio 25. ff. de legat. 1. §. tutor, in sit. de auctor. tutor. l. liber homo 2. ff. ad l. Aquil. ibi: Actio legis Aquilia cum eo est, qui iussit, si modo ius imperandi habuit, l. electio in fin. ibi: Iussu enim pratoris ductus in bonis sit eius, qui duxit, ff. de noxalib. actionib. l. 2. in fin. ff. si ex noxali causa agatur, l. fin. ff. comm. diuid. l. de eo, §. si iusta ex causa, ff. ad exhibend. l. non videtur, §. qui iussu, ff. de reg. iur. Rebuff. in l. nomen filia-

11

31

32

33

34

35

36

filiarum 164. §. portionis, vers. iudere cum seqq. ff. de verbor. signif. quod Cicero non sub dubio ostendisse videtur in oratione pro A. Cecinna, in illis verbis: *Si populus iusserit, me tuum servum esse, putas ne id iustum ratum, atque firmum futurum?* quasi dicit non, cum populus id de iure facere non possit, et verba enim secundum ius, & non de facto sunt accipienda, argum. *l. nemo potest, ff. de legat. 1. l. recte, vbi Iacobin. ff. de iudic. cap. faciat homo 22. q. 2. l. filius, ff. de condit. inst. l. nepos Proculo, vbi late Rebuff. ff. de verbor. signif. et nam quod fit contra ius, perinde habetur, ac si non fieret, c. que contra de reg. iur. in sexto, lo. Cephal. conf. 97. n. 10. & conf. 109. n. 4. tom. 1. & ita non ei nocet preterita recognitio apocha, cum fuerit nulla ex defectu iurisdictionis Iudicis, cuius iussu fuit facta: 37 et quia non prestat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum, cap. non prestat de regul. iuris in 6. Cardinal. in clem. 2. col. 1. de testib. Bald. in aurb. at qui semel, fallent. 8. vbi Salic. C. de probat. 40 & si bene consideretur, et non potest dici recognitio, quae non habet effectum talis, nam quod caret effectum, debet etiam carere nomine, l. 1. C. de nudo iure Quiritum tollendo, Ripa in l. re coniuncti, n. 67. ff. de legat. 3. Cephal. d. conf. 97. n. 21. & seq. 41 et cum non sit in consideratione nomen sine effectu, l. 2. §. sed si sunt sui, ff. ad S. C. Tertulian. Ruin. conf. 189. in fine, vol. 1. Paril. conf. 104. n. 135. vol. 1. Roland. a Valle conf. 72. in causa, & lte, n. 14. vol. 2. cap. intelligit de verbor. signif. cap. Marcion. & Bassilides, l. 1. q. 1. lo. Petr. Surd. in tract. de aliment. tit. 1. q. 45. n. 16. 42 et haec certiora redduntur, ponderando etiam verba dictae l. 5. tit. 21. lib. 4. Recopilat. ibi: *Ante Iuez competente, quae debent intelligi tam de confessionibus, quam de recognitionibus schedularum, aut scripturarum priuatarum, de quibus prius fuerat loquuta, vt ita requisitum competetia Iudicis debeat interuenire in vtroque casu, & eos determinet pariformiter, et cum vna determinatio respiciens plura determinabilia, debeat ipsa pariformiter determinare, hanc hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar. substitut. l. quamuis, C. de impuber. & alijs substit. l. si legatarius, §. fin. ff. de legat. 3. Roland. a Valle conf. 74. n. 2. lib. 2. Matienço in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recopil. gloss. 3. n. 3. Ceph. conf. 67. n. 27. lib. 1. Hippol. Rim. in rub. C. qui admitti, 44 n. 189. et ne eadem diffinitio diuerso iure censeatur, cõtra l. eã, qui ades, ff. de vscap. Surd. de aliment. tit. 2. q. 15. n. 82. & tit. 6. q. 3. n. 18.**

Nec in terminis dictae legis potest assignari 45 et differentia inter confessionem, & recognitionem, siquidem recognitio, vt recognitio dici possit, non alio fit modo, quam per confessionem debitoris in iudicio factam, qua constitetur se scripsisse schedulam, seu scripturam priuatam, de qua recognoscenda tractatur, vt in l. generaliter, C. de non numer. pecun. Rebuff. in d. praef. de chirographorum, & schedularum recognit. n. 75. & contra Ioannes Baptista de Pareja non potuerit conueniri coram dicto Alcalde, nullum prauidicium potuit ei generari ex asserta recognitione facta 46 sub declinatoria coram eius ministris, et quia qui

non potest conueniri non prauidicat sibi recognoscendo, iuxta doctrinam singularem Baldi in cap. statumus, n. 12. de offic. deleg. quem refert, & sequitur Io. Gutier. lib. 1. praef. q. 124. n. 4.

Quod est magis indubitabile, animaduerso, quod dictus Petrus de Vrgenio se iuuare voluit dicta nulla recognitione ad exequendum contra dictum Ioannem Baptistam in Tribunali Praefecti Urbis Conchenfis: cum non valeret ratione vicij incompetentia ex origine procedentis, et confessio enim facta coram incompetenti Iudice non durat coram competenti, neque probat coram ipso, secundum Bart. & DD. in l. magistratibus, ff. de iurisd. omn. iudic. vbi lo. Orosc. n. 9. col. 384. cum Bart. testatur esse communem opinionem Hippol. in praef. §. postquam, n. 12. cum seqq. Azeued. in l. 1. tit. 7. lib. 4. Recop. n. 30. Alciat. resp. 242. n. 11. et in proprijs terminis recognitionis apochae, aut scripturae priuatae, quod si fiat coram incompetenti Iudice nihil operetur, ex allegato cap. at si Clerici de iudicij, tradit Auendaño in capitulis praetorum, 2. par. cap. 30. n. 5. vers. septimo requiritur, tradens pro essentiali requisito, vt recognitio operetur executionem in terminis d. l. 5. tit. 21. lib. 4. noua Recopilat. quod Tribunal, in quo fuerit facta, sit competens, nam alias non erit locus viae executinae.

et Quibus non obstat doctrina Rebuff. d. tract. 49 de chirographor. & schedularum recognit. art. 1. nu. 31. relati per lo. Gutier. lib. 1. praef. q. 126. n. 5. quae forsitan se vult iuuare dictus Petrus de Vrgenio, dicendo, quod potuit se iuuare in hoc iudicio dicta asserta recognitione, quia Rebuff. non loquitur in terminis iuris communis, nec Regnorum Castellae, sed virtute cuiusdam constitutionis Franciae prohibentis opponi incompetentia, quando Iudex decreuit, quod aliquis recognoscatur, et cuius constitutionis vis extra Regnum Franciae non potest extendi, arg. l. 1. ff. ad municip. de incol. l. omnes populi, ff. de iust. & iure, lo. Igneus in l. dudum, n. 55. C. de contrah. empt. Aym. Crauet. conf. 30. n. 3. Alex. conf. 41. n. 3. & conf. 44. n. 6. lib. 5. nec ad forenses, vt sunt Ioannes Baptista de Pareja, & Petrus de Vrgenio, vt tradit Alex. conf. 111. videtur prima n. 57. lib. 7. Paul. de Castr. conf. 156. n. 2. lib. 1. Andr. Sicul. conf. 2. n. 18. & conf. 76. n. 6. & 10. lib. 3. Alciat. resp. 427. n. 3. Beroinus q. 37. n. 4. Mathesil. sing. 110 n. 2. Hippol. sing. 253.

et Quia in his Regnis d. l. 5. tit. 21. lib. 4. noua Recop. debet inuolabiliter obseruari inter dictos litigantes, arg. l. 6. tit. 4. p. 3. ibi: *E por las leyes deste libro, e no por otras, l. 15. tit. 14. eadem partita, ibi: E por ende dezimos, y mandamos que toda la ley deste nuestro libro, q̄ alguno alegare ante el juzgador, que vala, e si por ventura alegasse ley, o fuero de otra tierra, q̄ fuere de fuera de nuestro Señor, mandamos, que en nuestra tierra no aya fuerza de prouca, et iusto proccmio noua Recopilationis deducto, ex l. 1. Tauri, quo cauetur, vt per leges nouae Recopilationis potius etiam, quam per leges sepre partitarum causae in his Regnis terminetur. et Cu hoc proprio ius commune Regium appelletur, vt probat Didacus Perez in proccmio Ordinamenti, q. 3. Ma-*

Matienço in dialogo relatoris, 3. par. cap. 34. nu. 3. & 8. & in l. 7. tit. 11. lib. 5. Recopil. gloss. 2. n. 17. & gloss. 7. nu. 6. & in l. 1. tit. 2. gloss. 5. n. 2. eodem libro, Castill. in l. 70. Tauri, gloss. 1. vers. sequitur ergo. Et ita est illud standum, exclusis dilpurationibus friuolis in contrarium: et quia non est nostrum leges regias reprehendere, nec de ipsarum validitate disputare, arg. l. sacrilegij, C. de diuers. rescript. Matienço in l. 22. tit. 11. gloss. 8. nu. 4. & in l. 1. tit. 25. lib. 5. Recopilat. gloss. 1. n. 4.

Praesertim quia Rebuff. solummodo fuit loquutus in terminis constitutionis Franciae, quod ille, qui recognouit coram incompetenti, postea coram suo Iudice non possit negare illam scripturam, si sit semel recognita: et sed non dicit, quod possit exequi vigore talis recognitionis, imo ipse tenuit contrarium num. 46. & seq. & si bene perpendantur verba num. 31. per ea infinuat, quod adhuc non obstante recognitione facta coram Iudice incompetenti, debebat de nouo peti coram competenti, vt recognosceret, tamē quod non valeret negare, quod semel recognoscerat, ex l. generaliter, C. de non numer. pecun. cap. per tuas de probat. gloss. verbo innocentes, in cap. 1. de exception. Abb. in cap. sicut nobis 9. num. 1. de testibus, & aliud praetendere esset ampliare multum doctrinam Rebuffi ad correctionem legis nostrae Regiae, quod per absurdum foret, & ideo minime dicendum, et quia correctio iuris communis non debet iudici per subauditum intellectus, gloss. in cap. cupientes, §. quod si per viginti de elect. in 6. Bart. in l. omnes populi, vers. item contra praedicta, ff. de iust. & iure, lo. Cephal. conf. 137. n. 23. lib. 1. & conf. 278. n. 67. tom. 2. Marc. Ant. Eug. conf. 83. n. 13. & seqq. 57 & conf. 97. n. 5. lib. 1. et ita debuit de nouo petere recognitio apochae in hoc foro, vt adimpleret formam d. l. 5. tit. 21. lib. 4. noua Recopilat. quae requirit vnicum esse Iudicem, coram quo recognitio fieri decernitur, & qui exequi iubet, ibi: *Los conocimientos reconocidos ante el Iuez que manda executar, et forma autem omisio reddit actum ipso iure nullum, l. cum hi, §. si praetor, ff. de transact. Cephal. conf. 219. incip. vt tandem, n. 4. tom. 2. Roland. a Valle conf. 65. num. 22. lib. 3. Marc. Ant. Eug. conf. 88. num. 43. lib. 1. Hieronym. Gratt. respons. 16. num. 2. & resp. 140. nu. 3. vol. 1.*

Quod est magis certum, animaduerso, quod Ioannes Baptista de Pareja non recognouit, nec confessus fuit simpliciter esse suam subscriptionem dictae apochae: sed cum circumstantijs declinatoriae, & coactionis, & qualificatae, quod nihil debebat Petro de Vrgenio, & quod obligationem contra Petrum Vidal cum mandato in rem propriam consignauerat illi, nouem anni erant, & quod obligatio non fuerat effectum sortita, quia illam annullauerat Licentiatu Alarcon Iudex, Commisarius Regius super negotijs domus fabricationis monetarum Ciuitatis Conchenfis, & quod absoluerat ab illius implemento dictum Petrum Vidal, & quod assumum in rielibus remanserat sequestratum mandato, & iussu eiusdem Iudicis, ruelico eiusdem Petri de Vrgenio, & Bar-

tholomaei de Segura eius socij, et ita si vult se iuuare dicta confessione, debet facere cum suis qualitatibus, & non absque illis, l. etiam, §. 1. ff. de minorib. Bert. in l. Aurelius, §. idem quasi sit, nu. 2. de liberat. legat. Alciat. resp. 461. n. 8. Decisio Genuae 95. n. 2. Alex. conf. 80. n. 5. vol. 7. Laderch. de Imola conf. 17. n. 1. in fine, vol. 1. Roland. a Valle conf. 17. n. 28. lib. 3. et quia confessio in recognitione facta diuidi non debet, iuxta distinctionem gloss. in l. siquidem, C. de exception. Boer. decis. 243. n. 5. Parlador. lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 1. par. §. 5. n. 12. Iulius Clarus in praxi, lib. 5. §. fin. num. 15.

Et omnis difficultas cessat, animaduerso, quod cum dictus Ioannes Baptista de Pareja appellasset ad Supremum Consilium a decretis dicti Alcalde D. Didaci Aldrete, facta relatione fuerunt in totum rescissa, & reuocata tam quatenus iusserat, quod consignaret Petro de Vrgenio dictam obligationem, & mandatum ad recuperandum a Petro Vidal, dictam summam, vel quod eam illi satisfaceret cum comminatione executionis, & decretum de exequendo, & executionem successiue factam, decernendo, quod dictus Petrus de Vrgenio super ab eo praetentis suam iustitiam prolequeretur, vt sibi conuenire videret, et nam declarando nullam executionem, & non habuisse locum, videretur Consilium declarasse, non nocuisse praetentam recognitionem: cuius virtute ad viam executiuam peruenitum erat, l. quod dictum, ff. de pact. l. cum lex, ff. de fideiussor. l. legem in fin. C. de natural. liber. l. eos, C. de vscap. l. final. in fine, C. de vscap. rei iudic. l. sed, & si lege, §. item si rem, ff. de petit. hered. l. oratio, vbi gloss. ff. de sponsal. Surd. de aliment. tit. 9. q. 17. n. 16. Cephal. conf. 175. n. 3. Ant. Gomez 3. tom. variar. c. 13. n. 25. et nam qui vult consequens, videtur velle antecedens necessarium, l. 2. cum concord. ff. de iurisd. omn. iudic. l. ad rem mobilem, ff. de procur. l. denique, §. interdum, ff. de peculio legato, Decius in cap. praeterea, n. 18. de offic. deleg. Ripa resp. 5. n. 6. quod metus causa, lo. Petr. Binius conf. 106. n. 5. Marzar. conf. 4. n. 2. Franc. Vegius conf. 64. n. 6. & de necessitate debet idem declarari in Tribunali Conchenfi, & esse nullam executionem, nam locus facere, foret contrauenire directe determinationi recte, & iustissime facta per auctum Supremum Consilium, et cuius sententiae, ac decreta habent eandem auctoritatem, ac si ab ipso Domino Rege fuissent prolata, Menoch. conf. 676. n. 1. & seqq. vol. 3. & lib. 1. de arbitr. iud. casu 68. num. 33. Christophor. Torriola conf. 109. num. 10. Ioan. Petr. Binius conf. 57. num. 9. & conf. 80. num. 22. Ioan. Baptista Costa conf. 3. nu. 3. & conf. 58. num. 8. l. 1. ff. de offic. Praefect. Praetor. Ioan. Vincent. Honded. conf. 61. nu. 11. vol. 1. et cui equiparatur Senatus, iuxta gloss. ordinariam in l. non ambigitur, ff. de legib. las. & Ripa in l. quominus, notab. 2. & 3. ff. de flum. Crauet. conf. 144. in fine, Roland. a Valle conf. 69. nu. 17. lib. 3. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 60. num. 31. Marc. Anton. Natta conf. 341. incip. recte, num. 7. Polyd. Ripa obseruat. 87. num. 2. et contra cuius Supremi Consilij factum, & sententiam inferior veni-

venire nequit, *l. formam, C. de offic. Praefect. Praetor. Caphal. conf. 39. n. 49. tom. 1.* Marc. Anton. Eugen. *conf. 30. num. 33. lib. 1.* Ludovic. Roman. *conf. 437. num. 7.* Alexand. *conf. 136. num. 9. lib. 4.*

66 *† nec potest inferior ea constituit, per quae Superioris factum laedatur; cap. veniens de iure iur. l. penult. ff. de aqua plusia arcend. idem Roman. conf. 116. v. si necessarius, n. 2.*

Et finaliter hac veritas comprobatur, ponderando verba Regij Senatus ad dictum Petrum de Vrgenio directa, ibi: *Pida, y figa*, quibus ostenditur, quòd ea, quae prætenderet, petere deberet ab initio, & ex integro coram iustitia Regia Ciuitatis Conchaensis, quae solummodo erat còpetens, ac si nihil petijisset, nec actum fuisset coram dicto Alcalde; & hac ex virtute verbi, *petat*, quod initium iudicij respicit, *l. amplius 15. ff. rem ratam haberi, vbi Labeo. Amplius petium nò esse, nec ante committi patat cautionem amplius non peti, quam iudicium acceptum esset, † nam aliàs nò dicitur quis petere, sed velle petere, l. si quis stipulatus 57. ff. de solut. l. in pupillo 4. in fine, ff. de except. & praescript. l. si vnus 28. §. sed si stipulatus, ff. de pactis, l. si quis stipulatus 112. ff. de verbor. oblig. Brisson. lib. 3. de solutione. & de verbis iuris, verbo petere eodem verb. Cicero de claris Oratoribus: At verò, inquam tibi ego Brute non solum nisi prius à te cauere amplius eo nomine neminem, cuius petitio sit, petiturum. Et ita nullatenus inuare se potuit, actis nullis dicti Alcalde reuocatis per Consilium, & iniustum fuit vigore illorum decreuisse, quod exqueretur virtute illorum, debetque declarari locum non habuisse, neque habere viam exequutiuiam.*

ARTICVLVS II.

In hoc Articulo ostendetur nec in via ordinaria fouere iustitiam Petrum de Vrgenio. Ad quod praesuppono, quòd causa, propter quam Ioannes Baptista de Pareja fecit praedictam apocham, cuius virtute còuenitur, fuit sub spe, quòd venditio vilium facta Petro Vidal potuisset habere effectum, quia in eis comprehendebantur, qui erant dicti Petri de Vrgenio infimal, & sociali iure cum dicto Bartholomaeo de Segura, ex quorum pretio erat satisfacienda sua portio dicto Petro de Vrgenio, nec erat alia causa vera, nec appares, nec colligitur ex dicta apocha, idque duabus rationibus apparebit; vna, † quia est consideranda causa, propter quam aliquid factum fuit, iuxta notata per Socin. *in rubr. n. 31. ff. solut. matrim. & in l. quibus post primo. ff. de condit. & demon. & in l. si quis neque causam, n. 11. ff. si cert. petat. Io. Caphal. conf. 80. n. 13. tom. 1. † maxime si causa est finalis, quae in omnibus conuentionibus attenditur, l. 1. C. de cond. ob caus. Soc. conf. 251. col. 4. vers. approbat, vol. 2. Rol. à Valle conf. 99. n. 46. vol. 4.*

69 *† Et finalis dicitur illa, quae si non interueniret, aliquis non moueretur ad faciendum, quod fecit, aut non fecisset illo modo, vt asserunt Bald. conf. 340. col. 2. vol. 3. Socin. conf. 183. col. penult. vers. potest, vol. 3. Aymon Crauet. conf. 142. nu. 9. Bertrand. conf. 173. n. 6. vol. 6. & alij, quos allegat Rolan. à Valle conf. 44. v. si donatione, n. 15. & conf. 69.*

70 *† Nam aliàs nò dicitur quis petere, sed velle petere, l. si quis stipulatus 57. ff. de solut. l. in pupillo 4. in fine, ff. de except. & praescript. l. si vnus 28. §. sed si stipulatus, ff. de pactis, l. si quis stipulatus 112. ff. de verbor. oblig. Brisson. lib. 3. de solutione. & de verbis iuris, verbo petere eodem verb. Cicero de claris Oratoribus: At verò, inquam tibi ego Brute non solum nisi prius à te cauere amplius eo nomine neminem, cuius petitio sit, petiturum. Et ita nullatenus inuare se potuit, actis nullis dicti Alcalde reuocatis per Consilium, & iniustum fuit vigore illorum decreuisse, quod exqueretur virtute illorum, debetque declarari locum non habuisse, neque habere viam exequutiuiam.*

n. 39. vol. 4. idem Crauet. conf. 192. n. 21. Hieron. Gratt. resp. 124. n. 19. vol. 1. & planè est, quòd nisi fuisset pro dicta causa, & illius respectu, seu confidentia non fecisset apocham dictus Ioannes Baptista de Pareja, & ideo habetur perinde, ac si fuisset expressa. † Nam quòd causa vnica potest assignari, habetur pro expressa, vt tradit Dec. conf. 545. n. 3. Soc. iun. conf. 1. n. 43. vol. 1. Menoch. conf. 85. n. 9. Io. Petr. Surd. in tract. de alim. tit. 2. q. 13. n. 9. Caphal. conf. 196. n. 13. tom. 2.

Et quemadmodum apparet ex actis, dicta causa defecit, & reducta fuit ad non causam, quia dicto Petro Vidal non fuit consignati rieles aeris, quorum respectu se obligauerat, nec obligatio fuit vilo modo effectum sortita; vt apparet ex declaratione per eum facta coram dicto Doctore Alarcon Iudice Commissario suae Maiestatis 15. Februarij 1592. ac alijs probationibus, quarum virtute dictus Iudex 17. Iulij eiusdem anni declarauit nullum contractum factum cum dicto Petro Vidal, & quòd medietas 28. v. 108. marcorum rielium, quos dictus Bartholomaeus de Segura manifestauerat se habere in partita illorum vendita Petro Vidal currebat risico illius, & eos declarauit amissos ad beneficium Fisci, iubendo, ac decernedo, quod super illis non possit aliquid petere à dicto Ioanne Baptista de Pareja, nec audiretur, si de facto vellet eum molestare coram aliquo Iudice; declarando insuper, quòd condemnatio facta dicto Ioanni Baptista, currebat risico, & damno vtriusque, vt constat in processu, fol. 39. & seqq. & ita defecit causa dictae apochae, & effectus illius, quia vt est vulgatum iuris, & Philosophiae axioma, † quod cessante causa, effectus cessat, *l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patronat. cap. cum cessante de appellat. Hippol. de Marfill. in tract. de fideiuss. n. 221. Bald. in l. per diuersas, n. 27. C. mandati, Aldobrand. in §. ius autem civile, n. 21. instit. de iure naturali, Aristoteles lib. 2. Physicor. & istam praesumitur fuisse intentionem dicti Io. Baptista de Pareja, aduersus quam non potest operari dicta scheda, † quia actus agerium nò operantur vltra ipsorum intentionem, *l. non omnis, ff. si certum petatur, l. legata inutiliter, ff. de admend. legat. Angel. conf. 77. plures creditores, n. 3. Marian. Socin. iunior in l. 1. n. 174. ff. solut. matrim. & in l. 1. n. 318. ff. de acquir. possess. Ruin. in l. non solum, §. morte, n. 122. ff. de nouis operis nunc. Roland. à Valle conf. 50. n. 11. & conf. 54. n. 12. lib. 4. Marc. Ant. Eugen. conf. 55. n. 32. lib. 1. † Nec opus operantis debet vltra finem destinatum extendi, *l. obligatio num 1. C. de actionib. & obligat. l. 2. ff. de condit. & demonstr. l. qui iniuria, ff. de iniurijs, l. diuus, ff. ad l. Cornel. de lycarijs, Vldaricus Zafius lib. 2. conf. 7. n. 37.***

73 *† Nam obligatio- nes intelliguntur, rebus in eodem statu permanen- tibus, vt late probat Tiraq. vbi proxima, l. par. n. 125. & in l. si vnquam in praesat. n. 166. vers. praeterea iuramentum, cum seqq. C. de reuocand. donat. lib. 1. etiam si partis, ff. de leg. 1. l. si legatarius, C. de legatis, & l. forma, §. illam, ff. de censibus, Tiraq. d. tract. cessante causa, num. 124. & hoc rationibus multum iuridicis, nam ex contrario sequerentur duo grauamina, ne dicam iniqua, & iniusta vnum, quòd Petrus Vidal non receptis rielibus nec factò adimplemento cù illo, remaneret obligatus sine causa; cum sit certum de iure, † quòd contractus non respectiuus, si ab vna parte non impletur, conprode obligationem contra alteram in fauorem non impletis, secundum DD. communiter in rubr. & l. siue apud acta, C. de transacionib. l. penult. ff. eodem, l. cum proponas,*

74 *† quia actus agerium nò operantur vltra ipsorum intentionem, l. non omnis, ff. si certum petatur, l. legata inutiliter, ff. de admend. legat. Angel. conf. 77. plures creditores, n. 3. Marian. Socin. iunior in l. 1. n. 174. ff. solut. matrim. & in l. 1. n. 318. ff. de acquir. possess. Ruin. in l. non solum, §. morte, n. 122. ff. de nouis operis nunc. Roland. à Valle conf. 50. n. 11. & conf. 54. n. 12. lib. 4. Marc. Ant. Eugen. conf. 55. n. 32. lib. 1. † Nec opus operantis debet vltra finem destinatum extendi, l. obligatio num 1. C. de actionib. & obligat. l. 2. ff. de condit. & demonstr. l. qui iniuria, ff. de iniurijs, l. diuus, ff. ad l. Cornel. de lycarijs, Vldaricus Zafius lib. 2. conf. 7. n. 37.*

75 *† In quorum confirmationem facit, quòd contractus regulatur secundum materiam, super qua celebratur, l. insulam, ff. de praescriptis verbis, Alexand. in l. 1. §. si quis ita, col. penult. ff. de verbor. obligat. & in l. licet, C. de pactis, Abb. in cap. constitutus, num. 23. ff. de relig. domib. Anto. Gamma decif. 166. num. 1. & cum riele praefati essent subiecti commissiõni, & decisiõni dicti Iudicis,*

nec

nec fuerint consignati dicto Petro Vidal; reman- sit liber dictus Ioannes Baptista de Pareja, qui, & ipse Petrus de Vrgenio, & Segura vili faere contrahere sub istis periculis, & risico, iuxta qualita- tem materiae, super qua contrahebant, † cum semper intelligatur venisse in consensum contractum cum iais qualitatibus, *l. fin. in fine, ff. de fideicommiss. libert. argum. l. cum pater, §. ab instituto, ff. de legat. 2. l. legata, ff. de legat. 1. l. qui non militabat, §. Lucio, ff. de heredib. instit. Vldaricus Zafius conf. 12. nu. 7. lib. 1. † vnde qualitate deficiente, cuius respectu quid agitatur, actus, seu dispositio deficit, vt tradit Crauet. conf. 202. num. 31.*

77 *† quia non debet contractus claudicare, contra l. 1. & l. si id, quod, §. finali, ff. de rescind. vendit. Marc. Ant. Eug. vbi proxima, n. 29. & ex l. cum quaritur, ff. de administrat. tutor. l. nam absurdum, ff. de bonis liberter. Caualean. decif. Fin. 44. n. 26.*

78 *Aliud, quòd dictus Ioannes Baptista, absq; eo, quòd aliquid exegisset, aut recuperasset à dicto Petro Vidal, aut fuisset consequutus riele, aut aliquid commodi respectu illorum, & absq; vlla alia causa haberet praestare, & soluere Petro de Vrgenio, quòd indebitè petit, quòd nullo modo est dicendum, † cum sit multum exosum in iu- re; quòd vnus obligetur alteri sine causa, debet enim obligatio causam continere, aliàs est nulla ipso iure, l. 2. §. fin. ff. de donat. l. cum de indebito in fine, ff. de probat. glos. in l. instrumento, C. de probat. Bart. in l. nuda, C. de donation. & in l. scriptura, C. qui potiores in pignore habeantur, Alciat. resp. 105. n. 1. Hieron. Gratt. resp. 52. n. 12. lib. 1. Caphal. conf. 220. n. 27. lib. 2. Martienç. in l. 4. tit. 11. lib. 5. Recop. gloss. 2. melius in l. 2. tit. 16. gloss. 1. n. 9. Parlador. lib. 2. rerum quotidian. cap. 3. n. 55. & Azcued. in l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopil. n. 43. † qui asserit hoc proce-*

80 *deret, nedum in scriptura publica, sed etiã in priuata, ex d. l. cum de indebito, §. fin. & l. 2. §. circa, ff. de doli except. Rebuff. d. tract. de chirograph. & cedular. recognit. in praesat. n. 66. Auend. d. 2. par. cap. 30. Pratorum, n. 5. † & non solum requiritur ex-*

81 *pressio talis causae, sed quòd sit vera, legitima, & rationabilis, vt per Hippol. in tract. de fideiussor. n. 318. Gratt. vbi proxima, n. 13. Raphael de Perlioribus, lib. 10. Decius in cap. 2. col. 3. de fide instrumet. & generaliter in omni pacto obligatorio, hoc tradit ex l. tale pactum in primo, ff. de pactis, Marcus Mantica singul. 670.*

82 *Et quòd talis causa duret, & non deficiat; nam aliàs idem esset, ac si à principio non interuenisset, † vt enim notabiliter ait Marc. Ant. Eug. conf. 43. n. 30. causa redacta ad nò causam, perinde est, ac si actus factus esset sine causa, l. si Fullo, ff. de condit. sine causa, Alex. conf. 206. ponderatis verbis, n. 5. vol. 6. l. eleganter, §. si quis post, ff. de condit. indeb. Ludou. Gomez. in reg. Cancell. de annali possess. q. 18. Caphal. conf. 10. n. 12. tom. 1. dicens, † paria est,*

83 *se, quid ab initio dari sine causa, vel causam; propter quam datum, quòd fuit reduci ad non causam, l. penult. ff. de condit. sine causa, bene facit l. 1. §. fin. eodem titulo, Crauet. conf. 201. n. 6. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 24. n. 56.] quòd in tantum est verum, quòd quamuis Ioannes Baptista de Pareja soluisset aliquid Petro de Vrgenio in computum eius, quòd indebitè petit, ab ipso re-*

84 *petere poterat, † quia quando causa reducitur ad non causam, competit repetitio soluti per conditionem sine causa, d. l. si Fullo, & notat ibi Bar. & pro eo est casus apertus secundum vnã lecturam glossae in l. Iulianus verum debitorem, ff. de condit. indeb. in glos. 1. ibi: Et multò minus, & c. Guido Papae singul. 631. vers. quando causa, l. naturalis, §. siquidem, ff. de praescript. verbis, Caphal. vbi*

85 *† quia actus agerium nò operantur vltra ipsorum intentionem, l. non omnis, ff. si certum petatur, l. legata inutiliter, ff. de admend. legat. Angel. conf. 77. plures creditores, n. 3. Marian. Socin. iunior in l. 1. n. 174. ff. solut. matrim. & in l. 1. n. 318. ff. de acquir. possess. Ruin. in l. non solum, §. morte, n. 122. ff. de nouis operis nunc. Roland. à Valle conf. 50. n. 11. & conf. 54. n. 12. lib. 4. Marc. Ant. Eugen. conf. 55. n. 32. lib. 1. † Nec opus operantis debet vltra finem destinatum extendi, l. obligatio num 1. C. de actionib. & obligat. l. 2. ff. de condit. & demonstr. l. qui iniuria, ff. de iniurijs, l. diuus, ff. ad l. Cornel. de lycarijs, Vldaricus Zafius lib. 2. conf. 7. n. 37.*

C. de pactis, Roman. conf. 204. n. 9. Marc. Ant. Eug. conf. 12. n. 22. lib. 1. † quia non debet contractus claudicare, contra l. 1. & l. si id, quod, §. finali, ff. de rescind. vendit. Marc. Ant. Eug. vbi proxima, n. 29. & ex l. cum quaritur, ff. de administrat. tutor. l. nam absurdum, ff. de bonis liberter. Caualean. decif. Fin. 44. n. 26.

Aliud, quòd dictus Ioannes Baptista, absq; eo, quòd aliquid exegisset, aut recuperasset à dicto Petro Vidal, aut fuisset consequutus riele, aut aliquid commodi respectu illorum, & absq; vlla alia causa haberet praestare, & soluere Petro de Vrgenio, quòd indebitè petit, quòd nullo modo est dicendum, † cum sit multum exosum in iu- re; quòd vnus obligetur alteri sine causa, debet enim obligatio causam continere, aliàs est nulla ipso iure, l. 2. §. fin. ff. de donat. l. cum de indebito in fine, ff. de probat. glos. in l. instrumento, C. de probat. Bart. in l. nuda, C. de donation. & in l. scriptura, C. qui potiores in pignore habeantur, Alciat. resp. 105. n. 1. Hieron. Gratt. resp. 52. n. 12. lib. 1. Caphal. conf. 220. n. 27. lib. 2. Martienç. in l. 4. tit. 11. lib. 5. Recop. gloss. 2. melius in l. 2. tit. 16. gloss. 1. n. 9. Parlador. lib. 2. rerum quotidian. cap. 3. n. 55. & Azcued. in l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopil. n. 43. † qui asserit hoc proce-

deret, nedum in scriptura publica, sed etiã in priuata, ex d. l. cum de indebito, §. fin. & l. 2. §. circa, ff. de doli except. Rebuff. d. tract. de chirograph. & cedular. recognit. in praesat. n. 66. Auend. d. 2. par. cap. 30. Pratorum, n. 5. † & non solum requiritur ex-

pressio talis causae, sed quòd sit vera, legitima, & rationabilis, vt per Hippol. in tract. de fideiussor. n. 318. Gratt. vbi proxima, n. 13. Raphael de Perlioribus, lib. 10. Decius in cap. 2. col. 3. de fide instrumet. & generaliter in omni pacto obligatorio, hoc tradit ex l. tale pactum in primo, ff. de pactis, Marcus Mantica singul. 670.

Et quòd talis causa duret, & non deficiat; nam aliàs idem esset, ac si à principio non interuenisset, † vt enim notabiliter ait Marc. Ant. Eug. conf. 43. n. 30. causa redacta ad nò causam, perinde est, ac si actus factus esset sine causa, l. si Fullo, ff. de condit. sine causa, Alex. conf. 206. ponderatis verbis, n. 5. vol. 6. l. eleganter, §. si quis post, ff. de condit. indeb. Ludou. Gomez. in reg. Cancell. de annali possess. q. 18. Caphal. conf. 10. n. 12. tom. 1. dicens, † paria est,

se, quid ab initio dari sine causa, vel causam; propter quam datum, quòd fuit reduci ad non causam, l. penult. ff. de condit. sine causa, bene facit l. 1. §. fin. eodem titulo, Crauet. conf. 201. n. 6. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 24. n. 56.] quòd in tantum est verum, quòd quamuis Ioannes Baptista de Pareja soluisset aliquid Petro de Vrgenio in computum eius, quòd indebitè petit, ab ipso re-

petere poterat, † quia quando causa reducitur ad non causam, competit repetitio soluti per conditionem sine causa, d. l. si Fullo, & notat ibi Bar. & pro eo est casus apertus secundum vnã lecturam glossae in l. Iulianus verum debitorem, ff. de condit. indeb. in glos. 1. ibi: Et multò minus, & c. Guido Papae singul. 631. vers. quando causa, l. naturalis, §. siquidem, ff. de praescript. verbis, Caphal. vbi

ubi proxime, n. 12. vel ex capite erroris, prout interuenit in faciendis dictam apocham cogitando, quod Petrus Vidal, cuius obligationis contemplatione illam fecit, posset remanere obligatus efficaciter, idem annullata obligatione, hac etiam 94 via, & ratione deficit illius consensus, tunc nihil ita contrarium est vt error, l. si per errorem, ff. de iurisdi. omni. iudic. l. error, C. de iur. & fact. ignor. Abb. & Felin. in cap. si cautio de fide instrum. Galliaula in rubr. n. 5. 2. ff. de verbor. oblig. Cephal. cons. 220. n. 19. lib. 2. cap. quamuis 38. dist. Zalius cons. 5. n. 86. lib. 1.

Et vltra quod hac omnia notorie constant ex probatione testium productorum per dictum Ioannem Baptistam de Pareja, apparent etiam scripturis per eum productis, quarum vna est fol. 179. & seqq. stipulata per dictum Bartholomaeum de Segura, & consortes, respectu aeris, quod reliquerat sequestratum praefatus Doctor Alarcon, in qua facitur expressio, quod inibi erat inclusa partita rielium aeris venditorum Petro Vidal, videlicet 119. arrobarum, & librarum trium, & ex commissione, quam habuit D. Martinus de Porras ad faciendum concordiam cum visitatis, & condemnatis per dictum Doctorem Alarcon, datur illi facultas consignandi res sequestratum, cui, & quibus ipse ordinasset, vt apparet fol. 189. & seqq. & etiam fol. 195. vbi adest decretum liberationis factum per dictum D. Martinum Bartholomaeum de Segura, vbi affirmat fuisse cum eo conuentum praetium aeris ad rationem triginta-septem marauednoru pro quolibet marco; consignataque iubet illi 297550. marcos, qui erant venditi dicto Petro Vidal, in qua partita includebantur 147765. dicti Bartholomaei de Segura, qui ad dictam rationem marauednorum 37. pro marco efficiebant summam 5467575. marauednorum, quos idem Segura iterum potuit, & inclausit in noua societate facta cum dicto Ioanne Baptista de Pareja, & consortibus, vt apparet fol. 171. & hoc non alia ratione, sed quia remanserunt tanquam bona dicti Segura, & Petri de Vrgenio, quia non fuerat facta consignatio dicto Petro Vidal.

Quibus non obstat mandatum, quod apparet fecisse dictum Bartholomaeum de Segura dicto Petro de Vrgenio, vt posset recuperare a dicto Petro Vidal dictam summam in computum rielium sibi venditorum, & non consignatoru. Nam vltra quod effectus illius cessauit ob consignationis defectum, & dicti Iudicis sententiam non apparet dictum Petrum de Vrgenio vsum fuisse, dicto mandato, & cessione. Et ita remanere actiones penes dictum Segura, qui potuit dispo- 95 nere de dictis rielibus, tunc iterum illos ponendo in noua societate, ex l. si delegatio 3. C. de nouationib. l. nomen, C. quae res pignori obligari possunt, vbi gloss. verbo certior, Bart. in l. si cum emptore, n. 1. ff. de pactis, Bal. in l. 1. n. 31. & 34. C. de action. & obligat. idem Bart. in l. pignus n. 10. ff. de rei iudicata, & in l. si insulam, n. 23. in fin. ff. de verbor. obligat. Iaso. in §. item si quis, n. 117. in fin. de action. quamuis alias dictus Segura remaneret debitor

alicuius pecuniarum quantitates dicto Petro de Vrgenio.

Minus obstat dicere, quod dictus Ioannes Baptista erat Capserius, & Administrator dictae societatis, & quod tanquam capiti, cum quo socialit tamen nomine conuentionem fecit dictus D. Martinus de Porras fuere consignati ricles; nam vt constat ex probatione illius super secundo articulo addito, & ex libro societatis fol. 174. in hac causa producto, illud fuit a parente, & simulatè. Nam in effectu, & rei veritate non fuit ipse Capserius, sed res, & ricles remanere in quadam camera comuni, a qua cum omnium interuentu extrahebantur, & demum immittebantur pecunia cussa cum interuentu sociorum, & societatis nomine, tunc ita non illi priuato nomine, sed societati est petendum, quod praetenderit dictus Petrus de Vrgenio, l. actionis, §. si communis, ff. pro socio, vbi Fulgos. Soc. cons. 24. n. 42. vers. quarto confirmatur, vol. 1. l. 2. l. nemo, ff. pro socio, & l. qui aliena, ff. de negot. gest. Decisio Genuae 46. nu. 2. & 3. & solam poterit consequi residuum rielium, qui iuxta probationem factam in tertio articulo addito fuere applicati dicto Bartholomaeo Segura pro eius capituli, deductis damnis, quae venere dictae societati, tunc quae non dubium est debere pati socios, etiam si non fuisset conuentum, l. coire, l. ob res alienum, ff. pro socio, & l. si duobus, ff. de action. empt. Roman. cons. 47. n. 5. & cons. 520. n. 6. Decisio Genuae 14. n. 11.

Vltius apparet insititia Ioannis Baptista, nam vltra quod cessauit effectus apochae, in ea non se obligauit pecuniam soluere dicto Petro de Vrgenio, sed consignare obligationem contra dictum Petrum Vidal tale, qualis fuisse absq; eo, quod remaneret obligatus facere verum nomen etiam virtute mandati in rem propriam, vt petere valeret, taliter quod erat in eius electione, etiam si alternatiue se obligasset, vnum faciendo liberari.

Nam in alternatiuis debitoris est electio, reg. in alternatiuis de regul. iur. in 6. l. plerumque, §. final. ff. de iure datium, §. hinc autem, qui loco insitit. de action. Euerard. in locis legalibus loco a natura alternatiuorum, text. in l. Lucio, ff. de leg. 3. l. quod in heredem, §. eligere, ff. de tributoria, Roman. cons. 439. circa primum, num. 8. tunc sufficit si vnum adimpleatur, & in vno verificetur, l. si quis ita in fin. vbi Alexand. & alij ff. de verb. obligat. Gloss. & Cardinal. in clem. 1. de concess. prebend. Bald. in l. ea lege, versic. ultimo queritur, C. de condit. ob causam, l. si heredi plures in fine, ff. de condit. insitit. l. si quis ita stipulatus fuerit decem, ff. de verbor. obligat. §. penult. insitit. de heredib. insitit. Euerard. vbi proxime, num. 8. Ioan. Petr. Surd. de aliment. tit. 4. quaest. 15. num. 19. Decisio Genuae 144. num. 8. Flamin. Paris. de resignat. beneficior. lib. 9. quaest. 17. n. 42. dictusque Ioannes Baptista de Pareja adimpleuit offerendo realiter, & cum effectu dicto de Vrgenio dictam obligationem, & mandatum in rem propriam, ac petitione producta die 5. Octobris 1594. de qua in processu fol. 94. & seqq. vltra aliam consignationem, quam fecerat per plures annos ante, vt declarauit Valli-

Vallisoleti, quando fuit compulsus per dictum Alcalde.

Nec obstat dicere, quod non est prima, quae fuerat extracta a registro, seu prothocollo Tabellionis, coram quo fuerat stipulata; nam, vt est probatum in primo articulo addito, scriptura primo loco extracta, quae proprie erat originalis, & prius consignata dicto Petro de Vrgenio vna cum actis executiuis vigore illius cauitis, & cit deperdita, quia non apparet, & ideo fuit iterum extracta a registro, citatis dictis Petro Vidal, & Petro de Vrgenio, quod vtique fieri potuit. Nam quando instrumentum est deperditum, potest iterum ex prothocollo deduci, iuxta l. 10. & 11. tit. 19. par. 3. Couarr. in praet. quaest. cap. 21. nu. 3. & 5. Monterosio in praet. tit. de las escrituras publicas, cap. de como el Escriuano puede dar vna scriptura dos vezes, Azeuedo in l. 17. tit. 25. lib. 4. 100 Recopilat. & in l. 1. tit. 21. nu. 19. eodem libro. tunc Et vltra probationem, quae adest concludens, quod sit deperdita cum actis, sufficiebat iuramentum dicti Ioannis Baptista de Pareja super amissione scripturae, vt post Spec. tit. de instrum. edit. §. postquam, vers. illud quoque notandum, l. final. §. si autem dicat non esse sibi possibile, & c. ff. de fide instrum. cap. significasti lo primo, vbi gloss. verborum sita de homicid. Guipo Papae quaest. 244. num. 1. Greg. Lopez gloss. 6. in dict. l. 10. tit. 19. ad quem se refert Azeued. d. num. 2.

Ex quibus constat ratione carere dictum Petrum de Vrgenio ad mouendum hanc litem dicto Ioanni Baptista de Pareja, tunc qui licet se non ita concludenter defendisset, ex iudicis officio veniret repellendus, vt inquit Cephal. cons. 28. num. 42. vol. 1. tunc Et quia licet aliquod dubium remaneret, 103 debet iudex iudicare ad fauorem rei conuenti, vt tradit Decius in cap. ex literis, n. 4. & 5. de probat. & in cap. de causis, n. 6. de offic. deleg. Cephal. cons. 234. n. 21. lib. 2. Ioan. Neuz. lib. 5. sylvia nuptialis, n. 122. Et ita mihi videtur de iure annullada executio istius causae, & absolendus sine expensis dictus Ioannes Baptista de Pareja, non solum a via executiua, sed in ordinaria, & silentium imponendum Petro de Vrgenio. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Masculorum ex priori vocatione colligitur praedilectio illorum.
- 2 Vocati specie, censentur magis dilecti.
- 3 Dilecti magis sunt praefertendi in substitutionibus.
- 4 Affectionem, & iudicium testatoris habens, debet praeferrri.
- 5 Masculoru vocatione, & merito, foeminas excludit.
- 6 Inclusio aliorum est exclusio ceterorum.
- 7 Masculus, verbum non verificatur in foemina.
- 8 Masculos vocans censetur, donec illi fuerint, voluisse conseruare bona in agnatione.
- 9 Familia insititatoris conseruatur in masculis, non in foeminis.
- 10 Masculi primo vocati excludunt foeminas postea vocatas.

- 11 Expressum facit cessare praesumptum.
- 12 Intellectus cap. vni. titulo Episcopum, vel Abbatem.
- 13 Masculi praefertuntur, etiam quando coniunctim vocantur foeminae.
- 14 Parentes naturaliter plus diligunt filios, & nepotes, quam filias, & neptes.
- 15 Masculinum est dignius foeminino.
- 16 Foeminarum conditio in multis casibus est deterior, quam masculorum.
- 17 Familia conseruatur per masculos, & perditur per foeminas.
- 18 Testator si voluit conseruare familiam, non admittitur foemina existente quocunque masculo.
- 19 Masculos habere maiores diuitias, conuenit publice utilitati.
- 20 Alienationis prohibitio inducit praesumptionem conseruandi familiam.
- 21 Masculi ad fauorem fit semper interpretatio, si agatur de conseruatione familiae.
- 22 Dilectio maior praesumitur erga filias, quam erga neptes.
- 23 Radice, & persona exclusa, excluditur quod ab ea procedit, & n. 26.
- 24 Radix corrupta non producit effectum sanum.
- 25 Forma defectus in radice, & origine, est etiam in quolibet deriuato.
- 27 Foemina exclusa, censentur exclusi masculi descendentes ab ea.
- 28 Conditionis melioris non potest quis esse, quam auctor suus.
- 29 Remotiores non debent esse melioris conditionis, quam proximiores.
- 30 Maioratus defertur iure sanguinis.
- 31 Masculus praefertur foemina in bis, quae defertuntur iure sanguinis.
- 32 Masculo substituto, non venit masculus ex filia, sed ex filio.
- 33 Masculorum praesertio in vna parte dispositionis, censetur in alijs repetita, & num. 34.
- 35 Clausula apposita in prima institutione censetur repetita in sequentibus.
- 36 Filia vbi excluditur, multo magis neptis.
- 37 Filia censetur magis dilecta, quam nepos ex ea.
- 38 Si vinco vincentem te, a fortiori vincam te.
- 39 Foemina proximiori exclusa, censetur remotior exclusa.
- 40 Maioritas rationis vbi concurrunt, potest fieri extensio de casu ad casum, & de persona ad personam.
- 41 Ratio maior vbi adest, non dicitur fieri extensio.
- 42 Ratio eadem vbi est, non dicitur fieri declaratio extensiuu, sed intensiuu.
- 43 Rationis identitas comprehendit omnes casus.
- 44 Qualitas antea adiecta videtur ex verisimili mente disponentis repetita in sequentibus.
- 45 Rationis identitas fasit intelligi proprie, & non per extensionem.
- 46 Regula natura est, non restringi ad certos casus, neque personas.
- 47 Substitutio praecedens declarat sequentem.
- 48 Intellectus cap. 1. de do, qui sibi, & heredibus suis, in vrbibus feudorum, & n. 50.
- 49 Argumentum valet de feudo ad maioratum.

- 51 Verbum perpetuamente intelligitur sine temporis praesumptione, & num. 52.
- 53 Verbum successiuamente quid importet.
- 54 Successorij edicti natura qualis sit.
- 55 Dispositio una similis alteri debet secundum illam regulari.
- 56 Dispositio particularis idem ius operatur in singulis, quod vniuersalis in vniuerso.
- 57 Dispositio censetur specifica, & clara, quae comprehenditur sub eadem ratione.
- 58 Verisimilitudine quod caret, habet imaginem falsitatis.
- 59 Verisimile quod non est, non est credibile, nec considerabile.
- 60 Dispositio nulla, quamuis generalis, trahitur ad inuersibilem.
- 61 Verisimilitudo est cognata natura.
- 62 Intellectus cap. 1. §. quin etiam titulo Episcopum, vel Abbatem in visibus fauorum.
- 63 Exclusionis causa cessante, cessat exclusio.
- 64 Masculus exclusus per alium masculum, illo deficiente, admittitur.
- 65 Maioratus successio est perpetua.
- 66 Semel exclusus, si perpetua sit exclusio, non admittitur, secus si sit suspensa successio.
- 67 Suspensionis natura non est tollere in totum, sed differre.
- 68 Differatur si aliquid non aufertur.
- 69 Dispositio vocans ad maioratum primo natum, videtur vocare secundo natum, deficiente primo.
- 70 Primus dicitur, quem nemo praecedat.
- 71 Primus dicitur etiam, post quem alius non est.
- 72 Vniuersus dicitur & qui fratrem habuit, qui decessit.
- 73 Primogenitus censetur, qui successit in locum primogeniti.
- 74 Primogenitus dicitur, qui est proximior tempore delatae successiois.
- 75 Qualitas tunc a verbo, intelligitur secundum tempus verbi.
- 76 Proximior in gradu excludit remotiorem.
- 77 Maioratus successio regulatur instar successiois ad intestato.
- 78 Institutori succeditur in fideicommissis perpetuis, & non ultimo possessori.
- 79 Copulatur si duo, qualitas posita in vno, censetur repetita in alio.
- 80 Determinatio una respiciens plura determinabilia, pariformiter ea determinat.
- 81 Argumentum ab ordine litera est validum.
- 82 Masculorum praelatio geminata multum operatur.
- 83 Verborum superfluitas nec inducenda est, nec praesumpta.
- 84 Syllaba qualibet dispositionis censetur apposta cum mysterio.
- 85 Exclusus ad tempus, post illud censetur inclusus.
- 86 Dilectus magis, & proximior, non debet esse deterioris conditionis minus dilecto, & remotiori, & num. 88.
- 87 Masculinitatis qualitas censetur repetita.
- 88 Nepos, aut pronepos non debet esse melioris conditionis sua matre.
- 90 Dispositio excludens proximiorum in gradu, vi-

- detur excludere remotiorem.
- 91 Disponens censetur cogitasse potius de prima, quam de secunda causa.
- 92 Linea est collectio personarum ab eodem stipite descendendum.
- 93 Linea proprie intelligitur de ea, qua est sursum, deorsum.
- 94 Linea alicuius intelligitur, cuius ipse est caput.
- 95 Linea contentiuam intelligitur respectu omnium descendendum ab vno stipite.
- 96 Masculus ex masculino dicitur proprie de linea masculina.
- 97 Masculus transversalis respectu ultimi possessoris, quando praeratur foemina propinquiori.
- 98 Maioratus in successione quando attendatur proximitas institutoris.
- 99 Intellectus l. 2. tit. 15. par. 2.
- 100 Dispositio fundatoris vocans remotiorem respectu ultimi possessoris est seruanda.
- 101 Nominati ad maioratum si adsint, non admittuntur alij.
- 102 Carandum non est de eo, quod non fundatur iure, vel autoritate.
- 103 Successionis forma prouenit ab institutore.
- 104 Euentus posterior formatur a primordio tituli.
- 105 Origo cuiuscunque actus, & dispositionis est attendenda.
- 106 Copulatiue si duo requiruntur, necesse est, quod vtrumque concurrat, nec sufficit adesse vnum.
- 107 Intellectus l. 40. Tauri.
- 108 Testatoris voluntas tacita, & coniecturata debet seruari prout expressa.
- 109 Voluntas coniecturata inspicitur etiam in fideicommissis perpetuis.
- 110 Coniecturis legitimis quod apparet, dicitur apparere expresse.
- 111 Manifestum est, quod legitimis coniecturis constat.
- 112 Expressum dicitur, quod per pensis verbis, & mente disponentis colligitur.
- 113 Coniecturata mente disponentis receditur a proprietate verborum.
- 114 Verba propter mentem, & non e contrario natura concessit.
- 115 Foemina si foeminas excludit, illud attendi debet.
- 116 Coniecturis locus non est in claris.
- 117 Experiencia est rerum magistra.
- 118 Dispositionis, & inuestitura tenor attendi debet.
- 119 Substitutione non loqui de aliquo, potest opponi.

PRO

Don Ramiro Florez de Andrada, vicino Ciuitatis Conchenfis.

CVM

Dionysio Muñoz eius nepote, vicino Ciuitatis Terulensis.

ARGUMENTVM.

¶ Masculorum praelatio ex quibus colligatur in

in vinculo, & maioratu, etiam ad exclusionem masculi ex foemina.

CONSILIVM CXIII.

[De istius consilij materia Larrea decif. 53. nu. 5. & pro masculino proximiori vide Cutell. ad II. Sicul. Martini Reg. cap. 52. not. 53. num. 19. & seqq. pag. 567.]

Proponitur in facto, quod D. Beatrix Carrillo per clausulam eius testamenti fecit patronatum, & vinculum duarum tertiarum partium ad eam spectantiu defensa vulgariter dicta la naua de los Aragoneses, vt in eis succederent via patronatus, & vinculi Franciscus Carrillo, Iulianus, & D. Georgius Florez Carrillo eius filij pro æquis portionibus, durantibus eorum vitis, & quod de cedente aliquo ipsorum, portio accresceret superuientibus, cum onere quatuor Missarū quilibet hebdomada celebrandarum in Ecclesia S. Francisci Conchenfis: quarum elemosynae filiorum vita durante deberent solui ex fructibus, vel affictu dictae defensae; & demum subiunxit sequentia verba: Y despues de los dias de los dichos mis hijos, quiero, que aya, y tenga la dicha dehesa con el dicho cargo, el hijo mayor varon legitimo de los dichos mis hijos Francisco Carrillo, y Iulian Florez Carrillo, o de qualquier dellos, que primero naciere, y por defeto de varon la hija mayor legitima de los dichos mis hijos, prefiriendo todavia el varon a la hembra successiuamente, perpetuamente con el dicho cargo para siempre jamas, y que los dichos mis hijos, ni alguno dellos, ni los que despues dellos succedieren en la dicha dehesa con el dicho cargo, no la puedan vender, trocar, ni cambiar, ni enagenar en manera alguna, sino que siempre este, y succeda en ellos, y en sus sucesores, como dicho es, con el dicho cargo; y que si la venderen, o enagenaren en manera alguna, que por el mismo caso aya perdido, y pierda la tenencia, y posesion de la dicha dehesa, y que venga, y succeda en ella el pariente siguiente en grado con el dicho cargo, y que todavia succeda el hijo mayor, como dicho es, y por defeto de varon en hembra, y faltando hijos, o hijas de qualquier de los sucesores de los dichos mis hijos, venga, y succeda con el dicho cargo el pariente mas propinquo, y de mis hijos, con el dicho gravamen.

Dictus Franciscus Carrillo habuit filium masculinum, qui nominabatur D. Ioannes Florez Carrillo; & aliquas filias, quarum maior dicebatur D. Maria Carrillo: dictus Iulianus Florez Carrillo habuit filium dictum D. Ramirum, qui natus fuit post dictum D. Ioannem, qui durante eius vita possedit vinculum, & decessit nullis relictis descendentibus: qua de causa dictus Dionysius Muñoz eius nepos ex dicta D. Maria sorore ipsius, praetendit succedere in dicto vinculo; dictus autem D. Ramirus praetendit, ipsum esse praerendum tanquam masculinum maiorem filium dicti Iuliani, eo quod decesserit dictus D. Ioannes, qui

eum praecedebat, & dicti D. Ramiri iustitia sequentibus sulcitur fundamentis.

Primo, quia in dicta clausula, & institutione sunt vocati, & praelati foeminis filij masculi, tam dicti Francisci, quam Iuliani; vt colligitur ex prima vocatione masculi, qui primo nasceretur, iuxta clausula immediate sequenti, ibi: X por defeto de varon la hija mayor legitima de los dichos mis hijos, quae in recto sensu debet intelligi hoc modo, scilicet in defectu masculi filiorum testatoris, filia maior illorum, vt colligitur manifeste, quia postea praerunt masculos; & ita sunt duo vocationum genera. In primo, & principali includuntur filij masculi Francisci, & Iuliani Florez Carrillo; in secundo filiarum ipsorum, & ideo D. Ramirus tanquam masculus ex primo vocatis, debebat praereri D. Mariae Carrillo, & per consequens Dionysio Muñoz eius filio: ¶ quia ex priori nominatione masculorum colligitur praedilectio, & praelatio, l. 1. c. 2. ff. de albo scribend. l. vt gradatim, ff. de muner. c. honor. l. sciendum, §. ordine, ff. de legation. & est casus ferè in proprijs terminis in l. cum pater, §. a te peto, ff. de legat. 2. l. qui soluendo, ff. de hered. instit. l. quoties, ff. de usufr. Greg. Lop. in l. 9. tit. 5. p. 1. glof. 4. Io. Gutierrez. conf. 26. n. 9.

¶ Maxime quando sunt nominati specificè, quo casu primo vocati censentur magis dilecti, l. cum ita legatum, §. in fideicommissis, ff. de legat. 2. l. generaliter, §. quis ergo, ff. de fideic. libert. auth. hoc amplius, C. de fideicom. & in corpore vnde sumitur, Alex. conf. 36. viso themate, n. 12. vol. 3.

¶ Et omnes, qui sunt magis dilecti, veniunt praerendi in his substitutionibus, l. coheredi, §. qui discretas, ff. de vulgar. c. pupill. substitut. vbi Paul. de Castro, Alexand. & Aretin. lafon notab. 3. Bartol. in l. Lucius, vers. quare, num. 8. eod. tit. lafo. in l. qui liberis, §. hac verba, n. 7. ibidem, ¶ vbi in substitutione praeretur ille, qui testatoris habet affectionem, & iudicium, Imol. in dict. l. coheredi, §. qui patrem, notab. 3. Alexand. conf. 66. viso testamento, n. 1. vol. 2. Decius conf. 185. c. diligenter, nu. 4. tom. 1. Grattus respons. 43. nu. 22. Socin. iun. conf. 121. n. 8. lib. 2. Caphal. conf. 16. visto omnibus, nu. 12. tom. 1.

Et ita cum solummodo vocauerit masculum, qui procederet ab eius filijs, praerendo inter masculos eum, qui primo nasceretur, & omnes masculos generaliter foeminis; sequitur aperte voluisse excludere quascunque foeminas descendentes a dictis Francisco, & Iuliano, existente, quolibet masculino ex eis, ¶ quia masculorum mentio excludit foeminas, cap. Rainaldus, vbi Glossa, & Collectarius, Hostiens. Ioan. Andr. & Cardin. de testam. Decius conf. 15. pro tenui, num. 2. c. duobus seqq. Paris. conf. 86. n. 31. Bart. in l. liberorum, ff. de verbor. signif. Brunus in tract. de statutis excludentibus foeminas propter masculos, art. 6. memb. 3. q. 1. art. 7. q. 1. vbi plura in confirmationem adducit Probus in addit. ad Ioan. Monach. in cap. filij in princip. de haer. in 6.

¶ Vterius, quia inclusio aliquorum, est ceterorum exclusio, iuxta text. vulgarem in cap. non ne de praesumptionibus, l. cum praetor, ff. de iudic. G 2 R 6

Roland. à Valle *conf. 58. in presenti, nu. 76. vol. 1. Caphal. conf. 224. n. 5. tom. 2.* & ita cum in prima generali vocatione solummodo vocaverit filios masculos dictorum Francisci, & Iuliani, solum debet admitti dictus Don Ramirus, & non Donna Maria eius consobrina, & eius filij, qui iure illius præferuntur: † quia dictio **masculus non potest** infœminis verificari, vt tradit Dec. *conf. 192. prout nu. 1. tom. 2. Abb. conf. 36. videtur primo, n. 2. 1. par. Gozadin. conf. 87. prima facie, num. 16. Caphal. d. conf. 134. n. 10. Bald. n. 3. in l. maximu, C. de liberis præteritis.*

† Quia vocando, & præferendo masculos, cõsetur testator voluisse conseruare bona in familia, & agnatione sua, saltem donec fuerint masculi, vt tradit Ioan. Andr. *in addit. ad Speculat. lib. 4. in rubr. de successione. ab intestato, versic. est sciendum, Decius conf. 15. n. 2. & Parisius conf. 37. num. 35. & conf. 55. n. 9. & 10. & conf. 63. nu. 21. hb. 2. & conf. 66. nu. 50. Caphal. vbi proxime num. 11. [Larrea decij. 53. nu. 26.] & ita præferre in dictis bonis descendentes suos masculos descendenti- bus foeminis, & per consequens dictum D. Ramirum D. Mariæ, vt tener optimè Anton. de Burr. *conf. 1. dub. 1. quem refert, & sequitur Franc. de Ripa in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. facit quod in terminis consuluit Curtius sen. conf. 40. vbi ponit casum, quando testator instituit filium, & prohibuit alienationem, quia voluit ad posteros peruenire, & determinat, quod masculi tantum includantur, & excludantur foeminae, licet ex masculis procedant; † nam in masculis cõseruatur institutoris familia, & non in foeminis, quæ cum nuptæ sint, transeunt in alienam familiam, scilicet virorum, §. fin. instit. de patria potestate, Arcintus in §. ceterum, instit. de legitima agnator. success. §. 1. instit. de legitima agnatorum tutela, cap. ex parte M. iuncta glof. vltima in princ. de appell. cap. 2. iuncta glof. verbo potestate, de conuersione infidelium, Bald. in l. maximum vitium, nu. 32. versic. quarto, C. de liber. præter. l. final. C. de liber. exhibend. l. quicumque, C. de re milit. lib. 12. l. aduarius, C. de crimin. expil. hered.**

Vltèrius, quia dicta D. Beatrix vifa fuit maiorẽ dilectionem habere erga eius descendentes masculos, quàm foeminas: cum illos vocauerit prius quàm fecisset illarum mentionem; & quia multoties repetijt in alijs vocationibus, quod masculi essent præferendi foeminis, quod vtique inducit prælationem inter vocatos, non solum quando sunt distinctæ, & separatae vocationes, scilicet primo masculi, & postea foeminae; † quo casu semper masculus excludit foeminam, nec est possibile, quod tunc foemina masculum excludat; ita tenet singularitè Bald. in l. in multis 9. nu. 4. ff. de statu hominum, dicens, & rationem subiungens, † quia expressum facit cessare præsumptum, l. si ita, ff. de liber. & posthum. l. Clemens patronus, ff. de heredi. instit. probat text. vbi notat Iaso. in d. l. coheredi, §. qui discretas, ff. de vulgar. & pupill. substitut. † & in confirmationem facit optimus casus in cap. vnic. tit. Episcopum, vel Abbatem in vrbibus feudorum, in cap. 1. §. final. de success. feud.

eodem lib. quibus iuribus expressissimè deciditur, quod si ad feudum successione sit vocati paritèr, & simpliciter masculi, & foeminae, non succedit in tali feudo foemina cum masculo simul; sed masculus ei præfertur, & foemina, licet insimul cum masculo vocata excluditur per masculum; & ita per illa iura tenet Bald. in l. quoties, num. 5. C. de legitim. heredi. Guillelm. Benedic. in alleg. cap. Raynuius, in verbo duas habens, nu. 63. Alex. alia referens *conf. 29. quoniam abundè, nu. 5. vol. 1. vbi extendit hoc ad Constitutionem Regni, qua idem cauebatur, idem tenet Curt. iun. conf. 140. num. 2. 2. par. † & ita etiam, quando confunctim fuissent vocati ita masculi, sicuti & foeminae, masculos præferri, notant glof. & DD. in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & posthum. Barr. in dict. l. si cognatis, n. 2. & 3. ff. de reb. dub. DD. in l. penul. & fin. C. de verbor. signif. probat bene casus in l. cum ita, §. in fideicommissio, l. peto, §. fratre, ff. de legat. secundo.*

Quod confirmatur, quia etiam in casu, quo nõ constaret ita clare, vt constat ex tenore istius dispositionis masculorum, prælatio adhuc in dubio debebat præsumi, † cum naturalitèr patres magis diligant filios, & nepotes, quàm filias, & nepres, Iaso. in l. qui filius 17. nu. 22. ff. de leg. 1. vt latè fundat Guillelm. Bened. vbi proxime nu. 134. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 18. n. 4. ea scilicet ratione, † quod masculinum est dignius foeminitio, vt tradit Philof. lib. 1. Politic. cap. 1. & lib. de animalib. cap. 17. l. 1. ff. de Senatorib. l. vltim. ff. de fide instrument. Sanctus Thomás 1. p. q. 99. art. 2. † & idè in multis, foeminarum est deterior conditio, quàm masculorum, l. in multis, ff. de statu homin. Specul. lib. 1. tit. de procurat. nu. 2. † nam vltra, quod per solos masculos familia cõseruatur, per foeminam perditur, quæ postquam ad virum transit, est inimica familiae, l. pronuncia- tio, §. communi iure, l. familia, ff. de verbor. signific. l. 1. §. sed et si seruus, ff. de ventre inspiciend. l. Titia, §. Lucius, ff. de legat. 2. Bald. in l. vnic. n. 8. C. quando non petentium partes, Cynus, & Salicetus in l. 1. C. ad leg. Iuliam de adulterijs, cum alijs relatis per Socin. *conf. 90. num. 2. 1. par. vbi ex hoc inferit, † quod quando testator voluit suam familiam conseruare, nunquam admittit foeminam, existè- te quocunq; masculo, vbi notat Signorolus de homod. conf. 172. singularitèr dicens num. 4. quod dispositio, in qua agitur de conseruatione fami- liae, debet semper intelligi, & interpretari in fauorem masculorum contra foeminas, † et quod publice vtiturati conueniens sit, quod descendentes masculi habeant maiores diuitias, cum debeant conseruare decus agnationis, domus, & familiae, l. pronunciatio, §. communi, ff. de verbor. signif. l. ab omnibus circa princip. ff. de legat. 1. l. 1. §. si seruus, versic. publice, ff. de ventre inspiciendo, l. super statu, C. de qualitat. Ioann. Andr. in additio. ad Speculat. in rubric. de successione ab intestato, versic. est sciendum, Ioann. Garcia de nobilit. in diuisione num. 13.*

Qua de causa est optima DD. resolutio, quæ & militat in nostro casu, in quo multoties repe- tita

tita est prohibitio alienationis dictarum partium defensæ; † quod ex prohibitione alienationis inducitur præsumptio conseruandi familiam, vt resoluunt Bart. & ceteri in l. filius familias, §. Di- ui, ff. de legat. 1. in l. peto, §. fratre, ff. de legat. 2. & in l. qui Romæ, §. coheredes, ff. de verbor. oblig. Caphal. *conf. 25. quoniam in hac causa, num. 53. & seq. tom. 2. cum alijs adductis per Molin. lib. 1. de primog. cap. 6. num. 35. in cuius confirmationem facit, quod determinauit Paul. de Castr. consil. 91. præsupposito, n. 4. vol. 2. † quod quando fundator habuit respectum ad conseruationem sui generis, & familiae, semper debet interpretari in fauorem masculi contra foeminam, licet masculus sit remotior, quàm foemina, respectu vltimi possessoris, quod in proprijs terminis, & eadè ratione consuluit Andr. Sicul. inter Alexandri consilia, consil. 52. circa hanc dubitationem, volum. 4. vbi inter alia num. 5. dicit, quod cum testator excluderit proprias filias propter masculos, multo magis videtur excludere voluisse filias filiorum. Et nu. 8. subiungit, quod quando testator facit distinctionem inter masculos, & foeminas proprias filias, efficaciac ratione debet dici, quod idem sit obseruandum respectu nepum. Nam quod masculini concipiat foeminam ratione affectionis falsum est, † quia testator præsumitur habere maiorem affectionem ad filias, quas tunc habebat, quàm ad neptes, quæ tunc non erant in rerum natura, vt voluit Bart. in l. Lucius, num. 2. ff. de heredi. instit. Et ita non comprehenderentur filiae foeminae, præsertim non vocate ad paria cum masculis, & multo minus neptes, vt erat dicta D. Maria Carrillo, §. et num. 11. addit Andr. Siculus, quod quando prædilectur descendentes masculi, sequitur quod omnes clausulae positæ in substitutionibus, debent reduci ad fauorem agnationis, cuius assignat rationem. Et num. 15. dicit, quod dicta interpretatio non dicitur extensiuæ, sed intellectiuæ, argum. text. in l. quamuis, in vers. intelligi potest, C. de fideicommiss. & illud habetur, ac si fuisset expressum in testamento, vt probatur secundum eum in l. eum auus, ff. de condit. & demonstrat. & dicit pulchre num. 20. quod talis ratio se refert ad intellectum, & sic ad fabricationem intellectiuam; nam quando apparet, quod testator magis honorauit masculos, tunc absque dubio videtur voluisse, quod existente masculo, remaneret foemina exclusa, & idè concludit per totum consilium pluribus, & efficacibus rationibus, quæ satis conferunt præsentia causa, & debet multum ponderari, vt ipse Andr. Sicul. loquitur num. 21. & 32. quod securum ponit ad arborem, quod existentibus prædictis patruus non excluditur per existentiam neptis, & eandem opinionem tenet, & latè comprobatur Curt. iun. *conf. 11 in penult. & final. volum. vbi ait, quod hæc opinio est communis, tenet Socin. conf. 6. num. 19. & seqq. vol. 3. & passim Doctores consulentes in fauore masculi contra foeminam, quos enumerare potius esset laboriosum, quàm subtile, qui propter solam rationem conseruandi familiam tenent, quod masculus præferatur etiam foeminae proxi-**

miori, & ita D. Ramirus erat præferendus D. Mariæ eius consobrinae, & eadem ratione Dionysio Muñoz, & alijs ab ea descendentes. † Et ratio est, quia exclusa radice, & persona, propter quam aliquis vult succedere, excluditur qui ab ea procedit, cap. 1. §. hoc autem notandum, de bis, qui feud. dare poss. l. 1. §. eius rei, ff. de offic. eius, cui mandat. est iurisd. l. tria prædia, ff. de seruit. rust. præd. notat Bald. in l. fin. in fin. C. de verborum signif. & in l. quoties, C. de suis, & legit. hered. Har- ram. Pistor. *qq. iur. par. 2. tom. 2. q. 34. nu. 2. Franc. Schenard. conf. 47. n. 16. nam vt dicunt DD. † radix corrupta non producit effectum sanum, Barthol. Socin. conf. 24. 1. n. 7. vol. 2. Io. Franc. Purpur. conf. 325. n. 15. Io. Vuamel. conf. 12. nu. 10. tom. 2. Hieron. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. de altern. glof. 5. n. 13. † nam formæ defectus, qui est in radice, & origine, reperitur in quolibet deriuato, l. in ratione 11. §. filio, ff. ad leg. Falcid. l. tutor, ff. de fideiussor. l. qui id 33. ff. de donation. & propterea nõ admittuntur, quia carent medio, & non habent principium, sed radicem exclusam. † Et exclusã radice, excluditur quidquid descendit ab ea, iuxta Bald. in l. maximum vitium, nu. 4. vers. prætere d ista neptis, C. de liber. præterit. vbi Paul. de Castro n. 2. Decius *conf. 657. incip. iuridicam, num. 3. 2. p. Tiraquell. in tract. de iure primogenitor. quest. 12. n. 16. & alijs adductis per Roxas in epitome successio- num cap. 26. n. 25. & 47. † & quia exclusã foemina, censentur exclusi masculi ab ea descendentes, vt tradit Ioan. Andr. in cap. labor, nu. 3. & 9. qui filij sint legitimi, Hieronym. Grat. respon. 120. num. 15. lib. 2. Bart. in l. 2. §. videndum, nu. 2. ad finem, ff. ad Tertull. dicens, quod si statutum dispo- fuerit, quod filia excludatur per masculos, idem erit dicendum de nepte, & alijs à filia descenden- tibus, Bar. idem in l. liberorum, n. 14. ff. de verb. sig- nific. Bald. in l. maximum vitium, nu. 7. C. de liber. præter. Paul. Castrenf. in l. illam, n. 8. & 9. C. de col- lat. Mieres de maiorat. 2. par. quest. 2. n. 18. Molin. lib. 3. de primogen. cap. 5. nu. 41. & 47. cum adduc- tis per Mantica. lib. 1. de coniectur. vltim. volunt. tit. 12. n. 35. Burgos de Paz iun. quest. 3. nu. 17. & seqq. † quia non debeo esse mellioris conditionis, quàm Author meus, à quo ius in me transire debebat, l. in omnibus 136. §. non debeo, ff. de reg. iur. d. is, qui in ius, eod. tit. lib. 6. † nec remotiores debent esse mellioris conditionis, quàm proximiores, vt tradit Curt. iun. *conf. 113. n. 15. & conf. 125. & ar- gum. l. si viua matre, vbi Cyn. n. 3. & communiter DD. C. de bon. mater. tradit Ioan. Garcia de nobilit. in diuis. n. 13. vers. facit, l. Publius, §. 1. ff. de condit. & demonstr. Caphal. *conf. 178. incip. decessit, n. 83. tom. secundo.****

† Vltèrius, quia maioratus iure sanguinis de- fertur quodad successionem, l. 2. tit. 15. part. 2. l. 9. tit. 7. part. 2. ibi: Por razon del linage, Molina de primogen. lib. 1. cap. 3. num. 11. & cap. 8. num. 2. & sequentibus. Velazquez in l. 40. Tauri, glof. 1. num. 1. & ex ratione l. coheredi, §. cum filia, ff. de vulgar. & pupillar. substitut. l. vnum ex familia, §. si de Falcidia, ff. de legat. 2. l. cum, qui ff. de interdicit. & relegat. Alex. *conf. 30. quoniam omne, nu. 15. vol. 1.*

31 Gozadin. *conf. 53. n. 6. & 15.* † in his autem, quæ iure sanguinis deferuntur, masculus, & ab eo descendens foemina, & ab ea descendenti præferuntur, argumento *cap. 1. & per totum de success. feud. ubi DD. cap. 1. de eo, qui sibi, & heredibus suis masculis*, Anton. Gomez in l. 40. *Tauri, nu. 62. Io. Gutier. conf. 3. n. 3. Azeved. in l. 5. tit. 7. lib. 5. Recopil. num. ultimo.*

Et ita dictus D. Ramirus Florez debebat præferri dictæ D. Mariæ Florez eius consobrinæ, & per consequens est præferendus præfato Dionysio Muñoz eius filio, quia non est comprehensus in dispositione testatrix, in qua masculi, & descendentes masculini sexus sunt prælati; † nam masculus substitutus, masculi ex filia non comprehenduntur, Io. Andr. in *addit. ad Specul. lib. 4. rubr. de testam.* dicit communem opinionem Dec. *conf. 238. primo non videtur, num. 6. tom. 1. Crauet. alios referens conf. 22. n. 10. Mantica lib. 8. de coniectur. ultim. volunt. tit. 8. n. 23. Molina lib. 3. de primog. cap. 5. n. 45.* & ideo omnes resolutiones, quæ sunt ponderatæ, & aliæ, quæ in præfatu discursu afferuntur, obtinent contra dictum Dionysium Muñoz cum eadem efficacia, qua obtinerent aduersus eius matrem, si viveret tempore mortis D. Ioannis Florez sui fratris.

Quod confirmatur, quia constat ex dicta institutione non solum esse vocatos expressè masculos, sed fortissimis clausulis prælatos, & ita illorum prælatio debet habere tractum successuum in rota dispositione, & successibus, & eorum gradibus; † nam prælatio, quæ attribuitur descendenti masculorum in aliqua parte dispositionis, iudicatur eodem modo, & ordine, & eadem qualitatibus repetita in sequentibus partibus; & vocationibus dispositionis ex his, quæ tenet singulariter Bart. in l. ex facto, §. si quis rogatus, & ibi Ripa *num. 17. ff. ad Senat. Conf. Trebell. Abb. conf. 36. incip. videtur primò, à vers. sed his non obstantibus, nu. cum num. 3. par. 1. Crocus in repetit. l. omnes populi, ff. de iustit. & iure, Iaso. *consil. 137. col. 6. & seq. lib. 4. Dec. conf. 480. in casu, qui contingit, num. 1. & 2. tom. 2. Paril. conf. 18. nu. 22. & alij, lib. 2. Molina lib. 3. cap. 5. num. 56. Io. Gutier. conf. 18. num. 53.* & plures relati per Ioannē*

33 Garcia *dict. tract. de nobilit. in diuis. nu. 12.* † Et in terminis proprijs, quod qualitas masculinitatis ex masculo appositæ per institutorem alicuius maioratus, aut vinculi censetur in alijs clausulis, & substitutionibus sequentibus repetita, colligitur clarè ex verbis Bart. in l. fin. col. 2. num. 2. ff. ad S. C. Trebellian. Bald. in l. Lucius in fine, ff. de vulg. & pupill. substit. Cuman. *conf. 417. Paul. Caltren. conf. 409. casus iste frequenter, num. 1. & 2. par. 2. Corn. conf. 2. & conf. 119. vol. 4. Andr. Sicul. conf. 81. vol. 3. Decius 1. par. conf. 15. pro tenui, num. 5. & alij, las. in l. qui filiabus 17. num. 3. ff. de legat. 1. & conf. 140. vers. octavo facit, & in l. si quis id, quod ff. de iurisd. omni iudic. limit. 11. & est opinio magis communis, & verissima, pro qua est optimus casus in cap. 1. §. si clientulus, tit. de alienat. feud., quam commendat Bald. ibi notab. 8. Aluarot. 1. col. Curtius senior *conf. 51. col. antea-**

34 penult. & facit bene cap. 1. §. bis deficientibus de success. fratrum in v. lib. feudor.

35 † Et confirmatur, quia clausula posita in prima institutione intelligitur posita, & repetita in secunda, & omnibus vterioribus substitutionibus, licet Imperator, ff. de legat. 1. l. cum pater, §. ab instituto, ff. de legat. 2. l. qua conditio, ff. de conditio. & demonstr. l. in repetendis, ff. de legat. 3. & singulariter Oldrad. *conf. 141. volum. 1. vbi decidit, quod conditio expressa in persona primi instituti, aut substituti, intelligitur tacite repetita in persona secundo loco substituti, quod etiam tenet Bart. in l. quidam, §. fin. ad finem, ff. de reb. dub. pro quo facit, quod præcedentia declarat sequentia, l. si ita stipulatus, §. Grifogonus cum vulgatis, l. si pluribus, & l. si servus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. Caphal. *conf. 107. magnificus, n. 9. vol. 1. & consil. 197. n. 12. lib. 2.**

Vterius, quia in dicta prima principali vocatione dicta institutrix quamvis haberet tres filias legitimas, & naturales, nullam ex eis vocavit, sed solum suos tres filios masculos, substituendo eos ad inuicem recipere, & per fideicommissum, vt decedentium partes superuenientibus accrescerint. Et cum hoc fecerit inter plus dilectos, cum noluerit proprias filias succedere, minus videtur voluisse vocare neptes; † quia filia excluda, multo magis excluda remanet neptis, si via matris, C. de bonis maternis, & ista collectura magni habetur, l. Publius in fin. ff. de condit. & demonstrat. Caphal. *conf. 46. adhuc videtur, num. 7. 35. & seq. tom. 1. & conf. 151. num. 30. tom. 2. l. qui filiabus in princ. ff. de legat. 1. & quia dicta institutrix dum peruenit ad vocandum nepotes filios dictorum Francisci, & Iuliani Florez, quamvis iam esset nata dicta D. Maria, non fecit mentionem eius, sed nepotum masculorum tantum, præferendo tamen eum, qui prius nasceretur ex dictis suis filijs. † Et cum reputaretur magis dilecta filia dicti Francisci Carrillo, quam nepos ex ea, vt probatur bene ex his, quæ in specie notat Bart. in l. si cognatis, num. 3. ff. de verb. significat. l. qui soluent. do, iuncta glof. de heredib. instituend. & per Caphal. *conf. 62. num. 4. tom. 1. & conf. 293. num. 3. & conf. 294. num. 16. tom. 2. sequitur, quod si omisit, vel relicta filiabus, & nepte iam nata vocavit solos suos filios masculos, & nepotes masculos ex ipsis non dum eo tempore natos, hi veniebant omnino præferendi. Er per consequens dictus Don Ramirus, dictæ D. Mariæ, & eius filio, qui haberet succedere si ipsa fuisset vocata, & prælara masculis, ex regula, † quod si vinco vincentem te, à fortiori vincam te, vt in l. de accessionibus, ff. de diuersis, & temporalibus prescriptionibus, l. acquisitum, & l. 2. §. obijcitur cum vulgatis, ff. ad S. Conf. Tertullian. Oldrad. *conf. 198. num. 6. Socin. iun. cōf. 10. num. 17. lib. 2. Mantica lib. 10. de coniect. tit. 7. num. 6.***

37 † Tertio, quia quando foemina propinquior, (vterant alia institutrix) est excluda propter masculum, à fortiori videtur excluda foemina remotior, vt eleganter notat Oldrad. *conf. 141. l. v. v. n. v. vbi Fulgos. & DD. ff. de in ius vocando, late So-*

38 39

Socin. in l. cum auus, col. 44. ff. de condit. & demonstrat. Curtius *conf. 11. n. 8. Socin. conf. 6. nu. 18. & seqq. 3. par. Bart. in l. Iulius, ff. ad S. C. Trebell.*

40 Nec obstat huic fundamentò, si dicatur, quod in hac materia non est faciendū extensio vnius casus ad alium, nec de vna persona ad aliam: quia respondet, † quod vbi concurrunt maioritas rationis, vt in nostro casu, bene est licita extensio de vna persona ad aliam, & de vno casu ad alterum, vt tenet, & late fundat Socin. *conf. 28. vol. 4. † Imò eo casu non tam extensio, quam declaratio dicitur interuenire, & fieri, vt voluit Salic. in l. 2. ff. de noxalibus, Alexan. conf. 73. in princ. vol. 3. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. c. 21. nu. 10.]*

41 † Solus in l. 2. in princ. num. 47. in fine, ff. solut. matrim. dicens, † quod vbi est omnimoda ratio, non dicitur fieri extensio, nec declaratio extrinseca, sed intensiua, Ruin. *conf. 143. n. 5. vol. 2. Socin. iunior conf. 39. nu. 49. vol. 3. communem dicens, & in conf. 62. nu. 47. eod. vol. Roland. à Valle conf. 14. & si ambigui, n. 30. vol. 3. † & quia vbi adest idem ratio, non dicitur fieri aliqua extensio, sed omnes casus dicuntur comprehensi, l. his solus, C. de reuoc. donat. Roland. à Valle vbi proxime num. 31. cum alijs adductis per Tiraquell. de retract. lignag. §. 20. glof. 2. n. 2. Decisio Genue 181. n. 4. & ita debet intelligi, quod vocatio, & prælatio D. Ramiri Florez, per mortem D. Ioannis Florez Carrillo sui cōsobrini absque liberis, præfertim masculis est comprehensa in dispositione D. Beatricis eius auitæ.*

42 † Et in terminis proprijs, quod per identitatē rationis, tam respectu personæ, quam rei, quæcunque qualitas antea adiecta videatur postea reperita ex verisimili voluntate disponentis, iuxta notabilem doctrinam Bart. in l. 8. de, §. Cato, n. 1. ff. de fundo instr. quem sequitur Franc. de Aretilo *conf. 1. n. 5. late Iaso. in dict. l. qui filiabus, 1. col. ff. de legat. 1. sed clarum est, quod in nostro casu concurrunt in vtraque vocatione, scilicet filij masculi Francisci, & Iuliani identitas rationis, tam respectu rei, cum agatur de familie conseruatione, quam respectu personarum; cum vterque sit masculus: ergo necessario est dicendum, quod qualitas, & prælatio masculorum in dicta institutione, & substitutione posita in sequentibus, & omni tempore repetita censetur; † cum ea, quæ ex identitate rationis intelliguntur proprie, & non per extensionem dicantur intelligi, cap. sæpe, iuncta glof. verbo quid ergo de temporib. ordin. lib. 6. glof. in cap. 1. verbo Italia, ibidem Bald. in l. omnes populi, n. 95. ff. de iustitia, & iure, Abb. in c. nihil, col. 5. n. 9. de elect. Alex. in l. curatoris 1. col. in fine, C. de negot. gest.*

43 † Et quia dicta institutrix in vocatione, & prælatione masculorum, processit per viam regulæ generalis, † cuius natura est non restringi ad certas personas, neque ad certos casus, vt in l. 1. ff. de regulis iuris, l. regula, ff. de iuris, & facti ignor. l. iura, ff. de legib. Et ita non solum D. Ioannes Carrillo, quia fuit nepos primò natus, sed Don Ramirus par defectum illius venit præferendus tantquam masculus ex masculo vocatus, excluda di-

44 45 46

47 dicta D. Mariæ sorore D. Ioannis, tantquam foemina, & non vocata, & per consequens descendentes ex ea.

† Demum, quia de iure substitutio præcedens sequentem declarat, l. si servus plurium, §. final. l. qui filiabus, §. 1. ff. de legat. 2. l. vtrum, ff. de petitio. hered. & l. 1. ff. de rebus dubijs, & facit in terminis singularis decisio Bart. in l. Iulius Phœbus, n. 2. ff. ad S. C. Trebellian. vbi determinat, quod si pater instituit hæredes vniuersales suos filios masculos, & fillam in certa quantitate, seu portione, & substituerit aliquos ex superuenientibus, & euenierit aliquem ex masculis decedere, non admittetur filia foemina ad succedendum; nam prout illam excludit testator ab omni hæreditate propter masculos: eodem modo fuit visus voluisse illam excludere in substitutione, idem voluit Bart. in l. Lucius, col. 5. num. 18. ff. de vulg. & pupill. substit. & habetur in l. coheredi, §. qui discretas, ff. eod. titulo, † & facit text. in cap. 1. de eo, qui sibi, & heredibus suis in v. lib. feudorum, v. eccliam est, quod si aliquis fuit inuestitus de feudo pro se, & filijs masculis, & his deficientibus foeminis, foemina quantumcumque proximior eius, qui sine filijs masculis decessit, repellitur per masculum etiam remotiorem descendentem ex illo, qui primò de feudo fuit inuestitus; & assignat text. rationem admirabilem, dicens: Non enim pater lo-

48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Nec obstat dicere, quod text. ille loquitur

49 feudo, & non in maioratu, † quia respondeo, quòd de vno ad aliud valet argumentum, vt tenet expressè Bald. in l. cum antiquioribus, nu. 18. vers. sexto, C. de iure deliber. Archid. & Præposit. in cap. quàm periculosum 7. quæst. 1. Socin. cons. 47. num. 6. vers. tertiatio, lib. 3. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 5. num. 5. Paris. cons. 72. num. 74. lib. 4. Tiraquell. de iure primogen. quæst. 23. nu. 10. & quæst. 40. num. 96. Caphal. cons. 251. num. 40. tom. 2. Pinell. in l. 1. C. de bonis matern. 3. par. n. 99. Simanc. de Cathol. institut. tit. 9. nu. 260. in nouiori editione, Molina lib. 1. de primogen. cap. 7. num. 1. Matienço in l. 6. tit. 7. lib. 5. Recopilat. glos. 3. n. 31. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 1. n. 80.]

50 † & respectu dicto argument. text. ille non solum habet locum in dispositione feudali, sed in maioratu, & qualibet alia, in qua dispositum, & cautum sit, quòd femina solum succedat in defectum masculorum, vt in nostro casu ita notantur tenet Anchar. in cons. 359. incip. Nos Petrus de Anchar. & Florian. de Sancto Petro, per totum, maxime in finali columna, num. 3. quod consilium est omnino videndum, quia confert multum ad casum nostrum.

Et consumatur magis iustitia D. Ramiri Florez, cum institutrix habuerit voluntatem faciendi masculis, & eos præferendi, & excludere feminas, ex illis verbis, *successiuamente, y perpetuamente*, appositis in clausula institutionis. † nam verbum (perpetuò) denotat perpetuitatem, l. cum heredibus fideicommissi, ff. ad S. C. Trebellianum, in princ. instit. de satisfact. tutor. Anchar. cons. 27. n. 7. Ripa in l. 2. num. 3. ff. solut. matr. & in l. filiusfamilias, §. Diu. num. 112. ff. de leg. 1. Paris. cons. 2. n. 13. lib. 1. Couarr. d. cap. 5. n. 4. Molina lib. 1. de primogen. cap. 5. num. 33. Velazquez in l. 41. Tauri, glos. 3. num. 14. Io. in Garcia de nobilitate, glos. 1. §. 1. num. 24. & tractum, seu prælationem successiuam in omnem generationem masculorum, argum. h. cod. illis 9. §. instituto, ff. de legat. 2. Iacob. de Bellouit. in auth. de restitutione fideicommissi, §. nos igitur, col. final. vers. igitur quid, collat. 9. Socin. cons. 43. num. 1. 2. & 3. lib. 3. Decius cons. 23. num. 8. vol. 1. Caph. cons. 114. num. 35. lib. 1. Burgos de Paz iunior quæst. 2. viuis, num. 114. Ruin. cons. 103. num. 13. & 14. vol. 2. † idque ex natura dictionis perpetuamente, quæ intelligitur sine tēporis præfinitione, l. si usufructus 8. ff. de usufruct. legat. l. 2. C. de diuers. rescript. l. parè 5. §. final. ff. de doli except. Albericus in dictionario, verb. perpetuum, vers. 17. Burgos de Paz dict. quæst. 2. num. 16. Moron. in tract. de tregua, & pace, quæst. 32. n. 3. l. falso, iuncta glos. C. de diuers. rescript. cap. 2. de decim. in 6. cap. perpetuò de elect. eod. lib. Caphal. cons. 268. num. 31.

52 † Maxime attento verbo *successiuamente*, quod nihil aliud importat, quàm si fuisset dictum secundum dispositionis huius tenorem, vt ex l. et pater, §. à tu peto, ff. de legat. 2. l. heredes mei, §. fin. ff. ad S. C. Trebellian. in proprijs terminis determinat Phillip. Corneus cons. 200. paulò post princ. vol. 2. ille enim masculus dicitur venire successiuè,

53 hoc est per ordinem successibrij edicti, † (quo

mediante) quando proximior est exclusus morte, seu repudiatione, aut temporis lapsu, vel ex alia quacunque causa defertur successio ad sequentem, quamuis sit remotior respectu vltimi possessoris, non considerato, an succedat recto tramite, vel an sit transuersalis, vt habetur in l. 1. & per totum ff. C. de successorio edicto, præcipuè in l. fin. eiusdem tituli, in Digestis, l. 1. §. penult. ff. de iuris, & facti ignorant. Brissonius lib. 17. de verb. signif. verbo successorium, Vlpianus in institution. tit. 28. cum adductis per Matienço in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 14. n. 78. & sequent. Roderic. Xarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 10. nu. 59. C. de inoffic. testam. Ioan. Gutier. l. pater filium, num. 24. ff. de inoffic. testam. Et ad similitudinem huius successorij edicti voluit institutrix, quòd in successione illius maioratus seruaretur inter masculos a se procedentes ordo edicti successorij, videlicet, quòd deficiente masculo ex vltimo possessore, succedat in dicto maioratu alius propinquior masculus ab ea descendens, non considerato, neque attento, quòd ille esset transuersalis respectu vltimi possessoris, nec in gradu propinquiori, vel remotiori respectu illius lineæ, quando non erat alius masculus, qui eum præcederet, & ita iuxta hoc clarum est, quòd cum in nostro casu non remanserit masculus vltimi possessoris, & propinquior masculus, qui fuit repertus tempore illius mortis, sit dictus D. Ramirus Florez, debet succedere in hoc maioratu, exclusa dicta D. Maria, & Dionysio Muñoz eius filio, quamuis respectu vltimi possessoris foret illis remotior, hoc enim importat illud verbum, *successiuamente*, per quod visa fuit disponere institutrix, quòd inter omnes eius descendentes masculos seruaretur ordo successorij edicti, querendo semper masculum in omni eius descendētia, quamuis esset remotior in gradu respectu vltimi possessoris ad exclusionem femina, quamuis foret propinquior, & hoc vltimum est summè notandum.

Facit etiam pro hac parte, quòd causa, propter quam testatrix fecit vocationem suorum nepotum masculorum ex dictis Francisco, & Iuliano Florez, præferendo eam, qui primò nasceretur ex quolibet ipsorum, fuit, vt euitaret querelas inter eos, & non quòd moriente primo nato, non posset succedere filius masculus alterius fratris, prout est dictus D. Ramirus, excludendo dictam D. Mariam, cum sit secunda similis primæ vocationi; † & quando vna dispositio est alteri similis, debet secundum eam regulari, l. 2. ff. si seruitus vindicetur, l. naturalis, §. final. ff. de prescript. verb. Albericus in l. Caesar, num. 8. ff. de publican. & veltigalib. l. final. C. de institut. & substitut. Caphal. cons. 37. incipit magnificus, n. 12. tom. 1. & cū fuisset generalis dispositio inter masculos, priusquam descenderet ad vocationem feminarum, tam respectu masculorum filiorum Francisco, quàm Iuliani, debet intelligi in omnibus idem esse dispositum. † Cū idem operetur particularis dispositio in singulari, quòd vniuersalis in vniuerso, l. si eborat in princ. ff. de legat. 3. l. omnes,

54 C. de

57 C. de prescript. 30. vel 40. annorum, & l. si duo, cum vulgatis, ff. de arbit. & quia clarum est, quòd si dicta D. Beatrix fuisset ininterrogata de casu occurrenti, quando instituit maioratum, respondisset, quòd deficiente filio masculino primo nato ex dictis Francisco, & Iuliano Florez eius filijs, haberet succedere filius masculus alterius; † & idè operatur idem, ac si clarè, & specificè disposuisset, iuxta glossam in l. tale pactum, §. final. verbo per exceptionem ad finem, ff. de pact. communiter recepta, vt per Crauet. cons. 25. dubia plura, num. 25. & cons. 32. incipit testator, num. 5. 1. part. Rebuff. in repet. cap. Raynuitius, num. 13. vers. facit quod de testam. Parisius cons. 57. num. 14. lib. 2. Caphal. cons. 134. num. 50. tom. 1. & in maioratus terminis Molina lib. 1. de primogen. cap. 3. num. 90. & lib. 4. cap. 4. num. 6. & pro eo est optimus casus, vbi Doctores notant in l. Titius, §. Latus, ff. de liber. & posth. & in l. final. secundum intellectum Bart. C. de posthum. heredib. instituend. & in terminis nostræ consultationis lato. in allegato cons. 140. col. 7. vol. 2. & cons. 141. col. 8.

58 In cuius confirmationem facit bona ratio; † nã illud, quòd à verisimili est remotum, falsitatem continet, & est falsitatis imago, vt elegantè tenet Bald. in l. 1. n. 9. C. de seru. fugit. l. milites, §. oportet, C. de quæstionib. Afflict. decis. Neap. 345. nu. 2. Grammat. cons. crim. 8. n. 2. Caph. cons. 85. nu. 38. Roland. à Valle cons. 100. nu. 124. vol. 4. † quòd autem verisimile non est, non est considerabile, nec credibile, l. qui habebat, ff. de legat. 3. Ruin. cons. 1. n. 2. ad fin. lib. 5. Caphal. cons. 76. nu. 52. tom. 1. l. final. ff. de eo, quòd met. caus. cap. quia verisimile de presumpt. † Nã nulla dispositio tam generalis potest reperiri, quæ trahi debeat ad ea, quæ non est verisimile disponentem voluisse, vt egregiè dixit Angel. cons. 249. incip. Philippus, n. 2. vers. nã quid, Bald. in l. fin. n. 10. notab. vltimo, C. de hered. instituend. Roland. à Valle cons. 25. n. 3. vol. 4. sed cū sanæ mentis videbitur verisimile, quòd dicta fundatrix voluerit præferre dictam D. Mariam, aut eius descendentes, quos nec vocauit, nec vocationi habuit intentionem dicto Dō Ramiro: certè nemini, maxime visa, & intellecta dispositione dicti maioratus: si ergo nulli verisimile, ergo falsum, & ab omni veritate remotum iudicandum est per supradicta; & sic patet, quòd dictus Don Ramirus, in que concurrat tam veritas, † quàm verisimilitudo, quæ est cognata naturæ, l. 1. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, Aymon Craueta de antiquit. tempor. 1. par. n. 218. Caphal. d. consil. 85. num. 39. & in cons. 287. num. 22. tom. 2. Roland. à Valle cons. 81. num. 8. vol. 4. debet præferri tam dictæ Dominæ Mariæ, quàm Dionysio Muñoz eius filio.

59 Nec obstat dicere, quòd D. Ramirus Florez fuit exclusus per D. Ioannem ipsius consobrini; & quòd ex eo non debet admitti, quamuis decesserit, sed iudicari perpetuò exclusus. Nã respòdeo, quòd illa prælatio fuit personalis, eo quòd primò erat natus masculus, & cum decesserit absque descendētibz, successio sortita fuit effectum in persona dicti D. Ramiri, iuxta illius vocationem, tanquam in masculum filium dicti Iuliani Florez. Et idè non obstat exclusio prædicta, † nec dispositio cap. 1. §. quin etiam, in tit. Epi. scopum, vel Abbatem in vrbibus feudorum, vbi habetur, quòd persona semel exclusa à successione seu di. durat perpetuò exclusa. Nã responderetur multipliciter.

60 Primò, quòd dicta regula non procedit, quando cessauit causa exclusionis, vt in nostro casu; & ita tenet notabiliter Bald. in l. cum antiquioribus in nostro argumento, quod facit pro parte nepotis nu. 18. C. de iure deliber. vbi concludit, quòd tunc demum durat exclusio in secundogenito per primogenitum, quandiu durat causa exclusionis, quia superest descendens masculus ex primogenito; Nã eo deficiente statim admittitur secundogenitus; & hoc idem per eadem verba, licet de Baldo mentionem non faciat, dicit Præpos. Alexand. in cap. 1. de feudo Marchia, in argument. 17. quod facit pro parte nepotis, Caphal. cons. 251. nu. 91. & seqq. vol. 2. † quia exclusionis causa cessante, exclusio cessat, l. si instituta, l. pater filium, & l. si is, qui ff. de inoffic. testam. cum similib. Caphal. cons. 103. incip. Fabritius, n. 10. tom. 1. Suar. cons. 10. n. 71.

61 Secundò responderetur, quòd supradicta obiectio tunc procedere posset, quando exclusio esset pura, & perpetua, non autem procedit, nec est vera in exclusione temporali, & conditionali suspensa in aliquem euentum, prout est exclusio, de qua in nostro casu, quæ fuit condicionalis, & ad tempus, quandiu videlicet superest masculus primò natus ex aliquo filiorum. † Nã eo deficiente ex dicto Francisco, prout deficit per mortem D. Ioannis Carrillo eius filij, necessario est admittendus dictus D. Ramirus, cum causa illius exclusionis temporalis defecerit, ita declaratur elegantè per dictam regulam Bald. in l. in quibus in princ. nu. 3. C. de secund. nupt. allegans in argumentum text. in auth. de non eligendo, secundò nuben. §. Gregoria, collat. 1. ant. de nupt. §. quomòd infirmus, collat. 4. idem Bald. in auth. sed si quis, C. de secund. nupt. & in allegato cap. 1. §. quin etiam, & in l. si quis posthumus, §. filium, ff. de liber. & posth. notant Glos. Cyn. Bald. & Salicet. in l. si quis prioris, §. talem, per text. ibi C. de secund. nupt. probat bene text. in auth. de heredib. & Falcidia, §. si quis autem non implens, vers. in ordinatum, iuncta glos. ibi verbo prior, collat. 1. Guillem. de Mōt. ferrato in tract. de success. Regum Gallia, n. 34. cum seqq. Alex. cons. 53. n. 11. & 12. lib. 7. Molina lib. 1. cap. 6. n. 22.

62 † Tertio responderetur, quòd hic agitur de successione maioratus, quæ est perpetua, l. cum ita 33. §. in fideicommissi, ff. de legat. 2. l. peto 71. §. fratre, ff. eodem, l. 29. l. 40. l. 45. Tauri, l. 11. tit. 6. lib. 5. Recopilationis, & l. 2. tit. 15. p. 2. & post antiquiores Ioannes Lupus in rubrica de donat. inter vir. & vxor. §. 69. num. 21. ad finem, Couarr. lib. 3. variarum, cap. 5. n. 4. vers. verum, Matienço in dict. l. u. glos. 8. num. 3. Molina lib. 1. de primog. cap. 4. n. 13. Burgos de Paz cons. 2. num. 75. & cons. 44. nu. 11. & Burgos de Paz iunior quæst. 2. n. 67. & cum nō pos-

63

64

65

66

possit finire in primo, aut secundo successore, cōsequens necessarium est, quod semel exclusus propter existentiam alicuius masculi primò vocati, non debet iudicari perpetuò exclusus, sed tantum suspensà successio, durante vita illius, cuius respectu fuit exclusus, eo autem absque descendētibz mortuo poterit succedere: quia aliàs rton posset fieri perpetua successio ad masculorū fauorem; idque in proprijs terminis maioratuū Hispaniæ tradidit Paul. Castrenf. *conf. 164. n. 4. vol. 2. Bolognin. conf. 62. col. penult. & final. Paris. conf. 72. num. 100. & seqq. lib. 4. Velazquez in l. 40. Tauri. glof. 9. nu. 78. Molina de primogen. lib. 1. cap. 6. num. 22. & lib. 3. cap. 5. n. 72. Roder. Xuar. conf. 10. n. 72. & seqq.*

Finaliter respondeo, quod D. Ramirus nō potest dici verè, & propriè exclusus p̄r D. Ioannē eius consobrini, qui prior natus fuit, sed solum suspensus interim, quod superest masculus ex eo descendens; vnde cum casus eueniret, quod dicitur D. Ioannes mortuus fuit sine descendente masculo, necessariò debet admitti in dicta successione D. Ramirus, cum causa suspensionis cessauerit non obstante prædicta regula, & quæ, vt diximus, solum procedit in vera, & perpetua exclusione, non in suspensione, de qua in nostro casu, vt tenet singulariter Roman. *conf. 1. n. 3. Bart. in l. fin. §. 1. n. 2. ff. ad S. C. Tertull. Decius conf. 390. n. 4. tom. 2. incip. quoniam;* Paris. *conf. 72. nu. 102. vol. 4. Molina ubi proximo;* & vtrâ iura per eos allegata facit optima ratio, & quod denatura suspensionis non est tollere in totum, sed tantum differre. *l. cedere diem; ff. de verb. signif. §. ex conditionali. cum vulgatis, in l. de verb. oblig. & quod differtur non aufertur, l. cum furiosus; ff. de iudic. l. atque, in l. de singulis rebus per fideicom. relicta.*

Confirmatur magis, nam quamuis dicta D. Beatrix post dies dictorum Francisci, & Iuliani Florez Carrillo prætulit filium masculinum, qui ex aliquo ipsorum fuisse natus, visa fuit de iure disponere, quod deficiente primo nato, succederet sequens masculus ex eis, tanquam præoccupans illius locum, cum iam nullum haberet proximiorē, qui eum antecederet, & quia dispositio legis, vel hominis vocans ad maioratum, Baroniam, vel aliam rem primò natum, seu filium natorem, videtur etiam vocare secundò natum, primo deficiente, iuxta doctrinam singularem Bald. per glof. ibi in l. si quis prior, §. talem, versu. *sed pone, num. 7. C. de secund. nupt. & in authen. hoc amplius, num. 10. C. de fideicommiss. sequitur Ripa in rubr. col. 2. ff. de vulg. & pupill. subst. doctè Alexand. conf. 4. incip. ponderatis, nu. 1. & 2. & n. 11. vol. 4. & Et ratio est, quia primus dicitur, quem nemo præcedit, vt in procemio digestorum, §. discipuli, l. ex duobus, ff. de vulg. & pupill. subst. l. 1. §. proximus, ff. vnde cognat. l. proximus 92. l. proximi 153. ff. de verb. signif. & in l. 2. §. legitima, ff. de suis, & legitim. hered. & in cap. Ioseph de verb. signif. notat elegantè Bald. in rubr. C. de seru. fugit. num. 3. Bart. & DD. in l. qui duos, per text. ibi, ff. de rebus dubijs, Arcin. etiam & Moderni in l. qui si-*

liabus in princ. & in §. 1. ff. de legat. 1. quibus iuribus constat, quod & primus dicitur non solum qui est ante aliquem, sed etiam is, post quem nemo sit; Bald. in l. 2. col. 1. C. de iure emphyt. & in l. cum antiquioribus, num. 11. vers. & primo præmitto, C. de iure deliber. Tiraquell. de iure primogen. q. 1. nu. 3. & seqq. iuncta l. 2. tit. 15. par. 2. Matienço in l. 1. tit. 7. lib. 5. Recopil. glof. 1. num. 4. & sic dicitur vnigenitus secundum D. Hieronym. in Proverb. cap. 2. & 4. quem frater præcessit, & de vita decepsit, cap. num. & ego, de verb. signif. & quia cum decepsit dictus D. Ioannes Carrillo, qui præcedebat D. Ramirus, remansit illi libera successio, & potest verè dici primogenitus; & nam qui succedit in locum primogeniti potest sine mendacio dicere se primogenitum, iuxta text. optimum in cap. quæritur, §. item opponitur 22. quæst. 2. Gregor. Lopez in dist. l. 2. glof. 17. vers. & quod, vnde licet fundatrix solummodò vocauerit in hac prima principali substitutione filium masculinum, qui primò naceretur ex dictis Francisco, & Iuliano, non per hoc est dicendum, visam fuisse excludere masculinum secundò natum, imò dicendum est, eum expressè vocasse, deficientibus primo nato, & eius descendētibz masculis, vt in iuribus, & autoritatibus supra relatīs. Et secundum hoc illa verba: *El hijo mayor varon legitimo de los dichos mis hijos Francisco Carrillo, y Iulian Florez, de qualquier de ellos, que primero naviere;* & debent intelligi, & verificari in masculino, qui reperitur maior, & proximior testatrix eo tempore, quo dies successione defertur, siue sit primogenitus, siue secundus, vel vterior, argumēt. text. in l. si Titius, ff. de testament. mili. l. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxalib. ad l. i. ex quibus in successione materia communiter Doctores norant, & quod qualitas iuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, Roland. à Valle *conf. 6. n. 9. & conf. 96. ff. sola, n. 6. vol. 4. Cephal. conf. 251. n. 13. & conf. 264. n. 19. tom. 2. Menoch. de recup. poss. remed. 16. n. 19. Velazq. in l. 40. Tauri. glof. 6. n. 75.*

Et si bene consideretur, dictus D. Ramirus est in gradu proximior respectu dictæ D. Beatrix eius auæ, & venit per lineam masculinam prælatam, quod deficit in dicto Dionysio Muñoz remotiore, & à fœmina descendente, cuius vocationis casus non dum euenit, & ita debet illi præferri D. Ramirus, & nam proximior in gradu remotiorem excludit, l. 2. §. hereditas, ff. de suis, & legitim. hered. l. iurisconsultus in princ. ff. de gradatib. l. 1. §. gradatim, ff. vnde cognat. l. 2. C. de successorio edito, l. auunculo, C. commun. de successione. Cephal. *conf. 103. incip. Fabritius, num. 3. vol. 1. & conf. 251. num. 82. tom. 2. Molina lib. 3. cap. 20. num. 9. & præsertim cum maioratus successio regulatur ad instar successione ab intestato, l. cum ita, §. in fideicommissis, vbi glof. recepta ff. de legat. 2. & constat in cap. 1. de natura success. feud. & in cap. 1. de gradibus successorum in vsibus feudorum, l. final. C. de verb. signif. cum congestis per Tiraquell. de retract. lignagier, §. 11. glof. 4. numer. 2. Burgos de Paz. *conf. 29. num. 10. Lu-**

Ludo vic. Molina lib. 3. cap. 9. num. 7. quod adiuuatur etiam, & nam in his fideicommissis perpetuis non possessori vltimo; sed institutori primò succeditur, l. coheredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pupill. substitut. l. num. ex familia, §. ff. de Falcidia, ff. de legat. 2. l. sancimus, §. cum autem, C. ad S. C. Trebell. Bart. in l. Marcellus, §. quidam liberis, ff. eodem tit. Mantica lib. 8. de coniectur. vltimar. voluntat. tit. 12. nu. 31. Molina lib. 1. cap. 6. n. 46. & lib. 3. cap. 9. num. 3. & seqq. Roland. à Valle *conf. 100. a num. 2. & seqq. lib. 1. Ioan. Gutierrez lib. 3. practice. quæst. 66. num. 14.*

Præsertim, quia testatrix vterius progressa fuit in prælatione masculorum; nam perueniens ad vocationem fœminarum apponit illa verba: *T por deseto de varon, la hija mayor legitima de los dichos mis hijos.* Ac si dixisset, in defectum masculi dictorum meorum filiorum, filia maior legitima cuiuslibet eorum, talitèr quod solum inducit prælationem fœminarum, quæ primò naceretur ex aliquo suorum filiorum respectu aliarum fœminarum, quæ postea nacerentur; non autem respectu masculorum filiorum, tam Francisci, quàm Iuliani Florez, quos prætulit in prima vocatione masculorum, cum sola prælatione eius, qui primò naceretur; & ita est in illa comprehensus D. Ramirus, in casu mortis D. Ioannis eius consobrini, & nam quotiescunque duo copulantur, qualitas, seu aliud in vno positum, in altero censetur repetitum, l. final. §. cui dulcia, ff. de tritico, vino, & oleo legato, l. legatorum, §. 1. ff. de legat. 2. l. Seia, §. Gaio, vbi Bart. ff. de fundo instruct. & in fructu, legat. Decius in l. 2. §. creditum, num. 18. num. 2. Carol. Ruin. *conf. 15. num. 8. lib. 1. & conf. 134. num. 15. lib. 2. Cephal. conf. 140. n. 19. tom. 1.*

Et quia vna determinatio, quæ respicit plura determinabilia, debet pariformitèr determinare, l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. substitut. Menoch. lib. 4. præsumpt. præsumpt. 75. num. 3. & præsumpt. 79. n. 29. Marc. Ant. Eugen. *conf. 48. nu. 7. lib. 1. Et idè cum in eadem clausula dicta D. Beatrix prætulit masculos vtriusque, priusquam perueniret ad vocationem fœminarum, clarum est, quod D. Ramirus inclusus in prima vocatione venit præferendus dictæ D. Mariæ, & per consequens eius filio.*

Vterius, quia dicta fundatrix, vt omnem difficultatem tolleret, apposuit clausulam: *Preservado todavia el varon a la hembra sucesivamente perpetuamente con el dicho cargo para siempre jamas.* Et postea: *T que todavia suceda el hijo mayor, como dicho es, y por deseto de varon en hembra y saltando hijos, o hijas, de qualquier de los sucesores de los dichos mis hijos.* Ex qua constat voluisse, quod omnino deficerent filij, & postea filia, arguendo ab ordine literæ, & quod argumentum est in iure validum, l. quotiens, ff. de usufruct. l. si quis seruus, §. si quis, ff. de legat. 2. l. 2. §. prius, ff. de vulg. & pupill. subst. Burgos de Paz *conf. 33. num. 32. Mantica lib. 7. de coniect. vltim. volunt. tit. 7. nu. 3. Cephal. conf. 133. n. 37. tom. 1. [Solozan. de gubern. Indiar. lib. 2. c. 8. nu. 19.] Et debet multum consi-*

derari, quod dicta fundatrix in suo casu non vocauit simpliciter masculum suorū filiorum; sed eum, qui successinè foret maior, vt significaret, quod eius intentio non erat vocare solummodò masculum primò natum; qui aliquo tempore habuisset huiusmodi qualitatem; sed eum, qui quandoocūque eueniret casus, quo successio illius maior atus esset deferenda, reperiretur masculus maior; quamuis attentò ordine nascendi fuisset secundogenitus, pro quo faciunt, quæ supra fundauimus circa verbum *sucessiuamente*, videlicet, quod inducat inter masculos vim successorij edicti, quo prioribus non petentibus, vel morte exclusis, seu alia quauis de causa defertur successio masculo sequenti, qui successione tempore proximior reperitur (vt est dictus D. Ramirus) vt in allegata l. 1. & per totum C. & ff. de successorio edito, Roder. Xuar. in l. quoniam in prioribus, ampl. 10. n. 66. C. de inoff. testam.

Et est multum notandum, quod in prælatione masculorum non dixit *maiores*, sed simpliciter *varones*, vt daretur intelligi, quod omnes masculi procedentes à dictis eius filijs succederent in dicto maioratu, non facta differentia, si fuissent maiores, secundò, aut tertio geniti, quos omnes vocauit priusquam posset fœmina succedere. Idque coadiunatur ex geminatione prælationis masculorum in institutione posita, ex qua colligitur enixa voluntas dictæ D. Beatrix, vt scilicet masculi prælationem temper haberent, iuxta text. in l. Balista, ff. ad S. C. Trebell. cum his, quæ tradunt Paris. *conf. 58. n. 10. & conf. 66. n. 36. lib. 3. Decius conf. 66. de duobus num. 3. & consil. 138. diligenter protenui num. 3. tom. 1. Matienço in l. 1. tit. 16. lib. 5. Recopilat. glof. 7. nu. 1. Cephal. conf. 219. n. 7.*

Vterius, quia cum vocauerit primo loco masculos, & non fœminas, sed illas in defectum masculi, satis colligatur vocasse non solum filium maiorem, sed vteriores in defectu illius, & suorum descendētiū masculorum, quia si solummodò vocasset primò natum, aut maiorem, non erat opus addere, & disponere, quod filius masculus primò natus veniret alij præferendus, quia & induceretur verborum superfluitas, quod non est dicendum, vt in l. si quando, ff. de legat. 1. Rol. à Valle *conf. 53. viso, ac diligenter, n. 8. vol. 1. Mantica lib. 5. de coniectur. vltim. volunt. tit. 8. num. 5. Cephal. conf. 104. num. 25. tom. 1. Burgos de Paz conf. 27. n. 15. & nam etiam quælibet syllaba posita in dispositione, censetur posita cum mysterio aliquid operandi, vt tenet Bald. in rubr. num. 16. C. de contrahend. empt. l. hanc legem, ff. eod. tit. l. si stipulatus, ff. de usur. Paris. *conf. 66. num. 9. vol. 2. Socin. iunior. conf. 6. nu. 5. vol. 1. Roland. à Valle conf. 61. num. 19. vol. 3. maxime, nam cum fuerit exclusio masculi secundò nati, propter existentiam alterius masculi primò nati, ex eisdem verbis fuit visa testatrix includere, & vocare masculum secundò natum, deficiente illo, qui primò natus fuerat; & nam exclusus ad tempus, post tempus hoc videtur inclusus, l. pater filium, §. fundum, ff. de legat. 3. & argumento l. Imperatores, vbi**

vbi DD. ff. de postul. Socin. iunior conf. 36. num. 4. vol. 3. & conf. 67. n. 44. vol. 2. Roland. à Valle cōf. 100. n. 84. & seq. vol. 4.

Rursum non obstat dicere, quod exclusio foeminarum non debet extendi de vno casu ad alium: 86 quia contrarium est verius, quod si non extenditur ad illum, persona proximioris gradus, atque magis dilecta deterioris conditionis esset, quam ea, quæ est remotioris gradus, & minus dilecta, vt ex l. Publius, §. 1. ff. de condit. & demonstr. l. si vna matre, C. de bon. matern. tradit Fulgos. in l. 1. ad fin. C. de condit. insert. vbi Paul. n. 9. Corn. 3. Socin. in l. cum auus, n. 2. ff. de condit. & demonstr. Decius conf. 15. num. 5. Ruin. conf. 133. nu. 3. lib. 3. Socin. iunior conf. 1. num. 114. vol. 1. & alij adducti per Molinam lib. 3. de primogen. cap. 7. num. 51.

87 Nam illo casu qualitas masculinitatis censetur repetita, vt tradunt Curt. iun. conf. 114. num. 19. Grattus conf. 111. num. 24. & seqq. lib. 2. & alij, de quibus Molina vbi proxime num. 63. Aymō Craueta conf. 98. n. 14. & 15. & conf. 161. nu. 7. Ioan. Garcia de nobilit. in initio num. 6. cuius magna est

88 ratio, ne magis dilectus sit deterioris conditionis, quam minus dilectus, quod esse non debet contra text. in dicit. l. Publius, §. 1. vbi Doctores, & l. si vna matre, C. de bon. matern. Ioan. Gutier. cōf. 18. num. 41. & 43. Io. Caplex. conf. 146. substitutio. num. 18. tom. 2. Roland. à Valle conf. 58. n. 77. lib. 3. Burgos de Paz conf. 27. num. 27. & conf. 29. num. 53. quod esset, si D. Ramirus, qui est filius Iuliani Florez prælati, excluderetur per D. Mariam, quod dicendum non est, & minus, quod

89 Dionysius Muñoz remotior præferatur ei; tunc nepos, scilicet pronepos non debeat esse melioris conditionis sua matre, contra text. in dicit. l. si vna matre, vbi Pinell. n. 23. & seqq. Bald. in l. quod verò, quest. 1. ff. de legib. melius in aphael Fulgos. quæ ibi sequuntur Alex. & Moderniores, secundum Decium ibi in l. 2. C. de in ius vocando, Iaf. confil. 141. col. 5. vers. secundò pro eadem parte, pro qua doctrina est glos. in l. 1. in princ. ff. si quis aliquem testari prohibuerit, verb. fisco, quæ singulariter vult, tunc quod dispositio excludens proximiorum in gradu, videtur à fortiori excludere remotiorum, tunc quia fauorabilior est causa proxima, quæ remota, & de prima magis, quam de secunda cogitatum censetur per disponentem, l. qui liberis, §. hæc verba, l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupillar. substit. l. socium, qui ff. pro socio, & l. hanc scriptura, ff. ad l. Aquiliam, Bald. in l. ex placito, n. 1. & 2. C. de rerum permut. Matienço in l. 8. tit. 1. lib. 5. Recop. glos. 17. n. 1. Roland. à Valle cōf. 48. n. 30. vol. 2.

90 Minus obstat dicere, quod iste maioratus introierat in lineam Francisci Carrillo, & D. Ioannis sui filij, & quod idèd donec sit finita dicta linea, in qua præterit se existere Dionysius Muñoz, non debet transitum facere ad aliam lineam, scilicet Iuliani Florez, quia quoad deducendum lineam à Francisco, caret omni fundamento, cum in finem cum eo fuerit vocatus, & successerit Iulianus Florez eius frater, cuius est filius D. Ramirus, si inspicitur persona D. Ioannis, qui primò

91

natus fuit, nec eius soror, aut filius eius sunt de eius linea, & vt constat esse verum, prout est, debet animaduerti, quod linea est collectio personarum ab eodem stipite descendendum, prout diffinit Ioannes Andreas in arbore consanguinitatis in margine, Capic. decis. 159. num. 3. Tiraquell. in tract. de retractu, glos. 9. num. 2. Ruin. conf. 23. n. 6. vol. 4. Oliuer. Textor in comment. ad titulum, in l. de gradib. cognat. quest. 9. n. 1. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 6. par. 4. glos. 1. tunc ita vt dicatur proprie linea alicuius, debet intelligi de ea, quæ habet originem in illius persona, & respectu suorum descendendum, & ita de linea recta sursum, & deorsum, vt post Bald. conf. 237. lib. 3. & alios tradit Caphal. conf. 5. num. 36. tom. 1. Barbatia in l. cum acutissimi, num. 125. C. de fideicommiss. Rolad. à Valle conf. 23. nu. 28. vol. 4. l. Iurisconsultus, ff. de gradib. l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulg. & pupillar. substit. Decius conf. 379. requisitus num. 3. Socin. conf. 33. volum. 3. tunc & linea alicuius dicitur, cuius ipse est caput, & ab ipso tanquam à fonte deriuatur, argum. l. pronuntiatio in fin. ff. de verbor. signifi. Socin. conf. 33. circa presentem num. 8. & 11. lib. 3. Burgos de Paz conf. 29. num. 29. Alciat. conf. 523. n. 10. Molina lib. 3. de primogen. cap. 6. nu. 34. quare iuxta voluntatem D. Beatrix illic intelligitur finita linea possessoris istius maioratus, cum primò decessit sine filio, aut alio descendente masculino, quamuis reliquisset sororè, quod voluit, & significauit, vocando solummodo filios masculos Francisci, & Iuliani Florez Carrillo suorum filiorum, & idèd cum D. Ioannes decesserit sine filijs masculis, clarum est successisse D. Ramirum.

92 tunc Et quando non intelligeretur linea de effectiua, sed de contentiua respectu eiusdem D. Beatrix, à qua omnes descendunt, dictus D. Ramirus quamuis transversalis respectu D. Ioannis sui consobrini, debet dici de linea, vt magistraliter declarat Bald. in conf. 334. n. 7. vol. 3. quem refert, & sequitur Socin. in l. Gallus, §. nunc de lege Velleia, ff. de liber. & posthum. Hostien. in summa de cōsangu. & affinit. col. 2. vers. quod linea sunt, & sequitur Præpos. in cap. vir, in 2. lectura arboris, col. 7. de cōsangu. & affinit. doctè Burgos de Paz conf. 27. nu. 40. & seqq. & conf. 29. num. 27. & ita cessat obiectio, pro quo facit, quod legitur, & notatur in cap. quod dilectio de consanguin. & affinitat. text. cum glos. in cap. final. eodem tit. & quia cum masculi reperiantur prælati, parum attenditur, quod sint transversales respectu vltimi possessoris, tunc nã adhuc masculus ex masculino dicitur proprie de linea masculina, vt declarat optime Cuman. conf. 2. & tenet Socin. in allegat. §. nunc de lege Velleia, col. 2. vbi allegando prædictum Baldi consilium, licet corruptè, tenet, in linea masculorum contineri omnem masculum, & ex masculino procedentem à testatore: & idèd cum D. Ramirus sit masculus, & descendat à masculino, quamuis transversalis respectu D. Ioannis, est præferendus Dionysio, qui etiam transversalis est, & procedit ex foemina.

93 94 95 96 Secundò responderetur, quod quamuis voluntas di-

dictæ institutricis non fuisset ita aperta, prout est, adhuc mediante iuris dispositione, necessarioratus extinguatur eo decedente sine filio, vt decessit dictus D. Ioannes, tunc etiam si reliqueret foemina, nedum sororem, sed et quod magis est filiam, eis exclusis successio pertineret huius maioratus ad masculum proximiorum alterius lineæ descendentem à primo fundatore, vt probat casus ad literam in cap. unico de eo, qui sibi, & heredibus, & tenet Ancharran. allegat. confil. 359. Raphael Cuman. conf. 2. dicens, quod in substitutione, in qua sunt vocati masculi principaliter, & per prius, & postea foemina, tunc masculus etiam transversalis admittitur, & foemina etiam si sit soror, vel filia excluditur, quod profertur latius Socin. in l. cum auus, num. 8. ff. de condit. & demonstrat. qui dicit valde notandum pro limitatione illius text. qui videtur decidere, quod filia vltimi possessoris non videtur exclusiua, quia intelligitur, nisi masculi vocentur, quo casu exclusio foeminarum videtur facta propter qualitatem sexus, vt ita considerabile nõ sit, quo gradu sit masculus, vel foemina, vel an sit soror vltimi possessoris, vel non; nam in omni casu excluditur in tali dispositione per masculum, quod in effectu sentit idem Socin. conf. 62. & confil. 63. vol. 3. dicens, foemina excludi etiam per masculum alterius lineæ, quãdo adest dispositio vocans, & præferens masculos, vt in præfenti tenet Paul. Cast. conf. 175. casus præfens, nu. 3. versic. vel si vera, vol. 1. Fulgos. conf. 18. & conf. 38. Alexan. conf. 52. circa hanc, num. 4. & seqq. vol. 4. & confil. 29. incip. quoniam abundè, num. 3. versic. sed præmissis, & num. 5. vol. 1. Curtius conf. 34. & confil. 51. late Decius conf. 35. cum adductis per Abbas conf. 75. n. 6. & seqq. vol. 1. vbi tenet, quod in omni dispositione, in qua foemina propter masculum excluditur, id procedit non tantum per masculum eiusdem lineæ, sed etiam per masculum alterius lineæ, quod & sentit Bal. in l. sed et si hæc, §. si heros, ff. de in ius vocando.

97 98 Nec similiter obstat, si Dionysius Muñoz dixerit, quod est nepos ex sorore vltimi possessoris, & idèd est præferendus, quia D. Ramirus est gradu proximior, cum sit consobrini matris illius, & quæstio non est tam de proximitate, sed de exclusione foemine, surperstite quocunq; masculo quantumcumque remoto, dummodo à prima institutrice descendat. Secundò, vt tetigitur supra nu. 78. secundum veriorum, & communè sententiam tunc in successione maioratus non est attendenda proximitas, respectu vltimi possessoris, sed respectu primi stipitis, à quo maioratus processit, l. cum ita, §. in fideicommissis, ff. de legat. 2. l. cum pater, §. rogo, ff. eodem tit. cap. unico, de eo, qui sibi, & heredibus suis in futurum, Bartol. in l. coheredi, §. cum filia, ff. de vulg. Decius confil. 1. num. 5. & est communis opinio, vt per Ioannem Dilect. de arte testand. tit. 5. de substit. cautel. 21. num. 3. Decius late confil. 474. incip. in causa, nu. 11. Tiraquell. de vtroque retract. part. 1. §. 11. glos. 10. num. 18. vbi in effectu, respondet legi 7. tit. 7. Tom. 2.

lib. 5. Ordinarum. Hieronym. Gabr. conf. 86. num. 1. & 14. & conf. 121. num. 9. Roland. à Valle confil. 70. num. 78. lib. 3. tunc Tertio, vt omnis cesset serupulus, attenda l. 2. tit. 15. part. 2. in qua pars aduersa fundatur, responderetur, obiectio nem prædicta non procedere in nostro casu, in quo, vt supra latissimè est declaratum per exempla, & iura, fundatrix non considerauit proximitatem, respectu vltimi possessoris, sed qualitatem masculinitatis, & idèd decedente possessoris sine filio masculino, quamuis sororem reliquerit, vel ex ea filium, adhuc dicta institutrix vocauit masculos procedentes à se, nedum eiusdem, sed & alterius lineæ etiam remotioris gradus, & conditionis, quam foemina, respectu vltimi possessoris.

99 100 Et ex eadem ratione satisfit alio tertio modo, quod non consideratur proximitas, respectu vltimi possessoris, quando testator aliud disposuit; tunc nam tunc eius dispositio est seruanda, vt tradit Molina lib. 3. de primogen. cap. 6. num. 47. ad finem, Miers 2. part. quest. 8. num. 1. ibi: Nisi aliud appareat ex verbis, & mente testatoris, Couar. in præf. cap. 38. num. 3. versic. secunda conclusio, ibi: Nisi ex voluntate testatoris, vel expressa, vel tacita contrarium deduci valeat, & certè idem disposuit l. C. in l. cum ita legatur, §. in fideicommissis, ff. de legat. 1. ibi: Nisi specialiter defunctus voluntatem suam ad vltiores extenderit, & clarè l. 40. Tauri, hodie l. 5. tit. 7. lib. 5. Recopilat. in versic. saluo si otra cosa estuierit dispuesta por el que primeramente constituyò, y ordono el mayorazgo, que en tal caso mandamos que se guarde la voluntad del que lo constituyò.

101 Quod magis absque vilo serupulo procedit in præfenti casu, in quo testatrix solummodo vocauit filios masculos Francisci, & Iuliani Florez Carrillo, & non foeminas: quare nulla illarum potest se iuuare dicta dispositione, vt alterat se proximiorum vltimi possessoris: tunc quia in maioratus successione, quando aliquis est nominatus ad illum, cessat alterius etiam propinquioris successio, dicit §. in fideicommissis, l. 2. tit. 15. part. 2. Bald. in l. cum antiquioribus, num. 11. versic. nono, C. de iuro deliber. Paul. Castrenf. conf. 164. num. 4. & 5. lib. 2. & in d. §. in fideicommissis, verbo post omnes, determinans, quod prius debent totaliter extinguui primo nominati, antequam ad vltiores descendat fideicommissum, etiam si primo nominati essent vltiores in gradu, quod est summè in proposito notandum, Molina lib. 3. cap. 6. num. 30. & seqq. Ioan. Gutier. conf. 4. num. 24. Couarr. d. cap. 38. num. 1. & 8.

102 Nec obstat si dicatur, quod dispositio exclusiua foeminarum debet intelligi, quando masculus, & foeminae sunt in eodem gradu, prout foret, si dictus D. Ramirus esset frater D. Mariæ, & non quando masculus est remotior foemina, respectu vltimi possessoris, quia huic obiectio dupliciter responderetur. Primò, quod non fundatur iure, nec auctoritate, tunc & idèd non est de illa curandum, argumento text. in l. illum cum vulgatis, C. de collat. authent. de trient. & semiss. §. consideremus, collat. 3. Decius confil. 638. Comuni.

munitas nu. 5. tom. 2. Bart. in l. frater à fratre, nu. 21. ff. de condi. indob. Petr. Roiz. decif. Lituan. 1. nu. 191. Roland. à Valle conf. 45. vifa inquisitione, num. 38. vol. 1. Iaf. in l. vinum, num. 8. ff. si cert. petat. & quia factum est omnino, quod in ea supponitur: quia hic non agitur de fucceffione hgeritaria, vbi attenditur proximitas, refpectu vltimi poffefforis defuncti, fed de fucceffione maioratus, in qua non curauimus de proximitate, refpectu vltimi poffefforis, fed de exclusione foeminae faciendi per mafculum quantumuis remotiore 103 ex voluntate fundatricis, f. à qua dicitur prouenire fucceffio, vt in alleg. l. vnum ex familia, in princ. & ff. de falcidia, ff. de legat. 2. Bart. in l. mortis causa capitul. in princip. ff. de donat. causa mortis, Iaf. in l. 2. nu. 21. C. de iure emphyt. f. & facit, quod vulgo dici folet, quod à primordio tituli posterior formatur euentus, l. 1. C. de imporend. lucratiu. de fcript. lib. 10. Gregor. Lopez in l. 21. tit. 13. part. 2. glof. 2. antè finem, & in l. 5. tit. 7. part. 5. glof. 8. ex qua lege, glof. & DD. ibi notant, f. quod origo cuiusque actus, feu difpofitionis 104 eft infpicienda, Anchar. conf. 57. col. vlt. Tiraquell. de retractu lignagier, §. 1. glof. 8. nu. 26. Iaf. in l. si is, qui pro emptore, nu. 43. in fine, ff. de vfucapionib. & in l. claua poffidere, in princ. nu. 15. & feqq. ff. de acquirend. poffeff. Cæphal. conf. 4. nu. 47. Roland. à Valle conf. 32. nu. 10. & 31. vol. 3. Menoch. lib. 1. de arbitrar. iud. q. 80. nu. 105.

Et in effectu dicta testatrix voluit, quod in eo, qui haberet fuccedere in hoc maioratu, concurreret, non folùm proximitas, fed etiam copulatiuè qualitas mafculinitatis, quæ cum deficiat in dicta D. Maria, neceffariò dicendum eft, quod quamuis efferet proximior vltimo poffeffori, non potest ad huiusmodi fucceffionem admitti, exiftente dicto D. Ramiro tanquam mafculo, f. quia 106 quando duo copulatiuè requiruntur, neceffe eft, quod vtrumque concurrat, nec fufficit alterum adelle, vt in l. si heredi plures, ff. de condit. & demõftrat. cum alijs vulgaris, l. si is, qui ducenta, §. vtrum, ff. de rebus dubijs, cap. inter catenas, de refcriptis, Socin. in l. Gallus, §. nunc de lege Velleia, num. 2. ff. de liber. & posthum. l. si quis ita ftipulatus, ff. de verbor. obligat. Cæphal. confil. 132. num. 1. tom. 1. & ita ceffant, quæ Molina, & alij difputarunt de foemina propter mafculos diuerfæ lineæ, aut gradus, non excludenda, cum difpofitione prædictæ fundatricis folus dictus D. Ramirus tanquam mafculus admittatur inueniatur, fecusq; fit in dicta D. Maria, & defcendentibus eius.

f. Nec obftabit dicere, quod lex 40. Tauri, quam fupra ponderaui in illis verbis: Saluo fi otra cosa eftuuiere difpuefta por el q. primeramente confituyò, y ordenò el mayorazgo, que en tal tafe mandamos que fe guarde la voluntad del que lo inftituyò, procedit in difpofitione expreffa testatoris, & non in tacita. Nam refpondeo dupliciter. Primò, quod dicta difpofitio eft clara, & aperta in fauorem mafculi contra foeminam, cum voluerit, & difpofuerit verbis, tam expreffis, quod existente mafculo, ipfe veniret præferendus, & quia primo loco vocauit mafculos vtriusque ex

eius filijs, vt latè fuperius fundauit. Secundò refponderetur, quod quamuis difpofitio non fuit fet ita aperta ad fauorem mafculi contra foeminas, & efferemus in terminis dicendi, quod voluntas fundatricis ad fauorem D. Ramiri contra D. Mariam, & eius defcendentes, erat tacita, adhuc debet obferuari, ac fi verbis expreffis de ipfa conftaret, quia prædicta lex Tauri non dicit, neque requirit, quod difpofitio fundatoris fit expreffa, fed folùm dicit, quod feruetur, quod difpofuerit, f. & de iure ita feruanda eft voluntas 108 testatricis tacita, & coniecturata, ficut expreffa, l. cum proponeretur, in fine, ff. de legat. 2. l. cum auus cum concordant. ff. de condit. & demõftrat. iuncta l. cum quid, ff. si certum petatur, l. heredes mei, §. cum ita, in verfic. neptis, ff. ad Senatufconf. Trebelian. l. cum vrum, C. de fideicom. l. 4. §. final. ff. de liberatio. legat. ibi: Et eft verum non folùm cum, cuius nomen in testamento fcriptum eft legatarium habendum, verùm cum quoque, qui non eft fcriptus, si eius contemplatione liberatio relicta fit, l. cum pater, §. donationis, ff. de legat. 2. Mantica lib. 8. tit. 1. num. 18. f. idque necdum in fideicom. 109 commiffo, & fucceffione temporali, fed etiam in fideicom. vel maioratu pèrpetuo, ita Socin. conf. 43. nu. 19. vol. 3. Padilla in rubr. nu. 3. C. de fideicom. Mieres in tract. de maiorat. 1. part. q. 1. n. 3. Molina lib. 1. cap. 1. n. 7. & Menoch. lib. 1. præfumpt. 67. verfic. recedimus, & per Cæphal. conf. 188. nu. 7. f. maxime quia illud, quod apparet ex legitimis coniecturis per legem approbatis, dicitur apparere expreffè, vt ex l. licet Imperator, vbi Bar. & DD. notant ff. de legat. 1. & ex l. si quis locuplas, ff. de manum. testam. Alex. conf. 24. nu. 6. vol. 2. Tiraquell. in l. 7. conubiali, nu. 164. Bald. in l. ita demum, nu. 7. C. de procurat. Angel. in tract. maleficior. verbo domparauerunt dicti inquisiti, nu. 5. f. & manifestum dicitur, quod legitimis coniecturis apparet, cap. 1. vbi Abb. notat. 2. de cenfib. Bart. in l. si quis ex argentarijs, §. pen. num. 3. in fine, ff. de edend. Afflict. decif. Neapol. 44. nu. 14. Cauale. decif. Finizan. 2. nu. 18. part. 2. Menoch. lib. 4. præfumpt. 19. nu. 5. & in terminis Anr. Rub. conf. 31. incip. præfupponitur in factò, Iaf. conf. 140. col. 9. vol. 2. f. & 112 expreffum dicitur, quod ex perentis verbis, & mente difponeris colligitur, vt in fimilidicit glof. in cap. 1. de tempor. ordin. lib. 6. in verbo Italia, glof. in clem. 1. verbo eligatur de elect. Decius conf. 15. col. vlt. Mantica lib. 6. tit. 1. nu. 8. Cæphal. conf. 196. nu. 12. Rci. à Valle conf. 2. vifa conuentione, nu. 8. & conf. 27. nu. 35. lib. 4. & facit, quod tenet Bald. in l. fin. col. pen. nu. 7. C. de impub. & alijs fubftit. dicens, quod in tantum eft feruanda defuncti voluntas, quæ apparet ex coniecturis, f. quod ex ea quantumcumque coniecturata, & non expreffa recedimus à vi, & natura verbum, f. quia verba 114 propter mentem, & non mentem propter verba natura conceffit, l. Labeo, ff. de fupellect. legat. cap. fecundo requiris, in princip. de appellat. cap. fedulo, 38. diftin. Rebuff. de verbor. fignif. in rubr. verfic. tertia pars, Bald. num. 3. in l. si donationis, C. de contrab. empt. Quirillian. in proem. lib. 8. inftit. oratoriar. dicens: Cui verba ipfa reru gratia sint reperta. Nec

Nec obftabit dicere, quod cum huiusmodi maioratus fuerit inftitutus à foemina, non fuit vifa foeminas excludere, iuxta ea, quæ tradunt Socin. in dict. §. nunc de lege Velleia, verfic. secundo potest, Rain. Corfus lib. 2. indagat. iur. cap. 11. n. 2. & alios relatos per Burgos de Paz conf. 23. num. 10. & alij DD. f. nam refpondeo, id ceffare, quando apparet de clara difpofitione, in qua foemina prætulit mafculos, quo cafu ceffat coniectura contraria; 115 f. nam in claris non eft locus coniecturis, l. conitimus 137. §. cum ita, in fine, ff. de verbor. obligat. Dec. conf. 125. in causa fpoliationis, num. 5. & conf. 324. n. 1. Roland. à Valle conf. 32. n. 30. vol. 4. Menoch. lib. 1. præfumpt. 31. n. 23. vel fecundo refpondeo cum Paul. Castr. conf. 91. præfupposito, num. 4. verfic. projectò, vol. 2. prædicta obiectionem potius procedere ex ftudio contradicendi, quàm pro veritate, quia æquale votum eft vtriusque parentu, patris fcilicet, & matris, qui optant, vt filius mafculus, nepotes, & pronepotes mafculi defcendentes eis fuccedant vniuerfaliter, tanquam per eos magis conseruetur eorum memoria, quam per foeminas, quæ funt de aliena familia, fcilicet maritorum, aut patrum earum; f. & quia hoc per experientiam, quæ eft rerum magistra, cap. quam fit, de elect. lib. 6. videmus, quod mulieres, ficut & viri filios mafculos inftituit vniuerfales heredes, aut maioratibus, vel meliorationibus honorant plus quàm foeminas, quas dote contentas effe voluit, vt doctè profequitur Paul. Castr. vbi proxime.

Vltimò facit pro complemento, quod dictus D. Ramirus Florez, tanquam mafculus, & comprehenfus in prima, & principali vocatione, habet intentionem fundaram aduerfus quamcumque foeminam foluimodo vocatam in defectu mafculorum, & ita veniebat præferendus D. Maria, si videret, & per confequens dicto Dionyfio Muñoz eius filio; f. nam cum difpofitionis prout tenor inueftituræ debeat infpici, iuxta cap. 1. ibi: Propter tenore inueftituræ, de duobus fratribus in vifibus feudorum, & ibi Bald. in cap. fin. de extraordinarijs capitibus Corradi, quod ad hoc expendit Bald. in l. quoties, C. de fuis, & legitim. hered. & in cap. 1. §. denique, num. 2. quæ fuit prima causa benef. amitt. vbi eleganter tradit, formam inueftituræ præcisè feruandam, & ab ea non debere recedi, Curtius fenior conf. 50. nu. 5. Tiraquell. in l. si vquam, verbo libertis, nu. 9. & feqq. C. de reuocand. donat. Molina lib. 1. de primogen. cap. 2. nu. vltim. Sigifmund. conf. 1. nu. 21. inter confilia feudalia, & ita eleganter Socin. conf. 64. & conf. 104. volum. 3. in fimili fucceffione fidelcommiffi perceptui, feu maioræ arbitratur, vt in primis is videatur ad fucceffionem inuitatus, qui ex tenore inueftituræ apparebit vocatus, f. alias iuste opponitur, de re non loquitur fubftituito, fed de me, bonus casus in l. ad probationem, C. de probat. vbi Bald. notat l. cum ita legatur, §. in fideicom. miffo, ibi: Prius ad nominatos, ff. de legat. 2. quo arguendi modo vtuntur, Ioan. And. in addit. ad Speculat. tit. 1. de testam. §. 1. Parisius conf. 86. num. 11. Gozadin. conf. 21. num. 8. Aymon Craueta conf. 161. num. 16. Roland. à Valle conf. 58. num. 73. vol. 3.

Molina lib. 1. cap. 4. nu. 5. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 19. nu. 3.] Idem potest dicere D. Ramirus dicto Dionyfio, quod nec ipse, nec eius mater funt pro nunc vocati, & ipsum esse illis præferendum, quod cenfeo de iure, non folum refpectu iudicij poffefforij, fed etiam petitorij. Saluo, &c. Conchæ 27. Maij 1601.

SVM MARIVM.

- 1 Decima inter alia fuere à Deo inftituta pro alimentis Sacerdotum, prout & Leuitarum.
- 2 Decimarum nomine venit, quod neceffarium eft Sacerdotibus alendis.
- 3 Decime foluenda funt de animalibus, & pecoribus foetibus, lana, & cafeo.
- 4 Lana eft in fructu.
- 5 Decima neceffaria pro victu Parochi, & Ministrorum funt de iure diuino.
- 6 Mercenarius dignus eft mercede fua, eod. num.
- 7 Decime refpectu fufcultationis Ministrorum non præfcribuntur.
- 8 Decima in eo, quod excedunt fufcultationem Ministrorum, funt iuris pofitui.
- 9 Confuetudo in foluendis decimis mixtis multum attenditur.
- 10 Decima dicuntur folui integraliter, atenta confuetudine.
- 11 Confuetudo eft feruanda in decimis, etiam fi diminuantur.
- 12 Decima quod quotam funt iuris pofitui.
- 13 Confuetudo quadraginta annorum attenditur in decimis.
- 14 Confuetudo circa foluendum decimam lana attenditur.
- 15 Confuetudo eft optima legum inter pres.
- 16 Confuetudo longiffima, eft fimilis privilegio.
- 17 Confuetudo in memorialis, privilegium licitè inducit.
- 18 Privilegium attenditur in decimis.
- 19 Confuetudo legitime præfcripta, habet vim legis.
- 20 Confuetudo præfcripta, habet vim pacti conuerti.
- 21 Pacto, aut confuetudine præfcripta deberi, paria funt.
- 22 Confuetudo præfcripta vim habet ceffionis factæ à Principe ex certa fcientia.
- 23 Confuetudo immemorialis eft efficiat Principis gratia.
- 24 Antiquo tempore confuetum feruari debet.
- 25 Præfcriptio immemorialis habet vim tituli, & bona fidei.
- 26 Immemorialis inducit præfumptionem iuris, & de iure.
- 27 Præfumptio iuri & de iure, excludit probationem in contrarium.
- 28 Nouitates fepiffimè caufant difcordias.
- 29 Nouitas omnis præfumitur mala.
- 30 Nouitas fieri non debet in præftatione homagij.
- 31 Nouitas non eft admittenda in decimis.
- 32 Actus, de quo tractatum eft, vt fieret fcriptura, interim non eft perfectus.
- 33 Ius alicui queftum sine eius factò non aufertur.
- 34 Vnionè fieri quando impediatur contradicentio vnus.
- 35 Contradicent actui ex hoc folo ius fufi potest prosequi.

- 35 *Contradictio est species appellationis.*
- 36 *Consensus oratorum requiritur in his, quae sunt communia pluribus ut singulis.*
- 37 *Maiori parti non statur in communibus rebus pluribus, ut singulis.*
- 38 *Vnus potest impedire dispositionem maioris partis in his, quae communia sunt pluribus ut singulis.*
- 39 *Prohibentis conditio melior est in communibus pluribus ut singulis.*
- 40 *Omnes quod tangit, quando debeat ab omnibus approbari.*
- 41 *Voluntas ex reclamazione, & contradictione videtur cessare.*
- 42 *Privilegium immemoriali quaesitum, quanto tempore amittatur.*
- 43 *Consuetudo inducitur ex pluribus actibus.*
- 44 *Consuetudo praescripta non tollitur per unicum actum, etiam si fiat a toto populo.*
- 45 *Privilegium inducitur consuetudine, non tollitur nisi, & prout ipsa consuetudo.*

PRO

Incolis villa Poueda, sita in montancie civitatis, & Diocesis Conobensis, qui sunt Pastores, vulgo appellati Ganaderos.

CVM

Parocho dictae villa.

ARGVMENTVM.

¶ Consuetudo cuius sit efficacia in solutione decimarum, & an sit valida, quod Pastores, & domini gregum non solvant decimam lanae ab illis detonsae in sua specie; sed in pecunia ex venditione illius, cessante fraude, peruenta.

CONSILIVM CXIV.

Probatum sit pro parte vicinorum, seu incolarum dictae villae de Poueda, quod sunt in quasi possessione, non solum quadraginta annorum; sed a tempore immemoriali soluendi decimas lanae detonsae ab ipsorum pecoribus, non in specie, sed de pecunia ex venditione illius peruenta, scilicet de decem regalibus numeris, aut ducatis vnum, scientibus, & patientibus Parochis, & si a tribus annis venerint in quadam conventionem cum dicto Parocho, quod sub quibusdam conditionibus decimam praedictam soluerent in specie, & quod si experientia agnovissent id sibi non convenire, liceret illis reverti ad dictam consuetudinem, & observantiam, cum in hac innovatione, nec omnes vicini interesse habentes, interuenissent, & duo ex his, qui fuerunt vocati contradixissent, nec pro parte Paro-

chi fuisset satisfactum dictis conditionibus, videretur de iure dictam consuetudinem esse validam, licereque illis ad illius observantiam redire.

¶ Licet enim inter alias rationes, quibus decimae fuere a Deo institutae, ea fuerit, ut esset cibus Sacerdotibus ministrantibus in domo Domini pro ipsorum alimonia, ut habetur Numer. cap. 18. in cap. reuertimini 16. quest. 1. Petrus de Ancharran. cons. 196. num. 2. dicens, quod in illo capite inhihet Deus Sacerdotibus dicens: *In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis inter eos.* Et postea: *Decimarum oblatione contenti, quam in usus eorum, & necessaria separati.* Et ita nomine decimarum venit, quod pro sustentatione ipsorum Sacerdotum tribuitur, Ioan. Francisc. Leon in thesauro fori Ecclesiastici, part. 2. cap. 12. num. 15. Rebuff. tractat. de decimis, q. 2. num. 1. & 2. Et ex D. Thoma 2. 2. q. 87. artic. 1. Soto lib. 9. de iustit. & iure, q. 4. artic. 1. Sarmiento tract. de retrib. Ecclesiast. cap. 4. num. 8. & ex cap. si ergo 12. q. 1. cap. novum, de decim. Couarr. lib. 1. variar. resolut. cap. 17. Tyndar. tract. de decimis, num. 17. & 43. ex Rebuff. & alijs, tradit Ioan. Petrus Moneta tract. de decim. q. 2. & 3. nu. 4. 1. Martin. Bonacina tract. de legibus, disput. ultim. q. 5. propos. 1. nu. 2. in fin. ¶ Et decimae de animalibus, & pecoribus sint soluendae, praesertim de caeco, lana, & foetibus, ut ex 2. Paralypomen. cap. 31. apparet, ubi filij Israel solverunt decimas bouum, & ovium, cap. ad Apostolicam, cap. non est, de decim. clement. 1. ubi Cardin. q. 15. eod. tit. Archidiacon. in cap. quicumque 16. quest. 7. Andr. de Isernia, & Marth. de Afflict. in consil. Regni Neapol. quanto ceteris, lib. 1. rubric. 7. de decimis, num. 27. Ioan. Anton. de Nigris ad Cap. eiusdem Regni, incip. Volumus, rubric. de decimis, nu. 8. Rebuff. tract. de decimis, q. 2. num. 11. & 12. & respons. 131. num. 2. l. 13. tit. 20. part. 1. libi: *Et otrosi de los frutos de los ganados*, Rosfred. tract. de libellis, part. 4. C. de quibus reb. decima sit soluenda, num. 6. Ioan. Petr. Moneta d. tract. de decim. cap. 4. q. 1. nu. 15. Cardoso in praxi iudiciali, verbo decima, nu. 5. & 11. fol. 84. Vgolin. tract. de offic. & potest. Episcopi, cap. 9. §. 2. num. 5. in fin. Ioan. Franc. Leon. in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 12. num. 20. Angel. in summa, verbo decima, §. 1. ¶ cum lana veniat fructuum appellatione, l. si equi lana 70. ff. de legat. 3. l. 4. & vlt. ff. de usufruct. l. fructus 7. §. non solum, ff. solut. matr. l. in pecudum 28. ff. de usuris, lo. Cop. tract. de fructib. naturalib. lib. 2. tit. 3. cap. 7. nu. 3. Iacob. Gallus cons. 118. nu. 18.

¶ Tamen animaduerso, quod decimae quatenus sunt necessariae pro victu Parochi, & Ministrorum Ecclesiasticorum, consentur esse de iure diuino, & naturali, iuxta Christi sententiam, dignus est operarius mercede sua, Lucae cap. 10. Matthaei eod. cap. Et reperitur a Diuo Paul. 1. ad Timoth. cap. 5. per haec verba: *Nescitis quoniam qui in Sacrario operantur, quae de Sacrario sunt edunt, & qui altari deseruiunt, cum altari participant, 1. ad Corinth. 9. addo cap. cum secundum 16. extra, de praebend. & cap. ex his 12. q. 1. Henric. Canisius tract. de decim. cap. 3. num. 7. [Salcedo ad l. 4. cap. 25. tit. 14. lib. 3. Resop. nu. 9.]*

Adeo

Adeo vt respectu dictae portiois necessariae pro victu Ministrorum non procedat decimarum praescriptio, ex Guid. Papae decif. 284. num. 2. vbi Additio, Ioseph. Ludouic. decif. Perussia 106. num. 8. & 9. part. 2. Franc. Marc. decif. 205. part. 1. & 667. part. 2. Roland. a Valle cons. 53. vol. 4. lo. Bapt. Costa cons. 40. nu. 17. Gutier. lib. 2. canon. 99. cap. 21. n. 29. & 30. & sensu Concil. Trident. sess. 25. cap. 11. Vgol. tract. de offic. & potest. Episc. cap. 9. §. 2. nu. 4. vers. quinto, Bonacina d. tract. de legib. disput. vlt. q. 5. punct. 5. nu. 6. vers. dixi quatenus, Ioan. Petr. Moneta d. tract. de decim. cap. 5. q. 1. nu. 90. Molf. in summa, tract. 6. cap. 4. nu. 41.

¶ Tamen quatenus decimae excedunt necessariam sustentationem Ministrorum, non sunt iuris diuini, sed positivi, ut ex D. Thom. 2. 2. q. 87. artic. 2. in 2. argum. & eiusdem response, quem Sor. Caietanus, & Theologi omnes communiter sequuntur; teste Gregorio de Valentia tomo 3. commentariorum Theologicorum, disput. 6. quest. 5. de decimis, puncto 1. versio. vt haec omnia, & Didac. Couarr. lib. 1. variarum resolut. cap. 17. nu. 2. vers. praeterea, vbi & plures eiusdem sententiae enumerat Ioan. Petr. Moneta d. cap. 1. q. 2. & 3. nu. 36. Gutier. lib. 2. canon. 99. cap. 21. nu. 35.

¶ Et ideo in decimis mixtis, vt soluantur vno modo, vt alio, attenditur consuetudo diu obseruata, vt ex cap. ad Apostolicam, in fine, de decimis, & Suarez lib. 1. de Religione, cap. 22. n. 15. & Molfes. in summa, tract. 6. cap. 4. num. 12. & 45. tradit Bonacina d. disput. vltima, q. 5. propos. 3. punct. 3. n. 17. Cardoso vbi supra, d. nu. 11.

¶ Et ideo decima dicitur solui cum integritate, quae attenta consuetudine est solita dari, Rebuff. de decimis, q. 13. num. 19. Costa cons. 40. num. 19. Marius Anton. lib. 1. variar. resolut. resolut. 17. nu. 8. & 9. dicens, ¶ quod consuetudo seruanda est in solutione decimarum, etiam si illae diminuerentur, cap. cum sint, vbi Abb. n. 1. & 5. de decim. Balbus de praescript. part. 1. §. partis princ. q. 7. num. 9. Puteus decif. 176. nu. 3. part. 3. Paris. cons. 25. n. 21. & 36. lib. 4. Nauarrus cons. 2. de decim. nu. 1. lib. 3. Doctor Marta cons. 12. nu. 16. Ioan. Petr. Bimius cons. 184. nu. 47. lib. 2. Card. Zabar. cons. 26. nu. 2. idem Cardin. in elem. 1. q. 11. de decim. Barthol. Soein. cons. 297. nu. 2. vol. 2. Gutier. d. cap. 21. nu. 32. & 36. Vgolin. tract. de offic. & potest. Episcopi, cap. 9. §. 2. nu. 4. vers. quinto, Leon. in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 12. n. 19. Ant. de Nigris ad cap. volumus, de decim. nu. 21. Bonac. d. q. 5. punct. 5. n. 6. vers. dico primo, & vers. dico secundo, lo. Petr. Moneta tract. de decim. q. 1. cap. 2. nu. 4. & 5. & cap. 5. q. 1. n. 87. ¶ Qui omnes eam adducunt rationem, quod decimae quoad quottam sunt iuris positivi. Et ideo laici possunt praescribere quottam decimae, vt scilicet non soluant, nisi duodecimam, vigintiannam, aut aliam partem, vt constat ex adductis per Nauarr. in manual. cap. 21. vers. ex quibus, Couarr. d. cap. 17. n. 8. Carrasco ad leges quaedam nouae Recopil. cap. 6. in princ. n. 10. & seqq. lo. Bapt. Costa d. 40. n. 17. & 19. lo. Gutier. d. cap. 21. n. 63. Anton. Faber. in suo Codice, lib. 7. tit. 13. diffinit. 14. nu. 1. Cabedo decif. Portug. 205. nu. 2. part. 1.

Tom. 2.

¶ Ex quo processit communis Doctorum resolutio, quod in praestatione decimarum sit standum consuetudini saltem quadraginta annorum, non obstantibus ordinarijs iuris regulis, cap. fin. de Parochijs, cap. 1. & 2. omissum, cap. cum sint bo-mines 18. cap. ad Apostolicam 20. cap. in aliquibus, de decim. l. 8. tit. 20. part. 1. Greg. Lop. in l. 7. ibid. glof. 1. Hostiens. in summa, vers. cui danda, de decim. & nu. 15. Ant. de Butr. & Abb. in d. cap. cum sint bo-mines, idem Anton. in d. cap. ad Apostolicam, n. 9. Rebuff. in tract. de decim. q. 6. nu. 1. & q. 13. nu. 102. Lallus de Thufcia lib. 1. super const. Sicil. tit. de decimis praestandis, nu. 3. Didac. Couarr. lib. 1. variar. resolut. cap. 17. nu. 8. Gomez. a Leon. allegat. 20. nu. 1. Iacob. Put. lib. 1. decif. 154. nu. 6. & 7. & lib. 8. decif. 176. nu. 3. ita in Rota fuisse iudicatum, referens Azevedo in l. 2. nu. 4. & in l. 4. nu. 3. lib. 1. nouae Recopil. tit. 5. [Salcedo ad l. 4. cap. 25. tit. 14. li. 3. Recop. n. 10.] ¶ & in nostris terminis decimarum lanae, Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. lib. 4. tit. de decimis, num. 6. lit. C. & qui eum sequitur Gregor. Lopez in l. 10. tit. 20. part. 1. glof. 1. Ioan. Bapt. Moneta d. tract. de decim. cap. 6. n. 16. & cap. 5. n. 103. & seq. vbi probat, non requiri titulum, quoniam esset inducta consuetudo quadraginta annorum, ex Couarr. d. n. 8. vers. 10. his omnib. animaduersis.

¶ Et hoc multo magis procedit in nostro casu, in quo est probata consuetudo immemorialis legitime praescripta scientibus, & patientibus dictis Parochis villae Poueda. ¶ Nam vltra quod consuetudo est legum interpret optima, l. si de interpretatione, vbi Angel. nu. 2. ff. de legib. l. qui interrogatur, ff. de interrog. actio. non. cap. cum dilectus, de consuet. cap. certficari, de sepulturis, Bart. in princ. n. 7. in st. de actio. Abb. in cap. 1. n. 4. de testib. & cons. 9. n. 3. vol. 2. Angel. in l. nunquam plura, nu. 7. de priuatis delictis, cum adductis per Ioan. Andr. in cap. 2. n. 3. de confessis, in 6. Florian. de Sancto Petro in l. cum quidam, n. 24. ff. de leg. 2. Euerard. in centur. legali, loco ab visitato, nu. 4. ¶ Consuetudo longissima privilegio est similis, l. hoc iure, §. ductus aquae, ff. de aqua quotia. & aestiu. cap. duo simul 9. de offic. Ordinarij, cap. conquestus 9. q. 3. cap. quia per ambitiones, 64. distin. glof. verbo consuetudinem, in cap. nouit, de iudicij, Alex. cons. 196. n. 2. lib. 2. Roland. a Valle cons. 3. incip. deuotio, nu. 116. vol. 1. text. in l. 5. tit. 2. lib. 7. Recopil. ¶ imo ipsa consuetudo immemorialis privilegium licitum inducit, cap. seruitium, vbi glof. 18. q. 2. cap. super quibusdam, §. praeterea, vbi glof. de verb. signif. Bart. in prima consil. digestor. §. haec autem tria, n. 3. vbi Bald. 2. l. domini praediorum, C. de agric. & consil. lib. 10. Bald. in cap. omnes, n. 7. C. sine censu, vel reliquis, l. fin. C. de emancip. liberor. cap. cum contingat, de foro competenti, quem text. meliorem de iure ad hoc vocat Ioan. Andr. vbi Abb. in cap. 1. n. 9. vt lite pendente, Rebuff. 3. tom. ad consil. Gallicas, tract. de consuetudine, in praesat. nu. 95. Put. decif. 466. nu. 4. cum allegatis ab Anr. Gabriel lib. 5. conclusionum, tit. de praescriptionib. conclus. 1. num. 1. ¶ Ergo sicut privilegio circa decimas disponenti esset standum, cap. ad Audientiam 12. cap. si terra, vbi Abbas nu. 3. cap. ex parte, cap. nuper, de decimis, cap. fin. de privilegijs, l. 4. tit. 20.

H 3

Dom. tom. 1. consil. 49.

20. part. 1. ita eodem modo consuetudini, si sit legitime prescripta, vt hæc est. † Cum non solum vim legis constitutæ habeat, l. 1. *versis. si tamen, ff. de aqua pluua arcenda, Bart. in l. 1. §. denique, num. 1. eodem tit. §. ex non scripto, insit. de iure naturali, cap. consuetudo, 2. distinet. & ex l. 1. C. quæ sit longa consuetudo, & cap. fin. de consuetud. Hippolyt. de Marfill. conf. 33. incipiente in causa, nu. 16. vol. 1. Hostiens. in cap. peruenit. col. 3. de consib. optimè in terminis text. in l. legis virtus, ff. de legib. Rebuff. vbi proximè, in præfat. num. 75. Menoch. de adipisc. possess. remed. 1. nu. 7. † & pacti conuenti d. l. Domini 5. C. de agric. & censit. lib. 10. glof. in rubric. C. de decurionibus, eodem lib. Rebuff. vbi proximè, num. 98. ex l. si pupillus, in fin. ff. de administr. tut. Afflic. in cap. 1. §. si quis per notabili 2. num. 5. si de feudo fuerit controuersa inter Dom. & agnat. 20. *vassalli*, vbi ait † paria esse aliquid mihi deberi e pacto, vel ex prescriptione, aut consuetudine prescripta, l. 2. §. Cassius, ff. de aqua pluua arcend. Iaf. in l. quo minus, nu. 96. ff. de flumin. Anton. Gabriel proximè allegat. nu. 68. Anton. de Butrio in cap. 2. num. 3. de consuet. in 6. Boerius decis. 107. num. 4. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 2. part. 1. glof. 1. 21. Roland. à Valle conf. 42. num. 29. volum. 1. † Sed etiam cõcessionis à Principe cū causa, & ex certa scientia factæ, vt tradit Bald. in l. cum proponas, n. 18. C. de nautico scenore, & post Iferniam à se allegatum ex iuribus supra adductis, tradit Iaso. in d. l. quo minus, num. 42. Alexand. conf. 52. incip. *vis his*, num. 4. volum. 5. Rebuff. in cap. extirpanda, §. qui verò, vers. secundo nam ea, de præbend. Rolan. à Valle conf. 89. num. 111. vol. 2. & conf. 59. nu. 16. lib. 4. & conf. 13. num. 4. & duobus seqq. eodem volum. Anton. Gabriel d. conclus. 1. num. 67. Burgos de Paz conf. 15. num. 13. & conf. 15. num. 14. Donatus à Fina inter commun. DD. opin. lib. 1. tit. 17. 22. C. de legibus, conclus. 380. & Fichardus 391. † Imò plus posse consuetudinem istam, quam Principis, aut Papæ gratiam, ex Innocent. in cap. ad Apostolicam, num. 2. & 3. de simonia, tradit Rebuff. dist. tractat. de consuetud. vsu, & stylo, n. 96. idè † merito seruandum esse illud, quod ab antiquo fieri consuevit, tradit text. in princip. versic. ab antiquo, de pace Constant. vbi Bald. consuetudines antiquas seruandas esse asserit, nec quid contra longam consuetudinem esse inducendum, l. 1. C. quæ sit longa consuetudo, l. si manifestè, C. de seruit. Barbat. inter Alex. consilia, conf. 135. incip. & quidem, nu. 10. volum. 4. † cum huiusmodi immemorialis prescriptio loco tituli, & bonæ fidei habeatur, cap. 1. de prescript. lib. 6. & ex l. 1. §. fin. l. 2. & fin. ff. de aqua pluua arcend. l. hoc iure, §. ductus aqua, ff. de aqua quotid. & est. l. si quis diurno, ff. si seruitus vendicetur, glof. verbo non extat, in d. cap. super quibusdam, de verbor. signific. & verbo vsque ad hoc tempus, in cap. fin. 18. quæst. 2. Dynus in regul. possessor. num. 29. vbi Additio iter. Q. de regul. iur. Ioan. Lup. in repetit. cap. per vestras, versic. sed est pulchra, num. 48. de donat. inter virum, & uxorem, Couarr. in regul. possessor. 2. part. §. 3. num. 7. vers. alioqui, & §. 5. num. 2. vers. tertia conclusio, idem lib. 1. variar. resolut. cap. 17. num. 5. vers. sed si du-*

bitetur, Burgos de Paz conf. 15. nu. 12. & 33. & conf. 16. num. 14. & conf. 50. num. 4. † in tantum 25 quod hac immemoriali probata, probatio in contrarium excluditur, quia immemorialis consuetudo iuris, & de iure inducit presumptionem, vt tradit Anton. de Butrio in cap. peruenit, versic. ad tertiam, ibi: *Mibi videtur, de censibus, Felin. in cap. cum nobis, nu. 7. vers. scias etiam, de prescript. cum allegatis ab Anton. Gabr. d. conclus. 1. num. 50. & Burgos de Paz d. conf. 15. num. 18. † hanc 26 autem presumptionem non admittere probationem in contrarium, notissimum est, cap. is, qui si dem, iuncta glof. verbo contra presumptionem, de sponsalib. verbo quod non fuit, in cap. ferrum, 50. distinet. l. antique, C. ad Senat. Velleian. l. vltim. C. arbitrium tutelle, Bart. in aut. sed iam necesse, num. 3. C. de donationib. ante nupt. Specular. lib. 2. titul. de presumpt. §. species, num. 5. Octavian. decis. Pedemont an. 101. num. 25. Florian. de Sancto Petro in rubric. num. 5. §. de probationibus, Mantica lib. 1. de coniectur. vltimar. volunt. tit. 2. num. 3. Menoch. lib. 4. de presumption. presumpt. 89. num. 16. vnde cum vicini loci de Poueda in hac immemoriali consuetudine fuerint, & sint, quod decimarum lana à suis gregibus detonsa loco pecuniam soluant numeratam in ea sunt conseruandi, quia talis consuetudo est valida, vt docet resoluti Rota nouissima à Paleoto, recollecta lib. 3. decis. 81. nec nouitas inducenda: † cum enim nouitatis tepitissime causent discordias, vt tradit text. in cap. cum consuetudinis, de consuet. cap. quod dilectio, in fin. de consang. & affinit. Iaso. in l. in rebus, nu. 2. ff. de consuet. Principum, Rebuff. in repet. rubric. de rescript. num. 25. versic. item in rebus, † omnis enim nouitas presumitur mala, secundum Iaso. vbi proximè, num. 1. Rebuff. in tract. nominationum, quæst. 5. num. 34. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 4. num. 73.] † sic videmus in homagijis nullam debere induci nouitatem, l. cum satis, §. caueant, C. de agricol. & censit. lib. 11. & ex cap. dilecti, de maiorit. & obedient. & dist. cap. cum consuetudinis, tradit Speculator lib. 4. titul. de feudis, §. quoniam, num. 70. Aluarot. in cap. vnico de forma fidelit. num. 10. Bellacomba inter commun. Doctorum opinionem, lib. 3. titul. 21. C. de seruitutib. num. 27. præcipue quia omnis discordiarum materia est rescanda, ad quod iura fauent, l. cum pater, §. dulcissimis, de legat. 2. iunctis, quæ tradit Florianus in l. communi diuidendo, §. de usufructu, num. 2. ff. communi diuidendo, Gregor. Lopez in proæmio, titul. 15. part. 6. † quare nouitas aliqua in partitione, & solutione decimæ, cuiuscunque non est inducenda, nec permitti debet, vt inducatur, sed antiqua forma seruari debet, glof. verbo decimarum, versic. alij dicunt, in cap. 1. de decimis, lib. 6. & ex notatis per Bald. in l. 3. num. 6. C. de seruitut. & aqua, tradit Barbatia in additio finali ad eum, ibi optimè Antonius de Butrio in cap. 2. num. 1. de decimis, quod iustissime statutum est l. 6. titul. 5. lib. 1. Recopilat. vbi Azeuedo nu. 1. & ante eum Couarr. lib. 1. variar. resolut. cap. 17. num. 8. vers. c. nouo principaliter, Rebuff. in tract. de decim. quæst. 10. num. 6. Ioan. Gutierrez lib. 1. practicar. quæst. 10. n. 2.*

n. 2. Greg. Lop. in l. 1. tit. 20. par. 1. glof. 3. ad finem, vnde cum ius suum fultum haberent dicti vicini particulares Oppidi de Poueda virtute dictæ immemorialis consuetudinis, non obest eis tractatus inter Consilium eiusdem Oppidi habitum de soluendo decimam lana cum certis conditionibus, & si Parochi voluntas accesserit. † Primò, quia fuit habitus tractatus, quod de eo fieret scriptura, cui omnes subscriberet, quæ cum deficiat, nihil agitur, l. cum res, vbi glof. 1. C. de probationib. glof. verbo in scriptis, in l. cõtractus, C. de fide instrument. & Bald. ibi, n. 7. optima glof. verbo scriptura in princ. insit. de empt. & vendit. optimè Paul. Cast. in d. l. cum res, n. 4. & in l. cõtractus, n. 9. l. 6. vbi Greg. Lop. glof. 1. hoc verius esse resoluit tit. 5. par. 5. Salazar de vsu, & consuetud. cap. 2. nu. 11. Imò cum dictum ius acquisitum ad singulares spectaret personas, absque eorum facto euelli nequit ex decreto Consilij non concessio, & si demus, ipsum fuisse validum, † quia ius in alicuius persona radicatum ab eo ex facto alieno euelli nequit, l. fin. ff. de pact. l. id, quod nostram, ff. de regul. iur. l. si cum Hermus, C. locati, l. nouatione, C. de fideiussor. & l. cum à Jocero, vbi DD. C. de iure dotium, Roland. à Valle conf. 10. & si apud num. 37. vol. 3. & quia quando Vniuersitas veller aliquid statuere, quod in præiudicium singularium personarum tenderet, omnium illorū, quibus præiudicium generari potest, volitas requiritur: quia etiam si nullies consentiat maior pars, quod aliquis alicui teneatur, non ex eo tenebitur, glof. optima verbo aut legem, vers. hæc autem, C. quæ sit longa consuetudo, quam sequitur Abbas in cap. cum omnes, num. 5. de constitutionib. Iaso. in l. iuris gentium, §. hodie tamen, num. 8. in fine, ff. de pact. Abb. in cap. 1. num. 15. de his, quæ sunt à maiori parte capituli, adducens pro eo d. cap. cum omnes de constitutionib. facit in proprijs nostris terminis Auendaño respos. 34. num. 1. & Burgos de Paz conf. 10. nu. 9. 10. & seqq. maxime cum duo ex assistentibus contradixerint, seruarique petierunt antiquam consuetudine, pro quo facit, quod cum non subest causa immutandi consuetudinem prædictam, contradictio actui interueniens obesse debet, facit in simili notatū per Caccialup. in tract. de vnionib. artic. 6. in princ. quod † vbi non subest causa faciendi vnionem, vnus contradictio illam vitiat, Rebuff. in praxi benefic. 1. par. regul. de vnionibus, glof. 11. num. 4. Macagnanus Azoguidus lib. 3. commun. opin. cap. 8. num. 15. quod autem prædicta contradictio sufficiat, probatur optimè ex sententia Abbatis Panormitani vbi proximè, num. 13. post Innoc. à se allegarum, vbi resoluunt, quod non teneatur quis appellare, sed satis est contradicere, siue tractetur de præiudicio suo, siue tertij, siue ipsius Vniuersitatis; nam cum Vniuersitas procedit extraiudicialiter, non transeunt huiusmodi gesta in rem iudicatam: † † vnde potest quis ex contradictione sola proficui coram Superiore, vt gestum per maiorem partem minus rationabiliter retrahetur, argumento cap. conuersioni de appellat. lib. 6. sequitur idem Abb.

in ea p. cum olim 34. num. 10. de testibus, dicens, necessariam non esse appellationem, nec mirum † cum contradictio species appellationis sit, aut thent. si quis litigantium, vbi Bald. num. 1. C. de Episcopali Audient. facit in confirmationem, † quod in his, quæ sunt communia pluribus, vt singulis, requiritur omnium consensus, l. per fundum 11. vbi Bart. & DD. Florianus in princ. & num. 1. ff. de seruitutib. rusticor. prædior. Abbas num. 4. in cap. ex parte 3. de his, quæ sunt à maiori parte capituli. † Nec in eis maiori parti statur, l. 37. bert. lib. 2. 3. par. art. 2. 4. q. princ. nu. 7. ex glof. in cap. cum omnes de constitut. Aldobrand. in §. sed si ex testamento, n. 23. insit. de satisfat. tutor. † idè vnus solus potest impedire dispositionem maioris partis, cap. in re commun. de regul. iur. lib. 6. Abb. vbi proximè, glof. magna in fine in cap. cum omnes de constitut. quam sequitur Abbas ibi, n. 7. Ioan. Andr. in d. cap. ex parte, num. 2. text. in cap. quod omnes, vbi Dynus num. 1. de regulis iuris, lib. 6. idè actum comprobatum ab alijs omnibus, vnus potest impedire † in his, quæ communia sunt vt singulis, & melior conditio est prohibentis, vt docet probat Paul. de Cast. conf. 281. num. 1. lib. 2. & ex consensu nouissimi actus perficitur, non prius, l. per fundum, ff. de seruitut. rusticor. prædior. † & hoc casu habet locum iuris regula, quod omnes tangit, &c. & alia, quod potior est conditio prohibentis, l. Sabimus, ff. commun. diuid. Nec oberit, dictos vicinos soluisse in lana per tres annos, quia primis duobus libera voluntate, & præcaria fecerunt, quatenus cautū erat, quod si libitum eis fuisset, possent reclamare, † vnde eorum voluntas ex reclamacione cessat, cap. fin. de precario, l. cum precario, ff. eod. tit. l. 9. vbi Greg. Lopez glof. 1. tit. 2. par. 5. Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 3. §. 1. n. 17. alterius autem anni solutio facta similiter non obest: quia sicut quando quis nostris terminis Auendaño respos. 34. num. 1. & Burgos de Paz conf. 10. nu. 9. 10. & seqq. maxime cum duo ex assistentibus contradixerint, seruarique petierunt antiquam consuetudine, pro quo facit, quod cum non subest causa immutandi consuetudinem prædictam, contradictio actui interueniens obesse debet, facit in simili notatū per Caccialup. in tract. de vnionib. artic. 6. in princ. quod † vbi non subest causa faciendi vnionem, vnus contradictio illam vitiat, Rebuff. in praxi benefic. 1. par. regul. de vnionibus, glof. 11. num. 4. Macagnanus Azoguidus lib. 3. commun. opin. cap. 8. num. 15. quod autem prædicta contradictio sufficiat, probatur optimè ex sententia Abbatis Panormitani vbi proximè, num. 13. post Innoc. à se allegarum, vbi resoluunt, quod non teneatur quis appellare, sed satis est contradicere, siue tractetur de præiudicio suo, siue tertij, siue ipsius Vniuersitatis; nam cum Vniuersitas procedit extraiudicialiter, non transeunt huiusmodi gesta in rem iudicatam: † † vnde potest quis ex contradictione sola proficui coram Superiore, vt gestum per maiorem partem minus rationabiliter retrahetur, argumento cap. conuersioni de appellat. lib. 6. sequitur idem Abb.

- 44. cum accessissent, num. 19. dicens, quod per vnum actum contrarium consuetudini præscriptæ, etiã si ille actus fiat à toto populo, non tollitur consuetudo, idem Bald. in l. 1. n. 2. & in l. 2. num. 8. C. que sit longa consuetudo, & in cap. 1. n. 1. de feudi cognit. in visibus feudor. Abb. n. 19. in cap. fin. de consuetud. alij, quos allegat Felin. in d. cap. cum accessissent, n. 30. vers. septimo limita, & Io. Gutier. lib. 3. pract. q. 18. n. 12. Bald. in rubr. n. 15. de consuetud. Io. Andr. in cap. accedentibus 15. n. 6. de priuil.
- 45. Vnde prædictam conclusionem, quod priuilegium consuetudine inductum non tollatur vno actu contrario, sicut nec ipsa consuetudo tollitur, post Decium in d. cap. cum accessissent, tradit Menoch. lib. 6. de presump. presump. 41. n. 13. & in eius partis confirmationem Alex. cons. 193. n. 11. & seq. vol. 2.

Et ita mihi videtur satis iustum, & iuri conforme, non fuisse generatum præiudicium præfatæ consuetudini immemoriali, non obstante prætensa solatione triennij facta de decimis lanæ in specie, & esse in futurum standum præfatæ consuetudini, adimplereque vicinos, & pastores dictæ Villæ, satisfaciendo an pecunia decimas lanæ suorum pecorum, eo maxime cum Parochus dictæ villæ non solum consequatur ex eo ducatos annuos sexcentos, sed plus, & habeat pro eius congrua sustentatione vltra ducatos mille quolibet anno. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Templariorum Ordinis institutum quale, & quibus floruerit temporibus.
- 2 Templariorum Ordo, quo tempore, & qualiter fuerit extinctus.
- 3 Templariorum bona in Lusitania applicata fuere Ordini militia Iesu Christi.
- 4 Templariorum bona in Regno Valentia applicata Ordini militari S. Mariae Montefia.
- 5 Paulus III. Gregorius XIII. & Sixtus V. concessere militibus Montefia, ut possent uxores ducere, qualitate tamen, & de licentia Superioris, & eorum filij succedunt eis ex testamento, & ab intestato.
- 6 Militibus S. Iacobi concessum est primas, & secundas nuptias contrahere.
- 7 Milites S. Mariae Montefia gaudent priuilegijs concessis, & concedendis militibus S. Iacobi, Calatrava, & Alcantara super nuptijs, & alijs.
- 8 Castitas censetur coniunctio cum legitima uxore.
- 9 Milites militarium Ordinum licet ducant uxores, censentur Religiosi.
- 10 Religiones possunt institui ad militandum contra hostes fidei.
- 11 Milites Ordinum militarium approbatorum à Summo Pontifice sunt persona Ecclesiastica.
- 12 Pensio potest haberi per uxoratum ex dispensatione Apostolica.
- 13 Milites Ordinum militarium sunt capaces pensionum.
- 14 Religiosus retinet pensionem ex dispensatione Papa.

- 15 Pensionarius non amittit pensionem ipso iure per professionem.
- 16 Pensiones sui natura sunt quid temporale.
- 17 Pensio non connumeratur inter sacra beneficia.
- 18 Pensiones non comprehenduntur in statuto à iure super beneficijs.
- 19 Pensiones, que non requirunt ministerium Ecclesiasticum, possunt à laicis obtineri.
- 20 Papa potest, & solet dispensare cum uxorato, ut retineat pensionem.
- 21 Pensionis retentio continet dispensationem.
- 22 Dispensatio regulariter est odiosa.
- 23 Quatenus dictio importat conditionem.
- 24 Milites Ordinum militarium exceptis Hierosolymitanis S. Ioannis possunt semel, & bis uxorem ducere, etiam viduam.
- 25 Obseruantia est optima interpret privilegiorum.
- 26 Bigamia incurritur ex secundis nuptijs, vel cum vidua contractis.
- 27 Militibus Ordinum militarium est permissa bigamia.
- 28 Pensionis retinenda facultas non obstante matrimonio ad primum, & secundum extenditur.

PRO

Don Ludouico Blasco milite Ordinis militaris Sanctæ Mariae Montefia, & Sancti Georgij de Alfama.

CVM

Decano Ecclesie Archiepiscopalis Valentina.

ARGVMENTVM.

De Religione Templariorum, illius progressibus, & extinctione, ac origine Ordinis militaris S. Mariae de Montefia, & qualiter illius milites adimpleant seruando castitatem coniugalem, possintque semel, & bis successiue ducere uxorem, & pensiones Ecclesiasticas sibi auctoritate Apostolica concessas retinere.

CONSILIVM CXV.

VMD. Ludouicus Blasco auctoritate Apostolica reseruatam haberet pensionem annuam certæ sumæ scutorum auri super fructibus, redditibus, & prouentibus Decanatus Archiepiscopalis, & Metropolitanæ Ecclesie Valentinae, cum indultu speciali, quod ipsam posset retinere, etiam si matrimonium contraheret, & secundum Ordinis militaris Montefia priuilegia primas contraxisset nuptias cum virgine, & illa defuncta vellet secundas contrahere cum vidua, dubitabit, an id efficere possit, & retinere pensionem, absque metu amissionis illius propter bigamiam, ex his, quæ tradunt Flam. Parif. lib. 5. de resign. benef. q. 3. n. 192. & q. 6. n. 66. Garc. de benef. par. 7.

par. 7. cap. 6. de bigamis, à n. 1. Io. Montaign. tract. de bigamia, q. 5. n. 4. Io. Corral. de benef. par. 3. cap. 4. n. 2. Rebuff. de pacificis poss. n. 232. Pius V. in sua Const. quæ incipit Sacrosanctum 13. Septemb. 1568.

Et quia videtur tunc posse retinere pensionem, & si cum vidua nuprias secundas contraheret ad potiorem fundamentorum iustitia illius intelligentiam illud præsupponendum duxi. Quod Templarij milites cum circiter annum Domini 1117. sub Gelasio Papa I. initium sumpsissent hoc nomen sortiti, quia in parte ædium Templo vicina habitabant non longe à sepulchro Domini, Christianos peregrinos hospitio cum charitate suscipientes, quos per sacra loca, & Tempora armati ducebant, & comitabantur, ut omnem Terram Sanctam tunc inuaderent, & inde sine aduersariorum molestia reducerentur incolumes, existentibus primis huius charitatis officij auctoribus nomen viris insignibus, quorum Principes extitisse feruntur. Hugo Paganus, & Gaudfredus de S. Alexandro, qui vtebantur mantellis albis cum cruce rubea, in omnique Christiano Orbe se dilatarunt, viguereque per annos serè ducetum, vt latius videri poterit apud Polydor. Virgilium lib. 7. de inuent. rerum, cap. 5. Philipp. Bergomens. in suo suppl. Chroniconum, lib. 12. Paul. Animum in historia Francia in Ludouico Iunior, & Philippo Augusto. Marc. Ant. Sabellicum Anead. 9. lib. 4. pag. mibi 361. Carol. Sigon. lib. 11. histor. Regni Italiae in Lothario III. pag. 261. Cassan. in cathal. glor. mundi, par. 9. cons. 5. Raphael. Volaterr. lib. 21. An-tropologia, pag. mibi 636. Cælius Rhodigin. lib. 25. lectio antiqua, cap. 30. Guillel. Tyrium lib. 1. 2. de bello sacro, cap. 6. & 7. Petr. Gregor. syntagma. iuris vniuersi, 2. par. lib. 15. cap. 33. n. 6. & de Republ. lib. 3. cap. 3. n. 17. Spiegel. Alberic. & alios Lexicographos in eorum dictionarijs, verbo Templarij. Francif. Sanfouin. in libro, cui titulus est, Origine de Cauaheri, lib. 2. fol. 37. & seq. Hieronym. Zurit. tomo 1. Annal. Aragon. lib. 1. cap. 45. & 52. Et lib. 2. c. 47. & lib. 3. cap. 4. Fasciculum temporum sexta atate, fol. 75. & in Bibliotheca Cluniacensis, tomo lib. 6. Epistolarum S. Petri. Abbat. epistol. 23. & 26. Chronicon Chronicorum Mundi sexta atate fol. 197. Iacob. de Vitriaco lib. 1. de histor. Hierosolymitana, cap. 31. Garibai Zamalloa lib. 11. Comp. pen. histor. cap. 25. Platin. in vita Gelasij, Theatrum vitæ humanæ vol. 27. lib. 3. pag. 4131. [Alter. de censuris, tom. 1. lib. 5. cap. 5. disput. 11. vers. hic. Canon. Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 31. num. 39.] dicentes, quod ex ea pietate, ac fide erga peregrinos, in longis etiam disitis Prouincijs hominum sibi conciliarunt fauorem, qui de illis vicissim benemereri cupientes amplissima in eos beneficia contulere, vt in immensum penè eorum opes excreuerint, taliter quod Regibus ditiores effecti censerentur, vt Bergomenfis, Schedelius, & Matthæus Parisiensis scribunt.

Accusati tamen postea fuere, quod ad Saracenos defecissent, essentque in feda vitia prolapsi nonnulli ex ipsis, laudque omnino viuerent ho-

nestè, vt res humanæ semper in deteriora labi solent, sensum subintrantibus delictijs, acque libidinis; nam vti à principio relictis perituris diuitijs homines sacro operi subintrabant, sic in processu quasi ad paratos thesauros cœperunt impatiētes inopiæ euolare, indeque; Castris, Urbibus, Populis imperare sibi quietem, feruis bella committere, & militiæ Magistratum oneris olim officium in honorem potissimum sublimare, quibus sic in declinum à virtute labentibus, cum Iacobus Mola Burgundus Magister Templariorum Familia præfesset, Lutetiaque; Parisiorum degeret, Philippus Rex Francorum, Pulcher cognominatus, quod forsitan non omnium, sed aliorum vitium erat, trāstulit ad totam Vniuersitatem, & siue iure, siue iniuria (vt nonnulli asserunt) perpulit Pontificem Clementem V. tunc in Gallijs in ipsius potestate constitutum, & prorsus illi obnoxium, vt extinctioni illius Ordinis assentiretur coacto Viennensi Concilio, vt latè prosequuntur Papyrius Massonius, & Paulus Æmilius, ac Robertus Gaguinus lib. 7. histor. Francia, fol. 70. omnis in vita Philippi Pulchri, Ioann. Trithemius in Chronica Spenhermensi, pag. 302. Chronicon Chronicorum vbi supra, & fol. 222. Martin. Polon. in appendice histor. pag. 174. Ioannes Villan. lib. 9. histor. 22. Raphael Volaterran. vbi supra, Iacobus Mayer lib. 11. histor. Flandria, Petrus Crinitus lib. 24. de honesta disciplina, cap. 13. Thomas Bozius de signis Ecclesiæ tomo 2. signo 81. cap. 1. pag. 269. Cassan. d. par. 9. cons. 5. Tarcagnotta in histor. Mundi, 2. p. lib. 15. fol. 362. Hieron. Zurita in Indice Latino rerū ab Aragonia Regibus gestarum lib. 2. Illefcas lib. 6. histor. Pontificatus, in vita Clementis V. cap. 1. Platina in eodem, Polyd. Virgilius, Cælius Rhodigin. Cassan. M. Ant. Sabellic. Sanfouianus, & Petr. Gregor. vbi supra, idem Petr. Gregor. lib. 16. de Republ. cap. 2. n. 5. Zurita tomo 1. Annal. Aragon. lib. 5. in vita Regis non Iacobi Secundi, cap. 73. Io. Mariana in hist. de reb. Hispan. lib. 15. cap. 10. Io. Franc. Longus à Coriolano in Breuiario Chronologico pag. 367. & in Summa Conciliorum in Concilio generali Viennensi 15. pag. 899. & seq. Scolanus lib. 9. hist. Valentina, c. 6. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 286. n. 424. Camill. Borrell. tract. de præstantia Regis Catholici, c. 74. n. 81. & seq. Ludouic. Param. lib. 2. de origine officij SS. Inquisitionis, cap. 4. n. 24. & seq. Theatrum vitæ humanæ vol. 24. lib. 2. pag. 4027. & pag. 4029. [Solorzan. vbi proxime.]

Extinctis, seu deletis Templarij maior pars bonorum, quibus ditati fuerant, vt iisdem Auctoribus recensent, militibus S. Ioannis Hierosolymitani, Rhodiensibus nuncupatis addicta fuere, cum onere tamen æris alieni, quod in aliquibus Prouincijs non modicum erat. Lusitani, qui iam Portugaliæ Regnum constituerant, obtinuerunt, vt bona, quæ Templarij possederant, in suis Ordini Iesu Christi iam etiam in illis instituto, vt tradit Chronicon Chronicorum 6. par. fol. 226. adiudicarentur, vt ex Paulo Morigio in historia Religion. cap. 4. lib. 3. Francif. Sanfouino lib. 2. fol. 48. Io. Mariana lib. 15. de rebus Hispania, cap. 16. Marc.

Marc. Guazo in *Chronio. fol. 263.* Ioann. Petro Masico lib. 1. *hiflor. Indicarum*, Camill. Borrell. de *praestantia Regis Catholici, cap. 74. num. 48.* & habetur in *diffinitionibus dicti Ordinis*, & per Hieronym. *Conestagium lib. 1. de unione Portugaliae Regni, Castellae Regno, Pater Anton. Concelos in vita Dionysij I. Portugaliae Regis VI. num. 10. pag. 85.* nouissimè Manuel Faria in *Compen. hiflor. Lusitan. par. 3. cap. 7. num. 13. pag. 405.* Zuritam *Annal. Regni Aragon. par. 2. lib. 6. cap. 26.* Illefcas in *hiflor. Pontif. in vita Ioannis XXII. cap. 2.* Steph. Garib. *tomo 4. Compendi Historialis Hispaniae, lib. 34. cap. 24.* & si Thomas Bozius non satis nostrarum historiarum cōficiis censuerit, applicationem factam fuisse Ordini D. Iacobi eiusdem Regni.

† Etiam per tempora eadem Iacobus II. Aragonum Rex, Valentiae Hispaniarum instituit Ordinem militarem S. Mariae Montefiae cum manrello albo, & cruce rubea, vt recensent Raphael Volaterran. *d. lib. 1. antropolog. col. mibi 637.* Polydor. Virgil. *lib. 6. de inuento. rer. cap. 5.* Genebrar. *lib. 2. Chronographia, pag. mibi 194.* Sanfo- uia. *2. lib. 2. fol. 48.* Petrus Ant. Beuter *lib. 2. Chronio. Hispan. cap. 22.* Dominus Regens Carolus Tapia in *auth. ingressu, verbo Monasteria, cap. 5. n. 5. C. de Sacros. Eccles. Illefcas in vita Clementis V. Zurita d. cap. 26. Io. Mariana lib. 15. cap. 16.* Camill. Borrell. *d. cap. 74. n. 15.* D. Regens D. Franc. Hieron. de Leon. *decif. Valent. 89. n. 25. lib. 1.* Gaspar Escolaus *decade 1. hiflor. Valentia, lib. 5. cap. 13. n. 4. & lib. 8. cap. 7.* dicentes, Ordinem praedictum approbatum fuisse à Ioanne XII. successore Clementis V. per eius Bullam Dat. Auinionij 4. Idus Iunij Pontificatus sui anno primo, quae inserta est in principio diffinitionum dicti Ordinis impressam Valentiae anno 1573, sub Instituto Ordinis Calatrauae, vt per Ferdinandum Vasquium *de success. progressu, vol. 1. lib. 3. p. 3. §. 30. lient. 34. n. 300.* Camill. Borrell. *supra n. 56.* D. Carol. Tapia *n. 2. supra.* Praefatus Rex Iacobus recusatit, quod bona, quae Templarij habuerant in eius dominijs applicarentur Militiae S. Ioannis, tandemque obtinuit à praefato Pontifice, quod applicatis militibus S. Ioannis bonis, quae fuerant Templariorum in dictis dominijs extra Regnum Valentiae, quae erant in dicto Regno, exceptis domo, & Ecclesia censibus, & redditibus, quos habebant in Ciuitate Valentiae, & eius territorio per dimidiam leucam, Castrum, & Villam de Torrent applicarentur dictae Militiae Montefiae, vt latius referunt Zurita *d. cap. 26. fol. 12. & seq.* Illefcas in *vita Ioannis XXII. cap. 2. fol. mibi 12.* Escolaus *dicto cap. 13. n. 6.*

† Demum succedentibus temporibus cum Paulus III. Summus Pontifex per eius Bullam sub dat. Romae apud S. Marcum 3. Augusti anno Incarnationis Dominicae 1540. concessisset militibus Calatrauae, vt nuptias possent legitime contrahere, votumque adimplerent, castitatem coniugalem seruando, vt habetur in *diffinitionibus dicti Ordinis editis Vallisoleti anno 1603. pag. 31.* dummodò id facerent de licentia expressa Magi-

stri, & cum vxore qualificata, & puri sanguinis, absque aliqua macula Iudaeorum, Maurorum, aut Conuersorum, vt disponitur in *eisdem diffinitionibus, tit. 29. cap. 2. pag. 372.* & obseruant Azeuedo in *l. 7. tit. & lib. 5. noua Recopil. n. 50.* Io. Gu-tierr. *lib. 2. praet. q. 111. n. 1.* Cenallos *tomo 3. praet. q. 796. n. 30.*

† Sicut, & Alexand. III. per aliam Bullam sub data diei 5. Iulij indictione 8. anni 1175. quam refert Licentiatius Mora *lib. 2. de origine, & principio Ordinis Diui Iacobi, pag. 66. & seq.* concessit militiae, & militibus eiusdem Ordinis, vt primas, & secundas nuptias valerent contrahere, adimplerentque similiter votum castitatem, seu continentiam coniugalem seruando, vt idem Morta *prosequitur in annotat. 129. prout, & Paulus III. in Bulla supra citata cōcessit idem militibus Alcantarae, & ratum habuit Gregorius XIII. per suam Bullam sub data sexta die Octobris apud S. Petrum anno 1576. sui Pontificatus quarto, quae habentur in diffinitionibus eiusdem Ordinis tit. 22. cap. 5. & tit. 37. cap. 15.*

† Ad instar dictorum priuilegiorum idem Summus Pontifex Paulus III. per eius Bullam sub dat. 4. Augusti 1540. & postea Gregor. XIII. per aliam Bullam sub dat. Romae apud S. Petrum die 5. Nouembris 1584. anno 13. sui Pontificatus, & Sixtus V. per aliam Bullam dat. Romae die 6. Decembris 1588. Pontificatus sui anno 4. concessere militibus Montefiae, vt gauderent priuilegijs, & iudicij concessis, & concedendis militibus S. Iacobi, & Calatrauae, tam super nuptijs contrahendis, & vt ipsorum liberi ex matrimonio concepti legitimi essent, succederentque tam ex testamento, quam ab intestato in eorum bonis, de quibus etiam restari possent, fuerenturque alijs immunitatibus, & prerogatiuis dictorum Ordinum, praesertim Calatrauae, vt indultum antea fuerat per Leonem X. eius diplomatae, dat. Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae 1510. decimo quinto Kalend. Maij Pontificatus sui anno tertio, quae duae Bullae habentur impressae in libro diffinitionum dicti Ordinis, fol. 15. & 19. & alie duae conferuntur in archiujs Illius, vt mihi testatum fuit per Dominum D. Franciscum de Casteln eiusdem Ordinis militem, & praefatum Don Franciscum, Hieronymum de Leon meritissimos Regentes Supremi Consilij Aragonum, & prosequitur Menchaca *de success. progress. dicto §. 30. n. 300. & seq.*

† Quae indulta iustificantur ex eo, quod coniunctio habita cum propria vxore legitima pro castitate habetur, *l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad S. C. Trebell. l. castitati, C. ad l. Iuliam de adult. l. consensu, §. si qua, C. de repudijs, cap. haec autem, distinet. 30. cap. Nicena 31. distinet. c. Deus 32. q. 1.* Guillel. Oniciacus *lib. 2. Academicar. qq. quae 18. num. 1.* Couarr. *de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 3. num. 1. & 2.* Anton. Gomez in *l. 80. Tauri, n. 3.* & habetur in *stabilimentis Ordinis S. Iacobi, tit. 5. cap. 6. de voto castitatis, & in diffinitionibus Montefiae, cap. 43.* & loquendo de omnibus his militibus diffusè probat Licentiatius Didacus de

de la Mora in libro de confirmatione Ordinis Diui Iacobi, lib. 2. cap. 1. §. 12. num. 5. 14. & 15. & lib. eod. cap. 2. num. 5. 8. & 9. † probans Milites militarium Ordinum, quibus est permillum coniugium adhuc esse verè Religiosos, confirmat Nauarr. *conf. 11. num. 2. tit. de regularib. & tractando de militibus S. Iacobi, qui sunt sub Regula S. Augustini. Et de Calatrauae, & Alcantarae, qui sunt sub Cisterciensi, quae originatur à Regula S. Benedicti, tenuit idem Nauarrus contra Sarmientum in tract. de redditibus Ecclesiae. in respons. ad apologiam, monto 28. & ex cap. religio de sententia excommuni. lib. 6. Petrus Belluga in Speculo Principum, rubr. 7. n. 7. vbi Camill. Borrell. in annot. Burgos de Paz *conf. 17. n. 1. & seq. Io. Gu-tierr. lib. 2. praet. q. 111. n. 2.* Cenedo in *colle. 29. ad decretum, p. 2.* licet enim militares Ordines ad bella cōtra fidei hostes sint instituti, sunt verè Religiones, † quia potest Religio ad militandum institui, vt per S. Thomam 2. 2. q. 188. art. 11. Nauarr. *de reit. Ecclesiae. q. 1. monito 55. ex n. 8.**

11 cum *seqq. vbi latè probat, † equites, seu milites Ordinum militarium ab Ecclesia approbatorum esse personas Ecclesiasticas, ex clem. quia contingit, §. priuilegijs de Religio. domib. cap. porro, cap. dudum, cap. adeo de decimis, cap. cum, & plantare, cap. dilecti, cap. patentibus de priuileg. cap. canonica de sententia excommuni. DD. in cap. ex parte de decimis, cap. 1. vbi glos. & DD. de verbor. signif. lib. 6.*

12 † Vnde sicut pensio retineri potest ex indulto Apostolico per habentem vxorem, vt tradit Rota *decif. 367. n. 1. par. 1. tomo 2. nouiter nouissimarum, Gigas de pensionib. q. 21. n. 4. & 5.* Io. Franc. Leon in *thesauro furi Ecclesiae, par. 2. c. 7. de pensionib. n. 24.* Redoan. in *tract. de simonia, 2. par. c. 15. n. 19.* Petr. Andr. Gambara *lib. 6. de officio, & potest. Legati de latere, n. 24. Ita, & per dictos milites, † nam vt inquit declaratio DD. Cardinalium Interpretum Conc. Trid. 259. de qua in 4. par. decif. sacri palatij, milites Regulares S. Iacobi de Spata, alijque huiusmodi nō sunt incapaces beneficiorum secularium, siue simplicium, siue curatorum, vt sunt comendatæ, neque etiam pensionum, & loquendo de Militibus Hierosolymitanis, idem resoluit Gambara *d. lib. 6. n. 255. 269. & seqq. Caesar de Grass. dec. 47. de probat. q. 1. n. 11. & seqq.**

13 Quod maximè certum est, attenda dispensatione, quam habet à sua Sanctitate D. Ludouicus Blasco ad retinendum dictam pensionem, licet matrimonium contraheret, † cum etiam religiosus ex dispensatione Papae possit retinere pensionem, vt per Innoc. Card. & Abbat. in *cap. nisi essent de praebend. Mandos. de signat. gratia, tit. pensiones, Hieron. Gigas tract. de pension. quae 15. num. 1. & 2. & q. 57. num. 7. in fin. Paul. Emil. decif. Rota 225. per totam, & decif. 320. n. 4. par. 2. dicens † ex eo, quod non obstante exceptione extinctae pensionis per professionem, super qua non est iudicatum, non impeditur solutio illius, cum interim non sit priuandus sua possessione, cap. quarelam de elect. cap. consultationibus de iure patronatus, cap. licet Episcopus de praebend. lib. 6. Abbas in *cap. noui de appellat. num. 7. vbi Philipp.**

Franc. *conf. sed dubitatur, Barbac. conf. 37. num. 1. lib. 4.* Castador. *decif. 10. num. 7. in fine, & nu. 8. de rescript. Parlador. lib. 1. rerum quotid. cap. 10. n. 3. & 4.*

† Et confirmatur, quia huiusmodi annuae pensiones sui natura sunt quid temporale, non Ecclesiasticum, Gigas *de pension. q. 1. 21. & 52. Bald. in cap. ad Audientiam 31. n. 3. de rescriptis, vbi Felin. n. 2. & 5. per c. quamuis lo 1. de rescriptis, lib. 6.* Ludouic. Gomez. *regul. Cancellar. de infirmis resignan. q. 16. n. 2. Petr. Benintend. decif. Bonon. 69. n. 6. Surdus conf. 333. n. 10. vol. 3. Puteus decif. 202. n. 3. lib. 3. Caesar de Grassis decif. Rota 114. alias 3. de praebend. n. 8. Petr. Greg. in partit. iuris canonici de beneficijs Ecclesiae. c. 6. n. 2. & 27. Steph. Grarian. tomo 2. discept. forens. cap. 397. num. 13. Nicolaus Garcia *de beneficijs, par. 1. cap. 5. num. 7. & 8.* Ioannes Franc. Leon. in *thesauro furi Ecclesiae, par. 2. cap. 7. n. 75. & cap. 15. n. 44. † & idè inter sacra beneficia non recensentur, cap. praeterea de transact. Hieron. Gonzalez ad reg. 8. Cancellaria de alternatiua mensum, glos. §. 5. n. 2. & 3. † Nec quae de beneficijs sunt iure Pontificio constituta pertinent ad pensiones, d. cap. quamuis, & notant Doctores communiter in d. cap. ad Audientiam, Ludouic. Gomez tract. de expectatiuis, n. 75. & 92. Selua *de beneficijs, 1. par. q. 3. nu. 11.* Flamin. Paris. *lib. 12. de resignatione beneficiorum, q. 3. n. 56.* Villar. *de patronatu Bilbilis, seu Calatauibij, 4. p. §. 3. n. 12. † idè la icis hominibus non minus, quam initiatis tribuuntur, quia nullum sacrum munus, aut Ministerium desiderant, Duaren. lib. 6. de Sacris Ecclesiae minister. cap. 4. Flaminus Paris. supra libro 2. q. 15. num. 20. nisi vt officium paruum B. Mairae recipient, ex Constitut. Pij V. incip. ex proximo 12. Kalend. Octobris 1571.***

† Quare cum Papa possit dispensare, vt pensionarius non obstante matrimonio possit retinere pensionem, vt per Gigantem *de pensio. q. 54. n. 12.* imò vt bigamus possit beneficium habere, vt per eundem Flam. Paris. *lib. 4. de resig. benef. q. 4. n. 19.* ex Diuo Thoma *dist. 37. art. 4. quodlibet. 4. art. 13.* Simone Maiolo *de irregular. lib. 1. cap. 25. n. 14.* Vargas *eodem tract. rubr. de bigamis, n. 1. p. 5. glos. in cap. lector 34. dist. Ioannes Hieronym. Campanil. in diuers. iuris canonici, rubr. 11. c. 6. n. 26. & 28.* Ant. Ricciull. *tract. de iure personarum extra Ecclesiae gremium existentium, lib. 7. cap. 3. nu. 7. & 8.* probas milites Lauretanos, & S. Mauritij, & Lazari, & S. Stephani post contractum matrimonium posse retinere pensiones, vt non sit mirum, si cōcessa fuerit facultas eadem dicto don Ludouico Blasco, licet matrimonium etiam secundum cōtraheret. Neque obstat dicere, † quod dicta retentionis facultas continet dispensationem, cap. cum in cunctis, §. cum verò de elect. Paul. Emil. *dec. Rot. 305. n. 5. p. 2. † quod omnis dispensatio sit 22 odiosa, vt idem ait num. 6. & decif. 145. n. 4. decif. 272. nu. 3. par. 1. & decif. 100. nu. 2. par. 3. Et quod ista dispensatio limitatur, quatenus priuilegia, & indulta dicti Ordinis hoc permittunt, † & 23 dictionem quatenus inducere conditionem, l. in heredem, ff. de dolo, Bart. in l. 1. num. 20. ff. de condit.*

dit. & demonstrat. l. sychum, ff. de leg. 1. glos. in l. 1. §. 1. ff. de superficiebus, Rebuff. in l. litus 112. ff. de verb. signif. Angel. Grattus de dictionibus, verbo quatenus, n. 1.

- 24 † Nam virtus privilegiorum militarium Sancti Iacobi, Calatravae, & Montefia vsu, & obseruantia ita est interpretata, quod possint primas, & secundas nuptias contrahere, non solum cum virgines sed cum vidua; & retinere pensiones sibi alias legitime reseruat. † Quae obseruantia est optima privilegiorum interpret, & de iure attendenda, vt pluribus probant Caesar de Grassis decis. 13. n. 3. decis. 121. n. 7. decis. 185. n. 6. & dec. 189. n. 5. Ludouic. Morotius resp. 14. n. 8. lo. Gutierr. lib. 3. pract. quest. g. 14. n. 76. Hieronym. Gonçal. vbi supra, glos. 9. §. 2. num. 63. Rota Romana decis. 503. n. 2. par. 1. diuersi sacri palat. & decis. 104. nu. 16. par. 2.
- 25 † Quare licet bigamia incuratur per secundas nuptias, iuxta cap. Acutus 26. dist. glos. in cap. vna distinct. eadem, cap. curandum, cum seq. distinct. 34. cap. 1. cap. debitum de bigamis, vbi Abbas nu. 1. & seq. & in cap. verum, num. 5. de conuers. coniugatorum, Speculat. de dispensat. §. iuxta, nu. 6. Paul. Castrenf. in auth. multo magis, num. 2. C. de Episc. & Cler. Rota in nouis, decis. 1. de bigamis, Nauarrus tomo 3. tract. de cessatione à diuinis, num. 195. Ioann. Corraf. de benef. par. 3. cap. 4. num. 3. vel per primas cum vidua, cap. maritum 33. dist. Ioann. Monraign. tract. de bigamia, q. 4. & 6. n. 1. & seqq. Flamin. Parif. lib. 5. de resign. beneficiorum, q. 3. nu. 188. & seq. Ioann. Franc. Leon. in thesauro fori Eccles. par. 1. cap. 4. num. 35. & 37. Greg. Lop. in l. 4. tit. 1. part. 4. glos. 4. Campanillis dicto cap. 6. n. 6. [Lotter. de re beneficiaria, lib. 1. q. 40. nu. 105. & seqq.]
- 27 † Hæc videntur cessare in his militibus, quibus cum nuptijs est concessa, & permilla bigamia, vt deducitur ex traditis per Gutierr. lib. 2. practicar. quest. 14. num. 2. ad finem, Molina leuita de iust. tract. 2. disput. 141. Flamin. Parif. de resignat. benef. lib. 6. quest. 2. num. 119. & seq. Phœbo decis. Lusit. 68. num. 8. virtute dictorum privilegiorum, & obseruantia interpretatiua illorum, ac indulti concessi dicto D. Ludouico retinendi pensionem, etiam si ad secundas nuptias transiret, illam retinere potest, † nam licet videatur intelligenda de primis nuptijs, argum. l. boues, §. hoc sermone, ff. de verb. signif. hoc procedit, nisi aliter exprimat, vt tradit ibi Tiraq. num. 36. & 51. ex gloss. verbo antiqui, in cap. final. 33. quest. 2. & in cap. si autem, verbo nisi 36. q. 1. Hieron. Gonçal. ad dictam regul. 8. glos. 11. num. 83. dicens, ita fuisse resolutum à Rota in vna Valent. pensionis coram D. Blanchetto 2. Nouembri 1596. & in alia Cesaraugustana pensionis die Veneris 18. Iunii 1610. coram D. Lancelloro, de qua Dominicus Picus decis. 2. post eius tract. de contract. num. 1. & 27. [At cum resolutione Rotæ & Gonçal. transit Lotter. de re beneficiar. lib. 1. q. 40. n. 208.] Et ex his omnibus mihi videtur, dictum D. Ludouicū Blasco posse retinere dictam pensionem, etiam si secundas nuptias contra-

xit cum vidua, seruatis in alijs stabilimentis dicti Ordinis Sancti Mariæ Montefia. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Fraudem facit debitor, qui sciens creditores habere bona sua alienat.
- 2 Alienationes factæ in fraudem creditorum reuocantur.
- 3 Alienatio facta contra expressam prohibitionem est nulla.
- 4 Alienatione prohibita, prohibetur dominij translatio.
- 5 Alienatio si prohibetur à lege, prohibetur dominij translatio.
- 6 Contractus accipiunt legem ex partium consuetudine.
- 7 Hypotheca specialis cum pacto non alienandi, efficit nullam alienationem. Intellectus l. creditor, §. vlt. ff. de distract. pignori. ibidem.
- 8 Alienatio vbi prohibetur cum pacto resolutio impeditur dominij translatio.
- 9 Instrumentum guarantee cum clausula, nō alienandi, & hypotheca exequitur contra tertium.
- 10 Executio contra principalem non est opus vi fiat, quando alienatio fuit nulla.
- 11 Nullum quod est, non operatur effectum.
- 12 Nihil sequitur ex nihilo.
- 13 Alienatio fit sub ea conditione, qua erat res penes alienantem.
- 14 Debitor debet citari ad sententiam additionis in executiuis.
- 15 Citari sufficit regulariter eum, quem tangit negotium principaliter.
- 16 Debitor principalis debet citari in via executiua, licet bona possideantur à colono, vel Conueneratario.
- 17 Diuinare nemo cogitur.
- 18 Ignorantia presumitur, vbi scientia non probatur.
- 19 Ignorantia facti alieni presumitur.
- 20 Fraus admitti non debet.
- 21 Fraudibus est obuiandum.
- 22 Fraudis materia, & occasio non est danda debitoribus.
- 23 Sententia additionis, vel de remate exequitur, data fideiussione, iuxta l. Toleti.
- 24 Hypotheca vis est, vt missus in possessionem rei etiam ex inordinato processu conseruetur in ea, donec illi satisfiat.
- 25 Intellectus l. fin. §. vlt. ff. de eo, quod metus causa.
- 26 Captura debitoris nulliter facta sustinetur, si constat de veritate debiti.
- 27 Tenuta nulliter data potest confirmari, si de iure erat danda.
- 28 Iustus possidet, qui auctore patore possidet.
- 29 Expensa, & salaria veniunt in via executiua vigore pacti obligationis propter morā, & n. 30
- 31 Annui redditus in his Castellæ Regni solebant currere ad rationem 14. pro centum.
- 32 Fructus spectant ad quem pertinet rei dominium ex venditione iudiciali.

PRO

PRO

Francisco de Briones, Presbytero Beneficiato Parochialis Ecclesie Sancti Nicolai ciuitatis Conchenfis.

CVM

Barnaba de Oropeza, vicario villa de Villar de Cañas.

ARGVMENTVM.

Hypotheca specialis rei immobilis, vel molendini, facta pro aliquo debito, cum obligatione non alienandi, donec fuerit satisfactum, & quod alienatio aliter facta esset nulla, quid operetur in casu contrauentionis, ignorante creditore facta alienatione; & an exequi possit vigore clausulae guarantee, & pacti executiui, citato principali debitore. Et quid si in executione non fuerint citati illi, in quos alienatio nulliter facta fuit, qualiter creditori consulatur, vt suum valeat creditum recuperare.

CONSILIVM CXVI.

Supponitur in facto, quod Cosmas de Hamada, incola oppidi de Villar de Cañas, emittit à Petro de Santos eius patre medietatē, quam habebat cuiusdam molendini in territorio villæ de Montaluo, pro pretio ducatorum 450. ex quibus promisit, & se obligauit soluere ducatos 350. Francisco de Briones, cui erat debitor eiusdem summe dictus eius pater, & reliquos ducatos 100. promisit soluere prefato eius patri, cū clausula guarantee per scripturam factam 23. Iunii anni 1587. Et postea die 20. Augusti 1589. idem Cosmas fecit aliam scripturam, in qua dixit, & confessus fuit, quod tempore priori erat conuentū, quod fieret hypotheca medietatis dicti molendini, pro securitate, & satisfactione dictorum ducatorum 350. expensis, & salarijs, & per obliuionem fuerat omisum. Et ideo hypothecabat illud specialiter, & expressa hypotheca, & firma obligatione, & solemnī stipulatione, vt non posset vendere, nec alienare interim dum nō satisfecisset dictam quantitatem, sub pena, quod venditio, & alienatio esset nulla, & nullius roboris. Quorum scripturarum virtute, quæ productæ fuerē in Tribunali Regio ciuitatis Conchenfis: & secundo Maij 1592. executio, & decretū à Iudice, quod fieret pro dictis ducatis 350. expensis, & salarijs. Et fuerē expeditæ literæ requisitoriales: quibus productis fuit facta executio per Iustitiam villæ de Montaluo aduersus dictum Cosmam, & super medietate dicti molendini 13. eiusdem mensis; qui declarauit, quod habebat subhastationes Tom. 2.

pro factis. Demum expedita alia requisitoria, vt citaretur ad sententiam additionis, fuit illi intimata 24. Iulij, & sententia prolata 7. Augusti, & præstita fideiussio iuxta formam legis Toleticæ facta, & venditio medietatis dicti molendini, & cessio illius ad fauorem dicti Francisci de Briones, & data illi possessio 7. Maij 1600. in qua sunt illi concessa manutentio.

His suppositis non videtur obflare, quod Barnaba de Oropeza postea præterdit, scilicet quod 10. Aprilis eiusdem anni 1592. dictus Cosmas vendiderat medietatem dicti molendini Licentiatō Salas pro regalibus 5000. Et demū primo Octobris eiusdem anni dictus Licentiatō Salas vendiderat illam dicto Barnabæ de Oropeza pro regalibus 6000. quia vtraque venditio fuit nulla, & nullius roboris, & effectus, & ex illis nō fuit tractatum dominij aliquod, vt cum illis de necessitate fuisset prosequenda via executiua, ignorante dicto Francisco de Briones alienationem, vt præfertur nulliter factam ex sequentibus.

Primo, quia venditio, quam de facto fecit Cosmas de Hamada, fuit fraudulenta contra dictas scripturas, & pacta. † Nam qui scit se creditores habere alienando sua bona, fraudem facit, l. ff. quis cum haberet, ff. que in fraudem creditorum, l. 7. tit. 15. part. 5. vbi Gregor. Lopez gloss. 6. Peguera in questionibus criminalibus. cap. 50. num. 10. Straccha in tractat. de decoctōrib. 3. part. num. 34. † & tales alienationes reuocantur, vt in toto tit. ff. & C. qua in fraud. creditor. in princip. & in fraudem, instit. quibus ex causis manumittere non licet, §. in fraudem, instit. de actio. Molina tom. 2. de iustitia, disput. 320.

Secundo, quia virtute clausulae, & obligationis, ac prohibitionis non alienandi factæ per dictum Cosmam alienatio, quam intentauit facere, fuit nulla, † quia alienatio, quā quis facit contra expressam prohibitionem, est nulla, argum. l. cum pater, §. libertis, l. peto, §. fratre, ff. de legat. 2. Paul. Castrenf. in l. filius familias, §. Diui, num. 7. ff. de legat. 1. Laderch. de Imola conf. 150. num. 3. lib. 1. Burgos de Paz conf. 44. nu. 3.

Et vigore illius non potuit dominium transferri in Licentiatum Salas medietatis dicti molendini. † Nam vbi est prohibita alienatio, est etiam dominij translatio prohibita, l. vltim. C. de rebus alien. non alienand. l. nō dubium, C. de legib. l. quemadmodum, C. de agricol. & censit. lib. 11. Roman. conf. 321. incipiente, in casu proposito consultationis, num. 2. in fin. Peguera in qq. criminal. cap. 49. num. 5. Caphal. conf. 51. nu. 2. lib. 1. Roland. à Valle conf. 33. num. vlt. lib. 1.

† Et sicut alienationis prohibitio à lege facta, impedit dominij translationem, l. quedam, ff. de acquir. rer. domin. l. 1. ff. de fundo dotali, in princ. instit. quibus alienare licet, Matienç. in l. 3. tit. 10. lib. 5. Recopil. glos. 8. n. 1. Gamma decis. Portugal. 222. nu. 4. Ant. Gom. in l. 40. Tauri, nu. 35.

† Eadem forma quando factū fuit per contractum inter partes, quia ex ipsarum conventionione legem, & legis robur accipit, l. 1. §. si conuererit, ff. de positi, l. contractus, cum similibus, ff. de regulis iur.

in Roman. conf. 47. 5. incip. quoad primum, nu. 8. Roland. à Valle conf. 58. nu. 45. lib. 3.

7 Et in nostris proprijs terminis, quod per dictam hypothecam spaciali cum clausula non alienandi, fuerit nulla alienatio dicti dimidij molendini, probat textus clarus iuxta Florentinam, & verior em lectioem, in heredito. 7. §. ultimo, ff. de distr. pig. dum ait: Quare ut si pactum sit à creditore, ne liceat debitori hypothecam vendere, vel pig. gnus, quid iuris sit an & pactio nulla sit talis quasi contra ius sit posita, ideoque iure venire possit. Et certum est, nullam esse venditionem, ut pactioem pectur, sequuntur ibi Bart. Angel. Fulgos. & communiter DD. idem Bart. ad hoc commendans in l. si quis ita, §. ea lege, nu. 3. ff. de verbor. obligat. & in l. nemo 62. nu. 1. ff. de pact. & in l. filius familias, §. Dui, nu. 14. ff. de legat. 1. & in l. ea lege, nu. 3. & 4. C. de condit. ob causam, Alexand. in l. filio familias, §. si vir in quinquennium, n. 5. ff. solut. matrim. Anton. Gomez. alios allegans in l. 40. Tauri, nu. 18. Anton. Augustin. lib. 4. emendat. iur. civil. cap. 17. Roderic. Xuar. in l. post rem iudicatam, in declarat. l. Regni, limit. 1. nu. 5. Grattus respons. 95. n. 11. lib. 1. Anton. Gabriel lib. 3. conclus. vnic. de pignor. num. 3. Bart. in l. creditores, num. 10. C. de pignor. Donat. à Fina inter communes opinionones, tit. C. de insti. & substit. n. 269. Parlador. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 4. part. §. 4. nu. 16. & 17. Villalobos in arario comun. opin. lit. A. nu. 139. & est aperta l. fin. tit. 5. part. 5. ibi: Otrozi dezimos, que si on ome empeñasse à otro alguna cosa, obligándose en tal manera, que no la podiese vender, ni dar, ni enagenar en ninguna guisa, falsa que la ouiesse quitada, si después que la ouiesse empeñado assi, la vendiesse à otro, no valdria la vendida, y podria ser desatado por esta razon, sequitur Gregor. Lopez ibi glof. 6.

In quorum consequentiam cum in scriptura predicta vltra hypothecam, & clausulam prohibitiuam alienationis sit alia apposita, quod casu, quo de facto alienauerit, aut vendiderit, talis venditio, siue alienatio esset nulla, redduntur certiores resolutiones prefate, & na quando in contractu simul cum pacto, & prohibitione rei non alienandæ est pactum resolutiuum alienationis, impeditur domini translatio, secundum Bart. in l. filius familias, §. Dui, q. 4. versio. aliud ponit, ff. de legat. 1. vbi Ripa nu. 88. Crotus num. 100. Opizo 154. Dacius conf. 187. nu. 4. Roland. à Valle conf. 62. nu. 17. & sequent. lib. 2. Marc. Anton. Eugen. conf. 29. num. 35. lib. 1.

Et ita iuste locum habuit via executiua aduersus medietatem molendini, non obstante quod dictus Cosmas de Humada de facto vendidisset Licentiatu Salas, & ipse dicto Barnabæ de Oropefa, & quia instrumentum guarentigium, in quo est apposita clausula, non alienandi rem habet paratam executionem contra tertium, in quem de facto fuerit res alienata, aut vendita, secundum Iaso. consil. 111. column. 6. lib. 2. Roderic. Xuar. in dict. l. post rem iudicatam, in declaratione l. Regni, limit. 1. nu. 5. Couarr. lib. 3. variarum, cap. 7. num. 6. versio. hinc etiam, ad finem, & lib. 2. cap. 15. num. 3. l. final. tit. 3. partita 5. l. 19. ti-

zul. 8. eadem partita, Menchac. lib. 3. de contronem. vsufreq. cap. 53. num. 9. Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, num. 13. Dueñas regul. 24. Abbas in cap. Raynaldus, num. 20. de testam. Palacios Rub. in repetit. rubrica, §. 16. num. 14. Ioan. Gutierrez in l. nemo potest, num. 38. ff. de legat. 1. Paz in praxi, tom. 1. part. 4. cap. 1. num. 49. Parlador. dicto §. 4. num. 16. Salazar de vsu, & consuetudine, cap. 11. num. 63. Felicianus lib. 1. de censibus, cap. 10. nu. 3. qui dicunt, quod tali casu idem est, ac si res esset in bonis, & posse primi debitoris, taliter quod etiam si detentatio, & possessio sit penes tertium, adhuc in re hypothecata cum dicta clausula potest fieri executio, Villalobos vbi supra, dicens, hoc verum adeo, & vt non sit necessarium 10 facere executionem contra principalem, tenet Socin. consil. 24. lib. 1. & apparet ex authent. de litigiosis, collat. 8. & l. 13. tit. 7. part. 3. Menoch. de adpisco. possess. remed. 6. quaest. 19. num. 143. Parlador. vbi proxime, num. 18.

11 Quia non poterat operari effectum aliquem actus nullus alienationis, cap. non prestat, de regulis iuris in 6. gloss. magistra, vbi Doctores in cap. ex tenore, de rescript. Nauarr. in cap. cum contingat, eodem tit. remed. 3. num. 1. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 366. num. 35. Ioan. Cæphal. conf. 64. num. 17. lib. 1. Roland. à Valle consil. 63. lib. 1. Azeuedo in l. 1. nu. 48. tit. 1. lib. 5. Recopilat. & quia secundum 12 Philolophum, à quo sumpsit Perius Satyræ 3. ex nihilo nihil sequitur, vt & tradunt Bald. & Salicet. notab. 2. in l. ea quidem, C. si mancipium ita fuerit alienatum, l. 1. in l. 1. §. hac autem verba, num. 13. ff. quod quisque iuris, Melsia ad l. Tolcti de los terminos, fundam. 5. num. 36.

Et ideo videtur sufficiens fuisse exquutionem prosequi aduersus Cosmam de Humada, eumque citasse tanquam originarium debitorem, non obstante venditione nulliter per eum facta medietatis dicti molendini, ac si eam non fecisset, & detinere penes se, prout tempore dictarum scripturarum. Quare videtur non fuisse necessarium citari ad sententiam additionis dictos Licentiatum Salas, aut Barnabam de Oropefa, cum non haberent dominium, aut alium titulum vigore venditionis nullæ. Pro quo facit l. alienatio, ff. de contrahend. empt. l. traditio, in fine principij, ff. de acquirend. rerum domin. & vbi cum sit alienatio rei in 13 alium, transferretur eadem conditio, qua futura esset, si apud alienantem remansisset, secundum Matienço in l. 18. tit. 10. lib. 5. Recopil. glof. 1. num. 1. & rursus quia lex 19. tit. 21. lib. 4. Recopil. 14 solum disponit, quod factis subhaftationibus debitor citetur ad additionem personaliter, si possit haberi, sin verò domi, vt donauit ibi Azeued. à num. 95. Auendañ. in dictionar. verbo almoneda, versio. & quod requiratur, Parlador. lib. 2. rer. quotidian. cap. fin. 5. part. §. 9. nu. 7.

15 Et ita videtur sufficiens fuisse citasse personaliter dictum Cosmam de Humada debitorem, quem principaliter causa tangebatur. Nam tenet tali casu iudicij, & si alij, quos negotium minus principaliter, vel accessorie tangit citati non fuerint, iuxta l. de vnoquoque, ff. de re iudic. Innoc. Bald. Felin.

Felin. & alij in cap. fin. de maior. & obed. Hippol. in d. l. de vnoquoque, n. 57. & alij, quos allegat Parlador. vbi proxime, n. 20. & 25. qui pro eo allegat, quod si bona in causam executionis capta non à debitore, cuius sunt, sed à colono, Commendatariove possideantur, non erunt illi citandi, sed fat erit debitorum ipsum citari de remate, ex Innoc. Cardin. in cap. quoniam frequenter, §. quod si super, vt lite non contest. Boerius decif. 277. nu. 8. Valdes in addit. ad Roder. Xuar. in d. l. post rem, limit. 1. n. 5.

16 Præsertim nam cum medietas molendini non potuerit alienari, & alienatio fuerit nulla, non debuit creditor diuinare, quod de facto fuisset facta alienatio, vt emporer citaret, & credulitate ductus non diuinavit, arg. cap. vt nostrum, vt Ecclesiastica benefici, cum aduclis per Abbat. in cap. illud, nu. 9. de præsumpt. Gomez. in reg. Cancell. de annali, q. 10.

17 Et quia venditio, que pretenditur facta Licentiatu Salas per dictum Cosmam de Humada, fuit in loco diuerso, scilicet in villa Belmontis, quæ distat ab oppido Montalui, in cuius territorio est molendinum, & multò magis à ciuitate Conchensi, in qua incolarum habet dictus Franciscus de Briones, & executio facta fuit paucis diebus post, quor sunt à die 10. Aprilis 1592. quo pretenditur facta venditio, vsque ad 13. Maij sequentis, quo facta fuit executio, taliter quod non habuit notitiam venditionis, imò illam ignorauit, & prout est verisimile, & eius præsumit, argument. l. verius, ff. de probat. cap. ignorantia, de regul. iuris, Menoch. lib. 4. præsumpt. 116. num. 35. Ioan. Cæphal. conf. 146. num. 36. lib. 1. Roland. à Valle consil. 68. num. 10. lib. 3. Guido Papæ consil. 299. num. 2. Roman. conf. 403. nu. 16.

18 Quia Maxime cum sit ignorantia facti alieni, quæ de iure præsumitur, l. final. ff. pro suo, & l. quamuis, ff. ad Senatusconsult. Velleianum, Cæphal. consil. 3. num. 101. lib. 1. & cons. 23. nu. 99. Roland. à Valle cons. 36. num. 1. vol. 2.

19 Et foret vitam fraudibus aperire, si similibus alienationibus prohibitis, & nullis, ac clandestinè factis impedirentur effectus, quos iura concedunt hypothecæ speciali, cum obligatione non alienandi, & nullitate alienationis & contra legitimas sanctiones disponentes non esse admittendam fraudem, l. fraus, ff. de legibus, l. Iulianus, §. mutui, ff. ad Macedonianum, l. fraudis, ff. de regulis iuris, cum similibus, Ioan. Cæphal. conf. 191. num. 8. tom. 2. & imò ipsi obuiandum, l. in fundo, ff. de rei vendicat. clement. 1. vbi Cardin. de vsur. clementin. 1. §. final. vbi idem Cardinal. de concessione præbend. Hippol. Rimin. in rubric. nu. 112. ff. de officio eius, cui mand. est iurisdicchio, Roland. à Valle conf. 79. num. 95. lib. 3. & cons. 75. num. 6. lib. 4. & Nec fraudis materiam esse debitoribus dandam, argumento l. si quis intra, C. de bonis præscript. Grattus conf. 63. num. 69. lib. 1. Ioseph. Ludouic. decif. Perulm. 65. num. 4. part. 2.

20 Quod maiori vi militat quoad venditionem, quam Licentiatu Salas fecit Barnabæ de Oropefa primo Octobris 1592. quo tempore iam in causa fuerat sententia additionis prolata, & Tom. 2.

pro illius exequutione præstita fideiussio iuxta formam legis Toleti, ex traditis per Parladorus lib. 2. rerum quotidianarum, cap. final. 4. part. §. 5. num. 6. Et licet opponeretur ordinis defectus in procedendo, & adipiscendo possessionem molendini hypothecati non debet obesse, & quia 24 tanta est vis hypothecæ, quod licet quis ex inordinato, aut nullo processu fuerit nullus in possessionem alicuius rei, potest, donec ei debitum soluatur, illam retinere, gloss. in l. fundus, qui Lucij, ff. de resind. vendit. quam notat Bald. ibi, Decius consil. 449. num. 21. Curtius immior consil. 185. num. 4. text. in l. Imperatores, ff. de priuileg. creditor. Negusant. tractat. de pignorib. 2. membr. part. 3. num. 20. Ioan. Vincent. de Anna allegat. 22. nu. 4. allegat. 80. num. 10. & allegat. 93. nu. 8. Crem. singul. 92. incipient. tenuta.

25 Et hoc etiam si in ordine aliquis defectus adfuisset, cum constet de veritate crediti, ex l. final. §. ultimo, ff. de eo, quod metus causa, ibi: Quamuis non extra ordinem exactionem fieri, sed ciuilitè oportuit, que tamen solutioni debitorum ab eo quantitatè profecerunt reuocari inciuile est. Et ibi Bald. dicit esse singularem ad hoc, quod licet executio sit facta præpostere, & inordinatè, non debet vitari, de quo per Innocent. in cap. 2. de integrum restitut. Bartol. in disput. incipient. Lopus, & Paul. Castrenf. consil. penultim. num. 4. volum. 1. Cotta in memorabil. iur. verbo creditor, Morot. respons. 80. num. 12. Parisius consil. 99. nu. 34. lib. 3. [tradunt Dec. consil. 449. nu. 17. Magon. decif. 87. n. 10. Ofalc. decif. 34. nu. 1. cuius l. fin. §. ultim. ff. quod metus causa, ad hoc meminere Alex and. & Iaso. in l. a Dino Pio, §. in venditione, nu. 12. ff. de re iudic. Roman. singul. 511. & alij aduclti per Couarr. lib. 2. variar. resol. cap. 11. n. 3. Lara de annuuar. & capellan. cap. 10. nu. 70. & 71. vbi allegat Gamma decif. 237. n. 3. Gutierrez. de iuram. confirmator. par. 3. cap. 19. n. 7. Auiles cap. 11. Prætor. verbo sentenciados, n. 1. in fin.] & sicut captura debitoris nulliter facta non retractatur, si constat de debito, Surd. de aliment. tit. 9. q. 3. nu. 35. dicens, quod confirmatur, vel de nouo cõceditur, secundum Paul. Castr. conf. 473. n. 4. vers. postremò, Part. 1. & alios à se allegatos, & n. 36. post Angel. in l. si finit, in princ. ff. de dampn. insect. resoluit, & quod 27 tenuta, quæ fuit nulliter à iudice concessa, non retractatur, sed debet confirmari, si de iure erat danda, sequuntur Paul. Castrenf. Imola, Salicet. & alij citati per eundem Surdum.

28 Qua de causa, & quod possessi o medietatis molendini fuit data dicto Francisco de Briones 7. Martij 1600. & fuit concessa manrentio illius eius cessionario, licet ex eo, quod si situatè in terra Barionali dictus Barnabas de Oropefa de facto percepit fructus, & emolumenta illius in fraudem, & præiudicium dictæ possessionis iudicialis, & cuius iustitia nequit controuerti, in xtra 28 l. iuste possidet, ff. de acquirend. possess. l. 10. tit. 30. part. 3. maxime cum non fuissent illis satisfacti ducati tercentum quinquaginta, & illorum interesse, salaria, & expensæ viæ executiue, quæ 29 in illa veniunt vigore pacti, secundum Parlad. lib. 1.

rerum quotidianar. cap. fin. 1. part. limit. 4. §. 12. nu. 37. & 5. part. §. 18. num. 10.

30 Et sunt notorie debiti, prout fors principalis, & possunt peti ratione moræ contractæ, vt erant promissi, iuxta gloss. & notata in cap. conquesius, de vsuris, & in l. 2. C. eodem, & in l. curabit, C. de actionib. empt. Celsus Hugo consil. 104. incipient. omne pondus, nu. 4. Franc. de Aretio consil. 159. incipient. longa, num. 13. Grattus respons. 18. num. 13. lib. 5. Afflict. decis. 20. num. 4. ad finem. Anton. Gabriel lib. 3. eorum opin. titul. de empt. & vendit. conclus. 4. num. 17. & alij, quos congerit Thoro in compend. decis. Neap. verbo intercesse

31 pretij. Nam si constituit ad annum censum lucrati fuissent ad rationem quatuordecim pro centenario, iuxta l. 6. tit. 15. lib. 5. Recopilat. quæ tunc temporis vigeat.

32 Quod confirmatur, nam cum fuisset facta venditio medicatis molendini, & possessio tradita, in consequentiam veniebant illis redditus, iuxta notata in l. Herennius 42. cum sequenti, ff. de vsuris, l. 1. C. de conditio. indebit. l. indebiti, in princip. l. fructus, & l. ex diuerso, ff. de rei vendicat. Tiraquell. de retractu conuentional. §. 2. num. 34. Cæsar de Grafsis decis. 105. alijs 12. de sentent. & re iudicat. num. 11. Cæphal. consil. 3. num. 7. 1. & consil. 50. num. 3. lib. 1. Roland. à Valle consil. 41. num. 36. lib. 3. Alciat. respons. 234. num. 2. Grattus respons. 18. nu. 2. Flamin. Paris. lib. 1. de resignat. beneffc. quæst. 6. num. 20.

Et ideo cum Barnabas de Oropesaillos percepit indebitè, debet restituere dicto Francisco de Britones, & eius cessionario, vel saltem dictos ducatos 350. cum interessè, salarijs, & expensis, saltem à die moræ, vel captæ dictæ potestionis. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Donatio omnium bonorum est irrita de iure.
- 2 Donatio omnium bonorum, non firmatur iuramento.
- 3 Donatio omnium bonorum, censetur dilapidatio.
- 4 Donatio omnium bonorum validatur ex reservatione vsusfructus.
- 5 Donatio omnium bonorum collata post mortem valebit quoad presentia.
- 6 Donatio omnium bonorum presentium iure Regio Castellæ, non valet.
- 7 Vsusfructu reservato non veniunt fructus in donatione futurorum.
- 8 Vsusfructu reservato veniunt reservati fructus peruenti ex bonis donatis.
- 9 Fructus percepti viuentis vsusfructuario pertinent ad eius heredem.
- 10 Vsusfructus inest commoditas.
- 11 Merita probantur assertionem donantis inter non prohibitos.
- 12 Probatio incumbit asserenti aliquid.
- 13 Ingratus nemo presumitur, nisi probetur.
- 14 Donatio remuneratoria non reuocatur ingratiudine.
- 15 Donatarij presentia cum taciturnitate, inducit

acceptationem.

16 Presentia donatarij presumitur.

17 Insinuatio requiritur in donationibus simplicibus.

18 Donatio remuneratoria, est merces accepti beneficij.

19 Donatio remuneratoria, nõ indiget insinuacione.

20 Remuneracionis gratia, reuocatur à iuris regulis.

21 Donatio facta uxoris constante matrimonio, nõ valet.

22 Nefas est aliquid inter virum, & uxorem esse, quod commune non sit.

23 Donatio remuneratoria, & propter merita fit inter virum, & uxorem.

24 Donatio inter patrem, & filium in potestate regulariter non valet.

25 Donatio propter merita, valet inter patrem, & filium.

26 Solidorum auri valor, qualis sit in materia insinuacionis donationis.

27 Commodi causa inductum, non retorquetur in damnum.

28 Inducta ad vnum effectum, non debent operari contrarium.

29 Inducta ad augmentum, non debent operari diminutionem.

PRO

Christophoro de Arcas, & Quiteria de Yzaguirre eius uxore.

CONTRA

Don Alphonsum Pacheco, Decurionem ciuitatis Conchenfis.

ARGUMENTVM.

Donatio omnium bonorum, quæ de se non valeret, sustinetur ex reservatione vsusfructus facta per donatorem, qui de dictis fructibus, & ab eis prouenientibus poterit alias donationes remuneratorias facere.

CONSILIVM CXVII.

Vpponitur in facto, quod D. Elisabetha Pacheco, mater dicti D. Alphonsi, post donationem bonorum omnium per eam factam ad illius fauorem, ipsoque postea herede instituto, cū vsusfructum sibi reteruasset in dicta donatione propter grata seruitia eodem impensa per dictam Quiteriam de Yzaguirre fecit illi donationem quingentorum ducatorum, quos præterendit consequi à dicto D. Alphonso, & vt constet iustitiam fouere, considerabitur sequentia.

Primo, quod licet dicta D. Elisabetha fecisset donationem omnium bonorum, reservato eorum vsusfructu pro tempore suæ vitæ, potuit de tali

1 tali vsufructu liberè disponere. Nam cum donatio omnium bonorum sit de iure irrita, l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verbor. obligat. Durand. de arte testandi, tit. 10. cautel. 2. sub nu. 2. Cæphalus cons. 44. Magnifici, num. 32. tom. 1. Iulius Clarus lib. 4. sententiar. §. donatio, quæst. 19. num. 1. Bald. Fulgos. Paul. de Castro, & alij in l. final. C. de pactis, Bertrand. cons. 260. incipient. etiam si donatio, num. 1. volum. 8. Curtius iunior consil. 23. num. 1. Horat. Mandos. in addit. ad Roman. consil. 26. litera A. l. 69. Tauri, vbi Castillo, & Anton. Gomez. Paul. de Castro consil. 339. Dico non, nu. 2. part. 1. Alexand. in l. lex Cornelia, num. 5. ff. de vulgari, & pupillari substitut. Boerius decis. 353. num. 7. Roland. à Valle consil. 39. num. 1. & consil. 65. eodem num. vol. 1. Burgos de Paz cons. 2. num. 44. Et etiam si sit iuramento firmata, vt per Scribentes in d. l. stipulatio, & l. final. C. de pactis, tradit vbi proximè Roland. à Valle, plures relati per Couarr. in rubric. de testament. 2. part. num. 4. Ripa lib. 3. responsor. cap. 14. Mieras de maioratib. 1. part. quæst. 58. num. 36. Iulius Clarus in dicto §. donatio, quæst. 20. Matienço in l. 8. titul. 10. lib. 5. Recopil. glos. 1. num. 2.

2 Nam eo ipso, quod fit omnium bonorum donatio, tunc cum sit dilapidatio, l. final. ff. de curator. re furioso, l. filius, ff. de donationib. Alexand. consil. 86. num. 15. lib. 2. Rodericus Xuares in l. 1. titulo de las ganancias, num. 53. presumitur fraus, argumento l. omnes, §. Lucius, ff. que in fraudem creditorum, Alexand. cons. 53. num. 5. lib. 1. Ioan. Guttierr. consil. 14. nu. 18.

3 Et ideo vim ex reservatione vsusfructus consequitur, iuxta tradita per Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 12. num. 3. & 4. Iulius Clarus d. quæst. 19. num. 9. Roland. d. consil. 65. num. 5. Rebuff. in authent. sacramenta puberum. illat. 5. C. si aduersus vendit. Angel. de Vbo lib. 2. consil. 265. num. 2. Matienço in l. 7. titul. 10. lib. 5. Recopilat. glos. 1. num. 37. Socin. in dict. l. stipulatio, num. 93. Viuius inter communes Doctorum opiniones lib. 8. tit. 32. C. de donationib. num. 17. vers. tertio limitatur. Ideoque dicta D. Elisabetha potuit disponere liberè de fructibus bonorum suorum, quorum vsusfructum reteruauit, & ideo cum dos 2000. ducatorum, quam promissit dicto Christophoro de Arcas, cum dicta Quiteria de Yzaguirre fuerit soluta in tritico, & hordeo reddituum bonorum dictæ D. Elisabethæ, non potest dictus D. Alphonsus Pacheco præterendere, id esse inualidū in præiudicium donationis omnium bonorum, in suum fauorem factæ.

4 Quia donatio omnium bonorum collata post mortem, solum valebit quoad presentia donationis tempore per donantem possessa, nõ quoad futura, vt post Alexand. in dict. l. stipulatio, volum. 5. vers. in quantum, tradit Decius in l. de quæstione, nu. 19. C. de pactis, & hoc etiam iure communi, nam Regio iure inspecto, nec presentium tantummodo bonorum omnium est valida donatio, dict. l. 69. Tauri, quæ est lex 8. tit. 10. lib. 5. Recopilat. & vtrouique Doctores, maxime Matienço glos. 1. num. 3. tunc reteruato vsufructu.

5 Tom. 2.

6 tu, non venit fructus in donatione futurorum, vt post Decium in l. final. nu. 32. C. de pact. quem sequitur contra Alexand. Matienço in l. 7. tit. 11. lib. 5. Recopilat. glos. 1. num. 37. qui cum rationem assignat, quod ab initio excepti sunt fructus consentiente donatario, & quasi alienati, & ideo et si postea redimantur, & quarantur, non includuntur in bonorum futurorum donatione, argument. l. vltima, C. de remiss. pignor. idem tenet, & sequitur Paul. de Castro in a. l. stipulatio hoc modo concepta in finalibus verbis, eam assignans rationem, quod isto casu fructus non cadunt in donatione, tunc quia vsusfructum reteruando videtur reteruasse fructus, qui ex bonis donatis percipiuntur, & de illis testari poterit, Paul. de Castro consil. 75. notandum num. 3. lib. 2. sequitur Ioan. Guttierr. de iurament. confirmator. 1. part. capit. 11. num. 14. in princip. & versic. breuiter, ponderans, tunc quod fructus percepti viuentis vsusfructuario, ad eius heredem pertinent, vt in l. defunctus, ff. de vsufruct. tunc nam in iure vsusfructus commoditas inest, l. 1. ff. de vsufruct. & ita istam resolutionem vt communè sequuntur Raphael Cuman. num. 18. Iaso. 10. Alexand. eodem num. 18. in dict. l. stipulatio, Iacobin. in l. final. num. 39. C. de pactis, vbi Alciat. Roman. consil. 26. Abb. consil. 102. num. 2. lib. 2. Aretin. consil. 54. num. 3. & alij relati per Molinam lib. 2. de Hispanor. primogen. cap. 10. num. 20. Crauet. consil. 222. num. 2. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 2. num. 1. Iulius Clarus lib. 4. sententiarum, §. donatio, quæst. 19. in fine, Boerius decis. 204. num. 38. optimè Crauetæ vbi proximè, num. 4. & 5. in tom. 2. dicens, quod de fructibus taliter reteruatis potest donator disponere tam inter viuos, quam in vltima voluntate, etiam abutendo, vnde non potest dubitari de firmitate, & valore dictarum donationum; cum onnesta facta fuerint de fructibus reteruatis per dictam D. Elisabetham Pacheco.

7 Nec potest dictus D. Alphonsus se excusare à præstatione dictorum quingentorum ducatorum, de quibus donationem fecit remuneracionis causa dictæ Quiteriæ de Yzaguirre; cum in schedula donationis dictus D. Alphonsus merita confiteatur, & ea probata habeat dicta Quiteria, licet eius respectu, & contemplatione, dictam D. Elisabetham in suam gratiam admisisse dictum D. Alphonsum, & quosdam villas sui dominiij, cum earum iurisdictionibus ei donasse. Quare cum dicta Quiteria nõ sit de personis prohibitis donationem accipere, sufficeret dicta meritorum assertio per donatorem facta, Bart. in l. si forte, nu. 5. ff. de castrensi peculio, Socin. in l. ex hac scriptura, d. num. 7. 1. ff. de donationib. Iacobin. in l. vnic. nu. 32. C. ne liceat posterioribus, Guido Papæ quæst. Delphinat. 95. Viuius, & Fichard. inter communes opiniones, tit. C. de donation. nu. 75. & seq. Gamma de casus, & nu. 7. lib. 2. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 20. part. 2. verbo la mereciessè, Matienço in l. 15. tit. 10. lib. 5. Recopil. glos. 12. nu. 5. Iulius Clarus lib. 3. sententiar. §. donatio, quæst. 3. num. 2. Viuius inter dictas commun. opin. num. 17.

8 I 3

Nec

Nec obest dicere, dictam Quiteriam de Yzaguirre fuisse ingratam dicto D. Alphonso Pacheco; nam non probat talem ingratitudinem, ideò eius praxetextu non valet reuocare donationem; ¶ nam asserenti aliquid incumbit onus probandi, l. actor, C. de probation. l. 2. ff. eod. tit. l. 1. tit. 14. part. 3. Couarr. in cap. alma mater, de sentent. excomm. lib. 6. l. 1. part. 5. n. 5. vers. tertia species.

13 ¶ Et nemo presumitur ingratus, nisi arguatur, & probetur, glof. verbo non licebit, in l. omnimodò, C. de inoffic. testam. Gomez. in tract. de gratijs expectatiuis, nu. 80. Menoch. lib. 1. de presump. q. 18. nu. 6. & lib. 5. presump. 4. nu. 11.

14 ¶ Et quia decisio l. final. C. de reuocand. donat. quæ loquitur de reuocanda ex causa ingratitudinis donatione, non habet locum in remuneratoria, iuxta glof. verbo inueniatur ibi, quam sequuntur Doctores, vt per Rip. q. 23. Alexan. conf. 40. nu. 16. & conf. 43. nu. 32. lib. 4. Roland. à Valle conf. 5. n. 12. lib. 1. & conf. 76. n. 15. lib. 2. & consil. 13. nu. 61. lib. 3. Iulius Clarus in §. donatio, q. 21. nu. 4. & est pro eo text. singularis, iuncta glof. in l. si pater, §. 1. versic. irrevocabilis, ff. de donatio. Calulo in procem. legum Tauri, verbo gratia, lib. 3. Ioan. Gutier. de iurament. confirm. 1. part. cap. 4. nu. 31. Tirraquel. in l. si vngquam, verbo donatione, num. 141. & seq. C. de reuoc. donat.

Maximè cum dicta Quiteria eam acceptauerit, quando in sui presentia donatio fiebat, & dictus D. Alphonfus ei tradidit schedulam suo nomine subscriptam, in qua donatio continebatur; ¶ nam donatarij presentia cum taciturnitate contentum, & acceptationem inducit, & donationis irreuocabilitatem, vt post Cagnol. in regul. semper qui non prohibet, de regul. iuris, tradit Strach. in tract. de adiecto, 3. part. num. 86. & 102. Ioseph. Ludouic. decif. Perusina 29. nu. 8. Socin. in l. ex hac scriptura, nu. 53. ff. de donat. Villalob. inter com. opin. DD. C. eod. tit. nu. 48. Greg. Lop. in l. 4. tit. 4. part. 5. glof. 1. ¶ quæ presentia in dubio presumitur, & si nihil in donatione diceretur, secundum Boer. decif. 358. n. 3. Io. Gutier. in cap. quamuis pactum, n. 58. de pact. lib. 6. Causale. decif. Fuitz. 42. nu. 18. 1. part. Paul. de Castr. conf. 41. nu. 15. & 16. lib. 3. & est communis opinio DD. in l. Titia, §. idem respondit cum Septitius, ff. de verb. oblig. relati per decif. Genue 45. nu. 4.

Nec obstat dicere, non fuisse insinuatam dictam donationem, ¶ nam insinuatio solum requiritur in donationibus simplicibus, & ex mera liberalitate procedentibus; donatio autem remuneratoria, non est mera donatio, aut liberalitas, sed antidotalis debiti solutio, l. Aquilius Regulus, ff. de donationibus, l. consiluit, ff. de pet. h. heredit. Socin. iunior conf. 94. nu. 13. lib. 2. Couarr. in cap. cum in officijs, num. 10. de testament. Iulius Clarus §. donatio, quæst. 3. num. 1. latè Tirraquel. in l. si vngquam, verbo donatione largitus, à num. 12. C. de reuocand. donatio. Roland. à Valle conf. 98. nu. 48. lib. 1. Castillo in l. 29. Tauri, glof. las otras donaciones fallent. 4. Gregor. Lopez in l. 10. tit. 4. part. 5. glof. 1. Ioan. Gutier. lib. 2. practic. quæst. 119. num. 2. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 29. nu. 9.

ubi ait, ¶ quòd donatio remuneratoria est accipit beneficij merces, Connanus lib. 5. commentar. iuris civilis, cap. 10.

¶ Vnde donatio ob meritâ, tanquam donatio ob causam non indiget insinuatione, secundum Iulium Clarum d. §. donatio, quæst. 16. nu. 5. & 6. Alexand. conf. 12. num. 5. lib. 1. & conf. 133. num. 10. vol. 7. Marc. Anton. Eugen. conf. 7. num. 9. & 50. lib. 1. Burgos de Paz conf. 3. nu. 66. Roland. à Valle conf. 13. n. 24. lib. 3. Rebuff. tom. 2. commentar. ad leges Gallie, tract. de donation. insinuat. artic. 2. glof. 1. nu. 220. Grass. inter commun. opin. tit. 6. de donation. n. 144. vbi Suarez nu. 171. Cæphal. conf. 61. nu. 17. Matienço in l. 15. tit. 10. lib. 5. Recopilat. glof. 2. nu. 2. ¶ nam remunerationis gratia receditur à iuris regulis, secundum Decium, qui multa citat in l. si donatione, nu. 9. C. de collat. Cæphal. conf. 97. num. 35. tom. 1.

¶ Videmus enim, quòd licet donatio facta vxori, constante matrimonio, non valeat, l. 1. ff. de donationib. inter virum, & vxor. Paul. de Castro conf. 50. num. 4. lib. 5. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 12. nu. 3. Roderic. Xuares in l. 1. tit. de las arras, nu. 33. Couarr. in rubr. de testament. 2. part. num. 10. ¶ nam vltra rationem assignatam in d. l. 1. est alia, quòd putatur nefas videri aliquid inter virum, & vxorem, quòd commune eis non sit, vt Alciat. lib. 3. diffut. cap. 14. ex Plurarcho in præceptis conubialib. cap. 20.

¶ Et tamen si fiat propter merita valet, secundum Decium in d. l. si donatione, num. 8. Greg. Lopez in l. 2. tit. 20. part. 2. glof. 1. Cæphal. conf. 61. nu. 17. tom. 1. ex l. quod autem, §. si vir, & vxor. ff. de donation. inter vir. & vxor. Cinus, Bald. Salicet. & las. in l. si pater, C. de inoffic. testam. las. conf. 173. n. 5. lib. 4. Cæpol. cautel. 112. Roland. à Valle conf. 5. nu. 11. & conf. 98. nu. 44. lib. 2.

¶ Similiter donatio, quæ inter patrem, & filium regulariter non valet, l. donationes, quas parentes, C. de donationib. inter virum, & vxorem, Alberic. in l. si pater, in princip. C. de inoffic. testam. Parisius conf. 16. nu. 16. & 19. lib. 2. l. 3. tit. 4. part. 5. Antoa. Gomez. tom. 2. variar. cap. 4. num. 25. Ioan. Gutier. de iurament. confirm. 1. part. cap. 4. in princ. ¶ si tamen fiat propter merita valet statim, ac si fieret extraneo, Decius in l. si donatione, nu. 6. Ioan. Gutierrez vbi proxime, nu. 1. Bernardus Diaz regul. 214. Cæphal. d. conf. 61. num. 13. Roland. à Valle con. 98. num. 45. lib. 1. ex authent. vnde si parens, C. de inoffic. testam. vbi glof. Viuius inter communes Doctorum opiniones, titul. C. de donationib. nu. 18. versic. nulli similiter, & Bellacomba ibidem num. 102.

Maximè quia ista donatio non excedit, imò nec attingit quingentos solidos, de quibus in l. sancimus, C. de donationibus, ¶ cum aurei, qui in vsu versantur, sint minoris valoris, quàm antiqui, quorù 72. faciebant libram auri, postea 96. vt dicit Bart. in rubr. C. de veter. nummis, potestatem, Angel. in dist. l. sancimus, num. 4. & alij relati per Roland. à Valle conf. 39. in presenti causa, nu. 40. lib. 1. Ducnas regul. 224. limit. vlt. Greg. Lop. in l. 9. tit. 4. part. 5. glof. 14. Bellon. conf. 74. nu. 22. quem

quem refert Iulius Clarus d. §. donatio, q. 15. n. 1. Ioseph. Ludouic. decif. Perusina 66. n. 9. par. 2. dicentes, facere summam septingentorum scutorù auri huius tēporis, aliàs ducenta, & quinquaginta millia maruedinorum, secundum practicum Monterosio in praxi, tract. 7.

Nec obstat dicere, adimplere soluendo reditus dictorum quingētorum ducatorù interim quòd eas non soluit; nam hoc fuit appositum gratia dictæ Quiteriæ de Yzaguirre, vt esset in eius electione, vel dictam quantitatem petere, vel reditus frui, interim quòd sibi non soluebatur, ¶ vnde cum incommodum eius appositum fuerit, nõ debet in eiusdem damnum retorqueri, l. quod fauore, ff. de legib. cap. ad Apostolicam de regularibus, Roland. à Valle conf. 36. num. 9. vol. 4. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 123. nu. 5. & presump. 169. n. 18. ¶ quia inducta ad vnum effectum, non debent contrarium operari, l. nulla, ff. de legib. Tirraq. de retract. lignag. §. 9. glof. 2. n. 51. Aym. Crauer. conf. 236. n. 8. par. 2. Roland. à Valle conf. 70. n. 46. vol. 3. ¶ maximè in inductis ad augmentum, quæ non debent diminutionem operari, contra text. in l. legata inutiliter, ff. de legat. 1. l. legata cum similibus, ff. de adimend. legat. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 1. par. 6. glof. 4. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 2. num. 19. & presump. 190. n. 30. Et ita mihi videtur de iure, dictas donationes debere continere omnimodam firmitatem, & dictum D. Alphonsum Pacheco esse condemnandum, & via exequutiua compellendum ad præstationem dictorum quingentorum ducatorum, & dictos Christophorum de Arcas, & Quiteriam de Yzaguirre debere absolui quoad donationes dotis causa factas eis per dictam D. Elisabetham. Saluo, &c.

SVMMARIVM.

- 1 Parietis si sit communis pro indiviso non potest extolli ab vno socio, alio inuito.
- 2 Socrus non potest facere fenestram in pariete communi.
- 3 Socius regulariter nihil potest facere in re communi, inuito socio.
- 4 Socius potest propria auctoritate destruere factum in re communi in spretum illius.
- 5 Parieti communi nõ possunt admoueri tabuli propter ignis periculum.
- 6 Parieti communi etiam pro indiviso nihil admo- ueri potest, per quod de damno timeatur.
- 7 Fratres duo si habent territorium, non potest vnus inuito alio facere fortalitiuum.
- 8 Edificium factum super muro meo cedit illi, & num. 11.
- 9 Frater quando non repetat expensas factas in re communi.
- 10 Edificans scienter in solo alieno presumitur donare.
- 12 Intellectus l. cum duobus, §. idem respondit, ff. pro socio.
- 13 Parietem supra communem non potest quis habere parietem proprium.

- 14 Edificium regulariter cedit solo.
- 15 Edificium naturaliter solo coheret.
- 16 Edificium cedit solo legato.
- 17 Ratio eadem est de toto quoad totum, quæ de parte quoad partem.
- 18 Intellectus l. si supra tuum, ff. de acquir. rerum domin.
- 19 Murum supra comunem quando, & qualiter possit quis edificare, vel repetat expensas.
- 20 Super edificatum efficitur communem, prout erat murus, super quem edificatur.

ARGVMENTVM.

¶ Socius parietis communis quid possit, vel nõ facere in eo, & an possit super edificare in pariete communi, & vicinus postea immittere tigna in pariete super edificato absque satisfactioe expensarum.

CONSILIVM CXVIII.

[De materia istius Consilij Rouit. decif. 30.]

Interrogatus à Ferdinando de Alarcon ciue nobili Conchensi, respondi, quòd ¶ quando paries est communis pro indiviso; vnus non potest parietem altius tollere, inuito vicino, seu condomino parietis, ex l. Sabinus, l. si ades, ff. communi diuidendo, l. si fufas, §. final. l. parietem, ff. de seruitut. urbanor. prædior. Bald. conf. 233. incip. si per instrumenta, par. 1. Barthol. Cæpoll. conf. ciuil. 35. n. 5. & de seruitut. urbanor. prædior. cap. 40. de pariete, seu muro, n. 19. & seqq. Berous q. 26. n. 1. & 2. Menoch. de presump. li. 6. presump. 73. n. 24. Io. Vinc. Honded. conf. 80. n. 6. vol. 1. Bellacomiba inter commun. DD. opiniones, tit. de nomi oper. nunc. num. 17.

¶ Sic socius non potest facere fenestram in pariete communi inuito socio, Angel. & alij communiter in l. quidam Hiberus, ff. de seruitut. urbanor. prædior. Cæpoll. eodem tract. cap. 40. n. 25. & cap. 62. de fenestra, n. 3. Honded. vbi proxime, n. 4. Surd. conf. 387. n. 4.

¶ Et regulariter socius inuito socio nihil potest facere in re cõmuni, & indiuisa; & tunc melior est conditio prohibentis, etiam si sua non interfit, l. Sabinus, ff. communi diuidendo, l. receptum, ff. commun. prædior. l. fin. eodem tit. l. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, Bald. conf. 165. incip. tres erant, vol. 1. Paul. Castr. conf. 334. incip. a sermendo, n. 182. par. 2. Marta conf. 50. n. 22.

¶ Aliàs socius, in cuius spretum edificatum, vel innouatum fuerit in re communi de facto, & propria auctoritate potest destruere, text. cum glof. in l. si vitem, §. si ad ianuam, ff. quod vi, aut clam, Marta vbi proxime, n. 23.

¶ Ideò pro regula tradit I. C. in d. l. quidam Hiberus, non potest vicinum admouere rubulos parieti communi, per quos igne torreatur, & periculum sit, ne damnum vicino afferatur, & ita Barr.

Bart. Bald. Ang. Florian. de Sancto Petro, & Paul. Castren. notant, non posse caminum fieri iuxta parietem communem, ita ut ignis noceat, Paris. conf. 63. num. 3. & seqq. lib. 1. Hieronym. Gabr. conf. 130. num. 1. 2. 4. & 5. vol. 1. & conf. 149. n. 7. & dicens, quod parietem nedium alieno, sed communi pro indiuio nihil pot admoueri, vnde timeri possit de aliquo damno vicini, vel debilitate muri, idem Hieronym. Gabr. per dicta duo consilia, & quando paries est ita subtilis, quod timeri potest, ne comburatur hoc procedit sine dubio, quo modo venit intelligendus Sarrd. conf. 126. num. 21. lib. 1. Stephan. Gratian. tomo 3. disceptat. cap. 57. 2. num. 62. Cæpoll. de seru. urbanor. prædior. cap. 64. de camino, num. 6. post med. & num. 9.

7. Facit, quod resoluit Roman. conf. 52. quod si duo fratres habent territorium cõmune, vnus non potest altero invito castrum edificare, l. sed si inter te, & me, §. si in area communi, ff. de seru. urbanor. prædior. reg. in re communi de regul. tur. in 6. Boer. decis. 320. num. 11. Hieron. Gabr. vbi proximi, num. 4. dicens, quod in re communi semper conditio prohibentis est prior, d. l. Sabinius, §. vnde edificium factum ab alio etiam suis sumptibus super muro meo, cedit muro, l. 2. in princip. C. de rei vendic. vbi Cynus, & DD. bonus text. vbi Bart. Bald. Angel. & Alberic. in l. ex duobus, ff. de negot. gest. §. vbi frater in re communi cum fratre minore annis 25. non potest repetere expensas factas ratione edificij facti in re communi, Boer. vbi proximi, nu. 12. Cæpoll. conf. 10. ciuil. 35. n. 13. dicens, §. quod cum edificans sciet in solo alieno præsumatur donare, l. vlt. ff. de acquirend. rerum domin. l. si is, C. de adific. priuat. §. ex diuerso, insit. de rerum diuis. Bald. n. 4. in d. l. 2. C. de rei vendic. Menoch. lib. 3. presumpt. 32. nu. 1.

11. §. eodem modo, qui edificauit super muro communi, quamuis murus superedificatus communis efficiatur, non potest repetere expensas, quia eo casu non potuit ignorancia cadere, §. nec secundum Cæpoll. d. n. 13. obstat l. cum duobus, §. idem respondit, si socius, qui cessantis, ff. pro socio, quia loquitur in resciente ob necessitatem, socio effecto certiore, l. si ut proponis, C. de adific. priuat. l. 36. tit. 33. par. 3. facit l. in parietis communis, ff. de damno infecto, M. Anton. Eugen. conf. 47. num. 50. secus in altiante, seu superedificante. Et ratio diuersitatis est, quia vbi refectio est necessaria, posset socius compelli ad resciciendã rem, & idco si alter socius rescicit, non mirum si cogatur ad refundendum expensas, quod tamen non habet locum in resciente tantum vtiliter, maxime innito socio, vt notant DD. in d. §. idem respondit, & in d. l. Sabinius.

13. Quare Bart. in d. l. quidam Hyberus, num. 2. aperte resoluit, supra parietem communem non posse quem habere parietem proprium, nisi id faciat eo modo, quod paries ita edificatus remaneat communis, sicut erat paries, super quo edificatum est, d. l. Sabinius, l. si supra communem 28. vbi Hubertus Giphon. num. 2. & 4. ff. de acquirend. rerum domin. Paul. Castr. conf. 334.

num. 2. par. 2. & istam Bart. resolutionem sequutus tenet Rebuff. in repetit. d. l. quidam Hyberus, notab. 2. pag. 592. per l. parietes, l. inter quos, ff. de damno infecto, Berous d. g. 26. n. 3. per text. in libeo, quod dictum, §. si ex tribus secundum vnã le eturã gloffe, ff. de seru. urbanor. prædior. Cæpoll. de seru. urbanor. cap. 40. de pariete, n. 7. & d. conf. 35. n. 6. & 9. Rimin. sen. conf. 401. n. 14. & conf. 402. vol. 3. l. Regia 26. in fine, tit. 33. par. 3. Marc. Ant. Eug. conf. 47. n. 39. & 41. Caualecan. decis. 9. n. 14. par. 2. probat text. in d. l. sed si inter te, §. final. ff. de seru. urbanor. prædior. l. 2. & l. si in area, C. de rei vendic. Boer. conf. 5. n. 24. & seqq. §. quia quemadmodum edificium cedit solo, l. adeo 7. §. cum in suo solo, ff. de acquire. rerum domin. §. cum in suo, insit. de rerum diuis. lato. in l. quod dicitur, n. 22. ff. de verb. oblig. l. si quis seors, C. de rei vendic. Paul. Castr. in l. 2. n. 2. & 3. eodem tit. l. qui res 98. §. aream, ff. de solut. l. 38. tit. 28. par. 3. Caius lib. 2. institut. tit. 1. Molin. tom. 1. de iust. traet. 2. disp. 58. circa finem, Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 258. n. 59. M. Ant. Eug. d. conf. 47. n. 37. §. quia naturaliter solo coheret, l. obligationum ferẽ, §. placet, ff. de oblig. & actio. Martiço in l. 6. tit. 7. lib. 5. Recop. glof. 2. n. 1. tanquam accessoria solo, Caphal. conf. 98. n. 24. tom. 1. §. adeo vt edificium cedat solo legato, Bald. in l. seruum, §. si in area, ff. de legat. 1. ita omne, quod super parietem communem edificatur, debet eius naturam sortiri, Cæpoll. d. conf. 35. n. 7. §. eademque ratio debet haberi, cum eadem militet de pariete ad parietem, & sic parte quoad partem, quæ de area, & sic de toto quoad totum, argum. l. quæ de tota, ff. de rei vendic. vbi glof. verbo dicta sunt, cui similis est verbo nã, & Lulianus in l. sed, & si quis, §. item queritur, ff. si quis cautio. Bart. in lectura, l. de quibus, nu. 15. ff. de legib. & ita cedere parietem inferiori, Boer. d. n. 25. §. & ita tenet expressus text. qui cauillari non potest, in l. si supra tuum 28. ff. de acquir. rer. domin. dicens: Si supra tuum parietem vicinus tuus edificauerit proprium eius id, quod edificauerit fieri. Labeo, & Sabinius aiunt, sed Proculus tuum proprium: quæ admodum tuum feret, quod in solo tuo alius edificasset. Quod verius est, facit l. redemptores, ff. de rei vendic. l. sed, & si quid, ff. de usufruct. §. pro cuius materie intelligentia, Cæpoll. d. cap. 40. de pariete, n. 27. distinctionem facit, dicens, quod aut murus erat communis pro diuiso, aut pro indiuio. Primo casu non potest repetere sumptus: quia edificauit in suo, & tunc cessaret questio: quia alius debet altius tollere aliam suam dimidiam tantum, si verò super vtraque parte edificauit, & paries esset ita grossus, quod super sua tantum parte potuit edificare, si edificaret super parte socij diuisa, diceretur edificare super alieno, & non posset sumptus repetere, l. adeo, §. ex diuerso, ff. de acquirend. rerum domin. quando verò murus non erat ita grossus, si solum egit de refectioe, alter socius tenebitur, l. si ut proponis, vbi Cin. & DD. C. de adific. priuat. aut fecit solum pro sua vtilitate, quia in muro pro eum eleuato apposuit signa à latere suo, & superedificauit solarium, & tunc si socius fuit protestatus, quod non

non eleuaret, & si fecisset nolebat soluere, non renecretur ad sumptus pro dimidia, argum. l. fin. C. de negot. gestis, & l. si pro parte, ff. mandati, l. adeo, §. ex diuerso, ff. de acquir. rer. domin. §. nam superedificatum efficitur commune eo modo, quo prius erat murus inferior, super quem edificatur, l. si supra tuum, ff. de acquir. rer. domin. l. 2. & l. si in area, C. de rei vendic. l. si is, C. de adific. priuat. Cæpoll. d. cap. 40. num. 28. & seq. Et ita mihi videtur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Meliorationes etiam per viam maioratus, vt sint irreuocabiles in Regnis Castelle, quæ requirantur.
- 2 Exceptio casuum aliquorum firmat regulam in contrarium.
- 3 Contractus sui natura reuocabiles assimilantur vitima voluntati.
- 4 Vitima voluntas est de ambulatoria vsque ad mortem.
- 5 Donationes possunt fieri in fauorem absentium.
- 6 Donationes possunt reuocari ante acceptationem donatarij.
- 7 Donatario non queritur ius ante acceptationem, & interim donans est dominus, & potest de re donata disponere.
- 8 Acceptatio si non apparet, donatio est inefficax.
- 9 Donatio etiam iurata ante acceptationem potest reuocari.
- 10 Donatio ad fauorem pie cause est reuocabilis ante acceptationem.
- 11 Dominium ex titulo solo quando queratur Ecclesia.
- 12 Beneficium potest conferri absenti.
- 13 Beneficium collatum absenti requirit acceptationem illius.
- 14 Confessio non acceptata per aduersarium non iuuat.
- 15 Renunciatio non acceptata non nocet.
- 16 Donatio non habet effectum irreuocabilem ante acceptationem.
- 17 Donatio facta absenti habet tacitam conditionem si acceptetur.
- 18 Donatio quibus modis fiat legitime absenti.
- 19 Donatio non est sine acceptatione sequenti.
- 20 Datum non videtur, quod non est acceptum.
- 21 Liberalitas alterius non queritur nolenti.
- 22 Notarij stipulatio, & acceptatio pro absente non efficit donationem irreuocabilem, & quid operetur.
- 23 Specialia plura non sunt multiplicanda, & num. 142.
- 24 Donans ante acceptationem donatarij potest tanquam dominus rem donatam obligare alteri.
- 25 Donatio facta absenti requirit acceptationem prius quam alter fiat.
- 26 Donatarius secundus, cui res est tradita, præfertur primo.
- 27 Constitutum non operatur in absentia.
- 28 Possio ante ratificationem non transfertur.
- 29 Acceptatio donationis absenti factæ requiritur

etiam stante l. 2. tit. 64. lib. 5. noua Recopilat.

30 Donatio facta absenti ante acceptationem potest reuocari, non obstante constituto.

31 Clausula constituti, & alie accessorie non operantur, si actus principalis est imperfectus.

32 Mutatio non præsumitur.

33 Intellectus l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordinar. & n. 155.

34 Donationis contraetus pendet à duorum consensu.

35 Memor quando restituatur aduersus donationis acceptationem omisum.

36 Questum quod non est, amitti non dicitur.

37 Pœnitentia donantis licita est ante donatarij acceptationem.

38 Obligatio, nec ciuilib, nec naturalis contrahi potest absque consensu vtriusque partis.

39 Donatarij voluntas donec concurrat donatis voluntas non est perfecta.

40 Donatio etiam stante iure Regio requirit acceptationem.

41 Donatio absenti facta an aliquibus ex qualitatibus sit irreuocabilis.

42 Donans non censetur se obligare nisi secundum formam iuris.

43 Personalis obligatio non transit contra singularem successorem.

44 Acceptatio non præsumitur in re, quæ potest esse onerosa.

45 Acceptatio expressa requiritur in maioratu.

46 Donatio continens grauamina non censetur acceptata ex sola presentia.

47 Acceptatio non potest fieri post mortem donantis, aut ius alteri questum.

48 Ratihabitio fieri debet re integra.

49 Acceptatio, & ratihabitio re non integra non iuuant.

50 Ratihabitio non operatur in præiudicium tertij.

51 Donationis scriptura, mortuo donante remanet elinguis.

52 Maioratus reuocatio an debeat fieri eadẽ forma, quæ confessio.

53 Maioratus reuocatio debet fieri per scripturam.

54 Ususfructus retentio in donatione habet vim traditionis.

55 Ususfructus reservatione elicitur animus non reuocandi.

56 Causa, propter quam aliquid fit, debet considerari.

57 Causa finalis attenditur in contractu.

58 Verba apposita in principio instrumenti multum operantur.

59 Primordium tituli posterior formatur euentus.

60 Principium est potissima pars cuiusque rei.

61 Dies principium est pars potissima, & pulcherrima.

62 Verbum, quodlibet in contractu non debet esse otiosum, sed operari, quod potuerit.

63 Præmissa præstant euidentiorum sequentium intellectum.

64 Præfatio, aut proœmium in lege, aut constitutione censentur apponi cum mysterio.

65 Proœmium declarat mentem in constitutionibus, ordinationibus, & statutis.

- 66 Mens disponentis colligitur ex ratione proximialii.
- 67 Proccemium promissionis declarat mentem promittentis.
- 68 Donatio Principis declaratur ex ratione eius proximiali.
- 69 Proccemium generale efficit dispositionem generalem.
- 70 Praefationes praestant lumen dispositioni. Verba generalia dispositionis declarantur ex ratione proximiali, eod. n.
- 71 Praefatio obtinet vim causa, deciso causati.
- 72 Dispositionis verba referuntur ad praefationem.
- 73 Praefatio in contractibus habet vim causa finalis ad ampliandum, vel restringendum eos.
- 74 Praefatio declarat expressa, & supplet non expressa, & n. 75.
- 75 Proccemij, & praefationis natura qualem vim habeat in expressione causae.
- 77 Causa in dubio praesumitur finalis.
- 78 Causa finalis dicitur, sine qua quis non esset facturus saltem eo modo.
- 79 Augustus Caesar idem instituit heredem Tyberium ex parte dimidia, & sextante, quia Caium, & Lucium filios amiserat.
- 80 Causa ubi deficit, voluntas deficit disponentis.
- 81 Cessante finalis causa, cessat effectus.
- 82 Causa finalis defectus facit inutilem effectum dispositionis.
- 83 Institutionis causa cessante, institutio cessat.
- 84 Substitutionis causa cessante, substitutio cessat.
- 85 Concedentis mens est attendenda.
- 86 Actus agentium non operantur contra illorum intentionem primitivam, aut secundariam.
- 87 Concessionis causa cessante, concessio cessat.
- 88 Geminata concessio denotat emixtam voluntatem concedentis.
- 89 Triplex concessio efficacior est. Triplex funicularis difficile rumpitur, eod. n.
- 90 Concessio quadruplicata est fortior.
- 91 Tertio ius questum ex contractu inter alios inito an possit a contrahentibus tolli, & reuocari.
- 92 Actio reuocabiliter tertio questita potest tolli inito eo. Donator potest pactum tollere absentis factum nondum acceptatum, eod. n.
- 93 Donatione plures sunt, quot sunt vocati.
- 94 Acceptatio primi donatarij quando sequentibus proficit.
- 95 Acceptatio primi donatarij debet fieri non solum pro se, verum, & pro alijs nominatis.
- 96 Donatio, & melioratio non acceptata est reuocabilis usque ad mortem.
- 97 Matre meliorationem faciente, habet locum reuocatio iuxta leges Tauri, nisi concurrant aliqua contenta in eis.
- 98 Determinatio vna respiciens plura determinabilia, pariformiter ea determinat.
- 99 Finis legis debet referri ad principium.
- 100 Limitata dispositio limitatum producit effectum.
- 101 Inclusio vnius est exclusio alterius.
- 102 Pactum de non reuocando adiectum dispositioni reuocabili intelligitur, nisi pccentat.

- 103 Accessoria contractui sui natura reuocabili sunt reuocabilia.
- 104 Stipulatio apposta super contractu reuocabili est reuocabilis.
- 105 Clausula omnes contractus intelliguntur secundum naturam, & substantiam illius.
- 106 Verba debent intelligi iuxta subiectam materiam, de qua agitur.
- 107 Verba etiam si impropiuntur, intelliguntur iuxta subiectam materiam.
- 108 Donationem mortis causa, aut alium contractum reuocabilem faciens, etiam si promittat non reuocare, poterit reuocare.
- 109 Arcetare se quis non praesumitur, nisi quatenus actus natura requirit.
- 110 Clausula apposta in executiuis non alterat substantiam contractus.
- 111 Experientia est magistra rerum.
- 112 Clausula apposta de stylo Tabellionum nil operantur contra mentem contrahentium.
- 113 Intellectus l. ubi ita donatur, ff. de mortis causa donatio.
- 114 Dispositum censetur quod interrogatus disponens verisimiliter disposuisset.
- 115 Mater praesumitur habuisse maiorem dilectionem erga filiam, quam erga nepotem, & n. 117.
- 116 Nepos non debet esse melioris conditionis, quam filius.
- 118 Filia est proximior gradu, quam nepos.
- 119 Proxima causa magis insinuit, quam remota.
- 120 Causa immediata praevalet mediate.
- 121 L. si unquam, C. de reuocand. donat. procedit etiam quando comparere liberi, quos pater putauit mortuos.
- 122 Monialis reputatur mortua post professionem.
- 123 Aequalitati inter filios fauere iura.
- 124 Aequalitas inter filios debet seruari, etiam si a proprietate verborum recedatur.
- 125 Dilectus minus non debet esse melioris conditionis magis dilecto.
- 126 Acceptatio an praesumatur ex sola scientia, ut donatio fiat irrevocabilis.
- 127 Privilegius an acquiratur privilegiato a die uetitiae.
- 128 Acceptatio, de qua non apparet, non praesumitur.
- 129 Praesentia, & acceptatio, de quibus non fit mentio in donatione non praesumuntur, & nu. 131. & 133.
- 130 Facti quae sunt non praesumuntur, nisi probentur.
- 131 Intellectus l. i. & l. optima, C. de contrab. & mitt. stipulat.
- 132 Ignorantia praesumitur ubi scientia non probatur.
- 133 Ignorantia facti alieni praesumitur.
- 134 Consanguineus an praesumatur scire facta consanguinei.
- 135 Intellectus l. octiani, ff. unde cognati.
- 136 Dicitur Doctoris intelligitur secundum iura, quae allegat.
- 137 Consanguineus non praesumitur scire actus momentaneos consanguinei, ut sunt contractus, & testamentum.

- 140 Scientia sine praesentia non inducit acceptationem.
- 141 Praesens, & tacens quando videatur consentire.
- 143 Donatio facta infanti an indigeat acceptatione, vel queratur illi ius sine illa.
- 144 Infans an possit adoptari. Emancipatio an requirat consensum emancipandis, ibid.
- 145 Infantis legitimatio facta Principis auctoritate, non indiget consensu infantis, secundum plures.
- 146 Infans censetur consentire in sibi utilibus.
- 147 Intellectus l. donaturum, C. de acquir. possess.
- 148 Infans per se non habet affectionem tenendi, nec potest incipere possidere.
- 149 Tutor, vel alius pro infante debet possessionem apprehendere.
- 150 Infans non potest legitimari per rescriptum, secundum aliquos.
- 151 Consensus requiritur ad legitimations.
- 152 Absens legitimari nequit.
- 153 Infans dicitur usque ad septennium.
- 154 Aetas ubi est causa beneficii, cessante illa cessat beneficium.
- 156 Donans non censetur se velle obligare, nisi donatarius acceptauerit.
- 157 Contractus natura quae sunt, contrahentes praesumuntur voluisse.

PRO

Donna Catharina Mexia de Guzman.

C V M

Don Didaco Hernandez de Inestrosa.

ARGVMENTVM.

Melioratio tertij, & quinti facta etiam per viam maioratus a matre habente filios, & nepotem, an possit reuocari, vel vocationes prius factae mutari. Et quanti momenti sit ratio proccemialis ad colligendum voluntatem disponentis.

CONSILIVM CXIX.

Raepupponitur in facto, quod D. Florentia Mexia Torres de Guzman Domina Villarum de la Parra, & Villarejo Pedro Estuan fecit quodam instrumentum meliorationis per viam maioratus, dicens in eius proccemio, quod attento D. Gomez Hernandez de Inestrosa erat diues, & potens dominus trium villarum, & reliqui eius filij, & filie erant Religiosi, his, & alijs iustis causis eius mente mouentibus ex tunc ad tempus suae mortis faciebat meliorationem, & donationem puram, perfectam, & irrevocabilem dictam inter viuos tertij, & residui quinti honorum, iurium, & actionum,

quae habebat, aut in futurum haberet D. Brianda Mexia de Guzman eius filiae pro se, & suis filijs, & successoribus, quam meliorationem assignauit in iurisdictione, tertijs, & gabellis dictae villa de la Parra, prout ipsa eas habebat, & dicta D. Brianda, & successor post eam vocatus ad dictam meliorationem voluissent eligere, vocauitq; illius descendentes cum praelatione sexus, & gradus, & casu, quo decederet sine filijs, vocauit dictum D. Didacum eius nepotem ex dicto D. Gomez, & eius filios, & successores, iuxta ordinem, quem dederat in descendentes D. Brianda, & in defectum illorum bona diuidi possent inter eius heredes, quae in primis casibus prohibuit posse alienari etiam cum auctoritate Regia, sub poena priuationis contrarium facientis, & vocatione sequentis in gradu, ac obligatione, quod nunquam villo tempore, nec pro aliqua causa, quae potuisset esse, non reuocaret, nec impugnaret dictam meliorationem, & donationem, nec super ea aliquid grauamē apponeret, imo quod futura erat certa, & secuta dictae D. Brianda, & eius successoribus, aut eis haberet satisfacere damna, & interese, quae scriptura fuit stipulata 24. Februarij 1575. non tamen fuit acceptata per dictam D. Briandam, nec dictum D. Didacum, aut personam legitimam pro eis, nec facta traditio illius, nec bonorum meliorationis.

Itam supponitur, quod dicta D. Catharina filia legitima, & naturalis dictae D. Florentiae tempore dictae scripturae reperiebatur in quodam Monasterio, expectando tempus probationis, quo non impleretur, & nupit Alphonso Alvarez de Toledo, & Luna: ex cuius matrimonio habet vnam filiam eiusdem nominis auiam.

Item supponitur, quod dicta D. Florentia, per eius testamentum stipulatum ultimo Nouembris 1581. declarauit se fecisse dictam scripturam, eamque confirmauit, excepto quoad vocationem, quam secundo loco fecerat in fauorem dicti D. Didaci, declarando id fecisse, quia a dicta D. Catharina eius filia erat tractatum, quod fieret Monacha, quod non habuit effectum, ideoq; disposuit, quod non obstante illius vocatione succederet post mortem D. Briandae absque successoribus dicta D. Catharina, & eius filij priusquam dictus D. Didacus, & casu, quo necessarium foret, & hoc obseruaretur, & foriretur effectum, reuocauit, & annullauit vocationem, quam fecerat dicti D. Didaci post dictam D. Briandam, & eius successores, disponendo, quod illius vocatio intelligeretur effectum habitura post dictam D. Catharinam, & eius descendentes, prohibendo, ne litem moueret illis, sub poena priuationis iuris succedendi in dicta melioratione.

Demum eadem D. Florentia per codicillum, quem stipulata fuit quarto Iulij 1584. idem confirmauit. Item declarauit suam voluntatem, & per scripturam publicam 18. Aprilis eiusdem anni coram Petro de Torres Tabellione, idemq; apparet declarasse alijs instrumentis 6. Februarij 1578. & 12. Decembris 1579. & demum 28. Augusti 1584. ratificauit dictas scripturas, & tradidit

dit possessionem bonorum meliorationis, referuato sibi usufructu vita durante, quæ scripturæ fuere acceptatæ per dictos Alphonsum Alvarez de Toledo, & Luna; & D. Catharinam eius uxorem, cuius iustitia his suppositis videtur falciri aduersus dictum D. Didacum sequentibus fundamentis.

Primo, quia de iure Regio est præfinita regula diuersa ab eo, quod de iure communi erat cautum super donatione inter viuos, & illius reuocatione, nam meliorationes factæ etiam maioratus titulo sunt reuocabiles, nisi facta fuerit traditio rerum in melioratione contentarum, aut traditio instrumenti, vel si fieret ex causa onerosa cum aliquo tertio, vt probatur in l. 17. §. 1. 44. Tauri, Causillo in d. l. 17. gloss. reuocar. Velazquez ibidem, gloss. 6. num. 1. Angulo gloss. 1. num. 1. Mariengo in l. 10. tit. 6. lib. 5. Recopilat. gloss. 3. num. 3. vsque ad finem, & communiter DD. in dictis legibus Tauri, Molina in lib. 4. de primogen. cap. 2. in princ. §. num. 1. & lib. 1. cap. 12. nu. 2. & ita aliquo deficiente ex exceptis in d. l. 44. Tauri, maioratus non fit irreuocabilis, et casus enim exceptus regulam in contrarium firmat, l. nam quod liquida, §. final. ff. de penu. legata. Quod in tantum est verum, quod maioratus non solum possunt reuocari quoad uocationes, aut conditiones mutando illas, sed etiam supprimendo in totum, ita & taliter, quod bona remaneant libera, vt ponderat Molina d. cap. 2. num. 1. & Velazquez in l. 44. Tauri, gloss. 6. num. 2. qui reprobant Peraltam, qui in l. 3. §. qui fideicommissum, num. 124. versum ita in proposito, ff. de heredib. instituend. censuit, maioratum in totum reuocari non posse; ita vt bona efficiantur libera; sed solum uocationes, & substitutiones alterari, bonis ipsius remanentibus restitutioni obnoxijis, nam ad hoc debili fuit fundamentum motus.

Et ita huiusmodi meliorationes, & maioratus quamuis facti sint in contractu inter viuos, stante ipsorum natura, qua subiiciuntur mutationi, & reuocabilitati, habent naturam vltimæ voluntatis, vt post Oldrad. conf. 231. in princ. & Tiraq. de iure primogenior. q. 68. n. 1. & q. 8. n. 2. & seqq. pro quo allegant text. in l. si filia, §. si pater, ff. de iur. hereditatis. ibi: Non videtur donationem, sed supremi Iudicij diuisionem, vbi diuisio hereditatis facta à patre inter eius filios non habet vim donationis, sed vltimæ voluntatis, & in terminis maioratum Hispaniæ id tradit Celsus Hugo conf. 100. n. 12. & conf. 120. n. 43. & resoluunt Causillo in l. 44. Tauri, gloss. 1. vbi Palac. Rubios nu. 2. Menclac. de success. creat. lib. 1. §. 1. n. 32. & Gregor. Lopez in l. 43. tit. 3. par. 5. gloss. verbo no vale, Palac. Rubios in repetit. rubr. de donat. inter, §. 44. nu. 3. & seqq. alij, quos recenset Molina lib. 1. de Hispan. primogen. cap. 1. n. 7. & cap. 12. n. 1. & 2. qui allegat l. 10. tit. 12. lib. 3. Fori, quæ hoc aperte insinuare videtur, ibi: Porque tal donacion es semejable à las otras que se hazen en manda por razon de muerte. Et ita cum voluntas vltima vsque ad mortem deambulatoria sit, & reuocabilis, l. 4. ff. de adimedis legatis, l. translatio ad finem, cum simili-

libus, ff. eod. tit. l. cum hic status, §. penitentiam, ff. de donationib. inter, l. 3. C. de codicillis, cap. cum Marthe, vbi gloss. de celebrat. Missarum, Mantica lib. 12. de contectur. tit. 1. n. 1. Couarr. in rub. de testam. 2. par. in presat. §. n. 1. Ideo non mirum, si dicta melioratio, & si ad titulum maioratus valeat, & possit reuocari, non solum quoad uocationem dicti D. Didaci, & successorum eius, vt est casus noster, sed etiam valeat si reuocaretur in totum, iuxta supradicta.

Et quamuis existeret in vim contractus, vt aliqui DD. voluerunt, adhuc ista melioratio fuit reuocabilis, & multo magis uocatio dicti D. Didaci de Inestrosa, & pralati, prout sunt tot instrumentis dicta D. Catharina, & descendentes illius, et nam quamuis donationes possint fieri in fauorem absentium, l. velles, neque, n. 6. C. de reuocand. donat. nec ambigi, C. de donationib. l. 4. iuncta l. absentis, ff. eodem tit. l. 4. tit. 4. par. 5. Othoman. in disputat. de donat. vers. deinceps, & vers. quod si res, Anton. Gomez. de tom. varian. cap. 4. n. 2. Ioseph. Ludouic. de off. Præsina 29. num. 16. & sequenti, et tamen ante acceptationem donatarij possunt reuocari, d. l. absentis, ff. de donat. Aretin. conf. 17. nu. 6. vers. sed ex secundo capite, Ripa in rubr. ff. de verb. obligat. n. 21. Rebuff. in l. alienatum, §. donationis, vers. tertio donatio, ff. de verbor. signif. Andreas ab Exca de pactis, n. 87. vsque ad 110. Alciat. in cap. cum contingat, n. 331. de iure iur. Cagnol. in l. quo tutela, §. final. in fin. ff. de regul. iur. Plotus in l. si quando, §. 1. n. 8. C. vnde vi, nouissimè Menoch. conf. 443. n. 3. lib. 5. Octavian. Cacheran. conf. 55. n. 10. Natta conf. 94. nu. 5. Nicol. Valla in tract. 2. de rebus dubijs, n. 3. Prosper. Passer. conf. 122. n. 13. Mandell. Albenf. conf. 97. n. 8. Magon. de off. Lucana 38. nu. 23. Vvesembec. conf. 38. n. 51. lib. 1. Berous conf. 4. num. 43. lib. 1. qui post alios eam assignat rationem, et quia ante acceptationem nullum ius donatario fuit acquisitum, sed remansit penes donantem; qui cum interim sit dominus potest ad libitum de re donata disponere, singulariter idem Berous in cap. in presentia, nu. 77. & 78. de probation. late comprobans Lancell. Gallan. in rubr. n. 195. ff. de verbor. obligat. l. 4. tit. 4. par. 5. ibi: La tercera, quando son presentes en el lugar, el que da, y el que recibe la donacion. La quarta, quando aquel que quiere hazer la donacion, es en otra tierra, ea entonces no la puede hazer, si non por carta, o por mensajero, l. si ego, ff. de negot. gest. Molina lib. 4. de primogen. cap. 2. num. 58. Paul. de Castro in l. Titia, §. idem respondit, lo secundo, num. 3. ff. de verbor. obligat. vbi inquit, quod si in instrumento continetur, quod talis donauit tali, & non dicatur presentis, & recipientis, cum donatio possit inter absentes fieri, non presumetur presentia, et si non appareat de acceptatione illius, donatio non valet, idè in l. illud, n. 6. C. de sacrosanct. Eccles. Gregor. Lopez in l. 67. tit. 18. par. 3. gloss. 1. & in l. 4. tit. 4. par. 5. eadem Gloss. [late Marta conf. 73. nu. 1. & seqq.] Ioan. Gutierrez. in repet. cap. quamuis pactum in princ. nu. 53. de pact. lib. 6. & conf. 20. n. 1. et in donatione iuramento firmata, lib. 3. pract. q. 96. n. 6. Mieres

de

de maioratibus, 1. par. quest. 36. num. 1. Burgos de Paz iunior lib. 1. quest. cuili 10. num. 23. & seqq. Aluarado lib. 3. de correcturata mente defuncti, c. 2. num. 55. Burgos de Paz conf. 14. num. 21. & sequentibus, Couarru. in rubric. de testament. 3. par. num. 13. & alij, quos allegat Angulo de meliorat. l. 1. gloss. 8. num. 18.

Quod in tantum est verum, quod procedit etiam in donationibus factis ad fauorem pie cause, gloss. communiter recepta verbo alia causa in fin. in l. illud, C. de sacrosanct. Eccles. l. qui Roma, §. Flauius, n. 4. ff. de verbor. obligat. Rebuff. in l. quod iussit, notab. 1. ff. de re iudic. num. 33. Decius in l. contractus, num. 16. ff. de reg. iur. & conf. 226. nu. 7. Curtius iunior conf. 120. n. 2. Gratus conf. 25. num. 37. 1. par. Carol. Ruin. communem dicens conf. 13. n. 10. lib. 4. & conf. 37. num. 14. eodem lib. Molina dicit. num. 58. & plures alij, quos allegant Couarr. vbi proximè, & Tiracuell. de priuilegia causa, priuileg. 115. vers. contra priuilegium, Iulius Clarus lib. 4. sententiarum, §. de priuilegiis, q. 12. nu. 6. Marc. Ant. Natta conf. 94. nu. 1. Mozius lib. de contractibus, tit. de donationibus, §. de substantiibus donationibus, num. 23. in fine. Hippolyt. in l. si quis, num. 69. ff. de quaestio. Angustin. Berous in rubr. de iudic. num. 77. & in respons. de presentia n. 16. lib. 1. & Cardin. Paul. conf. 77. in scriptis, nu. 42. & seq. lib. 1. Bald. in l. Paz quest. 10. num. 10. [Noguerol allegat. 27. n. 17.] et si ergo donatarij dignitate, cui aliàs ex priuilegio competit ex solo titulo dominium acquirere, vt in dict. l. illud, & in l. 1. vers. de an fin estis, tit. 11. par. 1. [Noguerol vbi proximè.] non suppletur acceptationis defectus, minus supplebitur in eo, qui simile priuilegium non habet.

Et confirmatur magis eo simili, quod quamuis verum sit, et quod beneficium possit conferri absentis, gloss. verbo posse ad finem, in l. Labeo, ff. de iure iur. Bald. in l. unica, §. sed & si quis, nu. 1. C. de latina libertate tollenda, cap. accedens de prebend. Paul. de Cirradinis in tract. de iure patronatus, 6. par. artic. 3. num. 57. Gregor. Lopez in l. 7. tit. 16. par. 1. gloss. 3. et non tamen illi acquiratur taliter, quod possit dici suum, donec acceptauerit illud cap. si tibi absentis de prebend. lib. 6. ibi: Donec eam ratam habueris, Alexand. in l. qui absentis 37. in princip. num. 3. ff. de acquir. possess. facit cap. gratia, cum gloss. verbo ignorantis in princ. de rescript. lib. 6. gloss. verbo debitum, in clem. auditor eodem tit. Paris. consil. 142. incip. quod reseruat, num. 10. vol. 4. Mandos. regul. 5. Cancellaria de reseruationibus, quest. 5. num. 6. Iacob. Putei lib. 1. decis. 27. num. 3. Couarru. lib. 3. varian. cap. 15. num. 3. Molina concius noster tom. 1. de iustitia, tractat. 2. disput. 2. vers. dixi, Rebuff. tom. 2. commentar. ad constitutiones Gallicar. tractat. de donationibus insinuand. art. 2. gloss. 1. num. 5.

Facit vterius, quod non acceptans aduersarij confessionem, aut verba, non potest se illis iurare, l. 3. vbi Bald. n. 2. C. de repudiand. vel abstin. hered. Alex. n. 3. & 5. in l. sicut, eodem tit. Salicet. in l. 1. oppos. l. 5. C. de confessis, vbi Cynus num. 9. Florentin. in l. fin. num. 5. ff. de interrogat. action. l. in l. Tom. 2.

qui Roma, §. cobaredes, n. 4. ff. de verbor. oblig. Alexand. conf. 20. in causa appellationis, num. 1. vol. 4. et sicut nec renunciatio nocet renuncianti, si non fuerit per partem acceptata, Bart. & Iaf. in l. postquam liti, C. de pactis, vbi Decius num. 7. per gloss. verbo obtulit, & ibi Bald. colum. penult. vers. ex quo nota, in cap. cum uenissent, de eo, qui mitt. in possess. Cassador. decis. 1. de reuoc. & alij adducti per Boer. quest. 330. nu. 5. Menoch. de recup. possess. remed. 1. nu. 302. Vinius inter commun. opin. tit. C. de donat. num. 19.

Et est ratio fundamentalis dictarum decisionum, et quod donationes non habeant effectum irreuocabilem antè acceptationem, vt per Rebuff. d. gloss. 1. nu. 1. nec donatarius habeat dominium aliquod ostendit acurè Cuman. in dict. l. qui absentis, in finalibus uerbis, ff. de donation. dicens, et donationem absentis factam esse conditionalem; videlicet si acceptauerit, & antequàm perueniat conditio ista, impossibile est acquisitionem fieri, vt doctè ponderat Alciat. respons. 119. n. 22. lib. 9. et quia donatio non aliter fit absentis rectè, quàm si absens rem sibi missam acceperit, vel iam apud se constitutam donatam scierit, ac donantis liberalitatem agnouerit, d. l. absentis, ff. de donationibus. et quia sine acceptatione donatio non est, l. si uerò 19. §. si seruo, ff. de bonis libertor. ibi: Caterum si ei uinum libertus donauerit, & ille acceperit, & in loco illio Terentij in Andria, actus 5. scena 4. cuius meminit Burgius lib. 1. electorum, cap. 11. CH. Dos Pamphile est X. talenta P. Accipio, vbi Donatus inquit: Nisi dixisset, accipio dos non esset datio enim ab acceptu confirmatur. et Nec potest uideri datum id, quod non sit acceptum, vt cum iudicio aduertit Cuiacius lib. 12. obseruat. cap. 28. eleganter Franc. Connan. lib. 5. comment. iuris ciuilib. cap. 9. col. 3. his uerbis: Cum in donatione traditio sit necessaria, oportet ei, cui traditur acceptare; alioqui donatio perfecta dici non potest. Sic Cicero in Topicis negat, Mancinum deditum fuisse hostibus, quod ab eis receptus non fuisset: Quo in genere (inquit Cicero) etiam Mancini causa defendi potest postliminio redisse, deditum non esse, quoniam non sit receptus; nam neque deditio, neque donatio sine acceptatione intelligi potest. Et postmodum subiungit Connan. hæc uerba: Acceptatio enim requiritur, et participationi donationis assensisse dicatur is, cui donatur: sine cuius assensu non rata esset donatio. et non potest enim liberalitas uolenti acquiri, l. hoc iure, ff. de donationibus. cuius uerba vt pulchra in proposito refert, & sequitur Hippol. Rimin. conf. 119. n. 87. ante quem, & Connan. idem tradiderat, singulariter Alciat. lib. 3. parergon. iuris, cap. 13. vbi post relationem prædicti loci Ciceronis egregiè inquit: Caterum ex Ciceronis uerbis uidetur illa questio diffiniri de donatione facta absentis antè acceptationem, quia etiam si tabellio nomine absentis stipulatus sit, adhuc enim facti est, nec ius ante donatarij acceptationem oritur. In quâ sententiâ sæpè numero, & ipse respondit, vt patet conf. 14. n. 21. lib. 8. & his non citatis Guilhelm. Mayner. in l. cuius per errorem, num. 52. ff. de regul. iur. et nam dicta stipulatio, seu acceptatio Notarij solum operatur, quod etiam non

non

non interueniente nuntio, vel epistola, vt de iure requirebatur, d. l. absentis, donatio valeat, non tamen efficit eam irrevocabilem, vt tenet Paul. Castrenf. conf. 195. num. 1. lib. 2. & in l. Paulus in sine principij, ff. de rebus dubijs, Decius in l. 1. n. 2. 2. C. de pactis, & in l. certi conditio, §. si nummos, ff. si certum petatur, & conf. 432. in sine, Carol. Ruin. conf. 126. num. 10. vers. nec est etiam verum, lib. 1. Berous conf. 4. num. 35. & 36. lib. 1. Bertrand. conf. 173. num. 13. lib. 1. Matth. de Afflict. in constit. Neapol. lib. 1. rubr. 73. num. 41. Ant. Rubeus in l. non solum, §. morte, num. 6. ff. de noui oper. nunciat. Cagnol. in l. fin. num. 27. C. de pact. Hugo Donellus in l. stipulatio ista, §. alteri, num. 63. ff. de verbor. obligat. Ioseph. Ludouic. decis. Perusina 29. nu. 7. 1. par. Alciat. resp. 14. a. num. 11. cum seqq. lib. 8. qui est videndus, quia hanc partem docti confirmat contrarijs satisfaciens, & Additio. ad Alexā. conf. 31. num. 16. lib. 6. qui dicit, hoc tempore esse comunione opinionem, & in Francia constitutione Regia firmatam, idem Addit. Alex. conf. 185. n. 7. lib. 6. singulariter Iacob. Port. conf. 176. n. 14. & 15. cum seqq. qui post Bald. Ang. Hippol. Roman. & alios huius opinionis asserores: hæc verba subiungit: *Altoqui si tabellionis ipsius stipulatio ipsi absentis perfectam induceret acquisitionem, qua naturali, atque actuali possessione coniungit, pareret singularia plura, & vt inquit Grat. resp. 108. nu. 17. tom. 2. ipsa multiplicarentur, nempe quod ipse tabellio personam publicam gerens absentis stipulando acquireret, atque in illius possessione transferret; quod quam absurdum sit, nemo non videt, l. 1. C. de dotis promiss. vbi Alber. Bald. Salic. & Angel. pulchre Paul. à Montepico conf. 86. nu. 27. Francisc. Purpurat. conf. 118. num. 13. lib. 1. Simon de Prat. conf. 150. n. 4. 2. latè Guido Pacirol. conf. 62. n. 11. & 12. & conf. 172. n. 10. Tiber. Decian. resp. 1. n. 61. lib. 3. latè Ioan. Cæph. conf. 440. a. num. 30. cum seqq. lib. 3. Casian. conf. 7. n. 43. nouissimè Ant. Theaur. decis. Pedemont. 70. n. 5. vbi inquit, quod secundum hanc sententiam iudicauit Senatus Pedemontanus, Plotus conf. 54. n. 25. & in Hispanor. primogen. verissimum esse testatur Molina lib. 4. cap. 2. n. 69.*

24. † Imò donans ante acceptationem donatarij remanet dominus rei donatæ, & sic eam potest obligare, l. quod sepe, §. si res, ff. de contraben. empt. l. penult. §. Lucius, ff. de donat. Castill. in dict. l. 17. Tauri, glos. la possession, vers. ante enim, Bart. in l. 1. vol. 2. vers. sed quantum ad presentem, C. de iure fise. lib. 10. & profequitur Decius conf. 64. 5. presupposita, num. 4. Burgos de Paz conf. 14. n. 23. Gregor. Lopez in l. 4. tit. 4. partit. 5. glos. 1. Caualcā. decis. Finiz. 42. n. 13. & alijs.

Et cum dictus Don Didacus non acceptauerit meliorationem, imò nec dicta D. Brianda; clarum est, quod bona illius remanserunt in dominio dictæ D. Florentia; & potuit ea donare quibus voluisset, & ad successionem vocare dictam D. Catharinam, reuocando vocationem, quam fecerat, dicti D. Didaci; † nam donatio facta absentis requirit acceptationem, & ratificationem, antequam per donantem alteri fiat donatio, vt per l. si ego,

ff. de negot. gest. tradunt Paul. Castrenf. conf. 195. vifis bis, num. 1. & 3. vol. 2. Decius conf. 226. vol. 2. Carol. Ruin. conf. 121. col. 2. vol. 1. Cagnol. in l. 2. nu. 127. C. de pact. inter empt. & vendit. Rol. à Valle conf. 4. quod malè, num. 27. vol. 2. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 29. num. 3. Ideoque venit preferenda dicta D. Catharina, quæ per tot dispositiones tam inter viuos, quam vltimarum voluntatum est vocata; & prælarata. Et quia acceptauit dictas scripturas tempore habili, † ex regula text. in l. quod tients, C. de rei vendic. vt scilicet donatarius secundus, cui res tradita est, priori, donatario præferatur, l. si carens, §. fin. ff. de action. empt. cum alijs, de quibus lat. in dict. l. quotiens, num. 10. Alex. conf. 14. circa primum, num. 8. vol. 1. allegans l. si ante, §. si duobus, ff. de public. Hippol. singul. 82. in sine, Marian. Socin. iun. conf. 93. vol. 2. Ruin. conf. 121. Ant. Gabr. concl. 2. de empt. & vendit. n. 8. Burgos de Paz conf. 14. n. 24. Couar. in 3. par. rubr. de testament. num. 13. vers. sextum, Caualcā. decis. Finiz. an. 42. num. 31.

Et hoc est verum in tantum, quod licet prima scriptura, quæ est simplex, & paucis vinculis roborata, habuisse iustitiam constituti, cum facta fuerit in absentia, si acceptatione nihil operari poterat, † quia contra ueniam non operatur in absentia, cum possessio sine animo, & corpore non possit acquiri, l. 3. ff. de acquirend. possess. quæ in absentem, & ignorantem non reperitur, secundum Socini sententiam in l. 1. §. si infferim, eod. tit. latè Tiraq. de iure constit. 3. par. limit. 30. Tell. Fernand. in l. 17. Tauri, n. 30. vbi Angulo glos. 8. n. 17. Velazq. in l. 44. glos. 12. nu. 6. † nec ante ratificationem transfertur possessio, vt doctè aduertit Ant. Gom. in l. 45. Tauri, nu. 82. l. si seruus communis, §. fin. ff. de acquirend. possess. l. si ego, ff. de negot. gest. Anton. de Butr. in cap. cum uenissent in sine, de restitu. spoliat. Socin. in l. 1. §. si infferim, nu. 11. ff. de acquir. possess.

Nam semper quando per constitutum, precarium, aut similem modum fidum sit traditio, est præcisè necessaria acceptatio instituti, aut donatarij, vt donatio, vel maioratus remaneat irrevocabilis, † etiam stante l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordinamenti, hodie l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopilationis, qua statuitur, quem posse absentem obligari, ita post Curium Iunior. conf. 120. 1. & 2. col. id in simili tradentem Paris. conf. 77. num. 32. lib. 1. Paul. Castrenf. consil. 171. in casu presenti, num. 2. volum. 2. Decium in l. contractus, num. 16. ff. de regul. iur. tradunt plures allegantes Mieres de maioratibus, 1. par. quæst. 36. Molina dict. lib. 4. cap. 2. num. 60. & Burgos de Paz dict. conf. 14. num. 20. & Burgos de Paz iun. quæst. ciuili 10. Velazquez vbi proximè num. 18. in glos. 9. Bertrand. conf. 173. nu. 11. & 12. lib. 1. Marius Anguissola conf. 130. n. 4. & 17. † Et ante dictam acceptationem non obstante constituto est reuocabilis, vt in terminis dict. l. 17. Tauri, resoluit Aluarado lib. 3. de coniecturat a mente defuncti, cap. 2. num. 55. vt ita intelligatur, & limitetur traditio Doctorum, qui voluerunt, constitutum efficere irrevocabilem maioratum, ac vera traditio, qua in opinione fuerunt Castillo in l. 17. Tauri, glos. 12.

glos. la possession, Anton. Gomez in l. 45. num. 78. & 81. & Palac. Rubios in eadem l. 17. vbi Tellus num. 17. Velazquez in l. 44. glos. 11. nu. 7. Peralta in l. cum pater, §. a filia, num. 25. ff. de legat. 2. & in l. vnum ex familia in princ. num. 25. eodem titulo, Mieres de maioratib. 1. par. quæst. 49. Molina lib. 4. cap. 2. num. 4. & seqq. Aluarado lib. 3. cap. 2. nu. 38. & Ioan. Gutierrez lib. 3. practicar. quæst. 64. nu. 22. & seqq.

31. † Vltimus, quia quando in donatione non apparet de consensu donatarij, contractus est imperfectus in principali dispositione; quo casu clausula constituti, & similes tanquam accessorie nihil operantur, Socin. conf. 126. n. 15. & 16. lib. 2. pulchram rationem assignans Purpurat. conf. 478. n. 21. in fin. lib. 2. Hieron. Grat. resp. 36. n. 32. lib. 1. Casian. conf. 59. n. 18. Sim. de Prat. conf. 30. nu. 48. Girald. Mazzoll. conf. 66. n. 2. Crotus in l. stipulatio hoc modo concepta, num. 16. ff. de verbor. obligat. Hippol. Rimin. conf. 522. num. 60. lib. 2. loquitur enim Girardus de alia donatione, in qua interuenit constitutum, & iuramentum donantis, & dubitans, an post secup. loc. heredi donat. distinguit, quod primus loc. a. potior, vbi donationem sequitur iuramentum, antequam secundo loco donans alienauerit, sed verò il post, quia tunc quando donatus uult donationem, non inuenit amplius voluntatem donatoris, vt secum concurrat, cum alteri dederit, vbi verò ante tunc reperitur voluntas vti non murata, quia † mutatio non præsumitur, pulchre Ioan. Bolognet. in l. quod meo, num. 38. & seq. & num. 49. ff. de acquir. poss. Ant. Theaur. decis. Pedemont. 70. n. 7. in fin. vbi asserit Senatam Pedemontanam pro hac sententiam iudicasse, & num. 8. post plurimum Doctorum allegationem ampliat, etiam si iuramentum adesset, & in proprijs terminis maioratus hoc declarat Mieres 1. par. q. 36. n. 4. vbi postquam præcedentibus numeris probauerat in tribus casibus contentis in l. 17. & 44. Tauri, in quibus maioratus sit irrevocabilis; inquit, nihilominus est necessaria acceptatio donatarij, & infert ex eo, quod si pater faciat maioratum in filium, & constituat e eius nomine possidere res, quas dedit maioratus titulo, adhuc si filius non acceptat hunc maioratum, licitum est patri reuocare, & filio nullum ius remanet post reuocationem, idem tradit Molina lib. 4. cap. 2. n. 64. Ant. Gomez in l. 45. Tauri, n. 82. & seq. melius Tell. Fernandez in dict. l. 17. Tauri, n. 30.

33. † Nec obstat prædictis l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordinam. quæ est hodie l. 2. tit. 16. lib. 5. noua Recop. ex qua aliqui inferre volunt, quod iure Regio ad perfectionem donationis, acceptatio non requiritur. Nam responderetur, quod licet illa lex dicat, quod contractus valeat inter absentes non dicit, nec inducit valere absque eo, quod concurrat mutuis partium contrahentium consensus; † nã cum donatio sit contractus, debet ad minus ex duorum consensu pèdere, vt inquit glo. in l. hereditas, verbo interpositum ad finem, C. de pactis cõuentis, probat l. sicut, C. de action. & obligat. l. ab emptio, cum similib. ff. de pact. tradit in proposito

Paul. à Montepico conf. 76. n. 8. Simon de Pratis lib. 2. de interpret. vltimar. volunt. solut. 3. num. 7. & ita sola vnus voluntate interueniente nullus fuit contractus, ex quo vtriusque partis consensus non interuenit, & consequenter ex eo nullum ius donatario fuit qualitum, & potest reuocari, vt in simili arguit Hippol. Rimin. conf. 556. n. 93. lib. 5. quod mediocriter confirmat elegans Hieron. Grat. resp. 67. nu. 14. lib. 1. quem sequitur Sfortia Perulinius in tract. de restitut. 2. par. quæst. 89. num. 13. vbi tractans, † au minor restituitur aduersus donationem non acceptatam, sic distinguit, aut res est adhuc integra, quia donatio non est reuocata, & tunc restitutio datur, aut reuocatio interuenit, antequam constet de acceptatione, & tunc minor conqueri non potest, ea videlicet ratione, quia ante acceptationem nullum ius quaesitum est donatario, d. l. qui absentis, ff. de donat. Hieron. Grattus resp. 76. nu. 44. lib. 1. Alciat. resp. 112. a. num. 7. & seqq. † & quod non est quaesitum, amitti non potest, arg. l. manumissiones, ff. de iustit. & iure, cap. ad dissoluedum de despons. in pub. l. decem, ff. de verbor. oblig. vnde Grattus dict. num. 44. ait, † quod ante acceptationem licita est potestatis, ex notatis in dict. l. qui absentis, & per Decium in l. contractus 23. n. 20. ff. de regul. iuris, vbi Additio, & conf. 432. incip. cum sit quod, n. 26. per text. in l. si ego, §. si res, ff. de iure dotium, l. si imdebitum, §. 1. ff. rem ratam haberi, vbi notatur, idè Dec. conf. 35. n. 1. tom. 1.

Alias autem absurdum induceretur; nam licet benè possit, qui donat, aut alium contractu facit, hoc in fauorem absentis facere, quod autem donatio, vel contractus sit perfectus ante absentis acceptationem impossibile est, † quia nulla potest contrahi obligatio ciuilis, nec naturalis, nisi adsit vtriusque partis consensus, l. 1. §. 1. ff. de pact. in illis verbis: *Aded autem conuentionis nomen generale est, vt eleganter dicit Padius, nullum esse conuentum, nullam obligationem, qua non habeat in se conuentionem, sive re, sive verbis fiat*, quæ conuentio esse non potest ante absentis acceptationem; nam ad eam necesse est, vtriusque voluntates in vnum concurrere, vt l. C. probat in eodem loco, dicens: *quod sicut conuenire dicuntur, qui ex diuersis locis in vnum colliguntur, & veniunt, ita, qui ex diuersis animi motibus in vnum consentiunt, idè in vnam sententiam decurrunt*, Bart. in l. lecta, n. 12. ff. si cert. pet. † & ita interim, quod non concurrat voluntas donatarij cum voluntate donantis, non potest esse perfecta, vt probat text. iuncta glos. in l. si conuersus, ff. de action. & oblig. & in l. 1. in fin. ff. de contrah. empt. elegans text. in l. cum amplius, §. si natura debet, ff. de reg. iur. l. natura debet (inquit Cõsult.) *quem iure gentium dare oportet*. Hoc magis declarans, addit, *Cuius fidem secuti sumus*. Itaque cum aliquis fidem alterius non sequitur acceptatione promissionem, aut donationem, non potest oriri obligatio, & quousque donatarius absens non acceptat, non dicitur alterius fidem sequi; idque probatur etiã ex verbis d. l. 3. ibi: *E que sue iecho el cõtrato, d obligaciõ entre ausentes*. Vbi præsupponit, quod etiam inter absentes debet esse contractus,

quod esse non potest, nisi postquam ambo con-

40 vendit ex dicta lege Regia, per quam immuta- tur ius commune, & paritarum est, non esse ne- cessariam interventionem Nuntij, aut Epistolae, sed posse absque eorum aliquo fieri in absentia, si tamen acceptatio sequatur, & ita quod stan- re iure Regio acceptatio requiratur, vltra supra adductos tenent Couarr. lib. 3. var. cap. 16. nu. 1. vers. nam & si his, & in cap. quamvis pactum, 2. p. §. 4. n. 15. Auend. lib. 2. de exeq. mand. cap. 29. n. 12. & veriorum esse profiteretur, Io. Olan. in concordia iuris communis, & Regij, verbo donatio, nu. 46. & Molina lib. 4. de primog. cap. 2. n. 60. & seqq. Burg. de Paz iun. d. q. civili 10. n. 46.

Nec aduersatur dicere praedicta procedere, quando donatio fuit absenti simpliciter facta, nul- la alia in ea concurrente qualitate, secusque esse, quando donator absens in suis verbis ostendit ani- mum de liberatum non reuocandi eam vlllo tem- pore, ad idque fecit, quo casu dubitandum non videtur per dictam l. Ordinamenti, donationem esse irrevocabilem, vt tenuit Greg. Lop. in l. 4. tit. 4. par. 5. glof. 1. vers. si tamen ex verbis.

41 Nam respondetur, dictam doctrinam simpli- citer sumptam nullo modo posse esse veram; na praesupposito, quod donatio iuxta ipsius natura nullo pacto dici donatio possit, donec ille, cui sic acceptet, & consentiat, vt supra retulimus, claru est, quod nullus animus donatis quatuor deli- beratus potest ius tertio acquirere interim quod non consistit, nec suam voluntatem applicat, & cum hac sit propria donationis natura, credendu

42 utique est, quod quando quis vult facere con- tractum donationis, non intelligatur se obliga- re, nisi secundum formam a iure traditam ad do- nationis valorem, vt ad interpretationem dictae legis Ordinamenti inquit cum iudicio Gregor. Lop. vbi supra, vers. sed an bodie, & vltra eum pro- bar l. si duo in fine, vbi notant Bald. & alij DD. ff. de acquir. hered. idque generale esse in omni con- tractu tradit Menoch. de praesumpt. lib. 3. praef. 38. Carol. Ruin. cons. 163. num. 8. vol. 1. Hippol. Ri- minal. cons. 295. num. 43. lib. 3. & cons. 569. nu. 38. lib. 5. & hoc ipsum sentiens Greg. Lopez loco in contrarium citato cum consideratione ait, quod donatio cum animo deliberato donantis id pos- set operari, quod tunc talis donans obligabitur personaliter ipsi absenti per dict. l. Ordinamenti, non tamen dominium donationis in eum transi- re acceptatione donationis non sequuta, & ita non translato dominio in donarium ante acce- ptationem, vt Gregor. concludit, potest optine donator dominium, quod a se non recessit, in al- terum transferre absque eo, quod obligatio per- sonalis, quam sentit Greg. Lopez, in considera- tione sit. Cum obligatio personalis non detur

43 contra particularem successorem bonorum, vti est donatarius, l. 1. §. si heres, ff. ad S. C. Trebellian. Bald. in l. si abducta, n. 2. C. de furtis, & in l. mani- festissimi 22. eod. tit. Greg. Lopez in l. 50. tit. 5. p. 5. glof. 1. vers. & in quantum, Bart. in repet. l. si arro- gator, n. 20. ff. de adoptioib. & in l. frater a fratre,

n. 26. ff. de condiel. indeb. Iaf. in §. item si quis, num. 104. inslit. de actionib. Anton. Gomez tom. 2. var. c. 2. n. 11. post medium, sed solum astringat personam, non vero rem, quae per secundum maioratu trans- lata fuit in D. Catharinam, & eius descendentes, maxime quia aduersus doctrinam Gregorij Lo- pez in terminis dictae legis Regia, etiam quando in donatione esset positum iuramentum, aut pa- ctum de non reuocanda, cum iudicio tenet Co- uarr. lib. 1. variar. cap. 14. num. 13. & Gregorium reprobant Molina lib. 4. cap. 2. num. 64. versic. id ipsum.

44 Quae omnia ex eo maxime procedunt in no- stro casu, in quo agitur de maioratu; nam etsi lex praesumat acceptationem, quando res est omnino utilis, & fauorabilis donatario, secus autem in eo, quod est, vel potest esse onerosum, secundum Bart. in l. quo enim, ff. rem ratam haberi, Panorm. in cap. cons. num. 4. vbi late Felin. de praesumpt. maioratus autem non est simplex donatio, sed ob cau- sam, quae solet esse onerosa propter plures con- ditiones, & grauamina, quae continet. Vnde ad hoc vt censetur ius quaesitum, necessaria est ac- ceptatio expressa, vt in terminis perpendit Ber- trand. cons. 173. num. 19. versic. praeterea aduertendum est, lib. 1. Bartholom. Betazzol. cons. 18. nu. 15. lib. 1. civilibus, & eis non citatis Molina. dict. c. 2. num. 50. & 59. & doct. Franc. Personal. consil. 44. num. 28. vbi ait, in tantum praesumptam, & necessariam acceptationem, vt in donatione 45 contineret aliqua grauamina, non sufficeret praesentia ad eam inducendam, aut praesumendam, si expressa non adesset, Angulo in l. 1. tit. 6. lib. 5. Re- copilat. glof. 5. num. 27. qui dicit, quod licet dicta opinio inter extraneos aliquam pateretur con- trouersiam, tamen inter parentes, & filios verissi- ma est, donationem scilicet, aut meliorationem factam filio, aut descendenti absenti esse omnino reuocabilem.

Et cum acceptatio non fuerit facta in vita Do- nae Florentiae, nec ante reuocationem per ipsam factam prioris scripturae, non potest fieri postea, 47 & multo minus post illius mortem, cum ius fue- rit quaesitum irrevocabiter D. Catharina, vt ar- gumento l. bonorum, ff. rem ratam haberi, decidit singulariter Anton. de Butrio in cap. fin. de confes- sis, vbi Ioan. de Imol. Alex. and. cons. 24. ponderatis his, nu. 9. voluon. 5. Fern. in cap. 1. §. donare, colum. penult. in fin. qualiter feudum poterit alienari in vfi- bus feudorum, Decius cons. 432. cum sit, num. 26. Alciat. in cap. cum contingat, num. 23. de iure iurad. Caphal. cons. 163. num. 26. tom. 2. Greg. Lop. in l. 4. tit. 4. par. 5. glof. verbo no lo pueda fazer, versic. sed quid si donator, Burgos de Paz cons. 33. nu. 14. Couarrun. 3. par. rubrica de testam. num. 13. versic. illud, Hieron. Grattus dict. respons. 76. nu. 44. & rati- 48 tio cuius est, quia ratihabitio debet fieri re inte- gra, rebus manentibus in eodemmet statu, vt in d. l. bonorum, & tradit Specul. lib. 4. tit. de oblig. & solut. §. 1. n. 3. vers. item pone, Dynus, & Bart. in l. si uxore, §. si quis uxorem, ff. de adult. & Dynus in l. Pärbonius, ff. de acquir. her. Alex. cons. 110. vbi ac- quis, n. 3. vol. 1. & cons. 135. polderatis, n. 6. vol. 2. &

& vtroque Additio, Roland. à Valle consil. 78. habita diligentia, n. 24. vol. 3. Decius num. 15. in l. contractus, ff. de reg. iur. & ibi Cagnol. & alii enim ratihabitio, aut acceptatio facta re non integra non retrotrahitur, Carol. Ruin. cons. 119. col. 2. vol. 4. Paris. cons. 14. n. 3. vol. 1. & cons. 12. nu. 110. vol. 2. & alij adducti per Rol. à Valle cons. 46. quia 50 in num. 39. vol. 2. & cons. 4. n. 14. eod. volum. & nec operatur in praedictum tertij, arg. l. si partem, §. ult. ff. quem adm. seruit. amitt. l. 1. §. si quis filium, ff. si tabule testamenti nulla existant, l. potior, §. 1. ff. qui potiores in pign. hab. glof. in l. si indebitum, §. si procurator, verbo committi, & ibi Bart. ff. rem ra- tam haberi, cum pluribus congestis per Iraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 10. n. 69. qui omnes re- solunt, quod ratificatio, aut ratihabitio fieri ne- quit in praedictum tertij, cui interim fuerat ius quaesitum, vt per Decium cons. 226. num. 7. Paris. cons. 18. col. 2. volum. 1. Roland. à Valle cons. 38. vol. 1. & cons. 63. n. 53. vol. 2. & cons. 200. num. 12.

51 Praeterrim si dictus D. Didacus praetenderet se iuuare acceptatione post mortem dictae D. Flo- rentiae facta, quia dicta scriptura remansit elin- guis, argum. cap. fin. cura ibi notatis per Innoc. de success. ab intest. l. 1. C. de sacros. Eccles. Alexan. dict. cons. 24. num. 9. lib. 5. & ita cum iam dicta D. Ca- tharina haberet ius quaesitum ad dictam melio- rationem, non potest illam praetendere dictus D. Didacus ante mortem propter defectum accepta- tionis factae tempore legitimo, vt opus erat in- teruenire, & ita resoluit Molina dict. l. 4. cap. 2. n. 76. in fine.

52 Et dicta reuocatio est valida, & legitima; na licet verum sit, quod debet fieri cum iisdem so- lemnitatibus, cum quibus maioratus fuit institu- tus, ex regula, quae habet eandem solemnitatem esse necessariam in actus reuocatione, quae in eius consecutione, l. ab emptione, ff. de pactis, aut h. con- tra si filij, C. de repudiand. hered. l. nihil tam natu- rale, vbi Decius ff. de regul. iur. l. 23. & 25. tit. 1. p. 6. & l. 10. tit. 5. partit. 6. ad finem, Alex. cons. 109. statutus accuratè, n. 12. vol. 2. Caphal. cons. 3. num. 110. & cons. 97. nu. 30. vol. 1. Decisio Genuae 34. num. 10. Pedemontan. 75. num. 4. Taliter & quod 53 debeat fieri alia scriptura similis, vt ex dictis iu- ribus probat Hippol. in rubr. de donationibus, nu. 445. Segura in l. filius dum in Ciuitate, n. 45. ff. de verbor. oblig. Peralta in l. si quis in princ. n. 197. ff. de legat. 3. Burg. de Paz alios referens in l. 3. Tau. num. 813. Velazquez in l. 44. glof. 6. num. 3. & 4. iunctis, quae tradit Palacios Rubios in repetit. ru- brica de donat. inter virum, & uxorem, §. 69. n. 11. Adimpleuit sufficientissime dicta D. Florentia quatuor instrumentis publicis, & inter viuos, & testamento, ac codicillo, quibus reuocauit, vel immutauit donationem dicti D. Didaci, & suoru descenduntium, vocando dictam D. Catharinam, & descendentes eius, reseruando per vltimam scripturam vsumfructum pro se, & quod mediante fuit visa facere eidem D. Catharinae traditionem bonorum contentorum in melioratione, l. quisquis, C. de donationibus, vbi pater, quod si dona-

tor rerum a se donatarum vsumfructum ren- neat, videtur eas tradere, & in donatarium do- minium, & possessio transferretur, & non reuo- candi animus elicitur, l. si quis argentum, §. sed si quidem, C. de donat. l. quaedam mulier, ff. de rei vin- dicat. glof. verbo annuam, in cap. cum venissent, vbi Anton. de Butrio num. 13. versic. non solum, de re- stitut. spoliator. l. 30. tit. 9. par. 3. Iaf. in l. traditio- nis, num. 7. C. de pactis, Boer. quest. 172. num. 9. & 10. Anton. Gomez in l. 45. Tauri, à num. 63. Burgos de Paz cons. 8. num. 11. Molina lib. 4. de primog. cap. 2. n. 9. l. Seia, vbi Bart. ff. de donat. cau- sa mortis, Caphal. cons. 61. n. 24.

Tom. 2.

Quod est magis certum, & indubitabile in ca- su nostro, si animaduertamus, quod debet co- siderari causa, propter quam aliquid fuit disposi- tum, l. si quis neque causam, ff. si certum petatur, Caphal. consil. 80. Magnificus, nu. 13. & praecipue si sit finalis in contractu, l. 1. C. de conditione ob causam datorum, Socin. cons. 251. col. 4. versic. com- probatur, vol. 2. Roland. à Valle cons. 99. vbi in- strumento, n. 46. vol. 4. & in donatione ex l. & ge- neraliter, ff. de donationibus, tradit Ioseph. Ludou. decis. Perusina 29. n. 21.

Et ratio finalis, quae mouit dictam D. Floren- tiam, vt in prima scriptura donationis post voca- tionem D. Briandae eius filiae, & suorum descen- dentium, vocaret dictum D. Didacum, & descen- dentes eius, fuit, quam ipsamet declarauit in prin- cipio, & proemio dictae scripturae, dicens: Taito, que Don Gomez Hernandez de Inestrosa mi hijo mayor, y del dicho mi marido, tiene mayorazgo, y es rico, y poderoso, Señor de las tres villas de el Ohmeda, y mitad de Villar del Saz de Don Guillen, y la Torre el Monge, y todos los demas mis hijos, & hijas, son Religiosos, por tanto por estas dichas causas, & c. Ex quibus verbis colligitur, quod si dicta D. Catha- rina non existeret in Monasterio, & in habitu Monachali in anno probationis, aut dicta eius mater intellexisset, quod non eueniret casus faciendi professionem, nullatenus fecisset dictam dispositionem saltem quoad vocationem dicti D. Didaci, sed ipsam fecisset in fauorem dictae D. Catharinae, prout tot iteratis vicibus fecit, post- quam exiuit à Monasterio, & matrimonium co- traxit, declarando magis aperte eius voluntate, & causas, propter quas eam omiserat nominare, vocaueratque dictum eius nepotem, & quia ani- maduerso, quod verba praedicta sunt apposta in principio dictae scripturae, debent multum consi- derari, ex regula l. 1. §. non solum, verbo initium, ff. de positi, l. si procuratorem in princip. ff. manda- ti, vbi haec verba ponuntur: Vniuscuiusque enim contractus initium spectandum est, & causa, cum alijs similibus in glof. notatis, & in l. vnica, ver- sic. & si ad primordium tituli posterior formatur euentus, C. de imponend. iuratiu. description. lib. 10. & in l. qui id, quod ff. de donationib. vbi di- citur, causam, & originem contractus, non iudi- cij potestatem praeualere debere, pulcher text. in l. tutor, versic. & non titulus actionis, sed debiti cau- sa respicienda est, ff. de fideiusso. Octavian. decis. Pedemontan. 167. num. 26. Caphal. consil. 184. num.

54

60 num. 7. tom. 2. † nam cuiusque rei potissima pars principium est, unde posteriora elucescunt, & constitunt, l. 1. ff. de origine iuris, l. regula circa fin. ff. de iuris, & facti ignorant. l. edificatio 139. ff. de verbor. significat. quod & Lucianus ille Sophista in dialogo de domo, innuit dicens: † Nam quod & ad pulcherrimam dei partem pertinet, & respicit (pulcherrima autem ipsius pars, & amabilis, maxime principium est) cum his, quae doctè tradit Caph. conf. 234. in presenti, num. 14. & tribus seqq. & cōsil. 255. à num. 12. vol. 2.

62 † Et ultra quod debemus intelligere, quod in contractu, & dispositione quodlibet, & si minimum verbum nõ debet existere sine virtute operandi, quod magis poruerit, l. si quando, ff. de leg. 1. Roland. à Valle conf. 67. num. 24. volum. 1. Alciat. in respons. 563. num. 4. optime Bald. in rubric. quæst. 9. C. de contrahend. empt. Beccius conf. 21. n. 25. Ioan. Gutierrez. lib. 3. practicar. quæst. 10. num. 3. Caphal. conf. 257. pactum, num. 33. tom. 2. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 173. num. 15. & est bonus text. in cap. si Papa de priuileg. lib. 6. Decif. Genue. 156. num. 4. Hoc efficacius obtinet in verbis positis in proœmio, aut præfatione instrumenti; † nam quædam sæpè præmittuntur, quæ sequentium præstant euidenciam intellectum in rubr. num. 1. C. de seruis fugitiuis, ex l. 1. ff. de origine iuris, & l. 1. ff. si certum petatur, Ioan. Garcia in tract. de nobilit. in diuisione, num. 2. unde merito Rebuff. 1. tomo commentar. ad constitution. Gallicæ, tract. de sentent. prouisionalib. artic. 1. glof. 1. air.

64 † quod quamuis in lege, aut ordinatione de necessitate non debeat apponi proœmium, si apponatur, intelligitur fieri cum speciali mysterio, c. secundò requirit de appellationib. Bald. in 1. consil. Codicis, §. quibus, num. 3. ex l. 1. §. 1. C. de summa Trinit. & Fide Cathol. Barbatia conf. 1. col. 2. vol. 3.

65 † nam proœmium declarat mentem, non solum in constitutionibus, & ordinationibus, sed etiam in statutis, teste Bart. in l. 1. n. 1. vbi Additio ff. ad Senat. Conf. Macedonianum, Barbat. conf. 2. col. 5. vol. 3. & conf. 34. col. 2. eodem volum. qui in contractibus, & ultimis voluntatibus idè hæc esse plurimum notanda Rebuff. asserit pro proœmijs, & præfationibus, quæ in instrumentis apponuntur, vt iudices nisi eis animaduertis iudicare non debeant.

66 † In cuius confirmationem facit, quod mens, & voluntas disponentium colligitur melius ex eorum rationibus proœmialibus, l. item quia, §. vltim. ff. de pactis, l. cum hi in princ. vbi Bart. col. 1. vers. item nota, & in §. eam transactionem, vbi Rainier. ff. de transactionib. l. regula, §. si quis, vbi Bart. & alij ff. de iuris, & facti ignorant. l. Titia, §. idem respondit, ff. de verbor. obligat. d. l. 1. & ibi Doctores C. ad Macedonianum, l. cum pater, §. dulcissimis de legat. 2. cap. ex multa, §. secundò quæstui, vbi Abb. notab. 4. de voto, cap. vt periculosa, vbi Ioan. Andr. in Clerici, vel Monachi, lib. 6. Paul. Castrenf. in l. si posthumus, §. si quis, num. 3. ff. de liber. & posthum. Tiraq. in tract. cessante causa, limit. 1. n. 65.

67 † Et quod ratio appofita in proœmio instrumenti promissionis, aut donationis, declarat mē-

tem promittentis, ex l. fin. ff. de hered. instit. l. 1. ff. si certum petatur, vbi Alciat. tradunt Bart. & ceteri in l. final. ff. de testamentar. tut. l. Zuehard. in l. vlt. n. 330. C. de edict. Diui Adrian. tollend. Molina lib. 1. de primog. cap. 5. n. 1. & alij, Menoch. lib. 4. presump. 190. n. 5. Aluarad. lib. 4. de coniectura mente defuncti, cap. 2. nu. vlt. & ex alijs iuribus Burgos de Paz conf. 25. n. 6. † Et ita donatio Principis regulatur ex ratione per eum appofita in proœmio ipsius, vt ex dictis iuribus, & adductis per Scribentes in cap. 2. de appellationibus, tradit Burgos de Paz conf. 25. nu. 19. Purpurat. in l. cum quid, nu. 110. vers. & in præfatione rescripti, ff. si certum petatur, Barbat. conf. 40. volum. 17. vol. 4. Menoch. alios adducens de presump. lib. 6. pres. 2. num. 5.

69 In cuius confirmationem facit, † quod quædò proœmium est generale, quamuis postea apponantur verba specialia virtute proœmij generalis, efficitur dispositio generalis, d. l. regala ad fin. ibi: Nam initium constitutionis generale est, ff. de iuris, & facti ignorant. per quam Bart. ibi, quem communiter Scribentes sequuntur, ait, quod si præfatio legis sit generalis, lex debet genericè intelligi, Currius iunior conf. 185. num. 1. & consil. 174. num. 1. & 2. Villalobos in suis communibus opinionibus, de P. n. 144. Aldobrandin. in §. executantur, num. 67. institus. de e. tutor. Felin. in cap. pastoralis in princ. colum. 2. offic. deleg. Rolà. à Valle conf. 67. num. 84. volum. 3. Molina dict. e. 5. num. 3. Ioan. Gutierrez. lib. 3. practicar. quæst. 17. num. 91. inde Bald. quem sequitur Zasius in l. citi quidam, ff. si certum petatur, ait, † quod præfationes præstant lumen dispositioni, & per eas incertitudo, & verba generalia dispositionis declarantur ex ratione in proœmio posita, Socin. conf. 24. nu. 3. volum. 4. Decius conf. 86. alij relati per Molinam vbi proximè num. 4. & 5. Roland. à Valle conf. 86. num. 50. & alij num. 1. Ioan. Garcia dict. tract. de nobilit. in diuisione num. 2. & 3. † et quod naturalis ratio exigit, vt præfatio vicem causæ obtineat, decisio causati ex Baldo vbi supra, iuncta glot. in rubr. C. de ei uxoria actione, l. Imperator, vbi Segura ff. ad S. C. Trebellian. d. l. final. ff. de hered. instit. † & ita debent illi referri, vt ab eo nõ discrepent, ex Baldo in l. & si non sint, §. fin. ff. de auro, & argento legato, & in l. 2. num. 2. C. de locat. quem referunt, & sequuntur Ioan. Garcia vbi proximè num. 9. Ioan. Gutierrez. d. quæst. 17. num. 89. Mantica lib. 5. de coniectur. vltimar. volunt. tit. 15. num. 7.

73 † Quod est magis clarum in contractibus, in quibus semper obseruatur, quod præfatio, seu proœmium continet causam finalem, vt ex præfationibus restringantur, aut amplientur, ex text. expresso in l. Titia 134. §. 1. ff. de verbor. obligat. Idem respondi (inquit Paulus) plerumque ea, quæ in præfationibus conuenisse concipiuntur, etiam in stipulationibus repetita creduntur, vbi Bart. & Iac. id expendunt, Tiraquell. tractatu cessante causa, limit. 1. num. 64. Alexand. conf. 143. num. 3. lib. 6. & conf. 7. num. 9. lib. 7. Bald. num. 3. in dict. l. final. ff. de heredib. instituend. Rebuff. d. tract. de sent. prouision.

son. artic. 1. glof. 1. vers. causa, Caphal. conf. 156. n. 9. lib. 2. Roland. à Valle conf. 44. nu. 9. lib. 4. Octavian. decis. Pedemont. 23. num. 31. & decis. 100. nu. 9. Aluarad. lib. 4. cap. 4. nu. 9. vers. binc etiam, Ioan. Gutierrez. lib. 3. practicar. quæst. 15. nu. 44. & q. 17. num. 115. quod ad eum verum est, † vt ex præfationibus tanquam ex causis, & ratione dispositionis suppleantur, & declarentur etiam non expressa, text. egregius in l. & quia, §. final. ff. de pactis, ibi: Conditionem inesse stipulationi, atque si hoc fuisset expressum, † ita vt in omni parte iuris, & in omni hominum actu præfatio obtineat rationem causæ finalis, l. 1. ff. de orig. iuris, l. cum hi, vbi Bart. ff. de transact. l. regula, §. si quis, ff. de iur. & fact. ignor. Iacobut. de Franch. ad præhud. feud. rubr. quid sit feudum, num. 1. & 2. Ioan. Vincent. de Anna in allegat. 1. num. 7. tom. 1. Ioan. Garcia vbi proximè in diuisione, num. vltimo, facit text. in l. alumnus, §. final. ff. de aduind. legat. Currius iunior conf. 185. num. 2. & alij relati per Molinam dict. cap. 5. n. 6. Philipp. Portium conf. 125. num. 10. vol. 2. Ioan. Gutierrez. lib. 1. practicar. quæst. 89. num. 3. & sequentibus, Hieronym. Grat. respons. 4. numer. 18. volum. 2.

74 Quia, vt aduertit Tiraquell. d. limit. 1. num. 65. quamuis non haberet dictam vim, ex sola natura causæ expressæ in præfatione, vt aduertit Peralta in l. si quis in principio testamenti, n. 83. ff. de legat. 3. Aluarad. de coniectura mente defuncti, e. 4. num. 10. quia causales præfationes, seu proœmiales finalem causam cuiuscunque dispositionis designare, & non impulsiuam esse asserit, & ita cessat in hoc casu questio ventilata per DD. an causa præsumatur finalis, vel impulsiva, † & si finalem esse in dubio debere præsumi, vt post Ioan. Andr. nu. 29. in cap. post translationem de renunc. tradit Anton. de Butrio ibi num. 35. & seq. Bart. post text. & glot. in l. 2. §. final. ff. de donationib. Rebuff. in præfat. ad titulum de causa possessionis, & proprietatis, vers. & circa, Felin. in cap. solite, num. 2. de maiorit. & obed. glof. in l. cum tale, §. falsam causam, ff. de condit. & demonstr. Marc. Anton. Eugen. conf. 17. n. 4. lib. 1. Hugo Celsus consil. 91. n. 2. Melsia ad l. Toleti, tit. de los terminos, 2. p. fundam. 2. n. 3.

76 Et certum, & apertissimum est, quod causa finalis, propter quam D. Florentia in prima scriptura vocatur dictum D. Didacum, fuit, quia D. Catharina erat destinata, vt fieret Monacha, & nisi illius mater id certum futurum cogitasset, vtique non vocasset ante ipsam dictum D. Didacum, sed post eam, vt fecit postquæ exiuit à Monasterio, quod sufficit, vt intelligatur, quod dicta causa fuit finalis in dicta dispositione, † quia causa finalis dicitur illa, sine qua quis non esset facturus, vel eo modo non fecisset, nisi illa causa adesset, maxime si causa respiciat vtilitatem tertij, l. si tibi pure, ff. de legat. 3. Ioan. Andr. d. num. 29. Abbas ibidem num. 18. Bald. conf. 340. col. 2. volum. 3. Crauet. conf. 142. nu. 9. & conf. 192. num. 21. Roland. à Valle conf. 69. pro fundamentum nu. 39. volum. 4. Bald. in authent. ex testamento, num. 13. C.

de collat. & in l. 3. num. 2. C. si ex falsis instrumentis, & in contractibus, ex l. damus. ff. de condit. in debet. idem Bald. in l. 1. num. 12. & 17. C. de falsa causa adiecta legato, † ad quod est bonus locus Suetonij in vita Tiberij cap. 16. vbi agens de testamento Augusti, in Senatu recitato, ait: Testamenti initium fuit: quoniam sinistra fortuna Caium, & Lucium filios mihi eribuit Tiberius Cæsar ex parte dimidia, & se octante heres esto. Quo & ipso aucta est suspitio opinantium successorem aicitum eum, necessitate magis, quàm iudicio, quando ita præfati non abstinerunt, Gerard. Mainard. dec. Tbolof. 14. num. 5. lib. 5.

77 † Et cum defecerit dicta causa, defecit voluntas dictæ D. Florentiæ, vt in simili ex allegata l. final. ff. de heredib. instituend. tradit Bald. in l. 1. n. 2. C. quando non petentium partes, ad quod facit, quod cum primum exiuit à Monasterio dicta D. Catharina, defecit causa vocationis dicti D. Didacii, & idè cessauit effectus illius, quem poruisset habere, si non exiuisset, & fecisset professionem, † quia cessante causa finali, cessat effectus, l. quod dictum, ff. de pactis, cap. cum cessante, vbi DD. de appellationib. Bart. in l. demonstratio falsa, §. 1. nu. 14. ff. de condit. & demonstr. & in l. si iure, num. 2. ff. de legat. 3. lal. in l. si filius, num. 21. de liber. & posthum. & in l. eam, quam num. 18. C. de fideicommiss. Tiraquell. in tract. cessante causa, 1. par. num. 125. Rebuff. 1. tomo commentar. ad constitut. Gallicæ, tract. de sent. prouis. artic. 1. glof. 5. l. adigere, §. quæuis, ff. de iure patronat. cap. dua sunt 19. quæst. 2. c. dixit Dominus 32. quæst. 1. Aldobrandin. in §. cum autem, num. 13. inquit. quibus modis ius patriæ potest. solu. Aristoteles lib. 2. Physicar. Anto. in cap. penult. num. 7. de consang. & affinit. Menoch. lib. 4. presump. 139. num. 196. † defectus enim causæ finalis inutiliter facit effectum dispositionis, l. cum codicillis 34. vbi Bald. hoc notat ff. de testam. tutel. & in l. posthumus, n. 3. ff. de inoffic. testam. Afflict. in commentar. ad constit. Sicil. constitutione, quæ incipit, si quis aliquem, col. 3. Tiraq. in tractat. cessante causa, n. 149. † & quia institutionis causa cessante, institutio cessat, l. si eam, quam, vbi late Ang. C. de fideic. Grattus conf. 124. incip. cum hæc causa, col. 2. vers. nec potest etiam vt extraneus; lib. 1. Tiraquell. in dict. tract. 1. par. n. 120. pulcher text. in dict. l. final. ff. de hered. instit. cum his, quæ doctè congerit Menoch. lib. 4. de presump. presump. 24. num. 5. Vincent. de Franch. decis. 1. n. 7. dicens post Bart. in l. demonstratio falsa, §. 1. vers. tertio de modo, & vers. quarto quæro, ff. de condit. & demonstrat. quod falsa causa finalis viciat institutionem. † Et substitutionis similiter cessante causa, cessat ipsa, l. si iudicis, ff. de vulgari, & pupillari substit. l. vlt. C. de institut. & substitut. l. penult. C. de impuber. & alijs substitut. Couarruu. in cap. Rainuntius de testamento, §. 6. num. 4. in fine, & num. 7. Tiraquell. vbi proximè in ampliat. nu. 243. Menoch. lib. 4. presump. 50. num. 1. † & similiter cum concedentis mens spectanda sit, vt tradit Bald. num. 17. in fin. in l. cum acutissimi, C. fideicommiss. quem sequitur Caphal. conf. 197. proponitur num. 3. tom. 2. † nē actus agentis operetur contra eius

eius intentionem primitiuam, aut secundariam, contra text. in l. si quis neque causam, l. non omnis, ff. si cert. pet. at. Bal. in l. si absentis, num. 3. C. eodem tit. Menoch. lib. 6. presump. 1. num. 3. Mantica lib. 4. de coniectur. ultimar. voluntat. tit. 2. num. 4. Ioann. Gutierrez. conf. 22. num. 21. Roland. à Valle conf. 50. n. 11. vol. 4. † concessiois causa cessante (prout in nostro casu cessauit) ipsa etiam cessauit concessio, cap. reliqui, vbi Abb. notat. 3. de custodia Eucharistiae, cap. generaliter 16. q. 1. Matth. de Afflict. in cap. 1. §. moribus, col. 1. num. 3. tit. si de feudo fuerit controuersia inter dominum, & agnatos vassalli, Tiraquell. d. tract. cessante causa, 1. p. num. 52. quod solum sufficiebat, vt remaneret abique effectu vocatio Don Didaci de Inestrosa, etiam quando non adessent tot reuocationes illius, & vt illi praeferantur D. Catharina, & sui descendentes, vt tot scripturis voluit D. Florentia ostendens suam enixam voluntatem, † quia concessio geminata praecisam, & certam mentem disponentis ostendit, vt post Brun. conf. 97. tradit Roland. à Valle conf. 2. in causa, n. 169. vol. 1. Ioã. Caphal. conf. 40. Magnifica, n. 3. & conf. 90. n. 29. & seqq. tom. 1. l. Balista, ff. ad S. Trebell. Bart. in l. cum scimus, C. de agricol. & censu. lib. 11. num. 7. & Menoch. lib. 4. presump. 1. num. 2. cum traditis per Palacios Rub. in repetit. rubrica de donat. inter vir. & vxor. §. 17. num. 9. & seqq. Euerard. loco à vi geminationis, num. 1. † & multo magis triplicata, vt dicit Decius conf. 504. col. fin. in princip. Aymon Craueta conf. 54. col. 2. Petr. Paul. Paris. conf. 3. n. 91. vol. 4. Roland. à Valle conf. 71. vbi priuilegijs, n. 50. vol. 2. & conf. 2. num. 29. vol. 4. nam & vulgo dicitur, quod triplex funiculus difficilè rumpitur, Ecclesiastes cap. 4. cap. 1. de tregua & pace, Speculat. lib. 2. tit. de disputat. & allegat. §. nunc videndum, num. 4. Hostiens. in summa de decimis, num. 16. Roland. à Valle conf. 1. nu. 69. vol. 3.

90 † & multo fortius, si concessio, & donatio sit quadruplicata, & sextuplicata, vt ponderat Caphal. conf. 51. Domina, n. 18. tom. 1. Nam si bene ponderetur, non potuit melius significare, & ostendere D. Florentia voluntatem, quam habebat, quod D. Catharina succederet ante D. Didacum, vocando eam per sex scripturas, & in qualibet ipsarum exprimendo, quod vocauerat D. Didacum, quia putauit, quod D. Catharina fuisset Monialis professã, quod cum nõ euenerit, ex omni parte apparet notoria illius iustitia.

Ex quibus satisfactum est his, quæ in contrarium adduci possunt, his praecipue, quibus nitentur probare donationes non posse reuocari, nam inspectis decisionibus dictarum legum 17. & 44. Tauri, contrarium est hodiè pro regula tenendum, si causæ irreuocabilitatis in eis expressè deficiant, vt in nostro casu deficere palam est, reliqua autem non obstant, scilicet actum, per què ius fuit quaesitum tertio non posse reuocari; nam verius est, quod donatio facta absentis potest in praedictum ipsius absentis reuocari, cui ex pacto, seu ex aliquo contractu inter alios innitè, ius fuerat iam quaesitum, † quia ius tertio quaesitum ex contractu inito inter aliquos poterit ab ipsis

contrahentibus reuocari, l. 3. ff. de seruis exportandis, & hoc siue consentiat donatarius, siue non, vt ex dict. l. 3. & ex l. 1. C. si mancipium ita fuerit alienatum, quibus patet, quod ille, qui fecit pactum, vt seruis venditus, vel donatus manumitteretur post tempus, potest poenitendo auferre sibi beneficium iuris, vt non sit liber ex constitutione lapsò tempore, quo debuit manumitti, Boer. decis. 353. n. 15. Bellacomba inter communes Doctorum opiniones, lib. 8. tit. 34. C. de reuocand. donat. nu. 34. qui rationem congruentem assignat, quod licet ex pacto illo ius sit tertio acquisitum, non tamè id est irreuocabiliter, & propterea reuocari poterit, † quia quando actio quaesita nobis est reuocabiliter, illa tolli potest etiam tertio inuito, l. sed & si quis in princ. ff. de usufruct. quæ fuit sententia Bart. in l. qui Roma, §. Flauius, nu. 1. ff. de verbor. obligat. tenens, quod potest donator tale pactum remittere in praedictum ipsius absentis, cuius opinionem communem dicit Socin. in dict. §. Flauius, num. 6. & conf. 115. nu. 12. lib. 4. idem Ias. in eodem §. Flauius, num. 14. & in l. 2. nu. 66. C. de iur. comphyt. relatus per Cagnolium in l. id, quod nostrum, nu. 12. ff. de reg. iur. Carol. Ruin. conf. 122. p. 1. nu. 21. vers. nõ obstat, lib. 1. And. ab Exca in rub. de pact. n. 143. Grat. conf. 25. post num. 39. vers. non obstat, lib. 1. dicens, quod DD. communiter sequuntur Bart. in l. 1. variat. c. 14. num. 7. Iul. Clar. lib. 4. sententiar. §. donatio, q. 13. num. 5. & ex l. Aristo in princ. ff. de donationib. & l. 3. ff. de bis, qui sine manumissione ad libertatem perueniunt, Bald. in l. cum à iocero, num. 5. & seq. C. de iure dotium, Crauet. conf. 135. num. 10. Lerous in cap. in presentia, num. 80. de probat. & plures alij, quos adducit, & sequitur Ludouic. Molina lib. 4. de Hispanor. primogen. cap. 2. num. 74. Couarrui. vbi proximè num. 13. vers. quamobrem. † Cuius ratio est secundum Molin. nam cum resultet duæ donationes ex dicta dispositione, vna in fauorem primò vocati, altera in fauorem secundum, vt docuit Paul. de Castro in l. si pecuniam, nu. 11. ff. de condit. ob causam, & conf. 164. num. 4. par. 1. Abbas conf. 85. num. 2. lib. 1. & Bart. à quo ipsi acceperunt, conf. 59. num. 3. lib. 1. Bald. conf. 215. n. 1. lib. 2. Christoph. de Castellioneo conf. 10. num. 51. Decius conf. 498. num. 19. Andr. de Isern. in cap. Imperialem, §. praterè Ducatus, num. 4. de probib. feud. alienat. per Federic. Roderic. Xuar. in l. quoniam in prioribus, in declarat. l. Regni, quæst. 8. n. 6. Alciat. lib. 8. parergon. iuris, cap. 15. ad finem, Paris. conf. 65. num. 17. lib. 3. & conf. 72. nu. 2. lib. 4. Marinus Freccia lib. 3. de subfeud. §. 1. num. 2. Tiraquell. de iure primogen. quæst. 40. num. 108. Molina lib. 1. de primogen. cap. 1. num. 17. sequitur ex eo, quod vtraque donatio debet regulari eodem iure, talitèr, quod sicut prior debuit acceptari ad eius firmitatem, idem debet esse in posteriori ex superioribus adductis, quia non potest dari aliqua ratio differentiae inter eas. Et idè opinio Bart. debet necessariò recipi, cum nec primi, nec secundi donatarij interuenierit acceptatio, & secundum hæc debet intelligi opinio aliquorum Doctorum, qui tenent contra Bart. vt post Decium conf. 58. n. 3. Bald.

92

93

Bald. & Imol. à se allegatos tradit Molina vbi proximè, Iulius Clar. dict. num. 5. qui & si referat Authores, qui contra Bart. tenuerunt, iudicaueritque, istum punctum esse arduum propter varietatem Doctorum; resoluit tamen, quod si aliquis casus ei euenerit, non auderet in iudicando, nec in consulendo recedere ab opinione Bartoli, quam asserit veriosem, & magis communem, quando res est integra; quia non fuit facta traditio bonorum donatorij tertio, nec venisset dies ipsius vocationis, & ita tradunt Ias. in l. ult. num. 5. ff. de pact. Bartholom. Socin. conf. 115. num. 12. lib. 4. Paris. conf. 77. nu. 15. lib. 1. Corn. conf. 50. nu. 14. lib. 1. Greg. Lop. in l. 7. tit. 4. par. 5. glof. verbo el otro, qui & Bartulum sequuntur: & hoc procedit, quamuis melioratio dicatur facta titulo maioratus; de quo agit Molina dict. cap. 2. nu. 75. vers. in secundo casu, qui in decisione quaestiois procedit cum praesupposito, quod deficit in nostro casu: † scilicet quod acceptatio primi donatarij etiam pro sequentibus valeat irreuocabilem donationem efficere, ex l. quoties, C. de donat. que sub mod. Roder. Xuar. in l. quoniam in prioribus, d. q. 8. nu. 8. & allegat. 9. n. 3. Dec. conf. 98. nu. 8. & seqq. DD. communiter in l. quæstio, ff. de verb. oblig. Aucnd. in cap. Prætorum, 2. par. cap. 1. ad fin. Angulo de meliorat. l. 1. glof. s. n. 21. Iate Larrea decis. 91. n. 2. & seqq. 1. Maxime quia in tantum est necessaria acceptatio, vt in hoc casu requiratur, non solum primi donatarij pro se ipso, sed sit etiam necessaria pro expressè nominatis post eum, vt probat text. in l. 63. tit. 18. p. 3. Burg. de Paz in quæst. ciuili 10. num. 11. Et cum hic non ostendatur acceptatio d. D. Briandæ, nec d. D. Didaci, vt ex illa possit se iuuare, & quod etiam si adfuisset, solum poterat operari ad fauorem D. Briandæ; imò eò ipso, quod D. Catharina non fecit professionem, sed exiit à Monasterio, cessauit vocatio eiusdem D. Didaci; & causã finalis, propter quam fuit facta.

Neque obstat, dictam donationem factam fuisse à d. D. Florentia matre D. Briandæ, & auia d. D. Didaci, nam quicquid de iure communi hoc casu statuatur, de iure Regio secus est dicendum, deficiente, prout deficit donatarij sedum acceptatio, sed & tempore confecti instrumenti praesentia, † quo casu donationem, & melioratione praedictam vsque ad donantis mortem reuocabilem esse, vltra ea, quæ supra adduximus tradunt Decius conf. 126. num. 6. ex l. 2. §. sed & si quis donaturus, ff. de donationib. Grattus resp. 25. nu. 37. lib. 1. Parisius conf. 77. nu. 31. 37. & 40. lib. 1. Calsan. conf. 7. num. 42. Ruinus conf. 5. lib. 1. Alciat. responsio 149. num. 42. Ant. Gomez. in l. 45. Tauri, n. 83. Tellus in l. 17. nu. 30. Velazquez in l. 44. glof. 12. num. 2. Villalobos relatus inter communes DD. opiniones tit. C. de donat. n. 97. ex decisionibus l. 17. & 44. Tauri, † quarum decisio, & facultas reuocandi in eis concessa, obtinet sine dubio, quando mater fuit donatrix, vt ostendunt verba illa dict. l. 17. Quando el padre, ò la madre mejorare. Et ibi: Hasta la hora de su muerte la pueda reuocar quando quisiere. Nam refertur tam ad patrem,

94

95

96

97

quàm ad matrem, † quia vna determinatio respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare, l. iam hoc iure, ff. de vulgari, & pupillari substitutione, Menoch. lib. 4. de presump. presump. 75. n. 3. & presump. 76. nu. 4. Caphal. conf. 67. circa, num. 22. tom. 1. Alexand. conf. 50. p. d. deratis, num. 3. lib. 4. Roland. à Valle conf. 74. n. 2. vol. 2. Bald. in l. preceibus, num. 54. C. de impuber. & alij substitutione, Decisio Pedemont. 20. num. 5. & ita intelligunt dictas leges Tauri Castillo in dict. l. 17. glof. la madre, Anton. Gomez. ibi num. 5. Angulo l. 1. de meliorationib. glof. 2. Molina lib. 1. de primogen. cap. 12. num. 20. & Mieres de maioratib. 1. par. quæst. 23. n. 15. Olanus in antinomijis, verbo melioratio facta, num. 35. ad finem, Velazquez in l. 44. Tauri, glof. 1. num. 8. † nam finis dictæ legis debet referri suo principio, vt post Specul. tom. 2. tit. de disputat. & allegat. §. post hoc, n. 7. tradit Castillo vbi proximè, qui hanc sententiam alijs rationibus confirmat.

Neque obstat clausula non reuocandi in dicta scriptura adiecta, quia ipsius verba limitari videtur ad solam D. Briandam, & successores eius, nõ tamen ad dictum D. Didacum, & suos extendi, cum dicit: Non obligo à que en tiempo alguno, ni por alguna causa, que se ò ser puede, no reuocar, ni conuadira esta dicha merced, y donacion, ni sobre ella pondrè otro grauamen, sino que se serà cierta, y segura à la dicha D. Brianda mi bija, y sus sucesores, como dicho es. Et ita non dixit dicto D. Didaco, & successoribus eius, & idè dispositio limitata fuit in fauorem D. Briandæ, & suorum successorum, nec potest operari, nec extendi in fauorem dicti D. Didaci: † quia limitata dispositio, limitatum effectum producit quoad personas in ea nõ comprehensas, vt ex l. in agris, ff. de acquirend. rerum domin. l. cancellauerat, ff. de his, quæ in testam. delentur, l. semper, §. negotiatores, ff. de iure in mun. tradit Marian. Socin. in l. centurio, num. 133. ff. de vulgari, & pupillari substitutione, Decius conf. 63. num. 3. Parisius conf. 85. num. 45. volum. 2. Rolad. à Valle conf. 31. incip. migravit, num. 14. volum. 4. Imò si bene consideretur per dictam clausulam fuit visa institutrix sibi reseruasse facultatem reuocandi, prout reuocauit vocationem dicti D. Didaci, † quia inclusio vnus est exclusio alterius, l. cum Prætor in princip. ff. de iudic. l. maritus, C. de procuratorib. cap. norme de presump. Alexad. conf. 75. incip. videtur, num. 13. volum. 5. Iaso. in l. Galus, §. quidam rectè, num. 2. ff. de liberis, & posthum. Tiraquell. de retractu lignagier, §. 1. glof. 9. num. 39.

Et hoc est ita certum, quod etiam in persona D. Briandæ propter defectum acceptationis necessaria nil operata fuit clausula non reuocandi; nam cum dispositio sui natura reuocabilis esset per poenitentiam vsque ad mortem, sequitur recepta iuris resolutio, † quod pactum de non reuocando adiectum de sua natura reuocabili semper intelligitur, nisi poeniteat, iuxta glof. verbo acceperit, in l. si alienam, §. Marcellus, ff. de donat. quæ licet non sit recepta in proposito illius text., scilicet in donatione mortis causa, est tamen ve-

98

99

100

101

102

11

ra in alia quavis dispositione reuocabili, ex l. cum precario, ff. de precar. cap. final. de procurator. in 6. Angulo de meliorat. l. 1. glof. 11. num. 41. in fine, & num. seq. † quia quando contractus sui natura reuocabilis est, clausula accessoria in eo appofita censetur reuocabilis, l. sub conditione, ff. de honor. possess. contra tabulas, l. in seruitutem, §. sed & si quis, ff. de bonis libertor. glof. verbo Fabiana, in l. si patronus, ff. si quid in fraudem patroni, laf. in l. non dubium, num. 56. C. de legibus, & in l. ex testamento, num. 1. & 2. C. de fideicommissis. † quemadmodum stipulatio appofita super contractu reuocabili, reuocabilis est, l. stipulatio hoc modo concepta, vbi Scribentes ff. de verbor. oblig. l. cum mota, vbi Angel. Alex. & laf. C. de transact. Molina lib. 4. de primogen. Hispanor. cap. 2. num. 41. † quia omnes clausulae in contractu positae debent intelligi secundum contractus naturam, & substantiam, l. si ad stipulatus, ff. de usuris, Bart. in l. quod dicitur, ff. de tutel. Berous quast. 17. Auendaño resp. 12. n. 1. ad finem, & nu. 2. † quia omnia verba debent intelligi iuxta subiectam materiam, de qua agitur, l. si vno, ff. locati, l. insulam, ff. de praescript. verb. l. damni infecti quidam, ff. de damno infect. cap. solita de maior. & obedient. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 133. num. 5. Caphal. conf. 259. incip. testator, n. 53. tom. 2. Stracha in tract. de adiecto, 4. par. quast. 1. num. 10. † etiam si improprie capiatur, vt in specie respondet Riminald. lenior conf. 116. num. 26. lib. 1. Menoch. lib. 4. praesumpt. 129. num. 12. Aciat. in l. in conuentionibus, ff. de verbor. signific. Gomez de Leon allegat. 87. num. 3. & allegat. 34. nu. 6. Euerard. in loco a subiecta materia, num. 2.

† Rursus, quia quando quis facit donationem mortis causa, vel alium contractum, qui sui natura sit reuocabilis, etiam si promittat se illum non reuocaturum, potest nihilominus reuocare, vt tenuit glof. verbo acceperit, in l. si alienam, §. Marcellus, ff. de donationibus causa mortis, Bald. in l. cum quis, versio. sed quid si dixi, ff. de condit. ob causam, Alex. in l. qua dotis, fallent. 6. ff. sol. matr. Angel. conf. 254. incip. hac quastio, col. 2. Corn. conf. 126. col. 2. lib. 1. quos refert Molina dict. cap. 2. num. 40. † quia in dubio non videtur quis se arctare, nisi quatenus necesse habet, & quatenus importat ad actum, qui geritur, l. solutum, §. penult. ff. de pignor. action. Angulo dict. glof. 11. n. 42. nam vt ipse ibidem num. 28. tradit, donator non praesumitur elegisse viam, per quam donatio valida praesumatur.

Maxime, quia dicta clausula est appofita in executiuis contractus, ideoque non tam respicit substantiam illius dispositionis, quam executionem in casu, quo valeret. † Clausula autem appofita in executiuis non alterant contractus substantiam, clem. 1. de prebend. Abb. in cap. cum nostris ad finem, de concess. prebend. Alex. in l. que dotis, n. 12. ff. solut. matrim. Decius conf. 2. num. 9. & conf. 205. n. 18. & est optimus text. in l. quidam testamento in princ. ff. de legat. 1. quem notat Roman. sing. 430. Bald. in l. etiam, C. de falsa causa adiecta legato, Paul. Castrenf. in l. sed si fideicommissum, §. 1. ff.

de iudic. Molina vbi proxime num. 42. Couarr. qui alios allegat 2. par. rubrica de testam. num. 13. Angulo dict. glof. 11. n. 5.

† Vterius, quia, vt docet experientia, quae est rerum magistra, cap. quid sit de elect. in 6. similes clausulae non reuocandi potius apponuntur de stylo tabellionum, quam ex animo contrahentium; † & ideo nihil operantur, vt tradit Bart. in l. 1. n. 10. in fine, ff. de iure codicillor. Bald. in l. quoties, n. 1. C. de hered. instituend. Ant. de Butr. in cap. cum contingat, n. 13. in fin. vbi Abbas num. 23. de iure iurando, Alex. cony. 141. n. 2. lib. 1. Paris. cōf. 6. circa resolutionem, n. 22. & conf. 20. concessio, n. 87. lib. 1. Burgos de Paz conf. 2. num. 71. & conf. 28. n. 19. Couarr. vbi proxime num. 14. Curtius iunior conf. 101. n. 11. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 2. c. 26. n. 63.]

† Et secundum hanc resolutionem non obstat l. vbi ita donatur, ff. de mor. caus. donat. in qua consistit fundamentum principale opinionis contrariae, quia ex traditis per Molin. d. cap. 2. num. 24. dupliciter satisfit. Primo, quod ibi ea de causa ex pacto de non reuocando irreuocabilitas inducitur, quia mortis causa donatio, in donatione inter viuos transit, quando autem contractus, de quo inter partes conuenit, in aliam speciem contractus non transit, periculum remanet ex pacto de non reuocando, non efficit irreuocabilem, ex allegata l. cum precario, ff. de precar. per quam Bart. Paul. Cast. & alij in dict. l. vbi ita donatur, ff. de donat. causa mortis, hoc notat, & ita cum melioratio ad titulum maioratus in aliam speciem transire nequeat, sed semper in suo primo esse remaneat, licet clausula non reuocandi sit adiecta, sequitur ex ea, irreuocabilem minime fieri, vel secundum dispositi onem dict. l. vbi ita nil aliud continere, nisi quod donatio, quae aliis mortis causa esset, adiecto pacto de non reuocando habeatur, ac donatio inter viuos, vt eius verba ostendunt, ibi: Perinde haberi debet, atque alia quavis inter viuos donatio: cum autem & si melioratio, aut maioratus inter viuos fiat, sit vsque ad mortem reuocabilis, ex dict. l. 17. & l. 44. Tauri, nisi traditio rerum, aut alia in eis contenta interueniant, sequitur consequens necessarium, quod & si maioratus transeat in donationem inter viuos, non ex eo efficitur irreuocabilis, quibus rationibus nec ex toto, imò nec ex congruenti parte satisfacit Molina proxime allegatus numeris sequentibus, & contra eum per plura fundamenta hanc nostram comprobant sententiam Angulo dict. glof. 11. n. 6. & seqq. quod in nostro casu est iuxta supra adducta extra omnis dubitationis aleam.

Quod coadiuuatur ex ea satis vrgenti coniectura, quia certissimum est, quod si tempore, quo D. Florentia fecit primam scripturam fuisset interrogata de eo, quod postea euenit, scilicet qualis esset illius voluntas in casu, quo D. Catharina non faceret professionem, sed exiret a Monasterio, respondisset, quod esset praefenda in dicta melioratione, prius quam dictus D. Didacus eius nepos, & ideo haberetur, ac si eo tempore declarasset, & expressisset in eadem scriptura:

† Nam

† nam dispositum id censetur, quod disponere est verisimile disposuisse, si interrogatus fuisset, iuxta glof. verbo per exceptioem ad finem, in l. tale pactum, §. vlt. ff. de pactis, ex l. si totas, C. de inoff. donat. l. cum, qui, §. 1. ff. de verb. oblig. l. si duobus, §. haeres, ff. de legat. 1. cuius glof. decisionem sequitur Crauetia conf. 25. dubia plura, num. 25. 1. par. & conf. 3. testator relictus, num. 5. Rebuff. in repetit. cap. Raynuntius, nu. 13. vers. facit, quod de testamentis, Caphal. conf. 134. num. 50. tom. 1. Et haec verisimilitudo coadiuuatur, quia dicta D. Florentia † praesumitur habuisse maiorem affectionem erga dictam D. Catharinam eius filiam, quam versus D. Didacum eius nepotem, argum. l. si viua matre, C. de bonis maternis, Roland. à Valle conf. 82. factum praesentis, num. 12. vol. 3. † quia nepos non debet esse melioris conditionis, quam filius, vt in dict. l. si viua matre, & tradit Bald. in l. si emancipati, num. 2. C. de collationib. & in l. 2. in fin. C. de in ius vocando, l. Publius, §. fin. ff. de condition. & demonstr. Bald. in l. quod verò in princ. n. 3. ff. de legib. & in l. si verò, §. de viro, nu. 1. ff. solut. matrim. Dec. conf. 514. satis nota est num. 2. & 3. tom. 2. † vbi ait, quod non potest credi, quod testator, aut disponens diligit plus nepotes, quam proprias filias, Raphael Cuman. in conf. 117. A. in testamento instituit, Paul. Castrenf. conf. 409. incip. casus iste frequentè contingit, num. 1. lib. 2. Caphal. conf. 5. num. 12. † filia enim est in primo gradu proximior, nepos autem in vteriori, l. iuriconsulatus, §. nunc singulos, ff. de gradibus affinitatis, §. primo gradu, & seq. institut. de gradib. cognat. Olluerius Textor in comment. ad eundem titulum, q. 15. num. 2. & 4. l. 3. tit. 7. par. 4. & l. 2. tit. 13. p. 6. Roland. à Valle dict. conf. 82. num. 13. potentius autem ius est in causa inmediate, † nam & proxima causa magis influit, quam remora, l. si mulier, vbi glof. ff. rerum amotarum, Roland. vbi proxime num. 14. & conf. 48. n. 3. vol. 2. Parisius conf. 127. num. 4. vol. 1. & conf. 47. num. 7. volum. 4. Menoch. lib. 2. de arbit. iudicium, casu 287. nu. 88.

† & ita causa immediata mediatae praevalet, l. si eum, qui, §. 1. ff. pro socio, l. consilij, §. socij mei, ff. de regulis iuris, Socin. in l. 1. in princ. num. 10. ff. de verbor. obligat. Ioan. Caphal. conf. 46. incipien. ad huc, num. 22. tom. 1. Bald. in l. ex placito, C. de rerum permut. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 9. p. 6. glof. 3. col. 4.

† In cuius confirmationem facit, quod remedium l. si vnaquam, C. de reuoc. donat. l. 8. tit. 4. partit. 5. quibus disponitur, quod donatio, quam aliquis facit non habens liberos, rescinditur, si postea eos habuerit, procedit etiam quando pater habeat filios viuos, quos aliquo rumore incerto putabat esse mortuos, vt post Angel. conf. 108. ista quastio, num. 2. & in auth. vt cum de appellat. cognoscitur, §. suè igitur, nu. 3. collat. 8. Aretin. in l. ex facto in princ. vers. confirmatur ista conclusio, ff. de vulgar. & pupillar. substit. & conf. 156. Ripam in eadem l. si vnaquam, quast. 5. C. de reuoc. donat. Anton. Gabriel lib. 3. conclusioem, titul. de donationibus, conclus. 2. num. 25. doctè Tiraquell. ibidem, verbo filios non habens, nu. 15. & 16. quod

coadiuuatur ex l. final. ff. de heredib. instituend. ergo eadem ratione in nostro casu debet rescindi donatio, & vocatio dicti D. Didaci facta per dictam D. Florentiam sub credulitate incerta, quod dicta D. Catharina erat mortua mundo, & habebat facere professionem in Monasterio, in quo reperiatur, quia eadem vtroque casu videtur adesse ratio, † cum Monacha reputetur mortua, c. 122. Monachus 15. quast. 1. cap. placuit. & cap. generaliter ibidem, l. Deo nobis, C. de Episc. & Cler. Specul. lib. 4. tit. de statu Monachor. n. 4. Abbas in cōf. 104. n. 4. par. 1. Aldobrand. in §. 1. num. 41. in l. de iure personarum, Rain. Corf. lib. 2. indagar. iur. cap. 23. num. 11.

Præsertim, quia foret maximum praedicti, grauamen, & inaequalitas dictae D. Catharinae, si cum fecisset maioratum opulentum in fauorem D. Gomezij patris D. Didaci, remaneret successione priuata dicta D. Catharina, quae erat illius filia multum dilecta, quod dicendum non est, † quia iura fauent aequalitati inter filios seruandae, l. illud, C. de collationib. l. vlt. C. commun. vtriusque iudicij, l. quastum, §. sed ipse, ff. de fundo instrueto, Couarr. lib. 1. variat. resolut. cap. 19. nu. 2. Caphal. conf. 44. magnifici, n. 20. tom. 1. doctè Marc. Anton. Eugen. conf. 62. num. 40. & seqq. lib. 1. † in tantum vt id procedat, & si à verborum proprietate recedatur, Bart. in l. fin. ff. pro donato, Socin. in l. 1. notab. 4. ff. de rebus dubijs, Caphal. conf. 188. num. 10. tom. 2. Ioseph. Ludonic. decif. Perusina 23. num. 42. late Mautic. lib. 6. de coniectur. vltim. volunt. tit. 2. num. 5. Roland. à Valle conf. 5. nu. 7. vol. 4. maxime quia per dictam scripturam dictus D. Didacus, qui est minus dilectus, veniret praefendus D. Catharinae magis dilectae dictae D. Florentiae, † quod vti que esset absurdum, vt minus dilectus sit melioris conditionis, quam qui magis dilectus est, l. Publius in fine, ff. de condit. & demonstrat. d. l. si viua matre, quo argumento Bald. vtitur in l. non dubium, num. 9. C. de testamēt. Alexand. in l. haeres mei, §. cum ita, nu. 15. ff. ad S. C. Trebellian. & conf. 93. incip. alias consultus, num. 7. vol. 3. Ruin. conf. 104. num. 17. lib. 2. Caphal. conf. 188. n. 12. & alijs Roland. à Valle conf. 82. nu. 30. vol. 3. cum alijs adductis per Mantie. lib. 6. tit. 11. num. 13.

† Nec obstat dicere, quod praesumitur acceptio ex sola scientia donatarij, vt donatio fiat irreuocabilis, vt post Socin. iunior. conf. 67. pro habenda, num. 11. & seq. lib. 3. tradit Ioseph. Ludou. decif. Perusina 29. num. 8. & 19. Aretin. in l. qui absentis, col. 2. num. 4. ff. de acquir. possess. Caphal. conf. 33. num. 19. lib. 1. Ruin. conf. 174. col. 3. lib. 1. Paris. conf. 89. col. penult. lib. 3. Roland. à Valle conf. 19. num. 36. lib. 1. Caualecan. decif. Fuiizan. 42. nu. 25. 1. par. Auend. in cap. prete. 2. par. cap. 1. num. 2. vltra quos fuit doctrina originalis Bart. in l. fin. nu. 4. de constitut. Principum, † vbi tenet, quod ius priuilegij acquiritur priuilegiato a tempore, quo habet illius notitiam: cuius opinionem attestatur communiter approbatam laf. ibidem num. 46. & 51. Ioann. Orosius ibi num. 23. Alexand. in l. qui absentis, num. 3. & 4. ff. de acquirend. possessio. Fe.

Felin. in cap. 2. num. 17. de consil. vbi Decius 1. le-
ctura, num. 17.

128 † Nam adhuc certum est in iure, quod acceptatio non presumitur intervenisse, si de ea non appareat, vt per Ruin. cons. 154. n. 12. lib. 1. Caph. cons. 163. n. 25. tom. 2. Paul. Castr. in l. illud, n. 7. G. de sacros. Eccl. dicens, quod cum donatio non consistat, & sit nulla, nisi donataria sit presens, & acceptet, l. absentis, ff. de donat. & per Ruinum cons. 129. fil. 180. in princip. lib. 1. † si in donatione non fiat mentio presentia, & acceptationis, illa non presumitur, quia facti sunt, cuius determinationem sequuntur Socin. senior cons. 33. col. 3. & cons. 68. n. 3. lib. 4. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 14. n. 3. quia est multum receptum, † quod ea, quae consistunt in facto, non presumuntur, nisi probentur, l. in bello, §. facte, ff. de captiv. & possim. reser. cap. 1. de consil. lib. 6. Roland. a Valle consil. 32. n. 17. vol. 3. Bald. n. 17. in l. generaliter, C. de non numer. pecun. las. in l. is potest, n. 59. ff. de acquir. her. red. Menoch. vbi proxime num. 1. Caphal. consil. 240. n. 1.

130 † Nec etiam obstat presumenda esse presentiam donatarij donationis tempore, † quia verior est resolutio, quod non presumitur, nisi probetur, l. 2. vbi Bald. n. 1. C. de statut. & imagin. dicens: quod quando ad aliquod negotium requiritur alicuius presentia, non presumitur, nisi probetur, sequuntur Ancharr. Regien. q. 29. n. 74. lib. 2. Rimin. iun. cons. 119. n. 85. vol. 1. Menoch. de presump. lib. 2. presump. 84. n. 13. & lib. 6. presump. 18. n. 1. & presump. 19. n. 6. Felin. in cap. tenor, n. 3. de sentent. & re iudic. & in proprijs terminis donationis hoc tenet Paul. Castr. in l. Titia, §. idem respondit la secundo, ff. de verbor. oblig. Greg. Lopez in l. 4. tit. 4. par. 5. glos. 1. paulo post princip. † neque obstat l. 1. & l. optimam, C. de contrahend. & committend. stipulat. & l. sciendum, ff. de verborum obligat. quia Bald. in dict. num. 1. respondet, quod ex eis probatur presentia, scilicet per scripturam, in qua continebatur, quod presentes fuerant contrahentes, sed in casu, quo non constaret per scripturam, obtinere dictam l. 2. & resolutionem positam in precedenti numero, ad quod allegat glos. in l. quicumque, §. final. versic. qui pupillo emit, & in dict. l. sciendum, Boer. d. decis. 333. n. 3.

131 † Et ita quando ex scriptura non apparet de presentia, non presumetur, sed qui illam intervenisse asserit, probare debet, vt tradit Bald. in l. final. §. necessitate, num. 23. in fine, C. de caduc. tollend. Corn. cons. 46. n. 16. & cons. 50. n. 12. lib. 2. Ruin. in rubr. nu. 302. ff. solut. matrim. Menoch. lib. 2. de presump. cap. 8. num. 13. & lib. 6. cap. 19. num. 6. & vltra eos elegantèr Paul. Castr. in l. Titia, §. 1. num. 3. ff. de verbor. oblig. & quod narrat Ioann. de Imola cons. 8. & qui eum sequitur Auendaño in capitulis Prætorum, 2. par. cap. 1. num. 1. versic. imò ipse, quod in donatario presumitur presentia procedit quando in instrumento sit mentio de actu: ex quo colligitur, non potuisse fieri nisi inter presentes, vt si diceretur, Titium stipulatū fuisse à Sempronio, cum stipulatio non concipiatur nisi duorum interuentu: vel si dicatur, quod

donatarium inuestiuit, vt declarat Paulus vbi proxime, Roman. post Oldrad. quem refert cons. 109. num. 24.

Nec magis præiudicat, quod de scientia donatarij presumenda ad acceptationem inducenda deduximus, quia similiter non presumitur; Imò ignorasse dictum D. Didacum, cum non presumatur illius scientia; † nam ignorantia presumitur vbi scientia non probatur, cap. ignorantia de regul. iuris in 6. aliàs incipit presumitur, l. verius, ff. de probat. Caph. cons. 146. nu. 36. tom. 1. l. hoc autem, ff. de admistr. tutor. l. super seruis, C. qui milit. possunt, vel non, lib. 12. Caph. cons. 241. n. 94. tom. 2. Menoch. lib. 4. presump. 116. n. 35. Rol. a Valle cons. 36. num. 1. vol. 2. † maxime quando est facti alieni, l. fin. ff. pro suo, & l. quamquam, ff. ad S. C. de Vellei. Caph. cons. 3. nu. 101. & cons. 133. num. 40. tom. 1. Mantica lib. 12. de coniect. vltim. volunt. tit. 12. n. 2. Rol. a Valle cons. 66. num. 1. vol. 4. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 83. num. 11. par. 2. & ita onus probandi hanc scientiam, & acceptationem, incumbit dicto D. Didaco de Inestrola.

134 † Quibus non præstat impedimentum dicere, quod consanguineus presumitur scire facta sui consanguinei, & tunc gradus in fine, ff. vnde cognat. l. de testat. l. de in integr. restit. Bart. in repet. a. ubi ingress. num. vltim. C. de sacrosanct. Eccl. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 78. num. 8. Alexand. cons. 138. n. 1. pundo, num. 9. vol. 7. Caphal. cons. 215. nu. 22. tom. 2. Guido Papæ cons. 23. col. 8. vers. & si opponatur, cum duabus seqq. 1. par. vbi subdit, quod presumptio ita est adeo efficax, quod transfert onus probandi contrarium in negantem istam scientiam, iuxta l. ei, qui, ff. de probationib. quem refert, & sequitur Rol. a Valle dict. cons. 19. n. 39. lib. 1. Quia illud est verum quod ad iura sanguinis, id est, quod ad scientiam cognationis, & quod ad processionem naturæ coniuncti, ita loquuntur l. obli. au. & l. tutela, allegatæ in contrarium, secundum Bald. qui ita dicit in l. quantum, C. de iure delicti, per illum text. Alex. cons. 71. vbi dicitur, quod non potest, l. 1. n. 1. Roland. a Valle cons. 1. n. 1. & cons. 1. n. 1. quia dictum Doctorum in cō-
137

132 † Vel secundo responderetur, quod prædicta iura locum non habent in actibus momentaneis, vt est contractus, vel testamentum, vt resoluit Bald. in l. conuenicula, n. 7. C. de Episc. & Cler. & per eundem in l. 1. num. 3. C. de collat. detegend. doct. Paul. Castr. in l. 1. n. 21. ff. si cert. petat. Alex. cons. 138. n. 9. vol. 7. & cons. 80. examinato, nu. 7. vol. 2. & ibi Additio, Felin. in cap. literis, nu. 5. de presump. Palac. Rub. in repet. cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. §. 18. num. 35. Anton. Gabr. conclus. 6. de presump. num. 19. & 24. Menoch. lib. 6. presump. 24. num. 4.

139 † Et

† Et

140 † Et adhuc si præsumeretur, aut probaretur scientia dicti D. Didaci, non sufficit absque eius presentia ad inducendam acceptationem, ex Bartol. in l. que dotis, num. 19. ff. solut. matrim. Andr. ab Exca de pactis, nu. 74. Ioan. Gutierrez in cap. quamuis pactum, num. 59. de pactis, lib. 6. Ea ratione, † quod parte presente, quæ potest contradicere, si tacet, lex presumit acceptationem, & consensum eius in eo, quod sibi est vtile, glos. in l. qui patitur 18. ff. mandati, Alex. and. cons. 8. col. 3. lib. 3. Stracca in tract. de adiecto, 3. par. nu. 83. Matienço in l. 7. tit. 10. lib. 5. Recopilat. glos. 2. num. 14. Couarr. in rubric. de testament. 3. part. nu. 13. & 14. Burgos de Paz cons. 25. num. 2. quod in absente cessat maxime in casu nostro; † nam si lex præsumeret scientiam, & præsumeret acceptationem, vel presentiam, esset inducere plura specialia, contra text. in l. 1. C. de dotis promiss. Aldobrandin. in §. licet autem, num. 13. institut. de adoptionib. Caphal. consil. 145. in presenti casu, num. 4. tom. 2. & consil. 356. num. 20. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 89. num. 102. & lib. 6. presump. 6. num. 13. Bart. in l. si is, qui pro emptore, num. 70. ff. de vsucap.

141 † Nec etiam obstat, quod donationes factæ infanti non indigent acceptatione, sed solum ei acquiruntur, argumento text. in l. inebemus, versic. nisi infans, C. de emancipation. liberor. ponderando, quod ille verusculus limitat, quod præcesserat, quod quamuis emancipatio non possit fieri sine consensu, & voluntate emancipandi hoc deficit in infante, qui absque consensu, & acceptatione suis iuris effici potest, Paul. Castr. cons. 41. num. 9. lib. 3. las. in l. eam quam, num. 8. C. de fideicommiss. facit text. in l. etiam infanrem, ff. de adoptionibus, vbi probatur, † quod potest infans in adoptionem dari, quamuis in l. in adoptionibus, ff. eodem titul. fuisset dictum, quod in emancipationibus eorum, qui suæ potestatis non erant, agebatur consensus saltèr tacitus, & non cogitacionis, Boer. cons. 40. num. 78. text. in §. seu & ff. pater, vbi Aldobrandin. num. 13. institut. quibus modis ius patriæ potest. solui. & in §. unico, num. 14. & seq. institut. de legitima patronor. tutela, † & legitimatio infantis facta Principis auctoritate, non eget ipsius consensu, nec postea ratificatione ipsius infantis, ita sentit Bartol. in l. in iudi, in fine, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, cuius opinionem dicit communem Costa in l. Galus, §. & quid si infantum, num. 113. ff. de liberis, & posthum. latè plures referens Dominus Antonius de Padilla in l. eam, quam, num. 10. & seqq. C. de fideicommiss. Ioan. Gutierrez. consil. 20. nu. 8. Burgos de Paz consil. 38. num. 16. & seqq. † eo quod infans in his, quæ non possunt sibi nocere, sed esse vtilia, videtur consentire, dicit. l. inebemus, vbi Bart. Bald. & Doctores l. si infanti, C. de iure delicti, cap. paruuli, de consecrat. distinct. 4. l. 16. titul. 18. part. 4. Bald. cons. 146. incip. titulus Principis, nu. 8. lib. 1. & consil. 204. super primo, num. 1. lib. 2. Barbatia cons. 34. præclare, cons. 16. vers. nec obstat cum opponitur, & col. 12. vers. modo si ponderetur, & col. 13. vers. & ff. dicatur, l. 2. iacob. Pate. lib. 3. decis. 204. num. 2.

142 † Et hoc magis confirmatur ex l. donaturum 3. C. de acquir. possess. cuius generalia verba indicant, quod et si soli infanti tradunt possessio, acquiruntur ei, cuius text. decisione Hottomanus disput. 5. de donationib. versic. sequitur vt de infanti vbi dicit, per eam ius nouum introductum, vt etiam sine tutoris auctoritate rerum donatarum possessionem nanciscatur, & ita acceptationem donationis in eo necessariam non esse, tradit Molina lib. 4. de primogen. cap. 2. à nu. 74. Ioan. Gutier. d. cons. 20. nu. 7. & 8. Bellacomba inter commun. Doct. vbi opin. tit. C. de donat. conclus. 75.

143 Nam dupliciter satisficit. Primò, quod non ex eo efficitur maioratus irreuocabilis, maxime si infans absens sit tempore cõfectionis eius, † quia infans cum non habeant affectionem tenendi, solide per se non possunt incipere possidere, l. 1. §. adipsimur, l. quamuis, §. infans, ff. de acquirend. possess. l. pupillus, ff. de acquirend. herend. Anton. Gomez. in l. 45. Tauri, num. 112. in princip. Mieres de maioratib. quæst. 41. num. 1. in 1. part. l. 2. §. furiosus, ff. de iure codicillor. §. præterea, institut. quibus non est permittum facere testamentum, l. 3. & l. quemadmodum, ff. de acquirend. possess. quorum iurium auctoritate Velazquez in dict. l. 44. Tauri, glos. 12. num. 8. tenet, quod maioratus institutus in fauorem infantis, quamuis sequatur traditio vera, vel ficta, non fieret irreuocabilis ex dicta ratione, quod solus non possit incipere possidere, neque intellectam, aut affectionem tenendi habeat, & ita post Socin. & alios hoc tenentes, allegat Mieres dict. quæst. 41. † nam saltem tutor.

144 vel alius pro infante acceptare, vel possessionem apprehendere debebat, vt ex d. l. quamuis, §. infans, tradit Angulo l. 1. de meliorationib. glos. 8. n. 29. & Bald. nu. 1. in l. si quis in emancipatum 26. C. de donationib. & in simili Rebuff. 2. tom. commentar. ad constitutiones Gallicas, tract. de donat. in sinuand. artic. 1. glos. 1. num. 12. in fin.

145 Nec obstat dicere, quod infans potest legitimari; † nam dubium est inter Doctores an id possit fieri per scriptum, quia non posse voluit Ruin. consil. 72. num. 11. & 12. lib. 3. relatus per Caphal. consil. 186. num. 18. tom. 2. ea ratione, † quia infans consentire non potest, sine quo consensu non debet, nec potest legitimari, aut bent. quibus modis naturalis officiantur sui, §. generaliter, collat. 7. l. 9. tit. 18. part. 3. vbi Greg. Lopez glos. 2. Angel. de Vbald. cons. 71. pro parte, nu. 1. & ita consuluit Caphal. quod postquam excesserit infantiam ratificet legitimacionem de se factam, idque particulari instrumento, vt per eum consil. 66. num. 3. post Decium cons. 55. nu. 6. & 7. & cons. 367. nu. 2. & alijs, sed in tangentibus infantem sufficit requiri, quod tempore suæ legitimacionis non sit absens, † quia absens legitimari non potest, secundum Bald. allegatum per Caphal. d. cons. 186. nu. 20. & seq. qui eum sequitur, quod est idem, quod requirere acceptationem expressam, aut ratificationem, vt valeat dicta legitimatio.

146 Secundo respõdeo, quod animaduerso, † quod

Paul. Castr. cons. 41. nu. 11. vol. 3. & alij adducti per Burgos de Paz. cons. 38. num. 17.

147 † Et hoc magis confirmatur ex l. donaturum 3. C. de acquir. possess. cuius generalia verba indicant, quod et si soli infanti tradunt possessio, acquiruntur ei, cuius text. decisione Hottomanus disput. 5. de donationib. versic. sequitur vt de infanti vbi dicit, per eam ius nouum introductum, vt etiam sine tutoris auctoritate rerum donatarum possessionem nanciscatur, & ita acceptationem donationis in eo necessariam non esse, tradit Molina lib. 4. de primogen. cap. 2. à nu. 74. Ioan. Gutier. d. cons. 20. nu. 7. & 8. Bellacomba inter commun. Doct. vbi opin. tit. C. de donat. conclus. 75.

148 Nam dupliciter satisficit. Primò, quod non ex eo efficitur maioratus irreuocabilis, maxime si infans absens sit tempore cõfectionis eius, † quia infans cum non habeant affectionem tenendi, solide per se non possunt incipere possidere, l. 1. §. adipsimur, l. quamuis, §. infans, ff. de acquirend. possess. l. pupillus, ff. de acquirend. herend. Anton. Gomez. in l. 45. Tauri, num. 112. in princip. Mieres de maioratib. quæst. 41. num. 1. in 1. part. l. 2. §. furiosus, ff. de iure codicillor. §. præterea, institut. quibus non est permittum facere testamentum, l. 3. & l. quemadmodum, ff. de acquirend. possess. quorum iurium auctoritate Velazquez in dict. l. 44. Tauri, glos. 12. num. 8. tenet, quod maioratus institutus in fauorem infantis, quamuis sequatur traditio vera, vel ficta, non fieret irreuocabilis ex dicta ratione, quod solus non possit incipere possidere, neque intellectam, aut affectionem tenendi habeat, & ita post Socin. & alios hoc tenentes, allegat Mieres dict. quæst. 41. † nam saltem tutor.

149 vel alius pro infante acceptare, vel possessionem apprehendere debebat, vt ex d. l. quamuis, §. infans, tradit Angulo l. 1. de meliorationib. glos. 8. n. 29. & Bald. nu. 1. in l. si quis in emancipatum 26. C. de donationib. & in simili Rebuff. 2. tom. commentar. ad constitutiones Gallicas, tract. de donat. in sinuand. artic. 1. glos. 1. num. 12. in fin.

150 Nec obstat dicere, quod infans potest legitimari; † nam dubium est inter Doctores an id possit fieri per scriptum, quia non posse voluit Ruin. consil. 72. num. 11. & 12. lib. 3. relatus per Caphal. consil. 186. num. 18. tom. 2. ea ratione, † quia infans consentire non potest, sine quo consensu non debet, nec potest legitimari, aut bent. quibus modis naturalis officiantur sui, §. generaliter, collat. 7. l. 9. tit. 18. part. 3. vbi Greg. Lopez glos. 2. Angel. de Vbald. cons. 71. pro parte, nu. 1. & ita consuluit Caphal. quod postquam excesserit infantiam ratificet legitimacionem de se factam, idque particulari instrumento, vt per eum consil. 66. num. 3. post Decium cons. 55. nu. 6. & 7. & cons. 367. nu. 2. & alijs, sed in tangentibus infantem sufficit requiri, quod tempore suæ legitimacionis non sit absens, † quia absens legitimari non potest, secundum Bald. allegatum per Caphal. d. cons. 186. nu. 20. & seq. qui eum sequitur, quod est idem, quod requirere acceptationem expressam, aut ratificationem, vt valeat dicta legitimatio.

151 Secundo respõdeo, quod animaduerso, † quod

L

infans

Tom. 2.

infans dicitur vsque ad septennium, & nō vltra, quoniam infantia huiusmodi tanto tempore durat, & septennio finitur. l. si infanti, C. de iure delib. l. in sponsalibus, ff. de sponsal. Menoch. lib. 4. præsumptio. 47. num. 3. l. 1. §. 2. ff. de administrat. tutor. l. pupillus, ff. de manumiss. vindict. l. temporibus, ff. de ventre inspiciendo, l. habitator, ff. de rei vendic. Ioan. Monach. in cap. vntico, num. 1. de despons. impub. lib. 6. Hieronym. Grattus respons. 125. num. 1. vol. 2. tempore dictæ scripturæ donationis dictus D. Didacus de Inestrosa erat maior infante, & in pupillari ætate, qua de causâ fauor, quem speciali priuilegio infanti pertinere asserunt prædicti Doctores, vt censentur acceptatæ donationes ad eorum fauorem factas, cessat impleri septennio; nam vbicumque ætas est causâ beneficij, cessante ætate, beneficium cessat, l. Titus Seyo, §. vsuras, ff. de legat. 2. l. si tutor Republica causa, §. 1. ff. de tutel. & rationib. dist. ibend. l. 2. §. 1. ibi: Neque rursus, ff. de excusat. tutor. l. 1. C. de his, qui numero liberorum se excusant, iuncta generali ratione, cap. cum cessante, de appellat. Aldobrand. in §. sed & si testamento, num. 4. in l. de Attiliano tutore, & ideò cum pro parte dicti D. Didaci non fuerit acceptata dicta donatio, seu melioratio, optimè potest dicta D. Florentia reuocare suam vocacionem, & præferre dictam D. Catharinam.

154
155
156

† Neque obstat l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordinamenti, quæ hodie est lex 2. tit. 16. lib. 5. noue Recopilat. nec opinio eorum, qui moti per eam tenuere nō esse necessariam acceptationem donationum, vt per Roderic. Xarez in l. quoniam in prioribus, in declarat. ad l. Regni 8. quæst. principali, num. 7. & Anton. Gomez. 2. tom. variar. cap. 4. num. 3. ad finem, versic. in d. quod magis est, Didacus Perez in d. l. Ordinam. Ducnas regul. 119. in limit. 1. versic. contrariam, adducti per Molin. dict. cap. 2. nu. 59. & Couarr. 3. part. rubric. de testament. num. 14. & lib. 1. variar. cap. 14. num. 3. quia adhuc verum est, quod non obstante dispositione dictarum legum, qui donationem fecit absenti, potest ante illius acceptationem illam reuocare, vt resoluit Couarr. lib. 1. variar. cap. 14. nu. 13. dicens, quod ita seruatur per Indices practicos, nec dictæ h. Regiæ possunt adaptari ad donationem, meliorationem, aut maioratum, vt ex pluribus resoluit Gregor. Lopez in l. 4. tit. 4. part. 5. glof. 1. Burgos de Paz conf. 14. num. 20. & conf. 33. num. 12. Mieres in tract. de maioratib. 1. part. quæst. 36. nu. 1. & 2. Ioan. Gutierrez in cap. quamuis pactum, in princ. n. 3. versic. sed his, de pact. lib. 6. Velazquez in l. 44. Tauri, glof. 9. num. 18.

Maximè quia licet concederemus sine veritatis præiudicio, quod verba dictarum legum conuenirent donationibus; cum tamen loquantur modificatiuè, scilicet pareciendo que vno se qui so obligat à otro. Quæ verba videtur non posse intelligi, nec locum habere in donatione; † cum intentio donantis solum sit se obligare casu quo donatarius acceptauerit donationem, postquam habuerit notitiam illius, l. qui absenti, ff. de acqui. rerum, possibilib. Qui absenti seruo scribit, vt in liber-

tate moretur, non eam mentem habet, vt statim velit serui possessionem dimittere, sed magis destinationem suam in id tempus conferre, quo seruus certior factus fuerit, l. eius, qui, ff. si certum petatur, l. si pater filio, ff. de manumiss. vindic. quæ iura pro hac parte ponderat Ioan. Andr. in dict. cap. si tibi absenti, nu. 4. de præbend. in 6. & ita præcisè esse necessariam acceptationem in dicta l. Regiæ terminis, ex Alexandro, & alijs in d. l. qui absenti, optimè resoluunt, & comprobant Doctores supra adducti, & Molina d. lib. 4. de Hispan. primog. cap. 2. num. 61. & duob. seqq. † quia pars id agere videtur, quod est de contractus natura, secundū Bartol. in l. semper in stipulationibus, de regul. iuris, & notatur in l. cum quid, ff. si certum petat. Hieronym. Grattus respons. 131. nu. 11. lib. 1. incip. nobilis vir. Et ita concludo, quod vocatio dicti D. Didaci de Inestrosa fuit nulla ex defectu causæ finalis, vel saltem remansit reuocata scripturis postea factis per dictam D. Florentiam; & omnino esse illi præferendam dictam D. Catharinam, & eius descendentes. Saluo, & c.

SVM MARIVM.

- 1 Fundatorum Capellaniarum possunt in fundatione apponere pacta licita, & honesta, & quid contra ius commune, & num. 2.
- 2 Vicariorum nomine veniunt in fauorabilibus naturalibus ciuitatis, aut villa, cui vicus subest.
- 3 Comitatus, & vicus, & vici, indicantur pro vna ciuitate.
- 4 Vicus respectu ciuitatis, est sicut manus, aut pes respectu corporis.
- 5 Dispositio conuenit cui verba conueniunt.
- 6 Nati in vico, aut comitatu, comprehenduntur in statuto concedente aliquid oriundis de ciuitate.
- 7 Ciuitas, & illius territorium, & vici, indicantur pro vna ciuitate.
- 8 Natus in vico, seu aldea, dicitur natus, seu originarius ciuitatis, aut villa, cui vicus subest.
- 9 Ciuitates, & vicani habent idem domiciliū.
- 10 Vni quatuor sunt sub eadem iurisdictione, non est danda differentia inter eos.
- 11 Consuetudo ciuitatis debet obseruari in vicis.
- 12 Contrariorum est eadem ratio, & distinctio.
- 13 Contrariorum eadem est potentia, & virtus.
- 14 Proximalia verba ostendunt causam finalem.
- 15 Declaratio fundatorum non inducit nouum, & illi standum est.
- 16 Declaratio inest actui declarato, & est accessoria, & consequutia ad illum.
- 17 Constitutio declaratoria quid operetur.
- 18 Declarans nil de nouo agit, nec tollit vni, & alteri dat.
- 19 Declaratio fundatorum tollit dubiam legis dispositionem.
- 20 Factis declaratur voluntas, non minus quam verbis.
- 21 Res loquuntur magis, quam verba.
- 22 Fundatorum mens interpretatur ex eorum vsu.
- 23 Testatoris verba ambigua interpretantur ab vsu, & obseruantia.

25 Aetus

- 25 Aetus sequens declarat voluntatem precedentē.
- 26 Obseruantia est multum consideranda in omni dispositione.
- 27 Obseruantia habita in presentatione Capellaniarum debet attendi.
- 28 Sangunis ratio quando habeatur in rebus fauorabilibus.
- 29 Propinquior in gradu debet præferri.
- 30 Viri que coniunctus quando præferatur ab intestato.
- 31 Vincula duo proualent vni.
- 32 Forma est, quæ dat esse rei, & ab ea non esse recedendum, & num. 33.
- 33 Forma si non seruatur, actus corrumpit, & est nullus, & num. 35.
- 34 Verba cui non conueniunt, non conuenit dispositio.
- 35 Vicarius Capituli Sede vacante, debet esse Doctor, aut Licentiatus in iure Pontificio.
- 36 Index, qui non est Iurisperitus, debet habere Assessorum Iurisperitum.

PRO

Ioanne Garcia, Clerico Parocho donorum, seu Casalis de Ves.

CVM

Didaco Martinez Mesurado, Clerico oppidi Alcalá del Rio

ARGVMENTVM.

¶ Clericus originarius, seu patrimonialis alicuius oppidi, quomodo, & qualiter debeat præferri in præsentatione Capellaniarum instituta ab incolis illius oppidi, & quid de nato in villa, quæ est caput oppidi.

CONSILIVM CXX.

Vponitur in dicto, quod locus, vulgò dictus Casas de Ves, est vicus, siue aldea iurisdictionis villæ de Ves, quæ in ea habet merum, & mixtum imperium, & semper fuit habitū pro vno, & eodem territorio, & districtu, dictaque parum à dicta villa, & quod incolæ dicti loci de Casas de Ves, instituerunt, & dotarunt quandam Capellaniam, declarantes qualiter deberet obtineri per Clericum naturalem dicti loci, si reperiretur; & quod dictus Ioannes Garcia est ortus, & originarius, respectu suorum ascendendum ex vtroque latere dictæ villæ de Ves, & d. Didacus Martinez non habet naturalitatem, nec originem à dicta villa, nec casali, sed est ortus in villa Alcalá del Rio, quæ est diuersi districtus, & iurisdictionis, nec est approbatus ad administrationem Sacramentorum, prout dicitur Ioannes Garcia, qui ex præ-

Tom. 2.

dictis cau sis videtur præferendus in dicta Capellania ex sequentibus.

1
2
3
4

† Primò, quia certum est de iure, institutores similibus Capellaniarum apponere posse in fundacione pacta licita, & honesta, tanquam super re sua, ex regula l. in traditionibus 49. ff. de pactis, l. rebus, C. de rebus permutat. cap. prætereà 2. de iure patronat. cap. Eleutherius 18. quæst. 2. Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 5. Calderin. conf. vlt. de iure patronat. Lambertin. eodem tract. lib. 1. 1. part. 9. quæst. principali, num. 1. Felin. in cap. cum accessissent, num. 18. de constit. Innoc. in cap. in Lateranen. n. 5. de præbend. Rocch. de Curte de iure patronat. verbo pro eo, quod, num. 29. & seq. Ioan. Gutierrez conf. 1. nu. 1. † etiam si contrarius commune essent, vt eleganter concludit Lambert. vbi proximè, nu. 66. fol. mibi 89.

Et fundatores vocando act dictam Capellaniam naturales loci de Casas de Ves, fuere visi etiam vocare naturales villæ de Ves, tanquam sui capitis; † quia de iure sub nomine vicaneorum comprehenduntur naturales ciuitatis, seu villæ, cui vicus subiacet, vt in rebus fauorabilibus concludit eleganter Abb. num. 7. in cap. Rodulphus, de rescript. dicens: † appellatione ciuitatis venire Comitatus in vno, & larga, vel indifferenti, & in priuilegijs sequitur ibi Felin. num. 13. Rebuff. in l. verbis appellatis, versic. appellatione tamen Comitatus, ff. de verbor. signifi. Paul. Castrenf. consil. 85. incipient. vlt. nu. 2. part. 1. lat. in l. si quis pro emptore, num. 199. ff. de usucapionib. facit Purpur. conf. 528. num. 6. Maroch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 30. n. 13. & seq. Hippol. tract. de bannit. in verbo ciuitate, nu. 146. D. Franc. Anton. Costa consil. 1. nu. 30. Ioan. Botra conf. 18. n. 14. & 16. dicit, † quod vicus respectu ciuitatis, est sicut pes, & manus, respectu corporis, quæ membra licet distincta videantur, tamen in corpore hominis continentur, sicut vicus in corpore ciuitatis, vt argumentatur Menoch. conf. 75. num. 25.

7
8

† Et cum illis conferant verba instructionis, quod Capellanus sit naturalis dicti loci, cum non concurrat alius actualiter natus in eo, & sit verificatum de vritate iurisdictionis soli, & territorij, militat ad fauorem dicti Ioannis Garcia mens fundatorum dictæ Capellaniarum, l. 4. §. quoties, ff. de damno infecto, l. bos accusare, §. omnibus, ff. de accusat. Paul. Castrenf. vbi proximè, num. 2. Maslith. decis. Sicil. 2. num. 13. part. 1.

† Nam licet statutum concedat aliquid oriundis de ciuitate, vel intra ciuitatem; nihilominus Comitatus, & nati in vico, aut territorio comprehenduntur, l. qui ex vico, ff. ad municipal. l. nulli, §. quod si ex vico, C. de Epiſcop. & cleric. Bald. consil. 183. incipient. statuto ciuitatis Verone, lib. 2. Paul. Castrenf. consil. 307. incipient. videtur, nu. 1. vol. 2. Boerius decis. 13. num. 26. Gomez. de Leon alleg. 26. num. 2. & 3. Petr. Roiz. decis. Lituan. 3. n. 178. Felin. in dict. cap. Rodulph. nu. 11. Ioan. Neulzan. in sylua nuptial. lib. 4. nu. 88. & Auiles in cap. 6. Prætorum, versic. terra, col. 1. † & de iure ciuitatis, & eius territorium, & vici indicantur pro vna tantum ciuitate, vt declarauit Abbas consil. 52.

L 2

dubio

dubio 2. vol. 2. Rebuff. ad constitut. Gallia, titul. de consuetudine, artic. 1. glof. 1. num. 11. Alciat. in cap. quod sedem, de offic. Ordin. Morot. respons. 16. nu. 27. Ioan. Francisc. Purpurat. consil. 528. nu. 6. volum. 2. D. Franc. Anton. Coſta consil. 1. nu. 30. & seqq. † hinc Bartol. in l. 3. num. 1. C. de nat. liberis, §. ait, natum in vico, seu aldea, dici vicinum originarium eius ciuitatis, cui vicus subest, Siluan. consil. 1. quæst. 6. dub. 2. & 3. Bart. in l. Imperatores, §. ijdem rescripserunt, ff. ad municip. † quod ciuitates, & vicani habeant eundem domiciliū, probat Angel. in tractat. de maleficio. verbo & ad querelam, num. 41. & facit Albert. Brun. in tractat. quod extantibus masculis, fiamina non succedat, † quod quando vicij sunt sub eadem iurisdictione non potest poni differentia inter ipsos, l. eius, §. 1. ff. ad municip. Lancellot. Gall. tract. de statut. quæst. 8. num. 62, dicens, quod Comitatus sunt ciues illius ciuitatis, in cuius Comitatu sunt.

12 Et inde DD. tradūt, † quod licet alias consuetudo debeat interpretari strictè, adhuc si sit induta in ciuitate, debet in vicis obseruari, vt docuit glof. fin. in l. ex ea parte, ff. de postul. quàm sequitur laf. in §. rursus, insit. de actionib. n. 42. Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de regua, & pace, §. penult. Ioan. de Platea in l. si diuina domus, in fin. C. de sum. T. in l. Paris. consil. 24. num. 4. lib. 4. Castillo in l. 6. Tauri, vers. el fuero de la tierra, Auiles in cap. Prætorum, verbo Islas, n. 5. & vers. tierra, Greg. Lopez in l. 5. tit. 2. part. 1. glof. 3. in fin. Horozco in l. nam & col. 138. nu. 10. ff. de legib. Surd. consil. 65. nu. 16. vol. 1. Alex. consil. 27. nu. 10. lib. 6.

Ergo eadem ratione à contrario ari in dicta villa debent gaudere concessionibus favorabilibus ad fauorem natorum in dicto Casali de Ves, † quia contrariorum eadem est dispositio, & in vno dispositum, in alio dispositum censetur, l. 1. ff. de his, qui sunt sui, vel alienis iuris, Bald. in cap. cum venissent, col. fin. de iudic. Roland. à Valle consil. 60. ponderatis, nu. 6. vol. 1. Caphal. consil. 112. n. 24. & consil. 136. nu. 13. tom. 1. Menoch. de presump. pion. lib. 6. presump. 94. nu. 9. † & est eadem potentia, & virtus, Bald. in l. emptione, per text. ibi ff. de pact. Caphal. consil. 74. num. 11. Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. glof. 1. nu. 16.

Vt etiam quia causa finalis, propter quam fuit instituta dicta Capellania, fuit quia seruitiū Beneficij curati in dicto Casali erat tā tenue, quod difficiliter Locumtenens Parochi se poterat sustentare, multoq; minus habere alium Sacerdotē, qui in Ecclesiasticis munijs coadiuaret, qua de causa multi relinquebant seruitium Celsalis, vt clarè ostendunt verba proœcialia institutionis dictæ Capellanæ; † ex quibus colligitur causa, & ratio finalis, l. Titia 134. §. 1. de verbor. oblig. l. & quia, §. fin. ff. de pact. Ioan. Garcia in tract. de nobilit. in diuis. nu. vit. Bart. & alij in l. fin. ff. de heredib. instit. Burgos de Paz consil. 32. nu. 6. Menoch. lib. 6. de presump. presump. 2. decisio Pedemont. 23. num. 31. vt cum augmento dictæ Capellanæ haberet congruam sustentationem Parochus, qui seruiret in dicto Casali, & vico natus in eo, aut in dicta villa de Ves.

15

Quod confirmatur, quia ipsimet fundatores, qui viuunt ad præsens, habent declaratam suam intentionem fuisse quando vocarunt naturales dicti loci, quod intelligerentur etiam, & possent venire nati in villa tanquam capite, † cui declaratio standum est, cum non inducat nouam dispositionem, sed iam factam declarat, l. heredes palam, §. sed & finotam, ff. de testament. ex qua communiter Doctores deducunt, quod declaratio nihil de nouo facit, cap. 1. de sum. T. in l. 6. Barbatia inter Alexandri consilia, consil. 52. nu. 26. lib. 4. Caphal. consil. 253. num. 3. tom. 2. Menoch. lib. 1. de arbitrar. iudic. quæst. 73. num. 17. decisio Genuæ 37. num. 8. † quia declaratio inest actui declaratio, & est accessoria, & consequentia ad actum declaratum, l. assertio, ff. de heredib. instit. l. vnum ex familia, §. si de Falcidia, ff. de legat. 2. Anton. Gabriel concul. 3. de regul. iur. per totam; Socin. consil. 23. col. 8. Brun. de statut. & constitutionib. verbo declarare, † qui tenet, constitutionem declaratoriam recipere omnes declarationes, & limitationes, quas recipiebat constitutio declarata, & talis declaratio postea superueniens dicitur nata ipso facto, & momento, quo actus declaratus est gestus, & sic retrahitur ad tempus, & principium actus, qui declaratur, vt per dictam l. heredes palam, tradit Paul. Castren. ibi §. si quid, vers. item nota, Aretin. ibi notab. 1. de testament. Bald. in l. non dubium, notab. 3. de legibus, Millis in repositio. verbo declarationum 12. & notatur in cap. licet causam, vbi Anton. de Butt. vers. sic ex his dicitur, de probation. Anton. Gabriel vbi proximè, num. 9. & 10. nec potest ex declaratoria præiudi generari præiudicium, † nam qui declaratur, nihil de nouo facit, nec vni dat partem, nec alteri tollit, vt doctè resoluit Ludou. Gomez. regul. Cancellar. de non tollendo iure quæsto, quæst. 13. Simonera de reservationib. quæst. 4. num. 9. Rota decis. 187. num. 1. lib. 2. part. 3. nouis. Mandos. super regul. 17. Cancellar. quæst. 6. nu. 2. Anton. Gabriel vbi proximè, num. 12. † Et declaratio institutorum superius dictorum ad fauorem dicti Ioannis Garcia debet multum considerari, & facit cessare quàmlibet aliam legis prouisionem, quæ dubium faceret, l. fin. C. de pact. conuent. l. Nefennius, ff. de negot. gest. Burgos de Paz consil. 2. num. 8. maxime quando res declarata ab animo declarantis dependet, vt in nostro casu, & tradit Mepoch. lib. 2. de arbitrar. iud. casu 86. nu. 6.

Facit etiam vltèrius, quod primus Capellanus, qui fuit dictæ Capellanæ, per cuius obitum vacat, fuit Petrus Matthæo, natus etiam in dicta villa de Ves, quem nominarunt fundatores, & quando in prima institutione fuisse aliquod dubium remansit declaratum ex hoc facto, & quod illorum mens, & intentio erat, quod possent succedere nati in dicta villa de Ves; † nam factis non minus, imò magis quàm verbis voluntas declaratur, l. de quibus, & ibi glof. ff. de legib. l. recusari, ff. de acquir. hered. vbi glof. dicit, nihil interesse, verbis aliquid fiat an rebus, Alex. consil. 55. n. 15. vol. 5. Rebuff. in tract. de pacifico possessor. nu. 148. Butt. in cap. dilecti, num. 2. de appellat. † vt non immeritò Lucia-

Lucianus in Toxari asslar, res ipsas magis loqui, quàm verba, & Cicero (sine quis ille fuit Auctor) in inuectiua contra Salustium: Vbi rerum testimoniaria adiunt, quid opus est verbis? Tiraquell. 23 retracta conuent. ad finem tituli, num. 76. † & ex vsu institutorum eorum mens interpretanda est, argumento l. si seruus plurium, §. vltim. ff. de legat. 24 Roman. in l. heredes palam, num. 7. † quemadmodum ambigua testatoris verba ab huiusmodi vsu interpretantur, l. cum alimenta, in princ. vbi Bartol. ff. de aliment. & cibis. legat. Paul. Paris. consil. 50. num. 19. lib. 4. † nam actus sequens voluntatem precedentem declarat, l. sed Lulianus, §. proinde, ff. ad Macedonianum, §. Pautonum, institut. de rerum diuis. Bartol. in l. cetera, §. final. de legat. 1. Marc. Anton. Natta consil. 192. num. 4. Ioseph. Ludouic. concul. vnic. de consuetud. in princ. cip. † dictaque obseruantia debet multum considerari, vt ex cap. 1. vbi Doctores de feudis cognit. tradunt Decius consil. 193. colum. penult. Roland. à Valle consil. 85. incip. Castrum, num. 10. volum. 4. decisio Genuæ 181. num. 6. Ioan. Garcia tract. de nobilit. in diuis. num. 59. † & in proprijs terminis Capellanæ iurispatronatus, ex notatis in cap. cum dilectus, de consuetud. tenent allegat per Laurent. Siluan. consil. 88. num. 27. & seq. lib. 2. Ioan. Gutierrez consil. 2. num. 10. qui dicit, ad huiusmodi obseruantiam non opus esse prescriptione, sed sufficere ita fuisse aliquando obseruatum, secundum Anton. de Butrio in cap. vltim. ad med. ar. consuetud. Crauetia consil. 101. num. 4. vers. & adeo potens est, Rocchus de Curte tract. de consuetud. nu. 54. vers. quarto quærit, Petrus Raenena eodem tractat. num. 177. Beccius consil. 10. nu. 50. lib. 1. plures alij relati per Ioseph. Ludouic. concul. vnic. de consuetud. ampliat. 1. quæ omnia procedunt in obseruantia, quæ dicitur ex facto, l. 1. ff. de critico, vino, & oleo, Bartol. cum certum, num. 1. eodem titulo.

28 Rursus, quia si attenderetur etiam linea sanguinis, vt in gratijs, & rebus fanguinibus, videtur obseruasse, Bald. in l. in quibus, num. 4. C. de secund. nupt. dictus Ioannes Garcia tanquam consanguinitate plurium ex institutoribus, tam per lineam paternam, quàm maternam, in propinquo-ri gradu veniret preferendus dicto Didaco Martinez, qui & remotior est, & solum habet parentelam cum aliquibus ex dictis institutoribus per lineam maternam; † nam propinquior in gradu preferendus est, argument. l. pater filium, ff. de inoffic. testament. §. 1. insit. de legit. agnator. success. cum adductis per Tiraquell. de iure primogen. quæstio. 40. num. 102. Boerius consil. 10. nu. 17. & consil. 32. num. 7. Rota decis. 227. num. 2. part. 2. diuers. sacri palat. vel qui vtroque ex latere est conlun-ctus, vt dictus Ioannes Garcia, † quemadmodum in successiõibus abintestato concurrentibus fratribus vtrinque coniunctis, aut eorum filijs, cum solo ex vno latere coniunctis, nam primi præferuntur, & soli hæreditatem capiunt, an- tiquè. cessante, C. de legitim. hered. & autbert. itaq; C. commun. de success. l. 1. tit. 13. part. 6. † nam duo hæc consanguinitatis vincula magis debent ope-

rari, quàm simplex, l. Balista, vbi Scribentes ff. ad Senatuse. Trebell. l. cum scimus, vbi Bart. de agricol. & censit. lib. 11. Roland. à Valle consil. 37. num. 13. vol. 2. & consil. 25. nu. 35. vol. 4. Caphal. consil. 168. nu. 7. tom. 2. Alex. consil. 195. nu. 6. lib. 2.

Et confirmatur, quia secundu[m] prædicta pat- rionus, qui nominauit dictum Ioannem Garcia, seruauit voluntatem institutorum, & formam ab eis præfixam, & è contrario alij ouo patroni, qui nominarunt dictum Didacum Martinez fecerunt contra formam, & conditionem præfixam, & sic nulliter; † nam cum forma sit, quæ dat esse rei, l. 32 Iulianus, §. sed si quis, ff. ad exhibendum, Marc. Anton. Eugen. consil. 19. num. 27. lib. 1. latè Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 20. num. 11. † & idè non est ab ea recedendum, vt tradunt Iaso. consil. 162. in fin. lib. 2. Decius consil. 532. nu. 2. Menoch. consil. 243. num. 17. lib. 3. Roland. à Valle consil. 72. num. 58. vol. 3. & consil. 59. num. 35. & seq. eodem vol. Caualecan. decis. Fuiizan. 23. num. 6. † nam si non seruetur, corrumpitur actus, & est nullus, l. cum hi, §. si Prator, ff. de transact. Alexand. consil. 138. num. 6. lib. 7. Caphal. consil. 219. num. 4. tom. 2. Caualecan. decis. 13. num. 3. Marc. Anton. Eugen. consil. 88. nu. 4. Parisius consil. 19. n. 188. lib. 2. † eo quod forma necessaria[m] omittentes præsumuntur actum institutorij velle facere, l. an inutilis, in princ. ff. de acceptat. l. si vnus, C. de testament. Mantica lib. 2. de coniectur. vltim. volunt. tit. 1. num. 27. & cum dictus Didacus Martinez sit naturalis oppidi Alcalà de Rio, tam distanti à dicta villa de Ves, & Casali prædicto, † cui nullatenus conueniunt verba institutionis, & idè non debet consequi effectum ex ea, l. ita, in princ. ff. de administ. sur. Alexand. consil. 2. nu. 4. lib. 4. Burgos de Paz consil. 25. num. 27.

Quare duæ primæ sententiæ in fauorem dicti Didaci Martinez prolatae, veniunt reuocandæ, maxime cum secunda prolata fuerit à Prouitore Episcopatus Conchenf. siue Vicario sede vacante à Capitulo deputato, qui Theologus est, † nec in iure Pontificio Doctor, aut Licentiatus existit, vt requirere videtur Sanctum Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. cap. 16. † nec de Afflicto- ris Iurisperiti consilio eam tulit, ob cuius defectum sententia est nulla, iuxta ea, quæ in simili latè tradit Azenedo in additionib. ad Curiam Pisanam, lib. 4. cap. 6. num. 108. & seqq. ad quem vt latè tractantem remisisse sufficit, † sed adde Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 13. num. 38. & seqq. vbi disputat de stylo super hoc, & Riccius collectan. 1602. par. 5. † vt ita pronuntiarī debeat in hac vltima, siue tertia instantia in fauore dicti Ioannis Garcia, quod mihi rationi, & iuri- bus consonum videtur. Saluo, & c.

SVM MARIVM.

- 1 Testibus distinguendis est magis standum, & num. 7.
- 2 Indistinctè loquens reprehendi meretur.
- 3 Distinctio per quam cessant absurda, & contrarietates sequi debet.

- 4 Opinio Doctoris distinguenda est veritati proximior, & sequenda.
- 5 Distinguendo concordatur scriptura.
- 6 Statutum antiquum disponens distinet, non tollitur per novum indistinctum.
- 8 Princeps creat Notarios Regios, & Pralatus in Ecclesiasticis, & num. 9.
- 10 Secretarij Capitali equiparantur Notarijs naviis, qui non faciunt fidem extra illas.
- 11 Secretarius Capitali Ecclesie, non facit fidem extra res illius.
- 12 Tabelliones de Concejo quid possint facere, & que non.
- 13 Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.
- 14 Probatio debet esse certa.
- 15 Probatio incerta non releuat.
- 16 Iudex in dubio censetur aditus tanquam ordinarius.
- 17 Vicarius Episcopi est Iudex ordinarius in Diocesi.
- 18 Episcopi, & Vicarius est idem tribunal, & potestas eadem.
- 19 Inter Episcopum, & Vicarium non est dare medium.
- 20 Vicarium Episcopi offendens, dicitur offendere Episcopum.
- 21 Ordinario cum desertur administratio, est uti Ordinarius.
- 22 Iurisdictio ordinaria firmiter est, quam delegata.
- 23 Potestatem duplicem habens, censetur actum facere ex vtiliori, & firmitiori.
- 24 Iurisdictio delegata expirat superueniente in eo ordinaria.
- 25 Iurisdictio regulariter intelligitur a ordinaria.
- 26 Ordinaria iurisdictio est favorabilis.
- 27 Vicario Episcopi censetur actum fecisse tanquam Ordinarius.
- 28 Actum presumitur quis facere potius iure ordinario, quam extraordinario.
- 29 Decima omnes Diocesis iure communi erant sub Episcopi administratione.
- 30 Singula ut singulis referantur, debet sumi interpretatio.
- 31 Testium concordia curari debet, ut periurium evitetur.
- 32 Dominus D. Petrus Cifontes, Consiliarius Supreme Inquisitionis laudatur.
- 33 Immemoralis consuetudo habet vim privilegij.
- 34 Immemoralis inducit privilegium.
- 35 Immemoralis habet vim legis constituta.
- 36 Immemoralis habet vim concessionis facta a Principe cum causa.
- 37 Immemoralis secundum plures praevalet concessioni Principis, & Papae.
- 38 Consuetudinem contra longinquam, nihil est inducendum.
- 39 Scientia, & patientia inducit consensum.
- 40 Possessor olim, & hodie presumitur possidere.
- 41 Possessio antiqua presumitur habere iustitiam permanentem.
- 42 Possessio antiqua habet pro se presumptionem.
- 43 Possessio iunior presumitur clandestina.
- 44 Claustrum possessiois ex quibus presumatur.

- 45 Possessionem antiquiorem probans, debet obtinere in possessoria.
- 46 Possessor antiquior potest opponere recentiori defectum bonae fidei.
- 47 Argumentum a verisimili negativè, validum est in iure.
- 48 Notariorum imperitia magna damna solet causare.
- 49 Notariorum numerus, quod sit certus maxime convenit.
- 50 Notarij numerarij sunt favorabiliores.
- 51 Notariorum, & tabellionum numerus augeri non debet a Principe.
- 52 Officia augmentata ultra numerum, debet consumi.
- 53 Possessio titulata debet praeserri.
- 54 Possessio sine titulo, censetur iniusta.
- 55 Possessio sine titulo, presumitur precaria.
- 56 Precarij natura est, ut ad nutum concedentis renocetur.
- 57 Precaria possessio sine domini voluntate, est violenta.
- 58 Acta iudicialia scribi nequeunt, nisi per actuarij ad id deputatum.
- 59 Scribere non potest etiam de partium consensu tabellio non deputatus a superiore, & num. 77.
- 60 Intellectus l. 3. tit. 18. lib. 6. Recopil. quod non possit esse tabellio super rebus extrahi prohibitis, nisi deputatus a Iudice.
- 61 Tabelliones de numero ubi sunt, alij non possunt conficere instrumenta, nec testamenta. L. 1. tit. 25. lib. 4. noua Recopil. intelligitur etiam in Notarijs numerarijs, eodem num. & nu. 67.
- 62 Lex intelligitur secundum rubricam, sub qua est sita.
- 63 Rubrica, & lex debent convenire inter se.
- 64 Rubrica generalior lege declarat illam.
- 65 Rubrica generalis legem extendit, & num. 66.
- 68 Matricula non comprehensit, censentur privati.
- 69 Notarij non matriculati, non possunt conficere instrumenta.
- 70 L. 1. tit. 25. lib. 4. noua Recopilat. procedit etiam in actibus iudicialibus conficiendis a tabellione, vel Notario.
- 71 Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.
- 72 Relatio semper intelligitur facta cum qualitatibus referentis.
- 73 Acta iudicialia si non fiant coram Notarijs de numero, fidem non faciunt.
- 74 Notarius forensis non potest rogari in territorio alieno.
- 75 Territorium est terminus deputatus ad exercitium iurisdictionis.
- 76 Ius dicitur ad officium spectat deputare Notarij, vel eligere, qui scribat in causa.
- 78 Notarij, qui non sunt de numero, censentur privati.
- 79 Tabellio vnus, non debet inuadere terminos alterius.
- 80 Notarius ab alio, quam Principe creatus, non potest instrumenta conficere extra territorium illius, qui eum creauit.
- 81 Perdere suum nemo presumitur.

- 82 Immiscens se in rebus ad eum non pertinentibus est in culpa.
- 83 Officialis vnus non potest se intrromittere de officio alterius, & n. 92.
- 84 Intrromittere se quis non debet in officio, aut iurisdictione alterius.
- 85 Concessum vni, censetur alteri prohibitum.
- 86 Officia ubi sunt distincta, vnus non se intrromittit in officio alterius.
- 87 Reipublica ordo confunditur, si iurisdictione sua vnicuique non seruetur.
- 88 Absurdum est promiscuis actibus rerum turbari officia, & vni creditum ab alio subtrahi.
- 89 Aduocatorum numerus ubi est certus, alij non possunt aduocare.
- 90 Notarius vnus Banci non se intrromittit in causa alterius Banci.
- 91 Notarius vnus Tribunalis non conficit acta in alio Tribunali.
- 93 Acta a Notario alieno non valent.
- 94 Procuratoris confessio facta in iudicio prauidicat domino.
- 95 Confessione non est vlla maior probatio, & n. 96.
- 97 Confessio est efficacior probatio de mundo.
- 98 Confessio est superlativa aliarum probationum.
- 99 Confessio telam, aut ordinem iudicij non requirit.
- 100 Confessio partis releuat aduersariam ab onere probandi.
- 101 Probatio regulariter non admittitur contra praesumptionem iuris, & de iure.
- 102 Probatio per confessionem admittitur contra praesumptionem iuris, & de iure.
- 103 Indignum est, quod quis impugnet, quod proprio voce dixerat.
- 104 Probatio sine partis citatione est nulla.
- 105 Acta in iudicio summario non probant in plenario.
- 106 Sententia lata in iudicio summario non nocet in ordinario.
- 107 Testis non repetitus parte citatus non probat, etiam si mortuus sit, n. 108. & n. 111.
- 109 Testes recepti in iudicio summario non probant, nisi reproducantur in plenario, prolata interlocutoria ad probandum.
- 111 Testis animosè deponens redditur suspectus.
- 112 Experientia est magistra rerum.
- 113 Experimentum ubi adest, non est locus speculationibus.
- 114 Verisimilitudo attenditur in probationibus.
- 115 Verisimilitudo est regulariter attendenda.
- 116 Verisimilia, quae non sunt, debent rejici.
- 117 Verisimile dicitur cognatum naturae.
- 118 Verisimile quod non est, habet imaginem falsitatis.
- 119 Incredible, & non verisimile pro eodem sumuntur.
- 120 Testibus verisimiliora deponentibus magis creditur, etiam si pauciores sint, & n. 121.
- 122 Testes habentes affectionem in causa repelluntur.
- 123 Coloni reprobantur tanquam domestici in causa domini.

- 124 Testes familiares reprobantur.
- 125 Testes adhaerentes, & alij operantes reprobantur.
- 126 Testes debent carere omni suspitione.
- 127 Testibus interesse habentibus non creditur.
- 128 Testis in propria causa nullus esse potest.
- 129 A. Gellius lib. 14. moct. Attic. cap. 2. ponderatur circa officium Iudicis.
- 130 Testis commodum sentiens non probat, & num. 131.
- 132 Canonicus in causa Concanonici an possit esse Iudex.
- 133 Canonicus pro Concanonico testis esse non potest.
- 134 Probatio per instrumenta efficacior est.
- 135 Memor praesumitur quilibet eorum, quae fecit.
- 136 Ignorantia in proprio facto non est tolerabilis, nec verisimilis.
- 137 Ignorantia non probabilis non admittitur, sed reprehenditur.
- 138 Ignorantia non probabilis habet vim scientiae.
- 139 Testes sibi ipsis contrarij non faciunt fidem.
- 140 Testis falsus, aut mendax fidem non facit.
- 141 Immemoralis requirit tempus supra centum annos.
- 142 Immemoralis ad minus requirit centum annos secundum aliquos.
- 143 Immemoralis essentia est, ut non constet de certo initio.
- 144 Testi periuro non creditur.
- 145 Testis periurus in aliquo etiam accessorio non facit fidem.
- 146 Testium reprobatio facit prauidicium toti causae.
- 147 Testis reprobatus habetur, ac si non fuisset probatus.
- 148 Testis productus ab aliquo non potest ab ipso reprobari.
- 149 Testis deponens contra producentem plene probat.
- 150 Testis de credulitate secundum plures probat contra producentem.
- 151 Falsitas praesumitur ex diuersitate atramenti, & literarum.
- 152 Sententia, & res iudicata qualiter successori noceat.
- 153 Sententia lata cum legitimo contradicatore alij prauidicat.
- 154 Sententia lata cum eo, ad quem negotium principaliter pertinebat, nocet alijs.
- 155 Citari sufficit eum, quem tangit principaliter negotium.
- 156 Fideiusor non debet citari ad causam, quae vertitur cum principali.
- 157 Argumentum a contrario sensu est de iure validum.
- 158 Sententia, quae transiit in rem iudicatam pro veritate habetur.
- 159 Sententia quando in alio iudicio producta vires habeat rei iudicatae.
- 160 Sententia inter alios lata, ad minus facit aliquale prauidicium.
- 161 Sententia lata super feudo quando alij prauidicat.

- 162 *Sententia lata contra institutum, praedictat sub-*
stituto.
- 163 *Notitia praesumitur ex vicinitate.*
- 164 *Capitulum, quod fecit causam tractari cum*
suo Secretario, si illam non defendit, sibi prae-
dicat.
- 165 *Sententia ubi nocet, nocent acta processus, etiam*
inter alios.
- 166 *Sed vacante facta per Capitulum, non nocent*
iuribus dignitatis Episcopalis.
- 167 *Ecclesia Cathedrali vacante non debet contra il-*
lam aliquid praedictale introduci, maxime per
Capitulum.

PRO

Quatuor Notarijs perpetuis Tribunalis Episco-
palis Civitatis Conchenfis.

CVM

Decano, & Capitulo Ecclesiae Cathedralis Con-
chenfis, & eorum Secretario.

ARGUMENTVM.

Acta iurisdictionalia Tribunalis Ecclesiastici debent actitari coram Notarijs numerarijs priuatiue ad alios Notarios Apostolicos, & Secretarium Capituli. Et quid in hoc opere- tur consuetudo, & in expeditione, seu loca- tione communium reddituum decimatum in- ter Regem, Episcopum, & alios participantes, & alia circa officia inuicem non turbanda.

CONSILIVM CXXI.

Supponitur in facto, quod Ec- clesia Conchenfis, & illius Decanus, & Capitulum pre- tendunt, eorum Secretarium expedire posse res omnes tangentes redditus decima- les, etiam in quibus sua Ma- iestas, Episcopus, Parochi, & alij Beneficiarij ha- bent suas portiones, & hoc illis competere iure praerogatiuae, & praerogatiuae, taliter quod absque eorum licentia nullus alius valeat expe- dire.

Item praetendunt, quod ea, quae Prouisor, seu Vicarius generalis Episcopi solet prouidere cir- ca arrendamenta, seu locaciones, & exactiones reddituum decimatum, facit non iure iurisdi- ctionis ordinariae, sed tanquam Iudex, vt ipsi di- cunt de re iuris.

Ex aduerso per dictos quatuor Notarios praetenditur, quod existunt in possessione, vel quasi a tempore immemoriali, quod omnes res, quas habet expedire Vicarius generalis Episcopi su- per redditibus communibus, in quibus Rex, Epi- scopus, & alij habent suas portiones, debent ex- pediri coram ipsis priuatiue, & per eos praestari mandata opportuna ad exactionem. Et quod in

alij redditibus tantummodo, in quibus habet in- teresse Decanus, & Capitulum, & non alij possit Decanus, vel alius deputatus Iudex suorum redi- tuum expedire coram suo Secretario.

Et licet in quodam iudicio per viam querelae intentato pro parte dictorum Decani, & Capi- tuli coram Locumtenente Praetoris dictae Ciu- tatis contra dictos quatuor Notarios perpetuos visi fuerint probare, quod eorum Secretarius ab immemorabili tempore per se, aut eius substitu- tos Notarios Apostolicos absque alterius inter- uentu interfuerat in arrendamentis reddituum collationum vicinitatum Conchenfis, & Cafi- tiorum, quinque sexmorum, & sexrae, seu ter- rarum montanae dictae Ciuittatis, & reddituum pilarum baptismalium, & dimidiarum annataru, & reddituum fabricae dictae Cathedralis, & Prae- stimoniorum, quae habet Episcopus in Archi- diaconatu Conchenfi, & redempcionum Archidia- conu, quando locantur in eadem Ecclesia insimul cum dictis rectorijs redditibus vini, & agno- rum, vestiarijs Canonico, & pane vicinorum Conchenfis, & Casticis quinque Ecclesiarum Parochialium villa de Alarcon, & quod coram ipso sunt arrendameta, & addictiones, & sumi- tur obligationes, & fideiussiones a Conducto- ribus, seu Arrendatoribus, & promulgantur sen- tentiae excommunicationis, cum aggrauationibus vsque ad inuocationem brachij secularis, & su- per expeditione tertiarium panis vicinorum Conchenfis, & Casticorum de Alarcon, cum omnibus annexis, & dependentibus a dictis redi- tibus absque eo, quod quatuor Notarij perpe- tui, nec eorum antecessores in praefatis rebus se intromiserint absque speciali licentia Capituli, & quod dicti quatuor Notarij nouiter praetende- bant, quod debebant rogari super quibusdam obligationibus reddituum decimatum, & expe- dire recudimenta illorum, non obstante, quod factae fuissent additiones coram Ioanne de Li- zasso eorum Secretario, & rupisse literas tertia- riarum, quas transmittit ad Prouisorem gene- ralem, vt ab ipso signarentur, ac cancellasse sub- scriptiones dicti Secretarij, producentes ad pro- bandum dictam querelam aliquot recudimenta, quae dictus Ioannes de Lizasso fabricauerat ad colorandum suam praerensionem; productis etiam quibusdam testibus, quoru aliqui deposuerunt, quod Secretarij praedicti, quorum nomina speci- ficarunt, & aliquos ipsorum fuisse ex dictis qua- tuor Notarijs perpetuis ex nominatione dictoru Decani, & Capituli faciebant expeditiones, non tanquam Notarij, sed tanquam Secretarij. Et quod Prouisor assisitebat arrendamentis tanquam Iu- dex reddituum, & pro portione Episcopi, & non tanquam Iudex ordinarius, aliqui tamen ex praedictis testibus, & inter eos Ioannes Trillano de- clarant generalitatem alioru, videlicet, quod ea, quae expediebantur coram Secretarijs, erant su- per redditibus tangentibus dictis Decano, & Ca- pitulo, & non in alijs communibus, quia tertia- riae expediebantur subscriptae per aliquem ex quatuor Notarijs Audientiae Episcopalis, taliter quod

quod Ioannes de Moia testis ex aduerso produ- ctus affirmavit obtinisse plures tertiaras ex- peditas per Iulianum de Tudela, & Hieronymu Augustinum de Cuellar, qui fuerat Notarij per- petui.

Quatuor Notarij perpetui pro sui iuris de- fensione articularunt, & probarunt cum magno testium numero, quod ipsi, & alij Notarij per- petui Audientiae Episcopalis extiterent in quasi pos- sessione pacifica, & quieta a tempore immemo- rabili, quod coram eis priuatiue fierent acta iu- dicialia, videlicet, & consentientibus, ac minime contradicentibus dictis Decano, & Capitulo, & suis Secretarijs, & ad eos solummodo spectauisse scribere, quod intra Capitulum, & capitulariter decernebatur; & quod solummodo de illis rebus poterat rogari, & fidem facere, non tamen vt de- cerneret mandata, quae fierent cum censuris, nec coram ipso decernerentur decreta vulgariter di- cta ita pronuncio, eo quod solummodo spectaret ad iurisdictionem ordinariam Episcopi, vel sui Vicarij, & sui Tribunalis; & quod si tempore aliquo Secretarij praedicti fidem fecerunt, aut subscribere recudimeta, aut similes literas super exactione decimarum, aut alios actus, non id fe- cere tanquam Secretarij Capituli; sed quia erant ex quatuor Notarijs perpetuis, prout eodem te- pore fuere Christophorus de Morillas, & Mi- chael Munxaraz eius filius, eo quod Capitulum, & inferiores a Principe, vel Episcopo erant po- testate creandi Notarios, vel Officiales publicos, qui faciant fidem de scripturis, & actis, quae cora ipsis fiunt, & quod a dicto tempore inmemora- bili extiterent in possessione faciendi omnia acta tangencia redditus, & arrendamenta panis, & vini de Alarcon, & collationum, & quod dicti Secre- tarij, qui erant etiam ex Notarijs perpetuis tan- quam tales faciebant praedicta, & omnia alia, quae tangebant Episcopum, & eius Prouisorem ratio- ne iurisdictionis ordinariae, & quod si aliquando ea intenterant facere tanquam Secretarij, fu- erunt ruptae, & cancellatae expeditiones a Prouisoribus, & puniti pro excessu.

Vnde cum testes quatuor Notariorum depo- nant distinguendo, quod in omnibus, in quibus Episcopus est particeps reddituum decimatum, vel in actis, & casibus ad iurisdictionem ordina- riam pertinentibus eos solos fuisse rogatos, & ex- pediciones fecisse, Secretarios autem solummodo in rebus Capitulum tangentibus, eo quod cum distinctione deponunt, praualer deponitio- ni generali testium Decani, & Capituli, & sui Secreta- rij. Sicut enim distinguuntur tanquam medijs, & appropinquantibus veritati standu est, vt post Senecam a se allegatum tradit Salicet, in praefat. Codicis, & in l. filia, cuius nomine pater, vers. expe- ditis, cum glof. G. fam. l. v. n. 5. quos refert, & se- quitur Peralta in relect. l. vnum ex familia, §. rogo, n. 17. ff. de legat. 2. Berous conf. 100. num. 3. vol. 1. Surd. conf. 386. n. 25. vol. 2. glof. & idem Salicet. in l. apud antiquos, vers. sic item nota, C. de furtis, quem refert, & sequitur Mantic. lib. 8. de coniect. vltim. volunt. tit. 3. n. 9. & ex l. adeo, d. et quis, vers. est ta-

men etiam media, ff. de acquir. rer. dominio, cum no- tatis in c. quarenti de offic. deleg. tradit Ioseph. Lu- douic. decis. Perus. 7. 1. n. 10. 2. par. 1. facit, quod re- prehendi solet, qui indistincte loquitur, glof. fin. in l. vlt. ff. ad l. Rhodiam de iactu, glof. 2. in l. Pompo- nius scribit, ff. de neg. gest. ex d. l. vlt. §. 1. & vlt. l. Pa- pinianus, ff. de minorib. Socin. in l. demonstratio fal- sa, colum. 2. ff. de condit. & demonst. Io. de Neuz. lib. 5. Silua nupt. n. 29. & Dantes in Paradiso cantu 13. post medium, damnat respondentes sine distin- ctione, Borgnin. Cauale. decis. Fuisz. 28. n. 18. 1. p. 1. & per hanc distinctionem cessant absurda, & con- trarietates, & ideo eam debemus sequi, cap. inter dilectos, §. porro de fide instr. Bart. in l. final. §. idem quaesit, ff. de condit. indeb. Paul. Paril. conf. 20. con- cessio in personam, n. 22. lib. 1. 1. vnde eadem ratio- ne opinio, & assertio Doctoris distinguentis praer- fertur tanquam veritati proximior, & ideo sequen- da, vt ex §. quibus in 1. constit. Codicis, & l. vlt. C. de edendo, tradit Io. de Neuz. lib. 5. Silua nuptial. quomodo sit iudicandum, n. 32. ex l. ita stipulatus, ff. de verbor. oblig. l. falsus, §. 1. ff. de furtis, tradunt glof. verbo ab initio, circa finem, in elem. scientes de censib. Alex. conf. 50. in causa, & l. ite, num. 7. vol. 7. Octavian. decis. Pedemot. 2. 1. n. 16. Mantic. vbi pro- xime, plures relati per Coratium in tract. de com- mun. opin. lib. 1. tit. 6. n. 80. Ioseph. Ludouic. decis. Lucens. 29. eodem n. Decif. Genue 20. nu. 5. Marc. Ant. Eug. conf. 92. n. 58. vol. 1. 1. distinguendo enim tempora scripturae concordantur, cap. si peccauerit 19. 2. q. 1. cap. antecessor, vers. distinguite, 1. q. 3. Tancred. lib. 3. de ordine iudicior. tit. 15. de probat. iuris, §. 2. Cyn. in l. cum non solum, nu. 4. in fin. C. de bonis qua lib. Petr. Greg. to. 2. syntax. artis mirab. lib. 3. c. 2. n. 15. Michael de Aninio tract. de vnit. ouil. & pap. cap. 24. n. 13. facit notabilis doctrina Ancharr. in cap. canonum statuta, q. 14. principali, 1. memb. de conf. Io. Andr. in addit. ad Specul. lib. 2. tit. de execut. sentent. n. 6. in §. postremo, 1. quod si statutum antiquum loquitur distincte, nouum autem indistincte, per nouum non derogatur an- tiquum, sed per antiquum distinguitur, sequuntur Corn. conf. 199. n. 67. lib. 2. Aym. Crauet. conf. 70. n. 15. par. 1. glof. verb. omnibus, in l. apud anti- quos, C. de furtis, vbi Bart. Bald. & Salicet. Ioseph. Ludouic. vbi proxime, n. 83. glof. verbo non esse, in l. supellestili 3. ff. de supellest. legat. 1. quare eodem modo his testibus distinguentibus standum erit, quibus ex distinctione deponitiois potius lux veritatis assisit, argum. cap. licet causam de probat. Rebuff. in tract. de reprob. & saluat. testium, n. 16. vers. secundo. Et ita quod testibus distinguenti- bus, & in specie deponentibus magis credi debeat, post Alex. conf. 148. n. 3. lib. 2. & conf. 88. n. 8. lib. 3. & Marfill. in praxi, §. diligenter, num. 199. tradit Decif. Genue 189. num. 7. Maxime cum contra Secretarium faciat ius aliquod non posse praetendere ad fidem publicam faciendam ex nomina- tione a Capitulo facta circa Secretariae munus. 1. Solum enim Princeps creat, & facit Officiales publicos, qui fidem faciant de rebus, de quibus regantur, & Praelati non alij inferiores, vt de Prin- cipibus, & ab eis privilegium habentibus solum- modo

modò tradit Innoc. in cap. cum P. Tabellio, num. 1. & 3. Abb. 7. & Anton. de Butrio de fide instrum. Specul. 2. tom. tit. de instrum. edit. §. restat, num. 22. Bald. num. 4. in rubr. C. de fide instrum. l. 3. tit. 19. par. 3. vbi Gregor. Lopez glos. l. 7. & 8. Mand. reg. 13. Cancell. de reuocationib. num. 5. Auendañ. 1. par. cap. 10. pratorum, num. 1. Couarr. in pract. quesi. cap. 19. num. 9. Azucud. in rubr. tit. 25. lib. 4. noua Recopil. num. 2. Menoch. lib. 2. de presumpt. præsumpt. 78. num. 3. † & de Episcopis Speculat. vbi proximè, & num. 25. argum. text. in autb. de tabellionibus, §. penult. collat. 4. cap. regenda. 1. quesi. 1. Felin. in cap. cum P. Tabellio de fide instrumentor. Altamiran. in tract. de iurisd. super verbo debeant quidem, num. 11. & fauet Henric. de Bortis in tit. de synodo Episcopis, 3. par. artic. 1. num. 297. Aufret. de potest. Eccl. quesi. 35. nu. 27. Boer. decij. 50. num. 16. & decij. 2. 8. nu. 15. Auend. 10. de exequend. mand. 1. par. cap. 10. num. 2. † inde Secretarij huiusmodi sunt ad instar Notariorum nauium, de quibus in l. 1. tit. 9. par. 5. qui licet de rebus, quæ sunt intra nauim ipsam faciãt fidem; non tamen si super alijs instrumenta cõficiant, secundum Gregor. ibi, glos. 3. & habetur, 2. par. Regiarum secretularum Consilij Indiarum, fol. 351. 11. † Ita eodem modo hi Secretarij intra Capitulum fidem faciãt, non tamen extra Capitulum, nec in alijs actibus, quàm Capitularibus, † facit, quòd cum Tabelliones de Comceptis, certas solam res, de quibus in tit. 26. lib. 4. noua Recopilat. possint facere, si alia faciãt, nullam faciãt fidem, vt tradit Auend. de exequend. mand. Regum, 2. par. cap. 15. n. 7. Azucud. in notula ad dictum tit. 26. [Salzed. ad l. 19. tit. 19. lib. 2. Recopilat. n. 37.] maxime eũ aduersariorum probatio non concludat legitime quoad Notarios perpetuos, qui simul erant Secretarij Capituli, dicendo, actus, de quibus rogabantur fecisse tanquam Secretarios, & non tanquam Notarios, cum probatio ista non concludat, † cõ non prober hoc esse, quod ab hoc abesse potest, l. neque marales, C. de probat. cap. in presentia eod. tit. l. non hoc, C. unde cognati, text. in cap. 2. de translat. Episc. Abbas n. 3. in cap. illud. de presumpt. & in cap. cum causa, n. 7. post med. de sent. & re iudic. Paul. Cast. conf. 26. n. 7. vol. 3. Petr. Royz. decij. Lituanica 2. n. 94. Iosep. Ludouic. decij. Perusina 71. n. 15. 2. p. † probatio enim cum debeat esse omninò certa, l. Lucio, §. pater, vbi Florian. de Sã. & Petro n. 4. ff. de legat. 2. Bald. in l. 1. num. 3. C. de probat. Bart. n. 1. in l. si quis intentione ambigua, ff. de iudic. cap. ex literis de probat. Anton. de Butrio in cap. cum ad sedem 15. n. 24. de rest. spoliat. Abb. in cap. cum tu 16. n. 5. in fine de testibus, Bald. in l. si ex cautione, n. 18. C. de non numer. pecun. Alex. in l. si constante 25. n. 27. ff. solut. matr. † quia aliàs non reuelat, vt in dubia, & incerta probatione tradit text. in l. si in rem, ff. de rei vendic. Alex. cons. 66. in causa, & libe. n. 12. vol. 7. Roderic. Suar. in l. 1. tit. de las arras, n. 20. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 16. n. 4. & 5. Alex. cons. 132. n. 18. vol. 5. Abb. in cap. ex tenore 35. n. 2. de testib. Menoch. de recuper. poss. remedi. 1. num. 358. Maxime nam cum habeant dicti quatuor Notarij probatum concludenter,

quòd dictus Christophorus de Morillas in rebus concernētibus reditus decimales, in quibus Episcopus habebat partē, subscribebat vt Notarius, & non vt Secretarius, & quod hoc non obstante vt omnis occasio dubij tolleretur, fuit illi iniunctum pro parte Episcopi, quòd eligeret vnum ex dictis officijs, & aliud renūciaret, eo quòd expeditiones redituum prædictorū, in quibus Episcopus erat particeps, fiebant per Prouisorem tanquam ordinariū, & priuatim, & coram aliquo ex dictis quatuor Notarijs, idē nō fuit permissum dictis Christophoro de Morillas, & eius filio, quòd se subscriberent, nec nominarent Secretarij, sed tanquam Notarij; nam quod fecus fiebat, nec admitteretur, sed cancellabatur, ac rubebarur ad dictis Prouisoribus.

Et quòd dictus Prouisor iurisdictionem exerceret ordinariā, & non tanquam Iudex de rebus, vt cõfinxit dictus Ioannes de Lizasso, cuius fuisse inuentum tale nomen, multi testes deponunt, probatur, † quia Iudex in dubio viderur aditus tanquam ordinariū, probat Alex. cons. 55. num. 5. & 14. lib. 3. etiam quando haberet aliam iurisdictionem, quæ nō fuisse expressa: tum quia † Vicarius Episcopi ordinariū dicitur, glos. in cap. 2. verbo officialem de officio Vicarij in 6. & in c. perlectis, verbo iurgia 25. distinet. & in cap. Romana, verbo generaliter de appell. in 6. Felin. in rubr. de offic. deleg. n. 4. Couar. lib. 3. variar. resol. cap. 20. n. 4. Paz in pract. 2. tom. 3. prælud. n. 4. Rolad. cons. 47. n. 28. vol. 1. Abb. n. 11. in cap. quoniam Abbas 14. de offic. deleg. Alex. n. 15. in rubr. ff. de officio eius. † Et eadem est Episcopi, & eius Vicarij potestas, & idē amborum Tribunal, cap. 2. de consuet. in 6. cap. Romana in princ. de appell. eodem lib. Rota decij. 7. de officio Vicarij in nouis, n. 4. Segura in direct. Iudic. Eccl. 2. par. c. 16. nu. 3. Capell. Tholof. q. 148. vbi Aufret. in Additionib. † nec inter Episcopū, & eius Vicarium est dare medium, vt scribit Abb. cons. 21. in fin. lib. 1. Salzedo in pract. crim. canon. c. 73. verbo dispensat, vbi cum quia sanctum, & facit Auiles cap. 4. prætorum, glos. iustitia, n. 12. dicens, † quòd offendens Vicarium Episcopi, ipsum Episcopum offendere dicitur; † Et quando administratio Ecclesiæ defertur Ordinarij, dicitur habere ordinariā, & non delegatam iurisdictionem in administrationem, glos. verbo cõfirmatus, in cap. is, cui de elect. lib. 6. Iacob. Puteus decij. 223. nu. 3. lib. 2. † nam cum iurisdictione ordinaria sit firmior, quam alia, etiam à Principe delegata, vt post Archidiacon. in cap. si Episcopus, 2. quesi. 6. refert, & sequitur Bald. in l. si vt proponis, la primera, nu. 7. & 9. C. quomodo, & quando Iudex, Alexand. & Decius n. 5. in rub. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdictione, idem Decius in l. more, nu. 10. ff. de iurisd. omn. iud. † actus, qui potest fieri ex duplici capite, & potestate, ceteri debet factus ex vtiliori, ac firmiori, l. 3. vbi Scribent. ff. de testam. milit. l. tutor, §. qua de tutoribus, ff. de excus. tutor. l. cum pater, ff. de iure dotium, cap. nisi essent de præbend. Molin. lib. 2. de Hispan. primog. cap. 2. n. 15. Bald. in l. non verò, ff. ex quib. caus. maior. Aymon Crauet. cons. 202. n. 15. Menoch. lib. 2. de arbitr. Iudic. casu 126. nu. 8. cum

cum latè congestis per Ludon. Gom. reg. Cancell. de non tollendo iure quaesito, q. 6. versic. primo, Greg. Lop. in l. 6. tit. 11. par. 6. glos. 4. quesi. 2. in medio. † Imò iurisdictione delegata superueniente ordinaria in persona eiusdē expirat, l. iudicium soluitur, vbi Angel. n. 3. Iacobin. de Sancto Georgio n. 4. ff. de iudic. l. 3. in fin. & l. sequenti, ff. de recept. arbitr. † vt ita iurisdictionis appellatiōe de ordinaria intelligatur, vt tradit Dec. in l. quæcumq; §. qui mādatur, n. 5. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictione, concludit Alex. in l. aut Prator in princ. n. 6. ad finem, ff. de re iud. ex traditis per Bart. ibi, n. 2. optimè laf. n. 7. ex sententia Innoc. in cap. tua de offic. Vicarij, Donat. à Fina inter comm. DD. opin. lib. 3. tit. 10. de iurys. omn. iudic. n. 27. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 16. n. 5. 26. † Cùm ordinaria potestas, & iurisdictione fauorabilis sit non solum iure antiquo, vt ex glos. notat. verbo processu circa finem, in cap. 1. de rescript. lib. 6. tradunt Iacobin. in l. 1. n. 26. ff. de iudic. lal. in l. recomuncti, n. 253 ff. de legat. 3. Menoch. lib. 1. de arbitr. iudic. q. 37. n. 14. Iacob. Puteus decij. 162. n. 6. 2. par. sed etiam nouiori, vt in ordinaria iurisdictione Ecclesiastica, tradit Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 20. † vnde ea potestate Prouisor assiteret, & actus iurisdictionis facere præsumitur, Glos. magna in cap. 1. & in cap. dispendia, verbo vbi conuentionis de rescript. lib. 6. & in cap. si contraxerit de offic. deleg. eodem lib. 2. de præsumpt. pres. 15. n. 1. & præf. 12. n. 2. optimè Alex. cons. 55. nu. 5. & 14. lib. 5. Melisa ad l. Toleti, p. 1. fundam 12. n. 8. † cum etiam dubium esset, quo caremus, semper quis præsumitur actum facere, potius iure communi ordinario, quàm extraordinario, l. Sio, §. medico, ff. de ann. legat. l. quancquam, & l. in testamento 6. C. de testam. milit. vbi DD. Alex. cons. 55. vbi legitimatione, n. 20. vol. 2. vbi Additio, idem Alex. cons. 55. incip. quoniam causa, n. 6. vol. 5. Molina lib. 2. de Hispan. primog. cap. 2. n. 14. Gomez. in reg. cancell. de appal. possess. q. 11. vers. præterea, † maxime cum in qualibet Diocesi regulariter omnes decimæ sub Episcopi administratione sint, cap. 1. 16. q. 7. Greg. Septim. in Conc. Lateranen. cap. 7. de decimis, tractans, disponit, dicēs: Has verò decimas sub manu Episcopi fore censemus, vt ille, qui ceteris præest omnibus iuste distribuatur.

Et prædicta eo redduntur planiora, & indubitata, si perpendatur confessio dicti Ioannis de Lizasso, qui interrogatus si habebat in potestate sua registra, quæ petebantur ab eo virtute prouisionis Regiæ Cancellariæ Granatenfis, & si fuerat de illis rogatus, respondit, quòd in tangentibus expeditiones, quæ erant faciendæ coram dicto Prouisor, fiebant coram Christophoro de Morillas tanquam Notario reddituum; & Secretario Capituli; nam licet addiderit dictum verbum de rebus ad inuentum illius, reducendo eius declarationem ad probata per dictos quatuor Notarios, ea, quæ fecit dictus Christophorus fueret tanquam Notarius perpetuus in eo, in quo habebat portionem suam Episcopus, & tanquam Secretarius in his, quæ tantummodo tangebant Capitulum, vt ipsemet Ioannes declarat, affir-

mans, quòd mortuo dicto Morillas voluit expedire coram Prouisore tanquã Notarius de rebus, & non fuit admissus, & ita perspicuum est, quòd hoc nomen Notarius de rebus fuit ad inuentum, & cõficium ab eo, ad colorandum suam iniustā prætensionem. † Et dicta interpretatio dubio procul est faciendā, vt singula singulis referamus, saltem vt periturū dicti Ioannis vitare conuenit; singula enim singulis adaptari iuri cõsonum est, si fieri possit, cap. fin. in fin. vbi Anton. de Butrio notat. vlt. de statu Monachor. & facit bene l. 1. §. lex Falcidia, vbi notat Bart. ff. ad l. Falcid. Alexand. cons. 29. incip. clarissimè Doctōr, n. 16. vol. 7. Aym. Crauet. cons. 98. nu. 11. idem Alex. cons. 123. vbi processu, n. 2. vol. 1. † quæ concordia omnibus est modis quærenda ad vitandū periturij finem, c. cum tu 16. de test. vbi glos. 1. Alex. in l. diuortio in princ. n. 7. ff. solut. matrim. Bart. & Addit. ad cum in l. 2. §. creditum, n. 6. ff. si cert. petat. Bald. n. 1. in l. apud 21. C. de furtis, & seruo corrup. Alex. in l. insulã 43. §. fructus, n. 3. ff. solut. matr. optimè Bald. in autb. at qui semel, n. 10. C. de probat. cum doctē adductis per Rebuff. in tract. de reprob. & saluat. testium, n. 98. & seq. Ant. Corlet. sing. 150. in verbo simul fieri, Marc. Ant. Eug. cons. 90. n. 66. vol. 1. sic saluatur Iurisconsulti in litem videndum 20. & in l. illud 42. ff. de petit. heredit. Aymon Crauet. cons. 260. num. 5.

Et in comprobationem prætionū quatuor Notariorum, & probationis Promotoris fiscalis Tribunalis Episcopalis in querela per cum data aduersus D. Ioannem Antonium de Castillo Decanum, & dictum Ioannem de Lizasso, eo quòd admitterent querelam quandam aduersus Parochum Villa Conejos est legitime, & concludenter probata cum omnibus requisitis, ac qualitatibus immemorialis cõsuetudo, quòd Prouisores assiteret in faciendis rebus decimales, & ipsorum additionibus, in quibus Episcopus, Canonici, & Portionarij, Parochi, & Beneficiati, & Ecclesiarum fabricæ tanquam tales Prouisores, & Iudices ordinarij, & non tanquã Iudices de rebus, & ordinario iure protulisse sententias, & censuras, & subscripsisse acta, decreta, & mandata, absque eo, quòd in rebus prædictis, nec exercitio dictæ iurisdictionis vllatenus se inromiserint dicti Decanus, & Capitulum, nec ipsorum Secretarius, quam immemorialem cum omni qualitate concludunt plures ex eorum testibus, & inter eos Franciscus Orejon, qui fuit œconomus, siue Maiordomus dictæ Ecclesiæ, & alij quatuordecim testes, † inter ipsos Dominus Doctōr D. Petrus Cifontes de Loarte, qui fuit Prouisor Generalis in dicto Episcopatu Conchenfi. Et demum Inquisitor Apostolicus in sancto officio Inquisitionis eiusdē Ciuitatis. (Er postea ita postulantis ipius insignibus meritis, nobilitate, literis, virtutibus, & Religione, post omni laude administratas Inquisitiones Granatensem, & Toletanam in Supremo Sancte, & Generalis Inquisitionis Consilio Consiliarius Decanus reperitur, maiorum etiam graduum insulis benemeritus, vltra Canonicatum, & dignitatem Thesaurariæ Ec-

Ecclēſiæ Toletanæ, qua fruitor, quem honoris gratia in his ſcriptis nominari opere pretiū duxi, vt hoc grati animi mei ſignum erga ipſum oſtenderem, benivolentiæ, qua me multis demonſtrationibus eſt proſequutus, nō immemor.) ¶ Vnde huiusmodi immemoriali ſtandum erit, cum priuilegij vim habeat, l. hoc iure, §. dactus aqua, ff. de aqua quodid. & ſtina, l. 1. in ſin. ff. de aqua pluuiā arcenā, cap. ſuper quibusdam de verbor. ſignif. cap. duo ſimul 9. de offi. ordin. e. quia per ambitiones 64. diſt. cap. conqueſtus, 9. q. 3. glof. verbo conſuetudine, in cap. nouit de iudic. Alex. conſ. 196. n. 2. lib. 2. Dec. qui plura conſ. 586. n. 2. 2. par. l. 5. tit. 2. lib. 7. Recopil. Molina lib. 2. de Hiſpan. primog. cap. 2. n. 20. & ſeqq. Roland. à Valle conſ. 3. incip. de uenio, nu. 116.

34 vol. 1. ¶ priuilegium que licitum inducat, cap. ſeruitium, vbi glof. 18. q. 2. Bart. in l. conſtit. digeſtor. §. hæc autem tria, n. 3. vbi Bald. 2. l. domini prædiorū, C. de agricol. & conſtit. lib. 10. Bald. in l. omnes, n. 7. C. ſine cenſu, vel reliquis, l. ſinal. C. de emancipat. liberor. cap. cum contingat de ſero compet. quem meliorem de iure ad hoc vocat Io. Andr. ibi, Abb. in 35 cap. 1. n. 9. vt lite pend. ¶ & legis cōſtitutæ vim, & poteſtatem habeat, l. de quibus, ff. de legib. §. ex non ſcripto, inſtit. de iure natur. cap. cōſuetudo 2. diſtinct. Marian. Socin. in rubr. de noui oper. nunciat. n. 29. Hippol. de Marſill. conſ. 33. n. 16. vol. 1. Menoch. de aduſo. poſſeſſ. remed. 2. n. 70. Burg. de Paz conſ. 15. n. 14. Joſeph. Ludouic. deciſ. Peruſina 62. n. 20. in 2. par. Ant. Gabr. lib. 5. conſuſionum, concl. 1. de 36 præſcript. n. 6. ¶ ſed etiam conſeſſionis à Principe cum cauſa factæ, vt tradit Bald. in l. cum propoſas, n. 13. C. de nautico ſenore, & poſt Andr. de Iern. à ſe allegatum ex ſupra adductis iuribus tradit Iuſt. in l. quominus, n. 4. 2. ff. de ſummiſ. Alex. conſ. 3. 2. v. ſiſ bis, n. 4. vol. 3. Rebuff. in d. cap. cōſtit. p. d. e. §. qui verò, verſ. ſecundo nam ea de præbend. tradit Rol. à Valle conſ. 89. n. 11. vol. 2. ¶ Imò plus etiam poſſe huiusmodi immemoriam, quam Principis, aut Papæ conſeſſionem, ex Innoc. in cap. ad Apoſtolicam, n. 2. & 3. de ſimonia, tradit Rebuff. 3. tom. ad conſtitut. Gallias, tract. de conſuetud. vſu, & ſtylo, n. 96. vt merito ſeruandum eſt illud, quod antiquo fieri conſueuerunt, tradat text. in princ. verſ. ab antiquo, vbi Bald. de pace conſtant. in vſib. feudor.

38 ¶ neque quid contra longam conſuetudinem eſt inducendum, l. 1. C. qua ſit lōga conſuetudo, l. ſi manifeſtè, C. de ſeruit. Barba. inter Alexandri conſil. conſ. 135. incip. & quidè, n. 20. vol. 4. quare huiusmodi immemorialis in fauorem iurisdictionis ordinariæ ira legitime probata ex ſuis miris effectibus obſeruari in futurum ſine controuerſia debebit, quæ etiam per conſeſſionem in Notariorum quatuor commodum redundat, qui vt eorundem teſtes deponunt in tertio articulo ſui interrogatorij, & ſui antecēſſores ab immemorabili tempore fuerunt, & ſunt in poſſeſſione, vſu, & conſuetudine, vt coram eis, & non coram Secretarijs Capituli, nec alia qualibet perſona acta fuerint chirographa, & iſtrumenta reddituum, & reliqua omnia contenta in primo articulo interrogatorij ſui, cuius ſeriem omnes teſtes probant, quemadmodum ſunt res iurisdictioni ordinariæ

concernentes, & ab eadem dependentes, & Vicarij, Vicariorum vè, qui fuerint, & ſunt in Episcopatu Concheaſi, vt ita corā eis acta fuerint, mandata executiua, & cenſurarum omnium, cum ſolitis grauationibus, & reaggrauationibus, vſque ad inuocationem auxiliij, & brachij ſecularis, contra omnes Arrendatarios, & perſonas obligatas, & quæ ſe obligant rati one aſſignationis reatu ſi, non ſolum eorum, qui in oſtinatur panis, & vini, agnorum, & veſtiariorum collationum Ciuitatis Conchen. ſed etiam quibus que Ecclēſiarum Parochialium villæ de Alarcon, & Caſtiorum earum, & ſex ſex morum Archidiaconatus Conchenſis, & dimidiarum annatarum, ac de arrendamentis fabricæ, & operis Ecclēſiæ, in quibus omnibus dicti quatuor Notarij præſtant, & præſtant mandata de ſoluendo cum cenſuris, ac alijs iuſſionibus, cum eadem immemorabili poſſeſſione rogandi ſe circa iſtrumenta obligat ionum, & fideiuſſionum, quæ factæ fuerunt pro redditibus prædictis, & faciendi omne aliud pertinens eisdem redditibus abſque eo, quod nunquam, neque aliquo in tempore Decanus, & Capitulum Conchenſe, nec dictus Ioannes de Liſallo, nec Secretarij, qui diuerſis temporibus fuerunt dicti Capituli contradixerint, aut reclamauerint, imò approbauerint ¶ ſua ſcientia, & partiētia, quæ conſenſum legitimum, & præiudiciale inducunt, §. ſed, & ſi pater, vbi Aldobrand. num. 7. inſtitut. quib. mod. ius patriæ pot. ſoluitur, eo, quod omnia prædicta iurisdictionem ordinariam tangentia fuerint Vicariorum Episcopali, & per conſeſſionem facta, & facienda coram dictis ſuis quatuor Notarijs. Quare de hac antiqua, & immemorabili poſſeſſione probauerint, nullus præter eos ius præterdere poterit, cum ſua poſſeſſio, & eius probatio fuerit de vſu, & priuatiuè ad Secretarios, primò, quia iſtorum poſſeſſio ſemper continuata præſumitur, ¶ quia olim poſſeſſor, hodiè etiam poſſeſſor præſumitur, iuxta regulam l. ſine poſſeſſionis, C. de probationib. vbi glof. & Bald. num. 8. Anton. de Butrio in cap. cum ad ſedem, num. 25. de reſtitut. ſpoliat. vbi Abb. & alij, Faber in §. reuocanda, n. 17. & ſeq. inſt. de interdicit. Ioſeph. Cumania in rit. Mag. Cur. Vicar. Regni Sicilia, cap. 38. n. 352. Menoch. lib. 6. de præſumpt. præſ. 64. n. 1. Boer. deciſ. 239. nu. 6. Marc. Anton. Eug. conſ. 60. nu. 19. vol. 2. cap. olim 12. de reſtitut. ſpoliator. cap. ſuborta de re iudic. & tradit Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. nu. 387. Couarr. in cap. Raynuntius de teſtament. §. 11. num. 21. 10. tit. 14. par. 3. vbi Gregor. Lopez glof. 1. & 4. ¶ quia talis antiqua poſſeſſio præſumitur habere iuſtitiam permanentem, vt per Bald. in cap. 1. §. cum autem de controuerſ. inueſt. num. 6. & ſeq. tradit Roland. à Valle conſ. 3. nam. 96. vol. 1. vnde contrariè etiam ſi daremus ad eſſe præſertur, ¶ & pro ea præſumitur, vt ex cap. licet cauſam de probation. tradit Hieron. de Tortis conſ. 192. n. 1. vol. 2. inter Alexandri conſilia, idem Alexand. conſ. 89. num. 9. & 15. lib. 5. & conſ. 110. n. 1. vol. 1. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. nu. 389. Marcell. Fortunat. in tract. de veritate, & errore, 1. par. num. 239. Au-

Ancharr. conſ. 188. nu. 5. Cūmia d. cap. 38. nu. 157. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 29. nu. 10.]

43 ¶ quare quilibet poſſeſſio iunior ex parte Secretariorum Capituli Conchenſ. præſumitur clandestina, l. clam poſſidere. §. ſim. ff. de acquirend. poſſeſſ. d. cap. licet cauſam, de probat. Bart. in l. 1. §. ſim. ff. vt poſſidetis, & DD. in l. 1. C. eodem, Alexand. conſil. 76. nu. 8. vol. 2. Petr. Benintend. deciſ. 42. num. 4. Ioſeph. Ludouic. deciſ. 11. Peruſina, nu. 4. 1. part. Borguin. Canal. deciſ. 45. nu. 6. alij, quos allegat idem Ioſeph. Ludouic. deciſ. Lucenſ. 10. nu. 5. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. num. 69. & de reuocanda. remed. 3. num. 726. Rolan. à Valle conſ. 46. num. 40. & conſil. 72. num. 2. vol. 2. ¶ clandestinitas enim probatur eo ipſo, quod reus non probat antiquiorem poſſeſſionem, vel ab alio aſſequutū fauile, vt ex d. cap. licet cauſam, de probat. poſt Bart. in d. l. 1. §. ſim. ff. vt poſſidetis, num. 18. Rebuff. 3. tom. commentar. ad leges Gallicas, tractat. de materijs poſſeſſorij, artic. 2. glof. 3. num. 14. Menoch. de reuocanda. poſſeſſ. remed. 3. num. 556. tradit Marc. Anton. Eugen. conſil. 47. num. 8. lib. 1. Caphal. conſil. 289. num. 17. & ſeq. lib. 2. quare quoddam arrendamenti iſtrumentum à Capitulo productum, quo Antonius Garcia Arrendatarius reddituum Caſtorum Seſmi de Torralua pertinentium Episcopo, Decano, & Capitulo, Parochis, & Beneficiarijs ciuitatis Concheſis, & tertijs Regalibus de anno 1558. in licitatione, & ſubſtatione horum reddituum fuerunt aſſignati huiusmodi redditus eidem Antonio Garcia, & de eis datum eidem recuſamentum ſubſcriptum nominibus Licentiatu España, Vicarij Episcopatus Conchenſis, & Gaſparis de Aguilar Portionarij Ecclēſiæ Conchenſis, & Secretarij Capituli, quia non ex hoc Secretarij Capituli ius aliquod poſſunt prætereſſe, quia rationibus, & iuribus proximè relatis huiusmodi actus clandestinè factus præſumitur, ſicut alias iſdem Secretarij multis excogitatis fraudibus ſunt conati facere, vnde in huiusmodi actis mala fides eis obſeſt, cuius exceptionem quatuor Notarij poſſunt obijcere,

45 ¶ & ita qui probat poſſeſſionem antiquiorem debet obtinere in poſſeſſorio, Paul. Caſtrenſ. conſil. 442. vſis, & diligenter, num. 1. volum. 1. ¶ cum poſſeſſor antiquus iuniori poſſit opponere, quod bonam fidem non habeat, l. ſin. C. vnde vi, Alex. optime conſil. 200. incip. viſo, & diſcuſſo proceſſu, num. 5. vol. 2. Bart. in d. l. ſinal. C. vnde vi, num. 16. & ſeq. Alexand. conſ. 74. nu. 47. vol. 4. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 13. num. 68. ¶ imò malam fidem ad eſſe ex huiusmodi actu colligimus, cum ſingularis ſit, & non ſit veriſimile, quod ſi Secretarij ius aliquod haberent ad id, quod præterdunt, plures actus non feciſſent coram Prouiſoribus, argumento à veriſimili negatiuè ſumpto, quod in iure fortiſſimum eſt, cap. quia veriſimile non eſt de præſumpt. l. non eſt veriſimile, ff. de eo, quod metus cauſa, l. 1. C. qui & aduerſus quos, l. ſi is, cui 94. in ſin. ff. de ſolutionib. l. ſi ſtipulatus 4. ff. de vſur. cap. 2. de reſtit. ſpoliator. Roland. à Valle conſ. 25. incip. primò quidem, num. 3. vol. 4. quod corroboratur ex depoſitionibus reſiſſi quatuor

Notariorū, qui in quarto interrogatorij articulo ab eis dati, & producti, quo examinari fuerunt, deponunt, quod ſi tempore aliquo acta, ſeu res aliqua de ſupradictis fuerint per Capituli Secretarios expedita, id erat, quia ſimul erant Notarij de numero quatuor Notariorū Episcopalis Audiētiæ, & vt tales non vt Secretarios id feciſſe, vt euenit in Ioanne Orrega de Cuellar, Chriſtophoro Morillas, & Michaelē Mōjaraz, Notarijs de quatuor perpetuis, & alijs, qui & Secretarij Capituli fuerunt, in tantum quod ſi aliqui, qui de prædicto numero quatuor Notariorū non erant expediri per Prouiſores, ſeu Vicarios Episcopatus Conchenſis, aut eorū nomine ſignari aliqua acta volebant ab eiſdem ſubſcripta, & repulſam partebatur, nec ab alio, quàm aliquo ex quatuor Notarijs Episcopalis Audiētiæ expediebantur, niſi aliquo cauſa per errorē, & inaduerter, quia etiam quando illi, qui erant Secretarij Capituli, & Notarij Audiētiæ Episcopalis aliquo impedi-mento ſalutis afficiebantur, eorum loco acta ordinaria concernentia in dictis redditibus per alium ex quatuor Notarijs expediebantur, cum Secretarij ſolum expediant vt tales, quæ ſpectant ad ſolos Decanos, & Capitulum. Quare apparet manifeſtè huiusmodi quatuor Notarios perpetuos priuatiuè ad Secretarios omnia iurisdictionem ordinariam, & redditus communes Episcopali, & aliorum expediuſſe, iuxta fundamenta ſuperius adducta à num. 1. de teſtibus deponentibus cum diſtinctione, quibus ſtandum eſt, nec in hoc in morari opus eſt.

Sed illud in fauorem etiam quatuor Notariorum facit, quod cū fides Secretarij Capituli tam ſtricti ſit iuris, terminoſq; maximè limitatos habeat, vt vltra acta capitularia nihil fidei prætereſſe ſe poſſit habere, vt ſupra oſtendimus. Deducitur, immemoriam poſſeſſionem eius ratione vigere contra Ioannem de Liſallo, & alios Secretarios Capituli eius prædeceſſores, vt vltra Capitularia decreta ſe intronittere non poſſint circa iurisdictionem ordinariā, nec res eam tangentes, vt ita dicti Secretarij nunquā rogari fuerint, nec rogari potuerint pro fide publicæ auctoritatis interponenda, de iuſſis, & mandatis, nec cenſuris, aut clauſula ita pronuntio, nuncupata, nec circa aliquid aliud contentū in reſſigis articulis, ſiquidē ea omnia rangunt ſolummodo vſum, & exercitium quatuor Notariorū ordinariorū, qui de eis ſolummodo rogantur, nec vnquam Secretarij aliqd præterdunt, niſi poſt huiusmodi litem motam, & hoc omnes teſtes concludunt, in quorum confirmationem facit, quod quatuor iſti Notarij ordinarij, & perpetui habent titulos ex cauſa oneroſa emptionis, eo quod ab immemorabili tempore ſemper ſoleant Notariatus iſti vendi, & eligi magis idonei ¶ ad vitanda plurima damna, quæ ex Notariorum iuperitia oriū ſolent, quod bene aduertit Bald. num. 11. in reuocanda. l. Imperator, ff. de ſtatu homin. l. Mantic. lib. 1. de conſectur. vltim. volunt. titul. 10. num. 4. quem reſert, & ſequitur Burgos de Paz in l. 3. Tauri, nu. 1046. & Azeued. in l. 1. tit. 25. lib. 4. Recopilat. nu. 9. ſu-

9. super verbo del numero, Sancta Synodus Tridentina, ff. 22. cap. 10. † & maxime conueniens est, quod Notariorum certus sit numerus, vt tradit Rebuff. 1. tom. ad consil. Gallicas, tractat. de literis obligatorijs, artic. 2. glos. vnic. nu. 54. † & magnus iure est inductus fauor pro numerarijs Notarijs, vt per text. in l. ex eo tempore, ff. de testament. milit. tradit ibi Bald. nu. 1. Marc. Anton. Cucc. in princ. cip. insit. eodem tit. nu. 3. † & 9. † vt inde Princeps in suis ciuitatibus non debeat antiquum numeru horum Notariorum, & tabellionum augere, vt post Alberic. in l. 1. per text. ibi C. de offic. Prefecti urbis, Paul. Castrenf. in l. si eadem Provincia, ff. de offic. Assess. Iacob. Gall. cons. 59. num. 20. Addit. ad Ioan. Anton. de Mauro allegat. 18. tradunt Castellan. in conjunct. Burgund. rubric. 1. in princ. glos. drotten, nu. 104. Auendaño de exequend. mandat. Recop. 1. part. cap. 3. num. 4. versic. imò, † & ita l. 1. tit. 3. lib. 7. Recopilat. officia vltra numerum augmentata, consumi debere statutum est, vt adnotauit etiam Azueedo in l. 1. tit. 25. lib. 4. Recopilat. num. 1. † quia hi quatuor Notarij habent possessionem titulatam dictis titulis, vnde ipsi excludunt & Secretarios Capituli, & Notarios Apostolicos quocumq; in omnibus iurisdictionem ordinariam concernentibus, iuxta ea, quae tradit text. in d. cap. licet causam, de probat. vbi Ioan. Andr. nu. 44. Butrius 48. † & 54. Bald. nu. 30. idem in l. cum res, num. 11. C. eodem tit. l. 1. C. de edit. Diui Adrian. tollend. Menoch. de retinend. posses. remed. 2. num. 734. & post Bart. in l. si de eo 11. §. si seruus, num. 4. ff. de acquirend. posses. tradit Alexand. cons. 76. in causa, & lite, num. 5. vol. 2. idem Bart. in l. si duo, num. 4. ff. vbi possidetis, pulchre Bald. num. 69. in l. data opera, C. de his, qui accusare non possunt, qui omnes resoluunt, titulatam possessionem esse preferendam, idem Bald. in l. qui accusare, num. 4. in fine, C. de edendo, Ioan. Gutier. cons. 6. num. 1. quia ex hoc solo melius probare dicitur, vt ex l. quoties, C. de rei vend. tradit Menoch. vbi proxime, num. 736. cui fauent adducta per Rebuff. in repet. l. naturaliter, §. nihil commune, versic. vigelesimatertia resolutio, ff. de acquirend. posses. remed. 15. nu. 89. Bald. in l. ordinarij, num. 10. C. de rei vendic. & in l. post sententiam, col. 1. vers. venio ad primum, C. de sentent. & interloq. omn. iudic.

54 Ioan. Caphal. consil. 289. num. 31. 2. tom. † cum possessio absque titulo sit iniusta, vt tradit Abbas in cap. cum nostris, nu. 6. de concess. prebend. Iacob. Puteus decif. Rota 229. num. 3. lib. 2. † vnde possessio non titulata, prout est illa, quam Secretarius Capituli contra fas praetendit, non est continuanda, cum & si eam adesse daremus praesumatur precaria, vt ex traditis per Bald. in l. 2. n. 33. C. de seruitut. & aqua, tradit idem Puteus decif. 343. num. 11. lib. 2. † precarij autem naturam ad nuntum concedentis, reuocari certo est certius, cap. final. de precario §. l. cum precario, ff. eodem tit. l. 9. vbi Gregor. Lopez glos. 1. tit. 2. part. 5. Couart. in 4. decretal. 2. part. cap. 3. §. 1. num. 17. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 23. num. 4. Cicerone pro Aulo Cecinna: Ne id quidem satis est nisi doceat, ita se possidisse, vt nec vi, nec clam, nec pre-

cario possideret, † quia huiusmodi precaria possessio sine domini voluntate (qui in nostro casu sunt quatuor Notarij) nihil valet, & violenta dicitur possessio, vt tradit Iul. Paul. lib. 5. sententiarum, lib. 6. §. bares, Prateius de verbis iuris, verbo precaria, optime Rebuff. in l. lara calpe finis 223. versic. precarium, ff. de verbor. signific. ex l. 1. ff. de precario, cum ait: Precarium est, quod a presibus petenti vtendum conceditur tandiu, quandiu his, qui concessit patitur. Maxime quia cum ad expeditionem omnium negotiorum iurisdictionis ordinariae sint deputati huiusmodi quatuor Notarij perpetui Audientiae Episcopalis, nullus praeter eos se potest intrinmittere, pro quo facit pulchra illa resolutio Lucae de Penna in l. hac parte, versic. imò videtur, quod, C. de proximis sacror. Scriuor. lib. 12. dum generaliter loquitur, † quod scripturae agenda super his, quae fiunt coram Iudice, nequeant per alium scribi, quam per eum, qui ad acta scribendum constitutus est, vt colligitur secundum eum ex l. nulli, §. cum autem vir, iuncto versic. ita tamen, C. de Episcop. & cleric. cuius determinationem refert, & sequitur Bald. in l. testamenta, nu. 3. C. de testament. † dicens, etiam ex partium voluntate non posse scribere in causa, nisi tabellionem deputatum per superiorem, ex l. in fraudem, §. quoties, in versic. commentariensis tit. ff. de iure fisci, §. l. 1. C. de sportulis, Boerius decif. 258. num. 6. † facit l. 34. tit. 18. lib. 6. nouae Recopilat. vbi statuitur, quod nullus potest esse tabellio Iudicis Regij super rebus à Regno prohibitis extrahi, nisi ab ipso Iudice nominatus, alias omnia per eum acta nullius momenti erunt, † & facit in simili text. in l. 1. tit. 25. lib. 4. nouae Recopilat. cum ait in locis vbi sunt tabelliones de numero alios acta facere non posse, his verbis: Mandamos, que en todas las ciudades, villas, y lugares de estos Reynos, donde ouiere Escriuanos publicos del numero, que estos solos puedan usar el dicho oficio, y que por ante estos solos, o qualquier de ellos pasen los contratos de entre partes, y las obligaciones, y testamentos, y no ante otros, y si ante otros passaren, que las tales escrituras no bagan fe, ni prouea. (Et paulo post:) Mandamos, que los tales Escriuanos que no fueren del numero, no se entrometan a recibir, ni reciban los tales contratos, ni testamentos, so pena de veinte mil maravedis, y priuacion de su oficio. Cuius legis meminere in his terminis eam existetes Roderic. Xarez in l. post rem iudicatam, in declaratione Regni, §. sed pro euidentia, num. 36. vbi additio ff. de re iudic. Parlador. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 1. part. §. 12. nu. 1. Gregor. Lop. in l. 1. tit. 3. part. 6. glos. 4. Auendaño de exeq. mand. Regum, 1. par. cap. 10. n. 6. vers. obicunq; Suar. de Paz in pract. 1. tom. annot. vlt. nu. 18. Auend. resp. 38. nu. 2. Azueed. in rubr. d. tit. 25. lib. 4. Recopil. nu. 16. & in d. l. 1. nu. 7. quae lex licet disponat, & loquatur in tabellionibus, idem intelligendum est de Notarijs; nam cum sita sit sub rubrica de los Escriuanos de Consejo, y publico, y del numero, y Notarios Eclesiasticos, † & iure sit maxime receptum, cuiuslibet legis dispositionem intelligendam secundum rubricam, sub qua est sita, vt ex l. Imperator, ff. de

in diem additione, & gloss. verbo posse, in l. fin. in princip. ff. de condit. indeb. vbi Bart. qui & in d. l. Imperator, & in l. singularia, nu. 4. ff. si cert. petat. gloss. verbo tamdiu, vers. & ista fuit, in cap. bona, vbi Abb. & additio ad eum n. 5. de confirmat. vtili, vel inatili, gloss. verbo certo, in cap. tibi, qui de rescript. lib. 6. Syluest. Aldobrandin. in §. nus autem, nu. 16. insit. de iure natur. Roland. à Valle cons. 86. incip. illis, à nu. 58. vol. 2. † quia cum rubrica, & lex debeant conuenire inter se, vt tradit alia allegans Abbas in cap. illud, nu. 6. de presumpt. † rubrica generalis, non solum declarat legem, vt colligitur ex gloss. verbo retractare, C. ne liceat tertio prouocare, vbi Bald. nu. 6. in fin. idem in l. fin. ff. de hered. insit. gloss. in l. 1. C. ne fideiusor. dotium dentur, Alex. cons. 13. incip. circa primum. nu. 8. in fin. vol. 3. & cons. 101. super eo, nu. 4. eod. vol. & cons. 70. nu. 8. lib. 7. & vtrobiq; Additio, Iaf. in l. 1. nu. 2. & 3. vbi Alciat. n. 8. ff. si cert. pet. Menoch. lib. 6. de presumpt. praef. 1. nu. 19. † sed etiam extendit, vt ex l. vnic. iuncta glos. C. de capitacione ciuium censibus eximenda, lib. 11. Alex. cons. 109. num. 4. lib. 5. tradunt Imol. in rubr. ff. de verb. oblig. col. 3. qui tenet, † quod quando rubrica est generalior nigro, nigrum ampliatur per rubricam, Bart. in d. l. vnic. nu. 1. ait, quod quando rubrica est generalis, lex debet generaliter intelligi, Roland. à Valle cons. 86. incip. Illis Domine, nu. 61. vol. 1. tradit Iaf. plura congerens in rubr. n. 17. insit. de action. Alexand. cons. 6. incip. attentis verbis, n. 2. & 3. vol. 7. Decius cons. 527. incip. in ciuitate Rauenna, nu. 1. 2. part. Borguin. Cauale. decif. Finiz. 5. n. 8. † quare dispositio predictae legis Regiae, cui similis est in l. 10. tit. 17. lib. 9. Recop. & obtinebit etiam vbi adest certus Notariorum numerus, vt adest in Audientia Episcopali ordinaria Conchessi. † Pro quo facit, quod qui non sunt in matricula, tanquam priuati censentur, gloss. 1. in l. eos, C. de offic. mag. milit. l. ex eo, ff. de testam. milit. gloss. in l. milites, ff. ex quib. caus. maior. Bald. in l. scriuarios, nu. 1. C. de testam. milit. iuncta l. matriculam, C. de agent. in rebus, l. nulli, C. de numer. & actuar. lib. 12. [Tap. decif. 2. nu. 38.] Bald. in l. petitionem, C. de Aduoc. diuers. iudic. num. 1. ex eo inferens, † quod Notarij, qui non sunt in matricula ordinata, non possunt conficere instrumenta, Greg. Lopez in l. 2. tit. 19. par. 3. glos. 8. dicens, quod Notarij, qui non sunt de numero, vbi est numerus non admittuntur ad confessionem instrumentorum, contractuum, & obligationum, Bart. vbi Additio in d. l. matriculam, n. 4. † & licet d. l. 1. tit. 25. lib. 4. nouae Recop. non videatur disposuisse de actibus iudicialibus, sed solum de instrumentis, & contractibus inter partes, obligationibus, & testamentis, adhuc tamen obtinet in iudicialibus actibus, quoad quae, vt ex ipsius patet contextu se refert ad l. 26. tit. 6. lib. 3. Recopilat. qua cauetur, quod audientiae, & acta iustitiae omnia debeant fieri à Iudicibus coram tabellionibus numerarijs ciuitatis, aut villae, in qua de causa cognoscendum fuerit. † Vnde cum relatum in referente sit, & debeat esse cum omnibus suis qualitatibus, l. a se toto, ff. de hered. insit. l. si ita scriptum, ff. de cond. & demonst. Bar. in l. 1. §. fin.

nu. 1. ff. si familia furum fecisse dicatur, Dec. consil. 47. nu. 2. & consil. 63. nu. 6. 1. part. & consil. 434. n. 5. 2. par. Socin. iun. in l. 1. n. 14. ff. de verb. oblig. Aym. Crau. cons. 45. nu. 4. Octavian. decif. Pedem. 110. n. 3. & decif. 178. nu. 5. Borguin. Cauale. decif. Finiz. 2. n. 12. nu. 12. † cum generale sit, quod qualibet relatio intelligatur cum omnibus qualitatibus referentis, vt tradit Bart. in l. si quis seruus, §. si cui, n. 5. ff. de legat. 2. per text. vbi idem Bart. in l. a filio, §. testator, & sequenti, ff. de alim. & cibarij. legat. l. 3. in princ. ff. de fundo instructo, Alex. cons. 141. incip. vbi so testamento, num. 2. vol. 2. & cons. 23. consideratis verbis, n. 9. vol. 7. Octau. Cacher. decif. Pedem. 23. nu. 41. quare vtraque lex Regia debet intelligi, & procedere debet in locis, in quibus Notarij del numero, seu certus Notariorum numerus adest, in quorum praedictu quoad predicta acta iudicialia nequeunt se aliquo modo intrinmittere alij. † Vnde si acta iudicialia non fiant coram Notarijs de numero deputatis, ad hoc nulla fide faciunt, vt ex l. 2. C. de conuen. Fisci debitor, & Bald. in l. Imperator, n. 33. ff. de statu homin. tradit Alex. cons. 1. n. 18. vol. 4. Auendaño in cap. Praetor. 1. par. cap. 10. nu. 4. vers. itaq; & facit l. 7. tit. 11. part. 5. ibi. Eum dezimos, que los juzgadores, è los Escriuanos de Consejo, que escriuen con ellos, & c. quatenus solū vocat hos tabelliones designatos, quos aliqui ad Banchi vocant. Pro quo etiam facit, † quod Notarius forensis non potest rogari in territorio alieno, vt post Bart. in l. cum totos populos, n. 34. C. de sum. Trinit. & Fide Cathol. Specul. 2. tom. tit. de insum. edit. §. restat, n. 25. tradunt plures relati per Roland. à Valle cons. 91. n. 10. & 14. vol. 3. Caphal. cons. 176. n. 12. vol. 2. Borguin. decif. Finiz. 27. n. 8. Iacob. de Sancto Georgio in l. superuacua, n. 4. C. de temp. in rege. restit. Rota in nouis, decif. 5. de fide instrum. Altamiran. in tit. de vifit. verbo debeant quidem, nu. 9. ita eodem modo Notarij Apostolici, & Secretarius Capituli, cum Ordinarius Conuentus suum proprium territorium habeat ad suae ordinariae iurisdictionis expeditionem † (cum territorium limen sit, & terminus iurisdictioni exercendae deputatus, l. pupillus 239. §. territoriu, vbi Rebuff. in princ. ff. de verbor. signific. l. fin. ff. de iuris. omn. iudic.) & vt inquit Bald. cons. 137. nu. 1. vol. 3. † ad officium ius dicentis spectat iure communi eligere Notarium, qui scribat in causa, vt in cap. statuti, §. Notarium vero, de rescript. lib. 6. facit doctrina eiusdem Baldi in l. repetita, n. 2. vers. item, C. de Episc. & cler. † vbi dicit, quod Actuarij bene possunt conficere acta, sed alij Notarij non, etiam de partium voluntate, idem voluit Natta cons. 138. magnifici, nu. 22. vers. nono confidero, Polid. Ripa sing. obseruat. obseru. 141. nu. 4. quare alij Notarij se nequibit ingerere, & rogari, cum alieni ab immemorabili tempore fuerint à potestate faciendi acta iurisdictionis ordinariae, solis quatuor Notarijs perpetuis concessa, & permilla, † quoad quae tanquam priuati, & sine auctoritate omnes reliqui censentur, vt in simili doctè tradit Rebuff. 1. tom. ad consil. Gallicas, tract. de liter. obligator. artic. 2. glos. vnic. nu. 50. dicens ex eo, † nullum alterius tabellionis debere inuadere, vel Notarij termi-

nos, nos, nos,

nos, nos, nos,

nos, nos, nos,

nos, nos, nos,

nos, nos, nos,

nos, nos, nos,

nos, nos, nos,

nos, sed suis esse contentū, arg. cap. 1. 13. q. 1. nec afflictae si prā iuris mēsuram augeri, contra cap. si quis Episcopus 7. q. 1. maxime cum nostro sit iure receptissimum, et Notariū non posse instrumentum conficere extra territorium illius, qui eum creavit, cum est ab alio, quam à Principe creatus, Bart. in l. apud Proconsulem, num. 1. ff. de manumiss. vindict. alij quos refert, & sequitur Azeuedo in l. 29. tit. 25. lib. 4. noua Recopil. nu. 1.

Vnde omni ex parte quatuor Notarij perpetui Audientiae Episcopalis suā intentionē habent fundatam priuatiuē ad Notarios, & Secretarios Capituli, & ea de causa in texto interrogatorij articulo habent probatū quatuor Notarij, quod licet Christophorus de Morillas esset simul Notarius perpetuus Audientiae Episcopalis, & Secretarius Capituli ei iniunctum, & illūm fuit per D. Gasparē de Quiroga, Episcopum Concheni. vt ad euitandū dubiū, vnum ex praedictis officijs relinqueret, & licet ipsi respondisset, eis vti officijs vnoquoq; in suo munere Notarij perpetui officio, quoad ipsum munus pertinentia, quoad qua nihil tanquam Secretarius agebat, nec agere poterat, & tamen praedicta de causa officij Notariatus suo filio reliquit, coram quo arrendamēta fiebant, spectabaturq; eius praesentia, nec aliās expēdiēbantur acta praedicta, ex quo euidenter apparet, vt nulla indigeat probatio, quod si dicitur Christophorus de Morillas virtute officij Secretarij Capituli potestatem haberet, non obediendi praeccepto Episcopi id fecisset, & acta per eum autē facta ordinariam iurisdictionē cōcernentia per eum facta fuisse tanquā per vnam ex Notarijs perpetuis, & non alio titulo, qui nō poterant adesse. † Pro quo facit, nemine praesumptum ius velle perdere, arg. l. cum de indebito, ff. de probat. l. fin. §. si autem, C. arbitrium tutela, gloss. relata ad text. verbo probare, cap. fin. de solut. quibus fauet Aristot. lib. 3. Ethicor. cap. 1. dicens: *Ne mo spontē suas fortunas eijcit*, Tiraq. in l. si vniquā, de bo. donat. largit. nu. 209. C. de venoc. donat. cum in diuersis casibus ex eadem ratione traditis gloss. verbo errorem, in l. si hares. 68. ff. ad Senat. ruse. Trebell. Matth. de Affl. decis. Neap. 13. nu. 14. Ant. de Butr. in cap. curp. ad sedem, n. 25. in princ. de restit. spol. Gregor. in l. 6. tit. 14. part. 3. gloss. 2. Maxime quia tempore, quo dicitur Christophorus de Morillas fuit Secretarius Capituli, & Notarius perpetuus Audientiae Episcopalis, & post eius mortem cū succēdit in dictis officijs Michael de Morjaraz eius filius, & si ipse Ioannes de Lizasso, dictatorum Christophori, & Michaelis temporibus fuerit, vt nunc est Secretarius Capituli, nunquam in dicto tempore expēdiuit recudimenta, nec rogatus fuit de obligationibus aliquibus reditus, de quibus supra tangentibus, nec acta aliqua fecit dictos reditus tangentia, nec alia contenta in articulis à quatuor Notarijs productis, cum de omnibus praedictis solum rogarentur praedicti Christophorus de Morillas, & Michael Morjaraz eius filius, vt Notarij perpetui, & non vt Secretarij Capituli, quia in defectu eorū, vel absentia obligationes praedictae fiebant corā aliquo ex

reliquis quatuor Notarijs, qui recudimenta, & alia acta idem tangentia expēdiēbant, absq; eo, quod Ioannes de Lizasso se intromitteret, aut intromittere pratenderet, cū certo certius sciret ad se non pertinere, † & ideo culpā committere, si rei ad se minimē pertinenti se immiseret, l. culpa est 36. ff. de reg. iur. & ibi Dec. nu. 1. cap. nō est sine culpa, vbi Dyn. & Io. Andr. de reg. iur. lib. 6. Menoch. lib. 5. de praesumpt. pres. 3. nu. 134. Rolan. cons. 36. incip. *Ilustissime Domine*, n. 11. vol. 3. Florian. de Sancto Petro in l. si mensor, §. hoc iudicium, n. 3. ff. si mensor saluum mod. dixerit. † Cum vnus Officialis non debeat se de officio eius intromittere, vt notat Bar. in l. in Prauincijs, n. 1. per text. ibi C. de numerarijs, & actuarijs, lib. 12. iuncta l. 1. C. de Episcop. & cleric. dicens, † quod vnus non debet se intromittere in iurisdictione, vel officio alterius, & ex l. fin. C. de apparitor. Proconsulis, & Legati, lib. 12. idem Bald. in l. testamenta, nu. 3. C. de testam. & in l. 1. col. 1. ff. de offic. Consul. Paris de Puteo tradi. de syndic. verbo officium, cap. 1. in princip. Barbatia consil. 46. nu. 8. lib. 3. Bellenc. tract. de charit. iudicia. cap. 53. nu. 1. Bellug. in specul. Princip. rubr. 25. nu. 3. † nam concessum vni, videretur alteri prohibitum, l. maritus, C. de Procurat. l. cum Praetor, ff. de iudic. Franc. Burlat. cons. 391. nu. 3. & 4. † vbi ait, hoc clarē procedere vbi sunt officia distincta, quod vnus non pōt se intromittere de officio alterius, Scoph. Grat. decis. Marchia 78. nu. 6. † si enim vni cuiq; sua iurisdictione non obseruatur, totus ordo Reipublicae confunditur, cap. perlatū, dist. 90. cap. quōd quidam 1. q. 1. cap. peruenit 11. q. 1. Lucas de Penna in l. quicumque, C. de executor. & executor. lib. 12. col. 2. circa med. versic. si enim, post gloss. ibi Tiber. Decian. tomo 1. tract. crim. lib. 4. cap. 11. nu. 1. Bouadill. lib. 2. polit. cap. 18. nu. 2. ex Oforio lib. 1. de Regis instit. & post hac scripta Ponte de potest. stat. Proreg. lib. 12. de delegationib. caujar. à nu. 23. Narbona in l. 3. tit. 4. lib. 2. Recopil. glo. 1. in princip. Ioan. Bapt. Coccin. decis. Rotae 238. nu. 2. Vincent. Carroc. tract. de except. except. 22. q. 6. nu. 5. & 6. dicens, quod officia debet conseruari distincta, nec vnus se intromittere in officio alterius, ne aliās status Reipublicae confundatur. † Quae ratio adducitur in l. consulta diuina, C. de testam. vbi dicitur absurdum esse, quod promiscuis actibus reuerentiam turbentur officia, & alij creditum alios subtrahat, Paul. Castr. in eadem lege, quam commētatur cum l. testamenta, eod. tit. nu. 3. facit text. in l. iolemus, §. latrunculator, ff. de iudic. late Surd. cons. 56. nu. 3. & 4. lib. 1. & cons. 210. nu. 75. & ex Oldrad. cons. 17. Castr. Manent. cons. 108. n. 32.

† Facit in comprobationem, quod si Aduocatorum certus numerus sit admissus per Officiales in eorum Curijs, non possunt alij Aduocari aduocare, Matth. de Affl. in consil. Regni Neap. Institiarios, lib. 1. rub. vt iustitiarj habeant. Mar. Muta in c. Regni Sicil. tom. 3. c. 7. Regis Martini, n. 72.

† Et in terminis Notariorum, quod Notarius vnus Banci, non debeat se intromittere in causis alterius Banci, ex d. l. quicumque, ibi: *Nec quoddam iniunctum alteri fuerit Collega usurpare alter inue praesumat*, & gloss. ibi, quam singularem dicit Ias. in

in l. si per errorem, num. 7. & 8. ff. de iurisd. omni. iudic. tradit Auendañ. in cap. Praetor. lib. 2. cap. 15. num. 1. in fin. Azeued. in rubric. nu. 19. tit. 25. lib. 4. Recopil. & in l. 19. num. 2. in fin. ibid. Affl. ad 91 consil. vtriusq; Sicilia, lib. 1. rubr. 58. num. 1. † & in terminis, quod Notarius vnus tribunalis, nō possit conficere acta alterius tribunalis, etiā de partium prorogatione, tradit Guillelm. de Cugno in d. l. repetita, Felin. cap. quoniam contra, num. 43. de probat. Ioan. Ant. de Nigr. ad cap. Regni Neap. rubric. 280. de non capiēdo, & c. nu. 7. Paris de Puteo vbi supra, verbo officialis 1. nu. 3. concludens, 92 † quod Officialis non potest se intromittere de officio, iurisdictione, aut potestate alterius, siue sit Notarius, vel quilibet alius Officialis, notant Dynus in d. cap. non est sine culpa, & Decius in d. l. culpa est, & in proprijs terminis Notariorum, siue Actuariorum, Bald. in d. l. repetita, nu. 2. versic. item dicit, concludens, quod Actuarij possunt conficere acta, sed alij Notarij non, etiam de partium voluntate, Marc. Ant. Natta d. cons. 138. incip. magnifici, n. 22. versic. nonō considero, Polid. Ripa obseruat. 160. n. 12. † aliās enim per eos facta nihil valebunt, vt probat Auendañ in cap. Praetor. 1. par. cap. 10. nu. 4. versic. & hoc casu.

Et vltra praedicta intentio quatuor Notariorum fundatur quoad contra in proximo membro, quod est articulatum per eos, & probatum in 7. articulo interrogatorij ex confessione Valdesij, Procuratoris Decani, & Capituli Concheni, & Ioannis de Lizasso, Secretarij, in quodam libello, & confessione, fol. 429. quibus asseruit, & nomine Ioannis de Lizasso iuravit antē ipsum nullas extitisset obligationes, factae velle fuisse. Vnde ex eo apparet de non iure ipsius Ioannis de Lizasso ad ea, quae modō praetendit exclusus iam de iure sui Procuratoris asseritione, & confessione, † cum Procuratoris confessio in iudicio facta domino praedictet, cap. cum olim, de causa possess. & propriet. vbi Ant. de Butr. num. 14. gloss. verbo Procuratoris, versic. & quod factum, vt lite non contest. l. proinde 25. §. si Procurator, ff. ad l. Aquil. cap. dilectus, de capell. Monachor. cap. suborta, de re iudicat. gloss. verbo nō negauit, in cap. 1. de postulat. Praelator. Speculat. lib. 2. tit. de professionibus, §. nunc videndum, nu. 4. & §. postremō, num. 2. Hostiens. in summa, tit. de Procurator. & alij quorum meminuit Abb. nu. 19. in cap. 1. vt lite non contest. vbi Felin. nu. 14. l. certum, §. sed an ipsos, ff. de confess. l. 1. tit. 13. part. 5. alij per Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 5. n. 30. Marc. Ant. Eugen. cons. 30. n. 40. & seq. fol. 1. & non solum adesset Procuratoris confessio, sed ipsiusmet Ioannis de Lizasso aduersarij declaratio, qui cum ab eo peteretur, vt exhiberet prothocolla tangentia reditus, de quibus est lis, respondit se de eis non esse rogatū, eo quod Christophorus de Morillas, Notarius perpetuus de numero quatuor Notariorū, faciebat obligationes tangentes Prouisorē Conchensem, & ipsum Ioannē expēdiisse negotia solū Decanum tangētia. Vnde hęc confessio pro plena probatione deberet quatuor Notarijs sufficere, & ab alia probatione eos releuare; † cū nulla maior probatio

fit, quam partis aduersae confessio, l. 1. C. de confess. l. proinde, §. notandum, ff. ad leg. Aquil. cap. Pisanis, & Lucanis, de restit. spoliat. & Bart. in l. si confessus, ff. de custod. reor. Alexand. cons. 127. vna inquisitione, num. 1. vol. 4. DD. communiter in l. cum te, C. de transact. Roland. à Valle cons. 21. n. 2. & 3. vol. 1. Borgnin. Caualc. decis. 12. Finiz. n. 18. Ioan. Cephal. cons. 248. n. 40. lib. 2. Hippol. de Marfill. cons. 17. nu. 6. & cons. 94. n. 25. ex l. generaliter, C. de nō numer. pecun. & cap. per tuas, de probat. † quia confessio maior probatio est quocunque publico instrumento, & quibuscunq; testium depositionibus, vt post Bald. à se allegatum ex l. sed est possessori, §. penult. ff. de iure iur. tradit Aym. Crauet. cons. 61. nu. 3. Roland. à Valle consil. 71. incip. vixit priuilegijs, nu. 40. & seqq. & cons. 75. nu. 24. vol. 2. & cons. 6. nu. 26. vol. 3. Menoch. de recup. possess. remed. 1. nu. 218. & non solum superat omnes alias probationes, vt ex supra adductis Rolan. à Valle d. cons. 75. n. 23. & Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 5. nu. 53. & seqq. Menoch. vbi proximē, nu. 217. dicit, quod confessio est probatio probata, ac aliarum verior, & potentior, l. vlt. C. de fideic. l. generaliter, §. si quidem, C. de reb. credit. Hippol. cons. 113. nu. 17. & seq. cap. cum Ioannes, de fide instrum. Decius in l. cum te, num. 7. C. de transact. cap. 1. de confess. in 6. Thom. Gramm. decis. Neap. 36. num. 66. † sed etiā est probatio omni probatione de munito, vt tradit Iason num. 3. Decius num. 7. in dict. l. cum te, Carol. Ruin. in rubric. num. 20. ff. de nō uis oper. nunciat. Bald. in l. cum mulier, nu. 25. versic. deinde quero, ff. solut. matrim. Hippolyt. consil. 34. incip. Auxilium Domini, nu. 8. vol. 2. Roland. cons. 54. num. 18. vol. 3. Marc. Anton. Eugen. cons. 90. nu. 38. vol. 1. † vt merito confessio superlatiuam omnium probationum, inter quas obriuet primum locum tanquam Regina, & fulgentior inter alia probationum genera, sicut Luna inter stellas, differit Cephal. cons. 393. à num. 73. lib. 3. Ioseph. Ludouic. d. decis. Lucens. 5. nu. 55. & duob. seqq. Iacobin. de Sancto Georgio in l. de atate, §. qui interrogatur, num. 3. ff. de interrogator. actio. † Quia confessio, nec relam, nec ordinem iudicij requirit, vt tradit Bald. in l. properandum, in princip. num. 12. circa finem, C. de iudic. ex gloss. verbo vel de eo, in cap. Romana, §. si autem, de appellat. lib. 6. Angel. Arctin. in tractat. malefactorum, super verbo comparauerunt dicti inquisiti, & confitentur totum, versic. quero an confessus, nu. 4. Roland. à Valle cons. 31. num. 1. vol. 1. quia vbi est nec ordo iuris, nec hominis, nec mundi curatur, vt post Bald. in disputat. accusatus de vi turbatiua, col. 4. tradit decij. Pedemont. 109. nu. 13. Iacobin. in d. l. properandum, in princip. n. 17. C. de iudic. idem in l. si debitor, num. 3. & 4. ff. eodem, vt ex eo DD. dixerint, † confessionem ab onere probandi releuare sicut iuramentum, l. cum, qui in princ. ff. de iure iur. tradunt Ioan. Andr. in cap. bona memoriae 23. num. 19. de elect. & in rubr. nu. 5. de probationib. vbi additio Ias. in l. cum te §. nu. 9. C. de transactio. Paul. de Castro consil. 115. num. 4. 2. part. Hippolyt. de Marfil. in rubric. C. de probat. n. 74. Dec. cons. 445. n. 55. & in d. l. cum te,

num. 8. Octavian. decif. Pedemont. 10. nu. 3. in tan-
 101 tum quod licet contra presumptionem iuris, &
 de iure non admittatur probatio in contrarium,
 gloss. fin. l. fin. verbo presumptioni, ubi Bart. ff. de
 eo, quod metus causa, l. antiqua, C. ad Velleian. l. fin.
 C. ad Macedonian. gloss. verbo facti sunt, & DD.
 in l. sine possidetis, C. de probationib. cap. 11, qui sedt,
 de sponsalib. ubi gloss. verbo contra presumptionem,
 Bald. in d. l. antiqua, num. 4. gloss. verbo quod non
 fuit, in cap. ferrum, 50. distinet. Couarr. in 4. de
 cret. 1. part. cap. 4. §. 1. num. 2. Syluest. Aldobrand.
 in §. nec tamen, num. 38. instit. de satisf. tutor, Hipi-
 102 polyt. conf. 17. tamen secus in confessione, per
 quam in contrarium admittitur probatio, gloss.
 verbo scribat, in subent. de aequalit. dotis, versio. si
 autem, coll. 8. & in l. in contrariis, versio. nulla
 modo, C. de non numer. pecun. Bald. in rubric. C. de
 probationib. num. 17. versio. ego aliter, Speculat. lib.
 2. tit. de presump. §. species, num. 5. Bart. in autb.
 de nupt. §. de augmentis, num. 5. collat. 4. & in au-
 thent. sed etiam necesse, nu. 3. ubi communiter Do-
 ctiores, C. de donat. ante nupt. Iaso. in dict. l. cum
 te, num. 7. C. de transact. Abbas in cap. cum contin-
 gat, num. 13. de iure iur. Ioseph. Ludovic. decif. Lu-
 cenf. 5. num. 44. & seq. Iacobus, in rubric. de proba-
 tion. nu. 11. Menoch. de recuper. possess. remed. 1. nu.
 221. Hippol. ubi proxime, num. 8. idem Menoch.
 lib. 5. presump. 21. num. 8.
 Maxime quia hac confessio Ioannis de Lizaf-
 so conuenit cum distinctione testium a quatuor
 Notarijs productorum, quod acta, quae per Pro-
 uisorem expediebantur, fiebant coram quatuor
 Notarijs, seu aliquo ex eis, ut Notarijs perpetuis,
 & sola Decanum tangentia per Secretarium:
 vnde ex eo probatio quatuor Notariorum cor-
 roboratur saltem, ut Ioannes de Lizafso per iurif.
 egieter, & confirmatur, quia apparebat in obli-
 gationibus per quatuor Notarios productis, Ioan-
 nem de Lizafso fuisse testem in obligatione facta
 per Ludouicum Ordoñez anno 85. coram Pro-
 uisore, & Iuliano de Tudela, Notario perpetuo,
 & non Secretario obligatione 28. fol. 22. & simi-
 liter facti testis in obligatione facta per Becerrilium
 coram Martino de Pedrofa, Notario Audientiae
 Episcopalis, non Secretario, & coram Prouisore
 circa annu 79 fol. 31. cum alijs in memoriali ani-
 maduersis, cum & ipse Ioannes de Lizafso inue-
 niatur obligatus pro dictis rebus coram Pro-
 uisore, & Notarijs suae Audientiae, ut in obli-
 gatione 40. fol. 30. & obligatione 6 fol. 9.
 Ideo periniquum est, Ioannem de Lizafso tam-
 dura ceruicis esse, ut contra stimulum calcitrare
 non desinat, cum conuictus tot rationibus, &
 quod fortissimum est confessione sua inueniat-
 103 tur; tamen enim indignum iura reputant, ut
 quod quisque sua voce dilucide protestatus est,
 id in eundem casum infirmare, proprioque tes-
 timonio resistere, l. generaliter 13. in fine, C. de
 non numer. pecun. cap. per tuas 10. de probationib.
 & utrobique Doctores gloss. verbo innocentes, in
 cap. 1. de exceptio. Bald. in dict. l. generaliter, num.
 3. Abb. in cap. si cautio, num. 1. de fide instrument.
 & in cap. sicut nobis, num. 1. de testibus, quae om-

nia in fauorem quatuor Notariorum sua legiti-
 ma probatio corroborat.
 Probatio autem Capituli, & Decani, & Ioan-
 nis de Lizafso eorum Secretarij, vltra quod est
 elisa, & reprobata ex iuridica, & omnino melio-
 ri probatione quatuor Notariorum adhuc vt eu-
 dentius, quo satis est euidentis appareat presump-
 no, quod vltra quod depositio suorum testium
 tanquam confusa, & sine distinctione intelligen-
 tur, iuxta distinctionem depositionis testium. No-
 tariorum, ex alijs etiam capitibus reprobantur.
 Et primo Michael de Velasco, & Ioanes de Cel-
 pedes, Clericus, cum non fuerint ratificati in suis
 depositionibus in summario causa factis, iuribus
 non substitunt ad probationem in plenario faci-
 104 dam; tamen cum probatio sine partis citatione fa-
 cta, sit nulla, ut in cap. 2. de testib. ubi DD. & in l. si
 quando, C. eod. tit. l. 23. tit. 16. part. 3. Gutierrez. conf.
 1. nu. 44. adeo vt neque vllius iudicium faciat, vt
 tenet Felix in d. cap. 2. nu. 3. & Anton. Gomez, 3.
 tom. cap. 12. de probat. delictor. nu. 20.
 Acta enim in summario iudicio facta, non
 105 probant in plenaria causa, l. gesta, iuncta gloss. l.
 C. de re iudic. l. solam, iuncta gloss. magna C. de te-
 stibus, ubi: Et citata parte aduersa, Bald. num. 13. in
 l. iuris iurandi, eodem tit. cap. veniens, de testib. late
 decif. Genue 103. num. 4. Gutierrez. in cons. 1. num.
 44. Abb. cons. 50. incipient. circa questionem, nu. 1.
 1. part. gloss. in cap. cum dilectus, ubi Innoc. nu. 11.
 de ord. cognit. Bart. in l. 2. §. hoc edito, versio. dico, ff. vi
 bonor. raptor. Menoch. de retinend. possess. remed. 5.
 nu. 120. Donatus a Fina inter commun. DD. opin.
 lib. 4. tit. 9. C. de probat. conclus. 357.
 Adco vt sententia lata in summario iudicio
 106 non debeat praeducere in ordinario, si idem,
 quod in iudicio summario deducatur postea in
 plenario, vt ex l. si Iudeae, iuncta gloss. verbo ali-
 mentorum, in fin. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iu-
 ris, l. si quis a liberis, §. si vel parens, ff. de liber. agno-
 scen. Bart. in l. qui Roma 122. §. duo fratres, num. 7.
 in princip. ff. de verbor. oblig. tradit Ias. in l. a Diuo
 Pio, §. si super rebus, num. 1. ff. de re iudicat. decisio
 107 Genue 3. num. 5. Ideo testis non repetitur par-
 te citata, fidem non facit, nec ei creditur, l. si
 quando, C. de testibus, cap. in nomine Domini, eodem
 tit. Thom. Grammat. decif. 11. num. 8. Marcell.
 Fortunat. conf. super blasphemia edito, n. 13. tamen
 108 si testes recepti in summario absque partis cita-
 tione sunt iam mortui, ad huc nullam fidem fa-
 ciunt, vt tradit singular. Innocent. in cap. cum in
 tua, de testib. ubi Abb. nu. 14. testatur eius opinio-
 nem communem esse Felin. in cap. presentata, nu.
 14. eod. tit. Ioan. Gutierrez. d. cons. 1. nu. 45. secundum
 Bursat. conf. 34. num. 5. lib. 1. etiam si ageretur si-
 ne strepitu, & figura iudicij, & ad fauorem non
 citati, vt post eundem Bursat. a se allegatum, tra-
 dit Viuius inter communes DD. opiniones lib. 5.
 tit. 10. C. de testibus, conclus. 414. & in criminalibus
 post Brunum consil. quodam criminali, num. 101.
 tradit Bonacolla inter easdem communes opinio-
 nes, tit. l. C. de probat. num. 149. Thom. Gramm.
 consil. 15. nu. 3. lib. 1. tamen generaliter quod testes
 109 in iudicio summario recepti minime probent, nisi
 repro-

reproducantur in plenario, prolata iam sententia
 interloquutoria ad probandum, ex l. si quando, C.
 de testib. d. cap. veniens 2. & cap. cum in tua, eodem
 tit. tradunt Bart. in l. maritus, num. 3. & in l. final.
 num. 8. ff. de questionib. Abb. in cap. si Clericus,
 num. 15. de foro compet. ubi latissime Addit. Boer.
 decif. 43. num. 3. & decif. 108. num. 6. Angel. in
 tract. maleficio. super verbo quod fama publica pra-
 cedente, n. 11. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu
 109 n. 1. optime Bartholom. de Capua in com-
 ment. super pragmat. sanction. Regni Sicilia pra-
 gmat. inoleuit, n. 6. Roxas in tract. de hereticis, 2.
 par. n. 107. Paz nouissime ad praxim reducens 1. to.
 110 sua praeface, §. par. §. 9. c. 3. n. 1. tamen si huius-
 modi testes mortui, sint vt tradit Innocent. nu. 1.
 Ioan. Andr. 2. Hostiens. Abb. clarus n. 4. in cap. cum
 in tua 44. de testib. & ibi DD. communiter, Felin.
 in cap. presentata, nu. 14. eod. tit. Ioann. Gurierrez
 cons. 1. n. 45.
 Quare apparet, non debere praedictis fidem
 adhiberi, nec magis probat, imo minus obstat de-
 positio Ludouici de Mariana. Primo, quia dep-
 nit de primo, secundo, tertio, & quarto auditu,
 quod maxime in aetate sexaginta, & septem anno-
 rum est impossibile, & ex eo animus eius, & de-
 positionis animositas, & affectio deprehenditur;
 tamen cum testis animose deponens eo ipso
 reddatur suspectus, vt tradit Alex. cons. 154. v. de
 sbemate, nu. 11. versio. ex quibus, vol. 5. Decius conf.
 100. incip. in causa inquisitionis, num. 7. versio. tertius
 huc secundo testi, 1. vol. Decif. Pedemont. 128.
 num. 10. Roland. a Valle conf. 27. asserta sententia,
 num. 22. vol. 3. Menoch. lib. 2. de presumptionib.
 praesumpt. 51. num. 30. Marc. Anton. Eugen. conf.
 28. nu. 71. lib. 1. ex eo reprobari debet huiusmodi
 112 testis de tot auditibus deponens, tamen quia, vt do-
 cet experientia, quae est rerum magistra, cap. quae
 sit de elect. in 6. authent. de appellationibus, & intra
 quae tempora in princip. versio. ex rerum autem, col-
 lat. 4. doct. Io. de Neuzan. lib. 3. Sylua nuptial.
 num. 7. Ias. in l. si res obligata 57. nu. 16. ff. de legat.
 1. Menoch. de recuper. possess. remed. 12. num. 24.
 text. in cap. detestanda de concess. praebend. lib. 6.
 gloss. verbo experientia in extrauaganti ad condi-
 zorem Ioannis XXII. de verb. signif. docet, impos-
 sibile est de quarto, imo, & de tertio auditu de-
 ponere, considerata vitae breuitate, & deponetis
 113 aetate, ideo ad testis ita deponentis probationem
 nullo alio esset opus; tamen, vt doct. inquit
 Dionysius lib. 11. antiquitatum Romanarum, ubi
 experimentum docet, quid conferat, quid opus
 est speculationibus, refert, & sequitur Didacus Ve-
 lazquez in defensorio statuti Ecclesiae Toletanae,
 cap. 29. Quintilian. lib. 3. cap. 8. facillime ad con-
 sentiedum homines ducuntur experimentis, Mel-
 chior Gallicus in tract. de cognat. spirituali, cap. 17.
 annot. 122. quia praedicta depositio verisimilitu-
 dine caret, tamen vnde cum verisimilitudo atten-
 114 denda sit in probationibus, l. 3. §. 1. libi. Verisimilia
 hic responderunt, l. ob carmen, §. si testes, ff. de testib.
 cap. praetered, eod. tit. cap. licet causam, versio. ex pra-
 missis de probationib. & cap. testes 4. quasi. 3. Gloss.
 Ioan. Anar. & Abb. in cap. in nostra de testib. Flo-

rian. de Sancto Petro in l. cum de aetate, num. 4. ff.
 de probat. Anton. Gabr. lib. 1. conclusionum, concl.
 4. de testib. num. 28. Alex. cons. 239. nu. 1. lib. 6. De-
 cius conf. 271. num. 10. 1. par. Burg. de Paz conf. 11.
 nu. 8. tamen nec est nouum verisimile attendendum
 115 cap. inspicimus de regulis iur. lib. 6. l. final. in princip.
 ff. de eo, quod metus causa, l. nuptura in fin. ff. de iure
 dotium, Iacobus in l. testimonium, §. si testes omnes,
 n. 10. ff. de testib. Burgos de Paz ubi proxime, n. 3.
 & conf. 37. n. 5. Tiraq. in repet. l. si vnquam in pra-
 fat. a n. 37. tamen contra autem quae verosimilia non
 116 sunt, respuenda, cap. quia verisimile de presump-
 tion. l. si debitor, §. verisimile est, ff. de contra-
 hend. empt. l. Nestorius, ff. de negot. gestis, Marc.
 Anton. Eugen. conf. 66. n. 56. vol. 1. tamen quia quem-
 117 admodum quod est verisimile cognatum mature
 dicitur, vt post Bald. conf. 180. incip. mortuos filios,
 lib. 3. tradunt Aymon Crauet conf. 8. n. 5. & seqq.
 Tiraq. ubi proxime, n. 57. Ludouic. Zunt. in respo-
 so pro uxore, n. 128. Roland. conf. 81. n. 8. vol. 4. &
 conf. 111. n. 74. vol. 3. Cicero epist. famul. lib. 12. opist.
 5. ideo facilius credebatur, quia simile verum videba-
 tur, Columella lib. 3. cap. 9. Id autem cum sit veri-
 simile, tum etiam verum esse. Nos docuit experimen-
 tum. tamen Ita eodem modo, quod a verisimile est re-
 118 motum, verum non est, imo falsitatis imaginem
 habet, secundum Bald. in l. 1. n. 16. C. de seru. fugit.
 Marc. Anton. Eugen. ubi proxime, n. 37. Menoch.
 lib. 2. de arbit. iud. casu 85. n. 1. & lib. 1. de arbit. q.
 76. n. 20. optime de recuper. possess. remed. 15. n. 354.
 Alex. conf. 27. n. 4. lib. 2. Ludouic. Zunt. ubi pro-
 xime, n. 127. Roland. conf. 111. n. 18. & conf. 100. n.
 114. & seq. vol. 4. & ex l. fin. ubi DD. ff. de eo, quod
 met. caus. tradit Caph. conf. 204. n. 12. & conf. 225.
 n. 37. 2. tom. Terentius in Hecyra. non verisimile di-
 cis, nec verum puto, Cicero in orat. pro Sexto Ros-
 cio Amerino. Nam est illud incredibile est mortem
 oblatam esse patri a filio sine plurimis, & maximis
 causis: sic hoc verisimile non est odio fuisse parenti fi-
 lium sine causis multis, & magnis. Ex quo patet
 tamen incredibile, & non verisimile pro eodem poni,
 119 vt, & D. Augustin. lib. 2. contra Academicos, Labeo-
 nem libros verisimillimum, ideo credibilium scrip-
 se refertur, vt ita testi non verosimilia deponenti
 minime credatur, vt ex l. ob carmen in fin. ff. de
 testib. & alijs iuribus, tradunt Abb. in cap. quia
 verisimile, num. 3. de presump. Alex. cons. 2. num.
 11. in medio, vol. 7. Aym. Crauet. conf. 115. num.
 12. Roland. a Valle conf. 27. num. 23. vol. 3. Marc.
 Anton. Eugen. conf. 90. nu. 109. & seq. vol. 1. idem
 Roland. conf. 49. num. 36. vol. 4. tamen & ex aduerso
 120 testes verosimilliora deponentes praferantur, &
 eis credatur, vt tradit Rebuff. in repet. cap. cum
 Ecclesia Sutrina, notab. 28. de causa possess. & in
 tract. de reprob. & saluat. testium, num. 123. &
 ex iuribus supra adductis tradunt Menoch. lib. 2.
 de arbitrar. casu 472. num. 24. & de retinend. poss.
 remed. 3. num. 721. Borgnini. decif. Fiuizan. 45. n.
 5. 1. par. & decif. 1. num. 61. 2. par. Marc. Anton.
 Eugen. conf. 28. num. 83. & seq. vol. 1. Ioseph. Lu-
 douic. decif. Perusina 14. num. 2. Decisio Pede-
 montana 72. num. 8. tamen etiam si pauciores nume-
 121 ro essent, secundum Alex. cons. 27. num. 4. lib. 2.
 Abb.

Abb. in cap. cum oporteat in fine de accusat. idem Alex. & alij, quos allegat Anton. Gabr. d. cone. 4. de testib. n. 30.

Quare non solum dictus Ludouicus de Mariana, & Iulianus Cordido testes Capituli, & sui Secretarij reprobantur, sed eis, & reliquis eorundem testibus praeferuntur testes quatuor Notariorum verisimilius in suis depositionibus se habentes.

Nec etiam obstat depositiones Lazari Quijada, & Licenciati Portero Alphonsi de Iniesta, & Roderici de Iniesta, Ioannes de Moya, & Iuliani Cordido, Gundisalui de Zerina testium Capituli, quonia omnes praedicti multoties, & regulariter erant arrendatarij reddituum, debitorumq; Decani, & Capituli, ideo non ea libertate deposuerunt, quae requiritur in depositionibus testium, quia certissimum est, eos affectionem non leuem habuisse pro Capitulo, vnde ex eo reprobandi veniunt,

122 t cum testes ob affectionem causa, in qua deponunt, reprobentur, vt tradit Philipp. Decius conf. 309. incip. vss. num. 3. 1. par. ex traditis in Aduocato, l. final. ff. de testib. & in Procuratore Decisio Rotae in antiquis, decis. 11. de testib. & in sollicitatore, decis. 12. Rebuff. optime in affectionem habente, in tract. de reprob. & saluat. testium,

123 n. 64. t ad instar colonorum, & conductorum, qui sicut in Domini causa reprobantur tanquam domesticus, vt ex l. final. §. sane enim si seruus, C. de hls. qui ad Ecclesias confugiunt, & l. pridem, C. de quaestioib. tradit glof. verbo in ea re, in §. in testibus, insit. de testament. glof. in summa, 3. q. 5. melior in cap. in literis 24. super verbo de familia, in fine de testib. cum adductis per Rebuff. vbi proxime, num. 90. & ex communi colonum repelli post Alberic. in l. etiam, C. de testib. tradit Iacobin. in l. nullus, n. 5. ff. eod. tit. Farinac. de testib. quest. 55. [Solorzan. de gub. Indiar. lib. 2. cap. 24. nu. 111.]

vnde eodem modo obtinebit in huiusmodi arrendatarijs, argumento eorum, quae in similibus terminis de testibus arrendatarijs, seu conductoribus reddituum Ecclesiae ad testimonium pro Ecclesia admittendis, tradit Octavian. decis. Pedemontan. 99. num. 38. maxime quia dictus Iulianus Cordido contra veritatem iurauit, vt constat ex obligatione per eum facta coram Hieronymo Augustino de Cuellar Notario de quatuor perpetuis Audientiae Episcopalis, & infra fundabatur.

Nec obitant depositiones Alphonsi de Montemayor Administratoris, seu economi Ecclesiae Conchenis, & Ioannis de Valera Pertegueri, & Ioannis de Céspedes, & Gasparis Perez Clericorum, & Ecclesiae familiarium, & Andreae de Villanueva Agentis Ecclesiae, t quia ex dicta familiaritate veniunt reprobandi, d. cap. in literis 24. de testibus, glof. in l. 2. C. eodem tit. Tancred. de ordine iudiciorum, lib. 3. tit. de testibus, col. antepenult. iuncto cap. insinuante de offic. deleg. & per Rebuff. tit. de reprobat. testium, num. 184. &

125 seqq. t & quia adhaerentes illis, scilicet qui intentioni, ac operibus alterius, ac consilij assint; & omnes, qui eos sequuntur, teste glossa, verbo

adhaerentes, in cap. ad Apostolicae de re iudic. lib. 6. Rebuffus vbi proxime, num. 31. vers. adhaerentes, quod aperte militat in praedictis testibus, maxime quia ad oves municipum propter affectionem verisimiliter praesumptam repelluntur etiam a testimonio, vt ex l. 3. in fine, ibi, quod, & in executoribus negotiorum obseruandum est, ff. de testib. & Speculat. tit. de testib. §. 1. vers. item quod fuit, tradit etiam Rebuff. vbi proxime, num. 30. quae praecipue militat in reprobatione Andreae de Villanueva. Et hoc quidem iustissimum est, t cum testes omni suspicione carere debeant, cap. similiter, 3. quest. 5. l. 3. vers. tu magis, ff. de testibus, & in princ. legis, Rebuff. d. tract. de reprobat. testium, num. 25.

Nec etiam obstat depositiones Ioannis Fernandez, Petri Tendillo, & Didaci de Tamayo, qui omnes sunt portuarij, quos vulgus Rationeros vocat Ecclesiae Conchenis, & in hac causa interesse habentes. t Testibus autem interessatis non creditur, sed carentibus interesse, vt ex l. 3. §. ideoque, ff. de testib. & Carol. Ruin. conf. 46. lib. 4. ac alijs tradunt Ioseph. Ludovic. decis. Perusina 10. num. 9. 1. par. Octavian. decis. Pedemont. 79. num. 40. Decis. Genue 42. num. 2. & 3. t maxime quia sicut testis in propria causa deponens reprobatur, l. nullus, ff. de testib. & in l. omnibus, C. eodem tit. cap. de cetero de testib. l. 18. tit. 16. par. 3. Socin. regul. 515. & per Rebuff. in tract. de reprobat. testium, num. 419. Cicero in oratione pro Sexto Roscio Amerino. More maiorum comparatum est, vt in minimis rebus homines amplissimi testimonij de sua re non dicerent. Africanus, qui suo nomine declarat tertiam partem terrarum Orbis subegisse, tamen si sua res ageretur, non diceret testimonium: nam (in talem virum non audeo dicere) si diceret, non crederetur. Idem pro Fonteio: Si qui ob aliquod emolumentum suum cupidius aliquid dicere viderentur, his credi non conuenit, Tiraquell. in tract. de iudicio in rebus exiguis ferendo in princ. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 51. num. 27. t vnde Gellius lib. 14. noctium Atticarum, cap. 2. recenset, quod cum aliquando fuisset Index a Praetoribus electus, apud illum petita pecunia fuit, quae numerata dicebatur, qui petebat neque Tabulis, neque testibus id factum docebat, & argumentis admodum ex illis nitentur, sed eum constabat virum esse bonum, notaque, & experta fidei, & vitae inculpatissima, multaque, & illustria exempla probitatis, sinceritatisq; eius expromebantur: illum autem, a quo petebatur hominem esse non bonae rei, vitaeque turpi, & sordida, vulgo mendacij conuictum, plenumq; esse perfidiarum, & fraudum ostendebatur. Qua in re Gellius non ausus reum condemnare diem diffidi iussit, quemadmodum ex Nostratibus retulit Ias. in l. quia accusare, C. de edend. num. 5. t ita commodum aliquod sentiens, secundum Bart. in tract. de testibus, num. 104. cum res propria cuius dicatur, cuius commodum, & emolumentum ad aliquem spectat, gloss. in cap. si testes, §. ite nullus, 4. quest. 3. maxime quia, & si sint testes de

126
127
128
129
130
131
132
133

Vniuersitate, eo ipso reprobantur; t cum testes

134
135
136
137
138
139

stes huiusmodi ratione commodi, & affectionis repelli plus quam manifestum sit, vt tradit Felin. in cap. insuper, nu. 5. de testib. post Bald. in cap. cum nuntius, ante n. 1. eodem tit. Alexand. conf. 146. in causa, & lite, n. 30. vol. 2. lal. in l. sed si bac, §. patronum, alias l. patronum, nu. 7. limit. 1. & 2. ff. de in ius vocado, Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 106. n. 11. optime Anton. de Butrio in d. cap. cum nuntius, n. 3. dicens, quod si queratur de his, quae sunt a Capitulo, vel Vniuersitate, occulte quoad alios quilibet de Capitulo admittitur ad probandum, & testificandum de his, quae in Vniuersitate aguntur, quia alia non potest haberi probatio, vnde admittantur ad testificandum de electione, & similibus in Capitulo, & secreto agitatis, cap. cum dilecti de elect. cap. tertio loco de probat. cap. cum olim de dolo, & contumac. & cap. final. de testib. cogend. l. ex consensu, C. de repud. Florian. in l. idonei, n. 3. ff. de testib. lal. vbi proxime, limit. 4. cap. & si Christus in fine de iure iur. Abb. in d. cap. insuper, num. 2. tamen in his, quae extra Capitulum aguntur de his, ex quibus tangitur nedum vilitas Vniuersitatis, vt Vniuersitatis, sed etiam aliqui venit applicandum singulis, vt singulis, tunc non admittuntur, l. omnibus, C. de testibus canonizata, cap. si testes, vers. nullus, 4. q. 3. Felin. in d. cap. insuper, num. 6. iunctis, quae tradit Gregor. Lopez in d. l. 18. tit. 16. par. 6. glof. 6. quare huiusmodi Portuarij debebant reprobari, cum de suo tractetur commodo, quod Secretarius Capituli suae Ecclesiae suam ostendat potestatem, & Capitulum maiorem quam sibi competit iurisdictionem habeat, quae sola causa ad eos reprobandos sufficiens esset, Bald. in d. cap. cum nuntius, circa num. 1. & facit in confirmationem, quod est iusta suspitionis causa praedicta affectio, cum in terminis non ita astringentibus iure sit cautum, t Canonico pro suo Concanonico electum Iudicem posse recusari, ex causa societatis, cap. cum R. Canonius 25. de officio delegati, Ioann. Andr. in cap. 2. ante num. 1. vers. octauo de appellat. lib. 6. Rebuff. 3. tomo ad Constitutiones Gallicae, tract. de re. cusat. art. 9. glof. on. n. 28. Menoch. lib. 2. de arbit. iud. casu 152. num. 6. & 10. t Nec testis esse potest Canonicus pro Concanonico, ex doctis traditis per Cynum in l. parentes, num. 5. C. de testib. & ex eisdem reprobationibus testium reprobantur etiam Ioannes de Caceres, & Andreas de la Orden Quijano, qui sicut reliqui alij, & quod Arrendatarij debebant reprobari. Et Ioannes de Moya vicinus Villa de Belmonte. Quare non solum ex praedictis causis reprobantur, sed etiam ex alijs, vt apparebit infra.

Quod autem attinet ad Didacum de Cetina: iste sibi contrariatur: Siquidem contra factum proprium deponit in fauorem Decani, & Capituli Conchen. & sui Secretarij; eo quod se obligauit coram Prouisore Conchen. & Hieronymo Augustino vno ex quatuor Notarijs non Secretario, pro quodam reditu anni 81. vt patet obligatione 37. fol. 28. Similiter Andreas de Villanueva supra ex alijs causis reprobatur, eo quod vt testis intenuit in duobus obligationibus coram

Prouisore, & Hieronymo Augustino, & Pedrofa Notarijs de quatuor perpetuis, vt patet in obligationibus 36. & sequenti, fol. 28. Balthazar etiam Roman. eodem modo, & causa contra veritatem iurauit, cum diueris annis, & vicibus obligationes stipulatus fuerit tanquam Arrendatarius, & Arrendatariorum fidei iuror coram Notarijs perpetuis Audientiae, qui Secretarij non erant, vt patet ex ipsis obligationibus, de quibus in memoriali sit mentio.

t Et cum agatur de probatione faciendi acta, et efficacior probatio, quae ex dictis instrumentis resultat, quam ea, quae testibus fit, vt docet Bart. in l. ne in arbitris, n. 3. C. de recept. arbitris, & est communis sententia, teste Ioanne Bapt. A sinio in praxi iudiciorum, §. 16. e. 5. dicens, hoc de more Italiae esse, & vbiq; seruari, Auiles cap. 1. Pratorum, n. 6. Vnde apparet, eorum depositionem esse falsam, t quia cum quilibet memor praefaturur eorum, quae fecit, l. ff. de adimenda. legat. vbi Iacob. de Aret. Bald. in l. de atate, n. 11. ff. de interrogat. actio. Cephal. conf. 203. n. 14. lib. 2. t Et ignorantia in facto proprio non sit tolerabilis, nec in hoc verisimilitudo cadat, l. quisquis maior, C. de rescind. vendit. l. quamquam, vbi glof. ff. ad Velleian. Marcellus Fortunatus in tract. de veritate, & errore, 1. par. n. 229. l. quamquam, ff. ad S. C. Velleian. cap. ab exco. munito de rescriptis, l. plurimum, ff. de iuris, & facti ignorantia, l. fin. ff. pro suo, Boer. decis. 43. n. 12. Bald. in l. si pro ea 10. n. 3. & in l. per diuersas, n. 22. C. mandati, Alex. conf. 118. num. 9. vol. 2. & conf. 7. videretur prima fronte, n. 8. vol. 4. d. l. fin. vbi glof. vltima ff. pro suo, l. cum falsum, ff. de acquir. hereditate, Roland. a Valle con. 81. n. 24. vol. 2. Gregor. Lopez in l. 14. tit. 29. par. 3. glof. 1. Ioseph. Ludovic. decis. Perusina 23. n. 33. 1. p. lal. in l. res obligata 60. n. 35. ff. de leg. 1. t Alias autem ignorantia non probabilis, non solum non admittitur, verum etiam reprehenditur, l. quod te mihi, ff. si certum petat, est glof. in l. 1. ff. de condit. indeb. facitque text. in l. multum interest, ff. de condit. & demonstr. l. in totum omnia, ff. de regul. iur. Bald. in cap. licet magister, n. 1. in fine de supplenda negligentia Praeatorum, Gregor. Lopez in l. 63. tit. 5. par. 5. glof. 5. Antonius Gabr. lib. 6. conclus. tit. de regulis iuris, conclus. 6. num. 9. & 43. cum pluribus congeitis per Tiraquell. de retractu lignag. §. 35. glof. 4. num. 34. & seq. t Quia ignorantia non probabilis habet vim scientiae, vt tradit Petr. Beninten. conclus. Rotae Bononiensis 69. n. 3. & conclus. 71. num. 4. Bald. in l. qui contra 4. 1. lect. num. 2. in fin. C. de inest. nupt. cap. cum inibitio de elandest. dispensalib. cap. 2. de tempor. ordin. lib. 6. Paul. de Castro conf. 296. incip. vbi supra scripto puncto, n. 2. 1. par. Abb. in cap. super specula, n. 4. ne Cler. vel Monach.

t Vnde ex dicta contrarietate veniunt reprobandi, testes enim sibi ipsis contrarij fidem minime faciunt, l. eos, vbi Bart. num. 1. ff. ad l. Cornel. de fals. cap. bone de elect. iuncta l. qui falso, vel variis, ff. de testib. Rebuff. in tract. de reprobat. & saluat. testium, n. 5. vers. secundo, cap. licet causam de probat. Abb. in cap. in nostra 32. n. 3. & seq. l. 45. in fine,

134
135
136
137
138
139

139

fine, tit. 16 par. 3. vbi Gregor. Lopez gloss. 4. cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. l. nullum, C. de testib. Specular. 1. tom. tit. de teste, §. apponitur, num. 70.

140 Quod autem sibi ipsis contradicant, ad sensum patet, vnde eorum in hac causa depositio, & mendacium, & falsitate habet, qua ex causa omnino etiam reprobandi veniunt; t eo quod testis, qui mendax, aut falsus in aliquo reperitur, in alio fidei minime facit, vt argumento text. in cap. semel malus de regul. iur. lib. 6. l. si ex falsis, vbi DD. C. de transact. l. si cui, §. eisdem, vers. si tamen, ff. de accusationib. cap. pura, 3. quest. 9. tradunt Panorm. in cap. ex parte, num. 3. de testib. Florian. in l. qui falso, num. 1. ff. de testib. Marc. Anton. Eugen. conf. 8. n. 40. lib. 1. Jul. Clar. lib. 5. sententiar. §. fin. q. 53. num. 8. cum adductis per Menoch. lib. 5. de presumptionib. presumpt. 22. num. 2. Rebuffus vbi proxime, num. 204. Ioan. Gutierrez. conf. 39. num. 7. ideo predicti testes omni ex parte reprobati remanent.

Rursus, quia incertitudo depositionum omnium testium a Capitulo Conchenfi, & suo Secretario productorum, ex eo etiam deprehenditur, & eos omnes, qui immemorialiter conati sunt probare in eorumdem fauorem contra veram obseruationem deposuisse, & ratione iuramenti, quod praestiterant de veritate dicenda peritium incurrit, tam primi testes in summaria informacione recepti, quam alij postmodum producti, tam deponentes, quam illi, qui eorum, qui deposuerunt personas approbare conati sunt, quam in exequutorio in quatuor Notariorum fauorem litigati, & habita coram Vicario generali Complutensi, quia Alphonfus Yañez de Aguilar Capituli Conchenfis Secretarius coram Prouifore Conchenfi comparuit, dicēs, ad suam peruenisse notitiam, dictam Prouiforem, & eius praedecefforem ex proprio officio ad instanciam, & petitionem quatuor Notariorum Audientiae Episcopalis Conchenfis, ipso ab his Regnis absente, suae Maiestatis iussu ipsum priuauerant, & spoliauerat a possessione, in qua vt talis Secretarius existeret dandi, & suo nomine subscribendi instrumenta executiua cum aggrauatione, & reaggrauatione censurarum, vsque ad inuocationem brachij secularis contra Arrendatarios, & personas obligatas, quae susceperant, & se submiserant sententiae excommunicationis ipsius Prouiforis ob redditus pertinentes ad fabricam, & opus Ecclesiae Cathedralis, & agnorum, & vini, vestiamentorum, & panis collationum, & Parochiarum Conchenfis Ciuitatis, & Castorum sexmorum de Alarcon quorum dictus Prouisor Iudex existeret, & ipse asserbat se debere vt Secretarium subscribere, & ad id munus exercendum restitui.

141 Ecce igitur, quomodo ex dicta petitione data de anno 1543 ipse Secretarius saltem spoliatus se asserit, quae etiam ad alium effectum non deleriret nobis, non omnino esset frustratoria ad couincendum testes aduersariorum de peritio; nam cum immemorialem probare conati fuerint, t de quo ipsius immemorialis sit praescriptionis natura,

vt maior debeat esse centum annorum praescriptione, vt post Card. in cap. si diligenti de praescript. tradit Felin. in cap. ad Audientiam, n. 27. eodem tit. & in cap. cum nobis, n. 6. Palacios Rubios in repet. cap. per vestras, vers. sed est publica dubitatio, n. 48. & alij, quorum meminit Ant. Gabr. lib. 5. conclus. consil. 1. de praescript. n. 71. vers. contrariam, t vel ad minus centum annorum, vt tradunt Bald. in l. 2. n. 7. in fin. C. de seruic. & aqua, Specul. lib. 2. tit. de probat. §. 1. n. 23. vers. dicitur autem, Innoc. in cap. veniens, n. 2. vers. alij tamen de verbor. signif. lal. in l. cum aliquis 21. n. 7. C. de iure delib. Ant. de Butrio in cap. quid per nouale, n. 14. de verbor. signif. cum alijs pluribus congeffis per Ant. Gabriel vbi proxime, t Vnde cum ad eum ad praedicti temporis, & praescriptionis legitimationem debeat de non certo initio, & continuatione probari, l. vjucapio, ff. de vscapion. Bart. in l. Celsus, n. 19. eodem tit. l. 2. C. de praescript. long. tempor. Alex. conf. 73. incip. in causa, n. 6. vol. 6. Petr. Benintend. decif. Rotae Bononiens. 42. n. 8. Greg. Lop. in l. 29. tit. 3. p. 3. gloss. 2. quo ergo modo hi testes absque periurio reatu immemorialiter pro Capitulo deponere sunt ausi, cum ex dicta asseritione Secretarij ad hoc saltem ponderata appareat, non potuisse dici ipsam Capitulum, & Secretarium eam probasse, nec probare potuisse; vnde aperta est eorundem testium tanquam periurorum reprobatio, t testi

144 enim periuro credendum non est, cap. testimonium de testib. vbi Abbas n. 7. gloss. in cap. in nostra, eod. tit. Innoc. in c. fraternitatis, n. 1. de heret. Bald. & alij in l. si ex falsis 6. de transaction. idem Bald. in rubr. n. 4. de controu. inuest. in vrb. studor. & in l. edicto, n. 18. C. de edict. D. Adrian. tollend. l. si quis motor, vbi notatur C. de transact. Alexand. conf. 2. n. 6. vol. 4. Ial. in §. item si quis, n. 60. instit. de actionib. Roland. a Valle conf. 6. nu. 9. vol. 2. Rebuff. in tract. de reprob. & saluat. testium, n. 396. t etiam si esset periurus in vno tantum, & falsitas circa accessoria, quia in totum excluditur a testimonio, secundum Innoc. in cap. fraternitatis, num. 1. super verbo damnantur de heret. Roland. a Valle conf. 40. incip. consideratis, num. 11. vol. 1. & conf. 94. num. 5. vol. 4. t Quare cum restium reprobatio praedictum toti causa generet, vt tradit Rebuff. vbi proxime, num. 23. t quia testis reprobatus habetur, ac si productus minime fuisset, cap. ex parte, vbi DD. de testibus, text. in cap. licet causam de probat. & post Ioseph Cumia in tract. syndicat. tit. de sentent. num. 87. tradit Roland. a Valle conf. 98. viso processu, num. 44. vol. 4. ideo omnis Capituli, & eius Secretarij probatio corrumpit, nam quod attinet ad Ioannem Trillano ipsorum testem a quatuor Notarijs non reprobatur, quia in ipsorum fauorem iuxta distinctiorem depositionis suorum testium deponit, vnde ipse, & Ioannes de Moya, qui deponit instrumenta tertiaris necessaria obtinuisse expedita certis annis a Tudela, & Hieronymo Augustino Notarijs perpetuis, & non Secretarijs; vnde a parte Capituli reprobati non possunt, cum ab eisdem fuerint producti, t quia testis ab aliquo productus per eum reprobati nequit, l. si quis testibus,

149 hus, C. de testib. canonizata, 4. quest. 3. cap. si testis, Ioan. Andr. in cap. cum venerabilis, num. 10. de except. l. 3. i. tit. 16. par. 3. vbi Gregor. Lopez gloss. 4. Boer. decif. 245. num. 2. Donatus a Fina inter communes. Doctorum opiniones, lib. 4. tit. 10. C. de testib. num. 144. Ioseph Ludouicus decif. Perusina 28. num. 6. Hippolyt. de Marfill. in tit. de fideiussor. num. 69. imo iste testis probacionis vicem habet aduersus Decanum, & Capitulum, & Secretarium, t quia testis, qui contra producentem deponit, plene probat, vt tradunt Maria-nus Socin. iun. conf. 69. incip. pro dilucidatione, num. 11. & 14. vol. 1. & conf. 178. num. 37. vol. 2. Paris. conf. 88. incip. viso, num. 12. vol. 3. & conf. 134. num. 9. & conf. 188. num. 5. Anton. Gabr. veram, & communem dicens lib. 1. conclusum, consil. 1. de testib. num. 14. Decif. Genuae 13. nu. 15. & decif. 106. num. 6. & alij per Sarmient. lib. 3. delect. cap. 11. num. 8. t Et in tantum hoc pro- 150 cedit, quod habet locum etiam si testis contra producentem de credulitate deponat, na adhuc plene probat Roman. conf. 104. ad finem, incip. praeter, Ial. in rubr. l. i. tit. 6. de iure iur. num. 9. Marign. Socin. iunior. d. conf. 69. nu. 11. lib. 1. Crauet. de antiq. tempor. 1. par. n. 155. Ant. Gabr. vbi proxime, n. 15. & ipsius Capituli, & Secretarij manet in totum exclusa probatio.

Imo etiam alia ex parte reprobantur praetensiones eorundem Capituli, & Secretarij, eius siquidem attentè considerando, & animaduertendo redditum Arrendatarijs factas assignationes. In parte simpliciter processus positas a folio 68; vsque ad 717. ac pluribus alijs, quae omnes assignationes, & additiones sunt per Ioannem de Lizasso falsificatae, & in qualibet earum supra positum post exemplationem: passò ante mi Ioannes de Lizasso notario, quae additio diuersi calami, & atramenti, t quia superadditum aliquod ex diuerso atramento suspicionem incurrit falsitatis; vt post Ancharr. conf. 431. & alios plures, ex cap. inter dilectos, vers. instrumentum de fide instrumentor. tradit Caphal. conf. 287. nu. 27. & 28. vol. 2. Menoch. lib. 2. de arb. iudic. casu 187. nu. 35. & seqq.

151 Rursus etiam pro parte, & in quatuor Notariorum contra Capitulum, & eius Secretarium facit sententia per Vicarium generalem Complutensem, contra Alphonsum Yañez de Aguilar Secretarium eiusdem Capituli, super quadam supradicta querela eius lata quoad omnia in causa agitata, & adsunt aliae contra Christophorum de Morillas itidem Secretarium, t in quorum locum successit Ioannes de Lizasso aduersarius, cui sine dubio illesententiae nocent, Bart. in l. si mater, §. fin. ff. de except. rei iud. & in l. si superatus in fine principij, ff. de pignor. [Larrea dec. 77. n. 10.] t nam cum habita sententia fuerit cum iusto, & legitimo contradicatore fidenter alij, quae preiudicat, argum. a contrario sensu in l. cum non in slo 3. ff. de collusionib. detegenda, vt per eam tradit Angel. in l. si per lusorio, n. 2. ff. de appellat. l. ex contractu, ff. de re iudic. quod etiam tenuit Angel. in 154 l. in cognitione, in fin. ff. ad Syllan. dicens, t quod

sententia lata contra vnum, quem negotium principaliter tangit, prauidicat in quantum contententiam necessariam ei, quem negotium tangit accelliorie, sequitur Hippolyt. de Marfill. in tract. de fideiussor. n. 349.

155 t Etiam si citatus non esset alius, qui interesse poterat pretendere, quia satis est esse citatum illum, contra quem iudicium principaliter ordinabatur, l. de vnoquoque ff. de re iudic. iuncta glossa verbo quos, vbi dicit gloss. praesentibus eis, quod causa tangit, scilicet principaliter, cum cuius glossa sententia communiter DD. ibi transeunt, & sequitur Carol. Ruin. conf. 202. n. 15. vers. quia sufficit, lib. 2. Decif. Genuae 184. n. 2. Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. §. par. §. 9. n. 20. l. na ita Diuus, ff. de adoptionib. l. 1. §. denunciari, ff. de vrb. impiciendo, & per eum Bald. in l. iubemus, n. 4. C. ad Senat. Cons. Trebellian. vt tradit optimè Alexand. conf. 156. stantibus his, num. 3. vol. 2. facit Bart. in l. duobus, §. qui iuravit, vers. igitur si quis, n. 1. ff. de iur. iurand. vbi asserit, t quod fideiussor non est 156 citandus ad causam; et si ei per sententiam contra principalem latam prauidicium generetur, Alexand. vbi proxime, & nu. 5. & 6. t Argumentum autem praedictum a contrario sensu est in iure fortissimum, l. 1. §. huius rei, vbi Alexand. num. 7. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdic-tio, l. ex eo, ff. de testibus, & l. qui testamentum, §. mulier, ff. de testament. cap. cum Apoloica de his, quae fiunt a Praelatis, Bart. in repet. l. omnes populi, num. 71. ff. de iustit. & iure, lo. de Neulzan. lib. 1. §. iuxta nuptial. n. 212. vers. a contrario, latè Mantice. de coniectur. vltimar. volunt. lib. 3. tit. 16. nu. 1. & seqq. Roland. a Valle conf. 65. n. 22. & conf. 72. num. 17. vol. 2. Borgnia. decif. Fiuizan. 45. nu. 57. 2. par.

157 t Quare cum huiusmodi sententia exequuta 158 riata ex eo transferit in rem iudicatum, pro veritate habetur, l. i. ff. de re iudic. l. ingenuum de statu hominum, cap. inter, & cap. sicut de sentent. & re iudic. cap. in praesentia de renunc. l. re iudicata, ff. de regul. iur. Alexand. conf. 93. num. 5. lib. 6. Roland. a Valle conf. 6. nu. 16. vol. 3. & conf. 22. num. 2. vol. 4. & titulum praestat, l. iuste possidet, ff. de acquirend. possid. Bart. in l. ex hoc iure, num. 6. ff. de instit. & iure, Burgos de Paz confil. 50. num. 6. & licet lata fuerit inter Secretarium Yañez de Aguilar, & aduersarij ex eo inter alios latam contendant, id quatuor Notarijs non obstat, t quia cum super eodem agatur, de quo tunc temporis fuit actum, & lata cum legitimo contradicatore, & in plenario iudicio, quoad omnes ius facere videretur, d. l. ingenuum, vbi Alberic. & Bald. cap. cum inter de sentent. & re iudic. Ant. de Butrio num. 2. & communiter Scribentes in cap. quamuis, eod. tit. Alexand. in l. sepè, num. 56. & seqq. ff. eisdem tit. optimè Burgos de Paz vbi proxime, num. 7. t Quia ad minus faciet quale 160 quale praedictum Capitulo, & suo Secretario, & proderit ad muniendam probationes quatuor Notariorum, l. si suspecta, ff. de inoffic. testam. l. a sententia, ff. de appellat. Glossa verbo habiturum, in l. si duo patroni in princ. ff. de iure iur.

jur. l. 4. §. idem Iulianus, ff. de carbonian. edito, Angel. Arerin. in d. l. de sententia, & communiter DD. in proximè allegatis iuribus, Anton. de Butrio in d. cap. quamuis, nu. 4. Alexand. ubi proximè, n. 70. plures alij allegati per dictam Decif. Genue nu. 4. & 7.

Nec obstat, quod Capitulum probare conatum est, quod à tempore immemoriali officia Secretaria Capituli non sunt perpetua, sed amovibilia ad voluntatem Capituli, & quæ quotannis providentur, sicut alia officia Capituli; ex hoc inferens, quod executoria contra Alphonsi Yañez de Aguilar eis non obesse debet, quia fuit Secretarius vno solo anno; hoc enim minime

161 obest, & quia sufficit, quod tempore, quo erat Secretarius, habita fuerit, quia vt tradit Iacobini in tract. de feudis, verbo, & dicti, vassalli, num. 34. post Imol. & Angel. à se allegatos, sententia præiudicat non citatis, & ignorantibus, quando est lata contra illum, ad quem ius feudi pertinebat, licet in aliquem casum illud in alium transire potuisset, mouentur Doctores prædicti ex eo, quod

162 sententia lata contra institutum, præiudicat substituto, & fideicommissario etiam non citatis, l. ex contr. actu, & l. sepè, ubi Alexand. ff. de re iudic. l. si patroni, §. ult. ff. ad Senat. Conf. Trebell. Bart. in l. in diem, n. 1. ff. de aqua plu. arc. l. 1. §. de nunciare, ff. de ventre inspiciendo, Alex. conf. 156. n. 3. lib. 2. Tiraq. in tract. res inter alios actas, versio. sed hæc multis. Ideo licet dictum munus Secretaria ab eo possit auferri, sententia interim dum nõ auferitur, tanquam cum parte legitima habita, & lata, omnibus præiudicat, maxime quia Capitulum causam agitari intelligebat, & nec aliud est verisimile, argum. cap. quid de presumpt. vnde succedit regula, quod sententia facit ius quoad omnes, qui causam agitari sciuerunt, vt tradit Angel. de Perul. in l. Papinianus, §. si ex causa, num. 3. ff. de inoffic. testam. Bart. in d. l. sepè, num. 2. ff. de re iudic. Alex. conf. 84. n. 4. vol. 3. Mathesilan. singul. 25. & seq. alij adducti per Additionator. ad Alex. ubi proximè, qui omnes tenent, sententiam latam contra præsentem, & causam defendentem non

164 contumacem fidem facere quoad omnes, & maxime, quia si dictum Capitulum sua interesse putabat, principaliter debuit causam defendere, cum tractari cum suo Secretario sciret, vt tradit Innocent. in d. cap. quamuis, num. 3. & 4. de sentent. & re iudic. dicens, quod si aliqui, quos negotium tangit, alium agere vident, & taceant; & ex eo, quod ad eorum peruenit notitiam, aut peruenire potuit, præiudicium ex sententia generatur, idque probat expressè text. in d. cap. quamuis, ubi Anton. de Butrio, Abbas, & alij num. 1. idem Anton. de Butrio in cap. cum olim 7. num. 16. de caus. posses. l. 20. tit. 22. par. 3. Tiraquell. in tract. res inter alios actas, limit. 20. l. ult. ff. de re iudic. docet in omnium supradictorum confirmatione

165 Quarr. in præf. questionib. cap. 13. num. 4. & 5. & idem procedet in omnibus alijs actibus, de quibus in causa super executoria, & quia communis est resolutio, quod vbiicumque nocet sententia inter alios lata, nocent omnia

acta causæ, vt in cap. inter dilectos, versio. nec attestaciones de fide instrumentorum, l. sed, & si possessori, §. final. ff. de iure iurand. plures adductus Molina lib. 4. de Hispanor. primogen. cap. 3. num. 5. post Innocent. in cap. causam 1. de testib. tradunt Bart. in d. l. sepè, num. 14. Alexand. conf. 68. incip. viso processu, num. 9. vol. 2. & conf. 208. num. 16. eodem vol. Marth. de Afflic. decif. Neapol. 396. num. 3. Ioan. Gutierr. conf. 1. num. 4. & adhuc rejicitur Capituli, & Secretarij obiectio, de qua supra num. 94. animaduerso, quod tempore, quo abfuit Alphonsus Yañez de Aguilar, fuerunt presentes alij Secretarij, & non contradixerunt ijs, de quibus postea fuit conquestus prædictus Alphonsus Yañez, & plus, quod Ioannes de Lizaffo est Secretarius ab hinc viginri annis, & plus, continuato tempore, alie autem repugnantia extogitate ab Ecclesia de fatione assignationum reddituum Arrendatarijs facta per diuersam personam, quam eam, & per quam obligationes fiunt, nil obest, nec inconuenit, cum ex supra adductis satis appareat satisfactum.

Neque obstant productiones instrumentorum nomine ab aduersa parte factæ de quibusdã edictis, ad hoc vt Arrendatarij fideiussiones super redditibus præstarent, siquidem à causa, de qua agimus, extraneum est, & tam id, quam mandatum quoddam, ad hoc vt Arrendatarij peruenirent ad obtinendum recudimenta coram Alphonso Yañez de Aguilar Secretario Capituli, quia, vt in eo apparet, specificè declaratur, quod ad id quod pareant personæ, quibus id præstare possit, quod potius in fauorem quatuor Notariorum, & depositionis suorum testium tendit, alia autem producta erant acta per Capitulum Sedeuacante, & actus, qui fiunt Sedeuacante, non inducunt aliquam obseruantiam in præiudicium Ecclesie, vel iurium Episcopatum, cap. de quarta, & cap. auditis, cum vtroque notatis de præscriptionibus, cui nullum ex eo præiudicium generari poterat, vt in rubro, & nigro, ne Sedeuacante, maxime cap. 1. quia vt tradit Abb. in cap. verum 7. n. 3. & 7. de foro compet. & quod Ecclesia Cathedralis quando vacat, non debet contra eam aliquid præiudiciale intentari, & in cap. 1. n. 2. de prescript. glof. verbo debeant in cap. edoceri 21. de rescript. nec tunc currit præscriptio contra Ecclesiam, & Dignitatem Episcopalem, cap. 1. & cap. de quarta de prescript.

166 Reliqua autem vel sunt de redditibus ad solū Capitulum pertinentibus, vel clandestinè facta, vt supra in simili probauimus; & quia eo ipso, quod ab aliquo Arrendatario habebantur recudimenta, obligationes otorgabant, & stipulabantur coram aliquo ex quatuor Notarijs perpetuis, vt deponit Franciscus de Heredia, vel per Secretarium, & insimul Notarium perpetuum virtute Notariatus, non Secretariae solitus, maxime quia ex pluribus prædictis conuincitur iniustitia præsentionis Capituli, & Ioannis de Lizaffo, cum nunquam Prouisores in expeditione instrumentorum necessariorum nomine suo subscribere, vt Iudices

167

dices de rentas iuxta nouum Ioannis de Lizaffo inuentum, sed vt Prouisores, & Notarij de quatuor perpetuis, vt tales non vt Secretarij, vt bene in memoriali animaduertitur in fauorem Notariorum facti, vnde mihi videretur iuri, & rationi consentaneum, debere sententiam ferri in fauorem quatuor Notariorum circa per eos deducta, & in ista allegatione animaduersa contra Capitulum Conchenfe, & Ioannem de Lizaffo eius Secretarium. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Iudicialis actus differt in pluribus ab extraiudiciali.
- 2 Iudiciale dicitur, quod quoquo modo iudicium tãgit.
- 3 Iudicium dicitur ubi interuenit Iudex, Actor, & Reus.
- 4 Iudicium dicitur ubi primum actio intenditur etiam antè responsionem rei.
- 5 Iudicium aliquando pro actione accipitur.
- 6 Iudex datus, vt intra certum tempus litem dirimat, poterit eo lapsò de consensu partiũ dirimere.
- 7 Causa à litibus qualiter differant.
- 8 Contentiosa dicitur post inchoatam litem.
- 9 Contentions causa litigare quando prohibetur.
- 10 Contentiosa iurisdictio qualiter capiatur.
- 11 Causa dicitur etiam ante litem contestationem.
- 12 Lis non dicitur pendere antè contestationem.
- 13 Sententia debet ferri à Iudice, coram tabellione actorum.
- 14 Episcopus in sua Diocesi est caput, alij etiam Capitulum, & Canonici membra, & num. 29.
- 15 Episcopus solus est Ordinarius in sua Diocesi.
- 16 Episcopo sunt subiecta omnes Ecclesie Dioceses.
- 17 Episcopus habet fundatam intentionem in omnibus Ecclesijs.
- 18 Ecclesie Diocesis sunt subditæ Episcopo etiam quoad temporalia.
- 19 Episcopus est Curatus, seu Parochus totius Diocesis.
- 20 Episcopus est Parochus Parochorum, & vniuersalem curam debet habere in Diocesi.
- 21 Episcopus de iure suam intentionem fundatã habet in decimis.
- 22 Episcopus quoad diuisionem decimarum Diocesis habet fundatam intentionem.
- 23 Iurisdictio, quæ olim erat penes Decanum, est penes Episcopum.
- 24 Capitulum non habet potestatem iurisdictionalẽ, neque interdicens.
- 25 Capitulum sine Episcopo non mutat consuetudines antiquas, neque inducit nouas.
- 26 Capitulum non potest statuta facere in tangentibus Episcopum.
- 27 Capitulum Sede vacante succedit tantum in his, quæ sunt iurisdictionis.
- 28 Capitulum sine Episcopo non facit statuta circa vniuersalem statum Ecclesie Cathedralis.
- 30 Membra non debent à capite discedere.
- 31 Episcopi auctoritas præcipua esse debet in agendis rebus.

- 32 Episcopus potest tantum prout Capitulum in spectantibus ad eos.
- 33 Prælatus in rebus communibus agit, & conuenitur sine Capitulo.
- 34 Administrator agit, & conuenitur sine consensu alterius.
- 35 Prælatus in rebus communibus habet liberam administrationem.
- 36 Administrationem plenam habens non tenetur alium requirere.
- 37 Prælati nomine non semper venit Capitulum.
- 38 Episcopus exigit rationem ab Administratoribus Fabricarum Ecclesiarum, & num. 40.
- 39 Episcopus recognoscit, an bene expendantur fructus Ecclesiarum.
- 41 Omne qui dicit, nihil excludit.
- 42 Venales res regularitè non veniunt in legato generali, nisi appositã sit dictio vniuersalis.
- 43 Statutum, quod vir lucretur dotem, extantibus liberis quando procedat.
- 44 Fabrica Ecclesie nomine quando veniant illius proventus.
- 45 Fabrica aliquando capitur pro edificij structura.
- 46 Fabrica qualiter diuersimodè accipiatur apud leges, & bonos Authores, & num. 47.
- 48 Fabrica sumitur aliquando pro fabricatione.
- 49 Episcopus est sponsus Ecclesiarum Diocesis, præcipue Cathedralis.
- 50 Episcopus habet maiorem coniunctionem cõ Cathedrali, quam cum alijs.
- 51 Matrimonium spirituale est inter Episcopum, & Ecclesiam.
- 52 Episcopus deserit anulum in signum matrimonij spiritualis cum sua Ecclesia.
- 53 Anulus est signum matrimonij.

P R O

Eisdem quatuor Notarijs perpetuis Tribunalis Ecclesiastici Conchenfis, & pro iurisdictione ordinaria Episcopi, & eius Vicarij Generalis.

ARGVMENTVM.

¶ Iudiciales, & contentiosi actus qualiter intelligantur, & qualis sit iurisdictione, & auctoritas Episcopi in eius Diocesi, tam circa regimen, quam administrationem decimarum ipsi cum alijs communium. Et circa exigendam rationem ab Administratoribus reddituum fabricarum, tam Cathedralis Ecclesie, quam Parochialium.

CONSILIVM CXXII.

Vpposito in facto, quod per executoriam latam ad fauorem dictorum quatuor Notariorum, declaratum est, quod quoties opus fuerit facere acta iudicialia, & contentiosa, debent coram ipsis fieri priuatiuè ad Notarios Apostolicos, & etiani

etiam Secretarium Capituli, qui similiter sit Notarius, & prefato Capitulo solummodo sit permillum, posse facere recudendum, & alia concernentia reditus, quorum administratio ad Capitulum pertinet, illud in primis sciendum est, quod adus iudicialis differt in pluribus ab extrajudiciali, vt tradit Ioan. de Imola in cap. fin. num. 11. & 12. de presumpt.

1. Iudiciale autem dicitur illud, quod quoquo modo iudicium tangit, l. Lucius Titius 38. ff. mandati, ibi: *Est enim earum specierum iudicialis quaestio, per quam res expediatur*, Brisson. lib. 9. de verbor. signif. pag. 321. *authent. de exhib. reis*, §. illud, Spiegel. in dictionar. verbo iudicialis, inde Cicero lib. 1. de inuentione, dicens: *Iudiciale est, quod postum in iudicio habet in se accusationem, & defensionem, aut petitionem, & recusationem*. Et vbi interuenit iudex, actor, & reus, cap. forus, §. in omni de verbor. signif. Felin. in cap. fin. num. 7. de presumpt. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. part. 2. quæst. 11. princ. artic. 4. num. 1. & 4. Hieron. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. glof. 9. in annotation. contra nullitates, num. 17. & 39. facit melior text. in princip. insit. de actionib. Et dicitur iudicium consistere vbi primam actio intenditur, & sic anrequam reus respondeat, idque Bart. in l. fur manifestus, num. 6. ff. de furt. videtur velle, dum principium iudicii intelligit vsque ad contestationem inclusiue, & post Marant. de ordine iudicior. 6. par. in princ. nu. 2. tradit Doctor Paz in praxi 1. tom. annotat. 1. de iudicio, num. 38. Et iudicium pro actione accipitur, in l. 1. C. familia eriscunda. Et facit, quod non solum lite contestata, sed causa, & actione proposita dicitur lis pendere, l. litis nomen, ff. de verbor. signif. vbi Rebuff. & Bracheus autb. qui semel, C. quomodo, & quando iudex, glof. verbo litibus, in l. 1. ff. de testibus, Host. & sequaces, de quibus meminit Abb. num. 12. in cap. final. vt lite pend. idem in cap. ex parte 30. num. 3. de verbor. signif. Ioan. Andr. num. 4. in cap. a memoria vt lite pend. text. in l. 2. §. sed si iudex, ff. de iudic. Et vbi iudex datus vt litem dirimat intra certa tempora, poterit post tempora ex consensu partium cognoscere. Et sic lis ante contestationem dicitur, l. desitisse eodem tit. vbi nec diceretur quis contestari litem, sed superflue diceretur, si lis esset post contestationem tantum, cum adductis per Rebuff. vbi proxime, vers. sexto, & probatur in rubro, & nigro, vt lite non contestata, Et si apud Imper. in l. causas 16. C. de transact. & Summum Pontificem in dist. cap. forus cause distinguantur a litibus, Marcell. Donat. ad Sueto. in Domitiano, cap. 8. & ita est cauendum a Blanco de comprom. q. 1. nu. 6. dum videtur generaliter concludere, non esse litem ante contestationem, Cumia ad ritus M. C. Sicilia, cap. 8. n. 2.

2. Contentiosum autem illud intelligitur quoad post inchoatam litem, inceptumque iudicium inter litigantes controuertitur. Contrædere enim pro certa re, & litigare, accipitur quasi contra redere, eo quod in litibus maxime actor tendat contra reum, & reus contra actoris voluntatem, l. 1. ff. de adendo, ibi: *Vt proinde sciat reus, vtrum cedere,*

an contendere ultra debeat, & si contendendum putet, veniat instructus ad agendum; l. circa, §. quoties, ff. de probat. l. final. ff. de iure iur. l. 1. §. apud, ff. de depoliti, l. 2. ff. si ingenuus esse dicatur, l. si dolo 24. ff. de dolo, l. creditore 42. ff. de iure iur. l. si duo 16. ff. vt legator. seu fideicom. nomine, l. post legatum 5. ff. de his, qui vt indigni. l. ait Prætor 10. §. quod ait, ff. qua in fraud. creditor. l. in iudicio 47. ff. famil. eriscund. l. qui restitueret 68. ff. de rei vendic. Brisson. lib. 3. de verbor. signif. pag. 116. Rebuff. in l. sequoster 109. vers. contendant, & sequenti, ff. de verbor. signif. Cicero 4. Academicar. Est enim inter eos vobis de terminis, sed de tota possessione contentio. Et si contentionis causa litigare videatur prohibitum, in autb. de his, qui ingrediuntur ad appellationem, §. quia igitur nos, collat. 5. Et ab ista denominatione dicitur contentiosa iurisdictio in l. 2. ff. de offic. Procons. & Legati, quæ inter litigantes, & contententes exercetur, & in inuitum datur, l. inter stipulantem, §. 1. ff. de verbor. oblig. vt si duo coram iudice litigent, dicitur contentiosa iurisdictio, Et licet dicatur causa tam ante, quam post litem contestatam, secundum Alexand. & DD. in l. causas, C. de transact. Cumia ad ritus Mag. Cur. Sicilia cap. 76. n. 4. glof. 1. in l. iudicium 58. ff. de iudic. quæ ait, non aliter esse iudicium, quam lite contestata, Bart. ibi num. 1.

3. Nec dicitur lis pendere ante contestationem, l. amplius, ff. rem ratam haberi, Machel. patro. 28. n. 2. & dicit Boer. q. 33. nu. 15. quod non dicitur quis agere ante litem contestatam, sed agere velle, clem. 1. vt lite pendente, idem Cumia vbi proxime cap. 3. n. 9. Alciat. in l. litis 46. num. 1. & 2. ff. de verbor. signif.

4. Et facit, quia licet sententia feratur a Iudice, tamen scriptura de ea fit coram Iudice per tabellionem actorum, l. ne in arbitris, C. de recept. arbit. & notatur in l. iubemus, C. de liber. causa, Bald. c. 137. in cap. ad officium, n. 2. & 3. vol. 3. dicens, quod si non competens Notarius scribit acta, non valent, vt notat Guilielm. de Cugn. in l. reperia, C. de Episc. & Cleric. l. 2. C. de execut. & exat. lib. 12. latè Natta conf. 138. n. 23.

5. Quoad alia autem, quæ huius concertationis argumentum concernunt, illud sciendum est, quod Episcopus in sua Ciuitate, & Diocesi est caput, & alij inferiores Prælati Capitulum, & Canonici membra, argumento cap. significasti in fine de elect. & tradit Anton. de Butrio in cap. cum non liceat 12. num. 2. de prescript. cap. quoniam 14. vbi idem Anton. num. 8. de offic. ordin. Abb. conf. 57. in cap. attingam, num. 1. in fine, 1. part. Henricus de Bortis in tractat. de Synodo Episc. 3. par. in princip. num. 111. [Bombin. conf. 22. num. 27. & consil. 40. num. 13.] Et ipseque de iure est solus Ordinarius in suo Episcopatu, cap. de persona 11. quæst. 1. Anton. de Butrio in cap. irrefragabili, num. 27. de offic. Ordinarij. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. cap. 7. num. 29.] Et vnde Episcopis subditæ sunt Ecclesiæ in eorum Diocesis sitæ, quarum iure communi Domini, & Pastores reputantur, cap. de xenodochijs, & cap. cum venerabilis de relig. domib. Anton. in cap. olim 17. num. 8. de restitut. spoliator.

17. Et communi iure fundatam habent intentionem in omnibus Ecclesijs suæ Diocesis, cap. quia Monasterium, vbi Abb. in 5. de relig. domib. & in cap. 1. num. 2. de donat. cap. si quis Episcoporum 16. quæst. 5. & quæst. 7. cap. omnes basilicæ, cap. Monasteria 18. quæst. 2. & cap. cum venerabilis, vbi Decius not. 10. de except. Phil. Probus in cap. vt animarum, n. 104. de constit. in 6. Aymon conf. 483. nu. 8. vol. 3. Paril. conf. 34. num. 1. vol. 4. Rebuff. conf. 135. n. 4. Decian. resp. 16. num. 3. vol. 2. Berouius in rubr. nu. 15. de offic. deleg. Zabarell. conf. 6. n. 4. P. Gregor. in cap. conquereute 8. num. 4. de offic. ordin. l. 2. in princip. tit. 12. par. 1. Gregor. Lopez in l. 1. tit. 16. p. 1. glof. 6. & 7. Et ita Ecclesiæ in Diocesi ad Episcopum loci etiam in temporalibus pertineant, cap. Episcopum 10. quæst. 1. cum ait: *Episcopus per curatias Dioceses, Parochiasque suas per singulos annos ire oportet, vt exquirat, quo vnaquæque basilica in reparatione sui indigeat, quod si ipse aut languore detentus, aut alijs occupationibus implicatus id explet nequiverit, Presbyteros probabiles, aut Diaconos mittat, qui reditus basilicarum, & reparationes, & ministrantium vitam inquirant*, Abb. in cap. cum venerabilis, n. 43. & seq. de except. Conc. Tolet. 4. cap. 5. Rebuff. conf. 135. n. 5. Seraphin. decif. 306. num. 3. Et Episcopus esse curatus totius Diocesis, quæ sub illius cura est, cap. nullus de Paroch. c. 1. de raptorib. cap. propter hoc, dist. 43. & cap. licet 17. quæst. 1. Præposit. in cap. nos consuetudinem, n. 1. dist. 21. Paul. Simil. Verall. decif. Rotæ 340. n. 2. & 3. par. 3. Marc. Ant. Genuen. in practicab. Eccl. quæst. 230. num. 3. Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. Ioan. Franc. Leo in thesaur. fori Eccl. part. 4. c. 2. num. 20. Et Parochus Parochorum, cum vniuersalem curam gerere teneatur, cap. rationis in fine 100. dist. cap. suggestum 7. quæst. 1. Ioan. Francisc. Leon. in thesaur. fori Eccl. part. 1. cap. 3. num. 12.

18. Episcopus etiam suam intentionem de iure communi in decimis fundat non solum quoad suam canonicam portionem, cap. quoniam de decimis, & quoad suum regimen generale, cap. regenda 10. quæst. 1. Et sed quoad diuisionem faciendam, cap. precipimus 12. quæst. 2. Ioan. Monach. in cap. dudum, num. 12. de reb. Ecclesie non alienand. lib. 6. Et ita quoad redditus decimales, & alios, qui dicuntur vulgariter communes, in quibus Episcopus habet partem ad illum, & non ad Capitulum administratio pertinet, & ad illum, vel eius Vicarium generalem pertinet exercitium iurisdictionis super recaudatione dictorum reddituum: Et nã vltra, quod iurisdictio, quæ olim fuerat penes Decanum Ecclesiæ Cathedralis, est hodie penes Episcopum, vt ex Card. in clem. 1. vers. ne igitur, quæst. 8. de celebrat. Missar. tradit Gregor. Lopez in l. 3. tit. 6. part. 1. glof. 4. quare cessauit iurisdictio, quam antiquitus solebat habere Decanus, & per consequens Capitulum, Et quod de iure communi non videtur habuisse potestatem iurisdictionalem, neque interdicendi, cap. quæstuit, de his, quæ sunt a maiori parte Capituli, Abb. num. 2. Felin. num. 1. in cap. ex parte Decani 33. de rescript. inuncto cap. non est de consuet. lib. 6. Et nec potest si-

ne Episcopo nouas consuetudines inducere, nec antiquas immutare, cap. cum consuetudinis, vbi Abb. n. 1. & 4. de consuetud. Et imò super tangenti- bus Episcopum non potest statuere, secundum Anton. de Butrio num. 7. in dist. cap. cum consuetudinis de consuet. Decisio Rotæ 4. ad finem de concess. prebend. in nouis; Et quia etiam Sede vacante succedit tantum in his, quæ sunt iurisdictionis, Anton. in cap. quauquam, nu. 4. de elect. in 6. Abb. in cap. 1. num. 4. & in cap. 2. num. 3. & 4. ne Sede vacante, qui secus esse dicit in iuribus Episcopibus etiam ea defendendo: Et hinc est bona determinatio glossæ in cap. 2. §. ceterum, de verb. signif. in 6. quæ ait, quod Capitulum sine Episcopo statuta facere nequit, quæ tangant generalem Ecclesiæ statum, vel Episcopum, vel iura eius, d. cap. cum consuetudinis, vbi Abb. num. 4. Imol. Ioann. Andr. & alij, idem Abb. in cap. cum omnes, nu. 4. de constitut. & in cap. 1. nu. 14. de his, quæ sunt a maiori parte Capituli, & in cap. requisisti, nu. 10. de testam. cap. nouit de ijs, quæ sunt a Prælat. Rota decif. 4. in fine, tit. de concess. prebend. in nouis. Et Nã iuxta gloss. prædictam Prælati est caput, Iacob. Puteus lib. 3. decif. 420. num. 5. in tantum quod esset fit totius Cleri caput, specialiter tamen sui Capituli, vt tradit idem Puteus lib. 2. decif. 335. n. 3. Et inde ab eo membra recedere non debent, cap. cum non liceat de prescript. Et Episcoporum enim præcipua esse debet omnium rerum agendarum auctoritas, vt in Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 6. statuitur, Et nam vitra, quod quoad aliquid spectat ad Capitulum, & Episcopum simul, potest tantum Episcopus solus, quantum totum Capitulum, vt resoluit Iaso. in l. iuris gentium, §. bodiè, num. 11. ff. de pact. Et solus Prælati agit, & conuenitur sine Capitulo, & conuenitur pro bonis communibus, etiam si communia sint tantum quoad administrationem, Et quia quicunque, vel quæcunque habet administrationem, potest agere, & conuenire sine consensu alterius, l. final. ff. quod cuiusque vniuersit. nomina, cap. cum deputati de iudic. authent. de Ecclesiastic. titulis, §. final. collat. 9. l. orphanotrophos, & l. omes, C. de Episcop. & Cleric. Innocent. num. 3. in cap. edoceri de rescript. & ita ipse resoluit in terminis Episcopi, optimè Abb. ibi num. 1. & 6. Felin. num. 2. Anton. Imola, Abb. & reliqui in cap. 1. de procurator. tenent Gloss. in l. ait Prætor, verbo actiones, ff. de iur. delib. adducti per Paz in praxi, annotat. 4. num. 34. & 36. idem Anton. de Butrio in cap. petitio, num. 11. eodem tit. dicens, esse quasi dominium negotiorum Capituli, & tradit doctè Specular. 1. tom. tit. de actore, §. 1. num. 77. Et quia Prælati in bonis communibus liberam habent administrationem absque speciali mandato, secundum Paul. de Castro in l. constitui 10. num. 2. ff. quod cuiusque vniuersit. nomine, & in l. Præses, num. 4. C. de transact. pro qua parte Felin. vbi proxime, allegat Innocent. in cap. cum deputati de iudic. & cap. cum venerabilis de Relig. domib. Lapusa legat. 49. fauet Boer. decif. 38. num. 24. & facit pro eo gloss. verbo dedisset, in l. Titium, & Mœrium 48. ff. de administrat. tutor. per quam Bald. in cap. 1. col. 2.

num. 3. de ijs, qui feudum dare possunt in vrbibus feudorum, ait, † quod habens plenam administrationem non tenetur alium requirere, secus tamen est ex aduerso, quia Marian. Socin. conf. 185. incip. *Prelatus*, alias ex literis transmissis, ait, quod Capitulum non potest administrare bona communia, contradicente Capitulo, nisi in arduis, Innoc. in dict. cap. ex parte Decani, Felin. n. 3. Puteus lib. 2. de iur. 4. n. 3. subditque Felin. in d. nu. 3. in cap. edoceri de rescript. quod si statutum esset, quod ad Prelatum, & Capitulum simul spectet administratio, debet intelligi, & limitari secundum quod spectat de iure communi in arduis, & similibus, cap. scire debes 7. q. 1. per quem text. Specul. ubi proxime num. 78. diuersitatis assignat rationem in eo, quare Prelatus sine consensu Capituli possit agere in communibus, non e contra, quod Prelatus nomine Ecclesie intelligitur tanquam caput, vnde nihil potest fieri sine eo, d. cap. nouit, de his, que sunt a Prelatis, cap. cum non licet de prescript. † sed nomine Prelati non semper intelligitur Capitulum, cap. requisisti, ubi notatur de testament. & cap. post electionem, §. cum igitur de concess. prebend. & confirmant tradita per eundem duobus numeris sequentibus, atque ita conuincitur, Capitulum Conclienis Ecclesie non posse sibi arrogare communium reddituum administrationem, cum ea ad solum Episcopum pertineat, quod & confirmat Menoch. lib. 4. de presumptio. presump. 113. n. 8. circa finem. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 13. n. 9.]

† Rufus, Episcopi munus est rationem exigere ab Administratoribus Ecclesiasticis, & laicis quibus cuiusvis Ecclesie etiam Cathedralis, qui singulis annis Ordinario rationem reddere tenentur, consuetudinibus, & priuilegijs quibuscumque; in contrarium sublati, nisi secus in institutione, & ordinatione talis Ecclesie; seu fabricae expressum cautum esset, & si ex consuetudine, vel priuilegio, aut constitutione aliqua loci alij ad id deputatis ratio reddenda esset, cum illis, & Ordinarius debet adhiberi ex decreto Concl. Trident. sess. 22. cap. 9. Ioan. Francisc. Leon. in thesauro fori Ecclesiast. par. 2. cap. 14. n. 24. fol. 278.

† Et similiter ad Episcopum pertinet rationem exigere a cunctis Clericis de Ecclesiarum redditibus, & videre, an bene Ecclesiarum fructus expenduntur, cap. 1. 10. quest. 3. ibi: Et singulis annis Episcopo inde ratio fiat; cap. perlectis 25. dist. versic. ad Episcopum, cum ait: Ipse tamen est preordinator in cunctis, iuncto vers. Archidiaconus, ibi: Cum iussione Episcopi, Altamiran. in tract. de visit. verbo sed Episcopi, num. 1. & in Cabilon. Concilio can. 14. vt tradit Carranza in summa Concliorum; & refertur clarius in cap. decretum 10. quest. 1. ubi dicitur: Decretum est, vt omnes Ecclesie cum dotibus suis, & decimis, & omnibus suis iuribus in Episcopi potestate consistant, atque ad ordinationem suam semper pertineant, cum duobus capitibus sequentibus, † quare plusquam certum est, ad Episcopum pertinere administrationem reddituum fabricarum non solum earum, quae per Diocesim sunt, sed fortioribus rationibus Cathedralis ex generalita-

te dictionis, omnes Ecclesie, † quia qui omne dicit, nihil excludit, l. Iulianus, ff. de legat. 3. l. a Procuratore, C. mandati, Roland. a Valle cons. 85. incip. Castrum Sancti Stephani, num. 49. vol. 4. Bart. Florian. & alij num. 1. in dict. l. Iulianus, idem Florian. de Sancto Petro disput. 2. vers. veniamus, n. 1. ex l. omnes, C. sine consuetudine, vel reliquis, cap. si Romanorum 19. distinet. † Bart. in l. generali, §. uxori, ff. de usufruct. legat. num. 1. ubi licet in legato generali non veniant res venales, d. §. uxori, Rolan. cons. 5. incip. pulchra, nu. 36. lib. 1. Couarr. lib. 2. variar. resol. cap. 5. in princ. & num. 3. probat text. in l. ex factio proponebatur, §. rerum Italianarum, ff. de hered. instit. l. debitor, ff. de pignori. Crotus cons. 136. na. 40. plures, quos refert Pinell. in rubr. C. de bon. matern. par. 1. num. 38. tamen locus in legato, in quo dictum esset, omnibus, vel positum signum vniuersale, omne, quia tunc legatum restrictionem non recipit, d. l. Iulianus, & l. Pediculis, §. Labeo, ff. de aur. & argent. legat. Bart. ubi proxime num. 4. Decius cons. 358. incip. placet mihi, num. 1. in 2. tomo, & Roland. a Valle ubi proxime num. 50. vol. 4. cons. 87. incip. proposita, num. 9. vol. 2. Menoch. lib. 4. de presump. presump. 127. num. 28. Couarr. ubi proxime in fine principij, & num. 1. Pinell. d. n. 38. circa finem, & in casu similiter tradit Roman. in cons. 43. incip. ex supra narrato themate, in 3. dubio, ubi concludit, † quod stante statuto, quod mortua vxore in matrimonio, vir in omni casu dotem lucratur, statutum etiam habebit locum, existentibus liberis ex primo matrimonio, nec secus omnium habebit locum decisio l. hac edita, cum ibi not. C. de secund. nupt. idque propter illa verba vniuersalia, in omni casu, & ita intelligantur traditiones Doctorum, qui fabricarum administrationes ad Episcopos solos pertinere resoluunt, † quia cum fabrica a Canonistis ex communi loquendi vsu dicatur illud, quod Ecclesia habet ad percipiendum redditus aliquos ex bonis pro ornamentis, & edificijs, proque alijs diuino cultui necessarijs, vt tradit Couarr. in cap. ult. n. 4. de testament. Altamir. in tract. de visit. verbo sed Episcopi, n. 14. cum traditis per Greg. Lop. in l. 1. tit. 10. p. 1. glof. 1. † & si aliquando fabrica pro ipso opere, & edificijs structura accipitur, cap. futuram 12. q. 1. Canonistae in cap. ult. de testam. iuncto cap. fabrica de consecrat. dist. 1. Aluar. Valasc. consil. 179. n. 4. & 5. DD. omnes proxime relati, Rebuff. in l. ferri 235. §. fabros, vers. fabrica, ff. de verbor. signif. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 23. n. 11.] † Vitru- biusque fabricam definit, est continuata, ac trita vsus meditatio, quae manibus perficitur, quod latinis sonat, quorumcumque fabricarum officijs; & in constitutionibus fabrica pro armorum factione accipitur, l. 1. & per tot. C. de fabricensib. lib. 11. autb. de armis, collat. 6. cap. si Iudee de sent. excomm. mun. lib. 6. & huius commissionis Author fuit Constantinus Caesar, qui in Cremonensi municipio prope Mediolanum publicam hanc factionem armorum constituit, Ammiano Marcellino Auctore lib. 15. & Alciato lib. 1. pratermissorum, verbo militia, & in dict. l. ferri, num. 9. ubi allegat l. penult. §. penult. ff. de iure immyn.

† Fa.

† Facit illud Plinius lib. 7. cap. 56. fabricam ferream inuenire Cyclopes proprie autem accipiendo est fabri lignarij, & aliquando aliorum fabricarum officina, secundum Syponitum in Cornuopia, aliquando etiam pro arte accipitur, l. mior, §. final. ibi: Faber mandato amici sui emit Ieruum decem, & fabricam docuit, id est artem ipsam fabricandi, ff. mandati, Cicero de natura Deorum: Natura effectum esse mundum nihil opus fuisse fabrica. Et ibidem: Pictura, & fabrica, ceteraque artes habent quaedam absoluti operis effectum. Et 1. de Diuinatione: Materia dande quid iuaret, nisi consuetudinis eius fabricam haberemus. Et 1. Officiorum: Hanc naturam tam diligentem fabricam imitata est hominum verecundia, aliquando pro machinatione, Plaut. in Pannulo actus 5. scena 2. Nunc hoc consilium capio, & hanc fabricam apparo, vt te allegerimus, qui filias tuas ducas, &c. † & fabrica pro fabricatione ponitur in l. final. ff. de priuileg. veteran. ubi Diuus Magnus Antoninus veteranos excusauit a nauium fabrica, vt non teneantur ad constructionem nauium, nec ad expensas pro nauibus faciendas, quia nullum dubium erat, quod non tenebantur fabricare naues, cum arma, & non iura, nec naues fabricare sciant, l. final. C. de iure delib. ob idque dubium ibi esse potest, an ad expensas pro naue facienda, & construenda teneantur, & ibi respondit, minimè teneri, & lex finalis, §. huius quoque, ibi: Si tamen pecuniam publicam in operibus fabricarum eroget, ff. de maner. & honor. l. final. ff. de iure immynit. Rebuff. ubi proxime, clarum erit, fabricarum administrationem Ecclesiarum ad Episcopum spectare, idque fortioribus rationibus militat in fabrica Cathedralis Ecclesie, † na cum Episcopus sit generalis sponsus Ecclesiarum suae Diocesis, vt per Abb. in cap. cum omnes, num. 4. de constitutionibus. & in cap. cum consuetudinis, eodem num. de consuetud. & in cap. causam que 8. num. 7. de elect. Gregor. Lopez in l. 62. tit. 5. par. 1. glof. 2. Almiran. dict. tract. de visitat. verbo sed Episcopi, num. 3. secundum quem num. seq. † maior communio est inter Episcopum, & Cathedralem Ecclesiam, quam cum alijs inferioribus Ecclesijs, cap. requisisti 15. ubi Abb. num. 10. de testament. † quia spirituale matrimonium non est nisi inter Episcopum, & Ecclesiam suam Cathedralem, cap. inter corporalia de translat. Episc. cap. sicut 39. 7. quest. 1. cap. cum inter 21. iuncta glof. verbo quasi coniugale de elect. & electi potest. Calcan. consil. 30. num. 14. Bald. num. 9. in princ. in l. cum ipse, C. de contrahend. empt. Abb. in cap. final. num. 5. de postul. Prelator. † & in huius matrimonij signum anulum defert, cap. Clerici, vers. fibulas de vita, & honest. Clericor. Guillelm. Durand. lib. 3. rationalis diuinarum officiorum, cap. 14. num. 2. Ioan. Andr. num. 1. in cap. vt Apostolica de priuileg. lib. 6. Rebuff. in l. signatorum 74. versic. anulum, ff. de verborum significat. † notissimum est enim, anulum matrimonij esse signum, cap. femina 30. quest. 5. Abb. numer. 13. in cap. illud de presump. Petrus de Biaxio in director. electionum, 2. part. cap. 34. Alexand. ab Alexandro lib. 2. dierum genit. alium, cap. 19. versic. etiam cum veniam, & lib. 2.

Tom. 2.

cap. 5. Plinius lib. 33. cap. 1. & 2. Couarruu. in 4. decretal. 2. par. cap. 4. in princip. num. 3. Boer. cons. 40. num. 29. Menoch. lib. 3. presump. 1. a numer. 95. sic Genetis cap. 38. Polydor. Virgil. lib. 2. de inuentoribus rerum, cap. 211. Et ita clarissimum ius, Episcopum tanquam suae Cathedralis Ecclesie sponsum fabricae eius administrationem iure habere, & Capitulum secus, & si sibi eam conetur arrogare, prout alia plura, vel sedis vacantis, vel Episcoporum, aut suorum Vicariorum incuria fieri videmus.

SVM MARIVM.

- 1 Sententia tres conformes in causis Ecclesiasticis lata debent exequi.
- 2 Actio intentata mutari nequit nisi auctoritate iudicis, & reiectis expensis conuentio, siue reo.
- 3 Restitutio petita non suspeditur exequutio triu sententiarum conformium, & n. 5.
- 4 Exequutio trium sententiarum non impeditur rescripto Principis, & n. 20.
- 6 Post rem iudicatam nihil amplius queri potest.
- 7 Singulis controuersijs sufficit vnus iudicatus finis.
- 8 Iudicatum sit, vel ne querendum est, non de iustitia, aut iniustitia.
- 9 Indubit solutum repetitur nisi ex causa iudicati.
- 10 Iudex presumitur bene iudicasse.
- 11 Sententia tollit omnem actionem, vt amplius non deducatur, quod prius deductum fuerat.
- 12 Sententia, quae fecit transsum in rem iudicatam pro veritate habetur.
- 13 Legis casus ubi adest, dubitandum non est.
- 14 Casus sententiae transactae in rem iudicatam ubi est, non est dubitandum.
- 15 Sententia, quae transiit in rem iudicatam, facit ius.
- 16 Sententia facit de albo nigrum.
- 17 Sententia etiam naturalia vincula immutat.
- 18 Sententia quoad effectum conuertit falsum in verum.
- 19 Sententia super eadem re, aut causa, & inter eadem personas, parit exceptionem rei iudicatae, & n. 31.
- 20 Litis finitae exceptio, repellit agentem.
- 21 Lites finiri decet, & non esse perpetuas.
- 22 Presumptio est pro rectitudine, & rititudine sententiae.
- 23 Iudicata etiam male suam habent auctoritatem.
- 24 Sententia absolutoria declarat rem pertinere ad reum, sicut condemnatoria ad actorem.
- 25 Sententia absolutoria absolutum liberat.
- 26 Iudex sicut in condemnatoria, sic in absolutoria, intendit finem sibi imponere.
- 27 Reus in exceptionibus conuertitur actor.
- 28 Petitio implicita amsufficiat.
- 29 Iudicio censetur deducitum omne, quod illius natura patitur, si expressè actum non est, ne veniret.
- 30 Rei iudicatae exceptio quando obijet eidem partibus demum agentibus.
- 32 Contraria allegans non est audiendus.
- 33 Indignum est, vt quod quisque sua voce dilucide protestatus est, id in eandem casum infirmari velle.

N 3

34 Con-

- 34 Confessio partis est superior omni alia probatione.
- 35 Intellectus l. de eadem re, ff. de except. rei iudic.
- 36 Rei iudicate auctoritas non patitur, quod de eadem re sepe iudicatur.
- 37 Intellectus l. 25. tit. 2. partita 3.
- 38 Res eadem dicitur agi, etiam mutato iudice.
- 39 Toto posito, nihil excluditur.
- 40 Totum dictio, denotat totalitatem, circa eandem rem.
- 41 Pars in toto continetur.
- 42 Fundamento sublato, edificium non subsistit.
- 43 Consequens qui vult, de necessitate videtur velle antecedens.
- 44 Intellectus l. de iudic. §. interdum, ff. de pecul. leg.
- 45 Factum censetur expressum, cuius declaratio sequitur ex alio facto precedenti, vel necessario subsequenti.
- 46 In iudicio colligitur ex substitutione, sine qua stare non possit.
- 47 Voluntas habetur legitime expressa, que venit per necessitatem, & manifestam consequentiam.
- 48 Intellectus l. 2. ff. de manum. testamento.
- 49 Iudicis, & testatoris factum parificatur.
- 50 Sententia efficit rem iudicatam in eo, quod determinat, & in pre-supposito, illius.
- 51 Intellectus l. 1. vers. sed non atque, ff. ad S. C. Turpillian.
- 52 Iudex determinans aliquid, quod infertur, ex re decisa, non videtur novum facere.
- 53 Dicens unum in disposito, & aliud in pre-supposito, utrunque verificari requirit.
- 54 Sententia probans in eis expressum, & omne antecedens necessarium.
- 55 Sententia transacta in rem iudicatam non retrahitur, & instrumentis de nouo repertis.
- 56 Sententia inter alios lata regulariter non nocet.
- 57 Copulativa requirit concursum copulativum.
- 58 Qualitas iuncta verbo, aut certo tempore, debet adesse tempore illius eventus, seu temporis.
- 59 Qualitas requisita debet intervenire tempore actus, & non post.
- 60 Lis dicitur pendere, donec sit lata sententia transacta in rem iudicatam.
- 61 Sententia tunc solum dicitur transacta in rem iudicatam, quando ab ea appellari non potest.
- 62 Sententia lata inter alios, interpretatur, ut minus noceat tertio.
- 63 Factum contra sententiam, que transiit in rem iudicatam, est nullum.
- 64 Exceptio qualis potest admitti contra executivam.
- 65 Executoris iudicis sententia debet conformis esse sententijs, super quibus executoria est expedita.

PRO

Licentiate Dominico de Soria Parocho Ecclesia Parochialis Ville de Almodovar del Pinar, & alijs participantibus, & habentibus interesse in fructibus decimalibus, nuncupatis de terciâ maior eiusdem Parochie.

Parochie, & Beneficentis Civitatis Conchensis, & alijs participantibus in ea portione fructuum decimalium, que vulgo dicuntur cahizes.

ARGVMENTVM.

In iudicijs venit totum, quod illius natura patitur: & de vi sententiarum conformium in materia decimali, præsertim si sententiæ sint absolutoriæ. Et de qualitate legitimo tempore probanda.

CONSILIVM CXXIII.

Superponitur in facto, quod pro parte Capituli Parochorum, & Beneficentium dictæ Civitatis Conchensis, fuit motus adversus dictum Licentiatum Dominicum de Soria, præ-tendendo, quod gravabat illos, & eorum participes in divisione, & partitione casiorum, ipse autem se defendit allegans contrarium, dictosque Parochos, & Beneficiatos velle introducere plures abusus, & novitates, & se portare casicia ex fructibus, qui processerunt ex prædij laboribus cum animalibus alienis, sub præ-textu, quod essent pegujares mayores ultra sex medimnos, siue almudices mensura, & non deberent dari locum similibus novitatibus, super quo fuir lata sententia diffinitiva in prima instantia per Prouisorem Conchensem ad favorem dicti Licentiatii Soria, per quam fuit absolutus à præ-tentis in contrarium, iustumque, vt observaretur Constitutio Synodalis Episcopi Don Didaci Ramirez, que est in sub tit. de decim. vbi declaratur, qualiter sint soluenda, & exigenda casicia; & licet pro parte dictorum Parochorum, & Beneficentium fuisset appellatum ad Vicarium Generale Toletanum Compluti residentem; fuit per eum confirmata dicta sententia, & expedita executoria super duabus conformibus. Et cum vellent agere super executione, obtinuerunt commisionem D. Nuntij Apostolici Prouisori Abulensisi, corâ quo introducta causa, petierunt in integrum restitutionem, quam illis denegavit, & confirmavit præfatas duas sententias, & cum iam essent tres conformes, expediti fecit executivam illarum directam Prouisori Conchensi, super quo fuit processus causa portatus ad Regiam Cancellariam per viam, & remedium violentiæ, seu vis; & fuit declaratum, quod iudex executor neque gravabat, neque vim faciebat. Quare dictus Licentiatii Soria præ-tendit, debere omnino exerceri dictam executivam, non obstante opposicione facta in contrarium, quod casicia sint soluenda ex pegujaribus, & quod in defectum ordi ad orei, vel centeni, debeat suppleri casicium ex tritico; pro quo adducuntur sequentia.

† Pri-

- 1 † Primò, quod cum executoria, quam obtinuit dictus Licentiatii Soria, sit virtute trium sententiarum conformium, debet omnino exerceri, iuxta clem. vt calumnijs de sent. & re iudic. cum his, que tradunt Alex. cons. 225. n. 16. lib. 6. Roderic. Xuar. in l. post rem iudicatam, in declaratione l. Regni, limit. 1. n. 3. Additio ad Abbat. lit. A. in cap. cum deputati, num. 23. de iudic. Anton. Gabr. lib. 1. conclus. tit. de execut. rei iudicate, conclus. 1. à nu. 1. Couarru. in pract. quæst. cap. 15. num. 9. Steph. Grat. tom. 1. discept. forens. cap. 42. & passim Doctores.
- 2 Et ita ex deductis, decisis, & comprehensis in dictis sententijs, & executoria, non possunt iterum agere dicti Parochi, & Beneficiati, etiam petendo restitutionem, qua fuit illis denegata per Licentiatium Didacum Muñiz de Godoy Prouisorem Conchensem, quando petierunt pegujares maiores ad titulum casicij, dicentes perperam, & erroneè intentasse iudicium; † nam, vt dicitur in l. edita, C. de edendo, actio intentata non potest mutari, nisi auctoritate iudicis, & resectis expensis, secundum Bart. in l. iura, nu. 3. C. de omni agro deserto, lib. 11. Bald. cons. 3. incip. statutum in fin. lib. 2.
- 3 Dec. in dict. l. edita, nu. 94. † Et quia aduersus tres sententias conformes, si petatur restitutio, non debet executio suspendi, secundum Bald. in l. vnica, vers. sed nunquid, C. re liceat tertio prouocare, Alex. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. Rota decis. 1. de restitut. in integr. inter decisiones Cassadori.
- 4 Ant. Gabr. vbi proxime num. 17. † Nam etiam si post sententiam diffinitivam impetrata fuerint rescripta restitutionis in integrum, non admittuntur, nec citra appellationem remedio est locus, si decise semel cause fuerint iudiciali sententia, quas prouocatio nulla suspendat, sed eos, qui talia rescripta meruerunt, etiam à limine iudiciorum expelli, l. fin. C. sent. rescript. non posse, neque sententijs finita negotia rescriptis reuocare oportet, sed appellationibus tantum, l. sententijs, C. de errorib. Ad-uocator. † neque ex restitutione in integrum suspenditur executio sententiæ; nam Diuus Seuerus, & Imperator Antoninus non audierunt, incoloratè restitui desiderantem aduersus fratrem, post causam in eorum auditorio finitam, l. minor magistratus, §. sin autem Princeps, ff. de minoribus.
- 5 † Cuius ratio est, nam post rem iudicatam nihil amplius queri potest, l. post rem cum vulgaribus, ff. de re iudic. Calsiodorus lib. 1. variar. epist. 5. In immensum trahi non deest finita litigia. Quia enim dabitur discordantibus pax, si nec legitimis sententijs acquiescitur: vnus enim inter procellas humanae portus instructus est, quem si homines feruida voluntate prætereunt, in vndosis iurgijs semper errabunt. Et cum dictus articulus de los pegujares sit in litè deductus, & per dictas sententias determinatus, non debet iterum deduci in contentionem: † quia singulis controuersijs vnum iudicati finem sufficere placuit, vt in l. singulis, ff. de except. rei iudic. & sententia finem litibus imponit, vt in l. 2. §. fin. C. de veteri iure enucl. & in l. terminato, C. de fruct. & lit. expens. † & ideo non est ulterius querendum de iustitia, vel iniustitia huius rei, quia solum

querendum est, an iudicatum sit, l. 1. C. de his, qui propter metum iudic. non appellant. P. Gregor. tract. de appell. lib. 1. cap. 5. num. 3. † quia vt inquit Bald. in cap. nihil de elect. & est text. opt. in l. 1. C. de cond. indeb. vbi indebitum repetitur, nisi ex causa iudicati solutum sit: † præsumitur enim iudex bene iudicasse, l. penult. ff. de iustit. & iure. Et quia tanta est iudicialis auctoritas, vt semper pro iudice præsumi debeat, donec contra ipsum aliquid legitime comprobetur, cap. in presentia nostra 6. de renunc. cap. sicut, & cap. cum inter vos desint. & re iudic. P. Gregor. d. cap. 5. num. 3. tradit optime Ceph. conf. 66. nu. 24. vol. 1. † dicens, quod sententia tollit omnem actionem, & amplius deduci non posse, quod prius deductum fuerat; † nam sententia, que transiit in rem iudicatam, habet veritatem, l. ingenuum, ff. de statu hominum, & l. res iudicata, ff. de regul. iur. secundum intellectum glof. verbo inuoluta, in cap. non solum de appellat. in 6. cap. sicut de re iudic. Melsia 1. par. fundam. 2. num. 8. Roland. à Valle conf. 83. num. 12. lib. 1. & conf. 98. num. 2. lib. 2. Caphal. conf. 180. num. 3. tom. 2. † & quemadmodum vbi est casus legis, cessat omnis dubitatio, vt in l. ancilla, C. de furt. vbi Bald. & Doctores, Vldaric. Zasius conf. 9. nu. 46. lib. 2. Roland. à Valle conf. 69. num. 18. & conf. 80. num. 4. lib. 1. † similiter vbi est casus sententiæ transacta in rem iudicatam, vt in dict. l. res iudicata, ff. de regul. iur. Zasius vbi proxime conf. 10. nu. 1. lib. 2. post Bald. conf. 319. 1. par. † facit enim valis sententia ius inter partes, cap. cum inter, de sentent. & re iudic. Alexand. conf. 39. col. 2. vol. 6. Roland. à Valle dict. conf. 83. num. 13. volum. 1. l. statu liberi à cateris, §. Quintus Mutius, ff. de statu liberis, Bald. in dict. l. ingenuum, colum. 2. versio. & cludendo, Caphal. conf. 162. num. 1. lib. 2. Mayner. in l. res iudicata, num. 2. ff. de regulis iuris; & Melsia vbi proxime num. 10. † & facit de albo nigrum, vt ex dictis iuribus tradit Caphal. vbi proxime num. 4. Iaf. in l. Iulianus verum debitorem, notab. 2. ff. de condit. indeb. Curtius iunior conf. 23. incip. præsupponitur in facto, num. 8. & consil. 177. num. 12. Maranta in tractat. de ordin. iudic. 6. par. vers. expedita, num. 129. Roland. consil. 6. num. 16. lib. 3. Bald. in cap. nosti, num. 2. de electione, Melsia dict. 2. fundament. n. 10. † & est tanta auctoritatis, & potentia, quod etiam naturalia vincula mutat, l. ius agnationis, ff. de pactis, secundum Bald. in cap. in presentia de probat. Curtius; & alij, quos refert, & sequitur Roland. vbi proxime num. 17. † & falsum in verum quoad effectum, Bald. in cap. in presentia, col. 2. num. 1. de probat. Melsia ad l. Toleti, dict. 2. fundament. num. 12. Haber enim presumptionem iuris, & de iure pro talis sententia, que transiit in rem iudicatam, dict. l. res iudicata, ff. de regul. iur. Menoch. lib. 1. de presump. quæst. 61. num. 4. Iaf. in l. admorandi, num. 46. ff. de iure iurand. & Melsia ad l. Toleti de los terminos, 1. per fundament. 2. num. 5. † Præsertim cum sit super eodem iure, & causa, ac inter easdem personas, iuxta text. in l. cum queritur cum sequentibus, ff. de except. rei iudicat. † Et ita sine dubio est, quod obstat partibus contrarijs exceptio litis fin-

mita, vt non debeant audiri, vt in cap. 1. de litis contestat. lib. 6. vt amplius non sit audienda pars aduersa, l. fin. C. sentent. rescind. non posse, l. causas, vel lites, C. de transact. & in cap. cum inter. & cap. quodam consuetudinem de re iudicat. firmat Alexand. cons. 30. num. 6. volum. 5. ex qua ratione Bald. in cons. 400. incipien. pro parte Zamisini, volum. 3. scribit, quod super sententijs in rem iudicatam transactis rescriptum à Principe impetrari non potest, per quod pronuntiationis impediatur effectus, l. post sententiam, C. de sentent. & interloc. omn. iudic.

21 † alius nunquam esset litium finis, contra text. in l. terminato, C. de fructibus, & litium expens. l. si quis iusurandum, C. de rebus credit. l. 2. C. de re iud. & l. si se, §. ait Praetor, ff. cod. tit. Vldaric. Zas. cons. 10. num. 20. Melsia ad dict. l. Toleti de los terminos, fundam. 2. partis prima, n. 4.

22 † Et cum fuerit elapsum tantum tempus post latus dictas sententias absolutorias, & expeditam exequutoriam, praesumitur pro illis, vt DD. loquantur quodam rectitudinem, & rititudinem, cap. bona el primero de elect. & in cap. in presentia de renunciat. cap. sicut, & cap. cum inter de re iudicat. Alexand. cons. 30. num. 7. volum. 5. notant Cynus, & Bald. in l. emancipacione, C. de fide instrum. Iaf. in l. admonendi, ut repetit. num. 203. ff. de iur. iur. Ioan. de Imola in cap. cum in iure de offic. delegat. And. Siculus cons. 90. num. 7. lib. 4. Melsia d. fundam. 2. num. 7. † cum etiam male iudicata auctoritatem habeant, vt scribit Quintilian. lib. 1. institut. oratoriar. in princ. & Cicero in 2. ad Herennium, & in oratione pro Aulo Cluentio, & Metianus in l. seruo inuito 65. §. cum Praetor, ff. ad S. C. J. Trebell. Petr. Gregor. in synodali artis mirabilis, lib. 3. tom. 1. cap. 5. n. 26. & in tract. de appellat. lib. 1. c. 5. num. 3.

Et sufficit ad opportunam exequutionem, quod dictus Licentiatas Soria fuerit absolutus à praetensis per dictos Parochos, & Beneficiatos, iustumque obseruari dictam Constitutionem Synodalem cum suis declaratorijs, quibus cautum, & prouisum reperitur, quod casicum non deducatur ex fructibus eorum, qui laborarunt animalibus alienis; & in quibus nullatenus caueretur, quod deficientia ordeli, vel adorei suppleatur extrinseco: quia cum contineret iniquitatem, fuit virtualiter declaratum, omnes decimas spectare ad tertiam maiorem vltra casus specificè declaratos in dicta Constitutione Synodali: † quia quemadmodum sententia condemnatoria declarat, rem ad Actorem pertinere, eodem modo absolutoria declarat, rem ad reum pertinere, facitque eum dominum rei petita, l. si quis, §. si ancillam, ff. de except. rei iudic. vbi DD. Bart. in l. exceptio, n. 1. eodem tit. l. si inter me, ff. de except. rei iudic. ibi: Quia eo ipso, quod meam esse pronuntiatum sit, ex diuerso pronuntiatum videtur, tuam non esse; l. ex sextante, §. Latinus, eod. tit. ibi: Quia non ut in proprietatis quaestione, quod meum est, alterius non est.

25 Celsus Hugo cons. 85. num. 2. & 3. dicens, † quod sententia absolutoria absolutum liberat, melius Alex. cons. 75. n. 1. lib. 7. dicens, quod sententia absolutoria generaliter prolata producit exceptio-

nem rei iudicatae quoad omnes causas agendi deductas in iudicio, l. de eadem re, & l. an eandem, §. actiones, ff. de except. rei iudic. Bald. in l. fin. n. 5. ff. de hered. instit. † Et sicut in condemnatoria, sic in absolutoria iudex intendit imponere finem controuersiae, & litis. Et ita facit rem iudicatam, l. 1. ff. de re iudic. l. singulis controuersijs, ff. de except. rei iudic. Bart. in l. Iulianus verum debitorem, n. 29. ff. de condi. & indeb. Decius in l. edita actio, num. 64. C. de edendo.

Nec obstat dicere, quod in dictis sententijs non sit declaratio specifica circa peguarias maiores, nec ab eis fuit absolutus dictus Parochus: nā contrarium certissimum est, animaduerso, quod in prima instantia suas opponendo exceptiones, † in quibus etiam reus censetur actor, l. 1. ff. de 27 except. & l. si pactum, ff. de probat. Bald. in l. frustra, num. 2. C. eodem tit. Rebuff. tract. de except. n. 80. & seq. allegauit inter alia, quod dicti Parochi, & Beneficiati volebant eum grauare in eo, quod titulo casicij volebant consequi decimas dictorum pegujarum factorum cum animalibus alienis, quo casu Constitutio Synodalis iubet, quod non deducatur; & ita fuit visus petere dictus Parochus declarari, non esse locum peritis, & eum debere absolui, prout fuit absolutus, iubendo, quod seruaretur dicta Constitutio Synodalis; ideo non potest in contrarium praetendi, defecisse petitionem illius, † maxime cum sufficiat, quod ad sit tacita, seu implicita petitio, vt per Felin. in cap. licet Hely, limit. 8. de spononia, Iaf. in l. vinum, n. 23. ff. si cert. pet. & melius num. 30. limit. 9.

† Nam in iudicio censetur venire illud non solum, de quo inter litigantes actum est, vt veniret; verum etiam illud, de quo non est actum, ne veniret, si iudicium hoc patiatur, vt in l. solomus, vbi glol. & Doctores ff. de iudic. cap. cum Ecclesia Sustrina, vbi glol. verbo in iudicium, de causa possit. & propriet. Anton. de Butrio in cap. cum ad sedem, nu. 24. de resit. spoliator. Et ita cum fuerit decisum in dictis sententijs, quod concernebat collectionem fructuum ex cultura facta cum animalibus alienis, in quo includuntur peguaria, † cum id fuerit inter easdem partes, oblat exceptio rei iudicatae aduersarijs, vt in dict. l. an eandem, ff. de except. rei iudic. cum legibus seqq. praesertim cum fuerit actum super eadem re ex eodem iure, absolutoria in dictis sententijs contenta parit exceptionem rei iudicatae, vt amplius peti non possit, vt in l. Iulianus, & l. cum quaeritur, ff. de except. rei iudic. † Haec enim exceptio rei iudicatae sentider nocet, dum concurrunt idem corpus, idem ius, eadem conditio personarum, d. l. cum quaeritur cum duobus seqq. quae omnia hic concurrunt, prout in prima petitione, in qua fuit aduersarijs denegata restitutio, praetenderant, quod decimae pegujarum maiorum ad eos pertinebant titulo casicij, in quo standum est dictae Constitutioni Synodali.

Et quamuis postea, opponendo se exequutioni, voluerint variare, allegando quandam praesentiam consuetudinem percipiendi casicia iuxta per

per eos praetensa, nullatenus ostendunt, eam uisuisse in dicta Parochia, nec potest impedire effectum sententiarum, & exequutoriae, † imò nec ipsi sunt audiendi tanquam allegantes contraria, l. si procuratorio 2. §. 1. ff. quando appellat. sit, l. Lucius 47. ff. de petit. hered. l. si finita, §. is, ff. de danno infecto, l. fin. C. de codicill. † nam indignum est, vt quod sua quisque voce dilucidè protestatus est, id in eundem casum infirmare, testimonioque proprio resistere, contra l. generaliter, C. de non numer. pecun. cap. per tuas de probat. l. si duo patroni, ff. de iure iur. iuncta l. 1. C. de furt. & l. Titia Textores, ff. de cond. & demonst. Oldrad. cons. 292. an negatio, n. 4. Melsia dict. 1. par. fundam. 18. num. 1.

† Nam confessio aduersariorum, quod fuerit exactio ad titulum casicij, est maior omni alia probatione, l. cum te, C. de probat. Roland. à Valle cons. 6. num. 24. & seqq. lib. 3. & cons. 54. num. 17. lib. 3. l. proinde, ff. ad l. Aquilianam, Vldaric. Zasius cōst. 2. num. 5. lib. 2. Lopus alleg. 94. nu. 8. Maxime cum eam acceptauerit dictus Licentiatas Soria, & quia in rei veritate non potest colorari alio titulo, quam casicij.

Secundum, quod non potest iuuare eorum variatio allegando praesentiam consuetudinem; nā adhuc eis obstat exceptio rei iudicatae, cum idem petant, quamuis opponendo se exequutioni, † vt probat expressè text. in dict. l. de eadem re, ff. de except. rei iudic. ibi: De eadem re agere videtur, & qui non eadem actione agit, qua ab initio agebat; sed etiam alia experitur de eadem re. Et in finalibus verbis, ibi: Caterum cum quis actione mutata experitur, dummodo de eadem re experitur, & si diuerso genere actionis quam instituit, videtur de eadem re agere. † Et sic auctoritas rei iudicatae non patitur, vt de re iam per sententiam sopita iterum agatur, l. 1. & 2. & per totum C. de re iudicat.

Tantò magis: nam quando petierunt, & fuit illis negata in integrum restitutio per decretum, quod transiit in rem iudicatam, iam petierant dicta peguaria, & super eis actionem intendebant: † Ideo videtur eis ob stare dispositio l. 25. tit. 2. par. 3. ibi: Si el demandador fiziese su demanda generalmente razonando la cosa por suya, non poniendo alcuna razon señalada, porque ouo el señorio della; si fuere la sentencia dada contra el, porque no la pudiesse probar, no la puede despues demandar en ninguna manera: è esto es, porque alli do la demanda generalmente encerrò todas las razones, porque la podia demandar. Cuius legis dispositio habet locum in nostro casu, cum in tribus instantijs, & vltima petita in integrum restitutionis dictus Licentiatas Soria fuerit absolutus, & aduersarijs restitutio negata in eo ipso, quod ad praesens praetendunt, & ideo audiendi non sunt aduersus dictas Synodales, & sententias; † pro quo est text. expressus in l. si quis cum totum, §. si ancillam, ff. de except. rei iudic. vbi dicitur: Toties enim eandem rem agi constat, quoties apud Iudicem posteriorem id quaeritur, quod apud priorem quaesitum est.

Et cum absolutoria fuerit generalis respectu omnium praetensorum aduersus dictum Licen-

tiam Soria; ideo exclusa est praetensio pegujarium, de quibus iterum agunt, † posito enim toto, nihil excluditur, vt in l. Iulianus in princip. vbi Bart. ff. de legat. 3. † nam haec dictio, totum, dicit totalitatem circa eandem rem, glol. in princip. institut. pro socio, Bart. in l. si vnus, §. pactus ne peteret, num. 5. ff. de pact. † in toto enim pars continetur, vt in l. si is, qui ducenta, §. vtrum, ff. de rebus dubijs, l. final. C. de reb. alien. non alienand. Tiraquell. in l. si vnquam verbo totam, C. de reuocand. donat.

Nec obstat dicere, quod de eo, quod ad praesens opponunt, non egerant antea; nam contrarium euidentè apparet ex actis processus, cum effectus sit idem, idemque fundamentum, † quod sublatò nihil remanet, cap. cum Paulus 1. quast. 1. l. nam origo, ff. quod vi, aut clam, l. est, ff. de except. rei iudic. vbi res iudicata circa fundamentum alicuius rei, in omnibus inde procedentibus obstat petenti postea.

Quod confirmatur; nam cum dictae sententiae, & exequutoriae iusserint obseruari Synodalem, & eius declarationes, in quarum vna expressè disponitur, quod casicum non deducatur ex fructibus decimalibus prouentibus ex cultura, & collectione facta cum animalibus alienis, & non proprijs, satis benè colligitur, non posse partes aduersas praetendere decimas pegujarum, † nam qui vult consequens, de necessitate videtur velle antecedens, l. ex his, C. de testament. milit. l. 2. ff. de iuris. omn. iudic. cap. praeterea de offic. & potest. iudic. deleg. l. ad rem mobilem, ff. de procuratorib. l. denique, §. interdum, ff. de peculio legato, Decius in d. cap. praeterea, num. 18. Ripa respons. 1. tit. quod metus causa, num. 6. Franc. Veggius cons. 64. nu. 6. Ioan. Petr. Bimius cons. 106. num. 5. 1. Sura. cons. 312. num. 13. Marzar. cons. 4. num. 2. † & est singularis decisio dictae denique, §. interdum, vbi restator grauauit libertum, quod de eius peculio daret centum eius haeredi, & inquit Consultus, ex hoc solo videri reliquisse peculium liberto, de quo nihil in testamento fuerat scriptum, tanquam antecedens necessarium, sine quo non potuisset haeres consequi relictum, † & ita notat Bart. per text. ibi in l. illud, ff. de acquirend. hered. quod quando ex aliquo facto inducitur declaratio alterius facti praecedentis, vel sequi debentis, pro expresso habetur, quod idem probatur in l. ad rem mobilem, & l. ad legatum, ff. de procurator. & in haeredis institutione, text. est in l. final. C. de heredib. instit. vbi Bald. num. 23. ait, quod censetur expressa institutio, quae venit ex consequentia verbi testatoris, quem ad hoc refert Mantica lib. 4. tit. 1. n. 8. † melior text. in l. cum in testamento, §. haec verba, ff. de heredib. instit. vbi etiam institutio colligitur ex substitutione facta, quae sine ipsa institutione stare non potest, quem ad hoc refert Menoch. lib. 4. de praesumpt. praesumpt. 19. n. 8. ad quod est etiam text. optimus in l. Titia Seio, §. Seia libertis, ff. de legat. 3. ex quo dixit M. Ant. Peregrin. de fideicommiss. art. 11. nu. 23. † volutatem testatoris, quae non fuit expressa per verba, si tamen veniat in necessariam, aut mani-

festam consequentiam verborum, legitimam haberi, pro quo est text. in l. 2. ff. de manum. testam. ubi censetur data libertas ex verbis quibusdam, etiam casu, quo nihil expressum sit, ut notavit Roman. in authent. similiter, C. ad l. Falcid. sequitur Mantica. de coniectur. ultim. ar. volunt. lib. 6. tit. 3. n. 39. quæ omnia procedunt, quando casus dispositus, & expressus, non potest de per se stare sine alio, quod ommissum præteritur; quo casu ceterum in eo similiter dispositum, ut in nostro casu: quia non potest dici, quod sit pegujar maius, aut minus, quod non sit factum in animalibus alienis, facit l. ancilla, ubi glof. ff. de condit. & demonstr. cum multis alijs, quæ congerit Simon de Pretis de interpr. ultim. volunt. lib. 2. dubitat. 2. solut. 1. num. 2. Peregrin. d. art. 1. n. 29. qui num. 3. alios refert.

Quæ omnia procedunt sine dubio in facto iudicis, ut est sententia: pro factum iudicis, & testatoris parificantur, l. non est mirum, ff. de pignor. actio. l. si ita fuerit, ff. de manum. testam. glof. in l. coentemis, §. final. ff. de verbor. oblig. Paul. Cadr. conf. 3. 22. num. 2. par. 1. & iubere per dictas sententias servari dictam Constitutionem Synodalem, & in consequentiam, quod dicti Parochi, & Beneficiati, & consortes non consequerentur cascium, nec decimas fructuum peruentorum ex cultura cum animalibus alienis, præsupponit necessarium, id debere procedere respectu pegujarium, cum sit probatum ea fieri animalibus alienis: pro quia sententia non solum efficit rem iudicatam in eo, quod determinat; sed in præsupposito determinationis, glof. in l. si iudex, verbo alimentorum, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, l. Iulianus, ff. de except. rei iudicat. Felin. in cap. licet Hely, num. 20. & seq. de simon. dicens, quod sententia non erit extra libellum, quando licet non detur super eo, quod petitur, datur super præsupposito, cum quo petitur, ut est casus magistralis, & elegans in l. si quis cum totum, §. & generaliter, ff. de except. rei iudic. per quem limitatur, & declaratur l. cum queritur cum seq. eodem titulo, quatenus videbatur disponere, quod ut retuleret res iudicata vnius iudicis ad aliud, requiritur identitas causæ, rei, & personæ, ut intelligatur tractari de eadem re, quando agitur, & prosequitur super re alia, iure tamen eodem, & similiter eadem causa, ex qua actum fuit, & tractatum primum iudicium; nam illud, quod fuit præsuppositum executoriæ efficit rem iudicatam in eo omni, quod sequi potest ex tali præsupposito, quamvis litigaretur super re diuersa; & ita hæc iura conciliat, & declarat Socin. in dict. §. & generaliter, pro quo est text. non passim allegatus in l. 1. vers. sed non utique, ff. ad S. C. Turpill. ibi: Si autem pronunciauerit, calumniatus est, condemnauit eum; & quamuis nihil de poena subiecerit, tamen legis potestas aduersus eum exercebitur; videamus, vers. & ideo, ff. de usur. glof. verbo cum facti, in l. ordine, ff. ad municip. Barr. in l. eius, qui delatorem, num. 3. in fin. ff. de iure fisci, Felin. in cap. Rodolphus, n. 35. de rescript. & tacit l. aliud, & l. si qua poena, ff. de verbor. signif. Balduin. ad leges de famo-

sis libellis, in l. diffamari, C. de ingen. & manumiff. pro quo Abb. post Innoc. in cap. finem litibus circa finem, de dolo, & contum. singulariter aduertit, quod quando iudex aliquid determinat, quod infertur præcisè ex alia re decisa, non est noua decisio, sed executio primæ, docuit glof. in l. Iudex, verbo alimentorum, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iur. dicens, quod sententia, in qua assignantur alimenta tanquam filio, efficit rem iudicatam in filiatione, glof. in l. 2. verbo pronunciat, C. de ord. cognit. & qui vnum dicit in disposito, & aliud in præsupposito, vtrumque verificari, & adimpleri requirit, glof. in l. mancipia, verbo auocandum, C. de seru. fugitiu. de qua per DD. ibi, Ripa in cap. 2. n. 39. de rescript. Melsia ad l. Toleti, tit. de los terminos, 2. par. fundam. 4. num. 4. & ita clarum est, repulsam esse per dictas sententias, & executoriam prætensionem contrariam super dictis pegujarijs; pro quia sententiæ non solum probant in eis expressum; sed omne necessarium antecedens, l. quod in diem, ff. de compensacionibus, l. duobus, ff. de except. rei iudicat. l. 1. & 2. C. si ex falsis instrumentis, glof. in cap. sabona, verbo reprobasse, de sentent. & re iudicat. Alciat. in respons. 10. num. 9.

Nec fauent dictis Parochis, & eorum consortibus aliæ Constitutiones Synodales de nouo productæ, quæ asseruntur esse D. Gasparis de Quiroga, & D. Ioannes Vadillo Episcoporum Conchænum. Et quædam copia extracta à libro vulgò dicto del Bezerro. Nam vltra quod non constat de illarum vtu, & obseruantia, imò de contraria Constitutionis Synodalis D. Didaci Ramirez; pro certum est, quod executoria sententiarum tractatarum in rem iudicatam, non retractatur prætextu scripturarum nouiter inuentarum, aut productarum, l. sub specie, C. de re iudic. l. Imperatores, ff. eodem tit. & l. 19. tit. 22. partit. 3. Ioan. Caphal. c. 180. n. 5. lib. 2.

Nec etiam obstabit sententia, quam nouiter præterunt obtinuisse aduersus Parochum Oppidi de la Parra, super dictis pegujarijs, pro quia non inferunt aduersus dictum Licentiatum Soria, cum quo litigatum non est, l. ult. ff. de re iudic. l. si cui, §. hysdem, ff. de access. l. Modestinus, ff. de except. l. 1. ff. de except. rei iudic. l. 2. C. de fide instrum. & C. res inter alios act. cap. cum super, & penult. de re iudic. & cap. inter dilectos de fide instrument. Tiraq. in tract. res inter alios acta, vers. hinc illud, Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 364. nu. 13. Laderch. de Imola conf. 175. n. 2.

Necque obstabit dicere, quod in sententijs executoriæ dicti Licentiatum Soria adest conditio, siue exceptio, quatenus dicta Constitutio Synodalis D. Didaci Ramirez non fuisset in nouata consuetudine legitimè confirmata per sententiam illius Tribunalis, quæ debeat exequi; nam vltra quod vnum non sufficiebat sine alio, scilicet consuetudo absque sententia exequibili; pro nam copulatiua vtriusque concursus requirit, nec in vno verificatur, iuxta l. si heredi plures, ff. de condit. instit. §. si plures, instit. de hered. instit. l. si quis ita stipulatus fuerit, ff. de verbor. obligat. Caphal. conf.

conf. 132. n. 1. tom. 1. Roland. a Valle conf. 99. nu. 5. lib. 4. Vldar. Zaf. conf. 18. n. 10. & conf. 2. n. 9. Nauarr. conf. 4. incip. de eo, n. 1. de resumo.

Inspecto illo tempore non adest consuetudo saltem confirmata per sententiam, quæ deberet exequi; pro nam licet haberent quandam sententiam, ut cascium solueretur pro medietate in tritico, & pro medietate in ordeo, aut adoro, & in defectum suppleretur ex tritico, in quo videbatur quodammodo alterari Constitutio Synodalis D. Didaci Ramirez; non tamen tranfierat in rem iudicatam, quia pro suo interesse appellauerat dictus Licentiatum Soria, & vt operaretur contra eius executoriam, debebat constare, quod antè primam sententiam ad eius fauorem latam vigeat iam sententia tractata in rem iudicatam, quæ limitaret dictam Constitutionem Synodalem, nec sufficiebat, quod postea produceretur:

pro quia qualitas iuncta verbo, vel certo temporis, aut euentui debet adesse tempore illius verbi, vel euentus, seu temporis, l. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxalib. action. & l. ex facto, §. si quis autem, vbi Alexand. ff. ad Trebell. l. Titius de milit. testam. Alexand. conf. 143. num. 1. lib. 6. Caphal. conf. 251. num. 13. & conf. 264. num. 19. Roland. a Valle c. 100. num. 27. lib. 2. [Solorzan. de gubern. Ind. lib. 2. cap. 7. num. 95.] pro nam qualitas requisita post actum non est de substantia, nec aliquid operatur: vt idem Caphal. conf. 171. num. 14. tom. 2. argum. cap. si eo tempore de rescript. in 6. l. 2. ff. de execut. tutor. Io. Gutierrez. conf. 1. num. 14. & 15. l. si quis mihi, §. iussum, ff. de acquir. hered. Rebuff. c. 38. n. 17.

Cum interim quod dicti Parochi, & Beneficiati non obtinuerit executoriam dictæ sententiæ, vel aliarum conformium, quæ nunquam fuerunt latae, nihil habuerunt, ex quo elideretur effectus dictæ Synodalis, & sententiarum, & executorie in eius confirmatione obtenta per dictum Licentiatum Soria, pro cum illis penderet, donec esset talis sententia, quæ transitum fecisset in rem iudicatam, & finem liti imposuisset, l. 1. ff. de re iudic. l. res iudicata, ff. de regul. iur. & l. post rem iudicatam, de transact. Paul. Cadr. conf. 424. in princ. lib. 1. Ludou. Gomez in reg. de subrogat. colligant. quest. 14. in princ.

Et quia tunc solum dicitur proprie sententia res iudicata, quando ab ea non potest appellari, vt notat glof. communiter recepta in cap. non solum, verbo in nouata de appellat. in 6. quam sequitur Abb. num. 1. in rubr. de sent. & re iudic. & ibi DD. alij, Decius in rubr. de appellat. nu. 1. text. in cap. quoad consultationem de re iudic. quem ponderat lal. in l. 1. num. 8. col. 3. ff. eod. Couarr. in pract. quest. cap. 23. n. 2. circa finem, Melsia ad leg. Toleti 1. par. fundam. 2. nu. 16. Decius num. 1. in l. res iudicata, ff. de reg. iur. Ioan. Robert. lib. 1. sentent. cap. 24. & quia solummodo quoad huiusmodi exceptionem videbatur sententia modificare intentionem dicti Licentiatum Soria, debet interpretari, vt minus noceret ei, vt in l. 2. ff. de his, qui not. infam. Barr. in l. Iulianus verum debitorum, n. 5. ff. de cond. indeb. & ideo cessat prætensio illorum re-

spectu supplementi faciendi in tritico, ob deficientiam aliorum feminum.

Qua de causa debent præcisè exequi sententiæ, & executoriæ dicti Licentiatum Soria, quia quod fecus fieret, esset nullum, vt in l. 1. C. quando pronocare non est necesse, & in l. post sententiam, C. de sent. & interloc. omn. iudic. & in cap. inter Monasterium de sent. & re iud. vbi latissime Felin. nu. 15. & seqq. Ioan. And. in dict. cap. inter Monasterium, n. 18. de sent. & re iud. Franc. de Aretio conf. 73. diligenter, nu. 1. & alijs, Melsia vbi supra dict. fundam. 2. n. 15. & in l. 15. tit. 11. par. 3. & in l. 13. in princ. tit. 22. par. 3. vbi Greg. Lop. glof. no vale el segundo, hoc ampliat, siue contraria sententia feratur in eadem instantia, siue in diuersa, & etiã si proferatur sententia de consensu partium; nam adhuc non valebit contra dictam executoriam, Franc. de Aret. vbi proxime num. 3. & 4.

Quod est magis certum, animaduerso, quod aduersus dictas tres sententias non opponitur exceptio solutionis, aut alia legitima, nec ratio ex approbatis à iure, vt in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recop. vbi Azeued. & Auendaño late in l. 4. tit. de las excepciones, Parlad. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 5. §. 1. n. 1. & 3.

Et licet agatur coram executorio; non est dubium, quod ipse debet procedere iuxta formam executoriæ, quia sententia executoris debet esse conformis primæ sententiæ, siue arresto, vt in terminis tradit Ioan. de Anania conf. 5. & ibi Bolognin. in addit. adducens Barr. in l. cum qui, ff. de his, quibus vt indign. Boer. q. 58. n. 20.

Et ex his omnibus resoluo, debere exequi dictas sententias, & non pertinere ad dictos Parochos, & Beneficiatos pegujaria, nec cascia, prout petunt, debereque pro præterito, & in futurum obseruari dictam Constitutionem Synodalem D. Didaci Ramirez. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Clerici possunt in vita, & in morte disponere libere de peculio quasi castrensi.
- 2 Peculium aduentitium in alijs, est quasi castrense in Clericis.
- 3 Liberatio est fauorabilis, & extendenda.
- 4 Liberatio non solum in personalibus, sed in realibus valet.
- 5 Heres, & cessionarius testatoris debent stare illius liberationi.
- 6 Liberatio pro solutione, & satisfactione habetur.
- 7 Exceptio in liberatorijs acquiritur sine cessione.
- 8 Liberatio ex causa remunerationis est multum fauorabilis.
- 9 Remunerationis gratia receditur à iuris regulis.
- 10 Gratitude est res honestissima, & ab omnibus commendatur.
- 11 Res de facili reuertitur ad suam naturam.
- 12 Testamentum nuncupatum iure Hispano, requirit tabellionem, & tres testes.
- 13 Testamentum si fiat tempore pestis, receditur à solemnari rigore iuris.
- 14 Milites sicut in acie belli testantur sine solemnari

- tatibus, ita tempore pestis.
- 15 Pestis est bellum inter Deum, & homines, eodem numero.
- 16 Pestis equiparatur hostilitati.
- 17 Argumentum valet ab equiparatis.
- 18 Pestis tempore sufficere duos testes in testamento, tenent plures DD.
- 19 Pestis connumeratur inter casus fortuitos.
- 20 Sententia debet ferri in loco maiorum, nisi propter pestis, aut aliorum malorum periculum.
- 21 Contractus minorum, vel mulierum si ex statuto requiratur duos Notarios, valet cum uno tempore pestis, aut belli.
- 22 Instrumentum potest confici tempore pestis coram Notario non matriculato, non obstante statuto.
- 23 Opinio illa est in dubio tenenda, quae fauet testamento.
- 24 Testamenti, & ultime voluntatis conseruatio est fauorabilis.
- 25 Plurimi secundi sententiae super conseruatione ultimarum voluntatum ponderantur.
- 26 Morientibus nihil magis debetur, quam libertas disponendi de eorum bonis.
- 27 Scriptura non est de substantia testamenti nuncupatiua.
- 28 Producent instrumentum censetur fati esse vera contenta in eo.
- 29 Confessionem aduersus propriam non potest quis venire.
- 30 Compromissum ab herede non fit citra ius, & nomen heredis.
- 31 Voluntarij contractus ab initio, ex post facto sunt necessarij.
- 32 Obligatio non mutatur ex persona successoris.
- 33 Cessionarius solvendi succedit in iure cedentis.
- 34 Iuris plus nemo transfert, quam ipse habet.
- 35 Arbitria redacta sunt ad instar iudiciorum.
- 36 Presumptio est pro arbitri sententia, sicut iudicis.
- 37 Sententia arbitraria conseruat titulum ad acquisitionem domini.
- 38 Arbitramentum etiam nullum valet in vim pacti.
- 39 Sententia arbitratorum iure Regio habent paratam executionem iuxta legem Madriti.
- 40 Clausula rato manente pacto quid operetur in compromissis.
- 41 Poena non remittitur recipiendo opus, quando est clausula rato manente pacto.
- 42 Iuramentum in compromisso habet vim clausula rato manente pacto.
- 43 Arbitrorum sententia illusoria non debet esse.
- 44 Arbitri sententia emologata debet executioni demandari.
- 45 Sententia lata contra aliam, quae transiit in rem iudicatam, est nulla, & similiter contra laudum emologatum.
- 46 Heres tenetur adimplere factum defuncti.
- 47 Conuentionem allegans tenetur probare.
- 48 Locumtenens Parochi debet probare conuenisse de certo salario, alias succumbet.

PRO

Francisco Gonzalez de Castillo Parocho
Oppidi de Pineda.

CVM

Ioanne de Valdecabras Ciuicatis de Huete, cessionario
Petri Lopez de Valdecabras.

ARGVMENTVM.

Liberatio alicui legata in vltima voluntate ab infirmo, praesertim peste laborante fauorabilis censetur. Et de viribus, & effectu sententiae arbitrariae.

CONSILIVM CXXIV.

Vpponitur in facto, quod Michael Lopez per eius vltimam voluntatem, quam declarauit, cum peste infirmaretur in dicta Ciuitate de Huete, fecit liberationem legitimam in fauore dicti Francisci Gonzalez, ne ab eo peteretur quaedam domus, & praedium, quam, & quod illi promiserat, adimpleretque praestando aliud praedium minoris valoris, quod dedit, & cum factum fuisset compromissum inter dictum Petrum Lopez, & Franciscum Gonzalez, fuit absolutus ab illius praetensione.

Cum dictus Michael Lopez esset Clericus Presbyter, & fecerit liberationem praedictam ad fauorem dicti Francisci Gonzalez, standum illi est, cum facta fuerit de peculio quasi castrensi, de quo Clerici possunt disponere liberè, tam in vita, quam in morte, l. sacrosanctae, auct. Presbyteros, C. de Episcop. & Cler. 1. Ioan. Dilect. de arte testandi, cautel. 1. n. 5. l. 3. tit. 21. par. 1. & l. 6. tit. 17. p. 4. Palac. Rub. in repetit. rubr. de donat. inter, §. 4. 2. num. 6. & seqq. Rojas de successione, cap. 29. n. 49. quod est planum, quia omne peculium, quod in alijs est aduentitium, in Clericis etiam prima tonsuræ est quasi castrense, d. auct. Presbyteros, C. de Episcop. & Cler. nouella 123. §. sancimus, collat. 9. Abb. in cap. constitutus, num. 7. de in integr. restitut. Capoll. cautel. 113. incip. filiusfamilias, Socin. regul. 153. fallent. 5. Ioan. Dilect. de arte testandi, cautel. 1. n. 5. Abb. & Imol. in cap. quia nos, vbi Couar. n. 1. & 2. de testament. Paul. Castrenf. in dict. l. sacrosanctae, nu. 3. Palac. Rub. in repet. rubricae de donat. inter, §. 4. 2. num. 6. Roderic. Xuar. disput. quæstionis maioricatus, n. 31. latè Surd. conf. 259. à nu. 10. tom. 2.

Et dicta liberatio est fauorabilis, & extendenda, argum. l. Arrianus, & l. 1. ff. de obligat. & actio. l. fin. §. sed cum aliquo, ff. de iure iur. l. 1. si quis dedit, §. nunc, l. non solum in la. secunda in princ. & §. si liberationis, ff. de liberat. legat. Florian. de Sancto Petro in l. Lucius, num. 2. ff. de legat. 3. Ioann. Orosio. in l. a filio, num. 3. ff. de pact. Ioan. Caphal. conf.

- 4 Anton. Eugen. conf. 73. num. 5. & ita nedum in personali; sed in reali obligatione inducitur, & valet, l. etiam vno, ff. de acceptation. Florian. in l. Titia, §. Gaius, num. 7. ff. de legat. 2. & ita dicti Petrus Lopez, & Ioannes de Valdecabras eius filius, & cessionarius, qui se praetendunt esse heredes dicti Michaelis Lopez, Clerici, debent stare dictae liberationi, l. si fuerit, §. 1. ff. de legat. 3. & l. si quis in testamento 16. ff. de liber. legat. vnde non immerito Ioan. Orosius in l. tale pactum, nu. 36. ff. de pact. asseruit, liberationem ita fauorabilem esse, vt pia causa vicem habeat. Et ita est legitima exceptio, & defensio.
- 6 Cum liberatio habeat vim solutionis, & satisfationis legitimae, l. si fundum, §. Titio fundum, ff. de legat. 1. vbi Florian. num. 2. l. solutionis verbum, ff. de solut. & l. liberationis, ff. de verbor. signific. vbi Rebuff. & Ioan. Bracheus, Auendaño in l. 4. tit. de las excepciones, num. 30. versic. item, Gregor. Lopez in l. 1. tit. 14. part. 5. glof. 2. & vnde in liberatorijs exceptio sine cessione acquiritur, l. scilicet, §. 1. vbi Bart. ff. quibus modis pign. vel hypoth. soluitur, Bart. in l. stipulatio, §. si stipuler, ad finem, ff. de verbor. obligat. l. per unumque, vbi Ioan. Orosio. num. 4. & §. ff. de pact. qui idem asserit in iure retentionis, ex l. in hoc iudicium, §. certum, ff. communi diuidendo.
- 8 Praesertim cum dicta liberatio fuerit facta per viam, & ex causa remunerationis beneficio, quae dictus Michael receperat a dicto Francisco Gonzalez, ex cap. cum in officijs, vbi latè Couarr. de testament. l. sed et si lege, §. consuluit, ff. de petit. hered. Duaren. in l. si papillus 127. versic. sed quero, ff. de verbor. signific. Nauarr. conf. 10. de renunt. num. 3. quia remunerationis gratia receditur a regulis iuris, secundum Decium in l. si donatione, num. 9. C. de donatio. Caphal. conf. 97. num. 35. tom. 1.
- 10 Quia certum est, gratitudinem vt rem longè honestissimam a Philocephis commendari, vt constat ex Arist. 5. ethic. cap. 5. Senec. de benefic. Maximè cum eadem bona processerint a dicto Francisco Gonzalez, qui ea donauerat dicto Michaeli Lopez, quod casu res de facili reuertitur ad primum dominum, argum. l. si vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pact. Vldar. Zasius conf. 1. num. 89. lib. 2. Hippolyt. Rimin. in l. vt vim, nu. 38. ff. de iustit. & iure, lal. nu. 5. in d. §. pactus, l. filio, quem pater, in vers. non translatus, sed reditus videtur, ff. de liber. & posthum. Petr. Anchar. conf. 339. vers. ista autem retentio, Felin. in cap. cum omnes, n. 7. de conf. Dec. conf. 88. nu. 3. Alex. Raudent. respons. 2. de success. Regni Portugal. nu. 117.
- 11 Quibus non obstat dicere, quod dictus Michael decessit ab intestato; nam contrarium verum est, & constat ex depositionibus testium productorum per dictum Franciscum Gonzalez, qui concludunt, quod cum peste malum vigeret in dicta ciuitate, & dictus Michael eo laboraret, scripsit suam vltimam voluntatem, illamque declarauit coram tribus testibus vicinis, & Ioanne Gomez, tabellione publico, quod co-

stat ex probationibus factis in iudicio coram arbitris, & per commissionem tribunalis Ecclesiastici Conchenf. & ita non potest dubitari de firmitate, & valore dictæ dispositionis, cum lex Regia in dispositione nuncupatiua vltimæ voluntatis non requirat nisi interuentum trium testium, & tabellionis publici, quatinus non sit facta hæredis institutio, vt constat ex l. 1. tit. 4. lib. 5. Recopilat. vbi Marienço glof. 2. nu. 2. & glof. 13. num. 1. Roderic. Xuar. in l. quoniam in prioribus, ampliat. 1. nu. 8. in fin. vbi Additio.

Et quando defecisset aliqua solemnitas, cum fuerit dispositio facta tempore pestis, & infecto tali morbo, qui ex eo decessit, iusticiebat minor solemnitas ad firmitatem, nam quando testamentum est factum tempore pestis, receditur a regulis iuris, & solemnitas illius rigore, vt post Crocum conf. 338. num. 6. & seq. volum. 3. Ioan. de Amic. conf. 39. num. 5. & 6. Roland. à Valle conf. 81. nu. 14. 47. & 57. lib. 1. Ioan. Petr. Binius conf. 277. nu. 20. lib. 3. tradit Lambertengus in tract. de contractib. carta 499. Cauale. decis. Finiz. 27. nu. 59. dicens, quod huiusmodi opinio est verior, & aequior, quando testator morbo laborabat, & in loco, in quo degebat, erat pestis, sequuntur plures relati per Anton. Gabr. lib. 4. conclusio. conclus. 8. de testament. nu. 1. Iul. Clar. in §. testamentum, q. 56. nu. 3. versic. opinio tamen Baldi, Mascard. in tract. de probat. 3. part. conclus. 1355. nu. 20. Crass. tract. sententiar. §. testamentum, quest. 54. num. 5. Galleco in tract. de residens. Parocho. tempore pestis, 2. par. nu. 21. & 3. par. num. 26. alij relati per Anton. Gomez. in l. 3. Tauri, num. 48. Additio ad Anton. Gamma decis. 210. Bald. in l. fin. n. 1. in fin. C. de testament. dicens, quod si testamentum fiat tempore pestis, quo tempore non possunt testes facile haberi, valet testamentum cum minore numero testium propter necessitatem, facit l. casus, eod. tit. vbi propter necessitatè relaxatur aliquid de solemnitate, vt Iaso. ponderat in d. l. fin. Iodoch. Damphouder. in enchirid. parium, aut similiarum iuris, verbo pestis, Additio ad Bald. vbi proxime, quod comprobat Bart. in l. vnica, ff. de honor. post. sess. ex testamento militis, dicens, quod sicut milites, & priuati existentes in acie belli possunt testari quoquo modo volunt, tam in terra, quam in mari, ita mortalitatis tempore, quando scilicet praelium est inter Deum, & homines, Abb. conf. 3. ante num. 9. & conf. 18. col. fin. lib. 2. Alex. conf. 30. nu. 3. lib. 5. Lancellot. Gallia conf. 6. nu. 14. Polid. Ripa tract. de actis in mori. artic. cap. 1. n. 41. Andr. Gail. lib. 2. practice. obseruat. obseru. 118. quidam stationarius, nu. 18. Anton. Corser. de auctor. glof. far. vers. ad complementum, nu. 5. Balb. de prescript. vers. nunc venio, nu. 5. & propter talia asserit bonum esse prouideri, vt vltimæ voluntates etiam non solemniter factæ valerent: quoniam nec testes, nec Notarij reperiri potuerunt, vbi Additio ex l. 1. & l. militis, & fin. ff. de testam. mil. ait, quod sicut milite testante in conflictu belli est remissa solemnitas testium in testamento, l. milites, C. de testament. milit. Arnold. de Reyger in thesauro iur. ciuil. verbo pestis, num. 163. idem in Pagano testan-

testante tempore pestis coram duobus testibus, quia illo tempore propter periculum pauci testes possunt haberi, sequitur Anton. Gamma de *Portugal. 81. nu. 2.* cuius ea potest esse legitima ratio, et quod pestis æquiparatur hostilitati, ut communiter Doctores notant in *l. naturaliter. ff. de usufruct. et in cap. ex transmissa. de prescript.* Anton. de Butrio in *cap. cum dilecti. num. 26. de dolo. et contumac. l. docti. de verbo pestis. idem secundum eum videtur idem seruandum in vno, quod in alio, argument. *l. illud. ff. ad l. Aquil. et argumentum ab æquiparatis legitimum est, maxime quando est eadem æquitas, gloss. in l. si quis seruo, verbo conuulsi. C. de iur. Ioan. Cæphal. conf. 210.**

17 *num. 42. tom. 2.* et ideoque etiam solos duos testes sufficere in testamento facto tempore pestis ex Christophoro Portio, et alijs tradit Francisc. Ripa tract. de peste, tit. de priuileg. ultim. volunt. causa pestis, nu. 1. et seqq. Ioan. Perr. Binius dict. consil. 277. num. 21. lib. 3. dicens, sufficere duos testes etiam sine scriptura, Ioan. Neuizan. conf. 26. n. 5. Arnol. de Reyger. vbi supra, Polyd. Ripa tract. de actis in mortis articulo, cap. 17. n. 24. et seqq. Ioan. Dilcct. de arte testard. tit. 2. cautel. 2. num. 2. [latè de materia testamenti facti tempore pestis, et quæ solemnitas sufficiat, tam respectu testium, quam rebellione, Burgos de Paz in l. 3. Tauri, n. 645. et plurib. seqq. et in eadem l. Ant. Gomez. nu. 48. vbi additio, et Tell. Fernand. nu. 3. Auendaño in cap. Prætorum, part. 1. cap. 20. nu. 7. Spino in specul. testam. 3. part. gloss. rubr. num. 6. Riccius collect. 334. Reyger. vbi supra.]

18 *et licet in confirmationem, quod pestis connumerantur inter casus fortuitos, quibus vix humana fragilitas potest resistere, l. si merces. §. vis maior, ff. locati, l. 3. §. si eo tempore, ff. de administr. rerum ad ciuitat. pertinent. et l. que fortuitis, C. de pignor. actio. Ripa de peste, et al. de priuileg. contra. tract. causa pestis, num. 62. Hieron. in Præuidel. de peste, et eius priuileg. veris. seqq. num. 1. Mauric. de integ. restit. cap. 367. num. 2. Mcnoch. de recuper. poss. rem. 12. num. 23. Flaminia. Parif. lib. 1. de resignat. benefic. quæst. 13. num. 63. Ioan. Igneus in l. contractus, num. 101. ff. de regul. iuris, Corneus consil. 128. num. 25. volum. 2. Ioan. Orescius in l. si quis ex argentarijs, §. si initium, n. 1972. ff. de edendo, dicens, quod et pestis tempore nõ requiruntur adeo exactæ solemnitates, imò propter imminentiam pestis receditur à iure communi, l. sed sciendum 7. ff. ad Senat. cons. Trebell. cap. ad supplicationem, cum ibi notatis per gloss. de renunc. cap. cum dilecti, de dolo, et contumac. l. docti. de verbo pestis, dicens, et quod licet pro solemnitate sententiæ requiratur, quod feratur Iudice sedente in loco maiorum ad id solito, et aliter non valeat, l. si est proponis, la secunda, C. quomodo, et quando Iudex, l. penult. ff. de iustit. et iure, gloss. verbo vel inderminatè, in cap. final. de rescript. tamen alibi lata metu periculi vitæ tempore guerra, belli, aut pestis, sine mortalitatis, ut puta in turri valet, et tenet, iuxta gloss. ordinariã in l. 1. vbi Bald. et Doctores C. de sentent. ex breuiculus recitandis, gloss. in cap. fin. de re iudic. in 6.*

verbo sedendo, notat in simili Gregor. Lopez in l. 5. tit. 27. part. 3. gloss. finali.

et Viterius facit notabilis resolutio Angeli de 21 *Wald. in auct. de non alien. aut permut. reb. Eccles. §. quod autem, collat. 2. per text. ibi: Aut etiam vno, si vnus solum inuitas habeat. determinantis, quod stante statuto, quod nullus contractus minorum, vel mulierum valeat, nisi interueniant duo Notarij, tamen si tempore pestis, aut guerre, seu belli non possent haberi, nisi vnus Notarius, valeret illo solo interueniente, sequitur Iodoch. vbi supra, qui eiusdem Angeli auctoritate in l. si vacantia, C. de bon. vacant. lib. 10. ait, quod et si statutum disponat, quod instrumentum non possit confici, nisi scribatur per Notarium matriculatum, tamen si fiat tempore pestis, valebit, esto, quod non scriptum à matriculato, sequitur Additio ad Bald. litera B. in d. l. vlt. C. de testament. Roland. à Valle conf. 43. incip. in present. num. 43. volum. 2. et ita ex hac auctoritate sufficiebat, quamuis dictus Ioannes Gomez non fuisset ex rebellione numerarijs ciuitatis de Huete.*

Et confirmatur magis, nam cum dictus Michael Lopez suum fecerit testamentum in tali perturbatione, cum videret se mori infectum peste, quando aliquod fuisse dubium, debebat interpretari in fauorem suæ dispositionis, et nam in dubijs opinionibus tenenda est illa, quæ testamento fauet, l. si pars, ff. de inoffic. testam. cap. finali de re iudic. Marc. Anton. Eugen. consil. 25. num. 26. qui consil. 87. nu. 55. hoc ampliat etiam ad filiorum exclusionem, ex Grammat. dec. 103. num. 145. Ioan. de Neuizan. consil. 26. num. 7. resp. que ad num. 26. Gratius consil. 30. num. 1. 2. et 3. et num. 26. lib. 2. et nam causa conseruationis testamenti, et vltimæ voluntatis concernit vtilitatem publicam, l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. vel negare, ff. quemadmod. testam. aper. Bald. in l. publicati, num. 7. C. de testament. Bart. in l. pactum, nu. 2. ff. de post. et in l. ita stipulatus, num. 14. versic. propter hoc, ff. de verbor. obligat. Gambar. in tract. de offic. et auctorit. Legati à latere, lib. 9. num. 226. text. in cap. vltima voluntas 23. quest. 2. Hieron. Gratius resp. 20. num. 21. vol. 2.

et Nil magis æquum est, quam defunctorum voluntatem conseruare, ut religiose attestatur Plinius secund. lib. 2. epistol. 16. dicens: Tu quidem pro certa tua diligentia admones me, codicillos Acilianos, qui me ex parte instituit heredem, pro non scriptis habendos: quia non sint confirmati testamento: quod ius ne mihi quidem ignotum est, sed cum sit ijs etiam notum, qui nihil aliud sciunt, sed ego propriam quandam legem mihi dixi, ut defunctorum voluntates, etiam si iura deficerent, quasi perfectas taceret: constat autem codicillos istos Acilianos manuscriptos. Licet ergo non sint confirmati testamento, a me tamen ut confirmati obseruabuntur. Pulchrius lib. 4. epistol. 10. Sabino dicens: Seruum seruum suum nusquam liberum esse iussisti: idem tamen sic adscripsisse legatum. Modesto, quem liberum esse iussi. Quæris, quid sentiam, contra eam prudentibus, conuenit inter omnes, nec libertatem debet.

causa de
documenti
cap. 13. nu. 16
lib. 2. 27

deberi: quia non sit data, nec legatum, quia seruo suo dedit, sed mihi manifestus error videtur, idem que puto nobis, quasi scripserit Sabina, faciendum, quod ipsa scripserit se credidit: confido accessurum te sententia meæ, cum religiosissimè soleas custodire, defunctorum voluntatem, quam bonis hæredibus intellexisse pro iure est. Neque enim minus apud nos honestas, quam apud alios necessitas valet. Moretur ergo in libertate sententibus nobis, fruatur legato, quasi omnia diligentissimè cauerit. Caut enim, quæ hæredes bene elegit. Idem Plinius lib. 5. epistol. 7. ibi: Hoc si ius afficias, irritum: si defuncti voluntatem, ratum, et firmatum est, mihi autem defuncti voluntas (vercor, quam in partem Iuriconsulti, quod sunt dicuntur, accipiunt) antiquior iure est, optime Tiraq. in l. si vnquam, verbo libertis, n. 32. in fine, C. de reuoc. donat. Gregor. Lopez Madera animadu. iuris civil. cap. 4. nu. 3. Gerard. Mainar. decif. 14. Tholof. lib. 5. nu. 1. et seqq.

et Nihil enim est, quod magis morientibus debeatur, quam ut de bonis eorum disponendi liber sit stylos, l. verbis legis, ff. de verbor. signif. Por- 26 *terius in principio de lege Falcidia, num. 2. vnde meritò Quintilianus declamatio. 308. ait: Et in more ciuitatis, et in legibus positum est, ut quoties fieri poterit, defunctorum testamento stetur: idque non mediocri ratione: neque enim maius videtur solatiu mortis, quam voluntas ultra mortem: nec alicui potest grauius quicquam videri, quam ipsam patrimonium, si nõ integram legem habet, ut cum omne ius nobis in id permittatur viuentibus, auferatur morientibus. et Rex Theodoricus apud Cassiodor. lib. 5. variar. cap. 21. ait: Vinat tibi perpetuis seculis decedentium voluntas.*

Sufficiebat etenim testibus probari vltimam voluntatem, quando non fuisset, prout est scripta, et declarata literis propriæ manus dicti Michaelis Lopez, et cum testamentum nuncupatiuum non magis requirit scripturam, quam alius actus inter viuos, in quibus est solum ad probationem, l. contrahitur, ff. quibus modis pignus, vel hypoteca tacitè contrahatur, et est vera, et receptissima sententia, secundum Socin. consil. 142. lib. 1. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 1. part. 6. gloss. 1. Ferdinand. Menchaca lib. 3. de successione creatione, §. 25. num. 21. et seq. Matienço in l. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. gloss. 2. num. 1. et omnis difficultas cessat, cum ipse Ioannes Lopez de Valdecabras produxerit memoriale, seu notam vltimæ voluntatis dicti sui fratris, ut constat ex hac causa; et nam ratione productionis videtur quis confiteri vera esse contenta in instrumentum, quod producit in cap. imputari, de fide instrument. Boerius decif. 252. num. 3. Martin. Vran. consil. 57. nu. 8. et 9. tom. 2. Alexand. conf. 24. num. 5. et 6. lib. 7. Achill. de Grassis decif. 2. de confess. num. 7. Cæpolla consil. civil. 2. num. 18. et per conlequens et non potest contra suam confessionem venire, ex notatis in l. post legatum, ff. de his, quibus ut indign. Bald. in l. aliam, C. eodem titulo, Doctores in cap. cum venerabilis, de exception. Matth. de Afflic. decif. Neapol. 25. nu. 5. Roland. à Valle conf. 2. nu. 16. vol. 1. Ioan. Baptista Ferret. conf. 271. num. Tom. 2.

16. Cæphal. conf. 236. num. 2. lib. 2. Burgos de Paz conf. 4. num. 43.

Vltra iustitiam, quam fouet dictus Franciscus Gonçalez virtute dictæ dispositionis, corroboratur ex compromisso facto inter eum, et Petrum Lopez, patrem dicti Michaelis; nam mediante laudo, seu sententia arbitraria fuit absolutus, et ideo non potest denuò molestari, nam dictus Petrus visus fuit compromissum fecisse tanquam hæres sui filij. et Compromissum enim est actus, qui non potest fieri citrà ius, et nomen hæredis, et additionem infert, ut tradit Maranta in l. is potest, nu. 67. ff. de acquir. hæred. Afinius in l. 4. §. ne quis putet, nu. 173. ff. de religio. et sumpt. funer. ex l. pro herede, §. Papinianus, ff. de acquir. hæred. Menoc. lib. 4. de presumpt. pres. 96. nu. 21.

et Et ita quamuis ab initio non potuisset cogi ad compromittendum, non potuit, nec potest discedere ab eo sine consensu dicti Francisci Gonçalez, iuxta regulam text. in l. scilicet, C. de actionib. et obligat. vbi text. ait: Sicut initio libera potestas est habendi, vel non habendi contractus, ita renuntiare semel constituta obligationi aduersario non consentiente nemo potest, l. perfecta donatio, C. de donation. que sub modo, et l. 10. tit. 22. part. 1. vbi gloss. final. l. 3. tit. 5. part. 5. et l. 4. tit. 6. part. 6. et ita quamuis cautelosè dictus Petrus Lopez reuocasset compromissum, et ius suum cessisset dicto Ioanni Lopez eius filio, debuit intelligi cum eodem onere standi compromisso; nam ex persona successoris non mutatur obligatio, l. 2. §. ex his igitur, ff. de verbor. obligat. Bald. in l. 2. nu. 3. C. de hæredit. actio. et in l. vbi ad huc 29. nu. 47. C. de iure dotium; et nam cessionarius solum succedit in iure, quod cedens tempore cessionis habebat, l. qui in ius 138. ff. de regul. iur. et l. emptor. vbi Bald. C. de hæredit. vel actio. vendita, Marc. Anton. Eugen. consil. 73. num. 6. lib. 1. et nam nemò plus iuris in alium transfert, quam ipse habet, cap. nemo, de regul. iuris in 6. et ibi Dyn. cap. quod autem, de iure patronat. l. 12. tit. 34. part. 7. vbi Gregor. Lopez gloss. 1.

Et cum dictus Franciscus Gonçalez fuerit absolutus per sententiam arbitri, debet inuolabiliter obseruari, tanquam si per sententiam competentis Iudicis absolutus foret; et quia arbitraria sunt redacta ad instar Iudiciorum, l. 1. ff. de receptis arbitri. et ibi glossa, Odofred. et DD. latè Iodoch. Damhoder. in enchirid. parium, aut similitum iuris, verbo arbitri, Roland. à Valle consil. 22. num. 4. lib. 4. Abbas num. 6. in cap. in presentia 50. de testib. Bart. in l. de quibus, num. 18. ff. de legib. Gregor. Lopez in l. 23. tit. 4. part. 3. gloss. 3. et ideo presumitur pro arbitri sententia, sicut pro sententia Ordinarij, ut per Abbat. et alios in cap. quoniam contra, de probat. Paul. Castren. consil. 260. incip. vifis compromisso, laudo, nu. 6. lib. 1. Decius consil. 375. incip. in iudicam, qui loquitur in laudo ablatorio, nu. 1. Aym. Crauet. conf. 54. queritur, nu. 12. Burgos de Paz conf. 33. nu. 4.

et Nam sententia arbitraria inducit titulum sufficientem ad acquisitionem dominij, ut post Alexand. in l. Pomponius, §. si iussu, ff. de acquirend. possess.

38 *posseff. tradunt Iaso. num. 45. Oroscius 23. in l. ex hoc iure, ff. de iustit. & iure; t nam etiam quando arbitramentum esset nullum, vires obtinet, valetq; inter partes, saltem in vim pacti, iuxta glos. in l. 2. C. commun. vtriusque iudicij, vbi DD. Bald. in l. 1. num. 3. C. qui pro sua iurisdic. Caphal. conf. 236. num. 3. tom. 2.*

39 *Et si bene consideretur, non debet audiri dictus Ioannes Lopez: cum dictus Franciscus Gonzalez sit absolutus sententia arbitri, t que iuxta legē Regiam trahit secum executionem paratam, vt constat ex lege Madriti, hodie l. 24. titul. 21. lib. 4. Recopilat. vbi Azeuedo num. 167. Ioan. Oroscius in l. arbitro, num. 8. ff. qui satisd. cogant. & nu. 9. Gregor. Lopez in l. 35. tit. 4. part. 3. glos. 2. Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 1. par. §. 2. num. 1. Auendaño in l. 4. & 5. titul. de las excopeciones, num. 34. in fine.*

40 *Nec obstat dicere, dictum Ioannem Lopez adimpleuisse soluendo poenam compromissi, t quia vt apparet ex illo: apposta est clausula rato manente pacto, qua operatur, quod licet soluat poenam, adhuc remaneant in suo robore compromissum, & sententia arbitraria, iuxta l. quisi dem, ff. de transactionibus, quam ad hoc allegat Rebuff. in 3. tom. ad constitut. Francia, tit. de arbitris, glos. 5. num. 4. & probat l. 34. in fine, vbi Gregor. Lopez titul. 11. part. 5. Azeuedo in d. l. 4. tit. 21. lib. 4. Recopilat. nu. 50. & 51. fauet l. cum proponas 17. C. de transact. & resoluit Ioan. Gutierrez de iurament. confirm. 1. part. cap. 60. num. 2. & seqq. quibus fauet Iaso. in l. cum stipulatus sum mihi à Proculo, num. 14. ff. de verbor. oblig. vbi resoluit,*

41 *t quod etsi recipiendo quis opus videatur remississe poenam, id tamen non procedit, quando adesse clausula rato manente pacto, quasi tunc adfuit duo pacta, vni poenale, & aliud sine poena, secundum Maranta in pract. titul. de appellationibus, num. 252. Vital. in tract. clausularum, cap. de emologatione arbitrij, num. 2. Azeuedo vbi proxime, num. 52. t & secundum eum idem procedit, quando compromissum est roboratum iuramento, quod habet vim clausulae rato manente pacto, iuxta l. si quis maior, C. de transact. Corset. in rubric. de iure iur. num. 32. & alij, quos refert, & sequitur Ioan. Gutierrez. dict. cap. 60. num. 10. & 11.*

42 *t nam alias arbitrorum decreta essent illa florua contra iura id prohibentia, l. 2. §. 1. ff. de recept. arbitri. Florian. de Sancto Petro in l. societatem, §. arbitrorum, num. 58. ff. pro socio.*

43 *t Et hoc clarius est, quia dicta sententia arbitraria fuit emologata, & remanuit exequibilis, eo quod aduersus illam non habere recursum ad superiorem dictus Ioannis Lopez, nec illius pater intra decem dies, vt de iure opus erat, iuxta l. et ante d. C. de arbitr. in §. sin autem, glos. verbo obliuandum, in fin. in cap. cum tempore, de arbitr. Cuiac. in tract. de diuers. & tempor. prescript. cap. 7. Melsia ad l. Toleti, part. 1. fundam. 2. num. 3. l. 23. verso fuer. assende, l. vltim. vbi Gregor. Lopez glos. 6. tit. 4. part. 3. Parlador. d. §. 2. nu. 24.*

44 *Et ita debet exequi dicta sententia arbitraria; & quod in contrarium prouideretur, esset nulli;*

t nam sicut est nulla sententia lata contra aliam sententiam, qua transiit in rem iudicatam, l. 1. C. qua sentent. sine appellat. rescim. Bart. in l. nam & postea, §. si damnatur, vbi Ias. num. 7. ff. de iure iur. Felin. in cap. inter Monasterium, num. 15. vbi Abb. col. 7. num. 16. verso. & sic habet, de re iudic. & in cap. qualiter & quando, col. 2. num. 5. & 6. de accusat. Hugo Cell. consil. 47. nu. 15. & consil. 67. n. 2. ita etiam nulla est sententia, qua fertur contra laudum emologatum: cum sint arbitria redacta ad instar iudicioru, vt sunt iura vulgaria, & hoc siue in vna, siue in diuersis instatijs lata fuerit, vt post Felin. & alios in cap. inter Monasterium, de re iudic. tradit Celsus Hugo conf. 67. nu. 2.

Et confirmatur magis, quia pretium, quod petitur à dicto Francisco Gonzalez, cum ipse Michael Lopez fuisset Commissarius super diuisione certorum praediorum, illud adiudicauit Ecclesiae Parochiali Sancti Petri dictae ciuitatis, & Beneficio curato illius, ad quod tunc temporis nocebatur pertinere, ex quo tacite fuit visus voluisse, ne pereretur, praesertim subsequente liberatione, de qua supra, t cui haeres contravenire nequit, qui factum defuncti adimplere tenetur, l. ea, qua à patre, C. de resit. milit. Roland. à Valle conf. 97. num. 43. vol. 1.

Et respectu petitionis salarij quatuor mille maravedinorum pro anno quolibet, ex quo inferuuit tanquam Locumtenens dictae Parochiae, nihil illi debetur, t cum non habeat probatum de tale conuentione, quod erat illius fundamentum, ex regula l. 2. ff. de probat. l. a. Etor. C. eod. Anton de Butrio in cap. finem litibus, de dolo, & contum. num. 26. Bald. in l. si ex cautione, num. 2. C. de non numer. pecun. & in l. hac consulti sumus, nu. 5. C. qui testam. facere poss. l. 1. tit. 14. part. 3.

Imo probatum est, quod solummodo fuit conuentum, quod frueretur emolumentis pedis altaris; & quod illi dedit pecunias, vestes, & alia necessaria dictus Franciscus Gonzalez, fecitque expensas in grauibz infirmitatibus. t Ideoque non debebatur dicto Michaeli salarium non aliter conuentum, ex adductis per Puteum decis. lib. 2. & decis. 5. lib. 3. Paul. Castrenf. consil. 546. volum. 2. Menoch. cons. 228. nu. 4. & 5. Vincent. de Beauch. decis. 121. Marta voto 94. num. 1. Et ita mihi videtur. Saluo, &c.

ST. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 *Episcopi habent intentionem fundatam in causis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus in eorum Diocesisbus.*
- 2 *Episcopi habent cognoscendi ius in prima instantia.*
- 3 *Metropolitani sunt Iudices appellationum causarum, que in prima instantia tractata sunt coram Ordinarijs.*
- 4 *Iurisdicchio prouenitur à Metropolitano per intimationem literarum ab ipso expeditarum, & num. 6.*
- 5 *Papa, & illius Legatus no censentur causam auferre velle à Metropolitano.*

- 7 *Intimati vigore literarum Metropolitani debent coram ipso comparere.*
- 8 *Litis pendencia narranda est in impetratione rescripti ad lites.*
- 9 *Lis dicitur pendere per citationem, & num. 10.*
- 11 *Iurisdicchio prouenitur per citationem.*
- 12 *Delegatus iurisdictionis exercitium non habet ante literarum presentationem.*
- 13 *Ordinarius si procedat, & iurisdiccionem praecipet, valet gesta per eum.*
- 14 *Delegatus non concedit literas inhibitorias, citatorias, aut compulsorias, nisi post presentationem rescripti, & acceptatam commissionem.*
- 15 *Lis coepa coram Ordinario ex praueuentione, debet coram eo finiri.*
- 16 *Iudex preparationis, & non alius, est Iudex preparati.*
- 17 *Rescripta ad lites sunt stricti iuris.*
- 18 *Rescripta derogantia iurisdiccioni Ordinarij, sunt restringenda.*
- 19 *Delegata iurisdicchio, censetur odiosa.*
- 20 *Citatio denotat superioritatem citantis, & subiectionem citati.*
- 21 *Citatio exequuta operatur praueuentionem.*
- 22 *Præsentia no dicitur pars, qua non fuit intimata.*
- 23 *Iudicis praueuientis conditio est melior.*
- 24 *Litura, & rasura in loco suspecto, vitiant instrumentum.*
- 25 *Litura, & rasura in loco suspecto, vitiant bullas, & rescripta.*
- 26 *Inhibitio no canonice emissa, no operatur effectum.*
- 27 *Inhibitio siue iussu, siue iniussu facta, est in dubio timenda.*
- 28 *Iudex impetratus per rescriptum, cognoscit de eius validitate, aut subreptione, & an condemnet impetratem in expensis.*

F R O

Capitulo Cathedralis Ecclesiae Segobricensis.

C V M

Fiscali Ecclesiastico illius Episcopatus, & executoribus testamentarijs D. Petri Ramirez quondam Decani eiusdem Ecclesiae.

A R G V M E N T V M.

Prima instantia est tractanda coram Ordinario; iudicium vero in appellatione in instantia coram superiore, & quando iurisdicchio censetur legitime prouenta.

CONSILIVM CXXV.

Onstat ex processu cauae, quod lite vertente coram Episcopo Segobricensi, super quibusda praetensionibus motis per eius promotorem Fiscalem, & dictos testamentarios, contra dictum Capitulum lata aduersus eum sententia sub dies. Maij 1601. & intimata eodem die, appellauit coram Iudice duodecimo eiusdem Tom. 2.

mensis, & nono Iunij sequentis instetit pro consignatione Apostolorum, seu literarum testimonialium, & fuere illi consignatae, cum quibus se praesentauit in gradu appellationis coram Archiepiscopo Valentino, Metropolitano Episcopatus Segobricensis, per quem fuit admissa appellatio 12. Iulij, & eodem die fuere expeditae literae inhibitoriales, citatoriae, & compulsoriae, qua facere respectiue intimatae 16. eiusdem mensis dicto Episcopo, Fiscali, & testamentarijs, & Notario cauae. Et licet dicti Fiscalis, & testamentarij etiam appellassent ab eadem sententia 16. Maij, & fuerit delatum appellationi 13. Iunij, & obtinuerint Breue Nuntij Apostolici, per quod comittebatur causam appellationis Prouisorio Concheni, qui fuit requisitus, vt praetenditur nono Augusti, reperitur falsificatum in duobus locis substantialibus, videlicet, vbi dicebatur Iulij; fuit super rasum, & positum Iunij, & vbi per dictiones numerales erat positum 26. fuit emendatum 16. vt hoc modo appareret ante data Breni per dies 41. & hac via, ne dicam dolo frustraretur praueuio iurisdictionis Archiepiscopi Valentini, ad quem censeo causam debere omnino remitti ex sequentibus.

Primò, quia licet Episcopi sint regulariter Iudices competentes in coram Diocesisbus, dicanturque habere intentionem fundatam in causis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, cap. cum ab Ecclesiasticum, de offic. Ordin. & cap. cum venerabilis, vbi Decius notab. 10. de exceptionibus, Petr. Gregor. in cap. conuenerit, num. 7. de offic. Ordin. Cardin. Zabarel. conf. 6. num. 4. Philippus Prob. ad Ioan. Manach. in cap. vt animarum periculum, nu. 104. de constit. lib. 6. Rebuff. conf. 135. nu. 4. Ioan. Franc. Purpurat. in l. 1. nu. 353. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisdic. Seraphin. decis. Rotae 1104. num. 1. Anton. de Butrio in cap. venerabili, nu. 11. de censib. Ioan. de Imola in cap. ea no scitur, num. 1. de his, que fiunt à Pralatis.

Hoc intelligitur quoad cognoscendum in prima instantia, ex Concil. Trident. sess. 24. decreto de reformat. cap. 20. incip. cauae omnes, Flamin. Parif. lib. 3. de resignat. benefic. quaest. 1. num. 19. Achill. de Grass. decis. Rotae 137. nu. 1. Flores Diaz de Mena lib. 1. q. 12. nu. 8. Ioan. Franc. Leon in thesaur. fori Eccles. lib. 2. cap. 1. nu. 70.

Nam in gradu appellationis Archiepiscopi tanquam superiores, & Metropolitani, habent fundatam intentionem de iure, vt ad eos possit appellari à tententijs suffraganeorum, quibus inhibere possunt appellatione pendente, cap. Romana, in princip. & §. si vero, & §. quod si, & seq. de appell. lib. 6. Ioan. Andr. in cap. cum in Ecclesia 38. nu. 2. in antiq. cod. sit. vbi Philipp. Franch. in princ. glos. in summa 9. q. 3. cap. pastoralis, de offic. Ordin. cap. ad reprimendam, eod. tit. & cap. venerabilibus, de sent. excom. lib. 6. l. 24. tit. 9. part. 1. vbi Gregor. Lopez glos. 7. Paz in practi. tom. 2. preclud. 2. n. 14. cap. 1. de foro compet. in 6. Abbas in cap. consultationi, nu. 15. de re iudic. Marc. Anton. Eugen. conf. 30. nu. 35. & 36. Ioan. de Imola in cap. cum ex officio, nu. 4. de praescript. Solorzan. de gubern. Indiar. lib.

lib. 3. cap. 7. num. 27.] & ita fuit legitima appellatio interposita pro parte dicti Capituli ad dictum Archiepiscopum Valentinum, tanquam Metropolitanum, respectu Episcopi, & eius tribunalis, & partium litigantium: † & cum suas literas expectari fecisset, & fuissent intimatae dictis Fiscalis, & testamentarijs, pluraquam ab eis fuissent obrenta commissio ab Illustriss. Nuntio; clarum est, quod iurisdictionis fuit coepta, & legitime prouenta coram Archiepiscopo, ex traditis per Bald. in §. tutor, nu. 17. in §. de auctor. tutor. Iacob. Purcus decis. Rotae 240. nu. 3. & 4. lib. 2. qui allegat decisiones Agidij Bellam. 45. & 419. Bonacoll. inter commun. DD. opin. tit. C. de iurisd. omn. iudic. nu. 19. † quia in casu dubij Papa, & eius Legatus non censentur velle causam auferre à Iudice, qui de illa incepit cognoscere, nisi de certa scientia, & cū iusta causa fecissent ex his, quae tradit Martini de Afflict. lib. 1. ad constit. ceterioris Siciliae, rubric. 4. 1. de offic. Capit. in constit. Capitaneum, nu. 16. & seqq. Couar. in pract. qu. est. cap. 9. nu. 4. vbi adu. cit regulam l. vbi ceptura, ff. de iudic. late Rebuff. ad constit. Francia, tract. de euocatione, in praefatione, q. 7. nu. 66. & artic. 2. num. 3. & seqq. tom. 1. ad constit. Regias.

† Et quod iurisdictionis fuerit perpetuata coram dicto Archiepiscopo per citationem, & intimationem suarum literarum, constat ex cap. grati, & cap. relatum, de offic. & potest. iudic. deleg. Abb. in cap. quoniam autem, nu. 5. de rescript. & in cap. significauerunt, nu. 17. de iudic. Paul. Castren. in l. venditor, §. iudicis, nu. 1. ff. eod. tit. Rota decis. 13. de probat. in nouis, Decius in l. more maiorum, num. 40. ff. de iurisd. omn. iudic. † & dicti Fiscalis, & testamentarij remanere restricti, & obligati ad prosequendum causam coram dicto Archiepiscopo per intimationem, & citationem super appellatione coram eo introducta, vt ex cap. causam, de electio. tradit Thomas Fastolus in causa 15. Rotae, dubio 35. nu. 3. vers. pro contraria.

Et debere dicti Fiscalis, & testamentarij narrare Illustriss. Nuntio, qualiter fuerunt citati per literas Archiepiscopi, & litis pendentiam, coram eo; † quia in impetratione rescripti ad lites est narranda litis pendentia ex sola citatione inducitur, glof. in cap. super literis, verbo literas, de rescriptis, vbi Felin. num. 12. glof. & Abb. in cap. prudentiam, §. sexta, de offic. deleg. & ex Innoc. sententia, in cap. ex literis, eodem tit. hoc tenent Anton. de Burrio conf. 2. col. 1. Abbas in cap. inter Monasterium, n. 24. de re iudic. Dec. in cap. ceterum, n. 2. de rescript. Ruin. conf. 61. nu. 2. lib. 5. † nam est planum, & communiter receptum, quod lis dicitur pendere per citationem solam, element. 2. vt lite pendente, Afflict. decis. Neapolit. 220. nu. 13. Roland. à Valle conf. 31. num. 8. lib. 2. Patifius conf. 94. volum. 4. Abb. in cap. fin. num. 11. de offic. Legati, Gregor. Lopez in l. 13. tit. 7. par. 3. glof. 1. & 2. Anton. Gabr. conclus. 2. de iudic. num. 25. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 202. nu. 4. §. 7. & cum hoc defecerit, rescriptum est nullum.

Præsertim, nam licet dicti Fiscalis, & testamentarij obtinissent literas testimoniales suar

appellationis, paulò post illam interpositam, non se presentauerunt cum illis coram Illustriss. Nuntio in tempore opportuno, sed cum iam causa, per plures dies ante penderet coram Archiepiscopo, & fuissent citati, vt comparerent coram eo, vt apparet ex data literarum vtriusque; † & ideo non potest negari litis pendentia anterior coram Archiepiscopo, lis enim pendere dicitur per solam citationem, Barr. in l. vbi ceptum, ff. de iudic. & in l. sepulchrum, ff. de sepulchro violat. Ioseph. Cumià in ritus Magn. Cur. Vic. Siciliae, cap. 87. num. 3. † quia iurisdictionis praeuenitur, & praecipue occupatur per citationem, l. si quis postea, & l. vbi ceptum, ff. de iudic. Bald. in l. si pluribus, num. 5. vbi Iaso. 29. Florian. 8. ff. de legat. 1. idem Florian. consil. 25. pro decisione, num. 13. text. in cap. proposuisti, de foro compet. Gregor. Lopez in l. 12. tit. 7. par. 3. glof. 1. Anton. de Butrio in cap. Capitulum Sanctae Crucis, num. 28. de rescript. & in cap. pastoralis, num. 13. de offic. ordin. Palac. Rub. in repet. cap. per vestras, notab. 4. num. 4. de donat. inter vir. & vxor. Ioseph. Cumià vbi proxime, num. 4. Rebuff. in tract. nominat. quæst. 17. nu. 19. & 3. tom. ad leges Gallicas, tract. de citat. in praesent. num. 118. Marill. in l. fin. num. 202. ff. de iurisd. omn. iudic. Roland. à Valle conf. 12. prima enim, nu. 23. lib. 2. † & quia delegatus ante rescripti praesentationem non habet iurisdictionis exercitium, cap. super eo 2. de appellat. vbi Franch. versic. vltimò uenienti, cap. pastoralis, de rescript. Additio ad decisionem Rotae 7 de Procuratorib. nu. 2. in nouis, & decis. 19. de concess. praebend. in nouis, Bellamera conclus. 110. ru. 13. Felin. in cap. ceterum, col. 8. versic. valet processus, de rescript. & in cap. Ecclesia Sanctae Mariae, glof. fin. de constitut. Nauar. conf. 6. de renunt. nu. 1. Cauale. decis. Finizian. 4. num. 39. part. 2. dicens, † quod si ante praesentationem Ordinarius procedat, & iurisdictionem preoccupet, valent gesta, & similiter si delegatus prior reuocatus, ex Felin. d. versic. valet processus, & Decius in cap. vt debitus, notab. 3. de appell. Maranta in speculo aureo, 4. part. dist. 16. nu. 8. † ideo solum post praesentationem, & receptionem debet concedere parti literas ad citandum, & intimandum rescriptum, cap. exhibitum, de iudic. cap. 2. de rescript. in 6. Rebuff. 2. tom. comment. ad leges Gallia, tract. de rescript. in praesent. num. 51.

Et cum adit ista iurisdictionis praesentio, non est dubium, quod causa appellationis debet decidi per Archiepiscopum Valentinum; & si pro parte Illustriss. Nuntij propter veri suppressionem fuerit data dicta commissio; † nam etiam iurisdictionis Papae potest per Ordinarium praenunciari, & tunc lis coepta coram Ordinario, coram eo debet terminari, nisi ex certa scientia auocetur ab eo, vt ex l. vbi ceptum, ff. de iudic. & §. quoniam in, autent. de testibus, tradit Philip. Franc. in cap. vt debitus, de appell. & qui eum sequitur Anton. Gabr. lib. 2. conclus. tit. de iudic. conclus. 1. num. 9. vel nisi commissio causae appellationis interposita in partibus fuisset eodem die, quo obtenta in vrbis, secundum Iacob. Machel. patrocin. 8. nu. 9. † cum Iudex praeparationis sit Iudex in praeparatione,

ratis, & non alius, l. ordinarij, vbi Bald. C. de rei v. d. Alex. in l. 3. C. de iudic. Ioseph. Cumià d. o. 37. n. 5. lo. Neuizan. conf. 5. n. 32. lo. Bapt. Costa conf. 62. n. 8.

† Praesertim quia rescripta ad lites sunt stricti iuris, vt tradit Iaf. in l. beneficium in princ. nu. 34. ff. de cons. Principum, ex cap. cum dilecta de rescript. & glof. in cap. causam quae, eod. tit. Abb. & Decius in cap. significate, & in cap. sedes de rescript. Rimini. ten. conf. 78. n. 6. vol. 1. Afflict. decis. Neap. 366. n. 3. Cauale. decis. Finizian. 21. n. 27. Vincent. de Anna alleg. 37. n. 5. tom. 1. † quatenus derogant iurisdictioni Ordinarium, sunt odiosa, & veniunt reitringenda, secundum Bald. Alberic. & Angel. in d. l. beneficium, Iaf. in l. serui electione, nu. 18. ff. de legat. 1. Cauale. vbi proxime, n. 32. Doctores in rubr. & cap. super literis, & final. de rescript. idem Rimin. d. tenor conf. 295. nu. 5. & 6. vol. 2. Felin. in cap. ex amata, nu. 11. de iudic. Burlat. conf. 73. n. 6. lib. 1. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 16.

n. 13. † & hac ratione omnis iurisdictionis delegata censetur odiosa, glof. verbo processus in cap. 1. de rescript. in 6. Maranta de ord. iudic. 4. par. distinct. 6. n. 29. Menoch. d. lib. 2. praesumpt. 15. n. 2. ex cap. ad hoc de rescript.

† Et cum sit effectus citationis, vt denoret superioritatem, & subiectionem in citando, vt voluit glof. verb. ab illis, in cap. cum causa de offic. & potest. iudic. deleg. quam dicant singularem Abb. Sicul. & Felin. ibi, Guido Papae decis. 346. num. 2. Boer. decis. 8. n. 5. iuncta l. si quis ex aliena, ff. de iudic. non esset considerabile dicere, quod breue fuit imperatum, & obtentum prius quam citatio fieret vigore literarum Archiepiscopi; contrarium enim de iure verum est, quia † citatio executi, & quae fuit sortita effectum, operatur praesentationem iurisdictionis, etiam si alter Iudex ab alia parte fuisset primo impetratus, vt in terminis tradit Rota decis. 9. de dolo, & contumac. in antiq. quae rationem subiungit, quod primo impetratus per decretum solum, vel mandatum de citando, & si quoad delegantem perpetuasset iurisdictionem suam, vt non posset centeri eius mandatum reuocatum, non quoad partem, vt cogatur litigare coram eo tanquam praesentam, antequam alius Iudex impetraretur, vel ille sua iurisdictione vti cesserit, † quia non potest dici pars praesentata, quae citata non fuit, & si foret mandata citari, argum. d. l. si quis postea, ff. de iudic. cap. penult. de foro compet. Rota vbi proxime, num. 4. Caccialup. in l. more, quæst. 16. nu. 31. ff. de iurisd. omn. iudic. Decius verbo in ead. glof. ibi, vers. sed qualiter, Purpurat. num. 113. Curt. ian. 77. & alij, de quibus Anton. Gabr. concl. 2. de citat. num. 4. qui approbat hanc distinctionem, per quam decisio Rotae proxime allegata concludit, † quod si aliquis Iudex praenepit in citando partem, erit melior illius conditio, quoad perpetuationem iurisdictionis, argumento eorum, quae notantur per glof. & DD. in cap. vt debitus, verbo assignare de appellat. & in proprijs terminis Palac. Rubios in d. cap. per vestras, notab. seu corollar. 4. n. 4.

† Et ita est nullum rescriptum: quia non est possibile, nisi quod vbi erat scriptum, & emendatum 16. Iunij, quia dicti Fiscalis, & testamentarij die 13. Iunij obtinere literas testimoniales iuxta stylum Curiae Episcopalis Segobricensis, & in triduo non poterant eas perducere Vallisoleum, quae Ciuitas distat per octuaginta leucas, & plus. Multoque minus obtinere expeditionem dicti Breuis à Tribunali Ill. Nuntij. Et ideo evidens est falsitas dicti rescripti, & quod debet causa remitti dicto Archiepiscopo, † non obstante inhibitione contra eum expedita tanquam non Canonica, nec legitima, & quae nullum potuit effectum operari, cap. Romana, §. si uero de appell. in 6. & tradita Rota decis. 58. n. 1. de appell. in nouis, & decis. 3. de except. Alex. v. 68. in causa, & lite, & conf. 69. n. 1. vol. 7. Cauale. d. decis. 21. n. 75.

† Et quia licet, dictus Archiepiscopus, aut illius Consultor responsissent, quod assentiebant inhibitioni, non poterat praenunciare, cum illis non constiterit de huiusmodi veritate. † Et quia excutatur, cum in dubio inhibito siue iusta, siue iniusta, esset timenda, l. 1. §. 1. ff. de noui oper. nunciat. cap. significantibus de appellat. Rota decis. 26. eod. tit. in antiq. n. 3. & decis. 2. de rescript. n. 30. in nouis, Iacob. Put. lib. 2. decis. 395. Marc. Anton. Eugen. conf. 75. à n. 65.

Nec id debet excludere, quod cum postea apparuerit de subreptione rescripti, non debeat causa remitti dicto Archiepiscopo, etiam condennando in expensis dictos Fiscales, & testamentarios, † quia Iudex impetratus per rescriptum cognoscit de eius validitate, & si inuenit subreptitium, condenat impetrantem in expensis, vt tradit Abb. in cap. vt debitus, num. 6. de appellat. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

1 Epistolam recipiens, & non contradicens contentis in ea, approbare consuetur.

2 Mu-

Nam certius redditur animaduersa falsitate breuis, seu rescripti in loco tam essentiali, prout est illius data, nam vel fuit artificiosè apertum ante praesentationem, aut postea falsificatum respectu diei, & mensis, quod non est dubium vitare rescriptum. † Nam litura, & rasura in loco suspecto, aut substantiali vitiat instrumentum, cap. ex literis, cap. accepimus, cap. inter dilectos de fide instrum. & cap. cum olim 2. de priuileg. Decius in l. 3. n. 37. C. de edict. D. Adrian. tollen. Anton. de Butrio in cap. cum venerabilis, n. 7. de relig. domib. & in cap. licet, nu. 5. de crim. falsi, & in cap. cum venerabilis, n. 15. & in d. cap. ex literis, nu. 1. Anton. Gomez in l. 45. Tauri, nu. 145. Capoll. cons. civil. 63. n. 3. Douat. à Fina, & Villalob. inter communes opiniones Doctorum, C. de fide instrum. nu. 245. & segg. † & similiter litura, & rasura in loco suspecto bullam, & rescriptum vitiat, vt ex d. cap. ex literis, tradit Rebuff. in praesi benef. 1. par. in tertia parte signaturae super verbo cum derogatione, num. 8.

Et ita est nullum rescriptum: quia non est possibile, nisi quod vbi erat scriptum, & emendatum 16. Iunij, quia dicti Fiscalis, & testamentarij die 13. Iunij obtinere literas testimoniales iuxta stylum Curiae Episcopalis Segobricensis, & in triduo non poterant eas perducere Vallisoleum, quae Ciuitas distat per octuaginta leucas, & plus. Multoque minus obtinere expeditionem dicti Breuis à Tribunali Ill. Nuntij. Et ideo evidens est falsitas dicti rescripti, & quod debet causa remitti dicto Archiepiscopo, † non obstante inhibitione contra eum expedita tanquam non Canonica, nec legitima, & quae nullum potuit effectum operari, cap. Romana, §. si uero de appell. in 6. & tradita Rota decis. 58. n. 1. de appell. in nouis, & decis. 3. de except. Alex. v. 68. in causa, & lite, & conf. 69. n. 1. vol. 7. Cauale. d. decis. 21. n. 75.

† Et quia licet, dictus Archiepiscopus, aut illius Consultor responsissent, quod assentiebant inhibitioni, non poterat praenunciare, cum illis non constiterit de huiusmodi veritate. † Et quia excutatur, cum in dubio inhibito siue iusta, siue iniusta, esset timenda, l. 1. §. 1. ff. de noui oper. nunciat. cap. significantibus de appellat. Rota decis. 26. eod. tit. in antiq. n. 3. & decis. 2. de rescript. n. 30. in nouis, Iacob. Put. lib. 2. decis. 395. Marc. Anton. Eugen. conf. 75. à n. 65.

Nec id debet excludere, quod cum postea apparuerit de subreptione rescripti, non debeat causa remitti dicto Archiepiscopo, etiam condennando in expensis dictos Fiscales, & testamentarios, † quia Iudex impetratus per rescriptum cognoscit de eius validitate, & si inuenit subreptitium, condenat impetrantem in expensis, vt tradit Abb. in cap. vt debitus, num. 6. de appellat. Saluo, &c.

CONSILIVM CXXVI

- 2 Mutuum probatur confessione illius, qui recipit.
- 3 Confessio ubi adest, coniectura cessant.
- 4 Confessio superat omnes alias probationes.
- 5 Confessio extraiudicialis probat in civilibus.
- 6 Confessio extraiudicialis probat de aequitate canonica.
- 7 Confessio extraiudicialis emissa coram honestis personis probat.
- 8 Confessio extraiudicialis presente parte, & duobus testibus probata praedudicat consententi.
- 9 Praesentia partis inducit acceptationem.
- 10 Confessio extraiudicialis super matrimonio quando noceat.
- 11 Confessio extraiudicialis presente parte, regulariter nocet.
- 12 Confessio extraiudicialis sufficit ad torturam.
- 13 Et ad poenam extraordinariam imponendam.
- 14 Et ad incarcerationem.
- 15 Confessio extraiudicialis habetur pro plena probatione in delictis, quae solo animo committuntur.
- 16 Confessio extraiudicialis delicti quando efficiat, ne aliquis beneficium assequatur, & adepto priuatur.
- 17 Confessio extraiudicialis coram parte, & testibus efficit notorium.
- 18 Confessione partis statur potius quam pluribus testibus.
- 19 Confessio partis eneruat coniecturas iuris.
- 20 Confessio extraiudicialis geminata equiparatur iudiciali.
- 21 Confessio geminata semper est fortior.
- 22 Coniecturas, & praesumptionibus probantur, quae sunt difficilius probationis.
- 23 Iuramento actoris quando dari possit.
- 24 Confessio in civilibus secundi potest, & pro parte acceptari.
- 25 Confessio admitti potest sine qualitate, quando ius praesumit contra qualitatem, & n. 26.
- 27 Confessio, quod aliquis occidit hominem ad sui defensionem, non est, nec habet capita omnino connexa.
- 28 Confessio habes duo capita separata, potest diuidi, & pro parte acceptari, & n. 30.
- 29 Qualitas ubi non potest verificari, confessio acceptari potest pro parte.
- 31 Res plures si sunt descripte in una charta, possunt illud, quod est pro me acceptare, & aliud repudiare.
- 32 Testis unicus probat contra producentem.

ARGVMENTVM.

¶ Accipiens epistolam absentis, in qua sollicitabat ipsum super satisfatione quantitatum ab eo sibi debitum, & non contradicens, videtur debitum agnoscere, & fateri, praesertim si hoc fieret in praesentia partis, cui delegabatur solutio facienda. Et quando confessio possit diuidi, & de verificatione alicuius qualitat.

N causa, quae vertitur inter Michaellem de la Carrera, contra Ioannem de Vrbe Ciuem Cõchensem, super 40. pataconibus Iudicis ad rationem octo regatium Castellae, & quadam multa valoris centum peonium infaiatorum mutuo acceptis per dictum Ioannem à Gabriele de la Carrera dicti Michaelis filio, ab hinc octo annis in Indiarum Regno: cum in Hispaniam reuenteretur, in fauorem dicti Michaelis aduertendum est, vt dictus Ioannes ad solutionem mutui compellatur. Quod dictus Ioannes data sibi per Michaelẽ quadam epistola sui filii, in qua ipsum monebat, vt parenti suo pataconum, & multa valorẽ persolueret, necdum non contradixit, sed in plurimũ testium praesentia se accepisse semel, & iterũ fuit confessus: quare sufficienter aduersus ipsum de mutuo probatur primò, t quia quibus videtur approbare contenta in epistola sibi transmissa, quando expressè non contradicit, l. si filius 17. ff. ad S. Conf. Macedonian. & ibi Angel. Bald. in rubr. nu. 67. C. de fide instrum. & in l. si absentis, num. 11. vbi Additio C. si certum petatur, pro quo est l. Publica in fine, vbi gloss. ff. de pos. text. in clement. 1. de procurator. Matheilian. singul. 22. incip. nota mirabilem modum, vbi Additio, Alex. conf. 78. incip. in causa, & lite, num. 1. vol. 1. Anton. Gabr. conclus. 2. de praesumpt. num. 1. Gregor. Lopez gloss. 2. in l. 6. tit. 1. par. 5. Laur. Calcan. conf. 18. num. 9.

¶ Rursus, quia vt ait Bart. in l. certi conditio, §. si nummos, ff. si certum petatur, col. 2. versio. hic moneo, n. 9. agens ex causa mutui, debet obtinere, si probat mutuum per confessionem, etiam si numerationem non probet, Bald. in l. 2. §. fin. n. 5. eod. tit. Imol. in l. 1. §. si quis ita, ff. de verb. oblig. idem Bald. in l. si ita, §. Chrysogonus, num. 5. eod. tit. Salic. in l. si ex cautione, C. de non numer. pecun. Additio ad Matheilian. singul. 13. n. 1. t nam vbi est confessio, non est locus coniecturis, l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de legat. 1. Grattus resp. 76. n. 4. vol. 1. t cum omnes alias probationes superet, vt tradunt DD. in l. eum qui, ff. de iure iur. Roland. à Valle conf. 21. extat. n. 3. lib. 1. & conf. 71. nu. 41. lib. 2. Io. Cephal. conf. 192. nu. 8. lib. 2. Hieronym. Grattus resp. 30. nu. 1. vol. 1. M. Ant. Eug. conf. 90. n. 38. lib. 1. Flam. Paris. de resignat. benefic. lib. 1. q. 14. n. 71. & lib. 14. quest. 9. num. 5. Rimin. in l. vt vim, num. 239. ff. de iustit. & iure, Aym. Crauet. conf. 175. n. 1. Melsia ad l. Tolati, 1. par. fundam. 10. num. 7. & 8.

¶ Neque obstat dicere, confessionem praedictam fuisse extraiudicialem; t nam cum sit in civilibus, probat l. generaliter, C. de non numer. pecun. cap. per tuas de probat. Ioseph. Ludouic. decis. Perusina 28. num. 18. Bald. in l. 1. col. fin. ven. de vno quaro, num. 37. C. ex delictis defunctorum. Decisio Genuae 70. n. 7. & decis. 171. n. 6. Bellarucera conclus. 690. n. 1.

¶ Pra-

¶ Praecipue inspecta canonica aequitate, gloss. in cap. quous, verbo promitto, in fine 1. quest. 7. cũ adductis per Felin. in cap. si cautio de fide instrum. fallent. 3. n. 7. Io. Bapt. Ferrer. conf. 150. incip. Redemptoris, n. 16. lib. 1. Io. Gutierrez de iurament. confirm. 1. par. cap. 54. nu. 10. t quia eam emittit in praesentia testium honorabilium. Extraiudicialiter autem dicta, aut facta coram honestis personis, aequiparantur dictis, aut factis in iudicio, l. 1. §. si pecunia in sacculo, ff. de positi, Madellus conf. 95. n. 7. tom. 1.

¶ Et quia ista confessio facta fuit in praesentia dicti Michaelis de la Carrera; t nam confessio extraiudicialis facta in praesentia partis, & duobus saltem testibus probata, plenè probat, l. Publica, §. fin. vbi Bart. & Paul. de Castro ff. de positi, d. l. generaliter, Ioseph. Ludouic. decis. Perusina 9. num. 16. gloss. & DD. in cap. fin. de confess. 10. Bapt. Ferrer. vbi proximè, num. 18. Afflict. decis. Neapol. 105. num. 1. Crauet. conf. 297. nu. 1. Marc. Anton. Eugen. conf. 97. n. 10. lib. 1. Alex. conf. 117. nu. 14. lib. 2. & conf. 185. n. 1. lib. 7. Greg. Lopez in l. 17. tit. 13. par. 3. gloss. 2. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 89. num. 83. Villalob. in antinomia iuris, verbo confessio, Bernard. Diaz reg. 119. d. decis. Genuae 70. num. 7. & decis. 213. n. 2. & 3. idem Gregor. Lopez in l. 2. d. tit. 13. par. 3. gloss. 2. & in l. 4. ibidem gloss. 6. allegans l. cum de indebito, §. final. ff. de probat. Paul. Castren. consil. 109. vbi petitione, num. 1. vers. nam confessio, lib. 2. Donat. à Fina inter commun. DD. opin. lib. 7. tit. 19. C. de confess. num. 171. Michael Grass. ibi, nu. 240. vers. contrariam, Ioan. Gutierrez d. cap. 54. num. 19. Anton. de Butrio in cap. fin. de confess. num. 12. vbi Abb. num. 15. Alciat. de praesumpt. reg. 3. praesumpt. 21. num. 9. Baptista à Sancto Saucirino in l. admonendi, ff. de iure iur. Cotta in memorab. iur. verbo confessio el segundo, Hippol. in rub. C. de probat. n. 96. & in l. de vnoquoque, n. 124. ff. de re iudic.

¶ Et quia ex praesentia dicti Michaelis de la Carrera fuit inducta acceptatio dictae confessionis, & praesumitur, l. qui patitur, ff. mand. d. l. Publica, §. fin. Bart. & alij in l. quae dotis, ff. solut. matr. vbi las. num. 70. Ioseph. Ludouic. vbi proximè, n. 23. l. quo enim, ff. rem ratam haberi, Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. num. 115. Cquarr. in rubr. de testam. 3. par. n. 13. & 14. Burgo de Paz conf. 25. n. 2. Molina lib. 4. de Hispanor. primogen. cap. 2. n. 76. Velazquez in l. 44. Tauri, gloss. 12. n. 1. Ioan. Gutierrez d. cap. 54. nu. 10. Ludouic. Morot. respons. 78. n. 3. Ferrer. d. conf. 150. n. 18. dicentes, quòd in fauorabilibus semper qui praesens est, & tacet, praesumitur consentire, Morot. respons. 78. num. 3.

¶ Pro quo facit, quòd confessio extraiudicialis matrimonij de praeterito facta in praesentia mulieris, & per duos testes probata, matrimonium probat, cap. super eo de testibus, quem ad hoc notat Abb. notab. 2. ibi, Io. Bapt. Ferrer. conf. 392. n. 2. & conf. 62. n. 5. & 7.

¶ Et quia communis resolutio est, confessionem factam praesente parte, absque dubio plenè probare, l. cum te, C. de transact. d. l. generaliter, C. de

non numer. pecun. l. fin. C. de fideicommiss. Imol. conf. 188. col. 2. post medium, Alex. conf. 53. num. 2. vers. & idem, lib. 1. Aym. Craucta conf. 267. nu. 1. & si sit extraiudicialis, Paul. Castren. in l. ait lex, §. si quis hominem, num. 3. ff. ad l. Aquilianam, & in l. 1. num. 2. & seqq. ff. de confess. Menoch. lib. 3. de praesumpt. praesumpt. 130. num. 50. plures adducti per Anton. Gabr. comel. 2. de confess. vers. contrarium; t quia regulariter extraiudicialis confessio multos operatur effectus; nam sufficit ad torturam, l. cap. quinto, ff. ad l. Iuliam de adulterijs, Innoc. in cap. sicut de testibus, t & sufficit ad poenam extraordinariam imponendam, l. idus iustum, ff. de his, qui notantur infamia, t & ad hoc vt possit quis capi, & in carcerem deturdi, l. si confessus, ff. de custodia reorum, t & in delictis, quae solo animo contrahuntur, est ipsorum plena probatio, vt notatur in l. Falcianus, §. quid sit latitare, ff. ex quibus causis in possessionem eatur. t Sufficit etiam, vt possit Clericus beneficium iam adeptu priuari, & prohiberi, ne aspi-ret ad nouum, secundum Innoc. in cap. per inquisitionem de elect. & quandoque sufficit respectu contradictionis, de qua potest argui, si aliud dicat in iudicio, vt per Bart. in l. eos in fine, ff. ad l. Cornel. de falsis, Florian. de Sancto Petro disput. 2. dub. 1. principali, num. 13. t in qua confessione licet extraiudiciali debet compelli persistere dictus Ioannes de Vrbe: quia fecit notorium, vt ex notatis in d. l. idus iustum, & d. l. capite quinto, & cap. per tuas de probat. l. generaliter, C. de numer. pecun. tradit Roderic. Xuarez conf. 1. num. 80. Capoll. conf. crimin. 57. num. 3. Bald. in l. procuratore, num. 3. ff. de interrogat. actionibus.

¶ Quare dictus Ioannes de Vrbe nequit aduerfus suam confessionem venire, nec testes producere, t nam confessio partis infringit dicta testium, in tantum, quòd magis statur ei, quam mille testibus contrarium deponentibus, secundum Roman. conf. 391. incip. de proposito in fin. quem sequitur Casar Vrsill. in addit. ad Afflict. decis. Neapol. 364. num. 4. & 5. Andr. Sicul. conf. 50. num. 3.

¶ Et omnes coniecturas iuris eneruat, vt tradit gloss. verbo privilegium, in auth. de aequalitate dotis, §. aliud, collat. 8. Innoc. in cap. quis plerique de immun. Eccles. Franc. de Aretio conf. 80. num. 3. Felin. in rubr. de probat. num. 6. Roder. Xuarez in l. post rem iudicatam, ff. de re iudic. in declar. l. Regni, vers. sed pulchrum, num. 4. Melsia ad l. Tolati de los terminos, fundam. 10. num. 8. dicentes, quòd confessio aequiualeat, & praevalet praesumptioni iuris, & de iure, contra quam probatio nõ admittitur.

¶ Quae omnia eo certius procedunt ratione dictae geminationis, quia confessio extraiudicialis geminata confessionis iudicialis vim obrinet, l. cum scimus, C. de agricol. & censit. lib. 11. vbi Bart. Florian. de Sancto Petro in l. 1. num. 24. ff. de interrog. actionib. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 2. par. 5. gloss. 7. t est enim semper potentior geminata confessio, vt tradit Alex. conf. 45. incip. ha-

habit a super bis, num. 4. & 5. lib. 1. Gregor. Lopez in l. 7. tit. 13. par. 3. glos. i. cum pluribus adductis per Palacios Rubios in repetit. rubrica de donat. inter virum, & uxorem, §. 17. nu. 10. & seqq. Anton. Gabr. conclus. 3. de confessis, & confirmatur: nam hic agimus de re, & mutuo facto in

22 Indiarum Regnis, & sic de facto difficilis probationis, quod etiam presumptionibus probari potest, secundum Guicionem de presumpt. nu. 36. Menoch. eodem tract. lib. 1. quest. 38. num. 1. & 2. Boer. decis. 101. n. 6. Paul. de Castro in l. admonendi, n. 40. ff. de iure iur. Tiraquell. in l. si unquam, verbo donatione largitus, n. 160. C. de reuocand. donat. §. imo iuramento actoris, cui dari potest contra reum, cap. fin. quod metus causa, l. si quando, C. unde vi, l. quod Senatus, ff. de iniurijs, cap. tertio loco de probat. Alexand. conf. 189. n. 16. lib. 6.

Nec obstat dicere, in dicta confessione dictum Ioannem de Vrbe accepisse pecuniam ad expensas quarundam provisionum, & mulam remisisse ad dictum Gabrielem de la Carrera, quia non verificauit suam confessionem in hac parte, contra quam est presumptio nobilitatis, & bonae fame, & veridica consuetudo dicti Gabrielis de la Carrera in omnibus suis factis, & dictis, nihilque de eo scripsisse in dicta epistola, & dictum Ioannem de Vrbe quousque ipsam accepit veritatem non manifestasse, nec mutuum fuisse confessum dicto Michaeli de la Carrera, quia ea de causa potest confessionem in parte sibi fauorabili acceptare, & in alia repudiare; §. nam in civilibus confessio potest scindi, & pro parte acceptari sine qualitate, quando est presumptio contra consententem, vel pro acceptante, ex cap. cum venissent, vbi Io. de Imola, & Abb. de institutionib. Bart. in l. Aurelius, §. idem quasi, num. 2. ff. de liberat. legata, quem sequitur las. in l. et vim, ff. de iuslit. & iure, n. 13. vbi Riminald. n. 234. Socin. in l. 1. n. 10. ff. de vulg. & pupill. substit. Bald. in l. 2. n. 4. C. de donat. ante nupt. Hieronym. Grattus respons. 93. incip. viso instrumento, n. 6. lib. 1. Boer. decis. 339. n. 3. Caesar. Vrsill. in addit. ad Afflic. d. decis. 364. n. 10. Mathesilau. singul. 37. n. 8. Alexand. conf. 39. n. 3. lib. 7. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 93. n. 36. Crauet. conf. 150. in causa beneficiati, num. 5.

25 §. Facit in confirmationem, quod confessio potest admitti sine qualitate, quandoque presumptio est contra ipsam qualitatem, vt tradit idem Grattus respons. 58. in causa Domine Marie, n. 6. & resp. 127. n. 4. vol. 2. ex l. 1. & seqq. ff. ad l. Cornel. de Sicar. cap. 1. de presumpt. Decisio Genuae 95. n. 3. Thom. Grammat. voto 2. nu. 1. & 2. Maranta de ordine iudicior. 6. par. principali, actu 5. nu. 27. Anton. Gomez 3. tom. variar. cap. 3. n. 26. Gomez. in §. item si quis iurauerit, n. 17. vbi las. n. 21. in l. de action. Bernard. Diaz regul. 122. Didac. Perez in l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordinarum. Menchaca de success. creat. §. 23. n. 23. Io. Gutierrez. lib. 3. practicarum, q. 19. n. 33. & seqq. [Anton. Faber in Codice Fabriciano, lib. 7. tit. 20. de execut. rei iudic. def. 8.] qui omnes exemplificant in eo, qui confitetur hominem occidisse, vel iniuria affectisse pro sua defen-

sione, §. nam cum aduersus talem qualitatem videtur presumptio iuris, quae habet, eum, qui occidit, centeri habere animum offendendi, nisi contrarium probetur, l. 1. C. ad l. Cornel. de Sicar. & in profertente verba iniuriosa contra alium, l. si non conuictus, C. de iniur. merito confessio acceptatur sine qualitate, quae repudiari potest, vt resoluunt Riminald. in l. 1. par. n. 95. ff. quod quisque iuris, post Alex. in l. 1. §. si quis simpliciter, n. 7. col. 2. ff. de verbor. obligat. Crauet. conf. 217. num. 11. Boisius in pract. tit. de confessis, num. 19. Decius in l. 1. lectur. vltim. nu. 61. ff. si certum petatur, Thomas Grammat. d. voto 2. num. 3. Bonacoll. inter commun. opin. lib. 7. tit. 19. C. de confess. num. 53. & 192. Iulius Clarus in practi, §. fin. quest. 55. n. 16. las. in d. l. et vim, num. 13. Anton. Gabr. lib. 7. conclusionum, tit. de criminalibus, conclus. 19. à num. 2. & seqq.

27 §. Continet enim talis confessio duas partes, seu diuisibilia praecipua, primum, quod occidit, secundum, quod ad sui defensionem, & hoc secundum non est adeo connexum, quin possit separari, primo remanente incorrupto, vt post Parisium in cap. auditis, num. 28. de praescript. tradit Riminald. in d. l. et vim, num. 236. ff. de iuslit. & iure.

28 §. Confessio autem continens duo capita separata, potest diuidi, & pro parte tantum acceptari, ex l. siquidem, vbi Bald. Salic. & alij, C. de transact. & ex traditis per Bart. in d. l. Aurelius, §. idem quasi in fine, Decisio Genuae 114. num. 3. & decis. 122. num. 5. & decis. 141. num. 2. Florian. in l. de abate, §. si quis cum hares, num. 6. ff. de interrog. actio. & in l. cum de indebito, eodem num. ff. de probat.

29 §. Vltimus, quia quando qualitas non verificatur, confessio pro parte potest acceptari, ac si qualitas non fuisset apposta, l. in testamento, ff. de condit. & demonstr. auth. si quis in aliquo, C. de edendo, Grattus respons. 61. num. 8. lib. 2. & dictus Ioannes de Vrbe ipsam non verificauit, imò aduersus ipsum est verisimilitudo ex causis supra dictis, ad diuidendam autem confessionem sufficit, quod presumptio, quae est contra consententem, funderet in sola verisimilitudine, vt post Alex. conf. 2. incip. ex n. irritatis, n. 22. lib. 4. tradit Grattus d. respons. 93. n. 7. lib. 1.

30 Vltimus in confirmationem facit Abb. in cap. 2. de fide instrum. ver. sed nunc ultra alios, num. 10. §. dicens, quod sicut quis potest acceptare confessionem alterius in parte faciente pro se; ita, & refutare in parte faciente pro aduersario, ex notatis per Bart. in d. l. Publia, §. fin. ff. depositi, vbi num. 3. dicit: Nota, quod ei, quod quis scribit sibi in epistola, non statatur, nisi per aduersarium approbetur. §. Ex quo inferit, quod si plures res sunt descriptae in vna charta, postum illud, quod pro me facit acceptare, & quod contra me facit refutare, iuxta notata per Cynum in l. 1. quest. 13. num. 17. C. de confessis, & dicta per eundem Bart. in d. l. Aurelius, §. idem quasi, sequitur Andr. Sicul. conf. 54. visis actis processibus, num. 14. lib. 3. qui num. sequenti, post Abbat. in d. cap. 2. ait, quod si mer-

mercator scribit in libro aliquid, quod faciat pro se, & aliquid, quod faciat contra se, potest aduersarius acceptare quatenus facit pro se, & refutare quatenus facit contra se.

Neque obstat dicere, dictum Ioannem soluisse dicto Michaeli de la Carrera certam quantitatem pro debito dicti mutui; nam vt ipse declarat sub iuramento, & deposuit Petrus de Pedrosa testis productus pro parte dicti Ioannis, eam dedit gratis, & ob causam, quod dictus Michael curaret Ioannem reducere in gratiam Marchionis de Canere, qui ipsum, & a suo seruitio expulerat, & certis de causis odio habebat, & dictus testis plenè probat; §. nam testis vnicus per aliquem productus, plenam fidem facit contra ipsum, vt Marian. Socin. tradit conf. 69. vol. 1. Paris. conf. 88. vol. 3. Decisio Genuae 136. nu. 4. & alij adducti per Ant. Gabr. concl. 1. de testib. n. 14. & 15. Surd. decis. 284. n. 18.

Ex quibus omnibus mihi videtur, dictum Ioannem de Vrbe debere condemnari iuxta petita per dictum Michaelem de la Carrera. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Pensio seruata pro alimentis resignantis beneficium est fauorabilis.
- 2 Pensionarius non est priuandus sua possessione litet mota super reductione.
- 3 Pensionarius etiam si non exegerit pensionem, non impeditur illam exigere propter litem super reductione illius.
- 4 Clausula sine retardatione solutionis pensionis quid operetur in rescripto.
- 5 Pensio seruata ex causa alimentorum est fauorabilis.
- 6 Pensionarius excelsus in quasi possessione exigendi pensionem, debet in ea manuteneri.
- 7 Pensio ex quibus verbis censetur seruata super omnibus fructibus.
- 8 Obuentiois verbo comprehenduntur oblationes factae Parocho.
- 9 Consentiens pensioni non potest reclamare, ne illam soluat.
- 10 Iniuria non fit volenti, & consentienti.
- 11 Beneficium pensione oneratum, qui acceptauit, debet sibi imputare.
- 12 Beneficium tenue acceptans sibi imputat.
- 13 Beneficium cum pensione acceptans, quasi contra hit cum pensionario.
- 14 Pensionem debet soluere, qui percipit fructus beneficij.
- 15 Obligatio realis resultat ex reservatione pensionis super fructibus.
- 16 Pensio retineri potest pro alimentis resignantis.
- 17 Alimenta relicta super aliqua re possunt peti à quolibet possessore, vel successore illius.
- 18 Beneficium pensione oneratum si non placet, resignet illud possessor.
- 19 Valor beneficij qualiter testibus sit probandus.
- 20 Libris super valore beneficij, qualiter fittur magis, quam testibus.

- 21 Pensionem, qui allegat, excedere medietatem fructuum, probare debet.
- 22 Variatio, & mutatio non presumitur, nisi probetur.
- 23 Iura adaptantur ad ea, quae frequentius adiciunt.
- 24 Sterilitas anni vnus compensatur cum fertilitate alterius.
- 25 Fructuum valor attribuitur, prout regulariter valent in loco beneficij, & n. 49.
- 26 Valor beneficij colligitur ex annis quinque praecedentibus, & sequentibus.
- 27 Pensio moderari non debet, si Reктору remanet congrua sustentatio etiam minor auctatis centum.
- 28 Pensionarius contribuit pro pensione in subsidio, & alijs oneribus.
- 29 Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 13. vers. ad haec declaratur.
- 30 Concilium, aut lex quod non dicit, nec nos debemus dicere.
- 31 Congrua sustentationis nomine quid veniat.
- 32 Seruienti beneficij debet relinqui necessarium, & non superfluum.
- 33 Verbum moderatio qualiter intelligatur.
- 34 Honestus modus seruari debet, non immoderata luxuria cuiusque.
- 35 Expensa sunt metiendae ex viribus facultatum.
- 36 Virtus consistit in mediocritate, secundum Philosophos.
- 37 Pensio etiam potest constitui super distributionibus quotidianis.
- 38 Pij V. constitutio, qua incipit ad exequendum, interpretatur in materia congrua portiois.
- 39 Scutorum valor qualis sit in materia congrua.
- 40 Ratio eadem vbi militat, debet eadem iuris dispositio militare.
- 41 Ratio eadem omnes casus comprehendit.
- 42 Similibus in casibus iudicatur idem de vno, quod de alio.
- 43 Decime minores, & emolumenta pedis altaris considerantur in congrua Parochi.
- 44 Incerta, cum possunt ad certam summam reduci, imputantur in congrua.
- 45 Certum esse per se, vel per relationem ad aliud paria sunt.
- 46 Expressum satis dicitur, quod sub generalitate continetur.
- 47 Pensio non subiacet fortuna, aut casui fortuito circa fructuum perceptionem.
- 48 L. si merces, §. vis maior, ff. locati, & concordantes loquuntur in remissione pensionis temporalis, & non Ecclesiasticae.

PRO

Doctore Vincentio Gauotto.

CONTRA

Licentiatum Serrano Parochum Villarum Portilla, & las Maxadas.

AR.

ARGUMENTVM.

¶ Pensionis reductio quibus ex causis exclu-
datur, & congrua portio nomine quid de-
beat Parochus titularis habere.

CONSILIVM CXXVII.

Vpposito in facto, quod tem-
pore, quo dictus Doctor
Vincētius Gauotto resigna-
uit dictum beneficium cu-
ratum Villarum Portille, &
las Maxadas ad fauorē præ-
decessoris dicti Licentiati

Serrano, fuit illi reſeruata per ſuam Sanctitatem
penſio annua ducatorum bis centum, ea ratione,
ne tam magnum pateretur præiudicium ex reſi-
gnatione, & remaneret illi, cum quo poruiſſet
ſuſtentari, ꝫ hæc penſio habetur fauorabilis in
iure, cap. ſuper hoc de reuinc. & tradit Quin-
tilian. Mandof. de ſignat. gratia, tit. penſiones, verſ.
aut datur, Gigas de penſionib. queſt. 1. num. 4. &
queſt. 4. num. 2. & ita in commiſſione Romani
Pontificis ſuper reductioe ipſius penſionis me-
rito eſt appoſita clauſula ſine retardatione ſolutio-
nis penſionis, ꝫ quia quando quis eſt in poſſeſſio-
ne illam exigendi, non debet ea priuari ſub præ-
textu litis motæ ſuper reductioe; imò Iudex
non poteſt in cauſa procedere, niſi penſio ſoluta
ſit, Caſar de Graſſ. deciſ. 8. de re iudic. Pariſ. conſ.
94. num. 12. lib. 4. & fuit pluries à Rota deciſum,
vt per Ioann. Bapt. Coccin. deciſ. Rota 326. nu. 1.
Staphileus tract. de literis gratia, & iuſtitia, diuim
agit de penſionibus, & alij, quos refert Couarr.
lib. 2. variar. cap. 1. num. 9. circa finem, vbi allegat
Ludouic. Gomez. in compendio vtriuſque ſigna-
tura, fol. penult. & Gigant. d. tract. de penſionib.
queſt. 35. Marchesan. tract. de commiſſion. 1. par.
cap. 14. num. 35. Nicol. Garcia tract. de benefice.
par. 1. cap. 5. num. 5. 16. dicens, hoc procedere ob
reuerentiam literarum Apoſtolicarum, contra
fraudes recuſantium ſoluere penſiones ex eodē
Gigante queſt. 62. num. 12. & queſt. 85. Garbana
lib. 6. queſt. 17. & 36. & ex Octauiano Veſtrio,
Flamin. Pariſio, & alijs ꝫ aſſerit, id procedere,
etiam ſi non adceſſet quaſi poſſeſſio exigendi di-
ctam penſionem, ex Rota deciſ. 301. par. 1. diuerſ.
Sacri Palatii, & in vna Burgenſi penſionis ſub die
24. Nouembris 1595. coram Domino Blanchet-
to, de quibus idem Garcia vbi proximè, num. 5. 17.
& 5. 19. ꝫ qui numero præcedenti probat, dictam
clauſulam importare conditionem, ſuſpendereq;
iuriſdictionem Iudicis Commiſſarij, vt non poſ-
ſit procedere, niſi prius ſoluta penſione, ex Go-
mezio vbi ſupra, verſ. & eſt aduertendum, Caſar
de Graſſis deciſ. 101. num. 1. Pontan. de aliment.
cap. 19. num. 4. Marchesan. 2. par. cap. 4. de com-
miſſ. appellat. num. 36. Rota deciſ. 816. lib. 3. par. 3.
diuerſ. Sacri Palatii, idque maxima cum ratione
ne lite pendente penſionarius, qui gratiam rem-
fecit titulari, reſignando illi beneficium, careat

etiam alimentis ſibi neceſſarijs, que habiturus eſt
mediante ſolutione penſionis, ꝫ cum penſio re-
ſeruata ex cauſa alimentorum ſit fauorabilis, vt
tradit Gigas de penſionib. queſt. 51. num. 20. Me-
noch. conſ. 72. num. 12. vol. 1. Aldobrana. deciſ.
nouiff. 240. num. 5. & 13. par. 1. diuerſ. Anaſtaſ.
Gemmon. tract. de inſultu, ꝫ ſi verò illa, num. 39.
& 40. Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tom. 1. tit.
32. de penſio. n. 10.

¶ Quæ multò magis procedunt, cum dictus
Doctor Vincētius Gauotto per annos plures
fuerit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem
prædictam, ex Abbate in cap. querelam, num. 2. de
elect. & author. gloſſ. per text. ibi in l. ſcudi, ꝫ ſed ſi
quaratur, vbi Paul. Caſt. n. 9. ff. ſi ſeruit. vendicetur,
Carol. Ruin. conſ. 154. n. 10. verſ. ſicut ergo, lib. 4.
tradit Card. Mantica deciſ. Rota 196. n. 2. Mohed.
deciſ. 30. de reuinc. & deciſ. 9. de cauſa poſſeſſ. & pro-
priet. 10. Baptiſta Coccin. deciſ. Rota 125. in vna
Parmenſi, n. 6. dicens, ira fuiſſe dictum coram eo
in vna Ocenſi penſionis 27. Iulij 1601. Putens dec.
34. lib. 1. Martatomo. digeſtor. nouiff. verbo penſio,
cap. 24. & 26.

¶ Et quia penſio iſta eſt impoſita, & reſerua-
ta ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus,
obuentionibus, & emolumentis dictæ Parochia-
lis, & ſuorum annexorum, & ita ſunt obligatæ
ſatiſfactioni illius omnes decimæ, maiores, & mi-
nores, & quilibet prouentus, qui perueniant ex
cauſa dictæ Parochialis; ita expreſſè conſtat ex
Boerio deciſ. 224. n. 5. Io. Gutierrez. conſ. 8. n. 4. Re-
buſſ. in concordata rubr. de collationibus; in ꝫ. volu-
mus, gloſſ. verbo obuentio, cum ſeq. Præcius de vrbis
iuris, verbo obuentio, Flamin. Pariſ. de reſignat.
benefice. lib. 6. q. 2. n. 33. & ſeq. vbi ait, à Rota fuiſſe
determinatum ex dictorum verborum virtute,
& generalitate, quòd penſio remanet impoſita
ſuper omnibus, & quibuscunque fructibus, tam
ordinarijs, quã extraordinarijs, & alio quolibet
reditu proueniente ratione beneficij, facit gloſſ.
notabilis in cap. ad Audientiam 1. de Eccl'eſ. adi-
ſſio. verbo obuentio, ꝫ quæ ſub iſto verbo air cõ-
prehendi oblationes, Aluar. Valaſc. conſult. 14. n.
2. par. 1.

Vlteriùs, quia quando Licentiatus Serrano ac-
ceptauit dictum beneficium, non ſolū noticiam
habuit dictæ penſionis, ſed illi cõſenſit expreſſè,
faciendo mandatum ad expeditionem bullarum
cum expreſſione oneris dictæ penſionis, & vt
obligarent eum ad ſolutionem illius in forma
Camerae, ꝫ non poteſt ad præſens reclamare, ex
cap. quod ſemel de regul. iuris in 6. cap. per tuas
de probat. l. generaliter, C. de non numer. pecun.
ꝫ quia volenti, & conſentienti non fit iniuria,
l. 1. ꝫ vique adeò, ff. de iniur. l. nemo, ff. de regul.
iuris, Mandoliùs vbi ſupra, verſic. aduertendum,
ꝫ ita ſibi imputer, qui beneficium cum dicto
penſionis onere acceptauit, argum. l. Imperator,
in fine, ff. de legat. 2. ꝫ facit, quòd acceptans be-
neficium tenue, debet ſibi imputare, gloſſ. in cap.
1. verbo neceſſitatem, 21. queſt. 1. Rota Romana
deciſ. 56. num. 11. par. 2. diuerſ. Sacri Palatii, & de-
ciſ. 230. num. 5. par. 1. ꝫ quia acceptans benefi-
cium

cium penſione grauatum, videtur quaſi contra-
here, & obligare ſe ad onera in Beneficio poſita,
& actio perſonalis oritur ex quaſi contractu, ꝫ
omnium, inſtitut. de actionib. Guido Papæ queſt.
577. Paul. Amil. deciſ. 304. num. 2. & 3. part. 2.
14 Zerol. 2. part. verbo penſio, ꝫ quia cum dictus
Parochus percipiat fructus tenetur ad penſionem,
Mohedan. deciſ. 30. num. 1. Rota deciſ. 199. num.
1. part. 1. ſacri palatii, nam cum penſio ſit creata,
conſtituta, & aſſignata ſuper fructibus, ſucce-
dit regula, ꝫ quòd quæcunque ſtipulationes, &
promiſſiones ſuper fructibus aſſignatæ non pro-
priè ampliùs dici poſſunt perſonales, ſed rem af-
ficere, ac ius quoddam tanquam hypothecæ an-
nexum cenſentur habere, argument. l. Codiellus,
ꝫ inſtituto, verbo ſuper eas, ff. de legat. 2. Roman.
conſil. 388. Felin. & Canonitæ in cap. ad Audien-
tiam, de reſcript. ꝫ cum retineatur penſio pro
alimentis reſignantis, Achil. de Graſſis deciſ. 26.
num. 3. de appellat. Marchesan. de commiſſ. part. 1.
17 cap. 14. num. 67. ꝫ conſtat in iure, quoties alimen-
ta ex relicto, aut legato, vel alia promiſſione de-
bentur, eorum præſtationem à quocunque ſuc-
ceſſore peti poſſe, l. 2. & l. libertis, ꝫ Lucius, ff. de
aliment. legat. Robert. Aurel. lib. 1. rerum iudicat.
cap. 7. circa fin. Marchesan. d. cap. 14. nu. 62.
18 ꝫ Et ſi videtur ſibi non eſſe illi vtile habere di-
ctum Beneficium oneratum penſione, poterit il-
luſi renunciare, & ſic liberabitur ab illius onere,
vt in ſimili refert Nauarr. conſil. 32. num. vltim.
de præbend.

Nec obſtabit dicere, quòd aliqui teſtes ex ad-
uerſo examinati deponunt, prædictum Benefi-
cium curatum eſſe tenue, eo quòd duobus annis
præcedentibus fuisse modici fructus in dictis vil-
lis: quia non reddunt rationem ſuarum depõ-
ſitionum; nam, vt inquit Cardin. Mantica deciſ. Ra-
ta 81. num. 2. ꝫ vt teſtis de valore Beneficij con-
cludat, debet deponere ſe ſcire, fructus prædictos
deductis oneribus, computato anno ſterili cum
fertili per quatuor, & plures annos non excede-
re, nec aſcendere ad talem valorem, & ſic com-
muniter dicebatur, & putabatur in dictis villis,
& hoc attenda communi æſtimatione, ex tradi-
tis per Puteum deciſ. 151. part. 3. Achil. de Graſſ.
deciſ. 23. de probat. Doctor Marta tom. 6. digeſto-
rum nouiſſimorum, verbo valor, cap. 24. de eoque
eſſe publicam vocem, & famam in dictis locis, ex
eodem Mantica deciſ. 132. nu. 4. & deciſ. 228. nu.
1. Paul. Amil. deciſ. 277. nu. 8. part. 1. & deciſ. 49.
num. 4. part. 3. Rota deciſ. 293. num. 1. part. 1. di-
uerſ. ſacri palatii, & deciſ. 184. num. 1. part. 3. lib. 2.
Marta vbi proximè, cap. 23. & pro parte dicti Do-
ctoris Vincentij Gauotto eſt probatum, quòd
ſterilitas fuit ſolummodò in anno 1603. nam in
præcedenti fructus aſcenderunt ad ducatos ter-
centum, vt conſtat ex rationibus, & computis
initis inter dictum Licentiatum Serrano, & Lo-
cumtenentem Canonici operarij Eccleſiæ Ca-
thedralis Conchenſis coram Dominico de Mon-
dejar, tabellione dictarum villarum, idemque
fuerat præcedentibus annis, vt conſtat ex libris
vocatis tazmias, in quibus continentur diuiſio-

nes communis acerui fructuum decimalium di-
ctæ Parochiæ, ꝫ quibus magis ſtandum eſt, quam 20
teſtibus in contrarium productis, vt ex Rota de-
ciſ. 185. num. 3. part. 3. diuerſ. ſacri palatii, tradit
Additio ad Mohedan. deciſ. 1. titul. de fertis, tra-
ctans de libris annatarum, & perceptionis fru-
ctuum Beneficij, controuerſi, facit text. in l. cen-
ſus, ff. de probat. ibi: Censùs, & monum enta pu-
blica potiora teſtibus eſſe Senatus cenſuit, Bart. in l.
1. num. 22. ff. ſi cert. petat. Balu. in rubric. num. 60.
& 74. C. de fide inſtrum. Gregor. Lopez in l. 15.
tit. 18. part. 3. gloſſ. final.

¶ Rurſus, quia aſſerenti, penſionem reſeruata
ſuper aliquo Beneficio excedere medietatē fru-
ctuum, ad inſtrigendum eam incumbit onus pro-
bandi, Paul. Amil. deciſ. Rota 301. per totam, part.
2. ꝫ quia non præſumitur variatio, donec con-
trarium aperte probetur, l. ſine poſſideti, C. de pro-
bat. cap. maiores, de baptiſmo, Gigas de pen-
ſion. queſt. 9. num. 9. idem Paul. Amil. deciſ. 330.
num. 3. part. 3. dicens, ex valore de præterito in-
ferri ad valorem de præſenti, l. pretia rerum, ff. ad
leg. Falcid. & quia non debet obelle vnus anni
ſterilitas, cum alij fuerint fertiles, ꝫ iura reſpi-
ciunt non ſingulares caſus, ſed communiter con-
tingentia, l. nam ad ea, ff. de legib. ꝫ ſterilitas v-
nius anni debet compenſari cum fertilitate alte-
rius, l. ſi vno, ff. locati, & l. licet, C. eodem, cap. pro-
pter ſterilitatem, de locato.

Et eſt etiam habenda conſideratio, quòd cum
dicta loca ſint in montanis, fructus in eis ſem-
per habent integrum valorem, & æſtimationē iux-
ta taxam Regiã, ꝫ de iure valor fructuum æſti-
mandus eſt; prout ſolent vendi in loco Beneficij,
vbi ſunt collecti, ex adductis per Puteum lib. 1.
deciſ. 445. nu. 1. Marta vbi ſupra, cap. 9.

¶ Rurſus, quia vt conſtat de vero valore Bene-
ficij, non ſolūm debent attendi quinque anni
præcedentes, ſed quinque ſequentes, vt tradunt
Ludouic. Gomez. ſuper reg. Cancoll. de exprimen-
do vero valore, queſt. vltim. Achil. de Graſſ. deciſ.
188. aliàs 24. de teſtib. nu. 2. & 3. Flamin. Pariſ. lib.
10. de reſignat. benefice. queſt. 2. num. 55. & ex quin-
quennio præcedenti anni quatuor fuerint fertiles,
& (Deo fauente) erunt etiam ſequentes anni, &
quemadmodum ait Nicolaus Garcia tractat. de
benefice. 1. part. cap. 5. num. 399. ꝫ penſio non iaco
erit diminuenda, & modificanda, ſi attentò tem-
pore gratiæ remanebant centum ducati Rectori,
deducta penſione, etiam ſi contingeret poſtea,
aliquibus annis centum non remanere, dummo-
dò diminutio fructuum Parochialis tanta non
ſit, vt Rector non poſſit ſe, & onera incumben-
tia ſuſtentare, ſoluendo integram penſionem; ſo-
lo enim hoc caſu poteſt petere, vt reformetur, &
reducatur ad conuenientem quantitatē, ex DD.
traditis ab eo num. ſequenti.

Nec obſtabit dicere, quòd dictus Parochus
ſoluit onera ſubſidij, & excuſati, & alia impoſi-
ta, reſpectu fructuum dictæ Parochialis, ꝫ quia
dictus Penſionarius contribuit in illis pro rata
ſua penſionis, ex traditis per Gigant. tractat. de
penſionibus, queſt. 59. num. 2. & queſt. 66. & 90.
P Re-

Rebuff. de pacific. possessor. num. 120. aliis 138. & plures alij, quos refert idem Nicol. Garcia d. cap. 1. num. 171.

- 29 † Et respectu prætensionis dicti Parochi, quod debent sibi remanere ducati centum pro congrua, fundando se in dispositione Concil. Tridentin. sess. 24. decreto de reformat. cap. 13. vers. ad hoc, debet animaduerti, eam fuisse Concilij mentem, dispositionemque, quod non fiat reservatio fructuum, aut impositio pensionis Ecclesiæ Cathedralis, quæ non valeat annuos ducatos mille, & Beneficio curato non valenti centum; & hoc attempto initio reservationis, aut impositionis, vt constat ex Flaminio Parisio lib. 6. de resignat. beneficij. quest. 1. num. 36. & seq. & quest. 2. num. 21. & quando pensio ista fuit imposita, Beneficij valor ascendebat ad ducatos tercentum, & plus; nec Sanctum Concilium obligat, quod Rectori remaneant de necessitate centum ducati pro congrua, † & quod non dicit Concilium, aut lex, nec nos debemus dicere, l. si seruum, §. non dixit Prætor ff. de acquir. hered. Roland. à Valle cons. 29. nu. 22. vol. 4. nam si hoc Concilium voluisset, utiq; sciuisset exprimere, l. unica, §. snautem ad deficiendum, C. de caduc. tollend. Aymon Crauet consil. 6. num. 97. maxime quia in locis priuatis, prout sunt dictæ villæ, in quibus modico are viuunt propter commoditatem preriorum, quibus necessaria alimenta habentur, potest congrue viuere Parochus, etiam si non remaneant illi 30. ducati; † pro quo facit, quod congruæ sustentationis nomine iuxta veriore sententiam solum venit stricta personæ Sacerdotis sustentatio, & eorum, quæ necessaria sunt simpliciter ad illam dumtaxat, scilicet victus, vestitus, domus, & ci seruientis, vt per Nauarr. de restit. lib. 2. cap. 2. nu. 315. facit Alciat. respos. 252. incipient. species facti, nu. 5. † & ius commune solum obligat, quod seruienti detur, quod fuerit necessarium, & non superfluum, cap. cum secundum Apostolum, de prebend. Marc. Anton. Columna tractat. de Ecclesiasticorum redit. orig. 3. part. cap. 24. num. 37. Martin. Vran. consil. 42. nu. 8. & 9. lib. 2. dicens, quod in assignanda, siue taxanda congrua portione, debet attendi, quod moderato, & frugi patri familiaritas sufficiat, † vt innuit verbum moderationis, quo vtitur Clem. 1. de iure patron. quod ibi gloss. quam sequuntur Ioannes de Imola, & Cardinal.
- 34 exponit, idest moderatam taxationem: † Honestus enim modus seruandus est, non immoderata cuiusque luxuria subsequenda, idest prodigalitas, seu profusio, vt inquit pulcherrimus text. in l. ex damni, ff. de damno infecto, Monach. in cap. cupientes, num. 89. de elect. in 6.
- 35 † Nec oportet ad mensuram expensarum querere etiam possessiones, sed ex his, quæ sunt expensas quoque metiri, auth. vt determinatus sit numerus Clericorum, §. inuestigantes, in fin. collat. 1.
- 36 † & moralis philosophia præcipit moderationem, & mediocritatem, in qua consistit virtus, vt patet ex oratione Ciceron. pro Rege Deiotaro, quem refert Ioan. Andr. in cap. grandi, de suppl. negligent. Prælat. Vran. ubi proxime, nu. 11. & 12.

Et dato, sed non concessio, quod dicto Parochio deberent assignari dicti ducati centum ratione congruæ, non debet esse, prout ipse opinatur, & præten dit ex fructibus decimalibus maioribus, & quod ultra illos habeat consequi minores decimas, & emolumenta pedis altaris: quia foret notissimum præiudicium dicto Doctori Vincentio Gauotto, qui super his omnibus habet impositam suam pensionem; † nec nouum est, quod etiam super distributionibus quotidianis, quæ lucrantur residendo, & non aliter, pensio possit imponi, vt ex Achill. de Grasis decis. 8. de pensionib. tradit Doctor Marra dicit. tom. 6. titul. de pensionib. cap. 7. † & quia in terminis assignationis congruæ pro interpretatione iuris communis, & dicti Sacri Concilij sess. 6. cap. 2. sess. 7. cap. 5. sess. 21. cap. 8. & sess. 25. cap. 16. Sanctitas Pij V. quodam motu proprio edito Kalendas Nouembris 1567. disposuit, quod non possit assignari maior centum fructuum quolibet anno, nec minor quinquaginta, computatis omnibus etiã incertis emolumentis, & alijs obuentibus communiter percipi solis, ex quo duæ res deducuntur, vna, quod congrua potest assignari ad centum vsque, ad quinquaginta descendente, alia, † quod scuta non sunt de scutis Cameræ, nec maioris valoris, quam ducatus Castellanus, ex traditis à Gomezio d. regula de valore, quest. 9. vers. sequitur, imò vt plures Curiales opinantur, solũ ascendunt ad decem regales paulò plus monetræ istorum Regnorum Castellæ.

Nec obstat dicere, quod motus proprius Pij V. loquitur in Vicarijs perpetuis, nam & illi suserunt onera Parochialia, & administrationem Sacramentorum, prout Rectores, & in vtriusq; militat eadem ratio, † & idcò debet militare eadem iuris dispositio, l. illud, ff. ad l. Aquilianam, Cæphal. cons. 1. num. 33. vol. 1. & hoc non est ampliare dispositionem motus proprii: † quia vbi militat eadem ratio, omnes casus comprehenduntur, l. his solis, C. de reuocand. donat. Roland. à Valle consil. 14. num. 31. lib. 3. † & quia in casibus ita similibus debet iudicari in vno idcò, quod in altero, l. à Titio, ff. de verbor. oblig. cap. inter cæteras, de rescript. Euerard. loco à simili, num. 1. & 3. † nam & decimæ minores, & emolumenta pedis altaris sunt in dicta Parochia regulariter in bona quantitate, & considerabilia ad effectum congruæ, cap. cum homines, & cap. tua nobis, de decimis, Aluar. Pelag. lib. 2. de planctu Ecclesiæ, cap. 43. Rota decis. 6. num. 1. & 3. part. 2. diuersor. sacri palat. & confirmatur; † nam & incerta cum ad certam summam possunt redigi, in congruam debent computari, licet non ita exactè sicut cætera computentur, Rota Romana decis. 5. num. 5. volum. 1. part. 1. quæ num. seq. ait, quod † paria sunt, certum esse per se, vel per relationem ad aliud, l. ait Prætor, vbi Doctores ff. de re iudic. Rebuff. titul. de congrua portione, num. 87. post Felin. in cap. ad aures, num. 16. circa medium, de rescript. † & quia satis dicitur expressum, quod sub generalitate continetur, Bart. & DD. in l. 1. ff. de vulg. & pupil. sub l. Bart. & Ia. in l. Prætor, ff. de noui oper.

oper. nunc. Barbat. cons. 34. nu. 46. vol. 2. Paul. Mil. decis. Rota 298. n. 2. part. 2. aliter enim dictus Parochus consequeretur non centum, sed ducatum ducatos, aut plus, quod nec ius, nec æquitas admittit, essetque priuare dictum Doctorem sua pensione, & per consequens sustentatione, cum illa admodum egeat secundum eius qualitatem, & statutum Sacerdotalem.

Et vt constat, quod non est gradiendum hac via; sed integrandum, quod soluat dictam pensionem integraliter, & sine diminutione, aduertendum est, † quod pensio Ecclesiastica non subiacet fortunæ, nec casui fortuito circa fructuum perceptionem, vt ex Gigante tract. de pensionib. quest. 62. nu. 19. & Alex. de Neno cons. 67. nu. 9. tradit Ioan. Baptist. Costa tractat. de ratione rate, questio. 10. num. 6. & 7. vbi dicit, † non ob stare text. in l. merces, §. vis maior, ff. locati, l. licet, vbi Salicet. C. locati, & cap. propter sterilitatem de locato, in quibus fit remissio pensionis pro rata in casu notabilis detrimenti, & magni incommodi, nam intelliguntur secundum Surd. cons. 400. vol. 3. vt procedant in pensione profana debita taxatiuè ad fructus, & concurrant requisita, & ablit conuentio contraria, de quibus idem Costa tractat. de facti scient. & ignorant. tom. 1. centur. 2. distict. 3. & secus sit in pensione Ecclesiastica, de qua agimus, maxime cum dictus Parochus ex venditione fructuum maiorum, quam commodè potest facere attenda illorum † communè estimatione in illis partibus, quæ omnino est attendenda, ex dict. l. pretia rerum, ff. ad leg. Falcid. l. 1. §. si haeres, ff. ad Trebellian. cap. 1. vbi Doctores de empt. & vendit. cum adductis per Rebuff. in præci. benefic. 1. part. in forma signature, in verbo cuius fructus, vers. item additur, ff. tract. nominationum, quest. 9. nu. 30. & 37. potest commode dictam pensionem soluere, remanente sibi commoda, ac congrua sustentatione, & ita videtur debere absolui dictum Doctorem Vincentium Gauotto ab eius impetitione, manutentendumque fore in quasi possessione exigendi dictam pensionem. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Homicidium esse grauissimum delictum probatur multis auctoritatibus.
- 2 Homicida sit irregularis.
- 3 Homicida etiam casualis sit irregularis, si dabit operam rei illicitæ.
- 4 Homicidam priuatum esse Beneficio, qui teneant.
- 5 Renunciatio Beneficij, quod de proximo sperabatur vacare, censetur fraudulenta.
- 6 Subreptio, quæ difficilior redderet Pontificem ad gratiam, illam vitiat.
- 7 Valor verus Beneficij est narrandus in impetratione.
- 8 Beneficium impetrans, debet se prius informare de vero valore.
- 9 Valorem Beneficij non probari per instrumentum locationis, qui teneant.
- 10 Reservationes detrahentes facultati Ordinarij, Tom. 2.

sunt odiose.

- 11 Papa non presumitur velle præiudicare iuri alteri quæsito.
- 12 Homicida non est priuatus ipso iure Beneficio, sed venit priuandus per sententiam.
- 13 Verbum remouentes, requirit sententiam.
- 14 Verbum priuatur, intelligitur per sententiam.
- 15 Poena imposita per verba de futuro, in dubio non censetur imposita ipso iure.
- 16 Priuatio ipso iure Beneficij, vt inducatur, quæ verba requirantur.
- 17 Intellectus cap. 1. de homicid. lib. 6.
- 18 Specialitas in vno casu, firmat regulam in alijs.
- 19 Priuationis poena non habet locum, nisi inducatur à iure.
- 20 Poena non incurritur ipso facto, nisi in casibus à iure expressis.
- 21 Propter vnum quodque tale, & illud magis.
- 22 Mitior interpretatio fieri debet in poenalibus.
- 23 Leges seueræ sunt ponendæ, sed mitius exerceendæ.
- 24 Marcus Aurelius Antoninus Imperator crimina puniri solitus fuit minore supplicio, quam legibus erat dispositum.
- 25 Vacatio Beneficij ipso iure inducitur in vno casu, non extenditur ad alium.
- 26 Poena non obligat in conscientia antè sententiã, nec debetur sicco.
- 27 Indignus non perdit ipso iure, sed per sententiam.
- 28 Scholastici si committant delictum, per quod amittant suffragium, tamen ante sententiam illud possunt ferre.
- 29 Talis aliquis non dicitur, donec non est talis declaratus.
- 30 Criminosus etiam notorius, ante sententiam non est priuatus officio, aut beneficio.
- 31 Condemnatus pro homicidio, non priuatur Beneficio, nisi in sententia exprimat.
- 32 Crimen committens, propter quod bonis priuatur, ante sententiam possunt ei soluere creditores.
- 33 Homicida non perdit ipso iure Canonatum.
- 34 Intellectus Concilij Tridentini, session. 14. de reformat. cap. 7.
- 35 Beneficiatus homicida, ante sententiam priuationis potest percipere fructus.
- 36 Homicida etiam voluntarius, non amittit Beneficium ipso iure.
- 37 Homicidium presumitur casuale, & non data opera commissum.
- 38 Animi deliberati qualitas non presumitur in homicidio.
- 39 Cor hominis soli Deo patet.
- 40 Diuinare non possunt homines, & num. 116.
- 41 Animus est difficilis probationis.
- 42 Animus ex coniecturis debet colligi.
- 43 Percutiens ligno, non presumitur habuisse animum occidendi.
- 44 Baculo percutiens non tenetur de vulnere lethali.
- 45 Mandans non censetur habuisse animum occidendi ex qualitate instrumenti.

- 46 Verberandi animo, qui aliquem baculo percussit, non tenetur de homicidio voluntario ex morte inde sequuta.
- 47 Animus occidendi non praesumitur in eo, qui cum haberet instrumentum ferreum, percussit baculo, etiam in capite.
- 48 Po-mo enis percutiens, & non case, non censetur homicida voluntarius.
- 49 Dixisse nemo praesumitur, quod non prius mente agitaerit.
- 50 Casualiter quasiunt, & non ex proposito, sunt excusabilia.
- 51 Si non inest id, de quo erat maior ratio, non inerit id, de quo minor.
- 52 Argumentum de maiori ad minus negativè procedit in delictis.
- 53 Homicida proditorius, quis dicatur.
- 54 Inimicus declaratus an dicatur proditor, si percussit à retro.
- 55 Proditor est, qui unum mente gerit, & aliud actu ostendit.
- 56 Homicidium praesumitur factum ad defensionem.
- 57 Provocato parcutur.
- 58 Fama, & honorem suum negligens crudelis est.
- 59 Honoris, aut fame detrimentum aequiparatur morti.
- 60 Beneficiatus accusatus de homicidio, potest illud resignare ante sententiam.
- 61 Assassinus, & parricida privantur ipso iure Beneficio.
- 62 Homicida etiam lata sententia, appellatione pendente, potest Beneficium resignare.
- 63 Sententia praesumptio cessat, pendente appellatione.
- 64 Homicida ex inducitur adhuc potest Beneficium resignare ante sententiam.
- 65 Resignatio fieri potest ad favorem certa persona ab homicida.
- 66 Beneficium resignari potest ad favorem consanguinei benemeriti.
- 67 Fraudem non censetur facere resignans in favorem amici, aut consanguinei, & num. 68.
- 69 Opinio benignior est sequenda.
- 70 Resignatio in favorem certa persona, est conditionalis.
- 71 Beneficium resignatum in favorem alicuius non potest alij conferri.
- 72 Ausferri non debet uni, ut datur alteri.
- 73 Procurator ad resignandum potest re integra revocari.
- 74 Resignatione admissa, ius perdit Beneficiatus.
- 75 Beneficium sine Canonica institutione non potest obtineri.
- 76 Resignatione Beneficij admissa, dicitur Beneficium vacare in Curia.
- 77 Beneficia vacantia in Curia, reservantur provisioni Summi Pontificis.
- 78 Beneficij reservati provisio, censetur fructus Sedis Apostolicae.
- 79 Reservatio operatur effectum, ne Ordinarius Beneficium providere valeat.
- 80 Actus contra constitutionis dispositionem est nullus ipso iure.
- 81 Reservaciones conservant ius reservanti illasum.

- 82 Affecta semel, & reservata, perpetuo durant affecta.
- 83 Inferiores non possunt manus apponere in Beneficij reservatis.
- 84 Reservatio facta à Summo Pontifice, ligatur manus inferioris.
- 85 Reservatio insicit, & annullat titulum ipso iure.
- 86 Reservatio est eius natura, ut destruat, quod post eam fit.
- 87 Titulus habitus ab Ordinario contra reservationem, habetur pro non titulo.
- 88 Decretum irritans appositum in reservatione Beneficij, titulum, & possessionem insicit.
- 89 Decreti irritantis natura, est annullare facta in contrarium.
- 90 Decretum irritans afficit Ordinarium, etiam si ignoret illud.
- 91 Clausula decreti irritantis inducit formam.
- 92 Forma nihil potest detrabi.
- 93 Sententia lata contra decretum irritans est nulla.
- 94 Probare debet unusquisque fundamentum suae intentionis.
- 95 Fundans se in aliqua qualitate debet probare, eam adesse.
- 96 Alternativa mensium non gaudet Episcopus, nisi fides acceptationis pervenerit ad datarium.
- 97 Fraus nemini debet esse adiumento.
- 98 Dicitio dummodo, importat conditionem secundam plures.
- 99 Dicitio dummodo, saltem importat modum.
- 100 Pontifex concedendo Episcopo alternativam, omnino prohibet illi providere in mensibus sibi reservatis.
- 101 Privatio praesupponit habitum.
- 102 Privari non potest qui non habet.
- 103 Reservatione Beneficij facta per Summ. Pontif. frustra inferior Iudex privat illum, qui resignaverat illud.
- 104 Litis eventus solet esse dubius.
- 105 Clausula dummodo alteri non sit ius quod situm, qualiter intelligatur.
- 106 Beneficium vacans in Curia, nullus nisi Papa providet.
- 107 Clausula quovis modo vacet, includit omnem modum vacationis.
- 108 Dicitio quovis modo, omnem modum includit.
- 109 Possidens ex provisione Ordinarij Beneficium reservatum, non facit fructus suos.
- 110 Papa si conferat indigno, iterum conferre valet digno.
- 111 Reservatione ligantur manus inferioris, etiam si Papa nulliter providisset.
- 112 Beneficium non amittitur ipso iure per irregularitatem supervenientem.
- 113 Ius antiquum remanet in eo, quodius novum expressè non corrigit.
- 114 Papa potius respicit merita provisi, quam demerita resignantis.
- 115 Frustra precibus imploratur, quod à iure communi conceditur.
- 117 Odio alterius nemo debet pragrari.
- 118 Cause finalis, & non impulsiva defectus vitiat actum.

- 119 Impetrans non tenetur exprimere nisi illud, quo expresso impediretur impetratio.
- 120 Falsi expressio annullat gratiam.
- 121 Taciturnitas veri, quando non vitiet gratiam.
- 122 Collatio facta criminoso per Papam ad hoc valet, & si difficultus concessisset, vel non concessisset, si sciisset, & num. 123.
- 124 Beneficij in impetratione solum debent exprimi qualitates à iure requisitae.
- 125 Valorem Beneficij esse maiorem expresso, qui allegat, debet probare.
- 126 Beneficium esse certi valoris, & non plaris, expressisse sufficit.
- 127 Valor verus Beneficij iure communi non debet exprimi.
- 128 Valor verus Beneficiorum difficilem certitudinem habet.
- 129 Valor Beneficij non attenditur, prout cum residet, sed in absentia.
- 130 Tertiaria non comprehenditur in valore Beneficij.
- 131 Tertiariae lucrum est casuale, & incertum.
- 132 Valor Beneficij non augetur extrinseca dotatione Capellaniae.
- 133 Fructus ampli Beneficij considerantur in expressione valoris.
- 134 Fructus dicuntur, qui supersunt deductis expensis.
- 135 Onera rei minuunt valorem illius, & fructuum.
- 136 Valor Beneficij minuitur propter onera.
- 137 Beneficij proventus locari possunt.
- 138 Valor Beneficij expressus per arrendamenta, quando excuset.
- 139 Valor Beneficij materia est arbitraria Iudici.
- 140 Valor attenditur inspecto tempore gratiae, & non anteriori.
- 141 Papa est dominus Beneficiorum.
- 142 Reservaciones quando sint favorabiles, & amplianda.
- 143 Reservatio ex causa resignationis est favorabilis.
- 144 Iuri ad rem potest Papa derogare.
- 145 Coniecturis non est locus in claris.
- 146 Impetrans Beneficium alicuius tanquam homicida non impedit, quin possit illud resignare.
- 147 Beneficium homicida frustra impetratur, cum possit à Papa habilitari.
- 148 Mandatum Papa de providendo Beneficio alicuius tanquam homicida cessat si interim ille renuntiaverit Superiori.
- 149 Ignorantia praesumitur, ubi scientia non probatur.
- 150 Ignorantia facti alieni praesumitur.
- 151 Data anterior attenditur in literis, & provisionibus Apostolicis.

PRO

Petro de Castro, Clerico, cui Apostolica auctoritate, & mediante resignatione Matthaei de Castro eius fratris, est facta gratia Beneficij simplicis Ecclesiae Parochialis villa de Buendia, Episcopatus Conchenensis.

CVM

Don Alphonso de Messa & Couarruias.

ARGUMENTVM.

Beneficiatus, qui fecit homicidium in rixa, non ex eo amittit Beneficium ipso iure; sed potest illud resignare in manibus suae Sanctitatis etiam ad favorem tertij, & gratia ei facta erit valida, non obstante provisione facta per Ordinarium.

CONSILIVM CXXVIII.

SUPPONITVR In facto, quod Matthaeus de Castro, Clericus in minoribus Ordinibus constitutus, Beneficiatus Ecclesiae Parochialis villae de Buendia, rixatus fuit cum quodam Andrea Bermejo, & eius fratribus incolis eiusdem villae, qui in eum violentas iniectere manus, graviterque male tractarant, minati que fuere, quod noctu infidias ei moliti erant; quibus commotus dictus Matthaeus inimicus ipsorum declaravit oblata sibi occasione per dictum Andream Bermejo die 30. Decembris 1599. fuisse illum in capite percussit, ex quo vulnere dictus Andreas post dies aliquod vita decessit, & sibi consulens absentiam fecit, dictumque Beneficium resignavit ad favorem dicti Petri de Castro sui fratris, & resignatione admitta per suam Sanctitatem fuit illi facta gratia.

Ex adverso autem D. Petrus Portocarrero, Episcopus Conchenf. cum primum ei innotuit homicidium, Beneficium praedictum contulit dicto D. Alphonso Couarruias eius familiari Camerario, nondum lata sententia privationis adversus dictum Matthaeum, & illi possessionem tradi fecit, cumque agnovisset id facere non potuisse, effecit; quod ad instantiam Promotoris Fiscalis dictae Audientiae lis exerceatur, & sententia privationis proferretur per Provisionem Conchenf. qua lata dictus D. Episcopus iterato contulit idem Beneficio praefato D. Alphonso, qui denuo illius possessionem accepit, quo praetextu conatus fuit impedire effectum gratiae Apostolicae, factae dicto Petro de Castro vigore resignationis sui fratris, eius inquisitione pendente factae, non obstante verificatione illius narrativae. Et licet pro dicto D. Alphonso de Couarruias videantur esse aliqua fundamenta adversus dictos Matthaeum, & Petrum de Castro. Et primo atrocitas delicti homicidij; nam Exodi cap. 21. scriptum est: Si bos cornu percusserit virum, aut mulierem, & mortui fuerint, lapidibus obruetur, & non comedentur carnes eius, Guido Papae decis. Delphinatus 238. & ex eodem Exodi capite, Deuteronom. 5. Levitici 24. Qui percusserit, & occiderit hominem, morte moriatur, Genes. cap. 9. Quicumque

effuderit sanguinem humanum, fundatur sanguis illius, dicit Dominus, quod retet Ioseph. Ludou. decif. Lucens. 62. nu. 9. & Numer. 35. Si quis ferro percussit, & mortuus fuerit, qui percussus est, reus erit homicidij, & ipse morietur, l. 1. cum alijs, ff. ad l. Cornel. de sicarijs, sic mandatur, homicidam ab altari Dei euelli, ut ipse moriatur, cap. 1. de homicid. Concl. Tridentin. sess. 14. de reformat. cap. 7. quod deductum est ex Deuteronomio cap. 19. vbi dicitur: Si quis odio habens proximum, insidiatus fuerit vitæ eius, surgensq; percussit illum, & mortuus fuerit, fugeritq; ad unam de supradictis urbibus, mittent seniores civitatis illius, & arripient eum de loco effugij, tradentque in manu proximi, cuius sanguis effusus est, & morietur, non misereberis eius, & auferes noxium sanguinem de Israel, ut bene sit tibi; & in Apocalypsi Beati Ioannis cap. 6. Ecce post hæc vidi animas interfectorum clamantes ad Deum, & dicentes: usquequo Domine non das iudicium, & vendicas sanguinem nostrum de interfectoribus nostris, qui sunt in terris. Iuxta illud Genes. cap. 4. vbi Dominus ad Cain ait: Quid fecisti voce sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, Matth. cap. 23. Roland. à Valle consil. 12. ut ex themate, num. 23. vol. 3. post Nicolaum de Lyra in epistola Pauli ad Hebræos, cap. 9. inquit enim Lactantius Firmianus in epitome diuinarum institutionum, versic. superest de spectaculis, cap. 6. quid tam horribile, tam tetrum, quam hominis trucidatio? idè seuerissimis legibus vitæ nostra mulctatur; nam vt Rotoredamus in quadam declamatione Lucianicæ alteri respondente dixit: Non sine grauissimis causis lex tot vinculis astrinxit, hanc in vitam alterius licentiam perpendit, nihil maius eripit cuiquam posse, quam vitam, l. ut vim, ff. de iust. & iure, Quintilian. Mandol. de signatura gratia sub titulo de absolutione, & rehabilitatione ab homicidio, in princ. & versic. ex præmissis, sic Beatus Thomas secunda secunda, quest. 122. artic. 6. dixit, homicidium de se non esse appetibile; sed magis horribile, quia non habet in se rationem alicuius boni, idem quest. 70. artic. 3. quod in re cætera peccata, quæ committuntur in proximum, homicidium grauissimum sit, & idè cum homicida sit irregularis, cap. questum; vbi Anton. de Butrio num. 9. de tempor. ordinat. idem Anton. in cap. 1. & in cap. continebatur, num. 2. de homicid. Sanct. Thom. secunda secunda, quest. 64. artic. 7. ad tertium, Gregor. Lopez in l. 32. titul. 5. part. 1. glos. 2. Hippolyt. de Marfillis consil. 11. num. 1. volum. 1. Summa Armilla verbo irregularitas, num. 2. Couarr. in clementin. si furiosus, in initio secunda partis, num. 1. & in homicida etiam casuali, quando rei non licitæ operam dabit, hoc tenet Gregor. Lopez in l. 15. tit. 6. part. 1. glos. 2. & quod homicida sit priuatus beneficio, vt tradit Bald. in l. si seruus 3. ff. ad legem Aquilianam, & in homicida deliberato animo homicidium committente, argum. cap. in quibusdam, de penis, cap. rumor 30. distinet. & cap. 1. de homicid. in 6. in versic. ipso facto, & in qualificato homicidio Felin. in cap. inquisitionis, num. 5. de accusationib. Ancharran. consil. 158. incipiente ex narratis,

num. 5. quorum meminit Salzedo in additionib. ad Bernard. Diaz in praxi criminal. canon. cap. 94. versic. sed in homicida.

Et coadiuuatur; nam præsumitur, quod Mathæus de Castro fecerit dictam resignationem timore, quod erat priuandus Beneficio propter dictum homicidium, quam aliis non fecisset, etiam in fauorem sui fratris; quare præsumitur facta in fraudem; & nam renuntiationes Beneficiorum, quæ de proximo sperabatur vacare, censentur in fraudem factæ, & sic sunt nullius momenti, secundum Andr. Sicul. consil. 11. versic. & ad declarationem, volum. 1. vbi dicit, non valere renuntiationem factam per eum, qui verisimiliter se priuandum sciebat, Annania in cap. 3. versic. & prædicta faciunt ad questionem, de collus. detegend. maxime si renuncians possidebant Beneficium, vt ibi probatur, & per text. in cap. 2. de renuntiat. lib. 6. Archidiacon. in cap. nihil 7. quest. 1. glos. in pragmat. sanctione, §. item quoad omnia beneficia, verbo permutacionis, de collationib. Boerius decif. 2. num. 5.

Vtteriùs, quia si expressisset, & narrasset suam Sanctitati, quod percussisset dictum Andream Bernexo, & decesserat ex vulnere, aut non admittisset resignationem in fauorem sui fratris, vel saltim cum maiori difficultate, & idè gratia videtur fuisse subreptitia, & vitiosa, cap. super literis 20. & cap. postulasti 27. de rescript. & vtrobique Abbas, Felinus, & Doctores, idem Abbas in cap. constitutus, num. 5. de relig. domib. Corneus consil. 34. colum. 1. vol. 1. Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 8. §. 9. num. 1. Nauarr. consil. 9. incip. an valeat, num. 1. de consanguinit. & affinit. & consil. 1. de feudis, num. 5. l. 36. & ibi Gregor. Lopez glos. 2. tit. 18. part. 3. & in l. 4. tit. 15. part. 4. glosa 11. colum. 1.

Et quia in expressione valoris dicti Beneficij videtur etiam iubreptum, exprimendo, quod valebat ducatos 266. auri de Camera quolibet anno, cum sit probatum, annis aliquibus valuisse ducatos 400. Castellanos; & nam verus valor Beneficij est in eius imperatione narrandus, cap. ad aures, de rescript. vbi Abbas, & Felinus num. 4. Cardinalis in cap. finali de presumptionib. iuxta communem extimationem, vt tradunt regulæ Cancellariæ, & ex eis Azoguidius in tractat. de communib. opinionib. lib. 2. cap. 6. num. 30. Decius in cap. ad aures, num. 28. vbi Mantua num. 18. & sequenti, de rescript. Selua in tractat. de benefic. 3. part. questio. 12. num. 2. & 40. Bellamer. decif. 697. num. 4. in fine, & alios allegans Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 201. num. 77. Corrafius in paraphrasi Sacerdotali, 1. part. cap. 4. num. 45. & 52. Gambarà de auctoritat. Legati de lateve, lib. 6. num. 350. quia valor est pars gratiæ, & debet legitimæ, & verè probari, nec potest prætendi iuxta causam ignorantiam; & nam antè illius expressiõnem debebat se informare, & certiorari, vt ex notatis per glos. in cap. si motu proprio, de præbend. in 6. & Gaspar de Calderinis à se allegatum tradit Felinus dicto num. 4. versic. etiam si talis, Abbas num. 8. & 9. in dict. cap. finali. de præ-

presumption. Castador. decif. 20. ad regulas Cancellariæ, n. 4. & 7. Mandol. regul. 22. de vnionib. q. 2. alij ex relatis per Menoch. vbi proximè, Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 13. n. 1. cuius rationem adducit Menoch. nam ratione maioris valoris posset Pontifex difficilior reddi ad gratiæ concessiõnem, nec videtur releuare, quod dictum beneficium solitum fuerit aliquando arrendari pro ducatis tercentum, & octo; & nam verus valor fructuum beneficij non probatur per instrumentum locationis fructuum, vt late tradunt Castador. decif. 20. super regul. 9. Cancellariæ, & Gomezzius in regula de valore exprimendo, q. 11. Nauarr. consil. 13. incip. quidam habes, n. 2. tit. de rescript. Rota nouiss. decif. 184. lib. 2. & dec. 185. & 806. lib. 3. arrendamenta plura, & vltimi possessoris expressio eiusdem valoris, & de eo publica vox, & fama; nec videtur præiudicium generari collationi factæ D. Alphonso de Couarruias ex reseruatiõne facta per suam Sanctitatem dicti beneficij, & prouisione illius successiue facta dicto Petro de Castro, & quia reseruatiõnes sunt odiosæ tanquã præiudicantes ordinariæ potestati, & quod per eas paratur via ad vacatura, & idè restringendæ sunt, vt ait glos. verbo reseruari, per text. ibi in cap. presenti de officio Ordinarij, lib. 6. melior glos. verbo illius in cap. presenti de officio legati, eodem libro, & ex l. fin. C. de pactis, cap. 2. de obsequ. præbend. Castador. decif. 3. de reseruatiõne, num. 5. Parisius consil. 19. n. 4. lib. 4. Mandosius regul. 1. Cancellariæ de reseruatiõne, q. 4. n. 4. & q. 5. n. 1. & quia collatio facta per Ordinarium D. Alphonso Couarruias præcessit per dies octo gratiam, quam sua Sanctitas fecit Petro de Castro, & non præsumitur voluisse præiudicare iuri quæsito eidem D. Alphonso, cap. super eo de offic. deleg. cap. quamuis in fine de rescript. lib. 6. l. 2. §. merito, ff. de re iudic. in loco publico, Rebuff. in praxi beneficiar. 1. par. rubr. forma, & declaratio noue prouisionis, verb. dummodò tempore data, n. 1. cap. ex tuarum de auctoritat. & vsu pallij in fine, vbi notat Glos. verb. permittat, Decius reg. 11. incip. & pro tenui, n. 3. & 4. late Mandol. reg. Cancell. 17. de iure quæsito non tollendo, quest. 1. & 2.

Sed his non obstantibus videtur clara iustitia dicti Petri de Castro, vt virtute gratiæ Summi Pontificis conferatur illi dictum beneficium, amoro dicto D. Alphonso illius detentore, ex seqq.

1. Primò, nam et si verum foret, quod dictus Mathæus percussisset baculo dictum Andream, & ex percussione vulnere decesserit, non ex eo fuit ipso iure priuatus beneficio; sed veniebat per sententiam priuandus, vt tradit Innoc. in cap. cum nostris, num. 1. vbi Imola de concess. præbend. Ioann. Andr. num. 4. Anton. 16. Abb. 22. ibi Bald. num. 6. in l. cum fratrem, C. de his, quibus vt indign. Felin. in cap. quoniam frequenter, §. porro, num. 23. versic. si glosa, vt lite non contest. & in cap. de quarta, num. 33. versic. secundo, Plaza de delict. lib. 1. cap. 11. num. 2. Ioan. Bapt. Ferret. consil. 89. prima facie, num. 3. & nouissimè post hæc scripta D. Ioannes Vela in tract. de delict. cap. 15. num. 28. Ioan. Corrafi. in paraphrasi Sacerdot. 3. part.

cap. 6. num. 14. & 1. par. cap. 10. nu. 2. & 3. & Philipp. Decius in cap. seiscitatus 6. col. num. 52. de rescript. & in cap. ex parte, lo primo, col. 2. eodem tit. num. 11. idem Decius consil. 165. incip. ego Philippus in princ. num. 2. vol. 1. & est communis opinio, vt per Anan. & Felin. num. 2. & 3. in cap. inquisitionis de accus. & post Gemiuian. Prapof. in cap. studeat 50. distinet. col. final. qui satisfacit rationibus Archidiaconi ibi: nam contra eum Innocentijs opinio communiter tenetur, vt tradit Imola in d. cap. cum nostris, Anton. Corfetti. in singulari, verba sententia, el secundo, Rota decif. 13. vt lite pendente in nouis, Petr. de Biaxio in director. election. 2. par. de eligend. cap. 30. Iul. Clar. in praxi, §. homicidium, num. 21. Carrer. in praxi crimin. §. circa primum, num. 19. pag. mibi 241. Alciat. in cap. cum ab homine, num. 12. de iudic. Gomezzius in cap. 1. de rescript. lib. 6. n. 7. & 8. Bermond. de public. concubinar. pag. 260. n. 2. Bursat. consil. 14. n. 18. vol. 1. Flamin. in tract. de resign. benef. lib. 3. q. 16. n. 3. Mohedan. decif. 27. 2. Roffiniaz. de benefic. cap. 1. nu. 59. [Cenedo q. canonicæ 30. num. 73.] Abbas in cap. querelam de iure iur. per illum text. ibi: dum dicit, remouentes, & quod verbum videtur sententiam requirere, notat Innoc. in cap. inter dilectos de excessib. prælator. Selua de benefic. 3. par. quest. 2. num. 7. Gerard. Maynard. decif. 61. Tholosana, num. 1. lib. 1. Abb. in cap. vlt. notab. penult. de excessib. prælator. Bellaconiba inter communes Doctorum opiniones, lib. 1. tit. 9. de præbend. n. 50. Nauarr. in manuali, cap. 27. n. 249. & in cap. si quando, except. 9. de rescript. Bernard. Diaz in praxi crimin. canon. cap. 94. n. 2. vbi innumeros allegat additionator, qui hanc tenent sententiam, pro qua Abb. in d. n. 22. pöderat cap. Clericis, ne Clar. vel Monach. ibi: Honore priuatur, & loco, cap. ex literis 10. de excessib. prælator. ibi: Mandamus quatenus Episcopus ad eundem, moneatis eundem alioquin ab Albigenen. Ecclesia amouentes, &c. nã ista iura loquuntur per verba de futuro, & vt importat verbum illud priuatur, quod importat per sententiam, & eam requirit, Glosa verbo priuatur in l. subemus, la secunda, §. sanè, C. de sacrosanct. Eccles. quam sequitur Paul. Castr. ibi, n. 7. idem in auth. hoc amplius, n. 2. versic. in textu, ibi, C. de fidei commiss. Ioan. Caphal. consil. 274. illustris, num. 2. tom. 2. & nam in dubio poena, quæ imponitur per verba de futuro, non videtur imposita ipso iure, vt ex cap. quia propter de elect. tradit glos. magna in cap. in penis de regul. iur. lib. 6. quam sequitur Abb. in cap. si diligenti, n. 18. de foro compet. idem, & Additio ad eum in cap. fin. n. 11. de iuram. calumn. Nauarr. consil. 92. an committens, tit. de simonia, n. 3. Abb. n. 7. in cap. in quibusdam de penis, Franc. in c. 1. n. 5. de vita, & honest. Clericor. & in cap. 1. nu. 3. ne prelati vices suas, Roman. singul. 2. Franc. Cremenf. singul. 7. tu scis, Mathesil. singul. 112. nota, quod vbi contingit: & vt valere dici, Mathæum de Castro à tempore mortis Andreæ Bernexo fuisse beneficio priuatum absque prolatione sententiæ, necessarium erat, quod iura prædicta loquerentur præcisè, & verbis de presenti, vt sunt, ipso facto, vel iure sit priuatus, vt ex theorica, glos. ver-

bo fiat, in cap. quisquis de elect. tradit Abb. in cap. nouit, n. 8. de his, que fiunt à Prælati sine consensu Capituli, & in d. cap. si diligenti, n. 18. in cap. Clericis, n. 14. ne Clerici, vel Monachi, Tirac. in l. si unquam, verbo reuertatur, n. 72. C. de reuocand. donat. Roland. à Valle conf. 90. arguendo, num. 17. vol. 3.

17 † cuius est apertum exemplum in cap. 1. de homicid. in 6. vbi imponendo pœnam priuationis Beneficii homicidis magis in iure ex ois, prout sunt affastai, Colis illis eam imponit ipso facto; vt ponderat Felin. in allegato cap. inquisitionis, n. 3. l. obli-comba inter dictas commun. opin. tit. de prebend. n. 50. Bernard. Diaz in praxi, cap. 96. n. 1. Cantero in quæstion. criminalib. c. 6. de homicid. n. 46. Rebuff. in repetit. cap. postulat. si, notab. 4. n. 39. de Cler. ex-Commun. Felin. n. 3. in fin. in cap. 2. de rescript.

Et cum ista decisio sit particularis, & specia-lis, & quod in alijs homicidis iura non ita rigo-rose disponant, regula est, quod in illis requiratur præcisè sententia, & ante illam non sint pri- uati, † & quod specialitas dicti capituli primi firmat regulam in contrarium, iuxta text. in l. nã quod liquide, ff. de pen. legat. l. quæsitum, §. denique, & ibi glossa, & Bart. ff. de fundo instructo, Roland. à Valle conf. 86. n. 52. vol. 1. & conf. 99. viso instru-mento, num. 42. vol. 4. Alexand. conf. 64. incip. circa presentem, nu. 1. vol. 4. Nauarr. conf. 25. de priuileg. num. 4.

19 † Et hæc verissima resolutio confirmatur: quia pœna priuationis non habet locum, nisi expressè sit à iure inducta, iuxta text. notabilem in anth. de non eligend. secundo nuben. §. optimè, dùm dicit: Nec lex est tale quid dicens, collac. 1. gloss. magna in cap. fin. de iure patr. Alexand. conf. 103. n. 15. lib. 1. & conf. 92. per spectis, n. 17. vol. 6. Menoch. de præ- sumpt. præsumpt. 144. n. 2. lib. 3. Veralta in l. 3. §. qui fidet commissam, n. 88. de heredit. institut. Caphal. conf. 39. n. 44. vol. 1. Roland. à Valle conf. 27. n. 14.

20 lib. 1. Marc. Ant. Eug. conf. 76. nu. 170. lib. 1. † & hoc à fortiori in pœnis, quæ non incurrantur, vbi à iure non disponitur, vt autoritate dictæ gloss. magna, tradit Nauar. conf. 2. de reuoc. n. 5. & conf. 13. de prebend. an habens, n. 3. & conf. 10. de simonia incipit patronus, n. 3. & d. conf. 25. de priuileg. eod. n. gloss. magna in cap. 1. de sagittarijs, Bald. n. 4. in l. 1. C. de legib. Rebuff. in repetit. rubricæ de rescript. n. 1. vers. it em in dubio, Additio 1. ad Abbat. in d. cap. si diligenti, nu. 18. † quia propter vnumquodque tale, & illud magis, aut b. multo magis, C. de sacros. Ecclæs. Bald. in l. petens, n. 33. C. de præ. l. quia parè- ti, iuncta gloss. ff. solut. matrim. l. fin. C. de inst. &

22 substit. Actilot. lib. 1. posterior. † nam in pœnalis bus mitior debet interpretatio fieri, l. interpretatio, & l. si præses, ff. de pœnis, cap. pœna de pœnit. dist. 1. gloss. verbo proferre, in d. anth. de nō alienand. §. quia verò verosimile, collat. 2. Couar. in cap. alma mater, 1. par. relect. §. 8. nu. 5. de sentent. excommun. lib. 6. quibus non inerudire fauet Isef Rhetoris Græci

23 sententia, † qui feruas leges esse ponendas, sed eas latius, siuè mitius coercere debere, quam præ- ciplant, asseruit; † quo nomine Marcus Antonius Philosophus Cæsar laudatur, cui mos erat omnia crimina minori supplicio, quã legibus plecti so-

lent, punire, vt tradit Iulius Capitolin. in eodem; Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 4. n. 33. De- cificij Pedemontana 70. n. 67. † nec vacatio Bene- ficii ipso iure inducta in vno casu debet extendi ad alium, etiam ex identitate rationis, iuxta gloss. singularem, & receptam in cap. 1. verbo Italia de temporib. ordin. lib. 6. & Ant. de Butrio in cap. fin. de consuetud. Nauarr. d. conf. 13. n. 3. de prebend. la- Cic l. at si quis, §. Diuus, ff. de relig. & sumpt. fune- rium, gloss. in clem. 2. verbo suspensus de vita, & ho- nest. Clericor. Rebuff. in repet. cap. postulat. si, notab. 4. n. 42. de Cleric. excommun. ministrante, iudicis ijs, quæ tradit Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 439. n. 25. & seq. Nauarr. conf. 17. n. 3. de tempor. ordinat. Tiracuell. in d. l. si unquam, verbo reuertatur, n. 303. Praxi Archiepisc. Neap. Genuc. cap. 64. n. 9.

† Faciant etiam in confirmationem huius par- tis, quod pœna ante sententiam nec in concien- tia obligat, nec Fisco, aut cautam habenti ab eo debetur, l. aliud, §. inter multum, ff. de verb. signif. l. ex iudiciorum, ff. de accusat. & l. si qua pœna, ff. de verbor. signif. Bart. in l. aufertur, §. Fisco, ff. de iure Fisci, Roland. à Valle conf. 77. magnificus, n. 2. vol. 4. gloss. verbo cum augmēto, in cap. fratervitas 12. q. 2. Didac. Couarr. in 4. decret. 2. p. cap. 8. §. 5. n. 8. Nauarr. conf. 92. de simon. n. 3.

† Secundo, quia indignus non perdit ipso iu- re; sed per sententiam, iuxta gloss. ordinariam in l. his consequenter, §. 1. ff. fam. ercisc. secundum quod eam notat Bald. in l. codicillis, §. matre, ff. de legat. 2. & in l. hereditas, num. 7. C. de his, quib. vt indign. Peralta in l. si Titio, num. 12. ff. de legat. 2. Carol. Ruin. in l. 1. num. 8. ff. de vulgar. & pupillar. substitut. per l. ex facto, §. Iulianus, eodem titulo.

† Tertio, quod Scholastici etiam si in crimen inciderint, ob quod etiam ipso iure priuentur suffragio circa Cathedram, interim dùm senten- tia non fertur, ferre suffragium possunt, vt resolu- nit Molina 1. tom. de iustit. disput. 96. vers. idem; † nam quisque non dicitur talis, quouique non est pronuntiatus pro tali, vt post Socin. conf. 101. præstantissimè Doctor, col. 3. Azucud. in l. 1. tit. 4. lib. 4. Recopilat. num. 61. in fine, Hippolyt. de Mar- fill. conf. 53. misericordia Domini, nu. 17. qui num. sequenti infert, † notorium criminolum non esse propterea depositum à dignitate, vel officio, sed sententiam requiri, secundum Innoc. num. 12. in cap. qualiter, & quando de accusat. Bald. in l. athletas, §. calumniator, num. 7. ff. de his, qui notan- tur infamia, & ita Clericum homicidam nō per- dere Beneficium, nisi postquam fuerit condem- natus de homicidio, ex Innoc. in d. cap. cum no- stris, & Bald. vbi proximè, tradit Hippol. n. 19. † & quod magis est, quod homicida licet non possit exercere Beneficium, cum eo tamen litigare concessum est, & condēnatus de homicidio, non est Beneficio priuatus, nisi per sententiam decla- retur, Innoc. in cap. qualiter, & quando, gloss. su- per verbo ad denunciationem, lbi; Credimus tamen, quod ex quo de accusat. Felin. in cap. inquisitionis, n. 7. ad finem, eod. tit. Rebuff. resp. 59. vers. secundo, ita-

itaque posse agere contra possessorem, vt post Abb. in cap. item cum quis, colum. 3. nu. 9. de rescript. spoliator. Iacob. Pureus lib. 2. decis. 232.

32 † Quarto, quod si quis commisit aliquod crimi- men, ob quod priuandus est bonis, debitores possunt interim, & ante sententiam ei soluere, vt tradunt gloss. & Doctores in cap. cum secundum leges, de heret. in 6. Cantero in quæstion. crimin. cap. 1. de heret. nu. 17. & seq. Tiracuel. in l. si unquam, verbo reuertatur, num. 365. C. de reuoc. donation. [Larrea decis. 55. num. 7.]

33 † Quinto facit, quod in proprijs terminis con- suluit Nauarr. conf. 43. de homicid. num. 1. & con- sil. 92. de simonia, num. 2. homicidam non perdi- dit ipso iure Canoniceatum, quem ante homici- cidium legitime quæsiuerat, ex dict. cap. Clericis, ne Clerici, vel Monachi, Innocent. Felin. & alijs supra adductis, Emmanuel Rodrig. in summa ca- suum conscientia, part. 1. cap. 164. num. 4. & cap. 165. vbi resoluit, quod Clericus homicida non remansit ipso facto priuatus Beneficio, sed ne- cessarium esse, quod per sententiam Iudicis pri- uetur, Couar. in clem. si furiosus, de homicid. 2. par. 9. 3. num. 6. Nauar. in d. cap. si quando, except. 9. de rescript. Capell. Tholosan. decis. 208. † secundum quos non obstat decisio Concilij Trident. sess. 14. de reformat. cap. 7. quod de voluntario homicida solum dicit, non posse de nouo accipere Benefi- cium abique dispensatione post homicidium commissum, idè Ioan. Bapt. Ferret. conf. 89. nu. 3. ait, quod Clericus homicida in tantum haber- ius in Beneficio suo ante priuationem, quod va- cat per ipsius mortem, & non per priuationem sequentem post eius obitum.

35 Sexto, & quia in tantum est verum, quod ho- micida non est priuatus Beneficio ante senten- tiam, † quod interim nec fructus illius amittit; sed eos potest exigere, vt se alat, & in alios iustos conuertat effectus, vt post Innoc. in d. cap. cum nostris, num. 1. de concess. prebend. dùm tenet, ho- micidam, & irregularem licitè tenere dignita- res suas, quouique renunciet, vel deponatur, vt per Imol. & alios ibi; nam ex hoc clarè vult Innoc. quod non tenetur fructus restituere, quia est consequentia legitima, potest retinere licitè Beneficium, ergo, & fructus ab eo preceptos, vt post Cardin. in clem. constitutionem, §. ceterum in fine de elect. Specul. à se allegatum, tradit Felin. in cap. de quarta, n. 33. de prescript. Nauarr. conf. 3. de vita, & honest. Cleric. n. 1. Emman. Rodriguez vbi proximè, Ferrar. cautel. 44. Plaza cap. 11. de de- lect. n. 3. & 8. & sentit gloss. à nemine allegata, in anth. de incestis nuptijs, §. 1. verbo imminere in fin. Vela vbi proximè, n. 30. plures adducti per Caua- can. decis. Puiizan. 44. n. 12. & seqq. resoluentem, Beneficium inquisitum de delicto non perdere fructus beneficii, lite durante, & conductorem ei legitime soluere, si à Iudice non sit ei prohibitu, Corneus in l. 1. C. de his, quibus vt indign. Couarr. in 4. decret. 2. par. c. 6. §. 8. n. 7. Io. Igneus in repot. l. necessarios, §. non aliàs, n. 14. ff. ad S. C. Syllan. Boer. decis. 98. num. 4. Additio ad Bernard. Diaz d. cap. 97. vers. ex quibus, Rebuff. respons. 82. & idè cla-

rum est, & euidens, quod Licentiatus Muñoz Prouisor Conchenis non potuit de iure declara- re, quod Matthæus de Castro amiserat Benefi- cium à die mortis Andrea Bermejo, cum ante sententiam transactam in rem iudicatam priuan- tem illum Beneficio, licitè illud de rigore iuris detineret.

Nec est alicuius considerationis fundamentum D. Alphonfi dicentis, homicidium commissum per Matthæum de Castro fuisse voluntarium, & proditorium; nam nec certum est in facto, nec ex solo homicidio voluntario quis est priuatus Beneficio ante sententiam, † nam vt in proprijs terminis Aufser. in decis. quæstionis 208. Capella Tholosanæ, ait, fuit quæsitum, an Beneficiarius ho- micida voluntarius ipso iure amittat sua Benefi- cia, & refert, Collectarium tractasse in allegato cap. inquisitionis de accusationib. & fuisse conclu- sum ex iuribus per eum allegatis, quod nō amit- tit nisi per sententiam, ex allegato cap. in literis in fine de excessib. prælator. Ioan. Andr. post Innoc. in cap. cum nostris, gloss. verbo vacat de concess. prebend. & ibidem Andr. Sicul. idem Aufser. q. 437. nu. 5. Felin. in cap. 2. versio. videmus, n. 3. & in cap. seiscru- tatus, nu. 1. de rescript. Couarr. in d. clem. si furiosus, 2. par. §. 3. n. 6. in fin. & est cōmunis opinio, teste Hieronym. Gabr. conf. 196. n. 4. vol. 1. & ita Ioan. Igneus in allegata l. necessarios, §. non aliàs, 1. le- ctura, num. 123. ff. ad S. C. Syllaniam, aliter, quod omnes ferè Canonistæ, & Legistæ tenent hanc opinionem, & magis communem, & ita tradit Iulius Clarus d. §. homicidium, num. 21. ad finem, Bernard. Diaz addit. d. cap. 94. & hæc est veritas etiam in homicida infidelo, cap. Clericis, ne Cle- ricis, vel Monachi, & per eum, & dictum cap. ex li- teris, Io. Corral. in paraphrasi Sacerdot. 1. par. cap. 10. n. 3. & si huiusmodi homicidam facti Car- ones adè detestantur, vt vix cum eo Papā dispen- sare posse velint, cap. miror 57. dist. 1. Panorm. in cap. sicut dignum de homicid.

Quod est magis certum in casu nostro, nam probatum est, quod Matthæus de Castro irrita- tus offensionibus ei factis, pugnis, & violētā ma- num iniectione sibi facta per dictum Andream, & eius fratres, qui ei iniuri fuerant de eo occidendo, insidiatque ad id fuerant moliti, cūm es- sent inferiores qualitaris, scilicet ignobiles, dictus verò Matthæus persona nobilis, & Clericus Bene- ficiatus, solum egit, vt suo honori cōsuleret, per- cutiēdo baculo dictum Andream principalem offensorem, & quando non fuisset ita certum, prout est, debebat ita præsumi: † nam homicidii præsumitur potius casu commissum, & fortuito, quàm data opera, vt post Socin. sentior. à se alle- gatum, tradit Menoch. lib. 5. de præsumpt. pres. 2. n. 29. quibus fauent adducta per Iason. in l. lex, n. 23. ff. de legib. gloss. & DD. in l. 1. C. ad l. Cornel. de Si- gar. Cephal. conf. 206. pro homicidio, n. 11. qui n. 10. tenet, † quod qualitas animi deliberari non præ- sumitur, sed est probanda per eum, qui eam asse- rit, ex regula l. 2. ff. de probat. l. qui accusare, l. actor, C. de probat. & l. 1. in princ. tit. 14. par. 3. cum ad- ductis per Couarr. in cap. alma mater, 1. par. relect. §. 1.

36
37
38

§. 1. n. 5. vers. serva species de sentent. excommun. lib. 6. Ioseph. Ludovic. conclus. unica de probat. Menoch. in terminis, lib. 2. de arbit. iudic. casu 361. num. 4.

39 † Et cum soli Deo cognitum sit cor hominis, nora voluntas, & animus, cap. novit de iudic. cap. nobis, cap. tua nos, cap. sicut tuis de smonia, & cap. et si quaestiones, vbi glossa verbo intentione, cod. tit. cap. consulari, 2. q. 5. Bald. in q. de sobisinate, posita consequuntur ad titulum, C. de edicto Diui Adriani tollend. Tiraq. in l. si unquam, verbo reuertatur, n. 295. C. de reuoc. donat. nam vt Ieremie cap. 17, scribitur: Prauum est cor hominis, & impercrutabile, quis cognoscat illud, lo. Andr. n. 9. in d. cap. & si Equardentis super Rub. cap. 1. sect. 8. in princip.

40 Peguera in decij. crimin. cap. 14. n. 18. † nec homines possunt diuinare, cap. Beatus Paulus 22. q. 2. cap. vt nostrum, vt Ecclesiastica Beneficia, l. si putat in sine, ff. ad l. Aquiliam, Menoch. lib. 5. de praesumpt. pr. 40. n. 2. Abb. in cap. illud, n. 9. de praesumpt. Gomez. reg. Cancell. de annali, q. 10. † cum,

& animus difficilis probationis sit, vti Parisius tradit cons. 79. n. 11. lib. 4. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 116. n. 18. Roland. a Valle cons. 11. omisso nu. 11. vol. 3. Ioseph. Ludovic. decij. Lucens. 4. n. 46. † ad eius interpretationem certā est recur-

rendum ad coniecturas, vt tradit Bald. in l. ex semisse, n. 2. ff. de acquir. hered. Paul. Castr. cons. 29. n. 16. lib. 3. Florian. in l. si seruus plurimum, §. si numerus, n. 3. ff. de legat. 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 8. n. 26. Boer. cons. 4. n. 3. Roxas tract. de heredit. n. 331. i. par.

43 † Et defectus voluntatis, & animi occidendi colligitur, animaduertendo instrumentum, quo Matthaeus Andream percussit, erat enim ligneti, & non ferreum, ex cap. significasti 2. de homic. cuius decisionis prater Doctores ibi ad hoc meminere Bald. in l. solam, n. 13. C. de testib. & in l. cum mandati 12. n. 1. C. mandati, Alex. cons. 140. videtur in casu, n. 3. vol. 2. text. in l. 1. §. sed si claua, ff. ad l. Cornel. de Sicar. leuon qui, C. eod. tit. l. 1. C. de embat. feruor. & l. equos, & ibi Barr. C. de cursu publico, lib. 12. Alciat. lib. 1. dispunctio. cap. 17. Couarr. in elem. si furiosus, 2. par. relectio. §. 1. n. 1. de homicid.

44 cid. Iulius Clarus d. §. homicidium, n. 4. † pro quo facit, quod percussit aliquem baculo, non tenetur de vulnere lethali: quia non praesumitur habuisse animum occidendi, vt tradit Bald. quē refert, & sequitur Felin. in d. cap. significasti, num. 11. Paul. Castr. cons. 277. in causa incarceratorum, n. 3. vol. 2. Hippol. de Marfill. in l. 1. nu. 2. C. ad l. Cornel. de Sicar. & in singul. 176. Aym. cons. 205. n. 5. in fin. Menoc. de praesumpt. lib. 5. praesumpt. 40. n. 9.

45 Thom. Grammat. cons. 20. n. 4. † & ex qualitate instrumenti non apti ad mortem inferendam potest apparere, quod mandans occidendi animum non habuit, Bald. in d. l. cum mandati, vers. sed si nō erat aptum, August. in additione ad Angel. in tract. maleficio. verbo mandator, q. 21. Iafon in l. si quis mihi bona, §. sed quid si mandauit, n. 17. ff. de acquir. heredit. & in l. 1. nu. 30. limit. 3. C. de seru. fugitiu. Ant. Gabr. lib. 7. conclus. 2. de criminalib. n. 53. Hippolyt. de Marfill. cons. 68. incip. Domine Deus, n. 2.

29. & 30. Grammat. voto 23. Marta tom. 2. tit. homicid. cap. 11.

† Et in proprijs terminis, quod quando aliquis exiit animo baculo percutiēdi, seu ligno aliquē offendendi, & si mors successerit, non tenetur tanquam de homicidio voluntario, & ex proposito deliquerit post Paul. de Castro d. n. 3. versic. nunc ad propositum, tradit Angustin. in addit. ad Angel. d. tract. de maleficio. verbo dicitur Andreas armatus, n. 5. Hippolyt. vbi proxime, n. 20. & d. singul. 176. Iaf. proxime relatus, † quod est verum,

etiam si in capite offenderit eum baculo: quia non praesumitur animus occidendi, si ferebat ensē, aut aliud genus armorum ferreum, & non ferit cum illo, sed cum baculo, aut ligno, bene tradit Hippol. de Marfill. in l. 1. §. Diuus, n. 39. vers. bene fat cor, ff. ad l. Cornel. de Sicar. dicens, quod si is, qui baculo percussit, potuit ferro, quo baculus, vel hasta armata erat, vulnerare, & tamen solo baculo percussit, & si in capitis parte valde periculosa, non colligitur occidēdi animus, quam doctrinam latē comprobabit, idem Hippol. ibidem d. n. 27. & in l. 1. n. 49. C. ad l. Cornel. de Sicar. & d. cons. 67. n. 37. ponderans hac verba: Nam dicitur do.

Bernar. & socij habebant ad latus arma captiua, vt dixi, & tamen percusserant cum baculis, Menoch. d. praesumpt. 40. n. 12. Carrer. in pract. crim. §. 2. homicidij species, post n. 32. vers. sed posterior, verō opinio, Malcard. concl. 864. n. 10. Thom. Grammat. voto 23. n. 10. Iulius Clarus d. §. homicidium, num. 4. Bald. in l. sed et si quemcumque, §. si maritifer, ff. ad l. Aquiliam, & Doctores in l. eum qui, C. ad l. Cornel. de Sicar. facit bonus text. in l. omne delictum, §. si quis commilitonem, ff. de re milit. † quod ampliant Doctores in eo, qui ferit cum pomo ensis, cum ense potuisset ferire, nam animum occidendi habuisse nō videtur, secundum Hippolyt. d. cons. 67. num. 13. & in d. l. 1. num. 34. Menoch. vbi proxime, nu. 13. Iul. Clarus d. num. 4. nam testes, qui deponunt, Matthaeum de Castro percussisse baculo dicitur Andream dicunt, quod eodem tempore habebat sicā, qua vtique percutere potuisset, si animum occidendi habuisset, imō addunt, quod die precedēti casu, cum à venatione rediret dicitur Matthaeus, & portaret sclopi, & si illi in via occurrisset dicitur Andreas, noluit illum occidere; imō addunt testes, se pro certo habere non habuisse animum occidendi: nam cum primum ei renuntiata fuit illius mors, neciūm cōdoluit, sed tenerē, & amare fleuit, affirmans, noluisse illum occidere, eū, tūcque aduersi satis se poenitere; † nam dixisse nemo praesumitur, quod mente non agitauerit,

l. Labeo, §. idem Tubero, ff. de supellect. legata, & l. nepos Proculo, ff. de verbor. signific. Bald. nu. 6. in l. nostram, C. de testament. Couarr. in cap. alma mater, 1. par. relectio. §. 10. num. 12. de sentent. excommuni. lib. 6. & quia vt dicit Paul. de Castro d. cons. 277. num. 3. si disposuissent ipsum interficere, alia arma coepissent, l. 1. §. Diuus, ff. ad l. Cornel. de Sicarijs, intendebant ipsum castigare, non mortificare. Et idem potest dici de Matthaeo de Castro in casu, de quo agitur, & quod mors praedicta non

48

49

49

non

non fuit praemeditata, aut voluntaria; sed mēre casualis; vnde succedit regula, † quod illa, quae casualiter fiunt, & non ex proposito, non sunt in consideratione, vt in l. huiusmodi 86. §. legatum est, ff. de legat. 1. vbi doctē Paul. de Castro num. 3. Petrus Aureus decij. Lituanica 3. nu. 109. Boer. decij. 13. num. 51. l. Titius, ff. de action. empt. Abb. num. 9. in cap. Rodolphus de rescript. l. generali, §. uxori, ff. de usufruct. legat. prout eam inducit Abb. cons. 62. in controuersia, nu. 10. 2. par. melior text. in l. quaesitum 76. §. vlt. ibi: Nec quae casu ibi fuerunt, legata existimantur, ff. de legat. 3. Hippol. d. cons. 67. num. 47. qui alijs hoc sequentibus numeris confirmat.

Et cum dictum homicidium non fuerit voluntarium; sed casuale, multo minus dici debet fuisse proditorium, aut aleuosum; † nam quando id, de quo magis inesse videbatur, non inest, nec id, de quo minus inest, cap. licet vniuersis, vbi gloss. verbo multo minus de testib. l. 1. C. de negot. gest. l. nec ex vera, C. de acquirend. possess. Bald. in l. si emancipati, num. 1. C. de collat. gloss. verbo multo fortius, in cap. cum in cunctis in princ. de elect. Euerard. in locis argumentorum, loco d. maiori, num. 1. Aristoteles lib. 3. Topicorum, DD.

52 in d. l. nec ex vera. † Et huiusmodi argumentum habet locum in delictis, & illorū poenis, l. si adulterium cum incestu, §. liberti, ff. ad l. Iulian. de adulter. Bald. num. 2. in l. si quis non dicam rapere, C. de Episcop. & Cler. Hippol. de Marfill. cons. 54. Diuini Nummis, num. 6. & 7. vol. 1. Euerard. vbi proxime, num. 2.

53 † Et quod hoc sit verum, comprobatur, si animaduertimus, quod homicida proditorius dicitur ille, qui cum aliqui essent amici, inter quos non fuerat rixa) offendit alium, qui sub amicitia vivebat securus, vt probat text. in l. propter insidias, C. qui accusare nō possunt, & in l. 4. ff. ad l. Iul. Maiest. & in l. fin. C. de delatorib. lib. 10. & in cap. si cupis 16. q. 1. & in cap. Clericus 46. distinet. & ibidem DD. Anton. Gomez 3. tom. variar. cap. 3. de homicid. vers. aduertendum, lo. Gutierri. lib. 1. practicar. q. 2. n. 3.

Et quia, vt deponunt Gabriel de Belamazana, & alij testes post rixā, in qua Andreas Bermejo, & illius fratres offenderunt dictum Matthaeum de Castro; idem Andreas minatus fuit, quod etiam si die sequenti fuisset suspendendus fureis, erat illum offensurus, & ita debuit etiam ipse cautus incedere, ne quod alij erat minatus, illi eueniret, † pro quo est pulchra decisio Bart. in l. respiciendum, §. delinquent, num. 1. ff. de poenis, dicens, quod si esses mihi inimicus, ita quod esset rancor inter te, & melicēt à retro percutiam, tunc te proditorie non percutio: quia illud, quod facio, in actibus offendebam, scilicet me tibi deservire velle, d. l. fin. C. de delatorib. lib. 10. Petr. Gerard. singul. 14. Caphal. cons. 57. videbatur, num. 13. vol. 1. Bald. in cap. 1. in princ. nu. 16. quibus modis feud. amitt. in vsib. feudor. Felin. in cap. 1. in princ. de homic. & ibi Ancharr. Burg. de Paz cons. 22. num. 15. Angel. Aretin. in §. interdum, num. 6. in l. de heredit. qua ab intest. deserunt. &

54

54

traet. maleficiorum, verbo fecit insultum, vers. bene nota, Gomez. 3. tom. variar. cap. 3. num. 5. vbi Additio post Ignem l. si certus, §. si vnus ex dominis, num. 24. ff. ad S. C. Syllan. dicit meritō hanc Bart. doctrinam per Doctores receptam, siquidem verisima est, & vulgo frequenter approbata; † nempe quia ille est proditor, qui vnū actu ostendit, aliud verò mente gerit, ex text. in l. 1. ff. de prauaricat. Anania cons. 44. in quest. col. 1. Alex. cons. 92. per seētis, n. 18. vol. 6. Bald. in auth. item nulla communitas, C. de Episc. & Cler. Bellacomba inter commun. Doctorem opiniones, tract. de feudis, tit. 8. quib. ex causis feud. amitt. num. 132. vers. quis autem, quod satis constat ex l. omne delictum, §. exploratores, & in l. proditores, ff. de re milit. l. 3. tit. 27. l. 1. tit. 2. par. 7. l. 77. Styli, & l. 4. tit. 23. lib. 8. Recop. ibi: Saluo si matare de su enemigo conuocido. Et ibi: O si lo matare por ocasion, no queriendo matarlo, quae iura in hac parte ponderat Burgos de Paz vbi proxime, n. 16. confert Demosthen. in orat. aduersus Midiam, vers. nam est inimicus.

† Confirmantur praedicta, nam vitra quod iura praesumunt, homicidium potius factum fuisse ad defensionem, quam vindictae causa, vt tradit Angel. Aretin. in §. ius autem gentium, n. 3. vers. in dubio, in l. de iure naturali, ex l. merito, ff. pro socio, Bald. cons. 195. an quinus, vol. 1. Corneus, quem refert, & sequitur Decius cons. 459. vjssis eleganti consilio, n. 4. & cons. 678. n. 7. tom. 2.

Quamuis dictus Matthaeus grauitur prouocatus dicitur iniurijs, & offensionibus, tanquam persona nobilis, voluisset se, & honorem suum exonerare, erat excusatus; † nam prouocato parclitur, l. qui cum maior, §. si libertus, vers. ignoscendū, ff. de bonis libertorum, elem. 1. de homic. Hippolyt. de Marfill. cons. 108. nu. 8. & cons. 137. nu. 6. vol. 2. † alias famam, & honorem suum onerati negligens, crudelis videretur, cap. nolo 12. quest. 1. cap. non sunt, 11. quest. 3. & notatur in cap. si quis Presbyter de purgat. Canon. Marc. Anton. Eugen. cons. 90. num. 52. lib. 1. Caphal. cons. 57. videbatur, num. 5. tom. 1. Abbas in cap. magna, num. 13. de voto, nam vt Cicero Philippica 3. ait: Ad decus, & libertatem nati sumus, aut haec teneamus, aut cum dignitate moriamur; † nec minor est honoris, aut detrimenti famae timor, quam mortis, l. iusta, ff. de manum. vindict. Craueta cons. 2. num. 18. l. Iulianus, ff. si quis omisso causa testamenti, l. 4. tit. 13. par. 2. Iaf. in l. reprehenderit, notab. 3. C. de institut. & substit. Redin. de Maiest. Princip. in verbo non armis, num. 21. Caphal. vbi proxime, num. 5. Menoch. lib. 5. praesumpt. 49. num. 6. & ita clarum est, quod non obstantē dicto homicidio potuit vsque ad sententiam transactam in rem iudicatam, qua priuaretur Beneficio, illud resignare in manibus suae Sanctitatis.

† Primò, quia accusatus de homicidio, vel alio crimine, ob quod priuandus veniebat per sententiam, potest Beneficium simpliciter resignare, etiam vsque ad conclusionem in causa, ex cap. dudum lo secundo, de elect. cap. per tuas, in fine de smonia, cap. ex literis, & cap. fin. de excessib. Pralator. sentit gloss. notab. in cap. 2. verb. finita circa

56

circa medium, ut lite pendente, lib. 6. Staphil. de signa-
 natura iustit. cap. subrogatus an teneatur iustificari, & c. n. 16. Decif. Rotæ 5. tit. de re iud. in anti-
 quis, Cassan. conf. 44. n. 22. Petr. de Biaxio in tract. election. 2. par. cap. 3. Carrer. in praxi crim. §. cir-
 ca primum, n. 22. & seq. † qui solum excipit affas-
 finum, aut parricidam, Boer. decif. 206. n. 3. Pro-
 bus in addit. ad Ioan. Monach. in cap. ad Apostolica, n. 10. de re iudic. lib. 6. idem Boer. decif. 205. nu. 7.
 Rebuff. in praxi benefice. tit. de modis amittendi Be-
 neficia, n. 51. cum traditis per eum in declarat. feu-
 dor. nu. 44. posita in volumine variorum tracta-
 tuum, melius in repetit. cap. postulat. num. 44. de
 Cleric. excom. ministr. & de pacific. possessor. n. 261.
 Paris. eod. tract. lib. 4. quæst. 3. n. 9. Plaza de delict. lib. 1. cap. 11. nu. 2. Didac. Perez in l. 1. tit. 9. lib. 2. Ordinar. gloss. 2. vers. vnde infertur, Prob. ad Mo-
 nach. in cap. alma mater de sentent. excomm. in 6. num. 6. Plaza in epitome delict. 1. par. cap. 21. nu. 3. Ioann. Vela de delict. cap. 15. n. 29. & ita Cap-
 poll. cautel. 44. dixit, & consuluit accusato de homicidio, aut alio crimine, ex quo sequi posset sententia priuationis Beneficij, quod illa non ex-
 pectata renunciaret illud, vt euitet infamiam, & pœ-
 nas, quas si condemnaretur ex illo, incurreret cap. cum te, de re iudic. quam cautelam etiam as-
 signauit Felin. num. 4. in fin. in d. cap. inquisitio-
 nis, Anton. de Butrio in cap. dudum 54. num. 7. 2. de elect. gloss. in pragmat. sanctio. tit. de collation. §. item insuper, verbo disponere, vers. item poterunt
 Monachus, in cap. alma mater de sentent. excomm. lib. 6. num. 6. ex glossa celebri d. verbo finita, in cap. 2. ut lite pendente in 6. Ludouic. Gomez reg. de annali possid. quæst. 42. num. 3. Cassan. conf. 44. num. 22. Anton. de Butrio conf. 43. Aufrer. ad Cap-
 pell. Tholosan. decif. 436. Caualecan. decif. Finiz an. 44. num. 12. Couarr. in clem. si furiosus, 2. par. §. 3. num. 7. † quod in tantum est verum, quod non solum resignatio post conclusum in causa, sed etiam lata sententia, si fuit ab ea in tempore appellatū, vt ex l. qui a latronibus, §. fin. ff. de testam. tradit Rebuff. in tract. de paris. possid. n. 262. vers. & sic potest, lo. Corral. in paraphrasi Sacerdot. 3. p. cap. 6. n. 14. ex Præpos. in cap. studeat 50. distict. l. vnic. §. fin. ff. mil. nouar. appell. pend. Ioan. Aloyf. Ricc. in decif. Archiep. Cur. Neap. 214. nu. 1. & 3. par. 2. pro quo facit l. 1. §. vlt. ff. ad S. C. Turpill. ibi: Quia prouocationis remedio condemnationis extin-
 quitur pronunciatum, Bart. ibi, n. 1. in princ. l. furti §. ff. de his, qui notant. infam. lo. Andr. in cap. contra-
 ctus, n. 4. de regul. iuris, lib. 6. Paul. de Castro conf. 1. n. 29. vol. 3. lat. in l. 1. n. 5. C. de iudic. Florian. in l. 63 sed si quis, §. interdum, n. 6. ff. de usufruct. † presump-
 tio rei iudicata cessat appellatione pendente, Io. de Amic. conf. 26. nu. 8. Alex. conf. 117. n. 4. lib. 7. d. l. furti §. ff. de his, qui notant. infamia, ibi. Sed si furti, vel alijs famosis actionibus quis condemnatus prouocauerit, pendente iudicio, nondum inter famo-
 sos habetur, Ioannes Igneus in l. necessarios, §. non alias, num. 43. & seqq. ff. ad S. C. Syllan. Ofasc. de-
 vis. 13. num. 4. Franc. Burlat. conf. 66. num. 2. Tor-
 reblanc. in epitom. delictor. lib. 3. cap. 25. de appellat. num. 6.

† Et procedit etiam quando homicidium fuit 64
 fer ex induitria perpetratum, vt post Collectar. in d. cap. inquisitionis de accusat. Aufrer. quæst. 208. tradit Rebuff. vbi proximè, num. 263. quia etiam in hoc casu erit valida, & legitima, & ita comprobatur pluribus ex supra adductis, num. 61. Rebuff. respons. 59. vers. 2. Marta tom. 6. tit. beneficium, cap. 57.
 † Et eadem vera resolutio militat, & locum 65
 habet etiam quando resignatio facta fuit in fauorem certæ personæ; nam est valida, vt contra Parisiensem in reg. Cancell. 18. n. 55. relatum per Couarr. vbi proximè, tenet Salzedo in addit. ad Bernard. Diaz dict. cap. 97. vers. qua ratione, dicens, quod ipse nō auderet à communi opinione precedentibus numeris relata recedere: quia secundum eam sapientissimè iudicatum est in supremo Romana Curia Pratorio, vt testantur Gambarà de authar. Legati à latere, lib. 10. n. 337. Lancellot. in tract. de attent. 1. par. c. 5. n. 7. Flam. Paris. de resign. benef. 3. p. q. 16. n. 8. Roffinac. de benefic. c. 20. num. 5. pro quo est expressa Rotæ decif. 5. num. 4. vers. contrarium tamen, tit. de re iudic. in antiq. & ita valida fuit resignatio, quamuis facta in fauorem Petri de Castro eius fratris.
 † Quod confirmatur: quia non est reprobatum 66
 Beneficium conferre, vel resignare ad fauorem consanguinei benemeriti, vt ex D. Thomæ sententia secunda secunda, q. 10. art. 5. & alijs à se allegatis Couarr. probat lib. 1. var. resol. cap. 5. nu. 4. & renunciatis hoc modo suo iure vitur; † & ita 67
 nullam facit fraudem, qui sibi consultius am-
 co, vel consanguineo renunciaret, non vt alteri no-
 ceat, quod in simili casu ponderat Couarrun. in dict. clem. si furiosus, 2. par. §. 3. n. 7. vers. veterum, † & ita non obstantè præsumptione iuris aduer-
 sus resignationes, renunciaciones, aut permuta-
 tiones factas per senes, aut infirmos in fauorè nepotum, aut consanguineorum de Beneficio pin-
 gui cum tenet, non erit irritanda prouisio, aut collatio, vt docidit Rota decif. 2. de rerum permut. in antiq. Ioan. Monach. in cap. vnic. cod. tit. lib. 6. vbi Ioann. Andr. & post Felin. & Seluan tradit Boer. decif. 2. n. 55. intelligens, quando ille, in cuius fauorem fuit facta renunciatio, idoneus est, † & hanc opinionem vti benigniorem vtendo 69
 Iureconsulti verbis in l. 1. qui suis, §. si ab ignoto, vers. siue autem, ff. de manumiss. sequendam esse Boer. asserit, quia practica, stylus, & obseruantia Romana Curia: admittit absque aliquo scrupulo, resignationem coram sua Sanctitate factā etiā ad fauorem certæ personæ esse validam ex omni parte, † quæ resignatio conditionalis, seu in fauorem appellatur, vt tradit Rebuff. in praxi benef. 3. par. tit. resignationes, vers. de resignatione conditionalis, n. 1. 2. 14. & seqq. latè Iacob. Put. lib. 3. decif. Rotæ 158. n. 2. & 197. n. 5. & decif. 523. nu. 2. Mandos. reg. 19. Cancell. de infirmis, quæst. 16. nu. 71. allegans cap. ex parte et primo, cum gloss. verbo omnino, & verbo dimittere de offic. deleg. Innoc. in cap. tu a nos ad finem de simonia, Rebuff. de pacific. possid. num. 154. Callador. decif. 3. de renunciat. Abb. in cap. cum vniuersorum de rerum permutat. Man-

Mandos. de signat. gratia, verbo resignationis, vers. in resignationibus, Ioann. Gutierrez. conf. 42. num. 6.
 † in tantum quod licet conferretur Beneficium 71
 alteri, quàm ei, in cuius fauorem est facta resignatio, non valeret collatio, quia contra mandatū facta, gloss. in cap. olim, verbo traditam de restit. spoliat. lat. conf. 162. col. 4. volum. 2. & argum. c. vnic. de rerum permut. Paris. conf. 19. ad resolutionem, col. 2. vol. 2. Rebuff. vbi proximè dict. num. 2. & n. 16.
 † aliàs esset auferre vni, & alteri dare; quod fieri 72
 nequit contra ius gentium, l. ex hoc iure, ff. de ius-
 sit. & iure, & per gloss. in l. 2. C. de precib. Imper. offerenda.
 Secundum, quod non est considerabile dice-
 re, quod dictus Matthæus de Castro prius fece-
 rat mandatū ad resignandum dictum Benefi-
 cium in fauorem Ioannis Vallesteros sui Locum-
 tenentis in seruitio illius, quod postea reuocauit,
 dato nouo mandato ad resignandum in fauorem
 Petri de Castro sui fratris, & quod quidam illius
 cognatus fecit quandam indemnitate, in casu,
 quo dictus Ioannes aliquas fecisset expensas, quia
 certum est, quod potuit reuocare primum man-
 datum etiam sine consensu dicti Ioannis; † nam
 constitutio Procuratoris ad resignandum Benefi-
 cia potest reuocari ante resignationem factam, 73
 clem. vnic. de renunc. dummodò Procuratoribus
 intimerur, vt ibi, & tradunt Rebuff. vbi proximè
 rubr. de reuocat. Procuratoris ad resignandum, num.
 1. Couarr. in pract. quæstionib. cap. 9. num. 8. Ber-
 nard. Diaz reg. 605. Boer. decif. 207. nu. 4. Rebuff.
 in concord. rubr. de sublat. clement. literis, §. resi-
 gnatione, vers. in primis, & ideo nullus scrupulus
 resultat ex primi procuratorij mandati reuoca-
 tione, vt tradit Rebuff. in addit. ad regul. Cancell.
 46. de benef. in curia resignatis, 2. par. & respons. 4.
 vers. duodecim, quare nullus scrupulus est, nec sus-
 picio in dicta resignatione, quod fuerit valida,
 & per consequens gratia facta per suam Sanctita-
 tem dicto Petro de Castro, & collationem fa-
 ctam per Episcopum D. Alphonso de Couarru-
 nias non valuisse, nec possessionem, quam illius
 prætextu cepit dicti Beneficij 4. Februarij antè
 priuationem.
 Nec etiam obstat secunda collatio facta pro-
 pter cognitam nullitatem primæ sub die 3. Maij,
 cum sententia lata fuisset die primo illius: quia
 eo tempore, & multo antè, scilicet 12. Februarij
 iam fuerat admissa resignatio per suam Sanctita-
 tem, & facta gratia dicto Petro de Castro, nec
 Matthæus habebat Beneficiū, super quo potuif-
 set cadere sententia priuationis; † nam resignans
 Beneficium, resignatione admitta statim ius suū,
 & possessionem perdit, cap. in presentia de re-
 nunc. gloss. verbo assignari in cap. inter de prabend.
 Rebuff. respons. 43. vers. item certo, cap. post trans-
 lationem, §. nusus de renunciat. dicto cap. inter, de
 prabend. & cap. quod in dubijs, de renunc. Selua de
 benefice. 3. par. quæst. 2. nu. 5. Rebuff. in Reg. Can-
 cell. de public. resignat. gloss. 13. num. 5. & reg. de in-
 firmis, gloss. 10. num. 3. Abb. in cap. sollicitè, num.
 10. de restit. spoliat. Menoch. de recuper. pos-
 sess. remed. 14. num. 59. Rebuff. de pacif. possessor.
 Tom. 2.

num. 144. in tantum quod postea petere non
 posset sine noua collatione, † cum Beneficium 75
 sine ea, vel Canonica institutione non possit ob-
 tineri, cap. 1. de reg. iur. in 6. Octavian. decif. Pede-
 mont. 55. n. 4. Anton. de Butrio in cap. in literis, n.
 24. de restit. spoliator. Couarr. in reg. possessor. 2. par.
 §. 10. num. 9. Nauarr. conf. 6. de renunciat. num. 6.
 etiam quado resignatio fit in fauorem certæ per-
 sonæ, vt per Hieronym. Gabr. conf. 190. Petrus
 n. 1. lib. 1.
 † Et cum legitimus Procurator dicti Matthæi 76
 resignationem fecisset in manibus suæ Sanctita-
 tis, certum est, quod iam Beneficium vacabat
 in Curia, vbi est Papa, gloss. & Doctores in clem.
 auditor de rescript. gloss. & DD. in clem. 1. ut lite
 pend. Rebuff. in d. reg. de publicandis, gloss. 2. num. 1.
 Nauarr. conf. 12. de renunciat. incip. dedit, nu. 2. Rota
 decif. 1. de rer. permut. in nouis, Iacob. Put. lib. 2. de-
 cis. 36. n. 2. idem Rebuff. in 3. par. praxi beneficia-
 lis, tit. de procuratore ad resignandū cõstituto, n. 28.
 latè Couarr. in pract. quæstion. cap. 36. num. 4. Re-
 buff. respons. 49. in princip.
 † Et ideo cum sit certum, quod omnia Bene- 77
 ficia vacantia in Curia sunt reseruata prouisioni
 Summi Pontificis, iuxta cap. 2. de prabend. lib. 6.
 Andr. Sicul. inter Alexandri consilia, consil. 74. vi-
 so puncto, num. 23. vol. 4. cap. presenti de prab. lib.
 6. Extrauaganti ex debito Ioannis XXII. posita in-
 ter communes sub tit. de electio. Gomez. reg. de tri-
 mali, quæst. 31. à num. 19. Mandos. reg. 5. Cancell.
 de reseruat. in prafat. Rebuff. in concordat. rubr. de
 mandatis Apostolicis, §. declarantes, verbo compre-
 hensa, & in praxi beneficali, 1. par. rubr. de clau-
 sulis mandatorum, num. 42. [Solorzan. de gub-
 bern. Indiar. lib. 2. cap. 6. n. 89.] † ea ratione pro- 78
 uisio Beneficij de Buendia iam reputabatur rati-
 one reseruacionis inter fructus, & bona Pontifi-
 catus, gloss. in cap. cum olim, verbo capitulo de maio-
 rit. & obediens. clem. 1. ut lite pendente, d. cap. 2. de
 prabend. in 6. Capell. Tholos. quæst. 3. n. 6. & per
 Rebuff. in 1. par. praxi beneficalis in forma signa-
 tura, verbo extra Romanam Curiam, Cassad. decif.
 3. de pensio. n. 6.
 † Nam ultra, quod sola reseruatō operaretur 79
 suum effectum, & esset valida gratia suæ Sancti-
 tatis, taliter quod nec D. Episcopus Conchenfis,
 nec alius Ordinarius Collator portuisset illud Be-
 neficium conferre etiam sine decreti appositio-
 ne, cap. Ecclesia et secundo, ut lite pendente, vbi
 Papa irritum declarauit processum factum post
 auocatium negotium ad Romanam Curiam, non
 virtute decreti, sex ex eo solo, quod illius præ-
 decessor sibi reseruauerat cognitionem illius, vt
 doctè ponderat Mandos. reg. 9. Cancell. quæst. 4.
 num. 3. † nam sufficit, legem, aut constitutionem
 aliquid disponere, & si ad decreta, & annullatio- 80
 nes actum nō procedat, ad hoc vt actus sit ipso
 iure nullus, l. non dubium, C. de legib. vbi Bart.
 n. 2. Decius conf. 502. ex duobus cõsilijs, n. 1. tom. 2.
 cap. quæ contra ius de reg. iur. in 6. Roland. à Valle
 conf. 77. n. 8. vol. 2. Mandos. vbi proximè, n. 4. cu-
 ius ratio est, quia † omnes reseruaciones confer-
 uant reseruanti ius suum illatum, l. item Labeo,
 §. 1.

§. 1. ff. fam. l. circ. cap. cum venerabilis circa finem de except. quem notat Paris. conf. 102. non agitur, num. 26. lib. 1. Bald. in l. terminato, C. de fructibus, & litium expens. Crauer. conf. 29. n. 8. Caph. conf. 236. iuribus, n. 17. tom. 2. Burgos de Paz conf. 2. n. 5. 2. qui numero precedenti dixerat, quod ea, 82
 † quæ semel sunt reservata, & affecta perpetuo durat, vt reservata, & affecta, vt tenet Bellam: decif. 425. incip. si Papa, & Bernard. de Bisignetto decif. 9. tit. de præbend. in antiq. n. 1. Rota decif. 20. de præb. in antiq. † atque ita sub generali prouisione non veniunt, & super illis alij inferiores manus apponere non possunt, c. 2. de præb. lib. 6. Paris. c. 10. n. 2. vol. 4. Hieron. Gabr. conf. 182. quoad nu. 6. & 7. lib. 1. Roland. à Valle conf. 4. incip. quoniam, 83
 num. 47. vol. 3. † quod ita verum est, ac si ligasset manus sua Sanctitas inferioribus, ne valerent illas extendere ad prouisionem talis Beneficij referuati, cap. cum dilectus de iure patron. & cap. si eo tempore de elect. lib. 6. clem. cum ei, quem de concess. præbend. Rota in antiq. tit. de præbend. decif. 32. nu. 2. cap. unico in fine, vt Ecclesiast. benefic. Rebuff. in repetit. cap. nulla, vers. octaua non comprehenditur, de concess. præbend. pag. mibi 461. Rota decif. 1. de rerum permut. in nouis, n. 4. Puteus lib. 3. decif. 391. per totam, Rota in antiq. decif. 6. de concess. præbend. num. 6. 84

Ex quibus resultat, dictum D. Alphonsum non habere titulum, nec possessionem saltim validam, aut alicuius effectus, esseque intrusum in Beneficio, † nam dicta reservatio inficit titulum, & ipsum annullat ipso iure, & similiter possessionem, d. cap. si eo tempore de elect. lib. 6. Rota decif. 1. nu. 6. de resitut. spoliator. in antiq. & decif. 1. nu. 5. vt lite pendente, Bellamera decif. 342. & 336. Cassad. decif. 1. de resitut. spoliator. num. 2. Iacob. Puteus lib. 3. decif. 197. num. 3. Menoch. de recuper. possess. re- 85
 med. 15. num. 444. † nam reservatio est tam malignæ nature, vt quicquid inuenit, destruat, & in oppositum ducat, vt ex cap. si postquam de elect. lib. 6. cap. quodam de præbend. & cap. 1. de concess. præbend. eodem libro. Bellamera decif. 535. Beronius quest. 80. Ludouic. Gomez. in comment. ad regul. Cancell. de annali possessore, quest. 23. Guillem. de Monte Laud. in clement. si Romanus, super verbo cum cura de præbend. Mandos. regul. 1. Cancellar. 87
 quest. 7. num. 4. † effecitque, quod titulus habitus ab Ordinario habeatur pro non titulo, & non possit impedire remedia possessoria competentia prouiso Apostolico, quæ habet intentara Petrus de Castro, vt post Bald. in l. in civilem, n. 2. C. de furt. Bart. & alios in l. si alius autem, §. si duobus, num. 1. ff. de public. in rem actione, ex l. nec vilam, §. 1. ff. de petit. heredit. Angel. Aretin. in §. sed ista quidem, num. 15. instituta de actionibus, Molina lib. 3. de primogen. cap. 13. num. 55. Roland. à Valle consil. 41. habita congrua, num. 31. volum. 3. & ita debet dicto Petro fieri collatio, & dari possessio, non obstante contradictione dicti D. Alphonfi.

Maximè quia dicta reservatio non est simplex, sed multum efficax propter decretum irritans per suam Sanctitatem appositum in Bulla gratia

dicti Petri de Castro, libi: Decernentes irritum, & inane, si secus super his ab alio quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: † quia 88
 decretum irritans appositum in reservatione specialia alicuius certibeneficij titulum, & possessionem inficit, nec contra eum datur restitutio, vt ex notatis in cap. vt nostrum de appellat. cap. si eo tempore de elect. lib. 6. tradit Rota decif. 3. de resitut. spoliator. num. 1. in nouis, Cassador. decif. 2. de resitut. spoliator. num. 1. Bellam. conclus. 535. eodem titulo. Puteus lib. 3. decif. 180. in causa Casaraugustana, n. 2. Rota in antiq. decif. 10. de causa possess. Ludouic. Gomez. reg. de triennali, quest. 49. vers. sed in regressu, & quest. 51. vers. præterea, Anton. Gabriel. lib. 6. conclus. tit. de clausulis, conclus. 3. nu. 15. & 50. † nam eius est proprium post se, & in contrarium sequuta annullare, dict. cap. si eo tempore, Puteus lib. 1. decif. 50. num. 5. gloss. verbo comitatur, in cap. statutum, & in cap. dispendia de rescript. lib. 6. l. non dubium, vbi las. n. 17. C. de legibus, 10a. Garcia in tract. de nobilit. gloss. 18. num. 8. ad finem, Mandos. in regul. 7. Cancell. de reservationibus, quest. 4. n. 3. cap. audiam, & cap. penult. de præbend. cap. 1. & cap. si soli de concess. præbend. in 6. & ita ligauit D. Episcopum, ne posset Beneficium prædictum conferre præfato D. Alphonso de Couarruias, aut cuilibet alteri; † & collatio facta, fuit nulla ipso iure, non obstante, quod allegaretur ignorantia Episcopi, gloss. verbo ignorantem, in dict. cap. si eo tempore, dicto cap. quodam de præbend. in 6. Carol. Ruin. conf. 70. num. 8. lib. 5. Cassador. decif. 3. tit. de decret. & reseruat. & decif. 13. super prima regula Cancellaria, n. 5. Decius conf. 64. n. 5. Mandos. reg. 11. Cancell. de reuocationibus, n. 2. Rebuff. in l. quod iussit, notab. 2. n. 93. ff. de re iud. Bertrand. conf. 142. n. 4. vol. 2. Anton. Gabr. vbi proxime nu. 1. & 2. 89

Quod confirmatur, † quia clausula decreti irritantis inducit formam præcisam, Bald. in l. 1. vers. quare ergo, ff. de liber. & posthum. Ancharr. in repetit. cap. 1. vers. quare etiam si statuto cauatur, de constitutionibus, las. in hominum, num. 8. C. de testam. Anton. Gabr. vbi proxime num. 70. Tiraq. in l. si vnquam verbo reuertatur, nu. 322. C. de reuocand. donat. Auendaño respons. 14. n. 2. Ioan. Garc. dict. gloss. 18. num. 9. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 2. c. 4. nu. 83.] † formæ autem nihil detrahi potest, aliàs actus etiam in fauorabilibus vitiabitur, l. cum hi, §. si Prator, ff. de transactionibus, Bald. in l. fin. col. 2. C. de suis, & legitim. hered. Paris. conf. 19. n. 188. vol. 2. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 21. nu. 11. Roland. à Valle conf. 33. incip. illisris, n. 7. & seqq. vol. 3. 90

Et ita fuit etiam ex hac parte nulla dicta collatio, imò operatur alium singularem iuris effectum, † quod si forsitan aduersus dictum decretum irritans proferatur sententia, sit ipso iure nulla, & exequi non possit, vt tradit Cassador. decif. 12. super 1. Reg. Cancell. num. 6. ex Abbate in cap. ceterum 3. de rescript. & in proprijs terminis, quod clausula decreti irritantis annullat collationem factam ab Ordinario, ex clem. 1. de elect. Rebuff. in praxi benefic. 1. par. in forma, & decla-

ratione noua prouisionis in parte. Nos enim ex nunc irritum decernimus, decif. Rotæ 25. num. 2. de concess. præbend. in antiq. & decif. 29. num. 1. ad finem, de præbendis, in nouis, Iacob. Puteus lib. 2. dec. 4. 18. optime Cassador. decif. 6. sub rubric. de reseruat. num. 5.

Et corroboratur magis iustitia dicti Petri de Castro: quia dictus D. Alphonfus in eo fundamentum sumit, quod Episcopus prouidit ei de dicto Beneficio, sub prætextu, quod vacasset de mense Decembris, qui ad Ordinarium gaudentem alternatiua spectat, & neque ex isto capite iustitia fouet; † nam cum de iure quilibet probare debeat fundamentum suæ intentionis, l. ei, qui ff. de probat. l. actor, quod asseuerat, C. eodem, & l. qui accusare, C. de edendo, Roland. à Valle conf. 58. in præfenti, num. 72. vol. 3. & conf. 69. nu. 27. vol. 2. Menoch. lib. 2. de præsumpt. præf. 48. num. 2. † vbi ait, quod qui se fundat in aliqua qualitate, debet probare illius interuentum, l. Diuus, ff. de milit. testament. Bar. in l. denunciasse, & in l. qui uxori, §. quid tamen, ff. ad l. Iuliam de adulter. Portius conf. 19. n. 60. conf. 147. n. 31. Roland. à Valle conf. 10. nu. 11. vol. 4. Socin. iunior conf. 68. n. 116. vol. 3. at nõ conflat, Episcopum gaudere alternatiua, nec illius gratiam acceptasse; † nam Episcopus nõ potest prouidere virtute alternatiuæ, donec fides acceptationis eius ad Datarium peruenerit, vt tradit Nauarr. conf. 31. incip. quæsitum fuit, nu. 1. de præbend. vt conflat ex Bulla reservationis mensium Apostolicorum, siue Cancellaria regula Pij V. ibi: Episcopi, & Patriarchæ præfati infra tres menses à die publicationis computandos se alternatiuam huiusmodi acceptare, vel recusare coram Notario publico, & testibus declarare teneantur, alioquin lapsa trimestri, alternatiua huiusmodi illis nullatenus suffragetur. Decernentes irritum, &c. Et clarius in eadem regula Cancellariæ S. N. D. Clementis VIII. quæ est in ordinatione octaua, Paul. Fusc. in tractat. de visitat. lib. 2. cap. 28. num. 31. & tribus seqq. & hoc ad prouidendum, ne sit in facultate Ordinarj, quando vacat Beneficium, vt velle, vel nõ considerata ipsius qualitate: quia præsumeretur esse in fraude, † quæ adiumento ei esse non debet, cap. sedes, & cap. ex tenore de rescript. argum. cap. tuæ de Cleric. non resident. quia fraudibus non est indulgendum, sed obuiandum, cap. ex parte in fine de priuileg. l. in fundo, ff. de rei vendit. & nouissimè post hæc scripta Hieron. Gonçal. super regul. 8. Cancell. de mensib. & alternatiu. gloss. 63. ex n. 55. & cum non esset priuatus ante sententiam, nullius effectus erat alternatiua iuxta superius fundata, præsertim, quia cum dictum Beneficium remanserit reservatum prouisioni suæ Sanctitatis, non potuit ad eum extendi alternatiuæ gratia; quamuis doceretur de illa, vt in dicta regula referuatoria, quæ assignatis sex mensibus alternatiuæ Ordinarior, subiungit: Dummodò aliàs dispositioni Apostolicæ generaliter referuata, vel ex generali reservatione Apostolica affecta non fuerint, 94

ponderando, † quod dicta dictio dummodò importat conditionem, cap. vt præteritæ de elect. in antiq. & tradit Dominic. post Paul. de Eleazar. in Tom. 2.

cap. non potest, §. 1. col. vlt. vers. nota bene de præbend. lib. 6. Bertrand. conf. 201. incip. Christi, nu. 5. vol. 1. Tiraquell. de retract. lignag. §. 8. gloss. 8. † vel saltim modum, vt ex l. cum ab eo, ff. de contrahend. empt. Bart. in l. quibus diebus, §. Termitus, col. 2. vers. quid de dictione dummodò, ff. de condit. & demonstrat. Ruin. conf. 20. num. 1. ad finem, lib. 2. Caphal. conf. 218. Valentij num. 29. tom. 2. Menoch. lib. 1. de arbitr. iudic. quest. 86. num. 28. & quia tempore, quo fuit prolata sententia aduersus Matthæum de Castro debebat considerari priuatio, si multo antea non fuisset admittit resignatio, erat mensis Martij, qui etiam quando est alternatiua, est vnus ex sex mensibus Apostolicis, vt conflat ex dicta regula Cancellariæ referuatoria mensium, & tradit Puteus lib. 2. decif. 492. num. 1. & 6. † nõ cum sua Sanctitas prouidere vellet, nullatenus id efficere poterat Ordinarius; cum concedendo illi alios sex menses deneger Martium, & alios quinque alternatiuæ sibi referuatos, argum. l. c. Prator, ff. de iudicij, las. in l. 1. §. adipsimum, nu. 4. ff. de acquirend. possess. l. quæsitum, §. idem respondit, ff. de fundo instructo, Rojas de success. cap. 27. num. 8. 100

Vterius, quia saltim vt D. Alphonfus posset ius prætere ad Beneficium, necessarium erat, quod tempore priuationis adhuc foret penes dictum Matthæum de Castro, illudque nondum resignasset; † quia priuatio præsupponit habitum, l. decem, ff. de verbor. obligat. cap. ad dissoluedum de desponsat. impuber. Caphal. Tholosan. quest. 437. num. 2. Roland. à Valle conf. 32. num. 57. vol. 4. Decius conf. 277. num. 6. tom. 1. Caphal. conf. 248. num. 15. tom. 2. † nec possit priuari, qui non habet, l. non potest videri desisse habere, vbi Decius, & Cagnol. ff. de regul. iur. text. notab. in l. Titio vsusfructus, ff. de condit. & demonstrat. Caphal. consil. 37. num. 26. & seq. & conf. 52. num. 25. tom. 1. Al- 101
 dobrandin. in §. item maior, num. 19. insit. de ex-
 cessat. tutor. † & in proprijs terminis nostri casus Couarr. in dict. clem. si furiosus, 2. par. §. 3. num. 7. vers. quidam tenet aduersus Dominicum, consil. 105. quod post renunciationem, aut alio modo sequitam vacationem, quam per priuationem nõ posset iudex ad eam faciendam procedere, & quod processus illius erit inutilis, & superuacuis, cum ipse, aduersus quem priuationis sententia ferenda est, non obtineat, nec possideat Beneficium, ita post Rotam decif. 5. de re iud. nu. 1. & vlt. in fin. in antiq. & Ant. de Butr. conf. 44. incip. casus, pulchra decisio Rotæ vltima tit. vt lite pendent. in nouis, n. 1. & seqq. quam sequuntur Guadifal. Villadiego in tract. de legat. 1. par. quest. 14. col. 15. Ludouic. Gomez. ad regul. Cancellaria de annali, quest. 42. num. 5. vers. & quantum, & est in iure verissimum, secundum quæ non obstat clausula apposta in Bullis Petri de Castro: Dummodò tempore datæ alicui non sit ius quæsitum: quia D. Alphonfus de Couarruias non habebat ius quæsitum ante sententiam saltim irresolubiliter, sed 102
 conditionaliter † in incertum euentum, quem lis produceret, iuxta text. in l. quod debetur, ff. de pecunio, Anton. de Butrio in cap. finem litibus, 103

num. 8. 104

num. 18. de dolo, & contumacia. Tiraquell. de retrac. lignagior. §. 3. glof. 7. num. 20. & feqq. Ioan. de Ne. uiz. in sylua nuptiali quomodo iudicandum sit. lib. 6. num. 12. glof. fin. in l. Lucius 78. §. vit. ff. ad S. C. Trebell. & ita prouifio facta interim vigore refignationis, quamuis cum dicta claufula, aut alia iuris dummodo alteri non fit ius quaestum, est valida: † quia claufula ista intelliguntur de iure puro, & irresolubili, non de conditionali, & incerto, vt tradit notabiliter Roman. in cons. 256. quem refert, & sequitur Felin. in cap. super literis, num. 11. de rescript. Gomez. vbi proximè, & in regula de non tollendo iure quæfito, quæst. 3. in princip. Abbas cons. 84. incip. illud in summa, n. 5. 1. part. Curt. iun. in cons. 1. num. 21. Couarr. vbi proximè, † & quia cum vacauerit in Curia non poterat esse extrâ illam alteri ius quaestum, & nullus alius vltra Papanipotest conferre, cap. 2. de præbend. lib. 6. Rebuff. in praxi beneficiati, 1. par. tit. forma, & declaratio noua prouisionis, verbo dummodo tempore data, num. 7.

Viterius, nam quando iustitia Petri de Castro non foret tam clara, prout est, & aliquam pateretur difficultatem, & Beneficium alio modo vacasset, adhuc pertinere ad dictum Petrum de Castro vigore claufulæ in Bulla appositæ, ibi: *Sine quouis alio modo vacet*, † quia omnis vacationis modus hoc casu venit, cap. susceptum de rescript. lib. 6. & cap. ex parte el primo, de offic. deleg. Mādos. reg. Cancell. de infirm. resignat. q. 17. n. 2. Decisio Rotæ, 17. de præb. in antiq. & decis. 12. n. 6. eod. tit. in antiquior. & decis. 1. de rescript. n. 2. & alijs in nouis, Socin. cons. 32. incip. ex his, col. 5. vol. 1. Rebuff. in praxi, 1. par. forma signaturæ, verbo siud præmissa, num. 2. & in concordat. in forma mandati Apostolici, glof. aliam quamcumque dispositionem, Nauarr. incap. si quando, exceptione 2. num. 3. de rescript. Hieronym. Gabriel. cons. 188. arbitror, nu. 3.

† Nam dictio *quouis modo* omnem denotat modum, glof. verbo quouo modo, in cap. vt inquisitionis, §. prohibemus de heret. lib. 6. glof. in clem. ne Romani, verbo quouis modo de elect. Carol. Rui. cons. 123. num. 11. lib. 2. Paris. cons. 33. nu. 29. lib. 3. Menoch. de recuperand. possess. remed. 6. num. 16. Anton. Angel. Grattus de dictationibus, dictio. 221. & 223.

Ex quibus resultat, non solum fouere iustitiã dictum Petrum de Castro; sed D. Alphonsum Couarruuias debere condemnari ad restitutionem fructuum, quos indebitè p̄cepit ex dicto Beneficio; † nam possidens ex prouisione Ordinarij Beneficium reseruat, non facit fructus suos, Specul. lib. 1. tit. de dispensatione, §. dicendum restat, n. 23. incip. sed pone, quod aliquis, Decisio Rotæ 4. n. 1. de rescript. spoliat. in nouis, Innoc. & Abb. in cap. dilectus, not. penult. de iure patron. & in cap. dilectus, col. 2. de præbend. Ludou. Gom. reg. de annali, quæst. 23. vers. accedat, imò & posse condemnari in fructibus, qui percipi potuerunt ex auctoritate Rotæ.

His itaque constitutis non obstant in contrarium adducta. Ad quod præsuppono, quod dato, & non concessio, quod forent certi aliqui de-

fectus ex oppositis per D. Alphonsum, non tamẽ ex eo fiebat valida prouifio Ordinarij ad eius fauorem facta; † nam vbi collatio facta per Papam non tenuit per indignitatem prouisi, potestas conferendi reddit ad Papam, vt ex not. in cap. inter dilectos de excessib. Prælator. tradit Rebuff. respons. 49. vers. item nec, Ioan. Gutierrez. allegat. 4. num. 27. † & quia reseruatione Beneficij Papa ligat manus inferiorum, etiam si eius prouifio sit nulla, vt concludunt omnes in cap. inter dilectos de excessib. Prælator. Aeneas de Falconibus tract. de reseruat. 6. effectu, Hieron. Gabr. cons. 182. num. 9. tom. 2.

Quare non obstat primum, homicidium esse delictum graue, & irregularitatem inducere, & Beneficij priuare: quia satisfit verissima resolutione, † quod Beneficium, quod quis habebat priusquam in irregularitatem incurreret, non amittitur ipso iure per superuenientem irregularitatem; vt ex sententia Innocentij in allegato cap. cum nostris, n. 2. de concess. præb. vbi Ant. num. 16. Nauarr. cons. 69. de simonia, n. 2. & cons. 92. eod. tit. & num. d. cap. ex literis de excessib. Prælat. vbi Abb. cap. Clericus, ne Clerici, vel Monachi, Gregor. Lop. in l. 18. tit. 9. par. 1. glof. 4. Nauarr. in cap. statumus 19. q. 3. n. 51. in comment. 3. de regular. & cons. 7. de bigam. incip. Clericus, num. 7. & Nos latè supra probauimus. † Et quia non reperitur ius nouum, quod corrigat in hoc speciali ius antiquum, a quo non licet recedere, nisi quatenus per nouum exprimitur, l. præcipimus, C. de appellat. Bald. num. 11. in l. ancilla, C. de furtis, & in auth. præterea, nu. 7. C. vnde vir, & vxor, Bart. in l. Gallus, §. ille casus, num. 1. ff. de liber. & posth. Alex. cons. 25. n. 13. lib. 5.

Et minus obstat dicere, quod Mattheus de Castro debebat exprimere suã Sanctitati, quod resignabat Beneficium ex causã homicidij dicti Andrea; & quod Summus Pontifex difficilius admisisset resignationem, aut fecisset gratiam dicto Petro de Castro: quia debet animaduerti, quod dicta gratia non fuit facta Mattheo, qui deliquit; sed eius fratri infanti, & ita exprimitur in Bulla, ibi: *Dignum arbitramur, & congruum, vt illis se reddat Sedes Apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.* Et ibi: *Horum intuitu fauore prosequi gratioso. Nos volentes dilectum filium Petrum de Castro Clericum Toletanæ Diocesis, apud Nos de vitæ, ac morum honestate, alijsque probitatis, & virtutis meritis multipliciter commendatum*: † itaque sua Sanctitas mota fuit meritis bonitatis, & virtutum Petri, ad faciendum ei gratiam, argumento cap. rotatum de præbend. Rebuff. in praxi, 1. par. tit. forma, & declaratio nouæ prouisionis, verbo vitæ, ac morum honestas, num. 2. & 8. & quia cum fuisset valida resignatio facta per dictum Mattheum, etiam non facta mentione homicidij, nec illius scientiã habente Summo Pontifice tempore gratiæ, vt tradit Rota num. 1. & 4. vers. contrarium de re iudic. in antiquior. † Ideo frustra precibus impetraret, quod sibi à iure communi conceditur, vt in l. vicia, C. de thesauris lib. 10. ca. 2. nuper Abbates, Innocentia

110
111
112
113
114
115

† Et quia est diuinare, asterere, quod sua Sanctitas non concessisset dictam gratiam, † quæ diuinitio non admittitur, cap. vt nostrum, vt Ecclesiastica Beneficia sine diminutione conferantur, Abb. n. 9. in cap. illud de præsumpt. Ludou. Gom. reg. Cancell. de annal. poss. q. 10. & quia est magis verisimile, quod adhuc gratiam fecisset eidem Petro, cui non habebat nocere odium, quod potuisset esse conceptum aduersus dictum Mattheum; † nam iniquum est, vnum alterius odio prægruari, l. si quis in suo, C. de inoffic. testam. cap. nobis de simonia, l. non debet, vbi Decius num. 1. ff. de regul. iur. glof. verbo inutilem ad finem, in cap. in nostra de procuratoribus.

† Vterius, quia licet causæ finalis defectus dispositionem reddat inanem, defectus verò causæ impulsivæ non obest, quin adhuc actus ipse censetur validus, vt notant glof. & DD. in cap. post translationem de renunc. & in cap. et si Christus de iure iur. & in cap. cum cessante de appell. l. cum tale, vbi DD. ff. de condit. & demonstr. & per tot. tit. C. de fals. caus. adiect. Felin. in cap. postulat. n. 1. de rescript. Aretin. in §. in illis, n. 3. in sit. de testam. milit. l. 1. §. sexum, ff. de postul. l. si mulier, C. de iure doti, Couarr. lib. 1. variat. cap. 20. n. 1. vers. contrariam. [Solozan. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 8. nu. 72.]

† & quia iuris regula est, quod ille, qui à Principe aliquid impetrat, non tenetur mentionem facere eius, quo expressio non impediret impetratio, cap. super literis de rescript. vbi Panorm. & alij hoc tenent in gratijs à Romano Pontifice factis circa Beneficia Ecclesiastica obtinenda, vt probatur in cap. dudum, vers. considerantes de præb. lib. 6. cap. si pro Clericis eod. tit. que iura pro hac parte Couarr. ponderat vbi supra.

† Tu quia & si omnis falsi expressio, quæ mouet Principem ad facilius concedendam gratiam, eam efficiat ipso iure nullam, l. & si legibus, C. si contra ius, vel utilitatem publicam, cap. super literis de rescript. Nauarr. cons. 8. an gratia, num. 1. de rescript. & in Manuali cap. 22. num. 86. post Rotam decis. 32. de rescript. in nouis; † non tamen omnis taciturnitas veri, quod expressum redderet Principem ad difficilius gratiam concedendam, reddat illam ipso iure nullam; sed tantum taciturnitas veri, de quo iure cautum est, vt non expresso illo, gratia sit nulla, cap. dudum el secundo, de elect. cap. ad Audientiam de rescript. cap. 2. & cap. dudum de præbend. lib. 6. Rota decis. 32. nu. 5. Felin. in cap. postulat. col. 4. num. 1. de rescript. quos sequitur Nauarr. d. n. 86. & in tract. de datis, & promiss. n. 48. & cons. 43. Henric. n. 4. de homicid. Calderin. cons. 6. de præbend. qui exemplum assignant in fortioribus terminis, † quod concessio facta per suam Sanctitatem alicui criminoso sit ipso iure valida, vt tradit Innoc. in cap. proposuit, n. 5. & in cap. cum nostris, nu. 2. de concess. præbend. & in cap. accedens, num. 1. de accusat. & in cap. inter dilectos, Tom. 2.

n. 1. de excessib. Prælator. Felin. vbi proximè, vers. declara, post Bollamer. decis. Rota 298. incip. conclusio, Nauarr. cons. 48. primò quaritur, nu. 1. de regular. † non obstante, quod si sciuisset, quod erat criminiosus, aut non concessisset, aut difficilius: cap. eam te, de etate, & qualitate, & cap. 2. vbi DD. de rescript. ergo multo minus impediret dicto Petro de Castro, cui facta est gratia, cum sit optimatum qualitarum, prout habet probatum: nam ex eo facilius moneretur sua Sanctitas ad faciendum ei gratiam, excluso dicto Mattheo propter delictum, † & quia de iure in impetratione alicuius Beneficij solum debent exprimi qualitates à iure expressè requisitæ, in xta glof. in clement. 1. verbo alteri propè medium de præbend. quam communiter sequuntur DD. vt constat ex Bellamer. decis. 697. conclus. extra Rotam, nu. 2. Felin. in cap. super literis, n. 2. propè medium de rescript. & in cap. in nostra, n. 19. eod. tit. Selua de benef. 3. par. q. 11. n. 6. & q. 12. n. 39. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 201. n. 26. Couarr. lib. 1. variat. cap. 20. nu. 5. vers. fultas.

Nec obstat, quod opponitur assertioni veri valoris defectum ibi inesse sub pretextu dicendi, quod Beneficij valor fuit expressus in ducētis sexaginta sex ducatis auri de Camera, qui ad rationem 424. marauediniortū pro ducato efficiunt 3366. regales Castellanos, scilicet 34. marauediniortum pro quolibet, & valere regales 4400. vt asserit dictus D. Alphonfus; † nam vltra quod narratiua est legitime, & sufficienter probata, vt inferrius constabit, dicto D. Alphonso incumbere probare contrarium, iuxta regulam, quæ habet, dicentem, Beneficium esse maioris valoris, id teneri probare, ex l. quotus, §. 1. ff. de probat. tradit Rebuff. in tract. nominat. quæst. 9. principali, n. 43. Ant. Gabr. concl. 7. de probat. n. 3. Ioseph. Ludou. conel. unica eod. tit. vers. inferitur 169. Felin. nu. 4. in cap. ad auras in princ. de rescript.

† Et quia sufficit, nominatum dicere Beneficium esse certi valoris, & non pluris, iuxta glof. in l. et de lege, ff. de probat. quam sequuntur Ias. in l. fin. §. licentia, num. 1. C. de iure delib. Curt. cons. 27. col. 8. vers. sed contra, Rebuff. vbi proximè, vt in contrarium asserentem contrarium probandi transfundar onus.

Fundamentum, quod D. Alphonfus assumpsit ad dicendum, quod Beneficij valor ascendit, ad ducatos 400. Castellanos in eo consistit, quod habet alternatiuam cum Beneficio curato in administratione fructuum decimarum dictæ Parochiæ, quæ vulgò dicitur Tertiaria. Et quod anno quolibet soluuntur regalia 400. pro subsidio, & excusato, & alia 300. pro duobus nouenis pertinentibus ad suam Maiestatem pro oleo, & croco, qui ab anno 1593. sunt satisfacti, & in futurum sunt soluendi; & quia asserit habere annexam quandã Capellaniam valoris annui fanecarum viginti tritici, & ordeï pro medietate, cum onere tamen dicendi quinquaginta Missas; nam hæc omnia nõ obstant veritati narratiuæ factæ suæ Sanctitati, & per Petrum de Castro probatæ super valore istius Beneficij; primò ex celebri Ancharrani doctrina

123
124
125
126

127 *conf. 295. pro clariori, nu. 13. dicentis, f literas obtentat ad Beneficia Ecclesiastica validas, & efficaces esse; quauis falsa fuerit eius Beneficij, quod petitur valoris mentio, modo appareat, nihilominus vero valore expresso eadem Principem concessurum fuisse, eo quod de iure verus valor Beneficij in eius impetratione exprimi non debet, iuxta glos. in clem. 1. verbo vel alteri de preb. vbi DD. & in cap. ad aures de rescript. Couarr. lib. 1. var. cap. 20. n. 7. qui Ancharr. sequitur dicens, quod licet ex regula Cancellaria contrarium appareat, ea regula est strictè interpretanda, f cum verus valor Beneficiorum difficilem habeat certitudinem, ex Ludou. Gom. regula de valore exprimendo, q. 11. vt ita error in hoc exprimendo minime sit considerandus, vbi de Principis voluntate constat, optime Mascard. de probat. cõcl. 889.*

128 *nu. 31. & 33. Rursus, quia f valor Beneficij non attenditur respectu eorum, quæ beneficiarius percipit residendo personaliter, & laborando; sed eorum, quæ valerent in absentia beneficiati, vt in simili tradit Oldrad. in conf. 118. incip. ex virtute gratia, & facit glos. & ibi DD. in cap. 1. de Cleric. non resid. in 6. & in cap. licet de preb. Commentator regulam Cancellaria Innocentij VIII. reg. 60. Staphil. in tract. de literis gratia, & iustitie, tit. de gratijs expectatiuis, §. nona forma, nu. 64. quem refert, & sequitur Puteus lib. 2. decis. 464. incip. dubitauit, n. 2. vsque ad finem, & decis. 211. dubitauit, lib. 3. Ludou. Gom. tract. de expectat. nu. 104. in vers. gratias, Felin. in cap. ad aures de rescript. decis. Rotæ 401. aliis 1. super regul. Cancell. de valore exprimendo, n. 2.*

130 *f Et hac ratione in valore dicti Beneficij non consideratur Tertiaria, ad quam lucranda necessaria est residentia continua à velperis Septuagesimæ, vsque ad Dominicam in albis inclusiue, iuxta practicam ordinariam; & Constitutiones Synodales Episcopus Conchenfis, præsertim 23. de decimis in Constitutionibus D. Didaci Ramirez, in qua præfinitur forma lucrandi Tertiariam, quæ vltra dictam residentiam conceditur in satisfactionem laboris, & expensarum recollectionis fructuum decimalium; & ita has Tertiarias deberi ratione laboris, & non esse Beneficij fructus saltem principales; imò in laicos cadere posse, doctè concludit Rota apud Puteum lib. 2. decis. 489. & tribus seqq. & n. vlt. vers. & secundum, in vna causa de la Motilla istius Diocesis, & ita dari solummodo vt mercedem, & stipedium laboris, dictarumque expensarum, argum. text. in l. 1. 2. resp. ibi: Sed magis operam Beneficij loco præberi, ff. si mensor falsum modum dixerit, l. cum duobus, §. si in coeunda, ibi: Pretium enim operæ est, ff. pro socio, l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. testam. & l. in quartam, ff. ad leg. Falcid. vbi, quæ iure hæreditario caput hæres, tantum imputantur, non quæ allundè ei obuenerunt.*

131 *f Et quia istæ Tertiariæ sunt incertæ, & casuales, non debent cõnumerari in valore fructuum, cum videamus multoties, illas non lucrari, argumento §. illud, instit. de rer. diuis. ibi: Quod multa accidere solent, vt eam non capias, Bart. in l. si idem,*

§. si vna, num. 1. ff. de iuris. omn. iudic. Angel. in d. §. illud, vers. in glos. capias, idem Bart. in l. inter stipulantem, §. sacram, nu. 6. ff. de verbor. obligat. l. naturalem, ff. de acquir. rerum dominio, & l. pretia rerum, ff. ad leg. Falcid. & ita defendit Oldrad. d. conf. 118. quem sequuntur in simili Ioann. Andr. in rubr. de concess. præbend. Selua de benefic. 3. par. quest. 12. num. 33. Rota decis. 7. de præbend. in nouis, Couarru. lib. 3. variar. cap. 13. a num. 1. Casador. decis. vnica de Cleric. non resident. & in dicta Parochiali Buendia est Parochus, & duo Beneficiarij, qui alternatim residentes lucrantur tertiarias; & si non residet aliquis Beneficiarius, perdit illam.

132 *f Nec etiam debet attendi annexio dictæ Cappellaniæ; nam vltra quod habet Missarum onera; nec venit eodem titulo, & origine Beneficij, sed vigore donationis alienæ, & extraneæ, est resolutio certa, quod similia anniuersaria, oblationes, & mortuoria, imò nec Cappellaniæ, cui Parochus, seu Beneficiarius debet inseruire, non augent valorem fructuum Beneficij, vt post Ioan. Andr. ad Specul. lib. 4. rubr. de concess. præb. vers. demum querebatur, Nicol. Millis in rept. verbo distributiones lo vltimo, Staphil. vbi supra num. 65. Oldrad. conf. 216. circa primum articulum, tradit Felin. in dict. cap. ad aures, n. 14. vers. aliquando, & in cap. in nostra, n. 10. de rescript. qui pro hac parte allegat Calderin. conf. 6. de præb. & text. in cap. si tibi concessio, iuncta glos. 2. de præb. lib. 6. & Ludouic. Gom. in comment. ad regul. Cancell. de valore exprimendo, quest. 4. Nauarr. conf. 13. de Cleric. non resident. num. 2. iuxta impressionem Lugdunensem, f quia solummodo considerantur fructus pinguis Beneficij, vt post Felin. d. nu. 14. Oldrad. conf. 118. Ioan. Gutier. conf. 8. num. 1. Ioan. Andr. in dicto cap. ad aures, verbo pro mortuarijs, Rota in antiquis decis. 33. de iudicij, Boer. decis. 224. nu. 7. Nauarr. conf. 13. præsupposita, num. 1. de Cleric. non resident. vnde Rota Romana decis. 5. num. 4. volum. 1. par. 2. diuersorum, ait, incerta qualia sunt anniuersaria, oblationes, distributiones, non haberi in consideratione, nec computari in congruam, vt post alios tradit Rebuff. tit. de congrua portione, num. 83. & 86. & repetit eadem Rota Romana decis. 1170. num. 2. volum. 2. par. 3. lib. 3.*

133 *Et non solum hoc est certum, sed etiam ex fructibus magnis debent deduci expensæ ordinariæ dicti Beneficij, præsertim regalia 400. argenti pro subsidio, & excusato, & quod solet assignari pro Cardinalibus, & tercentum regalia pro nouenis olei, & croci, quare f cum fructus non dicantur, nisi quod superest deductis expensis, & oneribus, l. fructus, ff. solut. matrim. l. quod in fructus, ff. de vsuris, & l. si a domino, §. final. ff. de petit. hæredit. Felin. in cap. causam, que, col. 3. ff. de re iudic. Cæphal. conf. 290. duo sunt, num. 16. tom. 2. Couarr. lib. 1. variar. cap. 3. num. 3. Menoch. de recuper. possess. remed. 15. num. 574. f & onera rei minuunt eius, & fructuum valorem, l. fundi partem, vbi Bald. & Salic. ff. de contrahend. empt. l. si ferilis, §. si tibi, ff. de actio. empt. l. cum, §. vltimo, ff. de in diem ad-*

additione, cap. cum Ioannes, vbi DD. de fide instrum. Tiraquell. in præfat. de retract. conuent. num. 21. Nauarr. conf. 4. num. 11. de donationib. Gigas de pensioib. quest. 89. num. 1. & 2. Ioan. Bapt. Lupus in tit. de vsur. §. 5. num. 21. Mascard. de probation. conclus. 651. num. 9. f & ita Beneficia dicuntur minoris valoris propter onera eis annexa, Bald. in l. 1. num. 8. vers. pone, C. de fructibus, & litium expensis, allegans l. illud, C. de collat. idem Bald. in l. sed si hoc, §. cuidam, ff. de condit. & demõ. frat. Rebuff. in tract. nominat. 9. quest. principali, num. 35. & in cap. postulas, num. 150. de Cleric. excommunicat. Tiraquell. de retractu lignagior, §. 15. glos. 1. num. 6. Roland. à Valle conf. 58. reuocatur, num. 13. & seq. vol. 4. idem Mascard. concl. 1403. num. 46. Casador. decis. 19. dubitatur in vna Parrochia de prebend. quem sequitur Verall. in decis. 328. seu prima, tit. valor Beneficij, num. 1. par. 3. Felin. in dict. cap. ad aures, nu. 13. in fin. dicens, quod onera debent deduci de valore Beneficij, alias articulus impugnans valorem Beneficij expressi, esset ineptus, Rota decis. 6. de concess. præbend. in antiquis, Tiraq. vbi proxime, Rebuff. in praxi in forma signaturæ, verbo cuius fructus, vers. item, Io. Gutier. canon. question. cap. 3. n. 68. corroboratur magis: quia animaduerso, f quod Beneficij prouentus locari possunt, cap. vestra de locato, & cap. 1. & 2. ne Prelati vices suas, Ancharr. in clem. vnica. oppos. 4. de concess. præb. Rebuff. in concord. rubr. de collat. §. volumus, glos. verum valorem, Summa Armilla verb. locatio, Auend. in cap. Pretorum, 1. par. cap. 4. n. 42. vers. item quia, conlat in actis, dictum D. Alphonsum anno præterito 1600. conduxisse Beneficium, & illius fructus, & emolumentum pro regalijs 3380. remanente penes ipsum onere soluendi subsidium, & excusatum. Ex quo resultat validissima coniectura, quod post hac Beneficium non valet, quod D. Alphonsum asseruit, veramque fuisse narratiuam valoris factam per dictum Petrum de Castro suæ Sanctitati: f quia licet valor Beneficij non probetur directè per arrèdamenta, tamen credulitas, quæ ex eis resultat, excusat à pœna regulæ de vero valore exprimendo, secundum Casador. decis. 20. super regul. Cancell. num. 1. dicens, quod Iacobus Simonetta in causa, quam habuit contra domicilium de Glutiano, cum esset Aduocatus consistorialis succubuit ex eo solo fundamento, quod aduersarius probauit, arrendatos fructus fuisse per prædecessorem ad valorem expressum, optimè idem nu. 7. Nauarr. conf. 13. n. 2. de rescript. Rota Romane nouiss. decis. 184. vol. 2. par. 3. lib. 2. n. 1. Paul. Emil. decis. Rota 28. n. 3. & decis. 49. eodem num. 2. par. 3. Ludouic. Gomez in dict. regula Cancellaria de valore exprimendo, qui in fauorem gratiæ concludit, debere interpretationem fieri, vt per eum quest. 11. vers. quibus, & vt Nauarr. & Casador. tenent, f hoc est arbitrium, ex traditis per Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 145. n. 4. & modica pars excessus, vel defectus non debent nocere, multo minus in hoc casu animaduersis oneribus, & alijs causis supra expressis.

134 *Vltèrius, quia dictum Beneficium est multum*

in valorem diminutum à tribus annis, & erit per plures alios: quia propter ingentia frigora, niue, que immoderatas oliuæ fuerunt gelu corruptæ, in quibus consistebat pars magna prouentuum, & fuit necesse illas excindere propè truncum, vt possent germinare nouella virgulta, quæ per multum temporis transcursum fructum non redder; ex quibus colligitur modicus valor Beneficij; f nam debet attendi communis æstimatio valoris præsentis temporis, non antiqui, tradit Felin. in dict. cap. ad aures, n. 17. de rescript. Ioan. Gutier. in quest. canon. cap. 39. n. 68. Verall. decis. 330. seu 3. valor Beneficij, par. 3. Mascard. d. conclus. 1403. n. 47. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 10. quest. 2. num. 51. Casador. decis. 97. aliis 4. de re iud. num. 3.

140 *Neque obstat dicere, resignationes esse odiosas; nam contrarium est dicendum, fauorabiles esse, f cum Papa sit Beneficiorum vniuersalis dominus, & habeat in eis plenitudinem potestatis, clem. 1. vt lite pendente, cap. 2. de præbend. text. vbi glos. in cap. si gratiosè de rescript. lib. 6. cap. pastoralis 7. quest. 1. Selua in tract. de benef. 2. par. quest. 1. num. 25. & seq. Mandos. reg. 2. de reservationib. q. 2. n. 11. Gomez. in reg. de iure quesito, quest. 1. vers. sic illud, Alex. conf. 81. incip.stantibus, nu. 8. vol. 4. f & ita similes reservationes debent fauorabiles dici, & sunt ampliandæ, cap. si pluribus de præbend. lib. 6. Lopus allegat. 27. incip. disputat an præceptor, n. 2. Federic. de Senis in tract. de permutat. benef. q. 1. nu. 2. ibi: Sed reservationes, quæ fiunt per Papam, Mandos. vbi proxime num. 12. Hieron. Gabriel. conf. 197. num. 3. lib. 2. f maxime cum sint ex causa reservationum Beneficiorum, quæ sunt fauorabiles, ac coadiuuandæ, tam respectu resignantis, quam eius, cui prouidetur, vt doctè concludit Casador. decis. 13. de præbend. nu. 2. & ita si sit facta ab eo, qui ordinem sacrum non habet (prout erat Matthæus de Castro) valida est, & si aliud non habeat Beneficium, vt per Ioan. Gutier. conf. 42. num. 10. Quoad vltimum iam supra ostendimus, dictum D. Alphonsum de Couarruias nãquam in re, neque ad rem ius habuisse in Beneficio huiusmodi ex assera dicti Episcopi collatione, f & adhuc casu, quo haberet ius ad rem, derogatum ei esset virtute gratiæ concessæ Petro de Castro, vt tradit Calderin. conf. 8. in fine, tit. de rescript. Dominic. & alij in cap. fin. in princip. & §. vlt. de concess. præbend. lib. 6. Ludouic. Gomez. q. 1. reg. de iure quesito non tollendo, vers. alij verò, Rebuff. in eadem regula, quest. 1. & ex cap. ad aures, cap. mandatum de rescript. & cap. cum in illis in princip. de præbendis, lib. 6. Rebuff. in concordat. in forma mandati Apostolici, glos. spectat, vers. sic. & quando, cum quibus omni ex parte remanet exclusa intentio dicti D. Alphonfi de Couarruias.*

141 *Mirus obstat impetratio facta per Licentiatum Montemayor de dicto Beneficio, narrando, quod dictus Matthæus commiserat homicidium, nec tamen contra ipsum fuerat processum: quia falsum in hac parte asseruit, vt constat ex processu, & data Bullarum eius sicut 16. Februarij, cum mul-*

no ante fuisse iam gratia facta dicto Petro de Ca-
 fero, ut apparet ex data, & ita ratione narratiue
 non verè corruit gratia dicti de Montemaior; in
 qua sua Sanctitas decreuit, quòd procederetur
 ad sententiam priuationis; & post priuationem
 Matthæi de Castro fieret illi collatio; ex quo col-
 ligo duo aduersus eum, & D. Alphonsum Couar-
 ruias. Primum, quòd non erat ipso iure priua-
 tus Beneficio propter homicidium iam narratum
 Pontifici, qui nihilominus decreuit, quòd per
 sententiam priuaretur, † & in dispositione tam
 clara cessant omnes coniecturæ, iuxta text. in l.
 145 *continuus* 137. §. cum ita in fine, ff. de verbor. oblig.
 Bald. nu. 9. in l. 1. C. commodati, Christoph. de Ca-
 stellion. conf. 29. num. 12. Lambert. lib. 1. de iure
 patronat. 5. que ß. principali, art. 19. num. 3. Rolan-
 à Valle conf. 51. viso, ac diligenter, num. 22. vol. 3.
 † Secundo, quòd si aliquis impetrat Beneficium
 Titij, tanquam homicidæ in forma iuris, ille: pò-
 test renuocare quocumque illud Beneficiu,
 ex glof. communiter recepta in cap. 1. verbo fini-
 ta, ut lite pend. lib. 6. Sarnent. in comment. ad regu-
 las Cancellarie Innocentij VIII. reg. 27. vers. aliqui,
 Capoll. d. cantel. 44. Rebuff. in praxi benef. tit. de
 147 *modis amittendi Beneficia*, num. 53. dicens, † quòd
 Beneficium homicidæ frustrà impetratur, quia
 potest interim à Papa rehabilitari; tum etiam,
 quia non est priuatus, ideòque resignare potest
 etiam in fauorem amici, qui post rehabilitatio-
 nem ei restituet; & magis in terminis Aufser. ad
 Capell. Tholosan. que ß. 4. 37. num. 6. ait, † quòd
 148 *mandatum Papæ de prouidendo Titio post pri-
 uationem faciendam de homicida, expirat, si ille
 homicida renunciat, ignorans de tali impetratio-
 ne, Anton. de Butrio conf. 43. incip. in Christi, ver-
 sic. ag gradiar secundum, iuxta Rot. decis. 5. de re iu-
 dic. in antiquor. Gomez. regul. de annali, que ß. 4. 2.
 num. 4. Couarr. in dict. elem. si furiosus, 2. par. §. 3.
 n. 7. vers. quidam, optimè Salzedo in addit. ad Bern-
 149 *ard. Diaz. dict. cap. 97. praxi criminalis, vers. sunt
 etiam, † & ultra quòd ignorantia præsumitur, ni-
 si probetur scientia, l. circa, ff. de probat. cap. igno-
 rantia de regal. iur. in 6. Menoch. lib. 4. præsumpt.
 116. num. 3. Roland. à Valle conf. 68. n. 10. vol. 3.
 Cæphal. conf. 241. nu. 94. tom. 2. † maximè quan-
 150 *do est facti alieni, l. fin. ff. pro suo, Bald. in l. quicquid
 que, colum. 1. C. de seru. fugitiu. Ioseph Ludouic.
 decis. Perusina 84. num. 11. par. 2. idem Cæphal. cõ-
 sil. 193. num. 41. volum. 2. euidens est equidem,
 quòd per plures menses ante dictus Marthaus
 iam resignauerat Beneficium, & erat facta gratia
 dicto Petro de Castro, & impetratio fuit multum
 151 *præpostera, & inefficax, † & data anterior litera-
 rum regulariter efficit litteras præferri, cap. si duo-
 bus, iuncta glof. in verbo non apparet, cap. tibi de
 rescript. in 6. cap. eum, cui de præbend. eodem libro,
 Felin. in cap. capitulum, num. 5. de rescript. Bellam.
 conclus. 570. sub rubric. de except. num. 1. Decis.
 Rotæ 18. tit. de rescript. in antiq. Ex quibus om-
 nibus resoluo, quòd de iustitia debet ex equi gra-
 tia dicti Petri, & illi conferri Beneficium, amoto
 dicto D. Alphonso, & fructus restituere compul-
 so, silentioque perpetuo imposito, tam illi, quàm****

dicto impetranti. Saluo, &c. Conchæ Idibus Fe-
 bruarij 1601.

SVM MARIVM.

- 1 *Aequalitas debet seruari inter filios in diuisione bonorum parentum.*
- 2 *Aequalitas debet seruari, etiam impropiando verba.*
- 3 *Fraternitas in iure accipitur pro aequalitate fratrum.*
- 4 *Discordia inter fratres oriuntur ex inaequalitate.*
- 5 *Aequalitatem videntur voluisse seruare parentes, licet non clarè expriment.*
- 6 *Inaequalitas est inimica legi.*
- 7 *Inaequalitas odiosior est inter fratres, quàm inter extraneos.*
- 8 *Inaequalitas reprobat a iure.*
- 9 *Pater habens plures filios, non debet vnum vti filium tractare, alium vt priuignum.*
- 10 *Inaequalitas nec inter filios primi, & secundi matrimonij esse debet.*
- 11 *Societas qualiter duret mortuo vno ex cõiugibus.*
- 12 *Societas præsumitur cõtinuata ex vtriusque perseuerantia.*
- 13 *Fratres si faere socij, & omnia conferebant, omnia debent diuidi.*
- 14 *Pecunia pupilli emptum, queritur illi.*
- 15 *Diuisio si non sit facta inter fratres de aliquibus rebus, non præscribitur inter illos, & num. 16.*
- 17 *Diuisio non præsumitur facta, si fratres habent portiones inaequales.*
- 18 *Cohæres laesus in diuisione potest petere, vt ita iur fiat iuridicè.*
- 19 *Diuisio erronea non attenditur, sed retractatur.*
- 20 *Diuisio inter fratres est instar rationis, quæ male composita debet reformari.*
- 21 *Error constat eo ipso, quòd apparet rem aliter se habere.*
- 22 *Laeso in diuisione reformatur arbitrio Iudicis.*
- 23 *Diuisio facta sine Iudicis auctoritate retractatur ex causa erroris.*
- 24 *Diuisio iudicialis, in qua rationes non sunt discussæ, rescinditur ex causa erroris.*
- 25 *Diuisio damnosa non inducit donationem.*
- 26 *Dolus præsumitur ex magna laesione.*
- 27 *Dolus etiam sine laesione sufficit, vt rescindatur diuisio.*
- 28 *Relictum factum priuigno, vel extraneo debet deduci ex quinto bonorum habentis filios.*
- 29 *Legatum rei alienæ licet valeat in præiudicium hæredis, non tamen in damnum domini rei.*
- 30 *Testator non videtur legare nisi ius, quod habet in re.*
- 31 *Edere instrumentum qui recusat, habet contra se præsumptionem.*
- 32 *Edere debet reus actori, vbi vertitur periculum conscientie.*
- 33 *Editio debet fieri ad coadiuuandum intentionem Actoris.*
- 34 *Legitima debetur filio in qualibet re hæreditaria.*
- 35 *Legitima filiorum est velut as alienum.*
- 36 *Legitima debet relinqui absque grauamine.*

- 37 *Legitima debetur cum fructibus.*
- 38 *Fructus legitima etiam bona fide consumpti ab alio debentur filio.*
- 39 *Hæreditas, & legitima recipiunt incrementum accessione fructuum.*
- 40 *Fructus sunt accessorij proprietati.*
- 41 *Fructus veniunt in iudicio petitionis hæreditatis.*
- 42 *Pater transiens ad secundas nuptias solum est usufructuarius bonorum filij primi matrimonij.*
- 43 *Fructus ex animalibus quales sint.*
- 44 *Fructus ex animalibus pertinent ad hæredes.*
- 45 *Lucrorum constante matrimonio medietas spectat ad filios illius in Regnis Castelle.*
- 46 *Aequalitatis seruanda regula inter filios, intelligitur respectu successione suorum parentum.*
- 47 *Bona spectantia ad filios primi matrimonij non debent diuidi inter filios secundi.*
- 48 *Instrumenta inducunt probationem euidentissimam.*
- 49 *Instrumentum vbi est, cessat disceptatio iudicialis.*
- 50 *Instrumentum probat etiam quæ veniunt ex mæte alius.*
- 51 *Instrumento qui vtitur, videtur sateri contenta in eo.*
- 52 *Instrumentum producens non potest postea contra illud allegare.*
- 53 *Instrumentum licet producat in parte, & partibus fauorabilibus, probat adhuc contra producentem.*
- 54 *Fratrum appellatione veniunt propriè vtriusque coniuncti.*
- 55 *Vinculum fortius adest in vtriusque coniunctis.*
- 56 *Statutum loquens de fratre, intelligitur de carnali, & non de patruelè.*
- 57 *Successione ab intestato attenditur ordo.*
- 58 *Frater patruelis est improprie frater.*
- 59 *Testes examinati extra terminum probatoriu non probant.*
- 60 *Testes non valent examinari super principali in termino dato super reprobatione testium.*
- 61 *Articuli non videntur admissi super principali in termino reprobationis.*
- 62 *Matrimonium in Regnis Castelle liberat à patria potestate.*
- 63 *Aduentitia bona pertinent ad filios in proprietate, & usufructu, postquam contraxere matrimonio receptis benedictionibus nuptialibus.*
- 64 *Pater in casibus, in quibus nõ habet usufructu, non est legitimus administrator.*
- 65 *Pater in bonis filiorum solum habet potestatem in illis proficuum.*
- 66 *Patris factum non debet filijs obesse.*
- 67 *Pater non debet facere deteriorem conditionem filie.*
- 68 *Paternum officium est iueri, non dissipare res filiorum.*
- 69 *Causa falsa, aut erronea vitiat actum.*
- 70 *Error excidit consensum in diuisione, & n. 71.*
- 72 *Diuisio erronea non nocet diuidenti.*
- 73 *Diuisio erronea rei alicuius non nocet illi, non obstante lapsu temporis, iuramento, & laudo extraiudiciali.*
- 74 *Erroneo nuptio amittit rem suam.*

- 75 *Filius tacendo patre alienante, aut non bene administrante rem suam, non sibi præiudicat.*
- 76 *Tempus non currit non valenti agere propter minorem etatem, aut uxori matrimonio constan- te, & num. 77.*
- 78 *Diuisio bonorum cõmuniu est alienationis species.*
- 79 *Minor sine decreto non agit de diuisione.*
- 80 *Diuisio approbata à Iudice sine causa cognitione non impedit, quin agi possit contra grauamè, & errores illius.*
- 81 *Approbatio facta ex causa falsa, est nulla.*
- 82 *Diuisio facta inaequaliter inter fratres primi, & secundi matrimonij rescinditur, si filij primi debebant maiorem habere portionem.*
- 83 *Factum vnius non debet alteri obesse.*
- 84 *Facti quæ sunt non præsumuntur, nisi probentur.*
- 85 *Hæreditaria portio competit cuiusque hæredi.*

PRO

Ioanne Rodriguez marito, & coniuncta persona Catharina Fernandez, & Bartholomeo Cottillo marito Quiteria de Carrascosa iunioris, & Martino Real marito Maria de Fuentes, filibus legitimis Michaelis de Fuentes, & Quiteria de Carrascosa eius uxoris, nephibusque Bernardini de Carrascosa, & Catharina Fernandez eius prima uxoris defunctorum.

CONTRA

Annam de Carrascosa filiam dicti Bernardini, & Anastasia de Segura eius secunda uxoris, & alios liti, consortes nepotes dictæ Anastasia.

ARGUMENTVM.

Qualiter succurratur descendenti bus laesis in diuisione, præsertim extraiudicialitèr facta bonorum ascenditariorum, tam respectu capitalis bonorum hæreditariorum, quàm fructuum, & accessionum.

CONSILIVM CXXIX.

M T Clarius, & cum maiori distinctione conset iusticia actori, præfens allegatio in tres diuidetur articulos. In primo fundabitur error, & laeso respectu diuisionis bonorum dictorum Bernardini de Carrascosa, & Catharina Fernandez. In secundo, respectu bonorum, quæ pertine- rant ad Bernardinum de Carrascosa iunioris filium dictæ Catharina Fernandez senioris, qui post eius matrem deceßit ab intestato, & in minori etate. In tertio, respectu bonorum Michaelis de Carrascosa Clerici Presbyteri, & fratris Martini de Cabreas Religiosi Ordinis D. Francisci filiorum ex dicto primo matrimonio procreatorum.

ARTICVLVS I.

Animaduerso, quod uti est probatum per di-
 am Ioannem Rodriguez, eius uxorem, & litis
 confortes, dicti Bernardinus de Carrascofa, &
 Catharina Fernandez eorum matrimonio con-
 stante susceperunt liberos, scilicet dictam Quite-
 riam de Carrascofa, & Bernardinum iuniorem,
 Michaelen, & Mariam Alphonso de Carrascofa,
 Ioannem, & fratrem Martinum de Cabrejas, qui
 superuixere eorum matri, & fuere ipsius hæredes
 tam bonorum dotalium, quam medietatis lu-
 cratorum constante illo matrimonio, & bonorū
 etiam lucratorum interim dum extitere pro in-
 diuiso, donec dictus Bernardinus de Carrascofa
 duxit secundam uxorem dictam Anastasiam de
 Segura, & debuere consequi inter alia bona vnus-
 quisque ipsorum quinquaginta capita ouium,
 iuxta declarationem productam in processu fol.
 125. & sequ. & depositiones testium priorum
 probationum super secundo, & tertio Articulis,
 & quod dos dictæ Anastasiæ de Segura non im-
 portancit ducatos quinquaginta, ut in articulo
 videntur, & quod ex clausula testamenti facti
 per eam, & dictum Bernardinum de Carrascofa
 eius virum, quæ est fol. 21. dispoñere, quod filij
 tam primi, quam secundi matrimoni, qui tunc
 temporis erant quinque ex vnoquoque illorum,
 eò quod iam deceaserat dictus Bernardinus mi-
 nor, diuidere deberent eorum bona æquis por-
 tionibus, debuit dicta dispositio obseruari absq;
 eo, quod filij dictæ Anastasiæ de Segura maiorē
 portionem confererentur, nec penes se retine-
 rent præcipua, & absque diuisione bona, quæ re-
 tinueret ex sequentibus.

1. † Primò, quia de iure debet æqualitas inter
 fratres in diuisione bonorum parentum seruari,
 l. si maior, vbi Bald. num. 1. C. commun. diuidun. l.
 cum pater, §. euietis, ff. de legat. 2. l. illud in fin. & l.
 ut liberis, vbi Decius num. 3. C. de collationib. l. fin.
 C. commun. vtriusque iudicij, §. illud quoque, vbi
 Angel. in auth. de nuptijs, Decius in l. 1. n. 2. C. con-
 tr. de liberi, Cæphal. conf. 56. num. 37. lib. 1. & consil.
 191. n. 14. conf. 280. n. 1. tom. 2. & conf. 383. n. 10.
 tom. 3. Alciat. resp. 138. nu. 4. aliis conf. 8. num. 11.
 lib. 2. Marian. Socin. iunior conf. 128. nu. 44. lib. 1.
 conf. 35. n. 17. & conf. 100. nu. 13. eodem vol. idem
 Alciat. conf. 36. n. 5. lib. 8.

2. † Etiam improprando verba dispositionis, vt
 tradunt Bart. in l. fin. ff. pro donato, Socin. in l. 1.
 notab. 4. ff. de rebus dubijs, Io. Cæphal. conf. 109. n.
 23. tom. 1. & conf. 188. nu. 10. tom. 2. Carol. Ruin.
 conf. 112. nu. 7. lib. 2. dicens propter æqualitatem
 seruandam limitari sæpè, vel ampliari dispositio-
 nem testatoris, l. cum pater, §. euietis, ff. de legat. 2.
 l. fin. C. commun. vtriusque iudicij, facit l. cum opor-
 tet, vers. vel ad fratres, C. de bonis, que liberis.

3. † Nec propter aliud in iure fraternitas dicitur
 æqualitas, quam ex eo, quod inter fratres sit ser-
 uanda, d. l. ut liberis, ibi: Aqua lance, parique mo-
 do, Ioan. Gutierr. de iuram. confirmat. 1. par. cap. 3.
 num. 12. Bald. in authent. ex testamento, num. 3. C.
 de collat. & in l. qui in Prouincia, §. diuus, nu. 12. ff.
 de ritu nuptiar. Roderic. Xuar. in l. quoniã in prio-

ribus, in declarat. l. Regni, dub. 2. num. 1. Marc. An-
 ton. Eugen. conf. 62. num. 40. & seqq. & consil. 78.
 num. 12. & conf. 87. nu. 17. lib. 1. & cum sit causa
 concordie, dicti testatores voluere eam conser-
 uare inter eorum filios vtriusque matrimonij,
 † vt arcerent discordia, quæ regulariter oriun-
 tur ex inæqualitate, vt tradit Bartholom. Socin.
 conf. 4. col. 3. num. 6. vol. 1. Ancharr. conf. 377. col. 2.
 Petr. Philipp. Corneus conf. 1. 3. num. 5. vol. 3. conf.
 228. num. 4. & conf. 289. n. 7. vol. 4. Roland. à Val-
 le conf. 51. num. 8. & conf. 70. num. 2. vol. 4. Bar-
 tholom. Socin. conf. 21. n. 7. vol. 3. Ioseph. Ludou.
 decif. Lucens. 28. num. 15. Antonin. Thefaur. decif.
 Pedem. 5. n. 1. † quam æqualitatem censentur vo-
 luisse testatores seruari, quamuis non ita expref-
 sissent, vt resoluunt Decius conf. 59. num. 3. & conf.
 122. eodem num. vol. 1. Cæphal. conf. 188. n. 9. lib. 2.
 Menoch. lib. 4. de presump. pres. 26. num. 22. &
 pres. 36. n. 37. Marian. Socin. iunior conf. 160. nu.
 23. & 24. vol. 2. Surd. conf. 21. & 29. num. 1. & conf.
 31. n. 16. vol. 1. Hieronym. Magon. decif. Florenti-
 na 13. num. 21. † est enim inæqualitas inimica le-
 gi, vt probat Cæphal. conf. 784. nu. 34. tom. 5. † &
 odiosior inter fratres, quam inter extraneos, l. cū
 oportet, ibi: Vel ad fratres suos, quod etiam grauius;
 §. sin autem, ibi: Nec alt. creationis eiusdam maxi-
 me inter fratres oriatur occasio; C. de bonis, que libe-
 ris, l. inter filios, C. famil. ercise. Diuus Ambros. lib.
 de Ioseph Patriarcha, cap. 2. iungat liberos æqualis
 gratia, quos æqualis iunxit natura, doctè Annæ.
 Robert. lib. 1. rerum iudicat. cap. 15. Marian. So-
 cin. conf. 172. n. 22. vol. 2. Intrigliol. decif. Sicilia 9.
 num. 30. Magon. decif. Florent. 35. num. 26. [Simò
 de Præcis conf. 142. nu. 43.] † ideò merito repro-
 batur à iure, l. illud, d. l. ut liberis, C. de collatione.
 fin. C. commun. vtriusque iudicij, & l. hæredes mei,
 §. cum ita, ff. ad S. C. Trebell. vbi Hier. Zanch. in re-
 pet. nu. 26. post Angel. conf. 59. nu. 3. dicit, † quod
 pater non debet facere vnum filium, & alium pri-
 uiguum, vnde Cæphal. lib. 1. var. cap. 7. dixit: In-
 quæritur est enim, vt de vna substantia quibus competit
 æqua successio, alij abundantèr affluant, alij pauper-
 tatis incommodis ingemiscant; optimè Carol. Rui.
 conf. 112. n. 7. vol. 2. Binius conf. 383. nu. 11. Lan-
 cell. Gallia conf. 18. n. 48.

10. † Quod procedit, quamuis filij essent primi,
 & secundi matrimoni, ex adductis per Bal. conf.
 140. incip. casus talis est, n. 2. vol. 2. Decius vbi sup.
 Cæph. conf. 299. n. 3. tom. 2. Surd. d. conf. 31. nu. 17.
 l. hac edictali, §. si uerò, C. de secund. nupt.

Contra quæ omnia dicta Quiteria de Carras-
 cofa, & eius filia, fuerunt enormissimè grauata
 in diuisione, quam partes aduersa incaperunt fa-
 cere cum Michael de Fuentes eius viro, nam cū
 bona ex tirsissent pro indiuiso inter filios primi, &
 secundi matrimoni post mortem dictorum Ber-
 nardini de Carrascofa, & Anastasiæ de Segura vs-
 que ad annum 1592. quo fuit inchoata diuisio,
 totum, quod fuit multiplicatum, & emprum ex
 prædictis bonis, communicatum fuit inter eos, ac
 si fuissent socij, & debuit adduci in diuisionem,
 etiam habita ratione, quod dicta Anastasia remā-
 sit in viduitate, † quia societas durat inter cōiu-

ges, non solum constante matrimonio, sed etiam
 altero eorum mortuo, remanentibus bonis simul
 nõ diuisis inter superstitem, & defuncti hæredes,
 & tunc diuiduntur lucra, & damna prouenientia
 ex tali societate tacita, vt resoluunt Ioann. Lup. in
 repet. rubrica de donat. inter vir. & ux. §. 62. nu.
 25. Gomez de Leon alleg. 5. n. 10. Gregor. Lopez
 in l. 10. tit. 10. par. 5. glof. 1. limit. 3. Matienço in l.
 2. tit. 9. lib. 5. Recopilat. glof. 1. n. 11. Ioan. Garcia in
 tract. de coniugali acquiesc. n. 166. qui pro eo alle-
 gant l. 9. incip. si vn homo, tit. 4. lib. 5. foro genero-
 forum, l. 6. tit. 3. de las labores, lib. 1. fori.

12. † Nam ex patientia, & perseverantia vtriusque
 partis præsumitur inter eos continuata societas,
 argumento l. qui aritur, §. qui impleto, ff. locati, l. le-
 gem, C. eodem titulo, l. in rebus, §. vlt. ff. de precario,
 & l. 20. tit. 8. de locat. par. 5. Matienço. d. num.
 11. & seq. Bald. conf. 19. n. 1. vol. 1. & effectus dic-
 tæ societatis non limitantur sub prætextu dic-
 tæ, quod augmenta patrimonij prouenerūt mor-
 tuo dicto Bernardino de Carrascofa, labore, &
 industria dicti Ioannis de Cabrejas, nam licet ip-
 se administrasset tanquam frater maior commu-
 nia bona, augmenta, lucra, & incrementa fuere ad
 vtilitatem omnium fratrum; cū procederent
 ex eorum bonis pro indiuiso existentibus in qua-
 dam tacita societate, † nam quando fratres sunt
 socij, & ex actibus ipsorum apparet, quod omnia
 conferunt, debent omnia æqualiter diuidi, non
 considerando, an vnus plus lucratus fuerit, quam
 alius, l. si socius pro filia, ff. pro socio, Bald. in l. si pa-
 truis, n. 16. C. commun. vtriusque iudicij, & consil.
 74. incip. res communiter, num. 1. vol. 2. allegans l.
 cum oportet, C. de bonis, que liber. Petr. de Ancharr.
 conf. 302. incip. materia, de qua queritur, num. 7.
 Alex. conf. 154. videret un circa consultationem, nu.
 4. lib. 2. Bald. in l. ad probationem 21. nu. 1. C. de
 probat. Sarmient. de rebus. Eccl. 3. par. cap. 2. nu. 10.
 lex 49. tit. 5. par. 5. vbi Gregor. Lopez glof. 2. &
 ex Paulo Castrenf. conf. 289. num. 2. volum. 2. Ca-
 ualcan. de tutore, & curatore, num. 243. & 252. Pa-
 ris. conf. 80. num. 17. & seq. vol. 5. Menoch. consil.
 213. n. 50. & seqq. tradit Franc. Milanenf. decif. Si-
 cil. 9. n. 7. lib. 2.

13. Et ita fuit notorius error, & grauamen nõ ad-
 ducere ad diuisionem domos principales, quas
 dictus Bernardinus de Carrascofa reliquit in di-
 cta Villa, aliasque domos, areas, terras, & hæredi-
 tamenta, & solaria cum suis pertinentijs, aluea-
 riaque contenta in memoriali producto per di-
 ctum Bartholomæum Cottillo, & eius confortes
 fol. 135. & seqq. & quia constat ex instrumento
 portionis adiudicatæ dicto Ioanni de Cabrejas
 producto per Annam de Carrascofa, & confortes
 à fol. 52. & seqq. & ex depositionibus Sebastiani,
 & Alphonfi Muñoz in 11. articulo, & sequentibus,
 & ex depositione Christophori de Poiatos
 fol. 154. & seq. quod antequam secundo vxorē
 duceret dictus Bernardinus Anastasiam de Segu-

ra, habebat plura aluearia, tam in territorio dictæ
 Villæ, quam in montanis conuicinis. Et quod
 anno quolibet computato sterili cum fertili ex
 quolibet apum aluari, procedebat tantum mel-
 lis, & cere, quod efficeret valorem sex regalium.
 Et in probatione facta in Val de Morillo fol. 213.
 & seqq. Franciscus, & Martinus Herrayz Muñoz
 Parochus eiusdē loci deponunt, quod erant cen-
 tum caueæ, & vasa apum in territorio de Val de
 Meca, & de Valduerguinas tempore etiam primi
 matrimoni cum Catharina Fernandez, & etiam
 respectu fructuum illarum, probantque habuisse
 alia multa bona, quibus contentis est Dominicus
 de Henarejos in probatione facta in Oppido de la
 Laguna, fol. 234. & seqq. & in probatione facta in
 Villa de Castate deponunt alij testes fol. 285. &
 quod habebant plura animalia vaccina, mulas, &
 alia stabilia, mobilia, & temouentia; vtraque re-
 mansere pro indiuiso plura alia bona, vt constat
 fol. 52. in quodam actu facto inter dictum Ioan-
 nem de Cabrejas, & Paulum Garcia tempore,
 quo egerunt de diuidendis hæreditamentis, &
 prædijs de Fuente la Serra absque interuentu ra-
 men aliorum cohæredum, quod fecere 28. Octo-
 bris 1592. & ex alia scriptura facta 22. eiusdem
 mensis apparet, quod nõ fuit deducta in diuisio-
 nem alia terra in colle dicto los Gregorios, quæ
 fuerat aui eiusdem Ioannis de Cabrejas, & aliud
 prædium in Poial de Prado de la Noguera; aliaque
 contenta in processu fol. 40. & 51. & ita quamuis
 fuisset facta diuisio aliorum bonorum, non fuit
 sufficiens, cū debuissent fieri de omnibus non ob-
 stante transcurso temporis † nam & si sit facta
 diuisio inter fratres de aliquibus rebus, & de alijs
 non debet etiam de illis fieri, non obstante tem-
 poris transcurso, iuxta l. 5. tit. 13. lib. 3. Ordinamēt.
 quæ hodie est lex 5. tit. 15. lib. 4. Recopil. dūm ait:
 Si heredes, & otros hombres tuueren, & possen yeren
 alguna cosa de consuño, que no sea partida entre ellos,
 maguer que el vno dellos sea tenedor de la cosa, no se
 pueda defender por tiempo, que no de su derecho a ca-
 da vno de los otros quando quera que se lo demanda-
 re. Ioan. Gutierr. in l. nemo potest, num. 211. & 215.
 de legat. 1. Balb. de prescript. 4. part. quarta partis
 principalis, quæst. 13. † asserens, præscriptionem
 non cadere inter socios etiam per longissimum
 tempus, quin teneantur diuidere, Azeued. in dict.
 l. 5. num. 4.

17. † Quod in tantum est verum, quod eo ipso,
 quod fratres non habent portiones æquales bo-
 norum, & hæreditatis parentis, non præsumitur
 inter illos facta diuisio, inõ debet de nouo fieri,
 & reddi ratio rerum hæreditariarum, & fructuū
 earum; Bald. in l. penult. num. 2. C. commun. diuid.
 communiter receptus, vt per Balbum in dict. tra-
 ctat. de prescript. 1. part. tertie partis principalis, q.
 10. num. 45. Vidaric. Zasius conf. 5. num. 33. lib. 1.
 Tiraquell. tract. de prescript. §. 1. glof. 4. vers. deci-
 moquarto propè finem, Azeued. dict. n. 4. Ioan. Gu-
 tier. vbi proximè num. 210. plures relati per An-
 ton. Gabriel. lib. 1. commun. conclus. concl. 1. de pre-
 script. num. 30. Ioseph. Ludou. decif. Lucens. 48. n.
 25. Alex. conf. 9. lib. 2. n. 1. & conf. 25. nu. 16. lib. 5.
 Me-

Menoch. de presump. lib. 3. pres. 60. nu. 7. Villalob. in antinom. lib. D. n. 99.

18 Et confirmatur, nam si in diuisione vnus co- haredum sit deceptus, aut læsus, prout fuere di- cta Quiteria de Carrascofa, & eius filia, quibus assignata non fuit pars aliqua, vel portio bonoru relictorum abique diuisione, posunt petere, vt iterum diuifio iuridica fiat, per l. si foror, C. de vol- lationib. & l. tres fratres, vbi DD. ff. de pactis, l. ma- ioribus, C. commun. vtriusque iudicij, & l. 8. in fin. tit. 2. de las labores, y particiones, lib. 3. fori, vbi Mo- taluus glos. no fuere de edad, Castillo in l. 29. glos.

19 particion, Villalob. vbi proxime num. 100. Et erro- nea enim diuifio attendenda non est, sed retracta- tur, l. si post diuisionem, & ibi las. C. de iuris, & fa- cti ignor. l. si foror, C. de collat. vbi error commissus in diuisione bonorum paternorum, vt quia plus ad vnum peruenisse dicitur, quam ad alterum; re- tractatur, Barthol. Socin. cons. 25. num. 2. & 3. xv.

20 l. 4. Ioan. Botta conf. 20. num. 82. Et seq. Et di- centes, quod diuifio inter fratres non est, nisi qua- dam ratio inter eos composita, que si male com- posita sit, debet redire ad restam, & veram com- positionem, allegant l. error, C. de iuris, & facti ig- norant. & l. calcula, ff. de admistr. rerum ad Cuit.

21 perim. Et error constat eo ipso, quod apparet aliter, quam in diuisionibus fuit expressum, Bot- ta num. 85. d. conf. 20.

Et ad minus, quod reficiatur, & satisfiat illis

22 de grauamine, & læsione diuisionis; Et nam diui- sio petitur reformari ex eo, quod altera pars mi- nus recepit, tollitur læsio arbitrio iudicis, vt ex Bart. Bald. & Doctoribus in l. 1. C. commun. diuid. communem dicit Gozadin. cons. 44. n. 15. Villa- lob. inter commun. opm. C. commun. vtriusque iudi- cij, num. 12. pro quibus est text. in l. maioribus, eod. tit. quæ ait: Maioribus etiam per fraudem, & doli, vel perperam sine iudicio factis diuisionibus soles sa- uerari, quia in bona fidei iudicij, quod in equaliter factum esse constiterit, in melius reformabitur. Se- quitur Cagnol. ibi num. 59. Cornuus cons. 240. lib. 4. Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. 2. par. cap. 1. nu. 1. & 2. Ayora de partitionib. 3. par. quest. 6. nu. 12. & 13. & quest. 7. num. 14. Igneus in tit. an Rex Francia recognoscat Imperatorem, §. contra primam, num. 24. Et quia diuifio facta sine iudicis autho- ritate, prætèxtu erroris irritatur, Menoch. consil.

23 num. 26. §. 2. & seqq. Et etiam in iudiciali, si non fueret ratione discussa, Menoch. consil. 320.

24 num. 3. & 26. lib. 4. Et Accedat quod ait Bald. in rubr. num. 21. C. de contrab. empt. quod damnosa diuifio non est donatio, Aluar. Valasc. consultat. 112. num. 6.

Quia dicti Ioannes de Cabrejas, & Anna de Carrascofa, & consortes liberi non sunt à culpa, ne dicant dolo in prætenfa diuisione, retinentes penes se tot bona in diuisionem non adducta, maioreſque portiones reportantes, quam dicta Quiteria de Carrascofa, & eius filia, cum tam maxima læsione, Et ex qua dolus præsumitur, iuxta text. notabilem in l. omnes, §. Lucius, ff. que in fraud. credit. l. summa cum ratione, ff. de peculio, Bald. in cap. 1. §. item sacramenta, de pace iuram.

firm. in v. lib. feudor. Andr. Sicul. cons. 42. incip. dico, quod num. 1. lib. 1. & cons. 71. num. 2. lib. 3. & dixit Vincent. de Franch. decif. 247. & 665. num. 7. post Gammara decif. Lusit. 198. non reperiri modum, quo hæc enormis læsio tollatur.

Et Qui dolus quamuis non adesset læsio, suffi- 27 ciens erat ad rescindendum diuisionem, vt ex d. l. maioribus, & l. penult. C. commun. diuid. tradit Bald. cons. 91. incip. facti narratio talis est, num. 1. vol. 2. Roderic. Xuarez cons. 3. nu. 5. quod totum locum obtinet, vt rescindatur grauamina, & er- rores diuisionis, & fieri debeant bonorum omnium, quæ non fuere diuisa, ac domus principalis, arca, & palearis, & possessionis herbarum, seu pascua- rum anguli Malillo, quæ continet taxam, seu mē- suram pro septingentis capitibus ouium, quæ em- ptæ sunt de bonis communibus, & indiuisis, vt ha- bent probatum actores super articulo vigesimo; & quamuis conuenti dicant, eam reliquillæ præ- cipuam, seu in vim prælegati dictam Anastasiam de Segura Ioanni de Cabrejas, Et adhuc debuit 28 apponi in corpore patrimonij, & deduci ex quin- to bonorum, quæ ad ipsam pertinissent, & eius filios tanquam relictum factum priuigno, & sic extraneo. Et ita constat ex dispositione l. 30. Tau- ri, quæ hodie est l. 13. tit. 6. lib. 5. Recopilat. Ioan. Gutierr. lib. 1. practicar. quest. 51. n. 1. & 2. Ayora de partitionib. 2. par. quest. 6. num. 11. & 14. & q. 10. num. 21.

Cum dicta Anastasia de Segura non potuisset facere meliorationes, aut prælegata ex bonis co- munitibus, & pro indiuiso in præiudicium dictæ Quiteria de Carrascofa, & aliorum priuignorum filiorum primi matrimonij, qui in dicta posses- sione, & alijs bonis habebant suas portiones; Et nam 29 rei alienæ legatum, & si valeat in præiudicium hæ- redis, non tantum in præiudicium domini talis rei, qui non potest cogi ipsam tradere, nisi de eius valo- re ipsi satisfiat, §. non solum, instit. de legatis, l. cetera alienam, C. eodem, si non dubium, §. fin. ff. de legat. 2. & lex 10. tit. 9. par. 6. vbi Gregor. Lopez glos. 3. in princ. Et maxime quia testator nunquam videtur legasse nisi ius, quod habet in re, l. serui electione, §. si. ff. de legat. 1. l. qui concubinam, §. qui fundum, ff. de legat. 3. & l. si cho, vbi Bart. ff. de usufruct. le- gato, l. si domus, §. 1. ff. de legat. 1. Gregor. Lopez vbi proxime quest. 6.

Adfuit etiam eadē læsio, quia filia dictæ Ana- stasia de Segura, quæ nuptæ fuere Paulo Garcia, & Ioanni Sanchez Ximenez, & Martino Xime- nez vicino de Castiel maximas dotes habuere in pecoribus, armentis, & animalibus vaccinis, pe- cunijs, & bonis tam stabilibus, quam mobilibus in quantitate dicaturum ter mille pro qualibet ipsarum, vt deponunt plures testes Actorum su- per articulo 15. cum quibus debuere parificari, & æqualitatem consequi dicta Quiteria de Car- rascofa, & eius filia, iuxta disposita per dictos tes- tatores, & iura superius adducta, quod ne appa- reret, est vehemens præsumptio, quæ resultat ex occultatione libellorum, seu manualium, in qui- bus erant descriptæ dotes prædictæ, quæ non ob- stante quod fuere requisitæ, noluerunt exhibere; Et nam

31 Et nam ius præsumit contra eum, qui non vult ede- re, neque exhibere instrumenta, l. fin. C. de fidein- strument. Bald. in l. publicati, in princ. v. test. item no- ta, de testament. Affict. decif. Neapol. 330. num. 2. Gregor. Lopez in l. 10. tit. 14. part. 3. glos. 1. Au- les cap. 6. Prætorum, glos. parecer, nu. 3. Ioan. Gar- cia de nobilit. §. 1. glos. 2. num. 42.

Maxime cum agatur de periculo animarum, & conscientiarum dictarum Annæ de Carrasco- fa, & eius fororū, quæ cum tam magna inæqua- litate reportarunt tot bona ultra ea, quæ fuere peruenta ad dictam Quiteriam de Carrascofa, & eius filias, cum omnes debuissent esse æquales:

32 Et quia vbi agitur de periculo animæ rei conuen- ti, nunc ipse actori tenetur edere instrumenta, quæ penes se habet, secundum lationem in l. fin. C. de edendo, num. 3. vbi Additio, & Alexand. num. 21. Decius in cap. 1. num. 36. de probat. Ioan. Gutierr.

33 consil. 46. num. 3. & 5. Et quæ eandem editionem debere fieri asserit ad coadiuandam intentio- nem actoris tam fundatam, secundum Bart. in d. l. fin. num. 10. C. de edendo vbi Curt. iunior nu. 16. Decius in d. cap. 1. num. 33.

Quod confirmatur ex instrumento diuisionis in contrarium producto, fol. 36. ex quo constat, quod dicti Paulus Garcia, & Martinus Ximenez habuere in dote regalia quinque mille cum Lu- cia de Carrascofa, & Francisca de Segura filia- bus secundi matrimonij, & vt æquales fierent cum illis Ioannes de Cabrejas, & Anna de Car- rascofa, & Maria de Carrascofa, & Bernardinus Clericus deduxerunt regalia viginti mille, nulla data rescissione filibus dictæ Quiteria de Car- rascofa, nec Mariæ Alphonso earum amite vxori

Andree de Fuentes, & eodem tenore dicti Ioan- nes de Cabrejas, Bernardinus, Anna, & Maria de Carrascofa deduxerunt præcipuos pro se quatuor centū quinquaginta vnum arietes, vulgò dictos Primales, sub prætextu, quod id faciebant ad se æqualandum cum dictis Paulo Garcia, & Marti- no Ximenez, & eorum vxoribus, nec de tribus mulabus domitis, & quatuor indomitis, & alijs animalibus, vt constat fol. 26. vsque ad 30. quare debent reformari huiusmodi grauamina, & læ- siones, & fieri rescictio dictæ Quiteria de Carra- scofa de æquialentia quantitate pro eius legiti- ma, cum fructibus, & partibus. At si extitissent

34 adhuc in communi, & pro indiuiso, Et quia legiti- ma debetur filio in qualibet re hæreditaria, l. 2. C. quando, & quibus quarta pars debeat, lib. 10. vbi Odoffred. Bart. & Angel. & alij in cap. Raynaldus, & cap. Raynaldus, de testament. Ale- xand. in l. in quartam, num. 15. ff. ad l. Falcid. Ant. Gomez in l. 19. Tauri, nu. 1. Et tanquam alienum

35 res, l. Papinianus, §. si quis, ff. de inoffic. testam. Ale- xand. cons. 83. viso statuto, num. 2. lib. 4. Roland. à Valle cons. 36. num. 25. vol. 3. l. cum ratio, ff. de bon. damnat. Alexand. cons. 69. num. 2. lib. 1. Et sic ab-

36 sique villo grauamine, l. quoniam in prioribus, & l. omnimodò, C. de inoffic. testam. DD. in cap. Ray- naldus, & cap. Raynaldus, Bald. consil. 101. incip. punctus causa, num. 1. vol. 2.

Et per consequens fructus, & reditus por-

37 Tom. 2.

tionis ad eas spectantis debentur filio à die mor- tis parentis vna cum ipsa legitima, vt tradunt DD. communiter in d. l. Papinianus, §. vnde si quis, ff. de inoffic. testam. auth. nouissima, vbi notatur C. de inoffic. testam. glos. 1. ad finem, in l. in fideicommissa- riam, ff. ad Senatusc. Trebell. Philipp. Cornuus cons. 265. vol. 3. Maranta disput. 10. num. 24. & notabi- liter declarat Bald. in l. non est, num. 2. C. famil. er- cisc. Et vbi concludit, hoc esse verum etiam si ta-

38 les fructus essent consumpti ab hærede bona fide possidente, sequitur Alex. d. cons. 69. nu. 2. Mon- taluo in l. 8. tit. 6. lib. 3. fori, glos. 1. nã aliàs esset au- ferre illis augmentum, quod eis comperit de iu- re, Et secundum quod ex accessione fructuum bo-

39 na incrementum accipiunt, & hereditas augetur, vt ait Iurifcons. in litem veniunt, §. fructus, ff. de petit. heredit. & facit l. si quis putans, §. si quid, ff. commun. diuidendo, l. pecunie verbis, §. 1. ff. de ver- bor. signis. Parlador. lib. 2. rerum. quotia. cap. 5. nu. 12. & 13. Vldaric. Zasius cons. 5. nu. 5. lib. 1. Ioan. Monach. in cap. gloriosus, num. 2. de consecrat. Ec- clesia, vel altaris, lib. 6. Xuarez cons. 5. num. 20. d. l. Papinianus, §. si conditioni, ff. de inoffic. testam. l. in fideicommissaria, ff. ad Trebell. & l. non est ambiguū,

& ibi Bald. C. famil. ercisc. nu. 1. & seqq.

Et Nam semper fructus sunt accessorij proprie- 40 tati, & dominio, l. indebiti, in princip. ff. de condit. indebit. l. 1. C. eodem, & notatur in authent. nisi, C. de bon. matern. Bart. Angel. Paul. Castrenf. & alij in d. l. in fideicommissaria, Alciat. respons. 234. num. 2. Ioan. Caphal. consil. 3. num. 71. & consil. 50. num. 3. & consil. 63. num. 2. lib. 1. Roland. à Valle cons. 41. num. 36. lib. 3.

Et cum ad dictam Quiteriam de Carrascofa per- tinerent integraliter legitima suorū parentum, non solum ex sua persona, sed etiam pro portio- nibus Bernardini, & Michaelis de Carrascofa ip- sius fratrum vtrinque coniunctorū, qui abintestato decesserunt, debent cas consequi vna cum fructibus,

41 & reditibus; Et nam in iudicio petitionis hæredi- tatis veniunt fructus, & accessiones, etiam si bo- na fide sint percepta à cohærede, l. sed et si lege, §. vlt. cum l. sequenti, l. equis, ff. de usur. l. non est ambi- guum, l. cohæredibus, C. famil. ercisc. und. & l. quod de bonis, §. fructus, ff. ad l. Falcid. Bald. in l. 2. num. 1. & 2. C. de petit. heredit. l. in §. actionum, nu. 210. instit. de action. l. 4. tit. 14. part. 6. & ibi Gregor. Lopez glos. 2. idē in l. 8. tit. 4. part. 5. glos. 12. Mon- taluo d. glos. 1. Campeg. de dote, 3. part. quest. 194. Matienço in rubr. tit. 2. lib. 5. Recopil. num. 3. Mo- nach. vbi proxime, nu. 3. & est pro eo lex peculium nascitur, ff. de peculio, quæ restitutio debet fieri per dictam Annam de Carrascofa pro se, & vti hære- de dicti Ioannis de Cabrejas: qui tanquam fra- ter maior de omnibus disposuit pro libito vo- luntatis, & etiam respectu aliarum portionum condemnari debent filia, & nepotes dictæ Ana- stasia de Segura.

ARTICVLVS II.

Supposito, quod est concludenter probatum, Bernardinus de Carrascofa, & Catharina Her- nandez eius prior vxor habuere ultra alios quin- que filios Bernardinum iuniorem, qui postquam

R succes-

42 successerat matri decessit ab intestato, & illius pater tanquam talis, & haeres legitimus, fuit con-
 43 sequutus illius legitimam maternam, & eo ipso, quod transiit ad secundas nuptias cum dicta Anastasia de Segura remansit solummodo usufructuarius, & debuit referuare proprietatem legiti-
 44 me filij primi matrimonij, iuxta text. in l. for-
 minae, §. illud, C. de secund. nupt. l. generaliter, eo-
 dem tit. & l. 26. tit. 13. part. 5. Anton. Gabriel
 conclus. 3. de secund. nupt. num. 1. & 3. tradit Ber-
 trand. cons. 95. lib. 2. & cons. 115. vol. 3. Hieronym.
 Grattus respons. 35. num. 12. vol. 1. Mieres in tract.
 majoratum, 1. part. quae. 54. per totam, Acoita in
 cap. si pater, de testament. sp. 6. 3. part. verbo censu-
 dum, nu. 16. Couarr. in cap. quamuis pactum, 3.
 part. §. 3. num. 1. & apud nos est lex 15. Tauri, vbi
 bene resoluit Anton. Gomez. num. 2. Velazquez
 glof. 1. num. 1. & est lex 4. tit. 1. lib. 5. Recopilat.
 vbi Matienço, & Azeued. idem comprobant, &
 resoluunt. Quod factum non fuit, imò fuit adiu-
 dicata dicta legitima filijs dictae Anastasiae de Se-
 gura, qui debent illam restituere cum legitimo
 interelle, tractibus, partibus, & postpartibus
 ouium, & pecorum ab anno 1572. quo decessit
 dictus Bernardinus de Carrascosa senior, vsque
 45 ad actualem restitutionem, & in quo debet confi-
 derari, quod fructus ex animalibus, ouibus, & alijs
 propriè dicuntur foetus, iac, lana, pilus agni, hedi,
 vituli, equuli, succulli, & similia, in pecudum,
 ff. de usur. & l. usufructu legato, ff. de usufruct. Hu-
 go Donel. in tract. de fructibus, in princ. §. in pecu-
 dum, in l. de rerum diuis. Rebuff. in tract. de deci-
 mis, quae. 6. num. 28. Nautica de coniectur. vlti-
 mar. volunt. lib. 7. tit. 10. nu. 37. Ayora de partiti-
 onib. 3. part. quae. 28. num. 102. per l. item veniunt,
 §. non solum, ff. de petit. hered.

Et in terminis fructuum ouium, & pecorum
 resoluit Paul. de Castro in l. sequitur, §. fructus, ad
 finem, ff. de usufruct. Bald. in l. ancilla, num. 3. C. de
 furis, Pinell. in l. 2. C. de rescind. vendit. 2. part. nu.
 52. & pertinet absque dubio ad dictam Quite-
 44 riam de Carrascosa, & ad eius filias, & confor-
 tes, ad quas pertinet haereditas dicti Bernardini
 iunioris, l. item, ff. de acquirend. rerum. dominio,
 quae ait: Item quae ex animalibus dominio nostro su-
 biectis nata sunt, eodem iure nostra sunt, l. 25. tit. 1.
 28. part. 3. vbi Gregor. Lopez glof. 1. & debet
 illis restitutio fieri vna cum dictis partibus, &
 postpartibus, allegata l. si lege, §. vltim. ff. de
 petit. hered. dicens: Augent hereditatem gregum,
 & pecorum partus, iuncta l. sequenti, quae dicit:
 Quod si oves natae sunt, deinde ex his aliae, ea quoque
 quasi augmentum restitui debent, l. 5. tit. 14. part. 6.
 nec possunt cohæres vti tales prescriptionem
 opponere ad retinendum dictam haereditatem,
 iuxta l. hereditatem, C. in quibus casibus cessat longi-
 temporis prescriptio, l. final. tit. 14. part. 6. Montal-
 45 no in d. l. 8. tit. 6. lib. 3. fori, glof. 1.

Et legitima materna dicti Bernardini iunioris
 vltra quinquaginta oves, constat ex instrumento
 adjudicationis ei factae a fol. 25. & seqq. vbi etiam
 constat remansisse pro indiuito plura bona, tam
 45 dotalia dictae Catherinae Fernandez, & quam nec-

dietatis lucratorum constante matrimonio, quae
 pertinere ad illam, & ad eius filios, iuxta l. 1. &
 2. tit. 9. lib. 5. Recopil. Couarr. in epitome de sponsa-
 lib. 2. part. cap. 7. §. 1. num. 5. Matienço in dict. l. 1.
 glof. 1. num. 1. & 8. & pluribus alijs, Ioan. Garcia
 in tract. de coningali acquestu, nu. 1. Burgos de Paz
 iunior quae. siuili 6. nu. 3. & latius quae. 9. per to-
 tam, & idem procedit respectu bonorum, quae
 pronenerunt ex haereditate patris dictae Catheri-
 nae Fernandez, qui supervixit ei, vt probatum est;
 & ita tempore quo transiit ad secundas nuptias
 dictus Bernardinus de Carrascosa vltra bona fi-
 liorum primi matrimonij, habebat ipse in pro-
 prio patrimonio vltra ducatos ter mille.

Nec obstat, quod de super est fundatum, testa-
 tores voluisse seruare aequalitatem inter filios v-
 triusque matrimonij, & quia debet intelligi quo
 46 ad bona illorum, & non respectu bonorum spe-
 ctantiu ad filios dicti primi matrimonij, & hunc
 sensum habet regula aequalitatis seruandae inter
 filios, vt per Cephal. cons. 28. nu. 68. tom. 1. Rode-
 ric. Xuar. cons. 5. n. 14. & seqq.

ARTICVLVS III.

Quoad bona, & hereditatem Michaelis de
 Carrascosa, Clerici, & Fratris Martini de Cabre-
 jas, Religiosi professi Ordinis Diui Francisci, fi-
 lioru dicti primi matrimonij debuere diuidi so-
 lummodo inter eorum fratres vtrinque coniu-
 ctos, qui fuere non parum grauati, ex eo quod
 fuerint diuisa illorum bona inter alios filios se-
 cundi matrimonij, cum dictus Michael decesserit
 ab intestato, & Frater Martinus professionem
 fecerit in Religione incapaci successione, & ita
 47 omnia bona, tam paterna, quam materna perti-
 nuere integraliter ad dictos tres filios primi ma-
 trimonij, & nou ad alios secundi dictae Anastasiae
 de Segura, iuxta text. in auth. de haeredibus ab inte-
 stato, §. si autem defuncto, collat. 1. vbi Bart. & Ma-
 turin. Montan. audent. cessante, C. de legitim. haer-
 dib. & auth. itaque, C. commun. de success. Tiraquel.
 de retractu lignag. §. 13. glof. 2. num. 15. Guillem.
 Onciac. lib. 2. quae. 10. Academic. quae. 72. num. 5.
 Hieronym. Gabr. cons. 15. num. 12. & 13. & cons.
 136. nu. 6. lib. 1. Matienço in l. 5. tit. 8. lib. 5. Reco-
 pilat. glof. 1. num. 6. Couarr. de successione, ab inte-
 st. num. 7. & 10. Gregor. Lopez in l. fin. tit. 13.
 part. 6. glof. 3. & 6. & est de eo aperta decisio l. 5.
 eodem tit. & partita, ibi: E sobre todo dezimos, que
 se este que assi muri esse ouisse otros hermanos, que no
 le perteneciesen sino de parte de su madre, de de su pa-
 dre, que estos, nin los hijos de los no deuen auer heren-
 cia del finado, con los hermanos que le pertenecen de
 parte de padre, y madre, nin con los hijos de los, si los
 padres fuessen muertos.

Et quod decesserit ab intestato dictus Michael,
 constat ex duobus instrumentis factis inter par-
 tes aduersas, in quibus id fatentur, & quae instru-
 48 menta inducunt euidentissimam probationem,
 Decius in cap. licet causam, notabil. 13. de proba-
 tionib. Paris. per eundem text. consil. 140. num. 64.
 cum sequentib. vol. 1. Bald. in l. quoties, in fin. C. de
 iudic. Cephal. cons. 4. nu. 2. lib. 1. Roland. à Valle
 consil. 85. num. 39. lib. 1. & consil. 75. nu. 19. lib. 2.
 idem

idem Cephal. consil. 36. num. 28. Riminald. in l. si
 vnus, §. pactus ne peteret, num. 236. ff. de pactis, &
 in terminis instrumenti agentis de diuisione, Ale-
 xand. consil. 152. num. 1. & 2. lib. 7.

49 ¶ Itaque stante instrumento non sit opus disce-
 ptatione iudiciali super contentis in eo, vt resoluit
 Roland. à Valle cons. 8. n. 6. lib. 2. & cons. 69.
 nu. 17. lib. 3. Tiraquel. de retractu lignag. §. 2. glof. 1.
 nu. 20. Hieronym. Grattus respons. 30. nu. 2. & re-
 spons. 85. nu. 5. vol. 2. Matienço in l. 3. tit. 16. glof.
 3. & in l. 9. tit. 17. lib. 5. Recopilat. glof. 4. nu. 1.

50 ¶ Et comprobatur per text. in cap. cum olim,
 in fin. versic. patebat, expressè, de censib. quem no-
 tat Anton. de Butrio, & Abbas ibi dicentes ex eo,
 quod instrumentum probat expressè ne dum ea,
 quae verbis ipsius continentur; sed ea, quae ex
 mente per consequentiam veniunt, Aldobrand.
 in §. ex eadem, num. 174. institut. de legitima patro-
 norum tutela, & ita cum decesserit abintestato,
 non est dubium, quod eius haereditas pertinebat
 ad vtrinque coniunctos.

Et cum partes aduersae vti fuerint dictis instru-
 mentis, & ea prodixerint, certum est, quod facere
 confessi, quae in eis continebantur; & nam qui
 51 vtitur instrumentum, confitetur esse vera omnia in
 eo contenta, Innocent. & alij in cap. cum venera-
 bilis, de exceptionib. Ioan. Bapt. Ferret. consil. 80.
 num. 16. vol. 1.

52 ¶ Vterius, quia instrumentum producens non
 potest contra ipsum postea allegare, glof. in l. 1.
 §. editiones, ff. de edendo, verbo die, & consule, quae
 reputat singularem Bald. in cap. praesentium, 1. col.
 de testib. Roland. à Valle cons. 2. nu. 116. volum. 1.
 Burgos de Paz cons. 3. nu. 93. vol. 1. Azeuedo in l.
 1. tit. 8. lib. 4. Recopil. nu. 50. & nam etiam si pro-
 53 ducat in partibus pro se facientibus, & non aliter
 non impedit, quin stetur instrumentum contra ip-
 sum, vt tradit Ioan. Anton. Trigon. singul. 116. n.
 1. & est ei imputandum, quia produxit contra se,
 cap. imputari, de sine instrum. vbi DD.

Et ita non obstat, quod ex aduerso conatum
 est probari, quod Michael de Carrascosa inter-
 rogatus, quare non faciebat testamentum, respō-
 dit, quod volebat, quod succederent in suis bo-
 nis eius fratres vtrinque matrimonij: quia non
 est aliquis testis, qui deponat, nec concludat su-
 per articulo, & Licentiatu Aller, Parochus dic-
 tae ville, & alij testes ex aduerso producti depo-
 nunt solummodo de auditu incerto; & quod cau-
 sa non facienti testamentum, erat, vt succederent
 eius fratres, quod solummodo poterat intelligi
 de vtrinque coniunctis, & non de patruelibus;
 & nam fratrum appellatione veniunt solum v-
 54 trinque coniuncti, vt tradit Paul. de Castro in l.
 fin. num. 6. C. de verbor. signific. cum dixit, quod
 si testator legat fundum fratribus suis, & habeat
 fratres vtrinque coniunctos, & alios ex parte pa-
 tris tantum, censetur solum legare vtrinque con-
 iunctis, sequitur Menoch. alios allegans consil.
 187. num. 40. & consil. 198. num. 15. lib. 2. & lib.
 4. de presumptionib. presumpt. 75. nu. 19. & in simili
 institutione fratrum, quod solum veniant, & he-
 reditatem habeant vtrinque coniuncti; sequuntur

tur Corneus num. 9. Iaso. 26. in dict. l. fin. Decius
 consil. 53. & 155. num. 4. & cons. 299. num. 7. Ale-
 xand. consil. 166. num. 4. lib. 5. Socin. consil. 49. nu.
 1. lib. 1. Paris. consil. 49. num. 18. lib. 2. Portius con-
 sil. 10. num. 11. Carol. Ruin. consil. 92. num. 7. lib.
 2. & cons. 28. num. 8. lib. 3. Roman. consil. 296. cir-
 ca declarationem, nu. 2. Angulo in l. 11. glof. 8. nu.
 4. & 5. in tit. de meliorationibus, Anton. Gomez.
 in l. 8. Tauri, num. 8. vbi Tellus Fernandez nu. 5.
 Velazquez glof. 2. num. 2. Roxas de success. abin-
 testat. cap. 32. num. 12. & cap. 6. nu. 11. & 12. Mie-
 res de maioratib. 1. part. quae. 7. num. 4. versic. di-
 xit, qui omnes concludunt, iuxta haec resolu-
 tionem fuisse multoties iudicatum, & dictus Tel-
 lus Fernandez asserit se obtinisse in quadam cau-
 sa opulentae haereditatis cuiusdam mercatoris
 ditius Cordubensis, qui interrogatus, quos vel-
 let esse eius haeredes, respondit Iermone Hispano,
 55 mis hermanos, quia haereditatem consequu-
 ri fuere soli vtrinque coniuncti & ratione maioris
 affectionis, & vinculi in eorum personis concu-
 rantis, vt est de iure, l. Balista, vbi Scribentes ff. ad
 Senatuse. Trebell. l. cum seimus, vbi Bart. C. de agri-
 col. & consil. lib. 11. Aym. Crau. cons. 201. num. 18.
 Ioan. Cephal. consil. 168. nu. 7. lib. 2. Roland. à Val-
 le cons. 37. nu. 18. lib. 2. & cons. 25. nu. 35. lib. 4. idē
 Aym. Crau. cons. 963. n. 17. & pro quo facit, quod
 56 statutum loquens de fratre, intelligitur de fratre
 carnali, & non de patruelo, vt notat Bart. in l. ha-
 res, §. quae situm, num. 1. ff. de legat. 3. Alexand. in l.
 1. C. de success. edict. Decius cons. 679. incip. viso ele-
 ganti consilio, num. 5. tom. 2.

¶ Et quia tali ordine ab intestato erant suc-
 cessuri, d. auth. cessante, C. de legit. haer. & ita est
 interpretatio sumenda, quae venientibus ab inte-
 stato sit vtilior, Bart. in l. 1. §. non autem, ff. de bo-
 nor. possess. secundum tabulas, limit. 2. & confert l. si
 filius, qui patri, ibi: Praesertim, & ff. de vulgar. &
 pupil. substit. & in l. si sub conditione, ff. de bonor.
 possess. secundum tabulas, in l. de pupillo, §. ieruo, in
 princip. ff. de noui oper. nunc. Cephal. cons. 37. num.
 43. tom. 1. & Maximè, quia frater patruelis est im-
 58 proprie frater, vt tradit glof. in l. 1. verbo proprij,
 ff. de inoff. testam. Tiraquel. in l. boues, §. hoc sermo-
 ne, num. 84. ff. de verbor. signific. Hieronym. Grattus
 lib. 1. respons. 38. num. 2.

Praesertim, quia Dominicus Rodriguez, & Bar-
 tholomaeus Moreno, qui super eo depoluere, iu-
 rarunt extra terminum, & fuerunt nulliter exa-
 minati; & ideo iustissime decretum est, non est il-
 59 lis fidem adhibendam, ex cap. licet causam, de proba-
 bat. l. si ea, C. de his, qui accusare non possunt, l. 34.
 tit. 16. part. 3. Suarez de Paz in praxi, tom. 1. octa-
 uo tempore, nu. 46. & 112.

Et idem procedit respectu eorum, quae arti-
 culauerunt, & conati sunt probare in termino
 repulse testium in secundo, tertio, quinto, & sex-
 to, & sequentibus articulis cautelose, & non ab-
 sique malitia facta publicatione probationu pri-
 60 mae instantiae, producendo nulliter novos testes,
 & cum solummodo possent probare, quod tan-
 gebat approbationes, vel reprobariones testium,
 absque mixtura aliqua tangentium causam prin-
 cipalem.

cipalem, contra l. 5. tit. 6. lib. 4. noua Recopil. quae ait: Por euitar que no se corrompan los testigos por las partes: mandamos, que si los testigos fueren recibidos como deuen, y por quien deuen, que despues de publicados no puecan ser tomados, ni trayados otros en primera instancia, l. 17. tit. 1. lib. 2. Recopilat. & vtroque Azeued. & de iure communi, & partitarum idem sancitum est in authent. ac qui semel, C. de probationib. cap. intimaui, & cap. fraternitatis, de testibus, clem. 2. eodem tit. Matienço in dialog. Relatoris, 3. part. §. 46. num. 1. l. 34. tit. 16. part. 3. Paz vbi proximè, num. 133. & respexit ad idem lex 4. tit. 9. lib. 4. Recopilat. vbi Azeued. num. 4. quod maxime viget in nostro casu: quia dicta Anna de Carrascoa erat foemina multum dñes, & potens in oppido Valdemeca, & conuicinis, vbi facilliter posset reperire testes, qui probarent in termino reprobationis testium, quod in primo non potnerat.

61 Maxime, quia interrogatorium solummodo fuit admissum, quatenus articuli erant pertinentes, scilicet respectu reprobationis testium, & ideo respectu aliorum concernentium causam principalem non videtur admissum; iuxta ad probationem, C. de probationib. & l. si defensor, §. fin. ff. de interrogat. actio. cap. per tuas, in fine, de simonia, gloss. verba abique rationabili, in cap. fin. de confessis, & verbo interloquuti, in cap. dilecti, de exceptionib. vbi Decius num. 4. Alexand. conf. 166. num. 7. vol. 6. l. 2. tit. 1. 2. part. 3. lex 174. styli, & lex 4. tit. 6. lib. 4. Recop. Suarez de Paz d. octauo tempore, n. 50. dicens, quod virtute dictae clausulae si apparuerit postea esse aliquem articulum, aut depolitionem testis, quae non debuissent admitti, non habentur pro admissis, imò sunt ipso iure nulla ex iuribus per eum allegatis.

62 Quibus non obstat instrumentum approbationis in contrarium productum, quod videtur stipulatum in villa de Valdemeca coram Ioanne de Arria, rebellionem illius villae 25. Octobris 1592. nam vt ex ea apparet solummodo fuit facta inter tres haeredes, videlicet Ioannem de Cabrejas, Mariam Alphonso, & Michaelen de Fuentes, qui fuerat vir dictae Quiteriae de Carrascoa, & in ea non interuenere Paulus Garcia, & Martinus Ximenez, nec eorum vxores, nec Bernardinus de Carrascoa, Clericus, nec Anna de Carrascoa, nec dictus Ioannes Rodriguez, nec Catharina Fernandez eius vxor, filia dictorum Michaelis, & Quiteriae, & quae propter matrimonium erat iam extra patriam potestatem, iuxta l. 47. Tauri, quae est lex 8. tit. 1. lib. 5. Recopilat. vbi ordinarij, Gregor. Lopez in l. 3. tit. 1. 5. part. 6. glos. 6. quae 2. Menchac. lib. 1. de success. creat. §. 1. nu. 17. Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 7. §. 1. nu. vlt. Casar de Grassi. decis. 180. nu. 3.

63 Et ad ipsam pertinere in proprietate, & possessione, à die quo fuit nupta, & recepit benedictiones nuptiales bona aduentitia legitima, & iura dictae Catharinae de Carrascoa suae matris, iuxta l. 48. Tauri, quae est lex 9. tit. 1. lib. 5. Recopil. vt & tradit Gregor. Lopez in l. 5. tit. 17. part. 4. glos. 5. Mieres in tract. maioratui 4. part. quae 1.

linit. 1. nu. 5. Mencha. vbi proximè, lib. 1. §. 4. num. 37. & de success. progressu, lib. 1. §. 1. num. 43. Spinno in specul. testam. glos. 18. principij, nu. 81. Pinell. in l. 1. C. de bon. matern. 1. part. nu. 24. & ita dictus Michael de Fuentes non potuit prauidicare ex suo facto dictae Catharinae Fernandez suae vxoris, ex regula tituli, C. ne vxor pro marito.

Et multò minus alijs filiabus, quas habebat dicta Quiteria de Carrascoa, scilicet Quiteria iuniori, & Maria de Fuentes; nam licet essent sub patria potestate, erant minores, & factum sui parentis non poterat eis nocere. Primò, nam respectu Catharinae Fernandez non erat iam suus legitimus administrator, l. 9. tit. 1. lib. 5. Recopilat. Et quibus casibus pater non habet vniuersum, in eisdem non est legitimus administrator, Castren. in authent. excipitur, num. 3. & seqq. C. de bonis, quae liber. Bald. in §. pupillus, nu. 2. institut. de inutilib. stipulationib. per text. in l. 1. C. de bonis matern. l. fin. §. vbi autem, C. de bonis, quae liber. Ascan. Clein. tractat. de patria potestate, effecti 12. num. 1. r. Philipp. Paschal. tractat. de virib. patrie potest. part. 1. cap. 2. nu. 83. & 84.

64 Et Kurtus, quia respectu illius, & aliarum sororum potestas, quae à iure tribuitur parentibus in filios, & eorum bona, solummodo est quoad illis proficua, & vitia, vt per Bald. in d. l. 1. n. 15. C. de bon. matern. Anton. Gamma decij. Porti galie 234. nu. 1. nam filiorum iuribus non potest prauidicare, ex l. 1. & l. cum oportet, C. de bonis, quae liberis, l. 24. tit. 13. part. 5. vbi Gregor. Lopez glos. 5. verbo en ninguna manera.

65 Nam patris factum non debet obesse filijs, l. adoptiuum, §. patronum, ff. de in ius vocatio, Menoch. lib. 4. praesumptio. 38. num. 13. & comprobatur ex traditis per Bald. in tit. de successione feud. §. hoc quoque, num. 4. in vltibus feudorum, vbi dicit, non debere concedi patri, vt filium fraudet, argumento l. final. ff. si quid in seruicem patris, Hieronym. Grattus respons. 2. num. 3. & 4. lib. 1. & nec pater facere deteriorem suae filiae conditionem, l. cum à locero, vbi Bald. num. 4. C. de iure dotium, nec aliquo modo in maternis grauare bonis, l. coharedi, §. cum filia, versio. nec fideicommiss. ff. de vulgar. & pupillar. substit. Paul. Castren. consil. 26. num. 22. volum. 3. & quia paternum officium est tueri, & non dissipare res filiorum, vt tradit Azo in summa, C. de bonis, quae liber. & C. de bonis maternis, Bald. in l. 2. num. 13. C. de his, qui accusare non possunt, Parisius consil. 257. num. 21. & consil. 109. num. 7. part. 4. Aymon consil. 74. num. 1. Anton. Trigon. singul. 22. num. 3. Capic. decij. 56. num. 4. & decij. 73. num. 10. Ascan. Clement. vbi supra, dict. effecti 12. nu. 2. quia aliàs non esset legitimus, sed illegitimus administrator.

66 Et ita non petijisse antea refectionem dictorum grauaminum, & errorum, non eis nocet, tunc & quia filius tacendo, vel non, quando pater alienat, vel non bene administrat, non prauidicatur sibi temporis lapsu non obstante, l. 1. in fine, iuncta authent. nisi tricennale, C. de bonis matern. Ioan. Igneus in l. 3. §. eleganter, num. 166. ff. ad Senatufcons. Syllanian. & quia cum fuerint impedita propter minorem aetatem, & subiectionem patriae potestatis, & postquam fuere nuptae, non potuit eis tempus currere, dicta l. 1. C. de bonis matern. & in l. 1. in fine, C. de annali except. & ibi Doctores in l. in rebus, C. de iure dotium, Burgos de Paz consil. 37. num. 10. cap. quia diuersitatem, de concess. praebend. Pinell. in dict. authent. nisi tricennale, num. 42. Matienço in l. 14. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 1. nu. 51. & in terminalis eorum, qui habent iuris impedimenta, vt sunt minor, mulier, & filius familias, tradit idem in l. 8. tit. 11. glos. 9. num. 1. & 2. d. lib. 5. Recopil. Roland. à Valle consil. 79. nu. 15. lib. 1.

67 Cum quibus concurrat aliud efficax fundamentum, quia in dicta scriptura approbationis diuisionis dicitur, quod approbatur diuisio, quia facta secundum ius, quae causa quam sit facta, & erronea, satis constat, & superius adductis, & per consequens viciat actum, l. si diuortio, iuncta gloss. penult. vbi verbo cuiuslibet, l. penult. §. mulier,

mulier, ff. solut. matrim. Alexand. consil. 22. viso titulo, num. 3. & 4. vol. 1.

70 Quo errore mediante non potest dici, consensum interuenisse, l. si per errorem, ff. de iurisd. omnium iudicum, l. 1. ff. de condict. indeb. & l. quisquis, C. de rescind. vendit. Ioan. Cephal. consil. 220. incip. proponitur, num. 29. tom. 2. l. ad probationem, C. locati, Alciat. respons. 57. num. 9. lib. 5. Roland. à Valle consil. 13. num. 22. lib. 1. Burgos de Paz consil. 19. nu. 16. & imò nec approbasse, nec ratificasse dictam diuisionem, iuxta text. in l. non fateatur, ff. de confess. & l. cum falsa, C. de iuris, & facti ignorant. Alciat. respons. 29. num. 20. volum. 8. & ex l. mater, ff. de rei vendicat. resoluit Burgos de Paz consil. 25. num. 67.

71 Et eadem ratione debent reparari errores, & grauamina dictae diuisionis; nam diuisio erronea non officit diuidenti, l. si post diuisionem 4. vbi Bald. in princip. C. de iuris, & facti ignorant. Imò retractatur docto de errore, l. si soror 8. vbi Decius num. 3. C. de collationibus, allegata l. maioribus, C. communia vtriusque iudicij, Alexand. consil. 168. ponderatis, num. 1. & 2. lib. 5. Decius consil. 266. num. 1. tom. 1. & 525. visis his, num. 6. tom. 2. Marc. Anton. Eugen. consil. 62. num. 7. volum. 1. Ioan. Gutier. de iurament. confirmat. 3. part. cap. 7. num. 1. & 15.

72 Maxime, quia vti probatum est, error fuit maximus, cum inter filios dictae Anastasiae de Segura fuerit diuisa haereditas, quae pertinebat ad dictam Quiteriam de Carrascoa, & eius filias, & Ioannem de Cabrejas, & Mariam Alphonsum; & ideo quamuis fuisset facta cum eis, non poterat nocere, & quia diuisio facta cum aliquo per errorem de re sua, non valet non obstante cursu temporis, iuramento, & laudo extraludiciali, dicta l. post diuisionem, Socin. consil. 25. num. 12. versio. non obstat quartum, vol. 4. Menoch. consil. 91. vol. 1. Socin. iun. consil. 48. nu. 43. & 44. vol. 1. Canalic. alios allegans decij. 27. Finizan. n. 14. 1. part. & quia nemo errans rem suam amittit, l. si Procurator 35. ff. de acquir. rerum domin.

73 Et ita non petijisse antea refectionem dictorum grauaminum, & errorum, non eis nocet, tunc & quia filius tacendo, vel non, quando pater alienat, vel non bene administrat, non prauidicatur sibi temporis lapsu non obstante, l. 1. in fine, iuncta authent. nisi tricennale, C. de bonis matern. Ioan. Igneus in l. 3. §. eleganter, num. 166. ff. ad Senatufcons. Syllanian. & quia cum fuerint impedita propter minorem aetatem, & subiectionem patriae potestatis, & postquam fuere nuptae, non potuit eis tempus currere, dicta l. 1. C. de bonis matern. & in l. 1. in fine, C. de annali except. & ibi Doctores in l. in rebus, C. de iure dotium, Burgos de Paz consil. 37. num. 10. cap. quia diuersitatem, de concess. praebend. Pinell. in dict. authent. nisi tricennale, num. 42. Matienço in l. 14. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 1. nu. 51. & in terminalis eorum, qui habent iuris impedimenta, vt sunt minor, mulier, & filius familias, tradit idem in l. 8. tit. 11. glos. 9. num. 1. & 2. d. lib. 5. Recopil. Roland. à Valle consil. 79. nu. 15. lib. 1.

74 Et ita non petijisse antea refectionem dictorum grauaminum, & errorum, non eis nocet, tunc & quia filius tacendo, vel non, quando pater alienat, vel non bene administrat, non prauidicatur sibi temporis lapsu non obstante, l. 1. in fine, iuncta authent. nisi tricennale, C. de bonis matern. Ioan. Igneus in l. 3. §. eleganter, num. 166. ff. ad Senatufcons. Syllanian. & quia cum fuerint impedita propter minorem aetatem, & subiectionem patriae potestatis, & postquam fuere nuptae, non potuit eis tempus currere, dicta l. 1. C. de bonis matern. & in l. 1. in fine, C. de annali except. & ibi Doctores in l. in rebus, C. de iure dotium, Burgos de Paz consil. 37. num. 10. cap. quia diuersitatem, de concess. praebend. Pinell. in dict. authent. nisi tricennale, num. 42. Matienço in l. 14. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 1. nu. 51. & in terminalis eorum, qui habent iuris impedimenta, vt sunt minor, mulier, & filius familias, tradit idem in l. 8. tit. 11. glos. 9. num. 1. & 2. d. lib. 5. Recopil. Roland. à Valle consil. 79. nu. 15. lib. 1.

Præsertim, quia sicut non posset eis nocere alienatio, ita nec mala administratio facta in dicta diuisione, & cum & bonorum communium diuisio alienationis sit species, l. 1. C. communia vtriusque iudicij, Carol. Ruin. consil. 105. nu. 9. lib. 5. Simoncell. in tract. de decretis, lib. 2. tit. 4. Bald. in l. generaliter, vers. extra quæro, C. de securid. nupt. Barbat. consil. 14. num. 7. lib. 4. l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verbor. oblig. Anania in disput. de alienat. feud. §. ad partem negatiuam, nu. 27. Cephal. consil. 3. num. 98. & consil. 63. num. 9. Menoch. lib. 3. praesumpt. 61. num. 1. & dicens ex eo, minorem sine decreto non posse de diuisione agere, l. non solum, C. de praedij minorum, & notatur in §. pupillus, instit. de inutil. stipul. & in l. etiam, in princ. ff. de minor. Anton. Gamma decij. 242. nu. 6.

75 In quorum consequentiam non obstat dicere, quod in approbatione interuenit decretum cuiusdam Alcaldi Illiterati de Val de Meca, nam fuit absque cognitione causae, & consilio Assessoris ad solam simplicem assertionem dictorum Ioannis de Cabrejas, Michaelis de Fuentes, & Mariae Alphonso; dicentium se fecisse diuisionem iudicem; cum ita non foret, sed falsa, & erronea dicta assertio; & nam approbatio diuisionis factae à Iudice sine causa cognitione non impedit, quin possit contra ipsam venire, & peti, quod reparentur errores, & grauamina, iuxta l. 1. C. de errore calculi, & l. 14. tit. 18. part. 3. Iaso. in §. quaedam, num. 82. institut. de actionib. Pacilla in l. error. n. 43. C. de iuris, & facti ignor. siue sit eo, quod diuisio fuerit perperam facta, vt in dict. l. maioribus, C. de commun. vtriusque iudicij, l. cum putarem, ff. famul. ereisund. cum alijs, quae in proprijs terminis resoluit Ayora de partitionibus, 3. part. quae 7. num. 16. Decius consil. 349. vbi allegationibus, num. 5. & 6. tom. 2.

76 Et quia approbatio facta ex dicta falsa causa, & assertionis est etiam nulla ipso iure, vt in simili bene comprobatur Barbatia consil. 38. in princip. omnipotens, nu. 25. vol. 4. Aymon Cranet. consil. 134. nu. 50. dicens, quod falsa causa viciat etiam sententiam Principis, ex clem. pastoralis, vbi Cardin. & Ioan. de Imola de re iudic.

77 Pro quo in proprijs terminis facit Paul. de Castro referens se ita consuluisse in l. final. §. idem quaesitum, num. 2. ff. de condict. indeb. quod diuisio, quae fuit facta inter fratres aequaliter de bonis paternis, & maternis, eo praetextu, quod bonis paternis, & maternis inter eos, si postea apparet de errore, quia vnus esset frater ex vno latere tantum, diuisio debet retractari, non obstante, quod ad inuicem promississent dicti fratres obseruare dictam diuisionem, & nullo modo contrauenire, sequitur Decius consil. 351. incipient. in casu proposito, nu. 4. & consil. 375. in causa, quae Manzia, num. 30. tom. 2.

Præsertim quia post factam dictam scripturam fuere facta folia diuisionum, in quibus fuit declaratum remanere pro indiuiso plura bona, vt constat folio 52. in vnione facta per Ioannem de Cabrejas, & Paulum Garcia 28. Octobris 1592. super diuisione haereditamentorum fontis

Serræ, quod fecere absque aliorum mandato, quibus non potuit præiudicare factum illorum, quia factum unius alteri non debet obesse, ut ait Alexand. cons. 206. incip. viso themate, nu. 15. vol. 2. l. pater familias testamento, ff. de heredib. instit. Ioan. Caphal. cons. 243. nu. 12. l. servus furiosus, ff. de manumiss. l. ab agrato, ff. de curatore furiosi, l. fin. ff. qui, & à quibus, & in toto tit. C. ne filius pro patre, Aymon Craueta cons. 6. num. 68. dicens, quod factum unius, non debet alteri nocere, mandato non probato, quod non probatur, cum non sit productum in hac causa, nec præsumatur tanquam res in facto consistens, argumento l. in bello, §. facta, ff. de captiv. & postlimin. reuoc. Roland. à Valle consil. 32. num. 13. vol. 3. & in terminis proprijs mandati ita tenet Alexand. consil. 1. num. 19. volum. 4. Parisius consil. 47. num. 38. volum. 1. allegans Bald. & alios in l. 2. C. de falsis instrumentis, decisio Genue 92. nu. 6.

Et respectu legitime Fratris Martini de Cabrejas, tempore quo ingressurus erat Religionem Sancti Francisci in Conuentu Conchensi sub die 24. Octobris 1574. quo tempore iam decederat dicti Bernardinus de Carrascosa, & Catharina Fernandez eius prima vxor, & in eo instituit hæredes omnes eius fratres vtriusque matrimonij, inter quos erant dicta Quiteria de Carrascosa, & ad quam ex eo pertinebat sua portio hæreditaria in proprietate, iuxta l. quævis, l. finalem, C. de edicto Dno Adriani tollend. l. 2. tit. 14. par. 6. vbi late Gregor. Lopez glof. 1. & 7. Roderic. Xuaréz in l. post rem iudicatam, casu, seu notabil. 4. l. 3. tit. 13. lib. 4. Recopil. l. cum hæredes, ff. de acquirend. possess. cum late adductis per Parlador lib. 2. rerum quotidian. cap. 5. num. 1. & seqq. & in hærede ex parte, Ant. Gomez. in l. 45. Tauri, nu. 136. quæ etiam erat pro indiuiso cum reliquis bonis, ut constat ex clausula dicti testamenti in contrarium producta, & ita debebat augeri ad beneficium omnium hæredum, ut supra fundatum est, & per consequens pertinebat sua portio ad prædictam Quiteriam de Carrascosa, & eius filias, ideoque omnia prædicta grauamina debent eis relaxari, condemnando partes aduersas. Et ita de iure censetur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Possessor Capellanie non potest ea priuari, nisi vi iuris.
- 2 Spoliatio Capellanie competit remedium recuperanda.
- 3 Spoliatus est ante omnia restituendus.
- 4 Capellania pro celebratione Missarum instituta est annexa rei spirituali.
- 5 Religiosus que adhaerent, religiosa sunt.
- 6 Connexi, & principalis est idem iudicium.
- 7 Connexa iudicantur unum, & idem.
- 8 Laicus non cognoscit de causa Clerici principaliter, nec incidenter.
- 9 Intellectus cap. si Iudex laicus de sentent. excommunic. lib. 6.
- 10 Iudex secularis non cognoscit de re spirituali,

etiam per viam exceptionis.

- 11 Persona si sit exempta à iurisdictione seculari, sic & res accessoria illi.
- 12 Iudex laicus an possit cognoscere in iudicio possessorio contra Clericum.
- 13 Capellania an dicatur, que non est erecta in titulum Beneficij.
- 14 Testator facere non potest, quod Clericus conueniatur coram Iudice seculari.
- 15 Leges ne in suo testamento locum habeant, nemo cauere potest.
- 16 Testatoris dispositio circa iurisdictionalia, nil valet.
- 17 Priuatorum voluntas non tribuit, nec adimit iurisdictionem.
- 18 Ecclesiasticus Iudex competens est ad declarandum, si causa est Ecclesiastica, & spiritualis, vel profana.
- 19 Ecclesiasticus Iudex cognoscit de causa possessoria rei spiritualis, vel quasi.
- 20 Iudex competens prohibet, ne sui subditi litigent coram alio.
- 21 Iudex Ecclesiasticus imbibet seculari, ne procedat in causa Ecclesiastica.
- 22 Episcopi approbatio requiritur ad validitatem dispositionis, quod Ordinarius non se intromittat in Capellania.
- 23 Ordinarius Ecclesiasticus potest se intromittere in Capellanij.
- 24 Fundator potest apponere conditiones canonibus non contrarias.
- 25 Pacta contra substantiam actus rejiciuntur.
- 26 Iniquum est, & instar sacrilegij, ut que pro salute animarum aliquis reliquit, in alium usum transferantur.
- 27 Pietatis causa, & privilegij persona cognoscit Iudex Ecclesiasticus, non obstante prohibitione testatoris.
- 28 Capellania amotio non debet pendere ab instabilitate feminæ.
- 29 Status Ecclesie non est mutandus ad nabilitatem laicorum, & num. 48.
- 30 Officialis factus ad beneplacitum, censetur perpetuus.
- 31 Argumentum de Officiali perpetuo ad Officialem ad beneplacitum valet.
- 32 Officia semel concessa non possunt tolli sine causa, & num. 34.
- 33 Officialis etiam ad libitum creatus non remouetur sine causa.
- 35 Vicarius, & Officialis Episcopi remoueri potest.
- 36 Omnis res per quasunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.
- 37 Episcopus reuocat Vicarium, etiam si iurasset non reuocare.
- 38 Vicarius non potest remoueri sine causa legitima.
- 39 Presectus urbis non remouet Locumtenentem sine causa.
- 40 Verba, ad arbitrium, & voluntatem relata intelligi debent, & regulari arbitrio boni viri.
- 41 Verba ampla, & absoluta intelliguntur, ne quid turpe, illicitum, aut à iure prohibitum fiat.
- 42 Dotores permittentes patrono amouere Capellanos,

- 43 nos, intelliguntur quando Episcopus huic facultati consensit in limine foundationis, & n. 43.
- 44 Causatum deficit, deficiente causa causante.
- 45 Cessante causa cessat effectus, si res est in fieri.
- 46 Præsupposito destructio, corrumpit reliqua.
- 47 Præsupposito statuti cessante, cessat statutum.
- 49 Conditio impeditiua libertatis rejicitur.
- 56 Capellania regulariter potest deserui per substitutum.
- 51 Testator præsumitur magis diligere cognatos, quam extraneos.
- 52 Conianguineis suis quilibet, censetur prospexisse.
- 53 Testator quod verisimiliter prouidisset, si de eo cogitasset, habetur pro expresso.
- 54 Ordinarius Ecclesiasticus cognoscit de reductione onerum, & Missarum Capellanie, & n. 55.
- 56 Intellectus cap. nos quidem de testamentis.
- 57 Concilium Tridentinum Episcopis quid concedat tanquam delegatis Apostolica Sedes in reducendis oneribus, aut commutandis ultimis voluntatibus.
- 58 Onus impositum habita ratione ad redditus diminitur, illis diminutis.
- 59 Inclusio unius casus, est exclusio alterius.
- 60 Exceptio firmat regulam in non exceptis.

P R O

Licentiatu Didaco de Salinas Clerico Presbytero Capellano unius ex Capellanij institutis per Ioannem Vello de Acuña.

C V M

Donna Agnete Lasso de Hermosa Patrona dictarum Capellaniarum.

ARGVMENTVM.

Patronus non potest amouere sine citatione, & causæ cognitione Capellanum consanguineum Testatoris, seu Fundatoris legitime presentatum, & quæ remedia illi competant, ut manuteneatur in possessione, & quæ iurisdictionem in hoc casu habeat Iudex Ecclesiasticus, non obstante dispositione, quod non se intromittat in Capellanij.

CONSILIVM CXXX.

M dictus Licentiatu Dida- cus de Salinas tanquam consanguineus dicti fundatoris existeret in possessione dictæ Capellanie, ad quam fuerat presentatus, non potuit amoueri per dictam Patronam, etiam inuando se auctoritate Iudicis laici, ad Ecclesiasticumque pertinet illum tueri, & manutene in sua possessione, ex seqq.

Primò, quia cum esset in possessione non potuit ipsum Patrona amouere, aut possessione

priuari, nisi esset citatus, & per decretum Iudicis competentis, l. defensionis facultas, C. de iure fisci, lib. 10. l. fin. vbi glof. verbo copia, C. de bonis vacant. eodem libro, Aluar. Valalc. consil. 78. nu. 2. l. si pacto, vbi lat. not. 5. C. de pact. Bccl. tit. de prin. num. 295. & alias competit ei remedium recuperandæ possessionis, cap. licet Episcopus de prabend. lib. 6. & c. ex literis de restit. spol. vbi DD. & in l. 1. §. qui à me, ff. de vi, & vi arm. & in l. meminere, C. unde vi, cum late adductis per Tiraq. in l. si unquam, verbo reuertatur, n. 337. C. de reuoc. donat. Ant. Gabr. concl. 1. de citat. & Burg. de Paz cons. 25. n. 4. & ex regula generali, quod spoliatus est ante omnia restituendus, l. si quis ad se fundum, C. ad l. Iuliam de vi publ. cap. in literis de restit. spoliat. l. colonus, & l. cum fundum, ff. de vi, & vi arm. Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. possess. cap. de redinteg. 3. g. 2. Anton. de Butr. in cap. cum ad sedem, §. nuper, n. 14. post med. de restit. spoliat. Menoch. de recuper. possess. re-med. 15. n. 13. & seqq. Anton. Gabr. concl. 1. & alijs de restit. spoliat. usque ad nummum, Ioseph. Ludouic. decij. Perusina 61. n. 1. par. 2. Valalc. consil. 79. n. 11.

Præsertim cum ageretur de re, scilicet annexa spirituali, prout est dicta Capellania instituta pro celebratione Missarum, & piorum operum, Rebuff. in praxi benefic. rubr. quare sunt instituta beneficia, num. 10. super qua non poterat se intromittere Iudex secularis, nec capere informationem, si dictus Licentiatu Salinas residebat, vel non, aut seruitio Capellanie desiciebat, argum. cap. quarto de iudic. & nam quæ Religiosis adhaerent, Religiosa sunt, l. que Religiosis, ff. de rei vend. Gregor. Lopez in l. 19. tit. 10. par. 1. glof. 3. & in l. 2. tit. 12. par. 7. glof. 6. post medium, nam ex tali coherencia sumit naturam rei spiritualis, & Ecclesiasticæ, cap. super eo de Paroch. l. in modis 24. ff. de contrab. empt. & quia eius, quod habet annexionem, aut connexitatem, iudicatur prout de principali, secundum Bald. in l. quid ergo, §. sufficit, ff. de contrar. tutel. actio. Ioan. de Imol. cons. 139. incip. præfatus, & Innoc. in cap. cum dilectus, vers. quibus de arbitris, Felin. in cap. literis, num. 1. vers. secundo facit regula, col. vltima, & num. 18. de rescript. & in cap. translatu in prin. num. 6. de constitut. Florian. de Sancto Petro in l. cum ex pluribus, num. 8. ff. de quibus rebus ad eundem Iudicem eatur, Paul. Castrenf. cons. 12. num. 14. vol. 3. & quia habentia connexitatem iudicantur unum, & idem, l. cum actum, ff. de negot. gest. l. cum eiusdem, ff. de adlit. edict. idem Florian. in l. in hoc iudicio, n. 8. ff. famil. ercise. & ita solum potuit super eo conueniri coram Iudice Ecclesiastico Licentiatu Salinas, & non coram seculari, prout intentauit dicta D. Agnes, & nam Iudex laicus non potest cognoscere de causa, quæ tangit Clericum principaliter, neque incidenter, ut tradit Abbas in cap. si diligenti, col. penult. n. 31. de foro compet. Roland. à Valle cons. 12. prima etenim, n. 38. vol. 2. cap. Clerici de iudic. & cap. quod Clericus de foro compet. & per Menoch. lib. 2. de arbit. casu 430. & pro quo facit text. in cap. si Iudex laic.

laisus de sentent. excommuni. lib. 6. vbi patet, quod licet alius iudex, qui potestatem non habet in principali causa, possit incidenter cognoscere, an sit iudex, cap. super literis de rescript. hoc non habet locum in iudice seculari aduersus clericum, d. cap. si iudex, quia videtur agi de re spirituali, 10 et de qua non potest secularis cognoscere etiam per viam exceptionis, vt post Dominicum tradit Roland. a Valle vbi proxime, n. 39. et seqq.

Quod magis sine difficultate procedit in hoc casu, in quo possident Capellani dicto Licentiatum Salinas, voluere ipsum illa spoliare; et nam quando persona est exēpta a seculari iurisdictione, per consequens res, quæ personæ est accessoria, exempta esse debet, argumento l. vltima, C. de censib. & eorum, quæ scribant Innoc. in cap. vit. de vita, et honest. Cleric. & Archid. in cap. 1. de Cleric. coniug. lib. 6. probat aperte text. in cap. vltim. de iudic. vbi secundum lecturam communem, et sensum probatur, quod vbi sunt connexa causa possessionis, & proprietatis, si possessionis causa ventilata fuerat coram Iudice seculari, quando actor erat Clericus, non ex eo posset tractari quando esset reus, vt doctè aduertit Menoch. de reuerend. posses. remed. 3. num. 352. & cum ageretur per dictum Licentiatum Salinas super mantentione in dicta Capellania, solus Iudex Ecclesiasticus erat competens; et nam Iudex laicus non est competens de causa inter laicum, & Clericū, agitata super possessorio adipiscendæ, retinendæ, vel recuperandæ, vt tradit Affl. in cons. Regni Neap. constit. de burgensatior. nu. 9. vers. nota primò, & ex cap. si quis clericus de for. compet. idē Affl. decis. 85. post quem, & Guid. Papæ cons. 149. ita resoluit Roland. a Valle cons. 23. in causa present. n. 17. lib. 2.

Neque obstat dicere, quod dictus Ioannes Vello de Acuña in suo testamento disposuit, quod super dictis Capellanis, & amouendis Clericis Capellanis habet cognoscere eius vxor. etiam quam Patrona, vel Iudex secularis, & et quod edificere potuit, quia non erant erectæ in titulum Beneficij, ex adductis per Ioan. Petr. Moneta de commun. vltim. volunt. cap. 10. n. 476. et seq. Perez de Lara de Capellanis lib. 2. cap. 1. n. 7. et 10. nã esset velle absouum quid, vel absurdum, quod Clericus conueniri posset coram Iudice seculari, et quod testator efficere nequit, vt eleganter resoluit Bald. in l. 2. num. 4. C. vt in possess. legator. Decius cons. 150. num. 4. Ripa in l. nemo potest, num. 18. ff. de legat. 1. vbi Ioan. Gutierr. in repet. num. 105. esset enim contra sanctiones iuris, audent. statui mus, C. de Episc. & Cleric. cap. 2. de iudic. et nemo cauere potest, ne leges in suo testamento locum habeant, d. l. nemo potest 58. ff. de legat. 1. l. 32. tit. 9. par. 6. et testatoris ordinario circa iurisdictionalia nil ultra valet, quam contrahentium pactio, l. que de legato 48. ff. de legat. 1.

et quia priuatorum voluntas nec dat, nec admittit iurisdictionem, l. priuatorum 3. C. de iurisd. omn. iudic. Bart. in d. l. nemo potest, num. 13. & Bologner. ibi, in repet. nu. 157. Peregrin. de fideic. art. 11. num. 111.

Et sufficit, Ordinarium Conchensem declarasse, quod dicta causa tam respectu rei, quam personæ erat Ecclesiastica, vt nullus Iudex secularis inferior possit se de illa intromittere, et quia Iudex Ecclesiasticus est competens ad cognoscendum, an causa sit Ecclesiastica, & spiritualis, vel prophana, & secularis, & declaratione facta, remanet penes Iudicem competentem, vt per Felin. in cap. si Clericus laicum, num. 3. et 4. de foro compet. Decius in cap. ad Audientiam, nu. 3. de appell. Ferdinand. Vasq. lib. 3. §. 22. nu. 69. limit. 17. Lancellott. de attent. 2. par. cap. 90. quest. 3. num. 79. Caualean. decis. Finizan. 2. num. 38. par. 2. & foret iniuriã facere Ecclesiastico Iudici velle Donnam Agnetem suam intentionem fauore autoritate Iudicis laici, ideoque legitimo iure potuit Ecclesiasticus aduersus eam procedere, vt ante omnia reintegraret Licentiatum Salinas in sua possessione, & si quid aduersus eum pretenderet, compareret coram ipso, offerens illi ministrare iustitiam; et nam Iudex Ecclesiasticus cognoscit de causa possessoria cuiuscunque rei spiritualis, vel quasi spiritualis, etiam si nihil proprietatis annexum habeat, secundum Anton. de Butrio in cap. fin. de iudic. & relatos per Ioannes Daiman. in proem. pragmatica sanctionis, §. postremò, Berroius in rubr. de iudic. num. 51. Couarr. in praef. cap. 3. num. 1. Suarez de Paz in pract. tom. 2. praef. l. 2. num. 15. et quia bene potest Iudex alius competens pro suo interesse prohibere, quod partes non litigent coram alio Tribunale, vt voluit Ioan. Faber in l. 1. ante finem, C. de offic. Praefect. Urb. per text. in cap. transmissa de for. compet. Paris de Puteo in tract. syndic. tit. de excessibus, Baron. cap. vlt. in princ. Gaill. lib. 1. de pace publ. cap. 12. num. 15. Anton. Capic. decis. 9. Capiblanco super pragmat. Regni Neap. 8. de Baronib. par. 1. num. 119. Masrill. lib. 4. de Magistrat. cap. 16. nu. 61. Boer. decis. 114. num. 2. et qui infert ex eo, quod Iudex Ecclesiasticus potest inhibere seculari, ne se intromittat in causis rerum Ecclesiasticarum, argumento l. haeres in fundo ff. de usufruct. legat. & voluit Bald. in proem. lib. 2. decretalium, vers. item Episcopi; pro quo est text. in cap. seculares de foro compet. in 6.

Neque etiam obstat dicere, quod dictus Ioannes Vello fundator, prohibuit, & disposuit, quod Ordinarium Ecclesiasticum nõ se intromitteret in dictis Capellanis, aut cognitione super eis, et nam supposito, quod Episcopus tempore fundationis non præstitit assensum dictæ dispositioni, vt ad validitatem illius præcisè requirebatur, ex Lambertino tract. de iure patronat. lib. 1. par. 1. quest. 9. artic. 1. in 3. conclus. & latius art. 2. serè per totum, Ioan. Petr. Moneta de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 230. pag. 1304. & antea nu. 39. pag. 1214. Hieronym. Gonçal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. n. 47. et seq. et nu. 102. et gloss. 15. nu. 130. et 131. Gutierr. cons. 1. et 2. num. 1. Concil. Trident. sess. 22. cap. 4. de reform. et sess. 25. cap. 5. et 16. non potuit aliquem effectum operari, quamuis addiderit, quod si se intromitteret, cõuenteretur bona in alia opera prophana, vel pia, et nam

et nam

et nam adhuc Ordinarium potest se intromittere, iuxta cap. vnicuique de consecrat. dist. 1. cap. inter dilectos, vbi notatur de donationibus cap. requirit, et cap. tua nobis de testamēt. Bart. in l. quoties, §. final. ff. de administrat. tutor. n. 1. vbi Additio, Barbat. cons. 23. vol. 1. Innoc. in cap. in Lateranensi, circa finem, de præbēd. Abb. in d. cap. requirit, n. 22. ex cap. cum dilectus, cum ibi notatis de consuetud. idem Abb. in cap. nobis 25. n. 5. de iure patronat. Felin. in cap. cum venerabilis, n. 33. de exceptionibus. allegans pro eo text. in cap. sic quidam 10. q. 1. idem Felin. in tract. quando litera Apostolica noceant patronis Ecclesiarum, circa ampliacionem primam, et in cap. cum accessissent, n. 19. vers. primo duri modo, optima decisio Rotæ 10. in eip. factum tale est, de testam. in antiq. n. 1. et 3. Paul. Castr. cons. 359. primò est, n. 1. lib. 1. qui loquitur pulchrè, Rocch. de Curte in tract. de iure patronat. verbo pro eo, quod, q. 12. n. 25. Lambertin. eod. tract. 1. par. 9. q. principi, lib. 1. col. 6. n. 40. vers. amplia istam quaestionem, Couarr. in 4. decret. 2. par. cap. 3. §. 1. num. 10. et in cap. tua nobis, n. 8. de testamēt. Menchac. de success. creat. §. 7. num. 15. et seqq. vbi testatur, in omnibus supradictis esse communem hanc opinionem, vt minime possit testator facere, late Franc. Ripa in allegata l. nemo potest, ff. de legat. 1. num. 127. vbi Ioan. Gutierr. num. 449. et duob. seqq. pro quibus est ratio generalis dict. l. nemo potest in suo testamētō cauere, ne leges in eo locum habeant, cap. tua de testamēt. Bart. in l. quoties, §. duo, n. 2. opposit. 2. ff. de hæred. instit. uend. et in l. omnes populi, n. 61. ff. de instit. et iure, et l. 32. tit. 9. par. 6. optimè Plaro dialog. 10. de legib. et licet fundator possit in limine fundationis grauamina ponere, & pacta, arg. l. in traditionibus, C. de pact. attamen si talia pacta Canonici Institutionibus obuiant, & contrarietur, reijci debent, et requirit, et cap. tua nos, & vtrouque DD. de testamēt. Legitt. in l. quoties, §. constat, vbi Bart. n. 1. et lacob. de Arezio ff. de administr. tutor. Decisio Rotæ 7. rubr. de testamēt. in antiq. Hugo Cels. cons. 91. n. 5. Gutierr. cons. 1. et 2. n. 1. et nam pacta contrasubstantiam actus reijciuntur, l. cum precario, ff. de precario, l. obligationum serè, §. placet, ff. de actionibus. et obligat. l. rogasti, §. si tibi, ff. si certum petatur, l. si tibi decem in princ. ff. de pact. l. si speculum, §. 1. ff. de peculo legato, et l. 1. §. 1. ff. si ususfructus petatur, cap. super eo, vbi DD. de condit. oppos. Hugo Celsus vbi proxime, n. 4. nec potest dicta patrona conuertere in alios vsus relictos pro huiusmodi Capellanis, & pijs memorijs; et quia iniuriam est, & intar sacrilegij, vt quæ pro salute, & requie animarum suarum vnusquisque venerabili Ecclesiæ pauperum causa contulerit, aut reliquerit ab his, quos maxime conseruare conuenerat, in alium transferantur, cap. bene quidem circa medium, vers. sancta Synodus, dist. 96. Rebuff. q. 5. de decim. n. 33. M. Ant. Marfill. de Ecclesiast. redit. orig. 3. p. cap. 23. n. 34. iacet l. placet, C. de sacros. Eccles. cap. semel Deo de regul. iur. in 6.

Et ita cum Episcopus non approbauerit dictâ conditionem, quando fuit appoita, potuit bene illius Vicarius generalis cognoscere ad reparan-

dum spolum, quod dicta D. Agnes voluit facere contra dictum Licentiatum Salinas, et quia ratione pietatis causæ, & priuilegij personæ ad eum spectabat cognitio, non obstant quavis prohibitione fundatoris, ex d. cap. tua, Couarr. in cap. 3. n. 5. et in cap. si hæredes, nu. 1. et 4. de testamēt. Sarmiento lib. 1. selectarum, cap. 11. nu. 13. Paz in praxi, 2. tom. prelud. 2. n. 44. bonus text. in cap. præterea de iure patronat. Paul. Castr. cons. 358. n. 1. par. 1.

Nam ex contrario plura sequerentur inconuenientia, præsertim quod amotio Capellanorum absque causâ penderet et ab instabilitate mulieris Patronæ, argum. cap. forus, circa finem, de verbor. signif. l. filia, C. de inoffic. testam. et l. reprehendenda, C. de instit. et substit. Bouer. in §. testes autem, notab. 1. instit. de testamēt. cum alijs adductis per Io. de Neuz. lib. 1. Sylua nuptial. n. 18. Roland. a Valle cons. 7. n. 12. vol. 1. Bald. in l. filio, nu. 3. C. de inoffic. testam. iuxta illud Virgil. lib. 4. varium, et mutabile semper fœmina, et Terentij in Hecyra: Itidem mulieres sunt, vt pueri leui sententia, quod scitè Baptista Mantuanus Ecloga 4. significauit dicens: Fœmina caetaco (res mira) simillima vito est, qui trahit expellens mendaci nubila flatu; et confirmat ratio text. in c. 1. distinct. 10. quod ad mobilitatem laicorū non est mutandus litatus Ecclesiæ, Ioan. Andr. num. 3. in quest. 32. super regula in re communi, de regul. iur. in 6. Seneca lib. 1. de remedijs fortuitorum circa finem, nihil tam mobile, quam fœminarum voluntas, nihil tam vagum.

Quibus non obstat, quod Institutio concessa Patronæ facultatem amouendi Capellanos, quia nec in hoc adest Ordinarij approbatio in limine fundationis, imò nec ex post facto, ideoque non potest illa vti propria auctoritate, & absque causa legitima, taliterque declarata per Iudicem Ecclesiasticum, aliàs ipse poterit Capellanum de facto amotum in suam reintegrare possessione. et Pro quo facit, quod Officialis ad beneplacitum creatus censetur perpetuus, & de eo idem, quod de perpetuo iudicandum est, qui de iure remoueri non potest, argum. text. in l. iurisperito: in princip. ff. de excusat. tutor. vbi Bald. & Bolognia. Bart. in l. de pupillo, §. si quis ipse prætori, ff. de noui oper. nunciat. num. 2. vers. quæro; gloss. in clem. 2. verbo per electionem de rescript. D. Anton. de Padilla in l. cum quis; num. 34. C. de iuris, et facti ignor. Burgos de Paz cons. 21. num. 6. Ioan. Gutierr. lib. 2. practicar. quest. quest. 11. num. 2. Redin. de Maiest. Princip. verbo sed etiam per legitimos tramites, n. 197. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 15. n. 41.] et nam validum est argumentum de officiali perpetuo ad officialem ad beneplacitum creatum, tradit Alex. alios citans in l. principalibus, circa finem, num. 6. ff. si certum petatur, ex l. sufficit, ff. de condit. indeb. cap. si delegatus de offic. delegat. in 6. cap. si gratiosè, et cap. fin. iuncta gloss. de rescript. eodem libro, dict. gloss. verbo per electionem; in clement. 2. de rescript. Flamin. Paris. de confidem. benefic. quest. 18. num. 22. Mieres de maioratib. 4. par. quest. 10. num. 6. Gomez. in regul. de non tollendo iure quæsto, q. 4. lal.

las. in l. cum quis, num. 20. C. de iuris. & facti ignor. Burgos de Paz ubi proximè, num. 4. Molina lib. 1. de primogen. cap. 25. num. 5. Angel. in §. qui potestatem, num. 2. in sit. de satisf. tutor. Gregor. Lopez in l. 6. tit. 5. par. 5. glos. 2. Amanell. singul. 119. num. 1.

32 † Et ita cum officia concessa sine causa tolli nequeant, ut in auth. de referendaris post princip. collat. 2. & in cap. 1. ubi notatur de natura feudi, ubi Bald. Aluarot. & alij, Burgos de Paz d. conf. 21. num. 3. Molina ubi proximè, num. 17. Gregor. Lopez in l. 6. tit. 4. par. 3. glos. 5. ad finem, ex d. l. Iuris peritos.

33 † Officialis etiam ad libitum creatus sine causa legitima mutari non potest, ut tenet Guillelm. Bened. in cap. Raynuntius de testam. verbo duas habens filias, num. 36. & seqq. Boer. decij. 149. an Rex Francie, num. 18. & seqq. & probat lex 2. tit. 10. par. 2. ubi Gregor. Lopez glos. verbo mantener, Burgos de Paz ubi proximè, nu. 5. Ioan. Gutierrez. d. quæst. 11. num. 3.

34 † Et facit pulchrè text. in c. satis peruersum 56. distinet. dicens: Satis peruersum, & consequenter iniquum esse probatur, ut quorundam voluntatibus suis, ille prinetur officij, quem propria culpa, vel facinus à gradu, quo fungitur non deijcit, text. in cap. conquerente de restit. spoliat. dicens: Non decet honestatem superioris, & consequenter nec eius aequum arbitrii sua iurisdictioni subiectos sine manifesta causa rationabili proprijs officijs spoliare, cum ipse teneatur paterna prouisione consulere, Roman. conf. 467. incip. ut clara, n. 1. & 2. qui nu. 5. ait, quòd Papa Episcopum semel institutum absque rationabili causa remouere non potest, idem Roman. conf. 345. num. 9.

35 † Et facit, quòd licet receptum sit, Vicarium, vel Officiale Episcopi pro libito posse reuocari, clem. & si principalis, ubi gloss. & DD. de rescript. Calderin. conf. 2. de officio Vicarij, Barbatia in cap. postulat. i. notab. in fine de rescript. & in c. quoniam, n. 37. de offic. deleg. & per Boer. decij. 347. d. n. 1. Alex. conf. 18. n. 7. & 8. vol. 2. Ant. de Butrio in cap. penult. de offic. Vicarij, Paz. in praxi, tom. 1. par. 1. temp. 1. n. 1. Rebuff. in praxi benefic. 1. par. in

36 forma Vicariatus Archiepiscoporum, n. 192. † quia omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem, & dissoluitur, cap. 1. de regul. iur. † etiam quando iurasset non renocare, ut ait glos. singularis verbo renocatus in cap. fin. de procurator. lib. 6. Rebuff. ubi proximè, nu. 193. Alex. ubi proximè, Boer. d. num. 1. Auendaño 1. par. cap. 3. pratorum, num. 2. Felin. in cap. ex parte Decani, vers. dictum, cap. final. in ampliati. de rescript. Paul. de Castro conf. 362. venerabilis vir, num. 4. vol. 1. & si per

38 iurium incurrere fateantur, † adhuc tamen talis Vicarius absque causa legitima amoueri non potest, ut tradit Boer. in tract. de auctor. Magni Consilij, num. 154. Burgos de Paz d. num. 5. Suarez de Paz d. num. 9. Gutierrez. d. quæst. 11. num. 4. Auiles in capitibus Prætorum, cap. 1. glos. verbo fel, num. 42. facit Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 27. nu. 16. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. cap. 8. n. 48.]

39 † Eadem ratione Præfectus Vrbis, seu Corre-

tor non potest sine causa reuocare, & amoueri eius Locumtenentem, ut tradit Azeued. in l. 10. & 11. tit. 5. lib. 3. Recop. n. 5. Io. Gutierrez. d. g. 11. n. 8. Paz d. num. 9. & faciunt quæ tradit Matienço in l. 6. tit. 10. lib. 5. Recop. glos. 2. n. 2. Guillelm. Benedicet. in cap. Raynuntius, verb. duas habens filias, n. 46. de testam.

40 Nam quælibet verba etiam ad arbitrium, & voluntatem posita, arbitrio boni viri sunt regulanda, l. 1. ff. de legat. 2. & l. si libertus ita, ff. de oper. libertor. Azeued. in d. l. 10. num. 6. Bart. in extrauag. ad reprimendum, verbo videtur, num. 11. Menoch. lib. 1. de arbit. quæst. 8. num. 7. & 33. quia aliàs foret occasione præbere Patronæ, quòd sine causa, & pro libito volitatis spoliaret Capellanos contra iuris dispositiones, † quia quauis ampla, & absoluta potestas intelligitur, dummodò ne quid turpe, ne quid illicitum, ne quid iure prohibitorum fiat, l. 1. ff. de milit. testam. iuncta l. dotalem, l. infraudem, & l. si à milite, §. 1. & 2. ff. cod. l. 3. §. si procurator, ff. quod quisque iuris, Menoch. d. lib. 1. de arbit. quæst. 7. n. 77. l. circa oportet, §. alius, ff. de excus. tutor. & l. 2. C. de negat. lib. actionib.

42 † Et Doctores, qui volunt contrarium tenere, admittendo, Patronum posse ad nutum amouere Capellanos absque iusta causa cognitione, loquuntur, & procedunt, quado fundationis tempore Episcopus huic facultati præstitit assensum, & non aliàs, ut ex cap. cum dilectus, iuncta gloss. & cap. nobis de iure patronat. tradit Lambert. lib. 1. de iure patronat. 1. par. 9. quæst. princip. art. 2. num. 14. Ioan. Gutierrez. d. quæst. 11. num. 21. & 27. qui dicit, in hoc casu causam efficientem esse consentium Episcopi, Felin. in cap. ex parte 5. num. 2. de rescript. dicens: naturam verò istorum Altarium, siue Capellarum collige ex dictis Calderini conf. 55. de iure patronat. ubi dixit, ad hoc ut dotentur Beneficia, & dotans efficiatur patronus, requiritur approbatio Episcopi, sine qua nihil valent testatorum conuentiones, ut in cap. cum dilectus, verbo constitutum de consuetud. † et ita

43 Lambert. ait, quòd licet fundans Capellam disponat, Capellanos debere esse amobiles, intelligitur, hoc approbante Episcopo, idem Lambert. num. 15. vers. vel, & secundo, & nu. 21. vers. non obstat insuper, & vers. decimum, cum seq. & deficiente causa efficienti, scilicet dicto consensu Episcopi, ut hic deficit, non habet locum dicta resolutio, † nam causatum deficit, deficiente causa causante, gloss. in l. fin. post princip. verbo nuptijs, C. de donat. ante nupt. Caphal. conf. 143. magnificus Dominus, num. 2. lib. 1. glos. in cap. ita quorundam, verbo ferrum de Iudæis, cap. & si Christus, circa finem de iure iur. Arist. lib. 2. physicorum, I Iraq. in tract. cessante causa in princip. num. 11. & seqq. † Et quando res est in fieri, cessante causa efficienti, cessat effectus, l. vlt. 2. re-

44 spons. ff. vnde liberi, l. 1. in fine, ff. vnde legitimi, & l. non tantum, §. si emancipatus filius, ff. de bonor. posses. contra tab. Salicet. post Iacob. Butrig. in l. generaliter, circa medium, C. de Episcop. Cleric. Tiraquell. ubi proximè, limit. 27. num. 4.

45 † 6. quod procedit sine difficultate aliqua in isto casu, in quo nullo tempore consentit Episcopus facultati amouendi ad nutum.

46 Vterius, quia dicti Doctores, qui admittunt posse amouere, loquuntur sub dicto præsupposito, quòd Episcopus in limine fundationis consensisset, quòd cum non interuenerit in nostro casu, cessat resolutio; † nam præsupposito destructo, omnia destruantur, & corrunt, l. Attentus ait in fine, cum l. sequenti, ff. de aqua pluua arceda, l. nam origo, ff. quod vi, aut clam, cap. cum Paulus, l. q. 1. Aymon Craucta conf. 6. n. 36. Decisio Genueæ 28. n. 14. † sicut cessante præsupposito statuti, illius dispositio cessat, l. si mancipia, C. de seru. fugit. Roman. sing. 484. incip. statutum pu- niens, Decius conf. 90. n. 2. Bald. in d. l. si mancipia, n. 3. & 4. Felin. in cap. licet causam, num. 11. de probat. Decisio Genueæ 168. n. 19. Caphal. alios allegans conf. 90. num. 5. lib. 1. & ista est certissima veritas.

47 Et confirmatur magis, quia D. Agnes Lasso quòd fecit, fuit ad instigationem alterius Clerici, qui prætendebat, quòd præsentaret illum ad Capellaniam dicti Licentiati Didaci Salinas, & esset magnum inconueniens, quòd isto, vel alijs medijs amoueret Capellanos, & nominaret alios, pro quo facit regula, † quòd ad mobilitatem Patroni status Ecclesiæ mutari non debet, cap. 1. & per totum 10. distinet. & facit bene text. in l. si gemina, ff. arborum furtim coarum, Lambert. d. lib. 1. ar- tic. 2. num. 1.

48 Maxime, quia dicta D. Agnes solummodò eū sumpsit præteritum, quòd Licentius Salinas aliquas absentias fecerat ab Oppido Trejuncos, in quo est sita Capellania, & quòd præuia illius citatione petijt à Prouisore, quòd reduceret illius onera ad id, quòd iustum fuisset, attentata modicitate reddituum illius, & quòd fundator in ea opinione fuerat, quòd redditus erant maiores. Ex quo colligitur, quam leui, & apparèti causa pro- cesserit, cum velle astringere dictum Licentiati Salinas tam leui præmio, & stipendio assistere semper in dicto Oppido fuisset illi quandam seru- titus speciem imponere, ad quam nec Institu-

49 tori potuisset illum astringere: † nam esset conditio impeditiua libertatis, contra iura l. Titio centum, lo secundo, ff. de condit. & demonstr. ubi Doctores notant, & in l. 2. ff. de liber. homin. exhib. notatur, & in l. antiquitas, C. de usufruct. l. nec non, §. 1. ff. ex quibus causis maiores, l. qui nec, §. solutum, ff. de verbor. signif. Roman. sing. 629. Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 7. in princ. nu. 5. cum adductis per Ant. Gom. 1. tom. variar. resol. cap. 12. nu. 79. vers. item adde, & tom. 2. cap. 10. n. 23. vers. item etiam. Præsertim, quia quoties fecit absentiam, reliquit substitutū, qui Missas diceret; † nec dubium est de iure, posse Capellaniam per substitutū deserui, licet ex dispositione testatoris sit con- ferenda Capellano, qui quotidie celebret, iuxta gloss. in cap. cum omnes, ubi Felin. n. 32. ad finem de constit. ex sententia Lapi alleg. 36. & alleg. 117. n. 20. quos refert Io. Gutierrez. conf. 1. n. 34. Ancharr.

50 conf. 233. n. 2.

Quoad reliqua verò animaduerso, quòd fundator vocauit, & prætulit eius consanguineos ad dictam Capellaniam, & vti propinquior illam obtineret dictus Licentius Salinas, foret contrauenire directo illius dispositioni, si ipsum remoueret, ut extraneum admitteret; † quia testator magis præsumitur diligere eos, qui sunt de cognatione sua; quàm extraneos, siueque cōlan- guineis prospexisse, l. generaliter, §. cum aptem, C. de instit. & substit. l. cui auus, ff. de condit. & demonstr. l. cum alienam, C. de legat. & l. 1. iuncta glos. vers. patrono, ff. de in ius vocando, Alex. conf. 130. at tē- tis verbis testamenti, nu. 3. vol. 2. † et quòd luis 52 contanguineis quis præsumatur prospexisse, l. si pactum, ff. de probat. cap. vnic. de duobus fratribus à Capitaneo inuestitis, Bald. in l. ad probationem, n. 4. in fin. C. de probat. l. 1. tit. 14. par. 2. & magis in terminis Gregor. Lopez in l. 2. tit. 15. p. 2. glos. 18. et mas propinquo pariente, vers. sed pone, Io. Gutierrez. conf. 2. n. 9. Molina lib. 3. de primogen. cap. 5. n. 9. & cap. 9. cod. n. Rota decij. 227. num. 2. par. 2. Sacri Palatii, Cauall. in pract. qq. cap. 481. n. 14.

51 Et quia credendum non est, quòd dictus Institutor, qui opinatus fuit, Capellaniam futuram esse redditus annuorum ducatorum centum in pecunia, & medietatis eius, quòd ex affectu illius hæreditariæ, & prædia reddidisset, si vidisset, quòd non reperiebatur conductor illarum, nec; in pecunia remanebant ducati triginta imposuisset tot onera, quæ sufficere nō poterant, imò quòd ipsemet ea modificasset, & reduxisset; † et illud, 53 quòd testator verisimiliter prouidisset si de eo cogitasset, habetur pro expresso, l. Titius, §. Lucius Titius, & ibi notat Bart. ff. de liber. & posthum. Alex. conf. 9. vltis verbis testamenti, num. 3. lib. 1. & conf. 55. n. 2. lib. 3. glossa ordinaria in l. tale pactum, §. fin. verbo per exceptionē, ff. de pact. Molina lib. 1. de primogen. cap. 13. n. 90. † et ita Ordinarius 54 Ecclesiasticus potest cognoscere de commutatione, aut reductione onerum prædictorum iuxta facultatem concessam iure communi, cap. tua nobis 17. §. cum igitur, ubi Couarr. de testam. Concil. Trid. sess. 22. cap. 6. Io. Gutierrez. in l. nemo potest, n. 352. ff. de legat. 1. Nauarr. in Manuali, cap. 27. n. 38. Paz in praxi. 2. tomo, prælud. 2. n. 45. Sarmient. lib. 1. selectar. cap. 8. n. 22. & seq. & cap. 11. num. 13.

52 † quia certum est, Episcopum, vel Ordinariū posse diminuire qualitates, & condiciones appollitas per fundatorem de tot Missis celebrandis, & seruitijs præstandis, diminutis facultatibus Ecclesiæ, argum. cap. nouerint 10. q. 1. † et cap. nos quidem de testam, ubi relictum factum pro vna re conficien-

53 da, si non sufficit ad illam; Episcopus potest conuertere legatum ad aliam rem piam, ad quam efficiendam legatum sufficiat, in proprijs terminis per bona fundamenta resoluit Lambert. lib. 3. de iure patronat. 6. quæst. principali, art. 7. num. 7. Rocch. de Curte eod. tract. verbo pro eo, quòd num. 31. allegans text. in l. legatum, cum ibi not. ff. de usufr. legat. † nam hoc concedit Conciliū 57 Episcopis tanquam Legatis Sedis Apostolicæ, ut in Trid. sess. 22. cap. 6. & sess. 25. cap. 4. Aluarad. lib. 2. cap. 1. §. 2. num. 1. Borgal. in tract. de irregul.

6. par.

6 par. rubr. de iure patronat. nu. 3. Caualcen. decis. Fiuzan. 17. num. 72. par. 2. & decis. 16. n. 13. par. 4. Ioan. Petr. Monet. de commut. vltimar. volunt. cap. 5. num. 365. & seqq. Et ratio est, quia quando onus imponitur habito respectu ad reditus, debet illud regulari, & limitari, secundum quantitatem reddituum, & illis auctis, aut diminutis augeri, vel diminui, vt post Decium in conf. 334. incip. vifo consilio, num. 1. & 3. tom. 1. & Nicol. Balb. conf. suo impresso, post decis. 68. Cacheran. nu. 6. tradit Perez de Lara lib. 1. de annuvers. cap. 15. num. 20. Ioan. Petr. Monet. de commut. vltimar. volunt. cap. 7. n. 359. & cap. 11. num. 268. & 343. & 524. presertim cum id non intentauerit clandestine, & occulte, sed praecia citatione Patronae, vt valeret dicere ei incumbentia, vel contradicere, quod absque causa legitima nec efficere poterat, vt per Rocchini de Curte vbi supra, num. 32.

Et non ex eo, quod Licentiarus Salinas petiisset, quod sibi permittebatur, debebat dicta Patrona commoueri, & odium concipere, nec de facto illum amouere; praesertim cum fundator non hunc, sed alios diuersos casus expressisset, in quibus voluit, quod Capellanus possit amoueri, & inclusio vnus casus est alterius exclusio, cap. nonne de presumpt. l. cum Prator, ff. de iudic. Caphal. conf. 151. num. 23. tom. 2. Alex. conf. 75. num. 13. lib. 5. Roland. a Valle conf. 58. nu. 76. vol. 3. & quia exceptio firmat regulam in non exceptis, l. nam quod liquidum, ff. de pen. legata, quem text. ad hoc allegat pro singulari Ioan. de Imol. in repet. l. filio pratorito, ff. de iniusto vupto, Andr. Sicut. inter Alexandri consilia, conf. 64. circa presentem, num. 1. vol. 4. Caphal. conf. 150. videbantur, num. 16. lib. 1. Et ex his concludo, non potuisse spoliari, nec amoueri dictum Licentiarum Salinas, & Iudicem Ecclesiasticum competentem fore ad illum manutendum, vel redintegrandum in possessionem dictae Capellaniae, non obstante contradictione dictae Dominae Agnetis. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Incestus qualiter, & quot testibus probetur.
- 2 Incestus committitur inter consanguineos, vel affines intra quartum gradum.
- 3 Concubinatum esse crimen Ecclesiasticum, qui DD. tenuerunt.
- 4 Incestus, & concubinatus prohibentur, & puniuntur legibus Castellae.
- 5 Concubinarij laici possunt puniri tam a Iudice Ecclesiastico, quam a seculari.
- 6 Concubinarios posse puniri a Iudice Ecclesiastico, quomodo intelligatur.
- 7 Incestus crimen grauius est adulterio.
- 8 Incestus crimen esse mixti fori, qui teneant.
- 9 Incestuos puniuntur iure Regio amissione medietatis bonorum applicata fiscali, & alijs poenis.
- 10 Reus potest accusari, & puniri diuersis legibus.
- 11 Poena diuersa vbi imponuntur pro aliquo delicto vna non impedit aliam.

- 12 Iurisdictionis habitas si concurrat inter Iudices est locus praeventioni.
- 13 Praeventio habet locum etiam in criminalibus.
- 14 Praeventio in criminibus mixti fori inter Iudices seculares, & Ecclesiasticum fit citatione reali, aut personali.
- 15 Iurisdictione secularis est prorsus distincta ab Ecclesiastica.
- 16 Absolutoria lata ab vno Iudice, quando alium non impedit.
- 17 Intellectus cap. faelicis, §. praemissis, de poenis, lib. 6.
- 18 Punitus a Iudice seculari in crimine mixti fori, quando non possit puniri ab Ecclesiastico.
- 19 Incestuos sunt ipso iure excommunicati.
- 20 Concubinarij qualiter puniuntur attentio Concilio Tridentino.
- 21 Excommunicatio, & si grauis sit poena, potius tendit ad salutem animae, nec excludit alias poenas.

P R O

Iustitia Seculari ordinaria Villa Sancti Laurentij de la Parrilla, & Alphonso de Baeza Algualzello Fiscalis illius Tribunalis,

ARGVMENTVM.

Crimina incestus, & concubinatus esse mixti fori, & in illis esse locum praeventioni factae a Iudice seculari: nec posse impediri cognitionem, & punitionem a Iudice Ecclesiastico.

CONSILIVM CXXXI.

CONSILIVM CXXXI. dictus Alphonso de Baeza querelam proposuerit criminalem, tanquam Fiscalis Tribunalis secularis dictae Villae, coram Iudice ordinario illius, contra Didacum, & Catharinam ciues dictae Villae, quod illis existentibus consanguineis intra quartum gradum incestum commiserant infimul cum concubinarum quo durante dicta Catharina filium peperisset ex contubernio conceptum, idque pluribus testibus probauerit, & si praefari Rei ad euadendum illud iudicium conati fuerint se iuuare auctoritate Provisoris Episcopatus Conchenensis, vt inhiheret dicto Iudici laico. Videtur de iure illius iurisdictionem legitime fundatam, & inhiherentem procedere non posse, ex sequentibus.

Primò, quia ex summaria informatione data per dictum Fiscalem, constat nedum duobus, sed pluribus testibus, dictos Didacum, & Catharinam esse consanguineos intra quartum gradum, & in publico incestu, & concubinato esse, & ipso durante filium suscepisse. Et ad probandum autem incestum sufficit duobus testibus consanguinitatem probare, & per alios duos copunctionem carna-

lem, Bald. in l. Gallas, §. ille casus, num. 3. & ibi Imol. verfic. item noto, quod licitum est, ff. de liber. & posthum. laf. in l. admonendi, verfic. secundò faciunt, ff. de iure iurand. Anton. Gabriel conclus. 1. de probation. num. 58. Et incestum autem commississe nemini dubium est, cum committatur inter consanguineos, vel affines intra quartum gradum, cap. lex illa, §. incestus 36. quaest. 1. l. si adulterium cum incestu, in princ. ff. ad l. Iul. de adult. S. Thom. secunda secunda, artic. 9. §. ergò, vbi DD. in fitus. de nuptijs, Abbas in cap. 1. & cap. veniens de eo, qui cogno. consang. vxoris sua, Anton. Gom. in l. 80. Tauri, num. 15. Alexand. conf. 229. nu. 13. lib. 6. l. 1. tit. 18. par. 7. & l. 7. tit. 20. lib. 8. Recopil. Matienç. in l. 7. tit. 8. lib. 5. Recopil. glos. 11. nu. 2.

Et licet difficultatem facere videatur opinio aliquorum Doctorum tenentium, crimen concubinarum esse Ecclesiasticum, ex Goffredo, quem citat Abb. in cap. cum sit generale, nu. 25. de foro compet. Marquar de Sufannis tract. de calibatu. Sacerdotum, cap. 1. num. 9. Couarr. lib. 3. varia. num. cap. 3. num. 1. verfic. ego vt liberè, Marc. Anton. Eugen. conf. 15. nu. 18. Gagliard. tract. de delict. lib. 2. nu. 48. Frater Michael Agia de exhibend. auxilij, tit. de crim. concub. pag. 65.

Hoc tamen intelligit Iul. Clarus lib. 5. sententiar. §. fin. practice. crimin. quaest. 37. num. 4. procedere tenendo, quod concubinatus de iure ciuili non sit delictum, nam tenendo, quod eo iure sit prohibitus, necessario fatendum est, quod etiam Iudex secularis possit super eo procedere, & punire, vt in facti contingencia consuluit Euerard. consil. 202. & ideò cum in his Regnis concubinatus sit prohibitus, & dicatur crimen legale, quia legibus eius reprobatur, & puniuntur, l. 43. & 44. tit. 6. partit. 1. Gregor. Lopez in proem. titul. 14. partit. 4. l. 36. tit. 6. lib. 3. Recopilat. vbi aperte deciditur, l. 1. & toto titul. 19. lib. 8. Recopilat. vbi Azcued. num. 30. Ioan. Gutierrez tom. 2. canonicar. quaest. cap. 7. nu. 24. dicens post Auendañ. in cap. Praetorum. 2. part. cap. 26. num. 2. quod cum concubinatus omni iure sit prohibitus, erit crimen mixti fori; fitque laici concubinarij poterunt, tam per Ecclesiasticos Iudices, quam per seculares puniri, idem resoluunt Marquard. dict. cap. 1. num. 12. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 27. num. 8. Prosper. Farinac. in praxi ver. crimin. tom. 1. quaest. 8. num. 131. & ita veniunt intelligendi DD. qui dicunt, Iudicem Ecclesiasticum posse procedere super concubinato, tanquam super crimine iure canonico reprobato, & punibili, cap. nemmo 32. quaest. 4. Turrecrem. in cap. quod autem, artic. 1. & in cap. meretrices, eadem causa, & questione, Bald. in l. cunctos populos, num. 46. C. de summa Trinitat. Guillelm. Benedic. in cap. Raynuntius, verbo & uxorem nomine Adelastrum 5. num. 146. de testament. Aymon Crauetra conf. 229. num. 11. Nauarr. conf. 4. num. 1. & 2. de offic. Ordin. Didac. Perez in l. 23. tit. 3. lib. 1. Ordinam. glos. 1. Couarr. de sponsal. 1. part. cap. 4. num. 7. & 8. Paul. Fusc. lib. 2. de vifit. cap. 21. num. 32.

Maximè cum simul cum concubinato incestum commiserint; nam vltra quod huiusmodi crimina carnalem, Bald. in l. Gallas, §. ille casus, num. 3. & ibi Imol. verfic. item noto, quod licitum est, ff. de liber. & posthum. laf. in l. admonendi, verfic. secundò faciunt, ff. de iure iurand. Anton. Gabriel conclus. 1. de probation. num. 58. Et incestum autem commississe nemini dubium est, cum committatur inter consanguineos, vel affines intra quartum gradum, cap. lex illa, §. incestus 36. quaest. 1. l. si adulterium cum incestu, in princ. ff. ad l. Iul. de adult. S. Thom. secunda secunda, artic. 9. §. ergò, vbi DD. in fitus. de nuptijs, Abbas in cap. 1. & cap. veniens de eo, qui cogno. consang. vxoris sua, Anton. Gom. in l. 80. Tauri, num. 15. Alexand. conf. 229. nu. 13. lib. 6. l. 1. tit. 18. par. 7. & l. 7. tit. 20. lib. 8. Recopil. Matienç. in l. 7. tit. 8. lib. 5. Recopil. glos. 11. nu. 2.

Tom. 2.

men habetur grauius adulterio, cap. adulterij 32. q. 7. cap. de his 35. q. 3. cap. fin. 35. q. 8. & cap. lex illa 36. q. 1. D. Thom. d. q. 154. art. 1. & 2. Archiep. Florentin. in summ. 2. part. tit. 5. cap. 5. §. 2. Gallego. tract. de cognat. spiritual. cap. 16. nu. 4.

Communis resolutio est, quod incestus crimen est de delictis mixti fori, Ripa respons. 3. de foro compet. nu. 1. Paris de Puteo tract. de syndic. verbo adulterium, Gagliard. lib. 2. de delict. titul. de incestu, nu. 33. Bermon. Choueron. de public. concubinar. rubr. de incestu, num. 33. Ofaic. decis. 103. Tiber. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 17. nu. 7. quos sequitur Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 502. num. 107. Iul. Clar. dict. lib. 5. §. fin. quaest. 38. num. 4. Paul. Grilland. lib. 3. tract. de poenis omnifariam coitus, §. tertio videndum, num. 5. & puniuntur enim in medietate bonorum Fisco Regio applicanda, & alijs poenis à iure statutis, dicit. l. 7. titul. 20. lib. 8. Recop. quoad alias autem poenas esse locum arbitrio Iudicis, tradunt Anton. Gomez. in l. 80. Tauri, nu. 15. Auendaño respons. 7. num. 3. Marleneç. in l. 7. tit. 8. lib. 5. Recop. glos. 11. nu. 1. & 3. Azenedo in dict. l. 7. num. 100. Didacus Perez in l. 5. titul. 15. lib. 8. Ordinam. glos. 1. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 18. part. 7.

Quare cum nouum non sit, quod reus ex diuersis legibus accusetur, l. Senatus, ff. de accusat. Bartholom. de Capua lib. 3. comment. ad consilium Sicil. tit. 92. de adulter. coercend. & quando per diuersas leges imponitur diuersa poena pro eodem delicto, impositio vnus non tollit aliam, l. qui sepulchra, C. de sepulchro violato, l. 3. ff. de liber. homin. exhib. & l. quoties, ff. de act. & oblig. Abb. in cap. sua, n. 5. de Procur. Surd. conf. 304. nu. 3.

Tamen vbi concurrat habitas iurisdictionis in vtroque Iudice, praeventio non est in cognoscendo, & puniendo, vt ex cleurent. fin. vt lite pendet. l. 1. & 2. C. si non competenti Iudice, tradit Tiber. Decian. lib. 4. tractat. crimin. cap. 20. de praevent. nu. 19. & quia in criminalibus habet locum praeventio, vt Bartol. ait in l. sepulchri violati crimine, verfic. est videndum, ff. de sepulch. violat. Angel. in tractat. maleficior. glos. verbo Iudex commisit, Guido Papae consil. 30. num. 1. consil. 153. num. 3. & in specie criminum mixti fori, vt admittatur praeventio inter Iudicem secularem, & Ecclesiasticum, per citationem realem, vel personale, ex l. fin. ff. de iuris. omnium iudic. l. 1. ff. de offic. Consul. l. si quis possit, & l. vbi acceptum, ff. de iudic. cap. capitulum sanctae Cruois, vbi DD. de rescript. Feder. de Sen. quaest. 97. n. 2. & ex notatis per DD. in d. cap. cum sit generale, & per Dominic. in cap. 2. de except. lib. 6. Tiber. Decian. d. lib. 4. cap. 10. nu. 4. Petr. Caball. resolut. crimin. casu 194. n. 8. & 11. Michael Agia vbi supra, conclus. 4. dubitari non potest, dictam iurisdictionem legitime praeventam a dicto Iudice seculari, nec posse impedire per Iudicem Ecclesiasticum, ne ad vltiora, & etiam punitionem procedat.

Et confirmatur, quia secularis iurisdictione est prorsus seiuncta, & separata ab Ecclesiastica, cap. duo sunt, cum seq. distinet. 96. Rebuff. tom. 2. commentar. ad leges Gallicas, tractat. vt laici non

conueniantur coram Iudicibus Ecclesiasticis, num. 1. & in toto titulo. 1. lib. 4. Recopilat. Iul. Clar. d. 5. final. quæst. 57. nu. 11. inferens ex eo, quod si aliquis fuerit de crimine communis fori accusatus coram Iudice Ecclesiastico, & ab eo causa cognita absolutus, poterit adhuc coram Iudice seculari accusari, & puniri poenis legalibus, & ita esse omnium consensu receptum, & pro hac parte in facti contingentia consulit Bald. conf. 260. lib. 3. tradit Couarr. lib. 2. variar. cap. 10. nu. 6. idem Bald. in l. placet, num. 15. C. de sacrosanct. Eccles. Abb. in cap. 1. circa finem, de offic. Ordin. & in cap. de bis, num. 4. de accusat. ubi Aretin. & Felin. dicentes,

16 ¶ quod absolutoria in vno iudicio lata, non parit in alio rei iudicata: exceptionem, non obstante cap. de bis, de accusat. ubi cauetur, ne de his criminibus, de quibus quis est absolutus, possit accusatio replicari, quasi non debeat sepius queri de delicto vnius hominis, l. licet, §. vltim. ff. de iur. i. cau. cap. veniam 35. quæst. 9. Roman. consil. 463. num. 1. quia vt inquit Michael Agia dicit. tract. de exhib. auxil. fundam. 25. Illud solum habere locum, ubi non esset omnino separata iurisdictio, vel quado pro qualitate criminis reus fuisset iustificiter multatus, ubi tamen temporalis Iudex fortiora habere adminicula, tunc posset inquirere, & grauius punire secundum temporales leges eum, qui ab Ecclesiastico punitus fuisset, ¶ pro quo est text. multum notabilis in cap. felix, §. premissis, iuncto §. per hoc quoque, de poenis, lib. 6. ubi Papa posuit multas poenas capientibus Cardinalem, & postea subdit, quod per illas poenas non intendit adimere potestatem Iudicis seculari, quominus possit se procedere, & imponere poenam legalem, & sic videtur probare, quod punitus criminaliter per Iudicem Ecclesiasticum, potest etiam criminaliter puniri per Iudicem laicum, ex quo crimen est mixti fori, Abb. in d. cap. tua, num. 5. de Procur. Felin. in dicit. cap. de bis, num. 10. Alciat. in cap. 1. num. 128. de offic. Ordin. Couarr. dicit. cap. 10. num. 6. Anton. Gomez. variar. cap. 1. de delict. post num. 40. ¶ qui se dicit dicendum asserit, si prius fuisset punitus a Iudice laico, quia non posset deinde ab Ecclesiastico molestari, ex mente omnium Doctorum, quod sequitur Iul. Clar. dicit. quæst. 75. nu. 14. dummodo poena imposita per Iudicem laicum, non esset minor illa, quam pecuniariam, vel corporalem

19 imponere posset Ecclesiasticus Iudex, ¶ nam licet incestuosi ipso iure sint excommunicati, ex elem. 1. de consang. & affinit. Geminian. consil. 71. Choueron. rubric. de incestu, num. 16. versic. de iure canonico, Iul. Clarus in §. incestus, versic. preterea,

20 Menoch. dicit. casu 502. num. 104. ¶ & Conc. Trident. disponat. sess. 24. cap. 8. quod laicus concubiniarius, tam solutus, quam coniugatus, cuiuscunque conditionis, & dignitatis sit ter monitus ab Ordinario, si non dimiserit concubinas, est excommunicatione illaqueandus, nec absoluedus, donec præceptis paruerit, & si indurato animo in peccato perseverauerit, diris poenis contra eum possit procedi, vt adnotarunt Paul. Fusc. lib. 2. de vifit. cap. 21. num. 26. Ioan. Gutierrez. lib. 2. can. qq.

cap. 7. num. 21. Salcedo ad Bernard. Diaz in praxi crimin. canon. cap. 79. versic. laicus. ¶ Cum tamen 21 hæc poena excommunicationis a Iudice Ecclesiastico imposita, secundum quid, sit grauior omni poena temporali, cum tendat potius ad salutem animæ, & sic potius sit medicinalis, quam afflictiua, nõ est in proposito connumeranda inter graues poenas, vt inquit Iul. Clar. dicit. nu. 14. in fin. Et ita apparet dictum Iudicem temporalem posse punire dictos reos pro concubinato, & incestu, nec Ecclesiasticum Iudicem illi hoc posse impedire. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Relictum pro virginibus maritandis, est pium.
- 2 Eleemofyna pro virginibus parentibus orbatæ maritandis magnopere commendatur.
- 3 Paupertas obstat concubio, nec forma dotem supplet.
- 4 Virgines non inueniuntur, expositæ sunt hominum dolis, & appellationibus siue sollicitationibus.
- 5 Relictio pro maritandis virginibus fauendum est.
- 6 Relictum in vnum pium vsu, non debet in alium conuerti, maxime sine Pontificis auctoritate, & num. 7.
- 8 Relictum pro maritandis virginibus, non potest conuerti in alium vsu quantumcunq; pium.
- 9 Executores vltimarum voluntatum debent ipsas ad vnguem obseruare.
- 10 Relictum pro virginibus maritandis, non potest dari intrantibus Monasterium.
- 11 Ecclesiasticus Iudex competens est ad cognoscendum de relicto pro virginibus maritandis.
- 12 Legatum in genere pro maritandis virginibus, non debet iam maritatis, qui DD. tenuerint.
- 13 Legatum pro certa virgine maritanda, debet iam maritata.
- 14 Legatum relicto pro dotandis puellis, debet nuptis sine dote, vel ea modica.
- 15 Legatum relicto a patre pro filia maritanda, an cesset si ea sit maritata.
- 16 Pater an videatur relinquere legatum filie animo compensandi eam dote.
- 17 Legatum relicto pro maritandis consanguineis incertis, debet iam nuptis, qui tenuerint.
- 18 Mariti solent parvipendere uxores indotatas.
- 19 Dos debet in omni matrimonio interuenire iuxta possibilitatem.
- 20 Uxorem indotatam recipere dedecus est.
- 21 Maritus, qui recipit uxorem sine dote, tenetur eam alere.
- 22 Maritus, cui non est soluta dos promissa, uxorem non tenetur alere.
- 23 Periculum ubi est in mora, receditur a regulis iuris communis.
- 24 Actus potest expediri sine consensu requisito, ubi est necessitas, aut periculum in mora.
- 25 Licentia potest peti a Iudice, si eam sine causa non concessit is, qui debebat eam dare.
- 26 Iudex concedit mulieri licentiam ad contrahendum ubi periculum est in mora.
- 27 Iudex concedit minori licentiam contrahendi absq;

con-

- consanguineorum requisito consensu ex causa iusta.
- 28 Virginitas Ecclesie ubi id requirit, Iudex disponit in beneficio patronatus, patrono etiam inuito.
 - 29 Iudicis factum, censetur factum partis, & locum eius supplet.
 - 30 Iudex supplet administratoris auctoritatem.
 - 31 Iudex supplet auctoritatem consanguineorum in contractu mulieris.
 - 32 Consensum debens prestare, si recuset consentire, quando Iudex supplet.
 - 33 Intellectus l. 57. Tauri.
 - 34 Episcopus si nolit consentire fundationi Ecclesie, superior prestat consensum.
 - 35 Agnati, quorum consensus requiritur in matrimonio puellæ, si recuset consentire sine causa, Iudex licentiam concedit.
 - 36 Filia maior 25. annis, quæ nupsit digno etiam absque patris licentia, non potest ab eo exheredari.
 - 37 Relictum pro aliqua virgine maritanda, queritur illi statim, quo ad nobilem ætatem peruenit.
 - 38 Dotata dicitur etiam ante nuptias, cui fuit relicto legatum pro dote.
 - 39 Dos est necessaria, vt virgines reperiant maritos, & pro sustinendis oneribus matrimonij, & liberis educandis.

ARGVMENTVM.

¶ Relictum pro virginibus maritandis præsertim consanguineis est pium, & multum fauorabile, nec in alium pium vsu potest conuerti, & quando debeatur iam maritatis, & an Iudex Ecclesiasticus super eo cognitionem habeat: valeatque concedere licentiam alicui ex virginibus vocatis, vt oblata sibi occasione contrahendi matrimonium, ne illam amittat, illud contrahere valeat sine præiudicio eius iuris, præsertim quando Patroni etiam concedere distulerant licentiam.

CONSILIVM CXXXII.

Propponitur in facto, quod Sanctus de la Torre, Canonicus Conchenensis disposuit, quod de eius bonis, & illorum redditibus præstarentur dotes in certa quantitate virginibus eius consanguineis, vt valeret matrimonium contrahere relicta administratione, & iure patronatus ad nominandum illas Decano, & Capitulo Conchenensis Ecclesie; coram quibus Catharina Beltran consanguinea dicti institutoris se opposuit, probauitque gradum consanguinitatis cum institutore, & alias qualitates, reperiri; in ætate viginti sex annorum; & cum sibi enenisset occasio contrahendi matrimonium cum quodam Alphonso Perez Cauañas, incola oppidi Villarum supplicauit dictis Decano, & Capitulo, vt dignarentur ei licentiam concedere, vt sine præ-

Tom. 2.

iudicio sui iuris super consecutione dicti relicti, & legati valeret matrimonium contrahere: & cum eam protelarent, & concedere differrent, comparuit coram Prouisoro generali Conchen- si, qui præuia causa cognitione illam sibi concessit, & matrimonium contraxit; & cum dubitetur, an sibi præiudicauerit in consecutione dicti legati, seu maritagi; respondi, quod non, ex sequentibus.

¶ Primò, quia relictum pro virginibus pauperibus maritandis, pium est, Bald. in l. illud 16. nu. 1. versic. quod intellige, C. de sacrosanct. Eccles. & in l. vnic. C. de his, quæ pœne nomine, num. 58. & in authent. nisi rogati, num. 11. C. ad Senat. conf. Trebell. Tiraquel. de priuileg. pœ cause, in præfat. versic. item cum dos, Gregor. Lopez in l. 2. tit. 28. part. 3. glof. 7. & in l. litul. 11. partit. 6. glof. 2. circa finem, Parlador. lib. 1. rerum quotidian. cap. 3. n. 17. Ioan. Gutierrez. consil. 26. nu. 14. Ildephon. Perez de Lara lib. 1. de anniuersar. cap. 21. num. 111. & segq. ¶ vnde D. Ambrosius lib. 2. officior. cap. 15. eorum eleemofynas eximia laude commendat, qui virgines parētibus orbatas tuendæ pudicitie gratia concubio locant, nec solum studio, sed etiam sumptu adiuant, vt obseruat Annæus Robert. lib. 3. rerum iudicatar. cap. 6. & confirmat Steph. Bertrand. conf. 82. nu. 12. vol. 3. dicens, quod votum sanctum est, quod pro pauperibus puellis maritandis relictum est; ¶ cum paupertas obstat concubio, nec forma dotem supplere solet, nec manuum artificio, & valore valeant se alere, vt ait Mantic. lib. 8. de coniectur. vltimar. volunt. tit. 3. nu. 22. ¶ Imò sint expositæ hominum artibus, & dolosis sollicitationibus, vt dicit text. in l. vnic. ad fin. C. de rapto virg. & in authent. de leuonib. §. 1. collat. 2. Perez de Lara d. cap. 21. nu. 13.

¶ Quare ratione dictæ pietatis faciendum est huiusmodi relicto, vt ex cap. 1. §. donare, qualiter feudum alienari possit in vsibus feudorum, l. cum is, §. si in ea opinione, ff. de condi. indeb. tradit Eue- rard. in locis legalibus, cap. 15. de dote ad piam causam, ferè per totum Iodoc. Damphouder. in enchiridio partium, aut similiarum, verbo dos pia causa; Alexand. conf. 158. num. 9. vol. 7. Roderic. Xuar. in l. quoniam in prioribus, quæst. 9. princip. ad legem Regni, nu. 3. Ioan. Gutierrez. de iurament. confirmat. 1. part. cap. 11. nu. 9. & 10. & conf. 26. num. 8. & lib. 1. practic. quæst. 44. eodem num. Boer. decif. 94. num. 1. Roger. de dote, quæst. 17. nu. 3. & 9. Bald. conf. 82. incipient. factum proponitur, volum. 1. ibi: Si autem sunt indigentes, & maxime propter dotem bene potest sine sint consanguinei, siue alij, vt singulariter legitur, & notatur C. de sacrosanct. Eccles. l. illud, super verbum ad similem, in princip. & quod legitur, & notatur per Bart. in l. legatum, ff. de administrat. rerum ad ciuitatem pertinentium, l. cum hi, §. si in annos, ff. de transactionib. & ff. de condi. indeb. l. cum is in ratione sui.

¶ Quare, & si regulare sit, quod relictum in vnum vsu, non debet conuerti in alium, quantumuis licitum, & approbatum, elementin. quia contingit, de religiosis domibus, authent. de alienat. & emphyt. §. sanctissimus, collat. 9. Bald. ubi pro-

S 2

proximè, Angel. de Vbald. *confil.* 224. num. 2. Ioan. Vvamei. *confil.* 293. num. 5. tom. 1. Guillem. Benedict. *in cap. Raynuntius, verbo qui cum alia, nu. 31. & seq. de testam. Lancelot. Gallia conf. 2. num. 19.* † Præsertim sine Summi Pontificis auctoritate, vt per Ioan. Caphal. *confil.* 701. num. 4. hoc speciali ratione procedit in relicto pro maritandis virginibus, † quod non potest conuerti in alium vsum quantumvis pium, probat Palacios Rubios *in repetit. cap. per vestras, de donationib. inter virum, & uxorem, §. 12. nu. 6.* Bertachin. *tractat. de Episcopo, lib. 4. part. 4. num. 79.* Perez de Lara *ubi supra, nu. 10.* Ioan. Petr. Moneta *de commut. vltimar. volunt. cap. 5. num. 55.* vbi auctoritate Baldi *in l. si pupillorum, §. si Prætor, in fin. ff. de rebus eorum, & in l. qui aliena, §. libertos, ff. de negot. gestis, & Marc. Anton. Natta *confil.* 313. num. 19. † tradit, quod executores vltimarum voluntatum debent ad vnguem, & formaliter reslamentum obseruare.*

† Quare Bald. *in authent. nisi rogati, num. 11. C. ad Senatuse. Trebellian.* resoluit, quod executores deputati ad virgines maritandas, non possunt dare hanc quantitatem virgini intranti Monasterium, quia non habent in mandatis, & quia maritare pauperes virginis, est pia causa, quæ non potest excludi per alium pium vsum, vt ibi, & in *clement. quia contingit de religio. domib. l. cum is, §. si mulier, ff. de condic. indeb. comprob. Bald. Nouel. tract. de dote, 6. part. priuil. 77.* Ioan. Vincent. de Anna *singul.* 303. [Sanchez de matrim. lib. 1. de sponsalib. *disput.* 33. a num. 31. Moneta de commut. vltim. volunt. cap. 5. num. 55. Spino de testam. *glos. vndecim. principal. nu. 25.*]

† Et huius pietatis ratione Iudex Ecclesiasticus potest cognoscere, & indicare super similibus dispositionibus, & ipsarum executione, *cap. nos quidem, de testam. Anton. de Butrio in cap. relatum, nu. 6. eodem tit. Bald. Nouel. d. tract. par. 5. num. 14. nulli, vbi DD. C. de Episc. & cleric. Sarmiento lib. 1. *selectar. iuris interpret. cap. 11. nu. 13.* & alijs. Perez de Lara *ubi supra, nu. 26.**

† Et licet controuersum sit, an legatum pro virginibus maritandis debeatur iam maritatis, in quo communis DD. distinctio est, quod relictum pro cerra puella maritanda, debetur ei, & si fuerit nupta tempore testamenti, ex *l. si iam facta, ff. de condit. & demonstr. l. hæc conditio eodem tit. l. an tepenit. C. de instit. & substit. Paul. Castr. *confil.* 308. incip. in isto facto, nu. 2. *vers. secundò facit dubium, part. 1. Melsia ad l. Toleti de los terminos, 1. part. fundam. 12. nu. 35.* Thom. Sanch. lib. 1. de sponsalibus, *disput.* 33. nu. 32. & lib. 7. *disput.* 91. a num. 63. Perez de Lara *ubi supra, num. 15. & seqq.* Ludouic. Casanat. *conf.* 35. a num. 4.*

† Et secus sit, quando relictum esset pro incertis puellis, siue virginibus maritandis, vt non debeatur iam maritatis, ex Bald. *in l. fin. num. 11. C. de sentent. que sine certa quant. & in procambio decretal. *versic. sed pone, Alexand. confil.* 146. num. 6. vbi additio voium. 5. Iaso. *in authent. res, que num. 14. C. commun. delegat. Hippolyt. de Marsill. in repet. rubrica, siue tractat. de fideiussor. num.**

85. & secundum aliam impresionem, num. 94. Palac. Rub. d. §. 12. num. 6. Didac. Perez *in l. 1. tit. 2. lib. 2. Ordinar. col. 45. *versic. dubium est quotidianum, & alij adducti per Thom. Sanchez d. disput. 33. num. 2. *versic. tandem, qui plures alios ex nouioribus recenset, & d. disput. 91. nu. 63. & seq. resoluens, † quod si verba testatoris sic se habeant, dentur mille ad puellas dotandas, possunt conferri iam nuptis sine dote, vel cum modica dote, quando vir ea laboraret inopia, vt ad sustinenda matrimonij onera non sit sufficiens, nam adhuc eo casu adest pietas causa, & sustinendi matrimonij onera necessitas, & verè illud dotare puellas, idemque sentiunt Bald. Nouell. de dote, 5. part. nu. 12. Palac. Rub. *in cap. per vestras, notab. 3. §. 12. num. 8.* Perez de Lara d. cap. 21. num. 30. *in fine, † & fauet Bald. in l. filia legatarum 11. num. 1. C. de legat. dicens, quod si pater legauit pro filia maritanda, ea maritata finita est causa legati, sed vbi legauit pro dote, vel nomine dotis, tunc non est finita causa, cum dos possit augeri etiam constante matrimonio, tenetq; Bald. cum Oldrad. indistinctè, quod causa non ita est finita, vt sit extincta, sed finita, id est adimpleta, & quod nunquam impletio causa extinguit legatum, sed magis corroborat, & confirmat, vt ff. de condit. & demonstr. l. si iam facta, & l. conditionum, que in futurum, nam dicendo contrarium, sequeretur absurdum, quod si pater maritauit filiam sine aliqua dote, filia esset indotata, contra l. obligamur, §. 1. ff. de action. & obligat. cum sua *glos. vbi beneficium patris, qui maturius nuptui filiam tradit, iuxta l. falsus perult. §. Iulianus, ff. quod fals. tutore auctore, filia obesse non debet, † & quia pater videtur dotasse animo compensandi, ideò non confunditur dos in legatum, nisi vsque ad concurrentem quantitatem, vt ff. solut. matrim. l. si cum dote, §. si pater, Ludouic. Casanat. *diæt. confil.* 35. num. 17. † qui num. 33. aduersus Bald. etiam vbi relinquunt pro nubendis consanguineis incertis, quod iam nupta comprehendantur aperte tenuisse memorat Paul. Castr. *conf.* 308. part. 1. Ioan. Imol. *conf.* 113. Iaso. *in l. huiusmodi, §. cum pater, num. 24. ff. de legat. 1. quod magis procedet respectu dictæ Catharine Beltræ, quæ est consanguinea institutoris, & indiget dicta dote, nuptisque sub ipse illam consequendi, de Iudicis competentis licentia, & æquissimum est, vt non frustreretur illa, vt conuenientia cessent, quæ de contrario sublequi possint, † cum mariti parupendere soleant vxores indotatas, vt inquit Ias. *in dicta autb. res, que, nu. 14. C. commun. delegat. † quapropter iura consulunt, quod in omni matrimonio dos interueniat, cap. nulli 30. *quest.* 1. vbi ex Concilio Arelaren. *cap. 3. dicitur: Nulum sine dote fiat coniugum, iuxta possibilitatem fiat dos, cap. Lotharius 31. *quest.* 2. ibi: Premissis dotibus coram testibus secundum legem, & ritum, quo nuptie celebrari solent, l. 1. & l. quæro, ff. de iure dot. & l. final. post princip. C. de donat. anta nupt. Roffred. *tractat. de libell. 3. part. §. de conditio. appof. matrim. num. 8. Boerius decif. 22. num. 2. † est enim deditus vxorem indotatam recipere, Ias. in l. si divor-*********

14
15
16
17
18
19
20

tio, nu. 10. ff. de verbor. oblig. Roxas *in epitom. sue. fion. cap. 5. num. 11.*

† Et si receptam indotatam adhuc debeat illam alere eius vir, prout ipsa in eius obsequio permanere, Ascan. Clement. *tractat. de patria potest. effectu 16. num. 25.* Sebastian. Monticul. *eodem tractat. *versic. matrimonium, num. 3.* Constan. Roger. de summo bono, *ca. 2. num. 3.* Cornel. Benincal. *tractat. de pauper. special. 2. in contract. num. 30.**

† Licet secus sit, quando dotem promissam non persoluit, quia possit vir alimenta denegare. *glos. verbo onera, in autb. de non eligend. secund. nubent. collat. 1. *glos. & DD. in l. fin. per text. ibi C. ad Senatuse. Velleim. diæt. cap. per vestras, vbi post Abb. Palac. Rubios notab. 3. num. 1. & seqq. idem Abb. conf. 85. num. 1. part. 1. Boer. vbi proximè, nu. 1. & 3. Couarr. *in 4. decretal. 2. part. cap. 2. in princip. nu. 2.* Nauarr. *conf.* 50. incip. Bernardina, nu. 3. de regularib. Anton. Gomez. *in l. 50. Tauri, nu. 31.* Ioan. Gutier. *alleg. 11. nu. 16.***

Quare cum dicta Catharina petierit licentiam à dicto Capitulo, & eius Deputatis ad nubendum sine præiudicio sui iuris quoad doris assequutionem, ne occasione amitteret, cum esset periculum in mora, potuit nubere de licentia Ordinarij, differentibus eam præstare dictis patronis.

† Nam vbi est periculum in mora receditur à regulis iuris communis, l. 1. ff. de glande legenda, l. de pupillo, §. si quis riuos, ff. de nou. oper. nunc. Matienço *in l. 6. titul. 3. *glos.* 2. num. 1. & in l. 1. titul. 10. *glos.* 21. num. 16. lib. 5. noue Recopilat. adeò vt perita, & non obtrata licentia nubere potuisset,*

† propter necessitatem enim, aut quando periculum est in mora actus expediri potest sine consensu illius, qui illum præstare debebat, l. 1. ff. de exercit. actio. & l. tutor, qui repertorium, ff. de administrat. tutor. Abb. *in cap. relatum, num. 6. de cleric. non resident. Felin. in cap. cum accessissent, num. 22. de consuet. Tiraquell. de legib. connubial. *glos.* 8. nu. 9. Matienço d. *glos.* 2. nu. 2.*

† Præsertim, quia satisfecit obtinendo licentiam à Iudice, quam sine causa distulerant concedere dicti Capitulum, & sui Deputati, vt ex *cap. licet de regularib. tradit Anton. de Butrio in cap. cum venerabilis, num. 6. de consuet. Abb. in cap. admonet, num. 4. de renunc.*

† Sicut in terminis l. 59. Tauri, quæ est l. 6. tit. 3. lib. 5. noue Recopilat. potest Iudex vxori concedere licentiam ad contrahendum loco licentia viri, si esset periculum in mora, vt obseruant ibi communiter glossatores.

† In iur. confirmacionem facit Abb. *in cap. nullus, num. 1. de iure patronat. dicens, quod si ex forma statuti requiritur consensus aliquorum consanguineorum minoris, vt valeat contrahere, si illi requisiti denegant sine causa præstare consensum, poterit Iudex attenda necessitate cum causa cognitione licentiam minori concedere, vt valeat contrahere, & ita se consuluisse per text. ibi, & in l. si cum dote, §. eo autem tempore, ff. solut. matrim. idem Abb. *in cap. tue, num. 3. de cleric. non resident. Bald. in l. 1. num. 3. & in l.**

vidua, num. 4. C. de nupt. & in cap. 1. de consuetud. rethi feudi, in princip. num. 7. Felin. *in cap. cum accessissent, nu. 20. de consuet. Roderic. Xuares in l. 13. tit. de las deudas, nu. 22.*

† Similiter facit, quod si necessitas imminet, per quam pro vtilitate Ecclesiæ Iudex moueatur ad disponendum de Beneficio patronali, aliter quam eius exigat natura, hoc poterit facere etiam patrono inuito, Abbas *in d. cap. cum accessissent, num. 5. *versic. in hoc limitarem, ex Rota decif. 5. incip. permutatio, de rerum permutat. in nouis, vbi resoluuit, quod vbi patronus sine causa nõ vult consentire permutacioni Beneficij, potest Episcopus hoc facere sine consensu illius, quia patronus vtilitatem Ecclesiæ impedire non debet, Menoch. *conf.* 597. num. 11. vol. 6.**

Quo casu videtur succedere regula, † quod licentia Iudicis operetur idem, ac si fuisset à patrono præstita, nam factum Iudicis censetur factum partis, & illius locum subintrat, l. si ob causam, C. de cuius. Aymon Crauet. *conf.* 5. nu. 1. Ioan. Caphal. *conf.* 254. num. 16. & *confil.* 155. num. 3. Tiraquell. *de retractu lignag. §. 1. *glos.* 14. num. 13. & l. 4. l. 5. 2. titul. 5. partit. 5. vbi Greg. Lop. *glos.* 1. Matienço *in d. l. 6. *glos.* 5. Hartm. Pistor. *qq. iuris, lib. 1. *quæst.* 15. num. 85.***

† Et ita Iudex supplet auctoritatè administratoris, vt distinguendo tradit Paul. Castr. *in l. si curatorem, nu. 7. C. de in integr. restit. minorum, Ias. in l. vnica, num. 8. & 20. C. qui admitti ad possessionem bonorum possunt, idem Paul. Castr. in l. fin. num. 3. C. de fideiuss.*

† Et in terminis statuti prohibentis, mulierem posse contrahere absque licentia duorum consanguineorum propinquorum, quod si sint requisiti, & illam præstare recusaerint, possit habere recursum ad superiorem, vt eos non pellat ad dandum licentiam, vel ipsemet eam præstet, ex Bart. & Bald. *in d. §. eo autem tempore, vbi Imol. nu. 15. & 16. Paul. Castr. & Roman. ad finem, Alexand. nu. 14. idem Bald. in rubr. C. de contrah. empt. *quæst.* 24. num. 46. & in d. l. 1. C. qui admitti, nu. 53. vbi Decius nu. 86. Paul. Castr. *conf.* 91. num. 5. part. 1. Petr. Philipp. Corn. *confil.* 167. num. 2. & 3. lib. 2. Abbas *in d. cap. tue, num. 3. de cleric. non resident. Tiraquell. in legib. connubial. *glos.* 8. nu. 127. & seqq. Hippolyt. de Marsil. in l. 1. §. præterea, nu. 128. ff. de *quæstion. Segura in repet. l. 1. §. si vir, nu. 115. ff. de acquir. possess. Ioan. Lupus in repet. rubrica de donat. inter vir. & vxor. §. 22. nu. 6. & vlt. vbi ait, † quod si aliquo casu requiritur consensus alicuius pro expeditione actus, si nolit consentire sine causa, aut contradicat, tunc contradictio habetur pro consensu, vt notat Archidiacon. *in cap. 1. de consuet. lib. 6. col. 3. quem refert, & sequitur Abbas in cap. quoniam, in fine, de vitæ, & honest. cleric. Ias. d. nu. 20.****

† Et ex his iustificatur dispositio l. 57. Tauri, vbi Iudex cum cognitione causæ legitime, & necessariè potest compellere virum ad præstandum licentiam eius vxori ad totum id, quod ipsa non posset facere sine licentia viri, & si compulsus nõ dederit, Iudex ipse solus eam poterit præstare,

28
29
30
31
32
33

Handwritten notes:
Iaso. in l. si cum dote, §. eo autem tempore, ff. solut. matrim. idem Abb. in cap. tue, num. 3. de cleric. non resident. Bald. in l. 1. num. 3. & in l. Tom. 2.

vt observant Roderic. Xvarez in *dist. l. 13. num. 21. Couarr. lib. 1. variar. cap. 8. nu. 8.* Ioan. Gutier. *conf. 28. nu. 6.* Martenc. & Azued. *m. d. l. 4. tit. 3. lib. 5. Recopil. Hieronym. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. de alternat. mensuram, glos. 47. nu. 39.*

Et idem dicendum esse in nostro casu, quod operetur idem ad fauorem Catharinae Beltran licentia Iudicis Ecclesiastici, ac si eam obtinisset à dictis Decano, & Capitulo, & ipsius deputatis; nec debet illi vrbantitas obesse, quod noluit agere, vt compellerentur, sed quod ipse impartiretur licentiam pro sui iuris conseruatione, & vt vitarentur inconuenientia.

34. † Facit in comprobationem alia resolutio, quod si Episcopus nollet consentire foundationi Ecclesie sine causa ad illud faciendum per superiorem potest compelli, *cap. nullus, de iure patronat. vbi Abb. per illum text. generaliter ait, quod vbi requiritur consensus vnus in fauorem alterius, si consentire non vult sine legitima causa, potest haberi recursus ad superiorem, vt ipse consentiat, vel compellat ad consentiendum, facit gloss. in cap. penult. verbo veniantur, de rescript. lib. 6. & in terminis Rocchus de Curte de iure patronat. verbo pro eo, quod, num. 12. Selua de benefic. 1. part. quest. 6. nu. 24. qui alios allegant, facit l. cum non solum, §. necessitate, C. de bon. qua liber. Abbas *conf. 65. incipient: quidam Raynerius, dub. 5. lib. 2. Felin. in cap. cum venerabilis, num. 33. versic. & si Episcopus iniuste recusat consentire, de except. lare Lambert. de iure patron. lib. 1. part. 2. quest. 1. artic. 20. per totum, vbi num. 4. & seqq. plures doctrinas similes ponderat Gomez. in regul. de impetrat. benefic. per obitum famil. Cardin. quest. 30. vbi Mandol. quest. 3. 2. num. 1. & 2. Roder. Suar. in l. 13. tit. de las deudas, à nu. 21. & seqq. Roland. à Valle *conf. 50. nu. 17. lib. 4. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 182. num. 12.***

35. † Facit magis in terminis notabilis resolutio Abbas in *cap. quod Dei, nu. 13. de statu Monach. vbi ait, quod si esset statutum disponens, quod mulier minor 25. annis non possit matrimonium contrahere sine consensu duorum agnatorum, & puella elegit sponsum condignum eius qualitati, agnati absque causa legitima noluerunt consentire, vt in matrimonium contraheret, posset Iudex, aut Superior eos compellere ad consentiendum, aut ipsemet licentiam prestare, ex proxime allegatis, & Bartol. in l. cum non solum, §. necessitate, C. de bonis, qua liberis, num. 4. Abb. in cap. relatum, nu. 6. de Cleric. non resident. & *conf. 65. incip. ad decisionem, nu. 3. post medium, part. 2. Alexand. *conf. 57. incip. perfectis, nu. 6. lib. 2. Bald. Nouell. tract. de dote, 6. par. priuil. 19. Additio ad Abb. in d. cap. quod Dei, Palac. Rub. vbi proxime, num. 5. Selua tractat. de benefic. 1. par. quest. 6. nu. 24. Rocchus de Curte tractat. de iure patronat. verbo pro eo, quod, num. 13. & ita bene potuit dicta Catharina virtute licentie dicti Prouisoris ad nubendum sine prauidicio sui iuris, super conseruatione dotis, & ad illius titulum matrimonium contrahere, ne occasionem sibi oblatam amitteret, praesertim cum esset maior 25. annorum, † que etas***

excusat filiam nubentem, condignè tamen etiam sine licentia parentis, vt non valeat illam exheredare, *authent. sed si post, C. de inoffic. testam. deducta ex authent. vt cum de appellatione cognoscitur, §. si verò, vsque ad viginti, collat. 8. Bal. Nouell. tractat. de dote specialia 16. l. 5. tit. 7. partita 6. vbi Gregor. Lopez. glos. 8. & ita est excusata, quod non plus distulerit matrimonium contrahere periculo, quod dictus eius vir animam mutaret, & aliam duceret; † praesertim, quia relictum pro aliqua virgine maritanda ita favorabile habetur, quod illi quaratur ius statim, quo ad nubilem etatem peruenit, quae est annorum 12. l. cui fuerit, vbi Bart. ff. de condit. & demonstrat. l. sancimus, C. de nupt. Corneus *conf. 292. num. 10. volum. 1.* Ioan. Vincent. de Anna *ingul. 300. & ita ex leg. habebat, cum ibi notatis ff. de vulgar. & pupill. substit. alios allegans tradit Bellacomba inter communes Doctorum opiniones, lib. 6. tit. 30. C. de dote preleg. num. 3. † nam vt resolut Paul. de Castro in l. Titio centum, §. Titio genero, num. 8. ff. de condit. & demonstrat. proprie dicitur dotata illa, cui relictum est aliquod pro dote, licet nondum fuerit nupta.**

† Et ideo cum dotes non solum inferuiant, & sint necessariae, vt virgines orphanæ possint reperire maritos, sed pro sustentandis oneribus matrimonij, & educandis liberis, l. 1. ff. solut. matrim. l. dotis fructus, ff. de iure dotium, l. pro onerib. C. eodem tit. Paul. Callens. in l. sram ad eam, §. transgrediamur, num. 7. ff. solut. matrim. Cephal. *conf. 63. nu. 23. tom. 1. Ioseph. Ludouic. decij. Laues. 21. n. 40. Anton. Gomez. in l. 53. Tauri, n. 15. Perez de Lara d. cap. 21. nu. 1. & seqq. omnino debet satisfieri dictae Catharinae Beltran per administratores dictae memoriae Saluo, &c.*

SVM MARIVM.

- 1 Dispositionis vis ex ratione testatoris dependet.
- 2 Fideicommissum attenda ratione restringitur ad certam rem.
- 3 Inclusio alicuius rei in fideicommissio excludit alias.
- 4 Ademptum sub aliqua conditione, sub contraria conditione censetur relictum.
- 5 Conditionem semel impleri sufficit.
- 6 Vocati sub aliquo casu, aut conditione, sub contrario censetur exclusi.
- 7 Relictum alicui sub aliqua conditione, si in alium transferatur, censetur sub eadem translatum conditione.
- 8 Conditionis existentia, aut defectus respicit tempus à disponente praesentum.
- 9 Recedi non licet a verbis testatoris.
- 10 Testator quod non fuit loquutus, non censetur voluisse.
- 11 Voluntas in mente retent a nihil operatur.
- 12 Voluisse non sufficit, nisi quis disposuerit.
- 13 Substitutionem adesse, debet probare qui allegat.
- 14 Substitutio non trahitur ad casum, & res suas expressas.
- 15 Fideicommissum non dicitur vbi ex verbis, & dispositione non colligitur, & n. 16.

- 17 Fideicommissum non adesse in dubio pronunciantum est.
- 18 Fideicommissum est onus.
- 19 Fideicommissum est res odiosa.
- 20 Testator censetur minus voluisse gravare heredem.
- 21 Testator non censetur heredem in vanum instituere.
- 22 Fideicommissum non extendi, debet in dubio pronunciantur.
- 23 Bona praesumuntur potius allodialia, & libera, quam vincularia.
- 24 Fideicommissum restrictum ad certas res, vel personas, ad alias non extenditur.
- 25 Intellectus l. si pater filium, & l. si quis ita, ff. de vulg. & pupill. subst.
- 26 Commodissime, ff. de liber. & posthum. interpretatur.
- 27 Limitata dispositio limitatum producit effectum.
- 28 Verba vbi sunt restrictiva, etiam dispositio favorabilis restringitur.
- 29 Limitatio facta in aliqua scriptura censetur repetita in alijs.
- 30 Dispositio testatoris declaratur, & restringitur secundum rationem, quae eam mouit.
- 31 Fideicommissa restringuntur, & ampliuntur secundum rationem expressam.
- 32 Testator vbi glossauit se, non est querenda alia glossa.
- 33 Scriptura vna declaratur per aliam.
- 34 Scripturae alicuius capitulum vnum declaratur per aliud eiusdem, & suppletur, ac restringitur.
- 35 Expressam facit cessare tacitam.
- 36 Intellectus l. fin. C. de pact. conuent.
- 37 Pater non potest prauidicare legitima filiorum, nec inter ipsos meliorare ultra tertium, & quintum.
- 38 Grauumen restringitur ad meliorationem.
- 39 Absurdum est vitandum etiam si verba improprientur.
- 40 Dispositio quantumvis generalis restringitur, vt vitetur absurdum.
- 41 Hereditas post aditionem dicitur patrimonium heredis.
- 42 Testatoris dispositio est seruanda tanquam lex.
- 43 Clausulae generales non alterant speciales praecedentes.
- 44 Clausulae generales posteriores referuntur ad speciales anteriores.
- 45 Clausula potest referri ad vnum tantum capitulum, quando ratio suadet, ne referatur ad alia.
- 46 Specialis ratio restringit dictum generale.
- 47 Verbum herencia qualiter vulgo accipiat.
- 48 Hereditatis appellatione non semper venit vniuersa hereditas.
- 49 Hereditas aliquando dicitur sine bonis.
- 50 Verba in omni dispositione intelliguntur secundum subiectam materiam.
- 51 Successorij edicti natura qualis sit.
- 52 Heredis nomen in primo herede verificatur.
- 53 Heres reputatur eadem persona cum defuncto.
- 54 Substitutio, & fideicommissum limitantur ad sua causa n.

- 55 Actus agentium non operantur contra eorum intentionem.
- 56 Actus non debet operari finem, aut effectum contrarium.
- 57 Inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum.
- 58 Fideicommissum qui praetendit, debet ostendere apertissime.
- 59 Doli exceptione repellitur, petens aliquid contra voluntatem defuncti.
- 60 Dictio, & solet poni inter diuersa.
- 61 Dictio, & solet poni declaratiuè pro idest.
- 62 Dispositiua resolutur in conuictiuam ex verisimili voluntate testatoris.
- 63 Relatio regulariter fit ad proximiora.
- 64 Relatio non fit ad omnia, nisi eorum sit par ratio.
- 65 Grauumen ferendi nomē, & arma honeste familiae est iustum.
- 66 Extensio non fit in materia odiosa, aut fideicommissio.
- 67 Possessionis iuri detrabit, quicquid detrabitur iuri fideicommissi.
- 68 Impugnancia proprietatem, multo magis, & possessionem.
- 69 Inuentario, quae res describi debeant per heredem.
- 70 Inuentarium censetur confectum bona fide, & integraliter.
- 71 Delictum non praesumitur, neque dolus.
- 72 Inuentarium commodo heredis est, non detrimento.
- 73 Inuentario facto praesumitur hereditas non soluedo, ne amplius ab herede petatur.
- 74 Producentis instrumentum in iudicio censetur fateri vera contenta in eo.
- 75 Producentis instrumentum, licet protestetur id facere quatenus est sibi favorabile, adhuc prauidicatur sibi.
- 76 Scriptura priuata probat contra producentem.
- 77 Inuentarium factum a viro respectu uxoris, non trahitur ad aliam personam.
- 78 Actus nostri voluntarij non extenduntur ultra quam geruntur.
- 79 Expense extenuant debitum.
- 80 Expense factae per heredem circa testamentum, deducuntur ex hereditate.
- 81 Expense factae per Capitulum Sedeuacante super electione Praelati deducuntur ex bonis Praelatura.
- 82 Expense recollectionis fructuum deducuntur ab eis.
- 83 Lucrum solum dicitur, quod superest deductis expensis.
- 84 Lucrum dicitur, quod remanet deducto damno.
- 85 Missus in possessionem causa rei seruanda retinet expensas factas in re, vel repetit à debitore.
- 86 Haeres repetit expensas à fideicommissario.
- 87 Expense minuunt hereditatem.
- 88 Bona alienata, quae remanent deducto aere alieni.
- 89 Proprietas bonorum fideicommissi potest videri pro aere alieno fideicommissitenti.
- 90 Haeres deducit legata, quae soluit legatarij.
- 91 Hypotheca competit pro legatis.

- 91 Societas contrahitur inter virum, & uxorem.
- 92 Vir, & uxor communicant lucra quaesita matrimonio constante.
- 94 Succedens in locum alterius utitur illius iure.
- 95 Cessionarius creditoris creditor est.
- 96 Ad heredem pertinet augmentum, & detrimentum veniens post mortem testatoris, & n. 97.
- 98 Onus ad quem pertinet, ad eundem, & commodum, & lucrum.
- 99 Res si male administravit res hereditarias, ipse damnus est.
- 100 Heres negotiari non tenetur ad commodum fideicommissarii.
- 101 Fideicommissi in restitutione non veniunt bona aliunde quaesita ab heredede.
- 102 Intellectus l. 3. ff. ad leg. Falcid. & n. 103.
- 104 Intellectus cap. 1. §. si vassallus, si de feudo de funct. controu. sit.
- 105 Subrogatum sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur.
- 106 Iustum finis ut sit, multa privilegia inducuntur a iure.
- 107 Audiri non debent venientes contra semel placita.
- 108 Transactio est recessus a lite, & impedit processum ad ulteriora.
- 109 Transactio habet vim rei iudicatae.
- 110 Transactionem rescindendam non esse, in dubio pronuntiandum est.

PRO

Ioanne de Buedo Gomendio, & D. Beatrice Enriquez eius uxore.

CONTRA

Don Petrum Enriquez, & D. Francisam Enriquez eius uxorem.

ARGUMENTVM.

Fideicommissum limitatum ad aliquam summam, veluti quartam Trebellianicam, non potest extendi ad reliquam hereditatem; & bonorum, & hereditatis nomine solum venire, quod superest, a re alieno deducto; & solutis legatis, & expensis funeris, & animae testatoris, & de vi transactionis.

CONSILIUM CXXXIII.

Propponitur in facto, Alphonsum Enriquez instituisse heredem vniuersalem Franciscum Enriquez eius fratrem, illumque grauasse, quod quartam Trebellianicam suae hereditatis implicaret, & conuerteret in emptionem annuorum reddituum, vt remaneret fideicommissum subiecta ad fauorem suorum descendendum; & in defectum eorum, descendendum Hieronymi Enri-

quez Saonensis patris dictarum DD. Franciscar, & Beatricis, quas ordine successiuo vocauit ad hereditatem in casu contrauentionis, seu defectus implementi; cum eodem tamē onere, cui, & si integrè satisfecisset Franciscus Enriquez conuertendo in emptionem reddituum, quod importabat quarta Trebellianica; nihilominus dicta D. Francisca praetendit vniuersam hereditatem contra D. Beatricem eius fratrem heredem dicti Francisci Enriquez. Et clausulae testamenti dicti D. Alphonfi, quibus D. Francisca innitur, sic se habent. Pero en caso que Dios sea seruido llevarme de esta presente vida, sin dexar de mi hijos, ni hijas, legitimos ni bastardos, que puedan suceder, como dicho es, en tal caso nombro, è instituyo por mi heredero vniuersal al señor Francisco Enriquez mi hermano, vezino de la ciudad de Cuenca, y habitante en ella, en mis propias casas, y a sus hijos, y hijas, legitimos, y naturales, è bastardos, descendientes en infinito ordine successiuo, guardando la prerogativa, y autoridad que arriba se haze mencion; agrauando expressamente, y puniendo por carga perpetua a tal mi heredero, que por tiempo fuere, y a sus herederos, y sucesores, è que deua, y sea obligado dentro de dos años primeros siguientes despues de mi muerte, y despues que el tal heredero que por tiempo fuere, ouiere aceptado esta mi herencia, è hazer emplea, y inuestidura de bienes de lo que importa la quarta parte de la herencia del dicho señor Iuan Enriquez mi tio, en caso que no la hallasse hecha, sopena de que no la haziendo en el dicho tiempo, passe la herencia al siguiente successiuamente con la dicha carga, la qual emplea se deua hazer, y haga en la forma, y manera siguiente.

ARTICVLVS I.

Ex cuius clausulae verbis aperte colligitur, nullum aliud grauamen fuisse impositum Franciscus Enriquez, & alijs heredibus post ipsum nominatis, nisi vt situare, & constituere deberent in annuis redditibus, quod importaret quarta Trebellianica, ad quam restrinxit vinculum fideicommissi, verba enim illa: Que esde siempre en pie, y vinculada para los de mi linage, y descendientes segun dicho es; totam dispositionem restringunt, & declarant. Cum vis dispositionis ex ratione testatoris dependeat, l. cum pater, §. dulcissimi, ff. de legat. 2. & l. pater, §. fundum, ff. de legat. 3. ibi: Ita enim fiet, vt fundus Titianus de nomine vestro nunquam exeat, Surd. de aliment. tit. 1. q. 1. nu. 27. & tit. 4. q. 17. n. 12.

Idem-

- 2 Idemque importat respectus, quem habuit Alphonfus Enriquez ad illius genus, vel familiam quoad vinculum quartae Trebellianicae, ac si dixisset, & declarasset expressè, quod si essent alia bona, remaneret libera praefato Francisco Enriquez suo heredi, l. fideicommissa, §. si quis ita scripserit, ff. de legat. 3. ibi: Si quis ita scripserit, sufficienter tibi vinea, vel fundus, fideicommissum est, quoniam, & illud fideicommissum esse arbitramur, contentus esto illa re, l. peto 7. in princ. ff. de legat. 2. & nam includi volens rem aliquam, vinculoque annexi, alias ab ipso ceteris exclusisse, l. cum prator, ff. de iudic. cap. nonne de praesumpt. l. nihil 12. ff. de iust. testam. l. in l. 1. §. adipsi sumus, num. 4. ff. de acquir. possess. Nauarr. conf. 3. n. 18. de regularib. & proprijs in terminis nostris Laderch. de Imola conf. 19. num. 12.
- 3 Et confirmatur, quia solum vocauit Alphonfus Enriquez ad eius bona vteriores post dictum Franciscum Enriquez casu, quo non fecisset dictam situationem, & cum ipsam fecisset per annos plures ante mortem, clarum est, quod reliqua illius bona remanere libera a praetense vinculo, & fideicommissio; nam quod sub conditione adimitur, perinde est, ac si sub contraria conditione relicta sit, l. quod pure in princ. ff. quando dies legati cedat, l. pecuniam, ff. si certum petatur, glol. verbo non plene, in l. quod si alij, ff. de adimend. & transferend. legat. Bart. in d. l. pecuniam, n. 2. & in l. omnes populi, n. 61. ff. de iust. & iure. Et quia secundum legitimas sanctiones sufficit conditionem semel impleri, l. heredibus in princ. & in vers. sic. quae situm, ff. ad S. C. Trebellian. l. cum uxori, ff. quando dies legati cedat. Et è contrario vocati ad alia bona in casu, quo Franciscus Enriquez non fecisset situationem dictae quartae Trebellianicae ipso facto, quod illam situauit, remanere ex clausula ab eo placita, quod potuissent praetendere in bonis dicti Alphonfi: Nam vocati in aliquo casu, vel sub aliqua conditione, sub contraria, vel casu non eueniente censentur exclusi, l. si legatum pure, ff. de adimend. legat. l. aliquando, & l. quod pure, ff. de condit. & demonstrat. docet glol. recepta in l. 2. ff. de in diem addit. Soc. conf. 227. sub num. 34. vol. 2. Alex. in l. qui Roma, §. coheredes, n. 17. ff. de verb. oblig. Decius conf. 218. n. 14. Carol. Ruin. conf. 89. n. 22. vol. 2. & conf. 168. nu. 3. lib. 3. Hieron. Gabr. conf. 111. n. 17. & conf. 140. n. 9. lib. 1. quia det attendi, quod Alphonfus Enriquez solum vocauit vteriores heredes in casu, quo Franciscus Enriquez non adimpleuisset grauamen, aut conditionem situandi quartam Trebellianicam; nam tunc quilibet eius successor debebat illam situare; nam quod vni sub aliqua conditione relinquitur, etiam si simpliciter in alium transferatur, sub eadem conditione, & onere transferri censetur, l. legatum, ff. de adimend. legat. l. Caio in princ. ff. de aliment. & cibari. legat. & l. legatum sub conditione, ff. de condit. & demonstrat. Mantica. de coniectur. vltimar. volunt. lib. 10. tit. 6. Anton. Gomez. tom. 1. variar. cap. 12. n. 69. Gregor. Lopez in l. 35. tit. 9. par. 6. glol. 2. nam existentia, seu implementum conditionis, aut defectus ipsius semper respicit
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

tempus per contractum, aut vltimam dispositionem signatum, & praefixum, vt inquit Signorol. de Homod. conf. 227. vers. praeterea, Aretin. in l. & si contra, ff. de vulg. & pupill. substit. Et cum sit tam aperta dispositio Alphonfi Enriquez, per quam solummodo voluit, quod remaneret vinculata quarta Trebellianica, quae debebat situari, & non debet a verbis ipsius recedi, contra l. non aliter, ff. de legat. 3. & l. pediculis, §. argento, iuncta glol. ff. de aur. & argen. legat. glol. in l. voluntatis, C. de fideicom. Dinus, & Barr. in l. illud, §. tractari, ff. de iure codicill. Hugo Celsus conf. 93. nu. 2. Nam si voluisset vinculare plus, facile illi fuisset exprimere, & cum non fecerit, noluit inducere amplius fideicommissum, quia quod testator non loquitur, praesumitur non voluisse, secundum Bald. in l. 1. §. si autem ad deficientis, C. de caduc. tollend. Socin. in iur. conf. 111. n. 28. lib. 1. Marc. Ant. Eug. conf. 99. n. 11. lib. 1. Decius conf. 412. viso eleganti, n. 11. par. 2. Roland. à Valle conf. 38. n. 28. lib. 4. etiam si in mēte habuisset non solum praedictam quartam Trebellianicam; sed reliqua omnia bona sua vinculo annexere, & quia voluntas in corde, seu mente retenta nihil operatur, l. quidam, cum filium familias, cum similib. ff. de heredib. instit. l. si alij, ibi: Plus valet scriptura, quam quod actum sit, ff. de iust. legat. Bald. in cap. mandatum de rescript. Hugo Celsus conf. 55. n. 1. & conf. 93. eod. n. dicentes, quod voluntas testatoris in mente retenta non attenditur, sed illa, quae cohaeret expressè, habetur pro expressa; nec sufficit ita voluisse testatorem, nisi disposuerit expressè, d. l. quidam cum filium, vbi Bald. & Io. de Imola, Raphael Cuman. in l. si res obligata, ff. de legat. 1. Alexan. in l. 3. C. de liber. praeteritis. Notissimum enim est, quod in substitutionibus haec regula locum habet, non loquitur de hoc substitutio, nec fideicommissum; & qui dicit, substitutionem includere calum aliquam, debet liquidò probare, & ostendere ita esse, vt voluit Io. Andr. in addit. ad Specul. tit. de testam. §. 1. vers. occurrit, & c. in fine, Oldrad. conf. 21. incip. thematale est, Abb. conf. 140. incip. facti contingētia, vol. 1. Celsus Hugo d. conf. 93. n. 1. Cephal. conf. 252. n. 3. nec substitutio ad calum; & res non expressas trahi potest, Socin. conf. 63. n. 14. & conf. 104. n. 8. lib. 3. Rubeus conf. 120. col. 3. Ludouic. Gozzad. conf. 11. n. 8. & 59. in princ. Io. Cephal. conf. 392. n. 4. tom. 2. similiter etiam fideicommissum non dicitur ex mente, nisi ex verbis, & dispositis colligatur, Bald. in l. vnic. col. vlt. vers. nisi aliquibus indicijs, vbi Corneus C. de his qui iure apertas tabulas, Ripa in l. heredes mei, §. cum ita, n. 6. ff. ad Trebellian. Ant. Gabr. conclus. 2. de heredib. instit. n. 19. Marc. Ant. Eug. conf. 99. n. vlt. lib. 1. Et tamen in fideicommissis, quam in alijs dispositionibus non resultare, quod expressè non disponitur, probat l. Gallus, §. quidam reced. ff. de liber. & postum. l. Lucius, §. tres heredes, ff. ad S. C. Trebell. Ex quo orta fuit communis allegatio Doctorum, quod in dubio dicendum est, fideicommissum non extare, vt pluribus cumulat Menoch. c. 85. n. 87. lib. 1.

lib. 1. & lib. 4. de presump. pres. 67. in prin. Bald. in l. cum virum, C. de fideicommiss. Hieron. Gratt. resp. 5. n. 2. lib. 2. Caphal. conf. 46. n. 15. tom. 1. Roland. a Valle conf. 18. n. 5. conf. 43. n. 25. & conf. 97. n. 1. 5. & 6. vol. 4. Decius conf. 465. n. 15. & conf. 513. n. 11. Laderch. de Imol. conf. 58. n. 38. dicens, fideicommissum non extare, in dubio pro possessore esse pronuncandum, ex Alciat. resp. 98. n. 14. & alijs, nam fideicommissum est onus, l. coheredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pupill. subst. Menoc. lib. 4. presump. 62. n. 48. Hugo Cels. conf. 68. n. 8. Caphal. conf. 67. nu. 5. lib. 1. Marc. Anton. Eugen. conf. 61. n. 16. & conf. 62. n. 33. lib. 1. & res odiosa, que interpretatione vitari debet, las. post alios in l. ex tribus, C. de inoffic. testam. Decius conf. 465. n. 14. Aym. Crau. conf. 180. n. 1. Caphal. conf. 45. n. 12. tom. 1. nec fideicommissi presumpcio ea est de causa temere capienda, vt bene probat Menoch. d. lib. 4. presump. 68. n. 9. & 26. Mantia. lib. 7. de coniect. vltimar. volunt. tom. 1. n. 2. Marc. Anton. Eugen. d. conf. 61. n. 33.

Quare presumitur, quod Alphonfus Enriquez noluit grauare multum dictum Franciscum eius heredem, nec vltra Trebellianicam, in qua cum limitatione ipsum grauauit, & testator enim, vt est vulgatum in iure, semper presumitur minus heredem grauare voluisse, quam fieri posset, l. vnum ex familia, §. si rem, ff. de legat. 2. Hugo Celsus conf. 46. n. 6. Marc. Ant. Eug. conf. 61. n. 14. & 15. & conf. 81. n. 6. & nec testator censetur que heredem in vanum instituire, l. 3. ff. de ann. legat. Bart. in l. Titia, n. 6. & ibi Pic. num. 24. ff. de legat. 2. Marc. Anton. Eugen. conf. 25. n. 4. lib. 1. Laderch. conf. 78. n. 4.

Et quando hoc non foret ita clarum, in dubio pronuncandum erat non extendi, nec adesse fideicommissum in plus, quam imporat quarta Trebellianica, ex adductis per Paris. conf. 41. n. 31. lib. 3. Crauet. d. conf. 180. n. 1. Caphal. conf. 46. n. 16. tom. 1. & quod reliqua sua bona reliquit libera a dicto onere, & grauamine, l. quidam cum filium, vbi Bald. in fine, ff. de heredib. insti. Menoch. d. lib. 4. presump. 67. n. 1. Canalc. decis. Fivizan. 44. nu. 115. dicens, quod bona presumatur potius alodialia, & libera, quam vinculo, & restitutioni obnoxia, Abbas, & DD. in cap. nimis, de iure iur. Decius conf. 468. n. 6. & conf. 588. n. 12. Roland. a Valle conf. 2. nu. 11. & seqq. vol. 3. Io. Gall. conf. 2. n. 20. lib. 1. feudaliu. diuersorum, Roder. Xuar. in l. quoniam in prioribus, dub. 2. nu. 1. C. de inoffic. testam. Molina lib. 1. de primogen. cap. 11. Mieres de maioratib. 2. par. qu. est. 3. num. 9. dicentes, habere fundatam intentionem eum, qui fideicommissum, & vinculum bonorum negat, Cauall. q. 725. num. 17.

Et quod, vbi fideicommissum fuit restrictum ad certas res, vel personas, non admittat extensionem ad alias, probat text. in l. filius a patre, §. si quis ex certa, ff. de liber. & posthum. Ex quo, quia testator se restrinxerat ad filios, qui sibi nascerentur ex certa vxore, non possunt ex tacita, & coniecturata mente defuncti includi filij alterius matrimonij, vt obseruant Alex. & las. ibi, &

in l. placet, ff. de liber. & posthum. & sunt pulchra verba Bart. n. 1. ibi: Secus (inquit) si se astringeret ad posthumum nasciturum ex tali sua vxore, tunc non porrigitur ad aliam, late Iacob. Menoch. conf. 40. ex n. 1. & seqq. n. 3. dicit esse veritatem indubitaram, & idem probat l. si pater filium, & l. si quis 25 ita, ff. de vulg. & pupill. substi. vbi pater, qui potuit facere pupillarem substitutionem in eius filium, si moreretur infra annos quattuordecim, si illam faciat limitate vsque ad annos decem, nou remanebit facta vigore tacite, & coniecturata voluntatis, si moriatur in vndecimo anno. Et in 26 l. commodissime, ff. de liber. & posthum. Instituendo filium, qui post suam mortem nasceretur, non fuit visus testator instituisse eum, qui se viuente fuit natus propter restrictionem a testatore factam, vt recte intelligit Bald. in l. fin. n. 1. C. de posth. hered. insti. ibi: Sicut stricte loquitur sicut a stricte accipimus, vt in l. alumna, §. qui filios, ff. de adm. legat. & ita etiam intellexit gloss. in d. l. fin. verbo nam praterijt, ibi: Quia in vnum casum tantum voluit prouideri, & est communis opinio, secundum las. ibi, n. 1. & vlt.

Generaliter autem iura proclamant, limitatam dispositionem limitatum producere effectum, l. in agris, ff. de acquir. rerum domin. Rol. a Valle conf. 24. n. 5. conf. 30. n. 11. & conf. 41. n. 16. tom. 3. l. age cum Geminiario, C. de transact. Io. Caphal. conf. 117. n. 4. & conf. 135. n. 21. tom. 1. Decius conf. 394. incip. pro vna resolutione, col. 2. verso. quantum autem ad alia, vbi loquitur de causa limitata substitutionis, Tiraq. in tract. cessante causa, l. p. n. 147. Et ideo cum dictus Alphonfus Enriquez solum grauauerit, quod situaretur quarta Trebellianica, & ad illam restrinxerit vinculum, seu fideicommissum, quod voluit inducere, remanet ad illam restricta tota illius dispositio, nam vbi sunt verba restricta, etiam favorabilis dispositio restringitur, l. pen. C. de leg. & l. 1. §. hoc edito, ff. de postulan. cum alijs, quae adducit Bald. conf. 262. incip. recolo, n. 5. lib. 1. Aym. Crau. conf. 98. incip. nobilis, n. 14. lib. 1. Burg. de Paz conf. 34. n. 26. Et ista restrictio videtur reperita in toto testamento dicti Alphonfi ad reductionem omnium clausularum generalium, quae in contrarium poterant, & quia limitatio facta in vna scriptura semper conietur repetita, ex text. notab. in l. cum pater dotem, ff. de pact. dotal. qua ad hoc notat Bald. in conf. 330. pater, & filius, col. fin. ante fin. lib. 2. Burg. de Paz conf. 2. n. 53. 72. & seqq.

Cum dictus Alphonfus Enriquez solum voluerit consulere suis consanguineis in eo, quod importaret vinculum quartae Trebellianicae, reddendo rationem, quod volebat, quod esset semper integra, & vinculara pro illis de eius genere, & descendentibus illorum; nam si voluisset plus relinquere, vtique declarasset, & dispositio autem testatoris declarari, restringi, & regulari debet secundum rationem, quae mouit eum ad sic disponendum, iuxta alleg. l. cum ita, §. dulcissimi, ff. de legat. 2. & hac ratio est eadem dispositio, vt inquit Bald. in c. dilectus filius, col. 2. de rescript. & sic disponit, prout verba dispositiua solent dis-

sponere, l. emptor, §. fin. vbi Bart. ff. de rei vendic. late Molina lib. 1. de primogen. cap. 5. num. 7. & seqq. vbi ex communibus traditionibus probat, quod fideicommissa restringi, ampliari, & limitari debent, secundum causam, & rationem expressam, quemadmodum consideranda est illa causa, propter quam aliqui fuit relicta, Socin. in rubr. n. 31. ff. solut. matrim. & in l. quamuis, post princ. ff. de condit. & demonstrat. & in l. si quis neque causam, num. 1. ff. si certum potatur, Caphal. conf. 80. n. 13. lib. 1. ita etiam debet considerari causa, & ad eam restrictio fieri, propter quam non fuit relicta, vt tradunt praecitati DD. & Socin. iun. conf. penult. vol. 2. Crauet. conf. 227. incip. Ias. fredus, n. 5. & seqq.

Et ita secundum dictas resolutiones eo ipso, quod causa, & ratio dispositionis Alphonfi Enriquez fuit limitata ad quartam Trebellianicam, non debet vinculum extendi vltra illam, nec gloss. sari, aut alio modo intelligi dicta dispositio; nam quando testator se glossauit, & interpretatur, non est quaerenda alia glossa, vt inquit Bald. in auth. nisi rogati, num. 9. vers. nam vbi testator, C. ad S. C. Trebell. Paris. conf. 3. n. 53. vol. 3. Bald. in l. precibus, col. vlt. C. de impub. & alijs substi. Celsus Hugo conf. 93. n. 2.

Nec enim nouum est, vnam dispositionem, vel scripturam per aliam intelligi, declarari, & restringi, non est nouum cum materia, ff. de legib. l. talis scriptura in princ. & §. fin. ff. de legat. 1. l. quisquis 95. cum concord. ff. de legat. 3. l. vxori, §. fin. eod. tit. §. item lapilli, insti. de rer. diuis. cu. lare traditis per Aym. Crau. conf. 231. n. 12. & 13. & conf. 267. n. 2. Et a fortiori dicta declaratio, & restrictio debet admitti, & facta intelligi in nostro casu, quia non sumus in diuersis scripturis, & dispositionibus, sed in vna tantum, in qua facilius est suppletio, interpretatio, & restrictio vnus capituli per aliud, l. 3. §. filius, ff. de liber. & posthum. l. 3. §. fin. l. pen. ff. de iniurio rupto, & l. non putauit, §. si ab vno, ff. de bon. poss. contra tab.

Quod magis sine dubio procedit, quando dispositio, quam testator facit in aliquo capitulo, aut parte testamenti, est expressa, prout est ista, qua solummodo vinculauit quartam Trebellianicam, & expressum enim facit cessare tacitum, l. maritus, C. de procurator. l. cum ex filio, §. 1. vbi gloss. & DD. ff. de vulg. & pupill. substi. l. liberti, §. Lucius, ff. de ann. legat. cum alijs, de quibus Martic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 5. tit. 14. nu. 13. qui probat, per expressam testatoris prouisionem cessare tacitam legis presumptionem, & hoc est, quod etiam probat l. fin. C. de pact. conuent. cu. dicit, quod expressa hominis prouisio facit cessare tacitam prouisionem legis, vt ex ea tradunt DD. ibi, & Octavian. decis. Pedem. 29. n. 2. Beccius conf. 82. n. 20.

Neque obstat dicere, quod in clausula institutionis heredis facta per Alphonsum Enriquez in fauorem filiorum suorum, & in defectum illorum Francisci Enriquez, & suorum etiam filiorum, non solum includit, quod ad ipsum pertinuerat ex hereditate Ioannis Enriquez Saone-

sis, aut quartam partem illius; sed etiam, quod qualibet alia via, ratione, & causa illi coeperet, aut ad ipsum pertineret; nam vltra, quod post hac generalitatem addidit absurdum, videlicet, quod si haberet plures filios, succederet maior illorum in omnibus bonis, & quod non poterat habere locum in praedictum aliorum saltem quoad legitimas ad illos spectantes, vel in eo, quod excederet meliorationem tertij, & quinti, l. 9. tit. 5. lib. 3. fori, l. 7. tit. 12. li. 3. fori, & l. 28. Tauri, Roxas de success. cap. 3. n. 3. & ita nec potuit grauare in plus, quam melioratio importaret, nec inducere vinculum, iuxta l. 27. Tauri, vbi ordinarij, l. 11. tit. 6. lib. 5. Recopil. vbi Matienço, Azueedo, & Angulo. Cum legitima non patiarit aliquod gratiam, aut vinculum, l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. testam. Molina lib. 2. de Hisp. primogen. cap. 1. n. 29. Roxas de success. cap. 7. nu. 39. Castillo in l. 46. Tauri, gloss. ni a sus hijos, Cotarr. lib. 1. variar. cap. 19. n. 1. 2. & vlt. Segura in l. 3. §. fin. ff. de liber. & posthum. vers. ex istis potest inferri, Roder. Xuar. conf. 1. n. 199. & 211.

Et ita vt vitetur simile absurdum, prout foret voluisse, quod omnia bona, que habebat vltra dictam quartam, etiam in casu, quo haberet plures filios, debet talis sumi intellectus, quod voluerit vinculo supponere, quod poterat, a quo etiam excessit vinculando integram Trebellianicam, ad quam in omni euentu est vinculum restringendum; nam absurdum vitandum est, etiam si verba improprietur, l. nam absurdum, ff. de bonis libertor. & l. 1. §. diuus Antoninus, ff. de quaestio. nib. Roland. a Valle conf. 14. n. 11. conf. 23. nu. 31. conf. 43. n. 56. lib. 4. conf. 25. n. 24. & conf. 58. n. 33. lib. 3. Carol. Ruyn. conf. 111. num. 16. lib. 1. conf. 93. num. 8. & 16. conf. 130. num. 1. & 12. & conf. 148. num. 3. & 5. lib. 2. Ioan. Caphal. conf. 251. num. 27. & seqq. lib. 2. Andr. Sicul. conf. 55. nu. 13. lib. 3. & ita dispositio quantumuis generalis est restringenda ratione absurdi vitandi, l. 2. C. de moralib. actionib. l. vt gradatim, §. 1. ff. de muner. & honor. Gasp. Caballin. millelog. 623. Celsus Hugo conf. 93. num. 8. Caphal. conf. 210. num. 12. tom. 2. in princ. Nicol. Euerard. in loco ab absurdo, num. 4.

Quod confirmatur ex clausula testamenti dicti Alphonfi Enriquez, quae incipit: Y que para mas facilidad. In qua cum iussisset, dictum eius heredem eligere debere bona, quae ad eum pertinerent ratione dictae quartae Trebellianicae, habendo ipsa pro acceptatis, & electis, addidit, quod si aliquo tempore reditus, annui census, iura, aut vassalli comprehensi in vinculo dictae quartae redimerentur in totum, vel pro parte, tali casu eius haeres, & successores essent obligati, quam primum fuisset illis possibile ad reimplicandum in tot similibus bonis stabilibus, censibus, iuribus, aut locis vassallorum quantitatem receptam, & interim non introiret in posse dictorum heredis, & successorum, sed deponeretur in depositario generali; ex quo colligantur duae res: vna, quod solummodo voluit conseruare, quod importabat quarta Trebellianica pro suis consan-

guineis, faciendo solummodo respectu illius dictum vinculum, alia, quod dictus testator nomine heredis, & successorum intellexit eos tantum, qui erant successuri in dicta quarta Trebellianica, postquam fuisset situata: quam vocavit suam hereditatem, eo quod dicta quantitas erat permañura, & in ea duratura ipsius memoria, & nomen; nam reliqua bona, quae per illius mortem reliquisset, remanura erant libera dicto Francisco Enriquez ad disponendum de illis pro suo arbitrio, & absque obligatione restituendi, nec ulterius dici poterat hereditas dicti Alphonfi Enriquez, sed bona, & patrimonium praefati Francisci: quia hereditas post additionem definit esse, nec potest dici decedentis hereditas; sed heredis viventis patrimonium, l. haeres per servum, ff. de acquir. hered. & l. sed si plures, §. filio, ff. de vulg. & pupill. substi. glof. in l. 1. §. veteres, ff. de acquir. posses. Petr. Sord. in tract. de aliment. tit. 1. quaest. 117. num. 1. Caphal. conf. 45. nu. 18. lib. 1. Roland. à Valle conf. 75. num. 22. lib. 2. & conf. 43. nu. 40. lib. 4. & ita constat ex textu in principio Instit. quibus ex causis manumittere non licet, & in principio Instit. de heredum qualitate, & differentia, ibi: Potius eius heredis bona, quam ipsius testatoris à creditoribus possideantur, lat. in d. l. 1. §. veteres, num. 14. & in l. eius, qui in Prouincia, num. 8. ff. si certum petatur, Ioan. Cror. in l. qui Roma, §. duo fratres, num. 5. ff. de verbor. oblig. Peralta in rubr. num. 137. ff. de heredib. instituend. & ita quando remansissent aliqua bona Alphonfi Enriquez dicto Francisco Enriquez ultra quartam Trebellianicam, quam situavit, potuit liberè de illis disponere tanquam de re propria; & est seruanda illius dispositio, auth. de nuptijs, §. disponat, ibi: Disponat itaque unusquisque in suis, ut dignum est, & sit lex eius voluntas, cap. sua nos, iuncta glof. 2. de testam. Florian. de Sancto Petro in l. si quis Titio, n. 4. ff. de legat. 2. & in l. si quando, §. haeres, cuius n. 7. ff. de legat. 1. lat. in l. filius familias, §. diuis, 2. lectur. n. 12. eod. tit. Lambert. de iure patronat. lib. 1. par. 1. q. 9. princ. n. 48. Roland. à Valle conf. 26. n. 29. vol. 1.

Nec obstat dicere, dictum Alphonsum Enriquez disposuisse, quod casu, quo dictus Franciscus eius frater moreretur sine filijs, aut filiabus, aut qui possent succedere in eius hereditate, iuxta id, quod dictum erat tali casu cum expressa prohibitione, quam ante omnia faciebat, omnibus eius heredibus, & successoribus quartae Trebellianicae substituere dicto Francisco Enriquez eius fratri filias Hieronymi Enriquez alterius eius fratris, quae erant Sona: quia debet intelligi iuxta clausulam specialem praecedentem in eo, videlicet, quod vinculaerat, scilicet quarta Trebellianica; nam per clausulam quantumuis generalè subsequenter, non alterantur clausulae speciales praecedentes habentes specialem, & particularem determinationem, iuxta text. in l. coharedi, §. qui patrem, & §. qui discretas, ff. de vulg. & pupill. substi. & imò ad illam debent referri clausulae posteriores, iuxta text. in l. si idem, cum eodem, ff. de iuri. d. omn. iudic. l. dedi, ff. de com.

dicta causa data, Rimin. in l. precibus, nu. 620. C. de impub. & alijs substi.

¶ Nec nouum est in iure, quod clausula aliqua referatur ad vnum tantum capitulum, quando dari potest ratio, quare non referatur ad alia, vt dicunt Bart. Bald. & communiter DD. in l. 1. C. de liber. prator. Bart. in l. talis scriptura, ff. de legat. 1. & d. l. si idem, cum eodem, §. fin. Alexand. conf. 48. col. 3. vers. sed ita, vol. 1. Maranta in quaest. ionib. legalib. disput. 1. num. 24. ¶ quia specialis ratio retrahit dictum generale, d. l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de legat. 2. Bart. in l. pater filium, §. fundum in sine, ff. de legat. 2. Paul. Paril. conf. 57. n. 13. lib. 2. lo. Caphal. conf. 134. nu. 34. tom. 1. & ratio ista notorie apparet in testamento Alphonfi Enriquez, quia solum posuit grauamen heredi, vt situaret quartam Trebellianicam, & remaneret vinculo subiecta.

¶ Non etiam obstat, quod verbum hereditas debet capi pro vniuerso iure bonorum defuncti, l. nihil, ff. de verbor. signif. & l. hereditas, ff. de reg. iur. Ioan. Corral. in l. frater à fratre, num. 48. ff. de condic. indab. nam in nostro casu non procedit dicta regula; imò nec est indistincte vera, ¶ siquidè hereditatis appellatione non semper venit vniuersa hereditas, nec omnia defuncti bona comprehenduntur, l. vel singulis, ff. de vulg. & pupill. substi. & declarant Bart. Bald. & Imol. in l. Titia Seta, §. Seia libertis, ff. de legat. 2. Alex. in l. Titia in princ. ff. ad leg. Falcid. & conf. 201. n. 12. lib. 6. lat. in l. iuris gentium, §. adeo, n. 4. ff. de pact. Carol. Ruin. conf. 126. n. 7. & conf. 134. n. 11. lib. 2. Olasc. decif. 110. n. 10. ¶ & aliquando hereditas etiam sine bonis accipitur, & iuris intellectum habet, vt notat Bald. in rubr. in med. ff. de acquir. hered. in quaest. illa, an qui non habet bona, possit facere testamentum, Auchare. conf. 25. 2. incip. frater charissimè, num. 2. fol. 105.

Quod est magis certum, quia dictus Alphonfus Enriquez tractauit de dicta quarta Trebellianica, quam iusserat situari, & vinculo suppositurè; & ita debent de illa intelligi verba clausularum posteriorum: ¶ quia verba in qualibet dispositione sunt intelligenda iuxta subiectam materiam, cap. intelligentia de verbor. signif. l. si vno, ff. locati, & l. si stipulatus, ff. de usur. cap. causam de rescript. Ioan. Corral. in l. qui liberos, num. 22. ff. de ritu nupt. Caphal. conf. 22. num. 19. Caphal. conf. 253. num. 5. tom. 2. Ancharr. conf. 297. n. 9. & conf. 311. n. 2.

Nec etiam obstat dicere, praedictum Alphonsum Enriquez in institutione heredis facta dicti Francisci Enriquez vocasse non solum filios, & filias illius legitimos, sed etiam naturales, & bastardos in infinitum ordine successiuo: quia responderetur, quod intentio illius fuit providere casui, qui poterat euenire, quod adessent descendentes sui, quibus viventibus decessisset Franciscus Enriquez, relictis etiam descendentes, quo casu voluit, quod succederent siue fuissent filij, aut nepotes, vel in alio vteriori gradu, dummodo proximior veluti filius praefereatur nepoti, & sic de reliquis ad instar successioij edicti, ¶ & quod

quod vno nolente hereditatem, vel per non additionem, aut repudiationem succederet sequens in gradu, l. 1. & 2. C. de success. edict. l. 1. §. quibus, ff. eod. tit. & l. post consanguineos, §. interdu, ff. de suis, & legitim. hered. Callan. in consuet. Burgund. reg. 9. §. 17. num. 4. vers. item proximius, §. placebat, instit. de legit. agnat. success. Mantie. lib. 3. de conu. Fur. ultimar. volunt. tit. 18. num. 68. Hugo Celf. conf. 76. n. 3. Martienç. in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glof. 14. num. 55. & seqq. & cum dictus Franciscus Enriquez vixisset, & fuerit haeres sui fratris, ¶ in eo fuit verificatum nomen heredis, quamuis fuisset primus, l. libris, §. haec verba, ff. de vulg. & pupill. substi. l. si singulos, ff. de ann. legat. l. Stichum, aut Pamphylum, §. stipulatio, ff. de verbor. obligat. Hugo Celfus conf. 6. n. 1. & seqq. & conf. 61. num. 3. & conf. 100. num. 14. Ancharr. conf. 130. n. 2. & cum adimpleuerit cum onere, & grauamine institutionis, non potest aduersus illum, & eius hereditatem, & D. Beatricem Enriquez eius haeredem quid aliud praetendere, ¶ quam reputetur eadem persona cum dicto Francisco Enriquez, aubent. de iure iurando à moriente praesito, Decius conf. 639. num. 5. Roland. à Valle conf. 71. nu. 60. volum. 2. Rota Romana decif. 10. num. 5. volum. 1. par. 1. diuers. Sacri Palat. Ioann. Botra confil. 192. num. 3.

¶ Et ita debet considerari, quod substitutiones, & vocationes factae per Alphonsum Enriquez filiarum Hieronymi Enriquez, sunt limitatae quod ad vinculum quartae Trebellianicae, & illius causa tantum, arg. l. acquissimum, §. si primus, ibi: Cum ad suam quique causam substitutus sit, ff. de bonor. poss. secundum tabulas, l. ex facto, §. item quero, ff. de vulg. & pupill. substi. ibi: Et magis est in vitroque eorum tempus suum separatim seruari, l. si seruus communis. M. auj. §. fin. ff. de stipul. seruorum, ibi: Secundum quae non transit ad alterum stipulatio, sed vnicuique tantum acquiritur quantum iuris ratio permittit. Et ita omnia verba substitutionis referuntur ad quartam Trebellianicam, cuius respectu solummodo voluit Alphonfus Enriquez fieri, & conseruari vinculum, & si illius fuisset intentio vinculare plus, non limitasset eius hereditatem faciendi situationem quantitatis, quam importaret quarta, sed iussisset, quod tam ea, quam reliqua illius bona fuissent vinculara, & aliud praetendere, est velle interpretari ¶ contra ipsiusmet intentionem, quod iura prohibent, l. non omnis, & l. si quis neque causam, ff. si certum petatur, lo. Caphal. conf. 192. n. 3. tom. 2. Petr. Sord. in tract. de aliment. tit. 1. quaest. 11. num. 3. Roland. à Valle conf. 50. num. 11. & conf. 54. nu. 12. lib. 4. Hieron. Grattus resp. 7. num. 23. & resp. 11. nu. 14. lib. 1.

¶ Et operaretur effectum contrarium intentionis, quam habuit dictus Alphonfus limitando vinculum ad quartam, inducta autem ad vnum finem, non debent operari contrarium, l. legata inutiliter, ff. de legatis 1. l. 3. §. si emancipatus, ff. de bonor. posses. contra tabulas, Roland. à Valle confil. 23. n. 16. lib. 4. lo. Caphal. conf. 153. n. 38. Hieron. Grattus resp. 109. num. 57. lib. 2. Barbat. resp. 31. n. 17. lib. 3.

Maximè ¶ si inducta fuerint ad diminutionem, 57 vt in nostro casu: quia non debent augmentum operari, contra l. legata inutiliter, ff. de adimend. legat. & l. si mancipia in princ. ff. de fund. instruct. Carol. Ruin. conf. 71. num. 18. lib. 2. Ioan. Caphal. conf. 137. num. 25. tom. 1. Surd. d. tract. de alim. tit. 3. quaest. 1. num. 59. & operaretur, si onus, & vinculum limitatum, quod voluit inducere Alphonsus Enriquez, extenderetur ultra quartam Trebellianicam.

Et cum D. Francisca Enriquez habeat contra se ita vrgentes rationes, & praesumptiones voluntatis limitatae dicti Alphonfi Enriquez, debebat aperitissime ostendere, illius voluntatem fuisse vinculare, non solum dictam quartam, sed etiam reliqua bona, quae haberet, ¶ idque docere aperitissimis documentis, vel probationibus luce meridiana clarioribus, vt colligitur ex notatis per Specul. tit. de probat. §. fin. quem refert, & sequitur lat. in l. sciendum, n. 10. ff. de verbor. oblig. Hippol. de Marfill. singul. 451. & ita non potuere hanc mouere litem aduersus voluntatem dicti Alphonfi Enriquez, & ita debent repelli; ¶ nam exceptione doli repellitur, qui contra voluntatem defuncti aliquid petit, l. apud Cassianum, §. praeterea de doli mali, & metus exceptione, l. illis libertis, ff. de condit. & demonstr. Arretin. in l. qui superstitis, col. 3. ff. de acquir. hered.

Non etiam obstat dicere, quod Alphonfus Enriquez per aliam clausulam dixit, quod iubebat, & erat illius voluntas, quod qui iuxta per eum dicta quolibet tempore veniret ad succedendum in dicta eius hereditate, & vinculo supra dicto deberet appellari Enriquez, & si non cognominaretur dicto cognomine, transiret hereditas ad sequentem in gradu, ¶ quasi posuisset tanquam diuersa hereditatem, & vinculum, iuxta notata in rubr. ff. de iuris, & facti ignor. Bart. & DD. in l. 1. ff. de iuris, & facti ignor. Felin. in cap. ex parte de rescript. Quia responderetur, quod Alphonfus Enriquez in dicta clausula non agebat de alio, quam de praedicta quarta Trebellianica, illamque nominabat hereditatem, & vinculum suum; ¶ nec nouum est in iure, quod dicto & declaratiue, ponatur pro idest, §. sed iste, ibi: Et si qua sint similes, instit. de actionib. l. 1. ff. de transact. ibi: De re dubia, & lite incerta, iuncta glof. ibi, Anton. Gamma decif. Portugallia 50. num. 4. Prateius de verbis iuris, verbo & glof. in rubr. C. de seruit. & aqua, cap. Monasteria, ibi: Excommunicationi subdantur, & à coetis fidelium fiant penitus alieni, de vitio, & honest. Clarior. late Bertrand. conf. 124. incip. recorder, col. 2. vol. 2. secundum notam editionem, Rebuff. in l. conuentionem 29. versic. tertio coniungit, ff. de verbor. signif. & ita est, ac si dixisset in eo, quod relinquo vincularum hereditatis meae, facit text. in l. generaliter in princ. C. de iuris, & substi. & in l. Lucius 2. ff. de hered. instituend. quibus probatur, ¶ quod disiunctiua resoluitur in coniuñctam ex verisimili voluntate testatoris, & hoc significat verbum relatiuum sobredicto. ¶ Nam relatio debet fieri ad ea, quae proximè praecesserant, & viciniore sunt in dispositione, l. haeres palam, §. sed

§. sed et si notam, ibi: Vicinis scripturis, ff. de testam. Bart. in l. quæstrum, §. si quis fundum, col. 2. versic. sed si esse dubium, ff. de fundo instrueto, & instrum. legato, 10. Caph. cons. 296. n. 17. tom. 2. Alex. cons. 204. n. 6. lib. 2. Hieron. Grattus resp. 76. nu. 17. & resp. 112. n. 36. vol. 1.

Nec obstat dicere, quod relatio cadit super omnibus præcedentibus, & debet intelligi, tam respectu vinculi quartæ Trebellianicæ, quam aliorum bonorum, quæ apparet habere: quia in casu nostro non habet locum, cum militet diuersa, & inæqualis ratio in quarta, quam in reliquis bonis, & relatio autem non fit ad omnia, nisi omnium sit par ratio, alias non, l. 1. C. de liber. præter. cap. secundò requirit, cum ibi not. de appellat. Alex. cons. 4. 2. in causa, & lite, nu. 7. vol. 3. vbi Additio, Caph. cons. 23. n. 102. tom. 1. & est notoria diuersitas rationis, cum solum constituerit vinculum in quarta Trebellianicæ, & quodam illam habuerit respectum ad eius genus, & parentelam, illisque voluerit prospicere.

Et eodem modo intelligitur grauamen, quod successor vocaretur cognomine Enriquez, & nã licet simile præceptum reputetur iustum, & obliget, præsertim, quando est honestæ familiæ (pro ut ista est), vt ex l. facta, §. quod si conditio, ff. ad S. C. Trebell. tradunt Guido Papæ dec. 251. incip. testator, & Guillelm. Bened. incip. Raynuntius de testam. verbo Raynuntius de Clera, nu. 45. & seqq. & verbo si absque liberis moreretur, in rubr. de fideicommiss. substit. nu. 90. & seq. Parisius cons. 19. incip. ad resolutionem, nu. 28. & seq. lib. 2. Burgos de Paz cons. 3. n. 47. & seq. Velazquez in l. 40. Tauri, gl. 9. n. 17. & 20. Matienç. in l. 7. tit. 7. lib. 5. Recopil. gl. 1. nu. 2. debet intelligi cum eadem limitatio- ne, quodam quartam Trebellianicam vinculatam, cuius vinculum per dictam clausulam confirmatur, ex traditis per Molinam lib. 2. cap. 14. n. 7. & seqq. non tamen potest induci ampliatio dicti vinculi, & fideicommissi ad rem aliam ultra quartam Trebellianicam; & nam extensio non potest fieri in materia odiosa, vt est fideicommissum, argum. elem. vt circa de elect. Roland. à Valle cons. 86. nu. 33. lib. 2. Guido Papæ cons. 221. n. 7. dicens, quod odia debent restringi, & non trahi ad consequentiam, etiam in casu, vbi est eadem ratio, iuxta l. quod non ratione, ff. de legib. vbi gl. & in authent. quas actiones, C. de sacros. Eccles. l. precipimus, C. de appellat. Laderch. de Imola cons. 19. num. 12. dicens, quod nec vsquam in vniuerso iuris ciuilibus corpore fideicommissum in vna re ad alteram porrigitur.

Et ita iustitia caret dicta D. Francisca prætendens, sub iure, & titulo vinculi alia bona dictorum Alphonfi, & Francisca Enriquez eius hæredis ultra quartam Trebellianicam, quam possidet, nec habet locum possessorium iudicium intentatum

67 ultra illam; & nam quicquid detrahit iuri fideicommissi, aut vinculi, detrahit etiam possessioni, l. non passauit, §. non quaerit, ff. de bonor. poss. contra tab. vbi Bart. idem Bart. in l. 1. §. parui, ff. quod vi, aut clam, l. si in adoptione, vers. & si non iure scriptus, lecturam primam lecturam, ff. de bon. poss.

68 contra tabul. Abb. in cap. item cum quis de restit. spo- liat. Greg. Lop. in l. 2. tit. 14. par. 6. gl. 13.

Et quæ impugnant proprietatem, multo magis possessionem, elem. 1. de caus. posses. & propriet. quam ita declarat Bonifacius de Vitalinis ibidem. Et aduersus impugnantem proprietatem cum possessione semper competunt remedia, tam proprietatis, quam possessionis, gl. in l. si de vi, & in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. posses. & in l. ordinarij, C. de rei vend. de quo est pulchrum consilium Pauli de Castro cons. 78. incip. videtur dicendum, vers. his tamen non obstantibus, lib. 2. & ita nec in proprietate, nec in possessione habet locum præsentio D. Francisca, & habet iustas defensionis prædicta D. Beatrix eius soror.

ARTICVLVS II.

Ultra ea, quæ sunt fundata in præcedenti articulo, quod vinculum factum per Alphonsum Enriquez fuit limitatum ad quartam Trebellianicam fideicommissi prius facti per Ioannem Enriquez non remanere alia bona dicti Alphonfi, super quibus cadere, & consistere potuisset aliud nouum fideicommissum, aut vinculum præsentium pro parte dictorum D. Petri, & D. Francisca; nam constat, quod Francisca Enriquez per mortem Alphonfi fecit inuentarium iuridicum, & legitimum omnium bonorum, tam suorum, quam fideicommissi Ioannis Enriquez pertinentis ad D. Andreã Enriquez fideicommissarium, quod inuentarium fuit finitum, & clausum solemniter coram Licentiato Nufiez de Ortega Locumtenente Præfecti Vrbs Conchenfis, & Francisco Martinez tabelione Regio è Numero dictæ Ciuitatis, producto per dictos D. Petrum, & D. Francisca, nec dubitatur de veritate, solemnitate, & valore dicti inuentarij, factumque fuisse bona fide, absque fraude, aut palliatione; & continet enim, non solum res proprias defuncti, sed omnes alias ab ipso detentas, quas etiam in inuentario scribendas esse Bald. resoluit in litem videndum, §. nunc videamus, num. 2. & in l. non tantum, num. 1. ff. de petit. hered.

Et præsumptio iuris assiluit in fauorem dicti inuentarij, & illius, qui fecit illud, & quia inuentarium præsumitur sine dolo confectum, nec alia bona defunctum reliquisse, quam in eo contenta, l. vlt. §. licentia, vbi Bald. C. de iure deliber. Iacob. Menoch. lib. 6. de præsumpt. præf. 61. num. 6. Rota Romana dec. 800. nu. 19. vol. 1. diuers. p. 1. Burgos de Paz cons. 43. num. 16. ponderans ad id l. meritò, ff. pro socio, & l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. quibus constat, & nec delictum, nec dolum præsumi, vt de primo tradunt Bald. in l. moneor, num. 2. C. si seruus exportandus veniat, Abb. in cap. in presentia, num. 6. de probat. Couarr. in cap. quauis pactum, 2. par. §. 3. num. 2. in fine de pact. in 6. Bart. in l. Galus, §. quod si is, num. 3. vers. quicquid, ff. de liber. & posthum. Menoch. lib. 3. præsumpt. 86. num. 5. & præsumpt. 122. num. 3. & de secundo, gl. verbo dolo, in cap. sedes de rescript. Caphal. cons. 210. num. 69. volum. 2. Marc. Anton. Eugen. cons. 64. lib. 1. & non debet esse causa dispensandi

sed

62 sed commodi dicto Francisco Enriquez, & D. Beatrix Enriquez eius hæredi; & nam inuentarium conficiendi lex emolumentum, non detrimētum subsequi permittit, d. l. fin. C. de iure delib. Pileus q. 33. circa finem, Robert. Marant. diffut. 19. n. 39.

73 & non alia ex causa DD. resoluunt, & quod extante inuentario præsumitur hæreditas non soluendo, vt amplius ab hærede peti nequeat, iuxta præfatam l. fin. §. licentia, C. de iure delib. & tradit gl. in l. cum de lege de probat. quam dicunt communē Alex. & Iaf. in l. si constante, ff. solut. matr. Alciat. de præsumpt. regul. 3. præf. 20. Laderch. de Imola cons. 138. n. 5. lib. 1.

74 Quod est magis certum, cum illud produxerint præfati D. Petrus, & D. Francisca; & nam productus in iudicio instrumentum, fateri censetur, omnia in ipso contenta vera esse, gl. r. in cap. presentium de testib. Thom. Grammat. dec. 103. incip. illustris, n. 30. citans ad hoc l. post legatum, ff. de his, quibus vt indign. Bertran. cons. 173. quia difficultas, num. 19. lib. 1. Burgos de Paz cons. 14. nu. 43. l. cum precum, C. de liber. caus. Paris. cons. 125. n. 20. lib. 1. & cons. 79. num. 3. lib. 3. Caphal. cons. 236. num. 2. tom. 2. Roland. à Valle cons. 2. nu. 116. lib. 1. lo. Bapt. Ferret. cons. 271. num. 6. tom. 2. DD. late in cap. cum venerabilis de except. Afflic. dec. Neapol. 25. num. 5. Hugo Cellus cons. 120. nu. 35.

75 & dicens, hoc procedere etiam quando producens fuerit protestatus, quod non producebat, nisi quatenus, vel in quantum pro se faceret instrumentum, quia adhuc talis protestatio non releuat protestantem, iuxta commonem, quam refert Bald. in l. fin. C. de fideicom. libert. gl. verbo die, & consule circa finem, in l. 1. §. editiones, ff. de edendo, vbi Salic. & Iaf. num. 18. Bald. in cap. presentium, col. final. de testib. Salzedo in addit. ad Bernard. Diaz. reg. 342. Gratian. Falcon. reg. 39. nu. 8. Bertach. in repert. verbo productio, vers. 29. Iaf. in l. non solum, §. morte, ff. de noui oper. num. & in §. iud. si quis lo secundo, n. 24. instit. de action. Roman. cons. 63. incip. solum est videre, n. 3. Ludou. Morot. resp. 16. n. 3. & quod in tantum est verum, vt etiã priuata scriptura contra producentem probet, vt ex l. in fraudem, §. nec instrumenta, ff. de iure fisci, & notatis per Bart. & DD. in autb. si quis in aliquo, C. de edendo, col. 1. vers. venio ad primam, & in l. Publica, §. fin. col. 1. vers. tertio, ff. de pos. tradit Burgos de Paz cons. 3. n. 74. & in dubio semper contra producentem fit interpretatio, iuxta text. notab. in cap. inter dilectos de fide instrum. quem ad hoc ponderat Bald. ibi in vers. non magis poterat, Alexand. cons. 35. vija scriptura, col. 2. vers. quando scriptura, lib. 1. & cons. 102. vija processu, nu. 6. vol. 5. post Oldrad. cons. 304. mra scripta, col. 1. vers. constat etiam, & facit text. ad hoc in l. in contrahenda, ff. de reg. iur. & cap. contra eum, eod. tit. lib. 6. gl. in cap. in presentia, verbo secunda de probat. l. 2. in fine, tit. 3. par. 7. Burg. de Paz cons. 2. n. 85.

Nec est considerabile velle se iuuare, quod in inuentario, quod dicunt fecisse dictum Francisca Enriquez postquam vxorem duxerat D. Hieronymam Zapata, bonorum, quæ pretendebat ad se spectare, & soluit plura bona, quia dictum inuen-

tarium non est certum, nec legitimum, & solummodo fuit confectum animo fraudandi dictam D. Hieronymam à medietate bonorum, quæ uoluerat ad illam spectare ex lucratis matrimonio constante, vt comprobatur, quia descripsit nomina debitorum, quæ non erant, annuos redditus, qui per plures annos antè fuerant redempti, & illorum pretium in alias res conuersum, æstimare fecit factis ultra valorem bona, quæ in rei veritate possidebat, quæ maiori ex parte processerunt ex hæreditate D. Ludouici Enriquez Abbatis Sancti Iacobi eius fratris, & ex lucris iam habitis constante matrimonio in negotiatione mittendi in Italianas mundas, & in administratione Thesaurarie sanctæ Cruciatæ, & in venditione villæ de Chillaron de la Alcarria, & ex fructibus, & redditibus doris multum pinguis dictæ D. Hieronymæ; & cessat omnis difficultas, quia dictum inuentarium non est bonorum Alphonfi Enriquez, nec factum respectu fideicommissi bonorum eius, sed bonorum eiusdem Francisca, & respectu eius vxoris; & ita non potest eo iuuari dicta D. Francisca, nec eius vir; & nam inuentarium factum respectu vnus personæ, non trahitur ad aliam personam separatam, & diuersam, vt resoluit Crau. cons. 312. incip. de pluribus, nu. 3. vol. 2. & eo quod actus nostri voluntarij non extenduntur ultra quam geruntur, l. 1. §. Iulianus, ff. de itin. actiue priuato, & l. vlt. C. de vxor. pro marito, Bar. & DD. in l. Titium, aut Manium, §. altero ad fin. ff. de adm. tutor. Decius cons. 21. n. 5. Paris. cons. 85. nu. 5. & 7. lib. 1. Matienç. in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recop. gl. 1. n. 32. lo. Caph. cons. 65. n. 42. tom. 1. Menoch. lib. 3. de præsumpt. præf. 56. n. 29.

76 Et ita ex bonis dicti inuentarij Alphonfi Enriquez debent deduci expensæ factæ in recuperatione, & exactione illorum, & defensione à litibus super eis motis, quæ ascenderant ad ducatos decem, & sex mille, vt deponunt testes D. Beatrix super sexto articulo, & expensæ enim extenuant debitum, l. 2. vbi Bald. n. 2. C. de partu pign. & expensæ per hæredem facta in recolligendo testamenta à Notario detrahitur tanquã res alienum, vt notatur in l. argentarius in primo, ff. de edendo, & idem in expensis funeris, inuentarij confessionis, & aliarum causarum hæreditariarum, tradit text. in l. seimus, §. in computatione, vbi Bald. in primo, C. de iur. delib.

77 & Indè fit, quod expensæ necessariæ factæ per Capitulum Sede vacante pro electionis negotio deducuntur ex bonis prælaturæ, & computantur in rationibus, c. vt præterit de elect. Abb. Panor. q. 3. n. 8. & similiter expensæ factæ pro colligendis fructibus ex ipsis deducuntur, l. fundus, ff. fam. l. ereise, gl. Bart. & Angel. in l. in fundo, ff. de rei vend. & gl. in §. ex diuerso, vers. certè illud, inst. de rerum diuis. gl. in cap. cum antea, verb. fructus, & ibi Barbat. de pignor. lo. Caph. cons. 181. n. 18. tom. 2. plures adducti per Tiraq. de retract. lignag. §. 15. gl. 1. n. 1. & 2. & Indè lucrum dicitur illud, quod superest deductis impensis, & æstimatione laboris personæ, l. Mutius, ff. pro socio, gl. in l. illud, verb. lucrum, & verb. poterat, vbi Bal. per text.

T 2

ibi

ibi C. de collat. glof. in l. per diversas, C. mādāt, And. Tiraq. vbi proximē num. 3. Ant. Gamma dec. Por- tug. 110. n. 26. † dicens, iurum dici id, quod superest deducto omni damno, text. vbi Bart. in l. Mutus, C. l. sed exsi ad iudicatur, ff. pro socio, l. 3. ff. de in rem verso, & Greg. Lop. in l. 3. tit. 10. p. 5. glof. 5.

35 † Inde etiam missus in possessionem retinendam causa expensas repetit a debitore, vel ipsarum valorem de bonis retinet, l. Prætor ait 9. ff. de bon. aucto. iud. possid. Grat. resp. 82. n. 22. vol. 2.

36 † Et in terminis nostris, quod hæres restitutus non solum prætenso fideicommissario, sed illi, qui verè fideicommissarius sit, recuperat expensas, tradit Palac. Rub. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 6. 2. n. 14. C. seqq. maxime num. 16. & licet nihil alleget præter glof. & Ang. in l. emptor, ff. de rei vend. est tamen pro eo text. expressus in l. vbi paret, §. 1. vbi, qui in distrabendis, ff. ad S. C. Trebell. Qui in distrabendis (inquit Paulus) obsequantur, quæ rebus hereditariis sumptus factus est, imputari hæredi debet. Et licet Accurs. libi variè, anxieque interpretetur verbū illud imputari hæredi planè accipiendum est, debere imputari hæredi in restitutione faciendâ sumptus, & expensas, vt scilicet tancō minus restituat, quanto magis sit expensum, ita vt sumptus illi, & impensæ imputentur hæredi, id est in utilitatem hæredis, vt minus restituat rebus sumptibus, & expensis factis in rebus restituendis, text. elegans in l. mulier, §. sed enim, vers. sed & ipse, ff. de iud. tit. vbi Vlpian. inquit: Sed & ipse, si quem sumptum fecerit in res hereditarias detraxit, lo. Garc. in tract. de expens. & melior. cap. 16. n. 1. C. 4. dicens ex Vlpiano: Sed expensas litium, quæ instituit, vel prosecutus esse hereditatem restituere grauatus, ff. ad fideicommissarium, fructus pene inueniunt, hæredi hoc est in utilitate, & commodum hæredis refertur, & compensantur in restitutione ipsa, l. 1. in princ. ff. de ad. & hoc est magis certum, cum fuerit effectum, quod computaret in quartam Trebellianicam fructus, quos perceperat, quod est, ac si percepisset illos fideicommissarius, iuxta l. 1. in princ. vers. æquissimum, ff. ad S. C. Trebell. pro quo facit bona resolutio Petri Surd. in tract. de alim. tit. 8. priuileg. 2. nu. 7. vbi tenet, quod bona fideicommissi possunt retineri pro impensâ factâ in conferuatione ipsorum, l. domus, vbi Bart. Bal. Alber. Imol. & alij ff. de legat. 1.

Et fortiori ratione debent deduci debita soluta per dictum Franciscum Enriquez tanquam hæredem dicti Alphonfi præsertim bona, quæ restituit D. Andrea Enriquez, & quod imperauit dicta quarta Trebellianica, & solutio sanctorum debitorum Petro Lopez eius cognato, & Iohanni de Herrera eius nepoti, & alijs, & legata, quæ reliquit nomina debitorum incerta, & inexigibilia,

37 † quæ omnia hæreditatem extenuant, & diminuunt, l. 1. §. fin. ff. de collat. bonor. l. pater filiam, ff. ad l. Falcid. l. irritum, C. l. successores, C. eod. tit. Crauet. conf. 186. n. 12. C. conf. 316. nu. 4. Morot. resp. 81. n. 5. † nam & iura regulariter asserunt, quod bona debentur deducto ære alieno, l. subsignatum, §. bona, ff. de verb. signif. mulier, ff. de iun. dot. l. Papinianus, §. quarta autem, ff. de inoff. testam.

l. si quis ad declinandam, §. licentia in fin. C. de Episc. & Cler. l. ea demum, C. de collat. l. venisti, vbi Alciat. ff. de verb. signif. l. fundi Trebatiani, ff. de usufr. legat. C. l. fructus, ff. solut. matr. Bacza de non melior. ratione dotis filiabus, lo. Gut. lib. 2. præf. q. 94. nu. 3. Menoch. lib. 4. præf. 109. nu. 8. C. præf. 143. nu. 14. Burg. de Paz. conf. 4. n. 7. Quintilian. declam. 274. debitor adulter dicens: Bona porro, quæ sunt, vt opinor ea, quæ detractis alienis deprehensa sunt. Et paulo post: Bona mea, id est, quod liberum in patrimonio meo est, & quod propriè meum, ad te transire debet, ære prius soluto. Casiod. lib. 7. epist. 47. Quid prodest, si quisquam videtur idoneus, & fieri non potest a contractis nexibus absolutus? Eggerit similis est, qui reddere nequit alienum, nec dici potest proprium, quod liberare dominum non videtur a debito. † Et ita pro ære alieno potest vendi proprietates bonorum, l. 2. vbi glof. Bart. Bald. & communiter Scribentes C. ad Trebell. l. 1. in princ. ff. eodem, §. si quis seruum, cum l. seq. ff. de legat. 2. l. peto, §. prædicti, eod. tit. C. l. alienationis, ff. famil. ercisc. §. sed quia stipulationes, inquit, de fideicommissariis, ff. de legat. 1. C. l. filius familias, §. diui. lo. secundo, eod. tit. ibi. Nam si hæres propter creditores testatoris bona venerint, fortunam communem fideicommissarij quoque sequentur, d. §. sed quia stipulationes, vbi Angel. & ceteri l. 1. C. debitorem venditionem pignoris impedire non posse, Bald. in cap. quoniam frequenter, §. in alijs, n. 5. vt lita non contest. C. in autb. C. qui, C. de bon. auctor. iudic. possid. C. ibi Salic. num. 45. Alex. in l. si finita, §. si de veteribus, nu. 43. ff. de damn. infect. Palac. Rub. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 16. n. 14. ad fin. Petri Peralta in l. 3. §. qui fideicommissam, n. 106. C. seqq. ff. de heredit. instit. Menoch. lib. 4. præf. 143. nu. 15. Morot. resp. 13. n. 6. C. seq. Molina lib. 1. de primog. cap. 10. num. 2.

† Et in legatis clarissimum est, quod ea debet hæres statim post mortem testatoris soluere, §. 1. instit. de legat. l. a Titio, ff. de furt. M. Ant. Eugen. conf. 36. n. 19. lib. 1. C. nu. 22. Menoch. lib. 4. præf. 157. n. 43. lo. Bapt. Ferrer. conf. 217. n. 1. † cum essent hypothecata bona illorum relicta per dictum Alphonsum Enriquez, l. 1. §. omnibus, C. commun. deleg. Bart. & ceteri in l. 1. ff. de legat. 1. Caph. conf. 98. n. 1. lib. 1.

Et respectu eius, quod aliquid remaneret, solutus debitis, debet considerari, quod in eo etiam consistebat dos Beatricis Lopez vxoris dicti Alphonfi, & reliquum, quod ad eam spectare poterat ratione bonorum lucratorem constante matrimonio, quia tempore, quo fuit contractum inter eos, dictus Alphonfus Enriquez habebat paucissimam bona; † & certum est, quod inter maritum, & vxorem contrahitur quedam societas vniuersalis, vt ait text. cum glof. in cap. cum societatis 27. q. 2. l. cum hic status, §. si inter virum, ff. de donat. inter vir. & vxor. cum alijs allegatis per Palac. Rub. in rubr. §. 60. Ant. de But. in cap. 2. de donat. int. vir. & vxor. Bal. in l. nulla 4. n. 4. C. de iure dot. Zoanet. in l. vt virum, n. 67. ff. de iust. & iure, Couar. in 4. decret. 2. p. 7. §. 1. n. 5. † & ideo communiant lucra constante matrimonio acquisita, tanquam iure

iure communi, quam Regio, d. cap. 2. de donat. inter, l. 1. C. 2. tit. 9. lib. 5. Recopil. vbi Azeu. & Martienc. Palac. Rub. in alleg. §. 62. n. 1. Couarr. d. §. 1. n. 6. Molina de iust. tom. 2. d. sp. 274. lo. Garc. de expens. cap. 13. n. 12.

Et cum dictus Franciscus Enriquez fecerit transactionem cum hæredibus Beatricis Lopez, qui cesserunt illi eorum iura comperentia, tam ratione dotis, & bonorum lucratorem, quam salario- rum dicti Petri Lopez † non solum fuit subrogatus loco dictorum hæredum pro quantitate illis soluta, verum pro eo pluri, quod illis debebatur. Nam qui succedit loco alicuius, iure illius vti potest, cap. Ecclesia vt lito pend. vbi glof. verbo, successerunt, Quintil. Mandol. in reg. Cancell. de nõ iudicando iuxta formam supplicationis, n. 2. Lap. allegat. §. 5. n. 5. inde creditor etiam reputatur dictorum bonorum; † nam cessionarius per creditore factus, creditor est, l. ab Anastasio, vers. alium creditorem, C. mand. cum primi creditoris personam representet, l. 2. ff. de donat. Petr. Lorici. in l. 1. vers. nam cuiusque, n. 11. ff. si cert. pet.

† Et confirmatur, quia omne augmentum, aut detrimentum post mortem testatoris pertinet ad heredem, etiam respectu fideicommissarij, vt tradunt omnes DD. maxime Comens. in l. deducta, §. ante diem, vbi Alex. nu. 4. ff. ad S. C. Trebell. † & sicut si res perijisset, id damno hæres cederet, ita incrementa eidem proderunt, l. secundum naturam, ff. de reg. iur. l. si is, qui quadringenta, ff. ad S. C. Trebell. Laderch. de Imol. conf. 25. nu. 17. C. conf. 8. n. 2. † regulariter enim ad quem oneris aduersi periculum spectat, ad eundem commodum, & lucrum spectare oportere æquum est, & ideo hæres quod sua diligentia acquisiuit, sibi dumtaxat utile, non alijs prodesse credendum est, l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pact. vt si sibi centum dari stipulatus fuerit, ceteris non proderit, lat. in l. actio, num. 2. C. de pact. ita etiam si transigit, vel pacificetur hæres cum alio, ipse dumtaxat obligabitur, l. controuersia, ff. de transact. l. si duobus, §. danna, ff. pro socio, † idem dicendum est, si res hereditarias perperam administrauit, suam tantummodo detrimentum erit, & eadem de causa si easdè bene administrauerit, fideicommissarij commodum non est, l. si hæres institutus, ff. ad l. Falcid. C. l. si is, qui, ff. ad Trebell. Iacob. Concen. lib. singul. que est iur. q. 20. n. 1. † notum est enim, quod hæres non tenetur negotiari, & aliquid lucrari in gratiam fideicommissarij, vt tradunt DD. in l. deducta, §. ante diem, & ibi Angel. ff. ad S. C. Trebell. nec esse procurator eius, vt ait pulcher text. in l. postulant, §. sed in huiusmodi, ff. eodem, Laderch. de Imola d. conf. 25. n. 18.

† Nec lucrata restituere, in restitutione enim fideicommissi solum veniunt bona qua sita iudicio testatoris, qui fideicommissum reliquit, non autem bona aliunde qua sita, & obuenta, l. coheredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pupill. substit. l. 3. §. vxor, ff. de dote preleg. C. l. debitor, §. fin. ff. ad S. C. Trebell. Paul. Castr. conf. 77. vbi facti narratione, dubio 2. lib. 2. Alex. conf. 201. in p. ac. & latius conf. 107. lib. 6. Aym. conf. 24. n. 12.

† In cuius comprobationem facit text. norab. 102. in l. 3. ff. ad leg. Falcid. qui ponit duos casus; vnus est, quado hæres vendit hereditatem, quæ soluedo non erat, & postea legatarij petunt legata, & ait text. non debere hæredem ipsa soluere, reddens rationem: Quia magis ex stultitia emptoris habere videtur hæres institutus, quam ex defuncti bonis, nã & contrario si male vendiderit res hereditarias, nõ erit hoc legatariorum detrimentum, ita ergo commodum debet esse hæredis, si bene res administrauerit, Paul. de Castr. in l. si hæres, n. 2. ff. ad l. Falcid.

† Alter casus est, quado hæres facit transactionem cum creditoribus, & aliquid acquirit virtute illius; nam & tunc legatarijs non tenetur, vt asserit ead. l. 3. eam signans rationem, quia eam pecuniam non ex hereditate, sed ex decisione, id est transactione habet; idè Bart. ibi notat, quod ea, quæ hæres sua industria, vel diligentia acquirit vendendo hereditatem, vel faciendo transactionem, non computantur in hereditate, aut falcidia, adducit multa Ruin. conf. 97. nu. 13. lib. 5. & Mantie. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. n. 9. Laurent. in repet. l. in fideicommissariam, nu. 44. ff. ad S. C. Trebell. † & confirmat text. in cap. 1. §. si vassallus, in tit. si de feudo defuncti controuersia sit inter dominum, & agnatum in vrbibus feudorū, vbi ait text. quod si vassallo super feudo lis moueatur, & transactionem fecerit, quod per ipsam fuerit consequutus, non erit feudum, vt patet ibi: Nec quod accept transactionis nomine feudū erit; ex quo Bald. ibi notat, quod illud, quod nomine transactionis percipitur, non succedit loco rei, allegatque text. in dict. l. controuersia, ff. de transact. in l. si profundo, C. de transact. qui text. secundum Bald. singularis est ad probandum, quod si aliquid ex causa transactionis datur, non succedit in locum rei, cuius causa transactione fit, & est melior text. in dict. l. 3. ff. ad leg. Falcid.

Et non ex eo, quod de præsentibus adfint aliqua bona, quæ fuere dicti Alphonfi Enriquez, potest dici, quod adhuc remanserint illius, quia dictus Franciscus Enriquez tanquam illius hæres de proprijs eius bonis, & dictæ D. Hieronymæ eius vxoris fecit solutiones, & expensas, quarum loco remanere subrogata dicta bona, † quæ debent sapere eandem naturam, iuxta l. certi conditio, luneta glof. ff. si certum putatur, l. parabolani, C. de Episcop. & Cleric. l. si cum, §. qui iniuriarum, ff. si quis cautionib. l. 1. §. hæc actio, ff. si quis testamento liber esse iussus, i. legem, C. locati, Ancharr. conf. 421. n. 2. Couarr. in cap. quamuis pactum, 1. part. in princ. n. 5. vers. constat, Burg. de Paz. conf. 50. nu. 16. & ita constat, si bene consideretur, non remansisse ex bonis dicti Alphonfi Enriquez etiam quod fuit necessarium ad situationem dictæ quartæ Trebellianicæ.

ARTICVLVS III.

Cum facta fuerit transactio inter dictas partes, cessauit lis, & ideo absque ratione prætenquunt dicti D. Perrus, & D. Francisca, quod sententia terminetur; † nam fauor sustinendæ transactionis, & litium finendarum magnus est, propter quod multa sunt in iure indulta priuilegia, vt habetur

in l. quamuis, & l. in summa de condiēt. indēbit. l. si quis maior, C. de transact. Connan. lib. 5. comment. iuris ciuilit. cap. 6.
 Deinde odium iudicij rescissorij, cum aduersarij ad rescissionem eorum, quæ semel placuerunt, non sint faciliter audiendi, l. Scio, cum ibi notatis, ff. de resit. in int. egr. Alciat. respons. 94. n. 9.
 108 ¶ cum transactio sit recessus à lite, impediaturque processum ad vltiora, vt idem Alciat. tradit vbi proximè num. 3. & probat l. fratris, C. de transact. Roland. à Valle conf. 28. num. 14. vol. 4. & numeris legg. ¶ in dō rei iudicariæ vim habet, vt tradunt Florian. in l. cum putarem, num. 5. ff. famil. censc. Alexand. in l. si quis cum aliter, num. 10. ff. de verb. oblig. Caphal. conf. 133. n. 84. tom. 1. & conf. 210. n. 71. tom. 2. l. non minorem, C. de transact. Thon. Gram. decis. 66. n. 2. Ant. Petra in repet. l. 1. n. 4. 17. de iure iur. Bero. conf. 176. n. 27. Socin. iun. cōf. 82. nu. 6. vol. 3. Caph. conf. 66. nu. 24. Roland. à Valle vbi proximè num. 17.
 110 ¶ Et idē in dubio pronuntiandum est, transactioem rescindendam non esse, vt resoluit Alex. conf. 157. col. 1. vol. 7. Decius. conf. 630. col. 2. nu. 4. Roland. vbi proximè num. 33. qui plura alia in transactiois fauorem per totum consilium profequitur, ad quem remissio sufficiat.
 Ex quibus omnibus concludo, dictum Alphōsum Enriquez non instituisse vinculum vltra dictam quartam, nec alia bona remansisse, quam ad ipsam situata, & in omni euentu debere dictos D. Petrum, & D. Franciscam Enriquez compelli ad parendum transactioi in ita inter ipsos, & dictos Ioannem de Buedo, & D. Beatricē Enriquez, quæ in ista causa est producta. Et ita mihi de iure videtur. Saluo rectori iudicio, &c.

SVM. MARIVM.

- 1 Pater in Regnis Castelle est legitimus haeres filij, excepto tertio bonorum.
- 2 Bona dicantur, quæ remanent deducto ære alieno.
- 3 Æs alienum respicit vniuersum patrimonium, nō certiosi facultates.
- 4 Æris alieni ius semper censetur reseruatum in omni dispositione.
- 5 Haeres adeundo quasi contrahit cum creditoribus hereditarijs.
- 6 Haeres debet soluere debita defuncti.
- 7 Haeres ingreditur in locum defuncti.
- 8 Haeres debitoris, debitor est, & compelli potest, vt ille poterat.
- 9 Haeres non debet esse melioris conditionis, quam defunctus si viueret.
- 10 Haereditas ex persona nō mutatur obligationis substantia.
- 11 Debitor faciens fideicommissum, non prauidicat suis creditoribus, & num. 12.
- 13 Emens subhasta quando sit securus à debitore, & eius creditor.
- 14 Bona fideicommissi vendi possunt pro satisfaciendis eius debitis.
- 15 Soluens pro alio vt ille negotiam gerit.
- 16 Soluens pro alio potest ab eo repetere.

- 17 Bona transeunt obnoxia, & affecta debitis ad haeredes legitimos.
- 18 Soluens pro alio habet aduersus illum actionem mandati.
- 19 Cessionarius, cui iura sunt cessa translata, & nō extincta, vtitur cedentis iure.
- 20 Cessionarius efficitur procurator in rem propria.
- 21 Cessionario competunt iura, quæ competebant cedenti.
- 22 Cessionario competit priuilegium coherens personæ cedentis.
- 23 Cessionarius ex peritur tam ex sua persona, quam cedentis.
- 24 Succedens in ius alterius, vtitur iure illius.
- 25 Parentes non possunt facere nisi vnā meliorationem tertij, & quinti inter suos descendentes.
- 26 Donatio, aut legans vltra permissa facit actum nullum in superfluo.
- 27 Inuentario facto, non confunduntur actiones heredis contra defunctum.
- 28 Diuisio, & separatio contrariantur vnioni, & vinculo.
- 29 Haeres non potest contrauenire facto defuncti.
- 30 Quem de euctioe tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.
- 31 L. diffamari, C. de ingenuis manumissis materia tractatur.
- 32 Sententia facit ius inter partes.
- 33 Litibus finem imponi, iura desiderant.
- 34 Sententia, quæ transiit in rem iudicatam, pro veritate habetur.
- 35 Iudicatum an sit, queritur, non de iustitia, aut iniustitia iudicati.
- 36 Sententia transacta in rem iudicatam facit de alio nigrum.
- 37 Casus legis, & sententia vbi adest, dubitatio cessat.
- 38 Sententia lata inducit presumptionē in similibus.
- 39 Intellectus licet, & sic eum, & sim. ff. nante eunpones, &c.
- 40 Princeps, eiusque Consiliarij non debent iudicare contra sententiam, quæ transiit in rem iudicatam.
- 41 Factum confirmatum sententia, non potest tolli à Principe.
- 42 Clausula impositionis perpetui silentij in sententia quid operatur.
- 43 Sententia probat in ea expressum, & omne necessarium antecedens.
- 44 Sententia facit rem iudicatam in eo, quod determinat, & illius praesupposito.
- 45 Sententia in causa filiationis, per quam assignantur alimenta, quid operetur quoad filiationem.
- 46 Expressio illa sufficit, quæ resultat ex verbis disponentis.
- 47 Sententia lata contra aliquem prauidicat eius successoribus.
- 48 Rei iudicatae exceptio resultat, si concurrant iuris identitates.
- 49 Res eadem dicitur, si quis prosequitur rem, in qua succubuerat.
- 50 Filij, & patris censetur eadem persona.
- 51 Emptor venit appellatione successoris.

- 52 Res iudicata in fauorem venditoris, prodest emptori.
- 53 Possessoris iure probato, cessat praesensio immissio nis in possessionem.
- 54 Dolo facit qui petit, quod restitutus est.
- 55 Proprietatis causa dignior est, & trahit ad se possessionem.
- 56 Dominij exceptio probata incontinenti obstat agenti remedio adipsendam possessionem.
- 57 Proprietatis notorius defectus obstat agenti possessione etiam in profanis.
- 58 Detrahentia vinculo, & proprietati, detrahunt possessioni.
- 59 Probatio incerta non releuat.
- 60 Conianguineus testis repellitur.
- 61 Inimicus testis repellitur.
- 62 Affectiois ratione repellitur testis.
- 63 Lucrari dicitur, qui suam voluntatem explet.

PRO

D. Ioanne de Añaya Ciue, & Decurione Ciuitatis Conchensis.

CONTRA

D. Alphonsum Diaz de Aguilar, tanquam patrem, & legitimum administratorem D. Antonij Diaz de Aguilar eius filij, & D. Ioannem de Prado & Piqueras, vxoris quondam suæ.

ARGVMENTVM.

¶ Bona non possunt subijci maioratui, aut vinculo in prauidicium creditorum: Et de sententia lata super remedio l. diffamari, C. de ingen. manumiss. quando operetur rem iudicatam in alio iudicio.

CONSILIVM CXXXIV.

¶ Vanuis prætendat dictus D. Alphōsus nomine eius filij, domus possessas per D. Ioannem de Añaya in via S. Petri ciuitatis Conchensis esse vinculo suppositas, & spectare ad eius filium, cōstabit duobus articulis sequentibus nō potuisse vinculari, adesseque rem iudicatam contra prætensum vinculum, domosque prædictas esse liberas, & allodiales, & vti tales potuisse vendi, & alienari.

ARTICVLVS I.

¶ Constat ex actis processus, quod præfata domus fuerunt propriae D. Antonij de Prado Prioris, & Canonici Conchensis, qui illas emerat à Ioanne de Oliuares, & tanquam bona propria illius remanere tempore sui obitus obnoxia multis debitis ab eo contractis; & licet decesserit in vita suorum parentū, ¶ qui excepto tertio erant illi legitimi hæredes, l. nam et si parentibus, ff. de in-

off. testam. l. pater filium, vbi Bart. n. 4. eod. tit. l. iure succursum, ff. de iur. dotium, l. nihil est, ff. de bon. libert. & l. vnic. C. de his, qui ante apert. tab. aut. no. uiff. C. de inoff. testam. l. 8. tit. 13. par. 6. l. 1. tit. 6. lib. 3. fori, l. cum ratio, ff. de portionib. quæ filijs damnatorum relinquuntur, l. 6. Tauri, quæ est l. 1. tit. 8. lib. 5. Recop. & vtrouique DD. Mieres de maior. 1. par. q. 40. n. 15. Roxas de success. cap. 29. per totū, Plinius secundus in panegyrico ad Traianum: Bona filij pater sine diminutione possideat, nec socium hereditatis accipiat, qui non habet lucus: nemo recentem, & attonitam orbitatem ad computationem vocet, cogat que patrem, quid reliquerit filius, scire: hoc debet intelligi de bonis, quæ remanent solutis prius debitis dicti D. Antonij; ¶ nam illud tantummodò dicitur esse in bonis, quod superest ære alieno deducto, l. mulier bona, ff. de iure dotium, l. non possunt, ff. de iure fisci, l. subsignatum, §. 1. ff. de bonor. signif. & l. si vniuersa, C. de legat. Petr. Surd. in tract. de aliment. tit. 9. q. 16. n. 32. & q. 26. n. 85. Roland. à Valle conf. 8. nu. 11. lib. 2. Burg. de Paz conf. 4. n. 7. Matienço in l. 2. tit. 2. glos. 2. nu. 11. lib. 5. Recop. Quintilian. declam. 27. 4. debitor adulter ¶ facit, quod æs alienum non respicit facultates certi loci, sed vniuersum patrimonium, l. si fideicommissum, §. tractatum, ff. de regul. iur. Ioann. de Imola conf. 35. n. 25. Molina lib. 1. Hisp. primogen. cap. 10. n. 3.
 ¶ Et ius æris alieni semper intelligitur reseruatum, quando vniuersitas deducitur in dispositionem, vt in l. recusare, §. si fisco, ff. ad S. C. Trebell. l. 3. §. sed cum causa, l. Valerius, ff. de iure fisci, l. 1. ff. de priuil. filij, l. res, C. de donat. inter vir. & vxor. & l. si quis, C. de bon. proscript. Bald. conf. 359. num. 4. vol. 3.

¶ Neque potuit hæreditas dicti D. Antonij transire in Antonium de Prado, & eius vxorem, nisi cum onere soluendi illius debita, ad quæ remanere obligati ex qualibet aditione tacita, vel expressa; ¶ nam hæres adeundo quasi contrahit cū hereditarijs creditoribus, l. ex maleficijs, §. is quoque 1. ff. de action. & oblig. glos. in l. sim. ff. de interrog. actio. Boer. decis. 58. n. 1. Grattus respons. 66. n. 4. vol. 2. ¶ & idē debita restatoris, seu defuncti soluere debet, l. 2. C. de hered. actioib. 10. Caph. conf. 148. n. 16. tom. 1. ¶ quia ingreditur in ipsius locum, aut. de iure iurando. à moriente præbito in princ. collat. 3. glos. vlt. in l. cum hæres, ff. de liber. legat. Bald. in l. si abducta, n. 6. C. de furtis, Bart. in l. eius, qui in Prouincia, nu. 14. ff. si certum petatur, Surd. d. tract. de alim. tit. 1. q. 23. num. 7. Roland. à Valle conf. 8. nu. 2. lib. 1. bonus text. in l. hæres, ff. de vsucap. Matth. de Afflic. decis. 233. n. 3. Matienço in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recop. glos. 14. n. 2. ¶ idē debitoris hæres cōpelli potest ad id omne, ad quod compelli poterat defunctus, quia hæres debitoris etiam debitor est, à quo inuito debirum exigi potest, l. debitor, ff. de verb. signif. Petrus Pecchius in tract. de iure sistendi, cap. 10. n. 3. ¶ non enim debet hæres melioris conditionis esse, quam defunctus foret, si viueret, l. in bis, §. non debet, ff. de regul. iur. l. mortuo reo, ff. de fideiusor. & l. maritum, ff. solut. matrim. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 23. nu. 8.

10. *Quest. 4.4. num. 10.* † nec ex persona hæredum conditiones obligationum mutantur, l. 2. §. *ex his igitur*, ff. de verb. oblig. Bald. in l. 2. num. 3. C. de hæred. actio. Hieronym. à Laurent. *decif. Rotæ Aue- non. 7. 2. num. 1.* † nec debitor fideicommittendo ius creditorum deterius facere potest, l. 1. C. debi- torem venditionem pignoris impedire non posse, etiã si prohiberet expressè, ne alienentur bona sua, l. *filii familias*, §. 17. §. *Diui 2. ibi: Sed hoc neque credi- toribus, neque fisco fraudi esse*, Socia. ten. *conf. 16. num. 12. lib. 3.* † optimus text. in l. *debitorem* 15. C. de pignor. cum ait: *Debitorem neque vendentem, neque donantem, neque legantem, vel fideicommissum relinquentem, posse deterius facere creditoris con- ditionem, scripsimus est: † & emens sub hasta est securus à debitor, imò à secundo creditore, l. si ob causam, C. de emption. Ioann. Vincent. de Anna allegat. 56. num. 5. & in l. 25. C. de pactis*, disponi- tur, quòd debitorum pactioibus, creditorum petitio, nec tolli, nec mutari potest; & ibi Alciat. num. 1. & seqq. Barnab. Cornazzan. *decif. Lucin. 150. num. 4.*

11. Erat prius quàm dictus Antonius de Prado, & D. Ioanna de Contreras eius vxor satisfecissent tot debita, quot reliquit dictus D. Antonius eor- um filius, non potuerunt disponere de eius bonis, nec vinculare dictas domos, & vinculum, quod præterdunt fecisse, nullum fuit, & eo non obsta- te remanere libera, & alienabiles, idemque fuisse, si ipsemet D. Antonius fecisset vinculum;

12. † nam adhuc poterant liberè vendi, & alienari ad soluenda ipsius debita, & inane, irritumque, & sine effectu vinculum remaneret, l. *filii familias*, §. *Diui lo secundo*, ff. de legat. 1. ibi: *Nam si hæredis propter creditores testatoris bona venierint, fortunã communem fideicommissarij sequentur*; per quem text. DD. ibi tenent, bona fideicommissi, & alic- nari prohibita posse alienari pro debitis eius, qui fideicommissum instituit, l. *cum fidei hæredis*, ff. de fideicommiss. libert. l. *peto*, §. *prædictum*, ff. de legat. 2. l. *alienationes*, ff. fam. erciscund. C. l. *Senatus in prin- cip. ff. de legat. 1.* notat Bald. in cap. *quoniam fre- quenter*, §. *in alijs, ut lite non contest.* & in *authent. & qui*, num. 60. C. de bon. auth. Indic. possidend. & ibi Salicet. Alexand. in l. *si finita*, §. *si de veteriga- libus*, ff. de damno infecto, Palacios Rúb. in *repetit. rubricæ de donat. inter virum, & vxor.* §. 16. num. 14. in *fine*, Peralta in l. 3. §. *qui fideicommissam*, nu. 106. cum seq. ff. de hered. instit. Ludou. Molina lib. 1. de Hisp. primog. cap. 10. n. 2.

13. Nec est considerabile dicere, præfatum D. An- tonium de Prado reliquisse alia bona, vltra præ- fatas domos, & quòd ex illis potuerit solui illius debita; nam dato, & non concessio, quòd aliqua bona considerabilia reliquisset, ea consumpsit dic- tus eius pater, prout etiam fructus, qui ad ipsum pertinerant ex illius præbendis, solummodoq; remanere aliqua pauca bona mobilia parui va- loris contenta in memoriali præterato, & pro- ducto in *presenti causa sol. 125.* & ita legitimè po- tuere assignari D. Francisco de Prado alteri filio dictæ domus pro eo, quod soluerat, & de pro- prijs bonis expenderat pro dicto D. Antonio de

Prado eius fratre, vsque ad summam 53277 2. maravedis, vt constat ex concordia, & diuisione facta inter dictum D. Franciscum, & D. Elisabeth- tam de Prado eius sororem, & Franciscum Mar- quez eius virum, & ex apocis solutionum produ- ctarum per dictum D. Ioannem de Añaya, que non solum intelliguntur fuisse factæ per dictum D. Franciscum respectu illius fratris, sed etiã suo- rum parentum, qui tanquam hæredes erant etiã ei debitores, ita remansit illi ius illarum contra ipsos, & eorum bona; † nam soluens pro alio vti- le negotium gerit, l. *soluendo*, ff. de negot. gest. C. l. *fin. C. cod. tit. Decisio Genuæ 170. num. 1.* & ipsum liberat, & aduersus eum negotiorum gestorum actionem acquirit, §. 1. *instit. quibus modis tollitur oblig. l. 3. tit. 14. par. 5. d. l. soluendo*, glof. & DD. in l. *sed an vltro*, §. 1. ff. de negot. gest. l. *cum pecunia eiusdem tituli*, l. *si negotium*, C. eodem, l. *si pro me*, C. l. *soluere*, ff. de solut. Decisio Genuæ 143. nu. 2. † imò taliter soluenti repetitio conceditur ad- uersus eum, pro quo soluit, Bart. in l. *Stichum*, §. *fin. vbi glof. ff. de nouat. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 14. par. 5. glof. 6. Decisio Genuæ 70. num. 2.* non solum quantum ad sortem principalem, sed etiã quantum ad interesse soluenti sequutum, vt eam- dem Decisio Genuæ num. 1. *decif. 197.* probat, & resoluit.

14. Et ita iuste potuerunt adiudicari dicto Don Francisco de Prado super dictis domibus dicti 53277 2. maravedis, quos solueret pro dicto eius fratre, cum valor dictarum domorum dedu- cto censu antiquo super eis imposito, non ascen- deret addictam summam, & dictæ domus remã- sissent affectæ solutioni suorum debitorum; † & ita transferunt ad eius parentes, l. *si fideicommissi*, §. *tractatum*, ff. de iudic. C. l. *hæreditas cum simil. ff. de regul. iur. Molina lib. 1. de primogen. cap. 10. nu. 3.* Præsertim, quia solutiones fuere factæ per dictum D. Franciscum vice, & loco suorum parentum, qui illas debebant facere tanquam hæredes, nec tunc temporis reperiebantur cum commoditate faciendi illas; quinimò propter eorum senectu- tem, & graues infirmitates eos domi alebat, & curabat. Et quamuis non consideraretur persona D. Antonij originarij debitoris, sed dictorum eius parentum, adhuc erat valida dicta assignatio, † & contra ipsum, & eius bona competebar actio mã- dati pro solutionibus factis, l. *cum mandato*, C. l. *qui fidei*, ff. mandat. Decisio Genuæ 154. num. 1. l. *que vtiliter*, §. *Titius*, ff. de negot. gest. ac si ipsi mu- tuassent pecuniam ad faciendum solutiones, vt in simili tradit Borgn. Caualcant. *decif. Finizan. 8. num. 16. par. 2.* & est idem, ac si dictus D. Francis- cus de Prado successisset in ius, & le cum dicto- rum creditorum; † qui iura sua illi cesserunt trã- slatiuè, & non extinctiue, ex l. *debitor*, vbi Paul. de Castro, Alexand. & Fulgos. ff. ad S. C. Trebell. l. *ex sextante in fine*, ff. de re iudic. Gratus respons. 92. num. 32. & seq. lib. 1. † nam cessionarius per cessionem efficitur procurator in rem suam, l. 2. C. 3. l. *si insolutum*, C. de action. C. obligat. C. l. *emptor*, C. de hered. vel action. vend. Angel. *conf. 89. num. 2.* † & ita cessionario competunt omnia

15
16
17
18
19
20
21

iura, quæ competeabant cedenti; Paul. de Castro num. 6. Alex. & alij in l. *postulante*, ff. ad Trebellian. 22. *Specul. lib. 2. tit. de cessione. actio.* † quia transit in cessionarium priuilegium etiam coherens perso- næ cedentis, Alex. num. 6. in *dict. l. postulante*, Flo- rian. de Sancto Petro in l. *in iudicio*, nu. 1. ff. fam. ercisc. Roderic. Xarez in l. *post rem iudicatam*, in *declarat. l. Regni extensio. 7.* Suarez de Paz in pra- xi, l. *tom. part. 5. cap. 8. num. 32.* & 34. Parlador. lib. 2. *rerum quotidianar. cap. fin. 3. par. 5. 4. num. 5.* † & ita cessionarius actione sua potest experiri, tam ex persona sua, quàm cedentis, vt notat Bar- in l. *emptor*, C. de hered. vel action. vend. C. in l. *si duo in fine*, ff. de solut. cum alijs per Alexand. *conf. 137. in causa*, C. l. *ite. col. 2. vol. 2.* Tiber. Decian. *conf. 9. num. 38. lib. 1.* † Et est ratio, quia succedens in ius alterius, vt iure illius, l. *si aqueductus*, ff. de ob- trahend. empt. l. *forma censuali*, §. *quanquam*, ff. de censib. C. l. *qui in ius* 137. vbi Decian. num. 1. ff. de regul. iur. Feder. Schen. lib. 1. *feudor. tit. 1. §. hoc au- tem*, num. 3. in *fine*.

23. Et quando supradicta cessassent, & non fuisset ita certum, prout est, quòd non potuit fieri vin- culum dictarum domorum in præiudicium credi- torum, sed fuissent libera, & ad liberam dispo- sitionem dicti Antonij de Prado, & eius vxoris, ex alio etiam capite non potest vinculum subsi- stere, † cum multo antea fecisset meliorationem tertij, & remanentis quinti suorum bonorum ad fauorem dicti D. Francisçi, non potuit deinceps facere aliam meliorationem tacitam, nec expref- sam in fauorem alterius sui descendens, foret enim excedere à facultate permilla, & concessa per leges Regias, videlicet 3. 9. & 12. tit. 5. lib. 5. *Recopil. vbi Marienço, Azeuedo, & Angulo, Ro- deric. Xarez in l. quoniam in prioribus*, in *declar. legi Regni, quest. 9. nu. 21.* & excessus fuisset nul- lus; † nam quando quis donat, vel legat vltra id, quod potest, legatum, aut donatio vitiat in eo, quod superfluum est, l. *sancimus*, C. de donationib. in *prin. vbi si quid autem l. generali*, §. *vxori*, ff. de usufruct. legat. l. *qui quartam*, ff. de legat. 1. l. *si mihi*, C. Titio, §. 1. ff. de legat. 2. l. 7. tit. 12. lib. 3. *fori*, ibi: *si mas diere, no vale la donacion mas de en aquello, que puede dar*; l. 26. *Tauri*, quæ est hodie l. 10. tit. 6. lib. 5. *Recopilat. ibi: si de mayor valor fuere, mã- damos, que vala hasta en la cantidad del dicho tercio, y quinto, y legitima*, vt bene ponderat Molina lib. 1. *de primogen. cap. 8. num. 19.* & ita fuit satis iuri conforme in dicta diuisione, & concordia dedu- cere ex bonis, quæ fuerant dicti D. Antonij, quod debebatur dicto D. Francisco, non obstante quòd ipse, & dicta D. Elisabetha eius soror essent hæ- res suorum parentum cum beneficio legis, & in- uentarij, † cum tali casu non confundantur actio- nes, quæ illi competeabant, iuxta l. *fin. §. si verò*, C. ipse, vbi glof. C. de iure delib. l. 8. tit. 6. par. 6. & ibi Gregor. Lopez.

24. Et ita cessauit dictum præteratum vinculum, nullitè, & inualidè factum, & standum est dictæ diuisioni, iuxta l. *ne in plures*, ff. de exercit. actio. 28. † quibus apparer nil esse magis contrarium vni- oni, & vinculo, quàm diuisio, & separatio bonoru,

Salgado la
ber. 2. Cap.
4. nu. 64

Tiraquell. *de iure primogen. quest. 4. nu. 13.* C. 16. Menoch. *de presump. lib. 3. presump. 115. nu. 3.* & cum dicta diuisio facta fuerit ex tam legitima causa, consentiente, & approbante D. Elisabetha quia dicti D. Antonij, cuius præterdit se esse hæ- redem, † non potest contrauenire illius facti, 29 iuxta text. in l. *cum à matre*, C. de rei vend. l. *ex qua persona*, ff. de regul. iur. l. *vindicantem*, ff. de emption. C. l. *filii familias*, §. *cum pater*, ff. de legat. 2. Molina lib. 4. *de Hisp. primogen. cap. 1. num. 17.* † nam vulgare iuris axioma dicit, quem de em- ptione tenet actio, eundem agentem repellit ex- ceptio, l. *exceptione*, l. *si ob causam*, C. l. *siue possessio*, C. de emic.

ARTICVLVS II.

Iustitia dicti D. Ioannis de Añaya corroboratur animaduerso, quòd dictus D. Franciscus de Prado notitiam habens, quòd dictus D. Alphon- sus Diaz de Aguilar, & D. Ioanna de Prado eius vxor, mater dicti Don Antonij Diaz, iactabant se, quòd dictæ domus erant vincularæ, & ipse, & eius successores vocati ad illas, conuenit illos iudicialitè in hoc Tribunali Conchenfi, in cuius iurisdictione sunt sitæ, petendo, illos condemnari, † vt desisterent à dicta iactantia, & successiue, quod declararetur, domos prædictas ad ipsum lib- erè spectare, & in eis manuteneri ex remedio, quod in similibus casibus DD. tradunt ex l. *Aure- lius*, §. *centum*, vbi glof. fin. ff. de liber. legat. l. *si duo patroni in prin. ff. de iure iur. l. vbi frui*, §. *utrum*, ff. si usufruct. petatur, C. l. si pater, C. qui bonis ce- dere possunt, vbi Bart. Abb. n. 2. Felin. & alij in cap. *si quis contra Clericum de foro compet. idem Felin. in cap. significauit*, num. 5. *de testib. Suarez alleg. 4. num. 5. Quar. lib. 1. variat. cap. 18. num. 3.* & Mo- lin. lib. 3. *de primogen. cap. 14. nu. 6.* & 22. & in ter- minis l. *diffamari*, C. de ingen. manu. ff. Paz in pra- xi, tom. 3. cap. 9. §. 2.

Et cum causa fuerit tractata iuridicè, & prolata sententia diffinitiuè per Licentiatum Gomez de Portillo Locumtenentem Præfecti dictæ Ci- uilitatis, per quam declarauit, dictas domos esse proprias dicti D. Francisçi de Prado virtute dic- torum iurium, & condemnauit partes aduersas, & dictum Franciscum Marquez, & D. Elisabethã de Prado, vt desisterent à dicta iactantia, nec villo futuro tempore molestarent dictum D. Francisçum super præfatis domibus, imposito illis perpetuo silentio, & dicta sententia transferit in auctori- tatem rei iudicatæ, virtute decreti lati ab eodem iudice, obstat ad præsens eisdem D. Alphonso, & D. Antonio Diaz de Aguilar exceptio rei iudica- tæ, † cum sententia fecerit ius inter dictas partes, 32 l. 1. vbi DD. ff. de re iudic. l. *res iudicata*, ff. de regul. iur. Curtius iunior *conf. 177. num. 13.* Matth. de Afflict. *decif. Neapolit. 13. num. 28.* Decif. Genuæ 164. n. 7. Roland. à Valle *conf. 6. num. 2. lib. 3.* quæ exceptio fuit legitimis causis iauenta, vt scilicet singulis controuersijs, vnus iudicati finis suffice- ret, l. *singulis*, ff. de except. rei iudic. Rebuff. *tract. de except. num. 504. in fine*; nam vt inquit Casio- dor. lib. 1. *variatar. cap. 5. In immensum trahi non de- est*

32

et finita litigia. Quæ enim dabitur discordantibus
 pax, si nec legitimis sententijs acquisitum (vnius
 enim inter procellas humanas portus instructus est,
 quem si homines feruida voluntate prætereunt, in
 undosis iurgijs semper errabunt.) Idem lib. 4. epist.
 37. Quapropter si nobis iubentibus iudicata cognos-
 citis, nec constat aduersarium prouocasse legaliter,
 finitum iure negotium in sua facias firmitate man-
 re. Suntque notabilia verba dictæ legis, ibi: Sin-
 gulis controuersijs singulas actiones, eumque iudi-
 cati finem sufficere probabili ratione placuit, ne ali-
 ter modus litium multiplicatus summam, atque in-
 explicabilem faciat difficultatem; maxime si diuer-
 sa pronunciantur, parere ergo exceptioni rei iudi-
 catae frequens est, et nec aliud iura desiderant,
 quam litibus finem imponi. *l. queritur, ff. de pecu-
 lio, cap. finem iudicium, vbi Anton. de Butrio num. 5.
 & 14. cap. venerabilis de dolo, & contum. & cap. 2.
 de sent. & re iudic. l. litibus, C. de agricol. & censit.
 lib. 1. l. 1. propterandam, C. de iudic. qui finis per sen-
 tentiam imponitur, l. 2. §. fin. C. de veteri iure euo-
 cand. l. terminato, C. de fructib. & litium expens.*

34. Ideo cum sententia, quæ in rem iudicatam
 transfuit pro veritate habeatur, d. l. res iudicata, ff.
 de regul. iur. l. Herennius, §. Cayo, ff. de eust. cap.
 quod ad consultationem de re iudic. glof. verbo impro-
 uata, in cap. non solum de appellat. lib. 6. Rebuff. vbi
 proxime, Roland. à Valle conf. 98. n. 2. lib. 2. Burg.
 de Paz conf. 50. num. 3. Vldaric. Zasius conf. 3. nu.
 1. lib. 1. Menoch. lib. 2. præsumpt. 67. num. 48. Me-
 xia ad l. Toleti de los terminos, i. par. fundam. 2. n. 8.
 et non est vterius querendum de iustitia, aut in-
 iustitia iudicati; sed solum, an iudicatum sit, vt
 inquit Bald. in cap. nihil de elect. & est optimus
 text. in l. 1. C. de condic. indeb. vbi indebitum re-
 petitur, nisi ex causa iudicati solutum sit, & vt in
 simili ait text. in cap. in istis 4. dist. non est querē-
 dum de viribus negotij principalis, sed an res de-
 cisa sit per rem iudicatam.

36. Hinc est, quod DD. vno ore affirmant, senten-
 tiam, quæ transfuit in rem iudicatam, facere de
 albo nigrum, de non ente ens, de non verò verū,
 & de nihilo aliquid, glof. verbo repeti, in l. si non
 fortem, ff. de condic. indeb. l. in l. Iulianus verum
 debitorem, n. 2. eodem tit. Bald. in cap. nosti, num. 2.
 de elect. Curt. iunior conf. 23. incip. præsupponitur,
 num. 2. Caualean. decis. Finiz. 10. num. 14. & decis.
 14. num. 10. Aymon Crauet. conf. 79. n. 1. Gregor.
 Lopez in l. 16. tit. 11. par. 3. glof. 9. Parlador. lib. 2.
 rerum quotidian. cap. fin. 1. par. §. 1. num. 1. Mexia
 vbi proxime num. 11. & 13. et quemadmodum
 vbi est casus legis, cessat omnis dubitatio, l. ancil-
 le, C. de furtis, Christoph. de Castellion. consil. 23.
 num. 3. similiter vbi est casus sententiæ transactæ
 in rem iudicatam, dicit. l. res iudicata, ff. de regulis
 iuris.

38. Et si, prout certum est, sententia alicuius iud-
 icis prolata in casu simili inducit præsumptio-
 nem iuris pro decisione consimilis casus, ex do-
 ctrina Glof. & Bart. per text. ibi in l. si duo patro-
 ni, ff. de iure iurand. l. 2. C. de offic. ciuiliu iudicum,
 Anton. de Butrio, Abb. & Felin. in cap. fin. de sent.
 & re iudic. Alex. in l. sepè, num. 70. ff. de re iudicat.

Menoch. de præsumpt. lib. 2. præf. 67. num. 1. & 22.
 et multo magis, & potiori ratione hoc procedet
 in eodem Tribunali, in quo fuit lata dicta senten-
 tia contra eandem personas, nam & inter diuersas,
 text. in l. licet, §. fin. & §. si cum, ff. nauis cau-
 nes, fabularij disposuit exercitore conuento, &
 absoluto, si de eadem re nauta conueniatur, cla-
 tur ei exceptio rei iudicatæ, notat ibi Glof. fin.
 l. si quis cum totum, §. plane, ff. de except. rei iudic.
 in tantum enim res iudicata pro veritate habe-
 tur, vt dixerint Socin. conf. 10. n. 21. lib. 1. & Corn.
 conf. 62. vol. 4. et quod nec Princeps, nec eius Cō-
 siliarij debent contra eam iudicare, & confirmat
 resolutio Bald. conf. 400. incip. pro parte Zannini,
 num. 1. vol. 3. quod super sententijs, & præceptis,
 quæ transierant in rem iudicatam, non potest
 impetrari resciptum à Principe, per quod pro-
 nunciacionis impediatur effectus, vt C. sent. rese.
 non poss. l. fin. & notauit Mexia vbi proxime nu. 4.
 et facit glof. merito reputata singularis, in elem.
 dudum, verbo pacta de sepulch. dicens, quod et si
 per Principem tollatur pactum, non tamen si fue-
 rit confirmatum sententia, Roman. singular. 7.

Et hoc est magis certum animaduertia, & con-
 siderata clausula, in qua fuit impositum perpe-
 tuum silentium parentibus dicti D. Antonij de
 Aguilar; nam dicta clausula inducit perpetuam,
 & generalem exceptionem rei iudicatæ respectu
 cuiuscunque causæ, l. an eandem, §. actiones, ff.
 de except. rei iudic. l. cum queritur eod. tit. & indu-
 cit ciuilem securitatem, Bald. in l. 2. in fin. C. com-
 min. epistol. & proclama. & in l. eleganter, §. si quis
 post, ff. de condic. indeb. & in l. prætes, C. de sent. &
 interloc. omn. iudic. facit l. 3. C. vt lit. pendens. ibi:
 Perpetuo silere debuit, Otalora de nobilit. 3. par. c.
 9. num. 11. Joan. Garcia eodem tractat. glof. 8. §. 1.
 num. 16.

Nec obstat dicere, quod in dicta sententia nõ
 fuit expressè declaratum, quod dictæ domus
 erant liberæ à vinculo, ad cuius titulum eas præ-
 tendit dictus D. Antonius; nam sufficientissimè
 fuit declaratum contra vinculum, esseque libe-
 ras, & tanquam tales pertinere ad dictum D. Frã-
 ciscum virtute diuisionis, in qua illi fuere adiudi-
 catae pro summis ab eo solutis creditoribus, &
 ita sententia comprehendit exclusionem istius
 litis; et quia sententia probat non solum in ipsa ex-
 pressum, sed etiam omne necessarium antecedens,
 l. quod in diem, ff. de compensat. l. duobus, ff. de excep.
 rei iudicat. & l. 1. & 2. C. si ex falsis instrumentis,
 glof. in cap. suborta, verbo reprobasse de sent. & re
 iudic. Alciat. respons. 10. num. 9. et non solum fa-
 cit rem iudicatam in eo, quod determinat, sed in
 præsupposito determinacionis, iuxta casum ma-
 gistralem, & elegantem in l. si quis cum totum, §.
 fin. versio. & generaliter, ff. de except. rei iudic. vbi
 Socin. bonus text. & non passim allegatus, in l. 1.
 vers. sed non utique, ff. ad S. C. Turpillian. ibi: Si au-
 tem pronunciauerit, calumniatus est, condemnasit
 eum, & quamuis nihil de poena subiecerit, tamen le-
 gis potestas aduersus eum exercebitur, vnde Abb. n.
 35. post Innocent. in cap. finem litibus de dolo, &
 contumac. circa finem, singulariter aduertit, quod
 quan-

quandò Iudex decidit, & determinat aliquid;
 quod de necessitate inferitur ex re decisa, illud nõ
 dicitur noua determinatio, sed executio prioris;
 idem docuit glof. verbo alimentorum, in l. si iu-
 dex, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, & verbo
 pronunciatum, in l. 2. C. de ordin. cognit. et quod
 sententia, in qua assignantur alimenta ei, qui liti-
 gabat super filiatione, facit rem iudicatam respec-
 tu illius, cum esset præsuppositum necessarium;
 propter quod assignabantur, facit l. si plures, ff. de
 vulg. & pupill. substit. et vbi licet lex requirat ali-
 quid specialiter expressum, non est necessaria parti-
 cularis, & indiuidua expressio, sed sufficit illa,
 quæ qualitercunque ex verbis resultat, l. quoties,
 §. si quis nomen, ff. de hered. instit. vbi glof.
 & in l. cum quærebatur, ff. de milit. testam. Bald. in
 l. vnic. num. 10. C. de his, qui antè apertas tabulas,
 quem sequitur Curt. senior conf. 75. col. 1. ad finem;
 Decius conf. 97. nu. 6. & ita virtualiter fuit pro-
 nunciatum in dicta sententia, non potuisse dictas
 domos vinculari, nullumque esse illarum præter-
 situm vinculum.

Et cum sententia prædicta fuerit lata cum di-
 ctis D. Elisabetha de Prado, & D. Ioanna eius fi-
 lia, quas tangebatur præfensio dicti D. Antonij, pri-
 moque loco, quam ei, præiudicat ipsi sententia
 contra eas lata, & omnibus successoribus, etiam
 non citatis, ex his, quæ tradunt Bart. Angel. Ro-
 man. & Paul. in l. in diem, & l. in concedendo, ff. de
 aqua pluuiæ arcend. Angel. & Imol. in l. filius fami-
 lias, §. Diui, vbi Alex. n. 9. ff. de legat. 1. vbi las. nu.
 47. Roderic. Xarez alleg. 27. n. 3. Ant. Gomez in
 l. 40. Tauri, n. 73. Couarr. in pract. cap. 13. num. 6.
 Molina lib. 4. cap. 8. n. 3.

Et hoc magis certum redditur animadu-
 fo, quod, si benè consideretur, in hac causa con-
 currunt identitas rei, causæ, & personarum, qui-
 bus concurrentibus, sine dubio opponi potest de
 re iudicata, d. l. eum queritur, cum duab. seqq. ff. de
 except. rei iudic. l. cum de hoc, iuncta glof. verbo pro-
 xime, & in l. Iulianus, & in l. si quis cum totum, §.
 generaliter, ff. eodem tit. Bart. Alberic. & alij in d. l.
 an eandem, Paul. Cast. in dict. l. cum queritur,
 Fulgos. in l. 1. num. 4. C. quando ciuilis actio præiud-
 icet criminali, Curtius iunior in l. posthumus, §. si
 quis ex his, n. 5. ff. de inoffic. testam. Rebuff. dicit.
 tract. de exceptionib. nu. 505. & seq. de primo satis
 constat, et quia de eadem re agere videtur, qui re
 ipsam, in qua succubuit, protequitur, l. de eadem
 in fine, & l. cum de hoc, eodem tit. de except. rei iudi-
 cat. l. si quis cum totum, in dict. §. & generaliter,
 vbi toties eandem rem agi dicit, quoties apud iu-
 dicem posteriore id queritur, quod apud prio-
 rem quaeritum est, & generaliter exceptio hæc
 rei iudicatæ obstat, quoties inter eandem perso-
 nas eadem questio reuocatur: cum perantur dic-
 tæ domus ex eadem causa præfensi vinculi, dicit.
 l. Iulianus, l. si mater, §. eandem causam, facit etiam
 origo petitionis eodem tit. Rebuff. vbi proxime
 num. 506.

Et quod sint eadem persone constat, cum D.
 Alphonfus de Aguilar sit ipse, cum quo fuit liti-
 gatum viuente D. Ioanna vxore, & dictus D. Au-

tonius eius filius reputetur eadem persona cum
 matre, et tam ratione filiationis, l. cum seimus in 50
 fin. C. de agricol. & censit. lib. 11. Roland. à Valle
 conf. §. 2. quia tempus, num. 10. vol. 1. l. fin. C. de im-
 puber. & alijs substit. Surd. tit. de aliment. tit. 3. q. 1.
 num. 4. & quest. 3. nu. 20. allegans cap. contradic-
 mus, §. hac autoritate 35. quest. 3. Barbara conf. 1.
 10. num. 5. & conf. 20. vol. 2. quam etiam
 ea ratione, quod sit illius hæres, l. antiquitas, C. de
 vsu, & habit. l. fin. ff. de hered. instit. & l. hæres, ff.
 de vsu. Hieron. Grattus res. 91. n. 1. vol. 1. & res.
 86. n. 18. vol. 2.

Et dictus D. Ioannes de Añaya eò quod emit
 dictas domos à dicto D. Francisco, habet causam
 ab ipso, & ex illius iuribus se potest tueri tanquã
 eius successor, & in hac parte illius personam re-
 præsentat; et nam successoris appellacione venit
 emptor, l. non tantum 51. in princ. ff. de fideiomm.
 libert. Alciat. res. 216. nu. 1. et ideo res iudicata
 in fauorem venditoris, parit rei iudicatæ exce-
 ptionem emptori, l. si mater, §. item Iulianus. ibi:
 Agenti tibi mecum familie ereiscunda obstat ex-
 ceptio, quia res iudicata sit inter te, & venditorum
 meum, ff. de except. rei iud.

Et cum ex dictis causis appareat, nullum ius
 habere dictum D. Antonium Diaz ad proprietatē
 domorum, nec etiam ad possessionem illarum,
 quam prætendit, cum dictus D. Ioannes de Añaya
 sit, & reperiat in illa tanquam dominus, in
 eaque sit manutendus; et nam possessoris iure
 probato missio ex aduerso petita fieri non debet,
 l. 2. C. de edict. diui. Adrian. tollend. post glof. & in
 l. fin. C. eodem tit. Innocent. in cap. 2. de casu, possess.
 Bart. & Angel. in l. incerti, C. de int. edict. idè Bart.
 in l. si de vi, ff. de iudic. Decius in dict. l. 2. text. sin-
 gularis in l. ille, à quo, §. si de testamento, ff. ad S. C.
 Trebellian. Burg. de Paz. conf. 39. nu. 3. habet enim
 in hoc iudicio locum regula iuris, quæ dicitur;
 et dolo facere eum; qui petit, quod restitutus
 est, l. dolo facit, vbi Decius ff. de regul. iur. DD. in d.
 l. fin. C. de edict. diui. Adrian. tollend. & in l. si idem,
 ff. de iudic. Abb. & alij in cap. ex litore de restit. spo-
 liator. Burgos de Paz. vbi proxime nu. 4. et cum
 causa proprietatis dignior sit, trahit ad se posses-
 sionis causam tanquam minus dignam, arg. cap.
 quod in dubijs de consec. Eccl. vel altaris, Menoch.
 de retin. possess. remed. 6. nu. 165. et ideo quando
 aliquis agit interdicto adipsicendæ possessionis,
 obstat domini exceptio, si probationes in conti-
 nenti offerantur, glof. magna in fine in l. si de vi,
 ff. de iudic. Gregor. Lopez in l. 27. tit. 2. par. 3. glof.
 6. in princ. & multo magis hoc procedit, quando
 ipsis receptis, vt in nostro casu, constat de iure
 conuentioni, & de non iure agentis; et nam notorius
 defectus proprietatis obstat agenti possessorio
 etiam in profanis, vt post Oldrad. conf. 224. cap.
 significasti de duortijs, glof. magna in cap. fin. de re-
 stitut. spoliator. lib. 6. Alex. conf. 77. in causa, & lites,
 num. 12. vol. 2. Paris. conf. 53. volum. 3. Anton. Ga-
 briel lib. 5. conclus. tit. de restitut. spoliator. conclus.
 1. num. 101. in fin. & n. 103. vers. contrarium, &
 num. 80. 84. & 192. [Solozan. de gubern. Indiar.
 lib. 2. c. 28. n. 70.] & facit magis in terminis; et nam
 quic-

quicquid detrahit iuri pratenfi vinculi, aut ma-
loria, detrahit & possessioni, l. non putavit, §. non
quavis, ff. de honor. poss. contra tabulas, vbi Bart.
idem in l. 1. §. parat, ff. quod vi, aut clam, l. si in ad-
optione, vers. & si non iure scriptus, secundum primam
lecturam, ff. de contra tabulas, Abb. in cap. item cũ
quis de restitut. spoliator. doct. Molina lib. 3. de
primogen. cap. 13. num. 10. & quatuor seqq. & ita
nec in petitorio, nec in possessorio habet ius D.
Antonius ad dictas domos, nec pratenfum illarū
vinculum.

Quod est magis certum animaduerso, quod
illius testes non concludunt rem releuantem, ne-
que quod Antonius de Prado satisfecisset debita
illius filij, nec ad id habuerit bona sufficientia, vt
vltra meliorationem, quam fecerat D. Francisco,
potuisset aliam facere, praesertim dictarum do-
morum, quae sua non erant, & probatio autem
incerta non releuat, cap. in presentia de prob. Bart.
num. 1. in l. si quis intentione, ff. de iudic. Bald. in l.
1. num. 3. C. de probat. & in l. statum, num. 15. C. de
testib. Anton. de Butrio in cap. cum ad sedem, n. 24.
de restit. spoliat. Roder. Xuares in l. 1. nu. 20. tit. de
las arrhas, praesertim quia Alphonsus Muñoz. de
Piqueras, & D. Maria de Prado sunt consanguini
nei dicti D. Antonij, & quibus ea de causa nō cre-
ditur, cap. consanguinitas, §. 5. & glof. in summa ibi-
dem, Specul. tit. de teste, §. 1. vers. sed numquid ag-
nati, Rebuff. in tit. de reprob. & saluat. testium, n.
149. Alex. cons. 133. n. 8. lib. 1. Abbas in cap. in lite-
ris, n. 4. de testib.

Et Didacus de Ocaña, & Maria de Contreras
sunt inimici dicti Don Francisci ex causis expres-
sis in actis, in hac causa productis, & vti tales de-
posuere aduersus eum in iudicio dictae diuisionis,
qua de causa illos tunc temporis reprobauit,
& ad praesens non possunt fidem facere & ratione
inimicitiae, l. 3. ff. de testib. cum alijs, de quibus
Alex. cons. 99. lib. 1. Burgos de Paz cons. 43. nu. 19.
Antoa. Gomez 3. tom. tit. de probat. delict. nu. 14.
Ioan. Gutier. cons. 24. n. 24. Roland. à Valle cons.
24. nu. 27. vol. 1. & hanc secundam depositionem
facit insequendo, quod prius deposuerat, & vltra
consanguinitatem, quam habet dicta Maria de
Contreras cum dicto D. Antonio, eod quod est ne-
pris D. Ioannae de Contreras illius proauitae con-
stat de illius affectione, cum in responsione ad ge-
nerales dicat expressè, quod desiderat, quod di-
ctus D. Antonius victoriam obtineat in hac lite,
ideoque talis de causa non est illi fides adhibenda,
& restis enim ratione affectionis, & desiderij re-
probat, vt ait Rebuff. d. tract. de reprob. & sal-
uat. testium, num. 89. 258. & 340. nam vt ait glof.
in l. penult. C. de condit. causa data, & quod lucrari
dicitur, qui voluntatem explet. In quo versatur
etiam aliquod genus interesse scilicet affectionis,
quod iura considerant ad effectum, ne fides testi-
bus adhibeatur, l. 3. §. idemque, ff. de testib. Carol.
Ruin. cons. 45. col. 6. circa princ. lib. 4. Ioseph. Lu-
dou. de iur. Lucens. 14. num. 9. Ex quibus omnibus
resoluto, iuri consensum mihi videri, debere pro-
nunciari in fauorem dicti D. Ioannis de Añaya.
Saluo, &c.

62
63

SVM MARIVM.

- 1 Religiosus dicitur mortuus mundo post professio-
nem.
- 2 Mors omnia soluit.
- 3 Mors est finis naturae.
- 4 Monachus censetur seruus.
- 5 Seruus non procul differt à morte.
- 6 Mors est anteposenda seruituti.
- 7 Seruus incapax est iuris patronatus.
- 8 Seruus non potest testari.
- 9 Nemo plus iuris in alium transferre potest, quā
ipse habet.
- 10 Patrono naturaliter, vel ciuilitate extincto, ex-
tinguitur ius illius.
- 11 Ius patronatus non transit ad alios, nisi quatenus
permittit Ecclesia.
- 12 Monasterium non capit vt heres bona ingressi.
- 13 Sanguinis iura in Monasterium non transeunt.
- 14 Fendunt nō transire in Monasterium, qui tenent.
- 15 Officio qui non potest deservire, non debet Benefi-
cium habere.
- 16 Fratres Praedicatores, & alij Mendicantes qua-
liter habere possint bona in communi.
- 17 Capellania, & Beneficium si ex institutione re-
quirunt ordinem sacrum, non poterit dari Clerico
prima tonsura.
- 18 Beneficij natura debet attendi.
- 19 Senior est preferendus iuniori.
- 20 Proximior in gradu praefertur.
- 21 Declaratio vitij possessoris maioratus circa eū,
qui debet succedere an attendatur.
- 22 Parochus quando possit praesentari ad Beneficium
iuris patronatus.
- 23 Concilium Tridentinum sess. 24. de reformat. por-
deratur.
- 24 Capellania potest seruari per substitutum, licet ex
dispositione fundatoris sit conferenda Clerico, qui
quotidie celebret.
- 25 Monachus non amittit iura sanguinis.
- 26 Monachus non perdit nobilitatem generis.
- 27 Monachus potitur iure sui atis.
- 28 Monachus retinet originem.
- 29 Monachus ad maiorem statum ascendere censetur.
- 30 Ciuilitas prior non tollitur per dignitatem super-
uenientem.
- 31 Monasterium ex persona ingressi nanciscitur pos-
sessionem.
- 32 possessio bonorum ingredientis Monasterium in
illud transit.
- 33 Monachus conseruat agnationem.
- 34 Monachus non perdit ius succedendi.
- 35 Monachus potest insitui heres, & in Monaste-
rium transit hereditas.
- 36 Monasterium, quod aliquis ingreditur, habetur
loco filij heredis.
- 37 Conditio si sine liberis verificatur in Monasterio
capaci bonorum in communi.
- 38 Monachus, & Monasterium in fideicommissis
succedunt quoad vitam Monachi, & num. 39.
- 40 Monachus, & pro eo Monasterium succedit in
emphyteusi.

- 41 Monachus succedit in melioratione tertij, &
quinti.
- 42 Monasterium quando ex persona Monachi ex-
cludat feminas.
- 43 Monachus Religionis capax in communi suc-
cedit in maioratu.
- 44 Argumentum de maioratu ad ius patronatus,
& annuaria valet.
- 45 Monasterium durante vita Monachi vititur
commoditate maioratus.
- 46 Ius patronatus transit in Monasterium viuente
Monacho.
- 47 Ius patronatus potest Monasterio relinqui, tan-
quam loco Religioso.
- 48 Ius patronatus transit cum vniuersitate bonorū.
- 49 Monasterium habetur loco heredis.
- 50 Ius patronatus ad quoscunque heredes transit.
- 51 Personam donando, veniant honorificentiae.
- 52 Fideicommissi restitutio rumpitur oblatione per-
sonae, & bonorum facta Ecclesiae.
- 53 Ius patronatus libertorum qualiter differat ab
Ecclesiastico.
- 54 Ius patronatus transit in pium locum, etiam sine
licentia Praelati.
- 55 Mendicantes sunt aliqui Religiosi ex regula, alij
ex constitutionibus.
- 56 Fratres Praedicatoris Ordinis Diui Dominici,
qualiter sint capaces successionum ex Constitu-
tione Clementis Quarti.
- 57 Clerici, & Monachi non Mendicantes, qualiter
iuribus consanguinitatis fruuntur.
- 58 Consuetudo, quod Fratres Praedicatores succe-
dant, valida est.
- 59 Testamentum primum tollitur per secundum mi-
nus solemne, quando sit reditus ad ius commune.
- 60 Reditus ad ius commune est fauorabilis.
- 61 Patronus vt sit vnicus, conuenit.
- 62 Vocati ordine collectiuo in successionebus perpe-
tuas veniunt ordine successiuo.
- 63 Pluralitas multoties resoluitur in singularitates.
- 64 Patronus plures habere est onerosum Ecclesiae.
- 65 Communio solet discordias parere.
- 66 Ius Patronatus ingressum in vnā lineam, non
transit in aliam, si sunt de illa linea, in quam
fuit ingressum.
- 67 Collatio facta sine praesentatione patroni, est nul-
la, vel debet irritari, & num. 68.
- 69 Praesentatus ab eo, qui est in possessione praesenti-
tandi, praesertur.
- 70 Forma institutionis Capellania, est seruanda.
- 71 Fundator Capellaniae potest apponere conditio-
nes, & pacta.
- 72 Conditio obligans Capellanum ad dicendum Mis-
sas in certa Capella, valet.
- 73 Obligatus facere aliquid in certo loco, vel cum
genere personarum non adimplet aliter faciendo.
- 74 Testatoris voluntas seruanda est.
- 75 Testatoris voluntas debet adimpleri in forma
specificata.
- 76 Voluntas testatoris habetur pro praeepto.
- 77 Voluntas testatoris debet seruari quantum potest.
- 78 Fundator requirens cantari Missam in certo al-
tari, videtur requirere residentiam personalem.

- 79 Equipollentia verba equiparantur expressis.
- 80 Equipollentium eadem est disciplina, idemque
iudicium.
- 81 Parochus debet personaliter residere in sua Pa-
rochia.
- 82 Residere in duobus locis nemo potest.
- 83 Episcopus non debet conferre Beneficium non va-
lenti residere.
- 84 Plura Beneficia non debet aliquis habere.
- 85 Officia plurimorum non debet vnus habere.
- 86 Capellania regulariter dicitur Beneficium simplex &
87 Beneficia simplicia, quae non requirunt residen-
tiam.
- 88 Episcopus non dispensat, quā habens vnum Be-
neficium, habeat aliud, quando repugnat fun-
dationi.
- 89 Praesentatio Beneficij ad alium Beneficium re-
quirit dispensationem.
- 90 Capellania quando propriè sit Beneficium Ecclē-
siasticum.
- 91 Capellania dicitur curata, si requirat persona-
lem residentiam.
- 92 Idoneus ab Beneficium dicitur qui potest, & vult
deservire.
- 93 Actus humani regulantur à potestate, & volun-
tate.
- 94 Beneficium datur propter officium.
- 95 Beneficium conferri non debet ei, qui non potest
gerere officium.
- 96 Idoneus dicitur, qui non habet Beneficium im-
pediens alterius seruitium.
- 97 Fundator censetur se conformare cum iuris di-
spostione.
- 98 Beneficium sufficiens ad sustentationem congruam
censetur incompatible cum alio.
- 99 Beneficia plura simplicia, quādo possint obtineri.
- 100 Beneficium Ecclesiasticum non obtinetur sine
canonica institutione.
- 101 Omne qui dicit nihil excludit.
- 102 Verbum omnia, est vniuersale.
- 103 Dicitio quacunque, est vniuersalis.
- 104 Beneficium pingue pro tenui, non est vniforme,
vt aliquis relinquat.
- 105 Iactare suum nemo praesumitur.
- 106 Circuitus est vitandus.
- 107 Opinio equior habetur, per quam circuitus vi-
tatur.
- 108 Turpius eicitur quā non admittitur hospes.
- 109 Frustra spectatur euentus, cuius nullus sequi-
tur effectus.
- 110 Dolo petit quis, quod restitutus est.
- 111 Presbytero deficiente, qui debeat Missas cele-
brare, potest praesentari in minoribus Ordinibus
constitutus.
- 112 Intentioni testatoris aliquando satisficit per sub-
stitutum.
- 113 Aetas annorum 14. sufficit ad Beneficia Ecclē-
siastica.
- 114 Clericorum appellatione veniunt habentes pri-
mam tonsuram.
- 115 Clericus prima tonsura gaudet privilegij clerici-
calibus.
- 116 Tonsura prima potest haberi septimo anno.

- 117 *Observantia est magni momenti ad interpretandam dispositiones.*
- 118 *Pauper idoneus praefertur idoneiori non pauperi in Beneficio simpliciter.*
- 119 *Beneficia potius debet conferri ei, qui bene fecit.*
- 120 *Praefertur debent in Beneficiis iuris patronatus illi, de quorum bonis Ecclesia est fundata.*
- 121 *Monachus non habetur pro mortuo quoad querendum Monasterio.*
- 122 *Mors civilis non censetur, Monachum pro mortuo haberi, nisi quoad expressa in iure.*
- 123 *Mortis mentio regulariter intelligitur de naturali, non de civili.*
- 124 *Verba intelligenda sunt naturaliter, & non civiliter.*
- 125 *Monastica subiectio equiparatur filiali, & non servili.*
- 126 *Monachus quoad Abbatem sustinet vicem filij.*
- 127 *Abbas potest Monachum sui Monasterij vindicare.*
- 128 *Monachus per professionem amittit patriam potestatem, & in Monasterium transit.*
- 129 *Monachus quoad acquirendum Monasterio equiparatur filio familias.*
- 130 *Pater recusante filio adire potest hereditatem ei delatam.*
- 131 *Abbas recusante Monacho adit hereditatem illi delatam.*
- 132 *Monachus transfert in Monasterium, quae iure sanguinis illi obvenierunt.*
- 133 *Sanguinis iura inseparabilia sunt.*
- 134 *Fiscus est haeres penitus extraneus.*
- 135 *Fiscus multoties succedit in his, quae sunt iuris sanguinis, durante vita delinquentis.*
- 136 *Monachus succedit in feudo, si servitium sit tale, ut ab eo praestari possit.*
- 137 *Probatio facta inter alios non nocet.*
- 138 *Linea descendendum potior est, quam transversalium.*
- 139 *Masculus & ab eo descendens, praefertur feminae, & ab ea descendenti.*
- 140 *Frater non potest pro fratre testificari.*
- 141 *Declaratio ultimi possessoris maioratus nil operatur.*
- 142 *Testator vocans suos consanguineos, censetur eorum industriam elegisse.*
- 143 *Servitia personalia non praestantur per alium.*

PRO

Gabriele de Agreda Romo, Clerico primae tonsurae, Episcopatus Conchenf.

CVM

Licentiatu Santoyo, Clerico Presbytero Parocho Villa de Sotoca.

ARGUMENTVM.

Clericus primae tonsurae proximior testatori praefertur in Capellania iuris patronatus Presbytero remotiori, praesertim habenti Beneficium

clium curatum in loco distante ab eo, in quo fundata est Capellania. Et ius patronatus alicui competens transit ad Monasterium Ordinis Divi Dominici, in quo fuit professus, vita illius durante.

CONSILIVM CXXXV.

Supponitur in facto, quod Petrus Gonzalez Romo instituit, & dotavit de proprijs bonis Capellaniam in Capella Divae Mariae Magdalenae, sita in Parochiali Ecclesia Sanctissimae Trinitatis civitatis de Huete, vocat

uicq; in Capellanos consanguineos suos proximiores, qui Capellaniam cantare possent, facultate praesentandi relicta suis consanguineis ordine successivo, servata sexus, & gradus praerogativa, ut ad eorum praesentationem Episcopus Conchenfensis dictam Capellaniam conferret in titulum Beneficij Ecclesiastici, & possidente illius ius patronatus Thoma Gonzalez Romo fuit professus Religionem Divi Dominici in Monasterio Sae. Mariae villae Complutensis, & demum vacante dicta Capellania, de licentia Provincialis in scriptis obtenta, & Monasterij nomine, praesentavit ad illam dictum Gabrielem de Agreda, Clericum, & fundatoris consanguineum ex eadem linea patroni propinquiorum. Ex adverso autem dictus Licentiatu Santoyo ex transversa linea, & per feminam descendens, eo quod Presbyter, & natu maior, in iusq; quadam praesentatione Annae de Santoyo praesentatae patronae, praetendit Capellaniam sibi debere conferri. Et licet aliqua pro parte ipsius possint adduci, quae dubiam efficere videantur praesentationem dicti Gabrielis, & ius praesentationis validitatem, praesertim sequentia.

Primum, quod huiusmodi ius patronatus per patroni professionem videtur extinctum, & in alium transitum fecisse; nam Religiosus dicitur mortuus mundo, licet Deo vivat, cap. *Monachus*, cap. *placuit*, & cap. *generaliter* 16. *quest.* 1. Abbas *cons.* 114. *num.* 4. *Speculat.* lib. 4. *tit. de statu Monachorum.* *num.* 4. *Bellamer. conclus.* 713. *num.* 2. *decisio* Rotae 28. *ad medium, de praebend. in nouis*, *Rebuff. in cap. statutum* 11. *num.* 14. *de rescript.* iuncta *l. Deo nobis, C. de Episcopo & cleric.* & ideo cum mors solvat omnia, *authent. de nuptijs, §. deinceps*, *collat.* 4. *gloss. verbo defuncti*, ubi *Bart.* 1. *opposit. ff. si cert. petat.* *Marc. Anton. Engen. consil.* 7. *num.* 24. *volum.* 1. & mors enim, teste *Seneca libro unico suasoriarum, in suasoria ad Ciceronem*, naturae finis est, *Lucianus in Dialogo Charontis, ad finem*, & quia Monachus censetur servus, *cap. multos*, 54. *distinct.* *Anton. de Butrio in cap. statutum* 11. *num.* 12. *de rescriptis*, *Decius, num.* 5. *C. de sacros. Eccles.* *Vaf. quitus lib.* 1. *de success. creat.* §. 10. *num.* 13. *Roland. a Valle tract. de inventario, quest.* 12. *num.* 19. *Grati. lib. receptar. sent.* §. *hereditas, quest.* 6.

te differre, tradit *text. in auth. de nuptijs, §. si verò decretum, collat.* 4. *l. servitutem, ff. de regul. iur.* & *l. 3. in fin. vbi Gregor. Lopez gloss. 7. tit. 2. part. 3.* & ut non immerito mortem servituti anteponebam *Cicero dixerit officiorum, lib.* 1. & sicut servus est incapax iuris patronatus, ut resoluit *Lambert.* 1. *part.* *lib.* 1. 8. *quest. princ. art.* 9. *num.* 1. & 8. & sicut est testandi, *quod attinet, ff. de reg. iur.* & *argum. cap. quicumq; & cap. pia mentis* 16. *quest.* 7. iunctis adductis per *Lambert.* *lib.* 1. *de iure patronat.* 1. *part.* 7. *quest. princ. artic.* 1. *num.* 5. & alij, qui resoluit, cum acquirere ius patronatus possit, qui & potest testari, & e contrario, ita & Monachus, atq; ideo cum ipse non possit ius patronatus habere, nec in Monasterium transferre poterit, & quia nemo plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habet, *l. nemo plus* 55. *ff. de regul. iur. cap. nuper, de donat. inter virum, & uxorem, cap. Daibertum* 1. *quest.* 7. *gloss. verbo nisi iure, in cap. cum pastoralis, de iure patronat.*

Tom. 2.

Caphal. consil. 1. *num.* 72. *tom.* 1. & ita nec feud. 14. dum, quod ingressus habebat transire tenuerit, *Salicet. in auth. ingressi, num.* 11. *C. de sacros. Eccles.* quem sequitur *Afflict. vbi proxime, num.* 2. & 3. *Decius in cap. in praesentia, num.* 74. *de probationib.* *Curt. iunior de feud.* 2. *part. tertiae partis principalis, quest.* 10. *Alexand. consil.* 10. *vijo instrumento, num.* 8. *vol.* 5. & per *Menoch. casu* 231. *num.* 3. *lib.* 2. *de arbitr. indic. Jul. Clar. lib.* 5. *sentent. & feudum, quest.* 78. *num.* 1. ex generalia ratione, qua nititur *text. in cap. 1. prope sumum*, an mutus, vel aliis imperfectus, & in *cap. 1. de vassallo militie, qui arma bellica deposuit in vassallo feudorum*, & quod qui non potest servare, nec gerere officium, non debet habere Beneficium, *Caphal. vbi proxime, num.* 70. *Bart. in l. Lucius, per text. ibi ff. de fideicom. libert.* *Molina de primog. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 84.

Rursus, quia Franciscus Gonzalez Romo, qui in patronatu successerat huius Capellaniae, fuit Religionem ingressus, & professus in Monasterio Sanctae Mariae villae Complutensis, quod est Ordinis Divi Dominici Praedicatorum, unde videtur, quod nequit habere ius patronatus etiam in communi Monasterium praedictum, nec praesentare potuisset, & quia receptum est, quod Fratres Praedicatorum, & alij Mendicantes (exceptis Minoribus) possunt capere ex testamento etiam bona immobilia, non tamen ut ea retineant, neque in proprio, neque in communi, sed ut vendant, & pretium in suas necessitates convertant, *gloss. notabilis, quae semper ad hoc allegari solet in cap. 1. verbo domum, de relig. domib. in 6. Calderin. consil.* 46. *sub tit. de testament.* hanc conclusionem ab omnibus teneri affirmans, *Alexand. consil.* 88. *incipient. eccliam domine, num.* 1. *vol.* 2. *Bald. in l. cum questio, in fine, C. de legat.* *Luc. de Penna in l. 4. C. de iure ffid. lib.* 10. *Abbas consil.* 27. *pro clara, num.* 3. *2. part. Decius consil.* 559. *post num.* 3. & 4. & in *cap. in praesentia, de probat.* *Iulius Clar. lib.* 3. *sententiarum, §. testamentum, quest.* 29. *num.* 3. *Anton. Gabriel conclus.* 1. *de heredit. instit. vend. num.* 11. *Ioan. Andr. num.* 19. *in cap. in praesentia, de probationib.*

Facit ulterius, quod institutor voluisse videtur, quod si aliquis ex suis consanguineis esset habilis cantui, in dicta Capellania illi praesentaretur. Quare videtur requirere, eum esse debere Presbyterum, & quando autem Beneficium ex sui natura, vel ex ordinatione fundatoris requirit maiorem ordinem, quam primam tonsuram, non potest Clericus primae tonsurae praesentari ad illud, sed ille, qui Ordinem requisitum haberet, *cap. significatum, de praebend. cap. cum in cum est, §. inferiora, cap. dudum, de election.* & *cap. licet canon, eodem tit. lib.* 6. *late Lambertin. lib.* 2. *de iure patronat.* 1. *part.* 7. *quest. principali, artic.* 27. *Barbaria consil.* 33. *incipiens. scripsit Psalmsista, volum.* 2. *Rocchus de Curte de iure patronat. verbo honorificum, num.* 21. cum adductis per *Ioan. Gutier. consil.* 1. *num.* 11. & sequentibus, *Licentiatu autem Santoyo est Presbyter, Gabriel autem de Agreda prima tantum tonsura insignitus, unde videtur potius preferendus ille, cum Missas dice-*

V 2

dicere possit; quam hic, qui nullum sacrum Ordinem habet. Nam debet attendi Beneficij natura, iuxta cap. cum accessissent, & ibi notata de consuet. Lambertin. lib. 2. 1. part. dicta 7. principali, quæst. artic. 2. nu. 11. Nauarr. consil. 8. de præbend. num. 1.

Secundò, quia dictus Licentiatus Santoyo senior, est ætate gravior Gabriele de Agreda, quòd ei prælationem tribuere videtur; nam senior iuueni præferendus est in institutione, vt ex l. fin. ff. de fidei instrument. tradit Bald. cons. 166. incip. ordinario testamenti, vol. 4. Rocch. de Curte dict. verbo honorificum, nu. 42. Lambertin. lib. 2. part. 2. 7. quæst. principali, artic. 26. nu. 2. & 3. part. 5. quæst. principali, artic. 13. num. 1.

Tertiò, quia est vno gradu propinquior, respectu consanguinei antiquioris à testatore descendens, qui vocabatur Alphonsus González, & de iuris autem rigore præferitur, qui proprior est gradu, l. pater filium, ff. de inoffic. testament. §. 1. institut. de legit. agnat. success. cum adductis per Tiraquell. de iure primogen. quæst. 40. num. 102. Boerius cons. 10. num. 17. & cons. 32. num. 7. l. si filius, qui patri, §. cum filius, ff. de bonis libertor. ibi: Et sine dubio qui sequentis gradus sunt, non admittuntur interim, cum adductis per Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 4. nu. 1.

Quartò, quia Didacus de Santoyo vltimus istius Capellanæ Capellanus declarauit in suo testamento, cum spectare ad dictum Licentiatus Santoyo, & nõ ad alium, quod inultum videtur operari, & sicut in maioratus vltimo possessore statutum est; nam quamuis non possit aliquid alterare ex his, quæ institutor disposuit; potest tamen dubiam eius dispositionem interpretari, designando eum, quem putat institutorem præferri voluisse, eaque interpretatio si verisimilis sit, summè videtur consideranda à Iudice, vt tradit Bart. in l. gerit, num. 17. ff. de acquir. hered. Bald. in l. in quibus, num. 2. C. de secund. nupt. Afflic. in cap. 1. de success. feud. num. 10. Palac. Rub. in l. 45. Tauri, n. 17. vbi in id allegat text. in l. si quis seruum, §. si inter duos, ff. de legat. 2. in l. si quis à filio, §. si plures, & ibi glof. ff. de legat. 1. Socin. cons. 12. nu. 20. lib. 3. Gomez. in l. 40. Tauri, num. 73. Couarr. in pract. quæst. cap. 13. num. 7. cum adductis à Molina lib. 1. de Hispan. primog. cap. 8. num. 38. Pinel. in l. 1. 3. part. C. de bon. matern. nu. 48.

Quintò, quia non videtur esse inconueniens, dictum Licentiatum Santoyo habere Beneficij curatum oppidorum de Sotoca, y Culebras primo annexi, & quia vt Rocchus de Curte d. verbo honorificum, quæst. princ. nu. 18. concludit Beneficiatus vnus Beneficij etiam curati potest ad aliud presentari, licet sit curatum, vel dignitas, idque probari asserit per text. in cap. de multa, de præbend. vbi dicitur habentem vnum Beneficium curatum, vel dignitatem; posse aliud, vel aliam acceptare, licet vacet primum, vel prima, & in terminis ita decidit Cardinal. Florent. post Laur. in elem. & si ab Apostolica, quæst. 15. de offic. Ordin. vbi Imola col. 2. ad fin. Paul. de Cittadin. de iure patronat. 6. part. artic. 3. nu. 107. quatenus secundi pa-

ficam possessionem adipisci requirit, Lambertin. lib. 2. 1. part. 7. quæst. princ. art. 15. nu. 7. & 8. 6. quæst. princ. artic. 16. nu. 2. qui & se remittit ad Abb. in d. cap. de multa. & in hanc partem inclinasse videtur DD. Cardinales de Congregatione probubijs Sacri Concilij Tridentini. vt videri potest per Nauarr. cons. 17. de præbend. in princip. & num. 1. cons. 23. num. 1. & cons. 25. num. 1. & ita videtur, quòd saltim sex mentes habeat ad eligendū quod voluerit accipere, vel Capellaniam, vel Beneficium curatū relinquere, iuxta Concilij Tridentini decretum sessio. 24. sub decreto de reformatione, cap. 17. Nicol. Garcia de benefic. part. 2. cap. 5. num. 77.

Vltimò, quia videtur, quòd saltim per substitutum possit seruari dicta Capellanæ, licet ex dispositione testatoris Capellaniam sit conferenda vni, qui quotidie celebrat iuxta glof. in cap. cum omnes, vbi Felin. nu. 32. ad fin. de consuet. ex sententia Lapi alleg. 35. nu. 6. alleg. 16. col. 4. & alleg. 117. nu. 2. quos refert Ioan. Gutier. cons. 1. nu. 34. Anchar. cons. 233. princ. num. 2. Selua de benefic. 4. part. quæst. 2. num. 3. Hieron. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. glof. 5. nu. 75. & seqq. Enchiridion. Iudicium Ecclesiast. not. ab. 186.

His tamen minime obstantibus, legitima est presentatio, quam Gabriel de Agreda habet ad huiusmodi Capellaniam, & confirmari debet, eique est facienda collatio, reiecta præensione Parochi de Sotoca; primo, quia dictus Thomas González Romo non ex eo, quòd patrōnatum Capellanæ obtinens Diui Dominici Religionem fuerit professus, illud amisit, sed in Monasterium transfuit.

Primo, quia Monachus iura sanguinis non perdit, prout dicit Lopus alleg. 101. nu. 7. & 11. & probat text. in l. Deo nobis, C. de Episcop. & cleric. cap. vnice. 18. quæst. 1. cap. vlt. 18. quæst. 3. glof. in cap. presens, verbo locum 20. quæst. 3. Panormit. consil. 27. dubium, super quo, 2. part. Tiraquell. de nobilit. cap. 26. num. 7. Abbas in cap. quia nos, num. 2. de testam. & in cap. 2. num. 4. in fine, de postulat. Molina de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 13. num. 74. Bald. in cap. cum in magistrum, num. 3. de election. & ita nec amittit nobilitatem, vt per Guillelm. Benedic. in cap. Raymundus, verbo & uxorem in materia successione ab intestato, num. 210. cum seqq. Bald. in cap. cum in magistrum, de elect. num. 3. & 5.

Secundò, quia Monachus iure sui iuris potitur, vt tradit Bart. in authent. si qua mulier, num. 5. C. de sacrosanct. Eccles. Bald. Angel. Paul. Castrenf. & Alexand. in l. si sub conditione, vbi Iaso. num. 1. ff. de liber. & posthum. Tiraquell. vbi proximè, num. 8. & in tractat. le mort, 2. part. declarat. 15. num. 26. Roman. singular. 37. Bald. in l. cum in adoptiuis, antè finem, C. de adoptionib. Aretin. in §. emancipati, versic. salit, institut. de heredit. quæ ab intestato deseruntur, Molina vbi proximè, nu. 75. Crauet. cons. 152. num. 2.

Tertiò, nam Monachus originem retinet, Bartol. in l. 1. column. 2. num. 10. & 11. ff. ad municipat. Ripa lib. 1. responsorum, cap. 4. num. 7. & non desit.

definit esse ciuis, maximè quoad commoda, vt ex d. l. Deo nobis, tradit Abbas num. 1. in cap. postulat. de foro compet. Bald. Paul. Castrenf. & alij in l. si filius, qui patri, ff. de vulgar. & pupil. substit. Iacobin. de Sancto Georgio in l. hares absens, §. si quis tutelam, num. 39. ff. de iudic. Bart. in l. 1. num. 11. ff. ad municipal. Ripa lib. 1. responsor. cap. 4. num. 7.

Boer. decis. 260. num. 30. nam cum Monachus per Monachatum ad maiorem statum ascendat, authent. de Monachis, in princ. collat. 1. cap. qui uere re 16. quæst. 1. & per dignitatem autem superuenientem prima ciuilitas non tollitur, l. penultim. ff. de Senatorib. & l. filij libertorum, §. Senatores, ff. ad municipal. & de incolis.

Quartò, quia Monasterium, quod quis ingreditur ex Monachi persona successione nanciscitur, textus in authent. ingressi, C. de sacrosanct. Eccles. authent. de Monachis, §. illud, collat. 1. cap. in presentia, & ibi Doctores de probationibus, cap. cum ad Monasterium, & cap. quod Dei timorem, de statu Monach. Iacob. Philipp. Portius consil. 23. num. 30. & sequenti, Molina dict. cap. 13. nu. 72.

Corol. Ruyn. consil. 200. num. 7. volum. 2. & possessio bonorum ingredientis Monasterium in ipsum transit, glof. 1. versic. sed nunquid, in cap. si qua mulier, & ibi Archidia. 19. quæst. 3. Innocent. in dict. cap. in presentia, verbo minor annis, versic. in hoc autem, & ibi Bald. nu. 4. Anton. de Butrio colum. 9. versic. sed dicit, & nu. 28. Abbas in cap. quanto, num. 7. de officio Ordinarij, cum pluribus adductis per Tiraquell. dict. tract. le mort, 1. partit. declarat. 6. num. 9. Abbas in cap. veniens, num. 5. de conuers. conjugator. dicens, quòd Monachus transfert in Monasterium omnia bona, & iura realia, & personalia; nam cum Monacho conseruatur agnatio, vt ex supradictis iuribus, tradit Paul. Paris. consil. 47. nu. 62. volum. 3. & sequitur Cæphal. consil. 53. tria sunt, num. 98. volum. 1. cum adductis per Tiraquell. de retractu lignagier, §. 1. glof. 8. num. 19. & Rebuff. tractat. nominationum, quæst. 12. num. 31. Roderic. Xuares in l. 9. titul. de los pleitos, num. 26. lib. 1. fori, & nullo modo perdunt ius succedendi, cap. vnice. 18. quæst. 1. & cap. non liceat 9. quæst. 3. l. fin. §. hoc etiam, C. de Episcop. & cleric. authent. de sanctiss. Episcop. §. nullam verd, collat. 9. Ioan. Cald. consil. 2. titul. de feud. Angel. Perus. consil. 133. incip. super primo puncto, Martin. Vran. consil. 9. num. 19. tom. 1. & possuntque hæredes institui, & eo ipso in Monasterium transit hæreditas etiam ab ique eius aditione, vt ex dict. l. Deo nobis, tradit Abbas num. 7. in cap. relatum, de sepultur. & in dict. cap. quia nos, num. 2. de testam. Anton. de Butrio in cap. quorundam 24. num. 4. de election. Tiraquell. dict. tractat. le mort, 2. part. declarat. 15. num. 26. Ripa in l. 1. nu. 150. ff. de vulgari, Ruyn. consil. 204. num. 12. lib. 1. & quia Monasterium, quod quis ingreditur, habetur loco filij hæredis, authent. de sanctiss. Episcop. §. sed & hoc præsertim, collat. 9. & in authent. nisi rogati, C. ad Senat. conf. Trebellian. cap. in presentia, de probation. Lambertin. lib. 1. de iure patronat. 2. part. 2. quæst. principali, artic. 25. num. 1. Cæphal. consil. 62. nu. Tom. 2.

25. 1. tom. præcipuè quando Monasterium in vniuersa hæreditate, & non in rebus certis succedit, vt post Bald. in dict. authent. nisi rogati, colum. 4. versic. & nota quòd leges, quæ dicunt, per l. si peculium, ff. de pecul. legat. Tiraquell. d. tract. le mort, declar. 4. num. 5. in 2. part. & declar. 15. num. 19. & ita conditio si sine liberis verificatur in Monasterio saltim capaci in cõmuni, vt elegantiter explicat Paul. Castrenf. in authent. nisi rogati, num. 3. & sequitur Alexand. cons. 121. nu. 12. versic. præterea, volum. 2. & cons. 35. num. 9. versic. potest responderi, & infra vol. 3. Decius cons. 419. nu. 3. Couar. lib. 2. variar. resolut. cap. 19. num. 11. versic. ex quibus, Mantica. lib. 11. de coniectur. vltim. volunt. tit. 7. n. 7. cum latè adductis per Menoch. lib. 4. de presumptionib. presumpt. 83. Ant. Gamma decis. 316. num. 2.

Quintò, quia Monachus, & Monasterium succedunt in fideicommissio, & bonis fideicommissio subiectis, vt tradit Ioan. Andr. in cap. in presentia, nu. 27. vbi Abb. num. 63. Berolius nu. 564. Curtius iun. cons. 84. per totum, Ripa in l. ex facto, §. si quis rogatus, nu. 40. ff. ad Senat. conf. Trebell. Carol. Ruyn. consil. 200. num. 7. lib. 2. Crauet. consil. 152. num. 2. & Molina d. cap. 13. num. 77. Velazquez in l. 40. Tauri, glof. 4. num. 14. Caldas de nominat. emphyt. lib. 4. tit. 62. quæst. 6. nu. 13. ad fin. vers. verum hæc, & hoc quoad vitam Monachi resolut Fortun. Garc. l. Gallus, §. & quid si tantum, n. 43. ff. de liber. & posthu. Galiaul. n. 17. Ruyn. nu. 11. Gamma decis. 6. num. 2. & 3. vbi respondet Decio cons. 259. vt procedat, quando Monasterium vellet vt filius succedere, & in perpetuum substitutum excludere.

Sextò, quia etiam succedit in emphyteusi alijs alienari prohibita, glof. in l. si ita quis, §. ea lege, verbo interest, ff. de verbor. obligat. vbi Angel. num. 4. Aretin. 9. las. 15. Imol. colum. 2. & Paul. Castrenf. in fine, Berolius quæst. 70. Palacios Rubios in rubric. de donat. inter vir. & vxor. §. 47. num. 18. las. in l. 2. num. 200. C. de iure emphyt. Iul. Clar. lib. 4. sententiarum, §. emphyteusis, quæst. 33. Burfat. cons. 60. nu. 29. lib. 1. Bonacosi. inter communes Doctorum opiniones, lib. 4. titul. 44. C. de iure emphyt. num. 19. Molina 1. tom. de iustit. diffinit. 140. versic. eandem.

Septimò, quia Monachus succedit in melioratione tertia, & quinta partis bonorum factæ à parente, vt tenet Segura in l. coheredi, §. cum filijs, nu. 64. ff. de vulg. & pupil. substit. Molina d. lib. 1. cap. 13. nu. 78. Aluarad. lib. 2. de coniectur. vltim. volunt. cap. 3. in princ. nu. 4. versic. istam.

Octauò, nam etiam si statutum extet, quòd foeminas propter masculos excludat favore agnationis conseruandæ, foemina excludetur mediante Monachi persona, qui professus fuerit in Religione, siue Monasterio capaci bonorum in cõmuni, vt resoluit Lopus allegat. 101. col. 2. versic. in contrarium, & sequenti, Brun. de statuto excludente foeminas propter masculos, 2. artic. principali, quæst. 12. Iacob. Philipp. Portius consil. 23. num. 32. Paris. d. cons. 47. num. 63. vol. 3. sententia; Bart. in l. 1. §. qui habebat, num. 3. ff. de bonor. poss. V 3

seff. contra tabul. Bald. in l. fratres, num. 13. C. de inoffe. testament. Ioan. Liccrier. lib. 3. de primogen. quæst. 4. num. 9. & alij, vt doctè aduertit Molina vbi proximè, num. 80.

43 † Nonò, quod plus est, quòd Monachus professus in Religione successione in communi saltem capaci, succedit in maioratu, cui dignitas specialis, aut iurisdicção non sit annexa, & ex eius persona Monasterium ad successione admittitur primogenij, vt tradunt Speculat. titul. de success. Monachor. §. 1. versio. 1. num. 15. Paul. de Castro consil. 164. num. 7. vol. 2. Nicol. de Vbald. tractat. de success. clericor. reg. 2. de regularib. non mendicant. Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, num. 66. ad finem, vbi Velazquez glos. 4. num. 13. & Gregor. Lopez in l. 2. titul. 15. part. 2. glos. fiendo ome para ello, ad finem, & verbo me dexasse, Matienço in l. 1. tit. 7. lib. 5. Recopilat. glos. 1. num. 18. Mieres de maioratib. 2. part. quæst. 3. à num. 6. & alij, Molina dict. cap. 13. num. 7. 1. & eodem modo transire debet ius patronatus Ecclesiasticum Capellæ, siue Capellanæ alicuius; † nam de iure patronatus, & annuensarijs ad Hispanorum primogenia argumentari licet, præcipue si eadem militet ratio, vt post Peraltam in repetit. rubrica, num. 123. ff. de heredib. instituend. Anton. Padilla in rubrica, num. 8. C. de fideicommiss. Anton. Gomez. in l. 49. Tauri, num. 65. in fine. Molina lib. 1. de primogen. cap. 9. num. 10. & lib. 3. cap. 7. num. 19. Couarru. in practicar. quæstionib. cap. 38. num. 13. versio. ego vero, vsque ad finem, Aluarado lib. 2. cap. 3. §. 3. num. 13. † quo iure, & commoditate vti poterunt saltem durante vita Monachi, vt in similibus terminis tradunt Bald. in cap. quæ in Ecclesiasticarum, num. 9. de constitut. & in authent. nisi rogati, num. 15. C. ad Trebellian. Decius in dict. cap. in presentia, num. 290. & Berolus num. 554. Molina d. cap. 13. num. 79. Capic. decis. 10. num. 10. & decis. 31. num. 1. Iul. Clarus lib. 4. sententiar. §. feudum, quæst. 78. num. 2. Molina conciliis noster d. disput. 140. versio. regulam.

46 † Et in nostris proprijs terminis Didac. Perez in l. 1. titul. 6. lib. 1. Ordinam. glos. deuan. succeder, versio. possumus, transire ius patronatus in Monasterium, affirmat, & tradunt Lambertin. lib. 1. de iure patronat. 2. partit. 2. quæst. princip. artic. 25. num. 4. Cenedo collectan. 5. ad decretales, num. 12. Viuian. tract. de iure patronat. part. 1. lib. 4. cap. 2. num. 22. & lib. 5. cap. 2. num. 13. quorum ea sunt præcipua fundamenta, quòd patrono Religionem professio omne ius in Monasterium transferatur, cap. cum pro utilitate 16. quæst. 1. & sic ius patronatus, † cum & Monasterio tanquam Religioso loco possit donari, cap. vnic. §. verum, de iure patronat. lib. 6. Abb. in cap. de Monachis, num. 14. de prebend. Felin. in tract. quando literæ Apostolica, limit. 6. Rocchus de Curte de iure patron. verbo ipse, vel is, num. 32. Decius consil. 543. præsupposita, num. 8. Couarru. in practicar. cap. 36. num. 5. versio. secundo, Peralta in l. cum patronus, num. 34. ff. de legat. 2. sequitur, quòd cum Monachus se, & sua Monasterio donet, ita & ius patronatus, dicta authent. ingressi, † cum huiusmo-

di ius cum Vniuersitate bonorum transeat, clem. fin. vbi glos. verbo heredes, de iure patronat. cap. cum seculum, eodem titul. in antiq. Alexand. in l. quamuis, num. 4. ff. ad Senatuscons. Trebellian. lal. in l. 1. num. 71. ff. de legat. 1. cap. significauit, de testibus, Calcan. consil. 74. num. 8. cap. ex literis, de iure patronat. l. in modicis, ff. de acquirend. rerum domini. iuncta l. 1. ff. de fundo dotali, l. 8. titul. 15. part. 1. & eodem titulo vniuersali alienari potest inter viuos, vt ex dictis iuribus, & l. quedam, ff. de acquirend. rerum domin. tradit Molina lib. 1. de Hispanor. primog. cap. 24. num. 8. & 19. Ioan. Andr. in d. cap. vnic. de iure patronat. in 6. Abbas in cap. illud, num. 4. eodem titul. & in cap. querelam, de simonia, Nauarr. consil. 3. de iure patron. nu. 1. Gregor. Lopez in d. l. 8. glos. 8.

† Vteriùs, quia cum Monasterium loco hæredis habeatur, iuxta supra adducta, & Ioan. Andr. in d. cap. in presentia, vbi Ant. Abb. & Cardin. vt merito dixit Alberic. in authent. ingressi, colum. 10. C. de sacrosanct. Eccles. Monasterium esse hæredem, & idèò transire in illud bona minoris absque decreto, idèò consequens necessarium est, ius patronatus in Monasterium transire; † cum ad quoscunque transeat hæredes, cap. consideramus 16. quæst. 7. cap. 1. cap. quoniam, cap. ex literis, de iure patronat. cap. significauit, ibi: Vel eorum heredes, de iure patron. cap. veru, cum glos. de condit. apposit. Rocchus de Curte dict. tractat. verbo ipse vel is, num. 12. & 17. glos. in l. si operarum iudicio, verbo dandam, ff. de oper. libertor. Cittadin. d. tractat. de iure patronat. 9. part. num. 9. Lambert. lib. 1. 2. part. quæst. 2. artic. 1. num. 15. & 23. Couarr. lib. 2. variar. cap. 18. nu. 6. Costa in cap. si pater, de testament. lib. 6. 2. part. verbo Trebellianice, num. 4. Molina lib. 1. cap. 24. num. 7. Didac. Perez vbi supra, idèò cum Monasterium succedat in toto, per consequens, & in iure patronatus succedit, faciunt notata per Benedic. in cap. in presentia, colum. 12. & seq. qui idem videtur firmare in offerente se, & sua Monasterio; † nam donando personam veniunt honorificentia, iura, actiones, & omnia bona in consequentiam, vt notatur in cap. quod ad, de cleric. coning. & in cap. vt priuilegia, de priuileg. in princip. Bald. in dict. authent. ingressi.

Et istam resolutionem Lambertin. dict. lib. 1. 2. part. 2. quæst. principal. artic. 25. num. 5. confirmat; † nam per oblationem de persona, & bonis facta Ecclesiæ Regulari rumpitur fideicommissi restitutio, vt sentit glossa verbo se, & sua, vbi Anton. de Butrio colum. penult. versio. quæro, quid si rogatus, Cardinal. clement. 1. ad finem, de decimis, & ita cum Monasterium dicatur filius, & hæres ingressi, nil obest, quin ad illud transeat ius patronatus, quia pars hæc favorabilior est pro Ecclesijs, argumento l. sunt persone, ff. de religiof. & sumptibus funer. vt sic etiam in presentando laici non subsint, vt per Rotam decis. 9. de iure patronat. in nouis, incipient. fuit dubitatum, vtrum ad finem, idèò est amplianda, & his rationibus Gay. in cap. final. colum. 32. de election.

tion. lib. 6. hoc intelligi debere asserit etiã in præiudicium legitimorum successorum per Archidiacon. & DD. in cap. vnic. de iure patronat. in 6. Cardin. in clem. 2. q. 8. eod. tit.

† Neque secundum hanc veram opinionem obtinuit glos. in l. diuis fratres, allegata in contrarium per Ancharr. quia loquitur in alio patronatu, in quo veniunt filij, vt filij, vt est patronatus libertorum, hic in patronatu Ecclesiæ; in quo non succedunt hæredes sanguinis, nisi sint hæredes bonorum, quòd esse valde considerandum Lambert. resoluit; neque in hoc esse insistendum, eò quòd cum ius patronatus transeat in filium legitimum tantum hæredem, vt ex l. 1. & l. cum in adoptiuis, vbi DD. C. de adoptionib. §. adoptiuus, in l. de hered. quæ ab intestato, l. si pater, ff. de adoptionib. AZO in summa eiusdem tituli, Abbas in cap. tanta super, glos. vltima, n. 9. qui filij sunt legitimi, Lambert. d. 2. q. princ. n. 2. art. 24. multo magis hoc procedet in Ecclesia, vel Monasterio, quæ, vel quòd dicuntur filij, & hæredes, maxime, quia etiam darentur sine veritatis præiudicio bona ingressi non transire in Monasterium, vt in vniuersum, sed vt omnia bona, & iura particularia, adhuc ius patronatus transiret. † Cum transeratur in pius locum, etiam titulo particulari, etiam sine Episcopi consensu, vt in cap. illud, de iure patronat. versio. in aduerlatiua licet, & in verbo liberam facultatem, & expressiùs in d. cap. vnic. eodem tit. in 6. & tenetur communiter secundum Abb. in d. cap. illud, nu. 5. & in cap. de Monachis 12. n. 13. de prebend. Rocch. de Curte d. tract. de iure patronat. verbo pro eo, quòd n. 5. & 30. Paul. de Cittadin. 9. p. n. 18. Lambert. d. lib. 1. 2. par. artic. 2. n. 3. & 4. & artic. 10. n. 1. & seq. & 1. quæst. principal. artic. 10. n. 1. & 3. & 2. q. principal. artic. 29. n. 17. Rota d. decis. 9. Gregor. Lopez in l. 8. tit. 15. par. 1. glos. 6. & sententia declaratum fuisse ius patronatus Capellæ, & Capellanæ cuiusdam ad Monasterium spectare etiã per Monialis professionem, tradit Ant. Gamma decis. Portugalia 6. Molina 1. tom. de iustit. tract. 2. disput. 140. versio. cum communi, Didacus Perez in d. l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinam. glos. de uis succeder, versio. possumus, & hoc casu posse presentare Abbatem, seu Priorem cum maiori parte Capituli, cap. ea noscitur de his, quæ fiunt à Prelatis sine consensu Capituli, Rocchus de Curte vbi proximè, verbo competes, n. 28. Paul. de Cittadinis 6. par. artic. 3. n. 48. qui, & allegat cap. Ecclesia 1. de elect. Lambert. 1. par. lib. 8. quæst. principal. artic. 9. num. 7. & hoc in presentatione facta per Monasterium Sanctæ Mariæ in fauorem Gabriellæ de Agreda fuit obseruatum, vt ex ea constat.

Neque obstat, quòd supra fuit oppositum, Ordinem Dominicanorum non posse bona in communi retinere; † nam licet Doctores tradiderint, quòd alij sunt mendicantes ex regula, vt Franciscani minores primi Ordinis, alij sunt ex constitutionibus, vt Prædicatores, qui sub regula Sancti Augustini militant, & licet ex ea regula non sint mendicantes; tamen ex constitutionibus, quas postea fecit eorum Ordo approba-

tus secus, vt in cap. nimis, el secundo, de excess. Prelator. vbi dicitur, quòd Fratres Prædicatores in arctissima paupertate Christo pauperi famulantur, iuncto cap. 1. de Religiof. domib. in 6. vbi vocantur mendicantes, Abbas d. consil. 27. pro clara, num. 3. 2. par. Anron. de Butrio in d. cap. nimis praua, Frederic. de Senis consil. 12. incip. Fratres Prædicatores, Bald. num. 19. vbi Additio ad eum in l. cum acutissimi, C. de fideicommiss. Doctores communiter in cap. in presentia de probationib. Alexand. consil. 88. eximie, num. 5. vol. 2. Iulius Clarus in §. testamentum, quæst. 29. num. 2. alij adducti per Anton. Gabr. conclus. 1. de legat. num. 32. Nauarr. consil. 65. incip. An N. de regular. num. 1. Bertrand. consil. 174. num. 9. lib. 2. tamen Alberic. de Rosate in d. authent. ingressi, num. 5. in fine, refert, se à Fratribus Prædicatoribus audiuisse super hoc rescriptum Apostolicum se habere, & Archidiaconum clementem se vidisse rescripti formam, esseque Clementem Quarta, vbi talis conclusio erat. † Nos itaque vestris supplicationibus benignius annuentes auctoritate Apostolica declaramus, quòd vos in temporalibus bonis, in quibus succederetis in seculo existentes, licet possitis succedere, & bonorum ipsorum possessionem apprehendere, ac liberè vendere bona ipsa, & pretiū eorum in utilitatem vestram conuertere, Alex. d. consil. 88. n. 1. Boer. decis. 364. n. 9. Bald. consil. 454. incip. punctus, n. 1. & 2. lib. 4. & in l. cum quæstio, n. 7. C. de legat. vbi Additio litera B. per glos. verbo domum, in c. 1. de Relig. domibus in 6. Archidiacon. in cap. imgreredientibus 19. q. 3. Specul. tit. de statu Monach. versio. tertio queritur, Bologn. in addit. ad Mathest. tract. de success. ab intest. 3. art. princ. nu. 4. & seq. & quia vt tradit Iul. Clar. vbi proximè, nu. 3. licet antiquitus per constitutionem Capituli Generalissimi Fratrum Prædicatorum cautum fuerit, ne proprium quid immobile possiderent; postea tamen per contrariam Constitutionem alterius Capituli Generalissimi reuocata fuit illa prima Constitutio, & ita hodiè esse capaces bonorum in immobilium in communi, prout sunt alij non mendicantes, & de eo extare asserit amplissimū priuilegium eis concessum à Sixto eius nominis Quarto, & indifferenter obseruari, ita pluribus comprobans resoluit Bertrand. consil. 12. num. 1. lib. 3. consil. 174. num. 10. lib. 2. & consil. 152. num. 3. & duobus seqq. lib. 1. Bald. qui restatur de generali totius Ordinis consuetudine consil. 371. num. 3. & consil. 438. num. 4. volum. 2. † & sicut Clerici, & Monachi Religionum saltem non mendicantium iure consanguinitatis, ex iuris communis dispositione non obstante Religione dicuntur succedere, l. Deo nobis, vbi notatur C. de Episcop. & Cleric. authent. de sanctiss. Episcop. §. nullam; collat. 9. cap. statutum 18. quæst. 1. & cap. penult. eadem causa, quæst. vlt. Mathefilan. in quodam suo consil. inserto in singul. 110. incip. nota vnum, num. 9.

Et licet aliud ius non haberemus, sufficeret hoc casu ita consuetudine seruari, vt est probatum; † nam talis consuetudo est valida etiam vt bona retineant in communi; cum talis consuetudo

do non fit contra regulam, Bald. in *auth. si qua mulier*, n. 13. C. de Sacrosancti. Eccles. allegans l. in fine, ff. de liber. agnoscend. Petr. de Anchar. *conf. 36*. in fine, idem Bald. in *auth. nisi rogati*, n. 5. C. ad Senat. *Conf. Trebell. Paul. de Castro in d. auth. ingressi*, n. 5. Decius in *cap. in presentia*, n. 69. vbi Fel. lin. n. 51. Cuman. & alij, quos allegat Ant. Gabr. vbi proxime, n. 34. & *conclus. 1. de heredib. instit. n. 23*. & *seq. Abb. d. conf. 22. n. 4*. Petr. de Rauenna in *tract. de consuetud. sect. 5. n. 6*. & 7. maxime secundum etiam, cum redeatur ad ius commune, quo casu ipsamet Fratres possent redire, ex notatis per Bart. in l. omnes populi, n. 33. ff. de iustit. & iure, qui allegat l. 2. de iusto ripto, irritoque facto testamento, l. bar consuetudina, si quis autem, C. de testam.

59 ¶ vbi primum testamentum tollitur per secundum minus legitime factum, quando per illud ad ius commune redditur: quia sunt instituti venientes ab intestato, alias secus l. 23. tit. 1. part. 6. Greg. Lop. in l. 21. ibid. glof. 1. d. 10. tit. 7. par. 6. Sarmient. lib. 4. *selectarum in l. si filius, qui in potestate*, n. 1. ff. de liber. & posthum. lo. Gutierrez. lib. 3. *practicarum*, q. 47. in princ. iuncto cap. cum accessissent de constitut.

60 ¶ est enim favorabilis omnis reditus ad ius commune, & ideo amplectendus, secundum Socin. iunior. *conf. 105. num. 32. volum. 3*. Crabet. *conf. 145. num. 8*. Mantica lib. 6. *de vniculur. vltimar. volunt. tit. 6. num. 3*. facit text. in cap. pro illorum de prebend. & quia consuetudo est optima legum interpretis, cap. cum dilectus de consuetud. si de interpretatione, ff. de legib. Abb. in cap. 1. num. 4. de testib. Roland. a Valle *conf. 75. num. 3. volum. 2*.

Neque huic obstabit, si dicatur, Institutorem Capellaniam disposuisse, quod Episcopus conferret ei, quem sui consanguinei presentarent, quasi ex hoc colligere liceat, patronatum illius Capellaniam habere Ioannem de Santoyo materteram dicti Gabrielis de Agreda Clerici, a qua dictus Licentiarus Santoyo obtinuit quandam assertam presentationem; nam probatum est, quod huiusmodi ius patronatus nunquam fuit penes duos; sed primo in vnus, postea in alterius persona, ¶ & vnus solus potest esse patronus, vt in proprijs terminis concludit Peralta in rubr. num. 123. ff. de heredib. instituent. iuncta glof. verbo priuandum ad finem in cap. licet de voto, & si

62 ¶ enim in his successioneibus perpetuis aliqui fuerint nomine collectiuo vocati, successiuo tamen ordine admittuntur, l. cum ita, §. in fidei commissis, & l. peto, §. fratre, ff. de legat. 2. Alexan. *conf. 13. vltis*, & *perlectis*, num. 5. in fine, lib. 4. Decius *conf. 205. num. 7*. Molina lib. 1. *de primog. cap. 6. num. 6*. Caphal. *conf. 251. quoniam in hac*, num. 82. *volum. 2*. ¶ cum videamus multoties, pluralitates in singularitates resoluui, vt late tradit Tiraquell. in l. si vnquam, verbo suscepit liberos, num. 241. & *seqq. C. de reuocand. donat. Beccius conf. 39. num. 2. lib. 1*. quos ad hoc allegat Ioan. Gutierrez. *conf. 4. num. 6. in princip. probat l. falsa, §. vltimo, ff. de conul. & demonstrat. l. fin. §. filium*, vbi Bald. ff. de legat. 2. Doctores in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad S. C. Trebell. Caphal.

63 num. 82. *volum. 2*. ¶ cum videamus multoties, pluralitates in singularitates resoluui, vt late tradit Tiraquell. in l. si vnquam, verbo suscepit liberos, num. 241. & *seqq. C. de reuocand. donat. Beccius conf. 39. num. 2. lib. 1*. quos ad hoc allegat Ioan. Gutierrez. *conf. 4. num. 6. in princip. probat l. falsa, §. vltimo, ff. de conul. & demonstrat. l. fin. §. filium*, vbi Bald. ff. de legat. 2. Doctores in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad S. C. Trebell. Caphal.

conf. 30. num. 51. volum. 1. Alexan. *conf. 167. incip. vltis*, & *ponderatis*, num. 19. vol. 7. ¶ maxime cum onerosum sit, & non fauorabile habere plures patronos, vt tradit lo. Andr. in cap. nobis, verbo construxerit de iure patronat. Rocch. de Curte verbo, & dotauit, n. 20. Lambertin. lib. 1. 1. par. 2. q. princ. art. 12. n. 1. & 2. ¶ quia communiu fo- 65 let diffusiones inducere, l. cum pater, §. dulcissimi, ff. de legat. 2.

¶ Et quia cum huiusmodi ius patronatus in- 66 gressum fecerit in lineam Petri Gonzalez Romo parentis dicti Fratris Thomæ Romo Monachi Dominicani, durante eius vita transitum facere nequit ad aliam lineam, vt in similibus terminis maioratus, & similibus successioni ex Anchar. *conf. 85. tradit Gamma decij. Portugalia 93. n. 1*. & *dec. 354. n. 6*. Bald. in l. cum antiquioribus, n. 11. *versic. 9. C. de iure deliber. Paul. Castrenf. conf. 164. n. 4*. & 5. lib. 2. P. r. posit. in cap. 1. n. 10. ad finem de feudo Marchia, Couarr. in *practic. questionib. c. 38. n. 6*. & 12. Molina plures allegans lib. 3. *de primogen. cap. 6. n. 30*. & *sequenti*, & ideo remanet clarum, quod Parochus de Soroca non habet presentationem patroni, vnde neque ei collatio Capellaniam fieri posset, ¶ quia collatio facta sine patroni presentatione, est nulla, cap. decernimus 16. q. 7. cap. es dilectus de iure patronat. Rocchus de Curte in *tract. de iure patronat. verbo honorificum*, n. 1. Bello. *cf. 17. dubio 2. col. 5*. Guid. Papæ q. 374. Selua de *benefic. 1. p. q. 6. n. 4*. Azeued. in l. 5. tit. 6. lib. 1. *Recop. n. 2*. Gregor. Lopez l. 13. per text. ibi, tit. 15. par. 1. ¶ vel ad minus irritari debet, vt in r. 68 illud, vbi Abb. de iure patronat. Decius *conf. 117. col. 2*. Paris. *conf. 141. col. 1. vol. 4*. Roland. a Valle *conf. 47. n. 23. vol. 1*. qui primam opinionem dicit magis commune, quod sit nulla, Boer. *conf. 33. n. 1. 2. 7. & 8*. & ideo saltem venit preferendus dictus Gabriel, ¶ quia presentatus ab eo, qui erat in 69 quasi possessione iuris patronatus, cap. consulta- tionibus, & cap. in lteris de iure patron. Alexan. *conf. 74. vol. 4*. Ioan. Anton. de Nigris ad cap. frequens de sentent. excommuni. num. 37. in cap. Regni Neap.

Vterius facit in fauorem Gabrielis de Agreda; quod Licentiarus Santoyo ratione Beneficij curati, quod habet in Sotoca, & annexis, nequit hanc Capellaniam obtinere, cum eius onera debeant per Capellanum adimpleri in Capella Sancte Marie Magdalene sita in Parochiali Sacristia Trinitatis Ciuitatis de Huete, a qua per sex leucas distat, ¶ quare cum forma institutionis Capellaniam 70 seruari debeat, nec mutari possit etiam per successorem, vt ex l. 3. ff. de interdicit. & relegat. ibi: Non enim hec patre eius, sed maiores eius eis dedisse, Leobaredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pupill. substit. cap. 1. de success. feud. in vlt. feudor. ibi: Nulla ordinatione defuncti, &c. l. pater filium, ff. ad leg. Falcid. Anton. Gamma *decij. 361. nu. 1*. Rocch. de Curte *tract. de iure patronat. verbo pro eo*, quod nu. 32. Ioan. Gutierrez. *conf. 1. eod. num. 32*. & *conf. 2. num. 14*. Hugo Celsus *conf. 8. nu. 4*. & *conf. 10. num. 10*. ¶ quia testator fundans Capellaniam, 71 potest apponere tempore foundationis quacun- que

que pacta, & conditiones voluerit, & sunt seruanda, ex vulgari iuris regula in traditionibus, ff. de pact. tradunt Rocch. de Curte vbi proxime, nu. 25. Roland. a Valle *conf. 62. num. 14. vol. 1*. cap. *praterea, lo secundo, de iure patronat. cap. quanto de censib. & cap. Eleutherius 18. quest. 2*. Trident. *sess. 25. de reform. cap. 5. l. 9. tit. 6. lib. 1*. *Recopilat. vbi Azeued. n. 6*. Palac. Rub. in *repet. rubrica*, §. 47. nu. 10. in fin. de donat. inter vir. & uxor.

72 ¶ & ideo valida est conditio arctans Capellanum ad dicendum Missas in certa Capella, & loco; nec potest Sacerdos locum designatum mutare, alias peccat, vt tradit Nauarr. in *Man. lat. cap. 25. nu. 134*. & Medices in *sum. tit. de acquir. & confer. rer. domin. 3. par. glof. 2. n. 75*. & Spino in *spec. testam. glof. 3. n. 55*. Gutierrez. *conf. 1. n. 21*. Cæuall. in *pract. q. 686. n. 6*. late Matienço in l. 14. tit. 4. glof. 1. d. n. 37. *vsque ad 45. lib. 5. Recop. Azor lib. 10. instit. moral. cap. 24. vers. octauo auaritur*, l. 6. in fin. tit. 16. par. 1. ibi: *Otrofiseria si algun ome fiziesse Capilla en alguna Iglesia con otorgamiento del Obispo, lo tal de partimiento que dixesse. Missa en ella cada dia algun Clerigo, que deue otrofiser guardar lo segit dize de su fo, cap. significatum de prebend. ibi: Et Ecclesiam vestram non nisi communi tam Prepositi quam Capituli consensu possit dimittere*, iunctis vltimis textus verbis. ¶ Facit nam qui tenetur de precepto facere aliquid in aliquo loco, vel erga aliquod personarum genus, non satisfacit sua obligationi faciendum in aliquo alio loco, vel erga alias personas, cap. nos quidem, & cap. Ioannes de testament. l. si quis ad declinandam, C. de Episc. & Cler. & l. quia conditio, §. cum ita, ff. de cond. & demonst. r. Aufser. in *decis. Capell. Tholof. q. 128*. Nauarr. *conf. 13. de celebrat. Missar. n. 1*. ¶ quia testatoris voluntas est seruanda, l. 1. C. de sacros. Eccles. *auth. de nuptijs*, §. disponat, collat. 4. l. in conditionibus primum, ff. de condit. & demonst. r. ¶ & in forma specifica adimplenda, *auth. de iure iurando a moriente prestito*, §. disponat, collat. 5. cap. vltima voluntas 13. q. 2. Bald. in l. 1. in fin. ff. de his, qua pœna nomine, ¶ & voluntas testatoris habetur pro precepto, ex l. cum proponeretur, ff. de legat. 2. Surd. *decis. 232. nu. 5*. ¶ & debet seruari quantum potest, l. non aliter, ff. de legat. 3. Mantica *de coniectur. vltimar. volunt. lib. 3. tit. 3. num. 6*. Decian. *respons. 13. num. 2*. & post hæc scripta reperio ita decidisse Senatum Lusitanum, vt per Melchior. Phœb. *decij. 100. nu. 5*, & *seqq.*

73 ¶ Et cum testator requirat, quod Capellanus canret Missam in dicto Altari, idem importat, ac si iussisset, ipsum hac de causa astringi ad residendum in Ciuitate de Huete, vt docet tradit Nauarr. *conf. 6. de Cleric. non resident. num. 3*. cuius confirmatur sententia ex adductis per Lambert. lib. 2. *de iure patronat. 2. par. 7. quest. princip. art. 15. num. 10*. dum quaerit, quæ lex possit per fundatorem apponi, per quam prohibeatur Beneficiatum presentari ad Beneficium per Patronum fundatum, & dupliciter id fieri posse asserit: primo, si ex presertim hoc apposuit pro conditione in limine fundarionis, quod Beneficiatus alibi non presentaretur, nam talis conditio est valida, &

74 ¶ Et cum testator requirat, quod Capellanus canret Missam in dicto Altari, idem importat, ac si iussisset, ipsum hac de causa astringi ad residendum in Ciuitate de Huete, vt docet tradit Nauarr. *conf. 6. de Cleric. non resident. num. 3*. cuius confirmatur sententia ex adductis per Lambert. lib. 2. *de iure patronat. 2. par. 7. quest. princip. art. 15. num. 10*. dum quaerit, quæ lex possit per fundatorem apponi, per quam prohibeatur Beneficiatum presentari ad Beneficium per Patronum fundatum, & dupliciter id fieri posse asserit: primo, si ex presertim hoc apposuit pro conditione in limine fundarionis, quod Beneficiatus alibi non presentaretur, nam talis conditio est valida, &

pot apponi etiam sine consensu Episcopi, ex glof. verb. *constitutum ad finem*, in cap. cum dilectus de consuet. cum late adductis per eundem Lambert. lib. 1. 1. par. 9. *quest. princ. artic. 1. in princ. vel secundo*, quod intelligatur a fundatore talis conditio apposta, si conditionem apponeret, quod presentaretur aliquis, qui haberet ibi residere, vel quid simile facere, ex quo possit comprehendere, & colligi, illum aliud Beneficium habere non posse, vt in cap. conuenerunt, & per totum de Cleric. non resident. quia hoc casu conditio apposta videtur, quod Beneficiatus in illo Beneficio ad aliud presentari non possit, quæ conditio est seruanda, iuxta glof. & Lambert. proxime allegatos; ¶ nam verba æquipollentia idem im- 75 portant, ac expressa, l. Titia, ff. de amo. legat. l. mulier in princ. ff. ad S. C. Trebell. text. in l. si mater, C. de instit. & substit. sub condit. fact. l. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. l. fin. C. de condit. qua sub modo, & l. quid tamen 21. §. 3. ff. de recept. arbitr. ¶ quia æquipollentium eadem est 80 disciplina, & idem iudicium, cap. in his de verbor. signif. cap. tua, cum ibi notat. de consang. & affinit. & cap. ex quadam de testib. clem. exui de Paradiso, de verb. signif. l. fin. in fin. ff. mand. & l. fideicommissa, §. si cui, ff. de legat. 3. Euerard. in loco ab æquipollentibus, n. 2.

¶ Et confirmatur, nam dictus Licentiarus Santoyo astrictus est omni iure ad residendum in suo Beneficio curato, cap. 2. cap. conuenerunt, cap. fin. de Cler. non resid. cap. praterea, cap. relatum de prebend. cap. cum ex eo, & cap. licet canon. de elect. lib. 6. Duaren. lib. 8. cap. 5. de sac. Eccles. *minist. ster. l. 25. tit. 16. par. 3*. Nauarr. *conf. 19. de Cleric. non resident. n. 9*. & *conf. 21. n. 1*. & 2. quod confirmat Conc. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 1*. & motus proprius Pij V. super residentia facienda in Parochialibus idcirco non poterit istius Capellaniam Missas dicere in Capella, & ideo non est ad Capellaniam admittendus, quæ in alio loco est sita, ¶ cum ne- 82 mo possit simul residere in duobus locis distinctis, cap. de multa de prebend. extrauag. exerrabilis Ioannis XXI. eod. tit. Bald. in l. 1. §. ideoque, nu. 4. C. de veteri iure enuclean. ¶ nam quando Episcopus videt, quod presentatus non valet deferuire secundo beneficio, cum sit astrictus primo; non debet eum instituire in secundo, argum. cap. quia non nulli, & cap. relati de Cleric. non resident. Abb. *conf. 96. Iesus Christus ad sit, dub. 2. vol. 2*. Lambert. lib. 2. 1. par. 7. *quest. princip. art. 15. nu. 1*. & *seqq.*

¶ Et confirmatur istæ resolutiones; nam 86 licet Capellaniam, quælibet regulariter sit Beneficium simplex, ex quo non est curatum, neque dig-

dignitas, vt volunt DD. in cap. cum in cunctis de elect. & in cap. de multa de prebend. Lambertin. lib. 2. de iure patron. 1. par. 7. q. primo. art. 30. n. 17. & sic recepta resolutio, t quod Beneficia simplicia, seu non habentia curam animarum non requirunt residentiam personalem, vt tradunt Cardin. Florent. & Io. de Imol. in cap. fin. de Cleric. non resid. quos sequitur Alex. conf. 1. n. 2. vol. 7. Innoc. in d. cap. fin. Abb. in cap. extirpanda. §. qui verò, n. 39. de prebend. Selua de benef. 4. par. q. 2. n. 1. Bernard. Diaz in praxi, cap. 52. in nullo Beneficio resident. Milis in repert. verbo Beneficium, q. 33. Rochus de Curte in cap. ult. num. 500. de consuet. id tamen procedit, quando ex sua institutione personalem residentiam non requirent, vt hæc Capellania requirit pro quo est Sac. Conc. Trid. decretum, sess. 24. de reformat. cap. 17. ibi: Liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat eidem conserui.

87 Et confirmatur ex sententia Gasparis de Calderinis in cap. cum accessissent de constitut. quæ sequitur Lambert. d. 7. q. primo. art. 15. n. 9. vbi dicit, Episcopum non posse dispensare, quod habens vnum Beneficium habeat alium patronatum, si illud repugnat institutioni factæ à Patrono, cuius sententiam DD. communiter sequuntur, maxime Barbacia cõf. 33. scripsit Prophetas, col. 8. Ant. Corset. in singul. super verbo patronus, vers. quinto adduco, & in repert. ad Abb. verbo patronus, col. 11. verbo sine consensu, ita Lambert. duo inferunt, vnum, quod Beneficiatus vnus Beneficij non potest ad aliud presentari sine dispensatione Episcopi; aliud, quod Episcopus non potest dispensare, quando hoc esset contra institutionem fundatoris, quod vnus Beneficiatus ad aliud presentaretur, ex cap. requisisti, & cap. relatum de testam. l. 1. nemo potest, ff. de legat. l. 1. t nam ad hoc vt teneat presentatio de Beneficiato ad aliud Beneficium, dispensatio requiritur, vt ex traditis per Abb. d. conf. 96. vol. 2. in fin. secundum dubij, & in cap. de multa, n. 19. de prebend. nam stante lege fundatoris etiam Episcopus nequit dispensare in præiudicium Patroni, & fundatoris, vt per prædicta doctæ Calder. concludit, & comprobat Lambert. d. q. 7. art. 30.

90 Et confirmatur, quia negari non potest, istam Capellaniam esse Beneficium Ecclesiasticum, cū constet, institutionem eius voluisse, vt Beneficij Ecclesiasticum ab Episcopo presentato à Patrono conferri, & ita in titulum perpetuum, & collationi obnoxium, vt aliorum Beneficiorum requisita, & obligationes eam cõprehendant, in xta gloss. verbo si beneficiorum, clem. 2. de decim. Felin. in cap. ex parte de rescript. Decius conf. 210. nu. 4. Paul. de Castro conf. 359. in cap. primo est, n. 2. vol. 2. Abb. in d. cap. significatum, n. 5. de prebend. Medina in C. de oratione, q. 7. col. pensile. Bellamer. q. 181. Nauarr. in repert. cap. quando de consecrat. dist. 1. cap. 20. Guido Papæ decis. mihi 187. Auend. in Diction. verb. Beneficium, Felician. de censib. lib. 2. cap. ult. n. 15. t & reputatur curata, quando aliqua ex causa personalem residentiam requirit,

vt tradit Bõer. conf. 31. n. 4. idèò legitime possimus asserere, dictum Parochum de Sotoca non esse idoneum ad huiusmodi Capellaniam, idque duplici ex causa.

92 t Primò, quia idoneus ad Beneficium ille tantum dicitur, qui potest, & vult deseruire Beneficio, cap. super inordinata de prebend. quod formaliter dicit, quod ille est ad Beneficij idoneus, qui potest, & vult deseruire in eo, vt ita requiratur concurrere velle, & posse, Lambert. lib. 2. de iure patronat. 1. par. 7. q. primo. art. 27. n. 4. Ioan. Gutierrez. conf. 1. n. 10. & conf. 2. nu. 16. & 17. probat text. in cap. cum super Abbatia, vbi Anchar. notat de offic. deleg. t nam omnes humani actus regulantur à duobus principijs volutiuo, & potestatiuo, vt in l. 3. C. quomodo, & quando Iudex, vers. voluntatem legitimam, vbi Bald. l. c. te, C. de donat. propter nuptias, cap. ad hæc 6. de appell. Caphal. conf. 220. n. 34. lib. 2. Molina lib. 1. de primogen. cap. 24. n. 24. t quia Beneficium datur propter officium, cap. cum secundum 16. de prebend. cap. fin. de rescript. in 6. cap. concessio 12. q. 2. cap. generaliter 16. q. 1. Boer. conf. 21. num. 18. Petrus Bollo. in æconomia canon. 1. class. cap. 3. §. 2. t Beneficium non debet conferri ei, qui officium requisitum non poterit gerere, cap. 1. de vassall. milit. qui arm. bell. de pos. in vrb. feud. cap. quod à te, & cap. diuersis de Cler. conuog. Lambert. lib. 2. 1. par. 9. quest. princ. artic. 4. num. 8. Roland. à Valle conf. 23. vbi iuribus, num. 20. vol. 5. & qui non poterit seruire, & loco requisito adesse, non potest habere fructus, cap. conuergente 16. & cap. cum ad hoc de Cleric. non resident. Io. Gutierrez. d. conf. 1. n. 10.

96 t Secundo, quia idoneus alio sensu dicitur, qui non habet aliud Beneficium; nam qui illud habet, ad aliud obtinendum non est idoneus, cap. is, cui de prebend. in 6. Abbas in cap. dudum, num. 6. de presumpt. Ioan. Gutierrez. d. conf. 1. num. 43. t nam institutor, seu restator in dubio videtur se conformare cum dispositionibus iuris communis, l. hæredes mei, vbi Doctores ff. ad Trebellian. in §. cum ita, & ibi Ripa num. 74. & latè comprobat Mantica. lib. 6. de coniectur. vltim. volunt. tit. 6. à num. 4. Menoch. lib. 4. de presumpt. presumpt. 161. num. 25. & presumpt. 79. num. 9. dictus autem Parochus de Sotoca habet Beneficium curatum pingue, & abundans redditibus, & prouentibus.

98 t Vnde sequitur vera resolutio, quod omne Beneficium, quod est sufficiens alicui ad sustentationem eius, est incomparabile cuilibet alij quantūlibet simplici, & paruo, quoad ipsam, qui habet illud, iuxta glossam singularem, & receptam, verbo retinere in cap. dudum 2. de elect. quæ habet peccare mortaliter eum, qui habens Beneficium sufficiens alterum retinet, cuius sententia redacta est in canonem à Conc. Trident. sess. 24. de reform. cap. 17. Nauarr. de orat. miscellan. 61. & conf. 13. de prebend. num. 1. Ioan. Gutierrez. conf. 1. num. 42. & 45. vers. sed ex alio, & conf. 2. num. 12. & 13. & conf. 10. in princ. & num. 1. qui resoluit, per dictum Concilij Tridentini decretum ampliari ius Canonicum prohibens in vna persona

99 fona pluralitatem Beneficiorum; t nam licet in Beneficijs simplicibus non haberet locum dicta prohibitio, nec pœna antiquo iure statuta, vt tradit Abb. in cap. quia nonnulli, num. 5. de Cler. non resident. Oldrad. conf. 165. Lapsus alleg. 36. & 116. & seq. quos allegat Ioan. Gutierrez. vbi proximè, num. 2. qui inferunt ad obtinentem Parochialem Ecclesiam, & Capellaniam cum onere celebrandi Missas Capellano ex fundatione ipsius competentem, & si resoluant, quod si prædicta duo Beneficia residentiam personalem requirant, & ita sint incompatibilia, non inducatur vacatio ipso iure, sed detur electio iuxta d. cap. fin. de Cleric. non resident. cap. referente, & cap. præterea de prebend. & compellatur ad relinquendum vnum, vt ex iuribus prædictis, Nauarr. tradit cõf. 23. & 25. de prebend. vel primum vacabit adcepta fecunda possessione, iuxta superius adducta, & tradita per Lambert. d. lib. 2. 1. par. 6. quæst. princ. art. 15. & duob. seqq.

100 Nam hoc dubium iam cessat inspecto dicti Concilij decreto, cum in eo pluralitas prohibeatur, & collatio vni faciendæ personæ, & tantum vnus Beneficij prouisio, quamuis simplicis permittatur, quemadmodum illa verba ostendunt: Vt in posterum vnum tantum Beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, &c. t nam dicta Capellania vt Beneficium Ecclesiasticum nequit obtineri sine institutione canonica, cap. Beneficium de regul. iur. in 6. cap. si quis deinceps 16. quest. 7. & cap. ex frequentibus de instit. l. 14. tit. 5. par. 2. vbi gloss. 1. Cenedo collect. 16. ad sextum, Ant. de Butrio in cap. in literis, num. 24. de rescript. spoliator. & probatur in dicto Concilij decreto, ibi: Hæcque non modo ad Cathedralis Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia tam secularia, quam regularia, quæcumque etiam commendata pertineant cuiuscunque tituli, ac qualitatis existant, t nam qui omne dicit, nihil excludit. l. à procuratore, vbi gloss. 1. C. mandati, cap. si Romanorum, §. dicendo 19. dist. 1. M. Ant. Aug. conf. 100. n. 6. lib. 1. & Menoch. de recuper. possess. remed. 15. n. 194. Roland. à Valle conf. 5. n. 16. vol. 4. t nam verbum omnia est vniuersale, l. Iulianus, ff. de leg. 3. l. pediculis, §. La-beo, ff. de auro, & argenti legato, & l. omnia, vbi Decius n. 1. ff. si certum petatur, Crauet. conf. 294. n. 1. & 2. Caphal. conf. 92. testator, num. 10. tom. 1. Couarr. lib. 1. varian. resol. cap. 13. num. 2. Diuus Paulus epistola ad Hæbreos cap. 2. In eo enim, quod omnia subiecit, nihil reliquit non subiectum, t maxime virtute illius dictionis quæcumque, que, & vniuersalis est, & latè patet, vt tradit Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 7. num. 26. in princ. Io. Neuizan. conf. 2. nu. 38. Petr. Ant. Petra in tract. de fideicommiss. quæst. 15. num. 199. Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 198. num. 21. & hoc in nostro casu est maxime certum, cum Beneficium curatum ex sua natura, & Capellania ex eius institutione personalem residentiam requirant, vt merito rationes prohibentes pluralitatem Beneficiorum in eis militent, cum in diuersis Ecclesijs, & locis ita distantibus sint.

104 t Et confirmatur, quia ista Capellania tenuis

est, & dictum Beneficium Parochiale de Sotoca pingue, vnde non est verisimile, quod etiam data optione, dicto Parocho, vt intra sex menses, quod ex eis voluerit eligat, sit ita prodigus, vt Beneficium tot laboribus consequuti relinquat pro Capellania prædicta, argum. cap. super hoc de renunc. & cap. quia verisimile, de presump. t esset enim suum iactare, quod non præsumitur, cap. sollicitè de rescript. spoliator. l. fin. §. si autem, C. arbitrium tutelæ, l. cum de inchoato, ff. de probat. Bald. in l. cum proponas, n. vlt. C. de nautico fœnore, Gregor. Lopez in l. 6. tit. 14. par. 2. nam vt Aristoteles ait lib. 3. Ethicor. cap. 1. nemo suas fortunas eijcit spontè. sequitur Tiraquell. in l. si vnquam, verbo donatione largitus, n. 209. C. de reuocand. donat. nil aliud enim operatur, ad optionem sex mensium spatium concedere, quam circuitum in re plana introducere; t circuitus autem vitandus est, cum ab eo abhorreant iura, l. Dominus testamento, ff. de condit. indeb. & l. cum fundus, §. seruitiuum imprudens, ff. si certum petatur, cap. auctoritate, Martini de concess. prebend. lib. 6. l. 1. C. commun. delegat. & l. ne in arbitris in fin. C. de arbit. element. auditor de rescript. Peralta in l. 3. §. quifideicommiss. n. 75. ff. de hæredib. instituen. Florian. in l. bis consequenter, §. sumptus, ff. sam. erisc. n. 5. quare id attendendum maxime est, etiam si opinio-num diuersitas in nostro casu esset; t nã illa, per quam inutilis euitatur circuitus, dicitur æquior, vt tradit Anchar. conf. 24. verba stipulationis in fine, & ex l. fin. C. per quas personas nobis acquiritur, Alex. conf. 77. in causa, & lite, n. vlt. vers. secundo, vol. 2. Aldobrand. in §. præterea, n. 11. & 13. miss. quib. mod. ius patr. potest soluitur, C. causalcan. decis. Finizan. 25. n. 13. Decisio Pedemont. 129. nu. 16. M. Ant. Eug. conf. 33. n. 44. lib. 1.

107 Vterius, nam cum dictus Parochus de Sotoca, etiam si admissus fuisset ad huiusmodi Capellaniam, ab ea esset relinendus ob detentionem Beneficij curati, melius est, & iuri maxime consonum, non admitti, t quia turpius eijcitur, quam non admittitur hospes, cap. quemadmodum de iure iur. Tiraquell. d. verbo donatione largitus, num. 307, Ioan. de Neuizan. lib. 1. Sylua Nuptial. num. 4. glossa final. in cap. literas de rescript. spoliator. t & frustra spectatur euentus, cuius nullus effectus operatur, cap. cum contingat de offic. deleg. l. ad probationem, C. de probat. Roland. à Valle conf. 13. in casu proposito, num. 8. vol. 2. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 185. num. 15. & quia iste cum non possit retinere Capellaniam, est ad eius restitutionem asserendus; t vnde succedit regula, quod dolo petit quis, quod restitutus est, l. in condemnatione personarum, §. dolo, ff. de regul. iur. cap. dolo facit, eod. tit. lib. 6. Annon. de Butrio in cap. in literis, num. 22. de rescript. spoliator.

110 Et confirmatur, quod dicto Gabrieli de Agreda non obstit, non esse Presbyterum, sed primum tonsura insignitum, quia cum dictus Parochus de Sotoca nequeat admitti, & Capellaniæ obtinendæ non sit idoneus, succedit resolutio recepta, t quod in defectum Presbyteri, qui

qui possit Missas Capellania dicere, potest noni-
nari Clericus non constitutus in ordine sacro,
dum modo animum habeat ordines suscipiendi,
Nauarr. *conf. 5. nu. 2. de prebend.* Emman. Alvarez
infra. Facit, quod tradit Steph. Gratian. tom. 1.
discept. forens. cap. 133. num. 1. quod per onus
celebrandi Missas, & diuina officia non videtur
electa industria personæ, † cum sufficiat, quod
per alium hoc possit fieri, quasi vtroq; modo sa-
tis fiat menti, & animæ retractoris, Lapus allegat.
35. Felin. *in cap. cum omnes, num. 32. circa finem*
de constitut. Cardia. in cap. de multa, num. 28. ad
fin. de prebend. idem Steph. Gratian. *decis. 155.*
num. 4. pro quo est singularis determinatio De-
cij *conf. 129. incip. pro tenui, num. 2. tom. 1.* ibi
Non obstat illud, quod etiam pro maximo fundamento
in contrarium allegatur, dictum Bernardinum in-
stitutum non esse Sacerdotem; prout requiritur se-
cundum dispositionem testatoris, quæ attenditur, vt
not. *in cap. dilectus de consuet. & in cap. significa-*
tum de prebend. quia in testamento præcisè hoc non
dicitur, quod tempore electionis debeat esse Sacer-
dos, unde sufficit, si postmodum promoueat, &
itali casu etiam dicitur prebenda sacerdotalis, vt per
Domi. post Ioan. Andr. in cap. ei, cui, in gloss. 2. de
prebend. in 6. facit, quod not. in cap. cum in canctis,
& inferiora de elect. in gloss. in verbo remoueat,
bonus text. in cap. si pro Clericis pauperibus de pre-
bend. in 6. cum siml. Bened. Agid. in repetit. l.
Titia, si non nupterit, ff. de condit. & demonstr.
2. par. num. 55. vt tradunt Nauarr. d. conf. 5. nu. 2.
de prebend. Emman. Alvarez in sum. 1. par. verbo
Capellania, cap. 42. num. 2. præcipuè cum sit iam
gratis 19. annorū, vt ex testimonio baptismatis,
& testium probatione constat; † idèd cum tem-
pus 14. annorum ad Beneficium Ecclesiasticum
obtinendum sufficiat, vt in cap. indecorum, vbi Do-
cores, maxime Cardin. *de etate, & qualitate, c. 2.*
cod. tit. de m. fin. ibid. cap. super inordinata de preb. d.
Lambert. lib. 2. 1. par. 7. q. princ. art. 26. n. 2. Con-
cil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 6. Flamin. Paris. de
reign. benef. lib. 4. q. 1. n. 7. & q. 11. num. 13. Cæ-
uall. in practic. questionib. cap. seu, q. 678. num.
17. & seq. apparet ipsum Gabrielem de Agreda,
& presentari potuille, possèq; Capellaniam ob-
tinere.

Et corroboratur; nam licet presentandi de-
beant esse Clerici, id verificatur in Clericis pri-
mæ tonsuræ, † cum Clericorum appellatione
veniant tanquam existētes in seruitio, & portio-
ne Christi, *cap. Cleros 21. dist. cap. cum contingat de*
etate, & qualit. & cap. perlectis, vers. ad psalmistam
25. dist. Ant. de Butrio in d. cap. cum contingat,
n. 1. & 4. Roderic. Xarez in disput. questionis
maioricatus, n. 34. Gregor. Lopez in proem. tit. 6.
par. 1. gloss. 4. Couarr. in cap. quia nos, num. 4. de te-
stament. Iulian. Viuian. in tract. de iure patronat.
lib. 6. cap. 1. n. 2. [Solorzan. de gubernat. Indiar.
lib. 2. cap. 5. num. 20.] † & ita gaudent privile-
gijs Clericalibus, Viuian. vbi proximè, n. 4. tan-
quam Clerici, (scilicet privilegio, cap. si quis sua-
dentis 17. quest. 4. & ibi Rebuff. in repetit. vers.
quinto, gloss. in cap. fin. verbo tonsuram de tempor.

112

113

114

115

ordin. in 6. Archid. & Alexand. in cap. psalmista 23.
dist. Summa Armilla verbo excommunicatio 1. n. 8.
Nauarr. in Manual. Hispan. cap. 27. num. 79. Gre-
gor. Lopez in l. 49. tit. 6. par. 1. gloss. vlt. & com-
muniter Summittæ, & fori, cap. si diligenti de foro
compet. gloss. verbogeneratiter in d. cap. Cleros, gloss.
verbo tonsuram, proximè allegata, Abbas, & alij
in cap. cum nō ab hominem de iudic. Albert. Trot. de
perfecto Clerico, lib. 1. dub. 4. Alexand. *conf. 8. vide-*
tur, super n. 1. vers. confirmantur, vol. 1. Hippolyt.
conf. 67. Domine Deus, n. 58. 1. par. Lambert. lib. 2.
de iure patronat. 1. par. 7. q. princ. art. 2. nu. 5. & 6.
qui his rationibus posse presentari tenet, & n. 8.
ea ratione confirmat, *cap. ex ratione de etate. &*
qualit. iuncta distinctione Abb. in cap. super inordi-
nata de prebend. vbi Cardin. & alij DD. tenent,
attento iure communi etiam septennem posse
habere Beneficium simplex, quod nō habeat Ec-
clesiam, vt ibi, † septennis autem non potest
habere nisi primam tonsuram, *cap. in singulis 77.*
dist. dist. gloss. verbo Ecclesiam in d. cap. ex ratione,
& cap. de his 28. dist. dist. gloss. verbo infanti in
d. cap. fin. de tempor. ordin. lib. 6. & quod sit ca-
pax Beneficij, tenet Abb. in d. cap. cum contingat,
2. col. vers. quid de Presbytero, Ioan. Gutierr. conf.
2. num. 21.

Facit vterius in fauorem dicti Gabrielis de
Agreda Clerici obseruantia super huiusmodi Ca-
pellania habita, quia ad eam fuit presentatus
Franciscus Romo, qui erat tempore presenta-
tionis Clericus primæ tonsuræ solū, & interim
tempore, quo ordinem Presbyteratus non ha-
buit, per alium Missarum onera in Capella adim-
pleuit, † quæ obseruantia magni est habenda in
quacunque dispositione, *cap. cum dilectus de*
consuet. Laurent. Syluan. conf. 88. num. 28. lib. 2.
cap. 1. vbi DD. de feudi. cognit. in vlt. stud. Ioan.
Garcia de nobilit. in diuis. num. 59. Caphal. conf.
272. num. 144. tom. 2. latè Ioseph. Ludouic. con-
cl. vnic. de consuet. & in proprijs Capellania ter-
minis Io. Gutierr. conf. 2. num. 10. qui post Syl-
uan. vbi proximè, & Anton. de Butrio tenet, in
ista obseruantia, seu cōsuetudine declarata, nō
requiri præscriptionem, sed sufficere, quod ali-
quibus vicibus ira fuerit obseruatum.

Rursus, quia dictus Parochus de Sotoca diues
est, dictus autem Gabriel de Agreda pauper, qui
ad prosecutionem suorum studiorum, & reci-
piendum sacros ordines Capellania indiget, idèd
preferendus est, † quia pauper idoneus idone-
iori non pauperi in simplici Beneficio præfertur,
vt post Hostiens. in cap. tuam de etate. & qualit.
docuit Anton. de Butrio ibi, *column. 1. Lambert.*
lib. 2. de iure patronat. 2. par. 7. quest. principali,
artic. 26. num. 2. & argum. cap. quia in tantum,
cap. non licet, & cap. Episcopus de prebend. Ho-
stiens. in sum. de iure patronat. §. in quibus differat,
vers. sed numquid, cum alijs adductis per Roc-
chus de Curte verbo honorificum, num. 49. & ver-
bo onerosum, num. 6. Ioan. Gutierr. d. conf. 2. n. 13.
Præcipuè, quia aua istius Gabrielis de suis bonis
in maxima quantitate ministravit expensas, vt
huiusmodi Capellaniæ ius patronatus ad familiā
reuer-

116

117

118

reuerteretur, quia aliqui absq; patrōni presenta-
tione eā occupauerāt, præcipuè Stephanus Ortiz,
Vicarius de Montaluo, quod si defuisset Ferdi-
nandus Gonzalez, qui tanquam proximior con-
sanguineus pro iure patronatus litigabat, lris
sumptibus de suo satisfacere nō valuisset. † Qua-
re cum Beneficium debeat conferri ei, qui bene
fecit, & charitas in eum plus quàm in alium nos
obliget, *cap. cum in officijs, de testament. cap. illud*
8. quest. 1. l. sed & si lege, §. consuluit, ff. de petit. ha-
redit. Rocch. de Curte d. verbo honorificum, num.
46. Lambert. lib. 3. 3. quest. princ. artic. 2. nu. 5.
Couarr. in d. cap. quia nos, num. 9. vers. glo. Ber-
nard. Feuardent. super Reth. cap. 2. sect. 10. † & illi
potius sunt presentandi, de quorum bonis Eccle-
sia est fundata, gloss. verbo sine possessione, in cap.
naminem, 70. dist. dist. cap. cum adeo, de rescriptis,
quom gloss. sequuntur Archidia. & Præp. ibi,
& Lambert. lib. 2. de iure patronat. 3. part. 5. quest.
princ. artic. 4. num. 4. & 10. Ioan. Gutierr. conf. 2.
nu. 11. & ideo idem videtur dicendum in nostro
casu, cum bona, quæ aua dicti Gabrielis habebat,
ad eum peruenissent, nisi in dictis fuissent ex pen-
sis consumpta, & erogata.

Et licet in istius allegationis progressu sit plu-
ribus ex adductis in contrarium satisfactum, re-
liqua non obstant, non primum, Monachum
pro mortuo haberi; † nam id nō procedit, quoad
acquirendum Monasterio, *dist. l. Deo nobis, C. de*
Episcop. & cleric. cap. susceptum, de rescriptis, in 6.
Alexand. conf. 139. vlt. thomate, nu. 9. vol. 2. Abb.
in cap. relatum, num. 6. de sepultur. Ruin. in l. Gal-
lus, §. & quid si tantum, l. lect. nu. 17. ff. de liber. &
posthum. secundum DD. in authent. si qua mulier,
C. de sacrosanct. Eccles. † nam mors ciuilibis refu-
lans ex Monasterij ingressu non facit Monachum
haberi pro vero mortuo, nisi quoad ea, in quibus
hoc reperitur expressum, iuxta gloss. notabilem
verbo mortuus, ad fin. in cap. placuit, ff. de iur. & i.
quest. 1. & verbo non morte, in dict. cap. susceptum,
quas sequitur Bart. nu. 4. in authent. ingressu, C. de sa-
crofanct. Eccles. Bald. in authent. si qua mulier, nu. 1. 2.
cod. tit. Imol. in l. ex parte, §. insulam, ff. de verbor.
oblig. Alex. d. conf. 139. nu. 6. Gregor. Lop. in l. 2.
tit. 18. par. 4. gloss. 1. & in l. 2. tit. 15. par. 2. gl. fin. in
princ. † nam vbi euenit, fit mentio de morte, de
naturali in dubio intelligitur, non de ciuili; nisi
in casibus à iure expressis, vt ex gloss. proximè al-
legatis, bonus text. in l. res uxoris, C. de donat. in-
ter vir. & vxor. & in l. si mors, in princ. ff. eodem ti-
tu. lal. in l. 1. nu. 1. vers. & notabilius, C. de here-
dit. instit. facit l. cum pater, §. hereditatem, ff. de
legat. 2. l. Statius, §. Cornelio Felici, ff. de iure fisci,
l. fin. C. de his, qui veniam etatis impetrauerunt;
l. fin. C. de his, qui veniam etatis impetrauerunt;
l. fin. C. de his, qui veniam etatis impetrauerunt;

† quod verba debeant intelligi naturaliter, & nō
ciuilliter, *Alex. conf. 2. vltis, nu. 1. vol. 1. Caphal.*
conf. 88. originalis, num. 27. tom. 1. Roland. à Valle
conf. 100. nu. 35. vol. 2. Marc. Anton. Eugen. conf.
48. num. 29. lib. 1.

Neque obstat argumentum de seruo ad Mo-
nachum adductum; † nam verius est, subiectio-
nem Monasticam non seruili, sed filiali æquipa-
rari, vt tradunt Iacol. & Ioan. Andr. in cap. cum

119

120

121

122

123

124

125

olim, de privileg. † nam Monachus quoad Abba-
tem sustinet vicem filij, *cap. sicut tuus 33. vbi An-*
ton. de Butrio num. 3. de simonia, † & ita Super-
rior Religionis, vt Abbas, Prior, & alij possunt
Monachum vendicare, vt ex l. 1. §. per hanc, ff.
de rei vendic. cap. statuimus 19. quest. 3. tradit An-
ton. de Butrio num. 9. in cap. licet, & in cap. fa-
nè, num. 5. de regularibus, † quia Monachus, &
Monialis per Religionis ingressum, patriam pos-
testatem amittunt, & in Abbatis, & Monasterij
ditionem transeunt, gloss. verbo cum statum mu-
tat, in l. si ex causa, §. Pomponius, ff. de minoribus;
22. ff. de vulgar. & pupil. substit. Boer. decis. 121. in
fine, Anton. Gomez. in l. 6. Tauri, num. 11. in fin.
Ioan. Gutierr. conf. 28. num. 5. Bald. in authent. si qua-
mulier, num. 9. C. de sacrosanct. Eccles. Pinell. in l. 1.
C. de bon. matern. 1. part. nu. 46. Couarr. in cap. 2.
nu. 8. vers. bis accedit, de testam.

† Et hoc absque dubio procedit, Monachum
filio familias æquiparari quoad acquirendū Mo-
nasterio, vt tradit Iacol. in l. 1. *num. 43. ff. de vulg. &*
pupil. substit. & in l. 1. §. per seruum, num. 14. in l.
quicquid, num. 3. ff. de acquir. possess. idem in l. seruū
uum, num. 10. ff. si certum petatur, & latè Lam-
bert. lib. 2. de iure patronat. 1. part. 7. quest. principali,
à num. 12. & seqq. Abb. in cap. in presentia, nu. 74.
& alij, de probat. † idèd sicut pater, reculante fi-
lio, potest hereditatem sibi delatā adire, & agno-
scere, l. fin. §. si autem in secunda, C. de bon. que li-
ber. Iacol. in d. l. 1. ff. de vulg. num. 44. † ita Abbatem
Monacho reculante hereditatem adire, & dela-
tam possessionem agnoscere posse, tenuit Archi-
diac. in cap. 1. 16. quest. 1. Ioan. Andr. in cap. in præ-
sentia, de probat. n. 23. Angel. conf. 91. nu. 2.

Neque obstat dicere, iura sanguinis in Mo-
nasterium non transire; † nam cum ea Monachus
non amittat, vt supra diximus, & tradit Tiraq.
de retractu lignagier, §. 1. gloss. 8. num. 19. Roderic.
Xuarez in l. 9. tit. de los pleitos, num. 26. lib. 1. fori,
Rebuff. in tract. nominatio, quest. 12. nu. 3. 1. Simi-
liter in Monasterium transeunt, vt probat gloss.
& communis in l. Deo nobis, §. hoc etiam, verbo pa-
rentum, & ibi Bald. num. 4. C. de Episcop. & cleric.
Ancharr. conf. 420. num. 8. Bald. conf. 55. nu. 3. lib.
5. Parisius conf. 47. num. 62. lib. 3. Syluanus confil.
49. num. 4. Iacol. in l. patre furioso, num. 47. ff. de his,
qui sunt sui, vel alien. iur. Velazquez, qui alios ad-
ducit in l. 40. Tauri, gloss. 4. num. 33. pro quo facit,
quod Monasterium non intendit hoc ius patro-
natus habere ex se ipso, & perpetuo illud obtine-
re, sed ex persona, & iure sui Monachi, durante
eius vita, nam vt ait Gamma *decis. Portugal. 6. nu.*
4. licet aliqui immeritò negent Monachum suc-
cedere posse in his, que defecerunt iure sangui-
nis, contrarium est verius, † vt supra, quia iura
sanguinis inseparabilia sunt, d. gloss. verbo paren-
tum, l. iura sanguinis, ff. de reg. iur. l. ius agnationis,
ff. de pact. Bald. in cap. cum in magistrum 49. nu. 2.
de elect. Couarr. in cap. quatuor pactum in initio,
2. partis, n. 5. l. 34. tit. 34. part. 7. præcipuè existen-
tibus declinationibus ita apertis in fauorem Mona-
chorum, cap. 1. 18. q. 1. cap. vltimo 19. quest. 3. Pro

126

127

128

129

130

131

132

133

- quo Gamma dicit facere vrgens argumentum, textus in l. Statius Florus, §. Cornelio Felici, ff. de iure filii; ¶ nam sicut ficus, qui penitus est extraneus hæres, l. ex factis, §. fin. ff. ad Senat. conf. Trebell. l. eorum, ff. ad legem Iuliam Marcianam. l. iura libertorum, ff. de iure patron. Bart. in l. 3. ante num. 1. ff. de interditiis, & relegatis, Molina de primogen. lib. 4. cap. 11. nu. 2. ¶ admittitur ad succedendum in maioratu iure sanguinis alicui competenti in eius vita ob delictum ab eo committum, vt ex dicto §. Cornelio Felici, communiter notariunt DD. & meminit Molina vbi proxime, a nu. 10. & seqq. & argum. l. si finita, §. si de vectig. vbi DD. ff. de damn. infectis. Greg. Lop. in l. 2. tit. 10. part. 2. gloss. 10. q. 3. & gloss. 19. q. 3. & in l. fin. tit. 5. par. 6. gl. 4. Sarmiento lib. 5. selectar. in l. Gallus, §. & quid si tantum, num. 58. ad fin. Pereira in l. si curatorem habens, in additio. verbo prohiberis, num. 44. C. de integr. restit. Auendañ. respons. 24. num. 4. vers. & non est, maiori cum ratione in Monasterium transire debet maioratus, seu patronatus Monacho iure sanguinis obueniens pro tempore ipsius vitæ, secundum Gamma vbi proxime, nu. 5. quando institutor expressè non prohibuit.
- 136 ¶ Neque obstat dicere, non succedere Monachum in feudo, nam contrarium est verius, quando non habet annexum seruitium, quod a Monacho præstari non valeat, vt tenet Cyn. in autent. ingressi, nu. 22. C. de sacros. Eccl. vbi Salicet. nu. 10. laf. 47. Bald. in aut. nisi rogati, nu. 15. C. ad Trebell. Innoc. Ioan. Andr. & Butr. in cap. in presentia, vbi Abb. nu. 69. Felin. 44. Decius 290. de probationib. Bald. in cap. 1. nu. 2. de milite vassallo, qui arma bellica deposuit in vrb. feud. Sylua. conf. 3. nu. 37. Molina lib. 1. de primogen. cap. 13. nu. 76. Velázquez in l. 40. Tauri, gloss. 4. nu. 16.
- Minus obstat dicere, dictum Parochum de Sotoca esse in vno gradu proximorem consanguineum Gabriele de Agreda, computando eum à quodam Alphonso Romo, quia hac ipsa excluditur ratione, nam dictus Alphonso habuit filium Franciscum Romo, à quo descendit Gabriel prædictus, & filiam similiter nomine Franciscã, à qua Parochus de Sotoca se descendere nititur probare. ¶ Et vltra quod probationes per eum quoad hoc productæ fuerunt inter alios factæ, & sine citatione Gabrielis de Agreda, quæ nõ præiudicant, Innocent. in cap. cum in tua, vbi Abbas num. 4. de testib. l. nam ita Diuus, ff. de re iudic. l. vitima, C. si per vim, vel alio modo, cap. tum ex literis, de restit. in integr. clement. pastoralis, de re iudic. Abbas conf. 68. incip. quamquam, colum. vitim. 2. part. Tiraquel. in tract. res inter alios actas, in princip. latè Anton. Gabriel conclus. 1. de citationibus, a nu. 1. Ioan. Gutierrez. conf. 1. nu. 45. adhuc Gabriel de Agreda Romo, Clericus tanquam originè habens, & descendentiã à masculo debet præferri dicto Parocho de Sotoca, quia Beneficia, quæ vadunt secundum lineam sanguinis, ¶ potius respiciunt lineam descendentiã, quam transuersalem, vt tradit Bald. in l. in quibus, n. 4. C. de secund. nupt. quia in his, quæ iure sanguinis deferuntur
- 139 (vt ista Capellania iuris patronatus est) ¶ semper

masculus, & ab ea descendentes præferuntur feminæ, & ab ea descendentiã, vt argument. cap. 1. & per tot. de success. feud. vbi Bald. Aluarotus, & alij, Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, nu. 62. versic. quarto facit, Ioan. Gutierrez. conf. 3. nu. 5. præcipuè cum sit de eadem descendentiã.

Neque obstat, quod Capellanus vltimus prædictæ Capellaniæ declarauerit, eam spectare ad dictum Parochum de Sotoca, quia vltra quod contrarium certum est ex supra traditis, id non alia ratione fecit, quam ea, quod frater erat dicti Parochi, vnde nec tanquam testis dictum validum est, quod declarauit: ¶ cum frater in fratris fauorem testimonium nequeat perferre, tum ratione affectionis, tum quod illi sit consanguineus, gloss. verbo parentes, in cap. consanguinei 3. quest. 5. Felin. in cap. cum oporteat, nu. 3. de accusationib. Bald. in l. parentes, post princip. C. de testib. Socinus conf. 17. supradicta, volum. 1. Rebuff. in tract. de reprobatione, & saluatione testium, num. 218. Alexand. conf. 70. viso processu, nu. 6. vol. 1. Et facit, quod dictus Didacus Santoyo non cognouit testatorem, & ideo dicere non poterat, fratrem suum habuisse ius præcipuum, sicut in simili videmus, ¶ quod declaratio successoris maioratus facta ab vltimo eiusdem possessore, non debet attendi, quando vltimus maioratus possessor id, quod declarauit, non potuit à testatore intelligere, vt deducitur ex Molina lib. 1. cap. 8. num. 38. deficit enim verisimilitudo ab eo, & alia requisita.

Non etiam obstat dicere, dictum Parochum de Sotoca posse per substitutum Missas dicere in Capella prædictæ Capellaniæ. ¶ Nam quando testator suos vocat consanguineos, censetur eorundem industriam elegerit: quo casu nec consuetudo seruendi per substitutum aliquid valet operari, vt tradit Ripa in cap. cum M. num. 4. de constitutionibus, Ioan. Gutierrez. conf. 1. num. 40. & in simili tradit Menoch. lib. 1. de arbitr. iudic. quest. 54. nu. 7. Carol. Ruyn. conf. 148. num. 1. vol. 4. ¶ & quia seruitia personalia per substitutum non possunt præstari, Bart. in l. vnic. §. ne autem, C. de caduc. tollend. Marc. Anton. Natta conf. 600. nu. 3. & 13. Gozadin. conf. 26. num. 46. Roland. à Valle conf. 48. incip. magnificus, num. 28. vol. 4. maxime cum dictus Parochus de Sotoca, & si sit Clericus, non sit ad prædictam Capellaniã idoneus, supra adductis rationibus, & solum conetur eam habere lucrificandi causa in absentia, vt memoria institutoris pereat, & Capella, quæ per neglectum fratris sui, qui Missas non celebravit in ea, minatur ruinam, eam tali successore patiat. Quare iuri, & rationi consonum iudico, Capellaniã prædictam adiudicari Gabrieli de Agreda Romo absque eo, quod Parocho prædicto ad eligendum, seu optandum sex mensium, nec aliud tempus concedatur. Saluo, &c.

S V M M A R I V M.

- 1 Clausula guarentigia instrumenti habet executionem paratam.
- 2 Instrumentum non liquidum, & si nõ possit exequi,

- qui, liquidatio tamen potest deferri in iuramento creditoris, vel declarationis alterius, & nu. 5.
- 3 Observantia debita super negotio, de quo agitur, attendi debet.
 - 4 Confirmatio concordia super bonis Ecclesiasticis, aut iuribus, qualiter fiat per Cancellariam Apostolicam.
 - 6 Iurante creditore, cuius iuramento delata est liquidatio, iustificatur via executiua.
 - 7 Factum, quod sola petitione creditoris liquidetur quantitas executionis, est validum.
 - 8 Liquidatio in Regno Castella potest fieri in causis executiuis in termino decem dierum oppositiõnis dato debitori.
 - 9 Mandati verba intelligi debent latè in præiudicium mandantis.
 - 10 Mandatum habens generale, potest facere apponi clausulas, & firmitates consuetas.
 - 11 Mandatum censetur concessum iuxta consuetas, & solita.
 - 12 Procurator potest facere non solum expressè in mandato, sed alia, quæ sunt de consuetudine.
 - 13 Clausula solita apponi in obligatione, & si omittantur, habentur pro expressis.
 - 14 Mandatum recipit interpretationem à stylo, & consuetudine.
 - 15 Verba cuiusvis dispositionis intelliguntur secundum subiectam materiam.
 - 16 Mandatum speciale cum libera ex quibus clausulis iudicatur.
 - 17 Procurator non dicitur excedere fines mandati in annexis, & connexis.
 - 18 Procurator cum libera, & generali administratione potest facere, quæ requirunt speciale mandatum.
 - 19 Mandans si fecerit quod fecit Procurator, & ratum habuit, sibi præiudicat, etiam si ille excessisset.
 - 20 Conuentio facta per debitorem cum creditore super soluendo salario pro dictis executionis propter moram, est valida.
 - 21 Summissio Iudici alteri fori, quomodo iustificatur.
 - 22 Debitor tenetur regulariter facere solutionem ad domum creditoris.
 - 23 Papa, vbi est verificanda narratiua confirmatiõnis, aut dispensatiõnis petita, eam committit suis delegatis in partibus.
 - 24 Confirmatio facta à Delegato Pontificis, ab eo facta censetur, & nu. 27.
 - 25 Mandans concedi libertatem, videtur eam dare.
 - 26 Princeps censetur facere cum impartitur auctoritatem.
 - 28 Confirmatio concordia super decimis, requirit cause iustificationem.
 - 29 Expense veniunt in via executiua, & sententia additiõnis, seu de remate.

P R O

Doctore Ioanne Baptista del Alamo vno ex quatuor Notarijs perpetuis Audientiæ Episcopalis Conchenfis.

Tom. 2.

C O N T R A

Concilium, & Decuriones Villa del Campillo de Altobnei:

A R G V M E N T V M.

¶ Quantitas vigore instrumenti guarentigij quatenus possit deferri in iuramentum creditoris, & qualiter obligetur Vniuersitas eius Procuratorem.

C O N S I L I V M C X X X V I.

Vpponitur in facto, quod veritate lite inter Parochum villæ de Enguidanos, cum Vniuersitate, seu Concilio, & quibusdam ciuibus dictæ villæ del Campillo: super decimis molendinorũ;

vulgò dictis mençales, quæ molendina habebant intra Parochiam de Enguidanos; venerunt ad quandam conuentionem; pro cuius firmitate curarunt eam confirmari auctoritate Apostolica mediante dicto Doctore Ioanne Baptista del Alamo; & suo correspondente degente Romæ, & Ferdinandus Varea, Procurator dictæ Vniuersitatis, cum sufficienti mandato obligauit illam ad satisfaciendã senta atri, quæ fuissent erogata in expeditione confirmatiõnis concordie ad rationem quingentorum maravedinorum, pro quilibet scuto, & amplius ducatos sex pro eius solitudine, cum summissione iustitiæ Regiæ Conchenis, & salario personæ, quæ accedere ad exequendum in casu non soluendi cedente die: ¶ cuius obligationis virtute, & clausula guarentigie in ea contentæ, fuit petita; & facta executio, vt notuit fieri, iuxta l. 2. titul. 21. lib. 4. Recopilat. Couarr. lib. 2. variar. cap. 11. in princip. Parador. lib. 2. rer. quotid. 1. part. cap. fin. §. 11. num. 4. contra dictam Vniuersitatem.

Nec obstat dicere, quod dicta scriptura non continet quantitatem liquidam vltra dictos sex ducatos, eo quod principalis expensa remissa fuit certiorationi faciendæ per Franciscum Caxa, Curialem Romæ, commorantem, & correspondentiẽ dicti Doctoris, ¶ & quod defectu dictæ liquidationis non potuit exequi, ex adductis per Bald. in l. si Curialis, C. de Episc. & cleric. Alex. in l. postulante, in fin. ff. ad Senat. conf. Trebellian. Grattus respons. 140. nu. 27. tom. 1. Parador. vbi proxime, §. 12. p. 27. Quia responderetur, quod animaduerso, quod negotia, quæ sunt expedienda in Curia Romana, & per Cancellariam Apostolicam, non habent taxam certam, sed solent augeri, & minui secundum qualitatem, & circumstantiam negotiorũ, non potuit conuẽtio in hac parte ad summam certam reduci, sed ad id, quod fuisset certificatum per eum, qui fuisset expeditionem, vt iustissime habet introductum cõmunis vsus, & obseruantia istorum Regnorum, & Curialium, dictæ

diſta ciuitatis; & ſolum ſolet exprimi, quod eſt ſoluen dum pro cura, & ſolicitudine negotij, de ferendo reliquum in iuramento partis, ꝛ que ob ſeruantia eſt multum attendenda; iuxta l. quod ſe nolit, §. quia aſſidua, vbi late Cæpol. ff. de adilit. edit. l. ſin. C. de fideiuſſor. Ioseph. Ludouic. concl. vnic. de conſuetud. Flamin. Carthar. decif. 67. num. 20. 28. & ſeqq. Alexand. Raudent. conſ. 17. num. 44. Perez de Lara lib. 1. de annuerſ. cap. 5. nu. 49. l. 1. vbi DD. quæ ſit longa conſuetudo.

4. ꝛ Quod magis certum eſt in ſimilibus confir mationibus Apoſtolicis ſuper cõcordijs factis rati one iurium, aut bonorum Eccleſiaſticorũ, quæ expediuntur per Cancellariam Apoſtolicam, cap. porreſta, vbi DD. de conſir. vtili, vel inutili, & ha betur in tractatu, cui titulus eſt taxa Cancellariæ Apoſtolicæ, de gratijs expectatiuis ſub tit. de conſir mationib. & conſeſſionib. alienat. bonor. Eccleſiaſtic. tom. 15. tractatum, part. 1. Mandof. de ſignat. gratia, tit. ſi in euidentem, fol. 60.

Et ita eſt valida conuentio, quod liquidatio expenſarum fieret iuxta id, quod certificaret di ctus Curialis, poſſet deferri in iuramento dicti Doctõis Alamo, qui vtendo dicta facultate tem pore, quo petijt instrumentum exequi, iurauit in forma coram Iudice, & actuario cauſæ, quod fuerat expenſum in confirmatione prædictæ cõ cordiæ, & ita mediante dicto iuramento reman ſit ſcriptura liquida, & exequibilis, ꝛ ſiquidem valida eſt, & executionem paratam habet con uentio, per quam liquidatio deſertur creditoris iuramento facienda, vt poſt Bart. in l. ſin. num. 3. ff. de Prator. ſtipulat. & ibi Bald. & Angel. tradunt Aretin. in §. actionum, num. 21. inſtitut. de action. Abb. in cap. ſinem litibus, num. 37. de dolo, & con tum. Auendañ. in cap. Correctorum, 2. part. cap. 29. num. 4. tradit Parlador. d. §. 12. nu. 37. & hoc eſt generale, quod multoties pars vna deſert in iura mento alterius liquidationem, vel aliud; ꝛ nam ipſo facto, quod iurat pars, cui eſt delata facultas iurandi, remanet iuſtificata via executiua; iuxta l. 1. §. ſed & poſſeſſori, §. penult. l. iuris iurandum a debitor. ff. de iure iurand. l. actori, C. de rebus credit. & l. poſt rem iudicatam, ff. de re iudic. Parlad. d. cap. ſin. 1. part. §. 3. num. 1.

7. ꝛ Nec eſt mirandum, cum in fortioribus ter minis ſit certa reſolutio, quod valet conuentio facta inter partes, quod poſſit ad executionem procedi abſq; alia liquidatione, quam ſola peti tione creditoris, vt tenet Bart. in l. creditoris, q. 3. verſ. ſed an poſſit adhiberi, C. de pignor. Ant. Maſſa Galleſius ad formam Cameralis obligationis, §. de li quidatione, n. 40. quod eſt magis certum, animad uerſo, quod pro maiori iuſtificatione via execu tiuæ præſatus Doctõr Alamo produxit epiſtolã, & computum originale ſibi tranſmiſſum per di ctum Franciſcum Caja eius correſponſalem, il ludq; comprobauit, ex quo ſatis iuſtificatur exe cutio, quamuis non extiſſet delata liquidatio in eius iuramento; ꝛ nam etiã ſi à principio liquida tio deſiciat, ſi tamen poſtea fiat in termino decẽ dierum aſſignato debitori ad oppoſitionem, & exceptiones probãdas retrotrahitur, & operatur

idem, ac ſi ante petitionẽ executionis facta foret, vt tradunt Roman. conſ. 388. nu. 15. Caphal. conſ. 272. n. 63. lib. 2. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 5. nu. 66. & ſeq. Galleſ. vbi proximẽ, nu. 6.

Et ita non obest dicere, quod in mandato fa cto per Concilium dictæ Vniuerſitatis ad facien dum instrumentum iuxta tractatum, & con uentionem habitam cum dicto Doctõre, nõ fuit data facultas Ferdinando de Varea, vt poſſit li quidationem deferre in dictum iuramentũ, neq; in id, quod ſcripſiſſet dictus Franciſcus Caja; nam ex contextura dicti mandati colligitur quã fuerit ſufficiens, cum illud dederint, vt valeret conuenire, & contractare cum quibuslibet Ban querijs, tam ciuitatis Conchẽſis, quam quorum uis aliorum locorum, & cum quibuscuque per ſonis pretium, & quantitates maruedinorũ pro confirmationis expeditione ſuper dicta concor dia, & ſuper eo facere quaſcunq; ſcripturas obli gationũ, quæ fuiſſent neceſſariæ, & cum alijs an nexis, & dependentibus in ampliffima forma, ex quibus clauſulis, & earũ vi euidenter colligitur, dictum Procuratorem poſuiſſe ſtipulari dictam obligationem iuxta conſuetudinem, & obseruã tiam, quæ in ſimilibus caſibus erat, ꝛ tũ quia 9 verba dicti mandati debent intelligi late in præ iudicium mandantis, cap. cum dilectus, de conſue tudin. Marth. de Afflic. decif. Neapol. 91. num. 9. & tũ quia certum eſt, quod Procurator non ſolũ ſpecialis prout erat dictus Ferdinandus Varea, ꝛ ſed habens mandatum generale, poteſt illius 10 virtute apponere quaſlibet clauſulas, & firmita tes in ſimilibus caſibus apponi conſuetas, vt tra dit Bart. in l. ſin. nu. 1. ff. quæ in fraud. credit. Bar batia conſ. 19. num. 18. lib. 3. ꝛ quia ſemper præſu mitur de iure, quod mandatu fuerit datum iuxta 11 quod eſt ſolitum, & conſuetum, Bart. in l. Seyo, §. medico, num. 3. ff. de ann. legat. Stracch. in titul. mandati, nu. 41. ꝛ ita eſt certa reſolutio, quod 12 Procurator temper poteſt facere non ſolũ eas res, quæ ſunt mandatæ, & commiſſæ ſpecificẽ, ſed omnes alias, quæ ſunt in ſimilibus caſibus de uſu, & conſuetudine; ita reſoluit laf. in l. certi condi ctio, §. ſi nummos, n. 5. ff. ſi cert. petat. & in l. ſi Pro curator, num. 8. C. de Procurator. decifio Genuæ 143. num. 4. ꝛ Miximẽ cum clauſulæ appoſitæ 13 in obligatione ſint ordinariæ, & conſuetæ, quæ licet fuiſſent omiſſæ, debebant haberi prout ex preſſæ, & ſubintellectæ, l. ſin. C. de fideiuſſorib. l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua, ff. de adilit. editio, Bald. in rubric. C. de ſide instrumentor. num. 17. Abbas in cap. cum M. num. 4. de conſtitut. & in proprijs terminis mandati, quod cenſeantur cõ ceſſa, quæ ſunt apponi conſuetæ, tradit Bartol. in l. Procurator, ff. de iure ſiſci, laf. in l. ſi Procu rator, limit. 3. ff. de condict. indebit. Grat. reſponſ. 139. num. 24. lib. 2.

ꝛ Quod confirmatur; nam quaſlibet mandata 14 recipiunt interpretationem iuxta ſtylum, & con ſuetudinem actus, ſuper quo conceduntur, l. vel vniuerſorum, C. de pignor. actio. Bartol. & alij in l. 1. C. de edendo, adeo quod propter conſuetu dinem in mandato generali venit etiam quod re quire-

quirebat ſpeciale mandatum, Hieronym. Grat. reſponſ. 104. num. 20. & 21. vol. 2.

15. ꝛ Quia eſt recepta iuris reſolutio, quod ver ba cuiuſvis diſpoſitionis debent intelligi iuxta ſubiectam materiam, de qua agitur, l. ſi duo, ff. lo cati, & l. ſi inſulam, ff. de præcept. verb. Ioan. Cæ phal. conſil. 25. num. 19. vol. 1. & ita nec in dicto mandato, nec in obligatione fuit neceſſaria ex preſſio certæ ſummę, cuius declaratio ex futuro euentu pendebat, & ita legitimo iure potuit de ferri in eo, quod ſcripſiſſet dictus Franciſcus Ca xa, & iuraſſet prædictus Doctõr, nec alio modo potuit instrumentum conſici.

16. ꝛ Et confirmatur, cum mandatum fuerit fa ctum cum incidentibus, & dependentibus, libe ra, & generali adminiſtratione, & vt dictus Pro curator poſſet facere ea, quæ ipſa Vniuerſitas facere potuiſſet, ſi fuiſſet præſens; nam ex his clauſulis inducitur ſpeciale mandatum cum li bera, Bartol. & Paul. Caſtrenſ. in l. creditor, §. La cius, ff. mandati, ijdem Bart. & Paul. de Caſtro in l. Procurator, cui generaliter libera, ff. de Procurat. Alexand. conſ. 28. num. 1. lib. 6. Aymon Crauet. conſ. 748. num. 20. Carol. Ruin. conſ. 93. nu. 5. lib. 5. Ludouic. Morot. reſponſ. 24. num. 1. Caphal. conſ. 147. num. 2. & ſeqq. tom. 1. vbi ait, quod iſta verba ſunt ita efficacia, quod denotant liberam adminiſtrationem tali vi, quod Procurator obli gat efficaciter mandantem, quod poteſt transfer re dominium ſuarum rerum in alium, l. ſi libera, C. quod. cum eo, Bart. & ceteri in d. l. Procurator, Felin. in cap. nonnulli, §. ſunt, & alij, verſic. conſide ra, de offic. deleg.

17. ꝛ Præſertim, quando quod fuit ſpecificẽ po ſitum in obligatione erat annexum, & concer nens ſubſtantiaẽ mandati, quo caſu dici non po teſt, Procuratorem exceſſiſſe fines, & terminos illius; quia vt reſoluit Petr. de Ancharr. quem reſert, & ſequitur Hippolyt. de Marſil. in repetit. rubrica, ff. de fideiuſſor. & alij per eum allegati, nu. 216. Procurator ponens manũ ad connexa man dati non dicitur excedere fines illius, ſicut in fa ciente proxima mandato, ex l. ſinal. ff. mandati, & laf. in l. ſi Procurator, fallent. 4. C. de Procurat. tradit decif. Genuæ 8. num. 6. & 11. ꝛ quod eſt magis certum ponderata clauſula cum libera, & generali adminiſtratione, cuius virtute poſſunt etiam expedi ea, quæ mandatum ſpeciale requi runt, cap. qui ad agendum, de Procur. in 6. l. tran ſactionis, C. de tranſact. d. l. Procurator, cui gene raliter, vbi DD. ff. de Procurat. l. 19. tit. 5. part. 3. Bald. in l. illud, ff. de minor. Paul. de Caſtr. conſ. 336. incip. laudatio, num. 4. tom. 1. Alexand. conſil. 44. num. 2. vol. 2. Couarr. lib. 1. varian. cap. 6. n. 3. ver ſic. 5. Caualc. decif. Fuiuz. 21. num. 46. Hieronym. Grat. reſponſ. 37. nu. 30. lib. 2. Flamin. Parif. de re ſignat. benef. lib. 7. quæſt. 24. nu. 12.

Maximẽ, quia cum conſtituiſſet dictæ Vniuer ſitati, & illius Officialibus de ſcriptura virtute eorum mandati ſtipulata per dictum Ferdinan dum de Varea: eam ratam habuerunt, & cũ præ ſatus Doctõr Alamo, poſtquã peruenit dicta con firmatio, eos certioraſſet, vt illam reportarent, & Tom. 2.

ſoluerent expenſas, reſcripſere per eorum epiſto lam ſcriptam 17. Maij 1506. quod elapſo Paſcha te erãt venturi, & portaturi pecunias; ex quo in ducitur quãdam noua approbatio dictæ obliga tionis; ꝛ nam etiam quando quis habet manda tum ad aliquod negotium, vel cauſam, & fines eius exceſſit ſi mandans ſciuit, & aliquo modo patitur, & conſentit, videtur aduocetiam in eo; quod exceſſit habere ratum, ſecundũ Alexand. in laſapẽ, nu. 87. ff. de re iud. Azueed. in l. 33. tit. 6. lib. 3. Recopil. n. 7. Imo poſtquã tot modis, & me dijs litem mouerunt præſentes ſolutionem non facere, nihil habendo vrbaniſſimam dicti Do ctõris, bonumq; opus, quod operatus fuerat ero gando ex proprijs pecunijs quantitatẽ neceſſariã pro dicta expeditione vltra propria ſolicitudinẽ, & diſſi ſui correſpondentis præ tam tenui præ mio, vt eſt dictõrum ducatorũ lex, non eſt cur illi impugnentur expenſæ ſequatæ dictæ Vniuerſitati propter dilatam ſolutionẽ, ſed prorogati Offi cialium dictæ Vniuerſitatis, qui aſſueti ſunt lites iniuſtas proſequi, vt vacãtes illis eo colore fruantur Vniuerſitatis peculio, ꝛ quia vt Parlador. 20 reſoluit d. 1. part. §. 12. nu. 37. & 3. part. §. 18. nu. 10. valida eſt conuentio, quam debitor facit cum creditore de ſolueno in caſu moræ certum ſa larium eius Procuratori, aut agenti, qui acceſſerit ad exequendum pro quaſlibet dicta acceſſus, & reſeſus, & detentionis.

Nec eſt conſiderabile dicere, quod non eſt de ſignatus locus ſolutionis, quia berẽ conſidere tur obligatio, eſt facta dicta deſtinatio, cum Vni uerſitas ſit expreſſe obligata ſolueri illico, & in continenti, cum fuiſſet peruenta dicta confirma tio; ꝛ & cum ſolutio eſſet faciendã dicto Doctõ ri, qui eſt ciuis Conchẽſis, in eadem ciuitate erat faciendã ſolutio, cuius inſtituẽ ſubmiſſionem fecerunt, & in qua ciuitate fuit factus contra ctus, ex quo iuſtificatur præſata ſubmiſſio, iuxta l. 20. verſic. vtroſi mandamos, titul. 21. lib. 4. noua Recopilat. & quamuis non ſit expreſſa deſtinatio ſolutionis, ea inducitur à iure; ꝛ ſiquidem debi tor regulariter tenetur ire ad domum creditoris, & in ea facere illi ſolutionem, Alex. in l. lineam, n. 5. ff. ad l. Falcid. Aufrer. ad Capel. Tholoſ. quæſt. 433. Didac. Perez in l. 3. titul. 5. lib. 3. Ordãmam. Duenas regul. 161. limit. 44. decifio Genuæ 144. num. 4. Azueed. in l. 4. tit. 5. lib. 1. Recopilat. nu. 2. & ita eſt malitioſa dicta oppoſitio, quia non ſolã in di cta ciuitate, verũ neque in dicta villa del Cam pillo voluere ſolutionẽ facere, donec fiere com pulſi remedijs iuris executiuis.

Minus obſtat dicere, quod dicta concordia non venit confirmata per ſuam Sanctitatem, ſed commiſſa illius confirmatio Ordinario Conchẽ ſi, & Decano Cathedralis; nam hoc ſufficit, nec in alia forma venire poterat, ſuppoſito, quod di cta Vniuerſitas del Campillo, & pars Parochi de Engnidanos, vt in ſimilibus aſſueſcitur, dederũt in ſubſtantia relationem contentorũ in concor dia, vt iuxta formam illius fieret ſupplicatio ſuæ Sanctitati; ꝛ ſicut in materijs diſpenſationum Apoſtolicarum, eo quod Summus Pontifex non 23 X 3 eſt

- est informatus de veritate narratiua, semper committitur verificatio illius, & ea facta dispensatio in partibus fit per Commissarium suae Sanctitatis, siue sit iudex ordinarius, siue delegatus: eo quod ius confirmandi est actus directè tangens Superiorem, aut illius vices habentem, Renaur. Castal. tract. de Imper. quass. 1. n. 3.
24. † Et ita confirmatio facta à Delegato Pontificis, eidem attribuitur; nam qui facit per alium, ipse facere videtur, l. ita autem, §. gessisse, ff. de admistr. tutor. l. fin. §. fin. C. vbi, & apud quem, l. ite eorum, §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniuers. nomine, l. b: Parni enim refert ipse ordo eligat, an is, cui ordo negotium dedit: † sicut qui mandat, libertatem concedi, videtur dare, l. pater ex Prouincia, l. b: Cateram ipse manumissit, ff. de manumiss. vindict. iuncta regul. qui per alium facit, de regul. iur.
26. † quia Princeps sua facit, quibus auctoritatem impartitur, l. 1. §. omnia, C. de veter. iur. enucleand. cap. famè, de offic. delegat. prout alias in simili dicit Abb. in cap. cum accessissent, notabil. 4. de consuet. Alexand. cons. 123. num. 17. lib. 4. Hippolyt. singul. 567. Caphal. cons. 26. deputati, num. 23. Berolius cons. 88. incip. in causa mota, num. 16.
27. lib. 1. † qui loquitur in specie confirmationis factae per Commissarium Apostolicum, & concludit, confirmationem Delegati Pontificis, ab ipso Pontifice factam dici, & ei attribui, perinde ac si ab eodem Pontifice facta esset, sequitur Marc. Anton. Eugca. cons. 4. num. 41. & seq. lib. 1. Berolius dicit. cons. 88. num. 17. lib. 1. Capic. decis. 16. num. 6. Alexand. Raudens. respons. 17. priori parte, num. 12. lib. 1. Abb. cons. 41. num. 1. versic. item videtur, lib. 1. Carol. Ruyn. cons. 161. num. 26. lib. 1. Simon de Prat. consil. 109. num. 2. Menoch. consil. 287. num. 54. Martin. Vran. cons. 12. nu. 3. tom. 1. Decian. respons. 41. num. 25. lib. 2.
28. † Et dicti officiales malitiosè noluerunt facere diligentias virtute dictae Bullae, nec adimplere requisita illius ad firmitatem dictae confirmationis, quae aliter obtineri non poterat, cum ad iustificandum similes confirmationes sit opus constare de causa legitima, iuxta tradita per Redoan. rubric. 2. 1. de rebus Eccles. num. 71. & ita praefatus Doctor adimpleuit ex parte sua, & acta executiua, & sententia additionis pro rata ad eius instantiam sunt iusta, & debent confirmari † cum condemnatione expensarum processaliu, & personalium, quae propter ipsorum moram, & malè interpositam appellationem fuerint causatae dicto Doctori Alamo, iuxta tradita per Parlador. d. lib. 2. cap. fin. 5. part. §. 18. nu. 6. & 11. Saluo, & c.

SVM MARIVM.

- 1 Mandatorum forma attenditur ad colligendam mentem contrahentium.
- 2 Causa, & initium cuiuscunque contractus debet attendi.
- 3 Causa finalis dicitur expressa à partibus in instrumento.
- 4 Causa finalis declarat intentionem contrahentium.

- 5 Causa finalis est illa, sine qua quis ista non fecisset.
- 6 Resignans Beneficium liberatur à pensione super eo imposita.
- 7 Pensio resignatione Beneficij admissa est ad onus resignarij.
- 8 Cessante causa reservationis pensionis, cessat illa, & num. 31.
- 9 Paupertatis causa concessum cessat, si superueniant diuitiae.
- 10 Beneficij causa cessante, beneficium cessat.
- 11 Gratia cessat, causa illius cessante.
- 12 Causa finita, vel cessante, generaliter effectus cessat.
- 13 Remota origine, remouentur quae ab ea dependent.
- 14 Dispositionis causa cessante, dispositio cessat.
- 15 Causa impulsiva cessante, quando dispositio cessat.
- 16 Ius quaesitum quod non auferatur cessante causa, qui teneant.
- 17 Ius quaesitum iure extraordinario, irregulari, aut speciali, cessat cessante causa, jecus si ex iure communi.
- 18 Extraordinarium ius facilius tollitur, quàm commune.
- 19 Causatum tollitur sublata causa.
- 20 Factum non consideratur sed causa facti.
- 21 Actus deficit, deficiente causa primaria illius, maxime in oneris, ut est pensio.
- 22 Cessante causa, cessat quod propter eam fuit inductum.
- 23 Sublato grauamine, quod erat causa commodi, commodum cessat.
- 24 Cessante causa legati, cessat legatum.
- 25 Tacitè actum inter partes, habetur pro expresso.
- 26 Actus agentium non operantur ultra intentionem eorum.
- 27 Reueratio facta respectu personae, est personalis.
- 28 Persona extrinseca non subintelligitur.
- 29 Persona alicuius contemplatione qua fiunt, non transeunt ad alium.
- 30 Pensio debet commensurari suae causa.
- 31 Intellectus l. filius familias, §. apud Marcellum, ff. de legat. 1.
- 32 Peculium censetur legatum ex onere aliquid praestandi de illo.
- 33 Vno legato ex certo fundo, non potest esse alium, quam in eo natum sit, & num. 25.
- 34 Relictum ex fructibus habet conditionem, si nascantur.
- 35 Pensionem pro fructibus Beneficij non soluit, qui eos non percipit.
- 36 Pensio, & onera minui debent, diminutis fructibus, & num. 39.
- 37 Stylus Romanae Curiae debet attendi.
- 38 Pretij ex quantitate colligitur quid actum sit inter partes.
- 39 Pensiones vacant per promotionem ad Episcopatum, nisi Papa dispenset super retentione.
- 40 Ratio eadem vbi militat, debet militare eadem iuris dispositio.
- 41 Rationis identitas vbi est, non dicitur extensio, sed comprehensio.

Licentiate Andraea Perez de Vega Parocho Ecclesiae Parochialis Villa Poueda de la Sierra Episcopatus Concben.

CONTRA

Doctorem Rodericum Vazquez Machicao Procuratorem Episcopatus Placentini.

ARGVMENTVM.

- ¶ Pensio alicui reseruata super aliquo Beneficio in permutatione ratione consimilis pensionis, quam ipse habebat soluere, an cesset extincto onere, & obligatione soluendi illa.

CONSILIVM CXXXVII.

Proponitur in facto, quod possidente dicto Doctore Vazquez Ecclesiam Parochiale Poueda, & Licentiate Andraea Perez Archipresbyteratum Villae de Molina cum onere pensionis annuorum ducatorum centum quinquaginta in fauorem Doctoris Don. Garfiae Perez eius patri Abbatis Berlangae, tractarunt inter se de permutatione faciendae, constitueruntque Procuratorem Romae, declarando in mandatis, quod ultra Archipresbyteratum imponeretur pensio annua ducatorum ducentum in fauorem dicti Doctoris Vazquez super fructibus dictae Parochialis, cum declaratione etiam, quod vt valerit soluere pensionem ducatorum 150. quae erat imposita super dicto Archipresbyteratu, dictus Licentiate Andraea Perez interim dum vacabat eueniente morte dicti Abbatis haberet soluere similem pensionem ducatorum 150. & facta permutatione, vterque illorum respectiue ceperunt possessionem dictorum Beneficiorum, & dictus Licentiate Andraea Perez per multos annos soluit dicto Doctori Vazquez vtraque pensionem, ducatorum scilicet ducentum pro se, & centum quinquaginta, vt remaneret indebita pensionem, quam recognoscebat Archipresbyteratus dicto Abbati. Euenit postea, quod Doctor Vazquez resignauit simpliciter dictum Archipresbyteratum in fauore certae personae, cum onere tamen satisfaciendi pensionem dictorum ducatorum 150. & dubitatur, an ex eo, quod remanet liber à solutione illius, remaneat etiam Licentiate Andraea Perez à solutione pensionis predictae ducatorum 150. & in fauorem illius, vt cogi non valeat soluere dictam pensionem, considerabantur sequentia.

Primo, debere attendi formam mandatorum, quae dederunt ad faciendum dictam permutationem, ex quorum verbis manifestum redditur, quod intentio, & tractatus fuit, quod non esset vnica pensio, sed duae, vna ducatorum 200. pro

dicto Doctore Vazquez, & alia ducatorum 150. vt breui manu satisfaceret pensionem impositam super dicto Archipresbyteratu; de iure autem est planum, † quod forma mandatorum debet attendi, & considerari ad colligendum mentem contrahentium, & permutare volentium, l. diligenter, ff. mand. Bald. in l. si quis mibi, §. sed quid si, n. 2. ff. de acquir. hered. & in l. omnibus, §. si procurator, in Adit. ff. si quis ius dicenti non obtemperauerit, & in §. is, qui, n. 1. insit. mandati, Paul. Amil. decis. Rotae 193. num. 2. & decis. 338. num. 1. par. 2. nam vt dicit Bald. in l. solent, §. non verò, ff. de offic. Proconsul. n. 8. † causae initium cuiuscunque contractus debet inspicere, l. si procuratorem in priac. ff. mandati, † & causa finalis est illa, quae reperitur expressa in dictis mandatis, argum. l. fin. vbi Barr. Imol. & reliqui ff. de hered. inst. & in l. 1. §. ad Senat. Cons. Macedon. Tiraq. tract. cessante causa, limit. 1. n. 64. Io. And. Georg. alleg. 49. n. 75. † & causa finalis manifestam reddit intentionem principalem contrahentium, l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de legat. 2. l. pater filiam, §. fundum, eod. tit. Hieronym. Gabriel cons. 127. num. 44. vol. 1. † dicitur enim causa finalis, sine qua quis irafacturus non fuisset, Bald. in l. aua, n. 24. C. de iure dotium, & in authent. ex testamento, nu. 13. C. de collat. Aym. cons. 142. num. 9. Roland. à Valle cons. 44. nu. 15. vol. 4. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 8. num. 72.]

Et ita est euidentis, quod assumere in se onus soluendi dictos ducatos 150. ultra 200. fuit ex causa, & respectu, vt cum eis Doctor Vazquez haberet, cum quo solueret pensionem Abbati, & nisi foret ex predicta causa dictus Licentiate Andraea Perez non se obligasset, nec Summus Pontifex concessisset, & ita sufficit, quod remaneret liber à solutione dictae pensionis, & imputer sibi, qui simpliciter resignauit Archipresbyteratum: † cum, & admissa resignatione etiam remaneret liber à solutione pensionis, vt per Mohedan. decis. 1. 2. & 30. de renuaciat. & decis. 14. de locato, Rota decis. 699. num. 1. par. 1. diuers. Sacri Palatii. † Cum dicta pensio remanserit in futurum ad onus, & curam resignatarij, qui successit in dicto Archipresbyteratu, Felin. in cap. ad Audientiam, el segundo, num. 6. de rescript. Roman. cons. 388. Paul. Amil. decis. Rotae 302. par. 2. Caccialup. tit. de pension. quest. 9. vers. aut quarimus, latè Gigas eod. tit. quest. 39. & seq. Guido Papae quest. 577. Marchesan. tit. de commiss. 1. par. cap. 14. num. 62. Flamin. Paris. de resig. benef. lib. 1. quest. 8. num. 30. [Solorz. de gub. Indiar. lib. 2. cap. 3. n. 47. & 52.] † & cessante causa, debet cessare reseruatio, & concessio dictae pensionis, l. quapropter, ff. de reg. iur. cap. reliqui, vbi Abb. notab. 3. de custod. Eucharistiae, Afflicti. in cap. 1. §. moribus, n. 3. si de feudo fuerit controversia in visib. feudor. Tiraq. d. tit. cessante causa, n. 52. Bellamer. conclus. 723. nu. 5. & conclus. 751. num. 3. † sicut videmus, quod concessum ratione paupertatis finitur auctis facultatibus, l. non tantum, §. eos, qui, ff. de excusat. tutor. l. cura, §. deficientium, ff. de munerib. & honorib. l. ab ijs, §. auctis, ff. de vacation. muner. & l. semper, §. haec.

hæc idcirco, ff. de iure iurum. Roman. conf. 404. n. 5. Inso. in l. sciendum, §. si fundum, n. 6. ff. qui sati-
 10 fâar. cogit. Marfill. in l. unica, n. 28. C. de raptu vir-
 ginum, Tiraq. ubi supra, n. 193. v. que ad 199. Rota
 decis. 193. n. 5. par. 2. ¶ Sic Beneficij causa cessan-
 te, Beneficium cessat, Tiraq. ubi proxime, nu. 40.
 Rota decis. 70. n. 17. par. 1. dicens, quod Beneficij
 11 Principis ob certam causam concessum restrin-
 gitur ad illam, & cessat, cessante causa, vt ibidem
 11 n. 16. Paul. Amil. decis. 296. n. 6. par. 1. ¶ eodẽ mo-
 do cessante causa gratia, ipsa gratia cessat, i. gene-
 raliter, C. de Episc. & Cler. cap. suggestum de decim.
 Abb. in cap. super literis 20. n. 6. de rescript. Tiraq.
 12 d. 1. par. tit. G. n. 116. ¶ Et generaliter finita causa,
 vel cessante, cessat effectus, l. adigere, §. quamuis,
 ff. de iure patronat. cap. post translationem de renun-
 ciat. Bald. in l. omni, n. 1. ff. de adopt. Vldaric. Zafius
 conf. 9. n. 13. lib. 2. Roland. à Valle conf. 52. nu. 39.
 13 vol. 2. ¶ Et remota origine, remouentur ea, quæ
 ab ipsa dependent, l. 1. C. de latina libertate tollenda,
 14 ¶ & hoc procedit in omni dispositione, quod
 cessante causa, cessat. Bald. in l. cum codicillis, ff. de
 15 testament. Lopus alleg. 106. n. 3. ¶ non solum quã-
 do causa est finalis, vt in isto casu; sed etiam quã-
 do est impulsiva; quia cessante, cessat dispositio,
 quories, & quando sine ea non fuisset sic dispositi-
 tum, Bald. in l. et si post tres, ff. si quis cautionib. A-
 lex. in addit. ad Bart. in l. 2. §. fin. ff. de donat. Barbar.
 conf. 49. n. 7. par. 4. Sardi. de aliment. tit. 4. q. 112.
 num. 32.
 16 ¶ Nec obiicit dicere, quod quando est ius
 quæsitum ex causa existẽtia, siue causa deficiat,
 siue desinat, retinetur ius quæsitum, l. si post mor-
 tem, §. 1. l. non putauit, §. sed si post mortem, ff. de ho-
 nor. poss. contra tabul. l. cum uxori, C. quando dies
 legati cadat, cap. ab eo de elect. l. fin. ff. de decurion.
 Felin. in cap. que in Ecclesiarum, col. 32. de constit.
 vers. fallit quinto, Gomez reg. Cancell. de triennali
 17 poss. q. 14. ¶ quia intelligitur solummodo pro-
 cedere, quando illud fuit quæsitum de iure com-
 muni, secus si quod iure irregulari, siue extraor-
 dinario, vel speciali, vt in nostro casu, in quo di-
 cta gratia habuit respectũ, vt dicitur Doctor Vaz-
 quez haberet dictam pensionem ad satisfaciendũ
 dicto Abbati, & tunc ius cessat, cessante causa ip-
 sius, pulchre Bald. in l. si pro ea, q. 8. C. mand. Phi-
 lip. Franc. in cap. cum cessante, vers. secunda conclu-
 sio limitatur de appell. Tiraquell. d. tit. cessante cau-
 18 sa, limit. 11. n. 3. ¶ seq. ¶ addens rationem, quod
 facilius tollitur ius extraordinarium, & speciale,
 quam commune, l. eius militis, §. 1. vbi Gloss. ver-
 bo quocunque modo, ff. de milit. testa. m. l. antiqua, C.
 ad Velletan. l. si quando, C. de inoffic. testam. Surd. de
 19 aliment. tit. 7. q. 33. n. 9. & sic remanet salua certa
 iuris resolutio, ¶ quod causarum tollitur sublata
 causa, Gloss. verbo nuptijs, in l. cum multis, C. de do-
 nation. ante nupt. Caphal. conf. 143. n. 2. par. 1. Al-
 20 ciat. resp. 69. n. 1. ¶ & ita non debet considerari fa-
 ctum, sed causa illius, l. verum 2. ff. de furtis, cap. et
 dilecti. de accusatio. cap. accidit 23. q. vlt. & cap. in-
 telligens, vbi gloss. de verb. signif. Crauer. conf. 75.
 n. 15. & conf. 304. n. 3. Decisio Genauæ 129. n. 2. &
 7. Rota decis. 276. n. 2. par. 2. Sacri palatij, facit ca-

dem Rota decis. 181. n. 1. par. 1. resoluens, ¶ quod
 deficit actus, deficiẽte causa primaria ipsius; ma-
 ximẽ quando actus erat onerosus, & odiosus,
 prout est materia soluendi pensionem, Rota de-
 21 cis. 139. & 454. n. 1. ¶ 217. n. 3. par. 1. & cum iam
 dictus Doctor Vazquez non soluat pensionem
 dictorum ducatorum 150. cuius respectu pro-
 misit, & se obligauit illos etiam soluere dictus
 Licentiarus Andreas Perez, cessante illius obliga-
 tio, vt ex Socin. conf. 31. incip. prosequendo, versic.
 4. lib. 1. tradit Tiraq. tract. cessante causa, nu. 189.
 & 224. & comprobatur; ¶ nam cessante causa, 22
 cessat quod propter eam inductum fuit, l. alumna
 sua, §. seia liberta, ff. de adm. legat. l. Caio in princ.
 ff. de aliment. & cibari. legat. Tiraq. d. 1. par. n. 197.
 ¶ sic sublato grauamine, quod erat causa com-
 23 modi, cessat commodum, l. cum, qui in princ. vbi
 Bart. ff. de iure iur. Marc. Ant. Eug. conf. 17. nu. 10.
 lib. 1. Surd. d. tit. 7. quæst. 33. num. 4. ¶ 7. ponde-
 rans d. l. qui tutelam, ff. de testam. tutel. vbi
 ¶ cessante causa, propter quam fuit factum, le-
 24 gatium cessat, l. 1. §. fin. cum seq. ff. de executat.
 tutor. l. etiam si patris, ff. de legat. 1. Tiraquell. d. 1.
 par. num. 121.
 Et confirmatur, quia quamuis non fuisset ita
 expressum in dictis mandatis, quod pensio du-
 catorum 150. debebat deferuere Doctori Vaz-
 quez, vt satisfaceret dicto Abbati, & non vt pro
 se retineret, sufficiebat permutationem fuisse
 factam sub hac mente, & intẽtione, ¶ quia quod
 25 tacitẽ agitur inter partes, debet haberi pro ex-
 presso, l. cum quid, ff. si certum petatur, l. si cui,
 ff. de seruitutib. l. quoties, ff. de oper. libertor. & l.
 quotiens 81. circa finem, ff. de verb. obligat. Ro-
 man. conf. 417. num. 3. quia ex verbis eorundem
 mandatorum, & bullæ permutationis solum fuit
 habitus respectus, vt dicitur Doctor Vazquez le-
 uaretur in solutione dictæ pensionis, quod ce-
 dere non debet in vtilitatem personæ, in cuius
 fauorem resignauit Archipresbyteratum cum
 onere illius, ¶ quia actus agentium non pos-
 26 sunt operari vltra intencionem eorum, l. non om-
 nis, ff. de reb. cred. Bald. in l. 1. n. 14. C. commodati,
 Barr. in l. Ciuitas, n. 9. eod. tit. de reb. credit. Couarr.
 lib. 1. variar. cap. 2. n. 2. Menoch. lib. 6. presump. 1.
 n. 3. M. Ant. Eug. conf. 35. n. 3. lib. 1. ¶ nam refer-
 27 uatio facta illius respectu fuit per se, Morot.
 resp. 93. n. 10. & non potest, nec debet intelligi re-
 28 spectu alterius personæ, ¶ quia nunquam subin-
 telligitur persona extrinseca, l. si ita stipulatus, la
 magna, §. Grisogonus, ff. de verb. oblig. Cepoll. conf.
 57. n. 25. Azeued. conf. 5. n. 59. ¶ Et quæ sũt
 29 contemplatione alicuius personæ non transeunt
 ad alium, l. nam, & Seruius, §. si vino, vbi Bal. n. 1.
 ff. de neg. gest. facit lex 1. §. permittitur, ff. de aqua
 quotid. & est. ibi: Quod datur personis, cum perso-
 nis amittitur; idẽ neque ad alium dominum prædio-
 rum, neque ad heredem, vel qualemcunque successo-
 rem transit, l. ex plurib. ff. de administ. tut. ibi: Neq;
 enim causa, sed persona succurritur, quæ meruit præ-
 stipuum fauorem. Et aproximando nostro casu, vi-
 dentur esse determinationes iuris satis consonæ;
 ¶ nam cum pensio debeat commensurari causæ, 30
 cap.

cap. relatum 2. ibi: Luxta seruitij meritum conferã-
 tur, de testamentis, cum traditis per Oldrad. conf.
 326. quem refert, & sequitur Io. Corraf. in para-
 phrasi Sacerdotali, 1. par. cap. 4. n. 14. Rebuff. tract.
 de pacifico possessore, n. 106. & seq. Nicol. Garcia de
 31 benef. 1. par. cap. 5. n. 328. ¶ cessante causa assigna-
 tionis pensionis cessat obligatio soluendi illam,
 ita post Gigatẽm resp. 19. n. 4. & 5. & alios resol-
 uit Flam. Paril. lib. 1. de resign. benef. q. 8. n. 4. Et est
 mirabilis resolutio Romani d. conf. 417. n. 3. vbi
 dicit: Cum causa finalis promissi census tacitẽ ab v-
 troque contrahente considerata illa fuit, scilicet ca-
 strum, eiusque defensio, consequens est, vt cum illa de-
 ficiat propter caltri demolicionem, ipsa etiam pro-
 missio evanescat; desinente etenim onere præstati
 auxilij, desinere debet, & commodum, quod propter
 præstationẽ oneris ciuita, sentiebatur, l. Caius in prin-
 cipio, ff. de annuis leg. l. qui sub prætextu, C. de Sa-
 crof. Eccl. l. generaliter, l. seruis si fuerit, C. de Epif.
 & Cler. l. sodales, ff. de collegijs illicitis. Et hanc re-
 solutionem sequuntur Tiraq. ubi supra, 1. par. n.
 217. Surd. de adm. tit. 7. q. 33. n. 8. & d. 150. n. 62.
 32 ¶ Pro quo videtur bonus text. in l. filius familias
 117. §. apud Marcellum, ff. de leg. 1. ibi: Sed uice est,
 vt legatarium ex rebus voluerit antea dare, quã
 fructus legatarius percipisset, Bart. in l. cum tale, §.
 falsam, ff. de cond. & demonst. quem sequitur Rota
 decis. 316. n. 5. par. 2. diuersi Sacri Palatij, Menoch.
 33 conf. 62. n. 12. ad fin. vers. Primò, ¶ quia facit, l. deni-
 que, §. interdum, ff. de peculio legato, ibi: Testatorem
 voluisse eum retinere peculium interpretatur, vide-
 licet ex eo, quod de peculio eum iusserit centum infer-
 34 re, Purpurat. conf. 587. nu. 26. tom. 2. ¶ facit l. cum
 certus, ff. de tritico, vino, vel oleo legato, vbi si certus
 numerus amphorarum vini legatus esset ex eo,
 quod in fundo Semproniano natum esset, & mi-
 nus natum esset, non amplius debetur, quã quod
 natum est eo anno; quem text. ad hoc ponderat
 Tiraq. in l. boues, §. hoc sermone, num. 64. ff. de verb.
 signif. & ex l. inter stipulantes, §. sacram, ff. de ver-
 bor. oblig. l. 1. in fin. ff. de cond. & demonst. Bald. d. 1.
 35 ¶ 16. n. 2. vol. 3.
 ¶ Et confirmatur, quia quotiescunque præsta-
 tur aliquod contemplatione fructuum, qui non
 sunt tunc in rerum natura, intelligitur tacita cõ-
 ditio, si fructus nascantur, vt dicit Paul. de Castro
 in l. ex conditio, §. si vis temporis, col. 1. ff. locati,
 inferens, quod si venduntur fructus nascituri,
 eis non natis non contrahitur emptio; quasi de-
 fecerit conditio, Marc. Ant. Natta conf. 86. nu. 2.
 36 & 3. vol. 1. ¶ vt dicit de legato vini colligendi
 de tali fundo, quod non debetur, nisi ex illo col-
 ligatur, l. Lucius, ff. de alim. & cibari. legatis, l. qui-
 dam testamento in princ. ff. de leg. 1. Paul. Castr. d. 1.
 338. n. 3. par. 1. Decius conf. 500. n. 15. Benintend.
 decis. Rota Bonon. 4. Caualc. tract. de usufr. mulier.
 vel. n. 167. M. Ant. Natta conf. 86. n. 2. tom. 1. Clap-
 per. caus. 11. §. fisco, n. 10. Franc. Bursat. conf. 123. n. 8.
 lib. 1. Bart. in d. l. Lucius, & l. inter stipulantes, §. sa-
 cra, n. 6. ff. de verb. oblig. Hieron. Gabr. conf. 47. n. 3.
 37 vol. 2. ¶ pensionem, quæ debetur ex fructibus Be-
 neficij, non cogitur soluere, qui eos nõ percepit,
 Mantica decis. 339. n. 3.

Et confirmatur, ¶ quia diminutis bonis dimi-
 38 nitur onus, per text. in l. forma consuali, §. 1. ff. de
 censib. l. orane territorium, cum glos. C. de censib. &
 censito. lib. 11. Aymon conf. 193. n. 6. vol. 1. Rom.
 conf. 369. circa primum, n. 32. Paul. Fusc. in singu-
 larib. iuris. lit. P. n. 40. qui loquitur in materia pe-
 39 sionis Ecclesiasticæ, & aliorum onerum; quæ mi-
 nuui debent, diminutis notabiliter fructibus. ¶ Et
 similiter facit, quod onus diminuitur, diminutis
 personis, quarum contemplatione aliquod debe-
 batur, & erat restitutum, l. Seig amico, vers. non idẽ
 minus, ff. de mun. legat. Petr. Duen. reg. 177. debiti,
 & reg. 178. & 184. Franc. Marc. decis. 855. Iacob.
 Menoch. de arbitr. iudic. casu 223. Nicol. Intrigl.
 super cap. Regni Sicil. tom. 3. cap. 34. Regis Marti-
 ni, n. 41.
 Et confirmantur prædicta, quia Doctor Vaz-
 quez solummodo soluit expensas expeditionis
 bullarum pensionis 200. ducatorum, quos ipse
 percipere habebat, & non pro alijs 150. qui si fo-
 rent ipsi reseruati, & non destinati, vt fuere pro
 soluenda dicto Abbati pensione imposita super
 40 Archipresbyteratu ¶ iuxta stylum Curie Ro-
 manæ, qui debet attendi ac si ius foret, vt per La-
 pum alleg. 60. num. 5. vbi Mandos. in addit. litera
 I. adducit capitulum quãd graue de crimine falsi,
 & alia iura, & Doctores, Caballin. millelog. 822.
 num. 1. Gamma decis. Portug. 16. num. 7. soluere
 habuisse pro ducatis 350. eandẽ summam, & etiã
 compositionem pro resignatione Archipresby-
 teratus, quod vtique non fecit, sed tantum pro
 ducatis 200. & dicta compositione ¶ ex quanti-
 41 tate autem pretij colligitur quid actum fuerit in-
 ter partes, glos. sing. in l. 1. verbo agendo, ff. de su-
 perficiebus, Bald. in l. ex conventione 11. num. 1.
 C. de pact. & in l. 1. num. 5. ad fin. C. de contrahend.
 empt. Alex. conf. 68. num. 9. lib. 3. Couarr. in pract.
 cap. 3. num. 3. & cap. 28. num. 9. Vinc. Carrocc.
 tract. de locato, & conduct. q. 3. princip. tit. de simili-
 tud. locat. ion. versic. pretium, nu. 4. qui plures alios
 allegat.
 Vitra quod confirmatur, quia si dicitur Doctor
 Rodericus Vazquez retinisset Archipresbyte-
 ratum, ¶ nec illũ resignasset, & euenisset, dictum
 42 Abbatẽ promoueri ad Episcopatum, extingue-
 retur pensio, nisi haberet dispensationem Apo-
 stolicam ad retinendum eam, vt per Abb. in cap.
 cum in cunctis, num. 3. de elect. Gigas de pensionib.
 q. 56. Castad. decis. 2. de constitut. Paulus Amil.
 decis. Rota 305. & 306. num. 1. par. 2. Et tali casu
 remaneret etiã liber dictus Licentiarus Andreas
 Perez à solutione pensionis dictorum ducatu. 150.
 Et cum in nostro casu militet eadem ratio, cum
 dictus Doctor Vazquez eam non soluat dicto
 Abbati, sequitur non debere illi solui, cum cessa-
 uerit causa, propter quam fuit reseruata, ¶ & vbi
 43 militat eadem ratio, debet esse eadem iuris di-
 spositio, l. illud, ff. ad l. Aquiliam, Caphal. conf. 1.
 num. 53. Marc. Ant. Eugen. conf. 28. num. 62. lib. 1.
 ¶ Et hoc non est facere extensionem, quia vbi
 est identitas rationis, non dicitur fieri extensio;
 44 sed omnes casus dicuntur comprehensũ, l. his solis,
 C. de reuoc. donationib. Rubens Alex. in l. Titia,
 cum

cum nuberet, §. Imperator, nam. 56. vers. replicari potest, ff. de leg. 2. Rol. à Valle cons. 14. n. 31. vol. 3. [Solozan. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 21. n. 10.] Et ex his omnibus videtur iari consonu, cessasse obligationem soluendi dictam pensionem ducatorum 150. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Testamentum possunt facere duo in vna charta, & sub vna contextura.
2 Superuivens potest pro sua parte reuocare testamentum, quod fecit cum alio.
3 Testamentum, & omnis vltima voluntas potest reuocari vique ad mortem.
4 Testamentum primum habet implicitam obditionem, si alia non fiat.
5 Testamentum ibidratum est, quod est vltimum.
6 Testamento secundo rite facto rumpitur primum.
7 Testamentum secundum rumpit primum, licet de eo mentionem non faciat.
8 Testamenta duo eiusdem testatoris non sunt in simul valida, sed secundum prauale.
9 Testamentum tunc dicitur valere, quando sequitur hereditatis aditio.
10 Ad litem requiritur, ut hereditas acquiratur.
11 Hereditas efficitur caduca, decedente herede ante aditionem.
12 Hereditas etiam pure delata, nisi adatur, non transmittitur hereditas.
13 Fratre herede instituto, adhuc requiritur aditio, ut transmittatur hereditas.
14 Descendentibus institutis, non est opus aditione ad transmissionem.
15 Hereditas magis debetur descendantibus, quam transuersalibus.
16 Institutio heredis non sufficit, nisi sequatur aditio.
17 Hares non dicitur proprie ante aditionem.
18 Aditio debet apparere animo, & facto instituti.
19 Aditio est animi, & facultatis.
20 Animus est quid facti.
21 Facti que sunt non presumuntur, sed sunt probanda.
22 Aditio hereditatis non presumitur, nisi probetur.
23 Possessio iure familiaritatis non attenditur.
24 Testamentum faciens in simul cum alio, presumitur scuisse contenta in eo.
25 Hereditas clausis tabulis iure antiquo non poterat adiri, secus de iure nouo, & n. 26.
27 Haredes ab intestato consentur vocati, non aduentu herede scripto.
28 Fructus veniant in iudicio petitionis hereditatis, & illam augent.
29 Fructus hereditatis petuntur eadem actione.
30 Fructus hereditatis restituit bone fidei possessor, quatenus ex illis factus est locupletior.
31 Possessor presumitur factus locupletior ex fructibus.
32 Testamentum in Regnis Castellæ sustinetur ab hys heredis institutione.
33 Hares in usus est grauari à testatore ad legatorum opera.

- 34 Legata pia debent solui ab heredibus ab intestato.
35 Fori Ecclesiastici cognitio est, si agatur contra bona relicta pro Capellanis, & pjs operibus.
36 Actor regulariter sequitur forum rei.

ARGUMENTVM.

¶ Testamentum in scriptis si fiat à duobus, an possit superuivens ex eis aliter disponere saltem in præiudicium bonorum prædefuncti, & dispositionum ab eo factarum, vel illæ debeant firmæ remanere, & respectu residui fiat locus eius consanguineis ab intestato venientibus.

CONSILIVM CXXXVIII.

N factio supponitur, quod Doctor Antonius Perez Portionarius Ecclesiæ Conchensis, & Stephanía Cibò eius consobrina infimul, & in scriptis testamentum fecere, in quo post aliqua legata, & particulares dispositiones se ad inuicem instituerunt heredes in casu superuiventiæ cuiuslibet eorum, & decedente prius dicta Stephanía, & licet non appareat, illius hereditatem adijisse dictum Doctorem Antonium Perez, remansit in eius posse cum omnibus illius bonis, fecit que secundum testamentum, mutando res, & aliter disponendo, quam in primo, quod apparuit clausum, & cum post illius mortem fuerit apertum, consanguinei propinquiores dictæ Stephaníæ, tãquam legitimi heredes ab intestato, prætendunt illius bona cum fructibus, contra bona, & executores Capellaniarum, & aliorum piorum operũ institutorum per dictum Doctorem. Quo supposito, sciendũ est, quod licet permissum sit, duos facere vnicum testamentum in vna charta, & sub eadem dispositione, & contextura, l. eo, quod à multis, C. si cert. petat. l. licet inter priuatos, C. de pact. vbi Bald. & Paul. Castr. num. 2. & 3. dicens, procedere etiam si sint personæ penitus diuersæ, & est communis opinio, secundum Nicol. Bellon. cons. 85. n. 9. Tellus Fernan. in l. 3. Tar. n. 6. Burgos de Paz ibidem, n. 1213. & seqq. Botr. q. 253. n. 5. & 7. Azeued. cons. 3. n. 1. facit l. 35. tit. 11. par. 5. Roder. Xuar. in l. quoniam in prioribus, in declarat. l. Regni, limit. 5. n. 12. Rebuff. in cap. cum dilectus, notab. 3. de causa possess. & propriet. Iul. Clar. §. testamentum, q. 60.

¶ Et quod superuivens pro parte sua possit reuocare testamentum, aut dispositionem mutare, quamuis in ea non fuisset, prout hic apparet esse referuatam facultatem mutandi, resoluunt Roderic. Xuar. vbi proxima, Ant. Gamma decis. Portugal. 245. num. 1. Blasius de Mena in addit. ad eum, decis. 247. Azeuedo d. cons. 3. nu. 2. 4. & seqq. ¶ quia testamentum, aut quælibet alia vltima voluntas potest mutari vsque ad mortem, l. 4. in fin. ff. de adimend. legat. l. cum hic statu. §. penitentiam, ff. de donat. inter. l. 3. C. de codicillis, l. si quis, C. qui

- C. qui testam. fac. poss. cap. cum Martha de celebrat. Missar. l. 103. tit. 18. par. 3. cum adductis per Martienco in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recop. glof. 14. num. 2. Menoch. lib. 4. presumpt. 50. n. 4. Marc. Ant. Eugen. cons. 58. num. 54. lib. 1. Molina Theolog. de iustit. tom. 1. disput. 124. & 151. ¶ nam testamentum primum habet in se tacitam, & implicitam conditionem, si alius non fiat, Caphal. cons. 73. nu. 4. Dec. cons. 475. n. 2. Burgos de Paz cons. 2. num. 50. late Couarr. in rubr. de testam. 2. par. nu. 9. & 29. ¶ nam illud testamentum ratum est, quod est vltimum, l. 2. §. item, ff. quem admodum testam. aper. Jacob. Concennatus lib. 3. quæst. iuris, q. 42. nu. 1. Ioan. Caphal. cons. 32. a. num. 1. Barbacia cons. 58. n. 21. tom. 4. ¶ nam eo ipso, quod est rite factum, rumpit primum, lo. Igneus in l. 1. §. iuxta, nu. 26. ff. ad S. C. Syllan. Guido Papæ q. 206. & cons. 64. n. 2. Iulius Clarus lib. 3. sentent. §. testamentum, q. 94. Alphanus collectanea q. 895. ¶ etiam si primi nullam mentionem in secundo fecerit, Frederic. de Senis q. 47. n. 1. Achilles de Grasis decis. 279. num. 12. ¶ Neque enim duo esse possunt testamenta eiusdem testatoris valida, sed semper secundum redit inualidum primum, §. posteriore, & §. sed si quis, in §. quib. modis testam. infirmen. l. 1. §. cum in secundo, ff. de iniusto rupto, l. si quis Priore, ff. ad Senatusconsult. Trebell. l. si quis eum, §. ult. ff. de vulgari, Dynus in cap. quod semel, n. 19. de reg. iur. in 6. Rota decis. 20. de procurat. in nouis, Martienco in l. 2. tit. 4. lib. 5. Recop. glof. 9. n. 27. Molina d. disp. 124. Et ita potuit dictus Doctor Antonius Perez facere secundum testamentum, cui standum erit, & non primo respectu sui, & eius bonorum.
Quod tamen non procedit respectu bonorum dictæ Stephaníæ Cibò, cum hereditatem eius non acceperit, & per consequens non acquisiuerit, nec potuerit illam transmittere, ¶ quia tunc testamentum dicitur vires habere, quando cum morte concurrat aditio, l. eam, quam, lex testamenti, C. de fideicom. l. si nemo, ff. de testam. tutel. lo. Igneus in l. 3. §. vtrum, ff. ad S. C. Syllan. Caphal. cons. 88. n. 51. tom. 1. Aym. Crauet. cons. 147. n. 7. Vldaric. Zasius cons. 3. n. 51. lib. 1. ¶ Et aditio requiritur, ut hereditas acquiratur, l. 1. d. gerit, ff. de acquir. hered. lo. Andr. Georg. alleg. 31. n. 40. & fiat patrimonium eius, qui fuit hæres institutus, l. 1. §. veteres, vbi Alex. ff. de acq. possess. l. sed si plures, §. si filio, ff. de vulgari. l. hæres quoque, l. cum hæredes, ff. de acq. possess. Bart. in l. bona 3. n. 4. ff. de bonorũ poss. Guillel. Onciac. lib. 2. Academ. qq. quæst. 72. n. 8. Igneus in l. cum fisco, n. 23. in l. si de pluribus, n. 2. ff. ad S. C. Syllan. Menoch. lib. 2. de arbit. cas. 256. n. 9. Surd. de alim. tit. 1. q. 116. n. 1. M. Ant. Eugen. cons. 88. num. 81. Roland. à Valle cons. 43. num. 40. lib. 4. lo. Guricr. in l. nemo potest, nu. 76. ff. de legat. 1.
¶ Nam si hæres decedit ante aditam hereditatem, hereditas fit caduca, Igneus in l. si sequens, num. 21. ff. ad Syllan. ¶ Et etiam pure delata non transmittitur, l. traditio, ff. de acquir. rer. dominio, Bart. & alij in l. ventre, ff. de acquir. hered. & in l. quoniam sororem, C. de iure delib. Bald. in l. si infantis, q. 3. eodem tit. Parif. cons. 9. num. 14. lib. 2.

- conf. 40. n. 10. lib. 3. lo. Caphal. cons. 210. num. 64. cons. 288. num. 11. tom. 2. Caf. de Grasis decis. 1. de except. num. 14. Rota decis. 47. n. 4. par. 2. & decis. 782. num. 21. par. 1. diuers. Sacri Palat. per l. eman. cipata, C. qui admitt. Igneus in l. contractus, n. 178. ff. ad Syllan. ¶ Non solum quando est institutus consobrinus, sed quamuis foret frater, l. si fratris, d. l. quoniam sororem, C. de iure delib. & notatur in l. 1. §. in nouissimo, C. de cad. toll. & in l. apud hostes, C. de suis, & legit. hered. Bart. & alij in l. qui duos, ff. de vulgari. Guido Papæ sing. 909. Cauale. decis. Finizani 9. n. 40. par. 2. lo. Gutier. in l. emanc. n. 3. C. quando non peten. partes, Caphal. consil. ciuili 58. n. 14. Ant. Eug. cons. 27. num. 76. Caphal. cons. 210. n. 64. cons. 288. n. 11. ¶ Quia solum quãdò institutus est de filiis, aut descendantibus testatoris, & etiam est persona, in quam est facienda transmissio, sit absque aditione, d. l. vnica, §. in nouissimo, vbi DD. l. apud hostes, C. de suis, & legit. hered. Fabius Bellon. tract. de iure sui, n. 33. Paul. Castr. in l. filius à patre, n. 2. ff. de lib. & posthum. M. Ant. Eug. cons. 33. n. 116. lib. 1. Bart. sing. 195. Petr. de Rauenna sing. 248. Greg. Lopez in l. 2. tit. 6. partit. 6. glof. 8. & 10. ¶ quia magis debetur hereditas eis, quam transuersalibus, Morot. respons. 1. nu. 44. l. in suis, vbi DD. ff. de lib. & posth. Diuus Paulus in epist. ad Romanos, cap. 8. §. sed sui, instit. de heredum qual. & differ. Bald. in l. cum hereditas, n. 3. C. de posit. & in l. si abducta, nu. 6. C. de furtis, l. 1. tit. 20. par. 2. Iustinus lib. 1. bis. in princ. Tiraq. in præfat. ad l. si vnquam, n. 4. & seqq. C. de reuocand. donat. Martin. Vran. in cap. Quintanalis, nu. 4. & 15. de iure iur.
¶ Et ita non sufficit, quod dicta Stephanía Cibò institueret heredem dictũ Doctorem Antonium Perez, si nõ probetur hereditatis aditio, l. 3. §. si quis ita, vbi limola notat ff. de hered. instit. l. si in diem, in princ. vbi Bart. ff. de condit. & demonst. lo. Bapt. Ferret. cons. 47. n. 5. ¶ nam hæres non potest nominari ante aditionem, l. fin. C. de iure delib. Igneus in l. 3. §. si conditignem, num. 132. ff. ad Syllan. ¶ Et hæc aditio debet apparere voluntate, & facto illius, qui fuit hæres institutus, Bald. in l. potuit, n. 6. C. de iure delib. Aym. Crauet. cons. 148. n. 10. Marc. Ant. Eug. cons. 25. n. 71. tom. 1. allegas l. cum antiquioribus, C. de iure delib. vbi Bald. vers. his præmissis; ¶ nam cum aditio hereditatis sit animi, & facultatis, l. si auia, eod. tit. ¶ & animus sit facti, l. bone fidei, ff. de acquir. rer. dom. Bart. in l. pro herede, §. 1. ff. de acquir. hered. ¶ & quæ sunt facti non presumuntur, sed sunt probanda, in bello, §. facta, ff. de capt. & postlim. reuerf. l. fin. §. licentia, C. de iure delib. glof. ordinaria in l. cum de lege, verbo heredis, ff. de præbat. Molin. lib. 4. de Hispan. primogen. cap. 7. num. 33. ¶ Et in terminis aditionis, quod non præsumatur, ex l. si filius, C. de petitio. hered. tradit Menoch. de adipisc. possess. remed. 4. nu. 173. quia nisi in actis producat, doceri non potest hereditatis aditio, Rot. dec. 655. n. 2. par. 3. lib. 3. diuers. Sacri Palatij, Mantic. lib. 12. de coniect. vlt. volunt. tit. 9. num. 3. & 4. ¶ Et retentio seu possessio bonorum Stephaníæ videtur facta iure familiaritatis, quia in eadem domo habitabant.

bant. Et ideò non iuuat, l. qui iure 41. ff. de acquir. possess. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 160. num. 13. Caphal. conf. 4. num. 37. Martin. Vranus conf. 24. à num. 22. tom. 2.

Et quamuis testamentum esset clausum, potuit, debuitq; Doctor Antonius Perez acceptare hæreditatem, ¶ nam ut persona, quæ insimul cum dicta Stephanía illud fecerat, scilicet contenta in eo, l. cum heres, ff. de liberat. legat. Bart. in l. qui Romanus, §. duo fratres, num. 14. & duobus seqq. ff. de verbor. obligat. & in l. cetera, §. fin. in princ. ff. de leg. 1. tradit Matienço in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recopilat.

24 glos. l. 4. nu. 32. ¶ quamuis iure antiquo hæreditas clausis tabulis adiri non potuisset, ut est casus notabilis in l. 3. §. si quis heres, ff. de testamen. liberatibus, l. si in diem, ff. de cond. & demonstr. Ioan. Igneus in l. in cognitione, num. 3. & in l. 3. §. quod ad num. 11. ff. ad S. C. Syllan. per text. in ead. l. 3. §. eleganter in princ. & vers. ff. conditione, eod. tit.

25 Lud. Rom. conf. 228. nu. 3. ¶ Sed de iure nouiori hæreditas potest adiri, etiã clausis tabulis, l. vnica, §. in nouissimo, C. de caduc. toll. Paul. Castren. in l. si quis, §. sciendum est, num. 2. ff. de acq. hered. Igneus d. num. 31. Et ita fuit in culpa non faciendi additionem, & per consequens hæreditas Stephanie transitum fecit ad eius proximiores consanguineos ab intestato venientes, qui sunt filij Antonie Mugnoz eius consobrinæ germanæ,

27 ¶ quia hæredes ab intestato censentur vocari, vbi hæres non est scriptus, vel qui scriptus fuit, non adijt hæreditatem, ut ex alijs, resoluit Matienço d. glos. l. 4. n. 7.

Et debet dicta hæreditas illis restitui cum fructibus, & redditibus, ¶ qui veniunt in iudicio vniuersali petitionis hæreditatis, ut illius partes, & non ut accessorii, l. item veniunt, §. non solam, vers. fructus autem omnes hæreditatem augent, ff. de petit. hered. vbi glos. & DD. Ia. in §. actionum, nu. 233. in §. de actionib. Soc. in reg. 161. nu. 5. Boerius decis. 18. eod. n. l. si post mortem, ibi: Tam ipse, quam hæredes eius fructus restituere coguntur, C. de petit. hered. ¶ Et eadem actione petuntur, l. si marito 32. §. fin. ff. sol. matr. Bal. in l. 1. n. 8. C. de iur. & fruct. Ia. in l. 1. n. 10. C. de iudic. facit l. pen. & finalis, C. de donat. ante nup. per quæ iura in vniuersalibus tenet Bald. in d. l. si marito, §. 1. n. 1. Campeg. tract. de dote, 3. par. q. 194. n. 2. Barboza in rubr. ff. solut. matr. 3. par. n. 61. & 62. vers. ceterum, & n. 67. & in l. 2. in princ. 1. par. n. 17. & in l. duortio, §. ob donationes, n. 2. & in l. non solum, nu. 12. ff. solut. matr. Matienço. in rubr. tit. 2. glos. l. 1. n. 1. & 3. lib. 5. Recopil. Franchis decis. 179. n. 6. Elcobar de ratiocinijs, cap. 9. n. 77. & seq.

30 ¶ Quod procedit, quamuis dicatur, quòd Doctor Antonius Perez cum bona fide habuit bona, quæ reliquit dicta Stephanía, nam adhuc sunt restituendi hæredibus ab intestato fructus extates, & etiam consumpti, quatenus ex eis factus fuit locupletior, l. 1. C. de petit. hered. ibi: Nisi ex his locupletiores extiterunt, l. illud, §. prædo in fin. ff. eod. tit. ibi: In bona fidei possessore tantum fructus veniunt in restitutionem, quasi augmentum hæreditatis, per quos locupletior factus est, & ibi glos. & DD.

præcipue Ang. notant, ¶ possessorem in dubio 31 præsumi factum locupletiorē, & omnes fructus restituere debere, sequitur Gregorius Lopez in l. 4. tit. 14. glos. verbo de ellos, par. 6. facit l. vtrum, ff. de petit. hereditat.

Benè verum est, quòd dicti heredes Stephanie ab intestato venientes debent adimplere ex dictis bonis legata relicta per eam, & medietatem illorum, quæ insimul cum dicto Doctore fecerat, animaduerso, ¶ quòd de iure Regio Castellæ, ut testamentum sit validum, in nullo euentu est necessaria hæredis institutio, sed per hæredē, qui ab intestato ex legum præscripto, aut consuetudine patriæ successerit, impleri debent legata, & quæcunque alia testator in suo testamento, alioquin validò reliquerit, ut habetur in l. 1. tit. 4. lib. 5. noua Recopilat. & ibi tractant Matien. & Azeued. Roder. Xuarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 1. num. 8. C. de inoffic. testam. vbi Valdesius in addit. lit. G. Olanus in concordia legum Regni, lit. H. num. 19. Molin. tom. 1. de iustit. tract. 2. disput. 124. circa fin. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 15. nu. 16. bonus textus in l. vnica, §. Pio Secundo, & §. cum enim, C. de caduc. tollend. ¶ Nam 33 vltra, quòd in dubio hæres visus est grauari ad onera legatorum, glos. verbo ad onus, in l. Marcellus, ff. ad Senat. Trebell. vbi Bart. Bald. & Sall. in l. fin. C. eod. ad quod allegatur l. si seruus, §. qui margaritam, ff. de leg. 1. l. peto in princ. ff. de leg. 2. Ioan. Baptista Ferrer. conf. 217. num. 1. ¶ Maxime 34 quòd legata concernunt animam, & pia opera: nam etiã si testamentum non valeret, tamen succedentes ab intestato adimplere debent, Guid. Papæ sing. 381. Tiraq. de priuileg. pia causa, priuileg. 15. Caf. de Grafsis decis. Rotæ 5. de testamen. n. 10. & seqq.

Quoad Iudicem competentem ad cognoscendum de hac causa, cum Doctor Antonius Perez esset persona Ecclesiastica, Presbyter scilicet, & Portionarius dictæ Sanctæ Ecclesiæ, & per vltimū eius testamentum, cui est standum, reliquerit bona sua pro dotatione Capellaniarum, & prior operum, ¶ quæ sunt de foro Ecclesiastico, cap. nos quidem, cap. indicante de testamentis, cap. nouerint 10. q. 2. l. 5. tit. 2. lib. 1. Recopil. Tiraq. vbi proximè in præfat. n. 13. Glos. in l. si quis Titio, ff. de leg. 2. Rota decis. 509. n. 1. & 2. par. 1. diuers. Sacri Palatii, Abb. conf. 47. lib. 2. Hieron. Gigas de pefso. q. 86. n. 7. Rebuff. in præfat. tit. quare instituta sint Beneficia, nu. 10. Io. Gutierrez. lib. 1. can. qq. cap. 35. n. 23. iuncto cap. relatura 1. de testam. ibi: Mandamus quatenus cum aliqua causa talis ad vestrum fuerit exarata, eam non secundum leges, sed secundum decretorum statuta tractetis; debet causa tractari corā Iudice Ecclesiastico.

Et quia hic procedit regula ordinaria iuris, quòd actor debet sequi forum rei; cap. si Clericus laicum, cap. cum sit generale de foro compet. cap. experientia, cum seq. 11. q. 1. cap. 2. cap. nemine, 3. q. 6. l. in criminali, C. de iurisdi. omn. iud. l. vltima, C. vbi in rem actio, l. quia etiã, ff. de alien. iud. mutan. cau. facta, Auth. v. Clerici apud proprios Episcopos, coll. 6. Et ita mihi de iure videtur. Saluo, & c.

SVM.

SVM. MARIVM.

- 1 Fœmina in multis articulis est deterioris conditionis, quàm masculus.
- 2 Masculus est dignior fœmina.
- 3 Masculo, & fœmina concurrentibus, præfertur masculus.
- 4 Masculus, & fœmina si sunt executores testamenti insolidum, & discordent, præfertur vox masculi.
- 5 Testes duo masculi præferuntur duabus fœminis.
- 6 Instrumenta hereditaria debent custodiri penes masculum, & non penes fœminam.
- 7 Masculo, & fœmina litigantibus, iuramentum potius defertur masculo, quàm fœmina.
- 8 Fœmina potest habere ius patronatus, vel presentandi, & num. 12.
- 9 Verba si quis comprehendunt masculos, & fœminas.
- 10 Masculinum comprehendit fœmininum, maxime in fauorabilibus.
- 11 Patroni appellatione venit etiam patrona.
- 13 Patroni duo si sint, vnus masculus, & alia fœmina, & discordent in presentando, præfertur vox, & presentatio masculi.
- 14 Fœmina vox postponitur, nisi fuerit expressè prelatata.
- 15 Qualitas prædominans semper attenditur.
- 16 Mixtis in rebus applicatio fit ad id, quòd præualet.
- 17 Magis dignum trahit ad se minus dignum.
- 18 Presentantium numero pari, recurritur ad meritum, & dignitates.
- 19 Fœmina est minoris qualitatis, quàm masculus.
- 20 Dispositio conuenit, cui verba illius conueniunt.
- 21 Absens potest presentari, quando est notus presentanti.
- 22 Acceptata presentatione per absentem, queritur illi ius irrevocabile.
- 23 Presentatio Balai, & aliorum pro masculo patrono est verior in practica.
- 24 Gratificationi locus non est, nisi data paritate terminorum, & iurium presentatorum.
- 25 Opinio præferens presentatum à masculo est communis.
- 26 Communis opinio sequenda est in iudicando, & consulendo.

PRO

Licentiate Emmanuele de Ledesma Canonico Sanctæ Ecclesiæ Conchenfis.

ARGVMENTVM.

¶ Duobus patronis existentibus alicuius Capellanie, vno masculo, & alla fœmina, si non conueniant in presentando Capellano, præfertur qui fuerit presentatus à patrono masculo.

CONSILIVM CXXXIX.

¶ Vm in Ecclesia Oppidi de Morales Diocesis Zamorensis esset Capellania de iure patronata Tom. 2.

ens salcorum, cuius ad præsens sunt duo patroni, vnus masculus, qui presentauit dictum Licentiatum Emmanuelem de Ledesma: & fœmina patrona, quæ alium presentauit. Er cum dubitetur, cui presentatori standum sit, respondi, quòd facta à masculo, ex sequentibus.

¶ Primò, quia fœmina in multis iuris articulis est deterioris conditionis, quàm masculus, l. in multis, ff. de statu hom. Spec. tit. de procurat. §. 1. eolum. 2. vers. regulariter. Palacios Rubios in repetit. cap. per vestras de donat. inter virum, & vxor. §. 43. nu. 5. Hippol. de Marfill. sing. 611. Celsus Hugo conf. 49. n. 19. conf. 75. n. 6. l. fœmina, vbi Dec. n. 2. & seq. ff. de reg. iur. ¶ Nam masculus est dignior muliere, l. 1. vbi Bart. & alij ff. de Senatoribus, Vranus in cap. fin. §. sanè, n. 31. de iure iur. latè Tiraq. l. 1. conub. per totam. Vndè Menoch. lib. 4. præsumpt. 85. n. 19. post Dec. conf. 568. n. 5. vers. & respondendo specialiter, ait, ¶ quòd quando concurrunt masculus, & fœmina, præfertur, & est melioris conditionis masculus, quàm fœmina, Io. Gutierrez. conf. 3. n. 5. facit Bald. in l. 1. in princ. ff. de Senatoribus, vbi ait, ¶ quòd si masculus, & fœmina relicti sunt executores testamenti insolidum, & in exequendo discordent, præfertur in dubio masculi consilium, sequitur Philippus Probus in addit. ad Ioan. Monachum, in cap. cum de diuersis, n. 6. de priuileg. lib. 6. Andreas Siculus in cap. tua, col. 10. de testam. Dec. in dicit. l. fœmina, nu. 47. Palacios Rubios dicit §. 43. n. 5. & 8.

¶ Sic quòd ex vna parte sunt duo masculi testes, ex alia duæ fœminæ, præualet testimonium masculorum, Abb. in cap. forum ad fin. de verb. sign. Bald. in l. fin. per text. illum, ff. de fide instrum. & conf. 121. incip. quis melius, lib. 2. Spec. tit. de teste, §. postquam, vers. porro, Felin. in cap. quoniam, nu. 5. de testib. Decius dicit nu. 47. Vranus in cap. fin. §. sanè, n. 33. de iure iur.

¶ Et similiter facit dicit. l. fin. ff. de fide instrum. vbi instrumenta hereditaria debent poni apud virum, non apud mulierem, & Dec. in dicit. l. fœmina, n. 48. Palacios Rubios vbi proximè num. 6. inferens ex eo post Francisc. de Carte in repetit. l. admonendi, fol. 34. col. 1. ff. de iure iur. ¶ quòd litigantibus inuicem masculo, & fœmina, in dubio deferendum est iuramentum masculo, quia præsumitur verius dicere tanquam legalior, & fide dignior, ut etiam notat Jacob. Butrig. in l. in bona fidei, C. de reb. credit. arg. d. l. fin. ff. de fide instrum. l. qui testamento, §. mulier, ff. de testam.

¶ Et licet fœmina possit acquirere ius patronatus, ut probatur in cap. nobis, & ibi Innoc. & Io. Andr. & Abb. verbo si quis de iure patron. Iulianus Viuian. eod. tract. p. 1. lib. 2. n. 2. ¶ nam quòd dicitur si quis, tam masculus, quàm fœmina continetur, l. 1. ff. de verb. sign. vbi glos. dicit, id esse de mente Legislatoris, ¶ cum masculinum concipiatur fœmininum, ut notatur in cap. si quis suadente 17. q. 4. in cap. generali de elect. lib. 6. vbi glos. verbo vniuersos, & in fauorabilibus ex l. qui duos, ff. de leg. 3. Caph. conf. 53. n. 96. vol. 1. Alex. conf. 61. nu. 3. lib. 1. Barbatia conf. 50. n. 18. & 21. lib. 4. Alciat. conf. 6. n. 4. lib. 2. & conf. 9. nu. 3. lib. 6. Tiraq. in l. 1. ff. de iur. iur. X

inquam, verbo patronus, num. 1. C. de reuoc. donat. vbi ponderat text. expressum in l. patroni, ff. de verb. sign. et appellatione patroni, patronam contineri, late idem Tiraq. de retract. liguag. §. 1. gl. 9. num. 179.

12 Et in proprijs terminis, quod licet foeminae sint capaces iuris praesentandi, vt notant Hieron. Gabr. conf. 195. n. 4. Ioseph. Lud. concl. unica de iure patr. vers. foemina, Rebuff. tract. nominationum, n. 9. vers. quinto quero, Paul. de Cittadinis tract. de iure patron. 9. par. num. 34. et seq. Greg. Lopez in l. 8. tit. 15. par. 1. gl. 4. Gaspar Calder. conf. 1. eod. tit. ex cap. fin. de concess. praebend. Marta voto 195. n. 1. et 4.

13 Tamen si sint duo patroni, vnus masculus, & altera foemina, & discordent in praesentando, debet praeferi vox masculi tanquam dignior, & praesentatus a masculo praesentato a foemina, ita resoluit Bald. in dicta l. 1. notab. vlt. ff. de Senatoribus, Dec. in dicta l. foemina, num. 47. dicens, hoc esse sine dubio, quando munus praesentandi aequaliter competeat masculo, & foeminae, sequitur Io. Crocius tract. de test. obarta 3. nu. 58. vbi Doctor Petrus Moncada, Hippol. de Marfill. singul. 611. n. 6. Felin. in cap. quoniam, nu. 5. de testib. Philippus Probus ad Monachum in dict. cap. cum de diuersis, num. 6. de priuileg. in 6. et qui loquuntur, quando non fuisset expressa praesentatio vox foeminae voci masculi, sequuntur Palacios Rub. d. n. 5. Aret. in dict. cap. quoniam, Ant. Corset. singulari verbo testis 6. n. 2. Ant. Francus ad Abb. addit. 1. in cap. quoniam 3. de iure patronat. Thomas Zerola in pract. Episcopali, verbo ius patronatus, versic. vigesimum quintum, Lambert. de iure patr. lib. 2. p. 3. q. 5. princip. art. 19. Salazar de usu, et consuet. c. 12. n. 26. Tiraq. post leges conubial. gl. 9. nu. 6. Perez de Lara de annuerialijs, et Capellanjs, lib. 2. c. 3. nu. 25. Greg. Lop. in l. 8. tit. 15. part. 1. gl. de esrahos, quem sequitur Auiles in capitulis Correctoris, gl. in verbo Reina, nu. 14. dicentes, quod si patronus decessit superstiti filio, & filia, & discordant in praesentando, debet praeferi vox masculi tanquam dignior, Florian. de S. Petro in l. familiaria, n. 10. ff. de relig. et sumpt. funer.

15 Cuius resolutionis sunt rationes, et nam semper debet attendi qualitas praedominans, l. quod maior, ff. ad municipalem, et de incolis, cap. Sedes de rescript. Gambara de offic. et potest. Leg. de lat. lib. 3. n. 37; allegans pro eo l. sed et si rem, §. 1. l. quicquid, §. fin. ff. de acq. rer. dom. et quia in iuribus de necessitate est facienda applicatio ad id, quod praualer, l. quaritur, ff. de statu homin. Gambara vbi proxime n. 377. et 380. et dicens, quod magis dignum regulariter trahit ad se minus dignum, cap. quod in dubijs, de consecr. Eccl. vel altar. cap. per tuus de arbit. l. praecipimus, §. 1. C. de appell. Io. Igneus in l. necessarius, §. non aliter, n. 471. et seq. ff. ad S. Conf. Syllan. Hippol. de Marfill. in tract. de fideiuss. n. 130. et seqq. Vvesembecius conf. 18. n. 32. vol. 1.

18 et Vnde Io. And. in reg. in re eod. n. 6. de reg. iur. lib. 6. ait, quod cum est par numerus praesentantium, recurri debet ad merita, & dignitates, cap.

Ecclesia, vbi gloss. de elect. et foeminam autem minoris esse qualitatis, quam masculum in comper to est, et tradit Lud. Gom. in c. in multis, n. 61. de rejer. lib. 6. Ideo a quo iure debet praualere praesentatio masculi facta in fauorem dicti Canonici Emmanuelis de Ledesma, cum in eo, vt mihi relatum est, concurrat qualitas per institutorem praefatae Capellaniae requisita, et quadratque ipsi dispositio, et ipsius verba, arg. l. 4. §. toties, ff. de damn. infecti. Petr. Rebuff. resp. 78. in princ. et per argumentum a contrario Gutier. conf. 1. n. 8. conf. 2. n. 18. Caphal. conf. 151. n. 60.

Neque obstat dicere, quod dictus Canonici erat abiens praesentationis tempore, et nam quando praesentatus est notus praesentanti, valet praesentatio in absentia, secundum Abb. in cap. ea noscitur, n. 3. in fin. de his, quae sunt a Praelat. Bald. in cap. constitutus, col. 2. de appellat. Rocchus de Curte de iure patron. verb. Honorificum, q. 6. n. 27. Lopus alleg. 75. n. 4. et seqq. Marc. Ant. Eugen. conf. 84. n. 6. et facit text. in cap. si tibi absentis 17. de praebend. lib. 6. et maxime interueniente acceptatione per quam ius irrevocabile acquiritur, Caph. conf. 272. n. 102. tom. 2. Paul. de Castr. in l. cum vir, n. 8. ff. de usufrucap. Greg. Lopez in l. 50. tit. 5. part. 5. gloss. 1.

et Neque obstat, quod tradit Rocch. de Curte a tract. de iure patron. verb. Honorificum, n. 93. in fin. quatenus dubitatur de resolutione Baldi in d. l. 1. ff. de Senator. et Io. Bapt. Ferrer. conf. 131. n. 1. Nam vltra, quod idem Rocch. de Curte ait, quod est notanda decisio Baldi in practica propter eius auctoritatem, et quia frequenter contingit in facto, et quia ipsam sequitur Bartholom. Bellacina in addit. 1. ad Abb. in dict. cap. quoniam de iure patronat. dicens, quod licet variantibus patronis in praesentatione, ille, ad quem spectat institutio, habeat considerare, quis sit magis idoneus, et illum instituire, vt in cap. pastoralis, et cap. cum autem de iure patronat. potest dici praesentatam a masculo praesumi magis idoneum, quam praesentatum a foemina. et quia non habet locum gratificatio, nisi data paritate terminorum, et iurium praesentatorum, cap. quod autem, vbi Abb. et alij de iure patronat. Rocchus de Curte dict. verbo honorificum, q. 15. n. 41. Ioan. Bapt. Ferrer. vbi proxime num. 3.

et quia opinio, quod praesentatus a masculo praesentatur praesentato a foemina, est communis, et recepta a pluribus Auctoribus, vt sunt supra citati, quare praesumitur vera, et pro veritate habetur, vt per Aiciar. tract. de praesumpt. reg. 1. praesumpt. §. 1. n. 2. et seqq. Ant. Mariam Corat. in tract. de communib. opin. lib. 1. tit. 3. nu. 4. et Et ita in consulendo, et iudicando admittenda erit, vt post Host. in cap. 1. de constit. vbi Io. Andr. Butr. et Abb. Imola num. 16. vers. si verum, Felin. n. 54. et in numeri relati per Ant. Mariam Corat. eod. tract. in praef. n. 27. et lib. 2. tit. 8. n. 16. Ex quibus omnibus potiora esse iura dicti Licentiatii Emmanuelis de Ledesma Canonici Conchenensis censeo, in huius Capellaniae praesentatione, vt ipsam si opus sit debeat subsequi Superioris institutio, reiecta in contrarium a foemina facta praesentatione. Saluo, & c.

SVM-

SVM MARIVM.

- 1 Sequestra sunt odiosa, et regulariter prohibita, nec a sequestro debet incipi.
- 2 Sequestrum factum parte non citata, et sine causa cognitione, nullum est.
- 3 Appellari potest a decreto sequestri, licet graua me illius sit reparabile.
- 4 Qualitas via exequutiua debet adesse ab initio.
- 5 Libri Campforum probant contra scribentem.
- 6 Libri Campforum non probant contra tertium.
- 7 Liber Camerarij vniuersitatis licet probet inter ipsum, et vniuersitatem, non tamen contra tertium.
- 8 Liber estimi non probat contra tertium.
- 9 Libri Campforum secundum aliquos faciunt semiplenam probationem.
- 10 Minus si non inest, nec inrit quod est magis.
- 11 Haeres non potest contravenire facto defuncti.
- 12 Haeres repraesentat personam defuncti.
- 13 Debitor proprie dicitur is, a quo inuito exigi potest.
- 14 Exceptio ne qui potest defendi, non est proprie debitor.
- 15 Creditor rem debitoris agere debet vt suam.
- 16 Testator potest grauare haeredem, ne a suo debitor petat.
- 17 Liberationis causa est fauorabilis, et late interpretanda, et num. 24.
- 18 Liberationis causa, si non valet quod agitur vt agitur, valet vt valere potest.
- 19 Liberatio valet etiam sine causa, quae alias requireretur.
- 20 Debitum potest remitti in toto, et in parte.
- 21 Partis appellatione venit tempus, et dilatio solutionis.
- 22 Testator potest grauari haeredem, ne petat a debitore intra certum tempus.
- 23 Testator relinquens arbitrio debitoris solutionem, multo magis censetur reliquisse modum, et terminum illius.
- 25 Haeres petens ante tempus, et contra voluntatem testatoris repellitur.
- 26 Petens ante tempus dicitur plus petere, et non debet audiri.

PRO

Exequutiuis Testamentarijs Don Petri Enriquez de Azenedo Comitis de Fuentes.

CVM

Capitaneo Petro Moran fratre, et haerede Isidori Moran.

ARGVMENTVM.

Sequestrum factum absque causa cognitione est nullum, et virtus viae exequutiuae debet adesse a principio, et de liberatione legata, qualiter ea sit obseruanda ab haerede. Et quantum.

ta fides sit adhibenda libro mercatoris, maxime ad prauidicium tertij.

CONSILIVM CXL.

Vod sequestrum, et exequutio facta in bonis dicti Comitis de Fuentes, ad instantiam dicti Capitanei, pro summam trium centum, et ducentum mille maravedinorum, quos pretendit debuisset dictum Comitem praefato

to Isidoro Moran, non habuerint locum, et standum esse super eo, et forma solutionis quantitatis vere debita declarationi factae per dictum Comitem apparebit, cum dictum sequestrum fuerit factum solummodo ad petitionem dicti Capitanei ex sola clausula testamenti dicti Isidori, in qua praetendit se nominatum illius haeredem, et extraxisse a libris Fucarum residentium in hac Curia quoddam summarium partitarum, quas dicitur soluisse praefato Comiti de ordine dicti Isidori, absque vlla tamen alia verificatione, imo necessitatis ad exemplandum testamentum, nec partitas dictis testamentarijs: et nam cum sequestra sint odiosa, et regulariter de iure prohibita, non potest incipi a sequestro, l. 1. C. de prohibita sequest. pecun. vbi gloss. et DD. cap. 1. de sequest. post. et fruct. Rom. conf. 488. n. 1. Boer. q. 172. Guido Papae q. 210. et 246. Aym. Crauet. conf. 172. n. 6. Rebuff. tom. 3. comment. ad l. Gallicas, tit. de sequest. art. 1. gloss. 2. n. 3. Aluar. Valasc. consult. 191. n. 35. Mart. Vran. conf. 4. num. 68. tom. 1. et conf. 62. tom. 2.

et Quare sequestrum factum parte non citata, et caute cognitione non praecedente, nullum est, vt ex l. in causa, §. causa cognita, ff. de minor. l. nec quicquam, §. de plano, ff. de off. Procons. et Legati, l. de qua re, ff. de iudic. l. nam ita diuus, ff. de adoptio. l. 1. et fin. C. si per vim, et alio modo, Angel. de Vbal. conf. 107. n. 1. in fin. dicens tibi, et num. 3. vers. concludo, et licite appellari a sequestro, quamuis graua men illius sit reparabile, nec in hoc obstar cap. vt debitus de appell. et l. ante sententiae, C. quorum appell. non recipiantur.

Et multo minus locum habuit via exequutiua propter defectum iustificationis, aut instrumentorum, ex quibus potuerit induci, et nam qualitas viae exequutiuae debet esse iustificata ab initio ante decretum de exequendo, ita vt non sufficiat, quod postea iustificetur, l. 4. et 5. tit. de las excepciones, lib. 3. Ordinamentis, vbi Auend. nu. 20. et cap. 1. Praetorum, num. 27. par. 1. Ioan. Gutierrez. conf. 31. n. 13.

Nec iustificatur ex eo, quod post decreta, et factam perperam exequutionem fuerint deductae citatis testamentarijs praefatae paritae a libris Fucarum, et quaedam apocha, quae asseritur directa illis per Isidoro Moran, vt pro sua ratione, et credito consignarent praefato Comiti dictam summam, quia hoc non solum in via exequutiua, verum nec in ordinaria inducebat probationem, et nam licet similes libri probent contra scribentem, sicut con-

Y 2

sef.

fessio contra confidentem, vt ex cap. per inquisitionem de elect. cap. 1. & 2. de confess. Marius Giurba decif. 88. n. 3. † non tamen contra tertium, l. duobus, §. 1. vbi las. idem in l. admonendi, nu. 133. ff. de iure iur. vbi communiter DD. Felin. in cap. 2. n. 32. de fide instrum. Affl. decif. 245. n. 11. M. Ant. Natta conf. 438. n. 9. Caph. conf. 101. n. 8. Surf. conf. 119. n. 33. lib. 1. Rol. à Valle conf. 91. eod. vol. & cõf. 58. n. 14. vol. 2. Tiraq. lib. 2. de retract. §. 4. glof. 6. n. 9. in fin. Surd. conf. 326. n. 13. Paul. Amil. decif. Rotæ 331. par. 1. & decif. 157. n. 2. & 5. & decif. 161. nu. 2. par. 1. Rota decif. 375. & 707. n. 1. par. 1. diuers. Sacri Palatij, & decif. 544. par. 3. lib. 3. Farin. decif. 844. n. 4. in nouiter nouiffimarum, Steph. Gratian. tom. 2. difcept. for. cap. 113. n. 45. & cap. 767. eod. n. tom. 4. Menoch. conf. 23. n. 15. vol. 2. Marchef. tra. Etar. de commiss. par. 1. cap. 16. n. 58. Menoch. lib. 2. de arbitr. iud. casu 91. n. 25. & seqq. Elcobar de rariocin. cap. 11. nu. 29. Nicol. Genua tract. de script. priuata. lib. 4. cap. de libro Campforis, nu. 24. & seq. pag. 250. Camill. Borrell. in compend. summe decif. tom. 2. cap. 22. num. 40. Vnde dixit Farin. conf. 11. n. 28. tom. 2. † quod licet liber Camerarij Vniuersitatis probet inter ipsum, & Vniuersitatem, non tamen contra tertium, ex Imol. conf. 96. in fin. Alex. conf. 36. lib. 5. Decius in cap. eum causam, col. 2. in princ. de prob. Menoch. lib. 2. de arb. iud. cas. 91. n. 25. & seq. & in libro cuiusvis Officialis, quod nõ probet contra tertium, tradit idem Menoch. conf. 39. n. 71. & conf. 929. n. 28. vbi post Alex. conf. 77. n. 11. lib. 3. & conf. 57. nu. 17. lib. 7. † probat, quod liber estimi non probat contra tertium, Per. Paul. Parif. conf. 53. n. 21. lib. 2. Et in terminis, quod ex libris similibus non probetur debitum cõtra tertium, tradit Surd. decif. Antiana 312. n. 1. maxime quando deficiunt alia adminicula, vt tradit Stephan. Grat. d. cap. 113. n. 56. ex alijs, de quibus per Rot. coram Cardin. Seraph. in vna Gerundenf. penfioni 18. Decemb. 1579. Surd. decif. 199. † nam & DD. qui plus concedunt similibus libris confectis à persona integræ, & indubitæ fidei, non est nisi quod efficiant semiplenam probationem cõtra tertium, vt post Bart. in l. quædam, §. numularios, ff. de edendo, & in l. admonendi, ff. de iure iur. ad. tradit Capel. Tholof. q. 447. & ex Hippol. Riminaldo conf. 306. n. 16. Nicol. Genua vbi supra nu. 17. Hoc tamen non est abique controuersia, multum etenim tenent contrarium, præsertim Felin. supra num. 32. & Menoch. d. conf. 23. n. 15.

Sufficit autem in nostro casu, quod cum non efficiant probationem in via ordinaria, minus possunt efficere ad introducendam, & sustinendam viam executiuam, † quia quando non inest, quod est minus, non inest, quod est magis, cap. licet vniuersis, vbi glof. verbo multo minus, de testib. l. nec ex vera, C. de acquir. poss. l. 1. C. de neg. gest. Euerard. in loco à maiori, n. 1.

Quare ista causa venit decidenda ex testameto dicti Comitis, qui fuit vir omnibus modis insignis, & integerrimæ fidei, in quo declarauit solimodo debere dicto Ifidoro Moran octo mille ducatos, quos iussit eidem solui ex redditibus annuis, qui constituerentur ex pretio feudi Bogue-

raz, quod habebat ex concessione suæ Maieft. Catholicæ. Et iussit, quod venderetur, & anno quolibet solueretur dicto Ifidoro Moran ducati mille, taliter quod infra octo annos remaneret satisfactus, qui agnoscens animu præfati Comitis, cui deuinctus, & obligatus erat maximis beneficijs, & honoribus, & ex cuius largitione, & cõmodis præmiorum affectus fuerat bona, quæ possidebat duabus clausulis sui testamenti reliquit voluntati, & vrbانيتati præfati Comitis solutione dictarum partitarum, grauando suos hæredes, quod non peterent illas, si nolisset eas præstare dictus Comes, ex heredando illos, si iudicialiter eas petissent; † & ita planum est, quod Capitaneus Petrus Moran non potest contrauenire dictæ dispositioni, l. sum à matre, C. de rei vend. l. parentibus, §. fin. C. de inoff. testam. lo. Bapt. Ferr. cõf. 119. n. 1. Surd. de alim. tit. 2. q. 15. n. 182. cum esset quasi contrauenire proprio factio, † cum hæres repræsentet personam defuncti, auth. de iure iur. à moriente præfatis, col. 5. glof. vlt. in l. cum hæres, ff. de lib. legat. Bald. in l. si abducta, n. 6. C. de furt. Bar. in l. eius, qui in Prouincia, n. 14. ff. si cert. pet. Parif. conf. 109. vol. 3. Surd. de alim. tit. 6. q. 22. n. 2. l. 13. tit. 9. par. 7. vbi Greg. Lop. glof. 6.

Et ita præfatus Comes respectu dicti Capitanei Petri Moran non erat debitor purus, † quia nomen debitoris solummodo quadrat, à quo inuito exigi potest, l. debitor, ff. de verb. sign. l. 10. tit. 33. p. 7. l. fideiussor obligari, §. fideiussor, ff. de fideiuss. Hieron. Gabr. conf. 43. n. 25. M. A. Eug. conf. 93. n. 4. lib. 1. Io. Vinc. de Anna alleg. 145. nu. 4. & alleg. 13. nu. 2. † Et non qui potest defendi aliqua exceptione legitima, l. si is, cui, §. Flauius, ff. de solut. ibi. Non eam pecuniam, que petitionem quidem non habet, l. si ita scriptum, §. si sub conditione, ff. de legat. 2. ibi: Nam neque pertinet ad nos antequam dies veniat, vel conditio existat, Bart. in l. quibus diebus, §. dominus, ff. de con. & demonst. Bald. in l. id, quod pauperibus, q. 1. C. de Episc. & Cler. Celf. Hugo conf. 38. n. 23. & 5. nu. 9. † Et acquisitum habetur, creditor non potest rem debitoris agere, vt suam ageret, l. 1. ff. de solutione. † Nec potest dubitari, quod dictus Ifidorus Moran potuit inducere istam liberationem, relinquendo in voluntate, & vrbانيتate dicti Comitis solutionem, l. si quis 16. ff. de liber. legata, quæ ait: Si quis in testamento damnatus est, ne à Titio debitore exigat, neque ipsu, neque hæredem eius potest conuenire, Baldus in §. si quis debitori, n. 1. instit. de legat. Parif. conf. 109. nu. 4. & 60. lib. 3. † maxime cum liberatio sit fauorabilis, vt tradit Caph. conf. 427. n. 7. fauore enim, & gratia liberationis multa à nostris legibus inducuntur, vt per Tiraq. de retract. conueni. in præfat. n. 121. dicens inter alia, † quod vbi agitur de liberatione, si non valet, quod ago, vt ago, valet, vt valere potest, l. si vnus, §. si acceptilatio, vbi Bar. & alij ff. de pact. l. post rem, §. vlt. ff. de transact. Signorol. conf. 90. incip. Ambros. vol. 2. num. 7. † Et ideo liberatio valet etiam sine causa, l. tale pactu in princip. ff. de pact. DD. in l. creditori tuo, C. de pact. licet secus in alijs pactis, glof. & DD. in dict. l. creditori.

Et

SVM MARIVM.

Et ita non possunt conueniri dicti testamentarij, & si sustineant vices hæredum, cum residuum hæreditatis dicti Comitis debeat cõueniri in opera pia per eum relicta, iuxta tradita per Aluar. Valasc. consulat. 67. tom. 1. † Nam, vt inquit l. non solum 7. ff. de liber. legata. Non solum quod debetur, permitti potest, verum etiam pars eius, vel pars obligationis. † Et pars dicitur tempus, seu dilatio solutionis, l. 1. §. editiones, ff. de edendo, l. fundi partem, ff. de contrahend. empt. §. plus autem, institut. de actionibus, l. miles ita, ff. de milit. testam. l. circa legem, l. in quantitate, §. in diem, ff. ad l. Falca. Mā. dell. Albert. conf. 107. n. 3.

† Et ita dixit alia l. non solum 8. in princip. ff. de libera. legata. Potest hæres damnari, vt ad certum tempus non petat à debitore. Et paulo post: Et si debitor decesserit, ab hærede eius intra id tempus peti non poterit, vbi glof. ponderat §. si liberationis eiusdem legis, & l. 2. & l. si quis in testamento 15. eodem tit. cum ait: Si quis in testamento damnatus est, ne à Titio debitore exigat, neque ipsam, neque hæredem eius potest conuenire, si pactum, ff. de probat. l. eum qui 56. §. qui ita, ff. de verb. obligat. ibi: Sed hæres eius exceptione pacti conueni sum mouendus est, nam si pulatorem id egisse, ne hæres eius peteret, palam est; l. si ab eo, C. de liber. causa.

† Et cum dictus Ifidorus Moran reliquerit in arbitrium, & vrbانيتatem dicti Comitis, si soluere vellet, multo magis fuit vilis relinquere illius arbitrio modum, & terminum solutionis, argument. authent. multo magis, C. de Episcop. & Cleric. Baldus in authent. res, que, colum. 1. in fine, C. commun. delegat. Socin. iunior in l. filius familias, §. diuisum, 30. ff. de legat. 1. † cum omnis materia liberationis tanquam fauorabilis sit late interpretanda, l. Arrianus, ff. de obligat. & actio. §. si quis ipsi debitori, vbi glof. & DD. institut. de legat. Ioan. Caphal. conf. 39. num. 23. & 40. num. 37. tom. 1. Marc. Anton. Eugen. conf. 1. num. 5. tom. 1. † Et ita dictus Capitaneus Petrus Moran petit ante tempus, & contrauenit testamento, & voluntati dicti Ifidori sui fratris, dicta l. non solum 8. ibi: Et præfatus, & Neratius existimabant committere eum aduersus testamentum, si petisset, quod verum est; l. si creditoris 17. C. de fideicommiss. l. apud, §. præterea, ff. de except. doli, ibi: Præterea sciendum est, si quis quid ex testamento contra voluntatem petat, exceptione eum doli mali repelli solere. Et ideo hæres, qui non habet voluntatem, per exceptionem doli mali, repellitur. † Et quia petendo, vt petit ante tempus, audiri non debet, cap. 1. ver. ei verò, de plus petitionibus, §. temporales, institut. de exceptio. §. si quis agens, & §. plus autem, institut. de actionib. l. vnic. C. de plus petitionibus, l. 42. & 44. tit. 2. par. 3. Ex quibus omnibus cõtento, nulliter factum sequestrum, & viam executiuam, debereque declarari non esse locum sententiæ additionis præsentæ per dictum Capitaneum Petrum Moran, debereque expectare terminum solutionis præfixam per dictum Comitatem. Saluo, &c.

Tom. 2.

- 1 Instrumentum stipulatum coram tabellione Regio, & duobus testibus, dicitur solemne.
- 2 Testes duo regulariter sufficiunt in omni negotio.
- 3 Testes duo faciunt probationem perfectam.
- 4 Testes duo sufficiunt de iure communi in instrumentis.
- 5 Lex anterior trahitur ad posteriores.
- 6 Testes duo ad minus sufficiunt in instrumentis de iure partitarum.
- 7 Leges casus vbi est, cessat omnis dubitatio.
- 8 Instrumentum habens clausulam gaurentigiam mandatur executioni in Regnis Castellæ.
- 9 Commissarius recusatus non potest procedere ad receptionem testium.
- 10 Testificari nemo potest in causa propria.
- 11 Testis de auditu alieno non probat.
- 12 Verisimilitudo vbi deficit, non adhibetur fides testibus.
- 13 Testis vnicus non probat, quantumuis dignus sit.
- 14 Testis singularis non habetur in consideratione.
- 15 Instrumentum publicum, & gaurentigium efficit probationem probatam.
- 16 Instrumentum publicum efficit præsumi vera omnia in eo contenta.
- 17 Imputandum est ei, qui cum posset legem apertius non dixit in contractu.
- 18 Credi non debet, quod non fuit expressum à partibus in contractu.
- 19 Probationes manifestæ requiruntur, vbi agitur contra instrumentum publicum.
- 20 Exceptiones contra viam executiuam debent allegari in libello oppositionis per debitorem producto.
- 21 Allegatio debet probationem præcedere.
- 22 Dicitio, &c. est copulatiua.
- 23 Copulatiua requirit concursum copulatorum.
- 24 Confessio maior est alia probatione testium, vel instrumenti, & num. 25.
- 25 Confessio dicitur probatio probata; & est potentior alijs.
- 26 Confessio facit rem notoriam.
- 27 Confessio efficit probationem manifestam.
- 28 Confessus coram Iudice non potest contradicere.
- 29 Confessio iudicialis de iure Regio habet paratam executionem.

PRO

Don Antonio Bolle Pintaffor Secretario S. M. & insignis ordinis aurei Velleris.

CONTRA

Petrum Nieto, & D. Alphonsum de Corral.

ARGUMENTVM.

¶ Instrumentum in his Regnis quam solemnitate requirat, vt exequi possit; & quid respectu confessionis partis.

Y 3

CON.

Spposito in facto, quod dicti Petrus Nieto, & D. Alphonfus de Corral se obligarunt ad fauorem dicti D. Antonij, coram tabellione publico, & Regio, & duobus testibus, solvere certam summam scutorum pro expeditione per eum tanquam Curialem procuranda cuiusdam Bullæ Apostolicæ, addita etiam clausula guarentigia, & obligatione in casu moræ solvendi salaria, & expensas, & dictus D. Antonius adimpleuerit ex parte sua, non videretur dubitandum, quod exequutio sit legitime facta, & in causa debeat profertur addictionis sententia, ex sequentibus.

- 1. † Primò, quia dicta scriptura est solemnitas, cum fuerit stipulata coram tabellione publico, & Regio, & duobus testibus, iuxta l. vbi numerus, & ibi glos. ff. de testib. glos. in regula pluralis loquutio, de reg. iur. in 6. Abb. & alij communiter in cap. 1. de fide instrument. Gregor. Lopez in l. 14. tit. 18. p. 3. vers. tres omes, Villalobos in antinom. iur. litera T. num. 19. Burgos de Paz in l. 3. Tauri, nu. 126. Parlador lib. 2. rerum quotid. cap. 20. n. 16. Io. Gutier. lib. 1. pract. q. 140. num. 2. † Et facit regula cap. in omni negotio de testib. & illud Diui Lucæ cap. 17. & Matth. cap. 18. In ore duorum, vel trium fiat omne verbum, Menoch. de presump. lib. 1. q. 5. n. 1. l. 32. & 36. tit. 16. par. 3.
- 3. † In omnibus causis pro perfecta probatione duo testes requiruntur, cap. fin. 35. q. 6. l. 1. tit. 8. lib. 2. fori, Gironda de gabellis, 4. par. in princ. n. 24.
- 4. † Et ita iure ciuili cautum est, posse fieri publicum instrumentum contractus duobus testibus, et si excedat centum libras aureorum, vt probatur in autb. de instrument. cautela, & fide, §. sed & si instrumenta, coll. 6. vbi glos. verbo adiciatur, quam sequuntur Iacob. de Bellouif. & Bart. in eod. authent. §. oportet, glos. verbo Authenticam, in cap. 1. de fide instrum. Spec. 1. tom. tit. de teste, §. restat, col. 2. versio. item in scriptura, Bart. & alij in autb. sed nouo iure, C. si cert. pet. Burgos de Paz vbi supra num. 127. vnde dicta l. 54. quæ videbatur exigere tres testes in scriptura publica inscribendos, rectè perpenfæ non aduersatur, dictis legibus 110. & 111. cum non annullat, nec prohibeat scripturam publicam non habentem tres testes, † imò sit trahenda ad dictas II. posteriores, ex l. non est nouum, cum alijs, ff. de legib. comprobatur Burgos de Paz, vbi proximè num. 130. & seqq.
- 6. † Pro quo facit l. 111. tit. 18. partita 3. ibi: E los nomes de dos testigos a lo menos, iuncta l. 114. eodem tit. ibi: E ann dezimos, que toda carta, que sea fecha por mano de escriuano publico, en que aya escripto los nomes de dos testigos a lo menos, è el dia, è el mes, è la hora, è el lugar, è en que fue fecha, assi como de suso mostramos, que vale para prouar lo que en ella dixer. Quæ lex est declaratoria aliarum, quæ videbatur requirere interuentum trium testium, vt cõstat ex Greg. Lop. in l. 54. eiusdem tit. glos. 7. quem

refert, & sequitur Paz in practi, tom. 1. annot. vlt. n. 26. in fin. † Et cum sint dictæ duæ leges Regiæ, quæ duos testes sufficere disponunt, cessat omnis dubitatio, ex traditis per Azeued. in rubr. tit. 2. lib. 6. noue Recopilat. n. 231. † Qua de causa, & cum instrumentum contineat clausulam guarentigia, potuit legitime exequi aduersus dictum D. Alphonfum in Tribunali Ecclesiastico, vt post alios tradunt Roder. Xuares in l. post rem iudic. ampl. 8. Auiles in capitulis Prætor. cap. 10. nu. 56. Couarr. in pract. questionib. cap. 8. nu. 5. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 1. par. §. 11. n. 15. & 28.

Nec releuat probatio contraria, nã vltra quod fuit facta coram Commissario partiali, & amicissimo dicti Petri Nieto principalis debitoris, † & quod fuit tanquam suspectus recusatus cum iuramento, & non debebat in commissione procedere, arg. cap. quod suspecti 3. q. 5. cap. suspensionis de off. & potest. iud. deleg. Auend. in capitulis Prætor. 2. par. cap. 23. n. 10. cum adductis per Rol. à Vall. conf. 19. n. 1. lib. 3.

Vnus ex testibus cautelosè examinatis est idem Petrus Nieto debitor, † qui tanquam in causa propria non potuit deponere, nec examinatus fidem facit, l. nullus, ff. de testibus, l. omnibus, C. eod. tit. l. 18. tit. 16. par. 3. nam vt dixit M. Tul. in orat. pro Cicerio Amerino: *Mors maiorum comparatum est, vt in minimis rebus, et in amplissimis testimoniis de sua re non dicantur.*

Nec alijs testibus deponentibus de auditu, cuiusdam hominis defuncti, quod fuerit conuentum expediri debere Bullas infra triginta dies paulò plus, debet fides adhiberi: nam vltra inuerisimilitudinem, imò falsitatem, quæ ex eo resultat, cum tempus oportunitatis, & sufficiens requireretur ad expeditionem Romæ faciendam; † certum est, quod testes de auditu alieno non probant, l. testium, §. ideòque, ff. de testib. cap. si testes, §. in testibus 4. q. 3. Io. Corra. in l. 53. ad decis. quandã Senat. Tholos.

† Et quia vbi inuenitur vniuersimilitudo, non est fides testibus adhibenda, Iacobin. de Sãcto Georg. in l. ob carmen, §. fin. n. 1. in fin. & n. 23. & 7. ff. de testib. Farin. tract. de testib. q. 65. n. 144. Alex. conf. 171. n. 4. lib. 5. Io. Petr. Bimi. conf. 171. n. 2. vol. 2. Cornaz. decis. 14. n. 18. Mastrill. dec. 250. n. 27. p. 3.

† Et idè vnicus testis, qui super eo deponit, dicens fuisse presentem tempore conuentionis, cum de eo nec vllum verbum in instrumento dicatur, nullatenus probat, cap. licet vniuersis de testib. Tiraq. in tract. de iud. in reb. exig. ferendo, vers. secundario, Neuiz. conf. 8. nu. 47. Caph. conf. 206. n. 18. Rebuff. tract. de reprob. testium, num. 586. Quintil. declam. 338. de filio expofitoris, & repudiariæ, dicens: *Testimonio nitor eius, quem tu patre dicitis putemus istud esse testimonium, vnus est, vnus est, cum dico, succurrant nobis Catones, & Scipiones, & tot clarissima Ciuitatis nostre nomina, quorum vnico testimonio fides nunquam est habita, & declamatione 279.*

† Secundò, quia testis singularis in consideratione non habetur, cap. bona memoria 23. cap. cum dilectus de elect. Baldus in l. iurisiurandi, num. 9. C. de

de testib. Rebuff. vbi proximè num. 512. Alex. conf. 142. num. 1. lib. 2. conf. 21. num. 2. conf. 82. num. 4. lib. 4. Cornazanus decis. 4. num. 17. † Præsertim cum sit contra illos dicta scriptura publica, & guarentigia, quæ efficit probationem probatam, quæ fori disceptatione non indiget, Bald. in l. Imperator, l. lectura, ff. de statu homin. Roland. à Valle conf. 46. quoniam, nu. 13. lib. 4. Marcus Anton. Eugen. conf. 51. num. 1. & conf. 72. num. 34. lib. 1. Caphal. conf. 4. num. 22. & 23. lib. 1. † Et præsumuntur omnia contenta in tali instrumento, seu scriptura esse vera, vt post Berrand. conf. 14. n. 15. vol. 2. Bero. in conf. 1. num. 18. vol. 2. tradunt Rol. à Valle vbi proximè num. 12. & Burgos de Paz cõsil. 2. n. 1. & conf. 39. n. 6.

Vltèrius, quia si dicti Petrus Nieto, & Alphofus de Corral volebant probare conuentionem, quod Bullæ forent expediendæ in tam breui tempore, debuerunt id exprimere tempore stipulationis instrumenti, † & cum non fecerint, impulerunt sibi, qui cum posuissent, legem apertius non dixerunt, l. veteribus 40. ff. de pact. Florianus de S. Petro conf. 10. n. 9. Abbas num. 1. in cap. si cautio de

17. fide instrum. † Et idè non debet credi, nec præsumi, quod inter eos fuerit aliud conuentum, quã in instrumento reperitur expressum, nam si voluissent, id expresse dicerent, vt in simili tradunt Decius conf. 89. visio parit. 2. 2. 1. par. & conf. 514. satis nota, n. 1. 2. par. & conf. 300. in factis propositis, n. 6. par. 2. Burgos de Paz conf. 34. n. 12. Io. Gutier. lib. 2. pract. quest. 23. num. 2. † Et ad se opponendum aduersus dictam obligationem debeant afferre probationes manifestas, l. optima, C. de contrahen. & committ. stipul. §. item verborum, in l. iud. de in iud. lib. stipulationib. Caph. conf. 109. n. 8. lib. 2.

20. † Maximè quia iuxta l. 2. 3. & alias, tit. 21. lib. 6. noue Recopil. non sufficit facere oppositionem verbalem, sed debet allegari in iudicio, & probari intra decem dies ex parte legitima, ne alias aperiat via fraudibus, ut non aduersus vias exequutias, si ignorante altero ad replicandum solummodo producerent aeditores exequuti articulos ad probandum, quæ non allegauerant, nec in oppositione deduxerant, † debet enim allegatio probationem præcedere, cap. quoniam cõtra de probationib. iuxta ordinem literæ. Et constat ex tit. 5. & seq. lib. 4. Recopilat. l. 19. tit. 21. eod. lib. ibi: *E hecha la dicha citacion, si dentro de los tres dias se opusiere, y alegare excepcion legitima, &c.* Ex quo colligitur, quod non sufficit, si debitor exequutus se opponat exequutione, nisi allegauerit in scriptis exceptiones, & defensiones suæ oppositionis, ex virtute particulae y, † que sonat latine, & que est copulatiua, l. ea tamen adiectio, ff. de legat. 3. & in rubr. ff. de iuris, & facti ignor. l. si duo, C. per quas personas nobis acquiritur, cap. Monasteria, de vita, & honest. Cleric. Rebuff. in l. conuentionem 29. versio. Tertio, ff. de verb. signif. † Et copulatiua requirit concurrum copulatoiu, nec in altero verificatur, l. si heredi plures, ff. de conditionib. & demonstr. Ioannes Caphal. conf. 132. testator, num. 1. tomo 1. §. si plures, in l. de hered. in-

stit. l. si quis ita stipulatus fuerit, ff. de verborum obligat.

Quod iustificatur magis, cum pro parte dicti D. Antonij fuerit tempore habili petiturum, & requisitum iudici, quod iuberet supersederi in probatione partis aduersæ, donec suas exceptiones in scriptis allegasset, vt valeret illis satisfacere, nã iniquum foret, quod post biennium, & plus quã fecit expensas, & Bullas expedituit admitterentur similes fruolæ, & cautelosæ exceptiones: cum nec ipsi rei debitores impugnaverint instrumentum, imò falsi fuerint se illud stipulatos esse. † Quæ confessio sufficit, cum maior sit, & maioris authoritatis quocunque publico instrumento, & depositionibus testium, Crauet. conf. 61. num. 3. & conf. 171. num. 4. per text. in l. sed & si possessor, §. penult. ff. de iure iur. Roland. à Valle conf. 71. nu. 41. & conf. 6. num. 26. lib. 3. & conf. 54. num. 19. eodem lib. Anton. Gamma decis. Portugall. 43. n. 2. Ioseph Ludouic. decis. Lucens. 5. num. 50. † Nam confessio est fortior, & efficacior, quàm alia probatio de mundo, l. 1. ff. de confessis, Marc. Ant. Eugen. conf. 90. num. 38. lib. 1. Decisio Genuæ 172. num. 11. Crauet. conf. 175. num. 1. Ioseph Lud. dicta decis. 5. n. 53. Parisius conf. 112. nu. 46. & consil. 115. n. 12. lib. 1. Menoch. de presump. lib. 1. q. 1. n. 37. Roland. dicto conf. 71. n. 42. Caphal. conf. 393. num. 7. 2. & seq. lib. 3. Ioseph Ludou. vbi proximè num. 54. & seqq. Mefsia ad l. Tolet. 1. par. fundam. 10. num. 7.

† Nam dicitur probatio probata, & alijs veterior, & potentior, l. vltima, C. de fidei commiss. l. generaliter, §. & si quidem, C. de rebus credit. l. generaliter, C. de non numerata pecun. Thom. Gramm. decis. Neapol. 36. num. 66. Socin. iunior conf. 39. nu. 18. lib. 2. Menoch. de recuper. poss. remedi. 1. nu. 217. † Et facit rem notoriam, cap. fin. cap. vestra de co. 27. habit. Cleric. & mulier. Grammat. decis. 36. nu. 66. Roland. à Valle conf. 48. num. 56. lib. 4. Menoch. vbi proximè num. 123. † Et manifestam probationem, l. cum te, C. de transact. cum adductis per Decium consil. 252. num. 2. Caphal. consil. 192. num. 8. tom. 2. text. in l. fin. C. de fideiussor. Decisio Genuæ 60. num. 1. Gamma decis. Portugallie 165. num. 2.

Nec potest in dubium reuocari dicta confessio per dictum Don Alphonfum, siquidem verisimilium est, † quod confessus semel coram iudice non potest contradicere, l. generaliter, C. de nõ numer. pecun. Conanus lib. 5. comment. iuris ciuilis, c. 10. vers. reuocare, Additio ad Capellam Tholof. q. 177. n. 3. Florianus de Sancto Petro in l. de atate, §. Celsus, n. 5. ff. de interrogatorijs action. Paulus de Castr. conf. 20. n. 33. lib. 3.

Et quod plus est, nam dicta confessio est sufficiens ad sustinendum viam exequutiua huius causæ, † cum confessio iudicialis habeat exequutionem paratam, l. 1. ff. de confessis, l. 1. C. eodem tit. l. post rem, ff. de re iudicata, l. 7. tit. 3. par. 3. l. 5. tit. 1. lib. 4. Recopilat. ibi: *Ordenamos, y mandamos, q de aqui adelante los conocimientos reconocidos por las partes ante el juez, que manda executar, d las confesiones claras hechas ante juez competente, trayan*

apã

aparejada execucion, Parlador. lib. 2. rerum quoti- dianar. cap. fin. 1. par. §. 4. num. 1. & 2. Auiles in capitulis Prætor. cap. 10. glos. verbo execucion, nu. 10 Roderic. Xuares in l. post rem iudicatam, 3. no. tab. num. 8. Azucedo in dicit. l. 5. tit. 21. lib. 4. Reco- pilat. num. 25.

Ex quibus omnibus mihi videtur de iure, exe- quationem in huiusmodi causa factam in fauorẽ dicti D. Antonij Bolle esse iuridicam, & debere sententiam additionis proferri ad eius fauorem, contra Perrum Nieto, & D. Alphium de Cor- ral pro integra summa, & expensis tam processa- libus, quam personalibus iuxta dicta obligatio- nis tenorem. Saluo, &c.

SVMMARIVM.

- 1 Prouocasse censetur, qui primò iniuriam intulit alij.
- 2 Delinquens ira, aut dolore punitur mitius.
- 3 Iracundia innocentes sepe adducit ad crimen.
- 4 Calore inconsulto quod fit, calumnia carere dici- tur.
- 5 Contractus factus calore iracundia non valet.
- 6 Votum iracundie calore emissum non obligat, nisi postea ratificetur iracundia cessante.
- 7 Deus solummodò vult militem voluntarium.
- 8 Iuramentum factum calore iracundia non ligat.
- 9 Confessio facta calore iracundia non valet.
- 10 Beneficij secundi acceptatio facta per iracundiam non inducit vacationem primi.
- 11 Accusatio facta per iracundiam debet per Iudicẽ aboleri.
- 12 Princeps si sententiam capitalem per iracundiam tulerit, non debet executioni demandari, nisi post dies triginta.
- 13 Beatus Ambrosius suasit ferri, l. si vindicari, C. de poenis.
- 14 Principem, aut eius statuam iniuria afficientes ultimo supplicio damnantur.
- 15 Flaccille coniugis Theodosij statuam deiecitam, fuisse causam animaduersionis in Thessalonicam quis tenuerit.
- 16 Militaris viri in Theatro occisi causam recensent alij.
- 17 Ioannes Mariana de Societate Iesu laudatur. Ioannes Mariana recenset casum Thessalonicæ, eo- dem num.
- 18 Blasphemie crimen grauissimum est, & grauiter puniendum.
- 19 Blasphemans calore iracundie, quandò mitius pu- niatur.
- 20 Iracundia delinquens, non dicitur fecisse animo deliberato.
- 21 Iratus censetur excire à se.
- 22 Ira impedit animum, ne possit cernere verum.
- 23 Iracundia est cupiditas viciscendi.
- 24 Affectus iræ, auaritiæ, & libidinis quid operari soleant in hominibus.
- 25 Iniuriarum actio contra furiosam non datur.
- 26 Iniuria non fit sine animo, & affectu.
- 27 Finis, & intentio hominis attenditur in omni re.
- 28 Ira est furor breuis, & illius signa, n. 29.

- 30 Iniuriam passus potest se tueri cum iniuria infe- rentis.
- 31 Verecundum est secundum leges ciuiles non vicisci iniuriam.
- 32 Iniuria sibi illata nõ resiliens, si potest, in culpa est.
- 33 Iniuriam qui patitur inultam, ad aliam tribuit audaciam.
- 34 Defensio pro vita, & salute hominis est licita.
- 35 Honoris, & vite causa parificatur.
- 36 Famam suam negligens crudelis est.
- 37 Fama bona est tbeaurus inestimabilis.
- 38 Fama bona odore delectandum est.
- 39 Fama detrahentes aliena sunt deteriores, quam diripientes bona.
- 40 Contumeliã difficile tolerant prudentes viri.
- 41 Introsivum verbum animo iniuriandi censetur prolatum.
- 42 Prouocatus verbo iniurioso excusatur.
- 43 Iniuriatus quandò possit iniuriantem alapa per- cutere.
- 44 Percussionem manu vacua nõ continere atrocem iniuriam, qui tenuerint.
- 45 Socrates in facie percussus quid dixerit recense- tur.
- 46 Paria delicta mutua compensatione tolluntur.
- 47 Iniuria atrocè apud Oratores quibus de causis ce- seatur.
- 48 Atrox iniuria apud Iustitios qualiter esti- metur, & num. 5.
- 49 Iniuria in faciem atrocior.
- 50 Iniuria corporalis est atrocior, si regulariter.
- 51 Atrox iniuria dicitur, quæ fit in facie, & contume- liosior.
- 52 Vultus in capite, & maxilla in facie indicatur atrocior, & grauiter punitur.
- 53 Statutum, quod duplicetur poena pro vulnere in facie valet.
- 54 Faciem hominis, quæ ad instar celestis pulchritu- dinis est, sedari grauitur.
- 55 Atrox iniuria habet, quæ percutere os alicuius.
- 56 Evangelista ponderat, quod iniuriam grauissimã alapam infligitam Christo Iesu Domino nostro.
- 57 Paulus Apostolus quid dixerit Anania Pontifici iubenti cum alapa percuti.
- 58 Manum eluans ad percutiendum aliquem, licet non fecerit, tenetur actione iniuriarum.
- 59 Agellius lib. 20. noctium Attic. cap. 1. ponderatur circa legem 12. tabularum taxantem iniuriæ poenam.
- 60 Emancipationibus liberorum facies solebat per- cuti alapa, quod Iustinianus sustulit.
- 61 Rbaptisimata apud Græcos dicitur alaparam per- cussiones.
- 62 Serus in manumissione alapa feriebatur.
- 63 Alapa quare datur apud Christianos in Sacramẽ- to Confirmationis.
- 64 Alapa infligta liberavit B. Benedictus Monachũ à dæmone vexatum.
- 65 Plinius obseruauit, atrocem iniuriam esse aliquem percutere alapa.
- 66 Martialis declarat in lib. 2. epigram. 72.
- 67 Iniuria crescit ex persona inferentis.
- 68 Iniuria grauior est, quæ fit à viliori.

- 70 Consuetudo delinquendi crimen aggrauat.
- 71 Iniuria facta Sacerdoti reputatur atroc.
- 72 Bacchanalia, qua solemnitate apud Athenienses celebrantur.
- 73 Demofthenis oratio aduersus Midiam adducitur super alapa ei infligta, cum Edilis esset.
- 74 Iniuria facta Magistratus grauior est, quàm fa- cta priuato.
- 75 Alapam dans Magistratus, etiam propter capi- talem inimicitiam potest capitaliter puniri, & num. 86.
- 76 Sacerdos censetur publica persona.
- 77 Iniuria facta Sacerdoti est publica.
- 78 Iniuria facta Sacerdoti videtur facta Christo, & Ecclesiæ.
- 79 Iniuria si fit facta Sacerdoti, competit actio illi, & Ecclesiæ.
- 80 Clericus non remittit iniuriam in præiudicium Ecclesiæ.
- 81 Iniuriato Sacerdote, censetur iniuria facta toti ordini Clericali.
- 82 Iniuria facta Clerico, censetur facta Episcopo, qui pro illa agit.
- 83 Sacrilegium committitur ex iniuria personali fa- cta Clerico.
- 84 Sacrilegium grauius est, quod committitur in per- sonam, quàm in locum.
- 85 Iniuria facta Sacerdoti opposita est dulie vene- rationi.
- 87 Arbitrium pro Sacerdoti Magistratus facta potest extendi vsque ad mortem.
- 88 Episcopi, & Sacerdotes, qui iacris præsumt, sunt multum honorandi.
- 89 Athenienses in eorum consilijs publicis sacerdotes adhibebant.
- 90 Lacedemonij Regibus suis assessorum Augurem dederunt.
- 91 Sacerdotij religio apud Ethiopes quæ magna fuit.
- 92 Sacerdotes apud Germanos erant in maxima au- thoritate.
- 93 Sacerdotes Druides apud Cellos fuere in magna autoritate.
- 94 Pompeius Magnus Sacerdotiũ Iudeorum Arche- lao tradidit.
- 95 Sacerdotes apud Reges Ponti locupletissimi, & ho- norabiles.
- 96 Plato quid censuerit de honore Sacerdotibus dese- rendo.
- 97 Reges apud Egyptios erant Sacerdotes, & ab illis assumebantur.
- 98 Melissus Cretensium Rex, primus apud eos sa- crificauit.
- 99 Sacerdotum prælatio in sedendo comprobatur.
- 100 Romani Patricij solummodò siebant Pontifices, & Augures.
- 100 Numa Pompilius Salios Sacerdotes ex Patri- cijs creauit.
- 101 Sacerdotij dignitas apud aliquas Ciuitates Græ- cæ, Regia Maiestati æquabatur.
- 102 Sacerdos Hercules apud Tiro primus post Regẽ erat, insula, & purpura ornatus.
- 103 Reges apud Ethiopes Sacerdotes fuere.
- 104 Iudei habuere Reges simul Sacerdotes.

- 105 Melchisedech fuit Rex, & Sacerdos.
- 106 Iob habuit minus Regis, & Sacerdotis.
- 107 Egyptijs non fuit licitum Regem eligere, nisi ex Sacerdotibus.
- 108 Sacerdotes apud Egyptios secundum post Regẽ obtinebant, & ex Philosophis, & sapientioribus creabantur.
- 109 Lacedemonij habebant eundem summum Sacer- dotem, & Regem.
- 110 Areopagi tribunal apud Athenienses fuit supre- ma autoritatis, & potestatis, & in eo Sacerdos summus rogabat suffragia.
- 111 Mercurius Trimegus siue ter maximus di- ctus, quod summus esset Sacerdos, sapientissimus Philosophus, & potentissimus Rex.
- 112 B. Petrus Epistola 2. canonica ait, Sacerdotes esse genus Regale.
- 113 Sacerdotes dicuntur Principum patres, & ma- gistri fidelium.
- 114 Sacerdotes dicuntur Dij.
- 115 Sacerdotes nuncupantur Christi.
- 116 Sacerdos dicitur esse in dignitate.
- 117 Sacerdotes sunt digniores laicis.
- 118 Sacerdotes nuncupantur Angeli.
- 119 Clericalis dignitas præeminet laicali, & n. 121.
- 120 Sacerdotes habeat Regnum in Deo.
- 122 Sacerdotum officium esse debet omnibus prodesse, & nemini nocere.
- 123 Damnum facere non censetur, nisi faciat, quod ius prohibet.
- 124 Iniuriam passi qualitates considerantur.
- 125 Plebeius si nobilem afficit iniuria, grauiter delin- quit.
- 126 Senes maxime sunt honorandi.
- 127 Animus talis præsumitur, qualem verba, aut facta et demonstrant.
- 128 Facta declarant animum efficacius, quàm ver- ba, & num. 161.
- 129 Animus iniuriandi atrociter, colligitur ex atro- ci iniuria.
- 130 Iniuria verbalis, honoris præfatione nõ tollitur.
- 131 Iniuria dicitur atrocior, quæ coram pluribus fit.
- 132 Delictum commissum coram multitudine, ex le- ue fit atroc.
- 133 Iniuria facta coram Pratore atroc fit.
- 134 Delictum commissum coram decem hominibus dicitur notorium, & n. 137.
- 135 Delictum coram iudice commissum, potest ab eo statim puniri.
- 136 Delicti notorii totus populus censetur esse testis.
- 138 Delictum ubi est notorium, non est necessaria causa cognitio, sed punitio.
- 139 Iniuria fit atrocior ratione loci sacri, aut cui debe- batur reuerentia.
- 140 Iniuria grauior, & atrocior est, quæ fit in Ec- clesiã.
- 141 Delictum fit grauiter propter circumstantias.
- 142 Sacrilegium committit, qui in Ecclesiã delinquit.
- 143 Alapam dans Sacerdoti incurrit censuras cano- nis ipso iure.
- 144 Absolutio à censuris canonis si quis suadete 17. q. 4. est reseruatã Summo Pontifici.
- 145 Episcopus non absoluit nisi in percussione leui.

- 146 Intellectus cap. peruenit de sent. excomm.
- 147 Extraneus Pij 11. super offendentibus sacerdotem adducitur.
- 148 Lapis alleg. 76. notatur, quod tenuerit, Capellanus qui alapam dedit Canonico, posse absolui ab Episcopo.
- 149 Delicta inuoluntaria quando mereantur venia.
- 150 Voluntas est facti origo, & voluntaria delicta que.
- 151 Vinci in beneficijs, & iniurijs vincere turpe est.
- 152 Iracundie calor non excusat ab iniuria.
- 153 Iniuria calore delinquens non excusatur a poena.
- 154 In deo occidens aliquem calore iracundie, capitali poena punitur.
- 155 Iracundia magnorum malorum est causa.
- 156 Iracundia est inimica consilio.
- 157 Iniuriam qui refertur vitatur malus est.
- 158 Iracundie calor maximus an excuset a blasphemia.
- 159 Iracundia calor nullatenus excusat eum, qui irascitur contra Deum, & Sanctos, ac blasphematur.
- 160 Instructio S. Officij Hispanie anni 1550. cap. 4. intelligitur de blasphemia non hereticali.
- 162 Verbis laceffentem debemus verbis, & non armis reprimere.
- 163 Iniuriam verbo illatam si alapa, aut alijs propria auctoritate quis vindicauit, si mors sequatur, efficitur irregularis.
- 164 Vindicare se non debet aliquis propria auctoritate, & num. seq.
- 166 Defensio solum permittitur cum moderamine inculpatæ tutela.
- 167 Defensio modum excedens, punitur pro excessu.
- 168 Defensio non dicitur, nec potest fieri ex intervallo, & num. 169.
- 170 Insuperbia in omni multum interest, quid fiat, ex animi perturbatione, an consilio.
- 171 Iniuria dicitur grauis, aut leuis, pro more regionis.
- 172 Paria delicta tunc compensantur mutuo, quando circa idem tendunt.
- 173 Iniuriatus non potest similem, aut maiorem iniuriam dicere.
- 174 Intellectus ad cap. intellectus de adulter. & supro.
- 175 Atrociora delicta poena qualitate cognoscuntur.
- 176 Poena maior debet esse, ubi delictum grauius.
- 177 Iniuria grauis poena grauitate debet cognosci.
- 178 Poena est commensuranda delicto.
- 179 Atrox iniuria grauissimam inimicitiam solet causare.
- 180 Beneficio debet correspondere gratia, & iniuria vitio.
- 181 Iniuria facta vni consanguineo, dicitur facta alijs.
- 182 Consanguinei sunt quodammodo partes corporis nostri.
- 183 Visus offendentis auget dolorem offensi.
- 184 Iniuriarum memoria tenax est, & quod offendit nunquam obliuiscitur, & scribit in marmore lesus.

ARGUMENTVM.

¶ Sacerdos, qui alium Sacerdotem maxime nobile alapa offendit in Ecclesia, & in conspectu

populi, grauisimum censetur commississe delictum: Et quæ aliæ circumstantiæ sint in consideratione ad consimilis criminis aggrauationem.

CONSILIVM CXLII.

Vpposito facto, quod S. M. Clericus alapa percussit A. M. Clericum in præsentia iudicij Ecclesiastici, & sæcularis, qui in Ecclesia præsentis erant, & si pro parte dicti S. pro sui ex-

culpatione adducatur, quod la-

cessitus, & malè tractatus à Vicario consanguineo dicti A. qui etiam ipsum verbaliter offendit, & impropertuit, quod esset filius cuiusdam hominis humilis, & calore iracundie commotus dictum A. offenderit, ex eoque absolui debere prætendebat, & edo quod prouocatus, & dolore affectus, cum semper qui prius cepit iniuriare censetur prouocasse, argum. l. 1. §. cum arietes, ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, l. scientia, §. qui cum aliter, ff. ad l. Aquil. de quibus Thom. Grammat. decis. 37. nu. 5. & quia cum quis ira, aut dolore deliquit saltem leuius venit puniendus, l. aut facta, §. 1. ff. de penis, l. si non conuicti, vbi notatur C. de iniur. l. 2. C. de abolit. cap. si quis iratus, & ibi glossa 2. quest. 3. glof. in l. 3. ff. de diuort. & in l. quidquid de res. & in cap. diuortium, de penit. dist. 1. & nam sæpe iracundia innocentes adducit ad crimen, cap. ira 1. quest. 3. & ita quod inconsulto calore fit, calumnia caret, cap. fin. si quem poenituerit, §. notandum 2. quest. 3. cum ait: Temeritas enim facilitatis veniam continet, & inebrius calor calumnia vitio caret. Et ob hoc nullam poenam huic irrogari oportet; quæ sententia depropra est ex l. 1. §. queri, ff. ad Turpil. nam vt Philo- soph. lib. 5. moralium Nicomachiorum, scribit c. 8. Quæ ob iram, alijsque animi perturbationibus, quæcunque necessariæ, vel naturæ, vniuibis accidunt, iniuriam quidem faciunt; sed non idcirco sunt iniurijs, vel prauis, meminit Tiraquel. de poen. temperan. caus. 1. n. 1. & 2. & extra delicti casum videmus, & quod contractus iracundie calore factus non valet, l. 3. ff. de diuort. l. licitatio in princ. ff. de publican. & v. Etigal. cap. diuortium 21. de poenit. dist. 1. Ludouic. Roman. singul. 508. incip. volo commentare, Bart. in l. quicquid, vbi Decius num. 1. iuncta glof. verbo admonita, in cap. ex literis de diuort. vbi de confessione iracundie calore facta & similiter & votum calore iracundie emissum, nisi dicto calore cessante ratificetur, non obligat, glof. verbo calore iracundie, in cap. dudum 20. vbi Ioann. Andr. Anton. & Abb. de conuers. conjugator. l. 1. tit. 8. part. 1. vbi Gregor. Lopez glof. 2. Stunica in tractat. de voto, quest. 1. num. 30. & quia Deus voluntarium militem solummodo vult, cap. non est 15. quest. 1. iuncto text. in cap. sicut de regularibus, Decius vbi proximè num. 2. dicens sequenti numero, quod in voto præcipue inter alia deliberatio requiritur, vt tradit Ioan. Andr. in cap. literarum de voto, num. 2. & 4. Abb. in cap. sicut ex literis 13. num. 2. de

de iure iur. Roman. vbi proximè, & Stunica dict. q. 1. n. 27. & seqq. & simile in iuramento iracundie calore emisso, ex dict. cap. sicut ex literis, vbi Ioan. Andr. Anton. Abbas, & Felin. de iure iurand. Roman. d. singul. 508. per text. in l. 2. C. ad l. Iuliam Maies. Decius in dict. l. quicquid, num. 4. l. 1. nu. 4. in l. si filiam 9. C. de inoffic. testam. & similiter confessio iracundie calore facta non obligat, & renocari potest, glof. verb. admonita, in dict. cap. ex literis de diuort. vbi Abb. idem in cap. cum venerabilis, num. 12. de except. & in dict. cap. sicut ex literis, num. 2. Decius vbi proximè num. 5. & in l. magistratibus, num. 12. ff. de iur. iur. iudic. l. 1. vbi proximè nu. 5. Gregor. Lopez in l. 15. tit. vlt. p. 7. glof. 1. & beneficij acceptatio per iracundiam facta, non nocet, vt primum, quod quis habebat, vacet, Abb. & Additio ad eum in cap. de multa, n. 13. de preben. l. 1. vbi proximè, vers. similiter, Gregor. Lopez dict. glof. 1. Hieron. Cuchalon. in addit. ad Decium, in dict. l. quicquid, litera B. & accusatio etiam facta calore iracundie debet per iudicem aboleri, l. 2. C. de abolit. l. 4. d. nu. 4. vers. eo modo, & facit, quod tradit Specul. 2. tom. tit. de executione

12. sententia, §. videndum, n. 2. & quod si Princeps per iracundiam sententiam tulerit, maxime capitalè, executioni non mandatur, nisi 30. diebus transeatis, vt patet ex illa æquissima Theodosij Cæsaris Constitutione in l. si vindicari, C. de poen. defum. 13. pt. ex l. 13. tit. 40. lib. 9. Codicis Theodosiani, & cuius suator fuit Beatus Ambrosius Archiepiscopus Mediolanensis, & de Sozomeno lib. 7. Ecclesiasticae historie, cap. 24. Couarr. in cap. alina mater, in initio primæ partis, num. 9. Redin. de maies. Princip. verbo ad iracundiam tardum, n. 9. Couarr. lib. 2. variar. resol. cap. 8. num. 13. vers. secundò infertur, Guillelm. Mayner. in dict. l. quicquid calore, in fine, Luc. de Penna in l. nemo carcerem, C. de exaet. tribut. lib. 10. cuius legis decisio ex eo processit, quod & cum humana iura supremo supplicio adiudicent eos, qui Principem, Regem, Imperatorem, aut etiam statum contumelijs affecterint, l. qui statuas 6. ff. ad leg. Iuliam Maies. que ait: Qui statuas, aut imagines Imperatoris iam consecratus conspauerint, aliudvè quid simile adfuerint, lege Iulia Maies. tenentur, l. curus, §. vlt. & l. seq. l. famosis, §. fin. eodem tit. l. 1. tit. 2. part. 7. vbi Gregor. Lopez glof. 20. [vnde Heribert. Rosuacid. in Syllabo male fidei Capellianæ Episcopicon. late tractat de reuerentia debita statuis Principis, imò & sedi Regiæ in cubiculo collocatæ,] & cum Flaccilla coniugis Theodosij Imperatricis statuum deiecit, acris aduersus eos processit animaduersio, vt refert Feuardent. super Ruth cap. 1. sect. 3. vers. octauo, fol. mibi 54. & si Platina in vita Innocentij 1. dictæ animaduersionis causam fuisse referat, quod Thessalonicenses in Theatro militem occidissent, vel iudicem suum (vt alij volunt.) Hanc Platina opinionem sequitur Couarr. d. vers. secundo, & tradunt D. August. lib. 5. de Ciuit. Dei, cap. 26. Ruffin. lib. 11. Ecclesiasticae historie, cap. 18. relatus in cap. cum apud Thessalonicam 69. 11. q. 3. Theodorit. lib. 5. cap. 17. & seq. Cassiodor. lib. 9. historie Tripartite, cap. 30. idque verius

pütamur, & Feuardentium diuersitate historiae se confundisse Antiochia successum impunè relicto Thessalonicenses grauitè punito attribuendo; siquidem rerum Hispania doctus, & elegans historiographus Mariana lib. 4. cap. 20. ait de Theodosio: Illud crudeliter, quod Thessalonicam urbem cæsis sex hominum millibus deformauit ira præcipiti actus, Bitericum copiarum Ducem, alioque Principis affectas in populari seditione interemisse erimenerat, tam multo innocio sanguine luendum scilicet, Ambrosius Mediolanensis Episcopus, Imperatorem (nam tunc temporis Mediolani morabatur) venientem Templi aditu prohibuit, dirisque deuotum more, & ritu Christiano poenam subire hortatus est tanto facinori debitam. Repulsa dolorem non minori animo tulit Theodosius, quam Ambrosius iussit. Aucta animi constantia post menses aliquot ipso Natalis Christi die Ruffini intimi hortatu Templum repetentis quasi Præsulis iracundia sedata, non prius admisit, quam verbis grauissimis coram castigatum, atque legis promulgandæ conditione, necis sententijs ante trigessimam diem executioni mandari vetantis; vt si quid præcipiti in vindictam libidine deserni cõttingeret, temporis spatium iracundia remittente mutaret. Additumque ne verbum prius efferret commoto animo, quam Alphabeta Græci literas ex ordine recitasset (vt Sextus Aurelius in epitome eius vitæ retulit.) Ea res Antiochensibus saluti fuit. Ob extraordinaria tributa tumultuantes, Placilla uxoris Theodosij iam defunctæ statuum euersam per urbem raptarunt. Illatam contumelijs ne multorum eade Imperator vindicaret Ambrosij prudentia effecit, atque missi Antiochia ea de re Legati ad Imperatorem placandum.ijs agentibus lugubre carmen à pueris febilibus modis decantatum prædentem Imperatori excussit lacrymas, flexitque ad misericordiam iratum animum. Optime Franciscus Balduinus in relatione de laudibus Theodosij, vers. equidem fateor, & dictæ l. si vindicari eius laudatorum decisionem, meminere Abbas in cap. 2. num. 2. de sent. & re iudic. Capoll. cautel. 2. col. 2. Felin. in dict. c. 2. nu. 4. plures adducti per Ioan. de Neutzen. lib. 6. Sylus nuptialis, nu. 49. Cagnol. in dict. l. quicquid calore, num. 12. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 334. num. 6. & ex Suetonio in Tyberio cap. 75. ibi: Nam cum Senatusconsulto actus esset, vt poena damnatorum in decimum semper diem differretur, & ex Cornelio Tacito lib. 3. annal. tradit Cuiacius lib. 5. obseru. & emendat. iuris, cap. 9. qui dictam l. si vindicari concordat cum l. penult. C. de custod. reor. cui aduersari videbatur Simanc. lib. 6. de Re- publ. cap. 6. n. 14.

¶ Facit etiam, quod licet blasphemie crimen grauisimum sit, & grauisimè vindicetur, cap. 2. de maled. cap. si quis per capillum. 22. quest. 1. Couarr. in cap. quamuis pactum, 1. par. relect. §. 7. n. 8. & seqq. de pact. lib. 6. Bernard. Diaz in practi crim. canon. cap. 10. l. 1. Clar. lib. 5. sententiarum, §. blasphemia, Canter. in quest. crim. cap. 3. de blasphem. Roxas de heret. 2. par. assert. 12. à num. 167. l. 2. tit. 28. par. 7. Auendañ. de exeq. mand. Regum, 2. part. cap. 5. in princip. & in tit. 4. lib. 8. Recopil. & si ta-

publicè blasphemavit, debet tunc in iuris puniri; neque tunc habebit locum poena dicitur cap. 2. vt post Goffred. ibi tradit Archidiaconus in cap. quid ergo circa finem 23. quæst. 5. Iul. in dicitur. si filiam, n. 7. C. de inoffic. testam. Abb. num. 6. vbi Additio in d. cap. 2. Iulius Clarus dicitur. §. blasphemiam, num. 6. Menoch. lib. 2. de arbitrio iudic. casu 325. n. 33. ¶ quippe iracundia delinquens animo deliberato, non dicitur delinquere, vt tradit Menoch. d. lib. 2. casu 361. num. 8. Cicero 1. lib. officiorum. Semper ira procul abest, cum qua nihil recte, nihil considerat fieri potest; que enim cum aliqua perturbatione sunt, ea nec constanter fieri possunt, neque ipsi, qui adsumt probari.

21 ¶ Nam in se non censetur iracundus esse, vt ait Terentius in Adelphis, actus 5. scena 3. Reprime iracundiam, atque ad te reddi; ¶ nam ira impedit animum, ne possit cernere verum, secundum Specul. lib. 4. tit. de aduocato, §. 4. num. 9. allegans cap. si quis iratus, & cap. Euphemium, §. notandum 2. quæst. 3. Gregor. Lopez in l. 10. tit. 5. par. 2. glof. 2. per text. ibi, nam & recte Cicero lib. 3. Tuscul. 23 quæstion. ¶ iracundia dispositio est, si ue cupiditas vlciscendi, sequitur Franc. Patrius lib. 4. Aeneadis, sine de Regno, tit. 10. versio. hinc comes, Redin. de Matrib. Princip. verbo ad iracundiam tardum, n. 15. Cagnol. in dicitur. I. quicquid calore in princ. dicēs, iram dicitam esse ab eo, quod a se ite, & furit qui irascitur, Laetant. Firmi. lib. vnic. de ira Dei, e. 17. dicens: Inam autem, quam possumus, vel furorē, vel iracundiam nominare, & v. & libro vnic. de opificio Dei, vers. duas esse, ait, ¶ quod tres affectus, vel tres furia sunt, quæ in animis hominum tantas perturbationes ciunt, & interdum cogunt ita delinquere, vt nec famæ, nec periculi sui respectum, aut curam habere permittant, ira, quæ vindictam cupit, auaritia, quæ desiderat opes, libido, quæ appetit voluptates, ¶ quare sicut aduersus furiosum nequit iniuriarum agi, vt tradit Iul. Paul. lib. 5. sententiar. tit. 4. dicens: Furiosus, item que infans affectu doli, & captu contumelie caret; idcirco iniuriarum agi cura his non potest, Decius in l. ut vim, nu. 29. ff. de iustit. & iure, qui pro eo allegat l. 1. §. 1. ff. de acquir. possess. cap. maiores, §. n. quæritur de baptismo, qui rationem adducit non habere affectum ad faciendam iniuriam; ¶ cum sine affectu non committatur, vt Domitius Vlpianus tradit in l. illud, §. 1. ff. de iniur. Alex. consil. 209. incip. ponderatis, num. 12. vol. 6. Perr. Roiz. decis. Lituan. 3. num. 145. Roland. à Valle cons. 11. n. 44. lib. 3. Ioseph. Ludouic. decis. Lucens. 4. n. 41. decis. Pademont. 77. num. 23. ¶ nam teste Polyb. lib. 2. historiæ. In omni re finis, & intentio hominis spectari debet, nec iniuriarum actio datur, nisi contra illum, qui habuit animum iniuriandi, l. si non conuictus, vbi Cyn. & DD. C. de iniur. l. sed & si quæcumque, §. Iulianus, ff. ad leg. Aquil. l. item quæritur 14. §. item Iulianus, ff. locati, Corneus cons. 173. vol. 3. Berolius cons. 4. num. 2. vbi Addit. & ex l. qui iniuriæ §. 5. ff. de furt. tradit Dec. cons. 487. in present. m. 13. §. 15. vol. 2. idem ergo dicendum erit in iracundo aliquem iniuriante, ¶ quia secundum Macrob. lib. 4. Saturn. c. 2. ira est breuis furor, Horatius lib. 1. epist. epist. 2. ad Maximum Lollium.

Ira furor brevis est: animum rege, qui, nisi parerit, Imperat: hunc frenis, hunc tu compejce catena. Et Seneca lib. 1. de ira, cap. 1. ait, insanos esse, quos ira possedit; ¶ Nam vt furentium certa sunt indicia, audax, & minax vultus, tristis frontis, torua facies, citatus gradus, inquietæ manus, color versus, crebra, & vehementius acta suspiria, ita irascenti eadem signa sunt, flagrant, & micant oculi, & furor ore toto rubor, exstante ab imis præcordijs sanguine, labia quatuntur, dentes comprimuntur, horrent, ac subriguntur capilli, & c. vt merito Cicero 4. lib. Tuscul. quæst. relatus per Redin. vbi supra num. 16. dixerit, iram insaniam initium esse.

Rursum facit, quod dicitur S. M. prouocatus iniuriis verbis, dicitur Antonium M. iniuriando veniat excusandus, ¶ qui enim patitur iniuriam, potest se rueri etiam cum alterius, scilicet inferentis iniuria, l. sciendum, §. qui cum aliter, ff. ad l. Aquilam, l. ut vim, vbi Iul. num. 36. ff. de iust. & iure, Florian. de Sancto Petri disput. 2. num. 5. ¶ verecundia enim est iniuriam inultam relinquere, l. miles, §. focer, ff. ad leg. Iuliam de adulter. quam ad hoc optimam dicit Angel. cons. 248. in splendidissima Ciuitate Florentia, num. 1. Iul. in l. pæstum curatoris 22. num. 6. C. de pæst. Thom. Gramm. decis. 98. à num. 2. ¶ & iniuriæ sibi illatæ non resistens, & ei non obstitans cum possit, tam est in vitio, quam si parentes, aut amicos, aut patriam desereret, vt post Cicer. lib. 1. officior. & Alexand. à se allegatos tradit Roland. à Valle cons. 3. incip. quod nobilitas, num. 3. vol. 2. cum traditis per Marc. Anton. Eugent. d. cons. 90. num. 123. lib. 1. ¶ nam iniuriam ferendo veterem, inuitas ad notam, vt tradit Policrat. lib. 8. de nugis curialium, cap. 14. in fine, ¶ & sicut defensio omni iure licita reputatur pro vita, aut hominis salute, d. l. ut vim, ff. de iustit. & iure, Anton. de Butrio in cap. 3. num. 3. de homicid. & in cap. penult. num. 18. de pænis, Gregor. Lopez in l. 3. tit. 16. par. 2. glof. 15. & 16. Marc. Ant. Eugen. d. cons. 90. à num. 31. & cons. 22. num. 63. Alex. cons. 119. incip. vniuersi, n. 4. vol. 7. vt merito Ouidius lib. 3. de arte amandi, dixerit:

Iudice me fraus est concessa repellere fraudem: Armaque in armatos sumere iura sinant.

Parlador. lib. 1. rerum quotidian. cap. 2. nu. 17. Tiraquell. de retract. lignag. in present. num. 70. & facit l. 1. §. vim vi, ff. de vi, & vi armata, quam diffusè explicat Cicero in oratione pro Milone, & Draco apud Demosthenem contra Aristogiton. & facit cap. dilecto de sent. excomm. lib. 6. Quint. Curt. lib. 8. Obsequio mitigantur Imperia, vbi verè reuerentia excessit anima, & summa imis confundimus, vi opus est, vt vim repellamus, Paris de Puteo in tract. de re milit. & duello, lib. 6. quæst. 7. num. 4. Messia ad l. Toleti de los terminos, 2. par. fundam. 11. num. 22. idem ergo dicendum est causa honoris conferendi debere admitti, ¶ quia causæ vitæ, & honoris à pari procedunt, l. iusta 9. vbi glof. ff. de manumiss. vindict. glof. vers. ob culpam, in §. suspectus el segundo, inslit. de suspect. tuor. Iul. in l. transigere, n. 8. de transact. & in repet. l. admonendi, n. 278. ff. de iure iur. Auend. tract. de iniuria, n. 20. ¶ cru-

36 ¶ crudelis est enim, qui suam negligit famam, cap. nullo 12. quæst. 1. Caphal. cons. 57. videbatur prima, nu. 4. vol. 1. Iul. nu. 9. in l. si quis extraneus, ff. de acquir. heredit. Ludouic. Zunt. respons. pro vxore, num. 260. glof. 1. in cap. 2. de purgat. canonic. 37 Rota decis. 1. num. 4. de accusat. ¶ nam bona fama est thesaurus inestimabilis, & sicut lilium dans suauitatem odoris, secundum Bald. in l. 1. num. 9. C. de confess. Ioan. de Neuz. lib. 1. sylvæ nupt. num. 22. Zunt. vbi proxime, num. 262. Roland. à Valle consil. 98. vbi processu, num. 49. vol. 4. extrauag. 1. Ioannis XXXII. ad finem, de verbor. signific. ibi: Bona fama fragrantia suauitatis odorem, vbi doctè 38 Glouator, ¶ vt merito bona fama odore delectandum, tradiderit Anton. de Butrio in cap. licet, nu. 8. de accusat. vt enim Ecclesiastes cap. 7. consiluit: Melius est non habere bonum, quam vaguent a pretiosa. Et cap. 41. dicitur: Curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit, quam mille thesauri pretiosi, & magni, quod Cicero breuius perstrinxit 2. de orator. dicens: Bona existimatio pecunijs præstat. Azoguid. in tractat. de communi opinione. lib. 3. cap. 11. num. 2. Victoria relect. 10. de homicid. versio. ad decimum quartum, Gregor. Lopez in l. 55. tit. 5. part. 1. glof. vlt. & vt Apostolus 1. ad Corinthios, cap. 9. Bonum est mihi magis mori, quam vt gloriam meam quis euacuet, Ioan. And. in data libri sexti decretal. nu. 17. Tiraquell. in tract. de iudicio in rebus exiguis ferendo, versio. septuagesimo septimo, libro Philippica 3. Ad deum, & libertatem non famam, aut hæc teneamus, aut cum dignitate moriamur; nam sicut corpus nostrum illustrat Sol, ita etiam bona fama, Bald. in cap. veniens, num. 8. de testibus, quem sequitur Corset. in cap. grandi, col. 14. de supplend. neglig. Prælat. Roland. à Valle cons. 45. vbi inquisitione, num. 45. vol. 1. & alleg. cons. 98. num. 51. volum. 4. 39 ¶ vnde iustissime dicitur, quod deteriores sunt, qui famæ nostræ detrahunt, quam qui substantiam diripiunt, vt ex cap. deteriores 6. quæst. 1. tradit Abbas in cap. magna 7. num. 13. de voto, d. l. 55. tit. 5. part. 1. & in l. 8. tit. 6. part. 7. vbi Gregor. Lopez glof. 1. cap. facta 9. quæst. 3. vnde cum laesitatus fuerit, scilicet Hospitalarij fillus nuncupatus, & ab alijs ibi existentibus verbis, & factis iniuriatus, ei parcendum videtur, ¶ nam Cicero teste action. 5. in C. Verrem: Habet quandam aculeum contumelia, quem pati prudentes, ac boni viri difficillime possunt, difficileque est, tacere cum doleas, vt idem Cicero pro Sylla in oratione tradidit, ¶ maxime quia verbum quodlibet iniuriosum, iniuriandi animo dictum censetur, dum contrarium non probatur, vt tradit Bald. in dicit. l. si non conuictus, C. de iniur. qui eam ita summat, August. Arimin. ad Angel. Aretin. tractat. de maleficio. in verbis verba iniuriosa, num. 3. Menoch. lib. 42. 5. de presumpt. præsumption. 3. num. 47. ¶ & facit in huius partis confirmationem, quod resoluit Angel. Aretin. vbi proxime, num. 10. & verbo Tirtius se defendendo, num. 28. quod si aliquo dicto, vel facto iniurioso prouocatus ad iram, durante ira aliquid iniuriosum contra prouocantem protulit, excusatur, qui pro eo allegat l. qui cum ma-

ior, §. accusare, ff. de bon. liberton. vbi prouocatus licitè potest se vlcisci, iuncta l. 1. §. cum ardet, ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, iuncta doctrina Felin. in cap. dilecti filij, num. 10. & seqq. de except. qui eius declinationem in hominibus procedere, dicit Tiraquell. l. 1. connubial. glof. 1. num. 87. & in terminis iniurijs prouocati Specul. lib. 1. tit. de accusatore, num. 111. & quod puniendus non sit, idem Tiraquell. de pen. temp. causa 1. num. 12. Paul. Castren. cons. 277. in causa, num. 2. versio. tertio, volum. 2. cuius auctoritate Thom. Grammat. decis. 14. num. 11. tenet, ¶ quod quando iniuriatus fuit aliquis, & dubitat Præsidè adire, quia potuisset rem ponere in derisum, potest propria auctoritate vlcisci, & iniurianti alapam inferre, argument. l. si alius, §. bellissime, in fin. vbi glof. ff. quod vi, aut clam, & eorum, quæ notantur in l. nullus, C. de Iudeis, l. ait Prætor, §. si debitorem, ff. de priuileg. credit.

¶ Vterius etiam videtur facere, quod huiusmodi percussio manu vacua nequeat saltem dici atrox iniuria, aut grauis, quia percussio cum manu vacua, vel cum pugno regulariter non dicitur iniuria atrox, vt post Guillelm. de Cugno tradit Bald. in l. sed si hac lege, §. Prætor, num. 1. ff. de iniur. vocand. cuius dictum sequitur, dicens esse bene notandum, Iacobin. in §. liberos eiusdem legis, num. 14. pro quo facit illud, de quo Seneca exclamat lib. 2. In sapientem iniuriam non cadere, cap. 4. versio. diuidamus, dicens: Tanta est animorum dissolutio, & vanitas, vt quidam nihil aerbis putent, sic inuenies seruum, qui flagellis, quam calaphis cædi malit, & qui mortem, ac verbera tolerabiliora credat, quam iniuriosa verba, ad tantas ineptias peruentum est, vt non dolore tantum, sed doloris opinione vexemur more puerorum, quibus metus incutit umbra (& post aliqua) At sapiens calaphis percussus, quid facit, quod Cato cum illi os percussum esset, non excandit, non vendicauit, iniuriam non remisit quidem, sed factam negauit, maiore animo non agnouit, quam ignouisset; ¶ vel vt Socrates alter, quem Auctores aiunt calapho percussum, nihil amplius dixisse, quam molestum esse, quod nescirent homines, quando cum galea prodire deberent, vt idem Seneca retulit lib. de ira, cap. 11. quod quatuor Latini verbis Nebriscensis retulit libello de dictis Philosophorum, lib. 2. in Socrate, Gallec. in tractat. de cognat. spirit. cap. 22. annota. 138. num. 5. quod corroboratur ex illo Matthæi 5. cap. Sed si quis te percussit in dexteram maxillam tuam, præbe ei alteram, de quo Menoch. lib. 2. de arbitrar. indic. casu 380. num. 4.

¶ Vltimò pro hac parte facit, quod saltem compensari debeat iniuria accepta per A. M. cum iniuria per eum S. M. facta, ¶ quia paria delicta, & ad inuicem iniuriosa murua compensatione tolluntur, cap. penultim. vbi glof. de adulter. & super pro, l. viro, atque vxori, ff. soluto matrimo. & l. si duo, ff. de dolo, cap. cum Ecclesiastica, de except. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 11. part. 3. glof. 5. & in terminis iniuriæ, Gallec. tractat. de cognat. spirit. cap. 18. num. 13.

Quibus tamen non obstantibus tenendum est, dictum S. M. Clericum grauitur aduersus A. M. deliquisse, & tanquam pro atroci iniuria grauitur esse puniendum, quod vt clarissimè conster, praesuppono, vt de atrocitate conster, quod apud Rhehoros iudicialiū causarum veros disceptatores. † Atrocitas (teste Quintiliano lib. 6. institution. oratoriar. cap. 1. de conclusion. seu peroratione) crescit ex his, quid factum sit, à quo, in quem, quo animo, quo tempore, quo loco, quo modo, & si pulsatum quaritur, de re primum ipsa dicendum, si senex, si puer, si magistratus, si probus, si benè de Republica meritis, etiam si percussus sit à vili aliquo, contemptoque, vel ex contrario à potente nimium, vel ab eo, à quo minime oportuit, & si die fortè solèni, aut ijs temporibus cū iudicia eius rei maximè exercentur, aut in sollicito ciuitatis statu, item in theatro, in Templo, in concione, crescit inuidia, & si non errore, nec ira, vel etià si fortè ira, sed iniqua, quod patri adfuerit, plurimum tamen affert atrocitatis modus, si grauitur, si contumeliosè: vt Demosth. ex parte percussus corporis, &c. cui fauet Iulius Paulus lib. 5. sentent. tit. 4. dicens: † Atrox iniuria astimatur, aut loco, aut tempore, aut persona, loco quoties in publico irrogatur, tempore quoties interdum, persona quoties Senatori, vel Equiti Romano, Decurioni, vel alijs spectata auctoritatis viro, & si plebeius, vel humili loco natus Senatori, vel Equiti Romano, Decurioni, vel Magistratui, vel Adili, vel Iudici, quilibet horum, vel si bis omnibus plebeius, l. 20. tit. 9. part. 7. Ioan. Gutier. conf. 24. nu. 18. quæ omnia in nostro casu interuenisse ferè ad augendam atrocitatem ponderabimus.

Primo, facta fuit atrox iniuria, scilicet alapa, seu manu vacua percutere dictum A. M. in facie, † nam iniuria in faciem illata, & reputatur, & est atrocior, §. atrox, inslit. de iniur. vbi DD. l. Prætor edixit 7. §. vlt. ff. eo. ibi: Re atrocem iniuria haberi, Labeo ait, vtputa si vulnus illatū, vel os alicui percussum sit, d. l. 20. tit. 9. part. 7. ibi: La primera es, como quando la deshonra es mala, y fuerte en si, por razon del fecho tan solamente, assi como si aquel que recib. à la deshonra es herido de mano, ò de pie, en su cuerpo abiltadamente; la segunda manera porque puede ser conocida la deshonra por graue, es por razon del lugar del cuerpo, assi como si firiese en el ojo, ò en la cara, Florian. de Sancto Petro in l. suis, cui vi. 3. num. 2. & 3. ff. quemadm. seru. amitt. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 263. num. 27. Azened. in rubric. titul. 10. lib. 8. Recopilat. num. 23. Angel. de Sancto Ioanne consil. 8. num. 16. Ioan. Anton. de Nigris ad cap. Regni Neapolis, de violentijs, offensijs, & iniurijs, num. 13. pagin. 164. Bald. in cap. 1. §. iniuria, de pace iuram. firm. Gregor. Lopez in l. 9. glos. 18. & in l. 20. titul. 9. partit. 7. Alois. Ricc. decis. 245. Curia Archiepisc. Neapol. num. 2. part. 3. nam vltra quòd † iniuria corporalis maior est verbali, vt ex dict. l. Prætor. edixit, §. vltim. cum l. sequenti, & l. lex Cornelia, ff. de iniur. dict. §. atrox, inslit. eodem, & l. in seruorum 10. ad fin. ff. de pœn. Aretin. consil. 34. incipient. vifis, in princip. Rebuff. in repet. authent. habita, in verbo & à

villissimis, Ioan. Caphal. cons. 190. à nu. 6. 2. tom. quibus fauet Vlpianus libro regularum, titul. de atroci iniuria, dicēs: † Iniuria siquidem atrox, idest grauis rerum, non sine Iudicis arbitrio astimatur. Atroce autem astimare, solere Prætores, atque colligi ex facto, vtputa si verbatum, vel vulneratum fuerit, † dicitur autem atrox, quasi contumeliosior, & maior iniuria, l. 2. & 3. ff. de ferijs, Prætorius de verbis iuris, verbo atrox, Robert. Stephan. in lingua Latina thesaur. eodem verbo, Boerius decij. 168. num. 10. Plaza lib. epitom. delict. cap. 6. num. 3. Menoch. vbi proxime, num. 1. † Hinc est, quod vulnus in capite, maximè in facie iudicatur atrocius, ac longè grauius punitur, quam in alia parte hominis inflictum, dict. §. atrox, inslit. de iniur. cum alijs supra, iuncto cap. significasti 2. in fine, vbi Ioan. Andr. Abb. & Felin. de homicid. cap. vltim. §. 5. distinet. Magister Agidius in tract. de auctor. magni Consilij, nu. 20. Marc. Anton. Eugen. in terminis proprijs iniuria, conf. 27. nu. 1. vol. 1. Iodoch. in praxi, cap. 140. nu. 2. † & ita statutū valet, quod duplicetur pœna pro vulnere facto in facie, vt tradit Angel. in d. §. atrox, num. 1. & in tract. de malefic. verbo in facie, vbi addito ad eum, † quia graue reputatur faciem hominis, quæ ad instar coelestis est pulchritudinis, fœdari, si quis in metallum, C. de pœna, glos. verbo chara eterem, in cap. ad Audientiam, de crimin. fals. Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 7. §. 3. num. 7. l. 6. tit. 31. part. 7. vbi Gregor. Lopez glos. 1. † atque ita atrox iniuria est propriè accipiēdo, quando alicui alapa datur, vt ex iuribus supra adductis tradit Azo. in summa, num. 23. C. de iniur. Gregor. Lopez in d. l. 20. glos. 4. hæc subiungens verba: Vnde & alapa reputatur grauiissima iniuria; [Bombin. consil. 19. nu. 9. Martin. de Vera de infirmit. Ecclesiasticor. cap. 5. §. 10. pag. 69.] † vnde & Euangelistæ in Passione Domini, istam vt grauiissimam, & atrocissimam iniuriam expresseerunt, & scripserunt Matthæi 26. Marci 14. Lucæ 22. Ioannis 19. & seq. † & Actū Apostolorum cap. 23. Princeps autem Sacerdotum Ananias præcepit assistantibus sibi percutere os eius. Tunc Paulus dicit ad eum: Percutiet te Deus paries dealbate, & tu sedens iudicas me secundam legem, & contra legem iubes me percuti. Vnde Paul. Amilius in vita Ludouici XI. dicit: Non tenuit iram Dux Lotboringie potiunda cupiditate flagrans, atrox conuictum homini fecit, ac alapa os percussit, eam velut summam ignominiam militaris vir in imum pectus immortalis memoria tacitus demisit; quod in tantum est verum, † quòd ille, qui solummodo cleuata manu aliquem voluit verberare, licet non verberauerit, iniuriam actione teneatur, l. item apud Labeonem, §. si quis pulsatus, ff. de iniur. Gregor. Lopez in l. 8. tit. 26. part. 4. glos. 10. iuncta l. 4. tit. 7. par. 6. vbi idem Gregor. glos. 3. & melius glos. 7. in l. 6. per text. ibi titul. 9. partit. 7. Angel. in tract. malefic. in verbis & admenauit, lafo. in l. 1. §. hæc verba autem, nu. 15. ff. quod quisque iuris, Anton. Gomez. 3. tom. variar. resolut. cap. 9. nu. 3. ergò multò magis si verberauerit, vt in nostro casu atrox erit iniuria astimanda, vt meritò acris sit imponenda pœna dicto S. M. ne pœnæ leui-

leuitate ad similia in posterum committenda insolentior euadat, † vt in simili constat ex celebri illo loco Agellij lib. 20. noctium atticarum, cap. 1. cuitus è noitris meminit Eguinarius Baro in §. pœna, inslit. de iniur. qui de iniuria puniēda duodecim Tabularum legibus ita fuisse depositum refert: Si iniuria alteri faxit, viginti quinq; arijs pœna sumpto (& subiungit) quis enim erit tam inops, quem ab iniuria faciēda viginti quinq; asses deterreant, itaque cum eam legem Q. quoque Labeo vester in libris, quos ad duodecim Tabulas conscripsit, non probaret, inquit: Lucius Neratius fuit egregiè homo improbus, atque immani vecordia, is pro delectamento habebat os hominis liberi, manus sua palma verberare. Eum seruus sequebatur crumenam plenam assium portans, & quemcumque depalmaruerat, numerari statim securadum 12. Tabulas quinque, & viginti asses iubebat. Propterea, inquit, Prætoris postea hæc adoleseere, & relinquere censuerunt, iniurijsque astimandis recuperatores se daturos edixerunt, refert Reuandus libro singulari ad leges 12. tabular. cap. 25. Tiraquell. de nobilit. cap. 20. num. 126. de his ciuilibus actionibus à Prætorè pro atrocibus iniurijs propositis dixit Arnobius lib. 4. Ne (inquit) vestras aures conuicio aliquis petulantione pulsaret: de atrocibus formulas constituisisti iniurijs, Cuiacius ad Iulium Paulum dict. lib. 5. sententiarum, titul. 4. versic. atrox, ex quo obiter illud notatu est dignum, † quod in emancipationibus huiusmodi alapis filius percutiebatur, cum emancipabatur à patre, vt apparet in authent. constitut. qua de dignitatibus, in princip. collat. 6. ibi: Nam si emancipationis actio dudum quidam & per eas, quæ nuncupantur legis actiones facta cum iniurijs, & alapis liberabat eos huiusmodi vinculis, vbi glos. verbo intarjs, hunc modum alaparum seruari refert in dispensatione mulierum Bononiæ, quod meritò Iustinianus Cæsar deditignatus est in l. fin. C. de emancipat. liberor. dicens: Cum in pœnibus in emancipationibus vanam obseruationem custodiri, & venditiones in liberis personas figuratas, & circumductiones inextricabiles, & iniurijs Rhapsimata, quorum nullus rationalis inuenitur exitus; cum adnotatis per Corraff. lib. 6. miscellan. cap. 9. Brisson. lib. 1. selectar. cap. 11. Cuiacius lib. 5. obseruat. cap. 13. Fomer. lib. 1. 62. selectar. cap. 1. † sunt enim Rhapsimata apud Græcos alaparum percussiones, vt doctè tradit Aldobrandin. in §. prætereà, num. 3. inslit. quib. modis patr. potest. soluitur, † hunc etiam cedendi mortem etiam in seruorum manumissionibus seruari solitum Isidorus testatur lib. 9. Etymolog. cap. 4. Cornutus in Persium, satyr. 5. Quoties (inquit) manumittebant eos alapa percussos circumagebant, & liberos confirmabant. Vnde manumissio iuxta hæc dicta est, quod manus eis immitteretur, Claudianus lib. 4. C. de consulatu Honorij, dicens: ... famulosq; iugo laxatus herili Ducitur & grato remeat securior icu: Tristis conditio pulsata fronte recedit In ciuem, rubuere genæ, ergoque remouit Verbera, promissi fallax iniuria voti.

Et ad stipulatur Diu. Ambros. epistol. 2. vbi inquit libertas, quàm manumissas accepit, & palma donatus acquirit, Brisson. de verb. signif. verbo manumittere, pag. 378.] Quibus ex locis exillimare licet calaphos, & alapas in liberorum emāicipationibus propterea institutas, quod cum proseruis emancipati, & venditi fuissent, etiam proseruis eiekti, & de potestate, ac familia dimissi fingerentur, D. Basilus in oratione de baptismate: Symbolū igitur manumissionis erat alapa, vt creationis digitorū crepitus, & mancipationis as, & libra. † Ex quo nec immeritò existimari potest proceffisse ille mos percutiendi eos alapa, qui sacro Chrismate vnguntur in secundo Sacramento, cum enim tunc ratam habeamus promissionem in Baptismo factam, & Sarhanæ abrenuntiationem, quasi tunc simus à potestate diaboli liberati, in cuius manum per peccatum Adæ transieramus, ita ab eius potestate, & manu dimissi, ac facti nostri iuris percucimur, sicut in emancipatis fieri consueuerat, quod doctè (suo more) adnotauit Aldobrandin. dict. num. 3. † quod satis constat ex Diu. Gregorio in dialogis, lib. 2. cap. 32. quòd Beatus Benedictus Monachum, qui à magistro vexabatur spiritu, per alapam liberauit, optime Guillelm. Durand. lib. 6. cap. 84. num. 6. Rationalis diuitorum, † & Plinius Secundus lib. 3. epistol. 14. Acilio notauit, grauem contumeliam esse aliquem palma percussum in facie, † & ita apparet semper huiusmodi casu exceptio iniurias hæsc percussiones malè acceptas, & viles, reputari eas saltem voluntariè aliqua de causa patientes, idque ostendit Martial lib. 2. epigrammate 72. in posthumum, iuxta intellectum Couarr. in regul. peccatum, 2. partit. §. 2. num. 5. de regulis iuris, lib. 6. cum ait: Os tibi præcisum quanto non ipse Latinus Vilia panniculi percutit ora sono.

Secundò, atrocitas huius iniuriæ similitè colligitur inspecta persona, à qua fuit facta; nam vt probatum est, dictus iniurians est cuiusdam laboratoris, siue agricolæ filius, qui ad aggressiua munia suas locare operas consueuerat, & hospitalarij munere fungi, quia in astimanda iniuriæ atrocitate, id debet considerari, † crescit enim iniuria ex pertona eius, qui contumeliam fecit, dict. l. Prætor, §. vltimo, l. vulneris, l. est. questionis, & l. sed si vnus 17. §. quædam, ff. de iniur. §. atrox, & §. pœna, inslit. eod. tit. Angel. Aretin. in eodem §. atrox, notab. 5. Azo in summa, C. eodem, nu. 25. quibus fauet Specul. lib. 1. titul. de legat. §. nunc dicamus, num. 8. glos. in l. atroxem 4. C. de iniur. Couter. quæst. crimin. cap. 6. de homicid. num. 58. † & quæ à viliori sit, grauior iniuria reputatur, vt tradit Rebuff. in alleg. authent. habita in verbis, & à villissimis, versic. item maior, C. ne filius pro patre, Martin. Vran. consil. 14. nu. 43. tom. 1.

† Et quia dictus S. M. consuetus est rixas mouere, & delinquere, quod crimen aggrauat, vt probat Thom. Grammat. decis. 16. à num. 3. & seqq. quod confirmat Demosthenes in orat. aduersus Midiam, dicens: Si igitur alios ab huiusmodi facinoribus deterreri expedit, ea quoque de cau-

70 nere, & delinquere, quod crimen aggrauat, vt probat Thom. Grammat. decis. 16. à num. 3. & seqq. quod confirmat Demosthenes in orat. aduersus Midiam, dicens: Si igitur alios ab huiusmodi facinoribus deterreri expedit, ea quoque de cau-

sa ille puniendus est, eo que magis, quo plura eius, & atrociora facinora extant.

71 Tercio, colligitur delicti grauitas inspecta persona dicti A.M. qui fuit iniuriam passus, qui est Clericus Presbyter, & tempore acceptae iniuriae habitum, & tonsuram Clericalem deferbat; pro quo est decisio expressa l.4. G.de iniur. cum ait: Atrocem sine dubio iniuriam esse factam manifestum est, si tibi illata est, cum esses in Sacerdotio, & dignitatis habitum, & ornamenta praeseres: & idem vindictam potes eo nomine persequi, [l. Praetor ait, §. atrocem, ff. eod. titul.] optimè Iacob. Cuiac. lib. 10. obseru. cap. 29. post Bald. in d. l. 4. nu. 1. & in l. si quis in hoc genus sacrilegij, n. 9. C. de Episcop. & cleric. Rebuff. in cap. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. Hottoman. in d. §. atrocem, instit. de iniur. Matth. de afflict. in consil. Regni Neapol. plusquam, col. 2. Ioan. Anton. de Nigritis ad cap. eiusdem Regni, de offensis, violentijs, & iniurijs, num. 13. pagin. 164. Gregor. Lopez. in l. 6. tit. 6. part. 1. glos. 3. [Marta de iuris d. part. 2. cap. 27. nu. 11.]

72 Super quo est celebris locus apud Demosthen. in dicta oratione aduersus Midiam de alapam. Cum enim festum Bacchi celebrarent Athenienses, quod ab eo baccanalia nominabatur, in quo festo tragici, & comici, & tibicinum cætus inter sese certabant, qui cætus constituebantur à Tribubus, quæ numero decem erant, & eligebatur præuitor ex vnaquaque Tribu, qui cætu sumptus suppeditaret. Quare Demosthenes suæ Tribus Pandioniae vltro præuitor esse voluit, cum autem haberet inimicum Midiam, hominem locupletem, ab eo in æditate cum alijs malis se affectum esse quæstus fuit tum postremo in orchestra in conspectu omnium spectatorum pugnis cæsus est, quamobrem Midiam apud populum accusauit impietatis, quod se festum, & bacchanalia violaret, inter alia, quæ dicit: *Iam ad illud cum Demosthenes inquiet, laesus est, iusta, & communis, & ad omnium securitatem pertinens responso est, illo die non me Demosthenem tantum esse exagratum, sed etiam Adilem vestrum. Quod quantum valeat, hinc cognoscetis, scitis è sex viris istis nemini esse nomen Sexuir, sed quocumque tandem unicuique, si quem igitur eorum, dum priuatus est, vel mulctarit, vel conuicijs inceserit, iniuriarum, & conuicij postulabitur. Sin Sexuirum ignominia sine dubio notabitur. Quapropter quisquis id facit, is iam etiam leges contumelia afficit, & vestram communem coronam, & nomen ciuitatis; nam Sexuir nullius hominis est nomen, sed ciuitatis. Eadem est & Praetoris ratio, quem si quis coronatum verberauerit, aut conuicijs inceserit, infamis est: sin priuatum, priuato iudicio est obnoxius. Nec horum tantum ratio est, sed omnium, quibus publice aliqua securitas, aut corona ius, aut alius quispiam. Ita etiam, si Midias alijs quibusdam diebus, me ut personam priuatum in hunc modum laesisset: priuatum etiam penas cum dare oporteret. At si Adile vestrum, solenni die nouilunij his omnibus iniurijs, & contumelijs affectum ab eo esse constat: æquum eum est, publicam indignationem, & ultionem experiri. Nam cum Demosthenes simul et iã Adilis violabatur, hoc verò no-*

men publicum est, idque his diebus, quibus est legibus interdictum, meminit Hottom. de optimo genere iuris interpretandi, vers. ex eodem.

74 Quare antiqui verissimi rerum moderatores multo esse contumeliosorem, ac atrocioram, ac atrocius puniendam censuerunt iniuriam, quæ sit Magistratui, quàm quæ priuato, vt testatur Aristot. lib. 19. problem. cap. 14. ad finem, & Fabius lib. 6. oratoriarum institut. quoloco de peroratione distilert Tiraquell. de nobilit. cap. 28. num. 6. ponderans l. Praetor, §. vltim. ff. de iniurijs, & quod Bald. singulariter dixit in cap. 1. §. iniuria, in primis verbis, titul. de pace iuramento firmam: *† quod si quis daret alapam Praetori propter priuatum inimicitiam, posset capitaliter puniri, sequitur Iaf. in l. 1. notab. 1. C. de precib. Imper. offer. & alij relati per Tiraquell. dicto num. 6. Peguera in quest. criminalibus, cap. 12. num. 19.*

Et confirmatur, *† nam Sacerdos censetur publica persona, l. 1. C. de his, qui in Eccl. manum. aut. quib. mod. nat. effe. legit. §. quantum, collat. 6. capi. quamquam, de iur. lib. 6. Cyn. in l. 1. n. 8. ff. de iur. & iure nat. Ant. Rosc. lib. 2. memorab. cap. 1. n. 9. Hieron. Grat. respons. 1. num. 50. vol. 1. inferens ex eo, quod defensio Sacerdotium iuris publici est.*

76 *† Vnde iniuria facta Sacerdoti, censetur publica, vt probat Rebuff. respons. 194. vers. imò, Mohedan. decis. 1. de foro compet. num. 1. post Bart. & Bald. in dict. l. 1. col. penult. ff. de iust. & iur. & publica pro ea datur accusatio, dict. l. si quis in hoc genus, Aldobrandin. vbi proximè, num. 11. Anton. Roscius dict. cap. 5. num. 8. Petrus Bozardus decis. Lituanica 4. nu. 509. [Salcedo ad Reinius. Diaz in praxi criminal. canonice. cap. 90. vers. ex hac sententia.] Ideò *† iniuria facta Sacerdoti, viderur facta Ecclesie Dei, & Christo, cuius munere, & legatione fungitur, cap. 2. §. final. vbi Doctores de foro compet. [cap. quiuis 8. quest. 1. cap. accusatio, in fin. 2. quest. 7. & ex D. Chrylost. super Matthæi, tradit Ludou. Gilhausen. in arbore iudic. crimin. tit. 34. de iniur. cap. 2. nu. 24. Ioan. Vinc. de Anna legat. 1. 46. nu. 6. [Salcedo vbi proximè, Marta de iuris d. part. 2. cap. 27. nu. 7.]**

79 *† Et idèd propter iniuriam Clerico factam, actio non solum ipsi, sed etiam Ecclesie competit, Boscius in praxi, tit. de iniurijs, num. 33. fol. 396. Molin. in reperitor. foror. Aragon. verbo accusare potest, fol. 2. colum. 2. Portoles in scholijs ad eum, tomo 1. verbo Clericus, in princip. fol. 414. *† Nec Clericus pro sua parte in præiudicium iuris Ecclesie potest eam remittere, cap. cum desideres 15. vbi glos. verbo quam offendit, de sentent. excom. vbi Anton. de Butrio num. 18. & 20. Abb. in cap. parochianos, nu. 4. eod. tit. & in cap. postulasti, num. 3. de Indeis, Faber. in §. patitur, nu. 2. instit. de iniurijs, Azeued. in l. 2. tit. 2. lib. 1. Recopilat. nu. 9. Gregor. Lopez in l. 10. tit. 18. part. 1. glos. 4. & in l. 9. titul. 9. part. 7. glos. 4. Anton. Gomez. 3. tom. variar. cap. 6. nu. 6. Vincent. de Anna vbi proximè, num. 7. *† Nam & dicta iniuria non solum iniuriato, sed etiam toti ordini Clericali fieri censetur, cap. contingit 36. vbi glos. verbo iniurijs, de sententia excommuni. glos.***

gloss. in d. cap. cum desideres, similis text. in cap. si diligenti, de foro compet. Syluester in summa, verbo excommunicatio 6. circa finem. Et similiter *† iniuria facta Clerico, Episcopo illata cæsetur, & ex ea Episcopus potest agere, cap. in primis, in princip. 2. quest. 1. cap. ex parte, de rescriptis, cap. 2. vbi Anton. de Butrio num. 2. de penis. *† Imò & sacrilegium committit Clerico personalem faciens iniuriam, dicta l. si quis in hoc genus sacrilegij, C. de Episcop. & cleric. Paul. Grillan. in tractat. de penis omnifa. coitus, quest. 1. num. 9. Montal. in tractatu de reprobatione sentent. Pilati, artic. 1. 1. dubio, num. 62. Menochius lib. 2. de arbitr. casu 389. nu. 15. Diaz in praxi, cap. 87. nu. 3. vbi additio, Azeuedo in l. 2. titul. 2. lib. 1. Recopilat. num. 5. Fredericus de Senis quest. 93. num. 4. Orosius in l. 1. §. huius, num. 11. ff. de iustitia, & iure. *† Et hoc sacrilegium grauius est, quàm illud, quod in locu committitur, vt tradit Peguera in questionib. criminalibus, cap. 24. num. 6. & dicto cap. si quis suadente diabolo 17. quest. 4. l. 2. & 3. titul. 18. part. 1. *† Vafquius lib. 2. de cultu adorationis, cap. 4. num. 182. quatenus ait: Iniuria namque simpliciter facta Sanctis, & Sacerdotibus dalia potius, quàm virtuti Religionis opposita est, ac promèdè non sacrilegium virtuti Religionis contrarium, sed peculiare peccatum sacrilegij dalia, aut obseruantia oppositum, &c. Vnde Demones senex apud Plautum in Rudente, act. 3. scena 2. ait: *Quis homo est tantu a confidentia, qui Sacerdotem audeat violare, at magno cum malo suo fecit.*****

86 *† Et licet hoc clarissimè appareat, consummatur ex traditis per Bart. in cap. 1. §. iniuria puniatur, in princip. de pace iuram. firm. in vlt. feudor. quod reus sit mortis, & capitali debeat pœna puniri potestati, seu Iudici alapam dans propter dignitatem, Felin. in cap. inquisitionis, num. 1. de accus. Maranta in spec. aur. 4. part. fol. 97. & seq. num. 53. & 55. Auiles in cap. Prætorum, cap. 1. glos. verbo derelictamente, nu. 12. adducti per Roland. à Valle conf. 48. num. 1. vol. 2. Tiraquell. de nobilit. cap. 28. n. 6. *† quia licet Iudicis committeretur arbitrio, posset Iudex etiam de mortis pœna arbitrari, attempta facti qualitate, l. Padius, §. 1. de incendio, rui-na, naufragio, vbi glos. & DD. §. in summa, vbi glos. verbo extraordinaria, institut. de iniur. Iaf. in l. principalibus, nu. 4. ff. si certum petatur, Plaza lib. 1. epitom. delict. cap. 6. num. 3. Tiraquell. (à quo desumpsit) de nobilit. cap. 28. nu. 4. & 5. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 263. num. 6. Anton. Gomez. 3. tom. variar. cap. 6. nu. 8. Iullus Clarus lib. 5. sent. §. iniuria, nu. 7. & §. fin. quest. 83. vers. sed quero, nam atrocius puniendam esse iniuriam, quæ magistratui fit, quàm quæ priuato, attestatur Aristot. lib. 19. problema. cap. 14. ad finem, & ex l. Prator, §. vlt. ff. de iniur. Tiraquell. d. nu. 6. quare cum in persona Clerici lædatur Christus, cuius legatione fungitur, vt inquit Panor. in cap. quamuis, eol. 1. de restit. spol. Vran. conf. 14. nu. 37. tom. 1. et, gò fortiori ratione dicendū est idem in eo, qui Clerico in sacris constituto alapam dedit ratione eius præexcellētis dignitatis, quod vt clarè ostendatur, illud debuit adnotare, *† Sacerdotes Epi-***

scopos, & eos, qui rebus sacris præfunt, maximè honorandos esse, quòd Claudius Minois suader in commentar. ad Alciatum, emblem. 7. vt apud Ethnicos seruari solitum plures Auctores tradidisse constat, siquidem ex Cicerone lib. 1. de inuent. *† quòd Athenienses omnibus semper publicis consilijs diuinos quosdã Sacerdotes, quos Mantas vocant, adhibuerunt, *† & Lacedemonij Regibus suis Augurem alicuiorè dederunt, *† & Athiopu Regibus tanta fuisse legitur Sacerdotij Religio, vt illis à Sacerdotibus Iouis apud Meroë existentibus mors denuntiaretur, quã illi statim, nulla interiecta mora, aut excusatione facta optebant, ne Sacerdotis dicto contradicerent, vt tradunt Diodor. Sicul. lib. 4. cap. 1. Alex. ab Alex. lib. 2. dierum gemalium, cap. 8. Naucerus in chronographia generat. 16. Ioan. Garcia de nobilit. glos. 9. nu. 7. D. Gundisaluis Ponce in responsione ad librum Leonharti Varamundi, baretici Caluimiani, cap. 10. vers. iam si Ethnica, qui apud veteres paganos Germanos Deorum ministros, quos Sacerdotes appellabant, summa fuisse auctoritatis refert, *† vt enim Cornelius Tacitus libro de moribus Germanorum retulit apud eos; neque animaduertere, neque vincire, neque verberare quidem, nisi Sacerdotibus permissum; non quasi in pœnam, nec Ducis iustu, sed velut Deo imperante, quem adesse bellantibus credunt, Alexand. ab Alex. vbi proximè, Marc. Anton. Columna in tractat. de Eccl. reddit. orig. 2. part. cap. 17. nu. 8. *† similliter apud Gallos, vt tradit Cæsar lib. 6. de bello Gallico, de duobus præcipuis gentium generibus ait, quòd alterum est Druydu, alterum equitum; illi rebus diuinis intersunt, sacrificia publicata, ac priuata procurant, Religiones interpretantur, ad hoc magnus adolescentium numerus disciplina causa concurrunt, magnòq; ij sunt apud eos honore; namferè de omnibus controuersijs publicis, priuatisque constituunt, & si quod est admissum facinus, si cædes factæ, si de hereditate, de finibus controuersia est, ijdem discernunt, & constituunt, si quis aut priuatus, aut populorum decreto non stetit, sacrificijs interdiciunt. Hæc pœna apud eos est grauißima, itaque dignos æstimabant Druydas, quorum fidei publica, & priuata committerent, vt Strabo tradit lib. 4. Marc. Anton. Columna vbi proximè, num. 7. (& post aliqua) Druydes à bello abesse conuenerunt, neque tributa vna cum reliquis pendunt, militiæ vacationem, omniumque rerum habent inamunitatem, refert Petr. Gregor. lib. 3. de Republica, cap. 7. num. 2. Ioann. Garcia de nobilitate, & exemptione Hispana, glos. 9. num. 7. *† & vt Budens lib. 3. de asse, & eius partibus, 94. pagin. mibi 345. retulit, accepto Imperio Pompeius Archelaum Sacerdotio præfecit, & regionem ei attribuit duorum schænorum in circuitu; quæ sexaginta sunt stadia sacram vrbem ambientia, iustitque eius ambitus incolas imperio eius parere. *† Quale autem fuerit, aut quàm locuples Sacerdotium ex eo intelligitur, quod Strabo lib. 12. Geographiæ, ait his verbis: Regum Ponticorum tempore diebus festis, qui*******

Diana Jacri erant Sacerdos Commanorum Diade-
ma Regium gestabat, & secundum post Regem ho-
nori habebatur; Communa autem Imperio eius sube-
rat cum sacris feruis, qui Hieroduli dicebantur nu-
mero non pauciores sex millibus, in quos omnia
potestatem habebat, praterquam eos venden-
di. Et licet Plato veri Sacerdotij praestantiam
non fuerit assequutus plene tanquam ethnicus
homo, tamen in libro de Regno, Sacerdotes ma-
ximè nobilitavit his verbis: *Figura namque Sa-
cerdotum magnanimitate, intelligentiaque, & cla-
ritate abundat propter eorum, quae aggrediuntur,
tractantque, magnificentiam.* Quapropter apud
Aegyptios non licet Regem abtque Sacerdotio
imperare. Quinimo si ex alio genere quispiam
Regnum usurpat, post Regni assumptionem de-
bet sacris initiari, vt Rex denique sit, & Sacer-
dos: propterea in plurimis Graecorum ciuitati-
bus reperies, praecipue sacra à Magistratibus in-
stitui, Marc. Anton. Columna supra num. 4. &
10. dicens post Lactant. Firmian. lib. 1. diuin. in-
stituit. Melissum Crerensium Regem primum
apud eos Dijs sacrificasse, ac ritus novos, sacro-
rumque pompas instituisse; facit quod de dissi-
dio prioritatis accumbendi retulit Lucianus ille
Samolaten. in Dialogo conuiuium, seu sapientiae,
dicens ambigi coeptum, vt rem altero priorem o-
porteret accumbere, Zenotemimne Stoicum
quippe senem, an Hermionem Epicureum; nam
hic erat Castoris, ac Pollucis Sacerdos, tum au-
tem nobilissima inter ciues familiae. Verum
eam haesitationem sustulit Zenothemis: *Si me, in-
quiens, Aristoteles minoris ducis Hermionem; verò vi-
delicet isto, vt ne quid aliud maledicam Epicureo,
discedo, totumque conuiuium vobis relinquo. Tum
Hermion: imò habeo, inquit, tibi priores partes Ze-
notemim, quatenus etiam si nihil aliud, vel hoc no-
mine par erat mihi concedi, quod Sacerdos sim.* Vnde
nec immerito apud Romanos in Pontificum
numerum, atque Augurum (qui Romani erant
Sacerdotes, teste Feneftella, seu verius Andraea
Dominico Flaccio de Sacerdotijs Romanorum, cap.
4. Valer. Maxim. lib. 1. cap. 1. in princip.) soli
Patricij admittebantur, & ad sapientiae, nobilita-
tisque primarios, quotique id Sacerdotium de-
ferebatur, teste Feneftella vbi proxime, & si ma-
ximo Patriciorum, & plebeiorum certamine
plebs obtinuerit, vt suo etiam ex corpore sume-
rentur, de quo extat maximè elegans oratio P.
Decij apud Tit. Liliam lib. 10. prima de caedi,
f. cuius primae obseruantiae origo videtur pro-
cessisse à Numa secundo Romanorum Rege,
qui, vt refert Dionysius Alicarnassensis lib. 2. an-
tiquitatum Roman. Salios Sacerdotes ex Patricijs
creauit, & fecit, quod Pausanias lib. 9. retulit A-
pollinis Ismenij Sacerdotem Daphnophorum
cognominatum, eumque genere insignem an-
nuum legi solitum, & ex quo Plutarch. in pro-
blem. cap. 123. ait, apud aliquas Graeciae ciuita-
tes, dignitatem Sacerdotij Regie Maestati aequa-
lem habitam, nec vulgares, aut ignobiles ho-
mines in eam assumptos dignitatem, Tiraquell.
de nobilit. cap. 20. num. 12. inde Trallibus Regiam

Regibus destinatum privilegio honoris dari illi,
qui summum gerebat Sacerdotium; & apud
Tyrios Herculis Sacerdos, cum insula, & purpu-
ra incidens proxima post Regem dignitatem fun-
gitur, vt Alexand. ab Alexandro refert dicit. cap.
8. qui Sacerdotum honor lege naturae, & diuina,
multarumque gentium obseruatione confirma-
tur, vt apparet in cap. cleror. versio. Pontifex, i. di-
stinct. cum concord. & tradit Praepos. Mediola-
nens. in cap. Moses, num. 3. 8. quast. 1. & apud
Aethiopes Reges semper Sacerdotes fuisset, me-
morat Marc. Anton. Columna tract. de Ecclesia-
sticor. redit. orig. part. 2. cap. 17. num. 9. & apud
Iudaeos mos ille fuit, vt eosdem Reges Sacerdo-
tes haberent, quorum iustitia religione permixta
incredibile, ait Iustin. lib. 36. historiarum; quantū
coaluerit, f. sic enim Melchisedech fuit Rex, &
Sacerdos, Genesis cap. 14. Psalm. 109. Diu. Pau-
lus in epistola ad Hebraeos, cap. 7. & vtrumque
munus in Iob ex libro ipsius cap. 1. & 29. consi-
derauit Ludouic. Gomez. in cap. 1. nu. 13. de con-
stituit. lib. 6. & sic & apud Aegyptios licitum
fuit, Regem nisi ex Sacerdotibus eligere, Rhena-
tus Chopinus lib. 1. de sacra politia, tit. 4. in fin. Pe-
trus Gregor. lib. 6. de Republica, cap. 14. nu. 1. &
vt ait Diador. Sicul. lib. 2. & 7. & Marc. Ant. Co-
lunnā vbi proxime, num. 5. & apud eosdem Aegy-
ptios secundum locum post Regem Sacerdotes
obtinere, illi autem ex Philolophijs, & sapien-
tioribus eligebantur, & ideo apud Lacedemo-
nios idem Sacerdos erat Summus, & Rex, vt co-
stat ex libro Xenophontis de Republica ipsis, &
Engubino de antiquo statu Italiae cap. vltimo; &
apud Athenienses, qui primas sibi sapientiae lau-
des vindicare videbantur Arcopagus, penes quē
prima omnium auctoritas, & potestas erat, con-
stabat ex Iudicibus, qui Sacerdotes essent, sum-
musque omnium Sacerdos singulorum Iudicum
rogans sententias suffragia colligebat, vt Ioseph.
testatur lib. 14. cap. 16. late Budae. in prior. annot. ad
pand. super l. vlt. ff. de Senator.

Vnde Mercurius ter maximus dictus est,
quod & summus esse Sacerdos, & sapientissimus
Philosophus, postremoque Rex potentissimus, vt
post D. Augustin. tradit Marsill. Ficin. in vita ei-
usdem Mercurij Trimegisti, Alexander ab Alexan-
dro, & Ioannes Garcia supra relati, qua de causa
Mercurius Trimegistus fuit vocatus, secundum
Lactant. Firmian. lib. 1. de falsa religione, cap. 6.
Aluar. Pelag. lib. 1. de planet. Eccles. cap. 61. & vnde
D. Petrus epistol. 2. canonica de Sacerdotibus, lo-
quens ait: Vos autem genus electum regale Sacer-
dotium gens sancta populus acquisitio: onis, Osorius
lib. 2. de nobilitate Christiana, cap. solius, de maiori-
tat. & obedient. & dixit text. in cap. quis dubitet,
96. distinct. & quod Sacerdotes sunt Regum, &
Principum patres, & magistris omnium fidelium,
refert Hippolyt. de Martil. in tract. de fideiuss. nu.
129. Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 17. in
fin. & cap. 20. & text. in cap. cum ex inuincto, de
haeretico. dicit, quod sunt Dij, Roland. à Valle con-
sil. 12. legitimationem, num. 15. vol. 4. & constat ex
illo Exodi cap. 22. Dijs non detrahes, Ioan. 10. cap.
Ego

Ego dixi: *Dij estis*, Hieron. Grattus conf. 7. 1. nu. 5.
vol. 2. text. in cap. duo sunt 12. quast. 1. cap. soli-
tae de maior. & obedient. Marc. Ant. Columna d.
cap. 17. num. 13. & alibi Christi sunt nuncupa-
ti. Paralipom. cap. 16. & Psalm. 104. & inde
gloss. verbo dignitas in cap. denique 4. dist. quod
quilibet ordinatus dignitatem habet, cap. repe-
riuntur, 1. quast. 1. Andr. Sicul. conf. 5. 1. nu. 9. lib.
3. Ioan. Monach. in cap. 1. de vita, & honest. Cler.
Aluifius sing. 204. & quocumque laico est di-
gnior, cap. cum ad verum 96. dist. & dicitur egre-
giae personae, gloss. verbo coram se, in cap. 2. 14. q. 2.
Gregor. Lopez in l. 6. 2. tit. 6. par. 1. q. 1. & An-
geli nuncupantur, cap. Sacerdotibus, 1. 1. q. 1. idem
Greg. Lopez in l. 9. eod. tit. & partit. gloss. 2. vnde
non solum simplex Sacerdos praefertur militi fa-
culi, vt tradit Io. Andr. in cap. eo libentius, num. 3.
de seru. non ordin. per cap. ante omnia 40. distinct.
cap. Iulianus, 1. 1. q. 3. sequitur Felin. in rubr. nu. 5.
de maiorit. & obed. Io. Montan. in tract. de author.
magni Consilij, n. 44. & verum Clericalis dignitas
maior est quacumque dignitate laicali, vt tradit
Bartol. conf. 180. si aliqua possessio, n. 3. 1. par. Hip-
pol. d. 129. Casian. in cathal. gloria mundi, 4. par.
confid. 2. Hieron. Grattus respons. 87. nu. 6. vol. 1.
& respons. 7. 1. num. 4. vol. 2. & hi enim in Deo
Regnum habent, cap. duo sunt genera 12. quast. 1.
Barbacia conf. 58. colum. 5. versio. ut ex alio, vol. 2.
Roland. à Valle d. conf. 12. n. 16. vol. 4. Io. Montan.
vbi proxime, n. 13. & Regibus in dignitate praes-
tant, cap. duo sunt quippe 96. dist. Greg. Lop. duo-
bus locis proxime allegatus, F. Petrus Bollo in au-
th. probatione Beneficij Missa, fol. mibi 75. qui antea
dixerat, fuisse semper Sacerdotij statum ceteris
honoribus praecleariorem, ac fulgidiorē; ergo
multo maior est eius dignitas, quā magistratus,
& per consequens iniuria grauior, & capitalis poe-
na de iuris rigore puniēda; & licet verum sit,
Sacerdotis esse officium nulli nocere, sed omni-
bus prodesse velle, vt inquit text. in cap. fin. de po-
stul. tamen ex hoc non sequitur, Sacerdotem non
posse agere iniuriarum, praesertim & cum nemo
damnum facere intelligatur, nisi quid faciat, quod
facere ius non habet, l. nemo damnus, ff. de reg. iur.
optimè Vran. conf. 14. n. 39. tom. 1. & Viterius, cū
regula sit in aestimanda iniuria eius, qui eam pas-
sus est, qualitates debere attendi, allegata l. pra-
tor, ff. de iniur. elem. v. §. nec super de poenis, Vran.
vbi proxime, n. 43. Azo in summa, C. eod. tit. n. 33.
l. 20. vers. la tercera, tit. 9. par. 7. Angel. in §. atroc,
notab. 4. & 5. [vnde Io. Monach. in cap. felicis,
n. 1. de poenis, lib. 6. dixit, quod malum maius est
quanto persona passa maior est, l. 2. & 4. ff. de re
militari, l. si quis in hoc, C. de Episcop. & Cleric.]
aliae qualitates concurrentes in persona dicti A.
M. atrociorem faciunt iniuriam tribus de causis;
prima, quia vti cum reliquis probatū est, est ho-
mo nobilis, progenie fidalis, executoria Regia
declaratus, & eius ascendentes honorabilia à Re-
gibus Hispaniae obtinuerunt munera, & optima
seruitia tam bello, quam pace strenuè se gerendo
praestiterunt, inde succedit, & quod cum quis ple-
beius nobilem afficit iniuria atrocius delinquit,

& maiori est afficiendus poena, quia considera-
tur plebei, & nobilis persona, l. 1. ff. ad l. Cornel.
de Sicar. & in l. Gracchus, vbi DD. C. ad l. Iul. de
adulter. iunctis, quae tradit Anton. de Burrio in
cap. cum illorum 32. num. 34. de sent. excomm. & in
cap. penult. nu. 10. de consecrat. Eccles. & magis in
terminis Angel. d. notab. 5. & Mendoz. lib. 1. di-
stinct. iur. cap. 4. n. 24. qui de consideratione iniu-
riarum, allegat Arist. lib. 5. ethicor. c. 4. D. Thom.
2. 2. quast. 18. art. 2. ad primum, & Lallus de Tus-
cia in commentar. ad Constit. Regni Siciliae, rubr. de
considerat. iniuria in princ. & rubr. seq. de iniurij. no-
bilitium personarum.

Vterius, quia est senex sexaginta annorum ma-
ior, & ideo grauior ei illata iniuria censenda est;
& nam cum senes maximè sint honorandi, l. senex,
per ff. de iure immuni. l. 22. vers. quasi fuerit, vbi Gre-
gor. Lop. gloss. 2. tit. 11. par. 3. Abb. in cap. si qui te-
stium 8. n. 7. de testib. Ant. Rosc. lib. 2. memorabilit.
cap. 7. n. 62. iunctis late cōgestis, per Andr. Tiraq.
in tract. de iure primogen. in praesat. n. 80. & plurib.
Arcticarum, cap. 15. Pacatus in Panegyrico ad Theo-
dostum, vers. an vero quicquam, Ouid. lib. 5. fastorum
à versibus.

Magna fuit quondam capitis reuerentia canis,
Inque suo pretioruga senilis erat. cum alijs seq.
& Iuuenalis saty. 13.

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum
Si iuuenis vetulo non assurrexerat, & ff.
Barbato cuiusque puer, licet ipse videret
Plura domi furva, & maiores glandis acruos.
Tam venerabile erat praecedere quatuor annis:
Primaque par adeo sacra lanugo senectae.

Et Michael verianus Christianus Poeta disticho,
216. dicens:
Ne laua in canos iuuenis conuitia fundas,
Sed sede assurgens praetereunt e sene.

Atrocius igitur delinquit, & grauioribus est poe-
nis plectendus, qui non solum seni debitam re-
uerentiam nō exhibet, verum eum atroci, & ma-
xima iniuria afficit, vt in nostro casu euenit.

Rufus, huiusmodi iniuriae animus satis ex fa-
cto atroci iniuriandi deducitur, & quia animus
ille praesumitur, qualem verba, aut facta demon-
strant, l. quod Labeo, ff. de supellect. legat. l. repre-
hendenda tu magis est, C. de instit. & substit. l. 3. C. ad
l. Cornel. de Sicar. cap. significasti de homicid. §. 1. in-
stit. de oblig. quae ex delicto nascuntur, Boer. conf. 4.
n. 3. Rebuff. in l. fugitiuus 225. vers. itaque, ff. de
verb. signif. l. scire, ff. de tutor. & curat. datis, ff. de
Azeued. in rubr. tit. 10. lib. 8. Recopil. n. 10. Pegue-
ra in decis. crimin. cap. 13. n. 8. & 9. Vran. conf. 14.
n. 23. tom. 1. & maximè in factis, quae clarius, &
efficacius mentem declarant, quam verba, l. si ta-
men, §. ei, qui seruum, & gloss. ibi, ff. de adil. edict.
gloss. verbo facto pronocare, in cap. dilecti 52. de ap-
pel. quae plures concordantes, allegat Anton. ibi,
n. 2. Rebuff. de pacif. possessor. n. 148. Tiraq. de retra-
ctu conuent. ad finem tituli, n. 76. Greg. Lop. in l. 40.
tit. 13. par. 5. gloss. 2. & Lucianus in Toxari, res lo-
qui magis, quam verba asserit, & Cicero 3. Tuscu-
lanarum: *Quid verba audiam, cum facta videam*,
in-

inquit enim Lactantius Firmianus *diuinarum Institutionum*, lib. 3. cap. 15. *Nihil interest quo animo facias, quod fecisse uisum est, quia facta cernuntur.*
 129 *animus non uidetur; et in facto tam atrocis iniuriæ nulla dubitatio est iniuriandi atrociter animo factum esse, ut supra adducta tradunt Soc. conf. 146. n. 7. vers. circa tertiam, lib. 1. Paris. conf. 149. n. 19. lib. 4. Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. iniuria, vers. quæro nullo, n. 12. quem sequitur Azueved. ubi proxime, n. 11. doctè Auendaño in tract. de iniuria, n. 5. in deterius præsumi resoluens, ex l. si non conuictus, C. de iniur. & fauent tradita per Couar. lib. 1. uariar. resolut. cap. 1. in princ. & num. 1.*

130 et quod etiam iniuria verbalis honoris præfatione non tollitur, cum iniuria aliud præferat dicta præfatione non purgabile, Bart. & alij in l. si quis extraneus, ff. de acquir. hered. Abb. in cap. ea te, n. 2. de iure iur. & in cap. cum l. & A. de re iudic. nu. 29. Guido Papæ decis. 495. ex iniuria, & Iulius Clarus d. §. iniuria, n. 13.

Atrocitas autem huius iniuriæ a tempore augetur; nam quo tempore fuit facta, magnus adeo rat hominum concursus; et iniuria enim tanto dicitur atrocior, quanto coram pluribus est facta, ut tradit Abb. in cap. 1. n. 2. de maledic. Bellacomba inter communes Doctorum opiniones, tit. C. de iniur. n. 99. l. prætor. edixit, §. ubi ibi: An in solitudine, & c. l. sed est questionis, ibi: Sed & si in Theatro, uel in foro cedit, & vulnerat quamquam non atrociter, atrocem iniuriam facit, ff. de iniur. [malum enim dicitur maius, quod fit palam, & publice, per ea quæ tradit Alexand. conf. 1. n. 27. vol. 3. & alij adducti per Prob. in addit. ad l. 1. de maledic. in cap. felicitis, n. 1. de poenis, lib. 6.] nec id alia de causa, nisi quod plures in dictis locis soleant altare personæ, ut ex proxime adductis iuribus, tradunt Bofsius in tit. de iniur. n. 5. Ludouic. Morot. resp. 70. n. 7. Vrauius d. conf. 14. n. 45. Curtius inuitor conf. 148. n. 2. Conrad. in tract. de duello, concl. 17. n. 19. Plaza de delictis, cap. 6. n. 15. quem refert Menoch. d. lib. 2. de arbit. casu 263. n. 24. & seq. & ut ait Iacob. Puteus lib. 1. decis. 296. n. 1. et delictum coram multitudinè commissum, ex leui fit atrocius, & ab eodem temporis capite magis atrocitas augetur, cum facta fuerit iniuria in præsentia Don Ferdinandi Pacheco Prioris Ecclesiæ Belamontanae, & eius Vicarij Iudicum Ecclesiasticorum, ac ibi etiam existente Correctore, seu Prætorè Iudice laico, quæ personæ dicuntur graues, et quia ex hoc solo iniuria esset atrox, quamuis alia, quæ concurrunt non interuenissent, d. l. Prætor, §. ubi ibi: Tempore, si in iudic. & in conspectu Prætoris; nam in Prætoris conspectu, an in solitudine iniuria facta fuerit, multum interesse ait; nam atrocior est, quæ in conspectu fit, l. item apud Labonem, §. hac autem, vers. quod ait Prætor, ff. de iniur. d. §. atrox, in l. eod. & Iul. Paul. lib. 5. sentent. tit. 4. eodem §. ubi Cuiacius doctè emendat dictum §. ultimum, legis Prætor, & hanc atrocis iniuriæ speciem adnotarunt Iacob. Put. lib. 1. decis. 303. Mohed. d. c. i. n. 3. & 4. de foro compet. Greg. Lopez in l. 2. tit. 16. par. 2. glof. 2. d. l. 20. tit. 9. par. 7. et cum delictum, quod in præsentia decem personarum

committitur, efficiatur notorium, ut est textus, iuncta glof. in c. manifesta, 2. q. 1. c. i. qua transeunt Anchar. Gemin. & alij ibi, & Puteus ubi proxime, num. 3. & 4. dicens ex eo sequi, quod delictum factum coram decem personis, coram multitudinè factum dicitur, Azo in summa, nu. 22. C. de iniurijs, Ant. Gomez. 3. tomo uariar. cap. 6. nu. 4. et ita cum statim potest Magistratus punire, ut tradit Bart. in l. scriptus, ff. de Relig. & sumpt. funerum, Paris. conf. 147. num. 11. & seq. libro 4. Hippol. de Marfill. sing. 549. Et Græcorum legibus ita cautum fuisse tradunt Aymarus Riuallius lib. 2. Historia iuris ciuilibus in princ. Menoch. dicto casu 263. n. 23. quia cum illud, quod in præsentia fit Iudicis, & in loco publico, ac coram populi concursu notorium sit, quia cum notorium dicitur, quod ita est clarum, & euident, ut minimè latere possit, et cuiusque testis est populus ipse, ut probat text. in cap. tua nos, & in c. nostra de cobab. Cleric. & mulierum, cap. Sacerdotale 61. dist. c. quod suscipi, 3. q. 5. Menoch. lib. 2. de arbit. iud. casu 166. n. 1. Iulius Clar. lib. 5. sentent. §. fin. q. 9. n. 2. Rol. à Valle conf. 48. n. 6. vol. 2. Couar. lib. 2. var. resolut. c. 6. n. 8. vers. verum, & alij relati per Ioseph. Ludouic. decis. Lucens. 67. n. 16. in 1. par. et adeo ut coram decem hominibus factum dicitur notorium, secundum Cin. in l. ea quidem, n. 3. C. de accusat. ex l. Prætor, §. i. ff. de bon. raptorum, Bal. in l. si uerò, §. qui pro rei qualitate, n. 2. & ibi Iaf. ff. qui satisd. cog. Ayin. Crauet. conf. 121. n. 2. Menoch. ubi proxime, n. 3. & Roland. d. conf. 48. n. 15. Unde succedit regula, quod et quando delictum est notorium, tunc causæ cognitio necessaria non est, sed puniatio, d. l. ea quidem, ubi Alberic. n. 18. Ang. in l. iustus fustis, n. 4. ff. de his qui not. infam. Bald. in Lornium, n. 2. C. de testam. Iulius Clar. d. q. 9. nu. 5. Roland. ubi proxime, eod. n. Octavian. decis. 5. Pedemontana, n. 45. Greg. Lopez in l. 5. tit. 6. par. 7. glof. 1. 2.

et Locum ratione est etiam atrox huiusmodi iniuria, ex l. Prætor edixit, §. fin. cum legibus, ff. de iniurijs, cap. 1. de poenis, dist. 5. ubi exemplificat, si commissum fuerit delictum in loco sacro, uel cui debeatur reuerentia, & est text. in cap. aut facta de poenis, dist. 1. Bal. d. l. 12. lib. 4. Tusch. conf. 580. in uerbo atrox, num. 2. & conclus. 1077. nu. 14. uerbo crimen, tom. 2. Aloyf. Ricc. dec. Cur. Archiep. Neap. 235. num. 5. par. 3. quia facta fuit in Ecclesia, & ante Sanctissimum Sacramentum, et quia iniuria, quæ alicui in Templo, uel in Ecclesia fit, atrocior est, Abb. in cap. cura illorum 32. n. 9. de sentent. excomm. Ant. Gomez. d. 3. tom. uariar. c. 6. n. 4. l. 20. tit. 9. par. 7. ubi: Ocu Iylesia, d. en otro lugar publicamente ante machos. Quintil. declam. 265. postquam retulit quædam legem, qua canebatur, ut is, qui in Templo iniuriam fecerit, decem millia det Ciuitati, subiungit: An uerò iniquum uideri potest, eum, qui in Templo pulsauerit, decem millia Ciuitati dare? Quid enim magis in uilla Republica, curari, obseruarique oportet, quam Religionem sanè petulantia alij locis mediocrem habet reprobationem. In Templo uerò, in quo uerbis parci-mus, in quo animos componimus, in quo etiam sacri-

eam nostram mentem custodimus: pulsare uelut in solitudine, uelut in secreto quodam, non est ferendum, captis uerbibus, uis hostium, ac metus, Religione Templosum defenditur. Qui iam arma ferre non possunt, qui salutem suam ueri fuga nequeunt, circa aras iacent. In Templo pulsasti hominem, rem petulantem fecisti inter sacra, fecisti Religiosissimo loco, nec ut conque temeraria licet, & c. Unde idè Quintil. declam. 3. 24. ait: Non est autem intuentum, que tempore aperuerit se culpa, sed quo tempore commissi sit; in eade spectanda est damnatio, in sacrilegio uelut ipsum intuentum, statim ergo, ut fecit sacrilegium, deuotus huic poena est, & ante ista bona ad Deum pertinere ceperunt, quam lex dånaret. Rob. Aurel. lib. 3. rer. iudicat. cap. 7. Unde Mohedan. d. c. i. num. 2. de foro compet. ait, et quod delictum dicitur graue, & atrox ratione circumstantiæ, & atrox, in l. de iniurijs, hoc procedit in delicto commissio in Ecclesia, & si superior percutiatur ab inferiore, & quod ad aggrauandum delictum commissum coram multitudinè sufficit, quod fuerint decem homines, quia efficiatur notorium, ex glof. uerbo pluribus, in cap. de manifesta, 2. q. 1. quam sequuntur Archid. & Dominicus ibidem, & alij relati per Mohedan. dicta decis. 1. num. 3.

141 Imò dictus S. M. sacrilegium commisit delinquendo in Ecclesia, & ea de causa Ecclesiasticus iudex potest agere aduersus eum ad poenam sacrilegij, Angel. in tract. de maleficijs, in uerbis Iustitialis Sancti Petronij, n. 1. ubi Aug. Ariminen. plures allegat, Couar. lib. 2. var. resolut. cap. 20. nu. 18. uer. Tricesimo quinto, in fine, Azueved. in l. 3. tit. 2. lib. 1. Recopilat. num. 23. Ioannes Gutierrez lib. 3. par. 1. q. 1. num. 14. et Quare dictus S. M. ex percussione predicta incurrit excommunicationem ipso iure, cap. si quis suadente 17. q. 4. Abb. in cap. cum pro causa, num. 2. de sent. excomm. & in dicto cap. cum illorum, num. 6. eod. tit. & in cap. quoniam, num. 1. & 3. de uita, & honest. Cler. Rebuff. in practi. Beneficiali, 3. par. Bulla in Cena Domini, art. 8. cuius excommunicationis meminit text. in cap. non est dubium, cum seq. de sent. excomm. cap. Religioso, cap. eos, cap. cum quis de sentent. excomm. in 6. l. 4. tit. 9. par. 3. quorum iurium decisio procedit nedum in laico, sed in Clerico, Clericum percutiente, Rebuff. in repet. d. cap. si quis suadente, ampliat. 2. Nauarr. conf. 24. ad multa, n. 1. de sent. excomm. Abb. in c. 1. n. 3. eod. tit. et ultra quod Pape referuatur absolutio, d. cap. si quis suadente, & tradit Additio ad Bernard. Diaz in practi. c. 87. lit. B. id in nostro casu clarius procedit, & est dicendum, et Episcopo absolutionem minimè competere, quia facultas ei concessa in leui, non autem pro atroci iniuria est intelligenda, cap. peruenit 17. de sent. excomm. cum ait: De his absoluedis, qui Clericos non enormem, sed modicam, & leuissimam iniuriam irrogarunt tua fraternitatis arbitrio duximus committendum, quia eius decisio interpretanda erit, iuxta prædita in allegato §. atrox, in l. de iniurijs, & ita intelligunt Faber, & Angelus ibi, nu. 1. qui allegant pro eo text. in l. leuis, ubi Bart. ff. de accusat. & tradit extrauagans quædam Constitutio Ioannis XXII. in cap. Perlethi, cuius

meminerè Nauarr. in manuali, & ita resolut idè Nauarr. d. conf. 24. n. 2. Gregor. Lop. in l. 20. tit. 9. par. 7. glof. 1. et Imò text. in d. cap. peruenit, attentè eius litera, quam retulit Antonius Contius habet, fulcire partè uideretur, cum subsequētibus uerbis, Peruenit ad nos, dicat: Illos autem, qui sunt ualentudine præditi pro absolutionis Beneficio ad Seclera Apostolicam nequeunt laborare, recepti ab eis, sicut moris est, iuramento potes absolueri, ita quod sanctatè pristina resitanti, Apostolico se conspectu repræsentent: sexus uero femineo, & puiris, ac senibus super hoc satis te credimus posse dispensare: & hæc est ueritas, et licet deficientibus qualitatibus, quæ in nostro casu concurrunt, uideretur licet dicendum, attempta litera dictæ extrauagantis, cuius in hoc meminere Pio Secundo attribuentes, Spec. 1. lib. tit. de legato, §. nunc dicendum, vers. quod etiam dixi, nu. 7. ubi Jo. Andr. idem in d. cap. peruenit, & ibi Hostiens. & in summa de sentent. excomm. §. quis possit, S. Antonij. in summa, 3. par. tit. 24. cap. 1. §. 3. ad fin. Cuius litera sic se habet: Vobis prout possumus respondemus, illam uelid. et modicam percussione, aut impulsione pugni, palmae manus, pedis, digiti, aut baculi, uel iapidis, quæ ad liuorem, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, uel effusionem sanguinis non procedit, ne tamen si leuissimæ ietus, aut pugni, aut uinginis percussione copia sanguinis effluerit transire in atrocem iniuriam proferemur, ut propter hæc sit ab absolutione talium abstinendum, ut tamen non solum ipsum factum, sed etiam facti qualitas, percutiendi modus, aut iniuriæ facti circumstantijs, loci uidelicet, & personæ, quæ sit leuis, aut modica grauis, aut enormis iniuria, uel percussio manifestis cognoscatur, loci quidem, ut in theatro, uel in foro, coram Rege, Prælato, uel Iudice, in Ecclesia coram multis, uel in alio loco publico alicui iniuria, uel percussio inferatur, personæ, ueluti se Magister, aut Ludec, aut etiam Magister atus, aut Prælatus, pater, uel patronus, uel aliquis in dignitate, uel personatu constitutus, ab inferiori, uel humili contra normam iuris iniuriam, seu percussione patiat, per hæc quidem, quæ graues uidentur iniuriæ, aut percussiones, & quæ sint leues, uel modicæ tanquam ex opposito cognoscantur, sanè quia negotij natura non patitur, ut ad plenum omnia differatur, iudicium talis enormis iniuriæ, seu percussione uersus duximus arbitrio committendum. Tamen potestatem uestram, cum ad hæc processeritis, temperetis, ut citra metas huiusmodi, quam ultra eas, circa absolutionem talium procedat, ne iniuriantes diuina absolutione confisi de facili in atrociores prorumpant percussiones, uel iniurias, & sententiâ Canonis sano periculosius contententes in excommunicationis sententiam proclius prolabantur; Tolerabilius enim est aliquos, qui per uos possent etiam absolui, nobis, uel Superiori absoluedos relinquere, quam contra statuta Canonum, imagine quadam absolutionis adhibita, non sine graui periculo quenquam ostendatur in opere, ueritas autem non subit in effectum. Hactenus extrauagans, cuius idè litera deduxi, ut

vt in minimo negotio pateat hæc ferè omnes circumstantias, quæ ad iniuriæ gravitatem, & atrocitatem elicendam, debere considerari præcipitur circa abolitionis beneficium impediendum in nostrâ iniuriæ casu appareat concurrere, vt in d. colligatur, & pateat, quàm difficulter nostrò casu sit admittenda sententia illa, & quam in alio casu tenuit Lappus de Castellion. alleg. 76. quem refert Nauarr. in manuali, d. c. 27. n. 9. ad fin. esse percussorem leuem, ratè, à qua Episcopus posset absoluerè, aliam datam per Capellanus perpetuum Ecclesiæ Aretij Canonico eiusdem Ecclesiæ, quia iuxta supra adducta id minime est tenendum in nostro casu, sed tutior via iuxta prædictam extrauagantem admittenda.

Quare his constitutis in contrarium adducta minime obstant, non ea, quæ de inualiditate actuum, qui iracundiæ calore fiunt, quia licet prædicta in supra adductis casibus militent, non tamen ad excusandum ab atrocitate iniuriæ, dicti S. M. aliquid operari valent, quia negari non potest, ipsi in habuisse animum, voluntatemque iniuriandi dictum A. & quia licet inuoluntaria delicta veniam mereantur, Aenea teste apud Dionysium Halicarnass. lib. 1. Modestinus in collat. legis Moysæ, tit. de sacr. post Cod. Theodosian.

149 **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158**

¶ tamen, vt ait Tertull. in lib. de penitentia, Quid, quod voluntas facti origo est viderint enim, si quæ casu, aut necessitati, aut ignorantia imputantur, quibus exceptis, iam non nisi voluntate delinquitur, Petrus Burgius lib. 1. electorum, cap. 5. ¶ Nam, vt ait Seneca lib. 2. de ira, cap. 3. Non ut in Beneficij bonis sumis est, merita meritis repensare, ita iniurias iniurijs illinc vinei turpe est, hic vitare. Et lib. 3. cap. 27. dicens: Quamdiu atrijs est sanari iniuriam, quam vitiosi, multum temporis vitio absumit, multis se iniurijs obicit, dum vna dolet; ¶ & ita calor iracundiæ ab iniuria non excusare, l. si non conuictij, vbi Cin. num. 3. C. de iniur. dicens: Reputandum est absurdum, si id, quod iracundiæ calore malefeci, remaneat impunitum. Pone enim, quod aliquis capitosus alapam dedit tibi, postea penitet, erit ne impunitus, certè non, nam lex aliquem per impetum percutientem punit, l. aut facta, §. causa, ff. de poenis, l. si ex plagis, §. Tabernarius, ff. ad l. Aquilam, §. l. 1. §. 4. par. 7. in illis verbis: Oiro, si dixeron, que lo que el ome haze, o dixè con entendimiento de saña, non deus ser juzgado por firme antes que se vea si durara en ello, no se arrepentiendo luego el que se mouio. Pero esto se deus entender, que lo que el ome haze, o dixè con saña à daño, o à denuestro de otri, que lo no excusa de la pena, como quier que se mengue de la culpa del yerro, quando el mouimiento de la saña fue con razon, Abb. in cap. dilecti 8. num. 18 de exceptionib. §. n. 2. in cap. 1. de iniur. Auend. in tract. de iniuria, num. 6. Dec. n. 6. §. 7. in l. quicquid calore, ff. de reg. iuris, dicens post Bald. in d. l. si non conuictij, quædam esse; quæ iuris effectum sortiantur, vt repudium, & votum, & alia, de quibus prioribus nuntis supra, & in hi. factum calore iracundiæ non tenet, quædam autem sunt, quæ iuris effectum non sortiantur,

vt delicta, & in his calor iracundiæ non excusat, d. l. si non conuictij; à malias raro quis pro delicto puniretur, cum per ungue calore iracundiæ committatur, & hæc dixit communem opinionem Iulius Clarus in allegato §. iniuria, num. 16. ex traditis à se, §. fin. q. 60. verj. est etiam, nam difficilimum est, secundu Auendañ. proxime relatum probare, an iracundiæ calor iustificauerit, vel non. ¶ Et hoc est certius, nam qui in hoc magis stitit, & cum moderatiore fuerunt loquuti, benignus cum iniuriante agi debere tradunt; minime autem à poena liberari concludunt, vt apparet ex Parladorio lib. 1. rer. quotid. cap. 17. d. n. 38. post Boer. decif. 169. Couarr. lib. 2. variar. cap. 9. nu. 2. Ant. Gomez. 3. tom. cap. 3. num. 24. ¶ Vnde videmus, quod Iudex calore iracundiæ aliquem occidens, capitali poena punitur, l. lege Iulia, §. fin. ff. ad l. Iuliam repetit. Greg. Lopez in l. 10. tit. 5. par. 2. glof. 1. & dicta legis decifionem mirabilem, dicit Bald. in l. vnica, n. 28. C. de delictis defunctorum, §. in l. Presbyteri 1. num. 10. C. de Episc. & Cler. Ant. Gomez. in l. vltima Tauri, num. 10. qui pro eo allegat l. 24. tit. 23. par. 3. l. 4. in fine, tit. 30. par. 7. ¶ Nec est cur iracundiam excusare debeamus, cum maximorum malorū sit causa; Ecclesiastes enim cap. 7. dicitur: Ne sis velocè ad iracundiam, quia ira in sinu stulti requiescit, cap. 11. §. 3. & Prouerb. cap. 29. Vir iracundus prouocat rixas, & qui ad iracundiam est facilius, erit ad peccata procliuor. ¶ Est enim iracundiæ inimica consilio, teste Cicerone in oratione pro Marco Marcello, cum adductis à Simancas lib. 6. de Republica, cap. 6. quia nullus leo, nulla sic vipera viscera queunt humana laniare, vt hominis iracundiæ, vt tradit D. Chrysof. super Matthæum homilia 4. Greg. Lopez in d. l. 9. tit. 5. par. 2. glof. 1. cum adductis per Lud. Vives lib. 3. de anima, cap. 13. Valer. Max. lib. 9. cap. 3. in prime. Redin. de illa iest. Principis, verbo ad iracundiam tardum, nu. 21. & seq. Seneca lib. 1. cap. vltimo de ira, & vt docet Cicerò lib. 1. officiorum, dixit: Audiendi non sunt, qui grauius irascendum inimicis putant, idque magnanimi, & fortis vni esse censent; nihil enim laudabilius, nihil magno, & præclaro viro dignius, placabilitate, atque clementia. Indè Iuuenalis satyr. 13. dixit,

quippè minui.
Semper, & infirmi est animi, exiguique voluptas.
Vtuo continuo sic collige, quod vindieta
Nemo magis gaudet, quam iocunda.

¶ Nam qui r. ferre iniuriam inueniunt, à quo lætus est, gessit imitari, qui ante per aliam imitatur, bonus esse nullo modo potest, vt tradit Lactantius Firmianus lib. 6. de op. cap. 18. Er Socrates apud Platonem in Georgiæ. ait: Secundu meam sententiam, o Pole, quanta datur, imitatusque est, omnino est ante alios miser, miserior autem miser si luat, supplicium que iustu Dijs, hominibusque reportet. Gueuara in cap. 1. Habacuc, sectione V. quequo Domine clamabo, & cap. 2. sectione Cogitasti confusionem. ¶ Neque oblat calore iracundiæ blasphemantem miris debere puniri, quia

quia cum huiusmodi crimē grauissimū sit, iuxta supra adducta per Boer. decif. 301. num. 4. & 5. vt Abb. nu. 6. in cap. 2. de maledicis, dixit, prædictam opinionem tenentes, intelliguntur, quando iracundiæ calor esset maximus, & iuxta ex causa quis fuisset prouocatus, vt in l. si adulterium cum incestu, §. Imperatores, ff. ad l. Iuliam de adulter. **159** ¶ Imò non excusare iracundiæ calorem, quando quis irascitur contra Deum, & eius Sanctos, & in blasphemiam prorumpit, vt tradit Hostiensis in sum. de maledicis, §. fin. col. 1. & text. in proem. tit. 28. par. 7. vbi Greg. Lop. glof. 1. Albertinus de agnosc. assertio. q. 27. num. 3. Simancas de Catholice institutionib. cap. 8. n. 8. Roxas de hereticis, 2. par. num. 17. l. 1. §. seq. qui refert pro eo quendam Leonis X. Constitutionem, ¶ & satisfacit Institutioni Hispanensi anni 1550. cap. 4. ibi: En blasphemias dichas con enojo, no se entremetan los Inquisidores, vt procedat in non hereticalibus, ad quod concernunt tradita per Auendañ. de exequendis mandatis 2. par. cap. 4. n. 12. Couarr. in cap. quamuis pactum, 1. par. §. 7. n. 12. verj. c. vlt. Salcedo in addit. ad Bern. Diaz in praxi, cap. 110. Quare Abb. dicto num. 6. & qui eum sequitur Anania ibi, & las. num. 7. in l. si filium, C. de inoffic. testam. quos sequitur Couarr. vbi proximè, verj. blasphemia, verè debent intelligi, quando iracundiæ calor nō aduersus Deum, vel Sanctos, sed quādo aduersus homines, & casualiter blasphemiam protulit, cū aliàs sequeretur absurdum, quia nulla potest iusta causa dari, imò nec fingi irascēdi Deo, aut eius Sanctis: ¶ Nec potest excusari animus maleuolus dicti Sebastiani, cum talis præsumatur, quale fuit factum illius, l. Labeo, ff. de supell. legata, l. si re, ff. de tut. & curat. datis ab his, l. reprehendenda, cum vulgatis, ff. de institut. & substit. Grammat. decif. 377. n. 6.

Neque obstat dictum S. M. verbis iniuriosis fuisse prouocatum ab A. M. quia nō debuit etiam eo casu de factu, & tam atrociter ei iniuriari, ¶ quia contra læsentem verbis, similiter verbis, & non armis se debet quis tueri, Spec. 1. tom. tit. de accusatore, §. 1. num. 11. Bald. in repetitione, l. 1. num. 16. C. vnde vi, Ang. in l. vt vim, ff. de iust. & iure, Guillelmus de Cugno. Bald. Ang. & alij in l. fin. ff. quod quisque iuris, Alex. qui alios allegat conf. 119. viso processu, num. 2. vol. 7. & facit quod resoluuit Nauarrus conf. 32. de homicidio, num. 2. ¶ quod qui iniuriam verbo illaram, alapa, vel aliter propria iudicantis auctoritate, iniuste agit, indeque si postea ob id, etiam sine alia sua culpa sequatur dignitatis, aut mors, erit irregularis: ¶ neque obstat, quod illaram sibi iniuriam vindicare, vt in l. si quis nemini lic. sine Iud. auctor. se vindicant iudiciorum vigor, iurisque publici tutela in medium prodijt, ne quisquam sibi permittere valeat vti in eum, l. nullus, C. de Iudeis, ¶ nec est singulis concedendum, quod per Magistratum publice possit fieri, ne occasio sit maioris tumultus faciendi, vt inquit text. in l. non est singulis, ff. de reg. iur. Martinus Vranus in cap. dilecti, num. 20. de exceptionib. Cæpol. conf. ciuili 25. n. 1. Georgius Acacius lib. 3. de priuileg. cap. 12. n. 1.

¶ Neque secundu hæc obstat, defensionem esse permissā, quia vltra quod intelligitur, dum modo fiat cum moderamine inculparæ tutelæ, l. 1. vbi glof. verbo moderamine, C. vnde vi, allegata l. vt vim, ff. de iust. & iure, Couarr. in clem. si furiosus de homic. 3. par. 9. vnico, nu. 3. Nauarr. conf. 29. incip. habet, num. 1. eod. tit. de homicid. alij, de quibus Iul. Clar. lib. 5. sentent. §. homicidum, num. 34. ¶ nam defensionis modum excedēs, pro excessu venit puniendus, d. l. 1. cap. significasti de homicid. el secundo, Alex. conf. 2. viso processu, & d. conf. 119. num. 10. vol. 7. Marc. Ant. Eug. conf. 22. n. 63. & seqq. vol. 1. Id certius procedit, quia vti probatum est, dictus S. M. iniuriam fecit A. M. ex interuallo, postquam verba, quæ imputantur ab eo dicta, præcesserant, & cum ipse à loco iam discessisset, quare non releuat eum allegare, id se fecisse suæ defensionis causa, ¶ cum nec ex interuallo valeat defensio fieri, l. 3. §. sum qui, vbi Bart. & Alex. in addit. ad eum, ff. de vi, & vi armata, glof. d. verbo moderamine, in l. 1. C. vnde vi, quam sequitur Ant. de Butrio in cap. olim 12. nu. 18. verj. dicunt, de restit. spol. Boer. decif. 168. nu. 3. Lallus ad constitutiones Regni Sicilia, rubr. de cultu patris, Hippol. conf. 119. incip. stante, n. 9. & conf. 137. illumina, num. 30. vol. 2. Ozerius in §. ius autem, num. 8. & seq. in l. de iure nat. Greg. Lopez in l. 3. tit. 16. par. 2. glof. 15. in fin. ¶ Nec mihi ex interuallo iniuriam repellere licet, secundu Ant. de Butrio in cap. 3. n. 6. de homic. & in d. cap. olim, num. 37. Ang. in §. iniuria, n. 3. in l. de lege Aquila, Ant. Gomez in l. 45. Tauri, num. 190. ¶ Nam, vt Cicero 1. lib. offic. num. 14. verj. sed in omni, dixit: In omni iniustitia permultū interest, vtrum perturbatione aliqua animi, quæ plerumque breuis est, & ad tempus, an celsitudo, & cogitatio fiat iniuriæ; leniora sunt enim, quæ repentino aliquo motu accidunt, quàm ea, quæ meditata, & præparata inferuntur, quo tendit l. absentem, §. vltimo, ff. de poenis, vbi dicitur, ad poenę gratitatem, vel leuitatē referre: vtrum consulto quid admittatur, an casu, Petrus Burgius lib. 1. electorum, cap. 1. & Demosthenes in oratione contra Midiam: Que aliquis de repente, nulla ratione iniusta facere coactus fuerit, & si contumeliosè id fecerit per iracundiam, tamen dicere licet se fecisse: que verò diu multumque, antèd excogitauit, continenterque per multos dies aduersus leges facere deprehenditur, non solum abest ab eo, vt iramotus fecerit, sed etiam constat iam eiusmodi hominem data opera iniuriam fecisse. Idem in oratione contra Timocratem: Irascendum est eum, à quo molestissj affecti sunt, subito vlcisij offensorem, vt quocumque tempore fontem, & iniuriam nacti fuerint, tunc de eo poenas sumere.

Neque oberit dicere, percussorem cū manu vacua regulariter atrocem iniuriam non inferre, quia dicta regula in nostro casu limitatur, in quo iuxta ea, quæ latè fundauimus, nullū est dubium, atrocem factam fuisse iniuriam, ad quod sufficit, quod in huiusmodi Episcopatu Conchen, & specialiter in Oppido incolatus eorum, huiusmodi iniuria æstimetur atrox, cum certissimum sit, ¶ quod iniuria dicitur leuis, aut grauis pro more

more Regionis, vt tradit Alex. conf. 203. super the-
mate, n. 2. vol. 2. ex l. facularij, § sunt quadam, ff. de
extraord. criminib. vbi delicta debent puniri secū-
dum morem Prouinciarum, melior text. quā sit
in iure ad id, secundum Bald. in l. 2. C. de noxal.
actiō. Gregor. Lopez in l. 4. tit. 7. par. 6. glof. 4.
172 † Neque obstat, paria delicta mutua compen-
satione tolli, quia hoc est verum, quando crimi-
na circa idem committuntur, vt puta circa idem
matrimonium, vel eandem societatem, vel simi-
le, vt in effectu voluit Innoc. in cap. intelleximus
de adulter. & ibi Abb. & in cap. 1. de iniurijs in princ.
pro quo Martinus Vranus in cap. dilecti, n. 19. de
exception. adducit text. in l. quemadmodum, § 2.
ff. de noxal. act. cap. 1. de iniurijs, & conf. 14. nu. 3 2.
tom. 1. ex Spec. tit. de accusatore, vers. quid si te vo-
canti latronem. Innoc. Hostiens. & Io. de Anania in
173 cap. pen. de adulter. † quia cum non sint paria in
nostro casu, imò grauius delictū S. M. dicta cessat
regula ex sententia Spec. d. tit. de accusatore, § 1.
nu. 1. in iniurijs etiam compensatio minime ad-
mittitur, nec iniuriatus reprobare potest simi-
lem, aut maiorem iniuriam aduersus iniuriatē,
Abb. num. 25. vbi addit. in cap. cum te de sentent. &
re iudic. Boer. conf. 4. nu. 3 1. Capic. decis. Neap. 58.
in casu Nicolai, Iulius Clarus § iniuria, num. 14.
174 † Neque secundum hanc obstat cap. intelleximus
de adulter. & communis ex eo desumpta, nam
iniuriæ concernunt diuersa, ideo compensatio
non admittitur, arg. cap. neganda, 3. quæst. 9. secus
quando concernerēt idem, & ciuilliter ageretur,
qui est casus cap. penult. & vltimi de adulter. Nam
coniugum adulteria concernebant idem matri-
monium, & ita intelligunt Speculator, & Abbas
proximè allegari, & quia iniuria per S. facta, non
potest dici facta animo purgandi se a verbis con-
tra eum prolatis per dictum A. iuxta aliud distin-
ctionis membrum, de quo Abb. d. n. 25.
175 † Quare cum atrociora delicta pœnæ quali-
tate cognoscantur, l. 2. ff. de publ. iud. l. auxilium,
ff. de minorib. l. leuia, ff. de accusationib. vbi An-
gelus glof. 1. in l. adea, qua 200. ff. de reg. iur. Bald.
in l. vi. vni. n. 27. ff. de iust. & iu. Alex. d. conf. 203.
176 n. 2. vol. 2. † cum pœna maior sit, vbi delictum
est grauius, vt tradit Decius conf. 65. n. 5. cap. quia
sanctitas 50. dist. cap. ea qua, vbi glof. de statu Mo-
nac. Hippol. conf. 30. n. 13. 1. lib. † Et iniuria gra-
uis, pœnæ grauitate cognoscatur, vt ex dictis iu-
ribus, tradit Greg. Lop. in d. l. 4. tit. 7. par. 6. glof. 4.
Et ostendit pulcher locus Cornelij Taciti lib. de
moribus Germanorum, dicentis: Distinctio pœ-
narum ex delicto, proditores, & transfugas arbori-
bus suspendunt, ignauios, & imbelles, & corpore in-
fames, ceno, ac palude micta insuper erate mergunt.
Diuersitas supplicij illuc respicit, tanquam scelera
ostendi oporteat, diem puniuntur, flagitia abscondi,
sed, & leuioribus delictis pro modo pœnarum, equo-
rum, pecorumque numero conuicti mulentur.
Aucend. ff. 24. n. 2. cap. non affirmamus, 14. q. 1.
cum alijs congestis per Petrum Roizium decis. 3.
178 Lituanica, num. 576. & seq. † Inde cum pœnæ sint
commensurandæ delicto, cap. quæ sunt de his, qua
sunt a maiori part. Capituli, l. respiciendum, ff. de

pœnis, cap. omittis 45. dist. auth. omnes peregrini, C.
commun. de success. Deuter. cap. 25. vbi dicitur:
Iuxta mensuram delicti erit plagarum modus, Ca-
picius decis. Neapol. 127. num. 5. Hippolyt. conf. 6.
piffimi, num. 11. conf. 30. n. 12. lib. 1. Ant. Gomez.
3. tom. variar. cap. 6. num. 8. Arist. lib. 1. Ethic. ca. 5.
quem ad hoc refert Couarr. lib. 2. var. cap. 9. nu. 2.
vers. quamuis, Mendozius lib. 1. disput. cap. 6. n. 4.
& ostendit Cicero lib. 1. officior. num. 42. dicens:
Cauendum est etiam ne maior pœna, quam culpa sit,
& ne ijs dem de causis alij plectantur, alij ne quidem
appellantur, & facit illud Lucij Apuleij lib. 7. Asi-
ni aurei: Tunc vnus omnium sedato tumultu, placito
sermone sic orsus est, nec se et Collegij, nec mansue-
tudinē singularium, ac ne mea quidem modestia con-
gruat, pati vos vltra modū, delictūq; seruire terminū.
Horatius lib. 1. saty. 3.
adfit
Regula peccatis, quæ pœnas irroget æquat,
Nec sententia dignum horribili scelerē flagello.
Atque ita cum iuxta supra adducta atrociter S.
deliquerit, & in censuras inciderit, cap. si quis sua-
dente diabolo 17. q. 4. vbi latè Rebuff. Cornueus
conf. 195. nu. 1. vol. 2. Iustitia est consonum, pro
qualitate admitti atrociter debere puniri, vt se à
similibus in posterum committendis abtineat.
Illud autem Iudicem admonitum esse velim,
† quòd atrox iniuria inimicitiam grauissimam
parare dicitur, vt in terminis l. Prator, § vltimo,
cum l. sequenti, ff. de iniurijs, & § atrox, inst. eod.
tradit Bart. in l. 3. § fin. n. 4. ff. de adimend. legat. &
post Bald. conf. 118. lib. 3. Roland. à Valle conf. 24.
in causa presentis, n. 26. vol. 1. † Nam teste Seneca
lib. 1. de benefico, gratia debetur beneficio, & iniu-
ria vltio, quæ dolorem minuere solet, iuxta illud
Ouidij lib. 1. Amorum, elegia 7.
At tu ne dabit a minuet vindicta dolorem.
Cum dictus A. M. habeat consanguineos nobiles,
& diuites, ac honoris tuedi, & de iniuria accepta
satisfacienda amicos, † & iniuria facta consan-
guineo, alijs consanguineis, & de agnatione facta
censeatur, l. lex Cornelia in princ. vbi Bart. ff. de in-
iurijs, l. 1. vbi Bald. C. si quacunq; prædictus potest.
Alex. conf. 24. anima aduersus bis, n. 19. lib. 2. & conf.
2. n. 9. lib. 7. Bart. n. 7. in l. vi. vni. ff. de iust. & iure,
Greg. Lop. in l. 6. tit. 23. par. 3. glof. 6. M. Ant. Eug.
conf. 63. n. 40. Cacher. decis. 104. n. 3. Neuz. lib. 1.
Silua nuptial. n. 78. Peguera in quæst. criminalib.
cap. 13. n. 14. † quia cōsanguinei nostri sunt quo-
dammodo partes nostri corporis, vt ex l. cum sci-
mus, C. de agric. & censit. lib. 1. 1. ibi: Cum enim pars
quodammodo corporis eius per cognationem in fundo
remanebat, tradit Tiraq. in tract. de pœni. temper.
causa 51. n. 80.
Atque ita maxime conueniens est, vt inter alias
pœnas, quibus debet affici, in exilium à dicta
Villa damnetur, ne ibi ex illis maioribus dampnis
det ansam, & dicto A. eiusque consanguineis eius
presentia delinquendi occasione. † Quia vi-
183
tus, secundum Ciceroam, auget dolorem, &
ostendit Iustin. Historicus lib. 18. dicens: Ne am-
plius ei mariti domus, cupido obliuionis grauem la-
tus imaginē renouaret, ne vltra amara ad moni-
tio

zio oculis eius occurrat, & vt alter dixit, visus, cui
anteponitur obiectus magis reuerberat, & teste
184 Herodiano lib. 2. † tenax est iniuriarum memo-
ria (quod enim offendit nunquam obliteratur,
& scribit in marmore lætus.) Quare concludo,
grauius debere puniri dictum S. M. pensatis, &
animaduertis supra adductis. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Rationum redditio requirit reliquatus solutio-
nem.
- 2 Socius, qui nihil gessit, non conuenitur, nisi excu-
so eo, qui administrauit.
- 3 Ratio non plene reddita, debet iterum reddi.
- 4 Facto vbi opus est, non suffiunt verba.
- 5 Rationum redditio est indiuidua, nec præstatur
pro parte.
- 6 Rationem integraliter non reddens, est in dolo.
- 7 Solutiones factæ per socium de ordine socij, de-
bent illa accepto ferri.
- 8 Socius agit contra consocium pro eo pluri, quod ad
ipsum peruenit.
- 9 Decima ex prædijs dominorum vassallorum in
Episcopatu Conchensi ex immemorabili consue-
tudine computantur inter decimas, dictas de
Coronados.
- 10 Societas leonina, quæ vnus lucrum consequitur,
& non participat de damno, reprobatur.
- 11 Socij communicant lucra, damna, & expensas.
- 12 Lucrum non dicitur, nisi deducto damno.
- 13 Societas damnus, ne aut lucrum senserit, non co-
gnoscitur, nisi ea finita, & factis computis.
- 14 Socij obnoxij sunt damnis societatis.
- 15 Socius repetit expensas factas pro bonis socie-
tatis.
- 16 Socius probatis expensis, eas repetit, vel com-
pensat.
- 17 Domino datur actio aduersus negotiorum gesto-
rem, & isti contra dominum pro expensis.
- 18 Melius est non soluere, quam solutum repetere.
- 19 Socius recuperat a bonis societatis expensas, quas
fecit extra domum pro causa societatis.
- 20 Socius repetit sumptus factos in litibus societatis.
- 21 Expensæ minutæ probantur iuramento admini-
stratoris.
- 22 Expensæ minutæ quales sint, & qualiter proban-
tur relinquuntur arbitrio Iudicis.
- 23 Libro socij in partitis versimilibus subordinatis,
& conuictis creditur ad probandum damna, &
expensas societatis.
- 24 Partitæ aliqua, si non sint liquida, datur termi-
nus ad verificandum illas.
- 25 Socio non imputatur, quod euenit culpa alterius
socij.
- 26 Damnum, quod quis sua culpa sentit, non debet
alij imputari.
- 27 Cadens factio suo à possessione, non agit contra bo-
næ fidei possessorem.
- 28 Restitutio cessat, quando aliquis sponte transle-
sit in possessionem.

PRO

Didaco Lopez de Fonseca, & Donna Mariæ de Sal-
meron eius uxore, quæ primò fuit nupta
Sanctio Garcia de Molina.

CVM

Filij, & heredibus Alphonfi de Huete, & Catha-
rina Lopez Montesinos eorum ma-
tre, & curatrice.

ARGVMENTVM.

† Socius in conductione fructuum alicuius Be-
nefici, qui primò eos administrauit, tenetur
etiam prius rationē reddere consocio, & quā-
do dicatur, vel non reddita ratio, & de materia
expensarum administrationis.

CONSILIVM CXLIII.

Vpponitur in facto, quòd cum
dictus Sanctius Garcia de Mo-
lina, & Alphonfus de Huete
conduxissent fructus Benefi-
cij curati Ecclesiæ Parochia-
lis villæ de Oliuares, per triē-
niū dictus Alphonfus de Huete

te administrauit, & exegit illos duobus annis,
videlicet 1590. & sequenti. Et cum decessisset
dictus Sanctius Garcia, relicta hærede dicta Don-
na Maria, quam vxorem duxit dictus Didacus
Lopez de Fonseca administrauit tanquam con-
iuncta persona anno vno. Et cum ageretur de
redditione rationum per dictos Catharinam Lo-
pez, & eius filios, oppositum fuit, quòd prius
ipsi debebant satisfacere, cum appareret, dictum
Alphonfum de Huete non reddidisse rationes,
prout erat obligatus, retinisset quæ penes se om-
nes fructus decimales vini, lanæ, & agnorum di-
cti biennij; † nam redditio rationum plura re-
quirit, & inter alia reliquatus solutionem, l. 1.
§ officio, vbi Bart. ff. de tutel. & rationibus di-
strahend. quem ibi sequuntur Doctores, Ripa in
l. admonendi, num. 115. ff. de iure iurand. Craveta
consil. 231. num. 1. versic. nam redditio rationis, lib.
2. Ioan. Bræcheus in l. boues, § inter reddere, nu.
3. & in l. potest reliquorum, ff. de verbor. signific. de
cilio Genuæ 81. num. 7. & decis. 164. num. 21.
& deci. 209. num. 2. quòd residuum debet satisfi-
feri dicto Didaco Lopez, vel saltim admitti cō-
penatio perita per dictum Didacum Lopez quā-
titatis, quam apparuerit debere pro anno eius
administrationis.

Nam licet duobus prioribus annis participa-
uerit de societate Petrus de Vrgenio, non admi-
nistravit fructus, sed solum dictus Alphonfus de
Huete, ideo ipse, & non alius potest conueniri.
† Nam socius, qui nihil gessit, non potest conue-
niri, nō excusso prius socio administratore, cōtra
quem prius agendum est, l. actiones, § si commu-
nis,

ms. ff. pro soc. vbi Fulgof. Socin. conf. 24. num. 42. versic. quarto confirmatur, & versic. alius casus, volum. 1. decif. Genue 46. nu. 2.

Et sufficit, rationes priorum annorum non fuisse legitimas, nec integraliter prestitas, vt potsint iterum peti; t nam ratio non plenè reddita debet iterum reddi, vt tradunt Ioan. Andr. & Dominic. in cap. 1. de Cleric. agrot. lib. 6. Socin. consil. 92. volum. 2. num. 89. lib. 4. Imola in clement. quia contingit, de relig. domib. decif. Genue 176. nu. 17. dicens, quod cum rationum computatio fiat propter solutionem, & restitutione reliquatus, quod censetur esse principale, iuxta l. cum seruus, ff. de condi. & demonstr. merito non potest dici ratio reddita, etiam si bilantini fuisset transmissum.

3 t Nam vbi factum (scilicet solutio) requiritur, non sufficiunt verba cap. 1. de eo, qui mitt. in possess. l. ait Prator, §. si quis, ff. de noui oper. nunciat. Roland. à Valle cons. 49. in presenti, num. 52. lib. 1. gloss. fin. in cap. pastoralis, de offic. Ordin. Ioseph. Ludouic. decif. Perusina 105. num. 4. part. 2. licet enim Alphonsus de Huete in computum prestitit negari aliquam partem fructuum alijs partibus, negari non potest, quod respectu aliorum, quos penes se retinuit, est creditur legitimus dictus Didacus Lopez nomine vxoris.

5 In cuius confirmationem facit, t quod redditio rationum est quid indiuiduum; & ideo pro parte non potest preitari, vt multis comprobatur Bal. in l. si plures, n. 17. C. de cond. insertis, l. cui fundus, ff. de cond. & demonstr. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 209. nu. 30. & seq. Et non esse rationes bene reddere, non soluendo integraliter residuum.

6 t Imò rationem in reliquis non reddens est in dolo, l. dolus, ff. mandati, Florianus de Sancto Petro in l. si seruus, nu. 2. ff. de legat. 1.

7 Et quoad fructus anni 1592. in computu medietatis spectantis ad dictu Alphonsum de Huete soluit dictus Didacus Lopez illi, & dictæ Catharina vxori, & administratori horrei publici ciuitatis Conchenfis, & Licentiaro Gonçalez, & alijs plures quantitates ritici, ordeï, & auenæ, & amphoras vini, vt constat ex liberantijs illorum, & apochis de recepto, & depositionibus testiũ pro ductorũ in comprobationem, quæ debent illi accepto ferri pro eisdem pretijs; t quibus fuit facta taxa in redditione rationum, iuxta decisionẽ text. in l. 24. tit. 21. lib. 4. Recop. & tradita per Burlat. in cons. 105. nu. 9. lib. 1. & etiam 267. 15. marauedinos solutos per dictu Didacu Lopez in computu conductionis, & subsidij excusati pro medietate tangente dictum Alphonsum, ne alias consequeretur plus quam ad ipsum pertinebat. Nam licet socius administrans cogatur alteri socio reddere rationem administrationis, t potest agere actione pro socio, quatenus plus ad ipsum socium peruenit, l. verum, §. si cum tres, l. actione, §. si communis, ff. pro soc. Paul. de Cast. cons. 126. incip. non sequendo ordinem, num. 1. vol. 2.

8 Et insuper pro medietate damnorũ, quæ passa fuit societas conductionis, eo quod dicto anno prius quam fieret diuisio fructuum decimatum, qui erant in cameris, in quibus erant recolecti,

fuit illis de facto spoliatus per Gubernatorem dictæ villæ, ad instantiam Vniuersitatis illius, sub pretertu, quod dictus Alphonsus de Huete in dictis duobus annis præcedentibus diuiserit inter participes decimarum, quæ vulgò dicuntur de Coronados, t decimas quæ peruenerant ex prædijs domini dictæ villæ, virtute immemorabilis consuetudinis vigentis in Episcopatu Conchenfi, quod decimæ ex prædijs dominorũ habentiu vassallos diuidantur tanquam decimæ Coronatorum, præterente dicta Vniuersitate, & illius Concilio, quod debuerat fieri diuisio cũ decimis laicorum, vt ipsi reportarent portionem, quæ si foret ita, pertineret tertijs regalibus. Quæ de causa fuit astrictus litigare in Consilio Regij patri monij, assistendo in Regia Curia cum magnis expensis, & per plures menses, donec obtinuit executoriam per viã attentati aduersus dictam Vniuersitatem, & Gubernatorem super restitutione dictorum fructuũ, & postea in executione illius. Nam cum dictus Alphonsus de Huete esset socius in huiusmodi arrendamento cum dicto Didaco, ad omnia damna teneretur, t nam alias esset societas leonina, contra omne ius, l. si non fuerint, §. vltim. ff. pro socio, Bald. in l. 1. nu. 15. versic. circa secundum, & num. seq. C. commodati, Rebuff. in tractat. de exceptionib. nu. 872. Gregor. Lopez in l. 7. tit. 10. part. 5. glof. 4. & in l. 13. ibidem glof. 4. & 5. Matienço in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recopil. glof. 1. nu. 16. [Paul. Manut. in adagio leonina societas, col. 465.]

t Sicut enim socij communicant lucra, ita damna, & expensas, l. cum duobus, §. quidam Sagariam, & in l. si fratres, §. si quis ex socijs, ff. pro soc. l. si merces, §. vis maior, in fin. ff. locati. l. 16. tit. 10. part. 5. Alexand. cons. 131. num. 1. lib. 5. Matienço in l. 3. tit. 9. lib. 5. Recop. glof. 7. nu. 1. Paul. Cast. cons. 55. nu. 1. vol. 2. t Nam lucrum non dicitur, nisi deducto damno, l. 3. ff. de in rem verso, l. sed si adiciatur, & l. Mutius, vbi Bart. ff. pro socio, §. illud, in fin. de societate, Socin. in l. 1. notab. 4. ff. de rebus dubijs, Cagnolus in l. semper in stipulationib. num. 5. ff. de regul. iur. Cæphal. cons. 245. num. 6. 1. tom. 2. Vnde merito Doctores dicunt, t non posse cognosci an societas damnum, aut lucrum tenerit, nisi ea finita, & factis computis, l. mutus, ff. pro soc. Paris. cons. 9. nu. 43. lib. 1. Petrus de Vbaldis in tract. de duobus fratrib. part. 12. col. 1. Salicet. in l. tandem, C. pro soc. decif. Genue 173. nu. 16.

12 Nec opus fuit declarari, quod Don Alphonsus debebat satisfacere partem damnorum; t cum iure cautũ sit, socios obnoxios esse damnis, quæ societati obueniunt, & si non sit inter partes conuentum, l. coire, l. ob as alienum, ff. pro socio, l. si duorum, in fin. ff. de actionib. empt. decifio Genue 14. nu. 11. & ita socius rectè concludit, vt sibi emendetur damnum, quod passus est pro re communẽ, l. cum duobus, §. vltimo, & §. damna, & §. vltimo, ff. pro soc. l. si is, cum quo, ff. commun. diuidundo, Rebuff. dict. tract. de exceptionib. nu. 867. Gregor. Lopez glof. 1. col. 2. in l. 6. tit. 10. part. 5. & in l. 7. glof. 4. & in l. 13. glof. 5. Ioseph. Ludouic. conclus. vnic. de societate, versic. insertur 12.

14 Et idem procedit quoad expensas, t nam quas fecit

fecit socius pro communibus bonis repetit à cofocio pro dimidia parte, l. si fratres, §. si quis ex socijs, ff. pro soc. Rebuff. vbi proximè, num. 866. t & eis probatis omnis administrator potest compensationem obijcere, vel allegare principaliter ab ipsas impensas consequendas, l. 1. §. præterea, ff. de contraria, & vtili actione tutela, l. 2. in fine, l. at qui natura, §. non tantum, l. si hereditaria, & l. qui in aliena, in princip. ff. de negot. gest. in quibus patet, t quod sicut domino datur actio aduersus gerentem pro his, quæ administravit; ita & gerenti datur contraria actio pro his, quæ impendit in administratione, vel eius occasione, decifio Genue 170. num. 3. & decif. 191. num. 5. Et remedium hoc compensationis oppositum per dictu Didacum Lopez iustificatum est, & iuri conforme. t Cum semper melius sit non soluere, quam solum repetere, l. 2. C. de compensatione, l. 2. & 3. ff. eodem tit. Couarr. in cap. quamuis pactum, 1. part. §. 4. nu. 9. de pact. lib. 6. Bart. in l. in omnibus, nu. 6. ad med. C. de testib. Iaf. in §. in bona fidei, n. 57. post med. institut. de actionib.

17 t Ideoq; socius, qui administravit, potest deducere expensas, seu salaria dierum, quibus abfens fuit à domo sua occasione societatis, aut rerum ipsius, l. si fratres, §. si quis ex socijs, ff. pro socio, vbi ait, quod si quis ex socijs propter societatem profectus sit, viatica, & meritoriorum, & stabulorum, & iumentorũ vecturas, vel sui rectè imputabit, l. secundum Iulianum 62. ff. eod. Ioan. Garcia de expens. & meliorat. cap. 19. nu. 4. & cap. 20. nu. 11. ex l. 1. §. pupillis, versic. item sumptus, ff. de tutel. & rationib. distrahend. ibi: Et viatica, si ex officio necesse habuit excurrere, vel profectus, l. idemq; §. idem Labeo, ff. mandati, Paul. & Angel. in l. nutrioribus 10. C. commun. de success. Roch. de Curte in cap. fin. de consuetud. quæst. 12. Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 6. §. 4. verb. & fact.

18 t Quod procedit etiam in expensis factis occasione dictæ litis, l. ita, ff. de tutel. & rationibus distrahend. ibi: Sumptus litis tutor reputabit, cuius decifio in omnibus administratoribus locum habet, secundum Ioan. Garcia d. cap. 20. nu. 17. iuncta l. 17. tit. 6. part. 6. versic. El guardador.

19 Et in omnibus expensis, quas fecit tam contra Concilium dictæ Vniuersitatis, & Gubernatorem, super dicto spolio, quã defendendo se ab interesse habentibus in fructibus decimatum, qui ipsum molestabant pro consecutione eorundem fructuum, quibus erat spoliatus.

20 Quæ expensæ respectu maiorum sunt probatæ apochis authenticis, t & respectu minorum, & minutarum certũ est de iure, quod possunt probari iuramento administratoris, glof. & communiter DD. in l. fin. §. in computatione, C. de iure delib. Bart. in l. comperimus, C. de nauicular. lib. 11. Feder. de Sen. consil. 119. incip. nulli dubium. Fern. Loazes in allegat. pro Marchione de los Velez, super oppido de Mula, in respons. ad 5. & 6. fundam. dubit. 1. nu. 63. vt resoluunt Lapus allegat. 94. nu. 4. Bart. nu. 2. in d. l. comperimus, C. de nauicul. Bald. in §. impuberes, nu. 8. instit. de Attiliano tuto. Abb. in cap. qualiter, & quando, el. 2. nu. 26. de accusatio.

21 Tom. 2.

Menoch. de presump. lib. 1. quæst. 58. nu. 14. Tiraque. in tractat. de iudic. in reb. exiguis ferendo, in princ. versic. hoc fit, Greg. Lop. in l. 8. tit. 6. part. 6. glof. 2. Ioan. Garcia d. cap. 20. num. 23. versic. parua autem, t qui resoluunt, iudicis arbitrium versari, 22 quæ sint huiusmodi expensæ parua, aut minuta, iuxta plura, quæ adducit per ipse Io. Garcia cap. 11. n. 16. qui d. nu. 23. versic. præterea, ait, in huiusmodi expensis solere admitti priuata singrapha, nec semper postulari instrumenta authentica, aut restes exceptione maiores; imò admitti probatione per coniecturas, arbitrio iudicis, ex fide, & integritate eius, qui consumpsit, qualitate, & quantitate expensarum, Bald. in rubr. C. de fide instrum. Corn. in l. fin. §. in computatione, C. de iure delib.

t Pro quibus facit Greg. Lop. in d. l. 7. tit. 10. par. 4. in fin. qui ad probandũ damna, & expensas societatis ait, se credere, quod in his, quæ sunt verisimilia, & subordinata, & connexa, creditur libro socij, ex Baldo vbi proximè, nu. 65. in versic. sequitur de scripturis sociorum, argument. l. Publica, §. fin. ff. pro soc.

24 t Et quando respectu aliquarum partitarum non esset liquidatio necessaria, debet super illis dari terminus, & caueri dicto Didaco Lopez admittis interim partis, quæ apparet liquidæ, arg. l. quod dicitur, ff. de impens. in reb. dotalib. sacris, l. statu liber. rationem, ff. de statu liber. Rebuff. tom. 1. ad leges Gallicas, tract. de sent. executor. art. 6. glof. vnic. num. 18. & 20. tom. 3. tract. de caus. benefical. possessio. artis. 12. glof. vnic. nu. 12.

Nec iuuat filijs dicti Alphonsi de Huete dicere, quod etiam illorũ pater assistentiam fecit in villa Madriti eo tempore, quo dictus Didacus Lopez, nõ enim fuit pro causa defensionis, & recuperationis fructuũ anni 1592. Sed quia ipse habuerat prius administratione fructuũ Beneficij per annos nouem, vsq; ad 1590. Et in alijs litibus cum Marchionia de Mondejaris, & tunc temporis nõ vigeat societas cũ dictis Didaco Garcia de Molina, & Didaco Lopez; t & ideo non debebant illi imputari expensæ, præsertim si fuit in culpa propria, l. verũ, ff. pro socio, l. si fratres, §. si ff. eod. tit. l. si communis familia, ff. de noxalib. action. Greg. Lop. glof. 5. in l. 8. tit. 10. part. 5. Rebuff. d. tract. de exceptionib. nu. 874. & sequenti. t Vnde dicta damna sibi, & non alijs debet imputare, cap. damnum, de regulis iur. in 6. l. quod quis, ff. eodem, Abbas in cap. quia diuersitatem, num. 13. de concess. prebend. Cæphal. consil. 41. nu. 21. lib. 1. Marc. Anton. Eugen. cons. 58. num. 5. Menoch. de recuperam. possess. remedio 15. num. 96. facit text. in l. siue autem, §. si duobus, in fine, ff. de publica. t vbi cadens suo facto à possessione, non experitur contra bonæ fidei possessorem; t nec restitutio locum habet, 22 quando quis sponte in alium transtulit possessionem, cap. super, de renuntiatione, Iacobin. in l. si de vi, num. 21. ff. de iudicij, cum alijs, de quibus Menochius vbi proximè. Maxime cum dictus Didacus Lopez de Fensca non fuerit conlectus dictas expensas ab Vniuersitate dictæ villæ; imò nec sortem principalem fructuum, cum fuerint restituti Andreae de Valera, & consortibus

bus 300000 maravedis, & nondum sunt exacti plures fructus, quorum medietas cedit damno dicti Alphonsi de Huete, & eius filiorum. Et ita sunt potius debitores, quam creditores dicti Dacaci Lopez de Fonseca.

SVM MARIVM.

- 1 Maritus quando possit uxorem adulteram accusare, & occidere.
2 Maritus non accusatur criminaliter ab uxore pro adulterio.
3 Uxori nunquam licuit occidere virum in adultério deprehensum.
4 Romulus dedit facultatem viro repudiandi uxorem in adultério deprehensam, & non de contra.
5 Divino iure veteris, & novi Testamti vir relinquit uxorem propter adulteriũ, & n. 18. & 38.
6 Castitas maior requiritur in fœminis, quam in masculis.
7 Vitium carnis detestabilius est in fœminis, quam in viris.
8 Maritus licet meretricetur, non debet uxor esse impudica.
9 Maritus ita debet fidem servare uxori, prout uxor viro.
10 Maritorum concubitus cum impudicis mulieribus, uxoris proprias quamvis modestas, & castas exasperat.
11 Iniuria magna fit uxori, si vir pellicem habeat, & num. 32.
12 Maritus nec occultè fidem semel datam uxori violare debet.
13 Dealogi præceptum non mœchaberis, comprehendit viros, & fœminas.
14 Honor est fœminæ virũ castum habere, & quæ cõmoda ex eo sequantur ipsi, & filiis, ac familiae.
15 Alteri non debet quis facere, quod sibi fieri nollit.
16 Vir grauius peccat, quam fœmina adulterando.
17 Vir dicitur à virtute animi, mulier à mollitie mentis.
18 Coniugum conditio par est in separando se propter adulteriũ.
19 Uxor in foro Ecclesiæ agit ad separationem thori per adulteriũ viri.
20 Vir an repellatur ab accusatione uxoris obijcientis ei adulteriũ.
21 Iniquum esset virum repellere uxorem propter adulteriũ, & non de contra.
22 Maritus, & uxor ad paria iudicantur.
23 Paria delicta mutua compensatione tolluntur.
24 Culpa eadem irretitus non potest alium accusare.
25 Clodius insignis mœchus fuit habitus, & qualiter.
26 Pari in causa, potior is habetur, qui se defendit.
27 Uxor sicut perdit dotem, & bona pbaraphernalia propter adulteriũ, ita vir donationem propter nuptias, & num. 29.
28 Iniuriam magnam facit vir uxori committendo adulteriũ.
29 Adulteriũ quatenus violat Sacramentum matrimonij est species sacrilegij.
30 Vir potest per Iudicẽ Ecclesiasticũ compelli uxorem instanter, vel ex officio, ut relinquat concubinã.

- 34 Marito non licet concubinam habere.
35 Sæcularis etiam Iudex compellit maritum dimittere concubinam.
36 Uxor à viro separata propter adulteriũ, potest petere reintegrationem, si probet, virum postea fornicatum esse.
37 Matrimonium separatur quoad thorum propter adulteriũ viri.
38 Inclusio vniũs, est exclusio alterius.
39 Matrimonium separatur quoad thorum propter scuitiam viri.
40 Mulier est viro suo socia diuina, & humanæ domus.
41 Uxoribus dabatur actio male tractationis aduersus virum.
42 Viro solum permittitur modica castigatio uxoris.
43 Viri debent suas uxores diligere, & non esse amari ad illas.
44 Uxor qualiter sit regenda, & tractanda à viro.
45 Marcus Cato ita insectabatur offendentes uxores, ac si Dei simulacra offendissent.
46 Uxor male tractata à viro agit iniuriarum.
47 Uxor si fugit à domo viri propter male tractationem debet ali ab ipso.
48 Maritus debet litis expensas uxori male tractatæ ministrare.
49 Uxor male tractata non debet redire ad virum, nisi ei caueat idonee.
50 Uxor acriter verberata à viro, si aufugiat, & adulteriũ committat, non luatur dotem viri vigore statuti.
51 Uxor, si est magna viri scuitia, non debet se committere fragilitati cautionis, ut ad ipsum redeat.
52 Uxor, quæ separatur à viro propter scuitiam, repetit dotem, & medietatem bonorum lucratorum constante matrimonio.
53 Uxor ad effectus præfatos debet scuitiã viri probare.

ARGVMENTVM.

¶ Uxor an possit diuortiu petere saltim quoad separationem thori, si vir eius adulteriũ committat. Et quid ex causa scuitiæ?

CONSILIVM CXLIV.

Doctor A. G. Medicus cum esset viduus, & ex priori matrimonio filios suscepisset, duxit uxorem Elisabeth viduã, & eorum matrimonio constante se prædictus impudicæ mulieris concubernio, & illicita coniunctione coniunxit, magno cum scandalo villar... adeo vt pellicem in proprio vxoris legitime lecto pluries habuerit, & ipsam à liberis matrimonij prioris re, & verbis asperè tractari, & seuisimè permiserit, quæ his de causis matrimonij separationem intendere vult, & dotis repetitionem, & quia id posse facere videtur, sequentia fauent fundamenta.
¶ Pro parte negatiua facit, maritum posse uxorem in adultério deprehensam nedum accusare, sed

fed & occidere, secundum distinctionem l. Gratianus, C. ad l. Iul. de adulter. l. 13. vbi Gregor. Lop. gloss. 1. tit. 17. part. 7. Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 7. §. 7. n. 2. & 6. vt in l. 2. de adult. in legib. Longobardorum, & refert gloss. verbo liceat, vers. ignoscitur, in cap. inter hæc 33. q. 2. Tiraq. in l. 1. connub. n. 43. tradit Senec. lib. 1. controuers. controu. 4. Lucianus in quadam declamatione Brasmi alia correpondenti, ait: Tribus dumtaxat temporibus lex indulget, vt quis circa iudiciũ hominem occidat; primum adulterum, sed cũ uxore deprehensum, id quod intemperanti, & insuperabili mariti dolori donatum est, at ita si corpus vt rumq; pariter interimat; Maritus autem de adulterio ab eius uxore accusari criminaliter nequit, l. 1. C. ad l. Iul. de adulter. Ioan. Lup. in repet. rubric. de donat. inter vir. & uxor. §. 20. n. 6. Hippol. de Marfill. in l. patre, vel marito, nu. 11. ff. de question. Couar. in 4. decretal. 2. part. cap. 7. §. 6. num. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 78. nu. 59. Greg. Lop. in l. 1. tit. 17. part. 7. gloss. 5. ¶ Nec uxori vnquam fuit licitum, virũ in adultério deprehensum interimere, nec est lex, quæ tale ius vxoribus concedat, vt in simili tradit text. in auth. de non elig. secundò nub. §. optimũ, collat. Tiraq. vbi proximè; nam veteri scito apud Romanos cauebatur, vt maritus vxorẽ in adultério deprehensam, impunè necaret, illa tamen si vir adulteraret, iudicio agere non posset, vt refert Alex. quod Alex. lib. 4. diuersum gent. cap. 1. in fin. Pro quo sunt Catonis verba ad hanc rem maxime pertinentia in oratione de dote, quem refert Agell. lib. 10. no. 1. Attic. cap. 1. In adultério (inquit) nocere tuam si deprehendisses, sine iudicio impunè necares. Illa te, si adulterares, digito nõ audevet contingere, neque ius est. Hottoman. in §. qui igitur, versio. qui autem, insit. de patria potest. Carol. Sigon. de antiq. iure ciuim Romanor. cap. 9. versio. uxorem, Paleot. de nobis, & spur. cap. 15. num. 4. Vnde Syra anus apud Plaut. in mœchatore, actu 4. scena 8. mulierum conditionem in hoc conquiretur his verbis, de quo Neuilz. lib. 4. Sylua nupt. nu. 48. & Paleotus cap. 42. num. 3.
Acaslor lege duravimur mulieres, Multoq; iniquiore misera, quam viri: Nam si vir scortum duxit, elãm uxorem suam, Id si resciuit uxor, inapune est viro. Uxor verò si elãm domo egressa est foras, Viro sit causa, exigitur matrimonio. Vtinam lex esset eadem, quæ uxori est, viro; Nam uxor contenta est, quæ bona est viro viro, Qui minus vir vna uxore contentus fiet, &c.
¶ Quæ à Romulo initium sumptere, nam vt. in eius vita Plutarchus tradit, viro potestare repudiandæ vxoris tribuit, si in adultério deprehensa foret, non tamen id vxori concessit, quod pro lege tradidit Constantinus Cæsar in l. 1. titul. 16. de repudijs, lib. 3. Codicis Theodosiani, concedens marito repudium mittere vxori, si mœcha sit, non tamen vxori, si vir muliercularius sit, ¶ adeo vt diuina eloquia Matthæi 5. & 19. capitib. Luc. 16. Marc. 10. & ex Testamento veteri Deuteron. 24. quibus refertur Moysacis legibus viro licuisse vxorem repudiare, non tamen in ipsiis continetur

licuisse vxori repudiare maritũ, doctè Romulei statuti mentionem faciẽtes Dionys. Halicari. lib. 2. Cel. Rhodig. lib. 28. lect. antiq. cap. 26. Io. Brechar. in l. inter diuortiu 191. nu. 3. & ff. de verbor. sign. ¶ Vltorius, quia in fœminis maior castitas, quã in masculis videtur requiri, gloss. verb. quæ adulterio, in l. palam, §. quæ in adulterio, ff. de ritu nupt. gloss. verb. cognitum, in c. debitum, de bigam. Guillem. de Cugno in l. si leones, & in l. raptores, C. de Episc. & cleric. Menoch. d. præsumpt. 78. nu. 58. & per Ioan. Neuilz. lib. 1. Sylua nupt. non est nubendũ, nu. 29. & seqq. Alberic. in l. 1. vol. 2. vers. quarit gloss. vbi Salic. versio. quæro, C. de raptu virg. Tiraq. in d. l. 1. num. 45. versio. hoc idem. ¶ Et ideo in fœminis vitium carnis detestabilius est, & opprobriosum, vt tradit Abb. in cap. pastoralis 14. nu. 7. de iudicijs, Menoch. d. præsumpt. 78. nu. 58. Bœrius consil. 4. nu. 59. & seqq. Tiraq. vbi proximè, & n. 46. Specul. 1. tom. tit. de astore, §. 1. vers. sed vtrũm masculus, vt merito Ecclesiastici cap. 42. monetur ita, si per filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis. De filijs autem nihil dicit. ¶ Et ita licet maritus meretricetur, aut impudicus sit, non tamẽ vxori impudicã esse permittitur, quin adulteriũ committens accusari queat, iuxta text. in l. si uxor, §. Iudeus, iuncta gloss. ad l. Iul. de adult. vbi Angel. hoc tenendum ait, & ita illum intelligens, & si alijs contrariũ probare videretur, cũ maritus auctor fuerit impudiciæ vxoris per lenociniũ, aut alio modo, quã per impudiciãm viri, vt Tiraq. vbi proximè, nu. 44. tradit & claritè procedit iure Regio attento, l. 3. in final. verbis, tit. 20. lib. 8. Recopil. & tradit Gregor. Lopez in l. 6. tit. 9. part. 4. gloss. 2. & in l. 9. tit. 17. part. 7. gloss. 1.
Tamen his nõ obstantibus, in casu, de quo agitur prædicta Elisabeth de A. potest agere contra maritum quoad thori separationẽ, quod vt claritè constat, præmittendum est, ¶ maritũ ita esse obligatum, & restrictũ ad seruandam fidem vxori, non se immiscendo, nec illicita coniunctione iungendo mulieribus alijs, sicut vxor viro, text. in cap. sicut 7. q. 1. dicens: Sicut vir non debet adulterare uxorem; Lactant. Firmian. lib. 6. de opificio Dei, cap. 23. dicens: Non dũ omnia castitatis officia exequutus sum, quã non modo Deus intra primatos parietes, sed etiam præscriptio lectuli terminat, vt cum quis habeat uxorem, neque seruã, neque liberã habere insuper velit, sed matrimonio fidem seruet; non enim sicut iuris publicæ ratio est; sola mulier adultera est, quæ habet alium, maritus autem etiam si plures habeat, æriminè adulterij solutus est, sed diuina lex ita duos in matrimonium, quod est in corpus vniũ pari iure coniungit, vt adulter habeatur quisquis compage corporis in diuersa distrauerit. Subiungitq; rationem: Nec ob aliam causam Deus cum ceteras animantes suscepto fœtu maribus repugnare voluisset, solam omnium mulierem patientem viri fecit, scilicet ne fœminis repugnãtib; libido cogeret viros aliud appetere, eaq; factò castitatis gloriam non tenerent. Et post aliqua: Seruanda igitur fides ab vtroque alteri est, imò exemplo continentia docenda uxor se castè gerat, iniquum est enim, vt id exigas, quod

quod ipse prestare non possit: Quae iniquitas id efficit profectio, ut essent adulteria feminis aere ferentibus prestare se fidem non exhibentibus mutuam charitatem. Denique nulla est tam perditio pudoris adultera, quae non hanc causam vitij suis praetendat in iuriam se peccando non facere, sed referre, inquit enim D. Gregor. Nazianz. in orat. ad cap. 18. Mat. thei: Cur enim mulier aliquando plectitur, sed viro paritur, & mulier mali mariti thalamo consulens moechatur? Et hinc amara legum poena; vir autem ob scortationem uxori haudquaquam est obnoxius, non suscipio legislationem talem, non laudo consuetudinem: viri erant, qui leges tulere, ac idem contra mulieres lex est lata. Nam maritorum concubitus cum impudicis mulieribus, vxores etiam castas exasperat, auct. de nuptijs, §. mitiores, collat. 4. l. consensu, C. de repudijs, Octavianus deij. Pedem. 77. nu. 30. optime vir magnae lectionis, Tiraq. l. 13. connub. n. 36. & seq. Nam vt Seneca in epist. 95. ad Lucillum, ait, grauidignatur est in vxore iniuria genus habere pellicem, his verbis: Scis improbam esse, quia ab uxore pudicitiam exigit ipse alienarum corruptor vxorum, scis, vt illi nil cum adultero, sic tibi nihil esse debere cum pellice, & non facis. Pro quo pulcher text. in l. si vxor, §. Iudex, ff. ad l. Iul. de adulter. iuxta quam periniquum esse videtur, vt pudicitiam vir ab vxore exigat, quam ipse non exhibet, cap. si ducitur 32. q. 6. Gallego in tra. Etat. de cognat. spirit. cap. 3. annot. 1. 2. nu. 1. & 2.

12 Nam praecipua viri obligatio est, vt fidem coram Ecclesia vxori semel promissam, nec occulte, nec palam vnquam violat, sed sancte, perpetuoq; seruet ab omni concubinato, scortatione, & adulterio abstinendo; nam huc spectat Decalogi praecipuum: Non machaberis, Exod. cap. 20. iuxta illud sanctissimi Tobiae in exortatione ad filium, Tob. 4. Causa filii ab omni fornicatione, & prae vxore tua nunquam patiaris crimen scire, nam prima matrimonij lex, teste Diuo Paulo 1. ad Corinth. cap. 6. Adheret vxori suae, & erunt duo in carne vna, Feuardentius super Ruth. cap. 1. vers. Quiniam, fol. mibi 34. pro quo facit illud Valerij Martialis lib. 6. epigram. 20. de Hiantide, & Stella: Perpetuam stella dum iungit, Hiant illam vana Leto Venus dixit, plus dare non potui. Haec coram domina, sed nequius illud in aurem, Tu ne quid peccat excidit, vide. Sapē ego lasciuum Martem furibunda cecidi, Legitimos esset cum Cagus ante toros, Sed postquam meus est, nulla me pellice laetit, Tam frangi Iuno, vellet habere Iouem.

14 Ideo Aristot. lib. 2. Oeconom. cap. 2. dixit: Maximus honor est sobria mulieri, si cernat virum suum obseruantem sibi castitate, nec de vlla muliere magis cogitantem, sed praeter ceteris omnibus hanc & suam, & fidelem sibi existimantem, tanto enim magis studebit mulier se talem prestare, quia si mulier cognouerit sibi castum, & fidum virum, ipsa etiam fida, & casta erit. Et postea dixit: Prudentem ignorare non decet, qui parentibus, quod vxore, & filijs honores conueniant, vt tribuens vnicuique, quae sua sunt, iustus, & sanctus habeatur, per grauius enim vnusquisq; fert honore suo priuari, nec si aliena quis mul-

ta tribuat contentus erit, si sua sibi auferantur, nihil verò magis suū est vxori, nec magis illi auro praestandum, quā sancta, & intemerata sociatio. Lactantius Firmianus vbi supra, dicens: Nam neque maritus circa corrupendas aliorum coniuges occupatus, potest vacare domesticae sanctitati. Et vxor cum in tale incidit matrimonium, exemplo incitata, aut immutari se putat, aut vindicare. Cauendum igitur, ne occasione vitij nostra intemperantia demus, sed assuecēt inuicem mores duorum, & iungunt patribus animis ferant, nos ipsos in altero cogitemus. Nam ferē in hoc iustitiae summa consistit, vt non facias alteri, quicquid ipse ab altero pati nolis, c. 1. c. iniquū est 32. q. 2. doctē Ioan. de Neuz. lib. 4. sylvae nupt. nu. 48. circa finem, Tiraq. l. 13. connub. nu. 38. & seq.

Et confirmatur, quia vir fornicatio, aut adulterium committendo grauius peccat, quam focmina, scilicet ea ratione, & respectu, quod plus pulchra verba text. in l. haec verba, §. Iudex, ff. ad l. Iuliam de adult. periniquum esse, vt pudicitiam vir ab vxore exigat, quam ipse non exhibet, Martin. Vran. in ep. Quintauallis, n. 34. de iure iur. D. Paulus in epist. ad Rom. cap. 2. Auend. super Mart. cap. 5. fol. 37. col. 2. Thom. Sanch. lib. 10. de matrim. tit. de diuort. disp. 5. Io. Gutier. eod. tra. cap. 129. n. 15. P. Basil. Legion. de matrim. lib. 9. cap. 14. & sunt pulchra duo Capicula Caroli Magni lib. 6. cap. 326. & seq. Quia maritus, & vxor a pari iudicantur, & illud, quod lex noua etiam poenalis disponit in vno, intelligitur in alio statuere, l. fin. C. de iudic. a vid. toll. vbi Bart. Angel. Iaf. & alij in auth. quas actiones, C. de sacrosanct. Eccl. Bart. in l. fin. per illum text. ff. de acceptil. Cephal. conf. 288. n. 15. & 16. vol. 2. Abb. in cap. tuae, in fin. vbi Imol. 1. col. de procurat. & in cap. fin. notabile 3. de adulter. Roland. a Valle d. conf. 50. n. 5. Cephal. conf. 288. dominus, n. 15. & seq. tom. 2.

24 Pra quo processit vulgati iuris axioma, quod paria delicta mutua compensatione tolluntur, cap. 1. pen. & finali de adulter. l. si ambo, ff. de compensat. Gallego in tra. de cognat. spirit. cap. 18. nu. 2. & 3. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 11. par. 3. glos. 1. in arenam, iuncta glos. vlt. C. de inoffic. testam. idem Gregor. Lopez in l. 3. tit. 5. par. 7. glos. 1. & in l. 9. tit. 17. ead. p. glos. 1. [Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. n. 47. & seq. Porrus in fasciculo, rer. criminal. §. adulterium, pag. 32.]

25 Nam qui in eadē est culpa, non videtur, quod aliquo modo, vel ratione possit ea opponere alteri, iuxta text. in l. si duo, ff. de dolo malo, l. viro, atque vxore, ff. sol. matr. l. si filium, ff. de lib. causa, Tiraq. de retractu lignagier vbi fin. tit. nu. 46. nisi quod Iuuenalis saty. 2. reprehendit, fieret, quod Clodius accuset moechos, Caetilia Cethegum.

26 cum ipse Clodius insignis moechus fuerit, vt potest huius Bonae Deae maribus non adeunda mystica sacrificia muliebri veste violauerit, vt referunt Appianus Alexandr. de ciuilib. Roman. bellis, lib. 2. fol. mibi 93. Cic. paradoxā 4. & pro Aursupitium responsis, Suet. in Iulio Caesare, cap. 6. & Plutarchus in eodem, & in vita Ciceronis, Textor. in officina, 2. par. cap. 38. Tiraquell. l. 15. connub. nu. seqq.

seqq. vol. 1. Paris. conf. 52. n. 42. lib. 4. Bellacōb. inter communes Doctōrum opiniones lib. 9. tit. 7. C. de adult. n. 5. nā in ista adulterij accusatione, quoad separationē thori, & dotis amissionem, ita pares existimatur a iure vir, & vxor, vt vir repellatur ab accusatione, si ei obijciat vxor fidem coniugij fornicatione violasse, cap. intelligimus de adult. c. 1. vt lite non contest. Couarr. d. §. 6. n. 5. ex quo Paul. Castr. conf. 403. incip. haec mulier in princip. vol. 1. alferit, vxorem excusari ab accusatione adulterij ciuili, si probauerit, maritū concubinā habuisse, ex cap. significasti, cap. pen. de adulter. cap. si quis vxorem 32. q. 1. cap. nemo 2. q. 3. Hippol. in d. patrē, vel maritū, nu. 14. ff. de quastion. Nihil enim iniquius, ait D. Aug. lib. 1. de serm. Dom. in monte, cap. 28. relatus in cap. 1. 32. q. 6. quā fornicationis causa vxorem dimittere, si, & ipse conuincitur fornicari, occurrit enim illud: In quo alterum iudicas, temeritum condemnas, eadem enim agis, quae iudicas. Ideo inquit text. in l. haec verba, §. Iudex, ff. ad l. Iuliam de adult. periniquum esse, vt pudicitiam vir ab vxore exigat, quam ipse non exhibet, Martin. Vran. in ep. Quintauallis, n. 34. de iure iur. D. Paulus in epist. ad Rom. cap. 2. Auend. super Mart. cap. 5. fol. 37. col. 2. Thom. Sanch. lib. 10. de matrim. tit. de diuort. disp. 5. Io. Gutier. eod. tra. cap. 129. n. 15. P. Basil. Legion. de matrim. lib. 9. cap. 14. & sunt pulchra duo Capicula Caroli Magni lib. 6. cap. 326. & seq. Quia maritus, & vxor a pari iudicantur, & illud, quod lex noua etiam poenalis disponit in vno, intelligitur in alio statuere, l. fin. C. de iudic. a vid. toll. vbi Bart. Angel. Iaf. & alij in auth. quas actiones, C. de sacrosanct. Eccl. Bart. in l. fin. per illum text. ff. de acceptil. Cephal. conf. 288. n. 15. & 16. vol. 2. Abb. in cap. tuae, in fin. vbi Imol. 1. col. de procurat. & in cap. fin. notabile 3. de adulter. Roland. a Valle d. conf. 50. n. 5. Cephal. conf. 288. dominus, n. 15. & seq. tom. 2.

24 Pra quo processit vulgati iuris axioma, quod paria delicta mutua compensatione tolluntur, cap. 1. pen. & finali de adulter. l. si ambo, ff. de compensat. Gallego in tra. de cognat. spirit. cap. 18. nu. 2. & 3. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 11. par. 3. glos. 1. in arenam, iuncta glos. vlt. C. de inoffic. testam. idem Gregor. Lopez in l. 3. tit. 5. par. 7. glos. 1. & in l. 9. tit. 17. ead. p. glos. 1. [Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. n. 47. & seq. Porrus in fasciculo, rer. criminal. §. adulterium, pag. 32.]

25 Nam qui in eadē est culpa, non videtur, quod aliquo modo, vel ratione possit ea opponere alteri, iuxta text. in l. si duo, ff. de dolo malo, l. viro, atque vxore, ff. sol. matr. l. si filium, ff. de lib. causa, Tiraq. de retractu lignagier vbi fin. tit. nu. 46. nisi quod Iuuenalis saty. 2. reprehendit, fieret, quod Clodius accuset moechos, Caetilia Cethegum.

26 cum ipse Clodius insignis moechus fuerit, vt potest huius Bonae Deae maribus non adeunda mystica sacrificia muliebri veste violauerit, vt referunt Appianus Alexandr. de ciuilib. Roman. bellis, lib. 2. fol. mibi 93. Cic. paradoxā 4. & pro Aursupitium responsis, Suet. in Iulio Caesare, cap. 6. & Plutarchus in eodem, & in vita Ciceronis, Textor. in officina, 2. par. cap. 38. Tiraquell. l. 15. connub. nu. seqq.

116. idem Cicer. in epist. 9. lib. 1. & epist. 10. ad Attic. Seneca lib. 16. epistolarum ad Lucillum, epistol. 98.

Praecipue si vxor se defendere velle a dicta accusatione ciuili adulterij, quia in pari causa 27 culpa potior est, qui defendit, idem est in princ. & l. ob turpem, §. vlt. ff. de cond. ob turp. caus. l. in eo, quod vel 15, & l. nemo praedo, §. 1. l. in pari, & l. c. par. ff. de reg. iur. cum alijs, Tiraq. d. n. 46.

Er in tantum hoc procedit, quod si sicut vxor 28 propter adulterium perdit non solum dotem, sed bona paraphernalia, vt tradit glos. verbo dotalit, in cap. plerumque de donat. inter vir. & vxor. l. cum mulier, ff. sol. matr. & per Bald. Nouellum in tra. de dote, in parte 11. §. haec tenus, num. 36. Bermond. in tra. de concub. fol. 43. n. 4. 2. & fol. 46. n. 49. Bolognet. in rub. C. de eden. nu. 29. Alex. cons. 189. in causa, & lite, n. 1. & 10. lib. 6. auth. vt liceat mariti, & auct. §. quia verò plurimas, col. 9. Couarr. in 4. decret. al. 2. par. cap. 7. §. 6. à n. 1. Iul. Clarus in §. adulterium, n. 13. & 15. Ant. de Butrio in cap. 1. n. 4. vt lite non contest. & in d. cap. plerumque, n. 1. Iaf. in rubr. C. de iudic. n. 4. Boer. dec. 338. n. 2. Rom. singul. 311. propter adulterium, Rebuff. 1. tomo commentar. ad leges Gallicas, tra. de sent. pronisionalib. art. 3. glos. 1. n. 16. Roland. d. conf. 50. n. 7. Horatius lib. 1. sermonum satyra 2.

Nec vereor nedum fuero vir urbe recurrat, Lanua frangatur, latret canis, vndique magna Pulsa domus strepitu resonet, vel pallida lecto Desiliat mulier, miseram se conscia clamet.

Crimibus haec metuat doti, deprehensa, egomet mibi. Constanus in commentar. de dotib. cap. 6. num. 24. Forcatulus lib. 7. de Gallorum Imperio, pagina mibi 1050. Pariter etiam maritus adulterium 29 committens punitur in donatione propter nuptias, quam vxor eo casu lucratur, vt tenet glos. verbo reciperet, in d. cap. 1. vt lite non contest. l. consensu, §. si verò, C. de repudijs, Io. de Imol. in cap. peruenit, n. 3. de empt. & vend. Rebuff. in l. alienatum 67. §. donationis, vers. sicut vir, ff. de verb. sign. Palat. Rubios in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 20. n. 1. Iul. Clar. d. n. 15. Ang. Aret. in tra. de malefic. verbo che hai adulterato la mia donna, n. 25. Greg. Lop. in l. 23. tit. 11. par. 4. glos. 1. & in l. 15. tit. 17. par. 7. glos. 5. per text. ibi.

Quia maritus facit magnam iniuriam vxori 30 committendo adulterium, l. 1. vbi Gregor. Lop. glos. 5. tit. 17. par. 7. cap. nihil iniquius, cum seqq. 32. quae st. 6. cap. nemo, cap. dicat 32. q. 4. Seneca lib. 15. epist. 96. Sciet in vxore grauissimum esse genus iniuriae habere pellicem. Est enim sacrilegij species, quia violatur matrimonium, quod est Sacramentum Ecclesiae, cap. debitum de bigam. Paulus Gril. land. in tra. de poenis omnifariam coitus, q. 11. num. 24. & q. 6. num. 3. vt merito ciuilis lex appellet adulterum sacrilegum alienarum nuptiarum, l. quamuis, la 2. in fin. C. ad l. Iul. de adulter. Anton. Gomez. in l. 80. Tauri, num. 47. paulo post principium, & inquit Arist. lib. Oeconomicorum, In iuriari femine, est coire cum extranea muliere, 32 Et vt ait Quintil. declam. 262. Pessimus maritus videris, si amorem in aliquam meretricem desexisse: si

si arcu larum cupiditas à geniali thoro auocaret. Iam tum uideras maritus, cum animus tuus spectauerat vacantes.

- 33 Et ita si vxor nolit à viro diuerrere, potest per Iudicem Ecclesiasticum sua iniuriam prosequendo compellere maritum ad dimittendam concubinam, vt tradit Paulus de Cast. in l. ex ea parte, §. mulier, nu. 3. ff. de verb. oblig. vbi est bonus text. & pro eo allegat text. in cap. si concubina, de sent. excom. glos. verbo offensa, in cap. Romana, eod. tit. 34 lib. 6. ¶ quia marito etiam secundum legitimis functiones non licet concubiam habere, l. 1. vbi Salic. C. de concub. & facit tex. in autb. ut lic. matri, & auia, §. si quis sua domo, col. 9. ¶ Et ideo Iudex sacularis potest compellere sacularibus remedijs, vxoratum, vt cõcubinam nõ habeat, quia de eius spectat officium cauere, vt homines honeste uiuant, l. iustitia, ff. de iust. & iure, §. iuris præcepta, in iust. eod. tit. Gregor. Lopez in alleg. l. 1. tit. 17. partita 2. glos. 5. & est apud nos optima dec. tex. in l. 5. tit. 20. lib. 8. Recopil. Auend. in capitib. Prætor. 2. par. cap. 26. n. 5. vers. Iudicis, Matieç. in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recop. glos. 1. n. 52. Prepositus n. 1. in cap. ex par. 9. de sponsalib. Palac. Rubios in repet. cap. per vestras, §. tertio sequitur, n. 6. 36 ¶ Vt rursus, quia hoc in tantum est verum, quod si vxor fuerit à viro propter adulterium separata, potest petere matrimonij redintegrationem, si probet, maritum suum postea fornicatum esse, cap. ex literis de diuor. quem ad hoc Abb. dicit singulariter, glos. Ancharr. & Anan. in cap. fin. de adulter. Brixient. q. 34. Prepositus col. fin. & est communis opinio, secundum Felin. in cap. lator, n. 19. de re iudic. eam sequutus contra glos. in cap. Apostolos 32. q. 7. Maynerius in l. in ambiguis, n. 207. ff. de reg. iur. Couarr. in 4. decretal. 2. p. cap. 7. §. 6. n. 5. Gregor. Lopez in l. 8. tit. 2. par. 4. glos. 5. & in l. 6. tit. 10. par. 4. & cõfirmat quæ tradit Nauarr. conf. 3. de diuortijs, vers. secundum. 37 ¶ Quia omnia locum habent, vt matrimonium hoc debeat separari, etiam si dictus Doctor A. G. cum soluta fornicationem commiserit, cap. nemo, vbi Archidiaç. & alij 32. q. 4. Socin. conf. 158. col. 2. vol. 2. & Parif. conf. 54. n. 43. vol. 4. Roland. à Valle d. conf. 50. num. 13. vol. 1. Ang. in tract. malefactorum, verbo che mi hai adulterato la mia donna, num. 25. Respeçtu autem scæuitiæ, quod dicta Elisabeth propter eam, & malam tractationem, qua à viro multoties afficitur, possit ab eo diuerrere, nec sit illi restituenda; imò ei debeat vir restituere dotem, & medietatem lucratorum constante matrimonio, licet que pendente allmẽta, & expẽsas necessarias, certum est; ¶ nam licet Dominus in Euangelio Matth. cap. 19. dicat: Quos Deus coniunxit, homo non separet. Et Matth. 5. Non licere ab vxore diuerrere, excepta causa fornicationis, vt in cap. ex publico, de conuers. coniug. & Luc. cap. 10. text. in cap. gaudemus de diuor. & per Concil. Trident. sess. 24. decr. de matr. can. 7. Io. Gutierrez. 1. tom. can. q. 6. 24. n. 1. & vt tradit Alex. ab Alex. lib. 4. dierum genial. cap. 8. vt perpetuum esset cõiugale fœdus, & sine alibi dicitur foret vxori virum relinquere, & cũ alio

copulari, nequaquam apud Romanos licebat, viro autẽ, nisi vxor in adulterio, aut maleficio, seu clauium adulteratione deprehensa foret, aut si vinum biberet, leges à Romulo late diuerrere nulli sinebant, qui aliter distidium fecisset, bona viri ad vxorẽ deuoluere volueret, ergo non ex causa scæuitiæ colligi videbatur, ¶ quia inclusio vnius, est alterius calus exclusio, cap. non ne de præsumption. l. cum prætor, ff. de iud. Roland. à Valle conf. 81. ante firma, num. 23. vol. 4. Alex. conf. 75. nu. 13. lib. 5. ¶ Tamen adhuc matrimonij separatio ex causa scæuitiæ fit, cap. literas de rest. spol. in §. si verò tãta, Io. Gutierrez. lib. 1. Canon. q. 6. 24. & de matrim. cap. 129. n. 28. Thomas Sánchez lib. 10. de matrim. disp. 18. Farinac. tomo 4. q. criminal. q. 143. & scæuitia, per totam, F. Basilius à Leon. tract. de matrim. lib. 9. cap. 23. n. 5. & seqq. Et id legitima ratio, ¶ nam mulier est sociã diuinã, & humanã domus cum marito, l. i. ff. rerum amotarum, l. aduersus, C. de crimine expilatæ hereditatis, l. quãuis, C. de furtis, l. i. ff. de ritu nuptiarum, Alex. conf. 133. nu. 4. lib. 4. text. in cap. cum societas 27. q. 2. l. 1. tit. de las ganancias, lib. 3. fori, l. 12. tit. 8. lib. 5. Recopilat. Molina 1. tomo de iustitia, disp. 12. vers. prima, in fine, Menochius lib. 4. præsumpt. 157. nam. 22. ait enim Aristoteles libro 8. Ethicorum, cap. 12. quod societas viri, & vxoris similis est Aristocratiã Imperio, idest optimatum dominationi, vt tradit Tiraquell. l. 8. connubial. num. 9. ¶ & malã tractationis actio vxoribus contra maritos antiquissimo iure conceditur, vt tradit Quinrillanus lib. 7. institutionum oratoriarum, cap. 4. l. viro, at q; vxore, ff. solut. matrim. quæ actio erat frequentior cœteris apud Declamatōres, vt videre licet apud Senecam lib. 3. declamat. 7. & lib. 5. declamatiõne 3. Alexand. ab Alexandro lib. 4. dierum genial. cap. 8. vbi Tiraq. Quintil. vbi proximè, cap. 5. & Petrus Aerodius in scholis ad eum, declamatiõne 262. Marta conf. 157. n. 2. ¶ Et ideo solum permittitur ei moderata castigatio vxoris, l. vnica, C. de emendatiõne propter quorum, si adulterum, §. Imperator, ff. ad l. Iuliam de adulterijs, l. consensu, C. de repudijs, cũ autb. sed nouo iure, eod. tit. glos. fin. in cap. quemadmodum de iure iur. Decius in l. ot vim, n. 22. ff. de iustitia, & iure, Signorolus Homodæus conf. 63. incip. Titius calce, n. 1. Alcuius conf. 115. nu. 2. lib. 4. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iudicium, casu 364. n. 8. & lib. 5. de præsumpt. præsumpt. 15. n. 2. & plures adduci per Tiraq. d. l. 1. connubiali, num. 22. ¶ idque meritò, cum Diuus Paulus ad Colossenses epist. 3. dicat: Viri diligite vxores vestras, & nolite esse amari ad illas, Robertus Holcot lectiõne 54. in sapientiam Salomonis, ¶ mansuetè regendam vxorem esse asserit, non cum tyrannicã austeritate, verbis, & non verberibus, amore, non timore, dulcedine, non amaritudine, Diuus Chryostomus hom. 26. in priorem Pauli epist. ad Corinthios. ¶ Vnde Marcus Cato, referente Plutarcho in vita ipsius, cũ, qui manus vxori inferret, non aliter, quàm qui Deorum simulacra temerasset, insectandum, & detestandum passim affirmabat, vt doctè compro-

probat Tiraquell. d. l. 8. connubiali, num. 10. ad modicum istam castigationem referendum est illud Quinti Curti libri 8. historiarum, vbi Alexander Hermolai dictis respondens, ait: More patrio, & ab antiquissimis Macedonia Regibus usurpato, eum castigari iussit, hoc, & oportet fieri, & vt à tutoribus pupilli, & à maritis vxores, &c. ¶ Non tamen maritus potest vxorem acriter verberare, nec malè tractare, nam hoc casu nedum potest iniuriam agere contra virum, vt alijs à se allegatis, tradit Ioan. Andr. in tomo 4. in additionibus ad Speculatorem, rubr. de iniurijs, vers. sic est questio, cuius dictum extollit Alex. in l. diuortio, §. si vir, col. 1. n. 3. vers. item in quantum, ff. solut. matrim. alibi se non legitit, & iuxta id cõsoluit allegaans, & sequitur Catellianus Cotta in memorabilibus iuris, in memorabili, quod incipit, actio iniuriarum, & verbo vxor acriter verberata, Tiraquell. d. l. 1. connubiali, n. 24. vel saltem actione in factum, vt per Neuz. lib. 1. Sylua nuptial. num. 38. Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 7. §. 5. num. 1. ¶ Et si ex hac culpa mariti, à domo eius fugerit, vt potest, debet vxor à marito alij, vt post Cistacum, & alios in l. quod in vxorem, C. de neg. gest. Dynum in l. 1. C. de legat. vbi Bald. col. 2. tradunt Boer. decif. 195. n. 7. Palacios Rubios in repetitiõ. Tholos. q. 88. in fin. Ial. in d. l. 1. C. de legat. num. 4. Io. Neuz. lib. 1. Sylua nuptial. non est nubendum, num. 38. Bald. in l. 1. col. 2. vers. tertio dubitatur, C. commun. de legat. vbi dicit, quod potest petere mulier se ali extra mariti domum, quando fuit iniuste verberata, Additio ab Abbate, in cap. literas, num. 7. de rest. spoliat. Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 7. §. 5. n. 2. Io. Gutierrez. 1. tom. can. q. cap. 24. 49 nu. 7. ¶ Qui, & litium expensas litiganti aduersus maritum debere præstari asserit, ex sententia Matthæi de Affl. decif. Neap. 10. num. 2. Rebuff. 1. tom. commentar. ad Const. Gallicas, tit. de sentent. 50 prouisionalib. art. 3. glos. 1. n. 26. ¶ Nec tenetur ad maritum redire, nisi sufficiens securitas ei offeratur, vt per text. in autb. de nuptijs, §. si quis autem, collat. 7. glos. verbo sufficiens, in c. literas, per text. ibi, de restit. spoliat. Matienço in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recopilat. glos. 1. n. 52. Palacios Rubios d. n. 6. Io. Gutierrez. in repet. l. nemo potest, nu. 396. ff. de legatis 1. cap. 1. vbi Maria. notab. 9. de litis contest. Ioan. Neuzian. vbi proximè, n. 39. idem Palacios Rubios in repetit. rubr. §. 20. n. 4. ¶ Imò, quod est plus, si vir vxorem atrociter verberauerit, & ipsa aufugiens, adulterium commiserit, non potest à marito accusari, nec dotem ex adulterio eius lucrari, ex forma statuti, vt post Ancharr. conf. 408. incipientè probata, sequitur, & commendat Aret. in tract. de malefic. super verb. Che me hai adulterato la mia donna, n. 26. Palacios Rubios in repetitiõ. cap. per vestras de donat. inter, d. §. tertio sequitur, nu. 7. & in repet. rubr. eiusdem tituli, §. 20. n. 4. Neuz. vbi proximè, n. 33. Tiraq. l. 1. connub. n. 14. ad quod beneficit text. in autb. vt liceat matri, & auia, §. quia verò plurimas, vers. si ergo, collat. 8.

¶ Ideo cum prædicta Elisabeth de A. non sit secura à mala tractatione viri, nec ab eo sufficiens cautio præstetur pro securitate, legitime intendit matrimonij separationem quoad thorum, & mutua cohabitationem causa scæuitiæ perpetuò duraturæ, d. cap. literas, circa fin. notabil. per Abb. ibi, num. 7. Abb. & Præposit. in cap. 1. de diuortijs, Palac. Rubios d. §. tertio sequitur, num. 6. Nauarr. conf. 5. de diuort. n. 1. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 138. n. 5. Ant. Gomez tom. 2. par. cap. 2. nu. 51. vers. ex quo, Couarr. in 4. decretal. 2. parte, cap. 7. §. 5. n. 1. Io. Gutierrez. d. cap. 29. n. 2. 13. & 21. text. in cap. 1. vt lite non contestata, vbi glos. verbo suspectus, dicit, hic est vnus casus, vbi spoliato viro, vxor non restituitur, scilicet cum timeatur de viri scæuitia, ita Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, n. 84. ff. de acquir. possess. & Ant. Corflet. in tract. regule, quod spoliatus ante omnia restituatur, fallent. 26. Menoch. d. n. 5. & de recup. poss. remed. 1. n. 320. Neuz. vbi proximè, n. 42. ¶ Et in consequentiam potest vxor petere hac separationem quoad thorum facta, sibi dotem restitui à marito, vt in cap. 1. vbi Abb. de donat. inter. Bald. in d. cap. 1. notab. 3. vt lite non contest. & medietatem lucrorum constante matrimonio quaesitorum, ex cap. significauit, iuncta glos. 1. de donat. inter. & tradunt Segura in l. vnun ex familia, §. ff. fundum, n. 39. ff. de legat. 2. Palac. Rub. in repet. vbi cap. per vestras, §. tertio sequitur, num. 6. Capella Tholof. q. 88. in fin. Ial. in d. l. 1. C. de legat. num. 4. Io. Neuz. lib. 1. Sylua nuptial. non est nubendum, num. 38. Bald. in l. 1. col. 2. vers. tertio dubitatur, C. commun. de legat. vbi dicit, quod potest petere mulier se ali extra mariti domum, quando fuit iniuste verberata, Additio ab Abbate, in cap. literas, num. 7. de rest. spoliat. Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 7. §. 5. n. 2. Io. Gutierrez. 1. tom. can. q. cap. 24. 49 nu. 7. ¶ Qui, & litium expensas litiganti aduersus maritum debere præstari asserit, ex sententia Matthæi de Affl. decif. Neap. 10. num. 2. Rebuff. 1. tom. commentar. ad Const. Gallicas, tit. de sentent. 50 prouisionalib. art. 3. glos. 1. n. 26. ¶ Nec tenetur ad maritum redire, nisi sufficiens securitas ei offeratur, vt per text. in autb. de nuptijs, §. si quis autem, collat. 7. glos. verbo sufficiens, in c. literas, per text. ibi, de restit. spoliat. Matienço in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recopilat. glos. 1. n. 52. Palacios Rubios d. n. 6. Io. Gutierrez. in repet. l. nemo potest, nu. 396. ff. de legatis 1. cap. 1. vbi Maria. notab. 9. de litis contest. Ioan. Neuzian. vbi proximè, n. 39. idem Palacios Rubios in repetit. rubr. §. 20. n. 4. ¶ Illud tamen verum est, vxori alleganti viri scæuitiam incumbere probandi onus hoc casu, vt tradit Alex. conf. 47. in causa, & lite, lib. 6. relatus per Rebuff. in repet. l. Diuus, notab. 3. ff. ad Senat. vsu conf. Sylvan. Guillelm. de Cugno. in l. illicitas, §. ne potentiores, ff. de off. Præs. per text. in Auth. de mand. Princ. §. neque, collat. 3. Roland. à Valle conf. 17. asserta, num. 2. vol. 3. Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 203. nu. 4. vol. 1. P. Basilius lib. 9. cap. 23. n. 6. Hoc autem probato iuri consonum cenfeo, dictam Elisabeth de A. posse separari à dicto Doctore A. G. eius coniuge ex illius adulterio, & scæuitia. Saluo, &c. SVM MARIYM.

- 1 Populari in actiõne accusatus ab vno, non accusatur ab alio, siue sit condemnatus, siue absolutus, & num. 2. 3 Accusatus ab vno, licet causa pendeat, non accusatur ab alio. 4 Delictis realibus accusatus ab vno, non accusatur ab alio. 5 Punitus condignè ab ordinario Iudice, non potest pro eodem factò iterum puniri à Delegato. 6 Peculatus crimen cessat lapso quinquennio. 7 Pecuniam publicam qui accepit pro faciendi itinere, & si non fecerit, non tenetur peculatus crimine.

- 8 Decuriones non possunt recipere pecunias horreo publici.
- 9 Initium regulariter attenditur.
- 10 Initium attenditur in delictis, maxime ad fauorem rei, & n. 16.
- 11 Contrahens matrimonium in gradu prohibito ignoranter, non incidit in censuras iuris, licet postea cohabitaret scienter.
- 12 Coniux, qui non precepit coniugem occidi, & si occisi mortem ratam habuerit, non prohibetur cum supersite contrahere.
- 13 Statutum disponens contra ingredientem possessionem non habet locum in retinente illam prius sibi traditam.
- 14 Ingredi est quando ab initio ingreditur.
- 15 Continuans possessionem, non dicitur ingredi, sed retinere.
- 17 Peculatus crimine tenetur Magistratus, qui pecunias publicas de tempore sua administrationis retinuit.
- 18 Peculatus crimen qualiter diffiniatur.
- 19 Officialis, qui retinuit pecuniam publicam, quam administrabat, tenetur lege Iulia de residuis.
- 20 Peculatus crimen proprie committitur, quando pecunia, vel res pertinebat ad non recognoscendam superiorem.
- 21 Peculatus crimen extensum est ad pecunias aliarum Ciuitatum.
- 22 Interpellari quando debeat debitor, ut constituitur in mora.
- 23 Onus qui habet, non debet repelli a mercede.
- 24 Militare nemo debet suis stipendijs.
- 25 Intere est nostra potius non impendere, aut soluere, quam impensum, aut solutum repetere.
- 26 Bonafide, & iusto colore aliquid faciens, immunis est a poena.
- 27 Bene dicitur fieri, quod bonafide fit.
- 28 Poena non debet esse, ubi dolus non est.
- 29 Peculatus crimen cessat, si pecunia publica retinetur propter salarium debitum.
- 30 Peculatus crimen ex lege Iulia dolum requirit.
- 31 Soluere, & remanere creditorem eius, cui soluitur, graue est.
- 32 Poena licet incurrat ex dispositione hominis, cessat, si fors principalis recipitur.
- 33 Poena legalis cessat in eo, qui destitit ab accusatione ante sententiam.
- 34 Iudex, qui propter baractariam erat puniendus, si ante sententiam restituit, non punitur poena ordinaria.
- 35 Poena ordinaria ubi non potest cadere in aliquam personam, imponitur arbitraria.
- 36 Poena arbitraria in dubio debet esse mitior.

PRO

Don Ludouico de Xarava Decurione Ciuitatis Conchenfis.

CVM

Ioanne de la Incera Palacios Delatore.

ARGVMENTVM.

An aliquis possit molestari denuò super his, pro quibus perludicem competentem fuit cognitum, & lata sententia, ac paritum illi, & aliqua circa crimen peculatus.

CONSILIVM CXLV.

Ratèdit dictus Delator, quòd dictus D. Ludouicus de Xarava anno 1597. se obligauit soluere horreo publico, seu posito tritici Ciuitatis Conchenfis triginta fanecas, & quòd distulit solutionem illarum vsque ad annum 1604. & quòd ex redditibus hereditamentorum de Mezquitas, quæ sunt propria eiusdem Ciuitatis, retinuit anno 1601. vigintitres fanecas cum dimidia tritici, & quadraginta sex cum dimidia ordeï; eaque de causa condemnandum fore; ex aduerso autem dictus D. Ludouicus præterdit, ad querelam, seu delationem Antonij Mugnos Alguazelli eiusdem Ciuitatis fuisse conuentum coram Præfecto illius, seu eius Locumtenente, & satisfecisse dictam summam, non obstante, quòd prætenderet retentionem ei competere pro dietis, quibus vacauerat tanquam Commissarius dictæ Ciuitatis in dictis hereditamentis de Mezquitas, exigendo etiam ab Affictatoribus, quod debebant, & in fauorem illius fuerunt animaduersa sequentia.

Primum, quòd licet respectu dictæ denunciationis foret locus adioni populari, accusatus ab vno, non poterat ab alio accusari super eadem re, l. qui de crimine, C. de accusat. vbi dicitur: Qui de crimine publico in accusationem deductus est, ab alio super eodem crimine deferri non potest, vbi gloss. verbo non potest, intelligit hoc procedere, si sine quis fuerit condemnatus pro prima accusatione, sine absolutus, ex l. licet, §. vlt. ff. nauta caupones, vel stabularij, vbi dicitur: Et sicum exercitore egerimus, præstare ei debemus actiones nostras, quauis ex conducto actio aduersus eos competit exercitori; sed si absolutus sit exercitor hac actione, deinde agatur cum nauta exceptio dabitur, ne sapius de eiusdem hominis admisso queratur, & contra si de admisso vnus hominis actum sit, deinde in factum actione agatur, exceptio dabitur; cõprobat text. in l. si cui, §. 1. ff. de accus. l. si quis homicidij, C. eod. tit. c. de his, de accus. l. 20. tit. 23. p. 3. & l. 12. in princ. tit. 1. p. 7. vbi Greg. Lop. gloss. 1. Ant. Gomez. tom. 3. var. cap. 1. n. 27. ¶ quòd etiam locum haberet, quandò causa non fuisset decisa, sed penderet, l. h. tamen, §. ab alio delatum, ff. de accus. l. 1. tit. 29. par. 7. alias enim quis duplici poena, & à diuersis Iudicibus puniretur, ¶ quòd iuri repugnat, maxime in delictis realibus l. prætor edixit, §. vlt. ff. de iniur. l. Senatus, C. de accus. & litem collatores, §. quoniam, C. de re milit. lib. 12. cap. at si Clerici, §. vlt. ff. de iudic. Menoch. li. 2. de arbit. casu 416. n. 12. & de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 112. n. 2.

¶ Præ-

- ¶ Præsertim, cum sententia Iudicis ordinarij nullam illi gratificationem fecerit, sed ipsum rigorosius quam par erat condemnauerit; quo casu semel punitus, & qui satisfecit sententia, non potest iterum molestari, vt ex l. accusarij, §. sunt quidam, ff. de extraor. crim. l. eorum, ff. de pœn. tradit Bald. cons. 34. n. 2. lib. 1. & cons. 31. & 292. vol. 4. Paul. Cast. cons. 118. par. 1. Iul. Clar. in praxi, lib. 5. §. fin. q. 57. n. 12. Bart. in l. sepulchri, ff. de sepul. viol. lo. Vinc. Höded. cons. 98. n. 36. lib. 1. lo. Petr. Bimius cons. 29. n. 8. vol. 1.
- ¶ Præsertim, tor annis elapsis, cum præteritum crimen peculatus elapso quinquennio deduci nõ possit, nec super eo accusari, l. peculatus 7. ff. ad l. Iul. peculatus, Tyber. Decian. tract. crim. lib. 8. cap. 33. n. 10. Ludouic. Gilhaufen. in arbore iudicior. crimin. cap. 29. n. 7.
- Rursum, quia quamuis dictus D. Ludouicus recepit pecunias pro pretio tritici, quod se obligauit soluere, vel in partem pretij, fuit in eum verè, & realiter translatum pecuniam dominium, licet ex sua parte non adimpleuisset in tempore; ¶ sicut in eo, qui pecuniam publicam accepit, vt aliquid faceret, putà vt iret Romam, & ipse non iuit, quia peculatum non admisit, resoluit Decian. d. cap. 33. n. 8.
- Nec tunc temporis erat Decurio dictæ Ciuitatis, cuius muneris possessionem cepit duobus annis postea, & ideo non potest illi imputari, ¶ quòd cum esset Decurio recepit pecunias positi, seu horrei publici, quod prohibet lex 9. tit. 5. lib. 7. noua Recopilat. procedit enim, quandò cum esset actualiter Decurio, & recepit pecunias positi, & non in eo, qui erat illius debitor; & non soluit in tempore non compulsus, aut requisitus alia de causa, l. tutor, qui repertorium, §. ventisse, ff. de administr. tutor. ibi: Ventisse in suos vsus pecuniam non accipimus eum; qui debitor patris pupilli fuit; deinde sibi non soluit, hic enim eas vsuras præstabit, quas patri promiserat; cuius ratio est: ¶ quia regulariter initium spectandum est, l. 3. §. scio, ff. de minorib. litem illa, §. 1. ff. de constitut. l. si procurator, ff. mand. l. si filius, ff. de verbor. oblig. Andr. de Ifern. lib. 2. commentar. ad Constit. Neapol. tit. de poena contumacia, Ioan. Cæphal. cons. 91. num. 27. tom. 1. ¶ maxime in delictis fauore rei, l. qui cum maior, vers. vel si minor, ff. de bonis libertor. l. 4. §. in noxalibus, ff. de noxal. actio. l. quod ait, vbi Bart. ff. ad leg. Iul. de adulter. DD. in l. Gracchus, C. eod. tit. Hippol. de Marfill. singul. 225. Ant. de Burg. in cap. cum dilecti, n. 4. l. de empt. & vendit.
- ¶ Facit in similibus terminis, gloss. in clement. vnica, verbo scienter de consanguin. & affinit. quæ dicit; quòd is, qui contraxit matrimonium in gradu prohibito ignoranter, non incidit in poenam illius clemētina. licet postea cohabitaret scienter, quam gloss. sequitur ibi Cardin. quest. 3. & in cons. 132. num. 1. Felin. in cap. quoniam frequenter, §. porro, num. 23. vt lite non contest. & in cap. examinata, num. 7. de iudic. lat. in l. clam possidere, num. 16. ff. de acquir. possess. Franc. in cap. decretis, de baret. in 6. vbi gloss. fin. idem probat, sequuntur

tur Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 6. §. 8. nu. 19. Nauarr. in man. cap. 27. num. 141. vers. sexta, ¶ facit in simili gloss. in cap. si quis iubente 31. quest. 1. verbo occidisse, quæ tenet, quòd coniux, qui, vel quæ non præcepit coniugem occidi, & si occisi mortem ratam habuerit, non prohibetur cum supersite contrahere; tenet etiam gloss. fin. in cap. 1. de conuers. infidel.

¶ Facit etiam alia bona determinatio Alexandri cons. 83. vija facti narratione, num. 4. lib. 2. vbi ait, quòd statutum loquens contra ingredientem possessionem, non habet locum in retinente ipsam antea sibi traditam; ¶ nam ingredi est, quandò ab initio ingreditur, vt in d. l. clam possidere in princip. & in l. si id, quod, §. 1. ff. de acquir. possess. & in cap. 1. de eo, qui mittitur in possess. lib. 6. cap. cum; qui de præbend. eod. lib. ¶ sed qui non apprehendit de nouo, sed continuat possessionem, non dicitur ipsam ingredi, sed retinere, vt in cap. ex literis de despons. impuber. & in d. l. si id quod, ff. de acquir. possess. & in cap. Monachum, 2. q. 1. l. 1. C. commun. de leg. gloss. verbo in nouari in elem. 2. vt lite pend. lo. Andr. in rub. eod. tit. Bertrand. cons. 253. incip. restes, n. 1. vol. 2. & ita causa dicti D. Ludouici in hoc puncto non debet considerari tanquam Decurionis, sed tanquam cuiusvis priuati, non obstante, quòd tempore latæ dictæ sententiæ iam esset Decurio, ¶ quia in delictis attenditur initium, & non tempus latæ sententiæ, l. 1. ff. de pœn. l. 1. §. 1. ff. ad S. C. Syllamian. l. si quis Decurio 21. C. ad leg. Corneli. de fals. Morlà in empario iuris, 1. par. tit. 1. q. 6. n. 19.

Vterius, quia respectu quantitatis, cuius fuerat debitor horreo publico, est animaduertendum, quòd quamuis illius administratio ad Ciuitatem pertineat, cessat crimen peculatus, duplici ratione. Prima, ¶ quia licet animaduersio peculatus procedat contra Iudices, qui tempore suæ administrationis pecunias publicas subtraxerunt, & eos, qui scienter ab his pecunias subtraxas susceperunt, l. fin. ff. ad leg. Iul. peculatus, ¶ vnde Labeo peculatum sic definebat, quòd esset pecuniæ publicæ, aut sacræ furtum non ab eo factum, cuius periculo fuit, l. sacrilegi, §. 1. ff. ad leg. Iul. pecul. Diuus Iudicor. lib. 5. etymolog. cap. 26. Tyber. Decian. lib. 8. tract. crimin. cap. 28. n. 2. & 6. vbi citat Iul. Paul. lib. 5. sentent. cap. 19. idem Decian. cap. 32. num. 4. Ludouic. Gilhaufen. vbi supra, num. 5. Menoch. centur. 6. de arbit. iudic. casu 586. num. 1. & seqq. ¶ & similiter l. Italia de residuis, procedat contra Officialem, apud quem pecunia publica, quæ administrabat, tota, vel aliqua pars resedit, vel si pecuniam publicam in aliquem vsum receptam retinuit, & non erogauit, l. 2. ff. ad l. Iul. pecul. Paris de Puteo in tract. de syndic. verbo Iudices, cap. 3. n. 2. Reg. lo. Franc. de Põte decis. Collat. Cons. Neap. 7. nu. 2. & 3. dictus D. Ludouicus non fuit Iudex, nec administrator horrei publici, sed priuatus illius debitor; optimè lo. Ant. Lanar. cons. 93. d. n. 1.

¶ Rursum, quia si verè, & proprie accipiamus, crimen peculatus, solummodò dicitur, quandò pecunia, vel res pertineret ad Imperium, vel Rē-

publicam, Dominum, vel Communitatem, non recognoscentem superiorem, l. 3. §. 1. ff. ad l. l. l. pecul. l. 4. §. ult. eod. tit. glof. verbo publicas, in l. i. C. eodem, & ita intelligit Paul. de Castr. conf. 141. v. sa quadam, n. 4. par. 1. dicens, secus esse, quod ad aliquod municipium recognoscentem superiorem pertineret, quia haberetur loco priuati, l. qui pecuniam 83 ff. de furt. l. eum qui veltigal, ff. de verbor. signif. l. 1. tit. 14. p. 7. Ant. August. lib. 1. emendat. iur. ciuil. cap. 3. Capoll. conf. 39. n. 35. Tyber. Decian. tract. crim. lib. 8. c. 28. n. 11. Vinc. de Franch. decis. 315. par. 2. Petr. Caball. resol. crim. casu 99. n. 4. 6. & seqq. Ludouic. Gilhaufen. in arbore Iudicior. criminal. tit. 28. n. 6. ponderans l. bona Ciuitatis 15. ff. de verb. signif. & si sit ampliatum ad sur-

ripiantes cuiusvis Ciuitatis pecunias, t ex d. l. 4. §. ult. sentiat Duaren. lib. 2. disput. cap. 26. Menoc. centur. 6. de arbit. Iudic. casu 586. n. 16. Paul. Cast. conf. 9. n. 1. par. 3.

22 t Debet animaduerti, quod non fuit interpellatus, nec iudicialiter coactus, vt solueret, quod videbatur necessarium, ex l. mora 32. ff. de iur. quaerit. Morastri intelligitur non ex re, sed ex persona, id est si interpellatus opportuno loco non soluerit, quod apud Iudicem examinabitur; nam vt Pomponius lib. 12. epist. scripsit: Difficilis est huius rei diffinitio, pulchre Hugo Donell. tract. de mora, vers. hoc solum, & vers. in summa.

Respectu autem eius, quod retinuit ex fructibus hereditamentorum de Mezquitas, animaduertendum est, quod vt ex actis, & processu causae apparet, fuit destinatus Commissarius ad dictam Ciuitate, vt accederet ad recognoscendum territoria secundum eorum limites, ne pro parte Domini Villae de Valuerde (vt fama erat) indebitè occuparentur, neve Ciuitatis colonos molestaret, vt ea defererent, nec essent, qui occupationibus se opponerent, quo in munere dictus D. Ludouicus per plures dies vacauit maximis expensis, tam persone suae, quam famulorum, vt necessarium erat, tam respectu suae qualitatis, quam auctoritatis Ciuitatis praedictae, quam representabat vt illius Commissarius, & ideo potuit retinere dictam quantitatem frumenti, & ordei, donec sibi satisfactum foret de salario dietarum,

23 quibus vacauit pro seruitio Ciuitatis; t nam qui ad onus eligitur, repelli non debet à mercede, cap. cum secundum 16. de praebend. cap. ebaritate 12. q. 2. l. fin. §. sed cum, ff. de furt. l. secundum naturam, ff. de regul. iur. t nec etiam id debebat facere iuis stipendijs, iuxta illud Diui Pauli ad Corinth. cap. 9. cuius meminit Marc. Ant. Columna tract. de Eccles. reidit. orig. 3. p. cap. 26. n. 9.

24 t intererat enim eius, vel non impendere, quam impetam repetere, l. emptor 12. vbi glof. ff. de aqua plu. arc. sicut non soluere, quam solurum repetere, l. ideo 3. ff. de compensat. l. si stipulatus es, l. resp. in fin. ff. de fideiuss.

25 t Et cum fecerit bona fide, iusto colore, & absque dolo, & malitia credens verisimiliter, id sibi licuisse, est immunis à poena, l. si seruum, §. non dixit, vbi glof. verbo amouerit, ff. de acquir. hered. l. quamuis, ff. de condit. & demonst. t nam bene

dicetur fieri, quod bona fide fit, glof. in l. eum qui, §. in popularibus, verbo fuerit, ff. de iure iur. Bald. conf. 414. incip. verba dicunt, lib. 1. Ayin. Crauer. conf. 8. n. 31. lib. 1. t & quia debet abesse poena, vbi dolo abest, l. cum autem, §. excipitur, verbo capitale, ff. de adl. edict. Bart. in l. quid ergo, §. poena grauior, circ. med. ff. de his qui not. infam. Roland. à Valle conf. 70. n. 15. vol. 3. Alciat. resp. 479. n. 43. nec tali casu habent locum itaruta poenalia, l. in l. lex est, vers. item adde, ff. de legib. lo. Caphal. conf. 76. n. 70. tom. 1.

t Et in nostris terminis resoluit doctè Menoch. lib. 2. de arbitr. Iudic. casu 586. nu. 19. quod qui retinuit pecuniam publicam ob salarium sibi debitum, non incidit in poenam peculatus, & quod non satis rectè respondit Alex. conf. 206. num. 7. lib. 2. cum dixit, Referendum Placentiae iure condemnatum fuisse in quadruplo, pro id, quod Principis pecuniam à se exactam pro suo salario sibi retinuisset, quia Referendarius ille sine dolo iure credens potuisse id facere, retinuit, t & l. Julia peculatus dolum requirit, d. l. 1. in fin. ff. ad leg. Jul. pecul. vbi adnotarunt Bart. & reiqui, & Decian. lib. 8. tract. crimin. cap. 32. nu. 1. & ita dicitur D. Ludouicus non ex eo, quod retinuerit dictam quantitate tritici, & ordei in computum salarij ei debiti pro tempore dictae commissio-

nis non deliquit, imò fuit grauius ex prima sententia, quae decreuit, quod ante omnia, solueret, vt fecit, peteretque demum à Ciuitate dicta salaria, t cum multum graue sit, quod quis cogatur soluere, & remaneat creditor illius, cui soluit, Marius Giurba conf. 72. n. 31.

Et quodò supradictae resolutiones aliquod paterentur dubium, supposito, quod dictus D. Ludouicus per tot tempora antea, & pro executione dictae primae sententiae satisfactum habet, cessauit secunda delatio, nec potest Iudex delegatus in ea procedere ad prolationem alterius sententiae, t tum quia etiam aliqua poena ex dispositione hominis sit incurta, cessat forte principali recepta, vt resoluit Menoch. lib. 3. praesumpt. 45. n. 17. l. qui per collusionem, §. 1. ff. de actio. empt. Innoc. in cap. grauis de restit. spol. Berolius conf. 200. n. 4. 19. & seq. vol. 1. Curt. iun. conf. 239. in fin. vol. 3. Caesar Vrsill. ad Afflict. decis. Neap. 154. n. 8. idè Menoch. praesumpt. 113. n. 1. lib. 3. Rota Genuen. decis. 61. & 200. t & qui ante sententiam destitit à prosecutione causae, excusatur à poena legali, vt

per Alex. conf. 198. n. 7. & 8. lib. 6. t similiter, quia vbi Iudex propter barattariam aliqua veniebat poena puniendus, si tamen ante sententiam restituerit, nò poena ordinaria puniri deberet, ex traditis per Azeued. in l. 1. tit. 6. lib. 3. noue Recopilat. n. 25. t pro quo est lex accusare, §. omnibus, ff. de accusat. vbi habetur, quod quando poena imposta à lege, non potest cadere in aliquam personam ex aliqua causa, imponitur arbitraria, l. hodie cum

similibus, ff. de poenis, Ant. Gomez. in l. 83. Tauri. num. 13. Matth. de Afflict. decis. Neap. vit. num. 18. Berrach. in repet. verbo falsarius, vers. 99. Gregor. Lopez in l. 6. tit. 7. par. 7. glof. verbo deterrado, Azcued. in l. 2. tit. 7. lib. 5. Recopilat. nu. 7. t &

36 t & ita quando aduersus dictum D. Ludouicum foret locus arbitrio, illud debebat esse ad penam, & condemnationem multum leuem, l. semper in obscuris, ff. de regul. iur. cap. disciplina 75. dist. Alex. conf. 110. n. 5. lib. 4. Morla in emporio iuris, 1. p. tit. 2. n. 12. Imò si verum diligitur, debet omnino absolui, cum nullatenus sit debitor horrei publici, nec Ciuitatis, sed creditor illius, vt supra fundatum est. Et ita mihi videtur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Decimas soluendi praecipuum omnes comprehendit.
- 2 Parochus in decimis habet intentionem fundatam in sua Parochia quoad omnes.
- 3 Decima praediales ad Rectorem pertinent pro sua portione.
- 4 Clerici, & Episcopi continentur sub praeccepto decimandi.
- 5 Decima quoad quotam est iuris positini, quod verò ad Ministorum sustentationem iuris diuini, & num. 9.
- 6 Consuetudine minus potest decima praedialis, aut personalis.
- 7 Consuetudo in multis iuris articulis attenditur.
- 8 Consuetudo attenditur in decimis.
- 10 Consuetudo, quod non soluatur decima de piscuis, valet.
- 11 Clerici capaces sunt quasi possessionis iuris spiritalis.
- 12 Clerici contra alios Clericos possunt praescribere decimas.
- 13 Clerici possunt praescribere libertatem non soluendi certas decimas Parocho.
- 14 Quando non inest id, de quo erat maior ratio, nec inest id, de quo erat minor.
- 15 Consuetudo in dubio praesumitur processisse à iusta causa.
- 16 Decima praescribuntur tempore annorum 40. & num. 21.
- 17 Titulus an sit necessarius in praescriptione quadragenaria decimarum.
- 18 Bona fides praesumitur in dubio.
- 19 Bona fides praesumitur ex longi temporis transcurso, etiam si non appareat titulus, & n. 20.
- 22 Decima dicuntur habere causam continuam, & quare.
- 23 Papa potest concedere privilegium non soluendi decimas Clericis, aut Religiosis.
- 24 Consuetudo antiquissima equiparatur privilegio cum causa, & ex certa scientia concessa, & n. 25.
- 26 Tempus quadraginta annorum cum titulo iussit ei etiam quando ius commune resistit.
- 27 Immemoriale tempus habetur pro titulo.
- 28 Immemoriale probata, probatur titulus, & bona fides.
- 29 Immemoriale praescriptio inducit praesumptionem iuris, & de iure.
- 30 Praesumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium.
- 31 Privilegium de non soluendis decimis, ad terras postea quaesitas regulariter non extenditur, Tom. 2.

- quando secus sit.
- 32 Consuetudo Ciuitatis, vel Regni, extenditur ad loca adiuncta, vel de nouo creata.
 - 33 Privilegium de non soluendis decimis ex fructibus proprio labore perceptis, ad terras postea quaesitas extenditur.
 - 34 Decimarum concessio facta Clericis est ampliatada.
 - 35 Praescriptio non soluendi decimas oliuarum valet.
 - 36 Res eadem non debet diuerso iure censeri.
 - 37 Partes duae requiruntur ad prauidendum minori parti.
 - 38 Maior pars non prauidicat minori in remissione iurium Vniuersitatis.
 - 39 Plures vbi concorditer voluerunt litigare, debent concorditer cedere liti.
 - 40 Praescriptio contra aliquos particulares de Vniuersitate, alijs non nocet.
 - 41 Iurisdictione vsus in aliquot de populo, non acquirit eam in alios.
 - 42 Interruptio contra vinum ex pluribus, nec nocet, nec prodest alijs.
 - 43 Interruptio facta in preparatorijs, non prodest in preparatis.
 - 44 Ius alieni quaesitum per immemoriam, non tollitur sine illius factio.
 - 45 Mutare consilium quis non potest in damnum alterius.
 - 46 Nouitates pariunt discordias.
 - 47 Nouitas omnis praesumitur mala.
 - 48 Nouitates inducens, reprehendi debet.
 - 49 Nouitas inducenda non est in homagijs.
 - 50 Discordiarum materia est amputanda.
 - 51 Nouitates introducere in decimis qui conatur, debet repelli, & consuetudo obseruari.
 - 52 Hispaniarum legibus prohibetur, nouitatem induci in exactione decimarum.
 - 53 Galliarum legibus, & consuetudinibus prohibetur nouitas in decimis.

ARGVMENTVM.

Clerici existentes in quasi possessione non soluendi decimas de eorum oliuis Parocho, & alijs Participantibus an possint se tueri, & defendere temporis praescriptione ab illarum solutione

CONSILIVM CXLVI.

Supponitur in facto, quod Clericus Villae de Villanueva de la Iara Diocesis Conchenfis, & Clerici particulares ab antiquissimo tempore sunt in quasi possessione non soluendi decimas oliuarum, aut olei etiam à tempore immemoriali ex eorum oliuis, & oliuetis, & ad praesens nouiter praeteditur pro parte Doctoris Petri de Heruias Parochi dictae Villae, & annexorū, quod debent cogi ad soluendum decimas, & pro parte dicti Cleri praeteditur esse absoluendos, & manutenendos in dicta eorum quasi possessione; quo supposito, t & si praecipuum soluendi decimas de omnibus fru-

Etibus videatur omnes comprehendere, Exodi cap. 22. Numeror. cap. 18. Deuterom. eod. cap. 2. Paralipom. cap. 31. Levit. cap. fin. Lucae 18. Decimas ad omnium, quae possideo, Sicut alleg. 28. n. 5. Nauar. conf. 2. de decim. n. 1. Malachiae 3. quibus Deus ab earum solutione neminem excepit, vt tradit Abb. in cap. a nobis, per text. ibi de decim. & in rubr. n. 2. eod. tit. Rota in nouis, decis. 15. de iudic. & decis. 1. n. 2. de decim. in antiq. glof. verbo Pontifex, in l. munerum, §. patrimoniorum, ff. de muner. & honor. c. 1. de praescript. lib. 6. Tricent. Jess. 25. decreto de reformat. cap. 12. Roland. a Valle conf. 53. incip. in pte. Etis his, n. 2. vol. 4. ¶ Parochus habebit suam interuentionem iure communi fundatam contra omnes de sua Parochia, cap. 1. Et seqq. 16. quae. 7. Anton. de Butrio in dicit. cap. a nobis, num. 4. ¶ quia ad talem Rectorem de iure pertinent, cap. cum contingat de decim. clem. vnic. eod. tit. & vtrouique Abb. Jacob. Puteus lib. 1. decis. 371. num. 2. & est text. in cap. ad decimas de restit. spoliat. lib. 6. Paul. de Cast. conf. 116. incip. in questione, num. 2. volum. 2. ¶ vnde Clerici, Episcopi, & alij similes sub dicto praescripto continentur, vt ex text. ita communiter intellecto in cap. 2. de decim. tradunt ibi Innocent. num. 1. Ioann. Andr. Anton. Imola, & communiter DD. ibi, vt ex Abbate num. 4. Idem Anton. in cap. 1. num. 7. eodem tit. attendit decis. cap. si quis latens 4. 2. 16. quae. 1. iuncta glof. i. ibi l. 2. tit. 20. p. 1. vbi Gregor. Lopez glof. 2. l. 2. tit. 5. lib. 1. Ordinar. hodie l. 2. tit. 5. lib. Recopilat. vbi Azeued. num. 1. 2. & 13. & ex D. Thoma 2. 2. quae. 87. art. 4. tradunt Rebuff. in tract. de decim. quae. 5. num. 6. Couarr. lib. 1. v. ar. cap. 17. nu. 8. vers. primum, & in Episcopatu Concheni Confiruitio Synodalis 4. sis. de decim. inter constitutiones Episcopi D. Didaci Ramirez.

His tamen non obstantibus, Clerici, qui fuerint in quasi possessione non soluendi decimas oliuarum, vel olei ab immemoriali tempore modo, ac in posterum ad solutionem earum, aut alicuius earum partis cogi non debent, ad cuius conclusionis, quae verissima est, confirmationem illud in prius animaduertendum est, ¶ Decima quantum ad quottam, id est decimam fructuum parte non naturalis, aut diuini iuris esse, imo iure humano Pontificio sub Euangelica lege inductam, sed solummodo quoad sustentationem necessariam ministrorum, Nauarrus conf. 1. de decimis, nu. 1. & 3. nam quoad hanc sunt iuris diuini, tamen quantitatem Ecclesia statuit, vt tradit, & comprobat Marc. Ant. Columna in tract. de Ecclesiasticorum reddituum orig. 3. par. cap. 28. n. 20. vt doct. tradit Couarr. d. cap. 17. n. 4. Benedictus Caprar. 98. nu. 2. & 19. Kircouius inter communes Doctorum opiniones, lib. 1. tit. de decimis, nu. 7. Indicat Conc. Trid. dicto cap. 12. ibi: Vt eas, ad quas de iure tenetur, ¶ ideo consuetudine diminui possent, tam praediales, quam personales, probat text. in cap. in aliquibus, §. vlt. de decim. & tradit Host. in sum. eiusdem tit. num. 17. Guido Papae decis. 284. dicens, ita seruari in Senatu Gratianopolitano, Couarr. vbi proxime num. 2. vers. quanto, & nu. 8. vers. sexto, Greg. Lopez in l. 1. tit. 20. partita 1.

glof. 3. vers. Tertia conclusio, Bald. in l. competit, l.ectura, n. 3. & 2. lect. num. 1. C. de praescript. triginta annor. Rebuff. in tract. de decimis, q. 13. nu. 57. loquentes etiam in fortioribus terminis, scilicet in laico, neque secundum eum, num. 8. obstat interegre soluendam esse decimam, cap. commissum, iuncta glof. verbo integritate, de decimis, iunctis quae tradit Io. And. in cap. a nobis, num. 8. Ant. de Butrio in e. cum homines, n. 5. eod. tit. & in proem. tit. 20. part. 1. quia debet intelligi de integritate praestari solita, dicit. cap. commissum. ¶ Ultra enim, quod multis in casibus consuetudinem inspicendam iura decernunt, l. si publicanus, §. fin. l. licentia, §. earum, ff. de publican. & vlt. l. 1. in fin. C. de piscuis publicis, lib. 11. cap. certificari de sepulc. c. ad Apostolicam de simon. ¶ id specialiter obtinet in decimis, dicit. cap. in aliquibus, vbi communis, cap. cum sint homines, cap. ad Apostolica, dicit. cap. commissum de decimis, lo. And. in cap. fin. n. 5. de Parochijs, Alex. conf. 123. n. 2. in fin. vol. 5. Ant. Gab. lib. 6. conclus. tit. de consuet. consl. 1. nu. 15. Rebuff. vbi proxime quae. 6. num. 1. late Ioan. Gutieri. lib. 1. pract. quae. q. 19. num. 3. Nauarr. in manuali, cap. 21. n. 28. & conf. 2. n. 3. & conf. de decim. num. 1. ¶ Ea autem decima tantummodo iure diuino lata est, quae ad alimenta, congruamque sustentationem spiritualis ministrantibus necessaria est, vt resoluit Couarr. vbi proxime num. 2. ad fin. Vnde procedit, posse Pontificem ad tempus, vel in perpetuum laico ius decimarum remittere, vt post gl. in e. de decimis 45. in fin. gl. 16. q. 1. tradit Greg. Lop. in l. 22. per text. ibi tit. 20. p. 1. glof. 1. gl. verbo exemptus, in dicit. c. a nobis. Etque communis opinio, vt per Seluam in tract. de benef. 2. p. q. 1. n. 24. & q. 23. n. 9. Rebuff. d. tract. de decim. q. 13. nu. 110. Vnde idem operari debet consuetudo. ¶ Ex quo notabiliter Paul. de Cast. conf. 17. incip. in causa decimab. n. 1. vol. 2. tenet, quod licet iure communi de foeno e piscuis secto decima solui debeat, c. peruenit, & cap. commissum de decim. l. 2. tit. 20. p. 1. & per Rebuff. vbi proxime q. 8. n. 9. tamen consuetudini, qua de terris praetius, & piscuis decimam non solui introductum est, standum erit, ideoque nec de foeno soluetur, cuius dictum sequitur Couarr. d. c. 17. n. 8. vers. septimo, cuius auctoritate ait, eodem iure legitimo defendi consuetudinem passim Orbe Christiano vigentem, vt ex certis fructibus nulla soluetur decima, nec aliqua eius portio, & inde validam eam, quae habet, nec de herbis, aut oleo decima solui, dummodo ex alijs redditibus iusta Sacerdotum sustentatio superfit, & dicit Io. Franc. Leon. in thesaur. fori Eccl. p. 2. c. 12. de decim. n. 12. & 48. quod consuetudo, quae passim in toto terrarum Orbe viger, quod de quibusdam fructibus nulla debeat decima, vel portio, vt de minoris etiam mixtis, nempe de fe-no, herba, oleo, leguminibus, caseo, ouis, animalibus est valida, S. Thom. in 2. 2. quae. 87. art. 2. ad 3. in fine, Astens. in summa, rubr. de decim. 44. art. in fine, Rebuff. de decim. quae. 13. n. 51. Moneta eod. tract. cap. 5. num. 93. & 94. quod in nostro casu aperte militat, cum in toto Episcopatu Conchenensis districtu nullum ita pingue, ac fructibus de-

decimilibus abundans beneficium sit, quae di-
 11 ctae villa de Villanueva la Lara; ¶ inde cum Clerici capaces sint quasi possessionis spiritualium, tit. de praebend. per tot. cap. duo sunt, cap. si Imperator 96. dist. & in decimis facit cap. cum Apostolica, de his, quae sunt a Praelat. cap. fin. §. iam de decim. in 6. ratione dictae consuetudinis decimas oliuarum non soluendi possunt legitime, tam decimas, quam ius priuatum eas non soluendi tueri, quia vt notabiliter glof. verbo loci consuetudine, in dicit. cap. in aliquibus, tenet, ¶ Clerici, vel Ecclesiae contra alios Clericos, non solum partem, sed etiam totam decimam praescribere possunt, glof. verbo quia praesumpta, in cap. quia cognouimus 10. quae. 3. quos sequitur Felin. in cap. causam, n. 1. in fin. de praescript. Ioan. Anton. de Nigr. ad cap. Rogni Ne cap. volumus, rubr. 7. 2. de decim. n. 12. dices, quod licet Clerici, & Ecclesiae habentes praedia in Parochia aliena, de iure teneantur soluere decimas in dicta Parochia, excepto de dote Ecclesiae, cap. 2. vbi glof. de decim. cap. dilecti, cap. suggestum, & cap. ex parte, eod. tit. tamen possunt Clerici Religiosi, seu Ecclesiae praescribere libertatem non soluendi decimas, glof. fin. in cap. in aliquibus de decim. & cap. quia cognouimus 10. quae. 3. quae glof. dicit, quod Clerici, & Ecclesiae contra Clericos nedum partem praescribere possunt, sed etiam totam decimam, tenet Felin. in cap. causam, quae de praescript. quem sequitur Marc. Ant. Genuens. Episcop. Ifern. in practica. Eccl. quae. 662. num. 2.
 12 ¶ Et licet Rebuff. in tract. de decim. quae. 13. n. 60. post Abb. in cap. fin. num. 5. de Paroch. glof. in d. cap. in aliquibus, alio modo intelligat, scilicet Ecclesiam, vel Clericum per praescriptionem totam alterius Parochiam praescribere, & in se transferre posse, libertatem autem non soluendi fecus, contra tamen opinio verior est, quia cum Parochus vicium, congruamque sustentationem ex alijs fructibus, imo ex ceteris habeat, dicta consuetudo, & praescriptio erit valida, & ita vltra supra relatas tenet Couarr. d. cap. 17. num. 8. vers. primum in fin. dicens, posse Clericos, etiam si Ecclesiarum Rectores non sint, consuetudine, vel praescriptione eximi a solutione decimarum personalium, & praedialium, etiam praediorum patrimonialium, in alterius Parochia existentium, ideoque vt tradit Dominicus in cap. 2. §. penult. n. 3. de decim. lib. 6. & repetit Couarr. num. 10. Clerici possunt acquirere exemptionem istam quoad totam decimam, quorum opinionem tanquam communem sequuntur Bonacosi. inter comm. opin. d. tit. de decimis, conclus. 6. & alij plures relati ab Azeued. in l. 1. tit. 5. lib. 1. Recopilat. & ex Abulense super Matth. quae. 78. quoad quottam expresse tradit Gregor. Lopez in dicit. l. 1. tit. 20. par. 1. glof. 3. vers. tertia conclusio, & adhuc opinio Rebuff. ad istum casum est extendenda, quia cum loquatur in fortioribus terminis, & in quibus maior erat difficultas, procedere debet in casu, in quo non
 14 est tanta, ¶ quia quando id, de quo magis inesse videretur, non inesse, nec id, de quo minus, cap. licet vniuersi, vbi glof. verbo multo minus de testib. l. 1. Tom. 2.

C. de negot. gest. l. nec ex vera, C. de acquiren. possess. Bald. in l. si emancipati, n. 1. C. de collat. iuncta sententia Ozerij in prime. n. 14. in ff. quib. modis recontrahitur obligatio.
 Quare solum erit dubium de tempore ad talis consuetudinis praescriptionem requisito, ad quod illud omnino notandum est, ¶ quod consuetudo in dubio a iusta causa processit praesumitur, vt post Bald. in l. de quibus, ff. de legibus, tradit Alex. d. conf. 123. incip. circa primum, nu. 2. vol. 5. ¶ cuius praescriptionis legitimum tempus 40. annis circumcluditur, secundum Rebuff. in cap. extirpanda, §. qui vero post medium, vers. & vnum aliud, de praebend. Rota in nouis, decis. 6. n. 5. de consuet. etiam si esset contra ius, vt tradit Altamiran. in titul. de visit. verb. & alij inferiores, num. 32. & ex l. omnes, C. de praescript. 30. annor. cap. placuit, §. potest 16. quae. 3. communem dicens tradit Conarru. in reg. possessor. 2. par. §. 5. n. 2. vers. secunda conclusio, ¶ qui etiam in fortioribus terminis tenet, praedicto tempore titulum necessarium non esse, quando priuatus contra Ecclesiam 40. annis praescripserit, ex Abb. in cap. de quarta, n. 14. de praescript. sed solam bonam fidem, ¶ hac tamen in dubio praesumitur, glof. verbo probetur, in l. super longi, C. de praescript. lang. tempor. & ibi Bald. in additio. num. 2. & post Innoc. & alios in cap. 2. de in integr. restit. ¶ ex dicto longo tempore praesumi, tradit Alex. conf. 71. incip. videretur, num. 1. volum. 1. & conf. 203. incip. per speciem his, n. 12. vol. 6. Roland. a Valle conf. 3. nu. 94. volum. 1. Anton. Gabr. lib. 1. conclus. tit. de praesumpt. conclus. 1. num. 41. ¶ etiam si titulus non appareat, glof. verbo teneat, in l. si quis emptionis, C. de praescript. 30. annor. & in §. 1. vers. qui bona in sit. de vlt. capion. verbo sacra, in cap. Sanctorum, vbi Abbas de praescript. late fuomore Tiraquell. in tract. de praescript. §. 1. glof. 2. vers. bona autem fides. ¶ Quare sufficit tempus 40. annorum etiam contra Ecclesiam, nec requiritur duplicatum tempus, vt optime tradit Abb. in cap. accedentibus, num. 2. de priuileg. ¶ quia decimae habent causam continuam, quia quotidie possunt exigi, vt tradit Guido Papae decis. 266. num. 2. ideo cum non solum per 40. annos, sed etiam ab immemoriali tempore praedictus Clericus de Villanueva de la Lara, & omnes quicunque Clerici, qui pro tempore fuerunt, nunquam soluerint, & in quasi possessione non soluendi dictas suarum oliuarum decimas fuerint, docto de dicta immemoriali, & negatiua possessione, nec titulu, aut bonam fidem, aliud vnde iuris adminiculu probare necesse habent, quod ex seqq. plusquam manifestum apparebit; ¶ quia quemadmodum Papa potest concedere priuilegium de non soluendis decimis Clericorum, aut Religiosorum fauore, cap. ex parte, cap. nuper de decim. & cap. si de terra, vbi Abb. nu. 3. de priuileg. l. 4. tit. 20. par. 1. Decius in cap. cum ordinem in princ. de rescriptis. Aymon Crauet. conf. 21. num. 2. ¶ ita & consuetudine id introduci poterit, cum priuilegio aequiparetur, cap. super quibusdam, iuncta glof. de verborum signific. Bart. 1. const. digestorum, §. hac autem tria, num. 3. l. domini praediorum, C. de agricol. & censit. lib. 11. Bald.

Bald. in l. omnes, n. 7. C. sine censu, vel reliquis, & in l. exemplo, n. 5. C. de probationib. Altamiran. ubi supra, verbo non obstantibus, n. 10. idem Bald. in l. si solemnibus, n. 3. C. de fide instrum. Abb. in cap. cum nobis, n. 4. de prescript. & ex cap. duo simul, de offic. ordin. cap. cum contingat de foro compet. Felin. in cap. accedentes, n. 6. de prescript. cap. contra morem 4. distinct. Iaf. in l. is, qui putat, num. 10. ubi late
25 Additio ff. de acquir. hered. ¶ Imò habet vim privilegij ex certa scientia, & cum causa concessi, idem Iaf. in dict. l. de quibus, nu. 43. ubi Masue. ad eum, ff. de legib. Castill. in l. 41. Tauri, glof. verbo columbre, Gregor. Lopez in l. 3. tit. 7. par. 5. glof. 2.
26 ¶ 3. ¶ & sicut quando ius commune resistit, sufficit ad prescriptionem 40. annorum tempus cũ titulo, vt doctè tradit Abb. & Additio ad eum, in dict. cap. de quarta, num. 26. de prescript. sufficit immemorialis, ¶ quæ pro titulo habetur, l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua pluuiæ arcend. dict. cap. super quibusdam, & in decimis quando ad effectus iuris communis resistit, cap. 1. de prescript. lib. 6. doctè Couarr. in reg. possessor, 2. par. §. 3. n. 7. & §. 5. num. 2. vers. tertia conclusio, Roland. à Valle conf. 89. incip. & si apud, num. 9. vol. 2. imò secundum Alexand. conf. 24. incip. ponderatis his, n. 14. 15. & seq. vol. 1. ¶ probata dicta immemoriali est idem, ac si probatus fuisset titulus, & bona fides, Iaf. in repet. l. quominus, n. 42. ff. de iur. iur. Rebuff. in repet. cap. cum Ecclesia Sutrina, vers. sic ista conclusio de caus. possessor. & propriet. Roland. à Valle ubi proximè num. 33. Burg. de Paz conf. 15. eod. num. late Nicol. Boer. decis. 42. nu. 35. Iodoc. Dambouder. Enchirid. parium, aut similitum, verbo consuetudo mueterata, Anton. Gabr. lib. 5. conclus. tit. de prescript. conclus. 1. nu. 1. & seqq. Burgos de Paz ubi proximè à num. 13. qui innumeros effectus immemorialis prescriptionis referit, quibus prætermisissis ille tanquam mirus à Doctoribus adducitur, ¶ huiusmodi prescriptionem inducere presumptionem iuris, & de iure, ita optimè Felin. in dict. cap. cum nobis, nu. 7. de prescript. Anton. de Butrio in cap. pervenit, vers. ad tertiam, ibi, mihi videtur de censib. cum allegatis ab Anton. Gabr. d. conclus. 1. n. 50. & Burgos de Paz dict. conf. 15. n. 18. vnde non solum ius ditorum Clericorum conseruans, dicti Parochi præntensionem elidit, sed etiam probandi contrariam rejicit potestatem, cum notissima sit iuris regula, ¶ quod præsumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium, cap. 18. qui fidem, iuncta glof. verbo contra presumptionem de sponsal. communiter sequuta, vt per Couarr. in 4. decretal. 1. par. cap. 4. §. 1. n. 2. glof. verbo quod non fuit, in cap. ferrum 50. dist. Bald. in l. antiquæ, n. 4. post glof. ibi, verbo esse credendum, C. ad Senat. Consult. Vellejan. Florian. de Sancto Petro in rubr. n. 5. ff. de probat. Anton. Maria Coraf. in tract. de communib. opin. lib. 1. tit. 6. n. 107. quare ius per talem immemoriam consuetudinem acquisitum ad omnia Clericorum oliueta, tam in præsentibus, quam in futuris Clericis, & tam ab antiquo, quam de recenti acquisita extendi debet, ¶ quia licet privilegium de non soluendis decimis ad terras postea

quæ sitas non videatur extendi, cap. dudum de priuileg. & cap. cum contingat de decim. clem. 1. de caus. poss. & propriet. & per Puteum decis. 154. n. 4. lib. 1. Iaf. tamen in l. quominus, ff. de sumum. num. 138. tenuit, extendi per cap. quia circa, de priuileg. & licet in priuilegijs limitatis esset dubium, cessat tamen in immemoriali prescriptione, quæ est inducta in fauorem omnium Clericorum incolatū habentium in dicta Villa, vt sint immunes à solutione decimarum fructuum oliuarum, quas titulo vero acquisierint; nam idem obseruandū erit, non solum in Clericis præsentibus, sed futuris ex vnitatem rationis, vt in simili refert Puteus ubi proximè, fuisse à Rota decisum, vt est videre per eum num. 6. & 7.
 ¶ In cuius confirmationem facit, quod consuetudo Ciuitatis, vel Regni, extenditur ad loca de nouo creata, vel illis adiuncta, vt ex l. Seia 20. §. Tyrannæ, ff. de fundo instrum. l. non tantum, §. Illensibus, ff. de excusator. tradit Paul. de Castro conf. 372. incip. quantum ad illam partem, n. 2. vol. 1. par. 1. & concernunt ea, quæ tradit Bart. in l. si conuenerit la secunda, §. si nuda, ff. de pignor. actio. Auilès in proem. ad cap. Prætorum, verbo Islas, nu. 1. & seqq. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 4. cap. 12. n. 63.] ¶ sic privilegium de non soluendis decimis è fructibus proprijs laboribus consequentis procedit in terras postea adquisitis, & noualibus de nouo ad culturam redactis, cap. ex parte 4. de decim. Roderic. Suar. alleg. 28. n. 8. & facit cap. ult. de priuileg. tradit expressè Rebuff. in allegato tractat. de decimis, q. 14. num. 28. imò & tale privilegium, ne quis teneatur ad decimas, tributa, vel collectas, extenditur ad prædia post priuilegium acquisita, Bart. in l. damni, §. si quis vnas edes, nu. ult. ubi Andr. Barb. quatenus allegant text. in cap. quia circa de priuileg. ubi ad id est text. aureus, tradunt DD. in dict. §. si quis, Alex. conf. 178. incip. in occurrenti, n. 9. vol. 2. alij, quos allegat Viuius inter commun. opin. dicti tit. de decim. n. 13. vers. priuilegium, ergo iustissima ratione idem in isto casu dicendum est, cum eiusdem prescriptionis vigore idem comprehendatur, ¶ quia concessio decimarum facta Clericis est amplianda, Abb. in c. tua 25. n. 7. de decimis, cap. ex parte 27. eod. tit.
 ¶ Et facit in proprijs terminis determinatio Alciati resp. 22. n. 2. & 3. ubi ait, quod positum, quod valeret prescriptio non soluendi decimas de oliuis, videretur, quod deberet extendi, vt non censeretur ablata libertas faciendi noua oliueta, quæ etiam deberent habere eandem immunitatem, per text. in cap. quia circa de priuileg. & quod ibi plenè notatur, ubi priuilegium concessum Ecclesiæ alicui super Episcopalibus decimis retinendis, extenditur ad possessiones, seu prædia postea quæ sita; ¶ ne eadem res diuerso iure censeatur, contra cap. cum in tua de decim. Feder. de Senis quæst. 138. n. 3. Alex. conf. 178. in occurrenti casu, à num. 9. vol. 2. Iaf. in l. si stipulatus fuerim, §. cum stipulamur, ff. de verborum oblig.
 Neque obstabit, aliquos Clericos soluissè, aut de soluendo causissè anno proximo præcedenti, ¶ nam ad minus cum non sint duæ partes vni-

uersitatis Clericorum, non præiudicat illorum factum, l. nominationum, C. de Decurionib. Ann. de Herra. in §. si autem de pace ten. Vinc. de Anna al. leg. 53. num. 9. & seqq. dicens, ¶ quod in remissione iurium Vniuersitatis, etiam pars maior minor non præiudicat, Iaf. in l. maiorem, §. sed bodiè, limit. 10. ff. de pactis, Innoc. in cap. accedentes, §. 1. glof. 7. num. 19. & sequentib. Bald. in l. cum à socero, num. 1. 2. & 7. C. de iure dotium, Roland. à Valle conf. 69. incip. pro fundamento, nu. 47. vol. 1. ¶ Nec mutare consilium aliquo modo soluendo possent, si in alterius redundaret præiudicium, iuxta vulgaria iura, l. nemo potest, ff. de reg. iur. cap. mutare eod. tit. lib. 6. Ideo hac ex parte dictus Doctor Heruias iuuari minimè potest, ne malitiosa forsitan ditorum Clericorum solutio, vel cautio aliorum damnum causare posset, reliquis non consentientibus.
 Coadiuuatur præterea ditorum Clericorum iustitia, quia cum dictus Clerus sit in quasi possessione immemoriali non soluendi dictas oliuarum decimas, nec aliquam earum partem, dictus Parochus perendo non nisi discordiarum materiam dictæ nouæ exactionis ratione fuscitat, ¶ nouitates enim discordias plerumque generare, tradit text. in cap. cum consuetudinibus, de consuetudine, Alciati in tract. de præsumpt. reg. 2. præsum. 30. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 34. num. 2. Anchar. conf. 157. n. 4. cap. quod dilectio in fine de consang. & affin. Iaf. in l. in rebus, num. 2. ff. de consang. & affin. Rebuff. in repet. rubrica de rescriptis, n. 25. vers. item in rebus, & in tract. nominat. 5. q. principali, num. 34. & iuxta illud aphorismum Hippocratis, omnes mutationes periculose, cuius in proposito hoc meminit Nauarr. conf. 15. de rebus Eccles. non alienand. n. 5. ¶ omnis enim nouitas præsumitur mala, secundum Iaf. ubi proximè num. 1. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 4. n. 73.] ¶ atque ideo reprehendendus est nouitates inducens, cap. fin. 1. 1. distinct. optimè Azeued. in istis decimarum nouiter petitarum terminis, in l. 6. tit. 5. lib. 1. Recopilat. n. 1. Ioan. Gutier. lib. 1. prædicator. quæst. 18. num. 2. Auendaño in cap. 1. Prætorum, nu. 32. vers. & ex his, ¶ sic videmus in homagijs nullam debere induci nouitatem, l. est satis, §. caneant, C. de agricol. & censit. lib. 1. 1. & extra cap. dilecti de maiorib. & obedienc. & in dict. cap. est consuetudinis, tradit Speculat. lib. 4. tit. de feudis, §. quoniam, num. 70. Aluarot. in cap. vnic. de forma fidelit. num. 10. Bellacomba inter commun. opin. DD. lib. 3. tit. 21. C. de seruitur. num. 27. & in tit. de pace Constantia, vers. si quis autem in visibus feudorum. ¶ Præcipue, quia omnis discordiarum materia est refecanda, l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de legatis 2. Florian. de Sancto Petro in l. communi diuidundo, §. de usufructu, num. 2. ff. commun. diuidund. Gregor. Lopez in proem. tit. 15. par. 6. ¶ quare nouitas aliqua in decimis petendis, aut percipiendis, nec inducenda, nec permittenda est, sed præcedens seruanda consuetudo, glof. verbo decimarum, vers. alij dicunt, in cap. 1. de decimis in 6. & ex notatis per Bald. in l. 3. num. 6. C. de seruitut. & aqua, tradit Barbat. in addit. fin. ad eura ibi, Aut de Butrio in cap. 2. num. 1. de decim.

rum possess. contra tabulas, l. fin. ff. de pactis, l. stipulatio 64. ff. de iure dotium, l. id, quod nostrum 11. ff. de regul. iuris, iunctis ijs, quæ ad huius receptæ iuris traditionis elucidationem tradunt Iaf. in dicta l. fin. num. 2. & in l. qui Roma 121. num. 18. ff. de verb. oblig. tradunt Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glof. 7. num. 19. & sequentib. Bald. in l. cum à socero, num. 1. 2. & 7. C. de iure dotium, Roland. à Valle conf. 69. incip. pro fundamento, nu. 47. vol. 1. ¶ Nec mutare consilium aliquo modo soluendo possent, si in alterius redundaret præiudicium, iuxta vulgaria iura, l. nemo potest, ff. de reg. iur. cap. mutare eod. tit. lib. 6. Ideo hac ex parte dictus Doctor Heruias iuuari minimè potest, ne malitiosa forsitan ditorum Clericorum solutio, vel cautio aliorum damnum causare posset, reliquis non consentientibus.
 Coadiuuatur præterea ditorum Clericorum iustitia, quia cum dictus Clerus sit in quasi possessione immemoriali non soluendi dictas oliuarum decimas, nec aliquam earum partem, dictus Parochus perendo non nisi discordiarum materiam dictæ nouæ exactionis ratione fuscitat, ¶ nouitates enim discordias plerumque generare, tradit text. in cap. cum consuetudinibus, de consuetudine, Alciati in tract. de præsumpt. reg. 2. præsum. 30. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 34. num. 2. Anchar. conf. 157. n. 4. cap. quod dilectio in fine de consang. & affin. Iaf. in l. in rebus, num. 2. ff. de consang. & affin. Rebuff. in repet. rubrica de rescriptis, n. 25. vers. item in rebus, & in tract. nominat. 5. q. principali, num. 34. & iuxta illud aphorismum Hippocratis, omnes mutationes periculose, cuius in proposito hoc meminit Nauarr. conf. 15. de rebus Eccles. non alienand. n. 5. ¶ omnis enim nouitas præsumitur mala, secundum Iaf. ubi proximè num. 1. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 4. n. 73.] ¶ atque ideo reprehendendus est nouitates inducens, cap. fin. 1. 1. distinct. optimè Azeued. in istis decimarum nouiter petitarum terminis, in l. 6. tit. 5. lib. 1. Recopilat. n. 1. Ioan. Gutier. lib. 1. prædicator. quæst. 18. num. 2. Auendaño in cap. 1. Prætorum, nu. 32. vers. & ex his, ¶ sic videmus in homagijs nullam debere induci nouitatem, l. est satis, §. caneant, C. de agricol. & censit. lib. 1. 1. & extra cap. dilecti de maiorib. & obedienc. & in dict. cap. est consuetudinis, tradit Speculat. lib. 4. tit. de feudis, §. quoniam, num. 70. Aluarot. in cap. vnic. de forma fidelit. num. 10. Bellacomba inter commun. opin. DD. lib. 3. tit. 21. C. de seruitur. num. 27. & in tit. de pace Constantia, vers. si quis autem in visibus feudorum. ¶ Præcipue, quia omnis discordiarum materia est refecanda, l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de legatis 2. Florian. de Sancto Petro in l. communi diuidundo, §. de usufructu, num. 2. ff. commun. diuidund. Gregor. Lopez in proem. tit. 15. par. 6. ¶ quare nouitas aliqua in decimis petendis, aut percipiendis, nec inducenda, nec permittenda est, sed præcedens seruanda consuetudo, glof. verbo decimarum, vers. alij dicunt, in cap. 1. de decimis in 6. & ex notatis per Bald. in l. 3. num. 6. C. de seruitut. & aqua, tradit Barbat. in addit. fin. ad eura ibi, Aut de Butrio in cap. 2. num. 1. de decim.

dicens, contra tales nouas exactiones de iure pre-
sumi. Ant. Faber lib. 1. sui Codicis, tit. 2. de sacros.
Eccles. diffin. 63. Papon. lib. 1. tit. de decim. arref. 3.
Vinc. de Franch. decif. 124. n. 3. Azeued. in l. 6. tit.
5. lib. 1. noua Recop. n. 1.
22 Indè vt Couarr. ait lib. 1. variar. cap. 17. nu. 8.
verf. nono, perpendi potest ratio vera, & sanè iu-
stissima, quæ Catholicos Hispaniarum Reges, &
præsertim Carolum Cæsarem inuictissimum in-
duxerit, vt publicis edictis veterint, in his Re-
gnis decimas etiam à laicis exigi, quæ per cõsue-
tudinem contrariam, ne soluerentur inductum
erat, vt cautum fuit ab eodem Cæsare in Comi-
tijis Toleti anno 1525. l. 14. & 76. & anno 28. Ma-
driti l. 19. & deinde Segouix anno 1532. l. 56. &
hodiè habetur diet. l. 6. cum seq. tit. 5. lib. 1. noua
Recopilat. Gregor. Lopez in l. 1. tit. 20. par. 1. glos.
3. ad finem. [Solozan. de gubernat. Indiar. lib. 1. e.
22. n. 2. & lib. 3. cap. 21. nu. 7. Salzedo ad l. 4. e. 25.
tit. 14. lib. 3. Recopil. nu. 8. & 9.] Idemque apud
Gallos statutum fuisse à Philippo IV. anno 1634.
& ex consuetudinibus Aluerniæ constat tit. 17.
art. 18. & ex Bituricensibus tit. de consuetud. pra-
dialib. §. 12. vbi Boer. pluries irà fuisse iudicatum
refert, traditque Carol. Degraffal. lib. 23. regal.
Franciae iure 7. ex ordinatione Philippi Pulchri
Francorum Regis, edita anno Domini 1324. Et ex
his concludo, dictos Clericos tenendos esse in eo-
rum quasi possessione non soluendi dictas deci-
mas. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Societas cessat impeditis effectibus, propter quos
fuit inducta.
- 2 Societas extinguitur publicatis bonis illius, vel
Fisco applicatis.
- 3 Decoctione vnus ex socijs finitur societas, & n. 4.
- 5 Socius, qui administrat societatem, ratione red-
dere tenetur.
- 6 Socius administrator tenetur librum rationum cõ-
ficere.
- 7 Inventarium debet facere omnis, qui tenetur ra-
tionem reddere.
- 8 Inventarium est caput rationem.
- 9 Ratio à capite est reddenda.
- 10 Socio administrante sine inventario, tumentum
defertur consocio.
- 11 Inventarium non consciens, presumitur habere
malum animum.
- 12 Rationes sunt reddenda clara, & cũ die, & anno.
- 13 Rationes intricans est in dolo.
- 14 Socius, qui administrat, debet etiam reliquatum
soluere.
- 15 Socius non debet inscio consocio super eadem re cũ
alijs societatem facere.
- 16 Socij videntur mandatam dedisse ad eum, quæ sint
proficua.
- 17 Socius non censetur habere mandatam præiudi-
candi socio.
- 18 Socius, qui non fuit negotiatus iuxta conuenta,
tenetur consocio ad interesse.
- 19 Societas inita super re illicita non presumitur.

- 20 Societati non imputatur, si socius propter delictum
fuit condemnatus.
- 21 Lucrum, & damnum regulariter communican-
tur in societate.
- 22 Societas leonina, qua vnus lucrum consequitur,
alius damnum, reprobatur.
- 23 Societas regulariter non debet claudicare.
- 24 Socius tenetur consocio pro damno eueniente eius
dolo, aut culpa.
- 25 Socius condemnatus ex maleficio, satisfacet de
parte sua.
- 26 Intellectus l. 7. tit. 10. part. 5. circa damnum ve-
niens culpa socij, & num. 27.
- 28 Socius, qui ex re illicita quid lucratur, non com-
municat socio.
- 29 Contrariorum eadem est ratio.
- 30 Capitale societatis non censetur communicatum.
- 31 Capitale, quod sit saluum, an possit pacisci.
- 32 Societas presumitur lucrari, & capitalia esse sal-
ua, nisi probetur contrarium.
- 33 Exequi posse pro capitali societatis contra admi-
nistratorem, qui tenuerunt.
- 34 Exequi non posse, nisi discussis rationibus societa-
tis, verius, & aqnius est.

P R O

Hieronymo Augustino de Cuellar Ciue
Conchenfi.

C V M

Pedro Vidal Ciue eiusdem Ciuitatis.

ARGVMENTVM.

Societas finitur propter deficientiam facultat-
rum Administratoris illius, qui tenetur librum
exhibere, rationes reddere, & reliquatum solu-
uere: Et an possit compelli ad solutionem capi-
talis à socio recepti ante rationes discussas:
Et quid de damno obueniante societati ex
culpa socij?

CONSILIVM CXLVII.

Vpponitur in facto, quod dictus
Hieronymus Augustinus, prout
constat ex instrumento per eum
producto, cõsignauit dicto Pe-
tro Vidal summam viginti mil-
lium regalium, vt illam iure so-
cietatis administraret in emptione metalli aris,
de quo erat cudenda moneta in domo fabrica-
tionis monetarum dictæ Ciuitatis vigore licen-
tiæ Regiæ illis concessæ, & quod propter com-
missionem datam Licentiato Alarcon super vi-
sitatione dictæ domus, & administratorum il-
lus, cessauit labor monetarum; & quare societas
videretur etiam cessasse, soluitur enim eo ipso,
quod res, cuius causa fuit inita, impeditur, ita vt
socij ea vri non potuerint, l. vel quod is, ff. pro so-
cio, l. 14. tit. 10. part. 5. vbi Gregor. Lopez gloss.
vit.

vit. præsertim cũ dictus Iudex omnia, quæ in-
uenit in dicta domo, nedum sequestrauerit, sed
vel de facto publicauerit Fisco Regio adiudicis,
quo etiam casu societatem dissolui palam est, l.
actione, §. publicatione, ff. pro socio, Rebuff. tractat.
de excepti. num. 873. Marian. Socin. cons. 58. num.
9. volum. 4. Hieronym. Gabriel. cons. 63. num. 19.
tom. 2.
Et quia dictus Petrus Vidal ea de causa ne-
dum in paupertatem incidit, sed in eius credito
magnum fuit passus iacturam, quo casu etiam so-
cietas cessat, §. soluitur, in fit. de societate, d. l. actio-
ne, §. 1. l. societatem, ff. pro socio, Stracha tract. de de-
coctioib. 3. par. n. 47. & seq. dicens, quod eo ipso,
quod vnus ex socijs efficitur non soluendo, vel
propter debita publica, vel priuata, statim finitur
societas, & idè si societatem coium cum Titio
in arte lanæ, & Titius in alijs suis artificijs rupe-
rit, seu decoxerit, statim etiam in arte lanæ socie-
tas est soluta, facit l. statu liber rationem, ff. de sta-
tu liberis, l. residuum, vbi DD. C. de distract. pignori.
Laderch. de Imola cons. 70. nu. 5. lib. 1. Cauale. de-
cif. Fiuizan. i. n. 2. in fine, allegans Riminald. iu-
nior. cons. 377. n. 12. & seq. vol. 1. Hieron. Magon.
decif. 1. n. 3. Elcobar de ratiocin. 1. tom. cap. 21. nu.
4. & seqq.
Et cũ dictus Petrus Vidal fuerit admi-
nistror dictæ societatis, non dubium est, quod
debet reddere rationem administrationis, vt re-
spondit Socin. cons. 24. per totum, lib. 1. & alij,
quos adducit Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 209.
Decif. Genue 39. num. 3. & decif. 173. n. 5. Elcobar
de ratiocin. cap. 3. n. 6. Barthol. Socin. cons. 213. nu.
6. tom. 2. & ex l. 1. §. officio, ff. de tutel. & rationib.
distrabend. quam ad omnes administratores tra-
hendam esse resoluit Borgn. tract. de tutor. &
curat. n. 102. Bimius cons. 282. n. 15. tom. 3.
Nec audiendus est, negans se librum, & inuen-
tarium societatis habere; & nam socius debet li-
brum rationum conficere de rebus societatem
tangentibus cum ratione datorum, & accepto-
rum, l. quadam in princ. ff. de edendo, Bald. in rubr.
num. 65. C. de fide instrumentor. l. Labeo, ff. de statu
liber. l. cum seruus 82. ff. de condit. & demonstrat. de-
cifo Genue 116. nu. 3. Hieron. Grattus responj. 33.
num. 8. vol. 1. Menoch. d. casu 209. num. 19. & quia
omnis, qui debet rationem reddere, inventarium
facere debet, l. cum oportet, §. non autem, C. de boni-
que liber. vbi Bald. num. 1. idem in Authent. sed cũ
testator, num. 23. C. ad leg. Falcid. Molina lib. 1. de
Hispanor. primogen. cap. 28. num. 3. Ayora de parti-
tionib. 1. par. cap. 2. nu. 7. & 9. probat glos. sequen-
ta per Doctores in l. 1. verbo titulo, C. vbi de ratio-
cinij agi oportet, Specul. tom. 2. tit. de instrument.
editio. §. nunc verò, & §. fin. vers. sed an teneatur
inventarium facere, cum seq. Gregor. Lopez in l. 5.
tit. 6. part. 6. verbo las deudas, & quia inventariũ
est caput rationum, l. 1. §. officio, ff. de tutel. & ra-
tionib. distrabend. Roland. à Valle cons. 27. illustris-
simè, num. 11. lib. 1. Bald. & Imol. in l. cum tale, §.
1. ff. de condit. & demonstrat. Franc. Curt. in tract.
de sequestris, quaest. 1. num. 17. & à capite est red-
denda ratio, l. argentarius, §. 1. ff. de edend. Guil-

leim. Durand. in cap. 1. de usur. lib. 6. num. 40. Ioã.
Monach. in cap. Romana, num. 6. de censib. lib. 6.
nam obligationi non satisfacit omittendo inuen-
tarium.
Imò si socius administrauerit sine inuenta-
rio non describendo bona immobilia, ex itum, &
introitum, poterit contra eum iurari in litem per
alium socium, tam super quantitate, quam super
qualitate, & rerum pretio, cuius iuramentum, lo-
co probationis erit, saltem præuia taxatione iu-
dicis, vt post Plorum in tract. de in litem iurando,
§. 13. num. 5. tradit Ioseph. Ludouic. conclus. 1. de
societ. vers. socius si administrauerit, Rebuff. in l.
hoc sermone 89. §. intercedere, vers. quod si tutor,
de verbor. signific. & nam inuentarium non confi-
ciens, præsumptionem violentam præbet mali
animi, & dolosus, & bonorum vsurpator præsu-
mitur, vt notatur in tutor, qui repletorium in
princ. ff. de administrat. tutor. & facit bene l. final.
vbi Bald. in princ. C. de iure deliber. & l. final. C. ar-
bitrium tutela, Matth. de Afflict. decif. Neapoli-
tan. 13. num. 17. & decif. 44. num. 33. & decif. 207.
nam. 3.
Nec sufficit, si dictus Petrus dicat se fecisse li-
brum societatis, quem exhibuit in confuso parti-
tas habentem, nam non ex eo satisfacit suæ obli-
gationi, & cum ratio sit edenda cum die, & Cõtu.
le, scilicet cum distinctione temporis, & aliorũ,
l. 1. §. rationes, ff. de edend. l. in l. ei, qui beneficia in-
fin. C. de diuers. rescript. Decifio Genue 173. n. 13.
ita vt verisimiles rationes sint, i. Pablia, §. ultimo,
ff. de posit. nam liber verisimilia non continens, nõ
probat, vt ex notatis in l. admonendi de iure iuran-
do, tradit Roland. à Valle cons. 49. incipiente legiti-
mationem, num. 37. volum. 4. Menoch. lib. 2. de ar-
bitrarijs iudicium, casu 92. num. 5. Caphal. con. 85.
num. 37. lib. 1. sunt enim intricatæ, & confusæ in
omnibus partibus rationes exhibitæ per dictum
Petrum Vidal, & intricans autem rationem in
culpa est, l. summa cum ratione, §. 1. ff. de peculio, &
ita libro rationum non creditur, nisi post specifi-
cam acceptorum, & expensorum rationem, des,
& alia requisita exprimantur, secundum lo. And.
in additione ad Speculator. dicto tit. de instrum. edit.
Bald. num. 57. in rubr. C. de fide instrumentorum, &
num. 63.
Et dictus Petrus Vidal tanquam istius socie-
tatis administrator tenetur, non solum rationem
legitimam administrationis reddere, sed reliqua-
tum soluere, l. rationes, l. aduersus, C. de administ.
tutor. l. 2. ff. de negot. gestis, cap. 1. de obligatis ad ra-
tione, Aldobrandinus in §. impuberes, num. 6. &
seqq. Institut. de Attiliano tutore, Caphal. cons. 8. n.
1. & cons. 39. num. 1. tom. 1. & cons. 192. nu. 1. Af-
flict. decif. Neapolit. 57. num. 2. Caius in adnot. 1.
ad Angelum, in §. peculium, Institut. de legatis, Hiero-
nymus à Laurentijs decif. Rotæ Auemonej. 45. n.
19. Crauera cons. 218. num. 1. Iosephus Ludouic.
decif. Perusina 28. num. 7. decif. Genue 39. num. 3.
& decif. 165. num. 6. & decif. 174. num. 17. Rolan-
dus à Valle con. 4. num. 18. volum. 4. Grattus re-
sponj. 23. num. 7. vol. 1.
Et quia dictus Petrus Vidal est in culpa, qui

societate admiffa cum dicto Hieronymo Augu-
stino, cum alijs de eadem re, illo infcio, societate
15 fecit, † quia non est licitum vni ex socijs admit-
tere alium socium, primo socio infcio, quia ig-
norans non confidit de nouo socio admiffio, &
forfan non vult sua negotia esse cognita, vt ex l.
qui admittitur 19. ff. pro socio, l. 1. tit. 10. par. 5. tradunt
Menoch. conf. 12. n. 2. & num. 12. vers. non
obstant, lib. 2. Ioseph. Lud. dicta concl. 1. de societate,
vers. non tamen, & illatione 1.

Nec obstat dicere, dictum Licentiatum A-
larcon ob excessus dicti Petri Vidal sequestrasse
capitale societatis; nam id in damnum eius debet
verri, & non in prauidicium dicti Hieronymi
16 Augustini, qui omni culpa caret, † nam socij in-
telliguntur ad inuicem dediffe mandatum de
agendis his, quae verifimiliter possunt societatis
commodo cedere, non ea, quae solent impendiu
reportare, vt ex Tyberio Deciano responfo 85.
num. 14. lib. 2. tradit Ioseph. Ludou. vbi proxime

17 vers. socij; † nec socius, vel frater censetur habere
mandatum prauidicandi socio, l. nemo ex socijs in
princ. ff. pro socio, l. 1. C. quibus res iudic. non nocet,
Alexand. conf. 154. incip. videretur, nu. 8. volum. 2.

18 † Vnde sicut socius, qui non negotiatus est cum
pecunia iuxta conditiones societatis, tenetur ad
interesse, & contra eum potest in litem iurari, l.
si quis societatem, & l. si fratres, §. si quis, ff. pro
socio. Donatus à Fina inter communes Doctorum opi-
niones, libro 4. tit. 25. C. pro soc. concul. 7. ita & qui
non iuxta ea, quae verifimiliter conuenerant,
non autem est verifimile, dictum Hieronymum
conuenisse cum dicto Petro Vidal, vt iniquè se
ageret in societate; † nam praesumendum non est
rei illicitae, vel inhonestae voluisse societatem
19 contrahere, cum horum societas nulla iure repu-
tetur, l. quod autem, l. neque permittendum, ff. pro
socio. Ioseph. Ludouic. dicta concul. 1. versio. omnes
supradictae, Palacios Rubios in repetit. rubricae de
donat. inter. §. 65. num. 5. Gregor. Lopez in l. 2. tit.
10. partita 5. glof. 1. Rebuff. in tract. de exceptionib.
num. 852. Matienço in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recopil. glof.
1. num. 62.

Et ita solus dictus Petrus Vidal damnum de-
bet sentire, nec debet id societas participare;
20 † nam societati non imputatur, vbicunque alter
socius ad aliquid condemnatur propter suum de-
lictum, l. si fratres, §. fin. ff. pro socio. l. si communis
familia, ff. de noxal. action. l. si ex duobus, vbi Flo-
rianus de Sancto Petro num. 3. eod. tit. Rebuff. vbi
proxime num. 875.

21 † Neque obstat, quod in societatibus tacitis,
aut expressis, generalibus, aut particularibus lu-
crum, & damnum debeat esse commune, l. cum
duobus, §. damna, & §. quidam, vers. per contrarium,
ff. pro socio, l. duobus, §. si duo fratres in princ. & §.
idem Papinianus, l. adeo, §. quod in aliena, eodem tit.
Bald. in tract. de duobus fratrib. n. 15. Alex. consil.
77. n. 11. & consil. 131. num. 8. lib. 2. Bald. in dicto §.
quidam, & in l. 1. num. 10. C. commodati, Petr. Phil.
22 Corn. conf. 78. n. 1. vol. 4. † Nam alias dicunt esse
leoninam societatem, eo quod iura prospiciant
aequalitati in societatibus, l. si non fuerunt, vers. si

modo, l. si societas cum coieris in si. l. quod enim
Nerua in fin. ff. pro socio. Bald. in l. 1. q. 4. C. eod. l. 4.
tit. 10. part. 5. vbi Greg. Lopez glof. vlt. l. 3. ibid. §.
illud, in sit. de societate, lo. Petr. Binius conf. 342. n.
28. lib. 4. † regulariter enim societas claudicare
non debet, Bald. in l. cum oportet in princ. n. 9. C. de
23 bonis, quae lib. las. in l. 1. nu. 14. C. qui testam. facere
poss. Rom. conf. 291. nu. 9. & seq. Alexand. conf. 48.
n. 2. lib. 2. Corn. conf. 61. col. 2. vers. ex quo, lib. 1. &
alij per Lancell. Gallia conf. 21. n. 45.

† Nam id intelligitur, quando damnum eueni-
ret sine dolo, lara, & leui culpa socij, de quibus
alteri socio tenetur, §. fin. in sit. pro socio, l. 7. vers.
fueras ende, tit. 10. par. 5. Rebuff. dicto tract. de ex-
ceptionib. num. 874. l. verum, ff. pro socio, Corn. conf.
174. num. 1. vol. 3. † Ad quod facit, quod si ali-
24 quis ex socijs condemnatus est ob maleficio, &
se commissum, & si alias legitime bona admini-
strauerit, debet condemnatio solui de sua tantum
parte, nec eius, quod bene gessit compensatio
fiet, l. cum duobus in fin. iuncta l. adeo, & l. adeo, §.
fin. ff. pro socio. l. si is, cum quo, ff. communi diuidendo,
l. si communi, cum seq. ff. de noxal. action. l. 13. tit.
10. par. 5. Spec. lib. 4. tit. de iudic. §. sequitur, nu. 9.
cuius decisionem sequitur Bald. in tract. de duob.
fratrib. num. 11. Aretinus in §. manet, in sit. de so-
cietate, Ioseph. Ludouic. dicta concul. 1. declar. 2.
cap. damnum 86. vbi Dynus nu. 3. de reg. iur. lib. 6.
25 & est in idem bona decisio † text. in dicta l. 7. tit.
10. par. 5. vbi dicitur, quod licet damna debeant
sicut lucra communicari inter socios, iuxta for-
mam l. 3. eiusdem tit. si tamen damna venerint cul-
pa, aut dolo alicuius ex socijs, tunc ad eum soli,
& non ad alium pertinet damnum; † nam socius
tenetur socio suo de culpa, & dolo, l. socius à so-
cio, ff. pro socio. & §. fin. in sit. de societate, Barth. Socin.
26 cin. conf. 24. n. 39. vol. 1. dicens, quod si culpa, vel
dolo socij administrantis aliquid perditum est,
vel lucrum omiffum, tenetur socius socio suo, l.
cum duobus, §. 1. & §. si in coeunda, & l. sed si cau-
sa, §. 1. de illo, §. fin. cum l. sequenti, ff. pro socio. idem
Barthol. Socin. conf. 4. n. 36. lib. 4.

† Nam sicut socius, qui ex aliqua re illicita
aliquid consequutus fuerit, non confert, quod ea
ratione ad eum peruenit, l. quod autem cum sequen-
27 tibus, ff. pro socio, l. 8. in princ. tit. 10. par. 5. ita nec
socius damnum pati debet ex facto illicito socij,
† quia contrarium eadem est ratio, l. 1. ff. de his,
qui sunt sui, vel alieni iuris, Ioan. Caphal. conf. 112.
num. 24. & consil. 136. num. 13. tom. 1. & consil. 227.
num. 34. tom. 2.

† Dubium autem maius in eo residet, an ante
28 redditas, & discussas rationes, dictum instrumē-
tum executioni possit mandari pro capitali pos-
sio in societate per dictum Hieronymum Augu-
stinum, quod maxime controuersum reperio
apud Auctores: sunt enim plures tenentes, exequi
posse, & multi alij id fieri posse negantes; prio-
rum opinio in eo fundatur, quod in dubio capi-
tale non censetur communitarum, sed remanere
proprium ponentis, l. si duobus, §. si in coeunda, ff.
pro socio. DD. in l. 1. C. eod. tit. Ioan. de Amicis consil.
16. num. 7.

31 † Et quia valet pactum, quod capitale sit fal-
sum, vt ex Raphaelo Cumanio in dict. l. si duobus,
§. item ex facto, & Hostiens. in summa de vsur. §.
an aliquo, tradit Thomas Gramm. conf. 80. num. 1.

32 cuius ratio videtur esse, † quia praesumitur socie-
tatem lucrum facere, & saluum esse capitale, &
non perdere, vt post Bald. conf. 493. volum. 4. So-
cin. conf. 24. vol. 1. tradit decisio Genua 71. num. 3.
& decis. 124. num. 2. & decis. 173. num. 11. l. 1. vbi
Bart. & Doctores C. si aduers. rem iudic. l. cura, §.
deficientium, & l. semper, §. negotiatio, ff. de muner.
& honor. l. si defunctus, G. arbitrium tutela, Greg.
Lopez in l. 13. tit. 10. par. 5. glof. 2. dicens, quod
mercator in negotiatione peritus praesumitur lu-
crari, nisi intra annum protestetur, & probet per
verifimilia argumenta, & indicia de opposito,
vt l. fin. C. de nauticular. lib. 11. l. tutor, qui reperto-
rium, §. quae autem, ff. de administrat. tut. Iacobin.
in l. singularia, num. 6. ff. si certum pet. Io. Vinc. de
Anna sing. 381. quorum aliquos retulit Escobar
de ratiocin. cap. 21. n. 7.

33 † Et ita executionem peti posse pro capitali,
non obstante, quod non sit liquidatum, an inter-
uenerit damnum, vel non, nec positus sit calcu-
lus, aut vis rationis, & si reus excipiat de amiffio-
ne per casum, vel sine eius culpa, id debeat pro-
bare in termino statuto, censuere Barthol. Socin.
d. conf. 24. n. 36. vol. 1. & conf. 265. vol. 2. Gregor.
Lopez in l. 10. tit. 10. part. 5. glof. 5. in fin. dicens,
multum notandum ad leges Regni, praecipientes
exequi instrumenta tabellionum, Bacz. tract. de
non meliorandis ratione dotis filiabus, cap. 36. n. 20.
Aluarado de coniecturata mente defuncti, lib. 2. cap.
2. §. 1. nu. 38. Et sequuntur eandem opinionem
Benintend. decis. 90. in fine, & alij, quos referunt
Escobar vbi supra num. 5. & Marius Giurba decis.
Siciliae 15. n. 1. & 2.

34 † Tamen opinio negatiua, quod non possit exe-
qui pro capitali, nisi discussis rationibus, & con-
fessio an sit, vel non damnum in societate, ex Auē-
dian. de exec. mandat. Reg. par. 2. cap. 10. num. 31.
& cap. 29. num. 45. Caphal. conf. 768. num. 9. &
37. & consil. 769. n. 11. Parlador. lib. 2. rerum quoti-
dianarum, cap. fin. 1. par. §. 12. limitat. 4. num. 35.
Cancer. lib. 3. resolut. cap. 7. de pact. num. 328. Ce-
uallos variarum resolut. q. 279. n. 3. Ronchegal. in
leandem, §. sed si quis, n. 20. ff. de duobus reis, De-
cian. conf. 85. num. 20. vol. 2. & plures alij adducti
per Marius Giurba dicta decis. 15. num. 3. & seqq.
qui contrariam opinionem falsam ostendit, & il-
lius fundamentis satisfacit per totam decisionē,
ad quam breuitatis causa remiffisse sufficiat, pro
quo etiam plura adducit Escobar dict. cap. 21. à
nu. 12. & seqq. dicens, solummodo in tutore con-
trarium vidisse iudicari respectu bonorum in in-
uentario descriptorum: fecus in alijs societati-
bus, quod mihi videtur æquius, & magis iuri cō-
forme. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

1 Inuentarium si non conficit tutor, resultat praesumptio doli.

- 2 Tutor debet quam primam possit conficere inuen-
tarium bonorum pupilli.
- 3 Iurari potest in litem contra tutorem, qui non se-
cit inuentarium, aut librum.
- 4 Mater tutrix debet inuentarium conficere.
- 5 Tutor, tutrixve habent sex menses à die delata
tutela ad implicandum in emptionem pecunias
pupilli.
- 6 Reditus, qui supersunt pupillo anno quolibet de-
bent conuerti in emptionem, bimestri elapso.
- 7 Tutor, qui pecuniam pupillarem clam sibi sumebat,
tenebatur ad vsuras centesimas, quae erant
ad rationem vnius quolibet mensis.
- 8 Tutores vt olim fuerant tenebantur pecunias pu-
pilli, hodie tenentur conuertere ad honestum lu-
crum, donec rationem reddiderint cum reliquorū
restitutione, & num. 13.
- 9 Pecuniam minoris detinens, semper est in mora
irregulari.
- 10 Tutela in actione venit damnum datum per tu-
torem, & lucrum cessans.
- 11 Pecunia pupillares in his Regnis facile implican-
tur in emptionem iurium super Regia Curia, aut
annuorum introituum.
- 12 Intellectus Authent. nouissimè, C. de administ. tu-
tor.
- 14 Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.
- 15 Facultas faciendi non inducit necessitatem.
- 16 Alimenta praesumuntur praestita à viro magna-
te, & generoso habente in domo sua filiam fra-
tris.
- 17 Alimenta pupilli taxantur à Iudice secundum il-
lius qualitatem, & redditus.
- 18 Alimenta debent taxari cum iustificatione, &
absque excessu.
- 19 Mater habens de proprio non debet ali eos bonis
filiae.
- 20 Verifimiliori probationi standum est.
- 21 Tutela feminae quando exipit.
- 22 Tutor, finita tutela, curatorem bonis minoris da-
ri, debet curare.
- 23 Tutrix censetur continuare tutelam, donec ratio-
nem reddiderit.
- 24 Pupilli contractus sine auctoritate iudicis, & tu-
toris est nullus.
- 25 Minor regulariter non potest donare sine auctori-
tate iudicis, & alijs solemnitatibus.
- 26 Minorum contractibus quare iura resistant, &
num. 27.
- 28 Minor vngtinquē annis prohibetur donare
inter viuos.
- 29 Curator dari non potest, vt auctoretur in dona-
tione minoris.
- 30 Donare est perdere.
- 31 Donare non est administrare patrimonium, sed
dilapidare.
- 32 Minorem donare etiam cum tutore, & iuramen-
to, impossibile est.
- 33 Pupillus vbi donat, praesumitur dolus ex propo-
sito, ac metus.
- 34 Donatio facta à minore suo administratori nec
cum iuramento valet.
- 35 Cessio facta tutori per pupillum non valet, quia
do-

- donationis vicem habet.
- 36 Pater non potest auctorari filio ad suam utilitatem, sed iudex auctorari debet.
- 37 Mater non auctoratur, ut filia sibi donet.
- 38 Auctorari nemo potest in sua causa.
- 39 Iuramentum non valet sine comitibus veritate, iudicio, & iustitia.
- 40 Iuramentum non confirmat donationem statuto prohibitam.
- 41 Iuramenti virtus cessat, ubi actus est nullus.
- 42 Iuramentum non confirmat donationem nullam.
- 43 Donatio minoris non valet in caput tutoris, aut persone ipsam tangentis.
- 44 Filia non obligatur in eo, quod facit propter reverentiam matris.
- 45 Metus minor cadit in virgine tenera etatis.
- 46 Famina ut debiliores, ita timidiore sunt.
- 47 Circumventio est facilis in sexu muliebri.
- 48 Metus reverentialis matris in filia multum attenditur.
- 49 Filius si liberat patrem ab eo, quod sibi debebat, quare non valeat.
- 50 Lesio enormis cum metu reverentiali annullat donationem factam matri per filiam.
- 51 Donatio inter vivos revocatur natiuitate liberorum.
- 52 Donatio habet in se tacitam conditionem, si donator liberos non susceperit.
- 53 L. si unquam, C. de reuoc. donat. requirit renunciationem specialem.
- 54 Renunciatio l. si unquam, C. de reuoc. donat. ad favorem alicuius filij non nocet alijs natis.
- 55 Filia, que non est heres patris, non tenetur solvere eius debita.
- 56 Maioratum antiquorum successor non tenetur sui parentis debita solvere.
- 57 Arrharum proprietates reservatur filijs illius matrimonij, matre ad secundas nuptias transunte.
- 58 Mater transiens ad secunda vota incurrit poenas secundum nubentium favore filiorum stabilitas.
- 59 Competitum non debet quis assequi, unde dispensatum pati mereretur.
- 60 Merita debent in donatione verificari aliter, quam per assertionem donantis.
- 61 Confessiones inter personas coniunctas presumuntur facte in fraudem, quando merita aliter non probantur.
- 62 Donatio, in qua fit mentio incerti matrimonij, non dicitur ob causam.
- 63 Donatio favore matrimonij alieni revocatur natis liberis donanti.
- 64 Iuramentum non efficit, quin donatio revocetur natis liberis.
- 65 Iuramentum semper habet conditionem, quam promissio, cui adheret.
- 66 Iuramentum recipit conditiones rei, vel actus, cui adheret.
- 67 Minori enormiter lesio in contractu iurato succurri debet.
- 68 Dolus presumitur ex magna, aut enormi latione.
- 69 Dolus re ipsa, & ex proposito equiparantur.
- 70 Lesiones enormes censentur a iuramento excepte.
- 71 Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.

- 72 Iuramentum non operatur, ubi est dolus verus, aut presumptus.
- 73 Dolus est causa relaxandi iuramentum.
- 74 Iuramentum potest dici nullum, & quatenus valeat peti relaxatio ad cautelam.
- 75 Tutor spolians pupillum qualiter puniretur.
- 76 Restitutio in integrum competit minoribus adversus lationem in contractibus.
- 77 Absolutio iuramenti ad effectum agendi, & excipiendi potest concedi sine citatione partis.
- 78 Promissio omnis etiam iurata intelligitur, rebus in eodem statu permanentibus.
- 79 Iuramentum alicuius non nocet tertio, & n. 81.
- 80 Veritatis lux, & non fictionis somnium attenditur in iuramentis.
- 82 Iuramentum non supplet nullitatem donationis, nec excludit remedium l. si unquam, C. de reuoc. donat.
- 83 Donatio inofficiosa non validatur iuramento.
- 84 Donatio interpretari debet, ut minus noceat donanti.
- 85 Clausule accessorie sunt nullae, ubi contractus principalis est nullus.
- 86 Facilitate inductus ad contrahendum, eadem inducit ad renunciamdum, apponendumque pariter prejudicialia.
- 87 Restitutio in integrum petita intra quadriennium debet concedi.

P R O

Don Alphonso Tellez Giron, & Domina Elisabetha de Mendoza & Aragon, Comitibus Montis Albani.

C V M

Domina Anna Florentia de la Cerda Marchionisa Atella eius matre, super rationibus administrationis tutelae dictae Comitisse.

ARGVMENTVM.

Tutrix etiam si mater sit, debet pecunias pupillae in emptionem annuorum introituum convertere, alias tenetur ad interesse, & de remedio adversus taxationem alimentorum excessivam, & nullitate donationis factae per pupillam eius matri, & tutrici, ipsa auctorante, qualiterve illi consulatur adversus illam, etiam si iuraverit, & de revocatione ob natiuitatem liberorum.

CONSILIUM CXLVIII.

Via tempore, quo processus presentis causae fuit visus, reservatum fuit informari de iure super tribus punctis, fieri in presenti discursu distributio in tres articulos. Primus, quod debet confirmari votum Calcula-

tatoris dictorum Comitum, quod oneretur praefata D. Marchionisa interesse pecuniarum, quas de anno in annum habuit otiosas ex rebus pupillae, cum eas debuisset convertere in emptionem annuorum introituum, seu bonorum stabilium. In secundo debere saltem confirmari votum tertij Calculatoris in discordia adhibiti, respectu ex-
compti praetensi per Marchionisam pro alimentis, quae praetendit praestitisse filiae. In tertio, quod non debet haberi ratio donationis ducatorum decem mille, quae praetenditur facta a dicta Comitissa in favorem matris, & tutricis, esseque nullam ratione inofficiositatis, & lationis totalis, quam propter natiuitatem liberorum, pro parte quorum comparuit in praesenti iudicio curator iudicialis eorum.

ARTICVLVS I.

Constat ex actis primae partis processus istius causae fol. 68. quod per Praefectum Vrbi Guadala-
laxarae die 2. Maij 1594. & successiuè 28. eiusdem mensis fuit delata dictae Marchionisae tutela, & administratio personae, & bonorum, reddituumque praefatae Comitissae eius filiae, seque obligavit in forma debita conficere inventarium, administratoremque, & rationem reddere cum reliquorum restitutione, aliaque ad munus tutricis concernentia efficere, praesertim Librum rationum, quod non apparere fecisse, & ex quo resultat (salua pace sit dictum illius qualitatis, & christianitatis) quedam doli praesumptio ex Bart. & Bald. in l. 1. §. officio, ff. de tutel. & ration. distraben. Barthol. Socin. conf. 73. n. 5. vol. 1. Jacob. Machel. patrocim. 18. n. 7. Verall. decis. 119. n. 4. p. 2. Cum tutor debeat inventarium bonorum pupilli conficere quamprimum possit, tutor, qui repertorium in princ. ff. de ad. ministr. tut. vbi Bart. n. 6. l. tutores, vel curatores, C. eod. tit. l. fin. C. arbitrium tutela, Spec. tit. de instrum. editione, §. dicto de impugnatione, a num. 1. facit l. hoc conditio, ff. de cond. & demost. Menoc. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 274. n. 1. & 2. Arnold. de Roygier in thesaur. iuris, litera I. verb. inuentarijs, n. 147. l. 6. tit. 16. part. 6. vbi Greg. Lopez glos. 3. Ayora de partit. 1. par. c. 2. n. 7. Escobar de ratiocinijs, cap. 9. ser. per totum.

1. Alias, si non fecerit inventarium, aut librum, iurabitur in litrem contra tutorem, ut ex dicta l. 1. §. officio, tradit Iodocus Damhouder in tract. de tutorib. & curat. cap. 3. n. 7. & 8. lo. Plotus tract. de in lit. iuran. §. 5. nu. 9. 28. & 35. Casian. in consuet. Burgun. defensans, rubr. 6. §. 6. glos. 4. & nominatim in matre tutrice, quae inventarium non fecit, ut tenebatur ex §. 1. & 2. institut. de curatorib. l. de creationib. C. de Episc. Aud. Bart. cons. 150. glos. comuniter approbata in l. in litibus, verbo non etiam, ff. de in lit. iur. Alberic. in dict. l. tutores, n. 3. & 4. Boer. decis. 61. nu. 23. Octau. Cacher. decis. 58. Pedem. num. 20. & ex l. 1. C. de in lit. iur. glos. verb. tenebitur, in dict. l. 1. §. officio.

2. Fuit etiam obligata dicta Marchionisa intra sex menses, postquam fuit illi delata tutela convertere in emptionem annuorum introituum pecunias, quas habebat dicta Comitissa illius filia, alias illi satisfacere legitimum interesse, l. si tutor

16. ff. de administr. tut. ibi: Vel intra sex primos menses pupillares pecunias non collocaverit, ipse in debitam pecuniam, & in usuras eius pecuniae, quam non sceneravit converteritur, l. nomina, C. arbitrium tutela, quae iura ad hoc ponderat Gregor. Lopez in l. 15. tit. 10. part. 7. glos. 3. pro quo singulariter Bald. cons. 109. incip. in ista materia, num. 2. vol. 2. dicit: Tutor tamen, qui pecuniam pupilli se expensisse negat, tenetur ad interesse, quia in emptione praedictorum convertere debuit, & ita diligens esse in factis pupilli, sicut in proprijs, & si habuit bonum forum pro se ipso, debuerat idem procurare de pupillo, cuius pecuniam praemanibus habebat, huc est bona fides, & diligentia facere alteri, quod sibi vult fieri, cum illius curam susceperat; l. 1. vbi glos. verbo latior, ff. de usur. Respectu vero reddituum, qui in dies cedebant, & maturi fiebant, non consideratur dilatio praedictorum sex mensium, quamvis Calculatores regulariter soleant bonos facere tutoribus, nam tali casu solum conceduntur illis menses duo, d. l. tutor, qui repertorium, vers. usuras, ibi: A tutoribus non statim exiguntur, sed interiecto tempore ad exigendum, & collocandum duorum mensium, idque in iudicio tutelae servari solet; l. 1. & 2. C. de usur. pupillar. Et ita intelliguntur, & reducuntur ad concordiam praefatae leges, ut per Escobar. d. tract. de ratiocin. cap. 14. n. 3. & seqq. lo. Gutierrez. lib. 2. de tutel. cap. 9. n. 27. & respectu fructuum, & introituum, qui supererant dictae Comitissae, deductis legitimis expensis, clarum est, quod elapsis duobus mensibus, si tutrix non implicavit in emptionem, currebat interesse ad damnum illius, ut constat ex dict. l. tutor, qui repertorium, §. si post depositionem, Bart. & alij in l. Divus Severus, ff. ad l. Falcid. Salic. in auth. nouissima, n. 2. versic. si tamen, C. de administrat. tutor. Plotus in repet. l. si quando, num. 217. C. vnde vi, Couarr. lib. 3. variar. cap. 2. n. 1. Iodoc. Damhouder. tract. de tut. & curat. cap. unico de pupillarum interesse, num. 42. & seqq. Roland. a Valle cons. 49. nu. 34. in princ. lib. 1. Laderch. de Imola cons. 177. n. 1. Rom. cons. 139. num. 3. & 4. dicens, quod casu, quo tutor pecuniam pupillarem sibi mutuo accipit, clam tamen ad viuras centesimas tenetur, l. qui sine, ff. de neg. gest. aut ad legitimas, si accepit palam, vel a cotutoribus suis, l. non exultimo, d. l. tutor, §. quae autem, ff. de admin. tut. & concludit, quod ex dispositione iuris tutor finita tutela in viuras pupillares convenitur usque in eum diem, in quem administratae tutelae rationem reddiderit, nisi per prius eas offerat, & deponat, d. l. tutor, qui repertorium, §. fin. l. tutor pro pupillo, §. 1. cum l. sequen. l. Lucius, §. questum, ff. de admin. tut. l. 1. in fin. ff. de usur. ibi: Si tutela iudicio nolentem experiri, tutor utroque contenerit, & pecuniam obtulerit, eamque ob signatam deposuerit, eo tempore non praestabit usuras, glos. pen. ibi, facit dict. l. tutor, §. pecunia, ibi: Pecuniae, quae in arca fuit, etiam haeredes tutoris tamdiu usuras praestabunt, quamdiu non impleverint, ut loco defuncti curator constituatur, glos. in h. eum quidam, §. si pupillo, verbo non potuit, ff. de usuris, Caballin. tract. de usuris, n. 298. ad med. Escobar de ratiocin. c. 15. n. 37. dicens, quod tutor finita tutela, non solum

debet puberem admonere, vt sibi curatorem petat, sed si vsuras vitare velit, debet offerre non solum se paratum rationes reddere, & reliqua solvere, sed etiam denunciationibus frequenter interpositis puberem ad iudicium prouocare, opime Hieron. Gabr. *conf. 26. num. 1. vol. 1.* ponderas text. in *l. tutor, & l. ob fœnus, ff. de admin. tutor. l. si pecuniam, C. de vsur. pupillar. Bald. in l. 1. nu. 28.*
 8 *29. C. de condict. in deb. ¶* vbi ait, quod vbiunque olim erat præceptum negotiari, vt tutoribus, quia ideo tenebantur fœnerari, hodie tenentur deponere ad lucrum honestum, vt in *cap. per vestras de donat. inter vir. & uxorem*, sicut doctrina Bart. in *l. Diui Seuerus, ff. ad leg. Falcid.* Additio ad Bald. in *l. si mater, C. de vsuris*, vbi ipse Bald. dixit in *princ.* quod mater gerens negotia filij, tenetur ad vsuras pecuniæ, quam administravit, Ioseph. Ludou. *decis. Perusina 67. n. 1. par. 2.* Petrus Rozius *decis. Lituania 5. nu. 1. & 447.* dicens, quod tutor pecuniam pupillarem in prædiorum comparationem collocare negligens, quanti pupilli interest est condemnandus, Franch. *decis. 16. n. 5.* Et quod hoc procedat non solum durante tutela, sed post eam finitam, donec tutor rationem reddiderit cum integra satisfactioe administrationis, *l. Lucius, §. quasitum supra citata*, ibi: *Quasitum est, an eius pecunia, qua tutor vsus est, post finitam quoque tutelam in diem iudicij accepti, easdẽ vsuras præstare debeat, Paulus respondit, finita administratione eas vsuras debere computari, quæ in tutela iudicio computantur, d. l. tutor, §. sciendum, l. 1. §. nemo enim, ff. de vsur.* Escobar *supr. c. 15. n. 30.*
 9 *32. ¶* dicens, quod detinens pecuniam minoris, semper est in mora irregulari, *l. minorum, C. in quib. caus. in integr. rest. non est necess. l. Titia Seio, §. vsuras, ff. de legat. 2.* Bald. *conf. 392. n. 5. vol. 4.* Anna *alleg. 70. n. 24.* ¶ Et facit, quod in actione tutelæ non tantum venit damnum datum per tutorem, iuxta *l. si tutoris, C. de admin. tut.* sed etiam lucrum cessans, *l. pupillorum, eod. tit. l. quicquid, C. arbit. tutela, l. Iosephus in l. quatenus, n. 7. ff. de reg. iur.*
 10 *¶* Quod magis certum est in his Regnis, in quibus facillimè pecuniæ possunt implicari in emptionem annuorum introituum super Regijs iuribus, aut cum Vniuersitatium concilijs, vel priuatis idoneis, quo casu tutor, qui pecuniam pupilli habuit otiosam est in culpa, vt per Couarr. *lib. 3. variat. cap. 2. n. 1.* Io. Gutierr. *tract. de tutel. cap. 9. n. 23.* Pater Molina *de iustitia, par. 2. q. 224. vers. quando ergo*, Escobar *cap. 14. n. 7.* Baeza *de decima tutor. cap. 2. d. num. 93.*
 12 *¶* Nec obstat *auth. nouissima, C. de admin. tutor.* vt illam videtur intellexisse Ayora *de partitionib. 1. par. cap. 4. num. 33.* quod quando minor, aut pupillus habet prædia, ex quorum fructibus potest commodè sustentari, tutor non erit præcisè obligatus ad implicandum illius pecuniam in emptionem prædiorum, aut fœnori dâdo, nec tenebitur ad vsuras, vel interesse, si conseruauit pecuniam, vt pupillus maior factus ad sui libitum collocaret, nam (salua pace illius) non bene cõsuevit de intellectu dictæ Auth. nam prima illius pars procedit quoad fœnerandam pecuniam minoris,

ad quod nouiori iure non astringitur tutor, vt ostendunt verba illa: *Nouissimè cautum est à curatore pecuniam pupillarem non esse fœnerandam, quod si fecerit, mutui subiacet periculo*, in quo videtur limitare dispositiones iuris antiqui, quæ obligabant tutorem ad fœnerandas pecunias pupillares, *d. l. ob fœnus, ff. de admin. tut. l. nisi 4. C. eod. l. si pecuniam, C. de vsuris pupillar.* Dec. *conf. 178. in fin.* Laderch. *de Imol. conf. 177. vers. & sciimus, Palac. Rub. in dict. cap. per vestras, §. septimò insertur, nu. 2.* Escob. *d. cap. 14. nu. 14.* P. Rau. *sig. 754.* Stephan. Gratian. *tomo 1. discept. cap. 67. n. 1.* Secunda pars dictæ *Auth. nouissimè* intelligitur non quod tutor habeat otiosam pecuniam pupilli, sed quod ipsam habeat sub custodia, & cura, donec se obtulerit occasio implicandi in emptionem, quod supererit ex pupilli retribus, factis expensis necessarijs minori, & ita intelligit Escobar *dict. cap. 14. n. 17. & seq. dicens.* Neque obstat, quod in dicta *Auth. nouissimè* dicitur, quod aliam pecuniam, quæ superest dicitur recondat, quia hæc reconditio debet fieri ad hoc, vt ex illa pecunia recondita (opportuno tempore) vel prædia, vel annui redditus comparentur, vt in *l. si tutor constitutus, l. tutor, qui repertorium, §. deponi, ff. de admin. tut. & in Auth. vt ij, qui obligatas*, & ita quotidie in nostra Hispania practicatur, & tutores onerantur de interesse, si pecuniam pupillarem non collocauerunt, etiam si pupillus, vel adultus opulentos redditus haberet, ex quibus alimentari posset. Et quod dicta *Auth. nouissimè* debet intelligi secundum leges supra citatas, quibus cauetur, vt pecunia omnino in dictis emptionibus collocetur, & ita asserit pluries vidisse iudicatum in Pintiana Cancellaria, esseque notandum, ne decipiamur ex doctrina Ayora.
 ¶ Et ista vera resolutio Escobaris comprobatur per *l. si plures, §. dati*, ibi: *Et si pecunia sit, qua deponi possit, curare, vt deponat ad prædiorum comparationem; ita autem in princ. ff. de admin. tut. iuncta resolutione Rom. conf. 188. n. 4.* vbi ait, quod quemadmodum olim tutor vsuras ex pecunia pupillari perceptas alij fœnerari debebat, *d. l. tutor, qui repertorium, §. si vsuras, & sequen.* pariformiter hodie honestum lucrum ex pecunia pupillari perceptum debet apud mercatorem remanere, vt exinde viterius lucrum procedat, & consequenter fors principalis augeatur, per ea, quæ notat Bart. in *dict. l. Diuus*, alias Diui Seuerus, & Antoninus *num. 2. ff. ad l. Falcid.* pro quo sunt verba expressa *dicti cap. per vestras*, ibi: *Vel saltem alicui mercatori committi, vi de parte honesti lucri dictus vir onera possit matrimonij sustinere*, *glos. verbo neglectam, in cap. fin. 12. q. 4.* Rom. *conf. 28. in princ. & num. 1.* Palacios Rubios *dict. §. 7. n. 2.* Couarr. *d. cap. 2. n. 1.* concludens, quod quamuis tutor nõ teneatur pecuniam pupillarem in fœnus improbum dare, tenetur tamẽ eam in emptionem prædiorum, vel aliam honesti lucri negotiationem conuertere, *l. tutor secundum dignitatem, §. 1. ff. de admin. tut.* Abbas in *cap. 1. col. 2. de in integr. restituti.* Barbaria in *cap. edoceri, colum. 2. de rescript.* Idemque Atheniensium legibus statutum erat,

vt

vt constat ex oratione Lysia apud Dionys. Halicarnas. in Lysia, & Demosthene oratione priori in Apobum de tutela, cuius meminit Escobar *d. cap. 14. n. 5.* Couarr. *d. n. 1.* Et ita cum in tot annis dicta Marchionisa rationem non reddiderit, sed bona, & pecunias Comitissæ filie detinuerit, neque ostenderit eas implicasse in emptionem aliqua bonorum, nec reddituum, iustissimè est ipsi oneratum interesse temporis, quod vltra bimestre habuit pecunias otiosas, & non alios septẽ, quos tertius fuit arbitrat, ¶ cum non sit aliqua lex, quæ tale dicat, & quod non dicit lex, nec nos debemus dicere, *auth. de triente, & semisse, cap. 6.* vbi *glos. Bald. in l. illam, nu. 1. C. de collat. lal. in repet. l. vinum, nu. 8. ff. si cert. petat.* Martin. Vran. in *cap. fin. n. 4. de iure iur.* Et hæc de primo Articulo.

ARTICVLVS II.

Quamuis dicta D. Marchionisa cum esset in ciuitate Guadalaxaræ, potuit facillè obtinere, quod Licenriatus Petrus Xuares del Castillo, Præfectus dictæ ciuitatis, per illius decretum latum 28. Iunij anni 1594. declararet, posse expendere in alimentis eius filij pro ipsa, & famulabus, alijq; rebus necessarijs ducatos mille & quingentum annos quolibet, id fuit, quia nõ fuit nominatus curator iudicialis ad dictum actum, prout requireretur, & quia asseruit, quod dicta Comitissa habebat in redditibus annuis ducatos sex mille ceterum quinquaginta, nec per dictum decretum fuit inducta necessitas præcisa, quod expenderet dictam summam, quam vere, & cum effectu non expendit, ¶ & actus facultatis non inducit necessitatem faciendi, ex regula *l. non quicquid, ff. de iudicij, Ioan. Andr. in cap. in Dioces, nu. 2. in fin. ff. de iudic. lal. in §. præterea, num. 9. & alijs, instit. de act.* dicta Marchionisa in effectu non expendit dictam summam, nam probatum est, quod cum primùm decessit Don Enricus de Mendoza, pater Comitissæ, Dux Infantarus reduxit in domum suam dictam Marchionisam viduam, & præfata Comitissam Montis Albari, & illius fororem Comitissam Villemedianæ, & fecit illis dari necessaria ad earum alimenta proprijs expensis, & quod eodem tempore Comitissa incesit veste lugubri, & modesta, taliter, quod eius mater non expedit annuos ducatos tercentum cum ipsa, nec illius famulabus. ¶ Et vltra præsumptionem iuris, quod in tam magna, & generosa domo, prout erat dicti Ducis eius patris, fuisse per ipsum subministrata alimenta, vt in simili tradit Lara in *l. si quis à liberis, §. item rescriptum, ff. de liber. agnoscent. ex Corneo conf. 120. nu. 8. lib. 1. & conf. 45. nu. 2. lib. 4.* Menoch. *de præsumption. lib. 6. præsumpt. 71. nu. 6.* Escobar *de ratiocin. cap. 22. num. 3.* hoc certissimum est, inspecta probatione Comitissæ, in qua plures testes examinati deponunt, gratis, & amore impensa suille alimenta per præfatum Ducem propter sanguinis vinculum, & non per matrem, ideoque excluditur præsumptio, quod ab ipsa sit alimentata, de qua in *l. fin. C. de aliment. pupillo præstandis*, cum adductis per Ioseph. Ludouic. *l. res. Luc. conf. 42. nu. 9.*

Tom. 2.

¶ Et quamuis, spectet ad Iudicis arbitrium taxare alimenta minoris, iuxta illius qualitatem, & rectitus, *l. ius alimentorum, ff. ubi pupill. educ. deb. d. l. fin. C. de aliment. pupill. præstand. l. cum plures, §. tutor, ff. de admin. tutor. l. 20. titul. 16. part. 6.* Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 169. nu. 1. & seq. Rota decis. 760. n. 5. par. 1. diuersi Jacri palat. Escobar dict. cap. 22. nu. 5.*

¶ Hoc debet fieri cum iustificatione, & absq; excessu, *glos. verbo redditum, in d. l. ius alimentorum, Baeza de decima tutor. cap. 2. nu. 83. & seq. Lara in d. l. si quis à liberis, §. sed filius, n. 7.* Escobar *vbi proxime, nu. 61. & seq.* dicens, quod tutor circa alimenta familiarium pupilli, non debet esse nimis lautus, nec splendidus, ¶ nec admitti debet Iudicis excessiua taxatio, vt mater, quæ ex proprijs redditibus bonorum dotialium poterat commodè ali, expensas eius personæ, & familiæ faciat de redditibus filia, contra text. in *§. sea & propter, institut. de excus. tut. Surd. de alimen. tit. 1. quæst. 47. num. 1. & 2.* vbi ait, quod tutor tenetur pupillo rationem reddere de fructibus, quos pro suo victu consumpsit, pro quo allegat Portium in *§. dari autem, instit. qui testam. tut. dari poss. n. 6.* Aretin: *tract. de testam. glos. 96. n. 6.* Et hoc manifestum redditur ex probatione, quam prætenedit facere dicta Marchionisa, & productione librorum expensarum victus quotidiani, & famulorũ suorum; nam nil horum cedeat in computum, onusque eius filia, quæ propter ipsius infantiam alebatur à Duce, taliter quod cum ea, & suis famulabus Marchionisa non expendit anno quolibet ducatos tercentum, ¶ & cum probationes Comitissæ sint magis verisimiles, standũ est illis, vt fundant Roland. à Valle *conf. 24. nu. 25. vol. 1. & conf. 27. num. 23. lib. 3. conf. 49. num. 43. lib. 4.* Marc. Ant. Eugen. *conf. 66. nu. 36. conf. 28. nu. 83. & seq. conf. 90. num. 109. lib. 1. l. 3. §. ideoque, in fin. ff. de testib.* & ita vorum calculatoris tertij, quod admitterentur pro dictis alimentis annui ducati noningentum fuit grauosum dictæ Comitissæ, & debet reformari, decernendo, quod ad summum fiant boni ducati tercentum, aut quatorcentum, iuxta illius probationes. Et hæc de secundo Articulo.

ARTICVLVS III.

Articuli huius resolutio non alia probatione indigebat, quam religiosa consideratione Iudicis, cum res sit non boni exempli, nec digna magnæ qualitatis dictæ Marchionisæ, minis, aut suasionibus induxisse, seu potius compulsisse Comitissam eius filiam ætatis annorum duodecim, & sub eius tutela, & administratione existentem, cùm adhuc illius rationem non reddidisset, vt faceret sibi donationem sic inmentam, ducatorum scilicet decem mille, ita & nullam, occasione sumpta, quod tutela expirauerat cum primũ Comitissa annos duodecim impleuit, ¶ argumēt. 21 *principij, institut. quib. mod. tutela finitur, l. nisi, ff. de tutel. & ratio. distrah.* in effectu aliter procedit, ¶ nam vltra quod debuit Marchionisa curare, 22 quod nominaret curatorem, qui sua bona curaret, ac defenderet, *l. ita autem, §. si tutor, ff. de ad-*

cc

mini

ministr. tut. l. sancimus, C. eod. tit. quod omisit, vt manu salua exequi posset intentu obrinendi donationem predictam, sufficit ad illius nullitate, quod tempore illius, † & multo post continuauit dictam administrationem, nec illius reddidisset rationem, vt adhuc pro tutrice haberetur, l. 1. *C. de eo, qui pro tutore, vel curat. se gessit, l. tutor 11. C. arbitrium tutela, quæ ait: Tutor post pubertate aetate puelle, si in administratione conuexa perseuerauerit, tutela actione totius temporis rationem præstari cogitur, l. 1. C. vt causa post pubertatem ad sit tutor, l. si post pubertatem 13. ff. de tutel. & ration. dist. ben. l. ita autem, §. post completum, ff. de administr. tut. glof. 1. in l. tutores 40. eod. tit.*

Quæ dicta Comitisa propter eius minorem ætatem, defectumq; aliarum iuris solemnitatum non potuit dictam donationem facere, † nam si cut contractus pupillaris sine auctoritate tutoris, & iudicis est nullus, l. et si is, C. de prædij minor. l. non dubium, vbi glof. & Cyn. C. de legibus, Baldus *consil. 369. num. 1. vol. 2.* † ita minor regulariter donare non potest absque decreto iudicis, & solemnitatibus, ac legitima causa ad illius validitatem requisitis, l. si ad resoluendum, cum seq. C. de præd. minor. l. 2. C. si aduers. donationem, Barthol. Socin. *consil. 130. lib. 1. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 171. nu. 46. Puteus decif. 55. nu. 1. lib. 3. Morotius respons. 87. num. 9.*

† Ideo enim lex resistit minorum contractibus, quia non habent firmum consilium, vt dicit tex. in l. si minor, ff. de sensis exportand. Nicol. Millis in repert. verb. Minor si contractus, Casiodor. lib. 4. *variar. epistol. 5.* dicens: *Consulit prouida decreuit antiquitas, minores contractus liberos non habere: vt & insidiantium laquei frustrarentur, & lapsis atas lubrica subueniret. Obrueretur quippè innocentia, si relaxaretur audacia, esset que cunctis fallendi studium, si fraus subreptitium lucraretur effectum,*

† Quæ ratio habet locum in minore contrahente, vel approbante contractum, l. doli, §. diuerjum, ff. de nouation. l. nõsolum, C. de præd. minor. l. sed alias, C. quando decreto opus non est, quæ iura non distinguunt, an minor habeat curatorem, vel non, imò inquit Millis, *vers. minor vigintiquinque annis, nõ sufficere decretum iudicis, si minor tutore, vel curatore careat, sed debere dari, vt cum eius auctoritate fiat, vt per Bald. in l. si curatorem habens, nu. 6. C. de in integr. restit. min. concludens, vtramquæ auctoritatem copulatiuè requiri*

† Et hoc magis indubiè, quàm in alijs contractibus procedit in donatione inter viuos, quæ omnimodò prohibetur minoribus annorum viginti quinque, l. ultim. §. cum autem, C. si maior fact. re. in ratam hab. ibi: *Cum donationes à minoribus, nec cum decreto celebrari possint, AzO in sum. rubric. de donat. §. quis possit donare, l. contra iuris, ff. de pactis, Bald. consil. 437. incipient. quedam puella, num. 2. volum. 1. & in l. l. C. si aduers. donationem, num. 1. & 2. Barbatia consil. 70. num. 1. 2. lib. 3. Rebuff. respons. 174. versic. item, Roderic. Xuares allegat. 20. num. 7. Ioan. Vinc. Honded. consil. 42. nu. 1. & 2. lib. 1. Menoch. consil. 22. num. 14. in fin. Surd. de aliment. tit. 8. præuileg. 56. nu. 109. † Adeo*

vt curator non possit dari pro auctoritate præstanda ad donandum, l. ab agnato, l. fin. ff. de curat. furiosi. Nam vt inquit Rebuff. *vbi proximè, circa finem,* curator causa cognita, illaque iusta dandus est, sed nõ est iusta causa dandi curatorem ad donandum; † cum donare sit perdere, l. filius fami- *lias, ff. de donation. dicta l. contra iuris, §. si filius, l. prohibere, §. planè, ff. quod vt, aut clam, Alexand. consil. 125. incip. vilius, & consideratis, num. 2. vol. 1. Atlicet. decif. Neapol. 87. nu. 4.*

† Et quia donare non est administrare patrimonium, sed illud dilapidare, l. creditor, §. Lucius, ff. mandati, l. Imperator, ff. ad Senat. conj. Trebell. Barbatia dicto num. 12. Roderic. Xuares in l. 1. tit. de las ganancias, nu. 5. 2. lib. 3. fori, Ferdinand. Loazes in allegat. pro Marchione de los Velez, dubio 1. fundamento 1. pro parte oppidi, num. 4. Couarr. lib. 3. *variar. resolut. cap. 19. num. 2. Tello Fernand. in l. 19. Tauri, num. 3. & seqq. Roxas in epitom. success. cap. 33. nu. 23. & seq.*

† Et hoc est in tantum verum, quod Felin. *consil. 16. n. 14.* dixit, esse rem impossibilem, pupillum donationem facere, etiam cum auctoritate sui tutoris, & iuramento, Honded. *consil. 42. num. 4. lib. 1.* † Nam vt resoluìt Hieron. Gabr. *consil. 127. num. 26. vol. 1.* præsumitur metus, aut dolus ex proposito, qui excludit consentum spontaneu, quando pupilla facit donationem, aut remissionem in fauore personæ, sub cuius regimine erat, vel saltim etià quando interuenit causa falsa, aut erronea, & his casibus concludit esse opinionem magis communem, & veram, quod nec cum iuramento præiudicet donatio. Et est satis in terminis determinatio Alciati *consil. 47. incip. in præsentia causa D. Marchionise Padulle, num. 5. lib. 8.* secundum impressionem Basilicæ, dum ait: *Satis apparet, illam puellam tunc fuisse circumuentam, tum ex qualitate personæ ipsas, tum quod nemo aderat ex consanguineis puella, tum quod non suberat causa tam immoderata donationis, vnde decretum iudicis est ipso iure nullum, l. magis puto, §. as alienum, ff. de reb. eorum, & iuramentum illud, tanquam dolo partis, & metu iocrus factum non tenet, cap. cñi contingat, de iure iur. ibi sine vi, & dolo spontè præsit a. Vnde saltè in tali casu concedenda est absolutio, tanquam lex contractum reprobet in odium ipsius accipientis, vt tenui in d. l. pacta, que contract. de pactis, ita distinguendo contrarias opiniones, & c. & ex cap. si verò, & cap. verum, de iure iur. idem Alciat. *consil. 3. nu. 15. & 16. lib. 3.**

† Et in donatione facta à minore suo curatori, aut administratori, quod nec cum iuramento valeat, ex Ioan. Gutier. *tract. de tutel. part. 2. cap. 14. nu. 26.* resoluìt D. Francisc. del Castillo *decif. Sicilia 149. num. 5. vol. 2.* Montan. *de tutel. & cur. cap. 30. num. 79.* † dicens, ex eo, quod celsio facta per pupillum tutori, non valet, cum habeat vim donationis, Galgauer. *de tutor. & curat. lib. 2. tit. 20. nu. 12.* Castillo *vbi proximè, nu. 2.* Caldas Pereira *tract. de empt. & vendit. cap. 13. nu. 11.*

Maximè cum non interuenerit iudicis auctoritas, nec causa cognitio, sed ipsa Marchionisa mater ad sui utilitatem auctorata fuerit, seu auctori-

thoritatem interposuerit, vnde non valuit actus, siue ipsam vt matrem consideremus, siue tutricem, aut administratricem filia, & bonorum illius, nam de iure certum est, † quod nec pater potest consentire, & auctorari filio in eius utilitatem, sed illius loco debet interuenire auctoritas iudicis, l. 1. & toto tit. ff. de auct. tut. glof. marginalis in l. potest 18. in fin. eod. tit. & in tit. de auct. tut. præf. Gregor. Lopez in l. 4. tit. 5. part. 5. glof. 9. ibi: *Quia ipse non potest sibi suam auctoritatem interponere, Baldus consil. 109. incip. in ista materia, nu. 1. vol. 2. Sigismund. Loffred. consil. 17. nu. 57. glof. in l. si furiosi, vbi Bald. notat C. de nupt. Barbar. consil. 110. nu. 18. in fin. lib. 4. & ex Corneo consil. 294. tom. 1. Decio consil. 279. nu. 5. Guid. Pap. decif. 223. nu. 1. tradit Iulius Clarus in §. donatio, quæst. 6. vers. habes ergo, & vers. quæro etiam, & ex Lambertengo tract. de solemnitatib. contract. mulier. ad fin. tit. quæst. 29. nu. 102. Ioan. Petr. Bimius consil. 147. nu. 29. & consil. 287. nu. 51. & in terminis super statuto Nouariæ consuluit las. *consil. 69. incip. quaritur, nu. 2. vers. aggredior, in sine, lib. 1. ibi: Tamen quicquid sit, quod pater dicatur consensisse, tamen dico, quod non potuit in renuntiatione sibi facta consentire, & col. penult. vers. & propterea, dicit multu singulare, & sequitur plures ex antiquioribus referens Ioan. Bapt. Plotus consil. 33. nu. 2.**

† Castillo *decif. 186. num. 26.* & *seqq. tom. 2.* † & in nostris terminis Vinc. de Franch. *decif. Neapol. 14. nu. 1. & 5. part. 1.* probat donationem factam matris ipsa sibi auctoritate non valere, † nam in re sua nemo auctorari potest, Petrus de Perus. *de vniõne Ecclesiarum, cap. 5. nu. 25. & 26.* Albertus Brunus *tract. de reb. dubijs, part. 1. nu. 55.* Ioan. Dilect. *de arte testand. cautel. 1. nu. 4.*

† Et quod non debeat præiudicare iuramentum appositum in dicto instrumeto donationis, constat ex ratione, quam adducit Alciat. *d. consil. 47. nu. 5.* quia ex illis lectura satis apparet, quod non habuit tres comites veritatem, iudicium, & iustitiam, de quibus in cap. animaduertendum 22. *quæst. 2.* & in cap. & si Christus, de iure iurando, Barbatia *consil. 61. nu. 56. vol. 3. Boer. consil. 33. nu. 8. Alex. consil. 42. nu. 1. 9. lib. 1.* [Salcedo ad l. 10. tit. 1. lib. 1. *Recop. nu. 50.*] † & facit Iacob. Puteus *decif. 377. nu. 1. lib. 1.* vbi ait, iuramentum non confirmare donationem aliquo statuto prohibita, multoquæ minus confirmare poterit donationem à minore factam eius tutrici tot iuribus prohibitam, optimè Baeza *tract. de non melior. ratione dotis filibus, cap. 29. nu. 9. & seqq.*

† Et confirmat Ludouicus Morotius *respons. 52. num. 4.* & 5. vbi resoluìt, quod virtus iuramenti cessat, quando actus est nullus ex defectu solemnitatis omisse in contractu minoris, ex Bartol. in l. 2. ad finem, C. nõ fideiusor. dotium dentur, Bald. in l. 2. quæst. 9. num. 29. C. de rescinden. vend. Angel. *consil. 160. incip. Domina Catharina, num. 3. vers. contrarium dico, Roman. consil. 12. num. 2.* & alii, quos refert, & sequitur Baeza *vbi proximè, Gregor. Lopez in l. 17. titul. 16. part. 6.* vbi resoluìt esse nullam obligationem minoris absq; auctoritate eius tutoris, aut curatoris, & etiam

iuramentum interpositum in tali obligatione, & donatione, † nam donatio nulla non sustinetur iuramento, vt post Ioan. Crot. in l. nemo potest, ff. de legat. 1. & alios ab eo citatos tradit Alciat. *consil. 61. num. 1. lib. 8. in impressione Basilicæ,* nullitas autem donationis euidentis est, cum Marchionisa adhuc esset tutrix eius filia, nõdum enim se exemerat ab administratione, nec rationem reddiderat, quare vllam donationem non potuit illi facere filia, præsertim tam immensæ quantitatis, vt per plura probat Dues. *regul. 31. incip. administratores, seu officiales, Rebuff. in comment. ad leges Gallicas, tractat. de donationib. & alijs disposit. tutor. glof. 5. in sine, Ioan. Gutierrez consil. 14. num. 14. & duobus seqq.* † vbi resoluìt, quod non solum donatio non valet in caput tutoris, verum neque in persona eum tangentes, propter præiuramentum fraudem, l. pupillus, §. sed & si per interpositam ff. de auct. tut. tutor.

Et comprobatur, nam fecisse dictam donationem, confitendo in ea dicta Comitisa, quod reperitur scriptum, meritaque Marchionisæ matris, fuit, quia ipsa ita voluit, quod scriberetur, cui Comitisa propter suam teneram ætatem, reuerentiam, & metum non ausa fuit contradicere, † quæ autem sunt propter verecundiam, & reuerentiam matris non ligant, nec obligant filiam, vt proprijs in terminis resoluìt Barbatia *consil. 41. nu. 27. vol. 3.* per tex. in l. si quis cum sciret, ibi: *Et hoc modo patronus quoq; liberto, & is, cuius magna verecundia est, quem in præsentia pudor ad resistendum impedit, ff. de furtis, Bald. in l. si omi 8. nu. 2. C. ad Senat. consil. Velleian. facit l. si eum dotem, §. eo autem tempore, ff. solut. matr. vbi mulier non contradicens propter verecundiam, habetur pro dissentiente, & l. 1. §. quæ obseruanda, ff. quarum rerum actio non detur, & ibi glof. verbo metu solo, Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 3. §. 6. nu. 4. l. metu, l. si quis per impressionem, C. quod metus causa, glof. in cap. præfens clericus 20. q. 3. & in cap. insumatione, qui clerici, vel vouentes, & in cap. causam matris. de offic. & potest. Iudic. deleg.*

† Maximè cum agatur de metu virginis teneræ ætatis, in qua minor metus sufficit, glof. 1. in cap. cum locum 14. de sponsal. quam sequuntur resoluti per Couarr. *d. cap. 3. §. 4. n. 9.* Menoch. *lib. 2. de arbitr. iud. centu. 2. casu 335.* Ioan. Gutier. *consil. 16. nu. 13.* Thom. Sanchez *de matrim. disput. 3. lib. 4.* † Nam femine vt debiliores, ita sunt timidores, glof. verbo metu, in d. cap. cum locum, Paul. Cast. *consil. 174. post n. 3. part. 1.* Ioan. Franc. Purpur. *consil. 579. n. 7.* Hippol. Rimin. *consil. 15. nu. 22.* Sanch. *d. disput. 3. nu. 2. & nu. 5. in fin.* † Similiter quia facilis est circumuentio in sexu muliebri, autb. de equalitate dotis, §. ijs conueniens, collat. 7. l. cum possed. vbi Andr. Alciat. *C. de pact. idem consil. 8. nu. 5. lib. 5. & consil. 135. nu. 15. eod. lib.*

† Et in terminis solius metus reuerentialis idem resoluunt Menoch. *lib. 2. de arbitr. casu 136. nu. 6. & seqq. & consil. 1. nu. 493.* Octavian. Cacher. *decif. Pedem. 179. num. 5. & duobus seqq.* Burg. de Paz *consil. 28. nu. 20.* Molina *lib. 2. de Hispan. primogen. cap. 3. n. 11. 18. & 24.* Bern. Diaz *reg. 532. limit. 1. Gra.*

Gratian. Falcon. reg. 314. num. 1. & 2. Mascard. de probat. conclus. 1055. num. 15. 27. & seq. Mandell. cons. 77. a num. 21. lib. 1. & cons. 100. nu. 4. & seqq. Anton. Maluasia cons. 65. n. 19. & alijs, Thesaur. decif. Pedern. 66. nu. 2. & decif. 223. num. 9. & seqq. Ioan. Matienç. in dialogo Relatoris. 3. part. cap. 20. num. 3. & 8. Surd. decif. Mantua 194. nu. 29. Ioan. Gutierrez de iuram. confirm. 1. part. cap. 1. n. 16. & cap. 55. n. 7. & in autb. Sacramenta puberum. n. 93. & seq. C. si aduersus vendit. Caldas Pereira in l. si curatorem habens. verbo laesus. nu. 40. vers. alia est causa. C. de integr. restit. Ioan. Garc. de nobilit. gl. 17. n. 4. & 5. 9. & 34. Monter. à Cuenca decif. Aragonum 3. 2. nu. 1. 30. & seqq. Ioan. Corraf. lib. 7. mscell. iur. cap. 32. nu. 2. quorum plures loquuntur de metu reuerentiali inter matrem, & filiam.

† Et idem Bald. cons. 62. in incip. facta super quibus. n. 1. vol. 1. resoluit, quod si per metum, vel nimiam reuerentiam filius liberat patrem ab eo, quod sibi debebat, talis liberatio non valet, & idem Bald. cons. 474. in incip. Vicarius. nu. 1. vol. 5. Aymon Crauet. cons. 11. nu. 12. vol. 1. & cons. 114. num. 1. probans, quod merus reuerentialis cum laesione enormi sufficit ad rescindendum contractum, nec requiruntur minae, aut verbera, maxime in filia.

† Et concurrente laesione, non solum enormi, sed totius summæ ductorū decem mille donatorum, clarum est, rescindi quamcumque promissionem, seu donationem, vt resoluunt Laderch. de Imol. cons. 79. n. 9. Roland. à Valle cons. 100. n. 131. lib. 4. Casar Vrsill. in addit. ad Afflicet. decif. Neapol. 393. nu. 15. Surd. cons. 46. n. 16. & 18. lib. 1. Burgos de Paz vbi proximè, nu. 20.

† Quod remanet magis indubitabile, cum postea dicta Comitissa suscepit liberos, cum omnis donatio inter vivos reuocetur natiuitate liberorum, l. si vnquam. de reuocand. donat. l. 8. tit. 4. par. 5. & resoluunt plures relati per Alphanum collectan. 264. Anton. Gabriel conclus. 2. de donat. Hieron. Gabr. cons. 112. nu. 3. lib. 1. Corneus cons. 30. incipient. in hac consultatione, lib. 4. Ioan. Dilectus de arte testam. tit. 3. caut. 10. num. 4. Ripa in d. l. si vnquam. quest. 7. nu. 15. & latissimè Tiraque. in commun. illius, Molina lib. 1. de primogen. cap. 9. num. 40. Ioan. Gutierrez de iuram. confirm. 1. part. cap. 9. nu. 1. & lib. 3. practican. quest. 49. n. 2. Morotius responf. 43. nu. 1. & seqq. Alciat. cons. 8. nu. 2. lib. 2. Ioan. Vinc. Honded. cons. 43. à nu. 1. cons. 47. eod. num. vol. 1.

† Nam omnis donatio habet in se tacitam conditionem, si donator liberos non suscepit, ideò natis illis reuocatur, cap. fin. 7. q. 4. Bart. singul. 211. Mynsing. centur. 5. obseruat. 64. dicens, quod donans non censetur in dubio de liberis cogitasse. † Præsertim, quia non apparet ex instrumento renuntiatum fuisse beneficio dictæ l. si vnquam, quæ requirit præcisè renuntiationem specialem factam absque dolo, & metu reuerentiali, nec includitur in generali renuntiatione, vt pluribus probat Ant. Gabr. d. concl. 2. de donat. num. 2. & 7.

† Imò etiam si fuisset renuntiatum, non solum ad beneficium matris, sed etiam alicuius filij, foret renuntiatio inutilis, alijs filijs postea natis, vt ex

l. si totas. C. de inoffic. donat. tradit Raynal. Corfus lib. 2. indagat. iuris. cap. 26. nu. 1.

Nec obliabit dicere, quòd dicta donatio facta fuit ex causa onerosa futuri matrimonij, dictæ Marchionis, & sub prætextu, quòd non erant bona sufficientia parentis, ex quibus possent illi satisfieri arrharum promissæ, † nam cum Comitissa non esset hæres sui patris, non tenebatur satisfaccere, quòd desideret arrharum satisfactioni, sicut nec alia debita paterna, rubric. & titul. C. ne filius pro patre. l. 1. & toto tit. C. de repudian. vel abstin. n. hæred.

† Solum enim successit in maioratibus à suis prædecessoribus institutis, qui erant liberi, atque immunes à debitis patris, Gregor. Lopez in l. 4. tit. 15. partita 2. glof. 1. col. 2. ad fin. Molina de primog. lib. 1. cap. 10. nu. 28. & seqq. Matienço alios referens in l. 6. tit. 7. lib. 5. noua Recop. gl. 3. n. 17. & 20. Ioan. Garcia de expens. & melior. cap. 16. n. 14. in si. Spino in spec. testam. glof. 19. in princ. nu. 36. conclus. 2. Pater Molina tom. 3. de iniustitia, disp. 641. num. 2. 6. & seqq.

† Maxime, nam & si fuissent bona libera patris, proprietates arrharum non spectaret ad Marchionisfam, cum ad secundas, & tertias successiuè nuptias transuerit, sed ad filias primi matrimonij, l. 1. tit. 2. lib. 3. foro legum, vbi Roderic. Xuares n. 73. Molina lib. 2. de Hispan. primog. cap. 10. nu. 62. Pater Molina tomo 2. de iniustitia, disp. 431. Ioan. Gutier. lib. 2. practican. quest. 18. nu. 3. Ayora de partitionib. part. 1. cap. 7. nu. 21.

† Et omni caret ratione, quòd dicta Comitissa, quæ propter transitum ad secunda vota incurreret penas iuris, filiorum fauore stabilitas, l. 1. l. hac edictali. C. de secund. nupt. & in titul. 12. part. 4. Couarr. de sponsalibus. 2. part. cap. 3. §. 9. num. 6. vitricum superinducendo Comitissa, ab ipsa vice pena commodum, ac lucrum consequeretur. † Nam absurdissima profus res est inde compendium, quem assequi, vnde dispendio affici conueniret, l. ne ex dolo. ff. de dolo. l. siue hæreditaria. ff. de negot. gestis. l. sed et si hæreditas. §. penult. ff. ad exhibend. l. si ab hostibus. §. si vir. ff. solut. matrimon. l. cum ita. in princ. ff. de legat. 2. l. nomen. §. filio. ff. de legat. 3. l. 1. §. 1. ff. de doli exceptio. l. itaque fulto. ff. de furt. l. non fraudatur. §. nemo. ff. de regul. iur. cap. ex tenore, vbi Decius notab. 4. cap. super literis, de scriptis. cap. & si necesse, de diuor. Aymon Crauet. consil. 819. num. 7. & consil. 937. num. 3.

† Nec est considerabilis meritorum generica assertio, ex qua non inducitur illorum probatio, quia debent concludenter probari æquivalentia donationi, cap. relatam, ibi: Iuxta seruitij meritū, de testam. l. si donatione, vbi Iaso. num. 3. Decius num. 16. de collationib. Anton. Gabriel conclus. 1. de donation. num. 63. & conclus. 2. num. 68. Molina lib. 2. de primogen. cap. 8. num. 17. Burgos de Paz cons. 25. num. 16. Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 107. num. 13.

† Nam tales confessiones inter personas tam coniunctas præsumuntur factæ in fraudem, quando merita aliter non probantur, ex Bart. theoria in

62 † Rursus, quia non dicitur donatio ob causam, in qua sit mentio incerti matrimonij futuri, vt in proprijs terminis resoluit Morot. resp. 43. nu. 8.

63 † Et quia etiam donatio facta fauore matrimonij reuocatur fauore filiorum postea natorū donanti, vt resoluunt Paponius lib. 11. tit. 1. arre. sto 20. Riccius collect. 728.

64 † Denum non obstat iuramentum interpositum in dicta scriptura, nam vltra quòd non est respectu remedij l. si vnquam, cui non apparet renuntiatum, adhuc donatio prædicta rescinditur, natis liberis, non obstante iuramento, vt per Boer. decif. 159. nu. 6. & 7. Baera de non melior. ratione dotis filijabus, cap. 29. nu. 11. plures, quos refert, & sequitur Iul. Clarus lib. 4. sentent. §. donatio, q. 23. nu. 1. & quatenus respiceret præiudicium filiorum, idem voluit Ioan. Gutierrez de iuram. confirmat. 1. part. cap. 9. nu. 10. † Iuramentum enim semper habet illam tacitam conditionem, quam habet promissio, cui adheret, nec extenditur vltra illius virtutem, Hieron. Gabr. alleg. cons. 127. nu. 37. Ant. Gab. d. concl. 2. nu. 12. Thom. Gramm. decif. 104. nu. 75. Iul. Clar. vbi proximè.

66 † Et recipit omnes conditiones rei, siue actus, cui adheret, l. fin. C. de non num. pecun. l. fin. C. qui satija. cogant. Paul. Emil. decif. Rotæ 200. num. 6. part. 3. Matienço in l. 3. tit. 10. lib. 5. noua Recopil. glof. 13. nu. 5. Anton. Burgos in rubric. de empt. & vend. num. 5. Caballin. tract. de euictionibus, §. 3. num. 550. Iul. Clarus §. emphyteusis, quest. 8. nu. 2. Morotius responf. 52. num. 4. & est pulchra decisio Hieron. Magon. 76. Rotæ Florentina, vbi tenet, in donatione facta parenti per filiam, quòd reuocatur, quatenus filia reperitur laesa.

67 † Pro quo facit Andr. Barbatia cons. 61. nu. 57. & 65. lib. 3. quòd minor læsus in magna quantitate, etiam si iure non contrahere, audiendus est, & ei succurrendum, multoq; magis, quando læsio, prout in nostro casu esset enormissima, vt concludit Ioan. Bapt. Ferrer. cons. 149. num. 10. Gregor. Lop. in l. 59. tit. 18. part. 3. glof. 4. & in l. 56. tit. 5. part. 5. & in l. 10. tit. 19. part. 6. glof. 6. Aluar. Valasc. in practican. partitio, cap. 39. n. 55. & seqq. Parlad. lib. 2. rer. quotid. cap. 4. n. 49.

68 † Quia vbi deceptio est enormissima, vel in magna quantitate, præsumitur dolo, l. omnis, §. Lacius. ff. de reuocand. his, quæ in fraud. credit. l. qui testamentum. ff. de probationib. l. si quis superbite, ad finem, C. de dolo, Roderic. Xuares consil. 3. nu. 27. & seq. Alciat. consil. 135. num. 9. lib. 5. qui nu. 10. ait, † quòd paria sunt, quòd dolo interueniat ex proposito, vel re ipsa, l. si quis cum aliter, ff. de verbor. obligat. l. 2. §. si quis sine, ff. de doli exceptio, idem Alciat. consil. 22. num. 2. lib. 8. Iacob. Philipp. Portius consil. 143. nu. 37. Syluester Aldobrandinus consil. 26. num. 110. Ioan. Vincent. de Anna alleg. 9. num. 2. alleg. 17. nu. 6. Franc. Beccius consil. 224. nu. 6. vol. 2. vbi post Decium consil. 203. incip. vt vera, num. 5. ait, quòd in contractu damnofo,

in l. si forte, ff. de castrens. pecul. Decius consil. 366. num. 12. Guido Papæ singul. 377. & 395. Hippol. de Marfil. singul. 610. Ioan. Vinc. de Anna allegat. 125. num. 31. vbi additio.

69 † Quia etiam donatio facta fauore matrimonij reuocatur fauore filiorum postea natorū donanti, vt resoluunt Paponius lib. 11. tit. 1. arre. sto 20. Riccius collect. 728.

facto etiam cum iuramento, simplicitas in muliere præsumitur, & iuramentum iniustum est, & captiosum, quòd relaxari debet.

† Tales enim læsiones enormes videntur à iuramento exceptæ, l. si liberis iurauerit. ff. de oper. libertor. cap. Quintuallis, de iure iurand. quia iurantis mentem excludunt, l. 1. ff. de dolo, magna enim turpitudine veritatur ex parte extorquentium, & recipientium talia iuramenta, quæ non possunt firmare, quòd nullum est, † quia fierent vinculum iniquitatis, quòd dicendum non est, cap. quanto, de iure iura. n. Imola, & alij in l. nemo potest, ff. de legat. 1. Barbatia cons. 41. num. 17. lib. 4. Boerius consil. 39. nu. 4. Mohedan. decif. Rotæ 4. num. 3. de emptio. & vendit. Ioan. Gutierri. consil. 22. num. 18. & sequent.

† Et facit in comprobationem, quòd iuramentum nihil operatur, vbi adest dolo verus, & præsumptus, Anton. de Butrio in cap. cum contingat. 4. casu principali, de iure iur. vbi Barbatia casu 6. & 9. Alciat. consil. 8. num. 4. lib. 5. consil. 1. num. 10. lib. 7. Hieron. Gabr. consil. 13. num. 7. lib. 1. & in filia contrahente cum patre, aut suā iura renuntia. te hoc resoluunt Crauet. consil. 635. num. 1. & consil. 647. num. 2. consil. 818. nu. 6.

† Et est causa iusta concedendæ relaxationem iuramenti, vt per Carol. Ruin. consil. 170. num. 28. vol. 1. quando dolo, vel fraus esset re ipsa, licet non fuisset ex proposito, vt per Ant. de Butrio in d. cap. cum contingat, not. 3. Millis in reperitor. verb. iuramentum. † Vel potest allegari nullitas iuramenti, & quatenus valeat, peti relaxatio ad cautelam, Bald. consil. 375. incip. certum, nu. 8. volum. 3. dicens, sufficere, quòd lex damnet factum, & iuramentum, l. si quis inquilinos, §. 1. ff. de legat. 1. & argum. l. si quis sub conditione, §. fin. ff. de condit. insti. facit idem Bald. consil. 178. num. 1. eod. volum. vt sic tutius, & securius valeat iura sua prosequi in iudicio, prout est concessa dictæ Comitissæ, & merito, cum mediante prædicta donatione veniret spoliata à matre, eademque tutrice, quòd est multum odiosum iniure, taliter † quòd ipso iuramento factum à tutore, vel curatore aduersus minorem puniebatur deponationis pena, & publicationis bonorum, l. meminerint in fin. C. unde vi, Affl. decif. Neap. 403. nu. 20. & post applicari præfenti casu, quòd inquit Rebuffus tract. de exceptio. nu. 881. quòd non dicitur tutrix quasi tuitrix, vt inquit Imperator in §. 1. insti. de tutel. & Iuriscōf. in l. 1. ff. eod. sed versa etymologia ab affectu tollitrix, quæ tam immensam quantitatem ducatorum decem mille filia minori abstrahere procurauit, cum ab alijs, qui idem conati essent, deberet illa defendere, l. alitius, ff. si seruit. vendicetur, ibi: Quia quod alium facientem prohibere ex officio necesse habuit, id ipse committere non debuit.

† Et omnis difficultas cessat, respectu restitu- tionis in integrum petitæ per dictam Comitissam, quæ debet sibi concedi aduersus dictæ præfensæ donationis præiudicium, nam Rebuffus tomo 2. commentar. ad constitut. Francie, tract. de restitu. art. 1. glof. 1. num. 4. asserit, vidisse semper releuari minores in contractibus, & alijs actionibus de- ceps,

ceptos, contra *autb. Sacramenta paberum, C. ff. ad uerjus uenditionem*, quæ est mors, & destructio aduultorum, si seruaretur, teste Luc. de Pen. in l. 3. vol. 3. C. de prædijs curial. lib. 10. quando dicit, inuolubiliter custodiantur, ueruntamen quia iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum, cap. *si Christus, de iure iur. latè Gramm. decis. 12. n. 13. & seqq.* ideoq; Principem releuare minorè habita dispensatione, quæ est relaxatio iuramenti concessa Comitissæ, ¶ ad quam non fuit necessaria citatio Marchionitæ matris, Anton. Gabr. *concl. 1. de citation. nu. 93. Laderch. de Imola consf. 139. nu. 8. Guido Papæ quest. 140. Aufreer. ad Capel. Tholos. quest. 62. Ludou. Gomez. in tract. breuium, nu. 46. Couarr. lib. 1. uariar. resol. cap. 4. nu. 5. uerf. id uerq; Zerola in praxi Episcopali, uerbo iuramenti absolutio, in princip. Petrus Paul. Parif. consf. 96. nu. 25. & 26. vol. 1. & in absolutione ad effectum agendi, & excipiendi in iudicio est uniuersali obseruantia receptû, tam in Curia Romana, quàm in alijs Curijs Ecclesiasticis Regnorû Hispaniæ, & comprobant M. Ant. Natta consf. 167. nu. 5. & seqq. Roland. à Valle consf. 13. nu. 38. consf. 34. nu. 1. vol. 1. Franc. Becc. consf. 63. nu. 3. Borgn. decis. 9. nu. 24. part. 1. Lancell. Galliæ consf. 37. nu. 64. Alciat. consf. 1. nu. 38. lib. 8.*

78 ¶ In quorum comprobationem facit, quod omnis promissio etiam iuramento firmata, intelligitur rebis in eodem statu permanentibus, cap. *que admodum, de iure iur. & arg. l. cum quis, ff. de solution. l. quod Seruius, ff. de cond. ob causf. Boer. q. 204. nu. 21. Mandell. consf. 76. nu. 2. vol. 1. & ita iuramentum dictæ donationis debebat intelligi, si Comitissæ extirpisset in eodem statu, & non succiperet liberos; ¶ nam cum præcipuè sit inducta ad fauorem illorum dispositio d. l. si unquam, non poruit illis ius suum auferri, etiam ex iuramento matris, ut ex l. 2. C. ut in possess. legatorum, l. quod de bonis, ff. ad l. Falcid. cap. cum contingat 28. de iure iur. ibi: *Sine ui, & dolo sponte præstita, cum in alterius præiudicium non redundent*, Bald. consf. 474. incip. *Vicarius, nu. 1. vol. 5. Berolius decis. 100. nu. 14.* ¶ In iuramentis etenim lux ueritatis, & non fictionis somnium inspicitur, l. fin. C. de non num. pecun. *autb. quod eis, C. de nupt. Baldus consf. 2. incipient. factum tale est, nu. 5. vol. 3.**

81 ¶ Et ex decisione dicti cap. cum contingat, glos. fin. ibi, & DD. communiter in cap. uenientes eiusdem tit. tenent, iuramentum non posse operari in præiudicium tertij, Florian. de Sancto Petro in l. Titia Seio, §. Imperator, ff. de legat. 2. Anton. Gomez. in l. 5. Tauri, nu. 8. Couarr. in cap. quamuis pactum, de pact. lib. 6. part. 1. §. 3. num. 11. in fin. principali, & 2. part. §. 1. num. 1. & 3. part. §. 3. nu. 7. & in 4. decret. 2. part. cap. 7. §. 1. num. 3. Burgos de Paz consf. 14. nu. 19. & in proprijs terminis iuramenti facti per patrem, aut matrem in præiudicium filiorum, quod non ualeat, resoluit Paul. Castrenf. consf. 468. num. 2. part. 2. l. 1. ff. si mulier uentris nomine, ibi: *Alteri enim nec prodest ius iurandum inter alios factum, l. 18. titul. 11. partita 3. ibi: Ca la iura de otro, no tiene pro, ni daño à otro, Alciatus consilio 1. num. 5. libro 2. & consilio 25.*

num. 5. libro 8. Ioseph. Ludouicus decisio Lucenf. 25. num. 10.

¶ Quare non præiudicat dictum iuramentum, 82 nec donationis nullitatem reparat, nec remediû dicta l. si unquam, excludit, ut per Ripam ibi q. 7. num. 3. Villalob. inter communes DD. opinio- nes, titul. C. de reuocand. donat. num. 7. Ioan. Vincent. de Anna singul. 284.

¶ Et cessat omnis difficultas, cum concurrat 83 cum dicto remedio l. si unquam, aliud scilicet inofficiositatis donationis, quod non cessat, licet primum cessaret, ut post Crauet. tradit Couarr. lib. 1. uariar. cap. 19. nu. 12. Ioan. Gutier. de iuram. confirm. 1. part. cap. 9. nu. 10.

¶ Rursum, quia dicta prætensa donatio inter- 84 pretari debet, ne noceat Comitissæ, & illius filijs minoribus, ex traditis per Angul. de melioration. l. 1. glos. 11. num. 29.

Nec obstant reliquæ clausulæ adiectæ in instrumeto ad illius corroboracione, ¶ nam quan- 85 do actus principalis est nullus, sunt etiam nullæ clausulæ accessoriæ, iuxta glos. uerbo Fabiana, in l. si patronus, ff. si quis in fraud. patroni, glos. in cap. significantibus, uerbo per formam, de offic. & potest. Iudic. deleg. glos. uerbo promissa, in cap. 2. de precat. rio, & in cap. grauis, de consue. uerbo hæc fideiussio, l. pacta, qua contra, ff. de pactis, Gomez. in reg. Cancell. de infirm. resign. quest. 34. uerf. obflare, Couar. in cap. quamuis pactum, 2. par. §. 4. n. 4. Rom. consf. 42. col. 1. Maranta diffus. 6. n. 29. ¶ Cuius ratio est, 86 nam eadem facilitate, qua quis inducitur ad contrahendum, inducitur etiam ad renuntiandû suis iuribus, apponendûq; pacta præiudicialia, Barr. in l. executione, ff. de noui oper. nunc. Cumia super ritus M. Cur. Sicil. cap. 59. nu. 3.

¶ Et cum Comitissæ reperitur intra quadrien- 87 nium, legitime petijt in integrum restitutionem contra dictam donationem, l. fin. C. de temporib. in integr. restit. l. non omnia 45. l. minorib. ff. de minor. Alexand. consf. 115. nu. 6. lib. 3. Aymon Crau. consf. 192. num. 4. Burgos de Paz consf. 28. num. 10. debet omnino illi concedi, nec haberi ratio aliqua dictæ donationis. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

1. Decani dicebantur, qui funebus præerant.
2. Decani dicebantur, qui decem militibus præerant.
3. Decani, qui essent in Monasterijs. Decanos instituit Moyses, ut populo Israeliticus dicerent, eodem num.
4. Decani dicuntur, qui præsumt Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis.
5. Decanus dicitur oculus Episcopi, & in multis habet illius uices.
6. Decanus dicebatur Præpositus decem Presbyteris.
7. Decanus hodie dicitur prima dignitas in Ecclesia post Episcopum, & num. 11.
8. Decanus est dignitas Ecclesiastica.
9. Capituli Præpositus, siue Decanus habet iurisdictionem.

- 10 Decanus Cathedralis Ecclesiæ qualis debeat esse.
- 12 Decani munus in Cathedrali quale sit.
- 13 Decanus habere uocem in Capitulo, tenuerunt aliqui.
- 14 Prælati non habet uocem in Capitulo ut Capitulari.
- 15 Cathedralis Ecclesiæ corpus unum fit ab Episcopo, & Capitulo.
- 16 Decanus non uenit appellatione Capituli.
- 17 Canonici soli cum Episcopo faciunt Capitulum.
- 18 Capitulum, & Canonici idem sunt.
- 19 Canonici ueniunt appellatione Capituli.
- 20 Capitulum Ecclesiæ Cathedralis dicitur Ecclesiæ.
- 21 Decanus tanquam Decanus, nisi sit etiam Canonici, non habet uocem in Capitulo, & n. 23.
- 22 Prælati Capituli, siue sit Decanus, aut alio nomine nuncupetur, non habet distributiones quotidianas, qua competunt Canonici.
- 24 Canonice ius habentes tantam, habent uocem in Capitulo.
- 25 Prætor Ciuitatis non habet uocem in Consilio illius.
- 26 Stallus in Choro, & locus in Capitulo sunt partes Beneficij Canonici.
- 27 Decanus debet habere in Choro prinuū locum post Episcopum.
- 28 Facultatis iura non præscribuntur.
- 29 Præscriptio non procedit contra eum, qui per plures annos fuit ad aliquod molendinum.
- 30 Barones, seu domini uassallorum nõ possunt uassallos cogere, ut eant ad eorum molendina.
- 31 Dominus suam potest quis alius tollere, licet per plures annos non fecerit.
- 32 Hospitatus aliquem pluries, non cogitur in futurum hospitari.
- 33 Facta ex gratia, & non ex debito, non obligat in futurum.
- 34 Præscriptio in his, qua sunt facultatis, non incipit nisi à die prohibitionis.
- 35 Subditus non præscribit contra obedientiam Superioris.
- 36 Facere qui poterat, si neglexit, successor facere nõ prohibetur.

PRO

Capitulo Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Conchensis,

ARGUMENTVM.

¶ Decanus in quantum talis, si Canonici non sit, non habet uocem in Capitulo cum Canonici. Et quid de stallis in Choro.

CONSILIVM CXLIX.

[Quæ possit Decanus, uel nõ, tractat latè Sarabia de iuridict. adiunctor. q. 34.]

Romelliori intelligentia huius consultationis, illud præsupponendum duxi, quod uerbum, Decanus, diuersimodè accipitur in iure ciuili, & canonico, siquidè De-

canus in Vrbe Cõstantinopolirana humanorum corporum curam gessisse patet in nouella Iustini- niani 59. quæ tractat de sumptibus funerum, & in eo significatu loquuntur, l. 4. & 9. C. de sacro- sancti. Eccles. & obseruat Brissonius lib. 4. de uerb. signifi. uerbo Decanus, Iacob. Spiegel. Prateius, & Verrucius, Alberic. & alij Lexicographi eodem uerbo.

¶ Erant etiam Decani, secundum Modest. lib. 2. singulari, quem de re militari fecit, qui decem militibus erant præpositi, prout uulgò dicuntur, qui in Comitibus efficiunt caput eiusdem numeri, & decuriæ, & habetur in rubr. & toto tit. C. de Decanis, lib. 12. sic D. Ambrosius lib. 5. epist. 33. milles de Palatio Decanos narrat, de quibus habetur in C. Theodosiano, l. unica de Decanis, Veget. lib. 2. de re milit. cap. 6. ubi Stenechius in commentarijs, ex eodem Vegetio cap. 13. & 25. eod. libro. [Alciat. in l. unic. C. de Decan. lib. 12. Flam. Renatus lib. 2.]

¶ In Monasterijs Decani appellabantur, qui decanis Monachis præerant, ut tradit D. August. lib. 1. de morib. Manich. & in sacris literis Exod. c. 18. habetur, eos, qui à Moyse constituti fuerunt, ut populo ius dicerent, Decanos fuisse appellatos, ut hæc, & similia obseruat Marc. Anton. Colum. tract. de Ecclesiast. re. orig. cap. 13. par. 2. à nu. 6. & seqq. ubi n. 11. ait, quod quilibet alicuius Collegij Princeps, aut caput est, Decanus nuncupatur.

¶ Et ita hoc nomine appellantur in Cathedra- 4 libus, & etiam in aliquibus Collegiatis Ecclesijs habentes nomen Decanatus, qui habent iurisdictionem, uel saltem præminentiam in Ecclesia, ut per Spec. tit. de offic. ordin. §. 1. uerf. præterea, Hostienf. in summa de off. Archid. [Fabric. de beneficij, cum dignit. personatu, uel officio, num. 43. & seqq. qui plura de Decanis adducit.] Io. Mued. decis. 1. n. 5. de foro comp. ubi Additio inquit, quod 5 ¶ dicitur oculus Episcopi, & in multis habet illius uices, Rota decis. 9. de præb. in nouis, de quo etiam habetur in cap. 1. ne Prælati uices suas, ex Concilio Lateranensi sub Alex. III. cap. 15. prohibendo tamen, ne hoc adipiscerentur pecunijs, ut obseruat Ant. Aug. lib. 6. uet. iur. Pontificij, tit. 62. cap. 3. ubi, & alia Põtificia decreta de Decanis loquentia congeisit.

¶ Et sicut Decanus dicebatur, qui decem 6 Presbyteris erat Prælati, ut obseruat Gemma animæ lib. 1. de antiquo ritu Missæ, cap. 182. tom. 1. Auctuar. Biblioth. Sanct. Pat. pag. 1227. ¶ ita Decanus hodie dicitur, qui est primus in Ecclesia post Episcopum, primamque dignitatem habet, ut per Menoch. consf. 257. n. 6. & 10. vol. 3. Nico- laus de Rebbe tract. de dignit. & offic. Ecclesiast. c. 8. pag. 65. ¶ Non enim dubium habetur, quod 8 Decanus Dignitatem habeat, ut ex cap. dilectis filijs de appell. tradit Marc. Ant. Colum. ubi præci- pte, n. 6. Rota decis. 17. de concess. præb. in nouis, post med. dicēs, quod Decanatus est dignitas, & in nomen dignitatis sonat, habetq; prærogatiuas, quas antiquitus habebant Archipresbyteri tanquã caput Capituli, & cum inter uniuersas de elect. c. post ele-

elecciónem de concess. prabend. l. non plures, C. de fau-
erosancti. Ecclies. cum ibi notatis, Card. Zabac. in c.
inferiora, n. 3. de elect. Duaren. lib. 2. de sacr. Ecclies.
minister. cap. 6. allegans Bernardum in cap. ex parte
de Clericis non resident. Ioan. Garc. de expens. &
melior. cap. 9. n. 4. & 6.

9 † Vnde Bald. in l. 1. in fin. n. 8. C. de seru. Reipub.
manumittend. voluit, quod Præpositus Capituli
dicatur habere iurisdictionem, & sic Decanus tam
quam Capituli caput non sit persona priuata, nisi
quoad extraneos, sed iurisdictionem habeat per
Capitulum edoceri de rescript. cap. cum ab Eccliesiar.
Prælati de offic. iud. ord. l. omnes, §. nihilominus, C.
de Episc. & Cler. Abb. in d. cap. cum ab Ecclies. nu. 3.
Felin. in cap. ex parte Decani, n. 1. de rescript. Put.
lib. 3. decif. 210. n. 2. Io. Garc. tract. de expens. &
melior. cap. 9. n. 4. & 6. Altamiran. tract. de visit.
verbo, & alij, n. 5. l. 3. tit. 6. part. 1. ibi: † E por-
que el oficio del Decano es mas honrado, è mayor que
el de los otros, communalment en las mas Iglesias (el
Obispo fuera) por ende deuse ser mas honrado en el Co-
ro, è en el Cabildo, è deuenlo obedecer en las cosas que
fueren quisiadas, è deuechas, Greg. Lopez ibi, glos. 4.
Roder. Zamorensis in suo spec. vitæ hum. lib. 2. cap.
3. Cassian. in catal. glor. mund. 4. par. considerat. 37.

10 † dicentes, quod Decano post Pontificem maior,
& principalior cura, & Collegij administratio
congruit, & proximior est Episcopo Dignitate,
12 & honore, † cui propinquior est in co. & as-
sistentia, ipse Collegium, necnon personas, & res
Collegij tractat, & potest agere, vt Prælati sine
Capitulo in rebus communibus, quæ non sint ar-
dux, imò habere generalem rerum Capitulo cõ-
muni administrationem, vt Episcopus gene-
ralis est bonorum Eccliesiæ administrator, ad cui-
que spectat corrigere Clericos existentes in Cho-
ro, & in diuinis, vt tradit Menochius dicto conf.
257. n. 62. aliisque facere, quæ secundum laudabi-
les consuetudines, & statuta Eccliesiarum sunt ei
commisâ, vt tradit D. Bernard. de Sandoual de
offic. Eccliesiast. 5. par. cap. 3. pag. 153.

13 † Et ex his videtur, Decanum habere etiam de-
bere vocem in Capitulo, vt sensit idem Roderic.
Zamorens. d. c. 3. dicens, habet denique Decanus
in Collegio, & Capitulo primam vocem, primas
salutationes, primos recubitus, Cassian. d. confi-
derat. 37. pro quo etiam Boer. ad tract. de auct.
magis Conf. num. 72. quod videtur corroborare
Card. Zabarella in clem. 1. num. 18. de regularib.

14 † concludens, † quod Prælati non dicitur habere
vocem in Capitulo vt capitularis, cum non sit
propriè pars Capituli, sed non excluditur à vo-
ce, quam habet vt Prælati, vt latius adnotauit
Auctor Enchiridij Ind. Eccliesiast. notab. 11. f. 90.
Villar lib. de patronat. Calat. abij, 7. par. n. 2.

Tamen, his non obstantibus, verius videtur
maximè in Eccliesia Conchenfi, vbi ita fert con-
suetudo, quod Decanus, qui non sit simul Cano-
nicus, non habeat vocem in Capitulo, sed solum
auctoritatem congregandi illud, & in eo propo-
nendi, quæ sint tractanda, discutienda, & voranda
per Canonicos, quod vt clarùs conslet, illud
15 sciendum est, † quod vnum corpus Cathedralis

Eccliesiæ facit Capitulum cum Episcopo, cap. no-
uit, vbi Abb. de his, quæ sunt à Prælat. sine consensu
Capituli, Paulus Fufcus de visitatione, h. 1. cap. 15.
n. 2. Bellenc. de char. subf. g. 66. n. 31.

† Decanus autem non venit appellatione Ca-
pituli, cap. post electionem, vbi Ant. de Butr. n. 23.
de concess. prabend. & in d. cap. ex parte Decani, di-
cens, quod appellatione Capituli non videtur
comprehendi principale caput, nisi specialiter
nominetur, † nam soli Canonici cum Episcopo
Capitulum faciunt, & non alij Beneficiati, licet
perpetui sint, & dignitates habeant in Eccliesia,
Abb. in cap. 1. n. 11. & in cap. scriptum, n. 4. de elect.
Dec. in cap. eam te, notab. 2. n. 3. de rescript. Rebuff.
in concord. rubr. de nominat. q. 8. num. 32. Cælar de
Gralsis decif. Rota 131. alias 4. de his, quæ sunt à
maiori par. Cap. n. 6. d. c. nouit, Abb. & DD. in cap.
1. de inst. idem Abb. in cap. cum inter vnuerfas 18.
n. 2. de elect. allegans cap. cum olim de sent. & re iud.
Greg. Lop. in d. l. 3. glos. 5. Enchir. iud. Ecclies. d. not.
11. Bertrand. conf. 55. n. 1. par. 3.

† Et ita Capitulum, & Canonici idem sunt, vt
post alios resoluit Ripa in repet. cap. cum M. n. 11.
de consil. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præf. 113.
num. 7. pro quo facit resolutio Ioannis Monachi
in cap. per exemptionem, n. 1. de priuileg. dicentis,
quod verbaliter, Capitulum talis Eccliesiæ hoc fecerunt,
debent intelligi, idest Canonici talis Eccliesiæ
Capitulum representantes hoc fecerunt, arg.
l. mortuo, ff. de fideiussor. † Capituli namque appel-
latione soli Canonici comprehenduntur, Abb. in
cap. scriptum, n. 4. de elect. Dec. in cap. eam te, notab.
2. de rescript. Rota Rom. diuers. 1. par. decif. 411. n.
6. & quod Capitulum constitunt soli Canonici
vna cum Episcopo, tradit etiam Rota decif. 4. n. 5.
par. 2. nouissimarum, ex cap. nouit de his quæ sunt à
Prælat. notant DD. in cap. 2. de inst. Card. in cap. 1.
n. 4. q. 5. de elect. Prosper. Farin. decif. Rota 296. n.
1. & 2. par. 1. tom. 1. nouiorum, Bertrand. conf. 55.
num. 1. vol. 3. Abb. in cap. 1. num. 11. de elect. quod
† Capitulum Cathedralis Eccliesiæ Eccliesia dicitur,
cap. Apostolica 56. dist. cap. cum Clerici de ver-
bor. signif. & in pragmat. sanction. tit. de elect. cap. si-
cut, §. quanta, vbi dicitur, quod Canonici dicun-
tur Eccliesia, & ita Lambert. lib. 2. de iure patr. 1. p.
art. 13. q. 2. n. 2. ait, quod vbi cumque in lege, vel
statuto, aut alia dispositione sit mentio de Capitu-
lo, tunc soli Canonici ob excellentiam com-
prehendantur, & non Decani, nec aliæ dignitates,
probat Rebuff. conf. 42. n. 3. text. apertus in d. cap.
ex parte Decani, & cap. eam te de rescript. vbi Ant.
& Io. de Imola, Altamiranus dicto tract. de visita-
tione, in verbo Patriarcha, n. 17. & duob. seqq. &
Dec. conf. 64. n. vlt. Petr. de Biaxio in direct. elect.
1. par. cap. 2. vers. & dicit, addens, alios Beneficia-
ros, nisi Canonicatus habeant, non esse de Capitu-
lo, ex cap. fin. de præb. lib. 6. vbi Imola, Dominicus,
& Francus col. vltima.

† Ex quo elicitor, quod Decanus tanquam De-
canus, nisi sit Canonici, non habet vocem in Ca-
pitulo, vt resoluit Abb. in cap. auditis 29. nu. 3. de
electio. ponens quæstionem, vtrum Beneficiati in
Eccliesia vitra Canonicos vocem habeant, & dicit
Doct.

Doct. tenere communiter, quod non quantum-
cunque ibi sint perpetui Beneficiati, & quod statu-
to, aut consuetudine cessante, Canonici anti-
quior, siue prius institutus debet alij spresse, &
primam vocem præstare, & primum locum in sub-
scriptione, & in sededo, alijsq; similibus habere,
ex cap. statuumus de maiorit. & obed. Abb. in cap.
dilecti 13. notab. 1. de maiorit. & obed. Gregor. Lo-
pez d. glos. 5. † Vnde Zenzelin. in Clem. vt hi, qui
de at. & qualitat. voluit, quod Prælati decano
22 † putat Decanus, vel alius non debet habere di-
tributiones quotidianas, quæ solis Canonici debentur,
quia ille non est de Capitulo, prout voluit
Fed. de Senis conf. 115. dicens, quod Clericus habens
aliquod Altare in Eccliesia, pro qua debet
celebrare, & esse in Choro sicut Canonici, non
tamen habebit distributiones quotidianas, cum
Canonici verè non sit, cuius decisionem sequitur
Cosmas Gum. in pragmat. sanction. tit. quo temp.
quisq; deb. esse in Choro, glos. in verb. Decani, Hugo
Celsus in conf. 79. incip. in Dicepsi, nu. 1. vers. quid
23 imò. † Vnde Ioan. Bapt. Ferret. conf. 204. n. 14. &
15. tom. 1. resoluit, quod Decanus, Archidiaconus,
vel alius habens Dignitatem in Eccliesia Can-
thedrali, non habet ius dandi vocem, nec se impe-
diendi de actibus Capitularibus, nisi sit Canonici,
seu de consuetudine, vel prescriptione, vel
priuilegio, quia ista spectant ad antiquiorem Cano-
nicum, Abb. & alij in cap. auditis de elect. & in
cap. cum olim de re iudic. in cap. 1. de maior. & obed.
& ex Abb. in cap. cum olim, col. 3. circa fin. num. 8. de
24 † sentent. & re iud. tenente, † quod habentes dum-
taxat ius Canonici, habent vocem in Capitulo, &
non alij habentes Dignitatem, personatum, vel
officium in Eccliesia sine Canonicali, nisi ex con-
suetudine, vel priuilegio, seu alio iure speciali
hoc eidem competat, tradit Enchirid. iud. Ec-
cliesiast. dicto notab. 11. in princ. Villar. vbi supra,
n. 5. D. Franc. de Leon decif. Valentina 187. nu. 3.
25 & ex Abb. 2. par. 2. Et facit in simili, quod Prætes Ciui-
tatis non habet vocem in Concilio, vt inuenerit vi-
deretur, l. 6. tit. 1. lib. 7. Recop. ibi. Ordenamos, q̄ vna,
y sea firme lo que fuere fecho, y acordado, è ordenado
por el dicho Consejo, que la nuestra iusticia los oya, y
baga sobre ello lo que fuere de derecho, Curia Pisanæ
auctor lib. 2. cap. 18. n. 3.

† Ad secundum respondeo, quod licet stallus in
Choro, & locus in Capitulo ceseantur partes Be-
neficii Canonici, cap. cum inter, vbi Abb. nu. 2.
de renunciat. cap. dilectus 19. de præb. cap. dilecto, eo-
tit. Ant. de Butr. in cap. fin. n. 31. de causa posses. &
propriat. cap. pro illorum de præbend. Rebuff. in l.
in lege censoria, §. sed de ea re, versic. aliquando, ff.
de verbor. signif. Rom. conf. 482. num. 2. adeo vt
dixerit Io. Bapt. Ferret. conf. 14. nu. 3. vol. 1. quod
installatio non sufficit in loco Capituli, nisi etiam
27 fiat in Choro in Sedia Canonicali; † adhuc tamè
in Choro, & Capitulo primum locum debet ha-
bere Decanus, cap. post electionem de concess. præb.
glos. 1. in d. cap. cum inter diuersas 18. de elect. Ant.
Franc. in addit. ad Abbatem, ibidem, num. 1. iuncta
decif. Rota 17. de concess. præbend. in nouis, & ita
ius habet super stalli præfatione, ita vt non oblit,

aliquo tempore non fuisse hoc iure vsu, si vi
non fuerit prohibitus, & post prohibitionem sus-
ficiens tempus fuerit transactum ad præscriptio-
nem inducendam, pro quo sequentia faciunt fun-
damenta.
† Primò, quod in his, quæ sunt facultatis præ-
scriptio non currit, l. viam publicam, vbi Bart. &
alij ff. de via publica, Tiraquell. de retract. conuent.
§. 1. glos. 2. n. 22. Cephal. conf. 176. n. 48. tom. 2. gl.
in capite vt priuilegia, verb. in anno de priuileg. vbi
Ant. de Butr. n. 16. vers. eadem glossa, Felin. in cap.
cum accessissent, num. 26. vers. limita secunda de
consil. Balbus in tract. prescript. 4. par. 5. partis,
princip. 1. quæst. num. 1. & seqq. l. 7. tit. 29. part. 3.
Burgos de Paz conf. 10. num. 33. Ant. Gabr. lib. 5.
conclus. tit. de prescript. concl. 10. num. 1. Roland.
à Valle conf. 22. num. 20. vol. 3. Steph. Gratian. dec.
March. 232. n. 15.

† Et ita licet aliquis consueuerit ire ad mo-
lendum alicuius, etiam per mille annos, non
propterea inducitur contra eum præscriptio, vt
non possit ire ad aliud, vt tradidit Baldus in l. 1.
n. 10. C. de seruitut. & aqua, Abb. in cap. Abbate sa-
nè, n. 9. & 10. de verb. signif. Iaf. in repet. l. quomi-
nus, n. 29. ff. de flum. in cap. in tract. de seruitu-
tib. urban. præd. cap. 2. sub tit. de furno, Cyn. in l. 2.
C. qua sit longa cõsuetudo, Roland. à Valle conf. 22.
proximè alleg. n. 21. Bart. Aug. & alij in l. qui lu-
minibus, ff. de seruitutib. urban. prædior. Couarr.
in reg. possess. 2. par. relectionis, §. 4. n. 6. vers. huic sa-
nè obiectio, Ant. Gabr. vbi proximè, n. 4. Cephal.
d. conf. 176. n. 48. Martin. Vran. conf. 21. n. 6. to. 2.
vbi Additio Afflicti. decif. Neapolit. 388. num. 4.
† quia nec Barones, aut Domini vasallorum pos-
sunt subditos cogere, quod molat in eorum mo-
lendum, Socinus conf. 272. volum. 2. Boerius de-
cif. 123. Albertus Brunus conf. 56. Et in Regno
Neapolis est pragmatica Inuictissimi Caroli V.
14. tit. de Baronibus, de qua Io. Vinc. de Anna al-
leg. l. 16. n. 2. & sing. 557. doctè Berrad. dict. conf.
234. n. 4. & 5. Bald. conf. 410. nu. 1. par. 5. Morot.
responso 64. num. 1. Anton. Theaur. decif. Pede-
mont. 16. n. 6.

† Vltèrius, quia licet vicinus etiã per mille an-
nos altius domum non ædificauerit, prohibere
non possum, ne altius tollat, d. l. qui luminibus, vbi
glos. ff. de seruit. urb. præd. allegans l. finalem, ff. que-
mad. seruit. amitt. l. altius, C. de seruit. & aqua, Iaf.
in d. l. quominus, n. 23. Ant. Gomez 2. tom. variar.
cap. 15. n. 28. vers. item adde, Iaf. in §. quadam, n. 34.
inst. de actio. Greg. Lop. in l. 25. tit. 32. par. 3. glos.
fin. Bertrand. conf. 234. n. 1. lib. 3.

† Similiter facit, nam, & si quis consueuerit
hospitari, vel dare par caponum multo tempore,
non per hoc causatur consuetudo, vel præ-
scriptio, vt in futurum teneatur, qui hospitio-re-
cepit, aut par caponum dedit, vt tradit Innocent.
in cap. cum Eccliesia Sutrina, num. 7. de causa poss.
& propriet. Cynus in l. 2. versic. tertio queritur,
C. qua sit longa consuetudo, Bart. in l. cum de in-
rem verso, num. 9. ff. de vsuris, post glos. in l. so-
lent ad fin. ff. de officio Proconsul. & Legati, Archi-
dia. in cap. seruitium, 18. quæst. 2. Dominicus in
cap.

cap. consuetudo, 1. dist. Abb. in cap. ex parte Astensis, num. 7. de concess. prabend. & alij relati per Ant. Gabr. ubi proxime, num. 5. laf. 30. Guid. Papæ de cessione Delphinatus 298. Aymon Crauec. de antiquitate temp. 4. part. in sectione, qua incipit, materia ista, n. 98. Roland. à Valle d. conf. 22. n. 22. cuius ratio est, quod nam communiter potius consueverunt talia fieri ex gratia, quam ex debito, arg. l. 1. respons. 1. ff. de fluminib. l. cum delationis, §. Aftinam, ff. de fundo instr. quam rationem assignauit Innocent. d. n. 7. quo tendit illud Tiberij apud Tacitum lib. 2. Annalium: Dedit tibi hortale Divus Augustinus pecuniam, sed non compellatus, nec ea lege ut semper daretur.

34. Et ita talis præscriptio non incipit currere, nisi à prohibitionis die, & tempore, quo tali sit prohibitioni acquietum, ut late tradit Ripa in c. cum Ecclesia Sutyria, proxime allegato, ubi Præpositus num. 43. & seq. n. 50. & seq. idem Ripa in d. l. quominus, n. 132. text. in cap. Abbate Sancti Syluani, vers. ad hoc Authentica, & ibi Doctores de verb. signif. Bald. in l. 1. vers. secundo oppono, C. de seruit. & aqua, Florianus in l. seruitutes, num. 27. vers. item quod glossa, cum seqq. ff. de seruitutib. Boer. decis. 125. num. 5. glof. verb. formam, in d. l. qui luminibus, ubi DD. Roland. à Valle ubi proxime, nam. 23. & seq. Iacobinus de Sancto Georgio in tract. de feudis, verbo, & cum molendinis, num. 4. & est communis opinio, ut per Couarr. d. n. 6. & Burg. de Paz dicto conf. 10. num. 32. pro quibus est bonus textus in l. 15. tit. 31. part. 3. in verbis, Ole contrallasse, que no alqasse, iuncta glof. ibi, verbo contradicendo; & facit ad idem, quod subditus non præscribit contra obedientiam superioris, nisi à die, quo requisitus, se subditum esse negat, ut tradunt laf. in l. bis qui putat 15. nam. 13. ff. de acquir. hered. Crauec. conf. 27. num. 5. in fine, qui pro eo allegant text. in l. 1. & per totam, C. de præscript. longi temp. quæ pro libertate, Marcus Ant. Eng. conf. 43. n. 76. vol. 1. & ita eodem modo cum Decano non inueniatur prohibitio facta, quod illatum in Choro, & locum in Capitulo nõ habeat, nõ habuerit ius vtendi his inribus pro sua dignitate, non potest opponi aduersus eum præscriptio, quod tempore aliquo etiam immemoriali hoc iure non fuerit vsus, & quo uti poterit, quandocumque opus fuerit, & facere decreuerit, argum. l. locatio 9. §. earum, ff. de publican. & veltig. ibi: Quod si præstari consuetum, indulgentia publicanus omiserat, alius exercere non prohibetur, cum is, quæ in comprobationem adducunt Bal. conf. 211. incip. proponitur, num. 1. vol. 3. Andr. de Ilern. tit. que sint regal. verbo veltigalia, num. 14. Berous conf. 137. num. 7. vol. 3. Franc. Bursat. consilio 329. num. 9. vol. 3. Vinc. de Franch. decis. 397. n. 14. p. 2. Et ita negligentia alicuius Decani alijs non obest, & hoc licet vocem non habeat. Et ita mihi de iure videtur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

1 Consobrinus est in secundo gradu de iure Canonico, & in quarto de iure civili.

2 Coniunctus transversalis existens intra quartum gradum potest agere pro coniuncto cum cautione de rato, & num. 3.

4 Executionem petere potest qui habet mandatum generale.

5 Coniunctus dicitur habere mandatum generale a lege.

6 Coniunctus potest agere pro coniuncto suo, ut illi soluat.

7 Coniunctus potest petere, quod debitum coniuncto non soluat alij, sed saltem sequatur.

8 Cautè procedendum est, ne solutio fiat creditoribus posterioribus, anterioribus omittit.

9 Sententia transacta in rem iudicatam facit ius irrevocabile inter partes, quæ litigaverunt.

10 Sententia, quæ transiit in rem iudicatam, habet vim statuti.

11 Sententia transacta in rem iudicatam inducit notorietatem.

12 Sententia, quæ transiit in rem iudicatam, pro veritate habetur.

13 Sententia facit de albo nigru, & de nihilo aliquid.

14 Sententia, quæ transiit in rem iudicatam habet presumptionem iuris, & de iure pro se, nec potest impugnari.

15 Sententia, quæ transiit in rem iudicatam, trahit secum executionem.

16 Actio in factum, vel iudicati possunt proponi coram Iudice diverso ab illo, qui iudicavit.

17 Instrumentum guaranteeatum exequitur in alio loco, & coram alio Iudice.

18 Iudex vnius territorij potest in Regnis Castellæ absque literis requisitorialis exequi sententiã alterius Iudicis, & n. 20.

19 Instrumentum guaranteeatum exequitur à quocumque Iudice competenti.

20 Exceptio resultans ex actis, & processu impedit executionem.

21 Exceptiones impedites executionem possunt opponi coram Iudice exequutore.

22 Producentis scripturam in iudicio, censetur approbare contenta in ea.

23 Productio instrumenti habet vim confessionis.

24 Scripturam acceptans producendo, non potest illi aduersari.

25 Interpretatio fit in dubio contra producentem instrumentum.

26 Confessio resultans ex productione instrumenti, prodest etiam quoad tertium.

27 Tertio potest competere actio, & executio ex instrumento ab alio producto.

28 Actio queritur iure Regio tertio absenti nominato in instrumento.

29 Ius quando oritur ex eodem fonte, ut aduersari debet discutit.

30 Instrumentum publicum plene probat etiã quodã utilitatem tertij.

31 Instrumenti fides est indiuidua, nec potest valere pro parte, & pro parte non.

32 Instrumenti productis in iudicio, potest uti aduersarius.

33 Instrumenta eo ipso quod sunt producta in iudicio, fiunt communia.

35 Protestatio facta in productione instrumenti, quod intelligatur in facientibus pro se, nõ re. euat, quin aduersarius possit eo iuvari, & n. 42. & seq.

36 Productio instrumenti quoad certum tantum finem, qualiter procedat.

37 Iuare se potest aliquis super iuribus ab aliquo productis.

38 Reproducere non est opus instrumentum ab aduersario productum in iudicio.

39 Sententia connexa, & indiuidua separari nequeunt.

40 Decretum Iudicis est indiuiduum.

41 Cõnexorum idem est iudicium, nec fit de vno, nisi fiat de altero.

44 Sententia lata in concursu creditorum efficiuntur communes.

45 Executoria lata solemniter non indiget externa probatione.

46 Sententia concursus creditorum debet exequi secundum ordinem, & graduationem illarum.

47 Dos anterior priuilegiatior est alijs creditoribus.

48 Sententia executoria aebet conformari executioni.

49 Prioritas nominationis inducit prælationem.

50 Ordo scripturæ, & sententia debet attendi, & inspic.

51 Ordo verborum designat ordinem faciendorum.

52 Sententijs transactis in rem iudicatam non potest contraheri.

53 Remotiores, & posteriores creditores non debent esse meliores conditionis, quam anteriores.

54 Intellectus l. 2. C. de pignorib. & n. 58.

55 Creditor potest agere by hypothecaria aduersus debitorem, & eius hæredes non discussa re specialiter hypothecata.

56 Hys alienum non est certi loci, sed vniuersarum facultatum.

57 Solitum quod est, habetur pro facto.

59 Dos promissa dicitur proprie dos, & gaudet priuilegijs dotis.

60 Creditori non potest solui vnum pro alio, nec incertum pro certo.

61 Determinatio vna respiciens plura determinabilia, pariformiter ea determinat.

62 Satisfieri debet creditori ex re, in qua fecit impensam.

63 Originalis causa debet attendi.

64 Nullum est quod fit contra sententias transactas in rem iudicatam.

65 Tertio se opponente executioni pro suo interesse, causa respectu illius fit ordinaria, etiam quodã gradum appellationis, & n. 66.

67 Tertio potest se opponere pro suo interesse coram Iudice exequutore.

68 Terminus ordinarius biennij debet dari ad faciendum probationes in Regnis Indiarũ noui Orbis.

P R O

Hæredibus Amatoris de Cabrera, & D. Petro Luis Tellez de Cabrera illorum fratre consobriño, nomine D. Ioanna Tellez de Cabrera vidua Ioannis Gutierrez de Vloa vicina Ciuitatis Guamangæ.

C V M

Hæredibus Ioannis Perez de las Cuitas, & illorum consortibus factoribus minarum argenti vni, quæ sunt in territorio Guancabelica Indiarum Occidentaliũ.

ARGVMENTVM.

¶ Confanguineus quandò, & qualiter possit agere, vel excipere pro suo confanguineo absente: Et qualis sit auctoritas Iudicis requisiti super executione in præferendo creditorem habentem potiora iura, præsertim quandò de illis constat ex eadem executoria coram eo producta.

CONSILIVM CL.

Vpponitur in facto, quod hæredes dicti Ioannis Perez de las Cuentas obtinuerunt executoriam vigore sententiarum latorum in primo, & supplicationis gradibus à Regia Audiencia, quæ residet in Ciuitate Regum in Prouincia Piruana, contra bona dicti Amatoris de Cabrera. Et cum in illo iudicio se opposuisset dicta D. Ioanna Tellez de Cabrera pro eius iuribus dotalibus aduersus quantitates mensurarum argenti, quas sibi deberi prætendebant hæredes dicti Ioannis Perez, fuit illi concessa prælatio pro quindecim mille octingentum & quadraginta mensuris, seu ponderibus argenti ensaiatis dictis, vt de illis satisfieret prius ex bonis dicti Amatoris de Cabrera; quare dictus D. Petrus tanquam illius frater consobrinus se opposuit nomine dictæ D. Ioannæ petens coram exequutore, quod ipsam præferret etiam in bonis, quæ sunt in istis Hispaniarum Regnis, pro quo sequentia considerabantur.

Primò, quod dictus D. Petrus, & D. Ioanna sunt filij duorum fratrum ex vtroque latere coniunctorum: ¶ Et sic attento iure Canonico in secundo gradu consanguinitatis, cap. tua nos de consanguinitate, & affinit. glof. 1. vbi Abb. n. 1. in cap. series 26. de testib. cap. series, cap. ad sedem 35. q. 5. Couarr. in 4. decretatum, 2. par. cap. 6. §. 6. num. 8. Oliuerius Textor in commentarijs de gradibus cognationum, quæst. 18. num. 2. in fin. vel in quarto secundum ius civile, l. Iurisconsultus, §. sed ex lateribus, ff. de gradib. affinit. §. tertio gradu, Inst. de grad. cognat. l. 3. tit. 7. partita 4. bart. in tract. differentiarum inter ius canonicum, & civile, num. 96. ¶ Coniunctus autem inter transversales vsque ad quartum gradum potest agere pro coniuncto, & ei debita postulare, & est ad id admitendus, vt ex l. 1. §. fin. & l. seq. ff. de postulando, l. sed, & hæ, vbi Paul. de Casir. num. 4. ff. de procur. l. 3. §. procuratorem, ff. iudicat. solui, Alex. & Paul. in l. 1. num. 2. ff. in ius vocati, vt eant, l. petitionem, §. egre-

§. egredientem, ff. de aduoc. diuers. iudicior. Cyn. in l. ex. gendi, num. 2. Iaf. 3. C. de procuratorib. Alexand. conf. 4. num. 3. lib. 2. Ripa in cap. cum M. nu. 60. de consil. Aret. in §. praterea, num. 47. inst. de except. Ioseph. Ludouic. decis. Perusina 49. n. 1. 10. tit. 5. par. 3. vbi Gregor. Lopez glos. 3.

3 † Praesertim, cum dictus D. Petrus Ludouicus praesertim cautionem necessariam de rato, cum propria obligatione, & fideiussore idoneo, quod sufficit, ad hoc vt censetur persona legitima in praesenti iudicio, l. procurator cum peteret, ff. rem rat. hab. l. sine, §. in stipulatione, eod. tit. Cyn. in l. 1. num. 8. vbi Bart. num. 5. C. de procuratoribus, Ioseph. Ludouic. decis. Perusina 110. incip. Dominus Petrus, n. 12. par. 2. l. 1. l. praeoria, ff. de praetoris stipul. d. l. 10. vbi Greg. Lop. glos. 8. cum adductis per Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 3. par. §. 2. n. 6. qui nu. precedenti ait, † quod cum executionem petere possit quilibet generale mandatum habens, vt post Alex. vol. 133. vol. 6. tradit Roder. Xuar. in l. post rem iudicatam, in declarat. l. Regni, q. 3. num. 6. post Bart. in l. hoc iure, ff. de solutionib.

4 † In l. si procurator, ff. de procurator. Parlad. vbi proximo, num. 1. † ideo persona coniuncta, quae a lege generale mandatum habet, d. l. sed, & ba, ff. de procurat. l. patri pro filio, ff. de minoribus, d. l. exigendi, vbi Cyn. n. 9. Paul. Cast. d. l. sed, & ba, n. 5. recte executionem pro coniuncta persona petere potest, & ita legitime hanc causam intentauit, & profequitur D. Petrus Ludouicus tanquam coniunctus dictae D. Ioannae.

5 † Hoc confirmatur ex celebri resolutione Bart. in d. l. exigendi, num. 14. C. de procurat. vbi ait, quod coniuncta persona agens pro coniuncta, potest petere, & concludere, vt soluat persona coniuncta, pro qua agit, vel sibi recipienti nomine suo, & eodem modo esse colligendam formam sententiae, idem Bart. in l. vero procuratori 12. num. 2. ff. de solutione. quem sequitur Alexand. in d. l. exigendi, num. 12. & conf. 4. num. 3. in fin. lib. 2.

7 † Et quando essent opiniones controuersae in eo, an coniuncto solui possit, solum procedit dubium, quando proprio nomine peteret, & non quando tanquam coniunctus, & nomine coniuncti, vt constat ex distinctione Bart. d. n. 14. Est tamen fixum, & sine controuersa, quod potest petere ad minus, vt quod suo coniuncto debetur, non soluat alij, sed penes fidum sequestrum deponatur, vt post Bald. in l. si autem §. ff. de neg. gest. vbi Iacob. de Aretio, & arg. l. si reus paratus, ff. de procurat. tradit Addit. ad Bart. in d. l. vero procuratori, num. 2. Alex. in l. non solum, num. 3. vers. circa hoc, ff. sol. matr. vbi Iaf. nu. 5. Abb. in cap. querelam, num. 11. de elec. Parladorius d. §. 2. num. 8. Et ita petit legitime D. Petrus Ludouicus, vt dicta D. Ioanna possit satisfieri tanquam anterior creditrix, exclusis posterioribus creditoribus, qui omisso iudicio in iudicij inchoato, vbi forsitan debitum recuperarunt, & sunt apochae solutionum, & cautela exceptionum legitimarum, quibus potuissent repelli, venere aduersus bona, quae sunt in his Regnis Castellae designata pro

alimentis filiorum dicti Amatoris de Cabrera, † quare debet cautissime procedi, ne dictis posterioribus, & minus priuilegiatis creditoribus quicquam persoluatur, priori nondum satisfacto, arg. cap. vbi periculum, de election. lib. 6. cap. quiescamus 42. distinct. cap. ultimo, 7. q. 2. l. 1. §. sed, & si quis, ff. de Carboniano edic. Abb. in cap. series, nu. 5. de testib. Et ita constat, dictum D. Petrum legitimam habere personam ad petitionem dictae executionis, & allegandum iura dictae D. Ioannae competentia.

Quod autem D. Petrus Ludouicus possit etiam vti executoria producta pro parte haeredum Ioannis Perez de las Cuentas, reproduciendo ipsam nomine D. Ioannae in fauorabilibus, & facientibus pro ipsa, vt etiam fiat executio pro dictis 157840. ponderibus argenti apparet, cum in ea sint inserta sententiae, quibus primo loco est decisum, quod satisfiat de bonis dicti Amatoris de Cabrera ante dictos haeredes Ioannis Perez de las Cuentas, qui nequeunt impugnare dictas sententias, † nam sententia transactae in rem iudicatam faciunt ius irrenocabile inter partes, inter quas fuit litigatum, l. eleganter, §. si quis potest, ff. de condit. indebiti, §. & habet vim statuti, l. 1. C. 10. quando prouoc. non est necesse. † Et inducit notorietatem indubitabilem, l. emptorem in princ. cu glos. de actionibus empti, c. fin. de cobab. Cler. & mulier. Alex. conf. 33. n. 8. lib. 1. Menoch. de recup. poss. remed. 1. n. 234. Cephal. conf. 57. n. 34. lib. 1. & conf. 180. n. 2. lib. 2. † quia sententia, quae transit in rem iudicatam, habetur pro veritate, l. 1. ff. de re iudic. l. res iudicata, ff. de reg. iur. Cauale. decis. Finizan. 10. n. 14. & decis. 14. n. 10. Cephal. d. conf. 57. n. 19. Gregor. Lopez in l. 19. tit. 22. par. 3. glos. 3. Roland. a Valle conf. 98. n. 2. vol. 2. Burgos de Paz conf. 50. n. 6. † & facit de albo nigrum, & de nihilo aliquid, Abb. & DD. in rubr. de sentent. & re iud. Iaf. in l. Iulianus, notab. 2. ff. de cond. indeb. Roland. a Valle d. §. 6. n. 16. lib. 3. Greg. Lop. in l. 16. tit. 11. par. 3. glos. 9. Cephal. conf. 262. n. 4. † & inducit praesumptionem iuris, & de iure, secundum eod. dem, nec potest impugnari, Matth. de Afflict. post alios decis. 13. n. 28. & ita trahit tecum paratam executionem, † vt ex l. cum antea, C. de arbit. l. post rem, ff. de re iud. tradit ibi Roder. Xuar. notab. 1. in princ. & notab. 2. vers. imo, Bal. in l. minor annis, n. 1. ff. de minoribus, l. 4. §. si ex conuentione, ff. de re iudic. Azcued. in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Greg. Lop. in l. 1. tit. 27. par. 3. glos. 1. 3. eiusdem tit. 21. ibi: O por sentencias a pedimento de los acreedores, Parlador. d. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 1. parte, §. 1. num. 11. quod intelligit, procedere non solum quando executio petitur officio iudicis, verum quando petitur actione indicari, Roderic. Xuar. d. §. 2. num. 9. & Gregor. Lopez vbi proximo, ex dicta l. 3.

Nec obstat dicere, quod requisitio facta pro executione sententiarum praedictarum facta est pro parte, & ad instantiam dictorum haeredum, qui produxerunt executoriam, & non pro parte D. Ioannae; nam animaduerso, quod pro parte illius non solum est petita executio, implorando iudicis

16 c's executoris officium, vt illi satisfiat, sed intendendo actionem iudicari, quae resultat ex eisdem sententijs, non est aliud necessarium; † nam quando actio in factum, vel iudicari proponitur, non est necessaria requisitio ad instantiam petentis, & si proponatur coram alio Iudice diuerso ab eo, qui pronuntiauit, vt post Bart. in l. a diuo Pio, §. sententiam Roma, ff. de re iudic. tradit Roderic. Xuar. in d. l. post rem, quae §. 5. nu. 3. in declaratione legis Regni, & dicto notab. 2. nu. 9. dicens, quod vbique potest quis exercere actionem, quam habet, l. fin. in fin. de praescript. longi tempor. Nec dicti haeredes fecerunt productionem per viam requiringendi, sed tanquam executoriam directam omnibus iudicibus sine Maiestatibus, vt executioni mandarent dictas sententias, quare quilibet Iudex, coram quo est producta, debet sententias exequi, prout sonant, & satisfaccere prius, & ante omnia quantitates debitas dictae D. Ioannae.

17 † Pro quo facit notabilis resolutio Bartoli in dict. §. sententiam Roma, num. 8. vbi ait, quod instrumentum guarantigatum confectum in vno loco, mittitur executioni per Iudicem alterius loci, vbi petitur executio illius instrumenti, quando in loco, vbi petitur est, vel viger statutum, quod instrumentum guarantigatum mittantur executioni, sequitur Paul. Cast. ibi, nu. 4. Bald. in l. 1. quae §. 4. C. de filiis pro patr. † Quod videtur magis certum in nostro casu, attento iure nostro Regio Hispaniarum, secundum quod Iudex vnus territorij, potest etiam sine literis requisitorij alibus executioni mandare sententiam alterius iudicis, quae in rem iudicatam transiuerat, vt probare videtur l. 2. tit. 21. lib. 4. Recopilat. in illis verbis: Que mostrare ante los Alcaldes, y justicias de las ciudades, villas, y lugares de nuestros Reynos, y Señorios, cartas, y contratos publicos (iunctis vtitimis verbis) y esjo mismo mandamos que se guarde, pidiendo se execute de sentencia pasada en cosa juzgada. Quibus verbis equiparatur executio sententiae, &

18 † Quod videtur magis certum in nostro casu, attento iure nostro Regio Hispaniarum, secundum quod Iudex vnus territorij, potest etiam sine literis requisitorij alibus executioni mandare sententiam alterius iudicis, quae in rem iudicatam transiuerat, vt probare videtur l. 2. tit. 21. lib. 4. Recopilat. in illis verbis: Que mostrare ante los Alcaldes, y justicias de las ciudades, villas, y lugares de nuestros Reynos, y Señorios, cartas, y contratos publicos (iunctis vtitimis verbis) y esjo mismo mandamos que se guarde, pidiendo se execute de sentencia pasada en cosa juzgada. Quibus verbis equiparatur executio sententiae, &

19 † cum autem publicum instrumentum executioni mandetur sine literis requisitorijs per quemcunq; Iudicem, qui ratione personae, rei, vel contractus competes sit, vt post Bart. d. num. 8. vbi Iaf. nu. 6. Bald. in l. vnic. ad fin. C. de confessis, Palacios Rubios in introduct. repetitionis, rubrica de donat. inter, num. 23. Anton. Gomez. in l. 64. Tauri, num. 8. Roderic. Xuar. d. §. 1. quae §. 5. num. 13. vers. ad propositum, Didac. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordinarum. Parlador. d. cap. fin. §. 11. n. 13.

20 † ergo & sententiae prolatae in fauorem D. Ioannae, cum personae, & bona, aduersus quas, & quae petita est executio, sint in districtu, & iurisdictione ciuitatis Conchensis, & ita in proprijs terminis sententiae resoluit Gregor. Lopez in d. l. 1. tit. 27. partita 3. glos. 5. idem post Bald. in addit. ad Specul. lib. 2. tit. de sententia, vers. sententia lata per vnum Iudicem, qui allegat pro eo l. argentarium, §. nomine, ff. de iudic. sequitur Rebuff. in commentar. ad leges Gallicas, tom. 2. tractat. 2. de literis requisitorijs, glos. 2. nu. 5.

21 † Et dixit Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 24. n. 3. quod exceptiones resultantes ex actis, & quae ap-

parent ex ventre processus, retardant executionem, & possunt cognosci per Iudicem exequentem, Ripa post alios in l. 4. §. condemnatum, nu. 15. ff. de re iudic. Socin. senior consil. 73. lib. 3. Anton. Grauat. in addition. ad Octavian. Vestrinum, in praxi Romanae Curiae, lib. 8. cap. 1. num. 28. & seq. † Et quia est alia iuris regula, quod exceptiones impediendes sententiae executionem, opponi possunt coram excoatore, vt voluit DD. in cap. de cetero, de sent. & re iud. Boer. quae §. 43. nu. 1.

Minus obstat dicere, quod cum dicta executoria, & sententia in illis inserta, non fuerint adductae pro parte D. Ioannae, non potest se iuuare illarum iure. Nam responderetur, quod cum sint productae in iudicio, operantur plenae, & efficaciter contra haeredes dicti Ioannis Perez, & confortes, qui produxerunt; † nam producaens scripturam in iudicio, censetur eam approbare etiam contra se, & cum omnibus vitijs, & qualitatibus in ea contentis, vt ex cap. cum olim, de censib. l. cui precum, C. de liber. causa, tradunt. Alexand. consil. 56. n. 3. vol. 1. Carol. Ruyn. d. §. 136. n. 3. & 4. vol. 4. Alex. in l. 1. §. 1. nu. 19. ff. de edendo, Tiraq. de retractu conuent. ad fin. tit. num. 9. Crauet. consil. 201. nu. 5. & seq. vol. 2. Cauale. decis. Finizan. 1. nu. 25. Olasc. decis. 39. num. 23. Florian. in l. quicumque, num. 12. C. de fide instrument. idem Alexand. consil. 30. ex allegatis, num. 1. lib. 7. Roland. a Valle consil. 2. nu. 116. lib. 1. Grammat. decis. 103. nu. 48. Azcuedo in l. 3. tit. 5. lib. 4. Recopil. nu. 14. Morot. rep. 16. nu. 3. Menoch. lib. 2. de praesumpt. praef. 45. n. 1. decisio Genuae 8. n. 13. decis. 24. n. 3. & decis. 120. nu. 2. Petrus Surd. decis. 267. nu. 1. Barn. Cornaz. decis. Lucens. 121. nu. 8. Seraph. decis. 295. num. 7. Steph. Grat. tom. 2. discept. forens. cap. 279. nu. 21. & seqq. & tom. 3. cap. 502. nu. 7. & cap. 514. nu. 26. & tom. 4. cap. 767. num. 54. Magon. decis. Flor. 58. num. 25. & seqq. idem Gratian. de iur. Marchia 54. nu. 15. & decis. 134. n. 30. & alios allegans in d. decis. Rotae 1. tit. de regularib. num. 4. Coccin. decis. Rotae 127. nu. 4. decis. 235. nu. 1. & 248. eodem nu. Ioan. Petrus Bimus conf. 222. num. 19. lib. 3. & ex Lapo alleg. 119. nu. 1. vers. in eo enim, Bald. in cap. praesentium, nu. 2. de testib. Ludou. Rom. conf. 63. nu. 3. Alexand. conf. 185. nu. 12. lib. 6. Ludouisus decis. Rotae 238. nu. 5. vbi late annotatio lit. C. & decis. 331. nu. 11. & decis. 400. nu. 3.

Et facit, † nam productio instrumenti habet vim confessionis, Bald. in l. alia causa, num. 1. C. de bis, quib. vt indig. vnde ait Paul. de Cast. in l. 1. §. editiones, num. 7. ff. de edendo, quod si produco contra te instrumentum aliquod, si aliquid continet pro te, et est standum pro te, sicut pro me; † nam scripturam acceptans in parte eam producendo, ei non potest aduersari, l. contra iuris, §. si filius, ff. de pact. vbi Bald. vol. 2. vers. sezet d hoc notat, l. Caius, ff. de manumiss. l. que omnia, §. plane, ff. de Procurat. Burgos de Paz conf. 3. num. 93. & conf. 14. num. 41. † nam in dubio fit interpretatio contra producentem instrumentum, ex cap. inter dilectos, de fide instrument. quod ponderat Bald. in vers. non magis poterat, Burgos de Paz conf. 2. nu. 85. & conf. 27. nu. 31.

27 † Et quia confessio resultans ex productione instrumenti, prodest etiam quoad tertium, ita Angel. in §. si verò expressam, in authent. de hered. & Falcid. quatenus dixit, quòd approbatio instrumenti, tanquam veri prodest omnibus, qui interesse, aliquid ex eo habent, etiam si presentes non fuerint ipsi approbationi, Iaso. in l. non solùm, §. morte, num. 12. versic. item pro conclus. ff. de noui oper. nunc. Ripa in cap. cum M. num. 106. de consil. Menoch. lib. 2. prajumpt. 45. nu. 8. Salced. in addit. ad Bernard. Diaz, regul. 342. ampliat. 3.

28 † nam quando tertio competit actio ex instrumento ab alio producto, datur etiam illi tertio executionis persecutio, vt ex Bald. in l. 1. §. videamus, C. de rei uxor. act. & Alex. in addit. ad eum, in l. pater, C. de dot. promiss. Roder. Xuar. in l. post rem iudicatam, in declarat. l. Regni, limit. 2. num. 1. Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 3 part. §. 1. nu.

29 2. qui ponderat pro eo, † quòd attentò iure Regio, secundum l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopilat. acquiratur actio virtute instrumenti tertio nominato in illo, licet sit absens, eadem forma competit ius executionum, † & facit Vincent. de Anna allegat. 102. nu. 3. dicens, quòd quando ius oritur ex eodem fonte, ex quo illud aduersarij non est contra sententiam, & debet discuti, Bald. in l. ex his praedij, C. de eiusd. & in l. 1. versic. ex hoc, C. de iur. & facti ignor. † cuius ratio est, quòd instrumentum plene probat etiam quoad utilitatem tertij, l. desiderium, C. de pos. Felin. in cap. si scripta, n. 18. de fide instrum. decil. Genua 133. nu. 5. † nam fides instrumenti est indiuidua, quia non potest instrumentum pro parte probare, & pro parte no, vt notant Bal. & DD. in l. si ex falsis, in fin. C. de transact. idè Bald. cons. 405. lib. 4. Decius in cap. ad Audientiam, col. 2. versic. secundò ampliatur, de rescript. Salcedo vbi proxime, ampliat. 6.

33 † Praesertim, quia est opinio communiter recepta, quòd instrumentis ab aliquo productis in iudicio potest aduersarius vti, iuxta Accursij, & omnium sententiam in l. 1. §. editiones, ff. de edend. Azeued. in l. 3. tit. 5. lib. 4. Recopilat. nu. 13. qui ratione reddidit; † nam simul atque edita sunt, fiunt communia, secundum Bald. in cap. praeterea, num. 6. de dilat. post glof. magnam in d. §. editiones, quã singularem dicit, sequiturq; Roderic. Xuar. alleg. 27. nu. 4. Couar. in pract. quest. cap. 20. nu. 7.

Nec obstat dicere, quòd dicta productio solummodò facta fuit, si & in quantum erant in fauorem dictorum hæredum, & consortium, † quia hoc non potuit tollere effectum, quem habent in fauorem dictæ D. Ioannæ de Cabrera, nam si produco scripturas facientes pro me cum protestatione, adhuc operantur, quatenus faciunt pro aduersario, vt post Bald. in l. vnic. C. vt qua desunt Aduocat. tradit Alexand. nu. 10.

36 † Nec etiam obstat dicere, quòd productio limitare facta, ad illud tantum finem restringitur, vt probat Ludouic. decil. 432. n. 7. nam hoc intelligit Rota decil. 445. n. 4. par. 1. diuers. Jac. palat. vt non iuret in plus producti, ex Grat. cons. 14. n. 17. lib. 1. Regid. decil. 630. Ludou. decil. 467. n. 8. non tamen vt non noccat, Seraph. decil. 377. nu. 5.

† Quia potest quis se fundare super iuribus productis ad aduersario, glof. verbo die, in fine, versic. item quòd si sponte, in dict. l. 1. §. editiones, vbi Ias. nu. 11. versic. venio ad quintam partem, Steph. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 121. num. 39. maximè quando est eiusdem contexturæ, & tunc non iuuaret; & si aduersarius protestaretur facere productionem pro se tantum, † imò nec esset opus, quòd aduersarius reproduceret, vt per Mattheial. singul. 78. Paul. de Castro in l. Publica, §. fin. ff. de positi, tradit decil. Genua 11. num. 5. quòd procedit absque dubio in nostro casu, † cū dictæ sententiæ sint eiusdem contexturæ connectæ, & quid indiuiduum, l. in hoc iudicio, & l. quaedam mulier, ff. famil. ercisc. Florian. de Sancto Petro in l. hæredes eius, §. in illa quoque, num. 14. eod. titul. Laderch. de Imola consil. 173. quidam arbitrati, num. 1. Aufser. in decisionib. suis, quest. 215. Azeued. in l. 7. tit. 18. lib. 4. Recop. nu. 14. & † quia Iudicis decretum indiuiduum est, l. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei, Bald. in l. certi conditio, §. quoniam igitur, ff. si cert. petat. Afflic. decil. Neapol. 218. nu. 4. Steph. Gratian. tom. 5. discept. cap. 852. nu. 21. dicens, † quòd connexorum idem est iudicium, nec potest fieri de vno, nisi etiam fiat de altero, cap. si quis obiecerit, & cap. si quis prabendam, l. 1. quest. 3. l. si plures, §. 1. vbi Ias. in ver. notabili, ff. de vulg. & pupill. subij. Anchar. cons. 160. incip. prajsupponitur in themate, nu. 2.

† Pro quo etiam facit Bart. in l. Publica, §. 1. ff. de positi, vbi ait, quòd si instrumentum est validum, & solemne, potest aduersarius producentis, non obstante eius protestatione producere in partibus scientibus in fauorẽ suum, vt per Bald. in l. vnic. super alleg. & quòd talis protestatio nihil operetur, ex Decio in l. fin. col. ult. C. de edend. Aymon cons. 80. nu. 7. & de antiquit. temp. part. 1. §. viso, de verbis, nu. 72. & seq. Olac. decil. 18. nu. 26. vsque ad 33. Gratian. tom. 3. cap. 490. & tom. 4. cap. 654. nu. 13. vsque ad 15. & cap. 699. num. 7. & cap. 739. num. 37. decil. Marchia 134. num. 10. † nam receptum hoc est, quando instrumentum esset commune, seu tale, quòd producens teneretur adere aduersario, secundum Alex. cons. 124. viso processu, nu. 6. lib. 7. Ias. in l. non solùm, §. morte, nu. 16. ff. de nou. oper. nunciat. Crauet. de antiq. tempor. 1. part. §. viso, nu. 73. Menoch. lib. 1. quest. illustr. cap. 2. num. 9. Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 1. part. §. 5. nu. 12.

† Nam vltra, quòd omnia acta, & instrumenta producta in iudicio fiunt communia, d. l. 1. §. editiones, ff. de edendo, quòd magis sine dubio procedit in sententijs latis iuper concursu creditorum, facit l. 1. ff. de priuileg. excois.

† Praesertim, quia executoria, in qua sunt insertæ sententiæ, est in forma authentica, & probanti, & sigillata Regio sigillo, iuxta stylũ dictæ Regiæ Audientiæ, & ita efficit concludere probationem, quæ à Doctoribus dicitur probatio probata, non indigens extrinseca probatione, secundum Bald. in l. Imperator, num. 10. ff. de stat. in homin. Nicol. Bellon. cons. 70. num. 16. & cons. 79. nu. 7. cum congeitis per Tiraquel. de retractu ligna-

lignagier, §. 2. glof. 1. nu. 20. & seqq. Marc. Anton. Eugen. cons. 51. num. 1. & 2. Morot. respons. 8. nu. 19. Roland. à Valle consil. 69. num. 17. lib. 3. † & ita debent exequi etiam priori loco ad fauorem dictæ D. Ioannæ Tellez de Cabrera, cùm habeant executionem paratam, ex adductis per Matth. de Afflic. decil. Neapol. 341. nu. 1. & decil. 355. num. 2. Vincent. de Franch. decil. 603. Maranta de ordin. iudicior. versic. & quandoque appellatur, nu. 251. Ioan. Anton. de Nigris ad cap. Regni Neapol. de violentijs, num. 106.

† Cùm proliumina dictorum ponderum 15 ff. 840. iuarum dotium sit anterior, & anteriori loco satisfieri ei sit iustum, quam hæredibus dicti Ioannis Perez de las Quantas, ex l. potior. ff. qui potiores in pign. habeantur, cap. qui prior, de reg. iur. in 6. l. si fundus, §. in vindicatione, ff. de pignor. l. 27. tit. 13. par. 5. vbi glof. 2. & 3. Anton. Gomez. tom. 2. cap. 11. num. 30. versic. tertius effectus, Caphal. cons. 86. num. 6. lib. 1. Ioseph. Ludouic. decil. Perujina 55. nu. 7. Gomez. de Leon alleg. 36. nu. 1. quæ prælatio est etiam illi concedenda à Iudice exequutore, vel requisito pro executione; † nam sententia exequutionis debet esse conformis cū prima sententia, seu arresto, vt in terminis voluit Ioan. de Anania cons. 5. vbi Bolognin. in addit. ad ducens Bart. in l. cum, qui, ff. de his, quibus vt indign. Boerius decil. 68. num. 2.

Et præfata prælationis ratio, & iustitia satis colligitur ex dictis sententijs, in quibus Donna Ioanna est in concursu prius nominata, & iustum ei satisfieri de suis dotibus; † nam prioritas nominationis, & prior descriptio inducit prærogatiuam, l. 1. cum alijs, ff. de albo scribendo, l. quoties, ff. de usufructu, l. cum pater, §. penultimo, ff. de legat. 2. l. vt gradatim, ff. de muneribus, & honorib. & l. sciendum, §. ordine, ff. de legationibus, Bellamera decil. 9. de præbend. num. 2. † & idè ordo scripturæ inspicendus est, l. si seruis plurium, §. vltim. de legat. 1. authent. de hæredibus, & falcidia, §. inordinatum, Paul. de Castro in l. cum pater, §. à te peto, num. 3. de legat. 2. & in dicta l. quoties, num. 1. vbi Bald. eodem num. ff. de usufructu. idem Bald. in l. de rebus, num. 5. C. de donation. antè nuptias, & in l. qui soluendo, num. 1. ff. de hæredib. instituend. Menoch. de prajumpt. lib. 1. quest. 28.

† Nam ordo verborum designat ordinem faciendorum, cap. 1. de consecrat. distinct. 2. Bald. in l. generalis, num. 2. ff. de adopt. & decretum exequendi dictas sententijs ad fauorem dictorum hæredum Ioannis Perez, intelligi debet suo loco, & satisfieri prius anterioribus creditoribus, quorum respectu habent etiam effectum executiuum, † alijs enim esset facere contra eandem sententijs, quòd nullo modo admittendum est, ex doctrina Petri de Anchar. consil. 180. incip. visa diligenter narratione, num. 6. in fin. ibi: Dico, quòd dicta generalitas passionis, & pronouisionis, & si referenda est ad accessoria dependentia, & connexa laudo, non tamen est referenda ad reprimendam, & tollendum contenta in laudo, Roderic. Xuar. in l. post rem iudicatam, in declarat. l. Regni, ext. ns. 2. num. 2. & num. 5. Negulant. de pign.

2. part. membr. 4. ad finem, alij adducti per Parlador. d. cap. fin. §. 11. nu. 18. & seq.

Nam si secus fieret dicti hæredes, qui tanquã posteriores sunt constituti in remotiori gradu venirent præferendi D. Ioannæ, quæ est in anteriori, quòd admittendum non est; † nam remotiores non debent esse melioris conditionis, quam proximiores, vt tradit Curt. Iunior cons. 113. nu. 15. Ioan. Garcia de nobilit. nu. 13. in diuis. versic. facit, & probat text. in l. Publica, §. 1. ff. de condit. & demõstrat. Caphal. cons. 278. nu. 83. tom. 2.

Neque obstat dicere, quòd dictæ D. Ioannæ est assignata dotium suarum satisfactio in mineralibus Guancabelicæ remansis post mortem Amatoris de Cabrera sui patris, aur pretio, in quò fuissent vendita, † & idè esse prius faciendam excusationem, argument. l. 2. C. de pignor. cum traditis per Couar. lib. 3. variar. cap. 18. Ioan. Gutierrez. consil. 50. quia vltra, quòd nõ constat, quòd super dictis effectibus fuerit in specie facta assignatio, quamuis tanquam super magis notis fuisset etiam petita exequutio, quia erant ex dotibus D. Agnetis de Villalobos, matris D. Ioannæ, quæ in illis obtinuerat manutentionem possessionis, non debet esse illi impedimẽto, quin exequutionem petere valeat aduersus quacunque alia bona, quæ apparuerint esse sui patris; ad quòd facit l. qui generaliter, ff. qui potiores in pignora habeantur, l. creditores, ff. de distract. pignor. quibus constat, † posse creditorem agere hypothecaria actione aduersus debitorem ipsum, vel aliquem ex eius hæredibus possidentem quamlibet rem ex his, quæ in generalem hypothecam veniunt, minime petita, nec discussa ea re, quæ specialiter ei fuerat obligata, & poterit creditor eam actionem in iudicium deducere ad rem sub generali hypotheca comprehensam aduersus eius possessorem insolidum, vt notat Couar. lib. 3. variarum, cap. 18. num. 3. versic. sexto, Ioan. Gutierrez lib. 3. practicar. quest. 92. num. 13. † & quia Iuriscõsultus inquit, res alienam certi loci non est, sed vniuersarum facultatum, l. 1. §. si hæres, ff. ad Trebellian. l. ex facto 2. §. vnde scis, ff. de hæredib. instituend. Parlador. lib. 1. rerum quotidianar. cap. 3. num. 6. & ex l. si fideicommissum, §. tractatum, ff. de re iudicat. l. hereditas, cum similib. ff. de regulis iuris, tradit Molina de primogen. lib. 1. cap. 10. num. 3. & quando non appareret ex eiusdem exequutoriæ inspectione, quòd D. Amator de Cabrera pro dotis promissæ D. Ioannæ satisfactioe obligauerat se, & bona sua generaliter, † sufficiebat esse rem solitam, vt haberetur pro facta, ex l. quod si nolite, §. quia assidua, ff. de adilit. edicto, l. fin. C. de fideiussor. Bald. in rubric. C. de fide instrum. num. 17. & in l. contractas, nu. 20. eodem tit. & in l. si quis sub conditione, num. vltim. ff. de condit. instit. Roderic. Xuar. in l. post rem, in declarat. l. Regni, ext. ns. 2. nu. 3. & ita non est necessaria dicta excusio.

† Nec obstat d. l. 2. C. de pignor. quia animaduerso, quòd debitum D. Ioannæ est pro causa dotis, succedit iuris regula, quòd in dotali hypotheca non est necessarium præcedere excusationem,

nem, quæ aliàs requireretur, secundū Bald. No- uell. in tractat. de dote, 8. part. post Roman. in l. si constante, in princip. ff. solut. matrim. quos refert Ioan. Gutier. conf. 50. num. 18. & alijs priuilegijs dotalibus debet etiam gaudere, † cum dos promissa dicatur proprie dos, & gaudeat dotis priuilegijs, vt per Roland. à Valle in tractat. de lucro dotis, quæst. 6. n. 6. tradit Ioseph. Ludou. decif. Perusina 21. n. 9. & 12. probat l. post mortem 44. versic. sed his ff. de admistr. tutor. vbi gl'of. vbi bo promissit, l. si quis mandato 29. in fin. ff. de negot. gest. Bald. in l. fin. n. 2. C. de dot. promiss. plures alij allegati per Velazquez in l. 25. Tauri, nu. 11.

Et quia si necessitas imponeretur illi, quod summam certam ponderum argenti sibi debitorum ex causa dotis perere haberet ex effectibus dictæ minæ Guancabelicæ, esset soluerè, † non solum vnum pro alio, sed incertum pro certo, quod non licet inuito creditore facere, l. 2. §. mutui datio, vbi Scribentes ff. si certum petatur, Menoch. lib. 4. præsumpt. 109. num. 4. Ioan. Caphal. conf. 195. num. 2. & quando hoc præiudicium vellet fieri D. Ioannæ, multò magis debebat eadem forma solutionis satisfieri dictis hæredibus creditoribus posterioribus, cū dicta executoria pariformiter determinet respectu omnium, 61 & de iure sit, † quod vna determinatio respiciens plura determinabilia, debet eā pariformiter determinare, l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupill. substitut. l. in testamento, C. de testament. milit. Roland. à Valle conf. 74. quia de pluribus, nu. 2. vol. 2. Alexand. conf. 50. nu. 3. lib. 4.

Præsertim, cum debitum, quod dicti hæredes, & administratores prætendunt, procedat ex pecunijs, quas prætendunt mutuale, & accomodasse pro beneficacione, & purgacione, seu dimontacione minæ, vulgò dictæ descubridora argenti viui, ex qua Visitator Regiæ Audienciæ ciuitatis Regum fecit, quod extraheretur metallum, compellendo dictū Amatores de Cabrera eo prætextu, quod foret necessariū ad extrahendum argentum minarum suæ Maiestatis; † & ita si ratio est admittenda ex eiusdem minæ metallis, seu effectus deberet satisfieri illis, arg. l. huius, ff. qui pot. in pign. habeant. Io. Franc. de Ponte decif. Collat. Conf. Neap. 34. nu. 3. 1. 1. & 50. post Salicet. & alios in l. licet, C. qui potio in pign.

Imò dictus Visitator decreuit, quod dictis Administratores satisfierent expentæ ex his, quæ processissent ex dicto argento viuo, † & tanquā originalis causa id attendi debet, reliquumque reduci, l. tutor, ff. de fideiussor. Roland. à Valle consil. 76. incip. magnifica, num. 10. vol. 3. l. 3. ff. de tutel. Menoch. lib. 1. de arbitr. iud. quæst. 80. n. 105.

Et ita Iudex requisitus pro executione dictæ executoriæ, & sententiarum, vt nō interuertat illarum ordinem, & substantiam, debet in satisfaciendo præferre D. Ioannam; nam si secus faceret, & solueret dictis hæredibus, de directo contraherent sententijs, † & nulliter faceret, vt in l. 1. C. quando prouocare non est necesse, & in l. post sententiam, C. de sentent. & interlocution. omnium iudic. & in cap. inter Monasterium, de re iur.

64 l. 1. C. quando prouocare non est necesse, & in l. post sententiam, C. de sentent. & interlocution. omnium iudic. & in cap. inter Monasterium, de re iur.

die. vbi latissimè per Felin. nu. 15. & seqq. & in l. 15. tit. 11. part. 3. & in l. 13. in princip. tit. 22. part. 3. vbi Gregor. Lopez gl'of. no vult, hoc ampliat etiam si pronuntietur in alia instantia, vel de consensu partium.

Et quando hoc non esset ita certum, prout est, omni caret dubitatione, quòd oppositio facta pro parte D. Ioannæ tanquam tertij est legitima, † & quòd respectu illius sit ordinaria causa; si licet respectu hæredum, & Amatoris de Cabrera sit executiuè intentata, vt constat ex l. 4. 1. tit. 4. lib. 3. nouæ Recopilat. quatenus ait: Mandamos, que quando contra alguna execucion se opusiese alguna muger por su dote, ó otras personas, no se mande dar informacion sumaria, sino que reciban luego à prouea, con termino ordinario, à los opositores por via ordinaria, tradunt Ioan. Gratian. reg. 418. num. 10. & Ioan. Gutierrez in l. nemo potest, num. 391. ff. de legat. 1. Paz in praxi, 1. tom. cap. 4. nu. 1. & seqq. in 4. part. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 5. part. §. 10. nu. 23. idem Ioan. Gutier. lib. 1. practic. quæst. 113. nu. 1. vers. nihilominus, vbi etiã resoluit, quòd dicto casu suspenditur via executiua, donec fuerit decisa causa, respectu oppositio- nis tertij, repetit idem Gutier. a. num. 391. † in tantum quòd etiam si lata fuerit sententia aduersus tertium oppositorem, si appellauit à sententia additionis, siue de remate, non poterit exequi, vt post Rebuff. in commentar. ad leges Gallias, in tit. de literis obligatorijs, artic. 1. gl'of. 10. nu. 10. Gutier. in d. l. nemo potest, n. 390. Gregor. Lopez in l. 4. tit. 23. par. 3. gl'of. 1. Azeued. in l. vlt. tit. 21. lib. 4. Recopil. nu. 140. Parlador. d. lib. 2. cap. fin. par. 5. §. 15. n. 2. in fin. Paz in d. cap. 4. n. vlt.

† Et talis oppositio potest fieri coram Iudice 67 requisito pro executione sententiæ, vt per Couar. in pract. qq. cap. 16. nu. 5. tradit Paz in praxi d. cap. 4. num. vlt. etiam si fieret post sententiam additionis, antè captam tamen possessione, vt post Castill. in l. 64. Tauri, gl'of. appellacion, & Gregor. Lopez in l. 1. tit. 14. par. 5. Couar. vbi proximè, nu. 4. Paz d. cap. 4. n. 3. Afflid. decif. 235. Parlador. d. §. 10. nu. 24. & facit l. 15. tit. 10. lib. 2. Recop. † & quando oppositio dictæ D. Ioannæ non fuisset, prout est tam iustificata, & deberet fieri aliqua probationes, & diligentia in Prouincijs Indiarū, debebat illi dari terminus ordinarius biēnij, iuxta quæ tradit Monteroso in pract. ciuil. tract. 2. fol. 11. pag. 2. in princ. Azeued. in l. 1. tit. 6. lib. 4. Recop. n. 18. & habetur in prag. 42. cap. 15. l. 24. de las Indias, & per Paz in praxi, tom. 1. part. 1. o. t. auo tempore, nu. 39. Ex quibus omnibus mihi videtur iuri conforme, quòd dicti D. Ioanna sit præferenda tanquam anterior creditrix super bonis executis pro dictis 151340. ponderibus argenti suarum dotium hæredibus Ioannis Perez de las Quentas, & eorum confortibus. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Commissio debet intelligi facta per superiorē iuxta petitionem.
- 2 Commissio obtinet vim libelli.

- 3 Capituli suggestio de decimis remediū quale sit.
- 4 Lite pendente super modificacione priuilegiij, priuilegiatus vitatur eo.
- 5 Iudicium soluitur vitate eo, qui iudicare iusserat.
- 6 Superior potest tollere, quam dederat, iurisdictionem sine citatione.
- 7 Princeps moderari potest, & tollere iurisdictionem sui Magistratus.
- 8 Iurisdictione finitur voluntate illius, qui illam concessit.
- 9 Euocatio facta proprio motu afficit ignorantes, & annullat eorum acta.
- 10 Intellectus vbi ceptum, ff. de iudic.
- 11 Causa quomodocunque introducta coram Principe, non se intromittit inferior etiam de partium consensu.
- 12 Clausula sublati eis, & eorum cuilibet, &c. quam vim habeat.
- 13 Clausula in fine posita refertur ad omnia.
- 14 Papa si ad se euocauit provisionem, vel alij delegatus, nullus inferior se intromittit sine eius licentia.
- 15 Legatum ademptum remanet, licet in secundo, in quem fuit translatum, non possit subsistere.
- 16 Pontifex extinguendo lites coram inferioribus vertentes, non possunt de illis cognoscere.
- 17 Lex, aut constitutio prohibens in futurum, induget pro præterito.
- 18 Verba statuimus, decernimus, & mandamus, inducunt ius nouum.
- 19 Dicitio ex, denotat extrinsecitatem.
- 20 Dicitio nunc, est aduerbium presentis temporis.
- 21 Dicitio ex nunc, significat tempus verbi prolati.
- 22 Dicitio ex nunc, significat ab eo tempore in futurum.
- 23 Dicitio deinceps, interpretatur de cætero.
- 24 Principis intentio colligitur, vt vigeat in futurum per dictionem ex nunc.
- 25 Finis magis attenditur, quam modus ducens ad finem.
- 26 Agens omne agit propter finem, qui est causa causarum.
- 27 Causa finalis est prima in consideratione, licet vltima in dispositione.
- 28 Præcedentia terminantur ex sequentibus.
- 29 Clausula appposita ad vnum finem, non operatur ad alium.
- 30 Clausula appposita ad qualificandum vnum casum, vel capitulum, ad alia non referuntur.
- 31 Ordinata ad finem regulari debent secundum illius naturam.
- 32 Finis naturam sapienter omnia tendentia ad finem.
- 33 Papa non censetur velle tollere ius alterius in re, neque ad rem.
- 34 Papa quod non disposuit, nec nos dicere debemus.
- 35 Nostrum quod est, sine facto nostro à nobis tolli non potest.
- 36 Euocatio regulariter censetur odiosa.
- 37 Stricta interpretatio fit in odiosis.
- 38 Decima præteriti temporis sunt diuersa à decimis futuri.
- 39 Interpretatio sumenda est, per quam videtur ab iuris.

- 40 Reformati in aliquo, censetur confirmare in reliquo.
- 41 Potestas si data sit alicui reuocandi statuta, si quadam improbat, videtur alia approbare.
- 42 Stare non prohibetur, quod mutati non apparet.
- 43 Mutatum quod non probatur, manere censetur.
- 44 Interpretatio sumi debet pro nō reuocatione priuilegiij.
- 45 Reuocatio priuilegiij in vno, nō extenditur ad aliud.
- 46 Priuilegia essent mutilia, si non forent, qui ipsa exequerentur.
- 47 Sententiæ non proficerent, si non essent qui eas exequerentur.
- 48 Legatus Apostolicus tueri debet priuilegia Apostolica Sedis.
- 49 Priuilegium Reale de non soluendis decimis, concessum Religiosis, extenditur ad colonos.
- 50 Priuilegium de non soluendis decimis trahitur ad prædia futura.
- 51 Priuilegium extenditur ad augmentum.
- 52 Mutatione persona, mutatur nomē, & status rei.
- 53 Bona si transeunt de patre in filium, non amplius sunt paterna.
- 54 Bona si transeunt in personam priuilegiatam, nō attenditur præcedens illorum status.
- 55 Patronus si dat ius patronatus laicum Ecclesiæ, fit Ecclesiasticum.
- 56 Res perueniens ad manus exempti gaudet exemptione.
- 57 Dominium transfertur ex priuilegio Principis sine traditione.
- 58 Priuilegio exemptionis decimarum Religiosis effecto queritur ius irrevocabile.
- 59 Possessio, vel quasi queritur ex priuilegio Principis.
- 60 Incorporatum quasi possessio queritur Principis priuilegio.
- 61 Priuilegium consistens in exemptione non soluendi, trahit secum executionem.
- 62 Hereditaria iura transeunt in Ecclesiam ipso facto.
- 63 Possessio etiam animo retinetur.
- 64 Possessio generalis Societatis Iesu sufficit ad conseruandum in particularibus sua priuilegia.
- 65 Vnus acquirit alteri in indiuiduo.
- 66 Socius gaudet priuilegio, & prerogatiuis socij in indiuiduis.
- 67 Possessio vnius socij prodest ad commodum omnium.
- 68 Actus fauorabilis in vniuersalibus, & communitibus, extendi potest de persona ad personam, de re ad rem, & de loco ad locum.
- 69 Præiudiciale si aliquid sit, non nocet socio, sicut vtile prodest.
- 70 Remedium retinenda datur ei, qui possidebat, vel quasi ante litem motam.
- 71 Possessio qualis sit, non attenditur in remedio maintenance.
- 72 Continuatione possessionis non dicitur in nouari.
- 73 Monachus, qui erat in quasi possessione eligendi Abbatem, non potest se iuuare illa, si fiat Abbas alterius Monasterij.
- 74 Priuilegiatus debet præferri in remedio maintenance.

- 75 Privilegium Papa inducit probationem evidentissimam.
- 76 Spoliatio est multum odiosa.
- 77 Verisimile quod non est Principem voluisse, admitti non debet.
- 78 Vnum Collegium Societatis Iesu pati non debet praeiudicium pro alio.
- 79 Alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri.
- 80 Vnum pro alio teneri, odiosum est.
- 81 Vnum pro alio non debet pragrari.

PRO

Collegio Societatis Iesu civitatis Salmanticensis.

CONTRA

Capitulum Ecclesiae Zamorensis, & Parochum Sancti Pelagii.

ARGUMENTVM.

¶ Super privilegio concessio Societati Iesu, circa solutionem decimarum suarum, & de motu proprio Leonis Vndećimi, & an causa decimarum potuerit tractari coram Ordinario Zamorensi, vel esset remittenda DD. Cardinalibus deputatis in vrbe? Et de remedio mentionis ad privilegiatum possessorem spectante, & efficacia privilegij Realis.

CONSILIVM CLI.

Ubiam, quod occurrit, est, an lis, de qua agitur super decimis fructuum terrarum, quas dictum Collegiũ, & ipsius coloni perceperunt prae cedentibus annis 1603, 1604, 1605, & 1606. ex terris, & predijs quae habent in distrito Parochiae S. Pelagii Zamorensis Diocesis fuerit extincta per motum proprium Leonis XI. ita vt potuerit, prout in prima agi coram Ordinario, vel potius non sit extincta, ita vt veniat ad Eminentissimos Cardinales Delegates causarum decimarum remittenda.

Et quatenus lis ista sit extincta, an sententia Ordinarij Zamorensis sit confirmanda, vel reuocanda.

Collegium Societatis Iesu fouet iustitiam in hac causa, ad quod praesuppono, quod commissio data per S. D. Clementem VIII. primum Eminentissimo Cardinali Salutato, demum proprio motu Eminentissimis Cardinalibus Arrigonio, & Burghesio, nunc Sanctissimo D. N. Paulo V. fuit super eo, quod pro parte Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, atque Cleri vniuersorum Regnorum Castellae, & Legionis praetendebatur ex multiplicatis Venerabili Societati Iesu, eorumvẽ Collegijs à Sede Apostolica concessis privilegijs, exempcionibus, & indulgitijs de decimis non soluendis ipsis Oratoribus, & eisdẽ Ecclesijs tam grauiam praetudicia inferri, vt reuo-

canda, seu ad viam, & terminos iuris reducenda essent, vt conflat expressis verbis ex prima parte processus istius causae, fol. 28. & seqq. ¶ quare commissio dicti S. D. debet intelligi concessa iuxta petitionis seriem, & si de iure, & qui interrogatus; ff. de interrog. actio. cum notatis in §. praeterea, in futur. de inutili, Grat. resp. 74. nu. 28. vol. 2. l. vt fundus ff. commun. diuid. cap. licet Heli, de simon. Abb. in cap. inter ceteras, nu. 8. de sent. & re iudic. Bart. in l. virum, n. 14. & 16. ff. si cert. pet. Pinell. in l. 2. C. de rescind. vend. 3. part. nu. 12. Rota sacri palatii dec. 55. nu. 14. part. 2. Alciat. resp. 163. nu. 8. ¶ nam & ipsa commissio obtinet vicem libelli, vt ait Caesar de Grass. dec. 24. sub tit. de iudic. nu. 6. Rota in nouis, dec. 2. de alien. iudic. circa fin. Grat. resp. 100. nu. 6. vol. 1. post Alex. conf. 201. n. 1. vol. 2. idem Grat. resp. 12. nu. 9. & 10. lib. 2. Rota dec. 2126. nu. 2. lib. 3. diuers. sac. palat. part. 3. cum traditis per DD. in l. si quis intentione ambigua ff. de iudic. ¶ nam virtualiter intenterunt remedium, cap. suggestum, de decim. de quo in l. 4. tit. 20. part. 1. vbi Gregor. Lop. glof. 4. & in l. 4. tit. 18. par. 3. & ead. glof. in l. 23. eod. tit. 20. par. 1. qui pro eo ponderat l. ex facto, ff. de vulg. & pupill. & glof. verbo quod non ledat, in cap. rescripta 25. q. 2. quae pro eo allegat §. verum 63. dist. Rota nouissima sacri palat. dec. 83. nu. 8. part. 2.

¶ Quare litependente super reductione, & moderatione dictorum privilegiorum coram dictis DD. Cardinalibus, siue quibuscuq; alijs Iudicibus, dicta Societas, & ipsius Domus, & Collegia non poterant priuari sua possessione nõ soluendi decimas virtute dictorum privilegiorum, adnor. per Innoc. in cap. cum venissent, nu. 2. de restit. in integr. Abb. in cap. ex tuarum, n. 3. de purgat. cano. in cap. signifiante, nu. 3. de appell. in cap. 1. n. 1. vt lite pend. in cap. accusatum, n. 3. de simon. Roman. conf. 37. n. 1. bonus text. in cap. quae relam, de elect. Rota per Puteum lib. 1. dec. 219. n. 2. quare dicta commissio nõ poterat prejudicare, quin Societas praedicta interim quod sua privilegia non reducebatur, posset coram alijs Iudicibus petere decimas sibi debitas dictorum annorum, nec sua possessio poterat ipsis turbari, aut impediri sub pretextu commissionis, & proprii motus praefati.

Maximè, quia litependente coram Eminentissimis DD. Cardinalibus super praefata reductione, & moderatione privilegiorum emanauit Breue Sanctissimi Leonis XI. ¶ per quod inter alia euocabantur ad ipsam causam tunc pendentes, cuius euocationis vigore cessauit commissio, & cognitio dictorum DD. Cardinalium tanquam Iudicum inferiorum, l. iudicium soluitur, ff. de iudic. cap. vt nostrum, de appell. & cap. si eo tempore, de elect. in 6. l. 21. tit. 4. par. 3. Rota dec. 33. n. 2. de restit. in antiq. & dec. 4. de testib. in nouis, Bignonet. dec. 6. n. 2. & 3. de concef. praeb. Dec. in cap. cum accessissent, n. 4. de const. & in cap. prudentia, §. adijcimus, nu. 4. de offic. deleg. Io. Vinc. de Anna alleg. 103. n. 5. Tho. Gram. dec. 46. nu. 2. & 3. Mandell. conf. 78. n. 1. Morot. resp. 49. nu. 5. Rebuff. 1. tom. ad l. Gallicae, tit. 4. de euocat. à n. 11. & plur. seqq. Couar. pract. qq. ca. p. 9. nu. 1. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 206. n. 1. Greg. l. op.

- in l. 47. tit. 18. par. 3. glof. 7. imò dixit idẽ Ferret. n. 3. quòd auocata causa à quibusdam Iudicibus nominatis, extenditur ad alios non nominatos,
- 6 idque potuit efficere ex sola sua voluntate; ¶ nã vt dedit iurisdictionem, auferre potuit etiam absque partium citatione, ex Felin. in cap. cum olim, n. 6. de rescript. Rebuff. in l. quod iussit, not. 2. n. 88.
- 7 ff. de re iud. Ant. Gab. conol. i. de citat. n. 504. ¶ nam in potestate Principis est non solum iurisdictionẽ sui Magistratus moderare, l. 2. ff. de orig. iur. Roder. Xuares alleg. 2. n. 56. Rota dec. 297. n. 3. par. 2. Sac. Palat. sed ipsam pro libito reuocare, l. memissis, ff. de offic. Proconf. & Leg. Thom. Gram. voto 28. n. 21. & seq. Innoc. in cap. intimasti, nu. 1. de appell. ¶ Et hic est vnus de modis, quibus iurisdictione finitur, secundum Hostien. in sum. de offic. ord. vers. & qualiter finitur, Thom. Gram. voto 18. nu. 9. Alex. conf. 187. nu. 7. lib. 5. dicens, sufficere, quòd Papa cognoscat de causa, vt videatur ipsam ad se euocare, ita vt nullus alius se possit intromittere, Bald. in l. si vt proponis, col. penult. vers. quæro Papa, C. quom. & quan. iud. lal. in l. motere maiorum in fin. ff. de iurisd. omni. iud. Morot. resp. 49. n. 5. & allegatur cap. pastoralis, §. praeterea de offic. deleg. Io. Vinc. de Anna alleg. 99. n. 4. Hieron. Gabr. conf. 166. num. 1. lib. 1. ad notata per Capell. Tholof. dec. 48. i. vbi additio num. 2. ex Innoc. in cap. cum M. super glof. fin. vbi Butrius, & Barb. de const. Dominic. in cap. fin. de offic. ordin. in 6. Roland. à Valle conf. 80. num. 14. lib. 2. ¶ Maximè quando talis euocatio proprio motu emanauit; nam etiam ignorantes afficit, & ipsorum acta annullat, vt post Innoc. in cap. cum contingat, col. 1. de rescript. Abb. Imol. & alij in cap. ceterum, eod. tit. Perusin. in cap. vt nostrum de appell. Rebuff. 1. tom. ad leges Gallic. tit. de euocatione in praefat. q. 3. n. 19. ex cap. 1. §. adijcitur, vbi Glof. verbo depositionis de concef. praebenda. tradit Rebuff. d. notab. 2. n. 89. Ripa in cap. cum M. nu. 96. & seq. de const. tradunt Couar. d. cap. 9. n. 7. Villalob. ad communes DD. opiniones, lib. 1. tit. 11. de foro compet. n. 36. & in suo arario, lit. A. num. 269. [Tapia dec. 1. n. 12. & 13.]
- 10 ¶ Neque obstat l. vbi coeptum, ff. de iudic. quia secundum Fed. de Senis q. 97. num. 3. non procedit, quãdò per appellationem, recursionem, vel Superioris reuocationem aliud fieri contingit, ex pastoralis de offic. aelig. & rubr. cap. licet, c. suspitionis, eod. tit. cap. vt nostrum de appell. l. iudicium, ff. de iudic. Auiles cap. 5. praetorum, glof. 1. n. 1. ¶ Nam vt inquit Imola in cap. licet de officio delegati, quòd quomodocunq; causa sit introducta coram Principe, non potest inferior, etiam de partium consensu se intromittere, Adit. ad Cap. Tholof. vbi supra, n. 3. & ex cap. vt nostrum de appell. Capic. dec. 22. n. 3.
- 11 ¶ Praecipue ponderado clausulam dicti Breuis sublata eis, & eorum cunctibus, & c. quã mediante dictis DD. Cardinalibus fuit omnimoda potestas sublata, & facultas aliter sentiendi, absque expressa Pontificis facultate, Bart. l. fin. sub num. 1. C. de can. frument. Vrbs Roma, lib. 11. Felin. in cap. nonnulli, n. 22. vers. septima conclusio de refer.

Ancharr. conf. 221. incip. discutendum, n. 2. Casiad. in cap. quia diligentiam, oppof. 9. de elect. Villadieo tit. de legato, q. 3. Iacob. Puteus lib. 1. dec. 50. nu. 5. Paulus Amilius dec. Rotæ 134. n. 4. par. 3. Hier. Gonçal. ad reg. 8. Cancellaria, glof. 66. n. 3. & seqq. ¶ Cum dicta clausula circa finem posita debeat referri ad omnia, quae praefecerunt in dicto Breui, l. 1. C. de lib. praeteritis, cap. inquisitioni, cap. secundò requiris de appell. l. 3. §. filius, ff. de lib. & posthum. Rom. conf. 380. n. 7. Hippol. Riman. in l. posthumu, n. 263. C. de bon. poss. contra tabulas, Auiles cap. 1. Praetorum, glof. lo. Jusodicho, n. 1. ex l. doli clausula, ff. de verbor. oblig. & cap. cum dilectus de donat.

¶ Pro quo facit resolutio Rom. conf. 335. incip. 14 circa primum, nu. 9. quod ex quo Papa ad se euocauit prouisionem, vel alijs delegauit, ad inferiorem non reuertitur sine licentia Papae, cap. bona 2. de postul. Pral. in 6. vers. nec nocebat. Et nullu est, quòd fit ab inferiore, vt per Ancharr. cõf. 57. Ann. alleg. 99. Petra ad Capic. d. dec. 22. ¶ Et videtur comprobati ex casu l. plane in prin. ff. de legat. 1. l. licet transferam, l. legatum in fin. ff. de adim. leg. l. cum in secundo, ff. de iniusto rupto, l. militis, §. fin. ff. de testam. nul. in quibus est expressu, quòd etsi testator legatu factum primo legatario adimat, & illud leget secundo alteri, nulliter tamen propter incapacitatem secundi legatarij, vel alias nihilominus ademptio legati facta primo valet, nec ipsum legatum reintegratur.

¶ Et ita in proposito nostri casus licet euocatio facta per Summum Pontificem fuerit ex causa limitata, ad effectum scilicet praestandi formam, secundum quã praefata Societatis privilegia erant obseruanda à tempore dicti Breuis in antea, non tamen dictae lites redire poterant ad dictos DD. Cardinales, quibus iam reuocata, & sublata erat omnimoda iurisdictione, nec praeiudiciũ generauit talis euocatio dictae Societati, & illius domibus, & Collegijs quòd decimas ipsis pertinẽtes ante tempus Breuis, & ipsius executionem; ¶ maximè cum Summus Pontifex lites omnes super eo pendentes extinxerit, quo casu tollit facultatem agendi, & experiendi de iure suo, & acta litium manent extincta, Lud. Gom. in ritg. Cancell. de non tollendo iure quaesito, q. 7. vers. tamen.

¶ Quod vt constat, aduertendum est, Summum Pontificem solum habuisse finem, & intentionem dandi formam in futurum circa vltim dictorum privilegiorum, non tamen innouare, quòd praeterita; ¶ nam cum lex, seu quãuis alia constitutio vetat in futurum, in praeteritum indulxisse censetur, l. leges, & constitutiones 7. C. de legib. quae ait: Leges, & constitutiones futuras certum est dare formã negotijs, non ad facta praeterita reuocari, nisi nominatim, & de praeterito tempore cautum sit, cap. 2. vbi glof. 2. cap. si de constitut. l. 3. tit. 1. lib. 1. C. Theodosiani, nouellalustiniani 19. l. pen. in fin. C. de decurionib. lib. 10. l. iubemus, vbi Bald. n. 8. C. de testament. l. 15. tit. 14. par. 3. vbi Greg. Lopez glof. 6. Bart. in repetitione, l. omnes populi, n. 4. 2. ff. de iust. & iure, Cicero act. 3. in Catoem Verrem, & est bona glossa in l. cum lex 2. 2. ff. de legib. quae in exemplum adducit l. Diui, C. de nat. lib.

Et quod ista fuerit intentio Summi Pontificis appareat, nam post clausulam auocatoriam, & extinctioniam litium. & sententiarum ad fauorem Societatis latatum perueniendo ad conclusionem, & decisionem suae Constitutionis, & Breuis, ait: *Etiam nunc serie perpetuo statuimus, decernimus, & ordinamus, ut ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus praedicta Societas, & illius domus etiam probatoriam, atque Collegia, & loca quaecumque ubiuis locorum in praedictis Regnis Castellae, & Legionis existetia ratione praedictorum, possessionum, vinearum, oliuetorum, terrarum, hortorum, & honorum quorumcumque, quae nunc possident, quomodocumque, & undecumque ad eos peruenta, aut per eos acquisita fuerint, & etiam eorum, quae in posterum perpetuis futuris temporibus ex nouis domorum, seu Collegiorum fundationibus, aut alijs largitionibus donationibus, testamentis, codicillis, seu ultimis voluntatibus diuitiis acquirant, & non solum eorum, quae per proprios colonos, ac proprijs quoque manibus excultant, loco decimae, vigesima scilicet ex singulis viginti unum, &c. Ex quibus liquidum apparet, Summum Pontificem nouam constitutionem, & formam inducere voluisse quoad futura, non quoad praeterita; & idque manifeste ostendunt praefata verba: *Statuimus, decernimus, & ordinamus*, vt ponderant *Barbac. conf. 40. nu. 4. lib. 4. Abb. in cap. 2. nu. 20. de iudicijs*, per text. ibi, & in terminis verbi *statuimus*, constat ex *cap. Pastoralis de iudic. cap. statuimus de offic. deleg. in 6. & ibi glof. & in cap. vt litigantes de offic. ordin. c. 1. vt lite pend. cap. vnico de Cleric. non resid. vbi DD. lib. 6. glof. in elem. vltima de rescript. & in extrauag. suscepti de elect. cum alijs adductis per *Rebuff. in repet. l. vnica, notabili 4. c. de sententijs*, quae pro eo, quod in *reposit. n. 2. qui n. 3. idem affirmat de verbo decernimus, ex d. c. decernimus 2. de iud. glof. verbo decernimus in cap. eos de sentent. ex comm. in 6. Card. in elem. vnico. de sequestr. possess. & fructuum, Dec. in cap. pastoralis, notab. 1. de except. Flam. Parisius de resignat. benefico. lib. 13. q. 2. n. 3. l. 22. tit. 1. par. 7. vbi Gregor. Lopez glof. 9.***

Quod apertius confirmatur ponderando dictiones ex nunc, deinceps, de quibus in dicto Breui; & nam dictio ex, denotat extrinsecitatem, & separationem praeteriti temporis a futuro, ad notata per *Corneum conf. 359. lib. 1. Rota Rom. Sac. Palat. decis. 642. n. 3. par. 1. & dictio nunc est aduerbium praesentis temporis, l. 1. §. nunc tractemus, ff. de tutel. Arif. 4. Phys. Bald. in antb. contra rogatus, num. 2. C. ad Senatuse. Trebell. Guid. Papae conf. 102. n. 3. & simul iunctae, dicendo scilicet ex nunc, significatur tempus verbi prolati, vt post *Bald. in cap. 1. de vassallo mil. qui arma depos. tradit Marc. Ant. Eug. conf. 7. n. 21. lib. 1. Hieron. Gabr. conf. 69. num. 4. lib. 1. & dictio enim ex nunc, iuxta legitimum sensum interpretatur, idest ab eo tempore, quo profertur, glof. singularis in clem. 2. verbo ex nunc de heret. Felin. in cap. 3. nu. 19. de rescriptis, Aret. in l. lecta, num. 13. ff. si cert. pet. at. *Rebuff. in l. mulieris 13. §. res abesse, vers. idem, in dictione ex nunc, ff. de verb. significatioue.***

& Maximè ponderando dictionem deinceps,

quae interpretatur, idest de cetero, l. cum bisextus, ibi: *Et sic deinceps sextus Kalendas eius natalis dies est, ff. de verb. signif. l. nemo deinceps, C. de Episc. Aud. elem. vnica, §. porro de Sum. Trinit. Rebuff. in l. appellatione parentis, ff. de verb. sign. Barbar. d. conf. 40. n. 45. lib. 4. dicens, quod dictio deinceps, importat rem nouam, & per consequens prouisionem in futurum tempus; & nam ex demonstratione dictionis ex nunc, colligitur Papae intentio, l. 2. ff. de liber. & possib. l. nominatim, ff. de cond. & demonstr. l. quotiens 9. §. si quis nomen, ff. de hered. instit. Thom. Fastol. causa Rota 22. dub. 43. num. 3.*

Quare cum finis, & intentio Pontificis fuerit dictorum verborum virtute prouidere, & formam in futurum dare, non in praeteritum generare dispendia, ad huiusmodi finem est reducenda, tam euocatio causarum, quam litium tunc pendentiu extinctio; & finis enim alicuius facti debet attendi magis, quam modus ducens ad finem, l. quae ritur, ff. de bon. libert. l. fin. C. mandati, l. si mater, C. de instit. & substit. l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. *Bald. in l. si arrogator, num. 14. ff. de adoptionib. nam vt ait Probans in addit. ad Morach. in d. cap. cum aliquibus, n. 15. de rescript. in 6. post Bald. in l. eam, quam circa prius. C. de fideicom. & Barbatiam inter Alex. consilia, conf. 52. num. 21. vol. 4. & Omne agens agit propter finem, & nam finis dicitur causa causarum, & ab eo denominantur omnia, vt per *Prapoli. in cap. cum ad verum, col. 1. dist. 16. Tiraq. de retrah. lignag. §. 1. glof. 7. n. 45. idem Baldus in l. generaliter, C. de Episc. & Cler. & dicens, causam finalem esse primam in consideratione, & si vltima in fieri dispositionis, idem *Bald. in l. 2. num. 3. C. locati, Socin. conf. 89. nu. 20. lib. 4. Paris. conf. 72. num. 65. lib. 4. Molina lib. 1. de Hisp. primogen. cap. 5. n. 15. dicens, hoc esse, quod Philosophi dicere solent, in omnibus rebus agendis finem principium esse.***

Quare tam praefata euocatio, atque litium extinctio debent intelligi respectu dictorum verborum ex nunc, deinceps, & formae, quae in futurum ex ipsis deducitur, & quia praecedentia ex sequentibus terminari non est incognitum, in l. nam quod liquidum, §. fin. ff. de pen. legata, Abbas in cap. cum dilecti ad fin. de donationib. Oldr. conf. 8. Vldaricus Zafius conf. 14. n. 39. lib. 1. l. si feruus plurium, ff. de legat. 1.

& Et quia vt ait *Io. Monach. in c. non potest 21. 29. num. 5. de praeb. clausulae ad vnum finem appositae, alium finem operari non possunt, l. legata inutiliter, ff. de adimen. leg. Rebuff. respons. 57. vers. nec me mouet, Card. in elem. 1. §. ad haec, opposit. 3. de praeb. facit text. in cap. ad nostram de appell. & tradit *Aymon Craueta conf. 231. n. 10.**

& Et quia vbiunque clausula ponuntur ad qualificandum vnum casum, vel capitulum, tunc ad alia non referuntur, nisi ad illum tantum casum, & capitulum, l. filium in principio, ff. quando dies legati cedat, Barthol. in l. fin. ff. de rebus dubijs, Alexand. conf. 158. num. 2. lib. 6. *Rebuffus respons. 9. versio. item quando. & Et confirmatur, nam quae ordinantur ad finem, debent regula-*

gulari secundum ipsius finis naturam, vt post *Bald. conf. 115. incipiente verba dicunt, col. 2. lib. 1. tradit *Aymon Craueta conf. 137. n. 14. & Eo quod finis naturam sapient omnia tendentia ad finem, l. oratio, ff. de sponsalib. Bart. in l. cum lex, ff. de fideiussoribus, Caphalus consilio 65. n. 61. tom. 1. conf. 195. n. 17. tom. 2. Ioannes Gutierrez tom. 3. practica. rum. q. 17. n. 280. Idem cum intentio, & finis Pontificis ea fuerit dare formam in futurum quoad vsum, & obseruantiam dictorum priuilegiorum, non potest aliquo modo intelligi, ipsum voluisse auferre ius, quod de praeterito competebar dicto Collegio ad percipiendas praefatas decimas suorum priuilegiorum vigore pro praecedentibus annis; & quia Papa nunquam tollere videretur ius alterius, nec in re, neque ad rem, vbi expressè non exprimit, cap. ex earum de auctorit. & vsu pallij, cap. super eo de officio delegati, cap. licet de officio ordin. de cis. Rota 33. n. 1. de praeb. in antiquis, Bisignet. decis. 8. n. 3. de concess. praebendae, Rota Romana Sacri Palatii decis. 54. n. 9. par. 2. facit *Abb. in cap. 1. n. 4. vt lite pend. vbi ait, quod donec agitur de validitate priuilegij, non debet quis priuari sua possessione, etiam si sit contra ius.***

& Idem cum Pontifex non dixerit, quod Societas amitteret praeteriti temporis decimas ad ipsam spectantes in cuiuscumque essent potestate, non debemus dicere, nec aliquo modo intelligere, id fuisse ipsius intentionis, contra text. in l. si feruum, §. non dixit Praetor, ff. de acq. hered. nam si hoc voluisset, vtiq; icuisset exprimere, l. vnica, §. si nautem ad defertentis, C. de caduc. toll. *Craueta conf. 6. n. 97. Roland. à Valle conf. 29. n. 2. lib. 4. Nec potuerunt dictum Capitulum Ecclesiae Zamorenfis, & Parochus Sancti Pelagij dictas decimas praefato Collegio auferre, & retinere, & quia quod suum erat, non poterat ipsis sine suo facto auferri, id, quod nostrum, ff. de nat. alibus resit vltis, Paulus de Cast. conf. 200. incip. vna supra scripta, n. 2. vol. 2. *Rebuff. resp. 195. vers. 15.**

& Et confirmatur, nam omnis euocatio reputatur odiosa, ad tradita per *Cassiodorum decis. 2. de appellat. in 6. Felin. in cap. aa Audientiam, fallentia 10. de rescript. DD. in cap. ex literis de offic. deleg. Rebuff. in praeb. benefico. 1. par. tit. differentia inter rescripta gratiae, & iustitia, n. 11. & In odiosis autem debet stricta interpretatio fieri, l. cum quida, ff. de lib. & possib. Rota Pauli Amil. decis. 297. n. 3. par. 2. *Flaminij Paris. lib. 6. de resignat. Beneficiorum, q. 5. n. 28. Hieron. Gonçal in proem. ad reg. 8. Cancellariae, §. 6. n. 2. & seqq. & §. 7. n. 191. Quare cum intentio Pontificis fuerit euocare quoad dationem formae respectu decimarum futuri temporis, hoc non debet prauidicare respectu decimarum praecedentium annorum, & quae diuersa erant, arg. l. in singulos, ff. de annuis legatis, l. cum no. siffimi §. fin. C. de praescript. 30. vel 40. ann. cu traditis per *Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 1. §. 13. n. 8. Nam sequetur absurdum contra Pontificis finem, & intentionem; semper autem est interpretatio sumenda, per quam viter abluarditas, l. 2. C. de noxalib. action. l. vt gradatim, §. 1. ff. de***

muner. & honor. Paul. de Cast. conf. 473. n. 2. ad fin. par. 1. Roland. à Valle conf. 61. n. 20. conf. 70. n. 45. lib. 3. ex l. nam absurdum, ff. de oper. libert.

Quare cum dicti Domini Cardinales in totum priuati iurisdictione fuerint, & Sanctitas Leonis XI. noluerit auferre Societati praeteriti temporis decimas, nec ipsarum respectu dictam euocationem, & litium extinctionem facere, non est dubium, quod dicta priuilegia illata remanserunt, & Illustris Dominatio V. potest ipsorum virtute efficere, vt dictae decimae indebitè retentae persoluantur dicto Collegio Societatis Iesu. *Salamaticensis; & quia in ea parte, qua respectu praeteriti temporis non fuerit mutata priuilegia constare, & in viridi obseruantia esse censentur, quia qui reuocat in parte, in reliquis confirmasse censetur, l. Tribunus, §. 1. ff. de milit. test. quem Bald. ita summat, emendatio, vel correctio in quibusda est ceterorum confirmatio, idem *Bald. in l. edicto, n. 14. C. de ed. Diui Adria. toll. Et inquit Io. Monach. in cap. statutum, n. 5. de rescript. in 6. quod antiquitati non mutata standum est, quia tantum de iure antiquo videretur sublatum, quantum ipeccialiter, & expressè est derogatum, idem *Monach. in cap. solet, n. 10. de sent. ex comm. eod. libro.***

& Faciunt scripta per *Bart. Bal. Ang. Paul. Cast. & Imol. in l. legata inutiliter in fin. vbi Florianus de Sancto Petro num. 23. & seq. ff. de leg. 1. vbi si fuit data potestas Comiti reuocandi ita iura, & quaedam improbat, cetera confirmare videtur, per text. in d. §. 1. Roland. à Valle alios allegans conf. 31. n. 21. 22. & 25. vol. 4. ex ratione l. sancimus, C. de testamentis, & quod non prohibetur stare, quod non est mutatum, Io. Monach. in c. Inquisitores, nu. 3. de heret. in 6. *Rebuff. in cap. pastoralis, vers. 23. de causa possess. Glof. verb. personas, in cap. cum causa de resib. l. praecipimus, C. de appell. Surd. de alimentis, tit. 9. q. 5. num. 28. & quia quod non probatur mutatum, adhuc manere praesumitur, cap. cum quis, de probat. cap. maiores de Baptij. Ant. de Butr. in cap. licet 15. n. 5. de procuratorib. & in cap. auctoritate de concess. praeb. in 6. ex cap. cum expediat de elect. eod. lib.**

& Et facit, quia debet interpretatio sumi pro non reuocatione priuilegij, vt responderunt *Dec. conf. 168. col. 2. Alciat. resp. 19. n. 4. & alij relati per Menoch. lib. 6. de praesumpt. pres. 37. n. 7. & Vnde reuocatio priuilegij quoad vnum, non extenditur quoad alterum, quando Princeps expressè non extendit, *Abb. in cap. nuper de decimis, Bald. in l. quicquid, C. de aduocat. diuers. Iudic. Georg. Accacius lib. 2. de priuileg. cap. 4. n. 93.**

& Quod non operaretur, nisi esset Iudex, quia eadem priuilegia in eo, quod innouata non sunt, scilicet praecedentium decimarum respectu non mandaret executioni, iuxta text. in l. 2. §. post originem, ff. de orig. iur. cap. vbi periculum, §. praetered, ibi: *Quia parum est iura condere, nisi sit, qui eadem tueatur de elect. in 6. cap. 1. §. & quoniam de statu Monach. glof. in proem. digestorum, & verb. per legitimostramitis, Lappus alleg. 92. n. 2. & sicut in sententijs parum dicit eas ferre, nisi forent, qui eas debite executioni maderet, vt post *Arit. 6. Polit. cap.**

cap. 3. tradit glos. in rub. C. de execut. rei iud. Ioan. Andr. in cap. ult. ad fin. de reb. Eccl. non alien. Mandol. tit. de commissiomb. commiss. 29. Et nulli magis conuenit Apostolicae Sedis priuilegia tueri, quam Illustriss. Dominationi Vestrae ipsius Vicē gerenti, iuxta tradita per Gamb. lib. 5. de offic. & potestate Legati de latere, §. de potestate Legati de latere in erigenda noua Beneficia, n. 15. & lib. 2. n. 181. ex cap. auctoritate de priuileg. lib. 6. Maxime cum Societas praedicta istam causam introduxerit, & prosequatur per viam appellationis interposita a quadam diffinitua sententia prolata per officialem Zamorensē, per quam dixit se ponere perpetuum silentium partibus, quoad decimas praeteriti temporis, ante dicti Breuis expeditionem.

Quare dicta sententia venit omnino reuocanda; Primo, quia priuilegia concessa dictae Societati erant realia, & ad bona in futurum acquirenda extendebatur, & virtute priuilegij realis praefatae decimae spectabant ad dictam Societatem, siue per se, siue per colonos, aut arrendatarios sua colerent praedia, iuxta glos. in clem. 1. verbo excolendas de decimis, quam communiter sequuntur ibi DD. maxime Ancharr. nu. 6. Card. nu. 21. Abb. in cap. ex parte, d. n. 4. de decimis, & conf. 9. dub. 2. par. 1. Rot. decis. 4. de priuileg. in antiquis, & dec. 23. incip. proponi causam, n. 6. par. 2. diuers. Sacri Palatii, Ruin. conf. 157. n. 9. lib. 3. Fed. de Senis cōf. 111. col. 4. vers. etiam queritur, Riminald. Iunior conf. 26. n. 29. & 45. Io. Bapt. Ferrer. conf. 102. nu. 13. Gregor. Lopez in l. 4. tit. 20. p. 1. verb. de las buerzas, Menoch. cōf. 276. n. 7. lib. 3. altera decisio Rotae 40. n. 8. d. 2. par. & post Horatium Mandosium tit. de priuileg. ad inslar. glos. 15. n. 40. Enriquez in summa, lib. 7. de indulgentijs, cap. 27. art. 5. num. 7. Emmanuel Rodriguez tom. 2. q. regular. q. 44. art. 2. Qui omnes loquuntur in terminis priuilegiorum Societatis Iesu, quemadmodum, & Io. Gutierrez conf. 5. & tom. 2. Canonie. quae. cap. 21. num. 136.

Neque inconuenit, dicta praedia fuisse de nouo acquisita, & antea fuisse decimalia dictis Decano, & Capitulo Zamorensi, & Parocho Sancti Pelagij. Nam vt Bart. num. 6. in l. damni, §. ijs, qui vicinas ades, ff. de damno infect. tenet, & priuilegiū concessum de non soluendis decimis de praedijs, trahitur ad futura praedia, per text. in cap. quia circa de priuileg. Auiles in proem. ad cap. pratorum, glos. Islas, num. 3. & 4. Io. Bapt. Ferrer. conf. 167. num. 14. Calderin. conf. 1. num. 2. de constit. Alex. conf. 178. num. 9. lib. 2. Io. Gutierrez. d. conf. 5. nu. 13. & seqq. & d. cap. 21. num. 136. dicens, id procedere, quando esset derogatum, cap. nuper de decimis, prout derogauit Gregorius XIII. in suo priuilegio; & pro quo facit, quod priuilegium extēditur ad augmentum, cap. ex parte de decimis, Albericus in l. si opus, ff. quod vi, aut clam, Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 18. n. 3. Idque alijs iuris rationibus confirmatur, quia mutatione personae inducitur mutatio causae, l. cum queritur, cum sequen.

ff. de except. rei iud. Bellamera decis. 314. n. 2. & mutatione personae mutatur nomen rei, & ipsius

status, l. Paulus respondit, vbi Bart. Lud. Rom. & alij, ff. de acquir. hered. l. cum patronus, ff. de leg. 2. Probus in addition. ad Monachum in cap. cum de Beneficio, num. 42. & seq. de praeb. in 6. l. licitatio, §. pen. ff. de public. & vctig. Crauet. conf. 293. n. 10. vers. nec ob stare videtur, Menoc. lib. 2. de arbit. iud. casu 119. n. 6. & cent. 6. casu 562. n. 45. dicens, quod mutata personae conditione, censetur etiam mutata conditio bonorum, l. fin. C. de inoffic. testam. ibi: Cum nec nomen peculij permānet, sed alijs rebus confunditur similem fortunam recipit, quemadmodum, & caetera res, & Baldus ibi dicit, nota, quod mutato statu personae, & rei status conuenit mutari, facit l. castrensē, ff. de cast. pecul. Roder. Xuarēz d. sput. q. in materia maioricatus, n. 23. & 24. Io. Vincent. de Anna alleg. 70. n. 34. & seq. dicens, quod cum primū bona transeunt de patre in filium, vltimū iam non dicuntur paterna, l. sed si plures, §. i. ff. de vulg. & pupill. subst. l. fin. in fin. ff. de inoffic. testam. l. Paulus, alias per procuratorem ff. de acq. hered. ibi: Quia castrensia esse mutatio personae asserunt, Bald. in cap. 1. §. hoc quoque circa primo. de success. feud. Guillel. de Perno conf. 111. vers. circa primum, Alex. conf. 28. in causa, & lite, 1. col. vol. 5. Rom. conf. 516. n. 6. Hieron. Gratt. resp. 61. n. 48. vol. 1. dicens, quod non debet considerari, quod bona fuerint obligata, & per illa praestitae collectae, nam si fecerit transitum ad personam priuilegiatam, sequuntur qualitate personae, ad quā transferant, clement. 1. de decimis, Martienco in l. 7. tit. 7. lib. 5. Recop. glos. 8. n. 4. Pileus q. 80. dicens, quod mutato statu personae, etiam rerum mutari debet, arg. l. cum quis sibi, ff. de solution. Io. Andr. Georg. alleg. 23. n. 27. Io. Garcia de expens. & melior. c. 12. n. 70. Bald. in l. 2. n. 3. C. de iure ff. lib. 10. Franch. decis. 696. n. 2. & 4. l. cum quidam, §. si debitor, ff. de public. & vct. l. ff. de iure ff. cap. vnico, §. verum de iure patr. in 6. vbi patet, quod si patronus laicus dat ius suum patronatus Ecclesiae, cōfessenda est illa Ecclesia vt patronatus Ecclesiasticus, Abb. in cap. dilectus 34. nu. 3. de praebend. & dicens, quod resperueniens ad manus exēpti, debet gaudere priuilegio exemptionis, Decius in cap. si de terra, §. porro, n. 7. & 8. de priuileg. cap. 2. de immun. Eccl. in 6. Ancharr. conf. 171. Cagnol. in l. in omnibus 69. n. 3. ff. de reg. iur. Ancharr. conf. 108. n. 5. Guid. Papae q. 208. Et nos adduximus in libro pro Romano Pontifice contra Venetos, 3. par. n. 170. quod sine dubio est in nostro casu. cū in proprijs terminis sunt decisiones Rotae in hac causa productae, quae emanarunt 10. die Decembris 1578. in fauorem dictae Societatis Iesu, & ipsius Collegij Ciuitatis Murciae.

Secundō, quia dictum Collegium Societatis Iesu Salamanticae habebat omnimodam exemptionem dictarum decimarum, & earum dominium, dictorum priuilegiorum virtute, & cum, & Principis priuilegium etiam abique traditione, sufficiens sit ad translationem domini, iuxta doctrinam Baldi in cap. 1. §. inuestitura, col. fin. de noua forma fidelit. in v. s. feud. Alex. conf. 187. num. 57. lib. 2. Decian. in l. traditionibus, nu. 4. vbi Iacobin. C. de pact. Rota Sacri Palatii decis. 14. nu. 10. p. 2.

& de-

& decis. 170. n. 7. par. 1. Boer. decis. 42. num. 27. allegans Vellugam Valentinum tit. de iurisd. Et & vtroque imperio, num. 17, & plures alios referens resoluit Franc. Curtius in repet. d. l. traditionibus, nu. 10. C. de pact. vbi Gozzad. nu. 2. & las. ibi, qui format hanc quaestionem, vtrum ex donatione Principis transferatur dominium, & concludit, transferri, hoc potissimum argumento, quod a lege sine hominis ministerio transferatur dominium, ergo a Principe, qui est lex animata, ita tradit Bart. in d. l. traditionibus ad finem, & Bald. in l. 1. C. commun. deleg. arg. l. commissa, ff. de public. & vctig. & est text. in l. pen. C. de const. Princ. Alciat. resp. 145. n. 2. & 11. Alciat. resp. 165. n. 2. Valasc. consult. 72. n. 2. Bald. in cap. 1. §. inuestitura de noua forma fidel. n. 2. in v. s. feud. Io. Vinc. de Anna alleg. 53. n. 32. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 2. c. 9. n. 21.] Et etiam in his, in quibus non eadit proprie domini consideratio, vt sunt similia priuilegia exemptionis, acquirunt ius reuocabile Ordini Religiosorum Salamanticae a die notitiae, vt late probat dicta decis. Rotae 14. n. 1. & 11. las. in l. beneficium, n. 46. ff. de const. Principum.

† Nec solum hoc obtinet in dominio, & iure, sed in possessione, vel quasi, Bald. in l. 1. C. de rer. permitt. Angel. in l. officium, ff. de rei vindicatione, Marinus Frecc. de subfeudis, lib. 2. cap. quis dicatur dux, num. 64. † Praecipue quando tractatur de iuribus incorporalibus, in quibus quaeritur possessio priuilegiato ex solo priuilegio, & concessione Principis, vt ex doctrina Innocentij in c. cū nostris, col. 2. de concess. praebend. tradit Bald. in margarita ad eum, verbo possessio acquiritur, Thomas Grammi. decis. 49. n. 44. & probat text. in l. iubeamus, C. de sacrosanct. Eccles. Io. Vinc. de Anna alleg. 1. n. 32. † Quod magis sine dubio procedit in priuilegio consistente in mera exemptione non soluendi, quod abique hominis facto trahit secū executionem, vt in simili tradit Innoc. in d. cap. cū nostris, vers. absolutato, non est necessarius executor, & vers. alij tamen, quem sequuntur ibi Io. Andr. Ant. Cardinalis, & communiter DD. quod certius redditur ex resolutione Baldi in l. pen. C.

62 ad Senatus. Treb. vbi determinat expressē, quod in Ecclesiam, vel pium locum transferuntur hereditaria iura ipso facto, per l. fin. C. de sacrosanct. Eccl. Paul. Castr. conf. 152. n. 3. par. 2.

63 † Et vltra, quod dicta Societas, & praefatum Collegium poterant etiam animo retinere dictam possessionem, iuxta l. prator 1. §. non solum, ff. de vi, & vi arm. l. possideri 3. §. quod si seruus, ff. de acq. possess. l. licet, C. eod. tit. Martinus Vranus in cap. de quarta, num. 17. de praescript. † Nam vltra generalem possessionem, quam dicta Societas habebat in praefatis Regnis, quae sufficiebat ad retentionem in quacunque parte, iuxta l. is, qui vsufructu 20. quibus modis vsufruct. amitt. l. vna est via 18. ff. de seruit. rust. praed. glos. verbo quoad vsq; in l. 1. §. si quis hoc interdicto, ff. de itinere, actu, que priuato, habebat possessionem specialem in eodem Episcopatu Zamorensi, vbi Collegium Villae Garciae habebat praedia multiplicia, pro quibus vtebatur exemptione decimarum, tam sui

respectu, quam colonorum, & arrendatariorum; † Et in indiuiduis vnus habens interesse, acquirit 65 alteri, si communem, ff. quemad. seruitus amitt. ibi: Victoria vnus, omnibus proderit, l. loci corpus 4. §. si fundus, ff. si seruitus vendic. l. 5. tit. 23. par. 3. † Nam in indiuiduis socius gaudet priuilegio, & praerogatiua socij, vt ex d. l. si communem, tradit Azueed. conf. 21. n. 27. conf. 23. n. 25. † Imo sola vnus possessio sufficiebat ad omnium comodum, vt sentit Bart. in l. 3. ff. de acq. poss. sequutus per lasonem ibi, n. 34. Rota Romana diuers. decis. 17. n. 1. 2. par. ex l. 1. §. quod autem, ff. de aqua quotid. & aestiua, † & quilibet actus fauorabilis in iuribus vniuersalibus, & communibus potest extendi de persona ad personam, de re ad rem, de loco ad locum, vt ex alijs multis tradit Balb. de praescrip. 2. par. princip. q. 2. n. 19. cum notatis per Rotam Romanam 2. par. decis. 139. n. 19. † Quod secus esset quoad 69 inferendum praesudicium, vt ait Accursius in l. 4. §. si fundus, ff. si seruitus vendic. Paulus de Castro in l. si duo rei, n. 2. ff. si quis cautionibus.

Quod magis perpicuum efficitur, inspecta specialissima possessione, in qua est, & extitit praefatum Collegium circa exemptionem hanc decimarum quoad Terras, de quibus nunc agitur, postquam ipsarum fuit consecutum dominium, & possessionem, quia illic percepti decimas de primis fructibus a suis colonis collectis, vnde debet manuteneri in praefata possessione quoad decimas, de quibus lis vertitur; † Nam remedium retinendae habet locum eo ipso, quod possidebat, vel quasi ante litem contestatam, §. hodie, in sit. de interdictis, Bart. in l. ait Prator, §. quod ait, n. 2. & 14. ff. vi possidetis; † quia in interdico possessorio manutententia nihil refert, qualis sit possessio, vt ait Rebuff. resp. 133. ex l. 2. ff. vi possidet. & potest concedi lite pendente, † quia per continuationem possessionis non innovatur, Imola in clem. fin. vt lit pend. Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de litigiosis, Paulo & Milius decis. Rotae 51. n. 2. par. 1.

† Maxime respectu noui status, cuius respectu antiquior dictarum terrarum minime attēditur, iuxta text. in cap. constitutis 47. de election. nam licet qui sunt in possessione eligendi vocari debeant, & ad electionem admitti, alias possint agere de contemptu, vel remedij possessorijs, cap. bone memoria, cum concordantijs, de quibus glos. ibi, verbo spectare; de elect. cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet. Innoc. in cap. cum Vintoniensis, num. 5. de elect. Abb. in cap. quere lam, num. 5. de elect. Boerius decis. 2. num. 27. in dicto cap. constitutis, fuit quaestio in persona cuiusdam Monachi certi Monasterij iam electi in Abbatem alterius, qui tempore faciendae electionis Abbatibus in primo Monasterio, volebat ad ipsam admitti, vt antea in alijs electionibus solebat, ceteri autem Conuentuales illum non admiserunt, quoniam cum ex Monacho factus fuisset Abbas alterius Monasterij, interdicta antiqua possessio, & superuenit qualitas extinctiua, & exclusiua eius; Ideo respondit Pontifex, non esse admittendum ad electionem, sed potius eo excluso a ceteris Con-

Conaentualibus faciendam, Abb. *ibi*, num. 1. & 2. Pro quo est etiam decisio Roræ Pauli Æmilij *decis. 296. num. 1. par. 1.* quod maxime congruit nostro casui, vt dictum Capitulum Zamorense, & Parochus Sancti Pelagij non possint allegare quâsi possessionem percipiendi decimas ex dictis prædijs, antequam ipsorum mutaretur qualitas, perueniendo ad dictum Collegium Societatis Iesu, ad quod suorum priuilegiorum vigore decimæ spectabant, non obitante iuris communis allegatione ex aduerso facta; † nam in remedio manutentionis debet priuilegiarius præferri, *cap. cum persone*, vbi *glos. verb. turbentur*, & *verb. in ostium de priuilegijs*, † quia Papæ priuilegia inducunt probationem euidentissimam, *cap. licet causam*, vbi DD. *de probationibus*, & iuris communis præsumptionem excludunt, vt deinceps non attendatur, quis in eo se fundet, sed quis habeat priuilegium, Felinus *in d. cap. licet causam*, n. 10. *Capitius decis. 77. n. 5.*

Nec est verisimile, Summum Pontificem voluisse locum dare, vt in Ecclesiarum facultate esset dictam Societatem suo iure, & decimas percipiendi possessione spoliaré, absque eo, quod esset iudex in partibus, qui ipsum posset manu tenere, & si opus foret restituere, † cum spoliatio sit res multum odiosa, *cap. grauis*, & *per totum de restitut. spoliat. l. si quis instantiam*, C. *unde vi, cap. redintegrandæ*, 3. q. 1. *Ant. de Butr. in cap. cum ad sedem*, §. *nupter*, num. 14. *de restit. spoliatorum*, Iason *in l. rem, qua nobis*, num. 15. & *seqq. ff. de acquirenda possess.* Anton. *gab. conclus. 5. de restit. spoliator.* † quod autem verisimile non est Principem voluisse, non debet admitti, *cap. quia verisimile*, *de præsumpt.* Bald. *in l. 1. C. de seruis fugitiuis*, Parisius *consil. 60. num. 27. volum. 4. Caphal. cons. 204. n. 11. Roland. à Valle cons. 100. num. 14. vol. 4. idem Caphal. cons. 76. num. 52. Philippus Probus in additionib. ad Monachum in cap. in generali, n. 23. de reg. iur.*

Et similiter venit reuocanda dicta sententia, quatenus iubendo, quod si à tempore datæ dicti Breuis esset perceptum ex Terris dicti Collegij decimarum nomine plus, quam vigesima, restitueretur illi post nouem dies, quod constaret, dictam Societatem, & Collegium dictæ Villæ Garziæ adimpleuisse tenorem dicti decreti, aut sententiæ, hoc enim est inducere quandam re-prefalarum speciem, † & cum sint diuersa Collegia, & earum bona vnum pro alio conuenire contra legitimas sanctiones, *Authent. sed omnino, C. ne vxor pro marito*, Auth. *vt non fiant pignorationes*, *collat. 5.*

† Et quia alteri per alterum non potest iniqua conditio inferri, *l. fin. ff. de pactis*, Parisius *consil. 157. n. 50. vol. 1. Roland. à Valle cons. 69. n. 48. vol. 4. Bart. tract. represaliar. versic. ad 1. nu. 3. Barbac. consil. 17. n. 1. lib. 2. Vvesemb. lib. 4. econom. iur. ciuil. Decius consil. 491. incipiente in casu proposito in princ. quem refert, & sequitur Philippus Probus in addit. ad Ioannem Monachum, in dicto cap. 1. n. 11. de iniurijs*, † dicens odiosum, quod vnus pro alio teneatur, *l. vnica, C. vt nullus ex*

Vicaneis, lib. 11. † nec vnum pro altero grauari, §. *l. si quis in suo*, C. *de inofficioso testamento*, l. 3. §. *si emancipatus*, ff. *de honorum possess. contra tabulas*, l. *legem*, C. *de natur. liber.* Gambar. *de officio*, & *potest. Legati*, lib. 7. n. 36. & *seq. d. cap. 1. de iniurijs*, & *damno dato*, lib. 6. Roland. à Valle *consil. 66. n. 07. tom. 2. cap. non debet de reg. iur. in 6. Caualc. decis. Fiuizani 5. n. 2.*

Ex quibus omnibus mihi videtur, dictum Collegium habere integrum, & illatum suum ius quoad petitionem, & recuperationem integram dictarum decimarum prædiiorum, quæ habet in Diocesi Zamorenfi pro tempore primo, scilicet ante Breuis Leonis XI. promulgationem iuxta tenorem suorum priuilegiorum, & pro secundo tempore, scilicet commissionis expeditæ per Eminentissimum D. Cardinalem Millinum pro executione dicti Breuis, & postea tertio tempore quoad dimidiam decimam, & reuocari debere sententiam, scilicet decretum definitiuum Vicarij Zamorenfis in contrarium pronuntiatum. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 *Exactio subsidij in Regno Castellæ est cura Capitulum Ecclesiarum Cathedralium.*
- 2 *Stylus Supremi Consilij seruatur etiam in ordine iudiciali in Consilio Sanctæ Cruciatæ.*
- 3 *Stylus Consilij ius facit, & pro lege obseruatur.*
- 4 *Causa in gradu reuisionis pro aliquo decisa in Consilio Sanctæ Cruciatæ, non amplius admittit reclamationem, aut supplicationem.*
- 5 *Tertio comparente coadiuuando principalem, instantia litis fit illius respectu.*
- 6 *Indiuiduis, & communibus in rebus vnus habet interesse acquiri pro alio.*
- 7 *Socius gaudet prærogatiuis socij in indiuiduis.*
- 8 *Sententia censetur res indiuidua.*
- 9 *Actus etiam vnicus in indiuiduis prodest socijs.*
- 10 *Actus fauorabilis, & sententia in iuribus vniuersalibus prodest habenti communionem.*
- 11 *Intellectus. posthumus, §. si quis ex bis, ff. de inoff. testamento.*
- 12 *Sententia lata pro aliquo, quando profit alijs.*
- 13 *Ius quæsitum in indiuiduis communicatur participantibus in illis.*
- 14 *Sententia lata ad fauorem socij prodest consocio.*
- 15 *Sententia super re indiuidua, etiam tertio prodest.*
- 16 *Sententia reuisionis super subsidio ad fauorem Capituli, prodest etiam statui Ecclesiastico.*
- 17 *Status Ecclesiasticus pro suo interesse potest supplicare à sententia lata contra Capitulum in causa subsidij.*
- 18 *Appellans à sententia lata cum falso procuratore, illam censetur approbare, sed vt sic latam improbare.*
- 19 *Appellare quis potest à sententia contra alij lata pro suo interesse, vel aliquo ali praiudicio.*
- 20 *Sententia reuisionis habet in Regno Castellæ executionem.*
- 21 *Vna, & eadē res non debet diuerso iure censeri.*
- 22 *In-*

- 22 *Instantia super re indiuidua est etiam indiuidua.*
- 23 *Diuerse sententia in vna, & eadem causa ab eodem Iudice, an possint ferri.*
- 24 *Vnica instantia, & vnicum iudicium requirunt vnicam sententiam.*
- 25 *Ius conseruatur ex prærogatiua adiuncti.*
- 26 *Delictum confedatarij in Dominum, alterius iurisdictioni non praiudicat.*
- 27 *Sententia lata contra aliquem, lata in re communis, non nocet alijs.*
- 28 *Personis pluribus in vno iudicio conuentis tot censentur causæ, quot persone.*
- 29 *Clemens Papa VIII. quid prouiderit in Bulla, seu Breui concessioni subsidij.*
- 30 *Paulus Papa V. quid in suo Breui circa subsidium disposuerit.*
- 31 *Clausula non obstantibus inducit nouam obsequionem.*
- 32 *Clausula non obstantibus an operetur contra ius, & in praiudicium tertij.*
- 33 *Clausula non obstantibus tollit statutum, & impedimenta in supplicatione contenta.*
- 34 *Priuilegium extra iuris corpus consistens an tollatur per clausulam non obstantibus.*
- 35 *Papa seire non præsumitur speciales consuetudines.*
- 36 *Clausula non obstantibus in rescripto Papa specialitè quid operetur.*
- 37 *Clausula non obstantibus quid operetur in gratia circa pluralitatem beneficiorum.*
- 38 *Clausula quorum tenores habet vim derogationis specialis.*
- 39 *Clausula quorum tenores vigore, omnia que potuissent exprimi, censentur expressa.*
- 40 *Clausula non obstantibus cum decreto irritanti ostendit, Papam voluisse vt potestate sua.*
- 41 *Pontifex prædecessor non potest tollere auctoritatem successoris.*

ARGVMENTVM.

¶ Sententia reuistæ, seu in gradu supplicationis obrenta contra aliquas Capellanas super contributione subsidij, qualiter debeat executioni mandari, non obstante supplicatione pro illarum parte interposita, & quando victoria socij profit socio.

CONSILIVM CLII.

IN Causa, quæ vertitur coram Domino Commissario generali, & Consilio Sanctæ Cruciatæ pro parte Decani, & Capituli Sanctæ Ecclesiæ Conchenfis, contra Patronos, & Capellanos Capellaniarum Annunciationis, & Purificationis Beatæ Mariæ Villæ Belmontis super contributione subsidij, vt expediatur executoria sententiæ latæ in gradu reuisionis, declaraturque non esse locum alteri supplicationi etiam respectu status Ecclesiastici, qui comparuit coadiuuando ius dictorum Decani, & Capituli, sequentia sunt animaduertenda.

Tom. 2.

† Primo, quod exactio subsidij spectat ad Capitula Cathedralium Ecclesiarum cuiusvis Episcopatus, in quo sunt contribuentes, & correspondent vel Commissario generali Sanctæ Cruciatæ, vel persona ab eo deputatæ in capite cuiusvis Episcopatus ex Breui Pij Quinti dato 7. Martij 1572. de quo Perez de Lara *in comped. trium gratiarum*, lib. 2. *de subsidio*, pag. 5. † Et quod in Consilio Sanctæ Cruciatæ obseruatur stylus Regij Consilij, & Cancellariæ, quod lites fiantur per sententias primæ, & secundæ visionis. † Et talis stylus ius efficit, & debet vt lex obseruari, Bald. *in l. 1. in fin. C. que sit longa consuetudo*, Bart. *in l. iurispritos*, ff. *de excus. tut. Affl. decis. 135. nu. 3. & decis. 253. nu. 4.* facit text. *in clem. sapè*, §. *&* *verb. sign.*

† Et cum causa ista sit decisa in gradu reuisionis in fauorem Decani, & Capituli Conchenfis mediante supplicatione per eos interposita à prima sententia, quæ fuerat lata pro dictis Capellanis super prætenfa exemptione subsidij, præclusa est via alteri supplicationi, *l. vnica, C. ne hic in vna, eademque causa tertio prouocare*, *cap. sua*, *cap. directio de appell. Rota decis. 19. de sent. & re iudic. in antiquis*, l. 25. tit. 23. par. 3. Greg. Lopez *glos. 2. in l. 4. tit. 24. par. 3. l. 3. tit. 19. lib. 4. Recopilat.* Suarez de Paz *in practi.* tomo 1. *annot. 2. num. 7.* Etiam respectu status Ecclesiastici, cum sententia reuisionis non solum iuret Decano, & Capitulo, sed ipsi statui, qui ante prolationem illius comparuerat in iudicio in statu, in quo causa reperiebatur; † vt regulare est semper quo aliquis tertius compareret coadiuuando principalem, Bald. *in l. si equo tempore*, C. *de remiss. pignor.* Couarr. *in pract. quæst. cap. 14. n. 4.* Marth. de Afflic. *decis. Neapolit. 235.* Franc. March. *decis. Delphin. 272.* Bellaçomba *in ter. comm. opin. tit. C. de re iudic. nu. 224.* Menoch. *lib. 1. de arbitr. iud. casu 18. nu. 2.* Parlad. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. par. 9. 10. nu. 24.* & disponit expressè *l. 15. tit. 10. lib. 2. Recopil.* Et comparendo ante primam sententiam se fecit socium Ecclesiæ Conchenfis. Et ideo dicta sententia contra ipsum locum habuit, vt ex plurimorum sententia resoluit Caualc. *lib. 4. decis. 5. n. 7.*

† Et quia in casibus indiuiduis, & communibus, prout iste est, vnus habens interesse, acquirit etiam pro alio, *l. si communem 10. ff. quemadmod. seruit. amitt. ibi. Victoria vnus, omnibus proderit. l. loci corpus 4. §. si fundus. ff. si seruit. vendic. l. 5. tit. 23. par. 3.* vbi Greg. Lop. *glos. verbo compateros*, l. *qui aliena*, §. *fin. ff. de neg. gest. ibi. Vno descendente causam communis aquæ, sententia prædicto datur. l. si cum vno*, ff. *de ex. nox. caus. agatur.* † Et in indiuiduis socius gaudet priuilegio, & prærogatiua socij, vt ex dict. *l. si communem* tradit Azeu. *consil. 21. n. 27. consil. 23. n. 25.* Dyn. *in reg. rat. habitationem*, nu. 24. *de regul. iur. in 6. ex l. si quis separatim*, §. *fin. l. duobus*, §. *item à fideiussores*, ff. *de appell. & ex l. illud*, §. *fin. ff. de bon. poss. contra tabul. l. Aristo*, ff. *qua res pign. oblig. poss. Surd. de alim. tit. 9. q. 14. n. 4.* Greg. Lop. *in l. 18. tit. 31. par. 3. glos. 4.* Azeuèdo *in l. 10. tit. 1. lib. 4. Recop. num. 23.*

† Et litis istius casus, & sententia in eo lata est

Et

In

individa, vt probat Hieron. Gabriel *conf.* 56. n. 1. *9. vol. 1. Boverius sing. verbo sententia, nu. 12. Carolus Ruin. conf.* 136. num. 5. *vol. 1. Paris. consil.* 81. n. 36. *vol. 2. Afflicti. decis.* 358. num. 7. Mar. Ant. Peregr. *conf.* 75. n. 6. *vol. 3. Petr. Surd. decisio Manzuana* 74. num. 9. *†* Et quod vnicus actus istorum sufficiat ad utilitatem omnium sentit Bart. in l. 3. *ff. de acq. poss. quem sequitur la. ibi num. 34. & alij relati a Rota Rom. diuers. 2. par. decis.* 17. nu. 1. *in nouis, l. 1. §. quod autem scriptum est, ff. de aqua quod vid. & est. ibi. Vno die, vel vna nocte, † quod magis sine dubio procedit in iuribus vniuersalibus, & communibus, quod quilibet actus fauorabilis, prout est sententia reuisionis, quæ lata est ad fauorem Decani, & Capituli, extendatur de persona ad personam coniunctam, de re ad rem, de loco ad locum, de actu ad actum, vt ex multis tradit Balb. de prescription. 2. par. princip. q. 2. nu. 19. ad fin. cum notatis per Rotam Rom. 2. par. decis. 139. n. 12.*

† Et facit text. singularis in l. posthumus, §. si quis ex his, ff. de inoffic. testam. per quem Alex. in l. sepel, n. 31. ff. de re iud. tenet, quod quando lata est sententia pro agente, etiam si talis sit, cuius non interfuit, prodest omnibus, quorum interest, quâuis in iudicio non fuerint; † cum regula sit in multis casibus certa, quod sententia lata pro vno, prodest alteri, Bart. in l. ex duobus 16. que est, 4. num. 16. ff. de duobus reis, Franc. de Aretio *conf.* 29. nu. 22. & sunt expressa verba dictæ l. 5. tit. 23. part. 3. ibi: *Acaeciendo, que diuersa sententia sobre alguna cosa, que fuisse muoble, ô raiz, que pertenciese à muchos comunmente, si alguno dellos se alçò de aquel iuizio, è seguido el alçada, en manera, que vencio, no tan solamente faze pro a el, mas aun à sus compañeros: bien assi como si todos huiesse tomado alçada, è seguido el pleito, bonus text. in l. si quis separatum, §. quod est rescriptum, ibi: In communi causa quoties alter appellat, alter non, alterius victoriam etiam ei proficere, qui non appellauit, ff. de appellat. & relationib. l. 1. C. si vnus ex plurib. appellauerit, Glof. verbo iuris, in l. 2. C. si plures vna sententia de appell. Bart. in dict. l. ex duobus, n. 18. Abb. in dict. cap. vna, num. 1. & 2. Carol. Ruin. *conf.* 121. n. 9. *vol. 5. Caualecan. decis. Fiuizani* 8. n. 16. & decis. 10. n. 7. par. 1. & decis. 30. nu. 115. p. 2. *Surd. tract. de aliment. tit. 9. q. 14. nu. 1. Puteus lib. 2. decis. Rota* 456. per totam, Greg. Lop. in dict. l. 5. glof. 3. Villalob. in arario commun. opinion. litt. R. ver. restit. vno, n. 71.*

Et hoc duabus rationibus, vna indiuiduitatis, qua mediante est certa iuris resolutio, † quod in indiuiduis vni quomodolibet quæ situm acquiritur reliquis, qui habent ius in indiuiduo, l. 2. §. ex his, ff. de verb. obligat. l. ea, que ff. de reg. iuris, Gaspar. Caballin. tract. de diuid. & indiuid. 3. part. nu. 111. Hieron. Magon. *decis. Lucens.* 98. num. 17. Alia ratione concordie, & societatis, quæ est inter statum Ecclesiasticum vniuersaliter cum Capitulis Ecclesiarum Cathedralium; † nam sententia lata ad fauorẽ vnus socij, † prodest etiam alteri consocio, Alex. in dict. l. sepel, n. 12. ff. de re iudicat. Aimon Crau. *conf.* 206. n. 7. Ronchegal. in l. ea

duobus, la 2. n. 37. ff. de duobus reis, Rota Romana Sacri Palatii *decis.* 132. num. 18. par. 2. Petr. Surd. *conf.* 190. n. 13. *conf.* 231. n. 6. *vol. 2. †* qui etiam re soluit, quod quando est questio de indiuidua, sententia lata in fauorem vnus prodest tertio, ex d. l. loci corpus, §. si fundus, & l. si de communi, ff. si seruitus vindicetur, Bart. in l. qui separatim, §. quod est rescriptum in princ. ff. de appellat. l. a sententia in princ. eod. tit. Alex. communem dicens in dict. l. sepel, num. 48. ff. de re iudic. & in l. si duo in princ. n. 8. & in l. ius iurandum, quod ex conuentione, §. procurator, num. 2. circa fin. ff. de iure iurand. Galiaula in l. 2. §. ex his, nu. 26. vbi latè Alciatus num. 42. ff. de verb. oblig.

† Et ita sententia in gradu reuisionis lata non solum intelligitur habere effectum respectu Ecclesiæ Conchenensis, sed etiam totius status Ecclesiastici, cap. fin. vt lite pend. in 6. Couarr. in practic. cap. 13. n. 2. cap. 14. n. 3. Affl. *decis.* 13. num. 2. & 4. Franch. *decis.* 419. nu. 3. & 4. par. 2. *†* Et quia sufficit etiam quoad statum Ecclesiasticum fuisse supplicatum pro eius parte à sententia prima lata in gradu primæ vitionis cum dicta Ecclesia Conchenensis, ad notata per Felin. in cap. cum super de re iudic. Rota *decis.* 239. alias 13. de appellat. *†* sicut appellans à sententia lata in personam falsi procuratoris, videtur approbare sententiam, sed reprobare, vt sic latam, l. 3. §. falsus, ff. rem rat. hab. Bald. in l. posthumus, C. de bon. poss. contra tab. Igneus in l. contractus, n. 114. ff. ad Senatuse. Syllar. Abb. in cap. 1. n. 22. de re iudic. glof. magna in fin. in l. item, C. de procurat. & in l. si expressim, ff. de appell. *†* Et confirmatur, quia potest quis appellare à sententia contra alium lata, non solum ratione pleni interesse, sed etiam aliquis præiudicij, l. a sententia in princ. ff. de appellat. glof. in cap. cum super de iudicij, & in cap. non solent 2. que est, 6. Rom. *conf.* 343. n. 16.

Et hoc etiam confirmatur; nam sequeretur maximum inconueniens dare casum, in quo dato alio gradu supplicationis, aut reuisionis cum statu Ecclesiastico reuocaretur sententia reuisionis prolata in fauorem Decani, & Capituli, † quæ suam debet executionem habere, non obstante supplicatione, nullitate, aut alio remedio, l. 3. §. 5. tit. 17. lib. 4. noua Recopilat. l. 5. tit. 5. lib. 7. *Recop. Azeuedo*, maxime cum fuerit lata ex indiuiduo iure. *†* Et vna, eademque res non debet diuerso iure censi, contra l. eum, qui, ff. de v. sup. cap. cum in tua de decimis, Rebuff. eodem tract. q. 14. nu. 18. cap. cognouimus 12. q. 2. Bald. in autb. si omnes, col. 1. vers. Quare ergo, C. si vt ab hereditate se abst. Caualecan. *decis.* Fiuizani 20. n. 18. par. 2. l. 1. vers. Nec ratio, ff. de rer. permut. Natta *conf.* 286. nu. 3. Aymon *conf.* 252. nu. 4. *†* Cœpit enim indiuidua esse instantia occasione rei indiuiduæ, vt inquit Honophrius Font. in additione Hugonis Celsi, *conf.* 47. n. 23. dicens, hoc casu habere locum regulam, ne contentia causæ diuidatur, de qua in l. nulli prorsus, C. de iudic. cap. dispensa, §. reus quoque de rescript. in 6. Ludou. Roman. *conf.* 249. incip. in casu proposito, num. 5. *†* nam sequeretur vnum absurdum, quod si diuideretur iudicium, & instantia

tia coram eodem Iudice, diuersa, imò contraria ferri possent sententiæ in vna, & eadẽ causa, quod nostri Doct. non admittunt, vt post Andr. Siculũ in cap. 1. de mutuis petitionib. tradit Felin. in c. placuit, col. 4. vers. & dixit, de prescript. l. singulari, ff. de except. rei iud. Marc. Ant. Peregr. *conf.* 24. n. 27. *vol. 1. †* qui cum vnus à principio fuerit iudicium, vnica instantia, vnicus etiam debet esse processus, & instantia, vt declarat Ang. in l. reos, & ibi Imola ff. de duob. reis, & quia, teste Baldo in l. si cũ vno, n. 2. ff. si ex noxali causa agatur, indiuiduum non potest diuerso iure censi.

Et casu non concessio, quod aliqua via possibile foret, quod sententia esset preferenda contra statum Ecclesiasticum, imò fuissent datae executoriales literæ contra alias Ecclesias super eodem casu, in quo Decanus, & Capitulum Ecclesiæ Conchenensis habet ad sui fauorem dictam sententiam reuisionis, non tamen ex eo poterant impediri illi literæ executoriales petiræ, quia in hoc iure communi, & indiuiduo, de quo loquimur, declaratio, & sententia prædicta ad fauorem Ecclesiæ Conchenensis, † saltim quoad casus dictatum Capellaniarum restaurauit, & reparauit ius, quod per alias fuerat ruptum, dict. l. si communem 10. ff. quem adm. seruit. amitt. ibi: *Quoniam si communem fundum ego, & pupillus habere mus, & si vterque noletur, tamen propter pupillum viam retineo*, de quo Panormit. in cap. de quarta, n. 19. de prescript. Menoch. de recup. poss. rem. 1. a num. 364. & Paul. de Castro in l. si duo rei, n. 2. ff. si quis cautionib. & Accurt. in dict. l. 4. §. si fundus, ff. si seruut. vendicatur, celebrat pro singulari, & mirabili, quod in hoc casu, iuuando utilitatem vnus consocij, reliquis omnibus, non tamen causetur præiudicium consocio, aut communem causam habenti, † sicut in feudis iurisdictionibus delictum vnus in Dominum non nocet comparticipi, Gozad. *conf.* 84. num. 16. Menoch. *conf.* 304. n. 32. & seq. Marcus Ant. Peregrin. *conf.* 29. n. 22. *vol. 1. †* Nec sententia aduersus vnum lata, etiam in re connexa, & indiuidua, alteri parat præiudicium, Bart. in l. vnica, n. 7. C. si in communi, eademque causa; & in l. 2. §. si sortem, n. 2. ff. de verb. obligat. Abb. in cap. cum inter, num. 24. vers. secundus casus, & ibi Felin. nu. 16. de sent. & re iud. Boet. *decis.* 310. num. 9. *†* pluribus enim personis in iudicio conuentis, tot sunt causæ, quot personæ, Paul. Cast. in l. non idcirco, num. 2. ff. de iudic. probat l. 21. vers. Et si por auentura, tit. 22. par. 3. vbi sententia lata contra vnum, non præiudicat confortibus, etiam in causa communi, & indiuidua, pro quo est etiam lex fraudati vectigalis, §. 1. ff. de public. & vectigal. quæ ait, quod si vnus ex pluribus hæredibus reuic communem causam vectigalis subripuit, portiones cæteris non auferuntur. Sed è contrario ius, & possessio vnus cæteris prodest, vt per Caph. *conf.* 90. num. 46. *vol. 1. Io. Garcia de nobilitate, glof. 7. num. 6.*

Neque obstant clausulæ, quæ in fundationibus, & assignatione patronatus dictarum Capellaniarum Annunciationis reperiuntur appositæ. Prima, quæ incipit: *Necnon prædicta, & quæ*

vnique alia, & c. Et alia: Non obstantibus præmissis. Ex quibus volunt deducere, non solum esse exemptas, & immunes à solutione subsidij, sed etiam habere clausulam efficacem, & derogatoriam, vt non possit illis imponi. *†* Quia hoc cessauit virtute concessionis posterioris Summi Pontificis Clementis VIII. quæ omnibus anterioribus derogauit, dicendo: *Non obstantibus scilicet recordationis Bonifacij Papæ Octauij prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, & alij Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non quibusvis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, necnon legibus etiam municipalibus, priuilegijs quoque, & indultis, & literis Apostolicis sub quibuscuque tenoribus, & formis, ac ceteris quibusvis etiam derogatorijs derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere, vel in specie etiam motu proprio, & de Apostolica potestate plenitudine, & alias quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis etiam si de illis, ac totis eorum tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda esset tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum inserentur præsentibus pro expressis habentes illis alijs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus.*

† Et apertius Paulus V. in suo Breui dato Romæ 12. Nouemb. 1609. confirmando concordiam statum Ecclesiastici istorum Regnorum disposuit in solutione subsidij, & illius contributionis comprehendendi etiam Capellanas amouibiles habentes bona, aut redditus determinatos pro ipsarum stabilitate, & perpetuitate, quamuis restatores apposuerint clausulas, quod non soluant subsidij, vt obseruauit Licentiaris Illephonsus Perez de Lara in compendio trium gratiarum, lib. 2. de subsidio, pag. 4.

† Et clausula prædicta non obstantibus, appositam in dictis Bullis, non solum inducit nouam concessionem, vt per Rol. à Valle *conf.* 5. n. 19. & 20. lib. 1. Azeuedo in l. 1. tit. 14. lib. 4. Recopilat. n. 40. & 41. *†* sed est ita efficax, vt appositam in referendo, aut alia concessionem Principis operetur, quod valeat, quamuis alias esset contra ius, & in præiudicium tertij, vt post Curt. iun. *conf.* 157. tradit Donatus à Fina inter commun. opin. lib. 1. tit. 20. C. de diuers. rescript. n. 118. Nicol. Millis in repetitor. verbo clausula generalis, Rota *decis.* 88. num. 4. p. 3. lib. 2. diuers. Sacri Palatii. *†* Et ista clausula non obstantibus, tollit statutum, & cætera impedimenta in supplicatione contenta, tradit Bart. in extranag. ad reprimentum, verbo non obstantibus, in fin. & Dec. *conf.* 10. col. pen. Iacob. Mandell. *conf.* 4. nu. 25. lib. 1. Io. Bapt. Ferrer. *conf.* 75. incip. extra de statuto, num. 6. Federic. de Senis *quest.* 47. num. 1. *†* Vnde Glof. in dicta extranag. ad reprimentum, super verbo non obstantibus, ait, quod si priuilegium sit extra corpus iuris, sufficit dicta clausula derogatoria, non obstantibus, element. 2. de sepult. Aluarot. in cap. nauigia, tit. de statut. & consuetudinib. *Et 2. num.*

31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

num. 1. dicens, quod in Constitutione Pontificis
 35 sufficit clausula non obstantium, † quia non tenetur scire speciales consuetudines, cap. 1. de consuetud. lib. 6. vbi DD. Paulus Paris. cons. 1. n. 9. lib. 1.
 36 † de quo est motus proprius Primus Pij Quinti, vbi disponit, quod clausula non obstantibus quibuscunque, reddita à Papa litteris specialibus continet derogationem iuris quantumcunque specialis, & irà praticari, non solum Romæ, sed in
 37 Hispania in gratia pluralitatis beneficiorum; † nã si Summus Pontifex facit mentionem multorum beneficiorum, & postea facit gratiam alterius, valet gratia, non obstant Concilio, cum sola clausula non obstantibus, & hoc esse conforme iuri comuniti tradiderat Felin. in cap. nonnulli de rescript. num. 31. & 39. Alexand. cons. 92. num. 34. & cons. 155. num. 3. volum. 6. Curt. sen. cons. 13. n. 12. cons. 65. colum. 3. & cons. 35. colum. 4. num. 13. in fin. Philipp. Dec. cons. 12. num. 6. Paul. Paris. cons. 46. num. 39. & seq. vbi dicunt, quod clausula nõ obstantibus, relata à Summo Pontifice, habet efficaciam super omnia iura, & statuta specialia;
 38 † & cõ magis si adiungantur verba, quæ sunt in dictis Bullis: Quorum tenores haberi volumus pro expressis, quæ habent vim derogationis specialis, Bald. in cap. cum dilecta, num. 12. versic. item quod ait, de rescript. idem Bald. & Ang. in l. omnis in princip. C. de prescript. triginta, vel quadraginta annor. idem Ang. in l. sed & si quis, §. quæsitum, num. 4. ff. si quis cautionibus, lal. in l. fin. num. 3. C. si contra ius, vel utilit. public. Anton. de Butrio cons. 2. n. 5.
 39 † dicens, quod clausula quorum tenores est talis virtutis, quod eius vigore omnia, quæ exprimi possent, censentur expressa, Iacob. Putens decif. 89. num. 1. lib. 1. Felin. in dict. cap. nonnulli, nu. 22. & duobus sequentib. Socin. cons. 120. num. 9. vol. 4. Paulus Amilius Verall. decif. Rotæ 337. nu. 7. p. 1.
 40 † dicens, quod clausula prædicta iuncta clausula non obstantibus, adiecto decreto irritanti, efficit, quod constat, Papam vti voluisse potestate sua, secundum Philipp. Francum in cap. dudum, num. 15. vers. hodie de præbend. lib. 6. Rota Romana Sacri Palatii decif. 161. num. 1. par. 2. & decif. 2057. num. 1. lib. 3. dicens, quod clausula non obstantibus, & quorum tenores sunt ita potentes, vt eorum vigore alijs Constitutionibus possit derogari. † Et ita clarum est, quod Summus Pontifex Paulus Tertius, qui fecit confirmationem dictarum Capellaniarum, & iuris patronatus, non potuit per eius Bullam auctoritatem, & potestatem auferre Clementi VIII. & Paulo V. eius successoribus, quod non facerent dictam derogationem, cap. innotuit de electione, glos. vltima in cap. fin. de rescriptis, lib. 6. cap. 1. de constitutionib. eodem lib. vbi Ludouic. Gomez. num. 61. Dominic. de Sancto Geminiano in cap. 2. colum. 3. de præbend. lib. 6. Et ex his omnibus videtur clara iustitia dictorum Decani, & Capituli, vt concedatur illis executoria sententiæ reuisionis aduersus dictas Capellanas, Capellanos, & Patronos ipsarum, Salua D. V. censura. Martij 9. Martij 1609.

SVM MARIVM.

- 1 Vxor est non sit hæres, potest accusare occisorem viri sui, & num. 2.
- 2 Vxor connumeratur inter personas coniunctas.
- 3 Vxor dicitur socia diuina, & humana domus.
- 4 Vxor est vna caro cum viro.
- 5 Vxor dicitur pars corporis viri.
- 6 Vxor præfertur in iure faciendi pacem super nece viri.
- 7 Vxor præfertur hæredibus sanguinis in remittendo necem viri.
- 8 Sacrum Consilium Neapolis aliquando prætulit viri hæreses vxori in faciendi pacem.
- 9 Hæres tenetur accusare pro nece defuncti.
- 10 Hæres honorum potest facere remissionem necis defuncti.
- 11 Filij non debet auferri facultas accusandi, & faciendi pacem pro nece sui patris.
- 12 Vxor hæres viri abique dubio facit pacem super nece viri.
- 13 Iura maiora habens attenditur in faciendi pacem.
- 14 Proximior consanguineus præfertur in faciendi pacem, vbi non est hæres institutus per occisum.
- 15 Pax vbi facta est, aut remissio necis ab eo, cui primo loco ius competebat, ceteri non audiuntur.

ARGVMENTVM.

Ius querelandi pro homicidio viri, & faciendi remissionem, pertinet primo loco ad vxorem, præsertim si sit illius hæres, exclusis defuncti fratribus.

CONSILIVM CLIII.

[Ad materiam istius consilij latè Giurba consil. 61. Pascha, de virib. patr. potest. par. 2. cap. 1. Gratian. disceptat. forens. cap. 518.]

Qvòd † vxor possit accusare de morte viri, licet non habeamus legem id expressè decidendam, Bart. tamen in l. 2. num. 2. ff. de accusatio. id probat, argumento à maiori sumpro, nam si potest accusare de morte soceri, vt ibi, iuncta l. lege Iulia, ff. de testib. qui socer illi iungitur mediante persona mariti, multò magis accusare poterit pro ipsius mariti morte, l. sororem, vbi Salic. num. 2. C. de his, quæ vt indignis, per quã ita tenet ibi Odofred. & sequitur maior pars antiquorum, & Cyn. Bart. & Baldus in l. de crimine, C. qui accus. non poss. vbi Raph. Fulg. facit text. in l. 3. §. cum verò, ff. de lib. causa, Alex. in l. 1. §. fin. ff. de iniur. Iacob. de Aren. in l. 1. ff. de accus. Boer. decif. 233. & videtur primò par. 2. Petrus Foll. in praxi, verbo audiuntur exceptiones, num. 18. vers. item vxor, Carau. super ritu Mag. Cur. Vicaria Neapolis 191. num. 2. Vincent. de Franchis decif. 382. nu. 1. & 9. Tiber. Decian. tractatuum criminal. lib. 3. cap.

cap. 7. n. 10. Prosper. Farinac. in Theoria, & praxi rer. crim. q. 13. n. 14. † qui post Iacob. de Rauenna in dict. l. de crimine, ampliat etiam si vxor nõ esset hæres mariti, adducitque Rom. & Alex. in l. 1. §. potuisse, ff. ad Senat. Syllan. eundem Rom. in l. pro hærede, ff. de acq. hæred. Boerium vbi proximè num. 3. Carrer. in praxi crim. §. homicidium, n. 381. Ant. Gomez de delictis, cap. 1. num. 32. & post antiquiores communem testatur Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. q. 14. n. 2. vers. Volo etiam vt præsupponas, & vers. Prætereà dixi, & de magis communi, & magis seruata testatur Petrus Plaça in epit. delict. cap. 40. n. 2. & cap. 45. n. 1. nec dissentit Otaui. Vulpellus tract. de tregua, & pace, q. 15. & idem Plaça alios adducit eiusdem sententiæ, Anton. Gom. cap. 3. de delictis, n. 65. Villalpando 2. p. repetitionis, l. 22. tit. 1. par. 7. §. 40. n. 1.
 † Et ratio potest esse, quia non solum vxor connumeratur inter personas coniunctas, vt in specie scripserunt Alciat. in l. post contractum, nu. 42. ff. de donat. Egidius Bossius tit. de publicatio. bon. nu. 52. vers. Secundo limitatur, Menoch. cons. 430. n. 12. & lib. 5. de presumpt. præf. 124. n. 6. Iacobin. de S. Georgio in l. manifestissimi, §. sed cum in secunda, C. de furt. Hieronym. Grattus resp. 34. num. 4. tom. 2.
 † Diciturque socia diuina, & humanæ domus cū viro, l. aduersus, C. de crimine ex pil. hæred. Thomas Gramm. in consil. Regni Neap. post mundi machinam, n. 15. Iacob. Philipp. Portius cons. 156. nu. 4. & ex l. 1. ff. rerum amot. Andr. de Isern. in cap. unico de Capitulis Corradi, nu. 30. Curt. iun. in l. vt nemini, n. 11. C. de collat. Iacobin. in l. sed & si quis, §. illud, n. 3. ff. si quis caut. Ang. cons. 104. nu. 3. Io. Franc. Purpur. cons. 152. n. 18. vt & Romulum canuisse refert Dionys. Halicarn. apud Præcium, lib. 3. veteris iuris prudentia.
 † Et vna, & eadem caro cum viro, Genes. cap. 2. & 3. Lucae cap. 10. cap. debitum de bigamis, cap. gaudemus de divor. cap. hac imago 23. q. 5. Abb. in cap. in litteris 24. n. vlt. de testib. l. si cum dotem, §. si maritus, vbi DD. ff. sol. matr. Tiraq. in l. si vquam, C. de reuot. donat. in præf. n. 121. Lud. Gom. in §. actiones, nu. 11. inst. de actionib. Auiles cap. 1. Prætor. glos. mugeres, n. 9. Menoch. lib. 2. de arbitr. iud. case 379. n. 5. Io. Petrus Bimius cons. 260. num. 2. Steph. Grat. in 3. discept. forens. cap. 406. num. 5. † & pars corporis mariti, cap. admonere 33. q. 2. Florian. de S. Retro in l. si mulieri, num. 2. ff. quibus modis ususfr. amitt. Ioan. Neuz. lib. 1. Sylua nupt. n. 69. Franc. Zoannettus in l. 3. ff. de iust. & iure, n. 65. & seqq. Otauius Amarin. in l. nec vlla, §. omnibus, à num. 24. ff. de pet. hæred.
 † Quare etiam vxor præfertur in iure faciendi pacem, seu remissionem de nece viri, Otauian. Vulpell. d. q. 15. & ex Ant. Gomez. decif. cap. 1. nu. 32. & cap. 3. num. 65. in fin. Iul. Clar. d. §. fin. q. 58. n. 22. Farin. d. q. 13. n. 15. † dicens, esse præferendã hæredibus, & consanguineis viri ratione maioris coniunctionis, & affectionis, quæ concurrunt in ea, Plaça decif. cap. 45. n. 1. & 2. Io. Garcia Saaved. tract. de coniugali acquiesu, n. 173. Flores Diaz de Mena lib. 1. var. præf. quæst. q. 7. nu. 15. quem se-

quitur Steph. Gratian. tomo 1. discept. forens. cap. 5. num. 30.
 † Et licet aliquando per Sacr. Conf. Neapolis fuerit decisiõ, hæres institutos à viro occiso esse præferendos vxori in facienda pace, aut remissione, vt tradit Horatius Visconte in addit. ad Vinõ. de Franch. decif. 382. Alois. Ricci. collect. decif. 2080. vers. Tertio nota, par. 5. Ioan. Bapt. de Thoro in compendio decif. Neapolis, verbo remissio, pag. 461. tom. 1. forian ea ratione, † quod sicut hæres 10 habet obligationem accusandi de nece defuncti, ex l. non ignorat, C. qui accus. non poss. l. famina, ff. ad Senat. consil. Tertull. † eadem ratione poterit 11 remittere, & pacem facere bonorum hæres, arg. l. is, qui hæres, l. is potest, ff. de acquir. hæred. l. eius est nolle, ff. de reg. iur. Anton. Gomez. decif. cap. 3. n. 65. Iul. Clar. decif. quæst. 58. num. 32. Bonacolla inter commum. DD. opiniones, lib. 9. tit. 25. C. de iniurijs, num. 161.
 † Tamen cum esse occisus nullos reliquerit filios, quibus ius faciendi pacem censuit non debere auferri, Farin. d. nu. 15. † sed vxorem reliquerit 13 hæredem, cessat dicta difficultas, ex adductis per Ripam in l. 4. §. Cato, n. 105. ff. de verb. obligat. Io. Franc. de Ponte tractat. de potest. Prærogis, tit. 1. de prouisi. fieri solitis, §. 4. n. 17. & seqq. Pater Molfes. cons. 10.
 † Semper enim attenditur, qui habet maiora iura in faciendi pacem, Vinc. de Franchis dicta decif. 382. n. 7.
 † Et ideo regularitèr præfertur proximior, quando non esset hæres institutus, l. si plures, ff. de accusat. l. 2. §. si simul, ff. ad l. Iul. de adulter. l. si sepulchri, ff. de sepulo. viol. Greg. Lop. in l. 22. tit. 1. p. 7. glos. 6. Ant. Gom. vbi proximè, n. 61. & in Regno Neapolis est prærog. 8. tit. de compositionibus, & super ea doctissimus Reges Scipio Rõuitus, & tradit de Ponte d. §. 4. n. 26. & seqq.
 Et ita in casu, de quo fit consultatio, vxore hærede remittente, & faciente pacem, non possunt fratres accusare, † nam vbi pax obtena est 16 ab eo, cui primo loco ius faciendi illam, & accusandi competebat, non possunt alij in posteriori gradu existentes accusare, & si sanguine iuncti sint, & accusationem priorem ignorassent, vt ex Bart. in d. §. Cato, ad finem, & in l. pro hærede, §. vltimo, num. 1. ff. de acquir. hæred. dicta l. 22. tit. 1. par. 7. tradit ibi Gregor. Lopez glos. 11. q. 2. Couarr. lib. 2. variar. cap. 10. num. 4. versu. nono, & facit l. 2. tit. 1. lib. 5. noua Recopilat. Et ita mihi videtur de iure. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Conuentio cum negotiorum gestore probatur epistolis absentis missis.
- 2 Testes, & alia admiuicula probant conuentionem cum negotiorum gestore.
- 3 Contractus facit legem inter partes.
- 4 Soluere promittens obligat se, quicquid postea superueniat.
- 5 Causa proxima, qua manit ad aliquid faciendum, attenditur.

- 6 *Causa principalis, & originaria, propter quam aliquid fit, est attendenda.*
- 7 *Causa finalis est, quae movet partes ad conventionem.*
- 8 *Tutor faciens actum in re minoris, censetur facere tutorio nomine.*
- 9 *Negotiorum gestorum actio competit etiam, quando fit negotium commune.*
- 10 *Negotiorum actio competit pro expensis factis causa alterius, & num. seq.*
- 11 *Expensa facta pro consequendo aliquo honoris gradu, veniunt actione negotiorum gestorum.*
- 12 *Facere debens aliquid, quando pro eo non debeat recipere premium.*
- 13 *Factum non tam attenditur, quam causa facti.*
- 14 *Factum legitime inchoatum sufficit, licet eventus non succedat.*
- 15 *Tutor si bene incipit negotium, non tenetur, si absque culpa sua casum adversum patiatur.*
- 16 *Medicus potest salarium consequi, licet moriatur qui curabatur.*
- 17 *Si inest id, de quo erat minor ratio, inest id, de quo maior.*
- 18 *Actus factus praesumitur eo modo, quo fuit mandatum.*
- 19 *Causa finalis dicitur, sine qua aliquis id non fecisset, vel non eo modo.*
- 20 *Pecunias suas nemo iactare praesumitur.*
- 21 *Actus agentium non operantur contra ipsorum voluntatem.*
- 22 *Actus agentium non possunt contrarium effectum operari.*
- 23 *Expensens etiam pro re communi cum coherede, repetit ab eo.*
- 24 *Expensa, quas aliquis erat domi factururus, non semper deducuntur.*
- 25 *Negotiorum gestori ut satisfiat, quae attendi debeant.*
- 26 *Expensas qui valeat deducere, similiter & satisfactionem sui laboris.*
- 27 *Industria personae habere solet maximam aestimationem.*

P R O

D. Ferdinando de Granada Venegas Praecentore, & Canonico Sanctae Ecclesiae Conchenensis.

C O N T R A

Bona Testamentarios, & heredem Capitanei Sancti Ochoa de Castro.

ARGUMENTVM.

De satisfactione expensarum factarum a negotiorum gestore in causa concernente decus, & honorem consanguineorum ex ordine, & commissione alicuius ex eis.

CONSILIVM CLIV.

Præsupponitur in facto, quod dictus Capitaneus Sanctus Ochoa de Castro, qui esset in

partibus Indiarum, convenit per epistolas, cum dicto D. Ferdinando de Granada Venegas eius ex sorore nepote, quod ad finem vt posset facilius consequi gratiam a sua Maestrate Habitus ynius ex Ordinibus militariibus Sancti Iacobi, scilicet Calatrauae, aut Alcantarae, & disponere media, supplicaretur suae Maestati, quod concederet Habitus Sancti Iacobi Don Ioanni de Granada Medoza alteri eius nepoti, filio D. Mariae Ochoa de Castro eius sororis; & quod ipse prouideret de omnibus pecunijs, & expensis necessarijs; & dictus D. Ferdinandus adimpleuit ex parte sua, obtinendo gratiam, depositando pecunias pro informationibus vsque ad summam ducatorum mille; & fecit assistentiam in Regia Curia per multum tempus, donec fuere (vt iustus erat) informationes visas; & approbatae per Regium Consilium Ordinum, & omnibus impletis, fuit concessus Habitus Sancti Iacobi dicto D. Ioanni, & ad disponendum ea, quae erant prius opportuna, fuerat antea profectus dictus D. Ferdinandus ad Villam Merymnae Campi, & alia loca remota, cum multis famulis, vt decebat decori suae personae, cum non paruo labore eius, & incommodis propter absentiam ab eius Ecclesia, & domo, non paruas iacturas patiendo, assistendo etiam defensionem dicti Capitanei in Regio Indiarum Consilio ex causa syndicatus contra eum formati ratione numerum, quae habuit in partibus Indiarum, quibus de causis praetendit ad minus deberi ipsi ducatos sex mille ex dictis bonis, & vt constet de eius iustitia ponderantur sequentia.

¶ Primo, quod conuentio est probata, non solum dictis epistolis comprobatis, quod sufficit contra Scribentem, l. Publica, ff. de positi, Hieron. Grat. respons. 42. num. 28. lib. 2. Nicol. Bellon. cons. 26. num. 2. Alciat. cons. 31. num. 3. lib. 1. Franc. Marzar. cons. 61. num. 36. Paul. Aemil. decis. Rot. 187. num. 8. part. 1. Menoch. lib. 2. de arbitrar. causa 94. num. 9. ¶ Sed etiam sex testibus, & alijs administris, ita quod non potest dubitari de veritate dictae conventionis, iuxta l. i. ff. quod iussu, ibi: Iussu autem accipiendum est, siue testato quis, siue per epistolam, siue verbis, aut per nuncium, siue specialiter in vno contractu iussit, siue generaliter. ¶ Et ita contractus fecit legem inter ipsos, l. i. §. si conuenit, ff. de positi, l. fin. C. de passis inter empt. & vend. cap. 1. de pass. Couarruuius cap. quamuis pactum, 2. par. §. 4. num. 2. & num. 3. versio. 10. cap. qualiter in Sardinia, eodem tit. de pass. & inquit Alciat. cons. 61. num. 3. lib. 5. ¶ quod si qui promiserunt soluere, sua promissio illos obligat, quicquid deinde superuenierit, l. Lucius, ff. de emption. l. sicut, ff. de action. empt. l. sicut, C. de act. & oblig. Quia consideranda est causa prima, quae movet dictum Capitaneum Sanctum Ochoa, vt supplicaretur Habitus militari S. Iacobi concedi dicto D. Ioanni eius nepoti; vt hoc modo materia disponeretur ad supplicandum pro se de simili gratia, & de iure consideratur causa prima, quae movet ad aliquid faciendum, l. tutor datus, ff. de fideiussor. Non vitulus actionis, sed debet causa respicienda est; l. si id, quod in principio, ff. de donat. l. 2. §. par-

partique refert, ff. de priuile. credi. l. si filius fam. in fine, C. ad Maced. Crauct. cons. 131. n. 15. consil. 144. num. 2. & cons. 202. num. 14. Nam vt inquit l. non vere 42. ff. ex quibus causis maior: ¶ semper attenditur causa principalis, & originaria; propter quam aliquid fit; l. non solum, §. 1. ff. de Procurat. Surd. de aliment. tit. 7. quae. 6. num. 20. & tit. 1. q. 33. eod. nu. vbi ait, quod dubium recipit determinationem ab illius causis, l. Sed, vbi Dyn. & Bart. ff. de ann. legat. Et quamuis cum interesse dicti Capitanei Sancti Ochoa concurreret etiam dicti D. Ioannis de Granada, & dicti D. Ferdinandi sui fratris, ¶ sufficit, quod tangeret qualificationem personae dicti Capitanei, vt intelligatur, quod ista fuit causa finalis, quae movet eum ad dictam conventionem, vt post Angel. Socin. & alios tradit Crauct. cons. 59. num. 4. ¶ facit l. post mortem, §. 1. ff. quando ex facto tut. per quam Thom. Grammi. decis. 103. num. 172. tenet, quod tutor in rebus ad pupillum spectantibus actum faciens, intelligitur tutorio nomine facere; ¶ nec ex eo cessauit actio negotiorum gestorum, quae competit etiam quando fit negotium commune vnus, & alterius, l. ait Praetor, l. si pupilli, §. sed si quis, ff. de negot. gest. l. Marcellus, ff. de in rem verso, ibi: Interdum, & propter hoc, quod in rem alterius socij versum est, cum altero agi potest, nam cum in bono euentu assecutionis dicti Habitus haberet etiam tam magnam interesse dictus Sanctus, sufficiens erat talis consideratio ad dicendum, quod agebatur de causa sua, l. serui, ff. de appellat.

¶ Et quod causa illum tangeret principaliter, manifestum redditur, nam licet sui ascendentes materni fuissent ex qualificatis Villa Merymnae Campi, defecerat ibi genus, & familia, taliter quod nisi fuisset opportunè occursum examinando testes aliquos senes, qui illorum notitiam habebant, & verisimiliter breui erant morituri, & perquisita fuissent scripturae antiquae super nobilitate, & puritate sanguinis illorum, breui memoria interisisset, nec constare potuisset de origine. Er conueniens etiam fuit facere probationes in persona dicti D. Ioannis de Granada, qui erat in gradu inferiori, & his medijs remanebat magis nota qualitas dicti Capitanei, vt posset etiam ipse Habitus consequi, licet defecissent testes, qui potuissent deponere de illius aui maternis, ¶ quod cum factum fuerit industria, assistentia, & expensis dicti D. Ferdinandi, ad instantiam, & contemplationem dicti Capitanei, clarum redditur, quod ei competit actio negotiorum gestorum ad recuperandum, & sibi satisfaciendum omnia ex bonis dicti Capitanei Sancti Ochoa, l. 4. §. si quis, ff. de oblig. & action. cum adductis per Cap. cons. 98. n. 44. dom. 1. & per Capic. decis. 180. nu. 4. decis. Genue 41. Surdus de alim. tit. 3. q. 5. n. 2. ¶ dicens, quod negotium alienum vtiliter gerens repetit omne, quod impendit, arg. l. Ne senius, ff. de negot. gest. l. alimenta, C. eod. tit. Et in proprijs terminis, quando aliquid gestum est ad finem, & effectum, vt aliquis tertius consequatur similes honores, est mirabilis decisio l. quae vtiliter 47. ff. de negot. gest. vt ibi: Quae vtiliter in negotia alicuius erogatur,

in quibus est etiam sumptus honestè ad honores per gradus pertinentes, factus, actione negotiorum gestorum peti possunt, & dominum negotij vtiliter gesti teneri, ex l. soluendo, ff. de negot. gestis, probat Alciat. d. cons. 61. n. 1. lib. 3.

¶ Et non obtinuit dicere, quod quando aliquis in iusta ratione aliqua inspecta aliquid facere tenetur, non debet pro eo faciendo aliquid recipere, l. fin. vbi Bart. & DD. ff. de condit. ob turp. caus. Caballin. de vniuers. q. 31. num. 231. Couart. lib. 3. var. cap. 2. n. 6. Escobar de ratiocin. comput. 16. num. 4. Cum dictus D. Ferdinandus non haberet obligationem faciendi sui fratris solius respectu tot expensas, vt fecit, & dicta suae personae pati incommoda, sed habuit respectum ad dictum Capitaneum, qui se obligauerat expensas ministrare, & quemadmodum ait Crauct. cons. 201. num. 25. ¶ semper attenditur causa, propter quam aliquid fit, & non nudum factum, l. verum, ff. de furtis, & dilecti, et primo de accusat. cap. dicitur 23. quae. 8. vlt. cap. intelligentia, vbi glof. verb. ex causis; de verb. sign. l. legata, ff. de aliment. leg. l. creditor, C. de pass. Crauct. cons. 75. n. 15. & cons. 233. num. 2. & cons. 304. nu. 3. ¶ Et sufficiebat factum fuisse de ordine dicti Capitanei Sancti Ochoa, & ad effectum faciliorem reddendi suam praetensionem, & dirigendum illam, vt satisfacere deberet omne, quod fuit expensum, l. quod si seruus, ff. de in rem verso, §. 6. verb. Neque enim expectatur an bono domini accesserit, quod consumptum est, sed an in negotium domini, & in §. sequenti, Petrus Gerard. singul. 9. n. 3. Barb. cons. 46. nu. 9. lib. 4. ¶ Imò hoc oblinere debebat locum, quamuis negotium non obrinuisset exitum bonum, quem habuit, adhuc enim amittere non debebat D. Ferdinandus ea, quae bona fide expenderat, & confidens his, quae tractauerat cum dicto Capitaneo, arg. l. quid ergo, §. contrarium, vers. sufficit, ff. de contrar. & vtili actione tutela, ibi: Sufficit tutore bend, & diligenter negotia gessisse, & si expensum aduersum habuerit, quod gestum est, sed an vitio, §. is autem, ff. de negot. gest. And. Sicul. cons. 46. n. 1. lib. 4. ponderans glof. in cap. vlt. Apostolica, verbo profuturum de his, quae fiunt a Praelatis, quae dixit, quod si Praelatus alienat, & talis alienatio reputatur vtilis Ecclesiae; & si postea malum exitum haberet, non imputatur Praelato: Et magnificauit Ant. de Butt. ibi, facit l. tutor, qui §. si post, ff. de administr. tut. vbi si tutor cepit vtiliter gerere rem pupilli, licet postea malus exitus sequatur non culpa tutoris, est excusatus, Nicol. de Neap. in l. fin. ff. de impens. in rebus dot. al. fact. ¶ & facit glof. Solemnis in proem. 83. dist. quae dicit; quod si Medicus curauit infirmum, repetit expensas, licet mortuus fuerit, & malum exitum habuerit curatio, quia sufficit, quod vtiliter coeperit, l. quod si seruus, §. vnde recte, ff. de in rem verso, l. quae vtiliter, §. fin. ff. de negot. gestis, Steph. Grat. decis. 179. num. 6. l. qui mutuum, ff. mandati; ibi: Sumptus bona fide necessario factos; etiam si negotium bonum finem non habuerit, procuratorem repetere posse, l. Praetor ait, §. quod de fructibus; versio. quod ait, ff. de bonis auctoritat. iudic. possiden. ibi: Sufficit igitur sipe dolo male erogasse, etiam si nihil

profuit eius rei erogatio. debitori, Escobar. de ratio. cap. 25. n. 52.

17 Et maior cum ratione hæc procedent ratione dicitur exitas prosperæ expeditionis, argum. a. thent. multo magis, C. de Episc. & Clericis, Hugo Celsus conf. 35. n. 1. Maxime attenda l. Regia 2. tit. 16. lib. 5. nouæ Recop. quæ absolute disponit: quod apparendo aliquem voluisse se obligare alteri per promissionem, aut alium contractum, aut alio modo, teneatur adimplere illud, ad quod se obligauit, quo mediante excluditur totaliter dicere, quod D. Ferdinandus id fecit proprio, & sui fratris respectu, nam veritas est fecisse in executione tractatus habitæ, & conuentionis in itæ cum dicto eius patruo, adimplendoque ex parte sua, & quia actus præsumitur factus eo modo, quo mandatū fuit, l. qui negotiationem, ff. de administr. tutor. Bald. in l. eum oportet in princ. C. de bon. qua lib. Dec. consil. 77. post. num. 3. Menoch. lib. 3. de præsumpt. præsumpt. 49. num. 2. & alijs, Morotius resp. 36. nu. 8. Et cum habitus non fuisset pro eodem D. Ferdinando, & quod tempore, quo vacauit illius prætensionem, expeditionem, & diligentibus, destitit a prætendendo pro se res magni momenti, in quibus merebatur occupari, quod non fecisset, nisi consideret adimplenda esse sibi oblata per dictum Capitaneum, & honorem fratris in commodius tempore potuisset differre, planum est, quod causa finalis fuit conuentio habita cum dicto eius patruo, & dicitur enim causa finalis, sine qua quis aliàs ita facturus non erat, vel eo modo, nisi fuisset illa causa, Bald. consil. 34. o. incip. & præmitto, col. 2. lib. 3. & alijs, quos refert, & sequitur Crauet. consil. 142. num. 9. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 2. c. 8. n. 72.]

Imò assisit in fauorem dicti D. Ferdinandi iuris præsumptio, quod erat illi integraliter satisfaciendū, non solum de expensis erogatis, tam in eo, quam in syndicato dicti Sanctij, alijsque negotijs illius, quæ pendebant, & tractabantur in Consilio Indiarum, verum & de præmio, aut salarijs suæ assistentiæ in Regia Curia, ad quæ venit illius ordine epistolis sollicitatus, nam vt ex Bart. & reliquis in l. que dotis, ff. sol. matrim. tradit Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 71. n. 3. & gerens negotia aliena, nunquam præsumitur donare, quod expendit, & ideo l. cum de indibito, ff. de probatio. nib. dixit, quod nunquam quis ita resupinus est, vt facile suas pecunias iactet, & indebitas effundat, maxime si sit homo diligens, & studiosus, cuius personam incredibile est in aliquo facile errare, l. fin. §. fin autem, C. arbitrii tutela, glof. verb. probare, in cap. fin. de solution. Ant. de Butr. in cap. cum ad sedem, num. 25. de restit. spol. & in cap. Ecclesia lo 2. num. 10. vt lite pend. Bald. in l. eum proponas, num. vlt. C. de nautico fenore, Abb. in cap. si cautio, num. 2. de fide instrum. Greg. Lopp. in l. 6. tit. 4. part. 3. glof. 2. & ex l. Campanus, ff. de oper. libert. Surd. tract. de aliment. tit. 6. q. 15. num. 4. Tiraq. in l. si onquam verb. donatione largitus, nu. 209. C. de reuoc. donationib. Afflic. decis. 13. n. 14. Nam contrarium foret velle, quod ea, quæ fecit, & expendit, operarentur contra intentionem, quam sem-

per habuit repetendi, & recuperandi à dicto Sanctio Ochoa, vt habet probatum, & actus autem agentium nunquam operatur contra agentium voluntatem, l. si quis neque causam, l. non omnis, ff. si cert. pet. Roland. à Valle consil. 50. n. 11. & consil. 54. num. 1. 2. lib. 4. Bald. in l. 1. n. 14. C. commodati, dicens, & quod actus agentium non possunt contrarium operari eius, quod à partibus intenditur, Bart. in l. ciuitas 27. n. 9. ff. si cert. pet. Gutierrez. consil. 22. n. 21. Couarr. lib. 1. var. cap. 2. n. 2. Menoch. lib. 6. præsumpt. 1. n. 3.

Et quamuis sit inter consanguineos, propinquos, vel fratres, repetitur, quod de ipsorum ordine expensum est in suis negotijs, l. 3. ff. de negot. gest. ibi: Sine pro fratre cohæredæ pecuniam soluisi, negotiorum gestorum actioe experiri potes; l. alim. ta 11. in fin. eodem tit. l. si filias, l. si patrono, ibi: Quod si vt repetiturus ea, que in sumptum misisti, aliquid erogasti, negotiorum gestorum tibi intendenda est actio, l. 37. tit. 12. par. 5. Quod magis clarum est, animaduerso, quod dictus D. Ferdinandus de Granada, quia exiit quartus filius domus suæ, & præbendas habet in coadiutoriam cum futura successione, est miles pauper, qui nec habet sibi necessaria ad sustentandum se in mediocri honestate, & decore, iuxta suam qualitatem, & repetitur ære alieno grauatus, ex causa dictarum expensarum, & assistentiæ in Curia Regia, vltra quod consumpsit salaria, quæ lucratus fuit à sua Ecclesia pro tempore, quo in suis negotijs habuit illum occupatum, & omnes alios redditus, quos hucusque habuit, nec astrictus erat se implicare in tam magnis expensis, deficere que suis proprijs negotijs, & prætensionibus pro faciendis his, quæ respiciebant dictum Sanctium, vel etiam eius fratrem, considerationes vtique excludentes quamcumque præsumptionem, quod de proprio voluerit erogare, & perdere; præsertim cum dictus Sanctius Ochoa non habens filios, nec alios legitimos hæredes, quàm dictam D. Mariam eius sororem, & filios eius, eorum omnium fuerit oblitus relicto, tantum mediocri legato dicto D. Ioanni, & alio remotiori consanguineo hærede relicto.

Nec obstabit dicere, quod si extitisset Cõchæ, adhuc ibi expensas facturus foret in sustentatione sua, & illius familiæ, quæ deducenda erit à quantitate per eum petita, nam vltra, quod illic parce, & commodè viuatur, & absque ostentatione, & fastu necessario in Regia Curia, & sufficit, quod dictus Sanctius se obligauerit omnia soluere, vt non habeatur ratio eius, quod domi foret expensurus, ad notata in cap. in primis 2. quæst. 1. cap. statutum, §. insuper de rescriptis in 6. Gambar. lib. 9. de officio, & potest. Legat. de latere, n. 187. Nec casus iste est de illis, in quibus habetur dicta consideratio, quam solum ponderant DD. in casu, quo patrens fecit pro filij alimentis extra domum maiores expensas, vt constat ex Ioanne Garcia de expens. cap. 4. n. 5.

Præsertim, quia D. Ferdinandus semper habuit in Ciuitate Conchenfi domum apertam cum parte suæ familiæ, & si ipse cum alia com-

moraretur ibidem, cum moderata expensa potuisset transire, vbi quomodocumque erat cognitus, & eius persona in existimatione, & in Curia Regia erat præcisè necessarium maiori ostentatione, & fastu famulorum progredi secundum suæ personæ qualitatem, & dignitatis gradum, maximis cum expensis, vt probatum habet, vltra incommodatam, occupationes, & laborem suæ personæ, & quorum respectu videretur non esse excessiuam quantitatem per ipsum petitam, ex traditis per Petrum de Valdis tract. de duobus fratribus, 6. par. princ. decis. Genue 115. num. 4. Bart. in l. 1. §. illud quoque ad finem, ff. de varijs, & extraordinar. cogn. & Et quia qui potest deducere expensas, potest etiam deducere pretium sui laboris, cum eodem modo vtrunque regulatur, Baldus in l. si quis sciens, num. 1. C. de rei vend. Boerius decis. 44. num. 23. ad finem, Baeza de decima tutor. cap. 2. num. 28. & Siquidem sola personæ industria solet magni haberi, vt ei tribuatur dimidia pars lucri, altera verò dimidia tribuatur pecuniæ, Bartol. num. 2. Paulus num. 6. in l. illud, C. de collation. Baeza dicto cap. 2. num. 5. Ex quibus omnibus clarum videretur, & iuri conforme, quod de omnibus satisfieri debeat dicto D. Ferdinando de Granada, iuxta per eum petita. Madridi 10. Martij 1610.

S Y M M A R I V M.

- 1 Durum est tum potentiore, cui pares esse non possumus, litigare.
- 2 Fisci causa sub bono Principe sapè vincitur, si mala sit.
- 3 Marcus Aurelius Antoninus in causis compendij nunquam fuit fisco.
- 4 Gratia Principis facta in remunerationem seruitiorum fauorabilis censetur.
- 5 Principum est proprium donare, & seruitia remunerare.
- 6 Donationes Principis sunt perfecta, & irreuocabiles.
- 7 Principis priuilegium ad fauorem vassalli ex causa remunerationis, transit in naturam contra-fiscus onerosi, & irreuocabilis.
- 8 Donatio remuneratoria non reuocatur propter ingratitude.
- 9 Principi narranti merita fides adhibetur.
- 10 Donatio facta alicui, & persone ab eo nominande, diuersa est in nominato ab illa, qua fuit in nominante.
- 11 Donationes, & concessiones tot sunt, quot persone.
- 12 Nominato acceptante, fuit ius radicatum in persona illius independens à iure nominantis.
- 13 Nominatio operatur veram transmissionem ad fauorem nominati eius vita durante, & n. 26.
- 14 Electus non capit ab eligente, sed à mandante eligi.
- 15 Nominandi facultatem habens ad aliquos annos redditus potest illa vti, non obstante syndicato ante condemnationem.
- 16 Filius potest nominari à patre, licet censetur eadem persona cum illo.

- 17 Nominatus mortuo primo non succedit prout ex nunc, sed prout ex tunc.
- 18 Nominatio semel facta non potest variari, maxime deficiente facultate variandi, & n. 26.
- 19 Vltima voluntas est variabilis, & mutabilis vsque ad mortem.
- 20 Mutatio voluntatis non præsumitur.
- 21 Actus attribuitur concedenti auctoritatem, & non exequenti.
- 22 Nominatio facta virtute facultatis Regiæ, videtur facta à Rege.
- 23 Faciens per alium, videtur per se ipsum facere.
- 24 Persona, cuius nomine, & auctoritate, quid sit, est attendenda.
- 25 Actum faciens alieno nomine nudum ministeriū præstat.
- 27 Dicitio deinde luego operatur ab illo instanti.
- 28 Mortis mentio facta in exequationis non facit, donationem esse causa mortis.
- 29 Donatio causa mortis efficax est adueniente morte, nisi interim sit reuocata per donantem.
- 30 Retrotractio fit, vbiunque aequitas suadet.
- 31 Declaratio voluntatis probatur duobus testibus.
- 32 Interpretatio fieri debet, vt actus potius valeat, quam pereat.
- 33 Actus validitati iura fauent.
- 34 Viam non censetur quis elegisse, per quam sua dispositio impugnetur.
- 35 Interpretatio fieri debet in dubio contra fiscum.
- 36 Vni per alterum non debet iniqua conditio inferri.
- 37 Nostrium quod est, tolli non debet sine facto nostro.
- 38 Acquisitionis consummata effectus non cessat, quæuis eueniat casus, à quo incipere non potest.
- 39 Delictum patris, aut consanguinei non nocet filio, aut consanguineo.
- 40 Rex non censetur velle auferre ius tertio quaesitū.
- 41 Sententia lata contra mortuum regulariter est nulla.
- 42 Deportatus non potest testari, nec nominare, sed ante sententiam bona non amittit.
- 43 Filio non nocet ingratitude parentis, aut sententia contra eum lata post ius illi quaesitum.
- 44 Inquisitus in vilitatione, aut syndicato, an possit donare, aut testari non in fraudem.
- 45 Fisco non applicantur bona ex omni delicto.
- 46 Actio, vel accusatio contra personam non sequitur fundum.
- 47 Fiscus non habet ius ante sententiam per solam inchoationem iudicij, siue accusationem.
- 48 Eligendi, & nominandi ius non amittitur mutatione status.
- 49 Capacitas eligentis, aut nominantis ex facultate Regis non attenditur.
- 50 Sententia lata contra illum, qui habuit facultatē nominandi alium in annuis redditibus, solum poterit habere locum respectu vsusfructus ad eum spectantis in vita sua.
- 51 Decisio Regiæ Camera Summaria Neapolis apud Reuerter. 42. lib. 1. ponderatur in proposito.
- 52 Intellectus l. Statius Florus, §. Cornelio Fosciti, ff. de iure fisci.
- 53 Actus iudicis est strictè iuris, nec ad alias personas extenditur.

- 54 Citari debet qui habet interesse in negotio, de quo tractatur, aliis non ei nocebit.
- 55 Sententia contra unum lata, alij non obstat.
- 56 Princeps etiam non potest decernere aliquid contra non citatum.
- 57 Mortuo uno ex litigantibus, supersedendum est, donec citentur defuncti heredes.
- 58 Notitia non presumitur, nec scientia.
- 59 Visitatio iudicium clausum, & secretum est.
- 60 Secreta, que sunt, nec consanguinei presumuntur scire.
- 61 Scientia, aut notitia habita alio modo, quam per intimationem non nocet in preiudicialibus.
- 62 Iudex non censetur decrevisse executionem contra non citatum.
- 63 Causa preiudicialis si allegetur in executione, debet illa suspendi.
- 64 Iudicia debent morari ab edicto de in ius vocando, & citatione.
- 65 Incipere ab executione non licet.
- 66 Donatio librorum facta per patrem filio studentis, favorabilis, & valida habetur.
- 67 Traditio solum requiritur ad excludendum patrem, ne valeat donationem reuocare.

ARGUMENTVM.

¶ Filius nominatus a patre ad aliquos annuos introitus ex munificentia Regis ad eum peruentos, cum facultate nominandi ad illos pro alia vita, censetur illos habere a Rege, nec propter parentis visitationem, aut condemnationem postea contra ipsum sequutum illos armit: & de libris a patre eidem filio donatis non auferendis.

CONSILIVM CLV.

Supponitur in facto, quod Dominus noster Rex Philippus Tertius, propter multa grata seruitia sibi facta per quendam illius Ministrum, gratiam illi fecit annuorum ducatorum bis mille eius vita durante, super quibusdam annuis introitibus iuros dictis, cum facultate etiam eligendi, & nominandi inter viuos, vel in vltima voluntate personam aliam sibi bene visam, quae frueretur eius vita durante dictis annuis ducatis bis mille, & dicta facultatis virtute per instrumentum publicum solemne, & authenticum, stipulatum 18. mensis Februarij anni 1605. nominavit unum ex eius filiis, qui in forma debita acceptavit dictam nominationem, & illa vtendo, dedit mandatum in causam propriam eius matri, vt pro decentiori sui gradus sustentatione valeret recuperare, & consequi dictos annuos ducatos bis mille, & illis vti fini, ac gaudere sua vita durante. Et ita videtur ius radicatū in persona filij, taliter quod non potuerit auferri per sublequitam parentis visitationem, aut condemnationem factam pro his, quae prætenditur excessisse in officijs, ac muneribus

per ipsum administratis, pro quo sequentia fuere considerata fundamenta.

Primum, quod licet durum sit cum Principe, aut illius Fisco tanquam potentioris litigare, tamen non possimus potentioribus esse pares, l. 3. in princip. vbi glof. verbo non possimus, ff. de alienat. iudic. mutan. caus. facta, Ioan. Monach. in cap. statutum, n. 16. de rescript. lib. 6. V. v. f. embec. conf. 7. n. 6. vol. 1. Jacob. Nouell. tract. de iure pro homin. §. 6. n. 6. Quintilian. Mandof. tract. de mont. quæst. 53. n. 3. tamen sub bono Principe Fiscus causa multoties habetur mala, l. 2. de Aduocato Fiscus in Codice Theodosiano, Annæus Robert. lib. 1. rerum iudic. cap. 12. Plinius in Panegyri. ad Trajan. Eodem foro vtuntur principatus, & libertas, quæ præcipua tua gloria est, sapiens vincitur Fiscus, cuius mala causa nunquam est, nisi sub bono Principe; cuius meminit Andr. Fachin. lib. 10. controuerf. cap. 37. & facit illud Theodoricus Regis apud Aurel. Casiodor. lib. 1. v. v. ar. epist. 22. Marcello Fiscus Aduocato dicens: Quapropter sit interdum causa Fiscus, vt bonus Princeps esse videatur, maiori quippe compendio perdimus, quam si nobis indebitè victoria iustifragetur. Et epist. 19. eiusdem libri dixerat: Fiscus volumus legale custodiri compendium, quia nostra clementia rebus proprijs videtur esse contenta. Et melius lib. 4. epist. 32. dicens: Cum in omnibus causis velimus iustitiam custodiri (quia Regni decus est aequitatis affectus) in eis maxime, quæ Fiscus nostri nomine proponuntur, ne quenquam detestabilis calumnia in inuidiam regnantis affigat. Patimur enim superari, salua aequitate per leges, vt inter arma semper possimus esse victores, Marc. Mantua. sing. 488. num. 1.

Sic Impp. Gratian. Valentinianus, & Theodosius AAA. in l. 1. C. de secunda nupt. dixere, ne in his, in quibus correctionem morum induximus Fiscus videamur habere rationem. t Et Iulius Capitolinus de Imperatore M. Aurelio Antonino commemorat ipsum laudibus prosequutus in causis compendij nunquam Fisco fauisse, vt obseruat Alciat. lib. 8. parerg. iuris, cap. 6. Didac. Couarr. lib. 1. var. cap. 16. circa princ. Ludou. Morot. rescript. 8. n. 63. Menoch. conf. 45. n. 40.

¶ Quare cum sua Maiestas gratiam fecerit ducatorum annuorum ducatorum bis mille in remunerationem seruitiorum sibi præstitorum, & impensorum per præfatum eius Ministrum, debet de illa iudicari tanquam de re fauorabili, l. Aquilinus Regulus, ff. de donat. l. sed si lege, §. consuluit, ff. de petit. hered. l. in l. ex hoc iure, num. 53. & seqq. ff. de iustit. & iure, Tiraq. in l. si vnquam, verbo donatione largitus, num. 11. & seqq. C. de reuoc. donat. Ioan. Lup. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 50. num. 1. & seqq. Burg. de Paz conf. 25. nu. 10. & conf. 45. n. 20. [Solorzan. de gubernat. Indiarum, lib. 2. cap. 20. n. 74.] t maxime respectu Principis, cuius tam proprium est donare, & remunerare seruitia, cap. 1. vbi DD. de donat. Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum, num. 8. de constitut. Marc. Anton. Peregrin. conf. 7. num. 14. volum. 4. Bald. in l. 1. nu. 14. in fin. C. ad S. C. Velleian. Selua tractat. de benefic. 3. part. quæst. 6. num. 16. & seq. l. 8. tit. 5. par. 2. Re-

Rebuff. in auth. habita, super verbo hoc nostræ pietatis beneficium, Tiraq. vbi proxime nu. 85. & tractat. de nobilit. cap. 37. n. 34. Roland. a Valle conf. 2. n. 12. vol. 1. Ioan. Andr. in cap. grandi, n. 2. de supplemend. neglig. Præl. lib. 6. & ibi Ant. de Butrio nu. 6. Abb. in cap. intellecto 33. num. 7. de iure iur. Palac. Rub. in dict. repet. rubr. §. 8. num. 1. & §. 9. Menoc. lib. 2. de arbit. casu 88. n. 4. t & ita Principum donationes debent esse perfectæ, & irreuocabiles, l. fecit, C. de act. & oblig. l. perfectæ 4. C. de donat. quæ sub mod. & l. sancimus, §. exceptis, C. de donat. Gregor. Lop. in l. 53. vit. 5. par. 5. gl. 2. & in l. 14. tit. 5. p. 2. gl. 1. Card. Alban. de donat. Constantini, n. 14.

¶ Præcipue, quando præcellere causæ remunerationis, ac meritum, quo casu priuilegium etiam subdito, & vasallo concessum transit in naturam contractus onerosi, & irreuocabilis, vt per Roman. conf. 436. n. 16. Carol. Ruin. conf. 217. n. 7. vol. 1. facit doctrina Baldi in l. qui se patris, C. de bonor. possess. vnde liberi, n. 34. ibi: Nisi prætextu concessionis concedens aliquid sit lucratus, suscipiens puta, aliquam donationem, vel factum, quod habeat perpetuam commensurationem cum re concessa, nam tunc non potest reuocare, quia committeret dolum, vt ff. de dolo, l. si cum mihi, Ferdinand. Loazes in consilio pro Marchione de los Velaz, dubit. 1. fundam. 3. Tiraquell. dict. verbo donatione largitus, num. 14. Peregrin. vbi proxime num. 16. Roderic. Xuar. allegat. 9. num. 5. t ponderans l. si pater, §. si quis aliquem, ff. de donat. vbi donatio remuneratoria non potest reuocari propter ingratitudinem, Niccol. Moron. de fide, reuera, & pace, quæst. 24. nu. 2. Anton. Nicell. tract. de concord. glossar. n. 210. concord. 46.

¶ Et quando merita non forent notoria, illiusque seruitia per tot annorum curricula impensa suæ Maiestati in eius Regijs Consilijs, alijsque arduis negotijs, & commissionibus, sufficiebat assertio, quam de illis facit in dicto priuilegio, quibus mota fuit ad faciendum dictam gratiam, & beneficium. t Cum narranti, & asserenti merita debeat fides adhiberi, elem. 1. iuncta glof. de probat. Bart. in l. consueuntur, §. codicillum, n. 3. vers. prætere dicitur, ff. de iure codicill. Lud. Gozad. conf. 8. nu. 43. Curt. iun. conf. 157. nu. 14. & 22. prop. fin. Ruin. conf. 175. n. 15. lib. 1. Io. Cæph. conf. 164. nu. 32. & conf. 173. n. 26. vol. 2. Thom. Gramm. conf. 100. n. 66. [Solorz. de gub. Ind. lib. 2. c. 8. n. 44.]

¶ Et hoc procedit, non solum respectu præfati Ministri, sed personæ etiam ab ipso nominatæ pro secunda vita, quæ eo ipso, quod fuit nominata, conuequuta fuit ius distinctum, & separatū a primo, vt docuit singulariter Paul. Castrenf. conf. 164. n. 4. lib. 2. Bart. conf. 59. num. 3. lib. 1. Bald. conf. 215. n. 1. lib. 2. Christoph. de Castellion. conf. 10. n. 5. 1. Decius conf. 458. n. 19. Paris. conf. 72. num. 2. lib. 4. Socin. iun. conf. 108. num. 3. lib. 2. & alij relativi per Molin. lib. 1. de primogen. cap. 1. num. 17. t dicentem, ex eo tot censeri donationes, & concessiones, quot personæ nominatæ, Marin. Freccia lib. 3. de subseud. §. 1. num. 2. tractans de differentijs feudor. Præposit. in cap. 1. num. 14. de feudo Marchie.

¶ Eo enim ipso, quod fuit nominatus a patre, ita tunc temporis nullatenus impedito, nec prohibito, & acceptauit nominationem, fuit in eius persona radicatam ius independens a iure sui patris, l. cum multis, C. de bon. qua liber. vers. si quis igitur, l. cum multis, C. de bon. qua liber. vers. si quis igitur, num. 107. C. de in integr. rest. fol. 340. ibi: Aduerte, Ant. Gom. in l. 48. Tauri, n. 4. vers. imò quod magis procedit, & num. 7. vers. quimò, Matril. tract. de mand. gestrat. lib. 1. cap. 18. n. 19. ibi: Quia non ab eo immutatur, sed ab alio, hoc est a Rege, & c. Castracan. tractat. de societ. cap. 40. n. 31. v. que ad 39.

¶ Nonnatio enim facta ad fauorem filij operata fuit veram transmissionem, vt sua vita durante gauderet redditibus annuis dicti iuris, ex traditis per Puteum decis. 274. lib. 3. & Prosper. Farin. decis. 71. n. 1.

Nec in hoc fecit plus dictus Minister, quam præstare nudum ministerium electionis, seu nominationis personæ secundæ, cui etiam sua Maiestas gratiam fecerat pro secunda vita. t Nam electus non capir ab eligente, qui exequitur, sed à mandante, l. vnum ex familia, §. si de Falcidia, ff. de legat. 2. vbi dicitur: Non enim facultas necessaria electionis propria liberalitatis beneficium est, quid est enim, quod de suo videatur reliquisse, qui quod reliquit omnino reddere debuit, vbi glof. & DD. l. aperuiffenti, vbi glof. vlt. C. de iudic. cap. litteris, vbi Abb. de rescript. bonus text. in cap. cum aliquibus, eodem tit. lib. 6. l. item eorum, §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniu. nom. Aim. Crauet. conf. 122. n. 3. & c. s. lib. 14. n. 1. & 4. Tiraquell. de retract. lignag. §. 11. glof. 6. num. 15. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 200. n. 9. Ioan. Gutierrez. lib. 3. pract. quæst. 55. n. 152. [facit text. in auth. de exhibend. reis, §. optimum, ibi: Et secundum iustionem nostram hoc habent, nō tanquam paternam hereditatem, sed tanquam Imperialem munificentiam, & c. l. 6. & 7. tit. 4. lib. 7. noua Recopilat. Azenedo in rubrica eiusdem tituli, Tello Fernandez in l. 29. Tauri, num. 1. vers. reuocatur, & num. 12. i. 3. & 14. Pinel. in l. 2. C. de rescindend. vendit. par. 1. cap. 3. nu. 16. Laflarte de decima vendit. cap. 9. n. 34. Thomas Sanchez de Religioso statu, lib. 7. cap. 5. n. 42. & seqq.]

¶ Quam nominationem facere potuit, non solum tempore tam legitimo, prout ipsam fecit, sed quolibet alio ante condemnationem, vt post Pezalta in dict. §. si de Falcidia, nu. 7. tradit Aluarado de coniect. mente defuncti, cap. 2. in princ. nu. 16. ea ratione, quia nudum declarationis ministerium præstitit.

¶ Nec impedit, quod nominatus sit filius, qui reputatur eadem persona cum patre, arg. l. cum scimus, C. de agris. & cens. lib. 11. cum adductis à Tiraq. in alleg. 1. si vnquam, in præfat. nu. 15. Nam adhuc pater facultatem nominandi habens, potest filium nominare, l. illud, ff. quod cuiusque vniu. nom. glof. in cap. quia Clerici, verbo filij, & in cap. consuluit, verbo auctoritate, de iure patr. Crot. tractat. de testib. nu. 111. Rom. sing. 813. Gaspar Ant. Thefaur. lib. 1. qq. forens. quæst. 3. n. 2.

¶ Et ita Andr. de Ifern. in cap. 1. num. 7. de inue. sit. de re alienand. facta, ait, quod in similibus casibus

libus non succedit quis prout ex nunc, sed prout ex tunc, idem à principio concessionis, sequitur Curt. l. minor. conf. 50. nu. 27. Paris. conf. 23. nu. 130. lib. 1. Ioan. Cephal. conf. 152. n. 100. lib. 2. Rinin. conf. 38. nu. 1. lib. 1. † qua de causa nec ipse pater post factam nominationem in filium potuisset eam reuocare, variare, & alium nominare, ex dict. l. vnum ex familia, §. 1. cum seq. tradunt Marc. Anton. Peregrin. conf. 29. nu. 18. vol. 3. Affl. decif. 395. n. 7. Gambarà de offic. & potest. Legati de latere, lib. 9. n. 181. l. huiusmodi, §. Stichum, vbi Bart. & Bald. num. 2. ff. de legat. 1. iuncta reg. l. nemo potest mutare, vbi Decius ff. de regul. iur. Surd. tract. de alimēt. tit. 5. quaest. 3. n. 39. Rota Romana Ludouil. decif. 157. n. 22. [Solozan. de gubernat. Indiar. lib. 3. c. 4. n. 34.]

† Nec obstat dicere, quod nominatio facta fuit per viam vltimae voluntatis, quae mutabilis est vsque ad vltimum vitae spiritum, l. 4. ff. de adm. legat. cap. cum Martia de celebrat. Missar. & per Bertrand. conf. 210. n. 1. conf. 273. num. 1. volum. 6.

† Nam vitra, quod non praesumitur mutatio voluntatis, l. 3. l. eum, qui mutata, ff. de probat. l. fideicommissa, §. si rem, ff. de legat. 3. & l. non ad ea, ff. de condit. & demonstrat. Bertrand. conf. 367. nu. 9. vol. 4. & consil. 170. num. 8. vol. 5. Hippol. Rinin. in l. 1. n. 591. ff. de officio eius, cui mand. est iurisd. Affl. decif. Neapol. 308. n. 11. Ioan. Cephal. conf. 40. n. 23. tom. 1. Peregrin. conf. 45. n. 7. lib. 1. Alexand. Rauden. ob. fl. 18. n. 55. Surd. decif. Mantuae 21. nu. 12. & decif. 111. num. 9. Farinac. conf. 11. n. 9. lib. 1. & in terminis nominationis, quod semel facta non praesumatur mutata, tradit Rota decif. 1021. lib. 3. par. 3. nouiss. Sacri Palatii, maxime quia eam non reuocauit praefatus Minister, sed in ipsa perseuerauit vsque ad mortem, & licet aliter fecisset, non tamen poterat filio nocere, Seraph. decif. Rota 427. num. 3.

† Et est ratio, quia non attendebatur persona illius quoad effectum irrenouabilem nominationis, sed persona suae Maestatis, à qua gratia, & facultas nominandi procedebat: quia actus attribuitur concedenti auctoritatem, & non exequenti, l. item eorum, §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniu. nom. Marc. Anton. Eugen. conf. 50. n. 31. & seq. lib. 1. Petr. Ricciard. in princ. instit. de bonorum possess. n. 95. Decif. Genue 154. n. 4. † & interminis, quod nominatio facta vigore concessionis Regiae, videatur facta ab ipso Rege, ex glof. verbo data est, in l. institutio talis, ff. de condit. instit. quae allegat dictum §. si decuriones, vbi statuitur, quod si decuriones deueniant actionem per eum mouendam, quem Deum viri elegerint, talis videtur ab ordine electus, Ioan. Franc. de Ponte conf. 109. n. 23. & seq. tom. 2. vbi ait: Vnde si Rex concessit heredibus per Ferdinandum eligendis, ille heres à Ferdinando electus, à Rege dicitur electus, & in ipso privilegio concessionis videtur specificatus heres, seu successor, sicut quando testator instituit illum heredem, quem codicillis fecerit, valet institutio, quis non in codicillis hereditas datur; sed in testamento heres datus videtur, certificatus tamen per codicillos, ut in

l. affe toto, vbi Bald. & Angel. ff. de heredibus instituend.

† Rursus, quia regulariter quod quis facit per alium, per seipsum facere videtur, l. 1. C. de veteri iure enucl. ibi: Omnia enim merita nostra facimus, quia ex nobis omnis eis impartietur auctoritas, cap. vt fama ad fin. de sentent. excommuni. ibi: Cum hoc non ipse, sed illi, quorum auctoritate id faciunt, face-re videantur, glof. 1. in cap. cum venissent 25. de testib. l. quod iussu, ff. de regul. iur. cap. qui facit, eod. tit. lib. 6. cap. 1. vbi glof. de transact. Abb. in cap. 1. ante num. 1. vers. & aduerte de praesumpt. Paul. Matth. Vvehner. in practie. obseruat. Camerae Imperialis, pag. 92.

† Cum solum debeat attendi persona, cuius nomine, & auctoritate actus geritur, l. fideicommissa, §. interdum, ff. de legat. 3. Bart. in l. 2. §. interdum, nu. 2. ff. ad S. C. Terryll. † & qui actum facit alieno nomine, nudum ministerium praestat, l. & licet, ff. de const. pecun. & non ille, sed dominus videtur facere, glof. in l. ei, qui, vbi Bald. n. 4. C. quod cum eo, Carol. Ruin. conf. 1. n. 10. vol. 1. Sapia in l. 1. n. 42. C. qui admitti, Surd. decif. 182. num. 16. & seq. † dicens post Ancharr. conf. 127. nu. 1. facta nominatione, & acceptata transire dominium in nominatum, l. institutio, ff. de condit. instit. l. si ita scripsero, ff. de cond. & demonstr. l. lege, ff. de verb. signif. d. l. affe toto cum seq. §. 1. ff. de heredib. instit. l. si quis in primo, ff. de leg. 3. l. 1. C. de codicill. & l. 1. C. de manum. testam. Aluar. Valasc. consil. 102. nu. 12. dicens, quod quando electio, vel nominatio alicui conceditur, si femel eligat, vel nominet, non poterit amplius reuocare, aut variare, ex dict. l. huiusmodi, §. Stichum, ff. de legat. 2. l. apud Aufidius, vbi Bart. ff. de liberat. legata, vbi Accuf. reddit rationem supra assignatam, quod ex illa nominatione acquiritur statim dominium ipsi nominatione ex disponentis concessionem, qui solum nudum ministerium, & suae voluntatis executionem ele-ctori commisit, confirmat Additio ad Mathefil. singul. 171. num. 1. de Ponte à Eio conf. 109. à nu. 5. [Solozan. de gubernatione Indiarum, lib. 3. cap. 4. num. 34.]

Quod clarius constat, ponderando illa verba instrumenti: Para despues de sus dias desde luego nombraua, y nombra a su hijo, denotans, quod nominatio ab eo tempore suam vim habebat, licet frui, & gaudere annuis introitibus differretur post mortem patris, seruata forma concessionis, quod non inducit effectum dispositionis reuocabilis, nec mortis causa donationis, † quia dictio desde luego operatur ab ipso instanti, l. litigatoribus, C. de appell. l. 1. §. cum adiicitur, ff. de verborum obligat. l. penult. C. de posit. l. frumenta, C. de suscept. lib. 10. glof. 1. in l. si pater captus, ff. de vulg. & pupill. substit. lal. in l. arrogato 40. num. 10. ff. de adoption. Bart. Salic. & DD. in l. 1. ff. si certum petat. glof. verbo mox imminere, in auth. de inest. nupt. collat. 2. Auendaño in cap. Pratorum, 1. par. c. 16. num. 1. & 2. Paul. Matth. Vvehner. supra verbo Alobalden, pag. 19.

† Et quia mentio mortis posita in verbis exequitiuis non facit, donationem esse causa mortis, vt

vt ait Aluar. Valasc. d. consil. 102. nu. 10. qui ex- plum ponit in eo, qui dicit: Dono tibi talem rem soluendam, siue fruemdam post mortem meam, vel dono fundum, retento usufructu in vita mea, iuxta doctrinam Baldi in l. 2. vol. 2. nu. 3. & in l. si mortis, nu. 3. C. ad leg. Falcid. Roman. nu. 18. Alex. nu. 12. lal. 35. in l. qua dotis, ff. solut. matrim. Segura in l. 1. §. si vir uxori, ff. de acquir. possess. Ant. Gomez. tom. 2. variat. cap. 4. nu. 19. in fin. Ant. Gama decif. Portug. 302. col. penult.

Et quando sine veritatis praesudicio daremus, quod dicta donatio, & nominatio esset regulanda, prout mortis causa, non ex eo caret sua vi, & perfectione. † Donatio enim causa mortis eo ipso, quod fit, perfecta est quoad obligationem, & dominij translationem, quamuis reuocari possit, nisi morte confirmata sit, vt optime aduertit gl. in l. non videtur, verbo perfecta, ff. de donat. causa mortis, quam omnes Scribentes ibi sequuntur, & Molina lib. 1. de Hispan. primogen. cap. 12. num. 15. & cum dictus Minister mortuus fuerit cum eadem voluntate, & nominatione, non est faciendavis, an statim valuerit, vel ex post facto retrotrahatur nominatio, l. sed si mortis, ff. de donat. inter vir. & uxor. Bald. in l. executorem, num. 35. C. excoct. rei iudic. qui loquitur in fortioribus terminis, quando ille, qui donauit mortis causa, & non reuocauit donationem, fuerit condemnatus propter delictum, nam adhuc non praedicit donatario, imò per eius mortem, vel forbanitionem remanebit confirmata donatio, facit l. talis scriptura, ff. de legat. 1. vbi reuenerunt multi, quod donatio mortis causa, morte confirmata, habetur ac donatio inter viuos, & attenda fisione iuris dicitur operari ab eo tempore, quo facta fuit, Roland. à Valle conf. 11. nu. 36. vol. 2.

† Nec nouum est, quod retrotractio fiat, vbi- cunque aliqua æquitas id suaserit, l. denique, ff. ex quib. caus. maior. Bart. in l. si quis pro emptore, opposit. 2. ff. de vsucap. Rota Romana decif. 728. num. 6. par. 1. diuers. sacri palat. & decif. 28. num. 9. par. 2. Fab. Turret. conf. 48. num. 24. vol. 1. Ioan. Bapt. Costa tract. de portione rata, quaest. 133. nu. 6. & de retrotract. cap. 6. nu. 1. & 2.

Maximè, quia vltra scripturam nominationis probatum est, quod semper pater dixit, & suam manifestauit voluntatem, quod praefatus eius filius esset persona, quae gaudere deberet pro secunda vita dictis annuis redditibus dicatorum bis mille, de quo sunt plures testes. † Et si duo tantum sufficerent ad voluntatis declarationem, vt scribunt Paul. Castren. in dict. l. vnum ex familia, in princ. num. 4. Herculan. in l. ex facto, §. si quis rogatus 2. in princ. ff. ad Senatuse. Trebell. Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, num. 49. ad finem, melius tom. 1. variat. resolut. cap. 12. num. 48. Aluar. Valasc. d. consil. 102. nu. 21.

† Et comprobatur, nam debet interpretatio fieri in fauore dictae nominationis, vt potius valeat, quam pereat, l. quoties, ff. de rebus dub. & l. quotiens, ff. de verbor. obligat. cap. Abbate sane, de verbor. signific. Ioan. Cephal. conf. 146. nu. 24. tom. 1. Roland. à Valle conf. 65. nu. 16. tom. 1. & conf. Tom. 2.

61. num. 13. & 23. tom. 3. Menoch. lib. 1. de arbit. iud. casu 213. num. 28. † Nam actus validitatis fa- uent iura, cap. si Papa, de priuil. in 6. Roland. à Valle conf. 30. nu. 32. vol. 3. Grattus respons. 42. nu. 10. vol. 2. Surd. tract. de aliment. tit. 1. quaest. 10. nu. 13. Mandel. conf. 10. num. 29.

† Nec praesumitur quis viam elegisse, per qua sua dispositio impugnetur, l. miles, qui destinauerat, ff. de milit. testam. Hieronim. Grat. respons. 47. num. 18. & respons. 59. nu. 21. vol. 1. Vldaric. Zaf. conf. 18. nu. 27. lib. 2. Roland. à Valle d. consil. 65. nu. 17. Morot. respons. 46. nu. 30.

† Quod certius est in casu nostro, in quo agitur cum Fisco, aduersus quem in casu dubio posset interpretatio fieri, l. non puto, ff. de iure fisci, l. item veniunt, §. ait Priator, versio. in priuatorum, ff. de per. hered. lal. in §. fuerat, n. 70. & in §. si quis agens, num. 11. in fin. instit. de actio. Iacob. Simanc. de Cathol. instit. tit. 9. num. 53. & ex l. penult. ff. de his, quae in testam. delentur, Annæ. Robert. lib. 1. rerum iudic. cap. 16. num. 1. & 2. Ioan. Gutierrez. de iuram. confirm. 1. part. ap. 16. nu. 68. Ceual. tom. 3. practie. quaest. 827. nu. 17.

Et ita non potuit praedictare filio iudicium visitationis postea causatum contra illius patrem, nec absque propria ius ex dicto privilegio, & nominatione illi quaesitum, † quia vni per alterum non debet iniqua conditio inferri, cap. non debet, de regul. iur. lib. 6. auth. de duobus reis, collat. 8. ibi: Si enim, & illi seruabitur actionis modus, & nullum sustinebit damnum actor, licet aliquod inter se illi pepigerint ignorante ipso, qui habet eos obligatos, & vnusquisque tenebitur in id, quod ab initio scripserit, Calsiodor. lib. 4. variat. epist. 10. versio. bis multo, Cauale. decif. Fuius 34. n. 2. par. 1. † Nec quod nostrum est, sine facto nostro nobis tolli, l. id, quod, ff. de regul. iur. Selua tract. de benefico. 2. part. quaest. 9. Caualecan. 2. part. decif. 36. num. 493. Petr. Royz. decif. Lituania 1. nu. 171. & decif. 3. nu. 304. etiam per sententiam cuiuscunque Iudicis, ad notata per Alexand. Rauden. conf. 26. nu. 169. vol. 1. † nam effectus acquisitionis consummatæ non cessat, quamuis eueniat casus, à quo incipere non possit, l. fin. ff. vnde liberi, Bart. in l. pluribus, §. & si placeat, ad fin. ff. de verbor. oblig. & in l. Titio, §. Imperator, num. 10. versio. in contrarium, ff. de leg. 2. l. si Gaudentius, C. de contrab. empt. Ripa in cap. inter ceteras, n. 15. de rescript. cum adductis per Tiraq. tract. de cessante causa, limit. 12. n. 15. & seq. Matienço in l. 9. tit. 1. lib. 5. noua. Recopil. glof. 1. n. 7. Medices de casib. fortuit. par. 2. n. 32.

Quod confirmatur, nam licet praefatus Minister in eius munere taliter excessisset, quod eius vita durante frui non deberet dictis annuis ducatis bis mille, adhuc non debebat filio infanti, & habili tempore nominato, nocere. † Cùm delictum nedum contanguinei, sed parentis alteri, aut filio nocere non debeat, vt constat ex l. 4. §. Cato, ff. de verb. oblig. l. 2. C. ne filius pro patre, Alexand. Rauden. respons. 18. nu. 46. & respons. 32. nu. 107. lib. 2. Calsiod. lib. 2. variat. epist. 6. Prouino Patrio, dicens, quod omne facinus auctores suos debet inlequi, l. 9. tit. 31. part. 7. nec praesumendum est, quod

quod sua Maestas Rex iustissimus, & religiosissimus velit tale praedictum facere nominato, nec permittere, quod fiat a suis Ministris, tunc Princeps non censetur velle auferre ius tertio quaesitum, *Inf. in l. ult. nu. 2. & 3. post glos. & antiquiores, ibi, C. si contra ius, vel util. publ. Bart. in l. 2. C. de fund. patrimonial. lib. 1. Paul. Castren. conf. 156. incip. viso, part. 1. Aegid. Boff. tract. de Principe, num. 21. Brun. conf. feudal. 16. incip. circa num. 4. 5. & 6. Ioan. Neuz. conf. feudal. 12. nu. 30. Vvelembec. conf. 41. nu. 124. vol. 1. Alexand. Raud. respons. 35. nu. 32. & antea resp. 1. nu. 444. vol. 2. Cauale. decis. Finiz. 14. nu. 14. part. 1.*

Nec obstat sententia lata contra dictum Ministrum, nam ultra quod tempore, quo asseritur lata, iam erat mortuus, & si dicatur fuisse eo viuente consultata sua Maestati, tunc sententia autem lata contra mortuum, regulariter esse nulla, iuxta text. in l. in summa, §. fin. ff. de re iudic. vbi dicitur: *Si quis ex edicto peremptorio post mortem sit condemnatus, non valet sententia, quia morte rei edictum peremptorium soluitur, ideoque ut re integra de causa notio praestabitur, & quod optimum paruerit, statuetur, DD. ibi communiter l. Paulus, la prima, ff. que sentent. sine appell. rescind. vbi gloss. l. Neratius, ff. de regul. iur. l. de qua re, §. cum absentem, vbi Bart. in sumario, ff. de iudic. idem Bart. in l. sicut proponis, la prima, num. 3. versio. decesserit reus, C. quomodo, & quando Iudex, Capoll. consil. ciuili 59. nu. 3. Capic. decis. 1. nu. 26. Rimini, junior cons. 179. nu. 34. lib. 2. Vant. in tract. de nullit. titul. de nullit. ex defectu iurisd. num. 106. Viukus decis. 52. nu. 6. Vincen. de Franch. decis. 245. nu. 7. Mastrill. decis. 137. nu. 1. Castill. decis. 60. nu. 1. part. 1. Molfes. conf. 3. num. 44. & seq. tum quia nominatio facta fuerat ante inchoatum visitationis iudicium, ideo iudicium praedictum non potuit praedictare nominato tempore habili. tunc pro quo facit Aluar. Valasc. consil. 61. nu. 4. part. 1. dicens, quod deponatus, qui testari non potest, l. 1. §. de portatos, ff. de honor. posses. contra tabul. potest tamen eligere, & consequenter nominare, l. ex fact. 17. §. ex facto tractatum, ff. ad Senatuse. Trebell. l. cum pater, §. hereditatem, ff. de legat. 2. multo magis ante sententiam, quia nondum amiserat bona, l. Imperator, §. is, de cuius pena, ff. de bonis eorum, qui ante sentent. Cuiac. in paratit. ad eundem titul. tunc et quia filio non nocet ingratitude parentis, aut sententia contra eum lata, dum venit ex iure suo, l. 2. C. de libertis, & eorum libert. l. 2. §. in filius, ff. de decur. Ioan. Igneus in l. fin. num. 83. ff. ad Senatuse. Syllan. l. crimen, ff. de penis, l. 1. C. de liber. caus. Connan. lib. comment. iur. ciuil. cap. 12. num. 5.*

Nec est considerabile dicere, quod dictus Minister non habebat personam legitimam ad faciendum nominationem, quia contrarium est verius, non solum ad actum, quem fecit inter viuos, verum ad ratificationem, quam fecit testamento.

44 tunc primo, ex l. post contractum, ff. de donat. que donationem admittit factam a reo post capitalem crimen commissum, dummodo sententia non fuerit lata, vel in Fisco fraudem non donauerit,

l. 1. C. de iure fisci, lib. 10. cum notatis in l. penult. §. fin. C. si reus, vel accusator mortuus fuerit, & in l. 1. C. si pend. appell. mors interuen. Secundo facit l. in fraudem, §. bona eorum, ff. de iure fisci, vbi bona eorum, qui in vinculis, vel custodia, vel compectibus decesserunt, haeredibus eorum, siue ex testamento, siue abintestato non auferuntur. Tertio l. auferitur, §. in reatu, ff. de iure fisci. In reatu (inquit) constitutus bona sua administrare potest, eique recte debitor bona fide soluit, l. reo, §. l. quod si forte, §. 1. versio. quid ergo, ff. de solut. Quarto, potest induci text. in l. si quis post accusationem, §. l. qui a latronibus, §. fin. ff. de testament. vbi dicitur, valere testamentum post accusationem factam, Ioan. Igneus in l. necessarios, §. non alias, num. 19. & 20. ff. ad Senatuse. Syllanian. [& concernunt, quae tradunt Molina de iustit. & iur. tom. 2. tract. 2. disp. 481. col. mibi i. o4. i.] tunc Nam et si deliquisset, non ex eo illius bona erant Fisco applicata, si delictum non foret talis qualitatis, quod bonorum confiscationem induceret, l. res uxoris, C. de donat. inter vir. & uxor. vbi notat Bald. text. in l. 1. C. pæn. fiscal. credit. praeferr. lib. 10. & ibi Io. de Platea, gloss. ordinaria, & DD. in l. rescriptum, ff. de pactis, & in d. l. auferitur, §. fisci, Anton. Gomez. communem dicens tom. 3. variar. cap. 14. de confisecat. honor. delinq. nu. 4. versio. si vero talis reus, vbi ait, tunc quod actio, vel accusatio contra personam non sequitur fundum, vt in l. fin. ff. de contrah. empt. §. l. 1. §. si haeres, ff. ad Senatuse. Trebell. Bald. in l. si adducta, nu. 2. C. de furt. Greg. Lopez in l. 5. tit. 1. part. 8. glos. 1. versio. & in quantum.

tunc Nam etiam post inchoatum iudicium ante sententiam Fiscus nullum ius habet, l. ex iudiciorum, ff. de accusat. Petr. Paul. Paris. conf. 89. num. 4. vol. 3. Ioan. Gutier. tom. 2. canon. qq. cap. 5. num. 56. & facit l. 1. C. de iure fisci, lib. 10. dicens: *Prohibitum est cuiuscunque bona, qui Fisco locum fuisse existimabitur capi prius, quam a nobis forma data fuerit, cap. ex literis, cum gloss. verbo denuntiamus, de offis. deleg. Surd. de aliment. tit. 1. quest. 129. num. 2. Bart. in l. fin. num. 3. ff. de iniur. & in l. in fraudem, ff. de iure fisci, Stephan. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 132. num. 14. Peregr. de iure fisci, lib. 5. titul. 1. nu. 182. & post haec Stephan. de Garron. in constitut. Mediolan. lib. 4. titul. 7. de iure & privileg. fisci, artic. 36. num. 62. facit l. cum pater, §. hereditatem, ff. de legat. 2. [l. defensionis, C. de iure fisci, lib. 10. quae ait: *Defensionis facultas danda est his, quibus aliquam inquietudinem Fiscus, infert, cum facultates eorumdem, ad hoc controversia pendente, inquietare, describitur, & non sit, Castill. decis. 162. nu. 6. tom. 2.] tunc per quam Florian. num. 2. notat, quod ius eligendi non perditur mutatione status. tunc Et ita non attenditur capacitas, vel incapacitas eligentis, & nominantis, adnotata per Molina lib. 2. de Hispaniar. primogen. cap. 4. num. 5.**

tunc Nec dicta sententia auferre potuit, nisi quod erat dicti Ministri, quauis eo viuente fuisset prolata, & sic vsum fructum tantum, quod ab ipsum pertinebat, argum. l. defuncta, ff. de usu. cum traditis in auth. et, qui, C. de bon. auctoris. Iudic. possid. Mar.

Martin Landen. tractat. de Principib. quest. 290. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. part. 5. §. 3. num. 3. sed hoc non potuit extendi ad filium, nec ad ius iam illi quaesitum sua vita durante, vt posset gaudere dictis annuis ducentis bis mille.

51 tunc Pro quo est singularis decisio Regiae Camerae Summariae Neapolitanae penes Regentem Reuerterium inter eius decisiones manuscriptas, quae apud doctos maximam habent auctoritatem, nam vol. 1. decis. 42. tractans quaestionem, an delictum patris, qui habebat officium a Regia Curia profectus, & vno haerede, quo pater non fuerat priuatus in vita, an scilicet filius posset priuari pro delicto patris: & decidit, quod non, ea ratione, quia si quis stipulatur vsum fructum pro se, & haeredibus suis, in persona haeredis causatur nouus vsum fructus, & prius finitur, l. stipulatio ista, §. si quis uti frui, ff. de verbor. obligat. vbi notat DD. l. apud Iulianum, §. si quis, ff. de legat. 1.

52 tunc Et in confirmationem facit l. Statius Florus, §. Cornelio Felici, ff. de iure fisci, & text. in l. denique, §. sed utrum, ff. de minor. ibi: *Nec eo mouemur, quasi interstet filij peculium habere, magis enim patris, quam filij interest, licet aliquo casu ad filium peculium spectet, ut patris bona a Fisco propter debitum occupata sunt, nam peculium ei ex constitutione Claudij separatum, Bald. in l. cum filij, num. 4. C. qui bonis cedere poss. & in l. executorum, num. 36. C. de execut. rei iudic. Alexand. in l. si finita, §. si de uectigalibus, num. 44. & 50. ff. de damn. infecto, Couarr. lib. 2. variar. resol. cap. 8. nu. 17. Simanc. de Cathol. institut. cap. 9. num. 15. Iul. Clar. lib. 5. sentent. quest. 78. nu. 15. Peregr. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 125. & seq. Gaspar Pegado lib. unico qq. fiscalium, quest. 6. num. 5. tunc Nam actus iudicis est iurictus, nec extenditur ad alias personas, l. 1. C. si plures vna sententia, notatur in l. Iulianus, ff. de condit. indeb. Alexand. in l. a dino Pio, §. pignora, ff. de re iudic. Aymon Crauet. consil. 116. nu. 24. Olasc. decis. Pedemont. 62. nu. 1. & 2. nunquam enim intelligitur in iudicijs persona extrinsecus, l. si ita stipulatus, §. Chryfogonus, circa finem, ff. de verbor. obligat. & facit l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pactis, arguendo de contractibus ad iudicia, quod permittitur, l. omnem, ff. de iudic. l. non est mirum, ff. de pignor.*

53 Et confirmatur magis, quia filius nominatus non fuit auditus, nec citatus ad litem suis parentis, saltim in hoc, in quo agebatur de suo interesse tam considerabili, respectu dictorum annuorum ducatorum bis mille. tunc Ideoque debuisset citari palam est, l. de vnoquoque, ff. de re iudic. Mandel. Albert. consil. 97. num. 7. vol. 1. alias nihil sibi officiant processus, & acta illius, l. 2. C. quibus res iudic. non nocet, l. inter, C. famil. erisc. & l. fin. C. res inter alios acta, cap. penult. de sentent. & re iudic. Alexand. & alij in d. l. de vnoquoque, Salicet. in re. pet. auth. si omnes, alias incip. ad hac, nu. 2. C. si minor. haered. se abstin. Socin. tract. de citat. artic. 5. nu. 106. Vvelembec. conf. 49. num. 15. lib. 1. tunc generale enim est, quod sententia contra vnum lata non obstat alij, toto titulo, C. res inter alios actas, d. cap. penult. Additio ad Abbat. in cap. ac si clerici, de in-

dic. Dynus in cap. rati habitationem, de regul. iur. in 6. Rota Romana decis. 345. nu. 3. part. 3. lib. 3. diuers. Jacri palat. Cauale. decis. Finiz. 5. nu. 15. lib. 4. decis. 3. nu. 9. & decis. 22. & 23. lib. 5. Marc. Anton. Peregr. conf. 24. nu. 27. lib. 1. conf. 11. nu. 46. lib. 3. & decis. eiusdem Rota Romana 1165. h. 3. part. 3. lib. 3. & ex bonis Auctoribus Ferent. in Phormio. acti 2. scena 3. Simanc. epistol. 47. lib. 10. dicens: *Quando enim absentibus, atque ignorantibus inter alios gesta nocuerunt, quis vnquam sententiam nummis vestri inauditus excepit, quando comminatio ad haeredes usque porrecta est.*

tunc Nam contra inauditum, & non citatum, nec Princeps supremam potestatem habens, potest aliquid definire, cap. 1. de causa posses. & propriet. vbi Ioan. Andr. & alij l. fin. vbi Bald. C. de legib. Aretin. conf. 62. m. 2. Barbat. conf. 4. m. 5. vgl. 3. Nauar. conf. 9. nu. 4. de sentent. excom.

54 tunc Accedat determinatio Aluari Valasci tom. 57. 1. consil. 38. num. 1. & 2. vbi ait, quod mortuo vno ex litigatoribus, non est procedendum in lite quousque citentur eius haeredes, l. Neratius, ff. de regul. iur. text. cum gloss. in l. Paulus, ff. que sentent. sine appell. rescind. l. si cum hominem, ff. de fideiuss. vbi late Imola l. si is, qui Romae, vbi Iacobini, ff. de iudic.

Nec obstat dicere, quod filius assistens defensionem parentis, notitiam habuit eorum, quae tractabantur in visitatione illius, tunc na ultra, quod talis notitia, siue sciencia non praesumitur, l. Neratius, ff. de probat. cap. praesumitur, de regul. iur. in 6. Butrius in cap. sapè, num. 16. de resit. spoliat. Caphal. conf. 76. num. 21. tom. 1. Roland. a Valle conf. 79. nu. 11. lib. 1. tunc Maxime in iudicio, cuius formam possumus appellare clausam, & secretam, Attendit in cap. Prator, 2. part. cap. 29. num. 2. versio. secundò inferitur, Redin. de maieft. Princip. verbo sed etiam per legitimos tramites, nu. 202. & seqq. Mastrill. de magistrat. lib. 2. cap. 2. nu. 34. quam introduxere Domini Reges Catholici ad similitudinem iudicij Enquellae Regni Aragonum, de quo Hieron. Blanc. in commentar. Regum Aragon. cap. de magistrat. Iustitia Aragon. potest. pagin. 344. & 346. [Larrea decis. 98. nu. 15. Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 4. cap. 8. nu. 11.]

tunc Et ideo nec proximiores seire praesumunt, quae agebantur, ex Bald. in l. 1. in fine, C. de collus. detegend. Alexand. consil. 71. incipit. videretur, num. 6. lib. 1. & consil. 138. nu. 9. lib. 7. Mandel. Albert. conf. 25. num. 15. Menoch. lib. 2. de praesumpt. praesumpt. 51. nu. 43.

55 tunc Et licet ferret alio modo, quam per notificationem, non sufficeret ad causandum illi praedictum, nam vt inquit Rota Romana dec. 283. m. 1. part. 2. diuers. far. palat. non sufficit notitia vndecunq; habita, quando alicui lequeretur praedictum considerabile, Mandos. tract. de inhihit. quest. 36. nu. 10. dicens, quod quando requiritur alienius notitia ad faciendum aliquid, est necessaria citatio, & intimatio iudicialis, nec sufficit, quod alio modo sciat, elem. causam, de elect. ibi: *Legitimè intimata, & c. l. cum postulaffer, ff. de damn. infecto.* Franc. Marzar. conf. 36. nu. 22.

Et ita filius est contradictor legitimus etiam coram Iudice executore, vt in iuum præiudicium non procedat de facto ad extinguendum præiudicium annorum ducatorum bis mille tua vita durante, quia non videtur illi commissum, sententiam exequi laram contra patrem, contra filium non auditum, † non enim Iudex quantumvis supremas censetur decreuisse executionem contra non citatum, Paul. Castrenf. in l. cum filium, ff. de verbor. oblig. Alciar. de præsumpt. regul. 3. præsumpt. 9. Rota Romana dict. decif. 1165. nu. 3. part. 3. lib. 3. Roland. à Vall. c. cons. 5. incip. videtur prima, num. 10. & 11. voi. 2. qui loquitur in proprijs terminis Commissarij dati per Iudicem superiorem ad exequendum. Tertius enim, qui in lite non interuenit, potest se opponere executioni, l. à diuo Pio, §. si super rebus ff. de re iudic. l. ob maritorum, C. ne vxor pro marito, Roland. à Valle ubi proximè, nu. 14. & cum allegauerit, & probauerit mediante dicta nominatione, & acceptatione tempore habili factis ad eum pertinere dictos annuos introitus, non potest super illis executio continuari in suum præiudicium. † Nam quædo in oppositione allegatur exceptio præiudicialis, debet executio suspendi, & non produci, Abbas in cap. quod ad consultationem, num. 31. de sentent. & re iudic. Bald. & idem Abb. in cap. veniens, l. secundo, notab. 1. & num. 6. de testib. Petr. Surd. decif. Mantua 338. nu. 2.

Et quando in iudicio proprietatis vellet prætendi, ad eum non spectat dictos annuos introitus, debet antè omnia manuteneri in sua possessione, vel quasi, & causa tractari iuris ordine seruato, illo audito, & executione interim suspendi. † Cum omnium actionum principium ab ea iuris parte proficisci debeat, quæ dicitur de in ius vocando, cap. quoniam contra, de probat. glof. in rubr. C. de in ius vocando, per l. 1. ff. eodem tit. Cynus in l. omnibus, nu. 9. ff. si quis ius dicenti non obtineat. Rebuff. tom. 1. ad consilium Gallicas, tract. de literis obligat. artic. 6. glof. 2. num. 1. † nam alijs foret incipere ab executione aduersus ipsum, quod est iuri contrarium, l. si pacto, quo pœnam, C. de pact. l. 1. C. de execut. rei iudic. Paul. Castrenf. cons. 20. nu. 25. part. 3. Innoc. in cap. tua. de cohab. cleric. & mulier. Nauarr. in cap. cum contingat, de rescript. caus. 8. nu. 1. & ita constat, quod respectu dicti iuri non nocent filio acta, sed cum ipso debet causa tractari ex integro.

Respectu verè duodecim capfarum diuersorum librorum, quos pater filio donauerat, & traderat, qui erant, & fuere reperti in eius cameris seorsum à bibliotheca parentis, quos etiam Iudex Commissarius sequestrauit, debet filio restitui. † Nam donatio librorum, quam pater facit filio studenti, & scientijs operam danti, valida, & fauorabilis est, iuxta notata per Bald. in l. filie, cuius, vers. tendit queritur, C. famil. encircund. Ioan. Corraf. in l. filium, quem habentem, num. 92. & 110. eod. tit. Gregor. Lopez in l. 3. tit. 4. part. 5. glof. 6. & in l. 5. tit. 15. part. 6. verbo los libros, Ant. Gomez in l. 29. Tauri, nu. 17. Velazquez ibidem, glof. 3. num. 5. Matienço in l. 3. tit. 8. lib. 5. Recopil.

glof. 2. nu. 5. Menoch. lib. 3. de præsumpt. præf. 30. nu. 16. & leg. Ioan. Garcia de expens. & meliorat. cap. 4. nu. 6. † Quamuis illos non diu tradidisset, 67 sed simpliciter donasset, quia iuxta leges Regias traditio solum requiritur ad excludendum patrem, ne postet reuocare, iuxta l. 17. Tauri, l. 1. tit. 16. lib. 5. nouæ Recopilat. Greg. Lopez in d. l. 3. glof. 1. Tello Fernand. in eadem l. 17. num. 7. Ioan. Gutier. de iuram. confirm. 1. part. cap. 40. num. 30. Et cum pater non solum non reuocauerit donationem librorum, sed ipsos tempore habili tradiderit filio, non possunt ab eo auferri, mihiq; videtur in vtroq; casu iustitiam fouere. Saluo, &c. Madridi tertio Aprilis 1609.

SVM MARIVM.

- 1 Bona vendita subhasta, præsumitur vendita bona fide, & iusto pretio.
- 2 Deceptio in dubio, non præsumitur emptione, & venditione.
- 3 Iudicis auctoritas, & præsentia auferit præsumptionem fraudis.
- 4 Iudices factum subintrat loco facti partis, & supplet illud.
- 5 Alienatio propter as alienum dicitur necessaria.
- 6 Debitum soluere est necessitas.
- 7 Exactio fit à debitore inuito.
- 8 Intellectus l. & qui sub imagine, C. de distract. pignorum.
- 9 Tutor potest palam, & bona fide emere rem pupillius.
- 10 Creditor non compellitur regulariter accipere rem sui debitoris subhastatam in computum sui crediti.
- 11 Emptore non inuento, aut non offerente iustum pretium, quid statuatur in rebus debitoris subhastandis.
- 12 Creditor præfertur in venditione bonorum debitoris subhasta.
- 13 Creditori possunt cedi bona in subhastatione vendita alij.
- 14 Creditoris arbitrio est prosequi, & distrabi facere debitoris bona, & quæ velit ex illis.
- 15 Debitori querenti aduersus bonorum suorum venditionem qualiter consulatur.
- 16 Debitor non auditur contra subhastationem, nisi satisfacto pretio bonorum integraliter.
- 17 Minori qualiter, & quando succurratur aduersus venditionem suorum bonorum.
- 18 Remedium lesionis ultra dimidiam in sti pretij debet deduci intra quadriennium.
- 19 Lesio consideratur attento valore rei tempore venditionis.
- 20 Remedium lesionis ultra dimidiam debet intentari alternativè ad annullandum, aut suppleendum iustum pretium.
- 21 Lesio quando dicatur esse ultra dimidiam in sti pretij.
- 22 Fundamento deficiente omnia corrumpunt.
- 23 Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. est personale.
- 24 Maioratus successor dicitur singularis.
- 25 Fructus pertinent ad emptorem.
- 26 Fructus sui natura sequuntur dominium.

- 27 Fructus sunt accessorii dominio tanquam principali.
- 28 Dominium est iusta causa acquisitionis fructuum.
- 29 Fructus rei nostræ, aut nobis debita sunt nostri, prout ipsa res.
- 30 Sententia à Superiore modificata in aliquo, in alijs forma sunt.
- 31 Possessionis effectus est fructus colligere, & in suos usus conuertere.
- 32 Fructus acquiruntur à bona fidei possessore, maxime cum titulo.
- 33 Possessor bona fidei cum titulo fructus perceptos non restituit.
- 34 Fructus præscribuntur triennio à possessore bona fidei.
- 35 Bona fides præsumitur, donec probetur mala.
- 36 Fructus vt querantur sufficit abesse malam fidem.
- 37 Fructus iuris auctoritate percepti non restituantur.
- 38 Creditor lucratur fructus pignoris pratorij ob contumaciam debitoris.
- 39 Venditio licet rescindatur remedio l. 2. C. de rescindend. vendit. non restituantur fructus percepti medio tempore.
- 40 Opinioni data varietate, illa tenenda est, quæ consuetudine comprobatur.
- 41 Emptor dominus est rei emptæ.
- 42 Ius potius habemus in his, quæ comparauimus.
- 43 Fraudem alicui non facit, qui suo iure vtitur.
- 44 Emptor iudicialis subhasta facit fructus suos.
- 45 Si non inest id, de quo magis videbatur, non inerit id, de quo minus.
- 46 Solutiones particulares non admittuntur propter incommoda earum.
- 47 Debitor non liberatur, nisi soluendo integrum debitum creditori.
- 48 Vigilantem, & commodum non debet aliquis cõsequi ex sua mora.
- 49 Intellectus l. debitor, ff. in quib. caus. pign. vel by. tacitè contrahatur.
- 50 Lesio enormissima continet in se dolum præsumptum.
- 51 Lesio enormissima potest opponi vsque ad triginta annos.
- 52 Præiudicium in iustis causis rei non consistit in puncto indivisibili.
- 53 Tertie Regie fructuum decimalium pro duobus scilicet nouenis augmentum, aut diminutionem recipiunt ex vberitate, aut sterilitate.
- 54 Lesio qualiter consideretur in non habentibus valorem fixum.
- 55 Iustum pretium consideratur ex communi, & generali estimatione.
- 56 In bonis solum est, quod superest deducto are alieno.
- 57 Reditus existentes super aliqua re, dicuntur et alienum.
- 58 Fructus non dicuntur, nisi qui supersunt deductis oneribus.
- 59 Onus semper comitatur rem.
- 60 Res minus valet, quantum onus ei impositum.
- 61 Onus est pars præij.
- 62 Valor quando colligatur ex quantitate reddituum.

- 63 Reditus vitalitij super re minuunt etiam eius valorem.
- 64 Expensæ factæ in colligendis fructibus, minuunt eorum valorem.
- 65 Expensæ etiam attento foro cõscientiæ, minuunt rei valorem.
- 66 Gabeliarum solutio minuit valorem fructuum, & reddituum.
- 67 Salaria administrationis deducuntur prout expensæ.
- 68 Lucrum dicitur deductis expensis, & estimatione laboris.
- 69 Lucrum dicitur, quod superest deducto omni damno.
- 70 Expensæ ex actionis fructuum deducuntur ab eis.
- 71 Legans fructus fundi, intelligitur de his, qui supersunt deductis expensis, & portione colonicæ.
- 72 Socijs solum communicatur, quod superest deductis expensis.
- 73 Producentis præiudicium non potest impugnare illud.
- 74 Allegationi alicuius statuitur contra ipsum.
- 75 Creditore pluris licet ante rem subhastatam, & ei ad iudicium non auferatur, nisi propter lesionem ultra dimidiam.
- 76 Creditor emens subhasta rem debitoris ex tali titulo efficitur bona fidei possessor.
- 77 Rei iudicata exceptio obstat ei, cum quo fuit prolata.
- 78 Compensatio non est vera solutio.
- 79 Maioratus possessor habet vnam personam veram, aliam representatiuam.
- 80 Maioratus est loco persona ficta.
- 81 Persona vna diuersis respectibus fungitur vice duarum.
- 82 Maioratus attenditur in ei vtilibus, non persona possessoris.
- 83 In sti non debet, per quem actus expeditur, sed in quem effectus dirigitur.
- 84 Persona, ad quam dirigitur effectus attenditur, non ad quam verba.
- 85 Facta, aut debita contracta per possessorem maioratus non nocent successor.
- 86 Debitum priuatum possessoris maioratus, non est maioratus debitum.
- 87 Compensatio non fit de publico ad priuatum debitum, nec de vna statione ad aliam.
- 88 Socius non compensat cum societate debitum suum priuatum.
- 89 Pupillo debitam non compensatur cum debito tutoris.
- 90 Peculium filij familiae non capitur pro debito patris.
- 91 Creditori tractanti de damno vitando potius fauendum est, quam debitori.
- 92 Familiarum dignitatem conseruari publicè interest.
- 93 Familiaris dignitas diuitijs conseruatur, & inopia amittitur.
- 94 Diuitie conseruant nobilitatem.
- 95 Paupertas est res periculosa.
- 96 Egestate iordentibus, vita supplicium est, & mors solatium.

97 *Loquentum lege caueatur, ne quis patrimonium alienaret, nisi in magnam calamitatem incidisset.*
 98 *Alaculus familiae, maioratus possessor conseruat illius decorem.*

P R O

Don Francisco de Valdes Osorio & Cordona, minore possessore maioratus domus de Salas, Valdes, & Osorio, & Don Ioanne de Llaro & Valdes, de Consilio sua Maestatis sanctae, & Generalis Inquisitionis, eius patruo, & tutore.

C O N T R A

DD. testamentarios, & defensores piorum operum, & memoriam D. Ferdinandi de Valdes, quondam Archiepiscopi Hispanensis, & Inquisitionis Generalis Hispaniarum.

A R G V M E N T V M

¶ Possessor auctoritate iudiciali bonorum aliorum vice aliorum, quae sibi fuere euicta, facit fructus suos, & de exclusione laesionis, praesentem in iudiciali additione. Et de compensatione non admittenda pro debito priuato aduersus debitum maioratus competens.

C O N S I L I V M C L V I

Supponitur in facto, quod dictus Archiepiscopus ex causa onerosa matrimonij assignauit pro augmento maioratus de Valdes, aucto dicti D. Francisci Portum, nominatum del Algado, estimatum in summa vnus conti ducetos quinquaginta & octo mille centu & triginta marauedini-
 norum, & similiter Portum sanctae Marthae, pro tribus contis ducentu viginti octo mille ducentu & viginti octo marauedinis, quibus fuere adiuncti alter contus quatuorcentu nonaginta, & vnum mille septingentu & sexaginta duo marauedini-
 noru. & similiter pro locis de Valdellan, & Villa Roaie cum suis pertinentijs, pro quatuor contis quatuorcentu octuaginta octo mille trecentu octuaginta duo marauedinis. Et cu omnia dicta bona fuissent euicta, se direxit aduersus bona alia dicti Archiepiscopi, & obtinuit tres executorias, vt ex illis satisficeret D. Ferdinando de Valdes, eius nepoti ex fratre, iniuncto, tamē ei, quod compensare deberet dicta partita vnus conti, & quatuorcentum nonaginta vnum mille septingentu sexaginta vnum marauedini-
 noru: eo praetextu, quod dictus D. Ferdinandus alia ex parte, & causa erat debitor consimilis summe bonis, & hereditati dicti Archiepiscopi, grauando eum, quod infra sex menses haberet situare dicta summam, & in redditus conuertere ad beneficium dicti maioratus, quod non adimpleuit.

Item praesupponitur, quod pro dictis summis, & partitis efficientibus summam decem contu quatuorcentum sexaginta sex mille septingentu & duo marauedini-
 norum per executores nominatos, praesertim per Baldassarem de Turdesillas fuit facta executio super quibusdam iuris oppidoru de Auiles, & Carrion, & quandam summam tertiarum ciuitatis Ronda, respectiue tamen videlicet pro Portu del Algado 1. conti 4181130. marued. & pro Portu Sanctae Marthae 3. conti 8181238. & pro Valdellan, & Villa Roaie 5. conti 1411859. & oblatio fuit pro 3. contis 9411955. marauedis, pro quibus fuit prolata sententia additionis cum consilio Assessoris, super dictis iuris, & residuo tertiarum Ronda cum eorum oneribus, & situationibus, in persona Sanctij de Inclan, qui cessiones fecit in fauore dicti D. Ferdinandi, cui fuit consignata possessio in mense Februarij, & 27. Martij anni 1589.

Demum Didacus de Angulo defensor bonoru dicti Archiepiscopi 30. Augusti 1597. portexit libellum corā DD. Licentiatu Guardiola, & Nuñez de Bohorques, de Consilio Regio Castellae, testamentarijs, & executoribus dictorum pioru operum Archiepiscopi, asserens dictum D. Ferdinandum de Valdes Osorio per multos annos gauisum fuisse tertijs Ronda, sub praetextu dictaru executoriaru, idque cessione in magnum damnu, & praedicti ditorum piorum operum, eo quod multo maioris redditus erant, quam debebantur illi, instando, quod infra breuem terminu ratione redderet quantitatū omnium, quas exegerat, quod iuxta petita dicti DD. decreuere, & hac via fuit praesentis introducta.

His suppositis, iustitia dicti D. Francisci tribus sequentibus Articulis fundabitur.

A R T I C V L V S I

¶ Certa iuris resolutio est, quod bona iudicialiter vendita, & addicta, quae auctores dicunt subhaesta, praesumuntur vendita bona fide, & iusto pretio, cum non fuerit maius inuentum in torpraconiorum, & subhaestationum diebus, quam obtulit Sanctius de Inclan, qui postea cessionem fecit D. Ferdinando de Valdes, text. in *authent. hoc ius porrextum*, C. de sacros. Eccl. l. 3. in fin. C. commun. diuid. Bart. in l. si tempora, C. de fide instru. & iure hys a Fiscalis, lib. 10. Ludouic. Morot. resp. 13. nu. 13. ¶ nam in dubio non praesumitur deceptio in emptione, & venditione, l. 1. vbi Bar. & alij, C. qui, & aduersus quos detur restitutio, iuncta l. merito, ff. pro socio, Berouus quast. 48. num. 2. ¶ & quando interuenit auctoritas, & praesentia iudicis omnis suspicio fraudis, videtur sublata, iuxta notata per Bar. in l. 1. C. de praedijs decurionum, lib. 10. Abb. conf. 69. col. 2. vers. bis non obstantibus, vol. 2. Ant. Gama decif. Portugal. 178. n. 2. 3. & 5. vbi ait, non esse locum suspicioni fraudis in venditione subhaesta, Iacob. Rebuff. in l. 1. C. de locat. praed. ciuil. lib. 10. Iodoc. in exegef. subhaestat. cap. 3. Bald. in l. rescripta, C. de precib. Imper. offer. Barbofa in l. si mora, n. 59. ff. sol. matr. Nicol. de Neap. in l. nouissima, per text. ibi vers. quod enim, ff. quod falso tutore auctor. vbi dicit, quod in omni actu, in quo inter-

ante ruenit iudicis auctoritas, semper praesumitur bona fides, Bald. in *auth. si qua mulier*, C. ad Vel. leian. Et idem operatur, & est ac si dicti Testamentarij, aut bonorum defensor, imo dictus Archiepiscopus si viueret, vendidissent, ¶ quia factum iudicis subintrat in locum partis, & supplet illius factum, l. si pignora, l. si ob causam, ff. de euict. & l. 1. C. si in causa iudicati pignus captum sit, glof. in l. qui a creditore, C. de distract. pignor. Ioan. Vincent. de Anna alleg. 56. n. 3. ¶ Cum dicta alienatio necessaria esset, prout est omnis alienatio facta propter as alienum, l. peto, §. praedium, ff. de legat. 2. Aretin. in l. pro herede, §. si quid tamē, ff. de acquir. hered. Alberic. in l. alienationes, ff. fam. mil. erisc. Ant. Gamma vbi proximē, num. 1. Ioan. Andr. Georg. alleg. 6. nu. 26. & 28. Berouus q. 63. nu. 3. ¶ quia soluere dubitum est necessitatis, l. quod si minor, §. restitutio, ff. de minor. lo. Monach. in cap. scienti, n. 6. de regul. iur. in 6. ¶ cum a debitor inuito exactio fiat, l. debitor, ff. de verb. signif. Io. de Imola conf. 136. n. 7. Michael de Palacio de contract. lib. 5. cap. 11. vers. vnde huiusmodi, Alex. conf. 12. n. 4. lib. 2. & conf. 106. n. 7. lib. 5. M. Ant. Eug. conf. 93. n. 4. lib. 1.

¶ Nec obstat dicere, quod creditori est prohibitum emere per mediam, & interpositam personam bona sibi in pignus tradita per debitorem, l. & qui sub imagine, C. de distract. pignor. glof. 2. in cap. ult. de praescript. l. 44. tit. 13. part. 5. quia noster casus est multum diuersus, in quo D. Ferdinandus non habebat in pignus dicta bona, qui est casus dictae legis, vt intelligunt DD. ibi, & Alciat. resp. 407. n. 2. sed auctoritate iudiciali, non existente alio, qui plus offerret in dictis subhaestationum diebus, quam dictus Sanctius, & ita fuit illi permiffum cedere, & dicto D. Ferdinando acceptare cessionem, vt palam, & bona fide fuit factum. ¶ Et quando quis palam, & bona fide emit per interpositam personam, cessat fraudis praesumptio, l. pupillus, §. item ipse, ibi: *Sanē siquidem emit ipse palam dedit autem nomen non mala fide, sed simpliciter, vt solent honestiores non pati nomina sua instrumentis inscribi, valet emptio*, ff. de auct. tutor. vbi Bart. nu. 3. & ex l. 1. C. de delatorib. lib. 10. & Bald. conf. 347. incip. Titius gessit, vol. 4. l. si in emptione in fin. ff. de contrab. empt. l. si cum ipse, C. eodem, tradit Rebuff. tom. 2. comment. ad leges Gallicas, tract. de dmat. art. 1. glof. 2. n. 6. & 7.

¶ Et quamuis de iure bona exequuta debeant addici in publica subhaestatione absque eo, quod creditor si noluerit, compellatur ea asumere in computum eius crediti, vt ex l. ordo, C. de exec. rei iudic. l. a Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic. tradit Laderch. de Imola conf. 101. num. 6.

¶ Sed non inuento alio emptore disponitur in d. l. a Diuo Pio, §. si pignora, vt sequitur: *Si pignora, quae capta sunt emptorem non inueniant, rescriptum est ab Imperatore nostro, & diuo patre eius, vt addicantur ipsi, cui quis condēnatus est, addicantur utiq; ea quantitate, quae debetur, d. l. ordo, vers. itaque*, Greg. Lop. glof. 4. in l. 5. tit. 5. p. 5. Parlador. lib. 2. rer. quotia. cap. fin. par. 5. §. 13. n. 12. ¶ Imo est tam

fauorabilis causa creditoris respectu bonoru debit oris, quae venduntur, nam cum as alienu concernat totum patrimonium, l. si fiduciommiffum, §. tractatum, ff. de iudic. l. hereditas, cum simi. ff. de reg. iur. Florian. in l. non amplius, §. cum bonorum, num. 8. ff. de leg. 1. Molin. lib. 1. de Hisp. priuileg. cap. 10. n. 3. quod dixit I. C. Caius in l. 1. ff. de priuileg. cred. Cum bona veniant debitoris in comparatione extranei, & eius, qui creditor, cognatus, vbi sit, potior habetur creditor, cognatus, vbi magis tamen creditor, quam cognatus, & inter creditores potior is est, cui maior pecunia debetur, cuius meminit Parlador. vbi proximē, n. 10. Bart. in l. Imperator, ff. de pact. Greg. I. op. glof. 8. in l. 55. tit. 5. par. 5. Et ita ex his deducitur fuisse magis fauorabile, quod bona addicta cederentur eidē D. Ferdinando de Valdes creditori, tanquam possessori dicti maioratus, quam alij, vel quod remaneret in persona Sanctij Inclan. ¶ Et quando non ita fuisset, sufficiebat, quod tanquam cessionarius illius succederet D. Ferdinandus in iure sibi quaesito ex emptione subhaesta, vt importet idē, quod si penes se retinisset dictus Sanctius Inclan, iuxta notata per Addit. ad Specul. lib. 2. tit. de cessione actionis, Paul. Castr. in l. postulante, 40. n. 6. ad S. C. Trebell. Rebuff. ad l. Gall. tract. de litt. obligat. art. 3. glof. 2. n. 17. Roder. Xuar. in l. post rem iudicatam in declar. legis Regni, extensione 7.

Nec fuit inconueniens, executionem fieri, & additione subsequi in iuris Carrionis, & residuo tertiarum Ronda magis, quam super alijs bonis dicti Archiepiscopi, cum ea bona fuissent specificē nominata executioni, ¶ & creditoria arbitrio permittitur ex pignoribus sibi oblati, quibus vellet distractis ad suum commodum peruenire, l. creditoris, ff. de distract. pignor. Mandell. conf. 97. num. 10. lib. 1. ¶ Et licet Imperatores Seuerus, & Antoninus rescripserint: *Qui bona sua nungant iure venisse prauidicio experiri debere, & frustra a Principe desiderare rescindi venditionem*, l. Imperatores, ff. de priuileg. cred. Petr. Vanderan. in prolegom. de priuileg. credit. cap. vlt. & de iure est praefixum, & datum remedium debitoribus, si velint luere bona, vel pignora vendita ad creditorum instantiam, scilicet vt tempore habill offerant, quod debet cum expensis: ¶ quia nemo potest additionem bonorum ex causa iudicati venditoru retractare, neq; ad id audiri, nisi reddito prius pretio, l. 1. C. si vend. pign. agatur, ibi: *Offerente te pecuniam cum usuris quanti fundus venit, d. l. & qui sub imagine in fin. C. de distract. pignor. l. si minori 3. C. de iure fisci, l. si cum militaribus, C. de restit. milite. l. 3. C. de eo, quod metus causa, iuncta l. fin. §. vlt. ff. eod. tit. l. fin. §. fin. C. si aduersus fiscum, l. penult. ff. de rescind. vend. Celsus Hugo conf. 2. num. 4. Felicia. de censib. tom. 2. lib. 1. cap. 3. n. 5. Gamma accif. Portugal. 77. n. 1. decif. 232. num. 4. & decif. 40. num. 10. dicens post Paul. de Castro in l. 1. num. 5. C. de usufruct. quod non prius executio retractationis additionis est facienda, quam pretium sit redditum, & ita iudicari quotidie, ¶ facit, quod licet minor 25. annis facile restitatur aduersus priuatam venditionem eius*

eius pignoris, quod ipse dederat absque credito- re dittracti, l. 1. C. de prad. minor. tamen aduersus publicam distractionem pignoris pratorij, quod rei iudicatae executor dittraxit, non restituit nisi ex magna, & singulari causa, l. si ex causa, vbi glos. verbo grande, l. penult. ff. de minorib. Franc. Balduin. tract. de pignor. cap. 18. & quia dictus defensor formam datam per has leges non respexit, corruerunt ipsius acta, arg. l. certa forma, C. de iure fisci, l. forma, ff. de consub. l. cum hi, §. cum transacionibus, ff. de transact. & l. constitutionibus, ff. ad mun. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 21. nu. 10. & seqq. Petrus Pecius tract. de iure fisci, cap. 12. n. 6. & in terminis Gamma d. decif. 40. n. 3.

18. † Maxime, quia ad rescindendum venditiones iudicialiter factas dictorum iurorum, & residui tertiarum, debebat intentari remedium lesionis ultra dimidiam iusti pretij intra quadriennium, iuxta l. 2. C. de rescind. vend. probando dictam lesionem, quam DD. vocant enormem, Ant. de Bacr. cons. 19. n. 18. par. 3. & in cap. cum contingat, vers. quartus casus de iure iur. Alciar. resp. 267. n. 2. Paul. de Castro in l. contractibus, nu. 2. C. de quib. caus.

19. maior. & cons. 19. num. 58. par. 3. † Et hoc considerato tempore venditionum, & additionum iudicialium dictorum bonorum, d. l. 2. & l. si voluntatis, C. de rescind. vendit. l. non intelligitur, §. di. in fratres, ff. de iure fisci, glos. & DD. in cap. cum causam 2. de testib. & in cap. cum dilecti de empt. & vendit. Bald. cons. 475. ad fin. lib. 1. Ang. cons. 312. n. 5. Hieron. Grattus resp. 12. nu. 35. tom. 1. plures relati per Menoch. lib. 1. de presumpt. q. 24. nu. 6. Surd. de aliment. lib. 9. q. 1. n. 9. & 20. Io. Gutier. cons. 22. nu. 30. Matienç. lib. 1. tit. 11. lib. 5. Recop. glos. 4. num. 1. & ibi Azeued. n. 12. qui omnes re- soluunt, quod ad probandum valorem verum, aut lesionem, debet inspicere tempus venditionis

20. iudicialis, vel extraiudicialis, † & deduci actio alternativa rescissionis, aut supplementi pretij intra quadriennium, d. l. 2. C. de rescind. vendit. l. fra. tit. 19. par. 6. l. 4. tit. 6. lib. 3. Ordinar. & l. 1. tit. 11. lib. 5. Recopilat. Alex. cons. 186. n. 5. lib. 6. Ant. Gomez. tom. 2. variar. cap. 2. n. 22. Pinell. in d. l. 2. par. 2. cap. 1. n. 26. Menel. ibid. 47. Cuiac. tract. de di. vers. comp. prescri. 1. cap. 23. Morla in emporio iuris, par. 1. tit. 9. q. 21. nu. 6. Escobar in tract. de ratio. comput. 6. in princ. n. 1. Et prout apparet ex actis iudicium non fuit eo modo, nec intra quadriennium intentatum, sed elapsis iam octo annis, & plus, nam possessiones datae fuere in mensibus februarij, & Martij 1589. & defensor litem mouit 30. Augusti 1597.

Vltra quod ad probandum lesionem enormem, vel ultra dimidiam erat necessarium probasse concludenter, quod iuri predicti, & residui tertiarum, quod verè erat in patrimonio Archiepiscopi, fuerant venditi, & additi pro medietate sui veri valoris, † quod exemplificant Doctores, quando res, quae valebat decem fuit vendita pro quinque, iuxta intellectum Azonis in summ. tit. de empt. & vend. Accurs. in d. l. 2. glos. verbo Iudicis, C. de rescind. vend. glos. in cap. cum causa de empt. & vend. l. 5. tit. 5. par. 5. Ant. Gomez. 2. tom. var.

cap. 2. n. 22. Greg. Lopez in l. 16. tit. 11. p. 4. verb. esto seria, Couarr. lib. 2. variar. cap. 3. n. 8. Padilla in d. l. 2. n. 40. d. l. 1. tit. 11. lib. 5. Recop. vbi Matienç. glos. 3. num. 2. Ioan. Gutier. lib. 1. practiar. quest. 133. Azeued. in l. 1. tit. 11. lib. 5. Recopilat. nu. 17. Escobar de ratio. comput. 6. num. 6. & 11. Et ad hoc reducitur, quod DD. concedunt, & remittunt arbitrio Iudicis in deprehendendo enormi lesionem, vt tradit Paul. Castr. in l. in contractibus, per text. ibi, C. in quibus causis maiores, Pinell. d. 2. par. cap. 1. n. 8. Gamma decif. 291. n. 6. & cum hic deficiat fundamentum tam respectu, quod non fuit opposita, nec probata in tempore lesio in additionibus, cessauit, posse causam prosegui contra dictum D. Ferdinandum de Valdes Oso- rio, † deficiente enim fundamento omnia corruunt. aurb. offeratur, C. de liti. contes. l. edita, vbi DD. notant C. de edend. cum adductis per Crauet. cons. 131. n. 2. Io. Caphal. cons. 100. nu. 9. tom. 1. Franc. Becc. cons. 95. n. 17. lib. 1.

Et minus contra dictum D. Franciscum eius filium maiorem, & nouum successorem in maioratu predicto, nam quauis interuenisset lesio, quae nulla interuenit, vt ostenditur in sequenti articulo, certum est, † quod remedium dicitur d. l. 2. est personale, & non datur contra singularem successorem, glos. in d. l. 2. & ibi Bart. n. 13. Bald. & Paul. Castr. num. 16. Salic. q. 12. Cagnol. n. 114. Pinell. d. 2. par. cap. 1. n. 30. Ludouic. Morot. in q. de secundo creditore offerente, nu. 26. & 29. Guiliel. Onciac. Academic. q. q. lib. 2. q. 20. n. 1. & quauis dictus D. Franciscus successerit in dictis iuris, & residuo tertiarum Rondæ tanquam accessorij eius maioratui, † adhuc dicitur singularis successor, l. ait Prætor 2. cum l. sequenti, ibi: Etiam si in rem successerint, ff. de iure iurando, l. fin. ff. de except. rei iudicat. Rebuff. in l. nihil aliud d. 24. ff. de verb. signific.

Et ita non potest dubitari, quod dictus D. Ferdinandus de Valdes dum vixit, & possedit maioratum lucratus fuit fructus, seu redditus dictorum iurorum, & tertiarum tanquam Dominus, & possessor, † quia nulli dubium est, quod fructus ad emptorem spectant, l. fructus, C. de act. empte. vbi dicitur: Fructus post perfectum iure contractum, emptoris spectare personam conuenit, ad quæ, & functionum grauamen pertinet, l. post perfectam, cod. tit. Hieron. Grattus resp. 18. nu. 3. tom. 1. Molina Theologus tom. 3. de iustit. tract. 2. disp. 634. num. 5. † nam fructus sui natura sequuntur dominium, l. ex diuerso, ff. de rei vend. glos. in l. fructus, C. de fructib. & lit. expens. l. Hieronimus, ff. de usur. Io. And. Georg. alleg. 49. n. 8. Menoch. lib. 3. praef. 30. num. 58. Io. Caphal. cons. 3. n. 71. cons. 49. num. 13. tom. 1. & cons. 215. n. 49. Flam. Paris. lib. 1. de resign. benef. q. 6. num. 13. & 45. Rol. à Valle cons. 41. num. 36. lib. 3. Rota Romana diuers. decif. 389. num. 2. par. 3. lib. 3. Caesar de Grass. decif. Rota 105. nu. 11. † Tanquam accessorij ad ipsum dominium principale, vt ex cap. accessorium de reg. iuris in 6. l. cum principalis, ff. de reg. iur. tradit Grattus resp. 18. num. 11. Flam. Paris. lib. 1. q. 6. n. 20. Achill. de Grassis decif. 124. aliud 19. de resit. spoliat.

28. spoliat. nura. 3. † quod dominium est causa legitima acquisitionis fructuum, l. quæ ratio in princ. ff. de acquir. rer. dom. §. qua ratione, in fine, de rer. diuis. l. quis sit in princ. & §. 1. ff. de usur. Grattus vbi proximè, n. 2. & 9. tom. 1. Matienç. in l. 1. tit. 4. lib. 5. glos. 19. nu. 25. And. de liern. lib. 1. comment. 29. ad consit. Sicilia, tit. 6. de usura puniendæ, † dicens, quod fructus ex re nostra, seu nobis debita sunt nostri, sicut res ipsa, l. de eodem, §. si quis, ff. ad exhib. l. non solum in fine, ff. de rei vendic. Anna allegat. 104. num. 6. Sessè decif. Arag. 71. num. 5. & 6. Leo. decif. Valent. 89. n. 5.

Et confirmatur, quia possessiones captæ fuerunt per Regiam Cancellariam confirmatæ, quia per executorias illius solui fuere redactæ, & modificatæ additiones respectu aliquarum quantitatium, † & sic pro reliquis remanserunt roboratæ tanquam iustæ, l. iustè possidet, ff. de acquir. possess. & l. 10. tit. 30. par. 3. vbi Greg. Lop. glos. 2. & facit l. 180. ff. de reg. iur. dicens: Qui auctore Iudice comparauit, bonæ fidei possessor est. Et dictus D. Ferdinandus tanquam possessor legitimus bonæ fidei fecit fructus suos, & potuit de illis disponere ad eius libitum, † tum quia effectus veræ possessionis est fructus colligere, & in proprios vsus conuètere, vt notatur per glos. & DD. in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. possess. & probatur in l. Titia, ff. de solut. & habetur in l. 3. C. finitū regundor. Bald. in l. si mulier, §. qui possessionem, ff. de eo, quod metus causa, Barbac. cons. 28. nu. 4. lib. 1. Caphal. cons. cin. 25. nu. 2. vterius, quia vt inquit Florian. de Sancto Petro in l. in fideicomisso

30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

stituendi, vt est text. in l. 1. C. de Carboniano edito, † sicut videmus, quod creditor lucratur fructus pignoris pratorij propter nimiam contumaciam debitoris, l. Fulcinus, §. fin. ff. quib. ex caus. in possess. eatur, Paul. Castr. in l. Titia 48. num. 4. ff. de solut. Et cum transferint tot anni post factas additiones, & possessiones traditas dicto D. Ferdinando titulo, & bona fidelicentibus, & patientibus testamentarijs, & defensore, qui non curarunt satisfacere debita maioratui, nec in tempore luere dicta bona, non potuit feris temporibus defensor petere, quod redderet rationem fructuum, nec Domini executores id decernere absque alia iustificacione, aut probatione ex sola assercione illius, quod importabant plus quam fuerat consequenturus; nam, & quando rescinditur venditio ex causa lesionis ultra dimidiam iusti pretij, emptor retinet fructus perceptos absque obligatione restituendi iuxta magis certam; & communem resolutionem, quia eos percepit tanquam Dominus, & cum titulo emptionis, & venditionis iudicialis, vt dixit Bald. in d. l. 2. C. de rescind. vend. nu. 3. Anchart. in reg. peccati venia, quæst. 10. vers. sed ego, vt dixi de reg. iur. in 6. Caphal. de simulat. contract. §. 2. ad finem, Ant. Burgenf. in cap. ad nostram de empt. & vendit. Fabian. de Monte in eod. tract. q. 8. princ. vers. octauo, n. 24. Syluestr. in summa, verbo usura 2. q. 15. Mantua lib. 1. locorum, c. 6. Cagnol. n. 40. Domin. Anton. de Padilla n. 50. in d. l. 2. vbi Pinell. 2. par. cap. 4. n. 1. & seqq. receptionem dicens, & in praxi semper obseruatam, Ant. Gomez. de contractib. cap. 2. n. 24. & cap. 4. n. 21. in fin. Ceuallos in praef. qq. tom. 3. quæst. 762. n. 1. & 2. Minsing. centur. 4. obseruat. 73. Fab. Turrett. cons. 79. lib. 2. Ioan. Franc. de Ponte cons. 28. nu. 6. tom. 1. Fabius de Anna cons. 24. Io. Gutier. lib. 2. praef. q. 134. Vinc. de Franch. dicens secundum eam opinionem iudicasse Sacrum Consiliū Neapol. decif. 119. n. 20. & decif. 495. Magon. decif. Rota Florent. 23. n. 8. Matienç. in l. 1. tit. 11. lib. 5. Recopil. glos. 5. n. 6. vbi Azeued. n. 21. dicens: Sed in casu, in quo restitutio rei esset faciendæ, & annullandus contractus ex electione rei conuenti, poterit condemnari etiam ad restituendum fructus, die quod non, quia possedit rem cum titulo, & bona fide, neque potest dici esse in mora, Palador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 5. §. 16. n. 12. dicens, hanc opinionem sequendam, quando venditio esset iudicialiter, & subhasta in via executiua facta, etiam si sint percepti post litem moram, & contestatam, Franc. Marc. decif. 179. † & quia ex duabus opinionibus inter se contrarijs illa magis sequenda est, quæ consuetudine apparet comprobata, l. minimè, & l. si de interpretatione, ff. de legib. Arist. lib. 2. politicorū, cap. 6. Ceual. vbi proximè, n. 5. vj. que ad 16. & n. 32. & seqq.

Et comprobatur, quia emptio fuit facta predicto maioratu in locum bonorum illi deficiente, & euictorum maioratus nedum possessio- nem, sed verum dominium fuit assequutus, † quia emptor dominus est, l. dolus, ff. locati, l. 2. C. de pactis inter emptor. l. 2. C. de in diem addit. Morla

in emporio iuris, i. par. tit. 9. q. 21. n. 2. idque plerimum iure, quia in his, quae comparauimus ipsi plus iuris, quam in ceteris habemus, l. si quid in bello, & ibi glos. & Bart. ff. de capt. & poslim. reuerf. Io. Monach. in cap. nullus de elect. in 6. Martiengo in l. 7. tit. 1. lib. 5. Recop. glos. 1. n. 5. 2. nec alicui facit fraudem, qui suo iure vititur, non videtur, ff. de reg. iur. cap. cum nobis olim, & cap. cum Ecclesia Vulterrana de elect. Alciat. resp. 249. nu. 16.

44 Herculian. de attent. cap. 3. n. 6. & ita praefatus D. Ferdinandus, tanquam dominus, & possessor, fecit fructus suos, l. dolo, C. de rescind. vend. & l. in fundo, ff. eod. Ceual. in pract. d. q. 762. n. 3. quod est magis absque dubio animaduerso, quod defensor non probauit dictam laesionem ultra dimidiam, & quia licet eam deduxisset, & probasset in tempore legitimo, non debebant fructus restitui, minus debebant deficienti probatione laesionis:

45 & quia si id, de quo magis videbatur inesse non inest, nec etiam id, de quo minus, cap. licet vniuersis, & ibi glos. verbo multo minus de testib. l. nec ex vera, C. de acquir. possil. l. C. de neg. gest. Euerard. loco à maiori, n. 1.

Et quia foret magnum inconueniens dicere, & praetendere, quod cum dictis fructibus, quos fecerat suos veniebat extinguenda fors principalis, quae ad maioratum spectabat, & in cuius Beneficium fuerunt possessiones capte, si quidem etiam in simplici creditore non admittuntur particulares solutiones, aut diminutae propter praedictum, quod sequitur ex illis, l. plane, ff. famil. ercisc. ibi: Quia scilicet, & solutio, & exactio partium non minima incommoda habet, Florian. in l. tutor, §. Lucius, per text. ibi, num. 1. ff. de usur. Neguf. tract. de pignor. memb. 3. par. 5. num. 18. Surd. tract. de alim. tit. 1. q. 42. nu. 106. Tiraq. de retract. conuent. §. 4. glos. 4. & notant DD. in l. quidam existimauerunt, ff. si vert. pet. & propter quod debitor non liberatur nisi soluendo integraliter debitum, l. ob signatione, C. de solut. ibi. Ob signatione totius debita pecunia solemniter facta liberationem contingere manifestum est, l. fin. ff. quib. mod. pign. vel hyp. soluitur, l. in executione, §. fin. ff. de verb. oblig. ibi: Nec prodest partes fundi tradere cessante vna, quemadmodum non prodest ad pignus liberandum partem creditori soluere, optimus text. in l. tutor condemnatus, §. 1. ff. de usur. ibi: Si non hac lege mutuo pecunia data esset, vti liceret, & particulatim, quod acceptum est exoluere non retardari totius debiti usurarum praestationem, si cum creditor paratus esset totum suscipere debitor, qui in exsolutione totius cessabat, solam partem deposuit, Dueñas reg. 158. & ab speciali l. cum heres, §. item decem, ff. de statu liber. Eraman. Suar. inter commun. opin. DD. lib. 8. tit. 27. C. de solut. num. 100. & aliter enim debitorum consequerentur, & reportarent commodum, & vtilitatem ex ipsorum mora, & culpa in non soluendo, contra l. 1. & l. me ex dolo, ff. de dolo malo, Imol. in l. ex facto, §. si quis rogatus, n. 5. ff. ad S. C. Trebell. Tiraq. de retractu consang. §. 1. glos. 9. n. 67. Surd. tract. de aliment. tit. 1. q. 20. n. 3. & tit. 7. q. 41. n. 2.

49 & Nec obstat l. cum debitor, ff. in quib. causis

pign. vel hypoth. t. ac. c. strab. vbi permittitur, quod creditor compenset interesse suae pecuniae cum fructibus rei, quam haberet in pignus, nam ultra, quod hoc procedit in pignore conuentionali, vt intelligunt ibi DD. & Igneus in l. in cognitione, n. 172. ff. ad Syllanian. Pract. Papienf. in forma libelli, qua agitur actione hypothecaria, Alciat. respons. 380. nu. 2. sed in bonis exequutis, venditis, & additis iudicialiter militat diuersa ratio, quauis fuerit creditor, qui illa emerat, l. 2. C. si in causa iudicati, ibi: Et si alio empore non existente, vel existente quidem, sed non dignum pretium offerente, is, cui iudicatus satis non fecit ad licitationem, seu undum constituta fuerit admissus, cuiuslibet alterius vice ex officio emere debet: Balduinus tract. de pignor. cap. 18. l. fin. eod. tit. l. 44. tit. 13. par. 5. vbi Greg. glos. 2. & ita cum esset emptor, cucurrerunt ad eius Beneficium fructus, & commoda, vt currebant damna, vltra id, quod caruit tam maximis quantitatibus, prout costat executoris quot debebantur maiorati, ad notata per Bald. in l. 2. §. solet, ff. de hered. vel actio. vend. Et ita debet manuteneri maioratus, & possessor illius in possessione dictorum introituum iurorum Carrionis, & residui Tertiarum Rondae pro dictis 10. contis 46615 02. marauedis vltra onera, cu quibus fuit facta additio.

ARTICVLVS II.

Et cum non sit probata laesio non solum enormissima, verum neque enormis, non potest dici, aut praetendi, & quod cum laesio enormissima contineat in se dolum praesumptum, l. omnes, §. Lucius, ff. qua in fraud. credit. & l. si superstitis, C. de dolo, Paul. de Castro conf. 156. num. 1. par. 2. Decius conf. 180. nu. 6. Gamma decif. Portugal. 94. num. 3. decif. 198. nu. 2. decif. 232. num. 1. & decif. 266. eod. num. Mandell. conf. 81. à nu. 49. & conf. 89. à nu. 5. Menoch. lib. 1. de arbitr. quae. 71. à nu. 8. & potest opponi vltra quadriennium, imò vsque ad annos triginta, & quod in isto casu veniunt fructus in restitutione, vt ex Greg. Lopez in l. fin. tit. fin. par. 6. glos. ult. & Roder. Xuar. allegat. 21. eod. 2. & alijs tradit Parlador. d. lib. 2. reu. quotid. cap. fin. par. 5. §. 16. nu. 13. & 14. ostendant euidenter, quod non sunt lesa bona, & patrimonium dicti Archiepiscopi, imò laesionem resultare contra dictum maioratum, & possessorem illius, nam licet defensor in genere allegauerit, quod tertia Ciuitatis Rondae sunt magni valoris, & vnitatis insimul iuris fuit grauiora multum venditio iudicialis, sed perueniendo ad discretiendum, quod verè in hoc inest manifestum redditur contrarium, & nam vltra, quod praerium iustum cuiusvis rei non consistit in puncto indiuisibili, sed habet latitudinem per gradus, quemadmodum ex Aristotele d. lib. 2. Ethicor. cap. 6. docet Couarr. lib. 2. variar. cap. 3. Rodriguez lib. 1. de annuis redit. quae. 11. nu. 4. [Salcedo ad l. 3. cap. 3. tit. 14. lib. 3. Recopilat. n. 2.] maxime in materia dependenti à fructibus, in quibus & tertia Rondae, sicut aliae tertiae Regiae consistunt, quae propter sterilitatem, aut abundantiam non possunt habere vniiformitatem in valore, vt ponderat Jacob.

cob. de Aren. in d. l. 2. C. de rescind. vendit. vbi Bald. n. 29. melius in l. si fundum, n. 3. C. de rei vend. Roder. Xuar. in l. 4. tit. de las iuras, n. 21. lib. 2. fori. Escobar de ratiocin. cap. 16. n. 39. Ludouic. Gomez. in reg. Cancell. de valore exprimendo, q. 11. vers. praeterea. & quod ita non consideratur immoderata laesio in iusto pretio, arg. l. scio, ff. de in integr. restitut. Glos. Bart. & DD. in l. 1. ff. solut. matrim. l. de Imol. conf. 9. n. 2. Escobar vbi proxime, cap. 41. nu. 12. Flamín. Paris. lib. 3. de resignat. benef. q. 7. num. 26. & In materia iusti pretij rerum non attenditur singularis, aut particularis affectio, quae habetur ad illas, sed communis, & generalis aestimatio hominum, ex l. pretia rerum, ff. ad legem Falcid. Glos. & DD. in d. l. 2. C. de rescind. vendit. vbi Pinell. 3. par. cap. ult. l. si seruum 33. ff. ad l. Aquiliam, Franc. Marc. quae. 484. n. 1. & 37. Aluar. Valac. in practi parit. cap. 10. nu. 2. Macagná Azoguidus lib. 2. de commun. opin. cap. 5. num. 9. In rei veritate tempore dictarum additionum tertia Rondae non existebat in bonis dicti Archiepiscopi, sed mediocris illarum portio, nam vt apparet ex scripturis productis in presenti causa per D. Franciscum de Valdes Olorio, & eius tutorem, erant per prius situatae diuersis titulis ad fauorem aliorum redditus annui tercentorum quinquaginta mille maruedinorum in perpetuum, & alij centum mille Ecclesijs Hispaniensis, & Malacitanae, annuierantiorij causa, & illi, qui celebrantur in Ecclesia Hispanensi sunt pro anima dicti Archiepiscopi. Et ita hoc erat as alienum cum onere, cuius fuerunt factae venditiones, & additiones. Et ita non potest dici, fuisse hos redditus Archiepiscopi, nec in illius bonis, 56 & quia illud solum dicitur esse in bonis, quod superest deducto are alieno, l. mulier bona, ff. de iure dotium, l. non amplius, §. fin. ff. de legat. 1. l. cum autem pars bonorum, ff. de legat. 2. l. fin. ff. de usufr. legat. l. non possunt, ff. de iure fisci, l. sub signatum, §. 1. & l. venisse 165. vbi Alciat. ff. de verbor. signific. l. ea demum, C. de collat. & l. si vniuersa, C. de legat. Alciat. respons. 313. incip. fouere, num. 1. Menoch. lib. 4. praesumpt. 109. nu. 8. & praesumpt. 143. nu. 14. Martiengo in l. 2. tit. 2. lib. 5. Recopil. glos. 2. num. 11. Rotá Romana decif. 527. num. 1. par. 1. Surd. de aliment. tit. 9. quae. 16. nu. 32. & quae. 26. num. 85. Roderic. Xuar. in l. 1. tit. de las arrbas, num. 5. Ricciard. in rub. de bonor. poss. num. 28. Azeued. in l. 3. tit. 4. lib. 8. Recopilat. n. 14. Mascard. de probat. to. 1. concl. 201. nam vt ait Casafiodor. lib. 7. variar. epist. ult. Quia prodest si quisquam videtur idoneus, & fieri non possit à contrarietis nexibus absolutus? egenti similis est, qui redere nequit alienum, nec dici potest proprium, quod liberare dominum non videtur additum. & Et quod redditus super re aliqua situati sint as alienum, tradunt Alexand. conf. 12. num. 2. & 3. lib. 2. & ex l. mulier in princ. cum similib. ff. de iure dotium, Escobar de ratiocin. cap. 31. nu. 17. vers. contrariam, & segq.

57 & Et confirmatur, quia non dicunt fructus, nisi qui remanserint deductis, & excomputatis oneribus super eis impositis, l. 1. C. de fructib. &

litium expens. vbi Bald. l. 2. & 3. ff. de in rem vers. so, idem, & Salic. in l. in insulam, num. 1. ff. de neg. gest. l. sed si adierit, ff. pro socio, l. sed si hoc, §. quidam ff. de condit. & demonstr. vbi Bald. n. 1. Iaf. in l. illud, notab. 1. C. de collat. Io. Bapt. Ferret. conf. 354. n. 16. Caphal. conf. 290. n. 16. tom. 2. Caualc. decif. Fuzizan. 5. n. 12. par. 1. Aym. conf. 145. n. 9. Castad. dec. 19. de praebend. Puteus decif. 322. n. 1. par. 3. Paul. Emil. decif. Rota 313. n. 3. par. 2. & decif. 328. n. 2. par. 3. Rota decif. 548. n. 1. p. 1. diuers. Sacri Palat. Andr. Gamb. lib. 6. de potestate Legati, n. 563. & nam 59 cum onus semper rem comitetur, l. distractis, l. pignoris, C. de pignor. & l. apud Iulianum, §. haeres, ff. de leg. 1. Bald. in l. cum bi, in addit. n. 2. ff. de trah. act. cap. pastoralis de decim. Alciat. resp. 569. n. 8. Feder. de Senis q. 81. n. 4. Andr. Sicul. conf. 1. n. 16. & segq. vol. 3. Berouis q. 63. n. 2. Crauet. conf. 216. num. 5. Auend. in cap. Praetorum, 2. par. cap. 14. n. 19. Azueued. conf. 17. n. 14. & minus valet res quantum im- portat onus annexum, l. 1. §. si haeres, ff. ad S. C. Trebell. vbi Soc. n. 3. Iaf. nu. 9. & 10. Ripa 26. Martiengo in d. l. 1. tit. 11. lib. 5. Recop. glos. 2. n. 25. & 26. vbi Azeuedo n. 15. ait, quod onus rei venditae infixum minuit valorem eius, & esse habendam considerationem ad inspiciendum an interuenierit laesio, vel non, & quia onus est pars pretij, secundum Abb. in cap. in aliquibus de decim. vbi Ad- ditio, idem Azeued. in l. 2. tit. 1. lib. 2. Recop. n. 17. & in l. 1. tit. 8. n. 17. lib. 5. Rota Romana dec. 617. n. 4. par. 1. diuers. Sacri Palatij. Hoc conformatur, & nam licet DD. dicant, quod valor, & aestimatio rei consideratur, & attenditur, attenda quantitate reddituum, l. si quos, C. de rescind. vendit. l. si fundus, ff. de bonis libert. l. fundum per fideicommissum, ff. de leg. 1. & l. 3. §. diui fratres, ff. de iure fisci, Auth. de alien. & enaphyteusi, §. hoc autem, collat. 9. Ioan. Garcia de Hispan. nobilit. glos. 6. §. 1. n. 6. Martieng. d. glos. 2. n. 14.

Est concludenter probatum per dictum D. Franciscum, & eius tutorem, quod tempore dictarum additionum, quod vt fundatum est, & probat Casar de Grass. decif. Rotae 97. tom. 3. attenditur quoad valorem, & onera realia, erant etiam situati super dictis tertijs D. Ioanni Olorio de Valdes centum mille maruedini annui eius vita durante, & fuere illi soluti per D. Ferdinandum de Valdes ab anno 1587. vsque ad annum 1596. quo decessit. & Et hoc etiam minuebat valorem dictarum tertiarum, & illarum redditus, cap. cum Ioannes, vbi notatur de fide instrument. vbi Felin. num. 4. l. fundi partem, ff. de contrahend. empt. glos. & Bart. in l. mortis causa, §. ult. ff. de donat. causa mortis, Flamín. Paris. de confiden. benef. q. 52. n. 10.

Et quia constat ex actis, quod redditus tertiarum Rondae anno quolibet satisfaciunt plura onera, & expensas, praesertim 5615. maruedinorum pro salarijs, & expensis vnius Canonici, & Notarij, qui accedunt ex Ciuitate Malacitana ad affistendum, vel faciendum redditus, & reponendum fructus in camera, seu cilla communi. Alij 2615. pro gabella, seu alcauala venditionis fructuum 1315. ex recollectione à locis, in quibus dele-

delegantur dictæ tertiæ, donec reponuntur in numeris 61800. pro conductiõne camerarum 1211. personæ habenti curam custodiendi, & administrandi 2011. personæ, quæ destinatur ad sumendam rationem administratoris, & procurandum venditionem fructuum 2011400. pro vectura pecuniarum à Civitate Rondæ ad hanc Regiam Curiam, in qua domicilium habebat dictus D. Ferdinandus de Valdes, & ad præsens residet D. Franciscus eius filius. Et ex partitis in exigibilibus 1511. quæ vixit efficiunt summam 16911200. maravedin. Et omnes istæ partitæ tanquam onera ordinaria fructuum debent deduci ex valore dictarum tertiarum; nam vt inquit text. in l. quod in fructus, ff. de usuris, quod in fructus redigendus expensum est, non ambigitur ipsos fructus dominare debere. Et ibi Florian. nu. 1. in l. fructus, ff. solut. matrim. l. si à domino, vel à patre, §. ult. ff. de petit. heredit. ibi: Fructus dicuntur deductis impensis, quæ quærendorum, conseruandorumque eorum gratia sunt, Tiraquell. de retract. lignag. §. 15. glof. 1. num. 1. & 2. Mathesil. in l. 1. nu. 1. C. de fructib. & libiam expens. Francisc. Cremenf. sing. 134. glof. Bart. Angel. & alij in l. in fundo, ff. de rei vendic. Paul. Castrenf. in l. fructus, num. 2. C. de action. empt. Barbacia conf. 12. num. 9. lib. 1. Abbas in cap. pastoralis, num. 9. de decim. in cap. si propter, nu. 13. de locato, glof. verbo expensis, in cap. quoniam de vita, & honestat. Clericor. Gambarà lib. 6. de potest. Legati, num. 209. Couarr. lib. 3. v. ar. riar. cap. 3. num. 3. Menoch. de recuper. possess. remed. 15. num. 574. Nauarr. conf. 3. num. 3. de donat. Surd. de aliment. tit. 8. privileg. 82. n. 7. tit. 9. q. 12. num. 15. Ioan. Andr. Georg. alleg. 1. num. 2. Paul. Emul. decis. Rotæ 344. n. 1. par. 1. Sessè decis. Arag. 136. v. 1. & 2. tom. 2.

65 Et hæc procedunt non solum in foro exteriori, & iudiciali, sed etiam in interiori, & conscientia, vt post Ricard. in 4. sentent. distinct. 15. artic. 5. quæst. 6. tradit Tiraquell. vbi proximè, glof. 1. num. 2. Et quod expensæ factæ in solutione gabellæ, siue alcaualæ, & in venditione fructuum debeant deduci à valore illorum, constat ex l. quantitas, ff. ad leg. Falcid. quæ inquit: Quantitas patrimonij deducto eo, quod explicandarum venditionum causa impenditur æstimatur, Baeza de decima tutori Hispanico iure præstanda, cap. 27. num. 11. facit text. in cap. præsentis, §. parò de officio ordinarij in 6. ibi: Hoc de illis bonis solum debet intelligi, quæ solutis debitis si qua sunt, & bis, quæ fuerint necessaria pro seruatoribus, & ministris, ac incumbendis honoribus, & que ad nouos redditus supportandis congruè reseruatæ ex ipsis reperta fuerint superesse, glof. verbo fructus in cap. si tibi concessio de præbend. eodem libro, Hippolyt. Bonacof. tract. de seruis, & famulis, quæst. 194. tom. 6. tract. Doctorum par. 1. fol. 29. Archidiacon. in cap. fin. de testam. in 6. num. 1. allegans l. sumptus, ff. de pactis, l. qui proprio, §. licet, ff. de procur. Et salaria regulantur eodem modo, prout expensæ, Bald. in l. si quis sciens, num. 1. C. de rei vend. Tiraquell. de retract. lignag. §. 15. glof. 1. num. 7. Couarr. lib. 1. v. ar. riar. cap. 3. num. 3. Boer. decis. 44. n. 23. ad finem,

Baeza de decima tutoris, cap. 2. num. 28. Et vnde Anton. Gamma decis. Portugal. 110. n. 26. ait, lucrum dici deductis expensis, & æstimatione laboris personæ, glof. in l. per diuersas, C. mandati, notat DD. in l. illud, C. de collat. Et lucrum solum dicitur, quod superest deducto omni damno, text. vbi notant Bart. in l. Mutius, & in l. sed ff. ad iudic. ff. pro socio, notatur in l. 3. ff. de in rem verso.

Et in dictis expensis veniunt etiam alij 1411. maravedini, qui anno quolibet expenduntur in exigendis redditibus iurorum de Carrion, & Aulles, arg. l. si à domino, vel à patre, §. ult. ff. de petit. hered. vbi dicitur, quod fructus dicuntur deductis expensis, quæ quærendorum, & conseruandorum eorum gratia sunt, Roman. singul. 334. l. neque stipendium, ff. de impens. in rebus dotal. factis, l. 1. §. si pupillus, vers. item sumptus, ff. de tutel. & ration. distrahend. l. idemque, §. ad Labeo, ff. mandati, Ioan. Garcia de expens. & meliorat. cap. 20. à num. 11. & seqq. Tiraquell. vbi proximè, n. 2. & seqq.

Quæ omnia confirmantur ex l. fundi Trebatiani, ff. de usufruct. legat. vbi notat Bart. num. 4. quod si alicui legantur fructus fundi, debet intelligi de fructibus, qui superiunt deducta parte colono præstanda, l. usufructu bonorum, ff. ad l. Falcid. Barbac. conf. 63. q. 3. lib. 2. Ioan. Gutierrez lib. 1. practicarum, quæst. 94. nu. 3. Baeza de decima tutor. cap. 27. num. 13. Et facit l. Mutius, ff. pro socio, vbi inter socios id solum communicatur, quod superest deducto ære alieno, omni onere, & sumptu, Decisio Genua 68. num. 10. Tiraquell. de retractu lignag. §. 15. glof. 1. nu. 3. Paul. Raph. & Iaf. in l. non amplius, ff. de legat. 1. Rota Romana decis. 124. num. 3. & decis. 324. n. 3. par. 2. diuers. Sacri Palatii, Baeza vbi proximè, nu. 10. & ita redditus situati super tertijs, & illarum onera realia, & expensæ ordinariæ, & iurium prædictorū, & 74711200. maravedini, quos importabant iuxta Regiã Pragmaticam redditus, seu interesse pecuniarum debitarum maioratui faciunt summam 1. conti 38011299. maraved. vltra 90011. solutos dicto D. Ioanni Osorio per spatium annorum nouem, quibus vixit, & interesse illorum de anno in annum, qua de causa: & quod tertiæ Rondæ consideratæ integraliter steterūt dicto Archiepiscopo in ducatis 5811. Et iuxta privilegium super illis expeditum, quod est in contrarium productum, & non potest impugnari, ex cap. impusari de fide instrum. Cæpolla conf. ciuili 2. n. 18. Boer. dec. 25. 2. n. 3. Achill. de Grass. decis. 2. de confess. n. 7. lex 111. tit. 18. par. 3. quamuis daremus, & concederemus sine præiudicio veritatis; qua contenta non reddunt, quod ex aduerso allegatur, fol. 613. Et quorum allegationi aduersus eos standum est, l. cum precum, vbi Bald. C. de liber. caus. Ant. de Butrio in cap. fin. n. 12. de confess. Abb. in cap. examinata, n. 4. de iudic. l. 2. C. de instit. & subst. l. prædia, C. de præd. minor. & l. mercalem, C. de condi. ob turpem causam, Ant. Gomez. tom. 3. v. ar. riar. cap. 12. n. 4. Greg. Lopez in l. 2. tit. 13. par. 3. glof. 1. Gratt. resp. 24. n. 9. vol. 1,

Com-

Computatis annis fertilibus cum sterilibus vnus quinquennij non reddunt anno quolibet vltra 90011. maravedinos, & iuri de Aulles, & Carrion 15911. resultat satis clarè non soliti fuisse læsum patrimonium Archiepiscopi, sed maioratum, cui fuere cessæ additiones esse læsum in 22111200. maravedinis annuis, qui sunt perditum post captas dictas possessiones. Et ita constat euentur, quàm sine iustificatione dictus defensor intendit impugnare dictas additiones iudiciales, allegando extra tempus læsionem, quæ non interfuit; causando litem redditionis rationum super computatione fructuum, & interesse, non faciendo mentionem aliorum onerum, & expensarum, quæ sunt super dictis tertijs, & iuris, cum si recto oculo videret, reperisset dictum maioratum, & illius possessorem fuisse læsum. Et quod vt inquit Lassarte de decima vendit. cap. 7. nu. 54. quem sequitur Felician. tom. 2. de censibus, lib. 1. cap. 3. nu. 4. Et vbi creditori pluris licitanti res ipsa addidit in publica subhastatione non rescinditur additio, nisi per læsionem vltra dimidiam intra quadriennium probatam, quia creditor tali casu plus offerens extranei loco est; Et vnde quod eum quoque contrahitur emptio, & venditio, & remanet verus bonæ fidei possessor istius tituli virtute, vt per Bart. in l. Celsus, num. 17. ff. de usufruct. Philipp. Franch. quæst. in materia petitorij, dub. 1. nu. 26. Mandell. conf. 64. num. 62. lib. 1. l. bona fidei, ff. de verbor. signif. Couarr. in v. ar. riar. cap. 3. part. 2. §. 7. nu. 1. allegans l. si existimans, ff. pro soluto, l. si fundum, ff. de acquir. possess. & l. vltima, C. vnde vi.

Et bene sensit hoc Regia Cancellaria Vallisolerana; nam cum ad eam fuisset recursus habitus per testamentarios, & defensorem appellando à dictis venditionibus, additionibus, ac possessionibus traditis D. Ferdinandus per sententias visiois primæ, & in gradu supplicationis fuit confirmatum, quod erat factum, & exequutum per dictos exequutores, moderando solummodo aliquam quantitatem liquidationis fructuum; quam fecerant portuam prædictorum del Alcado, & Sancta Martha, & locorū de Valdellan, & Villaroña, qui fuerant euicti maioratui, Et super quo obstat defensori res iudicata, l. Iulianus, l. de eadē, l. singulis, ff. de except. rei iudic. l. 1. ff. de re iudic. & l. idem, C. eodem tit. cap. 1. de litis contestat. in 6. vbi ista exceptio impedit litem contestari, Alexand. conf. 4. 2. v. iro processu, nu. 1. vol. 4. Rebuff. in tract. de except. nu. 601. Et ita apparet dictum defensorem audiri non debuisse in hoc iudicio sub prætextu læsionis, quæ non est probata, nec poterit apparere nedum enormis, verum nec in aliqua quantitate.

ARTICVLVS III.

Quamuis ex secunda excutoria tangente portum Sanctæ Marthæ, cum patrimonij dicti Archiepiscopi deberet dicto maioratui 1. conto 49111762. maraved. dicti testamentarij, & defensor voluerunt se iuuare quadam solutione facta, dicentes, quod D. Ferdinandus de Valdes possessor tunc dicti maioratus debitor erat ex propria Tom. 2.

persona pro alijs causis patrimonio Archiepiscopi similis quantitatæ, & ita opposuere compensationem. Et fuit illis admittæ cum onere, quod infra sex menses dictus Don Ferdinandus haberet constituere redditus ad beneficium dicti maioratus, cum decesserit hoc non adimpleto, non potuit vilo modo præiudicare maioratui, nec dicto D. Francisco illius nouo successori, & minorij, cui competit beneficium restitutionis in integrum aduersus præiudicium; quod ex prædictis potuisset ei subsequi; nam vltra, quod compensationem etiam in casibus, in quibus admittitur de iure, non censetur solutio vera, sed imaginaria, & ficta, l. si debitum, ff. qui potior. in pignore habeant. & l. si peculium, §. 1. ff. de statuliberis, Crocus conf. 139. num. 7. Paris. conf. 121. num. 19. vol. 3. Tiraquell. de retract. lignag. §. 3. glof. 3. num. 6. Hieronym. Grat. respons. 38. num. 23. lib. 1. Boer. conf. 14. num. 2. Surd. de aliment. tit. 3. quæst. 1. nu. 69. Eicobar de ratiocin. comp. 14. num. 12. in hoc casu non potest, nec debet habere locum, Et quia in dicto Don Ferdinandus debemus considerare duas personas; vnã priuatam, & merè personalem, aliam representatiuam, tanquam possessorem dicti maioratus, Afflic. de capol. 324. n. 16. dicens, quod Baro representat ipsum feudum, quod nescit loqui, Et inquit Nauarr. conf. 6. de iuro iur. quod maioratus est dignitas, seu persona ficta diuersa à possidente eum, quod nouum non est, imò in iure satis vtitatum, & admissum, Et quod vna persona diuersis respectibus fungatur duarum vice, l. sicut, §. fin. ff. quod cuiusque vniuers. nom. l. non est nouum, ff. de act. empt. l. qui cum tutoribus, ff. de transact. l. si pater, §. qui duos, ff. de adopt. l. 1. §. communis seruus, ff. de stipulat. seruor. cap. à collatione, de appellat. in 6. Surd. de aliment. tit. 4. quæst. 25. num. 31. Florian. in l. offia, §. nec solum, nu. 2. ff. de religiof. & sumpt. funer. Hippolyt. Rimin. in l. n. 368. G. qui admitti, Flamin. Paris. lib. 12. de resign. benef. quæst. 10. nu. 10. & 15. Aymon. de antiq. tempor. 4. part. nu. 4. 2. Rota decis. 100. nu. 5. part. 1. sacri palatii, Alexand. in l. cum filio, m. 26. ff. de legat. 1. l. si Consul, ff. de adopt. & sunt pulchra verba in l. tutorem, ff. de his, quibus et indign. ibi: Discretæ sunt enim iura, quamuis plura in eandem personam deuenerint; Dicitur à Brito in quodam suo consilio, in causa maioratus Regiæ Coronæ Lusitanie, num. 13. & quando diuersa iura concurrunt in persona vnus, æquè est, ac si concurrerent in diuersis personis, notatur in l. si pluribus, ff. de pactis, Bald. conf. 167. incip. Titius vendidit, nu. 1. in fin. lib. 1. d. l. tutorem, ibi: Aliud tutoris, aliud legatarij, & cum non sua persona iure, sed pupilli accusauerit, propriam poenam mereri non debet; Menoch. conf. 335. nu. 46. vol. 4.

Et ehm Don Ferdinandus egisset tanquam possessor dicti maioratus; & illius nomine Et attenditur persona ficta maioratus; quàm representabat, non ipsius Domini Ferdinandi ipsum representantis persona, l. demit, §. fin. ff. de minorib. Surd. conf. 140. n. 16. & de aliment. tit. 1. quæst. 39. nu. 6. Florian. in l. Titia, §. si ea conditione, nu. 3. ff. de legat. 2. dicens, quod quicquid facit persona

Com-

sona representans, videtur fieri à persona repræsentata; nec inspicitur per quem actus expediatur, sed in quam eius effectus dirigitur, l. si legatarius, C. de legat. l. cum filio, ff. de legat. 1. & l. de defunctus, C. de iuris, & legitim. hered. Ludou. Gomez. in cap. 1. nu. 77. de re script. in 6. & ex cap. & dixi. de consecr. dist. 1. Hieron. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. de alternat. glos. 9. §. 2. nu. 38 l. 3. C. de lib. r. præter. Vinc. de Anna alleg. 97. nu. 2. l. qui mihi, ff. de donat. ¶ Et quia inspicitur persona, ad quam effectus, non ad quam verba diriguntur, l. si qui dem, §. fin. ff. de eo, quod met, causa, l. seruo legato, §. si testator, ff. de leg. 1. vbi Bart. l. 1. §. nunc de effectu, l. si quis reum, §. 1. ff. de liber. legat. Ay. Crau. conf. 56. n. 5. Surd. decis. 324. n. 8. text. in l. si extraneus, ff. de iure dotium, in fin. ibi: Acquiri autem mulieri accipiemus, ad quam rei commodum respicit; idem probat text. in l. unica, §. videamus, vbi Bald. C. de rei uxor. actio. facit l. fideicommissa, §. cum esset, & §. interdum, ff. de legat. 3. Bart. in l. 2. §. interdum, ff. ad Tertull. Socin. conf. 84. n. 7. vol. 1. Mandel. consil. 23. nu. 13. lib. 2. Alciat. resp. 55. nu. 8. Crauet. in rubr. ff. de leg. 1. nu. 119. ex l. miles ad fororem, l. cum pater, §. donationis, ff. de legat. 2. l. Titio, §. si Titio, ff. de condit. & demonstr. l. si si plures, §. in arrogato, ff. de vulgar. & pupill. substit. l. si quidem, §. fin. ff. de eo, quod metus causa, l. 1. §. nunc de effectu, l. si quis reum, §. 1. ff. de liber. legata.

85 ¶ Et quemadmodum factum, aut debita contracta per dictum D. Ferdinandum de Valdes nō poterant generare præiudicium maioratui, nec dicto D. Francisco illius possessori, & nouo successori, l. memorant, C. vnde vi, regula non debet, de regul. iuris, in 6. Bellamera conclus. 694. nu. 5. Roland. à Valle consil. 69. nu. 48. vol. 4. cap. 1. de iniur. in 6. Probus ad Monach. ibi, nu. 11. C. nalc. decis. 5. nu. 2. part. 1. bonus text. in authent. vt non fiant pignorationes, collat. 5. ibi: Non enim habet rationem, alium quidem esse debitorem, alium vero exigi, sed nec alteri molestum esse pro altero quodam tanquam inuasionem, aut iniuriam committente, Cassiod. lib. 4. variarum, epistol. 10. dicens: His multo acerbiora iungentes alienis debitis ad solutionem alios trahi, & epistol. 14. vbi ait: Magni peccati genus est, alienis debitis alterum prægrauare, vt quod potest excigi non mereatur audiri, sua quique damna respiciant, & is soluat tributum, qui possessionis noscitur habere compendium, Iacob. Aluarot. §. item si fuerint, nu. 4. in tit. quib. mod. feud. amitt. vt in proprijs terminis maioratus, quod antecessoris factum non noceat successoris ex suo, & independenti iure, & vocatione venienti, ex l. 3. cū simil. ff. de interd. & relegat. tradit Molina lib. 1. de Hispan. primog. cap. 10. n. 1. 33. & seq.

86 ¶ Et ita non potuit opponi compensatio debiti, quod re vera reputabatur alienum, cum non illud deberet maioratus, l. in rem suam, l. si cum militi, ff. de compensat. & l. eius, vbi Bald. C. eodem titul. decisio Genue 10. nu. 3. decis. 28. nu. 5. Menoch. conf. 195. lib. 2. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 19. nu. 4. ¶ dicens, quod de publico ad priuatum non fit compensatio, sicut de vna statione ad aliam, l. 1. & 3. C. de compensat. ¶ nec locus

compensat cum societate creditum, quod ex alia causa habet, l. actione 66. §. morte, versic. communis, ff. de compens. Bald. n. am. 5. in d. l. eius, Tyndarus tract. de compens. artic. 7. Ioan. Vinc. de Anna allegat. 80. nu. 1. Bart. Bald. & Salicet. in d. l. eius, Petr. de Valde. tractat. de duobus fratribus, part. 5. quæst. 32. nu. 35. & seq. Borgn. Caualc. tractat. de tutore, num. 220. Felician. tom. 2. de censib. lib. 4. cap. unico, nu. 13. decisio Genue 26. num. 30. Socin. senior conf. 65. num. fin. lib. 4. Gregor. Lopez in l. 24. tit. 14. part. 5. glos. fin. Elcobar in tractat. de ratiocin. cap. 36. num. 6. ¶ Et facit pulcher text. in 89 l. ad quod, ff. de compensat. quæ ait: Id, quod pupillorum nomine debetur, si tutor petat, non posse compensationem obijci eius pecunia, quam ipse tutor suo nomine aduersario debet; qui est satis conformis casui nostro, nam quod petijt Don Ferdinandus de Valdes, qui fuit tutor, & administrator maioratus, quæ in possidebat, cui non potuit opponi compensatio quantitatium, quas ipse proprio, & priuato nomine debebat, ¶ facit l. si pater tuus, C. 90 qui bonis cedere possunt, vbi pro debito patris non capitur peculium ad filium suo iure spectans, optimè Casar de Grass. decis. 147. aliis 2. de solutio. nib. num. 4. dicens, iniustum esse, vt debitum vnius compentetur cum credito alterius, dicit. l. eius, vbi Bald. num. 3. de compensat.

Et ita constat, quod dictus maioratus, & eius possessor nihil debent memorijs dicti Archiepiscopi, imò sunt earum creditores in summa 374. ¶ 399. marued. annui redditus, pro quibus habet oppositam reconuentionem præfatus D. Franciscus, in cuius fauorē debet pronuntiarī, tam quia causa illius est fauorabilior, quā patrimonij dicti Archiepiscopi debitoris, ¶ nam cum creditor a- 91

gat de damno vitando, est magis consulendum ei, l. scimus, §. si autem legatarius, C. de iure delib. l. quod autem, §. si quis, ff. que in fraud. credit. l. obligatione, ff. de pignor. actio. l. qui peculij, ff. de peculio legato, Pileus quæst. 5. in med. maxime cum dictus maioratus sit tam principalis, & qualificatus, & caput domus, & familiæ dicti D. Archiepiscopi, in quo desiderauit, & affectauit conferuare, & perpetuare memoriā sui, augendo illum, vt in simili ait Rota decis. 128. num. 2. part. 2. diuors. sacri palat.

Et ita interuenit publica vtilitas, quod conferuatur, & non diminuantur illius redditus, auferendo, & non constituendo redditus capitalis dictorum vnius conti 491. ¶ 762. marued. & quod plus ei debetur, ¶ cum publice interfit, vt familiarum dignitas salua sit, l. 1. §. penult. ff. de ventre in sp. ¶ Constat autem, quod per diuitias familiarum conferuatur honestas, quæ per inopiā fordescit, l. 1. ff. de custod. reor. Auth. de defensor. ciuit. circa princip. collat. 3. & Auth. vt omnes obediānt Iudicibus prouinciarum, §. 1. collat. 5. l. si creditor, ff. de priuileg. credit. l. pietatis, C. de suspect. tutoribus, & ex l. 3. ff. de testament. & Anron. de Perrutis in l. 1. num. 52. ff. de iure iur. tradunt Sebastian. Medices tract. de casibus fortuitis, cap. 4. num. 55. Barbatia conf. 41. nu. 2. lib. 3. & in rubr. de success. ab intest. num. 2. Marzar. consil. 22. num. 51. Troill.

Troil. Maluit. tract. de sortibus, part. 3. nu. 3. Ioan. Bapt. Lup. tract. de usur. §. 5. nu. 7. optime Ioan. Andr. in addit. ad Specul. super d. rubric. de success. ab intest. volum. 2. versic. est sciendum, quod Iacobi de Aretio, Cardin. in element. 1. nu. 8. de Baptismo, Ti-raquel. de nobilit. cap. 3. num. 5. & 6. & in l. si vnquam, verbo facultatum, nu. 1. & seqq. C. de reuoc. donat. Bolognet. in respons. pro Triuultijs, num. 89. Vincent. de Franch. decis. Neapol. 91. nu. 3. & decis. 375. eodem num. per text. in auth. de testibus, §. sancimus, Rota decis. 72. num. 6. part. 1. diuers. sacri palatij, Molina lib. 1. de Hispan. primog. cap. 2. nu. 25. Mantica de coniectur. vltim. volum. titul. 1. nu. 45. ¶ nam sicut diuitrix ad conferuandum nobilitatem conferant, vt tradit Medices tractat. de dissimulatio. diffinit. 42. num. 16. Blanc. in epitom. feudor. lib. 2. num. 35. ¶ et contrario periculosa res est paupertas, vt tradit Papienl. in forma libelli, in actione by potbecaria, glos. sine aliqua, nu. 8. ¶ Nam egestate sordentibus vita est supplicium, & mors solatium, l. quisquis, §. filijs, C. ad leg. Tul. maiest. cap. si quid testium, de testibus, Socin. consil. 168. num. 38. & conf. 181. num. 36. vol. 2. Marc. Ant. Natta conf. 675. num. 11. facit l. 3. in princip. ff. de testib. Aluarado de coniecturata mente defuncti, lib. 2. cap. 3. §. 4. num. 14. ¶ Nec ob aliud antiqua lege Loctensium cauebatur, ne quis patrimonium alienaret, nisi in euidentem calamitatem superuenisse ostenderet, vt scriptum reliquit Aristoteles lib. 2. Politicor. cap. 5. ¶ Quod maxime viger ad fauorem dicti D. Francisci de Valdes tanquam masculi conferuantis decus, & memoriā familiaris testatoris, iuxta ea, quæ latè tradit Barbatia in dict. rubric. de success. ab intest. num. 2. Et ex his omnibus apparet clara illius iustitia, & sui maioratus, vt manuteneantur in possessione dictarum terriarum Rondæ, & iurium de Auiles, & Carriop, vt quæ illi soluat quantitas contenta in eius reconuentione: imposito in reliquis perpetuo filio legito dictis exequutoribus, & defensori. Saluo, &c. Martiti 13. Iulij 1610.

SVMMA RIVM.

- 1 Captura debitoris suspecti de fuga, potest decerni cum semiplena cause cognitione, & die feriato.
- 2 Captura debitoris suspecti, censetur modici præiudicij, & tollitur cautione de iudicio sisti.
- 3 Semiplena probatio, aut iuramentum sufficit in rebus modici præiudicij.
- 4 Debitor suspectus de fuga, non potest conueniri de captura, nisi se locupletem ostendat.
- 5 Literis, seu epistolis Episcopi afferentis, Clericum fugere pro debitis, quando creditur.
- 6 Testi unico valde digno creditur.
- 7 Episcopi persona dicitur egregia, & valde digna.
- 8 Episcopi assertioni creditur.
- 9 Episcopi solus testimonio credi etiam in singulari iudicio.
- 10 Preuentio fugæ si appareat ex signis, debitor suspectus carceratur.
- 11 Suspectus de fuga capi potest die feriato in honorem Dei.

- 12 Debitor suspectus de fuga, capi potest etiam in loco incompetenti.
- 13 Debitor suspectus de fuga, capi potest per Iudicem penitus incompetentem.
- 14 Suspectio fugæ facit competentem Iudicem, qui alius non esset.
- 15 Clericus suspectus de fuga capi potest per Iudicem incompetentem.
- 16 Creditores possunt detinere debitorem fugitiuum, & bona ei auferre.
- 17 Auctoritate propria si aliquis potest facere, potest etiam Iudice etiam incompetenti.
- 18 Clericus debitor fugiens pro debitis, capi potest etiam à Iudice laico.
- 19 Periculum vbi est in mora, recedimus à regulis iuris communis.
- 20 Vagabundus potest vbiunque conueniri, & si nulliter suspectus de fuga, & num. 24.
- 21 Fugitiuus potest insequi, & capi etiam extra Provinciam.
- 22 Fuga periculum vbi est, debet celeriter occurrere.
- 23 Actus, qui potest fieri sine Iudice, valet si fiat cum eo minus solemniter.
- 24 Fuga sonat in delictum magis, quàm vagatio.
- 25 Captura licet non sit ritè facta, si tamen constat de debito, captus retinetur.
- 26 Fuga constat ex absentatione à domicilio, & probatur coniecturis.
- 27 Fideiussor de stando iuri, & indicatum soluendo, quando possit absq; nouo processu compelli.
- 28 Stipulatio de iudicatum soluendo vt committatur, requirit, litem esse contestatam cum reo principali.
- 29 Sententia Iudicis Ecclesiastici, à qua fuit appellatum, exequi non potest, donec sint tres conformes sententia.
- 30 Fideiussor de iudicatum soluendo in vna instantia expirat, si fuerit appellatum à sententia per principalem, & num. 36. & 55.
- 31 Fideiussor, quando facta est in omnem causam, non extinguitur appellatione.
- 32 Instantia causa appellationis diuersa est à prima.
- 33 Iudex appellationis est superior, & diuersus à primo.
- 34 Decisiones ad fauorem fideiussoris de iudicatum soluendo adducuntur, quando principalis appellauit.
- 35 Appellatio suspendit condemnationem.
- 37 Fideiussor regulariter non conuenitur in plus quàm principali.
- 38 Appellatione pendente nil innotari potest in principali, nec appendicij.
- 39 Appellati in dubio est deferendum.
- 40 Attentans magis delinquit, quàm spoliator. Attentans, Iudicem, & partem contemnit, & offendit, eodem numero.
- 41 Attentatorum remedium benignum est, & fauorabile.
- 42 Attentatorum remedium debet concedi, non solùm quando iustitia est notoria, sed quando constat de iure, & num. 43.
- 44 Contemptus superioris consideratur in reuocatione attentatorum potius quàm lesio partis.

- 45 *Attentatorum remedium est privilegium.*
- 46 *Excommunicationis exceptio opponi non potest agenti ad revocationem attentatorum.*
- 47 *Fugitivus, & vagabundus non possunt se tueri praeceptis, quod Romam proficerebantur.*
- 48 *Suffragio persona facit licitum, quod alias non foret.*
- 49 *Appellare licet a taxatione expensarum.*
- 50 *Fidei iuramento vallata, quando exequi possit.*
- 51 *Notario dicenti, testis iuratus, &c. non creditur.*
- 52 *Iuramentum est naturae, & qualitatis actus, cui accedit.*
- 53 *Iuramentum recipit conditiones actus principalis.*
- 54 *Iuramentum non alterat actum principalem.*
- 56 *Executio facta die feriato in honorem Dei, est nulla.*
- 57 *Index pecunias liberans sine cautione facit litem suam, & ibi cautela pro Iudicibus, & num. 58.*
- 59 *Attentatorum remedium est summarium.*
- 60 *Sententia lata in articulo attentatorum habet vim definitivam.*
- 61 *Sententia super attentatis transit in rem iudicatam respectu Iudicis.*
- 62 *Attentata donec purgata fuerint, non proceditur in causa.*
- 63 *Iudice delegato, qui cognoscere incipit, mortuo, procedit alius nominatus in commissione.*
- 64 *Appellatio debet interponi intra decem dies.*
- 65 *Appellatio quando possit coram honestis personis interponi, & num. 66.*
- 67 *Appellatio regulariter debet interponi coram Iudice propter eius, & iudicij honorem.*
- 68 *Appellatio extrajudicialis non est proprie appellatio.*
- 69 *Appellatio extrajudicialis, ut aliquid operetur, debet parti intimari.*
- 70 *Appellationis causa debet committi intra tempus iuris.*
- 71 *Commissio cessat, cessante, aut sublato illius fundamento.*
- 72 *Clausula sine praedictio legitima executionis, quid operetur.*
- 73 *Clausula sine praedictio, facit commissionem conditionalem.*
- 74 *Citatio personalis partis requiritur in actibus praedictioalibus.*
- 75 *Citatio redditur nulla esse ordinis per exceptionem.*
- 76 *Facultas citandi absentem per edictum, intelligitur iuxta formam iuris communis.*
- 77 *Mandatum restrictum ad certum Iudicem, non extenditur ad alium.*
- 78 *Constitutiones Pontificiae de vna, aut tribus diebus in rescriptis adducuntur.*
- 79 *Incolatus, & domicilium attenditur, & non origo circa dietas.*
- 80 *Forum domicilij potentior est, quam originis.*
- 81 *Dietae computantur a fine Diocesis domicilij.*

PRO

Doctore Antonio Carmona, Vicario Generali Archiepiscopatus Valentini.

CONTRA

Genesum Sanz de Almódovar, Clericum Presbyterum Archiepiscopatus Carthaginensis.

ARGUMENTVM.

De Clerico pro debitis carcerato, & fractis carceribus fugiente extra suam Diocesim; qualiter valeat ubique, & a quocunque Iudice detineri. Et non extendenda cautioe ultra naturam iudicij. Et de revocatione attentatorum post interpositam appellationem.

CONSILIVM CLVII.

Resupponitur in facto, quod ex quibus requisitoriis in hoc iudicio productis constat, qualiter dictus Genesius Sanz reperiebatur carceratus in carceribus Curiae Ecclesiasticae Carthaginensis pro diversis summis pecuniarum, praesertim pro regalibus tercentum debitis Joanni Guerreiro, & noningentis debitis Episcopo D. Alphonso Coloma, & alijs sexcentum debitis Capellani illius Ecclesiae, & fugit a posse carcerarij, & praeveniendi causa praefatus Episcopus scripsit Episcopo Barcinonensi, certiorans ipsum de dictis debitis, & fuga rogantq; ut si dictus Genesius Sanz vellent navigare in Italiam, detineret eum, prout cum effectu evenit, & cum ipsum detineri fecisset carceratu, fuit habitus recursus per eum in gradu appellationis ad Archiepiscopum Tarraconensem Metropolitanum, coram quo die nono Januarij 1606. Ioannes Pœnians Notarius obtulit cautionem de rato nomine dicti Episcopi Carthaginensis pro actis ab eo faciendis tantum quam fecit Doctor Carmona, quae tamen postea apparuit extensa, quod etiam satisfacerent dicto Genesio Almódovar expensae litis pro Advocato, & Procuratore, & actis, & interesse, quod passus fuisset ex causa suae capturae, & detentionis, casu quo Episcopus Carthaginensis succubisset dieq; vigesimo septimo eiusdem mensis sententia protulit ad favorem dicti Genesij, declarando: bene appellasse, iubendoq; illi satisfieri omnes expensas, & damna suae capturae, & detentionis, & cum pro parte Episcopi Carthaginensis fuisset appellatum a dicta sententia coram Vicario Tarraconensi petendo Apostolicam cum instantijs opportunis concessit reformatorios non deferendo appellationi, & ad instantiam dicti Genesij taxavit expensas in nonagintaquinque libris, & decem & septem solidis, & alijs sex solidis pro quolibet die

die detentionis illius, tribusq; alijs similibus pro quodam eius nepote illum comitante: iussitque illum ex carcerari, literasq; decrevit, ut intimaretur dictus Doctor Antonius Carmona, qui prius tanquam Vicarius Carthaginensis processerat, & literas requisitoriales expedierat super carceratione, & detentione dicti Genesij. Quibus literis intimatis constituit Procuratorem, per quem 11. Martij eiusdem anni fuit comparitum coram Vicario Tarraconensi, allegando exceptiones, & appellando ab eius sententia, & taxatione salariorum, & expensarum, & nihilominus iterum appellavit a noua condemnatione per eum facta 29. dicti mensis Martij, in qua etiam addiderat aliam novam taxationem expensarum, & similiter dictus Vicarius expediri fecit literas executoriales, & quamvis fuisset terro appellatum, & protestatum de attentatis, iussit executionem fieri die Dominico 30. Aprilis sequentis. Et fuit factu depositum, prout ex bonis dicti Antonij Carmona librarum 140. quinque solidi, & quatuor denarij, quae iussit consignari eidem Genesio cum sola illius iuratoria cautione. Et cum vigore dictarum appellationum pro parte dicti Doctoris Antonij Carmona fuissent obtentae a Tribunali D. Nuntij Apostolici literae commissionales Iudicibus Synodalibus Barcinonensibus insolidu, & productae Doctori Michaeli Palmerola, vni ex dictis Iudicibus, qui expediuit literas ordinarias citationis, inhibitionis, & compulsionis actoru, illis intimatis dicto Genesio 17. Iulij eiusdem anni, omnibus reproductis, & instantia facta pro revocatione attentatorum, & requisitionibus, ac protestationibus, ne consignaret pecunias dicto Genesio, praefatus Iudex Synodalis protulit sententiam revocando attentata cum taxatione expensarum, qua notificata dicto Genesio, literisq; executorialibus expeditis sub die 20. Septembris 1607. & cum diem clausisset extremum, fuit requisitus cum commissione Apostolica Doctor Petrus Mazarola, Archiepiscopus S. Mariae Villae Beltran, Iudex etiam Synodalis Barcinonensis, ut continuaret procedere in causa in statu, in quo reperiebatur, & cum incepisset procedere, dictus Genesius obtinuit Breue, cum clausula tamen sine praedictio legitima executionis, directum Iudicibus Synodalibus Solsonae, & requisito Iacobo Pallares, Theologiae Doctore, Canonico Pœnitentiario Ecclesiae Solsonensis, & asserto Iudice Synodali non citato, ut opus erat dicto Doctore Antonio Carmona, sed Antonio Ioanne Puig, qui in alia instantia fuit Procurator illius, factisque citationibus ad valuas Curiae inaudito dicto Doctore Carmona protulit sententiam revocando, & annullando facta, & decisa per dictos Iudices Synodales Barcinonenses, reponendo causa in statu, in quo erat tempore quo fuit expeditum Breue commissionis illorū, sub praetextu dicendi, quod dictus Genesius erat Episcopus Carthaginensis in Regno Castellae, & sic ultra tres dietas, & quod non potuerat procedere in causa, cum debuisset animaduvertere, quod tunc temporis habebat domicilium, & continua

habitationem Tarraconae, tanquam familiaris, & continuus commensalis Archiepiscopi, quae civitas solum distat per duodecim leucas Barcinonae. Et cum pro istis grauaminibus causa sit introducta in tribunali Illustrissimi Nuntij, praetendit Doctor Antonius Carmona debere reuocari dicta attentata, & exequi sententiam Iudicis Synodalis Barcinonae, ex sequentibus.

Primo, nam licet initium detentionis dicti Genesij Barcinonae fuerit virtute epistola missivae dicti D. Alphonsi Coloma, Episcopi Carthaginensis fidem facientis de debitis, & fuga illius, sufficiens fuit, ut detineretur, ne cum illius, & aliorum creditorum damno Italiam profugus nauigaret, & quia ut inquit Petr. de Anchar. *consil. 83. nu. 1.* ad capturam deveniri potest cum semple nae causae cognitione, vtpote debitore allegato suspecto, & fugitivo, & si eo non monito, nec citato, imo etiam tempore feriato in honore Dei, ut notatur in *l. dies festos, C. de ferijs, & facit cap. licet, eod. tit. & subiungit num. 2.* quod ista captura est modici praedictio, cum sola satisfactio de iudicio fisci liberet ab ea. & Et in his summarijs causis, quae sunt modici praedictio, sufficit semiplena probatio, & quandoq; solum iuramentum, *cap. cum Bertholdus, de sentent. & re iud. cap. ex literis, de in integr. restit. Bart. in exequi ad reprehendum, verbo summarie, qui sint rebelles, & subiungit Anchar. num. 3.* & tunc solum videri debitorem de fuga suspectum, posse conqueri de iniuria, cum apparet evidentiissime locuples, *l. si vero, §. qui pro rei qualitate, ff. qui satis cogant. & comprobatur idem Anchar. consil. 193. nu. 6. optime Iaf. in l. vinum, n. 3. & in l. pecuniam, n. 9. ff. si cert. petat. Ceval. in practico. commun. contra. commun. quest. 267. nu. 2. & segg. Franc. Burlat. consil. 241. nu. 7. vol. 3. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 823. Franc. Beccius consil. 170. num. 2.*

Et Episcopus Barcinonensis, vel eius Vicarius potuerunt, cum periculum verteretur in mora, fidem adhibere literis Episcopi Carthaginensis Praelati grauisimi, & indubitatae fidei, argumento *l. si bona fidei, ff. de rei vendic. & ibi Angel. l. argentum, ff. commod. gloss. verbo exactiones, versic. sed quomodo, in l. Titio fundus, ff. de condit. & demonstrat. vbi Bart. versic. item oppono, & Imola versic. vltimo, Bald. singul. 184. Anton. Gabriel lib. 7. titul. de criminalibus, conclus. 8. num. 36. Tiraquel. tract. de poenis temper. causa 51. num. 27. Marin. Freccia tract. de praesent. instru. part. 9. quest. 8. num. 42. Felin. consil. 2. nu. 26. & consil. 22. nu. 12. Mesa ad l. Tolera, 2. part. fundam. 23. num. 26. decisio Genuae 56. nu. 5. Rota Romana decis. 25. nu. 3. part. 1. diuers. sac. palat.*

Et sicut creditur testi vnico valde digno, *cap. nobilissimus, vbi gloss. & Archidiac. 96. distin. cap. 1. §. quest. 3. ibi: De morati viri testimonio quis dubitet, cap. expedit 12. quest. 1. cap. in nostra, de re nunc. cap. 1. de noui oper. nunc. Felin. consil. 2. nu. 26. Iacob. Philip. Portius lib. 1. conclus. & regul. reg. 5. ad finem, versic. limita in teste valde digno, Thom. Grammat. consil. 13. & 31. num. 15. & 16. Anton. Gabr. conclus. 1. de testib. nu. 43.*

- 7 † Episcopi autem personæ egregia est, & valde digna reputatur, glos. & Doctores in l. ad egregias personas, ff. de iure iur. Roman. singul. 169. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 70. nu. 5. Ioan. Garcia de nobilit. glos. 48. §. 3. num. 55. Cassan. in cabal. glorie mundi. 4. part. confid. 25. [facit, quod Episcopatus dignitas dicebatur apex dignitatu, Sidon. Apollinar. lib. 4. epist. 24. ubi annotatio. pag. 308.] † vt ipsius assertioni merito crederetur, Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 328. nu. 3. nam verisimili assertioni Episcopi creditur, glos. in cap. ea noscitur, verbo debet, de bis, quas sunt a Prælat. Abb. in cap. quanto, vers. septimo, eod. tit. Ruin. conf. 217. n. 3. & 5. Castar de Grall. decis. Rota 132. alias 1. de reb. Eccles. non alien. nu. 19. text. in cap. post cessionem, de probat. Roder. Xuar. alleg. 13. n. 7. † Episcopi solius testimonio credi etiam in singulari iudicio ex privilegio ab Imperatore concessio per cap. quicumque, l. 1. quest. & Innocent. in cap. cum super, de testib. tradit Marc. Ant. Genuent. in prædicabil. Eccles. quest. 678. nu. 1.
- 10 † Et non solum quando debitor actualiter fugit a suis creditoribus potest detineri, & carcerari, sed quando est suspitio fugæ, ex aliquibus precautionibus ad eam, l. quis situm, ff. de pignor. & dicitur in simili in l. ab hostibus, §. fin. ff. ex quib. causa maior. authent. omnes peregrini, C. commun. de success. Bart. tractat. de representat. quest. 6. princip. versio sed. quero, & vers. ad septimum, Bald. in rubric. nu. 5. C. de reuor. bis, qua in fraud. credit. Caccialup. tractat. de debitor suspecto, l. quest. princip. num. 12. † & hoc a quolibet iudice, qui alias non foret competens, nec potest opponere de incompetencia, quia sicut potest capi tempore incompetencia, hoc est feriato, etiam si essent ferie solemnissimæ, puta Natiuitatis Domini, vel Paschatis, glos. elegans in l. super, verbo fidei iustionis, C. de ferijs, Paul. Castren. in l. dies festos, num. 1. eodem tit. Bald. in cap. fin. num. 12. de ferijs, & in tract. de carcerib. cap. 1. num. 7. Petr. Gerard. singul. 100. nu. 21. Morot. respons. 66. num. 5. Surd. de alim. tit. 8. prail. 2. nu. 12. Ceual. tom. 3. præf. qq. quest. 760. n. 25. & tradiderat idem quest. 267. nu. 26. Ancharr. conf. 180. & 184. Roderic. Xuar. in l. 2. tit. de los emplaçamientos, lib. 2. fori, num. 47. pagin. 468. sequitur Azeued. in l. 1. tit. 5. lib. 4. Recopil. num. 8. Rugnel. in præf. questionib. cap. 12. num. 8. Caccialup. ubi proxime, quest. 8. Bartholom. Socin. in cons. 113. num. 3. vol. 3.
- 12 † Eodem modo potest capi in loco incompetenti, Philipp. Probus ad Ioan. Monach. in cap. vt inquisitionis, num. 1. de heret. in 6. facit Iason in l. plerique, num. 26. ff. de in ius vocando, dum ait, quod debitor suspectus de fuga, potest capi etiam in domo propria, arguendo de tempore ad locum, iuxta l. vinum, ff. si certum petatur, & l. fin. ff. de condiç. triticaria, l. miles ita, ff. de testament. milit. & l. qui plures, ff. de vulgari, & pupill. substit. Bald. & Ias. nu. 2. in d. l. vinum.
- 13 † Similiter suspectus de fuga, potest capi etiam per iudicem penitus incompetentem, puta Clericum per laicum, Iason in l. 2. nu. 15. ff. de iurisdic. orationis iudic. vbi ait, quod ita in terminis tenuit

Bald. in d. l. plerique in lectura antiqua, vbi formaliter inquit, quod illa lex fallit ratione suspitionis, allegat dictam l. que situm, in princip. cum glos. quamuis aliter sensisse videatur, in l. ex omnibus, C. de decurionibus, lib. 10. & quod possit capi ab incompetenti iudice debitor fugitiuus, tenuit Petrus de Ancharr. conf. 192. num. 3. & fuit de mente Bart. in l. 1. ff. de eo, quod certo loco, questio. 1. dum ait: Fugitiuum posse quolibet loco conueniri, & argumento l. 1. C. ubi quis de curial. vel cohortal. l. 1. C. ubi cause status, Caccialup. dict. tractat. quest. 4. nu. 3. dicens, † quod suspitio fugæ facit competentem eum, qui alias non esset, l. 2. & l. in omnibus, ff. de iudic. authent. de defensoribus civitatum, §. audient, collat. 3. authent. vt nulli iudicium, §. si verò, collat. 9. Celsus Hugo consil. 71. num. 3. Cauallin. milleloq. 71. num. 1. & milleloq. 646. num. 7. Vveshemec. ad tit. C. de iurisdic. omnium iudicum, num. 32. Petrus Rauens. singul. 78. Azeuedo in l. 2. tit. 13. lib. 8. Recopilat. nu. 145. † & in terminis Clerici Iason in l. de pupillo, §. si quis riuos, ff. de noui oper. nunciat. num. 2. per illum text. Ceual. d. quest. 267. num. 4. Mascard. de probat. conclus. 823. num. 25. & seqq. Gail. lib. 2. obseruat. 44. num. 2.

Et ita potuit Episcopus Carthaginensis mediante dicta epistola implorare auxilium Episcopi Barcinonensis, vt faceret detineri dictum Genesium de Almodouar, ne nauigaret extra Regnum, non satisfactis dicto Episcopo, & alijs creditoribus, ad quorum instantiam erat carceratus, † cum quilibet illorum potuisset illum fugientem detinere, & auferre ab eo bona, quæ portaret, l. ait Prator, §. debitorem, ff. de in fraud. creditor. glos. in l. fin. verbo precipimus, C. de exhibend. reis, Ioan. Anton. de Nigris ad capit. Regni Neapol. rubric. 21. ne quis auctoritate propria, nu. 7. † Et quando quis potest facere aliquid propria auctoritate, si adeatur Index incompetens, non vitiat actus, pro quo solet allegari glos. elegans in l. serui, institut. de libertinis, Guillelm. de Cugno in l. exat, ff. quod metus causa, Caccialup. ubi proxime, num. 4. & 11. vbi ait, quod debitor fugientem potest creditor capere per personam, ex glos. verbo in iudicio, in princip. institut. de actionib. Alexand. conf. 64. num. 1. lib. 3. Marc. Mantua singul. 297. num. 1. Hippolyt. de Marfill. singul. 43. nu. 1. Paul. Castren. in l. si longius, §. si filius familias, n. 1. ff. de iudic. Marin. Frecia de presentat. instrum. 8. part. quest. 2. nu. 37. facit l. generali, C. de decurio. lib. 10. glos. in l. extat, ff. de eo, quod metus causa, Cauallin. milleloq. 646. nu. 1. part. 2. optime ante nouiores Bald. in cap. 1. §. si quis, de pace iuram. firmam. num. 4. in v. sb. feud. Caccialup. ubi supra, quest. 5. princip. n. 21. dicens, quod licet alias de iure ciuili captura non sit permilla, nisi in subsidium, est tamen permilla propter suspitionem fugæ, non modo iudici, sed etiam parti, Palacios Rubios in cap. per vestras, vers. venio ad notabilia, n. 13. & 14. Cæphal. conf. 439. num. 62. PeKius de iure ssten. cap. 2. num. 1. † quod procedit etiam in Clerico debitore, Didac. Perez in l. 17. tit. 14. lib. 3. Ordinam. vol. 563. Ioan.

- Ioan. Gutierrez. lib. 1. practicar. quest. 82. nu. 1. & 2. nam vt ait Caccialup. d. quest. 5. n. 19. Clericum fugientem pro debito non tantum Index Ecclesiasticus, sed laicus potest capere, arg. l. ait Prator, §. si debitorem, ff. qua in fraud. credit. & eorū, quæ dicit Bart. in l. si quis in seruitute, n. 2. ff. de iur. i. Abbas in cap. vt fama, n. 7. & 9. de sentent. excomm. Pet. Pec kius tract. de iure ssten. cap. 4. n. 11. nam vt ait Bald. in cap. fin. n. 12. de ferijs, omnibus diebus debitor fugitiuus capi potest, quia fugiendo facit quodammodo furtum sui, imò rei debitor, d. §. si debitorem, & glos. in l. fin. C. de ferijs. [Franc. Marc. decis. 1060. n. 1. vol. 1. Borrell. tom. 1. summa decis. tit. 7. n. 102. & seqq.]
- 19 † Et est etiam ratio, quia quando periculum est in mora, recedimus a regulis iuris communis, vt fuit de mente Innoc. in cap. si verò de sentent. excomm. quoniam sequitur Auiles in cap. 47. Prator. verbo casados, Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 180.
- 20 n. 18. Ceual. d. q. 287. n. 5. † Et cõprobat Ancharr. conf. 192. n. 4. dicens, quod sicut vagabundus potest vbiq. conueniri, vt notatur in l. hares absens, ff. de iudic. multo magis suspectus de fuga, quæ sonat in delictu magis, quam vagatio, optime Bertrand. conf. 182. n. 10. lib. 1. & n. 11.
- 21 † Neque obstat dicere, quod sicut Index extra suum territorium non potest sententiam suã executioni mandare, l. cum vnus, §. penult. ff. de bonis auctor. iud. possid. ita nec pars poterit capere propria auctoritate debitorem suum extra Prouinciam, quia non debet plus posse pars, cuius ministerium succedit in locum officij iudicis deficiente iudice, quam possit ipse Index, licet hoc possit intra Prouinciam, quando deest copia iudicis, l. ait Prator, §. si debitorem, ff. qua in fraud. credit. & in l. 1. vbi Angel. C. ubi quis de curial. vel cohort. vbi Angel. num. 2. hoc limitat, nisi creditor de sua Prouincia continuo insequendo debitorem fugitiuum in alieno territorio eum caperet, talis enim captura tenet, & propter continuationem videtur captus in loco, vbi incepit fugere secundum eum, per text. notabilem in l. quod ait lex in fine, iuncta l. neq. in ea, §. ius occidendi, ff. ad l. Iul. de adulter. cum alijs per eum allegatis, Euerard. in loco a vi subrogationis, n. 13.
- Non etiam obstat, quod opponitur contra processum, siue capturam, quod facta fuerit ante legitimationem personæ petentis, & liquidationem debiti, vnde licet de ijs postea fuerit plenior facta fides, non per hoc videtur iustificari captura præcedens, argumento eorum, quæ notat Bart. in l. hoc autem, ff. ex quib. caus. in poss. eatur, & in l. multum, ff. de condiç. & demonstr. nam Ancharr. qui istam difficultatem mouet, respondet ei conf. 193. num. 5. & 6. † quod propter periculum fugæ fuit celeriter occurrendum, cap. ubi periculum de elect. in 6. vt in simili in l. 1. ff. de exercit. action. in princ. ibi, nam interdum locus tempus non patitur plenius deliberandi consilij, quare Petr. Surd. decis. 307. n. 5. ait, quod suspectus de fuga potest carcerari seruariis plenarijs probationibus post capturam:

Et fortificatur per id, quod vult glos. singularis supra citata in l. serui, verbo in transitu, instit. de libertinis, de qua Bald. in multis locis facit festum, præsertim in l. consentaneum, nu. 23. & 26. C. quomodo, & quando Index; † nam vult, quod 23 quando aliquis actus potest fieri sine iudice, si tamen interueniat auctoritas iudicis, sed minus solènter, nihil vitiat, Ias. in d. l. 2. n. 13. ff. de iurisd. omni. ind. dicens, comprobari posse multis similibus tendentibus ad illam regulam, quod quando aliquid non requirebatur necessarium, si interuenit minus solènter non vitiat, de quibus ipse Ias. in l. vinum super glos. magna, ff. si cert. pet.

† Rursum confirmantur supradicta ex resolutione Petri de Ancharr. d. cony. 192. inuip. in auxilium, nu. 4. dum ait, quod vagabundus potest vbiq. conueniri, iuxta notata in l. hares absens, ff. de iud. l. eius, qui, §. penult. & l. municipes, §. miles, ff. ad munic. aurb. vt nulli iudic. §. si quis verò, Hostiens. in summa de foro compet. num. 10. Boss. eod. tit. n. 70. Dueñas reg. 238. & multo magis de fuga suspectus ex indicij, & perspicuis coniecturis; fuga enim magis sonat in delictum, quam vagatio, vt ad sensum patet, Anton. Scappi lib. 3. de iure non scripto, cap. 95. à n. 2.

Et licet tempore, quo fuit detētus dictus Genesius Almodouar nõ cõstitisset de debitis, quorum causa a carceribus aufugerat, nisi per epistolam, & assertionem dicti Episcopi Carthaginensis, sufficiens fuit, quod quamprimum iustificaretur literis requisitoriaibus Doctoris Fracisci de Salcedo eius Prouisoris, & Vicarij generalis cum testimonio quantitatum debitarum dicto Episcopo, & alijs creditoribus per scripturas guarantee, & alias caurelas. † Nam etiam si captura non fuerit ritè facta, si tamen constat de debito aliquo modo legitimo, debet captus detineri, vt ex regula l. fin. §. ult. ff. de eo, quod metus causa, tradit Caccialup. ubi sup. q. 14. n. 1. Petr. Pec kius tract. de iure ssten. cap. 12. n. 5. Bouer. sing. verbo iudicium n. 1. Alex. de Neuo cons. 39. nu. 31. inter cons. matrim. diuers. Ancharr. d. conf. 85. n. 3. dicens: esse causam legitimam asecurationis, quod in loco iudici non possideat immobilia tam respectu iudicis, quam partis, ex d. l. fin. §. fin. ff. quod metus causa, facit l. in lege Aquilia, si delictum, ff. ad l. Aquilianam, † nec potest dubitari de fuga, cum ea cõstitet ex absentia a loco domicilij, valeatque ex actibus extrinsecis, & coniecturis probari, facit quod notatur in §. alij autem, instit. de action. cap. presentium de testib. cap. statutum, §. cum verò de re script. lib. 6.

† Nec obstat fideiusio, quæ præteneditur facta per dictum Doctorem Antonium Carmona soluendi, quod fuisse iudicatum super damnis familiarijs, & expensis causatis propter detentionem, & carcerationem dicti Genesij de Almodouar in casu succumbentia Episcopi Carthaginensis, iuxta l. 1. & l. iudicatum §. iudicatum salui, & quod potuit eum compellere ad solutionem sine nouo processu, ex Bart. in d. l. 1. nu. 2. & Cagnol. in l. nemo alieno, in fine, ff. de regul. iur. Inl. Clar. lib. 5. sentent. §. fin. quest. 46. nu. 19. & quest. 95. nu. 1. Bel.

Bellacomba inter commun. opin. DD. lib. 8. tit. 25. C. de fideiussor. n. 94. & 265. Boer. decis. 277. nu. 3. ex glof. verb. persolueret, in l. vlt. §. vlt. C. de usur. rei iudic. sequuta per plures ab eo relato, & Guido Papæ decis. 215. n. 8. Iaffr. Lanfranc. Balbi dec. 136. Morot. resp. 21. n. 2. & 12.

Quia satisfit multis modis. Primum, quod iudicium illud Prouisoris Tarraconensis factum fuit in absentia, & sine citatione Episcopi Carthaginensis, & vt inquit Matth. de Afflic. decis. Neapolit. 182. nu. 3. † ad hoc vt committatur stipulatio iudicatum solui, requiritur, quod lis sit contestata cum reo principali post præstitam satisfationem, alias contra eum absentem non possit ad distinctionem procedi, & sic non committitur stipulatio iudicatum solui contra fideiussorem nisi lata sententia, præmissa citatione contra principalem, & facta liti cõtestatione, & quod sententia ipsa transierit in rem iudicatam, vt voluit Paul. de Castro in l. cum quærebatur, nu. 1. in fin. ff. iudicatum solui, per l. i. eod. tit. Cæsar Vrsill. in addit. ad Afflic. vbi proxime, n. 1.

† Et cum dicta sententia non transierit in auctoritatem rei iudicatæ, cum ab ea fuisset appellatum in tempore, & forma per Procuratorem Episcopi Carthaginensis, erat necessarium, quod foret confirmata alijs duabus sententijs Iudicum superiorum, vt post Bald. in l. Iulianus, ff. qui satisfacere cogant. tradit Grat. respons. 34. n. 7. tom. 2. Baeza de inope debitore cap. 5. nu. 7. imò operata fuit talem effectum appellatio, quod fideiussio facta per Doctorem Carmona remansit inefficax, cum eam non fecisset respectu eius, quod fuisset iudicatum per Iudicem appellacionis, † & fideiussio de iudicatum soluendo expirat lata sententia, à qua fuerit appellatum pro parte principalis, neque tenetur in causis appellacionis, vt communem aliter tradunt Angel. Aretin. in §. sed hodie, nu. 1. in fin. de satisfact. Parisius cons. 171. nu. 30. lib. 4. Boer. decis. 315. nu. 1. Iulius Clarus d. quæst. 46. nu. 20. Hieron. Gratrus respons. 102. n. 5. tom. 1. pro quibus est l. 2. §. si quis in primo. l. cum quærebatur, §. proinde, & l. cum apud 20. ff. iudicatum solui, quæ ait: Cum apud Sempronium Iudicem datum reus defenderetur, stipulatione cautum est, vt quod Sempronius Iudex iudicasset, præstaretur, à cuius sententia petitor appellauit, & cum apud competentem appellacionis Iudicem res ageretur, defensore condemnato quæstum est, an stipulatio commissisa esset. Respondi secundum ea, quæ proponerentur non esse iure commissam, Bald. in l. vnica, nu. 20. C. de suffragio, Vezinus inter commun. opin. tit. C. de fideiussor. nu. 245. dicens, hoc procedere siue prima sententia fuerit absolutoria, siue condemnatoria, ex Barr. & alijs in d. l. cum apud, † nisi dictum esset, quod fideiussor semper, & in omnè causam teneretur, ex Franc. Marc. decis. 357. par. 2. Abbas cons. 23. nu. 1. par. 1. dicens, quod cautio de iudicatum soluendo nõ habet vires coram alijs Iudicibus, seu in illa instantia, glof. verbo persona, in autb. de his, qui ingrediuntur ad appellan. §. 1. Barr. in l. græcæ, §. post, num. 1. ff. de fideiussor. & in l. euro lite, num. 1. ff. iudicatum solui, Francisc.

30

31

Marc. quæst. 252. nu. 1. par. 1. & quæst. 879. nu. 2. par. 1. & ex l. non à iudice, §. 1. ff. de iudic. l. 3. ff. iudicatum solui, & l. si vnus, §. ante omnia, ff. de padis, Roman. cons. 210. incipit. circa primum, nu. 2. Paul. de Castro in d. l. cum apud, num. 1. dicens, † quod instantia causæ appellacionis est diuersa ab instantia causæ principalis, l. ita deum, C. de procur. l. qui proprio 46. ff. eodem, l. à Principe 11. ff. de postul. l. quaquam, C. si sapius in integr. restit. Mohedan. decis. Rota 126. alias 6. de procur. nu. 1. & 2. Rota Romana decis. 854. par. 3. lib. 3. diuers. Sacri Palatii, n. 1. ex l. properandum, C. de iudic. & Alexand. in l. postquam liti in princip. & ibi Ias. col. 2. C. de pactis, Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. Achill. de Grassi. Rota 230. alias 4. n. 1. de appellat. & decis. 207. alias 5. de except. n. 3. † & quia Iudex appellacionis est diuersus, & quia Superior diuersum habet Tribunal, Iacob. Purei decis. Rota 120. num. 1. lib. 1. decis. 184. num. 5. lib. 2. & decis. 166. n. 2. lib. 3. Rota decis. 14. nu. 1. de re iud. decis. 23. n. 1. de iudic. & decis. 55. de appellat. in nouis.

† Et per hæc fundamenta refert Paul. de Castro d. num. 1. obtinuisse in quadam lite vertente in Curia Patrimoniali Auinioni, & fecisse liberari fideiussorem à iudicatum soluendo, Boerius d. dec. 315. qui pro hac parte allegat l. non à Iudice, §. si quis alio, & Alberic. & Iacobin. ibi, ff. de iudic. §. si verò aliquis, in fin. de satisfact. glof. & DD. in l. 2. C. de procurator. Hippolyt. in repet. rubr. de fideiussor. n. 107. vers. quo autem ad secundum, Caballin. millelog. 270. n. 1. Franc. Marc. quæst. 252. & 877. par. 1. & quæst. 357. par. 2. Iaffr. Lanfr. Balb. decis. 99. Vinc. de Franch. decis. 208. & 320. par. 1. & 344. par. 2. Bart. sing. 40. Perr. Rauenn. sing. 377. Papon. lib. 10. tit. 4. arres. 2. Roland. à Valle cons. 58. nu. 13. & seqq. lib. 1. Thefaur. decis. 202. Rebuff. ad cons. Regias, tract. de sentent. execut. artic. 5. glof. 2. & de appellat. artic. fin. n. 45. Cæsar Vrsill. ad Afflic. d. decis. 182. n. 5. & 7. Ant. Gabr. conclus. 4. de rebus credit. n. 1. & 2. & appellatio interposita pro parte Episcopi Carthaginensis, & eius Vicarij coram Ordinario Tarraconensi constat in presenti processu fol. 97. † qua mediante suspensa fuit condemnatio, ac si facta non fuisset, l. 2. §. fin. ff. de pœnis, cap. non solum de appell. in 6. glof. verbo sequuta in l. iudiciorum, ff. de acufationib. Corfet. singul. verbo appellatio, lo secundo, Lappus alleg. 2. n. 6. & 7. Guido Papæ singul. 777. & 846. Aluar. Valasc. consil. 81. n. 4. Ant. Gabr. vbi proxime, n. 10. vbi ait, † quod appellatio principalis operatur, quod non possit molestari fideiussor de iudicatum soluendo, qui etiam pro sui interesse potest appellare, prout in hac causa multoties appellatum est pro parte actoris Antonij Carmona, glof. verbo fideiussores in l. fin. vbi Paul. de Castro C. de usur. rei iudic. Laurent. Syluan. cons. 86. per text. & Bart. in l. à sententia, ff. de appellat. Glof. & Paul. Castr. in l. fin. C. de usur. rei iudic. in fin. Io. Faber in §. alia, in fin. C. de usur. rei iudic. in fin. Io. Petrus Io. Ancharr. q. 19. n. 6. par. 2. Borgnin. Caualc. decis. 10. de iudicis, nu. 6. Laurent. Syluan. cons. 86. num. 6. qui etiam resoluunt, quod si de facto fuerit processum

32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45

exequendo fideiussorem, potest à tali executione appellari, Ludouic. Morot. respons. 21. num. 7. dicens hoc habere locum semper, quod sententia contra principalem lata non fecerat transitum in rem iudicatam, qui est nosfermet casus, † alijs enim fideiussor obligaretur, & posset conueniri in plus, & cum maiori præiudicio, quam principalis, res vtique non solum inconueniens, & absurda, sed quæ in iure reputatur impossibilis, l. 1. & l. græcæ, §. illud, ff. de fideiussor. Bald. in l. si à reo, num. 2. & in l. hi, qui eod. tit. Grattus respons. 13. num. 16. tom. 1. Ioan. Guttierr. de iuram. confirmat. 1. par. cap. 22. Cæsar de Grasis decis. Rota 145. num. 8. Ioseph. Ludouic. decis. Perusina 58. num. 1.

Et ita totum, quod fuit prouisum, & exequutum per dictum Prouisorem Tarraconensem, est nullum, & attentatum, † quia appellacione pendente, nec in principali, nec in appendicijs est innouandum, Bald. in l. diuimus, num. 1. ff. de execut. tutor. Corfet. singul. verbo appellatio 1. Socin. regul. 21. Abb. & alij in cap. dilecti de except. Bellamera conclus. 748. num. 1. Rebuff. in l. quod iussit, notab. 2. num. 224. ff. de re iudic. † sed in dubio appellacioni deferendum, glof. in l. qui restit uere, vbi DD. ff. de rei vendic. l. 13. tit. 23. par. 3. Cæphal. cons. 105. n. 46. tom. 1. Auendaño cap. 6. Pratorum, 1. par. n. 3. nam secus faciendo appellacione pendente, Iudex nulliter facit, & venit reuocandum per viam appellacionis, d. cap. non solum de appellat. in 6. Io. Bapt. Ferret. cons. 209. n. 8. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 10. n. 2. Caballinus millelog. 979. n. 1. l. 26. tit. 23. par. 3. vbi Greg. Lop. glof. 5. Paul. Amil. decis. Rota 33. p. 2. Ant. Augult. de attent. num. 17. Cæsar de Grassi. decis. 47. Couarr. in pract. cap. 23. n. 1. Rimin. in l. posthuma, n. 627. C. de bon. poss. contra tabul. dicens post Abb. & Imol. in cap. bona de appellat. † quod attentans magis peccat, quam spoliator, quia offendit ius mandas nil nouari, ff. eodem, & in tit. vt lite pendente, item partem, & Iudicem, quos contemnit, & offendit, † & ita hoc remedium attentatorum reputatur in iure benignum, & fauorabile, vt inquit Franc. Herculan. tract. de attent. cap. 2. nu. 3.

† & Ideo debet concedi non solum quando adest tam notoria iniustitia, prout habet pro se Doctor Antonius Carmona; † vt verum quando constaret de non iure, Innoc. Hostiens. & Io. Andr. in cap. 2. de restit. spoliator. Alex. cons. 99. vbi processibus, n. 9. vol. 5. vbi Additio, Cæsar Vrsill. ad Afflic. decis. 98. n. 5. † nam cõsideratur potius contempus Superioris, quam læsio iuris, & partis, cap. cordi in fine de appellat. in 6. Rota decis. 2. de restit. spoliator. in nouis, Castad. decis. 3. eod. tit. Franc. Herculan. in d. l. de attent. cap. 26. n. 7. & Iudex ex officio potest, & debet reuocare attentata, Rota decis. 2. n. 1. de restit. in integr. in nouis, Castador. vbi proxime, n. 3. & 6. Bellamera conclus. 623. Paul. Amil. decis. 57. num. 1. par. 1. Ioan. Bapt. Ferret. cons. 112. & 192. n. 4. Valasc. consil. 91. n. 2. Additio ad Mohed. decis. 11. de confirmat. vtili, vel inutili, Boer. cons. 43. n. 16.

† Et quia hoc remedium est tam priuilegia-

tum, vt notat Paul. Amil. decis. 54. nu. 2. par. 1. & decis. 68. num. 3. par. 2. diuers. Sacri Palatii, Achill. de Grassi. decis. 352. alias 26. de appell. num. 1. & 6. † contra agentem pro reuocatione attentatorum nõ potest opponi excommunicationis exceptio, vt post Decium cons. 200. col. vlt. tradit Maranta in practi. 6. par. vers. appellatio, nu. 393. Herculan. vbi supra, cap. 20. num. 3. addit. ad Mohedan. vbi proxime, quod excludit vanam allegationem, & absque vilo inuis fundamento dicti Genesij de Almodouar dicentis, quod proficiscebatur Romam, quando fuit Barcinonæ detentus, & quod ex eo fuerint incurtae censuræ, argum. cap. si quis Romipetas 24. quæst. 3. & constit. 92. Gregorij XIII. quæ vulgò dicitur: In Coena Domini, quæ nec constat, quod iret Romam, nec in literis cõmendatitijs, quas cautelosè obtinuit à Prouisore Carthaginensi, tale aseritur, nec illius animus erat deuotionis causa peregrinari, sed ne suis creditoribus satisfaceret, & pro raptura carceris puniretur, fugere, & vagari, † quibus casibus præfate 47. censuræ nec vigent, nec litigat, vt probat Nauar. in Manuali Latino, cap. 27. n. 65. Io. Guttierr. de iuram. confirm. 1. par. cap. 16. n. 32.

Ex quo enim vagari coepit per Orbem terrarum, argumento l. quod nisi, ff. de oper. libertor. † propter suspicionem personæ licitum deprehenditur, quod alias non liceret, argum. l. si fideiussor, §. fin. ff. qui satisfac. cogant. l. ita autem, ff. de administr. tutor. & l. si cum dotem, §. si maritus, ff. solut. matrim. Pileus quæst. 19.

Hoc confirmatur ex triplicatis appellacionibus dicti D. Antonij Carmona à condemnatione, & taxatione expensarum facta per dictum Ordinarium Tarraconensem, † quæ appellatio de iure etiam permittitur, glof. in l. defuncti facul. tas, C. de iure fisci, & in l. 1. C. de bon. vacant. lib. 10. Ang. in l. si cum exceptione, §. hac autem actio, ff. quod met. caus. Felin. in cap. ad consultacionem, n. 3. de sentent. & re iudic. Guido Papæ singul. 32. §. appellari potest, Cæsar de Vrsill. ad Afflic. decis. Neapol. 35. n. 2. Pius IV. constit. 84. in Bullario, dicens, ab excessiua taxatione expensarum semel tantum appellatio committatur, & duæ sententia habeant vim trium.

Nec obstabit dicere, quod dicta fideiussio cõtinet iuramentum, & quod ideo potest exequi, ad notata per Afflic. decis. Neap. 389. nu. 1. vbi Additio num. 3. & 4. Parlador. lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. par. 1. §. 10. Hippolyt. singul. 394. num. 1. † nam vltra, quod hoc intelligitur, quando iuramentum esse litis decisorium, l. post rem, ff. de re iudic. l. 1. 2. & alij, ff. de iure iur. l. actori, C. de rebus credit. Parlador. d. 1. par. §. 3. Roder. Xuar. in d. l. post rem, notab. 2. num. 3. Marin. Freccia de present. instrum. par. 12. num. 6. hic non adest iuramentum in forma, nec deducitur ex verbo, quod dicitur esse, fol. 82. firmari, & iurauerunt dicto nomine, vt in simili ait Paul. Amil. decis. 283. nu. 4. par. 3. † non credi Notario dicenti, testis iuratus, &c. Bald. in l. iuris iurandi, num. 4. C. de restit. Anton. de Butrio in cap. quoniam contra de probat. num. 38. vers. dicit, idem Bald. in autb. si quis in ali-

46
47
48
49
50
51

§1 aliquo, n. 12. C. de edendo, † quia verba narratiua Notarij non faciunt fidem, cap. si Papa de priuileg. lib. 6. l. ex hac scriptura, ff. de donat. & l. ex his verbis, C. de testam. Barbac. cons. 42. num. 1. i. vol. 1. est communis resolutio iuris, † quod iuramentum censetur esse natura, & qualitatis actus, cui accedit, l. fin. C. de non numer. pecun. l. fin. ff. qui satisf. cogant. Caphal. cons. 137. n. 69. & cons. 142. n. 43. tom. 1. Franc. Burfat. cons. 60. n. 56. lib. 1. Ant. Gabr. lib. 2. concl. 10. de iure iur. Ioseph. Ludouic. de- cif. Perus. 64. n. 15. par. 2. Roland. a Valle cons. 7. n. 62. vol. 3. Caball. milleloq. 238. n. 2. Alciat. respos. §3 107. n. 17. † & recipit condiciones actus principa- lis, idem Caphal. cons. 61. n. 11. tom. 1. Roland. a Valle cons. 25. n. 26. vol. 2. Alciat. respos. 157. nu. 10. Paul. Anton. del Bene sing. 18. Couar. in rubr. de testam. 2. par. n. 9. † nec alterat ipsum actum, l. si pecuniam, ff. de codicet. ob causam, Ruinus cons. 134. col. 3. lib. 1. Ioseph. Ludouic. vbi proxime, nu. 16. §5 † & ita in nostris proprijs terminis fideiusionis de iudicatum soluendo, quod si principalis appel- lauit, remaneat liber fideiussor, etiam si cautione praestans coram primo Iudice iurasset, tenet Bald. in l. Iulianus, vers. secundò queritur, ff. qui satisf. cogant. Barbac. in additio. ad Bar. lit. E. in d. l. cum apud, n. 4. ff. iudicatum solui, Ant. Gabr. d. concl. 4. de reb. cred. n. 9. & ita conlat, quã iniuste, & grauosè processit dictus Prpuitor Tarraconensis, & Com- millarius ab eo nominatus ad exequendum con- tra dictum Doctorem Antonium Carmona, sub praetextu dictae fideiusionis, siquidẽ contra om- ne ius, vltra quod non erat debitor, fuit exequa- tus die Dominico vltimo Aprilis 1606. † Et ideò ex hoc est etiam nulla exequutio, Bar. in l. om- nes, C. de sep. dicens, diebus festis in honorem Dei, vel Sanctorum, non posse fieri executionem, neq; ex sententia, neque ex contractu guarantee, idẽ in l. §. nunciatio, ff. de noui operis nunciat. Lan- franc. in cap. quoniam contra falsam de probat. tit. de citat. ad finem. Caballin. milleloq. 634. par. 2. Roderic. Xuar. ad leg. Tolitan. extens. 4. Parlador. lib. 2. verum quotid. cap. fin. par. 5. §. 4. n. 1. & 3. qui ponderat text. apertissimum in l. dies festos, C. de fer. Claud. in d. §. nunciatio, n. 39. §7 † Et non fuit minus grauen, quod dictus Iu- dex absque cautione fecerit consignari dicto Ge- nescio de Almodouar dictos 1402. regales cum dimidio, cum sola illius obligatione, & cautione iuratoria, faciendo causam suam, vt inquit Iustinian. in princ. insit. de obligat. que ex quasi deli- cto nascuntur, Caccialup. d. tract. de debitore su- §8 specto, 11. quest. princ. n. 11. dicens: † Sis ergo cau- tus, & bene dispice, quid tibi agendum sit, cum Iu- dex eris, si offeratur cautio iuratoria, & caue, ne alie- nam causam tuam facias, pro quo est l. 1. ff. de ma- gistrat. conuenien. Et ex his causis fuit multum iusta, & iuri con- sone sententia dicti Abbatis Michaelis Palmerola, quatenus reuocauit dicta attentata cum condẽ- natione expensarum, & debet executioni man- dari, † nam licet attentatorum causa sit summa- ria, vt per glof. in clem. 2. vt lite pend. Decium in §0 cap. cum teneatur, num. 13. de appellat. † senten-

tia, quã profertur in articulo attentatorũ habet vim diffinitiuã, & in ea non habet locum elem. appellanti de appellat. vt per Bellamer. conclus. Rota 148. † Et talis natura, quod respectu Iu- dicitis tranfit in rem iudicatã, vnde non valeat mu- tari, ex addactis per Abb. & Franc. col. 4. in cap. cum cessante de appellat. Ruin. cons. 217. n. 3. & 5. Achill. de Grassi. decis. Rot. 257. aliã 31. de appel- lat. n. 3. & planius respectu partis, quia vt notabi- liter inquit Bald. in l. Antilius Larginus in addit. n. 6. ff. de minorib. post Guillelm. in l. appellatione, C. de appell. non potest appellari a reuocatione at- tentatorum, † & hoc comprobant DD. cum non 62 possit procedi in causa, donec fuerint satisfacta, & reuocata attentata, d. cap. non solum de appellat. in 6. Afflict. decis. 98. n. 3. dicens, quod sicut agens possessorio, facit superfederi in petitorio opposi- to per aliam partem, vt in cap. 1. & cap. ex conqui- sitione de rest. spol. ita petens reuocari attẽtata facit superfederi in negotio principali, donec atten- tata reuocentur, vt habetur in cap. non solum de ap- pell. in 6. Paul. Amil. decis. 52. n. 3. p. 3. Nicol. Mil- lis in reper. verbo attentatorum sententia, Rota dec. 5. de dolo, & contumac. in nouis. † Et licet præfatus Index synodalis decesserit, 63 non fuit necessaria noua commissio, vt valeret pro- cedere in causa Doctor Petrus Magarola alter ex Iudicibus synodalibus Barcinonæ, quibus intolũ- dum erat directã commissio, ex cap. cum plures, vers. porro de offic. deleg. lib. 6. Aufser. ad Capell. Tholosan. quest. 66. nu. 2. Martin. Vran. cons. 24. n. 19. tom. 1. Et hoc iustificatur magis, quia sententia reuo- cationis attentatorum lata in fauorem Doctoris Carmona fuit quinto Idus Iunii, scilicet nona die anno 1606. & intimata dicto Genescio de Al- modouar personaliter 3. Aprilis 1607. † nec ap- 64 paret appellasse intra decem dies, vt de iure re- quireretur, cap. Romana, §. si verò, cap. non solum de appellat. in 6. cap. cordi, eod. tit. & cap. cum di- lectus in fin. de elect. & ita fecit transitum in rem iudicatam. Et licet dicatur, quod vt apparet fol. 10. pri- ma appellatio interposita extrajudicialiter per dictum Genesium Almodouar coram Notario, & quibusdam Canonici Tarraconensibus, fuit 15. Decembris 1607. † & quod permittitur ap- 65 pellationis interpositio Iudice, deficiente coram honestis personis, vt ex cap. vlt. de appellat. tradit Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 69. n. 9. Mil- lis in reperat. verb. appellatio fieri debet, Casador. decis. 3. num. 1. de appell. Bellamera decis. 381. di- cens si post sententiam Iudex se absentat a loco iudicij, sufficit appellare coram persona authen- tica, nec tenetur alibi Iudicem querere ad ap- pellationem intimandam, & apostolos petendos, l. 1. §. dies, ff. quando appellandum sit, Rota decis. 2. de appell. in nouis, Nauarr. in cap. cum contingat 14. causa nullitatis, n. 4. Abb. in cap. quod ad consulta- tionem, n. 3. de re iudic. † Sed hoc debet fieri intra terminum iuris, & in loco vbi Iudex residebat, 66 qui locus erat Ciuitas Barcinonæ, † protestando absentiam ab eius domo, & domicilio, aut de alio iusto

iusto impedimento ad non interponendum appel- lationem coram Iudice, vt bene prosequitur Ro- ta decis. 50. n. 1. de appell. in nouis, & decis. 290. n. 1. par. 3. lib. 2. diuers. Sacri Palatij, Casador. decis. 8. n. 6. de appell. & n. 7. & ex cap. fin. de appell. cap. pa- storalis de offic. ordin. tradit Lappus alleg. 38. nu. 1. Caphal. cons. 185. n. 6. tom. 2. Steph. Gratian. to. 1. discept. cap. 10. n. 1. & seq. Et cum de hoc non ap- pareat, remãsit dicta appellatio, & alia, quas pre- tendit interposuisse, & 7. Iunii 1608. in termi- nis nudæ, & extrajudicialis appellationis absque 67 intimacione facta Doctori Carmona, † cum re- gula sit propter Iudicis, & iudicij honorem, quod coram ipso interponatur, cap. vt debitur de appell. & cap. videtur, 2. q. 6. Hostien. in cap. suggestum de appell. Burgos de Paz cons. 12. n. 14. Grattus respos. 36. n. 8. lib. 2. Caphal. cons. 185. nu. 5. tom. 2. † nam extrajudicialis non est proprie appellatio, vt tra- dunt Ant. de Butr. in cap. 1. n. 16. de rescript. in 6. & in cap. auaritia, n. 10. de elect. eod. lib. Paul. Casir. cons. 404. n. 2. par. 1. Io. Monach. in cap. generali, n. 36. de reg. iur. n. 6. † Et vt valeat aliquid operari, 69 debebat etiã intimari parri aduersæ, scilicet Do- ctori Antonio Carmona, vt per Pntem decis. 517. n. 7. lib. 2. Mohed. decis. 507. aliã 7. de causa possess. n. 2. Rota Romana decis. 486. n. 3. par. 1. di- uers. & decis. 24. n. 1. & 2. par. 3. lib. 2. quod totum deficit, & vnica appellatio, quæ apparet interpo- sita coram dicto Abbate Michael Palmerola fuit 22. Decembris 1607. & breue, quod virtute illius obtinuit directum Iudicibus Synodalibus Solsõ- næ 3. nonas Maij 1608. fuit multò post iuris ter- minum lapsum, nam debuerat appellasse à 3. die Aprilis 1607. quò fuit sibi notificata sententia Ab- batis Palmerolæ Iudicibus Synodalibus Barcinonens. & ideò ad omnes effectus transiuerat tam in rem iudicatam, † cum debuisset ad minus facere com- 70 mitti appellationis causam intra iuris terminum, vt post Rotam decis. 54. de appell. in antiq. & Bella- mera decis. 100. tradit Paul. Amil. decis. 36. n. 2. de- cif. 38. n. 1. p. 1. & decis. 115. par. 2. Alciat. cons. 32. n. 6. lib. 6. † Et ita deficiente fundamento legitimæ ap- pellationis cessauit effectus commissionis datæ per Ill. Nuntium Iudicibus Synodalibus Solsõnæ, arg. cap. cum Paulus, 1. q. 1. Bald. in q. schismatis, n. 18. Crauet. cons. 6. n. 36. & cons. 202. n. 29. Nauarr. cons. 15. de regular. n. 1. maxime quia Iacobus Pal- 72 laros Index Synodalis Solsõnæ processit nulliter, & ex abrupto, † quia non attendendo, nec obser- uando vim clausulæ sine prauicio legitima exe- cutionis posite in commissione, qua mediante nõ poterat impediri via executiua reuocationis at- tentatorum, ad notata per Hieron. Gigant. tract. de pension. q. 95. Octavian. Vestr. de stylo Aula Ro- mana, lib. 3. cap. vlt. n. 3. Marchesan. de commiss. 2. par. cap. 4. n. 32. Nicol. Garc. tract. de benefio. 1. par. cap. 5. n. 570. & seq. † & clausula sine prauicio ef- fecit commissioni conditionalem, vt ait Rota Romana decis. 320. n. 2. par. 1. diuers. Sacri Palatij, concessit absolutionem dicto Genescio de Almo- douar, & prorogauit, & quod peius est, processit non citato dicto Doctore Antonio Carmona, cū

quadam citacione facta Antonio Ioanni Puig sub praetextu, quod in alia instantia extiterat Procu- rator illius, † cum ad actus ita prejudiciales foret 74 necessaria citatio personalis, eodem sap. de verb. si- gnif. Casador. decis. 4. n. 2. de sequest. possess. & fruct. Puteus lib. 1. decis. 373. in princ. Paul. Amil. decis. 117. n. 1. p. 1. & decis. 375. n. 2. p. 2. Achill. de Grassi. decis. 139. aliã 9. de dolo, & contum. Mohedan. de- cif. 8. de fide instrum. allegans cap. fin. & ibi Gemin. de elect. in 6. Rota decis. 265. n. 1. & decis. 277. n. 3. par. 3. lib. 3. diuers. Sacri Palatij, aut ad minus, quod seruaretur forma clausula: Quod si citando- rum propriam personam, &c. quæ nullatenus fuit obseruata, † cuius ordinis peruersio inducit nul- 75 litatem citacionis, Paul. Amil. decis. 111. n. 2. & 7. par. 1. Achill. decis. 144. n. 1. maxime quia licet nõ adesseret dicta clausula, certum est de iure, † quod 76 si in rescripto datur facultas citandi absentem per edictum, intelligitur iuxta formam iuris com- munitis, vt ex cap. causam, que de rescript. cap. licet de prebend. vbi Decius, tradit Paul. Amil. dec. 263. n. 5. & 6. par. 1. Et quia mandatum, quod Antonius Ioannes Puig habuit, solummodo fuit respectu instantiæ iudicij vertentis coram Synodalibus Barcinonæ, & non coram dicto Iacobo Pallares, † madatum autem restrictum ad certum Iudicem, non ex- tenditur ad alium, vt post Ioan. de Grassi. tract. de substantiã lib. procur. vers. coram quocunque, tradit Paul. Amil. decis. Rotæ 184. n. 2. par. 3. Rota d. de- cif. 854. n. 1. par. 3. lib. 3. diuers. Sacri Palatij, Rota decis. 13. de procur. in nouis, n. 2. Et est multum dignum consideratione erro- neum motiuum dicti Iacobi Pallares ad decla- randum fuisse nullum, quod declarauit Abbas Michael Palmerola, & Petrus Magarola eius suc- cessorib; eo quod Genescio de Almodouar erat de Dicecesi Carthaginensi, † & quod non poterat 78 conueniri vltra tres dietas Barcinonæ, quæ est vltra illas, contra dispositum in Concilio generali de duabus dietis, cap. non nulli de rescript. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 206. n. 1. & per Bonifacium VIII. de vna dieta in cap. statutum, §. cum autem, eod. tit. lib. 6. & contra dictum breue, quia debe- bat considerare, & animaduertere dictus Iacobus Pallares, quod dictus Genescio Almodouar tem- pore, quo cognouerunt de causa Iudices Barci- nonæ, habebat incolatum, & domicilium Tarra- conæ in seruitio Archiepiscopi tanquam illius Capellanus, & familiaris, & vt inquit Casar de Grassi. decis. 15. n. 10. de probat. post Alex. cons. 16. n. 3. lib. 1. † non attenditur origo, sed incolatus, 79 & quod ita seruat Curia Romana, Socin. iunior cons. 37. n. 9. & 10. lib. 1. dicens, † potentius esse 80 ius, & forum domicilij, quàm originis, l. fin. in l. si arrogator, n. 48. de adopt. Rota Romana decis. 105. n. 1. par. 2. diuers. Sacri Palatij, d. n. 1. par. 1. † & in 81 proprijs terminis fuit decisum per Rotam decis. 34. de rescript. in antiq. quod dieta computetur à sine Dicecesis domicilij, secundum Ioan. Andr. in d. cap. statutum, verbo vnam dietam de rescript. lib. 6. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 25. num. 33.] Ex

Ex quibus euidenter resultat, fuisse iuste latam sententiam, & decreta reuocationis attentatoru, debereq; executioni mandari, reuocatis prouisionibus, & decretis dicti Iacobi Pallares cum restitutione indebitè exactorum à dicto Doctore Antonio Carmona cum expensis. Saluo semper, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Error probatur, quando actus apparet aliter factus quam erat ordinatum.
2 Actus regulatur à principali intentione agentiu.
3 Actus agentium operari non possunt ultra intentionem illorum.
4 Error in origine facit consensum deficere.
5 Errore factum non nocet.
6 Fideiussio restringitur ad cogitata per fideiussore.
7 Fideiussor in certam causam pro alia non tenetur.
8 Error facit abesse consensum.
9 Consensui nihil magis repugnat, quam error.
10 Error Notarij non debet nocere parti.
11 Error fideiussionis constat, conferendo illam cum decreto Iudicis.
12 Error dicitur inesse in sententia, diem ad acta erronea se refert.
13 Fideiussionis error excusabilis est, si calatum fuit decretum, iuxta quod erat faciendum.
14 Error in facto proprio potest ostendi, & excusari, ubi agitur de damno vitando.
15 Error non debet prauidicare veritati.
16 Iuramentum super actu erroneo facto nihil operatur.
17 Cautio de rato quid importet pro absente praestita.
18 Cautio de iudicatum soluendo differt multum à cautione de rato.
19 Iudex dat formam Actuario eorum, quae debet facere in iudicio.
20 Notarius non potest se extendere ultra decreta per Iudicem facta.
21 Fideiussio ubi praestatur ex aliqua necessitatis causa restringitur ad illam.
22 Notarius non potest deferre iuramentum in litè, nisi Iudice praesente, & mandante.
23 Notarius non potest facere actum iudicalem ultra mandatum Iudicis.
24 Fideiussor solum praesumitur fideiussisse pro causa, pro qua fuerat tractatum.
25 Fideiussio est stricti iuris.
26 Fideiussio non egreditur actum, super quo interponitur.
27 Fideiussio extensa, & ampliata ultra decretum Iudicis non nocet.
28 Factum non dicitur in figura iudicij absque praesentia Iudicis.
29 Si non inest id, de quo erat maior ratio, non inest id, de quo memor.
30 Fideiussori est in dubio fauendum.
31 Fideiussor acceptus in uno iudicio, non tenetur in alio.
32 Fideiussor in prima instantia non tenetur in causa appellationis.

PRO

Eodem Doctore Antonio Carmona.

CONTRA

Dictum Generisum de Almodouar.

ARGUMENTVM.

Error fideiussionis extensæ per Notariu ultra oblationem partis, & decretum Iudicis, non nocet fideiussori, nec cautio de rato valet extendi ad illam de iudicatum soluendo, maxime coram diuerso Iudice.

CONSILIVM CLVII.

Extra, quae in praecedenti consilio fundata sunt, ut iustitia Doctoris Antonij Carmona elucescat operæ pretium est animaduertere, quod ut apparet ex processu fol. 83. Ioannes Binian-

tes Procurator Episcopi Carthaginensis, & eius Prouisoris, ut non relaxaretur dictus Generisum de Almodouar solummodo obtulit cautionem de rato, per hæc verba: De quorum ratibatione se idoneè cauere promittit, & producit processu acti-

Quare non potuit dicta fideiussio immutari, quod esset de iudicatum soluendo, nec extenderetur ad satisfactionem salariorum, & expensarum, nec ex ea conueniri dictus Doctor Antonius Carmona, nisi in quantum fideiussor de rato, & quod secus factum est, nullum apparet, & erroneum; nam ut inquit Alexand. error probatur, quando aliter actus fuit gestus, quam fuerat ordinatum inter partes, Ioseph. Sesse decif. Aragon. 23. num. 5. par. 1. actus enim iudicatur à principali intentione agentium, l. si quis nec causam in princ. vbi Bald. & alij l. rogasti, ff. si cert. petat. l. qui exceptionem, ff. de cond. indeb. l. si quis donationis, ff. de contrab. empt. Hatman. lib. 3. qq. iuris, quæst. 2. num. 18. Et actus agentium non potest operari ultra intentionem agentis, l. non omnis cum simil. ff. si certum petatur, Sigismund. Loffred. conf. 5. n. 9. & conf. 35. nu. 8. Creuat. conf. 475. n. 2. & conf. 962. n. 5. Burlat. conf. 355. nu. 21. vol. 3. Aleiat. conf. 33. n. 6. lib. 1. Bellam. decif. 741. n. 17. Monter. decif. 46. §. dubia, n. 26. Castill. lib. 4. quotid. quæst. 4.

Et error in origine facit deficere consensum, ex Bald. in d. l. non idcirco, C. de iur. & fact. ignor. & ideo non prauidicat, l. 4. §. subtilius, ff. de cond. indeb. Afflict. in C. off. volumus, n. 8. tit. 93. Marius Mura tom. 2. ad Capitula Regni Siciliae, cap. 82. Re.

- 6 Regis Frederici, n. 32. qui decif. Sicil. 100. nu. 18. ait, fideiussionem restringi ad cogitata per fideiussorem, & ita fideiussor in certam causam pro alia nullatenus tenetur; Honded. conf. 50. n. 18. & 19. vol. 1. & conf. 111. n. 27. Surd. conf. 460. nu. 72. Ioan. Ant. Bellon. conf. 90. n. 4. Castillo decif. 108. n. 18. par. 2. Marius Mura tom. 2. ad capit. 137. n. 9. & decif. 100. n. 11. & 12.
7 Et confirmatur, quia error facit consensum abesse, l. 2. in princ. ff. de iudic. d. l. non idcirco, & latè tradunt Christoph. Torniol. conf. 6. num. 18. Bimi. conf. 29. num. 1. conf. 81. n. 3. & conf. 350. num. 15. Petr. Surd. decif. 114. n. 20. & decif. 328. nu. 21. Aluar. Valaic. consult. 108. n. 37. Seraphin. decif. Rota 638. n. 1. & decif. 1190. num. 2. Farinac. decif. 524. tom. 1. par. 2.
8 Nihil enim magis consensui repugnat, quam error, l. 2. ff. de iuris d. omni. iudic. l. si per errorem, eod. tit. l. nihil consensui, §. nihil est, vbi Decius, & Cagn. ff. de regul. iur. l. hæres institutus, ff. de acquir. hered. l. hæreditates la secunda, ff. de verbor. signif. quæ regula nullam habet limitationem, vt per Surd. conf. 202. n. 10. Freder. de Sen. quæst. 164. num. 2. Rota Ludouicij decif. 179. nu. 5. Iacob. Philipp. Portius conf. 124. n. 32. Bimius conf. 184. n. 17. conf. 122. n. 10. & conf. 256. n. 25. Philip. Masin. ad l. & verborum; n. 71. C. qui admitti, Intrig. de feud. tom. 2. art. 6. n. 51. Stephan. Grat. tom. 4. discept. cap. 759. num. 15.
9 Vnde & error Notarij non potest parti nocere, text. cum Glos. in l. si librarius, vbi Decius, Cagnol. & Mayner. ff. de regul. iur. Franc. Burlat. conf. 317. n. 2. Caphal. conf. 72. n. 4. & conf. 87. nu. 14. Steph. Grat. tom. 5. discept. cap. 825. n. 17.
10 Error autem praesumitur, imò constat conferendo dictam fideiussionem cum oblatione partis, & decreto iudicis, quod loquebatur tantum de cautione de rato, & non de iudicatum soluendo, l. & si me putem, ff. de cond. indeb. l. cum de debito in princ. ff. de probat. Alex. conf. 9. n. 12. in fine, lib. 5. Honded. conf. 51. n. 86. tom. 2. Burlat. conf. 310. n. 45. & conf. 255. n. 36. Surd. conf. 38. n. 6. & conf. 345. n. 16. Et error dicitur inesse in sententia, dum ad acta erronea se refert, Burlat. conf. 74. n. 83. ex glos. communiter approbata in l. 2. C. de errore calculi, vbi Bart. Salic. & Angel.
11 Quod maxime verum est, cum dictus Doctor Antonius Carmona in dicta fideiussione se expressè retulerit ad iudicis decretum, quod cum cautela, ne dicam malitiosè non ostendit Notarius; nam si ostendisset, vti que non fuisset passus fideiussionem ultra illius normam, & tenorè extendi, quæ sufficiens est, & excusabilis causa erroris, ex glos. in l. de a. ate, §. fin. ff. de interrog. actio. Alex. latè in l. qui Roma, §. duo fratres, ff. de verbor. oblig. & conf. 81. n. 18. lib. 6. Bimius conf. 183. n. 22. & conf. 229. n. 10. Franc. Veggius conf. 19. n. 17. Castill. decif. 109. n. 25. par. 2. Cesar Manen. conf. 140. nu. 32. Stephan. Grat. tom. 4. discept. cap. 759. n. 14. Cornaz. decif. Lucens. 39. n. 5. Cesar Barz. decif. Bonon. 2. n. 26. Farinac. decif. 158. nu. 4. par. 1. tom. 2. Camill. Borrell. tom. 2. comp. decif. tit. 21. n. 218.

Nec obstat dicere, quod non praesumitur error in facto proprio dicti Doctoris Antonij Carmona; nam adhuc est verum, cum agar de damno vitando, ita est communis opinio, vt per Caphal. conf. 562. n. 24. Ruin. conf. 10. n. 16. lib. 3. Riminalun. conf. 130. n. 4. Franc. Beccius conf. 211. n. 23. & seq. Surd. latè conf. 202. nu. 11. & seq. vol. 2. Roland. à Valle conf. 11. num. 46. & conf. 96. nu. 50. vol. 3. Doctor Marta conf. 150. n. 27. Ioan. Petrus Bimius conf. 242. n. 15. vol. 2. & n. 34. conf. 261. n. 19. Lancell. Gallix conf. 89. n. 10. Sesse decif. 138. n. 16. & 17. tom. 2. D. Franc. de Leon. decif. Valent. 30. n. 12. & 13. tom. 1.
12 Quod adeo verum est, quod error nullatenus debet prauidicare veritati, l. illicitas, §. veritas, ff. de offic. Praesid. l. 2. C. de error. Aduoc. & ex Corneo conf. 186. col. 3. vers. mac inuauit, lib. 2. tradit Christoph. Torniol. conf. 68. n. 23. Leander Galganet. lib. 2. de iure publico, tit. 31. n. 26. Io. Petrus Bimius conf. 250. n. 13. & conf. 261. n. 17.
13 Etiam si iuramentum interuenisset, nam si per actu erroneè facto nihil operatur, Carol. Rui. conf. 127. n. 13. & 20. & conf. 137. nu. 12. lib. 3. Iacob. Philipp. Portius conf. 132. n. 16. Lancell. Gallix conf. 78. n. 16. & 18. Cesar Manent. decif. 7. n. 48. Marius Mura decif. Sicil. 73. n. 12.
14 Quibus suppositis clarum est, quod cautio de rato, quæ fuit oblata, & per Iudicem ordinatum, quod praestaretur, solummodo committeretur, & posset locum habere casu, quo Episcopus Carthaginensis, aut eius Vicarius non habuissent ratum, quod dictus Ioannes Pinianus ipsorum nomine faciebat, iuxta tradita per DD. in l. 1. ff. de procur. Lanfranc. de Oriano in cap. quoniam contra, n. 2. de probat. Vantius de nullit. ex defectu potest. l. procurator 8. §. si quis, l. quo enim, §. Iulianus, l. si indebitum, §. si procurator, cum l. sequenti, & per totum, ff. rem ratam haberi, l. ratum 14. cum seq. ff. de solut. & l. non solum 39. §. qui alieno, vbi glos. ff. de procur.

Et pro parte dicti Genesij de Almodouar ostensum non est, quod dicti Episcopus, & Prouisor reclamauerint, aut non habuerint ratum, quod illorum nomine fecerat illorum Procurator, & ita cessauit effectus dictæ cautionis de rato; & cum sit diuersissima ab ea cautio de iudicatum soluendo, vt constat ex l. ne satisfactio, ff. rem ratam haberi, & ex toto titulo, ff. iudicatum soluendo, dict. l. non solum, versic. est & casus; non potuit dictus Notarius saltem desiderio habendi plures, à quibus posset expensas consequi cautionem de rato ampliare, & extendere contra mentem partium, & mandatum Iudicis, & cuius est dare normam Actuarijs eorum, quæ scribere debent, Abb. in dict. cap. quoniam contra, Bald. authent. quæ supplicatio, versic. licet, C. de precibus Imperat. offeren. Gabriel Sarayna in addit. ad Matheslan. singul. 1. num. 1. & quod Notarius non possit se extendere ultra decretum à Iudice praesumtum, tradit Bald. in l. cunctos populos, num. 41. C. de summ. Trinitat. Rota Romana decif. 103. par. 2. diuers. Sacri Palatij, & in his Regnis l. 7. tit. 20. lib. 2. Recopilat. disponit, quod Tabelliones non possunt extèdere

fideiustiones plusquam disponitur in mandato iudicis, cuius virtute prestantur; & in terminis Franch. decis. 202. num. 4. & 5. par. 1. ibi: Nec praesumendum est, hunc fideiustorem voluisse se obligare in plus, quam per decretum iudicis fuisse provisum. Et infra, ibi: Quod est alienum a mente iudicis, &

21 partium. † Facit Bald. cons. 187. incip. generalitas verborum, in princ. lib. 4. dicens, quod ubi fideiustio praestatur ex aliqua necessaria causa, intelligitur restitutive data intra limites necessitatis, text. celebris in l. si stipulatus 4. vers. verum si emptor; ff. de usur. ibi: Quia non est verosimile plus venditorem promississe, quam in iudicio empti prestare compelleretur, ubi glossa verbo vendisimile, allegat l. frater a fratre, ff. de cond. mob. quae loquitur in obligatione fideiustorum.

22 † Facit Ant. de Butr. in cap. suis, n. 4. de testibus, ubi dixit, quod Notarius non potest deferre iuramentum in litem, nisi praesente iudice, & mandante, l. si procurator praesentis; ff. de verbor. oblig. Bart. in l. videamus, §. deferre, ff. de in litem iurando, Felin. in dist. cap. quoniam contra, colum. 7. de probat.

23 † quia nullum actum iudiciale potest Notarius scribere ultra iudicis mandatum, ex l. neminem, C. de exhib. reis, l. iubemus, C. de liber. causa, l. instar, C. de iure fisci, lib. 10. Baldus in l. n. 22. C. qui accusare non possunt, Afflict. decis. Neap. 245. nu. 8. Menoch. lib. 2. de arbitr. iud. casu 142. n. 7. dicens, Notarium nihil posse ex suo capite opponere.

Et cum solummodo fuerit tractatum de praestanda cautione de rato, & ea tantum fuerit oblata, adest praesumptio in favorem dicti Doctoris Antonij Carmona, quod nunquam intentionem habuit faciendi in alia forma, nec cavere de iudicando soluendo; † nam vt post Alex. cons. 25. lib. 2. ait Menoch. de praesumpt. lib. 3. pres. 49. nu. 4. fideiustor solum praesumitur fideiustis pro causa, pro qua fuerat tractatum, & ita nullatenus potuit extendi per dictum Notarium; † nam cum fideiustio sit stricti iuris, l. stipulatus es opus, l. si in pignore, ff. de fideiust. l. blanditus, & l. si fideiustio, C. od. tit. Marc. Ant. Natta cons. 202. in causa, n. 5.

24 2. ait Menoch. de praesumpt. lib. 3. pres. 49. nu. 4. fideiustor solum praesumitur fideiustis pro causa, pro qua fuerat tractatum, & ita nullatenus potuit extendi per dictum Notarium; † nam cum fideiustio sit stricti iuris, l. stipulatus es opus, l. si in pignore, ff. de fideiust. l. blanditus, & l. si fideiustio, C. od. tit. Marc. Ant. Natta cons. 202. in causa, n. 5. vol. 1. Causal. decis. Finis. 5. num. 31. par. 2. † non egreditur actum, super quo interponitur, l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pact. Rom. cons. 210. n. 2. Bald. in l. 1. n. 3. ff. de in litem iurando.

Nec potest dici, quod dicta fideiustio reperitur facta in forma iudicij, & ideo propter illius auctoritatem est illi standum. Quia respondetur, † quod quatenus sonat de iudicatum soluendo excessit, & fuit absque iudicis auctoritate, & erronea; & ideo non potest praedudicare dicto Doctori Antonio Carmona. l. sed & si quis, §. ita queritur, ff. si quis caution. ibi: Si quis cum iudicio fideiustandi causa satisfidare non deberet, satisfidatio promissit, an fideiustoribus eius exceptio detur. Puto interesse, utrum per errorem satisfidatio promissum est, an ex conuentione, si per errorem, dandam fideiustoribus exceptionem. † Est planum de iure, quod non dicitur factum in figura iudicij, quod non fuit factum in praesentia iudicis, vt dicit Bald. in l. interrogatam, C. de liber. caus. Luc. de Penna in l. 2. C. de iure fisci, lib. 10. Bald. in l. si ea, C. qui accus. no

25 2. ait Menoch. de praesumpt. lib. 3. pres. 49. nu. 4. fideiustor solum praesumitur fideiustis pro causa, pro qua fuerat tractatum, & ita nullatenus potuit extendi per dictum Notarium; † nam cum fideiustio sit stricti iuris, l. stipulatus es opus, l. si in pignore, ff. de fideiust. l. blanditus, & l. si fideiustio, C. od. tit. Marc. Ant. Natta cons. 202. in causa, n. 5. vol. 1. Causal. decis. Finis. 5. num. 31. par. 2. † non egreditur actum, super quo interponitur, l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pact. Rom. cons. 210. n. 2. Bald. in l. 1. n. 3. ff. de in litem iurando.

poss. & in cap. 1. §. item Sacramenta de pace iuram. firm. tradit Matth. de Afflict. d. decis. 245. n. 8.

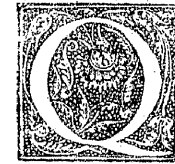
Et si in terminis fideiustionis de iudicatu soluendo est ita clara iustitia Doctor. Antonij Carmona, vt ostensum est, multo magis erit respectu cautionis de rato, quae non est commissa, † quia si id, de quo maior aderat ratio, non inest, neque id, de quo minor est ratio, inesse debet, cap. licet vniuersis, ubi glossa verbo. multo minus de testib. l. 1. C. de negot. gest. l. nec ex vera, C. de acquir. poss. Eticard. in loco a maiori, n. 1.

Et quando aliquod esset dubium, † adhuc fideiustori est in dubio fauendum; vt tradit Alex. Raudens. varian. resolut. cap. 26. nu. 17. Surd. cons. 19. n. 23. vol. 1. praesertim quia vt fundatum est in praecedenti consilio, nec in praesenti superfluum putauimus; † fideiustor acceptus in vno iudicio non tenetur in alio, l. si apud in princ. ff. iudicatum solui, Surd. cons. 183. num. 49. † Et in prima instantia non tenetur de eo, quod iudicatum in causa appellationis, nisi aliud expressè fuit actum, l. citi apud Sempronium, ff. iudicatum solui, quem esse formalem, & lyncem, inquit Io. Bapt. Costa tractat. de fac. scien. & ignor. centur. 2. dist. 29. nu. 17. Hier. Gabr. cons. 53. vol. 1. Thef. decis. 202. Boer. decis. 315. Vinc. de Franch. decis. 208. par. 2. & dec. 320. & 324. Farin. tract. crim. par. 1. q. 34. n. 110. & seqq. Cesar Vrsill. ad Affl. des. 182. n. 5. & 6. & ex antiquis Ang. in dist. l. cum apud, col. fin. Bart. & alij in l. fin. C. de pact. & in l. non a iudice, §. 1. ff. de iudic. Surd. d. num. 49. & notissime Castill. dec. Sicil. 108. n. 6. & 9. par. 2. Mar. Muta decis. 45. nu. 10. & decis. 100. n. 17. Et ex his omnibus apparet, quam boni ius foueat Doctor Antonius Carmona super nullitate fideiustionis, reuocatione attetatorum, ac restitutione quantitarum ab eo indebitè exactarum. Saluo, &c. Matriti 12. Augusti 1610.

SVM MARIVM.

- 1 Spurietatis qualitates, & alia, quae possent mouere Principem ad denegandam natalium restitutionem, aut dispensationem, debent exprimi specificè; & n. 3.
- 2 Defectum qui scit, non debet tacere, & Principem supplantare.
- 3 Legitimatō spurij duplici spurietate non valet, utraque non expressa.
- 4 Dispensatio redditur nulla, non expressa qualitate damnati coitus, & spurietatis.
- 5 Legitimatō est nulla eius, qui cum esset adulterinus, dicit solum se spurium.
- 6 Spurietatis qualitas, nisi exprimat in dispensatione, est nulla.
- 7 Subreptio qualitatē, quae redderet Principem discretiorem, vitiat gratiam.
- 8 Dispensatio difficilis conceditur spurio ex incestu, quam simplici illegitimo.
- 9 Spirituales cognatio contrahitur inter patrem, & illam, quae filium illius leuauit de baptismo.
- 10 Cognatio spiritualis impedit matrimonium contrahi, & dirimit contractum.
- 11 Cognatio spiritualis, & carnalis equiparantur.

CONSILIVM CLIX.

Vidam Hispalensis ciuis legitima coniuge defuncta, ex qua vnica filiam susceperat, quae foror coniugis de sacro fonte leuauerat, carnis fragilitate deuictus; fororem praefata carnaliter cognouit, duos

uir, posteaque dispensationem a sua Maiestate obtinuit, filia legitima vita sancta, vt valeret illi bona sua relinquere, eoque institueret haeredes expressio spurietatis defectu ex causa affinitatis praefata, suppresso autem altero impedimento cognationis spiritualis, quare agnati praefati parentis Hispalensis ciuis praetendunt dispensationem vitiosam, ad eoque; & non ad filios incestuosos, & spurios bona pertinere; & cum de eo fuissent interrogatus respondit, mihi videri bonum ius fouere agnatos, ex sequentibus.

Primo, quia cum filij essent incestuosi ex duplici causa affinitatis, scilicet in primo gradu, ac cognationis spiritualis, de utroque impedimento debuit fieri mentio in impetratione legitimatōnis, † nam in impetratione legitimatōnis, & dispensationis omnes qualitates spurietatis, & alia, quae possent Principem mouere ad denegandam natalium restitutionem, siue dispensationem sunt exprimenda, l. sed si hac, §. patronum, ff. de in ius voc. cap. 1. de filijs Presbyt. lib. 6. cap. super literis de rescript. per quae iura Bald. cons. 81. incip. quidam Simoni, nu. 1. vol. 1. † dicit, quod qui scit defectum, non debet eum tacere, nec supplantare Principem concedentem, Carol. Ruin. cons. 103. n. 16. vol. 3. Ioan. Roxas in epit. success. cap. 23. nu. 17. & seqq. Thom. Gramin. cons. 100. n. 86.

† Qualitas enim spurietatis debebat specificè exprimi, vt probat plures, quos refert, & sequitur Io. Neuiz. cons. 99. n. 13. & 14. Rolan. a Valle cons. 96. n. 41. vol. 3. Francisc. Marc. decis. 10. par. 1. Marian. Socin. cons. 99. nu. 39. & seq. vol. 2. Marta 4. par. digestorum nouissimorum, verbo legitimatio, cap. 31. Decius cons. 55. Anst. Tepat. tom. 2. tit. de legit. liber. natural.

† Ideo Rebuff. respons. 122. nu. 12. probat, quod legitimatio spurij duplici spurietate non valet, non expressis spurietatis qualitatibus, ex Ioann. Andr. in addit. ad Speculat. tit. qui filij sint legitimi, vers. quero si natus, dicente, quod si impetrans legitimatōnes sit spurius duplicatus, non valet legitimatio, argumento cap. non potest de praebendis, lib. 6. & l. vi in passam, §. praescriptione, ff. ad leg. Iuliam de adulter. Rosell. in tract. de legitimat. lib. 2. num. 2. de causa formali, hoc sequitur Alexand. cons. 37. num. 7. lib. 1. Elbertus Leoninus cons. 78. num. 2. † dicens post Anchar. cons. 427. incip. circa priorum questum, num. 1. in fine, quod si qualitas damnati coitus, siue spurietatis, non fuit expressa in dispensatione, redderetur talis dispensatio subreptitia, Donat. a Fina inter communes Doctorum opinionones, lib. 6. tit. 4. C. de iure aureorum

- 13 Cognatio spiritualis maior est, quam carnalis.
- 14 Dispensatio omnis est stricti iuris.
- 15 Dispensatio est odiosa.
- 16 Dispensatio est strictè interpretanda.
- 17 Dispensatio super vno defectu non trahitur ad alium.
- 18 Facultate testandi inhabili concessa, debet solemnitates seruare.
- 19 Dispensatio non extenditur de casu ad casum.
- 20 Dispensatio non extenditur etiam ex maioritatem rationis.
- 21 Dispensatio non extenditur ad casum, in quo erat maius impedimentum, ne dispensaretur.
- 22 Impedimentum duplex ubi adest, difficilius dispensatur.
- 23 Impedimenta duo sunt efficaciora vnico.
- 24 Duplex funiculus difficilior rumpitur.
- 25 Dispensatio superioris tolerabilis super vno defectu, non est super pluribus.
- 26 Specialia plura non debent admitti.
- 27 Impedimenta quot sunt, aut obstacula, tot debent esse dispensationes.
- 28 Iuramenta quot sunt, tot relaxationes requiruntur.
- 29 Absolutiones tot requiruntur, quot sunt excommunicationes.
- 30 Habilitatus respectu vnus impedimenti, non cessatur respectu alterius.
- 31 Obstacula plura ubi sunt, sublato vno, remanet aliud.
- 32 Lex ubi considerat duas causas impeditivas, non sufficit, si vna cesset, remanente alia.
- 33 Impetrans est sicut infirmus, aut vulneratus, qui debet Medico, aut Chirurgo omnes infirmitates, aut vulnera detegere.
- 34 Dispensandi facultatem habens cum adultero, aut incestuoso, non potest dispensare cum laborante utroque defectu.
- 35 Argumentum in dispensationibus non procedit de vno ad aliud.
- 36 Casus omni in dispensatione habetur pro omisso.
- 37 Extensio non fit de vno casu dispensationis ad alium.
- 38 Indultus super vno delicto non iuuat, si non fuit expressum aliud delictum antèrius commissum.
- 39 Commissio absolutionis ab vna excommunicatione, ad aliam non extenditur.
- 40 Rescriptum super restitutione beneficij, a quo quis fuit amotus duplici de causa, non valet, vna tantum expressa.
- 41 Rescriptum vt aliquis in Canonicum admittatur, non releuat, nisi omnia, quae obstabant, exprimantur.
- 42 Legitimatō non subsistit expressa vna tantum parte damnati coitus, ubi erat ex utraque parte damnatus.
- 43 Qualitas cognationis spiritualis, & alia aggravans debet exprimi.

ARGVMENTVM.

¶ Dispensatio concessa super aliquo impedimento non extenditur ad aliud, quod non fuit Principe expressum.

6 *analog. num. 33.* † dicens, non valere legitimatorem eius, qui cum elicit ex adulterio genitus, simpliciter narravit se spiritum, Rota Aven. *decif. 6. n. 3. tom. 3.* Felin. *in cap. postulasti, n. 2. de rescript. quem refert, & sequitur Castan. in consuetud. Burgund. tit. des successions des Bastards, rubr. 8. §. 3. n. 30. vers. quid autem, Petr. Paul. Paris. conf. 15. num. 54. lib. 2. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casu 203. n. 2. & 3. post Bald. in l. eam, quam, col. 10. num. 36. C. de fideicommiss. Alexand. conf. 195. num. 5. & 6. lib. 2. Iason conf. 11. vol. 1. vers. tertio dicta, lib. 3. Socin. senior conf. 47. num. 26. & 40. lib. 4. Decius conf. 579. num. 4. Hippol. de Marfil. sing. 492. incip. in legitimatione, Ripa in l. ex facto, §. si quis rogatus, n. 3. ff. ad S. G. Trebell. Roland. à Valle conf. 89. n. 40. lib. 1.*

7 † Et ista est communis opinio, quod qualitas spuriatis sit exprimens in dispensatione, aliàs non valeat, Ant. de Butrio, & Præpos. in cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi, Ruinus cõs. 103. n. 16. vol. 3. Rebuff. in praxi benefic. par. 2. tit. de dispens. super defectu natal. num. 61. & par. 3. tit. de rescript. legit. num. 3. Roland. à Valle conf. 96. n. 4. lib. 3. Greg. Lopez in l. 9. tit. 18. par. 3. glof. 1. Aluar. Valasc. consult. 80. n. 1. & seqq. Decian. respons. 19. n. 51. vol. 1.

8 † Nec mirum, cum inducatur subreptio, si nõ narretur aliquid in impetranda dispensatione, quod Principem omnino auerteret à concedendo illam, vel saltem redderet difficiliorem, vt per omnes DD. in cap. super literis de rescript. & in dict. cap. postulasti, verbo de leui eodem tit. glof. vlt. in cap. ad Audientiam, vbi Felin. ex num. 17. & 22. eodem tit. Bernard. Diaz reg. 444. Nauarr. in cap. cum obtingat in prima causa nullitatis de rescript. Mádof. in regula de subrog. colitig. quæst. 9. num. 8. Alexad. conf. 129. per totum, lib. 6. Valasc. vbi proximè nu. 9. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 201. num. 2. Nicol. de Rebbe in tract. de canonicatu, & præbenda Theologici, pag. 13. Thom. Grammat. decif. Neap. 69. num. 57. & seq. Ioan. Francisc. de Ponte conf. 57. num. 32. & seq. tom. 1. Loffred. conf. 14. nu. 67. Aloyf. Riccius decif. Curia Archiepisc. Neapol. 116. n. 1. par. 1. & per text. in cap. si proponente, & cap. cum adeo de rescript. Nauarr. conf. 8. in princip. de cognat. spirit. Laderch. de Imol. conf. 124. num. 7. dicens, quod in materia non solum dispensationis, sed legitimationis, quoties omittitur expressio qualitatis, quæ redderet Principem difficiliorem, nihil valet, Abbas in dict. cap. per venerabilem, nu. 27. Alexand. conf. 195. num. 6. volum. 2. Barbat. conf. 49. num. 3. lib. 2. Bartholom. Socin. conf. 246. num. 6. & 7. volum. 2. Curt. senior conf. 16. nu. 26. in fine.

9 † Certum autem est, quod legitimans, aut dispensans se reddit difficiliorem cum spurio ex incestu concepto, quam cum simplici illegitimo, Marian. Socin. iunior conf. 99. nu. 38. vol. 2. Tiber. Decian. resp. 5. nu. 16. vol. 1. si adulterium cum incestu 38. & ibi DD. ff. ad leg. Iuliam de adult.

10 † Et cum vxoris soror filium de sacro fonte leuauerit, dubium non est, quod vltra affinitatem, quam habebat cum suo cognato, fuit effecta cõ-

mater, seu cognata spiritualis, cap. veniens de cognat. spirit. cap. fin. eod. tit. lib. 6. Concil. Trident. sessio. 24. decreto de reformat. cap. 2. & obseruant Matienço in rubr. tit. 1. lib. 5. Recopilat. num. 166. Nauarr. in manual. cap. 22. num. 36. Paul. Fusc. de vifit. lib. 1. cap. 7. num. 19. Hieron. Gabr. conf. 196. n. 9. vol. 1.

† Ex quo resultauit inter eos nouum impedimentum tale, quod impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum, cap. 1. & toto titulo de cognat. spirit. lib. 6. cap. si filiolum & q. 1. Alphons. à Veracrucis in speculo coniugior. p. 1. art. 54. conclus. 3. Io. Bapt. Ferret. conf. 377. in princ. & n. 6. vol. 2. Boer. conf. 20. nu. 16. Couarr. in epitom. de sponfal. 2. par. cap. 6. §. 4. n. 1. & 8. Matienço vbi proximè num. 165.

† Cum parificentur cognatio spiritualis, & carnalis, cap. de bitum de bigamis, Ioan. Andr. in regula potest quis per alium, num. 6. de regulis iuris, lib. 6.

† Imò cognatio spiritualis maior est, quam carnalis, cap. ita, cap. Pictarium, vbi glof. verbo multò magis 30. quæst. 3. glof. in cap. qui dormierit 27. q. 2. Alex. conf. 34. n. 8. lib. 3. & conf. 237. num. 8. & 9. lib. 6. Nauarr. conf. 8. num. 10. de cognat. spirit. Tiraquell. de penis temper. causa 21. nu. 2. & 3. Melchior Gallectus tract. de cognat. spirit. cap. 5. nu. 7. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 11. num. 11. & 12. Roxas de success. cap. 28. nu. 7. idem Surd. tit. 1. quæst. 98. n. 3.

† Et ideò cum omnis dispensatio sit stricti iuris, vbi non potest de præbend. lib. 6. cap. finali de filiis Presbyt. Paul. Castrenf. conf. 30. incip. super pñcto, n. 3. par. 1. & conf. 81. n. 8. par. eadem, Io. Vincent. Honded. conf. 83. num. 23. vol. 2. Marian. Socin. conf. 12. à num. 20. vol. 2. Petr. Surd. conf. 453. n. 4. vol. 3.

† Et odiosa, vt probant Angel. de Perus. conf. 273. n. 4. glof. in cap. Ordinarij, verbo dispensationes de offic. ordin. lib. 6. Cap. Marian. Natta conf. 163. n. 5. & conf. 623. n. 9. Aimon Crauet. conf. 687. nu. 10. vol. 4. Oldrad. conf. 215. col. 3. vers. & hoc plenius, Decius in cap. quia in tantum, n. 6. de præbend. Corneus conf. 12. n. 11. vol. 2. Petr. Surd. conf. 245. n. 10. vol. 2. Tiber. Decian. resp. 19. n. 38. & 46. volum. 1. & resp. 33. nu. 40. eodem vol. Bened. Capra conf. 1. n. 11. & conf. 157. n. 9.

† Atque strictè interpretanda, Rebuff. conf. 3. n. 7. Carol. Ruin. conf. 153. n. 18. lib. 4. Alex. Imol. conf. 188. n. 3. lib. 5. Marc. Anton. Natta conf. 420. n. 23. Io. Caph. conf. 684. n. 44. vol. 5. Marian. Socin. d. n. 20. Menoch. conf. 306. n. 14. lib. 4.

† Quare dispensatio super vno defectu non trahitur ad alium defectum, secundum Io. Andr. in cap. fin. de filiis Presbyt. lib. 6. Bart. in l. cum propter 4. nu. 1. ff. de legat. præstand. Matth. de Afflict. in cap. si quis decesserit, si de fundo defuncti controu. fuerit inter dominum, & agnatum, Ioan. Cæphal. vbi proximè num. 46. Marc. Anton. Natta conf. 601. n. 33. vol. 3. Ioan. Franc. de Ponte in repet. tituli de his, qui feud. dare poss. lect. 9. num. 30. qui ad hoc adducit l. si non lex, ff. de hered. instituend. l. si à milite, §. 1. l. in fraudem, §. 1. & l. dotalem, ff. de milit. testam. l. si domus, ff. de seruitut. Urban. præd. Si-

Signorol. de Homod. conf. 250. nu. 8. Ioan. Bapt. Plot. tract. de in litem iur. §. 5. n. 34.

18 † Nec concessa super vno impedimento releuat, si aliud subsistat, l. si quando, C. de inoff. testam. vbi concessa in habili facultate testandi, non censetur concessum, quod omittat solemnitates necessarias in testando, Surd. conf. 245. nu. 4. Ioan. Cæph. conf. 235. n. 16. vol. 2. Natta conf. 298. nu. 7. Camill. Medices conf. 168. n. 25.

19 † Quia non extenditur de casu ad casum, Carol. Ruin. conf. 215. n. 21. vol. 1. & conf. 142. nu. 9. vol. 5. Rebuff. conf. 9. n. 7. & conf. 92. nu. 8.

20 † Etiam ex maioritate rationis, cap. 1. in fine de filiis Presbyt. lib. 6. cap. cui de non sacerdotali de præbend. eodem libro, Felin. conf. 15. n. 2. Marc. Anton. Natta conf. 504. nu. 4. vol. 3. & prius conf. 420. nu. 23. tom. 2. Ioan. Anton. Lanar. conf. 18. n. 4. & cõf. 60. n. 124. Menoch. conf. 72. n. 11. tom. 1. & conf. 629. nu. 5. & ex cap. fin. de postul. Prælat. Hostiens. in dict. cap. postulasti de rescript. vbi Felin. à num. 9. plura cumulat.

21 † Multoque minus vbi aderat ratio maioris impedimenti, ne dispensaretur, Iason in l. 2. nu. 4. vers. contrarium, ff. de verb. oblig. Imola, & alij in cap. at si Clerici, §. de adulterij de iudic. Honded. cõf. 92. n. 38. vol. 1.

22 † Vbi autem duplex impedimentum interuenit, difficilius conceditur dispensatio, vt post Socin. in l. demonstratio falsa, §. 1. col. 2. ff. de condit. & demonstr. Paul. Cast. in l. si ab eo, C. de legit. hæred. & alios DD. tradit Aimon Crau. conf. 768. incip. annus fuit, n. 4. vol. 5.

23 † Cum duo impedimenta sint efficaciora vno, vt ex cap. 1. de tregua, & pace, & tradit Andr. Gabata in tract. de offic. & potest. Legati de lac. n. 201.

24 † & duplex funiculus difficilius rumpitur, cap. ceterum de rescript. cap. ex multiplici de decim. l. vltima, §. si pater, C. de adopt. aut hent. itaque, C. commun. de success.

25 † Et licet dispensatio super vno defectu esset tolerabilis, super pluribus tamen est odiosa, vt ex l. ex facto, ff. de vulg. & pupill. substit. d. l. si quãddo, C. de inoff. testam. Marc. Anton. Natta conf. 298. num. 7. vol. 2. Bald. in l. fin. col. 2. num. 4. ff. de constitut. Princip. quem sequitur ibi Iason nu. 32. vers. quarto signanter, Francisc. Beccius conf. 28. num. 20. Surd. conf. 245. n. 4. vol. 2. idem Natta cõf. 1160. n. 12. vol. 1. qui ait melius suo iudicio dixisse Baldum, quod vna dispensatio est odiosa, & ibi Iacob. de Bellouif. Oldrad. conf. 79. incip. duo specialia, Alciat. conf. 44. num. 2. lib. 6. Morot. respon. 18. num. 21. Marian. Socin. conf. 1. num. 46. volum. 4.

27 † Et comprobantur prædicta, quia quot sunt impedimenta, seu obstacula, tot esse debent dispensationes, siue sublationes, l. pupilli, §. si ex pluribus, ff. de noni oper. nunciat. glof. quæ allegat cõcordantes in cap. cum pro causa, verb. tanquam excommunicatis de sentent. excomm. Roman. cõf. 326. num. 3. Gemin. conf. 33. Franch. in cap. non potest de

præbend. Rota decif. 253. nu. 22. par. 1. diuers. Sacri Palatij, Loffred. conf. 12. n. 25.

† Et quot sunt iuramenta, requiruntur tot relaxationes, Angel. in l. Iulianus in fine, ff. de condit. & indeb. Thom. Grammat. decif. Neapol. 66. n. 12. & 13. ex Baldo in repet. l. 2. vers. & concludit, ad 1. quæst. ff. de iure iur. Francisc. Bursat. conf. 355. nu. 47. vol. 4. Ioan. Vincent. de Anna allegat. 28. n. 11. & idem Grammat. conf. 25. in princ. Roman. conf. 326. n. 2. Seraphin. de Seraphin. tract. de priuilegiis priuileg. 83. n. 46.

† Et similiter abolutiones ab excommunicacione pro diuersis causis, cap. ex parte de officio Ordinarij, Bald. in dict. l. eam, quam, n. 36. de fideicom. Felin. n. 2. in princ. in dict. cap. postulasti de rescript. Roman. vbi proximè num. 7.

† Vltierius, quia habitatus respectu vnius impedimenti, non censetur habitatus respectu alterius, Glof. Anton. de Butrio, & Abbas in cap. cõ Nuntius de testib. Plorus tract. de in litem iurando, §. 2. n. 34. Iacob. Sbrozius tract. de Vicario Episcopi, lib. 2. quæst. 43. num. 26. Marc. Anton. Genuens. in praxi Curia Archiep. Neap. cap. 29. n. 10. Loffred. conf. 12. n. 26.

† Cum vbi sunt plura obstacula, sublatò vno remaneat aliud, l. si pro fure, ff. de condit. furtiu. Crauet. conf. 6. n. 5. Farin. decif. Rotæ 853. nu. 4. in ciuilibus, l. si duo, §. idem Iulianus, ff. de iure iurando. Paul. Cast. conf. 30. super pñcto isto, par. 1. Crau. d. conf. 6. num. 55. & 59. Sigifm. Loffred. conf. 12. n. 25. Ioseph. Ludou. decif. Perus. 105. n. 15. par. 2. Natta conf. 74. n. 7.

† Ideò Paul. de Castro conf. 422. num. 4. vers. ad prædicta fatit, par. 1. resoluit, quod vbi lex considerat duas causas impeditiuas, licet cesset vna, si remanet altera, remanet etiam impedimentum, §. affinitatis, in sit. de nupt. l. si non lex supra vitata, ff. de hered. instituend. l. si quis in graui, §. fin. ff. ad S. G. Syllian. l. liberorum, ff. de his, qui not. infam. † pro quo facit dictum non illepicè per Crauet. conf. 68. nu. 10. vol. 1. Ex quibus concludo, quod iste impetrans similis fuit infirmo, seu vulnerato, qui chirurgus vulnus detegere noluit, ob id mortuus est, detegere enim debebat impetrans vulnus omne summò Pontifici, id est omnia obstantia ipsi impetrationi, ita quod appareret de voluntate rescribentis, & cum intellexisset rem omnem clarè, & specificè, aliàs non intelligeretur rescribens dispensasse, sicut Medicus non prouidet infirmitati, quæ tacetur, aut chirurgus vulneri non medetur, quod ignorat, ita arguit Bald. cõf. 204. incip. longum thema, n. 7. vol. 3. per cap. 2. de filiis Presbyt. lib. 6. l. 2. ff. de natal. resit. cap. dilectus filius, Abbas de rescript. & argumento l. 1. §. sed si id egit, ff. de action. empt. l. tutor si petitus, ff. de tutor. & curator. dato ab his, l. cum dominus in princip. ff. de peculia legato, Thomas Grammatic. decif. 59. n. 57. & sequenti, Gulielm. Lauer. in arb. iurisd. princip. 2. nu. 12.

† Et facit determinatio Anton. de Butrio in cõ. at si Clerici, §. de adulteris, num. 16. in fine de iudic. vbi contra Bart. in l. 2. ff. de verbor. obligat. tenet, eum, cui concessum est priuilegium dispensandi cum adultero, & cum incestuoto, nõ posse dispẽ-

fare cum eo, qui haberet vtrunque defectum, sequitur Roman. *consil.* 498. *incip. omnipotentis, num. 14.*

35 † Comprobatque Hostiens. *in dicto cap. postulasti in fine*, dum voluit, quod in dispensationibus, & privilegijs, non valet argumentum de maiori ad minus, vel esse dispensatum in vno, ergo in simili erit dispensatum, ex notatis *in cap. sane de privileg.* Abb. *in dict. §. de adulterijs, nu. 8.* P. Follet. *in Constit. Regni Neapolis post mundi machinā, num. 72.*

36 † Quia casus omisus in dispensatione habetur pro omisso quoad defectus suppressos, *l. sed si hoc, §. patronum, ff. de in ius vocando, d. l. cum dominus, ff. de pecul. legat.* Iacob. de Arena *in l. 1. ff. de natal. restituend.* Caphal. *consil.* 186. *n. 25. tom. 2.* Bald. *consil.* 490. *n. 2. par. 1.*

37 † Nec de vno ad alium fit extensio, *l. cum propter, ff. de legat. prestan. lat. in l. 1. §. substituere, vers. propterea, ff. de vulgar. & pupill. substitut.* Roman. *consil.* 176. *incip. ista sunt, num. 14.* Caphal. *consil.* 235. *num. 16. tom. 2.* Afflict. *decis. Neapol.* 320. *n. 12.* Federic. de Senis *quæst.* 168. *nu. 2.* Castador. *decis.* 9. *de præbend. num. 4.* Roxas *de success. cap. 15. n. 27.* Anton. Faber *diffin.* 13. *ad tit. G. de sacrosanct. Eccles.*

38 † Facit resolutio Ioan. Vincent. de Anna *ing.* 239. quod indultum super vno delicto non iuuat, si non fuit expressum aliud delictum, quod per prius admiserat, Abb. & Ioan. de Anan. *in cap. 1. de Clerico perouiso, Afflict. in Constit. Neapol. in c. sutilem, n. 58.* Guillem. de Cugn. *in l. 3. G. de Episc. Audiens.*

39 † Ex quibus Petr. de Ancharr. *consil.* 77. *nu. 1.* resoluit, quod commissio absolutionis ab vna specie excommunicationis, non valet extendi, vt absoluat ab alia, *cap. cum pro causa de sentent. excōmunic. cum notatis in cap. ita quorundam de Iudeis, & per Bart. in l. de pupillo, §. si in pluribus, n. 3.* vbi Additio *ff. de noui oper. nanc.* qua non potest excedi forma mandati, & commissio ad dispensandum, *cap. cum dilecta de rescript. & cap. Pisanis de rest. spoliat. l. diligenter, ff. mandati.*

40 † Vnde Roman. *d. consil.* 326. *n. 8.* ponderans *cap. dilectus filius Abbas de rescript. rescriptū*, per quod impetratur restitutio beneficij, a quo quis amotus fuerat duplici de causa, scilicet grauium excessuum, & excommunicationis, in quatuor permanserat, subreptitium fore, expressa vna tantum causa amotionis; & alia tacita, † similiter *in cap. constitutus eodem tit.* deciditur subreptitium rescriptum, quo Princeps mandat, aliquem in Canonicum recipi, si solum fuit expressum impedimentum vnum obstitens receptioni, scilicet statuti, quod erat in Ecclesia de certo Canonico- rum numero, cum alia essent impedimenta, videlicet iuramentum de eo numero obseruando, & super eo Apostolica Sedis confirmatio, Roman. *vbi proxime num. 9. & 10.* dicens post Oldrad. *consil.* 247. † subreptitium esse rescriptum legitimationis, quando legitimatur proles suscepta ex duplici adulterio, scilicet tam ex parte viri, quā ex parte vxoris, quia ambo conjugati erant, &

impetrans legitimationem simpliciter mentionem fecerit de adulterino coitu, non facta specifi- ca mentione, quod talis coitus duplici ex capite, seu parte ex vtraque damnatus erat, quia hoc expressio non ita facile fuisse concessa legitima- tio, Felin. *in dict. cap. postulasti, num. 2.* *vers. ceterum, ratione duplicis impedimenti, ex his, quæ tradunt Decius consil.* 216. *num. 19.* & *in cap. ad Audientiam, col. ult. vbi Ripa num. 37. de rescript.* Alexand. *consil.* 195. *num. 10. lib. 2.* Gutier. *tom. 1. canon. qq. cap. 15. num. 14.* Menoch. *lib. 2. de arbitr. iudic. casu 203. num. 17.* Gallescus *dict. tract. de cognat. spirit. cap. 23. num. 6. & 7. & cap. 24. num. 5.*

† Et ita debuit etiam in dicta dispensatione exprimi ista qualitas spurietatis aggrauans illegitimitatem, iuxta tradita per Roderic. Xarez *allegat.* 12. *num. 37.* & in proprijs terminis resoluunt Felin. *in dict. cap. postulasti, num. 2.* *vers. tertia declaratio in fin.* Aluar. Valasc. *dict. consil.* 80. *num. 4. in fine, dicens: Vnde secus foret, si contraheretur cognatio spiritalis, &c.* Et ita mihi videtur, dictā dispensationem inefficacem, & nullam esse, ob nō expressum incestum ex causa cognationis spiritalis, vltra illum, qui ex primo affinitatis gradu prouenerat. Saluo, &c. Martiri tertio Kalend. Nouembris 1610.

SVM MARIVM.

- 1 Actus presumitur factus ex causa legitima procedenti.
- 2 Euentus posterior formatur à primordio tituli.
- 3 Actus iudicatur à causa originali.
- 4 Concessio facta militie per Principem, in dubio censetur realis.
- 5 Antiqua absque euidenti utilitate nō possunt tolli.
- 6 Concessa pro utilitate publica, & defensione Regni debent conseruari.
- 7 Exemptiones concessa per Principem ex causa onerosa, habent vim contractus irreuocabilis.
- 8 Milites subrogati in comitibus loco deficientibus censentur eisdem, & num. 9.
- 10 Militie, & comitibus per subrogationem nunquā moriuntur.
- 11 Constituta sicut Collegium consistit in tribus, & conseruatur in vno, & num. 12.
- 13 Collegij ius non perit, licet omnes moriantur, sed dormit, & resurgit in nouis Collegis.
- 14 Vinere quis presumitur, nisi probetur mortuus.
- 15 Subrogatio efficit, vt eisdem esse censentur, vt in grege, & alijs.
- 16 Ambitiosa decreta, seu ordinationes non debent admitti.
- 17 Favorabile, aut odiosum iudicatur, inspecta causa, propter quam aliquid fuit introductum.
- 18 Dispositio partim odiosa, & partim favorabilis, in totum iudicatur favorabilis.
- 19 Odium veniens in consequentiam fauoris toleratur.
- 20 Militie plures prerogatiuas concessit antiquitas.
- 21 Favorabili in re admittuntur interpretationes extensivæ fauoris.

- 22 Rescripta Principis habent tacitam conditionem, si verum sit expressum.
- 23 Rescripta gratia vitiantur ab initio propter subreptionem, & obreptionem.
- 24 Veritas vbi deficit in narrativa, deficit voluntas in Principe.
- 25 Subreptio qualibet, aut falsi expressio vitiat gratiam.
- 26 Fundans se in aliqua Regia scheda docere debet veram fuisse narratiuam, propter quam fuit obtenta.
- 27 Scheda Regia, qua non fuit in usu decem annis, vires amittit.
- 28 Leges vt vim habeant debent esse receptæ, & obseruatae.
- 29 Ratio maior vbi viget, si aliquid procedit, procedet, vbi est minor.
- 30 Non quicquid alicui permittitur iuris necessitati subijcitur.
- 31 Reuocatio pertinet ad eum, cui pertinet concessio.
- 32 Consensus requisitus in contrahendo, requiritur in distrahendo.
- 33 Necessaria ad actus constructionem, requiruntur ad destructionem.
- 34 Actum, qui nequit ab initio facere, nec iam factū destruere potest.
- 35 Adimere est eius, cuius est donare.
- 36 Destruere est eiusdem, cuius est condere.
- 37 Consilium vnumquodque Regium, habet iurisdictionem separatam ab alio.
- 38 Vnus non debet se intrromittere in alterius munere, & iurisdictione.
- 39 Insitiam concernentia debent tractari in Consilio Regio Iustitie, & non in Consilio Camerae.
- 40 Regia auctoritati non decet sine causa cognitione tollere privilegia militie concessa.
- 41 Variatio omnis est improbata.
- 42 Verisimile non est, suam Maiestatem velle tollere, quod cum magna deliberatione erat introductum.
- 43 Mutanda non sunt, quæ certam interpretationē habuerunt.
- 44 Reuocatio eius, quod habet longam obseruatiam, difficilis est.
- 45 Actus factus contra stylum est nullus.
- 46 Militia introducta per Consilium Balli, debet per idem tolli.
- 47 Institutum ab antiquo modernis precibus non indigebat.
- 48 Mutatio non presumitur.
- 49 Privilegium non presumitur immutatum.
- 50 Correctio est in dubio vitanda.
- 51 Mutatum, quod non apparet, presumitur manere.
- 52 Mutatum, & correctum non dicitur, quod non est reuocatum expressè.
- 53 Principem non abstulisse, quod semel concessit, semper presumendum est.
- 54 Principis beneficium debet esse ab omni malitia, & diminutione alienum.
- 55 Ademptio omnis est odiosa.
- 56 Priuatio iuris alicuius non inducitur, nisi actum sit expressè.

- 57 Factum legitime ab initio ex causa superuenienti non retractatur.
- 58 Priuilegium primum Principis semper presumitur non reuocatum.
- 59 Retentionis, & conseruationis causa favorabilis est.
- 60 Militia nouior est minus favorabilis, quā antiqua.
- 61 Monumenta antiqua potiora sunt testibus in probationibus.
- 62 Priuatio presuppōit habitum.
- 63 Militia non dicitur noua, quæ erat antiqua, licet de nouo ad actum redacta.
- 64 Actus sequens veniens ad executionem, vel perfectionem alterius precedentis, non dicitur nouus, sed idem cum primo.
- 65 Nouum non dicitur, quod erat in habitu, & reuocatur ad actum.
- 66 Noua non dicitur res, quando alterantur accidentalia, remanente forma substantiali.
- 67 Pertinentia ad perfectionem, aut consummationē rei inchoate non alterant illam, nec inducunt res nouam.
- 68 Nouum non dicitur facere, qui declarat, quod erat antiquum.
- 69 Nouum proprie dicitur, quod nunquam antea fuit.
- 70 Noua non dicitur res, nisi tota sit noua, & non pro parte.
- 71 Constitutio vetus si reuocatur, aliquo etiam addito, non dicitur noua, sed antiqua.
- 72 Qualitas non alterans substantiam comprehenditur sub prima dispositione.
- 73 Idem dicitur numero, & specie, quod reparatur, recreatur, & restituitur in proximam formam, & substantiam.
- 74 Dignitas non dicitur omnino extincta, quando superest aliqua species, vel inditium reparationis eius, aut figura, & memoria pristinae substantia.
- 75 Feudum non dicitur nouum, sed antiquum, licet sit renouata concessio.
- 76 Factum antea, qui exequitur non dicitur nouum facere.
- 77 Mixtura superueniens non tollit ius competens ex primo.
- 78 Continuatio actus efficit duo censeri vnum.
- 79 Recidiuorum natura est declarare priora adhuc vigere.
- 80 Concessio secunda durante prima gratia potius dicitur prorogatio, quā noua concessio.
- 81 Qualitatis mutatio non facit rem diuersam censeri.
- 82 Causa, & origo favorabilis attenditur.
- 83 Societas noua non fit ex his, quæ sunt pro consummatione societatis prius initæ.
- 84 Nominis mutatione, quod de emphyteosi antiqua fiat feudum, adhuc conseruatur antiquitas.
- 85 Inuestitura noua facta per Dominum, non tollit vigorem venientem ex antiqua.
- 86 Feudo si addatur noua qualitas respectu illius dicitur nouum, & in alijs remanet antiquum, nec tollit descendenti ius quæsitum ex prima inuestitura.

- 87 *Voluntas prior si in aliquo reformatur, remanet firma in alijs.*
- 88 *Conseruatur aliquid facilius, quam de nouo acquiratur.*
- 89 *Vtilitas quod est militia, et conseruetur in sua originali institutione debet attendi.*
- 90 *Ex in dicto omnino dici non potest, quod ad sumum initium reduci valeat.*
- 91 *Animus aliquando colligitur ex qualitate expensarum.*
- 92 *Militia, quae non fuit expresse sublata per suam Maiestatem, conseruauit suas praeminentias.*
- 93 *Causa prima magis insuit in causato, quam secunda.*
- 94 *Inductum pro augmento non operatur diminutionem.*
- 95 *Princeps non censetur derogare privilegio, de quo non fecit expressam mentionem.*
- 96 *Ius nostrum sine facto nostro a nobis euelli non potest.*
- 97 *Alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri.*

PRO

Militia antiqua Ciuitatis Baezae, & Ludouico de Aybar Padilla Aquilifero, seu Alferio illius.

CONTRA

Concilium, Praetorem, Decuriones, & Capitulum Iuratorum Ciuitatis praedictae.

ARGUMENTVM.

¶ Ex institutione nouae militiae leuis armaturae, seu del *Batallon*, facta in his Regnis Castellae, non censi derogatum militiae antiquae Ciuitatis Baezae, nec illius priuilegijs, & praerogatiuis.

CONSILIVM CLX.

N Facto breuiter praesupponitur, quod uti constat cedulis Regijs de ordine Maieftatis D. Regis Philippi II. anno 1565. fuit in Ciuitate Baezae stabilita quaedam militia infantium, qui essent prompti, & parati ad occurrendum in occasione bellicis, quae potuissent occurrere pro seruitio suae Maieftatis, quae institutio facta fuit taliter, quod Praefectus Vrbsis exerceret munus Ducis, seu Capitanei illius, interim quod deputabat Capitaneum specialem pro illa, assignando, & praefiniendo formam, quam obseruare debebant; & exemptiones, quibus debebant frui milites dictae militiae. Et primus miles, qui descriptus fuit, nominabatur Benedictus Fernandez, qui succedente bello Granatenfi, misit suo loco Fraciscum Fernandez eius filium, qui interfuit in dicto bello; & quamuis tempore, quo erat Locumtenens Correctoris dictae Ciuitatis Licentiatas

Alareon, fuit procuratum, quod non describeretur alij milites, ab anno tamen 1571. in posterum fuerunt descripti, & arrollati quam plures alij, qui litigarunt super obseruantia dictarum exemptionum, & reportarunt sententias in eorum fauorem, quae transitum fecere in rem iudicatam, & continuata fuit dicta militia, impletaque conditiones suae institutionis; subrogatis militibus in locum decedentium, & cum oblata fuisset occasio adueatus classis Anglica ad Ciuitatem Gaditanam Duce Francisco Draquez comitiua dictae militiae inferuit, & fuit vna ex ornationibus, & quae maiori cum diligentia praestod fieri, ut constat ex certificationibus Ducis Metymnae Sidoniae, & Rationalis Regij exercitus.

Et quia anno 1590. eadem Regia Maieftas animaduertendo, quod in paucis Regni Ciuitatibus erat introducta, & conseruata similis militia, iussit stabiliri aliam nouam, dictam del *Batallon*, quae tamen non fuit cum effectu stabilita vsque ad annum 1597. quoad id efficiendum fuere destinari Commissarij, qua de causa pro parte Ciuitatis, & Capituli Iuratorum praetenditur, antiquam militiam fuisse extinctam in Ciuitate Baezae, & milites illius non posse gaudere exemptionibus illi concessis, & omnia esse reducia ad terminos nouae militiae; & ut constet carere legitimo fundamento, & confirmari debere sententiam ad eius fauorem latam in gradu visionis, adducuntur fundamenta sequentia.

Primo, quod probationibus testium, & instrumentis antiquis in hac causa productis, constat ab anno 1565. stabilitam fuisse in Ciuitate Baezae dictam antiquam militiam vigore schedulae Regiae, & ordinum expeditorum per suam Maieftatem, & eius Consilium Belli, sub data 5. Iulij dicti anni, & ita constat; & nam actus praesumitur factus ex causa legitima praecedenti, l. *quadam mulier*, ff. de reuendic. l. 2. c. de acquirend. posses. & nam a primordio tituli posterior formatur euentus, l. *circum finem*, c. de imponend. lucratiu. descrip. lib. 10. Crauet. conf. 106. num. 10. Rota decif. 391. num. 4. par. 1. diuersar. Sacri Palatii, Paul. Amil. decif. Rota 226. num. 2. par. 2. & actus iudicatur a causa originali, l. *qui id, quod*; ff. de donat. l. *certi conditio*, vbi glof. verbo *ex omni causa in fin. ff. si certum petatur*, Caphal. conf. 255. num. 8. tom. 2. Paul. Castrenf. conf. 351. num. 5. par. 1. qua de causa, & quia concessio dictarum exemptionum facta per suam Maieftatem in fauorem dictae militiae iudicatur realis, & non personalis, ut traditur a Bart. in l. *pater*, num. 4. ff. de seruitut. legata, Alexand. conf. 193. num. 3. lib. 2. Mandel. conf. 64. num. 72. lib. 1. Bald. in l. *apud Iulianum*, §. *si quis alicui*, ff. de legat. 1. vbi dicit, quod nisi causa, vel natura rei repugnet, semper concessio praesumitur realis, sequitur Petrus de Ancharran. c. 327. num. 3. non potuit, nec debuit reuocari, & cum cessaret vtilitas euident, quae ad id requirebatur de iure, l. 2. ff. de constitut. Princip. iunctis ijs, quae tradit Plato dialog. 4. de legibus, & libro civili, siue de Regno, Aristot. lib. 2. Politic. cap. 6. & 5. Ethic. cap. 10. Rebuff. in rubric. de rescrip. num. 25. & nam quod

quod concessum est ex causa vtilitatis publicae, & defensionis Regni; difficiliter reuocatur, & conseruari debet, l. *item si verberatum*, vbi DD. ff. de rei vendic. l. *Lucius de euetionib.* Capic. dec. 163. num. 3. vers. *est difficultas*, & decif. 69. num. 23. Pe. regr. de fideicommiss. art. 52. nu. 128. Couarr. lib. 3. variar. cap. 6. nu. 6. Anton. Gabriel lib. 3. conclusio. num. tit. de iure quasto non tollend. conclus. 3. nu. 4. Ioan. Andr. Georg. alleg. 13. num. 13. ex quo prudenter dixit Rex Theodoricus scribens ad Agapitum Praefectum Vrbsis Romae, uti refert Catiador. in lib. 1. var. cap. 33. *Nescit serenitatis nostrae semel prolatum titubare iudicium, nec quod prouida dispositione constituit cuiusquam occasiois subreptione mutari.* Et cum fuerit admittita, & acceptata in dicta ciuitate Baezae institutio praefatae militiae, & descripti fuerint in ea milites, qui constant eum sua Maieftate, quod adimplentibus illis pro parte sua obseruarentur illis irreuocabiliter dictae exemptiones, iuxta tradita per Afflict. decif. Neapol. 128. num. 10. Franc. Marc. quast. 152. par. 1. & q. 920. par. 2. affruid. Lanfranc. decif. 125. Georg. Acacius lib. 3. de priuileg. iur. ciuil. cap. 8. a num. 5. & seqq.

Et quamuis per mortem aliquorum militum fuissent alij subrogati, & ut regulare est in omnibus comitijs, & congregationibus, l. *proponebatur*, ff. de iud. l. *onica*, c. de filijs official. lib. 10. Bald. in l. *ex persona*, num. 3. c. de probation. & semper fuit eadem comitiua, & militia, dicta l. *proponebatur*, & l. *sicut municipij*, §. *ultimo*, ff. quod cuiusque vniuers. nom. Roffred. quast. 5. num. 3. M. Anton. Surgen. lib. 1. de Neapoli illustrata, cap. 1. num. 4. d. l. *proponebatur*, ibi: *Et legionem eandem haberi, ex qua multi decessissent, quorum in locum alij subiecti essent, & populum eundem hoc tempore putari, qui ab hinc centum annis fuisset; l. si grege, & ibi Florian. nura. 5. ff. de legat. 1. Bald. in l. Ciuitates, §. in decurionibus, num. 1. ff. quod cuiusque vniuers. nomine, & nam similes militiae, aut hominum comitiue, subrogatione mediante nunquam moriuntur, ut inquit Bald. in rubr. num. 9. c. pro socio; 11 & imo conseruantur non solum quando sunt numero ternario, iuxta l. *inde Neratius*, ff. de verbor. signific. Bart. in l. *soales*, num. 3. ff. de collegijs illicitis, Abb. in cap. 1. num. 5. de elect. Decius in cap. nullus, num. 16. eodem tit. Azeued. conf. 9. n. 9. & sed in vna sola persona, glof. in clem. ne Romani, §. porro, verbo *omnes de electio*, Anastas. Germon. tract. de indulto Cardin. §. *regularia*, num. 68. & ex l. *sicut*, §. in decurionibus, vbi Bart. & DD. ff. quod cuiusque vniuers. nomine, Marin. Freccia lib. 2. de subseud. aucto. 2. Baron. num. 31. Marc. Anton. Surgens lib. 1. de Neapol. illustr. cap. 1. num. 4. nam licet militia consistat in numero personarum, tamen adhuc si numerus ille diminutus esset in vno solo militiae ius, & exemptiones retinentur, cap. vlt. 65. distinct. cap. gratum de postulat. Praelator. l. *sicut in fine*, ff. quod cuiusque vniuers. nomine, Bart. in d. §. in decurionibus, num. 11. Ioan. Andr. in regula de cet concessum, num. 7. de regul. iuris, num. 6. Decius in dict. cap. nullus, num. 13. Abb. in dict. cap. 1. n. 6.*

idem Decius conf. 151. num. 18. Petrus Gregor. de benefic. cap. 10. nu. 14. Francisc. Marc. quast. 367. glof. verbo *collegiatus*, in cap. statutum de elect. in 6. Gambara lib. 3. de offic. & potest. Legati de latere, num. 87. & seq. dicens; & quod etiam si omnes morerentur, non propterea periret ius Collegij, sed dormiret, & resurgeret postea institutis alijs, secundum Innoc. in cap. postulasi de iure patr. cap. cum ex inuncto de noui oper. nunciat. & Et in effectu hodie viuunt plures ex militibus primitus descriptis in dicta antiqua militia, ut praesumitur, nec contrarium ex aduerso probatum est, ut ex Alexand. conf. 23. in princip. lib. 4. Ancharran. conf. 402. Cardin. Parif. conf. 36. num. 4. lib. 2. Natta conf. 59. num. 6. Boer. decif. 288. num. 2. tradit Flamin. Parif. lib. 9. de resignat. benefic. quast. 24. pu. 4. lib. 12. q. 7. n. 3. & Et vltra quod verum est, potest cum veritate affirmari, quod ij, qui deficiunt, sunt adhuc praesentes mediante subrogatione; dicta l. si grege, vbi Doctores l. *eum debere columnam*, ff. de seruitut. vrb. praedior. l. *onica*, c. de collegiat. & chartop. lib. 11. Euerard. in loco a vi subrogationis, n. 1. & duob. seqq. ut in nauis dixit I. C. Paulus in l. qui res 98. §. *aream*, ff. de solut. & liberat. ibi: *Ut si nauem, quam tu promissisti, Dominus dissoluerit; deinde eisdem tabulis compegerit teneri te; hic enim eadem nauis est, quam te daturum spondisti, ut videatur magis obligatio cessare, quam extincta esse; l. quod in rerum 24. §. vlt. ff. de leg. 1.* vbi eadem est nauis, quae destruitur, & reficitur, eadem carina manente, l. *Minicius* 61. ff. de reuend. l. *inter stipulantem* 83. §. *Sacram. vers. nam & si nauem*; ff. de verb. oblig. dict. l. *proponebatur*, vers. *itaque nauis*, ff. de iudicij.

Nec obstat dicere, quod quamuis dicta Comitua militia antiquae fuerit instituta pro iura Maieftatis seruitio, & securitate Prouinciae Vandalucia, & portuum maris illius debet cessare ea consideratione, quod non conueniat dictae Ciuitati Baezae, quod sint in ea ciues exempti, sed obnoxij oneribus publicis, & Vniuersitatis, nam licet hoc apparenti, & ficto zelo conentur illud cooperare, & non aliud habent inentum, quam ambitiose velle plures habere personas sub se, & quibus possint se iuuare, contra l. *ambitiosa*; vbi DD. ff. de decret. ab ord. fac. iunctis ijs, quae tradit Renardus lib. 5. var. cap. 6. & hoc non obstat debet potius considerari fauor, quem continet conseruatio dictae militiae antiquae, & quia fauorabile, aut odiosum dicitur inspecta causa, propter quam quid introductum fuit, l. *qui exceptionem in princ.* ff. de condic. indeb. Calderinus conf. 14. de verb. signif. alij relati per Crauet. conf. 118. n. 9.

& Et quia vbi concurrunt fauor, & odium, ita quod dispositio partim sit fauorabilis, partim odiosa, in totum iudicatur fauorabilis, ut post Crot. in l. *omnes populi*, vlt. conclus. ff. de iust. & iur. tradit Crauet. vbi proxime nu. 10. Hieronym. Gonçalez ad reg. 8. Cancell. de alternatiua in procemio §. 6. n. 36. & seq. Rota decif. 240. nu. 29. & 30. par. 1. Sacri Palatii, dicens post Crot. in l. *qui Roma*, §. *duo fratres*, ff. de verb. obligat. & quod odium, quod venit in consequentiam fauoris, toleratur, Bar.

20 Barbatia *conf. 4.8. n.6. vol. 3.* † Et dictus fauor augetur prerogatiuis, quas in materia militari concessit antiquitas, *l. non omnes, §. 1. ff. de re milit. vbi constat*, Romanos habuisse etiam pacis tempore suas militias armatas, in quibus subditi quorundam armorum tractatione armabantur, alebantur, & erant ad bella preparati, *l. milites 15. C. de re milit. lib. 12. Franc. Patrius lib. 9. de Republic. cap. 4. Io. Sueuius apud Domin. Arumæ. discursu 23. de iure publico, thesi 3. Lucas de Penna in l. fortissimi, n. 12. C. de erogat. milit. annonæ, lib. 12. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 10. n. 36.] & probat Capolla tract. de Imperatore militum deligendo in princ. num. 3. iunctis ijs, quæ tradit Angelus Pientius in tract. de iubilæo, lib. 3. cap. 3. † Et tanquam in re fauorabili debent admitti interpretationes extensiuæ fauoris pro conseruatione dictæ militiæ, *cap. cum dilecti*, secundum intellectum Innocent. de donationibus, per quem ita arguit Alex. ad. *conf. 213. col. 4. lib. 2. Cæphal. conf. 118. n. 21. Bald. in l. 1. qui, in addit. n. 5. ff. ex quib. caus. maior. Roder. Xuar. conf. 10. n. 38. allegans l. quoties, ff. de reb. dub. l. quoties, ff. de verb. oblig.**

Nec obstat dicere, quod die 29. Ianuar. anni 1580. sua Maestas ex relatione sibi facta per Licentiatum Christophorum Rexon Præfectum Vrbiæ Bæzæ, & Vbedæ, misit Regiam schedulam per eius Consilium Cameræ, in qua ordinabat, quod eiiceret à dicta militia, quos reperiret esse facinorosos, vel inquietos, & quod interim quod aliud iustum foret, non admitteret alios milites in dicta militia, & quod cum dextere ita, prout à se ipso fieret, dissimularet in faciendis militum experimentis, & numeratione, & Alardis, & in obseruantia præminentiarum, addendo sequentia verba: *Porque dexandose de guardar, cessarán los otros enconuenientes que dezis*, quia satis sit pluribus modis.

Primo, quod dicta Regia schedula nec processit per Regium Consilium Belli, quod erat competentens in dicta materia, & fuit obtenta cum relatione sinistra, & notoria subreptione, referendo, quod erant personæ facinorosæ, & inquietæ, & quod propterea fuerant adscriptæ dictæ militiæ, & de iure in quolibet rescripto ad instantiam partis tacite intelligitur clausula iuris, *si foret verum Principi expressum, cap. ex parte, vbi Dec. n. 2. de rescript. cap. cum nostris de concess. præb. ibi: Eo quod per falsæ suggestionem, & veri suppressionem fuerant impetratæ, Calderin. conf. 29. tit. de præb. d.*

23 † Nam omnia rescripta gratiosa vitiantur taliter per obreptiones, & subreptiones, quod sunt nulla à principio, quantumuis parua subreptione sit, *c. postulat, cap. ad aures, cap. constitutus, cap. ad Audientiam de rescript. clem. 1. de præb. ibi: Nullus momenti; l. fin. C. de natalib. restituend. ibi: Nihil videtur impetrasse; l. 1. §. quæsitum, ff. de appellat. ibi: Si enim docuerit, vel falsò, vel non ita se habere, que scripta sunt, nihil à nobis videbitur impetratum; l. 36. tit. 18. p. 3. ibi: Que si caritæ fuisse gaudia dizen do mentira, y encubriendo verdad, que no deue valer. Et in proprijs terminis cedula Regiæ adducit Roder. Xuar. conf. 2. n. 10.*

† Et ratio est, nam cum in narratiua deficit veritas, deficit in Principe voluntas, eò quod taliter concedendo fuit deceptus, vt ait text. in dict. cap. constitutus, ibi: *Et de hoc memoratus P. non fecisset in suis literis mentionem, intelligendum erat circumuenisse prædecessorem nostrum; l. fin. C. de his, qui à non domino manumitt. ibi: Fallendo Principis conscientiam, quam mendax præcator debet omnino carere impetratis.* † Et quod hoc procedat in qualibet subreptione, aut falsi expressione, est text. in cap. non potest de præb. lib. 6. ibi: *Quantumunque modicum.* Et ibi notat glos. & in cap. si motu proprio, eod. tit. ibi: *Quantumunque modicum, cap. si proponente de rescript. Ant. de Butr. in cap. ex insinuatione, num. 6. de rescript. † Et qui voluerit se fundare in dicta Regia cedula, debet verificare, quod fuit vera assertio, cuius virtute emanauit, vt latè probat Masc. de probat. cont. 7. 29. & 1211. & hoc est indubitabile, cum ea non fuerit in obseruantiam deducta, vt postea dicitur. Rursus, quia ipse Licentiatum Christophorus Rexon agnoscens, quod perperam factum fuerat in dicta falsa assertionem, non processit ad executionem dictæ Regiæ cedula, nec ipsam obseruauit, imò admisit de nouo alias milites, vt constat ex matriculis, & seruari fecit dictæ militiæ suas exemptiones, vt pro illius parte probatum est, & ita à dicto anno 1580. hucusque non fuit obseruata dicta Regia cedula, † & cum fuerit data ad aliquid faciendum, scilicet fraudandum immunitates militiæ, cessauit illius effectus per decem annos, *l. r. ff. de nudiis, l. 4. 2. tit. 18. p. 3. † Et confirmatur, nam si leges generales, vt vim habeant, requiruntur fuisse obseruatas, l. de quibus, ff. de legib. §. leges 4. dist. glos. verbo frangere, in cap. 1. de tregua, & pace, vbi Felin. n. 6. & seqq. Alciat. resp. 52. nu. 11. Nauarr. conf. 1. n. 13. & 23. de consil. maiori ratione dicta cedula, seu rescriptum defectuosè obtentum, † quia si hoc procedit, quando maior adest ratio, debet procedere, vbi est minor, *l. fin. iuncta glos. C. qui etate, lib. 10. cap. cum in cunctis, vbi gl. & DD. de elect. l. 3. C. de condit. indebiti, Eueras, l. eo à maiori, n. 1.***

Rursus, quia ordo dictæ cedula non fuit, quod virtute illius censeretur reuocata institutio dictæ militiæ antiquæ, & illius exemptiones, sed intantum ei, quod dissimularet in obseruantia priuilegiorum dictæ militiæ antiquæ, & ita positum fuit in voluntate dicti Præfecti, vt efficeret per viam dissimulationis, vt de se; ex quo resultat, quod, † illud, quod sua Maestas in illius posuit arbitrio obseruare, vel non exemptiones, non induxit necessitatem, *l. non quidquid, ff. de iudicijs, Io. Andr. in cap. cum in Diocesi, n. 2. in fin. de iur. cum semper fuerint obseruata; cessauit effectus dictæ cedula. Rursus, nam quod illi fuit iniunctum, vt dissimularet super obseruantia dicti oris priuilegiorum, fuit in substantia dicere, quod tacite illa frangeret, quod aliter consequi non poterat, nisi quod milites non reclamassent, alias illis reclamantibus non poterat habere intentum, & ordo dictæ Regiæ cedula si contradicentibus militibus, & litigantibus sua exemptionem fran-*

geretur, iam non esset dissimulatio in eius obseruantia, sed manifesta contrauentio, quod noluit fieri sua Maestas. Et ita nequit dici, quod dicta cedula reuocaret priuilegia militiæ.

Rursus, quia salua veneratione, quæ debetur Consilio Cameræ, quando dicta schedula fuisset derogatoria dictarum exemptionum, non potuit expandi per dictum Consilium in derogationem, & præiudicium dictæ militiæ antiquæ stabilitæ per suam Maestatem cum cõsultatione eius Consilij Belli, † si quidem regula iuris est, quod reuocatio cuiusvis rei ad eum pertinet, ad quem pertinuit illam concedere, *cap. omnis res de regul. iur. in antiquis, l. nihil tam naturale, ff. eod. tit. l. ferè, l. prout quisque, ff. de solut. l. emptio, ff. de rescind. vendit. §. fin. instit. quib. mod. toll. obligatio, l. 1. C. quando liceat ab emptione discedere, l. vlt. ver. & centum, C. de auctorit. præst. Roffred. quæst. Sabat. 54. nu. 13. Ludou. Gomez tract. de expect. nu. 8. decis. Genue 34. n. 10. Georg. Acac. lib. 3. de priuileg. iur. ciuili. c. 2. n. 1. † & cuius consensus in contrahendo requiritur, eiusdem etiam in dissoluendo, *Auth. contra si filij, C. de repudijs, kal. in l. quod iussit, ver. Secundo principaliter, n. 1. r. ff. de re iudic. facit text. in l. si ad resoluedam, C. de præd. minor. Addit. ad Decium in dict. l. nihil, litera D.**

† Et omnes res, quæ sunt necessariae ad alicuius actus constructionem, requiruntur pariter ad destructionem eiusdem, *l. quomodo cunque, §. fin. ff. de verb. oblig. Alex. conf. 209. nu. 18. vol. 2. Felin. in cap. cum accessissent, n. 5. de consil. Olasc. dec. 53. n. 10. & 11. Surd. decis. 128. ex num. 8. Bellon. cõf. 60. nu. 16. & ex l. sicut proponis la 2. C. de nupt. 10.*

34 Ant. Exar. conf. 91. n. 7. † taliter, quod ille, qui ab initio non potest actum facere, nõ potest destrueri iam factum, vt decidit Rot. Rom. dec. 47. n. 1. 2.

35 p. 1. † Et ita dixit Andr. Sículus conf. 1. n. 3. r. vol. 3. eius esse adimere, cuius est donare, *l. eius est nolle, ff. de reg. iur. l. iudicium, ff. de iudicijs.* † Et eiusdem est destrueri, cuius est condere, *cap. cum ex iniuncto de hereticis, cap. 1. & 2. de capellis Monachor. cap. cum & plantare, §. in Ecclesijs de priuileg. Auth. de defensoribus Ciuit. §. iusiurandum, Gallego de cognat. spirituali, cap. 21. conclus. 4. n. 11.*

37 † Et confirmatur, nam quodlibet Consilium ex his, quæ habet sua Maestas seruare debet suos limites, absque eo, quod se intronit in iurisdictione alterius, & in pertinentibus ad eum, nam contrarium foret magna confusio, *l. fin. C. de appariitorib. Proconsulis, & Legati, lib. 12. Bald. in l. testamenta, n. 3. C. de testam. Florian. in l. si mensor, §. hoc iudicium, n. 3. ff. si mensor falsum modium dixerit, Bart. in l. in Prouincijs, n. 1. per text. ibi C. de numerarijs, & actuarijs, lib. 12. l. 2. C. de executor. & actor. Barbat. conf. 46. n. 8. lib. 3. Bellencinus de charitativo subsidio, q. 53. num. 1. Bald. in l. repetita, num. 2. C. de Episc. & Cleric. † dicens, quod vnus non debet se intronit in alterius iurisdictione, & munere: quia alias per eum facta nihil valebunt, Auend. cap. 10. Prætor. n. 4. ver. hoc casu. Et foret magni inconuenientis, quod res exequuta, vel ordinata per suam Maestatem mediante suo Consilio Belli, prout fuit ista militia,*

tolleretur per Consilium Cameræ absque participatione sui ordinis suæ Maestatis per idem Consilium Belli, maxime absque causâ cognitione, inauditis, nec citatis dicta militia, & militibus eius, de quorum præiudicio tractabatur, *cap. 1. in fine de causa possessionis, Abb. in cap. fin. nu. 15. de iudicijs.* Prius enim per terminos iuris erat cognoscendum, si narratiua facta suæ Maestati per Licentiatum Rexon erat vera, aut falsa, & si erat extinguenda dicta militia antiqua, aut auferendæ illius immunitates, quod quando non tractaretur, vt debebat tractari in Consilio Belli, † saltem debebat in Consilio Iustitiæ, & non in Consilio Cameræ, iuxta *l. 1. tit. 4. lib. 2. mona Recop. quæ dicit: Mādamos, que las cosas que tocan à perjuizio de partes se pidan en el nuestro Consejo, y se prouean, y libren por los del nuestro Consejo de la Iusticia, y no se expidan por Camara, y si se dieran algunas cedulas en cosas de Iusticia, y la parte suplicare, que no se de sobrecedula, hasta que sea visto en el Consejo. Quæ est decisio latris applicabilis, & conformis nostro casui, † maxime non conueniendo Regiæ authoritati sine legitima causâ cognitione dictam antiquam militiam, & prerogatiuas illi concessas tollere, iuxta ea, quæ tradit Rot. decis. 33. n. 8. de præbend. in antiquis, Io. Andr. in cap. presentis, n. 3. de offic. deleg. in 6. Hieron. Gonçal. vbi supra glos. §. 6. nu. 43. & seq. † cum omnis variatio sit de iure improbatâ, *l. ferui electione, ff. de leg. 1. cap. licet de procurat. Reg. quod semel de reg. iur. in 6. Gregor. Lop. in l. 5. tit. 19. par. 6. Achil. de Graill. decis. 13. & 14. de pension. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. c. 11. num. 59.]**

† Nec est verisimile, quod sua Maestas virtute dictæ schedula, affectatè obtentæ, voluerit tollere dictam militiam antiquam stabilitam cum magna deliberatione, & iusta causa, arg. *l. si quando, C. de officio testam. cap. Ecclesia lo 2. de election. Anton. de Butr. in cap. auctoritate, n. 8. de concessione præbende in 6. Io. Monach. in cap. quamuis, n. 5. de elect. † iuncta l. minime, ff. de leg. vbi minime sunt mutanda, quæ certam legem, & consuetudinem, seu interpretationem habuerunt, Barbat. conf. 61. n. 37. lib. 3. Mandel. conf. 61. n. 13. Marinus Freccia de present. instrum. 8. p. q. 2. nu. 11. Roland. à Valle conf. 35. n. 15. conf. 80. n. 50. lib. 4. Capolla conf. ciuili. 34. num. 6. † quia difficilis habetur reuocatio eius, quod longam habuit obseruatiam; *cap. contingit de transact. ibi: Si fuit aliquot annis obseruata, facit text. in cap. audita de rescript. spoliat. vbi non præsumitur derogatum sententiæ longo tempore obseruata, Aim. conf. 42. n. 3. conf. 151. n. 30.* Et quando non fuissent tam notorij defectus, quibus obtenta fuit dicta Regia schedula, sufficeret ad manifestandum illius nullitatem fuisse expeditam sine communicatione, & interuentu Consilij Belli, nec speciali eius cõsultatione, vt est obseruantia, & stylus in casibus similibus, in quibus potest occurrere competentia iurisdictionum inter Consilia, & Tribunalia suæ Maestatis, † & actus contra stylum præferret nullitatem, vt plus probat Craueca conf. 201. nu. 21. Ferretus conf. 53. Alciat. respons. 220. in fine, Flamin. Paris. lib.*

46 lib. 8. de resignat. beneficia. q. 8. n. 4. 9. † Et erat magis conueniens, quod cum praeuentione fuissent obtenta per Consilium Belli, tractaretur, & discutere in eo, si erant tollendae, & derogandae, l. 3. ff. de re iud. l. eius est nolle, ff. de reg. iur. Cephal. cons. 39. nu. 47. lib. 1. quia necessaria in acquirendo, eadem requiruntur in amittendo, l. quemadmodum, ff. de acquir. poss.

Maxime, quia anno 1597. quando non dum erat stabilita cum effectu noua militia, Consilium Regium pro abundantiori cautela dedit suas provisiones, vt obseruarentur illi praeminentiae, cu quibus fuerat instituta anno 1565. quod magnu robur addidit primae concessioni, ne Praefectus Vbi postea contra illa quicquam attentare, aut moliri.

Nec praedicta dictae militiae antiquae, quod fuerit iustum stabiliti nouam leuis armaturae, que dicitur Batallon, quia hoc intelligitur quoad loca, in quibus non consistebat, & erat conseruata militia antiqua, vt erat in dicta Ciuitate Baezae,

47 † & quod ab antiquo constitutum erat, modernis precibus non egebat, l. 1. in fin. ff. ad municipalem, l. 1. C. de thesaur. lib. 10. l. forma censuali, §. fin. ff. de censib. Roderic. Xuar. cons. 1. num. 23. Et per nouam non fuit visum mutari, & reuocari antiquam, † quia non praesumitur mutatio, l. et, qui, ff. de probat. l. item quauitur in fin. ff. locati, l. cum hic status in prima. ff. de donat. inter, cap. maiores de baptismo, l. sancimus, vbi laf. notab. 4. C. de testam. Alciat. respons. 339. n. 5. Alex. in l. de tutela, nu. 11. C. de in integr. restit. † Et in specie quod reuocatio priuilegiorum non praesumatur, tradit Calderin. cons. 1. de priuileg. sub num. 1. col. 2. Mandos. super regul. Cancellariae, reg. 4. q. 7. num. 16. Vincent. de

50 Franch. decis. 125. num. 5. † Et quia correctio est in dubio vitanda, Barb. cons. 1. num. 8. cons. 55. n. 20. lib. 3. † Et de iure quod non mutatur, adhuc manere praesumitur, l. cum, qui, ff. de probat. cap. maiores de baptismo, & ibi glos. verb. perdurare, Anton. de Butrio in cap. inquisitores, n. 3. de haeret. in 6. Io. Monach. in cap. supra, glos. 14. nu. 35. † Et quia mutatum, & correctum non dicitur, quod non est expressè reuocatum, cap. cum expediat de elect. in 6. Ant. de Butr. in dict. cap. auctoritate, n. 8. de concess. probat. Barbat. cons. 39. n. 3. lib. 3. † Et semper assumi debent coniecturae, & praesumptiones, quibus non videatur Princeps auferre, quod semel concesserat, Hieron. Gonçal. vbi sup. glos. 9. §. 2. n. 29.

52 † Et sequentibus. † quia decet Principis beneficium esse mansurum, & ab omni malitia, & diminutione extraneum, cap. decet de reg. iur. in 6. Auth. consist. quae de dignit. §. illud, collat. 6. Roder. Xuar. cons. 10. n. 52. † cum omnis ademptio sit odiosa, gl. fin. in l. vlt. ff. de his, quae poene nomine, & in l. si pluribus, ff. de leg. 1. Alex. cons. 169. visio themate, n. 4. lib. 5. & cons. 79. n. 8. & 10. lib. 1. † Neque iuris priuatio inducitur vnquam, nisi sit actum expressè, Auth. de non eligendo secundo nubentes, §. ceterum, Bald. in l. ex testamento, C. de secundis nupt. laf. in l. 1. n. 12. C. de transact. Cauall. tomo 3. praescript. quae q. 828. n. 128.

53 † Et quia cum ageret Licentiatu Rexon, quod tollerentur praeminentiae, & hac occasione dissolueretur Comitatus, & necessitate infertur, quod consistebat in esse, & obseruantia, l. manumissionis, ff. de iustit. & iure, l. decem, ff. de verbor. obligat. Alexand. cons. 81. incipiente, reuocatur in dubium, num. 5. lib. 5. † Et ad hoc vt non

54 † Et ad hoc vt non

55 † Et ad hoc vt non

56 † Et ad hoc vt non

57 † Et ad hoc vt non

58 † Et ad hoc vt non

59 † Et ad hoc vt non

60 † Et ad hoc vt non

61 † Et ad hoc vt non

† Rursus facit, quod ab initio factum legitime 57 ex casu superueniente non debet irritari, l. neque enim, ff. de itinere, actuque priuato, l. sancimus, C. de administr. tutor. l. qui furor, vbi Bart. ff. de stat. hominum, l. 2. l. qui in potestate, §. fin. ff. de testam. cap. discretionem de eo, qui cognouit consanguin. vxor. sua, vbi glos. verbo officere, & dicit Bald. cons. 19. incipiente factum sic opponitur, col. 4. lib. 4. quod illud, quod legitime factum est, ex casu superueniente, ad imperfectum reduci non debet, l. si Gaudentius, ff. de contrah. empt. l. sancimus, C. de admin. tutor. l. 2. ff. de itin. actuque priuato. Roffredus q. 5. n. 1. Crauet. cons. 11. nu. 18. † & facit, quia semper 58 praesumitur primum priuilegium, vel concessionem Principis non esse reuocatum, quoad de eius reuocatione propter aliam posteriorem concessionem oritur dubitatio, iuxta theoriā glossae communiter approbatā in summa 25. q. 2. Feder. de Senis cons. 227. Roman. cons. 327. incipiente ista sunt rationes, n. 1. † quia retentionis causa, & conseruationis est fauorabilior, l. per retentionem, vbi Bald. notab. 3. de iuris, l. militis codicillis, §. veteranus, ff. de testam. milit. l. pure, ff. de doli exceptione, l. penult. §. fin. ff. de honor. posses. secund. tab. Aymon. cons. 6. n. 98. Rota decis. 295. n. 2. p. 2. Et praetensio Consilij, & Iuratorum dictae Ciuitatis Baezae impugnandi dictam militiam antiquam, volendo, quod saltem habeat nomen, & effectus nouae, † est odiosa, & ad minus non ita fauorabilis, prout antiqua militia, vt post Signorol. cons. 21. n. 22. Crauet. cons. 463. eodem num. tradit Morot. resp. 93. num. 12. Gambaia lib. 5. tit. de potestate Legati in vniendo, num. 163. dicens, quod reuocatio est odiosa.

Et confirmatur, quia nullo modo potest dici, quod militia Baezae sit noua, nam vt est probatu viginti quinque testibus ex illis de regimine vocatis vinti quatuor, & aliquibus Iuratis, & nobilibus, alijsque officialibus publicis dictae Ciuitatis, semper fuit consistens, & in viridi obseruantia dicta militia cum militibus descriptis, & matriculatis, & quod faciebant militaria exercitia, existantibus Capitaneis Praefectis Vrbis, donec Consiliu Belli ad eorundem militum supplicationem nominauit in eorum Ducem, seu Capitaneum Don Alphonsum Noguera virum nota nobilitatis, vnum ex Decurionibus dictae Ciuitatis, qui eam ad praesens tenet. Cum quo concurrunt matriculae productae pro parte dictae militiae, & eadem met cedula, quam obtinuit Licentiatu Rexon, quibus eliditur probatio contraria Concilij, & Iuratorum, & quod a principio fuit pro ipsorum parte informatum dicendo, quod non fuerat dicta militia, † & remanet conuictum, omnia asserpta in contrarium esse incerta, argum. l. census, vbi DD. ff. de probat. Bald. in l. exemplo, num. 1. C. de probat. † Et quia cum ageret Licentiatu Rexon, quod tollerentur praeminentiae, & hac occasione dissolueretur Comitatus, & necessitate infertur, quod consistebat in esse, & obseruantia, l. manumissionis, ff. de iustit. & iure, l. decem, ff. de verbor. obligat. Alexand. cons. 81. incipiente, reuocatur in dubium, num. 5. lib. 5. † Et ad hoc vt non

62 † Et ad hoc vt non

63 † Et ad hoc vt non

64 † Et ad hoc vt non

65 † Et ad hoc vt non

66 † Et ad hoc vt non

67 † Et ad hoc vt non

68 † Et ad hoc vt non

69 † Et ad hoc vt non

70 † Et ad hoc vt non

71 † Et ad hoc vt non

72 † Et ad hoc vt non

73 † Et ad hoc vt non

74 † Et ad hoc vt non

diceretur noua dicta militia, sufficiebat antiquitas, qua habebat in habita, vt deducta postea ad actum haberetur pro antiqua, arg. l. sicut, in fine, ff. quod cuiusque vniuers. nomine, l. fin. ff. ex noxali causa agatur, Paul. Castren. & Alexand. nu. 3. in l. si seruum, eodem tit. † quia actus sequens veniens ad executionem, aut perfectionem alterius, non dicitur nouus, sed idem cum primo, l. si heres, ff. de action. empt. iuxta intellectum Crauetae cons. 223. post num. 10. & 13. Morot. respons. 62. num. 12. l. nam & Seruius, §. si viuo, ff. de negot. gest. vbi dicitur, quod rem nouam non faciunt ea, quae veniunt ad perfectionem, seu consummationem inchoatorum, l. Titium, §. altero, ff. de administr. tut. Petrus de Vbaldis in tractat. de duob. fiatrib. part. 14. nu. 9. Crauet. cons. 223. nu. 11. vol.

65 2. † dicens, quod non dicitur nouum, quando illud, quod erat in potentia, reducitur ad actum, arg. l. sicut, in fin. ff. quod cuiusque vniuers. nomine, l. fin. ff. ex noxal. causa agatur, laf. in l. si seruum, notab. 3. eod. tit. [Solortz. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 27. n. 13.] vnde scribit Calderin. cons. 11. de feudis, quem sequitur Crauet. vbi proxime, n. 12. † quod noua res non dicitur, quando alterantur solum accidentalia ipsius rei, forma substantiali remanente: & ponit exemplum, si Episcopus rem solitam concedi in feudum, in feudat sub nouis patris, subiungitque Crauet. num. 13. † quod ea, quae pertinent ad perfectionem, aut consummationem inchoatorum, non faciunt rem nouam, aut nouum negotium, requiritur enim, quod alteretur natura negotij, vt actus dicatur nouus, Menoch. cons. 35. num. 3. lib. 1. Stephan. Gratian. tom. 3. discept. cap. 109. nu. 5. Hieronym. Gabr. cons. 15. n. 20. vol. 2. & seq. lib. 1. † quia non dicitur nouum facere, qui quod erat antiquum, declarat l. haeres palam, §. si quis, ff. de testam. decis. Genus 37. n. 8. cap. relatum, de praeben. Butr. in cap. 2. nu. 13. de elect. in 6. Cellus Hugo cons. 120. n. 21. Et vt diceretur noua, necessariu erat, quod nunquam fuisset militia in dicta ciuitate, † quia solum dicitur nouum, quod nunquam antea fuit, cap. auaritia, cap. generali, vbi Ant. de Butr. nu. 14. de elect. in 6. Et ita Cardin. Mantica decis. Rota 163. nu. 4. ait, non dici nouum, quod antea fuit, l. non est nouum, ff. de leg. 1. §. 1. & si quis adificium, ff. de oper. nou. nunc. notant Archid. & Ioan. Andr. in cap. generali, verbo de nouo, de elect. lib. 6. Gemin. in cap. 1. n. 12. & Franch. n. 3. vers. in glos. verbo ad habitandum, de excess. Pralat. eod. lib. & in casu non dissimili Oldrad. cons. 190. nu. 2. in fin. facit celebris doctrina Abb. in cap. 1. nu. 4. de verb. signif. dicentis, † quod noua non dicitur res, nisi tota sit noua, nec sufficit, quod sit noua aliqua pars, Bald. cons. 183. incipient. statuto ciuitatis Verona, nu. 2. par. 2. dicentis, nec intelligitur ex toto mutatum quoad suam originē, licet accidentalia sint mutata, l. cum filius, §. haeres meus, ff. de legat. 2. † Et in iure expressum est, quod quando vetus constitutio renouatur, etiam aliquo addito, non dicitur noua, sed antiqua, cap. praecipis 12. distinet. cap. acutus 24. quaestio. 1. Nec dicitur res noua, quando scilicet immutantur accidentalia, manente

forma substantiali, Aymon cons. 223. nu. 12. facit l. quae situm, §. illud, ff. de legat. 3. ibi: Ea, quae talis natura sunt, vt sapius in sua posside redigi nitia, ea potentius natura videtur; nunquam vires eius effugiunt. † Et quia qualitas non alterans subiectum 72 comprehenditur sub prima dispositione, cap. statutum, de elect. in 6. Albert. Brun. tract. de augmento, conclus. 3. Rebuff. respons. 34. num. 3. † Et facit, 73 quod tam in naturalibus, quam moralibus est recepta iuris conclusio, quod idē numero, & specie dicitur, quod reparatur, recreatur; aut restituitur in pristinam formam, & substantiam, vt de naturalibus probatur in l. nam ad ea, cum ibi notatis per glos. & DD. ff. de legib. & in l. si seruatus, §. si sublatum, ff. de seruit. urban. praed. Abbas in cap. plerumque, notab. 4. nu. 3. de donat. inter vir. & vxor. In moralibus autem hoc est facilius, & iuridicum propter magnam Principis auctoritatem, & potestatem, Bart. in l. si is, qui pro emptore, num. 29. ff. de usufr. cap. facit l. finalis, ff. de minor. l. de ferre, §. fin. ff. de milit. testam. l. Arist. ff. de manum. vindicta, Gregor. Lopez in l. 32. tit. 4. par. 6. glos. litera B. Bald. in cap. cum accessissent, de constit. nu. 15. dicens, reparatum esse numero, & specie idē; quod erat antiquitus, & eandem substantiam retinere, per l. sicut, §. non secus, C. de praescript. 30. anno. & nu. 17. vers. porro, tradit, non dici omnino 74 extinctam dignitatem, quando superest aliqua species, vel inditium reparationis, aut aliquis habitus, siue figura, aut memoria pristinae substantiae, l. peculium est, §. si opem, ff. de pecul. Et repetit num. 18. qui paulo ante num. 17. vers. & est noua, dixerat. Id nouiter creatum dici, quod primo principio sui factum est, nec habet instar, nec dependentiam ab alio principio, per cap. 1. §. 1. de success. feud. † Et ita Bart. & alij in l. si mihi, & Titio, ff. de verbor. oblig. asserunt, quod non dicitur feudum nouum, sed antiquum, super quo est renouata concessio, cap. 1. de vassallo decepta etatis, vbi glos. Bald. in l. quod dicitur 1. ff. de impen. in rebus dotal. factis, Roman. consil. 315. in casu; Alexand. cons. 30. quoniam omne, num. 5. & seq. lib. 1. Socin. cons. 100. vers. videmus etiam, lib. 3. Mandos. in glos. Auditoratus Regentis, §. habita, verbo Auditoratus, & ex notatis in cap. praecipis 12. dist. & cap. 1. de feudis, tradit Anchar. cons. 54. nu. 4. (quamuis Saluan. lib. 5. de gubern. Dei, dixerit, quod non possunt penitus dici ipsa, quae sunt in aliqua sui parte vitata, incolumitatem enim non habent, quae plenitudo dinem perdiderunt) facit l. 4. §. ex conuentione, ff. de re iudic. ibi: Cum aliquid accesserit rei iudicatae, non est de re iudicata recessum, facit l. miles, §. decem, ff. de verb. oblig. quae iura ponderat Perr. de Anchar. cons. 54. nu. 3. vbi addit, iure caueri, † quod ille, qui exequitur, 76 quod iam factum est, non dicitur de nouo facere, cap. literis, de rescript. cap. nouit, de appellat. † Et 77 quia mixtura superueniens non tollit ius competens ex prima, l. si eo loco, §. fin. ff. si seruit. vendicetur, ibi: Sicuti qui aqua, ex qua ius habet utendi, alia mixta usus est, retinet ius suum, l. si is, cui, ff. quemadmodum seruit. amit. ibi: Aut aqua admiscuerit alia, & c. nam mixtura addita non mutat natu-

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram

ram præcedentis dispositionis, cui admiscetur; maximè per modum temperamenti. Quod confirmatur, nam non obstante quòd fuit decretum, institui nouam militiam leuis armaturæ, siue del Batallon, fuit continuata dicta militia antiqua in militibus, qui erant descripti, & matriculati, & alijs nouiter receptis in locis demortuorù, & deficientium, & ita quamuis consideraretur, quòd qui nouiter ingressi, & descripti fuerunt, essent post exequutos ordines nouæ militiæ, adhuc in ciuitate prædicta fuit conseruata militia antiqua, † quia actus continuatio facit duo censerivnum, vt ff. de precario, l. sed si manente, l. memmisse, ff. de offic. Proconsulis, Federic. de Senis quæst. 7. nu. 4. Paul. de Castro in l. eum, §. in popularibus, n. 5. ff. de iure iur. & cons. 90. nu. 2. cons. 390. n. 3. par. 1. decisio Genuæ 23. nu. 12. † Et de natura recidiuorum est declarare, prima adhuc vigere, cap. ad Audientiam, cap. Presbyterum, de homicidio; cap. ad abolendam, de hæretic. in 6. Grammat. decis. 36. n. 5. & 6. dicens, † quòd secunda concessio cuiusvis gratiæ durante prima concessione nõ dicitur noua, sed prima prorogatio, Vrsill. ad Afflic. decis. 148. n. 4. Adeo quòd Alex. cons. 79. n. 9. & 10. lib. 1. dixit, non derogari concessioni, & si quid addatur, vel remoueat, † nec qualitaris mutatio facit rem diuersam censeriv, vt post Iaf. in l. ius autem, ff. de iust. & iur. tradit Nicol. Bellon. cons. 8. n. 4. Et quamuis comitiua dictæ militiæ antiquæ posset in fauorabilibus se inuare priuilegijs concessis nouæ militiæ, iuxta schedulas Regias productas in hac causa, adhuc cum esset illi magis vtile conseruari in suæ institutionis antiquitate, † hæc causa, & origo fauorabilior debet attendi, Arcin. post Bart. in l. is potest, in fin. ff. de acquir. hæred. Alciat. resp. 239. nu. 5.

83 † Et confirmatur ex his, quæ tradit Bald. cons. 156. nu. 2. vol. 3. vbi per text. in d. l. sed si manente, ff. de precario, notat, quòd ea, quæ veniunt ad confirmationem inchoatorum non faciunt nouam societatem, neq; rem nouam, sed solù ea, quæ pertinent ad nouum negotium, l. nam & Seruius, §. si viuo, ff. de negot. gest. l. Titium, & Mæuium, §. altero, eod. tit. Mieres de maiorat. 1. par. q. 10. nu. 23. probans, rem nouam non facere ea, quæ ad perfectionem inchoatorum pertinent.

84 † Et conferr, quòd dixit Cesar Manen. tit. de iure contractus libellarij, pact. 15. n. 22. quòd permutationem nominis, quòd de emphyteosi antiqua fiat feudum, adhuc dicitur feudum antiquum, ex Decio cons. 59. col. fin. vers. & licet antiqua inuestitura, vbi Addentes, Zuccar. cons. 7. nu. 45.

85 † Similiter facit, quòd noua inuestitura facta per dominum virtute antiquæ, non tollit vigorem venientem ex antiqua, vt ex text. notab. in cap. vnic. de vassallo decrepitæ ætatis, vbi Iacob. Aluarrot. notat, pro ratione adducens regulam subrogationis, Euerard. d. loco, nu. 3. circa fin.

86 † Et etiam quando additur aliqua noua qualitas, feudum solùm censebitur nouum, respectu illius, & in cæteris remanebit antiquum, & ob id ius quæsitum descendentiibus, ex prima inuestitura non tollitur, vt ex Iaf. cons. 136. nu. 18. lib. 4.

Ioan. Cayphal. cons. 173. nu. 9. & 10. lib. 1. & Cannet. in cap. volentes, vers. ad reuera opinione diu obseruata, nu. 3. cum seq. fol. 83. & vers. sed ista opinio, Afflic. de iure probomij. §. 2. nu. 1. Rebuff. tract. de nominat. q. 9. principali, n. 33. Roland. à Valle cons. 60. nu. 35. lib. 1. Olsac. decis. 23. nu. 24. tradit Mastrill. decis. Sicil. 56. nu. 19.

† Pro quo facit alia iuris conclusio, quòd vbi de priori voluntate aliquid reformatur per secundam voluntas prior firma remanet in non reformatis, l. Tribunus, §. cum aliquis, ff. de milit. testament. l. alumna, §. quis filium, ff. de alimentis, & cibar. legatis, Marc. Anton. Natta consil. 483. nu. 4. & cons. seq. num. 2. & 17. vbi ait, quòd quando res aliqua non reuocatur, sed reformatur, est vis, vt solùm in parte tollatur, & in alijs conseruetur, l. iuris gent. §. adeo, ff. de pactis, gloss. in cap. statutum, verbo reformandum, de rescript. in 6. l. veltigalia, ff. de publican. & veltigal. l. unica, §. & cum in triplici, C. de caduc. tollend. Alberic. in diction. verbo reformare, aut bent. de administr. offic. cap. 9. versic. quoniam, coll. 3.

† Et ita cum facilius aliquid conseruetur, quàm acquiratur de nouo, l. patre furioso, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, l. 1. §. casum, ff. de postulando, quæ ad hoc citat Craueta consil. 292. num. 2. volum. 2. † debet attendi, quòd vtilius est dictæ comitiuæ militiæ antiquæ, vt daret illius conseruatio, & continuatio in sua originali institutione, iuxta tradita per Aymonem cons. 106. nu. 9. Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 16. num. 26. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 126. num. 9. Morotius respons. 46. num. 30. † Pro quo etiam facit, quòd non dicitur omninò extinctum, quòd ad sua initia reduci potest, l. quæstum, §. illud, ff. de legat. 2. Bald. in l. qui se patris, col. fin. C. vnde liberi, Hieronym. Zanch. in repet. l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Senat. cons. Trebell. 2. par. num. 11. Et quòd dicta militia semper respexerit antiquum esse manifestum fuit seruitio per eam facto, quando inimicus Anglus venit ad insulam, & ciuitatem Gauditanam, in qua expeditione expendit plusquam ducatos octo mille, non obtenta à sua Maiestate, nec ciuitate Baetzæ, nec Capitaneo generali Prouinciæ Vandaluciæ re aliqua, vel succursu, etiam eo, quòd dabatur militibus del Batallon, † & ex dictis expensis, & ipsarum quantitate colligitur ipsorum animus, l. quod dicitur, 15. ff. de impensis in rebus dotalibus factis, † nam cum non fuerit expressè per suam Maiestatem sublata dicta antiqua militia, absque dubio est, quòd conseruauit suas præminentias, & prerogatiuas, vt in simili post Innocent. in cap. 2. de nou. oper. nunciat. tradit Federic. de Senis quæst. 15. num. 6. † & potest esse ratio, quòd prima causa magis influit in causatio, quàm secunda, l. si filius famil. ff. de verbor. obligat. l. 2. §. id quoque, ff. de collat. bon. l. quæ legata mortuis, cum l. seq. ff. de regulis iuris, Tiraquell. de retractu conuent. §. 5. gloss. 4. nu. 23. Hieronym. Cagnol. in rubric. num. 91. C. qui admitti ad bonor. possess. dicens, quòd actus semper attribuitur causæ primæ, & non secundæ.

† Rursum nam quòd factum fuit pro augmento,

to, vbi non fuisse militia, non debet operari diminutionem, & derogationem, vbi iam aderat, argum. text. optimi in l. 3. §. si emancipatus, versic. nec enim, ff. de bon. possess. contra tabul.

Finaliter non obstat dicere, quòd in titulo Capitanei, dato D. Alphonso Noguera, dicitur dari militiæ nouæ, nam vltra quòd tunc temporis nõdum fuerit stabilita in dicta ciuitate, talia verba non potuere præiudicare iuri antiquo, & radicato penes militiam antiquam, & eius milites, † tñ quia mentionem non facit, quòd esset militia antiqua, & exemptionum, quas habebat. Et ita non præsumitur, quòd sua Maiestas voluisset illi præiudicare, cap. veniens, de præscript. ibi: Non obstant e priuilegio Clementis Papa, per quod priuilegijs suorum prædecessorum non exiit derogatum, cum de ipsis nullam fecerit mentionem, l. decurionibus, C. de silentarijs, lib. 12. Cæphal. cons. 58. num. 89. lib. 1. Xuarez alleg. 9. nu. 9. alleg. 10. num. 10. late Menoch. lib. 6. de præsumpt. præf. 40.

Rursum, quia titulus concessus Don Alphonso Noguera, & illius acceptatio non potuit præiudicare comitiuæ dictæ militiæ antiquæ, ex vulgari regula, † quòd ius nostrum sine facto nostro à nobis euelli non potest, l. fin. & ibi DD. ff. de pactis, l. id, quod nostrum, ff. de regul. iuris, l. si cum Heredes, C. locati, l. nouatio, C. de fideiuss. Roland. à Valle consil. 10. nu. 38. volum. 3. † Et quia alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, Paris. consil. 157. num. 50. & seqq. volum. 1. Roland. à Valle cons. 68. nu. 49. lib. 4. Gamma decis. Portugal. 362. nu. 3.

Demum, quia in dicta cedula fuit etiam assertum, quòd in noua militia erant descripti aliqui milites, cum non ita esset, siquid non erant alij, quàm milites militiæ antiquæ, vt est probatum pluribus testibus, & ita in hac etiã parte fuit obtentã cum falsa assertione, nec potest valere iuxta superius adducta, & si ad sustinendũ eam vellent fieri relatio ad militiam antiquam, eo ipso intellegebatur de ipsa omne, quòd continet dicta cedula, præsertim quoad obseruantiam suorum priuilegiorum, & esset in fauorem militiæ antiquæ. Quibus attentis, & quòd in dicta ciuitate adest maximus numerus personarum absq; vlla exemptione, quæ possunt adimplere onera, & munia Reipublicæ, & quòd dicta comitiua tam in dicta eius ciuitate, quàm eius vicis, siue aldeis, in quibus est diuisa, non excedit numerum ducentorũ militum, qui viuunt sine scandalo, recti disciplinati, & prompti ad occurrendum cum eorũ personis, & bonis ad seruitium suæ Maiestatis, debet manuteneri in sua antiquitate, & præminentijs, confirmando primam sententiam ad eius fauorem latam. Saluo, &c.

SVMMARIVM.

- 1 Inimico nihil gratius dari potest facultate offendendi inimicum.
- 2 Absurdum est, vt in salutem, & existimationem sententiam ferat, qui nec de re pecuniaria possit cognoscere.

- 3 Suspectos, & inimicos Iudices esse non posse ratio naturalis, & iuridica dicitur.
- 4 Susceptorum Iudicum insidias debent vitare, quorum spectare sententias periculosum est, & plenum exitij.
- 5 Durum est iterum litigare coram Iudice, qui grauamen intulerat.
- 6 Inimicitiam habens aduersus aliquem, semper illi machinatur mala.
- 7 Iudicem iratum pati, periculosum est.
- 8 Fideliter non monet, qui alium vult in precipites casus mittere.
- 9 Officialis si semel aliquid iniuste fecit, præsumitur quòd velit tueri.
- 10 Inimicus semel, semper præsumitur inimicus.
- 11 Perniciosius nihil est iniustitia, quæ vim habeat ad offensam.
- 12 Inimicitia, atque animi malevolentia faciliè decipiuntur.
- 13 Fœdum est inter iura publica priuatis odij licentiam dare.
- 14 Iustitia Regia est, neminem per potentiam opprimere.
- 15 Vindicta sui doloris in Imperatore nõ placet, quæ & si iusta fuerit, acrior videtur.
- 16 Cor Regis in manu Dei est, & in rectum inclinabitur.
- 17 Magistratus Supremi præsumuntur iudicari, vt Princeps iudicaret.
- 18 Veritas vincit omnia.
- 19 Veritatis vis magna, et ipsa absque alio adiutore preualeat.
- 20 Inquisitio non debet inchoari, nisi contra inquisitum præcedat diffamatio.
- 21 Inquisitio non debet formari ex solis scripturis in domo alienius receptis.
- 22 Rumoribus sapissime vanis, non debent moveri Iudices ad inquirendum.
- 23 Rex non debet cuiquam temere credere.
- 24 Alphonso Regis Neapolis notabile exemplum non adhibentis fidem delationi facta aduersus quendam Ducem.
- 25 Crimina, quæ amici famam debonestant, non sunt in iurgijs præferenda.
- 26 Detractores sunt deteriores furibus substantias aliorum diripientibus.
- 27 Mentendi licentia in iudicio non debet esse impunita.
- 28 Sanctum non est de moribus amici cito perperam sentire.
- 29 Principi debet semper humaniora censere.
- 30 Inquiri prius debet de origine libellorum, quàm suspitio formetur de magno viro super ipsis, & diffamatio qualis sit attendenda, vel reijcienda.
- 31 Fama est res fragilis, & perniciofa, & plerumque procedit ab ijs, qui desiderant de eo famam esse.
- 32 Multa sapius eueniunt ex opinione aliqua leuiter suscepta.
- 33 Fundamento deficiente, corrumpit superedificatum.
- 34 Absentia à loco commissi delicti, inducit præsumptionem pro absente.

- 35 Si id, de quo erat maior ratio, non inest, neque id, de quo minor.
- 36 Suggestionem continet interrogare in inquisitione, de aliquo nominatum facta.
- 37 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bona, & malus mala.
- 38 Cor est imperator lingua.
- 39 Suggestio Iudicis arguit animum deliberatum contra inquisitum.
- 40 Confessio facta coram precedentibus legitimis iudicibus, non nocet.
- 41 Servitium recipiens tenetur ex obligatione antidotali remunerare illud.
- 42 Republica fundamentum unum est, benemerentes remunerare.
- 43 Nobilitas eam sibi legem imponit, ut quod sponte tribuit, existimare, se debere, & nisi in beneficijs creverit, nihil se prestasse putet.
- 44 Gratuitum leges actionem concedunt in eos, qui benemeritis gratiam non referunt.
- 45 Oblivio presumitur verbi, aut facti transuentis.
- 46 Memoria hominis labilis est.
- 47 Concubiniarius repellitur a testimonio.
- 48 Concubiniarius semel presumitur in eodem vitio durare.
- 49 Famulus expulsus a domo Domini, presumitur illius inimicus.
- 50 Expulso famuli propter scelera efficit, ne fides adhibeatur illi adversus Dominum.
- 51 Mira faciunt indicium mali animi.
- 52 Testis dicitur inimicus propter verba minatoria ab eo prolata super re capitali.
- 53 Inimicus semel, semper presumitur inimicus, nisi probetur contrarium.
- 54 Iratus, aut odio aliquem habens, non dicitur agere, sed pati.
- 55 Testium in personis qua sunt consideranda.
- 56 Pauper a testimonio repellitur, & quare.
- 57 Inimicitia in teste efficit, ut nulla fides ei adhibeatur.
- 58 Inimicus non admittitur testis etiam in crimine lese Maiestatis divina, vel humana.
- 59 Inimicus etiam contra forasitum, aut publicum latronem, non admittitur testis, & num. 62.
- 60 Forudicatus pro mortuo habetur.
- 61 Forudicatus potest impune occidi.
- 62 Testis inimicus nec iudicium facit.
- 63 Testis, qui non debuit recipi, si recipiatur, non facit iudicium.
- 64 Testis licet in interrogatorijs generalibus non declaret, se esse inimicum, si appareat esse, non facit fidem.
- 65 Inimicus non admittitur etiam in causis difficultis probationis.
- 66 Testes in omni materia criminali debent carere suspitione.
- 67 Testes in criminalibus debent esse omni exceptione maiores.
- 68 Testes inhabiles non admittuntur etiam in crimine atroci.
- 69 Testes sponte se offerens ad deponendum, presumitur inimicus, & num. 72.
- 70 Malum omne de inimico presumitur.

- 73 Testes viles contra virum verè nobilem non admittuntur.
- 74 Captura sola sub titulo criminis grauis maximè notam inurit carcerato.
- 75 Captura non debet fieri, nisi procedant, & sint probata indicia legitima.
- 76 Scriptura propria non debent capi ad inchoandam inquisitionem contra aliquem.
- 77 Infamia oritur ex crimine.
- 78 Arma non sunt sumenda de domo Rei in criminalibus.
- 79 Domitij Tribuni plebis, & M. Scauri exemplum adducitur in proposito, & L. Grassi, & C. Carbonis circa non sumendas scripturas, num. 80. & seq.
- 82 Agesilai, & Lysandri exemplum memoratur.
- 83 Nobilitas certa propter similitudines, & odia periclitari non debet.
- 84 Iudicialis auctoritas non est inuenta ad opprimendum innocentes.
- 85 Iniuriarum occasio nasci non debet, vnde iura nascuntur.
- 86 Insidias sunt occultiores, qua latent sub simulatione officij.
- 87 Inquisitio facta per Iudicem inimicum, est nulla.
- 88 Processus factus non precedentibus legitimis iudicijs est nullus, etiam si delictum postea probetur, & num. 89.

PRO

Don Francisco de Mendoza, Admirallo Regni Aragonum, qui postea fuit Episcopus Seguntinus.

CVM

Domino Fisci patrono Supremo Regij Consilij Castellae suae Maiestatis.

ARGVMENTVM.

Inquisitio facta per Iudicem inimicum, & non precedente diffamatione, & legitimis iudicijs est nulla, & testes inimicos, aut alias minus habiles non debent admitti contra Illustrè Virum, & generosè Prosapiae.

CONSILIVM CLXI.

I fundamenta, qua facta sunt eius, quod superadificatu reperitur contra Admirallum Aragonum, currisent per manus alterius magistris, & artificis diuersi, ab eo, cui illorum cura fuit demandata, parum operæ praestissent nobis, qui agimus de illius innocentia tuenda, sed cum tale fuerit causæ istius fatum, quod ipsam tractare incœperit, qui eo, quod apparuit inimicitiam, animumque aduersum habere contra dictam Admirallum, & res, personam, & honorem ipsius tangentes fuit declara-

- claratus suspectus, animaduertam aliqua profectionum allegationum initio, siue praefatione, priusquam deueniam ad satisfaciendum ijs, qua illi sunt impurata.
- Nicolaus Papa scribens Michaeli Imperatori in epistola, qua incipit: Proposueramus, hanc prouerbialem sententiam proculit, vt habetur apud Gratianum in cap. quod suspecti 3. quæst. 5. t. quid gratius, & amabilius dare quis inimico potest, quam si ei ad impetendum commiserit, quem laedere fortè voluerit, l. ex eo, C. de agentibus in reb. lib. 12. vbi Imperator Leo dixit: t. Absurdum est enim, vt in eius salutem, vel excusationem valeat quisquam proferre sententiam, cuius de nulla re possit pecuniaria iudicare, Felin. in cap. cum venissent, num. 4. de iudic. t. Ratio enim ipsa naturalis, & iudicialis dicit, quod suspecti, & inimici iudices esse non possint, cap. fin. 3. quæst. 5. cap. postremum, cap. cum speciali, de appellat. l. apertissimi, C. de iudicibus, Menoch. lib. 2. de arbit. cent. 2. casu 152. Couarr. in pract. cap. 26. Auendañ. de exec. mand. 2. par. cap. 23. nu. 17. Molina tomo 6. tract. 5. disput. 231. Farin. in fragment. part. 2. litera T. nu. 685. & sequenti, Aldouin. conf. 20. num. 45. cap. cum persona, lbi: Non suspecti, de priuil. lib. 6. vbi Ioan. Monach. n. 5. & Philip. Prob. in addit. ad eum, n. 10. Marchesan. tract. de commiss. 2. part. cap. 8. de suscit. iudic. §. 1. a nu. 2.
- t. Et eadem naturali ratione suadente declinare, & vitare debemus insidias suspectorum Iudicum, coram quibus litigare, sententiaque expectare res admodum periculosa, & exitij plena est, cum sepius euentus satis tristes, imò irreparabiles sint, vt ex cap. secundò requiris, de appell. obseruat Gerard. Maynard. decis. Tholos. 87. n. 2. lib. 1. t. ex quo duru viderur, quod quis coram Iudice, qui grauamen intulit, iterum litigare cogatur, quando magis de iteratione grauaminis potest suspicari, cap. semel malus, de regul. iur. lib. 6. & faciunt tradita per gloss. verbo vitiatum, in fin. in l. ex quaeritur, ff. si quis in ius vocatus non ierit, Imol. in cap. veniens, de iure iur. Ruginel. in prat. ad constitut. Mediolani, tit. de appellat. nu. 71.
- t. Nam qui habet inimicitiam aduersus aliu semper machinatur illi mala, & perditione, l. inimicitia, & l. ex parte, ff. de his, quib. vt indign. l. 1. §. praterea, ff. de quaestio. l. apertissimi, C. de iudic. Vantius de nullitat. tit. coram quo nullit. n. 6. Jacob. Machel. patrotin. 46. n. 5. Aym. Crauet. conf. 132. n. 25. vol. 1. Bertran. conf. 15. n. 5. vol. 1. Surd. conf. 382. n. 59. Hiero. Mago. dec. Flor. 63. n. 8. Olasc. decis. 15. n. 5. vnde Calsiod. lib. 12. variar. epistol. 1. t. periculosu censuit pari Iudice iratum, Gerard. Maynar. decis. Tholos. 92. n. 1. lib. 1. Crauet. conf. 132. nu. 25.
- Ex quibus liquidò satis colligi valet, quam suspectæ fuerint relationes, & diligentie, quas faciebat praefatus inimicus ludex informatiui processus ad dirigendu causam, illiusque progressum ad statum, & terminos, in quibus reperitur. t. Nam secundum eundem Calsiod. lib. 3. variar. epistol. 5. Qui vult alium in precipites casus mittere, eum certum est fideliter non monere, quod comprobatur ex Alcini. de praesumpt. regul. 3. praef. 15. in fin. vbi

ait, t. quod si officialis aliquid semel iniuste egit, praesumitur, quod velit factum suum tueri quacunque via poterit, secundum Innocent. in cap. 2. de arbitris, & in cap. diuersis de clerico. obing. Idem si aliquid fecit contemplatione potentioris, Menoch. lib. 2. praesumpt. 85. nu. 19.

t. Dixit Bald. conf. 176. n. 3. vol. 2. quod semel inimicus semper praesumitur talis, nisi contrariu probetur, l. 3. ff. de adimen. legat. l. licet, ff. de recept. arbit. cap. cum P. Mantoneña, de accus. l. in omnes, C. famil. erit. l. omnimodo, C. de inoffi. testam. t. Vnde Cel. Calcagn. Paraph. 11. in Polytic. Aristot. dixit: Nihil perniciosius excipere in iustitia, qua vim habeat, atque arma manu teneat ad offensam, & 12 quia propter animi malevolentiam, inimicitiam, vè facile decipimur, neque de eisdem rebus amantes, & non amantes eadem iudicamus, teste D. Gregor. Nazianz. in orat. 3. de pace, Miedes lib. 4. de sale, nu. 9. Simanc. lib. 6. de Republic. cap. 7. a nu. 6. vnde idem Calsiodor. lib. 4. variar. epistol. 10. dixit: t. Fœdum est inter iura publica priuatis odij licentiam dare, neque ad arbitrium iudicandum est inconsultus seruator animorum; iniquum quippe nimis est, quod delictat iratum. Parentes iussa non sentiunt, quia dum commoti animo in vindictam se iurant, rerum temperantiam non requirunt.

t. Sed theriaca istius veneni erit habere Regem ira iustum, & sanctum, prout est S. M. cuius Regia iustitia postulat, neminem iniuste per potentiam opprimere, vt ex Concil. Parisiensis sub Ludouico, & Lothario lib. 2. cap. 1. tradit Ant. Aug. in epist. veteris iuris Pontificij, lib. 10. tit. 2. cap. 13. nam vt dixit Theodoric. Rex scribens Alarico Vvisigothorum Regi apud eundem Calsiodor. lib. 3. epistol. 1. Absit, vt vobis aliquid indignatio caesa subripiat, moderatio prouida est, qua gentes seruat, & Ioan. Vouerius in panegyrico ad Belgica Principes, pagin. 18. dicens:

Dis proximis ille est:
 Quem ratio, non ira mouet, qui facta rependens
 Consilio punire potest.

t. Quo etiam tendunt pulchra verba Antonini 15 Pij Imperatoris in epist. ad Senatorem, de qua Vulcatius Gallicanus in Auidio Calsio: Non, n. vngua placet in Imperatore vindicta sui doloris, qua & si iustior fuerit, acrior videtur, eo maxime, t. quia cor Principis praeterit tam Catholici, & iusti est in manu Dei, vt ad rectius declinet, vt dicitur Prouerb. cap. 21. cuius meminit Marc. Ant. Natta conf. 487. num. 5. tom. 3.

Et quia vna ex praecipuis partibus iustitiae, & manifestationis innocentiae dicti Admiralli consistere habet in Christiana integritate Supremorum Magistratum, quibus S. M. commisit causæ iudicium. t. Nam vt scribit I. C. Aurel. in l. vn. ff. de offic. Praef. Praetor. Creditur Princeps eos, qui ob singularem industriam explorat a coram fide, & grauitate, ad tanti officij magnitudinem adhibeantur, non aliter iudicatos esse pro sapientia, ac luce dignitatis sua, quam Princeps foret iudicaturus, l. 8. tit. 18. part. 4. l. 10. tit. 7. lib. 2. Recopil. [Solorz. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 7. nu. 30.]

Et quia veritas, quam pro se habet dictus Ad-

mirallus, quod semper fuerit vassallus fidelissimus S.M. & ea, qua debuit reuerentia fuerit veneratus suas actiones, & Ministrorum maiorum, quos iustis, & æquo iure suis fauoribus prosequitur, potest illi certam spem boni euentus tribuere, † cum tandem veritas vincere habeat, vt dicitur *Proverb. cap. 28.* & conclusit vnus ex tribus iuuenibus, qui custodiebant corpus Regis Darij, de quo *Esdra lib. 3. cap. 3.* cuius meminere Floriani, de Sancto Petro *cons. 15. n. 20.* & *seqq. Mant. lib. 1. 2. de consuetud. vltim. volunt. tit. 17. nu. 5.* ex quo *Marc. Tull. oratio. in Vatiniarum,* dixit:

19 † *Tantum semper potentiam veritas habuit, vt nullis machinis, aut cuiusquam hominis ingenio, aut arte subuertere poterit, & licet in causis nullam patronum, aut defensorum obtineat, tamen per se ipsa defenditur.* S. Chryl. *homil. 5. de laud. Pauli,* dicens: *Talis est conditio falsitatis, vt erroris, vt etiam nullo assistente consenscat, ac desinat, talis autem diuerso veritatis status, vt multis impugnationibus suscitetur, & crescat,* Ferriol. *Locr. lib. 1. Maræ Augustæ cap. 11. Marc. Ant. Muret. lib. 8. var. cap. 20. Simanc. de Cathol. instit. tit. 17. num. 4. Torres lib. 4. Philosoph. moral. Princip. cap. 4.* Et idem repetita sententia adduxit idem *Marc. Tull. in orat. pro Marco Cel.* dicens: *O magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contrarij, fictas omnium insidias facile se per se ipsam defendat, & in orat. pro A. Cluentio: Multorum improbitate depressa veritas emergit, & innocentie defensor interclusa respirat.* Diuus Chrylost. *homil. 50. in cap. 1. Diui Matth. Ioan. Neuz. lib. 5. Jylia nupt. nu. 11. & 13. Azoguid. lib. 1. de commun. opin. cap. 9. nu. 11. & 13. Ioan. de Torres lib. 19. Philosophia moralis, cap. 9. in fine, Claud. Minois ad Aleiat. emblem. 28. dicens: Iustitia, verumq; laborat, sed tandem cluatur, & quamquam prematur, non tamen opprimitur, cap. Episcopus, 18. distinet. Marcell. Fortuna. tract. de veritate, 1. part. n. 118. l. fin. in fin. ff. de probation. Probus ad Ioan. Monach. in cap. consuetudinem, n. 35. de cleric. non resident. lib. 6. [Caput. ad consuetud. Neapol. in commentar. proxi. Caroli, §. 3. nu. 12.]*

¶ Quod non processerit indicium, aut causa legitima inquirendi, & procedendi contra dictum Admirallum, nec capiendi eius scripturas, & carcerandi illius personam, ex sequentibus apparebit.

Principium istius inquisitionis non habuit fundamentum illud, quam fuisse ab aliquibus suspicionem conceptam, quod dictus Admirallus culpabilis extitisset in quibusdam scripturis, quibus tribuunt nomen libellorum famosorum, qui apparuerunt appositi in muris carcerum Reg. Cur. & alijs locis publicis villæ Matriti, quo tempore Admirallus erat absens à Reg. Cur. & residebat in ciuitate Guadalaxaræ in palatio Ducis Infantatus eius fratris, super quo examinati fuere vti restes sub diebus sexto, & octauo Decembr. anni 1608. Petrus de Gamboa, & D. Franciscus Boil, & considerata prima deponitione dicti Petri de

Gamboa, absq; eo, quod constitisset de fama, aut alio culpabili indicio contra dictum Admirallum inceptum fuit inquirendi aduersus eum, faciendõ interrogaciones speciales directas ad inculpandũ dictum Admirallum, quibus non est dubium resistere ius, † quia de veritate criminum non inquiritur, nisi prius constet de infamia inquisiti, cap. cum oporteat, ibi: *Mandamus, quod nisi super predictis famam ipsius lesam esse noueritis, vos ad inquisitionem illorum non subito procedatis,* cap. inquisitionis, §. ad hæc de accus. ibi: *Cum inquisitio fieri debeat solummodo super illis, de quibus clamores aliqui precesserunt.* Et paulõ antè dixerat super hoc deponitionis contra reum recipi non debere, cap. qualiter, & quando 24. eod. tit. Simanc. in enchirid. iudic. violat. relig. tit. 22. nu. 6. Dom. Sot. de ratio tegen. secret. 2. memb. quæst. 6. concl. 3. vers. secundus casus, pag. mibi 54. col. 2. in fin. cum sequenti, glos. fin. in l. vlt. C. de accusat.

† Quod est ita certũ, quod resoluit Sot. quod licet reperiretur scripturæ, imò epistolæ scriptæ, & subscriptæ ab aliquo, in quibus fateretur aliquod delictum, non posset ex eis fieri inquisitio specialis, non præcedente alia diffamatione, cum non causaretur ex dictis scripturis tm, refert, & sequitur Nauar. in vomen. Hispan. ad cap. inter verba 11. q. 3. concl. 6. corolar. 63. n. 192. cum seqq. & in rubr. de Lud. n. 86. & seq. † Nam & falsis rumoribus, qui vulgò disseminari solent, non est defendendũ, dicente Cornel. Tacit. lib. 3. annal. non esse ex rumoribus statuendũ, idemq; dixerat lib. 2. Relinquendũ etiã rumoribus tempus, quo senescant plerumq; innocentes recenti inuidia impares, & melius altero Auc. Polib. lib. 4. bist. pag. mibi 404. ex sententia Arati Senioris ait, † conueniens esse Regẽ nemini quicquam temere credere, sed cũ aduersus socios, atq; amicos aliquid narratur, rem omnẽ prius discurrere, quã calumniæ fidẽ adhibeat. Hoc enim Regiũ esse, & in omni rerũ genere vitile; vnde D. Afidor. lib. 3. de summo boro, cap. 59. relatus in cap. non solum 11. q. 3. ait: *Non solum ille reus est, qui falsum de alio profert, sed & qui aurẽ citò criminibus præbet;* † est enim mirabile Alphonsi Regis Neapol. exemplũ relatũ ab Antonio Panorm. lib. 3. distorum, & factorum eius, n. 14. is. n. cũ à Ludouico P odio & Roma certior factus esset, Ritium Regiorum peditum ductorẽ ad hostes oppidis aliquot occupatis, & statim transitorium opere pretium fore illum re adhuc integra capere, ac custodire, malle se dixit à suis prodi, damnoq; affici, quã de illis vnquã minus confitum videri. Desciscat Ritius vt lubet, sed nequaquã de beneficiarijs suis tale aliquid, nisi comperto scelere esse crediturum. Nec alienum est, quod tradit Petr. de Anchar. cons. 325. nu. 2. † quod non sunt proferenda in iurgio citò criminã, quæ amici famam habent de honestate, & insidiando falsa obijcere, cap. qui ambulat 5. quæst. 5. † tales. n. de rraçtores deteriores sunt illis, qui substantias aliorum, prædiãq; diripiunt, cap. deteriores, cap. ex merito 6. q. 1. Et ideo tex. in cap. qui quis 2. q. 8. dixit, † quod licentia mentiendi in iudicio, non debet esse impunita, l. fin. C. de accusat.

† Qui.

28 † Quibus non est alienum, quod dixit Sydonius Apollin. lib. 1. epist. 10. *Non. n. sanctus est, vt de moribus amici citò perperã sentias, ac si dixisset, quod S.M. cum dictus Admirallus Aragoniæ sit vassallus ita fidelis, prout ostendit per totum eius vitæ discursum, illam toris exponendõ periculis pro seruitio, & honore eiusdem Maestatis, & ipsius Regiæ Coronæ, nõ debbat admittere suspicionem contrariam, quæ ab eo esset extranea, vt locum daret inquirendi aduersus eum.* † Nam vt inquit Calsiod. lib. 3. epist. 42. *Principi decet semper humaniora censere, etiam si exorta fuisset fama aduersus eum, inculpando ipsum super præfatis libellis, † debebat. n. prius inquiri de eius origine, & auctoribus, ne forent ijs, quos iura prohibent, & probat text. in d. cap. qualiter, & quædã de accusat. ibi: Si per clamorem, & famam ad aures superioris peruenerit, nõ quidem à maleuolis, & maledicis, sed à prouidis, & honestis, nec semel tantum, sed sæpè, quod clamor innuit, & diffamatio manifestat, debet conam Ecclesiæ senioribus veritatẽ diligentiũs perscrutari, Abb. in cap. cũ in inuentute, n. 1. de præsumpt. Gandin. in tract. malefic. rubr. de quo, vel à quibus possit fama incipere, col. 1. Io. Ant. de Nigr. ad cap. Regni Neapol. prædic. rubr. 87. quod non se extendat ad territoria vicinitatum, n. 20. l. 2. tit. 6. par. 7. vbi Greg. Lop. glos. 6.*

Multoties enim rumores tales, & famæ procedunt à personis inhabilibus, quæ eos disseminant in aliorum præiudicium, † nec ob aliud famã dicitur, res fragilis, & perniciofa ab ijs plerumq; transmissa, qui desiderat de hoc famã esse, vt ex Bart. & alijs in l. de minore, §. plurium, vbi Hippol. de Marfill. ff. de quæstio. tradunt Paris de Put. in tract. de syndic. in parte quidam latro, nu. 5. Paris. cons. 157. lib. 4. Simanc. in enchirid. iudic. viol. relig. tit. 52. num. 19. Addit. ad Martin. Vran. in cap. tam litteris, nu. 6. de testib. Ioan. Gutier. cons. 35. num. 25. Alian. lib. 1. de Gorgia, & Protogora, dicens: *Nam fama videtur quodammodo non semper veritatem perspicere, & audire, quã ob causam sepe numero fallit, & tam ad gratiam blãditur, tũ etiam mendacia spargit.* Et ita Quintil. declam. 11. pro diuite dixit: *Quis. n. iudex nesciat hanc famã esse naturam, vt sit primò vnus hominis audaciã de nulla re loquutus, vt sit continuò populus, nec quicquã aded subito, & statimq; notũ est, vt in illo pariter omnium sermo consentiat, quã non possis mouere Ciuitatem, quem non retere populum si quid omnibus narres, in nullo non catu loquaris, tũ maxime fingas, iam dicas esse rumorem, quanta tibi deinde mentiendi materia de periculis nostrorum occasione succurrit.* Et idem Quintil. lib. 5. institut. orator. cap. 3. dicens, famam esse sermonẽ sine vilo certo auctore disperfam, cui malignitas initũ dederit, incrementum credulitas, quod nulli non etiam innocentissimo possit accidere fraude immicorum falsa vulgantium, & in declamat. 18. id magis expressit, dicens, quod fama est res sine teste, aut iudicio fallax, & maligna, & ex incertis impræbissima, & Tertull. in Apolog. aduersus gentes, cap. 7. dicens: *Fama est plurimum fallax est, & mædax, nec tunc dem cum aliquid veri asserit, sine mendaci*

ej vitio est, cui accedit D. Hieronym. scribens ad Rufinum: *Multum in vtrãque partem crebro fama mentitur, & tam de bonis mala, quã de malis bona falso rumore concelebrat, multi profecto sunt falsi rumores à maleuolis, & nugigerulis confecti, quibus. n. potest turpem de quolibet rumorem proferre, & confectam fabulam dissipare; temerè etiam consistere solent ea, quæ eo rumoribus sparguntur sine certo auctore, sine radice veritatis,* D. Afidor. lib. 5. etymol. cap. 27. text. in cap. in cunctis, 11. quæst. 3. cap. si duo 35. q. 6. cap. Sæctum de consecrat. distinet. 4. Luc. de Penna in l. Tribuni, C. de re milit. lib. 12. Alciat. lib. 1. par. 1. iur. cap. 6. Tiraquell. de pæn. temperand. causa 27. num. 4. Simanc. de Cathol. institut. tit. 65. num. 39. Menoch. lib. 2. de arbit. casu 89. num. 90. † multa enim sæpius eueniunt ex opinione aliqua leuiter suscepta, maxime verò inter Principes, qui propter delatorũ multitudinẽ suspicionibus ferè indulgent, vt ait Philippus Cominæus lib. 1. commentar. sui temporis.

Maximè, quia interuenit debilius fundamentum, & causa ad formandum similem suspicionem contra dictum Admirallum, quondõ asseritur, fuisse positos dictos libellos, cum fuit illi iniunctum mandatum, ipso penitus inaudito, quod discederet à Regia Curia, in qua habitationem habebat, non ob aliud, quã ex consimili suspicionẽ, quod quædam scriptura, sed discursus, quæ sub nomine serui inutilis fuerat datus S. M. mediante Priore Regij Conuentus S. Laurentij Escurialis, fuerat missus per dictum Admirallum, cum apparuerit tam propria confessione Reu. P. Sebastiani Hernandez de Societate Iesu, quã alijs probationibus legitimis in hac causa productis, eum fuisse, qui zelo Regij seruitij, ac publici beneficij fecerat, & transmisserat præfatũ discursum, vt S. M. consignaretur.

† Et sicut ad illud non interuenit fundamentum, ita nec ad secundum in eadem vana suspicionẽ subnixum, argum. cap. cũ Paulus, 1. q. 1. iunctis ijs, quæ tradit Bald. in quall. schismat. n. 13. Crauteta cons. 6. num. 56. & cons. 102. nu. 29. ponderans pro eõ l. hætenus in fin. cum seq. ff. quod vi, aut clam, l. egi, ff. de except. rei iudic. pro quo faciunt notabilia verba Petri de Anchari. cons. 24. nu. 9. dicentis: *Sicut ergo alibi Papa irritat profectionem, & sententiam, qui fundati sunt super causa, quã non habet veritatis substantiam, nec delictum intentatum poterat cadere in eo, qui dicitur deliquisse, vt Clem. pastoralis de re iud. ita dicam in casu isto, quod narratis in inquisitione, & ex prædictis alijs, quæ sunt vera, non resultat titulus criminis pumbilis.*

Et quod fuerit minor ratio suspicandi culpã, aut illius complicitatem, & scientiã, in dicto Admirallo super dictis libellis manifestum apparet, cum essent multum dissimiles, & diuersi ab scriptura, & discursu consignato S. M. tam in stylo, quã in substantia, † & quia reperiebatur absens à dicta Regia Curia in Ciuitate Guadalaxaræ, nil tale (vt erat insonis, & innocens) suspicatum quod illi possit attribui, vel à maiori inimico, ex quo resultat præsumptio in fauorem eius innocen-

centiæ, l. optimam in fin. C. de contraband. & com-
mitt. stipul. Glof. verbo cum per rerum in l. actor,
& ibi Bald. nu. 14. vers. est quedam, C. de probat.
idem Bald. in l. cum precibus, num. 3. & in auth. at
qui semel, num. 6. eod. tit. glof. verb. aliqui, in c. Cle-
rici 81. distict. nam cum non fecisset primam
scripturam, quæ ex indicio optimæ methodi, &
substantiæ dicursus, fortassis poterat prestare
motiuum, vt attribueretur alicui viro sensato, &
recti intellectus, cum ab utroque esset alienum,
quod continebatur in dictis libellis barbaro fe-
re, & insulto sermone conscriptis, minus potuit
suspiciari ex ipsis contra dictum Admirallum,
nam ¶ quando id, de quo magis videbatur inesse,
non inest, nec etiã id, de quo minus, cap. licet vni-
uersis, & ibi glof. verb. inultò minus de testib. l. Iulianus
verit. debitorem, ff. de cond. indeb. l. qui indignus,
vbi glof. Alberic. & alij ff. de Senator. l. 1. C. de neg.
gest. l. nec ex vera, C. de acquir. poss. cū adductis per
Euerard. in loco à maiori, n. 11.

Et deficiente omni legitimo fundamento ad
inquirendum, & interrogandum super re tam
indigna, & inuenissimili, & aliena, vt præsumere-
tur de persona qualitatē dicti Admiralli, non de-
buit, ¶ nec potuit inchoari ab interrogazione cō-
tra ipsum absque manifesta, & notoria suggestio-
ne, arg. l. 1. §. qui quæstionem, ff. de quæst. vbi l. C.
Vlpian. eam regulam tradit, quæ valet applicari
presenti causæ, dicens: Qui quæstionē habiturus est,
non debet specialiter interrogare, an Lucius Titius
homicidium fecerit, sed generaliter, quis id fecerit:
alterum. n. magis suggerentis, quàm requirentis vi-
detur, Paul. de Castro conf. 284. n. 2. par. 2. Simanc.
in enchirid. supra citat. tit. 52. num. 29. Hippol. de
Marfill. in l. 1. §. Diuus, ff. de quæst. Addit. ad lo.
Vyman. conf. 538. sub tit. de cognat. spirit.
n. 11. Prax. Cur. Archiep. Neap. c. 82. n. 1. & aliud
facere, nil aliud erat, quàm manifestare iudicē in
eius interrogatorijs animum, & affectum, quem
habebat inueniendi in dicto Admirallo culpam,

37 qua carebat; ¶ nam vt dixit Christus Dominus
Lucæ cap. 6. Bonus homo de bono thesauro cordis sui
profert bonum, & malus homo de malo thesauro pro-
fert malum, ex abundantia enim cordis os loquitur;

38 ¶ est. n. cor linguæ Imperator, vt dicit Bald. in cap.
mandatum de rescript. n. 1. Felin. conf. 43. n. 5.

39 ¶ Quod non est dubium arguere animum deli-
beratum dicti Iudicis ad reliqua, quæ fuit profe-
cutus, arg. l. Labeo, vers. ceterum, ff. de supell. leg.
Bald. n. 6. in l. nostram, C. de testam. Rota decis. 5. de
offic. deleg. in nouis, Menoch. lib. 6. præsum. 35. n. 2.
nam vt dixit Apul. lib. de dogmate Platonis: Homi-
nis promptuario rationis hoc datum est, vt quæ corde
conceperat, oratione promat, Bald. in l. iurisperitum,
§. pactorum, n. 6. ff. de pact.

40 ¶ Quare depositio dictorum duorum testium
nō potuit nocere aliquo modo dicto Admirallo,
pro quo est notab. determinatio Steph. Bertran.
conf. 77. incip. viso processu, num. 8. vol. 1. dūm ait:
Tūm quia esto quod de inibi contentis appareret, ille
tamen præterea confessiones, de quibus ibi, vt patet fa-
cte per captum, & tortum non præcedentibus contra
eum legitimis iudicijs, & sic meticolosè non nocerēt,

saltem quoad hoc, vt ex his debuisset, aut potuerit ob-
demnari idē nobilis Antonius, etiam si in illis præ-
tensis confessionibus coram dicto asserto Præposito
perseuerasset, per id, quod fuit de mente glof. iuncto
text. in l. pen. ff. de quæst. & hoc tenent Aug. Io. de
Inol. & Alex. & Moderni in l. qui aliena, §. Celsus,
ff. de arquir. hered. Petr. de Anchar. conf. 24. num.
1. & 2.

Nec est considerabile dixisse, Petrum Gamboa
primum testem audiuisse à dicto Admirallo ver-
ba doloris, quia S. M. ipsum otiosum habebat, nec
occupatum in suo Regno seruitio; nec ipsi contu-
lerat quandam Commendam, quam pretendebat
in seruitiorum suorum remunerationem, nam,
& si verum foret, primum, ex eo non culpa, sed
affectus, & amor syncerus colligitur, quem ha-
bebat ad S. M. & eius Regium seruitium, & fe-
cundum non est à natura, & vtriusque iuris san-
ctionibus alienum. ¶ Nam qui ab aliquo serui-
tium recipit, tenetur antidotali obligatione illud
remunerare, sed si lege, §. consuluit, ff. de petit. ha-
red. l. si non oportem, §. libertus, ff. de cond. indeb. cap.
cū in officijs 7. de testam. Seneca lib. 3. de benefice.
c. 6. & 7. Quintil. declamat. 9. in gladiatore, Alex.
ab Alex. lib. 5. dierum genualium, cap. 1. Ludouic.
Cel. lib. 7. antiquar. lectio. cap. 28. D. Thom. 2. 2. q.
107. Feuardentius super lib. Ruth. cap. 2. lect. 10.
Tiraquell. in l. 9. connub. Arist. lib. 1. rethoric. di-
cens, iustum esse gratiam retribuere ei, qui pro-
meruit, ¶ cū in his consistat vnus ex præcipuis
fundamentis Reipublicæ, vt ex Solon. & Demo-
crit. sententia tradit Plin. lib. 2. naturalis hist. cap.
7. Simanc. lib. 9. de Republ. cap. 20. n. 2. & 3. dicens
post Platon. lib. 5. de Republica, munera, & præmia
danda esse viris præstantioribus, siue in rebus mi-
litaribus, siue in alijs quibusdam excellant: cūm
maximorum plerumque animorum vis habere-
tur, cūm honoribus non extolluntur, nec digna
factis præmia recipiunt, vt inquit Agath. lib. 5.
Hist. & Osor. lib. 8. de Reg. instit. dicens, Regem
opes suas cum fortibus, & spectatis hominibus,
qui Rempublicam virtute, & industria tuentur,
munificē, atque largē debere communicare, quo
nomine laudatur Cyrus apud Xenofont. lib. 1. de
exped. Cyri Minoris, & profequitur Simanc. vbi
proximè, cap. 21. Et hoc est tam alienum à deli-
cto, quod quodammodo iniuriā faceret magni-
tudini, & iustitiæ Regis, & Domini tam iusti, vt
est sua Maiestas, si Regius illius animus comoue-
retur, & ad indignationē declinaret, eo quod Ad-
mirallus ab eius munificentiā sperasset beneficia
maxima. ¶ Cūm hanc sibi nobilitas legem impo-
nat, vt etiã quod sponte tribuit, existimet, se
debere, & nisi in beneficijs suis creuerit, nihil se
præstitisse putet, vt dixit Greg. Nonus in epist.
17. lib. 2. relatus in cap. 1. de donat. Pacatus Drepau-
nius in Panegyrico ad Imperatorem Theodosium,
vers. sed tu quidem, Balduin. in relatione facta Hē-
rico Fræco, vers. liberalitatem, Redinus de Maieft.
Princip. verbo largum, beneficium, liberalem, n. 1. &
seqq. Io. And. in cap. grandi, num. 2. de supplend. ne-
glig. Prælat. lib. 6. & ibi Butr. nu. 6. Abb. in cap. in-
tellecto, n. 7. de iur. iur. Rom. sing. 644. Et habuif-
se

se dictum Admirallum tam iustam spem in suæ
Maiestatis benignitate fundatam, non debet esse
occafio, vt illius causa patiarur. ¶ Nam vt dixit
44 Lucianus in Abdicatu. Leges gratitudinis actionem
concedunt in eos, qui benemeritis gratiam non retu-
lerunt. At qui non solum non refert gratiam, verum
etiã punire conatur ob ea ipsa; quibus adiutus est,
beneficia, consideratè, nūm quidquid facere possit ini-
quius? Et ita constat quàm alienum, remotumq;
sit hoc fundamentum, vt possit ex eo deduci cō-
tra Admirallum, vel leuissima suspicio super di-
ctis libellis.

Nec obstant depositiones D. Francisci Buil,
nam vltra quod est probatum, quod ad ingre-
diendum in domum, & seruitium dicti Admi-
ralli, vsurpauit cognomen nobilis familiæ, cūm
pater eius esse persona priuata, & diuersæ fami-
liæ, ac cognominis, fuit fermentum ad corrup-
pendum in hac causa innocentiam dicti Admi-
ralli, faciendo narrationes omni veritati contra-
rias, fingendoque audiuisse ab illo, & Gabriele de
Roy, & D. Petro Méndoza eius familiaribus ver-
ba minus modesta erga suam Maiestatem, cūm
omne id, quod confinxit, sit ita falsum, prout in-
uerisimile, nāri ex continuatione tot annorum,
quorum voluit facere calumniosos annales con-
tra dictum Admirallum, manifestum sit, ¶ quod
45 vbi ius præsumit obliuionem, etiã eius, quod in
veritate præcesserat, §. cum autem, inst. de vsucap.
auth. de triento, & semisse, §. illud, & ibi glof. col-
lat. 3. l. qui in Prouincia, §. 1. ff. de ritu nupt. cap. lon-
giquitate 12. q. 2. cum traditis per Luc. de Pen.
in l. 3. vers. 95. conclusio, C. de apoc. public. lib. 10.
Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 26. n. 1. & casu 308.
46 n. 7. & lib. 6. de præsumpt. præf. 32. n. 1. ¶ cum ho-
minis memoria sit labilis, l. peregrin. ff. de acquir.
poss. Cas. de Gauff. decis. Rot. a 175. alias §. de spon-
sal. n. 19. voluit fingere memoriam eorū, quæ nec
Admirallus dixit, nec in cor eius intrarunt; aut
venere in mentem: & ita non potest resultare ex
eius depositionibus, nedūm probatio, verū nec
iudicium: nam vltra ea, quæ tetigimus de quali-
tate natalium est sufficienter probatum esse vitij
deditum, & continuè fuisse in publico concubi-
nato, ¶ testis autem concubinatus à testimo-
nio repellitur, Bald. in l. 2. num. 3. C. de incest. nupt.
Abb. in cap. testimonium de testib. Nellus in tract.
de testib. n. 20. vers. concubinarius, Aufrer. tract. de
reprob. testium, n. 22. Rebuff. eodem tract. nu. 93.
Farin. de opposit. contra person. testi. q. 56. n. 284. &
seqq. Guid. Pap. sing. 769. Hieronym. Grat. resp. 2.
48 n. 24. lib. 2. ¶ Et quia ius præsumit, quod qui fuit
solitus existere in concubinato perseuerauit in eo,
cap. semel malus de reg. iur. in 6. l. si cui, §. ijsdem, ff.
de accusat. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsum.
22. n. 1. & seqq. Azuec. in l. 1. tit. 19. lib. 8. noua
Recopilat.

Est etiã probatum, quod dictus Admirallus
procurauit ipsum corrigere, & illius vitam in
melius reducere, & cūm id non potuisset assequi,
de domo expulit, ex quo aduersus illum conce-
49 pit capitale inimicitiam; ¶ Nam ex expul-
sione de domo oritur inimicitia, & famulus sic

expulsus, præsumitur domini inimicus, Bald. in l.
Lucius Titius testamento, §. Lucius Titius Damani,
ff. de leg. 2. vbi Paul. Castr. n. 3. Nicol. Ant. Gratier.
conf. 82. n. 38. inter consilia matrimonialia, Hip-
pol. in l. 1. §. Præterea, n. 55. vers. sitera inimicus Ti-
cij, ff. de quæst. Blanch. tract. de indic. n. 100. Bertaz.
conf. 283. n. 10. lib. 2. Mascard. lib. 2. de probat. con-
clus. 898. n. 38. Farin. tract. de indic. & tort. q. 49. n.
81. & de oppositionibus contra personas testium, q.
35. n. 144. qui omnes concludūt, quod taliter ex-
pulsus non potest testificari contra expellentem,
& admissum ad testimonium non probare, ¶ ma-
ximè quando expulsio fuit ob scelera, Aufrer. de
reprob. testium, n. 37. quia asserit, id sine dubio pro-
cedere, quando cōstat de sceleribus, propter quæ
dicitur expulsus, Alber. de mal. tract. de testib. cap.
2. n. 32. Camp. eod. tract. reg. i. §. fall. 1. & 5. Malc.
concl. 758. n. 11. tom. 2. de prob. maximè nam ex eo;
& quod dictus Admirallus noluit scribere quæ-
dam litteras, seu epistolas commendatitias, quæ
ab eo petijt dictus Franciscus Buil, quibus me-
diantibus intēdebat assequi familiaritatem, &
seruitium alicuius Nobilis Titulati, cauens peri-
culam, quod inerat in recommendatione illius per-
sonæ, postquam illum expulserat, manifestauit
magis dolorem suum, inimicitiam, & aduersum
animum minatus multoties dictum Admirallū,
verbaque non leuia in illius personam proferen-
do, & inter ea, quod esset senex hypocrita, & alia
plura, & peiora, ¶ quæ comminationes faciunt
51 iudicium mali animi, vt DD. moderni dicunt in l.
fin. ff. de quæst. Gandin. tit. de præsumpt. & indic. col.
pen. vers. octauo, Mal. in præf. crim. §. diligenter, n.
85. Bald. in l. metum, C. quod met. caus. Jac. Nouel.
tract. ad defensionem, §. an iudicia pro reo danda sint, n.
5. & ex Blanc. in repet. d. l. fin. ff. de quæst. n. 179. tra-
dit Arnol. de Reyger in thesauro iur. lib. M. n. 218.
cap. de iuris, ¶ & testis dicitur inimicus capitalis
52 propter verba minatoria per eum prolata super re
capitali, glof. in l. licet, ff. de arbitr. Blanc. tract. de
indic. n. 105. & duob. seqq. Barb. conf. 80. n. 7. lib. 4.
Gregor. Lopez in l. 22. tit. 16. par. 3. glof. 3. & in l. 2.
tit. 17. par. 6. glof. 16. Millis in repet. verb. inimi-
cus, n. 6. Hieron. Gigas tract. de crim. l. 1. c. Maieft.
2. par. §. quomodo probetur, q. 2. Thom. Gram. conf.
35. n. 12. Tyber. Decian. in tract. crim. tom. 1. cap.
25. n. 77. cum latè traditis per Farinac. tract. de in-
dic. & tortura, q. 50. ferè per totam. Et cūm fuerit
inimicus notorius dicti Admiralli, & in inimi-
cia præsumatur perituisse, ¶ quia semel inimicus
53 semper inimicus præsumitur, donec contrarium
proberur, l. in ipsius, C. famil. ercisc. l. 3. §. fin. ff. de
adimend. legat. Bald. in l. ex persona, n. 9. & 10. C. de
probat. eam rationem subiungens: ¶ Nam ille, qui
54 trasceitur, & alium odit, vel diligit, non dicitur age-
re, sed pati, & idèo talia appellantur passionē ani-
mi ab Aristotèle, & ex hoc apparet, quod in talibus
passionibus non præsumitur mens mutata; Salic. in
l. testium 3. num. 2. ff. de testib. Idem Bald. in l. non
ignorabit, num. 5. C. ad exhibend. Alciat. de præ-
sumpt. reg. 2. præsumpt. 11. Menoch. lib. 5. de præ-
sumpt. præf. 43. nu. 8. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 17.
partit. 6. glof. 19.

55 Et ita ex qualibet ex praefatis causis non debet illi credi, vt probat Iurisconsult. Callistratus in d.l.3. ff. de testib. dicens Circa testium personam exploranda esse in primis conditio cuiusque, verum Decurio, an plebeius sit, & an honesta, & inculcata vita, an verò notatus quis, & reprehensibilis, an locuples vel egeus, vt lucri causa quid facile admittat, vel an ei inimicus sit, aduersus quem testimonium fert, dictus autem Buil ira est pauper, & quod de eo verisimiliter praesumi possit, & timeri, quod facile corrumpere, auth. de testibus, §. sanimus, collat. 7. l. padonem, §. fin. ff. de execut. tutor. Bald. in l. tam mandatori, n. 27. C. de non numer. pecun. Thom. Gramm. conf. 17. n. 12. & conf. 26. n. 23. cap. in primis, vers. sed, & de personis, 2. q. 1. Abbas n. 1. in cap. si qui de testib.

57 Et quod sola inimicitia sufficiat, vt nullam fidem, nec probationem faciat, contra dictum Admirallum sunt notissima iura, cap. cum P. Manconella de accus. c. per tuas de simon. auth. de testib. §. si verò odiosus, quod ponitur, in auth. si dicatur, C. eodem, l. maritus, ff. de questionib. vbi expresse per Bart. l. licet, ff. de arbitris, l. si inimicitia, ff. de his, qui vt indign. Bald. conf. 138. incip. vnus, in nu. 1. vol. 3. Crauer. conf. 6. n. 32. Bald. in auth. si testis, n. 9. C. de testib. per l. quoniam liberi, eod. tit. Bart. & Bald. in d. l. testium, n. 9. Hippol. de Marfill. singul. 178. n. 1. Paris. conf. 53. n. 28. & conf. 61. n. 16. lib. 4. Grattus resp. 50. nu. 23. tom. 2. Franc. Burfat. conf. 346. num. 12. vol. 4. Paul. Merenda conf. 5. nu. 9. par. 1. Cæsar Barzicus de iur. Bononiens. 75. nu. 11. & sunt notanda verba in cap. illi, §. quæst. 1. ibi: Quia veritatem professionis infidelitas, & inimicitia impedire solet.

58 Et hoc procedit quamuis delictum, quod imputatur, multum graue foret, imò, & lesæ Maiestatis non solum humanæ, sed diuinæ, cap. cum oporteat de accusat. vbi DD. d. c. per tuas de simon. Bart. in l. in questionibus, ff. ad leg. Iuliam Maiest. Albert. in l. famosi, eod. tit. Gigas d. tract. de crim. l. l. a. Maiest. 2. par. n. 1. & seq. Couarr. in pract. cap. 17. n. 3. Aymon conf. 9. n. 6. Tyber. Decian. tom. 2. lib. 7. cap. 45. n. 19. Thom. Gramm. voto 11. n. 17. Papon. lib. 9. tit. 3. arreso 16. l. 13. vbi Greg. Lop. glof. 3. tit. 16. par. 3. Marcus Tullius in oratione pro Marco Fontelo: Noluerunt ij, qui iudicabant, hanc patere inimicitij viam, quem quisque odisset, vt cum testimonio possit tollere. Et in oratione pro P. Sylla n. 79. Hoc maxime interest, non ex libidine, aut similitate, aut lauitate testium, causas honestorum hominum ponderari, sed in magnis disquisitionibus, repentinis que periculis, vitam vniuscuiusque esse respicere. Hugo Donell. tract. de testib. vers. inimicitia quoque, Hieron. Gabr. conf. 178. n. 8. tom. 1. Thom. Grammat. voto 3. nu. 30. voto 11. nu. 17. & conf. 46. n. 9. Marcell. Fortun. cõf. super blasphemiam, n. 8. Auend. cap. 5. Prator. n. 5. lib. 2. Azeued. in l. 1. tit. 4. lib. 4. Recop. n. 34. & quare nec contra forasciutum, qui publicus hostis reputatur, secundum P. Greg. tract. de concess. feudi, 4. par. q. 7. vers. quinto principaliter imito, Cum in cap. si aliquem, verbo masculus, n. 7. de success. feudi, adeò vt pro mortuo habeatur & secundum Franch. de iur. Neapol. 689.

n. 3. & Fab. de Anna conf. 9. n. 15. & conf. 13. nu. 8. & cum possit impunè occidi, Ioan. Vinc. de Anna 61 in Consil. Regni terminum vite, n. 131. & non valet 62 inimicus capitalis testificari, Io. Grand. tract. de bello exulum, q. 3. n. 9. sub rubr. de substantia. & Ta. 63 liter quod nec vllum faciat indicium, vt pluribus probant Io. Bapt. Ferret. conf. 367. n. 3. & 11. Ricciard. de adempt. legat. n. 42. Auend. resp. 31. nu. 6. Gigas d. 2. p. q. 2. n. 38. Gratt. resp. 2. n. 27. resp. 50. n. 23. vol. 2. Io. Franc. Purpur. conf. 278. n. 9. vol. 1. Surd. de iur. Mantuan. 153. n. 8. & qui probat, quod 64 testis, qui ex aliqua causa non debuit recipi, non facit indicium, ex Bald. & Salic. in l. seruos, C. de testib. Marc. Ant. Natta conf. 394. n. 4. Oldrad. conf. 192. Hieronym. Magon. de iur. Lucens. 39. num. 17. & Quamuis in interrogatorio iuræ depositionis asfirmasset, non habere inimicitiam contra dictum 65 Admirallum, Hippol. de Marfill. sing. 168. n. 2. Io. Gutierrez. conf. 24. n. 4. & 5. & conf. 35. n. 13. & 14. & si causa sit de illis, quæ in iure habentur diffi- 66 cillis probationis, secundum Grattum d. resp. 50. n. 32. & resp. 81. n. 50. vol. 2. & Et ratio est, quia in 67 omni materia criminali testes debent esse sine aliqua suspitione, secundum Io. Monach. in cap. cupietes, vbi Philipp. Prob. n. 88. de elect. lib. 6. & hoc est, quod DD. dicunt, & quod debent esse omni 68 exceptione maiores, alias nihil probant, Bald. in cap. ad nostram, vers. in text. ibi de probat. Paul. Cast. conf. 274. vna relatione, n. 3. par. 1. lal. in l. ait Prator, §. cogentur, n. 12. ff. de edendo, Hippolyt. de Marfill. in pract. crim. §. ex pedita, num. 82. & sing. 472. Franc. Brun. tract. de iudic. 1. par. q. 2. n. 7. M. Ant. Natta conf. 633. n. 11. Grattus resp. 59. n. 34. lib. 2. & nam testes inhabiles non admittuntur, 69 quamuis crimen, super quo proceditur, sit multum atrox, glof. in l. fin. verb. aut inimici, & ibi DD. C. de accusat. Dec. conf. 429. n. 12. tom. 2. Azeued. in d. l. 1. tit. 8. lib. 4. Recop. n. 35. idque maxima cum ratione dicente D. Greg. in 22. moral. quod inimicorum ruina letitiam inimico tribuit.

70 Vnde praesumitur, quod inimicus sponte, & animo deliberato se obtulit testificari aduersus illum, quem inimicitia prosequeretur, vt tradit DD. in l. aut facta, §. causa, ff. de penis, & Barthol. Tegius tract. crimin. par. 8. num. 3. & quia omne 71 malum de inimico praesumitur, l. 1. §. praterea, ff. de question. Thom. de Piperat. tract. de fama, num. 46. per l. si inimicitia, ff. de his, qui vt indignis, l. 3. §. non solum, ff. de adimend. legat. Alberic. 3. par. statutor. q. 64. Marc. Anton. Blanc. tract. de iudic. & tort. n. 90.

Et ita dictus Franc. Buil in perniciem dicti Admiralli se obtulit aduersus eum testificari, sponteque accessit ad Iudicem (etiam inimicum) quasi rem gratam illius desiderio faceret, quod inimicitiam comprobat dicto cap. repellatur de accusat. vbi Ant. de But. & in cap. cum oporteat, n. 5. eod. tit. Felin. in cap. insinuante, n. 2. de offic. delegat. Alex. conf. 172. n. 25. lib. 6. probans, & quod testis 72 sponte se offerens, non facit probationis speciem, maxime quando est vitæ inhonestæ, Io. de Arno. sing. 19. n. 2. Hippolyt. sing. 477. n. 5. Alciat. resp. 398. secundum antiquam impressionem, num. 2. Co-

Couarr. d. cap. 17. pract. n. 1. facit Paris de Puteo tract. de re milit. & duello, lib. 7. q. 1. nu. 26. dicens, 73 quod testes viles contra verè nobiles, & in dignitate positos, non admittuntur ad testimonium, Thom. Gramm. de iur. Neap. 11. n. 3. & seqq. cap. in primis, vers. sed, & de. & vers. quod autem, 2. q. 1. Et cum non praediucauerit dicto Admirallo depositio Petri Gamboa, nec indicium aliquod fecerit alia dicti Francisci Buil, dubio procul defecere necessaria fundamenta, vt ex Statibus Fladriae adduceretur carceratus Gabriel de Roij, & carceraretur etiam persona dicti Admiralli, & sequestrarentur, & apprehenderentur illius scripturæ omnes cum demonstrationibus, & nota, & magni criminis insinuatione, vt factum fuit per dictum Iudicem, cum certum sit, quod & simplex 74 captura sub titulo delictorum, siue excessuum, prout sunt imputati dicto Admirallo maximam notam ipsi intulit, l. 1. §. diligens, ff. de seru. fugit. l. 1. ff. de requir. reis, Ancharr. conf. 325. n. 2. Simanc. 75 in enchirid. iudic. violat. a Rehg. tit. 25. n. 3. & quare non potest ad eam procedi, nisi praecedant, & sint probata legitima indicia, glof. & Bald. in l. si quis alicui, C. ad l. l. l. Maiest. Hippolyt. in tract. crim. §. constante, n. 2. Corad. in tit. de captura, n. 2. vers. hanc conclusionem, l. nullus, vbi DD. C. de exhibend. reis, Roland. à Valle conf. 17. n. 3. vol. 3. Prosp. Farinac. lib. 1. quæst. crim. q. 27. nu. 114. & 116. Iul. Clar. lib. 5. sentent. §. fin. q. 28. vers. 2. Mastrill. de iur. Sicil. 249. n. 12. & sequent.

76 Et quod non debuerint sumi scripturæ dicti Admiralli ad quaerendum inter ea, ex quibus inculparetur: videtur clarum de iure, cum inceptum fuisset procedere aduersus eum criminaliter, & sub titulo capitalis causæ, l. 2. §. item diuis fratres, ff. de iure fisci, ibi: Non h. de capitali causa agatur, & resoluunt ibi glof. & DD. communiter, glof. verbo exhiberi, in l. 2. C. de edendo, Dec. in cap. p. 1. n. 13. & 14. C. de probation. Gregor. Lopez in l. 17. tit. 2. par. 3. Alex. conf. 132. incipiente vija, col. fin. lib. 1. Claud. Batandier in praxi rerum crim. regula 11. n. 1. Bolsius tract. crimin. tit. de fisco, & privilegij suis, n. 11. Peregr. tract. de iure fisci, lib. 7. tit. de ijs, quæ spectant ad ordinem iudiciorum, num. 23. & seqq.

77 Nam cum ex crimine oriatur infamia, l. 1. l. ad Athletas, §. fin. ff. de his qui notant infam. l. Cæsar, ff. de actionib. & obligationib. & non sunt in criminalibus arma fumenda de domo rei, l. de minore, §. tormenta, ff. de questionib. vbi: Nec debet initiu probationum de domo rei accusator sumere, l. nimis graue, vbi DD. C. de testib. Et eorum, quæ est habitatio etiam antiquis temporibus, quod simili medio nunquam fuit reputatum conueniens aliquem opprimere, nec contra Dominum iniquas 79 delationes seruorum admittere, & nam vt refert Valerius Maximus lib. 6. cap. 5. de iustitia, §. 5. Cn. Domitius Tribunus plebis M. Scaurum Principem Ciuitatis, in iudicium populi deuocauit, vt si fortuna adspirasset, ruinam; si minus, certè ipsa obtreccatione amplissimi viri incrementum claritatis apprehenderet. Cuius opprimendi cum summo studio flagraret seruus Scauri ad eum noctu

peruenit, instructurum se eius accusatione, multis, & grauib. Domini criminibus promittens; Erat in eodem pectore Domitij, inimicus. & Dominus diuersa astinatione nefarium in iudicium perpendentes: iustitiæ vicem odij; Continuo enim, & suis auribus obferatis, & Iudicis ore clauso, duci eum ad Scaurum iussit, Accusatore etiam reo suo, ne dicam diligendum, certè laudandum: quem populus cum propter alias virtutes; tum hoc nomine libentius, & Consulem, & Centorem, & Pont. max. fecit. Cuius factum collaudat Marc. Tull. in oratione pro Deiot. Palac. Rub. in lib. del. esforzo belico, cap. 20. Petrus Victorius lib. 10. variar. lection. cap. 3. Constantin. Pap. ad arbitrium Magnæ Curie Vicarie Neap. cap. 4. n. 42.

Et idem Valer. Maxim. dicto cap. 5. §. 6. non dissimile exemplum refert de Lucio Crassio, qui non aliter se in eodem iustitiæ experimento gessit C. Carbonis nomen infesto animo vt potè inimicissimi sibi detulerat: sed tamen scriptum eius à seruo allatum ad se, cõplura continens; quibus facile opprimi posset: vt erat signatum, cū seruo catenato ad eum remissit. Quo pacto igitur inter amicos viguisse tunc iustitiæ credimus, cum inter accusatores quoque, & reos tantum virium obtinuisse videamus? quod celebrat Marc. Tull. lib. 3. de legibus, & 3. de orator. & in Bruto, & de quo etiam memorat Marcus Anton. Sabell. Aneadas 6. lib. 8. quod cum ad eius Tribunal iuuenis quidam indicio serui delatus esset de pecunia occultata, materq; mota filij periculo, se illo ignaro pecuniâ occultasse adfirmaret, seq; iupplium meritum, non filium instante iudice, ac impudentius herum vrgente, eius petulantia offensum, flexumq; mulieris pietate, quæ se morti pro filij salute constanter obiecerat, seruo in crucem sublato, vt documento esset alijs, ne temere Dominis in aduersa fortuna insultarent, filium haud dubie illati criminis reum, cum toto auro materna pietati condonasse.

Et hoc non solum in vita, sed etiam in morte virorum insignium (prout est dictus Admirallus tam ex Illustrissima illius Familia, quam ex proprijs meritis sua persona, & seruitijs factis S. M. & eius Regiæ Corona) fuit obseruatum, sed etiam post illorum mortem, de quo est exemplum satis consonum apud Erasmus lib. 1. suorum Apophthegmatum in Ageslao, nu. 51. & in Lysandro, nu. 2. & vbi ait: aliquanto post defuncto iam Lysandro, cum de locietate belli nata esset controversia, Agesilaus adiit Lysandri domum inquisitionis super hac re literas, quas Lysander apud se detinuerat; reperit autem praterea librum Lysandro conscriptum de nouando Reipublicæ statu, quod oportet Regnum ab Euripontydis, & Agide ablatum (nam ex his tantum familijs fas erat creare Reges) in commune ponere, ac Regem eligi ex optimis, quo videlicet hoc honoris decerneretur; non his, qui genus du xissent ab Hercule, sed ijs, qui tales essent virtute; qualis fuisset Hercules. Quod quidem virtute, non generis commendatione, & ille ad diuinos honores subuectus est, Hanc orationem Agesilaus nirebatur

rum apud cives vulgare; cupiens per eam offendere, qualis civis clanculum fuisset Lyfander, non sine calumnia eorum, qui Lyfandro fauerat. Sed ferunt Cratidem, qui tum inter Ephoros primas renebat, veritatem ne lecta oratio perfuaderet, reuocasse ab eo consilio Agefilam, ac dixisse, non foitum non esse refodiendum Lylandrum, sed ipsam potius orationem cum illo defodiendam, quod callide, & ad persuadendum accommodate composita videretur. Hoc factum declarat Lyfandri peruertam ambitionem, qui nihil intentatum reliquerit ad Regnum adipiscendum; sed idem arguit Agefilam moderationem, qui priuata similitudinem potuit vtilitati reipublice.

Quare ex eisdem rationibus non debuerit perquiri, & apprehendi scriinia scripturarum dicti Admiralli, maxime cum in illis non fuerit aliquid reperiendum, quod concerneret dictos libellos, nec substantiam illorum, nec aliud, ex quo potuisset concipi suspicio, quod esset culpabilis in fabricatione illorum, imo est probatio illius innocentie, quod quam primum positi apparuerunt alij Alcaldes Domus, & Curie suae Maestatis, & multum zelosi eius seruitij, & Regie auctoritatis, & suorum maiorum ministrorum non ordinarias diligentias fecissent nullum indicium, nec illius vestigium reperierunt contra dictum Admirallum, nec vllum de illius familia, & ita adest presumptio contra Alcaldem Silua de Torres, qui absque nouis indicijs fecit vltimas diligentias, que dedere principium huic causae, vt cum veritate possit attribui dictae inimicitiae, & quantum, magnamque rigorem hoc contineat manifestum facit Sydonius Appollinaris lib. 1. epist. vlt. dicens

83 ¶ Peritium est sententiam Purpurati tribuere priuatis hoc similitudibus, vt innocens, ac secutura mobilitas propter odia certa, crimine incerto periclitetur.

84 Maxime cum iudicialis auctoritas fuerit instituta ad repellendum iniurias, & offensas, & non ad innocentes opprimendos, dicente Calsiodoro lib. 9. variar. cap. 17. Nolumus innocentes a Iudicibus deprimi, quos ad eorum praesidia constat eleuari. Et lib. 4. epistola, scilicet cap. 27. Destabilis quidem est omnis iniuria, & quidquid contra leges admittitur iusta execratione damnatur, sed malorum omnium probatur extremum, inde detrimenta suscipere, vnde credebantur auxilia prouenire. Exaggerat enim culpam in contrarium versa crudelitas, & maius rebus pondus est inopinata deceptio: & idem Calsiodorus d. lib. 9. cap. 2. dicens: Grauius plectendus est, si ille, cui delegatur auxilium, probetur inferre detrimentum, cui consonat l. meminerint, c. vnde vi, rationem reddens, & ne inde iniuriam nascatur occasio, vnde iura nascuntur, l. 2. c. de iniuria videtur tollend. cap. non nulli de rescript. & cap. qualiter 1. de accusat. Io. Igneus in l. 1. n. 17. ff. de Senat. Cons. Syllan. Petr. Gregor. lib. 1. de appellat. cap. 6. num. 5. & verbis latis animi dolore plenis D. Cyprianus lib. 2. epist. 2. ad Donat. dicens: Incise licet sint leges duodecim tabulis, & publico are praefixo iura praescripta sint, inter leges ipsas delinquitur, inter iura peccatur, in-

nocentia nec illic ubi defenditur, reseruatur: cuius meminit Annæus Robert. rerum iudic. lib. 1. cap. 4. pag. mibi 42. quibus non dissentit, quod tradit Adrianus Puluæus tract. de priuileg. Aduocator. for. dicitur ait: ¶ Quibus insidijs tanto magis à vobis est 86 occurrendum, quanto he sunt occultiores, que latent in simulatione officij. Nam eum, qui palam est aduersarius facile cauere possis, hoc verò intestinum, atque domesticum malum non modò non existit, verum etiam opprimis antequam pericere, atque explorare poteris. [Optima lex 3. tit. 19. par. 2. libi: ¶ Por esto dixeron los Sabios antiguos, que en el mundo no auia mayor pestilencia que recibir omne daño de aquel en que se fia. Psalmo 54. Quomam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtiq; Et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscondisse me forsitan ab eo. Tu vero homo vnanimis Dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus cum consensu: Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes. D. Ioan. Solorzan. tom. 2. lib. 2. cap. 24. n. 69. de iur. Indiar.]

¶ Et ita tam odiosum est legibus, quod inimicus Iudex inquisitionem faciat, quod lex 4. tit. 17. part. 3. expressè disponat, esse nullam inquisitionem, prout est, que apparet facta contra dictum Admirallum, & ita apparet non adfuisse causam procedendi contra ipsum, nec ad carcerandum eum, capiendum illius scripturas, & quod processus factus non procedentibus legitimis indicijs sit nullus, vt resoluit Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 5. num. 4. dicens, ¶ id 89 procedere etiam si postea delictum fuisset plene probatum, Tyber. Decian. lib. 5. cap. 29. nu. 4. Prosper Farinac. 1. par. tit. de inquisitione, q. 1. n. 40. & seqq. qui pluribus probat, defectum legitimæ inquisitionis totum processum postea sequutum vitare, etiam si inquisitio fiat iussu Principis, & super crimine lætæ Maestatis.

SVM MARIVM.

- 1 Sacramentum, & secretum Regis abscondere bonum est.
- 2 Secreta Regum non debent omnibus innotescere.
- 3 Secretum Regis vt dicatur reuelatum culpabiliter, quid requiratur.
- 4 Secretum reuelatum inimico cum damno Principis punibile est.
- 5 Secretum aliquando vtilius est reuelare, quam tacere.
- 6 Vassallus si non animo ladendi Domini, sed putans eum laudare secretum reuelat, non punitur.
- 7 Libertus quandoque non reuocatur in seruitutem, ex eo, quod amicitias copulauit cum inimicis Domini.
- 8 Feudum tunc perdit vassallus, quando amicitiam copulauit cum inimico Domini ad danum illius copulatum, & n. 9.
- 10 Voluntas, & propositum distinguunt maleficia.
- 11 Actus denominatur ab intentione agentis.
- 12 Fraudis interpretatio sumenda est ex animo, & consilio.

- 13 Status Fladria qualiter concessi fuerint Serenissima Infantæ Elisabethæ, & D. Archiduci Alberto eius coniugi.
- 14 Regnum omne in se diuisum desolabitur.
- 15 Epistola vt sit culpabilis, requiritur, vt missa sit inimico Regis, & dolose, & non aliâ, n. 16.
- 17 Epistola Admiralli verba ponderantur pro seruitio Regis scripta.
- 18 Verba sunt sicut speculum, quod manifestat animum, & intentionem.
- 19 Proemialia verba ostendunt causam finalem scribentis.
- 20 Benignior interpretatio sumenda est in penalibus.
- 21 Qualitas facti colligitur ex qualitate persone facientis, & num. 26.
- 22 Bonum presumitur, quod à bono factum est.
- 23 Qualitas nati ex familia illustri, excludit generalem presumptionem.
- 24 Presumitur bene de presenti ex bona vita precedenti.
- 25 Presentia aestimantur ex præteritis.
- 27 Boni qui fuerunt pro præterito, presumuntur in futurum esse tales.
- 28 Metelli exemplum adducitur, aduersus quem Iudices noluerunt accusationem repetendam admittere ob eius bonitatem.
- 29 Bonum presumitur de homine pacifico, & bona fama.
- 30 Dolo factum aliquid asserens debet probare.
- 31 Qualitate persone attenditur, & affectu erga dominum presumitur ad fauorem illius.
- 32 Actio formatur, & condemnatio tollitur, & moderatur attendita qualitate persone.
- 33 Coniectura, quod factum sit bono animo excludit contrariam.
- 34 Causa qualibet colorata excusat à culpa, & dolo.
- 35 Transfuga delictum est grauissimum.
- 36 Transfugiens ad hostes causa inuandisuum Principem, pœnam non incurrit.
- 37 Zophiri historia recensetur, qui transfugiens ad Babyoniam, eam in potestatem Darij dedit.
- 38 Ioab, Abner, & Amassam historia tanguntur quando transfugerunt ad hostes.
- 39 Ausferre, quod dederis, turpe est.
- 40 Fides à Regibus est maxime tuenda, & seruanda, & num. 41.
- 41 Parma Duci magnam existimationem tribuit apud Flandros seruare fidem.
- 42 Praeclara res est in omnibus, maxime in Principe seruare fidem.
- 43 Verbum Principis simplex debet obseruari vt iuramentum priuati, & num. 45.
- 44 Principibus, qui fidem non seruauerunt, ingentia damna euenerunt.
- 46 Alphonsus I. Rex Neapolis fidei obseruantissimus.
- 47 Principes debent seruare conuentiones à se factas.
- 48 Liberalitas Regis debet esse firma, & constans.
- 49 Regum affectus, & voluntates solent esse vehementes.
- 50 Principis contra vota interdum resistere, rarum confidentie genus est.
- 51 Veritatem vtilem patriæ, & Principi nemo celsa-

- re debet, etiam si incidat in periculum vita.
- 52 Vitam perdere melius est, quam suppressere salubre consilium.
- 53 Verbum non est retinendum in tempore salutis, nec sapientia abscondenda in core suo.
- 54 Vassalli debent à longè, quæ utilia sunt Regi seculari.
- 55 Futura etiam non solum presentia debet prospicere reus consulere volens.
- 56 Sapere non est videre presentia, nisi & futura prospiciat.
- 57 Prudentis est examinare consilium, & non facili credulitate ad falsa prolabi.
- 58 Humilis quod non debeat quis esse in sua sapientia, qualiter intelligatur.
- 59 Consilium bonum liberè, & non hæsitanter præstandum est.
- 60 Rectores formidantes vera loqui, ne humanam gratiam amittant, taceant, & reprehensibiles sunt.
- 61 Veritatem prodit non solum qui mendacium dicit, sed qui eam non liberè prædicat.
- 62 Præuaricatio est transire dicenda, & cursum attingere, quæ sunt repetenda.
- 63 Principi non dulciora, sed optima sunt consulenda.
- 64 Suaderi Principi quid oporteat multi laboris est, assentatio facilis.
- 65 Humana natura conditio est, vt nolit audire aliud, quam facere decreuit.
- 66 Aquarum fluctibus, & Regum voluntatibus difficile resistitur.
- 67 Rex non debet abuti sua potentia, sed eam moderari ad optima.
- 68 Consilia minus vtilia multoties prævalent causa damno publico.
- 69 Fastigia magna eo carent, quod per metum, aut reuerentiam nemo eis audeat veritatem dicere.
- 70 Romani in apertissimos errores aliquando lapsi ob animi obstinationem exequendi, quod semel decreuerant.
- 71 Factu optima visa iacturas maximas asserunt, nisi opportunè fiant.
- 72 Princeps curare debet, occasiones opportunè gerendi rei.
- 73 Opportunitas non obseruata, omnibus in rebus affert malum.
- 74 Medici vt non profunt egrotantibus, si morborum causas ignorant, sic qui circa res gestas versantur, nisi loci, & temporis, & causarum rationem habeant.
- 75 Occasio dominatur in cunctis rebus, maxime bellicis.
- 76 Princeps debet inspicere occasiones temporum, & ibi exempla.
- 77 Experientia est rerum magistra.
- 78 Belli damna non potest reparare, qui bellum mouit semel.
- 79 Euentus dicuntur stultorum magistri.
- 80 Euentus boni dependent ex optimis consilijs.
- 81 Consilia recta procedunt ex eruditione, & rerum peritia.
- 82 Prudens esse cupiens debet in futurum prospicere

CONSILIVM CLXII.

- intendere, & quæ possunt contingere animo suo præponere.
- 83 Princeps debet multorum audire sententias, & ex quibus labi soleant etiam prudentes viri.
- 84 Consilia expertorum non minus estimanda, quàm subtilium.
- 85 Novis, & inexpertis rebus non debet Princeps facile fidem adhibere.
- 86 Plurimum sententia non debemus acquiescere, ut deavemus à verò.
- 87 Principes, qui constantes viros, & probos Consiliarios detestantur sunt obnoxij interitui.
- 88 Oratores nec ad odium, neque ad gratiam, sed veritatem, & quod optimum fuerit, præferre debent.
- 89 Principes non debent congregari, sed per Legatos providos viros eorum negotia tractare propter inconuenientia eorum contrariis sequuta.
- 90 Vassallus videns dominum se velle præcipitare, & offendere, debet vitare.
- 91 Inuitus potest extrahi de domo ruinam minantem.
- 92 Medicus potest curare infirmum inuitum, & repetit expensas.
- 93 Accedens ad rem gerendam, quid debeat prius considerare.
- 94 Lesa Maiestatis crimen, non imputatur carenti dolo.
- 95 Perduellio solum dicitur, qui hostili animo aduersus Rempublicam, vel Principem suum est animatus.
- 96 Dolus requiritur in vassallo aduersus Principem, ut puniatur.
- 97 Crimen cessat, vbi nemini damnum fuit sequutum.
- 98 Vassallus, qui non transiit ad Principem inimicum, sed fuit subordinatus seruitio sui Principis, non est in culpa.
- 99 Vassallus, qui non copulauit cum inimicis domini amicitiam in eius damnum, non est in culpa.
- 100 Dominus debet probare vassallum copulasse amicitiam cum alio in eius damnum.
- 101 Princeps debet principaliter offendi, ut incurratur crimen lesæ Maiestatis.
- 102 Factum an fuerit hostili animo, inspicitur in crimine lesæ Maiestatis, & num. 103.

PRO

Eodem D. Admirallo Aragonum.

Quod Admirallus Aragonum non commisit delictum in epistola, quam scripsit Serenissimo D. Archiduci Alberto, nec offendit suam Maiestatem, sed fecit seruitium eius Regie Coronæ, ut arcerentur plura inconuenientia, quæ potuissent enenire, si reliquisset regimen Statuum Flandriæ.

ARGVMENTVM.

Epistolam mittens zelo Regij seruitij, ac publici beneficij Principi cognato, & fratri sui Regis qualiter à culpa sit liber, & immunis, & non dicatur reuelasse secretum, & dominum offendisse.

Vānus ex eo, quod inter chartulas scriniorum dicti admiralli fuerit reperta quædam copia epistolæ, quam scripsit dicto Serenissimo Flandriæ Archiduci Alberto, tēpore quo D. Rodericus Laslo accessit de ordine suæ Maiestatis ad

proponendum ei, quod dignaretur relinquere illos Status, voluerint culpā tribuere dicto Admirallo, quod reuella uerit secretū, & fecerit offensam, seu lātionē Maiestati Regiæ, apparebit contrarium, & effecisse notabile seruitium, magnaq; inconuenientia, quæ ex aduerso potuissent euenire, auertisse, & vitasse, quod vt constet sciendum est, quod licet omni obseruatione sit dignū, quod dicitur Tobie cap. 12. Sacramentum Regis abscondere bonum est; de quo Martin. Laudens. tract. de Princip. quæst. 190. & tract. de Consiliari. Principum, quæst. 2. quod cum secreta Regum non possint, nec debeant omnibus innotescere, vt per Ioan. Vinc. de Anna alleg. 65. num. 24. adhuc non potest inculpari dictus Admirallus, quod manifestauerit, nec reuelauerit secretum suæ Maiestatis, & eius Consilij Status, quia dicta propositio non ita secretò, & misteriosè processit, quod de illa vel publicè non haberetur noticia propter multum tempus, quod præcesserat, postquam incepit tractari de faciendâ dictâ propositione præfato Serenissimo Archiduci, nec quod super eo præceptum secreti, de quo in l. omne delictum, §. exploratores, cum l. seq. ff. de re milit. iuncta l. cuiusq; ff. ad l. l. l. Maiest. obligaret dictum Admirallum, & adhuc vt inculpari possit, requirebatur concursus trium rerū, vt post glos. in cap. 1. de noua forma fidelit. tradit Hieronym. Gigas tractat. de crimin. lesæ Maiest. 1. part. quæst. 21. nu. 12. & 13. Primum, quod id sciuerit à sua Maiestate, vel eius Consilio sub lege secreti, idque reuelasset, & detexisset, ita ex dicto cap. 1. l. proximus, G. de proxim. sacror. serm. lib. 12. cap. si peccauerit 2. quæst. 1. & cap. nolite 1. quæst. 3. Gigas tract. de proditor. q. 1. n. 3. & ita colligitur ex Casiodor. lib. 4. epist. 3. & lib. 8. epist. 9. dicente: Arduum est meruisse Principis secretum. Secundum, quod fecisset animo ledendi suam Maiestatem, & eius Regium seruitiū, Tiber. Decian. tom. 2. lib. 7. cap. 13. num. 15. Boli. in pract. crimin. tit. de crim. lesæ Maiest. nu. 17. & seq. Azeued. in l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopil. num. 128. & 158. ex eius verbis, ibi: Porque se aperciban en alguna cosa contra el Rey en daño de la tierra, quæ etiam habentur in l. 1. tit. 2. part. 7. ibi: Si alguno descubriere à los enemigos paridades del Rey à daño del. l. 2. tit. 28. par. 2. Decian. vbi proxime, nu. 17. & cap. 17. nu. 11. & resp. 27. nu. 16. vol. 1. Tertium, quod fuisset damnum sequutum, Aluarot. post alios in d. cap. 1. col. 1. vers. quæro cum glos. num. 4. Afflic. nu. 10. Nicol. Mozzius nu. 35. tit. ex quib. caus. feud. amitt. Martin. Laudens. tract. de crimin. lesæ Maiest. q. 49. vbi ait, quod vt puniri possit, ne-

1
2
3
4

necessarium est, quod secretum reuelatur inimicis, & cum damno Principis, & ita intelligit d. l. omne delictum, §. exploratores, ff. de re milit. Item: in cap. in quib. mod. feudor. amittat. & constat ex l. si quis aliquid, §. 1. ff. de pœn. l. 1. in fin. ff. ad legem Iul. Maiest. Ioan. Anton. de Nigris ad Capit. Regni Neapol. de pœna, & vindicta proditorum, rubric. 7. num. 39. dicens: Iud autem, quod dictum est de reuelante secreta, intelligitur quando reuelat inimicis, secus si amicis, glos. in cap. hoc videtur 22. quæst. 5. Et maxime quando vtilis erat reuelare, quam tacere, glos. in cap. ego, la secunda, de iure iurandi. Viatorum iuris titulo de extrauagantibus pœnis, col. 12. Nam secundum Gigant. d. nu. 13. si non animo damnificando dominum vassallus secretum reuelet, sed ex eo putans laudare dominum, eiq; interuire, tunc non punitur, vt voluit Ifern. in d. cap. 1. vers. item nota, quod dixit glos. & ibidem Bald. & Afflic. col. 3. Præpos. in rubric. col. 1. vers. primo est, & vers. extra glossam, & ibidem Aluarot. col. 1. an sola manifestatio, nu. 4. ponderans l. 1. §. cum patronus, ff. de offic. Præf. vrb. quod vbi libertus non reuocatur in seruitutem, licet contraxerit amicitias cum inimicis domini, nisi vt conspiraret contra eum illas contraxit, Curr. tract. feudor. 4. part. princip. nu. 37. fol. 30. Casar de Virill. in addit. ad Matth. de Afflic. decis. Neapol. 307. nu. 18. & seq. Ioan. Ant. de Nigr. vbi proxime, nu. 53. dicens, quod tunc feudum perderetur, si vassallus copularet amicitias cum inimicis domini contra illum, & in eius damnum conspirando, cap. si Capitanei, quib. mod. feud. amitt. facit l. liberi, in fin. dum ait: Atque in alijs sic versata sit, vt inimica eius potius, quàm mater crederetur, G. de inoff. testam. & sic copulatiue requiritur copulare amicitiam in damnum, & conspirationem domini, aliàs non punitur, vt tenet Andr. Ifern. in cap. 1. §. porro, col. fin. quæ sit prima causa beneficii amitt. Iacobin. tract. de feud. verbo dicti q; vassalli promiserunt non committere felloniam, col. 4. Thom. Gram. decis. 18. in causa magnifici, nu. 13. & seqq.

Et est ratio, quia voluntas, & propositum distinguunt maleficiam, l. qui iniuria 55. in princip. ff. de furt. Couarr. in cap. alma mater, 1. part. §. 3. nu. 9. & §. 10. nu. 8. l. quod Republicæ 32. ff. de iniur. & l. locum, §. si quis dolo, in fin. ff. de tabul. exhib. & in terminis Hieronym. Gigas dict. tract. de crimin. lesæ Maiest. 1. part. quæst. 14. nu. 9. & quæst. 67. n. 4. quod actus ab intentione agentis denominatur, l. diuus, ff. ad leg. Cornel. de Sicar. & l. verit. §. sciendum, ff. de minor. Bartholom. Tez. in tract. crim. part. 9. nu. 17. quod quia interpretatio fraudis ex animo, & consilio est solummodo sumenda, l. fraudis, ff. de reg. iur.

Nec obstat dicere, quod non est à delicto alienum scripsisse dictam epistolam, suadendo ne condescenderet dictus Serenissimus Archidux propositioni præfate relinquendi illos Status, cum id fecerit animo, & zelo inseruendi suæ Maiestati tanquam persona, quæ habebat tantam experientiam, & cognitionem dispositionis illorum; nam vt declarauit præfatus Admirallus in eius confessione iudiciali, cum fuisset ab hostibus ea-

ptus, & Olandiæ carceratus annis 1606. & duobus sequentibus agnouit, & expertus fuit quam multum animi conceperunt rebelles ad continuandum bellum, ex quo intellexerunt tractari de dicta propositione faciendâ, & qualiter, & si mouissent tractatus pacis desisterunt ab eis iudicando, quod dubium futurum erat adimpleri illis; quod fuisset conuentum, & in capitulis pacis deductum. Hanc sinistram suspitionem deducentes ex eo, quod videbatur illis, quod suâ Maiestatis volebat, quod dicti Serenissimi Archiduces relinquere præfatos Status, quos suo consensu, & pro executione capitulationum factarum ex causa sui matrimonij cum Maiestate Catholica D. N. Regis Philippi Secundi, qui æterna pace fruuntur, de quibus est videre per Anton. de Hertera lib. 14. historia general. mundi sui temporis, cap. 10. & Andr. Mauroc. lib. 15. historia Venetæ, pag. 611. & Franc. Haræum in annalib. Brabantia; 20. vltimæ Belgij, tom. 3. pagin. 541. & seqq. & quod hoc poterat ex eo casu operari, vt mouerentur discordiæ inter suâ Maiestatem, & Serenissimos eius fratres, & etiam cum Imperatore, & Regibus Franciæ, & Angliæ, qui se obtulerant assistere dicto Serenissimo Archiduci pro defensione dictorum Statuum, faciendò hoc modo meliorem conditionem iniustarum prætensionum Rebellium eorundem Statuum, vt regulariter euenit, quoties similes dissectiones, & diuisiones occurrunt, iuxta illud Christi Domini apud D. Lucam cap. 11. Omne Regnum in se diuisum desolabitur, & domus supra domum eadet: quod in simili obseruant Oldrad. cons. 94. Felin. cons. 31. nu. 17. Roland. à Valle cons. 80. nu. 8. lib. 1.

Et vt dictus Admirallus inculpari posset super dicta epistola, requirebatur quod fuisset scripta non patrio, & fratri, prout erat dictus Serenissimus Archidux, sed alteri inimico suæ Maiestatis, & dolosè, l. 1. vers. Quod hostibus Populi Romani nuntium, litem, si miserit, signum, vbi dedit, fecerit, vbi dolo malo, quo hostes Populi Romani consilio inueniunt aduersus Rempublicam, Afflic. decis. Neapol. 265. nu. 42. Thom. Gram. decis. 15. n. 6. Hieron. Gigas d. tract. de crim. lesæ Maiest. 1. part. quæst. 20. in princ. dicens: Hoc sanè intellige de his, qui dolosè hostibus literas scribunt, nuntium, vbi mittunt. Et ita intelligit d. l. 1. Tiber. Decian. tom. 2. lib. 7. cap. 13. nu. 15. Martin. Laudens. d. tractat. de crim. lesæ Maiest. quæst. 2. Matth. de Afflic. in cap. 1. §. bona committentium, nu. 65. tit. quæ sint regal. in v. sib. feudor. & in cap. 1. §. parro, qui dominum, quæ fuit prima caus. benef. amitt. n. 26. idem Gigas tractat. de proditor. quæst. 1. num. 10. vnde Gigas d. q. 20. nu. 4. ait: Quod si quis non dolosè hostibus scripserit, eiq; nuntium miserit, neque eis signum dederit, vt Principi noceret, vel ciuitati, eo casu non incidit in crimen lesæ Maiestatis, vt probat text. in d. l. 1. argum. à contrario sensu, Decius cons. 694. Boer. tract. de seditio. præsupposito 6. nu. 15.

Quod iustificatur, nam dictus Admirallus in principio, & alijs partibus dictæ epistolæ manifestat animum, quo mouebatur seruitij suæ Maiestatis, & præsertim vbi ait: Respondendo con-

17
K x 2
ia

la entereza que conuene para el bien vniuersal de la
 Chrystianidad, y conseruacion de estos Reynos, y de la
 alianza, y dependencia que tienen estos Reynos: y
 quando yo no fuera criado de vuestra Alteza, ni vas-
 fallo del Rey, conociendo a vuestra Alteza, y a los
 que desean meter la mano en estas cosas, solo por el
 bien publico juzgara, que en ninguna manera con-
 ueniere que vuestra Alteza de oídos a ello, y juntan-
 dole lo vno, y lo otro, y constandome a mi quan daño-
 so seria para todo, no he podido abstenerme de dezirlo
 a los que he podido hablar, y me han oído sobre el ca-
 so. Vuestra Alteza lo encomiende a nuestro Señor, y
 confiadre, que no se trata de negocio solamente juyo,
 sino de cosa que importa mas al Rey, que a vuestra
 Alteza, quanto es mas lo que su Magestad posee en
 el mundo, que lo que vuestra Alteza tiene en estos Es-
 tados, y que alçando vuestra Alteza la mano de ellos,
 será oïerta la ruina de todas estas Prouincias, y tras
 ella la de las Indias Orientales, y Occidentales, y con-
 sequentemente la de toda esta Monarquia, cuya con-
 seruacion es justo que V. Alteza procure, assi por el
 bien publico, como por los beneficios que V. Alteza re-
 cibio del Rey nuestro Señor, que aya gloria, y ha re-
 cibido del Rey nuestro Señor despues que sucedo a su
 padre, pues será menor inconueniente responder a lo
 que dicen se ha propuesto a vuestra Alteza con al-
 gun acudimiento, que ponerse al riesgo que he dicho,
 por admitir lo que se ha propuesto con buena inten-
 cion; pero con tan malas, y siniestras informaciones,
 que han dado ocasion para ello, tomando tambien al-
 guna de la apretura de las cosas de por acá, reparan-
 do en esto sin considerar la grauedad de los daños, e in-
 conuenientes que podrian resultar de todo. Et paulo
 inferius: Y han querido atreuerse a mouer plati-
 cas peligrosas, y indignas de tomar en la boca, y mas
 perjudiciales para el seruicio del Rey, que para el de
 vuestra Alteza. Et paulo post: Y si yo entendiera
 quando me llamaron el año de 600. que me querian
 paralo que de presente corre, winiera aunque fuera
 arrastrando, solo por estoruarlo, y por dur a enten-
 der a su Magestad quan mal está a su seruicio. Et
 postea: Grantoque es este, y en terrible sazón; pero,
 como he dicho, buena ocasion para mostrar vuestra
 Alteza su valor, y prudencia, y el zelo que tiene al
 seruicio de Dios, y del Rey nuestro Señor, y del bien
 publico, no reparando en lo que pudiera disgustarle
 este negocio.

Et ita omnia verba, & rationes dictæ epistolæ
 patefaciunt, & manifestam reddunt fidelitatem
 dicti Admiralli, & zelum quem habuit seruicij
 suæ Maiestatis, & boni publici horum Regno-
 rum, quando ex his motus illam scripsit dicto
 Serenissimo Archiduci, proponendo ei obliga-
 tiones, quas habebat Maiestati Domini Regis
 Philippi Secundi, & suæ Maiestati, vt non con-
 traueniret illis admittendo dictam propositio-
 nem, & tunc cum verba sint veluti speculum, quod
 manifestat animum, & intentionem, cap. bis autē
 22. quæst. 2. cap. humana aures 22. quæst. 5. Marc.
 Tullius in orat. pro A. Cecinna, & lib. 1. de legibus,
 Roland. a Valle cons. 99. nu. 50. vol. 4. non est præ-
 sumendum, Admirallū habuisse aliam intentio-
 nem, sed quod causa finalis, qua motus fuit, non

alta extitit, quam seruicij Dei, & suæ Maiestatis,
 & vtilitas publica, vtq; euitarentur effectus, qui
 contra illam poterant euenire; nam causa fina-
 lis colligitur ex verbis procciamialibus scripturæ,
 l. fin. vbi DD. ff. de hered. instit. Bald. in l. vbi liberis,
 num. 1. C. de collat.

Et quod ita debent intelligi verba dictæ epi-
 stolæ, constat ex l. factum, §. in pœnalibus, ff. de re-
 gulis iuris, vbi formaliter dicitur: In pœnalibus
 causis benignius esse interpretandum, l. si ita 11. §.
 fin. ff. de reb. dub. l. Titius 24. in fin. ff. de constitut.
 pecun. l. si ita scriptum 13. in princip. ff. de liber. &
 posthum. Georg. Acarius lib. 2. de pr. iur. iuris ci-
 uil. cap. 5. num. 81. ponderans illud Seneca lib. 1.
 controuers. cap. 5. Inter diffuses sententias mitior
 vincat, & ex Bald. in l. mouer. C. si seruus expor-
 tand. veniat, tradit in terminis nostro calui per
 similibus Marc. Ant. Natta cons. §. 92. incip. in cau-
 sa magnifici, nu. 23. vol. 3.

Maximè cum hoc sit tam conforme qualitati,
 & generoso sanguini dicti Admiralli, & zelo, cū
 quo inseruiuit suæ Maiestati, exponendo pericu-
 lis vitam, & effundendo sanguinem, longas, & ri-
 gorosas carcerationes etiam patiendo apud di-
 ctos Rebelles; nam qualitas facti interpretatur
 secundum qualitatem personæ facientis, & præ-
 sumitur, cap. absit 11. quæst. 3. cap. ca vmdicta 23.
 q. 4. glos. in cap. quamuis, §. 8. distinet. §. dicens, bonū
 præsumi illud, quod a bono fuit factum, Menoc.
 lib. 3. præsumpt. 122. nu. 101. & seq. Alciat. respons.
 453. num. 5. dicens, quod magna coniectura est,
 quæ colligitur ex qualitate personæ, l. quæro, in
 fine, ff. de adil. edict. & ibi Bart. Ioan. Franc. Purpu-
 rat. cons. 446. nu. 37. §. dicens, quod qualitas no-

bilitaris nati ex illustri familia omnem sinistram
 præsumptionem excludit, ex Hostien. & alijs in
 cap. finem litibus, de dolo, & contum. Ioan. de Ami-
 cis cons. 86. nu. 13. & cons. 134. nu. 10. & ex qua-
 litate personæ eius, qui vsque ad artem fessile
 peruenit, & nunquam fuit feditiosus, sed semper
 amator patriæ suæ; tunc vnde ex vita retro transi-
 ta præsumitur etiam de præsentī, l. non omnes, §.
 a barbaris, ff. de re milit. cap. cum in inuentute, &
 cap. mandatum, de præsumpt. Alexan. in l. si quis ex
 argentarijs, §. fin. per illum text. ff. de edendo, Felin.
 in cap. cum in iure peritus, de offic. deleg. Menoch.
 de præsumpt. lib. 1. quæst. 14. num. 26. Azuec. cons.
 40. nu. 67. post Hippol. cons. 77. n. 11. & Menoch.
 lib. 3. præsumpt. 19. num. 9. Quintilian. lib. 5. instit.
 oratoriar. cap. 10. dicens: Spectanda quidem sunt
 ante acta, dictaque. Et præteritis enim assimari
 solent præsentia, Ioan. Franc. Purpurat. cons. 369.
 nu. 39. tom. 1. & ita Marc. Tullius vir sciencificus
 in omni doctrinæ genere, in oratione, quam fecit
 pro Publ. Sylla, dixit Senatui hæc notabilia ver-
 ba: Omnibus in rebus iudices, quæ grauioribus, ma-

ioresque sunt, quidquidque voluerit, cogitauerit, ad-
 miserit non ex crimine, sed ex moribus eius, qui ar-
 guitur, est ponderandum. Neque enim potest quisquam
 nostrum subito fingi, neque cuiusque repente vita mu-
 tari, aut natura conueri, nemo repente fit iunius,
 nemo repente turpissimus, Menoch. de præsumpt.
 lib. 5. præsumpt. 32. num. 2. Conitaut. Papa ad arbi-
 trium

trium Magna Curia Vicariæ, cap. 4. num. 11. 12. &
 seq. & ex cap. mandata, de præsumption. exornat
 Hippolyt. de Marfill. in l. maritus, nu. 39. & seq. ff.
 de quæstionib. Petr. Surd. cons. 245. num. 49. vol. 2.
 Paris. cons. 98. nu. 17. vol. 1. Tiraq. de pœn. temper.
 causa 51. num. 156. dicens, tunc quod qui antea boni
 fuerunt, & probi, nunc quoque tales esse, atque
 in futurum fore videri debent, adeo vt nihil quic-
 quam, quod a bono viro sit alienum facturi cre-
 dantur, præsertim ij, qui se diu virtutibus, &
 probati addixerunt, quique cum ipsi virtuti-
 bus longo tempore versati vberes earum, atque
 iocundos fructus produxerunt. Summa enim est
 (omnium Philosophorum consensu) difficultas
 aliquem dimouere ab habitu virtutum etiam ci-
 uilium, & politicarum, vnde Valer. Maxim. lib. 2.
 cap. 5. de maiestate, in princip. ait: Quod cum Me-
 tellus causam repetundarum diceret, tabulaque eius
 ab accusatore ex postulatæ, & ad nomen inspiciendū
 circa iudicium, ferrentur, totum consilium ab eorum
 contemplatione oculos auerit, ne de aliqua re, quæ in
 his relata erat, videretur dubitasse non in tabulis, sed
 in vita. Quæ Metelli argumenta sincerè administrata
 Prouincia legenda sibi. Iudices crediderunt: indignū
 rati integritatem tanti viri exigua cæca, & paucis
 literis perpendi. Bonum enim præsumitur de ho-
 mine bonæ fame, & pacifico, vt ex l. si cui, §. ejusdē,
 vbi bona glos. ff. de accus. & l. meritū, ff. pro socio, l.
 in obscuris, ff. de regul. iur. tradit Ioannis de Amic.
 cons. 65. & cons. 86.

Et vtrā, quod ei, qui inculpat dictum Ad-
 mirallum propter dictam epistolam incumberebat
 onus probandi, quod illam scripsisset dolosè, &
 non iustis considerationibus motus seruicij suæ
 Maiestatis, quibus motus fuit, l. quoties, §. 1. ff.
 de probationib. libi: Qui dolo dicit factum aliquod, do-
 cere dolum admissum debet, glos. verbo dolum, in
 cap. sedes, de re script. Caphal. consil. 210. num. 69.
 tom. 2. Marc. Anton. Eugen. consil. 64. nu. 80.
 tom. 1. Alciat. ferè in nostris terminis, in dict. cap. 1.
 quibus mod. feudor. amitt. num. 6. tunc vbi concludit,
 quod attenta qualitate personæ, & non habuiffe
 odium, nec malevolentiam ad aduersus Domi-
 num, præsumitur in fauorem illius, l. non omnis,
 §. a barbaris, ff. de re milit. tunc & ex qualitate perso-
 narum actio formatur, & condemnatio tollitur,
 aut moderatur, l. Pomponius, la seconda, ff. de ne-
 got. gestis, l. fin. de action. & obligat. l. 1. C. si quis
 Imperatori maled. tunc & quia efficacior est conie-
 ctura, vt præsumatur bono animo fecisse, per
 quam tollitur contraria coniectura delicti, l. item
 si obsterit, §. fin. cum l. sequenti, l. item Mella, §. 1.
 ff. ad legem Aquil. iuncta l. meritū, vbi DD. ff. pro so-
 cio, Alciat. dict. respons. 453. in fin. Menoch. lib. 3.
 præsumpt. 52. num. 5. & præsumpt. 48. nu. 9. lib. 5.
 neque potest dici, quod fecerit contra Repub-
 licam, & Maiestatem Regiam, dictam epistolam
 scribendo, cum rationibus tam iustis motus fue-
 rit, tamque Regio seruicij consensit. Et quæli-
 bet causa aliquem habens colorem, quamuis foret
 iniusta, excusat a dolo, & delicto, ligatur, §.
 potest, ff. de liber. caus. l. si seruum quis, §. Prator ait,
 versic. amouere non videtur, ff. de acquir. hered. l. 1.
 Tom. 2.

cum glos. ff. de abigeis, Alexand. consil. 92. incipient.
 perpeccis, vol. 1. Alciat. dict. num. 3. Roman. cons.
 150. num. 3. quod comprobatur, tunc quod licet de-
 licium transfugarum sit ita graue, & punibile, vt
 constat ex l. desertorem, §. is, qui ad hostes, l. non om-
 nes, §. a barbaris, ff. de re milit. l. 2. ff. ad legem Iul.
 Maiest. l. 1. versic. la sexta, tit. 2. partit. 7. l. 9. tit. 19.
 l. 2. tit. 28. partit. 2. l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopilat. iun-
 ctis exemplis, quæ tradit Q. Curtius lib. 8. de gesti.
 Alexandri Magni, & Tit. Liuius lib. 6. decad. 3.
 Valer. Maxim. lib. 2. c. 2. §. de Q. Fabio, tunc ad hoc qui
 transfugit ad hostes animo interueniendi suo Prin-
 cipi, nullam pœnam incurrit, d. l. non omnes, §. vlti-
 m. Roman. cons. 311. num. 5. Tiber. Decian. tom.
 2. tract. crim. lib. 7. cap. 49. ita intelligens a se tra-
 dita eodem lib. cap. 14. & 15. tunc de quo ab Histori-
 cis celebratur simulatio Zophiri, qui erat ex præ-
 cipuis Ducibus Darij; nam & Babylonios dece-
 pit, fingens se ab illo naribus, & aurielis detrun-
 catum ignominiosè circumconfum, & plagis af-
 fectum, quare illi credentes in potestatem Darij
 venerunt, teste Herodot. in 4. & Polieno lib. 7.
 stratagemat. Baptif. Fulgos. lib. 7. cap. 4. Petr. Gre-
 gor. de Republic. lib. 13. cap. 1. nu. 5. & lib. 22. c. 11.
 nu. 6. Scipio Ammiratus lib. 1. dissertat. Politicar.
 discurs. 3. pag. 8. Ferdinand. Loazes in allegat. §.
 Marchione de los Velez, fundam. perult. pro ipso, §.
 si forsitan, nu. 61. tunc & idem fecere Ioab, Abner,
 & Amasian, vt constat ex lib. 2. Regum, cap. 3. &
 cap. 20. vers. non d.

Et hoc manifestū sit, cum dictus Admirallus
 scripserit suæ Maiestati 16. Septēbris anni 1603.
 & demum in eadem conformitate Domino Duci
 Lerinæ tanquam eius maiori Ministro, rationem
 reddendo incoquentium, quæ foret sequuta,
 si dictus Dominus Archidux reliquisset dictos
 Status; imò ex eo solo, quod de eo fieret sermo,
 cum ipsos possideret ex voluntate, verbo, ac fide
 Regia dictorum Dominorum Regum, de quibus
 ex eo rebellium malitia, quod nec ipsis adimple-
 rentur conditiones pacis, quæ cum ipsis stabili-
 rentur. Et cum semper sua Maiestas fuerit obser-
 uantissima sui verbi Regij, prout nunc dicitur
 tum, & nunquam in eius animum Regium ve-
 nerit in eo deficere, nec aliquem fallere, & minus
 eius fratres, non erat conueniens motum dare,
 vt aliquis quantumvis prauus, & damnatus inren-
 tionis crederet, aut suspicaretur contra iū, cum
 hoc tangeret reputationē suæ Maiestatis; tunc
 tunc enim est eripere, quæ dederis, vt ait Demosthe-
 nes in oratione aduersus Leptinem, dicens: Quo
 igitur commodo dimidia ex parte fruuntur etiam bi,
 qui nihil in nos contulerunt id beneueritis, cum ip-
 si antea dederimus; iterum eripiemus a minimè ve-
 rd, nam cum per se turpe fuerit, tum nobis indecorū.
 Et licet non interuenisset voluntas Domini no-
 stri Regis (prout interuenit) sufficiebat præcef-
 sisse fidem Regiam Domini Philippi Secundi,
 quia vt inquit Georg. Acacius lib. 3. de priuileg. c.
 11. nu. 39. tunc Regi tuenda, maxime Regum est fi-
 des, probatq; iustum, & tutissimum esse Prin-
 cipes religiosè tueri contractus, pacta, & promissa,
 actaque legitima antecessorum suorum.

- 41 Nam vt inquit Ioan. Butero *lib. 2. de variation. stat. cap. de modis conseruandi reputationem*, est magni momenti, quod Princeps obseruet fidem, quam semel praestitit, cum hoc procedat ex animi, constantia, & prudentia iudicij, affirmatque hoc tribuisse maximam existimationem, & creditum erga Flandros, siue inferioris Germaniae Status, Alexandro Farnesio Duci Parmae, & Placentiae tempore, quo rexit, & gubernauit dictos
- 42 Status pro Domino Rege Catholico; nam vt recte dixit Xenophon. *in orat. de Agelao: Tanta, tamque praclara res est, tum in alijs conseruis, tum in Principe esse fidei seruantem*, & ita dixit Isocrates *in orat. 1. de regimine Regni*, quam scripsit Regi Nicocles: *Veritatem ad eum praefere semper argue, vt sermonibus tuis plus fidei, quam aliorum iuramentis habeatur*; cuius meminit Petr. Ribadeneira *lib. 2. de virtutib. Principi Christiani, cap. 15. & seqq.* ubi adducit plura exempla historica in comprobationem eius, & sinistrorum euentuum, quos passi, & experti fuerunt Principes, qui fecere contrarium, idemq; retulit Petrus Gregor. *lib. 8. de Republic. cap. 8. nu. 1.* affirmans, quod simplex Principis verbum tantam vim debet habere, vt illius fides adimpleatur, prout iuramentum aliorum, & eiusdem sententiae fuit Rex Alphonsus Primus Neapolis verè sapiens, (prout alius Castellae Rex) vt refert Ant. Panormit. *lib. 1. de rectorum, & factorum eius memorabilium, sententia, siue axiomate 58.* Lelius Zech. *lib. 1. de Principe, cap. 6. num. 1.*; ex quo deduxit Petrus Gregor. *ubi proxime, num. 6.* *Princeps, qui leges aequitatis naturalis non possunt licite perfringere (nam & illis tanquam rationis participes, a qua procedunt, subiunguntur) que pactis, & conuentionibus per se factis, vel de rebus priuatis, vel de Republica, que placita sunt, aut mutare in praedictis eorum, cum quibus conuenerint: vult quisque sibi credi, inquit Linius lib. 2.2. Et habitus fides, ipsam obligat fidem, alioquin si Reges, & Principes fidei stare non deberent, miserabiles omnibus hominibus, & subditis essent, nullo cum illis negotium gerere volente, & pro poena esset interdictum illis a commercijs omnibus, que sola fide perficiuntur, qua maior non datur, l. praeterea, C. de heret. & l. bi, qui sanctum, C. de apost. & vnde Theodoricus Rex apud Casiodor. *lib. 3. variar. cap. 35.* dixit: *Liberalitatem nostram firmam decet tenere constantiam, quia in concessum debet esse Principis votum, nec pro studio malignorum conuelli, quod nostra noscitur praceptione firmari, [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 8. num. 59.]**
- 49 Et licet regulariter voluntates, & affectus Regum sint vehementes, vt post Salustium de bello Iugurino, tradit Ribadeneira *d. lib. 20. de virtutibus Princip. Christiani, cap. 28.* [Solorz. d. lib. 4. cap. 12. n. 41.] maxime habenda est fidelitas illius vassalli, qui prauidens, quod resolutio fuit Regis executioni mandata, paritura est effectus contrarios eius seruitio, curet illam diuertere, & damna vitare; nam vt scribit Attalaricus Tullio viro Patrio apud dictum Casiodor. *lib. 8. variar. cap. 9. Rarum confidentiae genus est interdum resistere contra*

vota Principis, vnde Durus de Pascuo *in Aulico politico*, dixit: *Nemo debet calare veritate patriae, & Principi vtilem, etiam si in vita periculum inciderit*, Petr. Andr. Canonher. *in diuersibus polyticis in Cornel. Tac. cap. vtrum ne mihi liceat in Principem inuehi*, dicens: *Melius enim est, & laudabilius perdere vitam, quam suppressere salubre consilium*; & in Ecclesiastico *cap. 4.* dicitur, non esse verbum retinendum in tempore salutis, neq; abscondendam sapientiam in aecore suo.

Et ita lex *1. titul. 13. part. 2.* tractans, qualiter vassallus debet procurare bonum sui Regis, inquit: *Porende deue catarmuy deluehe las cosas que son a su honra, y a su guarda, y ser mucho ansioso para allegarlas, y acrecentarlas, y las que fueren a su daño desviartas, y tollerlas*, nam vt ait Polyb. *lib. 1. pagin. mihi 98.* non praesentia solum, verum etiam futura prospicere recte consulentem conuenit, Terent. *in Adelphis, act. 3. scen. 3.* dicens: *Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est videre, sed etiam illa, que futura sunt prospicere*, Ioan. Torres *lib. 8. philosoph. moral. Princip. cap. 9.* & Decius *consil. 100. lib. 1. num. 7.* quem sequitur Vldaric. *Zafius consil. 8. nu. 22. lib. 1.* Nam prudentis proprium est examinare consilium, & non citò facili credulitate ad falsa prolabi, vt tradit Senec. *lib. de prudentia.*

Et cum certò sciret dictus Admirallus, quod si admittenda fuisset dicta propositio erant euentura tot damna, debuit, potuitque tam licitò medio illa procurare vitare, quamuis sciret, quod aliqui de consilio sua Maiestatis, qui non habebant similem experientiam rerum dictorum Statuum alterius sententiae fuissent; nam vt inquit Rabanus *super illud Ecclesiastici, cap. 10.* *Noli esse humilis in sapientia tua, noli in eo, quod rectè iapis, & intelligis, sic esse humilis animi, vt cedas contrarium dicentibus, & non audeas cum oportet, contradicentibus veritati resistere*, Simancas *de Republic. lib. 7. cap. 5. num. 21.* Diuus Augustus ad Casulanum, relatus *in cap. quiquis 11. quæst. 3.* dicens: *Quisquis metu cuiuslibet potestatis veritatem occultat, iram Dei super se prouocat, quia magis timet hominem, quam Deum*, vnde Ecclesiastici *cap. 4.* dicitur: *Nec retineas verbum in tempore salutis, non abscondas sapientiam tuam in decore suo*, & bonum consilium liberè, & non haesitante praestandum est, vt ex Plinio *epistol. 9. lib. 3.* & Cornel. Tacit. *lib. 4. & 11. annal. tradit Lelius Zechius lib. 2. de Principe, cap. 1. nu. 8.*

Et quemadmodum dicit Diu. Gregor. *2. part. 60 pastoral. cap. 4.* relatus *in cap. sit Receptor, 43. distinct.* *Sæpe Rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta peritescunt, & iuxta veritatis vocem, nequaquam gregis custodia pastorum studio, sed mercenariorum vice deseruiunt, quia veniente lupo fugiunt, dum se silentio abscondunt.* Hinc namque eos per Prophetam Dominus increpat, dicens *in Isaia, cap. 56.* *Canes muti non valentes latrare, hinc rursus quaeritur dicens in Ezechiele *cap. 13.* *Non ascenditis ex aduerso, neque opposuistis vos murum pro domo Israel, vt staretis in praelio in die Domini*, nam aequalem ex celsum*

- sum continisset, si cum sciret dictus Admirallus prudenti experientia, damna, quae euentura erant, si praefata propositio fuisset admittenda, & executioni mandata, non curasset illa auertere, scribendo, prout scripsit de Ciuitate Vallisoleri dicto Dño Duci Lermæ, & postea dicto Serenissimo D. Archiduci tēpore, quo mandatus fuit D. Rodericus Lafo, vt vt honesto modo diuenteret eius legationem, *cap. nolite, 11. q. 3.* Tyber. Decian. *tract. crim. lib. 7. cap. 29. n. 27.* nam vt inquit Plinius *secundus lib. 1. epist. 20.* *Præuaricatio est transire dicenda, præuaricatio etiam cursum, & breuiter attingere, quae sint inculcanda, & repetenda.*
- Et quamuis hoc in personis Principum maxime difficile foret esse, cum animum intendant, vt eorum resolutiones executioni mandentur, non tamen ex eo vassalli fideles, praesertim qualitatis dicti Admiralli desistere debebant ab opportuna cura, vt impeditur tam noxia res, & prauidialis Regio seruitio, prout erat propositio praefata; nam vt dixit Solon apud Diogenem Laertium *Principi non dulciora, sed optima sunt consulenda*; & licet hoc difficultatem contineat, quae considerauit Cornelius Tacitus *lib. 17.* dicens: *Suaderi Principi, quod oporteat multum laboris, assentatio erga Principem quemcumque sine affectu peragitur*, Salust. ad C. Caesarem *de Republica ordinanda*: *Scio ego difficile, atque asperum factu sit, consilium dare Regi, aut Imperatori*; & Sanctus Sixtus III. *in epistola de malis Doctoribus*, ait: *Habet enim hoc conditio humanae naturae, vt aliud velit audire, quam animo decreuerit exerce-re; nec sine causa sapientissimus Salomon Proverb. cap. 21.* dixit: *Sicut diuisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini*; nam sicut ad resistendum maximis aquarum fluctibus vires humanae non valent, eodem modo nec Regum voluntati, cui non possunt subditi, sed solus Deus resistere, cum Principes suam debeant temperare potētiam, nam vt dixit Maccenas Augusto Caesari apud Dionem *lib. 5.* *Id tibi consilium do, ne quando abutaris potentia tua, neque eam putes esse diminutionem potentiae tuae, si non omnia simul facias, quae possit, sed quanto magis omnia, quae statueris poteris perficere, tanto magis cura, ut optima tibi quaeque proponas*, Georgius Acacius *lib. 3. de priuilegijs, cap. 5. n. 46.*
- Ex quo prouenit, quod multoties consilia minus vtilia praeualeant, vt dixit Linius *lib. 5. de ead. 3.* licet vna ex rebus magis necessarijs Principibus sit, vt suaderi sinant, quae eius seruitio, & bono publico sunt magis conuenientia, & conformia, nec exequantur, quae ipsis dicat affectus, quantumuis potestate polleant; nam vt inquit Iustus Lipsius *in praefatione ad librum Politicorum*, *vt illud in Principatu beatissimum est, non cogi, ita miserimum non sinere suaderi*, vnde dicebat Seneca *de benefico. lib. 6. cap. 30.* hoc solo priuari magna fastigia, quia praetimore, vel reuerentia non est, qui verum dicat, vt retulit Bald. *conf. 326. incip. Rex Romanorum, num. 5. lib. 1.* quae de causa Polibius *lib. 1. histor. pag. mihi 56.* dixit: *Enim vero Romani cum viribus in orare vitantur, & quod semel decreuerunt, omnino perfici necessarium ducant nihilque sibi impossibile factu existiment, quod semel eis visum fuerit, & si plerumque ob eam animi obstinationem recte faciunt, interdum tamen in apertissimos errores delabuntur, vt est verisimile, quod euenisset, si fuisset profecuta dicta propositio, insistendo, quod dictus Dominus Archidux relinqueret dictos Status, cum tempora, nec occasiones non essent opportunae; nam priusquam inchoaretur tractari, debuerant esse factae maximae prauectiones, & diligentiae, vt vitarentur bella, incōmoda, & sua Maiestatas valeret consequi intentum sine suo, & dictorum Statuum discrimine; nam vt inquit Polibius *lib. 3. pag. 71 199.* *Sæpe numero ea, quae factu optima videntur, nisi opportune fuerint, ingentes afferunt iacturas*, quod & si in alio stylo retulit Cornel. Tacit. *lib. 17. ad finem*, dicens: *Sæpe honestas rerum causas, ni iudicium adhibeas, perniciosi exitus consequuntur*, Princeps enim debet curare nosse occasiones res opportunas gerendi, & eas opportunè complecti, vt probat Lælius Zechius *lib. 1. de Principe, cap. 6. n. 9.* Plutarchus *de amico, & adulateore*: *Opportunitas non obseruata in omnibus rebus affert malum, & idem Polyb. lib. 3. pag. 203.* *Quemadmodum Medici nihil prodesse agrotantibus possunt, si morborum causas ignorant: ita qui circa res gestas versantur, omni prorsus utilitate carent, nisi, & loci, & temporis, & casuum, & casuum omnium ratio constet.* Dominatur quidem occasio in cunctis rebus humanis, maxime bellicis, vt ex eodem Polib. *lib. 9.* tradidit Lipsius *lib. 5. ciuil. doct. cap. 26.* Ioan. Botero *lib. 2. de ration. status, cap. de prudentia*, dicens: *debere Principem insudare in cognoscendo occasiones negotiorum, & impetrarum, seu factionum, amplexando illas in tempore, & opportunitate, cum nulla res sit maioris momenti, quam temporis opportunitas, quae nil aliud est, quam concursus circumstantiarum, quae nobis facile reddunt negotium, quod ante, vel post illam occasionem fuisset difficile, in quo fuit habitus excellens Philippus primus Rex Macedonum, qui mirabiliter se valuit debilitare, & discordia Ciuitatum Graeciae ad efficiendum bene, quod conabatur; nec minus prudens fuit Amurates primus Rex Turcarum, qui ad extendendum eius Imperium in Europa se valuit discordijs Principum Graeciae; nam in rei veritate nec vis, nec ars potest valere, nisi opportunitate ducatur; nam vt ostendit experientia, quam rerum magistrā appellat *cap. quādam sit de elect. lib. 6.* solent impresiae facilliter inchoari, & propter malam occasionem, suè opportunitatem, & defectum prauectionum necessariorum infelices exitus habere, iuxta illud, quod habetur Lucae *cap. 14. versic. quis enim ex vobis, & vers. aut quis Rex*, multoties enim non potest damna reparare, qui bella inconsulte, & minus prouidè inchoauit; nam vt inquit mirabiliter Polibius *lib. 11. pag. mihi 705.* *Quemadmodum enim si quis syluam semel accenderit, non amplius ad ipsius arbitrium fertur encendendam, sed depascitur quidquid apprehenderit, ventisque re-***

gi-

gitur, & subiecta sylua assumptione, ac sapè nùmè- ro ipsum incensorem cum primis præter expectatio- nem corripit ad eum modum, & bellū, si semel à non- nullis excitatum exarserit, tūm quidē illos primūm perdit, postea vero fertur inuisitē singula, qua incedit prudens agitatūm temeritate, & ab ignorantia acce- dentium veluti à ventis instatum; Salust. in Tugur- tin. dicēs: Omne bellum sumi facile, ceterum aegerr- imè desinere, nec in eiusdem potestate initium, & finē esse. Iustus Lipsius lib. 5. civilis doctrina, cap. 5. & lib. 4. de admirandis, cap. 4. ubi ait: Incipere bella in aliena manu est, non ponere cum lubet, & vi lubet.

79 † Et quia euentus non sunt magistri sapientiū; non erat conueniens illos forre, & verisimiliter aduersos experiri, vt ex Tito Liuiō tradit Simac.

80 lib. 5. de Republic. cap. 1. n. 30. † nam omnes boni euentus dependent ex optimis consilijs, vt inquit

81 Euripides in phœnis; † & recta consilia procedunt ex eruditione, rerumque peritia, & experi- mento, vt inquit Bias. Philosophus apud Diogen. Laertium, & ex plurium aliorum auctoritate Si- manc. d. cap. 1. & cum præfatus Admirallus talē, tantamque experientiam haberet, dispositionis, & humorum discordiam Statuum, quamuis tem- pore, quo fuere assignati Serenissimæ D. Infanti Elisabeth, & dicto Serenissimo Archiduci, fuit in contrario voto, & sententia; nam secundum suam fidelitatem naturalem, & instum amorem, quē semper habuit versus suam Maiestatem, & eius Regiam Coronā, manifestauit, & declarauit ani- mum suum, quod nollet, quod in vita sua, nec alio tēpore diminueretur, non solum in eo, quod importabant dicti Status, verū nec in re minima, vel vna tantum regula, verum animaduerso, quod verisimiliter euuisset, si fuisset profecuta dicta propositio, dicente Seneca lib. de prudentia,

82 † quod cupiens esse prudens, debet in futurum prospectum intendere, & quæ possunt contin- gere animo suo cuncta proponere, Simanc. d. cap. 1. n. 9. 19. & 25. & quia secundum Philipp. Co-

83 mineum lib. 2. comment. † optimum est, vt Prin- cipes multorum audiant sententias, sæpè enim accidit, vt prudentes etiam viri labantur, & errēt in dicendis sententijs, quando vel gratia, vel odio, vel emulatione quadam impulsu diuersū ab alijs dicunt; nec debebat parariendi, & reijci voti, & zelus dicti Admiralli in præfata occasione, cum eius experientia ipsum commendaret, † di- cente Ioan. Boter. d. lib. 2. cap. de consilijs, non de- bere minus estimari consilia hominum experto- rum, quam logeniosorum, & subtilium, cum di- cat Aristoteles, non esse minus iudicium in exer- citatis, quam in doctis, † nec debere de facili si- dem adhibere rebus nouis, quas experientia non habuerit approbatas, quibus consonat, quod Im- perator Iustinianus tradit in l. 1. C. de veter. iure enucl. ibi: Cum possit vnus forsitan, & deterior sen- tentia multos, & maiores aliqua in parte superare;

84 iuxta illud Exod. cap. 23. † Non acquiesces pluri- morum sententijs, vt à vero deues, Martin. Vran. conf. 16. num. 26. tom. 1. & conf. 1. num. 4. tom. 2. Zoannet. in l. vt vim, num. 106. ff. de iustit. & iure, Io. Neuzan. lib. 1. Sylua nupt. num. 24. Tiraq. l. 1.

85 dem adhibere rebus nouis, quas experientia non habuerit approbatas, quibus consonat, quod Im- perator Iustinianus tradit in l. 1. C. de veter. iure enucl. ibi: Cum possit vnus forsitan, & deterior sen- tentia multos, & maiores aliqua in parte superare; iuxta illud Exod. cap. 23. † Non acquiesces pluri- morum sententijs, vt à vero deues, Martin. Vran. conf. 16. num. 26. tom. 1. & conf. 1. num. 4. tom. 2. Zoannet. in l. vt vim, num. 106. ff. de iustit. & iure, Io. Neuzan. lib. 1. Sylua nupt. num. 24. Tiraq. l. 1.

conuub. nu. 4. Alciat. lib. 4. Patergon. iuris, cap. 17. vnde Petr. Gregor. lib. 24. de Republ. cap. 6. num. 5. ait, † non esse obijciendos quorundam Princi-

87 pum mores, qui nil magis, quam constantes vi- ros, & probos Consiliarios detestantur, quorum interitus proximior erit, quam perpetua Prin- cipatus miserumque, & deplorandū inter Chri- stianos Principes, ait, qui Ministros, seu Officia- rios cuiuscunq; habeant generis, qui eos omniū ferculorum in mensa copiam afferunt, nullus au- tem sit, qui eis offerre audeat veritatis ferculum; nam licet in multis sit Principibus applaudendū, at in negotijs publicis, ubi agitur de eorū hono- re, salute, & de publica utilitate veritas seruo est il- lis proponenda, quæ quamuis prima fronte videat- ur eis rigida, tamē paulatim cogitata incipit pla- cere, & utilis esse; † nam vt ait Demosth. 4. orat. 88 Philippicæ: Equum est, vt Oratores neq; odio im- pulsi, neque ad gratiam cuiuscunq; verbum vllum lo- querentur, sed quod quisque optimum duceret, id proferret.

† Et quemadmodum vassallus, qui præuideret, 89 quod si eius Princeps veniret in colloctionem cum alio, ex ea peruentura erant grauiora incon- uenientia, & discordia, aliaq; damna, vt regulari- ter eueniunt, prout bene ostendit Philipp. Comi- næus lib. 2. histor. referens; Ioannem Burgundia Ducem in colloctionem perueniētem cum Carolo VII. Gallorum Rege, patre Luconici XI. miserabiliter trucidatum fuisse, vt meritō Prin- cipibus cauendum censeat, ne in colloctionem ipsi veniant; sed per Legatos viros prudentes, qui quod vtrinque peccatum est, sanare possint, sua negotia conficiant, vt etiam tradunt Hieronym. Frachetta lib. 2. de Principe, cap. 26. Georg. Pagliar. obseruat. 27. ad lib. 2. Cornelij Taciti, curasset omni ingenio persuadere eius Principi, quod ex- cusaret colloctionem, & cum videret eum pro- cliuem, & resolutum ad illam cum proprio, & eius Republicæ damno habuisset industriam, & intelligentiam cum Principe Aduersario, vt vita- rerur colloctio, & ex eo inconuenientia, quæ erant euentura, effecisset opus insigne amoris, & fidelitatis, † & sicut qui videret, quod eius

90 Dominus tractabat de propria offensa, aut præci- pitatione, habebat obligationem impediedi om- nibus modis, l. 1. §. si tibi manus, ff. de Sen. Conf. Syllan. & tradit Ioan. Igneus in l. cum dominus, num. 2. eod. tit. Alex. & alij in l. stipulatio ista in princ. ff. de verbor. oblig. iuncto text. in cap. ipsa pietas 23. q. 4. † ubi probatur, quod potest ex-

91 trahi etiam inuitus de domo ruente, Hippol. de Marsil. singul. 189. incip. tu audiuisti, Felin. in cap. contingit, col. 2. de sent. excomm. Decius in l. inui- to 69. num. 2. ff. de reg. iur. quod etiam tenuit Glos. in summa 83. distinet. † quæ ex eo inferit, quod 92 Medicus potest curare infirmum inuitum, & pe- ririre volentem, & repetit expensas, etiam si postea moreretur, quia sufficit, si vtiliter coeperit gerere licet euentus non sit securus, l. sed an vltro, ff. de negot. gest. l. illicitas, §. sicuti, ff. de offic. Præsidis, quam gloss. exornant Tiraq. tract. de nobilit. cap. 6. nu. 38. & cap. 31. n. 397. & de retrah. conuent. §. 7. glos.

93 glos. 1. num. 10. Florian. de Sancto Petro in l. si quis sepulchrum, §. Iudex, num. 1. ff. de Relig. & sumpt. funer. Felin. in cap. Pastoralis, n. 15. de offic. & potest. Iudic. deleg. Rebuff. 1. tom. ad leges Gallicas, tract. de sentent. prouis. in præfat. n. 96. Siluester Aldobrand. in §. item Romæ, n. 14. insit. de excusat. tutor. Andr. Barbac. conf. 46. n. 2. lib. 4. Greg. J. op. in l. 12. tit. 12. par. 5. glos. 3. Io. Garcia de expens. & meliorat. c. 21. n. 3. & nouissimè Villadieg. in l. 4. tit. 2. lib. 11. forindic. sic fecit dictus Admirallus; nam cum ten- tauit priora media, & intellexisset, quod non exaudiebat, nec agnoscebatur illius intentio, & bonus zelus, occurrit in subsidium ad secundum medium, scribendo dictam epistolam, non Prin- cipi inimico, & aduersario, sed fratri suæ Maiesta- tis, proponendo in ea tanquam præcipuum sco- pum eius Regium seruitium, intrinsecè tamen sentiens, quod sub nomine Regio fieret dicta pro- positio tempore in congruo, & absque necessarijs præuentionibus, vt ex ea sperari valeret vllus bo- nus effectus; cum sit ita, quod secundum Marc. Tull. lib. 1. Officior. † Qui accedit ad rem gerendam cauere debet, & considerare, an res illa honesta sit, & etiam an efficiendi habeat facultatem, quia in omni- bus negotijs priusquam aggrediantur, est adhibenda preparatio diligens; & prudēt. Philip. Comineus lib. 3. comment. dicens, diligenter omnia prius de- liberanda esse, quam ad factionem veniatur.

Et cum dictus Admirallus fuerit motus tam ius- to, & bono zelo, alieno ab omni dolo, non bene potest illi imputari, incurrisse crimen læsæ Maie- statis, eo quod scripserit dictam epistolam, † cum 94 carenti dolo non possit crimen læsæ Maiestatis imputari, d. l. 1. ff. ad leg. Iul. Maieft. Andr. de Hern. in c. 1. §. item si fidelis, quib. mod. feud. amitt. Thom. Grammat. conf. 31. n. 39. † nam vt inquit Vlpian. in l. fin. ff. ad l. Iul. Maieft. is dumtaxat perducit illo dicendus est, qui hostili animo aduersus Rempu- blicam, vel Principē suum est animatus, Renard. de public. & capital. iudic. cap. 27. & pulchrè sequi- tur Marc. Tull. in orat. pro Caio Rabirio perduellio- nis reo.

Nec potest dici, quod ex causa dictæ epistolæ occasionem dedit, quod dictus D. Archidux, & Status Flandriæ non obediunt suæ Maieitati; nā respōdetur, † quod d. l. cuiusque, ff. ad leg. Iul. Maieft. procedit, quando dolose fecisset vassallus ad- uersus eius Dominum, sexties repetendo verba il- la cuiusque dolo malo, & quod ita intelligunt ibi DD. & Hieron. Gigas d. tract. de crim. læsæ Maieft. 1. p. q. 49. n. 1. qui eodem modo venit intelligendus q. 30. n. 1. ubi tractat de eo, qui desiderauit, & cu- rauit, quod Terræ possessæ à suo Principe, transi- rent in potestatem alterius, dictus tamen D. Ar- chidux, & si titulo, & munificentia suarum Maie- statum reperiebatur in pacifica possessione di- ctorum Statuum, & tunc temporis non erat con- ueniens, quod etianu voluntarie illos relinqueret, & semper inter suam Maiestatem, & dictū D. Ar- chiducem inuenerunt fraternitas, & bona corrē- pectiuitas, quæ decebat.

Et cum sua Maiestras nullum damnum passa fue- rit, non potest, nec debet dici, quod dictus Ad-

mirallus commiserit delictum; † nam vt inquit Hippolyt. de Marsil. in l. 1. §. præterea, ff. ad l. Com- nel. de Sicar. ubi memini damnatum inferri, non est- citur adesse crimen, Alciat. resp. 453. n. 5. secundum antiquam impresionem.

Nec ex eo valet imputari dicto Admirallo, quod adhæserit alteri Principi, & ceterauerit suæ Maiestatem, cum semper extiterit subordinatus eius præceptis, & promptus vitam exponere pro eius Regio seruitio; absq; eo, quod ad alium Prin- cipem inimicum, seu contrarium transfuerit; † requisitum vtriq; essentiale, vt culpa illi pos- set imputari, l. amissione, §. qui deficiunt, ff. de capi- pit. diminut. quam ita intelligunt Bart. in extra- uag. quoniam super, verbo rebelles, Martin. Laudē. tract. de Princip. q. 28. † vnde dixit Menoch. conf. 99. 102. n. 34. lib. 1. quod etiam si vassallus contrahat amicitias cum inimico Domini, si tamen ad illum se non conferat, recedendo à Domino; sed domi- suæ itat paratus, cum opus erit Domino suo serui- re; hoc casu amicitia non est de genere malorum, ob id præsumptio est pro ipso vassallo, quod sci- licet ad bonum finem cum illo amicitiam contra- xerit; nam, & ipsi Domino cui prius deuinctus est, prodesse poterit, nempe suadendo, vt reconcili- tur inter se, & amici viuant; † quo circa si Domi- 100 nus in hoc casu asserit, vassallum hunc ad sui de- trimentum cum illo inimico suo amicitiam col- uisse, probare id debet, quo casu loquuntur Lau- dent. in cap. 1. §. item si fidelis quib. mod. feud. amitt. & ibi Præpos. col. 2. Iacob. de Sancto Georg. in in- uent. feud. verbo dictique vassalli promiserunt, vers. quinta causa principalis, & hoc idē affirmat Hern. in cap. 1. §. porro, col. 1. vers. quærit autem glossa, quæ fuit prim. caus. benef. amitt. quem sequuntur est Af- flic. de off. 387. in fine.

Et quia dato casu, quod sine præiudicio veri- possit aliquater considerari fuisse sequutum ex dicta epistola effectum aliquem contrarium Regio seruitio, quod in rei veritate non fuit, sed quod illi magis conueniebat, nō potest dici, quod 101 continuerit offensam Regiæ Maiestatis; † nam ad hoc vt quis crimine læsæ Maiestatis teneatur, requiritur, quod Princeps principaliter offenda- tur, non secundario, Bald. in l. 1. C. de priuat. ear- cer. quem sequitur Albert. Brun. conf. 69. visio pro- cessu in quaestionali, col. 2. vers. tertio moueor, Gi- gas q. 17. num. 1. q. 59. nu. 2. quo tendit illud Cor- nelij Taciti lib. 4. Annal. pag. 58. Sed neque hæc in Principem, aut Principis parentem, quos læsæ Maie- statis amplectitur, &c.

† Maximè quia in omni materia tangente Maie- statis læsionem, inspiciendum est, an factum fuerit hostili animo, vt constat ex extrauag. ad reprimendum in princ. & ibi Bart. & ostendunt verba l. quisquis in princ. ibi: Sceleratū inierit factio- nem, iuncto §. sanè, C. ad leg. Iul. Maieft. Io. Salisbe- riensis in Polycraticum de Curial. Nugis, lib. 6. cap. 25. l. 1. tit. 2. par. 3. ibi: Contra el Rey, y en daño de la tierra, & repetit l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopil. ibi: Si algu- no se pone cō los enemigos para guerrear, d hazer mal al Rey, o al Reyno. Et ibi: Porque se apereiban en al- guna cosa contra el Rey en daño de la tierra; Nam vt inquit

inquit Tyber. Decian. tom. 2. tract. crim. lib. 7. c. 5.
 103 n. 4. † Lex videtur principaliter considerare animum
 infensum, & hostilem delinquendi contra Principem,
 ut dicitur in d. l. 1. ff. ad leg. Iuliam Maiest. vel con-
 tra Rempublicam, ut scilicet illis noceat. Idem Decian.
 cap. 6. n. 3. Alciat. in l. quos nos, ff. de verborum signi-
 fic. facit l. si quis, C. de re militari, lib. 12. ibi: Si quis
 Barbaris scelerata facione, facultatem depredationis
 in Romanos dederit, Salicim l. fallaciter, C. de aboli-
 tionibus, Azeued. in d. l. 1. tit. 18. n. 116, Gregorius
 Lopez in l. 1. tit. 2. par. 7. glof. 8. facit l. postliminiū,
 §. transiit 4. ibi: Qui malo consilio, & proditoris
 animo patriam reliquit, ff. de capt. & postlimin. re-
 vers. Molin. Theologus tomo 3. de iustit. tract. 2. di-
 sputat. 65. n. 10. Et cum id, quod scripsit dictus
 Admirallus fuerit sincero animo, & fideli seruitij
 suae Maiestatis, cessat inculpacio, quae illi praten-
 sa est fiet, quod fecerit offensam, & contrauen-
 rit seruitio suae Maiestatis, & ideo poenam non
 meretur.

SVM MARIVM.

- 1 Regi nec in cogitatione est detrahendum, nec male-
dicendum diuiti, & quare.
- 2 Loquendum est semper de Principibus, & Domi-
ni, ac si essent praesentes.
- 3 Tacendo, & periculum fugimus, & recte loqui ad-
discimus.
- 4 Populus debet gaudere de bona fama Regis, &
contristari de mala, & qualiter peccet loquendo
male, ita ut populus cum odio habeat.
- 5 Testis veniens sponte ad testificandum praesumitur
inimicus.
- 6 Testibus probantibus reprobationes aliorum testiu
statuuntur.
- 7 Testium Fiscii reprobatio est vna ex precipuis de-
fensionibus rei.
- 8 Testium reprobatio facit prauidium toti causa
principali.
- 9 Testes reprobati perinde habentur, ac si non essent
examinati.
- 10 Complices, & ut tales inquisiti non examinantur
ut testes.
- 11 Testium depositionibus primis standum est.
- 12 Testis prima depositio in fauore rei praefertur.
- 13 Indicijs non praecedentibus, non est aliquis cu tor-
tura examinandus, etiam testis, & n. 24.
- 14 Principi etiam non licet aliquem torture subicere
absque legitimis indicijs, nec in crimine laesa Ma-
iestatis.
- 15 Indicia non debent esse leuia, sed vrgentia, & ve-
hementia.
- 16 Indicium quodlibet debet esse per se probatum.
- 17 Indiciorum copia est danda ad euacuandum ea.
- 18 Iniustum est, & iniustitia causa quicquid ex iniu-
ria Iudicis manat.
- 19 Confessiones factae propter tormenta, aut metum
illorum censentur inuersiones.
- 20 Tortura, siue questio est res fragilis, & periculo-
sa, quae veritatem plerumque fallit.
- 21 Marci Agnij seruus tortus super homicidio alte-
rius serui confessus, & supplicio affectus, pag-

- Id post seruus vinnus apparuit.
- 22 Tortus absq; legitimis indicijs licet fateatur, non
probat contra se, nec contra alios.
 - 23 Officialis semper praesumitur terrore inferre.
 - 25 Testis ut possit torqueri, debet esse conuictus de
mendacio, vacillatione, aut variatione.
 - 26 Inquisitus, & examinatus, si aliquis sit principa-
liter quoad se, & ut testis quoad alios, debet illi
dari copia indiciorum.
 - 27 Favorabilis quod est, attenditur in mixtis.
 - 28 Examinandi modus non facit, ut habeatur testis,
qui reus sit.
 - 29 Index non debet suadere ei, cui torturam infert,
ut contra se aut alios fateatur.
 - 30 Metum inieciunt Iudicis nedum facta, sed verba.
 - 31 Index, qui dixit alicui, quod fateretur, alias eum
duceret ad tormentum, si fiat confessio, dicitur fa-
cta metu tormentorum.
 - 32 Vultus terribilis Potestatis instum metum indu-
cit, & n. 83.
 - 33 Metus, aut suspicio tormentorum importat idem
quod illatideorum.
 - 34 Confessio censetur in dubio facta metu tormento-
rum.
 - 35 Carcer est mala mansio, & species torture.
 - 36 Domesticus non torquetur in eum, cuius est dome-
sticus.
 - 37 Torqueri quis non potest in eam, in quem inuitus
testimonium non diceret.
 - 38 Serui non potuerunt in caput Dominorum torqueri.
 - 39 Testis in criminalibus debet esse omni exceptione
maior ante, & tempore depositionis.
 - 40 Crimina testibus probata eos repellunt, licet antea
non fuissent de illis conuicti, nec confessi.
 - 41 Testis, qui examinari non debuit, si examinatur,
non facit probationem, neque indicium.
 - 42 Culpa, aut malitia praesumitur in eo, qui non re-
uelauit in tempore, quae debebat reuelare.
 - 43 Scriptum ab aliquo tali atramento, aut calamo so-
let, ut ab eodem dignoscatur.
 - 44 Verbum, videtur, aliquando affirmationem con-
tinet.
 - 45 Interrogatus si sit aliquis de se, & alio, statur pri-
ma eius depositio, & non secunda in tortura.
 - 46 Testis dictum in tortura validius esse, qui tenuerit.
 - 47 Indicia ad torturam debent praecedere, & non
sufficere, si subsequantur.
 - 48 Testis depositio verisimilior sine tortura praevalet.
 - 49 Verisimilitudo afficit pro depositione facta in fa-
uorem viri Christiani, probitatis, & nobilitatis
notae.
 - 50 Depositiones testium pro reo sunt favorabiles,
quam pro auctore.
 - 51 Fama bona est continuata origine, & habitu na-
tura, mala accidentalis.
 - 52 Testimonio, quod fauet bonae fama est magis stan-
dum, quam illi, quod est pro mala fama.
 - 53 Praesumptio iuris afficit in fauorem depositionum
pro bona fama, & ideo praevalet.
 - 54 Fama bona per se euacuat indicia leuia.
 - 55 Testis semel examinatus, si iterum examinatur, pra-
sumitur inimicus eius, contra quem deposuit.

- 56 Testibus contrarijs non creditur.
- 57 Testi qualitercunque periuro non creditur.
- 58 Tortura testis tunc solum admittitur, quando in
prima depositione variavit.
- 59 Testis habitus, aut inhabilitas attenditur de tem-
pre depositionis.
- 60 Tyberij Imperatoris tempore fuit accusandi fre-
quens, & publica rabies civili bello grauius Ciui-
tatem conficiens.
- 61 Caius Syllanus Proconsul Asia de quibus crimi-
nibus accusatus Tyberio Imperatore.
- 62 Imperandi ratio non aliter constat, quam si vni
reddatur.
Tyberius Imperator etsi ambitiosus censuit non v-
tendum imperio, vbi legibus agi posset, eodem nu-
mero.
- 63 Laesa Maiestatis in crimine quid Iudicibus con-
siderandum, ne solus titulus innocentes oppri-
mat.
- 64 Traianus Imperator quid responderit Plinio circa
Maiestatis laesa crimen, & n. 71.
- 65 Marco Aurelio Antonino Imperatori maximos
honores omnis aetas, omnis sexus, & conditio de-
tulit.
- 66 Marcus Aurelius Antoninus in causis laesa Ma-
iestatis dicere solebat, vim pati videri, etiam qui-
bus crimen probatur.
- 67 Laesa Maiestatis crimen, quo atrocius est, eo ma-
iora argumenta, & indicia debent praecedere.
- 68 Tyberij Imperatoris tempore magna fuit delato-
rum malitia confictis laesa Maiestatis criminibus.
- 69 Confidius Equus, & Calius Cursor puniti, quod
fictis Maiestatis criminibus Magium Caccilianū
Praetorem petuissent.
- 70 Maiestatis crimē saepe ab amulis, & inimicis fal-
so impingitur.
- 71 Maiestatis laesa crimen imputari solet ijs, qui cri-
mine carent, & n. 72.
- 73 Cremutij Cordi accusati titulo Maiestatis laesa o-
ratio adducitur.
- 74 Testes tunc torquentur in crimine laesa Maiestatis,
si infames sunt.
- 75 Testis allegans alium in contestem, qui negat ea,
non probat, & n. 90.
- 76 Scribere quis potest ut libet in suis chartulis, nec
sunt male dicta, quae aures publica nesciant.
- 77 Principi etiam non licet malo instituto vinere, ne
vel occulte populus de illo loquatur.
- 78 Metus iustus dicitur, & cadere in constantem vi-
rum ex corporis cruciata.
- 79 Metus durare dicitur, durare illius causa.
- 80 Metus causa durat, dum quis est sub potestate eius,
qui metum intulit.
- 81 Timor est perturbatio ex imaginatione futuri
malis.
- 82 Trepidare, & causam dicere maximum est malū,
etiam si quis absolutus fuerit.
- 83 Cogitant saepe ijs, quorum vita in alterius potestate
est, quid accidere possit eis.
- 84 Potentia semper est in causis suspecta, dum velle
creditur, quod potest.
- 86 Paucorū consilium excutit, & conatum, ac mentis
impetum.

- 87 Metus rerum horribilium maxime animos per-
terret.
- 88 Testi, qui fassus est veritatem non dixisse, in nullo
creditur.
- 89 Testes contrarij ad inuicem debilitantur in fide.
- 91 Testes singulares non probant.
- 92 Praesumptio resultas ex bonitate viri boni, exclu-
dit suspiciones mali contrarias.
- 93 Arbor generosa optime culta deteriores fructus
vix gignit, sic homo nobilis bene institutus.
- 94 Nobilitas in magnis animis generosam emulatio-
nem excitat ad bona.
- 95 Nobilitati illud laudabile inest, quod parentum
virtutes, grata memoria in successoribus repre-
sentet.
- 96 Arbor omnis bona, bonus fructus facit, sic descen-
dentes ex bonis.
- 97 Delictum non praesumitur in dubio.
- 98 Persona egregia, & valde honorata non praesumi-
tur deliquisse.
- 99 Praesumptio vbi est pro aliquo, asserens deliquisse,
probare debet.
- 100 Nobilitas, & inquisiti grauitas elidit probatio-
nes Fiscii de delicto.
- 101 Praesumi non potest de nobili, nisi bonum.
- 102 Filius saepe similis solet esse patri.
- 103 Eleazarum laudes ex sacra scriptura recensentur.
- 104 Bona vita Episcopi efficit, ne crederetur querelis
Regis Vngariae.
- 105 Credi non debet, virum probum, & honestum per-
peram aliquid fecisse.
- 106 Vita antea facta qualitas excludit praesumptionem
malefij.
- 107 Vir clarae nobilitatis non praesumitur fecisse ma-
lum.
- 108 Malus non tam quis est ab effectu, quam ex ha-
bitu, sicut ex virtutum habitu probus.
- 109 Malus quis repente nunquam solet fieri, qui bo-
nus fuit.
- 110 Hominis vita ex antea factis spectanda est.
- 111 Opera sunt, quae verum testimonium perhibent.
- 112 Operibus cognoscitur intentio.
- 113 Dissimilis sui nemo factus praesumitur.
- 114 Bonitatis praesumptio afficit pro eo, qui bonita-
te claruit.
- 115 Bona fama inquisiti enervat, & tollit indicia.
- 116 Principi fatenti seruitia in suo diplomate credi-
tur.
- 117 Fama bona, quae iuuatur exterioribus circumsta-
ntijs tollit diffamationem specialem.
- 118 Testibus deponentibus in fauorem inquisiti, & bo-
nae fama illius est maxime standum.
- 119 Dicta debemus pensare ex personis hominum.
- 120 Testes, quibus afficit verisimilitudo, etiam pa-
uciores praeseruntur.
- 121 Testibus deponentibus inuersiones non creditur,
& n. 124.
- 122 Verisimile quod non est, habet imaginem falsi-
tatis.
- 123 Testis deponens non verisimilia, non parum di-
stat a falsitate.
- 125 Testibus verisimiliora deponentibus etiam de ne-
gatiua magis creditur.

- 126 Veriora interdum maximis questionibus impugnantur.
- 127 Consiliarij Regis debent in causis procedere cum veritatis affectu.
- 128 Veritas est iustitiæ mater.
- 129 Veritas debet in omnibus Principatibus haberi.
- 130 Veritas debet omni odio, & invidia antiquior esse, maximè in Consistorio Principis.
- 131 Veritas semper sibi consona est.
- 132 Veritas non debet extingui figmento.
- 133 Præsumptio cedit veritati, & contrarijs probationibus, & præsumptionibus tollitur.
- 134 Equitas debet attendi in Consistorio Principis.
- 135 Præsumptiones delictum excludentes sumenda sunt.
- 136 Veritas adiuvanda est, non laceranda etiam ob ingenij subtilitatem.
- 137 Iudex probationes pro veritate, ampliare debet, & favere.
- 138 Iræ Dei super se provocat, qui veritatem opprimi prospiciens, eam pro viribus non defendit.
- 139 Veritas non debet servire iudicij, sed iudicia veritati.
- 140 Lura nolant, Iudices esse authores iniquitatis, & iniuria.
- 141 Innocentis condemnatione nihil ab equitate, & rectitudine animi magis alienum potest excogitari.
- 142 Innocentem, & immeritum non premere honestissimum est.
- 143 Veritati ut locus detur multoties ad conscientiam Iudicis, & illius oculos negotium deferatur.
- 144 Iudex astimare debet quæta fides sit testibus adhibenda.
- 145 Prudentia Iudicis maximè elacet in eo, quibus testibus sit credendum, aut non.
- 146 Veritate in elicenda, quæ sint consideranda.
- 147 Senatus Romani exemplum, circa testes ponderatur adfavorem Q. Pompeij.
- 148 C. Memmij aliud exemplum in idem recensetur.
- 149 Iudices graves secudùm veram iustitiam, & sanam conscientiam iudicare debent.
- 150 Ire locum dare aliquando convenit.
- 151 Præsumit lex contra fugientes.
- 152 Præsumptio est pro innocentia non se absentantibus.
- 153 Demetrius, & Antiphilus sacrilegij accusati fuisse absoluti, quia cum fugere potuissent, cum alijs non fugerunt.
- 154 Conscientia bona prodire vult, & conspici, nequitia autem ipsas tenebras timet.
- 155 Animus impurus Deo, & hominibus infestus nunquam sedatur.
- 156 Confessio iudicialis facta cum modestia Christiana est signum innocentie.
- 157 Viri insignes colloquentes non sument famulos esse presentes.
- 158 Amicitiam habere cum viris probis licitum, & permissum est.
- 159 Marci Terentij Equitis Romani oratio suasoria recensetur facta in Senatu ad suam defensionem, cum argueretur amicus Sciani.
- 160 Sapiens est, qui congregatur cum Sapiensibus.

- 161 Societas nulla firmior, quam ceteri viri boni moribus similes sunt familiaritate coniuncti.
- 162 Sapientibus, erga Sapientes affinitas quadam est.
- 163 Qualis quisque est, talium consortio deslectatur.
- 164 Optimi qui sunt, diligendi, & quare.
- 165 Curiositatis omissio quando sit consilij.
- 166 Rescripta obtenta ab habebibus magnum locum in Curia non valent.
- 167 Illatio non fit de una scriptura dissimili ad aliam.
- 168 Suspicionibus iudicandum non est.
- 169 Coniecturis aliquem damnare nec maioris usus, aut lex concedit.
- 170 Dolus requiritur, ut sit locus pœne.
- 171 Animus optimi viri potius ad bonum, quam ad malum præsumitur propensus.
- 172 Principes multi gratum habere zelum eorum, qui sibi proficua, & meliora suadebant.
- 173 Hadrianus Papa IV. gratum habuit scire, quæ suo tempore emendationem requirebant.
- 174 Marcus Aurelius Antoninus curavit intelligere, quid de se sentirent, & emendabat, quæ emendatione indigebant.
- 175 Principes non sunt ut Deus, qui omnia videt.
- 176 Principibus convenit notitiam habere eorum, quæ male sunt, ut ea corrigat, & puniri faciat.
- 177 Libellus famosus non dicitur, qui non est factus ad alterius infamiam, & offensam.

P R O

Eodem Dom. Admirallo Aragonum.

Quod Admirallus Aragonum in omnibus eius factis, & verbis processit, & se habuit tanquam fidelis vassallus suæ Maiestatis iuxta qualitatem suæ personæ, & maiorem, & fidelitatem suæ Domus, & Familiæ, & quod nunquam protulerit verba in disserutium eiusdem Maiestatis, & censuram sui iusti, & prudentis regiminis, nec eius maiorum Ministrorum, nec tale potest illi imputari, nec fides adhiberi testibus in contrarium examinatis.

ARGUMENTVM.

Principi non maledicendum, & qualiter quis excusetur ab imputatione istius criminis, & de virtute primæ depositionis testium, non obstantibus secundis tormentis extortis, & sine legitimis indicijs contra virum probitatis, & nobilitatis insignis, & de conscientie vi, & præsumptione delicti excludenda.

CONSILIVM CLXIII.

ERBA, quæ in relatione processus istius causæ fuere lecta in depositionibus aliquorum testium, dicentium, audiuisse illa dicto Admirallo in rei veritate, nec ea protulit, nec possunt de eo præsumi. Et licet non ignorem præceptum illud Ecclesiast. cap. 10. In cogitatione tua Regi non detrahas, & in secreto cubiculi tui non maledixeris divi-

diviti, quia & aves Cæli portabunt vocem tuam, & qui habet pennas annuntiauit sententiam. Camill. Borrell. lib. 3. de Magistr. edit. cap. 3. num. 1. & 4. [Castan. in cathalogo gloriæ in undi. par. 5. consider. 24. cap. 165. Plaz. de delict. par. 1. cap. 4. Alfaro de offic. fiscal. gl. 20. n. 371. Marquez in Gubernatore Christiano, lib. 1. cap. 21. §. 2. pag. 125.] Loquendū enim semper de Principibus, & Dominis, ac si præsentibus essent, prudentia est, sæpe & nimis terminones artificiosè instituantur, ut præbeant occasionem obloquendi, Dur. de Pasc. in aulico politico; reg. 228. Adam Keller. lib. 3. de offic. iurid. polit. c. 2; pag. 637. † Tacendo enim, & periculum fugimus, & rectè loqui addiscimus, ut ait D. Ambros. lib. 2. offic. cap. 23. Et comprobant, quæ adducit doctissimus Carol. Tapia in specul. mitemurator. pag. 9. Francisc. Ragucl de U. Politic. tit. 7. pag. 31. Nam & Exod. cap. 22. vers. 28. dicitur: Iudicibus non maledices, nec Principi in populo tuo maledices, quod præceptum adduxit D. Paulus Actuum Apostolor. cap. 23. & habetur in cap. paratus 23. q. 1. Ludou. Gilhausen in arbore criminali, tit. 3. nu. 1. Cenedo collect. 146. in decret. [Concernit l. 8. tit. 1. lib. 2. legum Visigothorum, seu fori iudic. & in Concil. Toletano 5. c. 15. de his, qui Principes maledicere præsumunt, iuxta emendationem Loaisa ita cauetur: Sed & hoc pro pessilentiosis hominum morbis salubri ordinatione censemus, ne quis in Principem maledicta congerat: scriptum est enim à Legislatore Principi populi tui non maledices. Exodi 22. Actuum Apost. cap. 23. D. Paul. 1. ad Corinth. rap. 6. Quod si quis fecerit excommunicatione Ecclesiastica plectatur. Nam si maledici Regnum Dei non possidebunt, quanto magis talis ab Ecclesia pellitur, qui diuina violator sententiæ mæuitur, cap. cum ex iniuncto de heretic. cap. innotuit de maledicis, cum alijs quæ congesti Santarell. tract. de blasphemia, cap. 8. dub. 3. ubi obseruat in sacris Litteris Deum grauius affectisse penis eos, qui suis Principibus maledixerunt, vel illis detraxerunt, ut patet de Anna sorore Moyfi, Numer. 12. de Core, Dathan, & Abiron Moyfi maledicentibus, eod. Num. de populo Dei murmurante contra Moysem, Numer. 14. Marquez in Gubernatore Christiano, lib. 1. cap. 22. §. 1. pag. 132.] † ex quo disposuit lex 4. tit. 13. part. 2. dum tractat, qualiter populus debet gaudere de bona fama Regis, & contristari de mala, quod populus, qui solum Regem diffamat, malè de eo loquendo, ut amittat bonum nomen, ex quo homines ipsum odio habeant, promotionem facit manifestam, taliter ac si eum occidisset, adhuc non potest hoc imputari dicto Admirallo, si quidem D. Buil, à quo primum processit fictio, & calumnia dictorum verborum, ut est fundatum in primo consilio supra adducto pro dicto Admirallo, non potest vel indicium facere, & ad repellendum eum sufficeret, † quod spontè venerit testificaturus, ex quo præsumitur inimicus, ut post Abb. in cap. cum P. Manconella de accusation. tradunt Hippol. de Marfall. cons. 28. n. 11. & Iacob. Machell. patrocim. 46. num. 7. Nec obstant dicere, quod vnus ex testibus, quibus sunt probati defectus, quos patitur, fuit

prinatus officio Auditoris cohortum militum Neapolitanorum in Statibus Flandriæ, nam ut constat ex actis totum, quod aduersus ipsum fuit illic actum, fuit reuocatum saniori iudicio per Consilium S. M. in quo apparuit esse in contrarium eorum, quæ illi imputabantur veritatem; imò S. M. honorificauit illum munere Aduocari pauperum in Ciuitate Neapolis, cum omnibus prærogatiuis, & adhuc sunt alij contestes, qui deponunt idem, quod testis prædictus, † ex quo cessat omne dubium, quod debet fides adhiberi reprobationibus, & objectionibus probatis dicto Buil, ex traditis per Bart. Angel. & alios in l. si quis ex argentarijs, §. 1. ff. de edend. Ioann. Bapt. Ferret. cons. 284. num. 7. Crauet. cons. 73. num. 27. Barbat. cons. 44. num. 27. lib. 3. & cons. 25. num. 14. lib. 4. Menoch. lib. 2. præsumpt. 31. num. 26. † Et quia testium reprobationes continent vnã ex iustioribus rei defensionibus, ut notatur in l. vlt. §. de iustitia, & iure, & patet in clement. sap. §. non sic, ubi gl. de verb. signif. Lapis allegat. 82. n. 9. Afflic. decis. Neap. 35. n. 2. Auend. resp. 21. nu. 3. † testium reprobatio facit præiudicium toti causæ, ut inquit Rebuff. tract. de reprob. testium, num. 23. Paris. cons. 107. num. 59. volum. 1. Mastrill. decis. Sicil. 27. n. 4. & seqq. non est habendaratio depositionum, & testificationum dicti Buil, ac si non fuissent receptæ; † nam testes reppulati habentur, ac si non fuissent examinati, secundum Andr. de Ifern. in Constitut. Regni Neap. vsurarioium, quem refert, & sequitur Matth. de Afflic. in Constit. prosequenti, not. 11. Paul. Merenda cons. 15. num. 10. cons. 17. num. 18. cons. 20. n. 14. part. 1. Et respectu depositionum Gabrielis de Roy, & D. Petri de Mendoza, qui pro parte Filci nominantur testes, debet animaduerti, quod non sunt, cum imò fuerit contra ipsos processum, ut contra eos, & partes formales imputando illis complicatam cum dicto Admirallo, efficiendo, quod adduceretur carceratus à Statibus Flandriæ dictus Gabriel, & capiendū dictum D. Petrum eodem die, quo dictus Admirallus fuit carceratus, detinendo ipsos in arctissimo carcere, ut nec daretur facultas alloquendi aliquem, imò nec mutandi vestimentum, vel tunicam, † & ex eo solo, quod fuit processum aduersus illos uti complices, non potuere confiteri, aut testificari contra dictum Admirallum, † repeti, §. vlt. ff. de quest. l. quoniam, C. de testib. cap. 1. de confessis, Claud. Bartandier in praxi caus. crim. reg. 3. n. 1. Tib. Decian. tom. 1. tract. crim. cap. 19. n. 1. & trib. seqq. Est animaduertendum, quod in prima declaratione recepta à dicto Gabriele de Roy, decimo mensis Maij, & dicto D. Petro die vigesimo eiusdem mensis, quæ fuerunt iuridicæ, & præiudicium inculpato dictum Admirallum, non inculparunt dictum Admirallum in aliquo ex istis, quæ illi imputabantur super verbis, & libellis; imò deposuere in approbationem operum, & verborum illius: quæ de causa, & si in posterioribus declarationibus volenter, & indubitè à præfato Iudice extortis aliud declarassent, † solummodo standum est prioribus depositio-

nibus, cap. cum in tua 44. circa fin. de testib. vbi glo. fin. cap. sicut nobis 9. glof. verb. sed quaritur in fin. in cap. veniens de testib. & verb. purgauerit, in cap. literas de presumpt. cap. per tuas de probat. l. generaliter, C. de non num. pecun. Bald. in cap. cum causam 37. n. 58. de testib. Rota decis. 346. n. 2. p. 1. diuersar. Sacri Palatii, Capella Theolof. q. 281. vbi Addit. Barbat. conf. 29. n. 7. & 8. lib. 1. Roland. a Valle conf. 4. n. 13. eod. lib. Ioan. Monach. in cap. accusatus, nu. 7. de heret. in 6. dicens. In dubio primo dicto, & de positionis regulariter esse magis insistendum, vt potius videatur deierasse in secundo, quam in primo, & pluribus relatis affirmat communem Couatriu.

12 lib. 2. var. cap. 13. n. 7. † Quod procedit magis indubite, quando prima deponitio, & declaratio fuit in fauorem inquisiti, prout in nostro casu, Dec. conf. 188. n. 12. Io. Caph. conf. 234. n. 10. vol. 2. Abbas in dict. cap. cum in tua, nu. 9. vbi Felin. concl. 2. Bolsius in praxi, tit. de oppos. contra testes, n. 5. & 6. Franc. Burlat. conf. 34. n. 11. vol. 1. Iulius Clarus in praxi, §. fin. q. 53. n. 13.

Maxime cum declarationes posteriores fuerint extortæ minis, & tormentis, quod nequit facere Iudex, siue eos consideremus vti reos, siue vti testes, † cum citra indicia nullus sit mediante tortura examinandus, l. vnus, §. 3. & 4. l. maritus, l. fin. ff. de question. l. cum cognitionaliter, C. eod. tit. l. sicut affinem, C. ad leg. Corneli. de fals. Anton. de R. secul. tract. de indic. & tortura, num. 3. & 20. Paul. Grilland. tract. de question. q. 5. n. 2. Bald. in l. de seruo, n. 1. ff. de calumniat. Georg. Acacius lib. 3.

14 de priuil. cap. 5. n. 18. † dicens, tormentis aliquem subijcere sine legitimis, & sufficientibus indicijs non licere Principi; ne in Maieftatis quidem crimine, ex Hippol. in l. 1. n. 3. & 20. in l. penult. nu. 21. ff. de quest. Andr. de Ifern. in consil. Regni, tit. de pugnis sublati, lib. 2. Gigas de crim. lase Maieft. rubr. quomodo, & per quas probetur, q. 27. n. 3. Menoch. lib. 1. de arbit. iud. q. 34. num. 3. Schrader. de feud. p. 2. partis 9. sect. 13. nu. 86. † & indicia non debent esse leuia, & qualiacunque, sed vrgentia, & vehementia, l. milites, C. de quest. glof. ab omnibus recepta in l. cum probationib. ff. de probat. Bart. & alij in l. vltima, ff. de question. Hieron. Gabr. conf. 177. num. 4. volum. 1. Francisc. Calonus tract. de torment. cap. 6. num. 2. & 3. † & quod indicium quodlibet per se esset plene probatum, glof. communiter approbata in l. vlt. C. famil. tr. eiff. Bart. & ceteri in l. fin. ff. de quest. Alex. conf. 133. n. 19. lib. 1. & conf. 138. n. 4. conf. 216. n. 8. lib. 6. & conf. 2. num. 15. lib. 7. Cæpolla conf. crimin. 32. num. 10. Thom. Grammatic. voto 22. nu. 1. Paul. Grilland. vbi proxime quest. 4. n. 8. Anton. Canar. tract. de question. memb. 2. n. 5. Gigas dict. tract. de crim. lase Maieft. 2. par. §. quomodo probetur, q. 25. num. 2. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 8. num. 44.]

17 † Et quod plus est, cum essent rei, debuit illis prius dari indiciorum copia cum dilacione ad ea diluenda, id enim natura æquum est, & multis legibus comprobatur, l. vnus, §. cogniturum, ff. de quest. l. 3. §. si ad diem, ff. de re militari, Simanc. in encbir. l. violata religionis, tit. 2. nu. 6. & seqq.

Bart. in l. fin. quest. penult. ff. de quest. Nauarrus cõ. sil. 8. de symon. n. 1. Ripa in l. 1. n. 8. C. de edendo, Ioseph Ludou. conil. vnica de consuetudine, illat. 98. Bruin. tract. de indic. 2. par. cap. 5. n. 13. Greg. Lop. glof. 2. in l. 2. tit. 30. p. 7. Auend. in dict. verbo tortura. Nam si non antecedentibus, vel non bene probatis indicijs, vel eorum copia non data, confessio sit extorta tormentis, etiã si reus eam ratam habuerit, nihil sibi, neque alij nocebit. † Nam quidquid ex iniuria Iudicis manat, iniustum est, & iniustitiæ causa permanet in eius effectu, nec enim lus est iniuria nasci potest, quæ sententia omnium consensu recepta est, glof. & ceteri in l. penult. ff. de quest. & in cap. cum in contemplatione de reg. iur. Hippol. in praxi, §. 2. de quest. nu. 9. 31. 32. & 57. Soto de ratio. par. 3. q. 1. memb. 3. q. 1. & lib. 5. de iust. & iure, q. 6. art. 2. † Maxime cum similes confessiones factæ ex causa tormentorij, aut propter metum illorum, præsumantur inue- rissimiles, & incertæ, Petr. de Ancharr. d. conf. 24. n. 2. & 3. & ita Vipian. in l. 1. §. question. ff. de quest. dicit, † quod questio, siue tortura est res fragilis, & periculosa, & quæ veritatem plerunque fallit, Menoch. lib. 2. de arbit. casu 269. n. 2. D. August. lib. 19. de Ciuitate Dei, cap. 6. vbi Ludouicus Viues, Quintilian. declam. 338. & 379. Marcus Tullius in oratione pro P. Sylla, n. 68. dicens: Questiones nobis seruorum, ac tormenta accusator nuntiantur, in quibus quanquam nihil periculi suspicamur, tamen illa tormenta gubernat dolor, moderatur natura cuiusque, tum animi, tum corporis regit questor, seclit libido, corrumpit spes, infirmat metus, vt in tot reru angustijs, nihil veritati loci relinquatur. Et lib. 2. Rethor. ad Herennium, Aristot. Rethor. ad Alexand. cap. de questione, Couarr. cap. 23. pract. car. nu. 5. Simanc. in dict. encbir. l. violata religionis, tit. 2. n. 3. & 4. Albanus Spinalati lib. 2. politis. cap. 9. fol. 61. dicens, quod licet tormentorum questionibus, etiam veritatem erui, dolore, & fatigari homines, vt quidquid sciant fateatur institutum sit, cum periculosa sit, & sæpiusculè fallat, non cuiusvis confessioni fides habenda, quidam enim tanta sunt impatientia, vt quidquid fingere, aut mentiri malint, quam cruciabilem equulei punctum sentire, † vt M. Agrij Argentarij seruus, de quo Valer. Max. lib. 8. cap. 4. §. 1. nã Alexandrum C. Fannij seruum occidisse in simu- latus, eoque nomine tortus a Domino admississe id facinus constantissimè asseuerauit, itaque Fannio deditus supplicio affectus est, paruo deinde tempore interiecto ille, cuius de morte creditum erat, redijt.

† Maxime nam quando fuit datum tormentum sine legitimis indicijs, resultat contra Iudicem violentiæ præsumptio, vt ait Thom. Grammat. conf. 37. nu. 10. Et licet ille, qui confessus est illorum compulsionem, perstitisset, & durasset semel, & multoties in verbis, quæ dixit, non probat contra se, nec contra alios, vt tradit Farinac. in tract. de oppositio. contra personas testium, q. 43. nu. 194. Paul. de Castro conf. 274. num. 1. par. 1. ex l. penult. & ibi glof. Bart. & Doctor. ff. de quest. Angel. & Moderni in l. qui in aliena, §. Celsus, ff. de acquir. ha-

hered. idem Paul. de Castro conf. 284. viso quoddam, n. 3. p. 2. Guido de Suzar. tract. de indic. & tort. n. 73. Thom. Gram. conf. 21. n. 21. & seq. conf. 45. nu. 36. & seq. & voto 6. n. 11. & ex l. 2. & seq. C. si ex falsis instrument. l. maritus, l. Diuus, vers. ex quibus, ff. de quest. Guid. de Suzar. vbi proxime num. 70. Franc. Brun. tract. de indic. 1. p. q. 2. n. 10. Bald. tract. de quest. cap. 2. n. 9. Ambert. de Antram. tract. de tortura, n. 13. Calon. eod. tract. cap. 5. nu. 2. & seqq. Steph. Bertrand. conf. 77. viso processu, n. 8. vol. 1. vbi post Petrum de Ancharr. in elem. 1. de homie. & Bart. in tract. de quest. vers. quid si aliquis est tortus non precedentibus indicijs, concludit, quod confessio ita facta, etiam si tortus in ea perseuerauerit extra tormenta, non valet, dicens hoc probari in l. 1. §. Diuus Senarus, & in l. maritus, sectidum vnã leeturam, ff. de quest.

23 † Et nimirum si non valet cum effectu, quia semper præsumitur in Officiali, quod terrorem inferat, vt notat Bald. in l. nouissimè in fine principij, ff. quod falso tut. auctor. & sentit Cyn. in l. 2. circa finem, C. de his, quæ vi, per l. si per impressione, eod. tit. Petrus de Ancharr. conf. 24. viso inquisitione formata, n. 3. Bertrand. vbi proxime num. 9.

Et licet sine præiudicio veritatis darerimus, quod non fuerant confessi tanquam partes, sed vti testes, † erat etiam necessarium processisse contra eos indicia, l. ex libero in princ. l. vnus, §. testes, ff. de question. & absque illis non potuit dictus Iudex eos torqueri facere, Ant. de Canar. d. tract. de quest. memb. 2. n. 5. vers. item, relati a Claudio de Batanc. in praxi rerum crim. rag. 46. & constat ex traditis per Farinac. tract. de indic. & tort. q. 39. nu. 130. & seqq. † vbi resoluit, quod ad minus debet testis esse conuictus de mendacio, aut vacillatione, & variatione in deponenda veritate, & licet transeat cum ea opinione, quod non est danda testibus copia indiciorum, iuxta tradita per Iul. Clarum lib. 5. sentent. §. fin. q. 25. num. 10.

24 † Sed sublimitat Farinac. nu. 150. vt hæc procedant, quando quis est testis simpliciter, & sic noui inquiritur ipse de delicto, sicut si esset testis quoad alios, & principalis quoad se; quia tunc non potest denegari ei copia indiciorum, vt in terminis voluit Foller. in pract. crim. verb. capiat informationem, n. 38. Flamin. Cartar. in pract. interrogandi reos, lib. 3. cap. 3. nu. 16. & 17. vbi ait, quod isto casu reputatur principalis, & non testis, & seruatur in eo omnia, quæ seruantur in principali reo, & consequenter concedendæ sunt indiciorum copia, & defensionis: † ea ratione, quia in mixtis semper agendi debet id, quod est magis fauorabile, ex l. 2. in l. 2. num. 5. vers. vltra Scribentes, ff. de verb. oblig. Menoch. de retinend. poss. remed. 3. n. 678. Contard. in l. vnica. C. si de moment. possess. limit. 2. n. 25. & 27. Ioseph. Ludovic. decis. Lucen. si 76. num. 22. † Ideo concludit Farinac. dict. nu. 150. in fine, quod hoc multo magis procederet, si examinatus esset re vera reus, & Iudex malitiosus illum examineret vti testem, Iudicis enim culpa non debet illi nocere, quin debeat habere copias indiciorum, quia modus examinandus non facit testem, quem reputari, qui sit reus, & vitalis re-

putatus, ad tradita per eundem Farinac. quest. 43. num. 5. & seqq.

Quod corroboratur, & confirmatur, quia dictus Iudex dictis minis, & tormentis curauit inducere dictos Gabrielem de Roy, & don Petrum de Mendoza, vt variarent a suis primis declarationibus, imputando sibi, & dicto Admirallo culpam, qua carebant: Et quemadmodum ait Iodocus in praxi crim. cap. 37. n. 8. & 9. † non est boni Iudicis, nec in ipsius potestate, nec auctoritate reum in tormentis conari, inducere, & persuadere, vt quippiam contra se, vel alios confiteatur, nec ipsum minis sollicitare, aut terrere, aut maiora interminari supplicia, si fateri nolit, l. 1. §. qui questionem, ff. de question. Franc. Brun. tract. de indic. 2. p. q. 5. n. 56. Francisc. Calon. tract. de tormet. cap. 15. nu. 2. † Quia Iudicis non solum facta, sed verba iustum metum inferant, l. qui in aliena, §. Celsus, ff. de acquir. hered. Thom. Gramm. conf. 51. n. 15. Guido de Suzar. tract. de indic. & tort. nu. 72. & seq. dicens, † quod quando Iudex, qui dixit reo, confitearis, aut ducam te ad tormenta, esset homo terribilis vultu, & solitus talia dicere, & executioni mandare, tunc confessio diceretur facta metu tormentorum, iuxta notata per Bart. l. de pupillo, §. si quis ipsi Pratori cum similib. ff. de noui oper. nunciat. Franc. Brun. d. tract. de indic. & tort. 2. p. q. 2. n. 3. Ambertus de Antramonía tract. de tortura, n. 13. allegans glof. in l. apud Laboneam, §. adijcitur, ff. iniur. † Solus vultus terribilis Potestatis inducit iustum metum, Io. Andr. in cap. quia propter de elect. in 6. Bald. in cap. 1. §. iniuria, col. penult. de pace iuram. firm. Maranta disput. 6. n. 17. & ideo Petrus de Ancharr. conf. 24. n. 3. post Cyn. in l. nouissimè, ff. quod falso tutor. auctor. ait, quod in Officiali semper præsumitur terror ab eo inferri. † Nam metus, & suspicio tormentorum operantur idem, quod realis ipsorum illatio, l. 2. C. quorũ appell. non recipiantur, ibi. Aut formidine tormentorum, l. 1. §. Diuus, ff. de quest. Tyndarus tractat. de test. vbi ait. lib. 1. cap. 1. Hieron. Gabr. conf. 169. nu. 75. vol. 1. Thom. Gramm. conf. 15. n. 7. vnde glof. vlt. in dict. l. 2. C. quorũ appell. resoluit, quod confessio facta in tormentis, siue ipsorum metu, non nocet contenti, neque alteri, † & in dubio censetur facta metu tormentorum, Bart. in dict. l. 1. §. Diuus, nu. 2. ff. de quest. Bald. in l. si quis in hoc genus, n. 4. vers. addè tamen, C. de Episc. & Cler. dices, quod probata tortura, est quasi impossibile probare contrarium, nempe confessionem sponte factam, Farin. in praxi, tit. de reo confessio, & conuictio, q. 83. n. 67. 71. & seqq.

† Et cum sit ita, quod quemadmodum ait l. item apud, §. questionem, ff. de quest. Huiusmodi verbo etiam ea, quam malam mansio nem dicunt, continebitur. [Salzedo ad l. 8. tit. 21. lib. 2. nou. Recopilat. num. 15.] Existentibus carceratis dictis Gabriele de Roy, & D. Petro de Mendoza in domo dicti Alcalde Sylua de Torres, qui & illius ministri incredibili rigore eos tractabant, omne quod declarauerunt post primas depositiones, & declarationes fuit inualidum, & nullum; nec illis, aut Admirallo potuit causare præiudicium, quod

confirmatur, nam cum vnus fuisset illius famulus, & alter esset actualiter, non debuere torqueri contra, & in caput Admiralli eorum Domini;

36 † quia non torquetur domesticus in eum, cuius domesticus est, l. 1. §. ad questionem, l. maritus, ff. de quest. l. pridem, vbi DD. C. eod. Franc. Brun. dict. tract. de indic. & tort. 2. p. q. 4. nu. 10. qui numero

37 precedenti dixerat, † quod non torquetur quis in eum, in quem inuitus testimonium non dicit, l. 1. §. si seruus bona fide, ff. de quest. cum traditis in l. 4. §. 5. ff. de test. facit l. 1. §. 3. ff. de quest. dicens: Seruus non esse de Domino interrogandos, nec quidem si vterd aliquid dixerint, obesse hoc Domino, nec fidem accomodari; † quia vt ait l. vnus, §. 5. eodem tit. Non oportet salutem Dominorum seruorum arbitrio committi; Pulchre Marc. Tull. in orat. pro Sext. Rosc. ver. dixi iam antea, super quo notat Cornel. Tac. lib. 2. Annal. Tiberium Imperatorem dicens: Negante reo agnoscentes seruos per tormenta interrogare placuit, & quia vetere Senatûs consilio questio in caput Domini prohibebatur, calidus; & noui iuris repertor Tiberius mancipare singulos auctori publico iubet. Et bene perpenſis, ac consideratis prioribus depositionibus dictorum Gabrielis de Roy, & D. Petri de Mendoza, non continent variationem, nec quid aliud, ex quo potuissent torqueri, cum indicia non adessent, siquidem in persona dicti Buil erant tot defectus, & causæ reprobationis, ex quibus non potuit, nec villo tempore habuit personam legitimam ad cauſandum, & faciendum iudicium siquidem ad hoc, vt illud possit causare vnus testis de visu, † necessarium est, quod ante, & tempore depositionis, sit omni exceptione maior, vt post Bart. in dict. l. maritus, ff. de quest. & in l. admonendi, ff. de iure iur. tradit Franc. Brunus dict. tract. de indic. 1. p. q. 2. num. 3. Marc. Anton. Blanc. eod. tract. n. 322. & seq. Aug. Morla in empor. iur. l. p. tit. 1. n. 74. & in crimine læsæ Maieſt. Alex. cons. 11. nu. 12. lib. 1. Roland. à Valle cons. 57. nu. 34. & seq. lib. 4. Et sufficit, quod postea fuerint probata delicta, & reprobationes dicti Buil, vt retrorahantur, taliter quod etiam inspecto initio non potuerit illi fides adhiberi;

40 † facit text. in cap. super eo de testib. vbi Pontifex respondendo propositæ questionis dicit, quod crimina testibus obiecta ipsos repellunt, etiam si antea non sint conuicti, vel confessi, Thom. Gram. cons. 35. n. 29. & cons. 38. n. 11. † Et cum non deberit examinari, & si de facto examinatus fuerit, non potuit facere probationem, aut indicium, Paul. Castr. cons. 284. viso quodam tali, nu. 4. par. 2. Bart. in l. 1. §. Diuus, & §. Antoninus, ff. de quest. & plures alij relati per Gram. d. cons. 38. nu. 14. Bart. in l. Imperator, ff. de stat. homin. Angel. in l. inter stipulantem, §. si Stichum, ff. de verb. obligat. n. 4. Luchin. de Curte cons. 63. nu. 15. Horat. Lut. cons. 16. n. 18. vterque, tom. 1. consilior. crim. diuers. Anchar. cons. 24. visa inquisitione, n. 2. Frac. Brun. tract. de indic. 1. p. q. 2. n. 11. ponderans l. pridem, C. de quest. ibi: Neque per eos, neque aduersus eos in capitulis, vel pecuniarijs questionibus, veritatis vim obtinere possit; l. maritus, ff. eod. tit. Maximè nam si fuisset verum aliquid ex ijs, quæ calumniosè cõ-

finxit contra dictum Admirallum, fuerat obligatus illico, & absque vlla mora Superioribus manifestare, † nec expectare tanti temporis decursum, postquam apparuerunt positi libelli, & à tempore, quo dixit audiuisse à dicto Admirallo verba minus modesta, argum. cap. fin. qui maritum. accus. poss. ibi: Alioquin cum rationabiliter presumatur, quod denunciationem publicè factam idem exciſens in sua Diocesi minime ignorauit, tanquam suspectus est proculdubio repellendus; iuncta ratione cap. 1. de frigid. & malef. ibi: Quia si proclamare voluit, eum tandiu tacuit, atque l. si quis forte in primo. ff. de poen. ibi: Magisque esse puniendos eos, qui tandiu continuerunt, quod pro salute Principis habere se dicere iactant; neque enim debebant tam magnam rem tandiu tacere, Ant. Gom. tom. 3. var. cap. 13. nu. 35. facit l. 3. in fine, C. de incest. nupt. ibi: Pœnam augetes, quoniam intra domesticos parietes scelus admissum est, quod noluit mox cognitum publicare, l. excipiuntur 14. ver. vs enim, & ibi glof. & lo. Ign. n. 35. ff. ad Senat. Cons. Syllan. l. 1. C. de falsa monet. ibi: Nisi Dominus ante ignorans, vt primum reperit scelus prodiderit perpetratum, Isocrates in Nicole, siue orat. 3. de Regno, nu. 12. dicens: Ne silentio pretereatis, si quosdam indignè se circa dominatum meum gerere videritis, sed reprehendite potius, eadè que pœna dignos exciſimetis, & magistratui meo vim facientes, & huiusmodi iniurios contegentes. lo. Cap. cons. 696. n. 17. & seq. vol. 5. Elber. Leoninus cons. 89. n. 1. 2. & 3.

Nec est considerabile dicere, quod dictus Gabriel de Roy, cum ab eo peteretur, quod recognosceret litteras quarundam scripturarum, quæ prætendebatur esse ab eo scriptas, non eas recognouit planè, sed cum temperamento, dicens, quod videbatur sibi, suas esse. Nam vltra quod elapso tanto tempore, in quo præsumitur obliuio, † multoties euenit, quod aliquis scriperit tali calamo, & atramento, quod postea, vel proprios caracteres dignoscat, auth. de instr. caute. & fide. ver. & quidem, collat. 6. l. 1. 11. vbi Greg. Lop. glof. 4. tit. 18. p. 3. sufficiens fuit dixisse, quod videbantur sibi esse literæ propriæ, † Nam verbum videtur, etiam continet affirmationem, Rebuff. in l. ostentum 38. circ. fin. ff. de verb. signif. Cæpoll. cons. crim. 32. n. 11. Et cum tam leui fundamento, vt iste fuit, non debuit affici tortura, vt variaret à sua depositione prima, & in periculum incideret, se, & Admirallum inculpado, † cum sit ita, quod quando quis interrogatur de se, & alio, statur primæ depositioni, licet contrarium deposuerit secundo loco in tormentis; ita dicit Bart. in l. 1. §. questionem, per illum text. ff. de quest. Franc. de Aretilio in cap. cum in tua, col. 5. de testib. & alij, quos refert, & sequitur Thom. Gram. vot. 34. n. 11. Ofasc. dec. 79. n. 22. † Nec obſtat dicere, validius esse dictum testis cum tortura, quam sine ea, argum. auth. de testib. §. 1. l. cum probatio, ff. de probation. Cæpoll. cons. crimin. 60. num. 17. quia debet intelligi cum multis limitationibus, † vna quando præcesserant legitima indicia ad torturam, quia non sufficeret, si postea superuenirent, Thom. Gram. voto 6. n. 11. Boer. dec. 159. nu. 1. Ludou. Ro-

Roman. sing. 132. Henric. Boer. in suis singular. verbo carcer, n. 4. Roland. à Vallè cons. 57. n. 10. & seq. vol. 4. Conrad. Brun. tract. de seditionis, memb. 5. num. 13.

48 † Secundo limitatur, vt non procedat, quando dictus sine tortura est verosimilius, ita Socin. v. 253. col. 1. post medium, lib. 2. Dec. cons. 565. verbe: Tertio responderi potest; Aym. cons. 6. nu. 49. Roland. à Valle cons. 40. n. 14. lib. 1. Cæpoll. cons. 60. crim. nu. 19. Menoch. lib. 2. de arbit. cas. 108. nu. 17. lo. Gutierrez. cons. 35. nu. 22. † Et in nostro casu assiluit verosimilitudo in fauorem priorum depositionum, respectu maximæ Christianitatis, qualitatibus, & bonæ famæ dicti Admiralli, & ardentissimi, & sinceri desiderij se totum dicendi seruitio Regis; Dec. post alios cons. 448. n. 12. Grat. resp. 6. nu. 27. lib. 2. Prob. in addit. ad Monach. in cap. eos, nu. 5. de temporibus ordination. in 6. † Et quia depositionibus, quæ sunt in fauorem rei, siue inquisitæ est potius standum, quam illis, quæ sunt pro actorè, seu accusatore, Cæpoll. d. cons. 60. n. 20. & cons. civil. 60. nu. 2. quia standum est deponentibus pro non delicto, cum pro ipsis magis faciat natura, Cæpoll. vbi proximè, Roland. à Valle dict. cons. 57. n. 46. & duobus seq. vol. 4. † Quia cum fama bona sit continuata ex origine, & habitudine naturæ, & mala accidentalis, vt inquit Ioseph. Lud. dec. 1. Luc. 13. n. 4. † magis standum est testimonio, quod fauet bonæ famæ, quam malæ, Hippol. in l. de minore, §. plurimum, n. 99. ff. de quest. & cons. 15. nu. 20. Put. dec. 2. n. 2. lib. 3. latè lo. de Amicis cons. 60. nu. 13. cons. 61. n. 21. cons. 87. n. 7. † cum assiluit in fauorè dictarum depositionum præsumptio iuris, & de præſumpt. Menoch. lib. 2. præſumpt. 76. n. 3. Rol. à Valle cons. 96. n. 8. vol. 2. & cons. 11. n. 8. lib. 3. & quando pro aliqua depositione assiluit iuris præſumptio, præfertur, Innoc. in cap. auditis, nu. 4. de præſumpt. Dec. cons. 498. n. 37. Boer. dec. 23. n. 91. Mieres de maiorat. q. 1. nu. 112. Marc. Ant. Eugen. cons. 28. n. 80. & 81. Valac. cons. 145. num. 16. † & idè sola bona fama saltem leuia euacuat indicia, lo. de Amic. cons. 134. n. 7.

Præſertim cum pro primis depositionibus assiluit veritatis præſumptio, vnde Franc. Cafon. qq. crim. cap. 4. nu. 3. resoluit, † quod testis semel examinatus, non debet super eodem iterum examinari. Imò deponens bis contra aliquem, præsumitur in secunda attestacione inimicus eius, contra quem deposuit, Marc. Ant. Blanc. tract. de iudic. & tort. nu. 159. Et sufficit vt non præiudicent dicto Admirallo, quod dicti examinati, siue eos dicamus reos, siue testes effecti sunt varij, & contrarij in suis depositionibus. † Testibus autem si bimet contrarijs nullo modo creditur, maxime contra reū, Specul. lib. 1. tit. de teste, §. 1. 2. n. 1. Paul. Castr. cons. 274. n. 1. text. in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. lo. Bapt. Ferr. cons. 196. n. 3. Nauarr. cons. 4. nu. 6. de consang. & affin. Thom. Gram. cons. 44. n. 10. & vot. 30. num. 39. Roder. Xuar. cons. 1. n. 157. Hieron. Gabr. cons. 42. nu. 10. lib. 1. † Et quia veniunt esse peruri in secundâ declarationibus contrarijs prioribus, in quibus cum iuramento deposuerant veritatem, non inculpa-

do in aliquo Admirallum, & testi qualitercunque periuro non creditur, Hieron. Gabr. vbi proximè n. 7. Alex. cons. 134. n. 9. lib. 2. Prob. in addit. ad lo. Monach. in cap. accusatus, nu. 1. de heret. in 6. Grat. resp. 50. n. 23. resp. 93. n. 13. resp. 135. n. 20. lib. 1. & quemadmodum inquit Crauet. n. 38. d. cons. 6. testes contrarij, aut periuri non admittuntur, nec probant etiam in crimine læsæ Maieſtatis.

Et ita nec secunda declaratio; quam fecit die 27. Maij, nam licet non appareat ex actis modus, aut gradus torturæ, fuit multum grauis, & rigorosa, vt videri potest ex permanētibus signis, que supplicatum est dominis Iudicibus, vt pro suæ Religionis instructione dignentur recognoscere. Nec alia declaratio primi Iurij, quo die fuit iterata tortura, potest nocere dicto Admirallo, quæ in ea appareat scriptum, quod interrogatus in tertia declaratione, qualis ex illis erat verus, dixerit, quod secunda, quia recordatus fuerat, recollecta memoria, nam vt fundatum est, solum starki debet primæ declarationi, absque eo, quod aliquid conferat dicere, quod ex eo, quod ab ea variavit, in secunda potuit illi iniungi tortura, † nã DD. omnes, qui admittunt, torqueri testem ex causa variationis, intelliguntur, quodò variarij, & vacillarunt in prima declaratione; seu depositione ab ipsis recepta, d. l. ex libero, ibi: Pro testimonio non vacillante, questionem haberi non oportet, ff. de quest. l. 42. tit. 16. p. 3. ibi: Que quando entedi eren, que los testigos, que aducen ante ellos, van desvariando sus palabras, e cambiandolas, si fueren viles omes aquellos, que esto fizieren, que los puedan tormentar, de guisa, que puedan sacar la verdad dellos; claritè l. 8. tit. 30. p. 7. vbi Greg. Lop. glof. 1. & glo. in summa 15. q. 6. Et cum dicti Gabriel de Roy, & D. Petrus de Mendoza non essent personæ viles, nec vnquam inquisitæ, sed multum honestæ, & honorabiles, tempore præſertim, quo primas declarationes fecerunt, & in illis non variassent, † cum illud tempus esset attendendum, arg. l. bones 89. §. 1. ff. de verb. signif. vbi verba simpliciter prolata referuntur ad primum actum, in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina, ibi: In perhibendis testimonijs varios extitisse, atque aduersus fidem attestacionis suæ coram Auditoribus vacillasse, Bald. in l. nullum, nu. 2. C. de test. non potuit illis dari tortura postea, nec comminari, vt discederent ab eo, quod prius veridicè deposuerant.

Nec obſtat, quod causa fuerat prosequuta titulo, & nomine Maieſtatis læsæ, non n. hoc habet veritati nocere, nec innocentia Admiralli, qui tā longè, altenuſque erat à talis delicti admisione, & vt dicebat Elbert. Leon. cons. 80. pag. 360. omni studio eniti debemus, ne ex leui causa, aut negotio non plene discussio, antè auditam totam defensionem in legitimo iudicio, quis tanti criminis labe aspergatur, quo Maieſtas pulsata defenditur, & cuius contagiū, non solum ipsum, de quo agitur, sed omnem eius posteritatem, fortunam, & ipsam Rempubicam afficit; nam licet Titulus talis secū afferat incommoda ad opprimendum reos, quæ obseruauit Cornel. Tac. lib. 3. annal. pag. mibi 134. post med. † quod tempore Imperat. Tiberij, sub 60

quo, ut inquit Seneca lib. 3. de benef. cap. 26. Fuit accusandi frequens, & penè publica rabies, quæ omni civili bello grauius togatam Ciuitatem confecit. Excipiebatur ebrorum sermo, simplicitas iocantiu, nihil erat tutum, omnis sciendi placebat occasio, nec iam roribus expectabatur euentus, cum esset vnus. [Cælius Calcagnin. repetens verba Senecæ in dial. equitat. pag. 582.] † fuit accusatus, & postulat. 61
 us à socijs Caius Sillanus Proconsul Asiæ, repundarum crimine, & cum dubium non haberetur scuitia, captarumque pecuniarum teneri reu, sed multa adgerantur etiam infontibus periculosa, cum haberet multos Senatores aduersos, fauendissimisque totius Asiæ ad accusandum delectos, ipseque respondere solus, & orandi nescius in metu, qui exercitum quoque eloquentiam debilitat, non temperante Tiberio, quin præmeret, voce, vultu, eò quòd ipse creberrimè interrogabat, neque refellere, aut eludere dabatur, ac sæpe etiam consistendum erat, nè frustra quæsiuisset, seruos quoque Sillani, vt tormentis interrogaretur actor publicus mancipio acceperat, & ne quis necessitiorum iuuaret periculatam Maiestatis crimina subdebantur, vinculum, & necessitas silendi, vt alias dicitur in *Liquisquis, vers. denique, C. ad l. Iul. Maiest. sed cum peruentum fuisset, vt in Senatu vota decernerentur pro causâ decisione, & Luc. Pison. multum de clementia Principis præfatus aqua, & igni Sillano interdendum ratus, ipsumque in insulam relegandum, inquam sententiam cæteri ferè conuenerant, annuente Tiberio, & si Cornelius Dolabella longius adulatione sequutus erga Principem, curauisset, vt causâ decideretur per rationes status, alij Senatores resisterent dicentes, non posse aliter quam legibus iudicari, & licet Imper. Tiberius esset Princeps summè ambitiosus, qui reduxerat suæ voluntati, & arbitrio totum, quod ad Senatû expectabat, obseruans monitum Crispi Salustij ad Liuiam, non debere minui vim Principatus, nec omnia ad Senatum remitti, † eamque esse imperandi ratione, vt non aliter ratio constet, quam si vni reddatur, vt ex eod. Corn. Tac. lib. 1. tradit Marc. Ant. Mur. lib. 1. r. var. lect. cap. 3. & Vinc. Gramigna lib. 1. de regimine tyrannico, cap. 8. adhuc resoluuit contra votum, & sententiam Dolabellæ, & remisit Senatui, quòd causam decerneret de iure, & iustitia, dicens: Neque posse Principem sua scientia cuncta complecti, neque expedire, vt ambitione aliena trahatur, ideo leges in facta constitui, quia futura incerto sint sic à maioribus institutum, vt si antissent delicta pœna, sequerentur, nè verterent sapienter reportata, & semper placita satis onerum Principibus, satis etiam potentia, minutura, quoties gliscat potestas, neque videntur imperio, vbi legibus agi possit. 62
 † Vnde mirabiliter I. C. Modestinus, cuius auctoritatem in proposito obseruant Elbert. Leon. conf. 80. pag. 360. & Ludou. Gilhausen in arbore crim. tit. 3. nu. 1. præficiens normam iudicibus ad procedendum in similibus materijs in *l. famosi, h. 1. ff. ad l. Iul. Maiest. dixit: Hoc tamen crimen à iudicibus non in occasione ob principalis Maiestatis venerationem habendum est, sed in veritate rei. Nam**

63
 & persona spectanda est, an potuerit facere, & ante quid fecerit, Diuus Greg. lib. 1. 1. epist. 50. loani defensori eunti in Hispaniam, relatus in cap. in primis 2. q. 1. ibi: Si verò de crimine Maiestatis dicitur accusatus, nec ipsum de eo credendum fuit, si vita, vel opinio eius, talis antè non extitit, vbi glof. Constantin. Papa ad arbitrium M. C. V. cap. 4. nu. 13. & 14. Elbert. Leonin. conf. 80. vers. confidentes, Hieron. Gigas in dict. tract. de crim. lesæ Maiest. 1. p. 9. vidimus, q. 16. n. 1. † Sunt. n. multum notabilia verba Traiani Imper. Plinio rescribentis, vt est videre apud eum lib. 10. epist. 86. Cum propositum meum optime nosset, non ex metu, nec terrore hominum, aut criminibus Maiestatis reuerentiam nominis meo acquiri, omnia ergo ea quaestione, quam non admittorem, etiam si exemplis adiuuaretur, ratio totius operis effecti, sub cura tua Cocceani Dionis excutatur. † Et Imper. Marc. Aurel. Antoninus, cui diuinos honores omnis ætas, omnis sexus, & omnis conditio derulit scribens ad Verum fratrem, vt refert Vulcatius Gallicanus in Audio Cassio, † in causis Maiestatis eam naturam esse dixit, vt videantur vim pati etiam, quibus crimen probatur. [Verba sunt Marci Aurelij Antonini in epistola ad Verum: Dissuadebat Marcus puniti Cassium, & si affectati Regni, & (vt loquebantur) Maiestatis suspectum, causam dat, quia agrè persuadetur alijs, quemquam hoc tetasse: & vim inquit, atque iniuriam passi videntur, qui ipsi eam parabant. Hoc est quod in Capitolini Maximo, & Balbino, non credit Principibus de affectata tyrannidè, nisi interfectis, vt obseruat Iustus Lips. cent. 3. epistol. miscellam. epist. 18. Francisco Modio.] Leonin. dict. conf. 80. vers. confidentes, † quò enim atrocius, quo grauius, quo maius est delictum, eò maiora argumenta, & indicia præcedere debent, priusquam in suspicionem eius perpetrati veniamus, præsertim in persona, quæ non longo intervallo per ingentia pericula, strageque eximiam fidem erga S. M. & Rempubl. exhibuit, quæque tam claro est stemmate, quæ non est verisimile tanti delicti cogitationem in eum poruisse incidere, Bald. in l. 1. col. 3. G. de edil. off. per l. quis sit fugitiuus, §. apud Labeonem de edil. edil. † Et cum ratione, ne eueniat, quod eidem Tiberij temporibus recenset Tacit. d. lib. 3. annal. pag. mibi 119. Incidebat. n. deterrimo cuique licentia, impudè probra, & inuidiam in bonis exciecitandi, arrepta imagine Cesaris, libertique etiam ac serui Patrono, vel Domino, cum voces, cum manus intenterent, vltro metuabantur. Hinc dicebat Iustus Lipsius in commet. ad Panegy. Plinij, num. 95. sub Tyberio publicam penè rabiem fuisse accusandi, & pleraque crimina inscripta titulo Maiestatis, Quidquid dictum, factumve in Augustum, aut eius stirpem, vel leuiter tangeret crimen atrocitas erat impietatis, vt Græci, maiestatis, vt Latini, [Salzedo ad l. 64. tit. 4. lib. 2. nou. Recopilat. n. 2.] & Corn. Tac. d. lib. 3. pag. 120. dicens: Et Ancharius Prifcus Cassium Cædum Praconisulem Græta postulatuerat repetundis additio Maiestatis crimine, quod tum omnium accusationum complementum erat. † Et si paulò post inquit, quòd Confidius Aequus, & Cælius Curfor Equi-

Equites Romani, quòd fidei Maiestatis criminebus Magium Cæcilianum Prætozem petuissent, auctore Principe, ac decreto Senatus puniti fuerint, nam vt inquit Gigas vbi proximo nu. 2. † Sæpe ab amulis, & inimicis falso huiusmodi crimè impingitur, dicens ita vidisse anno 1551. in persona Comitis Ioannis Pauli de Pompeijs, & Fratrum nobilium Veronensium, contra quos Presbyter Veronensis confinxit quasdam fideas literas, quæ manu Comitum scriptæ videbantur, quòd machinatus fuerit Ciuitatem Veronæ alieno dominio supponere, cum eorū progenitores, & ipsi semper de illa Republica Venetorum optime meriti fuissent, & accusationis falsitate comperia fuit laqueo suspensus, & Comes, & fratres nedum absoluiti, sed muneribus donati. † Et fortassis non alia ratione Plinius in Panegyrico ad Imperatorem Traianum eum laudat, quòd metum legis Iulie Maiestatis penitus instulerit, contentus magnitudine, qua nulli magis caruerunt, quàm qui tibi Maiestatem vindicabant, † Antè ipsum etenim Maiestatis crimen singulare, & penè vnicum esse crimè eorum, qui crimine carent, à quo sumptit Tiber. Decian. tomo 2. lib. 7. cap. 3. nu. 17. ac si dixisset, quòd personis insignioribus, & exemplaris, ac minus culpabilis vitæ solet emulatio, vt ipsas opprimat, inculpare de Maiestate læsa, quòd benè recognouit † Cremutius Cordus à Cornelio Costo, & Asinio Agrippa Cost. postulatus nouo, ac tunc primum audito crimine, quòd editis annalibus, laudatoque Marco Bruto, C. Cæsum Romanorum vltimum dixisset, accusabant Satrius Secundus, & Pinarius Natta, Seiani clientes, id perniciosum reo, & Cæsar truci vultu defensionem accipiens, quem Cremutius, vt refert Corn. Tacit. lib. 4. relinquens, vitæ certus in hunc modum exorsus est. Verba mea P. C. arguantur, adeo factorum innocens sum, sed neque hæc in Principem, aut Principis parentem, quos lex Maiestatis amplectitur, (l. fin. ad legem Iuliam Maiestatis.) Brutum, & Cassium laudauisse dicor, quorum vos gestas cum plurimi composuerint, nemo sine honore nominauit, quod in proposito libuit adducere, nam licet l. de minore, ff. de quaestione, dicat, quòd in Maiestatis crimine, quòd ad personas Principum attinet, si ad testimonium prouocetur, cum res exigit, torquentur, † debet intelligi respectu personarū infamiam, quæ super hoc crimine fuissent examinata, & ita intelligit l. 8. tit. 16. p. 3. & deducitur ex l. ob carmen, §. si ea, ff. de testibus, & ita intelligitur l. nullus, C. ad legem Iuliam Maiestatis. Pro quo sunt notabilia verba Baldi in l. fin. num. 16. C. de probat. dicens: Tertia species est, quæ vocatur probatio indicatiua, scilicet quando fit indicium, quod est minus, quàm semiplena probatio, & ex ista in vili persona habet locum tortura, vt ff. de probat. l. cum probatio, secus in grauioribus personis, quia qualitas præcedit vitæ dicit huiusmodi indicia, vt extra de præsump. c. c. in iuuitute, & ff. de re mil. l. nō omnes, §. à barbaris. Et sunt multum notanda verba d. l. de minore, lbi: Cui res exigit, quæ præsupponit necessitatē præcisam, quæ in hoc casu nō erat, cū dicti Gabriel de Roy, & D. Petrus de Mēdoza declarassent veritatem in eorum primis depositionibus.

Et respectu eius, quòd imputatum est dicto Admirallo, quòd quando Alcaydia, siue Castellania Alhambra, quæ in illius domo, scilicet Marchionum Mondexaris fuerat à tempore debellati Regni Granatenfis, fuit commendata ei, qui illam habet, prouitit verba aliqua doloris, & odij contra Ministrum quendam grauem in presentia D. Henrici de Guzman constat, illius depositione falsum esse. † Nam testis allegans aliquem in cōtestem in actu, in quo contestis negat, ita euenisse non probat, Thom. Gramm. conf. 26. n. 20. Marc. Anton. Eugen. conf. 27. n. 51. & conf. 97. num. 67. Mascard. de probat. conclus. 1368. n. 1. tomo 3. Nec præiudicant verba, quæ imputantur dicto Admirallo, dixisse in cubiculo suo coram aliquibus ex suis familiaribus, nam vltra quòd sunt conficta tormentorum dolore, & post primas eorum depositiones, nullum ex dictis verbis conuenientem publicitatem, nec demonstrationem aliquam offendendi, nec transgrediebatur terminos solitos conuersandi, ac discurrendi pro arbitrio intra domesticos lares. † Et quemadmodum dixit D. Hieronymus in epistola ad Pammachium, pro libris suis contra Iouinianum, & in alia epistola, quæ incipit Paulus Apostolus, dum plurimum conquestus de quibusdam Carpentibus versionem cuiusdam epistolæ Græcæ à se factam, nondum tamen editam, quam furtim ei lubripuerant, subdit hæc verba: Volo in chartulis meis quaslibet impias scribere, commentari de scriptura, remordere laudentes, digerere stomachum, in locis me exercere communiibus, & quasi armatus ad expugnandum sagittas reponere, quādiu non prosero, nec edo, cogitata non sunt crimina, nec maledicta quadam, quæ aures publica nesciant, Nauarr. conf. 7. n. 3. vers. 4. de hereticis, quo tendit illud Calsiodor. lib. 6. variar. epist. 11. † Malo instituto viuere, nec Principi fas est, quando & de illo populus occultè potest dicere, laudat mores suos publice nullus ausus est imputare, Andr. de Heremia in lib. 1. ad Constit. Sicil. tit. 4. in Constit. disputare, Capic. in inuest. feudali, pag. 168. Aloyf. de Leo in l. 1. n. 2. C. si quis Imperat. maledix. Et solùm est credendum, quòd deposuit D. Petrus de Mendoza in declaratione 31. Maij, quòd dictus Admirallus orationibus multis, disciplinisque Deum precabatur assidue, vota que faciebat, vt suam Maiestatem diu seruaret incolumem, illaque illuminaret, & eius illustraret mentem ad rectius regimen Regnorum, & Statuum, quos illi habet commendatos, non quòd aliud cuperet, nec aliquod ex verbis, quæ ipsi imputantur protulerit, cum inuicissimilia, & alienissima sint à Christianitate, qualitate, & fidelitate dicti Admiralli. Et ita ex eo, quàm quòd existerent in posse dicti Iudicis durè, & sauitè carcerati, non ausi fuere persistere in eorum primis declarationibus, nec dicere contrarium eius, quòd postea scriptum apparet, propter minas, & tormenta, quare non obest, quòd persistissent in eo in tertia declaratione, cum hoc originem haberit à dictis compulsionibus, & causis, quæ durabant, efficacibus vti que ad mouendum, vincendumque quemcumque virum constantem, † Metus enim 74
 lu.

iusus dicitur, & cadere in constantem virtutem, qui insurgit ex corporis cruciatu, vt notatur in *Interpositas, C. de transaction. & in l. cum donatio- nes, C. quod met. caus. Staphil. tract. breuium, n. 30.*

79 Grat. *respons. 43. n. 12. lib. 2.* † & metus durat, durante eius causa, Bart. & reliqui in *l. penult. ff. de condit. ob turp. caus. Calderinus conf. 1. de eo, quod met. caus. Gaill. lib. 2. practicar. obseruat. cap. 93. in fine, Corn. conf. 4. n. 16. lib. 2. Grat. *respons. 71. nu. 25. lib. 1. & respons. 20. num. 9. lib. 2. Morot. *respons. 28. num. 10. & 11. & respons. 75. n. 3. & quemadmodum ait idem Grattus *respons. 48. nu. 2. vol. 2.****

80 † metus causa durat, donec quis sub eius, qui metu intulit potestate tenetur, iuxta plenè tradita per Doctores in *cap. causam matrimonij, de officio delegati, & in cap. si iustus metus, de appellat.* Et minus obstant depositiones Barnabæ Hurtado, & Antoni de Herrera, Francisci de Barcena, & Lucæ de la Cruz, nam vltra quod ex actis manifestè apparet magnus illius timor, metus, & animi anxietas, & trepidatio, quando illi innotuit, quòd dicitur Alcalde quærebat illum, & quòd inter alias demonstrationes, variavit in eo, quod dixerat, fatendo se meritum fuisse, dum asseruit, quòd venerat Matritum. † Et sicut ait Aristot. *lib. 2. Rethorior. cap. 5. Timor est perturbatio ex imaginatione futuri mali, & in lib. de somno, & vigilia, cap. 2. dicens, quòd Timentes facillè circa sensum decipi solent.* Simanc. *lib. 6. de Republ. cap. 9.*

82 Seneca *lib. 6. de benefic. cap. 28.* † Quantum existimas tormentum, etiam si seruatus fuero trepidasse, etiam si absolutus fuero causam dixisse. † Et vt dixit Marcus Tullius in oratione pro lege Manilia: Omnes, quorum in alterius manu vita posita est, sapientibus illud cogitant, quid possint, cuius in ditione, ac potestate sunt, quàm quid debeat facere, idem Marcus Tullius in oratione pro Quintio, Annæus Robertus *lib. 1. rerum iudicatarum, cap. 10.* cui non absimile est illud Calsiodori *lib. 3. epistola 36.*

84 † In causis semper est suspecta potentia, dum velle creditur, quòd posse iudicatur, ideò Plautus in *Mutellaria actu 5. scena 1. dixit: Nescis tu, quàm motuolosa res sit ire ad iudicem,* Anast. Germon *lib. 1. de Sacrorum immunitatibus, cap. 15. num. 3.* † Et solus vultus terribilis iudicis iustum metum causat, Bald. in *cap. 1. §. iniurià de pacituram firmand. in vltibus feudorum, & plures, quòs allegat Loaz. in alleg. pro Marchione de los Valez, in *respons. ad 4. Oppidi fundam. vers. & si dicatur, num. 4. l. 1. con- tines in fine, l. non est verisimile, §. si iusto metu, ff. de eo, quod met. caus. vnde Plutarch. de virtute, &**

86 fortitudine Alexandri, inquit: † Paucor non solum, vt Thucydides inquit, consilium excutit, sed quoduis etiam constitutum, quemuis conatum, quemuis mitis impetum; *cap. 1. vers. humani 16. quæst. 2. Diuus Hilarius in Psalm. 127. Xenoph. lib. 3. de Pædia Cyri, dicens: † Quòd metus rerum omnium horribili- um maxime animos perterret, Thom. Grammat. *decif. N. apol. 5. num. 5. & segg. † Et sufficit, vt illi non credatur declarasse ore proprio, quòd non dixerat veritatem, cap. 1. 3. quæst. 39. cap. literas de presumpt. Rebuff. in tract. de reprob. test. n. 343. cap. homines falsum, cap. primum est, cap. nec artifice,**

ciòst. 22. quæst. 2. Ioan. Garc. de nobilit. glof. 25. n. 3. dicens, quòd testis fides est indiuidua, & falsus in vno, est falsus in alio, cap. fraternitatis de testibus. Et quia non est contestis cum Don Petro de Mendoza, quem in contestem adduxerat, asserens, quòd vtroque presente, Admirallus pronulerat verba, de quibus est imputatus. † Et ita ad inuicem debilitatur illorum fides, *cap. nihilominus 3. quæst. 9. cap. si testes, §. item qui falsò 4. quæst. 3. cap. quòd autem 23. quæst. 7. cap. sollicitudinem de appellatombus, cap. licet causam de probationibus, ibi: Plures tamen illorum reprobantur, quia sibi inuicem euidentissime contradicunt, Abb. in cap. in no- stra 32. num. 2. & 3. de testibus, l. 41. in fine, vbi Gregor. Lopez. *glòf. 4. tit. 16. par. 3. † imò quòd non credatur testi danti alium in contestem, qui id neget, Bald. in cap. cum causam, colum. 6. de testi- bus, Bald. & Salicet. in l. testium, C. de testibus, Cæ- peg. tractat. de testibus, regul. 410. in fin. vers. quin- to, Burfat. *conf. 69. num. 26. & 27. vol. 1. & consil. 331. n. 39. vol. 3. Hieronym. Magon. *decif. Lucens. 17. n. 8. & 9.****

Et respectu depositionis Lucæ de la Cruz su- per verbis, quæ retulit audiuisse à dicto Admi- rallo, cum solus cum ipso colloqueretur, vltra quòd deposuit eodem metu, & terroribus, prout alij † constat ex sua depositione esse testem sin- gularem, *dict. cap. licet causam, ibi: Et quidam alij sint in dicto sui testimonij, singulares, & ira non ef- ficat probationem contra Admirallum, cap. cum dilectus 32. de electione, ibi: Cum contra hoc eorum esset probatio insufficiens, eò quòd singuli essent in suis testimonij singulares, Diuus Thom. 2. 2. quæst. 70. art. 2. Bald. in l. iurisiurandi, num. 9. & in l. testis, num. 19. C. de testibus, Boer. *consil. 40. à num. 14. Rebuff. in tractat. de reprob. testium, num. 512. Alexand. *conf. 143. num. 1. volum. 2. plures relati per Farinac. tractat. de indicij, & tortura, quæst. 37. num. 33.***

Quare nec etiam obest declaratio dicti Franci- sci de Barzena, & Antoni de Herrera, quatenus voluere notare Admirallum, quòd haberet inge- nium magnum, eor exaltatum, & imperiosum, & quòd in causa, & lite Ducatus Veraguas à re- cto tramite discesserat, quia dictus Antonius in hoc suo iudicio, seu censura est etiam singularis, nec potest detrahere dicto Admirallo, & decolo- rare suæ personæ approbationes, tot testimonij comprobatas, & qualificatas, non solum ex ori- gine, vt qui habuit tales parentes, & auos præ- eminentes in qualitate, gradu, statu, & ministerij qualificatis, & supremis, sed debite meritis pro- pter ingentia seruitia, quæ continuata progenia- rum serie præstitere suæ Maieftati, & eius Regiæ Coronæ, † quòd secum habet de iure talem, 92 tamque efficacem præsumptionem, vt excludat calumnias omnes, sinistraque suspiciones, quæ in contrarium adduci vellent, argument. *l. quod si nolit, §. qui mancipia, ff. de adilitio edito, ibi: Præ- sumptum etenim est, quosdam seruos bonas esse: quia nationis sunt non infamata, cap. final. de consecrat. distinct. 5. nouel. 10. in fine, glof. in l. cum vnus, verbo donum, ff. de aliment. & cibis, legatis, Hoje- da*

da de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 23. num. 69. Petrus Andr. *Gambar. de autorit. Legati à latere, lib. 7. num. 269.* † Et vt generosa arbor in feraci solo confta, & studio, atque assidua cura culta; deteriores fructus vix gignit, ita vix accidit, vt qui nati probis parentibus, ingenuarum artium studio ad honestatem exeoluntur, non eos fru- ctus edant, qui ortus sui fidem faciant, Ioan. Ar- ceab *Otalora de nobil. Hispan. par. 2. cap. 3. nu. 15.*

94 † Stimulat namque, & excitat nobilitas in ma- gnis animis generosam emulationem, non solum eorum, a quibus habent nobilitatem parant æquandi, sed sperandi eam, optimè Petrus Friz- ze apud *Dominicum Arumæ. de iure publico, di- scursu 16. de nobilit. conclus. 20. pag. 455. † dixit- que D. Fredericus Martæler. lib. 1. legationum, c. 9. quòd hoc in primis nobilitati inest laudabile, quòd parentum virtutem grata memoria in suc- cessoribus repræsentat, legem præscribens imi- tandi, ac producendi ea merita, quæ prospiciæ initium dedere, & honoris incrementum, Albe- ric. de Rolate in l. 2. §. quæ omnia, C. de veteri iur. enucleando, Barthol. Tegius tractat. crimin. par. 9. num. 12. & sequenti, authent. de referendar. Sacri- Palatii, ibi: Et præcipuè in vris procedat ex Patri- bus quidem bonis, & ibi glof. collat. 2. Cæpolla in dicto §. qui mancipia, num. 1. & ibi communiter DD. *Tiraquell. l. 5. connubial. à num. 3. † nam vt dicitur Matth. cap. 7. Omnis arbor bona bonos fru- ctus facit, Calsiodor. lib. 8. epistola 16. Similitudi- nera suorum felix vena custodit: quando pudet de- linquere, qui similia nequeunt in suo genere reperire. Hinc est, quòd melius agnoscitur, elegisse nobilem, quàm fecisse felicem, quia iste commonitus per vete- rum se facta custodit, ille exemplum non habet, nisi quòd fecerit, Melius idem Calsiodorus lib. 2. epi- stola 15. dicens: Prouidentia ratio est in tenera æta- te merita futura tractare, & ex parentum virtuti- bus prolis iudicare successus, quia bona certa sunt, quæ fidem ab exordio trahunt, dum origo nescit defi- cere, quæ consuevit radicibus pullulare. Optimè Thom. Grammatic. *decif. 18. num. 1. † dixitque Alciatus *conf. 46. num. 8. lib. 5. quòd non prælu- mitur delictum, l. meritò, ff. pro socio, † præsertim in persona egregia, & valde honorata, l. 2. C. de of- ficio ciuil. Iudic. cap. nisi essent de præhend. † Et qui vult contrarium dicere, probare debet, & actoris partes sustinere, cum alius habeat pro se præsum- ptionem, vt per Bart. & Doctores in l. non solum, §. sed vt probari, ff. de noui oper. nunciat. Vnde Ioannes Vincentus Honded. *conf. 33. num. 48. vol. 2. † dixit, quòd nobilitas, ac inquisiti graui- tas elidit probationes Fisci de delicto, ex Bart. in l. 1. §. penult. ff. de re milit. Dec. *conf. 175. num. 5. † Et de nobili non præsumitur nisi bonum, vt ex glof. in l. Titio, ff. de condit. & demonstr. & Roland. à Valle *conf. 40. in fine, lib. 1. tradit Marius Ant. lib. 1. var. resol. 88. nu. 11. in fine, Ioannes de Ami- cis *conf. 86. num. 13. conf. 134. num. 10. Menoch. lib. 6. præsumpt. 58. Farinac. tract. de indicij, & tor- tura, quæst. 47. n. 277. Ioan. Bapt. Costa tractat. de facti scientia, & ignorantia, centur. 1. in responso post distinct. 9. n. 5. pag. 165.********

† Et quia plerunque filius est simillis patri, vt inquit glof. verbo progenitores, in cap. venerabilem 24. de elect. Rebuff. in l. Diuus, super glof. 1. num. 81. & sequentibus, ff. ad Syllanianum, Ioan. Cora- sius obseruat. 5. *decisionis cuiusdam Senat. Tholo- sani, Royas de successione, cap. 15. num. 10. Didacus Velazquez in defensione Statuti Toletani, cap. 42. Nam vt dicit Horatius lib. 4. Ode 4. Fortes creantur fortibus, ac bonis Est in iuuenis, est in equis patrum Virtus, nec imbellem feroces, progenerant. Aquilæ columbam.* Facit illud Hecubæ apud Euripidem, Euidens nota, & insignis inter mortales, est natum esse e bonis, Thom. Grammatic. *decif. 18. num. 1. & 2. dicens, Quòd filius præsumitur virtutes, & gesta insignia patris imitari, Simanc. de Catholic. institut. tit. 50. num. 10.*

Quòd certius redditur animaduertia persona dicti Admiralli, pluribusque actis positius, quos ab inuente ætate vsque ad canitiem, qua decora- tur in omnibus suis rebus, verbis, & operibus se- gessit tanquam miles multum Christianus, & vassallus fidelis suæ Maieftatis, exemplo illius Eleazari, de quo *lib. 2. Machab. cap. 7. † At ille co- gitare capit ætatis, ac senectutis suæ eminentiam dignam, & ingenua nobilitatis canitiem, atque à puero optima conuersationis opus, & secundum Sæ- cula, & à Deo condita legis constituta, facit cap. cum in iuuentute de presumpt. † vbi Summus Pontifex Innocentius III. habuit hoc fundamentum ita ef- ficax ad excusandum quòdam Episcopum, quòd non adhibuit fidem Regi Hungariæ contrarium persuadere conanti, desiderio ipsum molestandi, & ita dicit: Licet igitur Rex Hungariæ eundem Episcopum nobis per nuntios, & literas de tali cri- mine detulisset, postulans, vt malum huiusmodi perniciosum exemplum de Hungarica Ecclesia tollere- mus. Quia tamen eius suggestio, non de charitatis ra- dice procedere videbatur, nolimus aures nostras, quasi malignis delationibus inclinare, sed vt probare- remus, si spiritus esset ex Deo, Auriensi Episcopo dedimus in mandatis, vt prudenter, & caute à Co- episcopis indagaret, virum præfatum Episcopum cre- derent, à tali labe respersum. Qui nobis postmodum rescripserunt, quòd eum virum honestæ conuersatio- nis esse credebant, personam illius multipliciter com- mendantes, facit cap. cum in iuuentute de purgatio- ne canonica, cap. in nostra, vers. Nos verò de procu- ratoribus, † vbi adeo non præsumitur, virum hon- nestum, & prouidum aliquid perperam fecisse, aut facturum esse, vt si etiam id liquidè appareat, vix tamen credendum sit, cap. Sacro, ibi: Maxime si laudabilis opinionis existat, de sentent. excommu- nicat. Tiraquell. de pæn. temperand. caus. 51. nu. 1. 34. & 54. facit capit. quia sunt 28. distinct. cap. miramur 61. distinct. Euerard. in loco à tempore ad tempus, Melsia ad l. Tolet, fundament. 10. par. 1. num. 13.*

Et quòd sit consideranda bona vita antea facta dicti Admiralli ad colligendum, quòd neque in operibus, aut verbis defecit, aut offensam fecit seruitio suæ Maieftatis, constat ex l. desertorem, §. 11,

§. is, qui, ibi: Inspecio vitæ eius precedentis actû; l. non omnes, §. a Barbaris, ibi: Et si bonus miles ante excusatus fuit, prope est, vt affirmatiõ eius credatur, ff. de re militari, iuncta l. penult. C. de Princip. agent. in rebus, lib. 12. Baldus in l. vniuersi in fine, C. de vectigalibus, & commis; tradit Franciscus Brunus tractat. de iudicijs, 1. part. quæst. 5. nu. 2. Hieronymus Gigas tractat. de crimin. l. 2. Maieslati, 2. part. §. quomodo probetur, quæst. 16. nu. 4.

106 † vitæ etenim anteaquæ qualitas excludit omnem præsumptionem maleficij, vt post Craueti conf. 99. num. 11. in fine, quem refert Menochius conf. 283. num. 16. tradit Adrian. Gilmanus tomò 2. vtorum Camera Imperialis, par. 2. voto 6. num. 10. & 11. Didac. Perez in rubrica, titul. 18. lib. 8. Ordinament. post Marcum Antonium Blanc. in repetit. l. final. num. 47. ff. de questionibus, & in practice. crimin. pagina 861. Iason in l. final. C. communia de legat. Ioann. Francisc. Purpurat. consil. 369. num. 29. Laderch. de Imol. cons. 181. num. 15.

107 † Maxime in tam clara nobilitate, vt est illa dicti Admiralli, ex eodem Purpurat. cons. 446. num. 37. lib. 2. Quia credi, aut præsumi non debet, quod qui operatus est bene; prout dictus Admirallus per totum vitæ discursum, effundendo sanguinem, & exponendo vitam, rifico toties pro seruitio suæ Maieslati, & eius Regiæ Coronæ loqueretur verbum aliquod ex his, quæ illi sunt imputata. † Nam vltra quod dixit Sebastianus Foxius in annotat. seu commentarijs ad Platonem, in 4. par. Timæi, pag. 463: quod Nec ab effectu aliquis malus est, sed ex habitu, sicut ex habitu virtutis boni- mines probi sunt. † Non est credendum; quod quis repente fiat malus contra habitum bonitatis diu retentum, cap. si sermo de penitent. distinet. 2. Bertrand. conf. 37. volum. 2. Tiber. Decian. resp. 4. num. 29. volum. 3. Tiraquell. de pœnis temperad. causa 51. num. 3. dicens, non esse facile credendū, eum, qui diu se honestum, & prouidum exhibuerit, statim fuisse immutatum, vt se vitijs contaminarit, cap. in primis 2. quæst. 1. ante finem, ibi: Nec ipsi de eo credendum fuit, si vitæ, & opinio eius talis non extiterit: quibus congruit, quod Epicurus dicebat, si Laertio credimus, eum, qui semel sapiens fuerit in contrarium habitum transire non posse. Summa enim est omnium Philosophorum consensu difficultas, aliquem dimouere ab habitu virtutum etiam ciuiliū, & politicarum, nedum purgatoriarum. Ideo Marcus Tullius in omni doctrina consummatissimus, in elegantissima oratione, quam pro Publico Sylla recitauit, dixit: Omnibus in rebus Iudices, quæ grauiores, maiorisque sunt, quid quisque voluerit, cogitauerit, admiserit, non ex crimine, sed ex moribus eius, qui arguitur est ponderandum, neque enim potest quisquā nostrum subito fingi, neque cuiusque repente vita mutari, aut natura conuerti, nemo repente sit Summus, nemo repente turpissimus, quæ posteriora verba Gratian. citat in §. charitas hæc, & §. exordia de penitent. distinet. 2. Tiraquell. vbi supra, num. 156. Martinus Timpius in Speculo boni Magistratus, sig. 28. pag. 162. † Hinc est, quod Oratores dicunt, vitam hominis ex antea factis esse spectau-

dam, l. de minore, §. tormenta, ff. de question. ibi: Vel cuius excusationis quisque in Ciuitate sua est, Bonifacius tit. de furtis, §. est, num. 45. † Opera enim sunt, quæ verum testimonium reddunt, Ioann. cap. 10. Operibus credite, & cap. 14. l. reprehendenda, C. de institution. & substitution. l. Paulus, ff. rem ratam hab. Speculat. tit. de Aduocat. §. nunc de exordijs, versio. Aduocatus, Alciatus respons. 453. nu. 5. Abb. in cap. dilecti filij el primero, per text. ibi num. 4. de appellationib. Dec. in cap. cum super, num. 29. de offic. delegati, Thom. Grammatic. voto 10. nu. 1. Tiraquell. de retract. conuentionali ad finem tituli, num. 76. Corraus lib. 3. miscellanorum, cap. 5. num. 4. † nam ex operibus cognoscitur intentio, l. de quibus, ff. de legibus, Ioann. Monach. in cap. de gradatio, num. 1. de pœnis, lib. 6. Barbat. consil. 36. num. 2. lib. 2. Guido Papæ singul. 337. † Nec est credendum, quod Admirallus sui dissimilem se faceret, aliter loquendo, & operando, quàm fecerat per totum eius vitæ transcursum, vt dicit Casiodor. lib. 6. variar. formula 3. Præfecto Prætorio, † quod in tantum est verum, quod cum assit in fauorem illius præsumptio bonitatis, qua semper claruit, l. ab ea parte, ff. de probat. l. cum pater, §. nepos, ff. de legat. 2. Btrius in cap. 2. num. 9. de election. Marinus Freccia de presentatio. instrumentor. 5. par. num. 26. Cæsar de Grassis decis. 173. num. 7. † indicia contra inquisitum existentia, non solum debilitantur, sed in totum annihilantur, probata optimè bona fama inquisiti, vt voluit Bald. in l. final. colum. ult. C. de probat. & in l. ea quidem, colum. penult. C. de accusat. Gratius respons. 59. num. 36. lib. 2. Hieronym. Gabriel. conf. 178. num. 25. volum. 1. Gregor. Lopez in l. 26. tit. 1. part. 7. glof. 5. Marfilus in practica, §. diligenter, num. 196. Thomas Grammatic. consil. 38. num. 17. & voto 3. num. 28. Præsertim cum concurrant considerationes tot in commendatione, & fauorem dicti Admiralli, & eius antea vitæ, & insignium seruitiorum, quæ habet probata, non solum testibus omni exceptione maioribus, sed infallibili testimonio Suae Maieslati in privilegio, † seu diplomate Regio, in quo longa serie recenset, & fatetur dicta seruitia, cap. in memoriam 91. distinet. clement. 1. de probation. Crauet. de antiquitat. tempor. 1. part. sectio non omitto, num. 27. Thom. Grammatic. conf. 28. num. 4. iuxta tradita latè per Loazes in allegatione pro Marchione de los Velez, dubitat. 1. fundamento 3. pro Marchione, num. 38. & 40. Azeued. conf. 17. num. 11. † & quando fama bona iuuatur aliquibus exterioribus circumstantijs tollit diffamationem de crimine speciali, Capolla conf. crimin. 39. nu. 43. ex Bald. in l. ea quidem, C. de accusat. Craueta consil. 145. num. 24. conf. 99. num. 11. Roland. consil. 38. num. 4. & conf. 73. num. 35. lib. 1. Iacob. Nouell. ad defensam, tit. an iudicia pro reo danda sint, num. 33. & 39. Fulgo. conf. 153. incip. ad primum, colum. 2. Quare solummodo standum est probationi dicti Admiralli, † testibusque in eius fauorem, & bonæ illius famæ deponentibus, vt latè probant Aymon. conf. 6. num. 63. & conf. 9. num. 8. & conf. 21. num. 6. conf. 145. num. 15. Roland. à Val-

Valle conf. 27. num. 3. lib. 3. conf. 67. num. 44. lib. 2. qui ait, quod testes rei, & si forent minus digni, quàm testes fisci præferuntur præsertim, cum pro illis assitit verisimilitudo, prout assitit, quod Admirallus nec dixit, nec protulit aliquid in deferuitum suæ Maieslati, † cum ex personis hominum dicta pensare debeamus, l. famós, §. 1. ff. ad legem Iuliam Maieslati, l. finali, ff. de action. & obligationibus, l. si quis aliquid, §. Authores, ff. de pœnis, l. 1. C. si quis Imperatori maledixerit, Tiraquell. de retract. caus. 51. num. 3. Boer tractat. de seditionis, §. 4. iuxta prædicta num. 1. † & testes, quibus assitit verisimilitudo, præferuntur; non solum quando sunt numero plures, sed etiam quando pauciores, Bald. in l. diem, §. si plures, ff. de receptis arbitris; Paul. Castren. conf. 192. num. 4. par. 2. Barbat. conf. 3. num. 3. & 19. lib. 3. Crauet. decis. conf. 6. num. 65. & conf. 115. num. 10. Capolla conf. crimin. 60. num. 22. Marcel. Fortunat. conf. super blasphemia, num. 12. Grammatic. vot. 14. num. 8. Afflic. decis. 363. num. 6. Cauallcan. decis. 159. par. 2. Cæsar de Grass. decis. 106. num. 8. † Et cum ista verisimilitudo deficiat in testibus examinatis contra Admirallum, non debet illis aliqua fides adhiberi, vt probat Hieronym. Gabriel. conf. 159. num. 14. volum. 1. Marc. Anton. Eugen. consil. 90. num. 109. & sequent. decisio Genæ 106. n. 4. Bald. in l. testium, num. 38. C. de testib. † Nam quod verisimile non est, habet falsitatis imaginem, vt inquit Alexand. conf. 27. sub num. 4. lib. 2. Neuizan. conf. 8. num. 68. & 69. Catellian. Cotta in memorabilib. verb. verisimile, Gratius respons. 25. num. 21. lib. 2. Zuntus in respons. pro uxore, num. 127. Marc. Anton. Blanc. tractat. de iudicijs, num. 35.

123 † Et ideo testis deponens non verisimilia, non multum distat a falsitate, decisio Genæ 58. num. 9. † & ita ludex non debet ei fidem præstare, Ancharran. conf. 57. incipiens ex ordine, Thom. Grammatic. conf. 45. num. 8. † Imò debet stare testibus verisimiliora deponentibus, licet de negatiua deponerent, secundum Barbatia conf. 29. num. 9. & conf. 54. num. 1. versio. & idem, Azeued. conf. 30. n. 58. Et maxima cum ratione, nam licet secundum Ioan. Salisberien. in Polyeraticum, lib. 2. cap. 16. † veriora interdum maximis questionibus impugnentur. † Tamen Consiliarij præsertim graues, & obseruantes iustitiam debent procedere cum veritatis amore, & affectu, vt latè probat Perri. Gregor. lib. 24. de Republic. cap. 6. num. 5. Crauet. conf. 9. n. 35. Zuntus vbi proximè nu. 129. & 317. & sequentibus: † nam cum veritas sit mater iustitiæ (vt inquit Bald. in l. libertini, per text. ibi ff. de statu hominum, Corneus conf. 197. incipient. licet in hac consultatione, in fine sub num. 4. lib. 4. Azoguid. lib. 1. de communib. opinion. cap. 9. num. 12. Curtius eodem tractat. lib. 1. tit. 6. num. 5.) † debet in omnibus principale locum habere, cap. quæritur 2. quæst. 7. Matienzo in Dialogo Relatoris, 3. par. cap. 41. num. 11. & cap. 52. num. 3. Ioann. Neuizaa. lib. 5. Sylua nuptial. num. 112. Corraus, vbi proxime: nam vt inquit Iustus Lipsius lib. 1. variarum lectionum, † veritas omni odio, & inuidia debet esse antiquior, maxime in consistorio

Principis, l. 1. §. si quis, ff. de questionibus, Ludouic. Gomez. reg. de infirmis, quæst. 14. † Et cum sit semper sibi consona, teste Ioanne Salisber. lib. 2. cap. 27. † non debet extingui figmento, l. si obligatum 13. C. de solutionibus, l. si forte 8. ff. de castre. peculio, l. assumptio. 6. ff. ad municipal. l. 2. §. vitimo, ff. si quis cautionibus, cum alijs traditis per Georgium Acacium lib. 1. de privileg. cap. 5. num. 17. Sed cuiusque præsumptioni præualere, † cedit enim veritati præsumptio, & per contrarias tollitur probationes, & præsumptiones, l. fin. in principio, ff. quod metus caus. l. nuptura in fin. ff. de iure dot. l. si Chirographum, & l. cum de debito, §. 1. ff. de probationib. l. filio, quem pater, ff. de liberis & posthum. l. unica, §. si quis filium, ff. si tabula testam. nulla extat, cap. is, qui fidem, de sponsalib. cap. quicumque 80. distinet. Crauet. de antiquitate tempor. 3. part. in princip. num. 29. Et cum in Consistorio Principis non solum veritas, † sed æquitas sint attendenda, vt ait Roderic. Xuares conf. 3. num. 36. † Sunt assumenda præsumptiones, quæ fauient Admirallo, & veritati eius defensionis, & exclusioni delicti, Bart. in l. non solum, §. sed & reprobari, ff. de noui oper. nunciation. Gomezius regula de verisimili, quæst. 6. per text. in cap. fin. de presumpt. † adiuuanda est enim veritas, & non laceranda, etiam ob ingenij subtilitatem, cap. cum et erri, de re iudicat. in 6. l. in rebus, C. de iure dot. Alberic. in l. 1. C. si minor ab hered. se abstineat, Calcaneus conf. 1. volum. 1. † & ideo debet ludex, veritatis probationes ampliare, & eis fauere, vt sint salua, Hippolyt. in l. 1. §. si quis vltro, colum. 4. de questionib. Btrius in cap. fin. num. 2. de purgatione canonis. Neuizan. lib. 5. num. 116. & sequentibus: † Quod iram Dei supra se prouocat, qui veritatem opprimi prospiciens, eam pro viribus non defendit, cap. qui quis, cap. nolite 11. quæst. 3. Decius in cap. quoniam contra, num. 11. de probationib. Paris de Puceo lib. 1. de duello, cap. 3. num. 3. † veritas enim non debet seruire iudicijs, sed e contrario iudicia veritati, Ioannes Corraus lib. 4. miscell. iuris ciuili, cap. 20. num. 8. † neque iura iniquitatis, & iniuriæ authores esse volunt Iudices, l. meminerint, C. vnde vi, cap. veniens de iure iurando, [Solorzan. de gubernatione Indiar. lib. 2. cap. 24. n. 69.] † nihil autem ab æquitate, & reuerentia animi magis alienum, ac perniciosum excogitari potest, quàm innocentis condemnatio, l. absentem, ff. de pœnis, Couarrun. lib. 1. variar. cap. 1. nu. 2. versio. Quarto, Tiraquell. de pœnis temperad. caus. 59. num. 2. Marc. Tullius in oratione pro Sexto Roscio, versio. innocens, Lucianus in Phalaris 1. dicēs: Nihil cunctatus mori potius eligerem, quàm homines nihil mali præter aquam commeritos supplicio afficere. Quintil. declarat. 335. Plinius quæst. lib. 3. epistolâ 9. † honestissimum asserit non premere inmerentem, nec facultatem dicendi, in iugulum innocentis, quasi telum aliquod intendere; † vnde de Vlpian. non semel totum negotium ad propria Iudicis conscientiam, hoc est ad eius oculos retulit, l. 2. §. fin. ff. de ferijs, l. si irruptionis, ff. finium regund. † & Calistratus scripsit, debere Iudicē ex animi sententia estimare quanta fides sit testibus

adhibenda, quidque probationibus credendum, l. 3. §. *idēdque*, & *vers. eiusdem*, ff. de testib. vbi dicitur: Tu magis scire potes, quanta fides habenda sit testibus, qui, & cuius dignitatis, & cuius existimationis sint, & utrum unum, eundemque, & praevidet utrum sermonem attulerint, an ad ea, quae interrogaueras, ex tempore verosimilia responderint, Co-uarr. vbi proxime *vers. Sexto*, Bald. in l. *testium*, nu. 6. & sequentibus. C. de testib. l. 26. tit. 16. par. 3. vbi Gregor. Lopez glos. 5. Idēd Iuriscōsult. in dicit. l. 3. sub iugit: Hoc ergo solum tibi scribere possum, summatim non utique ad unam probationis speciem, cognitionem alligari debere, sed ex sententia animi tui te existimare oportere, quid aut credas, aut parū probatum tibi opineris, cap. in praesentia de probat. Bal. in l. admoventi, num. 49. ff. de iur. iurand. & vnde Marc. Tullius in oratione pro Marco Fonteio, quae refert Constant. Papa. ad arbitrium M. C. Vicaria, cap. 4. num. 19. in sapientia, & consilio iudicium ostendens, non in testimonijs constitutam iudicandi aequitatem, ea potissimum vitur ratione, dicens: Quamobrem, si hoc Iudices praescriptum lege, aut officio putatis, testibus credere, nihil est curatius alio Iudice melior, aut sapientior existimetur, unum est enim, & simplex aurium Iudicium, & promissum, & communiter stultis, ac sapientibus ab natura datum. Quid exigitur, vbi cluere possit prudentia, vbi discerni stultus auditor, & credulus ab religiosi, & sapiente Iudice, vniuerum illud, in quo ea quae dicuntur a testibus, coniectura, & cogitatione tribuntur, quanta auctoritate, quanta animi aequitate, quanto pudore, quanta fide, quanta religione, quanto studio existimationis bonae, quanta cura, quanto timore dicantur. & Nam plurimum, vt scribit Arcadius l. C. in l. de minore, ff. de quaestione in excutienda veritate, & vox ipsa, & cognitionis subtilis diligentia affert, cum & ex sermone, & ex eo, quae quis constantia, quae trepidatione, quid diceret, vel cuius existimationis quilibet in Cluitate sua est, quaedam ad illuminandam veritatem emergant. & Et paulo post facit mentionē eius, de quo etiam meminit Valer. Maxim. lib. 8. cap. 5. de testib. §. 1. obseruasse Senatum Romanū cum Lucio, & Quinto Metellis viris Consulibus, & Consorsijs, altero etiam triumphali in Q. Pompeium A. F. repetundarum reum acerrime dicentibus testimoniū, non abrogata fides absoluto Pompeio, sed ne potentia inimicorum oppressibile viderentur, occursum est: & Marcus etiam Amilius Scaurus Princeps Senatus C. Memmii repetundarum reum districto testimonio infecutus est. Item C. Flauium eadem lege accusatum, testis profecidit. Nam C. Norbanum Maieftatis criminē publicae quaestioni subiectum, ex professo opprimere conatus est, nec tamen auctoritate, quae plurimum pollebat, aut religione, de qua nemo dubitabat, quaequam illorum affligere potuit, vt post Ciceron. in oratio. pro M. Fonteio, lib. 2. de orato. tradit Valer. Max. vbi proxime §. 2.

149 & Et cum haec cau fa sit decidēda a tam iustis, grauibulque Iudicibus, in quibus vt dixit Alciat. re-
spon. 45. in princip. secundum antiquam impres-
sionem: Nulla est suspicio, quae secundum veram ia-

stiam, & sanam conscientiam iudicent, non tam debent attendere sonum verborum, quae lecta fuerit in depositionibus testium ex aduerfo examinatorum, aut praetensis complicitibus, sed innocentiam, & veritatem, quae ahsitit pro Admirallo, & eius defensione.

Nec est sub silentio praeterendum, quod licet Admirallus sciat, aut habuit certas praemissas eorum, quae in eius perniciem machinabantur, & cum posset securitati suae personae consulere, quod multoties conuenit, & primos vitare impetus, noluit se ipsum defendere, sed dare locum ira, vt dixit D. Paulus epist. ad Romanos, cap. 13. a Deo spectando retributionem vindictae, adeo vt nec immunitate Ecclesiae, eius domui coniunctae, se voluit iuuare, confidens innocentiae suae, & vnde sicut lex contrafrugientes praesumit, l. lege Cornelia, §. praeterea, ff. ad Syllaniam. Felin. in cap. nullus, §. illent. 4. de praesumptionibus. ita & pro innocentia remanentium bene suspicatur, l. quis sit fugitiuus, §. 1. vbi Bart. ff. de adlit. adito, Alciat. d. conf. 353. num. 5. dicens: Suspicionem omnem eius, qui lese Maieftatis crimine fuit accusatus, dilui si quando fugere potuit, non fugit, Menoch. lib. 5. praesump. 48. num. 10. & seq. memorans praclarum exemplū, relatum per Lucianum de amicitia, & Demetriū, & Antiphilum sacrilegij accusatos, carceri inclusos, liberatos a Praefecto fuisse ob id, quod e carcere, e quo alij aufugerant, non recessissent, cum facere potuissent. Nam si se culpatum agnosceret aliquatiter, id vtique demonstrasset, nec ex tifficet ea tranquillitate, & animi placabilitate, quam habebat, & suae conficietiae securitas tribuebat, quādo fuit captus a dicto Alcalde. Nam vt dixit Seneca epist. 97. & Bona conscientia proinde vult, & confpici, ipsas nequitia tenebras timer. D. Hieron. lib. 2. epist. 9. Bona conscientia nullius oculos fugit, Anneus Robertus lib. 1. rerum indicatar. cap. 10. Marc. Tullius in oratione pro Milone, cuius meminit Menoch. lib. 2. praesump. 91. in fin. lib. 5. praesump. 43. num. 12. Magna vis est conscientiae, Iudices, & magna in vtramque partem, vt neque timeant, qui nihil commiserint, & poenam semper ante oculos putent, qui peccarint, idem Marcus Tullius in oratione pro Sexto Roscio, *vers. Non ita multis*, text. in c. praesenti, & in cap. in cunctis i. q. 3. Salustius de coniurat. Catilinae, dicens: Namque animus impugus, Dijs, hominibusque infestus, nec vigilijs, nec quietibus sedari potest, ita conscientia mentem excelsam vastante. Et in Iugurtino: Rursus capit scelerē apinnum suum, & ex mala conscientia digna timere, Paecatus in Panegyrico ad Imper. Theodosiū. Habet vires, habet nascio, quos mens scelerata carnifices, aut ipsa sibi carnifex conscientia est. Q. Curt. lib. 6. interrogans: Vnde parricida, & proditori tam alti quiete somni, scelerati conscientia obstrepente & cū dormire non possunt, agit aut eos furia: text. in cap. ille Rex de poenit. dist. 3. Misor. lib. 2. de summo bono, cap. 26. & cap. 30. *vers. sicut bonae*, Ioan. Andr. in dat a lib. secti decretal. n. 14. post medium, Macrob. lib. in somnium Scipionis, cap. 10. [Diu. Greg. lib. 2. moral. Diu. Christ. super Matt. homil. 13. Diu. Bernard. lib. 2. de consideratio. ad Eugen. Papam, Ioan.

150

151

152

153

154

155

Ioan. Andr. in c. statutum, num. 13. de rescript. in 6. Menoc. de arbitrar. q. 8. a num. 41. Quintil. declam. 9. Bald. in q. sibi sicut. num. 9. & 10. post l. fin. C. si quis testari prohibuer.]

156 & Est etiam iudiciū considerabile illius innocētia, quod in eius confessione tā pradēter, & christianē declarauerit, quod verum agnotcebat, & negauerit, quod ab eo alienum erat, non variado, aut miscendo res alienas ab eo, quod tractabatur, quod in simili ponderat Hieronym. Gabr. conf. 178. n. 27. tom. 1.

Et nē videatur, quod sub silentio trāsitur, etiā quod leuius est ex his, quae sunt imputata Admirallo, quod amicitiam, & specialem communicationem habebat cum quibusdam grauibus viris, & quod ianuus clauis colloqui, & conuersari solebant, absque famulorum interuentu, & nam hoc vsu generali obseruatur inter tales viros, vt in colloquijs ipsorum testes non sinat adesse, arg. l. Titio cum fundus ff. de condition. & demonstr. Ant. Gabriel. conclus. 8. de vrim. lib. 7. num. 36. cum sequ. Franc. Burf. conf. 345. num. 40. lib. 4. Imò hoc ipsum cum commendat, cum vnus illorum esset Consiliarius ex maioribus Consilij Suae Maieftatis, quem propter eius ingentia merita, & seruitia, ad Episcopatum praesentauit. Alter Illustrissimus Cardinalis Xauierre eius Confessarius, aliaque persona religiosae, doctae, & principales, constituta in dignitate, graues, & ab omni suspicione alienae, cum quibus Admirallus amicitia profitebatur, & cum hoc sit licitum, & permissum, vt in simili ait Roland. a Valle conf. 1. num. 85. vol. 3.

159 Potest enim responderi, & quod Marcus Terentius eques Romanus in oratione, quam fecit in Senato, Nam ea rempstatē, qua Seiani amicitiam caeteri falso exuerant, ausus erat amplecti, ob id reus postulatus, postquam memoratus est, collegam patris, regendis pratorijs cohortibus, vrbis, & militiae munia simul obeuntem, nullum aditū ad Imperatorem, quam eo mediante, infestis ei metu, ac sordibus conflictatos, cumque Claudia, ac Iuliae familijs affinitate coniunctum, aliaque plura excusatione digna, subiunxit sequentia verba: Insidia in Rempublicam, consilia caedis aduersum Imperatorem puniantur, de amicitia, & officijs, idem finis, & de Caesar, & nos absoluerit, Antonius Conthius in dicta l. famosi, ff. ad legem Iul. Maieft. vnde Sidonius Apollinar. lib. 1. epist. 7. Vincēntio ait. Hic quoque cumulus accedit laudibus Imperatoris, quod amare palam licet, & capite damnatos. Siquidem sechis facere nil aliud foret, quam priuare homines praesertim qualitatē dicti Admiralli medio, quo magis leuantur huius vitae miseriae, vt est conuictus, colloquium, & confabulatio viro- rum Doctorum expertorum, cum alijs similibus: nec ferendum est, quod amoto per inquisitiones audiendi, loquendi que commercio, memoria quoque ipsa cum voce intercidat, aut pereat, vt ex Cornel. Tacit. in vita Iulij Agrippae, *vers. de- dicitur*, profecto mutatus fuit Balduin. ad l. de famosis libellis in principio.

Imò ex communicatione, & conuersatione dicti Admiralli cum personis ita eminentibus, re-
Tom. 2.

syltrat alia comprobatio in fauorem dicti Admiralli, & nam vt dixit D. Ambrosius, qui cum sapientibus congregitur, sapiens est, Seneca epistol. 95. ad Luciliū incipiente eam partem, quae in nouiori impressione est 94. dūm ait: Nulla res magis honesta induit, dubiosque, & in prauum inclinabiles reuocat ad rectum, quam bonorum virorum conuersatio, paulatim enim descendit in peccata, & vim praepceptorum obtinet frequenter audiri, & aspici frequenter, occurfus me Hercule ipse sapientiam inuunt, & est aliquid, quod ex magno viro, vel tace- te proficiat. Et Praeuerb. cap. 13. dicitur: Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum similis efficietur. [Vnde Iust. Lips. epistol. 78. cent. 1. Euerardo Pollioni inquit: At illos (probos in qua doctosque) elige, & excorpe, his adhaere, linguam ab ijs dilce, & mores, vt aromata odorem semper aliquē adfricant tangenti, sic boni, & modesti auram aliquam suae virtutis.] Et Marc. Tullius lib. 1. officior. 161 ait: Omnium nulla praestantior societatum est, nulla firmitior, quam cum viri boni moribus similes sunt familiaritate coniuncti. Vnde hoc ponderauit Casiodoro lib. 2. variar. epistol. 3. dicens, ab ipsis quippe primordijs honoribus aggregatus pueritiam suam, quod est certissima probitatis indicium, gloriosissimis viris amula semper grauitate sociavit, vt post domestica virtutis exempla sumeret de publica auctoritate constantiam. Praestat enim decus amicitia desiderata potentiorum, quam societas bonorum morum callet infundere. & Est enim viris sapientibus erga sapientes affinitas quaedam, vt ait Philostratus lib. 4. de vita Apollonij, cap. 5. relatus per Simacas lib. 7. de Republ. cap. 3. num. 7. & Et quia quaelibetque est, talium confortio delectatur, vt dicebat Philosophus, a quo refert Mascardus vol. 2. de probation. concl. 1068. num. 6. Ideoque optimi deligendi sunt, quorum consuetudine virtutis aliquid accedat, vitij decedat, nulla enim res magis animos in bonum, prauumque impellit, reuocaturque, quam proborum, improborumque conuersatio, paulatim enim mores descendit, & vim praepceptorum obtinent, frequenter enim audiri, videri aliquid affricatur. Quis quod in magna probitate, ac improbitate aliquid sit, quod vel tacitus imbibas, nec quisquam facile dixerit quantum haec profunt quantum obfunt, Carol. Scriban. in instit. politico christian. lib. 2. cap. 2. Simanc. de cathol. institut. tit. 50. n. 14. & seqq.

Demum non praedicit Admirallo dicere, quod potest contra ipsum capi suspicio in materia libellorum, eo quod inter scripturas eius fuit reperta vna animaduersionum saciarum Reuer. Patri Confessori Suae Maieftatis, & alia super cedula, seu chirographo, quod Sua Maieftas concessit in commendationem personae, & seruitiorū Don Roderici Calderon; nam vltra quod prima scriptura nullam irreuerentiam continet, aut verbum minus modestum contra suam Maieftatē, nec contra vllum alium, Imò manifestat intensū, & affectuosum desiderium seruitij Suae Maieftatis, & quod, vt melius dirigeretur, adesset bona correpectiuitas inter Confessores illius, & Regi-
M m
na

160

161

162

163

164

nae Domini nostrae; & inter eosdem, & ad eundem finem cum D. Duce Lerna; tanquam primo, & maiori ministro suae Maiestatis, & quod conferuare dictum chirographum, & fecisse super eo quaedam interrogationes Doctori Lieuana, solum concernit curiositatem, & cuius excusatio est de. confilio l. doli mali 19. in fin. ff. de nouatio, & delegatio. Et licet fuisset super materia grauiori culpa carebat, ex tractis per Bald. in Rubr. de consil. pecun. ad fin. & Nauar. consil. 7. de heretic. num. 3. & 4. Burgos de Paz consil. 13. numer. 4. & seq. Praesertim quia tunc temporis satis loquutum est omnibus locis super emissione dicti chirographi, censentibus multis, quod D. Rodericus Calderon potentia, & fauore, quibus valebat illud fuisset assequutus, de quo forsam poterat dici quod notauit Andr. de Barulo in l. 1. num. 1. C. de fundus limitrophus, lib. 11. ibi: Nota non valere rescripta per potentiam impetrata. Et sic facit contra eos qui habent magnum locum in Curia, ut non valeant rescripta Principis, ut supra de per. honor. sub. lege prima. & quare cum dicta scriptura alienissime sint a dictis libellis, non bene ex eis potest ad illa illatio fieri, l. Papinianus exuli, ff. de minorib. l. fin. ff. de calumniatoribus, Roland. a Valle consil. 1. num. 24. & consil. 62. num. 48. lib. 3. Cæphalus consil. 204. num. 56. & consil. 281. num. 6. tom. 2. & Nec debent tales suspensiones administr. arg. l. absentem, ff. de pœnis, vers. Sed nec de suspicionibus Apuleius Philotophus Platonius dicens, lib. 10. Metamorph. veritatem criminum, sicut inque probationibus certis instrui, nec suspicionibus tantâ coniecturam permitti placuit, l. fin. ff. de iur. iur. tam. crim. ff. ad l. iul. Maiestat. luo Carnot. epist. 205. & dicens, quod ex coniecturis aliquem condemnare nec vltus maiorum, nec vlla legum concedit auctoritas, & epist. 280. Anastasius Germanus, lib. 3. de sacror. immunitatib. cap. 11. num. 72. Plinius Secundus lib. 3. epistol. 9. Cornelio Minuriano. Quae sicut implicita suspicionibus, ita non satis conuincit probationibus visa est. & Et cum in omni delicto, & poena ut sit locus, dolus praecedere debeat, l. cum autem 23. ff. de adilit. edicti. Nec valet dici, quod ex eo, quod conferuaret memoriale animaduersionum habuerit animum deseruientiae suae Maiestati, sed contrarium, & quia potius ad bonum, quam ad malum habuisse praesumitur, Decius consil. 171. Azued. consil. 40. numer. 26. & Et multi Reges, & Principes laudauerunt, & magni habuerunt zelum etiam eorum, qui in praesentia admonebant illos, eorumque censentibus opportuna, aut necessaria pro ipso forum seruitio, & publico beneficio, laudatur enim a Polycratic. lib. 6. de Curial. nugis, cap. 24. & Hadrianus Quartus, gratulatus, quod fuerit permittente libertati illius, qui caelo ascensus, ea, quae suo tempore egebant emendatione, retulit, praecipillaque, ut quoties sinistrum aliquid de ipso, suis auribus infon. ret. hoc ei sine mora nuntiaretur, & Marcus etiam Antonius Philotophus, ut refert Iulius Capitolinus in vita illius fama suae curiosissimus fuit requirens ad verum, quid quisque de se diceret emendans, quae bene re

prehensa viderentur. Petrus Andreas Canonherius in discurs. polit. in Tacitum lib. 2. pagin. 231. Mastrill. de magistratib. lib. 2. cap. 30. numer. 43. Nam cum Principes non sint velut Deus, & cuius est proprium opera omnia, tam bona, quam mala perspicere, dicente Diogene Laertio lib. 1. in vita Thalet Philotophi. Non latet Deos homo male agens, nec cogitans quidem. D. August. epist. 36. Deus totus oculus est, quia omnia videt, D. Gregor. lib. 2. moral. dicens, quod Deus nunquam deest, & est ubique praesens, & debet Principibus huius saeculi dari notitia de rebus malis, quae sunt, ut ipsas emendare, & punire prouidenter curent, ut dicitur: Prouerb. cap. 20. Rex, qui sedet in solio iudicij sui, dissipabit omne malum, cap. Regum officium 23. q. 5. Roland. a Valle consil. 20. num. 2. vol. 2. Simanc. lat. lib. 3. de Republ. cap. 4. nu. 4. & seq. Anton. August. lib. 10. de vet. iur. Pontif. tit. 2.

Nec ex eo potest, aut debet dici, quod qui fecit, aut se iuuabit dictis animaduersionibus conuenientibus iunistris tam grauib. quibus Sua Maiestas confidit ministrare iustitiam in tribunali sua Regiae conscientiae fuissent libelli famosi, cum in rei veritate dirigerentur ad conferuationem, & augumentum fame, & reputationis Principis, bonisq; publicis assequutionem res vtiq; cui nullatenus applicari valent leges, quae in contrarium adducuntur, & requiritur enim, quod quis librum ad infamiam alicuius pertinentem scripserit, composuerit, ediderit, dolove malo fecerit, quo quid eorum fieret, l. lex Cornelia, §. si quis librum, ff. de iniur. l. 1. C. de famol. libell. cap. si quis, §. si quis 5. q. 1. Conrad. Brun. tract. de seditionis cap. 11. num. 9. l. item apud, §. generaliter, ff. de iniur. Balduin. in commentar. ad leges de famosis libellis, vers. sane, Alexand. ab Alex. lib. 6. dierum genialium, cap. 10. quare cessat in praedictis omnis culpa in dicto Admiralio.

SVMARIVM.

- 1 Delictum ubi non est, cessat poena.
- 2 Lex 1. C. si quis Imperatori maledixerit ponderatur.
- 3 Regium est male audire, cum bene feceris.
- 4 David laceratus iniurijs non se vindicauit.
- 5 Apum Rex aculeum non habet, exemplum magnis Regibus.
- 6 Regalis ingenij mors est in praesentium contumeliam amissa laudare, & bis virtutem dare vtra dicendi, a quibus iam audiendi periculum videtur.
- 7 Princeps, qui parcat, & iniuria in se iactat & indulgentiam praestat, laudatur.
- 8 Augusto Caesari parentis nomen datum, quod inter alia contumelias non vindicaret, & dare poenas videretur cum exigeret.
- 9 Principi laeso nihil gloriosius, quam iniuriam impunitam relinquere.
- 10 Alphonsus Rex Neapolis dicebat, Principis esse benefacere, & male audire.
- 11 Iniuriam pati, & non vlcisci magni animi est, & principali laeso nil gloriosius, quam parcere, & num. 12.

- 13 Delictis suis desiderans ignosci, debet alijs parere.
- 14 Fortunam magnam, magnus decet animus.
- 15 Regibus nil magis decet, quam animi moderatio.
- 16 Aegyptij in scepris Regum Cucuphum, seu Ci-comam ponebant, & Hippopotamum, & quid hoc sy-mbolum significaret.
- 17 Maxenas consuluit Augusto, ne vlcisceretur iniurias.
- 18 Excandescencia, & ira, non in pares, sed in meliores solet exilere.
- 19 Valerij Maximi exemplum de Pissistrato, qui maledico peperit recensetur.
- 20 Iustus Caesar, & Augustus, quod conuicia non vindicauerint, laudantur, & num. 23.
- 21 Claudius Caesar ditorum, factorumque in se veniam dedit.
- 22 Nero Imperator conuicia in eum facta prohibuit poena affici.
- 24 Iustus Caesar, quod nil obliuisceretur, nisi iniurias, laudatur.
- 25 Contumelia se dignum videri facit, qui vult ea probari indignus.
- 26 Traianus Imperator laudatur, qui metum Maiestatis criminis iustulit.
- 27 Pertinax Imperator quaestionem maiestatis penitus iustulit.
- 28 Adrianus Imperator Maiestatis crimina non admittit.
- 29 Principes, qui senierunt propter offensam Maiestatem, non fuerunt a tyrannide alieni.
- 30 Honorius, & Arcadius ut conferuarent Imperium occupatum, edidit l. qui quis, C. ad leg. Iuliam Maiestat.
- 31 Maiestatis laesa crimen non committitur ex verbis solis etiam multum iniurijs, & impijs, & num. 32.
- 32 L. famosi, ff. ad leg. Iuliam Maiestat. ponderatur.
- 34 Legem Iuliam Maiestatis, & illius poenam extendere ad offensam verborum, inhumanum est.
- 35 Verba non pertinuisse ad crimen laesa Maiestatis probatur.
- 36 Crimina esse diuersa in iure, arguitur a diuersitate rubr. eorum.
- 37 Sortilegium differt ab haeresi, quia sub diuerso titulo est.
- 38 Capit. scholis de pœnis, lib. 6. non procedit in iniuriante verbis Cardinale.
- 39 Vitia factorum magis sunt reprehendenda, quam verborum.
- 40 Dicitur hominis aliquando profertur magis iactatione, quam ut auctoritate roboretur.
- 41 Iniuria aduocatur verbalis, quae inscriptis est redacta.
- 42 Libellum famosum non pertinere ad crimen laesa Maiestatis.
- 43 Gloss. verbo parcendum, in l. famosi, ff. ad leg. Iuliam Maiestat. declaratur.
- 44 L. lex Cornelia, ff. de iniur. non agit de crimine laesa Maiestatis.
- 45 Lex debet intelligi secundum rubricam, sub qua sita est.
- 46 Testes minus idonei, non admittuntur ad pro-

- banda verba maledica, aut immodesta in Principem prolata.
- 47 Extensio fieri non potest in materia exorbitanti, & poenali.
- 48 Testes minus habiles licet admittantur in probando delicto principali laesa Maiestatis, non tamen in admittendis.
- 49 Lex 4. tit. 13. part. 2. intelligitur.
- 50 Intellectus l. 17. tit. 13. part. 2.
- 51 Iniuria facta ipsi Principi praesenti atrocior reputatur.
- 52 Vassalus infensas voces aduersus Dominum emittens, quando priuetur feudo.
- 53 Intellectus l. fin. tit. 13. part. 2.
- 54 Intellectus l. 11. tit. 26. lib. 8. non a Recopilat.
- 55 Principis honor in magna veneratione est habendus.
- 56 Principis honor in contumeliam cuiusquam verti non debet.
- 57 Innocentes absolui, publicam vtilitatem continent.
- 58 Familiarum dignitatem saluam esse, interest Reipublicae.
- 59 Principis benigni est ad clementiam commodum transire terminos equitatis.
- 60 Hispaniarum Reges Catholice fuere elementissimi, & praeter ceteris Dominus noster Rex Philippus Tertius.
- 61 Bona vita inquisiti, & seruitia impensa Regi, & Reipublicae debebant poenam remittere, etiam si deliquisset.
- 62 Iustitia non derogatur, si Iudex poenam legalem remittat delinquenti, qui multum seruiuit Reipublicae.
- 63 Ionathas filius Saul, qui contra edictum Regis conederat ante vesperum, liberatus fuit, quia Philisteos deuicerat illo die.
- 64 Mardochaei seruitium factum Regi Assuero, qualiter fuerit remuneratum.
- 65 Liberi licet in aduersa valetudine nihil a seruis differant, mollis tamen tractantur a Medicis.
- 66 Carceratio longa inquisiti, causa est temperandae poenae.
- 67 Cognitoris indignatio nil debet a iustitia desistere, maxime contra personas insignes.
- 68 Poenae sunt restringendae.
- 69 Iudices debent esse promptiores in absoluedo, quam in condemnando.
- 70 Deus gubernat consilia eorum, qui clementem, & humaniorem sententiam dicunt.
- 71 Iudices debent misericordiam habere, quae iuste consulit.
- 72 Deus quosdam in aliorum potestate esse permittit, ut sub equa moderatione seruentur.
- 73 Censura aliquando intermissa plus prodest. Principes terreni debent imitari caelestem, eodem numero.
- 74 Diuinitatis natura clemens est, & magis ad clementiam, quam ad vindictam pronam. Iustus nimis non debet quis esse, & quare, eodem numero.
- 75 Sententia absque misericordia, non meretur dici sententia.
- 76 Moderatio debet temperare iustitiam.

- 77 Equitas, & humanitas opponitur severitati, velut tberaca contra venenum.
- 78 Sulpitius orator commendatus à Marco Tullio, quod iuris civilis rationem nunquam ab equitate se iunxerit.
- 79 Iura maximè sequuntur equitatem.
- 80 Summarius dicitur summa iniuria, & quare.
- 81 Equitas præfertur rigori.
- 82 Equitas est directio iusti legalis.
- 83 Equitas, & iustitia est neruus Imperij, & quare.
- 84 Ignoscendi cause quarenda sunt, non puniendi occasiones.
- 85 Lenitas miscenda est cum severitate.
- 86 Severitas, & clementia, equitas, & rigor non contradicunt iustitie.
- 87 Goth symbolum Regis apem habuerit, quia moderator populorum cum iustitia aculeo, clementia mel debet habere.
- 88 Securim fascibus, seu virgis colligatam, quare à pupâ Romanos habuerint maiores magistratus.
- 89 Principum potius est indulgere, & habere clementiam, quam exercere rigorem.

PRO

Eodem Dom. Admirallo Aragonum.

Quod Admirallus non intidit in pœnam aliquam esse vis, quæ de iure sunt impositæ contra maledicentes Principi suo, aut offendentes eius Maiestatem, vel reuelantes ipsius secreta, & quod passus fuit insons, & sine culpa, suamque Maiestatem debere pro sua iustitia, & pietate decernere, & iubere, quod absoluat, & satisfiat illi læso, & damnū, quod passus est in honore ex causa sua carcerationis factæ sub titulo, nomine, & demonstrationibus visis in personâ vniuersaliter nota in his Regnis, & apud alias etiam remotas nationes.

ARGUMENTVM.

Principis clementia commendatur, fundaturque Maiestatis læsæ titulum, non debere sumi in occasione ad opprimendum virum de suo Principe, ac Republica benemerentem: Et quando verba minus modesta possint trahi, vel non ad crimen Maiestatis læsæ.

CONSILIVM CLXIV.

Mm liber, & innocens reperitur dictus Admirallus ab omnibus delictis, quæ illi sunt imputata sub nomine, & titulo Maiestatis læsæ, superuacuum foret particulariter agere de pœnis, quæ communi iure, & legibus horum Regnorum stabilitæ sunt aduersus eos, qui verè admittent dicta delicta, cum sit ita, quod vbi delictum deest, cessat omnis impositio pœnæ, l. sancimus, C. de pœnis, latè l. i.

refurandum, quod ex conventionem §. fin. nu. 23. ff. de iure iur. Capol. in authent. sed nouo iure, num. 70. C. de seru. fugitiu. Hippolyt. cons. 8. lib. 1. Carrer. in præd. crim. tractat. de homicid. §. & nota doctrinam, num. 10. sed quia tempore relationis istius causæ coram Dominis iudicantibus factæ apparuit, instantiam fieri, asserendo, quod materia verborum, quæ falsò voluerint imputari dicto Admirallo, deberet iudicari velut res Maiestatis læsæ, quamuis insons, & liber reperitur, & absque necessitate se purgandi, aut exonerandi super eo, conueniens duxi, vt nebulica istius opinionis exterminetur, præsupponere notabile exemplum Imperatoris Theodosij in l. 1. C. si quis Imperatori maledixerit, cuius inter alias virtutes tanta humanitas fuisse legitur, vt Rufino Prefecto Prætorio constitutionem suo, & filioſum Cæsarium nomine emissam transmitteret, qua ignosceret ijs, qui Imperatori obtractassent, rationem reddens: Quia si ex leuitate id proceſſit, contemnendum, si ex insania, miseratione dignum, si ab iniuria, remittendum, vt ponderat in proposito Marc. Anton. Eugen. consil. 79. num. 36. & seq. volum. 1. nam vt Antisthenes Philoſophus apud Diogenem Laertium, ait, Regium est malè audire, cum beneficiis, Forcarnus lib. 6. de Gallorum Imperio, & Philoſophia, Vinc. Gramigna lib. 2. de regim. Regio, cap. 12. pagin. 191. Gregor. Lopez in l. fin. tit. 2. part. 7. gloſ. vltim. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 377. num. 2. [Solorzanide gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 7. num. 89.]

Vnde cum Dauidi conuiliaretur, Semei filius Gemini tacebat, & quamuis septus armatis non retorquebat conuilium, non vltionem quarebat, colque dicentes ibi, Seruicæ filio, quod vindicare in eum vellet, non permisit, vt ex diuina Scriptura 2. Reg. cap. 16. tradit Sanctus Ambros. lib. 1. officior. cap. 16. meritoque, nam vt inquit Seneca lib. 1. de clementia, cap. 19. in apibus Rex ipse sine aculeo est, exemplar hoc magnis Regibus ingens, & post hæc scripta libet eius verba repetere: Præterea insignis Regi forma est, dissimilisq; cæteris, tum magnitudine, tum nitore: hoc tamen maximè distinguitur. Iracundissima ac pro corporis captu pugnacissima sunt apes, & aculeos in vulnere relinquunt Rex ipse sine aculeo est. Noluit illum natura, nec sauit esse, nec vltionem magno constaturâ petere: telumq; detraxit, & iram eius inermè reliquit. Exemplar hoc magnis Regibus ingens est. Et quod inter apes, illa tantum, quæ Principatum gerit aculeo cætere, vel eo non vti ostendit Andr. Alciat. in emblemât.

Vestiarum quod nulla vnquam Rex spicula figet, Quodque alijs duplo corpore maior erit, Arguet imperium clemens, moderatæque Regna. Sanctaq; iudicibus credere iura bonis. Diui Basil. homil. 8. in Hexameron. eleganter inquit: Regi apum aculeus est, sed eo ad vlciscendum nõ vtitur, sunt hæc natura leges, nõ scriptæ, vt quisq; est maxima potentia præditus, ita tardu ad puniendum esse oportet, quod ferè retulit S. Ambros. Hexamer. lib. 5. cap. 20. Ælian. histor. animal. lib. 1. S. Chryſost. orat. 4. de Regno. Mendoza in veridario Jacr.

- sacr. & proph. erudition. lib. 5. problem. 36. pag. 14. 2. Scaccia de iudic. cap. 53. n. 33. Aldouin. cons. 20. n. 238.] & Seneca lib. 6. de benefico. cap. 32. protulit: Regalis ingerij mos est in præsentium contumeliâ amissa laudare, & his virtutem dare vera dicendi, à quibus iam audiendi periculum non est; t laudatur enim, & hortatur Princeps, qui parcat, & iniuriæ in ipsum iactatæ indulgentiam præstat, gloſſi in cap. 1. verbo vlcisci, de postul. Prælator. Laurent. Caican. cons. 2. num. 58. & latè idem Seneca lib. 1. de clementia, cap. 20. t idemque cap. 10. dixerat: Bene Augusto conuenisse parentis nomen nullam aliã ob causam, quàm quod contumelias quoque suas, (quæ Principibus acerbiores esse solent, quàm iniuriæ) nulla crudelitate exequatur, quod probroſis in se dictis arripit, quod dare illum pœnas apparebat, cum exigeret. t Idemque Seneca d. lib. 1. dicto cap. 20. nihil Principi læso gloriosus, quàm propriam iniuriam impunitam relinquere, cuius meminere Ioannes Igneus in l. fideicommissum, num. 38. ff. ad Senatius cons. Syllan. Ikeri. in cap. 1. §. porro, ut, quæ fuit prima causa benefico. amittit. Tiber. Decian. tom. 2. tract. crimin. cap. 35. num. 14. t & ita Alphonſus Rex Neapolis, vt refert Ant. Pannor. de factis, & dictis illius dicere solebat, Principum esse beneficare, & malè patienter audire, Iacob. Midendorp. in quaestionib. Theolog. & polit. Petr. Andr. Canonher. in discursib. polit. in Cornelium Tacitum lib. 1. cap. vltim. idem Seneca lib. 1. de clem. cap. 20. t dicens, magni animi esse iniurias in summa potentia pati, nec quicquam esse gloriosius Principe impune læso, & lib. vnic. de consolat. ad Martiam cap. ait: t Nihil quicquam pulchrius existimo in fastigio collocatis, quàm multarum rerum veniam dare nullius petere, [comprobant aduersa per Marquez de gubernatore Christiano, cap. 21. §. 2. lib. 1.] nam vt Agapetus de offic. Regis, pagin. 63. dixit: t Si delictis tuis ignosci desideras, his etiam qui te offenderunt veniam dare non detrectes, quoniam remissioni retribuitur remissio, & cum directæ, ac consulta cum consensu nostris gratia resarcitur Dei amicitia, & familiaritas reconciliatur. Matth. cap. 24. Canonher. lib. 2. discurs. in Cornel. Tacit. pag. 231. idemque Seneca toties repetitus d. lib. 1. de clementia, cap. 6. dixit: t Magnam fortunam, magnus animus decet, cuius est proprium placidum esse, tranquillumque, & iniurias, atque offensiones semper despiciere, Ludouic. Gilhauen in arbor. crimin. tit. 3. num. 2.
- t Vnde Celius Calcagnin. in Apolog. pro Alphonſo Duci Ferraria ad Iulium Secundum, pagin. 537. ait: nihil esse, quod Reges, & Principes magis deceat, quàm animi moderatio, & continentia, vt quantum cæteros imperio, & potestate præcellunt, tantu sibi ipsi humanitate, & facili animum inductione dominantur, t qua causa, & in sceptris Regum Ægyptij cucuphum auem, quam nos ciconiam putamus subiecto Hippopotamo superimponebant, quod pietas impietatem, clementia inclementiâ debeat suppressere, quo rei, & natura testimonium attulit, quæ cum apibus aculeos dederit, eum solis Regibus ademit, quasi solis illis inhonestam sit irasci, inhonestius iram

exercere, Ioan. à Cozier in thesaur. polit. apophorismor. lib. 5. cap. 8. nu. 5. qui ex Dione Cass. lib. 52. refert, t quod magnus ille Mæccenas ad Augustum, dixit: Conuicia vlcisci non debet, turpe enim fuerit te credere inuentum, qui te neminem ledentem omnibus benefacientem ignominia affecterit, idq; solè mali credunt Principes, quos ad fidem dictis habendam conscientia mouet. Denique iniquum est, & velle agere ferre, quæ si vera sint, præstat non admisisse, sin falsa dissimulare; quibus adiungitur Philoſophi monitum ad Alexandrum Magnum, cuius indignationem placare volens scripsit ad eum. t Excandescencia, & ira non in pares, sed in meliores existere solet, tibi verò nemo par est, cuius meminit Ælian. lib. 12. de varia historia, cui non est alienum, quod tradit Seneca 1. de clement. cap. 6. Non decet Regem saua, nec inexorabilis ira. t Et comprobatur ex his, quæ tradit Valer. Maxim. li. 5. cap. 1. §. de Pissistrato: Quod cum Thrasippus concitata temulentia impetu euectus, os eius spūto resperisset, nec tamen in vindictam sui voluit accendere, quin filios suos violatæ patris maiestati subuenire cupientes retraxit; postero quoque die Thrasippo supplicium à se voluntaria morte exigere volenti, venit ad eum, dataque fide in eodem gradit amicitia mansurum ab incepto reuocauit, latè Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 377. nu. 1. 2. 22. & seqq. & quod in hoc adit bona prudentiæ ratio ostendit Cornel. Tacit. referens orationem, quam fecit Cremutius Cordus, de qua lib. 4. annalium, pagin. 159. dum ait: t Antonij epistola Brutii conciones falsa quidem in Augustum probra, sed multa cum acerbitate habent, carmina Bibaculi, & Catuli reserta contumelijs Cæsarium leguntur, sed ipse Diuus Iulius, ipse Diuus Augustus, & tulere ista, & relinquere, aut facile dixerim moderatione magis, an sapientia. Namque præta exoleſcunt, si irascere adgnita videntur, non attingo Græcos, quorum non modò libertas, etiam libido impunita, aut si quis aduerſit dictis dicta vltus, Balduin. dict. comment. de famosis libellis, pagin. 10. Frechor. de existim. lib. 2. cap. 8. nu. 7. & 8. t Suetoniusq; in vita Claudij Cæsaris, dicit cap. 11. Omnium itaque fauorum, & forumq; in eo veniam, & obliuionem in perpetuum sanxit, ac præstitit. t Tiraquel, etiam de pœnis temper. in præfat. num. 19. refert Neronem conuicia in eum facta prohibuisse pœna affici, Steph. Græcian. tom. 1. discept. forens. cap. 185. nu. 47. t audiamus etiam Suetonium in Cæsare, cap. 75. Si quæ cogitentur grauius aduersum se, atet dicentes inbibere maluit, quã vindicare, Carol. Scrib. in inslit. polit. Christian. tom. 1. cap. 45. t sic Iulius Cæsar à Cicerone laudatur, quod nihil obliuisci soteret, nisi iniurias, quia excelsi animi est nunquam irritari infuria, nec se sentire percussum, Petr. Ærod. lib. 7. rerum iudic. tit. 1. cap. 1. t facit enim se dignum contumelia videri, dum vult ea indignus probari, D. Ambros. lib. 1. cap. 6. Calistus Ramir. tract. de lege Regia, §. 7. num. 24. t Pliniusq; in Pannegyrice ad Traianum ait, cum huius criminis metum fastulisse contentum magnitudine, quæ nulli magis caruerunt, quàm qui sibi maiestatem vindicauerunt. t Et Iulius Capitolinus de Persina

ce in ipsius vita, ait: *Questionem maiestatis penitus sustulit cum iure iurando, reuocauit etiam eos, qui deportati fuerant crimine Maiestatis eorum memorata* 28 *via restituta, qui occisi fuerant.* † Et Spartianus de Hadriano ait: *Maiestatis crimina non admisit, scilicet, Hadrianus, & Alexander Mamma in l. 1. C. ad leg. Iul. Maiest. etiam ex alijs causis cessare suo seculo dixere, Anton. Cont. in d. l. famosi, ff. eodem tit. Iguens in l. fideicommissum, num. 38. ff. ad Sena-* 29 *tuse. Syllan. † dicens, quod hi Principes, qui seque-* 30 *runt propter offensam eorum Maiestatem, non fuerunt a suspitione tyrannidis imiunes; † nam Honorius, & Arcadius cum vi occupassent Imperium, vt facilius vsurparent, & firmarent, ediderunt l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. quom vt meminit Budaeus in l. 1. verbo Maiestas, ff. eodem tit. antiquauit, seu abrogauit alia mox noua l. edita a Iustiniano posita in tit. C. de poenis, quae incipit sancimus, Ioan. Iguens in l. si plurimus, num. 12. ff. ad Senatuse. Syllan. † & idem Cornel. Tacit. lib. 1. annal. tractans, qualiter in iudicio laesa Maiestatis non veniebat, neque comprehendebatur, quod respiciebat verba, inquit: *Legem Maiestatis reduxerat, cui nomen apud veteres idem, sed alia in iudicium veniebat, si quis prodicione exercitum, aut plebem seditionibus, deniq; male gesta Republica Maiestatem Populi Romani minuisse, facta arguebantur dicta, impune erant.* [Et ipse Tyberius Caesar, nimietatis, ac fauilitate merito notatus, in hac Maiestatis criminis materia, modestia tamen ali-*

quando demonstrauit: qui post conuicta, malolq; rumores, ac famosa de se, ac suis carmina, firmus, & patiens dicere satis habuit: *In ciuitate libera, liberas esse linguas oportere.* Et retulit Raulf. Textor. epist. 46. qui etiam refert Cleobuli sententia: *Cum cauillantibus non esse in canendum praecipien-* 32 *dis.* † Et ita quod crimen, quod constituit in verbis, non dicatur laesa Maiestatis, etiam si verba fuissent admodum iniuriosa, & impia aduersus Regiam Maiestatem, conitat, quia tanquam diuersa, & separata ponuntur in diuersis titulis, scilicet in titulo. C. ad leg. Iul. Maiest. & C. si quis Imperatori maledixerit, & in l. 1. tit. 2. part. 7. & l. fin. eodem tit. & partit. Hieronym. Gig. tractat. de crimin. laesa maiest. quest. 40. n. 9. & 10. post Crau. d. conf. 6. nu. 1. & 9. Tiber. Decian. tom. 2. lib. 7. cap. 50. tit. si quis Imperatori maledixerit, nu. 1. Franc. Burlat. conf. 28. Thom. Gramm. conf. 2. 24. Marc. Anton. Natta conf. 592. nu. 23. Mascard. de probat. tom. 1. conclus. 462. nu. 35. vbi tenent, verisimam esse sententiam, quod quis propter verba iniuriosa, & maledica prolata de Principe, non incidat in crimen laesa Maiestatis, sed puniri debere iuxta dispositionem d. l. vnic. C. si quis Imper. maledixer. arbitrio eiusdem habita ratione qualitatis personae verba proferentis, & quam ob causam Baiard. ad Iul. Clar. in §. laesa Maiestatis, num. 10. & 21. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 377. Ludou. Gilhaufen. in arb. crim. tit. 3. de maledictione in personam Principis, n. 5. Didac. Perez in l. 3. tit. 8. lib. 8. Ordin. Mascard. de probat. vol. 1. q. 462. nu. 35. cum seq. D. Praes. Couar. lib. 1. variar. resol. cap. 6. nu. 5. in prin. vers. sed & quomodo, reprobans Annaniam in

cap. 1. n. 5. de maledic. sequitur Duaren. qui eandem sententiam tenet in tit. ad l. Iul. Maiest. in cap. 2. in fi. Cuiac. in notis ad Iulium Pauli lib. 5. recept. sent. tit. 29. Casar de Vrill. ad Math. de Asp. et. decis. 268. n. 66. Franc. Burlat. conf. 147. n. 20. lib. 2. & licet ibi probare conetur hoc fuisse noniter introductum per Iustinianum in compilatione Cod. in d. l. 1. C. si quis Imper. maledix. coneturq; emendare verba † l. famosi, ff. ad l. Iul. Maiest. ibi: *Neque* 33 *lubricum lingua ad poenam facile tradendum est, quamquam enim temerarij poenam sint, tamen vt in-* 34 *janis illis parcendum est, si non tale sit delictum, quod vel ex scriptura legis descendat, vel ad exemplum legis iudicandum sit, quae ponderarunt [Iaso. conf. 167. n. 1. vol. 4.] Giga vbi supra, q. 52. nu. 10. Menoch. conf. 402. n. 9. Ioan. Cephal. conf. 437. n. 32. Decius conf. 265. num. 6. tom. 1. Ouid. de Amic. de iure emphyt. q. 88. n. 3. Petr. Gregor. lib. 35. syntag. iur. cap. 8. nu. 1. & 4. Alex. conf. 15. nu. 8. lib. 3. Ludou. Gilhaufen. in arbor. crim. tit. 3. nu. 1. & 4. vbi adducit Franc. Lucan. tract. de Fisco, & eius priuilegijs, part. 2. princip. cap. de crim. laesa maiest. nu. 5. Bosl. tract. casuar. crimin. tit. de iniur. nu. 34. Boer. tract. de seditionis, §. 4. iuxta a praedict. num. 1. † nam*

extendere poenam laesa Maiestatis ex facto ad offensionem, quae verbis tantum fieret, inhumanum, & durum visum fuit Iurifconsulto, vt ponderat Alois. de Leo in d. l. 1. num. 5. C. si quis Imper. maledixer. & ita Iurifconsultus non admittit intellectum, aut emendationem, quam illi voluit Cuiacius tribuere, dicens, Tribonianum Iuris ciuilibis compositorem mutasse verba dictae legis, adhaerendo Iuri nouo, de quo per Iustinianum in d. l. 1. C. si quis Imperatori maledixerit, quia non licuit Cuiacio, nec alteri cuiquam; Doctori pro difficultate fugienda literam textus immutare, cum apud Iurifconsultos videamus, crimen hoc laesa Maiestatis ad factum referri, non ad verba, nec rem tam magnam omisitissent, si ex verbis crimine laesa Maiestatis contraheretur, vt arguit text. in l. si quis forte, ff. de poenis, & constat etiam ex l. 3. ff. ad leg. Iul. Maiest. quae vtitur verbis: *Qui Maiestatem publicam laeserit*, Papinian. in l. 8. Paul. in l. pen. eodem tit. nec locus Iulij Pauli d. tit. 29. repugnat, quia similiter ibi ad factum, non ad verba huiusmodi crimen refert, cum in fine dicit: *Quod crimen non solum factum, sed & verbis impij maxime exacerbatur; intelligendum est, vel quado verba impia sunt coniuncta cum facto, quo casu crimen exacerbatur, seu augetur, vel quado verba ex scriptura legis descendunt, idest in ea nominatim exprimentur, † vt dicit Modest. in d. l. famosi, in fin. vbi Anton. Contius mirabiliter hoc confirmat, dicens: *Super illis verbis nec lubricum lingua ad poenam facile tradendum est, recte, nam nec dicta ante Augustum ad crimen Maiestatis pertinebant, vt dictum est, addidit facile propter sequentem exceptionem, si non tale sit delictum, quod ex scriptura legis descendat, vel ad exemplum legis vindicandum sit, Graeci exemplum proferunt, veluti si quis dixerit, Principem non esse orthodoxum, ceterum extra hanc exceptionem seruanda erit lex singularis Imperatorum Christianorum posita in Codi-**

ee, titulo si quis Imperatori maledixerit, his verbis; Imperatores Theodosius, Arcadius, & Honorius.

36 *A. A. A. Rufino P. P. † Et sic a separatione titulum arguitur esse diuersa crimina per Oldrad. conf. 310. col. 1. vbi ait, quod fortilegium non dicitur haeresis, quia ponuntur sub diuersis titulis Ge-* 37 *minian. conf. 54. col. 2. † Absurdum enim esset pa-* 38 *rem poenam esse dicentis, & facientis, vt ait Cra-* 39 *uer. d. conf. 6. n. 4. Bernard. Diaz in praxi crimin.* 40 *canon. cap. 66. n. 3. † dicens in terminis cap. felicitas de poenis, lib. 6. non esse credendum, Romanum Pontificem, qui tam graues poenas infligerit in-* 41 *sequentibus hostilitas, vel percutientibus Cardina-* 42 *lem, voluisset omnes pati illum, qui solis verbis quantumuis contumeliosis Cardinalem offenderit, cum verbalis iniuria quantumuis grauis Cardinalibus illata, micrioribus poenis, & satis condignis possit sufficienter emendari, † quia vitia morum, & factorum magis sunt reprehendenda quam vitia verborum, vt in cap. quamuis, & cap. sed licet* 43 *38. dist. 7. † nam vt inquit Alberic. in d. l. famosi, n. 3. dictum hominis aliquando magis iactatione profertur, quam aliqua opinione, & autoritate roboratur, cap. deinde 26. dist. quod in tantum est* 44 *verum † quod iniuria non egreditur terminos verbalis iniuria, ed quod in scriptis sit redacta, vt con-* 45 *cludit Roman. conf. 378. in princ. vbi Mandos. in addition. Andr. Gail. lib. 2. obseruat. 104. nu. 1. Au-* 46 *frer. ad Capell. Tholosan. decis. 127. in fin. per text. in l. lex Cornelia, §. si quis librum, ff. de iniur. vbi Iurifconsultus parificat per omnia tam quoad poenam, quam quoad qualitatem delicti, iniuriam verbo prolata, vel in scriptis redactam, cap. constitutionem, & cap. quam periculosum de sentent. ex-* 47 *com. lib. 6. sequitur Plotus in l. si quando, n. 730. C. vnde vi, & plures, quos citat Burlat. c. 94. n. 5.* 48 *par. 1. † & in terminis libelli famosi contra Prin-* 49 *cipem, vt non sit crimen laesa Maiestatis, tradit Duaren. in c. 2. ad leg. Iul. Maiest. in fine, & sentiunt supra citari, quae multo magis procedent, cum dicitur Admirallus nec scripto, nec verbo Regiam Maiestatem vnquam laeserit.* 50 *Neque obstat glof. in d. l. famosi, verbo parcendum, ff. ad leg. Iul. Maiest. vers. alij, quia non est* 51 *vera, & intelligenda venit † secundum iura per ipsam allegata, iuxta doctrinam Bart. in l. non solum, §. liberationis verba, num. 7. ff. de liber. legat. Cephal. conf. 92. num. 3. & conf. 116. n. 10. tom. 1. Ioan. Gutier. lib. 1. praet. quest. 2. num. 22. & quatenus illa glossa ponderat d. l. famosi, verb. ex scriptura, idem text. contrarium probat in vers. finali,* 52 *& verbum ex scriptura alium sensum habet, † & quatenus citat l. lex Cornelia, ff. de iniurijs, nil ad propositum confert, quia non tractat de crimine laesa Maiestatis, sed de libello famoso, explicando secundam partem rubricae, quae est de famosis libellis, † iuxta quam est intelligenda ex l. Imperator, ff. de in diem addict. Bart. in l. ius emphyteuticarium, num. 2. C. de fundis patrimonialibus, lib. 11. Paul. Castren. conf. 400. n. 4. par. 1. Cassador. decis. 11. de rescript. n. 2. Aldobrand. in §. ius autem, n. 16. ins. de iure naturali, Molina. lib. 1. de primogen. cap. 12. n. 28.*

† Quod etiam procedit respectu non admittendi testes minus idoneos ad probandum verba immodesta, seu maledica in Principem prolata, vt probat Aym. d. conf. 6. nu. 9. & seqq. quem refert, & sequitur Mascard. tom. 1. de probationib. concl. 462. num. 35. & seqq. Tyber. Decian. tom. 2. lib. 7. cap. 50. num. 43. † nam cum simus in materia exorbitanti, & poenali, non potest extensio fieri, ex doctrina Bart. & omnium in l. si constanter, ff. solut. matrim. Paul. Emil. decis. Rotae 297. num. 2. par. 2. vnde idem Bart. in l. in questionibus, ff. ad leg. Iul. Maiest. resoluit, quod illud vulgare, † quod testes alias inhabiles habilitantur in crimine laesa Maiestatis, solum procedit, quando tractatur de probando principali delicto, non vero si tractetur de probandis adminiculis, Dec. conf. 410. n. 15. Tyber. Decian. tract. crim. lib. 7. cap. 45. de probat. in crim. laesa Maiestatis, 2. & multo fortius vbi non tractatur de probando tali crimine, sed de probandis verbis iniuriosis, vt non sint admittendi testes inhabiles, sed omni exceptione maiores, prout in alijs delictis, & ita testes in ista causa examinati hac etiam de causa non efficiunt probationem.

† Non obstat lex 4. tit. 13. par. 2. ibi: *Ca el pueblo que difama a su Rey, diciendo mal del, porq; pierda buena prez. y buena nombradia, porque los homes lo ay an de de jamar, y aborrecer, faze traycion conoçida, bien assi como si le matasse,* quia loquitur in populo, qui aduersus Regem suum insurgit, infamando eum taliter, quod homines de populo eius odio habeant, & ita ei non obediant, & hoc modo ibi intelligit Gregor. Lopez verbo nombradia, dicens, quod lex illa differt a l. fin. tit. 2. par. 7. & a l. vnic. C. si quis Imper. maledix. Azened. in l. 1. tit. 18. lib. 8. Recop. n. 31.

† Minus obstat l. 17. eod. tit. & par. nam loquitur in verbis iniuriosis dictis ipsi Principi in sua praesentia, ex quo aggrauatur iniuria, §. atrocior, insit. de iniur. l. Praetor ait, §. vlt. ff. eod. ibi: *Quia atrocior est, quae in conspectu fit, & transit hoc crimen propter Principis praesentiam in crimen laesa Maiestatis.* Quod satis colligitur ex verbis dictae legis, ibi: *Ca ante el se deuen guardar de no dezir, sino aquellas palabras que fueren verdaderas, y apuestas, y a pro, y humildes, y dexar las fueren mentrosas, y natias, y a dario, y con orgullo.* Vbi Gregor. verbo *Ca ante el,* sic ait: *Et sic loquitur ista lex, quando verba maledicta, & iniuriosa dicuntur in praesentia Regis, & contra Regis honorem, & sic differt a l. fin. tit. 2. part. 7. faciunt, quae tradit Petr. Crinit. lib. 6. de honesta discipl. cap. 2. Petr. Gregor. lib. 35. synragm. iuris cap. 8. num. 1. in fine. † Quando enim coram Principe aliqua ipsi iniuria iniuritur, tum profinus refellere illam debet, ne agnita videatur, inquit enim Cornel. Tacit. lib. 4. Annal. quod Tyberius probris quondam in Senatu petitus, adeo percussus fuit, vt se vel statim, vel in cognitione purgaturum clamitaret, precibusque proximorum, adulatione omnium aegre componeret animum, itaque iuste quidem commouetur Princeps, cum contumelia coram iactantur, Io. a Chocier. lib. 5. thesaur. aphorism. polyt. cap. 8. n. 15.*

nu. 15. & ita venit intelligendus Nicol. Mozz. de
 32 feud. tit. ex quib. caus. feud. amitt. nu. 38. † quod si
 vassallus infastus voces aduersus dñm iactauerit
 maledicendo, siue loquendo amitter feudum, arg-
 gum. text. in auth. de nupt. §. Theodosius, & §. rur-
 sus in fin. auth. ut cum de appell. cognosci, §. causas,
 Jacob. de Ardiz. in sum. tit. quib. mod. feud. amitt.
 Afflict. in cap. 1. §. similiter, num. 2. quib. mod. feud.
 amitt. & in cap. 1. §. item si quis feudum, n. 20. verfi.
 44. eod. tit.
 33 † Nec similiter obstat l. fin. d. tit. 1. §. par. 2. quā-
 teus ait: *Otrofi le deuen mucho guardar de mala
 fama, ca maguer se faze por palabra, y a por el ay-
 re, mucho mas faze estrafio golpe que el arma:* quia
 intelligenda ibi xtra ritulum, sub quo est, qui tantū
 agit, qualis debeat esse populus in agnoscendo, &
 honorādo suo Rege, & ita illius dispositio dirigitur
 ad impediendum seditiones, & tumultus po-
 pulares, & potest exemplū assignari cum Gregor.
 Lopez in d. l. 4. in alterationibus huius Regni tē-
 pore communitatum, quo casu populus ipse in-
 famabat Regem, vt ei omnes de ipso populo non
 obedirent, quod nullo modo potest ad nostrum
 34 casum applicari; † neque obstat l. 1. tit. 26. lib. 8.
 Recopilat. quia vltra quod ex eadem lege colligi-
 tur, quod qui de Principe male loquitur, & si de-
 linquat grauitē, non tamen committit crimē læ-
 sę Maieftatis, vt inquit ibi Azeued. nu. 1. & in l. 1.
 tit. 18. lib. 8. Recop. non debet fides adhiberi testi-
 bus examinatis super eo contra dictum Admirā-
 lum, prout est fundatū, non potest aduersus eum
 applicari dispositio, & pena dictę legis, neque
 aliarum, quę loquuntur de offendētibus Regiā
 Maieftatem, aut male loquentibus de suo Princi-
 pe, aut culpam habentibus in materia famosorum
 libellorum; super quo est multum considerabile,
 35 quod licet honor, † reputatio, & bonum nomen
 suę Maieftatis, vt iustissimi, & Catholici Princi-
 pis, & magni Monarchę sit, prout est, esseq; de-
 bet sacrosanctū, & vt tale debeat conservari non
 solum per suos vassallos, ex D. Paulo ad Roman. c.
 12. Hieron. Gigas de crimine laesę Maieft. 1. p. q. 68.
 n. 9. Petr. Gregor. lib. 26. de Republ. cap. 7. n. 14. sed
 etiam per alienos, & extraneos, non id debet esse
 in occasionem, quod abiq; eo, quod ipsam offen-
 derit dñs Admirallus, sed pro illa exposuerit,
 & sit paratus, quoties opus erit sanguinem effun-
 dere, ac exponere propriam vitam tali nomine, ac
 titulo delicti opprimatur; nam vt inquit Corn.
 36 Tacit. lib. 20. Annal. pag. mibi 553. † Principis ho-
 nor in cuiusquam contumeliā verti non debet, ma-
 ximē cum tangat auctoritatem domus, & familie
 tam qualificatę, & fidelis, & quę semper præstitit
 seruitia insignia suę Maieftati, & eius Regię Co-
 37 ronę; † nam vltra publicam vtilitatem, quę est
 in abfoluendo innocentes, l. seruuum quoque, §. pu-
 blicę, ff. de procur. Tyber. Decian. cons. 96. num. 55.
 38 vol. 3. Azeued. cons. 30. nu. 6. † publice interest, vt
 familiarum dignitas salua sit, l. 1. ff. de vtre inspici-
 nam vt scripsit Symmachus Imper. Theodosio,
 & Arcadio lib. 10. epist. 47. *Neque enim ius fuerit,
 vt vna familia nouo opprimatur exemplo, non est
 ius cōforme, quod nouo exemplo genus, & gens*

tam nobilis opprimatur, præsertim tēpore Regis
 tam benigni, vt est sua Maieftas; † nam vt dicit 59
 Calsiodor. lib. 2. epist. 9. *Benigni quippē Principis est
 ad clementia commodum transilire terminos aquita-
 tis, cuius meminit Luc. de Pen. in l. iustas, C. de in-
 re fisci, lib. 10. & idem Calsiod. lib. 4. epist. 32. Cum
 in omnibus causis velimus iustitiam custodiri (quia
 Regni decus est aquitatis affectus) in eis maxime,
 quę Fisci nostri nomine proponuntur, ne quemquam
 detestabilis calumnia in inuidiam regnantis affligat.
 † Maximē cū Rex noster Catholicus debeat luos 60
 Predecessores imitari, qui ferē omnes semper fue-
 runt clementes, vt notat Ferd. Loaz. in alleg. pro
 Marchione de los Velez, dub. 1. §. & si dicatur, n. 59.
 iunctis, quę tradit Simanc. lib. 5. de Republ. cap. 17.
 Redin. de maieft. Princip. verb. ad clementiam pro-
 num. Siquidem non est præsumendum, quod sua
 Catholica Maieftas velit, nisi quod iustum fue-
 rit, & æquum, vt ait Roland. à Valle cons. 25. lib. 3.
 † Et cum etiam in casu, quo Admirallus habuisset 61
 culpam aliquam, prout caret ea in omnibus, quę
 illi imputantur, erant considerāda bona vitantē
 acta, & seruitia suę Maieftati, & eius Regię Co-
 ronę, ac Reipublicę facta, l. desertorem, & l. qui est,
 ff. de re militi; gloss. verbo ob merita, in §. sed quod
 Principi, instit. de iure natur. gent. & ciuil. quam ibi
 notat Ang. Aretin. Cassan. in cathal. gloria mundi,
 6. p. verfi. 19. consideratio, & consideratio 28. Thom.
 Gramm. decis. Neap. 23. n. 15. dicens post Afflict.
 in proem. Constit. Regni in §. nos itaque, † quod nō 62
 derogatur iustitie, si Index poenam legalem rem-
 mittit delinquenti, qui multum seruiuit Reipu-
 blicę, & allegat text. in l. 1. §. hoc quoque, ff. ad Syl-
 lan. Riminald. in l. si vnus, §. pæctus ne peteret, nu.
 352. ff. de pact. ponderans, † quod Ionathas filius 63
 Regis Saul, qui contra ipsius edictum ante vespe-
 rum comederat, fuit liberatus, quia ipsa die Phi-
 listeos deuicerat, salutemq; in Israel fecerat, sicut
 scribitur 1. Regum, cap. 14. & habetur in e. fin. 22. q.
 2. quo tendunt plura, quę tradit Marc. Tull. in
 orat. pro Milone, & Tiraq. in tract. de pen. temper.
 caus. 49. n. 10. & caus. 51. n. 150. & alijs Feuardet.
 super Rub. cap. 1. sect. 6. fol. 76.
 † Cum solum seruitium vnicum Mardochei 64
 factum Regi Idolatrę sufficiens fuerit liberare ab
 interuentione populū numerosū, prout erat
 Israeliticus, & quod ipse honoraretur publicis
 tamque maximis demonstrationibus, prout rec-
 65 sententur in libro Esther c. 6. & 7. super quo est
 etiam multum consideranda magna nobilitas Ad-
 miralli, dicente Plinio lib. 8. epistol. vlt. † Vides à
 Medicis quamquam in aduersa valetudine nihil ser-
 uii, ac liberi differant, mollius tamen liberos, clemen-
 tiosq; tractari, Thom. Gram. dec. 23. n. 9. & 10. &
 decij. 32. à nu. 2. optimē Elias Chron. apud Ioan.
 Gerard. in qq. polit. decad. 6. quæst. 3. † Et longa
 66 carceratio illius, quam passus est per biennū tot
 expensū, & incōmoditatibus, vique quo suam in-
 nocentiam ostenderet; nam etiam in delinquenti-
 bus habetur de eo ratio à Iurisconsultis, l. si diu-
 no, ff. de pæn. dicens: *Non eodem modo puniendos eos
 esse, qui longo tempore in reatu agunt, quo eos, qui in
 recenti sententiam excipiunt; vbi pulchre Budæus**

l. om-

l. omnes, C. eodem tit. Grammat. cons. 63. num. 5.
 Merenda cons. 47. num. 6. maxime cum dicat l.
 67 nihil, C. de questionib. † Nihil sibi despectens à
 iustitia indignatio cognitorem in eas, quę aut inno-
 centia secuta, aut principali sunt honore munitę, in-
 telligat licere personas; quibus quadrat; & con-
 fert præceptum illud Theodoricæ Regis apud Caf-
 siod. lib. 4. epist. 22. *Ita tamen vt nullo præiudicio,
 nulla iniuria, nullo damno, innocentia prægrauetur,
 ne aliena accusationis inuidiam, tuam facere videaris
 offensam, cap. semper, 2. q. 1. cura similib. Hippol. sin-
 68 gul. 59. n. 1. † quia poenę sunt retringēda, l. si sine,
 ff. de in ius vocando, l. si seruum, ff. si ex noxiā causa
 agatur, auth. de nō alienand. aut permitt. and. reb. Be-
 69 cles. cap. 9. coll. 2. † & quia promptiores debent esse
 Iudices in abfoluendo, quā in condemnando; c.
 cum contingat de rescript. & cap. non veniant nunc,
 & ibi gloss. 35. q. 9. l. Arrianus; ff. de oblig. & action.
 Barr. in l. eius, qui in Prouinciam, 18. ff. si cert. petat.
 Bald. in l. in contrahētib. 14. §. super ceteris, C. de non
 numer. pecun. Paul. Castr. cons. 284. in princ. par. 1.
 70 † Haud dubit enim Deus gubernat consilia eorū,
 qui clementem, & humaniorem dicit sententiā,
 vt ait Philipp. Comin. lib. † commentar. & in lu-
 71 dicibus debet adesse, quę iuste consilium miserico-
 dia, cap. disciplina 45. distinet. Thom. Gramm. decis.
 Neapol. 5. n. 31. & 34. dicens, quod Index non so-
 lum potest, imò debet in poenis etiā legalibus in-
 terdum dispensare, & misericordię gratiam im-
 pendere, cap. domino sancto 50. distinet. & in cap. si
 72 quis Diaconus, cap. dispensationes, 1. q. 7. † ad hoc
 enim Deus quodam in aliorum esse potestate per-
 misit, vt sub æqua moderatiōe seruētur, & vti-
 litas disciplinę, & mansuetudō clementię, & ne-
 mo audeat alterius commissis veniam denegare;
 qui pro suis optat accipere, vt inquit Leo Papa in
 sermone quadragesimæ 6. & magis sunt expectādi,
 & corripiendi, quā illico puniendi, cap. licet ple-
 rumque 45. distinet. Lucas de Penna in l. 1. C. de de-
 sertoribus, lib. 12. n. 33. & seq. cap. vera iustitia, &
 73 cap. disciplina, ead. distinet. † censura enim aliquan-
 do intermissa plus plerumque proficit, & cum Iu-
 dices, & Principes terreni debeāt imitari cœlestē;
 scilicet Dei, auth. vt omnes obediāt Iudicibus Pro-
 74 uinciarum, §. arripit, coll. 5. † & naturā diuinitatis
 clemens sit, & pia, magis ad clemētiam, quā ad
 vindictam prona, non debet nimis iustus apparere
 conari, cum scriptum sit per Salomonem Eccle-
 siast. cap. 7. *Noli esse nimis iustus,* quia quandoque
 nimis in sua iustitia perit, vt est text. iuncta gloss. in
 cap. nisi cum pridem de renunciat. Prætelus lib. 1. re-
 gul. iur. tit. 2. & dicit text. in cap. plerumque, §. bis
 ita, 2. q. 7. qui putat, misericordiam negandam ef-
 fe peccantibus, & qui de iustitia suā præsumunt, à
 Domino percussī intereunt, nec misericordiam
 cum iustitia sustinebunt, qui nequeunt facere mi-
 75 sericordiam delinquentibus, quā sententia, quę
 misericordiam negat, sententia minime dici po-
 test, cap. pendet 50. distinet. cum verā iustitia com-
 passionem habeat, cap. verā, cap. omnis 45. distinet.
 & ideo text. in cap. alligant 26. q. 7. dicit, melius ef-
 fe vt quis reprehendatur de misericordia, quā de
 rigore, cum poenę sint potius molliendę, quā*

exasperandę, l. penul. ff. de pæn. cap. penul. de pæniti.
 distinet. 1. Thom. Gramm. decis. 99. n. 3. & ex cap.
 serpens 47. ead. distinet. de pæniti. ibi: † Debet enim 76
 iustitiam temperare moderatio, & Gratian. in cap. nō
 potest, §. præcepta 23. q. 4. tradit Tiraq. de retract. li-
 gnag. §. 35. gloss. 1. n. 13. huiusmodi sententię per-
 tinere ad immodicam, illam, rigidamque, ac stri-
 ctam iustitiam, quasi humanitatem aduersam; l.
 Pātonius in princ. ff. de acquit. hered. nam, & Marc.
 Tull. lib. 2. Officior. æquitatem, & humanitatē in-
 uicem copulat, cum scribit: *Tantaque poena affi-
 ciamus, quantum equitas, humanitasque patientur;*
 ad quod etiam facit text. in e. vlt. de tranact. † vbi 77
 etiam ipsa æquitas, atque humanitas seueritati
 opponitur, veluti theriacā contra venenum, Me-
 noch. lib. 2. de arbit. Iudic. q. 13. n. 17. post Bald.
 cons. 1211. incip. *Alud malum;* lib. 4. Aymōn Crauer.
 cons. 190. num. 5. & David Prophetā Regius dixit
 Psalm. 118. *Cognoui Domine, quoniam equitas iudi-
 cia tua;* † commendatur à Marco Tullio de cla- 78
 ris orator. Sulpitius, quod iuris ciuilibus rationem
 nunquam ab æquitate seiuixerit, & ita se iustum,
 æquumque præstitit, vt naturā magis, quā di-
 79 sciplina consultus videretur, † iura enim ad eō se-
 quantur æquitatem; vt quod maximē æquum
 est, id ius commune sit, l. bona fides; ff. de deposi-
 † quare vulgo dici consuevit summum ius (id est 80
 ius strictum) summa iniustitia est, & iniuria est,
 Adam Kellerius lib. 1. de Officio iuridico politic. cap.
 25. pag. 188. dicens, † quod æquitas rigori præ- 81
 fertur, l. 8. C. de iudic. incipit placuit, Prætelus lib. 1. de
 reg. iur. tit. 1. Greg. Lop. in l. 53. tit. 5. p. 5. gloss. 2. an-
 te medium; Franc. Patric. lib. 2. de Regno, cap. 17. di-
 cens, æquitas pacis tēpore in iudicijs donitetur;
 oportet, summum ius, summa iniuria; † quare D. 82
 Thom. in Arist. lib. 5. Ethicor. cap. 16. dixit, quod
 æquitas est directio iusti legalis, † nam æquitas, & 83
 iustitia Imperij neruus est, sine quibus non consi-
 stit, quemadmodum sine neruis humanū corpus
 quoquā moueri non potest, vt obseruat Innoc. Gen-
 rilet. seu vt alij autumant Martian. lib. 3. comm. de
 Regno, suę de politia contra Macchiavel. theor. 9.
 Carol. Scriban. lib. 1. inst. polit. Christian. cap. 6. pag.
 53. Io. Steph. Menoch. in inst. polit. ex Sacris Scri-
 pturis, cap. 1. 2. post med. & cap. 13.
 † Nec alienū est, quod tradidit Ammianus Mar- 84
 cellin. lib. 19. *Quarēda sunt ignoscendi casus; nō pu-
 niendi occasiones, quod Iudicis considerati est propriū;*
 S. Greg. lib. 2. in Job. c. 8. † miscētia est lenitas cū 85
 seueritate, faciendumq; quoddam ex vtraq; tem-
 peramentum, Agid. Roman. de regim. Principum,
 lib. 3. par. 2. cap. 29. probans, † quod seueritas, & 86
 clementiā, & quitas, & rigor non contradicunt iu-
 stitię, Olaus Magnus lib. 1. de gentibus Septentrio-
 naliibus, cap. vlt. dicens: † *Apud vetustissimos Gothos
 Apis Regem significabat, quā moderatorē populo-
 rum oportet, cum iustitia aculeo clementiā mel ha-
 bere commixtum;* Simanc. lat. lib. 5. de Republ. c. 17.
 Franc. Curt. in tract. de testib. conel. 1. n. 26. [Medo- 87
 za in viridar. sac. & proph. erudition. lib. 5. problem.
 36.] † Vnde Plutarch. in quaestio. centuriatis Ro- 88
 manis, pag. mibi 628. quærit, cur maioribus magi-
 stratibus virgę annę xis feceribus colligatæ prefe-
 reban-

rebatur, responditque non debere precipitem, & solutam esse iram magistratus, vel quod mora allata, & cunctatione, dum sensim virge soluntur, idemdem possit consilium de plectendo in mitius mutari, nec modum poenae ultra mensuram delicti vnquam excedere, Alex. ab Alex. lib. 3. dier. 89 genial. cap. 5. † quare Principum potius est indulgere, & habere clementiam, quam puniendo exercere rigorem, l. cum deo populos, vbi Salic. & Iaf. C. de summa Trin. & Fide Catbol. de Pote de potestat. Proreg. tit. 1. in princ. n. 3. Castillo decif. Sicil. 138. n. 17. tom. 2. Egnat. lib. 2. exempl. cap. 1. Theatr. vitæ human. vol. 3. lib. 3. pag. 705.

SVM MARIVM.

- 1 Veritatis, & innocentie tam magna vis est, vt semper debeant probationes admitti, quæ illa appareant.
2 Iudicantem oportet cuncta rimari, & disquisitione discutere.
3 Honoris causa mitissimè est tractanda.
4 Vita, & honoris causa equiparantur.
5 Veritatis perquisitio est iuris gentium, nec tolli potest per liberum arbitrium Iudicis.
6 Iudex, qui inquisitionem fecit, si est inimicus partis, reliqui Iudices pro sua Religione debent veritatem modis omnibus curare pateferi.
7 Testes in criminalibus possunt repeti, & reinterrogari etiam post conclusionem.
8 Testes si culpa Iudicis non fuerunt examinati re- Etè, possunt iterum examinari non obstante conclusione in causa.
9 Testes, qui absque legitimis iudicijs, & iusta causa torti fuerunt possunt iterum legitime repeti.
10 Testes examinati possunt iterum repeti, & examinari ad alium finem.
11 Testes possunt examinari iterum ad sciendum, quæ cum ipsis egit Iudex clanculo, & secretò.
12 Alienatio præsumitur fraudulenta ex clandestinitate, vel ex instrumentis, quibus dari potest occasio fraudis.
13 Tormentorum modus nõ potest probari melius, nisi per eos qui illa passi sunt, & n. 18.
14 Testes domestici admittuntur ad probandam qualitatem, & modum torturæ, ac tempus.
15 Officiales si faciunt aliquid secretò in camera non possunt esse testes de visu.
16 Probationes minus concludentes admittuntur in actibus, in quibus extranei adhiberi non solent.
17 Veritas vbi aliter haberi non potest, admittuntur testes inhabiles.
18 Capituli acta, seu facta non possunt nisi per Canonicos probari.
19 Protestatio conseruat ius.
20 Iudices omnibus modis debent laborare ad inueniendam veritatem.
21 Conclusio in causa non ligat Iudicem.
22 Iudex causa etiam conclusa debet probationes admittere, quas viderit expedire.

PRO

Eodem Dom. Admirallo Aragonum.

Quod pro meliori indagacione veritatis debeant Domini Iudices etiam ex officio recipere declarationes eorum, quos vt complices, aut testes examinavit Alcaldu Silua de Torres ad sciendum qualitates compulsionum, & tormentorum, quibus eos induxit violenter ad faciendum posteriores declarationes, cum dictæ compulsionum, & tormentorum qualitates non appareant exactis, quia fortassis ea consulti suppressit, sequentibus fulcitur consideracionibus.

ARGVMENTVM.

¶ Testes secretò torti possunt examinari ad sciendum modum, tempus, & qualitatem torturæ, ac excessus Iudicis inquirentis.

CONSILIVM CLXV.

Articuli istius decisio, quæ a Dominis Iudicibus est reseruata, debet declarari ad fauorem dicti Admiralli pro meliori manifestatione veritatis, & probatione innocentie illius, & cuius tam magna vis est, vt quo illa detegatur, debent

semper probationes admitti, l. si non defendatur 19. ff. de poenit. Menoch. lib. 5. præsumpt. 48. n. 2. nõ vt scripsit Eleutherius Papa ad Galliæ Prouincias, relatus in cap. fin. 30. q. 3. † Iudicantem oportet cuncta rimari, & ordinem rerum plena inquisitione discutere, neque litigantibus sua sententia obuiare, nisi quando ipsi iam prædictis omnibus nihil habent in quaestione, quod proponant, & tandem actio ventiletur, quæ vsq; ad rei veritatem perueniatur, nam vt inquit M. Tullius pro A. Cæcina: Maturissime iudicanda est res, in qua existimationis periculum est, Alciat. resp. 306. incip. breuiter, n. 4. † dicens, quod causa honoris tractanda est mitissimè, & non arripienda in vtilitatem Fisci, vt dicitur in l. 1. C. de secund. nupt. † cum vitæ, & honoris causa equiparentur, l. iusta, ff. de manum. vindict. & l. isti quidè, ff. de eo, quod metus causa, quia in delictis huius substantiæ, & qualitatis non debent subtrahi, aut denegari diligentie opportuna, & possibiles iustificaciones, vt veritas possit clarescere, cap. literas, iuncta gloff. de præsumpt. vbi Abb. vrs. nata quod suspicio, cap. fin. 30. q. 5. l. fin. ff. de probationib. l. 1. vbi gloff. penult. C. de dedit. liber. tollend. Ioan. Grand. tract. de bello exulum, rubr. de substantia, quæst. 3. num. 4. † dicens, quod cum perquisitio veritatis sit iuris gentium, non potest tolli per liberum Iudicis arbitrium, Bald. in l. fin. in fin. C. de legibus, Decius in l. 2. col. 2. C. de edendo, Hieronym. Gigas d. tract. de crimine laesa Maiestatis, 2. par. tit. quomodo probetur, quæst. 29. num. 3. l. nec omiffa, C. de liber. causa, ibi: Cum itaque ad examinationem veri, omnis

omnis iure prodita debeat admitti probatio, Ioan. à Capistrano in speculo conscientie, vers. rejiat, num. 173. Polyb. lib. 4. dicens: Nihil demique omittendum, quod ad inuestigandam veritatem pertinet, † maxime assisente præsumptione contra dictum Iudicem propter iniuriam, quam habebat contra Admirallum, l. si quis per impressionem, C. de eo, quod metus causa, Paul. Grilland. tract. de relax. carcerator. §. quæro primò an fuga, num. 1. † & hanc prærogatiuam habent causæ criminales, quod possunt testes repeti, & reinterrogari, non solum post publicationem, sed etiam post conclusionem in causa, Bart. in l. diui fratres, ff. de poen. Guid. Papæ singul. 315. vers. in causa, Abb. in cap. per tuas 48. num. 1. vers. aut potest aliquid imputari, Farin. tom. 2. tract. de opposit. contra dicta test. quæst. 66. n. 316. ex quo inquit Ioan. Bapt. Ferret. conf. 394. n. 6. † quod si examen testium non fuit rectè factum culpa Iudicis, tunc admittatur producens ad nouum examen, non obstante publicatione restiui, quia nihil potest parti producenti imputari, Clem. 2. de testibus, Cæsar Vriull. in additionib. ad Afflic. decif. Neapol. 33. num. 2. Bald. in cap. 1. §. 1. versic. quæro vtrū, in tit. quid sit inuestitura in visibus feud. Anton. Gabriel. conclus. 28. de criminalib. num. 12. † præcipue quando declarationes nullitatem continent propter aliquem defectum, prout adest in hoc casu, cum fuerint illis iniunctæ torture absq; iudicijs legitimis, & suppressa, nec scripta forma, & qualitas illorum, nec præcedente legitima causa ad torquendum eos, & subiiciendum quaestioni, quæ est vna ex limitationibus adductis per Farinac. de testib. part. 8. q. 66. num. 303. ex Butrio n. 9. Felyn. num. 2. Imola col. 1. in cap. per tuas detestibus, & alijs pluribus.
10 † Alia limitatio est, quando ad alium finem ducuntur, Guido Papæ singul. 108. §. quod super, & singul. 752. prout petitur; nam cum tormenta, minæ, & compulsionum factæ fuerint absque interuentu personarum exterrarum, debent saltem in actis scribi, & apparere, quod cum Iudex non fecerit, fuit in culpa, nõ dicam fraude, & dolo, † vt fati probatur, ex l. hi, qui, quæ est pen. C. de rescind. vendit. & l. ab Anastasio, in verbo non occultè, & ibi Bald. in 5. not. C. mandati, & l. vxor, ibi. Furtiuas, & iterum, ibi: Nec coniunctio furtiuas, C. de repud. & l. vlt. ibi: Absconditam machinationem, C. de litig. & l. non existimo, ff. de administr. tutor. & c. quia propter ad finem de elect. & cap. consuluit, & ibi gloff. in verb. clam, & DD. inter ceteros Philip. Dec. col. 3. vers. ultimo notandum de officio deleg. cum alijs conceitis per Tiraquell. de retract. conuent. in præfat. num. 13. † nam si alienatio præsumitur fraudulenta ex actu secreto gesto, & in diuersis instrumentis, in quibus potest cadere ratio, vel occasio fraudis, l. omnes, §. Lucius, & ibi DD. ff. quæ in fraud. credit. l. post contractū, ff. de donat. pari, imò maiori ratione in proposita specie metus, & improbitatis consideratio est admittenda propter carcerem præcedentem. Elbert. Liconi. conf. 85. nu. 3. † quia non possunt per alios probari, quam per ipsomet, quæ ea passi sunt tormè-

ta, l. consensu, §. super plagis, C. de repudijs, ibi: Quoniam non facile, quæ domi geruntur per alienos poterunt confiteri, & ibi Bald. Bart. in l. lex, quæ tutores, num. 3. C. de administr. tutor. Afflic. decif. 304. num. 10. Alexand. conf. 64. num. 5. lib. 1. Ant. Gabr. tit. de testib. conclus. 10. num. 33. Rebuff. conf. 117. n. 5. Paul. Merenda conf. 18. num. 7. part. 1. Stephan. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 144. num. 28. & ponderat pro eo Bart. supra, l. de submersis, C. de naufrag. lib. 11. vbi Angel. & Andr. de Barulo n. 1. Ioan. Vincent. Honded. conf. 106. nu. 40. & 56. tom. 1. & conf. 15. num. 20. eod. lib. 1. Philip. Corn. conf. 113. num. 2. volum. 1. Monach. in cap. filij, nu. 5. de heret. lib. 6. Abb. in cap. super, num. 2. de testib. Gregor. Lopez in l. 1. tit. 16. part. 3. gloff. 6. Palac. Rub. in rubrica de donat. inter. §. 21. n. 2. & 3. Ant. Gomez tom. 3. cap. 12. nu. 21. & in terminis probandi modum torturæ, Farinac. tract. de iudicijs, & tortura, tom. 2. quæst. 37. n. 142. † dicens, quod etiam testes domestici admittuntur ad probandam qualitatem, & quantitatem torture, ex Amadeo in tract. de synduc. num. 15. Paris de Pureo in eodem tract. verb. tortura, el. 1. cap. 12. Bald. in l. si quis in hoc genus, num. 4. C. de Episcopis, & Cleric. dicens: Credo etiam, quod tortura possit probari per indicia, & coniecturas, vnde totum hoc arbitrio Iudicis relinquitur inquirendum, † quia quod fit per Officiales secretè in Camera non potest probari de visu, sequitur Boerius conf. 40. nu. 102. Vnde Marcus Antonius Natta conf. 198. nu. 17. † ait, quod generaliter in actibus, in quibus extranei adhiberi non solent, admittuntur etiam probationes non concludentes, cap. veniens 3. de testib. & cap. fin. de testib. cogend. & ibi Abb. Ioann. Vinc. Honded. d. et. conf. 106. num. 5. tom. 1. Lap. alleg. 94. num. 4. Petrus Ioann. Anchar. quæst. 42. num. 53. lib. 3. † Et vbi veritas aliter haberi nõ potest, admittitur etiam veritas alias inhabiles, Bald. in l. quoniam liberi, C. de testib. num. 5. Ioan. Petr. Surd. conf. 513. num. 40. vol. 4. & decif. 326. num. 91. Ioan. Franc. de Ponte conf. 44. vol. 1. Rebuff. d. conf. 117. nu. 3. Corne. conf. 217. num. 1. vol. 1. Stephan. Grat. d. et. cap. 374. nu. 13. Cornaz. decif. 114. num. 4. & 5. Ioan. Ronchegall. conf. 129. num. 20. & 23. tom. 1. inter. conf. crim. & cum non sit alius modus probandi, debent ipsi super eo interrogari, arg. c. veniens 2. † ibi: Quia quæ in capitulo agitur, non possunt nisi per Canonicos ipsos probari, l. si quis in graui, §. si pupillus cum seq. ff. ad Syllan. Rebuff. tract. de reprob. test. num. 60. Vinc. de Franch. decif. 538. nu. 3. & 4. Stephan. Grat. tom. 1. discept. for. cap. 374. nu. 15. maxime cum fuerit protestatum pro parte dicti Admiralli, quod terminus si bi non curreret, eoq; non fiebant testibus prædictis interrogationes tempore, quo inisset, nec ad ius, quod sibi competeat reprobandi eos, † quæ protestatio conseruauit illius ius, l. si debitor, ff. quib. mod. pign. vel hipoth. solui, l. non solum, §. mort. ff. de noui oper. num. l. libera, C. de sent. & interloc. omn. iud. Laf. conf. 13. n. 40. lib. 1. Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 26. num. 17.
Et quando hoc dubium aliquod pateretur ad instantiam Admiralli, cessabat ex eo quod rectè ad-

- 20 administrationi iustitiæ conueniens erat, quod ita ex officio decerneretur, † cum debeant iudices ad inueniendam fidem veritatis omnibus modis diligenter laborare, l. is, apud quem, vbi Odofred. Bart. Bald. & Paul. Castrenf. C. de edend. l. 1. C. de dedititia libert. tolleda. Auth. de tabell. in princ. collat. 4. cap. cum Ioannes ad finem de fide instrumentor. Martin. Vran. in cap. ex litteris, num. 4. de iure iur. Puteus decif. 219. num. 3. lib. 2. † nam quoad Iudicem non ligat conclusio causæ, vt pluribus probat Felin. in cap. cum dilectus, num. 13. de fide instrument. Abb. in dict. cap. cum Ioannes, numer. 8. 22 pro quo facit, iudicem non solum posse, † sed debere admittere quascumque probationes, si viderit hoc expedire, etiam si omnes termini fuerint seruari, & causa conclusa, Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 77. num. 2. tom. 1. Alexand. conf. 122. nu. 6. & conf. 147. num. 19. lib. 2. Mandell. conf. 9. num. 32. Crauer. conf. 134. num. 1. Barbat. conf. 30. num. 1. & 2. lib. 1. Decius in cap. 1. notab. 2. de except. & ita Florian. de S. Petro in l. c. de indebito, num. 8. ff. probat. ait, quod iudex semper potest testem repetere ex officio, nē vt dixit Marcus Tullius in oratione pro Publico Quintio: *Aduersarijs tempus impugnanāi detur, cum & vitandi illorum impetus potestas adempta nobis sit, & si qua in re id, quod parati sunt facere, falsum crimen quasi venenatum aliquid telum reuerint, medicinae faciendæ locus non sit.* Et ita pronuntiandum super omnibus speramus.

SVMARIVM.

- 1 Nobiles diuino iure, & communi diuersarum gentium sunt preferendi plebeis in administratione officiorum Reipublicæ.
- 2 Ioseph ab Arimathea nominatur in sacra scriptura nobilis decurio.
- 3 Antiochus Rex præposuit loco sui Lyfiam virumobilem, eod. num.
- 3 Nobiles, & ingenuos honores sibi arrogare aequo iure censuit Aristoteles.
- 4 Romulus Urbis Romæ fundator diuisit Populum in duos ordines, Senatorium, & plebeum, & quæmunia vnicuique iniunxit.
- 5 Theseus diem separasset nobiles à plebeis, iussit, quod ex nobilibus eligerentur qui administrarent Rempublicam, & exequerentur leges.
- 6 Solon Legislator Atheniensium detulit nobilibus regimen Reipublicæ.
- 7 Iulius Cæsar in pluribus prætulit nobiles plebeis.
- 8 Legibus duodecim Tabularum non permiscebantur patrij cum plebeis, sed omnino distinguebantur inter se.
- 9 Romæ Consules, Quæstores, Tribuni, Censores, Dictatores, & alij præ eminentes magistratus electi erant semper ex patrij, qui non poterant esse nisi nobiles.
- Lucius Sextius fuit primus è plebe, qui ingressus fuit Consulatum, eod. num. 9.
- 10 Indi, & Barbari magistratus nobilibus deserviant.

- 11 Alexander Magnus vicij Parthi Præfectum illis, statuit Andragoram ex nobilissimis Persarum.
- 12 Longobardi nobilibus deserebant magistratus.
- Venatorum mos adducitur, & laudatur, qui nobiles tantum admittunt ad regimen sue Ciuitatis, & Reipublicæ, eod. num.
- 13 Nobiles de iure civili præferantur in honoribus, & administratione Rerum publicarum.
- 14 Nobilitas est inter alia consideranda in electione Officialis.
- 15 Honores, & magistratus magis dari debent nobilibus, quam plebeis, & quare.
- 16 Leges Hispania requirant, Magistratus ex bono genere esse natos.
- 17 Viriute pollens, & parentum habens imagines, debet præferri in premijs, & honoribus, & numer. 41.
- 18 Nobilitati defertur in dispensatione iuris communis.
- 19 Nobiles habent præsumptionem pro se in administratione officiorum publicarum.
- 20 Nobilitas perse est virtus.
- 21 Nobilitati regulariter famulantur virtutes.
- 22 Nobilitati fauent omnes boni.
- 23 Reipublica interest per digniores, & nobiliores regi.
- 24 Præsumitur magis pro eo, qui est ex patre nobili, quam ignobili.
- 25 Nobilitas politica, & civilis est, quæ mediâ nobilis distinguitur à plebeo, assimilatur nobilitati virtutum respectu Dei.
- 26 Sanguinis iura sunt immutabilia.
- 27 Aural. Cassiodor. ad fauorem nobilitum ponderatur.
- 28 Nobilitate parentum decorantur successores.
- 29 Tribunus militum quando primus fuit creatus Romæ ex plebe, recensetur.
- 30 Leges Castellæ solum concessere plebeis vnum ex officijs dictis Alcaldes de la Hermandad.
- 31 Decurionatus in magnis Castellæ Urbibus solum possidebantur à nobilibus, donec propter necessitates pecuniarum fuerit concessi plebeis.
- 32 Hierosolymorum inter alia damna, quæ eneperit postquam captus fuerit à Pompeio illud fuit, quod honores, qui antea deserebantur nobilibus ex Patrij genere, fuerunt delati postea plebeis.
- 33 Chulpericus Rex Francorum à Proceribus Regni in Monasterium fuit detrusus, quia honores distribuebat plebeis.
- 34 Officia Reipublicæ quoties sunt in vna partialitate, regimen fit confusum, & Babylonicè, daturque iniuriarum occasio.
- 35 Aristocrata est regimen paucorum nobilium.
- 36 Democratia dicitur regimen popularium.
- 37 Democratia facillè degenerat in seditiones.
- 38 Ecclesiastici cap. 9. ponderatur contra regimen popularium.
- 39 Ciuitas nulla fuit inquam bene constituta à plebe.
- 40 Gandauensem stoliditas, & malitia taxatur, quia magistratus sunt apud plebeos.
- 42 Nobiles debent præferri in magistratibus secularibus.

- ribas, & quare, & num. 43.
- 44 Natus est bonis parentibus, & bona progenie, bonus præsumitur præsumptione natura.
- 45 Mores parentum transeunt in filios virtute generationis.
- 46 Meliores natura sunt secundum Platonem, & Aristotelem nobili ex genere, quam ignobili.
- 47 Homini bus virtutis succus ex radice diffunditur sicut in stirpibus.
- 48 Medietas officiorum iustitiæ, & regimini debetur ad minus nobilibus.
- 49 Rustici tanquam alienæ felicitatis impatientibus valius est animus extinguendi nobilitatem.
- 50 Ignobiles si dominantur, contendunt opprimere nobiliores, vt vterque status equalis fiat.
- 51 Temperamentum quoddam fit ex duobus contrarijs vitijs, & mixtis.
- 52 Digniores, & magis benemeriti sunt ad officia eligendi, in conscientia, & iustitia, aliàs tenentur eligentes, & peccant, aliàs tenentur eligentes, & peccant, aliàs tenentur eligentes, & peccant, aliàs tenentur eligentes, & peccant.
- 53 Præscriptibilem esse medietatem officiorum spectantium nobilibus, tenuit pro plebeis, sed non bene Ioannes Garcia.
- 54 Consuetudo, quod omnia officia regimini Reipublicæ sint penes plebeos tanquam onerosa, & damnosa non valet.
- 55 Plebej non possunt facere defensas, seu atajados paucorum, & territoriorum Vniuersitatis ad soluendum tributum, in præiudicium nobilium.
- 56 Ambitiosa decreta Decurionum ex plebe contra nobiles non valent.
- 57 Ioannis Garcia opinio pro plebeis contra nobiles, reprobat in Regijs Cancellarijs, & Supremo Consilio Castellæ in multis causis.
- 58 Exempla sententiarum Senatus sunt instar legis obseruanda.
- 59 Reipublica vtilissimè est, per nobiliores regi, nec valet consuetudo, aut privilegium eos excludens. Iustum Imperium non est, nec Ciuitas est appellanda, in qua populares summa Reipublica munera tractare præsumunt, eod. num. 59.
- 60 Anacharsis Atheniensium statum, dū populi imperio agebatur, breui interitum prædicat.
- 61 Atheniensium Reipublica tunc floruit, cum regimen eius erat penes patrijos, pollentes opibus, non cum venit ad populares.
- 62 Ioannis Garcia opinio reprobat a Doctoribus maiore auctoritate.
- 63 Consuetudo non valet induci contra ius, nec debet recipi, num. 64.
- 64 Consuetudo contra ius non inducitur ex simplici tolerantia.
- 65 Aristoteles reprehendit legem Lacedæmoniorum, per quam Magistratus Epororum concedeantur plebeis, propter damna in ea sequuta Reipublicæ.
- 66 Consuetudo omnis vt valeat, debet esse rationali.
- 67 Consuetudo veritati, & rationi frustra opponitur, & si sit immemorabilis.
- 68 Consuetudo mala tempore auget iniquitatem, non minuit.
- 69 Consuetudo contra bonos mores non valet.

- 70 Consuetudo iure civili dicitur irrationabilis, quæ tendit contra illius finem, scilicet bonum publicum.
- 71 Consuetudo rationabilis aliquando valet contra legem rationabilem.
- 72 Corruptela dicitur, quæ omni tempore, & omni respectu est præiudicialis.
- 73 Consuetudo, quod minor præcedat maiorem, est contra omnes ius.
- 74 Publicum ius consistit in Magistratibus.
- 75 Reipublica constituitur ex utroque statu nobilitatis, & plebeiorum.
- 76 Scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur, requiritur in incorporabilibus iuribus.
- 77 Præscriptio dicitur, quando quod vni acquiritur, alteri admititur.
- 78 Sententia est stricti iuris, nec trahitur ad aliam rem.
- 79 Præscriptio est stricti iuris.
- 80 Præscriptio non procedit sine possessione.
- 81 Tantum præscriptum, quantum possessum.
- 82 Consuetudo est etiam stricti iuris.
- 83 Consuetudo vbi non viguit, nec disposuit, non debet extendi.
- 84 Iurisdiclio cognoscendi de appellationibus, debet esse penes solos nobiles, & non penes plebeios.
- 85 Intellectus l. Actuariorum, C. de Numerarijs, & Actuar. lib. 12.
- 86 Nominandi facultatem habens ad officia regimini debet nominare personas capaces, & idoneas status nobilitatis, & plebis.
- 87 Diuitia sola non tribuunt dignitatem, nec nobilitatem.
- 88 Diues tunc præfertur in honoribus, quod est paritas in alijs qualitatibus.
- 89 Dignitas non mensuratur ad pecuniam, nec ex ea inducitur vera nobilitas.
- 90 Rescripta, & privilegia etiam motu proprio non operantur in præiudicium tertij.
- 91 Princeps non præsumitur concessionem facere ceteri præiudicium tertij.
- 92 Princeps non censetur dare, vel confirmare in perniciem alterius.
- 93 Princeps videtur referuare qualecunque ius tertij, vt via iudicialia possit experiri.
- 94 Confirmatio generalis non extenditur nisi ad iusta, & non ad iniqua, & num. 96.
- 95 Decurionum iniqua arbitria dicuntur monopolia.
- 96 Princeps auferens ius tertij ad postulationem alterius, præsumitur circumuentus, & fecisse per importunitatem.
- 97 Publica utilitas est multum considerabilis.
- 98 Privilegium generale non includit casum publicæ utilitatis contrarium.
- 99 Iudices Supremi Consilij non debent aliquid facere, quo sui dissimiles esse videantur.

PRO

Statu Nobilium Villa de Tepes.

Nn

CON.

CONTRA

Comune Concilium, sine Universitate, & bonos homines plebis eiusdem Ville, super officijs administrationis iustitie, & regiminis illius.

ARGUMENTVM.

Quod Status nobilium debet preferri in dictis officijs iustitie, & regiminis, vel saltem non posse illi denegari mercedem illorum, & quid de officio iudicis appellatum.

CONSILIVM CLXVI.

Recte consideretur Nobilium preteritio, non est dubium, quod inspecto diuino iure, & positio apparebit non solum Romano, sed aliorum Regnorum, & Nationum, peculiarique Hispaniarum iure nobiles esse preferendos ple-

beis in administratione dictorum officiorum, nam ut legitur Deuteronomio 1. cum Deus loqueretur populo Israelitico per os Moysi, dixit: Tuli que de Tribubus vestris viros sapientes, & Nobiles, & constitui eos Principes Tribunos, & Centuriones, & quinquagenarios, ac Decanos, qui docerent vos singula, precepitque eis dicens: Audite illos, & quod iustum est, indicite, siue cuius sit ille, siue peregrinus, [comprobatur adducta per Marquez in Governatore Christiano, lib. 1. cap. 3. §. 4.] Et diuine Matthei 23. & diuine Marcus cap. 15. cum loqueretur de Iosepho ab Arimathia obseruat quod erat Decurio nobilis, & lib. 1. Machabeorum 3. refertur, quod Rex Antiochus profecturus loco sui ad regimen Regni reliquit Lyfiam virum nobilem, Constantius Rogerius tract. de summo bono, q. 2. n. 22.

Unde Aristoteles lib. 1. politicorum c. 8. dixit: Nobiles, & ingenuos honores sibi optimo iure arrogare, tradit Corset. in repet. c. grandi, n. 15. de supplend. neglig. Pratorum lib. 6. Tiraquell. de nobilitate c. 20. sero per totum.

Romulus Urbis Romae Fundator, cum diuisisset populum in duos ordines, plebeum, & Senatorium his artes ingenuas reliquit, militiam scilicet, Magistratus gerere, sacra facere, ius dicere, publica, & urbana negotia administrare. Plebeis vero agrorum curam, & culturam, pasturam, pecorum, & alias sordidas artes, ut referunt Plutarch. in vita Romuli, Dionys. Halicarn. lib. 2. antiquit. Romanorum. Alex. ab Alex. lib. 5. dierum genial. cap. 18. vbi And. Tiraq. Simanc. lib. 5. de Republ. c. 3. n. 7. Mastrill. lib. 2. de Magistrat. c. 8. n. 26.

Similiter Theophrastus, cum separasset nobiles a plebeis insit, quod ex nobilibus eligerentur, qui administrarent Magistratus, & leges exequerentur, ut inquit Plutarch. in vita Theophrasti, & Halicarn. lib. 2. antiquit. Romanorum. Sirtiac. vbi proxime, n. 8. Mastr. d. c. 8. n. 25. Mol. lib. 2. de prim. Hipp. c. 5. n. 66. Ad cuius imitationem Sobon legislator Atheniensium

in suis legibus idem disposuit, ut referunt Plutarchus in vita illius, & Iulius Pollux lib. 8. Arist. lib. 2. politici. cap. 10. Tiraquell. dict. cap. 20. num. 4. & seqq.

Similiter Iulius Caesar, prout refert Trogius Pompeius segregauit nobiles a plebeis, notolum in negotijs arduis, verum & in leuibus, taliter, quod nobiles simul cum ipso Cesare vicebantur vno palatio, plebei vero inferius in alio, Oratoria de nobilitate 2. part. cap. 4. n. 2. cum seqq. Idem comprobatur ex antiqua obseruantia, de qua in l. 2. §. deinde cum post. ff. de orig. iuris, vbi habetur, quod lege 1. Tabularum non permiscebantur Patritijs, & Plebei, sed omnino distinguebantur, ut referunt ibi Zalius, & Alber. & Ioseph. Sesse decis. Aragonum 8. n. 4. & 6. vbi probat, distinctionem Nobilium, & Plebeiorum apud Romanos, & Athenienses fuisse in fauorem Nobilium.

Similiter visum fuit Romae, quod Consules, Quaesitores, Tribuni, Centores, Dictatores, & alij Magistratus preeminentes semper electi fuere ex Patritijs, qui non poterant esse nisi Nobiles, & si contra hanc consuetudinem, & obseruantiam post annos multos Lucius Sextius fuit primus a plebe, qui ingressus fuit Consulatum, ut inquit Titus Livius lib. 6. 1. decad. & habetur in d. l. 2. §. deinde, & seq. ff. de orig. iuris, Cassian. in Catalog. glor. mundi, 8. p. consider. 27. 31, 36. & 38. Alphonsus Heredia in lib. cui titulus est, Doctrina de iure, q. 8. Carol. Stephan. in diction. historico in l. Sextio.

Imo apud Indos, & Barbaros idem fuisse obseruatum, ostendit Diodor. Sicul. lib. 3.

Et Alex. Magnus ita in hoc procliuor fuit, quod victis Parthis, regimen illorum commisit Andragora ex nobili Persarum genere, contra leges Macedoniæ eius patriæ, Iustin. lib. 12. histor. & ut dicitur 1. Machab. c. 1. Cum adhuc viueret vocauit pueros suos nobiles, qui secum erant nutriti a iuuentute, & diuisit illis Regnum suum.

Nec solum Nationes prædictæ viros nobiles elegerunt ad officia publica. Sed etiam Longobardi, ut in Longobardi, tit. de offic. l. ual. l. vlt. qua incipit de iudicis, sed etiam Germani, de quibus Tiraquell. de nobilitate c. 20. num. 5.

Hinc laudatur Venetorum mos, qui nobiles tantum admittunt ad regimen Ciuitatis, ut obseruat Tiraquell. dict. cap. 20. n. 1. Ioan. Franc. de Pö. tract. de potestate Prorregis, tit. 2. §. 7. n. 21. de quo est illustre testimonium Cardinalis Contaren. lib. 1. de Repub. Venetorum, pag. 268. dicentis: Quamobrem sapienter a maioribus nostris cautum est, ne vniuersus populus summam potestatem habeat in hac Republica, quam longe optimam voluerunt, summa enim turbatio, popularisque tumultus frequenter concitantur in illis Ciuitatibus, in quibus summa virum est apud populum: quod etiam in quibusdam Rebus publicis obseruatum fuisse legimus, & non nullis Philosophis præceptum, hoc tam recte se posse assequi arbitrati sunt, si ius hoc administranda Republica desiniret in sensu, atque copia rei familiaris: Verum in maximas difficultates, nos mediocritas incommoda incidere, nam frequenter euenit, ut infima plebis homines comparant sibi ingenuas facultates: quippe qui plerumque sordidis artibus, offi-

officij, que minime liberalibus dant operam augende rei, neque unquam sibi parcunt, quin potius genium fraudant, ut opes accumulent. Contra ingenui ciues, ac liberaliter educati pauperes sunt, sed aduersa fortuna (ut frequenter accidit) seu quoad liberalibus opera negligunt: qua ratione fit, ut sordidi homines, qui nil aliud sapunt, quam lucrum in bonarum rerum artium expertis sunt paulatim Rempublicam capessant: ingenui vero, ac liberaliter educati opibus sensim desistentibus à iure ciuium decedant. Inde maximas seditiones oriri, ac Rempublicam turbari necesse est; ideo maiores nostri Sapientissimi homines, ne sua Republica, quandoque in has calamitates incideret, hanc definitionem publici iuris generis nobilitate longe melius fieri censuerunt, quam magnitudine census, Pompe. Calmo. in paral. polit. p. 2. pag. 179. & seq. Henningius Arif. de Republica, lib. 2. c. 4. sect. 4. n. 15. Ludou. Zuccul. in consid. polit. oracul. 60. Menoch. cons. 199. num. 30. vol. 2.]

Et si ius civile attendimus, sunt notissimæ leges, quibus idem cauetur, preferentes nobiliores tam in honoribus, quam in administrationibus Rerum publicarum, honores, & is, qui, ff. de Decurion. quæ non solum prouidit, quod Decurionatus essent penes nobiles, sed prohibuit, illos habere plebeios, ut patet ibi, quia Decurionum honoribus plebei fungi prohibentur, l. ad subeunda, C. de Decurion. lib. 10. l. 2. C. de præd. Decurion. eod. lib. l. rescripto. in princip. ff. de muner. & honon. auth. de defensor. Ciuitat. ibi: Sed inuicem vniuersi nobiliores, & ibi glof. & in §. si qua verò, collat. 13. auth. de referendar. §. fin. collat. 2. & in auth. Præsides, C. de Episcop. Audientia, dicitur: Præsides gentium per vnamquamque Ciuitatem preparant homines non vilissimos, sed nobiliores Ciuitatum habitatores, quibus aliqua ratio est bonæ opinionis constituta, nominare defensores per circulum, ut eo expleto, rursus eandem sollicitudinem reuertantur, Lucas de Penn. in l. mulieris, col. 5. vers. in pluribus quippe, C. de dignitat. & in l. 2. col. pen. vers. & sicut nobiliores, C. de exactor. tribut. lib. 12. Ioan. de Platea in l. 1. C. de condit. in public. horreis, num. 5. lib. 10. f. affirmans in electione Officialium Reipublicæ inter alia esse considerandam nobilitatem, Palat. Rub. in repet. rubr. de donation. inter. §. 9. n. 6. & in c. per vestras, §. 26. n. 10. Thom. Gram. conf. 6. num. 11. Oratoria de nobilitate 4. p. princ. col. n. 8. Ioan. Bapt. Coccin. decis. Rota 238. num. 3. Girond. tractat. de privileg. & exempt. explicatione, num. 653. Menoch. lib. 6. de presump. presump. 59. num. 10. Vincent. de Franchis decis. Neapolit. 253. num. 2. & 9. Paris de Puteo tract. de re militari, lib. 7. q. 1. nu. 26. Andr. de Isernia in cap. hac adiecti de pace iuram. firm. Capic. decis. 26. Ioann. Vincent. de Anna. allegat. 21. num. 8. & alleg. 130. n. 10. Molin. lib. 2. de resp. primog. cap. 5. n. 69. f. inde Steph. Guazzo dialog. 4. de Magistrat. pag. mibi 119. late probat, honores, & Magistratus nobilibus sanguine, & genere potius, quam ignobilibus deferendos, cum ratio ni consonet, ex bonis natos bonos euadere, late Auend. Capit. Pratorum, 1. p. c. 19. n. 17. & seqq. Greg. Lop. in l. 2. tit. 9. p. 2. glof. 4. & in l. 9. tit. 12. Tom. 2.

ead. part. glof. 3. Bobadilla lib. 1. polit. c. 4. nu. 19. & seqq. Capyc. decis. 26. Surg. lib. 1. de Neapol. illustr. cap. 17. nu. 19. Ioan. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. 3. §. 5. nu. 9.

Inspecto autem iure eorum Regnorum, l. 18. tit. 9. part. 2. inter alia requisita, & qualitates eorum, qui admittendæ sunt ad administrationem iustitiæ, & regiminis sunt duo, scilicet quod sint de bono genere, & magnæ fidelitatis, & licet videatur, quod lex ista loquatur in maioribus Magistratibus, etiam est intelligenda, & illius ratio militat in minoribus, ex Greg. Lop. ibi, & Bobad. d. c. 4. n. 22. qui à n. 17. ad longum hoc profequitur in fauorem nobilium, & idem lib. 2. c. 8. n. 6. vbi in Decurionibus idem asserit procedere, cum debeant habere eadem requisita, secundum Curiam Pisan. cap. 12. n. 9. & 21.

Et eadem prerogativa Petrus Bessug. in Specul. Princip. rubr. 26. §. Principi, n. 1. dixit post Boetium, quod qui sua virtute pollet, & parentum habet imagines, magis est honorandus, & concurrentibus virtutum premijs preferendus, l. vlt. virtutum, C. de status, & imaginib. & ideo generosos tales in officijs, & beneficijs esse a Principe preferendos, cap. super eo de testib. cap. de multa, cap. penult. de præbend. Cosm. Gumier. in pragmat. sanctione, tit. de collat. §. videlicet, verbo nobiles, Ioan. Cotrat. in paraphrasi Sacerdotali, 4. p. c. 4. n. 43. Hieron. Gabr. respons. 4. n. 27. vol. 2. Bertrand. conf. 2. nu. 40. lib. 3. vbi ait, quod nobilitas habetur multum in consideratione in collationibus beneficiorum Ecclesiasticorum, ut voluerit, glof. & DD. in c. cum aded de rescript. Cassan. 3. part. consider. 36. Ioann. Franc. Capiblan. super pragmat. Abb. nu. 2. de elect. Iulian. Vintan. lib. 2. de iure patron. c. 12. n. 6. Calixt. Ramfr. tract. de legeregia, §. 13. n. 7. & seq. Et signanter habetur in consideratione, quando agitur de dispensatione, seu relaxatione iuris communis, c. de multa, §. circa sublimes tamem, & ibi Hostiens. & Scribentes de præbend. facilius. n. mouetur Princeps ad conferendum nobili, aut cum eo dispensandum, quam cum ignobili, & in pluribus alijs rebus, de quibus Petrus Antibot. tract. de munerib. vers. est autem sciendum, Ioan. Raynaud. tract. de nobilitate §. videntur esse septimo, & principaliter de effectu nobilitatis, Bertrand. conf. 141. Christi nomine inuocato, numer. 1. volum. 1.

Et ratio est fundamentalis propter magnam presumptionem, quam iura habent in fauorem nobilium quoad regimen officiorum publicorum, ut resoluit Alciar. tract. de presump. regula 1. presump. 48. Menoch. dict. lib. 6. presump. 59. numer. 1. & fin. Tiraquell. dict. tract. de nobilitate. cap. 20. num. 1. & 2.

Quia nobilitas per se est virtus, Aristot. 3. polit. c. 8. Auend. 2. p. de exeq. mandat. c. 14. nu. 24. & late probat Petr. Greg. in comment. sintagmat. artic. mirabil. 2. tom. lib. 4. cap. 40. vbi quàm plura de nobilitatis bono, f. est. n. tam magna virtus, quod ius presumpit habentem nobilitatem habiturum virtutes alias, quæ nobilitati regulariter

famulantur, vt plene per Cassian. in *catolog. glor. mundi*, 8. p. *considerat.* 3. 2. idem Menoch. *lib. 5. praesumpt.* 4. n. 6. [latè Vargas *discurf.* 10. de la Nobilitate, num. 2. fol. 56.]

22. † Quare Marcus Tullius (tam & si homo nouus veritatis, & rationis lumine motus) in oratione pro Sextio, dixit: *Omnes bonis semper nobilitati fauimus*: idem cum Magistratum, & Officium creatio respiciat Reipublicae bonum per id quod habetur in *l. si quis Magistratus, vbi glos. l. munerum, §. iudicandi, ff. de munerib. & honoribus. l. sancimus, C. de Admocat. diuers. iudicior. Bertranq. conf.* 16. num. 12. lib. 1. † Reipublicae inter est per digniores, & nobiliores regi, Corn. *conf.* 335. num. 4. lib. 1. & *conf.* 224. num. 7. lib. 2. vtleq; est Reipublicae nobiles esse homines dignos maioribus suis, Thesaur. *polit.* lib. 4. cap. 2. Et ita Petrus Foller. in *Constitut. Neapol. post mundi* 24. machinam, num. 81. post Afflic. ibi ait, † magis, & melius praesumi pro eo, qui natus ex patre nobili, quam pro eo, qui ex ignobili, cuius dicitur memor fuit, Tiraquell. *tract. de nobil. cap. 20. n. 21.* quod ante eos animaduertit Plato in *1. lib. Alcibiad.* qui est de natura hominum consentaneum esse, dicens, meliores esse naturas ex nobili genere, quam ex ignobili, & Aristot. *lib. 3. Rethor. ad Theodectem, cap. 16. Nobilitas* (inquit) & educatio ad faciendam fidem adhibentur, verisimile est enim probum ex probis, & bene educatum in bonum virtutum euasisse, & Fabius Quintilianus *lib. de argumentis* scribit, argumenta saepe a persona, & genere esse deducenda, nam similes parentibus, ac maioribus filij sui plerumque credentur, & non nunquam ad honeste, turpiterque videndum inde causae fluunt, Hojeda *de benef. incompatib. lib. 1. c. 23. n. 74.* & 126. Garimber. *lib. 2. de regim. Ciuit. fol. 17.* dicens esse verisimile ex bonis bonos nasci, quia natura desiderans generare rem omnem similem in sua specie, praestat nobili naturalem inclinationem ad virtutes antecessorum, & ad illorum emulationem accenditur honorabili desiderio, non solum aequandi, sed etiam superandi eos, & stimulantur etiam in suspicionem ignominiae, in qua cadunt ignobiles, si illi degenerarent a gradu suorum antecessorum, & claritate sanguinis illorum. Mar. Anton. *lib. 1. resol. 88. nu. 11. arg. l. quod si nollit, §. qui mancipia, vbi glos. & DD. ff. de a dilic. edito, Ioan. de Amic. conf. 86. num. 19. & conf. 134. num. 10. Costa in respons. inserto, in tract. de facti. scient. & ignor. centur. 1. allegat. seu respons. quod est post distinct. 9. n. 5. pag. 165.* [populares enim, vt plurimum regimini ineptos, & e conuerso nobiles vtiores, obseruat D. Marius Cütelli ad *U. Siculas Federici, cap. 7. not. 8. n. 1. & 2. ponderans illud Sophoclis.*

*Generosa sic sunt pectora: turpia odio
Haben: honesta gloriosa existimant.*

Et in Ciuitate Catinensi, vbi status nobiliu a ceteris distinguitur, solus ad publica munera iniuitatur.]

25. † In quo est maxime considerandum, quod nobilitas politica, & ciuili, qua mediante nobilitas differt a plebeio, secundum Paris. de Puteo *dict.*

tract. de re. milit. lib. 7. q. 1. n. 7. & 8. Ioan. Bapt. Costa conf. 5. nu. 2. & 3. est introducta ad similitudinem, & imitationem nobilitatis, quae virtutis ratione consideratur erga Deum, vt in *authent. vt Iudices sine quoquoq. suffragio, §. itaq; collat. 2. & l. i. ff. de offic. Praetor.* & sicut ille apud Deum sua gratia gratum sibi fecit, ita in foro iudiciali ille est nobilis, † qui ex iure sanguinis, quod immutabile habetur, *hura sanguinis, ff. de reg. iur. l. 3. ff. de interd. & releg. Roman. iug. 37. Matienzo in rubr. tit. 1. num. 124. lib. 5. Recop.* est gratus Principi, vel legi, prout sunt personae nobiles, text. in *l. Imperialis circa princip. C. de nupt. vbi de dicta similitudine, l. 1. §. 1. C. de offic. Praefect. Praetor. Aprica, iuncta doctrina Bait. in l. i. C. de dignitatib. lib. 12. Constantius Roger. tract. de summo bono, q. 2. n. 18. [Salced. ad l. 25. tit. 5. lib. 3. Recop. nu. 11.] Masuer. in *praxi, tit. de gallijs, seu collectis, num. 16.* ponderans illud *1. Reg. cap. 2.* quicumq; honorificauerit me, ego honorificabo eum, qui autem contempserit, erunt ignobiles, [habetur in *Concil. Tolet. 13. cap. 7.*]*

† Pro quo facit illud Cassiodori *lib. 3. var. 27. epist. 6.* Multo nobis probatur acceptius, quoties dignitatibus redimus, qui de ipsa Curia claritate nascuntur, quia non sunt de vobis examina nostra sollicita dum praedicit a bona transfunditis, qui merito cum luce praestatis, origo ipsa iam gloria est, laus nobilitatis cognoscitur, idem vobis est dignitatis, quod vita principum, Barbat. *conf. 35. num. 1. vol. 2.* [Idem Cassiodor. *lib. 3. epist. 12.* dum ait: *Laudabilis vena seruat originem, & fideliter posteris tradit, qua in se gloriosa transmissione promeruit, vt obseruat Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 28. num. 6.*]

† Decorantur enim successores parentum nobilitate, secundum Sidon. Apollin. *lib. 3. epist. 6.*

† Et licet post antiquum ius Romanorum, 29 illud scilicet duodecim tabularum recedente, plebe a Patritijs, & seditionem per recessionem mouente, fuerint admisi ex plebe ad officium, Tribunorum militum, cum ipsi Consulatum, etiam ambirent, vt patet ex *dist. l. 2. §. deinde cum post, ff. de origine iuris*, ibi: *Deinde cum post aliquot annos, quam duodecim tabula lata sunt, & plebs contenderet cum patribus, & vellet ex suo quoque corpore Consules creare, & Patres recuserent, factum est, vt Tribuni militum crearentur partim ex plebe, partim ex patribus.* Et cum postea etiam instarent pro officio Consulatum, fuere admisi ad illud remanente tamen maiori numero nobilibus, seu Patritijs, vt patet ex *verf. seq. ibi: Deinde cum placuisset creari etiam ex plebe Consules, ceperunt ex utroque corpore constituit, tunc vt aliquo pluris Patres haberent, placuit duos ex numero Patrum constituit.*

† Eandem intentionem habuere leges nouiores istius Regni, nam plus, quod concessere plebeis, fuit quod haberent vnum ex duobus officijs Iudicium, qui vocantur Fraternitatis, vt in *l. 1. tit. 13. lib. 8. Recopilat.* ibi: *Se elijan, y nombren dos Alcaldes de Hermandad; el vno del Estado de los Caualleros Ejsuaderos, y el otro de los Ciudadanos,*

nos, y bobres pecheros. Nec reperitur lex alia, quae loquatur de medietate officiorum, † quod bene peripicitur in consuetudine antiqua Hispaniae, nam in Oppidis magnis officia Decurionatum semper erant apud nobiles, nec alij ad ea admittebantur, donec ex venditione officiorum, publicis necessitatibus id ex gentibus hoc immutatum fuit, & si Robertus Maranra *conf. 105. num. 2.* pollet Alberic. de Rosate *in rubric. de muner. & honor.* dicat, quod licet ignobiles participant de incommodis Ciuitatis, ita etiam debent participare commoda in honoribus, prout alij nobiles de Ciuitate, nullus autem in bene constituta Republica admittit, quod exclusus in totum nobilibus officia iustitiae, & regiminis essent penes plebeios, nam vt Iosephus *lib. 14. antiquit. Iudae. c. 8.* dolet inter alia damna, quae venerunt Iudaeis captis Hierosolymis per Pompeium memorat, quod vbi primum honores Regni concedebatur illis, qui erant a Pontificum gradu, fuere in homines plebis translati.

† Refert Robertus Gaguinus *lib. 3. de gestis Francor.* Chilpericum Regem a Proceribus Regni in Monasterium detrusum propter iniustam honorum in plebeios distributionem, vt tradit etiam Ioan. a CoKier in *thesauro aphanismorum politic. lib. 2. cap. 3.*

Rurfus, quia obtinere plebeios omnia officia publica contra omnium iurium resistitiam est aduersus publicam vtilitatem, & omne bonum regimen, & christianam politiam, & huius propositionis veritas evidens est, † nam quoties officia existunt in aliqua partialitate, regimen erit confusum, & babilonicum, plenum ambitione, grauinibus, & iniurijs, & ea differentia erit, quod officia sint penes nobiles, aut penes ignobiles, & plebeios, † nam prima est regimen paucorum nobilitum, dicta Aristocratia, vt per Arist. *lib. 5. ethicor. cap. 3. & lib. 8. cap. 10. & 3. polit. c. 5. & 12. & 4. polit. cap. 7. & 8.* Aymar. Riual. in *hist. iur. ciu. lib. 3. num. 1.* Melchior Iun. *qq. polit. p. 1. cap. 1.* Ioan. Gerhar. in *qq. politic. decad. 1. q. 7.* Gambarut. in *discurf. polit. pag. 20.* Azeued. in *rub. tit. 1. lib. 6.*

36. *Recop. nu. 214.* † alia multorum popularium appellata Democratia, Arist. *8. ethic. cap. 10. & 11. & 3. polit. cap. 5. & lib. 4. c. 2. 4. & 8.* Arnif. *lib. 2. de Republ. c. 2. in princ. n. 6.* Malitan. *lib. 2. de Reipubl. inst. cap. 4.* Bobad. *lib. 1. polit. c. 1. n. 13. & 14.* Gambar. *vbi proxime, †* quae facile in seditiones degenerat, Guilielm. Beranton. in *Republica Atheniensis, cap. 3.* vbi dixit, regimen ignobiliu esse monstruosum, veluti si in humano corpore facies caereret oculis, & essent in pedibus, † quod dixit Ecclesiast. *cap. 9.* Est malum, quod vidi sub Sole positum in dignitate sublimi, & diuites sedere decoratam, & vidi seruos in equis, & Principes ambulare, quali seruos super terram, quam auctoritatem apuaplicat D. Thom. *lib. 4. de regim. Princip. c. 19.* regimini peruerso, prout est, quando a plebeis habetur, & ad idem allegat D. Franc. Sarmiento *lib. 7. selestar. interpret. c. 1. §. a. n. 1.* & alij penes Simanc. *lib. 5. de Republ. cap. 3.*

39. † Nulla enim Ciuitas fuit vnquam a plebe re-

te constituta, vt affirmat Olorius *de ciuili nobilitate*, Petr. Andr. Canonher. in *discurf. polit. in Tacit. pag. 69.* & pag. 296. Phillip. de Cominc. *lib. 8. comment. sui temporis, †* notans Gandauenfium insignem stoliditatem cum malitia, eod quod Magistratus apud eos habent plebei, optimè Cassian. *dicta 8. part. consider. 3. 2.* vbi inter alia inquit: *Ruffica progenies nescit habere modum, cui consonat, quod adduxit Cassiodor. lib. 8. var. epist. 16.* dicens: *Similitudinem suorum foelice vena custodit, quando pudet delinquere, qui similia nequeunt in suo genere reperire. Hunc est, quod melius agnoscitur elegisse nobilem, quam fecisse scilicet, quia iste comonitus per veterum se facta custodit, ille exemplum non habet, nisi quod fecerit.* Nam vt dixi Arist. *lib. 3. polit. c. 8.* Ex melioribus meliores procreari probabile est. Et ita ex Boetio tradit Redin. *tract. de maiest. Princip. verb. & Princeps Romanus, n. 27.* † quod qui sua virtute pollet, & parerum habet imagines, magis praefendum est, quia praesumitur etiam magis polere virtutibus, & innocenter viuere, Menoch. *lib. 5. praef. 4. num. 6. & 7. & lib. 6. praef. 59. a nu. 2.* Segur. *Daual. sup. cap. 2. a num. 4.* optimè Simanc. *d. lib. 5. c. 3. n. 2.* Petr. Greg. *de Republ. lib. 4. c. 1. n. 15. & cap. 9. n. 10. & seqq.* Molin. *lib. 2. de Hispan. primog. c. 5. n. 66.* vbi probat, † quod ad Magistratus saeculares debent praeferi nobiles, eod quod ius praesumit, quod melius illos administrabunt, quam qui nobiles non sunt, vt bene tradunt Roland. a Valle *conf. 16. n. 27. lib. 1. I. ad arch. de Imola conf. 181. n. 22.* Barbat. *conf. 31. n. 2. lib. 2.* Menoch. *dict. lib. 6. de praesumpt. praef. 59. num. fin.*

† Vnde Tiberius Gambaruti in *discurfibus politicis, cap. de elect. Magistrat. pag. 142. & seq.* dicens, ea etiam ratione nobiles esse in Magistratibus praefendos, quia nobilitas magnu est in homine fundamentum, iudiciumq; honoris, & virtutis, cum nobilitas ipsa ex se praesupponat non solum antiquitatem sanguinis, sed virtutem suorum maiorum, & continuationem in possidente eam, & quia nobilitas ipsa quandam praeminentiam continet in populo, ex qua venit veneranda, & naturaliter estimanda, quod magnoperè conuenit Magistratui.

† Natus enim ex bonis parentibus, & bona progenie, bonus praesumitur, praesumptione naturae per ea, quae habentur, & notantur in *l. quis quis, C. ad l. Iul. Maiestat. l. cohortalis, C. de cohortal. lib. 1. 2.* & obseruat Ioan. de Amic. *conf. 134. n. 10.* † Quare dicebat Ioan. Anton. Viperan. in *oratio de scribendis vitis virorum illustrium. Mores quosdam gignit generis, ac seminis stirps, vt quae fructus a seminis, sit a generis bonitate mores quidam commendantur* (inquit Horat. *lib. 4. ode 4.*) fortes creantur fortibus, & bonis. Est in iuuenis, est in equis patrum virtus, nec imbellium seroces, progenerat aquilae columbam. [Nobilitas enim a maioribus deriuata, nisi moribus, & diuersa viuendi ratione corrumpatur, solet in filijs qui maiorum vestigia sequuntur continuari, Cütelli. *ad U. Sicul. Reg. Federici, cap. 16. not. 18.*] Ioan. Stephan. Menoch. *lib. 3. polit. c. 3. n. 9.* dicens: *Horum, qui verè nobiles sunt, mores mitiores esse solent, liberali educatione*

Nu. 3. hu.

46 *humanitatis cuiusdam suavitatem insillante, hinc Plato dixit in Alcibiade, contentaneum est meliores esse natura, nobili in genere, quam ignobili, & Arist. lib. 1. polit. cap. 4. ait: Vt ex homine hominem, ex beluis beluam, sic ex bonis bonum generari putant.* Petr. And. Canonher. lib. 2. discurs. polit. in Tacitum, pag. 296. Plerumque enim fieri solet, ut motus animorum aciores, & sublimiores naturae vires, cum vitæ ipsius spiraculo infundantur, & implantentur, ita ut quemadmodum in stirpibus etiam virtutis succus ex radice distillatur in sarculos; Petrus Fitzze apud Dominic. Aruing. de iure publico, discurs. 16. de nobilitate, conclus. 20. pag. 455. & ex Dante, & alijs tradit Constant. Roger. tract. de summo bono, q. 2. num. 11. *glos. verb. progenitores, in cap. venerabilem de elect. Rojas de iure. cap. 15. n. 12. Quæ de causa auctores plures, quos refert, & sequitur Burg. de Paz d. conf. 10. num. 1. & seqq. resoluunt, quod ad minus debetur nobilibus, & eorum Statui medietas officiorum iustitiæ honoris, & regiminis, ut per Auend. de exequend. mand. 1. part. c. 19. d. nu. 17. Ioseph. Sessie tract. de inhibitioni magistratus iustitiæ Regni Aragonum, cap. 5. §. 9. num. 115. & 119. ubi concludit, quod non est aliquod inconueniens, aut suspicio, quod nobiles recte regere, & gubernare habeant Rempublicam, nec alia ratione, nisi, quod populares, & plebei naturaliter habeant in illos animu aduocum: & dixit enim Laurentius Syluanus cons. 61. n. 3. quod rusticis tanquam alicuius foelicitatis impatientibus continet vultus est animus nobilitatem extinguendi. Et Ioann. Segura Daualos in director. iud. Ecclesiastic. 1. part. cap. 2. num. 1. & ait, quod si ignobiles dominantur, contendunt opprimere nobiles, ut utique status æqualis fiat ex Franc. Sarmient. lib. 4. selet. c. 16. idem dixit Stephan. Bertran. cons. 7. num. 6. lib. 1. quod nihil impudentius est arrogantia rusticorum.*

Et quod medietas officiorum non possit negari nobilibus, imò quod in eo versetur salus populi, & recta norma regiminis constat, nam ex duobus contrarijs eligitur, & fit quoddam temperamentum, l. si seruus 25. ff. de pignorat. actio. l. sed hæc 13. ff. de procurator. l. non existimus 2. §. 8. ff. si quis caution. Scguola in l. Gallus 29. §. ille casus, ff. de liber. & posth. sicut in duobus medicamentis contrarijs vnum corrigat aliud; & resultat quædam theriaca, ut docet Antonius epigram. 11. de uxore, quæ vitrum voluit veneno necare, dicens inter alia:

Diuidat hæc si quis, faciunt discreta venenum: Antidotum summet, qui sociata bibit.

Et ita nobiles, qui habent medietatem officiorum, efficiunt, quod plebei, qui habent aliam medietatem intra suos terminos se contineant, & cessent opressiones, rapinae, & ditescere cum damno pauperum, aliæque violentiæ, iniustitiæ, & grauamina, quæ nobiles probatum habent fieri solita à plebeis, qui hucusque habuere officia iustitiæ, & regiminis dictæ villæ.

47 Demum non est omittendum, quod cum digni, & magis benemerentes sint ad prædicia

officia eligendi, ut fundat D. Ludonic. Molin. d. cap. 5. num. 66. contra Caietan. & alios, probans, quod in officijs secularibus, in quibus lege requiritur, quod eligantur magis digni, aut magis nobiles, curret, & interueniet eadem obligatio iustitiæ, & conscientiæ, quæ in electione beneficiorum Ecclesiasticorum, & quod peccabitur mortaliter si fuerit contrauentum, imò dicit, quod obligatio ista multo maior erit in officijs secularibus, quam in beneficijs, propter maius damnum, quod toti Reipublicæ potest resultare, & eiusdem opinionis fuisse Soto lib. 3. de iust. & iure, q. 6. artic. 4. conel. 6. ad fin. Leonard. Lessius vir doctissimus è Societate Iesu, eod. tract. de iustit. & iure, lib. 2. cap. 3. dubitat. 3. num. 17. fol. 375. Emanuel Rodrig. in summa moral. cap. 107. verbo election. & eiusdem opinionis est Menchaca in quaestionibus illustrib. cap. 28. num. 1. & cap. 43. nu. 14. [Solorcan. de gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 15. num. 68.] Ex quibus colligitur, quam sit periculosum Rebus publicis officia etiam annalia concedi, non tam benemerentibus, quam ijs, qui electoribus placent.

48 Et quamuis Ioann. Garcia tract. de Hispanor. nobilitate, glos. 35. num. 54. & seqq. in ea opinione fuerit, quod sit præscriptibile habere plebeios, non solum medietatem officiorum ad eos spectantem, sed etiam eam, quæ ad nobilibus pertinet, scripsit tanquam fisci partonum contra nobiles, nouam, & singularem opinionem formando contra communem, & magis certam aliorum Doctorum, ad finem disponendi conclusiones alias sui discursus aduersus nobiles, contra quem grauiores Auctores legitimis fundamentis resoluunt, non posse habere locum præscriptionem, imò nec consuetudinem tanquam irrationabilem, & damnosam Reipublicæ, pro quo sunt notabilia verba Auendani dicto cap. 19. num. 18. dicentis: *Vilissimum ergo est, Rempublicam per nobiles sanguine, & estimatione Regi, ex quo dicerem esse irrationabilem, & in damnum Reipublicæ consuetudinem illam, quæ disponitur, ut nobiles excludantur ab officijs, idè quæ neque privilegium valeat debet, ut notat Platea in l. exemplo, C. de Decurion. lib. 10. & in l. nec damnosa, C. de precibus Imperator. offeren. imò, & in præiudicium Regis esset tale privilegium, ob quod valere non debet, & contra Rempublicam, cuius causa præiudicatur, Roma. cons. 436. & c. Et comprobatur Burgos de Paz d. conf. 10. num. 29. & seqq. Melsia ad l. Toleti de los terminos, part. 9. fundamento 2. num. 66. dicens, quod homines plebei non possunt facere defensas temporales, quas vulgus, atajados, appellat, ut ex herba locatione Regia tributa soluantur, & eadem ratione non possit plebeios in nobilium præiudicium bona publica, seu propria Conciliorum confertere in solutionem Regionum tributorum, aut publicis Magistratum honoribus, seu Oppidorum regimine nobiles, & patricos priuare, quæ determinatio satis confert contra plebeios dictæ Villæ de Yebes, qui tempore, quo habuere potes te dicta officia fecere plura ambitiosa decreta ad propriam, & priuatam suam utilitatem, con-*

contra l. ambitiosa, ff. de decret. ab ordin. faciend. cū traditis per Ruard. lib. 5. variar. cap. 6. l. ordinis, C. de decret. decurio. lib. 10. Burg. de Paz d. conf. 10. num. 25. non enim solum curantur vsurpare medietatem officiorum ad statum nobilium pertinere, sed conuerterunt in solutionem onerum, & tributorum ab eis debitorum, & alios effectus priuatarum utilitatum ipsorum reditus, & prouentus, ac bona propria Concilij, siue vniuersitatis dictæ villæ, contra l. o. tit. 28. part. 3. ubi Gregor. Lopez, Auendano 2. part. cap. 10. Prator. n. 22. ad fin.

49 Et ultra, quod si opinio Ioannis Garcia fuisse talis, & ita certa, prout volunt ciues plebis dictæ villæ de Yebes, non est dubium, quod fuisse sequuta, postquam liber fuit impressus, multis in causis, quæ postea sunt tractatæ super medietate officiorum, non solum in Regijs Cancellarijs istorum Regnorum, sed in Concilio tantum à vero abest, quod ita sit, quod possumus affirmare esse multoties reprobatam illius opinionem; nam licet fuerit ponderata per ciues, & incolas plebis villæ de Alcaçar, & locorum de D. Benedicto, & Xetate, fuit contra eos pronuntiatum, & in fauorem status nobilium, ut in memoriali istius litis, fol. 50. 52. & 54. quæ exempla decisionum tam supremi Senatus, & Concilij multum considerata sunt, ac si leges forent, text. in l. filius emancipatus 14. in fine principij, ibi: *Sic enim iuueni Senatui consuisse, ff. ad l. Cornel. de fals. l. nam Imperator, ibi; Ad rerum similitudinem iudicium vim legis obtinere debere, ff. de legib. l. fin. C. eod. l. 14. tit. 22. part. 2. & constat ex Fabio Quintiliano lib. 5. inl. oratoriar. cap. 2. Octau. decij. Pedem. 1. num. 44. Aff. de off. 383. num. 8. Iul. Clar. in prædij, q. 38. num. 8. ad med. Burlat. cons. 32. num. 28. lib. 1. Plot. tract. de ip. lit. iur. §. 4. nu. 42. Menoch. cons. 264. num. 46. & seq. lib. 3. & tract. de præsumpt. lib. 1. q. 1. num. 27. Gamma dec. 174. num. 9. & 10. Celsus Hugo cõf. 46. num. 1.*

50 Quare Ioan. Franc. de Ponte d. tit. 2. §. 7. nu. 19. post Auendano ubi sup. concludit, Reipublicæ vtilissimum fore per nobiles sanguine regi, irrationabilemque, & non seruandam consuetudinem, aut privilegium, quod nobiles ab officijs Reipublicæ arceantur: tanquam in perniciem illius: hinc Plato dicebat, nullo modo iustum imperium, vel Ciuitatem appellandam, in qua popularis improbitas summa quæque Reipublicæ muñera tractare præsumat, qui enim populo se committit, fortunam, non rationem sequitur, qui fortunæ fauet periculo, & alea se dedit, qui in alea est ad ruinam, & cladem inclinat. Et idem Anacharis Soyta, qui vnus ex Sapientibus Græciæ fuit habitus, Atheniensium statum, qui populi imperio agebatur, breui interitum prædixit, ut latius explicat Petrus Crinit. lib. 1. de honesta disciplina, cap. 4. Io. Franc. de Ponte ubi proxime num. 23. post Andr. de Mer. in cap. de pace iuram. firm. in primo in visib. feud. & Atheniensium Reipublica illo tempore florebat, quo Patricos appellabat ex illustribus familijs, & pollentes opibus, penes quos erat regimen Ciuitatis, refert Dionys. Halicarn. lib. 2. Petr.

Andr. Canonher. in discurs. polit. in Tacit. lib. 2. pag. 296. non cum venit ad populares, Car. Sig. lib. 1. de Repub. Athen. cap. de populari Repub. Athen. pag. 27. & seqq.

51 Et quia superfluum foret transcribere fundamenta, quæ contra opinionem Io. Garcia adducunt Auend. & Burg. de Paz ubi supra, quæ confirmantur ex his, quæ congecit Bobad. d. lib. 1. cap. 4. d. num. 15. adducam alia, ut conitet, quod dicta præsentia consuetudo, seu potius præscriptio est ab omni ratione aliena, inuauida, & nulla.

Nam cum ad sint tot iura, quæ concedunt Magistratus, & prælationem in eis statui, & personis nobilium, non potuit introduci consuetudo contra ista; quia consuetudo contra ius induci non potest, l. non dubit, C. de legib. l. pacta, C. de pact. Colinas in præag. sanct. tom. 2. tit. de amarij. non fuit; verbo conserantur, cap. cum instantia de censib. Marant. disp. 1. num. 12. Philip. Prob. ad Jo. Monach. in cap. vt animarum, num. 116. de cons. maxime ab his, qui contra ius non possunt expressè statuerè, Crau. cons. 134. num. 25. post Bar. cons. 136. incip. Capitaneus. Imò consuetudo contra ius recipienda non est, cap. penult. & fin. de consuet. cap. cum decorem de vita, & honest. cleric. cap. inter dilectos de excess. Prælat. cap. mala consuetudo, dist. 8. Io. Cæph. cons. 300. num. 17. vol. 2. dicens, quod est reprobanda, cap. 2. de probat. cap. series, & seq. præsent. de testib. cap. consuetudinis in dist. cap. cum causam de sept. & re iud. ibi: *Nos autem considerantes, quod licet vsus, vel consuetudinis non minima sit auctoritas, nunquam tamem veritati, aut legi præiudicat.*

52 Quod etiam certum est, quamuis nobiles particulares id tolerassent, nam ut inquit Crauet. 65. cons. 96. num. 7. consuetudo non inducitur contra debitum iuris ex simplici tolerantia.

53 Et quia semper fuit habita res sine ratione; quod magistratus pertinentes ad nobiles administrantur à plebeis, vnde Arist. lib. 2. polit. cap. 7. reprehendit legem quandam Lacedemoniæ, per quam magistratus Ephorum concedebatur plebeis, quia ex eo resultarunt plura, & ingentia damna Reipublicæ.

54 Et in omni consuetudine inspicit debet, & animaduerti, quod sit rationalis, cap. fin. de consuet. ibi: *Nisi fuerit rationalis, glos. in d. cap. cum causam de re iudic. verbo rationalis, dicens: Quod irrationabilis consuetudo est, quæ à iure improbat, cap. cum inter de consuet. vtil. vel inut. l. 2. C. que sit longa consuetudo. l. quod non ratione, ff. de legib. Alex. cons. 196. num. 3. lib. 2. Ioseph. Ludou. decis. 62. num. 30. part. 1. decis. Perus. ad eod. vt resoluere Flam. Paris. lib. 5. de resign. benef. q. 6. num. 120. & 123. quod consuetudo irrationabilis, etiam si sit immemoralis, non iuuat, quia veritati, & rationi frustra opponitur consuetudo, cap. veritas, & cap. frustra consuetudo 8. dist. & idem potius meretur appellari corruptela, ut inquit Pet. Greg. de feud. 1. part. q. 3. num. 7. & idem diurnitate temporis non minuit, sed auget iniquitatem, cap. cum haberet, de eo, qui duxit in matrim. cap. cum tanto de consuet. cap. non satis, cap. vltim. in Ecclesiæ de simon. & cap. fin. de consuetud. vltim. Zaf.*

93 Et ita quando Princeps dat, vel confirmat aliquid, non facit in alterius perniciem, vt dixit

94 Caphal. d. conf. 58. num. 47. Imo visus est referre qualecumque ius tertij, vt saltem iudiciaria via possit experiri, l. 2. §. meritò, & si quis a Principe, ff. de quibus in loco publico, Bero. q. 4. num. 3. Alciat. resp. 196. num. 2. Menoch. presumpt. 9. num. 5. lib. 2. Mandell. conf. 107. num. 7. Celsus Hugo conf. 26. num. 73. maxime, quia cum iustum non esset priuare statum nobilium eius mediocritate officiorum, non est verisimile, quod Sua Maiestas confirmaret aliquid, ex quo induceretur dicta priuatio, tunc cum generalis confirmatio non confirmet, nisi iusta, rap. 1. vbi Petr. de Anchar. & Franch. de iur. in 6. & alij, quos refert Zas. d. conf. 5. num. 74. lib. 1. tunc non quæ sunt iniusta, aut iniqua, cap. si gratiosè de rescript. lib. 6. ibi: Prætextu verò talis concessionis, quæ debet cum sit ambitiosa restringi, ea solum beneficia, quæ canonicè obtinet, potes licet retinere, Cynus in l. cum oportet, opposit. l. C. de bon. qua liber. Cæpoll. conf. ciu. 34. num. 20. tunc iniqua enim decurionum arbitria appellat monopolia Andr. de Iser. in cap. 1. §. post natale de pace tenen. in fin. ex verbis Innoc. in cap. cum accessissent de cons. Vinc. de Anna alleg. 57. num. 5. facit Cauale. decis. Finis. 41. num. 54. tunc dicens, quod

98 Princeps auferens ius tertij ad postulationem alterius, præsumitur circumuentus, & per importunitatem, & occupationem fecisse, vbi Alex. conf. 136. num. 5. lib. 2. & Celsus Hugo conf. 26. nu. 50. resolunt, quod Princeps per generalem clausulam non videtur derogare illis, quibus non est verisimile in specie derogare voluisse, & cessat omnis difficultas, cum hic tractetur de publica utilitate dictæ Villæ, cui tam conueniens est, quod status nobilium habeat in ea suam mediocritatē officiorum, nam sicut non fuit expertum aliquod in conueniens, quod eam vniuersaliter habeant in Ciuitatibus, Villis, & Oppidis istorum Regnorum, in quibus officia sunt annalia, minus experietur in dicta Villa propter bonas qualitates nobilium illius, tunc & hæc publica utilitas est multum considerabilis, nam vt resoluit Barbat. conf. 4. nu. 19. lib. 1. conf. 13. num. 4. lib. 2. & conf. 7. num. 4. lib. 4. tunc Priuilegium generaliter indultum non includit casum publicæ utilitati contrarium, l. 2. C. de priuileg. scholar. lib. 12. ibi: Vt ne sub prætextu concessi priuilegij, vel flagitiorum crescat authoritas, vel publica vacillet utilitas, & ibi Odoffr. Ioan. de Platea, Rebuff. & omnes auct. vt Iudic. sine quoquo suffragio, §. quod autem, vbi glof. verbo priuilegio, coll. 2. Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. rit. 5. n. 41. & tit. 7. §. 7. num. 20. & in nostris proprijs terminis, quod licet priuilegium expressè diceret, quod nobiles non haberent partem in officijs, nullatenus valeret, tanquam damnosum, & nociuum Reipublicæ, & Regiæ Coronæ, resoluit Auedaño. cap. 19. num. 18. vers. vtilissimum, ex tit. C. si contra ius, vel util. publ. & prosequitur Burg. de Paz d. conf. 10. maxime num. 30. quod verificatur ex malo regimine, quod scripturis, & testibus probatum est, hucusque tenuisse ciues plebis dictæ Villæ, qui dicta officia exercuerunt, su-

per quo fuerunt condemnati per Iudicem deputatum ad visionem, & recognitionem computorum Vniuersitatis, quamuis allegent habere appellatum ab illius sententijs, vt in additione memorialis facti, fol. 29. Et ita concludo, quod Consilium tam supremum, in quo Sua Maiestas habet constitutos pro administratione eius Regiæ iustitiæ, & recto regimine horum Regnorū Consiliarios nobiles, & qualificados, tunc qui non debent facere aliquid, quo sibi dissimiles videantur, vt dixerit Federic. de Sen. q. 51. num. 1. & Calsiodor. lib. 6. variar. epist. suæ cap. 3. debent tollere offensam, & opprobrium, quod Commune, & boni homines tributarij, & plebei dictæ Villæ nituntur facere nobilitati prætendentes pro sua ambitione, & priuatis vtilitatibus negare illis officia publica, & honorifica, quæ ipsis deberent, & debere confirmari sententiam ad fauorem nobilium latam per dictum Supremum Consilium.

SVMMARIVM.

- 1 Res iudicata, vt obstat, requiritur, quod sit eadem res, eadem conditio personarum, & causa petendi eadem.
- 2 Nobilium status non dicitur contravenire sententijs non litigatis cum eo.
- 3 Res inter alios acta, vel iudicata, alijs non præiudicat.
- 4 Vniuersitas differt à singulis.
- 5 Vniuersitatis causa non dicuntur particularium, nec arbitrium Vniuersitati debetur singulis.
- 6 Procurator constitutus in causa Vniuersitatis, non est procurator in causa singulorum.
- 7 Vniuersitatis ius non dicitur singulorum, nec contra.
- 8 Persona particulares vbi nominantur, non comprehenduntur Vniuersitates.
- 9 Homines particulares licet habuerint usum patendi, & lignandi, non ex eo dicitur habere Vniuersitas.
- 10 Possessio non queritur Vniuersitati per singulos, absque mandato, aut ratihabitione.
- 11 Ciuis non querit Ciuitati ex sola subiectione, quæ habet.
- 12 Factum particulare non nocet Vniuersitati in præiudicialibus.
- 13 Mandatum directum singulis, non ligat Vniuersitatem.
- 14 Singulorum mandatum, non est mandatum Vniuersitatis.
- 15 Probare debet vnusquisque fundamentum sue intentionis.
- 16 Vniuersitas debet congregari ad constituendam Procuratorem de Superioribus licentia.
- 17 Congregatio fieri debet animo constituendi Vniuersitatem.
- 18 Nobilium status, seu Vniuersitas differt à particularibus.
- 19 Particulares licet vniantur, non representant Vniuersitatem, nisi constet apertè esse vnico nomine Vniuersitatis.
- 20 Vnio particularium censetur facta, vt commoditas actum

- actum explicent proprio priuato nomine, & non Vniuersitatis.
- 21 Nobiles vt dici possent congregati pro statu nobilium, requirebatur esse congregatos solemniter.
 - 22 Facta non congregata Vniuersitate more solito non valent.
 - 23 Grauari non debet vnus ex factis alterius.
 - 24 Vniuersitati non potest præiudicium generari ex facto singulorum.
 - 25 Nobilium status debet congregari loco, & forma consuetis, & communicato consilio.
 - 26 Nobilium due partes ad minus debent congregari, vt dicatur status congregatus.
 - 27 Vniuersitas in arduis explicandis debet omnes conuocare, & illi interuenire.
 - 28 Syndicus vt dicatur legitime creatus, quæ requirantur.
 - 29 Populus debet congregari auctoritate Superioris ad sonum tubæ, vel campanæ.
 - 30 Sententia contra Vniuersitatem non legitime citata licet pro ipsa comparauerit Syndicus, non valet.
 - 31 Citatio Vniuersitatis debet fieri Vniuersitatis nomine.
 - 32 Vniuersitas, corpus, & Collegium non obligantur ex facto ordine eorum, nisi simul congregati consentiant.
 - 33 Vniuersitas, & status nobilium habet in fauorabilibus maiorem iuris assistentiam, quam particulares.
 - 34 Nobiles particulares non valent renunciare iuri status.
 - 35 Publica utilitas vbi uersatur, minor pars se opponit maiori.
 - 36 Sententia lata præsumitur ex causa, quæ minus grauet.
 - 37 Sententia lata cum particularibus nobilibus accipi debet, ita vt non noceat statui.
 - 38 Rei iudicata exceptio non obstat, vbi veritas alter se habet.
 - 39 Sententia absolutoria à præfessione nobilium particularium, non nocet eis reclusis agētib; & minus statui eorum.
 - 40 Absolutoria sententia non facit absolutum dominium, nec tollit naturalem obligationem.
 - 41 Iudiciales actus sunt nulli, non vocatis, quorum intererat.
 - 42 Causa cognitionem requirentia debent expediri parte presente, aut legitime citata, alias sunt nulla.
 - 43 Equitas non patitur, vt ignorans, & sine culpa priuetur su iure.
 - 44 Decisum cum eo, qui fuit admissus ad actionem popularem, quando habeat firmitatem perpetuam.
 - 45 Popularis actio, quæ proprie dicitur.
 - 46 Respublica constituitur ex duabus partibus, nobilium scilicet, & plebeiorum.
 - 47 Communibus in causis, quod vni prodest, & alij prodest.
 - 48 Socio non nocet negligētia socij.
 - 49 Eligendi ius residet penes eum, qui ex sibi nominatis ab Vniuersitate eligit sibi bene visum.
 - 50 Reipublica caput est, qui habet proprietatē exercitij iurisdictionis, & nominandi magistratus.

- 51 Transactio non dicitur contravenire, qui uenit ex re ipsa causa.
- 52 Sententia potest rescindi ex noua causa.
- 53 Sententia absolutoria non excludit agentem ex noua causa.
- 54 Reipublicæ status dicitur mutatus, si Ciuitas, quæ regebatur à Populo regatur à Principe, & è contra, & ibi exempla.
- 55 Forma mutata, mutatur substantia.
- 56 Homo diuersus censetur, qui transit de seruitute in libertatem.
- 57 Ciuitatis, aut Villæ status mutatus censetur, si ipsa nominet Officiales, quos alius nominare solitus erat, & n. leg.
- 59 Mutato statu villæ, cessat vigor sententiarum latarum tempore primi status.
- 60 Res iudicata cessat, noua causa superueniente.
- 61 Commoda cuiusque rei debent sequi, quem sequuntur incommoda.
- 62 Scientia, & notitia in præiudicialibus debet esse mediante intimatione.
- 63 Ignorantia præsumitur, vbi scientia non probatur.
- 64 Pupilli, & minores Vniuersitatis equiparantur illi.
- 65 Minoribus subuenitur per in integrum restitutionem aduersus res iudicatas.
- 66 Narratorum natura est, non vt probent, sed probari debeant.
- 67 Sententia absque actis non probat.
- 68 Verba concedimus, & largimur important gratiam, & non sententiam per viam iustitiæ.
- 69 Principi solius est legem condere, & priuilegia concedere.
- 70 Nullitas ex defectu potestatis cedentis priuilegium potest semper opponi.
- 71 Priuilegium finitur, cessante iure concedentis.
- 72 Oppositum in vno iudicio per viam exceptionis, potest in alio deduci principaliter.
- 73 Sententia non obstat in his quæ tempore mutationis recipiunt.
- 74 Res iudicata non datur contra bonum publicum in materia regiminis.
- 75 Decernendum est, prout postulat presentium temporum conditio, & ratio.
- 76 Sententia reuocari potest, quando equitas id suaferit.
- 77 Publica utilitas efficit, quod possit tolli ius quæ situm contra actum, sententiam, priuilegio, aut rescripto, vel qualibet alia dispositione.
- 78 Priuilegium amittit qui abutitur illo.
- 79 Concessio, quæ uergit in graue damnum retrahatur.
- 80 Concessio interpretari debet, ne sit iniqua.
- 81 Priuilegium validum ab initio, retrahatur si postea sit nociuum.
- 82 Immunitas concessa etiam per viam contractus, ex causa postea superuenienti modificatur, & reuocatur ad equalitatem.

P R O

Eodem Statu Nobilium Ville de Tepes.

CONTRA

Eodem commune Consilium, & ciues plebeios di&ta Villa.

ARGVMENTVM.

Quodres iudicat contra aliquos Nobiles particulares in fauorem plebeiorum, non possunt nocere statui Nobilitatis ad presens litiganti super offi&is iustitia, & regiminis.

CONSILIVM CLXVII.

Vamuis commune, & boni homines tributarij, siue plebei dicta Villa iuando etiam se viurpato nomine Cocilij, seu Vniuersitatis illius intendunt habere pro se regulas ordinarias opponentes exceptione rei iudicate, ponderando effectus, quos vbi adest, operari solet, si bene animaduerratur planu, & perspicuum apparebit non adesse praesertim respectu predicti status, nec aliquo modo illi posse praedictari, cum sit notorium, quod ad hoc ut dicta exceptio locum habeat, opponique possit, requiruntur saltem tria, scilicet, quod sit eadem res, eadem causa petendi, eadem personaru conditio, alias non obest, cum queritur, & seq. l. & an eadem, ff. de except. rei iudic. quae nisi omnia concurrant, alia res est, nec exceptio obest, Abb. conf. 50. num. 2. & seq. part. 1. Decius conf. 96. col. 1. & conf. 445. num. 35. Socin. iun. conf. 18. nu. 44. col. 1. Reb. resp. 176. ver. in super, Surd. conf. 114. n. 21. Ioan. Vinc. de Anna alleg. 8. nu. 6. Paul. Emil. dec. Rot. 93. num. 1. part. 3. Marchesan. tract. de commiss. 2. part. cap. 2. num. 10. Rota decif. 100. nu. 4. part. 1. diuers. satr. Palat.

Et ita non obest dicere, quod ad sunt sententia in fauorem dicti Communis, cum non verificentur pro parte illius dictae idemitates, & ideo non potest dici, quod status nobilitatis contrauenit sententijs, quae non fuerunt litigatae cum ipso, vt ex dict. l. & an eadem, §. actiones, ibi: Eandem res ab eodem mihi debeat, tradit Rebuff. vbi proximi.

Imo in fauore dicti Status assiluit certior iuris regula, & quod res inter alios acta, vel iudicata alijs non praedictat, rub. & toto titulo, C. res inter alios actas, vbi latissime Tiraq. cap. pen. cum con. dicens: Proportione tua, qua domum ad te pertinere dicit, si iudicatum non est, actionem dirigere potes, nam exceptio rei iudicate ei demum obstat, vel successoribus eius, inter quas cognitum super ea re, & pronunciatum est, glof. verbo ad litigantes, in cap. cu super de sent. & re iudic. lo. Andr. in reg. is, qui tacet, n. 2. de reg. iur. Olfac. decif. 117. n. 7. & inter bonos Antiores Symmach. lib. 10. ep. 47. vers. quando enim, ibi: Quando enim absentibus, vel ignorantibus inter alios gesta nocuerunt, quis unquam sententia non

minis vestri in auditis exceptit, Terentius in Formione actu 2. scena 3. dicens: Postremò tecum nihil rei nobis Deini, pbo est, tuus est damnatus gnatus, non tu, l. 2. C. quibus res iudic. non nocet, Vinc. de Anna alleg. 26. num. 3.

Et ita non potest dubitari, quod status nobilitatis sit multum differens à particularibus nobilibus, cum quibus praetenditur fuisse prolatas dictas sententias, & quod etiã praesens causa praedictum statum prolequuta ciuera sit ab alijs, & quia Vniuersitas differt à singulis, l. in tantum, §. Vniuersitatis, ff. de rer. diuis. l. si municipes, ff. quod cuiusque vniuers. nomine, ibi: Et enim pro Republica, vel Vniuersitate interuenit, non pro singulis, l. si cut municipium, eod. tit. cap. 2. §. conuenticula de pace iuram. firm. in vrb. feudor. §. Vniuersitatis, l. vrb. de rer. diuis. l. sed si hoc, §. qui manumittitur, ff. de in ius vocando, quae habetur l. 2. g. 1. cap. qui manumittitur, glof. & DD. in cap. eam te de reserip. vbi Felin. vers. ab vniuersi, Rom. conf. 436. num. 4. Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 224. num. 1. Roland. à Valle cof. 53. n. 30. vol. 4. late Laderch. de Imola conf. 40. n. 2. l. 13. vers. Porque la cosa, tit. 2. p. 3.

Et ita cautae Vniuersitatis non dicuntur esse particularium, nec quod Vniuersitati debetur, dicitur deberi singulis de ea, d. §. Vniuersitatis, & d. l. sicut, §. 1. Lopus alleg. 78. num. 4. Roffr. quæst. Sabbatin. 23. num. 3. Marienzo in l. 3. tit. 17. lib. 5. Reco. glof. 2. latissime pluribus comprobans similibus Franc. Veggini conf. 39. num. 20. Marc. Ant. Natta conf. 150. incipiente super eo, n. 2. vol. 1. Pancirol. conf. 128. Marienzo in l. 3. tit. 17. lib. 5. Reco. pil. glof. 2.

Et ideo Procurator constitutus in causa Vniuersitatis, non potest esse Procurator pro, nec contra in causa singulorum, vt per tex. in l. 2. ff. quod cuiusque Vniuersitatis nomine, obseruat Rom. vbi proxime, Dec. conf. 61. num. 3. & in cap. eam te, vers. & hoc facit de rescript. Ant. Gab. tom. 3. com. opin. lib. 6. tit. quod cuiusque Vniuersitatis nomine, concl. 1. num. 7.

Et ita lis Vniuersitatis non dicitur lis singulorum, nec è contra, Corn. conf. 293. num. 11. vol. 2. Roland. à Valle, & Natta vbi proxime, Ioseph. Ludouic. decif. Lucens. 39. num. 31. Surd. tract. de alimentis, tit. 7. q. 3. n. 23.

Et ideo quoad nominantur persone particulares, non veniunt, nec comprehenduntur Vniuersitates, auth. item quicumque, vbi Bald. C. de Episc. & cler. cap. Romana, §. in Vniuersitatem de sent. excom. lib. 6. Alex. conf. 206. num. 10. lib. 2. Ioseph. Ludou. vbi proxime num. 33. & seqq. Decius conf. 486. Calcan. conf. 1. n. 1. vers. secundò adducit, Vinc. de Anna alleg. 33. nu. 24. & etiam in fauorabilibus, vt si homines sunt soliti patere, & lignare in territorio, non per hoc inferatur, & probatur possessio pacendi Communitatis, vt ex Corn. cof. 299. vol. 1. & conf. 45. vol. 3. tradit Iacob. Pintel decif. Rot. 26. lib. 2. late Raphael Cuman. conf. 158. num. 4. & dicens, quod non queritur possessio Communi per singulos de Vniuersitate sine mandato, vel rati habitatione, l. 1. §. fin. cum l. seq. ff. de acquir. possess. & ibi notatur, & in l. communis, §. pro-

procurator, eod. tit. & nec enim per cliem queritur Ciuitati ratione subiectionis, vt notat Bart. in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, ff. de verb. oblig. Philipp. Corn. d. conf. 299. col. 1. vol. 1. & conf. 46. vol. 3. Paris. conf. 27. num. 101. vol. 1. Bertrand. cof. 46. n. 6. par. 2. vol. 2. adducti per Surd. conf. 28. n. 3. vol. 1. lo. Vinc. Honded. conf. 17. à num. 8. vol. 1.

Maximè in casu odioso, & praedictiali, Ioann. Bapt. Ferrer. conf. 271. n. 2. & ideo mandatum directum singulis non ligat per modum Vniuersitatis, cap. generali de elect. lib. 6. Adton. de Butr. in cap. grandi, n. 5. de suppl. neglig. Pralat. eodem lib.

sicut è contrario mandatum singulorum, non est mandatum Vniuersitatis, vt in proprijs terminis resoluit Curt. iun. conf. 174. n. 36. Laderch. de Imola dict. conf. 40. n. 2.

Nec obstabit dicere, quod omnes nobiles, qui erant in dicta Villa, fecere mandatum ad prolequendas dictas lites, quia non est probatum per dictos homines plebis, quod omnes nullo deficiente dederint mandatum, seu mandata ad dictas lites, & quod probare debebant tanquã fundamentum suae intentionis, l. 2. ff. de probat. l. actor, C. eod. tit. l. 1. tit. 14. par. 3. quamuis id probasset, nil confererebat, cum nullo modo dici valeat, dedisse mandata statum nobilitatis, sed nobiles tanquam particulares proprijs, & priuatis nominibus, & vt tales litigarunt pro eorum performali interesse, & ad hoc vt intelligi valeret actus collegialiter factus, & nomine Vniuersitatis, & quod potuisset praedictare absentibus, & ijs, qui in futurum forent de dicto statu, plura requirebantur & insimul, primum, quod fuissent congregati prauiã licentia Superioris, qui illam valeret concedere, l. 1. ff. quod cuiusque Vniuers. nom. Bald. in auth. habita, n. 42. vers. secundò quero, C. vesilius pro patre, Roman. conf. 436. n. 6. 7. & 8. glof. in l. nulli, verbo dedit, ff. quod cuiusque Vniuers. nomine, & ibi Bart. n. 3. & 4. l. 1. ibi: Consentiente Preside, C. de seruis rei manumitt. vbi eleganter Bald. nu. 6. inquit: Quod Procurator non potest creari absque magistratus autoritate, quia est publicum officium, & aliter constitutus solùm erit Procurator constitutum, sed non absentium. Et subdit inferius nu. 8. Quod ideo Capitulum absque autoritate Episcopi constituit Syndicum, quia praepositus capituli habet iurisdictionem. Atque id reperit idem Baldus in l. omnes, n. 8. C. de Episcop. & Cler. Imola in l. si quis mihi bona, §. usum, ff. de acquirenda hereditate, elegantè Comes conf. 189. vija dicto, vers. aduertendam est etiam, vol. 3.

Secundum, quod congregatio fuisset facta auiño expressio constituendi Vniuersitatem, aut statum, vt tradit Bart. in l. 1. nu. 3. post Glof. ibi, Alberic. num. 8. & 9. Paul. Castren. num. 8. ff. quod cuiusque Vniuersitatis nomine, Addit. ad Bart. in l. cap. cum dilectus in princ. de ordine cognit. las. in l. si quis a filio, num. 7. ff. de legat. 1. Corneus conf. 46. in causa vertente, col. 2. vers. ista tamen, vol. 3. pro quo pondero cap. 2. de suppl. neglig. Pralat. in 6. vbi Summus Pontifex agnoscendo itam differentiam dicit: Vniuersaliter singuli, & singulariter vni-

uersi, cap. ininis de excessib. Pralator. d. cap. generali de electione in 6. Et ratio est, & quia diuerium est corpus status, seu Vniuersitatis à personis particularibus, qui eam constituunt, notant DD. communiter in cap. cum omnes de consil. Ioan. Crótus conf. 145. num. 9. Beronius conf. 92. nu. 16. vol. 1. Paris. conf. 91. num. 1. vol. 4. Roland. à Valle dict. cof. 53. n. 6. & 7.

Nec semper particulares in omnibus rebus, quae faciunt, etiam si forent vniti representant vniuersitatem, nisi quando aperte constat, quod fuere vniti nomine vniuersitatis, vt considerat optime Bart. in l. aut facta, §. non nunquam, nu. 3. & 9. ff. de penis, cuius sententia est communiter recepta, vt per Curt. iun. conf. 174. n. 33. & consil. fin. in fine, Villalob. in comun. opinionib. litera V. n. 46. Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. q. 16. vers. vltimus quarto, Cacheran. decif. Pedem. 138. nu. 27.

Et si alias conuenirent actus, & congregatio intelliguntur factae, vt commodius particulares actum agerent proprio nomine, & non vniuersitatis, vt sentiunt Bart. & Paul. Castren. n. 3. in dict. l. 1. ff. quod cuiusque vniuers. nomine, idem Bart. in l. post mortem, §. tutor, ff. quando ex facto tutor. Roman. conf. 436. incipiente, quod indultum, n. 3. & 5. alias enim singuli differunt ab vniuersitate ipsa, & ab hominibus eius vniuersis, notant Doctores communiter in cap. cum omnes de consil. Crótus conf. 145. n. 9. & alij supra citati.

Et si dicti nobiles fuissent vniti nomine status nobilitatis, id fuisset declaratum in mandato, seu procuratore facta cum expressione loci, & formae solitis, vt probat Ioan. Andr. ad Speculat. tit. de iudicio, §. 1. quem sequitur Imola in cap. 1. de iudicio, n. 6. vbi Abb. num. 8. & 9. & iuxta formam praedicti mandati solùm fuerunt comprehensi nobiles, qui in illo apparent expressi, ex glof. notab. 6. in l. 1. verb. artifices, C. de excusationib. artific. lib. 10. vbi dum ait Textus, quod artifices sub quodam breui comprehensi excusationibus potantur, subiungit glof. quod ex illis verbis illi tantum excusationibus potantur, qui in breuib. scripti sunt, & non alij.

Et vt aliquid dicatur factum collegialiter, vel sub nomine status nobilitatis, debebant omnes esse conuocati solemniter, glof. in l. allud, §. referatur, ff. de regul. iur. quam sequitur Ioan. de Platea in l. obseruare, n. 2. C. de decurionib. lib. 10. Felin. in d. cap. cum omnes, nu. 35. Doctores in l. metum, §. animaduertendum, ff. quod vniuers. casus, in cap. 1. de maior. & obed. Petr. Philipp. Corn. conf. 46. in casu vertente, n. 11. vol. 3. ibi: Ad hoc enim, vt actus gestus afferant vniuersitatem, requiritur, quod vniuersitas sit solemniter congregata, & communicato consilio, & deliberatione habita ipsi actus gerantur, vt notant Doctores praefati in dictis iuribus, glof. verb. non debetur, in l. sicut municipium, ff. quod cuiusque vniuers. nomine, ibi: Quia non Vniuersitas sicut licet consilio habito, & campana sonata, vel alijs ois vocatis fecisset, sed quilibet suo motu, glof. etiam in l. sed ex dolo, §. sed an in municipes, verbo facere possunt, ff. de dolo, Malcard. de probat. tom. 3. canclaf. 1413. n. 1. 7. & 15.

Et cum hoc defecerit, non potuit nocere statui nobilium, et nam quae non sunt congregata Vniuersitate more solito, non valent, vt post Bart. in l. 5. C. de pradijs decurion. lib. 10. tradit Aym. Crauet. conf. 134. num. 5. & comprobatur Rolā. a Valle d. conf. 66. num. 67. volum. 1. dicens, quod sicut vnus ex facto alterius non potest grauari, cap. 1. de iniurijs, & damn. dato. lib. 6. cap. quae sunt de his, quae fiunt a maiori parte Capituli, l. si quis in suo, C. de inoffic. testam. cap. non debet de regul. iuris. in 6.

24 † Siceriam vniuersitas grauari non potest, aut illi prauidicium fieri ex facto singularium de Vniuersitate, cap. nouit de his, quae fiunt a Praelatis sine consensu Capituli, Glof. in dict. l. sicut, §. 1. ff. quod cuiusque Vniuersitatis nomine, & in l. sed & ex dolo, §. sed an in municipes, verbo possunt, ff. de dolo, Crauet. conf. 12. n. 8.

25 † Rursus, quia non solum requirebatur congregatio dicti status solemniter facta, loco, & forma consueta, consilio communicato, vt proleguntur Decius conf. 667. num. 9. Franciscus de Aretio conf. 163. num. 18. Paulus Castren. consil. 104. num. 1. par. 2. Boerius de seditionib. §. 7. a num. 7. per legem 2. iuncta glof. C. de decurionib. lib. 10. l. aliud, §. refertur, ff. de regul. iuris. l. sicut, ff. quod cuiusque Vniuersitatis nomine. Vnde illius ad Afflicti decif. Neapol. 376. num. 2. Menoch. contumacia 6. de arbitr. casu 598. num. 4.

26 † Et non solum debebant ad minus concurrere duae partes nobilium status nomine, l. nominatio. nura. C. de decurionib. lib. 10. l. sen. C. de pradijs Curial. eod. lib. l. nulli, ff. quod cuiusque Vniuersitatis nomine, Crauet. conf. 165. Roland. a Valle conf. 90. num. 28. & seqq. vol. 1. Laurentius Syluan. conf. 1. num. 133. volum. 1. Marc. Anton. Natta conf. 142. nu. 9. Lopus allegat. 31. num. 2. Capic. decif. 4. num. 1. vbi Prosper. Petra in additione l. 98. vbi Gregor. Lopez glof. verbo de todos, tit. 18. par. 3. quinimo quod cum agatur de negotio tam arduo, & graui, necessarium erat omnes concurrere, nemine deficiente; et nam vt inquit Anton. Corsetus in singulari, verbo Compromissum 1. num. 2. In arduis explicandis in Vniuersitate debent omnes expressè interuenire, & consentire, nec sufficit, quod actus explicetur per aliquos nomine aliorum, licet illi taceant, & non contradicant, quia in re onerosa, & graui debet interuenire consensus expressus, per id, quod voluit Innocent. in cap. in Geneli de elect. glof. in cap. sicut de elect. in 6. & in regula is, qui tacet de reg. iur. eod. lib. Et quod legitur, & notatur in l. qui patitur, ff. mandati.

Et ita non obstat, quod nobiles particulares in dictis mandatis, aut aliquo eorum dixissent, quod illa faciebant pro se, & nomine aliorum nobilium, vel status illorum; nam non ex eo censetur factum pro parte status dictorum nobilium, nec poterat illi prauidicare, quod aduersus dictos nobiles fuit pronunciatum, et pro quo facit text. & quod notat ibi Bart. in l. Actuarios, C. de numer. lib. 12. quod Syndicus creatus non congregata Vniuersitate ad sonum campanae, vel alio signo, vel non congregata in loco, vbi alias consueta fuerat congregari, vel non congregata de

mandato Superioris, non dicitur legitime ordinatus, & ita aserit se tenuisse, sequuntur Corset. in singulari, verbo Consuetudo, Boer. d. tract. de seditionib. §. 7. n. 8. Vnde ait Laurent. Syluan. d. conf. 1. n. 132. et quod populus debet congregari auctoritate Superioris sono tubae, vel pullata campana, vel voce praconis, l. aliud, §. refertur, ff. de regul. iur. l. 2. C. de Decurion. lib. 10. Bart. in l. omnes populi, §. 8. ff. de iustit. & iure, facit Paul. Castren. conf. 99. n. 2. p. 2. dicens, quod sententia contra Vniuersitatem non legitime citatam, etiam si aliquis se nominans eius Syndicum compareat, non valet, ex Innoc. in cap. cum in iure peritus de offic. delegat. Cynus in l. licet, q. 13. C. de procurat. et quia citatio fieri debet ad nomen Vniuersitatis, & status, iuxta tradita per glof. verbo singulares, vers. sed qualiter, in capibona 24. de elect. quam sequitur Butrius in cap. statutum, §. cum vero, n. 3. de rescript. in 6. ex cap. ad hac de postul. Praelat. cap. vit. de procur. cap. veniens de symon. l. municipibus, ff. de condit. & demonstr. melior glof. verb. factum, in cap. si capitulum de concessione praeb. lib. 6. Additio ad Ludou. Roman. sing. 763. super quo considerandum, et quod etiam in rebus, quae fiunt in ordine Vniuersitatis, adhuc Vniuersitas, corpus, seu collegium non obligantur, nisi simul congregati consentiant, Dec. conf. 437. Arifimin. Tepatus lib. 2. tit. quod cuiusque Vniuersitatis nomine, & contrarium foret res absurda, & multum prauidiciale, quod litigantibus particularibus super dicta incederet officiorum, cum essent victi forsitan propter non bene intentatum, & prosequutum iudicium, resularet ex eo prauidicium dicto statui, ad quem sine dubio ius pertinet ad illa, et cum ita sit, quod Vniuersitas, & status habent in eorum fauorem maiorem iuris assententiam, quam particulares, Dec. conf. 615. col. 2. nu. 4. Et plures alij, quos refert, & sequitur Crauet. conf. 132. n. 8. et quare licet velent nobiles particulares expressè renunciare iuri dicti status, non poterant, iuxta doctrinam Bart. in l. ambitiosa, ff. de decret. ab ord. faciend. Alex. conf. 43. col. 3. vers. Non obstat, quod donatio, lib. 3. Aim. Crauet. conf. 25. n. 8.

et Maxime vbi prauidicaretur publice vtilitati, casus, in quo non solum dictus status, sed minor pars illius potest se opponere contradicendo factum per maiorem partem, si ex eo sequeretur illi prauidicium, ex traditis per eundem Crauet. conf. 195. num. 10. & eo casu limitatur dispositio legis quod maior, ff. ad municip. & de incolis, & comprobatur ex traditis per Boer. dict. §. 7. num. 10.

Quare cessant identitates iuris contentae in legibus supra adductis, & per consequens res iudicata, et nam vltra quod praesumitur, quod dictae sententiae fuisse prolatae ex causa, quae minus grauare, & nocere poterat, aut quia nobiles particulares non probauerunt sibi incumbentia, l. 2. §. ignorantia, ff. de his, qui notantur infamia, l. 4. ff. de sumptibus in toribus, cum traditis per Alex. conf. 190. num. 35. lib. 6. Rebuff. d. respons. 176. vers. ergo illa sententia, & quod ex eo et in dubio respectu dicti status est iudicandum contra praesentem rem iu-

indicatam, ex Dec. conf. 445. nu. 44. & Socin. iun. conf. 181. n. 85. tradit Paul. A millius decif. 93. nu. 3. p. 3. Burgos de Paz conf. 19. n. 25. Paul. de Castr. in l. 1. ff. si quis cautionibus, Dec. conf. 445. n. 44. tomo 2. lo. Vincent. de Anna sing. 626. pro quo bene facti Marcellus Fortunatus in tract. de veritate, l. p. n. 183. dicens, et quod exceptio rei iudicatae non obstat, vbi veritas aliter se habet, & ex l. qui agnitis, ff. de exceptionibus, l. Fullo, ff. de edict. sine causa, l. admonendi, ff. de iure iur. Paris de Puteo lib. 11. n. 183.

38 n. 183. dicens, et quod exceptio rei iudicatae non obstat, vbi veritas aliter se habet, & ex l. qui agnitis, ff. de exceptionibus, l. Fullo, ff. de edict. sine causa, l. admonendi, ff. de iure iur. Paris de Puteo lib. 11. n. 183.

39 q. 2. n. 2. et Nam absoluisse dictum Concilium, & Commune bonorum hominum tributariorum plebis dictae Villae praetensione deducta per dictos nobiles particulares, non abstulit actionem, & ius competens dicto statui, imò nec quod poterat competere particularibus ipsis legitime prosequentibus iterum iudicium, vt post Bart. in l. cum a te, & in l. elegant, §. si dolo, ff. de dolo, tradit Cellus Hugo conf. 85. n. 2. & 3. Alciat. resp. 119. n. 7. & facit, quod tradit Menoch. de adyfic. possess. remedi. 1. n. 112. et quod sententia absolutoria non facit absolutum Dominum, nec tollit naturalem obligationem, Ioan. Garc. de nobilitate, glof. 8. §. 1. n. 7. & num. 8. Et ad hoc vt dictum commune, & homines plebei potuissent iuuare se dictis sententijs, & decretis latis contra particulares, deberat procurare, & instare, quod citaretur dictus status tanquam talis, & prosequi cum eo dictas causas, nec solum tractare de satisfaciendo instantijs particularium, cum status esset principale habens interese: et nam omnis actus iudicialis nullitatis vitio subiacet, si non fuerit vocatus is, cuius interese, l. nam ita Diuis, ff. de adopt. l. de vno quoque, ff. de re iudicat. Gidius. Pap. conf. 119. num. 2. dicens: et quod ea, quae causae cognitionem requirunt parte praesente, vel legitime citata, debent fieri, aliter actus sunt nulli, l. in causa, §. causa cognita, ff. de minorib. l. 2. in fine, C. si propter publ. persistat.

43 et Nec aequitati conuenit, vt quis ignorans, & sine sua culpa iure suo priuetur, vt bene probat Bald. conf. 102. n. 5. vers. Item considero, lib. 3. Beccius conf. 99. n. 27. Azeuedo in l. 4. tit. 21. lib. 4. Reopul. n. 99. & seqq. larē Ioan. Gutier. lib. 3. practice. quaest. 37. n. 12.

Nec obstat, quod partes aduersae nituntur velle, quod sit actio popularis praetensio officiorum dicti status nobilium, & quod ex hoc capite illi prauidicet factum per nobiles particulares, & operetur etiam contra illos, qui non dederunt mandatum, nec fuerunt in lite, quasi hoc veniat ex natura actionis popularis, et quod semel dictum cum eo, qui hac via fuit admissus iuuet, & prauidicet in perpetuum, l. eum, qui, §. in populari, ff. de iure iur. l. 1. ff. de populari actio. glof. in l. elegant, vers. si popularis, ff. de dolo, & glof. verb. pronunciatum est, in l. 2. C. de except. & in l. 2. C. quibus res iudic. non nocet. Nam respondetur, quod ista nec est, nec potest nominari actio popularis, et quae illa proprie est, quae principaliter ius, vel iniuriam totius populi respicit, rubric. & toto tit. ff. de populari actio. l. eum, qui, §. in populari, proxime citata, l. 1. §. hoc interdicitur, ff. ne quid in loco publico, l. si quis id, quod, ff. de iurisdic. omni. iudicium, Tom. 2.

Iaf. & communiter DD. in dict. §. in popularibus, quod cessat et cum nobiles, & plebei constituunt 46 duas partes Reipublicae, diuersas tamen inter se, vt tradit Alberic. in l. si quis ingenuam, §. in Ciuitatibus, num. 4. ff. de captiuis, & postlimin. reuersis; vbi inquit, quod in dubio videntur esse in Ciuitate duae partes, altera nobilium, alia plebeiorum, Laurent. Syluanus conf. 1. n. 109. & 110. Vinc. de Franch. decif. 2. n. 1. & seq. Burgos de Paz dict. conf. 10. n. 12. & alios referens agnoscit Ioann. Garcia d. glof. 35. n. 54. vers. tertio, & glof. 6. num. 15. Scille tract. de inhibition. magistrat. iustitia Aragonum, cap. 5. §. 9. num. 115. ponderantes auctoritate de defensorib. Ciuitat. §. primum illud, vbi glof. verb. nobilitate, l. 1. C. de cond. in public. horreis, lib. 10. & ibi Iacobus Rebuff. l. si cohortatis, C. de cohortalib. eod. lib. l. 2. vers. deinde, vbi Albericus, & Vldaricus Zafius ff. de origin. iuris, Attendaño dicta 1. par. cap. 19. num. 12.

Et quamuis sine veritatis prauidicio daremus, quod erat vnicus populus, quod fuerat petitum eodem iure, non poterat prauidicare statui, quod litigatum fuerat cum particularibus, et nam & si 47 in causis communibus, quod prodest vni, profit alijs, l. si communem 10. ff. quemadmodum seruitus amittantur, Abb. in cap. de quarta, n. 19. de praescription. Crauet. conf. 206. num. 7. Menoch. de recuperanda possess. remedi. 1. §. num. 374. et prauidicium, aut negligentia socij non nocent socio, Accur. in l. 4. §. si fundus, verb. proderit, ff. si seruitus venditur, Bart. in l. 1. nu. 2. de constitutionib. Princip. Nicasius in §. sed & quod Principi, n. 8. Inlt. de iur. natural. gent. & ciuil.

Et hoc est magis certum ad praesens ratione nouae causae, eo quod mutata sit forma regimini dictae Villae; nam tempore, quo fuit lata dictae sententiae, & expedita executoria, dicta Villa erat subiecta Archiepiscopo Toletano, cui proponebantur ad officia personae in duplici numero, & Archiepiscopus eligebat ex eis, qui sibi melius videbantur; et ita ipse habebat ius eligendi, & 49 qui verè eligebat Officiales, vt aduertit Couarr. in practice, cap. 4. num. 6. Et ita antiquus status Villae de Yepes erat, Iudices, & Officiales recipere de manu Archiepiscopi, qui mediantibus illis eos gubernabat, & ita passium, & non actuum electionis erat in dicta Villa, tempore executoriae, quod tamen fuit immutatum mediante incorporatione, quam per Bullas Apostolicas Maieestas D. Regis Philippi Secundi fecit de eadem Villa in eius Regia Corona, qui die 28. Martij anni 1579. gratiam fecit eidem Villae iurisdictionis illius, & ita Concilium, seu Vniuersitas solum poterit habere ius eligendi, quod habebat sua Maieestas, cum ad praesens non fiat, prout tempore, quo erat sub Archiepiscopis Toletanis, nam est diuersa forma Reipublicae ab ea, quae tunc temporis erat: estque ratio, et nam caput Reipublicae est ille, qui in proprietate habet vsum iurisdictionis illius, & facultatem nominandi magistratus, l. passionum, §. in Ciuitatis, ff. de executionibus tutor. & differentia essentialis alicuius rei consistit in capite, quod sufficit, vt esset res iudicata, cel.

essante identitate rei per mutationem regimi-
 nis, et facit quod notatur in l. cum quaritur, ff. de
 except. rei iudic. ubi veniens contra transactionem
 ex noua causa, non dicitur contravenire, l. Aure-
 lius 29. §. quidam, ubi glof. ff. de liberat. legat. l. si
 ita, §. Sed, ff. de verb. oblig. Bald. in cap. 1. in princ.
 de pac. tenend. in vrb. feud. Bar. in l. licitatio, §. quod
 licite, ff. de publ. et vctig. Paris de Puteo tract. de
 re milit. et ducl. lib. 6. q. 26. incip. an si est iax, nu. 2.
 Decius conf. 464. Guido Papae singulari 740. Al-
 ciat. resp. 323. num. 2. dicens, et sententias rescindi
 posse ex noua causa, Burg. de Paz conf. 40. nu. 21.
 Bald. in l. neque, nu. 1. C. ad exhibendum, et dicens,
 quod sententia absolutoria non nocet agenti ex
 noua causa, Socinus conf. 18. vol. 1. Ioan. Vincent.
 de Anna allegat. 8. n. 9. pulcher Text. in l. si filius
 42. ff. de bonis libertor. ibi: Ei, qui alio iure venit,
 quam eo, quod amisit, non nocet id, quod perdidit, sed
 prodest id, quod habet, sic edictum est patrono, eidem
 que patroni filio non obesse, quod quasi patronus deli-
 quit, si ut patroni filius possit venire, Cynus in l.
 vnica, n. 6. C. si sepius in integr. reg. postuletur, et ex
 cap. examinata de iudicis, et alijs pluribus Pinel.
 in l. 2. C. de rescind. vendit. 3. par. n. 32. Decius conf.
 464. n. 6. tom. 2.
 Et quod dictus status Reipublice mutatus
 sit ab illo, quem antiquitus tenebat, deducitur ex
 Arist. lib. 3. Polit. cap. 1. in fine, ubi concludit, quod
 si Ciuitas primo regatur a populo, postea vero ab
 vno Principe tantum in vim Monarchiae, vel e
 contra, cuius in primo statu effectus, non erit ci-
 uis in secundo, postquam mutatus fuit antiquus
 status rei, ex quo idem Aristot. cap. 2. inquit: Si
 mutatur status Ciuitatis licet remaneant eadem ho-
 mines, et eadem vniuersitas, semper sit respectu ma-
 terie, et corporum, mutatur tamen forma, aded quod
 prius corpus, tanquam extinctum cadaver rema-
 net, in nulla habendum consideratione. Quod exam-
 plicat, dicens: Chorus interdum, Tragicus inter-
 dum Comicus vocatur, licet eadem sint in vtroque ho-
 mines canentes. Et tamen eundem Chorum; nemo
 dicit, sic et omnem aliam compositionem; et com-
 munionem dicimus, si aliud genus, et alia forma sit
 compositionis, statur rei mutato, velati concertum
 eorundem sonorum, et earundem tibiaram aliam ef-
 se dicimus, quia interdum Doricus, interdum Pby-
 gius: quae cum ita sint, perspicuum est, inquit Aristo-
 tel. Eandem Ciuitatem, tunc esse dicendam, eademque
 seruare prerogatiuas, cum eadem Reipublicae forma
 manet, aliam vero, cum diuersa propter mutatum
 reistatum, Obertus Giphanius in commentar. ad
 Aristot. ubi proxime, pag. 304. et seq. doctè Ludo-
 uic. Casan. conf. 43. n. 10. et Tiberius Dec. conf. 19.
 num. 78. et sequentibus lib. 3. n. 101. et mutata enim
 forma, mutatur substantia, l. Lulianus, §. 2. ff. ad
 exhib. Couarr. in cap. quamuis pactum, 2. par. §. 6.
 nu. 2. l. repeti, §. rei mutatione, ff. de vrb. iur. et. et facit
 l. Seruus in fin. ff. de adm. legat. ubi videtur alius
 diuersus homo esse, qui transit de seruitute in li-
 bertatem.
 Et ita constat differentia essentialis, et status,
 in quo reperitur hodie villa de Yepes, retinendo
 penes se ipsam iurisdictionem, et nominando per-

sonas, quae illam administrant, et gaudent hac
 libertate a subiectione, quam habebat, tempore,
 quo electio fiebat per Archiepiscopum Tolera-
 num, ex adductis per Angelum in Authentico de
 defensoribus Ciuitatum, §. de cetero, per text. ibi col-
 latione 3. Et habetur in cap. ad haec de alodis, Alex.
 et Decius in l. 1. ad fin. ff. de iurisd. omni. iud. Paris
 de Puteo tractat. de sindicat. verb. electio, cap. an in
 officijs, Auend. in capitulis Praetorum, 1. par. cap. 19.
 num. 21. Couarr. in pract. cap. 4. num. 6. vers. secū-
 da conclusio, Ioan. Gutierrez. conf. 31. num. 21. et
 quod nominatio, quam facit ad praesens Conci-
 lium, seu Vniuersitas dictae Villa de officialibus
 iustitiae, et regiminis, continet libertatem dicer-
 sam a forma antiqua, constat ex l. 2. C. de periculo
 nominatorum, lib. 11. Lucas de Penna in Rubric.
 et in l. 2. C. de decurio, lib. 10. probat text. in l. ve-
 nimen in fine, et in l. exactors, C. de susceptor. pra-
 posit. et Arch. lib. 10. Bald. in l. si quando in fine
 principij, C. de bonis vacan. eod. libro, laon in l. 1. n.
 15. ff. de iurisd. omni. iudic. l. 2. tit. 9. lib. 5. Orna-
 ment.
 Et hac facultate non debet abuti Vniuersitas
 eligendo officiales ex solo plebis statu, sed aequa-
 litatem seruare, nominando etiam ex statu nobili-
 tum, nam contrarium repugnat aequalitati, et li-
 bertati inter vicinos, quae est proprie eius Reipub-
 licae, quae se ipsam regit. et ex quo sequitur,
 quod superueniente dicta mutatione, cessauit, et
 fuit extincta dispositio executoriarum, arg. cap.
 suggestum de decimis, cum adductis a glof. finali in
 cap. Abbate Sancti Siluani de verbor. signific. et
 sic ex ista noua causa non obest res iudicata, l. si
 mater, §. eandem causam, l. et an eadem, l. si quis ad
 exhibendum, ff. de except. rei iudic. l. si filio, ff. de
 condit. sine causa, Surd. conf. 268. num. 14. lib. 2. et
 confert quod Plutarch. in apophthegm. celebrat il-
 lud Cleomenis dictum: Non sum idem, qui antea,
 mutatus itaque, et sententiam mutauit.
 Demum, quia quinquaginta milia ducati, qui-
 bus dicta Vniuersitas interuenit suae Maieitati
 pro consequenda dicta iurisdictione, magna ex
 parte fuerit soluti ex bonis, et redditibus proprijs
 dictae Vniuersitatis, quae sunt omnibus ciuibus
 vtriusque status communia, et fuere imposita si-
 sa super victualibus, in quibus absque vlla distin-
 ctione contribuant nobiles, sicut plebei. Et ita
 aequaliter debent frui officijs, et commoditati-
 bus, et nam secundum naturam est, commoda cu-
 iuscunque rei eum sequi, quem sequuntur incō-
 moda, l. secundum naturam, ff. de regul. iur.
 Demum non obstat praesentia scientia status
 nobilitum, ex lite, quae vertebatur cum nobilibus
 particularibus, quia non sufficiebat ad causandū
 praedictum, et quia notitia, et scientia in rebus
 praedictis non debet esse, nec sufficit quae-
 libet, sed mediante citatione, et intimatione, ele-
 ment. causam, de electio. in fine, Mandosius de inbi-
 ditio. quae est. 36. num. 10. Celsus Hugo conf. 120.
 num. 93. Mohedanns decij. 3. de dolo, et contumac.
 Rota Roman. decij. 111. num. 5. par. 3. lib. 2. diuer-
 sor. sacri Palat. ex quo Caballin. tractatu de iuri-
 ctio. §. 3. num. 4. 21. et 35. Resoluit etiam scienti
 esse

esse denuntiationem faciendam, et cum ratione,
 nam deficiente intimatione facta statui nobilitū,
 vt tali, praesumitur ignorasse licem, quamuis par-
 ticulares nobiles litigarent, et quia ignorantia o-
 stenditur eo ipso, quod scientia contraria non pro-
 batur, l. si cui, §. primo, ff. de accusatiōib. l. vniuers,
 ff. de probatiōib. §. quod autem, Enlit. de legat. c. 1.
 ubi glof. verb. mortis de ijs, quae vi, metus, et caus.
 fiunt, l. super seruis, C. qui militare poss. vel non,
 lib. 12.
 Quod securius redditur, nam cum in commu-
 nitate, et statu nobilitum sint pupilli, et minores,
 et qui eidem Vniuersitati equiparantur, vt bene
 probat Ioan. Cephal. conf. 40. num. 55. et seqq.
 Casar Vrsill. ad Afflic. decij. 175. num. 1. et 6.
 et subueniendum erit illis contra quodcunque
 praedictum, quod potuisset causare factum par-
 ticularium, saltem per restitutionem in integru,
 vt ex l. 1. C. de restitut. Reipub. et Bald. in l. Respu-
 blica, ff. ex quib. caus. maiores, tradunt Cephal. ubi
 proxime num. 54. Paul. et milius decij. Rotae 94. p.
 3. Alciatus respō. 164. num. 13. et respō. 765.
 num. 1. dicens, quod Vniuersitas ob ignorantiam,
 vel lationem restituitur, et cum verumque
 concurrat in fauorem status nobilitum; debet
 praedictum reparari, dicta restitutione me-
 diante.
 Et confirmatur amplius, nam omne, quod di-
 uersis temporibus factum, et prouisum fuit ad-
 uersus nobiles dictae Villae, non aliud fundamen-
 tum habuit, quam declarationem quandam, quae
 asseritur facta per D. Alphonsum Carrillo Archi-
 episcopum Toleranum ad fauorem plebeiorum
 dictae Villae, quae siue dicamus esse sententiam,
 aut verius, vt sonat priuilegium, non potest no-
 cere statui nobilitum, nam licet in ea narreretur, et
 referatur, quod plebei in ea fuerant consuetudi-
 ne habendi ipsos solummodo officia, et fuisse il-
 lis concessum ad hoc priuilegium populationis,
 non constat, quod eorum narratiua fuisset vera,
 nec probatur ex relatione ipsorum, quia secun-
 dum Ioannem Monach. et Philipp. Probum, Io.
 Andream, et alios in cap. si Papa de priuileg. in 6.
 et narratoeum natura est, non quod probent, sed
 quod debeant probari, Abb. in cap. fin. col. 4. n. 14.
 de success. ab intestat. Ioan. Baptist. Ferrer. conf. 353.
 num. 14.
 Et sufficit in comprobationem, quod non ap-
 pareat de actis praefatae asseritae sententiae, quae vel
 ex hoc capite nulla est, nec potest effectum pro-
 ducere, l. prolat. am. C. de sentent. et interloc. omni.
 iudic. Paul. Castr. conf. 76. nu. 2. p. 2. Hieron. Gabr.
 conf. 43. n. 37. vol. 1. Rota decij. 704. n. 2. p. 1. Sacri
 Palatij. et decij. 40. n. 1. et 2. dicens, quod senten-
 tia habens relationem ad priuilegium, est tantum
 illius canonizatiua, et non plus tribuit, quam in
 relato continetur, facit Auth. si quis in aliquo do-
 cumento, C. de edendo.
 Maxime, quia in multis partibus, et clausulis
 dictae asseritae sententiae constat, non emanasse tā-
 quam talem, sed tanquam gratiam, et priuilegiū,
 vt in memoriali fol. 4. et 5. et deducitur ex tra-

ditis per Mandell. conf. 62. num. 18. conf. 64. n. 29.
 ubi tractat, quando in dispositione adest termi-
 nus concedimus, largimur, aut alius similis, qui son-
 net in gratiam, et in iustitie administrationem,
 et talem gratiam Archiepiscopus facere non po-
 tuit, et nam quemadmodum solius Principis est
 condere legem, ita et priuilegia concedere, Bald.
 in l. fin. C. quibus res iud. non nocet, Curt. iun. conf.
 1. num. 25. Roland. à Valle conf. 4. num. 73. et seqq.
 dicens, quod actus priuilegiandi est supremae po-
 testatis: et nullitas resultans ex defectu iuri-
 sdictionis, et potestatis in concedente priuile-
 gium potest semper opponi, vt ex glof. in clem. 1.
 verb. non obstante, de sequelat. poss. et fruct. Bal.
 in l. 1. C. si à non compet. iudic. tradit in similibus
 terminis Alciat. conf. 62. num. 7. lib. 5. in noua im-
 presso. conf. 11. num. 10. lib. 4. et resp. 200. num. 8.
 in antiqua impressione, et qui etiam in respō. 214.
 num. 2. ait, quod priuilegium finitur sublato iure
 datoris, cap. translato, ubi Bald. et alij de constitut.
 l. lex vctigali, ff. de pignor. cap. 1. de inuest. de re alie-
 na facta in vrbibus feudorum, Ioann. Vincent. de
 Anna allegat. 46. num. 1. Bald. Salicet. et Paul. Ca-
 strenf. in l. et in Prouinciali, C. de seruitut. et aqua-
 et ita vtrunque fuerit, cessauit morte dicti Archi-
 episcopi.
 Rursus, quia alio modo agitur, et quemad-
 modum inquit Bald. in l. fin. autem, §. fin. ff. de ne-
 gotijs gestis, quando in primo iudicio est aliquid
 oppositum per viam exceptionis, in secundo po-
 test deduci principaliter quādo variatur modus,
 et finis, l. vindicantem, ff. de rei vend. Bart. in l. qui
 Roma, §. duo fratres, oppos. 1. ff. de verb. oblig. Vin-
 cent. de Anna dict. alleg. 8. n. 7. et 9. allegans l. eum
 queritur, cum seq. l. et an eadem, §. actiones, ff. de
 except. rei iudicatae, Socin. conf. 18. in fin. lib. 1. An-
 char. conf. 3. in fin. et quia in his, quae tempore
 mutationem recipiunt, nunquam obstat senten-
 tia, Ant. de Butr. in cap. 1. col. 3. de sent. et re iudic.
 Io. Vinc. de Anna alleg. 16. n. 4.
 Cum quibus concurrat, quod in materijs re-
 gi minis (prout est ista) non potest dari res
 iudicata contra bonum publicum, nec pūctus
 stabilis, et fixus; quin reuocentur sententiae ex
 conuenientijs, quae sint agnitae, prout adfert in
 eo, quod dicto statui datur sua medietas officio-
 rum, vt videtur decisum per Summum Pontifi-
 cem, in cap. tunc ex litteris de integram restitut.
 ibi: Praesertim quia sententia Romanae Sedis non ne-
 gatur posse in melius commutari, cum aut subreptis
 aliquid fuerit, aut ipsa pro consideratione statum,
 vel temporum, seu grauium necessitatum dispensati-
 ue quinquam ordinare decessit, et secundum iura ci-
 uilia Principes etiam contra res bis iudicatas in au-
 ditorio suo examinari restitutionem in integrum per-
 miserunt. Quem textum aduersus res iudicatas,
 vt possint à Principe reformari in eo, quod non
 secundum terminum iuris, sed per viam priuile-
 gij, determinarunt post Glof. Abbas. Butrium, et
 alios Scribentes ibi, considerauit Hippolit. Rimi-
 nald. conf. 13. num. 57. et sequenti, lib. 1. facit text.
 in cap. non debet de consanguinit. et affinit. Auth. de
 non alienan. reb. Ecclie. cap. 2. ubi Imperator dixit

Vi autem lex ad humana natura veritatem, & quod semper venit moderata per omnia innotata permanet (quod enim erit stabile inter homines, & ita immobile, ut nullam patiat mutationem, cum omnis noster status sub perpetuo motu consistat) collat. 2. l. quod semel, ibi: Nisi ex causa, id est ad publicam utilitatem respiciat rescissio prioris decreti, ff. de decret. ab ordin. faciend. iuncta l. ut gradatim, §. reprobati, ff. de munerib. & honoribus, tradunt Bart. & ceteri Scribentes ibidem, laf. in l. Barbarius Philippus, n. 34. ff. de offic. Prætor. Couarr. in cap. alma mater, 2. par. in initio num. 2. Tiber. Decian. d. cons. 19. num. 89. lib. 3. Burg. de Paz cons. 10. num. 10. & 19. cum adductis à Matienço in l. fin. tit. 7. lib. 5. Recopilacion. glos. 9. n. 5. facit Tex. in cap. fin. de transactio.

75 *Ibi: Secundum quod personas, & causas, loca, & tempora videris postulare, cap. si quis ignorat 32. q. 4. ibi: Seruius ille legi, & temporis suo, seruiamus nos Euangelio, & temporis nostro, consonat lex 17. tit. 1. par. 1. facit bona l. 3. in fine, tit. 26. par. 2. Ibi: Ca segun los tiempos, è los hechos acaecieren, assi pueden los señores tirar, è crecer, & menguar en las cosas que entendieren, que ayran pro, è todran daño. Pet. Antibol. tractat. de munerib. 3. par. 5. 4. num. 199. cum seqq. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 30. n. 106.]*

76 *† Et quia quando æquitas suadet, potest reuocari sententia, quæ transierat in rem iudicam, Guid. Pap. q. 215. n. 8. & q. 365. & sing. 697. quod autem ad præsens interueniat non solum æquitas, sed publica utilitas, satis constat ex superius adductis, corruptoque regimini ciuili plebis dictæ Villæ, pro tempore, quo habuere exercitiu dictorum officiorum, † & hoc sufficit etiam ad tollendum ius qualitum contractu, sententia, priuilegio, aut rescritto, vel alia qualibet dispositione, secundum glos. & Doctores in l. fin. C. si contra ius, vel utilitatem publicam, l. 3. i. tit. 18. p. 3.*

78 *& Ibi Gregor. Lopez, † præsertimque in materia priuilegiorum est certa conclusio, quod ea perdit, qui illis aburitur, cap. priuilegium 11. q. 3. l. Indauit, C. de Indais, l. 205. C. de aqua duct. lib. 10. l. 42. tit. 18. par. 3. & Ibi Greg. Lopez glos. 3. qui plura adducit, & facit l. 43. eod. tit. & part. ibi: Otrouí dezimos, que si el Rey de priuilegio de donacion de alguno, y en aquella sazón en que fue dado, no se tornaua en gran daño, y despues aquellos a quien lo dio el Rey vsaren del, en tal manera, que se torne en daño de muchos comunalmète, tal priuilegio como este, dezimos, que de la hora, que començo a tornarse en daño de muchos, como diximos, que se pierde, è non deue valer.*

79 *† Unde Philipp. Prob. in cap. detestanda in principio de concess. præb. lib. 6. dixit, quod quando concessa vergunt in graue damnum, sunt retractanda, prout quando vergunt in abusum.*

80 *† Et omnis concessio est interpretanda, ne incipiat esse iniqua, ad glos. in cap. 2. verb. aliorum in fine de Eccl. edific. & inquit Barz. decis. Bonon. 118.*

81 *num. 7. † quod priuilegium ab initio validum ex post. èto reuocatur, quando incipit esse nociuū, cap. suggestum de decim. glos. fin. in cap. quid per nouale de verbor. significat. Flamin. Paris. de resignat.*

benefic. lib. 6. quest. 1. num. 57. quod quando priuilegium solet esse damnosum, reduci debet ad solitum statum.

† Similiter, immunitas si fuerit concessa per viam contractus, ex causa postea superuenienti modificatur, & reducitur ad æqualitatem, vt ex Decio cons. 335. & Bosl. tit. de Principe, num. 165. Aufrer. in pract. tit. de tallijs, & collectis, num. 19. tradit Paul. Staiban. cons. 46. num. 10. Valasc. cons. 58. num. 6. Et ex his omnibus resultat, nõ obesse præsentiam rem iudicam statui nobilium dictæ Villæ, quin iuadentibus tati rationibus iuris, æquitatis, & conuenientia recti regiminis illius, detur statui nobilium, non solum sua officiorum medietas, sed etiam priuatiua facultas, vt ex illo eligatur iudex appellationis, siue de Alcadas. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 *Instrumentum impugnatum ciuilitè de falso, debet comprobari per producentem, aliàs fidem non facit, & num. 2.*
- 3 *Dispositio, quæ se refert ad alium instrumentum, nisi illud ostendatur, non probat.*
- 4 *Dispositio relata ad aliquod instrumentum limitatur iuxta illud.*
- 5 *Dispositio relatiua non plus operatur, quàm instrumentum, ad quod se refert.*
- 6 *Pluralitas dispositionum non presumitur.*
- 7 *Promissio, aut donatio redunda ad causam, aut demonstrationem falsam vitatur.*
- 8 *Falsa, aut erronea causa vitat actum inter viuos.*
- 9 *Promittens habita relatione ad dispositionem alterius, non tenetur, nisi quatenus de illa constaret.*
- 10 *Ratificans non disponit de nouo, sed quatenus existat, quod ratificatur.*
- 11 *Donationis acceptatio est de substantia illius.*
- 12 *Pactum non dicitur, nisi concurrat duorum consensus.*
- 13 *Donatio ante acceptationem remanet reuocabilis.*
- 14 *Donatio facta alicui, cum pacto transferendi in tertium, etiam si sit Ecclesia, aut persona priuilegiata, potest ante acceptationem reuocari, & num. 17.*
- 15 *Homagium factum more nobilium an operetur idem, quod iuramentum.*
- 16 *Iuramentum nõ supplet defectum acceptationis.*
- 18 *Acceptatio non presumitur, nisi probetur.*
- 19 *Donatio non potest acceptari post mortem donantis.*
- 20 *Scriptura quando est faciendâ super aliquo actu, interim non habet efficaciam, aut perfectionem.*
- 21 *Donatio morte donantis ante acceptationem remanet reuocata.*
- 22 *Relinquendo alij videtur adempta res relicta primo.*
- 23 *Cadaver potest transferri de sepulchro temporario ad aliud.*
- 24 *Contractus non debet claudicare.*
- 25 *Agens ex contractu debet probare adimpletissimè ex parte sua.*

26 *Qui*

- 26 *Qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet.*
- 27 *Frustra debitum petit, qui quod debet non impendit.*
- 28 *Causa finalis si adimpleta non sit, potest repeti res tradita.*
- 29 *Causa, propter quam aliquid fit, inspicienda est in omni dispositione.*
- 30 *Causatum deficit deficiente causa.*
- 31 *Dispositio, & illius effectus deficit, deficiente causa.*
- 32 *Causa redacta ad non causam perinde est, ac si à principio causa defecisset.*
- 33 *Defectus causa sufficit ad elidendum effectum promissionis, & donationis.*
- 34 *Triginta annis tollitur omnis obligatio.*
- 35 *Via executiua in Regnis Castellæ præscribitur decem annis.*
- 36 *Exceptio resultans ex inspectione instrumenti priuilegiata est ad impediendum viam executiuam.*
- 37 *Iuramentum interpositum respectu vnius, ad aliud non extenditur.*
- 38 *Iuramentum non potest interponi in instrumento laicorum maiorum ætate in Regnis Castellæ.*
- 39 *Prescriptio via executiua procedit etiam contra Ecclesias, & pia loca.*
- 40 *Scientia præsumitur actus qualificati, & notabilis.*
- 41 *Restitutio in integrum non datur aduersus prescriptionem via executiua ex capite ignorantiæ.*
- 42 *Restitutio in integrum competens loco pio, debet peti infra quadriennium.*
- 43 *Quadriennium est utile, & continuum competens à die lesionis.*
- 44 *Restitutio aut detur ultra quadriennium in causa lesionis multum enormis.*
- 45 *Specialia plura non sunt admittenda aduersus iuris dispositiones, & num. 46.*
- 47 *Monasterio non est profuse fauendum cum præiudicio tertij.*
- 48 *Causa gravis debet cum magna iustificatione tractari.*
- 49 *Mandatum de soluendo cum comminatione dicitur preparatorium ad viam executiuam.*
- 50 *Decretum interlocutorium potest reuocari ab eodem Iudice.*
- 51 *Exceptio victa, aut reiecta nõ quia falsa, sed quia non probata, potest iterum proponi, & probari.*
- 52 *Exceptio, quæ non debuit admitti, si admittatur, & probetur, præiudicat aduersario.*
- 53 *Rei iudicata exceptionem dicendum est in dubio non obflare.*
- 54 *Appellari an, & ad quem effectum possit à decreto de exequendo vigore instrumenti.*

P. R. O

Executoriibus Testamentarijs Comitum de Fuentes.

C V M

Conuentu, & Fratribus Sancti Francisci Cimitatis Salmanticensis.

ARGUMENTVM.

† Agitur de instrumento inter alios facto, an operetur in beneficium tertij, qui non acceptauit illud: & de redargutione falsi ciuilitè facta: & de prescriptione via executiua.

CONSILIVM CLXVIII.

† Isteursus hic in duas diuidetur partes. In prima fundabitur, quod scriptura, cuius vigore Conuentus, & fratres D. Francisci præcedunt ex bonis dictorum Comitum de Fuentes ducatos decem mille, non potest habere locum in via ordinaria. In secunda, quod multò minus potest habere locum via executiua per eos introducta, & debet declarari nulla, restitutis bonis executis.

PARS PRIMA.

Dicti Conuentus, & fratres non habent aliud fundamentum, nisi velle se iuuare quodam ex capitulis matrimonialibus, quæ afferunt fuisse facta inter dictos Comitès in hac Villa Matriti 6. Augusti 1572. In quo dicitur, quod attento, quod Domini D. Didacus de Azenedo, & D. Elaira eius vxor erant sepulti, seu depositari in medio Capellæ maioris Monasterij S. Francisci Salmaticensis, & dictus D. Didacus iusserat, quod expenderentur in dicta Capella, & ornamentis ducati decem mille, & quod fratres prædicti nolebant locum dare sepulchro perpetuo, prætendentes inde exhumare ossa, & aliò transferre, super quo pendebat litis: curandum erat, quod dictum sepulchrum sortiretur effectum, & non esset mutatio, & soluerentur dicti ducati decem mille, vt expenderentur iuxta legatum, & dispositionem dicti D. Didaci, ad quod remaneret obligatus Comes de Fuentes D. Petrus Henriquez Azenedo.

Hæc scriptura talis qualis apparet, est impugnata ciuilitè de falso per dictos Testamētarios, † nec est comprobata per Conuentum, & fratres, vt opus erat, ad hoc vt fidem faceret, l. iubemus, C. de probation. l. fin. C. ad leg. Cornelianam de falsis, l. 115. tit. 18. p. 3. Aymon Crauet. de antiq. tempor. 3. p. n. 18. Bald. in auth. sed noui iuri, C. si cert. petatur. Burg. de Paz in l. 3. Tauri, 2. p. conc. 3. à num. 1073. glos. 1. in fin. in capite præsentium, vbi Abb. n. 10. de testib. † Et cum hoc deficiat, nõ probat, nec facit fidem, Roder. Xpar. in l. post rem iudicatam, §. sed pro euidentia, n. 34. Alciat. tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 13. Boer. decis. 36. n. 8. Parlad. lib. 2. rerum quodid. cap. fin. ampliat. 3. n. 15.

Et quando sine veritatis præiudicio concederemus, quod dicta asserta scriptura esset certa, adhuc non posset habere effectum inter dictos Conuentum, & fratres, cum quibus facta nõ fuit, nec ab ipsis acceptata, cum nec factæ fuerint aliæ scripturæ, q̄ in illa refertur erant faciendæ super contentis in dicto Capitulo, & alijs, nec constat de

de dispositione dicti D. Didaci, ad quam refertur capitulum, quod loquitur de dictis decem mille ducatis, & quilibet ex his defectibus sufficit ad impediendum effectum dictae scripturae, & praerentionis contrariae; quia ubi dispositio se refert ad aliud instrumentum, non probat, nisi primum ostendatur, *Autb. si quis in aliquo documento, C. de edendo, lbi: Si quis in aliquo documento mentionem faciat alterius documenti, nulla ex hac memoria fiat exaetio, nisi aliud documentum, cuius memoria in secundo facta est, profertur; cap. ex insinuatione, gloss. i. in fin. de praescript. cap. i. vbi Doctores de ff. de instrumentum, Paul. Castren. conf. 139. nu. 3. p. 1. Boerius quest. 247. Martinus Vran. consil. 11. n. 32. tom. 2. Ioan. Gutier. conf. 23. num. 8. Et ubi dispositio se refert ad aliquod instrumentum, restringitur, & limitatur secundum illud, Bart. in extrinsec. ad reprimendum, verbo prout, qui sunt rebelles, Bald. in l. 2. n. 4. C. de errorib. Aduocat. Alexand. conf. 46. num. 9. lib. 1. & conf. 81. n. 6. & seqq. lib. 6. Decius conf. 63. nu. 6. Aym. conf. 67. 1. num. 3. Et nec prius operatur, quam instrumentum, ad quod se refertur, Decius conf. 18. n. 6. Grattus resp. 13. n. 13. vol. 1.*

Et cum dicti Conuentus, & fratres non produxerint talem dispositionem D. Didaci, imò testamentum, si produxerint illius testamentum, in quo foret expressum, si legasset dictos ducatos decem mille, & cum non praesumatur pluralitas dispositionum, ad notata in l. qui iurasse, §. si pater, ff. de iure iurando, Bart. in l. si seruus, §. si inter duos, ff. de legat. 2. & in l. triticum, ff. de verbor. oblig. Crau. conf. 158. n. 18. Decisio Genua 7. n. 8. & 15. Hippol. sing. 439. n. 1. & seqq. Caph. conf. 170. nu. 45. to. 2.

Et reducitur dicta praerentia donatio, seu promissio ad causam, & demonstrationem falsam, ex quo remanet vitiosa, Bart. in l. demonstratio falsa in principio, n. 10. & in §. quod autem, nu. 16. ff. de condit. & de monst. Bald. n. 3. in l. refert, C. de falsa caus. adiect. legato, Alex. conf. 89. viso puncto, n. 14. vol. 2. Et tenens, falsam causam vitiat promissionem, aut similem actum inter viuos, interueniente errore, l. si diuortio, iuncta gloss. verb. cui libet, ff. de verbor. obligat. l. penultima, §. mulier, ff. solut. matrim. Alex. conf. 22. n. 3. & 4. vol. 1. Et cum causa finalis dictae promissionis ad id redncatur, quod dictus D. Didacus promississet dictos ducatos decem mille, aliter enim dictus Comes D. Petrus non est verisimile, quod in se assumeret onus soluendi illius, l. damnus, ff. de condit. indeb. Bald. in l. 1. num. 12. C. de falsa, qui in l. 1. num. 11. C. de condit. indeb. concludit, ex eo non posset nocere facienti similem promissionem, & possumus dicere cum Iurisconsulto in l. si donatio, §. fin. ff. de donat. inter, factam donationem confirmare, videtur non inchoare nouum, & qui ratificat non disponit de nouo, vt dicit Bald. in l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. Afflict. decis. 285. num. 19. Vinc. de Franchn. decis. 105. n. 6.

Et hoc confirmatur, quia donatio, quae praereditur contineri in dicto Capitulo, non apparet acceptata per dictum Conuentum, Guardianum, & fratres, qui solummodo vbi sunt dicta scriptura

ra mortuis dictis Comitibus, quorum morte euauit, & remansit annullata, quia donationis acceptatio est de ipsius substantia, & perfectione, l. absentis, ff. de donationib. l. qui absentis, ff. de acquir. ed. possess. cap. 1. de concess. praebend. in 6. Et non enim dicitur pactum etiam nudum, nisi duorum consensu concurrat, l. si ego, ff. de negot. gestis, l. Labeo, ff. de verbor. significat. l. lecta, ff. si cert. petat. l. adiles, ff. de adilitio edicto, & ideo semper ante acceptationem donatio manet reuocabilis, neque ambigi, C. de donat. l. si ego, ff. de negot. gestis, l. 4. tit. 4. p. 5. etiam in terminis l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordnamenti, quae est l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopilationis, Greg. Lopez in d. et. l. 4. verbo gran pro, Burgos de Paz consil. 33. num. 12. Couarr. lib. 1. var. cap. 14. num. 12. Auend. 2. p. cap. 19. n. 11. Molin. lib. 4. de Hissp. primog. cap. 2. nu. 60. Mieres de maiorat. 1. p. q. 36. & 68. nu. 2. Quod est magis indubitabile in donationibus, quae sunt alicui praesenti cum pacto transferendi in alium tertium, nam & si sit Ecclesia, aut persona priuilegiata possunt reuocari ante acceptationem, gloss. verb. alia causa in fin. in l. illud 16. C. de sacros. Eccl. Rom. conf. 295. & alij adducti per Cou. in rub. de testam. 3. p. n. 13. Bart. in l. qui Roma, §. Flautus, nu. 1. ff. de verbor. obligat. l. l. Clar. lib. 3. sentent. §. donatio, q. 3. vers. Secundus est articulus, & q. 13. n. 5. Greg. Lop. in dict. l. 4. gloss. 1. & in l. 7. gloss. 4. tit. 4. p. 5. Couar. plures allegans dicto cap. 14. n. 7. Villalob. in commun. opinion. lit. D. n. 173. Molin. tom. 2. de iustitia, dispunt. 265. vers. sic. exceptis his.

Nec obstat dicere, quod non fuit necessaria dicta acceptatio, quia dictus Comes fecerat homagium, quod adimpleret contenta in dictis capitulis, nam seposita disputatione, si homagium debet operari idem, quod iuramentum, iuxta tradita per Petrum Peralta in l. vnum ex familia, n. 23. de legat. 2. Io. Gutier. in auth. Sacramenta puer. n. 146. & sequent. C. si aduersus venditionum, & de iuramento confirmatorio 1. p. cap. 12. num. 17. Couarr. in cap. quamuis pactum, 1. p. relectionis, §. 1. num. 1. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 23. n. 24.] quamuis sine praedictio veritatis concederemus, habere eam vim, quam iuramentum, et non ex eo suppletur necessitas acceptationis, vt ea deficiente, non sit, prout est reuocabilis dicta donatio, vt per plura iura, & fundamenta resoluunt Burgos de Paz conf. 14. n. 21. & seq. Molina lib. 4. de primog. cap. 2. n. 64. Io. Gutier. in dict. cap. quamuis pactum, num. 55. vers. re tamen accuratius.

Minus obstat dicere, quod ex priuilegio causa pia donatio facta dicto Conuentui non egubat acceptatione, nam vt supra tetigimus contrarium est verum, iuxta gloss. magistr. in dict. l. illud, verb. alia causa, C. de sacros. Eccl. communiter sequuntam, vt per Franc. de Arecio conf. 74. num. 9. Ruin. conf. 13. n. 10. & conf. 37. n. 14. vol. 4. Caph. conf. 33. n. 3. lib. 1. Hieronym. Grattus respons. 25. num. 16. Roland. à Valle conf. 19. num. 5. lib. 1. Roman. conf. 171. num. 6. Couarr. in rub. de testam. 3. par. n. 13. l. l. Clar. §. donatio, q. 12. nu. 6. Io. Andr. ad Speculator. tit. de instrumentor. editione, §. nunc

verò, Greg. Lop. in dict. l. 4. tit. 4. art. 5. gloss. 1. Ripa lib. 3. resp. cap. 11. n. 2. Ruin. conf. 57. n. 14. lib. 4. Caphal. conf. 163. n. 15. Gamma decis. Portug. 382. num. 3.

Quae acceptatio, cum nullatenus praesumatur, vt tradit idem Caphalus vbi proxime, & Caphalus Ruin. conf. 154. n. 12. lib. 5. remanet nulla, siue annullata praerentia donatio, & penes donantem, quod illius virtute veniret donatum, idem Ruin. conf. 180. in princip. lib. 1. Gamma decis. Portugalia 258. num. 5. Burgos de Paz dict. conf. 14. num. 23.

Nec est considerabile dicere, quod sufficit dictum Conuentum fuisse vsum dicta scriptura, vt praesumatur, aut inducatur acceptatio, cum hoc fecerint mortuis dictis Comitibus, et post mortem donantis, non potest tacite, neque expresse acceptatio fieri, secundum Andream de Isernia in cap. 1. §. donare, col. penult. in fin. tit. qualiter feudum potest alienari, Decius conf. 452. nu. 26. Alciat. in cap. cum contingat, nu. 233. de iure iurando, Greg. Lop. in dict. l. 4. verb. no lo puede fazer, vers. sed quid sit donator, tit. 4. p. 5. Alex. conf. 24. n. 9. li. 4. per text. in l. honorum, ff. rem ratam haberi, Burgos de Paz conf. 33. n. 14.

Quod confirmatur, quia cum Comites in dictis capitulis matrimonialibus conuenissent expresse, quod super contentis in quolibet ipsorum esset facienda scriptura, cum haec facta non fuerit super dicto capitulo remansit informe, & sine effectu, ac si de eo actum non fuisset, l. contractus, vbi gloss. verbo in scriptis, & ibi Bald. num. 7. Paul. Castren. n. 9. C. de fidei instrumentorum, Bart. in l. testium, num. 2. C. de testibus, leg. 6. tit. 5. part. 5. vbi Gregor. Lopez gloss. 1. & 2. gloss. communiter recepta, verbo scriptura, in d. Instituta. de emptio. & vendit.

Nec obstat dicere, quod dicti Comites non reuocarent contenta in dicto capitulo, nam ex sola ipsorum morte ante acceptationem donationis remansit reuocata, vt probatur in l. 2. §. sed si quis donaturus, ff. de donat. plures, quos allegat Tirac. de iure confirmati, 3. p. limit. 30. n. 73. Greg. Lopez in l. 4. tit. 4. p. 5. gloss. 1. ad fin. Io. Gutier. in cap. quamuis pactum in princ. nu. 57. Surdus decis. 111. n. 4. Io. Vinc. de Anna alleg. 53. nu. 2. dicens, quod cessio absentis facta reuocatur ante acceptationem, nec poterit postea acceptari.

Et colligitur etiam reuocatio, cum disposuerint de omnibus eorum bonis, & plus in pia opera, & alios effectus non habita ratione contentorum in dicto Capitulo, nam concedendo alijs, vbi fuerit reuocare, l. rem legatam, ff. de adimend. legatis, l. fideicommissa, §. si rem, vbi gloss. 1. verb. necessitate, ff. de legat. 3. l. cum fidei heredis commissis, ff. de fideicommiss. libertat. Gloss. verb. tacite, in cap. fin. de donat. inter. l. cum hic status, §. qui quosdam, ff. eodem titulo, Dynus, & Bald. in l. Stichum, qui meus erit, ff. de legat. 1. Palat. Rub. in repetit. rubrica de donat. inter. §. 69. num. 3. in fin. l. 4. tit. 11. part. 4. Mieres de maioratib. 1. par. quest. 43. num. 11. Roland. à Valle conf. 61. num. 1. lib. 2. Ioan. And. Georg. allegat. 13. n. 15.

Quod est magis certum, animaduerso, quod pro parte dicti Conuentus, & Fratrum non fuit adimpletus effectus, & causa, pro qua praetendunt fuisse illis promissos, aut donatos dictos ducatos decem mille, cum de facto tulerint, & exhumauerint omnia dicti D. Didaci de Azeuedo à loco, & sepultura honorifica, in qua existerant in medio Capellae maioris, transferendo illa ad angulum illius, vt constat ex actu in hac causa producto fol. 43. propter quod remanere exclusi à praerentione dictorum decem mille ducatorum, cum constet ex eodem capitulo, quod donatio illorum erat ob causam, quod non fieret mutatio, nec nouitas in exhumando, & transferendo dicta ossa, imò sepulchrum illorum temporarium, quod factum fuerat per viam depositi, permanceret perpetuum, et nam licet in sepulchris temporarijs permittatur translatio corporum ab vna sepultura ad aliam, absque metu poenarum iuris, l. ossa 8. l. si quis eo animo, ff. de religio. & sumptib. funerib., l. 3. §. non perpetua, vbi DD. ff. de sepulch. violato, l. si ne dum, l. fin. C. de religio. & c. Petrus Burgius lib. 1. electorum, cap. 4. sed quoad hoc vt non consequantur dictos ducatos decem mille planum est contrarium, et cum non debeat claudicare contractus, l. Iulianus, §. si à colludete, ff. de action. empti, l. si id, quod parè, ff. de rescind. vendit. l. si cum dies, §. si arbiter in fine, ff. de receptis arbitris, ibi: Absurdum est enim iustum in alterius persona, ratum esse in alterius non, l. 3. in fine, ff. mandati, ibi: Nam iniquum est non esse mihi cum illo actionem si nollet, illi verò si velit necum esse, l. cum proponas, C. de pactis, Franc. Beccius conf. 45. num. 6. Iarè probans, quod agens et ex contractu vltro citroque obligatorio non prius auditur, quam si probet se pro parte sua totum contractum, cum effectu adimpleuisse, ex text. vbi hoc expresse notant Bart. & Salicer. in l. Iulianus, §. offerri, ff. de actionib. empti, Bald. in l. pacta conuenta in princ. ff. de pactis, Alexand. conf. 49. in spec. lib. 4. lib. 2. & plures alij relati per Beccium vbi proxime, qui num. 7. eam rationem adducit, et quia qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet, Gloss. in l. si non fuerit, ff. de iure iurando, l. si in emptione, §. item si emptor, ff. de contrahend. emptio. Roland. à Valle conf. 69. lib. 4. et frustra debitum petit, qui quod debet, non impendit, cap. frustra de regul. iuris in 6. l. adiles in fine, ff. de adilitio edicto.

Nam etiam quando est facta traditio rei donatae, potest repeti, si causa finalis non sit adimpleta, l. 2. §. final. cum sequenti, ff. de donationibus, & in tertio donante etiam si nihil fuerit expressum, hoc planum est in l. si ego, l. licet, §. quoties, ff. de iure dotium, l. si extraneus, ibi: Nam quasi causa non sequuta habere potest conditionem: qui ob matrimonium dedit, matrimonio non copulato, Bartol. ibi, & in dict. l. 2. §. finali, & est integer titulus, ff. de conditione causa data, vbi l. si donaturus, & ibi Paul. Castren. & in toto tit. C. de condit. ob causam.

Nam semper est inspicienda causa, propter quam aliquid fit in quacunque dispositione, l. si quis neque causam, vbi Socin. n. 11. ff. si cert. petat. Idem

Idem in rubric. num. 31. ff. solut. matrim. Bald. in l. ex placito, num. 8. G. de rerum permut. Ioan. Cephal. conf. 30. num. 13. lib. 1. qui conf. 143. numer. 2.

30 ait, quod causatum deficit, deficiente causa, latissime Tiraquell. in tractat. cessante causa, nu. 11. Et seqq.

31 Et eodem modo deficiente causa, deficit dispositio, & illius effectus, l. 1. in fine, ff. de donationibus, l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patronat. Decius conf. 24. in princip. Cephal. conf. 244. num. 12. lib. 2.

Et sufficit, quod causa sit reducta ad non causam propter exhumationem dictorum osium, frustratimque intentum, & animum dictorum Comitum, ut habuissent in perpetuum, ut par erat dictum sepulchrum honorificum suae nobilitati, & gradui correspondens, & quando causa reductur ad non causam, perinde est, ac si actus fuisset a principio factus sine causa, Alexand. conf. 206. num. 5. lib. 6. Marcus Anton. Eugen. conf. 43. num. 30. lib. 1. & iste defectus causae sufficit ad elidendum effectum praesentis donationis, aut promissionis dictorum ducatorum decem mille, l. cum de indebito in fine, ff. de probat. Bart. in l. qua sine, num. 2. ff. de condit. indebiti, Matienço in l. 4. tit. 1. lib. 5. Recopilationis, cum Glof. 2. Et hec de prima Parte.

PARS SECVNDA.

Quod non habeat locum via executiua, est magis clarum, & dicti Executores testamentarij habent fundatam de iure suam intentionem, cum ex inspectione dictorum capitulorum matrimonialium appareat, non solum fuisse elapsos annos decem, sed triginta noue, & animaduerso, quod si forent effectum sortiendi, & caruissent defectibus in precedenti parte ostensis, cum terminu, & diem adimplementi non haberent, censebatur debere currere ex tunc obligationem soluendi dictos ducatos decem mille, si ex parte altera fuisset adimpletum, l. in omnibus obligationibus 14. ff. de regul. iuris, l. cedere diem, vbi Glof. & DD. ff. de verbis, signific.

34 Et cum triginta annis tollatur omnis obligatio, l. omnes, l. si quis emptiois, C. de praescriptione triginta, vel quadraginta annorum, Alciat. respons. 403. incipiente non repugnantibus, num. 6. Hieronym. Grattus respons. 3. num. 38. Et respons. 41. nu. 1. vol. 1.

35 Per primos decem annos fuit praescripta via executiua, si aliqua potuisset locum habere virtute dicti Capituli matrimonialis, l. 63. Tauri, quae est l. 5. tit. 15. lib. 4. noua Recopilation. & vtrouque DD. Ioan. Orosius in l. de quibus, n. 125. ff. de legib. Parlador. lib. 1. rerum quotidianar. cap. 1. §. 11. n. 1.

36 Et cum haec exceptio resaltet ex inspectione ipsius instrumenti, est equaliter priuilegiata ad impediendum viam executiuam, ac si ipsum instrumentum potuisset illam inducere, ex celebri doctrina Baldi in l. ex his praedictis, num. 1. C. de eiusdem. Et in l. traditio, num. 10. C. de actionib. empti, Alexand. conf. 119. num. 2. vol. 1. Ioanna. Bapt.

Ferret. conf. 53. num. 6. Surdus conf. 246. n. 5. vol. 2. Francisc. Milanen. decis. 14. num. 1. & 2. Iosephus de Sesse tractat. inhibitionum Iustitiae Aragonum, cap. 27. nu. 11. Et sequenti, Felius in cap. ex parte, n. 10. vers. Decimo fallit de offic. delegati, Vrsill. ad Afflict. decis. 283. n. 7. Menesius in l. si non transacionis, n. 8. C. de iuris, & facti ignorantia, Auend. tit. de except. n. 28. Parlad. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 5. p. §. 11. n. 26. Et seq. [Roder. Xuares in l. post rem iudicatam, in declarat. ad l. Regni, limit. 7. n. 38. cum seqq.]

Neque obstat dicere, quod ex vi praestationis homagij in capitulis matrimonialibus interpositi per dictum Comitum resultauit, & fuit inducta vis iuramenti, sufficiens ad impediendam praescriptionem; nam vltra, quod solum fuit interpositum respectu dictorum Comitum contraheentium, & non cuiusvis tertij, & ad quem non potest extendi, l. quicquid astringenda 98. ff. de verbor. oblig. l. fideiussores magistratum, §. pro Aurelio, ff. de fideiuss. Et illud solummodo habet locum in Tribunalibus Ecclesiasticis, & non in saecularibus, ut probat Castillo in dict. l. 63. Tauri, glof. verbo diez años, ea ratione, quod in his Regnis in contractibus laicorum non possunt interponi iuramenta, l. 11. cum seq. tit. 1. lib. 4. Recop.

Minus obstat dicere, quod dicta praescriptio non procedit contra dictum Conuentum, & fratres, & nam verior resolutio est, quod sic, ex Bal. in l. de quibus, q. 6. vbi lafon num. 12. ff. de legibus, Petrus de Rauenna alleg. in materia consuet. versic. si est consuetudo, Greg. Lop. in l. 22. tit. 29. part. 3. glof. 1. & sic in his Regnis via executiua praescribitur decennio contra Ecclesias, & locapia, ut per Parlad. d. cap. 1. §. 12. n. 5. Azeued. d. l. 6. tit. 15. lib. 4. Recop. n. 18.

Non etiam obstat dicere, quod ignorauerant dictam scripturam, & sic competit Conuentui restitutio in integrum ex capite ignorantiae, & quia vltra, quod haec non praesumitur in facto hoc notabili, & huius qualitatis, cap. quando de translat. Praetorum, cap. illud de Clerico excommunic. cap. quosdam, cap. quando de praesumptionib. Craueta consil. 148. nu. 5. Et est planum de iure, quod contra praescriptionem viae executiuae non admittitur restitutio in integrum, ex capite ignorantiae, l. fin. C. de long. temporis praescriptione, Bald. in l. 1. oppositione 24. C. qui admitti, Burgos de Paz consil. 41. num. 17. Et conf. 44. num. 10. dicens, quod restitutio non competit ex capite ignorantiae, vbi praesumptio scientiae resultat, cap. vigilantia, vbi DD. de praescriptione. Gozad. conf. 8. num. 55. Et conf. 68. num. 14.

Nec etiam habet locum dicta resolutio ex priuilegio Ecclesiastico, & causae pia, de quo in cap. 1. de in integrum restitut. & per Gregor. Lopez in l. 49. tit. 5. part. 5. glof. 6. Et quia debebat esse petita intra quadriennium post elapsum decennium praescriptionis viae executiuae, cap. 1. de restitut. in integrum in 6. ibi: Si quadriennij spatium post sit lapsum, & negligenter omiserit, non est ad beneficium restitutionis in integrum admittenda Ecclesia, lafon in l. si is, qui temporali, §. si minor, num. 22. ff. de

iure iurando, element. 1. de restitution. in integrum, Paul. Castrenf. conf. 294. incipiente: Ego Paulus, n. 3. vol. 1. Bald. in l. qui proprio, §. item queritur, n. 2. ff. de procuratorib. Et conf. 454. n. 2. lib. 4. Ant. Gomez 2. tom. cap. 14. n. 7. Marc. Ant. Natta conf. 45. a num. 1. Afflict. decis. Neap. 275. n. 4. Rom. singulari 262. Balbus de praescript. 5. par. q. 2. & in terminis Azeued. vbi supra dict. num. 18.

43 Et dictum quadriennium est continuum, & currit a tempore praesentis laesionis, quod fuit eo ipso, quod fuere elapsi dicti decem anni, d. elem. 1. de restitut. in integr. vbi probatur, quod licet ab Ecclesia possit peti restitutio in integrum aduersus lapsum temporis, in quo se laesam affirmat, hoc tamen debet fieri infra quadriennium continuum a tempore laesionis, facit l. si superuacuum, C. de testatoribus in integr. restit. peterda, Caballin. milloquio 783. n. 3. Et 4. & cum transcurri fuerint non solum decem anni, & quadriennium, sed alij ferè anni viginti quinque, est contra dictas dispositiones iuris velle protendere ad tam longissima tempora.

44 Nec etiam obstat dicere, quod in casu multum enormis laesionis competit in integrum restitutio vltra quadriennium, iuxta tradita per Couarr. lib. 1. variar. cap. 3. num. 10. Et seq. quia tali casu Roderic. Xuares allegat. 12. col. penult. in ea fuit opinione, quod solum haberet locum restitutio intra secundum quadriennium, DD. alij, qui maius tempus admittunt, de quibus Couarr. vbi proxime num. 12. & Marc. Anton. Eng. conf. 1. num. 94. procedunt quoad restituendum aduersus extinctionem totalem debiti, ut in l. vltima, C. in quibus casib. in integrum restitutio non est necessaria, l. vlt. tit. fin. part. 6. Costa in l. Galbus, §. Et quid si tantum, 2. par. num. 83. ff. de liber. Et posthum. & hoc respicit iudicium ordinatum, & non executiuum, quod perperam intendant, & foret multiplicare specialia, vnum, quod non praediceret praescriptio decennij, aliud, quod concederetur restitutio quadriennij; tertium, quod concederetur aduersus illius lapsum, quartum, quod hoc foret post tot. annorum curriculum, & in praedictum aliarum causarum piam, & tertiorum, quibus competunt bona dictorum Comitum, & iura aduersus ea, & hic concursus specialitatum non admittitur de iure, l. 1. C. de dotis promissione, l. cum post, §. cum genero, ff. de iure dotium, vbi Iacob. de Bellouif. Oidrad. consil. 79. Marian. Socin. conf. 1. num. 46. volum. 4. Morot. respons. 18. num. 21. Alciat. conf. 44. num. 2. lib. 6. Stephan. Gratian. decis. 219. nu. 7. Clapperijs causa 5. quae 2. num. 7. Lambert. de iure patron. lib. 2. par. 2. quae 2. princip. art. 2. num. 8. Marant. consil. 120. n. 12.

46 Quod maxime procedit, quando specialia resultant aduersus iuris dispositiones, leg. in singularare, l. quod verò contra, ff. de legib. Morotius respons. 18. num. 21. Et quia non debet ita profuse fauere dicto Conuentui in praedictum aliorum, iuxta plenè tradita per Barbat. conf. 13. numer. 9. lib. 1. conf. 39. num. 6. Et conf. 47. num. 5. Et conf. 67. num. 15. lib. 2. Aymon Crauet. conf. 303. num.

6. Et consil. 2. pro genero, num. 64. Nec habet aliquod inconueniens, quod denegata additione, & executione relictis referretur dicto Conuentui, & Fratribus, quod in via ordinaria prosequantur suam praesentionem, ut executores testamentarij habeant tempus opportunum ad faciendum plenè suas defensiones, & ut in causa tam magna quantitates procedatur cum ea, quae conuenit iustificatione, argum. leg. 3. l. ibidem, ff. ad exhibendum, ibi: Et si qua tam evidens sit, ut facile repellat agentem, debere possessorem absolui, si obscurior, vel quae habeat altiore quaestionem differendam in decretum iudicium, cum late traditis per Anton. de Butrio in cap. cum olim, numer. 1. de caus. possession. Et proprietatis, Et in cap. 1. n. 24. Et cap. in litteris, n. 26. de restit. spoliat. nam si pars adueria iustitiam fouerit, seruabitur ei in iudicio ordinario.

Denum non fauet dicto Conuentui dicere, quod aliqua ex exceptionibus oppositis per dictos testamentarios sunt victa, eo quod fuit promissum decretum, quod intra triduum soluèrent ei ducatos decem mille contentos in eorum petitione, sub interminatione, aut comminatione executionis, & quod appellatione interposita ad Consilium, exprimendo aliquas ex dictis causis, illis non obstantibus Consilium confirmauit decretum, remittendo causam iudici a quo; & nam vltra quod dictum decretum solummodo continebat praeparationem quandam ad iudicium, & causam ex aduerso interratam, argumento dict. l. tertia in princip. ff. ad exhibendum, cum traditis per Parlador. lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 1. par. 3. 4. num. 18. non potest ex eo dici, nec inferri, quod Consilium confirmauerit executionem, quam Iudex a quo nondum fieri decreuerat, sed remisit ei causam in statu, & quod posset reuocare dictum decretum tanquam interlocutorium, & causam non legitime cognitam, proferreque aliud, declarando non esse locum viae executiuae, argumento l. quod iussit 14. ff. de re iudicata, & ibi DD. praesertim Rebuff. in repetition. l. 2. tit. 22. par. 3. vbi Gregor. Lopez. glof. 6. Et quia Consilium solummodo confirmauit dictum decretum, tanquam praeparatorium, & quia tunc nondum erant probatae exceptiones testamentariorum, sed tantummodo allegatae, & postmodum in diebus decem oppositionis habent eas probatas, & ita succedunt duae resolutiones iuris, vna, & quod exceptio, repulsa, aut victa in vno iudicio, non tanquam falsa, aut iniusta, sed tanquam non probata, potest opponi, & probari de nouo, ut ex l. quod in diem, §. 1. ff. de compensationib. & alijs iuribus concludit Alexad. conf. 66. num. 4. lib. 5. Et secunda, quod etiam quando exceptio non debuit admitti, si fuit admissa, & probata, debet locum habere, & praedictat parti aduersae, argumento cap. 1. de restitutione spoliatorum, Bald. in l. si quis ad se fundum, num. 16. C. ad leg. Iuliam de vi, Alexand. conf. 77. num. 3. lib. 2.

Et cum quibus concurrat, quod in casu dubij est pronuncianum, non obstat rem iudicaram ex

ex his, quae habentur in l. 2. ff. si quis cautionib. & in cap. de debitis de appellatione. Decius consil. 445. num. 44. Burgos de Paz cons. 19. num. 25. & cons. 43. num. 42. abique eo, quod cauferit praedictum, non appellasse à decreto, per quod iustum fuit, executionem fieri, si nam fortassis fuit hoc omisum propter dubium, quod inest, si à dicto mandato potest appellari saltem quoad effectum suspensiuum, iuxta tradita per Paul. Aemilium decis. Rotae 40. & 49. num. 1. par. 1. Decis. Genuae 164. num. 25. Menoch. de adipsend. possess. remed. 4. num. 827. Parlador. lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 5. par. 2. num. 12. Ioan. Gutierrez. conf. 29. num. 6. & ex alijs iustis considerationibus, confidentes suae iustitiae, mediante qua est nulla declaranda via executiva, reservato iure, si quod comperit praefatis Conuentui, & Fratribus in iudicio ordinatio. Saluo, &c.

SUMMARIUM.

- 1 Filiatio est regulariter incerta respectu patris, & difficilis probationis.
- 2 Filiatio praesumptionibus approbata à iure probatur.
- 3 Filiatio probatur tractatu, nominatione, & institutione.
- 4 Naturales filij sunt quando matrimonium potest inter parentes contrahi.
- 5 Communis usus loquendi stansum est.
- 6 Naturalis filia alicuius magni nobilis potest agere aduersus patrem, quoad illam dotet.
- 7 Res iudicate auctoritas est magna.
- 8 Reipublicae status maxime rebus iudicatis continetur.
- 9 Res iudicata pro veritate habetur.
- 10 Sententia, quae transit in rem iudicatam, debet exequi.
- 11 Sententia lata contra absentem contumacem, adhibet praesumptio ritè, & iuste lata.
- 12 Praesumitur pro Iudice, quod ritè, & rectè faciat id, ad quod tenetur.
- 13 Sententia transacta in rem iudicatam facit de albo nigrum, & è contra, de nigro album.
- 14 Sententia facit ens de non ente.
- 15 Sententia facit rem notoriam.
- 16 Sententia facit ius inter partes.
- 17 Sententia de indobito facit debitum.
- 18 Rescriptum Principis non faciens mentionem rei iudicate non valet.
- 19 Consiliarij Regij partes Principis censentur.
- 20 Consiliarij Regis quod iudicant, censentur iudicari à Principe.
- 21 Consiliarij Regis habent praesumptionem pro se, & est instar iacilegij, dubitare an digni sint.
- 22 Omnia nostra facimus, quando à nobis impartitur auctoritas.
- 23 Sententia Principis habet vim legis, & num. 26.
- 24 Principis de potestate dubitari non potest.
- 25 Princeps nigrum vertit in candidum, nec potest ei dici, cur ita faciat.
- 27 Sententia declaratoria filiationis naturalis facit ius quoad omnes.

- 28 Regis sententia probatur scriptura illius sigillo roborata.
- 29 Filiationis probatio facta cum legitimo contradicere, super qua est pronunciatum, facit fidem quoad omnes, & num. 30.
- 31 Pater est legitimus contradicere in causa filiationis.
- 32 Contradicere legitimus dicitur omnis, ad quem causa principaliter pertinet.
- 33 Contraria dicens audiri non debet, & num. 87.
- 34 Acta iudicialia inducunt notorietatem.
- 35 Sententia debet esse conformis libello quoad rem, causam, & actionem, & num. 36.
- 37 Iudex pronuncians extra petita notatur imprudens.
- 38 Sententia refertur ad libellum, & ab eo recipit declarationem.
- 39 Sententia declaratur ex actis, & probationibus.
- 40 Probationes sunt media causa.
- 41 Acta processu dicuntur vehiculum ad sententiam.
- 42 Sententia semper est referenda ad acta.
- 43 Sententia debet referri ad causam, quae ex actis colligitur.
- 44 Sententia potest dici certa, quando potest declarari per relationem ad acta.
- 45 Sententia lata praesumitur eo modo, & ex causa, ex qua proferri debuit.
- 46 Sententia debet decidere, quod erat in iudicio deductum.
- 47 Interpretatio sumenda est pro validitate sententiarum.
- 48 Dispositio omnis interpretari debet, ut absurdum, & iniquitas vitetur.
- 49 Absurditas ut vitetur extenduntur verba.
- 50 Dispositio, quae ad aliam refertur, est intelligenda secundum illam.
- 51 Qualitates dispositionis relatae insunt in referente.
- 52 Expressum proprie, & verè dicitur, quod constat per relationem ad aliud.
- 53 Sententia includit id, quod necessario est praesupponendum ad eam, & sumitur ex actis.
- 54 Sententia verba intelliguntur iuxta subiectam materiam, etiam si impropiantur.
- 55 Sententia hodie non requirunt in Regnis Castellae expressionem causae.
- 56 Sententia non solum facit rem iudicatam in eo, quod deciderit, sed in praesupposito decisionis.
- 57 Intellectus l. 1. ff. ad S. C. Turpillianum.
- 58 Iudex, qui decidit aliquid, quod insertur praecise ex re decisa, non dicitur noua determinatio.
- 59 Alimentorum assignatio facta alicui uti filio, efficit rem iudicatam quoad filiationem.
- 60 Pronunciatio super principali, si de incidenti fuit etiam cognitum, efficit rem iudicatam quoad illud.
- 61 Intellectus l. si quis à liberis, si se vel parens, ff. de liber. agnosce.
- 62 Acta in sumuario iudicio, non probant in plenario.
- 63 Successionis causa dependet à causa naturalium.
- 64 Pater non habens filios legitimos, potest naturales instituire haeredes.
- 65 Filiatio deducitur ex institutione haereditatis facta prout de filio.

- 66 Institui quem haeredem uti filium, qui non sit, non est verisimile.
- 67 Filius praesumitur talis, prout à patre fuit nominatus testamento.
- 68 Natus ex patre, aut matre alijs coniugatis, non est filius naturalis, sed spurius.
- 69 Spurius filij magis odiosi sunt in iure, quam naturales.
- 70 Spurius nil consequitur à patre in vita, nec in morte, praeter alimenta praecisa, & hoc ex aequitate canonica.
- 71 Spurius non potest à patre institui haeres, nec per interpositam personam.
- 72 Pater instituens haeredem filium, aut filiam spurios, peccat mortaliter.
- 73 Delictum ut evitetur debet coniectura capi.
- 74 Delictum non praesumitur fieri in actu palam gesto.
- 75 Morti proximus non censetur fraudem facere, sed de salute animae cogitare.
- 76 Salutis aeternae immemor nemo praesumitur.
- 77 Aetas probatur per librum baptismi consecrati à Parocho.
- 78 Mentientis poena est, ut nec vera dicti credatur.
- 79 Patris scriptura super natiuitate filij probat illius aetatem.
- 80 Filiatio probatur per librum, & memorialia patris afferentis, aliquem esse eius filium.
- 81 Instrumentum producens in iudicio videtur fatenti esse vera contenta in eo, aded ut nihil valeat opponere contra.
- 82 Scriptura priuata probat contra producentem.
- 83 Confessio resultans ex libello, aut scriptura producta in iudicio prodest aduersario etiam absenti.
- 84 Confessio resultans ex productione instrumenti potest opponi etiam in alio iudicio.
- 85 Sententia, quae transit in rem iudicatam, habet praesumptionem iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium.
- 86 Praesumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium.
- 88 Contraria duo, & pugnantia, simul stare non possunt.
- 89 Contrarij in rebus necesse est, ut vnum sit verum, & alterum falsum.
- 90 Fraudem, aut turpitudinem propriam allegans non debet audiri.
- 91 Sententiam iniquam ad sui fauorem latam allegare non licet.
- 92 Sententia contra sententiam, quae transit in rem iudicatam, non valet.
- 93 Indignum est, ut quod sua quisque voce dilucide protestatus est, velut demum proprio testimonio infirmare.
- 94 Assertio mulieris negantis, aliquam non esse eius filiam, maxime illegitimam, maxime est momenti.
- 95 Sertorij filium quidam impostor se finxit.
- 95 Mulier in dubio praesumitur honesta.
- 97 Vxor praesumitur potius subtraxisse res mariti, quam illas ex illicito quaestu quaesivisse.
- 98 Filius matrimonio constante natus praesumitur mariti, licet vxor adulterium commississet.
- 99 Probatio perfectior, & arctior requiritur contra eum, cui fauet iuris praesumptio.

- 100 Aetas probari potest per designationem alicuius casus notabilis.
- 101 Absentia mariti non praesumitur, nisi probetur.
- 102 Civis, & incolae alicuius loci praesumitur in eorundem sententiam fecisse, nisi contrarium probetur.
- 103 Argumentum à communiter accidentibus de iure valet.
- 104 Instrumentum publicum dicitur probatio probata, & evidens.
- 105 Tabellio in Regnis Castellae rogatus super conficiendo instrumento debet facere fidem, quod cognoscit cōtrahentes, aut de eo duos testes habere, qui illos cognoscant.
- 106 Fama difficile potest effugi in Civitate maledica.
- 107 Fama qualiter diffinatur à Quintiliano.
- 108 Fama est vana vox populi, falsusque rumor.
- 109 Fama debet constare à quibus habuit originem.
- 110 Vana vox populi audienda non est.
- 111 Fama est res fragilis, & pernicioza, plerumque procedens ab his, qui desiderant de eo famam esse.
- 112 Fama, quae non habet legitimam originem, nullius est momenti.
- 113 Fama non habens originem à causis probabilibus inducentibus ad credendum, non attenditur.
- 114 Fama de per se nec semiplenam probationem facit.
- 115 Fama in causa civili ardua non probat.
- 116 Testes deponentes de fama, censentur testes de auditu.
- 117 Fama etiam cum vno teste non probat in causa ardua.
- 118 Filiatio illegitima an probetur per famam, & communem opinionem.
- 119 Filiatio non probatur per famam, quando patres negat.
- 120 Qualitas, & nobilitas faeminae negantis, aliqua esse illius filiam multum attenditur.
- 121 Matrum viscera pietate commouentur erga filios.
- 122 Affectus nullus vincit paternum.
- 123 Matrum amor maior est, quam patrum.
- 124 Verisimilia, quae non sunt, habent falsitatis imaginem.
- 125 Nominatio nihil prodest in filijs spurij.
- 126 Mater semper est certa.
- 127 Filiatio ex parte matris concludentiores probationes requirit.
- 128 Dicitur, Et, est copulativa.
- 129 Lacrum consequi non debet aliquis ex eo, quod impugnavit.
- 130 Confessus aliquid recepisse per sententiam iniustam, potest cogi ad restituendum.
- 131 Transactioi cōtrahenti debet restituere, quod per illam accepit.
- 132 Lachrum propriam pati debet, qui alij nocere curavit.
- 133 Octavia sororis Augusti, se quidam simulavit filium, & detecta impostura fuit ad remigandum damnatus.

ARGUMENTVM.

¶ An filia cuiusdam nobilis vtri, quae in iudicio

cio publico, & solemniter probavit se filiam naturalem ipsius, & obtinuit ab eius bonis a iudice, quod sibi consignaretur quantitas sufficiens pro alimentis, & dote iuxta qualitatem, & facultates parentis, si postea velit asserere, quod erat filia cuiusdam nobilissimae foeminae, nuptae tamen, vt in iudicio informatio, & secreto qualificationis eius viri, & suae qualitatem sibi accreteret, possit audiri, vel veniat repellenda.

CONSILIVM CLXIX.

Supponitur in facto, quod filia quaedam naturalis nobilis cuiusdam viri, tanquam talis patrem iudicio couenit coram magistratu Regio, petens eum condemnari ad praestandum sibi bona sufficientia pro alimentis, & dote pro qualitate ipsorum, & bonorum parentis quantitate, qui licet negaret filiam esse suam, vel saltem adulterinam assereret, seque filiam habere legitimam, cui non valebat praedictare, fuit conuictus per filiam se naturalem probantem, & vt talem fuisse per patrem tractatam, nominatam, recognitam, & alimentatam, tam testibus, quam quadam scheda parentis de natiuitate eius tempore, vt naturalis filiae relictio, qui his, & alijs causis mouentibus animos Regionum Iudicum fuit condemnatus ad praestandum ei decem ducatorum millia, quae ab eo fuit consequta, & cum postea (vt Deo placuit) illa legitima parentis praedicti viam fuisset vniuersae carnis ingressa, de nouo naturalis haec petijt, patrem similiter cogi debere ad augendam dorem, & alimentorum quantitatem, quae sub praetextu legitimae filiae fuerant limitatae, & etiam obtinuit sententiam, vt pro omni spe, & praetensione alia quatuor ducatorum millia sibi praestarentur, & sententia praedicta tanquam in rei iudicatae auctoritatem transacta executio ni fuerunt mandata. Et cum postea parens praedictus infirmitate affectus, & morti proximius esset, astantibus sibi Confessore suo, & Religiosis, quos ad disponendas recte suae animae res vocari, & sibi adesse iusserat, filiam denuo, vt naturalem recognouit, & instituit heredes: quae hac de causa, de parentis bonis plusquam 26. ducatorum millia fuit consequta, lite etiam contra Matrem Regiam, Filicij, Procuratorem, & alios pro recuperandis parentis bonis interdicta, nec iniuria obtinuit sententia sibi adiudicari. Qua elata fortuna ad alia conuertit animum, intendens pro suae personae qualificatione, non de vulgari familia, sed ex nobili quadam Matrona prognatam. Afferensque eam suscepisse, & partu in lucem emisisse in quadam sui mariti absentia longa, quod ipsa protinus negat falso sibi hoc attribui, constanter asserens, & defendens, contra quod quadam vulgari fama suam intentionem probare nititur. Modò dubium est.

An haec, quae praedictis de causis filiam se dixit naturalem, & super eo rem iudicari obtinuit, valeat modò asserere se spuriam, & illegitimam? Quod non posse facere probatur.

Primo, quia cum filiatio patris respectu reputetur difficilis, vt tradunt Bald. in l. 1. num. 1. & 2. C. quorum bonorum, & in cap. in praesentia, n. 25. de probat. Marfil. in rubr. nu. 9. C. eodem tit. Parisius conf. 10. num. 39. lib. 2. Paul. Castren. conf. 435. num. 1. vol. 1. Aldobrandin. in §. ingenius, nu. 14. instit. de ingenuis, iuxta illud Homeri Odyss. 1. de Thelemascho:

Ex illo natum mater me dicit, at ipse Nescio, nam certum quis possit ferre parentem?

Quod poterant Paleotti. in tract. de nobis, & spuris, cap. 21. n. 1. Alciat. lib. 10. parergon. iuris, cap. 2. Menoch. lib. 2. de arbit. Iudicum, casu 89. n. 14. & 11. & casu 116. num. 6. pro quo est tex. in l. Lucius, vbi Paul. nu. 2. & Doctores ff. de condit. & demonstr. Ideo non mirum, si praesumptionibus a iure approbatis probetur, si filius ff. de bis, qui sunt sui, vel alien. iur. tradit Fede. de Sen. conf. 118. Lopus allegat. 94. num. 3. Alex. conf. 24. nu. 6. lib. 2. Menoch. lib. 1. de praesumpt. quesi. 58. num. 12. & q. 37. num. 7. & ex l. si quis, C. de nupt. Christoph. de Castello conf. 21. num. 3. & ita probatur tractatu, nominatione, & institutione, vt tradit Paril. conf. 29. n. 10. & conf. 13. n. 7. lib. 2. Caphal. conf. 48. in causa, quae vertitur, n. 15. tom. 1. Couar. in 4. decretal. 2. part. c. 8. §. 3. n. 6. & alijs, cap. per suas de probat. cap. ex transmissa, qui filij sint legit. Alex. conf. 51. n. 2. lib. 1. Roland. a Valle conf. 49. n. 47. lib. 4. Caphal. conf. 137. n. 44.

Quare cum praesumptio capienda sit, quod filius potius naturalis natus fuerit, vt iure ciuili delicti praesumptio tollatur, iureque Pontificio minus praesumatur delictum, vt tradunt Craneta conf. 138. num. 1. Bosisius in praeci, tit. de damnato, & pumbili coiti, num. 77. idem Crau. conf. 160. & alij relati per Mascard. de probat. concl. 1090. num. 2. Mant. lib. 4. de coniectur. vltim. volunt. tit. 3. nu. 31. Menoch. lib. 6. de praesumpt. praes. 54. num. 4. & 5. lib. 2. de arbit. Iudic. casu 194. n. 32. Ioan. Gutier. lib. 2. praesumpt. quesi. 112. nu. 1. Ioan. Garcia de expens. & meliorat. cap. 3. num. 21. vbi haec de iure, ideo bene potuit haec Domina, de qua verba sunt se filiam naturalem dicere, & probare, scilicet quod ex parente soluto, & muliere libera nata fuerit tempore, quo inter eos matrimonium contrahi sine impedimento poterat, & ex tali enim coniunctione procreatus, dubio procul naturalis est, & ita communis vsus loquendi eos nuncupat, vt dicit Abbas in cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi, n. 31. post Anton. de Butrio, Couar. in 4. decret. 2. part. c. 8. §. 4. n. 2. in fine, Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. lib. 4. tit. qui filij sint legitimi, in princ. Decius conf. 423. vifa copia n. 12. & 14. Rojas de success. c. 10. nu. 9. & cui communi vsui loquendi standum est, l. Labeo, vers. non enim ff. de suppellect. leg. Bald. in autb. quod sind, nu. 5. in fin. C. de testam. Couar. in cap. alma mater, 1. part.

1. par. releet. §. 8. num. 5. vt hac de causa alimenta, & dorem a parente consequi posset, & eo iure, quod receptum sit filiam naturalem alicuius magni nobilis esse per ipsum dotandam, vt post Bald. Nouell. in tract. de dote, 6. part. priuil. 16. col. 3. in fin. vers. quod tamen, & in l. 1. num. 14. ff. solut. matrim. tradit Roland. a Valle conf. 14. & si ambigui, n. 5. vol. 3. Bald. in l. neque mater 14. n. 3. C. de iure dotiu, Vinc. in d. l. 1. n. 32. Ripa 66. Bulgarin. 34. Corraf. in l. qui liberos, n. 58. ff. de ritu nuptiar. Guillelm. Benedic. in cap. Raynuntius, verbo dorem, num. 45. Couar. d. cap. 8. §. 6. n. 11. Paleot. supra cap. 49. n. 5. Lara in l. si quis a liberis, §. quid rescriptis, n. 7. ff. de liber. agnoscend. Caxall. in praesentis, quesi. 565. n. 4. & 5. Vnde cum haec obtinuerit sententiam contra patrem naturalem, qui proximior, & legitimus contradictor erat, super dicta filiatione naturali, & ea de causa tot ducatorum millia fuerit consequta, concludens est hoc facere ius quoad omnes, vt nec ipsa, nec alius contrarium valeat asserere propter magnam rei iudicatae auctoritatem; nam vt inquit Martian. in l. seruo inuito, §. cum Praetor, ff. ad S. C. Trebell. Cum Praetor (inquit) cognita causa per errorem, vel etiam ambitiosè iubet heredem, vt ex fideicommissio restituit, etiam publicè interest restitui propter verum iudicatum auctoritatem, l. si Praetor in princ. ff. de iudic. l. si patronus, §. si quis, ff. de bonis libertorum, l. si ff. de quid in loco publico, l. 2. C. de re iudic. l. si fideiussor, §. in omnibus, ff. mandati, Gregor. Lop. in l. 19. tit. 22. par. 3. glof. 12. ante finem, lo. Garc. tract. de nobilit. Hispan. glof. 21. num. 7. 2. & sequ. nam vt Cicero in orat. pro P. Sylla dixit: Status Republicae, maxime rebus iudicatis continetur: cum haec pro veritate habeatur, l. res iudicata, ff. de regul. iur. cap. cum inter de re iudic. Cynus in l. si partus 1. nu. 3. C. ad leg. Corn. de falsi, vt tradit Decius conf. 455. in casu, nu. 25. tom. 2. Caphal. conf. 57. num. 19. tom. 1. Sarmient. lib. 3. seleet. cap. 1. num. 4. Idem Caphal. conf. 27. 2. num. 76. tom. 2. & maxime si sententia lata in rem iudicatam transierit, nam, & exequi debet, & pro veritate habetur, l. ingenuum, ff. de statu hominum, cap. sent. de re iudic. in praesentia de renuens. Alex. conf. 93. incip. repetitus, nu. 5. vol. 6. Decius, & Cagnol. in d. l. res iudicata, Roland. a Valle conf. 98. n. 2. vol. 2. Mascard. de probat. concl. 1302. nu. 14. Baptif. Martianens. lib. 1. responsorum iuris, conf. 37. nu. 43. Nam pro tali sententia praesumitur nedum quoad procedum, sed etiam quoad iustitiam, quamuis lata fuerit contra absentem, vel contumacem ex vera, vel ficta contumacia, vt tradunt Abbas, & alij, in cap. quoniam contra falsam de probat. Alciat. tract. de praesumpt. reg. 3. prael. 9. nu. 17. Menoch. eodem tract. lib. 2. praesumpt. 67. num. 22. Anton. Gabriel. lib. 2. concl. tit. de sententijs, concl. 6. nu. 1. ex l. He. ennius, §. Caya, ff. de equit. Martienf. vbi proxime, & cuius ratio est, quia pro lu dice semper praesumitur, quod rite, recteque faciat, quod facere tenetur, l. 2. C. de offic. ciuil. Iudic. l. cum precibus, C. de probat. l. vltima, vbi Bald. C. de fideicommiss. l. heri. autb. et nulli iudicium, §. super hoc autem, Tom. 2.

collat. 9. Specul. tom. 2. tit. de instrument. edit. §. reflat videre, num. 18. vers. quid si cum attestaciones, Cynus in autb. generaliter, n. 6. C. de Episc. & cler. Mascard. d. concl. 1302. n. 20. Rursus, in tantum hoc est verum, quod sententia in rem iudicatam transacta de albo nigro, & de contrario facit, & falsum in verum, & naturalia sanguinis vincula mutat, quoad effectum, vt Cagnol. & alij tradunt in d. l. res iudicata, las. in l. Iahanus, col. 2. numer. 2. ff. de condit. indeb. Curr. Iunior conf. 177. incip. habita, col. 4. num. 13. par. 2. Marant. de ordine iudiciorum, 6. part. §. expedita, num. 129. Caphal. conf. 162. nu. 8. Burlat. conf. 39. nu. 1. Bald. in cap. nosiri de elect. nu. 2. col. l. eo tempore, ff. de pecul. Mascard. vbi proxime, num. 16. & 17. & facit de ente non ens, l. cum putarem ff. de milieris. l. 1. C. quando pronocare non est necesse, Martianens. vbi proxime, nu. 45. glof. verba repeti potest, in l. si non sortem, §. bareddi, ff. de condit. indeb. quam sequitur Gregor. Lopez in l. 16. tit. 11. par. 3. glof. 9. Roland. a Valle conf. 83. nu. 15. vol. 1. & rem notoriam, e. vestra de cohabit. clericor. & mar. Abb. conf. 89. num. 4. 1. part. probat. l. emptore in princ. ff. de action. empt. las. in l. si vero, §. qui pro rei qualitate, notab. 1. ff. qui satis. cogant. Caphal. conf. 57. videbatur, num. 34. tom. 1. Burlat. conf. 9. n. 27. & conf. 66. num. 1. vol. 1. Roland. a Valle conf. 6. numer. 16. & seq. lib. 3. & facit ius inter partes, vt per Laurent. Syluan. conf. 27. numer. 10. Crot. conf. 88. n. 9. Mascard. vbi proxime, num. 18. Marfil. in praes. crim. §. diligenter, nu. 37. Decius in cap. referente, notab. 2. de praebend. Crau. conf. 302. col. 2. vers. hoc ita, Roland. a Valle conf. 6. nu. 2. Caphal. conf. 162. num. 1. tom. 2. & de indebito facit debitum, l. 1. ff. de condit. indeb. Caphal. conf. 180. num. 4. tom. 2. Aded vt Principis rescriptum nihil operetur, si in eo non est facta mentio rei iudicatae, vt tradit las. in l. iustitia, col. 2. num. 10. vers. nec obstat, & nu. 11. ff. de iustit. & iure, Bald. in cap. studuisti, nu. 3. vers. quareo supplicatum de offic. deleg. idem las. in l. causas, num. 4. & 5. C. de transact. Alexand. conf. 37. in causa, nu. 2. vol. 1. Cauale. decis. Finiz. 10. num. 15. Crau. conf. 103. vifis, col. 2. n. 4. 1. part. Decius conf. 197. incip. pro tenui, nu. 4. part. 1. habetque alios innumeros effectus, quos recensent adducti per Mascard. d. concl. 1302. nu. 19. & ita verissimum est, dicendumque, hanc filiam esse verè, & realiter naturalem dicti sui parentis, nec de eo aliquod dubium remanet, nec refricari valet.

Maxime cum praedicta sententia in rem iudicatam transacta latae fuerint a Consiliarijs Regijs, qui Principis partes censentur esse, l. quisquis, C. ad leg. Iuliam. Matres. cap. si quis 6. quesi. 1. glof. verbo cum familiaris, in cap. cum dilectus de cleric. non resident. Bald. in vifibus feudor. tit. de pacte constant. vers. hoc, quod nos, nu. 9. l. 23. vbi Gregor. Lopez glof. 3. tit. 9. part. 1. Siman. lib. 7. de Republica, cap. 6. num. 2. Petr. Gregor. eodem tract. cap. 6. lib. 24. num. 6. & vnde idem est, quod ipsi iudicant, ac si Princeps ipse iudicasset, l. 1. ff. de offic. praesect. Praetor. vbi: Creditur enim Princeps eos, qui ob singularem industriam explorata eorum

fide, & grauitate ad huius officij magnitudinē adhibeatur, non aliter indicaturos esse pro sapientia, ac luce dignitatis suae, quam ipse foret indicaturus, glo. verbo quicquid, in cap. qua de causa 2. quest. 5. & in simili tradit Ioan. Andr. in cap. cum uenissent, num. 7. de iudic. iuncta l. 8. tit. 18. part. 9. l. 33. tit. 16. part. 3. vers. ca deus, iuncta l. 10. post medium tit. 7. lib. 2. Recopil. † Eit enim magna prelatum 21 prio pro his iudicibus Regijs Conuiliarijs, tam super eorum personis, quam actionibus, ut aliud presumere graue delictum in se contineat, l. 2. C. de crimine sacrilegij, ait enim: Sacriligij instar est dubitare, an is dignus sit, quem elegerit Imperator, cap. qui autem 17. quest. 4. optime Anton. de Butrio in cap. si eo tempore, num. 7. de rescript. lib. 6. Paul. Grilland. in tract. de poenis omnifariam coartus, quest. 1. num. 15. autb. ut Iudices sine quoquo suffragio, §. eos, collat. 2. ibi: Quis enim non diligat eum, & honestate quamplurimam, magna que dignum putet, si nostro decreto, iudicioque tui culminis ad singulum ueniat, testimonium quidem habens, quia sit optimus. Hostien. in summa tit. de offic. legati, nu. 3. vers. & idem, † quod & coadiuuat ratio l. 1. C. de veteri iure enucleando, ibi: Omnia enim merito nostra facimus, quia ex nobis omnis eis impetietur auctoritas, cap. ut fama ad finem de sent. exco. mun. glo. fin. in cap. 1. de transact. glo. 1. in cap. cum uenisset 25. de testib. Abb. in cap. 1. ante num. 1. vers. & aduerse de presumpt. Bart. in l. more, num. 8. ff. de iuris. om. iudic. Anton. Gomez. 1. tom. variar. resolut. cap. 9. m. 20. vers. Secundo facit.

Quod in nostro casu clarius, & sine dubio aliquo militat, cum predicta sententia, & earum executoria expedire fecerunt sub Catholici nostri Regis nomine, & sigillo eius Regio fuerint corroborata, ex quo clicitur, ipsummet Principem iudicasse, predictasque sententias super hac filiatione naturali protulisse, † ideo cum Principis sententia vim legis habeat, l. ultima, C. de legib. cap. in causis de senten. & re iudic. Alex. in l. sepe, nu. 73. ff. eod. tit. Decisio Genue 104. num. 10. † nam de eius potestate dubitari, nec disputari debet, l. si Imperialis, C. de legibus, † quia Princeps nigrum 25 in candidum uertit, l. 1. in princ. C. de rei. uxoria actione, nec potest ei dici, cur ita facis, cap. in memoria 19. distinet. Decius cons. 401. incip. quamuis in casu, num. 10. & cons. 655. nu. 24. post Bald. in preclud. feudor. num. 34. Caphal. cons. 155. num. 18. & ideo predicta sententia, quibus filia hac fuit pronunciata naturalis, quoad omnes probat. 26 quia † sententia Principis inter omnes ius facit, & si lata sit inter me, & te, potest allegari pro lege in simili casu, l. 1. ff. de constit. Principum, l. proximè, ybi Paul. Castren. num. 2. ff. de his, qua in testamento delentur, Alex. in d. l. sepe, num. 73. Tiraquell. in tract. res inter alios actas, limit. 29. Hugo Celsus cons. 46. num. 1. precipue cum sententia huiusmodi eam filiam naturalem declarauerint, † nam 27 sententia declaratoria omnes afficit, secundum Bald. in l. 2. num. 4. C. quibus res iudicata non nocet, & in l. ingenuum, per text. ibi ff. de statu hominum, & Decius cons. 445. in casu ad me transmissio, n. 38. tom. 2. decis. 2. Genue num. 42. & decis. 157. numer. 2.

Alexand. in l. sepe, num. 62. in sine. ff. de re iudic. & has sententias a Maicestate Catholica Regis nostrifuisse latus sigillum eius Regium impressum executorijs probat, † quia sententia Regis probatur per scripturam sigillo eius roborata, ut tradit Bald. in l. exemplo, num. 6. C. de probationib. Felin. in cap. post cessionem, m. 17. eodem titulo, Mascar. de probat. concl. 1233. num. 14. cum his, quae tradit Menoch. lib. 2. de presumpt. pres. 57. num. 25. & Jeqq. & confirmant tradita inter cony. Martianesi lib. 1. cons. 78. n. 3.

Et confirmatur, quia causa predicta agitae fuerunt super filiatione naturali cum legitimo contradicte, qui erat pater naturalis, quo casu declaratio a Principe, seu iudicibus Regijs facta in eius fauorem quoad omnes probat. † Primo, quia filiationis probatio cum vno facta, facit ius quoad omnes, quando super ea est pronuntiatum, glo. verb. filium esse, in l. 1. C. quorum bonorum, Innocent. in cap. casam, que el secundo, qui filij sine legitimo, l. 2. §. fin. cum seq. ff. de liber. agnosc. Florian. de Sancto Petro in l. quorids, num. 6. ff. de probat. † Secundo, quia sententia super causa filiationis habita cum legitimo contradicte nocet, & prodest omnibus, etiam non citatis, glo. in cap. quamuis, verbo res inter alios de iudic. l. 20. tit. 22. part. 3. vbi Gregorio Lopez glo. 22. l. 1. §. planè, l. 3. ff. de liber. agnoscend. Decius cons. 342. in causa partus suppositi, num. 7. tom. 2. Alexand. in l. sepe, numer. 24. ff. de re iudic. Anton. de Butrio in cap. casam, quest. 7. num. 14. qui filij sine legitimi, & argumento cap. peruenit, & cap. per tuas eod. tit. Malcard. de probat. cons. 794. num. 1. Decisio Genue 155. numer. 5. Tiraquell. d. tract. res inter alios actas, limit. 27. Couar. in d. decretal. 2. part. cap. 8. §. 3. numer. 2. & in pract. questionib. cap. 13. nu. 5. Ioan. Gutier. cons. 1. num. 3. † & quod pater sit hoc casu legitimus contradicte, ex l. cum non iusto, ff. de colluf. detegend. notat Bald. in allegata l. 2. num. 4. C. quibus res iudic. non nocet, Alberic. in l. ingenuum, §. de stat. homin. Abb. in d. cap. quamuis, vers. & generaliter, num. 19. Alex. in d. l. sepe, nu. 77. Dec. d. num. 7. Decisio Genue 104. num. 15. † eo quod omnis ille, ad quem principaliter causa pertinet, dicitur legitimus contradicte, Additio ad Mathefil. singul. 26. incip. nota regulam, Greg. Lopez in l. 3. tit. 14. part. 6. ideo Domina hac, quae ab altera naturali filia mater appellatur, se defendere potest a dicta diffamatione, cum ipsa supra esset tempore natiuitatis illius, & non posset aliquo modo ei mater naturalis existere, nec ipsa filia naturalis parentis sui, ut allegauit, probauit, & sententis fuit declarata, nec ipsa contra hoc debet audiri, magis imò se spuriam modò allegando: cum non sit credendum, tot, talesque Iudices nisi optimis, & iudicis probationibus predictam filiam naturalem esse declaratos, † quare repellit debet allegans contrariū, ex cap. per tuas de probat. & regula l. generaliter, C. de non num. pecun.

Nec obstat dicere, non fuisse nominatim, & specificè declaratam, & pronuntiatam filiam naturalem dicti nobilis viri, sed tantummodò illius bona fuisse ei adiudicata, quia animaduerso, quod

quod ipsa in eius libellis petijt dicta bona tanquam filia naturalis, & super eo produxit articulos, & probationes, fecit idem, operatur, ac eandem notorietatem induxit, ac si in dictis sententijs pronuntiatia fuisset filia naturalis, & super tali filiatione sententia fuisset transacta in auctoritate rei iudicatae, † quia acta iudicialia inducunt notorietatem, cap. quoniam contra de probationib. Innoc. in cap. ex insinuatione de appellat. Decius cons. 74. num. 4. cap. vestra, vbi DD. de cohabitatio clericor. & mulier. Marc. Anton. Natta cons. 573. num. 23. vol. 3. lal. in l. ait Prator la secunda, §. si damnetur, nu. 2. ff. de iureiur. & in l. eius, qui in Prouincia, numer. 3. ff. si certum petatur, Mar. Soc. lun. cons. 16. num. 18. vol. 1. Franc. Bursat. cons. 56. nu. 6. vol. 1. & cons. 182. num. 12. vol. 2. Surd. cons. 61. nu. 23. & cons. 429. n. 50.

† Et quia cum sententia debeat esse conformis libello: ut fundus, ff. communi diuidendo, l. habebat ff. de insti. actio. cap. licet Heli de symonia, l. fin. C. de fideicom. Antonio de Butrio in cap. licet, num. 63. de probat. & in cap. dilecto, numer. 10. de prebend. Bald. in l. certi conditio, num. 13. ff. si petatur, Florian. de Sancto Petro in rubr. numer. 13. ff. de interuog. actio. Ruin. in rub. num. 87. ff. solut. matrim. Gregor. Lopez in l. 16. tit. 22. part. 3. glo. 1. Fulgo. in l. hac lege, num. 3. C. de sentent. ex breuic seu peric. recitari. Ioan. Bapt. Afim. in pract. iudic. 3. part. in princ. num. 30. Hieron. Buccaron. in tractat. different. viriusque iuris, differ. 7. n. 1. & 2.

† Quoad rem, causam, & actionem, ut per l. anfranc. in cap. quoniam contra, vers. sententia de probat. & in d. l. sepe, vers. iuxta petitionis, ff. de verb. signif. Felin. in d. cap. licet Heli, col. 5. num. 35. Aretin. in l. vinum, ff. si certum petatur, Aym. Crau. cons. 2. 10. num. 8. Marc. Anton. Natta cons. 120. nu. 2. Anton. Faber. diffini. 5. ad titulum, C. de for. mul. sublat. num. 4. Octau. Amorin. in l. si hereditatem, n. 6. ff. de petit. hered. Camill. Borrell. tom. 1. compend. decis. tit. 49. num. 127. Cornazan. de Lucen. 2. num. 5. & de 149. num. 7. † nam insipientia notaretur Index, qui extra petita iudicaret, ut per glof. & DD. in cap. prudentiam, §. segeta de offic. deleg. Curt. Senior cons. 48. num. 32. Bald. in d. l. fin. num. 8. C. de fideicom. libere. Octau. Cacher. de decis. Pedemont. 146. num. 4. Suarez de Paz in pract. tom. 1. temp. 11. num. 14.

† Et ita sententia recipit declarationem non solum ex libello, ad quem tacite refertur, secundum Bart. & DD. in l. 1. C. de errore calculi, Carol. Ruin. cons. 135. num. 2. lib. 4. Francisc. Bursat. cons. 456. num. 36. vol. 4. Seraphin. dec. Rosæ 1267. nu. 1. vol. 2. † sed etiam ex actis, & probationibus, l. penult. C. de sentent. qua sine certa quāt. glof. in cap. si confirmacionem de elect. lib. 6. & in l. quid tamen, §. Pomponius, ff. de arbitr. & in l. hō enim in princ. ff. de suspensis tutoribus, Bald. in l. ultima, C. eodem tit. & ex l. ait Prator, §. Index, ff. de re iudic. Alex. de l. mola cons. 58. nu. 8. lib. 3. Caphal. cons. 77. incip. cum in hoc, num. 34. lib. 1. Bart. in d. l. ait Prator, §. 1. Marc. Anton. Natta cons. 473. num. 23. Elbertus Leonin. cons. 12. num. 28. Afim. Crau. cons. 202.

num. 17. vol. 2. Cauale. decis. Finizan. 7. nu. 9. part. 1. Decisio Genue 164. num. 19. Stephan. Gratian. decis. 214. num. 5. & 6.

† Nam cum probationes sint media causa, clem. sepe de verbor. signif. Bald. in cap. quia propter, nu. 23. in sine de elect. l. emancipatione, ybi idē Bald. C. de fide instrumentor. & in l. si quis libellos, ff. de appell. Octavian. Cacher. decis. Pedemont. 1. num. 23. Mantica. lib. 4. de copiet. vltim. volunt. tit. 11. num. 45. Burgos de Paz cons. 14. n. 64.

† Nam acta processus dicuntur vehiculum quoddam ad sententiam, ut inquit Bald. in cap. cum super ad finem de caus. possess. & propriet. & cons. 344. in sine, vol. 1. lal. in d. l. ait Prator, §. si Index, num. 23. Marian. Socin. Iunior cons. 181. nu. 79. vol. 2. Surd. cons. 159. num. 48. vol. 2. Menoch. cons. 390. sub num. 35. vol. 4. Hartman. Pistorius quaest. iuris, par. 4. quest. 14. num. 12. Maluasia cons. 91. num. 23. Montier. a Cueva decis. Aragon. 29. num. 59. Marius Giurba decis. Sicilia 10. num. 2. † Ideo sententia semper est referenda ad acta, ut in l. fin. C. de sentent. ex breuicio recit. & notatur per glof. in l. si Praes. ff. de poenis, l. si quis ad exhibendum, ff. de except. rei iudic. text. & glof. in l. omnem, ff. de suspens. tutor. Raphael Fulgo. in l. latam, num. 20. C. quando pronocare non est necesse, Bart. & DD. in l. 3. C. de transact. lal. in l. sub praetextu, num. 6. eodem tit. Decisio Genue 16. num. 10. Io. Garc. tractat. de nobilitate Hispana, Glof. 8. §. 1. num. 25.

† Et ad causam, quae fuit deducta, & colligi rur ex actis, glof. in l. si quis ad exhibendum, verbo rei iudicatae, ff. de except. rei iud. quam sequitur ibi Bart. idē Bart. in l. Iulianus verum debitorem, col. 4. nu. 34. ff. de condict. indeb. tradunt Crau. cons. 373. num. 42. cons. 693. num. 15. & cons. 936. num. 18. vers. 2. & num. 20. Caesar Barz. decis. Bonon. 104. num. 6. Socin. Iunior d. cons. 181. num. 79. vol. 1. Felin. in d. cap. licet Heli, num. 8. Surd. cons. 312. nu. 16. Cornaz. decis. Luven. 2. num. 6. & 10. Rota de ces. 369. nu. 11. part. 1. diuis. Sacri Palatij. Seraph. dec. 536. num. 8. & decis. 738. num. 3. Hartman. Pistor. vbi proximè, vnde idem Cornaz. vbi supra, ex Aretin. cons. 85. num. 8. dixit † quod sententia potest dici certa, quando valet declarari per relationē ad acta, l. de qua re, ff. de iudic. l. 2. vers. quod nō arbitramur, C. de officio ciuil. Iudic. Abb. in cap. aduersario, num. 11. de except. Crauet. cons. 186. num. 5. Aldobrandin. in §. suspens. aut em, n. 8. Infit. de suspens. tutor. d. Decisio Genue 103. in. 3. idem Crauet. cons. 566. num. 14. & cons. 819. n. 16.

Rursum confirmatur, † quia sententia praesumitur lata eodem modo, & ex ea causa, ex qua debet profertur, d. l. si quis ad exhibendum, Bart. in l. si fundus, §. in vendicatione, ff. de pignor. Capoll. cons. ciuil. 57. n. 3. Surd. cons. 359. num. 12. & 312. n. 14. Crauet. cons. 23. n. 2. & cons. 435. n. 15. Mart. voto 150. n. 5. Seraphin. decis. 984. n. 3. & ita debet intelligi, quod cum dicta filia se naturalem allegaret, & probauerit, censendum est, sententias ad eius instanciam prolatas ex eadē causa fuisse, † qui alias questionem in iudicio deductam non

non decidissent, quod cum sit contrarius, dicendum non est, l. qualem, §. i. cum ibi notatis, ff. de recept. arbitr. l. i. C. si adversus, vbi iudic. Paul. Cauter. 47
 cons. 377. num. 1. vol. 1. † quare interpretatio summi debet, vt sententia predicta sint valida, l. quoties, ff. de reb. dubijs, l. miles, qui desinaverat, ff. de milit. testam. l. si Praes, ff. de pennis, l. C. puto, vbi Bald. num. 1. ff. famil. ercisc. Ruin. in rubr. ff. solut. matrim. a. num. 87. non autem essent, si haec, cui bona fuere adjudicata, verè non fuisset naturalis filia, imò sequeretur absurdum, si diceremus, ipsam obtinuisse ex alia causa, quam probatione filiationis naturalis, & essent supradictae sententiae iniquae, quod dicendum non est, † quia imò debet interpretatio cuiusvis dispositionis capi ea, per quam absurdum, & iniquitas vitatur, glos. verbo absurdum in cap. dudum de prebend. in 6. l. nã absurdum, ff. de bonis libertor. Paris. cons. 111. num. 35. vol. 2. Roland. à Valle cons. 71. vbi privilegij, num. 30. & cons. 13. num. 7. vol. 2. Mantica. lib. 2. de consuetur. tit. 1. num. 9. Cæphal. cons. 210. num. 16.
 † in tantum, vt verba extenduntur, vt absurditas vitetur, secundum Roland. à Valle cons. 53. perle-
 Etis, num. 25. vol. 2.
 † Ideò cum vna dispositio, quæ ad aliam refer-
 tur, intelligatur, & declaratur secundum illam,
 ad quam sit relatio, argumento l. 2. in fin. & vobis
 atque, l. affe toto, ff. de heredib. instituend. l. si
 quis fundum, ff. de contrahen. empt. † & quidquid
 est in illa, ad quam refertur, censetur in ipsa repe-
 titum cum omnibus suis qualitatibus, l. si quis
 priore, ff. ad S. C. Trebell. l. posthumus, §. si paganus,
 ff. de iniusto rupto, l. si ita scripsero, ff. de conditionib.
 & demonstratib. l. a filio, §. si testator, ff. de ali-
 ment. & cibar. legat. l. 1. §. final. vbi Bart. ff. si famil.
 furum fecisse dicatur, Paris. cons. 2. num. 50. vol. 3.
 Ioan. Gutier. lib. 3. pract. quest. 17. num. 46. Bur-
 gos de Paz cons. 26. num. 26. Cæphal. cons. 44. nu-
 52 † & illud verè, & propriè expressum dicitur,
 quando constat ex relatione ad aliud, l. certum, ff.
 si certum petatur, & ibi Doctores, l. ait Praetor, §.
 si Index, l. in summa, ff. de re iudic. Burgos de Paz
 vbi proximè, num. 25. Ostaian. decis. Pedemont.
 129. num. 13. Aldobrandin. in §. apud Catonem, n.
 7. Instit. de adoptio, & adeò cum probationibus, &
 actis constet, hanc esse filiam naturalem nobilis
 predicti, idem est, ac si sententia predictis hoc
 expressum, & declaratum fuisset.
 Et vt securim ad radicem ponamus, certissi-
 mum esse animaduerti debet, Iudices, seu Senato-
 res Regios, qui sententias protulerunt ad iudi-
 cantes bona predicta huic filiae habuisse pro con-
 stanti, & praesupposito certo, eam esse, vt se proba-
 uit naturalem filiam, vnde idem est, ac si hoc in
 sententia declarasset, † quia paria sunt aliquid
 esse expressum, vel necessario praesupponi, aut sub
 53 intelligi, nam sententia includit id, quod necessa-
 rio est praesupponendum ad eam, & sumitur ex
 mente actorum, & refertur ad eorum seriem, &
 casum, qui sumitur ex eis, vt post Bald. & Paul.
 Castr. à te allegatos, tradit Ostaian. decis. Pede-
 mont. 64. num. 3. Decisio Genuæ 103. num. 2. &
 ex l. si quis ad exhibendum, vbi DD. ff. de except. rei

iudic. Bart. in l. Iulianus 60. num. 4. ff. de condi. in-
 deb. Decius in cap. cum venerabilis in prin. de ca-
 cept. Felin. in cap. significauerunt, num. 7. ead. tit.
 dicens post Glos. & Bart. in d. l. si quis, † quod
 verba sententiae debent intelligi secundum subie-
 ctam materiam, etiam si impropriarentur, vt fir-
 mat Aym. Crau. cons. 186. num. 5. & cons. 188. n.
 2. vt in omni dispositione generale est, l. si vno, ff.
 locati, l. si stipulatus, ff. de vjur. l. insulam, ff. de pra-
 script. verb. Decius cons. 388. verba laudi, nu. 4. &
 5. & cons. 443. num. 17. & cons. 629. in occurrenti
 num. 7. tom. 2. Menoch. lib. 4. praesumpt. 133. nu. 5.
 & praesumpt. 139. num. 12. Cæphal. cons. 259. n. 53.
 tom. 2. † maxime cum receptum sit, in sententijs
 55 hodie causae expressionem necessariam non esse,
 cap. sicat 16. de re iudic. vbi Ioan. Andr. & DD. Bal.
 in l. properandum, §. illud proculdubio, num. 3. C. de
 iudic. Abbas in cap. examinata, num. 8. ead. tit. in de-
 cretalibus, Bald. in l. Praes, C. de re iudic. text. iun-
 cta glos. in l. haec enim, ff. de suspens. tutor. & ita non
 erat opus declarari causam, quare parens conde-
 nabatur, quia scilicet filia naturalis esse constabat.
 Vnde sententia predicta non solum super bo-
 norum pro alimentis, & dote ad iudicatione, sed
 etiam super filiatione rei iudicatae auctoritatem
 habent, † quia sententia non solum rem iudica-
 tam facit in eo, quod decidit, sed in praesupposito
 56 decisionis, vt est casus magistralis, & elegans, l. si
 quis cum totum, §. fin. vers. & generaliter, alias §. &
 generaliter, ff. de except. rei iud. per que text. limi-
 tatur, seu declarantur, l. cum queritur, & alia se-
 quentes, ead. tit. quæ videntur disponere, quod ad
 hoc vt ex vno iudicio resulet res iudicata ad al-
 liud, requiruntur causae identitas, rei, & personæ,
 nam debent intelligi, quod tunc dicitur tractari
 de eadem re (& si diuersa sit) quando ex eodem
 iure tractatur, & profertur, & ex eadem causa,
 ex qua tractatum fuit iudicium primum, nam il-
 lud, quod fuit praesuppositum necessarium primæ
 executoriæ, facit rem iudicatam ad omne, quod
 potest sequi ex dicto praesupposito, & si lis verte-
 retur super diuersis rebus, & ita hæc iura concil-
 liat, & declarat Socin. in d. l. si quis cum totum, d. §.
 seu vers. & generaliter, num. 1. & 2. † ad idem est
 57 text. non falsim allegatus, in l. 1. vers. Sed non uti-
 que, ff. ad S. C. Turpill. ibi: Si autem pronunciauerit
 calumniatus est, condemnatus eum, & quamuis de
 poena nihil subiecerit, tamen legis potestas adversus
 eum exercetur, & ita Abb. post Innoc. in cap. si-
 nem litibus, num. 35. ad finem de dolo, & contumac.
 singulariter aduertit, † quod quando Index all-
 quod decidit, quod infertur præcisè ab alia re de-
 cisa, hoc casu non dicitur noua determinatio, sed
 58 executio primæ, † idem docuit glos. in l. si Index,
 verbo alimentorum, ff. de his qui sunt sui, vel alieni
 iuris, docens, sententiam, in qua assignantur
 alimenta alicui vt filio, rei iudicatae effectum
 fortiri quoad filiationem, quæ erat præsup-
 positum necessarium, ob quod fuerunt assignata,
 idem glos. per tex. ibi in l. 2. verbo pronunciatum,
 C. de ord. cognit. intelligèdo, quod hic de vtraque
 causa fuit principaliter actum, tam super filiano
 ne naturali, quam pro alimentis, & dotatione:
 † nam

† nam etiam quando de incidenti plenè est actum,
 si pronuncietur super principali, & de incidenti
 pronunciatum videtur, l. vbi, C. ad l. Corneli. de
 fals. & aliqui adducti per Ias. in §. prauidicialis, in
 60 26. Instit. de actionib. nec obstat l. si quis à liber-
 ris, §. si vel parens, versio. Meminisse, ff. de liber. ag-
 noscend. l. 7. tit. 19. part. 4. quibus videtur probati
 causam alimentorum non generare præiudicium
 quoad filiationem, quia intelligitur, vt ex eis ap-
 parer, quando de alimentis fuit cognitum, & pron-
 unciatum in iudicio summario; nam ad plena-
 rium trahi nequeunt, † quia acta in summario
 iudicio non probant in plenario, l. gesta, iuncta
 glos. l. C. de re iudic. l. solam, iuncta glosa magna,
 C. de testib. Bald. num. 13. in l. iuris iurand. ead. tit.
 Abb. cons. 50. circa quæstionem, num. 1. 1. part. Bart.
 in l. 2. §. hoc edicto, versio. Dico, ff. vi honor. raptor.
 Decisio Genuæ 103. num. 2. Ioan. Gutier. cons.
 1. num. 44. & ita intelligit Bart. in d. l. §. si vel pa-
 rens in princip. secus est tamèn, quando fuisset ple-
 nariè cognitum, iuxta distinctionem glos. in d. l.
 l. si Index, quàm sequitur Bart. ibi numer. 1. & ita
 eret necessarium praesuppositum, vt valeret suc-
 cedere in tot bonis, prout fuit consequuta ex his,
 quæ fuerunt eius parentis, quod liquidò probat-
 set, & constitisset Iudicibus, quod erat verè filia
 63 illius naturalis, † quia successiois causa ex
 natalium dependet, cap. tuam de ordin. cognit.
 cap. lator, qui filij sunt legitimi, & ideo remanet cla-
 rum, quod predicta sententia rei iudicatae au-
 thoritatem habent etiam super filiatione natu-
 rali.
 Quare sententiarum iustitia, & istam esse ve-
 re filiam naturalem dicti nobilis, & non ex dicta
 matrona nobili natam; comprobatur, nam vltra,
 quod dictis duabus vicibus, & sententijs execu-
 tionis mandatis à parente quatuor decim ducato-
 rum millia fuit consequuta, parens ipse tempore
 mortis vt filia naturali hæreditare reliquit vni-
 64 uersam, † nam cum pater hoc possit facere, quã-
 do descendentes nõ habet, naturales instituendo,
 iuxta text. in l. 10. Tauri, glos. verbo naturales, in
 l. 1. ff. de honor. posses. contra tabul. Rojas de success.
 cap. 11. num. 10. & seq. Couarr. in 4. decretal. 2. par.
 cap. 8. §. 4. num. 13. Marienzo, & Azeued. in l. 8.
 109. num. 2. versio. Secundus casus, nec est veris-
 mile, quod filium non legitimum, aut saltem na-
 turalem institueret hæredem, nam filatio proba-
 tur ex institutione hæredis, & si aliter, quàm filio
 65 conueniat; † nam pater instituendo aliquè vt fi-
 lium, non solum eum ita nominat, sed eum tra-
 ctat, & accipit vt talem, & ideo ex tali institutio-
 ne filatio probatur, nam si filius non esset, insti-
 tutio fieret irrita, l. si pater tuus, & l. nec apud, C. de
 heredib. instit. Ioan. Andr. in d. cap. per tuas, num. 5.
 de probat. Mascard. concl. 793. num. 5. l. 15. tit. 3. p.
 6. vbi Gregor. Lopez glos. vnic. l. fin. tit. 7. part. 6.
 vbi glos. 2. Spino in specul. testam. glos. 14. princi-
 66 pali, num. 95. † quia non est probabile, quod quis
 institueretur vt filius, nisi filius esset, qui ita pos-
 set institui, argum. l. quidam cum filium, ff. de verb.
 obligat. & sentit Bart. in l. 1. §. Iulianus, num. 3. ff.

de liber. ag. noscend. Carol. Ruin. cons. 36. nu. 6. vo-
 lum. 1. Ias. in l. neque professio, num. 3. vers. Inueni-
 ramèn; C. de testam. Gratus cons. 90. num. 6. vol.
 2. Guillelm. Benedic. in cap. Reynunius, verb.
 que filium ex eo suscipiens, num. 13. de testam.
 Mascard. vbi proximè num. 1. † Et quia filius talis
 67 præsumitur, qualis fuit à patre in testamento no-
 minatus, vt in proprijs terminis filiationis natu-
 ralis tradit Cæphal. cons. 48. num. 13. tom. 1.
 Præcipue, quia si ipsa non esset (vt est) natura-
 lis, non posset à patre hæres institui, vt instituta
 fuit, quia spuria, † nam qui ex aliquo vxorato,
 68 siue conjugata nascitur, non naturalis, sed spu-
 riuus est, vt tradit Alexand. cons. 60. vbi de legitima-
 tione, num. 16. lib. 2. aub. quibus modis naturales
 efficiantur sui, §. fin. collat. 6. Cæphal. late exornas
 cons. 186. num. 72. & seq. lib. 2. Paleot. in tract. de
 notis, & spuris, cap. 12. num. 7. & seq. Marc. Ant.
 Eugen. cons. 52. num. 9. lib. 1. Imperatores, §. 1. ff.
 de probatib. Hottoma. in disput. de spuris, † spu-
 69 rii enim magis odiosi sunt, quam naturales, nec
 hoc nomine digni sunt, vt tradit Paul. Ca-
 strent. in l. ex factis, §. si quis rogatus, n. 2. ff. ad Tre-
 bel. & dicit text. in authent. ex complexu, C. de in-
 cessis nuptijs, & in d. authent. quibus modis natura-
 les efficiantur sui, §. fin. cap. vnic. 35. q. 7. Decius cons.
 433. vbi copia, num. 15. & seq. cum adductis per
 Rojas de successioib. c. 19. à n. 2. & c. 20. à num. 6.
 Roland. à Valle cons. 79. n. 41. lib. 2. & cons. 67. n.
 74. lib. 3.
 † Et ideo spurius nihil potest à patre capere, 70
 nec inter viuos, nec in vltima voluntate præter
 præcisa alimenta, cap. cum haberet, de eo, qui co-
 gnouit consangu. vxoris sue, d. l. §. fin. l. 1. & aub.
 licet, C. de naturalib. liber. l. Regia 10. tit. 13. par. 6.
 Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 8. §. 5. n. 3. Marc.
 Anton. Eugen. cons. 15. num. 13. Anton. de Butr.
 in cap. per venerabilem, num. 62. qui filij sint legiti-
 mi, Tiraquell. de privileg. pia causa, priuil. 29. Me-
 noch. lib. 5. praesumpt. 96. num. 6. Molina conuicis
 noster, 1. tom. de iust. disp. 169. vers. Si ergo, l. 4. tit.
 3. part. 6. l. non intelligitur, ff. de iure fisci, Rojas d. c.
 20. num. 2. † Idque neque indirectè, aut per in-
 71 terpositam personam, l. 1. §. siue itaque, C. de natu-
 ralib. liber. l. si quis incesti in prin. C. de incestis na-
 ptijs, l. neque per se, C. de heredib. instituend. Rojas
 vbi proximè num. 53. & seq. l. 13. tit. 7. par. 6. vbi
 Gregor. Lopez glos. 21. & seq. Molin. lib. 2. de
 Hispanor. primog. cap. 11. num. 29. Cæphal. cons.
 28. num. 20. tom. 1. Roland. à Valle cons. 74. nu-
 mer. 28. lib. 1. Roderic. Xarez in l. 1. tit. 6. lib. 3.
 fori, num. 21.
 † Imò pater, qui filium, aut filiam spuriam 72
 institueret hæredem, peccaret mortaliter, Molina
 d. l. disput. 169. vers. Sit ergo, ea ratione, quod
 legi iustissimè contravenit, incapaci, qui nec ac-
 cipere, nec retinere potest, relinqueudo, vt in si-
 mili Couarr. ponderat d. §. 5. num. 3. & quod lex
 prædicta sit iustissima, tradit Nauarr. in idem
 var. de Indulgentijs, & Iuhilæis, notab. 34. num. 5.
 Ideò saltèm vt huiusmodi delicti præiudicium
 excludamus, debemus constantè tenere, hanc fi-
 liam esse naturalem, cum pater eam vt talem in-
 sti-

73 si fuerit, & non spuriam, quo casu eam institue- re non potuisset; nam illa debet coniectura capi, per quam delictum excusatur, aut excluditur, merito, ff. pro socio, Mantica. lib. 6. de coniectur. vlti- mar. volunt. tit. 1. num. 35. Menoch. lib. 3. de pra- sumpt. praesumpt. 86. num. 5. & lib. 1. quae. 38. nu. 11. Marc. Anton. Eugen. conf. 15. nu. 22. Roland. à Valle conf. 11. nu. 27. lib. 3. Abb. in cap. in praesentia, num. 6. de probat. Couarr. in cap. quamuis pa- trum, 2. part. 3. num. 2. in fine, Ioseph. Ludovic. tract. de simulat. contractuum in princ. vers. Et cum dolus, Regens D. Franc. Hier. de Leon. decis. Valent. 81. num. 10. lib. 1.

74 Praecipue cum institutio facta fuerit palam in testamento, publice eam filiam nominando natura- lem, nam lex aliquem non praesumit delin- quere, si praesertim palam actum faciat, l. palam, ff. de ritu nuptiar. Menoch. lib. 3. praesumpt. 26. n. 60. cui conuenit, quod à Q. Fabio Oratorum post Ciceronem Principe adducitur, lib. 5. institutio- rum oratoriarum, cap. 10. quo loco differit de argu- mentis tropum. interdum ad coniecturas pertine- re, vt si dicam bona mente factum, ideo palam mala, ideoque ex insidijs, nocte in solitudine, Ira- quell. de retract. conuent. in praesent. num. 5. Mantica lib. 1. o. tit. 4. num. 8.

X Et tempore, quo morti se proximum vide- bat, & Religiosi exemplari vitae ei aderant diri- gentes testamentum, & alias actiones dicti nobi- lis in vtilitatem suae animae, vt nullo modo per- suaderi possit, quod si praedicta Domina non foret vere naturalis eius filia, eam institueret haere- dem; nam proximus morti in eo, quod agit, non fraudem, sed de animae suae salute cogitare vide- tur, vt tradit Felit. in cap. in praesentia, num. 13. de probat. Angel. & alij in l. si quis in grau. §. si quis morietur, ff. ad S. C. Syllan. Rebuff. in repet. l. Diuus, super glof. 1. num. 6. i. eod. tit. Caphal. conf. 276. magnificus, n. 34. tom. 2. Thom. Gram. decis. 36. n. 35. Couarr. in 4. decretal. 2. part. cap. 8. §. 2. num. 2. Mantica. de coniectur. lib. 11. tit. 12. num. 5. nam vt Quintilian. declam. 17. venenum effusum, dixit: Nuncio vobis sanctissimi viri, nihil à morientibus

76 frangi, nihil vita laborante simpliciter, nec debet praesumi, cum fuisse in memoriam salutis aeternae, vt ait Bald. conf. 25. col. 1. vol. 1. Signorol. conf. 73. Guillelm. Benedict. in c. Raynuntius, verb. in ex- tremis positus, num. 19. Hippolit. in rubr. de fideius- sor. num. 43. & seq. l. fin. C. ad l. Iuliam repetund. Bald. in l. omnibus, num. 5. C. de testib. Marc. For- tun. in tract. de veritate, & errore, 2. p. n. 121. Rol. à Valle conf. 37. num. 2. vol. 3. Caph. conf. 86. num. 18. tom. 1.

77 Et confirmantur praedicta, & istam non esse filiam huius Dominae, sed naturalem sui patris, quia ex libro baptismi constat, eam fuisse natam aliquot annis, antequam ipsa se natam simulare intendebat, eo praetextu, quod apparentiam veri hac via se cogitaret inducere, natam scilicet se fuisse tempore, absentiae mariti illius Dominae, nam aetas probatur per librum, quo baptizato- rum nomina à Plebano, seu Parocho apponun- tur, & si diem baptismatis, non natiuitatis anno-

tauerit, cum intra paucos dies post natiuitatem baptizari soleant, cap. ad Audientiam, vers. Non igitur de praescript. Bald. in l. fin. num. 15. vers. Vnde per librum, C. sine censu, vel reliquis, Mandos. reg. 18. Cancell. glof. 10. num. 3. Mauric. in tract. de restit. in integr. e. 321. Malcard. de probat. concl. 673. Sfort. in tract. de restit. in integr. quae. 37. nu. 83. Ioseph. Ludovic. decis. Perus. 55. num. 7. Menoch. de pra- sumpt. lib. 2. praesumpt. 51. num. 53. & seq. vnde de mendacio couicta remanet, cum ad suam fraudis, & technae colorem verum natiuitatis suae tem- pus calare procurauerit alio se natam posteriori affirmans, ideo in nullo debet ei credi, cum t. & 78 mentientis poena sit, vt nec vera dicenti credatur, vt tradit D. Ilicor. lib. 2. de summo bono, e. 30. & lex 3. circa finem, tit. 4. par. 2. An Sylu. epist. 81. Sic plectitur mendax, vt dicitur sibi falsa uult, etiam in veris repellatur,] & cum hac sit natura- lis impossibile est, eam esse filiam praedictae Do- minae, quae nupra erat eo tempore natiuitatis il- lius, maxime praedicta contrarietate quoad tem- pus aduerfante.

Vterius, quia inter alia, quae ad probandum se esse filiam naturalem Domini praedicti produ- xit, fuit quodam instrumentum, siue schedula quaedam dicti parentis, vbi scripserat, & suo no- mine subscripserat, praedictae eius filiam natura- lem tali die, mense, & anno natam fuisse, ex quo duplex oritur ratio contra eam, scilicet aetatem, & filiationem naturalem probari, & hanc schedu- lam modo impugnare non posse; nam litera 79 patris de die natiuitatis filij testificantis eius aetatem probant, ita ex l. 2. C. si minor se maiorem dixerit, tradunt Bart. & Bald. in l. 2. per text. ibi, ff. de excusat. tutor. Salicet. in l. si minorem, n. 14. vers. Nunc quare, C. de in integr. restit. minor. loa. Mau- rit. dict. tract. de restit. in integr. cap. 320. Curt. lu- nior. conf. 118. num. 8. vers. Maior igitur, Ruin. conf. 31. num. 7. vol. 4. Malcard. de probat. conclus. 670. num. 1. & 7. Mandos. ubi proxime, dict. reg. 18. q. 8. per totam, & quia filiatione probatur ne- dum per libros patris, sed per simplicia memo- rialia eius, nam si scribat, vt quotidie fit, tali die natus est mihi talis filius, tali nomine nuncupa- tus ex vxore mea, vel ex concubina, talis scriptu- ra, & memoria filiationem, probat Bald. num. 6. in l. neque naturales, C. de probat. Salic. in l. etiam, ff. de probat. Abb. conf. 83. num. 13. quem allegat & sequitur Malcard. concl. 794. num. 4. & 6. glof. in §. vlt. in lit. de ingen. Menoch. lib. 2. de arbit. Iudic. casu 89. num. 80. t. & quia producus in iudicio 81 instrumentum videtur fateri, omnia in eo descri- pta fore vera, adeo quod contra illud nihil potest opponere, glof. verb. die, & consule, vers. Itē quid si sponte, in l. 1. §. editiones, ff. de edendo, quem repu- tat singularem Bald. in cap. praesentium 31. num. 2. de testib. & in l. 2. nu. 6. C. de fideicom. libert. Ro- land. à Valle conf. 2. incip. in causa, num. 116. vol. 1. Burg. de Paz. conf. 14. num. 43. & conf. 27. num. 31. Ioseph. Ludovic. decis. Perus. 33. num. 9. Malcar- de probat. conclus. 368. numer. 9. t. & si sit scriptu- ra priuata, quia adhuc cum sit ab ea producta, ad- uersus eam plene probat, vt ex l. in fraudem, §. nec in bru-

instrumenta, ff. de iure fisci, & Bart. in auth. si quis in aliquo, col. 1. vers. Venio ad primam, C. de edend. Crauer. de antiquit. tempor. 1. part. nu. 121. tradit Burgos de Paz. conf. 3. num. 74. t. in tantum quod contestio facta in libello, seu alia scriptura in iudicio producta, prodest aduersario etiam absen- ti, & perinde valet, ac si eo praesente fieret, cap. cum venerabilis de exceptionib. iuncta l. cum pre- eum, C. de liberali causa, l. postquam liti, C. de pact. Bald. in l. vnic. num. 44. vers. Item dicit, C. de con-

84 fessioe tali potest opponi etiam in alia causa contra eam, quae aliqua fuit confes- sa, vt in l. inuenimus cum ibi notatis, de liber. caus. l. cum antea, §. fin. C. de arbitrar. l. generaliter, C. de non numerat. pecun. cap. per tuas de probat. Alexand. conf. 13. incipit. ex bis, & num. 1. vol. 1. Caphal. conf. 100. num. 17. tom. 1. Ideo cum filia haec in- strumento, libellis, probationibus, & pluribus alijs actis se naturalem esse confessa fuerit filiam, idque constantissime asseuerauerit in iudicio, & in tot grauissimis Tribunalibus, sequitur quoad omnes esse sufficientissime probatam dictam fili- ationem, vt in contrarium non debeat probatio admitti.

85 Et eo claris hoc procedit in nostro casu, cum super dicta filiatione naturali tot sententiae fuerint prolatae ad petitionem, & in fauorem praedi- ctae filiae, quae etiam in auctoritate rei iudica- tae transierunt, t. quia sententia, quae transiit in rem iudicatam, habet pro se praesumptionem iuris, & de iure, quod recte fuerit lata, cap. cum in ver. vos de re iudic. Anton. Corset. in singulari 337. verbo sententia, Afflict. decis. Neapolit. 3. sub num. 28. quem sequitur Caualean. decis. Fuiizanensi 11. num. 14. & ex l. res iudicata, ff. de regul. iuris, i. Menoch. lib. 2. de praesumpt. praesumpt. 61. nu. 4. t. contra praesumptionem autem iuris, & de iure pro- batio non admittitur, glof. in l. vltima in princip. verbo praesumptioni, ff. quod metus causa, cap. ferri 50. distinet. cap. fraternitatem, iuncta glof. vlt. 54. distinet. Menoch. dict. lib. 1. quae. 60. num. 1. Caphal. conf. 101. num. 27. tom. 1. textus capitalis in cap. is, qui fidei de sponsalib. Marc. Anton. Eugen. conf. 15. num. 28. lib. 1. Couarr. in 4. decretal. 1. par. cap. 14. §. 1. nu. 2. Bald. in l. Antiquae, n. 4. C. ad Senat. Consult. Velleian.

86 Neque obstant, quod DD. tradunt, contra dictam praesumptionem admitti confessione par- tis, nam vltra quod vt superius diximus dictae sententiae super dicta filiatione naturali probant, non solum quantum ad filiam, sed quoad om- nes, & ita erat necessaria non solum eius, sed reli- quorum in idem confessio, in nostro casu admit- tendam non est contra naturalis filiationis alle- gata, probata, & iudicialiter obtenta contra- ria, scilicet se spuriam esse allegans, t. tum quia contraria allegans, non auditur, l. 1. C. de fur- tis, cap. sollicitudinem de appellationib. Alexand. in l. naturaliter, §. nihil conuincit, num. 92. ff. de ac- quirend. possess. l. 7. tit. 10. part. 3. Bald. in l. 1. num. 1. C. de inuerf. patrim. lib. 10. & in §. in bis, num. 6. in lit. de emptio. & vendit. Ioseph. Ludovic. de- cis. Perus. 61. n. 11. t. quia contraria duo, & pugna-

tia, scilicet aliquem esse filium naturalem, & etiam adulterinum, simul stare non possunt, l. haec ver- ba, ff. de verb. signif. Socin. lun. conf. 101. n. 35. vol. 2. Roland. à Valle conf. 43. incipit negari, num. 54. vltim. q. l. ubi repugnantia, ff. de reg. iur. l. si ancil- lam, ff. pro suo, l. contra maiores, C. de inoffic. testam. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 36. nu. 4. & lib. 6. praesumpt. 38. num. 6. t. quia vt Cicero ait in 89 lib. de factis: Necessè est in rebus duabus contrarijs al- terum verum esse, & alterum falsum; deo cum hanc esse filiam naturalem declaratum sit dictis sen- tentijs, quae pro veritate habentur sequitur, no- uorem allegationem, quae se spuriam asserit esse omnino falsam, nec alio posse tendere, quam ad dehonestandam optimam famam matronae praedictae, à qua se natam fuisse contra factis modo praetendit.

Vterius, quia filia haec allegans se spuriam esse, cum filiam se naturalem antea probauerit, sua turpitudinem allegat, scilicet se hereditatis pa- ternae incapacem, & testes falsos produxisse, qui deponerent eam naturalem, & in consequentia iniustas fuisse dictas sententias in eius fauorem latis, à quo venit repellenda, t. quia fraudem suam 90 allegans non auditur, nec allegans suam turpitu- dinem, l. transactioe fuit a, C. de transacti. l. cum profitearis, C. de reuocand. donat. l. mercalem, C. de cond. ob turp. caus. l. si bos, C. de his, quae in fraud. cred. Abb. in cap. cum super, num. 9. de concess. praeb. Alexand. de Imol. conf. 88. num. 9. lib. 4. Caphal. conf. 203. num. 16. tom. 2. Roland. à Valle conf. 124. num. 72. lib. 1. Sarmient. lib. 3. selectarum, cap. 13. n. 5. t. nec est licitum alicui allegare se per iniquam sententiam obtinuisse, iuxta text. notat. in l. ser- uat 53. vbi Dyn. & Bart. & etiam Alex. num. 2. ff. de legat. 1. glof. verbo successoris, in l. stipulatio, §. 1. ff. de verb. obligat. Bart. in §. si forte eiusdem legis, num. 2. Bald. n. 6. in l. post mortem, ff. de adopt. allegans l. si seruus plurimum, §. 1. ff. de legat. 1. quod fieret, si haec vere esset spuria, & naturalis, foret preuentiata.

91 Et in tantum hoc est verum, quod neq; pronunciarì valet contra sententias priores, quibus haec pronunciatam fuit naturalis filia, cum transie- rint in auctoritatem rei iudicatae, t. nam senten- tia non valet contra sententiam, quae in rem iudicatam transiit, l. 1. C. quando prouocare non est necesse, l. si vt proponis, C. de exception. rei iudic. & est communis opinio, vt per Anton. de Butr. conf. 28. vltis processibus, & quae sitis, Alexand. in l. nam postea, §. si damnatur, nu. 2. ff. de iur. iurand. & in l. si auersum, §. 3. C. de transact. Dec. conf. 294. in causa istorum, num. 4. tom. 1. Paris. conf. 108. pro- solutione, num. 40. vol. 4. Ruin. conf. 62. nu. 10. vol. 5. Martianens. lib. 1. conf. 37. num. 47. Caphal. conf. 289. num. 19.

92 t. Accedit etiam in confirmatione, quod filia haec, quae tam constantè se naturalem asseuerauit, nequit denuo se spuriam dicere, & adulteri- nam, nimis indignum est, vt quod sua quisq; voce dilucide protestatus est, id in eundem casum infirmare, testimonioq; proprio resistere, text. in cap. per tuas de probat. Abb. in cap. si cautus, n. 1. de

112 *dict. numer. 39.* † Fama autem, quæ hanc habet originem, nullius momenti est, *l. nullus, ff. de testib. & l. omnibus, C. eod. cap. de catero, eod. tit. cap. item nullus, & cap. omnibus 4. quæst. 3.* & proprijs in terminis Caphal. *conf. 225. num. 4.* Marc. Anton. Eugen. *conf. 82. n. 3. vol. 1.* † & quando non habet originem à causis probabilibus, quæ inducunt ad sic credendum, & dicendum, vt post Bald. in *l. proprietatis, C. de probat.* & alios tradit Decius *conf. 37. in causa rigorose, n. 8. Alex. conf. 155. alias consultus, num. 4. lib. 5. Rol. à Vall. conf. 3. num. 50.*

114 *vol. 1. Mascard. de probat. concl. 748. nu. 10.* † quia fama de per se etiam publica non facit nec plenam, nec semiplenam probationem, vt legitur, & notatur per *glos. verbo famam, in cap. 1. de appell. ex cap. si testes, §. item sapè sit 4. quæst. 2. c. veniens, el secundo, cap. præterea de testib. Anton. de Butr. in cap. cum ad sedem 15. num. 27. vers. nec obstat de restit. spol. Rota decif. 16. incipit ad effectum de præb. in nouis, Mascard. *conclus. 183. nu. 2. & concl. 754.**

115 *num. 15.* † intelligens, hoc procedere etiã in causa civili, quando esset ardua, per Bald. in *d. cap. veniens, lo primo, num. 7. de testib. vbi allegat text. in l. propter litem, ff. de excusat. tutor. glos. in l. 3. §. eiusdem, verbo confirmat, ff. de testib. l. 3. tit. 30. part. 7.* & alij relati per Suar. de Paz in *praxi, tom. 1. p. 68. de tempo, num. 69.* † & quia de fama quantumuis publica testificantes de auditionibus loquuntur, & vt Fab. Quintilla. *lib. 5. cap. 7.* dixit, eos, qui de auditionibus deponunt non esse ipsos testes, sed iniuriatorum afferre voces; idè non potest in iudicijs aliqua eis fides adhiberi, *cap. qualiter, & quando 2. de accusat. l. iuris iurandi, C. de testib. glos. per text. ibi in cap. super eod. tit. l. 23. tit. 16. part. 3. Abb. in cap. de testib. 29. num. 8. de testib. lal. in repet. l. admonendi, 2. lectur. nu. 227. ff. de iure iur. & alij relati per Simanc. *dict. tit. 65. num. 36.**

117 *¶* Nam nec cum vno teste fama probat in causa ardua, vt post Burlar. *conf. 93. num. 17. lib. 1. tradit Chazarin. inter com. DD. opm. lib. 4. tit. 9. C. de probat. n. 229. Caphal. conf. 204. num. 25. Mascard. de probat. conclus. 699. num. 15.*

118 † Neque obstat dicere, quod filiatio illegitima probatur per famam, & communem opinionem, iuxta ea, quæ post Alex. *conf. 88. n. 7. & seq. lib. 7. & conf. 110. n. 6. & seq. lib. 6.* tradit Roland à Valle *conf. 49. num. 15. vol. 4. Soc. lun. conf. 67. n. 7. & 8. vol. 4. quos sequitur Burlar. conf. 98. n. 5. Mascard. concl. 791. num. 11. Menoch. lib. 6. præf. 53. nu. 44.* nam stante negatione dictæ Dominae, quæ mater asserit, est secus dicendum, † quia filiatio non probatur per famam, quando contra eam sit asserit parentis negatio, etiam quando inest matrimonij præsumptio, vt post Abb. *nu. 3. & 10. in cap. transmissa, qui filij sint legit.* tradunt Carol. Ruin. *conf. 32. num. 6. in fin. vol. 5. Couarr. in 4. decret. 2. p. cap. 8. §. 3. n. 9.* qui resoluit, hoc esse verum, quando alias quam per famam filiatione filius non probat, quia sola negatio præuaret soli famæ, Mascard. *vbi proximè nu. 13. Petra in tract. de fideicom. q. 11. n. 453. Menoch. d. lib. 6. præf. 53. num. 44.* † maximè inspecta persona, conditione, & qualitate illius nobilis Dominae, cuius asseritio-

ni, siue negationi contra prædictam asseritam filiam debet dari quemadmodum, argument. *l. 3. in princip. l. ob carmen, §. vltim. ff. de testib. Bald. in l. testium, num. 36. C. eod. & Gregor. Lopez in l. 40. tit. 16. part. 3. glos. 3. in casu nostro simili ponderat doctè Decius *conf. 342. incip. in causa parius, num. 2.**

Quia verisimile non est, quod Domina prædicta si prædictam asseritam filiam suscepisset, eam negaret, imò ad recognoscendam eam facillè adduceretur, † cum matrum viscera circa filios commoueantur, & pietatis sint plena, *cap. afferre de præsumpt. nam vt l. ias cap. 49. dicit: Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio uteri sui, Euardent. super Ruth. cap. 1. sect. 8. vers. Principio, & Tiraq. in l. si unquam in præf. C. de reuoc. donat. num. 15. Barbata inter Alexandri consilia *conf. 52. num. 36. vol. 4.* † cum nullus affectus sit, qui vincat paternum, *l. fin. C. de curatore furiosi, l. isti quidem ad fin. ff. de eo, quod metus causa, Abb. in cap. per tuas, num. 9. de probat. & in d. cap. afferre, num. 1. Landen. in tractat. de primogenit. vers. secundo probatur, Oluera in commentar. ad titulum Insti. de cognat. legali, num. 7. Aristot. *lib. 8. ethicor. Pacatus in Panegyrico ad Theodosium, verso. Sed cum instituit, † vnde merito Quintilian. declamat. 334. ait in simili: Alia est videlicet ratio horum, quos liberis suis extra positæ voluptates conciliant, alter amat, quæ pepererit, quæ memoriam decem mensium, quæ tot periculorum, tot sollicitudinum recordationes ad vos Iudices affert, numerate huius adolescentis annos, si breue testimonium videatur, numerate omnes dies, singula tempora momenta tandè mater testimonium dicit, nulla potest esse idem longa simulatio; † quæ autem verisimilia non sunt, falsi imaginem habent, & debent repelli, Bald. in l. 1. nu. 16. C. de seru. fugit. & Roland à Valle *conf. 11. ex pluribus, nu. 18. & conf. 100. num. 114. vol. 4. l. qui habebat, ff. de legat. 3. Ruin. conf. 1. num. 2. ad fin. lib. 5. Caphal. conf. 75. num. 52. & conf. 85. nu. 38. tom. 1. tradit Alex. conf. 27. num. 4. lib. 2. Ludou. Zunt. in respons. pro uxore, num. 127.****

In tantum quòd nec nominatio aliquid operari posset circa hanc, quæ se præterdit filiam spuriam dictæ Dominae, † quia nominatio in filijs legitimis, & naturalibus, aut naturalibus tantum operatur, non tamèn in filijs spurijs, in quibus nominatio nihil prodest, vt post Angel. *conf. 191. colum. 1. quem refert, & sequitur lal. conf. 102. vol. 4. Grat. conf. 158. col. 1. volum. 2. Couar. d. §. 3. n. 9. in fin. Roland à Valle conf. 22. vso testiamto, num. 6. vol. 3. Menoch. lib. 6. præf. 54. nu. 6.* nec mirum, quòd ea, quæ se ex aliqua natam asserit durioribus probationibus grauetur, cum in eis probatio difficilis non sit, imò vera filiationis probatio dari possit, † quia mater semper est certa, *l. quia, ff. de iuris iur. cuius autoritate Guillem. Benedic. in cap. Raynuntius, verbo suscipiens, num. 15. relatur per Mascard. conclus. 787. num. 7.* arbitratus fuit, † ad probandam filiationem ex parte matris non debere præsumptiones

admitti, cum possit per obstetrices, aut alias asserentes partui probari, teste Baldo in *l. 1. n. 5. ff. de probat. & Ioan. Andr. in cap. transmissa in vltimis verbis, qui filij sint legit. & est enim nobilissima; non de Hebræis, quorum foeminas obstetricandil habent scientiam, sicut sacra pagina, Exodi, cap. 1. testatur.*

Et confirmatur, quia text. in *d. cap. transmissa, ad hoc vt non stetur illis, qui aliquem filium esse suum negant, requirit, quod certis indicijs, & testibus constet esse filium, & ita indicia sola, nec testes soli sufficienti; † nam dictio, & est copulatiua, *l. si duo, C. per quas personas nobis acquiruntur, glos. in rubric. ff. de iuris, & facti ignor. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 180. num. 24. Rebuff. in l. conuinctionem 29. vers. tertio, ff. de verb. signific. copulatiua autem requirit cõcursum copulatorum, nec in altero tantum verificatur, *l. si heredi plures, ff. de condit. & demonstrat. §. si plures, Insti. de hered. insti. l. si quis ita stipulatus fuerit, ff. de verb. obligat. Caphal. conf. 132. testator, n. 1. tom. 1. Roland à Valle conf. 100. nu. 5. vol. 4. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 20. num. 3.* & ita mihi videretur, prædictam filiam naturalem minime posse probare, nec præterdere se fuisse natam ex dicta Domina.**

129 Cum autem iuxta legitimas sanctiones, † ex eo non debeat quis lucrum capere, quòd nixus extitit impugnare, iuxta *cap. ex eo de reg. iur. in 6. & tradita per Rebuff. in tractat. de reprob. & saluat. testium, num. 22. l. quoniam, C. de heret. l. in arenam, C. de inoffic. testam. cap. cum multa 86. dist. Nauar. in cap. ita quorundam, not. ab. 1. num. 3. de Iudicis, equitissimum est, hanc filiam, quæ naturalè indebite se negat contra tot sententias pro se lasas cõpelli ad restituendum omnia, quæ sibi obuenerunt à parente vt potè naturali; cum tacitè confiteatur ea per iniustas sententias obtinuisse; † nam vt dicit Innoc. in c. quia plerique, n. 4. in fin. de immunit. Ecclis. quod si quis fuerit confessus se aliquid consequutum fuisse per sententiam iniustam, quæ transierit in rem iudicatam, poterit per Iudicem compelli ad illud restituendum; quem sequitur Bald. in *aut. ad hac, num. 44. C. de iur. Alex. in l. si filius, n. 2. ff. de leg. 1. & el. l. 53. Abb. in c. cum Berthold. n. 34. de sent. & re iudic. & facit pro complemento in simili, † quòd si aliquis ex causa transactionis aliquid ab aliquo acceperit, si transactioni aliqua ex causa contraueniat, non aliter audiendus est, quam reddita ea quantitate, quam ex causa transactionis habuerat, si hoc ei opponatur à patre, *l. si diuersa, ibi: Restitua pecunia, C. de transact. l. cum te fundem, C. de pact. inter empt. & vendit. & ibi DD. Bald. in c. 1. §. notandum, num. 1. de his, qui feud. dare poss. Afflic. decif. 220. n. 4. ita iudicatum fuisse referens Thogram. decif. 66. num. 22. Crauet. conf. 7. num. 14. in fin. Roland à Vall. conf. 59. incip. reiectis, nu. 7. vol. 1. Ludou. Molin. lib. 4. de Hisp. primog. c. 9. nu. 43. & idem seruari deberet contra istam filiam ex lupra adductis; † cum æquum, & rationale sit, eam sentire propriam iacturam, quæ alij nocendum existimauit, iuxta *l. si legatarius 25. C. de leg. Tom. 2.****

gat. cap. de illiis 24. q. 3. Ioan. Stobæus *lib. 1. sermon 9. de iniust. iuxta illud Esther. cap. 7. & 9.* vt peccas laet noxæ, siue dedecoris; quod opposuit dictæ Dominae, Adam Keller. *lib. 1. de offic. iudic. polit. c. 22.* Claud. Minois ad Alciat. *emblem. 171. & seq.* dicens, quòd qui alijs malum fabricat, sibi arcepsit, & captores ipsi capiuntur; super quo dignum est consideratione, quod tradit Val. Max. *lib. 9. c. 16. §. 3.* dicens: nec D. quidè Augusti, etiã nium terras regentis; excellentissimum numen intentatum ab hoc iniuriæ genere extitit, cum quidam clarissimæ sororis eius Octauiae vterose genitum fingere auderet, propterq; summam imbecillitatè corporis ab eo, cui datus erat, perinde, atq; ipsius filium retentum subiecto in locum suum proprio filio diceret; videlicet, vt eodem tempore sanctissimi penates; & veti sanguinis memoria spoliarentur, & falsi fordida contagione inquinaretur; sed dum plenis impudentiæ velis ad summum audaciæ gradum fertur, Imperio Augusti, Reipublice irremis affixus est. [Et concernunt alia exempla, quæ ex eodè Val. Max. refert Petr. Gregor. *lib. 14. de Republic. cap. 1. num. 8.*] Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Delator salumiosus maximè contra Ministros Regis debet puniri.
- 2 Affectata non habent iuris subsistentiam.
- 3 Affectata absentia efficit, vt quis possit citari per proclama.
- 4 Affectatum onus non excusat.
- 5 Ambasiatores, seu Legati, qui affectauerunt legationem si fuerint in itinere spoliati non habent immendationem damnorum ab eis, qui illos miserunt.
- 6 Legati, qui non affectauerunt legationem, reputantur damna passa.
- 7 Legationis munus est de iure necessarium.
- 8 Commodum, & utilitatem non debet aliquis consequi ex suo dolo, aut culpa.
- 9 Liberta, quæ in gratitudinem commisit aduersus patronum, & timens reuocari in seruitutem aliquid ei donet, non potest dicere metu fecisse.
- 10 Affectantes dare capita, seu quærelas effectas coram Regio Visitatore aduersus Regios ministros, & postea eos allegaret suspectos, non debent audiri.
- 11 Recusationes Auditorum Regiarum Audientiarum, seu Cancellariorum debent in illis proponi, & non in Consilio Camerae Suae Maiestatis.
- 12 Recusationis causa legitimè debent deduci, & probari.
- 13 Recusationis causa debent proponi in tempore stabilito à iure, & non eo elapso.
- 14 Recusationis causa sunt proponende infra triginta dies post causam vltimam in Regijs Castellis Tribunalibus.
- 15 Recusationis Auditorum libellus debet subscribi à partis Advocato.
- 16 Mandatum speciale requiritur ad proponendam recusationem.
- 17 Supplicatio an locum habeat in causa recusationis.

- 18 Taciti, & expressi est idem iudicium, & eadem vis.
- 19 Index procedens ad ulteriora, tacite rejicit exceptiones.
- 20 Sententia, & decretum efficiunt rem iudicatam in eo, quod decidunt, & illius presuppositio.
- 21 Sententia probat expressum in ea, & necessariū eius antecedens.
- 22 Recursus non datur post lata decreta in gradibus, prima visionis, & revisionis.
- 23 Litium finis debet esse, idque iura commendant.
- 24 Causarum decisionem differre est odiosum, & restringibile, nec sine utriusque partis consensu admitti debet.
- 25 Votum iudicis, qui est extra Regnum, non debet expectari, licet interuenierit relationi.
- 26 Recusationes iudicum non debent fieri per Regias sedebulas, sed causa legitime cognita in Tribunali, in quo residet Consiliarius, vel Auditor.

P R O

Don Alfonso Ortiz de Zuñiga, & Donna Mencia Arauz eius vxore.

C V M

D. Francisco Arauz Alguazallo maiori Audientie Regie Hispanie.

ARGVMENTVM.

Suspicionem eum affectatione propositam in personas aliquorum ex Auditoribus Regie Audientie Hispanie, non esse causam legitimam, vt auferatur causae cognitio à dicta Audientia, nec dicti Auditores à iudicando excludantur.

CONSILIVM CLXX.

Supremum Consilium Regnorum Castellae decernere habeat, quod Regens, & Auditores Regie Audientie Hispanie decident causam, quae vertitur inter dictos D. Alfonso, & D. Mencia, cum dicto Don Francisco, quae iam per eos est visa, non obstante Regia epistola, quae de ordine Consilii fuit scripta, suspendendo decisionem illius sub pretextu dicendi, quod dictus Don Francisco recusauerat vt suspectos Doctorem Hieronymum de la Milla, & Licentiatum Don Franciscum de Sandoual Auditores dictae Regie Audientiae, supplicatur animaduerti sequentia.

Primo, quod Don Franciscus de Arauz agnoscendo, vt est verisimile, quod eius pretensio in dicta lite iustificatione carebat, dictosque Auditores esse personas litteratas, rectas, & bonae conscientiae, & quod erant recto tramite iustitia administraturae, procurauit eos excludere ab illius decisione, allumendo medium tam iniustum,

vti fuit eos calumniose deferre coram Sua Maestatis, & Dominis de Consilio, & Camera Sua Maestatis, & ad hoc vt etiam si foret, prout fuit debet punitus, l. 1. l. & in priuatis, cum alijs. ff. ad S. C. Turpilii. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 4. cap. 8. nu. 36.] possit dicere, quod erant illi inimici, ex hac affectata causa, cum ita sit, & quae tali animo, & affectu fiunt, non habent iuris subsistentiam, §. stem tria, Inst. de excus. tutor. l. sed & qui data. ff. ex quib. causis maiores, l. vxori, §. 1. ff. ad l. Cornel. de falsis, l. 2. §. simili. ff. quis cautionibus, ibi: Nam si ipse hoc affectauit, vel causam praestitit, non proderit ei exceptio, Aluar. Valaf. consultat. 162. num. 3. Tiraquell. de retract. lignag. §. 35. glof. 4. num. 28. Surd. de alimentis. tit. 7. quest. 26. num. 97. & seqq. l. qui contra, C. de incest. nupt. ibi: Aut errore acerrimo non affectato, simulato, Rolandi Valle conf. 47. num. 35. lib. 2. Surd. decif. 189. n. 28. & decif. 203. n. 15. Hippolyt. de Marfil. in repet. rubr. ff. de fideiuss. num. 176.

Et affectata absentia efficit, vt quis per proclama citari possit, Bartul. in extranag. ad reprimendum, verb. per edictum in princip. Bald. in l. penult. C. de annal. except. & impedimentum affectatum non excusat, Bald. in cap. 1. §. si quis miles in fin. de feud. sine culp. non amittit. Felin. in cap. fin. numer. 5. de testib. & onus affectatum non excusat, l. tria onera, vbi glof. ff. de excus. tutor. plures per Neuiz. conf. 45. num. 17. & conf. 50. numer. 54. Rain. Conf. lib. 1. indag. iur. cap. 24. numer. 2. [Salzed. ad l. 21. tit. 10. lib. 2. Recopilat. numer. 16.]

Et comprobatur resolutio Bart. in l. si seruus communis, §. quod verò, num. 5. ff. de furt. & Alberic. ibi num. 2. quatenus concludunt, quod Ambasciatores, seu Legati, qui affectauerunt legatione, sine ambasciatam, si in itinere fuerint ipoliati, non habebunt restitutionem reru ab illis, qui eos miserunt, nec damnorum, quae passi fuerint, emendationem, l. & qui data opera, ff. ex quibus caus. maior. l. 2. §. saepe, ff. de possess. cap. bona eodem tit. Marc. Ant. Natta conf. 137. num. 2. vol. 1. vbi post Bart. in d. l. si seruus communis, §. quod verò, ff. de furt. vbi Alber. concludens, quod si ambasciata fuit procurata, & affectata, non debent damna emendari, Seraphin. de Seraph. tractat. de privileg. iurament. privileg. 4. num. 113. Ioan. Frac. de Ponte decif. Collat. Consil. Neapol. 17. num. 6. [Prosp. Petra in addition. ad Capic. decif. 125. a num. 7. & decif. 180. numer. 2. & in addit. ad Thom. Grammat. decif. 3. num. 7. Salzedo vbi proximè,] & licet quando non praecessit affectatio repetere possit, vt ex l. cum duobus, §. damnata, & §. quidam sagariam, ff. pro socio, l. non potest dolo carere, & l. non videtur, §. 1. ff. de regul. iur. l. furti, §. qui inusu, ff. de bis, qui notant. infam. l. quamquam, ff. de aqua plu. arcend. Alexand. in l. si perueniam, §. sed vbi accepit in fin. ff. de condit. ob. caus. Ioann. de Platca in l. stipendia, verso finali, C. de re milit. lib. 12. Ioan. Franc. de Ponte, Marc. Anton. Natta, & Seraphin. vbi proximè, Fred. de Marfclae. lib. 2. de legat. differ. 15. pagin. 283. Franc. Stephan. decif. 7. num. 6.

Cuius

- 7 Cuius etiam est ratio, quia legationis munus est necessarium, l. 1. §. 1. l. numerum, §. legati, ff. de muner. & honor. l. si quis decurio, vbi glof. C. de decur. lib. 10. Ioan. Maur. Dolan. de restit. in integr. c. 42. n. 4. in eadē sententia fuit Bald. post Innoc. in cap. sicut, l. tertio de iure iur. & in tit. ff. de legationib. Alberic. in d. §. quod verò, num. 3.
- 8 Et quia si admitteretur cautela dicti D. Francisci Arauz ad excludendos dictos Iudices, consequeretur commodum, & vtilitatem ex culpa sua, & dolo contra omnia iura, l. hoc edicto, ff. de dolo, ibi: Ne illis malitia sua sit lucrosa, C. eod. tit. l. fin. C. de reb. credit. l. Papinianus prope finem, ff. de minorib. l. verum, §. tempus, ff. pro socio, l. non si fraudantur, §. nemò, ff. de regul. iuris, l. itaq; Fullo 12. in princip. ff. de furt. notatur in l. si mulier, ff. quod uetus causa, vbi text. ait, & quod si liberta commisit aliquam in gratitudinem contra patronu, & timens reuocari in seruitutem aliquid det patrono, non poterit postea dicere hoc fecisse per merum, quia ipsa fuit illius timoris causa, Zaf. conf. 5. num. 42. tom. 1. Mandell. conf. 9. numer. 31. lib. 1. Cæphal. conf. 65. nu. 5. tom. 1. & in terminis individualibus hoc prouisum est ad frenandam, & reprimendam litigantium malitiam, & vitandum iniuriam iudicium iniuste recusatorum rescripto, seu cedula Suae Maestatis transmissa Regiae Audientiae Graduum Ciuitatis Hispanie inter eius ordinationes inserta, & in Regno Neapol. est, pragmat. 11. §. le cause, tit. de suspicionibus Officialium.
- 10 Et in Saero Consilio Neapolis non semel fuit declaratum, eos, qui malitiose affectauerunt coram Vilitatore generali, capita proponere contra aliquos ministros, vt postea allegarent ipsos suspectos in eorum causis, posse adhuc eorū obstaculo in illis interuenire, & votu dare, de quo post Rebuff. & Aufser. Carrasc. ad l. noua Recopil. cap. 9. num. 204. & seq. & ex Franc. Marc. quest. 291. part. 1. Antim. Tepat. lib. 1. tit. de recus. iudic. Et ad maiorem iustificationem Consilii Camerae prouide repulit, & se eiecit cognitione dictae praesentis suspicionis, iubendo, quod adire Regiam Audientiam, vbi sibi iustitia administraretur, & quod nil aliud fuit, quam declarare, Regiam Audientiam pro Tribunali competente ad cognoscendum de causis recusationum, nec id spectare ad Consilium Camerae, l. 1. & seqq. l. 8. tit. 10. lib. 2. Recop. cū quo praclusa fuit illi via ad intentandum alibi, arg. l. 4. tit. 5. lib. 4. Recop.
- 12 Et cum deberet praecise suspicionem proponere in dicta Regia Audientia, hoc debuit facere exprimendo, & probando causas legitimas, cap. suspicionis de offic. delegat. & cap. 2. de appellat. in 6. Rebuff. dict. tract. glof. 3. num. 3. dict. l. 1. ibi: Se hallaren, que no es justa, ni verdadera, que conozca el recusado con los otros sin embargo de la tal recusacion, l. 2. & alijs, dict. tit. 10. lib. 2. Recopil. cap. cum specialibus, vbi DD. de appellat. Rota decif. 2. n. 9. part. 2. diuers. sacri Palatii. Et quod proponeretur in tempore, nam eo lapsio non potest opponi, l. apertissimi, vbi lat. notab. 2. C. de iudic. Iacobin. in l. sed, & si suspenderit, ff. eod. tit. Bart. in l. quiddam, Tom. 2.

de re iudic. Lanfranc. in cap. quoniam; verbo recusationes, colum. 2. de probat. alioquin potest dici sera prece tibi subueniri desideras, l. 2. C. de iur. & facti ignor. Rebuff. d. glof. 2. in tractat. de recusat. in praefat. num. 1. & glof. 5. num. 3. & cum dicta praesentia causa nata, & affectata fuerit antequam lis esset visa, & relata, & ea opposuerit multo post elapfos triginta dies à lege itabilitos, cum causae esset proximè decidenda diffinitivè, clarum est, quod non debuit admitti, iuxta dispositionem legum 4. & 19. dict. tit. 10. lib. 2. Recop. Couarr. in praefat. cap. 26. num. 2. vers. sic & post, & n. 3. & tunc cum defecerit subscriptio alicuius ex eius Aduocatis, requisitum substantiale, & formale, d. l. 19. cui similis est in Regno Neapol. vt in pragmat. 9. §. volemo, & pragmat. 11. §. oltre detto de susp. official. quia dicti Aduocati non solū noluerunt subscribere recusationis libellum, quem ordinatum transmisserat dictus D. Franciscus, sed responderunt, quod non habebant pro legitimis, & sufficientibus causis illius, dum confessus fuit suam culpam, & punitionem inde sequutam ex eo, quod scripserat aduersus dictos Auditores, & etiam Doctor Auila vnus ex eius Aduocatis addidit, vt verum est, quod recusatio opponeretur extratempus, & Procurator, qui eam prouidit, non ostendit ad id mandatū speciale, quod etiam requirebatur, vt ex l. non solum, §. fin. ff. de procurat. & Bart. in l. si Procurator, ff. de condit. in deb. Rebuff. d. tract. de recusat. in praefat. glof. 1. n. 2. Papon. lib. 7. tit. 9. arref. 1. Luc. Matth. Apicell. de susp. official. n. 20. Marchesari. tract. de comis. p. 2. cap. 8. de Iudic. suspit. §. 1. nu. 40.

Et ideo iustissime Regens dictae Audientiae, & Doctor Bustos de Bustamante, & Licentiarus Romero Auditores, qui non erant recusati prouiderunt, & fecere decretum 22. Martij 1610. quod dictus D. Franciscus infra terminu dierum octo haberet informatum in causa dictae litis, alias decideretur, ex quo causae recusationis data à suis Aduocatis contra alios Auditores non erant sufficientes, & licet supplicasset à dicto decreto, suum factum aliud à dicto Regente, & Auditoribus in consultatione, siue aciendo 26. eiusdem mensis, quod omnino haberet informatum vsq; ad primum acuerdum post Dominicam in albis, interimando ipsi, quod elapso termino lis decideretur. Et ideo licet supplicatio locum habere potuisset, l. 7. tit. 10. lib. 2. Recopilat. remansit virtualiter exclusus ex dicto secundo decreto, confirmatorio primi, & declaratum, non esse iustam recusationem, nec illius causas militare, & quod illis non obstantibus causa veniebat decidenda, quod sufficit, vt constet adesse super eo rem iudicatam, ac si in secundo decreto esset expressum, tam ex vulgata regula, & quod taciti, & expressi idem est iudicium, eademque vis, l. bis solis, C. de reuoc. donat. & l. cum quid, vbi DD. ff. si certum petatur, Caballin. in illelog. 408. c. 1. cap. accepta de restitut. spoliat. Bald. in l. vnic. §. videmus, n. 4. & seqq. C. de rei vxoris actione, & in repetit. l. & si post tres, num. 61. ff. si quis cautio. Alciat. resp. 490. num. 2. Marc. Anton. Eugen. conf. 41. num. 78. & conf. Qq. 2.

19 *conf. 55. n. 39. tom. 1. f. Tum* quia, quando Iudex, qui pronunciat, ad ulteriora procedendo habebat iurisdictionem, sufficit tacita pronuntiatio, cuius virtute rejiciuntur exceptiones, *cap. suborta, & ibi glof. verbo reprobasse, & Felin. ibi, nu. 6. vers. secundus casus de sentent. & re indic. & in c. fu-*

20 *per litteris, num. 34. vers. secundus de rescript. f. Et* quia sententia, aut decretum diffinitivum non solum efficit rem iudicatum in eo, quod expressè decidit, sed in præsupposito illius, *l. 1. vers. sed non utique, ff. ad S. C. Turpil. Bart. in l. eius, qui delatorem, num. 3. in fin. ff. de iure fisci, Felin. cap. Rodulphus num. 35. de rescript. facit l. aliud, & l. si*

21 *qua poenaff. de verbor. signific. f. & quia* sententiæ probant non solum, quod est in eis expressum, sed etiam omne necessarium antecedens, *l. quod in diem, ff. de comperf. & l. duobus, ff. de except. f. & ita prout in re iam decisa decretis visionis, & revisionis, in quibus non obstante iniuria, & in tempestiva recusatatione fuit iussum, causam esse decidendam, non remanet recursus D. Francisco de Arauz ad retardandum illam, *l. 3. tit. 19. lib. 4. nota Recopilation. maxime quia solum id**

23 *efficit ad differendum, & frustrandam f. dilp-* sitionis iuris, quæ volunt lites finem habere, *cap. finem litibus de dolo, & contumacia, vbi Butrius num. 5. & 14. cap. venerabilis, cod. tit. & cap. 2. de sentent. & re iudic. l. properandum, C. de iudic. l. litibus, C. de agricol. & consil. lib. 1. l. terminato, C. de fructib. & litium expens.* propter maximum præiudiciu, quod ex suspensione causatur dictis D. Alphonso Ortiz, & D. Mencia Arauz ex eo, quod non deciditur causa per Iudices dictæ Audientia, qui eam viderunt, & sunt de illius meritis informati, nã vt inquit August. Berol. *q. 103. nu. 6. f. suspendere* causas, illasq; differre est odiosum, exorbitans, & restringibile, & idcirco fieri non potest, nisi de expresso contentu partium, & non ex tacito, *element. quando dicit, vbi glof. & DD. de appellat. & probatur argum. text. cum ibi notatis, in d. l. properandum, C. de iudic. DD. in cap. ex-*

24 *ratione de appellat.*

*Et ita cessante, prout cessat, recusatationis effectu, & existentibus tot Iudicibus omni exceptione maioribus ad decidendum istam causam, prout de iure, f. & quod secundum Regias schedulas expeditas pro Regia Cancellaria Vallisoletana, & etiam obseruatas in Audientia Hispalensi, nõ est necessarium expectare votum Doctoris Bustos de Bustamante, qui interuenit relationi, & visioni causæ, & postea fuit profectus Regens Audientia Canariarum, siue Insularum, vt Latini dicunt Fortunataru; remanente sufficienti numero iudicum abique eo, quod sit necesse prouideri alios in dicta Audientia, qui interueniant in decisione causæ videtur eõformæ iustitiæ, quod Supremum Consilium non obstante dicta Regia litera, remittat eam Regiæ Audientia abiq; maioriori dilatione decidendam, f. in xta *l. 8. tit. 14. lib. 4. Recopil. quæ ait: Mandamos, que no se den vedulas algunas, para q. alguno, d algunos de los de nuestro Consejo, d Oydores de las nuestras Audiencias, no antiendã en los pleitos, que ante ellos penden, saluo,**

que quien alguno tuuere por sospechoso, lo pueda recusar conforme a las ordenanças, y leyes que sobre ello disponen, y si algunas cedulas en contrario desto estã dadas, sin embargo se guarde esto. Et quod interueniant in decisione dicti Auditores Milla, & Sandoual vti Iudices legitimi causæ, cum eorum iniusta recusatatio sit per rem iudicatum reiecta.

SVM MARIVM.

- 1 Hereditatis causa ventilari debet vbi sunt bona, & cohæredes.
- 2 Quod quisque iuris in alium statui voluit, eodemo debet vti.
- 3 Mensura, qua quis mensus fuerit, remittitur sibi.
- 4 Peccati poena est, vt vnusquisque in se recipiat, quod in alium exercuit.
- 5 Singulis controuersijs sufficiunt determinationes singula.
- 6 Decisum cum maxima cause cognitione rescindendum non est.
- 7 Decisum in Curia suprema non debet iterum controuerti.
- 8 Rescriptum Principis contra sententiam, qua tractatur in rem iudicatum, non valet.
- 9 Princeps licet possit pactum tollere, non tamen si fuit sententia confirmatum.
- 10 Iniuriam facit iudicibus supremis, qui per eos decisa retractare conatur.
- 11 Consilium Supremu Castellæ representat Regem D. nostrum.
- 12 Consilium Supremum an possit causas d Regis Audientijs euocare.
- 13 Supplicatio non habet locum a decreto Consilij declarantis, se Iudicem esse, vel non esse.
- 14 Comprehensio virtualis dicitur, quæ de necessitate inferitur.
- 15 Res iudicata resultat ex præsupposito, aut pronuntiatione virtuali sententiæ.
- 16 Equipollentibus quid fiat, aut proferatur, id est.
- 17 Equipollentia verba tantu operatur, sicut propria.
- 18 Stylus Curia eius facit.
- 19 Euocandi ius competit ei, qui potest iurisdictionem tollere, & num. 20.
- 20 Princeps, aut Consilium, & si possent, non debent causas euocare ab alijs Tribunalibus sine causis legitimis.
- 21 Princeps non debet auferre alicui dominium, sine causa.
- 22 Princeps alienã iurisdictionem tollere non debet.
- 23 Euocatio si fiat sine causa, fit iniuria Iudici, aut Tribunali.
- 24 Princeps dicitur grauare partem, quando sine iniuria causa litem euocat.
- 25 Iniquu est, & temerariu, velle declinare iurisdictionem eorum, ad quos causa cognitio spectat.
- 26 Iudiciu vbi inceptu est, ibi debet finem accipere.
- 27 Euocationes regulariter sunt odiose.
- 28 Prauentio causa nõ debet tolli Iudici præuenienti.
- 29 Iudex de qua recognavit, de ea pronuntiare tenetur.
- 30 Contumelia fit Iudici, qui de causa cognoscebat, si ab eo auferatur.

- 32 Litium sumptus, & expensæ curandum est, quod ad vitentur.
- 33 Lites breuiari, & finem habere conuenit Reipublica, & num. 34.
- 35 Morbis chronicis solet conuenire aeris mutatio, vt infirmi conualescant, quod secus accidit, si lites aerem mutant.
- 36 Affectata causa inimicitia non debent valere.
- 37 Affectata necessitas non releuat.
- 38 Affectata non profunt, quæ sine affectatione prodesse possent.
- 39 Prauentio affectata per capturam ad elidendam iurisdictionem primi Iudicis, qui citauerat verbaliter, non suuat.
- 40 Testimoniales litteræ affectatæ non profunt.
- 41 Affectata causa inimicitia non repellit Iudicem.
- 42 Vtilitatem non debet quis consequi ex eo, pro quo meruit poenam.
- 43 Animus colligitur ex precedentibus, & subsequentibus.
- 44 Dolus colligitur ex indicijs.
- 45 Fraus colligitur ex consilio, & euentu.
- 46 Luerari satis dicitur, qui obsequitur suæ voluntati.
- 47 Opponens ex leuitate crimen contra Magistratu debet puniri.
- 48 Sacrolegij instar est dubitare, an sit dignus, quem Princeps elegit.
- 49 Schedules Regia dari nõ debent, vt aliqui ministri habeantur pro recusatis, sed via iuris declarari.
- 50 Colligentes debent esse æquali conditione.
- 51 Equalitas est prima pars æquitatis.
- 52 Indirecta via non debet admitti, quod non liceret directa.
- 53 Præsumptio est contra recusantem plures Iudices, quod malitiosu faciat.
- 54 Præses licet sit suspectus declaratus, non est Senatus suspectus.
- 55 Præsidis recusatio est personalis; nec influit in Tribunal.
- 56 Assertio partis sola non probat.
- 57 Secundogenitus mortuo primogenito, occupat locum illius, & sit primogenitus.
- 58 Tertius comparens pro suo interesse debet audiri, suspensa executione.
- 59 Melioratio facta alicui ex filijs, non deducitur ex dotibus, aut donationibus propter nuptias antea datis, aut factis.
- 60 Singula singulis sunt referenda in legis verbis.
- 61 Melioratio facta alicui descendenti debet referri ad bona, quæ habebat meliorans tempore mortis.
- 62 Filia non debent remanere indotata, atque exclusæ à successione.
- 63 Euocationis remedium durius est, quam appellatationis.
- 64 Appellatio vbi denegatur, multo magis euocatio.
- 65 Appellatio prosequi non potest, nisi productis omnibus actis coram Superiore, sic nec euocatio non confitit de grauamine.
- 66 Propter vnunquodque tale, & illud magis.
- 67 Actus deficientibus deficit forma substantialis iudicij.
- 68 Actus diminutis non potest recte iudicari.

- 69 Inutile est, nisi tota lege perspecta de aliqua parte illius iudicare.
- 70 Acta sibi proficua, & nõ alteri parti extrahi faciunt, versatur in dolo.
- 71 Euocatio non debet fieri, nisi productis, & recognitis actis.
- 72 Merita causarum partiu discussionem panduntur.
- 73 Negatio partium efficit rem dubiam.
- 74 Aduersario debet responderi, nõ sapiens sibi videatur, aut silentium in consensum ducat.

P R O

Eisdem D. Alphonso de Zuriga & Figueroa, ac D. Mencia de Arauz.

CONTRA

D. Franciscum de Arauz.

ARGVMENTVM.

¶ Item diuisionis bonorum, quæ vertitur in Regia Audientia Hispalensi inter dictas partes non esse auocandam ad Supremum Regium Consilium, atq; a decreto per ipsum lato, quod declarauit, non esse locum retentioni, non debere supplicationem admitti.

CONSILIVM CLXXI.

Alis est passionis affectus, quem ab initio dictæ litis habuit D. Franciscus Arauz variando, & nullu lapidẽ non mouedo, ac reculando Iudices, qui ad illius sensum nõ correspondebant, quod non contentus petere, quod prius contradixerat D. Alphonso etiam insisit in eo, quod negatum habet Consiliu, sed sibi persuadere conatur esse instantia, & gradum vbi à legibus excluditur, & quod petus, grauissimè est, quod cũ dictu decretu latu fuerit à Consiliarijs doctissimis, & iustissimis, qui assisunt in Camera deputata pro regimine Regnoru, qui in nullo Senatu Principis Christiani adsunt maioris integritatis, qualitatis litterarum, & experientia suæ iustitiæ, ac illis disidendo conatur tractari in Camera, seu Aula Consilij, dicta mille quingentarũ, nõã quodammodo inurẽdo alijs, qui iudicarunt in Camera regiminis, per quã hucusque media dictæ causæ processerunt. Pro quo aduertendu est, quod cũ assas D. Alphonfus, & D. Mencia putarẽt se grauatos ab Auditoribus dictæ Audientia, & supplicassent Suam Malestarẽ, quatenus dignaretur causam ad se euocare, contradicente D. Francisco, fuit illis negatu per decreta primæ, & secundæ visionis, f. agnoscendo, debere Hispali tractari, vbi bona erant sita, & litigantes domicilium habebant, *l. 1. C. vbi de heredit. agatur, l. si qua, cum l. seq. C. famil. erit eund. l. fin. tit. 9. part. 6.*

Et quod plus obtinere potuit, fuit, quod interuenirent quinque Iudices, nam, & videri per ducis

2. duas aulas fuit illi negatum, † & non debet vel-
 le pro te ius inæquale, cap. dilecti 13. de maior. &
 obed. ibi. Cum igitur non deceat alij te fecisse, quod ab
 alio fieri tibi nolles, quod pertinere videtur illud
 Calfij Cleue Senatoris ad Severum Imperator-
 rem, de quo apud Dionem, & Gerar. Maynar.
 decif. Theoflam. 61. num. 3. lib. 4. Omnia (dicebat)
 qua contra nos flatues, ea contra te, sociosque tuos
 decernas necesse est; nam vt dicit Vlpianus in l. 1.
 ff. quod quisque iuris: Quis enim aspernabitur, idem
 ius sibi dici, quod ipse alijs dixit, vel dici efficit, &
 in versic. si quis, ait: Si quis apud eum, qui ma-
 gistratum, potestatemve habebit, aliquid in aliquem
 noui iuris obtinuerit, quandoque postea aduersario
 eius postulante eodem iure auerfus eum decerne-
 tur, scilicet vt quod ipse in alterius persona equum
 esse credidit, id ipsius quoque persona valere patia-
 tur, l. 3. eod. tit. l. 2. ad fin. cum alijs ibi, titul. 11.
 part. 3. l. 25. titul. 22. ead. part. Tiraquell. de retra-
 ctat. lignag. §. 1. glof. 11. num. 6. Couarr. in cap. al-
 ma mater, 1. part. §. 1. n. 4. de sentent. excom. in 6.
 Additio ad Mathefilan. singul. 110. no. 19. & 21.
 concernit plura ex epla, qua tradit Valer. Max.
 lib. 8. c. 6. neque ab simile est illud Diui Matthæi
 cap. 7. in princ. † Nolite iudicare, & non iudicabimini,
 & in qua mensura mensi fueritis, remittetur vo-
 bis, Calsiodor. lib. 9. variat. 6. 2. dicens: † Pœna ista
 peccati est, vt vnusquisque in se recipere possit, quod
 in alterum potenter exercuit; Diuus Ambrosius
 epist. 22. ad Valentianam, cum legem præscrips-
 set alijs, præscripsisset, & tibi, Simanc. lib. 4. de Re-
 publica, cap. 15. numer. 1. Apostol. ad Roman. ca-
 pit. 2. In quo enim iudicas alterum, te ipsum con-
 demnas.

Præfertim, quia cum dictus D. Franciscus de
 Arauz anno 1610. prædixisset, quod ex eo, quod
 declarauerat D. Franciscum de Sandoual, & Do-
 ctorem Hieronymum de Milla Auditores Au-
 dientiæ Hispalensis erant illius inimici, & vti ta-
 les recusabat illos, instando, quod non votarent
 in dicta lite, contradicente D. Alphonso Ortiz,
 & petente causam remitti Audientiæ Hispalen-
 si, Consilium decreuit, quod adiret eam, vbi
 sibi ministraretur iustitia, & demum sub eodem
 præteritu prædixisset idem, contradicente si-
 milliter dicto D. Alphonso, & petente remissio-
 nem ad dictam Audientiam, vt Iudices, qui in-
 teruenerant visioni causæ, eam deciderent, Con-
 silium die 17. Februarij 1611. negando reten-
 tionem petitam per dictum Dou Franciscum
 prouidit, quod suam sequeretur iustitiam, &
 quamuis supplicasset à dicto decreto, fuit con-
 firmatum in gradu secundæ visionis, & cum
 testimonio dictorum decretorum, Regia Au-
 dientia elapso anno cum dimidio, postquam lis
 erat relata, & visa, & in ea assignatis pluribus
 terminis, ad hoc vt dictus D. Franciscus informa-
 ret, protulit sententiam super differentijs, & cō-
 trouersijs vertentibus inter dictas partes, & earū
 Calculatores, & tertium nominarum ex officio
 per dictam Regiam Audientiam, & ita est illi de-
 negata euocatio, & retentio per eum petensa,
 & male facit eam de nouo intentando, vt causa

immortalis fiat, tollereque effectum decisionis
 factæ dicti articuli, † res vtique tam indigna, quā
 iuri contraria, l. singulis, ff. de exception. rei iudicat.
 l. 2. §. fin. C. de veteri iure enud. Caphal. conf. 241.
 num. 23. tom. 2. dicens, † non esse iterum in du-
 bium rescindendum, quod semel maxima causæ
 cognitione determinatum fuit, l. res iudicat. e. ff.
 de regul. iuris, Doctores in l. qui Roma, §. duo fra-
 tres, ff. de verbor. obligat. Ioann. Igneus in l. 3. §. ff.
 quis tabulas, numer. 25. ff. ad S. C. Syllanian. dicens:
 † quod semel decium in Curia iuprema, non
 debet iterum in disputationem deduci, Reuard.
 in dict. l. res iudicat, ex Donato iniquis, semel
 iudicatum rescindi, & iterum agitari non pos-
 se, † l. final. C. sentent. rescind. non posse, vbi apertis
 verbis probatur non valere rescripta Principis
 post sententiam in rem iudicatam transactam ad
 illius rescissionem emissa, l. 3. C. de errorib. Ad-
 uocat. ait, sententia finita negotia rescriptis re-
 uocari non oportet, l. 1. C. vt lite pendente, glof.
 verbo pacta, in clem. audum de sepulchris, dicens:
 † quod licet Princeps tollat pactum, non tollit si
 fuisse sententia confirmatum, cap. cum dilecti de
 elect. Authent. quib. mod. natural. offician. legit. §.
 & nos non latuit, collat. 6. quod sentit mirabili-
 ter Calsiodor. lib. 1. variat. epist. 5. dicens: In im-
 memurabi trahi non decet finita litigia, quæ em-
 bitur discordantibus pace, si nec legitimis sententijs
 acquiescitur, vnus enim inter procellas humanas,
 portus instruetus est, quæ si homines seruida volun-
 tate prætereunt vndosis iurgijs semper errabunt,
 Petr. Gregor. in comment. Syntaxis artis mirabilis,
 lib. 3. cap. 5. num. 26. Marc. Tull. 2. ad Herennium,
 & in oratione pro Aulo Cluentio, Mactianus in l.
 seruo iniusto 65. §. cii Prator, ff. ad Sen. Conf. Tre-
 bell. † Et potest cū veritate dici, & affirmari, quod
 eō ipso; quod iterum tractare curat de eo offen-
 dit auctoritatem, & recludinem Consilij, arg.
 legis nemo 3. C. de sum. Trinit. ibi: Nam & iniuriam
 facit iudicio Reuerendissima Synodi, si quis semel iu-
 dicata, ac rectè disposita reuoluerit, & publica dispu-
 tare contenderit.

Quod est magis certum, considerato vltimo
 decreto Consilij, per quod remissit causā ad Au-
 dientiam Hispalensem, negando euocationem,
 & retentionē, quā D. Franciscus petebat, nam
 licet sit ita planū, prout notoriū, † quod Supre-
 mum Consilium propter eius excellentiam in-
 ter alias prærogatiuas superioritatis, quibus æ-
 quiparatur Suae Maiestati, & repræsentat suam
 Regiam personam in Regnis Coronæ Castellæ,
 argum. l. quisquis, C. ad l. Iuliam Maest. dican-
 te Calsiodor. lib. 1. variat. epist. 13. Quisquidem
 foris est habere curia decet, & sicuti arx decus est
 urbium, ita illa ornamentum est ordinum ceterorū,
 & epistol. 41. recipiat alius orto fontē meliores Se-
 natu respuit eximie non probatos, l. vnica, §. 1. ff. de
 offic. Præf. Prator. Egid. Gonzal. Dauila in sua
 theatro Madriti, & constat ex Bartul. in l. Am-
 lins ante finem, ff. de minorib. ex l. 1. §. de qua au-
 tem, ff. de postul. ibi: Et putat de ea restitutione
 sensum, quā vel Princeps, vel Senatus indulsit,
 Iason in l. quominus, notab. 2. de fluminib. Crauer.
 conf.

12. conf. 144. num. 20. & conf. 198. nu. 7. † Possit au-
 thoritate Regia euocare causas à Cancellarijs, &
 Audiētijs inferioribus, argum. l. fin. C. de offic. Præ-
 f. Prator. Orientis, & Illyrici, l. solet, §. sicut autē,
 ibi: Non autem debent inconsulto Principe hoc face-
 re, ff. de officio Procons. & Legati, non aliter, C. de
 Palatin. Sacr. largit. lib. 12. argum. l. fin. C. de
 diuers. rescrip. cap. licet de offic. deleg. cap. Ecclesia, vt
 lite pendente, Guido Papæ quæst. 440. num. 1. cū
 traditis per Boer. quæst. 79. num. 9. & de auctorita-
 te magni Consilij, num. 157. & ex cap. vt nostrum,
 vbi DD. de appellat. & l. iudicium soluitur, ff. de iu-
 dic. Couar. in præf. cap. 9. num. 1. & 3. Rebuff. 1.
 tom. commentar. ad leges Gallicas, tract. de euocat. in
 præf. quæst. 5. numer. 46. & apud Nos l. 22. tit. 4.
 lib. 2. Recopil. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 4.
 cap. 12. num. 14.] sed attento dicto decreto est
 declaratum, quod causa non potest, nec debet re-
 tineri in Consilio, quod importat idem, ac si vir-
 tualiter declarasset, se non esse Iudices, † quo ca-
 su non habet locum supplicatio, ex dispositione
 l. 4. tit. 5. lib. 4. Recop. quæ ait: En la sentencia, que
 dieren los del nuestro Consejo, y el Presidente, y Oydor-
 es de nuestras Audiencias, en que se pronunciaren
 por Iuezes, & por no Iuezes, que no aya lugar supli-
 cación, ni nulidad, ni otro remedio, ni recurso alguno.
 [Larrea decif. 100. per tot.] Et ita debet repelli di-
 cta supplicatio, cum dictum decretum sit in con-
 formitate dictæ legis Regiæ, quia nūquam de-
 creta, per quæ Domini de Consilio abdicant à se
 iurisdictionē, proferuntur, verbis ita nudis, ac cla-
 ris, prout continentur in dicta lege, sed virtuali-
 bus, & equipollentibus, ex quibus sufficienter in-
 feratur, † & vltra, quod illa dicitur virtualis cō-
 prehensio, quæ de necessitate inferitur, vt post
 Curtium Iunior. conf. 6. num. 7. tradit Emmanuel
 Suarez inter commun. DD. opin. lib. 4. tit. 11. de Ta-
 bellionib. num. 192. † in sententijs, aut decretis dif-
 finitiuis, id est magis planum, quod sufficiat præ-
 suppositum, & pronunciatio virtualis, quæ ex eis
 deducitur ad efficiendam rem iudicatā, l. 1. vers.
 sed non vti que, ff. ad Sen. Conf. Turpill. ibi: Si autem
 pronunciauerit, calumniatus est, condemnauit
 eum, & quamuis nihil de pœna subiecerit, tamē
 legis potestas aduersus eum exercetbitur: † quia
 idem importat, quod res fiat, aut proferatur mo-
 do, aut verbis equipollentibus, l. nauis, §. cum au-
 tem, ff. ad legem Rhodiam de iactu, l. cum 62. ff. man-
 dati, l. vbi autem 75. §. fundi, ff. de verbor. obligat. l.
 fundum 28. ff. de nouat. l. possideri 3. ff. de acquir. pos-
 sess. l. vtilitatem 1. §. licet, ff. de exercitor. acton. l. si
 mater 3. ff. de institut. l. quid tamen 21. §. 3. ff. de re-
 cept. arbit. l. fideicommissa 11. ff. de legat. & fideis. 1.
 Euerard. loco ab equipollentibus, num. 1. & 9. Baldi.
 17. conf. 438. part. 2. in fin. dicens, † æquiualentia ver-
 ba tantum operari, quantum propria, Vldaric. Za-
 sius conf. 6. num. 12. lib. 2. Roland. à Valle conf. 49.
 nu. 25. lib. 3. facit l. Titia 19. ff. de ann. leg. vbi pro-
 batur, æquipollentium orationum eandem vim,
 & potestatem esse, † quod confirmat communis
 stylus, & obseruantia Regiæ Curiæ, quæ habet
 a declarationum, quod à retentione, seu remissione ali-
 cuius causæ non datur supplicatio, stylus autem

Curia ius efficit, cap. quædam graues de crimin. & falsi,
 Lapus alleg. 60. num. 5. vbi Mandos. in addit. plura
 iura, & Auctores refert.

Quod planum est, animaduersa notoria iustitia,
 quam continet dictum decretum, † nam licet
 euocadi ius competat ei, qui in quacumque par-
 te litis potest iurisdictionem tollere, & reuocare,
 l. iudicium soluitur, ff. de iudic. Couar. in præf. cap.
 9. num. 1. & 4. Sessè decif. Aragon. 117. num. 20. &
 decif. 79. num. 17. Ibandus de Bardaxi. tract. de of-
 ficio gubernationis, seu procurationis generalis Re-
 gni Aragonum, quæst. 5. nu. 63. pag. 82. Boer. decif.
 79. num. 9. † Maxime quando euocatio fieret ad
 fauorem personarum miserabiliū, vt sunt viduæ,
 & pupilli, & alij, de quibus Anton. Thef. decif. Pe-
 dem. 177. num. 1. & 2. † Princeps, nec eius Supre-
 mum Consilium non debent facere tales euoca-
 tiones sine causis legitimis, Paul. de Cast. in auth.
 quæ in Prouincia, col. 1. C. vbi de crim. agi oport.
 & ex cap. pen. de iuram. calumn. vbi Panormit. no-
 tab. 1. Borrell. in sum. decif. tom. 2. tit. 27. num. 62.
 Bellug. in spec. Principum, rubr. 23. vers. sed pone, num.
 7. & seq. D. Reg. Carol. Tapia, post hæc scripta de-
 cif. 1. num. 12. Rebuff. tract. de euocat. in præf. q.
 6. num. 58. & 59. dicens, † quod sicut Princeps nō
 debet alicui auferre dominium sine causa, l. 2. C.
 de precib. Imper. offer. l. 2. §. si quis à Principe, ff. nē
 quid in loco publ. Mandell. conf. 34. num. 10. Abb. in
 cap. ex tenore, num. 8. de foro compet. † ita nec pro-
 priam iurisdictionem, l. qui furere, ff. de statu ho-
 min. Bald. in l. 1. col. vlt. ff. de consit. Princip. requi-
 ritur enim magna, & vrgēs causa, vel publica vti-
 litas ad faciendum euocationem, Rebuff. d. q. 6.
 Mastrill. decif. Sicil. 286. nu. 8. & seqq. Bardaxi vbi
 proxime, num. 66. & 71. † sine causa autem sit in-
 iuria Iudicij, aut Tribunalij, à quo euocatur causa,
 Rota Romana apud Castador. decif. 1. de rescript.
 & per Farin. in recent. decif. 655. nu. 3. part. 1. tom.
 2. Seraph. decif. 763. num. 6. Steph. Gratian. decif.
 209. num. 7. & 8. Eugen. conf. 40. num. 12. lib. 2.
 [Tapia decif. 1. n. 26.] † Nam Princeps grauari de-
 citur partem, quando sine magna causa litē euo-
 cat, Auth. vt differentes Iudices, §. si quis, collat. 9.
 Bellug. in spec. Principum, rubr. 23. vers. sed pone, n.
 7. & seq. Caualin. milleloq. 734. num. 1. & 737. n.
 2. Castador. decif. 2. num. 6. de appell. & dec. 1. de re-
 script. Felin. in c. ad Audientiam, fallent. 10. eod. tit.
 Marchesan. tract. de commissio. 2. part. cap. 4. nu.
 7. & 8. † dicens, iniquum esse, & remerariū velle
 eorum iudicium, & iurisdictionem declinare, ad
 quos causæ cognitio spectat, & notoriū est, spe-
 ctare dictæ Regiæ Audientiæ, vbi causa pendet,
 tam ex natura negotij, quā ex eo, quod pen-
 det in illa, & est decisa in primo gradu, & datus
 terminus probatorius in gradu supplicatiōis.
 † Et quia regulam habemus, quod vbi inceptum
 est iudicium, ibi debet finem accipere, l. vbi acce-
 ptum 30. ff. de iudic. Igneus in l. fideicommissum, nu.
 86. ff. ad Syllan. Alphan. colle Etan. 585. Afflic. dec.
 354. num. 5. Octau. Vestr. in præf. lib. 3. de 4. 5. &
 vlt. deuolut. nu. 1. in l. nulli, C. de iudic. cap. 1. de
 sequer. poss. Tiber. Decian. resp. 128. num. 3.
 vol. 3. de Ponte conf. 70. nu. 1. & 2. vol. 1. & in hæc
 euo-

euocationum materia obseruat Couar. in pract. 28 q. 9. n. 4. Marcheslan. d. cap. 4. num. 27. † Hinc est, quod cum euocationes caularum sint odiosæ, debeat restringi, l. cum quidam, ff. de liber. & post. libum. regul. o. dia. de reg. iur. in 6. Rebu. in l. quod iussit, notab. 2. ff. de re iudic. num. 109. Caballin. d. mil. lelog. 7. 37. num. 1. Rebu. ff. d. tract. de euocat. q. 10. art. 1. num. 89. Jacob. Demodar. in suo libro pract. Reg. Civ. cap. 193. ad fin. Gaill. lib. 1. obseru. 41. nu. 3. & seq. in fine, eas adducentes rationes, † quia tollit præuentionem, contra l. si quis postea, ff. de iudic. cap. propofusisti de foro compet. † & quia tollit illud, de qua re cognouit Iudex de ea pronunciare debet, l. de qua re, ff. de iudic. Innoc. in cap. ex literis de offic. deleg. l. Labeo 3. §. finge, l. non distinguemus, §. quasitum, ff. de recept. arbitr. l. Prator, §. fin. ff. de vacat. & excusat. muner. Petr. Greg. lib. 4. de Republica, cap. 5. num. 36. † & quia cedit in contumeliam Iudicum, qui de causa cognoscere inceperunt, per l. litigatores, ff. de recept. arbitr. quod considerauit l. nemo, C. de iurisd. omni. Iudic. Authent. de mandat. Princip. §. sit tibi, collat. 3. ibi: Si uero cum te non adierit uenire ad hanc Regiam præsumpsit Ciuitatem, & remittimus eum cum omni correctione, & iudicium non dabimus, ac si diceret, quod ultra remissionem illius causæ faciendam ad Audientiam Hispanensem, debebat Don Franciscus Araus, qui malè supplicauit, & institit in petendo, quod fuerat illi iussè denegatum, debite puniri, d. Auth. ut differentes Iudices, §. si quis uero cum seq. & uero, collat. 9.

32 † Et quia pars dicti D. Alphonsi vexaretur litibus, & expensis in hac Curia, quod omnino uitari debet, l. 1. ff. de iust. testam. l. minor uiginti quinque annis, cui fidei commissum, ff. de minor. l. ubi patet, & ibi laf. C. de transact. l. 3. §. si rem, ff. de legat. 8. l. properandum, §. si autem, C. de iudic. † cum imò lites debeant breuiari, cap. fin. lib. de dolo, & contumacia. Ioan. Franc. Purpurat. conf. 411. nu. 6. & 9. vol. 2. l. item si res, §. ut ff. alienas. iudic. mutan. caus. facta, Lucas de Penna in l. lib. 1. C. de agricol. & censib. lib. 1. 1. Grauatius ad præuentionem Otawiani Vestrij, lib. 2. cap. 1. nu. 13. Stephan. Gratian. tom. 3. discept. cap. 421. num. 21. † nam ratio breuiandarum litium publicam utilitatem respicit, d. l. properandum in princ. C. de iudic. l. 2. C. de tempor. appellat. Pet. Surd. decif. 120. num. 7. & 8. vnde Gerard. Mainar. dec. Tholos. 95. nu. 2. lib. 5. † dixit, quod quamuis periti Medici in morbis chronicis aeris mutationem & grotis suadere consueuerint, ut eò citius conualescant, tamèn euocationes, per quas lites aerem mutant, atque ex vna Suprema Curia ad aliam trahi solent, finis longè alius est, cum illæ non eò spectent, ut mutatio ipsi causæ mederi, sed eam cum bona sit deteriorem reddere, imò plane perdere debeat.

Quod magis clarum est, animaduerso, quod ut est deductum in alio Consilio pro dicto Don Alphonso Ortiz, quod dictus D. Franciscus adduxit pro causa fuit derulisse, & querelas proposuisse contra Auditores Sandoual, & Milla, & quod aliquid scripsit aduersus Regentem illius Regiæ Audientia, quod asserit esse illud, quod cancella-

tum apparet in epistola, seu memoriali, quod transmissit ad Suam Maiestatem, pro quo fuit punitus, quasi hoc sufficeret ad excludendos Iudices, multoque minus priuandum Regiam Audientiam sua iurisdictione, ad quam sunt mandati noui Auditores, quibus quasi non innotescit dictus D. Franciscus, nec D. Alphonsus litigantes, & de iure est, † quod affectata causæ inimicitia vires non habent, l. vxor, §. 1. ff. ad leg. Cornel. de falsis. l. 2. §. si mili, ff. si quis cautionib. ibi: Nam si hoc ipse affectauit, uel causam præstitit, non proderit ei, † sicut inimicitia procurata, seu affectata, ad effectum tollendi examen, & dictum testis, non repellit eum, ut ex Alexand. in addit. ad Bart. in l. 3. ff. de testib. & alijs pluribus resolutis Crescent. dec. Rot. 3. de testib. alijs 271. num. 3. Rainald. Corfus lib. 1. indagat. iuris, cap. 24. num. 2. † dicens, ex eo minimè prodesset affectatam necessitatem, Ripa respons. 10. de obligat. num. 23. quia ait, † affectata non prodesset, quæ non affectata prodesset possent, l. tria onera, ff. de de excus. tutor. † & affectata præuentione per capturam personæ aduitandum iudicij primi Iudicis citantis verbaliter non iuuat, ut ex Guido Papæ conf. 153. num. 2. tradit Hieronym. de Monte tract. fin. regund. cap. 25. num. 14. & ex Ang. in l. ff. seruus plurium, §. penult. ff. de legat. 1. Barthol. Capolla cautel. 5. Boer. decif. 289. nu. 10. Franc. Beccius conf. 69. nu. 7. lib. 1. Farin. tom. 1. tit. de inquisit. q. 7. num. 64. latè Felin. in cap. fin. de testib. Caslan. in consuetud. Burgund. rub. 3. §. 1. num. 10. Tib. Decian. in praxi rerum criminal. lib. 4. cap. 20. nu. 24. & post hæc scripta D. Regens Scipio Rouitus super praxi. 1. Regni Neapoli, tit. ubi de delict. quis debet conueniri, num. 71. tradit que Azcuez in l. 10. tit. 13. lib. 8. nouæ Recopil. num. 46. & 73. † Et facit, quod testimoniales affectata: nõ profunt, Roland. à Valle conf. 47. à num. 35. vol. 2. l. qui contra, C. de incest. nupt. ibi: Aut errore accerimo non affectato, simulato, Roland. à Valle conf. 47. nu. 35. lib. 2. Firaquell. de retract. lignagior. §. 35. glof. 4. n. 28. Surd. de aliment. tit. 7. quest. 26. num. 97. Ioan. Baptist. Ferret. conf. 364. num. 9. Decius in cap. 1. num. 8. de iudic. † dicentes, quod inimicitia proneiciens culpa, aut ex affectata causa litigantis non sufficit, ut Iudex habeatur pro recusato, ex l. 1. §. cum quis, ff. de questionib. glof. uerbo rationabili- ter, in cap. vob. debitus, & ibi Decius num. 60. & 61. de appellationib. Hieronym. Gigas tract. de crimine lesa Maiestatis, 2. part. §. quomodo, & per quos probetur, quest. 2. nu. 24. Rebuff. tract. de recusat. art. 9. glof. vnic. num. 12. Franc. Marc. quest. 191. part. 2. † quia utilitatem consequi non debet ex eo, pro quo meruit penam, & punitionem, Ioan. Monach. in cap. si tibi absentis, ubi Philipp. Prob. in annot. num. 28. remittit se ad notata per eum in cap. 1. de confess. eod. libro & ponderant l. post mortem, ff. de adopt. l. si creditoribus, C. de seruo pign. dato manumisso, l. cum profitearis, C. de reuoc. donat. l. per fundum, ff. de seruit. rustic. præd. l. si uel hereditario, ff. de negot. gestis, Ludou. Bolognin. in l. 4. §. Cato, n. 79. ff. de verb. oblig. l. ita de mun. ff. de recept. arbitr. ibi: Nè quis dolus præmium ferat, l. non fraudatur, §. nemo ex suo, ff. de reg. iur. Roman. conf. 246. num.

num. 4. cum adductis per Valasc. consult. 8. numer. 14.

Et quod affectauerit dictam causam, constat euidenter, cum essent nedum menses, sed anni, quod illis pendebat in dicta Regia Audientia, & illicò cum fecit delationem, & fuit carceratus, & processum criminaliter contra illum, traçauit dolose de illis recusandis, † nam animus colligitur, & declaratur ex his, quæ preces, fere, & fuere subsequuta, l. si seruus plurium, §. fin. ibi: Earum, quæ præcedunt, uel quæ sequuntur, ff. de leg. 1. cap. cum dilecti de donationib. glof. uerbo animaduertimus, in l. ex uerbis, C. de donationib. inter. cap. causam, quæ, ubi glof. uerbo præcedat de rescript. Bart. in l. Gallus, §. idem credendum, num. 4. ff. de liber. & post. num. 1. & dolus, in quo fuit ueritatus, & processit manifestus fit ex dictis indicij, l. dolus, C. de dolo, l. si procuratorem, §. dolo, ff. mandat. cap. 2. de renouat. in 6. Ioan. Corrat. lib. 4. miscellaneor. iuris, cap. 1. nu. 1. & 2. † & quia fraus ex consilio, & euentu elicitur, l. in fraudem in princ. ff. qui, & à quibus, §. in fraudem, Instit. quibus ex caus. manumitt. non licet, Decius in l. fraudis 79. num. 2. ff. de reg. ul. iur. & ut dicit Ludouic. Gomez in cap. mulieres, num. 16. de iudic. lib. 6. lucrari quis non debet ex delicto, & possumus affirmare, quod quamuis punitus super eo lucraretur, si intentum, quod habuit minuenda fidei dictorum Iudicum, illolque excludendi à decisione suæ causæ consequeretur, † eum satis lucrari dicatur, qui suæ obsequitur voluntati, Phanur. tract. de inuentario 5. part. nu. 93. Ioan. Licerier. tract. de primogen. art. 2. num. 25. Matthi. de Foelic. inter consilia Paul. Castrensis, conf. 259. n. 5. vol. 1. Neuiz. conf. 74. num. 13. Surd. conf. 387. n. 14. vol. 3. Rojas de heretic. 2. part. nu. 105. & leuitas animi indiligantibus præsertim tam querulis, nec iusto applicabilibus, ut se ostendit D. Franciscus, dum se conuertit aduersus Iudices, qui secudum sui cordis desiderium, & affectum non prodcebant, debet omnino reprimi, & puniri, † nam ut inquit Rebuff. d. tract. de euocationib. art. 2. nu. 18. opponens crimen contra magistratum, aduertere debet, ne ex leuitate animi procedat, alioquin grauitèr punietur Iudicum arbitrio, argum. l. penult. ff. de effraçtorib. idem Rebuff. tract. de except. uers. ratione Iudicis diuis. 3. [Larrea dec. 98. n. 45. Solorzan. de gubernat. Indiæ lib. 4. cap. 8. numer. 36.]

Et hoc maiori ratione procedit respectu Regentis, qui est minister tam grauis, & nouissimæ Christianitatis, rectitudinis, & literarum, † ut cõtineat sacrilegij speciem in eis in eum ponere, & eius actiones carpere uelle, argum. l. 2. ubi glof. in fin. C. de crimine sacrilegij, cap. cã te, ubi glof. 1. de atate, & qualitate, nec ex eo, quod dicat D. Franciscus illum habere suspectum, & uelit intelligi facere, quod uerba cancellata in suæ delationis libello erant directa contra illum, quod nouum, & iteratum delictum continet, debet esse in causa, ut tota Regia Audientia recusetur, imò nec dictus Regens modo tam extraordinario, & iurisdictione, & quod suspicatus fuit Regens, uerba cancellata fuisse contra eum dicta, † non est

vt aliqui, uel aliquis ex Dominis de Consilio, aut Auditores Audientiarum Suæ Maiestatis non cognoscant de litibus coram eis uentibus, sed si aliquis habuerit aliquem suspectum, debeat illi recusare iuxta formam legum Regiarum, & quod hoc obseruetur non obstantibus dictis Regijs cedulis, ad quod respexit Consilium, quando repulante Don Alphonso Ortiz de Zuniga grauosam, & minus iustam aduersus se sententiam latam in gradu supplicationis, cuius vigore fuit iustum fieri diuisionem, iuris forma seruata, de cuius executione nunc agitur, & institisset, litem ad Consilium transmitti, fuit illi denegatum, contradicente Don Francisco, quamuis dictus Don Alphonsus causas aliquas inconfidentie haberet respectu alicuius ex Iudicibus, qui causam deciderant: & cum uidisset, quod Consilium noluerat causam euocare, aut retinere, proposuit legis formam seruata suspicionis causis legitimas aduersus duos ex Iudicibus, & verificauit illas, & fuere admittæ, & illi exclusi, probatio utique non leuis, quod non proponebat querelam sine causa, & habebat aliquas legitimas ad petendum euocationem, † & non debet esse melioris conditionis dictus Don Franciscus, sed per eadem media transire, nam ut ex Seneca refert Duaren. lib. 1. disputat. 1. cap. 49. † æqualitas prima pars æquitatis est, Hippol. Rimin. in l. 1. num. 29. ff. quod quisque iuris, ut si habuerit aliquam suspicionis causam aduersus Iudices, eam formiter proponat in dicta Regia Audientia, absque eo, quod admittatur uirtualis recusatio, † quam per uiam indirectam præterdit, contra tradita per Doctores, maxime per Boerium decif. 269. num. 1. & 4. Menoch. lib. 2. de arbitrarijs Iudicium, casu 458. num. 12. dicens: † Esse presumptionem contra recusantem tot Iudices, ut per fraudem recusare consueat, Bald. in l. hoc modo, ff. de condition. & demonstr. laf. in l. apertissimi, num. 10. C. de iudicij, Ripa in cap. 1. num. 40. uers. intellige, eodem tit.

† Et quamuis uelit dicere, quod ubi Præses est suspectus, erit etiam Senatus, ex traditis per Doctores in d. cap. 1. de iudicij, & in cap. quod suspecti, 3. quest. 5. hoc nunquam fuit obseruatum, & tractando de eo, Rebuff. tract. de euocationibus, quest. 7. num. 65. dicit: Ego sapius uidi unum Præsidem recusatum, tamèn in locum illius alter pro Tribunali inus dicebat, & Curia non ob hoc recusabatur, quid quid scribant Doctores, † & uti constat ex rubr. & 55 l. 2. 3. & toto seret. tit. 10. lib. 2. nouæ Recopil. recusatio Præsidis est personalis, & solum operabitur exclusionem illius, & non Regiæ Cancellariæ, aut Audientia, & contrarium foret ex authorari illas, & præiudicialis consequentiæ, quod non debet admitti propter malum exemplum, argum. l. eod. plo, C. de probationib. l. 3. §. 2. ff. ad leg. Cornelianam de Sicar. l. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pœnis, Rebuff. resp. 174. uers. in super, præsertim, quia cessat omnis difficultas in casu nostro, siquidem D. Franciscus ad colorandum suam iniustam præuentionem, ultra ea, quæ retulit in suo memoriali, & delatione, & quod suspicatus fuit Regens, uerba cancellata fuisse contra eum dicta, † non est standum

standum assertioni illius, nec illa inducit probationem, quod ita fuerit, l. assumptio 6. ff. ad municip. pal. & de incolis, l. non nudis asseuerationibus 14. C. de probat. cap. per tuar, vbi glof. 1. eod. tit. & vtrobi- que Doctores, & licet ita foret, deliquit de nouo fatagens publicari, quod iustum fuit cancellari.

Nec est considerabile dicere, quod non fuit da- tus terminus probatorius in infantia visionis su- per aliquibus articulis, & quod fuit admilla in illa prætensio, & oppositio D. Roderici Ortiz de Zu- ñiga filij dicti D. Alphonfi super quodam fidei- commissio, quod petijt, deduci debere ex quinto bonorum Ludouici de Arauz eius auj, vt ipse ob- tineret illud per mortem Don Ludouici eius fra- tris, † nam vltra, quod per illius obitum ipse suc- cessit illius loco cum omnibus prerogatiuis filij primogeniti, iuxta cap. licet de voto, cap. grandi de supplend. neglig. Prælator. lib. 6. & cap. fin. 9. item op- ponitur 22. quæst. 2. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 5. num. 20. Gregor. Lop. in l. 28. tit. 8. part. 5. verbo segun se auieno, Rota Romana dec. 128. nu. 1. part. 2. Ripa resp. 131. à num. 14. & sequent. Mantica. lib. 8. de coniectur. tit. 10. num. 8. Hippol. Rinaid. conf. 544. à num. 87. volum. 5. † Et quia tanquam tertius poterat quolibet tempore comparere, & ostendendo sua iura, & se liti opponendo, quod sufficiebat, vt illius respectu supercedendum esset in executione sententiæ, ex latè traditis per D. Couar. in præd. cap. 16. num. 2. Ioseph. Ludouic. decif. Perus. 55. num. 2. l. si per lusorio, §. vltim. vbi Bart. ff. de appell. l. si suspensa. ff. de inofficiso testamē- to, Menoch. lib. 2. de arbitrarijs Iudicium, casu 18. num. 1. Caballin. milleloq. 983. Ande. Gail. lib. 1. obseruat. 70. num. 19. Petrus Beniatend. decif. Rota Bonouien. 75. num. 5. & 6. Rebuff. 3. tom. commen- tario. ad l. Gall. tract. de arrestis, art. 1. glof. 1. n. 3. Cassan. in consuet. Burgund. tit. de sentent. rub. 5. §. 3. glof. 3. præsertim cum sua oppositio consisteret positus in iure, quâ in factio, quod indigeret pro- batione.

Nec etiã obstat, quod exagerat Don Franci- sco sub titulo grauaminis, dicēs, quod meliora- tio tertij bonorum, & remanentis ex quinto, quâ præcedit habere ex bonis suorum parentum, fuit declaratum, quod debebat deduci iuxta petita pro parte D. Alphonfi Ortiz, vt non deduceretur ex eo, quod multis retro annis erat datum in do- rem dictæ D. Mencie de Arauz eius vxori, nec de- ducatis plus centum mille alsignatis dicto D. Frã- cisco virtute donationis propter nuptias matri- monij contracti cū D. Elisabeth de Mendoza eius vxore, † cum sit de iure notorium disponēte cla- rē lege Hispana, quæ non admittit aliam intelli- gentiam, quæ est l. 9. tit. 6. lib. 5. nouæ Recopila- tionis, dum disponit: Que la mejoría de tercio, y quinto no se saque de las dotes, y donaciones propter nuptias, y otras donaciones, que los hijos truxerem a

colacion. † Cuius legis verba debent intelligi re- ferendo singula singulis, cap. final. in fine, vbi An- tonio de Butrio not. vltim. de statu monachor. l. 1. §. lex salcidia, cum ibi notatis ff. ad legem falcidiam, Alexand. conf. 29. num. 16. lib. 7. scilicet dotium respectu filiarum, & donationum propter nuptias

respectu filiorum, vt in l. fin. C. de dotis promissione, ibi. Neque enim leges incognita sunt, quibus cautum est, omnino paternum esse officium dotē, vel ante nu- ptias donationem pro iura dare progenie, & hoc pro- bat clarissime l. 3. tit. 8. lib. 5. Recopil. & in hoc ve- ro sensu eam intelligit Angulo in dicta l. 9. glof. 3. num. 13. & seqq. præcipue num. 20. Matie nz. int. 1. tit. 6. lib. 5. Recopil. glof. 8. num. 7. & in l. 6. glof. 2. Ayora tract. de partitionibus, 2. par. quæst. 13. à nu- 17. † quibus aliquater est conformis lex 23. Iau- ri, quæ est lex 7. tit. 6. lib. 5. Recop. quatenus dispo- nit, quod melioratio, & illius valor debet esse se- cundum bona, quæ habuerit, qui illam fecit tem- pore mortis, & in nostro casu planum est, quod parentes dictorum Don Francisci, & D. Mencie non habebant tunc temporis, quæ dictis filijs vi- uentes tradiderant pro dote, & donatione propter nuptias, & ad huius similitudinem sunt alie quarimonie, qua sub nomine grauaminum for- mat dictus D. Franciscus, videns, quod non per- mittitur ei, vt vellet, quâuis sine iustificacione, quod omnia ferē bona parentum ad eum perue- nirent, † remanere illius foreore velut exhereda- ra, & indotata iuxta qualitatem, & conditionem eius viri, contra omne ius, l. maximū vitium, vbi Doctores C. de liber. præter. l. qui liberor. ff. de ritu nuptiarum, & ad hoc reducuntur omnia, quæ exagerat, quibus plenē satisfactum est per dictos D. Alphonsum, & D. Menciam in lite pendente in dicta Regia Audientia, quæ nō innotescerent Cō- silio, cautelose, ac artificiosē solum compulsi fecit, quæ illi visa fuere opportuna ad colorādum suas querelas, & non ea, quæ pro sui defensione deducta sunt pro parte dicti Don Alphonfi, qui- bus apparet, præfatum Don Franciscum nullo iu- ris fundamento, & euocationem, & retentionem petere, quæ omnino sunt illi neganda, † nam me- dium euocationis est magis durum, & rigorosum, ac odiosum, quàm appellationis, cap. vt no- strum de appellationib. ibi: Cum plus sit, Romanum Pontificem ad se aliquod reuocare negotium, quam quemquam ad eum super aliquo pronocare, Decius ibi num. 6. Ioseph. de Sesse tract. inbibitio- num magistratus Iustitie Aragonum, cap. 5. §. 9. nu- 36. Marchefan. tract. de commission. part. 2. cap. 3. num. 1. † Et ita in causis, in quibus denegatur ap- pellatio, multo facilius euocationis remedium, vt tradit Michael del Molino in reportor. fororum Aragonum, verbo auocatio, fol. 119. Bardaxi de offi- cio gubernatoris, cap. 5. num. 65. Ioseph. de Sesse d. tract. cap. 19. num. 4. † Et qualiter appellatio non potest prosequi, non productis coram Superiore omnibus actis corā inferiore factis, vt post Bald. in l. 2. vers. ex quo nota, quod Iudex, C. de edendo, & per Marian. Socin. Inior. conf. 80. vol. 2. Purpu- rat. in d. l. 2. num. 66. Anton. Gabriel. conclus. 5. de appellationib. num. 23. Guido Papæ conf. 77. num. 6. Azeued. in l. 7. tit. 18. lib. 4. Recop. n. 76. Caualc. decif. Fruzan. 11. num. 13. part. 1. Auiles cap. 21. Iudicium syndicatus, glof. se presente, num. 1. nec etiã potest tractari de euocatione, nisi adductis ad Consilium actis, & confitio ex illis de notorio grauamine, ac alijs iustis causis ad auocandum,

61

62

63

64

65

† quia

66 † quia propter vnumquodque tale, & illud mag- nis, Aut bent. multo magis, C. de sacrosanct. Eccle. l. neque ex vera, C. de acquirend. possess. l. 1. C. de nego- tior. gestis, cap. licet vniuersis, vbi glof. verbo multo minus de testibus; Euerard. loco à maiori, num. 1. cap. cū in cunctis de elect. Hugō Cellus consil. 35. num. 1. † Nam deficientibus actis, defi- cit forma substantialis, secundum quam est de iu- stitia prouidendum, pulchrè Signorol. de Homo- deis conf. 246. qui allegat l. 1. §. simili modo, C. de lã- tina libert. tollend. Guillelm. de Cugno in l. ne- quicquam, §. de plano, ff. de officio Proconsul. Vldaric. Zasius consil. 7. num. 50. lib. 2. Marchefan. d. tract. de commissionib. 2. par. cap. 1. nu. 34. & se- quent. † quia ex actis diminutis non potest rectè iudicari, & ita necessarium est, vt integralitèr re- cognoscatur, argum. l. in ciuile, ff. de legibus, † vbi in ciuile habetur vna particula legis proposita, nec tota lege perspecta iudicari, vel respondere, l. ar- gentarius, §. ed. & ibi glof. ff. de edendo, Ioan. And. in cap. ex multa, num. 4. de voto, Aimon Craueia conf. 275. num. 14. pulchrè Apuleius Philosophus Platonice apologia 2. vers. Hæc ipsa verba, Ru- finus, ibi: Totam sodes epistolam cedo, sine omnia in- spiciam principio ad finem per legam, multa sunt, qua sola prolata calumnia possint videri obnoxia, cuius- vis oratio insinulatori potest, si ea, quæ ex prioribus nexa sunt, principio sui defraudentur, si quædam ex ordine scriptorum ad libidinem supprimantur: si quæ simulationis causa dicta sunt adseruantis pronun- ciatione, quam exprobrantis legantur; † Et eo ipso, quod Don Franciscus de Arauz ad fundandum suas querimonias compulsiuit, quod sibi fuit be- nē visum, relinquendo alia, quæ ei nocere pote- rant, & fauebant dictis Don Alphonfi, & D. Me- cie eius vxori, fuit dolose verlatus, ex traditis per Alberic. in l. 1. §. si quis ita, ff. de quid in loco publico, Alexand. in l. Prætor ait, num. 5. ff. de edendo, Hip- pol. conf. 8. Mascard. de probationibus, concl. 32. nu. 15. † Et in proprijs terminis Rebuff. tract. de euo- cationib. in præfat. quæst. 4. num. 29. dixit, quod ad faciendum euocationem, debent esse probatæ, & verificatæ causæ illius, nec sufficit eas allegare, ar- gum. legis prima, ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, & cap. 2. de consuet. in 6. nec dicitur illas probasse, non adductis defensionibus, quas in cō- trarium habet factas dictis Don Alphonfi, † me- rita enim causarum solum dicuntur liquida, & certa, cum ambarum partiu mutua disceptatione panduntur, l. fin. C. si per vim, vel alio modo, & de integritate restitut. cap. ex literis, Roman. conf. 329. num. 11. † nam sola illius negatiua efficiebat du- biam, & controuersam prætensionem D. Franci- sci, & ibi Glof. verbo dubium, Zasius conf. 8. num. 43. lib. 1. Gutier. lib. 3. practicarum, quæst. 9. num. 10. & cum ad præsens mediatis supplicationibus vtriusque partis sit datus terminus probatorius, comperens in dicta Regia Audientia, & fecerint probationes, & vltra antiquos Auditores sint alij prouisi per suam Maiestatem, ita & talitèr, quod nō solum valeat decidi à Iudicibus quinque præ- fixis, vt hucusque factum est, vt constat testimo-

nio producto, fol. 17. istius litis agitata corā Ioan- ne Aluarez del Marmol, sed per alios Auditores, quod gratum erit Don Alphonfi, est multum iu- stum decretum remissionis, & per consequens in- iusta, & nulla dicta supplicatio, quæ vti talis de- ber repelli, quæ ex superabundanti sunt adducta pro iustitia, quam defendit, ac fouet Don Alpho- sius, nē videatur D. Francisco Arauz, quod iuræ querimonie subsistant, responsione non data, † nam vt dicitur Proverb. cap. 26. num. 5. aliquan- do respondendum est aduersario: ne sibi sapiens ef- se videatur, quæ ratio præcipue me mouit, vt re- scriberem, ne quis silentium nostrū in cōsensum duceret, & crederet approbata nobis, quæ nō vi- deret refutata, vt aliàs dicit Iustus Liplius in de- dicatione libelli aduersus dialogistam de vna reli- gione.

SVM MARIVM.

- 1 Relinquens bona via patronatus, & vinculi per- petui, censetur ea vincula in perpetuum ad fauorem vocatorum, & suorum descendenti- um.
- 2 Testator videtur se conformare cum stylo, & com- muni vsu loquendi illius Prouincie.
- 3 Intentio in sequentibus verbis colligitur ex præ- cedentibus.
- 4 Specialis dispositio ostendit, qualis fuerit mens dis- sponētis in generali.
- 5 Stylus testatoris in modo loquendi, & intelligendi, est multum considerabilis.
- 6 Verbum perpetuo continet fideicommissum abso- lutum.
- 7 Verbis, qui vtitur de notantibus perpetuitatem, cō- setur voluisse facere omnia ad perpetuitatem ne- cessaria.
- 8 Argumentum valet de patronatu ad maioratum, & conuerso.
- 9 Vinculum perpetui intelligitur sine temporis præ- scriptione.
- 10 Consuetudo Hispanie, vt vnus solus succedat in bo- nis vinculo subiectis, est attendenda.
- 11 Propinquior debet succedere in bonis vincula- tis.
- 12 Neptis ex filia maiori præfertur amita in bonis vincularis.
- 13 Vocati nomine collectiuo tunc admittuntur, quā- do fideicommissum esset simplex, & non per viam vinculi.
- 14 Successorij edicti forma est, vt posteriores non ad- mittantur, donec fuerint anteriores.
- 15 Vnus solus debet succedere, vbi cumque agitur de conseruandis bonis, & memoria Institutoris.
- 16 Bona vincularia relinquentes eam mentem habēt, vt conseruentur vniuersa, & indiuisa.
- 17 Vnitatis tendit ad conseruationem subiecti, dualitas ad destructionem.
- 18 Magnum omne diuisione fit paruum.
- 19 Austrasia Regnum amisit nomen, & prerogati- uas Regni propter diuisiones.
- 20 Diuisio formam corrumpit, & patrimonium de- struit.

21 Diuisa

- 21 *Diuisa res non aequè potens est, ac vnita.*
- 22 *Regnum omne in se diuisum desolabitur.*
- 23 *Vnita, quæ debent remanere, non diuiduntur etiã inter volentes.*
- 24 *Diuisio est alienationis species.*
- 25 *Vnio bonorum, & conseruatio presumitur, nõ diuisio, & separatio.*
- 26 *Vnioni, & vinculo nil magis contrarium, quàm diuisio.*
- 27 *Onus pium bonis impositum pro meliori implemẽto presumptionem vinculi inducit.*
- 28 *Aequiparatorum est idem iudicium.*
- 29 *Substitutiones sequentes declarant institutionem precedentem.*
- 30 *Institutor quod non declarauit, non censetur voluisse.*

P R O

Domina Gbatarina Giron de Gueuara nepte ex filia maiori Antonij de Gueuara, supersuccessione in maioratu, & vinculo per illius visum instituto.

ARGVMENTVM.

Bona relicta titulo, & iure patronatus, & vinculi perpetui censentur in his Castellæ Regnis relicta per viam maioratus, vt succedat primogenitus, vel filia primogenita, & eius descendentes per viam representationis.

CONSILIVM CLXII.

M pater Antonij de Gueuara expressè disposuerit, quod relinquerebatur quedam sua bona stabilia, & annuos redditus via patronatus, & vinculi perpetui, visus fuit virtualiter dicere, quod illa relinquerebatur vnita, & vinculata in perpetuum ad factorem saltem vocatorum, & descendentiũ ab eis, & hanc enim intelligentiam, & sensum habent in his Regnis dicta verba, pro quo facit l. 11. tit. 6. lib. 5. Resopil. ibi: Los vinculos, y submisiones, y substitutiones, que quisieren, l. 6. tit. 7. cod. lib. ibi: El que fuere llamado al mayorazgo con los vinculos, y condiciones en el mayorazgo contenidas, iunctis, quæ tradit Casanate cons. 57. num. 50. & seqq. vbi latè ostendit, quid importet huiusmodi verbum vinculum, tam apud Iuriconsultos, quàm bonos Auditores.

Et regularitèr Testator visus est se conformare cum stylo communi, & vulgari sensu loquendi eius Prouinciæ, & Regni, l. Labeo 7. §. non enim, ff. de supelleet. legat. ibi. Sed ex communi vsu nomina inquit ex audiri debere, Bald. num. 5. in fin. in autb. quod sine, C. de testamen. Couar. in cap. alma mater, l. par. relet. §. 8. nu. 5. de sentent. excom. lib. 6. glof. 2. in cap. non nulli de rescript. Anton. August. lib. 4. emend. cap. 17. Alderete in erudito libro de origine lingua Castellana, c. 6. lib. 2. & cum natura peculia-

ris vinculorum, & maioratum sit esse perpetua, vt in terminis vinculo, seu maioratu Hispaniæ responderunt Paul. Castrenf. cons. 164. par. 3. Rontan. cons. 29. alij de quibus Molina lib. 2. cap. 3. n. 10. & 11. Paul. à Montepico cons. 96. num. 9. & 108. Surd. cons. 291. n. 33. Vinc. Honded. cons. 46. n. 22. & 25. vol. 2.

Et idem Institutor paulò antè, & si ad alium effectum vsus fuit in eodem sensu verbis vinculo, & maioratu, tanquàm synonymis, ex quo colligitur, quod cum paulo post dixerit, vsusque fuerit verbis vinculi perpetui, sentierit de maioratu perpetuo, & cum ex verbis precedentibus colligatur intentio in sequentibus, l. si seruus plurium 53. ibi: Item earum, quæ præcedunt, ff. de legat. 1. cap. cum dilecti de donationib. glof. verbo animaduertimus, in l. ex verbis, C. de donationib. inter glof. magna, vers. sed quæro, in l. 1. ff. de maie. Bart. in l. Gallus, §. idem credendum, nu. 4. ff. de liber. & post. Aluar. Valalc. consulti. 82. num. 12. Marc. Anton. Eugen. cons. 12. num. 34. & 38. lib. 1.

Et dispositio specialis ostendit, qualiter sit accipienda mens disponentis in generali, l. que sit, §. fin. ff. de fundo instructo, l. uxorem, §. sollicitissimo, ff. de legat. 3. Florian. in l. si domino, n. 3. ff. de leg. 1. Aimon cons. 143. n. 2. Paul. Æmil. decij. Rotæ 310. n. 8. part. 2.

Et stylus eiusdem Testatoris in modo loquendi, & intelligendi, est multum ponderandus, dictè l. si seruus, §. finali, ibi: Antè omnia ipsius patris familias consuetudo, ff. de legat. 1. Mantica lib. 3. tit. 9. n. 1. lib. 6. tit. 9. n. 4. & lib. 12. tit. 17. num. 26. latissimè Menoch. de presumpt. lib. 1. quæst. 28. n. 20.

Et verbum perpetuo continet fideicommissum absolutum, Socin. inter consil. Curtij sen. cons. 40. in fine, & in l. qui Roma, §. coheredes, num. 18. vers. hanc conclusionem, ff. de verb. oblig. cum adductis per Anton. Gabr. consil. 9. de fideicommissi. n. 12. Rub. Alexandrin. cons. 12. vers. pro reproba-tione, Paris. cons. 30. numer. 24. lib. 2. Alban. consil. 54. num. 2. Roland. à Valle cons. 23. & seqq. lib. 4. Rota Romana decij. 121. nu. 4. par. 2. diuers. Sacri Palatij. Et qui vitur verbis denotantibus perpetuitatem, satis inuuit se facere substitutiones, & alia ad perpetuitatem necessaria, Molina lib. 1. cap. 4. n. 14. Ioan. Garcia de nobil. glof. 3. §. 1. nu. 29. vers. facit etiam, Marc. Anr. Natra cons. 531. n. 27. & seq. lib. 3.

Et hoc non excluditur, eò quod vsus fuerit verbo patronazgo, in simul cum verbis vinculo perpetuo, quia cum militet eadem ratio perpetuitatis, & vinculi, & valet argumentum de patronatu ad maioratum, & de conuerso, vt post Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, nu. 65. ad fin. D. Ant. de Padilla in rubr. num. 8. C. de fideicom. tradit Molin. lib. 1. de primog. cap. 7. num. 10. Velazq. in d. l. 40. glof. 2. nu. 67. quia ex dictione, & quæ significatur Hispanè per literam, T, quæ est, dum dicit Patronazgo, y vinculo perpetuo, declaratur intentio fundatoris, ac si dixisset, & quod faciebat patronatum per viam vinculi perpetui, hoc est sine temporis præfinitione, l. si vsus fructus 8. ff. de vsufr. legat. l. 2. C. de duers. rescript. l. parè 5. §. si ff. de doli except. Alberic.

Alberic. in dictionar. verbo perpetuum, versic. 17. Burg. de Paz iunior quæst. cin. 2. nu. 116. Moron. tract. de treg. & pact. q. 32. n. 3.

Et ita debet succedere in huiusmodi vinculo, & bonis illius vnus solus successior, vt bona conseruentur vnita, & indiuisibilia, & iuxta constantinæ Hilsaniæ, quæ debet omninò attendi in hoc casu, vt ex dict. l. si seruus plurium, §. 1. l. quod si nolit, §. quia assidua, ff. de adilit. edict. l. certi conditio, §. si nummos, ff. si cert. petat. & Steph. Bertrand. cons. 86. vol. 3. tradit Molin. de primog. lib. 1. cap. 11. n. 1.

Et hic vnus debet esse propinquior, l. peto, §. fratre, ibi: Proximus quisque suo loco videtur inuitatus, ff. de leg. 2. l. cum ita, §. in fideicommissio, eodem tit. l. fin. C. de verb. signif. & vtrouque DD. Greg. Lopez in l. 2. tit. 15. par. 2. verbo en España, versic. sed pone, quod mater, Guido Papæ decij. 467. Molina lib. 2. de primog. cap. 4. nu. 42. Surd. cons. 375. nu. 18. lib. 2.

Et magis propinqua dicitur neptis Antonij de Gueuara ex eius filia maiori representatione mediante, quam procedere, & habere locum in huiusmodi vinculo, seu patronatu vinculato, dubium non est, ex traditis per Couar. in pract. cap. 38. ad fin. Aluar. Valalc. de iure emphyt. quæst. 50. n. 10. ad finem, Peralta in rubr. de hered. instit. num. 123. Molina lib. 1. cap. 7. n. 19. & cap. 5. n. 42. Ioan. Gutier. lib. 3. pract. q. 66. Velazq. in d. l. 40. Tauri, glof. 2. n. 67. latissimè Robles de represent. lib. 3. quæst. 5. per totam, & quæst. 19. n. 73. & seq.

Nec obstat dicere, quod reperiuntur vocari per Institutorem termino collectiuo post vita dicti Antonij de Gueuara eius filij, & hæredes, & quod videretur posse succedere filiam secundam cum nepte ex filia maiori, argum. l. vnus ex familia, §. rogo, & l. cum quidam 24. ff. de legat. 2. vbi omnes de familia admittuntur, & Quia respondetur, hæc, & familia iura procedere in simplici fideicommissio, & non in perpetuo, prout est istud, de quo agitur, quod propter sui perpetuitatem, & naturam est indiuisibile, in quo vnus solus, illeque propinquior est ad attendendum ad similitudinem successiorij edicti, de quo in l. 1. & seqq. ff. de success. edict. Socin. in dict. l. vnus ex familia, §. se de falcid. a. nu. 14. ff. de legat. 2. Guid. Papæ decij. 505. Tiraq. de iure primog. q. 65. nu. 3. Molina dict. n. 42. Aluarad. de coniect. nente defuncti, lib. 2. cap. 2. nu. 19. & hoc generaliter procedit in qualibet successione perpetua, in qua ordine successiuo admittuntur, licet collectiuè fuerint vocati, d. §. in fideicommissio, & §. fratre, Alex. cons. 13. num. 7. lib. 4. Decius cons. 205. num. 7. Molina lib. 1. cap. 6. n. 6. Robles de represent. lib. 1. cap. 9. n. 17. & lib. 3. cap. 7. à num. 14.

Nam cum intentio institutoris vinculi, & fideicommissi perpetui ea sit, vt perueniat ad vnũ, nullatenus potest adiri dari duobus, sed vni soli, per quem, & in cuius persona melius conseruentur bona, & memoria institutoris, qui ea reliquit, Guido Papæ decij. 467. Peralta in dict. l. vnus ex familia, col. vlt. ff. de legat. 2. Aluarad. d. n. 19. Molina lib. 1. cap. 3. n. 6. & cum ista sit principalis intè-

tio eorum, qui relinquunt bona vinculata, vt conseruentur vnica, & indiuisa, vt latè probant Socin. iunior cons. 47. n. 6. vol. 3. Paris. cons. 72. n. 81. vol. 4. Tiraq. de iure primog. q. 71. nu. 2. Petra de fideicom. q. 1. n. 131. Couarr. lib. 1. var. cap. 15. circa finem, & lib. 3. cap. 5. nu. 5. vers. eadem opinio, Surd. cons. 241. n. 14. Molina lib. 1. cap. 11. nu. 2. & seqq. dicens num. 5. & quod vnitas ad conseruationem subiecti, dualitas verò ad eius destructionem ordinatur, ex Tiraq. de primog. q. 4. nu. 16. Perez de Lara de annucrij. lib. 1. cap. 4. nu. 8. Diuus Bernard. lib. 2. de consideratione sui ad Eugenum Tertium Papanam, dicens: Vbi vnitas, ibi perfectio reliqui numeri perfectionem non habent, sed diuisionem, Onofrius Panuinius lib. 1. de primatu Petri, cap. 10. & Nihil enim tam magnum est, quod diuisione non fiat paruum, Ioan. Franc. Purpurat. cons. 18. num. 69. vol. 1. vsu quidem compertum est, alienationibus paulatim factis etiam Regna, & Principatus pestum iuisse, & quemadmodum de Austrasia scriptum reliquit Robert. Gaguin. lib. 5. rerũ Gallicar. cap. 6. in fine, his verbis: Succedentes inde Imperatores inferiorem Lotharingiam, partim Colonien-si, partim Leodicensi Ecclesiæ donarunt, nonnulla verò ad Leodios Pontifices emptione peruenere ad huc modum mutilata Austrasia, tum nomen, tum Regni dignitatem amisit, refert Menoch. cons. 1003. n. 19. vol. 11.

Et confirmant Bald. in l. si seruus, num. 3. ff. si quis cautionib. quem sequitur Roland. à Valle cõ-sil. 63. n. 42. lib. 4. & dicens, quod diuisio formam corrumpit, & patrimonium destruit, Hostiens. 104. Andr. & alij in cap. licet de voto, & in l. ne in plures, ff. de executor. ad l. planè, ff. famil. ercisc. l. tutor, §. Lucius, ff. de vsur. Socin. cons. 47. nu. 5. lib. 3. Molina dict. cap. 11. n. 4. & 6. & alij, & ex l. communi diuidendo, ff. commun. diuid. tradit Menef. in l. cum quidam, n. 24. ff. de legat. 2. Perez de Lara dict. cap. 4. n. 5. & Diuisa enim res non aequè potes est, ac vnita, Auth. de trient. & semis. post principiu, nam secundum Philosophum virtus vnita fortior, & dicente veritate Lucæ cap. 11. Omne Regnum in se diuisum desolabitur, Crauet. cons. 60. nu. 2. Petr. Gregor. de Republ. lib. 20. cap. 1. n. 2. & lib. 23. cap. 3. nu. 4. Ideò, quæ debent vnita remanere, non diuiduntur etiam inter volentes, cap. 1. §. praterèa de probib. feud. alien. per Federic. glof. in cap. licet de voto, & in cap. si hæredes de testament. Zafius cons. 20. num. 3. lib. 2. dicens, quod per diuisionem minuuntur res, & deducuntur ad destructionem, glof. 3. in dict. cap. licet, facit l. 1. in princ. ff. de separat. bonor. l. solent, ff. de adimend. leg. l. planè, ff. famil. ercisc. Oldrad. cons. 94. Roland. Vall. cons. 80. nu. 5. lib. 1. & nam diuisio est alienationis species, l. 1. C. com. diuid. Corne. cons. 252. n. 1. lib. 1. Negul. de pignor. 2. par. membr. 2. num. 40. Ioan. Cæphal. cons. 3. n. 98. cons. 63. n. 9. cons. 64. n. 7. & cons. 195. à num. 22. tom. 2. Barbat. cons. 14. n. 7. lib. 4. Menoch. lib. 2. de arbit. casu 171. num. 35. Gamma decij. Portugal. 242. num. 6. & Et ita vnio presumitur, & conseruatio bonorum, non diuisio, & separatio, Casanat. cons. 53. n. 83. & nihil magis contrarium est vnioni, & vinculo, quàm

ipfa diuifio, & feparatio bonorum, *l. ne in plures, ff. de exercit. act. cap. minoribus de preb.* Tiraquell. *de iure primog. q. 4. n. 13. & 16.*

- 27 **†** Quod est magis certum, animaduerso onere pio, quod reliquit impositum institutor super dicto vinculo, quo inspecto pro meliori illius implemento, debent bona conseruari indiuisibilia, vt arg. *l. cui fundus, ff. de cond. & demonstr. tradit Valasc. consult. 82. n. 8.* Perez de Lara *dict. cap. 4. n. 4.* Flores de Mena *lib. 1. qq. q. 17. n. 23.* qui in numeris præcedentibus, & sequentibus plura fundamenta pro hac parte adducit.
- Vltimo, est ponderatione dignum, quod institutor voluit, quod post dictum D. Antonium de Gueuara alij vocati ad successione dicti vinculi succederent, prout ille, cui voluit eos æquiparari, & sicut ipse solus successit in omnibus bonis vinculis abique vlla diuisione, idem intelligendum est in vltioribus; † nam æquiparatorum est idem iudicium, *l. si quis seruo, C. de furt. cap. quauquam, & cap. quauis de elect. in 6.* Roman. *cons. 221. n. 4.* Gambar. *de potest. Legati, lib. 8. §. de potestate eius in absoluerdo ab excommunicatione, n. 14.* Auendaño *1. par. cap. 1. pre. n. 3.* † Et substitutiones sequentes declarantur per institutionem præcedentem, *l. qui plures 23. l. coheredi 41. §. qui discretus, ff. de vulgar. l. qui filius 17. ff. de legat. 1. Mantio. lib. 5. tit. 1. n. 20. & lib. 6. tit. 13. n. 1. & 4.* Socin. *cons. 49. n. 2. & 8. lib. 1. Grattus cons. 120. num. 26. vers. non d. in terminis, lib. 2. Mieres de maiorat. 2. par. quest. 6. n. 70.* Caphal. *cons. 381. n. 13. & seqq. volum. 4.* Ioan. Garc. *de nobilit. in diuis. num. 22.* † nam si institutor voluisset, quod succederet alius, & non vnus solummodo, illum vtique vocasset simul cum dicto D. Antonio de Gueuara, & alios, quos nominatim vocauit; & cum illud non fecerit, non censetur voluisse, *l. 1. §. si autem ad deficientis, C. de caduc. tollend. l. Labeo, ff. de supellect. leg. Ioan. Caphal. cons. 114. nu. 8.* Roland. à Valle *cons. 56. num. 5. vol. 3.* Et ita mihi videretur, dictam neptem debere succedere in omnibus dictis bonis iure vinculi, & maioratus indiuisibilis. Saluo, &c.

SYMMARIVM.

- 1 Censur, seu annuus reditus debet constitui mediãte pecunia numerata.
- 2 Censur constitutus absque pecunia nullus est in vtroque foro.
- 3 Censur non potest constitui ex pecunia antea debita.
- 4 Tabellionem fidem facere de solutione pecunie constitutionis censur est de requisitis substantia libus.
- 5 Interpretatio fit contra producentem instrumentum.
- 6 Probatio omnis sine per testes, siue instrumenta debet esse certa.
- 7 Probatio debet concludere per necessã intentionem actoris.
- 8 Pecunia debent conuerti in utilitatem minoris, vt obligetur, & num. 22.

- 9 Plus valet, quod agitur, quã quod simulatẽ conuicitur.
- 10 Veritas rerum erroribus gestorum non vitatur.
- 11 Veritati nemo præscribit, non spatium temporum, non patrocinia personarum, non priuilegium regionum.
- 12 Simulatio colligitur à priori, & posteriori.
- 13 Simulatio potest probari testibus.
- 14 Simulatio probatur coniecturis, & præsumptionibus.
- 15 Simulatio præsumitur, & colligitur ex tractatu præcedenti.
- 16 Tractatus præcedentes declarant animam faciendi contractum reprobatum.
- 17 Fraudes, & simulationes, quæ solent secretò fieri, sunt difficilis probationis.
- 18 Obligatio census non seruata forma iuris inutilis est.
- 19 Obligatio sine causa in his Castellã Regnis est nulla, & inefficax.
- 20 Causa si reddit ad non causam, idem est, ac si actus ab initio factus fuisset sine causa.
- 21 Exceptio defectus causa impedit viam executiuã, et à stante statuto reijciẽte alias exceptiones.
- 22 Exceptiones à iure prouenientes debet Iudex admitttere ex officio, licet à parte non opponantur.
- 23 Exceptio non implementi ex parte aliqua potest ab alia opponi, etiam quando statutum excluderet omnes exceptiones.
- 24 Exceptio defectus implementi potest opponi cõtra obligationem in forma Camera.
- 25 Præij numeratio regulariter excludit simulationem census.
- 26 Censur nullus est, si pecunia solum fuit ostensa tabellioni, & testibus, & non numerata, & consignata venditori.
- 27 Censur contractus nullus est, si pecunia ostensa fuit iterum reportata ab ostendente.
- 28 Dicitio verè requirit veram, & actualem numerationem pecunie.
- 29 Verum in rem non sufficit, nisi verum duret.
- 30 Factum non videtur, quod non durat.
- 31 Peruenisse non dicitur, quod non remansit.
- 32 Pupillus non obligatur ciuilitẽr.
- 33 Minor habens curatorem æquiparatur pupillo.
- 34 Minores viginti quinque annis faciliẽr decipiuntur propter imbecillitatem etatis.
- 35 Minores probantes se lesos restituuntur in integrum.
- 36 Minorum prærogatiua est, quod licet se obligent, qui cum eis contrahunt, ipsi non obligentur.
- 37 Formam importat solemnitas, cum qua lex aliquid fieri decreuit.
- 38 Forma prætermissa, actus, & contractus vitatur.
- 39 Nullitas contractus executionem illius impedit, non obstante clausula guarentigia.
- 40 Iuramentum vnicum non supplet plures defectus contractus.
- 41 Simulatio contractus non tollitur iuramento.
- 42 Simulatio continet in se falsitatem.
- 43 Falsitas est immutatio veritatis cum aliud agitur, & aliud significatur.
- 44 Simulatio non potest præiudicare veritati.

46 Si-

- 46 Simulatum instrumentum non est verè instrumentum.
- 47 Simulationis exceptio semper potest opponi contra instrumentum.
- 48 Iuramentum sortitur naturam actus, super quo interponitur.
- 49 Iuramentum non confirmat contractum simulatum, quia nullum.
- 50 Iuramentum nõ debet esse vinculum iniquitatis.
- 51 Iuramentum debet habere comites veritatem, iudicium, & iustitiam.
- 52 Dolus est de rebus his, quæ reputantur difficilis probationis.
- 53 Dolus probatur coniecturis, & præsumptionibus.
- 54 Dolus debet potius nocere, quã prodesse dolo.
- 55 Dolus dans causam contractui efficit eum nullũ.
- 56 Dolus excludit consensum, & non causatur præiudicium ei, qui dolo inductus contraxit.
- 57 Dolus censetur exceptus à quocunque iuramento.
- 58 Iuramentum non præiudicat, vbi est dolus verus, vel præsumptus.
- 59 Iuramentum non nocet vbi impugnatur contractus ex defectu implementi alterius partis.
- 60 Arbitrio Iudicis committitur, qualis metus sit iustus.
- 61 Metus probatur ex nimia persuasionẽ, & minis præcedentibus.
- 62 Persuasio dolosa plus habet ponderis, quã coactio violenta.
- 63 Importunitas nimia æquiparatur metui quoad actus inualiditatem.
- 64 Metus iusta suspitio est etiam multum considerabilis.
- 65 Metus reuerentialis est multum considerabilis.
- 66 Reuerentia nimia accedit ad metum.
- 67 Reuerentia consideratur in nepote erga patrum, & fratre minorĩ respectu maioris.
- 68 Metus reuerentialis solus excludit consensum.
- 69 Auctoritas, & dignitas personæ etiam absque cõminatione tribuit iustam causam metus reuerentialis.
- 70 Metus semper continet in se dolum.
- 71 Persuasiones, coactiones, & metus solent fieri occultè.
- 72 Testes duo probant persuasiones, & metum.
- 73 Dolus, vel metus factus, in priuatis domibus lautoribus probationibus probatur.
- 74 Testes singulares probant metum occultè illatum.
- 75 Testium domesticorum probatio potior est ad probandum coactionem domi factam.
- 76 Metus actio est in rem scripta, daturque contra eum, ad quem res peruenit ex metu alterius, etiã contractu oneroso.
- 77 Lesio quando est in tota summa, promptius est succurrendum.
- 78 Contractus si habet lesionem enormissimam, resultat probatio iniquitatis.
- 79 Lesio enormissima arguit dolum re ipsa.
- 80 Dolus re ipsa æquiparatur dolo ex proposito.
- 81 Lesio enormissima excludit consensum necessariũ in contractibus.
- 82 Lesioni enormissima non potest renunciare minor 25. annis, etiam cum iuramento, & num. 83.

Tom. 2.

- 84 Iuramentum non debet esse iurantibus spoliatio, & recipientibus æterna damnatio.
- 85 Iurans non videtur de tam magna lesione cogitasse, nec in eam consentire etiam per verba amplissima.
- 86 Iuramentum interpositum in contractu, ex quo quis enormiter læditur, caret comitibus necessarijs.
- 87 Iuramentum dolo extortum nunquam confirmat contractum.
- 88 Absolutio, aut relaxatio Iudicis Ecclesiastici requiritur prius, quã iudicium inchoetur contra instrumentum iuratum.
- 89 Iudex Ecclesiasticus competens rei concedit relaxationem à iuramento.
- 90 Absolutio à iuramento ad finem agendi, vel excipiendi conceditur sine partis citatione.
- 91 Iuramento qui promissit iudicio sisti, non videtur peierasse, qui ex concessa causa hoc deseruit.
- 92 Absolutio à iuramento contractus nulli nõ est necessaria.
- 93 Minori enormissimè lesio si opponatur de iuramento, potest excipere de dolo contractus.
- 94 Maioribus sicut minoribus conceditur absolutio à iuramento propter lesionem enormissimam.
- 95 Lesio enormis cum metu reuerentiali sufficit ad annullandum contractum.
- 96 Lesio enormissima vbi adest, etiam alio non probato, præsumitur metus.
- 97 Contractus omnes, in quo est lesio enormissima, sunt ipso iure nulli.
- 98 Minor lesus ex contractu debet in integrum restitui.
- 99 Restitutio competens minoribus lesis est favorabilis.
- 100 Remedium restitutionis in integrum non censetur excludi lege, aut generali exclusione.
- 101 Restitutionis in integrum beneficium datur contra viam executiuam.
- 102 Restitutio in integrum necessaria non est, vbi gesta sunt irrita ipso iure.
- 103 Testibus deponentibus de proprio facto creditur.
- 104 Testibus verissimiora deponentibus debet magis stari.
- 105 Charitas optima est, & probata, quæ exercetur in consanguineos indigentes.
- 106 Antidiales obligationes non possunt in pactum deduci.
- 107 Benefacere quilibet debet viuis benefactori.
- 108 Ratificatio debet fieri animo ratificandi à minore facto maiore.
- 109 Dolus, qui interuenit in contractu, non sanatur ratificatione.
- 110 Dolus malus semper censetur exceptus.
- 111 Restitutio in integrum si petatur intra quadriennium sufficit.
- 112 Decretum latum ab inferiori Iudice transit in rem indicatam, si ab illo non fuit appellatum in tempore, & facta presentatio coram Superiore.
- 113 Sententia debet proferri attentã forma libelli.
- 114 Appellans malè condemnatur in expensis.

Rr 2

PRO

PRO

Don Petro Zapata Priore, & Canonico sancte Ecclesie Conchenfis.

CVM

Didaco de Zetina vicino dictae Civitatis.

ARGVMENTVM.

Minor, qui se obligavit censui, non recepta pecunia, & propter reverentiam patris, in cuius domo erat, & absque iudicis licentia, & curatris auctoritate potest dicere de nullitate censui, & aduersus suam obligationem etiam iuramento vallatam, in integrum restitutionem petere.

CONSILIVM CLXXIII.

Propponitur in facto, quod Don Ioannes Zapata thesaurarius, & Canonicus Ecclesie Conchenfis, cum habuisset aliqua negotia cum dicto Didaco de Zetina, calculatis rationibus inter eos, remansit ei debitor in summa 121520. maravedis, & cum vellet ipsum super solutione molestare, egit, ut de illis fieret scriptura census ad viram dicti Don Petri Zapata eius ex sorore nepotis, ut solvere deberet anno quolibet 171360. maravedis pro redditibus, & quod in scriptura appareret tanquam principalis dictus D. Petrus, ipse vero D. Ioannes, & Alphonfus de Montemador tanquam fideiussores, de quo fuit stipulatum instrumentum 26. Nouembris anni 1604. eo existente minore 25. annorum, quippe qui natus, & existente eius curatrice Donna Maria Zapata ipsius matre, quod cum fecisset coactus persuasione, & iniis dicti D. Ioannis eius patris, enormissimamque fuerit laesus, & ex eo se opposuerit coram Prouisoro Conchenfi, penes quem erat perita executio vigore dicti instrumenti, qui causa cognita 17. Martij 1611. declarauit non fuisse locum viae executivae pretensoe per dictum Didacum de Zetina, concedendo dicto Don Petro restitutionem in integrum aduersus dictam scripturam, absolueno ipsum ab ea, non obstante dicto iuramento, cum causa fuisset adducta in gradu appellationis ad Tribunal Illustriss. Nuntij, censui, debere confirmari sententiam dicti Prouisoris ex sequentibus.

Primo, quia de iure certum est, praedictum censum defecisse in substantia, cum dictus Don Petrus non receperit pretium illius in pecunia numerata, ut praecise requirebatur iuxta Constitutiones Martini V. & Calisti III. de quibus in extrauag. 1. & 2. de empt. & vendit. inter communes, Pius V. in proprio motu de censibus, constitut. 80. de qua in Bullario pag. 1542. Ludouic. Lopez

suo tractat. de contractibus, lib. 1. cap. 59. versic. ad haec, & alia, Surd. conf. 318. num. 8. & sequenti, lib. 3. Bernard. Greu. ad Andr. Gail. lib. 2. obseruat. iur. obseruat. 7. considerat. 1. requisit. 2. num. 9. & 10. Nicol. Intrigliol. super Bulla Papae Nicolai de censibus, quest. 7. num. 1. & seqq. Auendaño de censibus, Hispan. cap. 37. num. 1. & seqq. Ludouic. Cencius tractat. de censib. par. 2. quest. 1. artic. 5. num. 4. & sequentibus, & artic. 6. num. 18. cum traditis per Felician. tract. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 8. nu. 12. & 15. vers. altera est, & tom. 2. eodem lib. & cap. num. 6. Ant. Gomez iunior tract. de censib. cap. 3. cond. 3. num. 7. & seqq. & num. 12. Caballin. tract. de usur. num. 355. quod comprobat Palacios lib. 4. de contract. cap. 6. vers. item quod pecunia sit numerata.

Nam alias contractus census erit nullus in foro exteriori, & conscientiae, Molina Theolog. tract. de contract. par. 2. disput. 390. n. 1. in fine, Cencius dict. art. 5. n. 5. & art. 6. n. 24.

Quod procedit in tantum, quod licet antea deberetur pecunia, non posset ex ea constitui census aduersus debitorem, ut satis deducitur in ijs Regnis, ex l. 8. tit. 15. lib. 5. Recopilat. & resolut Felician. dict. tom. 1. lib. 1. cap. 8. num. 14. & 18. & tom. 2. eod. lib. & cap. num. 7. vbi refert Nauarr. idem tenentem quoad forum exterius in commentario ad proprium motum Pij V. de forma creandi census num. 88. & conferunt, quae tradit Cencius dict. artic. 5. num. 5. & seq. super nullitate census empti per delegationem nominum debitorum, vel ex redditibus aliorum censuum, pro quo plures Auctores allegat, quare si respectu dicti D. Ioannis debitoris erat nullus, multo magis respectu dicti Don Petri, quem negotium non tangebant.

Nec obstabit dicere, quod in scriptura faciat fidem tabellio, quod tempore contractus coram eo, & testibus interuenit pecunia numerata, quod est vnum de requisitis essentialibus ad validitatem census, ex constitutione Pij V. & resolutionibus DD. Felician. tom. 1. lib. 1. cap. 8. num. 15. vers. altera, & cap. 9. n. 10. vers. hincque, & tom. 2. lib. 3. cap. vit. num. 5. vers. & licet in mutuo, Virgin. de Boccac. tract. de censib. par. 1. n. 44. & seqq. Ludou. Cencius dict. q. 1. art. 7. n. 5. vbi refert, ita fuisse a Rota decisum coram b. mem. Cardinali Pamphilio 29. Martij 1593. quae est post tractat. decis. 103. num. 8. & coram R. P. D. Manzanedo 12. Ianuarij 1607. in vna Rauennatenfi Saluiani interdicti, quae est post tract. decis. 126. nu. 8. post alios, quos allegat: nam respondetur, quod in non constat ex scriptura pecuniam fuisse consignatam dicto D. Petro, nec in eius utilitatem conuersas, ideo interpretatio debet fieri aduersus Didacum de Zetina, qui instrumentum produxit, argum. l. veteribus, ff. de pact. iuncto cap. imputari de fide instrum. Abbas in cap. si cautio, num. 1. eod. tit. Florian. de Sancto Petro conf. 10. nu. 9. & existente dubio non resultat probatio, quod dictus D. Petrus pecuniam receperit, vel dictus D. Ioannes, ut breui manu eas relinqueret dicto Didaco de Zetina, pro quo est Baldi doctrina in l. testium, num.

num. 15. C. de testib. qui in l. 1. nu. 3. C. de probat. inquit, quod quaelibet probatio, siue sit per instrumenta, siue per testes, debet esse certa; Florian. in l. Lucius, §. pater, n. 4. ff. de legat. 2. Martin. Vran. conf. 15. n. 22. & 23. tom. 1. & debet concludere per necessesse intentionem actoris; l. neque natales, C. de probat. cap. in presentia, eod. tit. Alex. in l. si constante, n. 7. ff. solut. matrim. & conf. 132. n. 18. conf. 152. n. 1. vol. 5. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 16. n. 4. & 5. Roder. Xuar. in l. 1. tit. de lais arribas, n. 20.

Nec solum requirebatur, quod pecunia fuisset consignata dicto Don Petro; sed quod verba esset in eius utilitatem, cum alias nec minor, neque alia persona privilegia obligentur, cap. penult. de fideiuss. l. Civitas, vbi DD. ff. si certum petatur, l. 3. tit. 1. partit. 5. a. ubi hoc ius porrexitum, C. de sacrosanct. Eccl. & in proprijs terminis Gasp. Roderic. tract. de annuis redditibus, lib. 1. q. 14. n. 33. vbi concludit, quod minor non potest conueniri ex contractu redditus, nisi constet sortem principalem in eius utilitatem versam fuisse.

Nec obstabit dicere, quod in instrumento asseritur, quod dictus Don Petrus sumebat censum tanquam principalis, & eius patruus tanquam fideiussores, quia adhuc standum est veritati tractatus, qui fuit ut hac via cum damno dicti Don Petri satisfieret dicto Didaco de Zetina, quod attendendum est, & non quod in scriptura constitutum fuit, ut in rubr. C. plus valere, quod agit. quae quod simulate concipitur, l. 1. eiusdem tituli, lbi: In contractibus rei veritas potius, quam scriptura inspicit debet, [C. l. 3. ibi: Emptione pignoris causa facta, non quod scriptum, sed quod gestum est inspicitur, iuncta l. seq. quae ait: Si quis gestum a se, alii egisse scribi fecerit, plus actum, quam scriptum valet, cap. illo vos de pignoris, cap. ad nostram de empt. & vendit.] Annæus Robert. lib. 1. rerum iudicat. cap. 2. quam veritatem probatam habet dictus D. Petrus, & quod pecunia non remansere penes eum, nec eius patruum, sed quod ipsas secum reportauit Licentiatum Zetina, filius dicti Didaci, & quaedam illius famula, & quemadmodum dicit Vlpian. in l. illicitas, §. 1. ff. de offic. Praesid. Veritas rerum erroribus gestorum non vitatur, & ideo Praes. Prouincia id sequatur, quod conuenit eum ex fide eorum, quae probantur sequi. Aulus Gellius lib. 14. noctium atticar. cap. 2. Couarr. lib. 1. varian. resolut. cap. 1. Morot. respons. 29. nu. 34. Marcell. Fortunat. tractat. de veritate, & errore, 1. part. nu. 35. [Tapia decis. 2. numer. 36.] l. 2. C. de erroribus Aduocator. l. multum interest, C. si quis alteri, vel sibi, l. interrogatum, & l. nec omissa, lbi: Nec falsa simulatio veritatem minuit, cum itaque ad examinationem veri omni iure prodita debeat admitti probatio: aditus Praes. Prouincia solemnibus ordinatis, prout iuris ratio patitur causam liberalem inter vos decidi pronidebit, C. de liber. caus. Renar. Choppin. lib. 2. de sacra polit. tit. 6. n. 7. pagin. mibi 409. dicens: Veritati enim nemo praescribere potest non spatium temporum, non patrocinia personarum, non privilegium regionum.

Et simulatio factae traditionis pecuniarum probata est testibus dicti Don Petri, qui viderunt eas portari per dictum Licentiatum Zetina, eundemque eisdem secum reportasse; nam simulatio potest a priori, & posteriori colligi, ut tradit Steph. Gratia. tom. 2. disceptat. c. 107. n. 10. Potestque non solum probari testibus, prout est probata per dictum D. Petrum Zapata reddentibus rationum de vltimo, ex his, quae tradunt Emman. Suar. recept. sententiar. iuris, verbo simulatio, num. 102. Menoch. conf. 39. num. 11. Franc. Bursat. conf. 153. num. 1. tom. 2. Addition. ad Alexand. conf. 28. num. 14. lib. 5. Ioan. Vincent. Honded. conf. 46. num. 12. lib. 1. Stephan. Gratian. dist. tom. 2. cap. 25. 2. num. 21. Sed etiam praesumptionibus; & coniecturis, ut probant Bald. conf. 349. num. 2. part. 4. Paul. Castren. conf. 319. num. 3. & conf. 389. num. 2. part. 1. conf. 58. num. 3. & 4. & conf. 109. num. 1. part. 2. Alexand. conf. 197. a. num. 7. lib. 7. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 147. per totum, Mascard. de probationibus, conclus. 439. & seqq. Carol. de Grassis tract. de exceptionibus except. 12. num. 26. vers. quomodo autem probetur, Aymon. Crauet. conf. 156. num. 7. & conf. 491. num. 13. Hieron. Gabr. conf. 74. n. 2. & 13. vol. 1. Gratian. a. tom. 7. cap. 255. nu. 1. 4. & seq. Surdus decis. Mantuan. 43. nu. 17. & conf. 371. num. 93. vol. 3. Seraphin. decis. Rotae 660. n. 3. Cornaz. decis. Lucens. 41. num. 8. & 10. & ex nostris Hispanis Gregor. Lopez in l. fin. tit. 11. part. 5. glof. fm. Ioan. Gutierrez in l. nemo potest, nu. 402. ff. de legat. 1. Ceuall. tom. 3. practicar. quast. 804. num. 17. Quae simulatio, & fraus probatur ex tractatu praecedenti inter dictum D. Ioannem Zapata, & Didacum de Zetina, ut satisfieret illi de eius debito mediante constitutione census, iuxta formam praedictam, glof. 2. in l. apud Celsum, ff. de doli except. Bald. in l. multum interest, circa finem, C. si quis alteri, vel sibi, Crauet. conf. 115. num. 6. post Cepoll. conf. 2. versic. prima coniectura, Bart. & Bald. in l. pacta nouissima, C. de pact. Dec. conf. 543. num. 19. Tiraquell. de retract. lignag. §. r. glof. 14. num. 24. & seqq. Menoch. lib. 3. praes. 122. n. 45. Bald. in l. cum allegas, num. 12. C. de usur. dicens: quod tractatus praecedentes declarant animum faciendi contractum reprobatum, Gratius respons. 47. num. 27. tom. 1. Boer. decis. 183. nu. 16. in princip. dicens: quod ad probandum contractum simulatum, vel usurarium, sufficit probare praecedentia pacta ante firmata per partes; licet postea tempore contractus, & scripturae non interuenerint testes, qui hoc probant.

Quod comprobat, quia cum similes fraudes, & simulationes fiant cum lecretis, & cautela, nec possint ita faciliter probari, probatur sufficienter coniecturis, l. dolum, C. de dolo, DD. in l. si quis ex argentarijs, §. penult. ff. de edend. glof. verbo si tam, in cap. cum in Diocesis de usuris, Gratius resp. 81. n. 42. & seq. lib. 2. Bart. & alij in l. post contractum, ff. de donat. Decius conf. 544. incip. viso, n. 4. Caphal. conf. 198. n. 16. Mandell. Albenf. conf. 9. n. 15. & conf. 97. num. 3. tom. 1. Et ut magis in specie appareant defectus, quos

probata est testibus dicti Don Petri, qui viderunt eas portari per dictum Licentiatum Zetina, eundemque eisdem secum reportasse; nam simulatio potest a priori, & posteriori colligi, ut tradit Steph. Gratia. tom. 2. disceptat. c. 107. n. 10.

Potestque non solum probari testibus, prout est probata per dictum D. Petrum Zapata reddentibus rationum de vltimo, ex his, quae tradunt Emman. Suar. recept. sententiar. iuris, verbo simulatio, num. 102. Menoch. conf. 39. num. 11. Franc. Bursat. conf. 153. num. 1. tom. 2. Addition. ad Alexand. conf. 28. num. 14. lib. 5. Ioan. Vincent. Honded. conf. 46. num. 12. lib. 1. Stephan. Gratian. dist. tom. 2. cap. 25. 2. num. 21.

Sed etiam praesumptionibus; & coniecturis, ut probant Bald. conf. 349. num. 2. part. 4. Paul. Castren. conf. 319. num. 3. & conf. 389. num. 2. part. 1. conf. 58. num. 3. & 4. & conf. 109. num. 1. part. 2. Alexand. conf. 197. a. num. 7. lib. 7. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 147. per totum, Mascard. de probationibus, conclus. 439. & seqq. Carol. de Grassis tract. de exceptionibus except. 12. num. 26. vers. quomodo autem probetur, Aymon. Crauet. conf. 156. num. 7. & conf. 491. num. 13. Hieron. Gabr. conf. 74. n. 2. & 13. vol. 1. Gratian. a. tom. 7. cap. 255. nu. 1. 4. & seq. Surdus decis. Mantuan. 43. nu. 17. & conf. 371. num. 93. vol. 3. Seraphin. decis. Rotae 660. n. 3. Cornaz. decis. Lucens. 41. num. 8. & 10. & ex nostris Hispanis Gregor. Lopez in l. fin. tit. 11. part. 5. glof. fm. Ioan. Gutierrez in l. nemo potest, nu. 402. ff. de legat. 1. Ceuall. tom. 3. practicar. quast. 804. num. 17.

Quae simulatio, & fraus probatur ex tractatu praecedenti inter dictum D. Ioannem Zapata, & Didacum de Zetina, ut satisfieret illi de eius debito mediante constitutione census, iuxta formam praedictam, glof. 2. in l. apud Celsum, ff. de doli except. Bald. in l. multum interest, circa finem, C. si quis alteri, vel sibi, Crauet. conf. 115. num. 6. post Cepoll. conf. 2. versic. prima coniectura, Bart. & Bald. in l. pacta nouissima, C. de pact. Dec. conf. 543. num. 19. Tiraquell. de retract. lignag. §. r. glof. 14. num. 24. & seqq. Menoch. lib. 3. praes. 122. n. 45. Bald. in l. cum allegas, num. 12. C. de usur. dicens: quod tractatus praecedentes declarant animum faciendi contractum reprobatum, Gratius respons. 47. num. 27. tom. 1. Boer. decis. 183. nu. 16. in princip. dicens: quod ad probandum contractum simulatum, vel usurarium, sufficit probare praecedentia pacta ante firmata per partes; licet postea tempore contractus, & scripturae non interuenerint testes, qui hoc probant.

Quod comprobat, quia cum similes fraudes, & simulationes fiant cum lecretis, & cautela, nec possint ita faciliter probari, probatur sufficienter coniecturis, l. dolum, C. de dolo, DD. in l. si quis ex argentarijs, §. penult. ff. de edend. glof. verbo si tam, in cap. cum in Diocesis de usuris, Gratius resp. 81. n. 42. & seq. lib. 2. Bart. & alij in l. post contractum, ff. de donat. Decius conf. 544. incip. viso, n. 4. Caphal. conf. 198. n. 16. Mandell. Albenf. conf. 9. n. 15. & conf. 97. num. 3. tom. 1.

Et ut magis in specie appareant defectus, quos

patitur dictum instrumentum, qui excludunt effectum illius, inefficax que reddunt, tam in via executiva, quam ordinaria, adducuntur in specie.

Primus defectus est causæ, cum dictus D. Petrus Zapata non esset debitor dicti Didaci de Zetina, nec ab eo receperit pecunias, vt ad illius fatuorem se obligaret, & quare obligatio remansit inutilis, & ille potest doli exceptione repelli, l. 2. §. circæ, ff. de doli mali, & metus exceptione, vbi DD. Angl. in §. de constituta, num. 2. in tit. de actionib. Andr. de Isern. in cap. 1. si de feud. vassall. ab aliquo interpellat. fuer. Ioan. Vinc. de Anna alleg. 17. n. 4. Anton. Gomez. lib. 2. variar. cap. 2. de qualitate vtriusque, n. 3. & 4. Didac. Perez in l. 3. tit. 8. lib. 3. noui Ordinamenti, Matienzo in l. 2. tit. 16. lib. 5. nouæ Recop. glof. 1. n. 3. Azeued. in l. 1. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. n. 170. Auendaño cap. 30. Prætor. nu. 5. vers. septimò requiritur, par. 2. Paz in praxi, l. 10. mo, par. 4. cap. 3. num. 10. vers. item exceptio, & qui omnes resoluunt, quod exceptio defectus causæ in his Regnis est legitima, & impedit executionem contractus, comprobat Alex. conf. 4. lib. 1. & conf. 3. n. 2. lib. 2. Roman. conf. 292. ad finem, Ioan. Vinc. de Anna singul. 250. dicens, quod stante Ritutu M. C. Vicariæ instrumentum sine causa non exequitur, præsumitur saltem per errorem emanasse promissio sine causa, DD. in cap. si cautio de fide instrum. Caph. conf. 108. num. 9. tom. 1.

Et idem est, quando à principio interuenisset, si tamen defecisset postea, & nam quotiescunque causa reddit ad no causam, perinde est, ac si actus ab initio factus fuisset sine causa, l. si Fullo, ff. de condit. sine causa, Alex. conf. 206. ponderatis verbis, vol. 6. Gomez. reg. de trien. possess. q. 18. Ioann. Vinc. de Anna alleg. 116. n. 6.

Quod confirmatur, nam cum ipse Didacus de Zetina mediante eius filio, iterum reportasset pecunias, quæ apparuerat tempore stipulationis contractus, perspicuum est non adimpleuisse ex parte sua, & D. Petro Zapata competere exceptionem rei, siue pecunia non tradita, l. si si 32. ff. de fideicom. libert. l. si filiofamilias 2. ff. quarum rerum actio non datur, in quibus l. CC. iniquum censent, quod quis velit rem, & pretium retinere, & ita exceptio ista impedit viam executiuam etiam in terminis statuti repellentis reliquas exceptiones, Bald. in l. ex ijs prædictis, nu. 1. per text. ibi, C. de eiusd. Ant. de Canario tract. de execut. instrum. quest. 27. Brunor. à Sole in compend. resolut. iuris, verbo exceptio implementi, Magon. decis. Ludou. cens. 11. num. 3. Ioseph Ludou. decis. 50. n. 1. Surd. conf. 19. n. 3. vol. 1. Caphal. conf. 312. nu. 100. Rol. à Valle conf. 53. n. 3. vol. 1. Azeued. in dict. l. 1. nu. 84. & seq. tit. 21. lib. 4. Recopil. & ex Palacio Rubios, & alijs Paz dict. cap. 3. n. 6. vers. item exceptio, vbi concludunt, quod exceptio ista potest opponi non obstante iuramento.

Et dicto Didaco Zetina, tanquam actori, incumbat concludenter probasse, quod pecunia remanserat penes dictum D. Petrum, & conuersa fuerat inutilitatem illius, ex regula l. actor, vbi Salic. n. 6. C. de probat. Magon. decis. 11. n. 10. Graf. de except. d. except. 3. n. 17. vers. & nota, & qui in

num. 4. vers. amplia secundò, ex plurium auctoritate resoluit, quod similes exceptiones licet non fuissent per partem propositæ, debet eas ex officio Iudex admittere, optimè Parlador. lib. 2. reru quotidianarum, cap. fin. 5. par. §. 11. num. 26.

Et quia cum dictus Didacus de Zetina non adimpleuerit ex parte sua, exceptio non implementi est tam priuilegiata à iure, quod venit admittenda, etiam si statutum esset exclusiuum omnium exceptionum, Bar. in l. 1. §. & parui, ff. quod vi, aut clam, nu. 3. Brunor. à Sole vbi supra, verbo exceptio implementi, Surd. de aliment. tit. 7. quest. 17. num. 26. & tit. 8. priuileg. num. 26. Mascard. de probat. concl. 1387. n. 21. lib. 3. Olasc. decis. 50. n. 10. Ioseph Ludouic. decis. Perus. 50. num. 3. lib. 1. Hieron. Magon. decis. Florent. 66. num. 6. & decis. 143. n. 5. Crauet. conf. 151. n. 10. Fab. Turret. conf. 74. n. 38. lib. 1. vbi ait, quod potest opponi contra obligationes in forma Camere, quæ sunt magis executiuæ, quam alia, quarum habetur notitia, & licet instrumentum sit iuratum, Ioseph Ludou. conclus. 14. illat. 94. ampliat. 16. Magon. decis. 11. n. 4. Menoch. conf. 55. n. 9. & 10. lib. 1.

Nec obstat dicere, quod & si simulatio ex non numeratione præsumatur, vt per Carolum Ruin. conf. 170. num. 5. vol. 4. è contrario numeratio pretij excludit simulationem census, vt ex Crauet. conf. 145. n. 7. & conf. 366. nu. 26. centuit Steph. Gratian. tom. 5. digest. cap. 952. n. 14. Quia responderet, quod non fuit sufficiens, quod pecunia appareret propter formam, cum non remanserit penes dictum D. Petrum, sed eandem reportauerit dictus Didacus de Zetina, & nam sicut nullus esset census, in cuius emptione pretium fuit simpliciter ostensum, & non numeratum venditori coram testibus, & Notario, vt affirmat Nauarr. in comment. de vfar. num. 88. & sequitur Virgin. de Boccac. tract. de censib. p. 1. n. 47. Io. Vinc. Honded. conf. 25. n. 36. lib. 1. Michael Salon. in suo tract. de contractib. & commerc. human. tit. de censib. art. 3. controu. 7. n. 6.

Eodem modo contractus præsumitur simulatus quoad numerationem pecuniæ, si probetur pecuniam fuisse simpliciter demonstratam, sed postmodum ab ostendente secum reportatam, vt concludit Riminald. senior conf. 407. per tot. & maxime num. 11. & seqq. lib. 3. Ludou. Cencius dict. tract. de censib. par. 2. cap. 1. q. 1. art. 7. num. 10. dicens, quod pro simulatione, & nullitate census fuit resolutum in Rota coram bonæ memoriæ Iusto in vna Romana simulationis census, quæ decisio est post dictum tractatum, decis. 128. n. 4. in fine, & bene faciunt, quæ dixit eadem Rota coram D. Manzanedo 7. Maij 1610. in vna Affisienfi pecuniarum, quæ est ibidem decis. 120. n. 1. ad finem, & in eadem causa coram eodè 28. Ianuarij 1611. quæ est ibidem decis. 30. num. 3. in fine, & num. 5. quia Papa Pius V. voluit in sua Bulla, quod pretium census verè solueretur venditori coram Notario, & testibus, quæ particula verè, importat veram, & actualement numerationem, Boccac. dict. tract. de censib. par. 1. n. 48. Marchefan. tract. de commiss. cap. de commiss. appellat. in causa contra Cameram

valem obligationem, par. 1. §. 2. nu. 58. Cencius vbi proxime num. 11. concludens, quod impropria, & non vera numeratio non sufficit, & sicut in simili dicimus, quod non sufficit in rem alicuius esse verum, nisi verum duret, l. si pro parte, §. verum, ff. de in rem verso, [l. si res domino, §. placet, eod. tit. ibi: Alioquin si seruo peculium dominus adimat, vel si vendat eum cum peculio, vel rem eius pecularem, & pretium exigat, non videtur in rem verum.] Gregor. Lopez in l. 23. tit. 12. par. 3. glof. 6. nec videtur factum, quod non durat, l. acceptis, ff. ad leg. Falcid. glof. in §. quod ergo, vers. vacuum de pœnit. distinct. 2. cap. nam ego, vbi glof. de verb. signifi. cat. l. maritus, ff. locati, & nec dicitur peruenisse, quod non remansit, l. aliud est capere, 2. respons. ff. de verbis. signifi. l. 1. §. peruenisse, ff. de hered. vel actio. vend. cum pluribus similibus congestis per Caspoll. in l. quod si ita sancitum est, §. quod aiunt, n. 8. & seqq. ff. de adil. dicto.

Secundus defectus est, quia dictus D. Petrus erat minor, & habebat in curatricem D. Mariam Zapatam eius matrem, sine cuius consensu, & auctoritate non poterat valide contrahere, imò contractus fuit nullus, non enim potuit se obligare etiam ciuilitè, l. si pupillus, vbi glof. & in l. puberes, ff. de verbis. oblig. l. si pupillus, ff. ad l. Falcid. l. si curatorem habens, C. de in integr. restit. minor. vbi postquam dixit, minorem sine curatoris auctoritate contrahentem obligari non posse, & contractum esse nullum, eam subiungit rationem: Cum non absimilis ei habeatur minor curatorem habens, qui à Prætoribus curatore dato bonis interdicitur, Couarr. in cap. quamuis dictum, 2. par. §. 3. num. 8. Menoch. lib. 3. præsumpt. num. 10. Cauale. decis. Fiuiz. an. 31. n. 13. Surd. de aliment. tit. 9. quest. 44. num. 22. qui pro eo ponderant text. in l. 1. ff. de rebus eorum, quæ sub tutela, vel cura sunt, l. fin. C. de rebus alienis non alienandis.

Quia minor curatorem habens æquiparatur pupillo, glof. verbo absimilis, in dict. l. si curatorem habens, vbi Caldas Pereira num. 1. & 35. Gregor. Lopez in l. 13. tit. 13. partit. 5. glof. 2. Ioan. Gutier. in autb. sacramenta puberum, C. si aduers. vendit. num. 104.

Ius enim præsumit minores viginti quinque annis propter imbecillitatem ætatis facillè decipi solere, l. 1. ff. de minoribus, vnde Theodoricus Rex apud Casiodor. lib. 4. variar. pap. 35. dixit: Consuldo prouida decreuit antiquitas minores contractus liberos non habere, vt & insidiantium laquei frustrarentur, & lapsi atas lubrica subueniret. Obseruaretur quippe innocentia, si relaxaretur audacia, esset que cunctis fallendi studium, si fraus subreptitium lucraretur effectum. Et comprobat Vlpian. lib. 11. ad edictum, vbi ait: Infirmum esse huiusmodi ætatis consilium multis captionibus subpositum, multum insidij expositum, idè auxilium eis Prætor edicto pollicitus est, & aduersus captiones opitulationem, idem Casiodor. d. lib. 4. cap. 9. dicebat, quod patris auxilio nudati, multorum iniurijs solent de nouo exponi, quorum adulescentia peruia videtur incommo dis, Emmanuel Co-

sta in l. si ex cautione, C. de non numer. pecun. §. hoc autem biennij tempus, nu. 2. & 3. & dicens, quod si minores probauerint se laesos fuisse, in integrum restituentur, l. ait Prætor, §. 1. ff. de minor. l. verum cum l. seq. ff. de institor. actio. addens, quod si minores nutuæ pecuniæ sibi fœnori daræ consecrassent, etiam lapsò vigesimo quinto ætatis anno, & præterea biennio habituros, dict. l. ex cautione emolumentum, si allegabunt se cum minoribus ætate essent captos fuisse, qui ad funebrem pecuniam se obligauerint, talitèr vt creditor non tantum numerationem probare tenebitur, sed quod pecunia in rem minorum versa fuit, alioquin restitueretur in integrum minor, qui odio fœnatoris captus præsumitur, l. 1. vbi glof. aduersus creditor, Alex. in l. Ciuitas, h. i. ff. si certum petatur, And. Sicul. in cap. 1. n. 5. ff. de positi, Socin. conf. 115. lib. 1. Decius in l. singularia, n. 21. ff. si certum pet. Franc. Ripa in l. 1. §. si is, qui bona, nu. 12. ff. de pignor. Caldas Pereira in dict. l. si curatorem habens, verbo lapsi, n. 1. & seqq. quæ doctrinæ satis conferunt calui nostro, in quo dictus Don Petrus nullis receptis pecunijs se obligauit ad fauorem dicti Didaci de Zetina pro summa excessiua interesse annui sua vita durante.

Rursus, quia ea est prærogatiua minorum, quod quamuis obligetur, qui cum eis contrahit ad beneficium illorum, ipsi tamen non remaneant obligati, vt in principio instit. de auctor. tutor. & tradit Sarmient. de rebus. Ecclesiast. cap. 2. nu. 15. par. 1. cuius ratio est, quia sicut in contractu pupilli lex requirit pro forma præsentiam tutoris, ita in contractu adulti habentis curatorem, requiritur pro forma illius auctoritas, sine qua remanet inhabilitata persona minoris propter formæ defectum, ne possit ipse solus contrahere, & nam quando res debet fieri cum aliqua legis solemnitate, talis solemnitas formam importat, l. obligari, §. tutor, ff. de auctor. & consens. tutor. cap. cum dilecta 22. de rescript. vbi Felin. n. 6. vers. tertium signum; Mexia ad leg. Toleti, 2. par. fundam. 12. nu. 1. & seqq. Beccius conf. 12. n. 26. Ioan. Caphal. conf. 171. num. 11. & forma prætermissa actus, seu contractus vitiantur, Bald. & Imola in l. 1. ff. de liber. & posthum. l. cum hi, §. eam transactionem, ff. de transaction. Caphal. conf. 219. num. 4. volum. 2. Marc. Anton. Eugen. conf. 88. nu. 43. lib. 1. Zafias conf. 5. n. 94. lib. 1. Almon Craucta conf. 12. num. 2. & conf. 177. num. 5. Roland. à Valle conf. 72. num. 64. lib. 3.

Et hæc nullitas contractus impedit executionem illius, non obstante clausula gaurentia, vt ex Auendaño, Mexia, Villalobos, Couarr. & alijs tradunt Auiles cap. 10. Prætorum, glof. execution. num. 6. Azeuedo in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recopilat. num. 91. vers. quarto opponi potest, Suarez de Paz in praxi, tom. 1. par. 4. cap. 3. num. 2. vers. ista exceptio nullitatis, qui exemplum ponunt in nullitate obligationis filijfamilias, & minoris, atque mulleris nuptæ.

Nec obstat dicere, quod hi defectus supplentur per iuramentum, quod interposuit dictus D. Petrus in dicta scriptura, nam vitra, quod vti appa-

de except. d. except. 3. n. 17. vers. & nota, & qui in

miss. cap. de commiss. appellat. in causa contra Cameram

paret ex ea solùm iuravit ratione minoris ætatis, & non eò, quòd fuisset expressum habere curatricem, aut ex alijs nullitatibus, quas scriptura continet, debet animaduerti, quòd est certa iuris resolutio, & quòd vnicum iuramentum non debet supplere plures defectus, Florian. de Sancto Petro in l. que pater, num. 54. ff. famil. eriscundæ, Monferat. in l. stipulatio hoc modo concepta, n. 3. ff. de verb. obligat. Casanat. conf. 7. num. 27. Carol. Ruin. conf. 98. num. 7. lib. 1. Hieronym. Cagnol. in l. 2. num. 110. & seqq. C. de rescind. vendit. Marc. Anton. Euged. conf. 3. num. 36. & conf. 63. nu. 78. lib. 1. & plures alij, quos refert, & sequitur Tello Fernand. in l. 17. Tauri, numer. 108. in hac autem causa plura concurrunt, vt iuramentum non valeant, & inter ea sufficit simulatio contractus, quæ non excluditur per iuramentum, vt probat Baldus conf. 278. num. 3. part. 5. Cardinal. in cap. ad nostram in fine, n. 3. vers. secundò quare de empt. & vendit. glof. verbo emptio, in l. 3. C. plus valeat, quòd agitur, quam sequitur las. nu. 7. in §. item si quis fraudem, Instituta de actionibus, vbi Ludouic. Gomez num. 1. vers. secundò præmitte, Ioann. Nenzian. conf. 23. num. 1. Hieronym. Gabr. consil. 31. num. 28. lib. 1. Nicol. Bellon. conf. 48. numer. 4. Ioan. Vincent. Honded. conf. 46. num. 34. & que ad 38. lib. 1. Surd. conf. 368. num. 18. lib. 3. & conf. 489. num. 24. Stephan. Gratian. tom. 2. disceptat. c. 255. n. 28. & tom. 5. c. 26. n. 29. & 31. Seraphin. de privileg. iuram. priuil. 58. n. 8. ad finem, vers. contrariam tamen partem, Menoch. de præsumpt. lib. 3. pres. 12. num. 44. Cæuall. lib. 3. prædicar. q. 804. num. 1. & seqq.

† Cuius ratio est, quia simulatio continet in se falsitatem, dicit. l. nec omnia, C. de liberali causa, Bald. in l. si non verum, num. 1. C. de donat. inter virum, & uxorem, Ioan. Gutier. in l. nemo potest, ad nu. 372. ff. de legat. 1. Madhefan. tract. de commiss. 3. p. 2. num. 52. & seqq. tit. de commiss. relaxat. iuram. ad effect. agen.

† Et falsitas est mutatio veritatis, cum aliud significatur, & aliud agitur, l. 1. §. 1. ff. de dolo, Auendaño in l. 4. tit. de las excepciones, numer. 31.

† Et ita simulatio non potest præiudicare veritati, l. emptor, ff. de aqua pluuiæ arcenda, l. cum ea, que, C. de transact. l. 1. tit. 26. part. 3. Rebuff. ad consil. Regni Francie, tract. de liter. obligat. art. 1. glof. 9. nu. 22. Auendaño in dictionario verbo falsedad, Alciat. conf. 62. n. 2. lib. 5. & conf. 78. n. 4. eodem libro, secundum nouiorem impressionem Basileæ.

† Et ita notabiliter dixit Bald. in l. fin. §. in computatione, n. 18. C. de iure delib. quòd instrumentū simulatum non est instrumentum, nec tale nomen meretur, & quòd talis exceptio simulationis potest semper contra illud opponi, l. si sub specie, C. de postul. Menoch. dicta præsumpt. 12. n. 57. & ex Socino in l. 1. sub num. 102. vers. secundò limita, ff. solut. matrim. tradit Ioan. Cæphal. conf. 101. nu. 25. vol. 1.

† Et quemadmodum iuramentum sortitur naturam contractus, super quo interponitur, l. finali, C. de non num. pecun. cap. peruenit, & cap. quæ-

admodum de iure iurando, l. fin. ff. qui satisd. cogant. Grattus resp. 15. n. 5. & resp. 30. n. 8. lib. 1. Hieron. Gabr. conf. 63. n. 5. lo. Ant. Trigon. singul. 33. n. 2. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 8. nu. 14. Gutier. in dict. auth. sacramenta puerum, n. 26. Rodriguez lib. 2. de annuis reddit. q. 22. nu. 14. † Cùm contractus simulatus sit nullus, sequitur, quòd iuramentum non potest illum confirmare, vt inquit Cæuall. d. q. 804. nu. 3. vbi rationem reddit, † quòd iuramentum tali casu foret vinculum iniquitatis, quòd esse non debet, l. si quis inquilinos, §. fin. ff. de legat. 1. cap. inter cetera 22. q. 4. & cap. quanto de iure iur. Marc. Anton. Eugen. conf. 12. n. 63. & seqq. Mandell. conf. 81. nu. 54. Grattus resp. 1. n. 62. resp. 15. n. 35. & resp. 88. n. 5. lib. 1. Alex. conf. 118. n. 2. lib. 7. Crauet. conf. 229. n. 9. & 10.

† Quia iuramentum quòdlibet debet continere tria requisita tradita per Doctores, scilicet veritatem, iudicium, & iustitiam, & iustitiam, cap. animaduertendum 22. q. 2. cap. innocens, §. quòd autem 22. q. 4. Roder. Xuares conf. 3. n. 29. & 33. Curtius iunior conf. 141. n. 9. Crauet. conf. 144. nu. 16. Alciat. resp. 107. n. 12. & resp. 154. nu. 6. Gutier. in dicta l. nemo potest, n. 385. Flamin. Paris. lib. 2. de resign. benef. q. 1. n. 27.

Vltèrius, quia non potest negari, quòd pro parte dictorum Don Ioannis Zapata, & Didaci de Zetina interuenerit quædam species doli, efficiendo, quòd dictus Don Petrus se obligaret pro capitali census, & excessiuis redditibus illius, non tcepta pecunia, vt ex eo sit nullus contractus, & cùm dolus sit de his, quæ in iure reputantur difficilis probatio, vt per Boer. quæst. 101. num. 3. & 4. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudicium, casu 116. num. 21. Flamin. Paris. lib. 3. de resign. benef. quæst. 1. num. 21.

† Ideo probatur concludenter coniecturis, & præsumptionibus, l. dolum, vbi Doctores C. de dolo, Francisc. de Aretio conf. 146. n. 7. Cagnol. in l. vnic. n. 131. C. de sentent. quæ pro eo, quòd inter est profer. Flamin. Paris. dicta quæst. 1. num. 101. Grattus conf. 53. n. 9. conf. 132. eod. nom. & conf. 135. n. 42. lib. 1. ex quo resultant plures effectus, vnus, quòd † talis dolus debet potius nocere, quam lucrum causari dicto Didaco, l. eum, qui, ff. quòd eum eo, cap. intelleximus de iudic. l. ne ex dolo, ff. de dolo, Tiraq. de retractu lignag. §. 3. glof. 9. num. 67. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. n. 104. & tit. 7. q. 16. n. 96. q. 37. n. 34. & quæst. 41. nu. 2. Mantua singul. 17. num. 3.

† Alter effectus est, quòd cùm dolus dederit causam contractui, illum efficit nullum, & inefficacem, Ioannes Trigonus singul. 92. num. 6. latè Hieronym. Gonzalez ad reg. 8. Cancellaria, glof. 56. num. 75. & seqq. Flamin. Parisus lib. 9. q. 27. nu. 2. qui lib. 3. quæst. 3. num. 3. post Abbatem in cap. cùm dilectus in fine, de ijs, quæ vi, & Paris. conf. 100. num. 72. vol. 1. concludit, † quòd interueniente dolo excluditur consensus, & per consequens nõ caufatur præiudicium ei, qui tali dolo mediante contraxit, ex eodem Parisio conf. 25. num. 31. volum. 4. quamuis iurasset contractum, † nam à quocunque iuramento censetur dolus exceptus, Quæst.

58 Ofac. decis. 41. num. 30. † & ideò vbi adest dolus verus, vel præsumptus non præiudicat iuramentum, Alexand. conf. 151. nu. 14. lib. 7. Hieron. Gabriel conf. 13. num. 7. tom. 1. Xuares conf. 3. num. 2. Abbas conf. 71. n. 1. par. 1. Ioseph de Seife tract. in distributione magistratus Iustitie Aragonum, cap. 9. §. 3. n. 10.

59 † Nec etiam præiudicat iuramentum, quòdò impugnatur contractus causa implemèti ex parte aduerfa non facti, vt per Crauet. conf. 127. num. 16. prout in effectu non adimpleuit dictus Didacus de Zetina, qui penes se pecunias retinuit.

Vltèrius, quia dictus Don Petrus non solùm se obligauit suasionibus, & metu reuerentiali dicti Don Ioannis Zapata eius patris, sed etiam minis, quòd si fecis faceret, eum à se abalienare volebat, nec alimenta præstare, dictus autem Don Petrus probatum habet, quòd dictus eius patris erat aspera conditio, & minas exequi solitus, & quòd iuste potuit timere, quòd illas exequeretur: quo ex capite etiam nullus est contractus, † nam licet Iudicis arbitrio commissum sit, qualis metus sit iustus, l. metum, ff. ex quibus causis maiores, Roderic. Xuares alleg. 24. num. 6. Auendaño in l. 4. tit. de las excepciones, num. 31. vers. quindò, clarum est, quòd in presenti casu debet reputari iustus, quòd fuit inductus Don Petrus ad se obligandum, quia vt inquit Morot. resp. 28. num. 15. & 16. † metus probatur ex nimia persuasione, & minis præcedentibus, † nam persuasio dolosa plus ponderis habet, quam violenta coactio, l. 1. §. persuadere, ff. de seruo corrupto, † nimiaque importunitas infert actus inualiditatem, sicut metus, l. 1. vbi Bald. C. de petit. hono. subla. lib. 10. & notatur in cap. super literis de rescript. Alex. de Angelo conf. 46. num. 4. inter consilia matrimonialia, † & non solùm metus, sed etiam iusta illius suspitio est multum considerabilis, l. nouissime, ff. quòd falso tutore auctore, Ancharran. consil. 408. in princ. Thomas Grammat. conf. 13. nu. 25. & conf. 31. num. 34. Ioan. Baptista Ferret. conf. 296. num. 15. Marc. Anton. Natta conf. 50. nu. 16. Ioan. Petrus Bimius conf. 399. num. 20. 33. & 40. lib. 4. Mandell. conf. 77. num. 11. Ioan. Gutier. conf. 16. num. 5. & seqq.

60 † Et solus metus reuerentialis est multum considerabilis, l. 1. §. quæ omeranda, ff. quarum rerum actio non datur, & resoluit Rodericus Xuares d. allegat. 24. num. 3. & seqq. Grattus resp. 86. nu. 28. lib. 2. Cenedo collectan. 10. ad sextum, num. 10.

61 † Nam reuerentia nimia accedit ad metum, l. 1. §. quæ omeranda, vbi Bart. ff. quarum rerum actio non datur, Barbat. conf. 41. n. 7. vol. 3.

62 † Et procedit non solùm respectu patris, & nepotis, sed respectu fratris, aut alterius habentis superioritatem, l. 1. in fine, ibi. Vel similem, C. quòd si quacunque præditi potestate, l. 1. vbi Bald. C. si Receptor Prouincia, & Francisc. de Aretio conf. 24. nu. 6. Auendaño in dict. l. 4. vers. in ista. [Quod metus reuerentialis respectu patris, & nepotis ex fratre, vel sorore, sit multum considerabilis, ex Ancharrano conf. 339. nu. 32. Aim. Crauet. consil. 976. n. 19. lib. 5. Anton. Capicio decis. 159. nu. 35.

Peralta in l. Titia, cum testamento, §. qui in vita, n. 1. ff. de legat. 2. Menoch. conf. 1. n. 493. Anton. Cucco lib. institution. maiorum, tit. 12. nu. 148. Pacilla in l. int. epoptas, n. 21. in fin. Gutierrez conf. 10. n. 17. Salzedo in addit. ad regulam 535. Bernar. Diaz, tradit Pater Thom. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 4. disputat. 7. nu. 34. latè Mandell. conf. 198. Ruin. conf. 49. nu. 2. lib. 1. Vinc. de Anna singul. 340. Tiracquell. l. conub. 5. n. 36. Carol. de Grassi de exception. except. 11. nu. 27. †] sufficiebat solus metus reuerentialis ad exclusionem consensus, l. penult. ff. de furtis, Bald. in l. 1. C. de bonis maternis, quem refert, & sequitur idem Francisc. de Aretio in conf. 14. num. 8. † auctoritas enim, vel dignitas personæ etiam absque coactione, aliqua tribuit iustam causam metus reuerentialis, vt probatur in l. cum verò, §. apparet igitur, ff. de fideicom. libertatib. idem Francisc. de Aretio conf. 24. num. 11. vbi Additio litera A. Mandell. conf. 77. nu. 3. † Et quia metus semper in se dolum continet, vt ait Alciat. resp. 5. num. 4. nullatenus obligat iuramentum metu interpositum, cap. cum contingat de iure iurando, cap. quamuis de pactis in 6. §. item sacramenta, in tit. de pace iuramento firmanda, Guido Papæ conf. 175. nu. 4. Io. Bapt. Ferret. conf. 149. n. 10. in fine, Alciat. resp. 442. n. 2.

† Et cùm similes persuasiones, coactiones, & 71 metus sint de his, quæ sunt occulte, l. consensus, §. super plagis, C. de repudijs, glof. in l. si cum exceptione, §. in hac actione, verbo ignorantiam, ff. de eo, quòd metus causa, Alexand. conf. 24. num. 8. lib. 2. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. 3. quæst. 1. n. 76. † Sufficiebant duo testes, ex his, quos maiori numero productos habet dictus Don Petrus, præsertim quia vnus ex eis Presbyter est, qui fuit præsens tanquam familiaris dicti Don Ioannis Zapata, ita post Baldum in l. nostram, C. de testament. tradit Auendaño vbi proxime num. 31. † Et quia 73 dolus, aut metus in priuatis ædibus admittit lenioribus probationibus probatur, Mandell. conf. 77. num. 9. † Vel testibus singularibus, vt inquit 74 Cæsar Vrsill. in additionib. ad Matth. de Afflict. decis. 246. n. 3. & duobus seqq. Morotius resp. 28. num. 5. Vel inditijs, Grattus resp. 20. num. 3. & resp. 43. nu. 8. lib. 2. Anton. Gamma decis. 346. eodem numero. † Tali casu probatio testium domesticorum habetur efficacior, tradunt DD. in dicto §. super plagis, C. de repudijs, l. quoties, C. de naufrag. lib. 10. vbi Bart. Crotus tract. de testibus, num. 126. Surd. de aliment. tit. 6. quæst. 23. num. 9. Abbas in cap. insuper, & in cap. literas 24. num. 2. de testibus, Gregor. Lopez in l. 1. tit. 16. part. 6. glof. 3.

Nec obstat dicere, quòd præfatus Didacus de Zetina non induxit, aut persuasit dictum D. Petrum, nec illi minas iniunxit, aut metum, sufficit enim id factum fuisse per dictum Don Ioanem eius patrum; † nam metus actio est in rem scripta, & datur contra eum, ad quem res peruenit ex metu alterius, etiam ex contractu oneroso, l. metum, §. animaduertendum, l. quòd diximus, & l. si cum exceptione, §. aliquando, & §. Pedius, ff. de eo, quòd metus causa, Parisius conf. 139. nu. 22. lib.

lib. 4. quem sequuntur Ofac. decis. 179. post num. 12. Morot. respons. 75. num. 3. Caesar Vrsill. ad Afflict. decis. Neapolit. 246. num. 8. & decis. 263. Gaspar Ant. Thefaur. quest. forens. 5. n. 8. lib. 1.

77 † Et omnis difficultas cessat, animaduerso, quod dictus Don Petrus fuit non solum enormissimè læsus, sed in tota summa, l. omnes, §. Lucius, ff. de his, qua in fraud. creditor. Capolla consil. civil. 29. & alij, quos refert, & sequitur Marchesian. tractat. de commissionib. 2. par. tit. de commiss. restitut. in integrum, §. 1. pag. 95. num. 40. & num. 43. Gamma decis. Portugall. 198. nu. 3. Marc. Ant. Eugen. conf. 29. n. 39. & seqq. lib. 1. Marius Giurba decis. Sicil. 105. n. 1.

78 † Quia semper ubi habet contractus læsionem enormissimam, resultat probatio iniquitatis illius, vt post Decian. conf. 130. col. 4. vers. sed tamē, tradit idem Marc. Ant. Eugen. conf. 12. n. 65. Roder. X Suarez conf. 3. à num. 14.

79 † Quia talis læsio arguit, & continet dolum factum re ipsa, l. si superstiti, C. de dolo, l. si quis cum aliter, ff. de verborum obligat. l. omnes, §. Lucius, ff. qua in fraud. creditor. l. 7. tit. 15. partit. 5. & tradunt Alexand. conf. 42. num. 6. & 20. & conf. 47. num. 5. lib. 1. & conf. 41. num. 7. lib. 3. Mandell. consil. 81. num. 9. lib. 1. Ioan. Baptist. Ferret. conf. 149. num. 10. Roman. conf. 54. num. 4. Morotius respō. 38. num. 6. Curtius iunior conf. 161. num. 16. Auē. daño 2. par. cap. 10. num. 42. Crauera conf. 142. n. 21. & conf. 192. num. 3. Gamma ubi proximè num. 2. Matienzo in l. 1. tit. 11. lib. 5. glof. 8. n. 49. Marc. Anton. Eugen. decis. conf. 12. num. 66. & consil. 29. n. 4. † Eam subiungens rationem, quod dolus re ipsa æquiparatur dolo ex proposito, dicit. l. si quis cum aliter, vbi DD. ff. de verborum obligat. Castador. decis. 1. de empt. & vendit. Socin. iunior conf. 144. num. 11. lib. 1. Cagnol. in l. 2. num. 79. C. de rescind. vendit. Alexand. conf. 118. num. 8. lib. 7. Mandell. conf. 81. num. 50. Burgos de Paz consil. 19. num. 2. & conf. 28. num. 13. Roderic. X Suarez conf. 3. num. 35. Grattus respō. 38. num. 4. lib. 1. vbi dicit, quod hoc procedit sine dubio, vbi adest enormissimam læsio, † nam cum excludat consensum necessarium in contractibus, secundū Marc. Anton. Eugen. in decis. conf. 12. num. 69. † non potest renunciari à minore viginti quinque annorum, Auctore Anton. de Butrio in cap. cum contingat, num. 17. in 4. casu de iure iurando, Aymon Crauet. in decis. conf. 142. num. 24. Berolius conf. 49. num. 12. Marc. Anton. Eugen. conf. 3. nu. 50. Burg. de Paz plures allegans conf. 28. num. 18. † quamuis sit cum iuramento, Vldaric. Zafius consil. 18. num. 16. lib. 1. quia vt bene inquit Roderic. X Suarez conf. 3. num. 34. † iuramentum non debet esse iurantibus spoliatio, & accipientibus æterna damnatio, † nec iurans videtur de tam magna læsione præcogitasse, nec in eam consentire etiam per verba amplissima, vt ait Berolius quest. 125. num. 2. glof. verbo detrimentum, in cap. 1. de in integrum restitut. in 6. vt ex pluribus resoluit Couarruu. in decis. cap. quamuis pactum, 3. par. §. 4. num. 5. Ca. cheran. decis. decis. 41. num. 2. dicens, † quod vbi

cunque interponitur iuramentum in contractu, in quo quis enormiter læditur, caret comitibus in iuramento necessarijs, & ideò non nocet, Afflict. decis. Neapolit. 80. num. 6. Joseph Ludou. decis. Perusina 64. par. 2. optimè Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 136. num. 15. & seqq. optimè Caldas Pereira in decis. l. si curatorem habens, verb. læsis, nu. 1. col. 5.

Et quia includendo in se dolum præfata læsio, succedat regula, † quod iuramentum dolo extortum, nunquam confirmat contractum, cap. licet de iure iurand. in 6. Couarr. vbi supra, §. 4. nu. 2. Ioan. Gutierrez. in decis. authent. sacramenta puberū, num. 26.

† Et licet regulariter ante inchoatum iudiciū aduersus instrumentum iuratum agendo, vel excipiendo requiratur ad hos fines absolutio, & relaxatio iudicis Ecclesiastici, ex traditis per Federic. de Senis quest. 300. num. 2. Ioan. Vincent. de Anna allegat. 28. num. 11. & 12. Ioann. Neuizan. conf. 23. num. 2. Barbatia conf. 16. num. 24. lib. 3. dictus Don Petrus eam obtinuit à Prouisore Episcopoparus Conchenensis, vt apparet fol. 118. processus istius causæ, quæ omnino est videnda, vt conuincatur falsum præsuppositum dicti Didaci, asserentis, Don Petrum se opposuisse, & suas defensiones inchoasse aduersus executionem, non petita relaxatione, contrarium enim certissimum est, † quæ absolutio, & relaxatio potuit legitime concedi ab Ordinario Conchenis iudice competente dicti Don Petri, qui originaliter est reus, ita post Lapum allegat. 10. & Abb. in cap. si quis contra Clericum de foro compet. tradunt Couarr. lib. 1. variarum, cap. 4. Anna alleg. 83. nu. 6. Capic. decis. 18. n. 6. vbi Prosper. Petra littera C.

† Nec erat necessarium citare dictum Didacum de Zetina ad concedendum relaxationem prædictam ad finem agendi, vel excipiendi, vt tradunt Afflict. decis. Neapolit. 220. num. 10. Joseph Ludouic. decis. Lucens. 18. num. 3. Caualean. decis. Finizan. 9. num. 14. par. 1. Ioan. Vincent. de Anna singul. 2. Morotius respō. 87. num. 10. Flamin. Paris. lib. 13. de resignat. benefic. quest. 1. num. 37. Traquell. in tractat. res inter alios actas, num. 66. & seqq.

Imò præsupposito dolo interveniente in dicto contractu, non videtur opus fuisse relaxatione, quia vt inquit I. C. in l. final. ff. qui satisfacere cogantur, † qui iurato promissit iudicio sibi, non videtur peierasse, si ex concessa cautia hoc deseruerit, Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. final. 5. par. §. 14. num. 5. & tradunt Castan. conf. ultimo, alias 69. num. 18. & 19. Ioan. de Amicis consil. 33. num. 42. & Iaf. communem dicens conf. 133. num. 8. lib. 4. Hieronym. Gabr. conf. 13. num. 12. lib. 1. & alij adducti per Ioan. Gutierrez. in decis. authent. sacramenta puberum, n. 95. Vrsill. ad Afflict. decis. 263. n. 3. Pinell. in l. 2. C. de rescind. vendit. 3. par. cap. 1. num. 8.

Nec etiam est necessaria relaxatio quoad aufferendum effectum iuramenti in principali, suppositis illius defectibus supra adductis, † & ista est resolutio ita certa, quæ serè non habet contra-

traditorem, & inter Auctores, qui eam tenent, & affirmant communem, sunt Alexand. conf. 125. num. 1. lib. 1. Mandell. conf. 81. num. 54. lib. 1. Alciat. respō. 97. n. 2. & 3. Cæphal. conf. 207. nu. 13. Cagnol. in l. 2. C. de rescind. vend. n. 89. 97. & 109. Decius conf. 379. ad finem, Burgos de Paz conf. 28. num. 17. Roderic. X Suarez conf. 3. n. 25. Molina lib. 2. de primogen. cap. 3. nu. 24. adducti per Cenedo collectan. 158. ad Discret. ales, num. 3. Gamma decis. 95. num. 2. Ioan. Andr. Georg. allegat. 34. num. 16. Marc. Anton. Eugea. conf. 29. num. 17. 19. & 24. Mexia ad l. Toleti, in responsione ad sextum, & octauum partis primæ fundamentum, num. 42. Caualec. decis. Finizan. 9. nu. 3. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 13. quest. 1. num. 32. Ioan. Gutierrez. de iurament. confirmat. 1. par. cap. 26. num. 7. Castador. decis. vnic. de empt. & vendit. num. 1. & 4. Addit. ad Afflict. decis. Neapol. 322. n. 3. & hanc esse magis communem, & praticari in Regia Cancellaria Vallisoleana, tradit Matienzo in l. 1. tit. 11. lib. 5. Recopilat. glof. 8. num. 49. optimè Roderic. X Suarez decis. conf. 3. num. 27. vbi probat, † quod minor deceptus in maxima summa, nullatenus est obligatus stare contractui, quem iurauit, & opponens de periurio erit repellendus replicatione doli, quem læsio continet, vt resoluit Mandell. conf. 9. num. 55. † cum etiam maioribus, sicut minoribus concedatur habitatio à iuramento, ratione læsionis enormissimæ, vt resoluit Anton. de Butr. in cap. cum contingat de iure iurando, & ex aliorum autoritate Thomas Grammatic. decis. Neap. 66. num. 34.

† Quod est magis certum in nostro casu, quia sufficit, quod cum metu etiam reuerentiali tantum concurrat læsio enormis, non valeat contractus non obstante iuramento, Ioan. Gutierrez. plures allegans in decis. authent. sacramenta puberum, nu. 93. & conf. 16. n. 20. & conf. 22. nu. 9. Vrsill. ad Afflict. decis. 69. n. 5. & 6. & decis. 393. n. 15.

† Et multo magis quando adest enormissimam læsio etiam alio non probato, metus præsumitur, vt responderunt Alciat. conf. 97. nu. 5. vers. sexto adducitur, Alberic. conf. 77. num. 21. Ioan. Cæphal. conf. 405. num. 36. lib. 3. Menoch. conf. 412. nu. 15. lib. 5.

† Et generaliter, quod omnes contractus, in quibus interuenit læsio enormissima, sint ipso iure nulli, tenent Berolius conf. 37. num. 30. lib. 1. Cæphal. conf. 207. num. 75. & conf. 495. num. 23. Ioan. Baptist. Assinius tractat. de executionib. §. 4. cap. 66. nu. 1. Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 83. num. 99. & in hac conformitate affirmat Castador. d. decis. 1. de empt. & vendit. vidisse iudicari, & sententiari in sacra Rota Romana, & Matth. de Afflict. d. decis. 322. in sacro Consilio Neapolis, & D. Præses Couarr. lib. 2. variar. cap. 4. num. 5. ait, quod in Audientia Granatensi vidit bis ita sententiari: ex quibus resultat euidenter, quod tam census, quam iuramentum, & aliæ clausulæ dicti contractus plures nullitates patiuntur.

† Et quando ita non foret, est absque dubio, quod dicto D. Petro competit dicta restitutio in integrum per eum petita in tempore, & forma

aduersus dictum instrumentum, & quod fuit legitime ei concessa per sententiam dicti Prouisoris, d. l. si curatorem habens, §. si verò, C. de in integ. restit. minor. l. non omnia 45. ibi: Aut oneri, quod non suscipere licuit, se obligauit si minoribus vigintiquinque annis, ff. de minorib. Bald. in l. cum hereditate in fin. ff. de acquirend. hered. Guido Papæ cōf. 160. num. 6. Surd. de alimen. tit. 11. quest. 26. num. 91. Burgos de Paz conf. 28. num. 10. Farin. decis. 272. n. 2. in nouiss.

† Et confirmatur, quia remedium restitutionis in integrum competens minoribus læsis, est multum fauorabile, vt post Bart. in l. nec quicquam, §. vbi decretum, col. 2. ff. de offic. Procons. tradit Ioann. Cæphal. conf. 3. num. 128. Auendaño in capitulis Prætorum, 2. par. cap. 30. num. 7. & debet concedi iudicis officio, cap. fin. de officio iudic. August. Berolius quest. 40. in princ. † quia huiusmodi remedium non videtur excludi aliqua lege, aut generali exclusione, ex l. postquam liti, C. de pactis, quæ ad hoc maxime extollit Iaf. ibi num. 17. Gamma decis. Portugallie 201. num. 1. Ioan. Cæphal. d. consil. 3. num. 129. Parlador. in decis. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 5. par. §. 11. n. 53. & sequentibus vbi ait, † quod in his Regnis admittitur ad fauorem minorum remedium restitutionis in integrum aduersus viam executiuam, & idem satis in nostro proposito resoluit Roderic. X Suarez in l. post rem iudicatam, in declaratione l. Regni, vers. sed proinde, num. 44. concludens, quod minor potest dicere contractum nullum, & casu, quo lit alicuius roboris petere contra eum restitutionem in integrum, † nam vt ait text. in l. 3. C. de tutore, & curat. qui non satisdedit, frustra in integrum restitutionis auxilium desideratur, quando gesta ipso iure irrita sunt, l. 1. C. si aduersus rem iudicatam.

Demum non est considerabile dicere, quod pecunia, quam dedit dictus Didacus de Zetina fuit, vt conuerteretur in solutione expeditionis Bullarum coadiutoria Canonici dicti Don Ioannis ad fauorem D. Petri, nam ultra probationem illius, quod solummodo facta fuit præsentia pecunie, quam confinxit concedere ad censum, vt breui manu sibi satisfaceret de debito dicti D. Ioannis, ex causa rationum inter eos interuenientium, habet etiam probatum, satisfecisse integraliter expeditionem dictarum Bullarum ex fructibus sui Canonici ad eum peruentis post mortem dicti eius patris, de quo sunt testes Laurentius, & Alexander Cataneg, & Iacobus Iustinianus, & Ludouicus de la Cueva; per quorum manus transiit exactio fructuum, & satisfactio expensarum. † Et cum deponant de proprio facto, debet illis credi, Paul. de Castro in l. quicumque, colum. fin. C. de seru. fugitiu. & conf. 268. visis actis in fine, lib. 1. Hippolyt. in præf. §. diligenter, n. 131. Ioan. Cæphal. conf. 225. n. 4. & conf. 227. num. 32. Afflict. decis. Neapol. 369. n. 7. Decis. Genuæ 121. Otafc. decis. 99. num. 36. dicens, testibus deponentibus de proprijs solutionibus magis credi, quæ alijs.

† Et quia assitit verisimilitudo in fauorem te-

99

100

101

102

103

104

92

tra-

stium dicti Don Petri, quæ deficit in testibus dicti Didaci, idè illi sunt præferendi, l. ob carmen, §. fin. ff. de testibus, cap. in nostra eod. tit. lal. in l. si extraneus, notab. 4. ff. de cõdict. causa data, Decius in cap. licet causam, num. 21. de probat. Cæphal. conf. 169. num. 10. tom. 2. Roland. a Valle conf. 24. num. 55. lib. 1.

Neque obstat dicere, dictum D. Ioanem Zapata præstitisse alimenra dicto Don Petro, & assensum ad coadiutoriam sui Canonicatus, id enim efficit propter vinculum, & obligationem sanguinis, de quibus etiã benemeritus erat dictus D. Petrus propter obedientiam, & obseruantiam, quam habebat erga dictum eius patrum, etiã seruitia honesta, tamen illi impendendo mortuusque fuit idem D. Ioannes, vt eo deficiente soror, & nepotes alij haberent protectionem, & alimẽta, possidente Canonicatum dicto Don Petro;

105 † fecit itaque, quod facere debuit, vt inquit D. Ambros. lib. 1. de officijs, relatus per Gratian. in cap. est probanda 86. distinet. Tiraquel. de priuilegijs causis, in præf. versic. & facti, Feuardent super Rith cap. 2. sectio. 19. vers. adiecit, Gregor. Lopez in l. 7. tit. 23. part. 1. glof. 9. nec sub hoc colore potest præterire dictus Didacus de Zerina, quod

106 illi soluat, quod non debebat, † cum nec ipsi D. Ioanni, aut alteri benefacienti liceat deducere in pactum obligationes antidorales, nam haberetur pro iniusto lucro, cap. illud, §. quæst. 2. cap. 1. 13. quæst. 3. Rebuff. in l. creditores 10. vers. item obligatus, ff. de verbor. signif. † & si quis naturaliter ad antidora obligetur benefacienti, l. sed et si lege, §. consuluit ff. de petit. hered. vbi glof. verbo obligauerunt, & communiter DD. cap. cum in officijs, vbi Couar. nu. 6. versic. glossa Bernardi de testam. Abb. in cap. ceterum, nu. 1. de iuram. calumn. lal. in l. ex hoc iure, num. 53. ff. de iustit. & iure, in l. Tiraquel. in l. vnquam, verbo donatione largitus, à nam. 11. C. de reuoc. donat.

Nec etiam obstat, quod post factam dictam scripturam petijt moratoriam coram Prouisore Conchensi aduerſus eius creditores, & in nora illorum potuit dictum Didacum de Zerina, & alios, quibus cum similibus defectibus fecit eum obligari dictus eius patrus. Id enim fuit cum adhuc esset minor viginti quinque annis, & sub cura eius matris, † & ad inducendam ratificationẽ opus erat, quod eam faceret in maiori gratia, & cum animo, & verbis expressis ratificandi, vt in l. 1. iuncta glof. verbo ratam fecerunt, l. 2. C. si maior factus ratũ habuerit, Auend. in l. 4. tit. de las excepciones, n. 39.

109 † Vterius, cum dolus interuenerit in dicta scriptura constitutionis census, non potuit cadere ratificatio, ex d. l. fin. tradunt Paulus Æmilius decif. Rotæ 1. num. 2. & 3. part. 3. Arifmin. Tapat. lib. 2. in d. tit. C. si maior factus, fol. 128. † quia dolus malus semper videtur exceptus, l. tres fratres, ff. de pactis, l. creditoribus, §. Lucius, ff. mandati, Alexand. conf. 138. lib. 7. Hieronym. à Laurent. decif. Rota Auenion. 59. num. 8.

110 † Et quando aliquod præiudicium potuisset illi causari, competeat illi restitutio in integrum

per eum petita, cum sit intra quadriennium vtile à iure sibi concessum, l. fin. C. de temporib. in integ. restitut. peten. l. 47. tit. 13. part. 5. l. 8. tit. 19. part. 6. vbi Gregor. Lopez glof. 5. & in l. 10. tit. 23. part. 3. glof. 7. Ant. Gomez tom. 2. variar. cap. 14. nu. 7. Ioan. Garc. de nob. glof. 6. §. 2. m. 15.

Et respectu nouitatis deductæ per dictum Didacum, quod cum eius appellatio sit à sententia Prouisoris Conchensis, non potest tractari de alio articulo, nisi an dicta sententia debeat confirmari, vel ne? Præterit, quod executio perperam inchoata coram dicto Prouisore sit prosequenda, cum ita sit, quod illud cessauit per decretum, quod dedit terminum probatorium in via ordinaria, exequitione suspensa, quod fuit confirmatum per Vicarium Generalem Toletanum, Compluti residentem, † quod transiuit in rem iudicatam, cum non se præsentauerit in gradu appellationis coram alio Superiore, glof. in l. si præiens, C. quomodo, & quando Index, elem. si cut de appellat. Rota decif. 17. de appellat. in nouis, Didacus Perez in l. 2. tit. 16. lib. 3. Ordinar. glof. 2. l. 22. tit. 23. part. 3. lex 2. tit. 18. lib. 4. Recop. Puteus decif. 389. m. 2. lib. 2. Paul. Æmil. decif. 31. & sequet. part. 1. Cæsar de Grassi. decif. 134. m. 1. Paz in praxi tom. 1. c. 1. sexta partis, n. 7. Casiod. lib. 1. variar. epist. 5. dicens: Et idè SpeEtabilitati tuæ presentibus assamur oraculis, quatenus si ita res se habet, vt à presentibus supplicatur, & in Comitibus Anna iudicio Mazenis fundi controuersia statutus legitimus est decisa, nec aliqua probatur appellatione suspensa, quæ sunt decreta seruentur.

per eum petita, cum sit intra quadriennium vtile à iure sibi concessum, l. fin. C. de temporib. in integ. restitut. peten. l. 47. tit. 13. part. 5. l. 8. tit. 19. part. 6. vbi Gregor. Lopez glof. 5. & in l. 10. tit. 23. part. 3. glof. 7. Ant. Gomez tom. 2. variar. cap. 14. nu. 7. Ioan. Garc. de nob. glof. 6. §. 2. m. 15.

Et respectu nouitatis deductæ per dictum Didacum, quod cum eius appellatio sit à sententia Prouisoris Conchensis, non potest tractari de alio articulo, nisi an dicta sententia debeat confirmari, vel ne? Præterit, quod executio perperam inchoata coram dicto Prouisore sit prosequenda, cum ita sit, quod illud cessauit per decretum, quod dedit terminum probatorium in via ordinaria, exequitione suspensa, quod fuit confirmatum per Vicarium Generalem Toletanum, Compluti residentem, † quod transiuit in rem iudicatam, cum non se præsentauerit in gradu appellationis coram alio Superiore, glof. in l. si præiens, C. quomodo, & quando Index, elem. si cut de appellat. Rota decif. 17. de appellat. in nouis, Didacus Perez in l. 2. tit. 16. lib. 3. Ordinar. glof. 2. l. 22. tit. 23. part. 3. lex 2. tit. 18. lib. 4. Recop. Puteus decif. 389. m. 2. lib. 2. Paul. Æmil. decif. 31. & sequet. part. 1. Cæsar de Grassi. decif. 134. m. 1. Paz in praxi tom. 1. c. 1. sexta partis, n. 7. Casiod. lib. 1. variar. epist. 5. dicens: Et idè SpeEtabilitati tuæ presentibus assamur oraculis, quatenus si ita res se habet, vt à presentibus supplicatur, & in Comitibus Anna iudicio Mazenis fundi controuersia statutus legitimus est decisa, nec aliqua probatur appellatione suspensa, quæ sunt decreta seruentur.

Et quia illius appellatio, & presentatio per eum facta, solummodò fuit à sententia Prouisoris, & de eo actum est in præsentis iudicio, † su per quo est pronuncianum, l. de qua re, ff. de iudic. l. vt fundus 18. ff. commun. diuid. libi: Quia vltra id, quod in iudicium deductum est, excedere iudicis potestas non potest, cap. licet Heli de simonia, ibi: Vt iuxta iudicij formam sententia quoque forma dicitur, Abb. in cap. inter ceteras, num. 8. de sentent. & re iudic. Bart. in l. vinum, num. 14. & 16. ff. si certum petatur, Pinell. in l. 2. C. de rescind. vendit. 3. part. n. 12. l. 16. tit. 22. part. 3. vbi Greg. Lopez glof. 1. & hoc fuit benè recognitum per Dominum Auditorem in dubio partibus dato, an sententia Ordinarij Conchensis esset reuocanda, vel confirmanda: nam vt fundatum est in præsentis discursu debet de iure confirmari, † condemnando etiam in expensis dictum Didacum, quia malè appellauit, iuxta l. properandum, §. finatũ alterutra, C. de iudic. cap. finem litibus, de dolo, & contum. vbi Anton. de Butrio num. 16. & in cap. vnic. n. 15. de plus petitionibus, l. sum, quem temere 79. vbi Bart. num. 3. & 4. ff. de iudic. l. 8. tit. 22. part. 3. Parlad. lib. 2. verũ quotidian. cap. fin. 5. part. §. 18. nu. 1. Afflic. deci. Neapol. 42. Quid. Papæ singul. 995. Rota decif. 25. de re iudic. in antiq. Caballin. milleloq. 970. & seq. Guido Papæ quæst. 436. n. 56. Andr. Gaill. lib. 1. obseruat. 132. Additio ad Capell. Tholosan. quæst. 223. Et ita mihi videtur. Saluo, &c.

SVM.

SVM MARIVM.

- 1 Officiales plures si exorserunt aliquid, & vnus in articulo mortis mandat restitui illud, quod declarauerit Episcopus, an debeat declarare in solidũ, vel secundũ ratam, & portionem.
- 2 Notula à testatore relicta non comprobata testibus, dari non debet.
- 3 Testis singularis non probat.
- 4 Confessio extraiudicialis vno teste probata, non inducit semiplenam probationem.
- 5 Confessio extraiudicialis nõ probatur testibus singularibus.
- 6 Testes de auditu non probant.
- 7 Declaratio facta ab aliquo coram vnico teste, non efficit speciem probationis.
- 8 Comparatio scripturæ debet fieri ad alias indubitata fidei.
- 9 Probatio sumpta ex comparatione est multũ periculosa.
- 10 Periti debent esse, qui vocandi sunt ad faciendum comparationem.
- 11 Assertio vnus, alteri non præiudicat.
- 12 Debitoris confessio ad fauorem alienius non nocet legitimo illius creditori.
- 13 Testator si aliquid declarauit quod nõ valeret tanquam confessio, an valeat in vim legati.
- 14 Confessio solum probat in rebus, quæ pendent à voluntate consentientis.
- 15 Confessio patris non præiudicat filio, etiã quoad legitimam.
- 16 Actum qui facere prohibetur, non potest aliquid efficere, quo talis actus valideretur.
- 17 Nuda ex declaratione non probatur præensum debitum.
- 18 Dos materna filijs debita est ad alienum parentis.
- 19 Debitor non disponit de eius bonis in præiudicium creditorum.
- 20 Conſteri quis non potest se debitorem Fisci in dũnum aliorum creditorum, etiam in articulo mortis, & num. 21.
- 22 Confessio debiti debet saltem duobus testibus probari.
- 23 Confessio nuda parentis, de qua aliter non constat esse veram, non præiudicat filio.
- 24 Pater si declaret testamento, se filij debitorem, non sufficit, nisi filius debitum aliter probet.
- 25 Contrariorum eadem est ratio, & disciplina.
- 26 Si id, de quo magis videbatur inesse, nõ inest, neque id, de quo minus.
- 27 Confessio debiti facta in vita, & probata sufficiti numero testium nocet heredi.
- 28 Confessio facta in infirmitate, aut causa mortis, non nocet heredi, nisi sit iurata.
- 29 Instrumentum est stricti iuris, nec extenditur ad incognita, vel ad alias res, aut personas.
- 30 Promissioni verba nõ extenduntur vltra cõtenta in ea.
- 31 Ignorantia presumitur vbi scientia non probatur.
- 32 Certificatio est solemnitas extrinseca, quæ nõ præsumitur, nisi probetur.

Tom. 2.

- 33 Scientem, non ignorantem iura obligant.
- 34 Iuramentum in instrumento appositũ nõ amplias illud ad non cogitatas, & n. 36.
- 35 Approbare quis non censetur, quod ignorat.
- 37 Iuramentum an faciat valere actum omni meliori modo.
- 38 Iuramentum non efficit, vt actus extendatur ad id de quo fieri debebat specialis mentio.
- 39 Iuramentum non supplet defectum voluntatis, & consensus.
- 40 Obligationes alienas adimplere aliquem cogi, iniquum est.
- 41 Vxor nec pro marito, nec pater, aut mater pro filio, nec filius pro patre conueniri possunt.
- 42 Restitutio in integrũ cõpetit minori, qui assumpsit in se obligationes alienas.
- 43 Reuerentia nimia in cõtractu equiparatur metu.
- 44 Contractus gestus per filium cum patre presumitur meticulous, & non valet.
- 45 Metus velatus probatur ex qualitate personarũ.
- 46 Dolus presumitur commissus contra minorem ex enormissima læsione.
- 47 Læsio si cum dolo interueniat, rescinditur contractus.
- 48 Læsio inducit presumptionem metus.
- 49 Suasiones urgentes patris, & patrui, sufficiunt ad rescissionem contractus.
- 50 Metu gesta rata non debent haberi.
- 51 Restitutio in integrum est concedenda minori læsio sui facilitate, aut dolo aduersarij.
- 52 Patris reuerentia aliquanadõ effacior est, quam terror.
- 53 Metus iustus est vitandi indignationem paternã.
- 54 Metus causam tribuit magna verecundia erga illum, qui auctoritate apud nos pollet.
- 55 Metus præcedens inficit actum sequentem.
- 56 Metus semper continet dolum ex parte inferentis.
- 57 Iuramentum non obest, vbi est enormissima læsio, maxime contra minorem, & n. 58.
- 59 Iuramentum debet relaxari vbi interuenit læsio, aut dolo verus, vel presumptus.
- 60 Iuramentum multoties interpretatur in contrariis potius ex stylo Notariorum, quam ex cõsensu partium.
- 61 Iuramentum non nocet minori non certioratõ de suo iure, & priuilegio.
- 62 Iuramentum vnus non supplet duos defectus.
- 63 Renunciatum nunquam videtur iuri veniendũ aduersus læsionem enormissimã.
- 64 Læsio enormissima continet dolum.
- 65 Læsioni enormissima non potest renunciari.
- 66 Iuramentum debet interpretari, vt obliget iurãtem minus, quam sit possibile.
- 67 Iuramentum non debet esse vinculu iniquitatis.
- 68 Repudiatio expressa filij de hereditate paternã debet attendi.
- 69 Vxor, & eius filijs competit retentio bonorum viri pro dote, & n. 71.
- 70 Retinendi ius competit propter hypothecam.
- 72 Retentionis ius competit etiã singulari successori.
- 73 Retentio datur etiã pro dote non liquidata, & multo magis pro liquida.

Ss

74 Inuen-

- 74 Inventarium factum a filio conseruat illius iura inconfusa.
- 75 Fiscus, aut creditores posteriores non possunt pretendere satisfieri, nisi de eo, quod supererit satisfactis filius de dotibus matris.
- 76 Res alienum est quod debetur creditoribus.
- 77 Filius minor, qui paternam hereditatem immiscuit aut possessionem agnouit, potest in integrum restituit aduersus prauidicium, quod ex eo libi sequeretur.
- 78 Minor regulariter restituitur intra quadriennium, quo factus est maior.
- 79 Lesio quando est maxima, potest restitutio in integrum concedi post quadriennium.
- 80 Restitutio in integrum datur minori etiam contra Fiscum.
- 81 Priuilegium eius, qui est laicus, & petit restitui attenditur potius, quam illius, contra quem restitutio petitur.
- 82 Priuilegiatorum in concursu potior est causa certantis de damno vitando, quam agentis de lucro captando.
- 83 Restitutionis in integrum remedium fundatur in equitate naturali.
- 84 Restitutio in integrum minoribus competens est multum fauorabilis.

P R O

Don Gaspare Ramirez de Zuñiga, & Donna Maior, & Donna Antonia de Zuñiga eius sororibus.

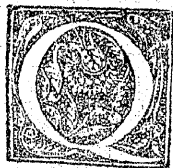
C V M

Fiscali Commissionis, quam a Regio Consilio Camera habet Licentiatas Perna Carrillo.

ARGVMENTVM.

Declaratio patris super aliqua restitutione facienda, si non probetur concludenter, filijs non nocebit, non solum respectu bonorum maternorum, verum nec quoad legitimas ex bonis patris (si quae essent) ad eos spectantes, & qualiter succurratur illis, si se obligarunt soluere certam summam annuam quotannis pro satisfactione certorum debitorum patris, & nullo casu posse compelli ad alia debita persolueda tali praetextu.

CONSILIVM CLXXIV.

QVIA In factu vtraque pars est conformis, praesens discursus duobus distribuetur. Articulis. In primo fundabitur, quod declaratio, quam praetendit dictus Fiscalis fecisse D. Bernardum Ramirez de Vargas patrem dicti Don Gasparis, & sororum, super eo, quod cum ipse, & Don Roderic-

cus de Velasco, & Martinus de Ydigozen, cum essent Officiales Regij sumptere ex bonis Suae Maestatis octo mille pesos, seu pondera auri, & inter se diuiserunt pro tertijs partibus, ordinado, quod restitueretur portio sua, & etiam aliorum sociorum, si suas portiones non satisfecissent, recognitis prius eorum libris, & iuxta ea, quae de pluribus Officialibus, qui aliquid indebitè exortentur; quorum vnus in mortis articulo mandauit restitui, tradit Bald. conf. 329. nu. 1. lib. 4. per text. in l. magistratus. ff. de magistr. conuen. l. si familia, ff. de iurisdi. omni. iudic. l. 1. C. de condit. furtiuo, non potest prauidicium generare dicto Don Gaspari, & eius sororibus, non solum vti creditoribus patris pro dote D. Catharinae de Zuñiga eorum matris, sed etiam quoad eorum legitimas iure naturae debitas, si remansissent bona dicti eorum patris.

In secundo fundabitur, quod scriptura facta per dictum Don Gasparem, & Donnam Maiorem de soluendo anno quolibet ducatos octo centum durantibus eorum vitis ex redbitis maioratu, in quibus erant succelluri post mortem eorum patris, vt conuenterentur in satisfactionem dotis maternae, vt cederent in beneficium sororum, & quorundam aliorum creditorum non potest comprehendere praetensionem hanc debiti Regij Fisci, & quia fuere concursu ad stipulandum dictam scripturam cum enormissima ipsorum lesione, debet eis concedi in integrum restitutio aduersus quodcumque prauidicium illis causatum, & nihilominus in omnem euentum super bonis, si quae extiterint sui patris concedi praeratio pro dote materna.

ARTICVLVS I.

Declaratio, quam Fiscalis praetendit fecisse dictum Don Bernardum sub die 4. Nouembris 1604. non aliam iustificationem continet, nisi declarationem Acatij de Villanueva dicentis, eum illam scripsisse manu sua, verum fuisse subscriptam per dictum D. Bernardum tali secreto, & caute la quod fecit, vt exirent a camera filij, & alij personae domesticae, ne intelligent id, de quo agebatur, & Quare cum deficiant testes, & probationes vsurpatae pecuniae, nec sit verificatum testibus, aut comprobatione, subscriptione dictae declarationis esse propriam dicti Don Bernardi, nullatenus agi potest vigore illius, iuxta l. fin. C. de conueniend. fise. debitor. lib. 10. iuncta l. comparationes 19. vbi Bald. nu. 11. C. de fide instrum. cum adductis per Ioseph. Ludou. decis. Perusina. 7. quia non sufficit declaratio dicti Acatij de Villanueva, & qui est singularis, nec facit probationem, cap. licet vniuersis 23. in fine de testibus, Abb. in cap. in omni negotio, n. 4. in fin. eod. tit. Alex. conf. 189. n. 8. lib. 6. Curt. Iunior. eod. 19. n. 12. Bertrand. conf. 77. n. 5. vol. 4. & conf. 87. n. 4. vol. 5. Tiraquel. tract. de iudicio in rebus exiguis ferendo post princ. vers. secunda ratio est, Neuizan. conf. 8. n. 47. Rebuff. de reprob. test. num. 586. pulchre Laderch. de Imola conf. 84. num. 1. & vbi ait, quod quoad confessio est extraiudicialis, & de ea est vnicus tantum testis, non inducitur ex illa semiplena pro-

probatio, Bart. in l. admonendi, n. 36. ff. de iure iur. cum quo concurrat, quod confessio facta absente parte, nec valet, nec probat, Alciat. conf. 6. num. 15. & conf. 13. nu. 4. Barbatia conf. 17. nu. 13. lib. 3. & nec potest probari testibus singularibus, idem Alciat. conf. 2. nu. 7. eodem lib. Ioan. Baptist. Ferrer. conf. 62. num. 8. lib. 1. & ita esse de stylo Rota Romanae affirmat Casar de Grafl. decis. Roiae 97. num. 4.

Quare nihil conferunt alij testes deponentes de auditu eiusdem Acatij, quia omnes reducuntur ad solam illius depositionem, & regula iuris est, quod testes de auditu non probant, l. 3. §. idemque, vers. tu magis, ff. de testib. Parlador. in l. si non specialis, n. 1. C. de testam. l. testium, C. de testib. cap. in primis, §. sed & de personis 2. q. 1. cap. tua de consang. & affinit. Specul. tit. de teste, §. 1. vers. testimonium autem, Rebuff. alios allegans de test. tract. de reprob. testium, nu. 51. & 53. vers. vltimo, vbi resoluit, quod licet multi testes referant audiuisse ab vno, non probant, sicut nec ille solus probat, l. iuris iurandi, C. de testib. cap. licet ex quadam, eod. tit. l. 20. tit. 9. partit. 4.

Et ideo dicta asserta declaratio remanet in terminis cartulae, seu breuis nudi absque fide, & auctoritate, ideoque non inducit modum aliquem probationis, l. instrumenta, l. rationes, & l. ex eplo, C. de probat. auth. de instrument. caut. & fide, §. si verò quisquam, collat. 6. cap. 2. de fide instrum. auth. si quis, C. qui potior in pignor. hab. Couarr. cap. 22. practicae in princ. Aluar. Valasc. consult. 177. n. 1. tom. 2.

Et quamuis dictus Fiscalis praetenderit facere comprobationem dictae subscriptionis, producendo testes aliquot dicentes, quod tenebatur eam pro subscriptione dicti Don Bernardi, nil confert, & quia in toto processu non sunt productae aliae subscriptiones illius factae in instrumentis publicis, nec priuatis, ad quas fieret comparatio, prout praecise requiritur de iure, in tra. de test. l. comparationes, vbi communiter DD. Curtius senior in dict. l. admonendi, num. 118. vers. secundo, & ibi Franc. Purpurat. n. 172. ff. de iure iur. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 114. n. 11. & seq. qui nu. 14. ait, & quod probatio, quae sumitur per comparationem est multum periculosa propter euentus, qui quotidie experiuntur illorum, qui contrafaciunt, vel falsam imitantur imagine subscriptiones aliorum, vt tradit Hippol. de Marsill. in rubr. C. de probat. nu. 318. Vldaric. Zasius lib. 2. singul. responsor. cap. 25.

Et quia vt fiat comparatio, & resultet aliqua probatio ex illa, requiritur quod personae, quae facere debent probationem sint multum perita in arte scribendi, & habeant notam mahum scribentis, habeant & penes se alias subscriptiones, quae indubitabiliter sint illius, quem praetenditur subscriptionem fecisse, de cuius comprobatione agitur, iuxta Authent. ad hoc, & dict. l. comparationes, §. omnes autem, C. de fide instrum. Bald. in l. si vnus, n. 6. C. de testam. Greg. Lopez in 7. 8. tit. 19. partit. 3. glof. 2. & pluribus prosequitur, & comprobatur Menoch. vbi proxime a num. 25. vsq;

ad finem illius casus; Aluar. Valasc. vbi proxime n. 6. idem Vldaric. Zasius conf. 4. nu. 6. & 7. lib. 2. qui plures alios adducit.

Er omnis cessat difficultas, nam licet dicta declaratio reperiretur facta in testamento dicti D. Bernardi coram tabellione, & testibus, taliter, quod esset in forma probanti, non posset prauidicare eius filijs, quatenus sunt creditores eius pro dote materna; & nam vltra, quod vnus confessio, vel assertio non nocet, nec prauidicat tertio, l. Seia in princ. ff. ad Velleiani. l. duobus, §. 1. vbi Iaf. ff. de iure iur. l. sed et si possessori, §. final. eodem tit. l. centum, §. sed an ipsos, ff. de confess. Francisc. de Aretio conf. 51. n. 3. Afflict. decis. Neap. 245. n. 11. Achill. de Grafs. decis. 163. alijs 4. de confess. nu. 3. Rota decis. 685. n. 4. & decis. 802. num. 10. part. 1. diuers. Sacri Palatii, Surd. tractat. de aliment. tit. 8. priuileg. 48. n. 9. & conf. 82. nu. 22. dicens nu. 25. & quod confessio facta per aliquem debitorem ad alicuius fauorem, non prauidicat suo legitimo creditori, l. qui testamentum, vbi glof. ff. de probat. Ioan. Caephak. conf. 101. nu. 30. & seqq. lib. 1. Augustin. Morla in emporio iur. 1. par. tit. 8. de reb. credit. q. 1. n. 14.

Nec obstat dicere, quod et si non valeat in vim confessionis, sustinebitur in vim legati, arg. l. Lucius, §. 2. ff. de legat. 2. & eorum, quae tradit Bart. in l. cum quis decedens, §. codicillis, nu. 3. ff. de legat. 3. vbi post Iacob. de Bellouisu videretur determinare, quod si aliquis testator in eius testamento fatetur vsuras recepisse, & restitui iussur, quamuis peti non possint tanquam debitum, sustinebitur tanquam legatum, ex l. qui uxori, ff. de auro, & argento legato, Bald. in l. rationes, nu. 2. & 3. C. de probat. Alex. conf. 122. nu. 3. vol. 7. Cuman. conf. 37. in fin. Ripa in l. familia, nu. 45. C. de secund. nupt. Surd. d. tit. 8. priuileg. 30. n. 8. & 9. Rota decis. 669. n. 1. par. 1. diuers. Sacri Palatii.

Quia responderetur, quod talis confessio solummodo probaret in rebus, quae penderent a sola voluntate facientis, Bart. in l. certum, §. si quis ab sente, n. 3. ff. de confess. Bald. in l. generaliter, nu. 16. C. de non numer. pecun. Afflict. decis. 175. n. 4. Paris. conf. 92. nu. 18. vol. 1. Hippol. in rubr. de probat. nu. 93. Crauet. conf. 93. n. 2. Roland. a Valle conf. 82. n. 38. vol. 2. Surd. d. priuileg. 30. n. 10.

Et ita non poterit operari confessio patris ad prauidicium filiorum etiam pro sua legitima, vt late per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 18. n. 80. & in l. si vnquam, n. 89. & seqq. C. de reuoc. donat. super verb. donazione largitus, Roxas de success. cap. 9. n. 15. Auend. in cap. Praetorum, 2. par. cap. 29. nu. 12. Gutier. lib. 3. pract. q. 96. nu. 5. Surd. vbi proxime num. 12. [late Trentacinq. lib. 1. resoluit. tit. de legitima, resol. 2. num. 9. vers. declaratur.] & Et est mirabilis resolutio illa Putei lib. 3. decis. 7. num. 1. quod quando aliquis non potest facere actum, nec etiam confiteri aliquid, per quod actus ille prohibitus fiat validus, ex Bart. in l. si donationes, num. 2. C. de collation. quia opuserat, quod alio modo legitimo constaret, esse verum contentum in dicta declaratione, & cum ex ea sola non probaretur praetentum debitum, l. non nudis,

C. de probationib. d. l. Lucius la 2. §. quisquis ff. de legat. 2. l. Lucius, §. Sempromia ff. de legat. 3. l. 1. & per totum, C. de falsa causa adiecta legato, Rota decij. 669. & plures alij per Anton. Gomez tom. 1. Variar. cap. 12. num. 8. vbi ait, hanc esse communem opinionem, & magis planè procedere, quando ex confessione debiti resullaret præiudicium alicui tertio, vt in nostro casu dicto D. Gaspari, & eius sororibus creditoribus pro dote materna, † quæ parentis respectu est æs alienum, l. doce ancillam, C. de reuendicat. l. 1. & toto titulo, C. de rei uxoria actione, l. in rebus, C. de iure dotium, Beroius q. 111. num. 4. Ioseph. Ludouic. decij. Perusin. 38. nu. 86. Ioan. Garcia tract. de expens. & meliorat. cap. 13. n. 9. iuncta l. 1. C. de bon. maternis.

19 † Nam hoc casu sicut dictus D. Bernardus nõ habuit libertatem disponendi de eius bonis in præiudicium eorum tanquam creditorum, l. filius famul. §. Diuilo 2. ff. de legat. 1. l. cum fidei heredis, ff. de fideicommissar. libertatib. l. peto, §. prædium, ff. de legat. 2. l. alienationes, ff. famil. arres. cande, l. debitorem, C. de pignor. l. 1. C. debitorem venditionem pignoris impedire non possit, Molina lib. 1. de primogen. cap. 10. numer. 2. & sequentib.

20 † Ita nec potuit illis præiudicare confitendo se debitorem Sue Maiestatis, ex ratione d. l. qui testamentum, ff. de probat. l. si forte, ff. de castrensi peculio, etiam si id iurasset, vt probat Specul. tit. de confessis, §. nunquid dandum, vers. sed nunquid patris confessio, Abb. in cap. quamuis de sentent. & re iudic. n. 33. Bart. in l. cum quis descendens, §. codicillis, vers. præterea testator, ff. de legat. 3. plures adducti per Tiraquel. d. glos. 18. n. 80. Olasc. decij. 172. nu. 13. & 14.

Nec obstat dicere, quod fecit dictam declarationem, cum esset infirmus infirmitate, ex qua decessit, † Nam etiam si illam fecisset in articulo mortis, non probaret, glossa verbo graue, in cap. literas de presump. vbi Bald. & alij, in d. l. ad monendi, num. 128. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 150. num. 15. lib. 1.

Nec etiam obstat, quod eam fecit fauore anime sue, & exoneratione conscientie, quo casu sustinetur confessio facta absente parte, vt per Afflict. decij. Neapol. 164. num. 4. & 5. † nam vltra, quod hoc debebat esse probatum concludenter saltim duobus testibus, & non per indirectum, aut modum tam illegitimum, vt per glos. in l. fit. verbo pro nulla, C. famil. eriscunde, Ant. de Burtio in d. cap. licet ex quadam, n. 2. de testibus, Afflict. decij. 364. n. 4. Hippolite. de Marli. in praxi crim. §. diligenter, n. 10. iuncta l. vbi numerus, ff. de test. Burgos de Paz. conf. 43. num. 24.

Adhuc non poterat præiudicare dictis D. Gaspari, & eius sororibus, ex notabili determinatione Ioannis Dilecti de arte testandi, tit. 3. cautela 18. num. 5. vbi ait, † quod quando non constat alio modo, quam per confessionem patris, non valet in præiudicium filiorum, d. l. qui testamentum, Glos. & DD. in l. si donatione, C. de collationib. l. 1. §. in autem, ff. si quid in fraud. patroni. Et magis in nostris terminis idem Ioan. Dilectus, tit. 6. de legat. cautel. 6. num. 4. inquit verba hæc: Ignorandum non est circa confessionem male ablatorem in testamento factam, licet renouari non possit, vt per Angel. in d. §. codicillis, & per Barbat. in cap. Raynuntius, col. 62. de testamen. quatenus tamen confessio tederet in damnum creditorum, vel in diminutionem legitima filiorum confessio non valeret, per notatam in l. qui testamentum, ff. de probat. cum alijs allegatis per Barbat. in d. cap. Raynuntius, col. 63. & Alex. conf. 57. vifa breuilib. 5.

† Quod confirmatur, nam sicut affirmante patris in tuo testamento esse debitorem eius filij, nõ esset standum eius declarationi, nisi filius aliàs debitum probasset, iuxta doctrinam Bart. in d. l. cum quis decedens, §. codicillis, nu. 4. receptam per alios, quos refert, & sequitur Valasc. consil. 87. n. 4. C. Gar de Grass. decij. Rota 99. n. 1. Anton. Gamma decij. Portugal. 226. num. 1. eadem forma dictus Fiscalis debebat probare esse verum debitum ab eo prætentum, cum in præiudicium dictorum filiorum vti tallum, sibi vti creditorum non sufficiat dicta assera declaratio, † cum contrarium eadẽ sit ratio, & disciplina, l. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, DD. in rubr. ff. de acquir. posses. Caphal. conf. 74. n. 11. & conf. 112. n. 24. & 136. n. 13. vol. 1. & conf. 177. n. 3. lib. 2.

Et si ad præiudicandum eis in legitima non sufficebat dicta declaratio, minus efficax erit quoad præiudicandum inductis septem mille capitalis, quos vltra interesse ex igit dictus D. Bernardus pro dotibus d. D. Catharinæ de Zuniga, † quia si id, de quo magis videbatur inesse, nõ inest, nequẽ id de quo minus, cap. licet vniuersis, de testibus, l. neque ex vera, C. de acquir. posses. l. 1. C. de negot. gestis, Euerard. loco à maiori, numer. 1. Ioan. Caphal. consil. 85. num. 29. & seq. vbi concludit, quod talis confessio nec inducit probationem debiti, nec præiudicat filijs, aut creditoribus.

† Demum comprobatur, nam quamuis confessio debiti facta in vita, & probata maiori numero, quam vnus testis posset præiudicare heredi facientis, ex l. cum à matre, C. de reuendic. l. generaliter, C. de non numerata pecunia, Caphal. conf. 225. n. 28. † tam si fieret in infirmitate, aut causa mortis non præiudicaret heredi, nisi fuisset iurata, aut quod obtinet, C. de probation. Roman. conf. 445. n. 9. Affl. decij. Neapol. 168. n. 3. Rota d. decij. 669. n. 1. Caphal. conf. 239. n. 9. & conf. 276. n. 36. concludens, quod multò minus posset præiudicare tertio dicta confessio, & ita constat euidenter, quod nec dictis D. Gaspari, & eius sororibus, Et hæc de primo Articulo.

ARTICVLVS II.

Concludenter probatum est multorum testamentum numero, quod dictus Don Bernardus Ramirez non solum per se, sed mediante Don Alphonso Ramirez eius fratre, & alijs maximam fecit instantiam, vt dicti Don Gaspar, & Donna Maior, cum essent minores vigintiquinque annis, & sub patria potestate, se obligarent soluere anno quolibet ducatos octocentum ad satisfaciendum illius debita contenta in memoriali

riali eis offenso, in quo nullatenus comp rehenditur debitum, quod prætendit ad præsens dictus Fiscalis. Et quod ipsi se subtrahebant stipulari instrumentum, dolentes, quod ad id cogere-tur, idque lachrymis ostendendo, faciẽdoque absentiam dicto Don Gaspare à domo parentis, donec victus suasionibus ipse, & soror scripturam stipulari fuere, ex quo duo resullant, vnum, quod prætentum Fiscalis debitum non est comprehensum, imò illis fuit penitus ignotum, cum & ipso rem pater nihil de eo illis reuelasset, idẽo animus se obligandi defuit, nec Fiscalis potest se dicto instrumento iuuare, † cum sit stricti iuris, nec possit ad alias res, vel personas, minusq; ad incognita extendi, l. que quid astringenda 99. ff. de verb. obligat. dicens: Quicquid astringenda obligationis causa dictu est, id nisi palam exprimat, omisum esse, intelligendum est, aut certe secundum promissorem interpretatur, l. stipulatio ista, §. in stipulationibus eod. tit. facit, quod iuxta communiorẽ opinionem, renuntiatio hypothecæ, aut consensus præstitus, vt vnus creditor consequi valeat, quod sibi debetur, non efficit, quod hypotheca non remaneat in suo robore respectu aliorum creditorum cum quibus non operatur iuris sui renuntiatio, quæ ad alias personas non extenditur, vt ex Liabemus, C. ad S. C. Velleian. & Petro Paulo Parisio conf. 12. nu. 90. vol. 1. Carolo Ruino conf. 204. num. 3. vol. 1. Franc. Beccio conf. 74. num. 23. tradit Petrus Surdus decij. Mantua 163. num. 9. & 10. dicens: Omnium tamen Dominorum consensu pronuntiatum fuit, ius competere hæreditibus Iacobi Tauri, & ius sue hypothecæ non fuisse prædicta renuntiatione sublatum, quia renuntiatio facta fuit Forapano, & ad fauorem Forapani, non autem Prouenzalis, idẽo non potest alij prodesset: † quia stipulatori liberum fuit verbalatè concipere, tex. in l. fideiussores magistrat. §. pro Aurelio, ff. de fideiusso. ibi: Quoniam in solentum annua se obligauerant, non in omnem conductionem, decreuit Imperator fideiussores in usuras non teneri, l. fin. §. in amplius eodem tit. l. qui proprio, §. procurator, l. centum, ff. de eo, quod certo loco, l. 1. ff. de in litem iurando, l. cum pater, §. legat. §. ad leg. falcid. l. hoc iure, & l. Herennius, ff. de iur. An-

30 tom. Gamma decij. 349. num. 7. † Et quod ignoraucrit, præsumitur à iure, cum non est probatum contrarium, l. verius, ff. de probat. l. super seruis, C. qui militare non possunt, lib. 12. Butr. in cap. sepe, num. 16. de restit. spoliator. cap. 1. iuncta glos. super verbo mortis de his, qua vi, metus & causam sunt, l. 1. ff. de in litem iurando, l. cum pater, §. legat. §. ad leg. falcid. l. hoc iure, & l. Herennius, ff. de iur. An-

31 † nam certificatio est solemnitas extrinseca, quæ non præsumitur, nisi probetur, l. quæcumque, §. vltimo, ff. de publ. in rem actio. clem. causam de elect. ibi: Nisi ad appellatum eius plena, & certa notitia infra tempus prædictum aliter peruenisset, cap. illud de cleric. excom. ministran. iuncta regula eum, qui certus 31. à contratio sensu de regul. iur. lib. 6. & ibi glos. Celsus Hugo conf. 120. num. 93. Mandos. in tractat. de inbib. quæst. 36. nu. 10. Rota decij. 111. num. 5. part. 2. nouiss. Sacri Palatii, Ioan. Mohed. decij. 3. de dolo, & contum. † sicut dicit Roman. conf. 473. num. 1. scientem, non ignorantem velle le. obligari, l. generali, C. de tabul. lib. 10. Tom. 2.

l. fin. ff. de decret. ab ordine faciend. cap. cognoscetes de consuet. cap. vt animarum eodem tit. lib. 6. † Ab- sique eo, quod iuramentum, quod interuenit in dicto instrumento possit ampliare illius effectum ad id, quod non cogitarunt Don Gaspar, & eius soror, cap. veniens, & cap. penult. de iure iurand. cap. 2. de renunt. Roland. à Valle conf. 99. num. 4. lib. 4. Federic. de Senis quæst. 199. num. 1. in fine, & num. 2. dicens, quod mediante iuramento nullus videtur renunciare, aut obligari his, quæ ignorabat, facit l. legitima, ff. de hered. institue. l. iuris, ff. de inoffic. testam. Paul. Caltr. conf. 84. nu. 4. part. 2. Curt. iunior conf. 25. num. 5. las. in l. more, num. 29. ff. de iurisdic. omni. Iudic. Ioan. Petr. Bimius conf. 106. numer. 45. vol. 2. Surd. de aliment. tit. 7. quæst. 16. num. 108. vbi post Alex. conf. 135. col. 1. vol. 7. resoluit, † quod nullus videtur approbare, quod ignorat, Decisio Genua 14. n. 76. Ioan. Petr. Bimius conf. 242. n. 29. lib. 3. vbi ait, quod iuramentum non supplet consensum, † quia iuramentum non ampliat obligationem, in qua interponitur, & si intra suos limites vim addat, vt post Roman. cons. 472. n. 5. vers. secunda, & generalis, Bimium d. conf. 242. n. 36. & Beccium conf. 90. nu. 20. & Olasc. decij. Pedem. 92. nu. 7. & tradit Surd. d. tract. de aliment. tit. 9. q. 15. n. 20.

† Et dixit Thom. Grammat. decij. Neapol. 52. num. 27. quod licet iuramentum faciat actum valere omni meliori modo, quo potest, l. cum pater, §. filijs matrem, ff. de legat. 2. † non tamẽ operatur, vt extendi possit ad id, de quo specialis mentio fieri debebat, vt voluit Roman. in l. 1. §. si quis ita, ff. de verbor. oblig. las. in l. de his, ff. de transact. Federic. de Senis conf. 15. Arctin. in l. qui superstitis, ff. de acquirend. hered. Neapodan. in consuetud. Neapol. contra instrumentum de iure quartæ, num. 131. & 133. Matth. de Afflic. in consil. in aliquibus, num. 31. † Et ita non supplet defectum voluntatis, & consensus, l. fin. C. de non numer. pecun. & l. final. ff. qui satisd. cogant. Accur. in l. 3. C. plus valere, quod agitur, Corraf. lib. 7. miscellaneor. iuris, cap. 32. num. 4. Marc. Ant. Eugen. conf. 7. num. 61. consil. 12. nu. 77. & conf. 29. num. 59. lib. 1. qui per plura fundamenta resoluit, quod promissio iurata non extenditur ad id, de quo nun cogitauit, qui eam fecit, imò debet strictè interpretari in eo casu, super quo fuit iuramentum interpositum, cap. penult. de iureiur. & per Menoch. de presump. lib. 1. q. 45. num. 12.

Et ita causa ista debet considerari tanquam debitum patris, quod petitur à filijs non obligatis soluere, idẽo que dictus D. Gaspar, & D. Maior habent in suam fauorem regulas iuris, dicentes, † iniquum esse aliquem adimplere obligationes alienas, vt inquit Vvesembec. in economia ad Codicem, lib. 4. pag. mibi 253. † Et quod ex hoc nec vxor pro marito, nec pater, aut mater pro filio, nec filius pro patre possunt conueniri, vt in rubr. & l. ob maritorum cum sequ. C. ne vxor pro marito, l. 1. & per totum, C. ne filius pro patre, l. unica, C. vt nullus ex vicaneis pro alienis vicaneorum debitis teneatur, lib. 11. No- uella Iustina, §. 2. & 134. l. 9. tit. 31. p. 7. necessarius, ff. de

ff. de acquirend. hered. Ioan. Dilect. dicto tract. de arte testandi, tit. 3. cautel. 7. ex quo mirabiliter dixit Calsiodor. lib. 4. variar. epist. 10. His multo acerbiore iungentes alienis debitis ad solutionem alius trahi, solamque causam probabilem videri, si aliqua debitori potuit in Cruitate coniungi, & iniquum persuasione errorem diuiduntur causa germanis & filius obligationibus paternis, si non sit heres, exuitur, vxor maritalibus debitis, nisi per successione vincula non tenetur, & audacia ad solutionem trahi extraneos, cum absoluant iura contumelios, idem Calsiodor. eod. lib. epist. 14. dicēs: Magni peccati genus est alien. debitis alterum praeuare.

Quare cum constet ex inuentario facto per mortem dicti Don Bernardi Ramirez bonorum, quae reliquit, illorumque appetitio, quod non ascendunt ad summam vnus conti maruadino- rum, & debita memorialis ostensi dictis Don Gaspari, & forori, vltra dotem maternam, quae eis debetur ascendere ad ducatos triginta mille, non incluso debito praesens per Fiscalem, manifesta redditur laesio plusquam enormissima, quam continet dicta scriptura, vt propter eam concedi debeat illis restitutio in integrum ab eis petita:

42 Quia non potest negari, quod dum in se assumperunt obligationes alienas in tam maxima quantitate, competit illis dicta restitutio in integrum, l. de die 8. §. secundo. ff. qui satis dare cogant. l. ait Praetor, §. non solum. ff. de minorib. l. non omnia, eod. tit. ibi: Aut oneri, quod non suscipere licuit se obligauit, Berous q. 115. nu. 1. Ludouic. Morotius respons. 87. nu. 1. & seqq. Praesertim animaduerso, quod eam fecerunt inducti, & compulsi suasionibus, & metu reuerentiali patris, & patris, iuxta tradita, per Aymon. Crauet. conf. 10. num. 17. Franc. de Arerio conf. 24. num. 11. qui in conf. 14. num. 8. res-

43 soluit, quod metu reuerentiali operatur, quod non sit vitus consentire, qui sine illo consentire posset, quia nimia reuerentia aequiparatur metui, vt inquit Barbat. conf. 31. num. 7. lib. 3. per text. in l. 1. §. quae oneranda, ff. quarum rer. actio non detur, vbi dicit Bar. quod si minae praecesserunt, praesumitur actus gestus per metum, l. metum, C. quod metus causa, §. sic contractus gestus per filium cum patre non valet, quia praesumitur gestus per metum, l. per. ibi: Et is, cuius magna vere-

44 vanda, ei quem in praesentia pudor ad resistendum impedit, factum facere solet. ff. de furtis, quae ponderat Sigismund. Loffred. conf. 17. num. 37. dicens, esse metum tacitum, aut velatum, vt parentis, vel Domini, cui non audeat contradicere, sunt verba Baldi in tit. de pace iuram. firm. §. item Sacramenta, num. 7. in vobis feudorum, §. & ait, quod iste metus velatus probatur ex qualitate personarum, & allegat Bart. in l. de pupillo, §. si quis ipsi Praetori, ff. de noui oper. nunc. Et subdit num. 8.

45 Quod praesumitur dolus commissus contra minorem ex enormi laesione, pulchre idem Bald. conf. 148. num. 4. lib. 1. concludens, metum praesumi in filio propter nimiam reuerentiam, vel non ausum contradictionis, Crauet. conf. 976. numer.

47 16. Thom. Grammat. decis. 103. num. 49. Et vni- ta laesione enormissima, sufficit, vt rescindatur

quilibet contractus, aut promissio, l. 1. §. quae oneranda, ff. quarum rer. actio non detur, Roland. à Valle conf. 100. num. 131. lib. 4. Thom. Grammaticus decis. 103. num. 49. Crauet. conf. 11. num. 12. conf. 114. num. 1. tom. 1. conf. 889. num. 2. conf. 938. num. 5. & 976. num. 17. Caesar Vrsill. in additionibus ad Afflict. decis. 393. num. 15. §. Nam ex laesione praesumitur metus, l. si superstitis, C. de dolo malo, Paul. & mil. decis. Rot. 321. n. 6. Thom. Grammat. d. decis. 103. nu. 53. Vrsill. in additionibus ad Afflict. decis. 69. num. 5. & 6. vbi ait, hoc procedere magis sine dubio, quando praecesserunt minae, vt in nostro casu probatum est, fuisse factas dicto Don Gaspari, quod illius pater non erat visurus, aut alloquutus eum, nec in suo paterno affectu conferuaturus, nisi dictum instrumentum stipulatus esset, proat cum effectu donec fecit, abijt ab illius domo, & in alio Oppido, scilicet Villarrubio. §. Et quando dictae minae non fuissent, sufficiebant suasio- nes vrgentes dicti sui patris, & patris, ex glof. in l. 1. verbo exorta, C. de filiis pro patre, vbi bald. num. 1. in fine, Afflict. decis. 80. num. 6. Boer. decis. 101. ad fin. l. in l. error, num. 10. C. de iuris, & fa- ctis ignonantia; Pinel. in l. 2. C. de rescinden. vendit. 1. part. cap. 1. num. 31. Morotius respons. 28. num. 15. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 296. num. 18. Surd. conf. 373. num. 14.

48 Et cum praecesserit metus, incursio est magis sine dubio, iuxta l. metum, §. quod Praetor, ff. quod metus causa, Marc. Anton. Natta conf. 50. nu. 9. tom. 1. Bald. conf. 148. in casu proposito, nu. 3. vol. 1. dicens, post magistrum Raymundum in summa sua, quod edictum Praetoris dicentis, quod metus causa gestum erit, ratum non habeo, non tam fuit verbum hominis, quam verbum Dei, & repetit conf. 44. n. 1. p. 5.

49 Et sufficiebat se obligasse ex facilitate minoris aetatis, & defectu experientiae eorum, quae illis nocitura erant, §. quia restitutio in integrum est concedenda minori, probata laesione, inducta vel dolo aduersarij, vel nimia facilitate petentis, l. veterum, §. faciendum cum l. sequenti, ff. de minoribus, l. 3. §. si minor, vbi DD. ff. de iure iurand. Alciat. resp. 181. num. 6. Capolla conf. ciuili 17. num. 3. Caphal. conf. 3. num. 135. Gratus respons. 119. numer. 42. vol. 1. Celsus Hugo conf. 101. n. 1. & 2. Caballin. milletoq. 779. n. 1.

50 Et quam sit considerabilis solus respectus, aut reuerentia paterna, constat ex Plinio in panegyri- co ad Traianum, vbi ait, §. Quod patris reuerentia plerumque magis efficit, quam terror, Corral. d. lib. 7. miscellan. c. 32. n. 8. Et est satis iustus me- tus vitandi indignatione paternam, quam tu muis sine culpa filiorum commoram, l. si quando, §. illud, C. de inoffic. test. §. nec noui est magnam eius ve- recudia, qui apud nos auctoritate valet iusti pudoris, metusve causam tribuere, l. cu verò, §. apparet, ff. de fideicom. libert. d. l. penul. ff. de furtis, d. l. 1. §. quae oneranda ad finem, ff. quarum rer. actio non detur, ibi: Si liquidò appareat, libertu metu solo, vel nimia patris reuerentia ita se subiecisse, Acurs. in l. filius familias, §. inustus, ff. de procurat. Petr. Greg. syntagm. iuris, p. 3. cap. 14. lib. 4. n. 8.

Nec

Nec obstat dicere, quod in dicta scriptura interuenit iuramentum, quia pluribus respectibus non praedictat, nec robur tribuit obligatio- ni. §. Primò, ratione iusti metus praecedentis, Caphal. conf. 295. num. 18. Afflict. decis. 263. num. 2. §. Quia semper metus continet dolum ex parte inferentis, Alciatus respons. 5. num. 4. prout etiam continet enormis laesio, Barbatia conf. 77. n. 10. Ioann. Gutier. in Authent. Sacramenta pube- rum, C. si aduersus vendit. num. 94. & seq. Et ideo iustissime fuit concessa relaxatio dicti iuramen- ti dictis D. Gaspari, & D. Mayori de Zuniga, quae benè probat Caphal. conf. 62. numer. 40. & seq.

57 Quia iuramentum non obest, vbi adeit enormissima laesio, Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. 3. part. cap. 1. num. 7. Caphal. conf. 207. num. 13. Alciat. respons. 97. num. 2. & 7. secundum im- pressionem Lugdun. Barbatia conf. 61. nu. 57. & 65. lib. 3. Valasc. consultat. 130. nu. 23. Rol. à Valle conf. 7. num. 4. 3. volum. 3. Francisc. Bursat. conf. 207. num. 35. tom. 2. & conf. 239. numer. 64.

58 Morotius respons. 28. num. 23. §. Maximè, quan- dò qui pateretur laesionem esset minor, vt in ter- minis resoluit Caphal. vbi proxime, numer. 74.

59 Et quia vt resoluit Millis in repertorio, verbo iuramentum, num. 26. fol. 193. & Ioann. Petr. Bimius conf. 292. num. 12. volum. 2. conf. 145. n. 54. praesens debet concedi relaxatio iuramenti, vbi interuenit maxima laesio, aut dolus verus, vel praesumptus, §. Rursus, quia iuramentum in cõ- tractibus de stylo potius Notariorum, quam ex pacto deliberato solet apponi, vt in specie dicunt Barbatia conf. 52. nu. 3. lib. 2. Decian. conf. 7. num. 122. lib. 2. Lancelot. Galliae conf. 118. numer. 70.

61 Ioan. Petrus Bimius conf. 296. nu. 44. lib. 3. §. Nec apparet fuisse certioratos de iure, & priuilegio minorum, quo casu iuramentum non obesse re- nent plures apud Tiraquell. in l. si vnquã in prin- cip. num. 151. C. de reuoc. donat. Lancelot. Galliae conf. 105. num. 20. Roderic. Xarez conf. 3. n. 30.

62 Et confirmatur, quia iuramentum praedictum non potest implere tot defectus, scilicet persua- sione metus, minore aetate, laesionem exces- siuam, §. cum regulariter nec duo suppleantur vnico iuramento, Marc. Anton. Eugen. conf. 3. num. 36. conf. 63. n. 78. Surd. decis. 154. n. 12. & seqq. Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 73. n. 72. Marta conf. 178. num. 18. Caphal. conf. 61. nu. 7.

63 Et quia nunquam videtur renunciari iuri competenti ad contrahendum contractui cõ- tinenti laesionem enormissimam, vt ait Couarr. in cap. quamuis pactum, 3. part. §. vltimo, num. 5. de pactis, lib. 6. Pinel. in dict. l. 2. 3. part. cap. 1. num. 7. Marc. Anton. Eugen. conf. 12. num. 69. lib. 1. idem Couarr. lib. 2. variar. cap. 4. num. 5. & in fauorem alterius Domini Gasparis Ramirez cõsuluit Bur- gos de Paz conf. 19. num. 1. & 2. Molina de pri- uileg. cap. 3. num. 18. lib. 4. Valasc. consultat. 130.

64 num. 23. tom. 2. §. Qui numero sequenti ratio- nem supra assignatam adducit, quod cum con- tineat dolum enormissima laesio, Rota decis. 102. num. 2. & 12. part. 2. diuersar. Sacri Palat. dec. 74. num. 2. part. 1. Marc. Anton. Eugen. dicto conf. 12.

num. 66. conf. 29. num. 4. & 60. Barbatia conf. 42. num. 6. lib. 1. conf. 71. num. 2. lib. 3. cui nunquam censetur renunciatum, ex l. creditor, §. Lucius, ff. mandat. §. Quinimò nec posse renunciari laesio- ni enormissimae, Aymon Crauet. conf. 142. nu- mer. 24. Marc. Anton. Eugen. conf. 3. num. 50. lib. 1. facit Ioann. Vincent. de Anna allegat. 17. num. 1. Barbat. conf. 6. num. 18. lib. 4. & conf. 41. nu. 29. eod. vol. Quare nec etiam videtur renunciasse iu- ri petendi rescissionem propter enormissimam laesionem.

66 Et confirmatur, quia iuramentum debet in- terpretari, vt obliget minus quam fuerit possibili- le eum, qui iurauit, vt per Ioann. Gutier. de iura- ment. confirm. 1. p. c. 72. n. 3. Cauallos tom. 3. pra- ctic. q. 79. num. 184.

67 Nec taliter extendi, vt sit vinculum iniqui- tatis, Imola in l. nemo potest, ff. de leg. 1. Burgos de Paz conf. 28. n. 12. Roland. à Vall. conf. 60. nu. 67. lib. 4. Marc. Ant. Eugen. conf. 12. n. 64. lib. 1. Roder. Xuar. conf. 3. n. 28. 29. & 33. ponderans cap. inter cetera 22. q. 4.

68 Nec obstat dicere, quod dictus Don Gaspar per mortem sui patris se immiscuit in bonis li- beris, quae reliquit, & ideo fuit visus eius ha- reditatem acceptare, argum. §. extranei, Institut. de hered. qualitate, & differentiis, l. gerit 88. vbi DD. ff. de acquir. hered. quia ista praesumptio excludit- tur duabus considerationibus, vna, quia nunquã se gessit pro haerede, nec acceptauit haereditatem patris, imò illam expresse repudiavit corã Iustitia Villae de Sahelices, vbi eius pater dece- sit, & fuit factum inuentarium, & appretium bonorum. §. Quae repudiatio est attendenda, l. 2. C. de legitimis hereditibus, l. scripti 9. C. de petit. heredit. l. si heredes 12. C. de testament. manumiss. l. 2. ff. vnde legitimi, l. 1. ff. de successor. edicto, l. 1. C. de repudiand. bonor. possession. l. si quis, ff. de iure de- liberand.

69 Et ideo, quamuis bona retinuerit, fuit iure creditoris pro dotibus maternis, & non haereditario nomine, quia non est dubium, §. quod pro dote, siue consistat in rebus, siue in pecunia, competit retentio, non solum vxori contra bo- na viri, vt resoluit Bartol. num. 2. post laco- bum de Arena in l. filio familias, la tercera, ff. soluto matrimonio, l. in l. si non sortem, §. si centum, ff. de conditione indebiti, l. si quis post hac, C. de bonis proscripctorum, Auth. de exhibendis reis, §. si verò quasdam res, collat. 5. l. cum tibi, & ibi Bald. C. qui potior. in pignor. habeat. Boer. decis. 44. numer. 36. in fine, Francisc. Bursat. conf. 8. num. 15. & conf. 9. num. 4. volum. 1. Brunus conf. 1. & 86. Roland. à Valle conf. 77. num. 36. volum. 2. Campege. conf. 2. num. 12. & 18. Vrsill. ad Afflict. decis. Neap. 203. num. 8. Thomas Grammaticus decis. 58. numer. 3. & decis. 92. num. 59. Burgos de Paz conf. 4. num. 19. Bald. Nouell. tractat. de dote, priuileg. 6. limi- tat. 13. vers. limita secundò, Ioseph Ludouic. decis. Perusina 109. num. 1. §. Nam retinendi ius com- petit propter hypothecam, l. 1. C. etiam ob chi- rograph. pecu. Bartolo, & Doctores in l. si non sor- tem, §. si centum, ff. de condit. indebiti. Aymon conf. 408.

408. num. 17. conf. 493. num. 4. vers. dicitur enim, & conf. 486. num. 3. dicens, sufficere hypothecā generalem, vt ab ea ius retinendi accipiatur, Fab. de Anna conf. 43. num. 18. Et in terminis dotis, quod bona viri sint hypothecata, tradit l. 1. §. & vt plenius, vbi communiter DD. C. de res uxoria actione.

71 † Et adem priuilegia, quæ competebant vxoribus, comp. runt etiā eius filijs, aut, vt exactione infantis dotis, vbi Bart. in princ. num. 1. collat. 7.

72 Graumat. dicta decif. 92. num. 20. † nā ius retentionis etiā competit singulari successori, l. cum Prator, ff. de distract. pignor. Franc. Marc. dec. 181. part. 1. Paul. Castrenl. conf. 93. num. 5. versic. vbi cessionarius, vol. 2. Cæl. Manent. decif. 23. num. 26. & decif. 36. num. 16. allegans Surd. decif. 176. num. 27. & conf. 4. nu. 8. & plures alios Honded.

73 conf. 16. nu. 23. vol. 1. Surd. conf. 183. n. 5. † Quod procedit etiā si non esset dos liquidata (proūt & fcti in nostro casu) ex Grammat. d. dec. 58. n. 12. et in proposito mirabilis decifio l. 1. C. de repud. vel abstin. hæredit.

74 † Et quando hæc non fuissent ita certa, & posuissent bona titulo hæreditario, cum fecerint inuentarium, & appretium legitimum bonorum cum auctoritate iudiciali, conseruauerunt iura sibi dotium maternarum, absq; confusione actionū, ac si fuissent creditores extranei, l. fin. §. si verò, & i. se, C. de iure delib. l. 8. tit. 6. partit. 6. Berous q. 67. n. 3. Socin. lun. conf. 112. n. 1. 2. vol. 2. Roland. conf. 63. n. 55. vol. 4. & alij plares per Ioa. Ant. Bellon. conf. 50. num. 47. & seq.

75 † Nec Regius Fiscus, aut alius posterior, & si legitimus creditor posset eos conuenire nisi pro eo, quod remaneret de bonis eouenire, ipis prius satisfactis de dote materna, dict. l. fin. §. in cõputatione, Angel. de Gambelion. tract. de testam. glof. 112. num. 11. Auend. in l. 4. tit. de las excepciones, num. 25. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 4. part. §. 1. ex num. 7. vers. meminimus, cum omnia bona dicti D. Bernardi non importarent contum vnum maravedinorum, & ipsi essent creditores dotium in ducatis septem mille, satis apertè constat, eorum patrem nulla reliquisse bona propria, quæ poruissent hæreditare, sed tot. debita, quæ ascendebāt ad ducatos triginta mille, † quæ proprie dicuntur æs alienum, l. sub signatū, §. bona, ff. de verb. signific. glof. verbo debentur in l. ea demum, C. de colbat. Rauen. in dictionar. verb. bona, Castiodor. lib. 7. variar. epistol. 47. dicens: Nā quid prodest, si quispiam videtur idoneus, & fieri non possit à contractis nexibus absolutus, egenis similis est, qui reddere nequit alienum, nec dici potest proprium, quod liberare dominum nō videtur additum, l. mulier 72. ff. de iur. dot. l. non possunt 11. ff. de iure fisci, l. usufructu 69. ff. ad l. falcid. Quintilia. declar. mat. 233.

76 Et cessat omnis difficultas stante in integrum restitutione petita per dictos D. Gasparem, & D. Maiorem, aduersus dictam scripturam, & præteritam summixtionem in bonis liberis sui patris, † nā filius minor, qui paterne hereditati se immiscuit, vel qui bonorum possessionem agnouit, restituitur in integrum, l. 3. §. si quid, l. ait Prator 7. §. non solum el secundo, l. & si sine dolo 8. §. restitutus, cum seq. l. in integrum 23. l. si mulier 32. ff. de minor. l. 2. & per totum, C. si minor. ab hered. se abstineat, l. 2. C. si tutor, vel curator interuenierit, l. fin. C. de repud. hered. l. fin. tit. 19. partit. 6. Augustin. Morla vbi supra, l. part. tit. 5. de in integr. restit. quæst. 9. num. 6. † Quia sunt intra quadriennium, cum nullus illorum habeat implentos 28. annos, & ita de iure sunt in tempore petendi dictam in integrum restitutionem, l. fin. C. de tempor. in integrum restitut. l. 47. tit. 13. partit. 5. Gregorio Lopez in l. 9. tit. fin. partit. 6. Antonio Gomez tom. 2. cap. 14. num. 7. Parlador. lib. 2. rerum quotidian. 6. 11. n. 2. Alciat. respons. 160. n. 7. & respons. 203. num. 3. Cæphal. conf. 3. num. 133.

77 † Imò in casu tā maximæ læsionis debebat eis 79 concedi etiā elapso quadriennio, vt per Achill. de Grass. decif. Rotæ 84. num. 2. & 3. cap. 1. de in integr. restit. lib. 6. Abb. conf. 32. nu. 3. p. 1. [Salced. ad l. 8. tit. 21. lib. 2. Recop. num. 17.]

† Quia poterant se iuuare aduersus Fiscum, si 80 proūt reperiantur liberi ab eius præsenso debito, reperirentur etiā de facto expressè obligati ad soluendum, l. 1. & toto tit. C. si aduers. Fiscum restitutio postuletur, Vvesembec. lib. 2. aconomia ad Codicem, pag. 219. Bart. in l. 2. num. 1. ff. de oblig. & action. Gregor. Lopez glof. 2. in l. 23. tit. 9. partit. 6. [Salced. vbi proxime,] † quia in hac materia solummodo est considerandum priuilegium minorū, qui sunt lqsi, & non eorum, contra quos petitur in integrum restitutio, l. verum, §. fin. vbi glof. ff. de minorib. † quia semper in cõcurfu duorum priuilegiatorum potior est causa certantis de damno vitando, quam agentis de lucro captando, dict. l. fin. §. & si præstatam, C. de iure delib. Roman. conf. 199. num. 5. & 241. num. 12. l. fin. C. de codicil.

† Et quia remedium restitutionis in integrum 83 fundatur in æquitate naturali, l. 1. ff. de minorib. Riminald. in l. 1. num. 49. ff. quod quisque iuris, Cæphal. conf. 56. num. 8. † est multum fauorabile, Baldo in l. fin. C. de in integr. restit. minor. Cæphal. conf. 3. num. 128. Caballin. millelog. 772. p. 2. Ideò debet iustitia mediante concedi dictis D. Gaspari, & D. Maiori, declarando aduersus eos non cõpetere recursum Regio Fisco, imò in omnē euentum debere præferri illi, & reliquis creditoribus posterioribus pro ducatis septem mille dotiū dictæ D. Catharinæ de Zuñiga eorum matris tam suo proprio iure, quam vti cessionarijs aliarum sororum, Salmo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Transactio fieri potest post executoriā, quæ erat liquidanda.
2 Transactio sustinetur non solum causa litis mota, sed, & quæ poterat moueri.
3 Transactio procedit vbi instrumentum, aus sententia non erant omnino liquida.
4 Transactio habet locum, vbi quis poterat appellare, vel supplicare à sententia.

- 5 Dubius euentus litis attenditur ad iustificandū transactionem.
6 Litis dubius euentus reputatur pars pretij in transactione.
7 Euentus dubij causa admittuntur, quæ alijs non amitterentur.
8 Transactionis finis est, vt à litibus discedatur.
9 Transactionis fauore multa sunt à iure inducta.
10 Transactio licet sit contractus innominatus, tamen in eo non est locus ptenitentia, & n. 35.
11 Alienatio si statuto prohibeatur, non prohibetur transactione.
12 Transactionis natura est actionem competentem remittere.
13 Res quando potest se habere ad lucrum, aut damnum, non iudicatur dānosa, in pte dubio euentus, si transigatur.
14 Infallibilis euidentiā, & certissimus litis finis requiritur, vt transactio dicatur facta super re non dubia.
15 Maioratus possessor potest transigere super eo, quod alter possidet.
16 Emphyteota non potest alienare emphyteusim sine assensu Domini, potest tamen transigere.
17 Ecclesia res licet non possit alienari, potest transactione relinqui possidenti eam.
18 Transactione non dicitur res quæ sita nouo titulo à possessore.
19 Transactio potest fieri cum possessore maioratus super eius fructibus.
20 Alienationis prohibitio nō extenditur ad fructus, qui sunt diuersi à re principali.
21 Maioratus possessor potest renunciare iuri sibi cõpetenti quoad fructus.
22 Metus, aut compulsio non presumitur, sed debet probari ab eo, qui allegat.
23 Transactio non reuocatur prætextu erroris in calculo.
24 Læsionis ultra dimidiā remedium cessat in transactione.
25 Dolus non presumitur, sed debet probari ab allegante.
26 Si agatur de rescindenda transactione propter læsionem, non tantum attenditur pretium, sed dubius litis euentus.
27 Læsionis presumptio cessat in transactione, nisi ea probetur.
28 Reductio ad arbitrium boni viri cessat in transactione.
29 Impugnare quis non potest factum à se legitime.
30 Remittentibus actiones suas non est regressus dānus ad eas.
31 Transactio est contractus verè onerosus.
32 Transactio est fauorabilis.
33 Transactio non debet esse inanis, & vacua.
34 Transactionem rescindā non debere, est in dubio pronuncianđum.
35 Transactio equiparatur iuramento.
36 Transactionis contractus dicitur litis finis, & impedit processum ad vltiora.
37 Transactio nec Principis rescripto potest tolli.
38 Transactio, & res iudicata equiparantur, & eunam effectum habent.

- 40 Transactio debet obseruari sicut sententia transacta in rem iudicatam.
41 Transactionis exceptio impedit litis ingressum.
42 Transactio extinguit omnia litis acta.
43 Sententiarum effectibus potest renunciari transactione.
44 Transactio facta coram notario Regio, & publico habet paratam executionem, prout sententia.
45 Transactio de damno vitando fauorabilior est.
46 Transactionis vigore quod detinetur, dicitur retineri iusto titulo.
47 Transactionem aduersus qui venerit, debet ante omnia restituere, quæ receperat virtute illius.
48 Ablatiui absoluti verba important formam.
49 Agens ex contractu debet prius adimplere pro parte sua, alijs repellitur.
50 Rescindere contractum qui vult, debet restituere, quod recepit, eod. num. 49.
51 Intellectus l. cum proponas, C. de transact. Intellectus l. eleganter, §. si quis poss. ff. de codicil. indeb. eod. num.
52 Transactionis verba generalia comprehendunt omnia.
53 Transactione potest actor modico accepto à reo ipsum liberare, non solum à dubijs, sed etiā à liquidis.

P R O

Sebastiano de Galdo Curatore bonorum, & personæ, Donnæ Eleonoræ Mariæ de Santillani.

CONTRA

Franciscum Ortiz Incolam Ciuitatis Toletæ possessorem maioratus instituti à Ferdinando Orsiz eius Fratrem.

ARGVMENTVM.

Læsio in transactione an possit oppoin, & qualiter, & transactionis exceptio an repellat agentem.

CONSILIVM CLXXV.

TSi dictus Franciscus Ortiz figurando computum ad eius libitum prætendebat se grauatum in transactione facta cum Don Didaco de Santillan patre dictæ D. Eleonoræ, in qua est inclusa diuisio bonorum inter eos conformiter facta, in qua ad inuicem concedunt sibi liberationem prætensionum, quas vnus habebat aduersus alterū, desistendo à defensionibus, quas dictus Don Didacus habebat deducere in iudicio liquidationis executoriæ, & super secunda supplicatione ab eo interposita à sententijs, ex quibus fuit expedita executoria, & ita fundabitur in duobus articulis. In primo, quod transactio est

legitima, & valida. In secundo, quod dicto Franciscus Ortiz obstat exceptio dictae transactionis, & debet repelli ab introductione istius iudicij, nec debet audiri via executiva, aut ordinaria, praesertim donec restituerit omnia, quae recepit a dicto D. Didaco de Santillan ex causa dictae transactionis.

ARTICVLVS I.

- † Et si dictus Franciscus Ortiz praetendat, quod eo ipso, quod obtinuit dictam executionem, cessauerat lis, & sic causa transactionis, ex traditis per Roman. conf. 504. nu. 7. Gregor. Lopez in l. 22. tit. 1. partit. 7. glof. 10. l. post rem, ff. de transact. l. si causa, C. eodem, l. elegant, §. si quis, ff. de condit. in deb. & per Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 98. num. 9.
- Verè decipitur in suo sensu, siquidem restabat iudicium liquidationis, & secundae supplicationis, in quibus est nedum verisimile, sed certum fore deducendas maximas summas, quae dimiuerent praetensam condemnationem sententiarum, † & ad hoc ut transactio sustineatur, sufficit non solum lis iuridice mota, sed etiam, quae sperabatur moueri, Bald. num. 1. in l. 2. C. de transact. per text. ibi, tamèn propter timorè litis transactione interposita pecunia rectè cauta intelligitur, Roderic. Xuares conf. 3. respons. 1. nu. 1. Roland. à Valle conf. 28. num. 2. vol. 4. facit Ludouic. Morot. respons. 86. num. 2. dicens, † quod quando non est omnino liquidum, sed exceptione aliqua offuscatum, procedit transactio contra instrumentum guarentigiū, & Bald. in l. 2. C. de execut. rei iudicat. Blanc. tract. de compromiss. 4. quæst. princip. num. 5. Lancellor. de attent. cap. 12. limit. 9. num. 7. & magis in terminis Paul. Castrenf. in l. si causa cognita, n. 2. 3. & 5. C. de transact. vbi resoluit, & probat, quod transactio potest fieri post sententiam, quæ fuit in dubium reuocata, Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 74. num. 68.
- † Quod etiam procedit, quando pars condemnata appellauit, vel erat in tempore supplicandi, prout in nostro casu, ut ex d. l. si causa cognita, tradit Bald. in l. tale pactum, §. qui prouocant, num. 1. ff. de pactis, & in l. post rem, num. 2. & 3. ff. de transact. l. furti 6. §. 1. ff. de his, qui notant infam. Ioan. Igneus in l. necessarios, §. non alia, num. 43. & seq. ff. ad Senat. Consult. Syllan. l. 6. tit. 6. partit. 7. vbi Gregor. Lopez glof. 4. † nam cum esset dubius euentus iudicij liquidationis computorij, & secundae supplicationis, l. quod debetur, ff. de peculio, l. item si res, §. fin. ff. de alienat. iudicij, glof. fin. in l. Lucius 78. §. ultimo, ff. ad Senat. Consult. Trebell. glof. verbo euentus, in clem. 1. ut lite pèdente, Prob. ad Monac. in c. commissa, n. 3. de elect. eodem libro, & in cap. locupletari de regulis iuris, Ioan. Neuiz. lib. 5. sylua nuptial. num. 12. Iustus Lipsius in c. varia miscellanea epistolarum, epist. 78. Balthasari Robiano, & epist. 86. & seq. Petronius Arbiter Satyrison, pag. 7. dicens: *Mihi planè placet emere quamuis nostrum sit, quod agnosimus, & paruo are recuperare potius thesaurum, quam in ambiguam litem descendere*, Ioan. Baptist. Magon. de recta patrociniatio, cap. 20. num. 3. [Larrea de 68. n. 14.]

† Nam lites, & earum dubius euentus reputantur pars pretij transactionis, ad notata in l. fin. di partem, ff. de contrahend. emptio. & per Tiraq. de retract. lignagier, §. 1. glof. 8. Rota decif. 148. nu. 5. part. 2. Sacri Palatij, Florian. in l. societatem, §. arbitratorum, num. 115. ff. pro socio, Roderic. Xuares conf. 3. n. 7. Grammat. decif. 66. n. 24. [Larrea vbi proxima.]

- † Et propter dubium euentum multa à iure admittuntur, & tolerantur, quæ aliàs non tolerarentur, Bald. & Salicet. in l. 1. C. de pactis, Alex. conf. 53. num. 19. volum. 4. Vincent. de Franch. decif. 159. num. 7. † cum effectus transactionis sit, ut à litibus discedatur, & paratur impensis, & omnis inter partes cõtrouersia sopiatur, Pau. Amil. decif. Rotæ 306. num. 4. part. 2. Mandell. conf. 34. num. 8. [Larrea decif. 68. num. 9. in qua dec. multa refert, quæ pertinent ad materiã huius conf.] Alciat. respons. 94. nu. 3. dicens: † ea ratione multa fauore transactionum esse inducta, ut habetur in l. quamuis, C. de transact. vbi dicitur: *Quamuis eum, qui pactus est, statim pœniteat transactio tamèn rescindi, & his instaurari non potest, & qui tibi suadet intra certum tempus licere à transactione recedere, falsum asseruerunt*, per quem text. notant DD. ibi, & post eos Iason, † quod licet transactio sit contractus in nominatus, tamèn etiam reintegra non est locus pœnitentiæ, ad idem est text. in l. cum te 5. l. fratris 10. C. de transact. vbi Iason ait: quod quando causa est dubia, debet transactio iudicari valida, ne irritetur, Vincet. de Franch. d. dec. 159. nu. 6. Ioann. Bap. Magon. supra, cap. 45. num. 12.
- † Et ideò statutum prohibens alienationem non intelligitur de transactione, cap. si vassallus de suo, si de feud. fuerit controuers. in vrb. feudor. Doctores communiter in l. 1. C. si aduersus transactionem. Et est ratio, † quia transactionis natura non est, ut ex ipsa transferatur dominium, vel quicquam alienetur, sed ut simpliciter actio remittatur, l. si pro fundo, C. de transact. & ita ut sustineatur transactio, sufficit aliquid etiam modicum fuisse datum illius causa, l. 3. §. debitor, ff. de transactionib. l. cum donationis, C. eodem titulo, Paddilla in l. transactio, nu. 4. & 5. ibidem, Rota decif. 727. n. 3. p. 1. diuers. Sacri Palatij.
- Nec potest dici, quod dicta transactio erat damnosa; nam re vera causæ finis erat subiectus damno, prout lucro, si prosequutum fuisset iudicium liquidationis, & secundae supplicationis: † nam ut inquit Surdus tractat. de aliment. tit. 1. quæst. 44. numer. 19. & 20. quando res potest se habere ad lucrum, & damnum non iudicatur damnosa, inspecto dicto euentu dubio, ut dicunt DD. in l. 3. C. de rescindend. vendit. & sic non potest dici dictum Franciscum Ortiz fuisse læsum, quia actus poterat circa vtunque versari, l. de fidei commissis, vbi Paulo Castrenf. Alexand. & alij, C. de transaction. Marc. Anton. Natta conf. 187. numer. 9.
- † Nam ad hoc ut possit dici, quod transactio erat facta super re non dubia, erat necessaria euidencia infallibilis; & quos finis, qui sperabatur

6
7
8
9
10
11
12
13
14

tur residui litis, esset certissimus, & ita intelligit Roman. conf. 517. numer. 18. dicens, eo modo concedere, text. in l. eleganter, §. si post, ff. de condit. in deb. l. 1. l. post rem, ff. de transact. l. si causa, C. eodem titul.

- Nec obstat dicere, quod non poterat facere alienationem in prauidicij maioratus, & quod in transactione inest alienatio, l. sancimus, C. de rebus alien. non alienand. l. alienatum in princip. ff. de verbor. signif. vt Rebuff. Bald. in dict. cap. si vassallus, Roman. conf. 166. num. 1. Roland. à Valle conf. 115. num. 3. lib. 1. nam hoc cessat in presenti casu, in quo dictus Franciscus Ortiz non erat in possessione bonorum, sed dictus Don Didacus de Santillan etiam vti pater dictæ D. Eleonoræ suæ filia; vnde succedit resolutio, Alciati d. respons. 94. num. 5. tenentis, † quod etiam quando prohibitio alienationis extenderetur ad transactionem, l. si ad resoluidum, C. de prædij. minor. & per glof. in l. 1. C. si aduers. vendit. tamèn hoc nõ procedit, quando prohibitus rem illam nõ possidebat, sed alius, cum quo celebratur transactio, † prohi dicimus in emphyteuta, qui non potest alienare sine consensu domini, l. fin. C. de iure emphyt. & tamèn potest transigere relinquendo rem apud possessorem, vt declarat Bald. in c. 1. de prohib. feud. alienat. per Federic. cum concordant tradita per Iaf. in dict. l. final. versic. decimo quæro, idemque etiam videmus in Ecclesia, quæ quamuis prohibita sit alienare, † vt in toto titul. de reb. Eccles. non alienand. cap. sine exceptione 12. q. 2. l. 10. tit. 33. part. 7. vbi Gregor. Lopez tamèn potest transigere relinquendo rem possidenti, l. nulli, cum glof. ff. de transact. Abb. conf. 57. & 63.
- 18 volum. 1. † & per transactionem non dicitur res acquiri nouo titulo, l. si pro fundo, vbi Alciat. & Paddilla num. 10. C. de transact. Afflic. in cap. 1. §. si vassallus, num. 13. si de feudo fuer. controuers. inter domin. & agnat. Xuares alleg. 19. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 14. num. 62. Molin. lib. 4. c. 9. n. 22. in fine, in nostro autem casu ex inspectione scripturæ transactionis constat, quod dictus D. Didacus, & eius filia exitebant in possessione dictorum bonorum.
- Et omnis difficultas cessat, nam si aliquid remisit dictus Franciscus Ortiz non fuit de capitali bonorum ad maioratum pertinentium, sed de fructibus, quos prætendebat ad se pertinere, postquam in dicto maioratu successerat, † de fructibus autem permisa est remissio, vel alienatio, cũ ex ea nec maioratus, nec successorij prauidicij generetur, vt late probant Surd. tract. de aliment. tit. 4. quæst. 10. à num. 26. & seqq. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 560. nu. 4. & 5. Mieres de maioratib. 4. part. quæst. 22. num. 2. & 3. Cæuall. tomo 3. præf. qq. quæst. 782. n. 15. † nam fructus sunt res distinctæ, & diuersæ à capitali, & prohibitio alienationis illius non extenditur ad fructus, ex Bart. in l. si maritum, §. si fundum, n. 1. ff. solut. matrim. Ioan. Dilect. tract. de arte testand. tit. 8. cautel. 6. n. 6. Molin. lib. 1. de primog. c. 19. numer. 23. & cap. 20. num. 5. & seqq. Menoch. libro 2. de arbitrar. casu 172. numer. 3. Tiraquell.

de retractat. lignag. §. 1. glof. 7. num. 47. & seqq. † Nec dubitari potest, quod respectu iuris ad se pertinentis pro fructibus valuerit renunciare, l. si quis in conscribendo, C. de pact. glof. 1. in cap. si diligenti de foro compet. glof. vltim. in cap. cum venisset 25. de testib.

Et minus obstat dicere prædictum Franciscum Ortiz, quod fuit inductus ad faciendã transactionem inuoluntariè propter redimendas vexationes litis cum dicto D. Didaco, † nam vltra, quod non præsumitur talis metus, aut compulsio, sed debet probari ab eo, qui allegat, l. quoties, §. qui dolo, ff. de probation. l. transactionem 35. vbi Salicet. ita summat, C. de transact. ex eo, quod dictus D. Dicus vellet suam iustitiam prosequi, non inducitur metus, aut compulsio sufficiens ad rescindendam dictam transactionem, vt constat ex l. interpositas, C. de transaction. ibi: *namèn quilibet metus ad rescindenda ea, quæ consensu terminata sunt sufficit, sed talem metum probari oportet, qui salutis periculum, vel corporis cruciatum contineat, iuxta l. metus autem causa in fin. ff. ex quib. caus. maior. l. isti quidem, §. penultim. ff. de eo, quod metus causa, imò transactio metu futuræ litis valet, l. cum te proponas, vbi Purpurat. C. de transact.*

Nec obstat dicere, quod in dicta transactione interuenit lesio non solum re ipsa, sed etiam in computatione, & calculo, quem dictus Franciscus Ortiz formare intendit, prout sibi placet, nam negato casu, quod ita foret, nõ ex eo vitabatur transactio, † quia etiam respectu erroris calculi non potest reuocari, Bald. in l. vnic. num. 3. C. de errore calculi, Iason ibidem, num. 12. Villalob. in arario commun. opin. littera F. num. 227. & inter communes Doctorem opiniones, lib. 2. tit. 4. C. de transact. num. 13.

† Imò nec etiam rescinditur, si interuenisset lesio vltra dimidiam iusti pretij, nec haber locum remedium, l. 2. C. de rescindend. vendit. vt tradit Bald. ibi, num. 2. & in l. 1. num. 7. C. de pact. & in l. Imperatores, §. cum transactio, nu. 2. ff. de transact. Gratus respons. 88. num. 1. Mandell. conf. 1. num. 3. & 12. & conf. 11. num. 22. & conf. 89. num. 4. Crauet. conf. 100. num. 26. & conf. 151. num. 27. Burgos de Paz conf. 17. num. 1. Matienz. in l. 1. tit. 11. lib. 5. Recopil. glof. 8. num. 53. & seqq. Roland. à Valle conf. 28. num. 22. volum. 4. Gregor. Lopez in l. 56. tit. 5. part. 5. glof. 4. & in l. 34. tit. 14. ead. p. glof. 2. plures alij, quos refert Anton. Gabriel. edictus. 1. de empt. & vendit. num. 68. & alij, quos etiam refert Pinell. in dict. l. 2. 1. part. nu. 13. Gaill. lib. 2. obseruat. 79. Puteus lib. 1. decif. 230. num. 6. Crauet. conf. 151. nu. 26. Afflic. decif. 220. Grammat. decif. 66. num. 20. & seqq. & decif. 51. nu. 54. facit Florian. de Sancto Petro in l. cum putarem, n. 9. ff. famil. eriscund. vbi idem resoluit Bald. in l. lectur. 2. n. 3. ff. de transact. dicens: quod transgens læsus etiam vltra quadruplum, non habet auxiliũ, nisi interuenisset dolus aduersarij, † qui non præsumitur, l. quoties, §. 1. ff. de probationib. glof. in cap. sedes, verbo dolus de rescript. Cæphal. conf. 210. num. 69. tom. 2. Marc. Anton. Eugén. conf. 64. nu. 80.

21
22
23
24
25

80. tom. 1. & Auctores, qui voluere rescindi transactionem procedunt, quando dolo aduersarij interuenit dicta enormissima laesio, vt est videre per Bertrand. *conf. 1. num. 132. volum. 2.* Anton. Gabriel *dict. conclus. 1. num. 69.* & Auctores per eum relatos Caphal. *conf. 137. num. 49.* & *conf. 62. num. 24.* Et quia vt bene probat Barr. in l. *si quis cum aliter ff. de verbor. obligat. & in l. 2. C. de rescindend. vendit.* quando agitur de rescindenda transactione propter deceptionem iusti pretij vltra dimidiam, non est habenda ratio pretij rei, quae petitur, sed illius dubij euentus, plures relatis per Gamma *decision Portugal. 110. numer. 15.* Pinell. in *dict. l. 2. C. de rescindend. vendit. 1. part. cap. 4. numer. 14.* & 16. allegans l. *propter spem, ff. famul. erisfound. ibi: Nisi tantum asfirmatus sit dubius euentus, fuit resolutio Bertrandi conf. 1. num. 79. vol. 2.*

Et haec laesio non est probata, nec verè probari poterit interuenisse in dicta transactione, t pro qua adest praesumptio, dum non probatur contrarium, vt post Abbat. *conf. 74. n. 3. lib. 1. resoluuit Ludouic. Morot. respons. 8. n. 21.* Aymon Crauet. *conf. 717. num. 29.*

Nec etiam obstabit dicere, quod ad minus dicta transactio est reducenda ad arbitrium boni viri, t nam contrarium vt certum resoluuit Bald. in l. 3. §. *sed et si, quis, num. 4. C. commun. de legat.* Paul. Castrens. in l. *sub praetextu, num. 5. C. de transact. & ita videtur iuri conforme, quod cum D. Didacus de Santillano remisisset iura sua, & eius filij ex causa dictae transactionis, ea sit valida, & quod aduersus ipsam non debet audiri Franciscus Ortiz. Et haec de primo articulo.*

ARTICVLVS II.

Dubitari non potest, quod D. Eleonora, & illius curator habeant fortissima iura ad repellendum Franciscum Ortiz, litelque, quas renouare intendit, vt non possit contrahere dicta transactione, vt fundatum est, & t quia nemo potest impugnare, quod fuerat a se legitime factum, l. *qui post mortem ff. de adoption. l. cum profitearis, C. de reuocand. donat. l. creditoribus, C. de seruo pignori dato, Roman. consil. 251. numer. 2.*

Et cum renunciauerit iuribus, quae forsitan illi poterant competere, ad plus non remansit illi recursus aduersus dictam transactionem, ex regula l. *quaritur, §. si venditor, ibi: Et enim remittentibus actiones suas, non est regressus dandus, ff. de adilit. edicto, glof. verbo alienatione, in l. quoties ab omnibus, C. de fideicommiss. allegata, l. penultim. cum materia, C. de pactis, Crauet. conf. 24. num. 4. & conf. 74. num. 7.* Roland. à Valle *consil. 57. num. 14. volum. 3. conf. 28. nu. 41. & conf. 100. num. 34. volum. 4.* Aluar. Valasc. *consil. 173. n. 3.*

t nam cum transactio sit contractus verè onerosus, l. *transactio, C. de transactionib. Laderch. de Imol. conf. 9. n. 16.* t per consequens est fauorabilis, l. *quāuis, & l. fratres eius similibus eod. tit.* Ioan. Caphal. *conf. 207. num. 20.* t Et ita dicta transactio non debet esse inanis, & vacua, vt ex l. *si quā.*

do de legat. 1. & cap. si Papa de privileg. in 6. cap. si Romanorum 19. distinct. tradit idem Caphal. *conf. 77. num. 1. ex quo Roland. à Valle consil. 28. num. 33. volum. 4.* t resoluuit, in dubio pronunciamdum esse transactionem rescindi non debere, ex Alexan. *conf. 157. col. 1. vol. 7.* & alijs a se relatis, Alciat. *dict. respons. 94. n. 6.* abique eo, quod possit admitti poenitentia, & contradictio dicti Francisci Ortiz, t cum in contractu transactio nis non sit locus poenitentiae, argumento l. *sicut initio, C. de actionib. & obligat. l. in commodato, §. sicut, ff. commodati, & l. quāuis, C. de transactionibus, Ioseph. Ludouic. *decif. Perusina. 18. nu. 38.* Ioan. Caphal. *conf. 65. num. 59. lib. 1.* qui ponderat, t quod transactio aequiparatur iuramento, l. 2. ff. *de iure iuran. Bald. in l. nō est ferendus, n. 1. ff. de transact. vbi resoluuit, quod transigens repellitur ab agendo ex scriptura transactionis, t quia transactionis contractus dicitur litis finitae, & impedit processum ad vteriora, l. *fratris, l. non minorem, C. de transact. & l. elegantèr, §. si quis post, ff. de condit. indeb. cap. 1. de litis contestat. in 6.* Berolius *conf. 176. num. 17.* Roland. à Valle *dict. conf. 28. num. 14.* & 15. lib. 4. t dicens, quod ad eod dicitur litis finitae transactionis exceptio, vt nec rescripto Principis infringi valeat, l. *causas, C. de transact. Decif. Pedemont. 91. num. 7.* vt decisis per transactionem lis non oriatur, l. *terminato, C. de fructib. & litium expons. l. si quis 11. C. de rebus creditis, quod magis certum redditur animaduerso, t quod transactio, & res iudicata eundem habent effectum, & à iure aequiparantur, l. *non minorem, C. de transaction. Grammat. decif. 66. numer. 20.* Berolius *conf. 176. n. 27.* Socin. Iunior *cf. 32. num. 6. volum. 3.* Caphal. *conf. 66. numer. 25. conf. 733. num. 84. & conf. 210. num. 71.* Gratus *respons. 88. num. 2.* Bald. in l. 1. *lectura 2. num. 4. ff. de transactionibus, Ioseph. Ludouic. dict. decif. Perusina 18. num. 42.* Morotius *respons. 8. num. 20.* & *seq. & respons. 62. num. 9.* qui plura vtrouque tradit de transactionis effectibus, & privilegijs, nam vt dixit Casiodor. *lib. 1. Variarum epistol. 5. In immensum trahi non decet finita litigia, vnus enim inter procellas humanas portus instruetus est, quem si homines feruida voluntate praetercunt, in vndosis iurgijs semper errabunt, quae enim dabitur discordantibus pax, si nec legitimis sententijs acquiescitur.****

t Et sicut esset obseruanda sententia transacta in rem iudicatam, ita etiam transactio, vt bene probat Roland. à Valle *d. conf. 28. numer. 5.* & *seq. cum traditis per Caphal. conf. 137. num. 46.* qui in *conf. 295. num. 7.* resoluuit, id maxime si interuenit (proit in isto casu) iuramentum in transactione excludit non solum eum, qui illam fecit, sed, & Iudicis officium, t quare impedit litis ingressum, iuxta cap. 1. *de litis contest. in 6.* Matthaeus de Afflict. *decif. Neapol. 63.* vbi Celsar Vrsill. in *addit. num. 2.* Grammat. *decif. 66. n. 21.* t nam mediante transactione visa fuere extingui non solum omnia litis acta, vt per Mohedan. *decif. Rota 3. tit. de transactionibus, t verum sententiae, quarum effectibus fuit renunciatum per dictam*

Etam transactionem, Curt. Iunior in l. 2. n. 21. C. de iur. iudic. omn. iudic. Villalob. in com. opin. litt. T. num. 224.

44. t Quod confirmatur, nā equalitèr, & magis est executiua dicta transactio in fauore D. Eleonora, quam executoria, qua se vult iuuare Franciscus Ortiz, l. 4. in fine, ibi: *T esse misimo mandamos que se haga, y se execute en las trasacciones, que fueren hechas entre partes por ante Escriuano publico, y mandamos a los del nuestro Consejo, que den, y libren nuestras cartas para todos los Consejos, y personas singulares, que las pidieren, titulo 21. lib. 4. noua Recopilacion. Roderic. Xuares in l. post rem iud. cata m, pagin. 263. verfic. item transactio, Meneses in l. fratris, nu. 7. & 8. C. de transact. Auilles cap. 30. Pratorum *glof. faga pagar, nu. 4.* Azeued. in d. l. 4. n. 199. & seq.*

Et hoc magis certum redditur, considerato, quod dicta minor, & illius curator defendente, transactionem agunt de damno vitando, & Franciscus Ortiz de lucro captando, t qua propter minoris causa fauorabilior est, l. *ultim. C. de iure deliber. l. fin. C. de codicill. Ludouic. Roman. conf. 241. numer. 12.* Et si virtute dictae transactionis remansisset aliquid pertinens ad dictum Franciscum Ortiz in posse D. Didaci de Santillana, & eius filiae, id retinent iure, & iusto titulo, l. *penultim. C. de vjucap. pro emptore, & tradunt Scribentes in l. pro fundo, C. de transaction. Marc. Anton. Natta *consil. 15. numer. 5.* Morotius *respons. 62. num. 16.**

Finalitèr, quia dictus Franciscus Ortiz non potuit, neque debuit audiri veniens contra transactionem, t cum ante omnia, proit est petitum pro parte dictae Eleonora: debuisset restituere omnia; quae fuit consequutus a dicto Don Didaco ex causa dictae transactionis, l. *vbi pactum, & ibi Bald. num. 4.* Salicet. 9. Curt. Iunior *num. 65. C. de transactionib. l. qui suum, ff. eodem tit. l. ab emptione, ff. de pactis, vbi vt recedatur a contractu celebrato re non integra requiritur, quod interueniat actus verisimilis, & si aliqua data sunt, restituantur, alias contractus non resoluuitur, per quem text. ita ait Aymon Crauet. *conf. 83. num. 1. vol. 1. text. similis in l. cum te fundum, & vtrouque Scribentes, l. si diuersa, C. de transact. ibi: Resusa pecunia, t quae verba sunt prolata per modū ablatiui absoluti, vnde formam designant, vt ex Rota Roman. *decif. 805. & 810. part. 1. nouiff. & Menoch. conf. 693. num. 16. & seq. lib. 7.* & Corn. *conf. 188. column. ult. lib. 2.* tradit Ioan. Bapr. Costa *tract. de re integra, pralud. 3. num. 2.* & est communissima opinio, quod veniens aduersus transactionem, non debet audiri, nisi ante omnia restituat, quae recepit ab alia parte, idq; notat Bald. in cap. 1. §. *notandum, numer. 1. de bis, qui feud. dare possunt, Abbas conf. 62. num. 1. part. 1.* Paul. Castrenf. in *dict. l. qui suum, num. 8.* Thom. Grammat. *decif. 66. num. 22. & seq. Afflict. decif. Neapol. 220. num. 2. & 4.* vbi sic fuisse multoties iudicatā profiteretur, Ioan. Vincent. de Anna *singular. 540.* Laurent. Syluan. *conf. 81. num. 34.* Ioan. Andr. Georg. *allegat. 34. num. 1. & 2.* Roland. à Valle, qui plura**

refert *conf. 59. num. 7.* Molin. *lib. 4. de primogen. c. 9. numer. 43.* Rota *decif. 111. num. 1. & 440. nu. 7. & decif. 810. part. 1. Sacri Palatij, Riminald. Iunior conf. 5. num. 71. vol. 1.* Natta *conf. 631. num. 7.* Marchesan. *de commiss. part. 1. cap. 16. num. 28.* Paris. *conf. 96. num. 112. lib. 1.* Crauet. *conf. 83. num. 1.* Puteus *decif. 353. num. 6. lib. 1.* t Et facit, nam sicut qui agit ex contractu, debet prius implere pro sua parte, alias repellitur, l. *Iulianus, §. offerri, ff. de actionib. empt. ita qui vult rescindere contractum, debet prius restituere, quod recepit, Ancharran. conf. 34. num. 11.* Natta *conf. 361. num. 1.* Rota *dict. decif. 810. num. 4. & 5. l. non solum 4. C. de praedijs, & alijs rebus minorum, vers. igitur, t nec oblitat l. cum proponas, C. de transact. ibi: Quod si nihil tale conuenit, l. elegantèr, §. si quis post, ff. de condit. indeb. ibi: Neque enim debet vtrunq; locū habere, & repetitio, & transactionis exceptio, quia limitantur, vt sint intelligendae, iuxta *decif. Afflict. 220. num. 5.* in cuius casu fuit posita clausula, *rato manente pacto, vt per Grammat. dict. decif. 66. num. 5.* aut quando altera pars consentit, quod transactio non valet, vt intelligit *dict. l. si diuersa, Roderic. Xuares allegat. 14. num. 8.* Paul. Emil. Verall. *decif. Rota 67. nu. 15. part. 3.* nam quod voluit terminare, *dict. l. cum proponas est, quod in fine, seu euentu litis non possunt consequi in simul duae res, quod infinuat, dict. §. si quis post, ibi: Et idèd condemnatus repetere potest, quod ex causa transactionis dedit.**

t Quare cum ex praedictis, & quia verba transactionis sunt generalia, & cōprehendunt omnes actiones, & obligationes, quae ad dictū Franciscū Ortiz potuissent spectare, siue deductae in iudicio, vel non, vt per Grammat. *dict. decif. 66. numer. 61.* ex Bart. in l. *cū Aquiliana, ff. de transact.* Anton. Butr. & Abbat. in cap. 1. *eod. tit.* Crauet. *conf. 290. num. 3. & 4.* & Menoch. *conf. 156. num. 27. lib. 2.* t nam vt inquit Paul. de Castre. *conf. 333. incip. dubium, num. 4. part. 1.* occasione vnus litis, super qua transigitur, contringit interuē, quod ad o modico recepto à reo, liberat ipsū non solum ab actione intentata dubia, sed etiam à ceteris quibuscunque, & quantumcunque liquidis, vt inquit Bart. in *dict. l. si de certa, C. de transact.* facit in ratione sui, l. 4. §. *si ex die in fin. ff. de fideicom. libert.* Et ita iuri consonum censéo, dictum Franciscum Ortiz debere repelli, imposito illi perpetuo silentio, tuendamque esse dictam D. Eleonoram, & eius curatorem in iuribus illi spectantibus vigore transactionis, denegando cōputa nouitèr ex aduerso petita, ac declarando solummodo, quod si apparuerit ex parte dicti D. Didaci, aut eius filiae, quod fuerit recuperata quantitatē aliqua spectans ad dictum Franciscum Ortiz vigore dictae transactionis, debeat illi restitui, proit separatam offert. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

1. Legitimatō personarum est fundamentum iudicij.
2. In iuria, quae sit filio, censetur facta patri, & ab utroque potest prosequi.

- 3 In iur'a dicitur omne, quod non iure fit.
- 4 Reddi debent omnibus debita, cui timor, timor, et ceteri honor, honor.
- 5 Homo vnus dicitur maior altero ratione qualitatis, nobilitatis, diuitiarum, potestatis, honoris, aut virtutis.
- 6 Nobilitati est deferendum in precedentijs, & honoribus.
- 7 Sedis prerogatiua potest etiam manu armata defendi.
- 8 Sedilia an prohiberi possint laicis in Ecclesia.
- 9 Laici praesertim nobiles capaces sunt habendi sedes in Ecclesijs.
- 10 Laici quo tempore acquirant ius habendi scamnum in Ecclesia, praesertim si non officit celebrationi diuinorum officiorum.
- 11 Ecclesiae tolerantia erga eos, qui merentur potiores sedes licita est.
- 12 Conuetudo attenditur in materia sedium, etiam in Ecclesia.
- 13 Milites ordinum Calatranae, & Alcantara sunt Religiosi.
- 14 Milites Calatranae, & Alcantara gaudent priuilegio fori, & Canonis si quis suadente.
- 15 Militibus ordinum militariu datur sedes in choro Ecclesiarum Cathedralium, etiam in Toletana, quae potest dici prima post Romanam.
- 16 Concilium Poouinciale Toletanum ponderatur circa sedem dactam in choro personis illustribus, & Titulatis, Regijs Consularijs, & militarium ordinum Equitibus.
- 17 Propter onum quodque tale, & illud magis.
- 18 Iniuria fit atrocior ex animo facientis.
- 19 Iniuria fit atrocior, attenda qualitate personae, cui fit.
- 20 Iniuria facta in Ecclesia reputatur grauior.
- 21 Iniuriae crimen quando fit in Ecclesia est mixtiforme, & Iudex Ecclesiasticus potest punire, si praesumat.
- 22 Iniuria, quae fit in maximo concursu grauior est.
- 23 Iniuria grauior fit, attenda persona facientis.
- 24 Magistratus iurisdictionem exercens, an excusetur ab iniuria praesumptione.
- 25 Magistratus si faciat modo illicito, & cum scandalo, iniuriam irrogat.
- 26 Archipresbyter Villa de Cisneros est ruralis, & non habet iurisdictionem, nisi ad summam usque 400. marauedimorum.
- 27 Iurisdictione limitata ad certam summam, locum, personam, aut causas, nullo modo potest extendi.
- 28 Iurisdictionem exercens, qui ea caret, quale crimen admittat.
- 29 Iurisdictione est iuris publici.
- 30 Iurisdictionem non potest exercere qui non habet.
- 31 Iurisdictionis quasi possessio iniuste habita non operatur actum validum.
- 32 Iurisdictionis quasi possessio debet iustificari titulo.
- 33 Constitutio Synodalis est velut lex in Diocesi ubi est facta.
- 34 Magistratus inferior potest puniri durante officio pro excessu.
- 35 Fecisse videtur, qui aliquid fieri fecit.

- 36 Damnat se ipsum qui carens potestate excommunicat alium.
- 37 Excessus, & delictum equiparantur in iure.
- 38 Offensa dicitur omne, quod prouocat ad iracundiam.
- 39 Personalis offensa est, quae tangit personam.
- 40 Iniuriarum actio tenetur turbans alium in vasa rei suae.
- 41 Verbum delictum comprehendit res omnes male factas.
- 42 Delictum dicitur omne, quod potest in hoc seculo puniri.
- 43 Crimen continent ea, quae dolose, & animo delibato fiunt.
- 44 Pater etiam per procuratorem si illustris sit accusat pro iniuria facta filio.
- 45 Filium offendens, dicitur pupillam oculi patris offendere.
- 46 Ciuili disquisitioni non remittitur crimen sine legitima causa.
- 47 Iniuria dolor punitione lenitur.
- 48 Ciuili causa differt a criminali.
- 49 Crimen dicitur omnis operatio mala, quae potest accusari criminaliter, & puniri.
- 50 Criminalis causa quaelibet reputatur maior ciuili.
- 51 Inferior Iudex si grauauit in articulo praedictiali, potest causa reuocari per Superiorem.
- 52 Mandatum de manutenendo debet regulariter dari ei, qui possidet, aut quasi possidet.
- 53 Tuitium remedium ut competat, sufficit qualibet possessio.
- 54 Manutenitionis remedium simile est interdicto uti possidetis.
- 55 Uti possidetis interdictum ut competat, non opus est iustificare titulo.
- 56 Possessio etiam contra ius habet remedia tuitiua, & quasi possidetis.
- 57 Testium repulsa non admittitur in remedio manutenitionis.

PRO

Don Sanctio Brauo de Acuña Commendatore, & Visitatore Ordinis Militaris Alcantarae,

CONTRA

Sebastianum Fernandez Texerina Archipresbyterum Oppidi de Cisneros.

ARGUMENTVM.

¶ Pater potest etiam criminaliter prosequi iniuriam factam filijs suis verè nobilibus, & an iniuriam, vel offensam contineat prohibere illos sedere in sellis in Ecclesia Parochiali tempore, quo celebratur diuina officia, & an stante grauiamine Iudicis inferioris possit causa coram Superiore retineri.

CON-

CONSILIVM CLXXVI.

Via t legitimatio personarum est fundamentum iudicij, glos. 2. in l. 2. vbi Bart. Salic. & moderni, C. de edicto Diui Adrian. tollen. lat. in rub. C. qui admitti ad honor. possess. Nicol. Boer. decis. 271. n. 19. Alex. cons. 59. n. 2. vbi Additio lib. 2. Franc.

Becci. off. 170. n. 21. vol. 2. Ant. de Virgilio tract. de legitim. person. in pralud. a nu. 1. certum est, quod dicitur D. Sanctius est pars legitima ad prosequendum iniuriam, & offensam, qua dicitur Sebastianus Texerina fecit D. Ludouico Brauo de Acuña eius filio militi ordinis Alcantarae, & D. Martino de Castilla eius priuigno, Comendatori Castellanae ordinis Calatranae, faciendo tolli cum publica nota, scandalo, & fulminatione censurarum (cum ad id iurisdictione careret) sellas, quas habebant ad sedendum in Capella maiori Ecclesiae Sancti Petri de Cisneros tempore, quo primam Missam celebrabat in ea Antonius de Paredes, t quia iniuria, quae fit filio, reputatur propria patris, & vtriusque nomine potest illam prosequi in iudicio, l. 1. §. 2. ibi: Spestat enim ad nos iniuria, quae ijs fit, qui vel potestati nostra, vel affectui subiecti sunt, iuncto §. vlt. aded. & §. vltimo, ff. de iniur. l. pater 41. eod. tit. quae ait: Pater, cuius filio facta est iniuria, non est impediendus, quominus duobus iudicijs, & suam iniuriam persequatur, & filij, l. 2. C. eod. tit. ibi: Et pater in existimatione filiorum propriam iniuriam patris intelligatur, quam legem ita intelligit Antonius 3. Intelligitur in notis, t & omne, quod non iure fit, iniuria dicitur, d. l. 1. in prin. ff. de iniur. & cum voluerit minuere honorem, & decorum ditorum militum, clarum est competere iniuriarum actionem, si non est 3. ff. de iniur. ibi: Quominus aduersus eos, qui minime opinionis tuae causa aliquid confecisse comperientur, more solito iniuriarum iudicio experiri potest, Martill. tract. de indultu, cap. 24. num. 72.

Nam ut constat ex depositionibus testium productorum pro parte dicti D. Sanctij, praedictus Sebastianus Texerina eo fuit animo iniuria illis faciendi solemniter die, & in occasione tam publica, & maximi concursus honoris illis debitum in sedium prerogatiua tollendo, contra praecipuum Apostoli ad Romanos, c. 13. dicens: t Reddite ergo omnibus debita, cui timorè timorè, cui honorè honorè, vbi D. Chriostomus homil. 23. ait: Non dicit date, sed reddite, & adiecit, quod debetur, nihil enim gratuitò dat, qui hoc fecerit, debitum quidè est res ista, quid si non feceris, perdisi poenas dabis, notat Paramo de officio sanctae Inquisitionis, lib. 3. q. 1. opin. 4. num. 19.

Maximè cum sit probata quasi possessio, in qua existebant tam dicti nobiles milites, quam eorum patres, & ascendentes habendi sellas praedictas, non solum in propria Parochia, sed etiam in dicta Ecclesia Sancti Petri, & omnibus alijs dictae Villae, ratione maioris qualitatis illorum dignitatibus, & redditibus, in quibus sunt Superiores reliquis Incolis dictae Villae, t siquidem inter

Tom. 2.

hominès vnus dicitur maior alio ratione qualitatis, nobilitatis, diuitiarum, potentie, honoris, aut virtutis, Innoc. in c. sedes, 1. colum. n. 2. de rescript. Philipp. Probus in Addit. ad Ioann. Monach. in c. statum, num. 1. eod. tit. in 6. Cassan. in cathal. gloria mundi, 7. p. consider. 47. Ioan. Montan. tract. de auctoritate magni consilij, n. 156.

¶ Et in omnibus materiae praecedentiae, & honoris nobilitati defertur, l. fin. §. sedendi, C. vbi Senatores, vel clarissimi, l. 2. §. fin. C. de offic. diuersorum Iudicum, glos. magistralis verbo altiori, in §. alia, Instit. de honor. possess. dicens, quod dignioris altiori loco sedere debent, & ibi Ioan. Faber, & Angel. & communiter DD. & Syluester Aldobrandino in notis, idem Cassan. 8. part. consider. 38. Probus in d. cap. statum, n. 22. Gregor. Lopez in l. 15. tit. 5. part. 1. glos. 1. & est optima decisio, l. 23. tit. 2. part. 2. ibi: Asti deuen ser honrados en muchas maneras, de guisa, que ninguno no deua estar en Iglesia ante ellos, quando estuiesen a las horas, sino los Prelados, o los otros Clerigos, que las dixessen, o los Reyes, o los grandes Señores, Azeued. cons. 29. num. 26. dicta quasi possessio est de iure multum considerabilis in materia praecedentiae, t in tantum, quod potest sedes manu armata defendi, vt nihil noui fiat contra solitum, ita ex cap. legimus 93. distinet. & Dominicus in c. Episcopus 15. distinet. Iacobatus tract. de concilio, c. de ordine sedendi, Enric. de Bott. tract. de synodo Episcopi, 3. part. à num. 9. & sequ. & facit titulus, G. ut dignitatum ordo seruetur, lib. 12. Ioan. Garcia de Hispanor. nobilit. glos. 48. §. 3. num. 22.

¶ Nec obstat dicere, quod laici non debent in Ecclesijs habere sedilia, ad tradita per Paulum Fuscum de vistrat. lib. 1. cap. 27. Ioseph Stephan. tract. de adoratione pedum Summi Pontificis, c. 11. ad finem, ponderans illud Oprati Mileuitani, lib. 4. contra Parmeniam, dum peccatore arguit Dominus, & sedentem increpat Deus, specialiter ad Sacerdotes dictum esse constat, non ad populum, qui in Ecclesia non habet sedendi licentiam, t quia veritas est, quod laici praesertim qualitatis istorum militum capaces sunt habendi sedes in Ecclesijs decentes, & conformes suae qualitati, vt in proprijs terminis resoluti Decius in cap. 2. numer. 213. de iudic. Abb. & Anchar. in cap. abolenda de sepultur. quos refert, & sequitur Ioann. Orosio in l. in tantum, num. 14. ff. de rerum diuis. & inde est, quod resoluti Paril. consil. 149. in presenti, vol. 4. quem refert, & sequitur Rebuff. in tract. in quibus causis Iudices saeculares possunt cognoscere de personis Ecclesiasticis, nu. 35. t quod laicus tempore immemoriali potest quærere ius habendi scamnum in Ecclesia, maxime quando non nocet celebrationi diuinorum, nec aliqua indecentia adest, sequitur Azeued. in l. fin. tit. 4. lib. 5. Recop. nu. 4. Pérez de Lara tract. de amniur. & capellan. lib. 1. c. 24. n. 21. Enchiridion Iudicij Ecclesiastic. notab. 240. in fi. t & est licita tolerantia, qua in hoc facit Ecclesia erga personas, quae merentur magis honorificas sedes, vt constat ex Rocelio de Curte tract. de iur. patr. verb. in Ecclesia, n. 16. Erä. Marc. g. 275. n. 3. t quod

Tr 2

In

in materia sedium quamvis sit in Ecclesia attendatur consuetudo, seu quasi possessio, dummodo sit tolerabilis, post Fabrum in d. s. aliam, & Petr. Gerard. singul. 33. tradit Perez de Lara d. v. 24. n. 19. & 24. & faciunt tradita per Felin. in c. statutus de maior. & obediens. Auend. 1. p. c. 19. Pratorum, n. 15. dicens, quod occupator sessionis est in sua possessione tuendus.

Et cum prafata resolutiones absolute procedant in laicis benemeritis, multo magis procedunt respectu dictorum D. Ludouici Brauo militis Alcantarae, & D. Martini de Castilla militis Calatraue, qui vltra notoriam nobilitatem non reputantur laici, sed persone religiose, vt multis probant Nauarr. cons. 11. n. 5. de regular. Burg. de Paz cons. 17. n. 1. Ioan. Gutier. lib. 2. pract. q. iii. n. 2. alij relati per Cenedo collect. un. 29. ad decretales, n. 4. Nicol. Garcia tract. de benefice. 1. p. c. 4. n. 15. pag. 21. Ioan. Bolognet. cons. 22. n. 13. & per totum, pro quibus etiam faciunt tradita per Cassan. 9. p. consider. 8. & 9. & Polidor. Virgil. lib. 7. de inuentoribus rerum, c. 5. Bobadilla lib. 2. polit. c. 19. n. 9. & seq. late Greg. Lopez in l. i. tit. 7. p. 1. & Et ita gaudent priuilegio clericorum, & precipue fori, & Canonis, vt late prosequitur Gregor. Lopez in l. i. tit. 7. p. 1. & alij adducti per Nicol. Garc. d. c. 4. n. 9. & seqq.

Et ita permittitur eis sedes in choro cuiusvis Cathedralis Ecclesie istorum Regnoru iuxta Canonicos, & Præbendatos etiam in Primæ Toletana, quam quodammodo possumus asserere primam post Romanam Ecclesiam, Ioann. Mariana de Regis instit. cap. 10. pag. mibi 93. Bernard. Gomez Miedes lib. 17. histor. Regis Iacobi, L. Marine. Siculus lib. 2. de rebus Hispan. Aluar. Gomez lib. 1. histor. Card. Don Francisxi Ximenij,

imò decreto Concilij Prouincialis Tolerani, celebrati 25. Martij 1566. cap. 15. actio. 3. statutum est, quod Personæ illustres, Titulati, Consiliarij Regis, & Milites ordinum militarium possunt sedere in choro in sellis primis iuxta cancellos; seu cancellatas, audiendo diuina officia, cuius meminit Sandoual tractat. de officio Ecclesiastico, 4. part. c. 10. pag. 126. ergo maiori ratione potuerit habere sellas, & sedes in Capellis maioribus Ecclesiarum Parochialium Oppidi priuati,

vt est dicta Villa de Cisneros, quia propter vnumquodque tale, & illud magis, Authentice, multo magis, C. de sacros. Eccles. cum in cunctis de elect. Bald. in l. petens, num. 33. C. de partib. Celsus Hugo cons. 35. num. 1.

Et ideo dictus Sebastianus Texerina fecit magnum excessum, & delictum sollicitando malo animo Sacerdotes, qui erant in dicta Ecclesia, & alias personas, quæ ad eam concurrerant pro celebritate Missæ nouæ, vt eum iuuarent, ad hoc vt tollerentur dictæ sellæ, & fulminando censuras absq; iurisdictione aduersus Clericos, si Missam dixissent, donec sellæ fuissent sublata tam ex

animo, quem habuit iniuriandi eos; quia nam iniuria consistit, & fit atrocior ex animo facientis, l. illud, §. 1. ff. de iniur. & recipit atrocitatem respectu personarum, quibus sit, l. Prator eo-

dem titul. clement. 1. §. nec super de poenis, Martin. Vran. cons. 14. num. 43. l. 20. tit. 9. p. 7. Angel. in §. atroc. n. 4. & 5. Institut. de iniur. & Et ratione loci vbi fuit facta, scilicet in Ecclesia, & coram Sanctissimo Sacramento, Abbas in cap. 3. 2. num. 9. de sentent. excommuni. Anton. Gomez 3. tomovariarum, cap. 6. num. 4. dict. l. 20. ibi: O en Iglesia, d en otro lugar publicamente, Mohedan. decis. 1. numer. 2. de foro compet. & est mirabilis locus ille Quintilianii declamat. 265. dum ait: Quid enim magis in vlla Republica curari, obseruarique oportet, quam Religionem, sanè petulantia alijs locis mediocre habet reprehensionem; in templo vero, in quo verbis parcimus, animos componimus, in quo etiam tacitam nostram mentem custodimus, pulsare velut in solitudine, velut in secreto quodam non est ferendum, & Anton. Faber definit. 20. tit. de appellat. versicul. 21. Neque enim videbatur negari posse, quin ex facti circumstantijs scandalum à Titio factum fuisset, eaque nimirum cognitionem de scdalo facta in Ecclesia esse mixti fori, & consequenter ad Iudicem Ecclesiasticum pertinere, si occupasset, Iul. Clar. §. fin. q. 36. num. 47. & quest. 37. & 57. num. 11. in criminibus mixti fori.

Siquidem maximus gentis concursus, qui aderat in dicta Ecclesia, quam occasione expectauit dictus Sebastianus de Texerina grauiorem fecit offensionem, d. l. Prator, §. vlt. l. sed est questio, ff. de iniur. Abb. in c. 1. n. 2. de malefic. & quod est magis certum, animaduersa inæqualitate ipsius (saluo Sacerdotio) respectu militum, d. l. Prator, §. vlt. l. vulneris, l. sed est questio, l. sed est vnus, §. quæ ad atroc. vbi Angel. not. ab. 5. Institut. eod. Bart. in auth. de non alienand. aut permutand. rebus Eccles. §. si vero, num. 2.

Nec obstat dicere, quod id fecerit tanquam Iudex, & quod magistratus actum iurisdictionalem exercens non præsumitur, eum animo iniuriandi fecisse, ex Angelo in l. iniuriarum actio, §. si quis de honoribus, ff. de iniurijs, Capolla cons. crimin. 70. num. 12. Gamma decis. Portugal. 35. num. 1. nam vltra, quod erat necessarium habere iurisdictionem certam, & radicatam ad dictum casum, ex qua excluderetur iniuriæ præsumptio, quo incensu intelliguntur, & procedunt, d. l. iniuriarum, §. 1. & l. que iure, ff. de iniurijs, debeat facere absque scandalo, & modo licito, quia nã aliter faciendo, est clarum facere iniuriã, & offensam, l. qui restituere, ff. de rei vindicat. l. continet, ff. de eo, quod metus causa, l. 3. 2. ff. de iniur. dicente: Nec magistratibus licet aliquid iniuriosè facere, si quid igitur per iniuriã fecerit magistratus, vel quasi Priuatus, vel fiducia Magistratus iniuriarum potest conueniri, l. quemadmodum, §. magistratus, ff. ad legem Aquiliam, Gamma decis. 35. num. 1. Petr. Gregor. tract. de appell. lib. 1. c. 5. num. 12. Thom. Grammat. decis. 40. n. 12. Marc. Tull. lib. 1. epistolarum ad Quintum fratrem, epist. 1.

Et vt constat ex Constitutione Synodali in hac causa producta pro parte dicti Don Sanctij Archipresbyteratus Oppidi de Cisneros est ruralis, de quo loquitur text. in cap. fin. versic. quia sicut de offic. Archipresb. Puteus decis. 378. part. 2. & lo-

& solum modo habet iurisdictionem in causis minimis vsque ad summam quatuorcentum morapetinarum æris, & non in causa istius subintantia, & qualitatibus, neque ad fulminandum censuras, & quando iurisdictione est limitata ad certum summam, locum personas, aut causas nullo modo potest extendi, Bald. in cap. ad hoc, colum. 2. de pace iuramento firmanda in visibus feudorū, Innocent. in cap. cum dilecti de capell. monachor. Paul. Castrenl. cons. 3. num. 7. & cons. 20. numer. 2. part. 1. Auendaño dict. 1. part. cap. 19. vers. & quandoocunque.

Et cum exercuerit iurisdictionem, sciens eam sibi non comperere, commisit grauia delicta, ad eod vt leges quædam id ad offensionem Maiestatem referant, l. 12. tabularum in fin. ff. ad leg. Iuliam Maiest. alijs vero dicitur committi salutaris delictum, l. qui nomine ff. ad leg. Cornelianam de falsis, l. maiorem, C. eod. tit. Auiles c. 1. Pratorum. glos. verbo nuestros, num. 6.

Quia iurisdictione est iuris publici, l. 1. §. huius studij, ff. de iust. & iure, & toto tit. ff. & C. de iurisdictione, omn. Iudic. & qui illam non habet, exercere non potest, Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 488. num. 1. Abb. in cap. cum dilectus, num. 4.

Et de religio. domib. dicens, quod quasi possessio iurisdictionis iniuste habita, nõ causat actum validum, & hinc est, quod allegans quasi possessionem iurisdictionis, debet eam titulo iustificare, Ioann. Faber in §. retinenda, num. 4. versic. & ideo, Institut. de interd. Menoc. de retinenda. possess. remed. 3. num. 590. & de recuper. possess. remed. 15. num. 469. Capic. decis. Neapol. 209. num. 4.

Et maxime resistente iure, prodi resistit, & etiam dicta Constitutio Synodali, quæ in illo Episcopatu est tanquam lex, cap. 2. vbi glos. de maioritat. & obediens. cap. 2. in princip. & §. statuto, vbi Glos. & Philipp. Franc. num. 5. de constit. in 6. l. 16. tit. 5. part. 1. Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. c. 2. Henric. de Bortis tract. de Synodo Episcopi 3. part. in princ. num. 104.

Et est multum considerabile, quod dictus Archipresbyteratus sit ruralis, & absque iurisdictione ad dictum casum, vt planius posset conueniri, & puniri dictus Archipresbyter, ex dict. l. nec magistratibus in fine, ff. de iniur. ibi: Quod si ex minoribus magistratibus erit, id est, qui sine imperio, aut sine potestate sunt, magistratus etiam in ipso magistratu posse eos conueniri, & ita iuste fuit punitus ad querelam Fiscalis Ecclesiastici Legionensis per Vicarium Generalem illius Episcopatus pro vsurpata iurisdictione, & idem fieri debet ad instantiam dicti D. Sanctij; neque excusabit eum dicere, quod non abstulit ipse sellas, sed dictos D. Ludouicum, & D. Martinum permisisse eas tolli, quia probatum est non relinxisse tanquam milites sensatos, & Christianos, ne in illa celebritate causarerur scandalum, eod quod alij Sacerdotes dixerunt illis, quod præfatus Sebastianus Texerina fulminauerat censuras late sententia, si diceretur Missa, donec sellæ fuissent amoræ; & ita visus fuit ipsemet abstulisse, qui causam præstitit, vt fieret, l. 1. & 2. ff. si quis ali-

quem testari prohibuerit, l. vcteres, ff. de itinere, actuque priuato, l. Paulus, ff. de damno infecto, cap. ultimo de immunit. Eccles. lib. 6. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iudic. casu 353. num. 3. & quemadmodum dicit Roman. cons. 522. n. 6. scriptum damnat, qui potestate carens non amore iniustitiae, sed odij liuore, seu vlciscendi libidine inductus in altum anathematis sententiam dicat, cap. in tantum, & cap. temerarium 21. dist.

Et licet ex superius adductis constet, dictum Sebastianum Texerina offensionem fecisse dicto D. Sanctio, & eius filijs, & commisisse excessum, & delictum, quæ in iure sunt æquiparata, Bald. in l. si quis in hoc genus, num. 1. C. de Episcop. & Cleric. constabit animaduerso, & quod offensa dicitur omne id, quod prouocat ad iracundiam, l. in testamento, ff. de manumiss. vindict. Bartul. & DD. in l. licitatio, §. quod illud ff. de publican. & vctigal. Marian. Soccin. cons. 103. num. 9. volum. 3. Paris. cons. 165. num. 5. volum. 4. Hieronym. Gratrus responso 43. n. 6. & 7. lib. 2. dicens, quod personalis offensa est, quæ tangit personam, Ludouic. Gozadin. cons. 31. n. 16. Tobias Nonius cons. 111. n. 8. nam, & percutere dicitur, qui verbis contumeliosis alium prouocat, Præpos. in cap. sanè, n. 1. dist. 45. & iniuriarum actione tenetur, qui alium turbat in vsu rei suæ, Crau. cons. 217. nu. 2. Ioan. Cæphal. cons. 189. num. 3. vol. 2.

Et quia hoc verbum delictum comprehendit omnes species rerum male factarum, l. 1. & toto titulo, C. si aduersus delictum, l. omne delictum in princip. ff. de re milit. l. si qua poena, ff. de verbos. significat. Rebuff. in l. plebs 238. vers. sciendum, ff. vocem tit. Archidiacon. in cap. vnic. in fin. de Cleric. coniug. in 6. & quæ possunt criminaliter accusari, & puniri in hoc seculo, cap. Apostolus 71. distinet. Glos. in cap. peccatum de regul. iuris in 6. Maranta de ordinat. iudic. 6. part. vers. & peruenitur, num. 118. & Er quia crimen continet ea, quæ ex animo proueniunt, & dolose fiunt, glos. in authent. qua in prouincia, C. vbi de crim. agi oport. glos. in reg. peccatum de reg. iuris in 6. c. vnum orarium 25. distinet. Abb. in cap. at si clerici, §. de adulterijs, num. 5. & 7. de iudic. Suarez de Paz in pract. tom. 1. §. part. cap. 3. n. 56. & seq. Bart. in margarieta, verbo delictum, quest. 28. & Er ita dictus D. Sanctius æquo iure intentauit criminalem actionem pro dicta iniuria, & offensa facta eius filijs, l. vltim. C. de iniur. ibi: Licere autem illustri accusatori, vel reo, vel uxori, vel liberis masculini sexus, seu filiae itidem illustri superstitis causam iniuriarum in quocunque iudicio competenti per procuratorem criminaliter suscipere, vel mouere, l. lege Cornelia, ff. de iniur. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iudic. casu 265. num. 2. & Er est ratio, nam qui tangit filium, dicitur tangere pupillam oculi patris sui, vt inquit Lucas de Penn. in l. vnic. quest. 20. propè finem, C. publica letit. vel consulum, lib. 12. & non nisi remittit Alou. Riccius dec. Cur. Arab. Neapol. 21. num. 8. part. 2.

Et ita Prouisor Legionensis debuit admittere, quod causa prosequeretur criminaliter, & nõ prouidere, quod ageretur civiliter, quod sine & lo-

causa legitima fieri non debet, iuxta l. 1. §. qui pe-
cora, ff. de abigeis, Bursat. cons. 279. lib. 3. t. cum do-
lor hominis iniuria affecti mitigetur punitione
illius, qui illam fecit, vt obseruat M. Ioan. Beatus
Helius lib. 1. obseruat. ad Cicer. actione 3. in C. Ver-
rem, pag. 140.

48 t Et ita grauanit dictus Vicarius per decretum
praedictum, volens, quod esset ciuilis causa sui na-
tura criminalis, argum. l. solemnis, §. latrunculator,
ff. de iudic. cap. item cum quis de restit. spoliator, Au-
thent. sed bodie, C. de Episcop. & Clero. ibi: In qua-
libet causa criminali, vel pecuniaria, Auth. sed nouo
iure, C. de poena Iudic. qui male iudicauit, Decius
in rubr. de iudic. num. 94. & 96. quibus constat,
quam sit diuersa ciuilis causa à criminali; nam vt
ait Marant. disput. 5. nu. 18. t crimen dicitur om-
nis operatio mala, quae potest accusari, & puniri
criminaliter in hoc saeculo, dicit. cap. peccatum
de regul. iur. in 6.

49 t Et quomodocumque causa sit criminalis re-
putatur grauior ciuili, l. in seruorum, ff. de poen.
Puteus decis. 98. num. 2. lib. 1. Menoch. lib. 2. de ar-
bitrar. casu 464. nu. 3. [Solorzan. de gubernat. In-
dian. lib. 4. cap. 5. num. 5.] Et ita subintrat regula,
51 t quod vbi constat superiori, quod inferior gra-
uauit in aliquo articulo, praesertim substantiali
potest causam retinere in negotio principali, quia
suspectus in vno, est in omnibus suspectus, glos.
verbo in omnibus, in cap. dispendia de rescript. in
6. Decius in cap. ad haec, num. 26. de appellat. & per
plura fundamenta resoluit Couarr. in practic.
cap. 9. Hieronym. Laurent. decis. Rotae Auentionem.
101. Auend. tract. de secund. supplicat. num. 11.

Ex quibus omnibus resultat, decretum Pro-
uisoris iustificacione carere, & non debere illi
causam remitti, sed retineri, vt puniatur dictus
Sebastianus Texerina, & respectu dictarum sed-
dium debere manuteneri dictos Milites in pos-
sessione, vel quasi, in qua repetiebantur tempore
turbacionis, t cum regulariter debeat dari man-
datum de manutenendo ei, qui possidet, vel qua-
si, Bart. in l. si duo, num. 4. ff. vti possidetis, Caphal.
cons. 26. num. 9. Rota Romana Sacri Palatii decis.
80. & 802. vtrouique, num. 1. part. 1. & de. 1049.
lib. 3. part. 3. Caesar de Graffis decis. 32. alias 4. de
caus. posses. num. 1. t nam vt competat remedium
tutitium sufficit quaelibet possessio, aut deten-
tatio saltem colorata, vt docent in specie Couar.
in pract. cap. 17. num. 5. vers. sic sane, Valasc. con-
sult. 79. num. 11. lib. 1. Franc. Milanens. decis. 1. nu.
83. & 98. lib. 1. Natta cons. 121. num. 15. volum. 4.
Guido Papae decis. 85. num. 1. Rebuff. 3. tom. ad l.
Galkias, tit. de causis beneficalibus possessorijs, artic.
54 10. num. fin. t nam hoc remedium est simile in-
terdicto vti possidetis, vt obseruat Couar. num. 1.

55 Valasc. vbi proximè, num. 2. & 3. vbi ait, t quod
ad hoc vt competat interdictum vti possidetis,
non est necesse iustificare titulo possessionem, l. 1.
ibi: Separata debet esse possessio à proprietate, l. 2. &
ferè per totum, ff. vti possidetis, Menoch. de retinend.
posses. remed. 3. num. 588. t Et hoc procedit etiam
in rebus, quarum possessio est contra ius, cap. 1.
& ibi Abb. num. 4. vt lite pendens. allegans capitulu-

lum cum persona de priuileg. in 6. Decius cons. 103.
num. 1. t nec retardatur sub praetextu repulsa re-
fistum, Capic. decis. 55. in princ. Couarr. in pract. q.
cap. 17. n. 4. Menoch. de retinend. possess. remed. vlt.
num. 41. Virgin. de Boccat. tract. de interdicto vti
possidetis, c. 14. n. 43. Vinc. de Anna alleg. 84. n. 10.
Et ita mihi videtur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Ius patronatus Monasterij acquiritur constru-
ctione, & dotacione.
- 2 Laici fundantes Ecclesiam Mendicantium acqui-
runt ius patronatus.
- 3 Ius patronatus acquiritur Fundatori, & habent
causam ab eo.
- 4 Ordinarij consensus requiritur regulariter ad que-
rendum ius patronatus piorum locorum.
- 5 Auctoritas generalis Ministrorum Religiosorum est lo-
co auctoritatis Ordinarij.
- 6 Patronus legitimus est, quem Fundatrix nomi-
nauit in testam.
- 7 Ius patronatus in Monasterijs valet quoad iura
honorifica, licet non quoad praesentationem, &
num. 9.
- 8 Ius patronatus, quod non controuertitur à Reli-
giosis debet subsistere.
- 10 Ecclesia semel libera seruitutem in posterum non
admittit.
- 11 Executores testamentarij debent seruare formam
commissionis eis data à testatore.
- 12 Forma non seruata, actus est nullus ipso iure, etiã
si sit pius, & fauorabilis, & n. 13.
- 14 Actus factus contra formam commissionis est
nullus.
- 15 Commissio omnis debet ad vnguem obseruari.
- 16 Commissiones sunt stricti iuris.
- 17 Actus pendet à mandante, & committente, non
ab exequente.
- 18 Maritus non potest mutare nominationem patro-
ni factam ab eius uxore.
- 19 Electio vbi spectat ad plures, debent simul con-
uenire in explicando actu.
- 20 Duobus commissum non potest vnus solus facere.
- 21 Delegati plures representant vnã personam, scilicet
delegantis.
- 22 Adiuuenti Iudicis omisio parit nullitatem.
- 23 Tutoris, & Iudicis auctoritas si requirantur in
aliquo actu, & vnus deficiat, nihil fit.
Tutores plures si sunt dati, non administrat vnus
sine alio, eod. num.
- 24 Actus si competit duobus insimul, & non insoli-
dum, si fiat ab vno, non valebit.
- 25 Procuratores duo si sint insimul dati, vnus solus
nihil potest facere.
- 26 Executores duo testamenti si dati sunt, vnus so-
lus non exequitur.
- 27 Officialis si sit constituendus à duobus, non pote-
rit ab vno solo constitui.
- 28 Causa tribus commissã non potest à duobus expediri.
- 29 Facultas à testatrice concessa attingitur etiam re-
spectu praestandi consilium tantum.
- 30 Coniunctim qui debent facere aliquid, non pos-
sunt

- 31 Intellectus cap. vlt. de arbit. lib. 6.
- 32 Duo si sunt nominati commissarij, non possunt in-
ter se conuenire, quod vnus solus exequatur.
- 33 Negotium graue duobus commissum non potest
fieri ab vno solo.
- 34 Industria persona videtur electa propter confiden-
tiam de ipso habitam.
- 35 Industria persona censetur electa in his, quae con-
sistunt in faciundo.
- 36 Actus humani requirunt potestatem, voluntatẽ,
& modum.
- 38 Testator si iubet, quod executores concurrant, vnus
sine alio nihil potest facere.
- 39 Procurator debet seruare fines mandati.
- 40 Delegatus Iudex rescripti sui formam debet se-
qui.
- 41 Arbitr ex forma compromissi auctoritatem re-
cipit.
- 42 Instructionis forma debet seruari, nec ab illa licet
recedere.
- 43 Processus corrumpit non seruata forma praefixa ad
procedendum.
- 44 Defectus quando suppletur superueniente consen-
su eius, quem negotium tangit.
- 45 Formae praefixio non potest à partibus remitti.
- 46 Testatoris voluntas est seruanda sicut lex.
- 47 Ratificatio subsequens non supplet potestatis defe-
ctum.
- 48 Ratificatio dupliciter consideratur.
- 49 Actus factus nomine alicuius, si non ratum habeat,
non illi praesudicat, valet tamen in persona sa-
cientis.
- 50 Consensus ex pacto succedens tunc retrahit
tur, quando non agitur vt contractus, seu actus
prius nullitè factus valeat, sed quod pertineat
ad nos negotium gestum ab altero.
- 51 Obligatio ex quasi contractu partis praesentiam
non requirit.
- 52 Ratificatione inducitur nouus actus non ex prae-
terito, sed ex praesenti tempore consistens, requi-
ritque eadem solemnitates, & personas, quae ab
initio debebant interuenire.
- 53 Ratificatio habet tacitam conditionem, si actus
alias sit validus, & solum deficiat ratificatio.
- 54 Morbus perpetuus, impossibile est, quod eradice-
tur, & quod stante causa morbi, & infectionis se-
quatur conualefcentia.
- 55 Nihil ex nihilo insurgit.
- 56 Confirmatio non procedit, vbi non est confirma-
bile.
- 57 Actus non valet vigore potestatis non sufficien-
tis.
- 58 Forma inducitur fauore alicuius ad vnguem est ob-
seruanda.
- 59 Actus contra formam gestus est nullus si pars ve-
lit ita esse.
- 60 Forma continet solemnitatem.
- 61 Ratificatio non conualidat actum in praesudicium
tertij, cui medio tempore erat ius quae situm, &
num. 64.
- 62 Testatoris verba non exceduntur contra eius in-
tentionem.

- 63 Concordia debet procurari inter declarationes ab
aliquo factas.
- 65 Extremorum habitas requiritur, vt ratificatio
procedat.
- 66 Nullum ab initio, tractu temporis non conuale-
scit.
- 67 Nullum ab initio non potest ratificari.
- 68 Nominatio debet fieri praecedente prudenti consi-
lio, & animo deliberato.
- 69 Conuenire vnus debent illi, quibus est commissã
nominatio.
- 70 Executor testamentarius regulariter habet vnã
annum ad exequendam commissionem.
- 71 Nominatio alicuius in patronum, non seruata
forma à fundatrice data nulla est.
- 72 Interdicta plura possessoria habent admittẽ causam
proprietatis.
- 73 Iura patronatus, quae deferuntur iure sanguinis,
aequiparantur maioratibus in Regnis Criselle.
- 74 Possessio ciuilis, & naturalis vel quasi maioratus,
& patronatum, transfertur in vocatum mini-
sterio, l. 45. Tauri.
- 75 Possessio maioratus nec per momentum potest esse
vacans.
- 76 Possessio procedens ex ministerio legis sufficit ad
manutentionem, alio non possidente aequaliter.
- 77 Nominatus specificè, ac proprio nomine censetur
praedilectus.
- 78 Testamentum non cancellatum neque suspectum,
est fundamentum remedij l. fin. C. de edicto Diui
Adriani tollend.
- 79 Possessio penes duos insolidum esse non potest.
- 80 Haeres haereditis reputatur testatoris haeres.
- 81 Equiuocus actus, qui potest referri ad plura, non
infert de necessitate vnus.
- 82 Possessio resultans ex actu equiuoco non rele-
uat.
- 83 Possessio debet ostendi ad effectum manutentio-
nis.
- 84 Possessio facit probatã proprietate, & dominio.
- 85 Possessio vitiosa non releuat, & est, ac si non
adesset.
- 86 Possessorem iniustam non tætur Praetor.
- 87 Possessio vitiosa dicitur quae sita propria auctori-
tate, aut in vim tituli inualidi.
- 88 Possessio sine fomento iuris non consideratur.
- 89 Fideicommissarius vitiosè possidens non est legiti-
mus contradictor.
- 90 Possessio illicita foueri nõ debet, nõ detur materia
delinquendi.
- 91 Praesentatio si sit facta de Ecclesia, & confirmatio
sequuta, si in causa appellationis cassetur, & si de
facto Rector detineat Ecclesiam, non queritur
quasi possessio iuris praesentandi, si primò eam nõ
habebat praesentans.
- 92 Absens habetur pro dissentiente.
- 93 Possessio non transfertur ex actu nullo.
- 94 Possessio iniusta, & clandestina non est manutenti-
bilis.
- 95 Possessorio titulo iustificata, & cui ius asistit, est
magis consideranda in manutentione.
- 96 Ablatiui absoluti verba important conditionem.
- 97 Monasterium non est, donec sit constructum.

98 Monasterij nondum constructi non proprie cadit ius patronatus.

P R O

Don Didaco Villa Fortis Patrono legitimo Monasterij Religiosorum Discalceatorum, sine Reforma B. Marie Carmeli Ciuitatis Seguntinae fundati, & dotati ex bonis D. Catharinae Villae uxoris D. Antonij de Salazar.

C V M

Don Ioanne de Salazar, super dicto iure patronatus.

ARGVMENTVM.

De facultate per Testatricem duobus infirmul concessa, quod ab vno illorum non valeat separatim exequi, & quis in iure patronatus Monasterij veniat manutenendus.

CONSILIVM CLXXVII.

N factio presuppouitur, quod dicta D. Catharina Villae disposuit, quod de illius bonis construere, & in quibusdam annuis introitibus fixis dotaretur dictum Monasterium, & executionem comisit dicto D. Antonio de Salazar eius viro, & Doctori Didaco Gauilan Canonico magistrali Cathedralis Ecclesiae Seguntinae, & nominauit in primum patronum D. Didacum de Villa Fortis eius nepotem, & per aliam clausulam dedit facultatem dictis executoribus infirmul, vt si eis videretur, quod vna cum dicto D. Didaco foret etiam patronus dictus Don Ioannes de Salazar, possent cum nominare, vel alium patronum illis exclusis, & quod hac forma non obseruata dictus Antonius de Salazar non etiam infirmul cum dicto Doctore Gauilan nominauit in vnicum patronum dictum D. Ioannem de Salazar, praetermissio dicto D. Didaco de Villa Forti, quo supposito in primo ex duobus articulis fundabitur, quod solus Don Didacus est patronus legitimus, nec Antonius de Salazar potuit mutare illius nominationem, nec illi praediacare, quod fecit. In secundo, quod debet confirmari sententia lata ad illius fauorem per Prouisorum, seu Vicarium generalem Seguntinum, qua declarauit ad eum pertinere possessionem, vel quasi iuris patronatus, & per consequens debere illi concedi mandatum de manutenendo.

ARTICVLVS I.

Non potest dubitari, quin Don Didacus Villae Fortis habeat suam intentionem fundatam, vt sit vnicus, & legitimus patronus dicti iuris patronatus, & iurium honorificorum illius supposito, quod Monasterium praefatum fuit constructum, & dotatum ex bonis proprijs tantum D. Catharinae

Villae eius Amitae, quae ipsum nominauit patronum, praecedentibus solemnibus, & conuentione habita cum Religione praedicta, & approbatione sui Generalis, cum certum sit, ex tali constructione, & dotatione ius patronatus acquiri, cap. Frigentius, cap. pie mentis, cap. filijs 16. q. 7. & cap. nobis 25. de iure patronat. Abbas in cap. significauit 41. num. 1. de testibus, Bellam. concla. Rotae 717. Lambert. de iure patr. 2. part. q. 2. princip. artic. 9. n. 2. Concil. Trident. sess. 14. cap. 12. & sess. 25. decreto de reform. cap. 9. & ita laici fundantes Ecclesiam Mendicantium, possunt ius patronatus sibi referuare, Viuan. de iure patronat. par. 1. lib. 2. cap. 5. n. 9.

Acquisito autem semeliure patronatus non solum competit ei, qui fundauit, & dotauit, sed habenti causam ab eo, Abb. & Ioan. Andr. in rubr. de iure patronat. Marc. Mantua in singul. 5. n. 1. & facit bonus text. in cap. Monasterium 16. quest. 7. vbi dicitur: Monasterium, vel Oratorium canonicum constructum a domino constructoris, eo inuito non auferatur, licet a quo illi Presbytero, cui voluerit pro sacro officio illius Diocesis cum consensu Episcopi, ne malus existat commendare, facit Bald. cons. 1. nu. 3. volum. 1. Abb. in cap. cum accessissent, num. 5. de consuet.

Et loco consensus Ordinarij, qui requirebatur ad quarendum ius patronatus aliorum priorum locorum, ex d. cap. nobis, vbi DD. Calderin. cons. vlt. versic. in contrarium videtur de iure patronat. Lambert. eod. tract. lib. 1. part. 1. quest. 2. artic. 3. n. 1. & 4. Rota decif. 85. num. 1. & 3. part. 2. diuersar. Sacri Palatii, Paul. Fusc. tract. de visitat. lib. 2. cap. 10. n. 5. Ioan. Franc. Leon. in thesauro fori Eccles. par. 2. cap. 6. n. 25. & seq.

Succedit auctoritas Generalis dicti Ordinis tanquam Superioris illius, & principale habentis interesse in constructione similium fundationum, praesertim nam ex eo, quod fiebat de nouo in dicta Ciuitate Seguntina, interuenit etiam licentia, & assensus Episcopi illius, iuxta dispositionem Sacri Concilij Tridentini sess. 25. de regular. cap. 3. Borgasius tract. de irregularit. & dispensat. tit. de priuileg. Episcoporum. nu. 9. Paul. Fusc. d. lib. 2. cap. 15. numer. 58. Augustin. Barbosa in remiss. ad d. capit. 3.

Et ita dictus Don Didacus Villae Fortis virtute nominationis dictae Fundatricis, & approbationis dicti Generalis, est legitimus patronus, & versus quem dicta Fundatrix ostendit praecipuum affectum, l. Lucius. ff. de heredib. insti. l. Publius, §. fin. ff. de condit. & demonstr. l. quoties, ff. de usufructu, l. haeredes mei, §. peto, ff. ad Trebell. Almon cons. 147. n. 2. & cons. 162. n. 7. Rota dec. 782. n. 7. part. 1. facit text. in l. ex pluribus, ff. de admin. tut. dicens, Non cause, sed persona succurritur, qua meruit praecipuum fauorem.

Nec obstat dicere, quod ius patronatus non cadit in Monasterio, aut Capella illius, & quia intelligitur quodam praesentationem, non quodam alia iura honorifica, d. cap. nobis de iure patronat. Abb. cons. 59. incipiente attingam, num. 3. part. 2. Lambert. de iure patronat. lib. 1. part. 1. 4. quest. princ.

princ. vers. quero 14. n. 2. Rota decif. 268. n. 7. part. 1. Sacri Palatii.

Et cum in praesenti non agatur in materia praesentationis, sed quodam alia iura honorifica expressa in conuentione inita cum dicto Ordine, & eius Ministro generali, & quodam ius sepeliendi in capella maiori, & quod Religiosi dicti Monasterij non contradicunt, vt ad controuertendum ius patronatus videtur requirere, Abb. vbi proxime versic. quarto, Lambertin. d. lib. 1. 3. quest. principali, art. 16. nu. 2. non potest dubitari, quod competit dicto D. Didaco ius patronatus dicti Monasterij, ex Petro de Anchar. cons. 113. num. 1. nam vt in terminis resoluit idem Lambertin. d. lib. 1. part. 1. in 4. artic. 11. quest. princ. num. 1. & ius patronatus potest competere laico in Monasterijs in omnibus, praeterquam quoad ius praesentandi, ex cap. Monasterium 16. quest. 7. cap. cum dilectus de consuet. d. cap. nobis, verb. Conuentionali, Gregor. Lopez in l. 1. tit. 15. part. 5. glof. 5. cum a principio fuerit fundatum sub ea forma, & modo dictum Monasterium, Rocchi de Curte tract. de iure patronat. verbo in Ecclesia, quest. 3. qui ait, quod opinio contraria solum posset procedere, quando a principio Monasterium fuisset fundatum liberum a iure patronatus, & ex post facto velle ei imponi huiusmodi ius, quo modo etiam intelligit opinionem Abbatis idem Lambertin. par. 1. lib. 1. art. 7. quest. 1. princ. num. 5. & qui lib. 2. part. 1. 3. quest. princ. art. 17. ait, quod Ecclesia semel libera seruitem in posterum non admittit, Ancharran. in d. consil. 113. numer. 4. Marta voto 29. num. 6.

Secundum quod clarum est, quod Antonius de Salazar non potuit immutare nominationem patroni factam in fauorem D. Didaci Villae Fortis, nominando in vnicum patronum D. Ioannem de Salazar eius nepotem, & quia debuit seruare formam, & limites commissionis dictae D. Catharinae, l. diligentem, ff. mandati, Paul. Castren. cons. 42. num. 14. part. 3. Barbat. cons. 44. num. 1. vol. 1. Roland. a Valle cons. 99. num. 134. lib. 3. qui in cons. 1. num. 135. eod. vol. ait: Quod mandatum debet diligenter obseruari non solum in substantia, sed etiam in qualitate, cap. cum dilectus de rescript. & de confirmatione vtili, vel inutili: Et sicut & actus forma non seruata est nullus ipso iure, vt tradunt Grattus in cons. 16. num. 2. cons. 112. num. 10. & cons. 138. num. 10. vol. 2. Mantua singul. 178. num. 1. Cephal. cons. 241. num. 59. tom. 1. Valasc. cons. 149. num. 6. Martenno in l. 1. tit. 4. glof. 4. nu. 20. & etiam si sit pius, vel fauorabilis, l. qui Roma, §. Flauius, ff. de verbob. obligat. l. cum hi, §. Praetor ait, ff. de transact. Decius in cap. prudentiam, notab. 4. de offic. delegati, Riminald. in l. Imperium, num. 52. ff. de iurisdict. omn. iudic. & Eodem modo actus, qui fit contra formam commissionis, est ipso iure nullus, cap. cui de non sacerdot ali de praebend. in 6. cap. cum olim de offic. delegati, Borgas. vbi supra 6. part. tit. de sponsalib. nu. 32. Caualecan. decif. Fiuizan. 45. nu. 16. part. 1. Morrot. respons. 24. num. 9. Rota decif. 855. num. 1. & 4. in fin. part. 3. Sacri Palatii, dicens, & quod omnis commissio debet aduergere ad obseruandam, nec com-

missarius potest eius fines progredi, Rol. a Valle cons. 53. num. 29. lib. 4. & sunt commissiones stricti iuris, vt inquit Hieronym. Gonzalez ad reg. 8. Cellariae, glof. 37. num. 39. Azened. in cons. 27. num. 1. Ioseph. Ludou. decif. Perusina 117. num. 14. & seqq. Surd. decif. 209. num. 9. & seqq. & nam actus pendet a mandante, & committente, non ab exequente, l. item eorum, §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniuersi nomine, l. vnum ex familia, §. si de falcidia, ff. de legat. 2. l. apertissimi, vbi glof. vlt. C. de iudic. vlt. l. iuris, vbi Abb. de rescript. cap. cum aliquibus eod. tit. in 6. Almon cons. 122. nu. 3. Marc. Ant. Eugen. cons. 50. num. 21. & seqq. lib. 1.

Maxime, quia Antonius de Salazar non solum ratam habuit dispositionem dictae D. Catharinae eius uxoris, sed ad illius obseruantiam se obligauit, & ita non potuit post mortem illius ipse solum mutare nominationem patroni, quam fecerat in personam dicti D. Didaci eius nepotis, ex traditis per Couar. in rubr. de testament. 2. part. num. 8. Spino in specul. testament. glof. 18. num. 55. & ideo quamuis infirmul cum dicto Doctore Gauilan potuisset nominare in patronum ad iunctum dictum D. Ioannem de Salazar, non potuit id efficere ipse solus, minusque nominare eum in vnicum patronum, & pro quo facit, quod quoad electio spectat ad plures, debet simul conuenire, Grattus resp. 107. n. 14. tom. 2. & Et quando pluribus, siue duobus aliquid committitur, debent omnes simul actum facere, & expedire, nec vnus solus per se posset, l. Pomponius, alias incipit si vni, l. duo ex tribus, ff. de re iudic. vbi quando sunt duo delegati dati simul, si vnus sine altero sententiam ferat, non valet, Socin. cons. 40. ex actis gestis, 1. col. vol. 1. Abb. cons. 37. part. 2. Steph. Bertran. cons. 2. num. 2. vol. 2. & cons. 33. n. 2. eod. vol. Bald. cons. 42. vol. 1. & eam rationem assignans, quod delegati representant vniam personam, scilicet delegantem, l. 1. §. qui mandatum, ff. de officio eius, cui mand. est iuris d. cap. cum plures, cap. causam matrimonij de offic. delegat. in 6. cap. si duo de procur. eod. lib. 1. non distinguemus, §. cum in plures, & l. si in tres, §. de recept. arbitri. Specul. tit. de sentent. prolat. §. sequitur, vers. si sunt duo, Bald. cons. 8. punctus questionis, num. 1. vol. 3. Alex. cons. 93. incip. repetitus, nu. 1. & 2. lib. 7. Abbas in cap. fin. num. 2. de sortileg. Azened. cons. 34. num. 56. Maranta de ordine iudiciorum, 4. part. distinet. 5. princ. nu. 31. Blancus de compromiss. tit. de sentent. & exequit. instrument. quest. 9. num. 56. Ioan. Vinc. de Ann. alleg. 72. nu. 7. Ioan. de Imol. cons. 130. num. 1. facit Achill. de Grassi. decif. Rota 8. tit. de constitutionibus, num. 3. dicens: & quod adiuncti Iudicis omisio parit nullitatem, probat text. in auth. vt differentes Iudices in princ. coll. 9. Bald. cons. 79. incip. Dauanti, num. 9. part. 2. & confirmatur ex resolutione Barbatiae cons. 71. num. 32. lib. 3. dicens, & quod si in aliquo actu requiratur tutoris, & iudicis auctoritas, si aliqua ipsorum deficiat, nihil fit, quemadmodum si plures tutores sunt dati, vnus sine altero non administrat, l. 3. §. si plures, & seq. vers. quod in tutoribus, ff. de administ. tutor. Vinc. de Franch. decif. Neap. 281. nu. 2. Rebuff. resp. 60. num. 15. dicens: & quod quan-

dō aliquis actus competit duobus simul non in solidum, si vnus sine altero facit, non valebit, *cap. causam matrimonij, cap. prudentiam, & cap. vno delegatorum de offic. deleg. vbi latè gloss. 1. & DD.*

25 † Idem in procuratoribus non datis in solidū, *l. pluribus, ff. de procurat. cap. si duo de procur. in 6. cap. nō in se de procur. Bart. in l. si plures, ff. de curat. bonis dando.*

26 † Et in duobus executoribus testamentarijs, *cap. 2. de testam. lib. 6. Panorm. conf. 37. casus in eff. Etu, vol. 2. Aufreer. ad Capell. Tholos. que est. 281. itē, an tribus.*

27 † Et in duobus habentibus constituere aliquem officialem, *cap. ad hoc in fine de offic. Archidiacon. & in duobus Dominis, si agatur de seruitute imponēda, l. 2. ff. de seruit.*

28 † Et in causa tribus commissa, si à duobus tertio non vocato, neque impedito fiat processus, & sententia feratur, processus, & sententia sunt ipso iure nulla, *cap. prudentiam de officio delegati, vbi Hostiens. Cardin. Imol. & Abb. Fulgol. conf. 167. vbi in 1. dubio, Alex. in l. si per errorem, ff. de iurisd. omni. Iudic. Ioan. Franc. Purpurat. conf. 7. inter feudalia, num. 7.*

Quod est magis certum, quia dicitur Doctor Gauilan non fuit vocatus, nec requisitus per D. Antonium de Salazar ad finem dandi in patronū adiunctū dicti D. Didaci præfatum D. Ioannem, nec ad finem, vt exclusis illis nominaretur alius, & de iure debuerat vocari, & requiri ad id non solum, † quia habebat æqualem potestatem à re-
 29 stratrice concessam, verum; & in casu, quo solummodo fuisset ab illo capiendum consilium, *cap. 2. §. 1. vbi DD. de testament. in 6. facit cap. prudentiam cum gloss. verbo teneatur de officio delegati, l. si in tres, ff. de recep. arbitri. Butrius in cap. 2. n. 3. eod. tit. in 6. Bald. in l. captatoris, n. 13. in fin. C. de test. milit. iunctis ijs, quæ tradit Rochus de Curte de iure patronat. verb. honorificum, n. 94. Lambert. 1. part. lib. 2. 4. q. princ. art. 8.*

Imò nec sufficeret, quod etiam dicitur Doctor Gauilan separatim consensisset nominationi dicti Don Ioannis; nam testatrix voluit, & disposuit, quod insimul conuenirent ipse, & Antonius de Salazar ad faciendum dictam nominationem, † neque absque ratione, vt valeret inter se conferre, quod foret vtilius, & secus factum nō valebat, ex regula text. in *cap. in Genesi de elect. Anton. de Butrio in cap. cum Ecclesia Subrima, nu. 2. & 6. de caus. possess. & propriet. Bald. in l. 1. que est. 6. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdicctio, Idem Bald. Alberic. & DD. in l. nulli, ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine, & Speculator tit. de Syndico, vers. sic. quod si vnus, Innoc. in cap. cum ex initio de election. Guillielm. Maiuer. in l. aliud, §. referuntur, nu. 63. ff. de regulis iuris, & facit l. 2. C. de præd. decurion. lib. 10.*

31 † Neque obstat *cap. vltimum de arbitris, lib. 6. vbi videtur decidi, valere laudum duorum absque tertio, nam procedit de iure canonico, & in casu, quod tertius malitiosè absentiam fecisset, nē laudum proferretur, est de iure ciuili, vt patet ex*
 32 traditis per Bald. *conf. 8. num. 1. vol. 2. † facit egre-*

gia resolutio Petri Surdi *conf. 433. n. 16. & 17. vol. 3. vbi notat, quod si duo nominati fuerint commissarij, seu executores, non possunt inter se conuenire, quod vnus eorum solus exequatur, neq; alter alteri vocem, & potestatem suam concedere, iuxta doctrinam Bart. in l. in venditione, §. si vnus, num. 1. ff. de bonis auth. iudic. possiden. Simon de Pratis lib. 5. fol. 452. num. 37. Castillo in l. 38. Tauri, num. 9. & ibidem Palac. Rub. num. 5. † maxime in negotio graui, prout est mutare patronū, testatrici nepotem, & ab ea nominatum, aliumque nominare, vt elegantè distinguit Bald. *conf. 123. num. 5. & 6. vol. 5. vbi quæres, quomodo cognoscatur, vtrum commissio sit personalis, vel non, scribit hoc ipsum cognosci ex forma mandati, & magnitudine, & qualitate negotij, nam quædam sunt negotia magna, & ardua, quæ nisi personis perfectis non solent iniungi, & alia sunt facillima ad dispensandum, in quibus potest alteri commissionem remittere, quod exemplificat Bald. in conducendo famulos, & colonos, & similibus rebus, secus in arduis, quæ respiciunt regimen, seu statum domus, quæ non possunt expediri per alios, nisi per eos, quibus testator commisit, idem Bald. in l. nulli, num. 4. C. de Episcop. & cler. Geminian. in cap. fin. §. sane, n. 11. de testam. in 6. Cardin. *conf. 49. num. 5. Alexand. in l. 1. num. 6. ff. de legat. 2. Angul. in l. 3. meliorationum, gloss. 7. num. 11. l. quidam, ff. de leg. 2. l. inter artifices, ff. de solution. Flamin. Paris. lib. 9. de resignat. benefic. q. 12. num. 6. † Et in dubio censetur electa industria personæ ratione confidentiæ, quam de ipso habuit committens, vt per Bald. *conf. 128. num. 1. in vers. nam quando, volum. 3. & Anton. de Butrio *conf. 48. num. 3. gloss. in cap. statutum, §. assessorum de rescript. lib. 6. Aimon Crauet. *conf. 303. num. 2. lib. 2. Ioan. Vinc. Honded. *conf. 55. num. 77. vol. 1. Stephan. Gratian. in addit. ad decis. Martie 157. num. 1. Oldrad. *conf. 42. Bolognin. *conf. 6. num. 11. Alexand. *conf. 105. num. 22. lib. 3. Barfat. *conf. 86. num. 24. lib. 1. Bertach. in reperi. verbo industria, etiam quando actus commissus est nudi ministrarij, & non cum iurisdictione, cap. finali de officio deleg. † Cum enim quis teneatur ad factum, in dubio reputatur electus propter suam industriam, l. fideicommissa, §. fin. ff. de legat. 3. & quāuis potest esse par industria cum eius procuratore, nō tamen per hoc satisfieret testatoris voluntati, qui principallum personarum industriam prælegit, l. penult. vbi DD. ff. de pollicit.***********

Et quando admitteremus, quod dispositio Antonij de Salazar correspondisset præsumptæ voluntari testatricis, sufficit non fuisse seruatum punctualiter mandatum, nec ordinem ab ipsa datum, vt secus factum non debeat considerari, † quia vt aduenit singularitè Bald. *conf. 326. n. 2. volum. 1. tria canonizant actus humanos, scilicet, potestas, voluntas, & modus, cap. cum super Abbatia de officio deleg. l. nemo potest, ff. de legat. 1. & ex Boetio adnotauit Bald. in l. 1. num. 95. C. de sacrosanct. Eccles. Couar. lib. 3. variarum, cap. 6. num. 9. Mandell. *conf. 26. num. 1. Marc. Anton. Eugen. *conf. 73. num. 28. Rota decis. 451. num. 2. part. 1. & decis.***

decis. §. 25. num. 1. eadem parte, & circa modū Bald. in l. 1. num. 4. ff. de legibus, Caphal. *conf. 220. num. 34. tom. 2. nam sine potentia nihil ad actum deducitur, & sine voluntate nihil contentu perficitur, & sine modo nihil in finem suum dirigitur, & ibi: Vbi autem non tenetur modus ordinatus, ibi non potest quis adipisci finem, quia destructo modo, destruitur ordo, & ordinatio nihil valet, idem Bald. in *conf. schismaticis, 1. part. nu. 16. vbi ait, quod et si dicamus non cessare consensum, tamē cessat substantia, quia deficit modus ad substantiam producens, l. non dubium, C. de legib. cap. cum dilecta, vbi DD. de rescript. l. diligenter, ff. mandati, Felin. in *cap. examinata, num. 5. de iudic. Marfil. in rub. C. de probationib. num. 437. Albert. Brun. de mutat. & transformat. tit. de potentia, & effectu forme, vers. quarta conclusio. Natta *conf. 430. n. 16. Rol. *conf. 56. n. 22. vol. 3. Surd. in *conf. 318. n. 10. lib. 3. Burf. *conf. 396. n. 19. & 20. lib. 4.*******

Nec obstat dicere, quod Doctor Gauilan in quadam eius depositione, quam fecit vti testis productus à D. Ioanne de Salazar, dixit tenuisse eum pro patrono, quia non potuit hoc generare præiudicium dicto Don Didado legitimo patrono, quamuis ipse Doctor Gauilan expresse ratificasset nominationem factam per Antonium de Salazar, & hoc continet magnum mysterium. non enim testatrix voluit permittere, quod esset in facultate sui viri mutare patronum, & denuò Doctor Gauilan id ratum haberet, aut seorsum votum suum præstaret, sed quod vnitum eodem tempore concurrerent, & re mature discussa, quod sanius foret, resolverent, & hæc fuit instructio, siuè lex verbis conceptis in clausula expressa, & quod de iure fieri oportebat, † nam plures commissarij non separati, sed coniuncti, & omnibus simul concurrentibus debent rem commissam agere, Archidiacon. in *cap. religiosus, num. 1. & ibi Geminian. in §. sane, n. 13. Philipp. Franc. n. 10. de testament. lib. 6. Bart. in l. singulis, num. 6. ff. eodem, nam vt pulchrè ait Iacob. de Aretin. tract. de commissarij. num. 48. vers. & sequitur, † quando defunctus iubet, quod electores, vel commissarij concurrant, tunc vnus sine altero nihil facit, & vno deficiente nihil alter poterit, argum. text. in l. 1. §. plures, ff. de exercit. actio. ibi: Sed & si sic præposuit, (vt plerumque faciunt) nē alter sine altero quid gerat, qui contraxit cum vno, sibi imputabit, l. parui, l. item si vnus, §. 1. ff. de recept. arbitri. l. duo ex tribus, ff. de iureiurand. cap. vno delegatorum de offic. delegat. l. in offerendis, C. de appell. Bald. *conf. 123. n. 2. vol. 5. vbi rationem subdit, quia quod committitur coniunctim, nō potest explicari diuisim, ideoque ad vnum obicienda est forma commissionis, † sicut enim procurator mandati fines tueri, atque seruare compellitur, si argui, damna-
 39 riq; noluierit, l. diligenter, ff. mandati, † sicut delegatus Iudex rescripti sui formam iubetur sequi, vt in *cap. cum dilecta de rescript. † sicut etiam idem incumbit ei, qui ex compromisso vim, auctoritatem, libertatemque solet suscipere, l. non distinguemus, §. de officio, ff. de recept. arbitri. ita quoque ipse commissarius, siue executor omnia ex***

voto, atque ordine testatoris debet implere, verba sunt Iacobi à Canib. *de execut. vltimar. volunt. 2. part. vers. cogitare, nu. 15. † ab instructione eternum, & forma præordinata ad aliquid agendum, nec etiam in minimo recedi oportet, l. in conuentionalibus, ff. de verb. obligat. l. Prætor, ff. de collat. bono. cap. si cui de elect. in 6. Decius in *cap. prudentiam, ex num. 20. vsque ad 28. de offic. deleg. concludens, † quod vbi datur certa forma procedendi, processus corrui, nō solum si directè contra formam attentetur, quoniam eius omisio in qualibet minima parte vitiat totum actum, ex traditis per Anton. de Butrio in *cap. Pisani de restitut. spoliator. Bart. & Imol. in l. 1. ff. de liber. & posthum. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloss. 21. numer. 11. Surd. *conf. 369. ex n. 36. vsque ad 39. vol. 3. Lancel. Gallia *conf. 31. num. 14. & seq. Paul. Castren. *conf. 39. n. 25. lib. 3.******

† Et licet quando defectus incidit in solum
 44 consensum alicuius personæ, quam principalitè tangit negotium, de quo agitur, suppleatur approbando, & assentiendo facto per alium eius nomine, *regula ratihabitionem 10. de regul. iur. in 6. vbi Dynus n. 1. & 8. & ibi Additio, tamen quando defectus non solum consideratur eò quod non consentit, † sed per formam, & solemnitate præcise omisio in actu, in quo ipsa persona renunciare non poterat, aut partium consensu remitti, l. cum hi, §. eam transactionem, ff. de transact. aut. hoc ius porrectum, C. de sacrosanct. Eccles. Bal. in *cap. 1. qui succ. tenean. in vsib. feudor. Angel. in §. tripli, num. 8. Instit. de actio. lal. in l. non dubium, vers. obstat nota, C. de legib. Alexan. *conf. 42. num. 12. vol. 5. Barbat. in cap. de causis, num. 20. de offic. deleg. Ioan. Petr. Surd. *conf. 318. nu. 11. vbi cum non respiceret priuatam illorum vtilitatem, sed executionem, † voluntatis dicte testatricis, quam tanquam legē obseruare debebant, Authē-
 45 tis, de nupt. §. dispanat, collat. 4. l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. Lambertin. tract. de iurepatronat. lib. 1. par. 1. que est. 9. principali, nu. 48. † non est efficax subsequens ratificatio, vt supplere possit defectum potestatis, quam habuere limitatam, & restrictam certis finibus, aut certæ formæ, Bart. in l. obseruare, n. 6. & 7. ff. de offic. Proconsul. Decius in l. semper qui non prohibet, ff. de regul. iuris, Roman. *conf. 12. num. 4. Alexand. *conf. 26. num. 18. vol. 6. lal. *conf. 184. num. 11. vol. 2. Grat. *respons. 25. num. 30. vol. 1. Paris. *conf. 55. num. 59. lib. 1. Ruyn. *conf. 70. nu. 5. vol. 3. Surd. *conf. 183. n. 34. vol. 2. Menoch. *conf. 364. num. 19. vol. 4. Honded. *conf. 38. num. 20. vol. 1. pulchrè Philipp. Franc. in cap. cum parati, nu. 4. de appellat. vbi Abb. deducit ad statuta requirentia presentiam alicuius, puta quod minor non possit contrahere, vel testari sine presentia consanguineorum.*************

† Duplex ratihabitio inuenitur secundum
 48 Aretin. *conf. 128. num. 31. vna est, quando quis ratificat actum gestum ab alio nomine suo, ex ista ratificatione actus gestus per alium incipit ad me pertinere virtute cuiusdam quasi contractus, qui resultat ex negotio gesto, & ratihabitione superueniente, l. si pupilli, §. item quaritur, ff. de negot. gest.*

gest. ex maleficij, §. 2. ff. de obligat. & actio. quæ ratificatio non tendit ad ratificandum contractum nullum, namque actus gestus nomine meo sine mandato licet non præiudicet mihi, valet tamen in persona facientis, si ego non habeo ratum, si absentis, C. si cert. petat. † in hac ergo ratihabitione, per quam non agitur contractum prius nullum effici validum, sed quod negotium gestum ab altero pertineat ad nos, consentus ex post facto. lucedens retrahitur, & talis ratihabitione non requirit præsentiam partis, vt tenet glol. ordinaria, & communiter Scribentes in l. Pomponius la prima. ff. de negot. gestis, Alexand. cons. 136. nu. 3. vol. 6. Carol. Ruin. cons. 153. num. 18. vol. 1. Hippolit. Riminald. cons. 454. num. 12. vol. 4. quoniam cum non tractetur de inducendo nouo contractu, sed quasi contractu, qui prouenit ex gestione, & ratificatione simul iuctis, non est necessarium, partem esse presentem, † nam ad celebrandum quasi contractum, partis præsentia, cui quis obligatur non requiritur, d. l. ex maleficijs, §. bares quoque, ff. de actio. & obligat. Secunda species ratificationis est, per quam actum nullum a se, vel ab alio confectum quis confirmare, & corroborare nititur, & in hac specie superueniens consensus non trahitur retro, † quia veritate ratificationis inducitur nouus contractus, non ex præterito, sed ex præterito tempore consentens, & propterea eadem solemnitate, eisdemque personis indiget, inter quas ab initio processit, vel procedere debuit, l. nuptia 8. ff. de ritu nupt. l. h. vt proponis la secunda, C. de nupt. Innocent. in cap. cum dilecti de empt. & vendit. Geminian. cons. 128. num. 4. Calcan. cons. 57. num. 6. Ludouic. Roman. cons. 12. col. 2. Almon Crauct. cons. 87. num. 13. vol. 5. Philip. Decius consil. 532. num. 2. Bart. Socin. cons. 92. nu. 11. vol. 3. Hippol. de Marfil. in rubrica, C. de probation. num. 347. Tiraquel. de retract. lignagier, §. 1. glol. 10. num. 87. denique regula est notissima, quod ratihabitione tunc admittitur, quando actus aliter valet, quam per viam consentus, † & semper in ratificatione subauditur tacita conditio, si actus aliunde firmus sit, quam ex defectu ratihabitioni, ita distinguit Laurent. Calcan. cons. 57. nu. 6. Crauer. cons. 87. l. num. 12. vol. 3. Surd. cons. 28. num. 123. vol. 1. quoniam actus omnino nullus, quatenus in eo defecerunt substantialia requisita, non habet subiectum confirmabile, † nihil est enim tantæ potestatis, quod possit eradicare morbum perpetuum electionis, & idco flante radice infectionis, & causa morbi, impossibilis est conualescentia, sicut in naturalibus apparet, vnde executor, seu confirmator non potest de nihilo aliquid facere, † quia de nihilo nihil insurgit, verba sunt eiusdem Bald. in l. nominationes, num. 2. C. de appellat. cui consonat, quod ipsemet Bald. tradit in l. filius, nu. 3. C. de factis, quatenus ait, quod confirmatio non est actus per se subsistens, † dicitur enim confirmatio, quasi cum alio firmatio, vbi ergo non est confirmabile, confirmatio non procedit, sequitur Philip. Decius in l. more, num. 3. ff. de iuris. omni. Iudic. & in rubr. de confirm. vtili, vel inutili, num. 2. Sfortia cons. 77. num. 19. Phi-

lipp. Corn. cons. 199. num. 58. vol. 2. Hippol. Riminald. cons. 5. n. 137. vol. 1. Caballin. quæst. 29. Felin. cons. 27. num. 16. Quod confirmatur, nam licet ad esse ratificatio Doctoris Gauilan nominationis Antonij de Salazar, non poterat aliquid operari reclamante dicto D. Didaco Villæ Fortis, de cuius præiudicio agebatur, maxime non obseruata forma à testatrice præfixa, & per consequens potestate ad faciendum, quod fecit, † non enim valet actus vigore potestatis, quæ non sufficit, Ioan. Vinc. de Anna allegat. 135. num. 11. & alleg. 27. num. 1. ex Bald. & Salic. in l. 1. C. de procur. & l. in l. exigendi, num. 9. limit. 6. eod. tit. † quia quando forma est introducta in fauorem alicuius, taliter est ad vnguem seruanda, vt dicunt Cæphal. cons. 421. n. 48. cons. 438. num. 1. & cons. 480. num. 33. & seq. Ioan. Franc. Purpur. cons. 246. num. 2. & cons. 367. num. 41. Surd. cons. 375. nu. 39. & Ioan. Vincent. Hondæ. cons. 27. num. 2. tom. 1. Bursat. cons. 75. n. 23. tom. 1. † quod actus contra eum gestus est nullus, si ille velit, elem. constitutionem in princ. iuncto fine de electio. vbi DD. Bart. in l. 1. ad finem princ. ff. de tutel. Specul. tit. de locato, §. nunc aliqua, vers. sexagesimo sexto, Guillelm. Benedic. quæst. de Episcopatu, num. 62. Riminald. in l. postumos, numer. 391. C. de honor. posses. contra tabul. cap. prudentiam in princ. vbi Abb. de offe. deleg. Felin. in cap. cum dilecti, vers. gesta de rescript. Decius cons. 332. num. 5. Cæphal. cons. 219. num. 4. & cons. 422. num. 7. Marian. Socin. cons. 122. nu. 19. tom. 2. Surd. cons. 186. num. 19. Purpur. cons. 425. num. 10. † Forma enim cum contineat solemnitatem, Felin. vbi proxime, num. 26. vers. quoniam, Cæphal. cons. 172. num. 11. tom. 2. illi non potest renouari, Ioan. Francisc. de Ponte cons. 5. num. 75. lib. 1. † ideo ratificatio actû non conualidat in tertij præiudicium, cui medio tempore ius quæsitum est, Osaic. decif. 119. num. 25. Magon. decif. Lucen. 21. num. 15. Decius cons. 226. num. 8. cons. 247. & 460. nu. 37. & 38. Natta cons. 253. num. 9. & cons. 261. nu. 8. Maxime, quia non confert actus testificandi factus à Doctor Gauilan, mortuo iam Antonio de Salazar cum actu, qui debuerat fieri ad conueniendum in vnum pro nominando patrono adiuncto cum dicto D. Didaco, † & ita non debet extendi vltra eius intentionem, l. non omnis ff. si certum petatur, Bart. in l. Ciuitas, num. 9. eod. tit. Bald. in l. 1. num. 14. C. commodati, Couar. lib. 1. variar. cap. 2. nu. 2. Menoch. lib. 6. presumpt. 3. num. 5. bonus text. in l. si quis in aliena, §. quod si seruus, ff. de acquir. rerum domin. ibi: Neque ea propter terram iudicabat, sed alij rei operam sumebat, Bart. in repet. l. omnes populi, num. 38. ff. de iust. & iure, & quia ipse Doctor Gauilan testis repetitus pro patre dicti D. Didaci, respondit, quod quando fuit testificatus, non habuit intentionem nominandi in patronum dicti D. Didaci, sed quod eum habuerat pro tali, † & ita debet procurari concordia inter suas depositiones, ex cap. cum tu, vbi Felin. num. 1. de testib. Bald. in l. non solum, §. sed vt probari, num. 3. ff. de noui oper. nunc. Couar. in cap. alma mater, 1. part. §. 2. nu. 5. Bald. num. 10. in auth. at qui semel, C. de probat. & cessat omnis

omnis difficultas ex eo, quod cum non valuerit, quod fecit Antonius de Salazar solus, & per eius mortem remanente vnico patrono D. Didaco Villæ Fortis, non poterat, quamuis veller Doctor Gauilan conformari cum eius nominatione facta in fauorem D. Ioannis: † quia ratificatio non retrahitur in præiudicium tertij, cui fuisse ius quæsitum, Osaic. d. decif. 119. n. 28. Grammat. decif. 103. n. 119. Thom. Minadois decif. 5. Casiad. decif. 3. n. 22. Cæsar de Grass. decif. 6. de caus. posses. n. 14. Rota Romana decif. 633. n. 6. par. 3. Anton. Theaur. decif. 7. Surd. decif. 245. n. 8. Ancharr. Regien. lib. 2. q. 23. n. 8. Ioan. Bapt. Costa tract. de retract. cap. 8. casu 4. nu. 14. pag. 91. † quia extremorum habitus non concurrunt, ex Bart. in l. nec vtilem, ff. ex quib. caus. maior. Alex. cons. 78. n. 20. vol. 5. Decian. cons. 11. n. 85. vol. 1. Rota Romana decif. 318. n. 4. par. 1. in nouis. † Et quia quod nullum fuit ab initio, non conualuit tractu temporis, l. quod ab initio, ff. de regul. iur. cap. non firmatur eod. tit. in 6. Rebuff. respons. 175. vers. 1. Achill. de Grass. decif. 12. de pensionib. † nec ratificatur, Rota decif. 6. n. 3. de procur. in nouis, Riminal. in l. 1. n. 538. C. qui admitti, † quia ad faciendum nominationem in dictum D. Ioannem, requirebatur prudens consilium, & animus deliberatus, ex traditis per Mieres de maior. atib. quæst. 48. num. 59. Gamma decif. Portugall. 287. † Rufus, quia debebat vniri, & conferre, quod melius fuisset, secundum DD. in l. nulli, num. 5. de Episc. & Cleric. d. l. si in tres, Felin. in cap. ex parte, num. 1. vers. ad hoc de constit. Menoch. lib. 1. de arbit. quæst. 8. † Finaliter, quia quando dictus Doctor Gauilan deposuit vt testis, erat nedum elapsus annus, intra quem valebat vti sua commissione, iuxta l. 7. & 10. tit. 4. lib. 5. Recopilat. cum traditis ex Couarruu. in cap. 3. num. 7. de testament. & quia si fuisset nominandus Don Ioannes, non poterat nominari solus, sed dari adiunctus Don Didaco, aut vtroque, & eorum descendentes exclusis nominari alius diuersus, vt constat ex clausula 63. ibi: Para que si les pareciere mejor, que no sean patronos del dicho Monasterio, que assi se hiziere, los dichos Diego de Villa Fuerte mi sobrino, mi sus descendientes, ni el dicho Juan de Salazar, ni los suyos puedan nombrar el patrono, & patronos, que quisieren, y que no lo sean los dichos, ni sus descendientes, sin embargo de que atras en este mi testamento van nombrados, bonus text. in l. si quis ita stipulatus fuerit 129. ff. de verb. obligat. l. alteri, ff. de adim. legat. † & ita cum vterque fecerit præter commissio nis formam, est ipso iure nulla nominatio, quam se habere prætendit dictus D. Ioannes de Salazar, l. illud, §. sed si ita, vbi Bart. ff. quod cuiusque vnus, nomine, Carellian. Cotta in memorab. iur. verbo mandati fines, Mexia ad U. Toleti, 2. part. fundament. 11. num. 2. & ita constat, solum D. Didacum esse patronum legitimum.

ARTICVLVS II.

Ex dictis in præcedenti articulo constat, quod respectu proprietatis dicti iuris patronatus habet Tom. 2.

notoriam iustitiam D. Didacus Villæ Fortis, & similiter habet, vt manuteneatur in illius possessione, vel quasi, ad quod præsuppono, † quod 72 plura interdita possessoria habent admixta causam proprietatis, l. 2. §. quedam, ibi: Nam proprietatis causam continet hoc interdictum, ff. de interd. l. 3. §. hoc autem, ff. de itinere, actuque priuato, & vtrouque DD. Alex. in l. natural. ter. §. nihil commune, num. 76. & seq. vbi Iaf. num. 34. ff. de acquir. posses. Molina lib. 3. de primog. cap. 13. nu. 10. † Secundo, quod in his Regnis sunt parificata iura patronatus, quæ deferuntur iure sanguinis est maioribus, Mieres tract. de maior. par. 1. in princip. n. 7. Molina lib. 1. cap. 7. n. 10. Velazquez in l. 40. Tauri, glol. 2. num. 67. vbi Anton. Gomez ibi num. 65. † Tertio, quod similiter in his Regnis ex dispositione l. 45. Tauri, quæ est l. 8. tit. 7. lib. 5. noua Recopil. possessio ciuillis, & naturalis, vel quasi maioratum, & patronatum transferunt ministerio eiusdem legis in vocatum, idem Molina lib. 1. cap. 1. n. 26. & lib. 3. cap. 13. num. 62. Spino in specul. testam. glol. 34. nu. 6. Alaar. Valac. in praxi partit. cap. 30. n. 21. communiter Doctores in dict. l. 15. † qui omnes resoluunt, quod nec per momentum potest esse vacua possessio, idque maximum iuris iustificationem habet, cum non solum legs, sed etiam statuto possit induci huiusmodi translatio, imò continuatio possessionis, ex Alex. & Iaf. in l. si actori, C. de iure deliber. Mohedan. decif. 11. vt lite pendente, n. 2. Alciat. respons. 256. nu. 2. & 6. l. cum miles, ff. quibus ex causis maiores, † & hæc possessio sufficit ad obtinendum interdictum manutentionis, maxime quando possessio de facto non detinetur ab alio, vt deducitur ex Paulo & millo decif. 201. n. 2. par. 3. Lancellot. de attent. 2. par. cap. 19. n. 45. & seq. Menoch. de retin. posses. remed. vlt. n. 10. Franc. Milanens. decif. 3. lib. 1. n. 132. † Rufus, quia dictus D. Didacus vltra legalem possessionem habet titulum legitimum iuris patronatus ex nominatione dicti D. Catharina eius amita sub proprio suo nomine, ex quo arguitur prædilectio, iuxta notata per Andr. de Ifern. tit. de success. feud. col. 2. vers. si autem, & per Socin. iun. cons. 79. num. 52. lib. 3. Hieron. Magon. decif. Florent. 13. num. 16. & decif. 16. num. 43. † suo testamento non cancellato, nec in aliqua sui parte suspecto, quod est fundamentum remedij l. fin. C. de edicto Dni. Adrian. tollend. quam post DD. ibi, quoad hoc manutentionis remedium perpendit Plotus tractat. de in litem iurando, §. 3. nu. 36. & 40. Menoch. de adipis. posses. remed. 4. num. 50. & seqq.

Ex quo deducitur, quod D. Ioannes de Salazar non potuit apprehendere possessionem dicti Patronatus, existente in ea dicto Don Didaco, † cum possessio non possit esse penes duos infolidum, l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. end. posses. Alciat. respons. 99. num. 3. præsertim, quia non deducitur sua possessio ex eo, quod dicat, superflasse, & assistit fabricæ dicti Monasterij, quam inceptam reliquit Antonius de Salazar, nam ipse illam inchoauit propter obligationem, quæ habebat Vv vii

- vti hæres residui bonorum dictæ D. Catharinæ Villel, & dictus D. Ioannes tanquam hæres sui patris continuare, & perficere debuit, † quia hæres hæredis reputatur testatoris hæres, l. liber homo § 9. §. 6. ff. de hered. instit. & sufficit, quod hic actus sit æquiuocus, vt ex ipso non possit inferri
- 81 præsentia possessio, † quia actus æquiuocus, qui potest se habere ad multa, non infert necessario vnum ex eis, l. pro hærede in princ. ff. de acquirend. hered. Francisc. de Aretio conf. 23. nu. 11. Cosmas Gumier in pragmat. sanctione in procem. glof. verbo Dei, vers. nec etiam, Rota decis. 40. nu. 2. part. 2.
- 82 dicens, † quod possessio resultans ex actu æquiuoco non releuat, Anton. de Butt. in cap. final. de causa possess. & propriet. colum. 11. vers. ex his nunc, Socin. conf. 187. col. 8. vers. tertio considerandum, vol. 2. Bald. in l. 2. n. 15. C. de seruitut. & aqua, l. 10. Vincent. de Anna alleg. 131. num. 11. & singul. 3.
- 83 † maxime carente legitimo titulo, & possessione concludenti, de qua docere debebat ad effectum manutentionis, vt constat ex Rota decis. 621. n. 3. iuncta decis. 1287. n. 1. par. 3. lib. 3. diuersarum Sacri Palatii.
- 84 † Vterius, quia possessio succumbit ex proprietatis probatione, cap. 3. & cap. dilectus de causa possess. & propriet. Federic. de Sen. quæst. 13. nu. 5. Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 1. artic. 6. q. 3. principali, num. 3. & artic. 9. n. 2. vnde Paul. Castr. conf. 401. viso processu, col. 3. in fin. lib. 1. & Ancharan. conf. 303. incip. tres domini, vers. his præmissis, Crauet. conf. 248. n. 6. resoluunt, † quod vbi possessio est vitiosa non inuat, nec releuat, quia paria sunt non habere possessionem, vel habere iniustam, l. 3. §. ait Prætor, ff. de itin. act. uque priuato, argum. cap. inter corporalia, §. sed neque de translatione. Episc. † idem iniustum possessorem non tueretur Prætor, l. cum sponsus, §. si res, ff. de publician. facit, quod notatur 10. quæst. 3. cap. quia cognouimus, & in cap. iam nunc 28. quæst. 1. Henric. in cap. peruenit de censibus, Cosmas Gumier in pragmat. sanctione, tom. 1. in procem. glof. verbo Dei, non debet quis ad eam reintegrari, † & dicitur vitiosa, quæ acquiritur propria auctoritate, Crauet. conf. 134. nu. 23. aut in via tituli inualidi, idem consil. 171. n. 3. † & ita succedunt notoriæ iuris resolutiones, quod possessio sine iurisdictione non est consideranda, Rota decis. 103. n. 2. par. 1. l. cum sponsus, §. si res, ff. de public. l. communi diuidendo, §. inter prædones, ff. commun. diuidendo, l. si duo, vbi Bart. ff. vt possidetis, Aymon. conf. 104. nu. 14. Bart. in l. filiam fratris, ff. ad Trebellian. vbi ait,
- 87 † quod fideicommissarius non dicitur legitimus contradictor, quando eius possessio est vitiosa, Aymon. conf. 299. n. 5. dicens post Bald. conf. 130. statuto cauetur, quod conductor in fine lib. 1.
- 88 † quod possessiones illicitæ non sunt fouendæ, ne detur delinquendi materia, Oldrad. conf. 219. in causa Hospitalis, col. 2. in fin. vers. ex quibus relinquuntur, quod vbi possessio est nulla, vel vitiosa, restitui quis ad eam non debet, Calderin. consil. 3. circa primo. tit. de causa possess. & propriet. vbi tenet,
- 89 † quod si præsentatus tenet Ecclesiam post cassatam, & resolutam eius præsentationem in causâ

appellationis, talis possessio dicitur vitiosa, & de facto, & non acquiritur ex ea quasi possessio iuris patronatus, Crauet. conf. 248. nu. 6. d. conf. 171. nu. 3. allegans cap. fin. de excessib. Prælator. & cap. quia diuersitatem, de concess. præbend.

Quod confirmatur, quia quantum D. Ioannes de Salazar haberet probatos actus certos possessorios, non poterant præiudicare Don Didaco, cum non habeat probatum, illum sciuisse, & consensisse, imò ius præbuit contradixisse propter eius minorem ætatem, & abentiam, † quia abentens habetur pro dissentiente, l. si præscriptum 10. ff. de pactis, l. si precedente 58. ff. mandati, l. filius familias, §. inuitus, ff. de procuratorib. l. 4. ff. de seruitut. urbanor. prædior. vnde succedit alia regula, † quod ex actu nullo non transfertur possessio, 93 Rota decis. 325. num. 1. & decis. 509. eod. num. p. 1. Sacri Palatii, & quod agenti possessorio retinendæ, vel recuperandæ obstat exceptio notorii non iuris, Ioan. Baptist. Ferret. conf. 3. num. 14. conf. 95. num. 10. & conf. 188. num. 5. & 7. † & quod possessio iniusta, vel absente parte, & sic clandestina non sit manu tenibilis, tradit Neuizan. conf. 81. n. 27. & seqq. Rota decis. 27. à num. 11. & decis. 363. n. 4. par. 1. diuers. Sacri Palatii, Casar de Grass. decis. 5. de causa possess. num. 8.

† Et quia in manutentione debet semper considerari possessio, quæ est titulo iustificata, & iuris assistentia vestita, & roborata, vt in suum habet fauorem D. Didacus, ex traditis per Alex. c. 76. num. 1. conf. 118. nu. 2. & 8. lib. 2. & conf. 8. nu. 12. lib. 4. Rota decis. 81. n. 1. & decis. 595. n. 2. par. 1. Sacri Palatii.

Vltimò, quia D. Ioannes de Salazar non potest pretendere habere possessionem dicti patronatus ex assistentia fabricæ Monasterij, vt colligitur ex clausula 37. testamenti dictæ D. Catharinæ fundatricis, quæ tunc nominauit patronum, cum esset finita fabrica Monasterij, & non antè, ibi: Item que acabada la dicha casa, y Monasterio, † quæ cum importent ablatiuum absolutum, efficiunt conditionalem sequentem dispositionem, l. de testatore, ff. de condit. & demonstrat. Cephal. consil. 118. num. 27. conf. 217. num. 13. & conf. 292. nu. 6. Paul. Amil. decis. Rote 111. num. 3. & decis. 150. num. 2. part. 1. facit Casar de Grass. decis. 3. num. 7. dicens, quod verba ablatiuum absolutum inducunt formam, † quia donec finitum, & rectum Monasterium non poterat dici, quod erat tale, ex his, quæ fundat Hieronym. Gonçal. ad regul. 8. Cancell. glof. 5. §. 7. à num. 69. & seqq. & glof. 8. num. 5. † Et per consequens non erant adhuc nata, nec in esse deducta iura patronatus, cap. ad hac de relig. domibus, cap. nemo de consecrat. distinct. 1. Lambert. lib. 1. de iure patronat. 1. par. art. 9. 4. quæst. principali.

Ex quibus omnibus resultat, quod de iure solus D. Didacus est legitimus patronus, & debet manuteneri in dicta possessione, & confirmari sententia Prouisoris Seguntini, & imponi perpetuum silentium D. Ioanni de Salazar.

SVMARIVM.

- 1 Aetori incumbit onus probandi.
- 2 Bona presumuntur libera à censu, & tributo, donec probetur contrarium.
- 3 Res presumitur libera, & allodialis, non feudalis, aut reddititia.
- 4 Censur, aut tributum debet ostendi, quo iure petantur.
- 5 Seruitus nullam habet causam naturalem, sed impostam, aut præscriptam.
- 6 Conuento satis est probare se dominum rei, nec grauat ut ostendere, quod seruitus non competat aduersario.
- 7 Presumptio iuris dicitur liquidissima probatio.
- 8 Presumptionem iuris qui pro se habet, releuatur ab onere probandi.
- 9 Presumptionem iuris, qui pro se habet contra se, debet apertissimis documentis eam diluere.
- 10 Maioratum fundatio super bonis stabilibus præsupponit ea esse libera, & non emphyteutica.
- 11 Diuisio bonorum inter hæredes, & alienationes absque alicuius licentia, & assensu, præsupponit non esse emphyteutica.
- 12 Instrumenta excludunt probationem contrariam per famam, & auditum.
- 13 Probatio ex instrumentis resultans dicitur euidentis.
- 14 Probatio inducitur ex notorio iuris elidit presumptionem eadem ex potentia temporis.
- 15 Dominus, qui olim erat, presumitur hodie dominus, & in filium continuare dominium.
- 16 Dominus presumitur qui rem possidet.
- 17 Tributum, & recognitio in emphyteusi sunt ratione fructuum, & utilis dominij.
- 18 Recipientis rem ab aliquo titulo emphyteusis, aut venditionis, non ex eo fatetur illam dominium.
- 19 Florenorum valor in Regnis Castellæ quis fuerit.
- 20 Aetor debet probare ius suum, & sui Authoris.
- 21 Transferre nemo potest quod non habet.
- 22 Probatio omnis debet esse certa.
- 23 Pretij quantitas discernit, quid venerit in venditione.
- 24 Emphyteusis non presumitur in dubio, sed contra etus censualis.
- 25 Argumentum de censu ad emphyteusim non valet, neque è contra.
- 26 Censum qui imposuit super re sua, potest eam liberè alienare cum illius onere.
- 27 Censum impositio potius est obligatio pro securitate pensionis, quam alienatio dominij.
- 28 Censur licet per annos plures non soluantur, res non cadit in commissum.
- 29 Emphyteusis natura est, vt de illa ostendatur instrumentum.
- 30 Instrumento non producto Iudeæ non potest iudicare.
- 31 Titulam, & documentum debet ostendere prætendens rem emphyteuticam, aut feudalem.
- 32 Censuale exemplum non probat, originali nõ producto.
- 33 Censur solutio facta alicui pro bonis stabilibus aut

- inducat probationem directi dominij in recipiente.
- 34 Feudalem esse rem, quam quis possidebat, si asseruerit, poterit asserere mutato consilio esse allodialem.
- 35 Erronea assertio, & emancipatio non debet officere.
- 36 Errans non fatetur.
- 37 Veritas rerum hominum denominatione non mutatur.
- 38 Erronea confessio generaliter non præiudicat.
- 39 Erronea census solutio non nocet.
- 40 Solutio etiam longi temporis alicuius pecunie, non obligat in futurum, non ostendo titulo, & num. 41.
- 42 Solutio annua facta pro præterito non admittit extensionem in futurum, tam ratione rei, quam temporis.
- 43 Solutio debiti vnus non infert obligationem in alio.
- 44 Dispositio concepta in tempus vnum non extenditur ad aliud.
- 45 Solutio sui natura liberat, non obligat.
- 46 Censur, cuius causa ignoratur, nec diuini, nec humanis legibus permittitur, sed extipari debet.
- 47 Tempus solum non tollit obligationem, nec inducit eam, & num. 48.
- 49 Agens contra alium, si non docet de contractu, aut quasi, vel delicto, aut quasi delicto, repellitur tanquam sine actione.
- 50 Prescriptio est facti, nec presumitur, nisi probetur ab eo, qui eam allegat, & num. 51.
- 52 Observantia in exactionibus, & alijs vt valeat, debet esse vniformis.
- 53 Diffinitas actum efficit imprescriptibilem.
- 54 Prescriptio interrumpitur vnico actu contrario ab eo, qui habet fundatam intentionem de iure.
- 55 Possessio contraria etiam vnus diei interrumpit prescriptionem.
- 56 Testes duo de interruptione magis probant, quam centum de usu, & prescriptione.
- 57 Ignorantia presumitur in dubio.
- 58 Ignorantia causatur inuoluntarium.
- 59 Ignorantia excludit prescriptionem.
- 60 Ignorans dicitur iuste impeditus.
- 61 Vxor viuente marito, & filio viuente patre, tanquam impeditis non currit prescriptio.
- 62 Solutio onerum realium facta per vnum, non nocet iuri, quod alius in eadem re prætendebat.
- 63 Censum posse constitui, non solum in pecunia, sed in fructibus, qui tauerint.
- 64 Censur in Regnis Castellæ non possunt constitui soluendi in fructibus, imò constituti debent reddi ad pecuniam.
- 65 Titulo deficiente presumitur census inductus per vim, aut illicitè, & non valet.
- 66 Prescriptio non procedit in actibus merè voluntarijs.
- 67 Annue præstationes vt obligent in futurum, debent procedere ex aliqua iusta causa.
- 68 Soluens censum pro re, tanquam emphyteutica, potest audiri ad docendum non esse talem.
- 69 Recognitio, de cuius causa legitima non constat, censetur erronea, & non præiudicat.

70 Personalis actio non transit contra tertium possesorem.
 71 Recognitio solum probat, & operatur contra recognoscentem.

PRO

Possessoribus, Dominisque hereditamentorum, seu bonorum stabilium Oppidi de Vallesteros iurisdictionis Civitatis Comobensis.

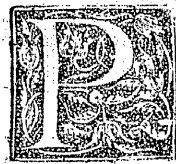
CVM

Domino Ioanne Hurtado de Mendoza, Marchione de Cañete.

ARGVMENTVM.

Bona presumuntur libera ab onere census, maxime emphyteutici, & alienati contrarii, incumbit onus probandi, & quando recognitio census non debeat nocere.

CONSILIVM CLXXVIII.

Præstatur pro parte dicti Marchionis, quod hereditamenta dicti Oppidi de Vallesteros sunt reddititia eius majoratui in triginta fanecis tritici, & alijs triginta ordeis cenus perpetui quolibet anno; & quia ab aliquibus ex Dominis, & possessoribus non fuit biennio satisfacta portio, quæ præstatur eos tangere pro suis prædijs, & hereditamentis commissum ad eius, & sui maioratus favorem, protestando, quod licet moram velint purgare, non noceat iuri commissi, & laudemij, rei autem præstent non esse locum præstentis, & illorum directum, & vtile dominium libera à dicta emphyteusi, aut censu, in quorum favorem ponderantur sequentia fundamenta.

- 1. Primum, quod dicto Marchioni tanquam actori, incumbit onus probandi suam intentionem, ex regula l. 2. ff. de probat. l. actor, C. eod. tit. l. 1. tit. 14. part. 3. vbi Greg. Lop. glof. 3. glof. singularis in cap. fin. 6. quæst. 5.
- 2. Quia dicta prædia, & bona stabilia presumuntur libera ab emphyteusi, censu, & tributo, donec contrarium probetur, l. altius, & l. si in edibus, C. de servit. & aqua, Hostien. Ioan. Andr. & Abb. in cap. nimis de iure iur. Bald. in cap. 1. §. inter filiam, per text. ibi, si de feudo defuncti contentio sit inter dominum, & agnat. idem in l. libertorum, n. 3. ff. de statu homin. ¶ qui ex hoc dicunt rem præsumi liberam, non feudalem, seu reddititiam, & censualem, Curt. iunior conf. 184. num. 3. Roland. à Valle conf. 82. num. 4. & 5. lib. 2. Decius conf. 424. Ant. Gabriel lib. 3. tit. de feud. conclus. 3. Valasc. de iure emphyt. l. par. quæst. 5. n. 1. Mandell. conf. 16. n. 2. idem Roland. conf. 1. num. 22. vol. 1. Mascard.

verbo allodialis, concl. 79. n. 5. Caphal. conf. 67. nu. 27. tom. 1. Menoch. conf. 85. num. 34. lib. 1. Molina de primog. lib. 1. cap. 11. n. 11. & lib. 2. cap. 6. nu. 8. Mieres de maiorat. 4. par. quæst. 20. à num. 3. Afflict. decis. 277. n. 7. vbi Casar Vrsill. in addit. late Crauet. conf. 117. num. 9. qui plures refert, Menoch. lib. 3. præsumpt. 89. cum duabus seqq. Surd. decis. 320. num. 1.

¶ Et in hac materia tributorum, & annuarum præstationum hoc probat text. in cap. pervenit de censib. melior text. qui loquitur in censu, seu tributo, quod exigi præstentur à quocunque viro Ecclesiastico, seu laico, in l. 12. tit. 22. part. 1. ibi: Tributo, d. censo, que demandasse algun Perlado, d. otro home, &c. Et ibi. Ha menester para que lo aya d. derecho, que muestre porque razon lo deve aver, y en q. tiempo se lo deve dar. Et eadem lex partitæ probat, quod ius exigendi, & recuperandi similia tributa, & annuas præstationes debet probari, & iustificari iusto titulo, aut legitima præscriptione; nam vt pulchre dixit Bald. in cap. cum omnes, nu. 21. vers. in contrarium de constitut. ¶ nulla servitus habet causam naturalem, sed aut impositam, aut præscriptam, sequitur las. in l. si prius, num. 40. ff. de noui oper. nunciat. Menoch. d. præsumpt. 89. n. 2. vnde Barr. in l. si prius, ff. de noui oper. nunci. & in l. 2. vers. vltimus, quæro, n. 7. ff. de itinere, actusq. priuato, infert, ¶ quod ei, qui conuenitur, satis est probare se dominum rei, nec grauatur onere probandi, quod seruitus aduersario non competat, Surd. decis. 177. n. 1. & decis. 236. nu. 9. Alberic. & las. in l. si extraneus, ff. de condit. causa data, Molin. lib. 3. cap. 4. num. 34. & ex l. dudum, C. de contrab. empt. Crauet. conf. 161. nu. 10. Roder. Xuar. in l. quoniam in prioribus, limit. 10. ad ll. Regni, colum. 6. Burgos de Paz iunior quæst. ciuili 2. nu. 7. & 137. & quæst. 4. num. 25. Paul. Castrenf. conf. 179. n. 1. par. 1.

¶ Et cum dicta præsumptio sit iuris, dicitur liquidissima probatio, ex text. & ibi glof. fin. in fine, l. si tutor petitus, C. de peric. tutor. tenuit Decius conf. 54. num. 3. Paul. de Castro conf. 116. num. 2. vol. 1. las. in l. licet Imperator, nu. 13. ff. de legat. 1. Couart. lib. 2. variar. resolut. cap. 6. nu. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 36. num. 8. ¶ Et ita, qui eam pro se habet, non tenetur probare, ex Hippol. de Marsill. in l. si quis ne quæstio, num. 48. ff. de quæstionib. Menoch. vbi proxime quæst. 33. nu. 7. & quæst. 37. n. 9. sed transfert onus probandi in aduersarium, vt tenuit idem Hippol. in l. 1. §. si quis dicatur, n. 10. ff. de quæstionib. ¶ qui iuris præsumptionem contra se habet, debet apertissimis documentis diluere, l. vlt. vbi glof. ff. quod metus causa, Galiaul. in l. centurio, nu. 307. ff. de vulgar. Menoch. d. lib. 1. quæst. 32. num. 5. aliàs rei, & possessores veniant absoluendi, l. qui accusare, C. de edendo, l. fin. C. de rei vend. §. commodum, & §. retinenda, Inst. de interd. cap. sæpe de restitut. spol. Mascard. de probation. conclus. 1195. num. 6. vol. 3. Fulu. Pacian. eodem tractat. lib. 1. cap. 67. l. vti frui, ff. si usufruct. petatur, ibi: Vincet eo iure, quo possessores vincere solent, Paul. Castrenf. conf. 123. num. 1. par. 2.

¶ Quod

10. ¶ Quod comprobatur, nam pars non minima dictorum hereditamentorum est vinculara, & maioratui, ac restitutioni subiecta ex dispositionibus Dominorum, & in illis est successum iure maioratus, quod non esset, si fuissent emphyteutica, vt ex bald. in cap. clerici, n. 3. de iudic. Felin. in cap. qua in Ecclesiarum, n. 70. & seq. de constit. & in cap. inter dilectos, n. 11. de fide instrum. Aufter. ad Capel. Tholof. decis. 461. & per cap. 1. §. donare, qual. olim feudum poterat alienari, Gamma decis. Porrugal. 70. n. 1. resolut.

11. ¶ Et respectu aliorum hereditamentorum semper fuerit diuisa inter hæredes, & super eis factæ venditiones, & contractus absque assensu dictorum Marchionum, nec solutione laudemij, quod factum non fuisset, si dicta bona essent emphyteutica, l. fin. C. de iure emphyt. vbi glof. verbo cadat, Socin. iunior conf. 70. n. 14. lib. 3. Ant. de Buttr. conf. 22. n. 1. Iul. Clar. lib. 4. sentent. §. emphyteusis, q. 13. n. 1. & 2. Ioan. Ferrar. in l. cum dubitabatur, vers. adeo, C. de iure emphyt.

12. ¶ Et vbi ostenditur instrumentum alienationis, quod præsupponit rem allodiam, & liberam, & auditum, Albert. Brun. conf. 127. consider. 6. Surd. conf. 311. num. 76. vol. 3. vbi concludit, si ex instrumentis antiquis constat hæc bona habita fuisse pro allodialibus, & liberis, & pro talibus fuisse vendita, vel alienata, cessat asserta fama, & non potest dici, quod non extat memoria in contrarium, quando quidem constat ex propositis instrumentis, Molina lib. 2. de primog. cap. 6. nu. 60. & seq. & idem Surd. conf. 151. num. 80. vol. 2. ¶ Et probatio resultans ex dictis instrumentis venditionum dicitur euidentis, & notoria, l. fin. eum glof. C. de rebus credit. DD. in cap. licet causam de probat. Roland. à Valle conf. 4. num. 23. conf. 75. num. 19. conf. 96. num. 7. vol. 2. & conf. 57. num. 2. & 3. lib. 3. Marc. Anton. Eugen. conf. 51. num. 1. vol. 1. ¶ Et probatio, quæ inducitur ex notorio iuris, elidit præsumptionem deductam ex potentia temporis, vt bene aduertit Buttr. in cap. pervenit, n. 20. vers. hoc suadet equitas de censibus.

Nec obstat dicere, quod per annos aliquot Antecessores dicti D. Marchionis exegerunt pretiosos census ab aliquibus possessoribus dictorum hereditamentorum, & ideo præsumi debere esse emphyteuticos, quia in rei veritate nunquam directum dominium fuit dictorum Marchionum, imò omnia ferè hereditamenta, territoria, & defensa pascuorum pro animalibus cum alijs terminis, & pertinentijs dicti loci de Vallesteros fuere Ioannis, & Francisci de Valera fratrum, & ab illis pervenere in eorum descendentes, vel in habentes causam ab eis, vel iure hereditario; vel titulo emptionis, in quorum favorem præsumitur ius, ¶ quia olim Dominus præsumitur hodie Dominus, & dominium in filium hæredem continuari, l. sine possidetis, C. de probat. l. quod notrum, ff. de regul. iuris, Anton. de Butrio in cap. cum ad sedem, num. 26. de restitut. spoliat. l. 10. tit. 14. part. 3. vbi Gregor. Lopez glof. 1. Marc. Anton. Eugen. conf. 47. num. 33. lib. 1. facit l. cum

Tom. 2.

hæredes, ff. de acquirend. poss. Crauet. conf. 213. num. 8.

¶ Et Dominus præsumitur is, qui possidet, l. 16 quidam in suo, vbi Bart. ff. de condit. inst. l. 2. l. 4. C. de probat. l. litibus, C. de agricol. & cens. lib. 1. Menoch. de recuper. poss. remea. 1. nu. 32. Rota decis. 34. n. 20. part. 2. Sacri Palatii.

¶ Et vt dicta hereditamenta essent emphyteutica, debebat dictus Marchio concludenter probare, quod totum territorium & prædia dicti loci de Vallesteros fuerant suorum antecessorum, & illa concesserant in emphyteusim quoad vtile dominium tantum, retento directo, iuxta resolutionem Doctorum, qui dicunt, ¶ quod tributum, & recognitio, quæ in tali casu referuntur, sunt velut in recompensationem fructuum, l. 1. & per totum, ff. si ager vectig. vel emphyt. petatur, cap. potuit de locato, §. adeo, Inst. eod. tit. aut. si quas ruin. C. de sacrosanct. Eccles. aut bent. qui rem eod. tit. vbi glof. & DD. Bart. & alij in l. si mihi, & Titio, ff. de verbor. obligat. l. penultima. & fin. tit. 8. p. 3. Anton. Gomez in l. 68. Tauri, nu. 2. vbi Additio. Ioan. Corral. de iure emphyt. num. 12. Iulius Clarus decis. §. emphyteusis, quæst. 1. num. 2. ¶ Vnde dixit Stephan. Bertrand. conf. 1. num. 16. volum. 3. quod non est verum, quod aliquis recipiendo in emphyteusim videatur confiteri, enim, qui contendit, esse dominium fundi concessi, quemadmodum nec emptor videtur confiteri rem esse venditoris, vt voluit glof. in l. 1. verbo à non Domino, vbi Angel. ff. de public. & vectigal. Alexand. de Imola conf. 92. exordiente per speciem his, quæ in themate, vol. 1. vbi etiam allegat notata per glof. in l. nec creditores, C. de pignor. actio. & in l. ita vt si fur, ff. de commodati.

¶ Quod autem non possit probari, dicta hereditamenta fuisse dicti Marchionis, nec suorum Antecessorū, vel ex eo satis constat, quia quod præstentium hucusque fuit pro ipsorum parte solummodo fuit, quod quidam ipsorum prædecessor habuerat quandam domunculam, & partem hereditamentorum, & venit ad conventionem vendendi, & cedendi illam quibusdam habentibus maiorem partem hereditamentorum, ¶ pro pretio septingentorum florenorum illius temporis, qui attenda computatione, de qua per Couart. de veter. numism. collat. cap. 3. nu. 8. & Hieronym. Paulum in provinciali omnium Ecclesiarum ad finem, non efficiebant summam ducatorum quingentorum, debuitque dictus Marchio probare duo, ¶ vnum ius illius, à quo præstentium habuisse dictam domum, & prædia, l. cum res 12. C. de probat. & l. si sic, §. vltim. ff. de legat. 1. vbi Bart. num. 4. lat. 18. Oldrad. conf. 164. num. 1. Alexand. conf. 28. num. 7. lib. 1. Paris. conf. 20. num. 55. & 78. lib. 1. Crauet. conf. 124. num. 2. Roland. à Valle conf. 46. num. 21. lib. 3. ¶ cum nemo transferat, quod non habet, Casar de Grassi. decis. 148. nu. 2. Boer. conf. 13. num. 9. Mesia ad ll. Toleti, 2. part. fundament. 22. nu. 23. aliud, qualis domus, aut pars hereditatis, seu prædiorū erat, quæ fuit suorum Antecessorū, & quo titulo ad eos pertinebat, ¶ cum omnibus probatio debeat esse certa, l. Lucio, §. patet, vbi

Vv 3

vbi

vbi Florian. num. 4. ff. de legat. 2. Bald. in l. 1. nu. 3. C. de probat. & in l. testium, n. 15. C. de testibus, Roderic. X Suarez in l. 1. tit. de las arras, num. 20. Tiraqueu. de retract. lignag. §. 1. glof. 16. num. 4. & 5. Alexand. in l. si constante, n. 7. ff. solut. matrim. & conf. 1. 32. n. 18. vol. 5. Abbas in cap. ex tenore, nu. 2. de testib.

Et fumendo coniecturam à quantitate dictorum septingentorum florenorū deducitur, quòd quando cōcederemus sine veri præiudicio, quòd fuerat cēsa validdē Antecessorū dicti Marchionis aliqua pars prædictorum, erat satis modica respectu veri valoris hereditamentorum dicti loci, habito respectu, non solum ad præsens tempus, sed

23 ad illud antiquius præsentē concordia, † quantitas enim pretij facit discerni, † quantitas intentio, siue quid venerit in venditione, vt notant Glof. & DD. in l. 1. §. 1. ff. de superficiebus, Bart. in l. cotem, §. qui maximos, ff. de publican. & veltig. & in questione sua incip. publicanus quidam, alij, quos refert, & sequitur Alex. conf. 68. vltis, n. 9. lib. 5. & conf. 26. in fine, lib. 4. Roland. à Valle conf. 58. n. 11. lib. 4. Ioan. Vinc. de Anna. sing. 645. Caldas Pereira in comment. de empt. & vendit. cap. 22. n. 34.

24 † Et confirmatur magis, quia in casu dubij non præsumitur emphyteusis, & si præsumeretur contractus censualis, vt per Benedic. Bouium tract. de censib. art. 44. nu. 70. Additio ad Gammam decif. Portug. 38. Celsus Hugo conf. 20. n. 4. Couarr. lib. 3. vlt. ar. cap. 7. nu. 1. Greg. Lopez in l. 28. tit. 8. par. 3. glof. 3. in princ. Crauet. conf. 204. n. 20. Cañar Manent. de contractu libellario, q. 3. num. 4. Aluar. Valasc. de iure emphyt. q. 32. nu. 35. Carol. Ruin. conf. 42. n. 7. vol. 1. Velazquez tract. de censib. cap. 22. n. 3.

25 † Nec valer argumentum de censu ab emphyteusim, nec è contrario, vt resoluit Caballin. milleloq. 178. n. 1. & milleloq. 815. propter disparitatem, que est inter dictos contractus, argum. l. Papiuanus ex ali. ff. de minorib. l. fin. ff. de calumniat. & l. inter stipulantes, §. sacram, vers. sed hæc diffimilia sunt, ff. de verb. oblig. Alciat. resp. 3. n. 11. tradens, quæ sit natura contractus censualis, Anton. Gomez. in dict. l. 68. Tauri, v. 2. Aym. conf. 217. nu. 6. inter quas est multum considerabilis differentia, † quod potest qui censum imposuit super re sua liberè eam alienare, cum onere tamen census, nec creditor illius potest alienationem reuocare,

26 Carol. Ruin. conf. 42. nu. 8. vol. 1. † quia talis impositio potius est quædam obligatio, seu pignoriatio pro securitate pensionis, quam alienatio domini, Specul. tit. de locato, §. nunc aliqua, vers. 86. & 98. Castillo in l. 74. Tauri, glof. verbo parte en ella, vers. ex quo vnus, Capic. decif. 103. num. 7. Melsia ad l. Toleti, 2. par. fundam. 2. nu. 38. Lucas de Penna in l. quicumque, col. 3. vers. ex bonis his, C. de omni agro deserto, lib. 11. Capic. d. decif. Neapol. 103. n. 6. & decif. 196. n. 4. & 5. vbi Prosper. Petra in addit.

28 † Alia differentia est, quòd licet census nō soluat per plures annos, qui habet rem in censum, nunquam cadit à iure suo ob non solutionē cen-

sus, cap. constitutus de relig. domib. vbi Abb. nu. 21. Idem in cap. 1. nu. 7. de restit. in integr. Decius resp. 138. Bonius dict. tract. de censibus, art. 13. pag. mibi 43. Marcell. Fortunat. tract. de veritate, 2. part. n. 130. Iul. Clar. §. emphyt. quest. 1. nu. 2. Berolius quest. 14. n. 1. Ioan. Gutierrez de iuram. confirm. 1. p. cap. 31. à num. 9. Melsia ad l. Toleti, 2. par. fundam. 2. à num. 37. Matienzo in l. 1. tit. 15. lib. 5. Recop. glof. 2. nu. 1. & ex cap. potuit, iuncta glof. de locato, Capic. decif. 196. nu. 3. Io. de Imola in dict. cap. potuit, n. 38. Carol. Ruin. conf. 160. n. 6. vol. 1. Io. Franc. Purpur. conf. 357. nu. 20. & ita constat, quam abique legitimo fundamento fuerit intentatum iudicium commissi, cum nec dictus D. Marchio, nec eius Antecessores fuerint directi Domini dictorum hereditamentorum.

Et vt posset audiri, debebat ostendere instrumentum authenticum concessionis certorū bonorum in emphyteusim, † cum sit requisitum essentiali contractus emphyteutici, quòd de illo fiat scriptura, l. 1. vbi glof. verbo scriptura, C. de iure emphyt. glof. in cap. 1. §. postquam de censib. lib. 6. Ioan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de locato, §. nunc aliqua, vers. quinto queritur, Alex. conf. 136. nu. 8. lib. 1. Bald. in l. 1. n. 3. C. de fide instrum. Io. Corraf. in dict. l. 1. nu. 12. Io. Ferrar. de iure emphyt. vers. est etiam, Iulius Clarus dict. §. emphyteusis, q. 4. veriorrem dicens, & securiorrem hanc sententiam contra tenentes, inducunt consuetudine, quòd non sit opus scriptura, Ofalc. decif. Pedem. 53. Afflict. decif. Neap. 7. 2. Crauet. conf. 112. num. 8. Flores de Mena lib. 1. q. 2. n. 3. & cum non produxerit tale instrumentum, non præsumitur, † quia instrumentum non productum non probat, nec iudex potest iudicare ex instrumento, aut actis non productis, l. Iudices, & ibi Bald. C. de fide instrum. cap. charte 3. q. 9. cum additis per Andr. Gaill. lib. 1. obseru. 107. num. 13. & 14. Iaf. in l. 1. §. editiones, col. fin. ff. de edendo, Rebuff. tom. 3. ad l. Gallicas, tit. de partium product. art. 1. n. 3. quod procedit, licet coram eodem iudice, & inter eandem personas, in alio iudicio fuisset instrumentum productum, vt cum Bar. probat Alex. in l. 2. C. de edendo, Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 175. ff. de acquir. possess. Ofalc. decif. Pedem. 1. n. 40.

† Et comprobatur ex Caballin. milleloq. 168. n. 31. 1. par. 1. vbi dicit, quòd pretendens rem emphyteuticam, feudalem, & censualem, debet docere de titulo, vel alio legitimo documento, quia in dubio res præsumitur allodialis, Andr. de Itern. in cap. 1. de controuers. inter masculum, & femina, de benefic. Alex. conf. 129. col. 1. lib. 5. Crauet. d. consil. 112. num. 14. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 554. n. 9. Marc. Ant. Eug. conf. 40. n. 1. & seqq. lib. 1. quod in tantum est verum, quòd requiritur productio instrumenti originalis, nec sufficeret exemplar, quia vt inquit Alciat. resp. 112. num. 9. † censuale exemplum non probat, Abbas & alij 32 in cap. cum causam de probat. facit l. censualis, C. de donat. glof. in Auth. de Tabellionibus, §. nos autem, verbo iniungantur, Specul. tit. de instrument. edit. §. postquam, vers. sed nunquid, cap. 1. de fide instrum. Paul. Castren. conf. 202. par. 1.

† Et

33 † Et ita non obstabit dicere, quòd per aliquot annos fuit solutus præteritus census dicto Marchioni, aut eius Antecessoribus per aliquos postfiores dictorum hereditamentorum, & quòd ex hoc deducitur probatio domini directi, Caballin. qui loquitur in Ecclesia, milleloq. 511. n. 2. Villalob. com. num. opin. litt. S. num. 130. quia non sufficit, nisi ostendatur titulus, & causa legitima, cur census debeat, cap. peruenit, iuncta glof. de censibus, Specul. tit. de emphyteuti, §. 1. nu. 80. Bald. conf. 368. lib. 1. Ioann. de Ligna. consil. 325. inter consilia Baldi, lib. 3. Ancharran. conf. 10. Grammat. 132. Bonius supra art. 39. num. 65. dicens, quòd licet solutio census quasi possessionē inferat, non tamē dominium, Corneus responsio 19. lib. 2. Butr. in c. in causa, col. 1. de restit. spoliat. Ioan. Vincent. de Anna. singul. 75.

† Facit Glof. in l. 1. verbo libertinitatem, C. de ingen. manumif. quòd si quis asseruit, rem, quam possidebat feudalem esse, poterit mutato consilio asserere, quòd sit de suo allodio, Guido Papæ decif. 24. dicens, quòd si quis in aliquo instrumento asserit, rem emphyteuticam, non propterea probatur emphyteusis, quòd late tradit Raphael Cuman. conf. 165. Alexand. conf. 9. n. 10. lib. 5. & alij plures, quos refert, & sequitur Menoch. conf. 1. num. 88. & 89. & conf. 86. num. 94. & 96. lib. 1. † nam erronea confessio, & enunciatio non debet officere veritati, l. error, C. de iuris, & facti ignor. † non enim fatetur is, qui errat, l. non fatetur, ff. de conses. l. si per errorem, ff. de iurisdict. omn. Iudic. Bart. in l. cap. quinto, vbi additio, ff. ad l. Iullia de adulter. plura adducit Padilla in l. error, & in l. cum falsa, C. de iuris, & facti ignorant. † quia veritas rerum hominum denominatione non mutat, dicit. l. cum falsa, l. si forte, ff. de cast. peculio, l. licititas, §. veritas, ff. de offic. Prætor. † Et generaliter erronea confessio non præiudicat, l. non idcirco, dicit. l. cum falsa, C. de iuris, & facti ignor. Corneus. conf. 186. num. 6. lib. 3. Curt. lun. conf. 92. num. 11. & 12. Marzar. conf. 3. ad finem, Marc. Anton. Peregrin. de fideicommiss. art. 23. num. 25. Tiber.

39 Decian. responsio 10. lib. 3. † similiterque solutio census erronea non nocet, Afflict. decif. Neapol. 83. num. 10. Abbas in cap. in causa, num. 6. 7. 8. & 13. de causa possession. resoluens, † quòd solutio longi temporis de aliqua pecunia non subiicit soluentem futuræ solutioni, Rebuff. in cap. fin. eiusdem tituli, vers. quarto, dicens, † quòd sola solutio annua sine titulo non obligat soluentem, vt cogatur in futurum soluere, vt infimili dicit text. in l. creditor. C. de vsur. per hæc verba: Creditor instrumentis suis probare debet, que intendit, & vsuras se stipulatum, si potest, nec enim, si aliquando ex consensu præstita sunt, obligationem constituunt, Abb. & alij in dict. cap. peruenit de censib. Bart. in l. cum de in rem verso, post glof. ibi, ff. de vsur. late Gambar. lib. 2. de offic. & potest. Legati de latere, n. 127. & seqq.

42 † Ideo Ioan. Corraf. lib. 3. miscellan. iur. ciuil. cap. 15. num. 9. ait. quòd cum ex annuo debito quicquam soluitur, hoc habet cautam limitatam tam ratione rei, quam temporis; vnde non

recipit extensionem in futurum, l. quòd de bonis, §. non idcirco, ff. ad leg. facid. † nec solutio vnus debiti inferit obligationem in alio, l. fin. C. de vxor pro marito, † & dispositio in vnum tempus cetera non extenditur ad aliud, l. si quis ita, ff. de vulg. & pupill. substit.

† Vnde Lap. allegat. 135. num. 12. & 13. ait, quòd per solutionem alio non dato, non inducitur obligatio; nam solutio de sui natura liberat, non obligat, vt notari solet in cap. peruenit de censib. vbi etiā deducitur, † quòd census, cuius causa ignoratur, nec diuinis, nec humanis legibus permittitur, oportet quippe, vt omnis census ad quid, & quòd persolui debeat præciatur, l. si quis postquam, ff. de fideiussor. & l. si quis pro eo, text. in l. huiusmodi legatum, ff. quando dies legati cedat, Aym. conf. 132. num. 11. dicens, quòd census extirpatus est, cuius causa ignoratur, Barbatia conf. 8. num. 49. lib. 2. † quia sicut tempus non tollit obligationem, l. obligationum, §. placet, ff. de actio. & obligat.

† Ita nec inducit, l. si certis annis, C. de pactis, c. nullus Episcopus, 1. q. 1. c. quia cognouimus 10. q. 3. l. vlt. C. de vxor pro marito, Pileus in q. 21. Crau. de antiq. temp. vers. transio, n. 27. Ioan. Franc. Schenar. conf. 25. n. 5. & 6.

† Facit Paul. de Cast. conf. 334. viso puncto, in princ. part. 1. resoluens, quòd quòd quis non ostenditur obligatus ex contractu, vel quasi, nec ex delicto, vel quasi, neque alia iuxta causa, qui agit, repellitur tamquam agens sine actione, l. 1. in princ. ff. de obligat. & actio. l. si pupilli, §. sed si ego alias videamus, ff. de negot. gest. Bart. in l. vintu 22. num. 14. ff. si certum petatur, Bald. in l. auilla, num. 21. C. de furt. Abb. num. 6. in cap. si cautio de fide instrum. Gregor. Lopez in l. 1. tit. 14. part. 7. glof. 2. & non obstat si dicatur, quòd census, cuius causa ignoratur, adhuc debebitur, si legitime præscriptus sit, ad tradita per Guillelm. Oniciac. lib. 1. quest. 44. num. 2. quia vt respondent Crauet. dict. conf. 132. num. 12. † cum præscriptio sit quid facti, non præsumitur, nisi probetur, l. in bello, §. facta, ff. de captiu. & postlimin. reuers. l. denique, ff. ex quib. caus. maior. l. quacumque, ff. de public. l. vnic. C. de mandat. Princ. l. 1. C. de probat. l. asseneratio, C. de non numer. pecun. l. si emancipati, ibi: Teque emancipatum esse probaueris, C. de colat. cap. cum in iure peritus de officio delegat. cap. Raynuntius, & cap. Raynaldus de testam. † & in terminis præscriptio-

nis, quòd eam allegans teneatur probare, tradit Bald. in l. Celsus, ff. de vsucap. Corneus conf. 136. col. fin. lib. 2. late Ioseph Ludouic. concl. 1. de probat. Crau. conf. 29. nu. penult. Menoch. lib. 6. pres. 33. à num. 1.

† Maxime cum non exegerint dictum præ-

52

in prin. num. 22. & fin. ff. solut. matrim. Rota de
 53 c. 7. 2. nu. 28. par. 2. nouiss. † nam ubi est difformi-
 tas, actus est impræscriptibilis, Bald. in l. de qui-
 bus, n. 29. ff. de legib. & in cap. quia propter, nu. 18.
 54 de elect. facit l. Carus, ff. de annuis legat. † Et cum
 Domini, & possessores dictorum hereditamen-
 torum fundent suam intentionem de iure, solus
 vnicus actus contrarius sufficit ad interrumpen-
 dam præscriptionem Marchionis, & suorum præ-
 decessorum, vt per Innoc. in cap. auditus, num. 5. de
 prescript. glof. in l. nemo alieno, §. temporalis, ff. de
 reg. iur. Bald. in cap. illud, nu. 1. de prescript. & in l.
 vnica. C. de vsucap. transform. Abb. in cap. fin. num.
 19. de consuet. Felin. in cap. cum accessissent, nu. 30.
 de constitut. Tiraquell. de iure primogen. quæst. 38.
 num. 3. & quæst. 90. num. 1. Ioan. Garcia de nobilit.
 glof. 6. num. 22. Ludouic. Gomez. regul. de trien.
 55 quæst. 22. † sicut possessio contraria vnus diei
 sufficit ad eandem interruptionem, secundum
 Specul. tit. de locato, §. 6. ver. 4. 1. & 44. cuius me-
 morat Castillo in l. 63. Tauri, num. 42. † Et duo tes-
 tes de interruptione magis probant, quam cen-
 tum de vsu, & possessione contraria, pulchrè Lu-
 cas de Penna in l. dum scimus, num. 12. & 13. C. de
 agris. & censit. lib. 1. Imol. in dict. cap. auditus, n. 9.
 de prescript.
 Quod est magis certum respectu hereditamē-
 torum, quæ erant dotalia, vel filiorum, & forsitan
 mariti, aut parentes ignoranter soluerunt cēsum,
 quia non potuerunt præiudicare vxori, nec filijs,
 nec aduersus eos præscriptio prætere, † quia ex
 parte illorum præsumitur ignorantia, l. verius, ff.
 57 de probat. regula præsumitur, ff. de regul. iuris in 6.
 Calderin. conf. 4. n. 2. de offic. deleg. Rom. conf. 403.
 n. 16. Flores Diaz quæst. 3. nu. 5. † quæ ignorantia
 causat inuoluntariam, Io. Niger tract. de mercat-
 58 tura, cap. 1. n. 3. Decif. Genue. 14. nu. 76. † & ex-
 cludit præscriptionem, ad tradita late per Ma-
 tienz. in l. 8. tit. 1. lib. 5. Recop. glof. 12. Paul. Castr.
 59 conf. 30. nu. 17. par. 3. † Quia ignorans dicitur ius-
 te impeditus, Crauet. conf. 20. nu. 36. Io. Maur.
 Dolan. de integ. restit. cap. 60. n. 1.
 60 † Et ita ex eo, quàm etiam quod vxori, dum
 est nupta, & filiofamilias, cum est sub patria po-
 testate, non currit præscriptio, l. 1. §. ne autem im-
 perfecta, C. de annali except. Abb. conf. 14. part. 2.
 Tiraquell. de retractu lignagier, §. 3. glof. 4. n. 5. &
 de retractu conuentionali glof. 1. & vnica, num. 78.
 Lapus allegat. 34. num. 2. Aluar. Valat. consultat.
 130. n. 31. Cafanate conf. 41. num. 57. Marchesan.
 de commissionib. 2. par. cap. 19. de commiss. iactatio-
 nis, num. 46. Matienzo in l. 14. tit. 4. lib. 5. glof. 1.
 num. 51. & in dict. l. 8. glof. 9. num. 1. Ioan. Garcia
 de nobilit. glof. 1. 2. num. 30. Burgos de Paz conf. 37.
 num. 10. Paul. Castrenf. conf. 13. par. 3. Guido Pa-
 61 pæ singul. 655. Prob. ad Ioan. Monach. in cap. Ec-
 clesia, num. 22. de restit. in integ. lib. 6. & vt dixit
 Roman. conf. 275. num. 10. † Solutio onerū rea-
 lium facta per vnum, non præiudicat iuri, quod
 62 alius in eadem re præ tendit, dict. l. censualis, C. de
 donationibus, l. si functiones eodem titulo, l. solem-
 nibus, C. de rei vendic. ideoque non potest causare
 præiudicium vxoribus, filijs, aut minoribus,

quorum erant prædia dicti loci de Valleferos,
 eo quod mariti, patres, aut tutores soluerint ali-
 quos census dicto Marchioni, aut eius prædeces-
 soribus.
 † Vterius magis confirmatur, nam licet Do- 63
 ctiores aliqui tenuerint, censum posse constitui,
 non solum in pecunia, sed vt soluatur in fructi-
 bus, vt per Michael. de Palac. tract. de contract. lib.
 4. cap. 7. versio. huiusmodi, Nauarr. tract. de vsuris,
 quæst. 30. n. 120. Surd. de alim. tit. 6. quæst. 11. nu. 3.
 † Tamen in his Regnis est prohibitum per l. 7. 64
 tit. 15. lib. 5. Recop. per quam etiam dispositum est,
 quod similes census de fructibus reducatur ad
 pecuniam, vt per Nauarr. vbi proxime, Virgin. de
 Boccac. tract. de censib. par. 2. num. 9. Gaspar Ro-
 drig. tract. de annuis redditibus, lib. 1. quæst. 7. n. 29.
 Ioan. Garcia tract. de expens. & meliorat. cap. 9. n.
 35. Ioan. Gutier. lib. 2. practitarum quæst. 170. n.
 fin. Molina Theolog. tom. 2. de iustit. tractat. 2. di-
 65 sput. 393. Velazquez de Auendaño tractat. de cē-
 sib. Hispan. cap. 5. num. 14. & cap. 47. nu. 5. & 11.
 Ludou. Cencius in eodem tractat. par. 1. quæst. 1.
 art. 3. n. 16.
 † Et cum deficiat titulus legitimus dicto Mar-
 chioni, præsumitur introducta census solutio
 66 propter potentiam suorum prædecessorum, qua
 maxime pollebant in Ciuitate Conchenf. & cō-
 uicinis, ideo non debet subsistere, cap. quod laten-
 ter, aut per vim alius illicitè introductum est, nulla
 debet stabilitate subsistere, de regulis iuris, & ibi
 glof.
 Nec possunt se iuuare præscriptione etiam lō-
 gissimi temporis, ex iuris regula, † quæ habet, 66
 minimè post præscriptionem acquiri ea, quæ à
 mera voluntate solent procedere, cum ex talibus
 actibus non quaratur quasi possessio, l. Proculus,
 ff. de damno infecto, l. 1. §. denique Marcellus, & in
 l. si in meo fundo, ff. de aqua pluua arcenda, l. 2. ff.
 de via publica, optimus text. in l. qui iure familia-
 ritatis, vbi Bart. Paul. Imola, & Alexand. ff. de ac-
 67 quirend. possess. l. & habet 15. §. hospites, ff. de præca-
 rio, l. si mulier, ff. quibus modis vsusfruct. amittat.
 Cynus in l. 1. & 2. C. de seruit. & aqua, Couarr. in
 regula possessor, 2. par. §. 4. n. 6. ver. quibusdam for-
 san videbitur, Auend. de exequend. mandat. Regū,
 2. par. cap. 4. num. 17. facit glof. fin. in l. solent, §.
 ultimo, ff. de officio Proconsul. & Legati, Aim. de anti-
 quit. tempor. 4. par. n. 98. lat. in l. quominus, nu. 28.
 ff. de summiib.
 † Quia in his præstationibus annuis, vt obligēt
 in futurum, requiritur factas fuisse ex aliqua legi-
 tima causa, alias non præiudicabunt, ex traditis
 per Salic. Iaf. & Rimin. in l. si certis annis, C. de pa-
 67 etis, vbi Alciat. num. 12. Balb. in tractat. de præscri-
 ption. 3. part. princip. quæst. 10. num. 8. Menchac.
 lib. 2. controuerf. illustr. cap. 83. num. 28. & cap. 84.
 num. 31. Andr. de Ifernina in cap. vnico de controuer.
 inter mascul. & femim. num. 9. in vsibus feudorum,
 resoluens, quod solutione census, vel canonis
 bona non fiunt verè censualia, vel emphyteuti-
 caria, si non probetur verè contractum præcessis-
 se, l. Heremius, ff. de decur. l. si quis, C. de fabricen.
 lib. 11.

† Imò

68 † Imò qui soluit censum pro re tanquam em-
 phyteutica, quæ non est, auditur ad demonstnan-
 dum non esse emphyteuticam, vt post Cardinal.
 Zabarell. in elem. vnica. §. final. notab. 15. de iure iu-
 rando, Barbat. Decl. Menoch. Beccium, & alios
 refert Surd. conf. 496. num. 5. vol. 4. Marius Mura-
 tom. 2. super Capitulis Regni Siciliae, cap. 110. num.
 23. & seq. Surd. etiam conf. 135. num. 107. & 121.
 vol. 1. [Et hæc fuit doctrina Baldi in l. non idcirco,
 per text. ibi, C. de iuris, & facti ignorant. dicentis,
 quod si aliquis soluit censum tanquam emphy-
 teuticum, referendo se ad antiquum contractum
 non emphyteoticum, non constituit emphyteo-
 ticum, quia apparet error in origine, qui constituit
 errorem in processu, & facit deficere consentium.
 Nicol. Anr. de Palma in miscellan. diuersor. iuris cō-
 munis, & Regni Neapolis, par. 1. glof. 8. n. 44.]
 Er minus poterit præiudicare præsentia reco-
 gnitio, quæ pro dicto cenfui asseritur facta, † cū
 69 enim non constet de causa, iudicatur erronea, &
 per consequens nocere non potest, Menoch. conf.
 1. num. 87. & conf. 162. num. 28. & seq. Socin. iu-
 nior conf. 41. num. 15. ver. præterea, Sola super cō-
 sili. Pedemont. tit. de iure emphyt. glof. 1. num. 20.
 Surd. conf. 577. num. 32. lib. 4. Ioan. Francisc. Pur-
 purat. conf. 62. num. 3. conf. 85. num. 8. & confil.
 445. num. 3. Bertrand. conf. 1. num. 15. volum. 3.
 dicens num. 17. Quo verò ad tertios possessores dico,
 & constituo, quod ipsi conueniri non possunt ad solu-
 tionem census, aut seruitij, nec etiam agi potest con-
 tra eos ad commissum in vim dictarum recognitio-
 num, quia ad hæc agitur actione personali, l. 1. C. de
 70 iure emphyteut. † quæ non datur contra tertium
 possessorem, vel rei particularem successorem, l. final.
 §. final. ff. de contrahenda emptione, l. 1. §. sibi
 res cum similibus, ff. ad Senat. Consult. Trebellian.
 71 † quia recognitio non probat, nisi contra re-
 cognoscentem, vt late per Ioann. Francisc. Pur-
 purat. confil. 402. num. 7. & confil. 574. num. 4.
 Saluo, & c.

SVMMARIVM.

1. Administrator ultra salarium consequitur expen-
 sas itinerum, & num. 2.
3. Soluens creditori sui creditoris ex causa liberatur.
4. Solutio censetur facta creditori, si fiat alteri eo
 mandante, vel non mandante, si vtiliter gessit,
 & num. 5.
6. Exceptio solutionis facta creditori creditoris de-
 bet admitti.
7. Soluendo vnus pro alio, illum liberat à suo credi-
 tore.
8. Reipublice interest, homines ab obligationibus li-
 berari.
9. Procurator generalis potest solvere debita Domini
 de illius pecunia, si habeat, vel de propria, &
 tunc repetit.
10. Doli exceptione repelluntur prætendentes, quod
 administrator non consequatur, quod soluit pro
 Domino.
11. Administratori debent admitti pecunie datæ ad
 expensas litium Domini.

12. Administrator censetur pecunias erogare admi-
 nistratorio nomine.
13. Administrator, qui dedit pecunias solitas agentis
 negotiorum à Domino electo excusat.
14. Homini bono confidens non est in culpa.
15. Culpa caret qui facit solita, & consuetia fieri.
16. Argumentum sumptum ab obseruantia est vali-
 dum.
17. Morientis calamitas non debet nocere alteri.
18. Administratori sufficit, si Domino cedat actiones
 pro pecunijs datis illius negotiorum gestori.
19. Executiva vis in Regnis Castelle habent suos
 terminos legales.
20. Administratoribus, qui se gesserunt diligenter, nõ
 est cum rigore ratio exigenda.
21. Administrator habet pro se præsumptionem, quod
 diligenter, & sine mora culpabili processerit, &
 num. 78.
22. Debitoribus aliquando parcendum, ne suffocentur
 pro solutione.
23. Debitores salua honestate congrua sunt compellē-
 di ad solutionem.
24. Tutori solam imputatur, si dolo, lata culpa, aut
 manifesta negligentia non exegit, & n. 28.
25. Mutatio facultatum in debitore non præsumitur,
 maxime in breui tempore, & num. 26.
27. Debitor non præsumitur ex tempore etiam longo
 labi facultatibus.
29. Administrator, qui se obtulit administrare sine sa-
 lario, intelligitur proprio tantum anno id fe-
 cisse, & num. 4.
30. Prouisio legis, aut hominis facta pro certo, ac de-
 terminato modo non egreditur suos terminos.
31. Administratori non admodum diuiti, vel quando
 labor est magnus, debetur salarium arbitrio iudi-
 cis, attento labore, & alijs.
32. Salarium, & mercedem solus ei, qui pro alio labo-
 rauit, iuri, & equitati consentaneum est.
33. Mercenarius dignus est mercede sua, & num. 63.
34. Officium suum nemini debet esse damnosum, &
 num. 98.
35. Periculo non tenetur quis se exponere alterius
 causa.
36. Reipublice interest, homines esse, qui administrant
 bona absentium, aut impeditorum.
37. Salarium etiam non conuentum taxatur admi-
 nistratori, prout cum alio lucrari possit.
38. Præmium sui laboris nullus debet amittere.
39. Opera requirunt præmium.
40. Labor animi, & corporis præponderat pretio.
41. Opera plerumque plus conferit, quàm pecunia in
 administratione.
42. Pactiones inuoluntarie factæ, aut per coactionem
 non debent nocere.
43. Renunciatio est stricti iuris, & strictè intelli-
 genda.
44. Expressum quod non est, nunquam venit in re-
 missionem, & renunciationem.
45. Renunciatio omnis debet interpretari strictè ad
 fauorem facientis.
46. Remittere ius suum nemo censetur.
47. Præsumptio illa sumenda est, quæ excludit renun-
 ciationem.

48 Re-

- 48 Renunciacionis verba generalia restringuntur ex verisimili mente renunciantis.
- 50 Renunciatio regulariter non extenditur ad ius futurum.
- 51 Repetita non censentur pro actum tacitum, qua praeiudicium continet.
- 52 Renunciaciones tacite multum stricte sunt interpretandi.
- 53 Verba non debent extendi contra mentem disponentis.
- 54 Extensio non conceditur in actibus tacitis, sicut in expressis.
- 55 Tacitus actus non est paripotens cum expresso ad inducendum aliquid contra ius commune.
- 56 Tacitum non extenditur ultra id, de quo immediate loquitur.
- 57 Tacitus consensus non praeiudicat in actibus faciendis.
- 58 Administratori qui remisit salariū pro vno anno, debetur pro alijs.
- 59 Salariū amittere eum, qui laboravit, iniustum est.
- 60 Locupletari cura iactura aliena iniquū est, & natura contrarium.
- 61 Salarium non conueniū regulariter non debetur.
- 62 Vicarius Episcopi non petit salariū non conuentum.
- 64 Salarium non conuentum potest peti Iudicis officio ex aequitate.
- 65 Salarium etiam non conuentum debetur negotiorum gestori.
- 66 Tutori patrocinanti in causa pupilli debetur salariū, licet a principio non fuisset taxatum.
- 67 Medico debetur salariū etiam non conuentum.
- 68 Sequestro quando debeat salariū, & n. 69.
- 70 Tutoris officium licet sua natura sit gratuitū, ex iusta causa datur salariū tutori.
- 71 Frustra quis petit, quod habet.
- 72 Executio non potest fieri in animalibus, & instrumentis culturae agrorum.
- 73 Administrator si faciat quod pater familias in rebus suis, adimplet.
- 74 Actio inanis est, quam inopia debitoris excludit.
- 75 Administrator, qui non exegit propter magnam debitoris inopiam, excusatur.
- 76 Executor, qui res sua soluit a diligentia, non tenetur pro debitoribus decedentis.
- 77 Administratori solum imputatur dolus, lata culpa, aut negligentia.
- 79 Administratores alij multum differunt a tutoribus.
- 80 Administrator excusatur, si non fecit diligentias, quae forent maioris dispendij, quam utilitatis.
- 81 Pecunia pupillaris vocabitur pupillo, si non sit, cui credatur.
- 82 Culpam, qui imputat administratori, debet docere de ea testibus, aut instrumentis.
- 83 Administrator faciens quod Dominus erat solutus, excusatur.
- 84 Administrator caret culpa, si in administrando se gessit secundum consuetudinem similium administratorum.
- 85 Modus, quo aliquid fit, & non quo fieri poterat, consideratur.

- 86 Administratori non imputatur, si non exegit aliquid propter cautelarum, aut instrumentorum defectum.
- 87 Mora non potest imputari ei, qui propter iustum impedimentum solutionem non recepit.
- 88 Angustia temporis ad aliquid faciendum excusant.
- 89 Tutoribus conceduntur sex menses ad implicandam, & conuertiendum in emptionem pecunias pupillares.
- 90 Depositarij generales sunt deputati a sua Maestate in multis Ciuitatibus horum Regnorū Castellae.
- 91 Casus fortuitus, & inopinatus non imputatur administratori.
- 92 Principes in eorum dominijs solent deputare aliquem Campforem depositarium generalem.
- 93 Administratori non imputatur, si debitor idoneus labatur facultatibus.
- 94 Decretio depositarij generalis Regiae Curiae non imputatur administratori.
- 95 Fortuna casus nullum humanae sortis iudicium potest praeuenire.
- 96 Diuinare casus fortuitos non tenetur administrator.
- 97 Tristis euentus excusatur non debet.
- 99 Debitor liberatur, si res alius peritura perijt penes depositarium.
- 100 Depositum factum in posse publici depositarij si pereat, perit Domino, & non administratori.
- 101 Difficultas faciendi excusatur a maiora eum, qui tenetur ad factum.
- 102 Molendinorum resectio ad dominum spectat.
- 103 Clusa molendini ruptura non imputatur administratori.
- 104 Fortuitis casibus non potest resisti.
- 105 Clusam promittens manutene, & periculum in se suscipiens, non tenetur, si magnum diluuum superuenit.
- 106 Fluminis impetus prauideri non valet.
- 107 Molendina aequiparantur rebus, quae seruando seruari non possunt.
- 108 Molendina quando possint alienari per tutorem, aut Praelatum.
- 109 Aedificia, & molendina non reficiuntur vento, sed cum magno sumptu.
- 110 Peritorum in arte standum est declarationi.
- 111 Administrator non debet facere de bonis proprijs expensas quantumuis necessarias, nisi velit, & n. 112.
- 113 Pecunia si sunt ad alios effectus applicata, non imputatur administratori, quod illas non expedit in refectione clusae.
- 114 Administrator non debet pecunias expendere in re onerosa patrimonio.
- 115 Administratori non imputatur culpa, si non expendit in eo, quod non erat profuturum.
- 116 Tutor non tenetur prosequi ius pupilli, si prosequatio maiores sumptus esset allatura, quam lucrum.
- 117 Dominus quod noluit fieri, non debet imputari administratori non fecit.
- 118 Damnum, quod euenerat molendino, aut clusa, antequam aliquis administrare cepisset, non potest

- test illi imputari, idem in scapha vi fluminis delata.
- 119 Administratori non possunt imputari casus sine sua culpa euenientes.

PRO

Ioanne Velazquez Administratore quondam honorum, & reddituum Don Innicio de Cardenas Legati, siue Ambasciatoris Franciae pro sua Catholica Maestate.

CONTRA

Dictum Don Innicum, & eos, qui se pretendunt creditores illius super debijs, quae resistent ex rationibus dictae administrationis.

ARGUMENTVM.

¶ Administratores debent admitti in excomputu rationum salariae itinerum pro negotijs administrationis, & solutiones factae veris creditoribus, & assignari salariū iustum, & si pro aliquo anno gratis administrasset, & non imputari ei, si non rigorose egit cum debitoribus, nec casus fortuiti, qui euenerunt molendino, aut clusae vi fluminis.

CONSILIUM CLXXIX.

Prima Partita dubia.

Vod debeat admitti dicto Ioanni Velazquez integraliter suum mille ducentorum, & quinquaginta regalium, quos expedit in eundo ad Ciuitatem Vallisoleti, vbi tunc Regia Curia residebat, ad contradicendum in Regio

Consilio creditorum instantijs, vt destinarentur Commissarij ad exequendum contra dicta bona, & moram trahendo cum recessu per dies sexaginta tres, constat, cum sua diligentia reparauisset damna Commissariorum, qui salarijs, & expensis patrimonium consummebant, & calculator solum admisit 25, 1200. morapetinos, licet enim tunc temporis gauderet salario sibi assignato per D. Innicum, hoc erat assistendo Madriti, & non itinerando cum expensis extraordinarijs propter caritatem temporum, & incommoda, quae de necessitate subeunda erant Vallisoleti, & in hospitij itinerum, pro quo est text. expressus in l. idemque, §. idem Labeo, ff. mandati, ibi: Sed etsi ad vecturas suas dum excurrit in pradia sumptus fecerit, putò hos quoque sumptus reportare eum oportere, nisi salariū fuerit datum. Et hoc conuenit, vt sumptus de suo faceret ad hanc itineram, hoc est de salario, & ita licet haberet aliquod salariū, requirebatur copulatiue, quod etiam se obligasset facere itinerum expensas, & quod cum non fecerit, debent ei integraliter

admitti, vt in administratoribus, tutoribus reportantibus decimam, & in socijs, & similibus tradunt Bald. in l. vnic. num. 21. C. de suffragio; Baeza de decima tutoris, cap. 1. num. 5. & 8. l. odoc. tract. de tutoribus, cap. 1. de tutorum mercede, Mexia in pragmat. taxae panis, conclus. 1. nu. 71. Ioan. Garcia de expert. & meliorat. cap. 20. num. 11. Escobar tractat. de ratiocin. cap. 25. num. 66. qui ponderant l. 1. §. si pupillus, vers. it em sumptus, ff. de tutel. & ratiocin. distrahend. libi: Et viatica, si ex officio habuit neesse aliquo excurrere, vel proficisci, si fratres 13. §. si quis ex socijs, vers. viatica, ff. pro socio; l. 16. tit. 10. par. 5. & sequuntur plures DD. relati per Ioan. Garciam.

¶ Secunda Partita quantitarum solutarum legitimis, & veris creditoribus D. Innici, absque tamen liberantijs suis.

Non controuertitur, quod Don Innicus esset verus debitor creditoribus, quibus satisfecit Ioannes Velazquez administratorio nomine, & quod ad ducatos ducentum solutos Petro Bassari vicino Villa Matriti habuit liberantiam a dicto Don Innico, & ideo debet ei admitti, l. si liber homo 38. ff. de negot. gest. libi: Qui soluit creditori creditoris sui ex causa liberatur ipso iure, l. solutum, §. solutum, vers. vnde si homo, ff. de pignor. actio. iuncta l. si eme, & Titium, ff. si certum petatur, l. 1. §. si iusserim, vers. idemque esse, ff. de acquirend. possess. Gomez. a Leon. alleg. 41. n. 1. Auendaño in l. 4. tit. de las excepciones, n. 29. facit l. falsus 43. §. si is, ff. de furtis, vbi probatur, quod solutio censetur facta creditori, quoties fit alteri, & vel eo mandante, l. inuito, C. de solut. d. §. solutam, vbi Bart. l. vno procuratori in princ. ff. de solut. Ioseph Ludou. decis. Lunif. 25. n. 14. & vel eo non mandante, l. si liber homo, ff. de negot. gest. glo. 1. in l. cum iussu 64. ff. de solut. l. 2. ff. de negot. gest. dum ait: Et sane sicut equum est ipsius actus sui rationem reddere, & eo nomine edemari, quidquid vel non vt oportuit gessit, vel ex his negotijs retinet, ita ex diuerso iustum est, si utiliter gessit, praestari ei quicquid eo nomine, vel abest ei, vel absuturum est, l. in fine, C. de priuileg. Fiscij, Salicet in l. Aristo, n. 2. ff. quae res pignor. oblig. poss.

¶ Exceptio enim solutionis factae creditorum sui creditoris debet admitti, l. inomen, ff. de solutionibus, Petr. Paul. Paris. consil. 107. num. 128. lib. 3. Francisc. Milanen. decis. Sicilia 14. num. 5. 6. & 7. lib. 2. Hieronym. Magon. decis. Florent. 94. n. 8. per l. soluendo, ff. de negot. gest. & l. si liber eod. tit.

¶ Et hoc magnam aequitatem habet, cum alius pro me soluendo, me liberet, l. 1. §. vt. ff. de exercit. actio. l. solutionem, & l. si debitor tuus, ff. de solut. l. soluere eodem tit. facit l. bona fides, ff. de regul. iuris, Paul. Castrensis in l. tale pactum, §. post diuisionem, ff. de pact. Negufan. tract. de pignorib. par. 5. membro 3. in princ. n. 39. Ioseph. Sella decis. Regni Aragonum 204. n. 1. & 2. dicens, & quodammodo interesse Reipublicae homines ab obligationibus liberari, vt considerauit Monter. a Cueva decis. Aragon. 2. n. 42. & 49. Decius in l. inuito 69. n. 2. ff. de regulis iuris.

¶ Et

- 9 † Et facit, quod Procurator generalis potest solvere debita Domini, vel de pecunia Domini, si habeat, vel de sua, & tunc repetit a Domino, vt in l. si Procurator, vers. quoniam idem, ff. de cond. in deb. & ibi Paul. Castr. & Sallc. num. 1. Capic. decis. Neapol. 180. num. 7. Additio ad Decium vbi proxime.
- 10 † Et si aliud intendant dictus D. Innicus, vel eius creditores, doli exceptione veniunt repellendi, l. si opera in fine, ff. de doli mali, & met. exceptio, l. si pupilli in fine, ff. de solut. Ioseph Sesse in tractat. de inbibit. magistrat. Iustit. Aragonum, cap. 5. §. 7. num. 17.

¶ Tertia Partita octingentorum regalium, quos misit Gaspari Gudiel Vallisoleti.

Gaspar Gudiel erat agens negotiorum dicti D. Innici, ab ipso deputatus in Curia Regia Vallisoleti, & vt valeret expendere in Tribunali Supremo Consilij, & alijs, in quibus tractabantur negotia, & lites dicti D. Innici, necesse fuit, quod illi remisit Ioannes Velazquez dictos nummos,

- 11 † & ita debent illi accepto ferri, cum bona fide, & ad solitas, & necessarias expensas illos dederit, l. 1. §. sed non nullas, ff. de tutel. & rationib. distrahend. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 209. n. 34.
- 12 † & quia dedit administratorio nomine, vt in dubio presumitur, & non de suo, l. Nescimus, ff. de negotijs gestis, l. fin. ff. de institor. actio. l. cum post, §. 1. ff. de administratione tutorum, l. post mortem, ff. quando ex facta tutor. Bart. quast. 5. incip. aduanti, num. 3.
- 13 † Et respectu personæ est excusatus, cum esset electa, & approbata ad id munus a dicto D. Innico, arg. l. argentum 10. vbi Bart. ff. de commod. l. 27. tit. 1. par. 3. vbi Greg. Lopez. gloss. 1. Bald. in l. si creditor, n. 5. C. de pignor. actio.
- 14 † Nam vt inquit idem Bald. in l. que fortuitis, n. 68. eod. tit. & in l. 1. num. 2. C. de positi, non est in culpa, qui confidit de homine bono, & ministro ipsius D. Innici, cui si tecus esset imputandum veniret, quod tali sua negotia commisit, vt ait l. cum mandato 24. ff. de minor.
- Et cum sit res ita solita, & usitata, quod agentibus negotia transmittant Domini pecunias cum anticipatione, vt cum fuerit opus, valeant expendere, ne ob illorum deficientiam negotia periclitentur, & postea rationem reddant, sufficit ad excusandum Ioannem Velazquez, † quia non est in culpa qui facit ea, que sunt de consuetudine, & fieri solita, l. quod si nolite, §. quia assidua, vbi Cæpolla num. 18. ff. de adilit. edito, l. si pignori, §. final. ff. de pignorat. actio. Burgos de Paz consil. 23. num. 18. late Ioseph Ludouic. conclus. vnic. de consuetud.
- 16 † Et valet argumentum, & excusatio, quæ sumitur ab obseruantia, l. certi conditio, §. si nuntios, ff. si certum petatur, l. certi iuris, C. locati, DD. in l. argentarius, §. cum autem, ff. de edendo, Cæpolla vbi proxime num. 17.
- † Nec obest, quod dictus Gaspar Gudiel obiecit ante redditam rationem expensarum a se fa-

ctarum in dictis negotijs, † nam vt inquit Gambara lib. 6. de officio, & potestate Legati de latere, nu. 306. & sequenti, calamitas morientis obesse mihi non debet, argum. §. de contrario, insit. de ingen. manumiss. l. qui sub conditione 7. §. quotiens, ff. de conait. insit.

† Et sufficeret, si Ioannes Velazquez cederet 18 Don Innico iura sibi competentia contra bona, & hæredes dicti Gaspari Gudiel, vt redderet rationem dictarum pecuniarum, & si aliqua ex eis non fuissent expense, illas restituerent, argumento l. item videndum, ff. de petit. hered. ibi: Octavianus ait, nihil eum præter actiones præstaturum, l. quod debetur in fine, ff. de pecul. ibi: Delegatio pro iusta præstatione est, & ibi gloss. fin. l. si procurator, §. si liber, ff. mandati.

¶ Quarta Partita 11784. morapetitorum, & duodecim fanecarum, iue modiorum tritici Petri Zarzal.

Non potest culpa imputari dicto Ioanni Velazquez, aut negligentia in executione, quæ fuit prosequutus contra dictum Petrum Zarzal, & eius hæredes, nam licet possessio, quam cepit bonorum executorum fuerit, de mense Septembris 1607. & si conductionis tempus fuisset impletum in mense Augusti anni præcedentis, est supponendum, quod cum huiusmodi conductio-ribus non solet durè agi, sed cum moderamine exigendo, quod commodè potest absque rigore, † ante captam possessionem multò ante erat executio facta, & currebant termini iudiciales, sub- 19 hastationes bonis immobilibus, & alij termini dilatorij, iuxta l. 1. & 2. tit. 21. lib. 4. noua Recop.

† Et cum administratoribus, qui processere zelo, & bona fide, prout fecit dictus Ioannes Velazquez in redditione rationum, non est ita rigorose verlandum, iuxta l. si seruus, ff. de legat. 1. Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. casu 209. n. 34. Bouadilla in polit. lib. 5. cap. 4. nu. 72. Escobar de ratiocin. c. 10. n. 57.

† Nam præsumptio assitit pro dicto Admini- 21 stratore, quod se diligenter habuit in exigendo ab illo, & alijs debitoribus, vel saltem non habuit negligentiam, aut moram culpabilem, vt post Socin. consil. 149. num. 1. lib. 1. & Decisio Genue 76. num. 8. & 9. tradit Escobar vbi proxime cap. 19. num. 23. & licet non subito exegisset medijs iustitiæ a debitoribus, † sed patientiam in eos habuisset, vt debita ei redderent, est licitum non so- 22 lum si expectemus illud de Villico Euangelij Marthæ cap. 18. vbi paterfamilias grauè tulit, quod suffocaret eos, constat ex l. quidam Hiberus, ff. de seruit. vrbano. prædior. l. debitoribus, C. de pignoribus, † benigne enim, & salua honestate congrua sunt 23 compellendi debitoribus ad soluendum, vt in administratorum rerum Fisci statuit Iustinianus in l. 1. C. de commerc. & mercatoribus, l. si seruos 25. ff. de pignor. actio. ibi: Igitur hæc à Iudice erunt dispicienda, vt neque delicatus debitor, neque onerosus creditor audiatur, & pulchre ostendit Vlpian. in l. si bene, ff. de usur. ibi: Dummodo non

non acerbum se ex actorè, neque contumeliosum præbeat, sed mo. eratum, & cum efficacia benignum, & cum instantia humanum, l. 8. tit. 7. part. 5. & obseruant Zoanet. lib. 2. de emptio. & vendit. numer. 79. Escobar d. cap. 19. num. 29. Franc. Burfat. consil. 84. num. 20. vol. 1. Ianus Langæ. lib. 5. Jemestr. cap. 4. pag. 233.

- 24 † Imò tutori, cuius administratio rigurosa est fauore minoris solum imputatur, si non exigit dolo, lata culpa, aut manifesta negligentia, l. quidquid, C. arbitrium tutela, Iodoc. Damhouder. tract. de tutore, cap. 7. num. 38. quod & aperte probat l. chirographis, ff. de administrat. tutor. ibi: Si probatum fuerit eos tutores hoc per dolum, vel culpam prætermisisse præstari ab eis hoc debere [facit l. si seruus vetitus 119. ff. de legat. 1. quæ ait: Si seruus vetitus est a testatore rationes reddere, non hoc consequitur, vt ne quod apud eum sit reddat, & lucrifaciat, sed ne scrupulosa inquisitio fiat, hoc est vt negligentia ratio non habeatur, sed tantum fraudium:] Et ideo cum dictus Ioannes Velazquez sit liber a dolo, & culpa, grauauit ipsum calculator non admit- tens nisi 47216. morapetinos, quos exegit a dicto Petro Zarzal, & non integram summam eo colore, quod si prius fecisset diligentias, poruisset presu exigere; † nam supposito, quod mutatio nõ presu mitur, l. cum hic status in princ. ff. de donat. inter virum, & uxorem, l. siue possidetis, C. de probat. Alciat. tract. de præsumption. regul. 3. præsumpt. 16. n. 5. Aimon Craueta consil. 954. num. 4. Menoch. de præsumptio. lib. 1. quæst. 9. n. 12. & quæst. 12. num. 4. & 7. & lib. 4. præsum. 167. n. 27. Surd. consil. 473. n. 34. vol. 4.
- 26 † Maximè tam breui tempore, vt ex eodem Alciato d. tract. regul. 1. princip. præsumpt. 44. & regul. 2. princip. præsumpt. 25. tradit Farc. Burl. consil. 53. n. 18. vol. 1. Pet. Philip. Corne. consil. 61. num. 2. vers. quia mutatio, l. 1.
- 27 † Imò etiam interueniente longo temporis lapsu, ex M. Ant. Natta consil. 176. n. 5. Franc. Bec. consil. 1. n. 24. Cacher. decis. Pedem. 50. n. 13. Surd. vbi proxime.
- 28 † Erat necessarium, quod pro parte Don Innici fuisset probatum, quod habebat alia bona, ex quibus potuisset satisfacere prius, & quod propter moram sui effecta conditio deterior, nam alias dicta partita, & similes non sunt eius periculo, l. si tutor, ff. de administrat. tutor. ibi: Debitoribus non conuenient, ac per hoc minus idonei efficiantur, & gloss. ibi verbo minus idonei intelligit dolo, vel lata culpa, seu magna negligentia, de leui autem hoc casu non teneri, vt C. arbitrium tutela, l. 2.

¶ Quinta Partita salarij administrationis.

Supposito, quod Don Innicus de Cardenas per mandatum, quod dedit Ioanni Velazquez, vt eius bona administraret, assignauit illi pro salario annuos ducatos quatuorcentum, prius quam per Consilium Suae Maestatis committeretur ipsi eadem administratio pro anno vno, & licet opponatur illi, quod præsentauit libellum

in Consilio, offeredo se administraturum absque salario, † hoc debet intelligi respectu illius anni, 29 & non sequentium, quibus etiam administrauit, argum. l. Boves, §. hoc sermone, & eorum, quæ late congerit pro illius ampliatione Tiaaq. ff. de verb. sign. Ioan. Ant. Bellon. consil. 94. n. 1.

† Quia prouisio facta certo, & determinato modo, tuos terminos non excedit, siue sit legis, siue hominis, l. cuiunque, §. non tamem omnia, ff. de instit. actio. l. 1. §. si plures, ff. de exercit. actio. l. c. bi, §. modus, ff. de transact. l. qui aliena, §. libertos, ff. de negot. gest. Bald. consil. 52. n. 2. part. 5.

Rursus, quia de iure receptum est, quod quædo aliquis aliquo respectu motus, vel necessitate coactus se obtulit inferuire alicui absque salario, veleo minus iusto, prout fecit Ioannes Velazquez, ne amitteret commoditatem recuperandi, quod ei debebatur ex causa dictæ administratio- nis per exitus superantes introitus, adhuc de institia, & conscientia debetur illi iustum salariu, Flores de Mena lib. 1. quæst. 8. §. 2. num. 1. & 2. & §. 3. num. 2. vbi ait, † quod si administrator non sit admodum diues, vel labor esset ita magnus, quod nemo etiã si esset amicus sine salario eum subiret, tunc salariu debetur administratori, arbitrio Iudicis taxandum, & moderandum, at- tento labore, & actuum frequentia, vt ex Rota decis. 291. in collectis nouissimè à Farinao, tom. 1. part. 1. n. 2. tradit Aloyf. Ricc. in collect. decis. 656. in fin. part. 3. Farin. decis. 334. n. 4. d. part. 1. † Nam iuri, & æquitati consentaneum est, vt pro laboribus, mercedem, atque salariu consequatur is, qui alteri inferuinit, iuxta illud Apostoli in 1. epist. ad Corinth. cap. 9. relatum in cap. cum secundum de præbend. qui altari seruit, de altari. viuer. debet. [Salced. ad l. 43. tit. 6. lib. 3. Recop. num. 41.] † & 33 quia dignus est mercenarius mercede sua, Mar. cap. 6. c. quicumque suffragio 12. quæst. 2. l. si in duobus, §. si in coeundam, ff. pro socio, Menoch. consil. 228. num. 14. vol. 3. Monter. decis. Arag. 29. num. 1. & 2. l. penult. §. illo, C. de necessar. seru. hered. insit. Specul. in præm. sui operis, vers. hoc ergo, Bald. in l. præcipimus, col. 4. C. de impub. & alijs. subtit. Aufles cap. 17. Pratorum, gloss. mensuales, num. & ita inquit Flores de Mena vbi supra, debere intelligi, & limitari, quod tradit Decisio Genue 15. & Baeza de decim. tut. cap. 2. num. 16. & cap. 20. num. 20. † Non enim debet cuiquam suum officium esse damnosum, l. sed si quis ex signatoribus, ff. quemadmodum testam. apertan. cap. sans dilectio, vbi gloss. verbo susinere, de renunc. & in cap. fin. verbo utilitate de dilat. † Nec quis alterius causa se periculo 35 exponere, cap. ex parte 2. de appell. Decius in l. culpa caret, n. 6. ff. de reg. iur.

† Rursus, quia sine commodo, & salario raro conueniet, vt quis aliena negotia curet, Reipublicæ autem interest, vt homines inuitentur ad gerendum negotia absentium, vel impeditoru, vt sentit Barr. in l. 1. per text. ibi, ff. de negot. actio. & in l. si & me, & Titium, ff. de rob. credit. & si cert. petatur, Roman. in l. diu. iunctio, ff. de offic. assessor. Decius in l. contractus, num. 38. ff. de reg. iur. Federic. de Sen. consil. 218. Escobar de ratiocin. Tom. 2. Xx cap.

cap. 27. n. 51. dicentes pro concordia opinionum, hoc præcipue procedere, si is, cuius bona admini- strantur, solitus nostras alij negotiorum gestori sa- larium præstare, latè Barthol. Soc. cons. 196. incip. circa præsentem, vol. 2. Ioan. Petr. Bimius cons. 103. n. 34. lib. 2.

Et in assignatione salarij est habenda ratio no- bilitatis, & decoris personæ dicti Ioannis Velaz- quez, & quod potuisset lucrari gubernando do- mum alicuius Magnatis, prout gubernavit illam D. Comitis Benaventis Don Ioannis Alphonsi Pi- mentel, etiã cum fuit Prorex Neapolis, quod comprobatur resolutio Rebuffi in commentar. ad Il. Gallicas, tract. de famulorum salarijs, glos. 3. vbi re- soluit, ¶ salarium etiam non conventum debere taxari, prout verisimiliter potuisset cum alio Do- mino lucrari, fuit doctrina Baldi in l. 1. num. 3. C. mandati, Bart. in l. 1. §. ludi quoque, ff. de var. & ex- traord. cognit. Maranta cons. 34. nu. 16. Marc. Ant. Narta cons. 377. n. 1. & 3. Marcell. de Mauro alleg. 19. nu. 1. Marius Muræ super consuet. Panhor. cap. 69. n. 3. Carol. Ruin. cons. 138. nu. 6. lib. 1. Cardin. Mantici. decis. Rotæ 296. num. 1. Coccin. decis. Rotæ 256. n. 2. Marta voto 99. n. 5. & 6. Prosper Petra in addit. ad Capic. decis. Neap. 163. n. 5. Io. Bapt. de Tora in compend. decis. Regni Neapol. part. 2. ver- bo salarium, Aloyf. Ricc. decis. Curia Archiepisc. Neapol. 85. numer. 2. part. 1. Farinac. decis. 238. & 291. numer. 1. tom. 1. part. 1. & decis. 157. part. 2. tom. 1.

¶ De iure si quidem maxima habetur confide- ratio, vt nullus præmium amittat sui laboris, Spe- culat. in procem. sui operis, vers. hoc ergo, l. penult. §. illo, C. de necessar. servit. haredib. instit. Bald. in l. pre- cibus, nu. n. 17. C. de impub. & alijs subst. Auiles cap. 17. Prætor glos. menstralis, num. 1. ¶ operæ enim requirunt pretium, aut præmium, l. cum duobus, §. si in coeunda, ff. pro socio, com non sint minoris estimationis, quam pecuniæ, l. Scio, ff. de annuis le- gat. Bald. in Auth. ex testamento, n. 14. C. de collat. Roffred. q. 19. n. 19.

¶ Imò labor corporis, & animi, etiã minimus, censetur maior quolibet pretio, l. in servorum, ff. de pec. n. Bald. in l. 1. num. 25. C. de sent. qua pro eo, quod interest, Auiles d. num. 1. ¶ & plerunque plus confert opera, quam pecuniæ, l. si non fuerint 19. ff. pro socio, l. 1. C. eod. tit. Menoch. cons. 228. nu. 14. lib. 3. & cons. 570. num. 3. lib. 6. Baeza tract. de de- cima tutor. cap. 2. num. 16. & 187. Ioan. Gutier. de tutel. part. 3. cap. 45. à n. 2. nam vt inquit Aurel. Casiodor. lib. 2. variarum epist. 33. Aequum est, vt vnicuique proficiat labor suus, & licet expendendo cognoscit incommoda, ita rebus perfectis consequatur augmenta.

Et corroboratur, nam oblatio facta inseruien- di sine salario fuit inuoluntaria, & coacta ex ne- cessitate causatiua videndi, quod cum esset cre- ditor dicti Don Innici in maxima summa ducato- rum ex parte illius, & inorum creditorum, id agebatur, vt ablata sibi administratione non pos- set suum consequi, quod erogauerat in benefi- cium sui patrimonij, ¶ & ita sibi præiudicare non debet, argum. l. §. ff. de eo, quod metus causa,

l. is, qui 15. ff. de regul. iuris, & habetur in tit. de pa- ce Constantia, vers. Vassalli in vsibus feudorum, ibi: Pañiones timore nostro, vel per impressionem iunio- rum facta, pro infectis habeantur, nec pro eis aliquid exigatur, l. si per impressionem, C. quod metus causa, cap. 2. de his, quæ vi, metus & causa sunt, Bald. in l. 1. n. 3. C. quomodo, & quando iud. vbi resoluit, & probat, quod deficienti voluntate arbitrij, deficit voluntas, & dicitur magis contradicere, quam consentire, qui facit actum.

Er qñ oblatio administrandi sine salario posset aliquid operari, intelligendum erat respectu pri- mi anni tantum, & non sequentium, ¶ nam re- nunciatio est stricti iuris, & strictè intelligenda, Cardin. cons. 120. Decius cons. 379. num. 3. & cons. 551. Paul. Paril. cons. 12. num. 71. lib. 1. Idem Dec. cons. 45. incip. visa, num. 21. & cons. 460. viso pun- cto, num. 6. Bartholom. Socin. cons. 96. viso proces- su, num. 9. vol. 1. Rota decis. 96. num. 3. par. 1. d. uer. Sacri Palatij, Marc. Anton. Eugen. cons. 88. n. 82. & seq. vol. 1. dicens post Curt. Junior. cons. 23. in princ. ad eò strictè intelligendam esse renunciationem, vt cum primū aliquid operata est, nihil ampliùs operari debeat.

¶ Et ita est communis resolutio Doctorum, quod in materia remissionis, aut renunciationis nunquam venit, quod non reperitur expressum, DD. omnes in l. postquam liti, C. de pact. vbi Decius num. 16. & cons. 495. num. 20. Calderin. cons. 1. de præbend. Rota decis. 624. n. 1. & decis. 806. n. 6. par. 1. & decis. 241. num. 1. part. 2. diuers. Sacri Palatij, Marc. Anton. Eug. cons. 13. n. 39. lib. 1. Cæphal. cõf. 25. n. 47. & seq. lib. 1. vbi concludit, ¶ quod renū- ciatio quælibet debet interpretari in fauorem faci- entis, Decius in d. l. postquam liti, n. 15. ¶ quia re- sistit verisimilitudo, quod quis vel ius suum re- mittere, cap. super eo de renunc. l. cum de indebito, ff. de probat. Decius cons. 497. n. 19.

¶ Quare sumenda est alia quælibet præsum- ptio, quæ id excludat, vt per Cæph. cons. 84. n. 19. lib. 1. & alios, quos sequitur Marc. Ant. Eug. cons. 13. n. 40. & cons. 88. n. 84. lib. 1.

Et in tantum est odiosa, & stricti iuris omnis materia renunciationis, vt dixere Crau. cons. 42. n. 2. & Cæph. cons. 62. num. 48. lib. 1. Ioan. Paul. Gal- lerat. tract. de renunc. lib. 1. cap. 9. num. 9. & cap. 10. num. 1. & lib. 4. cap. 2. n. 28. Bimius cons. 217. à nu. 25. ¶ quod licet concepta sit verbis generalibus, est restringenda ad verisimilem mentem, & inten- tionem illius, qui aliter renunciauit, l. emptor, §. ancilla, ff. de rei vend. l. in fideicommissi, §. cum Pol- lidius, ff. de vsuris, l. si is, qui animo, ff. de acquir. pos- sess. l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de leg. 2. l. nomen de- bitoris, ff. de leg. 3.

Et ita dicitur Ioannes Velazquez non fuit vis- sus se offerre administrare sine salario, nisi pro pri- mo anno, argum. l. Bonus, §. hoc sermone, vbi latè Andr. Tiraq. in ampliã.

¶ Nec repetiisse pro annis sequentibus, l. item quaritur, §. qui impleto, vers. quod aut, ibi: Non etiã in sequentibus annis, ff. locati, Alex. cons. 205. nu. 4. lib. 7.

¶ Nam regularitè renunciatio nõ extenditur

42

ad

43

44

45

46

47

48

49

50

ad ius futurū, vt per Gallerat. tract. de renunc. lib. 1. c. 12. n. 8. post Buriat. cons. 347. n. 44. Lancell. Gal- lia cons. 118. n. 57.

¶ Et ratio est, quia ea, quæ continent præiudi- cium, seu grauamen, non censentur repetita per dispositionem tacitam, vt post Bald. in l. legem, C. locati, n. 2. Iaf. cons. 49. col. 2. lib. 3. Affl. decis. Neap. 365. n. 14. Boer. q. 284. eod. num. tradit Menoc. lib. 3. præf. 85. n. 22.

¶ Et ita in materia tacitarum renunciationum, quod debeant multum strictè interpretari, ex l. si domus, ff. de seruit. urban. præd. & l. si prius, ff. de aqua pluuiæ arcenda, resolu. ite Ioan. Cæphal. cons. 103. num. 11. tom. 2. Iacob. Mandell. cons. 23. num. 16. & seq. in nostro autem casu solum adest re- nunciatio expressa Ioannis Velazquez admini- strandi sine salario pro primo anno, & non respec- tu sequentium, ad quos non est facienda amplia- tio, ¶ nec contra illius mentem, & sensum verba extendenda, contra l. fideiussores magistratum, §. pro Aurelio, ff. de fideiuss. ¶ nam in actibus tacitis non est concedenda ex reuõ, quæ expressis, l. si ita legatum 68. §. illi si uolet, ff. de legat. 1. ibi: Aliud enim iuris est, si quid tacite continetur, aliud si ver- bis exprimitur, Decius in l. 1. §. 1. in glo. verb. si quis, ff. quod quisque iuris, lalon in l. cum quid, conclus. 4. num. 6. & 17. ff. si certum petatur, Aimon Crauet. cons. 34. num. 3. cons. 123. num. 12. & cons. 100. nu- mer. 8. Aluar. Valalc. consil. 157. numer. 24. Iacob. Machel. patrocin. 6. num. 13. dicens, ¶ quod a- ctus tacitus non debet esse paris potentie cum expressio ad inducendum aliquid contra regulas iuris communis, inter quas ea etiã est, ¶ quod tacitum nõ extendatur vltra illud, ad quod prin- cipaliter, & immediatè tribuitur, glos. in clem. Je- pe, verbo partibus de verb. signif. Bolognet. in l. cõ quid, n. 61. ff. si cert. petat. ¶ quia tacitus consensus non egreditur fines, aut limites taciturnitatis, nec præiudicat, nisi quod actus factos, nõ quoad faciendos, Ioseph Cumia in R. Magna Curia Sici- lia in præiudij, n. 41. & c. 97. n. 37.

¶ Et ita pro sequentibus annis debet Ioanni Velazquez satis fieri pro labore administrationis, l. idemque, §. idè Labeo, ff. mand. & notatur in l. 1. cod. tit. Guido Papæ q. 68. col. 2. Baeza de decima tutor. quæst. 2. n. 2.

¶ Quia iniustum foret, quod non conseque- retur salariū, cum laborauerit, & pericula, & in- commoda administrationis tulerit, §. 1. Inst. de le- gitim. patron. tutela, l. secundum naturam, ff. de reg. iur. cap. qui sentit 55. eod. tit. lib. 6. Hier. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 43. n. 132. [Salzed. ad l. 43. tit. 6. lib. 3. Recop. n. 41.]

¶ Nec etiã iniustum, aut æquum est, D. Inniciū ditari cum damno, & lactura Ioannis Velazquez, l. nam hoc natura, ff. de condiç. indeb. cap. sua de pec- nis, glos. verbo lucrum, in l. si quis incipit, §. vlt. ff. de instit. actio. Christoph. de Castellion. cons. 12. n. 8. Roland. à Valle cons. 22. n. 18. lib. 1.

¶ Nec obstat dicere, quod regularitè sala- rium non conuentū non debetur, Rota decis. 559. numer. 1. & decis. 679. num. 10. par. 1. diuers. Sacri Palatij, vt in Procuratore tradit Menoc. cons. 228. Tom. 2.

¶ Et in medico, quod salariū etiam non cõ- uentū, illi debeatur, ex l. 1. §. 1. ff. de var. & extra- ord. cognit. l. iubemus, C. de professor. & medie. lib. 10. Bald. in l. 1. n. 3. C. mandati, Prosper Farin. dec. Ro- tæ 129. n. 3. nouiter nouiss.

num. 6. Alois. Riccius decis. Neap. Curia Archiep. 85. nu. 3. par. 1. & in tutore idem collect. 656. par. 3. post Vinc. de Franch. decis. 121. & in famulo, aut alio seruiente, Paul. Castrenf. cons. 346. vol. 2. Menoch. vbi proximè, n. 4. & 95. [Soloz. de gu- bernat. Indiar. lib. 3. c. 8. n. 61.]

¶ Et in Vicario Episcopi tradit Iacob. Patens decis. 43. lib. 2. & decis. 5. lib. 3. Mohedan. decis. 4. de offic. Vicarij in nouis, vbi additio, Marra vot. 99. n. 2. Farin. decis. 291. n. 1. tom. 1. part. 1.

¶ Nam contrarium verius est factum ex æqui- tate, nam vt dicitur Luca cap. 10. Dignus est mer- cenarius mercede sua, capicium secundum Apostolum de præbend. cap. quicumque suffragio 12. q. 2. Marius Muræ super consuet. Panhor. cap. 69. n. 2. facit il- lud Diuæ Matthæi cap. 20. ibi: Voca operarios, & reddet singulis mercedem suam, glos. in clem. dudum, §. verum de sepulchur. Marantà de ordine iudiciorū, par. 4. verbo vt iudicium, n. 197.

¶ Et salariū etiam non cõuentum, ex æqui- tate iudicis officio peti posse, ex Cyno, Baldo, & Salic. in l. 1. C. mandati, tradit Menoc. cõf. 228. n. 4. Mohedan. decis. 4. n. 1. de officio Vicarij, Ioan. Bapt. Magon. de recta patrocinatio. c. 8. n. 3. Bimius cons. 248. num. 5.

¶ Et in negotiorum gestore, quod debebatur, licet sine mādato, & conuentione salarij gesserit, l. idemque, §. idem Labeo, ff. mand. & notatur in l. 1. eiusdem tituli, & per Guid. Papæ quæst. 68. nu. 6. Baeza de decima tutor. Hispanico iure præstan. c. 2. n. 2. & ex l. Titio in princ. vbi glos. & Bart. ff. ad mun- nic. & de incol. Rebuff. resp. 149. n. 7. Bimius cons. 325. num. 7.

¶ Si tutori patrocinanti in causis pupilli de- beri salariū, licet à principio non fuerit taxa- tum, ex glos. l. à tutoribus, §. si ff. de administ. tu- tor. quam omnes sequuntur ibi, Bart. in l. 1. §. fin. ff. mand. Ioan. Petr. Anchar. quæst. 61. num. 7. lib. 2. Additio Franchin. ad Guido Papæ vbi proximè, & ita iudicauit Sacrum Consilium Neap. vt per Vinc. de Franch. decis. 122. n. 4. facit dec. Giurbae 13. num. 3.

¶ Et in medico, quod salariū etiam non cõ- uentū, illi debeatur, ex l. 1. §. 1. ff. de var. & extra- ord. cognit. l. iubemus, C. de professor. & medie. lib. 10. Bald. in l. 1. n. 3. C. mandati, Prosper Farin. dec. Ro- tæ 129. n. 3. nouiter nouiss.

¶ Et licet controuersum sit, an administranti bona ex causa sequestrari debeatur salariū, de quo Baeza d. tract. de decima tutor. Hispanico iure præ- stan. cap. 20. numer. 12. & 15. Carroc. tract. de lo- cato, & conduç. tit. de sequestrato, quæst. 1. num. 1. & sequentibus.

¶ Tamè verum est, quod si iudex videt, quod sequestrer ex tali sequestro damnum pateretur, vel tedium, posset ex hac iusta causa sibi consi- tuere salariū, vt tenet Angul. in l. inderesse puo, num. 2. vers. si tamen, ff. de acquir. possess. quem se- quuntur Imola, Roman. & Aretin. l. 2. C. de præ- bend. salar. lib. 10. l. mulier in opus salinarum, ff. de captiu. & passim reuers. Curt. Ienior tract. de se- questris, q. 24. Tiraq. de retract. eubet. §. 4. glos. 7. n. 8. atrelians de Gallia cõsuetudine Rebuff. tom. 3. ad

Xx 2

ad constit. Gallicas, art. 1. num. 18. & Arifm. Teplat. lib. 1. tit. de sequentiis, fol. 231. & facit l. fin. §. fi. C. de bon. auclorit. Ludic. possid. vbi sequenter, vel depositarius in nullo dispendio, vel incommodo esse debet, & ita fuisse decium per Regiam Cameram Summaria, & Collaterale Consilium Neapolis, tradit Regens Reuertentius decif. 29. tom. 7. in manuscriptor. & quotidiè practitari siue sit voluntarius, siue coactus, ex Franc. Marc. decif. 444. num. 5. Ioseph. Ludouic. decif. Lucen. 52. num. 14. Carroc. d. quæst. 1. num. 5. qui adducunt notata per Bart. in l. tutoribus, §. fin. ff. de adm. tutor. & melius in l. in eos. ff. de tutel. † quod licet officium tutoris debeat esse gratuitum, tamen ex iusta causa satisfiet de labore ex autoritatibus supra adductis, & Baeza. de decima tutor. cap. 1. Quoad partitas solitas Praefecto Agreda Ludouico Melgar, & Roderico de Torres; Ioannes Velazquez in relatione iurata per eum tradita, non posuit in exitu, & cum primùm ei innotuit, quod in absentia sua eius procurator, vel negotio. ù gestor deduxit esse solutas, agnouit bonam fidem, quod erant ex tra administrationem, & satisfacta de quibusdam pecunijs in eius posse relictis per D. Innicum, & ita debere esse exitum pro introitu.

Quoad partitam sexdecim mille morapetinum salarij muneris Alfertij Maioris filius Villæ Madriti, constat ex fide Tabellionis Cöcillij illius esse liberatos Don Innico cum salario aliorum

71 annorum, † & valer ei responderi, quod frustra petit, quod habet, l. si is, cui commo. ata vbi glol. verbo extinguitur, ff. de furt. l. si stipulatus 81. §. 1. ff. de solut. nec exactio pertinet ad Ioannem Velazquez, quam nec alij administratores fecere, nec ipsemet D. Innicus.

Quoad partitas tritici, & ordeï, & aliquot currus palearü, quas pro annis 1604. & quatuor sequentibus debebant soluere Ioannes Garcias Berrio, Alphonsus Perez, Bartholomæus Aguilas, & Michael Garcia, Ioannes de Molina incolæ Villæ Diralcalde coloni dicti Don Innici, non potest onerari Ioanni Velazquez, nisi quod exegit, & non quod exigere nequiuit ob debitorum inopiam, non obstante, quod iudicialiter fecerit diligentias opportunas, mortuo in carceribus dicto

72 Ioanne Molina, alijsque se absentantibus, † & Iudicis decreto restitutis Bartholomæo Aguilas animalibus, & instrumentis cultura exequutis, & hoc virtute legum Regiarum §. 6. tit. 17. 73. lib. 5. noua Recopilat. l. 25. tit. 13. lib. 8. † & sufficit fecisse, quod quilibet pater familias in suis rebus, & diligens administrator fecisset, nec ad plus obligant iura, etiam vbi rigoroso est admistratio, vt in tutoribus videri potest, l. a tutoribus, ff. de adm. tutor. l. 1. ff. de tutel. & ration. distrabend. nam vt inquit l. tutor 8. §. si tutor, ff. de adm. tutor. tutor. non est contra debitores procedendum cum præcipiti festinatione.

74 † Et cum inanis sit actio, quam inopia debitoris excludit, l. nam is, ff. de dolo, l. in l. pacium curatoris, num. 4. C. de pact. cap. cum olim 16. de res. sit. i. p. hat. vbi Anton. de Bate. num. 6. quod lepi-

dè in nauit Poeta ille Bilbilitanus lib. 2. epigr. 3. ad Sextum, dicens:

Sexte nihil debes, nil debes, Sexte fatemur,
Debet enim si quis soluere Sexte potest.

† Et ideo excusatur tutor, vel administrator, qui propter magnam debitoris paupertatem eum non conuenit, aut compulsi ad soluendum, quod soluere non poterat, Bart. in l. omnes pensitare in fin. C. de ammon. & tribut. lib. 10. notans, quod Officiales propter paupertatem possunt remittere debita ex causa impositionum, Escobar de ratioe. cap. 24. num. 12. facit l. si procuratorem, §. si ignorantes, ff. mandati, lbi: Quid tamem si paupertas eis non permisit, excusata a eorum inopia, l. Thais ancilla, §. stebu. arcarius, ff. de defici. commiss. libert. Baeza de inope debitoris, 2. part. cap. 18. numer. 9. † Et ita exactor, qui vsus est solita diligentia, non renetur pro debitoribus decoctis, vt in terminis casus Mantuani decidit Carr. Iunior, conf. 19. versio. circa tertiam imputationem, Franc. Bursat. conf. 193. n. 24. vol. 2.

† Et cum fecerit diligentias iudiciales contra debitores, non potest illi imputari dolo, aut negligentia, siue lata culpa, vt illius periculo cedat, quod exigere non potuit, nam in his terminis loquuntur, l. si tutor constitutus, ff. de adm. tutor. l. fin. §. item rescripserunt, ff. de adm. rerum ad ciu. pert. l. nomina, C. arbitr. tutela, lbi: Si idonea fuerunt tempore susceptæ tutela, & per latam culpam tutoris minus adonea tempore tutela esse ceperunt, l. index, qui super ea re datus fuerit respiciat, & si palam dolo tutoris, vel manifesta negligentia cessatum est, tutela iudicio damnnum, quod ex cessatione accidisset pupillo prestandum esse statuere curabit, l. dolo, ff. mand. l. periculum, ff. si certum petatur, vbi glol. allegat alia iura, l. chirographis, l. tutores, ff. de adm. tutor. l. 1. C. de perio. tutor. Burgos de Paz. conf. 43. num. 48. Muñoz de Escobar de ratioe. cap. 19. num. 21. qui etiam n. 23. ex Socino conf. 149. num. 1. lib. 1. & Baeza de decima tutor. cap. 2. num. 148. Ayora de partit. part. 1. cap. 4. num. 31. & Decif. Genua 76. nu. 8. & 9. † ait, quod in dubio administratores præsumuntur diligentes, & non negligentes, saltem negligentia tali, quæ dolo sit proxima, l. quod Nerna, ff. de positi, quæ non præsumitur, l. quotiens, §. qui dolo, ff. de probat. glol. in cap. sedes, verbo dolo in princ. de res. script. Cæph. conf. 210. n. 64. tom. 2. Marc. Ant. Eugen. conf. 64. n. 30. tom. 1.

† Maxime, quia rigor legum, quæ loquuntur in tutoribus, non est applicabilis alijs bonorü administratores, cum ab eis non parum differant, vt per Franc. de Aretio conf. 66. vijo puncto, dub. 1. Boer. decif. 14. n. 2.

† Rursus, quia si plus in faciendis diligentijs contra dictos debitores expendisset, utique perdidisset, illique impuraretur, quare excusandus venit, si non fecit, l. mediterranea, C. de ammon. & tribut. lib. 10. vbi dicit Bald. non imputari tutori, si non exegit illud, in quo oportebat plus expendere, quæ iam exegisset, vt ex l. sed an vitra, §. 1. §. is enim, & ego verò, ff. de negot. gestis, tradit idem Bald. omnino videndus conf. 8. incip. erant quin-

75
76
77
78
79
80

quinque, num. 1. vol. 1. Andr. Barbat. conf. 64. num. 15. lib. 3.

Nec obstat dicere, quod debuît fideiussores accipere à colonis, nam plures ex eis antequam Ioannes Velazquez inceperit administrare, co-duxerant absque fideiussores, neque inuenit potiores, quamuis in consuetudine multas diligentias fecisset, & fuit necessarium aliquibus ex eis reconducere, quod nisi fecisset, remanissent hæ-maiori damno Don Innici, nec illi recurfus competiisset contra Ioannem Velazquez, argum. l. cum plures 13. §. vlt. ff. de adm. tutor. lbi: Si tutor pecuniam pupillarem credere non potuit, quod nõ erat cui crederet, pupillo vacabit, glol. fin. in l. tutor, eod. tit. Decif. conf. 430. num. 4. Riminald. Iunior conf. 52. num. 44. vol. 1. Sard. decif. 318. num. 8. Ioseph. Ludouic. decif. Perus. 67. num. 2. part. 2. Ioan. Baprist. Cost. tract. de facti. scient. & ignor. cent. 1. dist. 24. nu. 4. & 5. dicens, requiri quod rata pecuniarum quantitas ad manus tutoris peruenerit, & in eius posse permanerit, † quod debet probari per testes, vel instrumenta ab eo, qui obijcit culpam tutori, ex Paul. Castrenf. conf. 140. n. 6. vol. 1. Bart. in l. tutor, qui reperiuntur, §. si post depositionem infans, ff. de adm. tutor. Aretin. conf. 31. ad finem, Aymon Crauer. conf. 20. n. 5. Montan. tract. de iur. tutor. & curator. c. 32. reg. 9. n. 202. & seqq. Esc. de ratioe. cap. 24. n. 16.

Præsertim, quia propter absentiam Regiæ Curia à Villæ Madriti, sterilitatem, & penuriam temporum difficillimè reperiebantur coloni, etiã datis subuentionibus, quæ tamen minus si ab ipsis peterentur fideiussores, quos nunquam obseruatum est colonos prestare, imò nec tempore dicti D. Innici, foret que uelle onerare dictum Ioannem Velazquez insolito, & inuitato onere, † & administrator faciens, quod Dominus fuerat solutus, excusatur, l. si negotia, ff. de negotijs gestis, Ioan. Igneus in l. contractus, numer. 46. ff. de regul. iuris.

† Et administrator caret culpa, si in administrando se gessit secundum morem, & consuetudinem aliorum, l. in l. certi conditio, notab. 3. ff. si certum petatur, Aymon Crauer. de antiq. temp. 1. part. sect. 4. limitatur, num. 8. Caualc. decif. 37. n. 19. part. 1.

Quoad iurum super gabellis Villæ de Alcalá capitalis vnus quenti marauedinozum, & redituum 4569609. marauedinozum non debet onerari Ioanni Velazquez per decoctionem Pompeij Spinulae, nam licet præterdum fuisse illi intimatas lteras requisitoriales Alcaldi Gregorij Lopez Madera, vt infra dies decem exhiberet priuilegium, & reciperet capitale, ipse respondit, quod non habebat dictum priuilegium, sed erat in posse Ioannis de Guzman executoris Regij Consilij Ordinum, & quod ipse adiretur, scripsit Gaspari Guadici agenti dicti D. Innici, quod super eo faceret diligentias, expignoratio, seu redemptio dicti iuri non fuit facta virtute dictæ intimationis, seu requisitionis, sed quorundam proclamatum factorum in Ciuitate Valis Oleti, vbi nõ

redebant Ioannes Velazquez, nec sciuit, quod via illa ageretur de expignoratioe, † de iure autem consideratur modus, quo aliquid fit, & non quem poterat fieri, vt post Innocen. & Hostien. in cap. licet, verbo faciedu de offi. ordin. tradit Feder. de Sen. q. 130. n. 9.

† Et quia cum dictum priuilegium non haberet, fuisset inutilis, & superuacua diligentia, quæ fecisset, & possunt huic casui applicari verba l. si pupilli, §. videamus, ff. de negot. gest. Quamquam enim (ait) hoc ei imputari non possit, cur alios debitores non conuenerit, quoniam conueniendi eos in iudicio facultatem non habuerit, qui nullam actionem intendere potuit, Bart. in l. vitum, num. 14. ff. si certum petatur, † vnde Paul. de Castro conf. 208. nu. 2. part. 1. concludit, quod nõ est in mora, qui propter aliquod iustum impedimentum solutionem non recepit, l. si quis solutioni, ff. de vsuris.

Maxime, quia à tempore, quo præterdum factum fuisse depositum per Claudium Spinulam, scilicet 14. Februarij 1605. vsque ad 18. Aprilis sequentis, quo die fuit manifestata illius Pompeij decoctio, seu fori celsio, transiuit tam modicum tempus, quod non debet illi imputari, si non exegit, præsertim cum non haberet Ioannes Velazquez facultatem exigendi capitalia, & cum esset maioratus, debebat ab ipso depositum reimplicari in emptione, nec ipsi D. Innico, si petisset, debebat consignari, argum. l. hoc amplius in princip. ff. de damno infecto, † vbi angustia temporis excusant, † nam & tutoribus conceduntur sex menses ad implicandum in emptionem pecunias pupillares, & in eis non imputatur illis mora, l. si tutor constitutus, ff. de adm. tutor. & cum non transierint nisi sexaginta quatuor dies, & pecunia, vel fictè depositata esset in posse ministri publici à Sua Maestrate deputati ad recipienda deposita prædicta sub titulo depositarij generalis cum approbatione Consilij Regij, † vt in alijs Oppidis sunt ex prouidentia legis 13. tit. 9. lib. 3. noua Recopilat. Azueved. in l. tit. 12. lib. 4. num. 17. debet reputari casus fortuitus, & inopinatus, † qui non debet imputari dicto administratori, iuxta l. si res pupillaris §. 1. ff. de adm. tutor. quæ ait: Si res pupillaris incurfu latronum pereat, vel argentarius, cui tutor pecuniam dederit, cum fuisset celeberrimus, solidum redactæ non possit, nihil eo nomine tutor prestare cogitur, Roffred. q. 54. num. 3. Gregor. Lopez in l. 30. tit. 12. part. 5. glol. 1. in fine, & alios referens Escobar de ratioe. cap. 14. num. 15. in fine, quia vt inquit Alciat. respon. 100. num. 2. † Principes solent deputare aliquem camporem, qui exigat pecunia, & reditus suos, & apud quos deponi solent pecunia nobilium, & conscriunt rationes expensorum, & acceptorum, & de his ait l. argentarius, ff. de edendo, ministerium eorum publicam causam habere, & munus ipsorum esse, seruare, & custodire pecunias in sua menta depositas, l. si hominib. §. quoties, ff. de positi, l. 9. tit. 3. part. 5. Bald. in l. fin. n. 8. C. de positi.

† Et vltra, quod semper caret poena, quod simili casu euenit, l. fin. in vltimis verbis, ff. de adm. min.

81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93

ministratur. l. sed et si quacunq. §. 1. ff. ad leg. A. quil. l. etiam 14. ff. de admn. tutor. ibi: Nam si idoneus iudicatus est, nihil collegae imputari potest, l. 2. §. gravi. ff. de admn. rerum ad civit. pertin. ibi: Si eo tempore, quo nominatus est idoneus, postea lapsus facultatibus damnus debitis Republicae dederit, quia fortuitos casus nullum hominum consilium praevidere potest, creator hoc nomine nihil praestare debet, Sebast. Medic. tract. de casibus fortuit. part. 2. quae est. 10. n. 115.

- 94 † Est clarum de iure, quod nunquam casus fortuiti (vt fuit decoctio dicti depositarii generalis) possunt, nec debent imputari tutoribus, aut administratoribus, l. negotium, C. de negot. gestis, l. tutoribus, C. de peric. tutor. Gregor. Lopez in l. 30. tit. 12. par. 5. glof. c. in fin. † Et ita dixit mirabiliter Roffred. d. q. 54. n. 4. quod fortuna casus nullum fortis humanae potest praevidere iudicium, l. 2. §. si eo tempore, ff. de admn. rerum ad civit. pertin. l. quae fortuitis, C. de pignor. act. l. 1. §. si magistratus ab initio, ff. de magistr. conven. l. nomina, C. arbitrium tutela, Ioan. Cephal. conf. 487. n. 14. lib. 3. Ant. Gomez de contract. c. 13. n. 5. in fin. Escobar supra, cap. 19. n. 21.
- 96 † Nec Ioannes Velazquez etiam si in posse illius fuisset privilegium, diuinare tenebatur, quod euenit, l. si putator, ff. ad leg. Aquil. l. si fideiussor 29. §. si cum debitor, ff. manū. Greg. Lopez in l. 51. tit. 1. par. 5. glof. 4.
- 97 † Maxime cum tristis euentus non debeat expectari, l. inter stipulantes, §. sacram, ff. de verbor. obligat. ibi: Et casum, aduersamque fortunam expectari hominis liber, neque civile neque naturale est, l. si in emptione, §. liberum, & vtrouque DD. ff. de contract. l. Iulianus, ff. qui, & à quibus manumissi liberi non fiant. † Et quia si diceremus contrarium, foret illi sine sua culpa officium administratoris damnosum, quod nolunt iura, l. si seruus communis, ff. de furtis, l. videlicet, ff. ex quibus caus. maior. l. sed si quis ex signatoribus, ff. quemadm. testam. aper. cap. Janē, vbi glof. verbo sustinere de renunc. glof. verbo vtilitati, in cap. fin. de dilat. nam vt cunque fuisset, etiā intimatione facta dicto Don Innico personaliter, & notitia data in Consilio, periculum idem euenisset, & ita locum habet reolutio iuris, † quod quādo res perijt penes depositarium, quae alias peritura foret, liberatur debitor, l. si plures 14. in fine, ff. de positi, l. si in princ. ff. de iure dotium, Vldaric. Zalius conf. 20. numer. 22. lib. 1.
- Et si dicatur, quod dictus depositarius generalis non erat idoneus, cum illius fallimentum nam magnū fuisset, satisfit, † quia respectu Ioannis Velazquez sufficit, quod esset talis depositarius, & minister publicus, publicumque depositum, vt inquit l. qui mutuum, §. fideiussor, ff. mandati, vt non deberet timere sinistra euentum, nā & si sepe veller diligentias facere super recuperandis pecunijs, nō habuit privilegium, nec aliud instrumentum ad id necessarium, † & ita locum habet doctrina Bart. in l. quod tibi, n. 14. ff. si certura petatur, quod etiam quādo quis tenetur ad

factum, difficultas faciendi excusat à mora, Escobar de ratiocin. cap. 9. n. 59.

¶ Quod ad partitam molendini, Scaphae, & terrarum.

Nihil ratione rerum praedictarum valet onerari Ioanni Velazquez pluribus rationibus: Prima, quia priusquam fuisset illi commendata dicta administratio, euenerat alluuius, fluminisque imperus, hyemis tempore, qui rupit clusam, & ita quāuis habuisset pecunias domini, non potuisset reparari damnus, nec iste casus fortuitus erat periculo administratoris, sed ipsius domini, † ad quem sine dubio spectat molendinorum refectio, Bart. in l. cotem ferro, §. qui maximos, q. 7. ff. de public. & vlt. §. Bald. in l. licet, §. q. 4. C. de locato, dicens; quod magna impentia pertinet ad dominum, qui debet tradere, & habere molendinum instructum, l. sed adde, §. illud nobis, ff. locati, Alexand. conf. 190. in cap. maturè circa prim. lib. 2. Marc. Anton. Natta conf. 13. numer. 3. vol. 1. & conf. 449. numer. 13. & seqq. vol. 2. Iacob. Gallus conf. 26. numer. 2. Boer. dec. 213. numer. 18. † Cum sine culpa, aut negligentia Ioannis Velazquez id euenisset, imò ante inceptam administrationem, quare nullatenus potest ei imputari, l. lecta, ff. si cert. pet. l. Lucius, ff. de positi, Ioan. Andr. in reg. imputari, n. 22. de reg. iur. lib. 6. † Maxime, quia casibus fortuitis non potest resisti, l. quae fortuitis, ff. de pignor. actio. Ioan. Cephal. conf. 247. numer. 18. vol. 2. quia nō sunt in potestate hominis, l. 2. vers. grati, ff. de admn. rerum ad Civ. pertin. ibi: Quia fortuitos casus nullum humanum consilium praevidere potest, l. qui ratione 30. ff. de pignor. actio. ibi: Culpa diuina exat ei praestanda, non vim maiorē, Ioan. Igneus in l. contractus, nu. 26. ff. de reg. iur. Rebusl. tract. de excusat. num. 45. 46. & 49. vbi subiungit, talia impedimenta non posse dici affectata, Lancellot. Gallia conf. 37. nu. 4. [Andr. Gall. lib. 2. practicar. obseruation. obser. 21. nu. 2. vbi allegat e. fin. de homicid. & ibi glof. verbo nō possunt, cap. vni. co de commod. cap. 2. de deposito, l. contractus, §. vis maior, l. ex condueto, §. si vis tempestatis, & §. fin. ff. locati, Ioach. Mynfinger. centur. 6. obser. 88. n. 4.]

† Vnde Bald. conf. 119. in cap. verba dicunt vol. 1. per plura iuris fundamenta probat, quod etiam promittens manutene re clusam, & suscipiens in se risicum, & omni periculum, si tamen diluuiū euenit, non tenetur, quia promissio intelligitur, si possibile sit, & non eueniente casu maximo fortuito, & intolerabili, quod consilium ex tollit, & sequitur Marc. Anton. Natta conf. 449. n. 19. & reperit idem Bald. conf. 145. in cap. casus talis, num. 1. part. 3. & ita dixit benè l. fluminū 24. §. hanc stipulatio, ff. de damno infecto. Labeo quidem scribit de damno dato non posse agi, si quid forte terremoto, aut vi fluminis, aliove casu fortuito acciderit, iuncto §. seq. ibi: Labeo etiam rationem adiecit, quod si hoc non admittatur, iniquum est. Quod enim tam firmum aedificium est, vt fluminis, aut maris, aut tempestatis, aut ruinae, aut incendij, aut terremoto vim sustinere possit, l. ex condueto, §. vis tem-

102

103

104

105

pestatis, ff. locati, Rubens Alexandrin. in l. sed, & si quis in iudicio, num. 3. ff. si quis cautio. Ioan. Cephal. conf. 217. num. 17. lib. 2. Ioan. Igneus in allegata l. contractus, num. 747. Menoch. de recuper. poss. ff. remed. 12. num. 26. Lancellot. Gallia conf. 37. num. 4. Additio. 2. ad Gerard. Maynard. dec. Tholos. 42. lib. 1.

- 106 † Imò inquit l. hoc amplius 9. §. 1. ff. de damno infecto, quod fluminis impetus prauideri non valet, vbi glof. verbo damni, hoc notat Alexand. conf. 112. num. 1. volum. 1. Carroc. tract. de locato, & dicit l. tutoribus 4. C. de peric. tutor. tutoribus, vel curatoribus fortuitos casus aduersus quos caueri non potuit, imputari non oportere, Aug. Caput. tract. de regim. Reipubl. suē Ciuit. cap. 7. §. 10. num. 4.
- † Maxime, quia molendina aequiparantur rebus, quae seruando seruari non possunt, vt voluit singulariter Angel. in l. non solum § 6. num. 1. ff. de petit. hered. dicens, † quod molendina posita in flumine, & quae deteriorantur quotidie, & quae per imperum aquarum sunt in periculo totalis destructionis, possunt alienari per Praelatum, aut tutorem, & ponderat l. lex, quae tutores, §. fin. C. de admn. tutor. & non habere contradicentem tradit Rub. Alexandrin. conf. 138. num. 3. Velazq. de Auendaño de censib. Hispan. cap. 51. n. 8. Farin. dec. Rot. 313. num. 2. part. 2. nouiss. nouiss. tom. 1. Casl. Manent. dec. 9. num. 7.
- Et prout constat ex memoriali, & prouisione Regia productis per Ioannem Velazquez, nō venit in illius posse pecunia aliqua dicti Don Innici, nec redditus bonorum eius, quādo fluuius ruperat clusam, nec per biennium postea, nam pro anno primo illis percepit Ioannes de Gazman Index Commisarius à Consilio deputatus, qui & sequestrauerat pro secundo anno, quo Consilium decreuit tolli sequestrum, & Licentiatius Sylua de Torres fecit adduci ad hanc villam, † nec fuere soluti vique ad finem anni, & quemadmodum ait Nicolaus Loslaus in tractat. de iure vniuersi. part. 3. cap. 4. num. 2. aedificia non reficiuntur vento, sed cum magno sumptu, & opera, l. vltim. C. de usur. pupillar. l. si ventri, §. vltim. ff. de privileg. credit. l. ex duobus, C. de negot. gest. d. l. lex, quae tutores.
- Ad reparationem autē erant necessarii ad minus ducati bis mille, vt constat ex declaratione Artificis periti similibus operum, facta mandato Iudicis ordinarij ius Villae, † cui declarationi standum est, l. Gallus, vbi Bart. in princ. ff. de liber. & posthum. & in l. 2. ff. de testamēt. Marc. Anton. Eugen. conf. 28. à num. 25. & conf. 47. nu. 27. tom. 1. Roland. à Valle conf. 30. num. 26. lib. 3. † Administrator autem non debet facere de bonis proprijs expensas, quantumcunque sint necessariae, l. ius alimentorum, §. fin. ff. vbi pupill. educari debeat, l. magis puto, §. si pupillus, ff. de rebus eorum, † nisi ex mera sua voluntate velit facere de proprijs bonis, l. quid ergo 3. §. consequitur, & §. Usuras, ff. de eo, qui praetore, l. si vero, §. si mihi, ff. mandati, facit l. quoties 10. §. sicut autem, ff. de admnistr. tutor. ibi: Soluere potest, si modo fuerit pecunia, vnde

soluat, l. denique, §. int erdam, ff. pecul. legat. ibi: Testatorem voluisse eum retinere peculium interpretemur, videlicet ex eo, quod ex peculio eum inisset ceterum inferre, l. filius familias 117. §. apud Marcellū, ff. de legat. 1. ibi: Sed vix est, vt legatarium esse reditus voluerit antea dare, quā fructus legataris perceperit, Bart. in l. cum tale, §. falsam, ff. de condit. & demonst. quem sequitur Rota dec. 316. numer. 5. part. 2. nouiss. Menoch. conf. 62. num. 12. vers. primò quia, Matc. Anton. Natta conf. 86. num. 21. tom. 1.

Nec obstat dicere, quod Ioannes Velazquez habebat ex his, quae ad annum censum dederat D. Innico, nam habet probatum, eas destinasse, & reliquisse pro satisfaciendis aliquibus iam erant soluta tempore damni, quod venit molendino, & clusae, † & sufficeret etiam si extarent, fuisse pro diuersis effectibus applicatas, l. inter causas 26. §. abesse, ff. mandati, quae ait: Abesse intelligitur pecunia fideiussori, etiam si debitor ab eo delegatus sit creditori, licet is soluendo non fuerit, quia bonum nomen facit creditor, qui admittit debitorem delegatū, ac si diceret, quod iam pecuniae illae non erant D. Innici, sed creditorum suorum, quibus soluere decreuerat, pro quo facit Bart. in l. antiqua 23. §. sed si minus quod in aliquibus impressionis habetur sub solo legis initio, num. 3. l. sub signatum, §. bona, ff. de verb. signif. l. fin. §. fin. autem alienum, C. de bonis, quae liberis, l. quid ergo 3. §. quid ergo, ff. de eo qui pro tutore, ibi: Si de re pupillari non potuit solui, quia erat deposita ad praedictorum comparationem, l. debitor meus 14. vers. si vero iusta, ff. de negot. gest.

Et ipse Don Innicus affirmando, quod dictum molendinum erat destructio sui patrimonij, & constando illi, quod non erant pecuniae ad reparandum clusam, scripsit Ioanni Velazquez, quod non faceret expensas in illa, & quāuis non scripsisset, & habuisset pecunias, non debebat facere, cum esset res onerosa, & prauidicialis dicto D. Innico, l. sed an vltro 11. §. is autem, ff. de negot. gest. † nec quis de negligentia, aut culpa tenetur, quādo non facit illud, quod si fecisset, certum non erat, quod fuisset profuturum, l. 1. §. penultim. ff. ad S. C. Tertulian. vbi Bald. notat Odrad. conf. 136. num. 5. Francis. Beccius conf. 105. num. 10. l. fin. §. 1. ff. quis ordo in honor. poss. servetur, late Surd. dec. 87. num. 10. & 11. dec. 260. n. 6. & 273. num. 5.

† Nec tenetur, aut debet tutor pupilli sui ius profequi, quādo eius prosequutio maiores sumptus allatura esset, quā lucrum, Chauass. lib. 2. de perfecta prudentia, c. 8. §. 3. pag. 381.

† Et est res indigna, quod eius nomine petatur, aut velit factum fore, quod ipse fieri noluit, contra l. generaliter, C. de non numer. pecun. cap. per tuas de probat, & quod tam magna expensa ducatorum bis mille fieret inutiliter, nam vn inquit singulariter l. diuortio, ff. de negot. gest. quidā modus seruandus est, vt ita querela locus sit, in quantum facere potuit, quāuis postea amiserit, si illo tempore, quo gessit, ei soluere potuit, non enim de veteri in officio deliquit, si non protinus res suas distra-

113

114

115

116

117

straxit, ad pecuniam redigendam, praeterire denique aliquid temporis debet, quo cessasse videatur, quod si interea priusquam officium impleat, res amissa est, perinde negotiorum gestor non tenetur, ac si nunquam facere potuisset, qui textus mirabilis est, ad nostrum casum, siquidem quando Ioannes Velazquez incepit aliquid recuperare ex redditibus administrationis, & per Consilium Supremum Castellae fuit data illi prouisio dissequetri, t iam erant multi menses elapsi, quod euenerat damnnum in molendino, clusa, & scapha, quam impetus fluminis portauit res solitae, & quae nullo modo deat administratori imputari, vt notauit in terminis Vlpian. in l. hoc amplius, §. Neratius, ff. de damno infecto, ibi: Si ratis in agrum meum vt flumini delata sit, l. ait Praetor, §. hodie, ff. de minor. ibi: Qua foruitis casibus subiecta sunt, verum, §. penultim. eod. tit. ibi: Multis casibus obnoxia, l. quod sepe in fin. vbi glof. & DD. ff. de contrab. empt. Auendaño de cons. lib. II. in cap. 51. num. 7.

Et cum in nullo eorum habuerit culpam dicitur administrator, non bene praerenditur contra ipsum, quod satisfaciat damnnum clusae molendini, & ratis, & terrarum, quae dicunt solitas irrigari, contra l. rescriptum, ff. de his, quibus vt indign. Alciat. respons. 400. num. 43. & ex scripturis productis per Ioannem Velazquez constat euidenter, quod testes producti pro parte D. Innici tanquam vassalli, & famuli deposuerunt animose, dicendo, quod clusa existerat bona, & quod illius raptura potuisset refici cum ducatis quingentum, nam vltra, quod nec illos, nec partem eorum habebat ex pecunijs D. Innici, constat ex diligentijs iudicialibus per eum factis, quod ad minus erant necessarij ducati bis mille, & quia hyenas erat, non poterat refectio habere firmitatem, nec solidari, aut haberi securitas, quod fluminis iterum non rumpere, quod fuisset refectum, ex quo maius damnnum causaretur, & opus, ac impensa periret.

Denum quoad praerensionem, quod non admittantur salaria ministrorum Dar Alcalde, seu Oeconomorum, caret fundamento, cum sint ministri distincti ab administratore principali, & Consilium iussit, solui eis salaria in rationibus deducta. Ex quibus omnibus mihi videtur, prouideri debere super omnibus capitibus, vt superius fundatum est, ad fauorem Ioannis Velazquez. Saluo, &c.

SVMMARIVM.

- 1 Dolus hanc causam contracti bonae fidei ex parte alienius ex contrahentibus, illum annullat.
- 2 Lucratua causa si sit ex parte doli facientis annullat contractum.
- 3 Obligari vnum pro alio nullum visitatur, & a iure permittitur.
- 4 Obligari potest quis mediante Procuratore ad beneficium alterius.
- 5 Ratiua quilibet est moderator, & arbiter.
- 6 Mandati actio competit mandanti contra suum Procuratorem, qui pecunias recepit virtute mandati.

- 7 Actio de dolo praescribitur biennio.
- 8 Dolus non praesumitur, nisi probetur ab eo, qui allegat.
- 9 Censualis contractus licitus est, & approbatus.
- 10 Dolus non praesumitur in his, quae sunt de genere permissorum.
- 11 Dolus non praesumitur in eo, qui iure suo vitatur.
- 12 Inuriam nemini facit, qui suo vitatur iure.
- 13 Dolus committi non solet sine causa, aut animo lucrandi.
- 14 Dolus non praesumitur contra eum, qui est in damno, & non in lucro.
- 15 Dolus non praesumitur etiam vbi est modicum lucrum.
- 16 Diuinare non est in nostra potestate.
- 17 Culpa non imputatur ei, qui non fecit, quod non tenebatur facere.
- 18 Quando non inest id, de quo magis videbatur inesse, nec inest id, de quo minus.
- 19 Contrahere quis censetur pro eo, quod ad se pertinet, non virtute auctoritatis extraneae.
- 20 Emptio, & venditio nomine proprio praesumuntur factae.
- 21 Filius soluens debita patris, videtur facere proprio, & hereditario nomine.
- 22 Actionem censetur quis pro se, & suo nomine intentare, non alieno.
- 23 Dotem censetur pater constituere filia pro se, & suo nomine.
- 24 Contractus ab initio voluntarij, sunt postea necessarij.
- 25 Contractus habens substantialia debet subsistere.
- 26 Dolus definitur, quod sit machinatio studiosa ad decipiendum alium.
- 27 Dolus quando dicitur dedisse causam contractui.
- 28 Verisimile, quod non est, reputatur falsum.
- 29 Credulus nimis sibi debet imputare.
- 30 Credens alicui tercio, cum quo non sebat contractus principalis, debet sibi imputare.
- 31 Dolus tertij non praerudicat contrahenti, qui non participauit de dolo.
- 32 Dolus, & actio de dolo est personalis, nec personam egreditur.
- 33 Decepto iura prospiciant contra decipientem.
- 34 Contractus medius dicitur, in quo aliquis nec patitur damnnum, nec consequitur lucrum.
- 35 Lucratua causa, aut onerosa discernitur attenda origine.
- 36 Lucratua causa dicitur, quando recipiens nihil posuit de suo.
- 37 Onerosa causa dicitur, propter quam aliquid abest recipienti.
- 38 Censualis contractus multum similis est emptioni, & venditioni.
- 39 Agi non potest etiam in subsidium aduersus eum, ad quem res peruenit ex causa onerosa, etiam si adfuerit dolus tertij.
- 40 Onerosa causa, & titulus fauorabilis magis est lucratua.
- 41 Miseratur qui, & comodatus in benedictione erit.

- 42 Commercium institutum, vt faciliorem redderet hominum societatem.
- 43 Pacta, & conuentiones seruari ad publicam utilitatem concernit.
- 44 Fidem fallere graue est.
- 45 Utilitas publica circa seruandam fidem contractuum praefertur priuata.
- 46 Tractans de damno vitando fauorabilior est, tractante de lucro captando.
- 47 Censualis contractus non est de his, qui dicuntur bonae fidei in iure ciuili.
- 48 Contrariorum vno positio, aliud ommissum intelligitur.
- 49 Inclusio vnius est exclusio alterius.
- 50 Dolus Praelati, Abbatis, aut Rectoris non nocet Ecclesiae, Monasterio, aut Collegio.

ARGVMENTVM.

Dolus tertij, etiam si sit Procurator, an nocet in contractibus bonae fidei, & quid in contractu censuali, si ille, qui pecunias dedit ad censum, erat locus pius Religiosorum, & non participauit de dolo.

CONSILIVM CLXXX.

Vponitur in facto, quod Domina Anna Pacheco, D. Petronilla de Castilla, & D. Ioanna de Castilla incolae villae Villaresi fontium, mandatum fecere N. ibidem commoranti, vt illarum homine valeret sumere ad annum censum vsque ad summam ducatorum trium mille capitalis ad rationem vnius pro quatuordecim, illaque insolidum obligaret, specialiue hypothecae supponeret ipsarum bona stabilia in mandato expressa, cuius virtute dictus N. quinto Februarij eiusdem anni accepit a Collegio Societatis Iesu Ciuitatis Cochensis dictos ducatos termille capitalis ad censum ad dictam rationem cum pactis, & conditionibus in similibus contractibus apponi solitis, & consuetis in forma publica, & authentica, ac cum solemnitatibus debitis, stipulato contractu, solutione censibus per tempus aliquod, praerenditur pro parte ipsarum, & haeredum aliarum soluere non teneri in futurum, quia praerendunt fuisse deceptas ab eo, cui mandatum dedere, & alijs, qui in eodem loco ipsis dixere, quod asscurabant, nihil dampni pasturas, imò remansuras indenes a solutione censuum, & capitalis, & quod omne totum soluere habebat milles quidam nobilis Madriti degens, in cuius beneficium dicitur versa pecunia.

Dubitaturque casu, quo sit verum, eas fuisse deceptas, cum Collegium praedictum, nec aliquis pro eo illas deceiverit, sed bona fide consensu mandato dederit dictos ducatos termille, census sit validus, vel non, aut possint se subtrahere a solutione in futurum, vel possint compelli via executiua vigore dicti instrumenti censuali guarentij.

Et respondeo, quod licet sit vulgaris resolutio iuris, quod t quando doli s pro parte alienius ex contrahentibus dedit ca usam, quod celebraretur contractus aliquis ex his, qui dicuntur bonae fidei, de quibus in §. actio num. 2. Instit. ut. de action. & glof. verbo bone fidei, in cap. cum venerabilis de exceptionibus, contractus sit nullus fauore illius, qui dolum fuit passus, vt ex l. 3. §. final. ff. pro socio, l. & eleganter, ff. de dolo, l. 57. tit. 5. part. 3. & alijs iuribus tradunt Alexand. in l. iuris gentium, §. Praetor ait, num. 1. ff. de pact. glof. verbo nullam, in c. innotuit de elect. Bernard. Diaz reg. 200. Gomez num. 12. Zafius 45. in d. §. actionum, Ioann. Gutierrez. lib. 2. practico. quest. 22. num. 13. & de iurament. confirm. 1. part. cap. 37. num. 12. Couarr. in reg. possessor. 2. part. §. 6. num. 6. de regul. iur. lib. 6. Marienzo in l. 2. tit. 1. lib. 5. Recopilat. Palac. de contractib. lib. 2. cap. 3. vers. dolus, Molina conciauis noster, 2. tom. de iust. disputat. 352. vers. bis ita, t maxime quando causa esset lucratua ex parte eius, qui dolum fecisset, vt tradunt Ant. de Burr. in cap. ex insinuatione 26. num. 5. de simonia, Florian. in l. ante omnia, nu. 4. ff. de probat. ex l. si procurator, ff. de doli except. l. 1. §. si quis tamen, & §. si filius, ff. de vi, & vi armata, Menoch. de arbit. Iudic. lib. 2. casu 395. num. 12. qui & loquuntur generaliter.

Sed in hoc casu militat diuersa ratio, diuersaque ius, nam licet dictae Dominae, vt praerendunt, fuisse deceptae per eum, cui dedere mandatum, & cuius fidem fuere sequuta ad sumendum censum, aut per alium ex parte illius, cum Collegium praedictum non fuerit particeps doli, nec alius eius nomine contractus est validus, & legitimus, debentque reditus soluere interim dum non emerint capitales, idque pluribus iuris fundamentis animaduerso, t quod non est nouum, sed multum permittum in iure, vnum pro alio contractus celebrare, & se obligare, & ad alterius villitatem, & non ipsius contrahentis, sicut multoties euenit, pecunias ad censum sumere, vt in vsum, & beneficium alterius conuertantur, siue obligentur vt principales, siue vt fideiussores, vt quod in obligationem deducimus, tutius nobis debeat, l. 1. §. verbis autem, ff. de obligationib. & actionib. & in titulis, ff. de C. mandati, & de fideiussores, & passim in iure, & proprijs in terminis obligationis annui census Felician. in suo (quod de eis caidit) tract. lib. 3. cap. 3. t non solum pro se ipso, sed medio alicuius procuratoris, l. qui autem, §. finali, cum l. seq. l. eum, qui, §. item si mihi, ff. de constit. pecun. & ibi Bart. Ioann. Caphal. consil. 220. incip. proponitur, num. 1. tom. 2. Et ita poterunt absque aliqua difficultate dictae Dominae dictum mandatum facere ad sumendum dictos ducatos ter mille ad annum censum, imponendumque super earum bonis, non solum si ad suum beneficium fuisse pecunia conuertenda, sed si in alterius commodum, t cum pro sua voluntatis dictamine cuilibet de re sua disponere concedatur, cuius est moderator, & arbiter, l. in remandata, C. mandati, l. sed et si lege, §. consuluit, ff. de petit. hered. l. Pollo, C. de his quibus vt indignis, Alexand.

xand. in l. illam, nu. 1. C. de collationib. Christoph. de Castellio conf. 28. num. 10. Roland. à Vall. conf. 62. num. 13. volum. 1. & hoc siue fuisset illis facta indemnitatis per Procuratorem, quod nihil damni essent pastura pro capitali, & reditibus, sine non, 6 † quia solummodo poterunt agere adione mandati, vel alia forsitan competenti aduersus dictum Procuratorem, ex l. si remunerandi 6. §. si passus, l. rogatus, §. qui fidem, l. Papinianus, ff. mandati, l. si fideiussor, C. eodem titulo, l. cum alter, C. de fideiussor. l. 1. §. 12. tit. 12. part. 5. Duënas regul. 337. Ioan. Gutierr. allegat. 4. num. 3. Felician. vbi proxime n. 4. nã actionem de dolo intentare post lapsum annorum tot, dubium mihi videtur, † cum actio de dolo biennio præscribatur, nec postea ex ea agi potest ad rescissionem contractus, l. fin. C. de dolo, l. 6. tit. 17. part. 7. Cuiac. in tract. de diuers. temporum præscript. cap. 21. Cæphal. conf. 192. incip. magnificus, num. 22. tom. 2. quæ actio nec ad interesse habet locum contra dictum Collegium

7 Societatis lesu, † quia est iuris resolutio, dolum non præsumi interim dum clarè non probatur, aliquem eum commississe, l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. Abb. in cap. aduersario, nu. 8. de exceptionib. Paul. de Castro in l. transactione, num. 2. C. de transactionib. Ioan. Gutierr. conf. 9. n. 7. in quem sensum affectibus liberum potest cadere, dicere, aut præsumere, dictum Collegium Societatis lesu fuisse in dolo, dandò suam pecuniam ad contractum licitum, † prout est censalis per Constitutiones Pontificias pretio taxato per leges Regias, vt in extrauagantibus Martini V. & Calisti, vt late deducit Couarr. lib. 3. v. ar. resolut. cap. 1. n. 7. Rebuff. in tract. de constitut. reddituum in princip. glof. 1. in tom. 2. commentariorum ad Constitut. Gallicæ, Gregor. Lopez in l. 28. tit. 8. part. 5. glof. à censo, Valalc. de iure emphit. q. 32. num. 8. Auendaño r. sponf. l. 2. num. 4. Michael de Palacio lib. 4. de contractib. cap. 7. ver. verum intamèn, Anton. Gomez tract. de censib. cap. 2. num. 4. Felician. eod. tract. e. n. num. 18. & constat l. 1. num. 4. & seqq. tit. 16. lib. 5.

10 Recopil. † quia in his, quæ non sunt de genere prohibitorum, sed permissorum dolum minime præsumitur, vt argumento dist. l. quoties, §. qui dolo, tradit Paul. de Castro conf. 9. videndum est, nu. 16.

11 lib. 3. † nec vllus dolum præsumitur in eo, qui suo iure vtitur, glof. in l. 1. in princip. ff. de actio. empti, Bald. in l. si traditione, num. 2. C. eodem titulo, Menoch. lib. 4. de præsumptionib. præsumpt. 188. num.

12 15. † nam qui suo iure vtitur, nemini iniuriam facit, cap. cum Ecclesia Viterana de elect. l. iniuriã, §. 1. ff. de iniur. Nauar. conf. 6. de elect. num. 6.

Præsertim, quia ex datione dictarum pecuniarum ad censum, non aliud lucrum fuit cõsequutum Collegium, quod potuisset alijs eodem pretio, & maior forsitan securitate cõcedere, † dolum autem committi non solet siue animo lucrandi, & siue causa, vt tradit Hippol. de Marsil. conf. 77. num. 7. & Roland. à Vall. conf. 11. omisso multiloquio, num. 55. volum. 3. † & quando aliquid cedit in alicuius damnum, is, qui eum patitur, nõ præsumitur dolo fecisse, l. præses, C. de seruitut. & aqua, Aymon Crauet. conf. 75. nu. 18. Carol. Ruin.

conf. 2. num. 1. vol. 2. Socin. Iunior conf. 37. num. 3. vol. 2. & conf. 38. num. 12. eodem vol. Roland. vbi proxime num. 59. & seq. Menoch. de præsumpt. l. b. 5. præsumpt. 3. num. 18. & 19. & conf. 4. n. 4.

† Imò nec præsumitur, quando tenet, ac modicum lucrum ex eo resultaret, vt post eundem Crauet. conf. 75. nu. 18. & conf. 319. n. 13. & Ruin. conf. 8. ad finem, lib. 4. tradit Menoch. vbi proxime num. 20.

Quod confirmatur, quia Rector, & Collegium Societatis lesu abentes lesire non poterant, an dicta Dominia fuissent inducta, & à quo, & ad quæ finem, aut in cuius beneficium debebant pecunia cedere, † quia non licet, nec est in potestate nostra diuinare, vt in l. si putator ff. ad l. Aquiliam, canonizata de penit. distinet. l. si putator, l. si fideiussor, §. non male, ver. ignouendum, ff. mandati, c. vt nostrum, vt Eccles. Benefic. & c. text. vbi notat Salicet. in l. super, ff. de contrah. empt. Bartholom. Socin. conf. 6. num. 3. vol. 1. Abb. in cap. illud, n. 9. de præsumpt. Gomez regul. Cancel. de annali poss. q. 10. forent enim speculationes friuolæ, & superuacua. † Rursus, quia non imputatur culpa ei, qui non fecit, quod non tenebatur facere, l. Gracchus, C. ad l. Iuliam de adulter. Aretin. conf. 111. col. fin. ver. cum igitur nondum, Roland. à Valle conf. 57. incip. viso processu, num. 50. vol. 1. ergo multo magis non debet imputari dolum, vt arguit Crauet. conf. 21. num. 7. & Roland. à Valle vbi proxime n. 51. † quia quando id, de quo magis inesse videbatur, non inest, nec id, de quo minus, cap. licet vniuersis, vbi glof. verbo multo minus de testibus, l. 1. C. de negotijs gestis, l. nec ex vera, C. de acquiren. poss. Bald. in l. si emancipati, num. 1. C. de collat.

Maximè, nã cum Collegium videret mandatum ritè, & solemniter contestatum à dictis DD. vt illarum nomine, & pro ipsis caperentur pecunia ad censum absque vlla coniectura, quod haberent cedere in beneficium alterius, nec quod fuissent ab aliquo inducta, non benè fecisset illud præsumendo, † quia in dubio quis videtur contrahere pro eo solum, quod ad se attinet, & non virtute autoritatis extraneæ, quæ nõquã subintelligitur, l. cum pater, ff. de iure dotium, vbi curatoris officium non subintelligitur, l. 1. & 2. C. credit. euictio. pignoris nõ debere, vbi nõ intelligitur quis vendere iure creditoris, nisi exprimatur, l. si quis, §. penult. ff. locati, vbi nec quis intelligitur locare tanquam usufructuarius, nisi exprimatur, doctæ Bart. in quest. 5. incip. adunantia, num. 6. & probat text. in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, ff. de verb. oblig. Decisio Genue 101. n. 6. Burgos de Paz conf. 3. num. 77.

† Sicut in dubio emptio, & venditio præsumuntur facta nomine proprio, l. 1. C. si quis alteri, vel sibi, l. si patrus, C. de iur. iudicij, l. ad probationem 1. vbi Bald. C. de probat. l. 49. tit. 5. p. 5. Alexand. communens dicens, conf. 24. circa num. 3. vol. 5. Decius conf. 213. n. 11. Crauet. conf. 131. n. 12. Martenz in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recop. glof. 1. n. 14. §. 6. & 88.

† Et facit, filium soluentem debita patris dist. & videri solugre hæreditario iure, & nomine pro-

proprio, non alieno, vt respondit Decius conf. 449. num. 10. & est l. 2. C. de iure deliber. Gregor. Lop. in l. 1. tit. 6. part. 6. glof. 5. Tiraq. de iure obf. am. pliat. 26. num. 15. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 493. num. 11.

22 † Et qui in iudicio agit, visus est actionem intentare pro se, nomine suo, & non alieno, vt ex l. Papinianus, vbi glof. & Alberic. ff. mandati, dist. l. si ita stipulatus fuero, §. Chrysogonus ff. de verb. obligat. l. pro herede, ff. de acquirend. hered. tradunt Paul. Cast. in l. 1. num. 5. ff. de solut. Cæphal. conf. 250. n. 45. Tom. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 10. glof. 1. num. 3. Marc. Anton. Eugen. conf. 55. num. 40. lib. 1.

23 † Sic quando pater dotem constituit pro filia, videtur pro se, & proprio nomine, & non alieno facere, vt respondit Guillelm. Benedic. in cap. Raynuntius de testam. verbo dotem, num. 23. & seq. l. fin. C. de dotis promiss. Afflic. decis. Neapol. 179. n. 1. Paul. Staiban. conf. 35. num. 4. Socin. Iunior conf. 79. num. 50. lib. 3. Ioseph Ludouic. decis. Perus. 21. num. 16. 1. part. l. 8. vbi Gregor. Lopez glof. 2. tit. 1. p. 4. & ideo cum mandatum esset ita clarum, quod pecunia capiebatur illarum nomine, caperet omni iuris fundamento post annos tot velle se subtrahere à solutione sub pretextu, quod fuerunt inducta ad se obligandum, & quod pecunia cesserunt in vtilitatem alterius, † quia cõtractus ab initio voluntarij si fiant, remanent necessarii, & irreuocabiles, aduersario non consentiente, l. sicut initio, C. de actionib. & obligat. & in prologo quinta partitæ, vbi Gregor. Lopez glof. 1. l. perfecta donatio, C. de donat. qua sub modo, l. 10. tit. 22. part. 1. l. 3. tit. 5. part. 5. Bald. in l. 1. nu. 124. ff. de rerum diuis. & in l. cum Archimedorum in fin. C. vbi in possess. legator. Archid. in cap. de forma 22. quest. 5.

25 † Et quia quando contractus habet substantialia, vt contrahentium consensum, & pretium, debet tenere, l. dolum, C. de inutil. stipulat. l. si quis cum aliter, ff. de verb. obligat. Petrus de Bellapertica in l. 2. C. de rescindend. vendit. & in l. & elegantèr, ff. de dolo, quem refert, & sequitur Abb. in cap. cum dilecti, num. 6. de empt. & vendit. & cum Collegium penès se haberet suas pecunias, nec haberet necesse inuitare, aut rogare cum eis dictas Dominas vt ad censum sumerent tempore, quo alij idoneis consignare potuissent, nullatenus potest illi dolum imputari, nec ex parte sua dedisse causã cõtractui, † maximè attèta doli diffinitione, quod sit studiosa machinatio ad alteri decipiendum, adhibita cum magna calliditate, vt ex l. 1. ff. de dolo, tradunt Ioann. Andr. in cap. 1. num. 2. de his, qua vi, metu & causa fiunt, Nauarr. in cap. humana aure 22. quest. 5. quest. 2. nu. 1. & in manuali, cap. 27. num. 177. Molin. tom. 2. de iustit. dist. spat. 293. ver. dolum, Cicero 3. lib. officiorum, & Petr. Bollo in œconomia canonica, 1. class. cap. 1. §. 2. in princip. † Et quia tunc solum dicitur dolum dedisse causam contractui, quãdò quis dolo sua fisionibus induxit aliquem ad secum contrahendum, vel vendendum, vt illum deciperet, qui alijs

non erat contracturus, nec venditurus, vt ex l. si dolo, C. de rescind. vendit. l. dolo, vel metu, C. de inutil. stipul. l. 3. §. ultim. ff. pro socio, tradunt Valalc. de iure emphit. quest. 5. num. 9. Couarr. in regul. posses. 2. part. §. 6. num. 6. Conrad. de contractibus in sum. mario operis ad quest. 57. dicto 14. Molina vbi proxime, dist. 259. ver. secundum, Paz in praxi, tomo 3. cap. 6. num. 15. & quia caret omni verisimilitudine, & menti sensata non potest persuaderi dicere, aut cogitare, quod dictum Collegium haberet inducere dictas Dominas, vt pecunias census conuertent in commodum alienum, † quod autè verisimile non est, falsum reputatur, vt tradit Bald. in l. 1. num. 16. C. de seruit. fugit. quem sequitur Alexand. conf. 27. in causa, & l. te, numer. 4. Decius conf. 644. num. 6. Socin. Iunior conf. 61. num. 35. lib. 2. Ioann. Neutz. conf. 8. n. 68. & seq. Grattus respons. 25. nu. 21. lib. 2. Catellian. Cotta in memorab. verbo verisimile, Zuntus respons. pro uxore, num. 127.

Nec obstat, quod dictus earum Procurator ipis affirmasset, quod non erant satisfactura capitale, neque census illius, nam sibi imputent, quia illi fidem adhibuere, nec cautius procedere, capiendò prius sufficientem indemnitatis cautelã, tñã sibi debet imputare, qui nimis credulus est, l. 29. 1. §. fin. quæ in alijs est lex 2. iuncta glof. verbo acti est, ff. quando actio de peculio est annalis, † maximè quando creditur alicui tertio, cum quo contractus principalitèr nõ gerebatur, l. 3. §. sed si sic accepit, ff. de in rem verso, l. fin. in princip. C. de accusat. glof. verbo quamuis, in l. 1. in princ. vbi Alex. num. 2. ff. de eo, per quem factum erit, cap. non solum 9. q. 3. verbo videri in cap. si quis 50. distinet. l. 8. in 13. part. 2. vbi Gregor. Lopez glof. 2. & Ecclesiastici, cap. 19. Seneca in Hercule Oeteo, actus 5. scena 4. quare nullum ius habent contra dictum Collegium, sed contra eum, cui mandatum dedere, & a quo asserunt ad id fuisse inductas.

Nec possunt inuari, dicendo, quod licet pro parte Collegij, aut sui Rectoris non interuenerit dolum, aut deceptio, adfuit ex parte contrahentis illarum nomine, † quia dolum tertij non præiudicat alteri non contrahenti bona fide, qui nõ participauit de dolo, vt quotidie experimur in contrahentibus, aut fideiuentibus pro alijs, qui regularitèr sunt persuasi sub indemnitatis, vel absq; illa ad se obligandum, & adhuc compelluntur à creditore ad satisfaciendum, nec vllò tempore in hoc est opposita difficultas, & ita quod dolum tertij alteri præiudicare non debeant, l. si procurator, ff. de doli except. l. iniquissimum ff. de iuris, & facti ignor. l. summa, §. emptor, ff. de peculio, glof. verbo hoc ipso, in l. & elegantèr in princ. ff. de dolo, vbi Bart. num. 1. ver. ad secundum, sequitur dictam glossam, dicens notabilem las. in §. actionum, nu. 44. In sit. de actionib. Paul. Castren. conf. 412. viso facto, num. 3. volum. 1. Florian. de Sancto Petro in l. cum ita, num. 5. ff. de legat. 2. Petrus Satern. in tract. de assicurat. & sponfion. mercat. 4. part. num. 22. Bald. in dist. l. & elegantèr in addit. num. 7. & in l. si procuratorem, num. 9. ff. de procuratorib. dicens, quod dolum tertij non facit contractum nullum,

lum, nec annullandum, sed dolus tantum contra-
 32 heatis, quia dolus, & eius actio est personalis,
 & non debet egredi personam committentis, l.
*Falsimius, §. quod si aduersus, ff. ex quibus causis in
 possessionem eatur, l. si cessante, C. de distract. pignar.
 Bart. dict. num. 1. Gregor. Lopez in l. 49. tit. 13. p.
 5. glof. 1. quæ lex in proposito est optima, & ex l. 1.
 ff. de doli except. & l. apud Celsum, §. quartu, Paul.
 Cast. conf. 19. in causa, quæ vertitur, num. 5. lib. 3.
 Et ita iuristarum, & Theologorum commune
 placitum est, quod quando dolus non dat causam
 contractui, sed adhibetur à quodam tertio non
 communicante altero contraente in dolo, est
 validus contractus, & si decepto detur actio ad-
 uersus tertium, qui dolum adhibuit, vt habetur
 expressè in l. 1. in fine, l. 2. ff. de proxenetis, dist. l. &
 eleganter ad finem, cum l. sequenti, glof. final. in cap.
 cum dilecti de empt. & vendit. & ioh. Anton. de Bu-
 33 tricio num. ultim. Bald. num. 4. in l. 1. C. si quis ali-
 quem testari prohibuerit, Ang. in summa, verbo do-
 lus, num. 9. Medina in C. de resiste. quest. 33. §. hic
 tamèn, Sylueller etiam, verbo culpa, §. septimo, &
 ex Holtienli à se relato, Freiburgo de empt. & ven-
 dit. lib. 2. tit. 8. quest. 8. qui in utroque foro id pro-
 cedere responderunt, cuius ratio secundum Me-
 dianam est, quia non est iustum, quod culpa me-
 diatoris habeat præiudicare contraheuti bona fi-
 de; † maxime cum decepto iura prospiciant, vt
 agere valeat contra mediatorem, aut autorem doli
 ad refectionem damni, Conrad. tract. de contract.
 in summario ad quest. 37. dicto 3. & 4. Molina 2.
 tom. de iustit. disputat. 35. 2. conclus. 3. & versicul. vs
 quod, qui confirmat hanc resolutionem fortif-
 icatis, & concludentibus rationibus, quæ cla-
 riores, & magis iustificatam efficiunt veritatem
 illius.*

Vltra quæ animaduerso, quod contractus cõ-
 fualis solet etiam multis periculis obnoxius esse
 in creditoris damnum, vel propter preemptione-
 nem hypothecarum, aut alios casus, ne dicam obli-
 gationes anteriores, quæ super eisdem bonis so-
 lent apparere, quæ de causa multi centuere, non
 esse lucrosam, sed aliquando damnosam, quam
 nis concederemus esse contractum medium, † vt
 34 quia neque lucrum, neque damnum pateretur
 creditor, vt aliquibus contractibus, ex l. qui au-
 tem ff. de his, quæ in fraud. creditor. tradit Petr. Sa-
 terna d. tract. de affectationib. & sponsonib. 4. par.
 n. 25. alio respectu potest dici onerosus, & non lu-
 35 cratiuus; † nam ad discernendum si causa est one-
 rosa, vel lucratiua, attenditur origo, iuxta glof.
 B. in l. si duo, verbo scire potuit, ff. de acquirend. her.
 Declius in l. in eo, quod vel is 33. num. 8. ff. de regul.
 iur. Caphal. conf. 256. incip. persisto, num. 9. tom. 2.

† & causa lucratiua dicitur, quando qui recipit,
 nihil posuit ex parte sua, nec suorum bonorum,
 vt in legato, donatione, præscriptione, & simili-
 bus, l. 1. ff. de usus cap. l. inter stipulante m 83. §. si rem,
 ff. de verbor. obligat. Bald. num. 3. & 4. in l. ex hoc,
 37 ff. de eo, per quem factum erit. † Onerosa verò di-
 citur causa, propter quam quid accipienti abest,
 vt in empto, vendito, locato, & conducto, pec-
 38 mutatione, & similibus, tradit Præcius de verbis

iuris, verbo causa alia, & verbo lucratiua causa, &
 communiter Lexicographi super eisdem verbis,
 & Albericus in dictionario, quod fortiori ratio-
 ne militat in nostro casu, cum dictum Collegium
 Societatis Iesu realiter, & cum effectu congrua-
 uerit Procuratori dictarum Dominarum ducato-
 39 3000. pro emptione dictorum annuorū re-
 dituum, quod perinde habetur, ac si aliam rem
 emisset, † est enim contractus centualis multum
 similis emptioni, & venditioni, l. 3. tit. 15. lib. 5.
 Recopit. vbi Matienzo glof. 1. Anton. Gomez in l.
 68. Tauri, num. 1. alter Anton. Gomez iun. tract.
 de censib. cap. 2. num. 6. D. Franc. Sarmient. lib. 7.
 selectar. interpretat. cap. 1. num. 19. Couarr. lib. 1.
 variar. cap. 7. num. 1. vers. contrariam, & num. 6.
 versic. quod item, Felician. lib. 1. de censib. cap. 3. nu.
 14. vers. nihilominus, & cap. 14. num. 9. Velazq.
 eodem tract. cap. 58. num. 12. cap. 59. num. 1. Ludoi-
 uic. Centius eodem tractat. part. 2. cap. 2. quest. 2.
 articul. 1.

Ex quibus deducitur alia certa resolutio in cor-
 roborationem Superiorum, quod licet perso-
 næ, quæ fuere causa doli, aut deceptionis, quam
 dictæ Domina prætentendunt te passas fuisse, non
 haberent vnde illis posset, consuli, & satisfieri ad-
 huc nullum recursum etiam subsidiarium habe-
 rent contra dictum Collegium Societatis Iesu,
 † quia nec in subsidium agi potest contra illum,
 ad quem res peruenit ex causa onerosa, etiam do-
 lo alterius, si de tali dolo non participauerit, vt
 in l. 1. C. si vendito pignore agatur, glof. quam se-
 39 quitur Bart. & communiter DD. in l. his jolis, ver-
 bo proficit, ff. de condit. instab. & iustam opinionem
 tenent Bald. & moderni in l. planè, la. 2. §. 1. ff. de le-
 gat. 1. dicentes, contrariam opinionem, de qua in
 l. ex hoc edito, ff. de eo, per quem factum erit pro-
 cedere quædo commodum ex dolo alterius pro-
 uenit ex causa lucratiua tantum, secus ex causa
 onerosa, quia tunc solum in casu dictæ legis pla-
 nè agitur in subsidium contra eum, ad quem res
 peruenit, idque est speciale secundum eos ibi
 fauore vltimæ voluntatis, ne dolo alienantis fi-
 deicommissum pereat, & cū hac opinione vt ve-
 ra transit in contrariū adductis satisfaciens, Alex.
 de Imola in dict. l. ex hoc edito, n. 2. idemq; agno-
 scunt, hanc distinctionem approbantes aliqui ex
 supra adductis.

† Pro cuius confirmatione facit, quod causa,
 40 & titulus onerosus est fauorabilior lucratiuis, l.
 apud Celsum, §. si quis autem ex causa legati, ff. de doli
 except. Florian. de Sancto Petro in l. si quis sepul-
 chrum, §. si colonus, n. 2. ff. de relig. & sumpt. funer.
 & cum dictum Collegium non fuerit in lucro in
 constitutione dicti census, cum tuas pecunias tra-
 diderit, nullum ius habent dictæ Domina ad sub-
 trahendum se ab illius satisfactione, vel ad illam
 controuertendam.

Facit etiam, quia si talis exceptio admittere-
 tur aduersus eum, qui tuas pecunias dedit, & non
 fuit particeps doli à tertio forsan admisi, nullus
 in Republica auderet contrahere, & commercia
 cessarent, quæ sunt tam opportuna, & necessaria
 conseruationi vitæ politicæ, & ciuilib, cum ferè
 non

non reperiatur contractus, in quo non interue-
 niant tertij, seu mediatores, nullusque reperire-
 tur, qui suas rationes accommodaret pro alio, aut
 fideiuberet, vt suæ necessitati subuenire valeret;
 cessarentque hac in parte pietatis, & miseratio-
 nis opera, quæ ab hominibus ad beneficium alio-
 rum exerceri solent, † non semel diuino oraculo
 commendata, Deuteron. cap. 23. vers. fratri autem
 tuo. Psalm. 36. Tota die miseretur, & commodat,
 41 & semen illius in benedictione erit, & Psalm. 111.
 Lucundus homo, qui miseretur, & commodat. Nam
 vt Petr. Gregor. lib. 1. de Republica, cap. 1. num. 21.
 42 & 22. ait, commercia instituta, vt faciliore re-
 dederet locietatem hominum in comparandis ne-
 cessarijs, & distrahendis superfluis, & contractus,
 vt commercia facilia, & liberat fierent; & per
 obligationes fides data de necessitate seruare
 vt actiones. & iudicia [vnde Bald. relatus
 a Benuen. Strac. tract. de mercat. 2. part. num. 4.
 mercaturam mortalibus haud paruo auxilio esse
 ait, imò necessariam tanquam summum bonum,
 & quantum elementum, & in iure laudandam,
 Marc. Tull. lib. 1. de officijs, Aldouin. de Aldoui.

43 conf. 21. num. 7.] † quia & ad humanam societate
 pertinet, & ad communem finem publicæ vtili-
 tatis dirigitur, pacta, & conventiones seruari, §.
 1. Instit. de obligat. §. 1. Instit. de action. & oblig. l. 1.
 ff. eod. l. 1. ff. de pact. l. 1. ff. de pact. conuent. c. 1. & c.
 qualiter in Sardinia de pact. in decretal. idem Petr.
 Gregor. lib. 7. cap. 20. num. 28. l. ex empto, ff. de act.
 empt. Cicer. 3. officior. Pacta semper, & promissa
 44 seruanda sunt, † quia grauè est fidem fallere, l. 1. ff.
 de constit. pecun. Budæus in priorib. annot. ad pan-
 dect. ad l. 1. ff. de his, qui notant. infam. Feuàrdent.
 super Ruth. cap. 4. sect. 1. vers. primo, Cicero in orat.
 pro Roscio Comædo, dicens: Equè enim perfidiou-
 sum, & nefarium fidem frangere, Roland. à Valle
 45 conf. 53. num. 16. lib. 1. & conf. 85. nu. 3. lib. 4. † Et
 ista publica vtilitas debet præferri priuata, l. fin.
 C. de primipilo, lib. 12. glof. verbo præferenda, in cap.
 scias 7. q. 1. Bart. in autb. de hered. & falcid. in prin.
 n. 4. l. 1. vbi notatur, ff. solut. matr. Rol. à Vall. edof.
 86. n. 63. vol. 1. l. actione, §. Labeo, ff. pro socio, l. vnic.
 §. penult. C. de caduc. rollend. auth. de non alien. aut
 permutat. reb. Ecclæs. §. finimus, verb. Reipub. colat.
 2. Authent. vt omnes obed. Iudicib. Proximo. §. arri-
 piat, collat. 5. auth. res. que, C. commun. de leg. c. ra-
 tio nulla de præbend. Rebuff. resp. 15. m. 10. Thom.
 Gram. decis. 112. n. 8. maxime cum non ad sit causa
 aliqua, quæ de iure possit considerari ad fauore
 priuata vtilitatis dictarum Dominarū aduersus

46 Collegium Societatis Iesu, † quod verè agit de
 damno vitando, & cuius obid potior est causa,
 & fauorabilior, l. fin. §. licentiam, C. de iure deliber.
 l. fin. C. de codicill. l. sicut, ff. de acquir. possess. And. de
 Barulo in l. vnic. C. pæn. fiscal. credit. præferri, vbi
 Lucas de Penn. vers. Item nota, lib. 10. Roman.
 conf. 241. num. 12.

Hoc supposito, non obstant adducta in cõtra-
 rium, nam vltra, quod iura, & Doctores ibi prio-
 ri numero citati loquuntur in contractibus bo-
 47 næ fidei, † quod contractus centualis non annu-
 meratur eis, vt tradit Felician. in dict. tract. de cen-

48 sibus, q. 3. n. 7. sed reputatur contractus stricti iu-
 ris, & argumento sumpto ex d. §. actionum, vbi
 glof. verbo bona fidei, Instit. de actionib. enumera-
 tis xvj. bonæ fidei actionibus; in quibus non est
 contractus iste, subiungit, quemcumque hic non
 inueniã, stricti iuris iudicabo, † quia posito vno
 de contrarijs, reliqua alia omiã intelliguntur, vt
 in principio, vers. videamus, Instit. de his, qui sūt sui;
 vel alieni iuris, c. nonnè de præsumpt. Aretin. in l. si
 seruum, n. 5. ff. de verb. oblig. Aluar. Valasc. de iurè
 emphyt. q. 5. n. 1. † Et inclusio vnus est exclusio
 49 alterius, l. cum Prætor in princip. ff. de iudic. l. & si
 finè, §. sed quod Papinianus, ff. de minorib. l. maritus,
 C. de procur. Cæph. conf. 257. num. 1. Rol. à Vallè
 conf. 58. num. 76. vol. 3. Ea iura solummodò pro-
 cedunt, quando dolus alicuius ex ipis contrahē-
 tibus dedit causam contractui, & in causa lucra-
 tiua; non in onerosa, nec in causa, quia dolus so-
 lum interuenit ex parte alicuius tertij, & ideo
 nocere non debet dicto Collegio, quod de illo
 non participauit.

Et vt securum ad radicem apponamus omnis
 difficultas cessat, quia pecuniæ datæ ad censum
 erant dotationis Collegij, & non Rectoris, aut
 Patrū, qui in eo residebat, qui tamè ex eius redi-
 tibus se alere debebant, quare licet sine veritatis
 præiudicio daremus, quod aliquis eorum fuisset
 doli particeps, non poterat præiudicare Colle-
 gio, † quia dolus Prælati, Abbatis, Monasterij,
 vel Rectoris Monasterio non nocet, vt ex cap. si
 50 Episcopum 16. quest. 6. tradunt Anton. de Butrio
 in cap. cum dilectus, num. 22. de ordin. cognit. De-
 cius in cap. in presentia; notab. 8. de probat. Na-
 uarr. commentar. 2. de regularib. num. 31. & facit
 glof. 2. in c. olim de restitut. spoliator. Abb. in cap. fi-
 nal. num. 21. de iuram. calumn. & in dict. cap. 2. nu-
 mer. 10. & 11. latè Paul. de Castro in conf. 424. in-
 cip. quia scio, num. 6. part. 1. Foretque in huma-
 num, ne dicam iniustum velle tollere dicto Col-
 legio redditus prædicti capitalis tam necessarios
 eorum sustentationi. Et ita censeo, debere pro-
 nunciari ad illius fauorem pro capitali, & rediti-
 bus decursis, & decurrendis, saluis iuribus dictis
 DD. si quæ competunt contra suum Procurato-
 rem, aut alios, quos de iure Saluo, &c.

SUMMARIVM.

- 1 Actor, qui intentauit diuini ordinariã, potest exe-
 cutiuam intentare, reseruat reo expensis.
- 2 Reus potest opponere per viam exceptionis, quod
 per viam actionis intenderat.
- 3 Exceptio est fauorabilior actione, & facilius com-
 petit.
- 4 Exceptiones procedunt ab naturali equitate.
- 5 Exceptiones sui natura sunt fauorabiles.
- 6 Excepiendo possunt deduci multa, quæ non possent
 agendo.
- 7 Actione sublata non tollitur exceptio.
- 8 Exceptiones quatenus continent defensionem pos-
 sunt perpetuo opponi.
- 9 Debitum litigiosum in vno iudicio, potest in alio
 deduci in compensationem.

- 10 Actio, & contestatio super ea, non impedit exceptionem in alio iudicio.
- 11 Litis pendentiæ exceptio non excludit similes exceptiones oppositas.
- 12 Actor, qui in bono iudicio coram vno Iudice, non potest variare intentando illud coram alio.
- 13 Rei fauore introductum non retorquetur in damnum illius.
- 14 Rei sunt fauorabiliores, quàm actores.
- 15 Reus potest pluribus defensionibus uti.
- 16 Reus utitur pluribus defensionibus etiã contrariis.
- 17 Instrumenti executio non retardatur, per litē ordinariam.
- 18 Reus non debet esse deterioris conditionis actore.
- 19 Exceptio aliquãdã aequè priuilegiata est vt actio.
- 20 Debitori licita est præuentio aduersus instrumentum.
- 21 Executio potest declarari nulla pro parte, vbi adest læsio.
- 22 Contractus venditionis mobilium rerum dicti Mohatras sunt illiciti, & reprobati.
- 23 Contractus dicti dar le robbe à partito sunt Neapoli prohibiti.
- 24 Arbitrij libertas necessaria est in contractibus.
- 25 Contractum à lege reprobati sufficit, vt non sortiatur effectum.
- 26 Obligatio nec naturalis oritur ex contractu reprobo, & solutum illius virtute repetitur.
- 27 Contractus vbi est nullus quodã principales, est etiã quodã fideiussores.
- 28 Contractus principales si non valet, obligationes accessoria annullantur.
- 29 Contractus à lege prohibitus nullus est, & quicquid sequitur ex eo.
- 30 Læsionis ultra dimidiam remedium conceditur etiã illis, qui voluntariè contraxerunt.
- 31 Dolus potest iudicij probari.
- 32 Fraus colligitur tam ex consilio, quàm ex euentu.
- 33 Læsio enormis vbi adest, presumitur interuenisse dolus.
- 34 Dolus si dedit causam contractui efficit eum nullum.
- 35 Lucrum non debet aliquis consequi ex dolo suo.
- 36 Actus dicuntur correptiui, quandò vnus sit propter alium, & de illi iudicatur, quod de vno actu, & n. 37.
- 38 Vicinitas actuum inducit presumptionem contractus illiciti.
- 39 Absolutoria in iudicio criminaliter intentato, non parit exceptionem rei iudicata in civili.
- 40 Exceptio læsionis ultra dimidiam admitti debet in vjs executiuis contra instrumentum garantigium, & num. 45.
- 41 Venditiones plures censetur rerum, quarum sunt pretia distincta.
- 42 Venditor probare debet, quod non vendidisset res separatas.
- 43 Presumptio, quod non fuissent venditæ res separate quandò procedat.
- 44 Læsio ultra dimidiam in quacumque quantitate opponi potest in contractum emptionis, & ven-

- ditionis, & alijs bona fidei.
- 46 Exceptio, nẽ quis locupletetur cum aliena iactura, procedit à iure naturali.
- 47 Exceptiones procedentes à iure naturali debent admitti etiã quandò statutum exceptiones excludit.
- 48 Exceptio opposita in iudicio summario si habet magnam discussionem, an reseruetur iudicio ordinario.
- 49 Exceptio modificatiua executionis potest liquidari, & probari intra decem dies lege Hispana Regnorum Castelle.
- 50 Statutum excludens exceptiones non excludit, quo in contenti probantur.
- 51 Exceptio requirens altiore indagationem admittitur in via executiua, quandò aliàs sequeretur damnum irreparabile reo.
- 52 Interest potius non soluere, quàm solutum repetere.
- 53 Exceptio modificatiua potest admitti contra sententiam, qua transiit in rem iudicatam.
- 54 Executio instrumenti garantigij equiparatur executioni sententiæ.
- 55 Res solùm censetur valere id, pro quo communiter vendi possit.
- 56 Valorem rerum rerum emptor non semper scire presumitur.
- 57 Sententia, & presumpcio resultans ex ea est in suspensio appellatione pendente.
- 58 Presumptio maior est pro appellatione, quàm pro sententiæ.
- 59 Remedium læsionis ultra dimidiam debet alternatiuè intentari, vel quodã rescindatur contractus, vel rescindatur læsio.
- 60 Modus agendi, vel excipiendi est obseruandus.
- 61 Venditionis tempus consideratur ad colligendum læsionem.
- 62 Testibus peritis deponentibus de vero valore rerum debet fides adhiberi, & n. 63.
- 64 Reus fauorabilior debet haberi in decisione cause, vt pronuncietur pro eo.
- 65 Peritia testis deponentis auget fidem illius.
- 66 Testis reddens meliorem rationẽ sui dicti est præferendus.
- 67 Testium verba coadiuuanda sunt, non calumnianda.
- 68 Iudex potest se ex officio informare de vero valore rerum cum læsione venditarum, & facere illas appretari.

PRO

Don Ioanne Hurtado de Mendoza, & Donna Maria de Cardenas Manrique Marchionibus de Castelle, & Ioseph Pulido sorum fideiussore.

CVM

Ioanne Ortiz de Zarate, & Don Roderico de la Hoz.

AR.

ARGUMENTVM.

Exceptiones legitimæ, & doli, & læsionis possunt opponi in via executiua, quãuis agendo de nullitate contractus in iudicio ordinario fuissent deducæ. Et læsionem attendi in qualibet re de per se, quãuis in venditione fuerint plures vnitæ.

CONSILIVM CLXX XI.

ARTICVLVS I.

Vãuis pro parte dictorũ Marchionum, & fideiussoris fuerit per viam præuentionis intentatum iudicium ordinariũ antequàm cederet dies obligationis, vt declararetur nulla, partes aduersæ tales dilationes interponere, nẽ ad statum sententiæ perueniri possent, sed exequi valerent vigore illius, nil obest, quin in iudicio executiuo possint excipiendo opponere, quod in alio iudicio agendo opposuerant, & nãp licet in actore sit controuersum, si intentata via ordinaria sibi præiudicet, vt nequeat viam executiuam intentare, quæ alias sibi competeat, in quo cõmuniter obseruatur, quod possit, relictis prius expensis, vt per Rebuff. de liber. obligator. artic. 6. glof. 3. num. 7. Paz tom. 1. sua praxis, p. 5. c. 2. nu. 2. Caualc. decis. Finiz. 1. n. 19. Alexand. conf. 205. n. 4. lib. 7. Aut. qui semel, C. quomodo, & quandò Iudex, & nam hoc est introductum in fauorem rei, & non debet retorqueri in eius damnum, l. quod fauore, C. de legibus, Decius in d. l. nã joliet, n. 1. ff. de reg. iur. Bart. in l. quæ testamento 20. §. quæcunque, num. 6. ff. de testament. l. plures 18. in fin. de fidei instrument. vbi glof. vltim. Viglius in princ. Instit. de inoffic. testam. num. 6. Rota decis. 10. de caus. poss. in nouis, num. 2.

† Præsertim, nam cum rei sint magis fauorabiles in iure, Bald. in l. 1. §. editiones, n. 19. ff. de edẽdo, & in l. in pecuniarijs, n. 16. ff. de ser. in l. 2. §. si quis in iudicio, n. 5. ff. si quis eant. vt in regula fauorabiliores de regul. iur. in 6. & ibi Decius n. 1. dicens, quod reo plus fauetur, quàm actori, & ita reo permittitur vti pluribus defensionibus, quod non est in actore, regula nullus pluribus 20. de regul. iur. in 6. Bald. num. 11. in fin. in l. 1. C. de furtis, & seruo corrupto, Abb. in cap. imputari, n. 5. de fidei instrument. † Quãuis tales defensiones sint diuersæ, aut contrariæ, per Boer. decis. 43. n. 10. Barbat. conf. 37. nu. 4. & 5. lib. 3. Franc. de Aretio conf. 96. n. 1. & seqq. & est mirabilis l. nemo 43. ff. de regul. iur. quæ ait: Nemo ex his, qui negant se debere, prohibetur etiã alia defensione uti.

† Et quemadmodum nec lis ordinariè intentata per Marchiones, nec illius litis pendentiæ in Consilio impediunt, quin partes aduersæ vntes instrumento ad eorum fauorem stipulato non fecerint executionem, iuxta ea, quæ latè disputat Azuedo in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recopilat. à num. 143. & seqq. similiter non sunt excludendæ, aut impediendæ exceptiones legitimæ oppositæ per Marchiones, & fideiussorem, & qui rei sunt, nec 18 debent esse inæqualis, sed melioris conditionis, l. petenda 6. C. de tempor. in integr. restitut. vbi sunt multum dignè ponderari illa verba: Quia nequaquam steterat in ipsius potestate, quandò litigio pulsaretur, sicut non exiit in potestate Marchio.

Y y 2 chio.

etiam litigiosum potest in alio iudicio in compensationem deduci, inquit enim text. In compensationem etiã id de dicitur; quo nomine cum actore lis contestata est, nẽ diligentiõr quisque deterioris conditionis habeatur, si compensariõi denegetur, iunct. l. non solet 86. ff. de regul. iur. quæ ait: Non solet deterior conditio fieri eorum, qui litem contestati sunt, quã si non essent, sed plerumque melior, & ibi latè Decius na. 1. DD. in l. 2. C. de annali except. & ita concludit Bald. in l. eitur a antiqua dicta legis in compensatione, & quod actio non præiudicat exceptioni, nec per litis contestationem præcluditur via agenti, quominus postea in alio iudicio de eadẽ re proponere exceptionem, vnde Afflic. decis. Neapol. 354. n. 11. ait, & quod exceptio litis pendentiæ non excludit similes exceptiones oppositis, per glof. singularem in l. 1. verbo iudicari circa finem, C. de condit. indeb.

† Nec obstat dicere, quod cum actor inchoauit aliquod iudicium coram vno Iudice, nõ potest variare intentando coram alio, l. vbi cõptum, ff. de iudic. l. nulli, C. eod. tit. Rom. col. 249. n. 3. & seqq. Caualc. decis. Finiz. 1. num. 14. & seqq. p. 1. Parlac. lib. 2. c. fin. 5. p. 8. 11. n. 19. Alexand. conf. 205. n. 4. lib. 7. Aut. qui semel, C. quomodo, & quandò Iudex, & nam hoc est introductum in fauorem rei, & non debet retorqueri in eius damnum, l. quod fauore, C. de legibus, Decius in d. l. nã joliet, n. 1. ff. de reg. iur. Bart. in l. quæ testamento 20. §. quæcunque, num. 6. ff. de testament. l. plures 18. in fin. de fidei instrument. vbi glof. vltim. Viglius in princ. Instit. de inoffic. testam. num. 6. Rota decis. 10. de caus. poss. in nouis, num. 2.

† Præsertim, nam cum rei sint magis fauorabiles in iure, Bald. in l. 1. §. editiones, n. 19. ff. de edẽdo, & in l. in pecuniarijs, n. 16. ff. de ser. in l. 2. §. si quis in iudicio, n. 5. ff. si quis eant. vt in regula fauorabiliores de regul. iur. in 6. & ibi Decius n. 1. dicens, quod reo plus fauetur, quàm actori, & ita reo permittitur vti pluribus defensionibus, quod non est in actore, regula nullus pluribus 20. de regul. iur. in 6. Bald. num. 11. in fin. in l. 1. C. de furtis, & seruo corrupto, Abb. in cap. imputari, n. 5. de fidei instrument. † Quãuis tales defensiones sint diuersæ, aut contrariæ, per Boer. decis. 43. n. 10. Barbat. conf. 37. nu. 4. & 5. lib. 3. Franc. de Aretio conf. 96. n. 1. & seqq. & est mirabilis l. nemo 43. ff. de regul. iur. quæ ait: Nemo ex his, qui negant se debere, prohibetur etiã alia defensione uti.

† Et quemadmodum nec lis ordinariè intentata per Marchiones, nec illius litis pendentiæ in Consilio impediunt, quin partes aduersæ vntes instrumento ad eorum fauorem stipulato non fecerint executionem, iuxta ea, quæ latè disputat Azuedo in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recopilat. à num. 143. & seqq. similiter non sunt excludendæ, aut impediendæ exceptiones legitimæ oppositæ per Marchiones, & fideiussorem, & qui rei sunt, nec 18 debent esse inæqualis, sed melioris conditionis, l. petenda 6. C. de tempor. in integr. restitut. vbi sunt multum dignè ponderari illa verba: Quia nequaquam steterat in ipsius potestate, quandò litigio pulsaretur, sicut non exiit in potestate Marchio.

Tom. 2.

chionum impedire, ne fieret executio, non tamē ex eo debent illis defensionē negari, cum lex eadē, quā cōcedit instrumento aduerfus eos productio viam executiuam, iubeat admitti executis 19 suas legitimās exceptiones, † taliter quod potest dici, quod actio, & exceptio currunt aequaliter, & aequali gaudent priuilegio, vt in simili per *lex his prædij*, vbi Salic. *C. de eiusdē*. tradunt Brun. *tit. de constit. & decretis, v. verbo executio, q. 16.* An. in *pract. c. 9. §. 4. n. 4.* Felin. in *c. ex parte, n. 10. versic. decimō fallit de offic. deleg. Cas. Vrill. in addit. ad Afflic. decis. 283. num. 7.*

20 † Quod est magis certum, si animaduertatur, quod diligentia facta à debitore praueniendo iustificacionem exceptionum, quæ sibi competit aduerfus contractum, est permisa, vt resoluit Auendaño *tit. 4. de las excepciones, num. 50.* & ex *glos. in l. si contendat, ff. de fideiussor.* vbi DD. resoluit Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 1. nu. 20.* Didac. Perez *in l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordina. ment. Azeued. in dict. l. 1. tit. 21. lib. 4. Recopilat. numer. 143.*

21 † & non habet impedimētum, quod respectu viæ executiuæ declaretur locum nō habere pro omni quantitate contenta in instrumento, sed pro parte reseruato iure actori exequenti in iudicio ordinario, vt est admissum de stylo, & obseruantia, *glos. in l. 2. C. de ord. cognit. Bart. in l. 1. §. & parui refert, ff. quod vi, aut clam, Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. d. 5. part. §. 12. n. 4.* Et hæc de Primo Articulo.

ARTICVLVS II.

Quod exceptiones oppositæ per dictos Marchiones, & fideiusorē sint legitimæ videtur clarum, si quidem respectu iocalium, paramentorū hyemalium, & aliarum rerum contentarum in instrumento, quæ eis venditæ fuerunt cum læsione enormissimā propter necessitatem pecuniarum, quam tunc temporis habebant, & quia fuerunt cum illis mutuata septem millia, & quingentum regalia nummum, consequendo vice interesse plus tertiæ patris valoris dictarum rerum,

22 † videtur comprobari ex dispositōne *l. 29. tit. 4. lib. 3. Recopil.* quæ prohibet similes contractus, & venditionem mercium factam simili forma personis in necessitate constitutis, & tales cōtractus Hispano vocabulo appellantur *mohatras*, quæ quæ sint illiciti, constat ex adductis per Michael. de Palatio *lib. 4. de contractib. cap. 12. versic. superest.* Don Ioan Vela de *daliēt. cap. fin. num. 13.* Lucium in *summa, cap. de la Auaricia, pag. 169.* Additio ad Bernardum Diaz in *pract. crimin. canon. cap. 88.* lit. C. Emman. Rodriguez in *sum. 2. part. c. 85. n. 9.* Nauarr. *conf. 17. de vsur. num. 1.* & in *man. confess. cap. 23. num. 91. vers. ad nouē questum*, Menoch. *lib. 3. presump. 123. in fine,* † & in Regno Neapolis est *pragm. 1. de contractib. renouās pragm. alias editam*, quod contractus illiciti, vulgo dicti *dar le robbe a partito* nullo modo fiant, & facti pro nullis habeantur, imposita poena tam contrahentibus, quam notarijs, & ibi D. Scipio Rouitus, *num. 1. respondens, l. si pro mutua, C. si certum petatur, ait, quod ille rexus procedit, quando in pretio rerum non interuenit læsio autoritates*

verò prædictorum Doctorum procedant, data læsione, & per R. odrig. *lib. 1. de annuis redditib. q. 13. num. 19. & seqq.*

Et similiter dicta lex Regia ad nullitatem contractus ponderat, quò res carius venditæ fuerint ei, qui emebat coactus necessitate, † quæ excludit libertatem arbitrij necessariam ad consensum in contractibus, *l. ius iurandum, ff. quarum rerum actio non detur, DD. communiter in c. cum locum de sponsal.* Et quia vt inquit Bald. *in l. 1. n. 1. C. de Sacrosanct. Eccles.* liberum arbitrium quis dicitur habere, cum nullo cogente, vel prohibente imperio, sed libero arbitrio, & sola illius voluntate fit, *l. si quis maior, C. de transact. l. omnium, C. de testament.* † † & quando contractus reprobatu a lege, sufficit, vt non operetur iuris effectum, *l. non dabitur, C. de legib. l. pacta, quæ contra, C. de pactis, l. de pupillo, §. si quis forte, ibi: Nulius momenti, ff. de oper. nou. nunciat. l. cum hi, §. si Prætor aditus, ff. de transact. l. nemo, ff. de legat. l. filio præterito, ff. de iniusto rupto, Ioan. Igneus in l. 3. versic. si quis codicillos, numer. 13. ff. ad Senat. Cons. Syllan.*

† Imò nec obligatio naturalis ex eo nascatur, sed si quid virtute talis contractus reprobatu, & nulli fuerit solum, competit repetitio per conditionem indebiti, ex traditis per Couarr. in *cap. quamuis pactum, part. 2. §. 4. num. 5. & 6. de pact. lib. 6.* Hieron. Magon. *deis. Lucens. 13. num. 10.* & seq. Franc. Viuius *decis. 369. nu. 10. D. Scipio Rouitus vbi proximè num. 2.*

† Et hoc non solum procedit respectu principalium in obligatione, sed respectu fideiusorū, *l. cum lex 47. vbi glos. 1. ff. de fideiussor. l. contra legem, ff. de legibus.* † Nam quando contractus principalis nō valet, obligationes, & accessiones eius annullantur, *l. fin. ff. de constit. pecun. l. cum principalis, ff. de regul. iur. Suarez in l. post rem iudicatam, n. 16. l. 56. tit. 5. p. 5. Ripa in l. ita stipulatus, nu. 36. & seqq. ff. de verb. oblig. l. in l. veris conditio, §. si nummos, n. 35. de cond. indeb. & in l. si ita stipulatus, §. Chryzogenus, n. 48. ff. de verb. oblig. Azeu. in l. 1. tit. 2. lib. 5. n. 30. vnde loa. Ign. in l. 1. §. si vir, aut vxor, n. 12. ff. ad Syll. ait, † quod contractus à lege prohibitus est nullus, & quicquid sequitur ex eo, *l. non dubium, l. si procurator, ff. de doli except.**

Quod est magis certum, considerato, quod dolus dedit causam contractui, tam quia dicti Ioannes Ortiz de Zarate, & illius confors notitiam habuere, quod illo tempore dictus Marchlo erat in necessitate constitutus pro aliquibus suis occurrentijs, † & vti est memorabilis traditio Ancharran. in *reg. peccatum, num. 21. de reg. iur. in 6.* vbi inquit *l. 2. C. de rescind. vendit. & cap. cum dilecti de empt. & vendit.* quatenus non succurrunt, nisi in læsione vltra dimidiam, procedere, quando voluntariè contrahitur, diuersum aut em fore in eo, qui ob necessitatem villius vendit, vel carius emit, vt tunc ob minorem læsionē ei succurratur, & id non solum quoad forum canonicum comprobatur Nauarr. in *cap. nouis, notab. 6. n. 92.* sed in foro cōtentiō refert, & extollit Laurent. Calcan. *conf. 27. ad finem, quorum meminit, Pinell. in dict. l. 2. 2. part. cap. 2. nu. 35. & siuple, n. 19.*

seq. & c. 4. n. 27. in contrariam inclinet sententiam respectu fori contentiosi.

Cum tamen dicti venditores in dolo fuerint versari, faciendo appetiari dictas res pro libito eorum voluntatis, & ab Appretiariis ab eisdē positris, & si confictum fuerit appetrium factum de consentu partium, cum ita non fuisset, ex quo colligatur vrgentia indicia, & præsumptiones doli, † quem certum est posse indicijs probari, *l. dolani 6. C. de dolo, l. si voluntate 8. C. de rescind. vendit. Bald. in l. que fortuitis, num. 21. C. de pignor. actio. † & fraus colligitur tam ex consilio, quam ex euentu, Angel. in *l. inuis gentium, §. sed si fraudandi, ff. de pact.* Laderch. de *Imola conf. 85. nu. 3.* † Et ius præsumit, quod vbi ad est enormis læsio, interuenit dolus, & fraus, *l. si superstitis, C. de dolo, cap. super hoc de renunc. Bart. in l. vltim. ff. de Prætor. stipulat. plures alij, quos refert, & sequitur Roman. consil. 68. num. 3.* ex quo resultat, quod dictus contractus est nullus, nec vigore illius habet locum via executiuā, vt ea mediante lucrum iniustum, ne dicam turpe consequantur, † nam quando dolus dedit causam contractui, efficit eū nullum, *glos. in l. dolo, C. de matilib. stipulat. l. & elegantè, vbi Bart. & reliqui, ff. de dolo, quo casu cessat executio, Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. 5. part. §. 1. n. 4. 1. ita intelligens l. 2. tit. 11. lib. 5. Recop. vbi Azeued. num. 5. l. 57. tit. 5. part. 5. Rebuff. *tit. de liter. obligator. art. 1. glos. 9. num. 35.***

35 † non enim debet quis lucrum consequi ex suo dolo, vel culpa, *l. nē ex dolo, ff. de dolo, Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 9. num. 67.* Surd. de *alim. tit. 7. quest. 4. 1. num. 2.* & dolus præfatus apparet ex correspectiuitate mutandi per interpositam personam dicto Marchioni 7500. regale, vt hæc elca emerit excessiuis pretijs dictas res, quod importat idem, ac si mutuum fuisset in instrumentum contentum, † nam actus dicuntur correspectiui, quando vnus fit propter alium, & propterea de illis iudicatur, quod de vno actu, *l. si vtrij, §. 1. ff. de priuil. credit. l. lecta, vers. dicebam ff. si cert. petat. l. patres, & filij, ff. de vulg. & pupill. subst. l. cum antiquitas, C. de testam. Rota *decis. 491. n. 2. p. 1. & decis. 1160. n. 5. p. 3. lib. 3. dimerij. Sacri Palatij, quia vt inquit Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 14. q. 9. n. 12.* † correspectiui actus dicuntur, quando vnus propter alium fit, & de illo iudicatur tanquam de vno, Socin. *de sig. col. fin. n. 34. vers. circa secundam, lib. 1. Paul. Emil. decis. Rotæ 235. n. 1. p. 1. & decis. 309. n. 1. p. 2.* † nam actū vicinitas præsumptionem inducit contractus illiciti, *l. post contractum, vbi Bart. ff. de donat. l. 5. §. conuentionales, ibi: Pendet ex negotio contracto, l. Titia, §. idem respondit, ff. de verb. oblig. Brun. *edf. 38. n. 13.* Morot. *respons. 38. n. 8.* Ioan. Andr. *Georg. alleg. 22. nu. 6.* Capoll. *de simulat. contract. vers. præsumptiuè, Caballin. mildeleg. 413. part. 1.***

Nec obstat dicere, quod cum fuisset intentum criminale iudicium contra Ioannem Ortiz, super eo fuit absolurus, † nam intelligitur, quoad poenas quas ratione illiciti contractus, vel vsurarij prætendebatur incurrisse, & non quoad materiam ciuilem, seu interesse partis læsæ, *l. 1.*

C. quando ciuili actio præiudicat criminali, ibi: *Nec si ciuilitate fuerit actum criminalem posse consumi, & similiter, è contrariò; iuncto vers. & suppresso, Bald. in l. si quis ad se fundum, n. 19. C. ad. l. iustam de vi publica, l. si in iudicio 23. ff. de exception. rei iudic. vbi absolutoria lata super vsuris non parit exceptionem rei iudicatæ super sorte principali.*

† Et cessat omnis difficultas, cum concurrat etiam læsio vltra dimidiam iusti pretij, quæ est legitima exceptio, & admittitur in vijs executiuis contra quodcunque instrumentum guarentigium, in quo considerandum est, quod non solum sufficit probare læsionem respectu omnium rerum in simul, sed etiam cuiuslibet ipsarum singulariter, & per se, nam vt ait *l. quod dicitur 86. ff. de verbor. obligat. † tot sunt stipulationes, quot res, ita quando qualibet res habet pretium distinctum plures venditiones censetur, l. cum eiusdem, ff. de adilit. edict. l. si plura eodem tit. l. si duo, l. si fundo, ff. de eiusdē. l. quod sapè, §. in ijs, ff. de contrahend. empt. l. in bello, §. final. ff. de captiu. & possilimin. reuers. Azeued. in l. 10. tit. 11. lib. 5. Recopilat. num. 3. & 4. vbi concludit, quod in qualibet re est locus remedio læsionis vltra dimidiam, ex Bald. *conf. 91. in fin. lib. 2. & Tiraq. de retract. lignag. §. 23. glos. 1. n. 17.**

Abque eo, quod conferat dicere cessare hoc, quando non vendidisset res aliquas sine alijs, † nam vltra, quod in hoc incumbit ei onus probandi, ex regula *l. 2. ff. de probat. iunct. l. 1. tit. 14. part. 3.* † nam ipsemet leges declarant, quod dicta præsumptio solummodo procedit, quando venduntur res eiusdem generis, aut inseparabiles, vel quæ commodam diuisionem non habebant, *l. plerunque 35. ff. de adilit. edict. quod non est in nostro casu, in quo erant diuersæ separatæ, ac diuersi generis, l. cum eiusdē 34. l. si plures, ff. de adilit. edict. l. cum in ea causa, l. adiles, §. cum enim, & seqq. eod. tit. l. si duos, ff. de contrahend. empt. l. si id, quod, ff. de donat. inter vir. & vxor.*

† Et ita remedium læsionis vltra dimidiam admittitur non solum in contractibus bonæ fidei vt est emptio, & venditio, §. actio, in fin. tit. de actionib. *Glos. & DD. in l. 2. C. de rescind. vendit. vbi Menes. n. 13. Ant. Gabr. conol. 1. de empt. & vendit. si in quantumvis modica summa læsio traſcendat, vt concludunt idem Menes. vbi proximè num. 41. Couarr. lib. 2. variar. cap. 3. n. 3. Ant. Gomez lib. 2. var. cap. 2. n. 22. Cagnol. in ead. l. 2. nu. 138. Pinell. 3. p. cap. 4. num. 9. Morla in *emporio iuris, 1. p. tit. 9. q. 18. n. 3.* & facit text. in *l. hæc adiectio 194. ff. de verb. significe. Azeued. in l. 1. tit. 11. lib. 5. Recop. n. 18.**

† Et idē exceptio læsionis vltra dimidiam admittitur contra instrumentum guarentigium, si verificetur intra decem dies à lege præfixos, vt resoluit Didac. Perez in *l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordina. ment. cum refert, & sequitur Azeu. in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recopil. num. 158.* & quauis Parlador. *cap. fin. 5. part. §. 1. n. 42.* contrariæ opinionis, fuerit, & illa accesserit Ceuall. *tom. 2. quæst. 762. nu. 55.* sed prior opinio certior est, & verior, receptamq;

46 melioribus fundamentis, et cum ista exceptio habeat originem à iure naturali, ne quis cum aliena iactura locupletetur, l. nam hoc natura 14. ff. de cōdit. indob. glōf. verb. lucrum, in l. si quis mancipijs, §. vit. ff. de institor. actio. text. vbi glōf. in c. suam de penis, Christoph. de Castelliono cons. 12. n. 8. Rol. à Valle cons. 22. n. 18. Decisio Genua 179. n. 10. Diuus Ambrosius lib. 3. offit. c. 4. dicens: Naturā violat, qui alteri nocet, et alteri nocere, est alienum retinere, vel appetere, et ita Auendañ. in d. l. 4. tit. de las

47 exceptiones, n. 4. 8. et concludit, quod omnes exceptiones, quæ oriuntur ex iure naturali, ut puta ne quis cum aliena iactura locupletetur, et similes veniunt admittendæ, nec tolluntur statuto omnes exceptiones tollente, ut notat eleganter Eald. in cap. à nobis de except. Hippolyt. in pract. crim. §. quoniam, et idem Cauall. agnoscens hanc veritatem limitat se, num. 59. quando creditor, ad cuius instantiam facta fuit executio, non probauit ea, quæ sunt necessaria ad exclusionem lationis probatæ per executum, quia tunc poterit Iudex admittere exceptionem, aut pronunciare sententiã additionis, seu de remate alternatiuè secundum Azened. in d. l. 1. n. 159. decernere, quod solūmodo fiat pro iusto pretio rerum venditarum, reuocando executionem in eo, quod contineret lationem, et grauamen.

48 et Nec obstabit dicere, quod vbi exceptio opposita in summario iudicio habet altam questionem, seu discussionem, reseruat iudicio ordinario, l. ult. de quo, §. si de testamento. ff. ad Trebellian. nam secus est, si possit in eodem iudicio summario expediri, ut resoluit Laderch. de Imol. cons. 133. n. 17. quia ut resoluit Azuced. d. l. 1. n. 159. et exceptio ista moderatur executionem, et potest liquidari intra decem dies legales, quod importat idem, ac si incontinenti probaretur, et liquidaretur, l. si is, de quo, vbi DD. ff. ut in possess. legator. Alex. cons. 166. n. 6. et 7. lib. 2. Aluif. fing. 30. Berous q. 1. n. 2. Bart. in extrauag. ad reprimendū, verbo summarie, in tit. qui sint rebelles, Molin. lib. 3. de primog. c. 3. n. 16. Menoc. lib. 2. de arbit. casu 17. et de recuper. poss. remed. 1. n. 240. et de retinend. remed. 3. n. 674. et seq. Alexan. et ceteri in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudic. Crau. cons. 104. num. 10. et facit, quod statutum reiiciens exceptionem, non videtur rejicere, quam excipiens se offert incontinenti probaturum, Aretin. cons. 75. in fin. Soc. Sen. cons. 3. ad finem, lib. 1. lat. in l. iuris gentium, §. quod ferè, n. 14. ff. de pact. Menoch. lib. 2. præs. 47. n. 2. Ioseph Ludou. plures referens dicit. de iij. 24. n. 5. 9. et 10. dicens, quod exceptiones, quæ incontinenti possunt probari, videtur à principio in esse, et esse probatæ.

51 et Quod iustificatur ex magno, et irreparabili præiudicio, quod sequeretur dictis Marchionibus, si non admitteretur exceptio taliter iustificata, et cōpellerentur soluere, quod nullatenus valebant dicta bona, quo casu admittitur in via executiua exceptio requirens altiorè indagatiōem, ut post Alex. cons. 17. lib. 1. resoluit loa. Bapt. Ferr. cons. 96. n. 2. et corroborat ratio l. 3. ff. de compens. 52 sat. et quod interest nostra ratio non soluere, quã

soluere repetere, Socin. Iun. cons. 64. n. 1. et seqq. vol. 1. Azuced. cons. 35. n. 11.

et Et comprobatur magis, quia exceptio ista est modificatiua, et ideo fauorabilis, et quæ potest opponi etiam contra sententiam transactam in rem iudicatam, l. Nefernius, §. fin. vbi DD. ff. de re iud. glōf. et DD. presertim Menel. n. 36. in l. 1. C. de iur. et fact. ignor. Boer. decis. 43. nu. 13. et seqq. Bart. et alij in l. 3. ff. de except. Azened. cons. 40. n. 13. Rebuff. tract. de except. n. 559. Bart. in l. Iulianus, num. 10. ff. de condiç. indob. et per consequens opponi executioni instrumenti quare iij, et cū eius executio equiparetur executioni sententiæ, ut ex alijs resoluit Roman. cons. 76. n. 4. Bart. in l. cum vnus in fine principij, ff. de bonis auib. ladic. possid. Maranta disput. 6. n. 1.

Nec etiam obstabit dicere, quod tantum valet res, quantum vendi potest, argum. l. si seruus, ff. de condiç. furtiua, et quia intelligitur quoad pretium, in quo communiter posset vendi, l. si seruum 33. ff. ad leg. Aquil. l. pretia rerum, ff. ad l. falcid. et quando venditur personæ scienti valorem rei, l. mortis causa capimus in fin. vbi glōf. ff. de donation. causa mortis, Rebuff. tit. de restitut. contra Et. artic. vnic. glōf. 1. 4. n. 3. Bald. singul. 51. et At non constat, nec est probatum dictos Marchiones, aut eorum fideiuflorem sciauisse verum valorem dictarum rerum, nec presumitur, imò ignorasse, arg. l. super seruis, C. qui militare non possunt, c. 1. iuncta glōf. verbo mortis, de his, quæ vi.

Nec etiam obstabit dicere, quod in lite prosequuta via ordinaria super nullitate, et latione dicti contractus coram Alcalde D. Ferdinando Ramirez Farinas fuere absoluti Ioannes Ortiz, et illius consors à prætensione Marchionum, nam ultra, quod super eo pendent appellatio in Consilio, et ita est sententia absolutoria in suspensio, l. 1. §. fin. ff. ad S. C. Turpill. ibi: Quia appellatiōis remedio extinguitur pronuntiatum, l. 6. tit. 6. part. 7. Ripam l. 1. n. 7. et 10. ff. de re iudic. dicens, quod appellatio inspecto statu prætenti extinguit iudicatum, et respectu futuri euentus suspendit tam quoad executionem, quam quoad præsumptionem, l. furti 6. vers. sed ff. de his, qui notantur infamia, l. igneus l. necessarios, §. non aliàs, n. 43. et seq. ff. ad S. C. Syllan. Roman. cons. 381. num. 2. Decisio Genua 13. num. 33. facit l. creditor ff. mandat. quæ ait: Creditor mandatorum conuenit, is condemnatus prouocauit, quæ situm est, an manente appellatiōe debitor à creditore conueniri posset, respond. posse, Bart. in l. tam mandatori, n. 28. C. de nõ numer. pecun. et est ratio, quia magis presumitur pro appellatiōe, quam pro sententia, Ioan. Bapt. Ferr. cons. 51. num. 23.

Et quia illius sententiæ causa fuit secundum quod potuit intelligi quando fuit lis viua, et relata, et non fuisse alternatiuè iudicium intentatum, ut venditio cassaretur, aut ad iussum pretium reduceretur, ut videtur, quod petendum erat ex communi DD. in d. l. 2. C. de rescind. vendit. et in cap. cum dilecti de empt. et vendit. tradit Rebuff. tom. 2. ad l. Gallicus, tit. de restitutionib. art. 1. glōf. 1. n. 10. et tit. de rescissione contractuum in

in præfat. nu. 54. et in terminis l. 1. tit. 1. lib. 5. Recopilat. Azuced. ibi num. 24. quod emendatum est in præfati iudicio, in quo dicta exceptio opposita est alternatiuè, et cum modus agendi, vel excipiendi sit obseruandus in primis, l. habebat in princ. ff. de instit. act. sequitur, quod qui succubuit ex vna qualitate, potest ex alia agere, et obtinere, l. si mater, §. si quis, ff. de except. rei iudic. Alcia. resp. 378. n. 2. et 3. Et hæc de secundo articulo.

ARTICVLVS VLTIMVS.

61 et Quamuis verum sit, quod respectu læsionis ultra dimidiam consideretur tempus venditionis, l. 2. et l. si voluntate, C. de rescind. vendit. cap. cum dilecti de empt. et vendit. l. ex mille, §. fin. ff. de euect. cap. dudum de elect. l. 56. tit. 5. part. 5. vbi Gregor. Lopez glōf. 4. Burg. de Paz cons. 15. num. 26. probatum est pro parte Marchionum testibus scientibus valorem rerum prædictarum de tempore venditionis, dictam adesse læsionem, et quod dictis rebus nullo modo sunt vsi, nec illas deteriores redditas, sed in eodem statu, et qualitate existere, quo erant venditionis tempore. et Et alijs testibus peritis deponentibus de vero valore illarum, reddentibus rationem scientiæ, tam ex appetito, quam ex noticia, quæ probatio est concludens, et illi debet fides adhiberi, ex traditis per Bart. in l. 1. C. de dycussorib. lib. 10. vbi Platea, idem Bart. in l. de etate, num. 6. ff. de minor. Felin. in cap. cum causa, numer. 5. de testibus, Menoch. de adpisc. possess. remed. 5. num. 165. et Et regulariter peritis testificantibus de valore adhibetur fides, Alex. cons. 117. num. 1. lib. 2. Caphal. cons. 28. numer. 51. et cons. 77. numer. 23. Roman. cons. 555. numer. 4. Decis. Genua 196. num. 4. l. 1. vbi DD. ff. de venire inspic. Rebuff. de reprob. testium, num. 162. et hoc procedit non solum quando adest sola probatio rei executæ, sed quando est probatio probatore exequentis, et nam reus tanquam fauorabilior absoluitus est in decisione cautæ, Boer. cons. 30. num. 7. et 8. Decius in d. l. fauorabiliores ff. de regul. iuris, num. 4. Roland. à Valle cons. 93. nu. 14. lib. 4. nam testes producti per Marchiones potiori prærogatiua fruuntur, et vna peritiæ quibus magis ex eo creditur, l. semel, C. de re milit. lib. 12. §. præterea, l. nst. de reu. diuis. Boer. vbi proxime, n. 9. et Secunda, quia reddunt meliorè, et verisimiliorem rationem suarum depositionū, ut post Pinell. in d. l. 2. 3. part. cap. vit. n. 14. tradit Martenzo in d. l. 1. tit. 1. lib. 5. Recop. n. 49. Petr. Bimius cons. 43. n. 40. lib. 1.

Nec præiudicat, quod aliqui ex testibus non cōcludat de cōmuni extimatione, cum reddant rationem concludentem, quod sciunt tanquam periti, res non valere plus, quam ab eis appetriabantur, nam hoc continet virtualem conclusionem, quod non valent plus etiam attentata extimatione, et cum illorum verba debeant intelligi coadiuuando, et non calumniando illa, ut plures allegans tradit Roland. à Valle cons. 33. nu. 12. lib. 2. Grattus resp. 41. n. 6. et 7. lib. 2.

Præsertim, quia in hoc soler multoties esse causa imperitia Notariorum examinantium testes,

et quo casu DD. asserunt, posse Iudicem ex officio per inspectionem oculorum, et adhibitis expertis se informare de vero rerum valore, et æstimatione, etiam attento tempore contractus, ut ex l. fin. C. de iure dominij impetrando, et Menesio in d. l. 2. n. 72. Pinello 3. part. cap. fin. n. 7. 15. et 41. concludit Azued. in d. l. 1. tit. 1. lib. 5. n. 13. ad finem, et n. 14. Martenz. d. glōf. 2. n. 19. et 20.

Et ita videtur, debere annullari viam executiuam, et prouideri ut supra in fauorem Marchionum. Saluo, &c.

SVMMARIVM.

- 1 Legitima filio debita non potest vinculari per patrem.
- 2 Legitimam posse vinculari de consensu filij, aliqui DD. tenuere.
- 3 Consensus filij super vinculatione illius legitima emissus, et præstitus metu reuerentiali propter eum, et læsionem rescinditur.
- 4 Minor non habet legitimam personam standi in iudicio, siue civili, siue criminali.
- 5 Curator ad litem debet dari minori litiganti etiam inuito.
- 6 Iudicium factum cum minore in defenso non præiudicat illi.
- 7 Minor dicitur in defensus eo ipso, quod litigatum cum eo est absque curatore.
- 8 Sententia lata contra minorem sine curatore producit effectum, etiam non petita restitutione in integrum.
- 10 Nullitas potest opponi per minorem coram Iudice successore illius, qui sententiam protulit, et etiam peti restitutio in integrum.
- 11 Nullitas, quæ apparet ex actis, dicitur notoria.
- 12 Notorium sufficit, si allegetur.
- 13 Nullitas notoria disputatiōem non patitur.
- 14 Nullitas constans ex actis opponi potest vsque ad annos triginta.
- 15 Nullitas si tollatur à statuto, nõ dicitur tolli, quæ est euidentis, aut constat ex actis, et n. 16.
- 17 Nullitas euidentis ex actis potest opponi contra tres sententias conformes.
- 18 Nullitas constans ex actis impedit executionem trium sententiarum.
- 19 Nullitas constans ex actis etiam stante lege Castellæ opponi potest post sexaginta dies in ea præfinitos.
- 20 Minor potest petere restitutionem in integrum contra lapsum dierum sexaginta.
- 21 Exceptio innititur equitati, et in casu dubio est concedenda restitutio in integrum.
- 22 Restitutio in integrum potest cumulari cum remedio nullitatis.
- 23 Restitutio in integrum sufficit si petatur intra quadriennium post impletam maiorem etatem.
- 24 Quadriennium restitutionis in integrum currit à die scientiæ.
- 25 Restitutio in integrum pendente nil noui debet fieri.
- 26 Minor potest petere restitutionem in integrum coram Iudice à quo aduersus omnissam appellatiōem.

- 27 Preiudiciales articuli sunt ante omnia decidendi.
- 28 Facultas vinculandi legitimam vnicij filij solet negari parenti per Consilium Camerae Suae Maiestatis.
- 29 Principis stylus operatur idem, quod consuetudo vniuersalis populi.
- 30 Stylus Curiae, & Cancellariae Principis attendi debet, & obseruari, & n. 31.

PRO

Domino Ioanne Hurtado de Mendoza Marchione de Cañete.

CONTRA

Dominum Gasparum Hurtado de Mendozam filium eius primogenitum, & Petrum Melendez eius Curatorem.

ARGUMENTVM.

Non posse grauamen vinculi, aut maioratus imponi super legitima. Et qualiter succurratur filio, qui in minori aetate consentit grauamini.

CONSILIVM CLXXXII.

Qvod sententia prolata per Licentiarum Oriue de Vergara Locutenentem Correctionis, seu Praetoris istius Villae Matriti, qua pronunciauit, dictum Marchionem debere stare cuidam scripturae per ipsum factae, diu esse in minori aetate constitutus, per quam assensum praestitit vinculo per Marchionem eius parentem facto, non solum de ipsius bonis, & legitima, verum etiam de bonis, & legitima D. Theresiae de Castro & de la Cueva, Marchionissae de Cañete sit nulla, & similiter decretum, quo dictus Iudex pronunciauit, transiisse in rem iudicatam, sequentibus apparebit.

1. Primum, quia non potuit vinculari dicto Marchioni sua legitima, etiam paterna, vulgata, l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. testam. Roderic. Xarez allegat. in materia maioratus, nu. 10. & in d. l. quoniam in prioribus, ampl. 10. nu. 2. Angulo l. 1. i. meliorationum, glof. 1. i. nu. 1. Molina lib. 2. de Hispan. primog. cap. 1. n. 29. facit l. scimus, §. cum autem, C. de inoffic. testam. l. cum patronus, ff. de legat. 2. l. si libertus, ff. de bon. libert. cap. Raynuntius, §. fin. vers. quia verò de testam. iuncta l. 17. tit. 1. l. 1. tit. 4. part. 6. Burg. de Paz lun. quesi. ciuili 1. n. 7. Frac. Milan. decis. Sicil. 1. nu. 148. lib. 1. Schenar. consil. 2. nu. 7.

2. Et licet plures adducti per Molin. d. lib. 2. cap. 3. nu. 7. & Burg. de Paz consil. 4. nu. 55. resoluant, de consensu filij etiam sine iuramento posse legitimam grauamen imponi, tunc rescinditur talis consensus, si metu reuerentiali fuit praestitus, & interuenit euorissimam laesio, vt ex Franc. de Aretio consil. 24. col. 2. Decio in cap. causam ma-

trimoni, num. 5. de offic. deleg. Aimon consil. 1. 1. Couar. in 4. decretal. 2. part. cap. 3. §. 6. nu. 4. & in cap. quamuis pactum, 3. part. §. 4. n. 7. prolequitur Molina vbi proxime, num. 9. 11. & seqq. dicens num. 13. opus esse, quando iuramentum interuenit relaxatione, quam habet coecliam praefatus Marchio, & secundum Molin. nu. 24. & seqq. haec magis procedunt, quando filius, qui consentit, erat minor aetate. Rursus, quia cum reuocasset praedictum consentum, alia facta scriptura, & litigaretur pro parte dicti D. Gaspari filij dicti Marchionis, & Petri Melendez curatoris eius, super praesensa validitate primae scripturae, & inualiditate secundae, non fuit datus curator dicto Marchioni tunc aetate minori, & ideo iudicium consistere nequit: tunc minor tam in ciuilibus, quam in criminalibus, siue agat, siue coueniatur, non habet legitimam personam standi in iudicio, l. minor, ff. de procurator. l. 1. C. qui legit. person. l. clarum, C. de auctor. praesent. Anton. Trig. singul. 9. num. 1. Marc. Anton. Eugen. consil. 97. nu. 36. lib. 1. Rota decis. 329. n. 1. part. 2. Sacri Palatii, l. in vniuersis, C. qui dari tuto. poss. Bellamer. concl. 143. numer. 5. & 7. [idemque tenet plures DD. relati per Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 133. nu. 1. & in addit. eod. nu. & 2.] Afflict. decis. Neapol. 256. nu. 2. & 3. dicens, tunc quando non tutor agit in iudicio contra pupillum maiorem infante, tunc datur per iudicem curator ad licem, etiam quod ipse pupillus non petat, seruata tamen forma l. 1. C. qui petant. tutores, alias processus esset nullus ex defectu personae inhabilis, tunc pro quo est l. 4. C. si aduers. rem iudic. dicens: Cum & minores vos esse assermetis, & indefensos, nullum vobis praedictum fieri Praeses Prouinciae pro sua grauitate curabit, vbi gl. verbo nullum, ait, quia non interuenit curator, vel tutor, l. acta, §. si ff. de re iudic. dicens: Contra indefensos minores iustorem, vel curatorem non habentes, nulla sententia proferenda est, l. contra pupillum eod. tit. & l. in vniuersis, C. qui dari tuto. possunt, Auendaño respons. 4. n. 1. Matth. de Afflict. decis. 283. nu. 4. Ioan. de Neuzian. consil. 17. nu. 70. Colletar. in cap. ex parte, colum. & quesi. vltim. de confess. Guid. Papae quesi. Dalpbinatus 494. Capell. Tholof. quesi. 113. Bellamera conclus. 182. numer. 2. & tunc minor, cum quo litigatum est sine curatore, eo ipso dicitur indefensus, d. l. 4. C. si aduersus rem iudic. l. si curatorem habens, §. si verò, C. de integ. restitut. tunc cum sit nulla sententia, nullumque iudicium factum cum dicto Marchione sine curatore, nullum potuit effectum producere, l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. Aimon Crauera consil. 216. nu. 12. tunc ita vt non sit opus restitutione in integrum, l. in causa 2. ff. de minoribus, tunc quae nullitas legitime potest opponi coram Iudice ordinario successore eius, qui sententiam tulit, l. fin. C. de sentent. que sine certa quantitate. l. 1. C. de sentent. & interloq. omn. Iudic. l. si ex pres. fin. ff. de appellat. l. 4. vbi glof. C. de accusat. & in l. si vt proponis, C. quomodo, & quando Iudex, Auendaño respons. 26. nu. 9. & similiter restitutio in integrum potest peti coram Iudice, qui sententiam tulit, vel eius successore, l. praesenti, & l. minor

nor autē, ff. de minorib. Flores de Mena lib. 1. quesi. 5. nu. 76.

Nec obstat dicere, quod nullitas debet opponi intra sexaginta dies, post quos non auditur dicens de nullitate, iuxta l. 2. tit. 17. lib. 4. Recopil. tunc hoc enim non procedit in nostro casu, in quo nullitas est euidentis, & notoria ex eisdem actis, in quibus notoria nullitas dicitur, quando resultat ex ipsis actis, super quibus fuit fundatum iudicium, Alexand. consil. 59. nu. 39. lib. 4. & ex l. si verò, §. qui pro rei, vbi DD. ff. qui satisd. cogant. cap. 2. de verbor. signific. in 6. cap. si forte de elect. eod. lib. Bart. in l. si constante, 1. quesi. princ. ff. solut. matrim. Caballin. milleloq. 478. Marquesan. de commiss. 2. par. cap. 1. nu. 44. tunc & sufficit notorij allegatio, Grattus resp. 83. nu. 8. respons. 90. nu. 11. & respons. 112. nu. 30. vol. 1. tunc quia notoria nullitas disputationem non patitur, Cephal. consil. 202. n. 16. tom. 2. tunc ita nullitas, quae ex inspectione actorum se prodit vsque ad triginta annos, est admittenda, Angel. in l. tale pactum, §. qui prouocauit, ff. de pactis, Anton. de Butrio in cap. cum Bertholdus, sol. penult. vers. de quibus casus de sentent. & re iudic. Didac. Perez in l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinam. Gomez de Leon allegat. 6. nu. 2.

tunc Facit Iacob. Mandell. consil. 70. nu. 13. lib. 1. dicens, quod si nullitas tollatur a statuto, non comprehenditur nullitas euidentis, ex Alex. consil. 106. col. fin. vol. 3. Cellus Hugo consil. 48. numer. 8. Marinus Freccia de praesent. instrum. 9. part. quesi. 7. n. 11. 12. & 22. Achilles de Grassis decis. 6. n. 3. de consuet. tunc nec quae ex actis resultat, Alexand. consil. 186. nu. 3. lib. 2. & consil. 77. n. 19. lib. 3. Calderin. consil. 8. de iudic. tunc Et ita potest talis nullitas opponi etiam contra tres sententias conformes, secundum Felin. in cap. de cetero, nu. 4. de re iudic. Couar. in praesent. cap. 25. nu. 2. Melsia ad l. Toleti, 2. part. fundam. 1. nu. 26. & 27. & alij, Azeued. consil. 19. nu. 23. & consil. 23. nu. 29. Alexan. consil. 77. nu. 11. lib. 2. & consil. 82. nu. 9. lib. 5. Menoch. consil. 110. nu. 72. lib. 2. Felin. in cap. cum dilectus, nu. 14. de calumniator. Aretia. consil. 76. Abb. consil. 55. nu. 2. lib. 2. consil. 88. lib. 4. consil. 36. lib. 5. consil. 62. & 137. eod. lib. Olfac. decis. Pedemon. 142. nu. 33. Afflict. decis. 283. vbi Casar Vrsill. num. 1. tunc ita vt impediatur executio, Oldrad. consil. 106. Alex. d. consil. 77. nu. 15. & in l. 4. §. condemnatum, n. 7. vbi Ripa n. 17. ff. de re iudic. Ruin. consil. 131. vol. 4. Hieron. Gabr. consil. 49. nu. 8. vol. 1. Gomez de Leon alleg. 6. nu. 3. tunc Quare nullitas notoria ex actis potest opponi post transcursum dictorum sexaginta dierum, ita ex Bald. in l. 1. nu. 2. C. ne liceat tertio prouocare, & in cap. 1. de sentent. & re iudic. Imola, & Angel. in l. si expressim, ff. de appell. Ang. in l. tales, §. qui prouocauit, ff. de pactis, & DD. communiter in d. l. 4. §. condemnatum, resoluunt Auend. respons. 26. nu. 8. & tract. de secunda suplicat. nu. 4. & 5. & de secundo decreto, nu. 16. Gomez de Leon d. alleg. 6. nu. 2. Didac. Perez in l. 2. tit. 5. lib. 3. Ordin. glof. 1. Otalora de nobil. 3. par. cap. 5. n. 3. Mexia ad l. Toleti, in resp. ad secundum fundamentum 1. part. n. 35. Azeued. in d. l. 2. tit. 17. lib. 4. Recop. num. 30. & seqq. dicens, n. 50. tunc quod si sit minor potest pe-

tere restitutionem in integrum contra lapsum sexaginta dierum, Ioan. Gutier. lib. 3. praesent. quesi. 37. nu. 16. etiam contra alium minorem, cum dictus Marchio agat, cerretque de damno vitando, & filius eius de captatio lucro, l. verum, §. vlt. ff. de minor. Cyn. & alij in antb. quas actiones, C. de sacros. Eccles. Roman. col. 166. n. 14. Menoc. de praesumpt. lib. 4. praesent. 189. n. 124. Sfort. de restitut. in integ. q. 16. art. 4. nu. 33. Marchesan. de commiss. 2. part. cap. 4. nu. 26. tunc Et etiam in casu dubio amplectenda est opinio, quae habet, quod exceptio admittatur, & derur restitutio in integrum, cum ea nitatur equitate, l. 1. ff. de minor. l. denique, & l. nec vtilem, ff. ex quib. caus. maior. Crauet. consil. 205. nu. 37. Roland. à Valle consil. 68. in fin. lib. 3. Marc. Anton. Eug. consil. 95. n. 35. lib. 1. Vldaric. Zafius col. 10. n. 66. lib. 2. Hippol. Rimin. in l. 1. n. 49. quod quisque iuris, tunc etiam si cumuletur cum nullitate qua simul possunt in iudicio intentari, cap. consil. tutus de integ. restit. Guido Papae sing. 220. & q. Dalpbinatus 243. tunc & opponatur intra quadriennium, postquam impleuit 25. annum. l. fin. C. de tempor. in integ. restit. l. 47. tit. 13. part. 5. tunc & huiusmodi remedium est in tantum fauorabile, quod quadriennium currit à die scientiae, Bald. in l. falsa, n. 3. C. si ex fals. instrum. Soc. lun. communem dicens consil. 128. nu. 16. & seqq. lib. 1. Balb. de praescript. 1. part. 6. part. princ. casu 22. in fin. Mac. Anton. Eug. col. 25. n. 69. tom. 1. Berol. q. 81. n. 5. tunc Et hoc remedium intentato noui potest fieri, rubr. & tot. tit. C. vt in integ. restit. pend. Puteus lib. 2. dec. 456. nu. 1. Roder. Xuar. in l. 1. tit. de los emplaçamientos, q. 4. n. 3. Petr. Beninten. decis. 85. n. 14. Auend. in l. 4. tit. de las excepciones, n. 45. Flores de Mena lib. 1. quesi. 5. §. 3. num. 31. Cauall. tom. 3. quesi. 830. n. 27. & seqq.

Et eadem restitutio in integrum competit dicto Marchioni aduersus omittam appellationem, tunc quae à Iudice a quo est concedenda, cum ab eo procedat l. lectio, coram quo erat appellandū, Bart. Bald. & alij in l. praesent. C. de appell. quos sequitur Carol. Ruin. consil. 119. n. 17. vol. 5. Aufser. ad Capill. Tollof. q. 392. vbi minor, qui non se praesentauit coram Iudice ad quem debet coram Iudice à quo restitutionem petere, Praeposit. & alij in cap. ex ratione de appell. Rebuff. tom. 2. tract. de restitut. in praesent. n. 17.

tunc Et cum tam articulus nullitatis, quam restitutionis in integrum deducti per dictum Marchionem sint preiudiciales, debent ante omnia decidendi, Aimon consil. 79. nu. 7. & ex l. 2. C. de ord. iudic. Alciat. respons. 246. n. 5. Casar de Grass. decis. 101. nu. 10.

tunc Et ista eodem maxime sunt dicenda, quia dictus Marchio petijt in Consilio Camerae facultatem, & licentiam ad vinculandum praedicta bona, & fuit ipsi negata quantum ad materna, tunc imò parenti vnicum filium habenti regulariter de stylo, & obertantia negatur talis facultas, quod est magna considerationis, Felin. in cap. super lictis, numer. 7. vers. prima est regula de rescript. vbi ad cognoscendum, quae sunt illae, quibus expressis Papa forte gratiam non concedere, attenden-

tenditur communis stylus Principis, vel cursus Cancellariæ, & attenditur probabilis coniectura, vel communis usus aliarum literarum, † quod in tabum est verum, quod stylus Principis idem operatur, quod consuetudo vniuersalis populi, Boerius *conf. 8. num. 10. facit cap. ex literis de consuetud. Rebuff. tom. 1. commentar. ad leges Gallicas, tract. de euocationib. in presat. quest. 3. num. 1. † Et similiter eius Curia consuendo, & stylus debet obseruari, Bart. in authent. offeratur, col. 1. C. de liti. contestat. Michael Vlcur. in l. si finita, §. Iulianus, num. 61. ff. de damno infecto, Ioseph. Cunia in Ritus Magnæ Curia Vicaria Regni Sicilia, in proemio, n. 22. Carau. super ritu 7. n. 9. & ritu 79. a. n. 12. & sequentib. & Cauent. ritu 1. n. 8. & alij, Menoch. *conf. 287. num. 27. lib. 3. †* dicens, quod stylus Curie, & Cancellariæ Regiæ attendi, & obseruari debet, ex Afflict. *decis. 79. in fine, & decis. 253. num. 4. Paris. conf. 27. n. 30. lib. 3. Curt. Iunior conf. 162. n. 2.**

Ex his omnibus censeo, sententiam, & decretum, quod Iudex pronunciauit transisse in rem iudicatam esse nullam, & comperere aduersus ea omnia dicto Marchioni restitutionem in integram. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Exceptio solutionis opponi potest, non obstante transgressu temporis.
- 2 Sententia, quæ transit in rem iudicatam, potest retractari, ubi aequitas suadet, & apparet erronea.
- 3 Sententia potest retractari, si apparet ex actis, re aliter se habere.
- 4 Exceptio rei iudicata vt obstat, quæ requirantur, id nititates.
- 5 Res alia incipit esse liti commutatione.
- 6 Exceptio rei iudicata cessat, quando de nouo aliquid deducitur in iudicio.
- 7 Restitutio in integrum quando datur contra sententiam ex scripturis de nouo repertis.
- 8 Solutio coniecturis probatur.
- 9 Comparatio literarum inducit semiplenam probationem.
- 10 Iuramentum potest deferri in supplementum probationis.
- 11 Comparatio ob similitudinem literarum in apocis est multum considerabilis, & quare.
- 12 Confessio extraiudicialis corroborat fidem comparationis.
- 13 Confessio extraiudicialis inducit semiplenam probationem.
- 14 Confessio extraiudicialis, quæ deditur ad liberandam, valet etiam parte absente.
- 15 Confessio extraiudicialis censetur voluntarie emissæ.
- 16 Confessio extraiudicialis, quæ iuuatur verisimilibus coniecturis, aut alia semiplena, probat in ciuilibus.
- 17 Comparatio literarum cum vno teste, qui vidit, apocam scribi, aut subscribi, facit plenam probationem.

- 18 Subscriptio si probetur duobus testibus, non est opus comparatione.
- 19 Credendum magis est assertioni Marchionis, aut Canonici, quam homini vulgari fabro lignario.
- 20 Reus in exceptione dicitur actor.
- 21 Petens quod restitutus est versatur in dolo.
- 22 Exceptio ne bis idem exigatur prouenit à iure natura.
- 23 Locupletari cum aliena iactura est contra ius natura.
- 24 Exceptio proueniens à iure natura admitti debet etiam si statutum reiciat exceptiones, & numer. 27.
- 25 Fortunas alienas appetens debet extirpari.
- 26 Detrahere alterum alteri, & cum alterius incommodo augeri est magis contra naturam, quam mors.
- 28 Exceptiones procedunt ex aequitate.
- 29 Bona fides non patitur, vt bis idem exigatur.
- 30 Improbis est, qui vult iterum consequi, quod accepit.
- 31 Solutionis exceptio probata impedit executionem sententia.
- 32 Statutum si non admittat exceptiones, non excluditur solutio exceptio.
- 33 Iura non fauent illis, qui solliciti sunt de preda.
- 34 Compensatio habet vim solutionis.
- 35 Compensatio admittitur de liquido ad liquidum.
- 36 Compensatio aliquando fit ipso iure.
- 37 Interes nostrum potius non soluere, quam solum repetere.
- 38 Compensationis exceptio habet locum contra viam executionem.
- 39 Via executiua licet sit virtute sententia transacta in rem iudicatam, admittitur compensatio.
- 40 Iudicium qui distulit more inuita eorum, qui sciebant solutiones factas, habet contra se presumptionem malitia.
- 41 Exceptiones reiecta per sententiam latam, non obstantibus illis, an possint in executione opponi, & num. 42.
- 43 Exceptio, quæ non debuit admitti, si admittatur, & probetur, valet, ac aduersario nocet.
- 44 Sententia producit actionem iudicati in factum.
- 45 Exceptio, quæ non tollit sententiam, sed modificat illius executionem, potest opponi.
- 46 Executionem quæ respiciunt possunt declarari in iudicio illius.
- 47 Debitum solum ostendendo defendi quis potest in via executiua.
- 48 Debitum sibi solum iterum petens falso agit, & crimen stellionatus tenetur.
- 49 Exceptio præij soluti potest opponi contra arrestum Senatus.
- 50 Exceptio solutionis, de qua non fuit plene cognitum in primo iudicio, potest in executione in iustificari ad moderandam executionem.
- 51 Agendi modus in primis attendendus est.
- 52 Succumbens ex vna qualitate potest agere ex alia.
- 53 Exceptionem rei iudicata non obstat in dubio est iudicandum.
- 54 Exceptio rei iudicata cessat ex causa superuenienti.

Domino Don Ioanne Hurtado de Mendoza Marchione de Cañete herede cum beneficio inuenturij Marchionis Don Garcia de Mendoza sui patris.

Gregorio de Burgos fabro lignario Villa Madriti.

ARGVMENTVM.

¶ Exceptio solutionum apparentium ex apocis legitime comprobatis potest opponi in iudicio executiuo, licet in ordinario, in quo non fuerant comprobata, admittat non fuissent. Et de vi confessionis extraiudicialis, ac fauore exceptionis, ne bis idem exigatur.

CONSILIVM CLXXXIII.

Vpponitur in factu, quod dictus Gregorius de Burgos fecit quoddam portas, & fenestras pro domibus, quas in villa Madriti fabricari fecit dictus Marchio D. Garcia de Mendoza, quarum pretium erat appetiendum per expertos, & in coputu illius facte fuerunt illi diuersæ solutiones, & cum super eo verteretur lis coram vno ex Alcaldis Domus, & Curia Regiæ, à decreto per eum lato appellauit ad Supremum Regium Consiliu, per quod prouisum fuit, apocas recognitas per dictum Gregorium de Burgos debere excomputari à pretio taxato, non vero alijs duabus apocis negatis per eum, & cum in iudicio executiuo intentato contra dictum Marchionem eas comprobauerit, & pretendit debere etiam illas excomputari, pro cuius elucidatione ponderaui sequentia.

1 ¶ Primò, quia negari non potest dicto Marchioni probatio satisfactiois dicti pretenſi debiti, non obstante transgressu temporis, iuxta l. assueratio, C. de non num. pecun. vbi dicitur, quod assueratio contententis debiti solutu temporis diuturnitate non excluditur, l. pure, §. fin. ff. de doli except. l. 1. C. de re iud. quæ ait: Rebus iudicatis standu est, sed si probare poteris eum, cui condemnatus es, id, quod furto amisisse videbatur recepisse, aduersus iudicati agentem doli exceptione opposita tueri te potes.

2 ¶ Nam sententia etiã, quæ in rem iudicatã transit, potest retractari, si aequitas suadeat, & probetur erronea, vt constat ex late adductis per And. Barbat. *conf. 18. a. n. 2. lib. 1. & conf. 1. n. 9. & seqq. lib. 2. Guid. Pap. conf. 174. n. 4. & sing. 697. & quest. Senat. Dalphin. 215. n. 8. & q. 365. M. Ant. Natta conf. 524. n. 18. & conf. seq. n. 38. Carol. Ruin. conf. 49. n. 1. lib. 5. Ioan. Petr. Surd. conf. 492. n. 4. vol. 4. Franc. Bursat. conf. 99. n. 27. lib. 1.*

3 ¶ Vel quando constat ex actis rem aliter se habere, vt per Barbat. *d. conf. 1. n. 4. Ioseph. Ludovic.*

uic. *decis. Lucens. 5. nu. 46. Ioan. Caphal. conf. 442. n. 46. & seqq.*

Dictus autem Marchio in termino decem dierum oppositionis probauit pluribus testibus, dictum Gregorium de Burgos cum extraiudicialiter illi fuissent ostentatæ præfate scheda (quas postea negauit) dixisse illatum subscriptorem esse propriam illius, suaque manu factam, & vltra hoc comprobata sunt per comparationem ad alias, imò & testibus quos ipse rogauit, quod illas scriberent, vt ipse subscriberet, vt fecit, demumque, ex quodam memoriali per Canonicum Matute, virum integerrimæ vitæ, & notæ fidei, ac veritatis, qui inter alias summâ se per soluras in fabricatione dictarum domorum de ordine Marchionis asserit, soluiffe dicto Gregorio de Burgos dictas duas partitas.

4 Quare cum ad hoc vt obstat rei iudicatæ exceptio requiratur, quod sit idem corpus, idem ius, eadem causa petendi, alias non obstat, Veral. *dec. Rotæ 93. p. 2. Hieron. Magon. decis. 34. Rotæ Florent. text. in l. Aurelius 29. §. quidam, vbi glof. ff. de liber. legat. Decius conf. 464. †* quia liti commutatione alia res esse incipit, l. cum queritur cum

5 *seqq. ff. de except. rei iudic. l. neque, C. ad exhibend. Guido Papæ sing. 740. Pileus q. 59. in princ. Mathesil. in l. 1. nu. 2. per text. ibi, C. si ex fals. instrum. dicens, †* exceptioni rei iudicatæ locum non esse, quando de nouo aliquid in iudicio deducitur, & ex ista ratione, licet sit iuris regula, quod sententia transacta in rem iudicatam non retractatur ex instrumentis de nouo repertis, l. sub specie, C. de re iudic. l. Imperatores ff. eod. l. cum de hoc 27. ff. de excep. rei iudic. sed hoc limitatur, † nata quilibet particularis et si sit maior 25. annis, potest ex clausula generali petere restitutionem in integrum contra sententiam ratione scriptura de nouo repertæ probando, fecisse omnem diligentiam ad inueniendum eam, & non potuisse, nec stetit per eum, nam producendo scripturam, iuocaturur ei ex dicta clausula generalis, qua mihi iussit a causa, de qua in l. 1. ff. ex quibus caus. maior, vt docet pulchre Bar. in l. vnic. nu. 4. C. de sent. aduers. ffe. latis lib. 10. vbi Platea n. 1. Rebuff. col. 1. Paul. in d. l. sub specie, col. 2. vers. aut non fuit, & est cõmõnis, teste las. in d. l. Imperatores, n. 6. Socin. reg. 361. fallit. 9. Felin. in cap. suborta, n. 15. de re iudic. Ant. Gabr. lib. 2. tit. de in integr. restit. conclus. 2. Cauall. quest. 542. & tom. 3. quest. 838. a. n. 8.

6 Et confirmatur, nam dicta solutio est probata sufficienter dictis modis, † tum quia solutio valet probari coniecturis, Calcan. *conf. 22. col. 1. & 2. Mascar. conf. 1324. nu. 26. & præsumitur, quando creditor erat persona cautã, & debitor talis, qui facile solueret res alienum, Rimin. Iun. conf. 407. n. 12. Bertaz. conf. 118. n. 13.*

7 ¶ Et quia sola comparatio literarum semiplenam probationem inducit, glof. in l. admonendi ff. de iure iurand. & in l. bona fidei, C. eod. tit. quam celebrant Bertrand. *conf. 152. num. 12. vol. 6. Bursat. conf. 123. nu. 21. lib. 1. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 374. num. 1. Rol. à Valle conf. 26. n. 12. lib. 1. post quem*

8 inquit Bursat. *nu. 22. post* † iuramento supplicatio

tiuo plenam probationem fieri; imò Menoc. *lib. 2. de arbit. Iudic. casu 114. n. 32.* ait, † quòd comparatio ob similitudinem omnimodā fidē facit, quā vt inquit Aluar. Valasc. *consul. 67. nu. 4.* cum ratio vocetur testes ad videndum priuatas schedulas scribi, nē percat iustitia partium, praxis admittit testes deponētes illam esse literā illius, quia viderunt eum sēpissimē scribere, & quia habent notam eius literam, & characteres.

12 † Et si cū comparatione iungatur cōfessio extrajudicialis de recepto, & agnitio schedularum, quæ magnam præsumptionē habet, potest Iudex induci ad credendum, *Decij. Genua 195. numer. 7.*

13 † nam talis confessio etiā absente parte facit aliā semiplenam probationem, Marant. *in spec. Iudic. 6. part. tract. de confess. n. 2. Decij. Genua 199. n. 5.* Gual. de Vrill. *in addit. ad Affl. decij. Neap. 164. nu. 5. & decij. 375. nu. 5. & 6.* Olasc. *decij. 96. nu. 4.* Joseph. Ludou. *decij. Perus. 82.* Franc. Marc. *quæst. 430. nu. 5.* Affl. *decij. 12.* Scribentes communiter *in l. aduocandi. ff. de iure iur. Aufl. dec. Neap. 337. n. 6. & 364. nu. 4.* † Imò quòd tendit ad liberandum etiā parte absente plenē probare fundat latē Hieron. Laurent. *decij. Rotæ Auenion. 62.* Papon. *lib. 10. tit. 5. arresl. 4.* Hippol. *singul. 202.*

15 † quia confessio extrajudicialis censetur voluntaria, Egid. Bellam. *concl. 694.* & si iuuetur alijs verisimilibus coniecturis, plenē probat, plenamque fidē facit, Capic. *dec. 179.* † cōiunguntur enim dictæ semiplenæ probationes ad faciendā plenam in ciuilibus, Paul. Castr. *cons. 21. n. 38. par. 3.* Capli. *cons. 152. n. 8. & cons. 225. n. 10. tom. 2.* Marc. Ant. Eug. *cons. 44. n. 37. & seq. lib. 1. Aim. cons. 275. n. 11.* Affl. *decij. 12. n. 3.* Minad. *decij. 43. n. 7.* Verall. *decij. 300. part. 3. Decij. Genua 119. n. 6.* † Sicut comparatio literarū vnā cum teste, qui vidit apocā subscibi, plenā probationē facit, vt post DD. *in d. l. aduocandi.* tradit Salic. *in l. cōparationes. C. de fide instr. Alex. cons. 239. col. 4. lib. 6. & cōf. 58. in causa mota. n. 1. vol. 7.* Abb. *in cap. 2. col. 2. de fide instr.* † nam si plusquam vno teste probaretur, partem, quæ subscriptionem negauit ipsam fecisse, non esset opus cōparatione, Alex. *cons. 181. n. 2. lib. 2.* sed veniret condemnandus iuxta dispositionem *Auth. contra qui. C. de non num. pecun. quæ ait: Qui propriā scripturam, qua conuenitur abnegat, vel numerationem inficiatur conuictus, in duplum condemnatur.* Bald. *in l. cōparationes. n. 11. C. de fide instr.* Greg. Lop. *in l. 8. tit. 7. par. 3. gl. 6.*

16 Quod eo magis dicendum venit, cū dictus Gregorius de Burgos etiā sit de perituro probro conuictus, negauit enim cum iuramento aliā apocam centum ducatorum, & cū pro parte dicti Marchionis esset probata eius solutio, Regium Cōsiliū iussit, eam in crediti sortē computare, è contrario autem dictus Marchio D. Garcias de Mendoza, & Canonicus Mature, cuius interuentu, & opera solutio fecit dicto Gregorio de Burgos erant viri integerrimi, & veritatis indubitæ; † quibus potius credendum est ex traditis per Decium *in l. edita. num. 1. C. de edend. & Aul. Gell. lib. 14. not. attio. cap. 12.* vbi ex Philospho Phauorino de officio Iudicis disputante responsū

refert huius sententiæ: *In hac autem causa, de qua tu ambigis, optimus est, qui petit; vnde petitur, determinamus, & res est inter duos acta sine reprobis. Eas igitur, & credat ei, qui petit, condemnatque eum, de quo petitur, quoniam sicut dicit, duo pares non sunt, & qui petit, melior est.* In nostro autē casu dictus Marchio † erit excipiat actor habetur perendo debere sibi accepto ferri dictas apocas, arg. *l. 1. ff. de except. atque ideo venit potius ei credendū, vt repellatur dictus Burgos, † qui in dolo est petens, quòd esset restitutus, l. fin. vbi DD. C. de edict. Diui Adr. toll. l. si idem. ff. de iudic. Abb. & alij in cap. ex literis de rest. spol. Burgos de Paz. cons. 39. n. 4.* optime Paul. Castr. *cons. 302. ego Paulus. part. 2.* Blauc. *de compromiss. tract. de except. impediens. litis ingress. q. 4. n. 13.* vnde Auend. *in tit. de las exceptiones. n. 48.* ait, † quòd omnis exceptio, quæ oritur de iure naturali, vt putane bis idē exigatur, l. vt tantū. *l. 4. ff. de seruo corrupto. l. apud Celsū 5. ff. de doli mali. & met. excep. l. cū is 44. ff. de pet. hered. l. Iulianus 17. ff. de rei uend. Laur. Syll. cons. 18. n. 4.* † & nē quis cū aliena iactura fiat locupletior, *l. nā hoc natura. ff. de cond. indeb. gl. 1. verbo lucrum in l. si quis mācipijs. §. vlt. ff. de inst. actio. Goffred. q. 37. n. 21.* Christoph. de Castellio. *cons. 12. n. 8.* Rol. à Vall. *cons. 22. nu. 13. vol. 2.* Egid. Thomat. *tract. de collect. §. non obstante. n. 6.* Alieni ad petētiā leges vindicabant D. Hieronymus. ad Eustochium de Custodia virginita tis: *Auaritia quoque tibi vitandum est malum, non vt alienā adeptas hoc enim publicæ leges puniunt, &c.* Phædrus *lib. 1. Fabul. amittit merito proprium qui alienum ad petit.* Sidon. Appollinar. *lib. 3. epistol. 5. & lib. 7. epist. 14. vbi an. oratio.* † Possunt opponi etiā si generatim essent exceptiones exclusæ, † semer enim alienas appetendi fortunas extirpari debet, *l. 2. C. de petit. bonor. sublat. lib. 10. l. 1. in fin. C. de thesaur. eodem lib. melius D. Ambrosius lib. 3. offic. cap. 4.* & ante ipsum Marc. Tull. *lib. 3. offic. relatus per Ancharr. cons. 155. nu. 3.* ait, quòd † detrahere alterum alteri, & hominē cum hominis incommodo augere, magis est contra naturam, quā mors, quā paupertas, quā dolor, quā cœtera, quæ possunt aut corpori accidere, aut rebus externis, idē Ancharr. *cons. 298. n. 4.* Cacher. *dec. Pedem. 17. n. 12.* Io. Ant. Lanar. *cons. 36. n. 17.*

† Et confirmatur, nam licet lex, aut statutum tollat omnes defensiones, intelligitur de his, quæ oriuntur de iure ciuili, non autem de is, quæ oriuntur de iure naturali, quia istæ nō censentur sublata, Bald. *in c. a nobis de except.* alij relati per Auend. *d. nu. 48.* † nam cū exceptiones sua natura ex æquitate procedant, Abb. *in cap. cū inter de except.* Hippol. *tract. de fideiuss. num. 277. l. qui æquitate.* vbi gl. *ff. de doli except.* Mesia ad pragmat. *taxa panis. concl. 1. num. 96.* Azcu. *in rubric. tit. 5. lib. 4. Recopilat. num. 1.* & hæc æquitas notariē habeat locum in nostro casu, cū dictus Gregorius bis petat, quòd sibi iā est solutum, † quòd bona fides non patitur, *l. bona fides. ff. de reg. iur. Roffred. q. Sabatina 22. nu. 9. & q. 30. n. 1.* Ioan. Igneus *in l. 3. §. si alius. num. 54. ff. ad S. C. Syllan. dicens, contra fidem, & æquitatem esse exigere de-*

denuò, quòd iam erat solutum, nam vt Paul. Iur. Conf. ait *in l. si quis 51. in fin. ff. de re iud. † & puto improbum esse eum, qui velit iterum consequi, quòd accepit, † & semper executio sententiæ per solutionis exceptionem impeditur, l. bona fides, vbi Cagnol. & Decius num. 3. ff. de regul. iur. decij. 32. Genua 104. nu. 2.* Capel. Tholof. *g. 170.* & † statuto nullam admittente exceptionem, non tollitur exceptio solutionis, Ang. *in l. non tantum, §. quod si pro tempore, ff. de petit. hered. Decij. Genua, vbi proxime, nu. 1.* & post Ancharr. *cons. 260.* Deci. *cons. 375. inuic. iuridicam, Capic. decij. 52.* Cesar. Vrill. *ad Affl. decij. Neap. 272. nu. 5.* † nam iura nunquam fauent ijs, qui sunt de præda solliciti, secundum Alexand. *cons. 113. num. 8. vol. 5.* quare dicta exceptio debet Marchioni admitti saltem in vim compensationis, † cū ea vim solutionis obtineat, *l. verum. ff. de compens. l. si cōstat, C. eodem, l. si debitor. ff. qui pot. in pign. hab. Affl. decij. 122. num. 4.* Decij. *Genua 214. num. 5.* Felin. *in cap. subort, num. 2. de re iud. l. amplius. ff. rem ratam haberi, Bald. in l. tam mandatori, col. 3. C. de non numer. pecun. l. 20. tit. 14. part. 5.* Addit. ad Abb. *in cap. 2. de ord. cognit. verb. compensare, † maxime quòd sit de liquido ad liquidum, & fin. de depof. nam satis dicitur restituere, qui compensat, vt dixit Bald. in l. flum, num. 8. C. famul. eris. per l. sed si hoc, §. penult. ff. de cond. & demon. str. † nam compensationis æquitas operatur, vt ipso iure fiat, d. l. si constat, † cum inter sit potius nō soluere, quā solutum repetere, l. 3. C. eodem, Couar. *in cap. quāuis pactum, 1. part. §. 4. nu. 9.* & ita Bald. *cons. 33. lib. 4. lib. 1.* dixit, quòd quæ admodum sufficit, si debitor in iudicio pecuniam offerat, ita si compensationem obtulerit, *l. Iulia nus. ff. de condit. & demon. str. Franch. decij. 53. nu. 1.* & decij. *527. n. 7.* † & ita habet locum contra viam executiuam, Rota *dec. 257. n. 4. & 5. p. 3. diuers. Saori Palatij, lib. 2. Ang. cons. 132.* Hippol. *sing. 208.* Parlad. *lib. 2. rer. quod. c. fin. §. 5. p. 11. n. 30.* Azcu. *in l. 1. tit. 2. lib. 4. Recop. n. 129.* Paz *in præd. tom. 1. tēp. 3. n. 8.* Morla *in empir. iur. 1. p. tit. 2. q. 19. n. 9.* videtur tex. *in l. si cū militi, §. fin. ff. de ed. pen. tradit Alex. Picenar. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de iur. & facti ignor. & ad Bal. in l. cum Papinianus, C. de sentent. & interl. omn. Iudic.* † licet via executiua sit causata per sententiam transactam in rem iudicatam, *l. 2. vbi Bald. & alij C. de compens. idem Bald. in l. fin. oppos. 3. eod. tit. Grattus resp. 13. n. 50. lib. 2.* Alex. *cons. 61. lib. 3. & cons. 95. n. 3. lib. 4.* Aufrer. *ad Capel. Tholof. g. 263. n. 3.* maxime, quia dictus Gregorius de Burgos malitiosè distulit mouere iudiciū in vita Marchionis patris, & Canonici Mature, qui erat instructus, † ideo præsumitur contra eum, ex gl. *in clem. sapē, §. & quia, verb. non obstant e in fin. de verbo. signif. Bald. cōf. 28. quidam Tabellio, lib. 1. Affl. decij. 13. n. 22.* Paril. *cōf. 83. n. 27. lib. 1.* Menoc. *cōf. 267. n. 29.* & seq. vbi refert locū celebrem M. Tullij *in orat. pro P. Quinctio.**

† Neque obstat dicere, exceptiones ante latā sententiam oppositas, si non obstantibus illis fuit lata non posse opponi in eius executione, vt vo-

luisse videntur Auend. *in tit. de las excepciones, n. 49.* Canalc. *decij. 45. nu. 64.* & seq. *part. 1.* Azueud. *in l. 1. tit. 21. lib. 4. Recop. num. 17.* Morla *in empir. iur. 1. part. tit. 2. q. 19. n. 9.* Paz *in praxi, tom. 1. p. 4. cap. 3. n. 35.* Zaluis *cons. 1. nu. 25. lib. 1.* † Nam hoc limitatur, quòd exceptio nō fuit reiecta, quia fal, vel iniusta, sed quia nō legitime probata, nam tunc reiecta in vno iudicio potest in alio opponi, Alex. *cons. 66. n. 4. lib. 5. ex l. quòd in diem, §. 1. ff. de compens. & alijs iurib. Boer. g. 43. nu. 2. & 3.* & ita venit intelligenda *l. si autē, §. si quocunq. ff. de negot. gest. & c.* quia etiā quòd exceptio non debet admitti, si est admissa, & probata nocet, Alex. *cons. 77. nu. 13. lib. 2. arg. e. 1. de rest. spol. & ex Bald. in l. si quis ad se, C. ad l. Iul. de vi. † Et cū sententia non immutauerit naturā actionis, si qua competeat prius, nec nouum ius tribuerit, sed actionē in factum iudicati, *l. miles, §. iudicati, ff. de re iud. l. actori, C. de reb. cred.**

Quòd etiā procedit in exceptione solutionis, per quam modificatur sententiā, † nam vt inquit Abb. *in cap. 2. nu. 26. de libell. oblat. exceptio,* quæ non tollit sententiam, sed modificat executionem, potest opponi post sententiam, *l. pen. ff. de confess. l. quòd in diem, ff. de compens. l. 1. vbi latē Menel. num. 36. C. de iur. & facti. ignor. Azueud. cons. 40. nu. 13. † & quòd recipit executionē declarari in ipsa executione, arg. *l. miles, §. 1. de re iudic. Lanfranc. in cap. quoniam cōtra, §. except. omnes, vers. itē in post. sententiā de probat. l. Nesevianus, §. fin. ff. de re iud. Barbol. in l. maritum, n. 48. ff. sol. matr. † Et quòd possit quis defendi ostendendo in via executiua debitū esse solutū, resoluit Alex. *in l. Imperatores, nu. 8. de re iud. Bald. in l. sub specie, nam. 4. eod. tit. addens, quòd † quòd quis petit debitum solutum, falsò agit, & tenetur crimine stellationatus, l. si de iussor, §. in omnibus, ff. mandati, pulchre idē Bald. *nu. 1. & 3. vers. oppono, ad quē remittit se Gregor. Lopez in l. 19. tit. 22. part. 3. glo. 8.* Rebuff. *tract. de except. num. 553.* † dicens, quòd etiā contra arrestum supremi Senatus potest in oppositione deduci exceptio pretij soluti, maxime per instrumentum, Felin. *in cap. cū dilectus, num. 16. de fide instrum.* Ioan. Vincet. *de Anna sing. 251.* † Maxime, si solutionis exceptio non fuit plenē examinata in primo iudicio, vel in secundo opponitur ad alium finem, sci licet ad moderandam executionem, vt in nostro casu, ita ex doctrina Barr. *in l. Iulianus 60. nu. 10. ff. de condit. indeb.* † nam cū modus agendi sit obseruandus in primis, *l. habebat in prime ff. de inst. actio. Innoc. in cap. duadum de elect. † succumbens ex vna qualitate, potest agere ex alia, l. si mater, §. si quis autē, ff. de except. rei iudic. l. 1. vers. sic. ai, qui, ff. de success. edict. Alciat. *resp. 378. num. 2. & 3.* Vincent. *de Anna alleg. 8. num. 8. & 9.* † Et in dubio iudicandum est, non ob stare exceptionē rei iudicatæ, vt post Decium *cons. 445. n. 44.* & ex his, quæ habentur *in l. 2. ff. si quis cautio, cap. et debitus de appellat.* Burgos de Paz. *cons. 19. nu. 25. & cons. 43. nu. 42.* Socin. *lun. cons. 181. nu. 85. vol. 2.* Paul. Emil. *decij. Rotæ 93. nu. 3. part. 3.* † nam rei iudicatæ exceptio cessat ex causa superuenienti,****

l. si de te in princ. l. si quis cum totum, l. si qui rem, & l. si mater, §. eadem, ff. de except. res iudic. ibi: Mox alia, & noua, & in §. si egero eiusdem legis, iuncta gl. verbo erit, Burgos de Paz conf. 40. n. 21. & seq. dicens, quod eueniente noua defensionis causa, non obstat exceptio rei iudicatae, l. si cum vno, ff. eodem. Ex quibus omnibus videtur iuri consonum, annullari debere dictam executionem, & Marchionem absolui a solutione petita regalium 4500.

SVM MARIVM.

- 1 Rogationum, siue Litaniarum origo vnde sumpta, & ad quos fines, n. 34.
2 Responsum debet praestari secundum conscientiam iuribus informatam.
3 Consuetudines antiquae Ecclesiarum immutari non debent.
4 Nouitas solet esse causa discordiarum.
5 Mutatio etiam in melius solet esse causa malorum.
6 Nouitates quantum possibile sit, debent vitari.
7 Consulum matres quare non sint foeminae Consulares.
8 Vetus consuetudo, quae approbat, tolerabiliora sunt.
9 Observantia praecedens attenditur multum in materia processuum.
10 Immemoralis observantia habet vim, & effectus privilegij.
11 Possessoria causa non est leuis, sed maximi prauidij.
12 Possessione sua nemo potest priuari sine causa cognitione, etiam ex rescripto Principis.
13 Iuri quaesito non potest derogari, nisi ex iusta, & necessaria causa.
14 Concil. Trid. sess. 25. cap. 6. pöderatur circa pralationem Episcoporum.
15 Clausula posterior regulariter refertur ad omnia praecedentia.
16 Concilium solet multoties derogare consuetudini immemoriali.
17 Consuetudine reprobata, an veniat praeterita, & futura.
18 Concilij Tridentini decretum, d. sess. 25. cap. 6. habet duas partes.
19 Episcopus tanquam primus in sua Diocesi debet sedere in altiori loco.
20 Concilium quod non dixit, dicere non debemus.
21 Concilium si aliquid voluisset scribisse exprimere.
22 Declarationes Congregationis Cardinalium Interpretum Concilij censentur facta a sua Sanctitate.
23 Declarationes Concilij super materia processuum ponderantur.
24 Vicarius generalis an habeat eandem facultatem, quam Episcopus in discernendis processibus.
25 Processiones publicae, quae dicantur.
26 Litaniae maiores, & minores numerantur inter processiones publicas, & quando fieri debeant.
27 Declarationes DD. Cardinalium Interpretum Concilij impressae quae dicuntur extractae a Bibliotheca Prosperi Farinacij an sint authenticae.
28 Factum inter aliquos non nocet alijs.

- 29 Constitutiones extraneas usu non receptae, non obligant.
30 Lex, aut constitutio generalis usu non recepta non obligat.
31 Ad Episcopum cum consilio Capituli spectat decernere, quo, & qua sint dirigenda processiones, & non ad solum Episcopum, & n. 32.
32 Verbum consilium aliquando sumitur pro consensu.
33 Rogationes publicae non sunt omittendae.
34 Impedimentum, aut difficultas superueniens excusat eum, qui non fecit, quod erat facturum, aut non iuit, quod erat iturus.
35 Fortune casus reddit licitum, quod aliis non esset.
36 Nauis, quae vi tempestatis, aut latronum, seu pyratarum incursum ad portum venit, non tenetur ad ius anchoragij.
37 Citatus non comparens ob aliquam tempestatem, excusatur a contumacia, & multa.
38 Tempestatis nomine veniunt imbres, & magna pluuia, quamuis sine vento, & grandine.
39 Tempestas quid importet, sine in mari, siue in terra.
40 Pluuia sola praestat impedimentum, & excusationem.
41 Vis maior ab omni precepto excipitur.
42 Mutatum quod non apparet, stare non prohibetur.
43 Casus omissus a iure nouo remanet in dispositione iuris antiqui.
44 Capituli iurisdicatio in non derogatis reseruat ad Concil. Trid.
45 Verbum non potest, negatiuum est, & importat necessitatem.
46 Verbum non potest, importat nullitatem eius, quod in contrarium sit actum.
47 Verbum siue excludit, quod Episcopus non faciat sine Capitulo.
48 Verbum consensu, quid importet.
49 Consensu requisito deficiente, actus non valet.
50 Consensus alicuius ubi requiritur, intelligitur esse de forma, quod interueniat tempore, quo actus fit.
51 Consensus simultaneus dat perfectionem actui.
52 Consensus requisitus in actibus Ecclesiasticis debet haberi in communi.
53 Actus est nullus, quando deficit, quod pro forma traditur a lege, vel statuto.
54 Episcopus reputatur vnum corpus, & Capitulum, aliud in rebus spectantibus ad utramque.
55 Capitulo debetur reuerentia sicut Episcopo a Clericis inferioribus.
56 Consensus si non praestatur absque rationabili causa habetur pro praestito.
57 Consensus si non praestatur absque causa, potest ad Superiorem recurri pro eo.
58 Differentiam inter verba de consensu, & de consilio, qui assignent.
59 Consilium importat consensum, & consensus consilium.
60 Consilium alicuius ubi requiritur, debet peti antequam actus fiat, nec fieri potest, eo non petito.

- 62 Consilium requisitum si omitteretur, actus erit nullus iure.
63 Consilium alicuius ubi requiritur, non potest aliquid, solus actum expedire.
64 Consilium petendi obligatio si procedat a lege, debet de necessitate interuenire.
65 Consilium ubi requiritur ex dispositione iuris, accipitur pro consensu.
66 Verba de consilio, intelliguntur de consensu in canonibus iuxta rubricam, sub qua sunt sit uati.
67 Simultaneus in actibus Episcopus habet vna vocem, & Capitulum aliam.
68 Episcopo absente auctoritas aliquando deuoluitur ad Capitulum.
69 Sacerdotes omnes debent venire ad Cathedralem tempore rogationum publicarum.
70 Par param non citat, nec in eum habet imperium.
71 Capitulum, & Canonici faciunt vnum corpus cum Episcopo.
72 Episcopus etiam in leuibus quando sine consensu Capituli procedere non valet.
73 Vicarius Episcopi super re controuersa cum Capitulo non cognoscit, sed auctoritas cognoscendi ad Superiorem spectat.
74 Vicarius cognoscit de rebus spectantibus ad mensam Episcopalem, non tamen contra Capitulares, si pretendatur delictum commissum in contemptum Episcopi.
75 Episcopus non iudicat in causa propria.
76 Principibus non recognoscentibus Superiorem permittitur in causa propria iudicare.
77 Lix si sit inter Episcopum, & Capitulum, non potest Episcopus solus facere processum contra Canonicum.
78 Privilegium concessum Episcopo, & Canonicis non attenditur, si litigent inter se.
79 Episcopus, aut eius Vicarij ad procedendum contra Capitulum debent facere de consensu Capituli.
80 Decanus, & Capitulum Conchen. habent mandatum de manutendo in possessione, seu quasi procedendi cum Episcopo contra Capitulares.
81 Capitulum lite pendente cum Episcopo priuari non debet sua quasi possessione.
82 Lix dicitur pendere, donec feratur sententia, quae transeat in rem iudicatam.
83 Decano, & Capitulo assisit ius commune in iurisdictione in eius Capitulares.
84 Episcopus sine Capitulo non poterat causas criminales exercere.
85 Criminalis causa omnis reputatur ardua.
86 Episcopus ardua, & graua debet exercere cum consensu Capituli.
87 Res iudicata ubi adest excludit omnem dubitandi rationem.
88 Excommunicatio est magni prauidij.
89 Excommunicatio est poena maior Ecclesiae.
90 Incipiendum est a leuioribus, non a grauioribus.
91 Excommunicatio non incurritur, nisi in casibus a iure expressis.
92 Excommunicatio promulgari non potest sine cause cognitione.
93 Cognatio causa fieri debet cum adiunctis Capituli.

- 94 Episcopo solo si prohibeatur corrigere Capitulari, prohibentur antecedentia.
95 Finis naturam sapiunt, quae tendunt ad finem.
96 Duobus commissum a iure, vel ab homine, non potest a solo vno effici.
97 Adiuncti Iudicis omissio regulariter nullitatem parit.
98 Appellatio est licita, si Episcopus velit corrigere sine Capitulo.
99 Episcopum, aut Vicarium solos non posse procedere, declarauit Sacra Congregatio in vna Hispanensi.
100 Aequales non debent regulari in aequali ratione.
101 Commune, quod est, non debet sibi aliquis appropriare.
102 Testator si legat uxori, quae eius causa parata erant non veniunt serui communes.
103 Episcopus est caput Capituli, & Capitulares membra.
104 Socius in indiuiduis gaudet privilegio socij.
105 Episcopi, & eius Vicarij vnum, & idem est Tribunal.
106 Vicarius non debet esse melioris conditionis suo Episcopo.
107 Capitulum dicitur fecisse, quod factum est a maiori parte capitulari de eo congregato.
108 Delinquere non dicitur qui fecit fieri consuetam.
109 Consuetudo etiam nulla excusat.
110 Dolo facere non videtur, qui suo iure utitur.
111 Princeps non censetur disponere contra ius consuetum.
112 Tutor, & securior via est sequenda in tangentiibus conscientiam.
113 Excommunicatio ubi non tenet, non incurrit irregularitatem ingerens se in diuinis.
114 Possessionem qui non dimittit sine cause cognitione non dicitur indebitè facere, & contradicere.
115 Incipere non licet ab executione.
116 Manutentionis remedium est sumarijssimum.
117 Actus vnicuius sufficit in remedio manutentionis.
118 Manutentio conceditur etiam mero detentatori.
119 Manutentio conceditur etiam si possessio sit extra ius.
120 Manutentionis remedium, seu tuitium, vel materiam, ut concedatur, sufficit qualibet possessio colorata.
121 Manutentionis remedium simile est inter dicto vti possidetis.
122 Probatio minor sufficit ad obtinendam mandatum in remedio manutentionis.

P R O

Decano, & Capitulo Sanctae Ecclesiae Cathedra- lis Ciuitatis Conchenfis.

C V M

Vicario Generali D. Episcopi Conchenfis.

ARGUMENTVM.

Capitulum Cathedralis quid iuris habeat cum Episcopo in materia processionum, & an ex causa imbrum immoderatarum possit aliqua processio rogationum fieri per ambitum Chatedradis, & si regulariter soleat dirigi ad Monasterium aliquod extra Ciuitatem longè distans.

CONSILIVM CLXXXIV.

Propponitur in facto, quòd die Lunæ ante Festiuitatem Ascensionis Domini anno 1612. processio publicarum rogationum, siuè Litaniarum, de quibus ex Concilio Aureliano 1. cap. 29. habetur in cap. rogationes de consec. distin. 3. & apud Lapum alleg. 90. Alcat. lib. 9. parerg. tit. 1. cap. 11. Couar. lib. 4. variar. c. 20. n. 16. Ioan. Garc. de expens. & meliorat. c. 21. n. 36. Petr. Greg. 1. tom. part. tit. iuris canon. tit. 20. c. 4. Zerola in practi. Episc. p. 1. verbo processiones, Episcopus Ioan. Hieron. Campanilis in diuers. iuris canonici, rubr. 12. cap. 13. nu. 148. Barth. Vgolin. de officio, & potest. Episcopi, cap. 20. §. 2. nu. 6. Tertullian. lib. 2. ad uxorem, vbi Renatus Laurent. in annotat. pag. mibi 429. Polydor. Virgil. de inuentor. rerum, lib. 6. cap. 11. [& de earum usu, antiquitate, & effectibus late Anton. Dauroult. in florib. explor. part. 2. cap. 4. tit. 27. per tot. & tit. 28. In processis, vt solebat, ad Monasterium Sanctæ Mariæ de Mercede ex tra muros dicte Ciuitatis propter maximos imbres, qui precesserant, & minabantur illo mane, Decanus, & Capitulum decreuere, quòd rogationes fierent in dicta Cathedrali, & certiorato Vicario generali, ille contradixit, emisitque mandata cum censuris, & poenis, vt iuxta solitum accederent ad Monasterium prædictum, super quo fuere interpositæ appellationes ad Tribunal Ill. Nantijs. Et cum in hac rogationum materia rogatus sim, vt meum iudicium præstarem, id facere decreui secundum conscientiam iuribus informatam, vt habetur in l. qualem, ff. de recept. arbit. & per Federic. de Senis q. 197. num. 1. Et diuiditur iste discussus in duos Articulos.

ARTICVLVS I.

- 1 Quamuis de iure sit, non debere mutari antiquas Ecclesiarum consuetudines, cap. cum omnes de constitut. cap. cum consuetudinis de consuetud. cap. ex parte de concess. preben. Federic. de Senis q. 206. num. 2. Gambara de offic. & potest. Legati, lib. 7. num. 61. P. Gregor. de beneficijs, cap. 1. n. 9. Cum nouitas qualibet soleat esse discordiarum causa, d. cap. cum consuetudinis, Præposit. in cap. quòd dilectio, num. 5. de consang. & affin. Ioan. And. in c. dilecta, num. 2. de excessib. Prælat. Caballin. milleloq. 998. nu. 1. Ex quo dixit Lucian. lib. 1. verar. historiar. quòd multoties mutatio etiam in melius solet esse principium malorum, & ob idque quæ-

tum possibile sit, debeant nouitates vitari, l. in rebus, ff. de constitut. Princ. Auth. de Eccles. rer. aliena. Simanc. de cathol. institut. tit. 37. num. 27. & seqq. Arist. lib. 2. polit. cap. 6. & lib. 5. ethic. cap. 10. Plato dial. 4. de legib. & lib. ciuili de Regna, D. Thom. 1. 2. q. 97. art. 2. Tucidid. lib. 1. de bello Peloponensi, Sarmiento de reddit. Eccles. p. 4. c. 1. n. 12. pag. 50. [Soloz. de gubernat. Indiar. lib. 1. c. 4. n. 73.] l. 1. ff. de Senatorib. vbi matres Consulium non esse foeminas consulares dicitur contra Saturnini sententiam, eo quòd nec vquam relatum est, nec vquam receptum, Petr. de Anchar. conf. 158. nu. 4. Camill. Borrell. lib. 2. de magistr. edictis, cap. 6. nu. 5. Nam tolerabiliora sunt, quæ vetus approbat consuetudo, l. Imperatores 13. ff. de pollicitat. maxime in materia processionum, in qua multum attenditur, & consideratur consuetudo, & obseruantia præcedens, vt post Bald. in l. obseruare, §. antequam verò, ff. de offic. Procons. & Legati, tradit Barthol. Capollam l. quòd si nolit, §. quia assidua, n. 4. ff. de adilit. edictis, præsertim si fuerit immemorialis, quæ regulariter habet vim, & effectus priuilegij, l. hoc iure, §. de ius aqua, ff. de aqua quot. & estina, cap. super quibusdam, §. præterea de verb. significat. cap. 1. de prescript. in 6. Ioan. Baptif. Ferrer. conf. 69. num. 10. Nauarrus conf. 21. de cleric. nò resident. num. 4. Puteus decis. 466. nu. 4. lib. 2. Verrallus decis. 227. num. 1. part. 1. & decis. 56. num. 2. part. 3. Et quòd ex eo videtur, Decanum, & Capitulum posse intendere remedium manutentionis, & tuitionis in possessione, in qua reperiuntur à tempore immemorabili determinandi eos solos locum processionum, quæ dentò fiunt, & mutandi eas, quæ fieri solebant, cum causis tam legitimis, absque consensu Prouisoris, seu Vicarij Generalis Episcopi absentis, nam eo præsentem Capitulum deputat Commissarios, qui illi communicent, faciantque notoriam suam resolutionem, & conclusionem, & ita quòd articulum possessionum debeat Capitulum obtinere, iuxta text. optimum in cap. cum olim, iuncto c. cum Ecclesia Summa de causa possess. & propriet. cap. quarelam de electione, c. consuetudine, vbi glof. & DD. de iure patronat. Cassador. decis. 10. num. 7. & 8. de rescript. Paul. & mil. decis. Rotæ 225. num. 3. part. 2. & decis. 321. n. 3. p. 1. Et vt ait idem decis. 119. n. 2. p. 3. causa possessionis non est lenis, sed maximi præiudicij, §. eodem, Instit. de interdicitis, l. is, qui destinavit, ff. de rei vendicat. Et ideo non possunt illa priuari, nisi seruatis seruandis, etiam si adit rescriptum Principis, l. extat, ff. de eo, quod metus causa, l. meminunt, C. vnde vi, cum adductis per Mandol. tract. de imbiton. q. 46. n. 3. & q. 104. eod. n. cum iuri quæsito derogari, aut illud tolli nò possit, nisi ex iustissima, & necessaria causa, l. 2. §. si quis à Principe, ff. de quibus loco publico, l. quoties, C. de precib. Imper. offer. l. fin. vbi DD. C. si contrarius, vel utilitatem publicam, Innoc. & alij in cap. quæ in Ecclesiarum, vbi Felin. num. 54. de constitut.

Quod aduersus hæc præstat dubitandi occasionem, est decretum Concilij Tridentini sess. 25. de reformat. cap. 6. vbi inter alia dicitur: Episcopis

pis præterea vbi que is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est, & in Choro, & in Capitulo, in processionibus, & alijs actibus publicis sit prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas, addit: Non obstantibus quoad supradicta, priuilegij etiam ex fundatione competentibus, nec non consuetudinibus etiam in memorabilibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent auctores. Ex quo videtur, quòd dicta clausula sit referenda ad omnia præcedentia, ex Bart. & omnibus; præcipue lal. nu. 5. & 6. in l. 3. §. filius, ff. de liberis, & posthumis, Bald. & alij in l. 1. C. de liberis præteritis, vel exheredatis, vbi Paul. & Cuman. l. quisquis, vbi gl. & Bart. ff. de leg. 1. Gomez de Leon allegat. 30. numer. 9. venit ad derogandum quascunque consuetudines, etiam immemorabiles, & quòd hoc multoties facit Concilium, & potest facere, vt ex cap. non ebet de consang. & affinit. ait Nauarrus conf. 1. de rescript. spoliat. num. 8. & hoc lege dicente expressè, d. l. non alias, l. 3. tit. 1. lib. 2. Recopil. vbi Azeued. n. 21. & in l. 2. tit. 24. lib. 4. n. 10. Auend. respons. 16. nu. 1. Et quòd ex consequenti reprobata consuetudo, intelligitur de præterita, & futura, iuxta glof. in clem. si vnam, de rebus Eccles. non alien. Imola in c. c. ab omni, n. 3. de vita, & honest. cleric. Alex. conf. 134. n. 33. lib. 6. lal. in l. cunctos populos, n. 7. 4. C. de Summ. Trinit. Auend. in dictionario, verbo consuetudo, concl. 2. Tiraq. de retract. lign. in præfat. n. 18. Valaf. consult. 104. n. 26. Hieron. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. de alternat. glof. 33. nu. 10. & 11.

Contrarium tamèn est resoluendum, ad cuius intelligentiam debet animaduerti, quòd decretum Concilij d. cap. 6. vers. Episcopis, habet partes duas: prima venit ad prouidendum, quòd Episcopis fieret honor correspondens eorum dignitati, & quòd in Choro, Capitulo, & processionibus, & alijs actibus publicis haberent locum primum ad eorum electionis arbitrium, ita intelligit Paul. Fufc. de visitat. lib. 1. cap. 15. n. 24. dicēs, quòd cum sit primus in Diocesi, in alteriori loco debet stare, cap. Episcopos 17. dist. cap. quia tua 50. dist. Chassan. in Cathal. gloria Mundi, 1. part. consider. 14. & seqq. idem Paul. Fufc. de visitat. lib. 1. cap. 10. n. 13. Et super hoc non est lis aliqua, vel controuersia, tamèn in hac parte non eis concedit Concilium directionem processionum, nec quòd, aut quomodo ire debeant, aut dirigi, Et quòd non dicit lex, aut Constitutio conciliaris, non debemus dicere, l. si seruunt, §. non dixit Prætor, ff. de acquir. hered. Roland. à Valle conf. 29. nu. 22. lib. 4. l. illam, C. de collation. Marc. Anton. Eug. conf. 76. n. 169. lib. 1. Nam si hoc voluisset, vtique sciuisset exprimere, l. vnica, §. fin aut è m ad deficientis, C. de caducis tollen. Crauet. conf. 6. num. 97. bonus text. in cap. ad audientiam in fine de decimis.

Alia verba Concilij, ibi: Et præcipua rerum agendarum auctoritas, intelliguntur à Paulo Fufco lib. 1. de visitat. cap. 2. num. 12. respectu aliorum Prælatorum, & circa potestatem inquirendi, & corrigendi in Diocesi, cap. cauendum 10. q. 3. cap. Tom. 2.

cum Apostolus de censibus, idem Conc. sess. 24. cap. 20. §. ad hæc, cap. quòd de offic. ordin. c. cum Episcopus, eod. tit. in 6.

Aduersus quòd opponitur, quòd licet nò dicat Concilium, habent tamèn declaratum Domini Cardinalis Congregationis, & quòd ad id habet 22 Apostolicam auctoritatem, & quòd videtur declaratum à Sua Sanctitate, arg. l. 1. vers. omnia, C. de veteri iure enucleand. glof. in c. 1. de transact. & glof. 1. in cap. cum venisset 25. de testib. Abb. in cap. 1. ante num. 1. de præsumpt. Et quòd declarans nihil noui inducit; cap. nouit de appellat. l. ad id quidem, §. si quis in fine, ff. de acquir. rer. domin. l. heredes, §. 1. ff. de testam. Mohedan. dec. 7. num. 2. vt lite pendit. Ad quòd videtur ponderari, quòd in quibusdam assertis declarationibus, quæ sunt impressæ, cum mutatio titulo quartæ partis decisionum, & esse extractas à Bibliotheca Prosperi Farinacij in notis ad dictum cap. 6. sess. 25. reperitur scriptum in processionibus. Processiones dirigende, quo voluerit Episcopus cum Consilio Capituli: ad eundem cum eodem Consilio spectat rationem processionum præscribere. Atque ibi: Ad Episcopum pertinet cum Consilio Capituli decernere, & redicere, quòd, & qua dirigende; deducende que sint processiones, non obstante immemoriali consuetudine, prout in decreto Concilij. Hoc Congregationis Consilium declarauit eadem intelligi oportere in processionibus duntaxat publicis, non autem in priuatis. Priuatis autem processiones eas intellexit, in quibus alieni Clerici non euocantur, sed à Capitularibus, & Clericis Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas causas, Porro in publicis processionibus absente Episcopo et eandem facultatem habet Vicarius Generalis in processionibus decernendis, & dirigendis, quam Episcopus habet, Nauarr. lib. 1. tit. 14. cap. 28. §. 31. de processionibus, n. 8. & 2. Franc. Leon. in thesauro fori Ecclesiæ, part. 4. cap. 2. nu. 142. Riccius decis. Cursa Archiep. Neapol. 389. num. 4. part. 4. Addendo his, quòd non solum dicuntur processiones publicæ diuina Purificationis B. Mariæ, Corporis Christi, & aduentus noui Prælati, & quæ fiunt propter bonum publicum, aut propter imminentem pestem, aut aliud periculum, vel damnum, sed Litaniæ maiores, & minores, secundum Vgolinum, quarum maiores fiunt in Festiuitate S. Marci, & minores in tribus diebus ante Festum Ascensionis Domini nostri, cap. rogationes de consec. distin. 3. Alciat. d. lib. 9. parergon. cap. 11. Annas Robert. lib. 4. rerum iudicat. cap. 15. cap. quòd 38. distin. Vgolin. d. tract. cap. 16. §. 4. nu. 6. Sandoual d. c. 29. Prosper de August. in Summa Bullarum Quarantæ, verbo præcedentia, Ioan. Aloyf. Ricc. dec. 379. n. 2. par. 4. decis. Cur. Archiep. Neap. [quarum introductio in Hispania, fuit antiquissima, vt est videre apud Morales lib. 11. Chronic. general. Hispan. cap. 43. fol. 51. Loayf. in collect. concilior. Hispaniæ, & de illis aliqua non iniucunda tradit Sidon. Appollinar. epist. 14. Apro, vbi Sauar. in cõmentar. pag. 353. Ant. Daroult. in florib. explor. part. 2. tit. 25. c. 4. & tit. 28. Fufc. de visitat. lib. 1. cap. 20. n. 40. & seqq.] Nam vltra, quòd dicte declarationes non 27 sunt

lunt certæ, si tales sint Sacræ Congregationis, quia sunt in lucem editæ sine debita auctoritate, & quod illis nec ex sola vrbantate potest fides adhiberi, & super quo nouiter est decretum latum à Sacra Congregatione super librorum prohibitione, sub die 29. Aprilis 1621. signatum à D. Cardinale Valdino, & quando fuisset verum, quod Congregatio hoc declarasset, vt sonat, non fuit cum Capitulo Ecclesiæ Conchenensis, nec illo audito, sed cum alijs Ecclesijs, in quibus non militat eadem ratio, & consuetudo, & regulare est, 28 † quod factum inter aliquos non nocet alijs, l. *sepè ff. de re iudic. cap. quamuis eod. tit. in decretali, rubr. & tot. tit. C. res inter alios actas, l. 1. §. si liberus, ff. de collus. de reg. cap. super 15. de offic. & potest. Iudic. deleg. l. quia 10. ff. de iure iurand. l. Claudius Felix 17. ad finem ff. qui potior. in pign. hab. Butr. in cap. cum olim, n. 16. de caus. posses. Puteus decis. 326. nu. 3. lib. 3. Couar. in 4. 2. part. cap. 8. §. 3. nu. 2. & seq. Olfac. decis. 38. & quamuis attribueretur dictis declarationibus ius constitutionum extrauagantium, † cum vsu non sint receptæ, & ex alijs iurapredictis non obligant ad sui obseruantiam respectu Capituli Ecclesiæ Conchenensis, cap. 1. vbi Felin. de tregua, & pace, Socin. in l. si filius, nu. 7. ff. de liber. & posthum. Decius cons. 469. ponderando, num. 8. Paris. cons. 105. n. 8. lib. 4. Cæphal. cõf. 136. num. 18. lib. 1. Roland. à Vall. cons. 99. num. 39. lib. 30*

2. Ioseph. Ludouic. conch. 1. de statutis, † nam & lex, aut Constitutio generalis, quæ nõ fuit obseruata, non ligat, neque obligat, c. leges 4. distin. Nauar. in man. cap. 23. nu. 41. & seqq. & cons. 1. de consuet. n. 23. & seq. maxime stante aliter antiqua consuetudine in hoc loco.

31 † Rursus, quia mens dictarum declarationum, & aliarum similitum est prouidere casui, in quo sit primùm resoluendum, quod, & qua debeant dirigi processiones, siue Litanie, & de ordine dictæ Congregationis fuit rescriptum Episcopo Abulensi die 3. Augusti 1586. vt habeo in meis manuscriptis, per hæc verba: *Congregatio Concilij respondet pertinere ad Episcopum cum Consilio Capituli discernere, & dicere, quod, & qua dirigenda, ducenda que sint processiones.* Et in libro manuscripto Illustriss. Nuntij Hispaniarum Antonij Cæciani Archiepiscopi Capuan. pag. 474. inueni idem in materia processionum Litaniarum, per hæc verba: † *Ad quem pertineat discernere, & prouidere, quod deducenda, vel agenda sint Litaniarum processiones, dubitandum sunt ab Episcopo Segobienfi, Congregatio censuit, pertinere ad Episcopum cum Consilio Capituli, itaut Episcopus solus sine consensu Capituli edicere, & dirigere non possit dictas processiones, Riccius d. decis. 379. nu. 4. Ioan. Francisc. Leon. d. 4. part. cap. 2. num. 145. † Nec nouum est, quod verbum consilium pro consensu accipiatur, cap. venerabili de offic. deleg. cap. 1. de foro competent. cap. quantò de bis, qua fiunt à Prælat. sine consensu Capituli, Raphael Cuman. cons. 55. num. 3. vbi allegat Ioan. Andr. in cap. cum olim de recept. arbitr. cap. obeuntibus 63. distin. quæ declarationes sunt diuersæ à nostro casu, in quo fixum, & stabilitum erat à multis temporibus re-*

tro, quod Litanie dici Lunæ ante Ascensionem iusto impedimento cessante erant dirigendæ à Cathedrali ad dictum Monasterium Sanctæ Mariæ de Mercede longè extramuros Ciuitatis.

ARTICVLVS II.

Casus, qui superuenit immoderatarum imbrum eodem mane, quo erat faciendæ processio, quamuis per aliquod spatium cessasset, fuit cum signis, & demonstrationibus imminenti pluuie, de qua verisimiliter poterat timeri, foret que nõ solum incommodum, sed indecens, si procedentibus Præbendis, & reliquo Clero, non solum per vias tam alperas, protù sunt dictæ Ciuitatis, & per longum, & difficile ascensum ad dictum Monasterium extra Vrbe, & populatum superuenissent pluuia, quare habere iustam causam non eundi, & resoluendi, quod processio fieret intus ipsam Cathedralē Ecclesiā, † nam licet rogationes istæ, quæ quotannis fiunt ad vitandum pestis contagium, & alios vriles, & salubres effectus omittendæ non sint, vt aliquando Bononiæ factum fuisse reprehendit Hieronym. Præuidell. tract. de peste, cap. de cæteris ad salutritatem Ciuitatum pertinentibus, §. hoc loco, nu. 1. tom. 18. tract. diuersor. fol. 183. tamē quando impedimentum, aut difficultas accedendi superuenit, excusat, nõ fiant ad locum solitum, & destinatum, † sicut excusat eum, qui non fecit, quod facturuserat, aut nõ iuit, quod fuisset iturus, cap. significante de pignor. cap. impitari de regul. iur. in 6. & cap. quia diuersitate, de concess. præben. Rota decis. 21. num. 2. de præben. in antiq. l. fin. §. idem iuris, ff. ad l. Rhodiam de iactu, Abb. in cap. significasti, num. 11. de foro competent. Duenas reg. 199. DD. in cap. ex ratione de appell. Couar. in cap. quamuis partum, 2. part. §. 5. nu. 3. de pact. in 6. & ex cap. Episcopus, cap. si Episcopus, cap. placuit, & cap. peruenit 18. distin. tradit Flamini. Paris. de resign. benefic. lib. 11. quaest. 13. nu. 16. & seq. Lancell. tract. de duello, 2. part. concl. 46. nu. 1. Ioseph. Cumia in Ritus M. C. V. Regni Sicilia, cap. 24. n. 23. & 24. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 25. nu. 65.] † Et casus fortunæ reddit licitum, quod alias non esset, cap. in Ciuitate, & cap. nauiganti de vsur. l. si pater, C. de inoffic. testament. Santerna tract. de sponsionib. vers. quaritur, n. 2. tex. in l. fin. §. 1. ff. ad l. Rhodiam de iactu, l. Caesar, ff. de publ. & vectigal. ibi: *Et relatus vespate in Insulam deductus esset, l. interdū §. 7. eod. tit. quæ ait: Si propter necessitatem aduersæ tempestatis expositum non fuerit, non debere hoc commissio vindicari, ex quo tex. Affl. in tit. quæ sint Regalia, verbo vectigalia in vsibus feudorum, nu. 57. ait, † quod nauis, quæ vi tempestatis, vel latronum incurru ad portum venit, non tenetur ad ius anchoragi, ex Bart. in l. 1. vbi Angel. nu. 1. C. de naufrag. lib. 11. Ioan. Anton. de Nigris ad Cap. Regni Neap. Et illorum, tit. de Portulanis, num. 25. Laflarte de vicima vendit. cap. 19. n. 103.*

† Inde Bald. in l. ea, quæ circa finem, num. 8. C. quomodo, & quando Iudex, quem sequitur Gratus resp. 73. incip. & si tempus, col. fin. nu. 25. vol. 2. ait, quod citatus non comparens ob leuem tempestatem maris excusatur à multa, & contuma-

ramacia, Loazes in responso pro Marchione de los Velez, dubit. 1. n. 74.

39 † Et tempestatis nomine veniunt etiã imbres, & magnæ pluuie, quamuis sine vento, & grandine, Plinius lib. 18. cap. 28. dicens: *Antè omnia autem duo genera cælestis iniuriæ meminisse debemus vnum, quod tempestates vocamus, in quibus grandines, procelle, cæteraque similia intelligimus, quæ cum acciderint, vis maior appellatur, iuncta l. si merces, §. vis maior, ff. locati, Straccha tract. de affectur. glof. 22. num. 3. vbi ait, † quod tempestas procellas nubium, & procellouum tempus significat, eiq; cælestis iniuria, siue mare, siue terram conturbet, ideò Bald. consil. 173. num. 2. lib. 4. ait, † quod sola pluuia iustam excusationem, & impedimentum præstat, refert, & sequitur Morot. respon. 35. nu. 2. & 31. [Et magna pluuia dicitur casus in solitus, vt ex Bald. cõf. 119. lib. 1. & Agidio Boss. in praxi, tit. de remiss. merced. num. 74. tradit Gaspar Theaur. qq. forens. lib. 2. q. 47. num. 6. in fine,] dixitq; Bald. in rubr. n. 3. de rescript. † quod ab omnibus præceptis vis maior excipitur, d. l. Caesar.*

† Et sufficit in fauorem Decani, & Capituli, quod casus hic sit omisit per Concilium Tridentinū, & declarationes DD. Cardinalium, quarum hucusque habetur notitia, vt ex tam iusta causa potuerint facere dictam conclusionem, & illius notitiam dare præfato Prouisor, vt potuerint illam ad executionē reducere, † quia quod mutatum non apparet, stare non prohibetur, l. sancimus 27. C. de testament. glof. verbo de causis, in cap. cũ causam 37. de testib. Menoch. de presumpt. præsumpt. 38. lib. 6. Verall. decis. 8. num. 7. & 8. part. 2. Hieronym. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glof. 14. nu. 37. l. præcipimus 32. C. de appellat. ibi: *Quidquid autem hac lege non specialiter videtur expressum id veterum legum, constitutionumque regulis omnes relicti intelligant, Authent. de administrat. offic. §. fin. collat. 3. l. 1. ff. de auro, & argento legat. † Et semper casus omisit à iure nouo remanet in dispositione iuris antiqui, l. si cum dotem in princip. ff. solut. matrimon. l. commodiissime, ff. de liber. & posthum. Cæpoll. cons. ciuili 63. num. 4. Crauet. cons. 17. num. 3. 1. † Et hoc satis clarè sentit Concil. d. c. 6. ibi: *Cæteris autem in rebus Capituli iurisdictionis, & potestas si qua eis competit, & bonorum administratio, salua, & intacta omnino relinquatur, quod adnotauit Altamir. de visis. verbo Visitatores, n. 3. Et ita nisi in eo, in quo expressè Capitulo abstulit, in reliquis non fuit vltimam suam auctoritatem, & iurisdictionem tollere voluisse, sed illam conseruare.**

Et quamuis hoc contineret aliquod dubium, quod non videtur habere, est tamē certū, quod Episcopus, aut eius generalis Vicarius non possunt aliquid discernere in materia processionum sine consensu dicti Capituli, quod satis clarè dicit eadem declaratio DD. Cardinalium, in qua ex aduerso fundatur, quæ est in dicta quarta parte, ad l. 25. de reformat. cap. 6. super verbis: *Et præcipua auctoritas, ibi: Non potest tamen Episcopus solus sine consensu Capituli edicere, & dirige-*

re processiones, ponderando, † quod verbum non potest est negatiuum, & necessitatem importans, glof. 1. in cap. 1. de regul. iur. in 6. Paul. Castr. cons. 295. num. 3. vol. 2. Bart. in l. de bis, num. 4. ff. de testib. Rebuff. in cap. 1. vers. in quantum de causa possess. & proprietat. & in tract. de decim. q. 10. nu. 29. Couar. in cap. quamuis pactum, 2. part. §. 4. nu. 4. vers. sed aduersus, Abb. in cap. 1. num. 1. de fide instrument. Alexand. cons. 77. nu. 2. lib. 3. † & importat nullitatem eius, quod in contrarium factum fuerit, Bald. in l. 1. num. 6. C. qui admitti ad honor. possess. lat. in l. patre furioso, nu. 23. ff. de bis, qui sunt sui, vel alieni iuris, Bart. in l. Gallus in princip. num. 4. ff. de lib. & posthum. Castillo in l. 17. Tauri, glof. verbo, no se puede reuocar. † Et verbum sine excludit, non posse facere Episcopum sine Capitulo, l. creditores, l. malum, §. viduam, & l. qui fundum, ff. de verb. signific. Rebuff. in l. ager 23. eod. tit. † & 49 verbum consensu significat, quod debeat facere, quod fuerit bene vltim Capitulo, nam vt inquit Hieron. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. de alternat. glof. 47. n. 2. & 3. consensus est similis, aut simul consensus, Roech. de Curte de iure patr. verb. & dotant, n. 8. ibi: *Quia si habeo aliquid agere cum consensu tuo, ego debeo sentire tecum, alias non esset consensus, † quo deficiente actus nõ valeret, cap. 1. §. consensus 29. q. 1. Hostiens. in c. cum olim, nu. 4. de recept. arbitr. vbi Ioan. Andr. n. 10. l. mol. 7. Butrius 14. Abb. 4. † nam vbi consensus requiritur alicuius, intelligitur esse de forma, quod interueniat tempore actus, l. consensus, ff. de oblig. & action. & notatur in l. 1. ff. de pact. l. illud, C. de Sacros. Ecclesi. Bald. in l. 1. n. 61. & seq. C. qui admitti ad honor. possess. & in l. cum non solum, §. necessitate, n. 24. C. de hõn. qua liber. † consensus enim simultaneus est, qui dar actui perfectionem, l. 1. §. conuentionis, ff. de pactis, Flamini. Paris. de resign. benefic. lib. 1. q. 12. num. 22. Rota decis. 377. n. 1. p. 1. nouiss. maxime in Ecclesiasticis, in quibus consensus debet in communi haberi, Abb. in c. cum omnes, n. 5. de cons. & in cap. quia propter, n. 12. de elect. Ioan. Corral. in paraph. sacerdot. 4. p. 6. 3. num. 11. † Et quando deficit, quod pro forma traditur à lege, vel statuto, actus est nullus, l. cum hi, §. si Prætor, ff. de transact. Cæpoll. cons. ciuili 44. num. 1. Ioan. Cæphal. cons. 219. n. 4. Marc. Anton. Eugen. cons. 88. n. 43. Aluar. Valasc. consult. 104. à num. 3. & seqq. † Et ratio est, quia in omnibus rebus spectatibus ad Episcopum, & Capitulum de iure considerantur tanquam duo corpora æquè principalia, vnum Episcopus, aliud Capitulum, arg. l. si municipes, ff. quod cuiusq; vniuers. nomine, l. in tantum, §. vniuersitatis, ff. de rer. diuis. l. sed si hæc lege, §. qui manumittitur, ff. de in ius vocando, Freder. de Sen. q. 1. n. 6. & fuit decisum in vna Toletana Canoniciatus, & præbendæ die 27. Aprilis 1548. teste Puteo decis. 117. lib. 3. Flamini. Paris. de resign. benefic. lib. 7. q. 23. n. 39. Achil. de Graf. decis. 4. n. 10. de præben. Simonet. de reseru. q. 71. n. 11. Hieron. Gonzal. vbi sup. glof. 45. n. 52. & seqq. Et semper defertur etiã Capitulis Cathedralium Ecclesiarum, & ita Abbas in cap. cum non liceat, not. ab. 2. de prescript. ait, † quod clerici inferiores debent reuerentiam Capitulo, sicut Episcopus.*

Episcopo, refert, & sequitur ibi Felin. n. 2. dicens post Innoc. in c. dilecti de maior. & obed. dignitate esse communes inter Episcopum, & Capitulum. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. c. 16. nu. 73.] Et cum adferret dicta iuxta causa, videtur, quod praefatus Prouisor debuit concurrere in eo, quod visum fuerat dicto Capitulo etiam in casu, quod deberet consentum praestare in materia processuum, nam si consentus non praestatur absque rationabili causa, habetur pro praescripto, & contradictio habetur pro contentu, ut notat Archid. in cap. 1. de consuet. lib. 6. glof. Verbo contrad. cant. in cap. sane 65. dist. 1. si cum dotem, d. eo autem tempore, vers. sed si taliter, ff. solut. matr. c. 1. de bis, qua fiunt a maior. part. Capit. 1. filius familias, d. diuus, ff. de legat. 1. cap. pastoralis de iure patr. Roman. c. 366. num. 3. Abb. in cap. quoniam, n. 8. in fin. de vi. & honest. cler. & etiam habetur recursus ad Superiorem, idem Abb. in cap. anarthe, num. 6. de prebend. c. 3. de Eccl. adific. & notatur in c. consuetus de relig. domib.

Et non obstat dicere, quod aliquae Cardinalium declarationes loco verbi consensu vtuntur verbo consilio, ut ex Praxi Archiep. Neapol. cap. 64. num. 1. tradit dict. tract. de offic. & potest. Episcop. V. g. in cap. 20. d. 2. num. 6. & Zerol. in praxi Episc. verbo processiones, n. 5. & esse maximam differentiam inter praefata verba de consensu, & de consilio, iuxta glof. verbo assensu, in cap. 1. ne Sede vacante in 6. cap. cum in veteri de elect. cap. cum olim de recept. arbitr. Abb. in cap. 1. num. 1. & in cap. cum nos, num. 4. de bis, qua fiunt a Pralatis, sine consensu Capit. Gregor. Lop. in l. 9. tit. 14. partit. 1. glof. sic Thom. Sanch. tom. 1. de sponsal. disp. 34. num. 24. dicens, quod hoc distat inter consilium, & consentum, quod in illis aliquid facere cum consensu, vel arbitratu alicuius, tenetur illud sequi, at in illis facere cum consilio, petere quidem tenetur, sequi vero minime, l. cum pater, d. mando, ff. de leg. 2. l. 23. tit. 2. partit. 5. & late Menoch. cons. 69. nu. 17. & 18. vol. 1. Gratian. reg. 10. num. 1.

Quia respondetur, quod in praesenti casu idem important dicta verba tanquam synonyma, & eodem operatur effectus vnum verbum pro ut aliud, nam consensus includit consilium, & contra, consilium importat consentum, Abb. n. 4. Anton. de Butrio num. 5. in cap. admonet de renunc. Hieron. Gonz. ad reg. 8. Cancell. de altern. glof. 47. num. 1. & 2. Ioan. de Imola in cap. venerabili, n. 26. de offic. delegati. Ex quo duo resultant, & vnum, quod consilium debet peti antequam actus fiat, nec potest fieri, eo non petito, l. si quis mibi bona, d. iussim, ff. de acquirend. bar. d. Abb. in d. q. cum in veteri, n. 7. & in d. c. si nos, n. 5.

Matienc. in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recop. glof. 1. & aliud, quod si omittatur, erit actus nullus, glof. in c. non est de consuet. in 6. per qua. Ant. de Butr. ibi, n. 4. & 5. concludit, quod omisio consilij, vbi ius statuit esse requirendum, reddit actum ipso iure nullum;

nam quando requiritur alicuius consilium, non potest aliquis solus expedire actum, quia negotium dicitur ad vtrumque pertinere, iuxta no-

tata per Abb. in cap. non potest in fin. de sentent. & re iudic. cuius meminit Felin. in cap. ex parte in fine de constit. Marc. Anton. Natta cons. 408. num. 2. Sanctarell. tractat. de Apostasia, cap. 2. dubi. 2. num. 9.

Et quamuis Anton. de Butrio in d. cap. cum in veteri, nu. 21. disputet, si quando requiritur consilium, aut consentus alterius, sufficiat petere, & non sequi, veritas est, & quod requiritur vtrumque, & quod de necessitate debet sequi, quando obligatio petendi consilium procedit ex dispositione legis, Bald. in l. 1. n. 4. C. de tutor. & curator. illustr. per Ioan. vbi Additio Celsi allegat Bart. in l. impuberibus in princ. ff. de suspect. tutor. & in l. 1. d. si plures, vers. quartum quero, ff. de exerc. action. Nauar. cons. 9. n. 13. de constit. dicens, quod non solum est requirendum consilium, sed etiam sequendum, quando est requirendum ab alio tanquam a Collega, & particeps officij. Et ratio est, nam quando consilium requiritur a lege, vel alia iuris dispositione, accipitur pro consensu, Imol. in cap. nouit de bis, qua fiunt a Pralatis, Bart. vbi proximè, & in l. Titium, & Moxium, ff. de adm. ministrat. tutor. vbi est text. singularis, quorum meminit Achill. de Grassi. decis. 57. alias 2. de offic. ordin. num. 5. pro quorum opinione est rubrica de bis, qua fiunt a Pralatis sine consensu Capituli, vbi omnes text. vtuntur verbo consilio, & adhuc sunt intelligendi de consensu iuxta rubricam, argum. l. Imperatores 19. ff. de in diem addit. cum traditis per Paul. Castr. cons. 400. num. 4. p. 1. Bart. in l. in emphyteotici, n. 2. C. de fundis patrimonial. lib. 11. Molina lib. 1. de Hispanor. princ. c. 12. n. 22. Caslad. decis. 11. de recept. n. 2. Burgos de Paz consil. 24. n. 11. & ita pro hac parte facit l. consilio, ff. de curat. furiosi, Hieron. Gonz. supra glof. 46. nu. 13. & in hoc, & quibuslibet actibus simulaneis est certum, quod Pralatus habet vocem vnam, & Capitulum aliam, l. liber homo, d. Titius heres, ff. de hered. insti. l. si quis Atio, ff. de usufructu acerecedo, Hier. Gonz. glof. 45. n. 5. & hoc si sit praesens, nam in absentia dixit Bald. notabiliter in l. vbi absent 19. num. 2. ff. de tutor. & curator. datis ab his, quod deuoluitur omnis iurisdicatio, & auctoritas ad Capitulum, dicit Vniuersitas potest creare Syndicum sine auctoritate Potestatis, si Potestas si absens.

ARTICVLVS III.

Ex quibus resultant plures res, vna, quod dictus Prouisor non debuit nec potuit inbere, quod Parochi, & Beneficiarij Parochialium dictae Ciuitatis non assisterent in dictis litanijs in Cathedrali, nam vt inquit glof. verbo ad litanias in cap. quando 38. dist. 1. & omnes Sacerdotes debent ad Ecclesiam Cathedrali venire in festo rogationum, Abb. in cap. nimis 17. de excess. Pralati. n. 3. Boer. de auct. magni Consilij, num. 79. Sardonat de offic. Eccles. astic. d. cap. 29. in secundo, quod cum ad minus essent aequales in hoc Capitulum, & dictus Prouisor non potuit sibi arrogare, & assumere maiorem, & superiorem in praepriuam, inuadendo, quod processio accederet ad dictum Monasterium, non obstante dicta iuxta cau-

causa tunc non accedendi, & quia par non citat parem, Guido Pap. singul. 397. vers. & par, nec in eum habet imperium, l. praecipimus, §. penult. C. de appell. l. ille, d. quo, §. tempus, ff. ad Senat. Consul. Trebell. cap. innotuit de elect. text. vbi glof. in l. nam magistratus, ff. de recept. arbitr. Anton. Trigon. singul. 13. num. 6. & singul. 36. nu. 2. Capella Tholot. q. 459. num. 2. Menoch. lib. 2. de arbitrari. casu 438. num. 9. Roland. a Valle cons. 1. n. 37. lib. 2. & cons. 32. n. 77. lib. 4. Et per consequens non potuit fulminare centuras, & siue consideretur Capitulum in simulum, vel capitulares Canonici de per se, qui faciunt vnicum corpus, vt constat ex toto titulo de his, qua fiunt a maiori parte Capituli, Paris. cons. 31. num. 12. vol. 4. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 5. q. 6. nu. 87. Casar de Grasis decis. 4. num. 6. tit. de his, qua fiunt a maiori parte Capituli, si consideratur Capitulum siue sit negotium graue, siue leue, Rota per Puteum dec. 209. num. 4. lib. 1. concludit, & quod est crimina, in quibus procedere conatur Episcopus, forent leuia, si tamen procedat contra Clericum, non potest id facere sine consensu Capituli, quia etiam in leuibus nil potest statueri, & diffinire Episcopus sine consensu Capituli in criminalibus, per text. in c. si quid 25. dist. c. Episcopus nullus 15. q. 7. Abb. in c. 1. de excess. Pralati. & est text. seclusa consuetudine in c. 2. de consuetud. in 6. & vt dicit Puteus n. 6. non obstat doctrina Abb. in cap. nouit de bis, qua fiunt a Pralatis, quod Episcopus possit nunciora negotia sine Capitulo expedire, quia loquitur de negotijs extraiudicialibus, secus in iudicialibus, in quibus requiritur solemnitas iudicij, vt constat ex traditis per Hieron. Gonz. ad reg. 8. glof. 9. in annot. n. 36. & sequ. quod est magis certum, ponderando verba Concilij, d. c. 6. de reform. sess. 25. ubi in omnibus autem casibus. Et ita censuit Congregatio Concilij seruandam esse formam, d. c. 6. in vna Gadicensi statutorum sub die 17. Iunij 1580. & resoluti Rota in vna Carthaginensi iurisdictionis 27. Nouembris 1585. vt per Seraphin. Oliuar. decis. 710. tom. 1.

Et cum ageretur super materia controuersiae cum dicto Episcopo super praerogatiuis, aut controuentione in contemptum ipsius non poterat cognoscere, sed cognitio deuolvebatur ad Superiorem, vt ex Collectario in cap. cum venissent de iudic. & ibi Felin. & Decius, Abb. num. 9. tradit Surd. cons. 50. num. 11. volum. 1. & licet in rebus spectantibus ad mensam Episcopalem valeat Vicarius Episcopi cognoscere, vt per eundem Surd. vbi proximè num. 8. & cons. 286. a nu. 18. tom. 2. Capic. decis. Neapol. 137. num. 1. in praesenti casu secus dicendum est, quemadmodum respondit Sacra Congregatio Episcopo Abulensi 13. Nouembris 1587. cum fuisset propositum dubium: An ad Episcopum, vel alium Superiorem pertineat facultas procedendi contra Capitulares, quando vniuersum Capitulum deliquit. Respondit: Huiusmodi facultatem procedendi pertinere ad Episcopum, nisi delictum sit in contemptum, vel contra ipsum, tunc enim facultas procedendi contra Capitulares deuoluitur ad proximum Superiorem, vt na-

beo in manuscriptis declarationibus transmissis Domino D. Petro Portocarrero quondam Episcopo Concheni, & inuenitur dicta 4. par. de claratio ad cap. 6. dicta sess. 25. de reformat. fol. 111. in impressione Lugdunen. cuius ea potest esse ratio, & quod Episcopus in re, aut causa sua non debet esse Iudex, vt in toto tit. C. ne quis in propria causa ius dicat, Bald. in l. Iudices, num. 5. C. de fide instrument. Hippol. singul. 405. l. 10. tit. 4. part. 3. Capic. decis. 124. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 3. cap. 14. nu. 52.] & quia id solu permittitur Principibus non agnoscens Superiorem, cap. cum venissent, vbi glof. Abb. & DD. de iudic. Nauar. in cap. nouit, notab. 3. num. 47. eod. tit. l. proximè, ff. de bis, qua in testam. delent. l. & hoc Tyberius, ff. de hered. insti. Decius in l. qui iurisdictioni, num. 10. ff. de iurisdic. omni. Iudic. Et pro hac parte videtur habere decisionem Rotae expressam, quae est 618. num. 3. lib. 3. part. 3. nouiss. quae nu. 1. & ponit questionem, quando est lis inter Episcopum, & Capitulum, & dubitat, an Episcopus possit facere processum contra Canonicum, & Capitulares culpabiles, & resolut quod non, & esse attentatum, quod faceret, & ita debere recurrere ad Summum Pontificem, vt causam committat, vel eius Nuntio legato, qui est Iudex competens Episcoporum litigantium, vt per Cas. de Graf. decis. Rota 104. alias 11. de sent. & re iudic. n. 1. facit resolutio Alciati res. 164. num. 21. secundum impressionem Lugdunen. vbi ait, quod priuilegium concessum Episcopo, & Canonicis, non attenditur inter ipsos litigantes.

Et cum esset procedendum aduersus Capitulares vti singulos debet ante omnia dictus Prouisor efficere, quod non imitentur adiancti, cum quibus non alias procederet; nam Episcopus, siue eius vices habens tenetur habere consensum Capituli ad procedendum contra aliquem de Capitulo, vel eum condemnandum, cap. 1. de excess. Pralati. vbi Hof. & Ioa. Andr. Butr. in cap. non est, vbi Anchar. & Franc. de consuet. in 6. Anchar. in cap. irrefragabili, not. 7. de offic. ordin. Cas. de Graf. decis. 2. de iure iur. num. 5. 11. & 12. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 14. n. 57. & 83.] & alij, quorum doctrinam canonizauit Rota, vt per Mohed. dec. 2. de foro compet. vbi Addit. Puteus dec. 92. n. 3. post med. lib. 3. & hoc est iuri cõi conforme, d. cap. irrefragabili, & fuit decisum in vna Conchen. inter Capitulum, & Episcopum coram Achill. de Graf. 29. Maij 1551. vt testatur Verall. decis. 204. part. 2. Mantica dec. 207. n. 8. Sarauia de iurisd. adiunct. q. 21. num. 11. vbi Capitulo Conchen. fuit datum mandatum de manutenendo, Decanoq; eiusdem Capituli super quasi possessione exercendi iurisdictionem in causis criminalibus vna cum Episcopo, qua non debent priuari etiam lite pendente, c. 1. & 2. vt lite pend. & Et quidem pendere dicitur, quousque sententia feratur, quae transeat in rem iudicatam, & liti sit impositus finis, l. 1. ff. de re iudic. l. res iudicata, ff. de reg. iur. & l. post rem iudicatam, ff. de transact. Paul. Castr. cons. 424. in princip. lib. 1. & quia dictis Decano, & Capitulo non resistit, imò assiluit ius comune, vt pulchre probat

[Handwritten signature]

bar Putens dec. 107. lib. 1. Rota dec. 615. p. 1. nouis.
 84 t cum Episcopus sine Capitulo non possit causas
 criminales exercere, c. Episcopus 15. q. 7. cum con-
 85 cord. t Et cum quaelibet causa criminalis sit, & re-
 putetur ardua, vt per Putum dec. 98. num. 2. lib. 1.
 Achill. de Grafl. dec. 2. n. 7. de offic. ordin. Menoch.
 lib. 2. de arbitr. Lud. casu 464. n. 3. [Solorzan. de gu-
 86 bern. Indiar. lib. 4. c. 5. nu. 5.] Inubintrat certa iuris
 regula, t quod Episcopus nil arduu, aut graue po-
 tere expedire sine consensu Capituli, toto titulo de
 his, qua sunt a Prelatis sine consensu Capituli, cap.
 causam, qua de iudic. Anton. de Butr. in c. cum ex eo
 34. n. 10. de elect. Abb. in c. ex parte Decani, n. 2. de
 rescript. & in cap. 2. n. 3. de inlit. Anton. Gabr. lib.
 7. conclus. 36. de criminal. n. 2. Burg. de Paz cons. 17.
 num. 15. Flamin. Paris. de rescript. benefic. lib. 7. quest.
 23. num. 8. & post haec scripta Ludouic. Sarauia
 tract. de iuris. adiunct. quest. 1. n. 14. & 58. & hoc
 nullum iam dubium admittit post sanctum Con-
 cilii Trident. di. 25. cap. 6. vbi extra casum vi-
 fitationis debent Episcopus, & eius Vicarius pro-
 cedere contra Capitulares de consilio, & assensu
 duorum adiutorum: tam in formulo processum,
 quam in ceteris omnibus actis vsque ad finem cau-
 sae inclusiue, & prosequitur Rota decif. 618. part. 3.
 lib. 3. a num. 1. quod debet intelligi a primo actu
 iurisdictionali, quem vellet facere Episcopus, aut
 illius Vicarius, iuxta sententiam, & literas execu-
 toriales earum, quas in materia adiutorum habet
 Ecclesia Coenchensis in contradictorio iudi-
 cio aduersus Episcopum, & illius dignitate Epi-
 scopale, quae sunt obedite, & adimpletae in alijs
 87 ocurreris per dictum Prouisor, t ita quod ad
 haec, cum ad sit res iudicata excludit omnem du-
 bitandi rationem, vt in terminis est decisio Rotae
 743. num. 7. & 8. part. 1. Altamir. de visitat. verbo
 visitatores, num. 7. l. ingenuum, ff. de statu. homi-
 num, l. cu putant ff. famul. erofis. & l. 1. ff. de condi. et
 indeb. Bald. in c. vofit de elect. Surd. cons. 61. num. 2.
 Caphal. cons. 180. n. 4. Menoch. cons. 100. a n. 1. l.
 ale. G. sent. rescripti non posse, l. causas, c. de transact.
 ale. appellacionem de appellat.
 Ex quibus resultat, quod dictus Prouisor so-
 lus, & absque adiunctis aequalibus ei in iurisdic-
 tione non potuit fulminare sententiam excom-
 municationis aduersus Capitulares, qui non obe-
 dierunt eius mandato, quod fieret processio ad
 88 dictum Monasterium, t nam cum excommuni-
 catio sit res maximi praedictij, vt post Abb. in c.
 consuluit de offic. deleg. tradit Additio ad Mathefil.
 89 sing. 330. n. 15. t Ino sit poena maior Ecclesiae, c.
 faero de sent. excom. ibi: Tantam infligere poenam,
 iuncto c. corripiantur 24. q. 3. l. bi, qui sanctam, c. de
 apostatis, Rota dec. 10. n. 2. de sent. excom. in nouis,
 Mantua sing. 103. n. 6. Borgal. de irregul. & dispen-
 sat. 6. p. tit. in quo conueniant suspensio, & interdi-
 ctum, n. 6. & tit. de sent. excom. nu. 3. vbi ponderat
 text. in c. 2. de cler. excom. in quo post degradatio-
 nem, & suspensionem excommunicatur, glol. in
 c. cum non ab homine, verbo postmodum de iudic. &
 in c. Honoratus, verbo ad huc 73. dist. & in l. relega-
 torum, ff. de interd. & relegat. Specul. tit. de sent.
 §. 6. vers. verum, & tit. de contumacia. §. 4. Inquit

enim Borgal. vbi proxime n. 4. t a lenioribus, non 90
 a grauioribus incipiendum etiam in censuris Eccle-
 siasticis, c. 2. de testib. cogend. ibi: Si vero non veneri-
 tis, sciat is vos ab officio, & beneficio Ecclesiastico A-
 postolica auctoritate suspensos, & sic nec sic veneri-
 tis, excommunicationis, & depositionis sententiam
 poteritis formidare, glol. in d. Honoratus, verb. ad-
 huc, dicens, quod iste ordo est seruandus, cum ali-
 quis punitur pro contumacia, vt post monitione
 suspendatur, secundo excommunicatur, tertio
 deponatur. t Et hinc est, quod excommunicatio 91
 non incurritur, nisi in casibus a iure expressis, vt
 ex c. is, qui de sent. excom. ait Lapus alleg. 47. n. 2.
 t & non potest promulgari sine causa: cognitio- 92
 ne, c. nemo 2. q. 1. & notatur per Innoc. in cap. nouit
 de offic. deleg. Bouer. sing. verbo excommunicatio, n.
 4. t Et ista cognitio fieri debet cu interuentu ad- 93
 iutorum, vt aequaliu iudicium, nam vt resoluuit
 decisio Rotae 618. p. 3. lib. 3. nu. 6. t Cum Episcopo 94
 prohibitum sit solum corrigere, prohibetur etiam
 omne id, quod correctioni dirigitur poenae, &
 punitioni, argum. l. oratio, ff. de sponsal. l. eos in fin.
 C. de iur. l. fin. C. si mancip. ita fuer. alien. l. 2. §. v-
 trum, ff. de iudic. l. idem que, §. 1. ff. pro socio, l. obser-
 uare, ff. de offic. Proconsul. l. scire, §. si iura ff. de tutor.
 & curat. dat. ab his, l. in seruitutem, §. si quis, C. de
 bon. liber. l. quodamuis, §. si cum essem, ff. ad Velleian.
 Surd. de aliment. tit. 9. q. 17. num. 16. Greg. Lop.
 glol. in l. 19. tit. 6. p. 6. t nam finis naturam sapiunt 95
 tendentia ad finem, Caphal. cons. 195. n. 17. lib. 1. l.
 oratio, ff. de sponsal. Thom. Gram. decif. 7. n. 8. t Et 96
 quando duobus committitur aliquid a iure, vel
 hominis dispositione, vnus solus per se non po-
 test efficere, l. si vni, ff. de re iudic. cap. cum plures de
 offic. deleg. in 6. cap. si duo de procur. & cap. causam
 matrimonij 16. de offic. & potest. Iudic. deleg. l. duo
 ex tribus de re iudic. eod. lib. l. non distinguimus, §.
 cum in plures, ff. de recept. arbitr. Speculat. tit. de
 sentent. prolat. §. sequitur, vers. si sunt duo, Alex.
 cons. 93. incip. repetitus, num. 1. & 2. lib. 7. Abb. in
 cap. fin. num. 2. de sortileg. facit Achill. de Graf. dec.
 Rotae 8. tit. de constitut. num. 3. dicens, t quod ad- 97
 iuncti iudicis omisio regulariter nullitatem par-
 rit. t Et appellatio licita est, si Episcopus vellet 98
 corrigere sine consensu Capituli, cap. Episcopus
 milibus causam 15. quest. 7. Petr. Gregor. in tract.
 de appell. lib. 2. cap. 10. num. 9. t Et Sacra Congre- 99
 gatio Cardinalium die Iouis 26. Mensis Octobris
 1589. consulta per Archiepiscopum, Decanum,
 & Capitulum Sanctae Ecclesiae Hispanensis, ait: Si
 Episcopus, vel Vicarius solus in aliquo discordet ab
 adiunctis, vel aliquid contra voluntatem Episcopi,
 vel Vicarij decernant, an Episcopus, vel Vicarius
 possit solus procedere, aut sua decretis exequi, cum
 ex decreto Concilij nihil solus facere possit, respon-
 dit: Non posse solum procedere, vt habetur in ma-
 nuscriptis transmissis Domino Episcopo D. Petro
 Portocarrero, quae apud me sunt, & ita dictus
 Prouisor non solum non potuit facere mandata
 praedicta, nec sibi soli arrogare iurisdictionem,
 ei, & adiunctis communem, t nam cum in
 hoc sint aequales, non debent regulari ratione 100
 inaequali, parium enim no debet esse ratio dispar,
 Bald.

Bald. in l. mulier, nu. 7. C. de sponsal. Matth. de Af-
 flict. in cap. 1. in princip. nu. 102. de pace iuram. fir-
 mand. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 84. Perez de
 Lara de annuers. & capellan. lib. 1. cap. 5. numer. 3.
 Aubent. de heredib. & falcid. §. si heres, & §. si quis,
 collatio. 1. vbi pares, & aequales aequali sunt iure
 101 censendi. t Et quod commune est, non potest
 vnus sibi appropriare, l. pupillus, §. fin. ff. de verb.
 significat. legatis vxori, ff. de leg. 2. vbi, Si restator
 102 legat vxori, quae eius causa parata erant, non vi-
 detur legale non seruos, qui non proprij ipsius,
 sed communis vsus causa parati erant, l. Quin-
 tus Mutius, ff. de auro, & argento legato, & Papa,
 cui Titio mandauit prouideri de beneficio ad
 alicuius prouisionem spectante de eo beneficio,
 cuius eidem cum alio communis prouisio est,
 sensisse non videtur, text. in cap. cum illis, §. fi-
 nal. de prabend. lib. 6. Quod confirmatur; quia
 Capitulum non reputatur persona extranea, aut
 res diuersa ab Episcopo, imo faciunt vnum cor-
 pus, Paul. Fufe. de visitat. lib. 2. cap. 1. nu. 1. t nam
 103 Capituli caput est Episcopus, & Capitulares eius
 membra reputantur, & aiuntur, ideoque iura
 Episcopo iadulta eius Capitulo concessa viden-
 tur, Archid. & DD. in cap. 1. de filijs presbyt. lib. 6.
 nam vt dixi, caput Episcopus est, Canonici, &
 Capitulum membra, cap. quanto, & cap. nouit de
 his, qua sunt a Prelatis. Achill. de Grafl. decif. 2. de
 offic. ordin. nu. 9. Callan. in catalog. glori. mundi,
 4. part. considerat. 32. vers. & primo pro Capitulo,
 cap. cum de aliquibus de rescript. lib. 6. vbi Gemi-
 nian. opposit. 2. & cons. 131. est enim inter eos so-
 cietas quaedam indiuisibilis, ex qua resultat, quod
 quamuis Capitulum non haberet (vti habet) hoc
 proprio iure, posset gaudere priuilegio, & pra-
 rogatiuis Domini Episcopi; t regulare est e-
 104 nim, quod in indiuiduis focus gaudet priuile-
 gio focij, cap. penultim. de concess. prabend. glol. ff.
 verbo Ecclesiasticam, in cap. 1. de iure patronat. in
 6. vulgata l. si communem fundum, ff. quemadm.
 feruit. amitt. l. non solum, §. qui principium, ff. de
 excusat. tutor. Abb. in cap. quam sit de Iudeis, &
 traditur in cap. licet de priuileg. lib. 6. Felin. in cap. 1.
 de prescript. Roman. cons. 195. num. 5. Surd. de ali-
 ment. tit. 9. quest. 14. num. 4. l. facit l. Aristot. 3. ff.
 qua res pign. oblig. possess. in fin. ibi: Sapē enim quod
 quis ex sua persona non habet, hoc per extraneum
 petere potest.]
 t Et ita quamuis Tribunal Episcopi, & illius
 Vicarij sit vnum, & vna iurisdiclio, cap. 1. de offi-
 cio Vicarij, Rota decif. 7. num. 4. eod. tit. in nouis,
 Gamba de offic. & potestat. Legati, lib. 9. titul.
 de facultate eius finita legatione, num. 9. Gutierrez
 canonic. qq. cap. 7. num. 16. Paul. Amil. decif. 306.
 num. 1. & 2. p. 2. Flamin. Paris. lib. 7. quest. 24. nu.
 67. Et sicut Episcopus procedere debebat cum
 106 adiunctis, aut Superiorem adire super hac praetū-
 sione, & contouersia cum Capitulo, ita etiam
 debuit facere dictus Prouisor, t quia non debet
 esse mellioris conditionis suo Episcopo, iuxta
 tradita per Iacob. Sbroz. tract. de Vicario Episcop.
 lib. 2. q. 24. num. 7. & lib. 1. quest. 146. num. 7. &
 ex eo quod non fecerit, vel quia excessit, non

debet commodum consequi, cap. sedes 15. & cap.
 ex tenore 16. in fine de rescript. Hieronym. Gonç. ad
 regul. 8. Carcell. glol. 36. num. 18. t quoniam magis, 107
 quia quod hic fecit Capitulum, fuit capitulari-
 ter, & iuxta maioris partis sententiam, ac suffra-
 gia, l. nulli, ff. quod cuiusque vniuers. nomine, l. quod
 maior, ff. ad munic. pal. l. municipes, eod. tit. Fredr.
 de Sen. quest. 15. num. 2. Et non absque funda-
 mento, imo cum eo legitimo continuando suam
 consuetudinē, quod sufficit, vt intelligatur, quod
 non excessit, nec nouitatem fecit, t non enim 108
 dicitur delinquere qui facit, quod fieri consue-
 uit, l. si pignore, §. fin. ff. de pign. actio. vbi DD. Burg.
 de Paz cons. 13. num. 8. Ludou. Gom. in c. 1. num.
 131. de constit. Aym. cons. 319. post num. 17. vers. 14.
 Morot. respos. 35. n. 28. Escob. tract. de ratioc. c.
 9. n. 41. & seq.
 t Cum consuetudo quamuis foret nulla pra- 109
 fet iustam causam ignorantia; & excuset a poe-
 na, cap. 2. de tempor. ordinat. l. si pater, in princip. ff.
 ad Macedonian. glol. in cap. cum venerabilis de con-
 suctudam. Francisc. de Aretio cons. 153. num. 2. Ale-
 xand. cons. 172. num. 6. lib. 1. & cons. 64. num. 6. lib.
 4. Barbatia cons. 9. n. 7. lib. 2. & cons. 13. num. 3. lib.
 4. Mantua sing. 13. n. 2. Matienz. in l. 7. tit. 1. lib. 5.
 glol. i. n. 7. Ioseph. Ludou. concl. vni. de consuet.
 illat. 129.
 Maxime, quia quod Capitulum, & Capitulares
 fecere non fuit in contemptu dicti Prouisoris, nec
 iurisdictionis illius, si aliquam potuisset solus ex-
 exercere in isto casu, sed pro defendenda eoru qua-
 si possessione, & iure declarandi eos solos, quo e-
 rant dirigenda possessiones, quae de nouo fierent;
 non expectato consensu Prouisoris, aut Vicarij
 generalis cum sola nominatione Commiffariorū,
 Episcopo in Ciuitate existente, cui illi rationem
 redderent determinationis Capituli, t & dolo fe- 110
 cisse non videntur sine iure vtendo, l. quod, & lex,
 §. 1. ff. de libero homine exhib. et vreditor ff. de fur.
 l. summum, §. fin. ff. de damno infecto, l. iniuriarum,
 §. is, qui ff. de iniur. l. nullus ff. de reg. iur. & semper
 est iumentida praesumptio exclusiua delicti; l.
 merito, ff. pro socio, Achill. de Grafl. decif. 1. de pactis,
 n. 2. Bald. in l. moueor, n. 2. C. si seruus exportat. ve-
 neat, Bart. in l. Gallus, §. quod si is, num. 3. vers. qui-
 quid, ff. de liber. & posth. Menoch. lib. 3. praesumpt.
 86. n. 5. Cenar. in c. quodamuis pactis, 2. p. §. 3. num. 2.
 Nā si ex sola fulminatione censurarū a Prouisori-
 bus facta Capitula Cathedraliū haberēt desistere
 ab eoru iuribus, & consuetudinibus stabilitis ehet
 occasio turbandi statū Ecclesiariū Cathedralium,
 pacē, & concordia correpectiua, quā conuenit
 esse inter Episcopos, & Capitula, eoque in im-
 mentas inuoluere lites, res vtique indigna dici,
 multo que magis vt fiat, t cū nec Pontifex, aut 111
 Princeps supremus videantur quid velle dispo-
 nere contra consuetum, & solitum, l. quod si uoluit,
 §. quia assidua, ff. de edilit. edicto, Bart. per text. ibi
 in l. si prius, §. penult. ff. de aqua pluuiaria arsenda, Aretin.
 cons. 11. col. 8. l. fidei commissis, §. si seruo, vbi Bald.
 ff. de legat. 3. Aymon Crauet. de antiq. temp. 4. part.
 num. 119.
 t Et quamuis in rebus tangentibus conscien- 112
 tiam,

tiam, aut quæ possunt scrupulum continere, debeat sequi tutius, & securius consilium, iuxta cap. iuvenes d. sponsalib. cum traditis per Frederic. de Senis quest. 92. num. 1. cap. ad Audientiam de homicid. cap. sicut 14. distinet. & cap. 2. §. item de penitent. dist. 7. Couar. in cap. alma mater, 1. p. §. 2. num. 4. de sent. excomm. lib. 6. [Et generaliter, quod via tutor tanquam melior sit eligenda, ex Bart. in l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. obligat. & Salicet. in l. 3. C. de naut. for. glof. verb. tutus, in l. de pupillo, §. inemissis, ff. de oper. nou. nütat. tradit ibi Bolognet. num. 20. fol. 74.] Adhuc videtur, quod mandata dicti Proutioris, quibus imposuit pœnas excommunicationis, & pecuniarias dictis Decano, & Capitulo, vt processionaliter accederent ad dictum Monasterium, non habuere vim ex iurisdictionis, & iustificationis defectu, & alijs, quæ deducuntur ex præfenti discursu, & ideo habet locum doctrina Innocentij in cap. ad præ. entiam de appellat., & quod ubi excommunicatio non tenet, se ingerens in diuinis non incurrit irregularitatem, quæ sequitur Guid. Papæ singul. 684. in vers. ubi, & latissimo calamo profequitur doctissimus Nauarr. in cap. cum conuincit de rescript. remed. 3. num. 1. & seqq. & nu. 41. & alijs. Et possumus applicare huic casui aliam eiusdem Nauarr. resolutionem in eodem capitulo, causa 3. nullitatis, n. 5. quod si nōlens possessionem sine causæ cognitione dimittere, nō indebitè contradixit, vt notat Innoc. Hostiens. 10a. Andr. Calderin. & Archidiacon. in cap. quia in cunctis de concess. prebend. lib. 6. Oldrad. cons. 81. incip. quod d. processus, num. 7. & cons. 227. incip. de toto, num. 3. allegans cap. licet Episcopus de prebend. lib. 6. Et paulo inferius ait: Nunquam autem siue possessor colore habeat possidendi, siue non, non amouebitur à sua possessione sine causa cognitione, vt 16. q. 4. c. volumus, idem consuluit Cardin. cons. 63. n. 2. & cons. 75. incip. Reuerende Pater, cons. 54. lite, num. 4. & cons. 103. incip. casus super quo, n. 21. & in clem. 1. q. 9. de offic. deleg. vbi Imel. n. 38. & 47. & nam contrarium foret incipere ab executione, contra l. 1. C. de prohib. seq. pecun. l. 1. C. de execut. rei iudic. l. prolata, n. C. de sentent. & interloq. omn. Iudic. Ioan. Garcia de nobilit. §. 1. glof. 1. num. 5. Mel. fia ad l. Toleti, 2. part. fundam. 17. num. 7. Bald. in l. nec quicquam, §. vbi decretum, num. 10. ff. de offic. Procons. Gambarara lib. 8. de offic. & potest. Legati, num. 43.

Ex quibus apparet, posse dictos Decanum, & Capitulum Conchenfe suspensa pro nunc proprietate, intentare remedium summarissimum manutentionis in possessione, vel quasi, in qua existunt determinandi eos solos, quo sint dirigenda nouæ processiones occurrentes, vel ex iusto impedimento superueniente faciendæ Litanie, & rogationes, si nam cum manutentionis remediū sit summarissimum, vt per Paul. de Castro cons. 3. num. 2. volum. 2. Menoch. de retin. possess. remed. 4. num. 58. Couar. in practico. cap. 15. n. 4. Rota decis. 17. num. 8. part. 2. nouiss. debet concedi Capitulo pro dicta sua quasi possessione, Bart. in l. si duo, num. 4. ff. vti possidetis, Ioann. Caphal. cons. 26. n.

9. Rota Romana Sacri Palatii decis. 80. & 802. n. 1. part. 1. & decis. 1049. p. 3. lib. 3. & ad quam sufficit vnicus actus, Ioann. Vinc. de Anna allegat. 131. num. 1. maxime si fit vltimus, l. item melius, §. sed si alimenta, ff. de aliment. & cibari. legat. Andr. in cap. 1. col. 2. de his, qui seua. dare poss. idem Vincent. de Ana singul. 584. Fabius de Anna eius filius cons. 30. num. 15. & nam conceditur etiam meo detentori, Paul. Catteul. in l. Atilius Regulus, num. 5. Imola eod. num. Roman. nam. 7. de donationib. Ioann. Neuizan. cons. 80. nu. 3. verj. & dicit Paulus, Rota Roman. Sacri Palatii decis. 641. nu. 8. part. 1. & decis. 50. num. 29. part. 2. dicens, quod de stylo Rotæ non denegatur etiam spoliatori per Paleot. decis. 87. incip. Spoletana Parochialis, Rota etiam decis. 482. num. 2. part. 3. lib. 3. & etiam si dicatur, possessionem esse contra ius, vt est pulchra determinatio Abbatis in cap. 1. num. 4. vt lite pendente, pro qua ponderat text. in cap. cum persona de priuileg. lib. 6. Paris. cons. 39. lib. 1. Herculian. tract. de attentat. cap. 3. nu. 8. & iuris præsumptionem contra se habeat, vt post Innoc. in cap. cum venisset de in integr. restit. Capic. decis. 189. tradit Ioann. Vinc. de Anna allegat. 84. num. 6. & Nam vt competat remedium iustitium, quod vulgo dicitur interim sufficit qualibet possessio, aut detentatio saltem colorata, vt in specie docent Couar. in practico. cap. 17. nu. 5. vers. sic sanè. Aluar. Valasc. cons. 79. num. 11. vol. 1. Francisc. Milanen. decis. 1. num. 83. & 98. cum seqq. lib. 1. Marc. Ant. Natta cons. 121. n. 15. vol. 1. Guido Papæ decis. 85. num. 1. Rebuff. 3. tom. comment. ad leges Gallicas, tit. de causis benefic. possess. art. 10. num. fin. & nā huiusmodi remedium simile est interdicto vti possidetis, vt obseruat Conarr. vbi proximè num. 1. Valasc. num. 2. & vt competat interdictum vti possidetis, non est necessarium iustificare possessionem cum titulo, leg. 1. ibi Separata debet esse possessio à proprietate, l. 2. & ferè per totū, ff. vti possidetis, l. naturaliter 12. §. 1. ff. de acquir. possess. pastoralis 5. de causa possess. Menoch. de retinend. possess. remed. 3. n. 588. Valasc. vbi proximè n. 3. Henr. Canisius tract. de decimis, c. 18. n. 13. & Et quia sufficit minor probatio ad obtinendum mandatum in remedio manutentionis, Hieron. Gonz. ad reg. 8. Cancell. in præem. §. 7. n. 224. Aym. cons. 158. nu. 12. Menoch. de retin. possess. remed. vlt. n. 34. Aluar. Valasc. tom. 1. cons. 51. n. 45. ex Bart. in l. 1. nu. 10. C. quorum honor. & in l. 2. §. si uerò, C. vbi in rem actio. Et ita mihi videtur. Saluo, & c. Matrini 20. Iunii 1612.

SVM MARIVM.

- 1 Voluntas testatoris principaliter attenditur in fideicommissis.
- 2 Voluntas colligitur ex verbis, & mente disponētis.
- 3 Voluntas testatoris probatur coniecturis, quæ eliciuntur ex illius testamento, & dispositione.
- 4 Coniecturis legalibus quod constat, dicitur constare euidenter.
- 5 Expressum dicitur, quod colligitur ex natura verbi expressi.

- 6 Tacitum habetur pro expresso in vltimis voluntatibus, & fideicommissis.
- 7 Fideicommissum extenditur, & ampliatur ex coniecturis.
- 8 Primogenitorum omnium vocatio inducit præsumptionem fideicommissi perpetui.
- 9 Relinquens bona, vt in illis succedatur ordine primogenitura, censetur ea relinquere iure maioratus.
- 10 Testator quando fecit plures gradus substitutionū non solum inter descendentes, sed transversales inducit fideicommissum perpetuum.
- 11 Masculorum prælatio in omnibus gradibus inducit præsumptionem conseruandi agnationem veram, & legitimam.
- 12 Grauius magis dilectos, censetur magis grauare voluisse minus dilectos.
- 13 Remotior non debet esse melioris conditionis, quam propinquior.
- 14 Primogenitorum perpetuum resultat, & dispositione perpetuitatis inducitur.
- 15 Primogenitorum Hispania natura est, quod sint perpetua.
- 16 Testator censetur primogenium, & maioratum facere secundum morem Hispanie.
- 17 Primogenitura ius, qui iubet obseruari, videtur primogenium perpetuum inducere.
- 18 Factum qui vult, censetur velle, quæ sunt de natura facti.
- 19 Maioratus perpetui præsumptio sumitur ex qualitate bonorum nobilium, vt sunt Baronia cum iurisdictione, & fortalitia, & n. 23. & 52.
- 20 Iurisdictione nobilitat, & qualificat bona stabilia.
- 21 Iurisdictione est potestas iurisdictionis in subditos.
- 22 Iurisdictione in Villis, & Castris pro dignitate habetur.
- 24 Prohibitio realis alienationis resultat ex qualitate bonorum.
- 25 Prohibitio alienationis bonorum nobilium valet sine expressione causa.
- 26 Baronia, & fortalitia posita in consensibus alterius Regni, difficultatis alienari permittuntur.
- 27 Castra, & fortalitia posita in consensibus sunt necessaria ad defensionem Regni.
- 28 Verba nullo futuro tempore denotant perpetuam durationem.
- 29 Descendentium appellatione veniunt omnes in infinitum.
- 30 Prohibitio expressa alienationis fortior est ad conseruationem bonorum inducendam.
- 31 Familie conseruatio resultat ex relicto bonorum iure primogenitura.
- 32 Familiarum dignitatem conseruari publice inter est.
- 33 Familia sordescit, & deprimitur paupertate.
- 34 Condicio ferendi nomen, & arma testatoris inducit præsumptionem conseruationis familie.
- 35 Condicio ferendi nomen, & arma familie honeste, valida est.
- 36 Vocatio primogenitorum cum prohibitione alienationis, & conditione ferendi nomen, & arma inducit fideicommissum perpetuum.
- 37 Alienationis prohibitio fauore familie extenditur Tom. 2.

- ad diuersa tempora, & personas.
- 38 Argumentum à maiori est validum de iure.
- 39 Alienare dicitur legans extraneo, aut eum instituens heredem.
- 40 Maioratus ad iudicari debet habenti pro se coniecturas legitimas.
- 41 Naturalis soboles progeniem nobilem vituperat.
- 42 Naturalium exclusio colligitur ex vocacione legitimorum, & naturalium simul.
- 43 Naturales non sunt de domo, & agnatione.
- 44 Naturales non admittuntur vbi non sunt vocati specificè.
- 45 Vocatio multiplex legitimorum magis excludit naturales.
- 46 Coniecturis non est locus in claris.
- 47 Substitutio prima vbi deficit, & alia, quæ ab ea pendet, deficiunt.
- 48 Soror vltimi possessoris quando præferatur masculo remotiori.
- 49 Verba his casibus referuntur ad casus expressos.
- 50 Dispositio cessat, cessante ratione illius.
- 51 Qualitas personæ disponentis attenditur ad colligendum congruam interpretationem verborum eius.
- 53 Vocatio remotiorum per viam fideicommissi præsupponit illud in proximioribus.
- 54 Fideicommissum fauore descendendum omnes in infinitum comprehendit.
- 55 Vinculum bonorum colligitur ex prohibitione deducendi Trebellianicam facta institutis, & substitutis.
- 56 Substitutio facta vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum valet eo modo, ex his, quibus, vel quo potest valere.
- 57 Substitutio facta per verba obliqua directatur, vt operetur iure vulgaris, & pupillariter.
- 58 Substitutus caput ex capite, quo potest capere, & eligit, n. 59.
- 60 Positi in conditione si sint ex liberis testatoris, aut descendentes censentur positi in dispositione, & num. 63.
- 61 Testator nō censetur alienas successiones proprias velle anteferri.
- 62 Liberi positi in conditione, vt videantur instituti, qualibet coniectura leuis sufficit.
- 64 Dispositio restringitur ad bona disponentis, & nō ad alteri debita.
- 75 Fideicommissarij veniunt secundum prærogatiuam suarum vocacionum.

F R O

D. Guimara de Cubillas, & de Aymerias Comitatus Barcinonæ.

C V M

D. Comitissa de Montagut vidua D. Guerau de Cruilles Comitatus Montagut, & præfatus filijs naturalibus dicti Comitatus.

ARGUMENTVM.

Fœmina descendens ab eo, in quem intrauit successio bonorum maioratui, aut fideicommissio subiectorum, debet in eis succedere tanquam de linea, exclusa vxore, & filiis illegitimis vltimi possessoris. Et qualiter, & ex quibus coniecturis maioratus, aut fideicommissum iudicatur.

CONSILIVM CLXXXV.

His dispositionibus factis per Don Garcerandū de Santapau, & D. Hugonē de Santapau eius filii, quibus fecere vinculum, & fideicommissum perpetuum Baronie Villarum, Castroſū, feudorum, territoriorū, & aliorum bonorum stabilium, quæ dictus Don Garcerandus habebat in Principatu Cathalonie, in fauore dicti D. Hugonis eius filij, & suorum descendentiū legitimorum, & naturalium iuxta seriem vocationum expressarum in dicta dispositione, & similiter alia facta per dictum D. Hugonem, cum quæ notorium sit, dictū D. Gueraum Comitem vltimum possessorem decessisse absque filiis, aut alijs descendentijs legitimis, qui possent succedere in dictis bonis, & si iudicium meum promere recusarem, cum absens, à Bibliotheca, & in præſenti Ciuitate Barcinonæ casualiter reperias expectans occasionem transfretandi in Italiam, cum tamē vrgear iustionibus Illustr. DD. Margaritæ, & D. Ioannæ de Mendoza filiarum Excell. D. Marchionis de Almazan Proregis Principatus Cathalonie, non potui eis non obedire, & dictam D. Guiomar, quæ earum auctoritatem erga me interposuit suo desiderio fraudare; sed qualicumque mihi obuenerunt pro eius iustitia expromere, imitatus similem excusationem Celsi Hugonis cons. 118. in principio præfens discursus in duas partes diuidetur. Prima erit respectu maioratus, seu fideicommissi dicti Don Garcerandæ Santapau. Secunda respectu alterius fideicommissi dicti D. Hugonis sui filij.

P A R S I.

Supposito, quod dicta D. Guiomar tanquam abnepcis D. Beatricis de Santapau eius tertie auie filie maioris, & primogenitæ dicti D. Hugonis, in quam intrauit successio, reperitur propinquior, imò vnica descendens illius lineæ, videtur notoriam iustitiam habere: pro quo est considerandum, quod voluntas testatoris est principaliter attendenda in fideicommissis; l. fideicommissa, §. item si quis, l. quisquis, ff. de legat. 3. l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad S. C. Trebellian. l. cum virum, C. de fideicommissis. Simon de Præſis de interpret. vltim. volunt. lib. 3. solut. 4. num. 2. quod hæc voluntas inducitur non solum ex verbis, sed ex mente disponentis, dict. l. fideicommissa, §. hæc verba, & ibi glof. l. pater filium, ff. de legat. 3. Simon de Præſis vbi proxime nu. 1. Et hæc mens,

& voluntas probatur coniecturis, quæ colliguntur ex testamento, & dispositione, l. cum proponatur, ff. de legat. 2. Hieron. Grat. cons. 5. num. 14. lib. 2. Simon de Præſis, dict. lib. 3. solut. 1. 2. num. 1. & hoc cum ratione, quod quia quod constat coniecturis legibus, dicitur constare euidenter, l. licet Imperator, vbi DD. ff. de legat. 1. Bart. in l. Prætor, §. interdictum circa princip. num. 10. ff. de noui oper. nunc. plures, quos refert idem Præſis lib. 1. solut. 15. pag. 79. & esse expressum, l. certum, ff. si cert. petat. Authent. de hered. §. si vero expresse, collat. 1. cum adductis per Grat. cons. 5. n. 14. lib. 2.

Et expressum dicitur, quod continetur, ac colligitur ex natura verbi expressi, Carol. Ruin. cons. 76. num. 2. & cons. 132. num. 4. lib. 2. est enim idem, quod testator disponat expresse, vel tacite, secundum Bald. in l. quidam cum filiumfamil. not. 5. ff. de heredib. instit. quem ibi Imol. & alij sequuntur, Simon de Præſis, dict. lib. 3. solut. 1. 1. nu. 7. & 8. pag. 148. quod dicens, in vltimis voluntatibus tacitum haberi pro expresse ex Bart. in l. quicquid astringende, num. 2. vers. ergo, ff. de verb. oblig. glof. in l. si legatum, ff. de adimend. & transf. legat. Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 49. nu. 2. lib. 3. præſ. 56. num. 4. 1. & lib. 4. præſ. 29. num. 140. & in fideicommissis, Mant. lib. 7. de coniect. vltim. volunt. tit. 1. num. 44. & lib. 10. tit. 1. num. 2. quod eisdem extenditur, & ampliat Ioan. Cephal. cons. 118. nu. 6. & 7. tom. 2. & in nostro casu si bene considerentur militat omnes coniecturæ legales ad inducendum vinculum, & fideicommissum perpetuum dictorum bonorum ad fauorem omnium descendentiū masculinorum, & Insultorum, salua sexus, & gradus prærogatiua, & præſertim sequentes. Prima coniectura est, quod dictus D. Garcerandus instituit D. Hugonem filio, substituit ei eius filios, & descendentes masculinos legitimos, & naturales; seruata inter eos prærogatiua primogenituræ, & cū prælatione ad fœminas, quod enim ipsò, quod testator primogenitos primo loco ad successiōnem vocauit, censetur fideicommissum repetitum inter omnes eius descendentes, Menoch. cons. 117. num. 15. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. n. 14. & 15. post Ludou. Molin. lib. 1. de Hispan. primog. cap. 5. nu. 18. & 32. vbi ait, quod si testator bona sua reliquerit alicui filio, vel cognato, ita vt in eis succedatur, seruato ordine primogenituræ, importat idem ac si diceret, seruato ordine maioratus, cum maioratus, & primogenitura idem importent, vt per Molin. lib. 1. cap. 1. numer. 4. & 5. & alijs segg. optimè idem, num. 39. dicens, esse coniecturam maioratus, si testator reliquit bona sua filio suo primogenito; ita vt in eis succedatur de maiori in minorem, vel de primogenito in primogenitum, vel masculo in masculum: nam ex his verbis, aut similibus inducitur perpetuus maioratus inter omnes, qui ex familia testatoris processerint, ex Socin. cons. 43. num. 9. & 10. lib. 3. & cons. 51. n. 44. lib. 4. Decio cons. 38. n. 4. & 6. & pluribus alijs relatis à Mol.

Secunda coniectura est, quando testator se extendit faciendo plures gradus substitutionum, prout

prout fecit D. Garcerandus, vocando in defectu descendentiū masculinorum D. Hugonis descendentes masculinos D. Raymundi, & D. Guilleimi suorum filiorum, & in eorum defectu descendentes fœminas illorum, & D. Francischinæ eius filie, & eius filios legitimos masculinos eodem ordine primogenituræ, & D. Marusiam alteram eius filiam, & eius filios, & filias sub ordine, & prærogatiuis masculinorum, & primogenituræ, & in defectum omnium suorum descendentiū vocauit D. Ioannem Nauarræ Regem, & eius descendentes, quod vrgens autem, & efficax coniectura fideicommissi perpetui, & successiui, & repetiti colligitur, quando testator fecit plures gradus substitutionum, vt ita fideicommissum obtineat, seruari que debeat non solum inter descendens, sed inter transuersales, vt post Socin. Sen. cons. 250. num. 5. & 6. lib. 2. Curt. lun. cons. 43. col. 1. & cons. 121. Hieron. Grat. cons. 5. num. 18. lib. 2. tradit Menoch. d. præſumpt. 68. nu. 10. lib. 4. Et hæc coniectura fortior redditur ex prælatione masculinorum, quæ adest in omnibus vocationibus, & substitutionibus, ex quo resultat voluisse conseruare agnationem suæ familie, donec fuissent masculi ex masculis, vt latè probat plures allegans Molin. lib. 3. de Hispan. primog. c. 5. nu. 25. & aliam agnationem fictam masculinorum descendentiū ex fœminis, iuxta tradita per DD. in l. 1. C. de condit. instest. & Iacob. Mandell. cons. 86. lib. 1.

Tertia coniectura, & præſumptio resultat ex eo, quod testator grauauit onere fideicommissi, nedū vltiores, sed proprios filios, ex quo colligitur, eodem onere grauare voluisse reliquos suos descendentes, & sic dictum D. Gueraū vltimū possessorem; quod nam quædò quis grauatur magis dilectos, multo magis censetur minus dilectos, & remotiores grauare voluisse, iuxta l. Publius, §. si ff. de condit. & demonstr. & plures, quos refert, & sequitur Menoch. cons. 85. n. 24. lib. 1. & d. lib. 4. præſumpt. 69. n. 21. nec remotior sit meliores conditionis, quam propinquior, contra l. si vna matre, C. de bon. matrem.

Quarta coniectura resultat, eò quod institutor vltus fuit dicto termino, seruato ordine, & prærogatiua primogenituræ, tã inter masculos, quàm fœminas ab eo descendentes, quod resultat enim primogenium perpetuum ex dispositione perpetuitatis inductiua, ex adductis per Molina lib. 1. de primog. cap. 4. num. 37. & 39. & alios relatos per Burgos de Paz cons. 2. num. 75. & segg. & cons. 44. num. 11. Castren. cons. 164. nu. 2. p. 2. Ancharr. cons. 23. Burg. de Paz iun. quæst. ciuili 2. n. 68. & n. 118. Rota Romana decis. 18. num. 3. & decis. 128. nu. 2. p. 2. Matienzo in l. 1. tit. 7. lib. 5. Recop. glof. 8. num. 3. Velazq. in l. 27. Tauri, glof. 1. n. 12. & 13. Nam cū primogenitorum Hispaniæ ea sit natura, quod sunt perpetua, & bona remaneant vinculo, & fideicommissio subiecta, vt ex Paul. Castren. d. cons. 164. & alijs tradit Molina lib. 2. c. 3. nu. 10. & 11. Paul. à Montepico cons. 96. num. 9. & 108. Honded. cons. 46. num. 22. & 25. lib. 2. Surd. cons. 291. num. 33. quod dictus testator fuit vltus facere dispositionem conformem substantiæ,

Tom. 2.

intelligentiæ, & obseruantie maioratui, & primogenitorū perpetuorū Hispaniæ, arg. l. Laber, §. non enim ff. de supellect. legat. ibi. Ex communi usu nomina exaudiri debere, Glof. in cap. nonnulli de rescript. Bald. in atb. quod sine, n. 5. in fin. C. de testam. Couar. in c. alma mater, 1. p. relect. §. 8. n. 5. de sent. excomm. in 6. & per consequens dicendo, quod seruaretur ius primogenituræ, videtur ergo primogenituram perpetuam induxisse, cap. licet de voto, vbi DD. quod nam qui vult aliquod factum, videtur velle ea omnia, quæ sunt de natura talis facti, l. non codicillum, C. de testam. vbi DD. & in l. si duo patrum, §. idem Iulianus, ff. de iure iur. Bald. & Paul. Castr. in l. si duo, ff. de acquir. hered.

Quinta coniectura, & multum vrgens resultat ex qualitate bonorum, quæ reliquit dictus D. Garcerandus, cum sint Baronie, fortalitia, Villæ cum iurisdictione, & alia bona nobilia, digna vt in illis conseruaretur memoria eius, & suæ domus, & familie, & ideo colligitur, & debet præsumi fideicommissum perpetuum, iuxta notata in terminis bonorum mobilium per Bald. Iaf. & alios in l. quoties ab omnibus, C. de fideicommissis. Ripam in l. filiusfamil. §. diui, n. 4. ff. de leg. 1. Velazq. in l. 4. 1. Tauri, glof. 3. n. 8. & 9. Surd. decis. 125. n. 3. Capic. decis. Neap. 108. n. 4. & 5. Mier. de maior. 2. p. q. 5. n. 21. Menoch. lib. 4. præſ. 68. n. 14. & præſ. 69. n. 18. Molin. lib. 5. de primog. c. 11. n. 18. Mant. lib. 6. tit. 12. n. 7. & 8.

Nã vltia, quod iurisdictiono nobilitat, & qualificat bona stabilia, vt pluribus probat Hippol. Rimin. cons. 5. num. 157. & segg. Andr. de Isern. in cap. 1. §. cetera, tit. quis dicatur Dux, pulchre Bald. cons. 129. col. 1. vers. circa tertiam, vol. 2. Luc. de Pen. in l. mulieres, vers. quanto ex comitatu, C. de dignit. lib. 12. quod nam sola iurisdictiono cum iurisdictione potestatem contineat, Paul. de Castro in l. ex facto, §. si quis rogatus, n. 6. ff. ad Trebell. & Mantica lib. 1. tit. 9. nu. 7. quod habetur pro dignitate in Villis, & Castris, Ioan. Andr. in c. cum olim de præbend. Socin. cons. 67. n. 5. lib. 1.

Et hoc est magis certum, quando inter bona stabilia, quæ reliquit testator, sunt Villæ, & fortalitia, quibus ipse, & eius prædecessores vtuebantur pro munimine, & defensione suarū personarum, generis, & familiarū, in quibus proprie cadit præſumptio vinculi perpetui, vt constat ex Bald. in d. l. quoties, C. de fideicommissis. num. 8. qui loquitur de arce, & turri, Decius cons. 23. nu. 4. post mediu, vers. & ista conclusio, tom. 1. Matienzo in l. 6. tit. 6. lib. 5. copilat. glof. 1. n. 2. DD. in l. filia fam. §. diui, ff. de legat. 1. Socin. lun. cons. 108. n. 33. lib. 2. Velazq. in l. 4. 1. Tauri, glof. 3. n. 8. qui exemplū ponit in Ducatu, Marchionatu, Comitatu, Villis, Castris, & Oppidis, dignitatē, aut iurisdictionem habentibus, quod proprie militat in nostro casu ad manifestandum, quod intentio testatoris fuit facere maioratum, vinculum, & fideicommissum perpetuum dictorum bonorum.

Sexta coniectura resultat ex eo, quod prohibuit, dicta bona posse alienari, quæ prohibitio est iudicanda realis, & perpetua; nam vt inquit

Aaa 2

Me-

Menoch. *de f. presumpt.* 68. nu. 27. à qualitate rei provenit coniectura prohibitionis realis alienationis, vt si est domus egregia, & insignis, Castru, aut quid simile, ita Cynus *in l. quoties, C. de fideicommissis* addit. Beronius *conf.* 84. num. 10. lib. 2. Petr. Ant. Petra *de fideicommissis* q. 2. nu. 12. Capic. 25 *decis.* 108. num. 2. † nam est ita favorabilis prohibitio alienationis bonorum similis qualitatis, in quibus sunt vasalli, quod habet robur, & firmitatem etiam sine causæ expressione favore eorundem vasallorum, ad quos presumitur dictum D. Garcerandum affectionem habuisse, vt conseruarentur per eius descendentes legitimos, sublatâ occasione, quod possent transire ad illegitimos, vel extraneos, ita ex *l. generaliter, §. si pevitâ, ff. de fideicommissis libert.* tradit Greg. Lopez *in l. 44. tit. 5. glos. 2. in fin. & confirmant adducta per Molina lib. 5. de primog. cap. 6. num. 32. & seq. Barr. in d. l. filius familias, §. dicitur, num. 3. lat. 1. lectura, n. 27. estque communis opinio, vt inquit Anton. Petra *tract. de fideicommissis* q. 1. num. 84. *vers. tertia causa, cû seq. facit. l. vltim. C. de reb. alien. non alien.* Et hoc est magis certum animaduerso, quod aliquæ ex Baronis sunt postre in confinibus Regni Franciæ, † quare multum confert illarum conseruatio, & difficilior reddi alienationem illarum, & transitum in personas extra familiam, argum. *l. 2. C. de fund. limitroph. l. omnes, C. de fund. patri. monialibus, lib. 1. l. Ioan. Igneus in repet. l. donationes, num. 49. C. de donationib. inter. l. Hieron. Gratius resp. 147. num. 17. & 21. lib. 2. & conferunt l. 2. C. de offic. Præf. Prætor. Aphyricæ, *vers. maxim. l. 13. tit. 1. lib. 15. C. Theodosiani, nouella 46. n. Duciani, vel Limitanei milites ad comitatum exhibeantur, l. fin. C. de offic. militar. Iudic. Brisson. 27. lib. 3. de verb. signif. verbo castellum, † sunt enim talia Castra, & Fortalitia confinium multum opportuna, & necessaria ad tutamen, & conseruationem Regni, D. Thom. lib. 2. de regim. Princip. c. 11. l. 1. tit. 10. p. 2. vbi Rex Alphonsus sapiens ait: *Otrosi, estas fortalezas sobrediehas le dan fuerça, y poder para guarda, y amparamiento de si mismo, y todos sus pueblos, orat Gregor. Lop. ibi, glos. 3. l. 2. & 3. tit. 2. ead. part. l. 20. tit. 3. p. 3. ibi: Apostura, y nobleza del Reyno, es mantener los Castillos, l. 6. tit. 6. lib. 4. ordinam. Mier. de maiorat. 1. part. quest. 10. num. 18.****

Et hoc etiam confirmatur, nam dictus Institutor prohibuit expressè omnibus suis descendibus dictam alienationem, his verbis: *Voluimus, disponimus, & ordinamus, quod dicti nostri filij, & filie, & descendentes ex eisdem nullo futuro tempore audeant, nec possint vendere, pignorare, alienare, nec quoquo modo obligare Baronias nostras tam existentes in partibus Cathalonie, &c.* Ex quibus euidenter colligitur voluisse, quod omni tempore conseruarentur in eius descendibus,

28 † hoc enim important verba illa nullo futuro tempore denotantia continuationem, & durationem perpetuâ, arg. *l. seruitutes, ff. de seruitut. l. eum debe. re colummam, ff. de seruitut. urban. præd. cum notatis per Hippolyt. Riminald. conf. 23. nu. 227. Menoch. conf. 44. num. 1. l. lib. 1. Molina. lib. 1. cap. 5. n.*

32. † descendendum enim appellatio omnes in infinitum comprehendit in materia fideicommissaria, cuiuscunque sint gradus etiam non nati, nec concepti, *l. liberorum cum similit. ff. de verbor. signif. Menoch. lib. 4. præsumpt. 91. num. 7. Ioann. Gutier. lib. 3. prædicar. quest. 66. num. 26. Simon de Præcis lib. 3. de interp. vltimar. volunt. solut. 9. num. 10. qui loquitur in proprijs terminis fideicommissi, & corroboratur, quia in casu contrauentionis vocat alios substitutos, qui nõ interuenissent in alienatione dictarum Baroniarum, seu bonorum, prout ab ipso erat expressum, † nam ita expressa alienationis prohibitio est fortior, & efficacior ad inducendum perpetuum conseruationem dictorum bonorum inter descendentes dicti Institutoris, vt passim resoluunt DD. *in dict. §. diui, & in authent. res. que, C. commun. delegat. Alexand. conf. 56. num. 3. lib. 1. Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus, limitat. 2. C. de inoffic. testam. Couarr. lib. 3. variar. cap. 6. n. 10. vers. tertio, Mieres tract. de maiorat. 9. part. quest. 9. in med. Simon de Præcis lib. 3. solut. 10. num. 1. & seq. quoniam enim testator vult inducere fideicommissum perpetuum in sua agnatione, vel familia, quod sanè fideicommissum perpetuum esse nõ possit, nisi vnus alteri successiue perpetuo bona restituere, vt ex Alexand. conf. 53. column. vltim. lib. 6. lat. in l. si quis hæred. nu. 10. C. de instit. & substit. Caslan. conf. 62. n. 10. ait Crauet. inter consilia Marzarj, conf. 6. col. 1. vers. & si maximè, Menoc. d. præf. 69. n. 16. Molina lib. 1. de Hispan. primog. cap. 6. num. 30. & lib. 4. cap. 1. num. 4. & 5. † dicens, quod expressa prohibitio, & si sine causa fieret, erit seruanda in primogenijs ex causa subintelecta conseruationis familiaris, quæ resultat ex ipsamet primogenitura, cuius præcipuus finis est familiaris conseruatio, vt bene probat idem Molina lib. 1. cap. 10. n. 4. † p. blicè enim interest, vt familiarum dignitas conseruetur, l. 1. §. penult. ff. de ventre inspiciendo, si nè diuitijs autem honestas, & dignitas præfatæ familiaris conseruari non possit. Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in rubr. de success. ab intest. col. 2. vers. est sciendum, Cardin. in Clem. 1. n. 8. de baptismo, Tiraq. de nobilit. c. 3. n. 5. & 6. & in l. si vnquam, verbo facultatum, n. 1. & seqq. C. de reuoc. donat. Molina lib. 1. c. 2. n. 25. Rota *decis.* 72. n. 6. p. 1. Sacri Palatii, Mantie. lib. 7. de coniect. vltim. volunt. tit. 1. nu. 45. dicens, † quod paupertate fordescit, & depri. mitur familia, authent. de testibus, §. scimus, l. 3. in princ. ff. de testib. l. 1. ff. de custod. reor. Socin. consil. 168. n. 38. & conf. 181. n. 36. lib. 2. Marc. Anton. Nat. conf. 675. n. 11. Aluar. lib. 2. de coniect. mente defuncti, cap. 3. §. 4. n. 14.**

Septima coniectura, quod in præsentibus resultet maioratus, & fideicommissum perpetuum, colligitur ex eo, quod dictus D. Garceradus Institutor grauauit D. Hugonem eius filium, & alios descendentes suos in infinitum ad ferendum nomen, & arma originaria eius familiaris de Santapau, vocando in casu contrauentionis ad dictas Baronias reliquos substitutos propinquiores ex suis descendibus, † nam ex tali grauamine cõsetur habuisse respectum ad agnationis, vel suæ fa-

familiæ conseruationem, ex traditis per Guid. Papæ *decis.* 467. Burgos de Paz *in procem. legum Tauri, n. 21. & alij, Aluarad. lib. 2. cap. 1. §. 1. n. 22. Molin. lib. 1. de primog. cap. 11. n. 10. & lib. 2. cap. 14. n. 8. Velaz. in l. 40. Tauri, glos. 9. n. 25. & in l. 41. glos. 3. n. 19. Mieres de maiorat. 2. par. q. 12. n. 4. Menoc. lib. 4. præf. 69. n. 19. & conf. 1006. n. 2. vol. 11. † Cū enim talis conditio sit licita, & honesta, & à iure probata, facta, & si in danda, vers. si verò nominis, ff. ad Trebell. Socin. in l. quibus diebus, §. Thermilus, vers. & prædicta, ff. de cond. & demonstr. l. cõm filius, §. pater cum filia, ff. de leg. 2. l. ex hoc iure, §. fin. ff. de donat. Anton. Theaur. *decis.* Pedem. 270. n. 1. Caslan. cathal. glorie mund. 1. part. vonsid. 46. latè Vincent. *cat. hal. glorie mund. 1. part. vonsid. 46. latè Vincent. Fufat. de fideic. subst. q. 447. nu. 1. & seqq. præsertim concurrente vocatione primogenitorum, & prohibitionem alienationis, † quia resultat ex ea fideicommissum graduale, & perpetuum, ex adductis per Molin. cap. 5. nu. 34. Mieres de maiorat. 2. part. quest. 6. n. 23. Menoch. lib. 4. præf. 68. n. 13. & præf. 69. num. 19. Marc. Ant. Pereg. tract. de fideic. art. 13. nu. 39. dicens, esse coniecturam efficacem ad inducendum fideicommissum inter omnes descendentes, nã alioquin bona ad extraneos digrediantur, & transeant, Molin. d. lib. 1. cap. 6. n. 30. fed quod mediante conseruatione dictorum bonorum, & delatione nominis, & armorum conseruetur memoria, & familia Institutoris, cuius fuere, nam hæc ratio tam efficax est, quod non solum habet locum respectu descendendum D. Garcerandi, qui reperiuntur nominatim, & specificè vocati, sed etiam eorum, qui vellent venire sub vocatione generica, nam vt resoluit Cauale. *decis.* Finiz. 18. num. 4. & 65. & *decis.* 19. nu. 92. part. 3. † alienationis prohibitio fauorè familiaris, & descendendum testatoris potest extendi ad diuersa tempora, & diuersas personas, & sic multo fortius ad ipsos nominatos, & alienare prohibitos**

38 argumento à maiori, de quo latè Euerard. iuxta authent. multò magis, C. de sacros. Eccles.

Er ad minus eò, quod contrauenit dictus D. Guerau de Cubillas vltimus possessor, relinquendo usufructuariam Comitissam eius vxorem, & hæredes præteritos eius filios illegitimos, factus est casus contrauentionis, per què dicta D. Guiomar de Cruilles, tanquã descendens legitima Institutoris, & propinquoior lineæ D. Beatricis, in quã intrauit successio, reperitur vocata, & venit aperto iure, † cū vltimus possessor dicatur alienasse, legando, vel hæredem instruendo, l. si quis prioris, §. certum, C. de secund. nupt. & ibi Bart. & DD. Socin. & alij, quos refert, & sequitur Menoc. lib. 4. præsumpt. 189. n. 46. Simon de Præcis lib. 3. de interp. vlt. volunt. solut. 10. num. 11. dicens, absolutum fideicommissum necessariè dicendum esse inter plures prohibitos descendentes, vbi in casu contrauentionis in modum poenæ per testatorem prouisum est de alio substituto, Ruin. *conf.* 122. nu. 2. & conf. 126. eodem num. lib. 2. Curt. Iun. conf. 161. nu. 16. Crot. conf. 13. nu. 13. Decius conf. 182. n. 4.

† Et concurrentibus tot, & tam legitimis coniecturis maioratus, & primogenituræ perpetuæ

sufficiunt, vt secundum eas iudicetur in fauorem dictæ D. Guiomar, argum. *l. qui sententiam, C. de poen. l. qui in Prouincia, §. 1. ff. de ritu nut. Auth. de instrum. cautela, & fide, §. in his verbis, Auchar. conf. 267. vifa diligentiè, & plures allegati per Simon. de Præcis lib. 5. dubit. 4. n. 138.*

Maximè contra filios naturales, nã vltra, quod DD. dicunt, † quod naturalis soboles nobilem progeniem vituperat tanquã aliena, l. si qua illustris, C. de Senat. Conf. Orficiam. l. 1. §. publicè, ff. de ventre inspici. Mantie. lib. 8. de coniectur. vltim. volunt. tit. 7. numer. 5. Cū Institutor esset persona nobilis, & qualitatis notæ, Baro, & in dignitate constitutus, non fuit visus aliquo modo voluisse vocare naturales, neque quod ipsi succederent, † cū semper vocauerit legitimos, & naturales simul, ex quo deducitur naturalium exclusio, l. ex factis, §. si quis rogatus, ff. ad S. C. Trebell. vbi communiter DD. † cū naturales non sint de domo, nec agnatione, aut cognatione Institutoris, nec arma, & insignia familiaris deferre valeant, vt bene probat Molina lib. 1. cap. 4. n. 46. & seqq. Clarum est, quod vbi non reperiuntur specificè vocati, non possunt succedere in primogenitura, aut fideicommissio perpetuo, vt post Greg. Lopez *in l. 2. tit. 15. part. 2. glos. verb. sino el hijo mayor, col. 2. tradit Lecirier tract. de primogen. lib. 1. q. 5. num. 2. & Molina vbi proxime, n. 49. † & satis appertè colligitur ex geminatis, & multiplicatis vocationibus descendendum legitimorum, & naturalium, arg. *l. Balista, ff. ad S. C. Trebell. † & in claris non est locus coniecturis, l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de verb. oblig. l. nõ aliter, ff. de leg. 3. l. nepos proculo, vbi Alciat. ff. de verb. signif. l. 1. in fin. ff. de dot. prælegat. Hartman. Pistor. lib. 1. quest. iuris, quest. 24. nu. 24. dicente Casiodor. lib. 9. variar. cap. 21. Quis de illa re æstimet deliberandum, vbi nihil reperitur ambiguum, Roman. conf. 340. num. 10. Marian. Socin. conf. 2. num. 31. vol. 3.**

Nec obstat dicere, quod in testamento Hugonis Adamar, qui fuit frater dicti D. Garcerandi de Santapau, est quædam substitutio facta eius filijs, & filiabus, & vocat dictum D. Garcerandū Amar de Santapau si viueret, velle, & posset esse eius hæres, & casu, quo non viueret, aut non velle, vel non posset esse, aut decederet sine filio, aut filijs masculis de legitimo, & carnali matrimonio, qui non peruenirent ad ætatem pubertatis, remaneret substituti Ponsus Amar de Santapau alter eius frater, & alij vteriores ab eo vocati, nam dictæ substitutiones cessarunt eò ipso, quod dictus D. Garcerandus decesit cum filijs maioribus pubertate, vt facit D. Hugo primogenitus, & D. Raymundus, & D. Guilielmus eius filij † nam deficiente prima substitutione, deficiunt reliqui gradus, & substitutiones, l. qui habebat, ff. de vulg. & pupill. l. si mater, §. fin. eod. tit. l. cum in testamento in princ. ff. de hæred. instit. M. Anton. Pereg. de fideic. artic. 15. nu. 28. & art. 14. num. 20. Menoc. lib. 4. de presumpt. præf. 69. n. 20. vers. hic consideranda, † opinè Alexand. conf. 189. n. 48. incip. circa primū, n. 1. vol. 6. in cuius casu testator

instituerat duos masculos de agnatione, sororibus exclusis, & disposuerat, quod si predicti duo masculi decederent sine hærede masculino, bona remaneret propinquoibus ipsius testatoris, qui essent de eius parentela, & sic semper de gradu in gradu, donec aliqui masculi, qui essent parentes, siue consanguinei reperirentur, euesset, quod primi instituti reliquerunt filios masculos, & vltimus possessor masculus decessit relicta sorore, aduersus quam litigabant alij consanguinei masculi, & Alexander singulariter defendit sortem, quia substitutiones masculorum fuerant in casu, quo primi instituti decessissent abique filio masculo, & quia decessere eo relicto, defecit conditio, & expirauit substitutio quoad primos substitutos, & successiue quoad sequentes gradus substitutionum: & Alexandrum sequitur Ruin. *conf. 153. num. 5. lib. 2. vbi loquitur, cum plures fuerunt gradus substitutionum etiam cum clausula, quod testator volebat, vt bona semper in domo remaneret, sequuntur etiam las. conf. 268. nu. 13. & seq. Socin. conf. 118. nu. 4. lib. 3. Caphal. conf. 17. num. 9. & 10. lib. 1. & conf. 268. num. 13. cum seq. Nata conf. 200. num. 4. & seq. lib. 1. Rota Romana, cuius meminit Rimia. conf. 531. a. num. 40. lib. 5. Sc ex l. cum uxori, C. quando dies leg. cedat. l. heredibus in princ. ff. ad Trebell. Oldrad. conf. 21. plures, quos refert, & sequitur Molina lib. 1. de primogenit. cap. 6. num. 16. Et hoc importat illa verba testamenti dicti nobilis D. Hugonis, ibi: *Hic in casibus, & quilibet eorum substitui mus, &c.* Nã limitantur ad casum, quo Garcerandus frater decessisset, vel eius non fuisset hæres, aut vnum, vel plures filios puberes masculos non reliquisset, 49 tã nã dictio, *hic casibus*, quæ latine importat idem, quod tunc, & in casibus dictis restringit substitutionem, aut quamuis aliam dispositionem ad casus expressos, vt latiori calamo resolunt Bald. conf. 57. n. 2. lib. 2. Decius conf. 89. num. 3. & conf. 315. num. 4. Hieron. Gabr. conf. 111. num. 14. Hippolit. Riminal. conf. 80. num. 28. & conf. 110. n. 33. Caphal. conf. 252. n. 2. tom. 2. Paris. conf. 92. n. 10. lib. 2. Socin. iur. conf. 4. n. 22. & conf. 100. n. 26. lib. 3. Menoch. conf. 243. n. 36. tom. 3. & conf. 315. nu. 6. tom. 4. Martian. conf. 18. n. 39. Simon de Præt. lib. 1. de interpr. vltim. volunt. lib. 1. fol. 12. numer. 3. & 4. Ioan. Dilect. de arte testandi, caut. 16. nu. 4. Velazq. in l. 40. Tauri, glof. 14. n. 10. Alciar. resp. 528. secundum impression. Lugdunens. num. 4. Molina lib. 3. de primog. c. 8. n. 4. Et per consequens cum euauerint dictæ substitutiones, remanserunt bona D. Hugonis maioris ad liberam dispositionem D. Garcerandi eius fratris, & primi heredis, cum cessauerit ratio, qua motus fuerat testator ad faciendas vltiores vocaciones, vel substitutiones, t & cessante ratione, semper dispositio cessat, l. a igere, §. quamuis, ff. de iure patr. l. in omni, vbi Barr. de adoption. l. fin. vbi glof. & Barr. ff. de testam. tut. el. l. generaliter, C. de Episc. & cler. Riminald. conf. 21. num. 81. & conf. 34. nu. 27. Tiraq. tract. cessante causa, part. 1. n. 12. Casar. Barz. de iur. Rotæ Bonon. 79. nu. 4. & de iur. 94. n. 20. & ita dicta bona remanere subiecta dispositioni dicti D. Gar-*

cerandi, quæ vt remanet fundatum, continet primogenium, & vinculum fideicommissi perpetui, in quo debet succedere dicta D. Guilomar. Et hæc de prima parte.

PARS SECVNDA.

Quoad bona, iura, & actiones, dotes, fenda, & alia pertinẽtia ad dictum D. Hugonẽ iuniorẽ filiũ D. Garcerandi, tam in Principatu Cathalonie, quam in Regno Sicilie, habet etiam ius, & iustitiam dicta D. Guilomar, tanquam descendens illius, & D. Beatricis, in cuius linea introiuit successio illorum virtute vocationis, & substitutio num, quas fecit de ipsa, & Violante, & Eiconora eius sororibus, casu, quo decessissent abtque filiis legitimis descendentes, & casu etiam, quod eorum filij, & filie, & alij descendentes illarum defecissent, substituit D. Berengarium de Vnis, & eius filios, & Guillelmum, & Raymundum eius fratres, & Glibertum Centelles eius contangui-neum, & eius filios, & Antonium Guillelmum, & suos, prohibendo eis deductionem Trebellianicæ, & falcidie: nãm vltra, quod ex tot institutionibus, & substitutionibus colligitur animus, quem Institutor habuit conferuandi dicta bona in suis descendentes, & substitutis, & descendentes illorum, iuxta ea, quæ sunt fundata in præcedenti parte, militat etiam in hoc casu illæ præsumptiones fideicommissi perpetui; Prima est qualitas, & nobilitas Institutoris, ex qua præsumitur habuisse respectum ad conferuandum dicta bona in sua familia, t nãm qualitas per- 51 sonæ testatoris multum est attendenda, vt sua dispositio, & illius verba congruam interpretationem sortiatur, l. ex militari, ff. de milit. test. l. filius familias, vers. nõ vquam, ff. de donat. l. cum de lanionis, vers. 1. ff. de fundo instructo, ibi: *Instrumeto legato, aliquando, & personas legantium necesse est inspicere, l. cum filio familias, ff. de legat. 3.* Simo de Præt. lib. 2. de interpr. vltim. volunt. solut. 2. numer. 301.

t Et ex qualitate eorundem bonorum, quæ 52 sunt valde honorifica, dignaque, vt debeant conseruari in familia, testator enim dilexisse præsumitur plus res magis perseueraturas, vt bene probat idem Simon de Præt. lib. 1. solut. 5. n. 27.

t Alia coniectura est, nãm si dictus D. Hugo 53 non habuisset voluntatem nominandi ordine fideicommissi perpetui, omnes eiusdem descendentes frustra vltiores per fideicommissum vocasset, argum. l. ab exheredati substituto, ff. de leg. 1. l. cum quidam, C. de legat. l. penult. C. de fideicom. Peregr. tract. de fideic. art. 1. n. 21. & art. 8. n. 29. Rursus, t quia in fideicommissio ordinato fauore de- 54 scendentium omnes in infinitum comprehenduntur, vt ex Marc. Ant. Natta conf. 531. n. 24. & Hieron. Grat. conf. 132. n. 11. vol. 2. tradit idem Peregr. art. 30. n. 2. & 14.

t Tertia coniectura resultat ex prohibitione 55 facta institutis, & substitutis, Trebellianicæ, & Falcidiam deducendi, ex quo significare voluit, omnes, & vnumquenque illorum suo ordine vocatum teneri integraliter omnia bona restitue- re sequenti vocato, & substituto, ita Paul. de Castro

stro conf. 343. col. 1. lib. 1. & alij, quos refert, & sequitur Menoch. lib. 4. præf. 68. n. 15. Simo de Præt. supra citatus, lib. 3. solut. 3. n. 5. pag. 167. & lib. 2. fol. 1. n. 153.

56 t Quarto, quia ex clausula appõsita per dictũ Institutorem, in qua substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum colligitur voluisse facere substitutionem, quæ haberet effectum durabilem, & permanentem, cum huiusmodi clausula in testamentis, & vltimis voluntatibus sit frequentissima, & talem vim habeat, vt faciat substitutionem valere secundum illas tres species, quamuis verborum vis conuenire non videatur, ideoque facta per verba directa, & ciuilia, vt fideicommissariæ substitutioni sit locus, verba obliquantur, Marc. Ant. Peregr. tract. de fideic. art. 5. n. 8. & 49. t dicens ex eo, quod facta per verba mere obliqua directabitur, vt iure vulgaris, & pupillaris operari possit, l. quærebatur, vbi Barr. ff. de testam. milit. Ripa in l. centurio n. 293. Socin. iur. n. 242. & 312. ff. de vulgar. Decius in l. præcibus, nu. 20. Cagnol. n. 207. C. eod. tit. Menoch. lib. 4. præ-

57 8. & 49. t dicens ex eo, quod facta per verba mere obliqua directabitur, vt iure vulgaris, & pupillaris operari possit, l. quærebatur, vbi Barr. ff. de testam. milit. Ripa in l. centurio n. 293. Socin. iur. n. 242. & 312. ff. de vulgar. Decius in l. præcibus, nu. 20. Cagnol. n. 207. C. eod. tit. Menoch. lib. 4. præ-

58 sumpt. 55. n. 26. & præf. 58. n. 4. & 9. t vnde facit, vt ex qualibet earum casus euenerit, substitutus possit, & debeat capere, Ripa post Barr. in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. n. 28. Corneus conf. 35. n. 23. lib. 1. Decius conf. 41. n. 11. Menoch. lib. 4. præf. 62. n. 53. & eo casu referuntur singula singulis, prout possunt conuenire, & adaptari, Simo de Præt. lib. 1. solut. 8. n. 7. pag. 114. Maticæ de Ro-

59 t Et quod plus est, quod est in electione substituti capere, vel ex vna, vel ex alia substitutione, si modo ex ea, quæ malit, capere possit, Ripa post Barr. vbi proxime, & in l. centurio, n. 38. ff. de vulg. & pupill. subst. & alij, quos refert, & sequitur Peregr. art. 2. de fideicom. nu. 67. art. 5. n. 49. & art. 8. num. 45.

Neque obstabit dicere, controuersum esse an positi in conditione cenleantur positi in dispositione, ex glof. fin. in l. Lucius la secunda, ff. de her. instit. t nãm quando tractatur de filiis, & descendentes, certior est opinio, quod positi in conditione veniunt omnes filij, & eorum descendens, & illorum fauore substitutos excludi, vt late probant Simon de Præt. lib. 1. solut. 12. nu. 21. & lib. 3. solut. 2. num. 17. & solut. 3. n. 1. & Peregrin. d. tract. de fideic. art. 12. num. 7. art. 15. n. 37. & art. 28. n. 27. t nãm in fauorem illorum assitit dispositio l. cum auus, ff. de cond. & demonstr. & l. cum acutissimi, C. de fideic. nõ testator videatur alienas successiones proprijs præferre voluisse.

62 t Et ad minus receptum est, & fixum, quod sufficit qualibet coniectura, quamuis leuis sit, ad hoc vt liberi positi in conditione, cententur positi in dispositione, vt bene probat Molina lib. 1. c. 6. num. 3. ita intelligendam, & limitandam asserens glof. d. l. Lucius, Mantice lib. 11. de cõiect. vltim. volunt. tit. 2. nu. 19. qui in tit. 3. n. 7. & 10. t probat, liberos ex legitimo matrimonio procreatos in conditione positos intelligi substitutos, maxime quando fuerunt factæ plures substitutiones, aut positi in conditione semel, & iterum, vel per

ablatiuos absolutos, vel quando sequeretur absurdum, vt esset dicere, quod deberent succedere alij substituti remotiores, prætermisiss filijs, filiabus, & ceteris descendentes trium filiorum Hugueri, quos non superesse requirebat, vt vltiores substituti succederent, & ita planum reputo, quod etiam respectu bonorum Hugueri sunt vocari omnes descendentes eius, in quocunque sint gradu, & per consequens dicta Donna Guilomar.

Verum hoc erit intelligendum respectu eorũ bonorum, quæ prouenerunt D. Hugoni ab eius patre, quæ non dependent à dispositione dicti D. Hugonis, sed à dispositione D. Garcerandi, in quibus est clara iustitia D. Guilomar; t nãm dispositio facta per aliquem de bonis suis, non includit bona per disponentem possessa alteri debita, sed propria ipsius disponentis, Peregr. de fideic. art. 6. n. 12. Simon de Præt. lib. 2. dubit. 2. nu. 39.

t Siquidem de fideicommissarij vocati per D. Garcerandum subintrant in illius bonis ad instar creditorum, vigore fideicommissi ab eo facti, ex l. irritum, C. ad l. falcid. l. creditores, C. de verbor. sign. Simon de Præt. lib. 3. dubit. 4. & vlt. n. 307. Et ita in vtroque patrimonio habet iustitiam D. Guilomar ad succedendum titulo, & vinculo fideicommissi perpetui à die mortis vltimi possessoris. Et ita esse pronuntiandum in illius fauorem, quod iuri, & rationi consonum censet Saluo, & c. Barcinonæ 24. Nouembris, anno 1612.

SVM MARIVM.

- 1 Pensionarius an debeat contribuere in decimis, & alij oneribus à Superiore impositis.
- 2 Summus Pontifex potest reseruare pensionem immanem ab oneribus.
- 3 Pensionarius, cui fuit assignata pensio libera ab oneribus, non cogitur in eis contribuere.
- 4 Pensioe solent assignari militibus Hierosolymitanis in compensationem laborum.
- 5 Pensionarius debet manuteneri in quasi possessione immunitatis sue pensionis.
- 6 Possessor priuilegiatus præfertur in remedio manutentionis.
- 7 Pensionis onus transit in possessore Prioratus, aut Beneficij.
- 8 Pensio est onus reale.
- 9 Pensio semel in esse deducta fauorabilis est.
- 10 Clausula sine retardatione solutionis pensionis apponitur in commissione super reductione illius.
- 11 Prædo etiam non priuatur sua possessione, & numer. 14.
- 12 Possessor regulariter manutinetur in possessione.
- 13 Detentator manutinetur in possessione.
- 15 Possessio etiam contra ius manutinetur.
- 16 Possessio manutinetur etiam si habeat cõtra se iuris præsumptionem.
- 17 Manutentio debet concedi habenti pro se vnicum actum possessionis.
- 18 Possessio de tempore litis mota attenditur in remedio manutentionis.

- 19 Solutione apparere ex instrumento sufficit ad manutentionem.
- 20 Leniores probationes sufficiunt in remedio manutentionis.
- 21 Semiplena probatio sufficit ad manutentionem.
- 22 Quali possessio exigendi pensionem liberam sufficit ad obtinendum.
- 23 Pensionarius non priuatur quali possessione exigendi pensionem per exceptiones requirentes discussionem.
- 24 Exemplaria non attenduntur, sed scriptura authentica.
- 25 Mandatum speciale requiritur ubi agitur de remittendo iure.
- 26 Mandatum generale cum libera non sufficit in re preiudiciali, & n. 27.
- 28 Mandato non comprehenditur, quod verisimilitate quis non commississet.
- 29 Mandati fines sunt diligenter seruandi.
- 30 Procurator recipiens solutionem diminutam non nocet suo principali.
- 31 Conductor recipiens diminuta iura ad dominum spectantia non nocet illi.
- 32 Scientia, & approbatio requiritur ad praiudicandum alicui in eius iuribus, & n. 34.
- 33 Ignorantia presumitur, donec probetur scientia.
- 35 Protestatio censetur reuocata per solutiones posteriores factas absque deductione.
- 36 Solutionem integram non censetur quis facere, nisi in mandato, & commissione habuerit.
- 37 Solutiones iurium sigilli facta a Ministris Ducis Parmae an presumentur facta de ipsius notitia.
- 38 Mandatum presumitur ubi agitur de impensa, & qua ratione.
- 39 Scientia deputati a Principe, censetur scientia illius.
- 40 Soluens nomine alieno presumitur habere mandatum ad soluendum de illius pecunijs, non de proprijs.
- 41 Vltimus status solutionum, & quasi possessionis debet attendi.
- 42 Vltima derogant prioribus.
- 43 Vltimus status solutionis pensionis libera ab oneribus attenditur in manutentione, & n. 45.
- 44 L. Mela, §. sed si aliment. ff. de aliment. & cibarij legat. ponderatur.

P R O

Domino F. Andrea Vuiffe Priore Angliae Ordinis Militaris S. Ioannis Hierosolymitani, Consiliarij Collateralis siue Status Suae Maiestatis in Regno Neapolis.

C V M

Serenissimo Domino Principe Philiberto a Sabaudia Magno Priore eiusdem Ordinis S. Ioannis in Regnis Castelle.

ARGVMENTVM.

Agitur de pensione referuata super Prioratu

Castelle, libera, & immuni ab onere, & contributione solita, aut insolita eiusdem Religionis, ac de quasi possessione illam integraliter exigendi, & de manutentione in illa.

CONSILIVM CLXXXVI.

Quod omnino concedi debeat dicto Domino Priori Angliae mandatum de manutentione in quasi possessione exigendi pensionem, quam habet super dicto Prioratu Castelle liberam ab onere responsonum Religionis S. Ioannis aduersus dignitatem Serenissimum Principem Philibertum, sequentia fundamenta debent considerari.

Primum, quod deposita quaestione, an regulariter pensionarius teneatur pro rata sua pensionis contribuere in oneribus, decimis, & subsidijs a Superiore impositis super Prioratibus, Commendis, aut Beneficijs, de qualitate Caccialup. tract. de pension. quest. 23. Paul. Roman. eod. tract. vers. redeundo, nu. 1. & seqq. Rebuff. de pacific. possess. nu. 138. & resp. 125. Crescent. decif. 4. de locato, & conducto, nu. 4. Stephan. Gratian. decif. Marchia 158. n. 5. Gerard. Mainar. decif. Tholo. 44. num. 2. lib. 1. Decius cons. 156. per totum, Chaffan. ad consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 6. in textu, & supportier, num. 7. Ioan. Franc. Schenard. cons. 9. nu. 22. Ioan. Baptist. Costa de facti scient. & ignor. centur. 1. dist. 10. num. 14.

Illud certum est, posse per summum Pontificem referuari pensionem liberam, & immunem a dictis oneribus, vt ex cap. cum instantia de censib. cap. ascetes, ibi: Nisi per speciale privilegium de prescript. tradit Rota decif. 161. part. 2. in nouissimis Cantucij, cuius meminit Marta tom. 6. digestorum nouissimorum, tit. pensionarius, cap. 6. Hieron. Gigas tract. de pensionib. q. 59. n. 6. 8. & 9. ubi probat, quod pensionarius, cui fuit assignata pensio exempta a decima, non cogitur illam soluere, etiam si dictum sit, quod decima soluatur, non obstantibus priuilegijs; Praesertim si assignatio facta fuit ratione laborum, vel obsequij praestiti, vel praestandi, qua de causa referuari solent pensiones Militibus Hierosolymitanis super fructibus, & redditibus Beneficiorum suae Religionis, vt probat Andr. Gambara tract. de potest. Legati de latere, lib. 6. tit. de pensionib. n. 265. & seqq. Crescent. decif. Rota 3. de solut. Caesar de Grassi. decif. 47. quae est 1. de probat. n. 11. & seqq.

Et ita ex huius priuilegij virtute debet manuteneri in quasi possessione dictae pensionis libera, & exempta ab onere dictarum responsonum, ex traditis per Cantuc. d. decif. 161. Marta d. cap. 6. Farin. decif. Rota 196. n. 1. & seqq. in nouiter nouissim.

Nam in remedio manutentionis praerferri debet, qui habet priuilegium pro se, cap. cum persona, ubi glos. verbo turbentur, & verbo in eisdem de priuileg. lib. 6. Seraph. Oliuar. decif. Rota 299. num. 3. & dec. 595. n. 2. & 5.

Ma-

Maxime cum dicta pensio fuerit referuata Priori Angliae per felic. record. Clementem Papam VIII. etiam de ordine, & assensu Suae Maiestatis Catholicae, super fructibus, & redditibus Prioratuum maiorum Castelle, & Legionis Ordinis Diui Ioannis, libera ab omni diminutione, & onere, & cum amplissimis clausulis, tribus annis antequam Prioratus praefati concessi fuissent praefato Serenissimo Principi Philiberto, ad quem transferuntur cum onere soluendi dictam pensionem liberam, iuxta concessione formam, ex vulgata regula, cap. ex literis de pignor. Cardin. Zabarel. cons. 95. n. 5. Crescent. d. decif. 3. de solut. num. 1. Hieronymus a Laurent. decif. Rota Auenion. 82. Additio ad Mohedan. decif. 14. de locato, Marta d. tom. 6. tit. pensio, cap. 18. Flamin. Paris. lib. 6. de resignat. benefice. q. 2. num. 135.

Non enim dubitatur, pensionem esse onus reale, & sequi praebendam, super qua fuit referuata, Gigas de pensionib. q. 39. nu. 1. & q. 47. & 63. n. 2. Rota decif. 572. p. 1. diuers. Sacri Palat. Rota per S. D. Ludouisium, alias Sanctissimum Gregorium XV. decif. 507. n. 1. Hieron. Gonz. super reg. 8. Cancell. de altern. mens. glos. 34. n. 47. Marta d. tit. pensio, cap. 120. Flam. Paris. dist. 4. q. 2. nu. 98. & possessore eius fructus percipientem, vt ex Romano cons. 388. n. 9. Flam. Paris. ubi proximem, n. 94. Gonz. d. n. 47. Steph. Grat. tom. 3. discept. forens. c. 535. nu. 4. Marchef. 1. par. de commiss. appell. in caus. pens. §. 1. num. 139. & 150.

Et semel in esse deducta fauorabilis censetur, Lancellot. de attent. 1. par. in presat. n. 99. Gigas de pensio. q. 96. nu. 5. & antea, q. 94. Gonzal. super d. regul. 8. Cancell. §. 6. promij, n. 21. Cabed. dec. 149. n. 1. & seqq. par. 1.

Est ratio, quia censetur referuata ob causam alimentorum pensionarij, vt ex Crescentio dicta decif. 3. nu. 3. Roman. d. cons. 388. num. 3. & Hiero. Gabr. cons. 191. n. 9. lib. 2. resoluunt Flam. Paris. d. q. 2. nu. 8. Nicol. Garcia de benefice. par. 1. c. 5. n. 32. Stephan. Grat. d. tom. 3. c. 548. nu. 8. 23. & seqq. Marius Anton. lib. 1. variar. resol. resol. vltim. casu 10. in fine.

Vt merito Curia Romana quoties de reductione pensionis, aut alias controuersia mouetur apponat in commissionem clausulam sine retardatione solutionis pensionis, quae efficit commissionem conditionalem, quod nisi soluatur pensio, & conditioni pareatur, non potest iudex procedere, vt constat ex Andr. Gambara. lib. 6. de potest. Legati de latere, tit. de pensio. n. 507. Lancellot. de attent. cap. 17. num. 61. Ludouil. decif. Rota 39. num. 3. & decif. 91. & 119. vtrobique, nu. 11. & ibi Additio, Marchefan. tract. de commiss. part. 1. §. 1. num. 15. & 71.

Maxime cum dictus Prior Angliae tempore, quo incepit sibi controuerti solutio pensionis liberae haberet expeditas literas Apostolicas referuacionis dictae pensionis liberae, existeretque, in quasi possessione illam exigendi, vt videbatur requiri, ex Achill. de Grassi. decif. 4. de rescript. Nicol. Garcia tract. de benefice. 1. part. cap. 5. nu. 453.

Et ratio est, quia nec praedo lite pendente est sua

possessione spoliandus, cap. 1. vt lite pendente. cap. in literis de restit. spoliat. Rota decif. 24. de dolo, & contumacia in nouis, Guido Papae decif. 366. Carol. Ruin. cons. 75. nu. 2. vol. 2. Marchef. ubi proximem, num. 68.

Imo possessor regulariter est manutendendus in sua possessione, Bart. in l. si duo, num. 4. ff. vt i possid. Ioan. Caphal. cons. 26. nu. 9. Rota Romana decif. 8. & 802. nu. 1. part. 1. diuers. Sacri Palatij, & decif. 1049. part. 3. lib. 3. Rota per Farin. decif. ciuili 189. num. 1. & nouissimem per Ioan. Baptist. Coccin. decif. 14. nu. 5. decif. 99. 125. & 150. num. 1. & decif. 261. 286. 314. 334. & 366. ac 378. & 488. in omnibus, n. 2. & decif. 417. nu. 31. Etiam si esset merus detentator. Paul. Cast. in l. Attilius Regulus, numer. 5. ubi Roman. numer. 7. ff. de donat. Ioan. Neuiz. cons. 80. n. 3. Rota Romana. decif. 641. n. 8. par. 1. & dec. 50. n. 29. par. 2. & decif. 482. n. 2. par. 3. lib. 3. diuers. Sacri Palatij, Seraph. decif. 382. n. 5. & decif. 1471. n. 7. Franc. Milanen. decif. Sicil. 3. n. 166. & seqq. Nicol. Garc. de benefice. par. 1. c. 10. §. 3. n. 213.

Et in praedone ex §. quorum, vers. hodie, Inst. de inter. Bart. in l. 1. §. huius autem, n. 1. ff. vt i possid. & in l. 1. C. eod. tit. Ioan. Franc. Leon. in thesauro fori Eccles. 2. par. c. 7. n. 16. Rota decif. 2. n. 3. de except. in antiquior. Milan. dec. 1. n. 98. lib. 1. & d. dec. 3. n. 178. & seqq.

Et quando possessio esset contra ius, ex allegato cap. cum persona de priuileg. in 6. & Paris. cons. 39. lib. 1. tradit Vinc. Herculan. tract. de attentatis, cap. 3. n. 8.

Vel haberet contra se iuris praesumptionem, vt post Innocent. in cap. cum venissent de in integr. restit. & Ant. Capic. decif. Neap. 189. tradit Ioan. Vinc. de Anna allegat. 84. nu. 6. Prosp. Farin. decif. 883. n. 1. in nouiter nouiss.

Et sufficeret vnica solutio integra, & sine dicta deductione onerum, sine deductionum, & multo magis plures, quae factae sunt dicto Priori Angliae, & suis procuratoribus; Nam ad consequendam manutentionem sufficit, vnicus actus possessiuus, Andr. Barbat. cons. 99. n. 2. lib. 3. Roman. cons. 311. n. 7. Ioan. Vinc. de Anna alleg. 131. n. 1. Franc. de Claper. causa fiscalis 74. q. 2. n. 4. Masfrill. decif. Sicil. 52. n. 2. Steph. Grat. tom. 3. discept. forens. cap. 426. num. 1.

Et hoc attentio tempore litis motae, quod consideratur in remedio manutentionis, vt per eundem Gratian. tom. 3. cap. 431. nu. 4. & tom. 5. cap. 899. n. 1. cap. 910. eodem nu. & cap. 921. n. 3. Card. Mantie. decif. 72. n. 3. decif. 95. 185. 191. 227. 270. 309. in omnibus, n. 1. & dec. 252. & 271. n. 2. & dec. 72. & 272. n. 3. Farin. decif. ciuili 159. 346. & 382. n. 1. & decif. 179. n. 2. in nouiter nouiss. Seraph. decif. 287. & 1037. n. 1.

Et sufficit, si ex instrumento receptae solutionis integrae appareat, ex Franc. Milanen. decif. Sicil. 18. n. 19. lib. 1. Farin. decif. 164. n. 1. vt concedatur manutentio.

Nam in hoc remedio leniores probationes sufficiunt, Bart. in l. 1. nu. 10. C. quorum bonorum, & in l. 2. §. si uerid. C. ubi in rem actio, Decius in l. 2.

l. 2. nu. 2. C. de Carbonian. edito, & conf. 56. nu. 1. Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina, nu. 23. vbi Ripa n. 53. de causa possess. & propriet. Stephan. Gratian. tom. 4. discept. cap. 68. n. 20. Coccin. decis. 31. n. 4. Almon Crau. conf. 158. n. 12. Menoch. de retinend. possess. remed. ultim. nu. 34. Vluar. Valasco. consult. 51. n. 45.

21 † Et semiplenæ, vt per Seraphin. decis. 624. numer. 5. & decis. 1113. 1417. & 1326. n. 1. & decis. 1485. n. 5.

22 † Ideoque quasi possessio exigendi dictam pensionem integram, & liberam a responsionibus sufficit ad obtinendum in iudicio manutentionis, vt constat ex adductis per Guillelm. Cassad. decis. 10. num. 7. & 8. de rescript. Verat. decis. 161. numer. 4. lib. 1. & decis. 167. num. 3. part. 3. Camill. Borrell. in summa decis. part. 1. cap. 30. de pension. numer. 60.

23 † Quia possessor non est priuandus possessione exigendi pensionem, non obstantibus exceptionibus, quæ dispositionem requirunt, ex Paulo Amililo decis. 321. n. 3. par. 1. Achill. de Grass. decis. 4. & 5. de caus. possess. & propriet. Rota coram Sactifil. Gregor. XV. in vna Imolesi census u. Maij 1607. quæ in impresis habetur dec. 313. & meminit Steph. Grat. tom. 5. discept. c. 921. nu. 4. & seqq. conferuntque plures decisiones Rotæ, quas congregit Ludou. Cenc. post suum tract. de censib. præcipue decis. 209. 212. 211. 226. & 231. nu. 1. & dec. 235. n. 2. & 242. n. 4.

Neque aliquod præstat impedimentum fundamentum, quo innititur pro parte dicti Serenissimi Principis, scilicet anno 1604. mandatum fecisse sua manu subscriptum, directumque Alphonso Camarena, & Fieramontio Parauicino, vt solueret Alphonso Idiaquez Procuratori Prioris Angliæ annuos ducatos mille auri. Cameræ pro dicta pensione; deductis ex eis oneribus dictæ Religionis; nam vltra, quod non producit mandatum originale, nec receptio facta per Alphonsum Idiaquez cum deductione, qua de causa probatio deficit; † nam vt Gregorius Papa dixit in cap. 1. de fide instrumentor. si scripturam authenticam non videmus, ad exemplaria nihil facere possumus, & ibi glos. & DD. Paul. Castr. conf. 202. par. 1. Curt. lun. conf. 166. n. 12. quàmuis appareret originale, adhuc non poterat præiudicari Priori Angliæ, cū dictus Alphonsus non haberet mandatum ab eo recipiendi pensionem cum diminutione, & deductione prædicta oneris responsionum, nec ad renunciandum gratiæ reservationis dictæ pensionis liberæ, & immunis ab eis. Er † vbi agitur de renunciando iuri cōpetenti, mandatum speciale requiritur, l. contra iuris, §. si filius, ff. de pact. cap. fin. de offic. Vicarij in 6. plures relati per Surd. conf. 359. num. 5. vol. 3. sicuti ad donandum, Ripa in l. si vnquam, nu. 20. C. de reuoc. donat. & ibid. Tiraquell. verbo donatione, num. 174. Iulius Clar. §. donatio, quæst. 16. Flamin. Parif. de resignat. benef. lib. 9. quæst. 7. num. 9. Non enim potest Procurator sine speciali mandato, Bart. in l. si quis delegauerit, & ibi Angel. in princ. ff. de nouat. Menoch. conf. 406. nu. 67. & conf. 675.

24 si scripturam authenticam non videmus, ad exemplaria nihil facere possumus, & ibi glos. & DD. Paul. Castr. conf. 202. par. 1. Curt. lun. conf. 166. n. 12. quàmuis appareret originale, adhuc non poterat præiudicari Priori Angliæ, cū dictus Alphonsus non haberet mandatum ab eo recipiendi pensionem cum diminutione, & deductione prædicta oneris responsionum, nec ad renunciandum gratiæ reservationis dictæ pensionis liberæ, & immunis ab eis. Er † vbi agitur de renunciando iuri cōpetenti, mandatum speciale requiritur, l. contra iuris, §. si filius, ff. de pact. cap. fin. de offic. Vicarij in 6. plures relati per Surd. conf. 359. num. 5. vol. 3. sicuti ad donandum, Ripa in l. si vnquam, nu. 20. C. de reuoc. donat. & ibid. Tiraquell. verbo donatione, num. 174. Iulius Clar. §. donatio, quæst. 16. Flamin. Parif. de resignat. benef. lib. 9. quæst. 7. num. 9. Non enim potest Procurator sine speciali mandato, Bart. in l. si quis delegauerit, & ibi Angel. in princ. ff. de nouat. Menoch. conf. 406. nu. 67. & conf. 675.

num. 2. Paul. Galerat. tract. de renunc. lib. 2. cap. 4. num. 15.

† Et addunt DD. præfati, non sufficere mandatum generale etiã cum libera propter præiudiciũ, quod causaretur parti, Paul. Castr. conf. 336. incip. laudatio, n. 4. vol. 1. Couar. in rub. de testam. 2. par. n. 14. Greg. Lopez in l. 19. tit. 5. par. 3. glos. tales palabras.

† Nam etiã quando mandatum habet clausulam faciendi, quæ Dominus posset, non potest Procurator facere actum illi præiudicalem, vt post Gratium respons. 99. n. 1. lib. 1. tradit Farin. decis. cum. 58. n. 1. Et ratio est, † quia non venit in mandato id, quod mandans verisimiliter committurus non fuisset. Per Philip. Corne. conf. 148. num. 5. vol. 1. & conf. 284. nu. 6. vol. 4. Caualc. decis. 21. de iudic. [Soloz. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 3. n. 47. & 52.]

† Et cum forma, & fines mandati sint diligenter considerandi, cap. cum in vteriq. 52. de elect. l. diligenter, ff. mand. Affl. decis. Neap. 91. n. 9. Parif. edf. 96. nu. 36. lib. 3. & conf. 136. nu. 6. lib. 4. Surd. conf. 160. n. 34. Joseph. Ludou. decis. Perus. 116. Io. Per. Bim. conf. 215. n. 5. & conf. 218. n. 21. Lancel. Gallix conf. 53. n. 11. & conf. 77. n. 46. Card. Mantica. decis. 18. n. 22. & dec. 232. n. 10.

† Certum est, quod si Alphonsus Idiaquez excelsisset, aut non seruasset mandatum Prioris Angliæ, recipiendo pensionem diminutã, siue cum aliqua deductione, non potuit dicto Priori præiudicium generari, Parif. conf. 47. à n. 51. lib. 1. Rota decis. 13. de concess. præben. in nouis, Abb. conf. 55. nu. 6. par. 1. dec. Genue 174. nu. 6. 7. Corneus conf. 181. num. 11. lib. 2. Hieron. Gabr. conf. 149. num. 9. lib. 2.

† Sicut in conductore recipiente cum diminutione iura aliqua integraliter ad dominũ spectantia, quia non nocet ei, tradit Paul. Castr. in l. 2. n. 2. cum seqq. per text. ibi, ff. de seruit. & ex l. fin. C. de acqu. poss. Alex. in l. 1. §. fin. ff. de noui oper. nũc. Crau. conf. 235. Vinc. Carroc. tract. de locato, part. 6. remed. 25.

Præsertim cum non probetur scientia, & rati-habitio dicti Prioris, † quæ necessaria erat ad præiudicandum ipsi ex Tyber. Decian. resp. 43. n. 35. lib. 3. cap. cum olim, Abb. 32. de offic. & potest. Iudic. deleg. Felin. conf. 39. n. 16. Decius edf. 437. Menoc. conf. 120. n. 26. lib. 2. Decis. Rotæ Genuens. 33. numer. 5.

† Et non probata scientia, præsumitur ignorantia dicti Prioris Angliæ, ex reg. l. verius, ff. de probat. l. super seruis, C. qui milit. possunt, vel non, lib. 12. Anton. de Botrio in cap. exp. n. 16. de restit. ut. spoliat. † Cuius ratificationem requiri, vt receptio pensionis diminutæ noceret ei, probatur ex traditis per Socin. in l. 1. §. si iusserim, num. 11. & 12. ff. de acquir. poss. Rota decis. 320. n. 2. in fin. part. 3. lib. 3. Stephan. Grati. discept. forens. cap. 494. nu. 14. Et licet ordo datus per Sereniss. Principem dictis Camarena, & Parauicino operari posset protestationem, seu animi illius declarationem, quod nolebat soluere, nisi facta dicta deductione, † cū in posterioribus solutionibus inte-

gra-

graliter factis id repetitum non fuerit, videtur à priori recessum, ex Farin. decis. Rotæ ciuili 29. n. 12. & decis. 80. n. 5.

† Præsertim cum non sit verisimile, quod Ministris, & Officialibus dicti Sereniss. Principis fecissent solutiones integras nisi informati de vigore gratiæ Apostolicæ, id in mandatis habuissent, Carroc. tract. de locat. & conduct. rubr. de locat. per procuratorem, n. 55. D. Consil. (iam Regens meritisimus) Scipio Rouitus super prag. Regni Neap. 9. tit. de feud. n. 9. † Inferens ex eo, solutiones factas à Ministris Ducis Parmæ iurium sigilli Regij, quarum etiã meminit Ioan. Franc. de Ponte decis. 5. Collateralis Consilij, nu. 11. & 12. præiudicabit illi ex verisimili notitia eius, l. procuratoris, ff. de tribut. actio. Oldrad. edf. 263. incip. Dominus Aggidius, vers. tunc propter procuratoris sui factum, Crauet. de antiq. tempor. 4. par. sectione absolutis, q. 7. n. 23. cum seqq.

† Nam vbi agitur de impensa considerabili, mandatum præsumitur, nè quis infcio Domino, seu principali fecisse videatur, vt ex Innoc. in cap. nonnulli, verb. mandato de rescript. & Felin. in cap. sicut, vers. quinto fallit de sent. & re iudic. Barr. & Alexand. in l. cum seruis, ff. de verbor. oblig. tradunt Cassador. decis. 3. de procur. n. 4. lib. 1. Sarnensis reg. de annali, q. 32. n. 6. Paul. Amil. decis. Rotæ 190. n. 4. par. 1. tradit Rota apud S. D. Ludouisium decis. 44. & 111. n. 5. Mohed. dec. 3. de presumpt. Ioan. Baptist. Coccin. decis. 255. num. 5. decis. Rotæ 40. num. 4. adducta à Dominico Pico post eius tract. de contract. sine cert. a solemnitate non valituris, Farin. dec. Rotæ 89. n. 2. & 3. decis. 55. n. 3. decis. 109. n. 4. decis. 440. n. 6. tom. 1. par. 2. & 631. in nouiter nouiss. cuius meminit Marta tom. 6. digestorum nouiss. minorum, verbo ratificatio, cap. 23. Cardin. Mantica de tacitis, & ambiguis conuention. lib. 7. tit. 4. Francisc. Beccius conf. 158. num. 4. Stephan. Gratian. tomo 2. disceptatio. forens. cap. 296. numer. 22.

† Maxime, quia scientia Deputati à Principe censetur scientia illius, vt loquendo de scientia Officialium Principis, Bart. in l. ne quid ex naufragijs, n. 1. ff. de incendi. ruina, & naufrag. & in l. si Publicanus, §. in omnibus, num. 1. ff. de publican. & v. Etigal. Tiraquell. de nobilitat. cap. 14. num. 3. Crauet. dict. num. 23. Couar. in regula possessor in initio patris 2. ad finem, Sarmiento de reuic. Eccles. par. 1. monit. 51. n. 2. Seraph. Oliuar. decis. Rotæ 1437. n. 3. Rot. Rom. decis. 794. n. 1. par. 1. nouiss. Sacri Palatij.

† Soluens enim nomine alieno præsumitur habere mandatum ad soluendum, nec est verisimile, pecunias suas iactare voluisse, & ideo qui petit, donec contrarium probetur, in sua possessione conseruandus est, vt ex decis. Blanchetti 2. tit. de caus. possess. in antiq. tradit Marta d. tom. 6. tit. pñsio, cap. 27.

† Quare cum regulariter vltimus status debeat attendi, vt pluribus probant Barbat. conf. 62. n. 6. lib. 3. Medic. tract. de nouat. col. 4. verbo status, Rol. à Valle tract. de dote, q. 78. n. 2.

† Et vltima derogent prioribus, quæ videban-

tur contraria, l. pacta nouissima, C. de pact. l. si in aqualibus, ff. de hered. instit. l. Tertia cum testamento, §. Lucius 2. ff. de legat. 2. & l. non ad ea, ff. de condit. & demonstr. Crauer. conf. 416. n. 2.

† In iudicio autem possessorio manutentio nis, de quo agimus, dictus Prior Angliæ tanquam habens pro se vltimum statum solutionis pensionum ei referuatarum absque deductione dictarũ responsionum debet omnino obtinere, ac manuteneri, ex cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propriet. vbi Abb. n. 23. §. retinenda, Inst. de reuoc. dict. Alex. conf. 92. n. 5. lib. 1. Couar. in præf. quæst. cap. 17. num. 5. Seraphin. decis. Rotæ 1437. num. 1. † Et in terminis actus vltimi solutionis ex l. Mela, §. sed si alimenta, ff. de alim. & cibar. legat. Andr. de Hemia in cap. 1. col. 2. de bis, qui feud. dare poss. in v. lib. feudor. tradunt Io. Vinc. de Anna sing. 584. Fab. de Anna conf. 80. n. 5. & ex cap. cum de beneficio de præben. in 6. Franc. Beccius conf. 192. n. 1. tom. 2.

† Et ita inspecto vltimo actu, & statu debet prouideri, quod dictus Prior Angliæ manuteneatur in quasi possessione exigendi pensiones decursas sibi debitas vsque ad tempus motæ litis, & in futurum decurrendas liberas, & immunes à dictis responsionibus, ex traditis per Farinac. decis. ciuili 54. num. 1. Gambarà d. lib. 6. tit. de pensionib. num. 506.

SVM MARIVM.

- 1 Fenda regulariter non veniunt in fideicommissa generali, nisi sint pro heredibus, & successoribus quibuscunque, & n. 2.
- 2 Iura, & actiones an veniant in relicto bonorum stabilium, aut mobilium.
- 3 Bonorum appellatione veniunt iura, & actiones.
- 4 Verbum bona propter sui generalitatem non restringitur ex adiectione specierum.
- 5 Generalitas operatur idem, quod singularum expressio.
- 6 Generalia verba operantur, vt proferens de omnibus sensisse videatur.
- 7 Generaliter loquens, meminisse creditur omnis rei comprehensa sub genere.
- 8 Ius luendi veniit, & comprehenditur fideicommissi bonorum.
- 9 Venditio, reseruat iure luendi rem quandocunque præsumitur potius pignorat.
- 10 Alienatum non videtur, quod semper potest recuperari.
- 11 Actio si competit ad recuperandam rem, talis res censetur esse in bonis.
- 12 Iura, & actiones eodem modo considerantur, prout res, super qua consistunt.
- 13 Pactum de retrouendendo, aut simile vbi adest, magna similitudo est cum pignore.
- 14 Redemptio rei alienatæ cum pacto de retrouendendo non censetur noua acquisitio.
- 15 Retrouenditio vbi est necessaria, bona ad propriam naturam redire dicuntur.
- 16 Rex si consensum, assensum vè præstet vassallo, vt vendat feudum cum pacto de retrouendendo, nõ potest pactum remittere sine nouo assensu.

- 18 Iuris luendi feudum alienatio equiparatur alienationi feudi.
- 19 Republica interest, bona in familia nobili, & generosa conservari.
- 20 Familia favor vertitur, ne bona transeant ad extraneos.
- 21 Nobiles in Italia solent fideicommissa facere pro decore familiae.
- 22 Argumentum sumi potest à consuetudine nobilitatis in fideicommissis.
- 23 Alienationis prohibitio, ut bona conserventur in familia valet, & inducit fideicommissum inter illos de familia, n. 24.
- 25 Fideicommissum simplex, & absolutum inducitur ex ratione, ut bona conserventur in familia.
- 26 Fideicommissum favore familiae dicitur reale.
- 27 Alienationis prohibitio facta favore familiae est favorabilis, & pro ipsa interpretanda, & numer. 28.
- 29 Prohibitio alienationis respectu alicuius rei extenditur ad omnia bona ex ratione, quod vult, ea conservari in familia.
- 30 Alienatio facta contra prohibitionem expressam testatoris est nulla.
- 31 Alienatione facta contra prohibitionem testatoris, non transfertur dominium in emptorem, & numer. 32.
- 32 Prohibitio alienationis expressa à testatore facta equiparatur legis prohibitioni.
- 33 Testatoris, & legis dispositio pari passu ambulant.
- 34 Fideicommissario competit ius ad reivindicandam rem fideicommissi alienatam contra prohibitionem, & ius illam iuvandi.
- 35 Alienatio illicita facta extra familiam facit locum fideicommissi.
- 36 Alienationis prohibitionem non includere eam, quae ex necessitate fit, qui tenent, & n. 38.
- 37 Fisco semper praesumitur solvendo.
- 38 Fraus colligitur si erant alia bona, vel fructus extrinseca fideicommissi, ex quibus satisfieri posset debitum, & iure alienata fideicommissi bona.
- 39 Alienatio solum fieri debet ratenus, quatenus wrget necessitas.
- 40 Fideicommissarius non valet ex causa necessitatis alienare bona supposita fideicommissi, si aliunde potest sibi succurrere.
- 41 Necessaria causa non est habens in se voluntarium.
- 42 Alienare prohibitus non potest actum facere, per quem alienatio sequatur.
- 43 Alienationis prohibitio ubi est geminata, non potest alienatio fieri etiam in casibus aliis permixtis.
- 44 Dispositio hominis, quae sequitur dispositionem iuris, non debet esse sine effectu operandi.
- 45 Clausula nulla debet esse sine virtute operandi in dispositione legis, vel hominis.
- 46 Geminata, & duplicata sunt potentiora simplicibus.
- 47 Alienationis prohibitio geminata comprehendit etiam necessariam.

- 48 Geminatio verborum magis enixam voluntatem ostendit.
- 49 Prohibitio duplex fortior est, quam simplex.
- 50 Prohibitio Principis habet vim legis.
- 51 Prohibitio legis impedit translationem dominij.
- 52 Prohibitio hominis, & legis ubi concurrunt, alienatio omnino prohibita censetur etiam in casibus aliis de iure permixtis.
- 53 Alienatio etiam ex causa necessaria censetur prohibita ex verbis exuberantibus.
- 54 Alienatio iuris luendi nulliter facta, posset ab ipso met, qui alienavit, revocari.
- 55 Alienatio rei fideicommissi subiecta licet valeat pendente condicione, tamen si adfit prohibitio testatoris, est à principio nulla.
- 56 Testator si disposuit alienationem esse nullam, impeditur dominij translatio.
- 57 Successori in fideicommissi competit revocatoria aduersus possessorem rei fideicommissi male alienatae.
- 58 Cognitio causa ubi debet intervenire, quae requiruntur, & n. 61.
- 59 Fieri dicitur de facto, quod fit absque causa cognitione.
- 60 Forma data à testatore in citandis agnatis ante alienationem seruanda est.
- 61 Familia ubi est contemplata, omnes de illa sunt citandi.
- 62 Fundamentum suae intentionis quilibet debet probare.
- 63 Agnati si ex dispositione statuti sunt citandi, & omittatur citatio, actus est nullus.
- 64 Forma dat esse rei, vel actui.
- 65 Forma est ante omnia adimplenda, & seruanda.
- 66 Recedi à forma nullo modo potest.
- 67 Forma praefixa cum clausula annullativa debet praecise seruari.
- 68 Forma adimpleri nequit ex post facto, aut post intervallum temporis.
- 69 Forma omnis debet esse contemporanea actui.
- 70 Forma non potest stare in suspensio.
- 71 Forma omnis in dubio censetur substantialis.
- 72 Forma omisit etiam in minima parte vitiat actum ipso iure etiam in favorabilibus, & n. 75.
- 73 Forma ubi non seruatur, non praesumitur utilitas, sed damnum.
- 74 Forma attenditur magis, quam ratio.
- 75 Forma ubi non fuit seruata, non sufficit causa etiam iustissima.
- 76 Causa remota, remouentur omnes effectus, qui ex ea possent provenire.
- 77 Causae defectus reddit nullam interpositionem decreti super alienatione.
- 78 Infecta causa primitiua, inficitur derivatiua.
- 79 Alienatio redditur nulla decreto ex falsa causa interposito.
- 80 Decretum interpositum ex falsa causa est nullum.
- 81 Praesumptio, quae adest pro decreto, adhibere admittit probationem in contrarium.
- 82 Sententia Regia Camera Neapolis praesumitur lata ex iuxta causa.
- 83 Sententia lata censetur lata ex causis favorabilioribus fideicommissi, & successoribus in eo.

- 87 Executio pro debito, quae non potest fieri in feudo, fiet in fructibus.
- 88 Registratio assensu requisita debet impleri.
- 89 Causa si sit falsa pro parte, decretum super alienatione interpositum vitiat.
- 90 Causa, quae nocet, & non quae prodest, attenditur, & nu. 102.
- 91 Vitale per inutile vitiat in bis, quae sunt de forma.
- 92 Vitale per inutile vitiat in indiuiduis.
- 93 Sententia, & decretum sunt indiuidua.
- 94 Adjudicatio facta à Iudice pro summa maiori, quam sit debita, non tenet etiam in ea, quae debetur.
- 95 Adjudicatio continet translationem dominij.
- 96 Res una, & eadem non debet diuerso iure censeri.
- 97 Tenuta capta pro maiori summa, quam debebatur, est nulla in totum.
- 98 Vitale per inutile vitiat, quando actus fit in fraudem legis, vel testatoris.
- 99 Vitale per inutile vitiat, si quis magnum damnum pateretur ex eo, quod actus valeret pro parte.
- 100 Alienatio, quae continet magnam fideicommissi lesionem, facit praesumi, Principem illam non fuisse admittendum.
- 101 Dispositio in casu simplici non habet locum in mixto in odioso.
- 102 Actus unicus non potest valere pro parte, & pro parte non.
- 103 Vitale per inutile regulariter vitiat in feudis.
- 104 Vitale potentius an trahere possit inutile.
- 105 Doctoris dictum debet intelligi secundum iura, & auctoritates à se allegatas.
- 106 Professio, quae principaliter fit Deo, non vitiat, & si minister, qui illam recipit, acceptet conditionem illicitam.
- 107 Ius luendi, seu redimendi potest alij cedi.
- 108 Fraus abesse debet ab omni actu Principis, vel eius Vicegerentis.
- 109 Redimere non dicitur, qui animum non habuit retinendi, sed iterum alienandi.
- 110 Inducta in pradium tantum dicuntur ea, quae Dominus induxit, ut ibi perpetuo essent.
- 111 Momentaneam acquisitionem lex respuit.
- 112 Venditorem non est verisimile vendere, ut statim retroeat.
- 113 Cautela nimia dolum arguit.
- 114 Fideicommissi, & iuris luendi quo tempore praescribatur, & n. 116.
- 115 Actionem qui habet, videtur ipsam rem habere.
- 116 Ius luendi reseruat cum clausula quandocunque, nullo tempore praescribitur.
- 117 Re luendi facultas posita in libera debitoris voluntate restringi non potest.
- 118 Fideicommissi confirmati ab Imperatore conservatio est favorabilis.
- 119 Alienatione prohibita, prohibetur praescriptio.
- 120 Restitutio datur aduersus praescriptionem ex capite ignorantiae probabilis.
- 121 Ignorantia praesumitur ubi scientia non probatur.
- 122 Absenti non currit praescriptio in eius damnum.

- 123 Praescriptio non currit contra minores.
- 124 Descendens quilibet ex vocatis, & comprehensis in investitura habet ius suum distinctum, & separatum ab alio.
- 125 Concessionem tot censetur esse, quot sunt personae vocatae.
- 126 Descendens non potest alij descendenti etiam nascituro prauidicare in fideicommissi.
- 127 Agnatus quando quilibet venit ex propria persona contra unumquemque erit praescribendum.
- 128 Emptor, qui stebat fideicommissum, & prohibitionem alienationis, fuit in mala fide.
- 129 Praescriptio nulla procedit cum mala fide.
- 130 Praescribi nequeunt iura facultatis.
- 131 Factum recuperandi quandocunque rem aliquam non ex inguitur praescriptione, sed ipsa eliditur pacto.
- 132 Alienatio ad fauorem familiae prohibita, licet fiat de consensu natorum de familia, potest revocari à nascituro.
- 133 Praescriptio longissimi temporis non nocet successoribus revocanti alienationem.
- 134 Titulum habens à Fisco an possit se tueri quadriennij praescriptione.
- 135 L. bene à Zenone, C. de quadrienn. praescript. non procedit, quando Fiscus vendidit rem ut suam, adiecta incerta causa.
- 136 Bona fides requiritur in Fisco, aut Regia Curia vendente.
- 137 Alienatio rei fiscalis fieri debet cum subbationibus, & alijs solemnitatibus.
- 138 Princeps quando alienat rem de plenitudine potestatis, an possit Domino rei prauidicare.
- 139 Mandatum speciale Principis requiritur in venditione rei, ut habeat locum quadriennij praescriptio.
- 140 Venditio rei alienae non valet, nec venit in mandato generali.
- 141 Lex omnis, & l. bene à Zenone, C. de quadrienn. praescript. debent strictissime interpretari.
- 142 Successor an debeat stare facto praedecefforis sui.
- 143 Successor non tenetur stare facto nullo sui praedecefforis.
- 144 Anteceffor si non potuit disponere libere de re, non tenetur successor stare illius facto.
- 145 Patronus succedens liberti ab intestato potest per actionem Caluisianam revocare alienata in eius fraudem.
- 146 Fideicommissarius est necessarius successor in fideicommissi, nec potest illi prauidicari à praedeceffore.
- 147 Lex cum à matre, C. de rei vendic. non procedit, nisi in bis, quae sunt merè hereditaria.
- 148 Contrauenire quis potest ex propria persona, & proprio iure, facto praedecefforis.
- 149 Intellectus l. an vitium, §. ex facto, ff. de diuers. & tempor. praescript.
- 150 L. cum à matre, C. de rei vendic. non procedit in feudis.
- 151 Patris factum filio nocere aequum non est.
- 152 Successor in feudo ex pacto, & providentia imperiali, revocat alienationem de illius iuribus factam, maxime nulliter.

- 156 Factum si sit improbatum à iure potest impug-
nari à successore, imò ab ipso, qui fecit illud.
- 157 Obligatio contra legem, vel in eius fraudem oriri
non potest.
- 158 Alienatus ubi posset contravenire, multò magis
illius successor.
- 159 Defunctus quando non obligatur validè ex actu
suae hares potest contra illius factum venire.

P R O

*Illustriss. & Excellentiss. Domina D. Lucretia Gat-
tinaria & Lignano, coniuge Excellentiss. Domi-
ni D. Francisci de Castro, Comitis Castri, &
Ducis Taurisani, Proregis Regni
Siciliae.*

C V M

*Don Nicolao Barres Equite Siculo, super Baronia
Petrae de Amico, & nullitate alienationis iu-
ris luendi illam.*

ARGUMENTVM.

Fideicommissum, & prohibitio alienationi s
iuris luendi Baroniam valet, & si alienatio de
facto fiat, nulla erit.

CONSILIUM CLXXXVII.

Recognito causæ processu, & facto
illius præmissis, adductis tantum
ex eo breuitatis causa his, quæ
opportunitatem fuerit ponderare in
præsenti discursu, apparebit, di-
ctam Excellentissimam Comit-
sam bonum fouere ius, & refor-
mari debere sententiam, quæ lata fertur ad fa-
uorem dicti D. Nicolai conuenti, ex sequen-
tibus.

Primo, quòd cùm D. Imperator Carolus V. de
anno 1524. deuoluta ad Regiam Curiam dicta
Baronia Petre ipsam cõcessisset Illustriss. D. Mer-
curino Gattinatio Comiti Valentiæ, & Magno
Imperatoris Cancellario supremo pro ducatis an-
nuis mille & quingentis, in satisfactionem cuius-
dam expectatiuæ in concessione addidit, quòd
esset pro illo, *filij, & heredibus, & successoribus
masculis, & feminis quibuscumque in perpetuum sub
seruitio militari, & cõ facultate de illa liberè dispo-
nendi, reseruato Regio assensu, & tali titulo possessionem
illius apprehendit die 26. Iulij 1525.*

Denum virtute mandati dati D. Hectori Pi-
gnarello Comiti Montisleonis, tunc Siciliae Pro-
regi, & cum licentia Proregia vendidit dictam
Baroniam V. L. D. Petro Gregorio Regis Consi-
liario, pro scutis septem mille, cum pacto tamèn
expresso, & facultate redimendi quòd cunquẽ.
Dictusq; Illustrissimus Mercurinus postea in suo
testamento instituit heredem vniuersalem dictã
Elissam filiam eius legitimam, & naturalem, tunc
viduam Alexandri de Lignano in omnibus, quæ

possidebat, aut mortis tempore possideret in
Regnis vtriusq; Siciliae, maxime in Baronia Petre
de Amico, cum omnibus feudis illis adiacentibus,
& quòd cunquẽ filia, & hæres decederet, sub-
stituit ei nepotes suos Antoninum, & Mercurinũ
ex ea genitos, videlicet dictum Antoninum in
omnibus redditibus, Baronij, & feudis Regiorũ
vtriusq; Siciliae, ita quòd renuntiare Mercurino
fratri omni iuri competenti, aut competituro in
bonis paternis, & maternis, exceptis his, quæ ex
sua substitutione ad eum debolui contingeret,
& substituit eundem Mercurinum in omnibus
bonis, in quibus filia fuit instituta, cum onere se-
rendi cognomen, & arma, facilliquẽ alijs substi-
tutionibus subiecit fideicommissum, volens, &
iubens, quòd bona transmitterentur integra sine
deductione legitimæ, aut Trebellianicæ, aut de-
tractione alterius quartæ, quã prohibet, subiun-
gens: *Alienationem prædiorum quoruncunquẽ bo-
norum meorum hereditariorum extra familiã fieri
prohibeo, ut in ipsa familiã integrè conseruentur,
videlicet inter ipsos nepotes, & heredes suos, tam
ex filia, quàm ex fratribus, eorumque descendentes
vique ad vltimum superstitem, iure primogenituræ
semper saluo, & gradus prærogatiua vnicuique ip-
sorum heredum, ac descendendum seruatã, dãm ta-
men omnes nominarunt de Gattinaria, induxitq;
priuationem eius, qui alienare tentaret, formãq;
præfixit, quòd ex legitima causa, & præuia il-
lius cognitione alienare liceret, cuius dispositio-
ni ad supplicationem Elissæ Dominus Imperator
assensum præstitit 26. Decembris 1534. & aliam
cõfirmationem generalẽ fecit anno 1539. dicti-
que Antoninus, & Mercurinus auitam dispositio-
nem ratam habuerunt.*

His suppositis non est dubium, quòd dicta
Baronia Petre, seu ius illam luendi fuisse fidei-
commissum subiecta, & in alienationis prohibiti-
one comprehensa, & si enim in fideicommissio
generali regularitèr non comprehendantur feuda,
da, vt ex Dyno, & Bart. in l. si patrem in prim. ff. ad
S. C. Trebell. Martio. Laudent. in fin. cap. 1. rubr. de
lege Corradi, Tiraq. in tract. le mort. par. 4. declar. 5.
n. 15. & de retract. lignag. §. 1. gl. 3. n. 7. Nicol. In-
trig. de feud. cent. 2. art. 34. nu. 23. † id limitat ipse
Intrig. n. 24. & seq. in feudo recepto pro se, & he-
reditibus quibuscumque per cap. 1. de feudo non ha-
bente propriam feudi naturam.

† Et licet iura, & actiones non veniant, nec
comprehendantur in relicto bonorum stabilitum,
aut mobilium, vt probant Bened. Capra conf. 75.
num. 15. & conf. 78. nu. 7. & 11. Grattus resp. 25. n.
3. lib. 1. idem Capra conf. 9. nu. 10. Alciat. conf.
119. nu. 5. lib. 3. Seraphin. Oliuar. decis. Rota Rom.
584. num. 4. & decis. 932. nu. 3. Carol. Ruin. conf.
72. nu. 1. lib. 2. dicens, bonis immobilibus, & mo-
bilibus publicatis non venire iura, & actiones.
† Quòd verò sit simpliciter mentio bonorum
non solum veniunt, & comprehenduntur mobi-
lia, & immobilia, sed iura, & actiones, Bart. in l.
Quintus, ff. de auro, & argento legato, & ex l. nam
quod, §. fin. ff. de verb. signific. resoluunt Barthol.
Socin. conf. 173. num. 2. Guid. Papæ q. 584. nu. 2.
&

- & ante illum Alex. conf. 136. nu. 1. lib. 6. Cornetus
conf. 9. nu. 6. vol. 1. Anchar. q. 7. nu. 3. lib. 2. Grattus
resp. 82. num. 1. vol. 1. Decius conf. 442. nu. 2. & 9.
- † Nam ex sua generalitate verbum bona, non re-
stringitur per adiectionem specierum, Seraphin.
decis. Rota 584. nu. 7. sed generalitèr intelligitur,
- 6 Bened. Capra conf. 44. n. 6. † quia generalitas ope-
ratur tantum quantum singularum expressio, l.
si duo in fin. ff. de admin. tutor. glof. in l. si quis mihi
bona, §. iussum, ff. de acquirend. hered. Ripa in l. 1. n.
51. ff. de vulg. & pupill. subst. Cæphal. conf. 150. n.
13. vol. 1. hinc dixit Tiber. Decian. resp. 39. n. 54. &
- 7 56. lib. 2. † quòd verba generalia operantur, vt
proferens de omnibus cogitasse censeatur, l. regula,
§. vlt. ff. de iuris, & facti ignor. l. 1. §. cõ Vrhem. ff.
de offic. Profect. orb. l. Iulianus, ff. de leg. 3. Ioan.
Vinc. Honded. conf. 49. num. 32. lib. 1. vbi tenuit,
- 8 † quòd generalitèr loquens, omnis rei, quæ sub
genere cõprehenditur, meminisse creditur, secun-
dũ Bald. & Alciat. in l. sub prætextu, n. 2. C. de trã-
sact. Marc. Ant. Natã conf. 546. nu. 20. lib. 3. Pur-
purat. & alij relati per Honded. † Et ita dictum
ius luendi venire, & comprehendit in fideicom-
missio, & prohibitione alienationis bonorum est de
iure certissimum, & cõprobatur ex adductis per
Tiraq. in l. si vnquam, verbo bona, a num. 8. C. de re-
uoc. donat.

Nec dicatur, Illustrissimum Institutorem insti-
tuisse heredem Elisam filiam in dicta Baronia
Petre de Amico, & non in iure luendi illam, quia
illius dispositio legitime sustinetur, animaduert-
tendo, quòd licet ipsam vendidisse dicatur, fuit
cum dicto iure luendi quòd cunquẽ, † quòd
cum dicto iure luendi quòd cunquẽ, quàm
venderetur potius quædam pignoratario, quàm
venditio propter facultatem, quam venditor sibi
reseruaui, vt ex cap. ad nostram de empt. & ven-
dit. tradit Marian. Socin. conf. 15. numer. 35. lib. 1.
dicente Alexand. conf. 119. nu. 1. & 6. lib. 4. † quòd
non potest videri alienatum, quòd semper recu-
perari potest, l. alienatum in princ. ff. de verbor.
signific. l. qui actionem, ff. de regul. iur. vbi Decius
num. 2. ait † quòd eum actio competit ad rem
recuperandam, talis res dicitur esse in bonis, l.
rem in bonis, ff. de acquir. rerum domin. l. bono-
rum appellatione, ff. de verbor. signific. Alciat. conf.
45. nu. 25. Seraphin. Oliuar. decis. Rota 932. nu. 4.
† dicēs, idem esse, & iudicari de iuribus, & actio-
nibus, quòd de re, super qua consistunt, vt per
Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glof. 7. n. 14. & ita
merito dixit Alex. d. n. 6. † quòd vbi est pactum
de retrouendendo, aut simile, est magna similitu-
do cum pignore, quòd semper lui, & recuperari
potest, vt in tit. C. de luitio pignor. & ita Decius
conf. 53. n. 2. ait, † quòd redemptio rei alienate sub
pacto de retrouendendo non reputatur noua ac-
quisitio, ex Bart. in l. diem, vers. tota die contingit,
ff. de aqua plu. arçen. & in l. ab emptione, vers. ex hoc
nota, ff. de pact. † quia illa retrouenditio est neces-
saria, & bona ad propriam naturam redire dicun-
tur, argum. l. si vnus, §. pactus nẽ peteret, vers. quòd
in specie, ff. de pact. ibi: Sed forma sua redditur, cap.
ab exordio 35. dist. nam tali casu bona ipsa non trã-
slata videntur, sed reddita, vt dicitur in l. filio, quẽ

pater, ff. de liber. & posthum. Vinc. de Franch. decis.
64. num. 9. facit text. in l. voluntate, ff. quib. mod.
pign. vel hypot. solu. optimè Decius, qui alijs cõ-
probat fundamentis conf. 88. pro tenui facultate, n.
3. & conf. 238. primò non videtur, n. 11. Tiraq. de
retract. conuent. §. 3. nu. 10. & ita potest cõ verita-
te defendi, testatorẽ prohibere potuisse alienatio-
nem dictæ Baroniæ Petre, quæ apud ipsum cen-
setur remansisse, mediante facultate, & iure luendi
illam quòd cunquẽ.

Et comprobatur, † nam si Rex consentit feu-
dario, vt vendat cum pacto de retrouendendo, 17
non potest remittere illud pactum sine nouo as-
sensu, quia esset distrahere, in quo opus est dicto
assensu, secundum Isern. in cap. 1. §. si verò, col. 2. de
controu. inuestit. argum. J. sicut, C. de obligat. & a-
ction. Camerar. in repet. l. Imperialè de prohib. feud.
alien. fol. 17. lit. E. & fol. 16. lit. K. vbi ait, dare non
minus prohibitum in iurium translatione, quàm
rerum, ex l. fin. C. de reb. alien. non alienand. † Et
in terminis iuris luendi feudum, quòd dicti iuris
alienatio reputetur tãquam alienatio feudi, probat
disputando Cannetiũ in extrauag. volentes, 18
vers. sed quid si fuerit, pag. 111.

† Quare cùm interfit Reipublicæ, bona in 19
familia, præsertim nobili, & generosa conseruari,
vt ex l. 1. vers. publicè, ff. de ventre in spic. & alijs tra-
dit Alex. Rauden. tract. de analog. c. 18. num. 61.
Marzar. conf. 61. n. 1. † addens, fauorem esse fami-
liæ, vt bona perpetuò in ea maneãt, nec ad extra-
neas personas transferãtur, † nam vt dixit idem
Rauden. varar. resol. cap. 42. n. 17. ea de causa in
Italiam solent nobiles fideicommissa facere, † &
22 ab hac consuetudine argumentum sumi solet, vt
per Alba. conf. 51. n. 17. vers. & considerent, l'arif.
cõf. 7. n. 40. vers. confirmatur, lib. 3. Mol. de Hispan.
primogen. lib. 1. c. 5. n. 16.

† Ideòque alienationis prohibitio valet, & effe-
ctum habet, si ita fiat, vt res in familia remaneat, 23
l. filius familias, §. Diu. ff. de legat. 1. l. voluntas, C. de
fideic. Bened. Capra conf. 126. n. 9. Surd. cõf. 315. n.
35. Seraph. decis. Rota 1244. & 1373. n. 4. † Indu-
cit enim fideicommissum inter illos de familia, l.
peto, §. fratre, ff. de leg. 2. Bart. & alij in l. qui Roma,
§. coheredes, ff. de verbor. obligat. Carol. Ruin. conf.
158. viso testamento, nu. 12. vol. 2. Capra conf. 90.
num. 3. dicens venire omnes propinquos familie
nomine.

† Imò quòd fideicommissum simplex, & ab- 25
solutum inducatur ex sola ratione, vt bona con-
seruentur, aut remaneant in familia, resoluunt, &
probant Menoch. conf. 196. nu. 20. & 23. & conf.
85. nu. 23. Franc. Becc. conf. 164. n. 9. Ioan. Cæph.
conf. 344. n. 14. Ioan. Petr. Anchar. q. 72. n. 3. & 4.
lib. 1. Petr. Surd. conf. 336. num. 17. & conf. 362. n.
30. l. vlt. C. de verb. signif. Castillo decis. Sicil. 153.
num. 22. & seqq. tom. 2. † ceterique fideicommissi-
sum reale probat idem Surd. conf. 67. n. 18. & conf.
96. n. 14. & plurib. seqq. Alex. Rauden. varar. reso-
lut. c. 39. n. 17. & c. 71. n. 220. est enim rea-
lis prohibitio non solum respiciens rem, sed fa-
miliam, vel certum genus personarũ, l. 1. ff. de iure
immun. Dynus in regula priuileg. in fin. de reg. iur. in
Bbb 2 6. vbi

6. vbi Petr. de Anchar. *Surd. conf. 262. n. 42. lib. 2.* præsertim quando fuit addita conditio, vt in isto casu, sumendi nomen, & arma familiæ, ad tradita per Franc. Becc. *conf. 122. n. 19. & conf. 124. nu. 7. Molin. lib. 2. de Hys. primog. cap. 14. nu. 6. & seqq. Intrigliol. decis. 39. n. 27.*

27. † Rursus, quia prohibitio alienationis facta fauore familiæ, reputatur fauorabilis, vt docent Alex. *conf. 39. n. 3. lib. 1. Gozadin. conf. 89. n. 72. Socin. iun. conf. 181. num. 29. vol. 2. Menoch. conf. 97. n. 17. vol. 1. Capic. decis. Neap. 108. n. 15.* † Ideoq; interpretari debent in fauorem familiæ, ex regula *l. generaliter, C. de secund. nupt.* nō bona fideicommissi diminui, distrahi, aut euerti possint, *l. fin. C. commun. deleg. Francisc. Marzar. conf. 1. num. 41. Surd. conf. 67. n. 26. tom. 1.* vbi ait, † quod si extet clausula, quia vult bona in familia conseruari, prohibitio alienationis respectu vnus rei extenditur ad omnia bona, & in simili consuluerunt Cror. *conf. 144. n. 29. & Socin. conf. 249. n. 25. vers. circa tertiam questionem, vol. 2.* Ideoq; dubitari non potest, dictum ius luendi Baroniam Petræ fuisse comprehendum in fideicommissio instituto, & alienationis prohibitionem inducta in fauorem familiæ Illustrissimi Testatoris.

Ex quo sequitur, alienationem postea factam dicti iuris luendi fuisse, & esse nullam, † quia alienatio facta contra expressam voluntatem, & prohibitionem testatoris est nulla, *l. cum pater, §. libertis, vbi Barr. Paul. Castrenf. & alij ff. de legat. 2. l. quoties, & ibi Bald. C. de fideicommiss. Arctin. conf. 18. v. 1. n. 1. Carol. Ruin. conf. 76. v. 1. n. 3. lib. 2. Tiraq. de legib. connub. glof. 7. n. 7. Natta conf. 144. n. 12. vers. adducitur etiam, Beccius conf. 97. n. 6. & conf. 132. n. 11. Menoch. conf. 89. n. 2. & 11. tom. 1. Surd. conf. 116. n. 19. & conf. 284. n. 1. dicens, esse ipso iure nullam, Caphal. conf. 670. nu. 18. Honded. conf. 3. n. 62. lib. 1. † nec transferre valuit dominium in emptorem, Beroius *conf. 91. n. 6. lib. 2. Carol. Ruin. conf. 31. n. 3. & seqq.* siue fiat ab ignorante, siue à sciēte, *Surd. decis. conf. 116. nu. 18.* † in tantum, quod prohibitio testatoris expressa quoad alienationem irritam faciendam, & prohibendam dominij translationem habetur pro legis prohibitionē, argum. *auth. de nupt. §. disponat, collat. 4. & notatur in dict. l. filiusfamilias, §. Diui, ff. de leg. 1. l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. l. pater, §. quindecim, ff. de legat. 3. l. fin. C. de rebus alien. non alien. Corneus conf. 204. nu. 20. lib. 3. Iaf. conf. 120. n. 3. Barbat. conf. 1. n. 24. lib. 3. Ioan. Bapt. Ast. tract. de execut. cap. 91. nu. 28. Bened. Capra conf. 126. num. 6. Seraph. Oliuar. decis. Rotæ 447. à num. 10. & decis. 477. num. 3. & 4. & cum seqq.**

33. † partibus enim pascibus ambulat dispositio legis, & testatoris, d. §. disponat, Thom. Grammat. decis. 93. n. 1. & seqq.

34. † Quare dicta Baroniam, seu ius luendi illā possunt reuocari à Dom. Excellentiss. Comitissa Castri, tanquam legitima succeditrice in dicto fideicommissio, & vindicari à possessore, in quem fuit facta alienatio contra dictam prohibitionem, ex *l. fin. §. si autem, C. commun. de legat. 1. Marcellus, §. res, quæ, ff. ad S. C. Trebell. Caph. conf. 318. n. 19.*

conf. 460. n. 1. & conf. 729. n. 56. Grattus resp. 106. n. 14. lib. 2. Tobias Nonnius conf. 39. n. 1. probans, fideicommissarij licitum esse agere contra emptores bonorum fideicommissio subiectorū pro illorum reuocatione, Vincent. Fufar. tract. de fideicom. subf. q. 554. n. 6.

† Vterius, quia cū dicta alienatio non licite facta fuerit extra testatoris familiam, saltim ex isto capite censetur inducum fideicommissum in fauorem successorum, vt apparet ex dispositione Illustrissimi Testatoris, priuantis successione non solum eum, qui alienauerit, verum, & illū, qui alienare tentaret, & de iure constat ita esse, *l. pater, §. fratre, l. filiusfamilias, §. cum pater, ff. de leg. 1. l. codicillis, §. instituto, ff. de legat. 2. DD. in l. qui Romæ, §. ob heredes, ff. de verb. obligat. vbi Alexand. col. 3. in fin. & Iaf. n. 15. Alciar. conf. 31. n. 19. lib. 9. Natta conf. 505. n. 21. Hier. Gabr. conf. 132. q. 9. nu. 67. lib. 1. Menoch. conf. 85. nu. 103. lib. 1. Milanenf. decis. 7. n. 69. lib. 1.*

Neque dicta nulla alienatio sustineri valet quæ sito colore dicendi, factam fuisse ex causa necessaria, videlicet quia possidente Comite Antonino Comitatum Castri, Donna Antonia Bautio filia, & hæres Donnæ Brissæ eius matris creditricis in ducatis octo mille Don Francisci Bautio eius viri pro suis dotibus egit in Regia Camera contra Hieronymam de Montibus posseditricem Casalium S. Ioannis, & Expugnani de membris, & pertinentijs dicti Comitatus Castri, & super illis assistentiam obtinuit pro summa ducatorum bis mille, & pro reliquis sex millibus contra Antoninum Comitem super fructibus, & introitibus tantum dicti Comitatus Castri, condemnato tamen Regio Fisco in fauorem dicti Comitatus ad easdem quantitates, vt apparet in sententia lata 27. Augusti anni 1539.

Nam vltra, quod Comes se concordauit cum dicta D. Antonia, constituens se debitorem in scutis 7581. soluentis in spatio annorum duorū, & trium mensium, cessionemq; fecit certæ quantitatis contra colonos, & arrendarios Baroniam S. Agathæ in dicta quantitate, non solum fuit inclusam pretium ducatorum bis mille dictorum Casalium, sed summa scutorum trecentum & nouem, pro interuursio dictarum dotiū, ad quod nondum fuerat cōdemnatus Antoninus Comes, sed reseruata à Iudicibus pronisio faciēda, vt ex dicta sententia apparet, fuisse solutæ dictæ D. Antonia pro parte dicti Comitatus Antonini vntiæ 440. vt apparet ex instrumento facto coram Notario Iacobo Scautio 20. Martij 1542. & aliæ vntiæ 800. Petro la Manna Procuratori Marchionis Licodiæ, ac dictæ D. Antonia Bautio eius vxoris, per Emmanuel Ganducio Procuratorem dicti Comitatus Antonini, licet mutui nomine, pacto tamen adiecto nullo tempore peti posse, sed compensandas esse in computum crediti dotium dictæ D. Antonia per Comitem Antoninum de bitarum, quæ quantitates post venditionem dicti iuris luendi fuerunt regiratæ D. Francisco de Bononia Procuratori Comitatus, asserendo annis præteritis fuisse solutas in computum suarum do-

dotium, quare non fuit necessaria alienatio dictæ Baroniam Petræ, sub prætextu satisfaciendi dotes dictæ D. Antonia Bautio, maxime prætermissa forma præfixa, & causæ cognitione à testatore requisita, Imperiali confirmatione roborata, † nā licet vulgò dicatur, alienationis prohibitionē non includere eam, quæ sit ex necessitate, ex *l. alienationes, ff. familia ercisc. l. Diui, ff. de pet. hered. l. mulier, §. si hæres, ff. ad Trebell. l. 1. ff. de fund. dotal. l. qui potuerunt, ff. de manum. testam. l. filiusfamilias, §. Diui, ff. de legat. 1. §. licet, Instit. quib. manum. non licet, Roman. conf. 394. col. fin. Roland. à Vall. conf. 21. nu. 15. vol. 1. Tiraq. de legib. connub. glof. 8. nu. 200. Capra conf. 126. n. 8. Surd. conf. 30. n. 2.*

Talis necessitas non aderat, nec enim Baroniam Petræ erat obnoxia satisfacioni præfata dotis, nec Regia Camera decreuerat, quod venderetur Comitatus Castri, sed solum satisficeret de illius fructibus dictæ D. Antonia, & quantitas, quæ illi solueretur, recuperaretur à Regio Fisco, † quem esse soluendo nemo dubitare valebat, Francisc. Lucan. de priuil. ff. ci. part. 1. princ. num. 94. Bald. conf. 363. incip. quaritur, nu. 2. part. 1. Bart. in rubr. C. de iure ff. lib. 10. Cæsar Vrill. in addit. ad Affh. decis. 88. num. 4. & ex l. 2. ff. de fundo dotal. l. 1. §. ad ff. sum. ff. vt legator. nom. causat. Surd. decis. 183. à num. 7. † Et licet DD. dicant, fideicommissum ex alienatione necessaria resoluit ex Ripa in *l. filiusfamilias, §. Diui, n. 23. & seqq. ff. de legat. 1.* Petra de fideicom. q. 8. num. 255. Peregr. eod. tract. art. 4. num. 28. Ioann. Gutier. alleg. 7. nu. 7. Fab. Turrer. conf. 25. num. 53. vol. 2. Molin. de Hispan. prim. lib. 1. cap. 10. num. 2. & seqq. & nu. 20. hoc procedet, si nulla fraus interueniat, † quæ colligeretur, si extarent alia bona, ex quibus satisfieri posset debitum, vt hic ex fructibus dicti Comitatus, ex latè traditis per Marium Giurbam *decis. Sicil. 31. per totam, quem nouissimè sequitur D. Francisc. Ant. Costa conf. 89. n. 8.*

† Et alienatio ob necessitatem concessa, ea- renus fieri debet, quatenus vrget necessitas, & nō vltra, *l. 1. in fin. ff. de serijs, l. Senat. ff. de offic. Præf. Natta conf. 16. n. 2.* vt in alienatione bonorum minoris, tradit Menoch. *conf. 214. n. 2. 69. l. magis puto, §. utem Prator, ff. de rebus eorum, idē Menoc. de recuper. possess. remed. 15. num. 147. & lib. 2. de arbit. Iudic. casu 171. num. 21. & in alienatione ex causa dotis, Decian. resp. 10. num. 5. lib. 2. Cacher. decis. 171. num. 8.*

Et cū posset sibi succurrere recuperando à Fisco, non potuit dictus Comes Antoninus alienare ius luendi dictæ Baroniam Petræ, † nā fideicommissarius non potest ex causa necessitatis alienare bona supposita fideicommissio, cū aliud potest sibi succurrere, *l. pater filium in princip. ff. de legat. 3. Socin. senior conf. 50. col. vltim. vers. Nec huic inclusioni, lib. 3. Crauet. conf. 141. column. antepen. vers. sexto respondeo, Ioan. Neulz. conf. 10. num. 10. Menoch. conf. 256. n. 10. tom. 3.* maxime cū non fuisset sibi opus facere dictā obligationē in fauorem D. Antonia Bautio, sed cū primū fructus aliquot Comitatus Castri perciperet, tandem à Fisco recuperare, & rehabere, † nec di-

ctur necessaria cautā, quæ initium voluntarium habuit, Menoch. *lib. 2. de arbitr. casu 182. n. 52. & conf. 203. n. 36. tom. 3.* † Et quia qui nequit alienare nō potest actum facere, per quem alienatio sequatur, *glor. in l. item quia, ff. de pact. & in l. codicillis, §. matre, vbi Bart. ff. de legat. 2. Decius conf. 306. num. 2. & conf. 445. n. 26. Surd. conf. 5. n. 40. vol. 1. & decis. 254. n. 20. decis. 278. nu. 2. & decis. 326. nu. 27. Decius conf. 425. n. 28.*

Et hæc certiora reddūt animaduerso, quod adest geminata prohibitio alienationis, nō solum facta ab ipso Illustris. Testatore, sed ab Imperatore confirmante illius testamentum, & dispositionem, † & quādo alienationis prohibitiones sunt geminatæ, nullo modo potest alienatio fieri etiam in casibus aliis de iure permissis, *authent. de alienat. & emphit. §. sancimus, glof. magna in fine, in l. fin. C. de rebus alien. non alien. Iaf. in l. filiusfamilias, §. Diui, col. 3. ff. de legat. 1. Ripa in l. fundat. num. 10. post Socin. conf. 67. circa finem [Noguer. alleg. 19. n. 80.] Arctin. conf. 22. eam rationē subiungens, quod sequeretur absurdum, † videlicet dispositionem hominis, quæ iuris communis dispositionem sequitur, esse sine effectu operandi, contra *cap. si Papa de priuil. lib. 6. l. si quādo, C. de inoffic. testam. Bald. in rubr. q. 9. C. de contrahend. empt. † dicens, in quacunque dispositione legis, vel hominis nullam clausulam, dictionē, ac syllabam esse sine virtute operandi, l. ita stipulatus, ff. de usur. l. hanc legem, ff. de contrah. empt. Felin. in c. 1. verbo priuilegium de rescript. † Et quia duplicata, & geminata sunt potentiora simplicibus, *l. Balista, vbi DD. ff. ad S. C. Trebell. authent. itaque, C. commun. de success. Bart. in l. cum scimus, C. de agric. & censit. in c. si cautio de fide instrum. Palac. Rub. in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 17. à n. 10.***

† Indē Caphal. *conf. 608. num. 7. lib. 4.* resoluit, alienationis prohibitionem verbis geminatis factam comprehendere etiam alienationem necessariam, *Barbatia in rubric. de rebus Eccles. non alien. num. 62. Ruin. conf. 98. num. 1. lib. 2. & in d. §. Diui, col. 22. cuius est ratio, † nā sicut verborum geminatio magis enixam voluntatem ostendit, ad notata in d. l. Balista, & tradunt Decius *conf. 23. num. 4. vers. quimō, quia verba, Paris. conf. 26. num. 14. lib. 2. & conf. 53. n. 19. lib. 3. Beccius conf. 124. num. 6. conf. 138. n. 12. & conf. 152. n. 3. † Ita duplex prohibitio fortior est, quā simplex, text. cum glof. quæ reputatur singularis, in l. cum pater, §. libertum, ff. de legat. 2. Angel. de Castro inter consilia matrimonialia, conf. 3. num. 4. [Noguer. allegat. 19. num. 80.]**

Et confirmatur, attenda dicta Imperiali confirmatione, & virtuali illius alienationis prohibitionē, † cū Principis prohibitio habet vim legis, *l. Casar, ff. de public. & vctigal. l. donationes, quas Diuus, & ibi Bart. & Igneus num. 17. C. de donat. inter, Iaf. n. 5. in l. Ciuitas, ff. si cert. petat. Fab. de Anna conf. 38. n. 52. lib. 1. † Et legis prohibitio impedit translationem dominij, *l. 1. ff. de fund. dot. d. §. Diui, l. quādam, ff. de acquir. rer. dom. auth. res, quæ, C. commun. de leg. Anna vbi proximè num. 53. & sequentib. † vbi ex eo inferit, concurrente pro-**

hibitione, hominis, & legis, alienationem esse omnino prohibitam etiam in casibus alias permittis de iure communi, DD. in d. §. Diui, vbi Opizo. n. 103. Loazes num. 30. Crot. col. 2. Barthol. Socin. conf. 75. num. 14. lib. 1. Roder. Xuar. allegat. 9. num. 7. vers. praterca, Caphal. conf. 624. nu. 26. **54** Surd. decis. 254. num. 35. † Rursus, quia verba testatoris, quibus dictam alienationem prohibuit, sunt exuberantia, & pragnantia, quo casu videtur prohibita alienatio omnis etiam ex causa necessaria, secundum Caphal. conf. 53. num. 21. lib. 1. cuius meminit Honded. conf. 58. num. 1. lib. 1. † Et per consequens nulla est dicta alienatio iuris luendi, & potuit a principio, & ex post facto retractari, etiam ab ipso met alienante, vt late fundat Surd. conf. 70. n. 5. conf. 116. n. 20. & conf. 284. n. 4. **56** † Vterius facit, quia licet alienatio rei alienari prohibita a lege, quia fideicommissio subiecta valeat conditione pendente, & illa eueniente fingatur fuisse a principio nulla, l. fin. §. sed quia, C. commun. de legat. tamē vbi interuenit prohibitio testatoris simul, tunc talis alienatio est a principio nulla, & statim potest retractari, secundum glof. in d. l. cum pater, §. libertis, ff. de legat. 2. Ripa conf. 8. num. 18. inter consilia feudalia variorum Doctorum, dicēs, hoc maximè procedere, † quādō testator expresse disponit, quod alienatio sit nulla, quo casu domini trāslatio impeditur, dicit. l. filius familias, §. Diui, Seraphin. Oliuar. decis. Rotæ 321. num. 11. & fingitur, nāquā interuenisse titulum aliquem, secundum Paul. **58** Castr. in d. l. §. sed quia, † & competit successorū reuocatoria contra postestorem, vt ex l. peto, §. pradium, & §. fratre, ff. de legat. 2. & alijs tradit Tyber. Decian. resp. 120. in causa vertente, num. 6. & 7. lib. 3. vbi asserit, dictam reuocationem fieri posse etiam absque pretij soluti refectione, respondetque l. fin. ff. de legat. 2. quatenus velle videtur, quod qui vult rem fideicommissi alienatā vindicare, debet pretium restituere, vt procedat, quādō venditor, & emptor fuissent in iusta causa ignorantia, & non fuisset alienatio expresse prohibita, prout in nostro casu fuit vnā cum scientia fideicommissi ex parte vtriusque, scilicet venditoris, & emptoris, quod sufficit ad excludendam euictionem, vt per Alciat. conf. 225. num. 3. lib. 9. Rursus, quia dictus testator etiam in casu alienationis ab eo permittit, videlicet faciendā ex causa legitima, & a iure expressa, de illis scilicet, ex quibus res subiecta restitutioni alienari permittitur, requisit, quod sufficienter constaret praua debita cognitione causa, & seruata forma a se praefixa quoad denunciationem nobilitum de familia descendentiū, & collateralium, & prauo appretio proborum, & expertorum, † & vbi debet interuenire causa cognitio, requiruntur acta, prout saltem est petitio, & litis contestatio, citatio, vel praesentia partium, glof. in l. prolatam, C. de sentent. & re iudic. Caphal. conf. 693. num. 31. & seq. dicens, neque in sola citatione, sed alijs etiam requisitis consistere cognitionem causa, l. in cau-

sa, §. causa cognita, ff. de minor. quibus deficientibus nullum est, quod sit, † quia defacto dicitur fieri, quod sit sine causa cognitione, & legitima sententia prolatione, vbi sententia requiritur, glof. fin. secundum Barr. in l. i. d. ius sustum, ff. de his, qui notant infam. & in l. verum, §. ex facto, ff. de minor. Marian. Socin. sen. inter consil. Barthol. Socin. conf. 32. num. 25. & 26. lib. 1. dicens, quod † causa cognitio veretur non solum in citatione, vt dictum est, & constat ex glof. in d. l. praesenti de consil. clement. 1. & 2. de panis, & Barr. in l. nec quidquam, §. vbi decretum, ff. de offic. Proconsul. verum etiam in audiendo partes in earum iuribus, iuxta text. in l. causa cognita, ff. de Carbonian. edit. l. in causa, ff. de minor. & l. cognitio, C. si contra ius, vel vit. publico. Nec enim sufficeret causa iusta, si cognitio illius non foret legitime facta, & citati omnes, qui ex dispositione testatoris citari debebant, † quia forma data a testatore circa intimaciones, & notificaciones faciendas agnatis seruanda est, vt ait Menoch. conf. 533. num. 2. lib. 6. ac si forma esset a lege praefixa, dicit. authent. de nupt. §. dissonat, coll. 4. † Nec mirū, quod cum fuerit contemplata familia, & fauore illius inducū fideicommissum, omnes de familia, de quorum prauidicio agebatur, essent citandi, l. nā ita Diuus, ff. de adopt. l. de vnoquoque, ff. de re iudic. consil. feudat. 2. num. 109. tom. 1. diuersimodō probari debebat non fuisse alios de familia, qui intimari debuissent, † cum in eo veretur partis aduersa fundamentum, l. 1. ff. de probat. l. actor, C. eodem titul. cap. bona de elect. Harmenop. lib. 1. tit. 2. Couar. in c. alma mater, l. p. §. 1. n. 3. vers. tertia species de sent. ex com. in 6. † Et in terminis statuti requirentis denunciationem agnatis fieri, quod si ista forma omittatur, denunciatio alicui agnato non facta, competat actio rei vendicandae, non solum agnato cui libet, sed etiam ipsimet venditori, ex Alber. 1. part. statutor. quae. 79. tradit Additio ad Bald. in Margarita, verbo alienatio, vers. alienatio interum, Tyber. Decian. resp. 105. n. 6. lib. 3. Hoc enim operatur praefixio, & assignatio formae, non solum in dicta denunciatio, sed in appretio, & alijs a testatore requisitis, & Domino Imperatore confirmatis, quorum vel minimum quid praetermitti non potuit nā si secus fiat, actus in notoriam incidit nullitatem, † cum enim forma det esse rei, vel actui, l. Iulianus, §. sed si, ff. ad exhib. l. qui per salutem, ff. de iure iur. & tradunt Cardinal. Zabarell. conf. 103. num. 4. & conf. 149. n. 1. Natta conf. 60. num. 5. lib. 1. Bolognin. conf. 50. nu. 14. Caphal. conf. 422. nu. 7. & conf. 480. n. 23. Purpur. conf. 458. num. 4. † Est autem omnia adimplenda, & seruanda, l. cum hi, §. si Praetor, ff. de trasact. Nicol. Moron. traet. de fide, trengua, & pace, q. 71. num. 7. Caphal. conf. 306. n. 56. Purpur. conf. 246. n. 2. & conf. 367. n. 4. 1. text. in c. cum dilecti de rescrip. † ita vt in nullo recedatur ab illa, l. Iulianus, §. si quis, ff. ad exhib. l. as. conf. 162. in fine, lib. 2. Decius conf. 532. n. 2. tom. 2. Menoc. conf. 243. n. 17. lib. 3. † maximè, quādō est clausula annullatiua contra rij, tradit Albert. Brun. traet. de form. c. 2. concl. 12. Ant.

Anton. Gabr. lib. 6. conclus. tit. de decreto irritanti, n. 70. Olasc. decis. Pedem. 155. n. 5. & dec. 166. Menoch. conf. 378. consultatio haec, nu. 2. lib. 4. † quia tunc nec valeret adimpleri ex post facto, vel post interuallum temporis [Soloz. de gubernat. Ind. lib. 2. cap. 7. num. 95.] l. fariusus, C. qui testam. fac. **71** poss. vbi notat Bart. † dixitque Cardin. in d. l. causa fam de elect. omnem formam contemporaneam esse oportere, Alex. & recētor. in l. 1. §. fuit questum, ff. ad S. C. Trebell. & in l. si quis mihi bona, §. iustum, ff. de acquir. hered. Alin. in praxi iudic. §. 3. **72** cap. 36. n. 16. † non enim potest stare in suspensio, l. obligari, §. tutor, ff. de auctor. tutor. §. penult. l. 1. eod. Ripa in l. 1. §. quā praesens, nu. 10. ff. de verb. oblig. **73** Et confirmatur, † nā cum omnis forma in dubio censetur substantialis, vt tradit Caphal. conf. 421. num. 49. lib. 3. maximè quā debet interuenire in actus celebratione, Gozadin. conf. 40. n. 1. & 2. sitque indiuidua, vt bene probant Beccius conf. 147. num. 36. & conf. 176. n. 1. Caphal. conf. 377. num. 66. conf. 421. nu. 81. & conf. 480. n. 33. lib. 3. † Eius omisio etiam in minima parte reddit actum ipso iure nullum, DD. in d. §. si Praetor, & in l. 1. ff. de liber. & posthum. l. constitutionibus, ff. ad munic. & de incol. Natta conf. 59. num. 1. 4. lib. 1. Gratus resp. 52. num. 36. & resp. 71. num. 8. lib. 1. Caphal. conf. 488. nu. 1. Hieronym. Gabr. conf. 169. num. 56. lib. 1. Alin. in praxi execut. §. 6. c. 1. numer. 26. Surd. conf. 511. num. 1. & conf. 519. n. 24. Menoch. conf. 443. nu. 2. Beccius conf. 170. num. 5. nō solum quādō actus esset odiosus, prout in nostro casu est alienatio rei subiecta fideicommissio, † sed etiam in favorabilibus, forma non seruata viciat actum, qui Roma, §. Flavianus Hermes, ff. de verb. oblig. voluere Bald. & alij in l. ultim. C. si mancipiū ita fuerit alienatum, Tiraq. in l. si vnquā, verbo reuertatur, num. 67. C. de reuoc. donat. Alin. in praxi **76** Iudicior. §. 3. c. 36. nu. 13. & merito, † nā vbi nō seruatur forma, nō praesumitur vtilitas, sed damnositas, vt supra Parisi conf. 47. incip. intentio Dominorum, num. 57. vol. 1. etiam si actus dicatur in melius expediri, vt per Caphal. conf. 438. num. 6. lib. 3. **77** † Et cum forma magis attendatur, quā ratio, secundum Bald. in d. l. 1. ff. de liber. & posthum. & comprobatur Brun. traet. de forma rubr. de potent. & effect. form. vers. septimus effectus est; Beccius conf. 147. num. 29. lib. 1. † Et vbi deficit, & non fuit forma seruata, non sufficit causa etiam iustissima, secundum Bald. conf. 98. incip. punctus, numer. 1. volum. 5. allegans Auth. hoc ius porrectum, C. de sacros. Eccles. cap. 1. de in integr. restit. & 11. Summa, 3. q. 2. Decius conf. 466. stante statuto Rauennensi, n. 13. tom. 2. Beccius conf. 163. n. 25. tom. 2. Et multo magis hoc venit dicendum in nostro casu, in quo deficiebat iusta causa ad faciendam dictam alienationem iuris luendi Baroniam Petrae, vt de super fundamentum remanet, ac demonstrabitur infra; † remota autem causa, remouentur omnes effectus, qui ex ea proueniunt potsēt, l. duobus, §. exceptionibus, & §. colonas, ff. de iure iurand. **80** Menoch. conf. 289. nu. 27. tom. 3. † Et ideo defe-

ctus causa reddit nullam interpositionem decreti super alienatione interpositi, vt post Geminian. conf. 48. num. 9. tradit Seraph. decis. Rotæ Romanae 518. nu. 3. † quia infecta causa primitiua, inficitur deriuatiua, l. fin. C. de natural. liber. vbi Bald. & m. auth. quas actiones, C. de sacros. Eccles. Alexand. Scalenf. conf. 57. num. 7. inter consil. matrim. diuersi. † ideoque alienario redditur nulla, si decretum ex falsa causa fuerit interpositum, l. si Praesens, C. de praed. minor. l. Seia, ff. de tutor. & curat. dat. ab his, l. cum verō, §. subuentum, ff. de iudic. libert. Alex. conf. 99. num. 1. lib. 3. conf. 147. nu. 1. & conf. 207. numer. 7. lib. 7. & plures alij, quos refert, & sequitur Caphal. conf. 207. num. 83. lib. 2. † Sicut ipse summus decretum ex falsa causa interpositum nullum est, l. magis puto, §. si es alienum, ff. de rebus eorū, l. iusta, vbi Bened. de Plumbino n. 3. ff. de manum. vindict. Iacobin. à Sancto Georgio in l. hoc edito l. 1. l. 1. n. 10. ff. quod quisque iuris, Petri Dheñ. lib. 4. reg. 181. Guid. Papae sing. 792. Neuiz. conf. 85. num. 12. Nec excusabit dicere, praesumendum esse pro decreto iudiciali interposito in venditione, vt excludat fraudis praesumptionem, l. 1. vbi Barr. C. de praed. minor. † nā adhuc admittitur probatio in contrarium, vt per Seraph. d. decis. 118. num. 5. quā probatio resultat ex actis, videlicet, quia non erat obligata dicta Baroniam Petrae praesentis dotibus D. Antonia Baucio, nec erat causa timendi, quod Comitatus Castri proprietates alienari potuisset, † cum sententia solum fuisset per eius fructibus lata ex causis iuris, quibus praesumitur fuisse mota Regia Camera, cap. semper de sent. & re iudic. c. res indicata de reg. iur. in 6. Abb. conf. 18. num. 6. part. 2. Thom. Grammat. decis. 24. num. 6. Afflic. decis. 13. n. 28. † Et his, quae magis favorabiles essent conseruationi Comitatus Castri, & Comiti Antonino, alijsque successoribus, l. haec enim causa, ff. de suspect. tutor. glof. vnic. in l. si quis 18. ff. de except. rei iud. Rom. conf. 236. num. 5. Crau. conf. 23. n. 2. lib. 1. Et si coniectari licet, noluit Regia Camera prauidicium facere vocatis a testatore, & Imperatore confirmante quoad proprietatem, † sed quod creditrix tantum ex fructibus haberet, quod ad es illi verè debitum ex solutum foret, text. elegans in l. peto, §. pradium, ff. de leg. 2. Iafon. in l. edmodis praemiorum, ff. de re iudic. Palac. Rub. in cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. ampliat. 17. nu. 70. Molin. de Hispan. primog. lib. 4. cap. 7. Martin. Laudens. traet. de Princ. q. 290. Parliador. lib. 2. rer. quotia. cap. fin. 5. pers. §. 3. num. 31. ponderās egregiam sententiam Baldi in auth. ei, qui iurat, C. de bon. auctor. Iudic. possid. in verba haec: Sed numquid propter debita Comitatus fiet missio in Comitatum. Respondeo, non quia Caesaris est, ff. de legat. 1. l. apud Iulianum, §. fin. sed in rebus sic, quia iure proprio fructus lucratur, vt sint proprii, non feudales, ff. de usufruct. l. defuncta, idem reperit ipse Bald. in l. 1. col. 2. qui ban. cedere poss. sequitur Iafon. in §. item Seruana, nu. 100. Infit. actionib. cum traditis per Afflic. decis. Neap. 26. num. 4. & §. qui n. 6. diuersum ait etiam respectu fructuum, si

si feudum fuisset ex pacto, & providentia, ut dicitur postlet Comitatus Castri, si appareret registratus assensus Imperialis super illius vinculo, & maioris fideicommissi interpositus, ut videbatur requiri ex eiusdem assensus forma, ex his, quæ tradunt Afflicti. *decis. 335. nu. 16.* Ioan. Anton. Lanar. *conf. 82. n. 15.* Franc. de Amic. *tit. de his, qui sed. dar. poss. fol. 19.*

Et hæc eo magis procedunt, quia Fiscus, ut qui de evictione tenebatur, ex Capicio *dec. 197. nu. 8.* erat condemnatus ad refarcendum Comiti Antonino tantidem, quantum ex fructibus Comitatus Castri perciperet dicta Donna Antonia Baurio, quæ ratio, & fuisse per prius satisfactum sibi de tam maximis quantitibus in computu suarum dotium; ostendit, vel in parte fuisse falsam predictam assertam causam alienationis iuris luendi, & quando causa est pro parte falsa, tunc in totum vitatur decretum super alienatione interpositum, Bart. quem DD. sequuntur *in l. si non sortem, §. si centum, n. 5. ff. de cond. indeb. Bald. in margarita, verbo decretum, q. 2.* Roman. *conf. 454. nu. 12.* Decius *conf. 403. n. 20.* Carol. Ruin. *conf. 160. n. 27. vol. 2. Paril. conf. 100. n. 31. §. 35. lib. 1. Ducenas d. reg. 181. ampl. 4.* Ex pluribus enim causis ea, quæ nocet, non ea, quæ prodest inspicenda est, Felin. *in d. l. limit. 2. de sent. & re iudic. Petr. Surd. conf. 361. n. 16.*

91 Nec obstat dicere, regulariter vitale per inutile non vitari; *l. 1. §. si stipulatio, ff. de verb. oblig. cap. vitale de reg. iur. in 6.* Petr. Surd. *conf. 243. n. 35, tom. 2.* quasi sufficeret pro maiori parte causam acquisisse. Nam multipliciter respondeo. Primo, quod ita regula fallit in his, quæ erant de forma, in quibus vitale per inutile vitatur, *l. gratæ, §. illud vbi Bart. vers. tu dic tenendo, ff. de fideiussor. Alex. ad. in l. 1. §. sed et si mihi, sub n. 2. vers. quartò ratione formæ, ff. de verb. oblig. Roman. conf. 66. n. 2. probans, quod vbiunque respectu formæ actus est individuus, & inseparabilis, licet sit diuiduus respectu essentia, semper vitale vitatur per inutile, maxime quando agitur de forma ab homine præfixa, quæ strictius est implenda, quam legis, Cæphal. *conf. 306. n. 57.**

92 Secundò limitatur in omnibus indiuiduis, *l. 1. §. item quaritur, ff. de aqua quotid. & æstiva, l. Pedius, ff. de recept. arbit. l. si sponsus, §. generaliter, & §. circa venditionem, ff. de donat. inter vir. & vxor. l. 1. §. si stipulanti, ff. de verb. oblig. Bart. q. 6. n. 4.* Bald. *conf. 117. super primò puncto, nu. 3. vol. 5.* Alexand. *conf. 143. nu. 3. lib. 7.* Berolius *conf. 163. nu. 5. vol. 3.* Riminald. *in §. 1. nu. 160. Instit. de donat. Bologn. conf. 77. nu. 9.* Natta *conf. 479. nu. 29.* Surd. *decis. 7. nu. 35. & conf. 428. n. 20.* Neuiz. *conf. 77. nu. 4.* Afín. *in praxi, §. 31. cap. 2. limit. 20. nu. 4.* & de execut. *§. 6. c. 10. nu. 24.* Anchar. *q. 26. n. 2. lib. 2.* Et in decreto, & sententia, quod sunt indiuidua, *l. in hoc iudicio, ff. famil. ercisc. Costa de pont. rat. quæst. 26. n. 3.* & per consequens si ad iudicatio rei pro maiori quantitate, quam si debita, si à iudice fiat, non tenet in aliquo etiam verè debito, *l. 1. §. hæc verba, ff. de vis fiat. ei, Bald. in l. certi conditio, §. quoniam, n. 3. ff. si servum petatur,*

93 *l. 1. §. hæc verba, ff. de vis fiat. ei, Bald. in l. certi conditio, §. quoniam, n. 3. ff. si servum petatur,*

Afflicti. qui testatur ita decimò *decis. 218. num. 21. 3. & 4.* Anchar. *q. 14. num. 5. & 6. part. 2.* Et est ratio, quia adiudicatio continet translationem domini, ut notat Ioan. Vinc. de Anna *alleg. 104. nu. 1. & 2. per text. in l. si quis putans, §. officio, ff. commun. diuidun.* Et translatio domini vitra debitum, & partim ex falsa causa fieri non potest, quia non debet res eadem diuerso iure ceteri, *l. cum, qui ades, ff. de vsucap. & ita vitale per inutile vitatur, optimè Carol. Ruin. conf. 152. num. 10. lib. 4.* Et dicens, quod tenura capta pro quãtitate maiori, quam debetur, est in totum nulla, *l. si non sortem, §. si centum, vbi Bart. ff. de condit. indeb. secus in extraiudiciali, ut illa, quæ fit vigore pacti, *l. 1. §. si dua, ff. quor. legator.**

94 Tertio, non procedit, quando fieret contra se in fraudem legis (cuius instar est dispositio testatoris) quia etiam tunc vitale per inutile vitatur, *l. si libertus, §. penult. ff. de iure patronat. Imol. & Alexand. in l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. Ruin. conf. 109. num. 27. lib. 4.* nec mirum, quia iura ex testamento dependentia difficiliter perimuntur, ut probat Beccius *conf. 198. nu. 2. lib. 2.*

95 Quarto, quia si secus fieret, Excellentiss. Comitissa, ad quam legitimo successione iure, primæ uxoris inuestituræ pertinet ius luendi dictam Baroniam, magnum pateretur damnum; & tunc autem vitale per inutile vitatur, quando quis magnum damnum pateretur, si actus valeret pro parte, *l. cum eiusdem, ff. de adilit. edito, Ruin. conf. 109. numer. 27. lib. 4.* Ancharan. *q. 26. nu. 9. lib. 2.* Alienatio enim continens fideicommissarij læsionem valde excelsiuam præsumptionem facit, ut credendum non sit, quod Rex, aut habes eius vices illi consensisset, si veritas sibi aperta, & propalata fuisset, iuxta *l. 2. C. de offi. ciuil. Iudic. cap. in presentia de renunc. Cæphal. conf. 676. nu. 17. & 18. lib. 5.* dicens, præsumi collusionem, & propterea fideicommissario non præiudicare alienationem, *l. si seruus plurium, §. 1. ff. de legat. 1. l. cum non iusto, ff. de collus. deteg. Hinc. Menoch. conf. 226. n. 29. lib. 3.* ait, alienationem dolosam non excusare, etiam si data sit licentia liberè alienandi, & comprobant adducta per Alciat. *conf. 66. num. 14. lib. 9.*

96 Quintò, quia cum agatur de materia exorbitanti, & odiosa, dispositum in casu simplici alienationis factæ ex causa legitima, & solemniter, non habet locum in casu mixto, scilicet in quo causa pro parte erat non legitima, ex his, quæ notantur in *l. vim passam, §. præscriptio, ff. de adulter. & in l. 2. in princ. ff. de verb. oblig. Ioan. de Imol. conf. 35. n. 4. & 5.* vbi ait, quod vbi concurrunt due causæ circa idem, quarum vna habet nocere, alia prodesse, inspicitur causa, quæ nocet, ut legitur, & notatur in *l. 3. §. eleganter, ff. ad Syllan. Curtius in l. antepen. col. fin. C. qui admitti, lason. in l. si is, apud quem, nu. 20. & seq. ff. de acquir. hered.* Vnus enim, & idem actus non potest pro parte valere, & pro parte non, *l. si non sortem, §. si certum, ff. de condit. indeb. sed totus concurrat ratione inseparabilitatis, Afín. in praxi execut. §. 4. e. 45.*

104 c. 45. n. 37. & seq. Surd. *conf. 478. n. 20. lib. 3.* Ioan. Vinc. de Anna *alleg. 9. n. 8.* Sextò, dicta regula non procedit in nostro casu, in quo agitur de feudali, prout est dicta Baronia Petre, & quia vitale per inutile regulariter vitatur in feudis, Camerat. *in l. Imperialem charta 32. lit. N. & O. lason in l. 1. §. sed et si mihi, col. 3. n. 5. ff. de verb. obligat. Sigismund. Loffred. conf. 3. n. 18. in fine, Surd. conf. 457. n. 51.* præsertim vbi adesset indiuiduum voluntatis, Fabius de Anna ita intelligens, & declarans tenentes contrarium, *conf. 41. n. 6. & 7. conf. 46. n. 4.*

105 Nec dicatur, quod quando vitale est potentius trahit ad se inutile, ad tradita per Canner. *in extrauag. volentes, §. corollarie, nu. 15. pag. 158.* ex Angel. *in d. §. sed et si mihi, nu. 1.* exemplum assignante in ingrediente Monasterium cum reservatione proprij, nam ingressus tanquam potentior trahit ad se reservationem, & eam reddit inefficacem, ex notatis in *l. per seruum de vsu, & habit. l. 1. ff. si vsus fructus petatur.* Nam vitra, quod secundum Imolam hoc non probatur in locis allegatis ab Angelo, & Doctoris dictum debet intelligi secundum iura, & auctoritates à se allegatas, ut ait Bart. *in l. non solum, §. liberationum verba, num. 7. ff. de liber. legat. Ioan. Gutier. lib. 1. practicar. q. 2. num. 22.* & rationem resolutionis, & exempli adducti ab Angelo assignat Alciat. *num. 43.* quod professio fit principaliter Deo, licet illam recipiat minister, qui non potest Deo præiudicare, acceptando illam conditionem inutilem, idem Imola *in l. vbi ita donatur 27. num. 3. de donat. caus. mors.* & in nostro casu non est dubium, quod non potest attendi, qualitas potentior, stante defectu formæ, ad cuius obseruantiam fuit restrictus Imperialis assensus, dum præfixit, quod venditio feudorum fieret ritè, & rectè, & iuxta formam scripturarum, secundum quas possidebat eas Comes Antoninus, ac superaddita declaratione, quod ius decimæ, & taren non exigere, & quatenus exactum foret, restitueretur, cõpensaretur tamen cum eo, quod Regia Camera satisfacere debebat propter evictionem fructuum Comitatus Castri, quæ non potuerunt fraudari contraria simulatione, ex Afflicti. *decis. 72. num. 3. & 10.*

106 Nec prætermittendum est, non lenem collusionis coniecturam colligi ex eo, quod ipsa Regia Curia sub prælationis prætextu, obtento iure luendi iterum celsit dicto Barresio post modicum temporis interuallum, cum pacto tantèn, quod non teneretur de evictione, nisi ex facto, & culpa propria; nam licet ius luendi, s. u. redimendi, præsertim si ex pacto competat, posset alij cedi, ut tradunt Casan. *in consuet. Burg. rubr. 5. des rentes, num. 39. & 44. fol. 205.* Beccius *conf. 181. num. 4.* Bart. Roman. Paul. Castren. & Imol. *in l. 1. §. vsus fructus, ff. de noui oper. nunc. Crauet. conf. 428. num. 2. vers. & non solum, Igneus in l. dudum, col. 15. ff. de contrab. empt. Rub. conf. 146. num. 3.* vt in terminis istius celsionis iuris redimendi Baroniam Petre loquitur Canner. *in d. extrauag. volentes, vers. sed an ius istud, n. 3. pag. 202.* qui nu-

107 Nec prætermittendum est, non lenem collusionis coniecturam colligi ex eo, quod ipsa Regia Curia sub prælationis prætextu, obtento iure luendi iterum celsit dicto Barresio post modicum temporis interuallum, cum pacto tantèn, quod non teneretur de evictione, nisi ex facto, & culpa propria; nam licet ius luendi, s. u. redimendi, præsertim si ex pacto competat, posset alij cedi, ut tradunt Casan. *in consuet. Burg. rubr. 5. des rentes, num. 39. & 44. fol. 205.* Beccius *conf. 181. num. 4.* Bart. Roman. Paul. Castren. & Imol. *in l. 1. §. vsus fructus, ff. de noui oper. nunc. Crauet. conf. 428. num. 2. vers. & non solum, Igneus in l. dudum, col. 15. ff. de contrab. empt. Rub. conf. 146. num. 3.* vt in terminis istius celsionis iuris redimendi Baroniam Petre loquitur Canner. *in d. extrauag. volentes, vers. sed an ius istud, n. 3. pag. 202.* qui nu-

meris sequentibus contrariu differit, esse que ius. Ita Regi adharens, ut alij cedi non possit, quando daremus posse cedi, intelligi debet, cum bona fide, & sine fraudis colore fieret, & cum ea debeat abesse ab omni Principis actu, vel eius, qui ipsius personam gerit, *c. per tuas de donat. Marian. Soc. inter cõs. Barthol. alleg. conf. 32. n. 26. lib. 1.* Et cum non dicatur redimere, qui animum non habuit retinendi, sed iteru alienandi, *l. debitor, vbi Bart. ff. de pignor. Cæph. conf. 460. n. 33. & 34.* vbi ait, quod dumtaxat censeri in prædium inducitur, quæ dominus eo animo iuduxit, ut ibi perpetuo essent, *l. questum 12. ff. de fundo instructo, glof. m. l. questum 78. §. prædium, vers. fuerunt, ff. de legat. 3.* Ioan. Francisc. de Ponte *conf. 63. n. 47.* Ioan. Andr. Georg. *alleg. 50. n. 26.* & subiungit Cæphal. *vbi proxime, n. 38.* Cui in continentis eques dicta bona redempta demud alienauerit, constat manifestè, quod non habuit animum recuperandi, sed solum transferendi ad aliam personam, & concludit *num. 39.* quod vbiunque certum est, acquisitionem fore momentaneam, lex eam respuit, nec aliena est resolutio Alciat. *conf. 13. num. 17. lib. 1.* Et non esse verisimile, venditorem vendere, ut statim retrocemat. Et quod nimia cautela, qua fuit vsus D. Nicolaus Barresii ad obtinendum dictus ius luendi, & in consequentiam Baroniam Petre, dolum arguit, iuxta glof. *in l. si quis sub conditione, ff. de condit. instit. Alciat. conf. 40. nu. 17. lib. 5. & conf. 17. n. 17. lib. 8.* Tiraq. *de retract. conuent. in præf. nu. 17. & 18.* ponderas *l. ita fidei, ff. de iure fisci,* quæ probat, maiorem fraudem præsumi ex eo, quod quis ita actum facit, nè fraudem fecisse videatur, *l. si libertus minorem, ff. de iure patr.*

108 Nec obstat dicere, quod sicut fideicommissum potest præscribi annis 30. ex traditis per Bald. *conf. 168. num. 1. vol. 5. Surd. conf. 73. nu. 33. tom. 1. Paril. conf. 48. n. 18. lib. 3.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 36. glof. 2. n. 40.* ita etiã præscribi potest iuri luendi, Menoc. *conf. 201. n. 85. lib. 3.* Vinc. de Franch. *decis. 69. nu. 13.* Anton. Fab. *defn. 4. ad tit. C. de præscript. 30. annor. cum ius luendi rem habeatur pro re, quia actionem habens, ipsam rem habere videtur, l. qui actionem, ff. de reg. iur. l. fundi partem, ff. de contrab. empt. Tiraq. *de retract. conuent. in præf. nu. 70.* Canner. *in extrauag. volentes, fol. 111.* Fab. de Anna *conf. 4. nu. 75.* Ioan. Franc. de Ponte *conf. 79. n. 31. tom. 1. Mastrill. decis. Sicil. 18. num. 2.* nam responderetur dupliciter: Primo, quod ius luendi, maxime quando adest clausula *quandocumque,* nullo tempore præscribitur, Marius Muta *super consuet. Senat. Panorm. c. 5. l. 1. n. 5.* Et relucendi facultas, quæ in libera voluntate debitoris posita est, adimi, aut restringi non potest, ut ex *l. fin. vbi Bald. notat, ff. de rebus eorum, l. debitorum pactionibus, C. de pact. & alijs tradit in simili Marius Giurba *decis. Sicil. 79. num. 17.* Et secundò, quod cum agatur de conseruatione fideicommissi, ex Imperiali cõfirmatione, & dispositione inducitur, est causa fauorabilis, ut latissimè tradit Marzar. *in epitom. de fideicom. part. 2. nu. 7. & seq. Ludouic. Morot. resp. 23. n. 27.* Magon. *dec. Floren. 149. n. 29.* Molin. *lib. 1. de primog. c. 4. n. 23.* Ideo**

- 121 Ideo ad eius conseruationem, sicut alienatio est prohibita, eodem modo prohibita censetur praescribitur, vt multis rationibus, & auctoritatibus probant Petr. Sord. *conf.* 276. nu. 11. & *seqq.* & *dec.* 3. nu. 24. Carol. Ruin. *conf.* 4. n. 26. & *conf.* 75. nu. 8. lib. 1. Franc. Beccius *conf.* 230. nu. 23. & 24. l. alienationis verbum, vbi glof. & DD. *ff. de verb. sign. vbi lex ff. de vsucap.* Thobias Nonius *conf.* 39. nu. 10. & 11. dicens nu. 13. ¶ concedi etiam posse in integrum restitutionem aduersus dictam praescriptionem ex capite probabilis ignorantiae, glof. in l. si partem, §. 1. verbo non utendo, ff. quemadmod. seruit. amittit. Alex. *conf.* 116. lib. 5. Boer. *dec.* 39. par. 1. Felin. in *cap. vigilanti*, col. 1. & 2. de praescript. Af. sicut. *dec.* 37. incip. quadaam, n. 1. & *seqq.* Socin. *lun.* *conf.* 128. nu. 150. cum *seqq.* lib. 1. Aim. *conf.* 201. n. 34. lib. 2. & de antiq. temp. 4. par. 5. materia ista, nu. 50. cum *seqq.* ¶ quae praesumitur, l. verius, ff. de probat. l. super seruis, C. qui milit. non poss. lib. 10. maxime extante absentia possessorum Comitatus Catri legitimum successorum in Baronia predicta, seu in iure luendi illa, ¶ quibus tempus agendi non decurtebat, l. genero, ff. de his, qui not. infam. l. cum sex menses, ff. de adilit. edict. l. semper, §. hoc interdictum, ff. quod vi, aut clam, l. annus, ff. de calumniat. l. ibi: Quia qui nescit, is videtur experiri potestatem non habere, latè Matienzo in l. 8. tit. 11. lib. 5. *Acrop. glof.* 12. n. 1. & *seqq.* n. 19. praesertim cū dicta Excell. Comitissa etiam fuerit minor, & alii
- 125 qui ex eius progenitoribus, ¶ quibus non obijciatur, nec currere poterat praescriptio, l. fin. C. in quib. caus. in integr. rest. necess. non est, vbi DD. communiter, glof. verb. minorum, vers. si autem tutor, C. si maior factus alienat. ratas habuer. glof. fin. in l. 1. C. si quis ignorans rem minor. Alex. *conf.* 101. n. 22. lib. 7. Balb. in *tract. de praescript.* 1. par. tertia partis principalis, vers. vigesimus tertius casus, Cacher. *decif.* Pedem. 179. n. 14. latissimè Matienz. in d. l. 8. glof. 12. n. 19.
- Et comprobatur, ¶ nam cum quilibet ex descendentes habeat ius distinctum, & separatū, vt resoluit Bart. *conf.* 59. nu. 3. lib. 1. Bald. *conf.* 205. nu. 1. lib. 2. Christoph. de Castell. *conf.* 10. numer. 51. Paul. Castri. *conf.* 164. nu. 4. par. 2. Decius *conf.* 498. n. 19. Paris. *conf.* 72. n. 2. lib. 4. Socin. *lun.* *conf.* 108. nu. 3. lib. 2. Molin. de primog. lib. 1. cap. 1. nu. 17. asserens, ¶ tot concessionem censeri, quot sunt personae vocatae, Marin. Freccia lib. 3. de sub. feud. §. 1. n. 2. adeo vt Andr. de Iser. in cap. 1. n. 7. de inuestitura de re aliena facta dixerit, non venire vocatum ad successionem, prout ex nunc, sed prout ex tunc, id est à principio inuestiturae, & fundationis, vt tradunt Curt. Sen. *conf.* 50. nu. 27. Paris. *conf.* 23. nu. 130. lib. 1. Caphal. *conf.* 152. num. 100. lib. 2. Hippolyt. Rimin. *conf.* 38. nu. 11. lib. 1. ¶ Ideo nullus descendens praesudicium aliquod tacite, vel expresse sequenti descendenti nascituro quomodolibet valere inferre, secundum Aluarot. in §. quoque, col. fin. vers. quare ab extra de success. feud.
- 129 ¶ vbi dicit, contra quemlibet esse praescribendum, quando quilibet agnatus capit ex propria persona, & ibi Andr. de Iern. dicit, quod sequens in gra-

du, qui ex propria personavocatur, admittitur ad reuocationem rei alienatae, vel negligentia deperditae, etiam quod tempore alienationis non esset natus, aut conceptus, argumento l. si cognatis, ff. de rebus dubijs, l. placet infine, ff. de liber. & post. l. 3. in fin. ff. de iniusto rupto, l. qui in utero, ff. de statu homin. l. 2. ff. de legat. 2. conf. feudal. 2. n. 98. & *seqq.* tom. 1. diuers. ¶ quia emptor ex scientia fideicommissi, & prohibitionis alienationis fuit in mala fide, vt probat Tiber. Decian. *respons.* 57. num. 15. lib. 3. ¶ cum qua nulla praescriptio procedit, cap. vigilanti, & c. fin. de praescript. Alex. *conf.* 125. viso titulo, nu. 26. lib. 2.

Quae eo maximè procedunt, quia ex pacto luendi quandoque nascitur actus meræ facultatis, ¶ contra quem nullo praescribitur tempore, l. viam publicam 2. ff. de via publica, Bart. in l. cum nouissim, C. de praescript. 30. vel 40. annor. Ant. Faber. *defin.* 4. eodè titulo, n. 2. Carol. Ruin. *conf.* 170. n. 31. lib. 1. Petr. Sord. *conf.* 127. n. 21. & *conf.* 527. n. 22. lib. 4. Menoch. *conf.* 143. n. 3. lib. 2. Castan. *conf.* 66. n. 20. vnde merito pluribusque fundamentis, & satisfaciendo contrarij Angel. Matheac. in *tract. de fideicommissi* lib. 4. cap. 2. à numer. 13. ¶ probat, pactum recuperandi quandoque non extingui praescriptione, sed praescriptionem ipsam elidit pacto.

¶ Demum in istius resolutionis comprobationem est digna ponderatione sententia Fulgosi in l. quoties ab omnibus, C. de fideicom. quod valeat alienatio rei prohibita alienari extra familiam, si facta fuerit de consensu omnium de familia, Bart. in l. qui Roma, §. coharedes, ff. de verb. obligat. Grat. *respons.* 21. num. 2. vol. 2. ita quod non possint illi, qui consenserunt, reuocare, tamē nati ex illis, qui tali alienationi non consenserunt, poterunt illam reuocare, cum intelligantur omnes de familia vocatis, non solum qui erant alienationis tempore, sed etiam nascituri, d. l. si cognatis, ff. de rebus dubijs, l. peto, §. fin. iuncta glof. ff. de de legat. 2. & fuit de mente Ioannis de Anania *conf.* 47. in *sup. illud praesupponitur*, Guillem. Benedict. in *repetit. cap. Raynuntius*, verbo, & sobolem, quam gestabat, num. 49. de testament. praesertim quando alienatio fuit nulla, ¶ prout in casu nostro, quia etiam longissimi temporis praescriptio non obstat successorii reuocanti, vt post alios tradit Purpur. *conf.* 544. num. 5. tom. 2. ¶ cum non fuerit translatum dominium in emptorem, Bart. in l. 1. §. si vir ff. de acquir. possess. & in l. quemadmodum, C. de agric. & censit. lib. 11. tradit Laurent. Calcanes. *conf.* 56. n. 3. Paris. *conf.* 98. lib. 1. Affl. *decif.* 249. Thobias Nonius *conf.* 37. num. 1.

¶ Nec obstat dicere, quod cum Don Nicolaus Barresi habeat titulum venditionis à Rege, seu illius Curia, quadriennio elapso non potest molestari per ea, quae habentur in l. omnes, l. bene à Zenone, C. de quadrienn. praescript. §. fin. institut. de vsucap. Alexand. *conf.* 52. numer. 5. lib. 7. nam ultra, quod inquit Rebuff. *tract. de congrua portion.* num. 135. d. l. bene à Zenone, est iactabunda, nec procedit in rebus priuatorum, plures limitationes patitur, quarum aliquae ab Authoribus pon-

ponderatae nostri casus valent terminis applicari; ¶ Primò enim non procedunt iura praefata, quando Fiscus vendit rem vt suam, causa incerta adiecta, vt in nostro casu, quia acquisiuitse praetendebatur dictum ius luendi ex causa praetentionis, ita ex *l. nec vllam*, §. item si quis à Fisco, ff. de pet. hered. vbi Fiscus vendiderat tanquam haeres, & si non esset, posset cuius emptori per eum, ad quem pertinet, ita inquit Salicet. in l. 1. C. de haered. vel act. vend. Alexand. *conf.* 52. nu. 7. Alciar. *conf.* 138. num. 22. lib. 5. Socin. Sen. *conf.* 46. lib. 4. Thom. Grammat. *decif.* 75. n. 79. vers. item si illa lex, Menoch. *conf.* 2. num. 333. tom. 1. quae praetentio non potuit locum habere, sicut nec alienatio poterat.

¶ Secundò requiritur, quod ex parte Principis, seu eius Regiae Curiae adit omnimoda bona fides, Abb. *conf.* 3. num. 8. vers. primò, quod illa lex, part. 2. Roman. *singul.* 737. Socin. *regul.* 342. fallēt. 2. Carol. Ruin. *conf.* 31. n. 18. lib. 5. Decius *conf.* 445. n. 50. vers. & quia lex, Balb. de praescript. 5. par. princ. part. 2. quae 8. vers. quartò limita, Marian. Socin. *lun.* *conf.* 69. n. 65. lib. 1. Bald. in l. fin. circa princ. C. si contrarius, vel vtilit. pub. & in l. fin. C. de commun. rer. alienat. Ruin. *conf.* 46. n. 13. lib. 1. & *conf.* 31. num. 18. lib. 5. & *conf.* 25. in questione vertente, num. 6. eodem libro, vbi loquitur, quando non fuerit seruata solemnitates requisitae, Menoch. vbi proximè, dicens, idem esse quando recipiens à Principe fuisset in mala fide, Marian. Socin. vbi proximè, nu. 66. ponderans glof. singul. vers. mox ubi, ibi: Vel hic ignorans accepit in l. 2. C. de quadrienn. praescript.

¶ Vterius, & Tertio requiritur, quod alienatio facta fuerit cum subhaftatione, & alijs adhibitis solemnitatibus, ex sententia Bald. in l. 1. n. 9. C. de haered. vel act. vend. Purpur. *conf.* 279. n. 8. Dueñas *regul.* 238. limit. 8. Rora Auen. *on. decif.* 17. num. 4. Menoch. *d. conf.* 2. num. 333. vers. respondeatur sexto, lib. 1. Riminald. *lunior*, & alij, quos refert, & sequitur Honded. *conf.* 38. nu. 59. lib. 2. ita quod titulus esset ad translationem dominij sufficientis, d. §. fin. Instit. de vsucap. Purpur. vbi proximè, n. 6.

¶ Quarto, procedit in illis tantum casibus, in quibus Princeps vti potest plenitudine potestatis, quia voluit rem alienam alienare, & domino praedicare, Bal. in *procem decret.* n. 4. Dec. *conf.* 357. n. 7. vers. quartò limita, Dueñ. vbi proximè limit. 4. Paul. à Móre Pico *conf.* 43. n. 11. Socin. *lun.* *d. conf.* 69. n. 61. Grammat. *d. decif.* 65. n. 79. vers. item dicit, Menoch. vbi proximè resp. 4. Honded. vbi proximè, n. 62. & *seqq.* dicens, non praesumi voluisse vti hac potestatis plenitudine in alienando, ex sententia Pici, & Decij in *dictis locis*, & Purpur. *d. conf.* 279. num. 8.

¶ Quintam limitationem assignat Alexand. *d. conf.* 52. num. 9. quod tunc habeant locum dicta iura, quando venditio fuisset facta vel ab ipomet Principe, vel à Procuratore specialiter ad illam alienationem faciendam constituto, secus autem si venditio fieret, prout hic facta fuit post simulatam iuris luendi acquisitionem per gene-

ralem Fisci procuratorem; ¶ quia non valet rei aliena venditio, nec venit in generali mandato, arg. l. creditor, §. Lucius, ff. mandati, l. si pater, ff. quae in fraud. creditor. quae limitatio signatè fuit Bald. in l. 1. C. de vendit. rerum sive eum priuat. commun. lib. 10. Franc. de Clapper. *causa fise.* 68. q. 2. ¶ ex quibus non immeritò Honded. *d. conf.* 38. n. 51. & *seqq.* concludit dictam l. omnes, & l. bene à Zenone, debere restringi, & strictissime interpretari, cessareque ob quemlibet errorem, vel modicum defectum, vt tenent alij DD. per ipsum allegati, & Bald. *conf.* 359. incip. quemadmodum, n. 7. lib. 3. dicens, cessare quando Fiscus non concessit rem vt vere alienam, sed per ignorantiam, vel errorem causae finalis.

¶ Nec obstat dicere, dictam Excell. Comitissam Castri saltim quatenus est succeditrix, & haeres Comitis Antonini alienantis debere stare illius facti, l. ex qua persona, ff. de reg. iur. l. cū à matre, C. de rei vendit. cum concor. de quibus Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. glof. 9. n. 47. Caph. *conf.* 392. n. 55. lib. 3. Menoch. *conf.* 378. n. 11. lib. 4. nam multipliciter respondeo.

¶ Primò, quod dicta lex cum à matre procedit, quando factum defuncti esset validum à principio, secus si nullum, quia haeres illud seruare non tenetur, regula non praestat, cum ibi notatis de reg. iur. lib. 6. l. 4. §. condemnatur, ff. de re iud. Socin. *conf.* 79. n. 47. lib. 4. Andr. de Iern. in *cap. Imperialem de probib. feud. alie. per Federic.* & in *cap. 1. §. alienare de qualitat. olim feud. alien. poter.* Tiber. Decian. *ref.* 117. numer. 37. lib. 3. Ioan. Caphal. *conf.* 393. num. 166. lib. 3.

¶ Secundò non procedit, quando antecessor non potuit de re liberè disponere, Crauet. *conf.* 207. num. 7. Roland. à Valle *conf.* 1. nu. 98. & *seqq.* lib. 1. Thom. Grammat. *decif.* 93. n. 12. & 13. Menoch. *conf.* 1. num. 104. lib. 1. [Solorz. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 4. n. 92. & c. 6. nu. 45.] tunc debet necessario relinquere successorii, prout relinquit debet dicta Baronia Petre, vt dicit Bald. in d. l. cum à matre, per l. 1. & 3. ff. si quid in fraudem patroni, vbi est casus, ¶ quod patronus succedens liberto ab intestato potest per actionem Caluisianam reuocare alienatam in eius fraudem, & dicit ibi glof. quomodo haeres reuocat factum defuncti, cum hoc non possit fieri, iuxta l. si ab eo cum alijs, C. de liber. causa, & responder, quia patronus magis dicitur debitum accipere, quam esse haeres titulo lucratiuo; ideoque Bart. ibi extoluit dictum textum cum glof. quod haeres, cui est debita hereditas defuncti, potest contrauenire eius facti, secus in illo, qui venit titulo lucratiuo, optime Roder. Xuares in l. quoniam in prioribus, ampliat. 7. num. 25. Purpur. *conf.* 30. n. 27. lib. 1. dicta autem Excellentiss. Comitissa venit ex dispositione primæua magni Cancellarij, & non vt succeditrix Antonini Comitis, ¶ qui illi non valebat praedicare in dicto fideicommissio, argumento l. 3. ff. de interd. & re legat. ibi: Non enim hac patrem, sed maiores eius eis dedisse, l. vnum ex familia, §. si de falcidia, ff. de legat. & fideicom. 2. ibi: Quid enim est, quod de suo videtur

143
144
145
146
147
148
149

reliquisse, qui quod reliquit omnino reddere debuit, quae verba ponderavit in simili Ioan. Gurtier. lib. 3. practicarum, quæst. 35. nu. 15. & ego pondero text. magis singularem in l. pater filium. §. 4. ff. ad leg. fa. l. c. ibi: Vtique enim in alieno ere habuit fundum, quippe vixit necessitate obstrictus, fuisse filijs eum fundum relinquendi. † Et ideo dictam legem cum à matre nolui procedere in his, quæ non sunt mere hereditaria, ex Hicro. Grattorey pons. 4. n. 34. lib. 1. & Surd. conf. 237. n. 22. hb. 2. † nec quando quis vellet contravenire ex proprio iure, propriaque persona, ex l. fin. C. de euect. tradunt lat. in l. 2. §. ex his, not. ab. 2. ff. de verbor. obligat. Decius conf. 445. nu. 55. vbi dicitur si heres, quos refert Tyber. Decian. conf. 121. nu. 33. lib. 3. tractareturque de hereditate perueniente ad actorem ex alterius bonis, vt ex Cacheran. decis. 67. in princ. tradit Doctor Marta voto 3. n. 20. & comprobant Francisc. Currius conf. 1. in fin. Dec. conf. 445. per totum, Bart. in l. 2. C. de inoffic. donation. Bald. in §. hoc quoque, cap. de success. feud. vbi dicitur quæstio, vbi tractat de quodam Marchione, qui castrum alienauit, lat. conf. 168. incip. in causa, & l. te, n. 17. & 18. vol. 4. vbi mirabiliter loquitur etiam si pater alienasset cum iuramento, & clausulis fortioribus, quæ sunt in nostro casu.

152 † Ad prædicta accedat text. notabilis in l. an vitium, §. ex facto, iuncta glof. ff. de diuers. & temporal. præscript. vbi patet, quod quando quis in re non habet causam a defuncto, cui est hæres, sed ab alio, quod tunc plus iuris habet in ea re, quam defunctus, & ab ea non potest repelli, vt notat Ibi Alberic. & Angel. ait, quod ille text. est singularis ad hoc, quod qui nõ agit vt hæres, sed vt ipse non repellitur ex iure, ex quo repelli poterat defunctus.

153 † Præterea, quia vt inquit Marian. Socin. conf. 112. num. 11. lib. 2. lex cum à matre non procedit in feudis, fuit sententia glof. ordinariæ, & singularis in d. cap. 1. §. hoc quoque de success. feud. quæ dicit, & ad hoc allegatur communiter, quod in feudis antiquis factum patris, & eius alienatio filijs non præiudicat, licet tales filij sint eius hæredes; imò posse contravenire, † cum non sit æquum, quod factum patris noceat filio, l. non tantum §. si emancipatus, ff. de honor. possess. contra tabul. † Et quia ius dictæ Comitissæ est magis beneficio Imperiali, quam dictorum Comitissæ Antonini, & aliorum successione, §. vñ verò debis, qui feud. dare poss. & sic non tenetur dictas alienationes obseruare, l. 1. §. si hæres, ff. ad Trebell. l. 1. C. si certum petatur, singulariter Andr. de Isernia in cap. 1. in princ. in addit. col. 8. nu. 17. dicens, quod hæres potest reuocare alienationem rerum feudaliū factam per prædecessorem, si alienatio fuit nulla, loquiturque in fortioribus terminis feudi hereditarij, multo magis in feudo antiquo, Bald. consil. 215. incip. proponitur, quod inuestitura, lib. 2. numer. 1. dicens, quod vbi feudum est antiquum, alienatio defuncti non nocet etiam filio heredi, imò, quod hæres potest contravenire facto prædecessoris, præsertim quando ipsum factum esset ad fraudandum successorem.

legis beneficio, Anton. Faber definit. q. ad tit. C. de hereditat. action. probans, posse filium venire contra factum a patre defuncto perpetam, & contra legem, licet sit eius hæres, si tamen veniat proprio iure ex dispositione legis, aut hominis, & ita iudicasse Senatum in causa Laurentiæ Duchernæ contra Fratres Vifan Angustinos prædicte Kalend. Septemb. 1594. adducitque autoritatē Cacher. decis. Pedem. 180. nu. 1. vbi multos citat, præsertim Crau. conf. 200. num. 5. & seqq. Grammat. decis. 93. num. 7. per text. in cap. si vassallus de alienat. feudi paterni in vrbibus feudor. addens, stante nullitate venditionis factæ contra formam iuris, & decretum, posse ipsummet, qui feudum alienauit, venire contra proprium factum, & reuocare alienationem non obstante iuramento, præsertim si alienatio sit nulla fauore alterius, ex Bart. in l. post mortem in princ. & ibi Alexand. in apostill. ff. de adopt. † Et in omni facto improbatore notatur in cap. si quis presbyterorum de reb. Eccl. non alien. & ex text. in l. si tibi, C. de euect. glof. de Ioan. Faber in princ. Infit. quibus alienare licet, vbi non, glof. verbo alienare in l. 1. §. & cum lege, C. de rei vvor. action. & in l. vendicantem ff. de euection. Bald. in l. 1. C. de liberali causa, Paul. Castrenf. in l. fin. §. sed quia nostra, C. communia de legat. quia tenendum eum, † cum factum est contra legem, vel in eius fraudem, nõ oritur ex illo aliqua obligatio per dictam legem non dubium, & notat Bart. in l. cum lege, ff. de fideiussor. late Decius conf. 185. n. 6. & multis comprobans fundamentis Cephal. allegato conf. 393. n. 10. & tribus seqq. & in terminis alienationis rerum feudaliū. Afflicti. decis. 335. post multos alios, inter quos Alex. conf. 123. n. 5. vol. 1. & conf. 109. n. 2. & seqq. lib. 4. vbi respondet ad d. vendicantem ff. de euect. & latissime limitationes eius, & d. l. cum à matre, prosequitur Ant. Faber. definit. 4.

† Si ergo ipsemet, qui alienauit, potuisset in eius vita contravenire, multo magis successores, l. hæredem, ff. de reg. iur. vbi Decius l. fin. C. de euect. Alexand. in l. si mihi, & tibi in princ. ff. de legat. 1. glof. notab. in l. Lucius, ff. solut. matrim. quam sequuntur Ibi Bart. Imol. & Bald. dicentes, quod † quod defunctus nõ obligatur ex actu, tunc hæres potest venire contra actum factum à defuncto, cuius est hæres, text. qui bene hoc probat in l. si seruus ff. qui, & à quibus, Bal. in singulari, quod incipit hæres, DD. in l. re alienam ff. de pignor. actio. & in l. cum vir, ff. de vscap. Paul. Castrenf. in l. 2. C. de inoffic. donat. Et ita dicta Excellentiss. D. Comitissa Castri legitimo iure impugnat alienationem perperam factam iuris luendi dictam Baroniæ Petre, præsertim cum depositum fecerit quantitatatis ea de causa soluta, debetque in illius pronunciarum fauorem, & reformari, quod aliter pronunciarum asseritur. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Impetrans beneficium debet narrare aliud, quod habebat etiam tenuc.
- 2 Canonicatus requirit residentiam, impeditque

- 3 Juris patronatus qualitas suppressa efficit gratiam subreptitiam.
- 4 Papa non præsumitur velle derogare iuri patronatus laicorum, & n. 28.
- 5 Subreptio est suppressio, quæ potest mouere Principem ad non concedendum.
- 6 Ius patronatus quibus causis acquiratur in Ecclesijs, Capellis, & locis pijs.
- 7 Ius patronatus laicorum reseruat a Sacro Concilio Tridentino.
- 8 Capellam dotans etiam pro executione voluntatis suorum maiorum adhuc potest ius patronatus sibi reseruare.
- 9 Anniversaria Missarum potest quilibet dotare sine auctoritate Episcopi.
- 10 Presentatio, & nominatio clerici est vnus ex fructibus iuris patronatus.
- 11 Presentandi qualis possessio est maximi momenti.
- 12 Descendentiam patronorum non habent probare, qui sunt in quasi possessione presentandi.
- 13 Patronatus iura sunt concessa, ne laici retrahantur a fundationibus.
- 14 Possessione sua, vel quasi regulariter non debet aliquis privari.
- 15 Intellectus cap. querelam de elect.
- 16 Anniversaria, quæ relinquuntur, & dotantur a laicis sine auctoritate Ordinarij, non sunt beneficia Ecclesiastica, & n. 17.
- 18 Anniversarijs Missarum satisfaciunt hæredes nominando aliquem Sacerdotem ex approbatis ab Ordinario, qui ea adimpleat.
- 19 Condiciones apposite per laicos fundatores sunt seruanda.
- 20 Papa censetur nolle derogare iuri tertij, sed illud reseruare.
- 21 Legatum pium relictum sub conditione, quod profusio pertineat ad laicos, non est beneficium Ecclesiasticum.
- 22 Cultus diuini augmento Summi Pontifices solent, & debent fauere.
- 23 Soluens alteri quam ei, cui debet, non liberatur.
- 24 Ecclesia res cuiuslibet in subsidium permittitur defendere.
- 25 Tractans de damno vitando est fauorabilior tractante de lucro captando.
- 26 Possessorum causa fauorabilior est.
- 27 Patroni laici, qui sunt in quasi possessione presentandi, debent in ea conseruari.
- 29 Impetratio, & profusio sine consensu patroni laici sunt nullæ.
- 30 Profusio obtenta per subreptionem est nulla.
- 31 Exempli mali res non sunt introducenda, neque admittenda.
- 32 Literæ Apostolicæ contra possessores non citatos obtenta non sunt statim exequenda per Ecclesiasticum.

ARGVMENTVM.

De nullitate gratiæ per subreptionem, & obreptionem obtentæ ab eo, qui impetravit a Tom. 2.

Quod impetratio facta per M. (mediantibus Inbreptione, & obreptione) a Sua Sanitate in titulum erectionis noui beneficij de anniuersarijs, Capellis, & Missarum memorijs relictis, & dotatis in Ecclesia S. N. per diuersas personas laicas

debeat declarari nulla, & quod tam Magistri dictæ Ecclesiæ, quam alij existentes in quasi possessione eligendi, & nominandi clericos pro seruitio Capellarum, & Altarium dictæ Ecclesiæ, & Implemento Missarum, & anniuersariorum, & Clerici ab eis nominati conseruari debeant in sua possessione aduersus turbationem dicti M. supposito memoriali facti deducto ex instrumentis productis iuris sanctionibus manifestum apparerebit.

Primò, nam dicta impetratio plures defectus patitur, non enim dictus M. expressit, qualiter haberet canonicatum, ideo, & si alias potuisset habere locum sua impetratio in titulum beneficij, vel ex hoc solo corrueret, † nam impetrans beneficium, narrare debet aliud beneficium, quod haberet etiam si tenuerit, cap. ad Audientiam et secundo, cap. in nostra de rescript. Abb. cap. ad aures, numer. 2. Felin. num. 4. Decius nu. 12. Mantua nu. 15. eod. tit. Selua de benefico. 3. par. quæst. 11. num. 1 Menoch. de arbitr. casu 201. num. 41. † maxime cum propter residentiam canonicatus non possit in Ecclesia N. residere, adimplendo suffragia, & Missas, Bellam. conf. 38. num. 4. cap. peruenit, vbi Anchar. & DD. de appell. cap. inter quatuor de cler. non resid.

† Secundo, quia suppressit qualitatem patronatus pertinentis ad Magistros, & alios dictæ Ecclesiæ Fundatores, & ideo gratia subreptitia est, vt post glof. in clem. 2. de præbend. & Gemin. & alios in cap. 1. eod. tit. in 6. Felin. in d. e. in nostra, n. 39. Menoch. vbi proximè, n. 21. si enim expressisset dictas fundaciones à laicis factas, & per patronos laicos gubernari solitas, S. Pontifex vtique illius impetrationi non assensisset; quinimò gratiam facere denegasset, † cum non præsumatur velle derogare iuri patronatus laicorum, vt pluribus probant Lopus alleg. 96. Felin. tract. quando liter. Apost. noc. patron. Eccles. num. 1. Franc. Marc. quæst. 494. n. 10. part. 1. Ioan. Corraf. tract. de benefico. 4. par. tit. de iure patr. c. 6. nu. 32. † Subreptio autem est, cum supprimuntur, quæ poterant Principem mouere ad non concedendum rescripta gratiosa vitiat, ex c. dudum de elect. c. super literis, & c. postulasti de rescript. lat. in l. 1. n. 2. C. si contrarius, vel vtil. publ. Decius conf. 54. n. 2. Gozadin. conf. 6. n. 6. Menoch. d. casu 201. nu. 24. vbi plures alios allegat.

Ccc † Ac.

6 † Accedat, quod ius patronatus acquiritur fundatione, aut dotatione, aut assignatione fundi pro Ecclesia, & Capellis, Altaribus, & locis pijs, glof. in cap. pie mentis, & in c. filijs 16. q. 7. & toto tit. de iure patr. Card. in cap. postulasti, eod. tit. & in clem. 2. q. 1. de iure patr. Iul. Viuian. eod. tract. lib. 3. c. 1. n. 1. vt pluribus probat Nicol. Mill. in repert. verbo patronum, Franc. Burlat. conf. 310. n. 1. lib. 3. Menoch. conf. 512. n. 17. Ioan. Bapt. Coccin. dec. Rot. 106. n. 2. [Solorz. de guber. Indiar. lib. 3. c. 2. n. 12.] † & huiusmodi ius patronatus referuatur a Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 9. lo. Franc. I. con. in thes. fori Eccl. par. 2. c. 6. n. 1. & 25. vt resoluat Seraph. Oliuar. dec. Rot. 1312. n. 6. & 1367. n. 5. etiam dec. 87. n. 1. dicens, † quod dotans Capellam etiam si hoc efficiat in executionem voluntatis suorum maiorum potest nihilominus ius patronatus sibi referuare.

9 † Et hoc multo magis procedit in annuofarijs Miffarum, quæ quis pro libito voluntatis abfque auctoritate Episcopi potest relinquere, vt ex Decio in c. ex parte, nu. 10. de rescript. Guid. Papæ q. 187. Bellam. & alij tradit Perez de Lara lib. 2. de annuof. cap. 1. n. 13. dicens, quod bona remanent sub sua temporalitate.

10 † Et cū præsentatio fit vnus ex effectibus iuris patronatus, vt multis probant Rebuff. resp. 25. n. 4. Rol. à Valle conf. 47. n. 30. lib. 1. Barb. conf. 63. n. 18. & seq. & conf. 69. n. 10. lib. 3. Seraph. dec. Rot. 456. n. 3. Iul. Viuian. de iure patr. lib. 8. cap. 8. n. 20. Boer. dec. 17. num. 14. Zerol. 1. p. verbo ius patronatus, vers. 16. Perez de Lara d. lib. 2. cap. 9. nu. 41. Mantica dec. Rot. 140. n. 5. præsentationes factæ per prædictos Magistros, & alios laicos, de quibus in actis constituunt eos in quasi possessione iuris patronatus laicalis, ex traditis per Decium conf. 149. n. 3. & conf. 174. n. 1. Barth. Socin. conf. 1. n. 1. lib. 3. Burlat. conf. 324. n. 3. lib. 3. [Solorzan. de guber. Indiar. lib. 3. c. 3. num. 38.] † Est enim quasi possessio præsentandi maximi momenti, vt tradit Lapus alleg. 78. nu. 9. Dec. conf. 153. n. 4. Roland. à Valle d. c. 47. n. 28. lib. 1. Polid. Ripa obseru. 195.

12 n. 1. † Ad eod. quod si aliqui sint in quasi possessione præsentandi, non est necessaria probatio descendentiæ patronorum, Rebuff. d. n. 4. & post Crescent. dec. 9. de iure patronat. tradit. Seraph. dec. 1334. num. 8.

13 † Rurfus, quia fauet illa solida ratio, quod ideo Summi Pontifices concessere laicis patronatus iura, nec ab illis voluerunt abstrahi, nè ipsi se excusarent, aut retraherentur à fundatione, & dotatione Ecclesiarum, seu Capellarum, Felin. d. tract. quando litera Apostolica, ampliat. 7. & 8. Ioan. Neuizan. conf. 14. n. 13. Doctor Marta voto 74. nu. 19. sed facilius inuitarentur ad beneficiendum Ecclesijs, seu Capellanis, resoluunt omnes in cap. 1. de iure patron. Imol. & Abbas in cap. cum dilectus, de consuet. Menoch. conf. 90. n. 9. lib. 1. Franc. Marc. quest. 494. num. 1. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. c. 23. nu. 55.] Et quod dicti Magistri, & Patroni laici turbari non debeant in quasi possessione nominandi clericos pro implemento dictarum Miffarum, & annuofariorum, probatur,

† quia regulariter non debet quis sua possessione 14 priuari, cap. si constitit de accusat. Rebuff. resp. 142. num. 13. Decius conf. 191. Vinc. de Franc. dec. 210. num. 4. & latissime Afflic. lib. 1. consuet. Regni, rubr. 67. de sacram. prest. & tradunt late DD. in cap. licet Episcopus de prebend. in 6. † & in terminis nostris videtur text. expressius in cap. querelam de elect. vbi aperte scribitur: Cùm nobis constitit, quod populus in quasi possessione presentandi clericum existebat, quando ipsum presbyterum ad illam elegit, per quem text. Menoch. d. conf. 90. num. 119. ait, quod si populus sit in quasi possessione presentandi clericum in Ecclesia patronata, non debet amoueri ab ea, Federic. de Senis conf. 434. Millan. in reperto. verbo patronatus.

† Quod certius est in præfatis annuofarijs, 16 & memorijs Miffarum, quæ licet relinquuntur in Altaribus, seu Capellis cuiusvis Ecclesiæ ex dotatione laicorum, si non sint auctoritate ordinaria erectæ, non sunt beneficia Ecclesiastica, clem. 2. verbo beneficiorum de decim. Felin. in cap. ex parte essecundo, num. 2. Decius eodem num. de rescript. idem Decius conf. 135. num. 1. & conf. 210. num. 4. DD. in cap. significatum de prebend. Nauar. conf. 5. nu. 1. eodem tit. Auend. in diction. verbo beneficios, & de exequend. mandat. 2. part. cap. 14. numer. 3. vers. stem alij, Guido Papæ quest. 137. num. 1. & seq. Salazar de usu, & consuetud. cap. 12. num. 46. Salzedo ad præxim Bernard. Diaz c. 18. num. 9. Valasc. consil. 6. n. 12. Emmanuel Rodriguez in summa, par. 2. cap. 42. Hieronym. Gonzal. in reg. 8. cancell. de alternatiua mensium, glof. 5. in princ. num. 2. & ita non possunt impetrari in titulum beneficij, maxime si preter patronis, † vt tradit idem Gonzal. vbi proxime, num. 61. Capellæ, Altaria, & Oratoria huiusmodi, & annuofariorum dotationes non sunt beneficia Ecclesiastica, nec cadunt sub reservatione regulæ de alternatiua resoluat Rebuff. tract. nominat. quest. 16. num. 57. Federic. de Sen. conf. 151. n. 3. Abb. in cap. finali, num. 4. vers. sed quero, & sufficit, si laicus patronus talem capellaniam conferat, Guido Papæ d. quest. 187. num. 2. Petr. Gregor. tract. de benefic. cap. 11. num. 10. ad finem, vers. si verè tales capellaniæ, † pro quo ponderat Gonzal. d. glof. 5. num. 29. declarationem Congregationis Cardinalium Interpretum Concilij Tridentini, quæ ait: Fuit etiam dubitatum, quid iuris de illis, qui nullum certum habent beneficium, sed solum iure legati relictum fuit à quibusdam, vt certa Missa in hebdomada celebrarentur, & eorum heredes faciat electionem Sacerdotum, qui huiusmodi legata satisfaciunt. Responsum fuit à Congregatione prædicta, satis esse, si prædicti heredes Sacerdotem aliquem ex approbatis ab Ordinario eligerent. Cuius est ratio, † nam conditiones appositæ per laicum fundatorem seruandæ sunt, l. in traditionibus ff. de pactis, cap. præterea 2. de iure patronat. cap. Eleutherius 18. quest. 2. Ioan. Baptif. Ferrer. conf. 211. num. 9. & conf. 305. Ioan. Gutier. conf. 1. & 2. num. 1.

Rurfus, quia per nominationem factam per di-

dictos Magistros, & Patronos laicos de clericis idoneis, qui in feruendo dictæ Ecclesiæ N. adimpleant dicta legata Miffarum, & annuofariorum est ius ita quæsitum, quod licet in dictis bullis non esset referuatum ius tertij, (procurator) 20 † adhuc illorum ius referuatum censetur, & Seraphin. dec. Rot. 1238. num. 4. qui dec. 1263. n. 4. & dec. 1274. n. 1. resoluat; in concursu eos esse præferendos, & per consequens dictus M. repellendus venit à præfata impetratione in titulum beneficij. † Pro quo facit, quod capellani, seu legatum pium erectum tali conditione, quod pro officio spectet ad laicos, licet vulgariter non omniter capellani, intelligitur eum ijs qualitatibus, & prærogatiuis laicalibus, non vt sit beneficium Ecclesiasticum, Seraphin. dec. 1611. num. 1. & 4. & dec. 971. num. 6. Et confirmatur, nam ratione dictarum dotationum dictæ Ecclesiæ N. abundat plurius Sacerdotum seruitio, qui omni mane plures Miffas celebrant in maximum diuini cultus augmentum, & Parochianorum beneficium, si quidem ea de causa concurrat ad audienda diuina cum vxoribus, & familijs, nedum festiuis diebus, sed alijs, & si daretur locus præfate cupidæ impetrationi, cessarent suffragia defunctorum, & consolationes viuorum, si quidem dictus M. nullo modo posset adimplere vices tot Sacerdotum, quod sufficit, vt eius præfationi negetur adiutus; nam augmento Cultus Diuini Summi Pontifices fauere debent, & solent, cap. ex parte de consuet. cap. fin. de sentent. & re iudic. in 6. Ioan. Neulz. conf. 14. num. 2. nec ob aliud Imola in cap. off. scilicet, num. 26. de testam. & Petr. Vbal. tract. de canon. portione, cap. 7. num. 57. quos sequitur Seraphin. dec. 1149. nu. 7. dixere, quod legata promissa dicendis in dubio continent fauorem Ecclesiæ.

Quare multum considerabile est interesse non solum dictorum Magistrorum; sed cuiusvis Parochiani dictæ Ecclesiæ N. vt Sacerdotes assidentes in dicta Ecclesia pro implemento dictarum miffarum conferantur in suis nominationibus, & inuere dicendi præfatas miffas; & si militer Parochus dictæ Ecclesiæ respectu incertarum, pro quo est bona ratio Rebuff. resp. 123. numer. 16. † Quod Parochiarum interest non soluere decimas alteri, quam suo Curato, tum quia soluens alteri, quam cui debetur, non liberatur, l. cum maritum, & seq. C. de solutio, tum quia si admitterentur, & parum emolumentum resultaret Curato, non essent, nec inuenirentur, qui curam vellent ibi exercere, cap. extirpanda de prebend. cap. 1. eod. tit. in 6. † facit glof. in l. i. in b. nulli, §. præcisa, C. de sacrosanct. Eccles. quod in subsidium cuiuslibet permittitur defendere res Ecclesiæ, argumentum l. 1. ff. de iustit. & iure, & ita Patronis, & Parochianis, maxime cum agant de damno vitando, & dictus M. de captando lucro, † quia de iure causæ agentium de damno vitando fauorabiliores sunt, quæ agentium de lucro captando, l. vltima, C. de iure deliber. l. final. C. de codicill. Roman. conf. 241. num. 12. † Et quia causa possessorum fauorabilior est, de Franc.

dec. 441. n. 8. §. commodum, inquit, de interd. l. 1. is, qui, ff. de rei vend. † Et Patroni laici, qui sunt in 27 quasi possessione presentandi, debent in ea conseruari, vt ex cap. querelam de elect. cap. cum olim de caus. possess. & propriet. cap. consultationibus de iur. patr. tradit Io. Mohed. dec. 6. de sent. & re iudic. n. 2. Cardin. Mantica dec. Rot. 88. n. 1.

Vltimus, quia est res mali exempli, quod dictus M. tales faciat impetrationes contra verisimilem mentem S. Sanctitatis; † quia iuri patronatus laicorum non censetur Papa velle derogare, vt ex glof. in clem. 2. verbo Apostolice de prebend. tradunt Couarr. in pract. cap. 36. nu. 1. & 2. Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 3. q. 9. art. 1. 2. & 3. Hoieda de incompatib. benef. cap. 24. nu. 109. Ioan. Pet. Moneta de commut. vltim. volunt. cap. 10. nu. 221. † Et si fiat de facto impetratio, sine prouisio sine consensu Patroni, esset nulla, vt ex cap. decernimus 16. q. 7. tradit Ioan. Mohed. dec. 5. de iure patronat. num. 1. † Sicut & ratione subreptionis est nulla prouisio, cap. in nosna, cap. superlitis, & cap. ad Audientiam lo secundo de rescript. Mantica dec. Rot. 29. nu. 5. quibus si daretur locus, quod ipse, aut alij familia in dies tentarent in damnum Ecclesiarum, & diuini cultus diminutionem; † essent res mali exempli, quæ non sunt admittende; quinimo euitandæ, l. si quis aliquid, §. qui abortio nis, ff. de penis, l. 1. ff. ad Maccedonian. l. Diuus, ff. de re iudic. l. 3. §. ex Senatus consulto, & l. si mulier, ff. ad leg. Corneli. de sicar. Burlat. conf. 404. num. 9. lib. 4.

† Vnde in terminis nostri casus, quod quando 32 sunt obtentæ in Romana Curia Bullæ, aut aliæ literæ, quæ prætenduntur Apostolicæ contra non citatos, & possessores possit supersederi in ipsarum executione per Ecclesiasticum, post Ioann. Andr. Innoc. Abb. Rom. & alios resoluat Matth. de Afflic. lib. 1. ad consil. Regni, rubr. 67. quæ incipit de burgenfatis, num. 5. vers. quarto quero, & n. 6. expendens elegantem doctrinam, & rationem, quia alias daretur occasio, quod virtute tituli nulliter obtenti iniuria, & spolium, & molestia fieret possessori, quod non est dicendum, nè via aperiat fraudibus contra obtinentes gratias falsis suggestionibus tradit Achill. de Grass. dec. 140. tit. de attent. Mandos. in præxi com. form. 14. verbo reuocando, q. 4. & plures relati per Bobadill. lib. 2. politica, cap. 18. num. 268. Vnde ex prædictis talis impetratio debet nulla declarari, &c. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Alienans oues sibi venditas sub hypotheca speciali est in dolo.
- 2 Debitorum fraudibus, ne creditores sua bona amittant, iura prospiciunt.
- 3 Creditor ignorasse præsumitur, fallitos esse debitores.
- 4 Iactare sua bona nemo præsumitur velle.
- 5 Debitoris idoneitas, aut deficientia facultatum iudicatur à futuro euentu.
- 6 Debitoris conditio probabiliter ignorata per creditorem efficit, & sufficit, vt postea possit v. suspensum

Ccc 2

- Etus apprehendi, vel sequestrum contra illius bona fieri.
- 7 Debitor in diem si sit suspectus cogitur cauere de soluendo adueniente die.
- 8 Debitor suspectus potest de facto carevari.
- 9 Creditor bona debitoris sui fugitivi potest non solam auctoritate Iudicis facere sequestrari, & ecerqui, sed etiam inuadere.
- 10 Creditoris iuramentum aliquando sufficit, ut eius inde unitati consulatur contra debitorem suspectum.
- 11 Debitores propter decoctionem, & fugam dicuntur mutasse statum.
- 12 Creditor antequam dies solutionis cedat, potest pignori incumbere, ut illi satisfiat, si debitor appareat suspectus.
- 13 Creditoribus vigilantibus mensum perdant, iura prospiciunt.
- 14 Debitores fallitis interdicitur administratio bonorum.
- 15 Notorium est, quod resultat ex processu, & actis.
- 16 Clara, que sunt, non debet controuersi, nec in dubium refricari.
- 17 Veritas, qua apparet ex actis, debet attendi, & non assertio erronea.
- 18 Error probatur eo ipso, quod apparet ex actis, rem aliter se habere.
- 19 Creditor tractans de damno vitando praefertur debitori tractanti de lucro captando in non soluendo.
- 20 Errorem, quem aliquis fecit in libello, asserens se administratorem cum non esset, sed alius, potest renouare.
- 21 Error assertionis non nocet eo ipso, quod apparet contrarium.
- 22 Assertiones nuda, & erronea non debent attendi.
- 23 Mayores dicebantur apud antiquos pecorum magistri.
- 24 Obseruantia, quod maiores pecorum non praesentent fidei iuraciones, attendenda est.
- 25 Obseruari debet in presenti tempore, quod prius fuit obseruatum, quia facit licitum, quod alias non esset.
- 26 Consuetudo Terrae, & Provincia, attenditur in eo, an sint, vel non praestanda fidei iuraciones.
- 27 Fidei iuraciones prestare non omnibus, est facile.
- 28 Iuratoria cautio admittitur, quoties quis non potest fidei iuraciones prestare.
- 29 Satisfactio solet remitti propter honestatem, & idoneitatem personae.
- 30 Creditor sat est, si non contradicat deputationi administratoris factae a iudice gregum sequestratorum.
- 31 Iudicis muneri incumbit prospicere, cui administrationem confidit.
- 32 Libro Maioralis, Missary, seu administratoris pecorum super administratione, & expensis fides adhibetur.
- 33 Actum facienti ex necessitate officij fides adhibetur.
- 34 Libro rationum creditoris viri nobilis, & comprobate fidei super expensis factis ordine Iudicis

- in gregibus sequestratis debitori debet fides adhiberi.
- 35 Fidei, & testimonio Magistrum pecorum super morte alii quorum fieri debet.
- 36 Ducis militum assertioni creditur super morte militis.
- 37 Animalium mors dicitur casus fortuitus, & non cedit damno administratori, sed Domini.
- 38 Mors animalium, & pecorum probatur eo ipso, quod in illa Regione, & alijs probatur communiter euenisse propter frigora, & alios casus fortuitos.
- 39 Debitor praetendere nequit, creditorem, aut administratorem pecorum sequestratorum illi teneri de casu fortuito.
- 40 Administrator respectu custodiae pecorum non tenetur ad aliud, quam rei natura exposcit.
- 41 Culpam, qui dicit adfuisse, debet probare.
- 42 Pascuorum dominus habet hypothecam priuilegiatam in gregibus, qui illa sumptum.
- 43 Pecuniam soluens pro alendis pecoribus, Magistris, & Pastoribus illorum, & alijs necessarijs ad gregis conseruationem debet praeferrri in pretio pecorum.
- 44 Debitor non soluens suo creditori tempore debito, facit illi iniuriam.
- 45 Debitor non soluens dicitur retinere rem alienam inuito Domino.
- 46 Venditio facta praecedentibus auctoritate Iudicis, & publicis subbassationibus praesumitur iusta, & legitime facta.
- 47 Pecora, & alia semouentia debitoris possunt vendi pro satisfaciendo creditori, maxime si deficiunt bona mobilia.
- 48 Greges solent ire uniti cum possessionis pascuorum Hybernorum.
- 49 Creditor solum imputari potest, si plus debito exegit, ut restituat illud, & n. 50.
- 51 Creditor de iuris rigore potest praetendere, quod bona debitoris exequuta vendantur pecunia praesenti, ut sibi satisfiat.
- 52 Scientia, & notitia praesumitur ex vicinitate.
- 53 Venditio, ut fiat unitim, permittitur, quod alias non permitteretur.
- 54 Emere aliquas res solemus propter accessiones.
- 55 Tempus aliquando est causa augendi pretium rerum venditarum.
- 56 Bona exequuta si ad creditum vendantur causa maioris commoditatis, & augmenti licitum est, dummodo debitoris damno dilatio non cedat.
- 57 Debitor dicitur vendere res, que vendantur auctoritate Iudicis.
- 58 Iudicialis auctoritatis interuentus excludit omnem sinistram suspensionem.
- 59 Creditor licet habeat sequestrata bona sui debitoris, potest petere, quod vendantur, ut illi satisfiat.
- 60 Creditor recipiendo partem pretij ex venditione pignoris praesumitur recipere in computum sui crediti, non ut sibi praeiudicet in reliquo.
- 61 Iustum pretium colligitur ex publicis licitationibus, & subbassationibus.

- 62 Creditor, & alius pro eo possunt offerre, quando bona debitorum venduntur in publica subbassatione.
- 63 Subrogatio datur in gregibus, & pecoribus.
- 64 Creditor praefertur in emptione bonorum sui debitoris iudicialiter venditorum.
- 65 Debiti veritas attenditur, licet in executionis ordine aliquis defectus interuenisset.
- 66 Hypotheca facta vis est, quod licet aliquis ex inordinato processu fuerit missus in possessionem alicuius rei, potest illam retinere, donec sibi debitum integraliter soluatur.

ARGUMENTVM.

Gregibus venditis sub speciali hypotheca aliquibus, qui apparuerunt postea aere alieno grauari, & pecora alienare inceperunt, & decoctores apparere, qualiter succurratur venditori, eidemque creditori, & non debere ab eo peti rationum redditionem propter executionem, vel sequestrum ad eius instantiam factum in gregibus, alio per Iudicem nominato administratore.

CONSILIVM CLXXXIX.

T constat Dominis Auditoribus Regiae Cancellariae Granatenis, qui habent ius dicere in lite, qua in ea habent introductam Ioannes de Turri alba, & illius frater, contra D. Petrum Valenzuela quondam ciuem Conchense, super gregibus pecorum, quos ab ipso emerunt ad creditum, sub hypotheca tamen speciali, qui eo, quod non soluebant debitores, & falliti sunt, fuerunt venditi de tempore in tempus iudiciali auctoritate; tam ut sustentari possent, ne perirent, quam ut creditor satisfieret de illorum pretio, & quod debet absolui a praesentioibus dictorum de Turri alba debitorum, quod debebat rationem reddere pecorum dictorum gregum, aut eorum, qui superauerunt, praetereu dicendi, quod fuit administrator illorum dictus D. Petrus Valenzuela, & quod etiam debeant condemnari dicti de Turri alba ad soluendum illius haeredibus cum beneficio inuentarij quantitates, in quibus sunt veri debitores pro residuo pretij dictorum gregum ab ipsis emptorum, ponderantur sequentia. Primo, quod licet dictus D. Petrus Valenzuela vendidisset dictos pecorum greges habita fide de pretio dictis de Turri alba, qui se finxerunt idoneos ad soluendum in terminis praefixis solutionibus, & quod ex eo velint dicere, quod quamuis sub hypotheca fuit in eos dominium translatum, ex §. vendita, Insti. de empt. & vendit. non potest negari, quod fuit nedum sub hypotheca speciali, sed cum expresso pacto, quod non potuissent vendere, aut alienare dicta pecora, nec partem illorum, donec integraliter eorum pretium satisfecissent, & contraveniendo pacto

conuento vendidere in Valle Alcedia non minimam partem dictorum gregum aduersus pactum, & hypothecam, ex quo notorie apparet illorum dolus, & fraus, quam ab initio machinati erant in venditoris, eiusdemque creditoris damnum, nam ut resoluit And. Alciar. conf. 20. nu. 2. lib. 8. eo ipso, quod quis promissit non alienare oues, seu pecudes, & contrafecit, fuit in dolo manifestus, ex l. dolus, ff. de dolo, l. si quis fundum, §. Imperator, ibi: Citra tuam fraudem abegisse, ff. locati, & est gloss. notabilis in l. cum ita, §. species, verbo nec dolo, & ibi DD. ff. de legat. 2. Et ita leges prouide occurrunt similibus fraudibus debitorum, ne creditores illis debita, suaque bona amittant, ut tradit Petr. de Ancharr. conf. 192. incip. in auxilium, n. 3. quem sequitur Rom. conf. 242. incip. vnu est, n. 2. & Paris. conf. 99. n. 2. & 3. Andr. Barbat. conf. 36. n. 2. lib. 4. & dixit Franc. Burlat. conf. 73. n. 38. lib. 2. quod ius prospicit creditoribus aduersus facta, vel machinata in fraudem ipsorum per debitores, l. i. ff. qua in fraud. creditor.

Et satis manifesta redditur decoctio, & fallimentum dictorum de Turri alba, nam pro summis per eos antea debitis Iacobo Iustiniano Genuesi, Concha negotianti, quod nesciuit dictus D. Petrus Valenzuela, ut ius praesumit, l. verius, ff. de probat. l. super seruis, C. qui militare non possunt, lib. 1. cap. ut circa de elect. in 6. cap. praesumitur de regul. iur. eod. lib. Nam si notitiam habuisset non illis confidisset, nec ad creditum vendidisset greges cum tam euidenti periculo amittendi pretium, ut experientia ostendit, l. cum de debito, vers. quis enim, ff. de probat. l. fin. §. sin autem, C. arbitrium tutela, Bald. in l. cum proponas, num. ult. C. de nautico faenore, Anton. de Butrio in cap. cum ad sedem, n. 25. de resit. spol. Afflic. decis. Neapol. 13. num. 14. fuerunt iusti, exequi per iustitiam Conchensem, literisque requisitorialibus ab ea expeditis, & executio fuit, & si perperam facta in eisdem gregibus, quos sub speciali hypotheca vendiderat illis dictus Don Petrus Valenzuela, & tunc fuere numerati cum omni distinctione, & claritate, qui ascendebant anno 1613. a pascuis Hibernis Alcedia, ut constat ex actis processus executiui dicti Iacobi Iustiniani, & testimonio illorum extracto per Didacum de Molina Tabellionem Suae Maiestatis, & de numero Ciuitatis Conchensis, coram quo causa agitata, cuius legalitas est comprobata coram Receptore in vltimis probationibus factis per heredes cum beneficio legis, & inuentarij dicti D. Petri, ex quo sequitur plures resolutiones iuris in fauorem eorum, vna, quod iste euentus, & fuga dictorum de Turri alba de relinquendo greges, ne carcerarentur, manifestauit eorum fallimentum, & deficientiam crediti, nam idoneitas, vel contraria qualitas debitoris iudicatur a futuro euentu, Alexand. conf. 105. nu. 30. lib. 3. Aluar. Valasc. consult. 66. num. 34. p. 1. Hieronym. Magon. decis. Florent. 129. n. 7. Et debitoris conditio probabiliter ignorata per creditorem sufficit, ut ex post possit dici suspectus, atque ita apprehendi, vel sequestrum contra eum concedi, sicut

probat Barr. in l. quæstum in sen. ff. de pignor. l. af. in l. si ab arbitro. n. 5. vers. secundò limita, vbi Socin. n. 16. & Riminald. n. 3. vers. istud primò limitatur, ff. qui satisd. cogantur; Curtius Iunior in l. vnica, n. 44. C. de probib. sequestr. pecun. Paris. d. conf. 99. nu. 26. lib. 3. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iud. casu 87. num. 17.

7. Quia debitor in diem, qui est suspectus, nõ solim potest conueniri, & compelli, vt caueat, & assecuret de soluendo cũ effectu aduenientibus, seu cedentibus solutionum diebus, & terminis, l. in omnibus, ff. de iudic. vbi glos. & DD. Paris. vbi proximè, n. 1. Caccialup. de debitore suspecto, vers. 3. n. 2. Curtius tract. de sequestr. §. 2. nu. 46. Ant. Gomez tom. 2. variat. cap. 3. n. 6. vers. confirmatur, & ex l. 17. tit. 13. par. 5. Suarez de Paz in praxi, tom. 1. par. 4. cap. 4. n. 7. ¶ Sed carcerari etiam de facto, Alex. conf. 105. n. 30. lib. 3. cõf. 19. n. 2. eod. lib. Frac. Bursat. conf. 84. n. 3. lib. 1. Marius Giurba decis. Sicilia 4. n. 28. Cæf. Barz. decis. Bonon. 16. n. 15. Aluar.

9. Valaf. cõsul. 66. n. 34. ¶ quimodò creditor bona debitoris fugitiuæ, necdũ ordine iudiciario exequi, & sequestrare potest, sed etiam inuadere, l. quæstus 14. ff. de pignor. vbi Bart. summat, quod si debitor est suspectus ante diem, vel conditionem, cõpetit persecutio pignoris, l. generali, vbi Bart. C. de decur. lib. 10. tradit Franc. Bursat. conf. 140. numer. 76. lib. 2.

Et multò magis id planè procedit, quando hoc fieret auctoritate iudicis competentis, prout erat iustitia Regiæ Ciuitatis Conchenfis, cuius iurisdictioni se submiserant debitores cum renunciatione sui fori, & quia præcessit summatia informatio eorum decoctionis, & fugæ ultra notorietatem, & sufficiebat, quod creditor iurasset suspensionem fugæ debitorum, dissipationisque periculum, quod erat in mora, si greges asportarentur ad locum nominatũ Santeron: vbi habebant domiciliũ dicti de Turri alba, qui habent domum fabricatam in medio confinium Regnorum, taliter quod porta vna quæ Orientem respicit, est intus Regnum Aragonum, alia verò versus Occidentem in Castellæ Regno, non ob aliud, quàm ad frustrandos creditores; nam si vadunt à Castella, transeunt in Aragoniam, & e contrario, si ab Aragonia in Castellam fraus vtiq; malitiæ, ac doli plena, & absque dubio pecora trãtulissent in Aragoniam, nisi fuisset in tempore prouisum mediante sequestro illorum. ¶ Et hoc casu sufficit iuramentum creditoris; vt iudex prouideret de opportuno remedio, vt resoluunt Alex. in l. 2. n. 24. ff. solut. matrim. Curt. iun. in l. vnica. n. 43. C. de probib. sequestr. pecun. Bursat. conf. 423. n. 12. vol. 4. Menoch. d. casu 87. nu. 3. & alij plures adducti per Mascard. de probat. conel. 477. n. 1. vol. 2. cõf. cõsul. 823. n. 4. Farin. decis. 490. n. 5. p. 1. tom. 2. nouiter nouiss.

10. Quia non potest dubitari, quod dicti de Turri alba debitores propter decoctionem, & fugam mutarunt statum, vt dicunt Ioan. Orosc. in l. cõ. quia, nu. 60. ff. de iurisd. omn. Iudic. Stracca tract. de decoct. part. 3. vol. 1. Doctor Marta 12 voto 84. numer. 5. & 8. ¶ Et idèd pro interesse,

11. Quia non potest dubitari, quod dicti de Turri alba debitores propter decoctionem, & fugam mutarunt statum, vt dicunt Ioan. Orosc. in l. cõ. quia, nu. 60. ff. de iurisd. omn. Iudic. Stracca tract. de decoct. part. 3. vol. 1. Doctor Marta 12 voto 84. numer. 5. & 8. ¶ Et idèd pro interesse,

& indemnitate dicti D. Petri Valenzuela potuit legitime antecedentè diem solutionũ incumbi hypothecæ dictorum gregum, & pecorum, vt exiptorum vèditione sibi satisfieret, text. est singularis in l. quæstum ff. de pignor. & ibi glos. notabilis verbo interest, per quem hoc doctè in terminis fundat Roderic. Suarez in lectura, l. post rem iudicatam in declarat. legis Regni, limit. 7. nu. 2. cõ. seq. post Iason. in l. vinum, nu. 3. & in l. pecuniam, nu. 9. ff. si certum petatur, & comprobant Alex. conf. 64. lib. 3. Paris. conf. 101. num. 8. vol. 3. Cauall. in pract. qq. quæst. 268. nu. 9. ¶ iura enim fauent creditoribus vigilantibus, ne suum perdant, l. qui autem, vers. sciendum, l. pupillus 24. in fin. ff. quæ in fraud. creditor. & sunt multum ponderanda verba d. l. quæstum ad nostrum propositum, dũm ait: Apud Labonem scriptum est, eum, qui suum recipiat nullam videri fraudem facere, hoc est eum, qui quod sibi debetur receperat.

Et ita iustissimè potuit Iustitia dictæ Ciuitatis nominare administratorem dictorum pecorum pro indemnitate creditoris, qui ea vendiderat, ¶ cum ex fallimento dictorum debitorum à iure interdiceretur illis administratio, l. item si vnus, ff. de arbitr. cum his, quæ tradit Bald. conf. 399. incip. in libris Theauraria, n. 3. & 4. vol. 5. & Vinc. de Franch. decis. Confil. Neapol. 55. num. 2. & 3. & in terminis debitoris falliti ita obseruant omnia Tribunalia, & resoluunt Marta voto, suè decis. 78. num. 10.

Et si verum amamus, & leges, & iura obligant, si attendantur, vt debent, acta processus, non fuit administrator nominatus dictus Don Petrus Valenzuela, cui solummodò Iudex iniunxit curam, quod præstaret, quæ fuissent necessaria pro sustentatione pecorum, animalium, & pastorum, seu ouillonum, ne perirent, aut macerarentur cũ damno præcipuè illius, cui pretium erat satisfaciendum; nam effectiua administratio per decreta dictæ Iustitiæ Conchenfis commissã fuit Petro Millan magistro pecorum, suè Maiorali dictorum de Turri alba; qui erat persona ab eis cognita, & approbata pro gubernio dictorum gregum, & qui veniebat cum illis, ¶ & ista veritas, & notorietas, quæ resultat ex processu, & actis, iuxta l. quoties ff. de probat. cap. bona. de postul. Pralator. cap. ex insinuatione, vbi DD. de appell. Calcan. conf. 8. n. 50. & conf. 15. n. 62. Decian. resp. 48. nu. 7. vol. 3. Decius conf. 74. nu. 4. ¶ nequit cõtrouerti, nec refutari in dubium eius claritas, argum. l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. cum adductis per Calcan. conf. 14. num. 9. Bald. num. 9. in l. 1. C. de commod. Christoph. de Castellionio cõf. 29. n. 12. Lambert. de iur. patr. lib. 2. q. 5. princ. art. 19. num. 3.

Et quàmuis dictus D. Petrus Valenzuela initio errorem fecisset putans, quod ex eo solo, quod Iustitia decreuisset, quod prouideret de necessarijs sustentationi pecorum, & pastorum fuerat ipsum virtualitèr destinare administratorem, ¶ cum in rei veritate hoc non fuerit, nec talis Iustitiæ mens, sed administrationem decernere dicto Petro Millan, hoc est, quod debet attendi, &

& non error, nam vt inquit Vlpian. in l. illius as, §. 1. ff. de offic. Præs. d. Veritas rerum erroribus gestorum non vitatur, quod idèd Præs. Prouincie id sequatur, quod conuenit cum ex fide eorum, quæ probatur sequi, Marcell. Fortunat. tract. de veritate, cõ. erro-

18. Et dictus error probatur eo ipso, quod cõstat exactis, rem aliter se habere, Bald. in l. si post diuisionem, C. de iur. cõ. fact. ignor. Barthol. Socin. conf. 25. nu. 3. vol. 4. text. in l. de atate, §. vlt. ff. de interrog. actio. Bart. in l. sed cõ. si me putem 22. n. 1. & 2. per text. ibi ff. de condic. indeb. inquit enim text. Sed cõ. si me putem tibi, aut Titio promississe, cum aut neutri factum sit, aut Titij persona in stipulatione comprehensa non sit, cõ. Titio soluro, repetere à Titio potero, facit. l. bares 21. ff. ad S. C. Trebell. l. cum solus 29. ff. de vsucap. Greg. Lopez in l. 1. tit. 14. par. 7. glos. 3. post medium, Marc. Ant. Natta conf. 674. nu. 13. Franc. Beccius conf. 90. n. 11. vol. 1. Crauet. confil. 188. n. 9. vol. 1. & in responso pro genero, num. 472. Carol. Ruin. conf. 10. n. 16. lib. 3.

19. ¶ Maxime, quando agitur de damno vitando, vt agit dictus D. Petrus de Valenzuela, & dicti de Turri alba de lucro captando, Ant. Monac. tract. de execut. in vsibus, c. 14. nu. 57. cum hanc litem iniuste mouerint, ac si greges pecorum fuissent ab eis satisfactæ, & sic forent ipsorum, ita probat Barr. d. n. 2. & in l. Celsus, nu. 7. ff. de vsucap. Bald. conf. 1. n. 2. vol. 5. Crau. conf. 666. n. 16. lib. 4. cõ. cõf. 693. nu. 8. nam regularitèr causa tractantis de dano vitado, vt est creditor, præfertur debitori tractandi de lucro captando, l. fin. §. si quis verò, C. de condic. l. iuris, l. error, C. de iuris, cõ. facti ignor. l. de eo, ff. de iudic. Philipp. Cornes conf. 300. n. 3. lib. 4. Rol. à Valle conf. 50. n. 63. & conf. 69. n. 49. lib. 3.

20. ¶ Et hoc quàmuis propter errorem prædictum in aliquo libello se asseruerit administratorem dictus D. Petrus, nam & potuit hoc reuocare, d. l. sed cõ. si me putem, Gratus resp. 27. num. 13. lib. 2. Cornes conf. 186. vers. nocua, vol. 3. Morot. resp. 29. n. 34. & resp. 46. n. 33. Bellamer. decis. 690. n. 4. & in terminis confessionis resultantis ex libello Iaf. conf. 21. n. 2. vol. 3. Ant. Gabr. conel. 4. de confess. num. 18. latè Ego dixi conf. 27. num. 10. & 35.

21. lib. 1. ¶ nec præiudicat eo ipso, quod apparet cõtrarium, l. interrogatũ 24. C. de liber. caus. vbi glos. fin. cap. fin. de confess. vbi Ant. de Burr. num. 18. c. saero de sent. exco. m. l. Imperatores 29. §. mulier, ff. de prob. ibi: Respondi veritati locum superfore, l. 9. tit. 13. p. 3. & ibi Gregor. Lopez glos. 1. & 4. l. asumptio 6. ff. ad municip. & de incol. ¶ quia non debent attendi istæ nudæ, imò erroneæ asseuerationes, l. non nudis, vbi DD. C. de probat. glos. 1. in cap. per tuas, eod. tit. Ex quo resultat (salua auctoritate DD. Iudicum, quibus ita placitum fuit) quantũ grauior sit dictum D. Petrum Valenzuela, reputando ipsum tanquam administratorem dictorum pecorum, obligando ipsum ad reddendum rationem, quam reddere non debebat, sed dictus Petrus Millan magister illorum, dictorumque de Turri alba nominatus ad id specialitèr per decreta Iustitiæ Conchenfis.

Neque his obstabit dicere, quod dictus Petrus Millan non habebat bona sufficientia, nec erat idoneus, vt illi commendaretur administratio, & non fuisse ab eo sumptas fideiussiones, nam ultra bonitatem persone illius, fidelitatemque est probatum, quod ipsimet de Turri alba illum approbatum habebant, eiusque curæ commiserant regimen dictorum gregum tanquam perito, ¶ & magistro pecorum, (ita enim appellantur Latini, vt per M. Terent. Varronem lib. 2. de re rustica, cap. 10.) probatum est, quod à talibus Maioralibus vt vulgari, & visitato vocabulo vramur, nunquam solitum est peti fideiussiones, nec ipsi eas præstant, nec si adstringerentur ad id, acceptarent onus administrationis, ¶ quæ obseruantia attendenda est, nec ab ea discedendum, cap. cum dilectus de consuet. l. si de interpretatione, vbi DD. ff. de legibus, l. quod si nolit, §. quia assidua, vbi latè Cæpoll. ff. de adilit. edito, Felin. in cap. cõ. M. num. 8. de cons. Ioan. Cæphal. conf. 331. nu. 32. vol. 3. Laurent. Syluan. conf. 66. n. 21. Ioseph. Ludou. conel. vnica. de consuet. Paul. Paris. conf. 36. n. 8. vol. 1. dicens, ¶ quod est obseruandum in præsentibus, quod alias obseruatum, & interpretatum fuit, l. minime, vbi Bart. ff. de legibus, idem Bart. & alij in l. Imperium, ff. de iurisd. omn. iudic. Menoc. conf. 32. n. 44. lib. 1. & obseruantia præcedens etiam efficit licitum, quod alias non esset, l. si pignore, §. fin. vbi Bart. ff. de pignorib. Crauet. conf. 6. nu. 103. Tiber. Decian. resp. 2. n. 155. vol. 1. Verall. dec. 179. part. 1. Marta voto 159. num. 16.

¶ Maxime, quia debet attendi consuetudo Terræ, & Prouinciæ, in qua versatur negotium super eo, an in casu, de quo tractatur, sint, vel non præstande fideiussiones, vt post Angel. in l. 9. stipulatio, ff. de prator. stipul. tradit Capolla in d. §. quia assidua, num. 36. quia vt dictum est, nunquam petita sunt Maioralibus gregum, sufficiensque habitum est, quod Domini illorum se informant de ipsorum qualitate, & intelligentia illius ministerij, esseque fidas personas propter difficultatem, ne dicam impossibilitatem, quàm haberet inuenire fideiussiores; nam vt inquit Odofred. in tractatu de curatore bonis dando, num. 70. ¶ non est facile omnibus fideiussorem præstare, ¶ propter quod multoties leges cõtentantur, quod qui non valet commodè fideiussorem præstare, adimpleat cum iuratoria cautione, vt in Authent. de litigios. §. sancimus, & in Authent. vt nulli iudicum, §. necessarium, & si verò, coll. 9. Auth. de nupt. §. quapropter, vers. si verò non valde, vllat. q. l. de die, §. fin. ff. qui satisd. cogant. l. in sacris, i. respons. C. de proxim. sacror. serin. lib. 12. l. fin. C. de prepos. agent. in rebus, eod. lib. & vt ait idem Odofred. vbi proximè n. 71. ¶ poterit remitti satisfactorio, si persona est idonea, & honesta, vt erat dictus Petrus Millan, quod magis respiciebat interesse dicti D. Petri Valenzuela creditoris, cuius possumus asserere erant greges sub hypotheca speciali traditi dictis de Turri alba, & non illorum, qui nec nummum pro ipsis persoluerant, imò decoxerant, ¶ & ita sufficiebat, quod dictus creditor ratum haberet, aut non contradiceret, arg. l. actor, ff. rem ratam haberi, Odofred.

22. ¶ non est facile omnibus fideiussorem præstare, ¶ propter quod multoties leges cõtentantur, quod qui non valet commodè fideiussorem præstare, adimpleat cum iuratoria cautione, vt in Authent. de litigios. §. sancimus, & in Authent. vt nulli iudicum, §. necessarium, & si verò, coll. 9. Auth. de nupt. §. quapropter, vers. si verò non valde, vllat. q. l. de die, §. fin. ff. qui satisd. cogant. l. in sacris, i. respons. C. de proxim. sacror. serin. lib. 12. l. fin. C. de prepos. agent. in rebus, eod. lib. & vt ait idem Odofred. vbi proximè n. 71. ¶ poterit remitti satisfactorio, si persona est idonea, & honesta, vt erat dictus Petrus Millan, quod magis respiciebat interesse dicti D. Petri Valenzuela creditoris, cuius possumus asserere erant greges sub hypotheca speciali traditi dictis de Turri alba, & non illorum, qui nec nummum pro ipsis persoluerant, imò decoxerant, ¶ & ita sufficiebat, quod dictus creditor ratum haberet, aut non contradiceret, arg. l. actor, ff. rem ratam haberi, Odofred.

ubi proxime num. 73. & cessat omnis difficultas, 31
 † quia in quolibet euentu hoc respiciebat lucicem, qui id decreuit, & administrationem comendauit dicto Petro Millan maiorali, & non creditori, l. Diuus Marcus, ff. de offic. Præsid. ibi: Culpæ eorum adscribendum esse, qui negligentiores in officio suo fuerint, l. 1. §. 1. cū seq. ff. de exercit. actio. l. quod ad heredem, ff. de magist. conueniend. l. cōtra eos, C. de administr. Reipubl. lib. 1. 1. Auiles cap. 32. Prætorum, verbo de pujar, nu. 2. & 3. & ut nullus remaneat recursus contra dictum D. Petrum de Valenzuela creditorem sufficit, iudicem comisit administrationem dicto Petro Millan, l. 1. §. idem Pōponius, ff. quod falso tutore authore, ibi: Nisi Prætor decreuit ratum se habiturum id, quod his Auctoribus gestum est, tunc enim valebit per Prætoris initionem, Bald. in l. 1. num. 14. C. de testament. l. non videtur 127. §. qui iussu, ff. de reg. iur. quæ ait: Qui iussu Iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, l. generaliter in sen. ff. de noxalib. actionib. l. furti, §. qui iussu, ff. de his, qui not. infam. Spec. tit. de exception. §. nunc videndum restat, vers. in summa, Paul. Castr. in l. 13. num. 2. p. 2. Gamma decis. Portugal. 285. n. 1. iuncto text. in §. semel, Inst. quibus ex caus. manum. non licet, ibi: Si quis autem causa approbat, siue vera, siue falsa non retractatur, l. iusta, ff. de manum. vindict. Hieron. Grat. res. 103. n. 13. vol. 1.

Ex quo sequuntur plures resolutiones iuris certissimæ, vna, quod libro rationum dicti Petri Millan maioralis, & administratoris dictorum gregum tam respectu illorum numeri, quam pecorum demortuorum, & quæ fuere capta in portubus pro ingressu, & exitura illorum, & expensis factis in emptione pascuorum, & sustentatione pecorum maioralis, & pastorum maiorum, & minorum, qui vulgò dicuntur cagales, salarijque omnium, & alimonij pro iumentis, & canibus alijsque expensis necessarijs, & solitis debet fides integra adhiberi contra dictos de Turri alba, † nam vt ex Hieronym. Gabr. conf. 148. vol. 1. tradit Prosper. Farinac. decis. Rotæ 540. nu. 4. tom. 2. part. 1. nouitèr nouiss. statuto libro maioralis, siue massarij, & administratoris pecudum, comprobat Corneus conf. 319. num. 11. & 13. lib. 3. & Mascard. de probat. conclus. 973. num. 66. & seq. vol. 3. affirmans hoc verum, quando liber habet reimpus, & diem, & est scriptus à persona fide digna, vt erat dictus Maioralis, & quia illi fuit commissum auctoritate iudiciali, & publica dictam ministerium, & administrationis munus, † quo casu cum fecerit ex necessitate officij, est 33
 illi credendum, iuxta tradita per Bart. in l. nuda ratio, num. 7. ad finem, ff. de donat. Mascard. de probat. tom. 1. concl. 255. num. 12. & conclus. 316. n. 5.

† Et idè procedet respectu libri rationum dicti D. Petri Valenzuela pro quantitatibus pecuniarum, aliarumque rerū, quas etiam de ordine, ac decreto iudicis dedit, & expendit diuersis temporibus pro sustentatione, & conseruatione dictorum pecorum, cum sit probata qualitas, & nobilitas personæ illius, & vericicus stylus, & quod illius rationibus debet fides adhiberi, ex Maceraten. lib.

5. variat. resol. cap. 19. num. 3. & 4. Nicol. Genua de script. priu. lib. 4. §. de libris domorum contra rusticos, num. 7.
 † Et respectu capitum eorundem pecorum, 35
 quæ mortua fuerunt in pascuis hybernis, & per viam, non est dubium, standum fore declarationibus Magistri pecorum, & pastorum, vt resoluit Bart. in tract. testimoniorum, nu. 33. Ioan. Cror. tract. de testib. numer. 38. Palac. Rub. in cap. per veras de donat. inter, §. 11. num. 12. Hieronym. Præuidell. tract. de peste, vers. Subsequentèr, numer. 21.
 † Sicut creditur. Duci militum super morte militis, vt dicunt præfati Auctores post Panormit. 36
 cap. in præsentia de sponsal. num. 6. super probatione mortis, & pecora mortua, & capta in portubus pro dirictibus illorum debent esse in rationem dictorum de Turri alba, & non administratoris, † quia vt resoluit Farinac. decis. 340. n. 37
 8. animalium mors dicitur casus fortuitus, & illius periculum spectat ad dominum, non autem ad administratorem, l. contractus, ff. de reg. iur. ibi: Animalium vero casus, mortis quæque sine culpa accidunt à nullo præstantur, maxime respectu anni 1614. qui fuit fatalis pro pecoribus propter immoderatas niues, aquas, & frigora insolita, quæ euenere in pascuis hybernis, nam non solum perire agnuculi, qui erant nati, & paucissimi remanere, sed etiam ex maioribus pecoribus in magno numero, vbi ultra notorietatem euentus habet probatum dictus D. Petrus Valenzuela, † quod in 38
 illa Regione, & alijs mors animalium, & pecorum communiter euenit, quæ probatio in materia ista concludens est, vt post Ioan. Plotum num. 2. vers. dic, aut tractatur, & Decium in l. si pascenda, num. 20. C. de pactis, tradit Farinac. in vna Romana pecudum, decis. 690. n. 4. tom. 2. part. prima, Escob. tract. de ratiocin. c. 18. num. 35. & duob. seqq. vbi ponderat l. quod præsens, C. de marilegal. lib. 11. & Greg. Lopez in l. 15. tit. 8. part. 5. verbo scias les ciertas, dicens, esse legitimam probationem, quod in Religione illa, vbi oues pascebant, & mortua dicuntur illo anno, communiter mortua fuit certa pars gregum, vel aliorum pecorum, quæ gregatim pascebant, Nicol. Boer. in tractat. de custod. clauium, num. 13.

Ex quo resultat quàm malitiose, & iniuste dictus Ioannes de Turri alba, & eius computator, aut rationalis voluerint negare mortem, & deficientiam notoriam dictorum pecorum, & eorum, quæ fuere capta in portubus pro iuribus illorum, ac si omnia extarent viua, & non fuissent capta, vt erat de necessitate, aduersus quæ nequit vllatenus iudicari, † nec velle, quod Petrus Millan 39
 administrator, multo que minus dictus creditor tenerentur de casibus fortuitis mortuorum, l. ait Prætor 7. §. hodie, ff. de minorib. l. verum, §. penult. eodem tit. l. quod sapè, ff. de contrahend. emp. l. 2. vers. grani, ff. de admin. rerum ad Ciuitat. pertin. l. qui ratiario 30. ff. de pignor. actio. Lancellott. Gallie conf. 37. num. 4. † nec ad aliud tenebatur 40
 administrator respectu custodiae pecorum prædictorum, quæ rei natura exposcebat, vt tradit Corn. conf. 28. n. 28. vol. 3. Franc. Burlat. conf. 197. nu. 23. lib.

lib. 2. Salicet. in l. cum duobus, §. damna in fine, ff. pro socio, Ioan. Cap. conf. 640. num. 31. vol. 1. † Et qui prætenderit, culpam adfuisse probare debet, vt inquit Ioan. Petr. Surd. conf. 558. nu. 18. lib. 4. & ex l. fin. vers. interdum, ff. de custod. reor. l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. Ludou. Bologn. in l. 4. §. Cato, nu. 144. & seq. ff. de verb. oblig. Mascard. de probat. vol. 1. concl. 467. n. 1. & 2. & concl. 265. n. 3. Menoc. de præsumpt. lib. 5. præf. 3. n. 137. & seq.

Et respectu quantitarum, quæ de necessitate fuerunt soluendæ suæ Maiestati pro pretio herbarum, & pascuorum, quæ habuere dicta pecora, fuit inexcusable tam ex eo, quod nisi fuisset satisfactum, factæ fuissent maximæ expensæ in salarijs executoris, & quia villiori pretio vendi fecisset eadem pecora maiori damno, & detrimento nedum dictorum de Turri alba, sed dicti D. Petri, cui erant in specie hypothecata, in cuius sustentatione non erat id impedire, nisi de propria pecunia satisfecisset propter hypothecam priuilegiatam pascuorum; † siquidem pascui dominus, 42
 & qui alimentat, præfertur in animalibus, & re alimentata pro suo credito, & damno omnibus anterioribus creditoribus etiam expressam hypothecam habentibus; & potest retinere, Negutan. de pignor. memb. 3. part. 7. n. 14. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 50. ponderans l. in summa, vbi Salicet. C. de pignor. & notata per Bart. in l. si non fortem, §. si centum, ff. de condict. indeb. Plotus in l. si quando, num. 874. C. unde vi, Marc. Anton. Natta conf. 536. num. 8. & duob. seqq. vol. 3. Roman. sing. 336. incip. mala fidei, Menoch. de recuper. possession. remedi. 1. num. 8. Borgnin. Cauale. decis. Finiz. 23. num. 31. part. 1. decis. 39. num. 28. part. 2. & dec. 44. num. 47. dicens, quod qui herbam vendidit, vel pascua locauit pastoribus, habet hypothecam super animalibus cum prælatione, & dicit se ita aliquid quando consuluisse, & allegat l. huius, ff. qui potior. in pig. habeant: quæ loquitur de eo, qui credit in cibaria nauarum, sequitur Ioan. Petr. Surd. tractat. de aliment. priuileg. 62. tit. 9. † Et successiue 43
 eodem priuilegio debet gaudere dictus D. Petrus non solum pro pascuis, seu herbagijs, quæ satisfecit, sed pro reliquis omnibus, quæ prouidit, ac expendit de proprijs pecunijs, & bonis pro sustentatione dictorum pecorum, & pastorum; nam alias perijissent, de quo sunt clare, & apertæ decisiones iuris, l. interdum 5. ibi: Vt puta si in remissam conseruandam impensum est, quod iste credidit, iuncta l. sequenti, ff. qui potior. in pignor. habeant. dum ait: Huius enim pecunia saluam facit totius pignoris causam, Ioan. Franc. de Ponte decis. Collat. Conf. Neap. 34. num. 3.

Secundum quæ fuere iustissimæ venditiones, quæ mediante iudiciale auctoritate fuere factæ partis eorundem pecorum ad satisfaciendum pascua, & quæ dictus creditor, & Petrus Millan Administrator, & Maioralis eorum expenderant in sustentatione, & alijs rebus necessarijs gregibus, & pastoribus, & successiue pro eo, quod sibi debebatur de pretio illorū, de quorū primis terminis nihil satisfecerat dicti de Turri alba debitores; quinimò ab initio fuerunt machinati indi-

cibiles fraudes contra dictum Don Petrum Valenzuela, nam vltra, quod pro pretio dictorum gregum obligauerunt, & hypothecarunt quædam bona immobilia in territorijs, & iurisdictione Villa de Moya asserentes; non absque stellionatus crimine, quod erant sua, cum essent Michaelis de Turri alba eorum patris, tunc videntis, qui super eis erat debitor in ducatis bis mille capitalis census annui ad fauorem D. Emerentianæ de Cabrera, & suorum successorum, & hypothecarunt octingentum pecorum capita, quæ nec etiam habebat, & quæ habebant in modico numero, habebant multo antè hypothecata dicto Iacobo Iulianiano pro quatuor centis quadratibus, seu arrobis lanæ, quas ei vendiderat, & nè quid fraudis, & doli mali omitterent, vt dicto D. Petro Valenzuela fingerent velle satisfacere de tritico, quod comparatum, & emptum habebat pro alimentis pastorum, dedere ei mandatum in rem propriam, vt confingeretur ab Archipresbytero Moyæ octuaginta arrobos lanæ pecorum, & viginti lanæ nouioris agnorum, vulgò dictorum ahinos, & iubitò priuilegium potuisset illum requiri facere, aut exigere, iuxta l. 3. C. de nouat. dictus Ioannes de Turri alba exegit à dicto Archipresbytero, & idè quando fuit intimatus, respondit, se soluisse, & nihil debe- 44
 re, dictusque Ioannes de Turri alba, nec de hoc erubescens factus fuit in scriptis in calce dicti mandati, se iam exegisse totum à dicto Archipresbytero, † cum ita sit, quod quemadmodum, ait 45
 Specul. tit. de instrumen. editio. §. nunc vero aliqua, charta antepemultim. vers. de hoc autem queritur, quod lapso termino solutionis debitor non soluens incipit iniuriari creditoribus, cap. si res 14. quæst. 6. cap. magnum 11. quæst. 1. cap. 1. de solut. † retinet enim Domino inuito rem alienam, l. 2. §. circa, ff. de doli except. Archidiacon. in decis. cap. si res, Marc. Anton. Natta conf. 590. num. 2. volum. 3. dum integrum debitum non extinguit, l. tutor, §. Lucius, ff. de usur. l. planè, ff. famil. eriscund. Petr. Surd. decis. 186. num. 2. Rota dec. 262. num. 6. part. 1. Farinac. decis. 373. num. 6. tom. 2. part. prima. † Et cum venditiones factæ fuerint 46
 non solum in pretijs iustis, & currentibus, prout est probatum, sed iudiciali auctoritate publicis subhastationibus præcedentibus ad soluendum debita, & expensas, nihil possunt prætere aduersus ea dicti de Turri alba debitores; l. non videtur, §. 1. ff. de regul. iur. l. si plus, §. 1. ff. de cuiet. l. 3. §. si executor, ff. de negot. gest. l. 2. C. si in causam iudicati, l. qui autem, §. sciendum, ff. qua in fraud. credit. glof. verbo auctoritate cum seq. in l. miles, §. fin. ff. de re iudic. † cum ipsi non habe- 47
 rent alia bona, præsertim mobilia, quæ possent vendi, vt vel modica, aut minima pars debiti satisficeret, & ita legitima fuit venditio pecorum prædictorum hypothecæ suppositorū, l. a Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic. vbi glof. verb. mouitua, & verbo animalia, allegat l. mouitui, ff. de verb. sig. vbi Pet. Rebus. cū iure tali, quali, seu ea possessione, in qua erant pascenti possessiones herba in hybernis, donec sua Maiestas id prohibuit, † quia 48
 ibat vnitè cū ceteris pecoribus, l. in instrumentis in fi. ibi;

ibi: Si fundus saltus, pactiones, qua habet greges pecorum pastores saltuarij, iuncta l. seq. in fine, l. quali- tum, §. si aliqua parte anni, l. fundi 25. ff. de fundo instructo.

Cum nec hac via dictus D. Petrus Valenzuela potuerit recuperare totum, quod ei debebatur ex causa pretij venditionis gregum, aliarumque expensarum, quas, & si inquit fecit cum dictis pecoribus, & solum potuisset sibi imputari, si plus quam sibi debebatur exegisset, l. loci corpus, §. competit, ff. si seruit. vendicet. tradit Menoch. cons. 66. nu. 1. lib. 1. Stephan. Gratian. tom. 5. disceptat. cap. 94. l. num. 3. & sequentibus. Hieronym. Magon. 50 decij. Florent. 3. 2. num. 4. vt illud eis restitueret, l. deij. de distractio. pignori. l. quamuis, & sequenti, si eleganter, §. si vendiderit, ff. de pignori. actio. Syluan. cons. 26. num. 9. sed cum non dum sit integre satisfactus, motam illi fuisse presentem litē tam alienā ab omni iustificatione, religioni, & conscientia DD. iudicium relinquunt, non omittendo, quod dictus D. Petrus Valenzuela ea fuit vtus charitate in vltima venditione iudicialiter facta residui pecorum, quod vt fieret cum maiori beneficio, & vtilitate debitorum, qui omnino cedentes foro illa dereliquerant, & ipsorum curam, vltimam aliquid post suam latitationem, seu fugam praestando pro illorum conseruatione, & sustentatione, imo nec comparando quoultque presentem litem mouerunt, consensit, quod venderentur ad creditum dilatis solutionibus, cum non fuisset repertus, qui in pecunia praesenti, & numerata satisfaceret, & vt dictus creditor potuisset praetendere, quamuis eo modo minoris venirent, & cum debitorum detrimento, iuxta dictam l. a Diao Pio, §. oportet, ff. de re iudic. ibi: Oportet enim res captas pignori, & distractas praesenti pecunia distrabi, non sic vt post tempus pecunia soluantur, Bart. in §. in venditione eiusdem legis, num. 1. & in l. alio barede, num. 2. ff. de aliment. & cibarij legat. Gothofred. in d. §. oportet. Colerus tractat. de processib. executiu. p. 3. cap. 9. n. 79. Ferraricus. in pract. in forma executionis sententiae. diffinitiuam, verbo publico nuncio, n. 6. & 7. Bald. post glof. in l. cum vendente, C. vbi. causa fiscales, Rebuff. ad leges Galliae, tit. de liter. obligat. art. 1. glof. 3. nu. 16. Sebastianus Nauus Syllem. iur. part. 3. in dict. §. oportet, Ioann. Baptist. Añin. in tractat. de execut. §. 6. cap. 31. num. 47. & etiam fuit necessarium vendi pecora ad creditum, nam cum dictus annus 1614. fuerit fatalis pecoribus, ea, quae in modico remanserant numero, si fuissent vendita pro parte correspondenti secundo termino solutionis, quod cesserat, & pecunia praesenti vendita, vtrique fuissent meliora, & villiori pretio, & pro residuo necessarium fuisset facere in maximas expensas, & occupatas habere possessiones cum indubitabili damno: nam essent pasca satisfacienda de vacuo, aut quarenda alia pecora, quae precario admitterentur, cum risico etiam amittendi totum, & ita fuit habitum a Iudice magis conuenienti, quod iudicialiter venderentur in simul ad modum (vt vulgo dicitur inter pastores) de bato redondo, inclusis etiam asellis, & canibus, &

ad tempus, quod factum fuit publice, palam, & bona fide, absque vlla clandestinitate, aut fraude, taliter quod si aduersarij per se, aut ipsorum procuratorem sciuisent, in eo aliquam interuenisse laesionem, potuissent soluere, & pecora recuperare, cum vnus ex dictis debitoribus haberet datam viciniam Concha, & alter in Villa Moyae, intra vnam diem, quibus innotescebat totum omne, quod fiebat in processu executiuo, & taliter quod non possunt ignorantiam fingere, arg. cap. quanto de praesumpt. vbi DD. Nec nouum est in iure, quod quando ex diuisione sequebantur in conuenientia, aut non posset commodē fieri, prout hic euenisset dictis respectibus venditio fiat vnitim, permittaturque, quod alias non permitteretur, l. meminimus, vbi sed multi, C. quando, & quibus quartā partē debeatur, lib. 10. l. si familia 35. ff. fam. erej. secund. l. ad officium, vbi cum autem, C. de iur. iudic. §. quod si commodē, Inst. de off. iudic. Vinc. de Franch. decij. 228. num. 2. & vt dixit l. si in imp. pro 54. ff. de contrahend. empt. plerumque res aliquando propter accessiones emimus, nam si fuisset facta separatio pecorum, aut parris eorum a possessionibus, difficulter potuissent vendi, multo que minus pecunia praesenti, quando propter vnionem, & solutionem dilatare melius vendita, & cum teinpus sit pars, & causa augendi pretium nō excedēdo latitudinem iustitiae illius, & ita iure permittitur, vt bene probat Decius cons. 111. incip. pro tenui facultate, num. 8. & 12. ex notatis in l. singularia, ff. si cert. pet. & in l. si ex pretio, C. eod. tit. Syluel. in sum. verbo vjura 2. §. 1. Gabr. Biel. distinet. 15. in 4. q. 11. artic. 3. dub. 9. Conrad. de contrah. q. 59. conclus. 1. Caietan. 2. 2. q. 77. artic. 1. Sotus lib. 6. de inst. & iure, q. 4. artic. 1. conclus. vnic. Medina de rest. q. 38. Nauar. in man. confess. cap. 7. nu. 228. Aluar. Valasc. consult. 44. n. 4. & est communis Theologorum, vt tradit Petr. Binsfeld. in cap. in Cruitate de vjura, q. 3. conclus. 1. Et quod ius solummodo videtur requirere: est, quod periculum rei, aut pignoris, ac creditum venditionis factae per creditorem cedat, si euenierit in damnum suum, & non debitoris, l. eleganter 24. §. si vendiderit, ff. de pignori. actio. ibi: Et arbitror non esse exigendum ad solutionem creditorem, sed aut spectare debere debitorem, aut si non expectat mandandas ei actiones aduersus emptorem, periculo tamen venditoris. Quod si accepit iam pecuniam superfluum reddit, & est, iocūque operatur, ac si debitores ipsi venditionem fecissent dictorum pecorum, & nam debitor dicitur vendere cum iudex vendit, l. si pignora ff. de euit. l. si ob causam, C. eodem tit. l. non est mirum, ff. de pignori. actio. l. 1. C. si in caus. iudic. pignus captum sit, ibi: Nam in vicem iustae obligationis succedit ex causa contractus auctoritas iudicis, vbi Cyn. num. 1. l. praesentia, §. sed si proponas, ff. de iure dotium, Añin. tractat. de execut. §. 6. cap. 31. num. 22. & interuentus auctoritatis iudicis omnem sinistram suspitionem excludit, l. 1. vbi Bart. C. de praed. decur. lib. 10. Nicolaus de Neapoli in l. nouissima, vbi quod enim, per text. ibi, ff. quod falso tutore auctore.

Nec

Nec ex eo, quod initio fuerit post informatio- nem captam factum sequestrum dictorum pecorum, cautatum fuit impedimentum, ne postea vendi iudicialiter potuissent, & nam creditor licet habeat bona debitoris sequestrata, debitum tamen eo non obstante perere potest, ob hoc, quod non dicitur adhuc sibi satisfactum per sequestrum, sed aequaliter cautum voluit Paul. Castr. in l. qui legati, num. 2. & 3. C. vt in poss. legat. vel fidei- commiss. seru. causa, Ioann. Bapt. Añin. tract. de execut. §. 2. cap. 3. num. 10. & 11. dicentes, quod licet quis pro suo credito pignori sufficienti incur- bat, vel tenet bonorum, creditum tamen suum perere non prohibetur, nec debitor se potest defendere, praetextu quod esset tutus, vel pignus posset vendere, imo etiam si recepisset partem sui crediti, & nam creditor pretium accipiendo ex venditione pignoris, praesumitur accipere, vt minus perderet, & cautior esset, potius quam vt voluerit ex receptione iura sua perdere contra debitorem, Ita ex mente Innoc. in c. super hoc de renunc. tradit Bart. in l. si per vim, C. de his, quae vi, metus, & causa fuerint, quem ibi sequuntur Angel. Aretin. & alij congeiti per Boer. decij. 100. n. 15. p. 1. Vinc. de Franch. decij. Neap. 200. n. 21. Nec oitabit dicere, quod aliqui ex emptori- bus pecorum ea cessere dicto D. Petro creditori, qui ea in computum sui crediti recepit; nam quando, sine veri prauidicio, daremus ita fuisse, non est res prohibita, imo permilla, & licita, sup- posito, prout ex actis apparet, quod venditio facta fuit iudicis auctoritate, praecedentibus sub- hantationibus, & alijs iuris solemnitatibus, & iusto pretio non inuenio, qui plus, vel in vno num- 61. mo obtulisset, & na ipsa subhantatio, & licitatio iustum pretium denotare videtur, tunc maxime cum a Iudice fiunt, & approbantur, & ideo di- cunt DD. eam omnem conuerendi, & recla- mandam occasione tollere, l. 1. C. de praed. de- cur. lib. 10. l. 1. C. de fide instrument. & iure balsa fiscal. lib. 10. cuius auctoritate id notat Angel. in l. sciendum, col. 2. n. 3. ff. de verb. obligat. & Fabian. de Monte tract. de empt. & vend. q. 5. princ. vbi in- super nota, n. 88. vbi auctoritate Speculatoris inquit ex eo, quod res subhanta vendita est, iusto pretio vendita censeri, per text. in l. si quis, C. de rescind. vend. sequitur Añin. in alleg. tract. de execut. §. 6. c. 14. n. 1. & seqq. dicens, sine dubio procedere, si subhantatio fuit rite, & recte facta, vt fuere facta ista, vt in processu apparet. Imo lex concedit praerogatiuam, & praelatio- nem creditori, quando venduntur subhanta bona sui debitoris, & potest enim creditor, & etiam alius pro eo offerre, quando venduntur per Curiam bona in tenentam, siue in executione capta, vt est de iure communi, l. 2. vbi Bald. in fin. C. si in causa iudic. pign. idem Bald. in l. ordo, num. 1. C. de execut. rei iudic. & ibi Salic. in princip. vbi qua- ro primo, iaf. in l. a Diao Pio, §. si pignora, num. 8. ff. de re iudic. vbi Paul. Castr. nu. 1. vbi vel potest dici, Alex. n. 11. Steph. Grat. tom. 1. discept. for. cap. 7. n. 7. Ioan. Petr. Surd. cons. 256. num. 5. & 6. M. Ant. de Amat. decij. Marchia 67. nu. 18. Rota D. Ludov-

uisij alias Gregorij XV. decij. 12. n. 1. ideo que dixit I. C. Caius in l. 1. ff. de privileg. credit. Cum bona veniunt debitoris in comparatione extranei, et eius, qui creditor cognatus, & sit, potior habetur creditor cognatus, magis tamen creditor, quam cognatus, & inter creditores potior is, cui maior pecunia debetur, quae decisio est satis clara ad fauorem dicti D. Petri Valenzuela tanquam maioris creditoris, & cuius fuerant pecora, & erant ei specialiter hypo- teca, quia solummodo fuerant subrogata, seque- strata, & exequuta ex pecoribus dictorum de Turri alba tot pecorum capita, quot ipsi venderant in Valle Alcidia ex gregibus emptis a dicto D. Petro, & in fraudem illius hypothecae, & dolose, vt dictum est, & cu de iure sit certum, quod grex subro- gatus loco gregis, in quo aderat hypotheca refer- uata, recipit qualitates illius, vt bis decidisse Ro- tam Romanam testatur Seraph. dec. 145. n. 4. & se- quitur Steph. Grat. to. 4. discept. c. 897. n. 17. & seq. de quo est expressus text. in l. grege 13. ff. de pign. quae ait: Grege pignore obligato, quae postea nascun- tur tenentur, sed & si prioribus capitibus decedenti- bus totus grex fuerit renouatus pignori tenebitur, l. proponebatur, ff. de iudic. & Et praerogatiua ista, quae competit creditori in bonis debitoris, est comu- niter admilla, & approbata per DD. in dict. l. 1. vbi Ripa n. 2. l. Imperator, ff. de pact. Steph. Grat. tom. 5. discept. forens. c. 978. num. 12. Ioan. Bapt. Añin. de execut. §. 6. c. 6. n. 1. pag. 139. Parlad. hb. 2. rer. quot. c. fin. §. p. §. 13. n. 10. Mathias Colerus tract. de process. execut. p. 3. c. 9. n. 96. Nauus in d. l. a Diao Pio, §. sed si emptor, nu. 24. ff. de re iud. & facit text. in l. quid de creditore, & l. eorum 19. ff. de damno infecto, & Greg. Lop. in l. 55. tit. 5. p. 5. glof. 8. Finaliter, & vltimo ponitur in consideratione DD. iudicibus, quod dicti de Turri alba absq; eo, quod voluerint satisfacere dicto D. Petro Valenzuela pretium dictorum suorum gregum, ipsum molestarunt per tot annos hac iniusta lite, quasi ipsi satisfecissent, & pecora non fuissent vendita iudicialiter, & cu omni rectitudine, & iustificatio- ne propter defectum satisfactionis pro parte illorum, & nam etiam quando interfuisset aliquis de- 65. fectus in venditione, qui non interuenit, vt est fundatum, debet adhuc stare veritati debiti ad fauorem creditoris, & contra debitorem, qui soluere noluit, ex l. fin. §. vltim. ff. de eo, quod met. caus. du ait: Quamuis non extra ordinem executionem fieri, sed similiter oportuit, quae tamen solutioni debitorum ab eo quantitatim profecerant, reuocari incuile est, & ibi Bald. dicit esse singulare ad hoc, quod licet executio fuisset facta praeposterē, & inordinate, non debet vitari, cu constet de veritate crediti, de quo per Innoc. in c. 2. de in integr. rest. Bart. in di- sput. incip. Lopus, Paul. Castr. c. 472. incip. in causa captura, n. 4. vol. 1. Aym. Crau. cons. 46. n. 7. Cotta in memorab. iur. verb. creditor, Paris. cons. 99. nu. 34. lib. 3. Morot. resp. 80. n. 12. Maxime, quando agitur actione hypothecaria, & quia tanta est vis hypothecae, quod licet quis ex inordinato, aut nullo processu fuerit missus in possessionem alicuius rei, potest illam retinere, donec debitum sibi integraliter soluat, glof. in l. fun-

1. *fundus, qui Lutij, ff. de rei vind. vend. quàm notat B. l. l. ibi, Decius cons. 449. num. 21. Curt. iun. cons. 185. n. m. 4. Franc. Crem. singul. 92. incip. tenuta, Negulant. tract. de pignor. memb. 2. part. 3. nu. 20. Ioan. Vinc. de Anna alleg. 22. n. 4. allegat. 80. n. 19. & allegat. 93. nu. 8. tantò magis, quia hic non est procedum inordinatè, & nullitè, sed ritè, & rectè prosequuta via executiua, & absque vlla læsione vendita pecora cum possessionibus, & alia, quæ remanserant pro illorum conseruatione; Et ex his omnibus dictus D. Petrus Valenzuela, & sua bona, & hæredes debent absolui ab iniustis præfessionibus dictorum de Turri alba, condemnando eos etiam in expensis. Saluo, &c.*

SVM MARIVM.

1. *Mortis casus includit casum translationis.*
2. *Translati censetur mortui quod ad Ecclesiam, à qua transferantur.*
3. *Succedens Prælato renuncianti, aut translatio, dicitur succedere mortuo.*
4. *Procurator constitutus ab Episcopo cessat illius morte, aut translatione, & n. 5.*
5. *Procurator constitutus ab Abbate, cessat eo ad aliud monasterium translato.*
6. *Translatio de vno Episcopatu ad aliud, operatur idem, quod mors.*
7. *Officiu in finiri morte, remotione, aut translatione paria sunt.*
8. *Mors ciuili quando habet eundem effectum æquiparatur morti naturali.*
9. *Translatus dicitur mortuus quod ad primam Ecclesiam.*
10. *Translatus ad aliam Ecclesiam statim quod consentit translationi, absoluitur à prima, licet non ceperit possessionem.*
11. *Translatus ad secundam Ecclesiam, nihil habet cõmune cum prima.*
12. *Translato officio, transfertur prerogatiua illius.*
13. *Monachus rite translatus ad aliud monasterium renunciat iuribus sibi cõpetentibus in primo, nec ea repetere potest.*
14. *Monachus translatus non habet vocem in primo monasterio.*
15. *Translatus censetur à primo monasterio ablatu ed ipso, quod consensit.*
16. *Monachus profertendo in alio monasterio desinit esse monachus primi.*
17. *Monachus claustralis effectus Prior alterius monasterij acquirit prioratus, & non primo monasterio.*
18. *Monachus factus Episcopus acquirit Episcopatus, & non monasterio.*
19. *Translatio, qua fit ad alium locum, operatur exemptionem primi.*
20. *Translatio si fit de vno ad aliud, assumitur natura eius, ad quem fit.*
21. *Contractu primo transuso in alterum, non consideratur prior.*
22. *Dispositio respiciens aliquod officium, deficit, si transitum est ad aliud officium.*
23. *Proconsul solam poterat necessaria facere vsque*

- ad successoris aduentum.*
25. *Episcopi iurisdicctio expirat successoris aduentu.*
 26. *Administrator debet iurare de bene administrado.*
 27. *Duo non possunt sedere in eadem sede, nec esse regentes vnius regentia.*
 28. *Officio cessante, beneficium cessat.*
 29. *Beneficium concessum intuitu alicuius causa, cessat illa sublata.*
 30. *Iura si transferuntur in alium remanent quod ad primum inutilia.*
 31. *Regens vnus naturalis Regni Neapolis, & alius Hispanus pro eodem Regno assistere habent in supremo Consilio Italiae, & n. 32.*
 32. *D. Regens Carolus Tapia cum cepit possessionem in supremo Italiae Consilio, cessauit D. Regens Marcus Antonius de Ponte.*
 33. *Vltimus status debet attendi in obseruantia etiam vnici actus, & n. 35.*
 34. *Dignitas supernumeraria non concurret cum numeraria.*
 35. *Collegiati numerarij preferuntur non numerarijs.*
 36. *Supernumerarij non gaudent privilegio Ordinariorum.*
 37. *Canonici legatum debetur solum bis, qui sunt de numero.*
 38. *Canonici ultra numerum non percipiunt portionem numerariorum.*
 39. *Locum tenens, aut Vicerektor an debeant honorari vt principales.*
 40. *Vicegerentium sunt dua species, & quis fruatur prerogatiuis eius, cuius vices gerit.*
 41. *Adequatns alteri an fruatur illius dignitate, & privilegijs.*
 42. *Rektor gymnasij qui non possit esse, ita nec Vice-rektor.*
 43. *Facere qui nequit proprio nomine, multò minus alieno.*
 44. *Qualitas requisita in principali, requiritur in eius Vicegerente.*
 45. *Subrogatus debet esse eiusdem qualitatis illius, in cuius locum subrogatur, & n. 54.*
 46. *D. Regens Hieronymus Caimo laudatur.*
 47. *Subrogatorum argumentum non procedit, vbi est ratio diuersitatis.*
 48. *Subrogatio vt habeat locum, debent esse omnia paria.*
 49. *Subrogatus, in quo non concurret qualitas primi, non fruatur illius privilegio.*
 50. *Subrogatio non habet locum in privilegijs.*
 51. *Subrogationis regula procedit, vbi est eadè ratio, secus si diuersa in vno, quàm in alio.*
 52. *Subrogati in locum iustitiariorum non debent esse de Prouincia.*
 53. *Subrogatio vbi non tenet, nec tenebit quod facit subrogatus.*
 54. *Succedens loco alterius quando non fruatur præcedentia sedes, & loci.*
 55. *Titulum si aliquis habet, possessio alterius præsumitur iure familiaritatis.*
 56. *Præcedentia causa, maxime in Supremo Consilio, est magni momenti, ac præiudicij propter prerogatiuas Priorum.*

Regente D. Ioanne Baptista Valenzuela Velazquez supremi Italiae Consilij, & Collaterali Consiliario Regni Neapolis.

D. Regente Petro Iordano Vrsino translato à munere Regentis supremi Italiae Consilij ad officium Præsidis Sacri Consilij Regni Neapol.

ARGVMENTVM.

Translato Regente aliquo Consilij Italiae ad munus aliud, cessare illius exercitium eo ipso, quod successor Regens possessionem cepit Regentiæ in dicto Supremo Consilio.

CONSILIVM CX C.

CVM Sua Catholica Maieftas dignata fuerit ordinare, quod D. Regens Petrus Iordanus Vrsinus, qui in Supremo Italiae Consilio tanquam Hispanus exercebat munus Regentis pro Regno Neapolis, crearetur Præfes Sacri Consilij Sanctæ Clare, quod regitur in Castrò Capuanæ Ciuitatis Neapolis, & quod Ioannes Baptista Valenzuela Velazquez, qui reperiebatur vnus ex Consiliarijs Collateralibus, & Regens Regiæ Cancellariam Regni Neapolis, & qui per biennium cum dimidio similiter, & insimul rexeat munus Præsidis dicti Sacri Consilij de ordine Excellentiss. D. Ducis Albæ Proregis Neapolis veniret ad Regiam Curiam ad munus Regentis dicti Supremi Consilij rerum Italicarum, iussus in locum dicti D. Regentis Iordani Vrsini, vt prædicitur, promoti iâ, & translati ad munus Præsidis, & cepisset possessionem Regentiæ, præstito in forma solito iuramento iub die 20. Angusti anni 1625. præstitit nec immeritò cessasse exercitium eiusdem Regentiæ in persona dicti D. Regentis Petri Iordani Vrsini, vel saltem non debere illum præcedere, dum moram in discedendo protraxerit, idque sequentibus fundamentis firmabat.

Primo, quia per translationem factâ dicti Regentis ad munus Præsidis, nominatione eodem tempore factâ dicti Regentis Valenzuela ad Supremum Italiae Consiliu, censetur primus velut mortuus primo muneri, & quia casus mortis includit casum translationis, Andr. de Iern. in c. 1. §. sed, & res. num. 7. per quos fiat inuest. in vrb. fe. d. dorum, dicens, quod cum quis desinit, vel cessat ab aliquo actu, vel administratione, propter quod dicitur aliquid habere, reputatur, & dicitur mortuus, l. 1. C. de primicer. lib. 12. ibi: Sed cõpendium sequentis boneris assumant, Fab. de Anna Tom. 2.

conf. 82. num. 18. Mastrill. decis. Siuif. 6. num. 12. & 15. glof. in d. l. 1. verbo corpus, ibi: Vel habeas, inuestur. sicut per electionem alterius. & Vnde Alciat. cons. 1. nu. 25. lib. 1. ait, quod translati quoad Ecclesiâ, à qua translati sunt, habentur pro mortuis, 7. q. 1. §. in apibus, & §. ecce, vers. translatus enim, & quod habetur in cap. susceptum de re script. lib. 6.

† Facit, quod quando vnus Prælatu succedit in locum alterius Prælati, vel renunciantis, vel translati in aliam Ecclesiam, non dicitur succedere viuo, sed mortuo, Mastrill. vbi proxime n. 14. per text. in cap. apibus, §. ecce 7. q. 1. Card. in clem. fin. n. 13. de procur. & vbi ait, quod procurator constitutus ab Episcopo nedum cessat illius morte, vt ibi, & tradit Roderic. Suar. cons. 10. n. 13. Ant. Gabr. concl. 3. de procur. à num. 2. Gregor. Lopez in l. 23. tit. 5. p. 3. glof. 4. Bald. in l. filius familias 7. n. 3. ff. de procurat. Mandos. ad reg. Cancell. de verisimili notitia, q. 7. nu. 13. D. Scipio Rouit. in rubr. ad pragmat. de procurat. nu. 39. & sed illo translato, Nicol. Milis in repet. verbo Procurator constitutus. à Prælato, Aufrer. ad Capell. Tholosan. decis. 265. n. 6. Anton. Gabr. vbi proxime n. 4. Quintil. Mandos. in reg. Cancell. de verisimili notitia, q. 7. nu. 13. Fab. de Anna cons. 82. n. 20. D. Scipio Rouit. cons. 32. num. 2. vol. 1.

† Et confirmatur, nam Procurator constitutus ab Abbate translato ad aliud Monasteriu, cessat illius translatione, Rota decis. 28. de procur. in nouis, quàm secundum Add. ibi num. 1. sequitur Cassador. decis. 2. & 3. de causa posses. & propriet. decis. 2. de appellat. & decis. 4. de locato, Ludou. Gomez in regul. de publicand. resignation. q. 20. & in reg. de annali, q. 62. & facit decis. 4. de verum permut. & decis. vnica de translato. Episcop. in antiquis, Felin. in cap. licet de offic. & potest. Indiv. delegat. & induci valent decisiones Agidij Bellemet. 7. & 44. de probat. & n. 28. & 30. de procurator. Hartman. Pistor. lib. 2. q. iuris, p. 2. à n. 13. Mastrill. de magi. trat. lib. 1. cap. 26. n. 18. & si Guido Papæ q. 547. cuius meminit Paul. Fusc. in singular. lib. 1. C. singular. 40. contrarium fundare conetur, aduersus quem pro eõmuni fuisse iudicatum testatur Aufrer. ad Capellam Tholosan. decis. 265. n. 6. Fabius de Anna cons. 14. n. 13. per text. in clem. siuif. de procurator.

† Et facit etiam Ioann. Vincent. de Anna allegat. 92. num. 3. & 4. dicens, quod translatio de vno Episcopatu ad alium importat idem quod mors, d. clem. fin. glof. verb. moriatur in cap. si cui de præbend. lib. 6. Fabius de Anna cons. 14. nu. 8. & seq. & num. 13. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 1. 3. c. 11. n. 74. & c. 13. n. 76.] Mastrill. d. dec. 6. nu. 17. & probans, paria esse, quod officium, seu administratio finatur morte, vel remotione, aut translatione, confirmans ea ratione, & nam quando mors ciuili habet effectum mortis naturalis, æquiparatur illi, & verbum mors verificatur in ciuili, & actione, §. publicatione, ff. pro socio, l. 1. §. vlt. ff. de bonor. posses. cõtra tabulas, Rimin. Iunior cons. 415. Menoch. cons. 227. n. 45. vol. 3. Tib. Dec. resp. 86. n. 39. vol. 3. Ioa. Vinc. de Anna alleg. 92. n. 7. tom. 2. c. 2.

10 † Translatus enim dicitur mortuus ab illa hora, qua transfertur quoad primam Ecclesiam, d. Et. cap. in apibus, §. ecce, & cap. susceptum de rescript. lib. 6. Calderin. conf. 110. dub. 1. Alciat. conf. 1. num. 25. volum. 1. Arnulph. Ruzus tractat. de iure regularium, privileg. 41. num. 3. Francisc. Panuin. de officio, & potestat. Capituli Sede vacante, preclud. 7. & ultim. num. 7. Paul. Fulc. in singular. lit. E. num. 21. Steph. Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 296. num. 14. & seq. † qui tener, quod translatus in aliam Ecclesiam, si translationi contentiatur statim absoluitur a priore, licet nondum coeperit possessionem, & administrationem bonorum secundum Ecclesiam, ut disputando ad partes tradidere Ioan. Monach. in cap. generali, post num. 10. vers. sed quare, & ibi Philipp. Probus de elect. lib. 6. Ioan. Andr. in reg. quod ob gratiam, n. 1. in quest. incip. hic sciendum est, & in reg. non est in mora, n. 4. de regul. iur. in 6. Abb. in cap. cum nobis, notab. 9. de elect. Petrus Rauenna in diction. rubric. de elect. vers. volo tibi dicere, Greg. Lop. in l. 3. tit. 16. part. 1. glo. penult. in fin. Cæs. Ottrini. tract. de fructib. Ecclesie post translationem percipiendis, D. Scipio Rouitus conf. 32. n. 2. & 4. vol. 1.

11 † Adco, quod translatus ad secundam Ecclesiam, nihil commune habeat ulterius cum prima, cap. si quis iam translatus 21. quest. 2. Andreas Barbatia in tract. de prestat. Card. Basil. p. 1. num. 113. Ioan. Anton. Rubens Alexandrin. conf. 160. v. 5. ponderans l. fin. ff. de remiss. pignor. cap. n. pro cuiuslibet 16. quest. 1. vbi Archidia. Bald. in l. idem Vipianus, per illum text. ff. de excusat. tutor. Decius in cap. translato, lectura 2. num. 2. de const. per quem text. dixit Alciat. conf. 45. n. 5. lib. 1. † translato officio transferri prerogatiuam illius, prout fuit translata in Regentem Valenzuela præfatæ Regentiæ.

12 † Facit Fred. de Sen. quest. 5. num. 1. versio. à contra, dicens, quod si monachus ritè translatus est ad secundum monasterium, renunciavit omni iuri sibi competenti in primo, vnde illud repetere non potest, 7. q. 1. cap. quam periculosum, d. cap. n. pro cuiuslibet, ibi: Non illic aliquam habeat vltimam, ut diximus potestatem, cap. 1. 18. quest. 3. c. fin. de relig. do. mib. [Noguer. allegat. 26. n. 204.] & c.

13 † Constitutus de elect. vbi Abb. num. 1. & 2. † probat quod non habet amplius vocem in primo monasterio, etiam si de consensu Capituli sibi reseruasset, quæ ut ibidem notatur, non potest quis esse Abbas in vno monasterio, & monachus in alio, c. presbyteros 17. quest. 1. idem Freder. de Sen. quest. 29. num. 3. & 5. Rebuff. tractat. nominat. quest. 18. princ. n. 10. vbi ait, † quod translatus censetur à primo Monasterio ablati eo ipso, quod voluit, & consensit, Ioann. Monac. in cap. in generali, col. penult. de elect. lib. 6. Farina. decif. 473. num. 3. p. 1. tom. 2. diuersi. D. Rouit. conf. 32. nu. 2. & 4. vol. 1.

14 † Et monachus per professionem in alio monasterio definit esse monachus primi, quia non potest quis monachus esse in duobus, etiam consentientibus Prælati, Abb. in d. c. constitutus, nu. 3. & in c. præterea, n. 2. & 3. de præbend.

15 † Sicut monachus claustralitatis vnius monaste-

rij si efficitur Prior alterius, non amplius acquirit monasterio primo, sed Prioratu, Abbas in cap. in presentia, num. 67. de probat. & in cap. olim, el secundo, num. 6. de privileg. Redoan. de spolijs cleric. quest. 7. num. 80.

16 † Idem in monacho, vel alio Religioso effecto Episcopo, quia non acquirit amplius monasterio, sed Episcopatu, Abb. in cap. 1. num. 5. de testam. v. vnic. 18. quest. 1. cap. cum olim de priuileg. Freder. de Sen. q. 20. Calder. conf. 1. de precul. clerico. Bald. in antient. licentiam, C. de Episcop. & cler. n. 3. quem sequitur Guillelm. Redoan. de spolijs Ecclesie, q. 3. nu. 14. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 11. num. 17.]

17 † Et confirmatur, quia translatio, quæ fit ad alium locum, operatur extinctionem primi, Albert. Brun. tractat. de permanentibus, conclus. 3. memb. 3. num. 78. ponderans l. ante penultim. ff. de relig. & sumpt. funer. qua (inspecto illo iure) si corpus hominis, vel caput transferatur ad alium locum, prior locus desinebat esse religiosus.

18 † Vnde Petrus de Perusio tract. de vnioue, c. 1. n. 5. ait, quod quando de vno ordine fit translatio in alium, assumitur natura illius, ad quæ transferatur, Aim. Crau. conf. 425. num. 102.

19 † Sic contractu primo in alterum transfuso, prior non consideratur amplius, l. singularia, vbi Bart. & omnes ff. si cert. petat. Cæsar Manentus tract. de contractib. libellar. q. 5. n. 31. & seqq.

20 † Rursum, quia quotiescunq; actus alienius dispositionis respicit aliquod officium, definit officium primum, & dispositio respiciens illud; verba sunt Signorol. de Homodeis conf. 95. n. 16. qui ad hoc allegat l. peculium post princ. ff. de legat. 3. l. si cui, ff. quib. mod. v. usufruct. amitt. & ita translato D. Regente Vrsino ad officium Præsidis, cessauit in eius persona exercitium Regentis, quod possessione adepra transfuit in Regentem Valenzuela, doctrina fuit Angeli in l. quod si forte, §. 1. n. 4. ff. de solut. quod si in locum Officialis subrogatur alter, primus censetur exclusus, Albert. Brun. conf. 91. n. 8. vers. circa secundum, Ioan. Ant. Lanar. conf. 22. n. 19. Vinc. de Franch. decif. Neap. 8.

21 † Facit l. meminisse, ff. de offic. Procons. & Legati, vbi Proconsul. solium potest facere necessaria vsque in aduentum successoris, [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 11. nu. 5. & 25.] per quæ text. Freder. de Sen. q. 16. num. 5. ait, † quod iurisdictionis Episcopalis expirat successoris aduentu, Bald. in l. officium, §. fin. num. 2. ff. de offic. Conf. Surd. conf. 57. à num. 10. præsertim cum Regens Valenzuela iuramentum præstiterit de rectè administrando dictam Regentiæ, & illius possessionem coeperit, & enim ipso quod successor in regimine non solum est Prouinciam ingressus, iuxta l. obseruare, ff. de offic. Procons. & Legat. & tradita per Capic. decif. 351. num. 7. & Vincent. de Franch. decif. 393. num. 1. & 5. Surd. conf. 57. num. 10. lib. 1. sed præstiterit iuramentum in loco, vbi decernitur administratio, nequit dubitari de eius potestate, & cessatione officij prædecessoris, Bal. in d. l. meminisse, §. lectura in fin. Angel. in ant. b.

vt Indices, sine quoquo suffrag. §. ius iurandum, col. lat. 2. dicens, quod Poretas tunc habet iurisdictionem non cum Ciuitatem ingreditur, sed postquam iurat, & administratio sibi decernitur, † cum de iure sit, quod administratores iurent antequam administrationem incipiant, vt ex text. in d. ant. b. vt Indices sine quoquo suffragio, §. sic igitur, & §. ius iurandum, & in rubro, & nigro, aut bent. ius iurandum, quod præstat ab his, qui administratio accipiunt, & ita venit intelligenda l. 2. ff. de officio Præfecti Augustalis, quæ tractat de Præfecto Aegypti, vt eius potestas cessaret, succedere in Alexandriam ingresso, quæ caput erat illius Prouinciæ, v. dicit ibi glo. fin. & ibi Odofred. & Fulgol. & habetur decif. 8. Regentis Reuerterij, tom. 4. in manu scriptis, & tangit Vinc. de Franch. d. decif. 393. n. 1. Mastrill. de magistr. lib. 5. cap. 6. num. 106. 108. & 110. Ponte de pot. Proreg. tit. de assens. reg. §. 5. n. 21. & seq.

22 † Alias essent duo in eadem sede, & regentia, quod iuri contrariatur, l. si ut certo, §. si duobus vehiculum, ff. commodati, Paul. Æmil. dec. Rotæ 275. n. 9. p. 3. & eandem rem in simul, & intolendum possiderent contra iura notissima, l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. possess. Alciat. conf. 3. num. 3. lib. 8. Marian. Socin. conf. 18. num. 8. lib. 2. Philipp. Corne. conf. 122. n. 5. vol. 3. Casian. conf. 7. num. 399. Cæsar Barz. decif. Bonon. 46. n. 20. haberetque dictus Regens Vrsinus exercitium muneris Regentis abique regentia, † de iure autem cessante officio debet beneficium cessare, l. generaliter, C. de Episc. & cler. l. Nefemius, cum l. seq. ff. de excusat. tutor. & similit. Alex. conf. 5. v. ius iuramentum, n. 2. vol. 5.

23 † Et beneficium in intuitu alicuius causæ cõcessum tollitur, & cessat, ipsa causa sublata, l. filio, §. mater, ff. de adimend. legat. Petr. de Ancharr. conf. 428. n. 3. l. sed si hac lege, §. liberos, vers. parentes, ff. de in ius vocando, & ibi Angel. & Iacobin. de Sancto Georgio, Marian. Soc. iun. conf. 160. circa præsentem consultationem, nu. 78. vol. 2. Alex. conf. 19. circa primum, vers. secundò probatur, lib. 6. Tiraq. tract. cessante causa, lib. 2. num. 47.

24 † Demum facit, quia quando iura transferuntur in alterum, remanent quoad primum inutilia, adeo quod etiam tertius ipso agente potest opponere de dicta translatione, ex his, quæ habentur in l. in testamento, C. ad lege falcid. vbi obijciuntur hæredi post restitutum hæreditatem, quod iura sunt in alium translata, Bald. in l. cum seruum quispiam, num. 7. C. de seru. fugit. Barth. Soc. conf. 78. num. 1. vol. 4. & sic remanet respectu D. Regentis Vrsini, nè sint duo Regentes Hispani in dicto supremo Italiae Consilio pro Regno Neapolis, existente Regnicola Regente Scipione Brandolino.

25 † Nam vt inquit D. Regens Carolus Tapia Marchio Belmontis meritisimus lib. 2. Iuris Regni Neapolis, rubr. 32. de officio magni Cancellarij, num. 3. & 4. ex Regentibus Neapolis, vltra illos, qui assunt penes Proregem, duo apud D. Regem assident, hi ab Imperatore D. Carolo V. primum constituti ad supplicationem Ciuitatis, quæ instituit, vt Regentem regnicolam de negotijs in-

formatum haberet in eius Curia, qui illorum expeditioni incumberet, vt apparet inter Capitula, & Privilegia Neapolis anni 1539. cap. 24. fol. 106. & per Marc. Anton. Surg. lib. 1. de Neapol. illustr. cap. 27. num. 41. † Et postea effectum est, vt alter Hispanus Regens adhiberetur, vt ad præsens obseruatur, qui si fuerit ascitus ex his, qui iam erant Regentes in Collaterali Consilio Neapolis, vt fuerat antiquior Regens Valenzuela, & post ipsum D. Regens Vrsinus, non veniebant cum nouo titulo, sed sola nominatione D. Nostri Regis illis infinnata illius mandato per Epistolam D. Præsidis dicti Supremi Consilij.

26 † Et nè desit nobis obseruantia eiusdem Consilij, non alienum, & nouum exemplum est circa hoc (vt antiquiora omittam) † quod cum Regens Marcus Antonius de Ponte Marchio S. Angeli fuisset similiter creatus Præses Sacri Consilij Neapolis, & in illius locum Regens factus in dicto Supremo Italiae Consilio præfatus D. Marchio Carolus Tapia, cum primum possessionem cepit, remansit solus, & dictus Marcus Antonius se abstulit ab exercitio, & administratione muneris Regentis, donec Neapolim fuit profectus, † & hic vltimus status debet attendi, l. mella, §. 1. vbi Bart. ff. de aliment. & cibarij. legat. Tib. Decia. resp. 73. n. 48. vol. 2. Casian. conf. 10. num. 7. Ioan. Bapr. Ferret. conf. 37. n. 2. & 3. vol. 1. Menoch. conf. 51. num. 40. vol. 1. Steph. Grat. tom. 3. discept. forens. c. 574. num. 8. & 11. † etiam si non doceatur nisi de vnicò actu, Cæphal. conf. 518. nu. 21. vol. 4. Franc. Burlat. conf. 224. nu. 3. vol. 3. decisio Rotæ 2. de præscript. n. 3. vers. tamen in nouis, Ioan. Bapr. Ferret. conf. 32. num. 11. vol. 1. Mastrill. decif. Siciliae 52. num. 2. part. 1.

27 † Neque obstat, quod Excell. Comes Montis Regij Præses dicti Supremi Consilij Italiae, occasione quod D. Antonius Ferrer Regens pro Staru Mediolani erat cum licentia suæ Maiestatis absens pro certo tempore suffecerit illius loco dictum D. Regentem Vrsinum, non enim hoc poterat præiudicium generare Regenti Valenzuela, saltem quoad præcedentiam ei spectantem vti Regenti proprietario, & de numero legitimo dicti Consilij; † nam dignitas supernumeraria non concurrit cum habentibus dignitatem de numero, l. 1. §. quod autem, C. de collegiatis, lib. 11. vbi Ioan. de Platea num. 1. Ant. Corbet. sing. incip. supernumerarius, fol. 631. Bart. in l. si duas, §. grammaticæ, num. 10. de excusat. tutor. per illum text. l. 2. C. de castrensi. & ministerial. lib. 12. dum ait: Si quis prima, vel secunda, vel tertia forma specialiter inter statutos gradum salutis maluerit impetrare, supernumerarius vltima forma tertia in matricula habeatur. † Vnde Ioan. Franc. Purpur. in l. et quid, n. 75. ff. si certum petatur, dixit, quod Collegiati numerarij præferuntur non numerarijs, argum. l. vnicuique, vbi glo. verb. extra filios, C. de proxim. sac. serm. lib. 12.

28 † Supernumerarij enim non gaudent priuilegijs Ordinariorum, ad text. in l. decurionibus, C. de silentiar. lib. 12. ibi enim triginta numero instituantur Consiliarij, & illi immunes dicuntur, &

propterea si alij creentur silentiarij non gaudebunt privilegij illorum, qui sunt numerarij, ad text. in l. fin. C. de apparitor. magist. milit. vbi disponitur, quod illi, qui sunt supra numerum, non gaudent privilegio fori, per quem text. ita dicit Iacob. Rebuff. in dict. l. decurion. in fine, vbi infert, 39 † quod si fiat legatum Canonicis Saturnini, & sint aliqui ultra numerum, illi nihil habebunt de legato, sequitur Andr. de Barulo in l. fin. C. de apparitor. lib. 12. Glos. & DD. in cap. cum M. Ferrar. de consuet. Vinc. de Franch. decis. 234. num. 9 D. Garf. Mastrill. decis. Sicil. 156. n. 31. & seqq.

40 † Sic Canonicum ultra numerum non percipere portionem privilegiam numerariorum post Innoc. & Abb. in cap. dilectus filius, nu. 8. vers. & idem de prebend. & ibi Ancharr. num. 6. vers. & predicta, tradit Menoch. conf. 1179. nu. 9. & 13. volum. 12.

41 † Nec obstat cap. precipimus fin. dist. 93. vbi dicitur, quod Locumtenens proprij Patriarche, aut Metropolitanij sui debet sicut illi honorari, Hippol. Rimin. in rubr. num. 10. de officio eius, cui mand. est iurisd. ex quo text. Roman. sing. 340. & Abb. in cap. cum olim, num. 1. de offic. & potest. ind. delegat. ait, quod Vicereceptor honorabitur ut Receptor, quasi subrogatus in locum alterius, habeat eadem privilegia, quae habebat ille, in cuius locum subrogatur, & similiter onera, l. decernimus, vbi Bart. & DD. C. de aqueduct. lib. 11. l. vnic. in fine, C. de collegiat. eod. lib. l. vnicuique, C. de proxim. sac. serin. lib. 12. Andr. de Barulo in l. eos, num. 1. C. de Comitib. rei milit. lib. 12. & in dict. l. vnicuique, eod. num. quare Officialis subrogatus debeat sedere in loco sui antecessoris, ad tradita per Menoch. conf. 52. num. 68. & 159. conf. 93. num. 50. & conf. 97. n. 157.

42 † Nam respondetur multipliciter. Primo, cum Steph. Bertr. conf. 73. num. 5. lib. 1. quod duae sunt species Vicegerentium, quidam enim sunt constituti ab ipsomet Rectore, vel alio principali officario in eius locum, & isti non omnino gaudent his, quibus gaudet principalis officarius constitutus, l. filius decurio. & l. Vicarij, ff. de legation. que iura pro hac parte etiam allegat Andr. de Barulo in dict. l. eos, num. 1. quidam vero sunt constituti ab Vniuersitate, quae conuenit eligere Rectorem, seu ab alio, cui hoc competit, & qui in locum Rectoris mortui, vel absentis constituit Vicarium, & iste gaudet immunitate, qua & principalis, l. fin. C. ut dignit. ordo seruetur, & de isto secundo loquuntur DD. in l. 2. C. de officio eius, qui vices alter gerit, & tradit idem Bertrand. conf. 117. num. 4. eodem lib. at dicitur D. Regens Vrsinus non est constitutus a D. N. Rege Vicegerens pro dicto D. Antonio Ferrerio Regente (quare salua pace sit dictam non est sine dubio, an potuerit constitui a solo Domino Praeside dicti Supremi Consilij Italicae, ex his, quae adducit Menoch. conf. 52. num. 2. & Ioan. de Platea in dict. l. eos, num. 2. † dixit, quod licet, qui adaequatur alteri, utatur eadem dignitate, privilegij, & iurisdictione illius, non ex persona illius, sed propria ex eodem Platea in l. 2. in fin. C. ut dignit. ordo seruetur,

& notatis per Bart. in l. 1. ff. de legat. 1. secus videtur in eo, qui est substitutus vice, vel loco alterius, quia non propterea adipiscitur dignitatem illius, est enim differentia inter delegatum, & alium vice alterius substitutum, ut notat Bart. in l. 2. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd. vnde Ioann. Francisc. de Ponte decis. Collateralis 15. num. 5. ait, quod aut Rex adaequat personas, & tunc habent per omnia eandem dignitatem, aut vero subrogantur, & constituuntur loco, & vice alterius, & tunc succedunt in omnibus, praeterquam in dignitate, quae videtur omissis annexa, & consideratur qualitas, & praestantia persona, suntque a persona haec inseparabilia, facit l. comperimus, C. de proxim. sac. serin. lib. 12. vbi in terminis illius text. qui subrogat aditorem in locum suum, licet succedat in officium, non tamen subintrat in praecedentia loci antiqui, quam ille habebat, sed erit vltimus, ut notat, & reassumit Lucas de Penna, ibi, verbo non prohibendi, & ibidem Ioann. de Platea post Glos. optime distinguit, & declarat materiam Decius in cap. sane lo secundo, de officio delegat. ut respectu honoris nunquam substitutus, subrogatus, vincemgerens, delegatus, & similes eandem habeant praerogatiuam, qua principales, secus vero quoad alia omnia, & respondet contrarijs, dicens aliud esse, quod debeat honorari tanquam representans personam principalem, & aliud, quod honoretur tanquam principalis, ut optime explicat Decius vbi supra, eandemque distinctionem facit Purpurat. in l. 1. nu. 633. ff. de officio eius, Ponte vbi proxime n. 7. 8. & conf. 7. n. 5. vol. 2. & ex Felin. in cap. cum olim lo secundo de offic. & potest. Iudic. deleg. nu. 1. Franc. Marc. decis. 806. n. 12. Thoro in compend. dec. 2. p. verbo procedere.

Ex quo etiam respondetur ad illud de Vice-rectore, cum dicitur D. Vrsinus non sit Regens pro Statu Mediolani, & desierit esse pro Regno Neapolis, † quia non potest esse Viceceptor Gymnasij, qui impeditur fungi munere Rectoris, Felin. in cap. 1. num. 4. de summa Trinit. & fide catbol. Carol. Ruin. conf. 348. num. 2. lib. 4. Menoch. conf. 17. nu. 8. vol. 1. Stephan. Grat. in addit. ad det. Marebiae 157. num. 10. post tom. 1. discept. forens. dicens, † cum enim hoc non liceat ei nomine proprio facere, multo minus licebit nomine alieno, cap. post cessionem de probat. & cap. sicut non suo 46. dist. 1. 1. ff. de aduin. rerum ad Civitat. pertin. Et generaliter hoc est verum, † ut habitas, & aequalitas requisita in aliquo principali, requiratur etiam in eius Vicegerente, cap. statutum, §. in nullo quoque de rescript. lib. 6. cap. fin. §. vices suas de offic. deleg. eodem libro, D. Regens Fulvius Constantius vir prudentia, literis, & omnium rerum ad regimen Regnorum pertinentium notitia insignis, olimque collega noster in Regio Collateralis Consilio Neapolis in repetit. l. nullus 60. nu. 45. & seqq. C. de decurion. lib. 10. Steph. Gratia. tom. 4. discept. c. 800. n. 5. † dices, quod subrogatus debet esse eiusdem qualitaris illius, in cuius locum subrogatur, ut Canonicus pro alio Canonico, ex glos. in l. si eu, §. qui iniuriarum, verbo danda post med. ff. si quis

quis eant. Bart. in l. 1. C. de mancip. & colo. parti. lib. 1. Angel. in l. stipulationes commodissimum, n. 3. ff. de verb. oblig. Mandol. reg. 4. Cancell. q. 8. nu. 3. ex quo inoleuit observantia iusta dicti Supremi Consilij, quod absente, vel impedito, aut mortuo aliquo Regente, negotia illius Prouinciae committuntur alteri, qui est praesens, † quemadmodum pro Statu Mediolani existit D. Regens Hieronymus Caimus vir, & experientia, literis, & mente recta insignis, cuius interuentus adiumento non indiget D. Regentis Vrsini.

48 † Rursus, quia argumentum subrogatorum non procedit quando subest ratio diuersitatis, Ioan. Pet. Surd. conf. 31. n. 42. lib. 1. ex Paul. Castr. conf. 73. incip. licet ista Dom. n. 3. in fin. p. 1. qui hoc tenet per text. in l. filia, §. Titia, ff. de condet. & demonstr. cap. Ecclesia vbi litte pendente, Marc. Anton. Nat. conf. 638. nu. 4. 1. Franc. Becclus conf. 101. nu. 60. Mastrill. de magistr. lib. 2. cap. 7. n. 7.

49 † Ut enim subrogatio vim habeat, debet esse omnia paria cum eo, in cuius locum subrogatur, ut est text. in l. 1. §. si quis autem, ff. de successor. edict. Bald. in l. certum, q. 4. in fine, num. 27. C. vnde legit. text. in ratione sui, in l. cum in fundo, §. si fundus, ff. de iure dotium, Alex. conf. 106. viso themate, n. 17. vol. 3. Paris. conf. 49. n. 78. lib. 3. Soc. iun. conf. 168. nu. 46. vol. 2. Menoch. de arbit. Iudic. lib. 1. q. 54. n. 30. & 32. Franc. Burlat. conf. 302. n. 51. vol. 3. Menoch. conf. 784. n. 12. vol. 2. dicens, quod subrogatio tunc vim suam obtinet, quando is, qui subrogatus est, aequalis est conditione, moribus, scientia, & peritia cum eo, cui subrogatus est, ut docuit Bart. in l. 1. C. de Praepos. agent. in reb. lib. 12. quem sequuntur esse Euerard. in loco à vi subrogat. n. 6. & cum D. Regens Vrsinus non sit Regens pro Mediolano, ut dicitur D. Antonius Ferrer, non debet causare praedictum Regenti Valenzuela, nec gaudere praecedentia contra ipsum, † nam subrogatus non succedit in privilegium primi, quatenus qualitas in eo deficit, ut ex Alex. d. nu. 17. & Sarnens. reg. de trien. possess. tradit Hier. Gabr. conf. 44. n. 15. vol. 2. Surd. conf. 31. n. 41. conf. 138. n. 21. & conf. 143. n. 48. lib. 1.

52 † Et regulam praedictam non habere locum in privilegij ex communi opinione Doctorum, in l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis eant. tradit Azeued. in l. 1. tit. 1. lib. 6. noua Recop. n. 27.

Vnde Hartman. Pittor. lib. 3. qq. iur. q. 24. num. 39. ait, quod vulgata regula de subrogato varias admittit limitationes, & inter cas, † ut locum habeat, quando in subrogato eadem est ratio, secus quando diuersa, l. cum fundus, §. si fundus, ff. de fund. instruct. Bart. in l. si pater filium, ff. de inoffic. testam. sic quoad diuersa est qualitas in subrogato, nunquam lapit naturam eius, cui subrogatur, l. 1. §. si quis autem, ff. de success. edicto, Bald. in l. certum, n. 22. C. vnde legit. laf. in §. fuerat, n. 9. in §. de action. Alex. conf. 106. n. 17. vol. 3. Barth. Soc. conf. 195. n. 1. vol. 2. Decius conf. 9. num. 7. & 8. & dixit idem Bald. in l. Parabolanos 18. n. 1. C. de Episcop. & cler. † quod ille, qui est subrogatus debet esse eiusdem iuris, & conditionis, cuius est ille, in cuius locum subrogatur, & debet esse talis, qui a prin-

cipio potuerit esse, & inducit contra Iudices, & Absentes iustitiarum Regni, nam quando recedunt de Prouincia, & reuertuntur domum, in locum suum subrogant vnum de Aduocatis, qui sunt de eadem Prouincia, qui non possunt per litteram illius text. quae vult, quod talis sit subrogatus, qui potuerit esse a principio, sed ille de Prouincia non potuit esse a principio, ut ff. de officio Assessorum, † & ita non potuit subrogari, & quando non tenet subrogatio, nec tenebit quod faciunt subrogari, pro quo Petrus de Monteforte in notis ad consuet. Regni Sicilia, lib. 1. tit. 51. de iustitiaris Assessoribus, Marius Giurba consil. 99. n. 33. & sequent. Euerard. in loco à vi subrogat. n. 5.

† Demum, quia respondet Gamma decis. 1. Portug. à nu. 49. quod qui succedit loco alterius, aut substituit pro eo, ut litte honore quod exercitium iurisdictionis officij, sed non procedet, nec habebit locum in his, quae antecessori competebant ratione dignitatis, ordinis, vel gradus, ut est praecedere, vel sedere primo, aut posteriori loco, cum primum sit reale, ad officium spectans, secundum vero personale, quod cessat, & extinguitur deficiente, vel absente antecessore, text. est in terminis in cap. Episcopos 17. distinet. ibi: Verum tempus ordinationis non ad Ecclesias, sed ad personas refertur, optime Alexand. in l. 1. num. 90. ff. de officio eius, cui mand. est iurisd. Ioann. Caphal. conf. 53. n. 15.

Nec obstat, quod dicitur Regens Valenzuela passus fuerit praecedi a D. Regente Vrsino post captam etiam possessionem, nam id fuit voluntarie, & vrbانيتatis gratia, cum diceretur cum de breui, & proximo discessurum, cum autem noram protraheret, iustum censuit a quo iure agendo suas rationes proponere vigore sui tituli, ne praetensa possessio ei noceret, † nam quando aliquis habet titulum possessionis in altero praesumitur iure familiaritatis, Crauet. conf. 61. n. 2. Surd. conf. 221. num. 2. conf. 260. num. 17. quae non nocet patienti ipsam, l. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. possess. Philipp. Corneus conf. 310. num. 5. conf. 231. n. 3. vol. 1. & conf. 250. nu. 2. eod. vol. Menoch. conf. 202. num. 144. vol. 2.

† Quae omnia fundare libuit, cum agatur de praecedentia in Consilio Supremo, quae suas habet praerogatiuas, & habetur magni praedictij causa super illis, ut probant Puteus decis. 440. lib. 2. & decis. 6. lib. 3. Cardin. Seraphin. decis. 22. nu. 3. & decis. 81. nu. 1. & Hieron. Gonzal. in proem. ad reg. 8. Cancellar. num. 30. Stephan. Grat. tom. 5. discept. forens. cap. 855. n. 1. tom. 5. Madridi 23. Octobris 1625.

SVMMARIVM.

- 1 Agens lege aliqua, vel statuto debet ante omnia probare qualitates ab eis requisitas.
- 2 Qualitas cuiusvis dispositionis, super qua quis fundatur, est ab eo probanda.
- 3 Qualitas, quae est causa poena inferenda, vel maioris imponenda, debet probari, nec sufficit probare factum, aut delictum.

- 4 Qualitatem, qua mutat speciem actionis, aut exceptionis, asringitur quis probare.
- 5 Iurisdictionem preatendens ob defectum, vel assensum alicuius qualitatis debet illam probare.
- 6 Imperans Iudicem delegatum ratione contrarius initi, aut delicti admisi debet de eo docere.
- 7 Qualitas tribuens iurisdictionem probari debet ab eo, qui absque illa qualitate non esset Iudex.
- 8 Qualitas, que est fundamentum iurisdictionis, si negetur, debet probari ab eo, qui se fundat in illa.
- 9 Qualitas concernens iurisdictionem, sine qua Iudex non possit procedere, est ante omnia plenè, licet summarie probanda.
- 10 Qualitas, que fundat, aut priuat, debet ante omnia probari, & n. 11.
- 12 Iurisdictione si alicui competat in casu notorietatis, si Iudex procedat nò confitito de notorietate, processus erit nullus.
- 13 Familiars Sancti Officij et valeant conueniri coram Iudicibus secularibus, & non coram Inquisitoribus debet esse probata qualitas, que abdicet iurisdictionem ab eis.
- 14 Qualitas quotiescumque est delatiua iurisdictionis probari debet ab eo, qui se fundat in illa.
- 15 Qualitatem, aut titulum delicti non sufficit allegare ad assequendam iurisdictionem, nisi probetur talis qualitas.
- 16 Absurda omnis illatio est rejicienda.
- 17 Iudex, qui pretendit iurisdictionem ex aliqua qualitate, potest capere informationem de ea ad fundandam iurisdictionem.
- 18 Qualitatis ad probationem ex stylo datur terminus summarius.
- 19 Constare quod debet, non sufficit si allegetur.
- 20 Affirmare nostrum, vel negare nihil mutat in rebus.
- 21 Narratorum natura est, non ut probent, sed ut probari debeant.
- 22 Qualitatis probatio summaria intelligitur respectu dilationum, non ut sufficiant, nisi duo testes deponentes de illa.
- 23 Qualitas tribuens iurisdictionem debet concludenter probari, non presumptiue, & per iudicia.
- 24 Iudicia ubi lex vult admitti solet exprimere.
- 25 Intellectus l. cum quadam puella, §. fin. ff. de iurisdictione omnium iudicum.
- 26 Qualitas tribuens iurisdictionem ad inquirendam si negetur debet probari, nec sufficit si allegetur.
- 27 Titulus solus delicti non facit aliquem reum.
- 28 Improperantur multa, que postea delentur.
- 29 Accusatus non dicitur reus, sed qui est conuictus.
- 30 Allegare in libello qualitatem, que tribuit iurisdictionem non sufficit, nisi de illa detur informatio.
- 31 Veritas non titulus delicti attenditur in criminalibus.
- 32 Credulitas facilis reprobat a legibus.
- 33 Crimum veritas, si deficiat probationibus certis instrui debet.
- 34 Suspicionibus grauari, aut damnari nemo potest.

ARGVMENTVM.

¶ Quod qualitas, qua fundat iurisdictionem alicuius iudicis, vel priuat illa in alium transfereudo cognitionem, debeat ante omnia probari, nec sufficiat solus titulus delicti, non probata qualitate iuri consonum censo ex sequentibus.

CONSILIVM CXCI.

Primò fundatur, quia agens ex aliqua lege, vel statuto debet probare ante omnia qualitatem ab ipsa lege, vel statuto requisitam, & si plures sint qualitates debet omnes probare, alias non obtinebit, vt re-

soluit Hippol. de Marfil. sing. 187. & in l. si quis ne questio. num. 130. ff. de quest. Petr. Caball. resol. crim. casu 125. Carol. Ruin. conf. 143. num. 9. vol. 2. Philipp. Decius conf. 540. num. 4. & conf. 626. eod. num. tom. 2. Caphal. conf. 720. num. 12. vol. 5. Tiraq. de retract. lignag. §. 8. glof. 7. nu. 2. & de pœn. temper. causa 13. num. 15. Cardin. Parif. conf. 12. n. 51. volum. 2. Purpurat. conf. 388. nu. 9. tom. 1. Bartholom. Soc. conf. 207. num. 2. vol. 2. Franc. Martzar. conf. 53. num. 11. & ex text. in l. Prætor, §. docere, ff. vi bonor. raptor. l. 1. §. ait Prætor, vbi Bart. ff. ne quid in flumine publico, resoluunt communem Doctor Marta voto 4. num. 2. Steph. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 90. nu. 25. Rota dec. 172. num. 1. & decif. 558. num. 1. part. 1. diuers. Saceri Palatij, Seraph. Oliuar. decif. Roræ 326. n. 1. & dec. 404. n. 6. Petr. Surd. conf. 45. n. 14. conf. 130. & 138. n. 1. Censius post suum tract. de censib. decif. Rotæ 38. n. 1. Aloyf. Ricc. plura referens, 4. p. colle. Etan. dec. collect. 768. Philip. Paschal. de virib. patr. potest. part. 1. cap. 6. num. 12. Flam. Cartar. decif. Gemæ 27. n. 4. Thom. Gram. dec. 65. num. 2. & conf. 1. foriudic. n. 50. & seq. Elbert. Leonin. conf. 12. n. 19. & conf. 51. n. 3. Hieron. Magon. dec. Florent. 21. num. 2. & 3.

¶ Secundò, quia cuiusvis etiam dispositionis qualitas, super qua quis fundatur, est probanda, Bartholom. Socin. conf. 33. num. 3. vol. 1. Caphal. conf. 627. n. 1. Elbert. Leonin. conf. 51. n. 3. Purpur. conf. 95. num. 4. & conf. 556. nu. 23. Surd. conf. 18. a. num. 7. conf. 207. n. 8. conf. 248. n. 19. & conf. 279. n. 4. Franc. Beccius conf. 138. n. 4. & conf. 183. nu. 10. Catalan. tract. de indult. c. 22. n. 14. & 15. Præpos. in cap. criminationes. n. 1. 2. q. 7. Philip. ad Monac. in cap. pia, n. 8. de except. lib. 6. Ioan. Garcia de nobilitat. glof. 1. n. 49.

¶ Tertio facit Hieronym. de Tortis conf. vnic. post consilia Antonij de Butrio, num. 2. & 7. vbi probat, quod quando qualitas aliqua est causa alicuius effectus, puta pœnæ inferendæ, vel grauioris imponendæ, non sufficit probare factum, nisi punctualiter deducatur, & probetur talis qualitas, cap. pro humani, vbi DD. de homicid. lib. 6. l. non solum, §. sed ut probari, vbi pulchrè Bartul. ff. de no-

noui oper. nunciat. glof. & Angel. in l. cum actum, ff. de negot. gest. Bart. in l. matrem, num. 3. & 4. C. de probat. l. spadonem, §. qui absolutus, & ibi Alberic. ff. de excof. tutor. l. in delictis, §. si detracta, ff. de no. x. al. actio. iacob. Anton. de Mauro allegat. 14. nu. 8. alleg. 16. n. 23. alleg. 36. n. 4. & alleg. 69. num. 6. Mar. Antonin. lib. 2. var. resol. 48. num. 12. & ex l. quotiens, §. qui dolo, ff. de probat. Maria. Socin. conf. 39. vol. 1. Octau. Cacher. dec. Pedem. 71. n. 22. cum seq. Iul. Clar. in praxi, §. fin. q. 66. vers. sed quid si pro parte, tradit Franc. Burfat. conf. 152. n. 17. conf. 154. n. 15. & conf. 214. n. 16. volum. 2. Catalan. d. c. 22. num. 16. & 17.

¶ Quarto facit doctrina Baldi in l. i. num. 18. C. de conuict. in deb. qui ad intellectum cap. licet causa de probat. & glof. ibi verbo se adstringit, dat regulam, quod licet regulariter ad qualitatem probandam non videatur aliquis se velle adstringere, secus est quando qualitas mutaret speciem actionis, vel exceptionis, vel faciat aliquem admitti ad id, ad quod aliàs non admitteretur, sequitur Casar Argel. tract. de acquir. possess. q. 3. n. 349. & q. 8. n. 1076. Et ita qui præcedit iurisdictione ob defectum, vel assensum alicuius qualitatis, debet de illa docere, Capiblanc. super prag. 8. de Baronib. part. 2. n. 118. & 136.

¶ Quinto pro ea facit idem Bald. in l. prescrip. q. 4. num. 32. C. si contra ius, vel util. public. vbi ait, quod si impetrari iudic delegatum tanquam esset hic contractum, vel delictum admittit, oportet, quod ratione fundatæ iurisdictionis contra aliàs non subditu fiat probatio de contractu factio hic, vel delicto, super quo impetratur, Franc. Beccius conf. 193. nu. 10. dicens, quod ¶ qualitas iurisdictionem tribuens est probanda ab eo, qui alioqui qualitate illa non concurrere Iudex esse non posse, vt pbat alios a se relatos, Crauc. conf. 196. n. 5.

¶ Sexto Barbof. in l. i. & 2. art. 1. num. 150. ff. de iudic. hoc comprobat dicens, quod quando certa qualitas est fundamentum iurisdictionis, si negetur, debet probari ab eo, qui se fundat in illa, ex Bart. in l. 2. l. lectur. numer. 9. Paul. Castr. ibid. eod. num. ff. si quis in ius vocatus, Innoc. in c. cum sit generale, num. 2. vers. oportet tamen de foro compet. Angel. conf. 6. n. 2. Curt. iun. conf. 124. n. 6. Alex. conf. 1. n. 8. vol. 5. Pet. Benint. dec. 18. nu. 1. & 2. Ioseph. Sesse dec. Arag. 425. n. 10. tom. 4. Hiero. Portoles in scholijs ad Molinum in repert. fororij Aragonum, §. appellatus criminalis, a nu. 7. vbi ait, quod ¶ qualitas concernens iurisdictionem, sine qua Iudex non possit procedere, est ante omnia plenè, licet summarie probanda, ex Abb. nu. 9. Felin. n. 3. in c. si clericus de foro compet. Alex. conf. 1. n. 8. vol. 5. Ignatius del Villar. resp. 15. q. 6. num. 7. Auend. de exeq. mandat. lib. 2. c. 26. n. 8. Menoch. conf. 2. n. 92. Thom. Gram. voto crim. 11. num. 7. cuius autoritate in consilio vnico de foriudicatione, quod est post decisiones illius, n. 51. & 53. resoluti Prosper. Carau. super ritib. M. C. V. Regni

¶ Neap. rit. n. 75. nu. 20. ¶ quod qualitas, qua fundat, aut priuat, debet ante omnia probari, Menoch. lib. 2. de arbitr. l. i. d. casu 191. n. 4.

¶ Septimò, id confirmat Farin. in praxi crim. l. x. tit. de Inquisitione, quest. 8. num. 86. dicens qualitas, qua iurisdictionem defert, ante omnia discutiti, & probari debet, l. 2. §. sed si dubietur, ff. de iud. l. si quis ex aliena, eodem tit. d. l. 1. §. ait Prætor, ff. ne quid in flum. publ. Bart. in l. multum 21. num. 4. ff. de condit. & demonstr. & in l. si finita 15. §. Iulianus, n. 18. ff. de damno infecto, dicens, quod qualitas contumacia debet liquere Iudici, aliàs decretum illius non valeret, l. hac autem, §. 1. ff. ex quib. caus. in poss. eatur, optime Andr. Gaill. tractat. de pace publ. lib. 1. cap. 23. num. 12. idem Farin. quest. 21. num. 87.

¶ Octauò, non est alienum, quod tradit Glof. 12 super verbo obseruandus, in cap. ad Audientiam lo tertio de iure iur. quod vbi cõpetit iurisdictione ratione notorietatis, & Iudex processit non confitito sibi de notorietate, non valet processus, d. l. multum, ff. de condit. & demonstr. Barbat. in cap. 1. n. 52. de offic. deleg. Felin. in dict. cap. si Clericus, l. imit. 2. V rill. in annot. ad Afflic. decif. Neapol. 297. num. 1.

¶ Nonò, in terminis iurisdictionis Sancti Officij, & suorum familiarium dixit Narbona super l. 20. tit. 1. lib. 4. noua Recop. glof. 19. n. 24. delictorum qualitates, vt occasione earum familiares a Iudicibus secularibus puniri valeant, ab accusatore, vel a fiscali, qui ex officio causam prosequitur probandæ erunt, cum sit fundamentum iurisdictionis, & illis innituntur ad familiares extrahendos a foro sanctæ Inquisitionis, ex traditis a Geminiano conf. 96. num. 8. vers. & si ipsi uellent, Rol. à Valle conf. 10. n. 22. vol. 3. Cardinal. Tusch. præf. conclus. lit. Q. conclus. 17. per totam, præcipue n. 4. & 27. rationem assignans, ¶ quia quotiescumque qualitas est delatiua iurisdictionis, debet ab eo probari, qui in ea se fundat, concludit idem Tusch. ibidem conclus. 18. per tot. Alex. in dict. l. 2. n. 16. ff. si quis in ius vocatus non ierit, Bart. in allegat. l. prescrip. n. 8. C. si contra ius, Cart. iun. conf. 124. n. 6.

¶ Et quod non sufficiat allegare qualitatem, nec titulum delicti, constat ex adductis a Farinacchio vbi supra, dum ait, quod si a principio ad impediendam iurisdictionem, qualitas illam tribuens ex aduerso negata fuerit, debet saltem summarie, plenè tamen probari secundum communem Doctorum opinionem, de qua restatur Alexand. dict. conf. 1. n. 8. vol. 5. Felin. in dict. cap. si Clericus, vers. prima conclusio, & fuit doctrina Innoc. in cap. super literis de rescript. in princ. & n. 7. vers. in quid, & num. 8. Alm. d. conf. 196. col. 2. in fine, Affl. decif. Neap. 297. n. 1. subiungitque Farin. quod si aliter in proposito diceremus, sequeretur absurdum, quod scilicet Clericus ex sola inquisitione, seu titulo accusationis de assassinio amitteret privilegium Clericatus, & iurisdictioni Iudicis secularis suppositus esset, contra omnium sententiã in d. cap. pro humani, & ea, quæ tradunt Petrus Bini. conf. 66. vol. 1. & Rujin. conf. 69. ex n. 6. vol. 5. ¶ & 16 d. cap. de bon. libert. & l. si patronus, §. ex testam. to, eodem tit. cap. at si Clerici de offic. Vicarij, Decius conf.

conf. 19. versio. suadetur, Cephal. conf. 210. num. 12. tom. 2.

17 † Et licet Iudex, qui iurisdictionem prætendit ratione alicuius qualitatis possit informationem capere ad fundandum illā, iuxta tradita per Abb. & alios in d. c. si clericus laicum, Petr. a Bella. pet. in l. ex quacunque, n. 6. & 15. ff. si quis in ius vocat. non ierit, Abb. in c. ad parte. Decani, n. 3. de re script. Decius in c. ceterum, n. 18. de iudic. & in c. ad audientiam, n. 4. de appellat. Menoch. de recup. poss. remed. 15. num. 206. Petr. Surd. conf. 280. nu. 3. & duobus seqq. qui rationes adducit in comprobationem.

18 † Ista summaria probatio iuxta praxim, de qua testatur Afiliot. d. dec. 297. nu. 2. procedit ita, quod datur terminus super verificatione qualitatis, quæ negatur, cum ea esset fundamentum iurisdictionis, & si apparebit, quod illa qualitas nō est verificata, remittetur causa ad Iudicem alias competentem, ex Innocent. in d. cap. super literis, & in cap. ceteris de iudic. Ioann. Andr. in cap. Romana, §. contrabentes de foro competent. lib. 6. Bald. in l. si quis ex aliena, ff. de iudic. Lopus allegat. 59. incip. Prælati, Lanfranc. de Oriano in cap. quoniam contra, verbo citationes de probat. Pet. de Ancharran. in cap. postulasti, q. 5. de foro competent. & dixit Felin. in d. c. si clericus laicum, n. 3. oportere, vt Iudex sciat se esse Iudicem, argum. l. quare, ff. de eo, qui pro tutore, nec sufficere id poni in libello, nam frustra esset factum dictum, cap. super literis, & dicit. l. si quis ex aliena, vbi Alberic. nu. 5. eam concord. vbi cognoscit Iudex, an sua sit iurisdictionis, † nam vbi oportet, quod aliquid constet, non sufficit si allegetur, glof. aurea, verbo alleget, in cap. non est de consuetud. lib. 6. & in rubric. ff. si quadrup. pauper. fecisset dicitur, & non probetur, glof. in cap. notificasti 33. q. 5. Malcard. de probat. concl. 934. n. 2. & concl. 1054. n. 1. iuncta l. 2. ff. de probat. † quia nostrum affirmare, vel negare, nihil in remutat, l. assumptio 6. ff. ad municip. & de incol.

21 † & narratorum in libello, seu accusatione, nati est, non vt probent, sed vt probari debeant, cap. si Papa, vbi Ioan. Monach. n. 1. de priuileg. lib. 6. Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 353. num. 14. Crauet. super ritu 179. num. 9.

22 † Vnde Malcard. de probat. vol. 2. concl. 1248. num. 9. ait, dictum Doctorum tenentium, quod qualitas tribuens iurisdictionem debeat summarie constare, debere intelligi, quod sit summaria probatio respectu dilationum, nō quod sufficiat vni testis, vel iuramentum, sed duo testes, † & D. Ioannes Franciscus del Castillo decif. Sicil. 156. num. 5. vol. 2. dicit, quod qualitas tribuens iurisdictionem non præsumptiue, & per inditia, sed concludenter probari debet, l. 2. §. sed si dubitetur, ff. de iudic. Paris de Puceo tract. de syndic. verb. Iudex, o. 2. n. 19. versio. Iudici semper debet constare, Benintend. d. decif. 18. n. 3. Gall. vbi supra, & ita dum pro Curia seculari instatur, reos, siue carceratos sibi renatti, tanquam subditos suæ iurisdictioni propter commissum delictum, debet ipsam delictum, & qualitatem probare.

24 † Rursum, quia quando lex requirit probatio-

nem, debet intelligi de plena, & vera probatione, non de præsumptiua, nam quando hac voluit esse contenta, id expressit, l. non omnes, §. à barbaris, ibi: Argumentis tamen cognoscendum est, ff. de re milit. d. c. pro humani, ibi: Et postquam probabilibus consistit argumētis de homicidio in 6. Alex. Ambrosin. de immum. Eccl. super Bulla Gregorij XIV. cap. 10. num. 4. versio. secundò.

† Neque oblitabit l. cum quadam puella 19. §. fin. ff. de iurisdic. omni. Iudic. ex qua DD. notant, quod quælio iurisdictionis expeidit secundū formam libelli, & quantitatis in eo petita, non secundum quod debetur, vt in l. fin. §. sed enim scimus, C. de appellat. & consultat. notat Bald. & inferunt, attendi titulum inquisitionis, etiā quod non sit verus, secundum Paul. Castr. ibi, l. quod libellum, C. de fide instrument. & iure iustæ fiscal. lib. 10. Gregor. Lop. in l. 22. tit. 1. part. 7. glof. 3. † nam intelligitur, & limitatur, quando qualitas iurisdictionem tribuens ad inquirendum negatur, ita tradit Ioann. Franc. de Ponte decif. Collat. Conf. Neap. 22. num. 7. sicut doctrina Bart. in l. 2. lectur. 1. num. 9. Paul. Castr. eodem num. Socin. & Iat. ff. si quis in ius vocat. non ierit. Aym. Crauet. conf. 196. num. 5. Curt. iun. conf. 124. n. 6. Benint. decif. 18. num. 2. Portoles supra num. 9. & 4. par. §. qualitas, n. 1. nam vt inquit Vinc. de Franc. decif. Neap. 330. per text. in l. quod ad statū, ff. de pœnis, & Angel. in l. atlethas, §. calumniator, nu. 7. ff. de his, qui not. infam. † titulus solus delicti non facit, quem esse reum, Menoch. lib. 11. de arbitr. iudic. quæst. 82. n. 6. D. Scipio Rouitus super prag. 1. Regni Neap. tit. de custodia reorum, num. 4. † dicens, quod multa improperantur, quæ postea delentur, l. furti, ff. de his, qui notant. infam. † neque qui accusatur, sed qui conuincitur reus est, l. fin. C. de accusat. cap. nonne §. quæst. 4. cap. certum 11. quæst. 3. cap. final. in fine 15. quæst. vltim. Constātin. Papa ad arbitrium Magnæ Curie Vicarie, cap. 4. num. 32. vnde Azevedo in l. 13. tit. 13. lib. 8. nouæ Recopilat. num. 10. † dixit, quod non sufficit in libello allegare qualitatem tribuentem iurisdictionem, nisi detur eius informatio, secundum Felin. in d. cap. si clericus, num. 2. & n. 3. in fin. de foro competent. lat. e. Sesse de indubit. magistr. Iustit. Aragon. cap. 5. §. 6. n. 24. 27. & 43. Andr. de Hern. in cap. 1. §. sed, & qui delentur, num. 43. quæ sit prima causa benefic. amittent. optimè Hieronym. Magon. decif. Florent. 21. num. 2. & 3. † Et in criminalibus veritas rei non titulus delicti attenditur, l. famosi, versio. hoc tamen crimen, ff. ad leg. Iuliam Maiest. nō subiecta innocentia (vt inquit Honorius, & Theodosius Imperatores) feriat, l. fin. in princ. C. de accusationib. † atque vt facilis credulitas euitetur, arg. l. 3. §. 1. ff. de eo, per quem factum erit, l. quod si seruus, §. sed si sic, ff. de in rem verso, l. mariti, §. plectitur, ff. ad leg. Iuliam de adulter. & præcipue in delictis, argum. l. meritū, ff. pro socio, l. seruos, ff. de marum. testament. cap. dudum de præsumpt. cap. 1. de scrutin. in ordin. faciend. & eorum, quæ dicit glof. in extrauag. rem non nouam, versio. non obstantibus de dolo, & contumacia, dicente Apuleio Philosopho Platónico lib. 10.

33 metamorphoeor. † veritatem criminum, fidemque probationibus certis instrui debere, nec suspitionibus tantam comecturam permissi, quia non temere credendum est, neque leui coniectura respondendum, † aut ex suspitionibus quicquam damnari, & grauari, l. absente m, vbi glof. ff. de pœnis, Constant. Papa, supra n. 36. & 38. Fachineus lib. 1. controuers. cap. 29. versio. eorum, Alber. in l. Diuus, nu. 5. ff. de offic. Præsidis, optime D. Gaspar Maltrilus tract. de indultu generali, cap. 29. num. 20. dicens, hanc esse communem resolutionem Doctorum, secundum quam fuit iudicatum per Magna Regiam Curiam Siciliæ Regni in pluribus causis, quod verius, & securius de iure censeo. Saluo, &c.

SVM M A R I V M.

- 1 Manutentionis iudicium esse parui præiudicij, qui tenuerint.
- 2 Manutentio conceditur etiā mero detentatori.
- 3 Decretum interim, seu manutentionis reputatur interloquutorium.
- 4 Appellatio à decreto interim regulariter non operatur effectum suspensiuum.
- 5 Vicarius vnus, aut plures simpliciter, aut in solidū possunt constitui in vno Archiepiscopatu, vel Episcopatu, non tamē est necessē.
- 6 Vicarius potest constitui cum ampla, vel coarctata facultate.
- 7 Pedanei Iudices in pluribus legibus nominantur.
- 8 Episcopi, & Vicarij generalis vnus, & idem est Consistorium.
- 9 Vicarius generalis includitur sub nomine Episcopi.
- 10 Vicarius generalis ed ipso, quod constituitur, censetur creatus in spiritalibus, & temporalibus.
- 11 Vicarij foranei sunt qui deputantur in certis locis, aut certa parte Diocesis, etiā si sit in Ciuitate, in qua residet Episcopus, & n. 2.
- 13 Vicarius generalis in quibus differat à foraneo.
- 14 Vicarius non generalis licet ab Episcopo constituitur ad vniuersitatem causarum, non recipit iurisdictionem à iure sed ab Episcopo.
- 15 Appellari non potest à Vicario foraneo ad Metropolitanum, sed ad Episcopum constituentem, vel eius Vicarium generalem.
- 16 Vicarius foraneus non facit idem consistorium, nec reputatur eadem persona cum Episcopo.
- 17 Appellari non potest à Vicario generali Archiepiscopi, vel Episcopi ad eos sed ad illorum Superiorem.
- 18 Archiepiscopi Toletani Consilium facit eū eo idem Tribunal, sicut generalis Vicarius.
- 19 Vicarius Archiepiscopi Compostellani deputatus in Ciuitate Salmanticensi non est generalis, sed foraneus.
- 20 Vicarij foranei non cognoscunt de causis hæreticæ prauitatis, matrimonialibus, aut criminalibus, sed referuntur ex amari Episcoporum.
- 21 Vicarius foraneus non suo, sed Archiepiscopi, aut Episcopi nomine iurisdictionē exercet, nec ipsam potest præscribere.

22 Vicarij foranei non concedunt littras monitoriales pro rebus subtractis, aut deperditis, sed Episcopi, aut Vicarij generales.

23 Vicarij foranei regulariter non committuntur executione litterarum Apostolicarū, nisi ex certa scientia Pontificis, & n. 33.

24 Vicarius generalis non se intromittit in eo, quod commissum est alicui Vicario speciali, & multo minus foraneus.

25 Isaiæ locus cap. 10. ponderatur.

26 Voluntarij actus non extenduntur, vltra quā geruntur.

27 Gratis quæ fiunt, non debent ad necessitatem reduci.

28 Actus mera facultatis non inducūt consuetudinem restrictiuam libera potestatis.

29 Ecclesia libera facultas non restringitur, ed quod certus numerus in ea sit institutus aliquando.

30 Iudicium soluitur vet ante eo, qui iudicare iussit.

31 Episcopus licet in aliquo Oppido habuerit Vicariū etiā generalem, tamē Communitas illius Oppidi non potest intentare iudicium manutentionis, vt illum ibi conseruet, sed Episcopus poterit amouere eum, & aliō transferre.

32 Auctoritatibus minus bene in contrarium citatis respondetur.

34 Vicario amobili non datur manutentio contra eum, qui ipsum nominauit pro eius libito voluntatis.

P R O

Dignitate Archiepiscopali Toletana.

C O N T R A

Villam Talaueræ Regiæ, & Vicarium foraneum D. Archiepiscopi Toletani ibi residentem.

A R G V M E N T V M.

¶ Vicarium Talaueræ esse foraneum, & ab eo appellari posse ad Vicarium Generalem Toletanum, vel Consilium D. Archiepiscopi Toletani, nec suos terminos posse transgredi, aut diētā Villam in hoc esse audiendam.

C O N S I L I V M C X C I I.

Vm recognouerim scripturas concernentes Vicarium Talaueræ, & decreta manutentionis prouisa in Tribunali Nuntiaturæ Apostolicæ, & recognouissim, quod iuris est ad fauorē dignitatis Archiepiscopalis, cum ea, quæ pro ipsa deducta fuere non mihi ex integro satisfecissent, nec animum quiescere fecissent, sed maiori studio rem indigere animaduersiōem, eo, vt æquum erat adhibere, fateor ingenuè me non parum dubitaturum fore de iustificatione dictorum decretorum, nisi conceptum meum

ful-

ſuſpenderet præſumptio Regij Cõſilij, per quod declaratum fuit, in dicto Tribunali Nunciaturæ non fieri vim in deferendo appellationi in terpoſitè pro dignitate Archiepiſcopali, quoad effectum ſuſpenſuum conſeruandi in dicta Villa dictum Vicarium, etiã cum præſentis prærogatiuis generalis Vicarij, ſed ſolum eſſe deferendũ quoad effectum deuolutiuum, cenſendo forſan, ¶ quod iudicium manutentionis eſt parui præiudicij, ex Crau. conſ. 158. n. 12. Menoc. de retin. poſſ. rem. vlt. n. 34. Paleor. dec. Rot. 19.

1 ¶ Et quod ex eo conceditur etiã mero deſentatori, Paul. de Caſtr. in l. Attilius Regulus, vbi Imol. num. 5. Roman. 7. ff. de donat. Ioan. Neuiz. conſ. 60. nu. 3. verſ. ¶ dicit, Paul. Rota decij. 64. n. 8. par. 1. nouiſſ. Sacri Palatij, Mantic. decij. 185. num. 7.

3 ¶ Et quia hæc decreta interim, ſeu manutentionis reputantur interlocutoria, ex Couar. in præſ. c. 17. n. 2. ¶ cuius reſpectu appellatio regularitèr non operatur effectum ſuſpenſiuum, ex l. 1. C. ſi de momentan. poſſeſſ. & traditis per eundem Couar. c. 23. præſ. n. 8.

4 Tamen diſcurrendo prædictum ex integro, mihi videtur carere iuſtitia prætenſionem dictæ Villæ, & Vicarij Talaueræ, ¶ nam & ſi non dubitem, quod in aliqua Diœceſi, aut Archiepiſcopatu præſentim tam inſigni, prout eſt Toletanus poſſit conſtitui nedũm vnus generalis Vicarius, ſed plures, id iure permittete, ſiue cõſtituantur ſimpliciter, vel inſolidum, vt notant DD. in c. 2. vbi Dominic. de S. Geminian. col. pen. Lapus n. 20. de offi. Vicarij lib. 6. Card. in clem. ¶ ſi principalis de reſcript. Rebuff. in præſ. benef. p. 1. tit. de Vicar. Episcop. n. 1. vt practicatur in Vicarijs generalibus Toletanis, qui reſidentiam ordinariã habent in Regia Vrbe Toleti, & Oppido Compluri.

6 ¶ Non tamèn Episcopos cogitur habere dictos Vicarios, & ſi veli, eſt in facultate illius tribuere amplam, vel coarctatam facultatem, Mohed. dec. Rot. 4. de offi. Vicarij vbi Additio, Rota dec. 297. par. 2. diuerſ. Sacri Palatij, Steph. Gar. decij. Mar. vbi 113. n. 1. ¶ 7. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 13. n. 46.]

7 Difficultas reſidet reſpectu aliorum Vicariorum, qui in ſcripturis ad me trãſmiſis vocantur (erroneè tamèn) pedanei Vicarij ¶ vt leges de aliquibus iudicibus loquuntur hoc nomine, l. quod ſi quis, ff. de quis eum, qui in ius vocatus, l. ſi quis, §. omnes, C. de pact. ¶ in tit. C. de pedant. Iudic. nouell. 112. tit. 11. de Iudic. c. 9. & habetur in tit. de milite vaſſallo in vlt. feud. lo. de Imol. in c. intelleximus, n. 5. de ord. cognit.

8 Horum autèm propriũ, & honeſtius nomen, quod à Doctõribus tribuitur eſt Vicariorum foraneorum ad differentiam generalium, & huius ſecundæ ſpeciei ſunt Vicarij reſidentes Matriti, Talaueræ, & Alcaraz, & ſi quis alius reperitur eis ſimilis, non obſtante quod aliqui eorum reſideant in loco nobiliori, aut habeant maiorem diſtrictũ, & maioris territorium, aut illis ſit cõceſſa amplior facultas, adhuc autèm multum, ¶ & in multis diuerſificatur à Vicarijs generalibus, quorum vnũ,

& idem conſiſtorium eſt cum Episcopo, aut Archiepiſcopo, c. 2. de conſuet. lib. 6. c. Romana de appell. eod. lib. 1. in l. apertiffimi, n. 9. verſ. aduertit tamèn, C. de iud. Cauagnol. in addit. ad Menoc. cõſ. 17. nu. 9. ¶ conſ. 52. nu. 3. ¶ 8. vol. 1. idem Menoc. conſ. 902. n. 30. vol. 10. Achil. de Graf. decij. 3. de offi. Vicarij, nu. 3. Marc. Antonin. lib. 1. variar. reſol. 57. n. 18. Iacob. Gall. conſ. 62. nu. 5. Ant. Ricciul. tract. de iure perſonar. extra Eccleſ. grem. exiſtent. lib. 9. c. 2. n. 15. Io. Bapt. Coſta conſ. 24. n. 3. Iacob. Sbroz. tract. de Vicar. Episc. lib. 1. q. 137. n. 2. ¶ lib. 3. q. 2. n. 3. q. 6. nu. 11. ¶ q. 29. n. 2. Suar. de Paz in præxi, 2. tom. prælud. 3. nu. 4. Petr. de Anchar. conſ. 340. n. 1. Hieron. Gabr. conſ. 32. n. 5. ¶ conſ. 190. num. 10. vol. 2. Riccius dec. 8. Curia Archiep. Neap. num. 2. part. 1. ¶ dec. 265. nu. 4. par. 3. [Bombin. conſ. 22. nu. 23.]

9 ¶ Vnde dixit Philippus Probus ad Ioannem Monachum in cap. 2. de conſtitutionib. in 6. quod Vicarius generalis includitur ſub nomine Episcopi, idem Riccius decij. 79. n. 5. p. 4. & comprobant tradita per Proſper. Farin. dec. Rota 474. n. 3. tom. 1. p. 2. ¶ & eò ipſo, quod conſtituitur Vicarius generalis, in ſpiritualibus, & temporalibus conſtitutus cenſetur, Rebuff. conſ. 74. n. 7. & poteſt omnia, quæ ſunt iuriſdictionis Episcopi, cõmpreſis caſibus expreſſe reſeruatũ, Petr. Philſp. Corneus conſ. 181. n. 39. vol. 2.

10 ¶ Vicarij autèm foranei ſunt qui deputantur in certa parte Diœceſis, vel in certis Oppidis, cap. 1. in princ. & ibi gloſ. verbo foranei de offi. Iudic. ordin. lib. 6. clem. 2. in fin. vbi etiã gloſ. de reſcript. Caleſtatus in rubr. ff. de officio eius, cui mand. eſt in rijd. n. 48. Alex. conſ. 12. nu. 3. vol. 6. Franc. Marc. q. 317. Delphinat. nu. 17. par. 1. Marc. Ant. Cucc. lib. 2. inſtit. maior. c. 8. de Vicarijs, n. 7. Marãta de ord. iudicior. 4. par. 5. diſtinct. princ. n. 14. Sbroz. de Vicario Episc. lib. 1. quæſt. 3. n. 29. quæſt. 13. n. 1. quæſt. 20. num. 3. ¶ 8. quæſt. 29. n. 10. ¶ lib. 2. quæſt. 62. n. 27. Io. Narbona tract. de appell. à Vicar. ad Episc. part. 1. n. 24.

12 ¶ In tantum quod Thomas Sanchez tom. 1. de matrim. lib. 3. diſp. 29. quæſt. 1. n. 11. reſoluit, quod ſi Vicarius conſtituatur in aliqua parte ſpeciali Diœceſis, licet ſi ſola in Ciuitate, in qua reſidet Episcopos, adhuc nõ erit generalis, ſed foraneus, & delegatus, ita Cardin. in d. clem. 2. n. 2. de reſcript. Mohedan. decij. 5. de appellat. n. 3. Ioan. Bap. Coſt. d. conſ. 24. n. 2. Iacob. Sbroz. d. lib. 1. c. 23. n. 4. ¶ q. 29. nu. 1.

13 ¶ Pro quo eſt notabilis determinatio Baldi conſ. 162. incip. caſus ſuper quo, num. 11. part. 2. ibi: Ergo in poteſtate huius Vicarij non venit, dato quod eſſet Vicarius, quia illa decretalis quanquam de uſuris, lib. 6. non dicit, vices gerenti in ſpiritualibus, vel Vicario in ſpiritualibus vices gerenti, vel Vicario quaſi de illo, qui habet generalem poteſtatem, ¶ qui idem facit conſiſtorium cum Episcopo, ¶ ad quod recurritur præter excepta, ſicut conſtitutum eſt de inſtitutio. cap. 2. de regular. cap. 2. de frigid. ¶ maleſ. cap. 1. de appellat. cap. Romana in princ. lib. 6. quod mandata ſunt ſtricti iuris de offi. deleg. cap. P. ¶ G. de reſcript. cap. cãm dilecta cãm ſimilib. dico, quod Vi-

Vicarius in ſpiritualibus non facit idem conſiſtorium cum Episcopo, ¶ per conſequentes poteſt dici foraneus, ergo non eſt de perſonis, quæ requiruntur ad hanc cautionem exigendam ſecundum formam decretalis, quanquam hæc clarè probatur per clem. ¶ ſi principales de reſc. coniuunctis duab. gloſ. ſuis, cum enim illa clement. velit principalem Vicarium, ſeu Vicarium poſſe dari deleg. non autem foraneum, gloſ. 3. vult, Vicarium in ſpiritualibus delegare non poſſe, item gloſ. penult. vult, quod foranei ſunt, qui ad certos actus deputantur, & comprobatur Thom. Sanchez vbi proximè, nu. 10. verſ. dicendum tamèn, ¶ dicens, quod etiã quando eſt conſtitutus ad vniuerſitatè cauſarum, adhuc non eſt ordinarius, ſed delegatus, quia non habet iuriſdictionè à iure, ſed ab Episcopo ex Iuribus, & Auctoribus à ſe allegatis, & cõprobant adducta per Sbroz. d. lib. 2. q. 62. nu. 27. ¶ ſeq. & prius tradiderat d. q. 22. d. num. 3.

14 ¶ Quare licet uſurparint nomen Vicarij generalis, nil officit, nec eſt necit, vt ab eis poſſit ad Metropolitanum appellari, vt late probant Specul. tit. de appellat. §. nunc tractemus, verſ. ſi vero delegato, Stephan. Bertrand. conſ. 33. num. 3. volum. 3. Ioan. Hieronym. Campanil. in diuerſ. iuris canon. rubr. 11. cap. 23. num. 130. Garcia tract. de benefice. part. 5. cap. 8. nu. 30. ¶ 36. Thom. Sanch. vbi proximè, num. 12. ſed erit appelladum ad Episcopum conſtituentem, vel ad eius Vicarium generalem, ſecundum Archid. in d. cap. 2. de conſuet. in 6. Cardinal. in d. clem. 2. num. 25. de reſcript. Rebuff. vbi ſupra tit. de Vicar. Episc. num. 6. gloſ. verbo foranei ſupra eit. Maranta in ſpec. Aduocator. 4. part. diſt. 5. num. 14. Couar. in præſ. c. 4. n. 8. Rota dec. 297. n. 1. part. 2. diuerſ. Sacri Palatij, Mailtrill. decij. Sicil. 236. n. 12. par. 3. Matth. Apicell. tract. de ſuſcip. offi. ſocial. n. 48. Et eſt ratio, quam adduxit Ioan. Franc. Leon in theſaur. fori Eccleſ. part. 1. cap. 10. num. 6. verſ. foranei, [Auguſt. Barboſa in collect. ad cap. 2. de conſuet. lib. 6. num. 8.] ¶ quod non faciunt idem Conſiſtorium cum Episcopo, nec dicitur vna, & eadem perſona cum ipſo, ſicut generalis Vicarius, Cardin. vbi proximè, nu. 23. Specul. tit. de offi. ordin. Steph. Aluin. tract. de poteſt. Episc. cap. 2. n. 11. Sbroz. d. q. 62. n. 7.

15 ¶ A Vicario autèm generali, non ad Episcopũ, vel Archiepiſcopum ſuum, ſed ad illorum Superiorem eſt appellandum, etiã iure ciuili attentò, l. ad dictos in fin. l. præcipimus in princ. C. de appell. cap. Roman. 4. §. nec clericos, vbi Zauarell. n. 2. de foro compet. lib. 6. cap. Roman. §. 1. de appell. eod. lib. Petr. de Anchar. d. conſ. 340. num. 1. Bertrand. vbi ſupra, Petr. Greg. in cap. conquirente de offi. ordin. cap. 11. nu. 22. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 12. nu. 19. [late Auguſt. Barboſa in collect. ad c. 2. de conſuet. in 6. d. n. 1.]

16 ¶ Et idem procedet reſpectu conſilij Archiepiſcopi Toletani, cuius prout Vicarij generalis idem eſt Tribunal cum Archiepiſcopo, vt ex d. c. 2. de conſuet. in 6. tradit Proſper. Farin. dec. Rota 555. n. 1. in nouiſſ. nouiſſ.

18 ¶ Et hæc, quæ diximus de Vicarijs foraneis, quod licet Archiepiſcopi ſoliti ſint in Diœceſibus ſuo-

rum ſuffraganeorũ, & poſſint deputare Vicarios, qui prohibeant Indicibus, à quibus appellatum fuerat, nõ pendente appellatione innouet, & procedant, vt per Sbroz. diſt. lib. 1. q. 13. num. 2. adhuc ſunt Vicarij foranei, ¶ vnde Mohed. decij. 5. de appellat. n. 2. reſoluit, quod Vicarius Archiepiſcopi Compoſtellani deputatus in Ciuitate Salmantina ad cognoſcendum de appellationibus quinque, aut ſex Episcopatum ſuffraganeorum, nõ eſt Vicarius generalis, ſed foraneus.

19 ¶ Quare Vicarij foranei non habent cognitionem cauſæ hæreticæ prauitatis, matrimonialium, nec criminalium, quæ Episcoporũ examini ſunt reſeruata per Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. §. ad hæc, Proſp. Farin. decij. 248. nu. 1. ¶ dec. 382. n. 1. ¶ 4. tom. 2. p. 1. dicens, quod licet dictum decretum Concilij non excludat immemoriam, tamèn donec de illa conſtituerit, & per tres ſententias conformes fuerit iudicatum, non inferior, ſed Diœceſanus debet interim de his cauſis cognoſcere, quod multo magis procedit reſpectu Vicarij foranei, qui perperam in contrarium manutentionem intendit; ¶ nam eò ipſo, quod quis eſt Vicarius foraneus, non nomine proprio, ſed Episcopi, aut Archiepiſcopi illam iuriſdictionem exercet, quod impedit acquiſitionem præſcriptionis, vt ex Carolo Ruin. conſ. 217. n. 13. verſ. allegat etiã n. lib. 1. tradit Rota per Proſp. Farin. d. dec. 248. n. 6.

20 ¶ Quare vt ait Leonius vbi proximè minus literas monitoriales pro occultis, deperditis, aut ſubtractis rebus concedere poſſunt, ſed Episcopi ſolum, aut generales Vicarij, Concil. Trid. de reform. ſeſſ. 25. c. 3. ¶ nec illis committitur executio literarum Apoſtolicarum, Rebuff. in præxi benefice de Vicario Episcopi, part. 1. num. 4. Bernard. Diaz reg. 243. Ioan. Gutier. tom. 1. canon. qq. cap. 11. num. 8.

21 ¶ Et ſi Vicarius generalis non poteſt ſe intro-

22 mittere in eo, quod cõmiſſum eſt ſpecialitèr alij Vicario ſpeciali, vt ex c. 2. de offi. Legati, tradit La pus Abb. in c. 2. n. 19. de offi. Vicarij, lib. 6.

23 Quomodo poteſt velle Vicarius foraneus, ſiue Talaueræ, ſiue alibi cõſtitutus procedere in cauſis non ſibi commiſſis, aut in talem, tantamque audaciam proſilire, vt audeat litem mouere aduerſus dignitatem Archiepiſcopalem, & Sereniſſ. illius Adminiſtratorem, & Coadminiſtratorem eius Eminentiſſimũ, vt eis inuitis, & reſuſtanti- bus velint iuriſdictionem exercere non ſibi commiſſam, in nõ negatã, & ſolis Vicarijs generalibus communicatam, ¶ poſſumus enim dicere cum Iſaia cap. 10. Numquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea, aut exaltabitur virga contra eum, à quo trahitur? quomodo ſi elenetur virga contra elenentem ſe, & exaltetur baculus, qui vtrique lignũ eſt. Et hoc quãuis aliquis ex Dominis Archiepiſcopis præteritis commiſiſſet aliquas ex dictis cauſis Vicarijs foraneis Talaueræ, aut datus illis titulus generalium, hoc enim non obligabat, nec poterat in futurum præiudicare, ¶ nam actus noſtri voluntarij non extenduntur ultra quãtu geruntur, arg. legis voluntariã, C. de execut. tutor. gloſ.

glos. *verbo agnouerit, in l. non dubium, C. de testam.*
 27 † & quia ea, quæ sunt gratis, non debent ad necessitatem reduci, glos. fin. *in l. solet, ff. de offio. Procons.* vbi DD. notant, quod donatio facta gratis, non inducit obligationem in futurum ex necessitate, & si fieret plures, † quia actus mera facultatis non inducit consuetudinem restrictiuam liberæ potestatis, Abb. *in c. ex parte, n. 7. de concess.*
 29 *præb.* vbi inferit, † quod si in Ecclesia solitum sit viginti institui, per hoc non inducitur consuetudo illius libertatem restringens, idem docuit *in cap. Abbate, nu. 9. & 10. de verbor. signif.* rationem reddens, quia non apparet, quod per hos actus voluerint iuri meo præiudicare, quin non vtatur facultate mihi concessa, quem sequitur *Surd. cons. 127. nu. 23. circa medium, vol. 1. Marc. Anton. Genuef. in practicabilib. Ecclesiast. q. 726. nu. 2. † & facit text. in l. iudicium soluitur, ff. de iudicij, vbi Paul. l. C. ait, quod iudicium soluitur vetante eo, qui iudicare iusserat.*
 Et respectu dictæ villæ Talaueræ procedit idē, nec perspicio, quo modo potuerint concedi dicta decreta mantentionis, † cum sit certum, quod quāuis Episcopus interdum retinuerit Vicariū etiam generalem in aliquo loco Diocesis, tamen Cōmunitas illius loci non potest contra Episcopū intentare se manteneri in illa possessione, vt in proprijs terminis tradit Paul. Amil. Verall. *decif. 306. num. 3. & seqq. par. 1. Stephan. Gratian. decif. 113. n. 6. Doctor Marta tom. 6. digestorum nouissimorum, tit. de Episcopo, c. 7.*
 32 † Demum vt nihil omittamus: puto deceptū eum, qui de iure contrariam allegationem fecit, dūm citat Flor. Diaz de Mena *lib. 1. variar. quæst. 4. n. 8. & Molin. lib. 1. de iust. & iure, q. 10. ad probandum, quod Vicarij Archiepiscopatus Toletani, qui sunt in dictis locis extra Toletum, & Complutum sint Vicarij generales, nam Molina in libro meo quem recognouit, nec verbum de hoc loquitur, & Flores de Mena asserit contrarium, & solummodo addit, quod propter præminentiam dictorum officiorum, & quod præfident in locis principalibus, & habent districtum suæ iurisdictioni suppositum, † solent eis multoties dirigi commisiones, & executiones litterarum Apostolicarum, vt etiam obseruauit Hieronym. Gabr. *cons. 32. nu. 17. tom. 2. si hoc fiat ex certa scientia Pontificis, vt ex glos. in clem. & si principalis, vbi Imola n. 7. de rescript. Iacob. Sbroz. d. lib. 2. quæst. 23. nu. 9. alias enim difficultate non caret, quod valeant Vicarij foraneis committi similes delegationes, vt obseruat idem Sbroz. d. q. 23. nu. 8. sed hoc vt cuiusque sit, non tollit, quod sint verè Vicarij foranei, † & vt non comperat mantentio, faciunt fundamenta, quæ in casu aliquantulū simili Vicarij amouibilibis tradidit Flores de Mena *d. lib. 1. q. 10. art. 4. nu. 57. & seqq.* & est multum dignū consideratione, quod si in dicta Villa Talaueræ constitueretur Vicarius cum prerogatiuis generalis, & absque subordinatione, & dependentia, quam hucusque habuit à Vicario Generali Toletano, vt etiam est de iure secundū Sbroz. *d. q. 62. nu. 5. sequerentur maxima incon-***

uenientia recto regimini, & administrationi iustitiæ, prætenderent idem alij Vicarij non solū Matriti, sed etiam Alcarazensis eisdem, & fortioribus rationibus, & grauius ferrent, quod in eo præferretur illis Vicarij Talaueræ, & sic videretur sufficere, quod vtatur facultate limitata tanquā Vicarius foraneus, vt est illi concessa, non permitrendo, quod ultra commissā vtatur nomine, aut prerogatiuis Vicarij generalis. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 *Pensio imponitur super fructibus, & respectu, & ordine, ad eos.*
- 2 *Pensionarius æquiparatur usufructuario.*
- 3 *Usufructus commoditas durat, donec viuit persona penes quam residet.*
- 4 *Pensionis commoditas residet penes pensionarium, donec viuit.*
- 5 *Usufructuarius transmittit ad suos hæredes fructus iam quæsitos.*
- 6 *Pensiones regulariter conceduntur ex causa alimentorum, vt commodius pensionarius sustentari valeat.*
- 7 *Legatum si sit relictum pro alimentis, legatarius transmittit ad suos hæredes ius exigendi alimentum præterita.*
- 8 *Pensiones decursæ ex fructibus in vita usufructuarij pertinent ad hæredes illius.*
- 9 *Pensionum soluendarum termini regulariter sunt dies festi Natiuitatis S. Ioannis Baptista, & D. N. Iesu Christi.*
- 10 *Pensionis rata non soluitur ex stylo Romana Curie secundum aliquos, si pensionarius decedat antequam dies solutionis veniat.*
- 11 *Consuetudo Romana Curie generalis, vel specialis an sit obseruanda in Tribunalibus, & causis Ecclesiasticis Hispania.*
- 12 *Pensionis rata quando debetur, distinguuntur tres casus.*
- 13 *Fructus vnus tantum est, totius anni.*
- 14 *Fructus non percipiuntur dietim, sed in mense aridorum, & in tempore vindemiae liquidorum.*
- 15 *Beneficiatus debet pensionem soluere pro rata fructuum perceptorum, & non pro rata temporis, ex opinione, quam sequitur Rota.*
- 16 *Pensio imponitur super fructibus, & non super tempore.*
- 17 *Tempora solutioni pensionum præfinita sunt gratia commodioris solutionis.*
- 18 *Fructuum integra collectio, vt eius respectu fiat pensionis solutio, intelligitur facta die 23. Septembris cuiuslibet anni.*
- 19 *Cardinalis Casar Baronius Eminētissimus decif. sit 29. Iunij anni 1607.*
- 20 *Pensiones non exactas dici fructus pendentes, qui tenuerint.*
- 21 *Fructus si sint percepti, pensiones quoque intelliguntur perceptæ, & si dies soluendi nondum venerint.*
- 22 *Fructus si sint recollecti super quibus pensio debetur, tempus videtur adiectum solutioni, & non obligationi.*

- 23 *Intellectus l. defuncta, ff. de usufruct.*
- 24 *Fructus id ipsos, quod sunt recollecti, parit actio nem pensionario transmissibilem ad hæredes.*
- 25 *Rota obseruanti in hac materia est attendenda.*
- 26 *Pensionarius quolibet die debet recitare officium paruum B. Mariæ.*
- 27 *Pensionarius carere non debet rata sua pensionis respectu ad fructus perceptos per Prælatus, aut Beneficiatum.*

ARGVMENTVM.

¶ Pensio aliqua legitime constituta super aliquo Archiepiscopatu, Prælatia, aut præbenda cum clausulis solitis, quod solutiones fieri debeant in Natiuitatibus Domini Nostri Iesu Christi, & Diui Ioannis Baptista pro medieta- te, mortuo pensionario antè cedentem diem alicuius ex dictis terminis, an possint eius hæredes aliquam ratā prætere, vel Prælatus remanebit liber à solutione illius.

CONSILIVM CXCIII.

Dispositum de iure communi attenderemus, dubium nõ haberet, quod ad hæredes pensionarij pertineret rata pensionis correspondens, non tã tempori, in quo sunt destinata solutiones, quàm ad fructus, quos Prælatus, aut Præbendatus perciperet ex his, super quibus pensio est constituta.

- 1 Quod fundatur, quia pensio imponitur super fructibus, & in ordine ad eos, vt probant Bartholom. Bellencin. *de charitat. subsid. q. 37. nu. 2. Rodan. de rebus Eccles. non alien. q. 14. n. 9. Rota dec. 128. num. 2. p. 1. diuers. Sacri Palatij, Prosp. Farin. decif. 29. num. 2. tom. 1. part. 2. & decif. 508. num. 2. part. 2. tom. 2. nouiter nouiss. Cardin. Mantie. decif. Rota 224. n. 1. Et pensionarius æquiparatur usufructuario, Redoan. *d. tract. vers. in hac igitur, nu. 28. Ioan. Bapt. Caccialup. tractat. de pension. Ecclesiast. q. 25. n. 4. Mohedan. decif. Rota 4. tit. de locato, n. 7. Hieron. Gigas de pension. q. 38. num. 2. q. 52. n. 4. q. 57. nu. 2. & q. 88. n. 3. † Et commoditas usufructus durat, quouisque viuit persona, penes quã residet, l. necessario, §. fin. vbi Odoffr. Bald. & Alber. ff. de perit. & commod. rei vend. † Et idem est respectu commoditatis pensionis interim dūm viuit pensionarius, Rota decif. 401. n. 4. part. 1. diuers. Sacri Palatij.**
- 2 † Et sicut usufructuarius transmittit in suos hæredes fructus iam quæsitos, l. defuncta, vbi DD. ff. de usufruct. ita æquali ratione pensiones iam decursas, seu ratas portiones illarum, quāuis non exactas quæsitæ pensionario defuncto transeunt ad eius hæredes, secundum communem opinionem, quam sequuntur Alberic. *in l. diuortio in princip. nu. 12. ff. solut. matrim. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 15. num. 12. & 14. Auend. resp. 5. num. 4. Molina lib. 3. de Hispan. primogen. cap. 11. num. 4. dicens, illorum opinionem ex rationibus,*

quæ apud eos videri poterunt sibi veriores videri, illamque frequentissimè in forensibus controuersijs receptam vidisse idem Molin. *num. 11. & seq. vsque ad 17. Ayora de partit. 1. part. cap. 9. num. 6. Burg. de Paz in præern. l. Tauri, num. 74. quorum meminit Valasc. in præxi partit. cap. 30. num. 8. Elcob. comput. 20. à num. 5. & 23. Gigas d. q. 52. num. 4. & q. 53. num. 2. qui rationem reddit, † quod pensiones regulariter conceduntur ex causa alimentorum, & vt commodius quis sustentari valeat Redoan. *de spolijs, quæst. 3. §. quid dicendum, num. 10. Roman. latè cons. 388. in casu propostitibematis, num. 3. Crescent. decif. Rota 4. Gigas de pension. q. 51. num. 12. & q. 83. num. 11. † Is autem, cui factum est legatum pro alimentis, si decedat, transmittit ius exigendi præterita alimentum non soluta ad suos hæredes, l. vti frui, §. fin. ff. si usufruct. petatur, l. frustra in fin. cum l. seq. ff. de rei vend. qui usufructum, §. fin. & l. qualitem, & d. l. defuncta, ff. de usufruct. iuncta l. libertis, §. 1. ff. de aliment. & cibar. legat.**

† In cuius comprobationem facit, quod dixit Alexand. *cons. 82. incip. per spectis his, nu. 12. & 16. volum. 2. vbi concludit pensiones decursas ex fructibus in vita usufructuarij pertinere ad eius hæredes, & ita inquit Gigas decif. quæst. 52. num. 4. Erit ego ex præmissis firmata conclusio, quod pensiones decursæ in vita pensionarij non exactæ, transeunt ad eius hæredes ex testamento, vel ab intestato, & ita ait se sæpius consuluisse, & Rotam iudicasse, intellexisseque, idem tenuisse Paulum Roman. tractat. de pensionibus, quæst. 8. versio. Ecclesiastica pensio, vbi dicit, quod pensionis fructus lucrati per pensionarium dicuntur proprij, & in illius dominium transire, & ab eo donari posse, optimè Redoan. *de spolijs Ecclesiasticis, quæst. 20. numer. 30. & tractando hanc eadem quæstionem Couar. lib. 1. variar. cap. 15. num. 12. & 13. concludit dicens: Quamobrem audacter opinor, pensionem Ecclesiasticam pro rata temporis hæredibus pensionarij deberi, cum ea à Summis Pontificibus constituitur in alimenta ipsius Clerici, cui conceditur, atque in stipendium eorum, qui ministerium aliquod, vel exhibent, vel exhibere Ecclesie, Ecclesiastico Ordini. Et ita exillimat, opinionem istam veriorē, & æquiorē esse, quia pensio Ecclesiastica cedit in causam alimentorum ex Authoribus supra citatis, de quo etiam latissimè Ioan. Gutierrez tom. 1. canon. quæst. c. 33.**

† Quod difficultatem videbatur causare est, quod cum sint termini præfixi, & stabiliti ad soluendum pensiones de vno semestri in aliud, scilicet in dictis festis diebus Natiuitatum Domini, & Sancti Ioannis Baptista, ad tradita per Paul. Roman. *de pension. Ecclesiast. quæst. 2. num. 3. [Salzed. ad l. 68. tit. 1. lib. 3. Recopilat. num. 17.] Marchesan. de commiss. appellat. in causis pension. part. 1. §. 2. pag. 642. dūm adducit decisionem Rotæ cotam D. Sacrato nu. 47. vbi dicitur, † quod est stylus Romanæ Curie, quod non soluatur rata pensionis, si pensionarius, cui est referuata recedat, antequam cedat dies solutionis, vt testatur Nauar. *in sua apologia de red. tibus Ecclesiast. q. 2. mo-**

11 *nit. 16. Sarmient. in sua defensione libelli de re diti b. Ecclesiast. p. 2. monito 16. quorum etiam meminit Gutier. d. c. 33. n. 35. qui ait auctoritate Ioannis Oroscij in l. de quibus n. 27. ff. de legib. t quod cōsuetudo Romana Curia, sine generalis, siue specialis est obseruata in Hispania in causis Ecclesiasticis, & si hoc ita esset indistincte, cessaret ratio dubitandi, quae deducitur ex fundamentis in contrarium adductis.*

Sed si bene perspiciantur Auctores praedicti Romae, non hoc sine distinctione, & modificatione procedit, quae colligitur ex his, quae tradit Hieronymus Gigas d. q. 53. & Ioan. Bapt. Caccialupus de pensionibus. Ecclesiast. q. 25. trium casuum.

12 *† Primus, quando qui debet pensionem soluere perceperat omnes fructus Praelaturae, praebendae, aut beneficii, super quo est imposta, & tunc quamuis nondum cesserit dies solutionis pensionis, debetur integraliter haeredibus pensionarij defuncti. Secundus, quando decessit nondum fructibus collectis, & nihil debetur. Tertius casus est, quando perceperat partem fructuum, & pars illorum pendebat, quando pensionarius decessit, & hoc casu erit soluenda pensio haeredibus pro rata fructuum perceptorum, & non pro pendentibus, qui pertinebunt ad Praelatum, aut beneficiatum, liberi a rata pensionis, hoc sequuntur Alex. conf. 82. num. 16. lib. 2. Berous conf. 133. eod. vol. Rimin. lunior conf. 634. vol. 2. Ioan. Vinc. Honded. conf. 85. num. 4. & 13. p. 2. & nouissime Monald. conf. 106. n. 1. & conf. 107. n. 14. per text. in l. defuncta in princ. vbi Bart. Fulg. & Paul. Cast. Alexand. conf. 15. incip. Reuerendissime n. 3. vol. 3. & conf. 28. vltis. & accuratè, n. 2. vol. 1. Card. Zabbar. conf. 110. incip. tria sunt, n. 1. vers. Sic ergo, Ioan. Bapt. Costa de ratione rate, q. 10. num. 4. Et potest etiam esse ratio, quam adducit Ioan. Bapt. Costa conf. 30. num. 2.*

13 *† Quod totius anni vnus tantum est fructus, l. si fundus, §. quod in se mentem, ff. solut. matrimo. Agid. Bolsius in pract. §. de remissione mercedis, num. 100. & alij per Petrus Surd. conf. 34. num. 18. & 54. vol. 1. pro quo Bald. in l. legem 16. C. locati, n. 4. dicens, in fructibus praedij rustici diuersum esse a praedio vrbano, t quia in fructu consistit, effectus totius anni, qui non percipitur dietim, sed in mente aridorum, & in vindemia fructuum, quae liquida natura habent, l. fin. ff. de iure sei. §. num. 1. & 6. subtiliter subiungit suo more, quod si ante annum percipitur, & percipitur totus fructus, ita quod terra postea maneat inanis, & vacua, quod statim perceptis fructibus finitus est annus in re tacitus, quia annus alius frugifer, alius uarialis, vt trecentum sexaginta quinque dierum, l. diuortio, §. quod in anno, ff. solut. matrimo. l. ita vulneratus, vbi glof. ff. ad l. Aquil. l. cum haeres, §. si quis, ff. de statu lib. vnde non omnes anni sunt tot dierum, faciunt tradita per Molina lib. 3. de primog. cap. 3. n. 18. Escobar de ratiocin. compul. 21. num. 5. & seqq.*

15 *† Et iustificatur ex adductis per Stephanum Gratian. tomo 3. discept. forens. cap. 548. nu. 43. vbi ait, quod Rota sequitur opinionem, quod bene-*

ficiatus debeat pensionem soluere pro rata fructuum, & non pro rata temporis, ita voluit, & deciderit Rota coram felicis recordat. Clem. VIII. Pharens. pens. 19. Iunij 1573. & coram Cardinali Pamphilio Caesar augusti. pens. 13. Aprilis 1592. & coram R. P. D. Ortemberg. Salernitan. pens. 9. Aprilis 1601. Et coram R. P. D. Caualerio Carpeiorateni pensionis 10. Decembris 1610. & antea in vna Nazaren. pension. 15. Ianuarij 1607. coram R. P. D. Coccino, quae refert aliam decisionem Rotae in causa Ferenf. pension. 19. Iunij 1575. coram dicto D. Cardinali Pamphilio. t Et ex Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. q. 8. n. 52. & Nicol. Garcia de benef. p. 1. c. 1. n. 190. habetur voto s. decisio, lib. 1. n. 1. post traet. Aug. Barbof. de praeci exigendi pension. t & ait Stephanus Gratianus dicit. c. 549. num. 44. quod opinio ista est fundata in maxima aequitate, t quia pensio imponitur super fructibus, non autem super tempore, vnde aequum est, vt teneatur qui percipit fructus. Et dicta decisio Carpeioratenfis habetur penes Marchesan. vbi supra, p. 1. §. 2. pag. 604. & seq. Et in nouissimis decisionibus, Ioan. Bapt. Coccin. est vna 327. Nazaren. pensionis emissa de die luna 15. Ianuarij 1607. vbi dicitur: Dubitanti quis teneatur ad solutionem pensionis termini Natiuitatis anni 1604. Et cum pensio antiquitas fuerit reseruat a die 13. Iunij soluenda in die Natiuitatis, & Sancti Ioannis, clarum est, quod annus terminabitur in alio mense Iunij sequentis, t habetur gratia commodioris solutionis penes sio distributa in duobus terminis, Puteus decis. 189. num. 2. in fine, lib. 2. Et fuit dictum in causa Meritonens. pensionis 20. Nouembris praeteriti coram R. D. meo Sacrate, vnde cum Archiepiscopus obierit de mense Octobris, & postmodum fuit prouisus Eminentis Cardinalis Barberianus, clarum est, quod solutio dicti termini spectat ad Camera, & ad Eminentis. Cardinalis pro rata fructuum, quos percipit a die suae prouisionis, vique ad diem 13. Iunij, quo annus completur, vt in simili fuit consideratum in dicta causa Neriton. pensio enim debet solui pro rata fructuum, & non pro rata temporis, secundum opinionem, quam Rota tenet, Gabr. conf. 191. nu. 13. & seqq. vol. 2. & fuit dictum in causa praedicta Ferenf. Pensionis 19. Iunij 1571. coram Eminentis. Card. Pamphilio, Lancellor. Galliae conf. 90. n. 12. Nico. Bellon. conf. 3. num. 11.

18 *† Quare Marchesan. vbi proxime nu. 5. & 6. 13. concludit, quod integra collectio fructuum intelligitur iam facta 23. Septembris cuiuslibet anni, de quo tempore dubitabatur in decisione per eum adducta, t eo quod Eminentissimus Cardinalis Baronijs, cui erat reseruata pensio super Episcopatu Carpeioratenf. a die 23. Septembris 1596. decesserat 29. Iunij 1607. vt asserit eadem decisio, quae ex eo concludit, quod debebatur pensio pro rata fructuum haeredibus Cardinalis a die 23. Septembris 1606. vique ad idem 29. Iunij sequentis anni, quo decessit, & idem comprobatur ipse Marchesan. supra pag. 602. n. 164.*

19 *† Nec refragatur, quod pensiones nondum exactae dicantur fructus pendentes, ex Socin. senior conf.*

conf. 100. n. 2. vers. sed bis non obstantibus, lib. 1. Paris. conf. 40. n. 8. lib. 1. [Solorz. de gubernat. Indiar. lib. 2. c. 24. n. 56.] quia respondit Cardin. Mantica. decis. Rotae 14. nu. 12. & 15. Socinus loquitur de pensionibus debitis propter comoda, quae percipiuntur ex processibus, & scripturis, & n. 1. in fine, fatetur, aliud esse in pensionibus, quae debentur propter fructus, t nam si sunt percepti, pensiones quoque perceptae intelliguntur, etiam si dies soluendi nondum venerit, vt est casus in d. l. defuncta, vbi notat Bald. ff. de usufruct. & Alexan. de Imol. conf. 15. num. 3. lib. 2. Socin. d. conf. 100. nu. 1. vers. item si esse in pactionibus, & Ripa respons. 16. de iure emphyt. n. 5. vol. 2. Gigas d. quae. 53. n. 3. & 4. Petr. Anar. Gambaria de auctor. Legati de latere, lib. 6. tit. de pension. num. 598. & sequentibus, concludens, t quod si fructus illius anni, quo debebatur pensio erant collecti, terminus solutionis non videtur adiectus obligationi, sed magis solutioni, vt est proprie casus in d. l. defuncta fructuaria, t nam ibi ideo transit pensio debita in Kalendis Martij ad colonos ad haeredes fructuarij, quia fructus erant ipsius usufructuarij, vnde commoditas temporis facta colonis, qui percipit fructus pro dominio vtili non debet nocere haeredibus, ita in nostro dubio, t cum pensio sit ex fructibus, & reductio ipsorum, cum primum collecti fuerunt, pepererunt obligationem pensionario, quae ex sui natura transmissibilis est, & de illa poterit testari, de quo est decisio Pauli Castrenf. conf. 214. super primo, & secundo quaesito, num. 1. volum. 2. dum resoluit, quod pensiones debitae usufructuariis transmittuntur ad haeredes, etiam si ipsa moriente non venerit dies solutionis pensionis, dummodo essent collecti fructus, quorum ratione debebatur pensio, pro quo multae allegat in proposito Paul. Castrenf. omnino videndus, & hic est verus stylus Romanae Curiae, pro quo, & praefata distinctione sunt tot decisiones Rotae allegatae, t quae vtiq; debent attendi in hac materia, l. an in totum, C. de adfco. priuat. l. 1. C. quae sit longa consuetudo, l. cum de consuetudine, ff. de legib. l. 3. in fine, ff. de testib. & hoc censeo, fundari non solum in ratione, & aequitate, sed in optima iuris prudentia, a qua nec in iudicando auderem recedere, t nec caret consideratione, quod cum pensionarius quotidie recitare debeat officium Beatae Mariae iuxta Constitutionem Pij V. de qua in Bullario Romano, cap. 138. §. at quicumque, quam referunt Nauarr. in manual. c. 25. num. 22. Graff. decis. aurea de horis canonicis, c. 50. num. 8. & 9. Ioann. Francisc. Leon. in thesauro fori Ecclesiast. part. 3. cap. 4. num. 90. Martin. Bonacin. traet. de horis canonic. disput. 1. quaest. 5. pun. 2. proposit. 3. num. 11. t passus fuisset laborem recitandi horas, si non consequerentur ipse, & eius haeredes ratam correspondentem fructibus perceptis per Praelatum, aut Praebendam tempore mortis pensionarij, quod dicendum non est ex traditis supra, & per Audendañ respõso 5. n. 1. & Molin. de primogen. p. 3. d. c. 11. num. 4. ac plures alios relatos per Petrum Barbof. in l. diuortio in princ. num. 90. ff. solut. matrimo. Et ita mihi

de iure, & stylo Curiae, ac Sacrae Rotae videtur.

SVMMARIVM.

- 1 *Archiepiscopus Toletani administrator committens alicui confidenti causam suspicionis Vicarij Matrivi, non dat ordinariam iurisdictionem, sed delegatam, & n. 2.*
- 3 *Appellari debet a delegato ad delegatam.*
- 4 *Episcopo praesente ad eum appellatur a delegato, non ad Vicarium Generalem.*
- 5 *Episcopus dicitur praesens, si est in Diocesi, aut loco propinquo.*
- 6 *Recusatio, & appellatio aequiparantur.*
- 7 *Delegatus si dicatur suspectus, debet causa suspicionis tractari coram delegante, & non coram Vicario.*
- 8 *Appellari posse a delegato ad Vicarium, qui, & quae ratione teneant.*
- 9 *Rota decisio 3. de officio Vicarij in nouis declaratur.*
- 10 *Doctores dictum intelligi debet iuxta iura, quae allegat.*
- 11 *Appellari solum potest a delegato Episcopi ad Vicarium ex magna causa.*
- 12 *Causa specialiter alicui commissa eximitur a Vicario.*
- 13 *Appellari non potest a delegato Papa speciali ad delegatum generalem.*
- 14 *Vicarius Episcopi absentis tunc proprie dicitur vices gerere.*
- 15 *Consensus Regis, aut Archiepiscopi vbi requiritur, absentibus illis Vicarius supplet.*
- 16 *Delegatus Episcopi in aliqua causa est maior Vicario in ea.*
- 17 *Vicarius non semper, nec in omnibus casibus habet eandem iurisdictionem quam Episcopus, nec idem Tribunal.*
- 18 *Intellectus c. dilecti 1. & cap. dilectus de appell.*
- 19 *Illatio non fit ex diuersis, & separatis.*
- 20 *Vicarius non debet admittere appellationem a delegato Episcopi, eo non certiorato, & committente.*
- 21 *Episcopi qualitates digniores, & incomparabiles sunt, quam Vicarij.*
- 22 *Honor multo maior debetur Episcopo, quam eius Vicario.*
- 23 *Honor, qui debetur Domino, non debetur eius Officiali, aut ministro.*
- 24 *Episcopi auctoritas multoties non suppletur per Vicarium.*
- 25 *Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. declaratur.*
- 26 *Vicarij foranei qui sunt.*
- 27 *Appellari potest a Vicarijs foraneis ad Episcopum, vel Vicarium Generalem.*
- 28 *Vicarij foranei licet exerceant iurisdictionem ordinariam, non efficiunt idem Tribunal cum Episcopo, nec cognoscunt de aliquibus causis.*
- 29 *Expensis non debent partes litigantes fatigari.*
- 30 *Vicario, & Locumtenenti multa ob Domini absentiam permittuntur, quae aliis non permittentur.*

- 31 Incidentia sunt eiusdem nature, sicut causa principalis.
- 32 Appellationis iudicium est eiusdem nature, sicut causa principalis.

P R O

Iurisdictione Serenissimi Domini Cardinalis Infantis Don Fernandi Administratoris Archiepiscopatus Toletani, & Eminentissimi Cardinalis D. Antonij Zapata eius Coadministratoris.

ARGUMENTVM.

Quod a Delegato, seu Commissario specialium ditorum DD. Administratorum sit ad eos presentes appellandum, & non ad Vicarium Generalem Toletanum.

CONSILIVM CXCIV.

Commisio facta per Serenissimum D. Cardinalem, aut Eminentissimum illius Coadministratorem suarum vicium alicui eorum confidenti alicuius causa suspensionis proposita contra Vicarium Matriti, non censetur esse de ordinaria iurisdictione, sed delegata, iuxta formam, quam refert Jacob. Sbrozz. tractat. de Vicar. Episc. lib. 3. q. 16. nu. 8. ut scilicet cognoscatur, prout dicitur Eminentissimi Cardinalis cognoscere poterat, Abb. in c. cum in veteri, num. 3. de elec. Guido de Suza. de iudic. num. 80.

- 1
- 2
- 3
- 4

quod solum poterat appellari ad Vicarium absentem Episcopo, sed presente eo, ad ipsum appellandum erat qui est noster casus, & sequitur est Decius in d. cap. si quis, num. 3. Philipp. Franc. in cap. si contra, nu. 3. in fine de offic. deleg. in 6. Roman. singular. 464. Marian. Socin. in cap. dilecti, vers. secundum queritur, an a delegato, Guid. Papae decif. 436. n. 41. & 42. ex Ioan. Monach. & Ioan. Andr. in cap. Romana de appell. in 6. Callan. in cathal. gloria mundi, part. 7. consider. 20. vers. & ex bis ibi: Et delegatus ab Episcopo est maior Vicario Episcopi in illa causa, unde ab eo ad Vicarium non possit appellari, Hieron. Gigas cons. 82. n. 4. Luc. Marth. Apicella tract. de iurisdic. official. n. 47. & vbi etiam ait, quod Episcopus dicitur esse presens, quando est in Dicecesi, vel in loco propinquo ei, ex Geminian. Franco, Lapo, & alijs, quos refert, & sequitur Iacob. Sbro. 2. de Vicar. Episc. lib. 3. q. 6. n. 1. & octo seqq. vbi adducit fundamenta istius opinionis, pro qua Romanus ponderat, & æquiperationem recusationis, & appellationis, & super eo de appell. & Et quod si delegatus allegatur suspectus debeat causa suspensionis tractari coram Episcopo delegante, & non coram Vicario, cap. si contra unum de offic. deleg. lib. 6. & sequuntur alij Authores, quos citat Narbona de appellat. ad Vicario ad Episcopum, 1. p. n. 143. & seqq. usque ad 147. & Scio bene, quod Felin. in d. c. si quis contra, tenuit contrarium, & sequuntur fere alij Auctores fundati in vnitatem Tribunalis Episcopi, & Vicarij, de qua in c. 2. de consuetud. in 6. c. licet, & c. fin. de officio Vicarij, & cap. Romana de appell. eodem libro, Stephan. Grat. decif. Marchia 157. n. 2. & ex alijs rationibus, quas etiam adducit Sbrozz. d. quest. 6. nu. 11. vsque ad 19. Farinac. decif. Rota 555. n. 1. in nouit. nouis.

Sed fundamentum principale, quod assumunt a decif. Rota 3. de offic. Vicar. in nouis non praiudicat, quia principale intentum illius est, quod a Delegato officiali, aut Vicarij possit appellari ad eundem Vicarium, vt etiam dixit Stephan. Gratian. sumo 4. disceptat. forens. cap. 655. num. 59. & verba illa decif. 5. ibi: Et ideo sicut possit appellari ad Episcopum a delegato suo, ita ad ipsius officialem, debent intelligi, scilicet a delegato officiali nam si intelligerentur alio modo, difficulter possit fundari in textibus, quos allegat, qui sunt cap. ad hoc si in vna 1. & cap. dilectis de appellat. quos necio qualiter valuit inducere, qui allegauit in illa decisione, vel eam extendit, & iuxta doctrinam Barr. in l. non solum, §. si liberationis, nu. 10. ff. de liberat. legata, quod Authores dicunt, debet intelligi iuxta iura, quæ allegant, Surdus cons. 132. num. 93. & cons. 135. num. 66.

Et idem Felin. sibi contrarius sequitur Abbatem in cap. 1. num. 49. de constitut. vbi tractando de l. si hominem, ff. mandati, inquit per illum text. dicit etiam D. Abbas in cap. si quis contra Clericum, num. 30. tit. de de foro compet. & quod a Delegato Episcopi potest appellari ad Vicarium Episcopi, ex magna causa, puta si Episcopus est absens, Decius in cap. dilecti, lo 3. de appell. nu. 4. & duobus seqq. ibi: Pro opinione tamen Abbatis facit, & quia se-

- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

semel causa fuit exempta a Vicario, ex quo alij specialiter committitur, capite studij de officio delegati. Et hoc etiam videtur habere locum in causa appellationis, quia eadem causa est cum de ea tractatur in l. inuitus, C. de procurator. Unde in consilio Episcopo non debet Vicarius de tali causa se intrinicare, facit text. in d. cap. studij, & quod notat Abb. post alios & delegato Papae speciali, a quo ad delegatum Papae generalem appellari non potest. Et num. 6. & duob. seqq. solum limitat se, si Episcopus esset absens ex doctrina Abbat. ibi, & in d. cap. si quis contra Clericum, argument. text. in d. c. l. si hominem, l. si longius, ff. de iudic. cap. cum nullus, §. 1. de tempor. ordin. lib. 6. vbi propter absentiam Episcopi potestas Vicarij ampliatur, & nam Vicarius Episcopi absentis tunc proprie dicitur vices gerere, Menoch. cons. 52. num. 74. & seq. volum. 1. Et ideo dixit Philipp. Franc. in c. si contra unum, num. 3. de offic. deleg. in 6. quod Vicarius possit Episcopo absente, quod non possit eo presente per dictum c. nullus, vt in notab. quest. notat Abb. cons. 88. facti contingentia, vers. venio ad quartum, part. 1. Dominic. in d. cap. si contra unum de officio deleg. in 6. Et in simili est dictum Archidiaconi in c. Reastina 84. distinet. & quod si consensus Regis, vel Archiepiscopi aliquo casu requiritur, eo absente Vicarius supplet, facit cap. 1. §. fin. ne sede vacante lib. 6. Et cum hac distinctione transit communior opinio, & comprobatur Selua de benefic. 2. p. q. 14. num. 2. Sbrozz. d. q. 6. num. 21. vbi reprobat apostillam ad Romanum in d. singular. 464. quatenus dixit, quod presente Episcopo, vel absente poterat appellari ad Vicarium. Et numeris seqq. responderet fundamentis contrarijs, dicendo, quod propter reuerentiam debitam Episcopo deleganti, si presens sit, debet cessare iurisdictione Vicarij in causa specialiter commissa, vel delegata per Episcopum, ex traditis a se, lib. 2. quest. 58. Et quia in tali causa Vicarius non dicitur habere idem Tribunal cum Episcopo, & nam delegatus Episcopi maior est Vicario in illa causa, Roman. supra apostilla ad Bart. in l. §. 1. ff. quis, & a quo, Chastan. d. c. consider. 20. Bellecin. de charitat. sup. h. d. q. 91. n. 1. Nec semper Vicarius habet eandem iurisdictionem, quam Episcopus, nec idem Tribunal, vt patet in c. 2. & c. licet, cum ibi notaris per DD. de offic. Vicar. in 6. Romana de appell. eod. lib. glof. verbo appellari in d. c. si contra, Cardin. in c. quoniam Abbas, opposit. 12. de offic. delegat. Stephan. Grat. tom. 1. discept. forens. c. 106. nu. 25. Calder. cons. 2. & 3. de offic. Vicar.

Ad cap. dilecti 1. c. dilectus de appellat. respondet, quod loquantur de appellationibus interpositis iure ordinario ad Metropolitanum, quas Vicarius eius cognoscere debet, tanquam habens idem Tribunal cum eo, vt considerat Abbas in d. c. dilecti, num. 1. Nos vero loquimur de speciali appellatione interposita a delegato Episcopi, & sic differente ab ordinaria appellatione, & ideo de vna ad alteram non inferitur, l. Papinianus exul, ff. de minor. l. fin. ff. de calumniat. maxime cum id fecerit Vicarius Toletanus, in consilio dicto Eminentissimi D. Cardinali, & nam si ipsi con-

Nullisset, vt decens erant, & conueniens, vt dicit Sbrozz. d. q. 6. nu. 27. forsan illi commisset, sed non adeit ratio, quare debeat amplecti opinio, quæ fauet Vicario, & non quæ est in fauorem Episcopi, & cuius qualitates sunt digniores, & incomparabiles respectu Vicarij, vt probat Menoch. d. c. cons. 52. nu. 117. & seqq. & ita multo maior honor debetur Episcopo, quæ eius Vicario, vt probat Decius in c. sane, num. 7. de offic. & potest. Iud. deleg. Et dixit Bald. in l. sed si hac, §. semper autem, num. 1. ff. de in ius vocando, quod honor, qui debetur domino, non debetur eius officiali, vel ministro, Ioan. Franc. de Ponte decif. Collat. Con. 15. num. 6. Stephan. Grat. tom. 1. discept. forens. c. 106. n. 19. & seqq. & Unde dixit Polyd. Ripa obseruat. 393. nu. 3. quod Episcopi auctoritas pluries non suppletur per illius Vicarium, vt ipsemet exemplificat, obseruat. 70. n. 4. inuestituris perpetuis, in quibus non sufficit auctoritas Vicarij Episcopalis, sed omnino requiritur Episcopi auctoritas, ex Dec. in c. cum omnes, lect. 2. num. 24. vers. nec etiam de constitut. Feder. de Sen. quest. 264. si Canonici in princ. Roman. singular. 700. ex longana, Capell. Tholof. q. 97. Redoan. de reb. Ecclie. non abien. q. 41. num. 59. vers. sed veritas est in contrarium, Cauale. decif. 45. vers. quinto, vol. 1. Nec aliquid ablatum est Vicario Generali Toletano, cum illi non competat iurisdictione cognoscendi in prima instantia de causis suspensionis Vicarij Matriti, quam potuit committere Eminentissimi Cardinalis coadministrato, cui voluit, & de quo confidit, iuxta d. c. si contra de offic. deleg. lib. 6. Iacob. Laurent. de iudic. suspect. c. 4. num. 14. & Nec Concil. Tridentin. & eius declarationes in loco relato in contrarium, scilicet sessio. 24. cap. 20. & sessio. 13. cap. 1. procedunt in isto casu, qui non tangit iurisdictionem ordinariam, sed delegatam, quæ non est abstrahita a iurisdictione ordinaria Vicarij Generalis Toletani, sed est media & diuersa species, qua D. Emin. Cardinalis suas vices comisit, cuius virtus non inferitur praiudicium Vicario Toletano in causa principali, nec appellationis.

Nec reputo concludentem illationem dicere, quod Vicarius Matriti, Talaueræ, & Ciuitatis Regiæ sunt delegati ad vniuersitatem causarum, & adhuc appellatur ab eis ad Vicarium Generalem Toletanum: nam vt verum fatear, non illos reputo delegatos, sed Vicarios ordinarios, non tamen generales, & sed de illis, qui nominantur foranei, quia deputati in certa parte Dicecesis, c. 1. in princ. vbi glof. verbo foranei de offic. ordin. in 6. element. 2. in fin. vbi glof. de rescript. vbi Card. n. 3. Thom. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 29. q. 2. num. 11. Sbrozz. lib. 1. de Vicar. Episcop. quest. 23. n. 4. & q. 29. num. 1. & 2.

Et adhuc appellatur ab eis ad Episcopum, seu Vicarium Generalem, dicit. glof. verbo foranei, Maranta in spec. aduoc. 4. p. dist. 5. nu. 14. Conar. in pract. c. 4. n. 8. Rota dec. 297. n. 1. p. 2. diuers. Sacri Palatii, Rebuff. de Vic. Episcop. n. 6. Mastrill. dec. Sicil. 236. n. 12. part. 3. Riccius dec. 8. num. 1. p. 1. Leonius in thesaur. fari Ecclie. p. 1. c. 10. n. 6. qui reddit rationem, & quia Vicarij foranei quauis exerceant

omne concernens iurisdictionem ordinariã, ad huc non efficiunt unum, nec constituunt unum Tribunal cum Episcopo, nec cognoscunt de quibusdam causis Episcopis referatis, de quibus scilicet 24. de reform. c. 20. §. ad hoc, Farin. decif. 248. n. 1. & decif. 382. n. 1. & 4. tom. 2. p. 1.

29 † Et quando non essent rationes ita claræ, sufficiebat ratio reuerentiæ, vt appellaretur ad Eminentiss. D. Cardinalem Matriti existentem, & nõ ad Vicarium Tolerantum absentem ad fatigandũ partem expensis, & dilationibus, contra cap. si mem litibus de dolo, & contumacia. l. properandum, C. de iudic.

30 † Quia multa Vicario, & Locumtenenti ob sui Domini absentiam permittuntur, quæ aliis non permitterentur, vt post las. in l. cum filius familias, col. 2. ff. si cere. pet. & in l. in prouinciali, §. si ego superficiarius, n. 6. de oper. noui nuntiat. tradit loa. la. cob. Laurent. d. tract. de Iudice suspecto, c. 4. n. 14. & 23. qui loquitur in terminis reculationis proposita in personam vnus ex Vicarijs, & resoluit præsentem Episcopo, vel Archiepiscopo, ad eũ spectare cognitionem, & non ad alium Vicariũ, nisi Episcopo absente, optimè Petr. Ant. Moneta de commut. vltim. volunt. c. 8. num. 8. l. 4. pag. 847. latè Menoch. conf. 5. 2. n. 7. 2. & seqq.

Nec obstabit dicere, quod appellatio fuit interposita à decreto interloquutorio lato per dictum Commissarium delegatum super quodam incidenti, scilicet quod procederetur ad decisionem dictæ causæ suspicionis Vicarij Matriti, non obstante quod decésisset vxor, cum qua lis agebatur super nullitate, aut inualiditate matrimonij, cum adhuc penderent articuli respectu dotis, alimentorum, & expensarum factarũ in lite, † eo maxime, quia incidentia sunt eiusdem naturæ, prout causa principalis, vt dixere Bart. in l. solent, ff. de aliment. & cibarij legat. n. 16. Aretin. in l. diuortio, §. ob donationes, vers. prætere à text. ff. solut. matrim. Decius in cap. pastoralis, col. 2. vers. & ad hoc de appell. Marin. Freccia in tract. de subfeud. limit. 1. 2. ad Constitutionem Regni, quæ incipit constitutionem diuæ memoriæ, n. 36. vers. sicut dicimus, Vinc. de Franch. dec. Neap. 252. n. 7.

32 † Sicut iudicium appellationis est eiusdem naturæ, cuius est causa principalis, Bald. in l. 1. in fin. C. si de moment. possess. l. 1. ff. an per alium causæ appellat. Vinc. de Franch. dec. 520. nu. 1. Et ita mihi videretur de iure. Saluo, &c.

S V M M A R I V M.

- 1 Causa omnis in dubio est appellabilis.
- 2 Appellatio est introducta pro utilitate publica.
- 3 Appellatio introducta est ad innocentie præsidium, & oppressorum leuamen.
- 4 Appellatio est defensio, quæ datur oppressis contra iniuriam Iudicis inferioris.
- 5 Appellatio est theriaca contra venenum primi Iudicis.
- 6 Iudicis ad quem munus proprium est, corrigere, & moderari grauaamen Iudicis à quo.
- 7 Appellatio quatenus continet defensionem, nec

diabolo si litigaret, posset auferri.

8 Appellationem tollere, est tollere defensionem.

9 Defensio est iuris naturalis.

10 Appellari regulariter potest à quolibet grauaamine.

11 Appellationem admittendam esse in dubio est pronuntiandum.

12 Appellationi fauendum est.

13 Appellationem prohibens statutum, est odiosum, & stricti iuris.

14 Appellationem non admitti in crimine lesa Maiestatis, qui tenuerint, recensentur.

15 Sceleris magnitudo, & atrocitas non tollit appellationem, nisi imminet periculum maioris sceleris.

16 Appellatione debet admitti in crimine lesa Maiestatis, communis est opinio.

17 Hæresis crimen est lesa Maiestatis diuina, grauiusq; quàm humana.

18 Appellari potest ab interloquutorijs in crimine hæresis.

19 Appellatio si interponatur ab interloquutoria, debet exprimi grauaamen, & causa, propter quam impugnatur specificè, & non in genere.

20 Interloquutoria quid sit, & in quo differat à diffinitiuâ.

21 Appellari non posse à diffinitiuâ per hæreticos, & eorum fautores, vbi caueatur, recensetur.

22 Hæreses citatos ad defendendum memoriam inquisiti de hæresi, post mortem non appellare.

23 Appellatio in aliquibus causis potest prohiberi à Principe non recognoscente superiores.

24 Appellatio in aliquibus casibus à iure interdicitur.

25 Appellatio propter sceleris magnitudinem non suspendit executionem sententiæ.

26 Appellatio confessi, & conuicti de crimine non admittitur, & n. 27.

28 Appellatio, vel recursus ad superiorem debet dari à sententiâ, quæ grauat etiam in causa hæresis, & n. 33.

29 Appellare semper licet, cum appellandi iusta causa est in promptu, quia ex actis constat de iniquitate sententiæ.

30 Appellatio si remoueaturn à Principe, vel statuto, intelligitur tantum de leui, & friuola.

31 Appellationes friuolæ regulariter rejciuntur.

32 Appellatio est remedium innocentie, non defensionis iniquitatis.

34 Appellari potest à sententiâ Principis, quæ manifestè grauat.

35 Ecclesiastica iudicia nonnunquam falluntur, & quare.

36 Inquisitores Apostolici quare debeant esse ætatis annorum quadraginta, cum in Episcopis sufficiant triginta.

Periculum maius vbi est, tantò cautiore, & prudentiores oportet esse Iudices, cod. n. 36.

37 Appellatione prohibita non prohibetur recursus ad Superiorem, qui est loco appellationis, & numer. 39.

38 Appellatio licet sit prohibita, adhuc tamen potest implorari officium Iudicis per viam supplicationis,

nis, aut recursus, quem superior admittit considerata equitate.

40 Supplicatio à pari procedit cum appellatione, nisi in casibus, in quibus expresse differunt.

41 Reuisio idem operatur circa illius causæ cognitionem, quod appellatio.

42 Grauaamen iudicantis vt videri possit, conceditur reuisio.

43 Reductio ad arbitrium boni viri est appellationis species.

44 Appellatio in quibus casibus non datur, adhuc grauaamen potest reparari per viam querele ad Superiorem, & n. 46.

45 Recursus habitus ad Superiorem suspendit iudicium coram Iudice à quo.

46 Superior Iudex aditus confitio sibi de iniustitia sententiâ inibet inferiori.

47 Sententiâ vbi est notorie iniusta, appellatio ponitur pro recursu, & Superior ex mero Iudicis officio moderari debet.

48 Appellatio in Hispania qualiter detur in causis fidei.

49 Appellatio ex Bulla Sanctitatis Clem. 7. in Hispania non fit in causis fidei ad Papam, seu Sedem Apostolicam, sed ad Inquisitorem generalem bonorum Regnorum.

50 Instructio facta Matriti anno 1561. c. 51. super appellatione in causis fidei ponderatur.

51 Appellatio si interponatur per hæreses inquisiti ex aliqua probabili causa, quid obseruetur in Hispania.

ARGVMENTVM.

¶ Appellatio an, & qualiter possit admitti in causis fidei, & quid de supplicatione, & recurfu.

CONSILIVM CXC.V.

Rimò præsupponitur, † quod regula est, quod causa omnis in dubio est appellabilis, & in quibus expresse prohibita non est appellatio, censetur permiffa, glof. fin. in l. qui restituere 68. ff. de reuendic. vbi nihil interest dicere, quod non permittatur appellatio; sufficit enim si non prohibeatur, sic Speculat. lib. 2. part. 3. tit. de appellationibus. §. 2. in princip. Paul. Castrenf. in l. 1. col. 1. in fin. ff. si quis caution. Petr. Gregor. tractat. de appellat. lib. 2. cap. 1. num. 1. Ioan. Baptist. Plotus conf. 8. nu. 1. Farinac. de varijs, & diuersis questionibus. q. 101. c. 1. n. 1. Bald. in rubr. num. 8. C. si de momentan. possess. l. 1. & in maioribus, vbi DD. C. de appellatione. Ioan. de Amic. conf. 47. num. 4. Barth. Socin. conf. 195. n. 1. Ioan. Petr. Surd. conf. 271. nu. 17. & tractat. de aliment. tit. 8. priuileg. 60. num. 1. Tiraquel. tractat. de Iudicio in rebus exiguis ferendo, nu. 113. Ioseph Sefie tractat. de inibition. Magistratus Iustitiæ Aragon. cap. 2. §. 5. numer. 88. D. Francisc. Hieronym. de Leon decif. Valentina 28. num. 2. Cæsar Barz. decif. Bonon. 150. num. 4. Al-

ciat. conf. 44. num. 3. lib. 6. [1. & in maioribus, C. de appellat. Surd. conf. 163. num. 3. Velasco de priu. pau. per. q. 50. n. 2. pro quo est illud D. Pauli. Actiũ Apostolor. cap. 25. ad Tribunal Cæsaris sit, ibi: Me oportet iudicari; Cæsarem appello, tunc Festus cum Concilio loquutus, respondit: Cæsarem appellasti? ad Cæsarem ibis, Solorzan. tom. 2. de iure Indiar. lib. 2. cap. 27. num. 90. Salzed. de lege polit. lib. 1. cap. 8. n. 19. & 20. & ad l. 68. tit. 1. lib. 3. Recopil. num. 15.] † Appellatio enim utilitate publica est introdu-

cta, l. 1. ff. de appellat. cap. omnis oppressus, c. & ideò 2. quest. 6. cap. vt debitus de appellat. Petr. Gregor. supra lib. 5. c. 2. num. 1. Ioan. Petr. Bimius conf. 98. num. 117. lib. 1. Anton. Theaur. decif. 246. num. 3. Montera Cueva decif. Aragon. 14. num. 78. Torreblanc. lib. 3. c. 25. num. 1. & seqq. † Ad innocentie præsidium, & oppressorum leuamen Cæsario- dor. lib. 9. variar. c. 18. circa finem, Ioseph Sefie decif. Aragon. 93. num. 14. tomo 1. Bart. conf. 165. in questione, qua quaritur, lib. 1. Roman. conf. 261. incip. super eo, num. 4. vers. secundum membrum, Alexand. conf. 113. incip. viso themate in princ. lib. 5. Cæsar Argel. tractat. de acquirenda possess. quest. 2. art. 4. num. 137. & 152. † dicens, esse defensionem, quæ datur oppressis contra iniuriam Iudicis inferioris, cap. cum speciali de appellationibus. Cæsar Barz. decif. 68. nu. 7. † vel vt inquit Bald. in l. unic. C. si de moment. possess. in fine, theriaca contra venenum primi Iudicis, sequitur Cæsar Contrard. ibi num. 3. & 5. Argel. vbi proximè num. 153. Carrocus de exception. except. 44. numer. 2. & 3.

¶ Est enim proprium munus Iudicis ad quem errorem, vel grauaamen Iudicis à quo corrigere, & moderari, Philipp. Franc. in rubric. de appellat. n. 1. in fin. Maranta in speculo iudicior. 3. p. 6. partis principalis, act. 2. n. 3. 4. & 5. Farinac. conf. 53. nu. 33. tom. 1. & conf. 186. n. 36. tom. 2. Torniol. conf. 99. n. 7. Seraphin. de Seraph. tract. de priuileg. iuramentis, priuileg. 132. num. 33. Angel. conf. 187. num. 2. & 3.

¶ Quare dicunt DD. quod quatenus appellationis remedium defensionem continet, nec Diabolo si litigaret esset auferendum, ex cap. cum inter de exception. dict. cap. cum speciali, tradit Roza decif. 16. num. 3. de dolo, & contumacia, Petr. Paul. Paris. conf. 28. num. 11. vol. 4. Vincent. de Franch. decif. 120. n. 5. nam vt ait Menoch. conf. 761. n. 4. vol. 8. † appellationem tollere nihil aliud est, quàm tollere defensionem, d. c. cum speciali, §. 1. Bart. in l. si expressim de appellat. num. 36. n. 5. Torreblanc. d. cap. 25. n. 4. Grat. resp. 109. num. 15. tom. 2. † quæ defensio iuris naturalis est, clem. pastoralis de sentent. & re iudicata, Hieron. Grat. resp. 163. num. 10. vol. 2. Lancelot. Gallix conf. 30. num. 8. l. vt vim, vbi Decius num. 26. ff. de iust. & iure.

¶ Et ideò regulariter potest appellari à quo libet grauaamine, l. si ab arbitro 10. ff. qui satisd. cogantur, cap. vt debitus cum concord. de appell. Grat. resp. 26. num. 13. vol. 2. Corn. conf. 136. n. 5. vol. 4. Stephan. Grat. tom. 1. disceptat. cap. 182. numer. 34. Marius Antouil. lib. 1. variar. resol. 52. n. 6. & lib. 7. re-

resolut. 4. num. 31. Intrigliol. decis. Sicil. 22. num. 8. lio. 1. Menoch. de recuper. possess. remed. 5. num. 88. & 89. & remed. 9. num. 317. & seq. Giurba decis. 49. num. 1.

11 † Et in dubio pronuntiandum est, & interpretandum, appellationem procedere, & admit-tendam esse glo. in dict. cap. ut debitus, verbo rati-onabili causa de appellatione. quam ad hoc citant DD. in cap. dilectus lo. 2. de rescript. Bartol. in l. 1. n. 6. ff. nihil novari appellat. pendente, Bald. in l. prope-randum, §. in autem reus, num. 5. vers. ulterius no-ta. C. de iudicij, Angel. de Perus. in l. quoniam iudi-ces, num. 4. C. de appellatione. Cardin. Florentin. in clem. 1. q. 2. de dolo, & contum. Alexand. conf. 113. num. 2. lib. 5. Tiraquel. tractat. de mortifait le vis. de-claratio. 6. nu. 10. Menoch. conf. 345. nu. 49. vol. 4. & conf. 107. 4. n. 3. Vinc. de Franch. decis. 120. n. 4. & decis. 351. num. 3. [Glof. in l. qui restitueret, ff. de re iudic. Decian. conf. 47. nu. 31. vol. 1. Surd. conf. 277. num. 31. Giurba decis. 17. num. 10. decis. 49. n. 1. & 7. decis. 101. num. 9. Larrea decis. 77. n. 3. No-guer. alleg. 33. n. 4. 4.]

12 † Et appellationi favendam, vt Paul. de Ca-stro dicit per illum text. in l. 1. ff. si quis cautionib. & comprobat ibi Iaf. notab. 2. Ioann. Franc. Pur-purat. conf. 89. n. 1. & conf. 169. nu. 3. Casar Bar-zius decis. 87. n. 20. & antea decis. 65. num. 27. Et ex cap. cum speciali, §. porro de appellationib. cap. Ro-mana, §. in autem, eod. tit. lib. 6. resoluunt Bartho-lom. Socin. conf. 195. n. 3. Hieron. Grat. resp. 163. num. 12. vol. 2. Petrus Surd. decis. 26. num. 4. Tiber. Decian. responso 47. n. 32. vol. 1. Capella Tholofa-na decis. 176. Ioannes Neuitzan. conf. 44. nu. 9. Cro-tus conf. 124. num. 11. Lancellot. Gallia. conf. 7. num. 16. conf. 30. num. 6. Roland. à Vall. conf. 34. num. 3. vol. 3.

13 † Vnde Alexand. Raudenf. tractat. de analogis, lib. 1. cap. 29. num. 2. ait, quod statutum prohibens appellationem est odiosum, & stricti iuris.

14 † Quare licet in crimine læsæ Maiestatis ap-pellationem non dari, ex l. Pantonius, vbi glof. & DD. in §. rei perditionis, ff. de acquir. heredit. Bal-tenuerit in l. addictos, C. de Episcopa. audient. & Marius Muta ad Capitula Regni Siciliae, tom. 4. cap. 149. n. 7.

Tamen Francisc. Aretin. in dict. §. rei, sumpra occasione, quod glo. ibi sentit, quod condemna-tus læsæ Maiestatis, auditur appellans, illam ap-pellans dicit contra Romanum, † quod magni-tudo, & atrocitas sceleris non tollit appellationem, nisi aliàs inuinceret periculum maioris sce-leris, argum. l. si quis filio exheredato, §. hi autem omnes, ff. de iniustro rupto, ibi. Non poena festinatio-ne, sed præuentione periculi causa, permittitur puni-re, & postea scribere. † Et ita in dicto crimine ap-pellationem admitteendam esse resoluit ex An-drea de Isernia in tit. que sint regalia, verb. & bona committentium, num. 86. in v. lib. feudor. D. Reg. Scipio Rouit. sepe per pragm. 1. de bonis proditor. nu. 60. Angel. Aretin. tractat. de maleficijs, & August. Arim. in addit. ad eum verbo presente dicto Caio, post num. 15. Carrer. tractat. de appellationibus, n. 3. & sequentibus, Petrus Follerius in praxi crimi-

nali, verbo item quod commisit, num. 107. Martin. Laudenf. de crim. læsæ Maiestatis, quest. 7. Matth. de Afflict. dicto verbo, & bona committentium, nu. 42. speciali 22. Hieron. Gigas de crimine læsæ Ma-iestatis. rubr. fin. quest. 13. num. 3. vbi relatis contra-rijs hanc opinionem tanquam æquiorē sequi-tur, & Couarr. in practico q. cap. 3. num. 4. antè finem; Agidio Boll. in tit. de appellationib. num. 1. vers. & procedit hac regula, & num. 2. vbi ait, hanc opinionem esse veriorem, & quod Doctores con-trarium tenentes incautè loquuti sunt Ant. Gom. de delictis, cap. 13. rubr. de tortura reorum, num. 31. vers. & in tantum, Iulius Clarus in praxi, §. fin. q. 94. antè finem principij, ibi: Et idem si agatur de causa criminis læsæ Maiestatis, Tiber. Decian. lib. 7. tra-ctat. crim. c. 47. num. 8. tom. 2. Roland. à Vall. conf. 73. lib. 3. qui per totum consiliū relatis, & re-probatis contrarijs hanc sententiam veriorem dixit, & ab ea in iudicando, & consulendo tanquā communi non esse recedendum, Brunor. à Sole in conf. crimin. num. 205. Vulpell. conf. 137. num. 1. Lancellot. de attent. part. 2. c. 12. ampliat. 5. nu. 10. Cartar. de execut. sentent. c. 1. num. 68. & 94. Farinac. tom. 3. de varijs ac diuersis question. quest. 101. num. 9. pag. 351. & seq. Dubium itaque resi-det in crimine læsæ Maiestatis diuina, † prout est hæresis, † quod grauius est crimine læsæ Maie-statis humanae, cap. videntis 10. de hæretic. ibi. Cùm longè sit grauius æternam, quam temporalem lædere Maiestatem, & obseruat Ioannes Caph. conf. 671. num. 8. vol. 5. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iud. casu 260. num. 32.

15 † In quo tamen crimine ab interloquutoria, & quocunque grauamine antè diffinitiuam sen-tentiam illato in causa hæresis potest appellari, vt declarat Archidiac. in c. vt inquisitionis, §. con-demnatis de hæretic. lib. 6. Felin. inc. ad abolendam, num. 3. in fin. vers. Sed aduerte, & num. 6. de hæ-retic. Ioan. de Anna in dict. c. videntis, num. 18. in fin. vers. extra glof. & num. 19. Ioan. Andr. in d. c. vt inquisitionis, n. 1. Gemian. num. 8. vers. quare an sit prohibitum in diffinituè appellare, & numer. 9. Franc. num. 4. & est glof. verbo ipso iure, in clement. 1. vers. sed si interloquutoria, eodem tit. de hæret. & ibi Ioan. de Imola num. 13. vers. per hoc dicit glof. Villadieg. tractat. de hæret. quest. 18. nu. 1. & seqq. Carrer. eod. tractat. num. 129. in fine, Paris. conf. 2. n. 173. & seqq. lib. 4. Repertor. Inquisitorij, verb. appellare, vers. sed an, & quando possit appellari est seq. Zanchin. tractat. de hæret. c. 29. num. 2. vbi Cam-pegius in addit. lit. H. Squillacenf. tractat. de Fide Cathol. c. 45. vers. secus in sententia interloquutoria, Simanc. de cathol. institution. tit. 6. rubr. de appella-tion. num. 3. vbi testatur de comuni, & practica-ta sententia, & in enebiridio iudic. violata Religio-nis, tit. 65. eadem rubr. de appellation. n. 2. Vmbert. Locat. in praxi iudicial. Inquisitio, verb. appellare, n. 1. in princ. iuncto vers. sed si pendente iudicio, & in verbo Sententia, n. 31. vers. secus autem est inter-loquutoriam, Tiber. Decian. responso 8. nu. 129. lib. 1. & tractat. criminal. lib. 5. c. 58. num. 2. Eymeric. in di-rector. Inquisit. 3. p. rubr. de appellation. nu. 121. vbi ponit exempla decretorij interloquutoriorij. à qui-

quibus datur appellatio, vbi Franc. Peña commens-tar. 31. vers. sed hæc dubitatio, & seq. dicēs, † in ap-pellatione ab interloquutoria non solum esse ex-primendum grauamen, sed cautam, propter quæ illud impugnatu specificè, & non in genere, idè Eymeric. dicta 3. part. q. 117. vers. hic est diligentius attendendum, Ludou. Paramo lib. 3. de origine S. Officij Inquisitio. q. 4. rubr. de expeditio. processus in causis fidei, n. 60. & seqq. Farinac. tractat. de hæret. q. 185. d. 15. n. 232. Vinc. de Franch. decis. 637. n. 10. post Alciat. à se citatum:

20 † Est autem interloquutoria, quæ inter prin-cipium, & finem causæ fertur super ijs, quæ inci-dunt, vel emergunt. Diffinitiuæ verò, quæ prin-ci-palem quæstionem definit, vt ex Specul. titul. de sententia prolatione, col. 1. tradit glof. singul. verbo diffinitiuæ, in clem. vnica de sequestrat. possessione. & fructuum, Abb. in c. fin. n. 3. de iudicij, & in rubric. n. 4. & 6. de sent. & re iudic. Petrus Surd. conf. 160. n. 79. tom. 2. glof. in c. ei qui, vers. diffinitiuæ, 2. q. 6. & in Auth. de litigiosis, §. ad excludendas, verbo in-terloquutionibus, colat. 8. Auilesc. 6. Prætor. verbo Sententias, n. 10. Paz in praxi, tom. 1. p. 7. c. vnica. n. 81. pag. 215.

21 † A diffinitiuæ tamen sententia in causa hæ-resis lata non appellari per hæreticos, receptato-res, & fautores eorum viderur dispositum in cap. excommunicationis de hæretic. ibi: Item proclama-tiones, & appellationes huiusmodi personarum mi-nimè admittantur, Innoc. IV. in Bulla data Ana-gnia XVII. Kalend. Iulij anno XI. de qua Peña in compendio literarum Apostolicarum pro Officio Sanctissimæ Inquisitionis, pagin. 17. cap. vt Inquisi-tio de hæreticis, lib. 6. & est Constitutio Imper. Federici, de qua idem Peña fol. 28. Data Patavij XXIII. Februarij XII. in distinctione, ibi: Omne in super proclamationis, & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptatoribus, & fautoribus eorumdem penitus amouemus, glof. notabilis, verbo criminis, in cap. 1. de testib. lib. 6. & in l. nullus, C. ad l. Iul. Ma-iestat. Tiber. Decian. responso 8. nu. 129. lib. 1. Ma-rius Muta ad Capit. Regni Siciliae, tom. 1. c. 52. Re-gij Iacobi, num. 22. & super ritibus Sicil. cap. 149. num. 6. & 7. tom. 4. allegans Couarr. in practico. c. 23. vers. sexto in fine, & innumeri, quos ex anti-quis, & nouioribus Doctores retulit Farinac. in diuers. quest. quest. 101. cap. 1. num. 49. pag. 356. & tractat. de hæret. d. quest. 185. num. 227. pag. 313. Ruginel. ad Const. Mediol. de appellat. cap. 3. §. 2. num. 444. super verbo hæresis, Torreblanc. in epito-mo delictorum, lib. 3. cap. 25. de appellat. num. 13. quod etiam ampliat Farinac. vbi proximè nu. 230.

22 † In hæredibus citatis ad defendendam memo-riam inquisiti post mortem, iuxta formam præfi-nitam per Alex. III. in Constit. edita anno 1280. de qua Peña pag. 25. † Quæ prohibitio appellandi in causa hæresis, & si possit iustificari aliquibus iu-ris dispositionibus, præsertim quòd hoc possit fieri à Principe non recognoscente Superiorem, ex Abb. & Felin. in c. pastoralis de appellat. Ioann. Botta conf. 103. n. 2. Menoch. conf. 100. n. 101. vol. 1. Couar. in pract. c. 23. n. 6. Soufa super Bulla in Cæ-na Domini, c. 3. disput. 20. n. 14.

† Et sic videmus, quòd in iure aliquando in-terdicitur appellatio, l. 2. ff. de appellat. recipiend. l. antè sententia, C. quorum appellat. non recipiant. l. apertissimè, C. de iudic. & notatur in cap. cùm sit Romana, §. si verò, & cap. bonæ de appell. Soufa vbi proximè.

23 † Et propter sceleris magnitudinem, quò ca-su non suspenditur executio sententiæ, vt ex d. l. si quis filio exheredato, §. hi autem omnes, ff. de ini-usto rupto, tradit Bald. in l. 1. ad fin. C. de iuram. ca-lum. Tiraq. de pœnis temperan. causa 49. n. 22. Mo-nald. conf. 27. n. 1. † Et in conuictis, & confessis concludit Bongior. in l. 2. C. quorum appell. non recipiantur, Marius Muta tom. 4. c. 169. Regis Al-phonij num. 8. & 21. Agid. Botsius in praxi, tit. de appellat. num. 27. Aldou. de Aldouin. conf. 56. n. 5. & 6. facit Rota decis. 1. de hæret. in antiq. num. 3. † dicens, quòd ad hoc vt inquisitus possit vt hæ-reticus damnari, necesse est, vt aut propria confes-sione, aut testibus conuincatur, c. super quibusdam de verbor. signifi. cap. nos in quemquam 2. q. 1. cap. 1. & 2. q. 4.

24 † Nihilominus tamèn sciendum est, quòd à sententia diffinitiuæ, quæ grauat in causa hæresis, debet admitti appellatio, vel saltem recursus ad superiorem, in his præsertim Hispaniarū Regnis, idq; æquo, & legitimo iure, † nam appellare sem-per licet, cùm appellandi iusta causa est in prom-ptu, vt si ex actis appareret de iniquitate senten-tiæ, vt ex Baldo conf. 141. incip. pramissis verbis, n. 1. vers. vnde si Iudex, & n. 7. lib. 1. Laurent. Cal-can. conf. 83. n. 1. Marc. Ant. Natt. conf. 51. n. 21. & conf. 172. n. 4. Olasc. decis. 25. n. 13. Ioseph Ludou. decis. 39. num. 9. Menoch. de adipsen. possess. remed. 4. num. 851.

25 † Nam appellationis remotio à Principe in-ducta, vel à statuto, solum intelligitur de leui, & friuola, vt ex Card. Zabarel. conf. 120. nu. 1. & Iaf. conf. 63. col. 2. lib. 3. Hiero. Gratto conf. 109. in cau-sa istorum, num. 21. lib. 2. tradit Menoch. conf. 415. num. 31. vol. 5.

26 † Et meritò, quia regularitèr appellationes friuolæ reijciuntur ex Bartoli sententia in l. 1. §. interdum, ff. de quib. appellare non licet, quem se-quuntur alij, vt per Barbat. conf. 51. n. 22. lib. 1. & conf. 38. col. 4. n. 8. lib. 2. Menoch. lib. 2. de arbitra-rijs, causa 197. n. 1. & 2. Marius Anton. lib. 2. resol. 41. n. 14. Ioa. Petrus Bimius conf. 21. n. 6. Christi opho-ro Tomioli conf. 99. n. 6. Rota decis. 88. n. 1. de ap-pell. in nou. Sed decis. 114. n. 10. part. 2. † Ne sint de-sensio iniquitatis, c. cum speciali, §. porro de appell. cap. cum inter; cap. significauerunt de except. on. Calsiod. dict. lib. 9. variar. cap. 18. ibi: Ne quòd ad remedium repertum est innocētis, a. ylam quo-dammodò videatur esse criminosis, Hieronym. de Federic. inter consil. criminalia Farinacij tom. 2. resolut. 19. num. 5. Farinac. dicto tract. de hæresis, q. 185. num. 229.

27 † Tamèn nunquam appellatio censetur re-mota à sententia, quæ manifestè grauat, vt la-tè probat Alexand. conf. 77. num. 17. lib. 3. & conf. 125. n. 13. vol. 6. Ioa. Caphal. conf. 395. n. 42. vol. 3. Marc. Anton. Nat. conf. 51. n. 21. & conf. 172. n. 4. Ioan.

Ioan. Gutierrez lib. 1. practiarum, q. 120. n. 4. Abbas conf. 44. incipit in presenti. quest. n. 9. dubio 2. lib. 1. Steph. Grat. tom. 1. discept. forens. cap. 76. n. 8. Petr. Belluga in speculo Princip. rubr. 4. l. 9. leges Regni, num. 51. Guillelm. Benedictus in c. Raynuntius de testam. verbo si absque liberis, lo 2. n. 109. Alexand. conf. 106. num. 27. lib. 3.

34 † Et tunc etiam à sententia Principis appellari potest, vt ex Pernu. in rubr. de appellation. nu. 3. in fin. tradit Ioan. Caphal. conf. 535. n. 40. tom. 4. facit Barbat. conf. 86. n. 10. lib. 3.

35 † Cuius rationem assignat Petrus Godoffred. ad rubr. tit. C. de hereticis, pag. 13. dicens, quod Ecclesiastica iudicia nõ sunt ex occultis, sed apparentibus quidem factis, vnde nonnunquam ipsa quidem innoxia fallit contingit, Franc. Squillac. c. 27. de heret. c. in actione de pœnit. dist. 1. c. à nobis 2. de sentent. ex communi. c. 1. de crimine falsi, ideòq; putandum esse cognita veritate etiam rali ter dānatos restitui debere.

36 † Accedat, quod tradit Io. Corraf. in Paraphr. Sacerd. part. 3. cap. 3. num. 10. & dubius sequentibus, quod Inquisitoribus hæretici prauitatis quadraginta anni requiruntur, clement. nolentes de hereticis, quod & si mirum plerisque non iniuria visum sit, cum triginta anni in Episcopo sufficiant, cap. cum in cunctis de elect. qui tamèn, & ipse Inquisitor est, cap. per hoc de heretic. in sexto, non aliud posse dicit videre, quam quod Panormitan. censet in dileto cap. cum in cunctis, num. 1. Episcopum solemniter eligi, magnaq; cum rerum omnium disquisitione apud Romanum Pontificem in Cardinalium Collegio promoteri, (addo in Hispania præuia præsentatione suæ Maiestatis ad consultationem Consilij Camera) vt ita illius fides, & grauitas sic explorata, nemini suspecta aliqua ex parte esse debeat, l. 1. in fine, ff. de officio prefecti Prator. Inquisitores vero quoniam causa non tam exactè cognita creatur, ætate maturiores lex esse voluit, quo intelligant omnes non temerè, non iracundè, non inexploratè, in simulatos hæresis irrupendum, sed sapienter, & cum summa animi prudentia tractandum esse tale negotium, clement. 1. de heretic. [de qua quæstione doctè Campanil. in diuersorio iur. canonici, rubr. 7. cap. 6. n. 4. & 122. ponderans pro ætate triginta annorum in Episcopis, Concil. Agathen. cap. 16. & 17. cap. quicumque 77. dist. glol. in d. clement. nolentes de heretic. verb. quadragesimum, Didac. Perez in l. 3. tit. 4. de los aduinos, y hereses, lib. 8. Ordinar. pag. 134. col. 2. Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 24. num. 20. qui annus sit expletus, vt ex constituitur. Alex. III. in Concil. Lateran. de qua in cap. cum in cunctis 7. de electione, Rebuff. in practi. benef. rubr. requisita ad collationem bonam 37. & tract. de pacific. possessor. n. 184. Greg. IV. Bulla publicata 15. Martij 1591. ibi: Annam trigessimam expleuisse.]

Quanto enim maius est periculum, tantò cautiore, & prudentiores iudices esse oportet, cap. ubi periculum de electio. in 6. nõ quod nonnunquam asserit vidisse specioso huius criminis prætextu, à nequissimis hominibus pios, & innocentes viros

opprimi contingat, vt & ipse Corraf. admonuit, lib. 5. Miscellaneor. iuris, c. 18. & 19.

† Quare non solum conceditur perperam 37 condemnatis pro hæresi ab Inquisitoribus recursus ad superiorem, qui appellatione etiam prohibita non prohibetur, ex Imola conf. 142. num. 3. & seqq. & conf. 144. in fine, & conf. 145. num. 6. cui subscripterunt Ioan. de Saliceto, & Fulgol. inter consilia eiusdem Imola, conf. 146. num. 3. Roman. singul. 188. incip. stante statuto, Menoch. conf. 1244. num. 1. & 13. & conf. 1192. num. 39. vol. 12. & prius tradiderat conf. 406. nu. 26. & 27. vol. 5. Marc. Anton. Narrat. conf. 172. num. 9. idem Menoch. lib. 1. de arbitrar. iudic. quest. 70. num. 4. Ioan. Gutierrez lib. 1. practiar. quest. 120. num. 6. Hippolyt. de Marfil. tract. de battis in verbo nullitas, n. 13. dicens, perpetuo menti tenendum, quod licet ab aliqua sententia sit prohibita appellatio, tamèn 38 in illis casibus potest ille, qui prohibetur appellare, implorare officium iudicis per viam supplicationis, & recursus, qui superior confirmata æquitate debet annuere tali petitioni, vt dicit Roman. conf. 325. incip. quod ad primum, col. vltim. num. 14. vbi inquit, quod licet aliqua constitutio excludat generaliter quodcumque remedium, nunquam tamèn intelligitur excludere implorationem officij superioris, qui cõsiderata æquitate debet illud concedere imploranti, allegat. l. 1. §. qualis, ff. de separatio. & l. planè, l. fin. ff. de petition. heretic. Decius in cap. ex parte, vers. vige simo primò fallit, de officio, & potest. iudic. deleg. idem Hippolyt. in practi. crimin. §. opportune, num. 52. & in l. vnica, num. 160. C. de raptu virgin. & plures alij, quos allegat dileto nu. 13. Bartholom. Socin. conf. 39. num. 12. vol. 4. Bosius in practi. tit. de querela contra sententiam, num. 9. Aldouin. conf. 110. num. 99. Galleratus tractat. de renunciat. tom. 2. centur. 2. remed. 178. num. 8. Sella tractat. inibitio magistratus Iustitiæ Aragonum, cap. 5. §. 5. & decis. 335. num. 1. Menoch. in additio. ad lib. 1. de arbitrar. quest. 70. num. 12. dicens, quod vbi sunt certi casus, in quibus lata sententia non admittitur appellatio, conceditur tamèn recursus ad superiorem, ex Casare Contardo in l. vnica. C. si de momentan. possession. limit. 7. Cabed. decis. Lusitan. 60. num. 4. part. 2. [Menoch. de arbit. iud. lib. 1. q. 70. n. 24. Gutie. lib. 1. qq. pract. q. 120. n. 6.]

† Et ita recursus ad superiorem inuentus est 39 in casibus, in quibus appellare non licet, Lancelot. tractat. de attent. 2. part. cap. 19. num. 9. & sequentibus. Menoch. dicta q. 70. ad finem, Casar Barz. decif. Bononi. 87. num. 22. Et loco appellationis succedit, vt per Philipp. Franc. in cap. dileto, num. 168. de appellat. Bosius vbi proximè num. 7. Hieronym. Magon. decif. Lucen. 23. nu. 1. & seqq. Casar Barz. vbi proximè, & decif. 114. num. Cornueus conf. 188. n. 4. lib. 3. Seraphin. tract. de priuilegiis. pr. iul. 33. n. 90. & nouissimè Marius Giurba conf. crimin. 66. n. 10. & 12. [Solorz. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 24. n. 20.]

† Ad instar supplicationis, quæ à pari proce- 40 dit cum appellatione, nisi in illis casibus, in quibus expressè differunt de iure, Rebuff. in comment.

ment. ad Constit. Francia, titulo de supplication. in præfation. num. 14. 34. & 43. Ioann. Vincent. de Anna singul. 490. Casar Contard. in d. l. 1. quest. 8. num. 36. C. si de moment. possession. Peregrin. conf. 79. num. 3. vol. 2. Surd. conf. 277. num. 15. [l. fin. C. vi lite pendente, l. fin. §. consentaneum, C. de temporib. appellation. Menoch. conf. 1044.] & alij plures quos refert Giurba decif. Sicil. 30. num. 7. dicens post Farinac. decif. crimin. 84. num. 20. quod renitio idem operatur circa illius causæ cognitionem, quod appellatio, las. in auth. que supplicatio, num. 6. C. de precib. Imper. offerend. Ioseph Cunia iuper ritu Sicil. 23. nu. 6. & 7. Carol. Ruin. conf. 157. lib. 1. vt ex ea possit videri indicantis grauamen, Matrill. decif. Sicil. 42. nu. 17. D. Franc. Hieronym. de Leon. decif. Valentina 166. num. 11. & decif. 184. num. 3.

41 † Sicut reductio ad arbitrium boni viri est etiam appellationis species, l. non distinguemus, §. cum quidam, ff. de recept. arbitr. vbi Alberic. Lanfranc. tract. de arbit. 2. p. q. 38. Riminald. lunior conf. 13. n. 33. Casar Barz. decif. 87. n. 23. Ioann. Franc. de Ponte conf. 78. n. 14. & 15.

44 † Accedat, quod semper in casibus, in quibus non potest appellari, datur retractatio illari grauaminis per viam querelæ ad superiorem, ex Angelo m. l. i. in fine, C. sentent. rescindendi non posse, Ioann. Neuiz. conf. 49. n. 9. Stephan. Grat. tom. 2. disceptat. forens. cap. 263. num. 17. Surd. decif. 36. num. 21.

45 † Et talis recursus habitus transfert iurisdictionem in superiorem, & suspendit iudicium coram Iudice à quo, vt probat idem Neuizian. conf. 97. num. 23. & seqq. † Iudex superior aditus constituto ei de iniustitia sententiæ prohibet inferiori, secundum Felinum in cap. ad abolendam in fine, num. 3. de heret. vers. sed aduerte, cum alijs per Rojas singulari 19. nu. 5. & seqq. tenens, quod superior per viam querelæ aditus non prohibetur suum officium impartiri, & de prætenso sententiæ grauamine cognoscere, & refert quid seruetur in Hispania ab Inquisitore Generali, & post eum ac Tiber. Decian. tract. criminal. lib. 5. cap. 58. num. 5. tradit Farinac. quest. 101. numer. 105. tom. 3. de reo conuictio, & confessio, & tractat. de heresi, quest. 185. §. 15. num. 233. † quod confirmat Baldi sententia allegato conf. 141. num. 7. lib. 1. dicens: Quando sententia est notorie iniusta; quò casu appellatio ponitur pro recursu, nam huic ex mero officio Iudicis medendum est per superiorem, ille est text. & glo. ordinaria secundum vnum intellectionem, qui communiter approbatur à doctis, subtilis auctoritatibus, ff. qui satidat. cogant. l. arbitro.

47 † In his Hispaniarum ab Inquisitoribus dari appellationem ad Papam, & ad Senatam Inquisitionis, ex Simancas de Catholici Institution. tit. 6. & Zanchino tract. de heret. c. 29. Eymérico in director. Inquisitorum, p. 3. n. 121. vbi Franc. Pegna in comment. 31. tradit Torreblanc. d. lib. 3. c. 25. n. 15. & conferunt quæ tradit Tiber. Dec. de appellatione ad Papam in crimine heresis, lib. 5. tract. crimin. cap. 58. num. 8.

49 † Ex bulla autem Clementis Papæ VII. Dat.

Romæ die 16. Iunij anno Domini 1525. sui Pontificatus secundo, appellatio non ad Sedem Apostolicam, sed ad Inquisitorem Generalem interponi debet, quam adducit Paramo lib. 3. de ordine iudic. §. Offic. quest. 4. num. 102. qui numero præcedenti dicit, per Instructionem Matriti anni 1561. c. 51. ita esse dispositum, [Petrus Cenedo q. 36. n. 28. qui pro eo adducit Salzedo in additio. ad Bernard. Diaz in practi. c. 102. libera A. in fine, & ad se dicta in collectian. 2. part. collect. 17. num. 4. Azcu. in l. 1. tit. 3. lib. 8. num. 117. Et instructionem Hispanensem anni 1484. quod est, l. c. 21. & mandatum Regium datū Burgis 17. Martij anno 1508. renouatum anno 1553. & de obseruancia Regni Aragonum in hoc, agit Cenedo num. 19. & J. q. & plures alias Bullas Apostolicas circa id retulit nouissimè liber cui titulus est, votum Platonis, tract. de primis instant. & alijs recursib. cap. 6. pag. 92. & seqq.] † Si in aliquo casu videatur Inquisitoribus appellationem esse admittendam in causis criminalibus reorum in carceribus detentorū, debent mittere processus ad Senatam Inquisitionis non factis certioribus ipsis reis, & ita cautè, ac secretò, vt nullus extra carcerem id intelligat, quoniam si Senatui aliter videatur, in aliqua causa particulari, id possit præcipere, & prouidere.

† Idemque erit obseruandum in appellatione 51 interposita per hæredes inquisiti, si ex aliqua probabili causa fuit interposita, vt ex Simanc. & Decian. tradit Farin. d. tract. de heresi, q. 185. §. 15. num. 230. in fine. Hæc discurrenda censui in hac materia, instante, & iubente Eminentissimo Cardinali Don Antonio Zapata Inquisitore Generali, & de Consilio Status suæ Maiestatis, quæ tamèn sub censura Sanctæ Ecclesiæ, & Sancti Officij dicta esse censentur.

SVM MARIVM.

- 1 Prorex Neapolis presentat ad beneficia iurisdictionis Regij infra summam annuorum ducentorum centum, & varij super eo ordines Regij, num. 2.
- 2 Capellania iurisdictionis Regij venit appellatione beneficij.
- 3 Capelle sicut maioratui res vinculate alienari nõ potest.
- 4 Beneficiatus licet non sit dominus, habet actiones petitorij pro rebus beneficij.
- 5 Successor in beneficio potest retrahere, & reindicare res illius malè alienatas.
- 6 Beneficiatus non recuperans bona beneficij à detentoribus peccat mortalitèr. Et alijs pœnis tenetur, & n. 8.
- 7 Possessor beneficij, & prelatura efficitèr agit pro iuribus illius.
- 8 Ecclesiæ, aut beneficio originalitèr competunt iure proprietatis, & possessionis.
- 9 Feudatarius ratione vtilis dominij, & dominus ratione directi agere possunt pro reintegratione rei feudalis, & qualitèr.
- 10 Fructus sunt accessorij feudo.

- 13 Fructus regulariter dicuntur accessorii dominij.
- 14 Fructus sequuntur dominium, & dominium, & num. 15.
- 16 Fructus sequuntur possessorem rei.
- 17 Euctio fit a mala fidei possessore rei cum fructibus.
- 18 Litis contestatio regulariter constituit possessorem in mala fide.
- 19 Fructus veniunt iure a tempore litis contestatae.
- 20 Fructus a die litis contestatae veniunt, sua ex tunc, vel non, & possessor sit factus locupletior, aut non.
- 21 Fructus restitui non solum possessor mala fidei, sed illius successor, & n. 22.
- 23 Fructus percipiens vigore tituli inualidi debet eos restituere, & n. 24.
- 25 Titulus habitus pro non titulo non excusat a restitutione fructuum perceptorum, & percipientium.
- 26 Intellectus l. 1. C. de praedijs decurion. sine decret. non alien. lib. 10.
- 27 Titulus, quo aliquis tunc se se reducat ad non titulum, vel habet ortum a causa irrita, fructus percepti restitui debent, & qui potuerunt percipi, & n. 28.
- 29 Ecclesia, & locus pius aequiparantur minori.
- 30 Pius locus competunt privilegia Ecclesijs competentia.
- 31 Capella, & altare veniunt appellatione Ecclesiae.
- 32 Possessio mala fidei praesumitur ex titulo nullo.
- 33 Contractus si non fiant cum solemnitatibus iuris, contrahentes sunt in mala fide, maxime respectu rei Ecclesiasticae.
- 34 Possidens ex titulo improbato non acquirit fructus, sed tenetur ad illorum restitutionem.
- 35 Prelatus est alienat male rem Ecclesiae, respectu dictae rei dicitur Ecclesia vacare.
- 36 Tempus vitae male alienantis rem Ecclesiae deditur a tempore praescriptionis.
- 37 Fructus separatos a fundo, licet non reconditos, ad haeredes beneficiati pertinere, & spectare, qui tenuerint.
- 38 Fructus maturi pro collectis habentur.
- 39 Successor non proprius dicitur in beneficio simplici.
- 40 Fructus beneficiorum non esse in commercio nostro, neque ad haeredes transire, qui tenuerint.
- 41 Beneficiatus si decedat, fructibus non exactis, eos pertinere Ecclesiae, & non illius haeredibus probant DD. al. qu.
- 42 Beneficiato intestato decedente, fructus pertinent Ecclesiae, aut successori in beneficio, & n. 43.
- 44 Litis mota per beneficiatum non efficit, quod fructus non exacti ad eius haeredes perveniant.
- 45 Camera Apostolica per diversas Bullas Summorum Pontificum est subrogata in locum successoris in beneficio.
- 46 Bulla Pij IV. data 27. Decembris 1560. in materia sponsum Regni Neapolis qualiter intelligatur.
- 47 Beneficiorum Regni Neapolis est praefixa certa forma capiendi, illorum possessionem.

- 48 Reservationes novi iuris inducuntur sunt strictè intelligenda.
- 49 Pauli IV. constitutio de spolijs declaratur.
- 50 Iulij III. constitutio fructus non exactos ad Ecclesiam pertinere decrevit.
- 51 Fructus Capellaniae ultimi anni qualiter debeant dividi inter novum Capellanum, & haeredes praedecessoris.
- 52 Capella, qua sunt iuris regularium quando vacant, Rex percipit fructus nondum reconditos.
- 53 Fructus non exacti per beneficiatum defunctum, & qui obtulerunt post illius obitum possunt spectare Ecclesiae, aut Conclericijs.
- 54 Prorex Neapolis vacantibus Episcopatibus, aut dignitatibus, vel beneficijs spectantibus ad ius patronatus Regium quoad praesentationem, nominationem, aut liberam provisionem deputat Oeconomum, qui illorum curam habeat, & fructuum.
- 55 Oeconomi munus quale sit.
- 56 Oeconomum constituere potest Princeps secularis.
- 57 Reges sunt protectores Ecclesiarum, maxime dum vacant, & n. 58.
- 59 Oeconomum regulariter ponit in Ecclesia vacante ille, qui habet custodiam illius.
- 60 Oeconomus constitutus a Principe Ecclesiae, aut beneficii vacantis reservat fructus successori in Ecclesia, aut beneficii, excepta portione, aut salario sibi assignato.
- 61 Fructus litigiosi, & non exacti beneficiorum iurisdictionis Regij in Regno Neapolis pertinent successori in beneficio, & non ad Camera Apostolicam.
- 62 Proreges Neapolis provident iure regularium Domini nostri Regis beneficia, & Capellaniae iurisdictionis Regij infra summam annuorum ducatorum centum.

P R O

Doctore Fernandez Montero Clerico Hispano Capellano cuiusdam Capellaniae iurisdictionis Regij sub invocatione S. Mariae Magdalena.

C V M

Detentoribus quorundam praediorum, seu bonorum stabilium dictae Capellaniae male alienatorum.

ARGUMENTVM.

¶ Capellanus potest reinuendicare praedia sua Capellaniae male alienata cum eorum fructibus, & cui illi cedant pro tempore praeterito, vel vacationis in his, quae sunt iurisdictionis Regij.

CONSILIVM CXCVI.

¶ Vponitur pro clariori intelligentia praesentis consultationis, quod Proreges Regni Neap.

Neapolis soliti presentare ex privilegio Apostolico Capellaniae, & beneficia iurisdictionis regij, quae essent minoris valoris annuorum ducatorum centum, vt constat ex prag. 2. de offic. ad reg. Maiest. eiusque Vice. collationi spectant. vers. en lo q. toc. 2. & sunt epistola regiae 12. Iulij anni 1589. & 26. Iulij 1592. tangitque Maltrill. lib. 5. de magistr. cap. 6. n. 104.

¶ Et licet tempore, quo erat Prorex Neapolis Excell. D. Don Henricus de Guzman Comes de Oliuares ratione augmenti salarii Proregis ducatorum octo mille supra decem mille, quos solitum erat illi praestari, ultra stipendium Comitum equestris militum armorum fuerit decretum, ac ordinatum, quod deinceps Proreges non possent providere beneficia iurisdictionis regij etiam minoris valoris ducatorum annuorum ducatorum centum, sed omnia non solum magna, sed parva referrentur provisioni Suae Catholicae Maiestatis, vt constat literis expeditis a Suae Maiestate apud S. Laurentium primo Augusti 1595. ac tempore Comitibus Benauenti, sub die primo Maij 1610. per literas regias D. N. Regis Philippi Tertij fuerit auctum salarium Proregis ad summam usque ducatorum viginti quatuor mille continuis Proreges sine necessitatibus, sine convenientibus DD. nostris Regibus providere, aut conferre beneficia praedicta minoris valoris ducatorum centum annuorum, donec tempore regiminis Eminentijs. & Reuerendiss. Cardinalis Zapata Locumtenentis, ac Capitanei generalis Suae Maiestatis in dicto Regno literis regijs expeditis 4. Martij 1622. declaratum fuerit specificè, quae beneficia priuatiue ad Vice-reges referuabat Suae Maiestas eius provisioni, inter quae non reperitur expressa dicta Capellania, quam D. Petrus Fernandez a Castro Lemenium Comes, eiusdem Regni Prorex, virtute dictae oblationis, aut sub praedicta pragmatice titulo prouiderat in dicto D. Fernandez Montero, qui illius fuit possessionem adeptus, videretur legitimo iure agere posse ad recuperanda dicta praedia cum fructibus, ex sequentibus.

¶ Primo, quod huiusmodi Capellaniae veniunt beneficii nomine, & Capellani dicitur beneficiati, Petr. Philip. Corn. conf. 12. n. 6. vol. 2. Casan. conf. 20. n. 1. Flamin. Paris. lib. 2. de resign. benefic. q. 1. n. 119. & 121. Girond. de privileg. exempt. & interpret. num. 247. Mar. Muta decif. Sicil. 41. nu. 4. 3. ex Rot. decif. 17. par. 1. nouiss. Perez de Lara de Capell. lib. 2. c. 1. n. 16. ¶ Secundo, quod res vinculata Capellae, sicut maioratui alienari non potest, vt ex l. filius famul. §. Diu cum materia, ff. de legat. 1. l. peto, §. praedium, & §. fratre, l. pater, §. quindocim libertis, ff. de legat. 2. tradit Aluar. Valac. de iure emphyt. q. 28. num. 11.

¶ Tertio, quod beneficiatus licet non sit dominus, tamen illi datur petitorium, tanquam in rem suam, nam cum ratione possessionis, cui canonicè insidet, habeat ius eius custodiam, potest agere petitorio tanquam legitimus administrator, & in hoc sicut tutor, curator, & similes habetur loco Domini, l. tutor, ff. de adm. tut. & ita post Ancharan. in clem. 1. nu. 4. de caus. possid. & propriet. Tom. 2.

declarat Cas. Contard. in l. unie. C. de momet. poss. limit. 1. ratione mixturae, §. 8. n. 5. pag. 246. ¶ Quarto, quod successor in beneficio potest, & valet retrahere illicitè alienata de illius corporibus, & proprietatibus, & si quis presbyterorum, vbi glof. & DD. de reb. Eccles. non aliam. Polid. Ripa obseru. 396. n. 1.

¶ Imò beneficiatus non recuperans bona Ecclesiae a detentoribus, & occupatoribus, non solum peccat mortaliter, c. in canonibus, verb. iniquus 16. q. 1. glof. in c. ea, quae contra, verbo negligentia de offic. Archid. D. Thom. 2. 2. q. 43. artic. vlt. Didac. Conar. in reg. peccatum, 1. par. relid. n. 6.

¶ Sed alias quoque penas incurrit, de quibus per S. C. Trid. sess. 22. decreto de reform. cap. 11. vers. clericus, Mar. Anton. lib. 1. var. resol. 21. num. 2. quo in cap. 11. tractatur, & disponitur contra eos, qui bona Ecclesiae, vel alicuius pii loci occupauerint, de quo Valer. Reginald. in praes. fori parit. lib. 30. tract. 3. n. 154. vers. decimum tertium, Salz. in pract. c. 3. vers. & nota, Azor. instit. moral. par. 1. lib. 9. c. 27. q. 10. in medio, Zerola in praes. Episcop. par. 1. ver. bona, pag. 31. Pater Francisc. Suar. de censur. tom. 5. disput. 22. sect. 6. n. 22. Sayr. eod. tract. lib. 3. cap. 31. n. 26. P. Pal. Comit. respos. moral. lib. 6. q. 23. n. 2.

¶ Quinto facit, quod resoluit Aluar. Valac. consult. 194. n. 28. dicens, quod qui est in possessione beneficii, vel praeturae potest efficaciter agere pro iuribus illius, ex Abb. in cap. nihil, col. fin. de elect. Imol. in clem. 1. vt lite pendente, Aur. Capic. decif. 6. n. 6.

¶ Tam suo proprio, quam Ecclesiae, aut beneficii nomine, quibus originaliter ius coepit pro suorum iurium proprietate, & possessione, ex Innocent. in cap. cum super, col. 2. de caus. possession. & propriet. vbi Abb. nu. 74. Aym. Crau. conf. 206. n. 9. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 13. nu. 3. 4. Borgn. Cauale. decif. Finizam. 45. n. 5. par. 1. Bin. conf. 107. n. 25. ¶ Pro quo est bona determinatio Baldi in cap. Imperialem, §. praeterea, n. 17. & 18. de probib. feud. alien. per Feder. vbi concludit, quod non solum feudatario vti tali spectant fructus rei feudalis reintegrata feudo, ex not. in l. fructus, ff. de rei vendic. l. indebiti, §. sed si nummi, ff. de cond. indebit. cap. 1. §. fin. hinc finit. lex Conrad. in vlt. feud. sed etiam dominus, qui agit reintegratione contra tertium pro re feudali, cum fructus aliquando solo inhæserint, & fuerint pars dominij, l. fin. §. penult. ff. quae in fraud. creditor. Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. rubr. an Dominus expellens, num. 3. fol. 38. potest ipsos petere, vt recepti ad commodum feudatarij cedant, & similiter ad beneficiati utilitatem, iuxta subtile l. C. Iuliani responsum in l. si fur decerpserit 1. q. ff. de v. v. cum traditis per Redoan. tract. de spol. Eccles. §. verum quia, numer. 21.

¶ Sunt enim fructus accessorii feudo, Casan. 12 in c. huet. Burgu. tit. des success. §. 4. incip. se le testaur. pag. 252. Ioan. Franc. de Ponte conf. 34. num. 13. vol. 1.

¶ Sicut regulariter dicuntur accessorii dominij, l. indebiti, ff. de cond. indebit. de l. C. cod. tit. Eff no.

notatur in autb. nisi, C. de bon. matern. Io. Caph. conf. 3. n. 71. lib. 1. & conf. 553. n. 30. Petr. Philipp. Corn. conf. 235. n. 5. vol. 1. Honded. conf. 39. n. 22. lib. 2. Flamin. Parif. lib. 1. de resign. benefic. quest. 6. n. 46. Stephan. Grat. tom. 3. discept. forens. cap. 540. num. 8.

14 † Et sequuntur dominium, l. fructus, l. in fundo, ff. de rei vendic. l. Herennius, ff. de usur. Farin. decif. 192. n. 1. in nouiter nouiff.

15 † Ac Dominium, l. si dominium, C. de pignor. l. 2. C. de pignor. act. cap. 1. & 2. de usur. Rogger. conf. 18. n. 11. lib. 1. Malual. conf. 66. n. 15. Fab. Turrett. conf. 31. n. 4. lib. 3. Aldouin. conf. 47. n. 22. Menoc. conf. 318. n. 15. & 18. vol. 9. Caldas Perei. de empt. & vendit. c. 7. n. 28.

16 † Et possessorem rei, Barbat. conf. 28. n. 4. lib. 1. Ioan. Bapt. Costa de facti scient. & ignor. cent. 1. dist. 90. n. 19. Crauet. qui loquitur in beneficiato conf. 873. n. 1. vol. 5.

17 † Quare qui euincit rema mala fidei possessore, eam cum fructibus euincit, l. venditor, ff. de euict. l. super empti, l. cum successor, & l. si controuersia in fin. C. eod. tit. Cabedo dec. Portugall. 69. n. 12. par. 1. Christoph. Torniol. conf. 64. n. 12. Corn. conf. 301. n. 4. vol. 1.

18 † Non solū a tempore litis contestata, que in mala fide constituit possessorem, sed & si lege, §. seire autem, ff. de petit. hered. l. litigator, vbi Bart. C. de fruct. & lit. expens. Boer. decif. 340. n. 7. in fine, Afflic. decif. 59. n. 2. Benint. decif. 20. Alex. Raudenf. variar. resol. c. 34. nu. 22. † taliter, quod fructus veniunt micro iure a dicto tempore, l. cū fundus in princ. ff. de reb. credit. l. certum, C. de reuendic. l. 2. C. de fruct. & lit. expens. Marian. Socin. Iun. conf. 85. nu. 5. vol. 1. Cæsar. Barz. decif. Bonon. 61. num. 18.

20 † Siue extant, siue consumpti sint, siue sit deceptor factus locupletior, vel non, l. 1. C. de petit. hered. l. certum, C. de reuend. Hieron. Gabr. conf. 108. n. 4. vol. 1. Io. Petr. Bim. conf. 176. n. 6. vol. 2. & conf. 368. n. 3. Io. Mohed. dec. 5. de simon.

21 † Siue agatur cum ipso mala fidei possessore, c. conquirente, vbi glos. verbo integre, & ibi Bald. c. gravis, vbi Berd. de restit. spol. Alex. Raud. tract. de analog. cap. 37. n. 167.

22 † Siue cum successore eius, Bart. in l. ex diuerso in fin. ff. de reuend. Abb. in d. c. gravis, n. 10. Marian. Socin. Iun. conf. 182. n. 28. vol. 2. Hieron. Gabr. conf. 151. n. 6. vol. . .

23 † Et ratio est, nam quando quis percipit fructus ex aliqua re vigore tituli inualidi tenetur ad illorum restitutionem, vt probatur in cap. si quis presbyterorum, vbi glos. & DD. de rebus Eccles. non alien. vbi si res Ecclesie minus legitime alienata fuerit, & non seruata forma iuris, emptor tenetur illam cum fructibus restituere, eo quod titulus fuit nullus, & habitus pro non titulo, l. iubemus nulli, §. 1. C. de sacros. Eccles. l. 11. tit. 14. part. 2. Ioan. Garcia de expens. & meliorat. cap. 23. n. 24. & de nobil. Hispan. glos. §. 1. num. 47. interpretat. 3.

24 † Et fructus ex contractu nullo percepti esse restituendos, ex Accurs. in autb. de inest. & nefar.

nupt. §. sancimus, verbo imminere ad fin. collat. 2. l. eum, qui, C. de his, qui vt indign. vbi las. post Alex. num. 3. Anchar. Dominic. & Franc. in cap. de prescript. lib. 6. Baeza de non melior. rat. dot. filiab. cap. 33. num. 7. Matienzo in l. 3. tit. 8. lib. 5. recop. glof. 7. num. 5.

† Facit, quod voluit Abb. in cap. cum causa, 25 notab. vlt. de offic. & potest. Iudic. deleg. quod quando titulus habetur pro non titulo, non excusatur nec a fructibus perceptis, nec a percipiendis, pro quo est lex. 1. C. de fide instrum. & iur. basta fiscal. lib. 10. vbi emens non solemniter rem Fisci, tenetur eam reddere cum fructibus perceptis, & percipiendis, quia titulus contra legis prohibitionē habitus, habetur pro non titulo, l. nec vllum, §. 1. ff. de petit. hered.

† Et comprobatur l. 1. C. de prad. decur. sine decret. non alien. lib. 10. vbi decuriones non possunt vendere bona immobilia, nisi precedente decreto, & forma ibi præfixa, aliās emptor restituet rē cum fructibus.

Vnde Roman. conf. 454. nu. 26. & seq. per tex. in authent. cui relictum, C. de iudic. viduit. toll. & l. 1. C. si secundo nupter. l. bares meus, §. qui post, ff. de cond. & demonst. l. cum filius, §. qui Mutianam, ff. de legat. 2. l. fin. C. si quis ignor. rem minor. resoluit, † quod cum titulus, ex quo quis se tuetur, reducit ad non titulum, vel habet ortum a causa irrita, fructus, quos percipit, restituit, Marc. Ant. Natta conf. 535. n. 13. vol. 1. Alex. Raud. tract. de analog. cap. 37. num. 179. Anton. Oliban. tract. de action. par. 2. lib. 1. cap. 6. n. 14. Io. Bapt. Plot. conf. 38. n. 12. & seqq.

† Imo & quos percipere potuit ex glos. in l. patri, vers. item ex diuerso, verbo cum fructibus, ff. de minor. quam dicit singularem Roman. vbi proximè, n. 28. dicens, id probari ex eadem lege, vers. & tamen, idem Rom. sing. 528. incip. tu babes, las. in l. apud Iulian. not. 3. ff. de leg. 1. Nicol. Millis in repert. vers. possessor mala fidei. Crescent. dec. 76. a. lias 8. de caus. poss. & propr. dicens, ita esse de iure, & decidisse Rotam, quando eū pupillo, aut minore ageretur, † quibus equiparatur Ecclesia, & Iocens pius, c. 1. & c. auditus de in integr. rest. l. Orphanotrophos in princ. & ibi notat Bald. C. de Episc. & cler. clem. quia contingit post med. vbi notat Ioan. de Imol. de relig. domib. Euerard. loco a minor. ad Eccl. vel piam causam.

† Et quia generaliter omnia priuilegia cōpētentia Ecclesijs, competunt etiam pijs locis, vt est tex. valde notab. in l. omnia priuilegia, ibi not. Bar. C. de Episc. & cler. Auth. de Eccl. titul. §. pro temporalibus, collat. 9. l. illud cum glos. C. de sacros. Eccl. Io. Andr. in c. 2. de in integr. rest. lib. 6. Abb. in c. 1. eod. tit. in antiq. & in c. relatū 1. de testam. Euerard. loco ab Ecclesia ad pia loca.

† Et Capella, vel altare veniunt Ecclesie appellatiōe, vt ex cap. cum Capella Ducis Burgundie de priuil. cap. 1. & per tot. de Capell. monach. tradit Cæf. Lambert. tract. de iure patr. part. 1. lib. 1. art. 19. q. 5. princ. nu. 2. † Quare Ioan. Bapt. Plot. vbi 32 proximè, ait, quod ex titulo nullo presumitur mala fidei possessor, vt ex glos. verbo mala fide, in l. 1. C.

C. de fid. instr. & iur. basta fiscal. lib. 10. quam dicit singularem, tradit las. in §. item si quis infradem, num. 45. In §. de action. dicens, † quod vbi non contrahitur cum solemnitatibus, aut ordinibus requisitis a iure ciuili, vel municipali, dicuntur contrahentes esse in mala fide, sicut in contrahentibus præter, vel contra iuris formam in casu rei Ecclesiastica male alienata, non subitūte legitima causa, & sine solēnitatibus, ex vulgata dispositione cap. sine exceptione 12. q. 2. c. tua, c. nulli de his, qua fiunt a Prælat. sine consensu Capit. c. 1. & 2. de reb. Eccles. non alien. lib. 6. tradit Thom. Gram. decif. Neap. 79. n. 13. & 14. Alex. Raud. variar. resol. cap. 72. n. 14.

† Et generaliter, quod possidens ex titulo improbatō non acquirat fructus, sed teneatur ad illorum restitutionē, tenet Bart. in l. sed & si lege, §. seire, n. 3. & 4. ff. de petit. hered. vbi allegat l. quem admodum, C. de agric. & censit. lib. 11. & cap. qui contra iura de regul. iur. in 6. sequuntur Bald. Paul. Castr. & Sal. in l. 1. C. de his, quib. vt mag. Bal. in l. 1. n. 15. ad fin. C. de usufruct. Abb. in c. dilecto, notab. vlt. de præbend. & in c. si quis, n. 1. de reb. Eccles. non alien. Aim. Crau. conf. 966. n. 23. vers. fide igitur mala, Marc. Ant. Natt. d. conf. 535. nu. 11. Steph. Bertrand. conf. 147. incip. alienatio Ecclesiasticarum rerum, n. 1. & 2. ad 17. p. 2. vol. 2.

Dubiū autem residet, ad quem pertinebunt fructus decursi a die mala alienationis bonorum stabilium dictæ Capellanie, siue intrusionis in eis, vsque ad præsens tempus, in quo illud in primis est præsupponendum, quod respectu Capellani, qui male alienauit, aut passus fuit, aliū iniuste bona occupare, nullatenus ad illū pertinere fructus, † nam vt concludit Rota dec. 246. n. 3. & 4. p. 2. diuersi Sacri Palatii, quando Prælati male alienat rē Ecclesie, respectu dictæ rei dicitur Ecclesiæ vacare, vt dicit Bart. in l. qui fundū, §. si tutor, n. 1. ff. pro emptore, & propterea non facit fructus suos, ita vt quilibet, & etiam ipsa Ecclesia possit rem cum fructibus petere, in xta d. c. si quis presbyterorum de reb. Eccl. non alien.

† Et ideo dicit Bart. vbi proximè, quod toto tempore Prælati illicite alienantis nō incipit currere præscriptio, sed tempore successoris sui, de quo est dispositio Concil. Tolerani 9. c. 8. vt habetur in cap. si Sacerdotes 16. q. 3. vbi vita irritē dispositionis de re Ecclesie, non poterit pertinere ad tricennalem tēporis præscriptionē, Bart. in tract. differentiarum inter ius canonicum, & ciuile, n. 135. Alex. conf. 9. viso themate, n. 11. lib. 3. Felin. n. 10. in cap. 1. de præscrip. Lallus de Tuscia lib. 3. ad constit. Siciliæ citra Pharam, tit. de rei act. & excep. n. 5. Ioan. Igneus in l. necessariis, §. non alias, n. 975. ff. ad S. C. Syllan. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 102. n. 14. lib. 1. Guid. Pap. q. 150. n. 1. Borgnin. Cauale. decif. Fori Putei. 29. n. 27. & 68. p. 2. Balb. de præscrip. q. 2. n. 4.

Difficultas autem in eo residet respectu fructuum bonorum reintegratorum, seu reuendicatarum dictæ Capellanie, qui non fuerant exacti per Abbatem Marium prædecessorem, illius possessorē, cui scilicet debeant cedere, sunt enim

in eo varij casus, & opiniones dinerse, † Nam 37 fructus separatos a fundo, licet non reconditos a beneficiato tempore sui obitus, ad eius hæredes pertinere, tradiderunt Io. Andr. in reg. nemo plus iuris de reg. iur. lib. 6. Io. de Anan. conf. 88. n. 6. Card. Imol. & Barbat. in c. vlt. de pecul. cleric. Dominic. in c. si propter de rescript. lib. 6. Philipp. Franc. in c. præfenti de offic. ordin. eod. lib. Alberic. in l. diuortio, n. 12. ff. solut. matrim. vbi Petr. Barbof. in princ. n. 56. Salic. in l. si pater, C. de usufr. quorum opinio communis est secundum Tiraquell. de retract. conuent. §. 5. glof. 4. Couar. lib. 1. variar. cap. 15. num. 12. Nicol. Bellon. conf. 3. nu. 9. Ioan. Gutier. tom. 1. canon. quest. cap. 33. n. 4. aduersus glos. contrarias in d. c. præfenti, & in d. c. si propter, & in l. si fur. ff. de usufr. & in l. ex diuerso in princ. ff. de reuend.

† Nam maturos fructus pro collectis haberi 38 ex glos. in d. l. diuortio, §. interdum, & ibi Bald. & las. cenfer. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 7. n. 44. & l. 15. connub. glof. 2. n. 10. Mieres de maiorat. Hispan. 4. p. q. 24. n. 3. & plures alij relati per Barbof. in d. §. interdum, n. 5. a quibus tamen ipse dissentit, n. 6. pro prioribus tamē facit resolutio Iacobi Puttei decif. Rotæ 315. n. 3. lib. 2. † quod in simplicibus 39 non proprie dicitur successor in beneficio, facit Nauar. de spolijs, §. 6. n. 6.

† Alij censuerunt, fructus beneficii non esse 40 in nostro cōmercio, nequē ad hæredes transire, inter quos Ripa in l. in quartam, n. 166. ff. ad l. falcidia. Bart. in l. litis, §. pater, n. 1. ff. de negot. gest. Ferdinand. Vazquez de success. creat. tom. 1. lib. 3. §. 30. n. 216.

† Maximè si beneficiatus fructibus non exactis decessisset intestatus, nam eo casu non ad 41 eius hæredes, sed ad Ecclesiā fructus pertinere tenent glos. verbo referuari, in d. c. præfenti, Redoan. de spolijs, §. verum, n. 21. Puteus vbi proximè, Couar. in c. cum in officijs, num. 6. de testam. Aluar. Valat. in præxi partit. c. 33. num. 13. & consil. 164. num. 11. dicens, † quod beneficiato de cedente in 42 testato, Ecclesia, vel successor in dignitate, vel beneficiato, cuius intuitu pertinent fructus succedet ex c. relatum 2. de testam. Card. conf. 110. n. 2. Rota decif. 41. n. 4. de probat. in antiq. Franc. Burlat. conf. 75. n. 30. lib. 1. conf. 3. n. 3. conf. 226. n. 648. & conf. 238. n. 12. vol. 3. tradiderat que idem conf. 177. n. 18. lib. 2.

† Imo etiam stante constitutione Iulij Pape III. 43 de spolijs, edita die 26. Iunij 1550. fructus beneficiorum non præceptos pertinere ad successorem in Ecclesia, vel beneficio, & non ad hæredes beneficiatum, etiam conditio testamenti, ex cap. vum vos de offic. ordin. tradunt Steph. Bertrand. conf. 9. num. 10. lib. 2. Nicol. Bellon. d. conf. 3. nu. 2. Surd. conf. 533. n. 23. Ioan. Vinc. Honded. conf. 85. n. 6. lib. 2. Hieronym. Gabr. conf. 197. nu. 14. vol. 1. Mar. Muta ad capitula Regni Sicilia, tom. 5. c. 478. nu. 26. & seq. Boer. conf. 23. Arnon. cautel. 45. Caualecan. decif. 44. par. 1. Rota decif. 761. nu. 4. & 6. part. 1. diuersi Sacri Palatii, Couar. d. lib. 1. variar. cap. 15. num. 12. Flamin. Parif. lib. 1. de resignat. benefic. q. 6. nu. 16. † Etiam si pro consequatione 44

fructuum fuisset lis mota per beneficiatū, vt tradit Prosper. Petra in addit. ad Anton. Capic. decis. Neap. 3. vigore cuiusvis facultatis, vt censuit lo. Vinc. Handed. cons. 85. n. 6. lib. 2. t. qui tamen, num. 36. ait, quod in locum su cecelioris est subrogata Camera Apostolica, cui per constitutiones 29. & 36. Pij Papae IV. & 53. Pij V. de quibus. Nauar. de spol. cleric. cap. seic. §. 7. & Nicol. Garcia de benefic. 2. par. cap. 2. n. 90. & aliorum Summorum Pontificum, scilicet Pauli III. cons. 31. & Gregor. XIII. cons. 72. Sixti V. cons. 1. applicantur spoliatorum loco omnes fructus non exacti, vt in Regno Neapolis ex d. cons. 29. videre licet, & dixere Redoan. tract. de spol. quest. 5. n. 5. & seq. q. 6. nu. 17. Nauar. eodem tract. §. 6. & 7. Mandol. de signat. gratie, rubr. de licentia testandi, §. defunctio in sine, & ita tota vis consistit in intellectu, praxi, & obseruantia bullarum praedictarum, si enim credimus Seraphino Oliuaro decis. Rotae 594. n. 10. licet Bulla Pij IV. data sub die 27. Decembris 1560. hoc videatur disponere restrictiue ad hoc Regnum Neapolis, & Prouincias eius, intelligitur tantummodo de fructibus beneficiorum reseruatorum, seu affectorum a die vacationis eorum, vsque ad diem captae possessionis per pronilos ex constitutione Pij V. cuius meminit Flamin. Paris. lib. 1. de resign. benefic. quest. 6. n. 17. & 47. num. 40. dicens, t. quod ideo in beneficijs vacatibus in Regno Neapolis: Quae tamen sunt prouisionis Apostolicae, aut Ordinariorum tantum in eorum mensibus, siue gaudeant alternatiue, siue non, datur certa forma capiendi possessionem, quia fructus a die vacationis, vsque ad diem, quo prouisi capiunt possessionem in dicto Regno spectant ad Cameram Apostolicam, vt expresse dicitur in dicta Constitutione Pij V. Garcia 2. part. cap. 1. num. 90. Nulla tamen fit mentio in Bulla Pij IV. fructuum decursum in vita beneficiati non exactorum per eum, t. & cum ista reseruationes sint quodammodo iuris noui inductivae ex Nauar. d. §. 7. n. 7. & Seraphino vbi proxime, num. 11. & 12. est stricte intelligenda materia ipsarum.

49 t. Rursus, quia Constitutio Pauli IV. qua cauetur, spolia pertinere ad Cameram Apostolicam, in quibuscumque Regnis, & dominijs existant, non explicat, quae veniant appellatione spoliatorum, & licet tollat differentiam inter loca, in quibus solent deputari Collectores, & ea, in quibus non deputantur, nunquam fuit recepta in locis, in quibus non deputantur, testante eodem Seraphino n. 13. & 14. vbi declarando constitutionem Iulij III. concludit, quod tota haec reseruatio pendet a consuetudine, quae circumscribitur in his locis, in quibus deputantur collectores, & vltra ea non extenditur, nec tales fructus possunt ad Cameram Apostolicam venire vt spolia, quae solummodo dicuntur earum rerum, quae ad beneficium spectabant, & in eius peculio reperiebantur tempore mortis illius.

50 t. Imo eadem constitutione Iulij III. expresse disponitur, tales fructus non exactos ad Ecclesiam spectare, etiam quod dies solutionis viuente be-

neficiato venerit, & per ipsum non steterit, quod minus illos exegerit, imo pro eorum exactione necessariam diligentiam etiam iudicialiter fecerit, vt ponderat Seraphin. in allegata decis. num. 20. qui videtur loqui in casu, de quo fit consultatio, t. & si in fructibus, & reuibus capellae diuidendis pro rata respectu vltimi anni sit recepta resolutio DD. debere fieri inter praedecessorem, & eius haereditas, & successorem, vt per Auendaan. respos. 5. num. 1. Barbol. in d. l. diuortio in princ. num. 14. & 56. facit Papon. lib. 2. tit. 8. arreso 10.

t. Est autem animaduertendum, quod quemadmodum vbi Capellae iure regaliorum ad Regem spectant, cessant regulari ordinaria, & Rex percipit fructus non reuellos, leuatos, & in horreo reconditos, vt resouit Arnulphus Ruzæus tract. de iure regali. priuileg. 30. n. 1. & 5. & Restaur. Castell. tract. de Imperat. q. 10. n. 29. Carol. Degraffal. regal. Francia, lib. 2. iure 1. vers. item de perceptione fructuum, pag. 230. Boer. q. 32. n. 9. Aigid. Magistr. tract. de regalijs, c. 4. & seq. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 12. n. 41.]

t. Vel quando sunt Ecclesiae, aut beneficia, in quibus sit consuetudo, quod fructus non exacti per beneficiatum defunctum, & illi, qui decurrunt, & obueniunt post eius obitum vsque ad nouam prouisionem accrescant Capitulo, vel Clericis Ecclesiae, iuxta glos. verb. reseruari ad finem, d. c. final. de offic. iudic. ord. Redoan. tract. de spolijs, q. 5. n. 5. Cardolo in praxi iudic. & aduocat. verb. fructus, n. 24.

t. In hoc autē Regno Neapolis doctissimus Io. Franciscus de Ponte decisio. Collateral. Consil. 12. num. 13. & seq. testatur, Regiam Cameram consuluisse anno 1585. in fructibus Episcopatuū Puteolorū, Matere, & Cotroni, qui sunt de iure patronatus Regiae Maiestatis ex Priuilegio Apostolico, fructus omnes maturos, reuellos tamē, & a solo separatos tempore mortis Episcopati spectare ad Cameram Apostolicam, & pro ea ad Reuerendiss. Nuntium, licet fructus adhuc non sint, repositi in horreis, vel Vua non fuerit conuerfa in Vinum, & Oliua in Olenum, & adhuc stent in area, verum si fructus fuerint maturi, & pendentes, sed non reuellos, illos non facere spolia sed spectare ad successorem in beneficio, & ita reperisse adnotatum de hoc esse antiquam consuetudinem in Registris Regiae Cancellariae, idemque praticari in alijs Episcopatibus, aut beneficijs praesentationis Regiae, seu dignitatibus, & beneficijs ad eius collationem spectantibus, & quod ad hoc, vt non remaneat dubium inter Reuerendiss. Nuntium, & Oeconomos, qui ponuntur per Illustriss. siue Excellentiss. Proreges in vacationibus Episcopatum, aliorumque beneficiorum de iure patronatus Regiae Maiestatis, qui destinantur ad regimen Ecclesiarum de iure patronatus, donec per Regiam Maiestatem fuerint factae illarum debita praesentationes, & interim per Perceptores Prouinciarum fructus percipiuntur, conseruandi pro futuris Praelatis, & nouissimē per Collaterale Consilium fuisse man-

mandatum mitti in executionē, & obseruari in fructibus Episcopatus Oyræ, qui vacabat per mortem Episcopi, insequendo iuris dispositionē, cap. cum vos de offic. ordin. de qua Ioann. Coral. in paraphrasi Sacerdotali, part. 1. cap. 2. n. 9. Antonin. Thesaur. dec. P. adam. 131. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. cap. 12. n. 11. Carleual. de iudic. tit. 1. distat. 2. q. 5. n. 344.]

55 t. Quae deputatio Oeconomorum, quae Regio nomine per Proreges fit, vt habeant curā bonorum Ecclesiarum, aut beneficiorum vacantiū, nam hoc munus Oeconomum esse constat, ex l. iubemus in princip. C. de Sacrosanct. Eccles. l. omnes, §. hoc nihilominus, C. de Episcop. & Cleric. cap. quia in quibusdam, cap. volumus, cap. vltim. 89. distinct. de hoc cap. cum vos de offic. iudic. ordinat. Speculat. tit. de ijs, qui alieno nomine, §. 1. vers. Oeconomus, Ioan. de Grass. de sublit. procurat. verb. Oeconomus, Sebastianus Medices de diffinit. diffinit. 29. num. 6. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 7. q. 21. num. 1. & 2. Flauius Tortus ad Statuta Papiae, rubr. 23. num. 9. pagin. 70. Guillelm. Mayner. in l. aliud, §. refertur, n. 36. ff. de regul. iur. Raphael Fulgos. in d. l. omnes, n. 8. Decius in c. decernimus, n. 93. & seq. de iudic. Lapus allegat. 8. l. n. 9. & seq. Isidor. Moscou. lib. 2. dilucidat. iur. civil. Ioan. Hieron. Campanil. in Diuersor. Iur. Canonici, rubr. 7. c. 8. nu. 96.

56 Vtique licita est, t. Quia Oeconomus constituit etiam Princeps saecularis quoad ea praesertim beneficia, quae sunt sui iuris patronatus, vel quoad Episcopatus ex Priuilegio Apostolico, vt per Lambertin. lib. 2. de iure patron. p. 2. quest. 1. princip. art. 29. num. 12. & art. 30. fol. 131. Antonin. Thesaur. d. decis. 131.

57 Et ratio potest esse, t. nam cum Reges sint protectores Ecclesiarum, & rerum illarum, cap. Princeps, cap. res omnes 23. quest. 5. Praepos. in cap. Imperium, num. 3. distinct. 10. t. Maximē dum vacant, & sunt viduata Pastore, vt testantur Matth. de Afflict. lib. 3. commentar. ad Constit. Sicil. rubr. 28. num. 1. Cabedo decis. Portugal. 82. nu. 2. p. 1. legitimo iure ponunt Oeconomum, [cōfert Seraphin. decis. Rotae 1353. n. 7. tom. 2. dicens, quod ius Regaliae non habet locum nisi Sede Episcopali vacante, August. Barbol. de vniuerso iur. Ecclesiast. lib. 1. c. 8. n. 87.]

59 t. Quae in regulariter in Ecclesia vacante ponit ille, qui habet custodiam, vt ex dicto cap. cum vos, & Lambertin. vbi proxime, tradit Iulian. Viuian. de iure patronat. p. 2. lib. 7. cap. 8. num. 2. & sic passim fuit obseruatum, & obseruatur in Regno Neapolis, ita vt in omnibus beneficijs cuiusvis qualitatis etiam simplicibus & xistentibus ad collationem Regis ex praedicto Priuilegio Apostolico Collector Apostolicus non habet aliquod ius pro spolijs, prout de hac diuturna obseruantia attestatur Iac. Anton. Maur. Jurisconsult. Neapol. alleg. 34. in fine, & penē constat ex Registris litterarum executorialium, quae conceduntur in eodem Regno cōmissionibus Collectorum Apostolicorum, in quibus excipiuntur Praelaturae, Abbatiae, Dignitates, & beneficia, quae sunt de iure patronatus Regis.

† Non enim hoc fit, vt fructus beneficiorum Regi quarantur, in quem talis suspitio interesse peculiarij cadere non potest, sed vt excepta portione moderata Oeconomom assignata, conseruetur successori, vt erat de iure communi, cap. quia saepe, vbi Ioan. Monach. Dominic. Ioan. Andr. & omnes de election. lib. 6. cap. fin. de offic. iudic. ordin. eodem lib. Abb. in cap. fin. num. 7. nē prelati vices suas, Philipp. Probus in addit. ad Ioa. Monach. vbi proxime, Petr. de Anchar. cons. 158. num. 1. Boer. decis. 340. num. 2. Panuin. tract. de offic. & potestat. cap. sed. vac. part. 2. princip. q. 1. n. 2. Plot. tract. de iur. iur. §. 33. Hieron. Gabr. cons. 197. nu. 14. vol. 1. Sese tract. imbit. magistrat. Iustit. Aragon. cap. 1. §. 8. num. 20. Cardolo vbi supr. d. nu. 24. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 3. c. 12. n. 18. & 19.]

† Et ex his videtur, quod dicti fructus litigio, & inexacti pertinebunt ad dictum Capellanū, qui quasi haeres praedecessoris est in beneficio, & conuenior. 23. q. 4. glos. in c. 1. de solut. Tiber. Decia. cons. 37. n. 16. & seq. lib. 2. c. ad haec, c. relatum de testam. Franc. Duaren. de Sacris Ecclesiae ministerijs, lib. 7. cap. 7.

† Quod, & videtur procedere in beneficijs infra summam prouisis a Proregibus Neapolis, diu toleratur a Rege, cum tales prouisiones fiant iure regaliae Domini nostri Regis, secundum Seraphin. Oliuar. decis. Rotae 1353. nu. 6. Flamin. Paris. de resignat. benefic. tom. 1. lib. 7. q. 9. n. 13. Mastrill. de magistrat. p. 2. lib. 5. c. 6. n. 260. Et ita censo de iure. Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Alimenta praestandi obligatio viget in descendētib. ergā ascendentes, sicut ē contra.
- 2 Nepos debet praestare alimenta auo, & auia.
- 3 Ascendentibus debentur alimenta iure naturali, & communi, equitate, & qualitate sanguinis subnixo.
- 4 Auo, & auia debetur eadem charitas, quae parentibus.
- 5 Auia continetur matris appellatione.
- 6 Charitas, & sanguinis vinculum viget in nepote ergā auiam.
- 7 Nepos continetur appellatione liberorum.
- 8 Filius dicitur, & reputatur pars patris.
- 9 Nepos est pars sui aui, & auiae.
- 10 Nepotibus debetur eadem charitas, quae filijs.
- 11 Auia, & mater equiparantur in tutela filij, & nepotis.
- 12 Auum, aut auiam occidens punitur poena parricidij.
- 13 Alimenta praestanda auia per nepotem taxantur per Iudicem iuxta qualitatem, & dignitatē personae, cui debentur.
- 14 Personarum, & familiae illustris ratio habenda est in alimentis praestandis.
- 15 Patruus quando nepoti ex fratre indigenti debeat alimenta.
- 16 Honor. sanguinis attenditur in praestandis alimentis.
- 17 Sanguinis iuris ratione quis aliquando asringitur.

- 18 *Eximatio ascendens ut conseruetur, datur actio aduersus descendentes, & collateralium.*
- 19 *Alimenta prestari debent iuxta vires patrimonij.*
- 20 *Alimenta prestari debent iuxta quantitatem reddituum.*
- 21 *Alimentorum in prestatione habetur ratio ari alieni.*
- 22 *Alimenta qui negat se posse prestare, probare debet.*
- 23 *Reus in exceptionibus est actor.*
- 24 *Consuetudo patrisfamilias in prestandis alimentis attenditur.*
- 25 *Alimenta taxari debent secundum presentem statum personae, cui debentur.*
- 26 *Dignitatis augmentum superueniens personae alimentanda, est causa augendi alimenta.*
- 27 *Alimenta debent prestari pro famulis, & famularum personae illustri, habita consideratione expensarum, quae fiunt in Curia.*
- 28 *Alimentorum privilegia potest quilibet ex hereditibus conueniri in solidum.*
- 29 *Obligatio dandi alimenta per instrumentum est indiuidua.*
- 30 *Alimentandi onus an reguletur ex ordine successione.*
- 31 *Nepos representando patrem succedit sicut cum patre.*
- 32 *Dos filio data debet inferuire pro oneribus illius matrimonij.*
- 33 *Alimenta alius debita non prestat, qui non habet, nisi quod sibi sufficit.*
- 34 *Excussio uis exceptio dilatoria est, & debet opponi ante litem contestationem.*
- 35 *Excussio non debet admitti in casu, quo nihil potest opponi.*
- 36 *Debitor principalis ubi non est soluendo, cessat excussio.*
- 37 *Mortuorum sufficit si conflet ex actis, de quo potest iudex se informare.*
- 38 *Alimentorum causa est pia.*
- 39 *Alimentorum causa est fauorabilis, & privilegiata.*
- 40 *Dubium & si sit, debet pro alimentis iudicari.*
- 41 *Alimentorum in causa tutoria est eligenda.*
- 42 *Alimentorum causa debet celeriter expediri, & quare.*
- 43 *Alimentorum causa debet summarie tractari.*
- 44 *Breuis expeditio requiritur in causa alimentorum.*
- 45 *Hypothecaria obligatio pro alimentis prestandis transit in omnes heredes.*
- 46 *Dijunctio cessat ubi adest hypotheca.*
- 47 *Alimenta debent prestari in principio sexi ex stylo Regionis Tribunalium.*
- 48 *Pauper quis sit, attentis sua qualitate, relinquatur arbitrio Iudicis.*

ARGUMENTVM.

¶ Nepos magnitudine status, & sanguinis nobilitate, verè illustris an teneatur auiam paternam conuulsi qualitatis non habenti necessarios

reditus ad eius sustentationem alimenta prestare, in ea fallim quantitate, quæ per illius parentem erat saltim assignata.

CONSILIVM CXCVII.

NON Dubium est, quod dicta auiam fundatam intentionem habeat de iure, & cum obligatio prestandi alimenta ita procedat in descendibus erga ascendentes, sicut è contrariò, l. si quis à liberis, §. sed si filius, vbi Corduba de Lara num. 43. &

49. ff. de liber. agnoscend. Alberic. in l. sed si quis, n. 3. ff. de usufruct. l. 1. §. & nonnulla, ff. de tutel. & rationib. dist. abend. l. 1. c. 2. C. de alend. liber. Bald. in l. furioso, num. 1. ff. de curatore furiosi, Surd. tract. de alim. tit. 1. g. 22. n. 1. Menoch. conf. 1219. num. 8. Aloys. Ricc. in collect. dec. 97. p. 1.

¶ Et in terminis auiam ex l. 2. §. non solum, ff. de excus. tutor. l. penult. vbi Bart. ff. de liber. agnosc. d. l. 2. C. de alend. liber. Bart. tract. de alim. num. 8. Surd. eod. tract. tit. 3. g. 11. num. 26. Olasc. dec. Pedemont. 124. num. 8. Vinc. de Franch. dec. Neapol. 178. num. 10. Ansim. Tapat. lib. 2. tit. de alim. fol. 162. col. 3. & in his Regnis apertè reperitur dispositum, l. 4. tit. 19. part. 4. lbi: Porque asi como el hijo es tenuto de proueer a su padre, & a su madre si viueren, a pobreza, & a sus abuelos, & a sus abuelas, & a sus visabuelos, & a sus visabuelas, que si fueren por la linea derecha, & o por el es tenuto cada uno dellos de criar ellos moços sobre dichos si les fuere menester, & de scien den otrosi por ella.

¶ Et ratio est, quia ius petendi alimenta ascendentibus competens procedit, descenditque ex iure naturali legitimitate, & communi, sunt aequitate, & sanguinis qualitate subnixo, dicit l. si quis à liberis, §. vtrum, & §. non tantum, lbi: Iniquissimè enim quis meritò dixerit patrem egero, cum filius sit in facultatibus, vt in proposito obseruant Minad. conf. 1. num. 66. Casar Barzicus decif. Bonon. 130. num. 31.

¶ Nec dubium est, auiam, & auiam eandem charitatem, & reuerentiam debere, quæ patri, & matri debetur, l. 4. §. parentem, ff. de in ius vocand. Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitr. iudic. casu 356. num. 52. nam, & auiam matris appellatione cõtinetur, l. appellationi parentis, ff. de verb. signific. Bald. in l. Desennius, n. 2. ff. de negot. gest. & in l. quicquid in primo. C. de bon. matern. Alberic. in l. itaque, n. 8. C. commun. de success. Mieres de maioratib. 1. part. q. 28. n. 65. Alexand. conf. 198. num. 4. & 6. lib. 6. Aymon Crauet. conf. 429. n. 9. & conf. 561. n. 14. & fuit resolutio Bart. in l. 2. §. videndum, ff. ad S. C. Tertulian. Surd. d. tract. de alim. tit. 6. q. 8. n. 14. & 16. Stephan. Gratian. tom. 1. discept. forens. c. 977. num. 5. & prius tradiderat, c. 259. n. 15.

¶ Et quia charitas, & vinculum sanguinis ultra æquitatem viget in nepore erga auiam, prout in filio erga patrem, aut matrem. ¶ Videmus enim, nepotem appellatione liberorum contineri, l. liberorum, & lbi Bart. ff. de verbor. significat. §. fin. in

Instit. qui testamento tutores dari possunt, l. vlt. ff. de pollicer. Bald. in l. 1. n. 3. C. de condit. insert. Arnold. de Roygier. in thesauro iur. verb. filius, & verb. nepos, Barbatia conf. 62. n. 14. vol. 3. Carol. Rui. conf. 138. nu. 1. vol. 1. Marc. Ant. Nat. conf. 67. n. 2. Marian. Socin. iun. conf. 1. num. 31. & 44. & alij Stephan. Grat. tom. 1. discept. c. 104. n. 12. Seraphin. Oliuar. decif. Rotæ 604. n. 7. & dec. 1486. à n. 2.

8 ¶ Et sicut filius dicitur, & reputatur pars parentis secundum Aristot. lib. 1. magnor. moral. cap. 34. & lib. 5. Ethicor. cap. 6. l. cum scimus, C. de agricol. & censit. lib. 11. ¶ ita nepos pars aui, siue auiam, cap. cum itaque 1. q. 4. Rol. à Vall. tract. de lucro dotis, q. 56. n. 19. Surd. decif. Mantua. 73. n. 18. qui n. 10. ¶ dixerat, nepotibus debere eandem charitatè, quæ & filijs, secundum Bald. in l. hac edita, n. 12. C. de secund. nupt. & sequitur lbi Iacobin. de Sancto Georgio.

11 ¶ Vnde videmus, quod in tutela filiorum, & nepotum auiam, & mater æquiparatur, & propter vinculum sanguinis alijs præferuntur, Auth. matris, & auiam, C. quando malier tutela officio fungi potest, Guillelm. Mayner. in l. quo tutela, n. 117. ff. de reg. iur. Petr. Greg. syntagm. iur. lib. 12. c. 10. nu. 8. Ioan. Vinc. Honded. conf. 88. n. 6. vol. 1. Castil. decif. Sicil. 80. n. 3. tom. 1.

12 ¶ Et eadem poena (parricidij scilicet) puniuntur occidens auiam, aut auiam, qua occidens patrem, vel matrem, l. 1. iuncta l. penult. §. penult. ff. ad l. Pompeiam de parricid. Petrus Plaza in epitom. delict. cap. 22. n. 3. Anton. Gomez tom. 3. de delict. c. 1. nu. 3. Iulius Clarus §. parricidium, vers. scias etiam, Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 5. n. 2. & cap. 9. eodem num. Menoch. in addit. supra citata num. 50.

13 ¶ Quæ alimenta debent à nepote prestari, & taxari per Iudicem iuxta qualitatem, conditionem, & dignitatem personae, cui debentur, l. si cui, ff. de annuis legatis, l. Mela, & l. penult. ff. de iure dotium, l. 2. ff. vbi pupill. educari debeat, Abb. conf. 155. col. 1. in fin. lib. 2. Surd. de alim. tit. 1. 10. num. 20. Aymon conf. 189. num. 10. Stephan. Gratian. tom. 3. disceptat. cap. 562. num. 39. & 41. & tom. 5. cap. 954. num. 37. Camill. Borrell. tom. 3. compend. decif. tit. 4. num. 161. ¶ & reddituum 20 ipsius non alienando proprietatem, l. Imperator Adrianus, vbi Bar. num. 4. ff. ad Senat. Conf. Trebel. Boer. dec. 19. n. 4. Additio ad Paul. Castrenf. conf. 41. n. 22. p. 3. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 183. nu. 26. & casu 169. n. 3. Gratian. tom. 1. discept. c. 131. n. 13. Ioan. Gutier. lib. 3. pract. q. 82. n. 22. ¶ & deducto ære alieno ex Vvesembecio conf. 50. n. 29. lib. 1. Arnold. de Roygier in thesauro iuris, verbo alimentis, n. 179. adhuc omnibus deductis remanent domino nepoti ultra alimenta etiam fororibus præfixa, & dores maternas satisfactas annuè ducari triginta sex millæ, ex quibus se splendide potest alere, & alimenta concedentia auiam præstare, ¶ & contrarium præstendens ad subtrahendum se à præstatione alimentorum, debet probare tanquam fundamentum suæ intentionis, vt in proprijs terminis resoluit Seraphin. decif. 218. nu. 5. ¶ quia reus in probatione exceptionis actor est, 23 l. 1. ff. de except. l. si pactum 9. ff. de probat. Bald. in l. frustra, num. 2. eodem tit. Lapus alleg. 135. nu. 4. Roderic. Suarez in l. 4. tit. de las juras, num. 28. lib. 2. fori.

14 Aym. Crauet. conf. 850. num. 8. ¶ dicens, in alimentis esse rationem habendam personarum, & familiarum illustri, Alberic. in l. sed si quis, n. 3. ff. de usufructu, Gozadin. conf. 91. num. 4. Camill. de Medic. conf. 14. eodem num. Marius Giurb. decif. Sicil. 6. num. 1. & cum domina, de qua consultius sit vnde quæque illustrissima, & excellentis gradus dignitatis, dubitari non potest, debere illi alimentum concedentia præstari etiam pro decore ipsius.

nepotis, nè inde decus præexcelli gradus virtutis careat sibi necessarijs, & decidat ab ea existimatione, quam temper habuit, ¶ quæ ratio tam efficax est, vt ex ea Regia Audientia Regni Aragonum decreuerit, patrum debere alimenta præstare nepoti ex fratre indigenti, vt est videre apud Martium Monter. decif. 16. num. 7. dicentem, id deduci ex gloss. verb. vtilitate, ff. de curatore furiosi, dum inquit, vt matre, & similibus, videturque, de hoc text. in l. 1. §. 1. lbi: Vtputa libertum parentem, ff. vti pupillus educari debeat, & ponderando dictam glossam ibi, & similibus, quia similes dici possunt, quibus sine dedecore alimenta denegari non possunt ob honorem sanguinis, ¶ ex quo, vt diximus, ius alendi prouenit, dicta l. si quis à liberis, §. 1. Berolius quest. 11. num. 1. Marius Giurba decif. 5. num. 15. ¶ cuius iuris sanguinis ratione quis aliquando ad id astringitur, ad quod alias non teneretur, l. 1. §. largius, vers. in honorem sanguinis, ff. de successor. edicto, l. Aurelius, §. Titius testamento, lbi: Propter naturalom affectum, ff. de liberat. legat. cum adductis à Felino in cap. cum quid, num. 11. de iur. iurando, argument. text. in l. Quintus, ff. mandati, & l. pecunia, ff. de aliment. & cibis, legat. & l. filius, ff. de condit. instit. nè qui alimenta petat iure sanguinis absque illis paupertate vilecat, & decedat à gradu, & existimatione, ¶ quo casu propter illius conseruationem actio datur, l. quæ omnia, §. 1. vbi Bart. notab. 3. ff. de procurat. cum alijs adductis à Monter. vbi proxime num. 8. & seqq.

¶ Et licet verum sit, quod alimenta debent prestari iuxta vires bonorum, & patrimonij, l. cum filia, ff. de legat. 3. l. cum post, §. gener. ff. de iure dotium, l. 2. ff. vbi pupill. educari debeat, Abb. conf. 155. col. 1. in fin. lib. 2. Surd. de alim. tit. 1. 10. num. 20. Aymon conf. 189. num. 10. Stephan. Gratian. tom. 3. disceptat. cap. 562. num. 39. & 41. & tom. 5. cap. 954. num. 37. Camill. Borrell. tom. 3. compend. decif. tit. 4. num. 161. ¶ & reddituum 20 ipsius non alienando proprietatem, l. Imperator Adrianus, vbi Bar. num. 4. ff. ad Senat. Conf. Trebel. Boer. dec. 19. n. 4. Additio ad Paul. Castrenf. conf. 41. n. 22. p. 3. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 183. nu. 26. & casu 169. n. 3. Gratian. tom. 1. discept. c. 131. n. 13. Ioan. Gutier. lib. 3. pract. q. 82. n. 22. ¶ & deducto ære alieno ex Vvesembecio conf. 50. n. 29. lib. 1. Arnold. de Roygier in thesauro iuris, verbo alimentis, n. 179. adhuc omnibus deductis remanent domino nepoti ultra alimenta etiam fororibus præfixa, & dores maternas satisfactas annuè ducari triginta sex millæ, ex quibus se splendide potest alere, & alimenta concedentia auiam præstare, ¶ & contrarium præstendens ad subtrahendum se à præstatione alimentorum, debet probare tanquam fundamentum suæ intentionis, vt in proprijs terminis resoluit Seraphin. decif. 218. nu. 5. ¶ quia reus in probatione exceptionis actor est, 23 l. 1. ff. de except. l. si pactum 9. ff. de probat. Bald. in l. frustra, num. 2. eodem tit. Lapus alleg. 135. nu. 4. Roderic. Suarez in l. 4. tit. de las juras, num. 28. lib. 2. fori.

Et quando hæc non essent ita certa, concluduntur.

uanturex eo, quod pater dicti Domini nepotis conuenti per scripturam publicam cum hypotheca, & obligatione bonorum suorum se obligauit soluere durante vita Dominae eius matri ex causa alimentorum annuos ducatos quatuor mille, tempore, quo dicta Domina fruebatur maioribus redditibus, & potiori salute, quam ad presens, & in alimentorum praestatione conuenerunt patrisfamilias attenditur, tam circa quantitatem, quam circa modum, vt sunt verba iurisperituli in l. penult. in princ. ff. de aliment. & cibarij. legat. Camill. de Curt. in diuersor. iuris feudalis, & nunc de altera, num. 147. nam inquit Stephan. Grat. in adit. ad decij. Marobii 207. nu. 7. Cum pater taxauerit alimenta, & praesumptio sit pro eo, quod sunt condecentia, secundum vires patrimonij, & qualitatem personae, Bald. in auth. ex testamento, C. de collat. l. u. de hoc sequi debet, quae est doctrina satis conueniens taxationi alimentorum, quae ad praesens fieri debet.

Maximè, quia debet haberi ratio status, & deficientiae facultatum, & salutis, in qua ad praesens reperitur dicta Domina auia, & nam alimenta taxantur iuxta qualitatem personae, secundum praesentem statum, vt ex Baldo in l. si maritus la. 2. ff. soluto matrimon. & Iaf. in l. cum hi, §. vult igitur, n. 2. ff. de transaction. Menoc. lib. 5. de praesumpt. praesumption. 159. num. 34. Surd. de aliment. tit. 4. quae 18. num. 3. tradit Stephan. Gratian. vbi proxime num. 4. & vt deberet attendi augmentum dignitatis superuenientis personae alimentandae, vt augerentur alimenta, ex adductis per Tiraquel. de nobilit. cap. 20. num. 141. Rebuff. tract. de congrua portione, num. 63. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 50. num. 5. Stephan. Gratian. tom. 2. disceptat. cap. 399. num. 9. & tom. 4. cap. 613. num. 18. vsque ad 25. Vvesembec. dict. conf. 50. num. 21. & secundum vsum, & expensas necessarias in Regia Curia, tam pro se, quam pro eius famulis, famulabulique animaduersio, quae etiam debet haberi in assignatione alimentorum, ex adductis per Gratium in dict. responso 87. num. 15. vol. 2. Iacob. Gallus conf. 17. num. 11. Menoch. dicto consilio 1219. num. 19. & seq. vol. 13.

28 † Rursus, quia attendita dicta obligatione, & assignatione annuorum ducatorum quatuor mille, dictus Dominus nepos, etiam si essent alij fratres, & cohæredes eius, poterat in solidum conueniri ex priuilegio speciali alimentorum, l. 3. ff. de aliment. & cibarij. legat. quae limitat l. pro hereditarijs, C. de heredit. actionib. vt intelligit glof. ibi, & Vinc. de Franch. decij. 203. Thoro in compendio decij. Neap. tom. 1. lit. A. fol. 85. Riccius collect. dec. 307. in fine, p. 2. & collect. 548. vers. adde quartum, p. 3. quod caret dubitatione respectu dictorum ducatorum quatuor mille assignatorum per dictum instrumentum. † Cum obligatio in eo contenta sit indiuidua, vt ex Surd. tract. de aliment. tit. 9. q. 14. n. 14. resoluit distinguendo Gaspar Anton. Thesaur. lib. 2. quaestio. forens. quaest. 67. numer. 1. & 12.

Nec obstat dicere, quod dicta Domina auia habet etiam filium in gradu honorifico co-

stitutum, & quod illius obligatio est anterior in praestandis alimentis, quae nepotis, vel saltem hæc debeat esse subsidiaria, facta excussione contra filium; Nam responderetur, quod iuxta ea, quae sunt superius fundata, obligatio praestandi alimenta auia, eodem modo procedit in nepote, prout in filio. Et quamuis Alexand. in alimenta, C. de negot. gest. per illum textum voluerit, & quod onus alimentandi debeat regulari iuxta ordinem successione, ex fundamentis super eo adductis per Surdum vbi supra, tit. 9. q. 10. n. 1. vsque ad 6. quānis sequentibus numeris id controuertat ex rationibus à se adductis, de quibus etiam Gasp. Anton. Thesaur. vbi proxime n. 6. † Clarum est, quod dictus Dominus nepos, & eius fratres post dies longeuos Dominae auiae ex persona sui parentis, & eam representantes, iuxta l. 2. §. non solum, ff. de excusationibus tutor. debent concurrere in successione cum patre, l. 1. tit. 8. l. 2. tit. 6. lib. 5. noua Recopilationis, vbi Matienzo glof. 3. num. 2.

Et quod non sit attendendum, quod nepos opponit de excussione faciendae aduersus filium, constat quia ipse non habet, vel quantum sibi sufficiat iuxta sui status conditionem, & qualitatem: nam & si habeat quandam pensionem Ecclesiasticam, est modica, & habet sua onera, & reliqua, quae habet ex gagijs, & salarijs muneris, quo fruatur in Palatio Regio; habent secum non paruas impensas, & sunt reuocati subiecta, & respectu dotis vxoris non est cur habeatur in consideratione, & cum illa sit solum destinata, & inseruare habeat pro oneribus matrimonij, & vt se, suoque filios alant, l. dotis fru. eius, ff. de iure dotum, l. pro oneribus, C. eodem tit. & l. vbi adhuc ibidem, Hieronym. Gabr. conf. 25. nu. 16. in fine, lib. 1. Franch. decij. 283. n. 14.

† Et qui non habet nisi quantum sibi sufficit non tenetur alimenta alij debita praestare, vt ex Baldo in l. praesens, C. de seruitut. & aqua, & in l. si quis à liberis, §. de alimentis, ff. de liber. agnoscend. tradit Gregor. Lopez in l. 2. tit. 19. part. 4. glof. 8. Hieronym. Gabr. conf. 25. num. 17. lib. 1. Azevedo conf. 16. num. 9. Lancellot. Gallia conf. 119. à nu. 10. [Solorzan. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 16. num. 79.]

† Rursus, quia exceptio discussionis, seu excussione etiam quando habet locum est tanquam dilatoria opponenda ante litem contestationem, vt per Carolum Ruinum conf. 19. n. 27. volum. 3. Marta voto 119. n. 3. Boer. decij. 221. n. 17. Petrus Surd. decij. 44. n. 20. & praesertim si differatur opponi in causa appellationis, Casar Barz. decij. Bonon. 20. n. 22. non est admittenda.

† Et excussio non debet concedi in casu, in quo nihil potest opponi, l. ad probationem la. 1. cū notatis ibi per glof. Bart. & alios, C. de probation. idem Casar Barz. dec. Bonon. 7. n. 4.

† Sicut dicitur, quod vbi principalis debitor non est soluendo, minimè opus est excussione, Iaf. & alij in l. 1. ff. si cert. petat. Roman. conf. 388. num. 9. Hippolyt. tractat. de fideiussor. nu. 10. Duenas regula 335. Barz. decij. 20. n. 38. 40. & seq. & di-

37 † Et de notorietate si non constat ex actis, quod sufficit ex eodem Marra num. 5. vt cessat excussio possunt Iudices ex officio se informare, vt per Crauet. conf. 201. n. 45. vers. quarto, quia notorium, Roland. à Valle conf. 20. n. 9. vol. 1. Barz. d. dec. 20. n. 39.

38 † Et cum alimentorum causa sit pia, glof. in l. si cui annuum, verbo solutus fuerit, ff. de annuis legat. Bald. conf. 50. viso testamento, n. 7. vol. 5. Catel. lian. Cotta in memorabilib. iuris, verbo alimentorum, Hieronym. Grat. resp. 40. n. 3. vol. 2. Ioan. Baptif. Plot. conf. 19. n. 85. lo. Vinc. Honded. conf. 39. n. 11. vol. 2. Menoch. lib. 4. praesum. 115. n. 14. † Et sic fauorabilis, & priuilegiata, vt per Grat. resp. 69. n. 2. eod. vol. Tiber. Decian. resp. 40. n. 39. vol. 2. † etiam si pateretur aliquod dubium, adhuc pro ipsa pronunciantum erat, vt probant Corduba de Lara in d. l. si quis à liberis, §. vtrum, n. 75. Surd. de alimentis, tit. 9. q. 15. n. 12. & decij. Mantuana 223. nu. 5. Alciat. conf. 70. num. 18. lib. 5. Seraphin. decij. Korta 211. n. 6. Ioseph. Sese decij. Aragon. 45. n. 2. p. 2. Stephan. Grat. tomo 3. discept. cap. 586. n. 15. † Et ideo tutior via est eligenda in causa alimentorum, vt ex l. sed & si is qui, §. an autem, ff. de Carbon. edito, tradit Casar Barz. decij. Bonon. 68. numer. 52.

39 † Debetque celeriter expediri, cum alimentorum non patiantur dilationem, l. vel necare, vbi Bartolus ff. de liberis agnoscend. l. finat, ff. de appellation. l. Mella in principio, ff. de alimentis, & cibarij. legat. Alciatus conf. 132. num. 1. libro 5. Ioannes Franciscus Purpuratus in l. more, n. 43. ff. de iurisdictione omnium Iudicum; Franciscus Curti, Iunior in l. 1. num. 34. C. de procurator. Surdus de alimentis, tit. octauo, priuilegio 70. num. 2. Casar Barz. decij. Bonon. 80. num. 15. & decij. 130. num. 30. Stephanus Gratianus tomo 5. disceptation. forens. cap. 548. num. 6. Marius Giurba decij. Sicil. 4. numer. 45.

40 † Quare etiam debet summarie procedi, vt per Angel. in l. filius familias, §. si Iudex, nu. 2. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, tanquam in causa pia, prout reputatur causa alimentorum, vt per Tiraq. tract. de priuileg. pia causa in pres. vers. quantum, Ioan. Vinc. Honded. conf. 39. nu. 11. vol. 2. Stephan. Grat. decij. Marobii 129. n. 6.

41 † Et quod requiratur breuis expeditio in alimentorum iudicio, post Marchesinum tract. de commiss. part. 1. commiss. 5. nu. 2. tradit Marius Antoninus lib. 1. variar. resolut. 93. num. 1. quod etiam operari debet, vt recensetur dilationes, praesertim praesentis discussionis, seu excussione, cum tam de iure, quam attento dicto instrumento praestandi annuos ducatos quatuor mille † transierit obligatio in omnes hæredes, ex Crauera conf. 522. n. 2. vers. ex qua ratione, & conf. 917. n. 19. Vincet. de Franc. dec. 87. num. 15. Stephan. Grat. vbi proxime, n. 11. & 12.

42 † Quare virtute dictae obligationis, & hypothecae resultantis ex ea cessat praedicta discussio, ex Gaspare Antonio Thesaur. dicta quaest. 67.

num. 21. † debentque alimenta taxanda praestari illi in principio anni, vt est de stylo Regiarum Cancellariorum, & aliorum Tribunalium istorum Regnorum, & aliorum, vt testatur Mieres de maiorat. 4. par. q. 28. nu. 19. Vincent. de Franch. decij. Neap. 15. n. 1. [Solorzan. de gubern. Indiar. lib. 3. c. 24. n. 19.]

Finaliter non obstat, quod pro parte nepotis fuit deductum, dictam Dominam eius auiam habere de proprio vt se alere possit, cum probatum sit, & appareat ex actis, Baronias, quas pretenditur possidere extra hæc Regna esse modici valoris, & reddituum, maximilque oneribus suppositas, & obnoxias, prout, & domus, in quibus habitat, ideoque precise indigere alimentis petitis à nepote, cum verè possit affirmare, se pauperem esse, attendita sua qualitate, & in quo iudicium arbitrium esse fundat plurimum auctoritate, praesertim Bart. in l. si constante, num. 14. vbi Alexand. n. 13. Iaf. 144. Ripa 29. ff. solut. matrim. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudicium, casu 65. n. 7. Casar Barz. decij. 69. numer. 51. Et ita mihi videtur de iure Saluo, &c.

SVM MARIVM.

- 1 Sanguinis iure qua dicantur deferri.
- 2 Regnum desertur iure sanguinis ex vera, & communi opinione.
- 3 Gotthorum lege filij cuiuscunque aetatis, & masculis deficientibus filia Regum succedebant in Hispaniarum Regnis.
- 4 Liberos nomine veniunt feminae.
- 5 Vassalli debent iurare fidelitatem Principibus, vt Principibus.
- 6 Femina plures regnarunt in Hispania diuersis temporibus.
- 7 David in adolescentia fuit vnctus Rex.
- 8 Salomon puer fuit electus Rex Israel.
- 9 Ioas historia recetetur, qui fuit electus Rex Israel in pueritia.
- 10 Azarias Amasia filius fuit Rex Iuda aetatis annorum 16.
- 11 Manasses filius Ezechiae cepit regnare anno 12.
- 12 Iofas in anno octauo regnare cepit.
- 13 Aseanius Aenea filius regnavit in puerili aetate sub tutela matris.
- 14 Thracia Regnum à Senatu Romano diuisum, & Regibus minoribus tutores dati.
- 15 Plistarchus Leonidae filius fuit Rex Lacedemoniarum sub tutela Pausaniae.
- 16 Pleitonates Lacedemoniarum Rex fuit in pueritia sub Nisomede tutore.
- 17 Cleomenes fuit tutor Egesipolis pueri Lacedemoniarum Regis.
- 18 Leonidas Cleomeni filius fuit tutor Acrocatti Lacedemoniarum Regis.
- 19 Micithus Straus fuit tutor filiorum paruulorum Anaxilai Regis.
- 20 Arifobae filio Piale Regis Epirotarum minori fuerunt tutores publicè constituti.
- 21 Pyrrhus Epirotarum Rex anno vndecimo regnare cepit.

- 22 Olympias filia Pyrrhi Epirotarum Regis mortuo Alexandro marito, relicto filio primogenito minore, pro eo Regnum administravit.
- 23 Argæus Macedonum Rex in curia successit in Regno, & ibi notabilis historia belli cum Ilyrijs.
- 24 Clotbarius filius Chilperici Francorum, & Suestonum Regis in curia successit in Regno sub tutela Fredegundis matris.
- 25 Philippus filius Demetrii Regis Macedonum puerulus successit in Regno.
- 26 Antiocho Regi Syria successit filius parvulus, cui fuere dati tutores à populo.
- 27 Labdacus Cadmi nepos ex Polidoro patris Regnum obtinuit sub Lyco tutore.
- 28 Lais filius Labdaci minor successit in Regno, eodem Lyco tutore.
- 29 Laodamari Etheoclis filius puer successit in Regno patris.
- 30 Hieron parvulus successit Hieroni uero in Regno Siracusanum Siciliae.
- 31 Philippus minor fuit Rex Macedonum sub tutore Antigono.
- 32 Antiochus filius Antiochi Regis Syria minor successit in Regno, & datus fuit ibi tutor Lysias.
- 33 Baldarus infans successit in Regno Longobardorum.
- 34 Theodosius minor filius Arcadii Imperatoris, cum adhuc esset sub mamma successit patri, & fuit tutor illius Lidigetes Rex Persarum.
- 35 Theodosius senior diuise Imperium, relicto Arcadio Orientali Imperio sub gubernio Rustini, & Honorio Occidentali sub Stilicone, & qua damna exiade fuerint exorta, recesserunt.
- 36 Augustulus puer successit in Occidentali Imperio.
- 37 Athalaricus successit in Regno Gothorum.
- 38 Baldarus Longobardorum Rex sub Adriano Imperatore fuit.
- 39 Nanius filius alterius Nani Regis Assyriorum impubes successit in Regno, quod pro eo exivit Semiramis mater.
- 40 Zenobia Regina uxor Odenati Palmyrenorum Regis pro filio minore Regnum prudenter, & viriliter rexit.
- 41 Ludouicus undecim annos natus Vladislao patri successit in Regno Hungariae.
- 42 Clotbarius infans filius Clodouei Regi Francorum successit in Regno.
- 43 Clotbarius fecundus successit in minori aetate Chilperico Regi, eius patri.
- 44 Clotbarius Rex decessit in pueritia, successitque ei Theodoricus illius frater.
- 45 Joannis filius Ludouici Huttini Regis Francia, diebus quindecim natus successit in Regno, sed in infantia decessit.
- 46 Praetorum Reges iunguntur, & consecrantur in templo Dni Dionysii.
- 47 Clodouus XII. Rex Francia regnavit eodem esset infans.
- 48 S. Ludouicus Nonus annorum XII. successit in Regno sub Blanca Regina matris illius curia.

- 49 Carolus Secretus admodum puer successit in Regno Francia.
- 50 Carolus Nonus ante XI. annum aetatis successit in Regno Francia.
- 51 Ludouicus XIII. mortuo Henrico IV. Rege Francia, ipsius patre in infantia successit in Regno sub tutela Reginae Mariae Mediceae matris.
- 52 Odoardus III. successit infans in Regno Anglia.
- 53 Lex vetus fuit apud Francos, qua filij etiam infantes ad paternum Regnum vocantur.
- 54 Oraculum Delphicum consultum mortuo Aristodamo Lacedaemonorum Rege super successione filiorum infantium qualiter responderit, recensetur.
- 55 Infans ex successione paterna potest esse, & coronari.
- 56 Henricus IV. mortuo patre Henrico III. cum remansisset minor annorum decem, fuit coronatus Rex, & Imperator Germania.
- 57 Theodosius annorum octo obtinuit Imperium.
- 58 Constantinus VI. anno aetatis XII. obtinuit Imperium.
- 59 Thomas Comes Sabaudie in infantili aetate successit in dicto Comitatu sub tutela Comitis Burgundiae, & auunculi.
- 60 Philibertus filius Amadei noxi Ducis Sabaudie successit anno aetatis quarto in Ducatu sub matris tutela.
- 61 Carolus I. filius Caroli primi successit in Ducatu Sabaudie cum esset anniculus, & septennis decessit.
- 62 Balduinus filius Guilielmi Longaspada Marchionis Montisferati, & Sibille sororis Balduini Regis Hierusalem, cum esset infans in saeculis successit patri, & in dicto Regno.
- 63 Guilielmus annorum XII. successit in Ducatu Mantuae, & Marchionatu Montisferati.
- 64 Cosmo II. magno Duci Etruria mortuo successit Princeps Ferdinandus secundus eius filius in minori aetate sub Serenissima matre, & auia tutricibus.
- 65 Alphonfus filius Petronilla Reginae Aragonum, & Raymundi Comitis Barcinone, cum esset puer successit patri sub matris tutela.
- 66 Iacobus primus filius Petri secundi successit in Regno Aragonum in aetate annorum sex, & mensium quatuor.
- 67 Semiofredus infans successit Don Mir patri in Comitatu Barcinone.
- 68 Alphonfus Octauus filius Regis Sanctij III. annorum quatuor incepit regnare in Castella, & Tolosa.
- 69 Henricus I. filius Alphonfi Noni successit in Regno in aetate annorum undecim.
- 70 Ferdinandus quartus annorum novem successit in Regno.
- 71 Alphonfus undecimus anni uenit, & diem XX. successit in Regno.
- 72 Henricus III. filius Joannis primi annorum XI. successit in Regno.
- 73 Joannes II. mensium XX. in curia successit in Regno.

- 74 Ferdinandus Infans creatus fuit Rex Aragonii.
- 75 Alphonfus IV. Rex Legionis annorum quinque, & mensium octo successit in Regno.
- 76 Ramirus Tertius in tenera aetate successit in Regno.
- 77 Pupilli, & Infantes succedere possunt in Regnis, & dominijs.
- 78 Reges ante XIV. annum administrant Regna per tutores idoneos.
- 79 Adolescens inuitus non recipit curatorem, nisi ad litem.
- 80 Regi minori pro beneficio Regnorum datur curator, etiam si nolit.
- 81 Impubes esse in tutela conueniens est, & quare.
- 82 Regni si remansit praegnans, homagia praeparantur ventri.
- 83 Venti libero omnia iura conseruauit antiqui in temp. s. nascendi.
- 84 Postumus, qui speratur, quando partem faciat.
- 85 Intellectus I. non est pupillus 161. ff. de verbor. signif.
- 86 Conceptus in fauorabilis habetur pro nato.
- 87 Venter quoad substantiam censetur homo.
- 88 Partus causa aliquando fauorabilior est quam pueri.
- 89 Venti fauor procedit etiam in Regni successione, & ibi exemplum.
- 90 Charilaus posthumus Polydece successit in Regno Spartiarum, quod rexit, & seruauit illi Lycurgus patruus.
- 91 Sapphoris Rex Persarum coronatus in ventre, & ibi pulchra facti historia, & n. 92.
- 93 Vladislaus posthumus Alberti Imperatoris successit in Regnis Hungariae, & Bohemiae.
- 94 Stephanus posthumus Andreae secundi Regis Hungariae successit patri.
- 95 Ioannes posthumus Ludouici Huttini successit in Regno Nauarrae.
- 96 Salica legis Francia materia dilucidatur, & controuersia de successione Regni inter Ludouici Huttini filiam, & Philippum Longum, & numer. 97.
- 98 Carolus nominatus Simplex posthumus Ludouici Balbi successit in Regno Francia, & qualer turbationes occurrunt.
- 99 Carolus Pulcher decessit uxore grauida, & quia foeminam fuit enixa, successit Philippus Valesius, excluso Odoardo Rege Angliae.
- 100 Senatoris filius dicitur, aut Regis, natus, mortuo Rege, aut Senatore, & n. seq.
- 102 Sectio venire extractus nil differt à nato quoad successionem.
- 103 Emphyteusi accepta pro se, & liberis, uenit aditi exacto ventre.
- 105 Mulier praegnans humari non potest, antequam partus ei excidatur. Et quomodo procedat, numer. 104.
- 106 Ventris nomine potest mater possessionem petere successionum.
- 107 Mater debet petere curatorem ventri, sicut tutorem infanti.
- 108 Venti dicitur proprie dari curator, & non tutor.

- 109 Textus loquentes de tutoribus datis posthumis, intelliguntur postquam sunt nati.
- 110 Curator datur ventri, non tutor, quia est sub matris tutela in visceribus.
- 111 Venter sanguine matris alitur, donec a datur.
- 112 Mater praegnans simplicem uenturam solait pro se, & vtero.
- 113 Tutor principaliter datur persona, sicut curator bonis.
- 114 Intellectus I. in lege falcidia 9. ff. ad legem falcidiam.
- 115 Curator datus ventri cessat, nato infante.
- 116 Substitutus datus ventri auditur pro suo interesse in custodiendo illo.
- 117 Fendum quando speratur deuolui ad Regiam Curiam quauiter prouideatur, ne supponatur partus in Regno Neapolis.
- 118 Regina quando remansit praegnans, quid fieri debeat posseque ea de causa conuocari comitia generalia Regni.
- 119 Princeps Hispaniarum licet remaneat in infantili aetate, tempore mortis patris potest coronari Rex.
- 120 L. 3. titulo 15. par. 2. qua tractat, quid faciendum sit in Regnis Castelle, Rege remanente paruulo, dilucidatur.
- 121 Regnum aliquando fuit gubernatum per Consilium, & Consiliarios Regis in eius minori aetate.
- 122 Rege existente in vtero, vel pupillo, curator dabitur, aut balius à patricijs, seu proceribus Regni.
- 123 Regis tutela expirat in initio anni decimiquinti.
- 124 Regem cogi curatorem accipere pro meliori regimine Regni, tenuerunt plures.
- 125 Regem non teneri curatorem habere post pubertatem, qui teneant.
- 126 Rex pupillus non solus, & ex suo arbitrio, sed consilio virorum prudentum debet regere.
- 127 Carolus V. Francorum Rex decreuit, Regem posse administrationem Regni suspicere anno XIV. impleto, & quibus rationibus.
- 128 Regnum quando administratur per tutores, plura incommoda sequi solent.
- 129 Alphonfi Regis Portugalliae tutelam gessit Don Petrus, patruus, & qua damna ex inde orta fuerint.
- 130 Dominationes facta tempore tutela Regis sunt nullae.
- 131 Alphonfi, & Sebastiani Regum Portugalliae minorum tempore, qua damna ipsis, & Regno suo euenerint.
- 132 Ferdinandus Rex Catholicus reliquit administratorem suorum Regnorum Cardinalem D. F. Franciscum Ximen. Archiepiscopum Toletanum.
- 133 Administratori dato Regno debetur idem honor, qui Regi.

ARGUMENTVM.

Mortuo Rege relicta praegnante Regina qualiter ventri in successione Regni consulatur, &c

& quid si reliquerit Principem filium primogenitum in infantili, aut impuberi aetate, ipsi, & Regni regimi ni debeat prouideri, quando- vè possit solus administrare illud citra tutoris auctoritatem.

CONSILIVM CXCVIII.

Llud pramittendum est, quaedam esse, quae iure sanguinis deferuntur, ea. s. quae more, consuetudine, lege, aut dispositione Principis alicuius, vel alterius Institutoris certae familiae, certove generi sunt destinata, nec electione, aut vltimi morientis iudicio à successore capiuntur, l. 3. ff. de interd. & re leg. ibi: Quae vero non à patre, sed à genere, à ciuitate, à rerum natura tribuerentur ea manere eis incolumia. (Et rursus) nō .n. hac patrē, sed maiores eius eis dedisse, l. si adrogator, ff. de adoptio. dum inquit: Non iudicio patris ad eū, sed principali prouidentia peruenit, l. vñ ex familia, s. si de falsicia, ff. de legat. 2. quae ait: nō enim facultas necessariae electionis propriae libertatis beneficium est, quia est enim, quod de suo videatur reliquisse, qui id, quod reliquit omnino reddere debuit, l. vobis arde, s. cū filia, ff. de vulgari, & pupillari, subst. l. Papinianus, s. si quis impubes, ff. de inoffic. test. l. si maritus, ff. familiae erciscunda, l. vel quod, ff. de relig. & sumptib. funer. l. penult. ff. de sepulchro violato, l. pro haerede, s. vlt. ff. de acquir. haered. l. 1. s. impuberi, ff. de collat. l. quia perinde, ff. ad S. C. Trebellian. l. si operarum, ff. de operis libert. l. filij, ff. de iure patron. & conferunt quae tractant Bart. & alij in l. mortis causa capimus, ff. de donat. causa mortis, Arias Pinel, in l. 1. C. de bonis maternis, part. 3. num. 65. Aluar. Valasc. de iure emphyt. q. 10. numer. 2. & 23. Greg. Lopez in l. 9. tit. 7. part. 2. Auctor. tract. de maiorata Elect. Imper. lib. 2. cap. 21. num. 3.

2 Quod in Regno, & successione illius maxime procedat, pacto enim conuento ob publicā salutē iā inde ab initio à tota Republica cū primo Principe inito, gentiū iure inducō Dei numine cōfirmato posteris primi illius proditur, seu aperitur Regnū, nec ab hoc, aut illo possessore accipitur, sed potius iure sanguinis deferunt, vt affirmat Io. Laud. inter cons. Oldradi, cōs. 224. n. 27. vers. hoc auctor. Bald. cons. 121. incip. à c. in vobis, n. 10. vers. modo facio vna, vol. 3. & in l. ex hoc iure, n. 5. de inst. & iure, & in c. venerabilē, n. 14. de elect. & in c. 1. s. vobis quoque de feudo Marchia, n. 6. & ibi Card. Alex. n. 8. Praeposit. in cap. Moyse 8. q. 1. nu. 3. Alexand. cons. 30. num. 15. lib. 1. Abbas cons. 3. num. 3. lib. 2. Iaso. in l. nemo potest, l. c. lura 1. num. 3. ff. de legatis 1. Ancharran. consil. 339. num. 5. & 6. Guilielm. Benedict. in repet. cap. Raynuntius de testam. verb. in eodem testamento l. 1. num. 149. Petrus Peralta in l. 3. s. qui fideicommissum, num. 48. & 52. ff. de haeredib. institutio. & in rubr. eiusdem titu. nu. 107. & 110. Ioan. Crot. in l. de quibus, num. 73. ff. de legibus, Ioann. à Terrarubea tract. contra rebelles Regnum

Francia, tract. 1. art. 1. cap. 10. & 11. Contrad. in 18. plo iudic. lib. 1. cap. 2. q. 2. n. 5. Palacios Rubios de iustitia, & iure retentionis Regni Nauarrae, par. 5. s. 6. & communem affirmans opinionē. Hanneron. lib. 2. de iure feudor. cap. 5. pag. 178. & passim DD. in cap. licet de voto, & in cap. grandi de supplen. no. glig. pralato. ibi iure Regni, Guilielm. de Montferat. tract. de successio. Regni, Greg. Lopez in l. 4. tit. 15. part. 2. glof. 1. Molin. lib. 1. de Hispanor. primogen. cap. 8. num. 2. & 9. lib. 3. cap. 6. n. 9. Mieres de maioratib. 4. part. q. 1. d. n. 138. vsque ad 214. Anton. Gammi. decij. Portugali. 174. num. 15. Ioan. Anton. Lanar. consil. 1. nu. 25. Dominic. Arumaus disensu 30. de iure publico, cap. 2. s. 13. Calixtus Ramirez tract. de lege regia, s. 4. num. 4. & seqq. Robles de representatio. lib. 3. cap. 14. num. 2. & cap. 16. Franc. Caldas Pereira in l. si curatorem habens, verbo hunc contractum, num. 45. C. de in integ. rest. minor. idque satis demonstrant partitarum leges, lex nempè 9. tit. 7. part. 2. ibi: Que son sus señores naturalmente por razon del linage, Tex. in l. 2. tit. 15. part. 2. vers. mayormente en España, & in l. 18. tit. 4. par. 3. ibi: Non autem por linage, rubric. tit. 8. p. 2. l. 6. tit. 15. par. ead. & l. 9. tit. 1. par. 2. ibi: De linage de Reyes, quae omnes partitariae leges Regnorum successione iure sanguinis deferri firmant, vt nouissimè obseruat D. Christophorus de Paz, tract. de tenuta, seu remed. possessor. cap. 85. nu. 118. 127. 138. & alijs pluribus, & ex Bald. cons. 159. incip. super eo, n. 2. vol. 3. Hieron. Gabriel cons. 83. n. 67. vol. 1. Horat. Carpan. ad statut. Mediola. par. 2. pag. 293. in diploma. n. 24. Ludon. Montal. de reprob. sentent. Pilat. art. 4. n. 2. Bouadill. in politic. lib. 2. c. 16. n. 2. & seqq. Menoch. cons. 808. num. 11. vol. 9. Alexand. cons. 10. n. 2. lib. 5. Alexander Raudenl. cons. 140. num. 1. inter consilia vltima volant. volum. 2.

3 Gothi enim, qui tempore Pelagij Regis eius auspicijs Hispaniam à manibus Arabum recuperare coeperunt, pro lege sanxerunt, vt refert Lucas Tudensis, cum de eodem Pelagio agit, quod filius Regis cuiuscunque aetatis relictus, si modò catholicus esset, succederet in Regno, & filio masculo deficiente, filia foemina similiter in Regno succederet, vt etiam obseruarunt Caldas Pereira dicto num. 45. Matienzo in dialogo relatoris, 4. par. cap. 12. num. 2. de quo tractat. Ambr. Morales lib. 13. cap. 6. Palac. Rubios de obtentio. Regni Nauarrae, par. 6. nu. 9. & seqq. Molina lib. 1. de Hyp. primog. cap. 2. num. 13. & Molin. ad l. iura tom. 3. de inst. part. 1. tract. 2. disput. 576. n. 5. versic. Ioannes Lupus, & habetur in libro de maiorato, & praecedentia Electorum Imperij, cap. 21. lib. 2. num. 1. & seqq.

4 Et ideo in his Regnis, & illorum successione liberorum nomine veniant feminae, masculum deficientibus, ex regula l. liberorum, ff. de verborum significatio. & constat h. 2. tit. 15. p. 2. vbi Greg. Lopez verbo la bija mayor, l. 1. tit. 3. lib. 1. foro legum, quae habetur in l. 1. tit. 2. lib. 2. Ordinarum vbi latè Didacus Perez, l. 1. tit. 3. lib. 3. moue Recopilat. vbi Azened. num. 7. Aules in proem. ad capit. Pratorij, s. 2. verbo y Reyna, n. 1. & seqq. Bouadill. dicto

dict. cap. 16. num. 225. Villadiego in prologo ad lib. fori iudicum, l. 2. num. 7. & seqq. & num. 18. & ex Auctoribus exteris Petrus de Ancharran. consil. 339. nu. 7. & 8. Alciat. cons. 4. n. 44. lib. 4. Menoc. cu. 1. 65. num. 60. vol. 1. Anton. Corset. de potest. Regia, p. 5. & vlt. n. 59. Henningius Arnlaeus lib. 2. de Republ. c. 2. sect. 12. n. 9. Tiber. Gambaruti in disensu politis, cap. 34. t quorum plures resolunt, Vassallos ita debere obedire, homagium facere, & fidelitatem iurare Principis, vt Principibus Regum filijs etiam si pueri, & infantes remanserint, idq; à lege Gothorum deriuatum ait Caldas Pereira, cui & consonant aliorum Regnorum leges, & diuersarum nationum consuetudines, vt per Oldrad. cons. 52. & Anton. Sicul. tract. de potest. Regia, quest. 18. Guillelmus Barclai lib. 3. contra monarchomacos, cap. 3. pagin. 116. Iacobin. in tit. de causis, quibus Vassall. successio feudi priuetur, Bald. in l. quoties, C. de suis, & legitim. heredib. Guillelm. Benedict. in d. cap. Raynuntius, verbo duas habens filias, num. 116. Petrus Gregor. de Republic. lib. 7. cap. 11. n. 43. & seqq. & qui omnia ferè congescit Tiraq. de iure primogenio, q. 10. num. 2. vsque ad 8. inclusiue, Mier. de maioratib. 2. part. q. 6. nu. 12. t vbi post Ioan. Gratian. Filcon. regul. 323. n. 5. mentionem facit aliquarum Reginarum Hispaniae, praesertim D. Eluirae vxoris Domini Sanctij Secundi, & Dominae Vrracae vxoris Alphonsi Sexti, & Dominae Reginae Berenguae vxoris Ferdinandi Tertij, qui vocatur Sanctus, [de qua habetur in illius chronica, cap. 6.] & Dominae Reginae Catholicae Elisabethae, & D. Reginae Ioannae eius filiae, maris Inuicissimi Imperatoris Caroli V. [& de alijs, quae non solum regnarunt in Hispania, sed Aethiopia, ex Plinio lib. 6, cap. 24. Strabone lib. 16. & de Regina Candace eius Eunuchum baptizauit Philippus Apostolus, Actuum Apostolor. cap. 8. & de Regina Saba. 3. Regum, cap. 10. & in Escocia, Hungaria, Polonia, Noruega, Suecia, & Dinamarca, Aeneas Syluius in descriptione Aethi. 2. par. cap. 10. Fr. Iuan Marq. in Gubernatore Christiano, lib. 1. cap. 31. s. 2. p. 208. Zurita tom. 5. annal. lib. 3. cap. 30. Medina lib. de las Grandez. as de España, cap. 86.] conferunt quae tradit P. Arod. lib. 5. rer. iud. c. 6. L. Marin. Siculus lib. 19. Anton. Nebriss. decad. 1. rerum gestarū à dictis Regibus Ferdinando, & Elisabeth. lib. 3. c. 2. & 3. Vincent. Cabotius lib. 1. disput. iuris, c. 15. fol. 58.

5 Et vt à sacra Pagina adducamus exempla eorum, qui in adulescentia, & minori aetate Reges fuerunt, legimus, Dauidem, & Salomonem in adulescentia in Reges vnctos fuisse, vt ex Gratian. in c. Presbyter, s. hoc regulare 78. dist. tradit Tiraq. de iure primog. q. 40. num. 211. t Et in specie de Salomone, quem adhuc puerum Deus eligit in Regē, constat lib. 3. Regum, cap. 1. & 2. & lib. 1. Paralip. c. 12. & Eccl. c. 14. Anton. Corset. de potest. Regia, 3. par. q. 18. n. 2. Guill. Mayner in l. impubes, n. 8. & in l. quo tutela, nu. 97. ff. de regul. iuris, comprobatur Costa de Regni successione, p. 196. Guill. Bened. vbi sup. verbo aduēta impuberi, n. 5. Habetur lib. 4. Regum, c. 11. & apud Pet. Greg. lib. 26. de Republ. c. 5. nu. 5. Marc. Anton. Sabellic. Tomo 2.

lib. 1. Aeneadis 2. pag. 112. Nazarium in panegyrico dicto Constantino, t quod mortuo Ochozia Rege, Athalia illius mater Regnum tyrannicè inuauit, interfectis his, qui erant de fenicie Regio. excepto Ioas puero, quem Iosaba filia Regis Ioram soror Ochozia furata fuit de medio filiorū Regis, qui interficiebantur, & nutrice eius dē triclinio, & abscondit eum a facie Athaliae, vt nō interficeretur, donec prudentia Iosabae Sacerdotis Ioas puer fuit declaratus, & vnctus Rex in domo Domini, appositumque diadema super caput eius, erat enim septem annorum Ioas cum occisa Athalia regnare coepit.

6 t Azarias Amasiae filius, cum esset annorum XVI. regnauit in Iuda 4. Regum cap. 14. & 15. Tiraq. dicto num. 211. Caldas Pereira 5.

7 t Manasies annorum 12. mortuo Ezechia patre 11 coepit regnare in Hierusalem, 4. Regum cap. 20. & 21. & 2. Paralipom. c. 33. Guillel. Benedict. in d. c. Raynuntius, verbo aduēta impuberi, nu. 46. Tiraq. d. n. 21. Barclaius lib. 3. contra monarcho. p. 116. [Et eum Manasies in senectute agrotatē in lecto iaciens, nec quicquam agere posset per antrū, & mentes decem, antequam diem clausisset extremam. Amon filium eius Regnum tenebat nomine suo, qui postea duobus tantam superuixit mensibus quibus impleti sunt anni duo, & quibus Reg. 4. c. 11. vt obseruat Rabbinus Aechados in resp. ad pet. 8. Antonini Consulij Vrbs Roma.]

8 t Iosiam eius ex filio nepotem in octauo anno regnasse traditur 4. Reg. c. 22. in princ. & 2. Paral. cap. 34. in princ. & per Tiraq. vbi prox. Restat, Castald. tract. de Imperatore, q. 73. num. 38. Petrus de Lara infra cap. 16. num. 12. [Mortuo Iosia Rege in bello cum Nechao Rege Aegypti, cum successisset in Regno Israel Ioachim filius eius natu maior, amouit eum Rex Aegypti; cum venisset in Ierusalem, & abduxit eum in Aegyptum, & elegit constituitque Regem pro eo Eliakim fratrem eius super Iudam, & Ierusalem, & cum ascendisset contra eum Nabuchodonosor Rex Chaldaeorum, victum cathenis duxit in Babylonem, cum vasis Domini, quae posuit in Templo suo, regnauit autem Ioachim filium eius pro eo, & octo annorum erat cum regnare cepit, & tribus mensibus ac decem diebus regnauit in Ierusalem, fecitq; malū in conspectu Dñi, vt dicitur lib. 2. Paral. c. 36.]

9 t Titus Liuius lib. 1. ab Vrbe condita, tradit, Aeneas filium sub matris tutela, post mortem patris Aeneae regnasse.

10 t Iureque veteri scribit Cornel. Tacit. lib. 2. annal. quod cum Regnum Traacia fuisset à Senatu diuisum in Rhocine Talcen filij, Rhos coporidis, liberofq; Coryis, ijsq; nō dum aductis darū Trebellenam Rustium praetura functum, qui Regnū interim tractaret, exemplo, quo maiores Marcū Lepidū Ptholomei liberis tutorem in Aegyptum miserant, Tiraq. d. q. 40. n. 208. vbi ex Plutarcho in vita Lycurgi ait, pupillorum Regum tutores apud Lacedemonios Prodicos fuisse vocatos, vt ex eo valeat colligi, rem eam apud eos obseruari solita. t Nam & Pausanias lib. 3. scribit, Pausanias Cleombrosi filij Plutarcho Leonidae filio Laced. Ggg de

demoniorum Regi tutorem datum fuisse, vt & tradidit Herodorus *lib. 9. & vlt. Diodor. Siculus lib. 11.* vbi ipsum adolescentem non Plutarchum, sed 16 Laonidē vocat. † Idemque Diodor, Sicul. eodē lib. refert, Nicomedem, Pleitonachis Lacedemoniorum Regis tutorem fuisse, † & Polyb. *lib. 4. hystor.* tradit Egesipoli Lacedemoniorū Regi datum fuisse tutorem Cleomenē Cleobroti filium. † Et Plutarchus in Agide scripturam reliquit, Leonidā Cleomeni filium tutelam filij Acrocati pupilli Lacedemoniorum Regis suscepisse.

19 † Tiraq. etiam *d. q. 40. n. 209.* post Iustin. *lib. 4.* memorat Anazilam Regem filijs suis paruulis tutorem reliquisse Michum seruum, quod & refert Macrob. *lib. 1. Saturnal. c. 11.*

20 † Idē Iusti. *lib. 17. hyst. scripsit,* Arishe filio Piale Regis Epirotarum, tutores publice constitutos, quod ei pupillo Regnum obrigerat, † & paulo post tradit Pyrrho illi eiusdem nepoti annorū xj. Idem Regnū adeptus tutoris fuisse, qui Regnū vtque ad adultam illius aetate tuerentur.

22 † Ipseque Iusti. *in initio lib. 28.* memorat Olympiadē illā Pyrrhi Epirotarum Regis filiam, amisso Alexandro marito tutelā filiorū ex eo susceptorū, Regniq; administrationem suscepisse.

23 † Et inter alia exempla illud est memorabile, quod recensetur ab eodē Iustia. *lib. 7. hyst.* quod cum Argeus Macedonū Rex moderatē, & cum amore populū Regnū rexisset, successorē Regni reliquit Philippum, qui immatura morte captus Europē paruulū admodum instituit heredē, sed Macedonibus assidua certamina cū Tracibus, & Illyrijs facere, quorū armis veluti quotidiano exercitio indurari, gloria bellicē laudis solitimos terrebant, igitur Illyrii infantia Regis pupili cōtinentes bello Macedonas aggrediuntur, qui praelio pulsi, Rege suo in cunis prolato, & pugna antea acie posito acrius certamen repetuerūt, tāquā idē victi fuissent, antea quod bellatibus sibi Regis sui auspicia defuissent futuri, vel propterea victores, quod ex superstitione animū vincēdi cōperant, simul, & miseratio eos infantis tenebat, quē si victi forent, captiuū de Rege facturi videbantur, cōserto itaq; praelio magna caede Illyrios fudere, ostenderuntq; hostibus iuis priore bello, Regem Macedonibus non virtutem defuisse, vt memorant Io. Salisberien. *in Policratis. lib. 6. cap. 24.* Appianus *lib. 11.* Franc. Patritius *lib. 9. de Regno. tit. 2.* Pet. Greg. *lib. 26. de Repub. c. 5. n. 4.* Melchior Iunius *in qq. politicis, par. 1. q. 20.* Nazarius, qui elegantē eandē rem memorauit *in panegyrico dicto Constantino,* Tiraq. *d. nu. 209. q. 40.* Marc. Ant. Sabellic. *lib. 5. Anead. 2.* Theatr. vitæ hum. *vol. 7. lib. 3. pag. 1786. col. 2.*

24 † Nec absumile est, quod mortuo Chilperico Francorū, & Suesonum Rege, relicto Clotario eius filio in cunis Fredegundis Regina illius mater, cū Childebertus Mediomatrici Rex in Suesonū finibus castra posuisset, ipsa Francos animabat aduersus eum circūbat ordines, circumferentq; puerū filium Regē illum eorū fidei, virtutisque cōmendabat, pueritia eius hosti cōtempni esse, quali ex grege sine suo Rege, & Rex si-

ne fido milite foret, ostēderent Burgundionibus, Austrasianiq; Reges Francorū inuictos esse, non aetatis flore, robore vltō suo, sed nominis sui maiestate, suorumq; armis, qua oratione, & Regis pueruli præsentiā, tantū ardorē animis militū subdidit, vt collatis signis ad XX. millia hostiū Franci interemerint, paucis suorū desideratis gloriosam victoriam reportantes, vt tradit Paul. A. mil. *lib. 1. de gestis Francorum,* Aimoinus *lib. 3. c. 82.* Theatr. vitæ hum. *loco proxime citato.*

† Iustinus etiam *lib. 28. hyst. refert,* Demetrium 25 Regē Macedonū decessisse, relicto filio Philippo paruulo admodū, cui datus fuit tutor Antigonus accepta in matrimoniu matris pupilli, qui se Regē constituere laborauit, & si commota super eo seditione sine satellibus in vulgus prodierit, proiecto diademate, ac purpura, q̄ tamen reāsupsit, seditionis authoribus punitis, ac demū Philippus mortuo eo, cū esset annorū XIV. successit in Regno, de quo etiam tractat Polybius *lib. 2. hystor.*

† Idem Iustinus *lib. 34.* scribit mortuo Antiocho Rege Syriæ, relicto filio paruulo Regni successores, tutores illi a populo datos, de quo, & retigit aliquid Iosephus *lib. 12. antiquitatum Iudaicarum, cap. 14.* Tiraquell. *diē. quæst. 40. nu. 209. in fine,* qui numero sequenti ait, † quod Labdacus Cadmi nepos ex Polydoro patris Regnū sub Lyco tutore obtinuit. † Post quem & Laus illius filius sub eodem tutore regnauit, vt per Paulaniam *lib. 9.* quo Boetia describit, † tradens paulo post Laodamantem Eteocles filium, & ipsum puerum patris imperium assequutum Creonte Menecæi filio, eius tutore imperium administrante.

† Refert Titus Liuius *lib. 4. secundi belli Punici,* Hieronem Sicilia Regem Hieroni nepoti paruulo, & in Regno successori nominasse tutores quindecim, qui Regnū administrarent, Thomas Fa. ellus *de rebus Siculis posterioris decadis, lib. 4. c. 3. in fine.*

† Idem Titus Liuius *lib. 10. belli Macedonici, & Asiatici,* cuius fragmentum nuper Moguntia compertum ait Tiraq. refert, Antigonū Philippi Macedonum Regis tutorem fuisse, additq; Polyb. *lib. 4.* Appellem vnū ex tutoribus ab Antigono patre fuisse illi relictum.

† Similitē etiam Antiocho filio Antiochi 32 Regis Syriæ datus fuit Lisias, vt ex L. Floro *in epitoma Titu Liuij, lib. 46.* tradit Tiraq. *diē. n. 210. in fin. de quo lib. 2. Machabeor. c. 11.* & Theatr. vitæ hum. *vol. 3. lib. 11. pag. 1050. col. 2.*

† Procopius *lib. 3. de bello Vandalico* ait, Balda- 33 rum infantem in cunis fuisse Regem Longobardorum, de quo Petr. Greg. *de Repub. lib. 26. cap. 5. num. 5.*

† Narrant Io. Caspian. in Arcadio, & Honorio, 34 *pagin. mibi 122.* idemque Procopius *lib. 1. de bello Persico,* & Agathias *lib. 4. hystor. peregrin.* Arcadium Imperatorem reliquisse Isidigerem Regem Persarum curatorem Theodosij filij, sub mām adhuc existentis, & Imperij, † quod melius 35 euenit, quā Theodosio seniori, qui relicto filijs eidem Arcadio, & Honorio, illorū tutores re-

reliquit Ruffinum, & Stiliconem, talitē quod diuiso Imperio Romano tempore minoris aetatis illorum, Stilicon gubernatore Imperium Occidentale, quod reliquit Honorio, Ruffinis verò Orientale, quod reliquit Arcadio, vt ex Suida, & Eutropio Sardonio tradit Alciat. *in l. si quis maior 41. n. 1. C. de transactio. & ex Paul. Orosio lib. 7. c. 37.* Ambros. Morales *lib. 11. cap. 3.* magno tamē vtriusque Imperij malo, propter prauē gesta à dictis gubernatoribus, quæ recēsent prafati auctores, & nominatim de Ruffino Carol. Sigon. *lib. 10. de Occid. Imperio,* Ioan. Cuspin. *in Arcadio, & Honorio,* Theatr. vitæ human. *vol. 3. lib. 4. pag. 750. & vol. 10. lib. 6. pag. 3505. & 3574.* latē Claudianus in Ruffinum Rapa. Volaterra. *lib. 23. anthropolo, col. mibi 707.* Petr. Greg. *syntagmat. iur. vniuers. lib. 35. cap. 5. num. 12.* Iornadēs *libro de successioni.* Ortho Frinūgen. *lib. 4. chronic. cap. 20.* Gotifredus Viterbiensis *lib. 26.* Pantei. Cæf. Barthi. *lib. 7. aduersario. cap. 1. & lib. 53. c. 1. & 2. pag. 161. col. 2468. & 2474.* Steph. Forcatul. *lib. 6. de Gallorum Imperio, & Philosophia,* & de Stilicone Baptista Fulgol. *lib. 9. memorabil. cap. 6.* Petrus Gregor. *de Repub. lib. 7. cap. 18. nu. 10. & lib. 26. cap. 4. eod. num. & lib. 35. c. 2. n. 12.* Theatr. vitæ hum. *d. vol. 3. lib. 4. & volum. 11. lib. 4. pagin. 2606. vol. 19. lib. 2. pag. 3500.* Volaterra. & Sigon. *vbi prox. Petrus Mexia in vitæ Cesarum in eisdē Arcadio, & Honorio.*

† Procopius *lib. 1. de bello Gothorum* tradit Augustulum puerum Occidentis Imperiū suscepisse, & à minori aetate Augustulum nominari.

† Et eodem libro memorat Procopius, Athalaricum non dūm annis decem natum Gothorū Regnū suscepisse sub matre Amalafuntha, quod & tradit Iornadēs *lib. rerum Geticarum,* Tiraq. *diē. quæst. 40. nu. 211.* quō tendunt pulchre illa epistola magni Aurelij Calsiodori 1. *& 2. lib. 8. variarum,* vbi pueritiam suam Athalaricus pro stabilienda pace per eius Legatos, ac Senatū Romano commendat Petrus Mexia *in vita Iuliani, c. 1. col. 4.*

† Nec omittendum est, quod narrat idem Procop. *lib. 3.* Baldarum Longobardoru Regē admodum puerum Regnum sub Adriano Imperatore suscepisse, Tiraq. *vbi prox. sup. n. 33.*

† Notum est etiam, vt exterorum nihil omittamus, Ninum, alterius Nini Assyriorum Regis filium impuberē successisse in Regno, quod pro eo gubernauit viriliter Semiramis illius mater, paulo enim antea patris obitum natum affirmat Diodor. Sicul. *lib. 2. c. 3.* Iustinus *lib. 1.* Theatrum genealogicum *tom. 3. pag. 135.*

† Et quod Zenobia Palmyrenorum Regina Odenati Regis vxor, occiso marito, cum paruuli essent filij eius Herennianus, & Timolaus pro ipsorum maiore natu rexit Imperium non muliebritē, moreque foemineo, sed viri litē etiam, non solum enim Gallieno, qui erat Imperator melius imperare potuisset, verum etiam multis Imperatoribus fortius, atque solertiū, vt tradit Iustus Capitolin. *in Gallienis,* & Petr. Greg. *lib. 7. de Repub. c. 1. n. 53.*

† Ludouicus vndecim annos natus Vladislao 41 patri successit in Regno Hungariæ, vt ex Duroral. *lib. 33. hystor.* traicit Theatrum vitæ humanæ *vol. 3. lib. 4. pag. 750.* vel anno decimo aetatis, vt ceter Nicolaus Isthuanffii hystor. *de rebus Hungaricis lib. 6. pag. mibi 83.* Io. Sambucus *in appendice rerum Hungaricarū in eodē Ludouico, pag. 754.*

† Transiundo ad Regnum Franciæ refert 42 Aimoinus *lib. 4. de gestis Francorum, c. 43.* regnasse Clotarium filium Clodouei infantem, marre Regnum administrante, vt obseruat Vinc. Cabotius *lib. 1. disput. iur. c. 18.* nec dūm vixit aliū fuisse prapositū in Regno, & Stephanus de Garibal. *lib. 25. compendij hystorialis Hispaniæ, c. 24.* memorat Clotarium secundum successisse Regē 43 gi Chilperico eius patri in minori aetate, fuisseq; tutorem illius Guntranum Regem Orleans eius patruum, Cald. Percir. *in d. l. si curatorem habens, verbo hunc contractum, nu. 46.* † idemq; Aimoin. 44 *lib. 4. cap. 44.* ait, quod cum Clotarius Rex puer obijisset, Theodoricus frater eius eleuatus fuit in Regnum Francorum.

† Ioannes filius Ludouici Huttini Regis Frā- 45 ciæ diebus quindecim natus, cum pater moreretur fuit tanquam Rex inauguratus, portatusque ad Diui Dionysij templum, vt in eo ritu Regum Francorum consecraretur, † de quo ritu meminere Guilielm. Ronill. *traict. de iustitia, & iniustitia, lib. 3. c. 1. n. 2.* Restaur. Castal. *traictat. de Imper. q. 19. n. 2.* Ioan. à Terrarub. *in proemio tract. contra rebelles, fol. 5.* & post eum Iacob. Bomaud. *in panegyrico,* Robert. Gaguin. *in compendio super gestis Francorum, fol. 5.* in Clodoueo, & Clotildi Aimoin. *lib. 1. c. 16.* sed dictus infans decessit in via, vt refert Paul. A. mil. *de reb. Franc. vita Lud. Huttini.*

† Refertq; idē Cald. *Per. sup. n. 45. vers. quin & in Francia,* quod Clodoueus XII. Rex Franciæ etiā 47 infans regnauit sub matris tutela, ex Garibal. *sup. c. 26. qui c. 32.* idem memorat de Dagoberto 18. *Rege, & c. 53. de Philippo 40. Rege.*

† Diuus etiam Ludouicus Nonus sub Blanca 48 matre nutrice, cum esse aunorum XII. gubernauit, vt tradit Michael. Ritius *lib. 2. de Regibus Francorum,* Iacobin. *traict. de feudis in prisca.* Albericus *in l. de creationi, n. 5. C. de Episcop. audien.* Tiraq. *d. q. 40. n. 211.* Cald. Percir. *vbi prox. Garibal. d. lib. 25. c. 58.* Ioseph Texera *in vita eiusdem D. Ludouici.*

† Carolus Sextus admodum puer successit 49 in Regno Franciæ, idem Ritius *lib. 3. de Regibus Francor. fol. 16.* Garib. *lib. 27. c. 33.* Paul. A. mil. *in eod. Carolo, & de Carolo 8. Guillel. Bened. supr. verbo, & adiecta, n. 41.*

† Similitē, & Carolus Nonus ante XI. annū 50 successit in Regno, vt tradit Garibal. *lib. 29. c. 12. ad fin. Nicol. Doglionis in Theatro Princip. vol. 2. anno 1561.*

† Nostraque aetate Ludouicus XIII. Rex Frā- 51 ciæ mortuo Henrico IV. parente, ipse in infantia ferē vagiente successit in Regno sub tutela Regiæ Mariæ Medicæ matris, vt refert Gabriel Bartholomeus *in hystoria pretrata rebel-*

52 *lionis in Gallia, cap. 2. circa finem.* † Et in Anglia Odoard. 3. Polyd. Virg. lib. 19. *hisl. Anglie.*

53 † Quare Tirag. *ana.* 211. concludit, quod apud Francos lex vetus fuit, quæ filios etiam infantem ad paternum Regnum vocat, vt tradit Agathius lib. 1. *de bello Gotborum.*

54 † Pro quo Petrus Gregor. lib. 26. *de Republ. cap. 5. num. 22.* memorat, iudicium oraculi Delphici, quod consultum mortuo Aristodemio Lacedemoniorum Rege à Lacedemonijs, non quidam num succedere deberet vnus ex filijs recens natis geminis in cunis existentibus. nã hoc ex lege certum tenebant, sed quis ex duobus, respondit vtrunq; Regem esse debere, sed magis primogenitum esse honorandum, vt ait Herodot. lib. 6. non contempsit autem oraculum infantia in Regni successione ordinaria, quod videatur inutilis, sed & eam admittendam, & conseruandam in iure maiorum respondit. † Vnde Guillem. Mayneri. *in l. quo tutela, num. 97. ff. de regul. iuris,* ait, quod infans potest esse Rex ex successione paterna, & coronari, vt dicit Iacob. Rebuff. *in l. 1. C. de munit. & honorib. non continuand. inter patrem, & filium lib. 10.* facitque quod notatur per Bar. & DD. *in l. 1. C. de dignitatib. lib. 12.*

56 † Et vt alia externa memorentur exempla, Henricus IV. Rom. Imperator, vt refert Petrus Mexia *in illius vita pag. 493.* mortuo Henrico Tertio eius patre, cum remansisset minor ætatis annorum decem fuit coronatus Rex, & Imperator Germaniæ, licet non ignorem, quod Ioannes Baptista Egnatius lib. 3. *de Roman. Princip. in Henrico III.* dicit, ab Henrico filio captum, & Leodij custoditum, factore carceris post annum XLVIII. imperij miseram animam efflauisse, & in eodem Henrico IV. dum ait: *Cui parceret homo nefarius, qui impias manus in qualemcumque parentem intulerit, vt ex eo colligi valeat, nõ verisimile tale flagitium admittere valuisse in ætate prædicta.*

57 † Theodosium verò anno ætatis octauo Imperium obtinuisse retulit Garibai lib. 7. c. 60. & Petrus Mexia *in vita Honorij, c. 3. ad finem.*

58 † Qui etiam in vita Constantini 6. pag. mibi 4. 15. tradit, illum anno ætatis XII. Imperij habenas moderatum, Caldas Pereira *dicto numer. 46. vers. quod &* vbi ex Iacobino *de feudis in princip. asserit idem obseruatum in Ducatu Sabaudia, pro quo Doglionus in dicto volum. 2. theatri Principem, parte 5. anno 1201.* † dum tractat de Thoma tunc Sabaudia Comite, qui remansit in infantili ætate sub regimine, & tutela Comitiss Burgundia eius auunculi, Ioannes Botero lib. 2. *de Principibus Sabaudia in eodem Thoma.* † Et de Philiberto filio Ducis Amadel noni tradit idẽ Doglionus *anno 1471.* successisse parenti anno ætatis quarto, sub tutela Violantis (quam Vigneris Elisaberham vocat) Sororis Regis Franciæ Ludouici XI. cum assententia Episcopi Geneuenis patris infantis, vt ait Ioannes Botero *in eodem Philiberto pagin. 529.* † Et de Carolo Secundo, qui Carolo Primo eius patri successit an-

nulus, & septennis decessit, vt referunt idẽ Botero. *in eo, pagin. 542. & Jeqq. Doglionus supra anno 1489.*

† Respectu Marchionatus Montisferrati, nunc Ducatus Balduinus filius Guillemi Longalpada Marchionis Montisferrati, & Sibilla sororis Balduini maioris Regis Hierusalem, patre mortuo ipso in sacris relicto operante patris fuit tanquam Rex Hierusalẽ coronatus, & à Primatibus Regni acceptatus, vt refert Doglion. *in dict. vol. 2. anno Christi 1519. pag. 533.*

† Et Guillemus per mortem Francisci sui patris successit in Ducatu Mantua, & Marchionatu Montisferrati, cum esset ætatis annorũ duodecim, Doglion. *part. 8. vol. 2. anno Christi 1550. pag. 363.*

† In Ducatu Florentia per mortem Cosmi secundi magni Ducis Hetrurie, relicto successore Primogenito Principe Ferdinando II. in minori ætate, regimen status per. Serenissimas Tutorices Archiducissam, & magnam Ducissam matrem, & auam fuit continuatũ, vt obseruat Ant. Merenda lib. 6. *controu. iuris, c. 45. n. 1.*

† Sed vt ab externis ad proximiora, propriaque deueniamus exempla, Hieronymus Blancas *in commentar. rerum Aragonensium, pagin. 152.* tractans de Petronilla ipsorum Regina XI. & Raymundo Berengario Barcinonensium Comit. illius viro refert, ipsum morientem, suum circa Regnorum successione testamentũ, ac voluntatem verborenis, multis adstantibus fecisse, ac declarasse, quod ad redigendam illã in scriptis nequaquam vita suppeditasset, postea verò generalibus comitijs à Petronilla Regina in Ciuitate Ofcensi conuocatis, testamentum prædictũ licet solis verbis conditum, adhibitis adstantium publica, ac solempni iurisiurando religione, ratũ, ac solempne decretum fuisse, Alphonsumq; filium natu maiorem illius virtute, Reginaq; matris annuente consensu, totius ditionis declaratum hæredem, qui deposito Raymundi nomine, quo prius imitatione parentis appellabatur, Alphonsum appellatus est, tunc etiam ex Comitiorum decreto constitutum, vt interea dum filius puer esset, Regina ipsa mater ad gubernacula Regni sederet, cui rei in omnibus cum iustissime fecit ipsa satis, fuit enim magni consilij forma, ac vero vt filius ad duodecimum peruenit ætatis, suæ annum statim ex ipsius Regina matris consensu anno Christi M C L X III. Idem ipse filius Alphonsum gubernacula Regnorum suscepit, ipsa verò Regina pijs tantum rebus intentã deinceps vixit aliqua ex his obseruauit Michael. Carbon. *in chronico Hispania à fol. 52. & Jeqq. Hieron. Zurita lib. 1. indicis latini rerum ab Aragonia Regibus gestarum, fol. 73. & lib. 2. Annal. Aragonum, cap. 12. 19. 20. & 23. Duardus Nonnius censura 14. in libellum Fr. Ioseph Texeira de Regibus Portugallia, Francisc. Tarapha de Regibus Hispania in Alphonso Octauo, Franciscus Didacus de Aylay. lib. 1. excellentiarum, & antiquatum Ciuitatis Ofca, cap. 22. & 23. Garibai Zamalloa tom. 4. compendij historialis Hispania, lib. 31. c. 36. & Jeqq. lib. 32. Guã.*

Gundisal. Illescas lib. 5. *Historia Pontifficali, vbi fol. 275. anno 1138. cap. 6. & 7. de Regibus Aragon. Diago lib. 2. de Comitibus Barcinona, cap. 123. 139. & 140. D. Ioannes Biz Martinez in historia Sancti Ioannis de Pina, & Regis D. Ramiri II. lib. 5. cap. 35. & 36. Licent. Gaspar Escolanus lib. 3. histor. Valentina, cap. 2. & si Petrus Ant. Beuter lib. 2. Chron. Hispan. cap. 19. dicit. incepisse regnare præfatum Alphonsum anno ætatis decimo, & pro ipso gubernasse per biennium Regnum Aragonum, & Principatum Cathalonie Comitum Prouenza illius consobrini.*

† Mortuo Rege Aragonum Petro II. Iacobus I. ætatis sex annorum, vel secundum Hieron. Zuritam lib. 2. *Annal. Aragon. cap. 66.* annorum sex, & mensium quatuor, renunciatus fuit Rex legitimus Aragonum Cathalonie, & Principatus Mompelleris, receptusque per Honorium Tertium tunc summum Pontificem, sub tutela Beati Petri, & Apostolicæ sedis, commissumque Bernardo Cardinali Aquitano, quod tueretur illum, & illius Regna, & bona tanquam clientis sedis Apostolicæ, ipsumque deputasse tanquam Archiepiscopus Tarraconensem, & Simonem Cornelium, ac Guillemum Cervera, & Petrum Aones viros primarios Aragonie, & Cathalonie, vt refert Bernardinus Gomez Miedes *in historia latina Regis Iacobi, lib. 2. & seq. D. Ioannes Tornamira in eadem historia vulgari, cap. 1. & eruditè suo more idem Zurita in indicibus Latinis rerum ab Aragonia Regibus gestarum, lib. 1. pag. 97. & Jeqq. in eodem Iacobo, P. Fr. Franciscus Diago lib. 7. Annal. Regni Valentia, cap. 1.*

† In Comitatu etiam Barcinonæ refert Garibai *tom. 1. compendij Historialis Hispania, cap. 27. lib. 31.* Comitum D. Mir, relicti eius filijs in tenera ætate nominale hæredem dicti Comitatus Sentofredum eius primo natum, sub tutela, & regimine D. Sauer Comitiss Vrgelis, de quo etiam meminit Caldas Pereira *dicto numer. 45. Diago. de Comitibus Barcinonæ in Sentofredo.*

† Per mortem Regis Don Sancti III. Castellæ Regis, quem aliqui Desideratum nominant, Rex Alphonfus Octauus, quem alij Nonum appellant, illius filius ætatis annorum quatuor incepit regnare in Castella, & Toledo sub tutoribus, [vt habetur in Chronica Reg. Ferdinandi III. cap. 1.] euenerunt tamen magna commotiones, & seditiones, vt est videre apud Garibai *tom. 2. compen. histor. lib. 12. cap. 12. Ioan. Mariana lib. 11. histor. Hispan. cap. 9. & 10. & si circa ætatem differat, censet enim fuisse annorum octo, Michael autem Ritus lib. 3. de Regib. Hispania, fol. mibi 30. ait, quod Alphonfus adhuc in cunis infans illustrum quorundam virorum pietate seruatur aduersus Ferdinandum patrum Sancti Iacobi fratrem, Historia Valeriana 4. par. cap. 110. opinionem eam sequitur, quod successerit in ætate annorum quatuor. [Et huic exemplo conuenit, quod Baptiff. Fulgos lib. 6. dictor. factor. que memorabil. cap. 2. n. 44. refert, quod administrationem Toletana Hispani iuuenis, ab Alphonso VIII. Castellonens*

Rege possedebat, quem cum propter iuuenile ætatem Rex reijceret, audax liberque iuuenis respondit: Et tu Princeps, cum adhuc lacte infantem tenueris, aleret iam Rex eras, & quotidie permulsi in magnis muneribus apud te conspiciuntur, qui pauci tecum alea ludebãt: me autem quia tecum non lusi, exillimas ætate, ingenioque parum valere? Quæ verba à libero protecta animo, ita Alphonsum mouerant, vt muneribus ornatum ultra desiderare quod optabat non patere.

† Per mortem eiusdem Regis Alphonfi Noni successit in Regno Henricus Primus in ætate annorũ vndecim, pro quo Regnum administravit soror illius Regina Donna Berengaria, per mortem Reginae Donnæ Eleonore ipsorum matris, tamen solummodo regnavit annis duobus, & decem mensibus, vt tradit eadem historia Valeriana *dict. 4. par. cap. 12. Garibai dicto lib. 12. cap. 38. [Chronica Reg. Ferdinandi III. cap. 2.]*

† Rex Don Ferdinandus Quartus, vulgo dictus el Emplacado, filius D. Sancti Iacobi iam minori ætate, scilicet annorum nouem successit in Regno, quod mater illius Regina Donna Maria gubernauit, & cum multa bella fuissent exorta per Reges Aragonũ, & Navarra, & Portugallia, & Infantes filios D. Alphonfi de la Cerda, qui fuerat filius primogenitus Regis Alphonfi cognominati Sapientis, & D. Ioannis eorum patris, Regina marer sua prudentia, & valore illi Regni defendit, & conseruauit, exceptis aliquibus Oppidis ex Prouincia Murria, cæcis Iacobo Aragonũ Regi arbitrari Regis Dionysij Portugallia, vt est videre apud Michael. Ritus *dicto lib. 3. fol. 32. Garibai lib. 3. cap. 25. Pereira dicto numer. 43.*

† Mortuo dicto Rege Ferdinando IV. successit Rex Alphonfus XI. cum esset annũ vnus, & diebus viginti, vt memorat historia Valeriana 4. p. c. 119. fol. 86. cuius tutela fuit delata Reginae D. Maria eius auia, & Infantibus D. Ioanni, & D. Petro paruis Regibus, vt habetur in illius Chron. cap. 10. & 11. Garibai *tom. 2. lib. 14. c. 1. & 2. Hist. Sancti I. c. 13.* † Refert etiam Zurita *to. 2. lib. to. 4. 8. quod mortuo Rege Ioanne I. per lapsum equi, successit Rex Henricus III. anno Dñi 1390. cum esset annorum vndecim, vt tradit eadem hist. Valeriana 4. p. c. 124. Garibai lib. 15. c. 28. vel annorum duodecim secundum Ritus *vbi supra fol. 33. col. 2. Historia Regis Ioannis I. anno 1201. Pita in histor. Toleti, lib. 4. c. 25. [Et in hist. Reg. Henrici III. non niter edita per Agid. Gongalio, 37. pag. 86. traditur quod accepit regimen Regni ante impletos annos quatuordecim. excluditur istas à Rege Ioanne I. nominatis.]**

† Mortuo similiter eodem Rege Henrico Tertio remansit Rex D. Ioannes Secundus illius filius ætatis mensium viginti in cunis, circa annũ Domini 1407. vt constat ex Raphaelæ Volaterra *no lib. 2. Geographia, vol. 33. dicente, Henricũ excelsissimẽ vitã Toleti, Ioanne Secundo filio successore in cunis relicto, ac Catharina matre, & Ferdinando patre Alphonfi patre illius, qui postea Rex Sicilia fuit, tutoribus adhibitis, Historia Valeriana dicta 4. par. c. 125. fol. 92. Hator. Episcopi*

Palentini lib. 4. cap. 25. col. 2. Michael Ricus dicitur
 lib. 3. fol. 34. historia dicti Regis Henrici anno 6. cap.
 14. & 15. Garibai lib. 16. cap. 1. & 2. Iulius Lipius
 in monitis, & exemplis politis, lib. 2. cap. 4. §. 9.
 [Baptist. Fulgol. lib. 6. dicitur factor. que memorabil.
 e. 5. n. 18.] qui omnes extollunt encomijs fidelitatem,
 quam infans velut alter Lycurgus seruauit
 nepoti, cum in eundem Ferdinandum omnium non
 modo studia, sed aperta irent suffragia, ut Rex fieret,
 incitabat non solum ipse aui maturus, sed vel
 solo virtutum merito, & si sanguinis seponeretur
 omni summa fortuna dignus, ita ut coniecti in eum
 oculi procerum, & vulgi, non haberet opus ambire,
 quia ambiebat, idque non a singulis tantum, & in
 priuatis colloquijs, ubi adulatio timere, sed in conu-
 entu publico huic rei indicto omnium sensus, & desiderium,
 sed & pueri aras, que quando tandem gubernationi
 sustentura esset longum annorum intervallo bella in
 manibus, turbas, & desidia in metu esse: que semper
 ferre comitari solent, ubi penes alios regimen esset,
 memorabantur exempla diuersa, in quibus suere
 patri prelati nepotibus, ut euenit in Rege Sancto
 IV. relicto Infante D. Alphonso de la Cerda, & quod
 relicta D. Constantia filia maiori Regis D. Petri, fuit
 acceptus Rex Henricus Secundus, licet non ex legitimo
 matrimonio, & quod per mortem Don Henrici
 Primi, Nobiles Castellæ Regna dederunt Donna
 Berengariæ, & filio ipsius Sancto Regi Ferdinand
 Tertio, exclusa Infanta Donna Blanca Franciæ
 Regina sorore maiori, & Regis Ferdinandi uxor
 Ludouici Regis Franciæ Octauus nominis matre
 Sancti Regis Ludouici, & in Regibus Legionis
 reperiebantur alia exempla ut tangit Garibai, ubi
 proximè, surda aures ad omnia Ferdinandus habuit,
 qui ius infantis ostendebat, & Hispaniæ consuetudinem,
 quæ eò magis ipsius tutanda foret, quominus ille
 puer (hoc ipso miserandus) posset, accepit in
 Regem, & naturalem Dominum dictum Regem
 D. Ioannem, ne tunc in arce Segouici cum Regina
 Catharina matre degentem, tradiditque manu
 propria vexillum Regium Comitabili Don Roderico
 Lopez Daualos, & omnes per Ciuitatē Toleti solito
 more incessere acclamantes Castellam, pro Rege
 Ioanne, qui Ferdinandus magis illustis, & clarior
 euasit, spreto Regno, quam si decem fraude, vel
 ambiguo iure quæsiisset, † cui tamen Deus paulò
 post Regnum Aragonum contulit electione, siue
 iudicio, suarum utrique virtutum condignum
 prætium, aduersus plures alios Principes viros
 idem Regnum præterentes, ut latè prosequitur
 Hieron. Zurita tom. 3. Ann. lib. 11. c. 32. & 83. 87.
 & seqq. [& tom. 5. lib. 3. c. 30.] addit tamen Ioannes Mariana tom.
 2. histor. Hispaniæ lib. 10. cap. 15. quod Didaco Lopez
 à Stronica, & Ioanni de Velasco fuit commenda
 data educatio, & custodia prefati Regis Ioannis,
 & illius doctrinā Don Paulo Episcopo Carthaginensi,
 maiori Cancellario Regis, ut illum erudiret,
 essetque ipse in litteris magister, & quod respectu
 regiminis duraret administratio ad annum
 vsque decimum quartum ætatis Regis, de quo Mi-

chael Ricus ubi prox. Caldas Pereira d. num. 45.
 Chron. Regis Ioan. II. c. 20. anni sexti. Pilsa lib. 4.
 hist. Toleti, cap. 27.
 † In Regno etiam Legionis Alphonfus Quartus
 Rex anno ætatis suæ quinto, & mensium octo
 successit, ut traditur in chronico generali Hispaniæ
 par. 3. cap. 16. & si Garibai lib. 9. cap. 20. nominet
 illum Alphonsum tertium Regis Ordoñi filium,
 dicatque remansisse minorem ætatis annorum
 decem, Caldas Pereira ubi prox.
 † Ramirum etiam tertium, & vltimum istius
 nominis successisse Regi Don Sanctio eius patri
 in tenera ætate, refert ex Garibai lib. 9. cap. 35. idē
 Caldas Pereira loco citato.
 † Quare Guilielm. Benedictus in dicto c. Ray-
 nuntius verbo Adiecta impuberi, num. 5. & 6. con-
 cludit, quod pupilli, & infantes succedere pos-
 sunt in feudis, & dominationibus, quamuis regali-
 bus, sicque ex tacita, & expressa omnium gen-
 tium lege videmus admittum, cum per alios ido-
 neos interim possint imperare, donec ut ait
 Guilielm. Bened. peruenerint ad decimum quartum
 ætatis annum, † nam interim non per se, sed per
 idoneos tutores administrabunt, argum. I. consilio,
 ff. de curatore furiosi, plenè Bart. in l. quidam consule-
 bant, n. vlti. ff. de re iudicata, Bald. n. 3. l. 4. in l. fin.
 C. de test. in l. per l. qui furere, ff. de statu homin. cap.
 grandi de supplenda neglig. prelat. lib. 6. & quod ibi
 notatur, & in l. fin. C. de curatore furiosi, idem Bald.
 de successio. feudi, vers. si consuetudo dicat, Specular.
 titul. de tutelis, §. 3. in fine Abbas Panormit. in capi-
 te cum vigesimo, col. 1. in fine, & col. 2. n. 3. de offic.
 & potest. tu. delegati, Ioannes à Terrarubea con-
 tra rebelles, tract. 1. artic. 4. glo. l. x. de decimum fol. 27.
 l. 4. tit. 15. part. 2. ubi Gregor. Lopez, D. Christophor.
 de Paz tractat. de teneta, cap. 85. nu. 191. Anton. Corle.
 de potest. Regia, q. 17. nu. 2. & par. 3. n. 1. & 2.
 † Nam licet curatorem inuitus non capiat
 adultus, nisi ad litem, §. item multi, Inst. de cura-
 tor. ubi Sylu. Aldobrand. num. 2. Ant. Piag. tract.
 de tutor. & curat. q. 2. Caldas Pereira in dicta l. si
 curatorem habens, primo numero. 3. & si Pupillus
 tutorem pati cogatur, §. est autem, inst. de tutelis, l. 1.
 & 2. ff. de tutelis, l. neque non 6. ff. de tutorib. &
 curatorib. datus ab his, confert illud Diui Pauli in
 epist. ad Galatas cap. 4. Quanto tempore heres par-
 uulus est, nihil differt à seruo, cum sit dominus om-
 nium, sed sub tutoribus, & curatoribus vsque ad
 presinitum tempus à patre.
 † Regi autem minori pro beneficio tuorum
 Regnorum datur curator, etiam si noluerit, ut ex
 Oldrado cons. 52. in fine, tradit Tiraq. de iure
 primogen. quest. 40. num. 207. ubi plures alios citat,
 & Guilelm. Mayner. in l. quo tutelam, num. 100.
 ff. de regul. iur. Mieres de maioratib. 4. p. quest. 38.
 num. 2. & 7. post Bursat. cons. 147. num. 2. & 3.
 lib. 2. Anton. Corlet. de potest. Reg. q. 3. par. quest. 10.
 num. 2. Fului. Pacian. tract. de probat. lib. 2. cap. 35.
 num. 79. [Marti in compilat. decis. vniuers. or-
 bis, tom. 5. tit. curatores, cap. 18. Virgul. de legitimat.
 person. cap. 7. n. 4.] & plures alios.
 † Et facit, quod tradit Dominic. Arupanus 81.
 di-

74

75

76

78

79

80

81

discursu 21. de iure publico, notab. 23. pag. 252. Im-
 puberes esse in tutela, naturali iure conueniens
 esse, ut is, qui perfectæ ætatis non sit, alterius iudicio,
 & tutela regatur, §. impuberes, Inst. de Atti-
 lian. tutore, quo defectu, quia etiā Reges, ac Prin-
 cipes in impuberi ætate constituti laborant, illis
 quoque tutores adiungi debere, dicto c. gradi, ubi
 DD. de supplen. neglig. Prelat. lib. 6. Schrader. tract.
 de feud. part. 10. sect. 19. n. 43. Restau. Cast. tract. de
 impe. q. 8. l. n. 16. Anton. Piagius tract. de tutor. &
 curat. n. 52. & seq. Anton. Gomez tom. 3. var. cap.
 1. n. 56.
 † Quando verò Regina remaneret prægnas,
 Bald. in l. qui vtero 26. num. 1. ff. de statu homin.
 dixit, quod mortuo Rege relicta vxore præ-
 gnante, fidelitates, & homagia debentur ventri, ut
 deberentur filio, si iam natus esset in mundo, re-
 fert, & sequitur Matthæ. de Atlicis lib. 3. ad cons-
 titut. Sicilia, rubr. 24. de successio. nobilium, nu. 10.
 Petrus Gregor. lib. 26. de Republica, c. 5. nu. 3. ubi
 ait, quod concepti tantum, & in vtero matris
 existens conseruari sunt in iure successiois Re-
 giorum, & ex iure ferè gentium omnium, datis
 tutoribus, vel curatoribus, vel rectoribus, seu co-
 adiutoribus, qui interim dum ad iustam ætatem
 peruenerint, administrarent, sequitur eandem
 sententiam, Montaluo in l. 1. tit. 3. lib. 1. for. le-
 gum, verbo à su hys, Ioan. Oroscio in d. l. qui in v-
 tero, nu. 3. & 4. dicens, hoc modo videri declaran-
 das leges 22. & 23. tit. 13. & lex. 3. tit. 15. par. 2.
 quæ hunc casum omiserunt, idem Bald. in l. finali
 nu. 3. C. de testament. milit. dicens, quod si esset di-
 gnitas naturalis ex radice, id est ex genere proue-
 niens, ut in filijs Regum, & quasi Regum, ut Du-
 cum Alemaniarum, non est dubium, quod tales suc-
 cedunt in dignitate, & administratione, sicut suc-
 ceditur in dominio, & administratione per tuto-
 res eorum, dicto c. grandi, dicta l. qui fuere cepit, &
 7. q. 1. cap. quàm periculum, cap. 1. §. infantias, tit. 10.
 quo tempore miles inuestituram in vob. feudon. Bald.
 in d. cum vigesimo, n. 5. & ibi Abb. de offic. deleg.
 Guilielm. Bened. ubi proximè, nu. 8. Perez de Lara
 in d. om. vita homin. q. 4. n. 53. Alph. Carranza cap.
 2. §. 4.
 † Pro quorum confirmatione sciendum est,
 quod antiqui ex lege duodecim tabularum libe-
 ro ventri ira prospexerunt, ut in tempus nascen-
 di omnia ei iura integra seruarentur, sicut appa-
 ret maxime in iure hæreditario, in quo qui post
 eum gradum agnationis, quo est id, quod in vte-
 ro est, non admittitur, dum incertum est, an na-
 sci potest, ut obseruat ex l. antiqui, ff. si pars hæ-
 red. petatur, Perez de Lara in compendio vite
 hominis, cap. 1. num. 4. & Petrus Erodius lib. 5.
 rerum iudicat. tit. 1. cap. 1. facit l. 1. ff. de ventre
 in possess. mittent. ubi dicitur. Sicut liberorum eor-
 um, qui iam in rebus humanis sunt, curam Prætor
 habuit, ita etiam eos, qui non diu nati sunt, propter
 spem nascendi non negligit, nam & hac parte edi-
 cti eos tutus est, dum ventrem mittit in possessionem
 vice contra tabulas bonorum possessionis, l. vbi quæ
 eda, tit. 10. quæ ait: Vbi unque ab intestato admit-
 titur quis, illic, & venter admittitur, sicut et si talis

fuert is, qui in vtero est, ut si in rebus humanis es-
 set, bonorum possessionem petere posset, ut in omnibus
 partibus edicti pro superstitibus habeatur is, qui in vte-
 ro est, l. 1. §. si ex tribus ibi. Idem & in posthumis,
 † Nam quanciu posthumus speratur, in ea causa
 est, ut partem faciat, l. illud 4. §. si quis enim, ff. de bo-
 nor. possess. contra tabul. l. non est ambigendum 12.
 ubi glo. verbo venter, ff. de bonor. possess. omni. l. com-
 muni diuidendo, §. sed & si, ff. commun. diuid. l. vntre
 84. ff. de acquiren. vel amitt. heredit. l. cum qui-
 dam, §. 1. eod. tit. ubi: Et in ventre dem accipias,
 qui legitimus, vel consanguineus pariturus est, quo-
 niam mortis tempore qui in vtero est, quantum ad
 moram faciendam inferioribus, & sibi locum facien-
 dum, si fuerit editus pro iam nato habetur, idem que,
 & per bonorum possessionem edictalem, l. si diu §. ff.
 quib. ex caus. in possess. eatur, Franc. Hotoman. in
 partitio. elementar. tit. 1. de hered. inst. §. quid de po-
 ssumis, pag. 57. Brisson. lib. 19. de verb. signif. fol.
 640. verbo ventrem, Iacob. Ranaud. lib. 1. singulari
 ad leges vj. tabula. c. 19. de success. ab intest. & con-
 ferunt quæ latè tradit D. Christ. de Paz tract. de
 tenuta, cap. 68. an venter tenentam proponere possit,
 l. 3. in princ. vers. ex his apparet, ff. de inuito rupto,
 irritoque facto testamento, Perez de Lara dicto c. 1.
 n. 3. & cap. 2. à n. 39. & cap. 1. nu. 15. l. si quis filio
 6. in princ. vers. sed hæc ita eod. tit. de iniusto rupto, l.
 1. §. sciendum, ubi: Vel saltem concepti fuerint, l. Titus
 6. in fine, cum l. seq. ff. de suis, & legit. hered. l. 1. §. si
 quis proximior, ff. unde cognati, §. cum autem, vers.
 planè, & si conceptus; Inst. de hered. qua ab intest.
 Blas. Robles tract. de repræsent. lib. 2. cap. 2. nu. 7.
 1. 2. & seqq. Greg. Lopez in l. 3. tit. 23. part. 4.
 glo. 1.
 † Nec obstat, quod Vlpian. lib. 7. ad Sabini
 relatus in l. 16. ff. de verb. sig. dixit: Non est pupil-
 lus, qui in vtero est, cum his, quæ in proposito cu-
 mulat Tiraquell. in l. si inquam verbo suscepit li-
 beros, n. 145. & seqq. C. de reuoc. don. & de retract.
 lignag. §. 1. glo. 9. n. 77. & seqq. Paz ubi prox. à n.
 6. Perez de Lara supra cap. 4. n. 57. Robles ubi pro-
 xi. num. 5.
 † Quia adhuc in rebus favorabilibus conce-
 ptus qui est in vtero, pro nato habetur, §. vlt. Inst.
 de tutel. l. & seruorum §. §. vlt. l. qui in vtero 7. ubi
 DD. ff. de statu homin. dicta l. cum quidam, §. 1. ff. de
 acquir. hered. Guilielm. Bened. in d. c. Raynuntius,
 verbo & sobolem, quàm gestabat in vtero, n. 59. Ti-
 raquell. dicto verbo suscepit liberos, n. 144. l. si quis,
 C. de inoffic. testam. l. quod dicimus, ff. de verb. sig-
 gnif. Bart. in l. si is, qui pro emptore, n. 67. vers.
 videt, ff. de sic apian. Bald. cons. 26. nu. 1. lib. 1. Fa-
 bius de Annâ consil. 17. nu. 10. August. Beronius in
 c. cum omnes, nu. 57. de constitution. Petrus Gregor.
 Syntag. iuris, part. 2. lib. 13. cap. 7. nu. 1. Gregor. Lo-
 pez in l. per Tex ubi glo. 1. tit. 23. part. 4. l. 16.
 cum seq. tit. 6. par. 6. Rufficis in repet. ad l. cum quis
 ff. de condit. & demonstr. lib. 2. cap. 18. nu. 3. Masini-
 centur. 1. dist. 5. n. 21. Rojas de success. cap. 10. nu-
 mer. 42.
 † Vterusque homo censetur quoad hominis
 veram substantiam, ut ex Hippoc. libro de pueri na-
 tura, & Galeno in lib. vtrum conceptus in vtero
 sit

84

85

86

87

fit animal, Tertulliano in Apologetico, tradit Rober-
bles d. e. 2. n. 16.

88 † Imò aliquando favorabilior est causa par-
tus, quam pueri, l. 1. §. & generaliter, ff. de ventre
in poss. mitten. l. hoc edito 1. vbi glos. verbo in fa-
uorem ff. si ventris nomine, & c. Bart. in l. matres, n.
3. vers. modò ego quaro, C. ad S. G. Tertull. Stephan.
Gratian. tom. 1. discept. forens. c. 72. n. 3. Doctor Al-
phonso Carranza de vera humani partus designat.
c. 1. in princ. n. 55. & c. 2. §. 4. per tot.

89 † Quod ius etiam in Regnorum successione
æquissime valere tradit P. Arod. dict. c. 1. vbi in
comprobationem refert, quòd mortuo Alexan-
dro Magno, summa inter Perdicam, Meleagrū,
Ptolomæum, & alios Duces contentione orta de
successione Regni, iustior, & humanior visa fuit
Perdicæ sententia, iudicantis, Roxanes partum
expectari oportere, vt si puerum peperisset, pa-
tri successor esset. Egdò (ait Iustin. lib. 13. histor.)
placuit ventri interim curatores dari non matrem,
quia munus virile est, & hoc præsertim Regium, sed
Leonatum, Perdicam, & Craterum, ac Antipatrum
constituunt, confestimq; in eorum obsequia iuravit,
quòd Equites quoque fecerunt, de quo exemplo
agit, & O. Curt. lib. 10. de gestis Alexand. Ma-
gno, Tiraq. de iure primog. q. 4. n. 209. Nicol. Chau-
linus in lib. cui titulus Paralella a loque, sacra, &
hum. p. 877.

90 † Similiter & idem Iustin. lib. 3. histor. refert,
mortuo Polydecta Spartiarum Rege, relicto
posthumo filio Charilao successisse in Regno, &
Lycurgum eius patruum durante minori ætate
illius magna cura pro ipso Regno administrasse,
nec minori fide illi seruasse, & restituisse, vt
summis laudibus recensent Plurarchus in vita
Lycargi, & orat. 1. de Alexandri fortuna, Aristotel.
lib. 2. polit. c. 8. Iustin. lib. 30. Marc. Ant. Sabellic.
Ænead. 2. lib. 1. pag. 112. & seq. Petr. Greg. de Re-
publica lib. 26. c. 5. n. 3. Tiraq. vbi prox. n. 208. Petr.
Ærodius d. lib. 5. rerum iudicat. lib. 11. c. 2. Theat.
vitæ human. vol. 3. lib. 4. pag. 723. col. 1.

91 † Sed magis memorabile exemplum est Sa-
phoris Regis Persarum, quem Nicæphor. Cali-
xrus lib. 7. Eccles. histor. c. 20. Saborium vocat, nam
cum mater cum adhuc in utero gestaret, vt Aga-
thias narrat lib. 4. hist. & Vincent. Cabotius lib. 1.
disput. iur. c. 16. Petr. Greg. d. 5. n. 3. essetque du-
bius partus marem, an foeminam ederet, ideoq;
succedendi conditio incerta, quia si foemina na-
sccretur, erat (vti apud Francos) incapax tam Au-
gusti iuris, & officij, placuit Principibus, & Sa-
trapis conuenire Magos, atque ex ijs sciscitando
periculum facere, nūm liqui id affirmare possent,
qui partus Regina nasceretur, itaque grauidam
equam, & proximam partui Magis addaxisse, inf-
fisse varicinari, pullus mas, an foemina statim
ederetur (Mopsum in suæ prægonante idipsum
dixisse olim, & propterea Chalcanthem dolore
perijisse, vt ex Phercide, & Strabo lib. 14. & Eu-
stathio Iliad. 2. tradit Theatrum vitæ hum. vol. 3.
lib. 4. pagin. 1339. & 1541.) † cum natiuitas præ-
dictione constitisset Sarrapas fidem adhibuisse
Magis affirmantibus marem Regina nasciturum,

92 lib. 4. pagin. 1339. & 1541.) † cum natiuitas præ-
dictione constitisset Sarrapas fidem adhibuisse
Magis affirmantibus marem Regina nasciturum,

itaque nulla mora, neque in diem patrus, neq;
in diem pubertatis expectatione facta (quia du-
bijs, incertisque rebus nouæ appetuntur) coronā
ventri imposuisse, & vix dūm conceptum animal
Rege suo ritu, luitque legibus pronunciaffe, vt
recensent Petrus Ærodius d. c. 2. Annæus Rober-
tus lib. 12. rer. iudicat. c. 12. vers. sic aliquādd, Tiraq.
d. q. 40. n. 211. Petr. Greg. d. c. 5. n. 5.

93 † Mortuo Alberto Imperatore posthumus
eius natus Vladislaus hæres Regnorum Boemiæ,
& Hungariæ, Ioann. Culpinianus in Alberto V.
vers. habuit, pag. 403. Cirus Spontone de actioni-
bus Regum Hungaria in Vladislo Polacco, pagin.
mibi 57. quanquam negotia vrgentia eius tem-
poris, Principem expertum, & vigilantem exige-
rent, Petr. Gregor. d. nu. 3. dicens, quòd vbi non
sunt ambitiosi extranei, maxima è vbi subditi re-
uerentur maiestatem sui Principis, etiam in in-
fantia, tūm potissimum ob memoriam beneficio-
rum susceptorum ab eius patre, & maioribus fi-
des, vel Regi infanti seruatur.

94 † Similiter Michael Ritius lib. 2. de Regibus
Hungar. fol. 75. refert, quòd Andreas Secundus
Hungariæ Rex, dūm rediret ab expeditione, quā
susciperat in Hierosolymam, Marchionis Esten-
sis vsus hospitio, eius filiam in matrimonium du-
xit, ex eaque genuit Stephanū, in lucem mortuo
iam patre editum, Anton. Bonfin. rerum Hun-
gar. decade 2. lib. 9. Cirus Spontone in eadem An-
drea pag. 34.

95 † In Regno etiam Nauarræ Ioannes Primus
posthumus Rex factus est, successit enim Regi
D. Ludouico Hurino (de quo inferius mentionē
faciemus) in Regnis Nauarræ, & Franciæ, eiq; pa-
trnus Ludouicus Longus datus fuit tutor, tūm
gubernator, Garibai lib. 16. cap. 13. qui prius cap.
1. refert, Reginam Ioannam filiam Philippij I.
Regis Nauarræ, non dūm habuisse tres annos im-
pletos, cum successit in Regno, & lib. 29. cap. 7.
refert, Franciscum Phcebo successisse Reginæ D.
Eleonora eius anix, cum esset annorum duode-
cim, Cald. Pereir. d. n. 45.

Sed vt latius referamus, quod de dicto Rege
Ioanne scribunt Historici, Paulus Æmilius in
vita Ludouici Hutini fol. 193. memorat, quòd
cum illius Regnum breuis anni fuisset, quia al-
tero Regni sui anno decessit, Clementia vxore gra-
uida relicta, vnde natus Ioannes, qui octo tantum
dies vixit, Philippus Longus Hutini frater, & vē-
tris procuracionem, & infantis tutelam gessit,
mortuo pupillo Ioanne, reliqua erat Hutini so-
boles Ioanna ex Margarita Roberti Burgundiæ
Ducis filia procreata, cui puella in re, & paterno,
& fraterno deberi Regnum prædicabat. Odo Bur-
gundiæ Dux, eius anuueulus, & ceteri verò Fran-
corum Proceres defendebant Ius Regni Fran-
ciæ, virorum tantum, non etiam mulierum esse
legis Salicæ verba, hæc identidem recitantes,
IN TERRAM SALICAM, MULIERES NE
SVCCEEDANT. Terram Salicam Regnum, Frā-
ciamque interpretabantur esse, Salios Francorum
gentem fuisse refert Ammianus Marcellinus lib.
17. pag. 309. Iuliani Augusti, qui res in Gallia ge-
sit

fit comes, ac suorum temporum scriptor, cuius
legis Salicæ passim apud Historicos, & Iuricon-
sultos habetur mentio, vt est videre apud Rober.
Gaguin. in Philippo Valesio fol. 77. vbi censet, à
Pharamundo Francorum Rege latam, Franciscq;
datam, & ab eis vsque in dies illos obseruatam,
qua lege soli virilis sexus Reges, à maribus Regi-
bus orri Regnum administrant, nec ad eam digni-
tatem foemina admittuntur, cuius legis eam esse
refert sententiam, Nulla hæreditatis portio de terra
Salica ad mulierem venito. Terram autem Salicā
Francorum Iureconsulti, eam dicunt, quæ folius
Regis est, & à lege allodij distat, quæ subditos
comprehendit, quibus datur per hanc legem rei
aliquis liberum dominium, non exclusā Princi-
pis Maiestate, Philip. de Comin. lib. 6. histor. cap. 3.
Garibai dict. lib. 26. cap. 13. Guicciard. lib. 12. hist.
sui temporis, fol. 336. Io. Mariana lib. 15. de rebus Hi-
span. cap. 15. vbi tractat de dicta controuerfia Re-
gni inter Ioannam, & Philippum Longum, ait,
legem Salicam, seu veram, seu in gratiam poten-
tioris recens conficiam, extensamque cum Re-
gno Vasconum spoliari non posse, quòd auiam
Ioannæ obtinuisse recens erat memoria, Boer. cōf.
10. n. 5. Guillel. Benedict. in cap. Raynuntius de te-
stam. verbo duas habens filias, n. 72. & 79. de testa-
ment. Guillel. Mayner. in l. foemina, n. 3. & 4. ff. de
reg. iur. vbi Franc. a Soufa num. 15. citat Couarr.
in pract. quæst. cap. 1. n. 8. Molina lib. 3. de Hist. pri-
mog. cap. 5. n. 29. Petrus Gregor. syntagm. iur. vni-
uersi, lib. 6. cap. 12. n. 6. & lib. 45. cap. 13. n. 7. & lib.
7. de Republica, cap. 11. n. 97. & cap. 19. num. 6. &
in cap. 1. de filijs patris ex matrimonio ad Morgan.
cont. dco, Bald. in l. 1. ff. de Senat. lo. Till. in chron.
Regum Francia in princip. Steph. Forcat. lib. 5. de
Gallorum Imperio, & Philosophia, pag. mibi 702.
& seq. Alcarius conf. 4. n. 44. vol. 4. Carol. de Graf-
sal. lib. 1. regiam Francia decimosimo iure pa-
164. Fran. de Clapper. causa 1. q. vnica, n. 29. Vinc.
Cabotius lib. 1. disputat. iur. cap. 16. & 17. Calixt.
Ramirez tract. de lege Regia, §. 3. nu. 15. Henning.
Amisæus lib. 2. de Republica, cap. 2. sect. 1. 2. nu. 44.
& duob. seqq. Dominic. Arumæ. de iure publico, di-
scursu 6. pag. 68. Matthias Bort. apud eundē Aru-
mæ. discursu 30. cap. 2. conclus. 20. pag. 856. Io. Bo-
tero lib. 1. de ratione status, cap. de adoptione, pag.
225. Fran. de Clapper. causa 1. fiscal. q. 1. n. 29. D.
Regens Franciscus Aluarez de Ribera in respons.
de successione Ducatus Britannia pro Serenissima
Infanta D. Elisabeth D. Philippi II. Hispaniarum
Regis filia in princ. vbi D. Regens Carolus de Ta-
pia in addition. eod. Cbassane de consuet. Burgund. ru-
bric. 3. §. 5. num. 40. & Renat. Choppin. de dominio
Francia, lib. 3. tit. 1. n. 2. adducit opinionem, seu
vt Chastan. ait, phantasiā suam, quòd sit error,
dicendo, legem Salicam ex vitio Impressorum, &
Scriptorum, & quòd potius esset dicēda lex Gal-
lica, cum magis consonet allusioni, & interpreta-
tioni verborum dictæ legis, sed communior est,
vtrataque vox Salica, de qua tot Authores, &
Pyrrhus in consuetud. Aucelian. de lege Salica, &
Ioseph Carneualis in hist. Regni Sicilia, lib. 1. pag.
130. [Conuenit quod Ant. Fabric. in praxi bene-

fic. tit. de pertinent. ad laicos. & alior. similitum dispo-
sitionem, n. 19. & seqq. postquam dixit, auctorita-
te Io. Monach. in cap. 2. nu. 4. de prob. lib. 6. Reges
propter vnctionem non esse merè laicos, idque
præsertim obseruari in Gallia, vbi Christianissimi
Reges in Cathedralibus Ecclesijs, quibusque cō-
sentur inter Diaconos, & inter Canonicos adscri-
buntur, ita, vt si quando illic proficiantur, se-
cularibus insignibus depositis, summissisque Re-
ligionis fascibus, lintheum supparum induit, cum
Clericis fungi possint Ecclesiastico munere, vt de
Carolo VIII. in Callonenſi Ecclesia, & alijs nar-
rat Renat. Choppin. lib. 1. de sacra politia, tit. 4. n.
24. Eaque etiam de causa foeminas à successione
Regni merito exclusas in contentione Regum
Eduardi Angliæ, & Philippij Galliæ dictum, quod
scilicet à Sacerdotalibus officijs mulieres sint
omnino remotæ comminiscitur Peleus in fores.
lib. 1. actio. 4. 2. Facit quod Boer. conf. 10. nu. 6. &
seqq. vsque ad num. 17. probat Ludouicum XII.
Francorum Regem admitti potuisse ad successio-
nem Caroli exclusis fororibus.]

Itaque vt à digressione reuertamur consensu
Franciæ nobilitatis permotus Burgundio in eo-
rum auctoritate se futurum professus, gener etiā
ab eodem Philippo Longo ascitus, ac opibus au-
ctus, nemine iam vltro contradicente Rex saluta-
tus fuit, vt etiam refert Hieron. Zurita tom. 3. an-
nal. Arag. c. 21. fol. 27. in noua impressione, Michael
Ritius de Regib. Francor. lib. 2. fol. 15. Petrus Æro-
di. dicto cap. 1. † ait tamē Garibai dicto lib. 26. c. 13.
non carere magna credulitate, quòd si Infans D.
Ioanna sicut remansit paucorum annorum per
mortem Reges D. Ludouici Hutini sui patris
fuisse ætatis maturæ viro, & reperiretur iuxta
alicui Principi potenti Regni Franciæ, quòd lex
Salicæ modicam vim habuisset, sed ipsa existente
tenere ætatis, & Philippo Infante Regis fratre, &
magno Domino in Regno locum non dederit il-
lius successioni, quibus iungebatur, eam oculis
Regni Franciæ acceptam non esse, propter nota-
tos mores Reginæ Madamæ Margaritæ eius ma-
tris, Polyd. Virgil. lib. 19. hist. Angliæ, pag. 360.

† Et de anteriori sæculo recenset idem Paul.
Æmilius in vita Regis Ludouici Balbi fol. 57. &
seqq. eum cum vix regnasset biennium decessisse,
grauida vxore, vtrius spei tutorē reliquisset Odo-
nem Roberti Andegauenſiū Ducis filium, ita Re-
ge nondūm nato velut vtræ Rege omnia turbari
cepta, nato demūm Catolo cognominato Sim-
plice, regnauit sublatis northis, siue spurſijs filijs
Balbi, Ludouico, & Carolo Magno ex Ancarde
nobili muliere, vt per Paul. Æmil. lib. 3. hist. Franc.
& Gill. in Carolo Simplicet, Henning. Amisæ. lib. 2.
de Republ. c. 2. sect. 4. nu. 149. & alijs tyranniculis,
qui Regnum inuulerant, ipsoque Odone, qui fa-
ctio illa nō omnino compressa reuixisset, anſam
que dederit interuertendi successione Caroli
Magni Hugoni Capeto Comiti Parisiensij, vt ex
Paul. Æmil. & Sigiberto tradit Petr. Greg. lib. 26.
de Republ. c. 5. n. 3. & si Aimoinus lib. 5. de gest. Frā-
cor. c. 42. pag. 349. de Odone, dicat, fuisse mente be-
ni-

niguum, & Reip. hostes strenuè arcendo præfuis- se Regni regimini, paruulumque Carolum opti- mè fouisse, eique semper extitisse fidelem, imò morientem proceres iure iurando adactos admo- nuisse, Regnū sine controuersia Carolū Simplici administrandum permitterent, eum esse Regni legitimum hæredem, quod & refert Robert. Ga- guin. in compendio hist. Franc. lib. 5. in Carolo Simplice, fol. 38. Franc. Haræus in anal. Ducum Bra- bantiæ, tom. 1. in Ludouico, & Caroloman. pag. 102.

99 † Idem Robert. Gaguius lib. 8. fol. 72. & seq. & Paul. Amil. in vita Caroli Pulchri, fol. 181. & seqq. & Michael Ritus de Regib. Franc. lib. 2. in fine, fol. 15. referunt, quòd tempore sui obitus cum Ioanba illius vxor grauida remansisset, disceptatio inter proceres insurrexit, quis interim dùm Regine partus expectabatur, eam grauida per- rionem gereret, cum duo essent, qui id iure sibi debere prædicarent, Philippus Valesius, nepos Philippi Tertii, qui fuerat filius Diui Ludouici Regis, & Odoardus III. Rex Angliæ: ex Maria Philippi Pulchri filia natus, qui & si linea fœmi- nea propinquior erat defuncto Regi, cum puella vtero edita esset Blanchæ ei nomine imposito, Philippus Valesius excluso Anglo Rex fuit salu- tatus, refert Azorius parte 2. institut. moralit., lib. 11. cap. 2. pag. 1211. Polydor. Virgilius lib. 19. hist. Angliæ in Edouardo Tertio, pag. 360. & seqq. [Plati- na in vita Benedicti XII. Georg. Lilius in epitome Chronico. Regum Anglor. & habetur in lib. 4. reuelation. B. Brigitta cap. 105. vbi Consali. Du- rant. in not.]

100 † Et facit in prædictorum comprobationem Labeonis sententia, de qua Vlpian. in l. emancipa- tum, ff. de Senator. eum, qui post mortempatris Senatoris natus sit, quasi Senatoris filium esse, cuius auctoritate Iacob. Spiegel. Præcius, & Ioānes Kehlt in lexico de verbis iuris, verbo Regis filius, dicunt, † quòd Regis filius dicitur etiam natus post mortem Regis, facit l. sed & ff. 20. ff. ad Trib.

101 Imò si secto ventre Regine prodiret in lucem infans, idem esse iudicandum, † si quidem is, qui secto ventre extrahitur, nihil differt à nato, vt succedat, & succedatur illi, l. quod dicitur, vbi DD. ff. de liberis, & posthum. l. posthumus, ff. de inoffic. testa. m. l. si mater, C. eod. tit. vbi dicitur: Sed cum tam in puerperio vita decessisset proponat, repentinè casus iniquitas per coniecturam materne pietatis emen- danda est, quare filio tuo, cui nihil præter maternum fatum imputari potest, perinde vtilem portionē tri- buendam esse censemus, ac si omnes filios hæredes in- stituisset, Bald. cons. 128. incip. ad intelligentiam, n. 2. circa fia. vol. 1. Hieron. Gabriel. cons. 55. n. 8. lib. 1. Tiraq. in dicta l. si vnquam, verb. suscepit liberus,

103 n. 14. † dicens, quòd si quis acciperet emphyteu- sim pro se, & liberis ex se nascituris, veniunt libe- ri ex secto ventre editi, ex sententia Iacob. Ardi- zo. in summa, quem sequitur Bald. in l. finali, nu. 8. C. de suis, & legit. hæredib. dicens, ita se consul- uisse in Ciuitate Lucana, per dict. l. quod dicitur, vbi sequuntur Paul. Castr. Alex. & Iaf. dicentes, Id procedere in qualibet materia etiam odiosa, &

104 rearingibili, † quia proprie is natus dicitur, sicut

alij posthumi, quo etiam nomine venire ait Al- beric. in l. 1. in fine, C. de posthum. hæred. in ff. Angel. de Vbald. cons. 5. 1. incip. eod. factio proponitur, nu. 3. Bald. cons. 122. incip. verba testamenti sic dicunt, n. 1. lib. 1. per Text. in l. Aretinusa, cum seq. ff. de statu hominum, Socin. in l. 1. col. 14. limit. 8. ff. de vulgari, & pupillari subff. Felin. in cap. sicut ex literis de ho- micid. in fine, & Guillel. Bened. in dict. cap. Raynuntius vero si absque liberis l. 2. nu. 31. de testam. De- cius in l. si quis pregnantem, ff. de regul. iuris, Ti- raq. vbi prox. n. 142. qui & satisfacit fundamentis contrarijs, & ponderat l. negat, ff. de mortuo infe- rendo, vbi prospiciendo ventri, vt in lucem edere- tur inquit.

† Negat lex Regia, mulierem, que pregnant, 105 mortua sit humari, antequam partus ei excidatur, qui contra fecerit. Item animantibus, cum grauida pe- remisse videtur, Perez de Lara vbi supra cap. 9. nu. 32. & cap. 10. n. 5. & seqq. doctè Carranza vbi su- præ cap. 2. n. 58. & cap. 6. sect. 1. n. 12. vers. sed con- trariam, l. 1. §. si qua pregnant, ff. ad S. C. Tertullia. vbi partus appellatur, qui pregnantis matri exci- sus est, l. etiam, ff. de verbor. signific. vbi scribitur: Etiam mulier cum moreretur creditur, filium habe- re, qua exciso vtero edere possit, & hoc etiam attē- ta l. 13. Tauri, contra Anton. Gomez ibi num. 4. tradit Ioan. Guillen. Ceruantes nu. 16. & 24. Paz de tenuta cap. 68. n. 33.

† Quare mater potest petere missionem in 106 possessionem ventris nomine successioem, & eorum omnium, quæ concepto competere, si natus fuisset, l. 1. & per totum, ff. de ventre in poss. mitten. l. 1. ff. si ventris nomine muliere in possess. mis- sa, l. 3. ff. de Carbon. edito, Paul. Paril. cons. 60. n. 7. vol. 3. Guillel. Bened. in dicto cap. Raynuntius, ver- bo & Jobolen, n. 9. Greg. Lopez in l. 5. tit. 6. p. 7. glof. 4. Menoch. de retin. possess. rem. 1. n. 9. Paz dict. cap. 68. Bald. dicto cons. 126. nu. 3. vol. 1. Carranza cap. 2. §. 2. n. 15.

† Et debet petere curatorem ventri, quem- 107 admodum infanti deberet tutorem petere, l. 2. §. quid si cum pregnant, ff. ad S. C. Tertull. Bart. cons. 22. incip. homo Accursoli, n. 5. col. finali, vers. restat, lib. 1. & plures relati per Steph. Gratian. tomo 1. di- septat. forens. cap. 7. nu. 1. Odofre. de curat. bonis dando, vers. cupient, n. 7.

† Diciturque proprie ventri dari curator, & 108 non tutor, l. 1. §. quoties, l. curator, ff. de ventre in possess. mitten. l. inter honorum 49. ff. de curat. furio- si, l. ventri 20. ff. de tutor. & curat. datis ab bis, l. 10. Corral. de iure ciuili in artem redigendo, col. 3. circa principium, Surdus cons. 159. n. 23. lib. ... Stephan. Gratian. vbi prox. nu. 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 9. nu. 78. ponderans l. si nemo tutorem, ff. de testam. tutela, l. 1. §. si quis quasi, iuncta glof. ff. de eo, qui pro tutore, glof. in rubr. ff. de tutel. Ioann. de Platea, & Angel. Aretin. in §. cum autem, in ff. de tu- tel. † qui & similes Textus loquentes de tutori- bus datis posthumis intelliguntur de iam natis, l. cum pater, ff. de negot. gestis, intelligitur secundū glof. & DD. quòd administratui ibi magis de fa- cto, quam de iure.

† Ratio autem, cur detur curator, & non tu- 110 tor

tor ventri, ea est secūndū Bald. dict. cons. 126. num. 3. lib. 1. quòd qui in vtero est, pars viscerum matris est, & ius illius in eopotentiū, d. l. 1. ff. de ventre in possess. mittend. & notatur in dict. l. cum partus, glof. verbo possessus ad fine. n. in l. §. ego, §. par- tus, ff. de publica. in rem actio. Alberic. de Rolate tract. statutor. quest. 133. num. 2. Ozerius in §. po- sthumi, num. vltim. Instit. de exheredat. liberor.

111 Ideoque est sub matris tutela, † cuius sanguine alitur, vt constat ex his, quæ disputat Philoso- phus Phanoria. apud A. Gellium lib. 12. noctium Atticar. cap. 1. Surdus de aliment. tit. 1. q. 5. in prin- cip. facit l. si pregnant 42. cum seq. ff. de cuiuslib. Pe- rez de Lara supra cap. 7. n. 37. & seq. † vbi pòde- rat, quòd pro existente in ventre mater pragnas non soluū vcturam duplicem, sed viculam pro se, & vtero, per l. sed addes 21. §. si quis mulierem, ff. locati, Alciat. in d. l. non est pupillus 162. n. 5. ff. de verb. signif. Anton. Gomez tom. 1. variar. cap. 2. num. 14.

Andreas Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glof. 9. 113 num. 78. aliam rationem reddit, † quoniam sci- licet tutor principaliter datur personæ, sicut cu- rator bonis, §. certæ, Instit. qui testament. tuto- res dari possit. Hotat. Mandof. tractat. de privileg. ad instar glof. nec est pupillus, cui detur tutor, d. l. non est pupillus 162. vbi Andreas Alciat. in fine, & Petr. Rebuff. ff. de verb. signif. Illephonius Pe- rez à Lara supr. cap. 6. n. 25. iuncta l. pupillus 239. de verb. signif. cum his, quæ obseruat pro illius in- telligentia Illephonf. Carranza d. c. 2. §. 4. nu. 6. at is, qui non est natus, persona non dùm est, vt idem Tiraq. ex sententia Empedoclis Diogenis Hierophili, & aliorum tradit in dict. l. si vnquam verbo suscepit liberus, num. 147. † pro quo

114 Ego pondero text. singularem in l. in falsidia 9. ff. ad legem falsidiam, ibi: Circa ventrem an- cilla nulla temporis admissa distinetio est, nec immo- rto, quia partus nōdum editus, homo non recte fuis- se dicitur.

† Illud autem est etiam animaduertendum, 115 quòd curator ventri datus, cōtinuò decedat suo munere, quum infans natus est, l. 1. §. tandem, ff. de ventre in possess. mittend. & voluerunt Ioannes de Platea, & Angel. Aretin. in §. eam autem, Insti- tuta de tutel. Tiraquel. dict. num. 78. Ascan. Cle- ment. tract. de patria potestate, effectū 14. num. 12. quæ ponderant text. in l. tutor 3. §. si curator, ff. de suspensis tutoribus, dicuntque glof. ibi allucina- tam esse, dùm in hoc facit discrimen inter iudi- cem, & testatorem.

† Quando verò aliquis esset fideicommissa- 116 rius, aut iustitū tutus ventri, audiendus erit pro suo interesse in custodiendo illo, l. 1. §. de inspicie- do, & §. denunciari, l. qui ventri cum seq. ff. de ven- tre inspicieudo, l. 16. & 17. tit. 6. part. 6. Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. casu 69. Mascard. de probat. tom. 1. conclus. 169. Perez de Lara supr. cap. 7. num. 6. & seq. latius Illephonf. Carranza supra cap. 1. de

117 conceptione, sect. 1. num. 35. † de quo & quando speratur deuolui feuda ad Regiam Curiam Re- gni Neapolis feudatario decedente vxore gra- uida relicta, eo non habente successores in gra-

da successibili, qualiterque consulatur indem- nitati Regij Fisci est pulchra decisio, Neapol. Vincentij de Frauch. 332. part. 2. vbi Horat. Vi- fcont. in addit.

† Quando verò Regina remansit pragnas, 118 quid fieri debeat in decernendo curatore ventri, Petr. Gregor. tractans de Regno Franciæ, lib. 24. de Republica, cap. 5. num. 1. ait, hanc esse causam le- gitimam conuocadi comitia generalia, & si suc- cessor in Regno fuerit minor, & agatur de nomi- nandis gubernatoribus, memoratque Carolo Sexto datos Duces Bituricensem, & Burgundiæ, & Andium ex Froiardo lib. 2. c. 58. & 60. & lib. 3. c. 134. & lib. 4. c. 44. & Carolo Octauo fuisse designatos duodecim viros, qui curam haberent negotiorum Regni, Regis persona commendata illius sorori, vt referunt Annales Franciæ anno 1484. & Philip. Comin. lib. 1. histoir.

† In his autem Regnis Castellæ, & Legio- 119 nis, & alijs sub eis comprehensis, & si Princeps remanens in infantili ætate debeat coronari vt Rex, iuxta ea, quæ resoluat Bart. in l. 1. not. 2. C. de munerib. & honorib. non continuand. inter patrem, & filium, Bald. in l. fin. nu. 3. C. de testam. milit. vbi Ludouic. Roman. n. 4. Tiraquel. de nobilitat. c. 6. n. 28. & de iure primog. q. 40. n. 207. Mandof. de mmori atate, c. 3. n. 14. Perez de Lara supr. c. 7. n. 7. comprobant tradita per Ioan. Barclai lib. 3. contra monarchoma. pag. 116.

† Tamen l. 3. tit. 15. p. 2. cuius meminit, licet 120 corruptè allegetur Oldrad. consil. 52. vers. questio est talis, vers. sed quòd tutela, Montan. de tutel. cap. 37. num. 69. Perez de Lara vbi proxime nu. 8. cautum est, mortuo Rege filio paruulo relicto successore, quod tutor erit ille, quæ Rex defun- ctus elegerit, vel plures si eos nominauerit in scriptis, aut verbotenus, & Regnicola debent eis obedire eo modo, & forma, quo, vel qua Rex iussisset, verū si de hoc non disposuisset, conue- nire debet Prælati, & Proceres Regni, & qui no- mi nari solebāt ricchi homines, ceteriq; boni, & honorati ciues villarum, qui vniti habeant iura- re super sancta Euangelia, quòd primū attendent feruitium Dei, & publicum Regni beneficium, & eligant vnum, tres, vel quinque personas ti- mentes Deum, & amantes Regem, naturales Re- gni, & de bono genere, bonæ famæ, & iudicij re- cti, qui non cupiant hæreditare Regis bona, eò quòd spem successiois post Regis obitum ha- beant, & qui sic electi fuerint, iurabunt Regis vi- tam, honorem, commodū, Regni indiuiduita- tem, ac augmentum seruare, Regnumq; in pace, ac iustitia tenere, quousq; Rex esset ætatis vigin- ti annorum, seu filia Regina sit, donec nupterit, & quòd omnia hæc faciant, & obseruabunt be- nè, & fidelitèr, & postquam ita iurauerint, debet Rex subditorū tutorū potestate poni, vt illorum consilio, vel maioris partis efficiat omnes res ar- duas, quæ sint efficiendæ, & edoceant Rēgē ea, per quæ bonis moribus imbuatur. Verū si Regi puero mater remanserit, ipsa debet primū, & præcipuū locū super alios in prædictis omnibus habere propter labores, quos passa fuit, dū ipsam

gesta-

gestavit in vtero, & in illius educatione, & reliqui debent ei obedire in omnibus, quæ fuerint ad utilitatem Regis, & Regni, interim cum ad alias nuptias non tranierit, volueritque adesse filio, & qui noluerint sic congregari, aut tutoribus obedire, legitima causa cessante proditores censentur, & si honorabiliores fuerint, exilio perpetuo muldentur, si minoris conditionis capite plectantur, & quod tutores ipsi si male administraverint, pro modo delicti puniantur, inquit tamē ibi Greg. Lop. *glos. 1. post Guillelm. Bened. in d. c. Raynuntius de testam. verb. adiecta impuberi, num. 6. per proceres Regni posse aliter ordinari*, quam disponitur per *d. l. partita*, & ut factum fuit tempore minoris ætatis Regis Henrici Terrij filij Regis Ioannis Primi, scilicet quod Regnum gubernaretur per Consilium, & Consiliarios Regis, & non per tutores in ordinamento Curiarum, seu Comitiarum Matriti. *ann. 1391. vers. circa de lo tercio*, de quo etiam agit Hieronym. Zurita *tom. 2. anal. lib. 10. cap. 48. dilucidē Doct. Gundisal. Narbona in historia D. Petri Terorio Arch. Toletan. cap. 10. & seqq. & Perez de Lara sup. cap. 16. num. 10. dicens, Consilium Principis sufficere pro tutore* [Egid. Gonzalez in *hisor. Reg. Henrici III. d. 16. & seqq. præcipue c. 28.*]

122 † Antonius Capicius verò in *inuestitura feudali, verbo haly, vers. Regi pupillo*, dixit, quod si Rex esse in vtero, aut pupillus, tunc curator, vel balius erit dandus à proceribus Regni, quos patritios dixerit, Bald. *m. l. 3. nu. 3. in fin. C. de testam. milit. & Ant. Corset. tract. de potest. Regia, 3. p. q. 18. n. 3. sequitur Ioan. Bapt. de Thoro in addit. ad Ioan. Francisc. de Ponte de potest. Proreg. pag. 186. sub tit. de haly dandis.*

Respectu verò ætatis, qua Rex possit incipere administrare Regnum, non debet spectari tempus viginti annorum, nam ex ordinatione Regis Alphonfi Vallisoleti *anno 1363. disponitur, quod in initio anni decimi quinti expiret tutela Regis, & possit assumere regimen Regni, & idem observatum fuit in Rege Ioanne II. ut patet in Curijs Madriti anno 1419. ut tradit Greg. Lopez in d. l. 3. tit. 15. p. 2. glos. 3. dicens, hoc procedere cum aliter non statueretur per Proceres Regni in occurrenti casu, & Rex pubes cum eis aliquid non veller.*

124 † Nam, & si Oldrad. *d. conf. 52. à quo de verbo ad verbum, eo tacito sumpsit Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. rubric. de tutore, quæst. 1. & Restaur. Castald. in tract. de Imperator. q. 81. num. 14. Anton. Corset. d. tract. de potest. Regia, p. 3. q. 18. num. 3. Dominic. de S. Germiniano in cap. grandi, num. 19. de supplend. negligens. prelat. lib. 6. Ioann. de Anania in rubr. de delictis puerorum, numer. 1. vers. an autem, lat. in d. l. 1. fin. C. de testam. milit. not. ab. 2. in fine, Felia. in cap. cum vigesimum, num. 3. vers. dixit hic, Abb. de officio, & potest. iudic. delegat. Sylvest. Aldobrandin. in d. item in iudi. nu. 7. Institut. de curator. censuerint, etiam Regem puberem debere curatorem habere, & ad id cogi, cum fragile sit, & infirmum huius ætatis consilium, multis captivibus, & multorum insidijs*

expositum, ex quibus lædi potest publica utilitas Regni, & quia ubi maius periculum vertitur, est cautius agendum, *in d. sed si quis, ff. de carbon. edicto, cap. fin. 7. quæst. ult. cap. ubi periculum de elect. lib. 6. & ex alijs fundamentis, quæ præcitati DD. maxime Oldrad. & Anania adducunt, quos etiam sequuntur Stephan. Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 225. num. 5. & seqq. Ant. Gomez tomo 3. variar. cap. 1. num. 50. vers. sed his non obstantibus, [Anron. de Butrio in cap. grandi de supplend. neglig. prelat. lib. 6. nu. 11. quærens quid de Rege pupillo cui datus est tutor an tutela finiatur anno 14. ita quod tunc statim sine alio curatore possit per se ipsum liberè administrare, citatque Oldrad. licet errato consilij numero, qui cõcludit, si enim iura talibus administrationem proprii patrimonij non confidunt, ut in toto tit. ff. de minorib. ergo multo minus videtur eis administratio Republicæ tribuenda, quia ubi maius periculum cautius, & c. l. 2. ff. de carbon. edicto, & habetur expresse in minoribus 25. ann. ad regimen Reipubl. non admitti, ff. de muner. & honor. l. ad Republicam, facit. c. in decorum de ætate, & qualitat. lib. 6. cum ibi notatis esse enim violenta præsumptio cõtra iuvenes, quod non benè regant,] & alla opinio Bart. fuerit in l. quidam consulebant ad finem, ff. de re iudicat. quam sequitur Abb. in d. cap. cum vigesimum in fine, colum. 1. Corset. *dict. quæst. 18. num. 5. Guillelm. Benedict. in d. cap. Raynuntius, verbo adiecta impuberi, num. 52. distinguendum inter ea, quæ sunt simplicis iurisdictionis, & ea, quæ concernunt administrationem Regni, ut observavit Perez de Lara sup. cap. 16. num. 9.**

† Altera opinio est verior, & communior non teneri petere, nec habere curatorem post pubertatem, de qua Ioan. de Imola, Dominicus & Philipp. Franc. in *dict. cap. grandi, Boer. in consuet. Bituricens. tit. 1. §. 8. ad finem, Roman. in d. l. fin. num. 4. C. de testament. milit. Cosmas Gumier. in pragmat. sanctio. verbo susceptione, tom. 1. in proce. d. inscrutabilis, Francisc. Balduin. in princip. Institut. quibus modis tutela finitur, Greg. Lop. in d. l. 3. Bacza de decima tutore Hispanico iure præstanda, cap. 10. num. 30. Mieres de maioratib. part. 4. quæst. 38. num. 1. Azevedo in l. 1. tit. 3. lib. 2. noua Recop. Parlador. lib. 1. rerum quotidian. c. 12. n. 10. Ioan. Gutier. de tutel. 1. p. c. 18. n. 7. Paul. Montan. eod. tract. v. 37. n. 71. Perez de Lara d. cap. 16. n. 9. dicentes, Regis tutelam, seu Regni curam pubertate finiri consultius esse, Regnumque gubernare, & causas subditorum iudicare, ex Conrado in templo iudicum, lib. 1. cap. 2. §. 1. de Rege, Cald. Pereir. sup. relatus, n. 46. Villadiego in prologo fori iudicum, l. 9. n. 34. Mastrill. de magistrat. lib. 3. c. 4. n. 179. & seq. dicens, hoc secundum magis tutam opinionem procedere, & tummodò Rex nõ solus debeat per se proprio motu administrare, sed cum consilio, & directione virorum prudentium, ut solent esse aliqui proceres, vel illi, qui sunt de suo Consilio supremo, iuxta l. 1. tit. 4. lib. 2. noua Recopilat. Licentiatu Petrus Fernandez Na-*

Naurete, *discurs. 1. conseruationis Monarchiarum, ubi eruditè obseruat duo loca Aurel. Casiodor. primum lib. 2. variarum, epist. 6. ubi Theodoricus Rex dicit: Deliberationis nostræ consilium virorum prudentum requirit obsequium, ut utilitatis publica ratio sapientium ministerio compleatur, & lib. 1. epistol. 1. Hoc est profectò difficillimum regnandi genus exercere iuuenem in suis sensibus principatum, rarum omninò bonum est, dominum trinitipbare de moribus, & hoc consequi in florida ætate, ad quod vix creditur cana modestia peruenire.*

127 † Quare Guillelm. Benedict. *dicto verbo adiecta impuberi, num. 8. ait, non sine causa Carolum V. Francorum Regem statuisse bono sui Regni inuigilantem, quod in 14. anno, & non antè Rex Francorum inueneretur, & coronaretur, & ex tunc plenam Regni administrationem haberet, ut testatur Robert. Gaguin. lib. 9. fol. 60. dicens, His itaque gestis, Carolus futura prospiciens publica concione in parlamento Senatu habita de liberis, qui in Regno successuri essent legem tulit, quemque primogenitum Francorum Regis filium Regni administrationem recipere debere, cum 14. ageret annum, nè per longiorem tutelam occaso incideret maleuolis res nouas excitandi, referunt loa. a Terrarub. in comment. tract. contra rebelles, articul. 3. glos. secundum, fol. 27. in fine, & seq. Cosmas Gumier ubi supra, ubi additio sub signo 4. Gregor. Lopez in *dict. l. 3. glos. 3. in fine*, & conferunt, quæ de incommodis administrationis Regni per tutores tetigit Oldrad. *dict. conf. 52. ibi: Imò videtur necessarium, quod ipse assumat regimen, quia propter dissensiones tutorum destructa est terra iuxta illud, omne Regnum in se ipsum diuisum desolabitur, Matth. 12. ista autem dissensio sedari non potest, nisi ipse exeat, & regimen assumat, & possunt ipsi d. vi assistentes sapientes, de quorum consilio ipse regat, Hehning. Arnisaxus lib. 2. de Republica, cap. 2. sect. 4. n. 159. & seq. pag. 109. ubi dixit: Sed quid hoc est, quam ex summo incidere in ignem, ex febre degenerare in hecticam, quandoquidem maiori periculo tutor datur, quam soli puero committatur Republica, statim enim inter consanguineos, prout quisque potentia excellit, aut ambitione stimulat, orietur certamen de adeunda administratione, quod pluribus comprobatur exemplis, vique ad n. 170. quæ apud eum videntur remittimus breuitatis causa, & Hier. Zurit. lib. 15. anal. tom. 3. cap. 44. ad finem, dum tractat de tempore, quo infans Don Petrus Portugallæ tutelam gesserat Regis Alphonfi eius ex fratre nepotis, & cum peruenisset ad ætatem annorū quatuordecim tradidisset illi regimen Regni, & Rex ipse illud iterum commendasset patruo, cum se imparem ad regendum agnosceret, sed parū durauit ista concordia, imò subsequitæ fuere in dicto Regno magnæ dissensiones, & bella, diuiso Regno in partialitates, nam aliqui sequebantur Regem, alij Infantem Don Petrum, ex quo exortæ fuere magnæ turbationes, mortuque maximi, bellumque ciuile cruentum in Regno, in quo alias Principes, & subditi viuere solebant in magna**

conformitate, tam periculoso est regimen in tutela, & minori ætate eorū, qui regnaturi sunt, quod tandem eidem Infanti Petro e. itum peperit, inuidia suggerente calumnias contra ipsum apud Alphonsum, ut latè recenset in illius vita Pater Alphonfus Vasconcelus.

† Quare Azevedo in l. 1. tit. 10. lib. 5. noua Recopil. occasione sumpta verborum illius, quæ tractans de donationibus Regum valituris excipit, excludit, quæ fuissent factæ tempore tutelarum Regum, ut meminit Perez de Lara supra c. 16. n. 8. subiungit Azeved. n. 25. in fin. quod minus damnū Regno fieret, si Rex quantumuis iuuenis regnaret absque tutoribus, quam cum eis.

† Tamèn Caldas Pereira supra citatus n. 46. postquam reuult, præfatum Alphonsum Regem Portugallæ successisse minorem, eiusque tutelam primū administrasse matrem, & postea Petrum Infantem, & modernis temporibus Sebastianum huius nominis primū in tertio suæ ætatis anno regnare cõpisse sub tutela Serenissimæ Auiæ suæ Catharinæ Reginae prudentissimæ, & Christianissimæ Cardinalis Henrici, qui erat filius Regis Emmanuelis, dolens, quod imperandi, populūque regendi munus subire non dubitauit, exclamat, dicens: *Vtinam neque magnates, neque populus tollerassent simul, ac enim ad Regni clauum admotus est irrepserunt in Regiam aulam, quidam adulatores, Regum pestis certissima, alijque vulgò se nobiles nuncupantes, qui generosissimum adolescentis animum, ad præclara rerum facinora ingenua suorum maiorum virtute aspirantem, & maiora in dies molientem inanis gloria aucupanda studio ita excitauerunt, ut sibi, & illi mortem, exitiumque iniici, & iniuri consilij premium attulerint, ut etiam obseruat Pater Vasconcell. in eodem Sebastianus, & Conestagius lib. 1. de unio. Portugall. Regnis Castellæ.*

† Illud denique in materia regiminis horum Regnorum pro coronidè filius dictus memorandum dixi, quod tradit Aluar. Gomez lib. 1. de rebus gestis Francisci Ximenij, fol. 148. Regem Ferdinandum Catholicum morti vicinū reliquisse Regnorum Hispaniarum gubernatorem præfatum Franciscum Ximenium Cardinalem Archiepiscopum Toletanum, & si à principio anceps, & dubius fuisset propter teneram illius naturam, & quod in quodam alio testamento, quod Burgis condiderat, & ruptum fuit, nominauerat Gubernatorem Infantem D. Ferdinandum fratrem Imperat. D. Caroli, & quid inde eueniret tradit Historici, & dilucidat Zurita tom. 6. anal. lib. 10. cap. 99.

† Administratori autem dato in Regno debere eundem honorem, qui Regi, & quod auctoritas illius sit ita excepta, sicut auctoritas Regis, ex *dict. cap. grandi de supplend. neglig. prelat. lib. 6. tradit Felin. in cap. cum olim, num. 1. de officio, & potest. iudic. deleg.*

SVMARIVM.

- 1 Regnum est indivisibile.
- 2 Regnum nec patitur sectionem, nec admittit duos.
- 3 Respublica melius gubernatur per unum, quam per plures.
- 4 Principum pluralitas non est bona regimini, nec habere capita plura.
- 5 Rex in Republica corpore habet vicem capituli.
- 6 Romanus Populus cum deliberavit de creando Principe, unum solum elegit.
- 7 Imperia societatem non admittunt.
- 8 Imperium, quod sub uno stare potuisset, dum a pluribus sustinetur, ruit.
- 9 Societas Regni nunquam cum fide coepit, aut sine cruore desijt.
- 10 Abimelech occidit septuaginta fratres, ut solus regnaret.
- 11 Principatus divisionis recensentur damna ex D. Athanasio.
- 12 Cræsus cum fratrem admisset in consortem Imperij, quid illi dixerit vir quidam prudens.
- 13 Regnum duos non capit.
- 14 Fides nulla Regni socijs.
- 15 Etbeoclis, & Polinices fratrum contententium de Regno Thebarum recensetur historia.
- 16 Imperator non potest facere sibi parem, aut superiorem.
- 17 Pontifices duo non possunt esse in una Civitate.
- 18 Episcopus non potest facere in Diocesi alium Iudicem ordinarium.
- 19 Reges, qui viui, & sani Regnum filijs donant, ut eos regnare videant, mirantur magis, quam laudant Græci Scriptores.
- 20 Prusias Bithynie Rex fuit occisus à Nicomede filio, cui vivens Regnum tradiderat.
- 21 Ptolomeus Energetes fuit occisus à Ptolomeo filio, dicto Philopatro.
- 22 Cofroes Persarum Rex occisus indignissime fuit à Sirois illius filio primogenito.
- 23 Heraclius Imperator Phocam occidit, libidine imperandi.
- 24 Darius creatus Rex ab Artaxerxe patre, contra ipsius vitam coniuravit, sed detectus luit poenas.
- 25 Eucratides filius Regis Bactrianorum Regni cõsors factus à patre, ipsum victorem ab Indis venientem occidit.
- 26 Mithridates adversus patrem coniuravit, cupiditate regnandi.
- 27 Sardanapalus filius Tigranis Regis Armenie coniuravit adversus patrem, ut eum Regno deijceret.
- 28 Tigranes quare filium natu minorem prætulit maiori in successione Regni.
- 29 Sultanus Solymannus Turcarum Rex quare fecerit strangulari Sultannum Mustafam eius filium.
- 30 Princeps senex debet malum inuigilare in filij iunentem, nec imperium illi cedere.
- 31 Absalon Davidem patrem regno expulit.
- 32 Henricus Quintus folio imperiali deturbavit He-

- risum Quartum eius patrem.
- 33 Thefimachus crudeliter se habuit erga Piffistrati patrem Orchomenorum regem.
- 34 Antipater filius Herodis regis Iudeorum falsis criminibus impulit patrem, ut duos liberos occideret, & in ipsum coniuravit.
- 35 Adolphus Gældria Dux impie a daesus patrem se gefit.
- 36 Garfias Infans filius regis Alphonfi Magni adversus patrem rebellavit.
- 37 Sanctius Quartus rex Castella adversus patrem regem Alphonsum X. quid fecerit, recensetur.
- 38 Alphonfus Secundus Aragonius rex Neapolis, regno sibi restituito à Ferdinando patre quid responderit postquam illum descenderat à Gallis.
- 39 Elisabetha Anglia regina quid responderit petentibus, quod declararet successorem in regno.
- 40 Regem posse filium facere regem quoad nomen, & titulum, non quoad administrationem, qui, & quibus rationibus teneant, & n. 48.
- 41 Intellectus cap. Moyses 8. quæst. 1.
- 42 Imperium defertur electione, non successione.
- 43 Impi non debet quod fit, sed quod fieri debuit.
- 44 Subditi, & vassalli iurati non subjiciuntur alij Domino.
- 45 Regnum habens à superiore, non cedit alij sine superioris assensu.
- 46 Filius Regis, aut Comitatus carent administratione Regni, vel Comitatus.
- 47 Filius Regis patre vivente potest vocari Rex, & quoad quid, n. 48.
- 49 Comitatus habentis Comitatum, filius dicitur Comes spe, & non re.
- 50 Patroni filius, eo vivente presentare non potest.
- 51 Principis Hispaniarum designatio solemnis ad quid fiat, & an aliquid plus tribuat, quam ipse habet iure primogeniture.
- 52 Hercules vivens Thuscum eius filium reliquit Iunigenis Regem, & in Celtiberos fuit reuersus.
- 53 Seleucus magna Regni Syriae partem cessit Antiocho filio, & uxorem Stratonice.
- 54 Ptolomeus primus Rex Aegypti Regnum cessit filio.
- 55 Ariobarzanes cessit filio Regnum Cappadocia.
- 56 Artaxerxes vivens cessit Regnum filio, contra morem Persarum.
- 57 Avton Armenia Rex relicto Regno filio, Monasterium intravit.
- 58 David senio affectus Regni administrationem dedit Salomoni.
- 59 Imperatores habuere filios collegas, & consortes Imperij, ut Diocletianus Titum, & alij in alijs maneribus Republica.
- 60 Philippus Imperator habuit filium Philippum, primum Casarem, deinde Augustum, & consortem Imperij.
- 61 Basilus Imperator Constantinopolitanus, Constantinam, & Leonem eius filios fecit consortes Imperij.
- 62 Tiberius Constantinus Mauritio Imperiam cum filia tradidit.
- 63 Vladislao Rege Hungaria vivente, creatus fuit Rex Ludouicus eius filius in cunis.

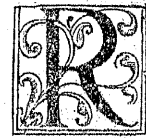
- 64 Otho Primus Othonem Secundum filium fecit Regem eligi.
- 65 Conradus consortem Imperij habuit Henricum eius filium.
- 66 Henricus Quartus viuo patre Henrico Tertio fuit creatus Rex.
- 67 Henricus filius Frederici Primi Imp. viuo patre fuit designatus rex Romanorum.
- 68 Frederico Secundo filio Imperatoris Henrici Sexti in cunis Principes Imperij viuo patre fidelitatem iuraverunt.
- 69 Frederico Secundo vivente Henricus eius filius puer decennis fuit electus Rex Romanorum.
- 70 Conradus Tertius viuo patre Frederico fuit electus Rex Romanorum.
- 71 Carolus Quartus Imp. auctor bulla aurea se viuo sublimari fecit in Regem Romanorum Venceslavi filium.
- 72 Fredericus Tertius Maximilianum Primum eius filium fecit inungi se vivente Regem Romanorum.
- 73 Vincislavus Secundus Rex Bohemia Regnum tradidit Vincislavo Tertio eius filio.
- 74 Ludouicus Grassus Rex Francia fecit se vivente coronari, & inungi Ludouicum eius filium.
- 75 Ludouicus iunior Rex Francia assumptus in consortem Regni Philippum eius filium aabuc impuberem.
- 76 Martinus filius Martini Regis Aragonum fuit cum patre Rex Aragonum & Sicilia.
- 77 Alphonfus Secundus Rex Neapolis potuit Regem facere Ferdinandum filium.
- 78 Leo Secundus fuit designatus Imperator vivente Leone Primo suo illius.
- 79 Vladislavus filius Casimiri Poloni, Alberto fratri Regnum parentis cessit.
- 80 Alphonfus Primus Rex Neapolis, & Aragonum quid responderit patri Ferdinando roganti, ut Ioanni fratri relinqueret bona, quæ Castella habebat.
- 81 Era Casaris præcessit annos 38. Natiuitatem Domini nostri Iesu Christi.
- 82 Sanctius Infans filius Regis Alphonfi Septimi fuit eo vivente nominatus Rex, similiterq; Ferdinandus, & Garfias eius fratres.
- 83 Ordontus filius Regis Ranniri vocabatur Rex viuo patre.
- 84 Imperia, & Regna multi cessere melioris, aut quietioris vitæ causa.
- 85 Lotharius diuisit filijs Imperium, & fuit effectus Monachus.
- 86 Zeno Imperator cessit Imperium Leoni Isaurico.
- 87 Sanctio Regi Portugallie inhabili ad gubernandum Regnum fuit datus coadiutor Alphonfus illius frater.
- 88 Carolo Sexto Gallorum Regi, mentis errore affecto dati fuere curatores.
- 89 Regi factio inutili ad Regni regimen debet dari curator.
- 90 Delphinus primogenitus Regis Francia vivente patre est, & potest appellari Rex iuuenis.
- 91 Primogeniti prerogatiua sunt magna.
- 92 Læsa Mæstatis crimen committitur in primogenito Regis.

- 93 Dux Calabria primogenitus Regis Neapolis est Vicarius generalis Regis patris sui.
- 94 Conuocatio Curiarum in Regno Aragonum est Principi referuata, & tamen fieri potest ab eius primogenito.
- 95 Alphonfus frater Henrici IV. eo vivente fuit malo tamen exemplo Rex a partialibus appellatus.
- 96 Carolus V. Imperator inuictissimus cessit Regna, & dominia D. Philippo II. eius filio, & Imperium Ferdinando fratri.
- 97 Imperatores plures fuerunt vno, & eodem tempore.
- 98 Marcus Antoninus Imperator ascivit in consortem Imperij Verum fratrem, dictique sunt in legibus Diuis fratres.
- 99 Reges plures, qui insimul regnarunt in Hispania recensentur.
- 100 Petrus Magnus Rex Aragonum fuit vntus, & coronatus insimul cum Regina Conflantia uxore, & illam habuit Regni consortem.

ARGVMENTVM.

¶ Rex an possit in vita sua Regni administrationem in totum, vel simul cum ipso concedere eius filio, præsertim primogenito, & immediato succellori.

CONSILIVM CXCIX.

Rogatus à viro non vulgaris doctrinæ, & eruditionis, & de Republica benemerito, mihi quæ amicitissimo, quid super huiusmodi quæstione sentirem, respondendum duxi, quid de iure, & exemplis appareat pro vtraque parte, ut ex eo colligi valeat, quid in casu contingentia possit resolui, & pro parte negatiua videntur facere sequentia.

¶ Primum, quod Regnum est indivisibile, Innocent. in cap. licet circa finem de voto, Bald. in autb. hoc amplius, num. 8. C. de fideicom. Aluarot. in cap. imperialem, §. præterea Ducatus, nu. 16. de prohib. feud. alien. per Feder. Marin. Freccia de subseud. cap. de origine Baronum, n. 4. Boer. de author. magni consilij, n. 112. Menchaca de success. creat. §. 4. n. 27. & §. 26. n. 46. & 91. Ioseph. Cunia tract. de feud. verbo & primogenitura, nu. 7. & seqq. Franc. Porcell. tract. de consecr. inuentarij, cap. 5. num. 19. Mariana lib. 1. de rege, & regis instit. cap. 2. Henning. Arnif. lib. 2. de republica, cap. 2. sectio. 7. Horat. Carpan. ad statut. Mediolan. par. 2. in diplom. n. 54. & seq.

¶ Et idcõ nec sectionem patitur, nec duos admittit, cap. in apibus 7. q. 1. vbi glof. Prapof. & Archidiacon. Menoch. cons. 158. nu. 30. lib. 2. & cons. 202. n. 77. lib. 3. Martin. Vran. in cap. intellectu, nu. 2. & 3. de iure iurando, Ioseph. Ludouic. decij. Lucens. 21. nu. 28. Domin. Arumæ. de iure publico, disc. 4. pag. 37. Iustus Lipsi. lib. 2. ciuil. doctrim. cap. 2. & in annot. Mich. de Anim. de vnit. ouil. cap. 12. n. 9.

¶ Melius enim regitur Respublica per unum, quam

quam per plures, Arnifæus *diſt. cap. 2. ſect. 1. & 2.* Bonitus *in partit. polit. lib. 1. pag. 46.* Io. Andr. Salic. *diſcurſ. polit. 2. pag. 321. 346. 354. & 364.* Ioan. Anton. Rubeus *conſ. 133. n. 14.* ponderans, quod Dominus per Ezechielem *cap. 34.* dixit: *Seruus meus Dauid Rex ſuper eos erit, & paſtor omnium illorum,* quam rationem conſiderauit Imper. Federic. *in diſt. 8. pretere à Ducatus,* dum prohibuit diuifionem feudali regalis quandoquidem Reipublicæ uilius, & ſanctius conſulitur per unū, quam per plures, *l. 2. §. nouiſſimè, ff. de orig. iur. l. 3. §. quod in tutore, ff. de adminiſtr. tutor. Bart. in tract. de regim. Ciuit. num. 8.* Oldrad. *conſ. 94. verſic. quanto, & ſeqq.* Petr. de Anchar. *conſ. 339. n. 2.* Matth. de Affli. *l. tom. 1. ad cor. 2. Neap. tit. 30. de obſeruat. iuſt. n. 6.* Guillem. Beaed. *in cap. Raynuntius de teſt. 3. n. 10.* Ioan. de Amic. *conſ. 105. n. 10. & 11.* Marius Muta ad Capitula Regni Siciliae, *tom. 1. cap. 133. n. 104.* latè Leciriet *lib. 1. de primog. q. 7.*

† Nō enim regimini bona eſt pluralitas Principum, cum origine naturæ vnus debeat eſſe, D. Hieron. ad Ruſticum Monachum, *relatus in cap. in apibus 7. q. 1.* Ariſt. *lib. 3. polit. cap. 11.* ubi dixit, quod vnus debet habere omnium poteſtatē, nam quemadmodum in pluralitate membrorum hominis vnicum eſt caput, monſtruoſumque eſt habere plura, *l. non ſunt liberi, ff. de ſtatu homin. l. quæret aliquis, ff. de uerbor. ſignif. ita in Republica plures Reges, & capita habere, Ioan. Roxas de ſucceſſ. cap. 5. n. 25.* Tiraq. *de iure primog. q. 4. num. 16. & ſeqq.*

† Nec ambigi poteſt, Regem capitis vicem habere in Republica, ſecundum Lucam de Pen. *in l. quicunque, col. 2. C. de omni agro deſerto, lib. 11.* Andr. de Kern. *in cap. 1. qui ſucceſſ. beneantur in uſibus feud. n. 16.* Io. Ant. Lanar. *conſ. 4. num. 4.* Mich. Vlcarr. *de regimine mundi, 2. q. princ. n. 60.* Bellug. *rub. 43. n. 5.*

† Quare Populus Romanus cum de creando Principe deliberauit, vnum ſolum creauit, *d. l. 2. §. nouiſſimè, ff. de orig. iur. cap. quoniam in plerique de offi. ordin. cum concord. per Alberic. in l. donatio nes, n. 4. verſ. ſed quia commodius, C. de donat. inter uir. & uxor. Joſeph Curnia tract. de feud. uerbo & primogenitura, n. 7.* quo tendit illud Cornelij Taciti *lib. 1. annal. Non aliud diſcordantis patriæ remedium fuiſſe, quam ſi ab vno regetur.* Et eodem libro: *Eam eſſe conditionem imperandi, ut non aliter ratio conſtet, quam ſi vni reſtatur,* cuius meminit Vincent. Gramigna *lib. 1. de regimine tyrannico, cap. 8.*

† Imperia enim ſocietatem non admittere, conſtat ex *cap. quod autem 23. q. 7.* ibi: *Quis enim auarus quærit poſſeſſorem, quis dominandi cupiditate inſtatur, vel ſaltu dominationis elatus, deſiderat habere conſortem? ac ſi dicat nullus, ut obſeruat Ioan. de Amic. ubi ſupra. † Quare Q. Curtius lib. 12. de geſtis Aleoandri Magni, dixit: Imperium, quod ſub vno ſtare potuiſſet, dum à pluribus ſuſtinetur, ruit.* Ioan. Andr. Salic. *diſt. diſcurſu 2. pag. 350. & ſeqq.* ubi ponderat illud Diui Cypriani: *Quando vnquam Regni ſocietas, aut eam ſiſte ca-*

pit, aut ſine errore deſiſt; † pluriū enim Principatus non poteſt ſine factionibus, & ſeditionibus eſſe, dum enim vnus alij præponi deſiderat, vel apertè ſi præualeat, vel clam ſocios, & optimates, & qui eiufdem gradus ſunt aggregitur, † exemplo ſit Abimelech, qui poſt mortem Gedeonis occidit ſuper lapidem ſeptuaginta ſuos fratres, vt ſolus regnaret, vt fecit breui tamen tempore, ſcilicet per triennium, vt recenſetur in libro Iudicum *cap. 9.* & per Petr. Greg. *lib. 5. de Republic. cap. 4. n. 4.* Simanc. *lib. 3. etiam de Republ. cap. 3. n. 6. & ſeqq.* ubi adducit illud D. Athanaſij libro contra Gentiles: *† Si plures eſſent Principes, ſeruari nō poſſet rerum ordo, ſed forent conſuſa omnia, dū ſque arbitrio ſuo traberet omnia, & aduſus alium deſideret, itaque fateri cogimur, multorum Principatum verum auferre dominium, cum enim illud ſibi viciſſim tollant, nullus iam erit Princeps, ſed Principatus deſideratio apud omnes præualebit.* † Memorat Ioan. Stobæ. *ſerm. 47.* quod eum Lydis Croeſus imperaret, fratrem in conſortium aſſumpſit Imperij, tūm quidam ex Lydis accedens dixit, omnium in terra bonotum, o Rex auſtor eſt ſol, neque quicquam ſtaret in terra, ſole non illuſtrante, at ſi gemini ſoles forent periculum immineret, ne omnia conflagrantia peſſum irent, itaque & Regem quidem vnum accipiunt Lydi, & ſeruatoreſ eſſe credunt: duos verò ſimul tolerare non poſſunt, † ad quod tendit illud Senecæ *tragic. in Thyſte act. 3. ſcena 1. Non capit Regnum duos.*

Et in *Agamemnon. act. 1. ſcena 2.* cuius meminit Io. Leycier *de primo. lib. 1. q. 7. n. 3.*

Nec Regna ſocium ferre, nec tæda ſciunt. Homer. *Iliad. 2.* Nō bonum eſt multorum dominium, ſit Dominus vnus, & vnus Rex, multos imperitare malum eſt, Rex vnicus eſto. Non multi præſunt Domini bene, ſit caput vnum, cuius meminit Simac. *d. cap. 3.* Statius *Papin. lib. 1. Thebaid.*

Ambitus impatiens, & ſummo dulcius vnum. Stare loco, ſocijſque comes diſcordia Regnis. [Æn. Sylu. *epiſt. 81.* Nulla eſt Regni ſida ſocietas, nulla pietas ſideſque locum habet, ubi dominium quaeritur. Conſert quod Ægeſipp. *lib. 1. de excid. urb. Hieroſolymit. cap. 8.* recenſet, qualiter Antigoni cadauer ad Ariſtobuli fratris ſanguinem clamorē emiſſit. Et *cap. 9.* oſtendit quod regnandi cupidone fratribus quidem parcere nouit. Et *cap. 40.* recenſet fraudes Antipatri contra eius fratres, nam cum eius vira nihil aliud eſſet, niſi quoddam verſutiacum conciliabulum, ſcena improbitatis, argumentum ſclerum, flagitorum miniſteria, cum ſubijceret iudices, ſubornaret teſtas, deſignationem ſimulabar, quaſi in theatro perſonam fratris circumferens, vt leuora excuteret obiecta, grauioribus cederet, quo magis patrem falleret, & vehementius in fratres moueret, maximeque acerbarat arte inuidiam paternæ necis parate, vt Regnum exiperetur, quia Regibus metus periculi ſuſpectior. Ioan. Andr. Salicet. *diſcurſu 2. politico, pag. 350. & ſeqq.* † Lucan. *lib. 1. Pharſal. 14*

Nulla fides Regni ſocij, omni que poteſtas Impatiens conſortis erit, nec gentibus eſt.

Cre.

Credite nec longe factorum exempla petantur. Fraterno primi maduerunt ſanguine muri. Horar. *7. Epodon.*

Acerba fata Romanos agunt, Scelusque fraterna necis. *Ve immerentis fluxit in terram Remi Sacer ne potibus cruor.* Tibull. *lib. 2. elegia 5.*

Romulus aterna nondum formauerat Urbis Mœnia conſorti non habitanda Remo. Latè Ouid. *lib. 3. Faſtor. Iuſtinus lib. 28. hiſtor. glo. in l. ſin. ff. de rerum diuiſ. Petr. Arod. lib. 2. rer. iud. tit. 7. cap. 1. & lib. 7. tit. 3. cap. 13.* Theodor. Cyrenat. *epiſt. lib. 3. de curatione Græcarum affectionū.* [S. Leo Papa *ſerm. 1. in natali SS. Apoſtolor. Petri, & Pauli,* dicens: *Iſti ſunt patres tui, verique paſtores, qui te Regnis eccleſiæ in ſerendam, multo melius multoque feliciter conſiderunt, quam illi quoruſ ſudio prima mœnium tuorum fundamenta locata ſunt, ex quibus is qui tibi nomen dedit, fraterna te cadē ſedauit.] Einiuſque antiquus, & grauis Auctor pag. mibi 455. cuius & meminit Ludou. Coelius Rhodiginus. *lib. 24. lect. antiqu. cap. 11.* dixit:*

Nulla ſancta ſocietas, nec fides Regni eſt, Omniſque poteſtas impatiens conſortis erit.

† Nota eſt illa Erheoclis, & Polinici fratrum pro Regno decertantium ad rōgum vſque, & flammas inimicitia ſeruata, de qua Virgil. *in Gullio, Pausanias in Bœoticis, Euripides in Phœniſſis, Diodor. Sicul. lib. 4. cap. 6.* Statius *Papinius Thebaid. maxime lib. 11.* Theatrum vitæ humanæ volum. 11. lib. 4. pag. mibi 2599. quod duo comprehendens exempla D. Cyprianus ſupra citatus *lib. de idolorum vāitate,* quem etiam reſert Simanc. *d. c. 3. num. 10.* dixit: *Sic Thebanorum germanitas rupta, & perueniens rogis diſſidentibus etiam in morte diſcordia, & Romanos geminos vnum non vāpit Regnum, quos vnus vteri cepit hoſpitiū, Pompeius, & Caſar affines fuerunt, nec tamen neceſſitudinis ſædus, in amula poteſtate tenuerunt, facit l. 1. tit. 1. par. 2. ubi: Porque ſecond natura el ſeñorio non quiere compañero, nin lo ha manſer, como quier, q en todas guias conuiente, que aya omes buenos, y ſabidores, que le aconſejen, y le ayuden, & ibi Gregor. Lopez *gloſ. 9.* † dicens poſt Bald. *in prelu. feud. num. 33.* quod Imperator non poteſt ſibi facere parem, aut ſuperiorem, Michael de Anino *tract. de vni. ouil. & paſtor. cap. 12. nu. 14.* Fab. Alberg. *lib. 8. de Republica Regia, cap. 8. pag. 295.* Auguſt. Maſcard. *in tabul. Cebetis, par. 2. diſcurſ. 9. pag. 187.* Cornes Virgil. *Maluez. diſcurſ. 2. in Cornel. Tact. pag. 13.* qui omnes dilucide probant, Imperium vnicum nunquam bene potuiſſe diuidi, & ex Ariſtot. *lib. 5. polit. cap. 6.* dicente, quod pater, & filius non debent ſimul principatum agere, nec maior, & minor frater.*

† Facit, quod vni Ciuitati non licet binos habere Pontifices, *cap. quoniam de offi. & poteſt. iud. deleg. ubi Abb. n. 4. & in cap. ſin. num. 12. de ſent. & re iudic. Decius in cap. cum cauſa. num. 3. & 4. de offi. & poteſt. iudic. deleg. Guillel. Bened. in queſt. de Ep. ſcopatu, num. 24. & 25.* Mutius Surg.

Tom. 2.

in annot. ad M. Ant. Surg. de Neap. illuſtr. pag. 404. † Ergloſ. uerbo tradite *in cap. 1. 16. q. 2.* tenuit, 18 quod Epitcopus non poteſt alium iudicem facere ordinarium in Dioceſi ſua, Gregor. Lopez *in dl. 9. gloſ. 4.*

† Quare Franciſc. Parric. *lib. 8. de Regno, cap. 9.* 19 aſſerit, Græcoſcriptores potius mirari, quam laudibus proſequi Reges, qui viui, & ſani Regna filijs donant, vt eos regnare videāt, quorum vnus fuit Prolomeos apud Ægyptios, & Seleuchus in Syria, quorum indulgentia ſolet per plures eſſe ruina parentum, & occaſio, vt occidantur à filio, † vt euenit Pruſiæ Regi Bithynia, qui occiſus fuit à Nicomede filio, cui viuens Regnum tradiderat; Ioan. Bapt. Fulgoſ. *lib. 9. memorab. cap. 10.* Theatrum vitæ humanæ *vol. 12. lib. 3. pag. 2790.* & *vol. 19. lib. 2. pag. 3518.* Ioan. Zonar. *tom. 2. annualium, pag. mibi 114.*

† De Prolomeo prædicto, quem aliqui Euergetem vocant, quem occidit Prolomeus filius, Philopator deinde vocatus, meminit Iuſtin. *hiſt. lib. 24.* Coelius Rhodig. *lib. 11. c. 17.* Theat. vitæ humanæ *diſt. pag. 3518.* Rauſius Textor *in officina titulo liberi parentum interſeſtores, tom. 1. pag. 39.* Volater. *lib. 13. Geograph. Fulg. lib. 9. cap. 11.*

† Coſroes Perſarum Rex, cum ab Heraclio Imperatore per annos ſex bello eſſet in Perſia exagitarus, & filium ſuum natu minorem Regē designaſſet. SIROES, natu maximus, vindicturus ſuum, patrem captum indignis tractauit modis, primū manibus, pedibusque ligatis, & collo etiam ferrea pila ſuſpenſa, cum in altiſſimā turrim, quam is ad reconſtituendâ pecunias condiderat, deiecit, ibi ſolus pane, & aqua præſiſſimè pauit, addens ſeuuliſſimas exprobrationes, de auro quomoderet, quod in manu vaſtatione Orbis terrarum collegiſſet, inde extractum, ſpectatōtem cadis filiorum illius præſertim quem Regem fecerat, eſſe coegit, nihilque conuiſijs prociſſum obtruncauit; cadauer omni ludibrio affecti, & ſagittarijs tanquam ſcopum, in quem collinearent per quinque dies integros propoſuit, referentibus Paulo Diacono *lib. 18. rerum Rom. Regim. lib. 1. chron. Theat. vitæ humanæ diſt. pag. 2790.* Agathius *lib. 1. epigr. Græcor.* Rauſius Textor *ſup. ubi poſt Volateranum reſert, † quod Heraclius Imperator Phocam multis prius contumelijs aſſectum, poſtremo interfecit, dominandi (vt eſt credibile) libidine, fallitur autem putans, Heraclium fuiſſe illius filium, cum eſſet Heraclianus, vt eſt videre apud Io. Cuſſin. *in viſta illorum.**

† Darius cum à patre ipſius Artaxerxe viuente factus fuiſſet Rex, conſilia de ipſo occidendo cepit, quibus patefactis captus cum coniuratis ſcleris luit pœnas, vt Sabellicus ait *deca. 4. lib. 4. Æneid.* addens, interfectas cum ijs uxores, & liberos, ne veſtigium tanti ſcleris extaret vilam, Theatrum vitæ humanæ *vol. 12. lib. 2. pag. 2704. & pag. 2711.* Franc. Parric. *ubi ſup. Plutarc. in Artaxerxe.*

† Eucratides Bactrianorum Regis filius à patre Regni conſors, & tituli Regij particeps factus, ab Indorum bello victorem reuerſum parentem,

Hhh 3

vt

vt hostem interimi fufsit; & cum id parum videretur grauius id addidit scelus, carpento enim corpus eius calcavit, atque sepultura prohibuit: Tantò scelerata Tullia Romana senior, de qua Titus Livius lib. 1. decad. 1. quare id minus est, quod ipsa parentem non interemit, cuius morte regnabat, in Eucratidis autem filio contra id fuerat, quod is à viuente patre acceperat, quò nihil maius ab eo post mortem expectare poterat, Plutarch. in paralel. Alex. ab Alex. lib. 2. diers. genial. cap. 6. Bap. Fulg. lib. 9. cap. 11. in princ. Theatrū vitæ humanæ vol. 11. lib. 4. pag. 2597. & diēt. vol. 19. lib. 2. pag. 3518. Franc. Patric. d. lib. 8. capite, seu tit. 9. & Doctissimus, mihi que amicissimus à Salmaticensium studiorū temporibus Doctor Ioannes Solorzano meritisissimus in Regio Indiarum Consilio Consiliarius, lib. 1. de crimine parricidij, cap. 5. dicens, ex Patrio non omnino contemnendam vocem illam, quæ dicitur: Nullum Regnum

26 sine domestica cæde, aut parricidio esse solere, † quod satis comprobatur duobus exemplis Valer. Max. lib. 9. cap. 11. §. 2. primum est de Mithridate Rege, qui non cum fratre de paterno Regno, sed cum ipso patre de dominatione gessit, Dip. lib. 37. Eutrop. de Pharnace Mithridat. filio.

27 † Aliud de Sariae Tigranis Armeniae Regis filio, qui aduersus patrem suum ita cum amicis consenserit, aut potius consurauerit, vt omnes dextris manibus sanguinem mitterent, atque cū iniucem forberent, vt vix ferrent illi pro salute parentis tam cruenta conspiratione foedus factum, vt ex Valerio vbi proximè §. 3. tradit Theatr. vitæ humanæ vol. 19. lib. 2. pag. 3517. qui tamen vol. 12. lib. 3. pag. 2778. post Bap. Fulg. lib. 9. cap. 8. † memorat, eundem Tigranem cum in uenatione lapsus equo humi iaceret, presentescq; eius duo filij essent, maiorem natu, quia parentem non iuuit, & mortuum arbitratus eius diadema capiti suo composuit, statim vt à casu surrexit, interimi iussit, Regnumque minori natu filio tradidit, quia & patrem iuuit, & ex casu dolorem se accepisse ostendit.

29 † Sultanus Solymanus anno 1552. in suo cubiculo strangulati iussit filium suum Sultanum Mustapha, vt Historici tradunt, vel nouercalibus dolis, & delinimentis (vt alias dixit l. 4. ff. de inoff. testam. Plinius lib. 6. epist. 32. Romano. Petr. Ioan. Ancharr. lib. 2. q. 1. n. 29. & seqq.) Roxolanae prius concubinae, deinde uxoris Solymanis, vt sublatore medio Mustapha, ad quem iure primogenituræ Imperij Turcici successio peruentura erat, Selymo eius filio, vel alteri ex ea caderet, vel propter zelotypiam imperandi ex causa acclamationum, quas fecerant Iannizari milites illi redeunti ex bello Persico, perpetrato enim filij immerentis parricidio per totam Urbem Constantinopolitanam proclamari publice fecit, & iussit, vnum Deum in caelo, & vnum Sultanum esse in terra, vt referunt Afcan. Centor. lib. 6. comment. bellorū Translyvaniae, Iacob. Augustus Thyuanus lib. 12. histor. pag. 380. And. Maurocen. lib. 7. histor. Venet. pag. 171. Dominic. Arumæ. d. discurs. 4. pag. 40. & seq. Petr. Matthe. lib. 1. hist. Francia; narrat. 4. n. 18.

Theatr. vitæ humanæ vol. 2. lib. 7. pag. 488. & volum. 5. lib. 4. pag. 1430. [Marquez in Gubernatore Christiano, lib. 1. cap. 12. §. 2.]

† Quare Iulius Cæsar Capacius lib. de Principibus, animaduers. 36. pag. 64. dicit, quod Princeps senex debet semper attentis oculis inuigilare in filium iuuenem, & curare magnopere, illum instrui sub optima disciplina, nec illi auctoritatem imperandi tradere, cum vixerit, ne poeniteat sero, & e domino seruus deueniat, & licet communicet, non tamen Imperio se priuet, & abdicet, æmulatio quippè summi Imperij non distinguit personas, nec proprio sanguini, vt ait Petrus Matthe. d. n. 18. Arumæ. vbi proximè, adducens illud Manlij lib. 4. Astronomic.

Ecce patrem nati perimunt, natosque parentes, Mutuaque amati coeunt in vulnere fratres.

† Cuius rei exempla plura suppeditant historia sacra, & prophana; nam Absalon Dauid patrem Regno expulit, & iussu Achitophelis, vt se perpetuas cum patre inimicitias suscipisse ostenderit, eaque ratione animos Israelitarum, qui Dauidem odio persequebantur confirmaret, libique deuinciret, cum concubinis, quas pater fugiens ad domus custodiam Hierosolymis reliquerat, tenso tabernaculo super tecto in oculis Israelitarum non erubuit rem habere, vt habetur lib. 2. Regum cap. 14. & duobus seqq. Ioan. Zonar. annal. tom. 1. pag. 51. & seqq. Marc. Ant. Sabellio. Antea. Prima lib. 9. Bap. Fulg. lib. 9. cap. 11. Theatr. vitæ humanæ volum. 7. lib. 5. pag. 1997. & vol. 11. lib. 4. pag. 2598. vol. 19. lib. 2. pag. 3520. Chassan. in cathal. glorie mundi, 5. par. consid. 1.

† Henricus Imperator eius nominis Quintus genitorem suum Henricum IV. folio imperiali deturbauit, Otho Frising. lib. 7. histor. c. 40. Paul. Emil. lib. 5. Fulg. d. c. 11. Theatrum vitæ humanæ vbi proximè pag. 3521.

† Nec minus sceleratus, sed longe crudelior fuit Thestmachus erga Pisistratum patrem Orchomeniorum Regem, cum eum in uante Senatu occidit, ac corpus eius in frustra disceptum sub veste reatum abstulit, dicens, in caelum à Dijs raprum esse, quem admodum de Romano in seditione occiso confinxerunt Romani, Bap. Fulg. d. cap. 11.

† Similiter Antipater Herodis Iudæorū Regis filius, cum salis criminibus patrem impulisset, vt duos liberos occideret, postremò in ipsum quoque patrem, vt cum perderet, conspirauit, sed deprehensus scelere, vt dignus erat à patre fuit interemptus, Egesipp. lib. 1. de excidio Urbis Hierosolymit. cap. 45. Bap. Fulg. diēt. cap. 11. Ioan. Zonar. tom. 1. annal. pag. 175. & 182. plura etiam alia exempla referunt Fulg. & Theatrum vitæ humanæ locis citatis, † vltraque illud notabile est, quod Adolphus Geldriae Dux horribili, & inaudita quadam audacia patrem suum de nocte, cum esset quieti daturus accerrima hycine coepit, & per quinque milliaria deducsum absque calceis in deterrimum, & obscurissimum carcerem, regnandi libidine detrusit, dicens, patrem iam praefuisse per quadraginta quatuor annos, æquum esse,

esse, vt tandem, & ad se principatus rediret, ferre se posse, vt ille, quorannis haberet ad tria florenorum millia, sed ea conditione, vt ex Geldria discederet, nec vnquam ibi reuenteretur, poenas tamen dedit, etenim reditus in Geldriam veste Gallica apud Namurum agnitus, in carcerē detrusus fuit, donec mortuo Carolo Gandauenses ipsum eriperent, eique bello, quod cum Tornacensibus gerebant praefecerunt, quo quidem in loco miserabiliter fuit, vltore Deo, & vindice, qui nullum scelus sine impunitum, vt referunt Philipp. Comin. lib. 4. commentar. cap. 1. Francisc. Harcus in annalib. Ducum Brabantie in Carolo audace, pag. 437. & seqq. Theatr. vitæ humanæ vol. 18. lib. 7. pag. 3435. & vol. 19. lib. 2. pag. 3519.

36 † Qualiter Infans Don Gasias, matre, & fratribus fauentibus aduersus Regem Alphonsum Magnum cognominatum suum patrem rebellauerit, coegeritque illum Regno cedere, tractant Ambros. Morales chron. Hispan. part. 3. lib. 15. c. 30. Archiep. D. Roder. lib. 4. de rebus Hispan. c. 19. Ioan. Marian. lib. 7. cap. 19. Bap. Fulg. d. c. 11. pag. 357.

37 † Quid Sanctius IV. Castellæ Rex erga Alphonsum X. Regem patrem suum fecerit, non sine magna impietatis nota notissimum est; nam cum mortuo Ferdinando, qui Alphonsi maior natu filius erat successione ius non alijs modo rationibus, verum populorum quoque consensu in Ferdinandi filium, & ipsum Alphonsum cognomento de Gerda nuncupatum transiret, Alphonfus senior, quod Sanctium filium secundogenitum nimis diligeret à nepote in eum, & si minor natu esset successione transferri curaret, cum autem postea seniore ipsum Alphonsum Electores; & si non prorsus concordēs Imperatorem creassent, & ipse ob eam rem Auinionem ad Pontificem proficisceretur, & satius duceret Imperatoris titulo cedere, quam cum aduersarijs armis decertare, inde postea in Hispaniam reuersus à Sanctio filio, cui absens Regni regimen commendauerat exclusus est, & Regno, Imperioque simul carens apud Hispanensem Urbem sibi fidam tandem decessit, ea calliditate vsus Sanctius, quod ab aliquibus Rex salutaris, & pater patriæ constantè reuicit, passurum se negans patri superstiti, Regium honorem, honoremque detrahi inani appellatione, cum omnia pro Rege ageret, repudiata, suè vt cunctando studia magis inflammaret, qua de causa ab Alphonso Rege parente Hispani publico conuentu Sanctius furiali carmine deuotus, & diris execrationibus iure paterno caput deuinctum, Regni successione priuatum nunciavit, renouato representationis iure, quo nepos ex primogenito patruū excludit in Regno, iuxta l. 2. tit. 15. part. 2. Sanctius verò neque ea religione tactus foedus cum Granatensi Maurorum Rege inaurauit, ad omnem occasionem intentus circum Cordubam moratus copias in Hyberna distribuit, tandemque mortuo patre, Regno potitus, vt latè recentent Paul. Emil. de gestibus Francorum, lib. 7. Bap. Fulg. d. c. 11. Michael Ritius de Regib. Hispan. lib. 3. fol. 31. & seqq.

Chronie. Regis Alphonsi c. 76. Historia Valeriana, p. 4. c. 114. & seqq. Ioan. Marian. de reb. Hispan. lib. 14. c. 5. & 7. Ioan. Garcia tract. de expens. & meliorat. cap. 16. n. 25. Theatrum vitæ humanæ vol. 11. lib. 4. pag. 2614. & seqq. & volum. 19. lib. 2. pag. 3521.

† Sic Alphonfus II. Aragonius Rex Neapolis Caroli VIII. Gallorum Regis armis territus Ferdinando filio Regnum tradidit, ipse in Sicilia fugit, recuperato, & pacato per Ferdinandum Regno, fama est, eum cum filio terro admodum egisse, vt Neapolim, vbi odium aduersus se olim concepit, in beneuolentiam propemodum conuertum erat, reduceretur, Ferdinandum verò magis regnandi cupiditate, quam paterna pietate ductum, argute nec sine aculeo respondisse, tandum expectaret, dum ab se ita Regnum constabilitum esset, vt ne iterum ipse esset fugiendum; referentibus Paulo Iouio lib. 3. historiarum; Guicciardi lib. 2. Theatr. vitæ humanæ vol. 11. lib. 4. pagin. 2641. Mambri. Rosæo in lib. 8. compend. histor. Neapolis, fol. 189. & Thom. Costo in annot. pag. 219. Scipio Mazzella in vita Alphonfi. Philipp. tamen Comin. lib. 7. cap. 11. ab hac vltima parte dissentit, & Thom. Grammat. conf. 47. n. 7. Alphonfus Lusitaniae Princeps, cum à puero indulgentissimo patre vteretur. Adolefens in tantam licentiam erupit, vt facile ostenderet pueros, si duriter tractentur, mites, ac faciles; si molliter educerentur indomitos, & illiberales euasuros, itaque Regnum meditari coepit, de los machinari, ambire populum, gladiatorium animi inducere in parentem, & ne à filio in perduellem degenerare videretur, fingere se à patre praeter ius, & fac fieri ex heredem, & in Regnum adulterinam prole parentis cooperari velle, quibus rumoribus iuuentū seditionorū, gratiam aucupatus exercitum confluauit, per totam Lusitaniam imponere debachatus, quid monstri non fouit, & nil monstri non admissit. Primo Leiriensem Urbem aggressus, deinde Scalabitanam arcem occupans, inde Colmbricam expugnans, & Montis Maioris oppidum intuades, protinus Langobrigam, Capit. Cale. subigit. Porro tum ad deditionem impellit, postremo totā ferme regionem interamnensem per labitur faciem praefrens, & incendium causatus, verat premit, vastat, ac populatur iterum se in Urbem Vlyssiponam recepit, omni armorum, militumque praesidio confirmatā, & nisi prudentia, virilitq; robur Elisabethos Reginae, eos non semel pacatos reddidisset, protinus Regnum fuisset desolatū, vt latè receserit P. Francisc. de Medoza in vinda-rio sacra, & prophana eruditionis, pag. 176. & seqq.

† Haec regnandi zelotypia praecauens Elisabetha Angliæ Regina cautè gnata, quam sit periculosū, nedum consortē Regni, sed successore certū videre, dicente Cornel. Tac. lib. 1. hist. luitpediū sepe, inuisumq; dominantibus, qui proximis destitaretur, vt obseruat Mōsig. Quirini in manuali de gradi, postcibus Anglis de successoris declaratione respōdit, se maturū adeo testamentū conficere nolle, vt narrat Petr. Matthe. lib. 6. hist. Dominic. Arumæ. diēt. discurs. 4. de iur. publico, & lib. 5. Quodad

40 † Quoad quæstionem autem nostram Præpos. Mediolan. in cap. plerumque, §. item, obijcitur 2. q. 7. post Archidiacon. ibi, & Lapuni à se allegati eam tractat, quærens, an Rex possit vngere filium suum in Regem, eo viuento, & ait, esse in argumentum, quod sic, quia David fuit vnctus in Regem, viuente Saule, non tamen habebat administrationem, sicut David eam non habuit, sicut multi sunt Reges administrationem non habentes, argum. l. fin. C. vbi senat. vel clariff. faciunt notata per Bart. & Bald. in l. in suis, ff. de liber. & posthum. idem Bald. in proem. feudor. num. 36. Anton. Cortet. tract. de potest. Regia. part. vlt. n. 41. Jac. in d. l. in suis, nu. 21. Sigismund. Loffred. conf. 17. n. 49. Gregor. Lop. in l. 2. tit. 15. p. 2. glof. 11. ponderans illud de David lib. 1. Regum, c. 16. quod & si non semel, sed bis esset vnctus à Samuele tanquam Rex Israel, non tamen incoepit administrare Regnum viuente Saule, sed eo mortuo, lib. 2. Regum, cap. 5. & obseruat Marius Muta tom. 3. ad Capitula Regni Sicilia, c. 51. Regis Martini, n. 112.

41 † Ad cap. Moyses 8. quæst. 1. quem Archid. ponderat in contrarium respondet Præpos. procedere in Regnis, quæ non deferuntur per successione, sed per electionem; quia tunc Rege viuento non potest alius eligi, cap. in primis, 2. q. 1. & ideo quamuis Bald. in tit. de pace Constantia, §. hoc, quod nos, num. 8. verbo concessimus in fin. dicat, quod potest Imperator relinquere Imperium filio, intelligit, id esse plus ex electione Electorum, quam ex concessione paterna, † cū nulli sit dubium, Imperium electione deferri, cap. venerabilem 34. de elect. & cap. accepimus de iure patronat. Ioann. Lecirfer. de primogen. lib. 2. q. 12. num. 3. Thom. Marin. tractat. de feud. tit. de feudo, quod non transit, tit. 32. n. 5. Restaur. Castald. tractat. de Imperator. q. 8. n. 2. & seqq. Martin. Laudens. tract. de Princip. q. 5. num. 1. Petr. à Monte de potest. Pontif. num. 1. & 2. Franc. Panuin. de visitat. p. 1. q. 3. num. 13. Zoanet. de Roman. Imper. num. 244. Hieron. Canin. in histor. de elect. & coronat. Regis Romanorum super Bulla Aurea Caroli Quarti Imper. & licet de facto multi Romano-rum Imperatores assumpserint sibi in consortes Imperij aliqui filium, aliqui fratrem; alij extraneum, quos recensemus inferius, inquit Præpos. non esse trahendum in consequentias, neque ius constituere, † sed destruere, nec quod sit esse inspicendum, sed quod fieri debuit, cap. cum causam de elect. l. sed licet, ff. de offic. Præsid. Menoch. conf. 75. num. 94. vol. 1. Stephan. Grat. tom. 1. de sceptrat. cap. 127. n. 51. sed vbi Regnum transferatur per successione, ex quo filius debet patri succedere, non videtur prohibitum, si faceret pater vngere filium in Regem, eo viuento, retinendo tamen sibi administrationem, & ita posse procedere dictum Lapi, nam administrationem transferre in vita sua contra voluntatem vassallorum non potest, † sicut subditos, & vassallos inuitos alijs subijcere non potest, l. inuitum, ff. de fidei. commiff. libert. & Ego tradidi conf. 59. à num. 41. Iustus Cæsar. Imbricius de Campanæ Ciuitatis statu conseruando, pag. 29. † Quenamodum si

Regnum ab alio superiore haberet Rex, inuito eo alij cedere non posset, l. penultim. vbi glof. ff. de offic. Procons. & Legat. consentiente autem secus, quia non solum administrationem, sed ipsū Regnum posset transferre, c. auctoritate 15. q. 6. d. c. venerabilem de elect. o. gradi. de supplend. neghg. prelat. lib. 6. c. ad apostolica de sentent. & re iudic. lib. eodem, elem. pastoralis eod. tit. & in hac distinctione residet Præpositus supra.

Pro qua facit, † quod filius Regis, vel Comitis caret administratione Regni, vel Comitatu, glof. verbo Rex in fine, in cap. cepit 24. q. 1. quam sequitur Matth. de Afflict. in cap. Imperialem, q. 16. num. 5. de prohibet. feudor. alien. per Federic. Tiber. Decian. respons. 19. num. 230. tom. 3. Sigismund. Loffred. conf. 17. n. 58.

† Vnde Ludouic. Molina lib. 3. de Hispanor. primogen. cap. 6. num. 18. & seq. ait, quod licet communiter dici soleat, filij Regis posse vocari Regem in vita parentis non solum ex honorum Authorum sensu, nam Virgili. lib. 9. Aneid. in illis verbis: Regemque requirunt; Alcanium Regem appellat, quod esset Regis Aneæ filius, vt ibi annotauit Seruius, & auctoritate illius Tiraquel. de iure primog. q. 33. num. 6. Pater Ludouic. Cerda ad eundem locum Virgili. pag. 313. remittens se ad ea, quæ tradidit lib. 7. vbi Lauinia viuente adhuc patre datur corona, quod regium signum est, vbi Regis hæredis, vt ex Homero 1. Iliad. tradit Pater Cerda annot. ad illud, regaleque accensa comas, accensa coronam, pag. 17. ad librum 7. Aneid. sed etiam in Imperatorum, dicit. cap. cepit, Hermenegildus Rex 24. q. 1. & in prima oratione festiuitatis istius Sancti, in qua dicitur: Deus, pro cuius nomine Beatus Hermenegildus Rex, & Martyr manibus impiorum occubuit, & in lectio. 4. festiui noturni, desumpta ex D. Gregor. lib. 3. dialog. glof. verbo Rex in dict. cap. cepit, quæ sequuntur Bald. in l. quesitum, §. si seruus in fin. ff. de leg. 1. & in dict. l. in suis, num. 35. vbi la. num. 19. Abb. in cap. tanta, num. 10. qui filij sint legit. Chaban. in cathal. glor. mund. 5. part. considerat. 41. Tiraquel. in l. si vnquam, C. de reuoc. donat. in præfat. n. 21. Montaluo in l. vnic. tit. 3. lib. 1. fori, glof. 1. Anton. Gomez tom. 1. variarum, cap. 1. num. 5. Velazquez in l. 40. Tauri, glof. 1. nu. 32. Azened. in l. tit. 3. lib. 2. noue Recopilat. num. 2. Guillelm. Bened. in cap. Raynuntius de testament. verbo mortuo itaque losecundo, num. 48. Marius Muta tom. 3. ad capit. Regni Sicilia, cap. 8. num. 25. Mastrill. lib. 1. de magistratib. cap. 4. num. 8. & cap. 5. nu. 1. & 6. Boer. de auctoritat. magni consilij, num. 106. & ex bonis Auctoribus ponderat Tiraquell. vbi supra num. 7. pro intellectu l. 2. §. ex actis deinde Regibus, ff. de orig. iur. quod solus Tarquinius erat Rex quoad regimen, & adhuc filij eius Reges appellabantur, vt obseruant ibi Vldaric. Zasius, & Cagnol. & apparet ex Tito Liuiο lib. 2. decadis primæ circa finem, Marco Tullio Philippi. 3. & lib. 1. de diuinat. Pllalo lib. 18. natur. histor. c. 3.

† Tamen hoc debere intelligi respectu nominis tantum Regis, & spei succedendi in Regno, & non quoad administrationem, ex Anton. Cortet.

set. de potest. Regia, 3. p. n. 25. Tiber. Dec. & Loffred. sup. n. 46. Mastrill. d. c. 5. nu. 7. Tiraq. de iure primog. q. 33. n. 8. & 13.

49 † Sicut in filio Comitum comitatum habentis, qui potest dici Comes spe, non tamen re, tradit Iacobin. in sua inuestitura feudali, verbo Dux, vers. dubitatur, & verbo Comes, n. 2. dicens, ita esse intelligendam, glof. in d. c. cepit, & in c. final. 24. q. 1. de Comitissa Matilda, Petrus Nicolaus Mozzius de his, qui feudum dare possunt, n. 17. dicens, quod hinc potest esse, quod quando citatur Dux, & Comes pro aliqua causa capitali, pro qua est priuandus Ducatu, vel Comitatu, debet etiam primogenitus Ducis, vel Comitatus citari, quia dicitur Dux, & Comes saltim spe, vt per Tiraquell. de iure primogenitorum, q. 33. n. 1. Marin. Freccia lib. 2. de subfeud. tit. quis dicatur Comes, n. 24. Tiraq. d. q. 33. num. 3.

† Facit, quod tradit Paul. Emil. Verall. dec. Rotæ 366. verbo presentatio, n. 1. p. 2. vbi ex plurimū auctoritate ait, filium patroni eo viuento non posse presentare, comprobat Lambert. tract. de iure patron. lib. 1. p. 2. q. 2. princip. art. 13. num. 3. & lib. 2. part. 1. quæst. 2. princ. articul. 5. nu. 12. Iulian. Viuian. eod. tract. p. 2. lib. 5. c. 2. n. 6. facit Bald. in l. liberti, n. 23. C. de oper. libert.

51 † Quare designatio Principis primogeniti, quam in Hispania facere solent Domini nostri Reges, nil aliud ei tribuit, quam sibi de iure competebat, & non est hæc noua designatio, sed potius iuris quæsitæ declaratio, nam cum non electione, sed successione Regnum deferatur, eò ipso, quod nascitur primogenitus absque alia declaratione, hoc ius primogenituræ sibi deferatur, dicit. l. 2. tit. 15. part. 2. ideoque Principis designatio, quæ in his Regnis solemniter fieri solet, ad id est, vt omnibus innotescat, quod ex iure primogenituræ eidem competebat, nec vlla lis, aut controuersia super Regni successione in futurum superesse possit, & vt iuris iuradi religione firmetur, quod de iure eidem Principi debitum erat, ideoque Principes in Hispania ab omnibus Optimatibus, ac Proceribus, & Cluitorum insignium præcipue habentium vota, & suffragia in Comitibus Regnorum Castellæ, & Legionis procuratoribus publicè designantur, eisque iuramentum fidelitatis solèni ritu præstatur, deincepsque Principis iurati appellantur, non tamen quod ex eo illis ius aliquod quoad Regni administrationem viuo patre conferatur, vt obseruat D. Ludouic. Molina lib. 3. de primogen. cap. 6. nu. 19. Perez de Lara in compendio vite hominis, cap. 12. num. 40.

Ex aduerso autem, quod filius Regis præsertim bonis moribus imbutus, & apud Catholicos religione possit patre volente non solum in consortium admitti in administratione Regni, sed in totum illi confidi, multis externis, & proprijs, antiquis, & recentioribus probatis exemplis.

52 † Hercules enim Ianigenis relicto Rege Thulco ipsius filio, ipse tenex admodum in Celtiberos fuit reuersus anno Alraldis trigesimo nono, & regnauit ibi, donèc obiit, cui Celtiberi

templum ad Gades, & diuinos honores tribuerunt, plurimisque illius nominis, & triumphis Vrbes dedicarunt; vt tradit Berofus antiquus Auctor de Regibus Assyriorum in vita Alcaldis, pag. mibi 78. vbi Interpres, Pomponius Mela lib. 3. de situ Orbis, cap. 6. Ioan. Mariana lib. 1. de rebus Hispania, cap. 9. & 18. Ioan. Bapt. Suar. de antiq. Gaud. lib. 1. cap. 12. & lib. 3. cap. 1. & seqq. refert etiam Theatrum vitæ humanæ vol. 1. lib. 1. pag. 56. & vol. 7. lib. 5. † quod Seleucus tanto amore fuit profecutus Antiochum filium, quod charissimam sibi coniugem Stratonicam concedere non dubitauit, quod in amore incidisset fortunæ acceptum referens; quod distimulare eum vsque ad mortem paratus esset, ipsius pudori imputans, in quo & prudentia Erasistrati medici celebratur, qui pulsu cognouit amoris affectum, vt videre est apud Plutarchum in vita Demetrii, & Appian. Alexandrinum in L. Sirio in externis, Valerius Maximus lib. 5. cap. 7. Lucianus dialogo de Syria Dea, Gabriel Zinanus lib. 11. della ragione de gli stati, pagin. mibi 408. memorat enim Plutarch. vbi proxime, Seleucum Aduocato in concionem vniuerso populo, hæc verba protulisse: Decretum omnium Superiorum Pro-uinciarum (scilicet Regni Syriæ) Regem constituere Antiochum, & Stratonicam ei coniugem, Regnamque.

† Prolomeus primus Ægypti Rex, cum adhuc prospera vteretur valetudine non solum Regno celsis minori natu filio, quem vt magis idoneum ad gubernandum suffecerat; verum tanquam cum eo stipendia faceret inter vigiles eius fuit maiori affectus gaudio, quod Regis pater, quam quod ipse Rex esset, vt referunt Bapt. Fulgol. lib. 5. c. 3. & 7. Andr. Eborensis lib. exemplorum, cap. de charitate, & indulgentia partem erga filios, fol. 58. Trogus Pöpeius lib. 15. Iulianus lib. 16. Bapt. Mantuan. lib. 2. Parthen. 2. pagin. mibi.

† Similiter Ariobarzanes filio suo Cappadocia Regnum celsit in conspectu Cinci Pompeij, cuius cum ipse Tribunal conscendisset, inuitatusque ab eo in curuli sella sedissent, postquam filium in cornu Scribæ, humiliorem fortuna sua locum obtinentem conspexit, non sustinuit infra se collocatum intueri, sed proripis sella descendit, & diadema in caput eius transfudit; horatiquæ cepit, vt eo transiret, vade ipse surrexerat, ex ciderunt lachrymæ iuueni, eohorruit corpus, delapsum diadema est, nec quo iustus erat progredi poruit, quodque penè fidem veritatis excedit lærus erat, qui Regnum deponebat, tristis, cui dabatur, nec vllum finem tam egregium certamen habuisset, nisi patriæ voluntati auctoritas Pompeij affuisset, filium enim, & Regem appellauit, diadema sumere iussit, & in curuli sella considerè coegit, vt post Appian. Alexandrin. de bello Mitbridat. & Valerij Maximij vbi proxime, §. 2. tradit Eborensis n. precedenti, relatus Thearum vitæ humanæ vol. 18. lib. 1. pag. 3258.

† Artaxerxes Persarum Rex, cuius superius meminimus Darium filium suum contra morem Persarum apud quos Rex non nisi morte muta-

tur, per indulgentiam Regem fecit viuus, nihil sibi ablatum existimans, quod in filium contulisset, sincerumque gaudium ex procreatione capturum, si insignia Mafestatis suæ viuus in filio comperisset, vt tradit Iustin. *hiflor. lib. 10. Rauf. Tector in officina, p. 2. cap. 134. Tiraq. in præfat. ad l. si vnquam, num. 10. C. de reuoc. donat. & si vt diximus num. 24. & ex Plutarcho in Artaxerxe tradit Theatrum vitæ humanæ volum. 3. lib. 7. pag. 829. ingrato animo in patrē machinatus poenas meritas luerit.*

† Ayton Armeniæ Rex relicto Regno filio suo, nomine Titon religionem fuit ingressus, vt memorat Amarus Centeno in *hiflor. Tartarorum, c. 33.*

† Constat etiam lib. 1. *Paralipom. c. 23. & lib. 3. Regum, c. 1.* quod Dauid senio affectus in Regni administrationem induxit Salomonē ipsius filium, & Bersabea, excludo etiam Adonia natu maiore, vt obseruat Petrus Gregor. *de Republica, cap. 15. n. 6. Ioan. Dilect. tract. de arte testand. tit. 3. cautel. 8. n. 2. Greg. Lopez in d. l. 2. tit. 15. p. 2. glof. 13.*

† Et non solum Imperatores habere filios collegas, & focios in pluribus Reipublicæ munijs, vt de Vespasiano patre, & Tito filio, non in censura tantum, verum etiam in Consulatus multis, ac Tribunitia potestate collegis, Cornelius Tacitus *lib. 3. hifloriarum, Plinius in proemio naturalis hiflorie: Sciunt (inquit) omnes, quæ ex æquo tecum viuat imperium, Triumphalis, & Censorius tu: Sextumque Consul, ac Tribunitia potestatis particeps. Idem lib. 7. cap. 49. Accedant imperimenta, & exempla recentissimi census, quem intra quadriennium Imperatores Cæsares Vespasiani pater, filiusque Censores egerunt, (& alibi) maxia Urbis Rom. collegere Imperatoribus, Censoribusque Vespasianis. Sueton. Tranquill. in Tito, cap. 66. Triumphauit cum patre, censuramque gessit vnâ eidem collega, & in Tribunitia potestate, & in septem Consulatus fuit. Nec id solum Vespasianis datum, cum hoc etiam Neruæ Adriano, Antonino Philosopho, quibusque alijs Cæsaris contigit scriptum inueniamus, vt in Consulatu, Tribunatu, ac alijs dignitatibus, collegas sibi filios adsumerent, Plinius secundus in panegyrico ad Traianum, Simul filius, simul Cæsar mox Imperator, & consors Tribunitia potestatis, & omnia pariter, & statim factus es, qua proximè parens verus tantum in alterum filium contulit, fuit enim Traianus filius adoptiuus Neruæ, vt latè profequitur idem Plinius, Iuliusque Capitolinus in Antonino Pio inquit: Factus est patri, & in imperio Proconsulari, & in Tribunitia potestate collega, idem in Antonino Philosopho Commodum deinde sibi collegam in Tribunitiam potestatem iunxit Spartianus in Seuero, Data virili toga filio maiori, secum eum Consulē designauit, & statim in Syria consulatum inierunt, vt obseruat eruditus Ianus Langlæ *lib. 7. semestrium, c. 3. pag. mibi 310.**

† Sed etiam respectu Imperij fuerunt Philippi pater, & filius, pater autem filium Imperij consortem fecit titulo Cæsaris tantum, deinde Augusti quoque ei assignato, vt refert Tiraquel.

de iure primogen. quæst. 17. opinio. 4. num. 24. dicens, quod primo ita inscribentur. PHILIPP. A. ET PHILIPP. C. tandem inscripti sunt. PHILIPP. C. PHILIPP. AA. & CC. Thefaurus antiquitatum Imperatorum ex Mutæo Iacobi de Strada pag. mibi 126. & seq. Sebastian. Eriz. in declaratione di medaglie antiche, pag. 525. Ioan. Zonar. lib. 2. annal. in Philippo, [& Petr. Faber. in l. vbi lex 101. in fin. ff. de regul. iuris, tradit L. Septimium Seuerum, & M. Antoninum Bassianum Caracallam filium eius simul imperasse annos circiter xvij. Bapt. Fulgol. lib. 5. dictor. fautor. que memorabil. cap. 5. n. 13. recentet, quod Titus Vespasianus Imperator quondam sciret Domitianum fratrem de se immo detestè loqui, exercitusque ad defectionem sollicitasse tamen ob id in minore eum existimatione non habuit, neque ab alijs haberi voluit consortem eum, ac successorem imperij appellans, & lib. 4. cap. 7. de amicitia, n. 11. memorat Diocletianum, in Augustali folio Maximianum Herculeum participem elegisse, amicitia veræ causa, ad quem locum eorum nullus qui antè ipsum imperarunt, præter ad modum paucos, neque fratres, neque filios vnquam vocarant. Et ij quidem qui vocasse inueniuntur ex toto vocatos sibi non æquarunt, hi autem in eo concordēs semper vixerunt, quod nõ modo in alijs hominum gradibus, sed in ipsis quoque filijs cum parentibus discordiam serere, ac cruentos edere effectus consuevit. Hercules autem iam imperij dulcedinem expertus, (õ inestimabiles amicitia vires) sola comitis admiratione motus, ex tanto fastigio ad priuatã fortunã reuersus, in eo Comitibus quieti assensus, in quo ne filio quidẽ postea qui Romæ ei in partē, nec Constantinogeno qui similiter in Gallia successerant, ne cum vitæ quidẽ discrimine assentiri voluit, conferunt, quæ tradit Muta tom. 3. in Cap. Regni Sicilia, c. 8. Reg. Martini, n. 10. c. 46. n. 21. & seqq. & tom. 1. super Regni pragmat. tit. 1. de offic. Proreg. n. 48. & 49. vbi postquã tractauit, an in dicto Regno possint esse duo Proreges, subiungit, quod licet vnus solus debeat regere, tamẽ potest Rex, & eius filius simul gubernare, sicut & possunt esse duo Episcopi in vna Dioccesi, d. n. 21. & faciunt adducta per Thom. Fazell. de reb. Sicul. posteriore decade, lib. 10. c. vnic. fol. 600. dãm scribit reuoluciones Sicilia anno 1516. ob mortẽ Catholici Regis Ferdinandi, & recessum Hungonis Moncadæ Proregis, sic inquit: Interea Proceres, ne Sicilia in soleceret, Simeonem Ventimiliunẽ Hiracis, & Matthæum Santapau Licodiã Marebionnes, Præsides Insula constituunt. Hi suscepto Magistratu, Hugone adhuc Messanæ agente plebem in officio continebant, ius cuique reddebant, sanctæque omnia gubernabant. Et aliquando nõ solum duo, sed etiã tres simul Imperatores Romanũ Imperium rexerunt, vt M. Antonius, & Verus, qui Diui fratres sunt appellati, Seuerus, & Antonius Caracalla Gallus, & Volusianus, Carinus, & Numerianus, Diocletianus, & Maximianus, & plures alij quorum nomina partim in Legibus Codicis præposita leguntur, partim in eorum histo-

rijs habentur, & patet in Capitulis Regis Caroli, vbi ipse Carolus, & Ioanna gubernarunt, dicens: Carolus, & Ioanna, Rex, & Regina, &c. Et Rogerius II. Rex Sicilia post multa prospera, & aduersa, quæ ei Deo Authore contigerunt, præmortis ei tribus filijs superstitè Guillelmo filio, quem malum propter eius deprauatos mores dixeret, biennio antequam moreretur, cum Capuanorum Princeps esset, ipsum iungi fecit, & eum ipso pariter regnare, quod factum fuit per annos duos, & menses aliquos, vt recentet Læi. Caput. *ad consuetud. Neapol. in proemio Caroli, §. 2. num. 15. & 16. pag. 58. & seq.]*

† Sic Basiliscus Imperator Constantinopolitanus, Constantinum, & Leonem eius filios cõsortes fecit Imperij, ideoque Augusti appellantur in cap. *Adrianus 63. distinet. vbi glof. verbo Augustos, & obseruat Tiraq. in d. præfat. ad l. si vnquam, n. 21. & de iure primogen. quæst. 33. n. 5. id patere ex Imperatorum historijs affirmans, ponderatq; Tiraq. d. n. 21. glof. in c. denique, verbo Augustos, q. 1. quæ ait: Scilicet filio Salomonis, & est hic argumentum, quod filij Regum de iure debent esse Reges, quam glof. dicit auream Francisc. Curt. sen. cons. 73. incip. super memorata, n. 1. in fine, Conar. lib. 1. var. c. 1. num. 4. nam textus ille loquitur de Roboam filio Salomonis, qui patri successit in Regno, lib. 4. Regum, c. 17.*

Et vt alia adducamus exempla Imperatorum, † Tiberius Augustinus postquam Imperium septem annis rexerat, sentiens sibi vltimum imminere diem ex consilio Sophiæ Augustæ, Mauritij genere Cappadocem virum strenuum legit ad Imperium, suamque filliam regalibus ornamentis ornatam ei tradidit, dicens: Sic tibi imperium cum hac puella concessum, vt eõ feliciter imperante habens equitatem, ac iustitiã præcipua optimi Imperatoris esse insignia, vt referunt Annonius de gestis Francorum, lib. 3. cap. 35. Petrus Gregor. de Republica lib. 7. cap. 16. num. 7. qui n. 8. ait,

† idem non fuisse permissum Vladislao Regi Hungariæ anno 1504. cum inuitis reditus fuisset ex morbo apoplexiæ, nam filliam vnica tradendo nepoti Regis Romanorum Maximiliani in vxorem Regnum Hungariæ Regi Romanorum resignare voluit, verum impeditus fuit per Magnates Hungariæ, qui tantum ei dederunt coadiuorem filium Comitis Stephani magni, vt scribit Lintarius in appendice ad fascicul. temporum anno 1504. verum fuit viuente Vladislao creatus Rex Ludouicus eius filius in cunis, vt constat ex Ioãne Sambuco in appendice rerum Hungaricarum in Vladislao, & Ludouico III. pag. 754. Cyrus Spontone in eodem Ludouico, pag. 71. Nicol. Ithuanf. lib. 8. hiflor. de rebus Hungaricis, tangit Petr. Greg. de Republic. lib. 26. c. 5. n. 2.

† Similiter Otho Primus filium suum Othone Secundum consensu, & vnanimitate procerum in Regem eligi fecit, Ioan. Cuspinian. in vita Othonis Secundi, Arumæus de iure publico, disc. 4. pag. 41.

† Vno Conrado Henricus eius filius consors Imperij adscitus est, ac Romanorum Rex designatus, Otho Frisingen. lib. 7. cap. 4. Abbas Vi-

pergens, in *Chron. anni 1138. Luitprand. Ticiuentis lib. 2. cap. 7. Ioann. Kant. in legico iuridico, verbo Regalia; Ioan. Cuspinian. in vita Henrici Tertij, Arumæus vbi proximè.*

† Sic Henricus Quartus viuo Patre Henrico Tertio in Regem creatus est, Ioan. Cuspinian. & Baptista Egnatius in eius vita, Theatrum vitæ humanæ vol. 19. lib. 2. pag. 3521.

† Henricus Frederici Primi Imperatoris filius, viuo patre Romanorũ Rex fuit designatus, Abbas Vipergens. in eius vita, Theatrum vitæ humanæ vol. 3. lib. 4. pag. 719.

† Frederico Secundo filio Imperatoris Henrici Sexti, adhuc in cunis iacenti Principes Imperij viuo patre fidelitatem iurarunt, Abbas Vipergens. in Othonis Quarto, Theatrum vitæ humanæ vbi proximè, Petrus Mexia in vita Henrici Sexti, Othonis Quarti, & Federici Secundi.

† Viuente Frederico Secundo, Henricus eius filius puer decennis Romanorum Rex eligitur, Cuspinian. in vita illius.

† Conradus etiam Tertius viuo patre Frederico fuit etiam electus Rex Romanorum, Cuspinianus in vita illius, Thefaurus antiquit. in vitis eorundem, pag. 310.

† Carolus Quartus qui fuit etiam Auctor Bullæ aureæ, vt supra diximus, & ideo optimus illius interpres tã respectu electionis Imperatoris, quã Regis Romanorum se viuo Venceslao filium in Regem Romanorũ sublimari fecit, Cuspinian. & Bapt. Egnat. in *Ve ceslao, Arumæus d. discurs. 4. Thefaurus antiquit. supra citatus in vitis eorundem Caroli, & Vincislai, pag. 223.*

† Fredericus Tertius Maximilianum Primum eius filliam circa annum salutis 1486. se viuente Regem Romanorum fecit iungi, vt obseruat Pantaleo, & Theaur. antiq. ac Petrus Mexia in *Maximil. I. Albert. Crantzius lib. 7. Saxonia, cap. 38. Arumæus vbi proximè, Theatrum vitæ humanæ d. vol. 3. lib. 4. pag. 719.*

† Similiter & Vincislauus Secundus Rex Bohemiæ Regnum adhuc viuens tradidit eius filio Vincislao Tertio, vt memorat Sifredus *lib. 2. epitoma. hiflor. anno 1305.*

Et quod possit pater adhuc viuens sibi Regni coadiuorem assumere filium, eumque coronare, in Regno Franciæ nobis præstantur exempla, † prout Ludouicus à mole corporis Grassus nuncupatus fecisse, legitur apud Robert. Gaguin. *lib. 6. hiflor. Francia, c. 3. dicentem: Inter hæc nuntiat Ludouico filium eius Philippum primogenitum, dùm extra muros Parisijs equo veberetur interisse, cuius mors sicut morori Ludouico fuit ita eum admonuit rerum futurarum sollicitum esse igitur eorum annorum plenus esset, plurimisque laboribus affectus ex amicorum consilio Ludouicum alterum filium, qui iunior appellatus est, in consortium administrandi Regni assumpsit, vbenisque deductum regia cõtione, atque corona insigniri iubet, quantum nullus alius Rex celebritate sacrauit fuit, Paulus Amilius in vita eiusdem Ludouici fol. 103. Michael Riccius lib. 2. de Regibus Francorum, fol. 12. Guillelm. Benedict. in dicto cap. Raynautius, verbo*

verbo adiecta impuberi, num. 54. Ioseph Texeira (& si in pluribus non satis fidus, & diligens) in libello, cui titulus stemmata Franciæ in Ludouicis 75 Sexto, & Septimo. † Idemque Guillelm. Bened. eod. num. post Guaguinum ubi proxime cap. 4. memorat, eundem Ludouicum iuniorem, idem fecisse de Philippo eius filio adhuc impuberi, cui ob egregia, & inclyta facta Augusti cognomen fuit, his verbis. Anno superiore, quam Ludouicus mortem obiret curat, Philippum Regni consortem assumere, quare Rhemis perductum (magna pompa) adolescentem sacrari iubet, annum vix quatuordecimum agentem, cui dum coronatur Guillelmus novelli Regis avunculus Rhemorum Primas, & Sanctæ Sabine Cardinalis Romanus Legatus affuit, Paul. Æmil. in dicto Philippo Augusto, fol. 114. Michael Ritus ubi proxime, & Guaguin. in eodem, Cabedo decif. Portugall. 76. n. 3. par. 2.

76 † In Regno Siciliæ fuit Rex Martinus, viuentis patre Martino Rege Aragonum, pro quo etiam Regno fuit iuratus successor, vt recenter Zurita tomo 2. annal. lib. 10. c. 62. & 65. & in multis privilegijs concessis per dictum Regem Martinum, præsertim aliquibus Ciuitatibus Regni Siciliæ, præsertim in eo, quod die 16. Martij anno Dominicæ Incarnationis 1405. concessit Ciuitati Mistræ de conservando eam perpetuo in Regio germanio, ita dicitur: *Martinus Dei gratia Rex Aragonum, & Martinus eadem gratia Rex Siciliæ, Ducatumque Athenarum, & Neopatria Dux, & eiusdem Regis, & Regni Aragonum primogenitus, & Governator generalis, & in dicti Regni Siciliæ, & Ducatum prædictorum regimine, & solio confidentes, conregentes, & conregnantes.*

77 † In Regno Neapolis Thom. Gramm. allegato conf. 47. nu. 7. defendit, Alphonsum Secundum Regem constituisse potuisse Regem Ferdinandum eius filium, de quo etiam Scipio Mazzella in eius vita, Zurita tomo 5. annal. lib. 1. cap. 40. & lib. 2. c. 1. & 18. Paul. Ioui. lib. 2. histor. Marc. Anton. Sabel. lib. 9. Enea. 10. Guicciard. lib. 1. histor. Theatrum vitæ humanæ vol. 8. lib. 3. pag. 2068.

78 † Quare Petrus Mexia de vitis Cæsarum in Leone Secundo, & Zenone Primo pag. mibi 323. dicit, quod mortuo Leone Primo aucto Leonis Secundi, à quo fuerat electus, & designatus in vira habuit Imperium per menses aliquot, post quos fecit rem satis novam, & mirabilem, quod sponte agnoscens videri rem duram, quod pater esset subditus, & inferior filij, renunciauit, & cessit Imperium Zenoni patri, & ipsemet coronauit illum, & præstitit illi obedientiam; nam parentes in eorum vita dedisse filijs dignitates, & Regna, res est, quam audiuimus, & legimus, & videtur procedere cum ratione, sed rarissime vilius auerit, quod filius se spoliauerit, ac nudauerit Regno, aut dominio, vt daret pareri, quinimò multoties euenit, per vim in vita illi auferre, desiderareque illi, ac machinari mortem ad succedendum, ideoque ait Mexia, illum casum vt insolitum esse valde notandum, repertamque fuisse tantam vrbantatem, & obedientiam in filio.

79 † Cui exemplo non dissimile est, quod Vla-

dislaus Secundus Casimiri Poloui filius Rex Bohemiæ, & Hungariæ Alberto fratri paterni Regnum remisit, vt tradit Antonius Bonfinius rerū Hungaricarum, decade 5. lib. 3. pag. 704.

80 † Et quod memorat Ludouic. Dominic. lib. 1. variæ historiæ, quod Ferdinandus Aragonum, & Siciliæ Rex morti vicinus Alphonsum natu maiorem successorem reliquit in eius Regnis, insinuans ei, quod charum sibi esset, quod Ioanni eius fratri relinqueret terras, quas habebat in Regnis Castellæ, & quod illi non foret graue assentiri precabatur, cui respondit, quod licet certo sciret, Regna, & res alias ad eum iure primogenituræ spectare, sed non aliter quam beneficio paterno, & semper ipsum magni habuisse, & auxiliasse voluntatem illius, quam priuilegium ætatis, quare si ei pro singulari eius prudentia videretur conueniens pro vtilitate dictorum Regnorum ea relinquere dicto Don Ioanni, omnemque successorem, ipse non loqueretur verbum in contrarium, imò volebat, vt crederet, quod ipse erat ita promptus ad obediendum volūtatibus eius, dum vitam haberet, sicut voluntati Dei, quo audito pater tali filij magnanimitate perspecta Dei benedictionem fuit illi precatus, felicem se mori fasius, beatumque fore populum suum confessus, tantæ virtutis successore relicto, Theatrum vitæ humanæ volum. 11. lib. 2. in fine, pag. 2551.

† Et vt ad proximiora nobis accedamus, & dicamus exempla, refert Garibal tom. 2. compend. historial. Hispan. lib. 12. cap. 8. per scripturas antiquas Eræ 1191. quæ est anno Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi 1153. nam Eræ incepit triginta octo annis ante Natiuitatem, vt conilat ex Ioanne Vatro tomo priorum chronico. Hispan. cap. 22. vers. post quæ, P. Mexia lib. 2. sylvæ variæ lectionis, c. vlt. F. Ioan. Pineda in Monarchia Ecclæ. 2. p. lib. 10. cap. 12. s. 3. Couart. lib. 1. variar. cap. 12. nu. 3. Mariana de rebus Hispan. lib. 3. cap. 24. D. Pita in histor. Toleti. lib. 2. cap. 2. [Eræ 736. anno Imperij Leonis primo, Arabum 80. Abdelmelc filium admittit, vt recenter Isidorus Episcopus Pacensis in chronico Latino, pag. 10. col. 2.]

82 † Infans Don Sanctius primogenitus Regis Alphonfi Septimi nominati Imperatoris titulabatur regnante Nageræ viuentis Imperatore eius patre, & quod illius loco habebat tenentiam, & gubernationem illius, & terrarum regni iuis sui districtus miles quidam, vocatus Rodericus Pelæ, cum temporibus illis Ciuitas Nageræ esset vna ex tenentijs, & gubernationibus principatoribus, quas Reges prouidebant, quia Gubernatores erant Capitanei generales Limitrophii, seu Limitanei Regnorum Aragonum, & Nauaræ, in chronico eiusdem Imperatoris, & Regis Alphonfi Septimi in lucem ex antiquissimis manuscriptis per Episcopum Don Fr. Prudentium de Sandoual cap. 45. pagin. 103. dicitur, habuisse tres filios, primum Don Sanctium, qui fuit vocatus Desideratus, tam ex eo, quod natus tempore, quod Regnum desiderio flagrabat habendi Prin-

cipem successorem, & propter amabilem sui naturam, secundum Ferdinandum, tertium D. Garfiam, & Imperator viuens nominauerat ipsos successores suorum Regnorum, tribuendo. Don Sanctio primo hæredem Regnum Castellæ cum titulo Regis, domo, & familia Regali, modo & forma cum Maiordomo, Oeconomo, seu Præposito, vt leges dicunt agentium in rebus, Alpherio, seu Aquilifero, quæ erant officia præcipua Regiæ domus, Ferdinandus successorem Regni Legionis cum titulo Regis, & domo forma Regia, & licet viuentis Imperatore fuisset supremus Dominus, & Rex dictorum Regnorum dicti eius filij expectabant, & beneficia elargiebantur, & vocabantur Reges in suis literis, & priuilegijs, de licentia tamen Imperatoris eorum patris, vt præfatus Auditor profequitur, faciunt, quæ tradit Berrach. tomo 3. verbo Rex, versio. vigesimo.

83 † De Ordonio filio Ramiri Regis testatur Ambrosius Morales lib. 13. Chronico. generalis Hispaniæ, cap. 52. quod vocabatur Rex; nam propter bellorum pericula, in quibus Rex versabatur, admonitus erat consulere in tempore successioni filij, quem fecerat eligi in Regem, exaltaueratque in titulum, thronumque Regium, quod deinde fuit multum vtitatum.

84 † Mellioris etiam vitæ causa, atque quietioris multa Regna filijs, aut alijs benemeritis cessisse refert Gabriel Zinanus lib. 10. de ratione status, pag. mibi 387. præsertim Diocletianus, vt quieti vacaret, Sextus Aurel. in vita illius, nam prius in confortem Imperij ascuerat Maximianum, vt post Cuspinianum in vita illius tradit Theatrum vitæ humanæ, vol. 3. lib. 4. pag. 753. & vol. 11. lib. 2. pag. 2551. vterque denum ille Nicomediæ, hic Mediolani se abdicarunt Imperio, palam quidem negotiorum molem, & senectutem causantes, sed amicis se id ex desperatione facere, quod non possent extinguere Christianorum Religionem confiteres, vt ex Eusebio Casar. & Abbate V. I. pergenfi in Chronico, & Ioanne Zonara tom. 2. tradit Theatrum vitæ humanæ vol. 1. lib. 1. pag. 79. vol. 3. lib. 4. pag. 735. vol. 11. lib. 3. pag. 2560. & vol. 20. pag. 3653. in lib. 2. qui etiam citat Carol. Sigon. lib. 1. de Occidentali Imperio, & Iouian. Pontan. lib. 2. cap. 5. de fort. domest.

85 † De Lothario, qui filijs Imperium diuisit, demumque fuit Monachus factus, Carolus Sigonius libro 5. de Regno Italia. Paulus Æmilii libro 3. & Cuspinianus in eodem, Theatrum vitæ humanæ volum. 3. lib. 1. pag. 618. & volum. 27. lib. 7. pag. 4118. Rachisius Regnum Longobardorum Astulpho, Thasillus Regnum Bauarorum Regino Paulus Æmilii lib. 2. Sigebertus anno salutis 788. Otho Frisingent. lib. 5. cap. 29. Auenti. in animalib. Boior. lib. 3. Theatrum vitæ humanæ vol. 3. lib. 6. pag. 788. & vol. 27. lib. 3. pag. 4120. [Bapt. Fulgos. lib. 6. diætor. factior. que memorabil. cap. 4. n. 25. inquit, quod Ludouicus à patre Lothario, qui Imperatoris nomen habebat, Augustus creatus, atque Imperij confors, & socius fuit nominatus.]

Tom. 2.

† De Zenone Imperatore, qui reliquit Imperium Leoni Isaurico, Ioan. Cuspinian. & Sextus Aurel. Victor in eorum vitis, & de Artaxerxe, & Ariobarzane, de quibus latè supra, & Henrico Francorum Rege Renat. Choppia. lib. 2. de Jærra politia, tit. 2. n. 17. & seq.

87 † Similiter etiam si Rex non valeret gubernare Regnum, & ea de causa pariretur incommoda, & destructioni esset expositum, tali casu de idoneo coadiutore, vita illius durante prouidentur motum est siquidem non modò Lusitanis, sed toti Orbi, ex cap. grandi de suppl. neglig. Prælator. lib. 6. quod cum Sanctius Portugallia Rex remisso esset animo, & focordi, & omnia ad libitum Mitia vxoris, & sceleratorum quorundam nobilium in Regno fierent, nec quibus populus miris modis afflictabatur, per monitiones Honorij Tertij, & Gregorij Noni Summorum Pontifici, nec etiam sacrorum interdictiones quæquâ proficerent Innocentij Quarti in Concilio Lugdunensi querelas, Ioannis Archiepiscopi Bracharesis, Tiburtij Episcopi Conimbricensis, Roderici Gomezij Briterij, & Gomezij Villegæ nobilium virorum commotum Alphonsum Comitem Bononiensem fratrem germanum Regis Sanctij virum prudentem, & magnanimum, & fratris hæredem legitimum, quod Sanctius liberis careret, illi Vicarium dedisse, vt Portugallia Regnū gubernandam, & tuendum susciperet, declarando tamen, quod per hoc non intendebat memorato Regi, vel ipsius legitimo filio, si quem habuisset prædictum Regnum adimere, sed illi consulere per sollicitudinem, & prouidentiam Comitum prædicti, vt apparet in dict. cap. grandi, & obseruat. DD. ibi, Alber. in rubr. nu. 1. ff. de curat. furioso, & prodigo, vel alijs extra minores dandis, Petrus Gregor. de Republ. lib. 26. cap. 5. n. 2. Ianus Langlæ. lib. 7. semestr. cap. 4. pag. 327. Auiles in memorato. ad cap. Prælatorum, glol. super verbo regimientio, nu. 12. Bouadilla in polit. lib. 2. cap. 16. nu. 61. Mastrill. de magistrat. lib. 4. cap. 13. nu. 221. & seqq. Duardus Nonius in censura 77. ad librum Iosephi Texeira de Regibus Portugallia, fol. 54. Pater Ant. Vascocell. in Anacephalosi Regum Portugallia in Sanctio V. decimo, n. 4. & 5.

88 † Eiusdem rei extat exemplum apud Angliæ, Gallicæque historiæ scriptores de Carolo Sexto Galliarum Rege, qui cum mentis errore affectus rebus agendis vacare non posset, dati sunt ei adiutores, multi que annis in procuratione Regni mansere, primum Ludouicus Dux Aurelianensis, deinde Carolus Delphinus, qui & ipse non multo post Gallia Regnum obrinuit, dictusque est Carolus Septimus, vt tradit Paul. Æmil. in vitis ipsorum, & Robertus Guaguin. in vita Caroli Sexti, fol. 103. & seqq. Polydor. Virgil. lib. 21. & 22. historiæ Anglica, Michael Ritus de Regibus Francorum, lib. 3. fol. 17. Philipp. Cominæus lib. 8. cap. 13. Ianus Langlæ. ubi proxime, Theatrum vitæ humanæ vol. 1. lib. 1. pag. 16. & vol. 7. lib. 1. pag. 1648.

† At generaliter, quod si Rex prorsus factus esset

111

esse

esset inutilis, dandus esset illi curator in regimine Regni, argumento dicti cap. grandi, Bald. in l. post susceptam 43. ff. de excusat. tutor. Specular. tit. de feudis, §. quoniam ad finem, Bertachin. in reparator. verbo Rex, vers. 35. Auiles ubi proxime, & cōferunt tradita per Oldrad. conf. 44. & Flamin. Paris. lib. 5. de resignat. benefico. quæst. 6. num. 13. & sequentibus.

Quæ omnia maiori ratione procedunt, iaspecta prerogatiua filij primogeniti Regis, nam in Francia, inquit Ioannes à Terrarubea tract. 3. contra rebelles, artic. 7. conclus. 2. fol. 74. † quod Dominus Delphinus Illustris Regis Franciæ vigenitas, seu potius primogenitus viuentis patris est, & potest Rex iuuenis appellari, ex dicto cap. capit. 24. quæst. 1. iuncta glossa, & quod viuentis patris est Dominus Regni, cum patre specie formata domini, & solido dominio, propter quod iunctis iuribus primogenituræ, † quæ magna sunt, vt per Curtium seniore conf. 73. num. 1. Martin. Laud. tractatu de primogenit. Ioan. Lecirier eodem tractatu, lib. 1. quæst. 15. num. 13. quæst. 16. num. 5. & quæst. 18. num. 11. Staphilæus de grat. expectatiu. versio. videndum, num. 40. Boer. de gradibus vtriusque fori, 2. par. num. 3. & de auctorit. magni Consilij, num. 105. Belluga in speculo Principum, rubr. 6. nu. 5. sibi competat sicut patri conregnare, vt ipse declarat, scilicet Terrarub. tractat. 1. in prosecutione secundi articuli. † Et concludit, quod contra eum committitur crimen læsæ Maiestatis, vt in Hispania contra Principem primogenitum Regis, l. 1. tit. 18. lib. 8. nouæ Recopilationis, vbi Azeuedo num. 103. l. 1. tit. 15. par. 2. Narbona in l. 20. tit. 1. lib. 4. nouæ Recopilation. gloss. 7. num. 113.

† Respectu Regni Neapolis primogenitus Regis, qui est Dux Calabria, est Vicarius generalis Sui Maiestatis, immemorabili consuetudine, vt tradit Matth. de Afflict. in tit. de prohib. feud. alienat. per Frederic. quæst. 16. num. 4. in vltibus feudorum, & quid dicere solitus fuerit Rex Alphonfus Primus Neapolis verè Rex, & sapiens, quare Ducatus Calabria regimem primogenito Regis committeretur, tradit Aneas Sylvius in commentarijs Antonij Panormitæ dictorum, factorumque dicti Regis, lib. 1. num. 30. & dictum Vicariatum procedere in Regnis vtriusque Siciliae citra, & vltra Pharam, tradit idem Afflict. in cap. 1. not. 2. num. 6. quis dicatur Dux, & in præiud. feudorum, quæst. 2. versio. filius talium Regum, num. 33. Marin. Freccia lib. 2. de subfeud. in cap. in stip. pluribus autem modis, Mastrill. lib. 1. de magistratibus, cap. 5. num. 2. & 31. dicens, hunc Vicariatum ipso iure constitutum eo ipso, quod primogenitus nascitur ex Bartholom. Camerario in cap. Imperialem, fol. 79. littera G. de prohib. feud. alienat. per Frederic. Liparul. ad Andr. de Ifernina ibidem num. 12. Afflict. quæst. 20. num. 5. Iacobin. de S. Georgio de feudis, verbo Vicarius, nu. 9. Lofred. conf. 17. num. 40. & 60. & in Regno Siciliae vltra ex capitulo 1. Regis Petri, vbi Marius Muta tomo 2. ad capitula Regni, num. 1. se remittit ad

tradita in cap. 61. Regis Martini obseruant. 5. num. 112. tom. 3. dum etiam se remittit ad tradita cap. 8. eiusdem Regis, num. 24. fol. 53. vbi inquit, quod Rex, Regina, & filius primogenitus possunt omnes gubernare, vt habetur in proemio capitulorum eiusdem Regis ante cap. 32. vbi Rex Martinus, Regina Maria, & Martinus primogenitus, omnes tres confedebant, gubernabant, & regebant, & alia in idem cumulauit idem Muta super cap. 1. Regis Catholici Ferdinandi Secundi, not. 1. num. 7.

† Quare licet conuocatio Curiarum in Regno Aragonum sit de reuerenti Principi, adeo quod nec per Locumtenentem generalem possunt conuocari, vt tradit Ibandus de Bardaxi de officio Gubernatoris generalis, quæst. 5. n. 53. fol. 78. Belluga in speculo Principum, rubr. 1. nu. 3. tamen primogenitus Regis Aragonum poterit Curias, seu Comitatus celebrare, vt tradit Hieron. Portoles in scholijs ad Molinum, par. 3. §. Locumtenens generalis, n. 9. pag. 287.

† Non ut factum approbem, sed potius improbem, aliud exemplum ab Auctoribus memoratur, quod viuentis D. Rege Henrico Quarto, Alphonfus eius frater die 5. Iunij anno 1465. in Ciuitate Abulensi, fuit potius acclamatus à proceribus partialibus, quam legitime creatus Rex, vt est videre apud Michael. Brutum in hist. Florentina, lib. 4. circa finem, Io. Arce de Otalora de nobil. Hispana, cap. 4. nu. 9. Didacus Enriquez de Castillo in Chronica manuscripta dicti Regis Henrici, Hieron. Zurita par. 4. annalium Arag. lib. 17. cap. 60. & lib. 18. cap. 2. Ant. Nebriss. in hist. Regum Cathol. lib. 1. cap. 2.

† Et proximioris sæculo inuictissimus Dominus Carolus Quintus Romanorum Imperator Hispaniarum Rex, non contentus renunciaisse Domino nostro Regi D. Philippo Secundo Regnum Neapolis cum titulo Regis Hierusalem, ex causa matrimonij contrahendi cum Maria Regina Angliæ, & Irlandæ, vt recenset Ioannes Ochoa de la Salde in historia eiusdem Imperatoris anno 1554. fol. 432. Scipio Mazzella in compendio Regum Neapolis in eodem D. Philippo Secundo. Ludouic. Cabrera lib. 1. illius historia, cap. 4. sed humanæ fragilitatis diu ante mortem memor administratione Reipublicæ se sponte submonit, & in eundem D. Philippum Secundum filium, iam validum animi, & æui, tot Regna, & illorum curas contulit, & Imperium Ferdinando fratri antea Romanorum Regi cessit, suo exemplo aliorum superando exempla, & in Diui Iulij Monasterium ex Beati Hieronymi instituto, ac regula sepreni à Placentia Vrbe miliaribus, Deo, & quieti vacaturus secessit, seque abdidit cum duodecim tantum familiaribus, interdixitque aliter se quam Carolum appellari, Cæsaris, atque Augusti nomina, cum rebus animo exuens, & totum hoc honorarij contemnentis, perpetuæque mortis recordatione habitata etiam inter exercitus, & triumphos eximere à corde vanum huius mundi factum, vt latius

tius est videre apud Petrum Gregor. lib. 6. de Reipublica, cap. 3. num. 8. D. Antonio de Padilla in l. vnum ex familia, n. 10. ff. de legatis 2. Dominic. Arumæ. dicto discursu 4. Iustus Lipsius in modis, & exemplis politicis, lib. 2. cap. 14. §. 6. pagina mihi secundum impressionem Antuerpiæ 175. Ioan. à CoKier in thesauro aphorismor. politicor. lib. 6. cap. 4. num. 12. pagin. mihi 305. Ladouic. Dolce in vita Ferdinandi Primi, pag. 239. Alphos. Villosa in vita eiusdem Ferdinandi, pag. 390. & sequentibus, Francisc. Haræus in annal. Ducum Brabantia, tom. 1. in Carolo Quinto, pag. 673: anno 1554. & seqq.

† Et licet Præposit. in cap. nunc autem 21. distinct. quem sequitur Ioan. Lecirier. de primogenitura, lib. 1. quæst. 7. num. 9. & 10. insitat in eo, quod Imperio non debeat confors dari, nec esse curandum de exemplis Gentilium, quia nec agnocebant veram Christi fidem, nec Papam suum Vicarium, imò eorum aliqui sensissimè sunt persecuti Pontifices, & Christianos, tamen vt potest videri ex nostris legibus, & habetur in dicto cap. nunc autem, vbi gloss. & constat ex Alio Spartiano, Alio Lampridio, Iulio Capitolino, Vulcatio Gallicano, Trebellio Pollione, Flauio Vopisco, Sexto Aurelio Victore, Antonino, Ammiano Marcellino, Eutropio, & Paulo Diacono, alijsque de Romano Imperio scriptoribus, plures simul Imperatores fuere, simulque Imperium eodem titulo administrarunt, legesque tulere, maxima enim pars legum Codicis Theodosiani, & Iustiniani constat legibus à binis, ternisque, atque etiam nonnunquam quaternis Imperatoribus editis, de Diocletiano, & Maximiano meminit dictum cap. nunc autem, Iustinianus cum Iustiano auunculo primùm, deinde & cum alio Iustino ex filia nepote simul imperauit, quorum multas leges habemus in dictis Codicibus, multas alias Gratiani, Valentiniani, Theodosij, Arcadij, & Honorij simul nonnullas prædictorum, excepto Honorio, ex quibus, & legum titulis agnoscitur, quatuor simul imperasse, vt obseruat Tiraquell. de iure primogen. quæst. 17. opin. 4. nu. 22.

† Et sequentibus. † memorans, quod etiam Marcus Anton. Philosophus Imperator, de quo Iulius Capitolinus dixit, quod sanctitate vitæ omnibus Principibus antecellit, & Aurelius Victor omnes virtutes habuisse, adeo vt illum mirari facilius quisquam, quam laudare possit censuerit Eutropius, confirmantque lex vnum ex familia, §. vlt. ff. de legat. 2. l. vlt. ff. de priuileg. veteran. l. hereditas, C. de testament. tutel. l. cum Syllanianam, C. de his, quibus vt indignis: is enim tot, tantisque virtutum cumulis, & encomijs illustratus, Anniuum Verum fratrem ad Imperij partem, & confortium ascluit, tuncque primùm, vt scribit idem Eutropius Romana Respublica duobus æquo iure Imperium administrantibus paruit, Capitolinus in vita ipsius Antonini, Spartianus in Hadriano, & in Vero, & illorum leges à Iuriconsultis sæpe citantur, cum Diuos fratres vocant, l. 3. §. vlt. ff. de testibus, l. Diui fratres, ff. de iur. patr. l. 1.

in princip. ff. de effraetoribus, l. Diui fratres, ff. de accus. l. pen. ff. ad l. Cornel. de fals. l. Diui fratres, ff. de pen. cuius meminit Gregor. Lopez in l. 1. tit. 1. par. 2. gloss. 9. & alijs locis innumeris, quorum plura adducit Ant. Aug. de nominib. proprijs Imperatorum, cap. 3. pag. 307. & seqq. Brillo. lib. 4. de verb. signifi. fol. 160. pag. 2. & fol. seq. Tiraquell. supra num. 26. & 32. & in declaratione ad inscriptionem legis si unquam, C. de reuocand. donat. vbi etiam ex Aurelio Victore, Eutropio, & ceteris Imperatorum descriptoribus obseruat, quod fuere etiam Constantius, & Constans filij Constantini Imperatoris, qui simul post patrem imperarunt, quare non quadrat, quod tradit Alberic. in l. bene à Zenone, num. 6. C. de quadriem. præscript. quod fortè fuerunt successiue, cum implemet agnoscat videri expressum in dict. cap. nunc autem 21. distinct. quod duo fuerunt eodem tempore, vt per Cardin. Alexandrin. ibi. [De Imperatoribus Constantio, & Constante fratribus Imperatoris Constantini filijs, qui post patrem imperauerunt simul, videat relit ex Aurelio Victore, Eutropio, & ceteris Imperatorum descriptoribus, & constat ex inscriptione l. si unquam, C. de reuocand. donation. vbi obseruat Andreas Tiraquell. pag. 1. num. 1. & 3. addens notas illas. AA. Angustos significare, sicut. CC. Idem Tiraquell. de iure primogenio. quæst. 17. 4. opinio. Valer. Probus de eisdem notis. Præsius in lexico iuris, lit. A. Verrutius, & Spiegel. & alij Lexicographi, & passim apud Iacob. Mazochium in libro epigrammatum antiquæ Vrbs, & apud Raymundum Fliggerum, Martinum Smerium, Iustam Lipsium, Ianum Gruterum in libris inscription. antiq.]

† Ad obiectum autem, quod fuerit temporibus Gentilium, potest responderi ex Ludouico Molina lib. 3. de Hispanor. primogen. cap. 1. nu. 25. compertum esse contigit plures vno, & eodem tempore simul regnasse duos, scilicet Gothorum tempore Cindasindum, & Recitundum filium eius, item post vastationem Hispaniæ Veremundus, & Alphonfus Castus, postea autem Ramirus, Ordonius, & Garfias eius filij, rursus etiam Vrraca, & Alphonfus, & iterum Berengarius Tertius, & Berenguela, demumque Ferdinandus, & Elisabeth, Reges Catholici, & Carolus Quintus Imperator, & Ioanna mater, vt ex antiquis, & recentioribus Don Alphonf. de Carthagena in Anacephaleosi Regum Hispaniæ Archiepiscopo Don Roderico Ximenez, Francisc. Tarapha historia Valeriana in vitis dictorum Regum, Ioan. Marian. & alijs horum Regnorum Chronicis facile colligi poterit. [De quo eruditè aliqua tradit Aluar. Gomez lib. 6. de reb. gesti. Fræcis. Ximen. fol. 152. & sequentibus, exemplū Regis Ramiri Primi Regis Legionis filij, vt censuit Ferdin. Perez de Guzman in lib. 4. de las hist. Escol. tit. 8. c. 4. Bermudi Diaconi, mortuo patre, relicto alio filio nūcupato, D. Garfia in tenèa ætate, non solū educavit tãquã filiū, & matrimonio excellēti collocavit, sed cū ipsum virtutibus deditū fuisset expertus propter amicitia, & fraternū amorē,

in confortem Regni admisit, Regemque appellari insit.

100 † Quibus accedit, quod memorat Hieronymum. *Zuitta tom. 1. annal. Aragonum, lib. 4. c. 19.* quod magnus Rex Don Petrus circa annum 1282. vocatus à Siculis, qui Gallos expulerant propter eorum excessus, & iniustitias, donationem fecit Infanti Don Alphonso eius filio primogenito Regni Aragonum, & Comitatu Barcinonæ, & tota Cathalonia, & dominio, quod habebat in Regno Maioricarum, & Comitatu Ruscilionis, & Conflent, & Mompellieris, & in statibus, quos habebat Rex Don Iacobus eius frater, referuando sibi, quod posset status concedere in dictis Regnis pro suæ voluntatis arbitrio alijs eius filijs, & in signum, ac locum certæ, & legitimæ possessionis, ac veri domini dedit infanti redditus annuos, quibus gauderet, ac frueretur durante eius vita, Hieronym. Blancas in *comment. rerum Aragonensium in eodem Rege Petro Tertio*, qui eius modestiæ insignia documenta, & exempla memorat, primum, quod Constantia filia Manfredi Regis Siciliae vxore ducta, & illius herede, eam sociam sibi, ac comitem esse voluit, dum Regale diadema, maiori quam antea apparatu, ac solemnitate imponendum curauit. Aliud, quod & si pater adhuc viuus extremo licet spiritu exanguis, & senio confectus, vniuersa eidem Regnæ detulisset, nunquam tamen se Regem saluari passus est, sed tantum infans primogenitus etiam mortuo ipso patre appellari voluit, Regale propterea nomen recusans, donec sibi pro more solito à cunctis Regni ordinibus deferretur, ad quam rem Nouembri mense anni Christi 1276. maximo ad Cæsaraugustam Vrbem Comitatus instituit Petrus ipse, ac Constantia vxor solemniter pompa in Templo maximo illius simul excepti, Regijs insignibus ornati fuere, atque oleo sacro à Bernardo Olinella Tarraconensi Archiepiscopo vncti, vt dilucide narrat Pater Frater Didacus Murillo in libro de excellentijs Imperialis Ciuitatis Cæsaraugustæ tract. 2. cap. 48. pag. 409. & seqq. Et ex his omnibus apparet, quod si filius Regis primogenitus sit Regijs virtutibus ornatus, bonisque moribus institutus non inconuenit, quod etiam viuente patre ipsum admittat in confortem administrationis Regni, vel ex iustissimis causis illam sibi integraliter deferat.

SVMMARIVM.

- 1 Roma imperantibus Regibus ipsi soli creabant Magistratus.
- 2 Iurisdictiones ne confunderentur, fuit semper cōsultum.
- 3 Iurisdictione sua si vnicuique non seruetur, omnia confunduntur.
- 4 L. 2. C. de executorib. & exactorib. lib. 12. ponderatur.
- 5 Magistratus qualiter fuerint communicati Italis, & alijs.

- 6 Romana Ciuitatis ius prius fuit solis Italis communicatum.
- 7 Romana Ciuitatis ius, ad quos extensum, & quæ difficultè assequeretur, vendique solitum fuisse magno pretio.
- 8 Romanorum ciuium ius fuit communicatum omnibus subditis Populo Romano.
- 9 Orbis Romani appellatione comprehendebantur omnes Prouincia subiecta Romano Imperio.
- 10 Orbis pro ditione, & Imperio ab antiquis usurpabatur.
- 11 Orbis Romanus latissime patuit.
- 12 Roma fuit caput, & metropolis Orbis Romani.
- 13 Roma fuit dicta patria communis, & quare.
- 14 Roma tanquam in communem patriam gentes omnes consuebant.
- 15 Relegatus non poterat morari Roma, licet sententia expressum non fuisset.
- 16 Magistratus initio Romana Reipublica solùm cognoscebant de causis civilibus.
- 17 Criminalium causarum cognitio, & punitio censebatur extraordinaria, & casu eueniente nominabatur aliquis Quæstor in illo.
- 18 Quæstores cognoscebant certo ordine non seruato.
- 19 Præfæto Urbis Romæ fuit concessa ab Imperatore Cæsare Augusto cognitio causarum criminalium, quibusdam exceptis.
- 20 Magistratus plures fuere Romæ, & in Prouincijs subiectis Populo Romano.
- 21 Præfæctus Urbis cum exiret terminos eius, potestatem non habebat.
- 22 Aediles fuere primum è plebe constituti, & qualis esset eorum potestas.
- 23 Aedilium nomen à sacrarum aedium cura, quam habuere, ortum.
- 24 Aediles duo quando ex patritijs incaperint creati.
- 25 Aediles alij duo creati, qui frumento præessent.
- 26 Competentiæ iurisdictionis materia in multis iuris locis tractatur.
- 27 Heres absens conueniri debet, vbi defunctus debuit.
- 28 Imperatores etiam declararunt, corams quibus Iudicibus essent Clerici conueniendi.
- 29 Iurisdictione omnis temporalis ex lege Regia fuit in Principem Romanum translata.
- 30 Iurisdictione omnis residet in Principe tanquam infante.
- 31 Iurisdictione residet secundario in Magistratibus.
- 32 Intellectus l. vnica, C. de offic. Comit. sacri patrimon.
- 33 Milites habuere suos proprios Iudices competentes.
- 34 Iurisdictionem Collegij, aut negotiationis nõ valent declinare, qui sunt de illa.
- 35 Intellectus l. 1. C. de officio Magistr. militum.
- 36 Curiales, & priuati non poterant conueniri coram Magistro militum.
- 37 Iudex vnus non debet se intrromittere in iurisdictione alterius.
- 38 Fabricenses habuere proprios Iudices, & non poterant.

- terant coram alijs conueniri.
- 39 Decuriales Urbis Romæ non poterant, nisi coram Iudice Curie conueniri.
 - 40 Suarij debebant conueniri in foro Præfæcti Urbis.
 - 41 Præfæcti Prætorio auctoritas requirebatur ad incidendum arbores ex Luco Daphnes.
 - 42 Intellectus l. hac lege, C. de priuileg. sebol. lib. 12.
 - 43 Intellectus l. 4. C. de numerarijs, lib. 2.
 - 44 Militantes, & Magistratus militares nihil habent commune cum Curijs.
 - 45 Diuini non poterant exercere iurisdictionem extra metas territorij propriæ Ciuitatis.
 - 46 Auct. de administrantibus officia in sacris appellat. ponderatur.
 - 47 Auct. de deserv. foribus Ciuitatum, cap. 1. coll. 3. intellectus.
 - 48 Auct. de Præfæto Pisidia intellectus.
 - 49 Prætores diuersi fuere Romanorum tempore cum distinctus iurisdictionibus.
 - 50 Principis erat Romanorum tempore declarare in occurrentijs controuersia iurisdictionis, quæ esset Iudex competens.
 - 51 Intellectus l. 2. C. vbi Senatores vel clarissimi.
 - 52 Fisci cause habuere proprios Iudices.
 - 53 Iudex ordinarius, aut delegatus cognosci regulariter, an sua sit iurisdictione.
 - 54 Iudex multoties non cognoscit, an sua sit iurisdictione.
 - 55 Iudex cognoscit, an sua sit iurisdictione quando agit cum priuato, qui fuit citatus, & debuit comparere declinando.
 - 56 Disceptatio si sit inter partem, quæ negat iurisdictionem, & Iudicem, non cognoscit, si est sua iurisdictione.
 - 57 Iurisdictione si sit inter Iudices controuersa, neuter cognoscit, an sua sit, sed debet adiri superior, qui declarat, a quem spectat.
 - 58 Iudices duo delegati, vel Cõseruatoris Apostolici, si contendant, & certent de iurisdictione, debet decidit competentia in Romana Curia.

ARGVMENTVM.

¶ An tempore Romanæ Reipublicæ, Regnum, & Imperatorum Romanorum, in Vrbe, & Prouincijs eis subiectis, essent inter Magistratus competentia, vel controuersia iurisdictionis, & qualiter dirimi solerent.

CONSILIVM C.C.

Casione sumpta Tribunalis, sed iuncta competentiarum per suam Maiestatem Catholicam, iustissimè, ac prudentissimè instituta in hac Regia Curia, super dirimendis controuersijs, quæ in dies oridis controuersijs, quæ in dies oridis

ri solent inter eius Regia Tribunalia, cui inter alios Ministros sum deputatus pro Supremo Italiae Consilio, vti illius ex Regentibus vnus rogatus fuit, & requisitus ab Eminentiss. & Reuerendiss. Cardinali D. Antonio Zapata Inquisitore generalis.

Tom. 2.

nerali Hispaniarum, & de Consilio Status eiusdem Maiestatis, an Romanorum tempore essent similes controuersia; & qualiter dirimerentur, cui cum meas operas, & seruitia talia, qualia ex debito obligationis nunquam recusauerim, sequens dedi responsum.

Primo, quod nisi omnibus historicis, qui res Romanas literis mandarunt fides abrogetur, Regibus & Romæ imperantibus, antequam fuissent exacti, vt in l. 2. ff. de origine iuris, nullum à populo, neque Senatu Romano, Magistratum deligi, vel creati solitum, sed omnes à Rege pro sua in populum potestate fuisse creatos, ex Tito Liuio lib. 1. Dionys. Halicarnas. lib. 2. 3. & 4. Plutarcho in vita Romuli, Guillem. Barclai lib. 4. contra Monarchomachos, cap. 13. pag. 281. Stephan. Pighius lib. 1. annal. Romanorum. [Magistratum enim creatio summi Imperij est, specialem ac indiuiduam concessionem desiderans, quam Tit. Liu. lib. 1. decad. 1. de Romanis loquens legum sanctioni comparat Mar. Cutell. ad D. Sicil. Federic. Reg. cap. 57. not. 67. dicens nullo potiori medio probatum censi iurisdictionis vsum, quam per Magistratum creationem, vt ex Petr. Gregor. lib. 4. de Republic. cap. 5. num. 24. tradit. Item Cutell. decij. 20. num. 31. non enim potest iuris dicendi facultas etiam circa modica exerceri, nisi à Principe, qui ordinariæ, omnique iurisdictionis fons dicitur confertur, ex notatis in l. ex more, l. & quia, C. de iurisd. omn. iudic. neque enim translata iam in Reges potestate, quis priuatorum consensu magistratu fungi poterit, l. priuatorum, C. eod. tit. cap. significasti de foro compet. glof. vnica propè fin. in ca. Rodolphus de rescript. & verbo egerit, in cap. cum venisset de testib. lege enim Regia Augusti temporè translata, in vnum tantum populi potestatis translata fuit, & suum concessum Imperium, l. 2. §. nouissimè, ff. de orig. iur. l. 1. ff. de constit. Princip. §. sed & quod Principi, institut. de iur. natural. gent. & ciuili, vbi glof. & Syluest. Aldobrandin. in not. & in lectura ordinar. num. 15. Conan. lib. 1. commentar. iur. ciuil. cap. 16. num. 2. Anton. Gouean. lib. 2. variarum lectionum, cap. 30. eruditè suo more Amaya lib. 1. obseruat. 1. & qui ipsum referre Cutell. ad D. Sicil. Martini Reg. cap. 8. not. 7. n. 2.]

† Secundo, omnia iura semper prospexisse, ne iurisdictiones confunderentur, sed vnicuique ea, quæ illi compereret conseruaretur, l. nemo, C. de iurisdictione omnium iudicum, l. consulta, C. de testament. & sunt plures leges in Cod. Theodosiano, lib. 2. tit. 1. de iurisdictione. & vbi quis conueniri debeat, cap. sanè, cap. si Clericus laicum, cap. cum sit generale de foro competent. Speculat. lib. 2. par. 2. titul. de comp. iud. adit. August. Berol. cons. 74. num. 11. lib. 2. Petr. Gregor. syntagmat. iur. vniuers. lib. 49. cap. 1. num. 15. & in partitio iur. canonic. lib. 5. titul. 1. cap. 6. Adam Keller. lib. 2. de offic. iurisdictione. politico. cap. 24. pag. 557. & inter pragmat. Regni Neapoli. est titulus specialis de iurisdictionibus inuicem non turbandis, vbi Consiliar. iam Regens Scipio Ro-

uitus. † Vt enim Diuus Gregorius scripsit Romano

lib. 3

de-

defensori Siciliae, lib. 9. epist. 32. Iurisdictio sua si unicuique non servatur, quid aliud agit, nisi ut per eos, per quos Ecclesiasticus custodiri debuit ordo confundatur, ut habetur in cap. pervenit 39. in fine 11. quest. 1. & obseruat nouissimè Narbona in l. 59. tit. 4. lib. 2. noua Recopilation. glof. 1. à num. 1. Pro quo facit l. 2. C. de executor. & exactor. lib. 12. vbi Imperat. Arcadius, & Honorius scribentes Andromacho P. V. dixere: Quicumque ex Palatio nostro, cuiuslibet tituli ad Prouincias commea- uerit, compulsor, exactor, admonitor, portitorve pre- cepti agens in rebus, vel Palatium, vel apparitor il- lustrum potestatum, hoc tantum potestatis arripiat, quod mandatum Curiae suae specialiter approbat, nec quod inuicem alteri fuerit Collegij iure pre- sumat, nedum hoc sibi inuicem mutui officij licentia partiuntur, agant cuncti, quod singulis credebatur, & ibi glof. fin.

† Tertio, quod in hac Magistratum matre- ria, initio Itali de Romanis benemeriti, post Ro- manos optimam legem acceperunt, post Italos Prouinciales, Claudius apud Cornel. Tacitum lib. 2. annal. Plebeius Magistratus post Patricios, Latinos post Plebeios, caeterarum Italiae gentium post Latinos, exterorum post Italos extitisse, me- morat Franc. Broeus in §. 1. Instit. de excusatione tutorum, num. 5. pag. 158. Guido Pancirol. lib. 2. thesauri variar. lect. pag. 152. Octau. Amarin. in l. cum Praetor, §. iudicem dare, num. 7. ff. de iudic. Car- rol. Sigon. lib. 2. de antiquo iure Prouinc. cap. 1. & sequentibus, Bulenger. lib. 1. de Imperio Roman. cap. 5. & sequentibus. [Plerumque enim, & ipsi Latini Magistratus eligebantur: & ex ea causa ius Ciuitatis Romanae, non tantum ius Latij dice- bantur habere, quod & Alconius Pædianus ad M. Tullium, in orat. in L. Pisonem scripsit, ut ob- seruat D. Praeses Couarruu. lib. 3. variarum, cap. 1. num. 11. dicens, quod erant ipsi Latini, sicut Ro- mani à uicigilibus multis, & tributis capitatio- nibusque immunes, & hoc fuisse ius Latij, & ius Italicum, & Ciuitatis Romanae, cuius iuriscon- sulti plerumque meminere, quod & alia iura cõ- plectebatur, scilicet ut Cuius hic Romanus flagris subijci ex delicto non posset, Actor. Apostol. cap. 22. tamen si quandoque ius Romanae Ciuitatis pluribus nationibus datum fuerit honoris potius causa, & ut aliqua consequerentur commoda, non tamen ea omnia, quae uerè, & naturales Ci- ues Romani obtinebant.]

† Et licet ciuium Romanorum ius, quod prius solis Italici communicatum fuerat, ut tradit Carol. Sigon. lib. 1. de antiquo iure Italiae, cap. 4. & 21. Lucius Florus in epitome Tit. Liuij, lib. 80. di- cens: Italiciis populis à Senatu Ciuitas data est, Ale- xand. ab Alexandro lib. 4. diar. genial. cap. 10. vbi Andr. Tiraquel. in annot.

† Ad alias fuerit Ciuitates extensum, l. 1. & l. ult. ff. de censibus, Franc. Broeus in §. per traditio- nem, pag. 250. Instit. de rerum diuisione, Barbos. in l. 2. §. legatis, à num. 20. ff. de iudic. Gutierrez. lib. 3. practice, quæst. 13. num. 4. & sequentibus, Galganet. lib. 2. de iure publico, num. 12. & sequentibus, Pereira

decif. 2. Portugal. num. 13. Boer. decif. 13. num. 25. cum prius parcissimè concederetur, & aliquando magno pretio, ut constat Actuum Apostolorum cap. 22. vbi cum Tribunus interrogasset D. Paulum: Dic mihi si tu Romanus es? & ille dixisset etiam, respondit Tribunus: Ego multa summa Ciuitatem hanc consequutus sum. [Cornel. Tacit. lib. 3. an- nal. inquit, quod Ciuitas Romana rarò dabatur, nec nisi uirtutis pretium erat.] Suetonius Tran- quill. in August. cap. 40. Liuiæ pro quodam tributa- rio Galliae roganti Ciuitatem negauit, immunitatem obtulit, affirmans se facilius passurum sisco detrahi aliquid, quam Ciuitatis Romanae uulgari honorem. Idem Sueton. in Claudio cap. 25. dicens, quod Ciuitatem Romanam uisurpantes in Campo Mar- tio securi percussit, Alexand. ab Alexand. decif. c. 10. vbi Tiraquel. Bernard. Alderete lib. 1. de ori- gine lingua Castellanae, cap. 4. pag. 29. & 30. Onu- phr. Panuin. de Romano Imperio, cap. de iure Ciui- tatis Romanae. [Cuiac. lib. 10. obseruation. cap. 35. Couarruu. lib. 3. uariarum, cap. 1. num. 8. uerj. Tri- bum emi, & num. 11. vbi citat Volfang. Lazium de Republic. Roman. lib. 12. cap. 1. Salzedo ad l. 66. tit. 4. lib. 2. Recop. n. 96. & 97.]

† Postea ut ait Vlpian. in l. in orbe, ff. de statu homin. ex constitut. Antonini Imperat. Ciuitas Ro- mana, & sic ius Ciuium Romanorum commu- nicatum fuit omnibus subditis Romano Imperio, Imperat. Iustin. in Authent. ut liberti de caetero, §. fin. collat. 6. dicens: Sicut enim Antoninus Pius cognominatus (ex quo etiam ad nos appellatio hæc peruenit) ius Romana Ciuitatis, prius ab uno quoque subiectorum petiit, & taliter ex his, qui uocantur peregrini ad Romanam ingenuitatem de- ducens, hæc ille omnibus in commune subiectis dona- uit, D. Augustin. lib. 5. de Ciuitate Dei, cap. 17. di- cens: Nonnè Romanis, & caeteris gentibus una es- set, eademque conditio? Praesertim si mox fieret, quod postea grauissimè, atque humanissimè factum est, ut omnes ad Romanum Imperium pertinentes, societa- tem acciperent Ciuitatis. Et Romani ciues essent, ac si esset omnium, quod erat paucorum tantum. Vbi Hispanus noster Ludouic. Viues in annotat. decif. cap. 17. ait: Totum denique Imperium donatum est iure Ciuitatis Romanae, non tamen facit mentio- nem Constitutionis Antonini, quæ satis confere- bat loco Diui Augustini, quem interpretabatur, & obseruat Anton. Auguit. ad l. 6. ff. de excusat. tutorum, Cuiac. in notis ad l. 1. C. de uuln. & in quo loco, lib. 10. Ioan. Orosc. in decif. l. in orbe, Pincel. in rubric. C. de bonis matern. 2. par. num. 11. Barbo- sa in l. 2. §. legatis, num. 20. & sequentibus, ff. de iudic. Alciat. in l. hostes 118. num. 3. ff. de uerborum si- gnificatione. [Et ad Antonini constitutionem, in- quit D. Ioannes Baptista de Larrea decif. Granat. 62. n. 6. spectare uerfus Rutilij Numitiani de Ro- ma in Itinerario lib. 1.

Fecisti patriam diuersis gentibus unam, Profuit iniustus se dominante capi. Dumque offers, uictis proprij consortia iuris, Urbem fecisti quæ prius orbis erat. Forner. lib. 2. selectarum, cap. 13. Cuiac. lib. 4. ob- ser-

seruat. cap. 5. Anton. Faber in Iurispudentia, lib. 1. tit. 9. princ. 2. illatio 1. Donel. lib. 2. commentar. cap. 16. vbi Ofuald. in notatis, lit. H. & alij adducti per dictum D. Ioannem Baptist. de Larrea supra, & Dom. Franc. Amaya lib. 1. obseru. iuris ciuilib. cap. 1. num. 85. Alciat. lib. 2. diffunctio. cap. 22. & lib. 4. Parergon iuris, cap. 5. glof. uerbo Romanorum, in 9. sui, in ist. de patria potestate, D. Gabriel Pereira di- cta decif. 2. num. 13. Alderete decif. cap. 4. pag. 29. dicens, quod Orbis Romani appellatione nun- cupabantur, & comprehendebantur omnes Pro- uinciae Romani Imperij ex uisitato modo loque- di illorum temporum, l. 2. C. de iure iurand. pro- pter calumn. dando, ibi: In omni orbe terrarum, qui Romano Imperio suppositus est, l. 2. C. de eunuchis, ibi: Si quis in Orbe Romano eunuchos fecerit, Diu. Hieronym. in epistol. ad Demetriadem, Eutrop. lib. 8. Orbem terrarum circuiuit, & multa edificauit, intelligens de Orbe Romani Imperij, Aurel. Caf- siodorus lib. 3. uariarum, epist. 52. Varijs Augusti si- quidem temporibus Orbis Romanus agris diuisus, censuque descriptus est, quomodo intelligitur illud D. Lucæ cap. 2. Factum est autem in diebus illis, exijt edictum à Cesare Augusto, ut describeretur uniuersus Orbis. [Hæc descriptio prima facta est à Præfide Syriae Cirino, cuius meminere Paul. O- rosc. lib. 6. cap. 20. Episcop. Gerundenis lib. 10. Pa- ralipomen. rerum Hispaniae, cap. fin. Anton. Que- sada cap. 17. num. 16. & Pons de Icart. in lib. de ma- gnitud. Ciuitat. Iarraconens. cap. 3. nam intelligi- tur de Orbe Romano, id est Romanis tunc tem- poris subiecto.] Idemque Calsiodor. lib. 10. epi- stol. 8. ad Iustinianum Augustum, ait: Decet enim, ut & ipse Orbis in uiamine uostro splendeat, & in l. 5. tit. 18. lib. 9. Cod. Theodosiani, dicitur: Nullam partem Romani Orbis, idem Diu. Hieronym. in proem. lib. 2. epist. D. Pauli ad Galathas: Et caetera magis por- tenta, quam numina in aliqua parte Romani Orbis audiuit, & Ausonius loquens de Ciuitate Viennæ pag. 200. ait:

Per quem Romani commotio suscipit Orbis. Saluianus lib. 7. de gubernat. Dei, pag. mibi 227. vbi ait: Totus Romanus Orbis, & miser est, & luxurio- sus, passimque apud Paul. Oroscum, & alios illo- rum temporum auctores, talis loquendi modus reperitur, obseruantque eruditè pro uera lectio- ne dicit. l. in Orbe, Alciat. lib. 2. diffunct. cap. 21. Pra- teius de uerbis iuris, uerbo Orbis, Brisson. lib. 13. de uerborum significat. eodem uerbo, pag. 468. Anton. August. lib. singulari ad Modestian. post emendat. pandectar. pag. mibi 291. Iacob. Cuiac. super no- uella 78. in fine, Hieronym. Cagnol. in l. 2. uersic. quod ad Magistratus, num. 229. ff. de orig. iur. Aeg. Hipp. lib. 2. de excidio Urbis Hierosolymis. cap. 9. In ipsorum enim nomen elementa etiam transferunt, in quos etiam transfuit Orbis terrarum, qui Romano Imperio clauditur, & definitur. Denique à pleris- que Orbis Romanus appellatur, Maiorag. lib. Miscellan. cap. 4. vbi ostendit quod Orbem pro ditio- ne, & imperio uisurpatum antiquis temporibus, sic Quid. lib. 8. Metamorph. ius Minois persona ait:

Cerè non patitur Iouis incunabula Creten, Qui meus est Orbis tantum contingere monstrum. Similiter quoque Plinius lib. 12. natur. hystor. cap. 12. uocem hanc pro Regione accipit, Lexicon Iuridicum Ioannis Heidelbergensis eodem uerbo. Marc. Tull. in orat. pro Plancio, ubi ait: Stant enim omnes debemus, tanquam in Orbe aliquo Republica eam deligere partem debemus, ad quam nos illius utilitas, salusque conuerterit, idem ad Atticum lib. 2. epist. 10. Festiud mibi crede, & minore sonitu, quam putarem Orbis hic in Republ. est conuersus ci- uis omnino, quam potuit id culpa Catonis. Et eodem lib. epist. 31. Equidem sperabam sic Orbem Reipubl. esse conuersum, ut uix sonitum audire, uix impres- sam orbitatem videre possemus, Plin. dicto lib. 12. cap. 3. In nostro Orbe proximè laudatur Syriacum. Et cap. 5. Nunc eis exponam, quas mirata est, Ale- xandri Magni uictoria, Orbe eo patefacto. late Ro- bert. Stephan. in thesauro lingua Latinae, eodem uerbo.

† Orbis autem Romanus, quam latè pateret constat ex traditis per Onuphr. Panuin. lib. de Ro- mano Imperio, Strabonem lib. 17. Geograph. Budæ lib. 3. de asse, pag. 302. & lib. 4. pagin. 378. Iustus Lipsius de magnitudine Romana, lib. 1. cap. 3.

† Huius Romani Orbis Roma habebatur me- tropolis, quo nomine eam appellat S. Athanas. in sermone ad omnes solitariam uitam agentes, dicens: Neque reuerentia ducti sunt, quod Apostolicus thro- nus esset, neque uillo respectu, quod Roma metropolis Romani Orbis, Iulius Cæsar Bulengerius lib. 2. de Imperio Romano, cap. 5. pag. 315. vbi etiam addu- cit Martian. Heracleotes lib. de Situ Orbis, & Se- nec. lib. de consolatio. ad Albinam, cap. 6. in nomine Domini, C. de offic. Praefect. Praetor. Afric. Farinac. tom. 1. quest. 7. num. 12. [Et de Constantinopoli dicta noua Roma, Sidonius Apollinar. in panegy- rico. Regina Orientis Orbis Roma uui. Saluianus Mafiliensis Episcopus lib. 7. de gubernat. Dei, seu de prouidentia. Carthago uniuersarum Africae Vr- bium Princeps, & quasi mater, & in Africano Orbe quasi Roma. Ioan. Sauarus in commentarijs ad C. Sidonium Apollinar. lib. 1. epist. 11. pag. 82.]

† Vnde & communis patria fuit dicta, l. Ro- ma, ff. ad municip. & de incolis, l. sed & reprobari 7. ff. de excusatio. tut. or. Antonius Augustin. in loco proximè citato, Aegid. Boss. in praxi, titulo de foro competent. num. 75. Alciat. dicto lib. 2. diffunctio. cap. 21. & lib. 4. parergon iuris, cap. 5. Goffred. in l. si quis filio, §. eius, qui, num. 10. & 11. ff. de iniusto rupto, Stephan. Gratian. tom. 3. discept. forens. cap. 569. num. 14. & 15. Marian. Socin. conf. 148. nu- 8. uolum. 3. Pereira decif. Portugal. 2. nu. 13. Marc. Tull. in oratio. 2. de Lege Agraria, dicens: Verè Ro- manum esse omnium nostrum patriam, Restaur. Cas- stald. tractat. de Imperatore, quæst. 105. num. 8. Al- beric. de Rosat. tractat. de statutis, quæst. 90. num. 5. Nicol. Festasius tractat. de estimo, & collect. cap. 3. num. 45. Anton. Guib. Costan. tractat. de matri- mon. uerj. secundum, num. 12. Gabriel. Palæot. de notis, & spurjjs, cap. 3. num. 6. Plinius lib. 35. c. 5. ap-

appellauit Romanam vnam esse cunctarum gentium in toto Orbe patriam, Athan. lib. 1. de ipso phislar. cap. 15. Bulenger. ubi supra, dicens, Romanam à Modestino communem patriam appellari, prout & à Marc. Tull. in orat. 2. contra Rullum, non quòd in temporis omnes Romani Imperij subditi Ciuitati donati essent, id enim, ut supra dictum est, præstitum fuit aliquod post annos, dicta l. in orbe, Anton. Augustin. de nominib. propr. cap. 3. pag. 302. l. 1. in Lusitania, ff. de censibus. Sed quòd in eam Urbem, velut in communem patriam omnes gentes confluere, quæ mente intelligi valet Plin. diæt. cap. 5. & Couarr. in practica. quæstion. cap. 5. num. 1. dum citat Alciat. diæt. cap. 21. Gratian. tom. 3. cap. 569. num. 14.

14 Nec alienum est, quòd Relegatus non poterat Romam morari, licet hoc sententia comprehensum non esset, quia omnium est patria, sed neque in Ciuitate, in qua versatur Princeps, vel per quam transit, eis enim dumtaxat Principem intueri licet, qui Romam ingredi possunt, est enim Princeps pater patriæ, verba sunt L. C. Calistrati in l. relegatus 19. secundum impressionem Venetam, ff. de interd. & releg. conferuntque tradita per Bulenger. de Imper. Rom. lib. 1. c. 17. D. Confiliat. Scipio Rouitus super pragm. Regni Neapol. tit. de contumaciis, n. 8. 9.

15 Initio autem Romanæ Reipublicæ Magistratus solummodo cognoscebant de causis, & differentijs ciuilibus, Robert. Aurel. lib. 4. sententiar. iuris ciuil. cap. 22. Eguinarius Baro de iurisdic. & imperio, pag. 42. & seq. Iacob. Menoch. de imperio, & iurisdic. cap. 2. n. 21. Millian. de iurisd. & imper. cap. 1. num. 12.

16 Non autem in criminalibus, quarum cognitio, & punitio censebatur extraordinaria, l. vltima, ff. de priuat. delict. l. vltim. ff. de furtis, & idem illarum iudicium non habebat præfixam certam formam, nec erat commissum certo magistratui, quia initio Romanus Populus penes se solum retinuit facultatem istam, & cum casus occurreret, ut de aliquo crimine ageretur, creabat quæstores, qui non seruato certo ordine cognoscerent, l. 2. §. exactis deinde regibus, ff. de origine iuris, quamuis postea Crescente Populo, potestas animaduertendi in facinorosos concessa, fuit aliquibus ex Prætoribus, demumque Urbis Romæ Præfecto, dicta l. 2. §. deinde Cornelius, l. 1. ff. de officio Præfecti Urbis, tractat latè Carol. Sigon. de antiquo iure ciuili Romanorum, cap. 20. de Magistratibus, L. Fenestella (seu verius) Andreas Dominicus Floccius de Magistrat. Romanorum, lib. 2. cap. 5. de Duumviris capitalibus, & cap. 19. de Prætoribus, Pomponius Lætus eodem tractat. cap. 6. & 7. [Salzedo ad l. 25. tit. 17. lib. 2. Recopilationis, num. 2.] Iulius Cæsar Bulenger. lib. 3. de Imperio Romano, cap. 1. de Præfecto Urbis,

17 vbi ex Dione Calsio lib. 52. memorat, hunc Magistratum ordinatum ab Augusto consilio Mæcenatis institutum, ut causas capitales omnes, paucis exceptis in Urbe, & extra vsque ad centesimum lapidem iudicaret, & Arius lib. 5. cap. 27.

de iudicib. rerum Capitalium, scilicet Quæstoribus, & in Codice Theodos. lib. 6. tit. 9.

18 Itaque tam Romæ, quam in Prouincijs ei subiectis erant plures, diuersique Magistratus, qui in rebus eis à Principe, vel Republica commissis generaliter, vel specialiter competentes habebantur, l. si conuenerit, l. cum quadam puella, ff. de iurisdictione omnium iudicium, l. ex quacunque 2. ff. si quis in ius vocat non ierit, l. duo 28. ff. de re iudicat. l. cum precibus, C. de probatio. l. 1. C. de aditionibus actionibus, l. tutela 7. C. de testament. tutela, l. 1. C. de tutor. & curator. l. 1. C. quando dies legati cadat, & quam plures alia apud Briffon. lib. 3. de verborum significatione, verbo competens iudex, & tractans de tribunali competenti iur. Consult. Vlpianus in l. sed & hæ. 35. §. non solum, ff. de procurato. ait: Debet absentem defendere in competenti tribunali, & eadem Prouincia, ceterum cogi eum etiam in Prouinciam de Roma abire, vel de contrario, vel à Prouincia in aliam Prouinciam, & defendere durum est, Steph. Gratian. in præf. tomo 1. disceptat. forens. num. 66.

19 Tituli omnes, qui sunt lib. 1. Digestorum à Titulo 10. qui est de officio Consul, scilicet de officio Præfecti Prætor. de officio Præfecti Urbis, de officio Quæstoris, de officio Prætorum, de officio Proconsulis, & Legati, de officio Præfecti Augustalis, de officio Præsidis, de officio Procuratoris Cæsaris, de officio Iuridici, & in eisdem ferè, & alijs titulis, quorum fit mentio in Codice Iustiniani in titulo, vbi de crimine agi oporteat, & decem sequentibus, in quibus non aliud tractatur, nisi de iurisdictione vnicuique eorum tangente, cuius exercitij respectu sunt competentes, & alij non, & ita l. finalis, ff. de officio Præfecti Urbis, tractans de eius iurisdictione dixit: Præfectus Urbis cum terminis Urbis exierit, potestatem non habet, Hippol. Marfill. conf. 110. num. 2. vol. 2.

20 Fuere etiam Ædiles duo ab initio ex plebe constituti, qui ædibus præsent, in quibus omnia scita sua plebs deferebat, qui & ædes sacras, & priuatas procurarent, Pompon. Lætus ubi supra cap. 20. vnde & viarum Romæ, & conuiciorum oppidorum ad eam peruenientium cura eis fuit demandata, l. 1. ff. de via publica, Marcus Tull. in oratio. Philipp. 9. Carol. Sigon. diæt. cap. 20. de Magistratibus ad finem, Petrus Gregorius lib. 2. de Republic. cap. 10. num. 4. & Andr. Domin. Flocci. ubi supra cap. 13. ex quo l. 2. §. iisdem temporibus, ff. de origine iuris, constat, & Ædilium nomen sortitos, à sacrarum ædium, quam gerebant cura, & cum duo ab initio essent è Plebe, duo alij ex numero Patrum additi fuere, qui & curules dicti, Theophil. in §. præterea, inst. de iure natural. gent. & ciuili. Postremo duos alios Ædiles, qui frumento præsent Cæsar adiecit, qui à Cerere Cereales appellati sunt, ut ait Dion Calsius lib. 42. & Pomponius in diæt. l. 2. §. deinde Cornelius, Brillon. lib. 1. de verborum signific. verbo Ædiles.

21 Tractarunt de hac materia competentia 26 iurisdictionis iur. Consult. non in vno loco, nam in

in titulo ff. de iudicij, & ubi quisque agere, vel conueniri debeat, l. 2. §. sed & si, Vlpianus dixit: Sed & si dubitetur, verum in ea quis causa sit, ut domum reuocare possit, nec ne ipsi Prætor debet causa cognita statueret. Et in l. si quis eodem tit. dixit: Si quis ex aliena iurisdictione ad Prætozem vocetur, debet venire, ut & Pomponius, & Vindius scripserunt, Prætoris est enim æstimare, an sua sit iurisdictione, vocati autem non contemnere auctoritatem Prætoris, Menoch. consil. 824. num. 8. vol. 9. Et idem respectu hæredis, l. hæres absens, l. is, qui Roma, ff. ead. & ibi latissimè Perr. Barbosa, confertque l. vnicia, C. quando Imperator inter pupill. & viduam, de qua Couarr. in præf. cap. 7. n. 1.

22 Quare Imperatores non solum declararunt circa competentiam iurisdictionis Ecclesiasticæ, scilicet respectu personæ conuentæ, puta si esset Clericus, & Monachus, ut in titulo C. de Episcop. & Cleric. vbi Authent. nullus, deducta ex Authent. de sanctis. Episcop. §. sed neque, collat. 9. dicit: Nullus Episcopus inuitus ad ciuilem, vel militarem iudicem in qualibet causa producat, vel exhibetur, nisi Princeps iubeat, iuncto Authent. ut Clerici apud proprios Episcopos conueni. in princip. versic. ut si quis, collat. 6. constitutio. 11. Authent. de Monachis, & Asceterijs collat. ead. Authent. Clericus, Authent. statutus, C. de Episcop. & Cleric. sic & Theodoricus Rex scribens cuidam Petro Episcopo apud Calsiodor. lib. 3. variarum epist. 37. inquit: Quoniam causarum vestrarum qualitas, vobis debet Iudicibus terminari, statuerunt enim idem, quòd hac in parte canonicæ sanctiones, cap. si diligenti, cap. significasti de foro competent. cap. seculares eodem tit. lib. 6. Oldrad. consil. 83. Rebuff. ad leges Gallicas, par. 3. tit. ut laici non conueniantur coram iudic. Eccles. num. 2. Stephan. Gratian. tom. 2. discept. cap. 238. n. 41.

23 Respectu etiam temporalis iurisdictionis, cum omnis iurisdictione ex lege Regia in Principem Romanum fuisset translata, l. 1. vbi DD. ff. de constitutio. Princip. glof. 2. in cap. lex, distinct. 2. Barbof. in l. 2. §. legatis, num. 18. ff. de iudicij, Pancirol. lib. 2. variar. lectio. cap. 69. pag. 259. [Tapia decif. 1. num. 3.]

24 Principaliterque resideret in Principe, tanquam in fonte, cap. 1. que sunt regalia in vrbibus feudorum, Petr. Gregor. de Republic. lib. 26. cap. 7. num. 9. Cagnol. in diæt. l. 2. ff. de origine iuris, num. 190. Petr. Gregor. de concess. feud. 2. par. quæst. 2. Belluga in speculo Princip. rubric. 22. num. 1. Crauet. consil. 338. num. 1. Franch. decif. 517. num. 2. [Tapia diæt. decif. 1. num. 4. & in comment. ad rubr. ff. de constit. Princip. cap. 4. n. 10.]

25 Et secundario in Magistratibus, quibus eam mandabat, l. 1. §. qui mandatam, ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictione, l. iudicium soluitur, ff. de iudic. DD. maximè Decius in l. 1. ff. de iurisdictione omnium iudicium, Menoch. consil. 230. num. 106. vol. 3.

26 Ideò certante vno Magistratu cum alio, super iurisdictionis exercitio, non cognoscit vnus ex eis, an sua sit iurisdictione, prout euenit quòd

agitur cum priuato; sed ad eundem est Princeps, vel Iudices deputati ab eo super similibus competentijs, seu controuersijs iurisdictionum deputatis, de quo sunt plures Cæsarium constitutiones: Impp. enim Honorius, & Theodosius scribentes Simplicio Proconsuli Asiæ in l. vnicia, C. de officio Comitum sacri patrimon. ita statueret: Officium Helleponti Consularis alterna recordationis Patrem Serenitatis nostræ adiit, & expositis incommodis, quibus à Vicariis apparitoribus agebatur orauit sub tua sublimitate agere potestate, cuius allegationes humana, proclinius pium Principem commouerunt, quod & Nos obtinere censuimus.

27 In l. officium 12. ff. de re militari, agitur de competenti militum iudice, de quo etiam l. tam collatores, C. eodem titulo, lib. 12. vbi Imperat. Anastasius scribens Ioanni Magistro milit. prohibuit, milites coram eo pulsari, qui apud excelsum Magisteriam per Orientem accusati fuissent, in hæc verba: Quoniam verò comperimus, quosdam temerario animo, atque iniquo proposito antequam tempore, certos de memoratis militibus, tam in iudicio sublimitatis tue, quam apud excelsum magisteriam per Orientem potestatem in accusationem deduxisse, & eosdem eodem tempore ad diuersa quoque protraxisse iudicia, diuersaque super iisdem personis, iisdemque causis, & negotijs prolatas fuisse sententias, ne postea nihilominus, tanta contra milites nostros insidia, tantaque confusio querelis, quas eis ingeri contigerit, generentur, nemini liceat apud sedem magnitudinis tue accusatione contra militem, seu milites presentiales deposita conuentio, neque oblata eundem, vel eosdem, criminaliter, vel ciuilitè per iustitiam virorum spectabilium Iudicium, vel Ducum inquietare, &c. Et in l. magisteria, C. de iurisdictione omnium iudicium, & toto titulo, C. de officio magistri milit. Petrus Gregor. lib. 11. de Republic. cap. 9. num. 1. & 5. & syntagmat. iur. vniuers. lib. 17. cap. 2. num. 9. & lib. 47. cap. 18. a num. 3. Iudor. Molcon. lib. 2. dilucid. iur. ciuil. dilucid. 14. de diuers. offic. num. 17. Galgan. lib. 4. de iur. public. tit. 16. nu. 64. [Solozan. de gubernatione Indiarum, lib. 2. cap. 31. nu. 9. & lib. 4. cap. 10. num. 36.] & in l. fin. C. de iurisdictione omnium Iudicium, cautum est, quòd qui sunt de aliquo collegio, vel negotiatione, iurisdictionem eius, qui Collegio præstet, recusare non possunt, possint etiam sub Præfectibus, aut militibus iudicibus alijs competentibus conueniri, Abb. in cap. ex literis, num. 7. de constit. tit. l. 1. tit. 4. par. 3. Sic in l. 1. C. de offic. magist. milit. 33 dixere Imperat. Valentinian. Gratianus, & Theodosius: Viri illustres Comitum, & Magistri peditum, & equitum in Prouinciales nullam penitus habeant potestatem, nec amplissima Præfectura in militares viros, & iidem Impp. Honor. & Theodos. in l. precipimus, C. de offic. militar. iud. dicentes: Precipimus, ne quando Curiales, vel priuata conditionis homines ad militare exhibentur iudicium, vel contra se agentium actiones excipiant, vel litigare in eo cogantur, l. nemo eod. tit.

28 Iustinus Imperator in l. consulta Diualia 23. 37 C. de testament. agens de testamentorum infirmatione

tionem coram competenti Iudice faciendam, & non aliter valere, inquit: Repetita promulgatione non solum Iudices quorumlibet Tribunalium, verum etiam defensores Ecclesiarum, quos turpissimum intimatio- nis genus irreverserat, premonendos censemus, ne rem attingant, quae nemini proferus omnium, secundum constitutionum praecipua, quidem census Magistrorum competit, absurdum est, namque si promissis & scri- ptis verum turbentur officia, & alij creditum, alius subtrahat, & habetur iisdem verbis in l. repetita 40. C. de Episc. & Cler. obseruant iacob. Cuiac. in l. 7. §. 6. ff. de pact. Roffred. tract. de libel. par. 6. tit. vtrum alicui possint duae praebende dari, nu. 4. Ioan. Petr. Sord. conf. 56. n. 3. lib. 1. & concernit ratio l. 1. C. de compens. ibi: Atque hoc iuris propter confusio- nem (vitandam ait glof. ibi) diuersorum officiorum seruandum est.

38 † Similiter Imp. Leo, & Anthemius in l. eos, C. de fabricens. lib. 1. i. dixere: Eos, qui inter fa- bricenses sacrae fabricae sodiati sunt, vel eorum vxores, aut filios, qui itidem inter fabricenses militares dicantur, non aliter pulsare volentibus respondere praecipimus, nisi in iudicio tunc sublimitatis, ad cuius iurisdictionem, potestatemque pertinent, neque eos post stipendiorum finem, & militia super euilibus, & curialibus muneribus, quibus nullo modo subiacere monstrantur a viris clarissimis Receptoribus Pro- uinciarum, vel eorum officijs, praeter licitum inqui- tari.

39 † Imp. Valentinian. Theod. & Arcad. in l. 1. C. de decurialib. Urbis Roma eod. libro, dicunt: Si quis decuriam de auferendis priuilegijs putauerit lite pulsandum, intelligat Curia debere interpellare

40 Iudicem; l. 2. C. de suarijs eod. lib. disponit: † Quicquid ex corporibus suariorum, sine excipienda neces- sitate litis adhibitis, sine inferenda voluntate pro- uocatus iudicium voluerit experiri, fori urbani au- ditorium praestoletur.

41 † Facit omnes, C. de cupress. ex Lucio Daph- nensi, lib. 1. vbi prohibetur omnibus Iudicibus cuiuscunque dignitatis absque permisso Praefec- ti Praetorio arborem ex Lucio Daphnensi An- tiochenae Ciuitatis praescindere, † h. hoc lege, C. de priuileg. scholar. lib. 12. vbi qui militauit in aliqua militia, stipendijs decursis factus fuit primicerius in causis ciuilibus coram magistro officiorum tantum cogitur respondere, in criminalibus ve- ro coram moderatoribus Provinciarum; l. eos, C. de apparitor. magistr. milit. eod. tit.

42 † Imp. etiam Valentinian. Gratian. & Theo- dos. A. A. A. scribentes omnibus Receptoribus Pro- uinciarum, in l. 4. C. de numerarijs, lib. 12. dixere: In Proincijs singulis duo numerarij, qui & tabu- larij collocentur quoad vnam fscalis arcae ratiocini- um, ad alterum largitionales pertinere tituli iu- beantur, hoc scituri, quod si ex alterius quicquam actibus ad alteram partem illicita fuerit usurpatio- ne translaturus, is, qui culpam Iudicis dissimulatione texerit, grauissimo sit supplicio subrugandus.

44 † Sic in l. militarijs, C. de decurionibus, lib. 10. cautum erat, quod militantes, & eorum ma- gistratus nihil haberent commune cum curijs, &

curialibus, & si eos offenderint puniuntur mul- ta decem auri librarum, † & in l. Duumvirum 45 53. eodem tit. dicitur: Duumvirum impendit non liceat extollere potestatem extra metas territorij pro- priae Ciuitatis, Guid. Pancirol. lib. 1. Variar. lect. cap. 4.

Imperator Iustiniano idem maximè fuit cura, vt ex pluribus illius Nouellis, sine Authenti- cis Constitutionibus constet, † nam in Authent. de administrantibus officia in sacris appellat. in pra- fat. collat. 3. dixit: Causa verò nobis non incongrua visa placuit, & interim quoniam Paphlagonia, & Honoria, diuersa prius Iudices duos, in vnum, eun- demque redacta sunt Praetoris nomen suscipientem, hoc indubitatè placuit, schema tuo competere cingu- lo, & in omnibus Capitulis dictae Auth.

† Sic in Authent. de defensor. Ciuit. cap. 1. coll. 3. 47 cauetur, vt nulli incolarum, & si honoratus sit magnificentissimorum illustrium dignitate, nec si militiam habeat honestam, neque si proferat priuilegium suum ex diuinis formis, vel si prag- matici sint collati licere defensoris ordinationem declinare.

† Et in Auth. de Praefide Pisdia, collat. 4. dixit: Romano praeterea nomini dignitatem addentes, & 48 videntes, quod duplici in asperiores Prouincias ma- gistratu ad hunc vsque diem destinato, neuter ad ple- num sua sorte contentus fuerit, sed ex ea causa per quasdam nostras Prouincias, in quibus tam euilibus, quam militaris magistratus existit, semper inter se rixentur, semper pugnent, non quo fabulatis boni ali- quid faciant, sed quo eos magis atterant, de refore pu- tauimus, si vtrumque magistratum tam ciuilem, quam militarem, in vnam formam contrahamus, imponamusque denuò ei, qui hanc potestatem habebit appellationem Praetoris, vt idem & militarijs co- pijs, quae per Prouincias sunt, secundum cognomen- tum antiquitus illis impostum praecat, & praescia- tur legibus, siquidem & hoc initio Praetorum erat proprium, & c.

† Idem cauetur in Authent. de Praetore Lico- niae, & hae nos promouerunt, Authent. de Praetore Thraciae, & at cum ambas vices quidem impleant, hic quidem gloriosissimorum Praefectorum, ille verò ma- gnamorum magistrorum militia nunquam tamen inter se consentiunt, & c. Prosequiturque per to- tam constitutionem. Et in sequentibus de Comit- te Isauriae, de Gubernatore Hellepontii, Authent. vt differentes Iudices, cap. 1. Authent. de moderatore Arabia, cap. 2. versio. non igitur communionem, col- lat. 8. Authent. de Proconsule Palestina, cap. 3. ibi: Eruntque omnino inter se distincti officijs spectabi- lis locorum Dux, & is, qui proconsularem gerit ma- gistratum, collat. 8. Auth. de Praetore Sicilia, [Sal- zedo ad l. 63. tit. 4. lib. 2. Recopilationis, num. 13.]

† & ita satis, superque constat, ad Principum, & Imperatorum munus pertinuisse competentias iurisdictionum dirimere, & euilibet magistratu metas, & normam praefinire suae iurisdictionis, de quo etiam apparet l. 1. & sequentibus, ff. de quibus rebus ad eundem iudicem eatur, l. 1. C. vbi Se- nator, vel clariss. l. 1. C. ne liceat potentioribus, l. vlt. C. de

C. de cohortalibus, l. 1. & l. vlt. C. vbi de ratiocin. agi oport. l. militibus, ff. de custod. reor. Authent. qua in Prouincia, C. vbi de crimin. agi oport. latè Hottienf. in summa, tit. de foro competent. Aegid. Boll. in pra- xi eodem tit. † estque bonus text. in l. 2. C. vbi Se- natores, vel clarissimi, vbi dicitur: Senatores in pecuniarijs causis, suè in hac alma Vrbe, suè in subur- banis degunt, in iudicio iam praetoriane, quam ur- bicariae praefecturae, nec non magistri officiorum, quo- ties tamen ad eum nostra pietatis emanauerit iussio, in Prouincijs vero vbi laudem fouent, aut vbi maio- rem honorum partem possident, & assidue versantur respondebunt, vt obseruat Ioan. Francisc. de Ponte de potest. Proreg. tit. 7. de assensib. Reg. §. 7. num. 29.

51 † facit etiam l. fin. C. vbi causae fiscales, ibi: Nec al- terius, quam tui culminis, ac viti spectabilis Comi- tis domorum petatur examen; text. ponderat Lu- dou. à Paramo resp. 2. pro iurisdictione sancti Officij Regni Sicil. num. 47.

52 † Pro coronide illud obseruatione dignum est, quod licet regula sit, Iudicem ordinarium, vel delegatum posse cognoscere, an sua sit iuri- dictio, l. 2. ff. si quis in ius vocatus non ierit, vbi latè Angel. Paul. Castrenf. & Iaf. l. praescriptio- nem, C. si contra ius, vel utilitat. public. cap. super literis de rescriptis, vbi Felin. num. 18. Ioan. Gratian. reg. 123. num. 1. cap. pastoralis 28. vbi DD. de offic. iudic. delegat.

53 † Tamen dicta regula plures patitur limita- tiones, quas prosequitur ipsemet Felin. num. 21. & sequentibus, Marian. Socin. in cap. scelericus lai- cum de foro competent. Iaf. in dict. l. 2. num. 17. An- ton. Corset. singular. verbo iurisdictione, Montaluo in l. 6. tit. 10. lib. 2. fori, Hippol. de Marfill. in l. si quis ne quaesito, num. 20. & num. 99. & sequenti, ff. de quaestio. l. Iaffred. Lanfranc. Balb. decis. 259. Io. Gratian. vbi proxime num. 2. & seqq. Alberic. in d. l. 2. num. 26.

54 † Inter quas est ea, quae praesenti discursui confert, vt procedat praefata regula, quando age- retur cum priuato per iudicem citato, vt apparet ex text. in l. si quis ex aliena, ff. de iudic. vbi com- munitè DD. dum ait: Praetoris est enim assimare, an sua sit iurisdictione, vocati autem non contemmere auctoritatem Praetoris. Et si inter priuatos con- trouerteretur, an esset iudex, tunc enim decer- nere, ac aestimare debet, an sua sit iurisdictione. † Secus quando esset disceptatio inter ipsum iu- dicem, & partem, quia tunc ipse iudex non co- gnoscit, nec habet locum dispositio dict. l. si quis ex aliena, ita ex Bald. in cap. 1. de inuestit. in marit. facta, num. 1. & 5. in vrbibus feudorum, Innocent. in cap. cum contingat, num. 1. in fin. 2. & 8. tradit Anton. Corset. dict. singular. verbo iurisdictione 1. Fel- lin. supra num. 23. & 24. & Nos alias tradidimus consil. 52. num. 25. tomo 1.

55 † Alia fallentia est, quam septimo numero assignat Angel. in dict. l. 2. octauo loco, quando contentio de iurisdictione esset inter duos Iudi- ces, quia vnusquisque dicit, eam ad se pertinere, nam tunc si sunt ordinarij, cognoscer superior amborum, si sunt delegati, cognoscer delegans,

56 † Titulus Regni Portugalliae quando, & a quo Pö- tifice fuerit concessus, & num. 13.

57 † Alphonsum Decimum Regem Castella, cum titulo Comitatus, Alphonso Tertio Regi Portugalliae,

aut secundum Ius Pontificum eligerentur arbi- tri ab eis, l. de iure, ff. ad municip. & de incol. cap. pä- storalis de rescriptis, sequitur Felin. in dict. cap. su- per literis, num. 3. Erasim. à CoKier tractat. de iu- risdictione ordinarij in exemptos, par. 1. quaest. 39. num. 16. † resoluens, quod quando plures delegati, vel conseruatores mutuo se impediunt, & de iu- risdictione certant, recurrendum est ad Roma- nam Curiam, vt competentia dirimatur, & quis illorum possit procedere terminetur, & ita contigisse Collegio Societatis Iesu contra Fratres Augustinianos, refert Quintil. Mandol. de signa- tura gratiae, tit. conseruatoria, & est glof. verbo de eodem, in cap. cum plures de offic. delegat. in 6. Et ideo in competentijs inter iudices ordinarios, aut Tribunalia Regia iustissimum est, ne vnus ip- forum, vel ad inuicem Tribunalia decendant, si est sua iurisdictione, sed cognitio, & decisio sit suae Maieftatis, vel eorum, quibus eam demandau- rit, quod & mihi videtur. Saluo, & c.

SVMMARIVM.

1. Consilium Supremum Italiae habet sub eius regi- mine Regna Neapolis, & Sicilia.
2. Regnum Hierusalem pertinet ad Reges Sicilia, & Neapolis, similiterque Insulae adiacentis di- ctis Regnis.
3. Status Mediolani pertinet Domino nostro Regi Pbilippo, ibidem.
4. Regnum Sicilia a quo tempore fuerit sub Corona Regni Aragonum, recensetur.
5. Regnum Neapolis quibus temporibus ad Coronam Aragonum venerit.
6. De Ducatu Mediolani fuit inuestitus Dominus noster Philippus Secundus, per Dominum Impe- ratorem Carolum Quintum.
7. Regna Portugalliae, & Algarbiorum fuerit Co- mitatus Regni Castella, & quo tempore redie- rint ad illud cum titulus Regni.
8. Antiquitas maior Regnorum, & Rerum publicarum attenditur in materia praecedentiarum, & preelationis.
9. Rogerius fuit primus Rex Sicilia, & quo tempo- re titulum, & diadema suscepit.
10. Alphonfus Sextus Portugalliae nupti tradidit Dominam Theresiam eius filiam naturalem He- rico Comiti Lotharingia, & in dotem dedit illi Portugalliam cum titulo Comitatus.
11. Alphonfus filius dicti Henrici fuit primus, qui se permisit acclamare Regem Portugalliae, & num. seq.
12. Alphonso praedicto bellum gerenti contra Mauros apparuit Christus Dominus, quae de causa muta- uit arma gentilitia in quinque plagas, quae vul- gariter dicuntur Quinas.
13. Titulus Regni Portugalliae quando, & a quo Pö- tifice fuerit concessus, & num. 13.
14. Algarbiorum dominium fuit concessum per Al- phonsum Decimum Regem Castella, cum titulo Comitatus, Alphonso Tertio Regi Portugalliae,

- in dotem cum Domina Beatrice illius filia naturali.
- 15 Rex Don Dionysius filius dicti Alphonfi Tertij, vocavit se Regem Algarbiorum, in quo titulo fuit confirmatus per Alexandrum Quartum.
- 16 Hieronymus Conestabulus notatur, & qualiter sit intelligendus.
- 17 Reges Portugallia vocati debebant accedere ad Curiam Regum Castelle, & eis auxilia prestare tercentorum militum pro bello adversus Mauros.
- 18 Seruitium debitum à Regibus Portugallia Regibus Castelle fuit remissum dicto Regi Don Dionysio contra legitimas rationes status.
- 19 Regna Portugallia, & Algarbiorum pervenere vltima ad Dominam Regem Philippum Secundum, qui illorum titulos postposuit titulis Regnorum vtriusque Sicilia, & num. 34.
- 20 Ordo literæ, & scripturæ prerogativam, & prelationem inducit.
- 21 Maior tas Regnorum Neapolis, & Sicilia respectu Portugallia, & Algarbiorum, inducit prelationem.
- 22 Historicis debet fides adhiberi.
- 23 Sicilia quia prior venit in amicitiam, fidemque Populi Romani, fuit prima Provincia illius.
- 24 Campania eum petijt admitti in amicitiam Populi Romani recognovit, debere præcedi à Samnitibus, & quare.
- 25 Germanorum Legati quibus titulis alijs Legatis præferri curarunt tempore Neronis Imperatoris.
- 26 Legati, & Ministri debent honorari prout illi, quos representant.
- 27 Dominus Philippus Rex noster habet in eius Monarchia plura Regna.
- 28 Rex habens plura Regna representat plures Reges.
- 29 Persona una potest plures representare.
- 30 Rex noster splendet diversis qualitatibus suorum Regnorum, & tanquam administrator perpetuus Ordinum Militarium, & num. 31.
- 32 Episcopus potest intervenire in actibus, & electionibus, tanquam Episcopus, & tanquam Canonicus.
- 33 Philipus Secundus Rex noster fuit multum prudens, & sapiens.
- 34 Consilio Supremo Italia in festis, & processionibus publicis fuit semper assignatus potior locus, quam Consilio Portugallia.
- Ordo sue Maiestatis in materia precedentiarum inter Præsidentes, Prælatos, Magnates, Titulatos, & Consiliarios Regios recensetur, eodem numero.
- 35 Exceptio vnius casus firmat regulam in contrarium.
- 36 Coniecturis non est locus in claris.
- 37 Declaratio super precedentijs ad suam Maiestatem pertinet.
- 38 Declaratione semel facta, non est amplius controversandum, & num. 39.
- 40 Principis declaratio debet haberi pro lege.

- 41 Membra non debent diverso iure à capite censi.
- 42 Consuetudo attenditur in materia precedentiarum.
- 43 Consuetudo 10. annorum sufficit.
- 44 Tempus annorum 10. dicitur diuturnum.
- 45 Consilium Italia fuit coniunctum Consilio Aragonum, & illius prerogativas conservavit.
- 46 Consilium Italia quando fuit separatum à Consilio Aragonum.
- 47 Antiquitas quod est, habet maiorem prerogativam venerationis.
- 48 Honorem maiorem habentes, debent maiori auctoritate frui.
- 49 Dignior habetur, & debet præferri, qui in loco, ubi residet, est maioris auctoritatis.
- 50 Magnitudo Regnorum Neapolis, & Sicilia, debet multum attendi in materia precedentie.
- 51 Regnorum, & Regum potentia magni habetur.
- 52 Superioritatem habens super plures, aut digniores subditos debet præferri.
- 53 Præferri debet ille, cuius officium vniuersalius est.
- 54 Precedentia regulantur ex maiori parte exercitij iurisdictionis, & communis hominum acceptationis.
- 55 Dignitas illa est maior, que ut talis confertur, & ab hominibus existimatur.
- 56 Officialis tanto maior, quanto maiori, & digniori loco præest, censeri debet.
- 57 Mutanda non sunt, qua certam interpretatione habuere.
- 58 Argumentum de loco ad personas valet.
- 59 Dignitatem habens in loco, aut Senatu maiori, aut digniori, præferendus est illi, qui similem habet in Senatu inferiori.
- 60 Leg. 1. & 2. ff. de albo scribend. ponderantur.
- 61 Maioritas, & precedentia Tribunalis attenditur in precedentijs, & non antiquitas Ministri.
- 62 Experiencia est verum magistra.
- 63 Ratio eadem ubi militat, debet militare eadem iuris dispositio.
- 64 Vna & eadem res non debet diverso iure censi.
- 65 Præses Sacri Consilij Neapolis, si creatur & fit de Consilio Collaterali, præcedit Locumtenentem Regie Camere Summarie, qui esset antiquior de Consilio Collaterali.
- 66 Consilium Collaterale Neapolis, in quo interueniunt Regentes Regiam Cancellariam, est magnum, & supremum Tribunal illius Regni.
- 67 Consuetudo, quod Tribunal inferioris præferatur maiori, non valet.
- 68 Consuetudo, quod inferior præferatur maiori, dicitur corruptela.
- 69 Antiquitas temporis cedit maiori parte loci.
- 70 Prioritas temporis solum attenditur inter eiusdem Consilij Ministros, aut promotos ad idem munus, aut æqualem dignitatem.
- 71 Dignitas maior attenditur, & non possessio anterior in loco inferiori.
- 72 Prior in tempore tunc præfertur, cum in ceteris est paritas.
- 73 Meliorem causam pro se habens, præfertur anti-

CONSILIVM CCI.

VM Suae Maiestati Catholice Domini nostri Regis Philippi Quart i placuerit, per suu Regium ordinem emillum die 7. Nouëbris anni 1625. iubere, quod ad decidendas, & terminandas controuersias, seu cõperentias iurisdictionis, quæ

in dies occurrere solebant inter eius Tribunalia, fieret iuncta, seu Vnio, in qua interueniret vnus Consiliarius, seu Minister ex dictis Tribunalibus Regiæ Curia, & inter eos nominasset pro Supremo Italia Consilio Regentem Hieronymum Caimo, & pro consilio Portugallia Doctorem Mendum de Mota eiusdem Consilij, ac militem Ordinis Christi, & per mortem dicti Regentis Hieronymi Caimo nominasset, ac subrogaret in eius locum Doctorem D. Ioannem Baptistam Valenzuela Velazquez, Regentem Decanum dicti Consilij Supremi Italia, vt pro ipso interueniret in dicta Iuncta; præterdit, quod in loco sedis, & suffragij debet frui, & gaudere prælatione, quam Consilium supremum Italia habet, & debet habere respectu Consilij Portugallia, quamuis pro ipso interueniat dictus Doctor Mendus de Mota, aut alius eiusdem Consilij, qui in eo prius possessionem ceperint, quam in Consilio Italia dictus D. Regens Valenzuela, in cuius iustificationem, quamuis notorium sit viris doctissimis, & eminentibus, qui concurrunt in dicta Iuncta, quibus sua Maiesta dictam controuersiam remittit, præsupponit in facto sequentia.

Primum, & quod Supremum Italia Consilium habet sub eius regimine, & directione tanquam Collaterale, & assilens suæ Maiestati, & eius subprema iurisdictioni in Regia eius Curia, res, & negotia Regnorum vtriusque Sicilia citra, & vltra Pharam, quæ vulgariter dicuntur Neapolis, & Sicilia, vt probat Iacob. Mainol. de titulis Regis Philippi, fol. 13. de Regno vtriusque Sicilia, Camill. Borrell. tractat. de præstanti. Regis Catholici, cap. 46. a nu. 38. & quibus etiam pertinet Regnum Hierusalem, quamuis ad præsens ab infidelibus Saracenis Turcis sit occupatum, Main. vbi proximo, fol. 17. Borrell. vbi proximo num. 28. & cap. 60. num. 4. & 5. cum Insulis eiusdem Regni adiacentibus, ex l. Insula Italia, ff. de iudicijs, vbi DD. Pomponius Mela lib. 2. de situ Orbis, cap. 7. Marius Mura ad pragmat. Reg. Sicilia de Piratis, num. 17. Et Statum Mediolani, vt in erectione dicti Consilij. & Er quibus Regni Sicilia est sub Corona Regni Aragonum circa annum 1281. tempore Regis Don Petri Tertij Aragonum, Lucius Marina. Sicul. lib. 1. de rebus Hisp. pagin. 392. tom. 2. Hisp. Illustr. Hieron. Zurita tom. 1. Annal. Arag. lib. 9. cap. 22.

Regnum & autem Neapolis primo tempore Regis Don Alphonfi Quinti Aragonum, & postea Regis Catholici Don Ferdinandi circa ante-
KKK num

- tiquiori in tempore.
- 74 Ordo qualitatis, & maioritatis dignitatum præfertur prioritati temporis.
- 75 Consiliarius fruatur qualitatibus, & prerogatiuis Consilij, in quo residet Principis beneficio.
- 76 Princeps videtur concessisse omnia, quæ sunt de natura sua concessionis.
- 77 Honores, & privilegia dignitatum debent obseruari, dignitatem habenti, tam in Principis Consistorio, quam extra.
- 78 Vltimus status attenditur in materia precedentiarum, & alijs.
- 79 Subrogatus sortitur naturam, & fruatur prerogatiuis illius, in cuius locum subrogatur.
- 80 Actus præsumitur factus ex causa, & titulo vtiliori, & fauorabiliori.
- 81 Faciens actus, præsumitur facere ob causam principalem.
- 82 Senatoris, & Consiliarij dignitas est inseparabilis à prerogatiua sui Senatus, aut Consilij.
- 83 Rex est fons, & origo dignitatum sui Regni.
- 84 Honorum thesauri residet in Principe.
- 85 Dignitatis effectus debent transire in eum, cui dignitas est collata à Rege.
- 86 Protestatio declarat animum, & intentionem facientis eam.
- 87 Protestatio conseruat ius protestantis.
- 88 Error facti etiam prudentes fallit, & excusat.
- 89 Error excludit consensum.
- 90 Errantis nulla est voluntas.
- 91 Errorem etiam proprij facti potest quis allegare, & opponere.
- 92 Publici iuris sunt, quæ spectant ad Magistratus, & Dignitates.
- 93 Magistratum habens non potest facto suo illius statum, & ordinem mutare.
- 94 Regia Maiestati spectat honor, & conseruatio prerogatiuarum, & precedentiarum dignitatis, quam concessit.
- 95 Qualitas superueniens enti, suæ subiecto, constituit quasi nouum ens, & subiectum.
- 96 Qualitas superueniens constituit diuersam speciem à prima.
- 97 Vna, & eadem res potest diuersis respectibus diverso iure censi.
- 98 Venienti alio iure non nocet, quod amiserat, sed prodest id, quod habet.
- Res indicata non nocet venienti ex alia causa. Ibidem.
- 99 Precedentia causa iudicatur magni præiudicij.
- 100 Precedentia licet defendat, iuris, & iustitiae remedijs.

ARGVMENTVM.

De precedentia Supremi Italia Consilij, & Regentium illius, Consilio, & Consiliarijs Portugallia in Regia Curia degentibus.

num 1503. Hieronym. Blanca de Regib. Arag. in Alphonso Quinto, Michael Ricc. & Scip. Mazel. de Regib. Neapol. in Alphonso Primo, & Ferdinando Catholico, Michael Zapull. in histor. Neap. cap. 6. pag. 3. & c. 7. pag. 308.

5 † Et Ducatus mediolani ex inuestitura, quam Dominus Imperator Carolus V. fecit Domino Regi D. Philippo II. ann. 1555. Nicol. Doglion. in Teatro Princip. vol. 2. pag. 641. ann. Christi 1555. [Camill. Borrell. de praesent. Regis Catholici, cap. 46. num. 261. & seq. Conrad. Laudens. tit. de Praeside, & Senatorib. num. 5. in fin. Hora. Carpan. ad statuta Mediolani, vol. 1. in princ. verbo Dux Mediolani, n. 1. Catella. Cotta in memorabilib. verbo Mediolanum ad finem, Borrell. loco citato, n. 274. & 275. Ioseph. Oldr. tract. de litteris Princip. prelude. 1. num. 51. & 69.]

6 Regna † Portugalliae, & Algarbiorum, quae vt inferius fundabitur fuerunt Comitatus Regni Castellae, ad illius Coronam rediere cum titulis Regnorum eidem Domino Regi D. Philippo II. per mortem Domini Regis Cardinalis D. Henrici eius patris anno 1580. Nicol. Doglion. in eodem Teatro Princip. volum. 2. part. 8. pagin. 765. Hieron. Conestagus lib. de unione Portugalliae Castellae.

7 Quibus suppositis, † & quod ad materiam praelationis, & praecedentiarum debet attendi antiquitas maior Regnorum, seu Republicarum, vt ex Iuliano lib. 2. Hist. Herodoto in Euterpe de controuersia inter Aegyptios, Phrygias, Sythas, & Aethiopes, qui se ornatum antiquiores praedicabant, Tiraquel de nobilit. cap. 19. num. 27. Card. Palworth. de bono senectutis, part. 4. Befold. in disert. politic. iuridica. de praecedentia, & sessionis praerogatiua, cap. 3. §. 2. pag. 147. Author tractatus de Maioria electorum Imperij, lib. 1. cap. 17. numer. 1. cum sint tam antiqua, & insignia Regna Neapolis, & Siciliae, nulla via, aut quaesito colore potest illis negari praecedentia Regnis Portugalliae, & Algarbiorum.

8 † In quorum comprobationem conuenit recordari, quod Rogerius filius Rogerij Comitatus Siciliae per mortem Simonis eius fratris absque libertis, & defectum descendendum Roberti Guiscardi, cum esset vir bellico robore insignis, fuit qui prius se vocari fecit non solum Siciliae, sed Italiae Regem, & quamuis Romani Pontificis Calixtus, & Honorius Secundus grauius id tulissent, quod ipsi inscius, & ipsorum auctoritate neglecta id fecisset, succedente demum Innocentio Secundo, post bella cum eo, & Imperatore Lothario gesta obtinuit titulum Regis vtriusque Siciliae, citra, & vltra Pharus cum Principatibus Apuliae, & Capuae, ac Ducatu Ciuitatis Neapolis, quae vique ad ea tempora extiterat sub Imperatoribus Graecis, & fuit Corona Regia insignitus Panhormi per Petrum Cardinalem, secundum aliquos auctores decimo quinto Maij anno 1129. vt constat ex adductis a Chronico Casinensi lib. 4. cap. 99. Alexandro Abbate illius temporis, lib. 2. de gestis

Rogerij Regis Siciliae, vers. istorum itaque, post indices Latinos Zurita, Michael Riccius de Regibus Siciliae in Rogerio, Maurolicus lib. 4. Sianicae histor. Theaur. politic. discurs. parte 4. Ioann. Villan. lib. 4. historia, cap. 17. Carrata lib. 3. histor. Neapol. pag. 55. Summont. lib. 2. cap. 2. Freccia lib. de subseua. titulo de antiquo, & nouo statu Regni Neapolis, num. 26. Pifanel. ad pragmaticam editam Thori, num. 3. Iul. Caesar Capaciuz lib. 1. histor. Neapol. pag. 12. pag. 172. & cap. 20. in fin. Zapull. in eadem hist. cap. 4. Marco Antonio Surgente lib. 1. de Neapol. illustrata, cap. 24. num. 2. Illefcas in vita Calixti Secundi, Cornel. Vitignan. in Chronico Regni Neapol. cap. 18. Thom. Fazell. de rebus Sicul. posteriore Decade lib. 7. cap. 3. Mazella in vita Rogerij, Hieronym. Bard. in Chronologia, prima parte in discursib. Chronologicis, fol. 37. & seqq. & ex Chronico manuscripto Fratris Marciali Monachi Carthusiani, & Alexandri Celestini Abbatis lib. 2. & eodem Faz. li. Decade 1. lib. 8. cap. 177. & alijs probat Abbas D. Rochus Pyrus in Chronolog. Regum, penes qui Siciliae fuit Imperium post exactas Saracenorum, pagin. 3. & seqq.

9 † Quoad Portugalliae Regnum sciendum est, quod Alphonfus Sextus Rex Castellae filius D. Ferdinadi Primi, & fratris D. Sanctij maioris nuptui tradidit Dominam Theresiam eius filiam naturalem Henrico Comiti Lopharingie, & illi in dotem dedit Portugalliam cum titulo Comitatus, vt constat ex Archiep. D. Roderic. lib. 6. hist. Hispaniae, cap. 22. & lib. 7. cap. 5. Alphonf. Carthag. de Regib. Hispan. cap. 75. Michael Ricc. lib. 3. de Reg. Hispan. fol. 29. & Fran. c. Taraph. in Alphonso Sexto, Rodericus Sanctius Palentin. hist. Hispan. parte 3. cap. 29. Histor. Valeriana 4. parte, cap. 57. Conestag. supra lib. 1. Ioann. Mariana lib. 9. de rebus Hispan. cap. 20. & lib. 10. cap. 13. Camill. Borrell. de praesent. Reg. Cath. cap. 46. num. 215. Duard. Nonnius de Reg. Portugalliae contra Texeira, censura 3. & seqq. Aguire in Apologia de success. Regni, 2. part. num. 36. Pereira decij. 2. n. 1.

10 † Primus, qui assumpsit nomen Regis Portugalliae, cui prius appellaretur Dux fuit Ildephonfus filius dicti Comitris D. Henrici, quem aliqui Historici vocant D. Alphonsum Iordanis, eo quod fuerit baptizatus in fluuio Iordane tempore Empreissae Sanctae Domus Hierosolymitane, founte Urbano Secundo, cum fuere debellata. Ciuitates Tripolis, Acre, Antiochia, & Hierusalem, & aliae Ciuitates Syriae, vt constat ex D. Roderico Archiep. Toletano lib. 7. Histor. Hispan. cap. 5. & 6. Andrea Resonde lib. 4. de antiq. Lusit. cap. de Oriensi agro, pag. 959. & seqq. Hist. Valerian. capit. 57.

11 † Cum enim insignem victoriam aduersus Mauros consequutus fuisset, in qua illi apparuit Christus Dominus noster, mutatis armis eius familiae in quinque plagis, vulgariter dictis Quinas, fuit ab eius exercitu acclamatus Rex, quae alij Historici vocant D. Alphonsum Enriquez propter patronimicum, quod esset praefati Henrici fi-

12 filius; idque euenit anno 1139. Duard. Non. ubi supra censura 12. Ioann. Marian. in hist. Hispan. lib. 10. cap. 17. Alexander Raud. responso 1. de success. Reg. Portug. n. 123.

13 † De confirmatione autem in titulo Regis non satis inter se constant Auctores, quamuis idem Archiepiscopus D. Rodericus dict. cap. 6. dixerit, quod, quia fecerat Regnum censuale Papae Eugenio Tertio, obtinuit ab eo plura priuilegia, & immunitates, quas tamen non exprimit sufficit tamen in nostro proposito, Eugenium Tertium fuisse posteriorem Innocentio Secundo, & eius creationem anno 1145. vt probant Platina Dominic. Tempel. & Illefcas in illius vita, † & si non ignorem, quod Pater Antonius Vasconcellus in descriptione Regni Lusitaniae pag. 384. dicit, Titulu Regni concessum ab Alexandro Tertio anno 1179. Ioann. Ant. Gabuc. lib. 3. de vita, & rebus gestis Pij Quinti Pontifex Maxim. c. 16. pagin. 121. Garybai autem, tom. 4. comp. histor. lib. 34. cap. 13. censuit, confirmationem Titul. Regis factam fuisse per dictum Alexandrum Tertium apud Sanctum Ioannem Lateran. die 23. Maij ann. 1169. [Tamen Augusti. Barbosa in praxi exigendi pensiones, q. 5. num. 37. censet, quod Alphonfus Henriquez Primus Lusitaniae Rex, qui populi sui electione iussu in Regem fuerat creatus, noluit Regio vti titulo, nisi ab Apostolica Sede illius confirmationem obtineret, nec ob id Regnum illud eidem Sedi Apostolicae feudatarium permanfit, vt idem Barbosa ostendit de officio, & potestate Episcopi, p. 3. tit. 3. c. 2. n. 56. & seqq.]

14 † Quoad Algarbiorum dominium constat ex historijs, fuisse concessum per Alphonsum Decimum Regem Castellae, cum Titulo Comitatus Alphonso Tertio Regi Portugalliae in dotem cum Domina Beatrice eius filia naturale, Alphonfus Carthagenae in Anacephal. Regum Hispan. cap. 48. Lucius Marin. Siculus lib. 7. histor. Hispan. cap. 2. Michael Ricc. lib. 3. de Reg. Hispan. in Alphonso Decimo, Renat. Choppin. de Dominio Franciae, tit. 1. num. 9. Roderic. Sanctius hist. Hispan. part. 4. cap. 3. Duard. Non. lib. de vera Regum Portug. Genealog. in Alphonsum Tertium, Camill. Borrell. d. c. 46. num. 216.

15 † Et ex dicto matrimonio natus fuit Rex D. Dionysius, qui primus se fecit vocari Regem Algarbiorum, in quo titulo fuit confirmatus per Papam Alex. III. qui fuit Pontif. 184. & eius creatio ann. 1254. vt per Platinam, Tempel. & Illefcas in illius vita, † ad quod, & non ad Regnum Portugalliae referri debet, quod super confirmatione tituli Regij tradidit Hieron. Conestagus ubi supra pag. 1064. vers. quaquam, qui et si alias diligens in hist. vnionis Portugalliae, hac in parte defecit.

16 † Et iste Rex D. Dionysius, vt referunt Lucius Marin. Sicul. d. lib. 7. cap. 2. & Ioan. Maria. d. lib. 11. c. 14. fuit qui obtinuit immunitatem omnibus tributis, quod ante ipsum in signum recognitionis, & subiectionis Reges Portugalliae reddebant Regibus Castellae, & Legionis, adstricti enim erant, cum vocarentur accedere ad Regiam Curiam, & praestare

17 Tomo 2.

300. milites, quos escungue requisiti fuissent ad bellum contra Mauros. † Quam remissionem factam per Regem Alphonsum ad impertunas preces D. Dionysij eius nepotis contra legitimas rationes status, & alias, quas ponderauit Nunnius de Lara magna inconuenientia, & incommoda adduxisse praefato Regi, & Coronae Castellae, & Legionis, obseruat Rodericus Sanctius hist. Hispan. parte 4. cap. 3. tom. 1. Hispan. Illustrata, pagin. 194. & seqq. [Raphael Vollarer. lib. 2. Geograph. col. 32. & rationes quibus id ne fieret contradixit Don Nunnius de Lara, contra dictamen Regis Alphonfi, recentet Ferdinandus Perez de Guzman in libro quem inscripsit, Valerio de las historias Escolasticas, lib. 7. tit. 3. cap. 6. memorans quod cum Regi displicissent votum praefati D. Nunnij, alij proceres qui erant conuocati agnita Regis voluntate remittendi tributum, & recognitionem quam Regnum Portugalliae praestabat Regno Castellae, consilium ei dedere quod faceret, vt destinauerat, & ita fecit: qua de causa D. Nunnius exiuit a Palatio in salutato Rege, & cum grauius Regnicolae id factum ferrent, ea fuit causa principalis qua postea Infans Don Philippus Regis frater, & D. Nunnius de Lara, ac D. Lupus Diaz de Haro Vizcaie dominus, & D. Stephanus Fernandez de Galicia, D. Ferdinandus Ruiz de Castro, D. Aluarius Diaz de Asturias, & Admirallus D. Lupus de Mendoza, & alij nobiles milites numero ter mille discesserunt a Rege Alphonso, & naturalitate illius repudiarunt, confugientes ad Regem Granatae, apud quem commorantur plus biennio, gerendo bellum contra Castellam, & Arrayaces, Malacae, & Guadix, qui erant vasalli Regis Alphonfi.] † Et ita obseruat 19 Camillus Borrell. dict. cap. 46. numer. 309. quod Regna Portugalliae, & Algarbiorum fuere vltima, quae peruenere ad Dominum Regem Philippum Secundum, qui maxima cum ratione in Regijs Titulis, vt etiam continuauerunt ipsius successores Reges Domini nostri D. Philippus III. & IV. anteposuerunt Titulos Regnorum vtriusque Siciliae, & Hierusalem in suis prouisionibus, & priuilegijs Regnis Portugalliae, & Algarbiorum, ex quo inducitur, & sumitur argumentum maioris dignitatis, & praeminentiae in dictis Regnis Neapol. & Siciliae, † quia regulariter ordo literae, 20 & scripturae praelationem, & praerogatiuam operatur, & inducit, Authentici de defensor. Ciuit. §. final. collat. 3. glos. verbo Regum, vers. per quod videtur, in clement. 1. de baptisim. Bald. in Authentici. hoc amplius, num. 22. C. de fideicommissis. Felin. in rubric. de maiorit. & obedient. vers. item primo nominatur, Menoch. conf. 902. num. 18. & 26. tom. 10. argumento l. quoties, ff. de usufruct. l. generaliter, §. quid ergo, ff. de fideicom. libert. l. cum pater, §. penult. ff. de legat. 2. l. si quis seruum, §. sicut duos, eodem titulo, Decius conf. 408. n. 8. Tiber. Decian. resp. 49. n. 26. vol. 2. Vvesembec. conf. 84. n. 22. Fabius de Anna conf. 125. num. er. 26. volum. 2. Valdes de dignitate Regum, & Regnorum Hispaniae, cap. 2. in fine, optime Rosa verbo Mediolanensis, in cap. KKK 2 bene

benè quidem 96. cap. fin. §. hinc, & §. illud igitur 17. distict.

21 † Et hoc maxima cum ratione propter maioriam, & maiorem antiquitatem dictorum Regnorum Neapolis, & Sicilia respectu Portugallia, & Algarbiorum, ex quo causatur prelacio in omni materia honoris, & præcedentiæ, ut est dispositum in iure, & receptum communiter per DD. in l. 1. C. de consularibus, lib. 12. l. fin. C. de Tyroneis, eodem libro, cap. statumimus 61. distict. cap. 1. de maiorib. & obediens. l. semper, ubi DD. ff. de iure in iur. Bald. in c. cum olim, not. ab. 1. & 2. de consuet. Carol. Ruin. cons. 19. n. 1. lib. 1. Casan. in cathalog. gloria mundi, p. 4. confid. 76. & p. 11. confid. 17. Stephan. Gratian. tom. 5. disceptationum, c. 593. nu. 29. Besol. differtat. polit. iurid. c. 3. n. 2. pag. 147. [Bapt. Fulgol. lib. 3. dictor. factorq; memorabil. cap. 7. num. 14.]

Et quia venere cum titulis Regnorum ad Coronam Aragonum, priusquam Portugallia, & Algarbij, ad Coronam Castellæ, nam licet ab ipsa exiissent, fuit uti Comitatus, & non tanquam Regna, ut asserunt Authores Historici supra relati. † Quibus debet fides adhiberi in hac parte, & reliquis, quæ remanent fundata super antiquitate Regnorū Sicilia, & Neapolis, l. 1. ff. de officio Quaestoris, l. 1. ubi DD. maxime Ripa n. 72. ff. si cert. petat. cap. inter dilectos, & ibi Felin. nu. 12. de fide instrumentorum, las. in dict. l. 1. ff. si certum petatur, num. 25. Roland. à Vall. cons. 2. num. 60. volum. 1. & in ista materia præcedentiæ observavit Ioannes Aloyt. Riccius in praxi variar. resolut. resolut. 101. num. 3.

23 † In quo proposito est dignum ponderatione quod tradit Marc. Tullius in oratione contra C. Verrem, actio. 4. dicens: Siciliam, quod omnium exterarum rationum Principem se ad amicitiam, fidemque Populi Romani applicuisset, eam primum omnium Prouinciæ nomine, & titulo fuisse decoratam, Onuphrius Panuinus de Imperio Romano, cap. de Prouincia Sicilia, pag. 965. [Pompon. in l. 2. ff. de orig. iur. Georg. Gualther. in obseruat. ad antiquit. tabul. Sicil. pagin. 44. in princip.]

24 † Ait Titus Livius lib. 7. decade 1. pag. mibi 128. quod quando Campani procurauerunt ab ipso Populo Romano amicitiam, & confederationem, quemadmodum autem eos habebant Samnites, dixerint, non esse suam intentionem auferre ab eis præcedentiæ, quam propter antiquitatem habebant in illo honore Samnites, ibi: Neque Hercule, quidam Samnites priores amici, sociique vobis facti sunt ad id valere arbitror, ne nos in amicitiam suscipiamur, sed ut vetustate, & gradu honoris nos præsent. Ut obseruavit Franc. Marzar. cons. 26. num. 12. in materia præcedentiæ pro Alphonso Duce Ferrariæ contra Cosmā Ducem Florentiæ inter vtriusque Ducis Legatos, & allegat d. l. 1. vers. quis enim, C. de Consul. lib. 12.

25 † Hoc ipsum comprobatur Cornelius Tacitus lib. 13. ann. dicens, Imperatorem Neronem in audientia Legatorum diuersarum nationum, qui ad

eum missi fuerunt dedisse primum honoris gradū illis, qui virtute, & amicitia Romana prælitterat, & exclamauisse, Germanos vtroq; titulo primū honoris gradum sibi deberi, ibi: Postquam audierat earum gentium Legatos, id honoris datum, quod virtute, & amicitia Populi Rom. præcellerent nullorum mortalium armis, aut fide aut è Germanos esse exclamans.

† Et ita est firmum in iure, Legatos, & Minifros maiori, aut minori honore esse afficiendos secundum locum, & gradum eorum, quorum vices gerunt, & quos representant, c. precipimus, dist. 53. Roman. singul. 392. Martinus Laudenc. tractat. de Legat. Princip. q. 27. Lucas de Penna in rubric. C. de legation. lib. 10. Bertran. cons. 73. incipit Legatus, lib. 1. glot. in pragmat. sanct. titulo de concleij. Eccles. Gallic. in fine, Ioan. Montaig. tractat. de auctor. magni Consilij, num. 118. Marzar. d. cons. 26. n. 10. Valdes. de dignitate Regum, Regnorumq; Hispan. cap. 3. & 4.

† Et quamuis Rex noster Dominus, utpotè tantus Monarcha tot Regna sub dominio suo habeat, ut obseruant Mainold. lib. de tit. Philipp. Regis, Cassaneus in Cathal. glor. mundi, parte 5. consider. 37. Camill. Borrell. de præsan. Reg. Cath. cap. 46. num. 46. & sequent. Ioann. Baptist. Cotha cons. 44. num. 22. Alexand. Andr. lib. de bello Campania Romæ, pag. 36. & seqq. Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 4. nu. 18. reputatur tamen tanquam diuersus respectu diuersorum Regnorum, † Bart. 28 in l. 1. numer. 4. C. de metropol. Berit. lib. 11. Nicol. Antonius Gizzarell. decis. Neapol. 43. numer. 23. Mastrill. lib. 5. de Magistr. cap. 6. num. 99. Gabriel Pereira decis. Portug. 2. num. 2. tanquam si essent duo Reges, vnus vtriusque Sicilia, & Mediolani Dux, & alter Rex Portugallia, cum non sit nomen in iure, † quod vna persona plures repræsentet, l. penultim. ff. de Senator. Authent. ut iudic. sine quoquo suffrag. §. illud tamen, cum sequent. col. lat. 2. Guill. à Monferr. de success. Reg. dub. 1. num. 47. Anton. Rosel. tractat. de indulgent. vers. quod autem, num. 459. quæ doctrina etiã procedit in dignitatibus secularibus, aut quando ad diuersos fines fit: † sicut etiã videtur in ipsa Regia persona, quæ tanquam Rex, † & tanquam perpetuus militarium Ordinum administrator, & earum Magistratum in suis Regnis administrator splendet diuersis qualitatibus dignitatū, quæ denotant diuersos status, & potestatem vnicuiq; separato conformem, Camillus Borrellus ubi supra, cap. 74. num. 1. vsque ad 59. & obseruant Authores graues, præsertim Antonius Corset. sing. verb. vox, And. ab Exea in cap. cum omnes, à num. 131. de Const. Cabedo decis. Portug. 61. n. 6. & dec. 112. cod. n. p. 2. Gamma decis. 230. & 353. Egomet cons. 94. n. 78. & probat Summus Pontif. Bonifacius VIII. in cap. a collatione de appellat. lib. 6. cap. cum in Ecclesia de præbend. eodem lib. c. 1. n. Sede vacante, cap. postulasti de concess. præbendæ, dicens, † Episcopum posse interuenire aliquibus actibus, & electionibus, non solum ut Episcopum, sed ut Canonicum suę Ecclesię.

† Et

33 † Et ita Dominus Rex D. Philippus Secundus, utpotè aded sapiens, & prudens quibus laudatur nominibus per Redin. de Maiestate Princip. verb. Imperatoriam Maiestatem, n. 50. & Ludouicum Guicciardinum in descript. Belgij Ioann. ChoKier in Theaur. politic. aphorijm. lib. 2. c. 2. in exemplis, nu. 19. Paulum Paruta in discurs. Politic. lib. 2. discurs. 9. Petr. Matth. lib. 1. hist. Francie, narrat. 1. pag. 8.

Et qui vnicuique Tribunali scienter tribuebat, quia illi tangebatur, postquam vnita fuerat præfata Regna Portugallia, & Algarbiorum per successione supra relatam, de qualare agit Natalis Comes lib. 30. histor. pagin. 679. & sequentibus, Andreas Maurocen. histor. Venet. lib. 12. sub anno 1581. pagin. 513. Iacob. Aug. Thuan. tom. 3. histor. lib. 70. pagin. 395. & sequent. Camill. Borrell. de præst. Reg. Cathol. cap. 46. num. 212. non solum in titulis Regis dedit prælationem dictis Regnis vtriusque Sicilia, & Hierusalem, sed in publicis suorum Regiorum Consiliorum concursibus in hac Curia dedit præcedentiæ Supremo Italiae Senatui, Portugallia postposito, ut specialiter accidit, † & fuit factum in diuisione feitorū publicorum, quæ celebrata fuerunt in platea Regij Palatij anno 1587. & 1595. in quibus præstantior locus assignatus fuit Consilio Italiae, quam Portugallia, in qua ipsum etiã inuenitur in quadam delineatione processione factæ super Canonizatione Sancti Raymundi, in Curia Vallesolei existente, in qua præminetior locus cõcessus est Italiae Consilio, quam Portugallia; & idè prorsus reperitur in processione Sanctissimi Sacramenti facta Madriti anno 1623. præsentis Serenissimo Principe Gales, seu Valia, nunc Angliæ Rege, in qua Italiae Consilio quartus, Portugallia verò quintus locus assignatus est, cuius fidè facit Ioannes Gomez de Mora Magister maior operū suæ Maiestatis, sub cuius potestate delineationes, & ordines prædictarū Feiuitatum, & Processionum conseruatur, in cuius certificationis conformitatē Comes de los Arcos, Vice primi Maiordomi suæ Maiestatis fungens alia fide suo nomine roborata Madriti 13. Decembris 1627. certificat, & affirmat se vidisse, concurrētibus Italiae, & Portugallia Consilij, Italicum Portugallia præcessisse.

34 † Et quod sufficiat, hoc fuisse semel declaratum per suam Maiestatem, ad quem pertinet, ex Cancr. variar. resolut. cap. 10. num. 115. Mastrill. lib. 4. de Magistrat. cap. 14. num. 63. † Vt Consilij Portugallia non possint controuertere, nec in dubium refricare, est in iure certum, l. singulis 6. ff. de except. rei iud. quæ ait: Singulis controuersijs singulas actiones, vnumque iudicatum finem sufficere probabili ratione placuit, nē aliter modus litium multiplicatus summam, atque inexplicabilem faciat difficultatem, maxime si diuersa pronunciarentur, Aurel. Casiodor. lib. 1. var. epistol. 5. & lib. 4. epistol. 37. Baldus in l. Arrianus, num. 1. C. de liberal. caus. Alexand. cons. 147. num. 8. lib. 6. † contrarium enim foret, non esse rem fixam, litemq; ex lite procedere, quod abhorrent iura, l. terminato, C. de fructibus, & lit. expens. ibi: Nefas est litem alteram consurgere ex liti prima materia. † Cum sit certum, quod debet reputari pro lege determinatio suæ Maiestatis facta in dicto Regio ordine, §. sed, & quod Principi, Insistat. de iure nat. gent. & ciuili. Alciat. cons. 5. num. 29. lib. 9. Ioann. Franc. de Ponte cons. 60. num. 37. tom. 1. quibus accedit, quod est etiã notorium in facto, quod semper, & in omni casu graui, in quo suæ Maiestatis, & sui gloriosi progenitores decreuerunt, quod congregarentur, & vnirentur Præsidentes, concurrentibus illis, qui erant Consiliorum Italiae, & Portugallia præcessit in loco sedis, & votum ferendi Præsidents Italia, propter

los Consejos donde firuen, y tambien la que ay entre ellos, y otros Ministros, y personas de dignidad, como los Obispos, o mi Confessor, y que esto sea, y se entienda sin perjuizio de las pretensiones, que los pretendientes Consejos, o Consejeros tienen vno respecto de otros, y razones en que las fundan, por que sin dezir nada en ellos, quiero que lo contenido en esta se execute, y guarde, y que se tenga entendido, que esta es mi voluntad; y lo que mando, que se haga.

Et siquidem ut in delineatione patet Italiae Consilium præcedit Portugallia, liquet manifeste, quælibet supradicti Italiae Consilij Regentem, cuiuslibet Consilij Portugallia Auditori, seu Consiliario præturum esse. Et esto, quod Sua Maiestas id non ita aperte declarasset, sufficeret tamen, quod præcedentiæ secundum Ministerum antiquitates dederit tantummodò inter Auditores Regij Consilij, & Bellici, ut in ceteris regula firma maneret in contrarium, † ut probatur in l. nam quod liquidè, §. penult. ff. de pæn. legata, l. cum Prætor, ubi DD. ff. de iudicij, Decius in l. 1. ff. de regulis iur. Ioannes Caphal. cons. 150. num. 16. tom. 1. quanto magis, quod cum prædictus ordo ita sit clarus, & apertus omnis cessat occasio coniecturæ, & voluntatis violentandi, & reitorquendi eius sensum, † l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. Bart. in l. 1. num. 3. ff. de reb. cred. Bald. in aut. hoc inter liberos, not. 1. C. de testament. Christoph. de Castellio. cons. 29. num. 12. Ioan. Caph. cons. 28. n. 55. tom. 1.

† Et quod sufficiat, hoc fuisse semel declaratum per suam Maiestatem, ad quem pertinet, ex Cancr. variar. resolut. cap. 10. num. 115. Mastrill. lib. 4. de Magistrat. cap. 14. num. 63. † Vt Consilij Portugallia non possint controuertere, nec in dubium refricare, est in iure certum, l. singulis 6. ff. de except. rei iud. quæ ait: Singulis controuersijs singulas actiones, vnumque iudicatum finem sufficere probabili ratione placuit, nē aliter modus litium multiplicatus summam, atque inexplicabilem faciat difficultatem, maxime si diuersa pronunciarentur, Aurel. Casiodor. lib. 1. var. epistol. 5. & lib. 4. epistol. 37. Baldus in l. Arrianus, num. 1. C. de liberal. caus. Alexand. cons. 147. num. 8. lib. 6. † contrarium enim foret, non esse rem fixam, litemq; ex lite procedere, quod abhorrent iura, l. terminato, C. de fructibus, & lit. expens. ibi: Nefas est litem alteram consurgere ex liti prima materia. † Cum sit certum, quod debet reputari pro lege determinatio suæ Maiestatis facta in dicto Regio ordine, §. sed, & quod Principi, Insistat. de iure nat. gent. & ciuili. Alciat. cons. 5. num. 29. lib. 9. Ioann. Franc. de Ponte cons. 60. num. 37. tom. 1. quibus accedit, quod est etiã notorium in facto, quod semper, & in omni casu graui, in quo suæ Maiestatis, & sui gloriosi progenitores decreuerunt, quod congregarentur, & vnirentur Præsidentes, concurrentibus illis, qui erant Consiliorum Italiae, & Portugallia præcessit in loco sedis, & votum ferendi Præsidents Italia, propter

prærogatiuas illius Consilij, idemque debet seruari inter Regentes illius concurrentibus Consiliarijs Portugallia. ¶ Cum membranon debeant diuerso iure a suo capite censerī, c. cū non liceat de præscript. l. 1. §. sed si qua leges, C. de veter. iure enuclando, l. 1. §. cū Vr̄bem, ff. de offic. Præf. Vr̄bi, §. finali, Inst. de satisdat.

Itaque tantis actibus est incontrouertibilis præcedentia, quæ pertinet ad Consilium Italia, & eius Regentes respectu Consilij Portugallia, & eius Consiliariorum, cū fuerit introducta consuetudo, spatio quadraginta annorum firmata, ¶ quam attendendam esse in hac præcedentiarum materia est satis certum in iure, Bald. in c. cū olim, n. 1. de consuet. Rota dec. 4. in fin. de elect. in nouis. Nauarr. conf. 1. num. 3. de maiorit. & obed. Cæpolla in l. quod si nolit, §. quia assidua, n. 4. ff. de adilit. edict. Hæricus de Bortis de synodo Episc. 3. p. in princ. num. 33. Menoch. conf. 126. n. 3. lib. 3. Fabius de Ana conf. 40. n. 1. Marzar. conf. 26. num. 34. Stephan. Gratian. tom. 3. discept. c. 492. num. 9. & tom. 5. c. 867. nu. 27. Alois. Ricc. in praxi vuar. resolut. p. 1. resolut. 554. num. 1. Si quidem vel decem anni sufficerent, ¶ Francisc. de Aretio conf. 23. num. 11. dub. 3. Marzar. dict. n. 34. Thom. Granum. dec. Neap. 64. n. 34. Riccius dict. 1. p. resolut. 555. nu. 1. quorum tempus diuēnum, & longum dicitur in iure. ¶ Ut constat ex l. de quibus, & ibi notatur, ff. de legibus, l. 1. c. 2. C. de feruit. & aqua, l. 1. c. toto tit. C. de presc. longi temp. Abbas in c. cū sint homines, n. 6. in fin. de decimis.

Quod iustissimè Reges Domini nostri præcepere propter maioriā dīctorum Regnorum, & maioriem antiquitatem Consilij Italia in alio stendo in sua Regia Curia, ¶ nam ultra quod in principio fuit coniunctum Aragonum Consilio, cuius prærogatiuas hūctūque conseruauit, nam forma, & origo eius, quæ à radice procedit, reperitur in eo, quod ab ea deriuatur, vt est planum in iure, & constat ex l. in ratione, §. si filio, ibi: Formam, & originem, ff. ad l. falcia. l. tutor, ff. de fideiuss. l. quidquid in princip. ff. de donat. Vldaricus Zasius conf. 14. num. 11. lib. 1. Burgos de Paz lunior quæst. ciuili, lib. 3. num. 17. Egomet. conf. 94. num. 20. c. 36. Marzar. dict. conf. 26. num. 48. & seq. Et quāuis pro meliori prædictorum Regnorum gubernatione, ¶ hoc Supremum Italia Consilium diuisum, & separatū fuerit ab Aragonum iussu dicti Domini Regis Philippi Secundi anno 1557. vt tradit Marc. Anton. Surg. lib. 1. de Neapoli illustr. cap. 27. num. 41. hoc iplum cōprobat tuam maiorem antiquitatem respectu Portugallia, ac per consequens iustificat prælationem, in cuius possessione inuenitur. Nam vt Aristoteles dixit lib. 10. metaphysic. c. 2. quem sequitur Castaneus in cathal. glor. mundi, 4. part. considerat. 23. Portius conf. 167. num. 64. & seqq. Federic. Scot. conf. 28. num. 10. & seqq. Camill. Borrell. sup. cap. 4. num. 3. c. 68. num. 5. & est certa resolutio Doctorum, ¶ quod est antiquius, plus habet uenerationis, & prærogatiuæ. ¶ Et qui habent maiorem honoris prærogatiuam debent ma-

iori autoritate frui, vt docuit Pontifex Summus Bonifacius VIII. in cap. 1. in fine de offic. Legati, lib. 6. Ioann. Montaign. de auctorit. magni Consil. num. 159.

Et ille pro digniore habetur, & debet præferri, qui in loco, & parte vbi residet est maioris auctoritatis, ¶ Ioann. de Imola, & Angelus in l. qui soluendo, ff. de heredib. inst. Castan. d. p. 4. consider. 43. Ioan. Caphal. conf. 126. num. 20. vol. 2. vt est in hac Curia Supremum Italia Consilium respectu Portugallia.

Præterea est valde considerabilis magnitudo dīctorum Regnorum Neapolis, & Sicilia, ¶ quā attendendam fore habetur Prouerb. cap. 4. in fine, ibi: In multitudine populi dignitas Regis, & in paucitate plebis ignominia Principis, Callian. in cathal. glor. mundi, 5. part. considerat. 37. Marzar. sup. num. 25. [Salzed. ad l. 66. tit. 4. lib. 2. Recopilat. num. 2.] & eorum nobilitas antiquissima, ¶ iuxta illud Psalm. 144. Gloriam Regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur, & magna estimatio, quæ tempore Mediolani Starui delata est, qui cū sit sub gubernatione Supremi Italia Consilij, iusta etiā causa est præcedenti Consilio Portugallia, nam qui habet superioritatem super plures, aut digniores subditos præferri debet, ¶ vt habetur in auth. de defens. Crut. §. nos igitur, collat. 2. Abb. conf. 21. viso dubio, lib. 1. Bald. conf. 387. incip. Archidiaconus habet, vers. si militet etiam, lib. 1. Castan. in cathal. glor. mundi, 4. p. consid. 51. vers. octauo, vbi allegat glof. in auth. constitutio, quæ, de dignit. §. generaliter, verbo & nobiliorum, coll. 6. idem Castan. 5. p. consid. 37. c. p. 12. consid. 56. & seqq. Menoch. conf. 126. n. 15. vol. 2. c. conf. 902. n. 16. volum. 10. Marzar. conf. 26. n. 64. Ferdin. Vasquius lib. 1. controuers. illustr. in præfat. n. 127. Steph. Gratian. tomo 3. discept. c. 590. num. 19.

Deinde ille debet præferri, cuius exercitium vniuersalius est, ¶ vt constat ex lege eius, §. militia missus, ff. de testament. milit. auth. de non alienandis, aut permutandis reb. Eccles. §. quia verò, coll. 2. l. nam ad ea, ff. de legibus, l. 1. ff. si cert. pet. Ioan. Montaign. sup. num. 147. & quem communis acceptio pluris æstimat, ¶ quod etiam attenditur in materijs præcedentiæ, vt pulchrè probauit Baldus dict. conf. 387. num. 1. vers. item nulla est, lib. 1. per text. in l. Athletas, §. 1. ff. de his qui notantur infamia, Boer. dec. 286. num. 8. Stephan. Gratian. tomo 1. disceptat. cap. 111. num. 74. ¶ doctes, illam dignitatem esse maiorem, quæ ob maius beneficium confertur, & quam homines generalitèr maiorem reputant, vt proculdubio reputatur in hac Curia dignitas Supremi Italia Consilij, respectu Consilij Portugallia, glof. & DD. in rubric. ff. de officio Præf. Vr̄bi, & ex l. 1. C. de silent. vbi Ioannes de Platea, c. l. 1. C. de præposit. labar. lib. 12. l. ius Senatorum, C. de dignitat. eod. lib. 1. municipes, ff. ad municipal. l. quilibet, C. de Decurionib. lib. 10. vbi Baldus notat ¶ tantò maiorem esse officialem, quantò digniori loco præest, Vasq. d. nu. 127. & ita vt dignius Italia Consilium in omni

occasione debet præferri, vt multi Canones, & legales determinationes disponunt, vt videre est in cap. miramur ad finem 61. dist. cap. Metropolitano 63. dist. cap. illud 8. q. 1. §. fin. inst. de iur. nat. gent. & ciu. l. Senatores, ff. de Senator. l. nec honor, C. de Episc. & Cler. glof. verbo digniores, in cap. cum dilectus de consuet. Marzar. sup. num. 8. absque eo, quod res ita firma, & certa possit, neque debeat nunc, aut de cætero in controuersiam vocari; nā vt ait l. C. Paulus in l. minimè, vbi glof. in l. cum de consuetudine, ff. de legib. nullatenus mutari debent, quæ certam interpretationem habuere, & fuit etiam ¶ doctrina Aristotel. lib. 2. Polit. cap. 6. Anellus Amatus conf. 30. n. 9.

Et eodem modo, quo Supremum Italia Consilium Portugallia præcedit, debent etiam Reges prædicti Italia Senatus Portugallia Consilij Auditores, seu Consiliarios præcedere, nam cū sit validum (vt est profectò) in iure argumentum, quod dicitur de loco ad personam, ¶ vt docet Ioan. Andreas in reg. cum non stat de reg. iur. in 6. Enerardus in argum. de loco ad personas, Leobin. tract. de mandat. Apost. nu. 63. certum est, ¶ quod qui habet dignitatem in loco, aut Senatu maiori, & digniori, præferendus sit illi, qui in inferiori loco eandem occupat dignitatem, vt constat ex l. 1. C. de Præf. Vr̄bi. Rom. Carol. Ruin. in consil. 155. num. 3. lib. 4. Ioā. Caphal. conf. 615. num. 17. Io. de Platea in l. 2. C. vt dignit. ord. seruet. lib. 10. Boer. in addit. 1. ad tract. de aut. Mag. Consil. sub num. 149. vers. præterea, Ferd. Vasq. vbi sup. ¶ vt comprobatur etiam l. C. Vp. in l. 1. c. 2. ff. de albo scrib. dicens: Sed si lex cessat, tunc dignitates erunt spectanda, vt scribantur eo ordine, quo quisque eorū maximo honore in principio functus est, Vasq. vbi proximè num. 130.

Et hoc obseruari debet, non attento, quod Auditor, siuè Consiliarius Portugallia Senatus in eo sit antiquior, quàm quilibet alter Regens in Italico, nam solum attenditur maioritas, & præcedentia Tribunalis, ¶ vt tenet Ioan. Montaign. tract. de aut. Mag. Conf. num. 126. 132. 140. 142. 147. 149. 151. c. 157. Marc. Anton. Surg. lib. 1. de Neap. illust. cap. 27. num. 24. & non antiquitas Ministrī, vt certa rerum Magistræ experientia docet, ¶ cap. quāvis sit in princip. cap. statutum de elect. lib. 6. Clem. dispendiosa inibi, Causarum docet experientia peruenire, de iudic. l. legatis, §. ornatricibus, ff. de legat. 3. Io. Montaign. supra num. 159. quod Consilij Status, Senatus Regij Castellæ, & Supremi Aragonum, & Sanctæ generalis Inquisitionis, quāuis in suis Tribunalibus sint nouiores, quā Regentes in Supremo Italia Consilio, nihilominus hos illi præcedunt propter Consiliorum suorum prærogatiuas, & non propter tempus adeptæ possessionis, quod nullatenus procederet, si admittendum esset, quod absque legitimo fundamento intendunt Portugallia Senatores, & vbi militat eadem ratio, idem quoque ius militare debet, ¶ vt constat ex l. illud, ff. ad l. Aquil. l. 2. Tr. io, ff. de verb. oblig. cap. inter ceteras de rescript. Alex. conf. 33. num. 3. lib. 4. & in his terminis præ-

cedentiæ attenditur similitèr præfatum, Mastril. lib. 4. de magistrat. cap. 14. num. 4. ne dicatur, quod est contra ius, vnam & eandem rem diuerso modo censerī, ¶ l. eum, qui ades, ff. de usufr. cap. cum in 64. tua, vbi glossa verbo censerī de decimis, Menoc. lib. 1. de arbitr. iudic. q. 37. n. 7. Io. Franc. de Ponte dec. 8. Collar. Consilij Neap. num. 16. nulla existēte causa, quæ id permittat.

Et ita referunt graues Regni Neapolis auctores, vt est Fabius de Anna conf. 122. n. 43. Io. And. de Georg. allegat. 35. num. 111. Ponte dict. dec. 8. num. 12. Anell. Amat. conf. 38. num. 8. vers. tertio, de quo D. Reg. Scipio Rouitus conf. 84. num. 15. D. Reg. Tapia dec. 21. num. 41. ¶ quod quia in eo Regno Tribunal Sacri Consilij Sanctæ Claræ Consilio Regiæ Camere Summarie præcedebat, cū esset Præses Consilij Alphonsus de Santillana, & Locumtenens Camera: Andreas Ponce de Leon, & Consilij Collateralis, priusquam ipse Præses, hic illum præcessit propter maioritatem, & prærogatiuam Tribunalis Sacri Consilij, cuius tunc temporis erat Præses, & ex hoc exemplari à tanto Tribunale decreto, vt est Tribunal Regium Cancellaria, & Collateralis Neapolis, ¶ de cuius excellentia latè Ioan. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. 12. de delegat. causarum, num. 12. & seqq. Marc. Ant. Surg. lib. 1. de Neap. illust. cap. 18. n. 20. Michael Zappullus in bist. Neapol. pag. 320. c. in cap. 7. c. 10. Casarea Maiestatis inter priuilegia, & capitula Neapolis, benè fundatur præcedentia Consiliariorum, seu Regentium Supremi Italia Senatus.

Quod confirmant Ioan. Montaign. & Iacobus Menoch. ille num. 148. de auctor. Magni Consil. iste conf. 902. num. 48. c. 79. qui cū tractarent de auctoritate Magni Consilij Franciæ, & Parlamēti, ¶ quod non valeret consuetudo, si Parlamentum, quod est inferius alteri, quod est superius se præferret, non enim esset consuetudo, sed corruptela, ¶ vt habetur in cap. consuetudo, dist. 9. cap. ff. de consuet. Abb. & Felin. in cap. statuimus de maiorit. c. obed. Alois. Ricc. 1. p. resolut. 555. nu. 4. m. fin. Ponte dict. dec. 8. nu. 11. & ideò non deberet admitti, sed repelli.

Hæc veritas confirmatur alia iuris resolutione, docente, ibi cedere temporis antiquitatem, vbi maioritas loci inuenitur, ¶ glossa verbo præponimus, in cap. Isidorus 16. dist. Felin. sub rubr. de maiorit. c. obed. num. 3. Geminianus in cap. Episcopus, vers. aut fuerunt promoti 17. dist. c. Tiraq. de iure primog. in præfat. num. 79. Caphal. conf. 615. num. 19. c. 133. Menoch. conf. 126. nu. 31. Amatus dict. conf. 30. num. 6. Mastrillus dec. Sicil. 130. num. 13. c. lib. 4. de magistr. cap. 14. nu. 29. Befold. supra cap. 3. num. 4. ac per consequens possessionē anteriorem in alio Senatu, aut Tribunale inferiori, ¶ nam solum attenditur prioritas temporis inter eiusdem Consilij Ministros, aut promotos ad idem munus, aut æqualem dignitatem, vt constat ex l. 1. C. de consulib. lib. 12. Ponte dict. dec. 8. n. 2. Decian. respons. 19. num. 226. vol. 3. Bouadilla lib. 2. polit. cap. 16. num. 25. Mastril. dict. cap. 14. n. 35. &

71 & 29. D. Carol. de Tapia decif. 21. num. 15. post Cabedo decif. 3. nam cum in aliquo maior est dignitas, illa solum attenditur, & non tempus possessionis anterioris in loco inferiore, vt constat ex cap. placuit, dist. 18. lafred. Lanfra. Balb. decif. 33. glof. vnic. in cap. fin. vers. & nisi sint, dist. 17. Ponte vbi proxime num. 1. Riccius collect. dec. 1446. par. 4.

72 Et ita est fixa resolutio, quae docet vulgarem regulam iuris, disponentem, quod qui prior sit in tempore, praeratur, intelligendam esse, cum sit in ceteris paritas, vt docet Dynus in cap. qui prior, num. 8. 14. & 16. de reg. iur. in 6. Cagnolus in l. quoties vtriusque, num. 1. ff. eodem tit. Menoc. d. conf. 902. n. 50. Marzar. d. conf. 26. num. 58. & addit Menochius, quod ille, qui pro te habet meliorem causam, antiquiori in tempore praeratur,

73 † Menoch. d. conf. 902. num. 52. & seqq. per text. in l. si seruus plurium, §. vlt. de legat. 1. l. interdum, ff. qui potiores in pign. hab. l. assiduis, C. eodem tit. l. quoties, C. de reuendic.

74 † Nam duplex est ordo dignitatum: primus temporis, secundus qualitatis, & maioritatis: primus locum habet, & procedit solummodo inter eos, qui aequali dignitate fruuntur: secundus vt potentior tempus non curat, neque eius ordinem aetimat, vel obseruat, vt singulariter distinguens tradit Lucas de Penna in rubr. num. 2. C. vt dignit. ordo seruetur, per l. 2. eod. tit. & praestantius Ioan. de Plat. in eadem rubr. num. 1. Iacob. Rebuff. in l. 1. num. 2. C. de Consulib. per textum ibi, l. 1. in fin. C. de Praepos. sacri cubiculi, l. vnicuique, C. de prox. fauor. scriu. l. fin. C. de tyron. lib. 12. l. potioris, C. de offic. Rect. Prouinc. l. 1. C. qui accusare non poss. Menoch. vbi prox. n. 57. Ponte conf. 7. nu. 29. tomo 2. Fabius de Anna conf. 122. n. 4. 8. & 42.

75 Ergo cum supradictorum Regentium honor sit in ordine, & relatione ad dictum Consilium, in quo existunt, non potest in dubium venire, quod eiusdem Consilij qualitates, & praerogatiuae omnes ad eos pertineant, vt constat ex l. affe toto, ff. de hered. instit. Menochius conf. 345. nu. 8. vol. 4.

76 Et cum Regia Maestas fuisset dignata nominare praedictum D. Regentem Valençuela, non solum ad dictum Supremum Italiae Consilium tribus iam ab hinc annis: sed vt pro eo dictae competentiarum caetui interueniat, liquet manifeste, suam Regiam intentionem fuisse, & esse, vt in vitroque praerogatiuis, & praecedentijs praedicto Consilio competentibus fruatur, † nam cu Princeps aliquid concedit, videtur vtrique ea omnia concessisse, quae sunt de natura talis concessio-

77 † Innocent. docet in cap. ex literis, num. 1. de iure patron. Baldus in l. a Procuratore, num. 1. C. mandati, & in rubr. num. 4. C. de contrab. empt. Barth. Socin. conf. 126. num. 2. vers. confirmatur, ibi allegans l. si stipulatur, ff. de usuris, Menoch. conf. 478. n. 27. vol. 5.

78 † Et ita dixit Ioannes de Platea in l. 1. per text. ibi num. 4. C. de silentarijs, lib. 12. honores, & priuilegia dignitatum ad aliquem pertinentia,

illi obseruanda esse, tam in Principis Consistorio, quam extra illud.

79 Et cum Regens Valençuela fuerit subrogatus ad dictum competentiarum cetum in locum Regentis Caimo, qui proculdubio Doctorem Medum de Mora Portugalliae Consilij Auditorem, seu Consiliarium praecedebat, cumque debeat attendi vltimus ille status in materia praecedentiae, † vt argum. l. Mela 14. vers. sed si alimenta, ff. de aliment. & cib. legat. tradit Ioan. Vincent. de Anna alleg. 131. num. 1. vol. 2. Riccius collect. 147. par. 1. collect. 470. par. 2. & collect. 674. p. 3. Matthaeus in annot. ad Guid. Papae, q. 252.

80 Praesertim cum sit de iure, † quod subrogatus sortitur naturam, & fruatur praerogatiuis illius, in cuius locum subrogatur, l. si eum, §. qui inuariatum, ff. si quis cautionibus, cap. cum Ecclesia et primero, vt lite pendente, Bart. in l. 1. §. hae actio, ff. si quis test. liber esse iussus fuerit, Dec. conf. 3. num. 2. Marzar. d. conf. 26. nu. 52. ille quoque debet praerferri, & praecedere.

81 Secundum quod non obstat dicere, Regentem Caimo praecessisse ratione maioris antiquitatis personae ad personam, habito respectu, & non praerogatiua Tribunalis, † nam contrarium verius est, & quoties aliquid fit, factum praesumitur ob causam, & ritulum fauorabiliorem, & vtiliorem, vt probatur ex l. cum praebus, C. de probation. Carol. Ruinus conf. 119. num. 1. lib. 1. Io. Bapt. Ferrer. conf. 362. num. 3. vol. 2. Menoch. conf. 88. num. 36. lib. 1. & qui in contrarium nititur, subiicitur oneri probationis. Cui alia etiam accedit ratio, nam qui aliquid facit, praesumitur illud ob causam principaliorem facere, † vt tenet gloffa, & Baldus in l. non verò, ff. ex quibus caus. maior. Decius in cap. dilecto, notab. 2. de appell. Aimon Craueta conf. 202. incip. per arbitros, num. 15. tex. in cap. cum aliquib. de rescript. lib. 6. vt est praeratio, & praerogatiua Consilij, & non prioritas possessionis in eo, respectu Doctoris Mendi de Mora in Consilio Portugalliae.

82 Itaque Regens Valençuela illi in hoc etiam caetu debet praerire, & vbi cumque se obtulerit occasio, cum sit ab eius persona inseparabilis dignitas, & praerogatiua sui Senatus, † Ioan. Francisc. de Ponte conf. 14. num. 45. tomo 1. Ioan. Andr. de Georg. allegat. 35. num. 12. Anellus Amatus conf. 30. num. 6. ad fin. dum in eo assitit Regiae Maestatis indulto, † cuius est praedicta dignitas tanquam omnium dignitatum, & honorum fontis, & originis, l. 1. vbi Ioan. de Platea, C. de dignitat. lib. 12. idem in dist. l. 1. num. 4. C. de silentiar. Paris de Puteo de re militari, lib. 7. num. 11. Martinus Laudensis tract. de Principibus, quaest. 540. Petr. Gregor. lib. 6. de Republic. cap. 12. num. 5. & in quo sunt omnes honorum thesauri, † Bald. in cap. 1. vers. a Principe, notab. 1. tit. quis dicatur Dux, Riminald. iunior conf. 5. num. 93. lib. 1. Iacobus de Franch. tit. de his, qui feud. dare possunt, num. 46. Ioan. Vincent. de Anna allegat. 57. num. 2. † si quidem effectus transeunt, & transire debent in possessorem, cui Regia Maestas contulit, vt proba-

83

84

85

batur ex Nouella 130. de Monachis, & Afecterarijs in fine.

86 Secundum quod non potest obstare praedicto Italiae Consilio, neque eius Regenti Valençuela, qui hoc in caetu illud repraesentat, quod in quodam alio habito, suae Maestatis iussu anno iam elapso 1626. in Domo Ducis de Villa Genosa Praesidis Consilij Portugalliae super illius Regni rebus, & Dohanis, occasione cuiusdam memorialis ab Auditore Gundifaluo de Sossa producti, diuersa capita continent: in quo tanquam aslociati interuenere Don Didacus de Ibarra Status, & Belli Consiliarius, & praedictus Regens Valençuela, hunc a Doctore Mendo de Mora fuisse praecessum, nam quamuis ita contigisset, nullum adhuc praedictum illi, neque Italiae Consilio fiebat: nam hoc contingit per facti errorem, casualium ex affirmatione Ducis, asserentis esse ad id Ordinem suae Maestatis, & cum praedictus Regens Valençuela hunc ordinem sibi pro sua indemnitate ostendi a praedicto Duce Praeside (quod ipse non poterit inficiari) petiisset; eo quod non ostenderetur, & quia nullus Secretarius in praedicto caetu adesse, solita vrbantate, & modestia Regens ipse protestatus est dicto Praesidi, quod nullo actu videretur praedictare loco, qui sibi competeat circa sedem, & votum, ed quod esset Italici Senatus Regens, ne desciceret in illa occasione obsequio suae Maestatis, qui tunc causa Comitiorum in Aragonum Regno celebrandum aberat ab hac Curia, & illum, vt interneniret praedicto caetu nominauerat, & satis liquet in iure, protestationem facientis animum, & intentionem declarare, † l. si quis, l. qui in aliena, §. Celsus, ff. de acq. hered. l. Nescimus, ff. de neg. gestis, Paul. Castren. in l. sin autem, §. in repetita, ff. de rei vindic. Surd. tract. de aliment. titulo 6. q. 8. nu. 37. cuiusque iura conseruare, † l. si debitor, ff. quibus modis pignus, vel hy potheca soluitur, l. non solum, §. morte, ff. de noui operis nunciat. l. libera, vbi gloffa C. de sentent. & interlocut. omn. iud. Vldaric. Zafii. conf. 13. n. 40. lib. 1. Ioan. Bapt. Ferrer. conf. 16. nu. 17. vol. 1.

87 Praesertim, quod cum dictus Dux Praesidens Portugalliae, & dictus Doctor Mendus de Mora praesupposuissent suae Maestatis ordinem in fauorem antiquioris ex Ministris occurrentibus (cum sit omnino contrarium inter horum Consiliorum Senatores) facile decipi potuit hoc facti errore, quod excusabile est in quolibet homine prudente, † vt habetur in l. fin. ff. pro suo, l. regula, ff. de iuris, & facti ignor. §. si quis agens, institut. de act. Io. Caph. conf. 137. n. 76. tom. 1.

88 Ex quo resultat facti errore consensum excludi, † l. si per errorem, ff. de iuris d. omnium iudicium, Alex. conf. 23. nu. 10. lib. 7. Marian. Socin. iunior conf. 3. n. 28. vol. 2. & vt aiunt DD. nulla est in errante voluntas, † vt constat ex l. cum testamenti, l. non idcirco, C. de iuris, & facti ignor. l. sed hoc ita, ff. de aqua pluui. arc. Rol. a Valle conf. 32. n. 70. lib. 4. & dum agit de damno vitando, licet vtrique, vel facti proprii errorem allegare, & opponere, † vt

89

90

91

docent glof. Bart. & DD. in l. cum in debito, ff. de probat. Alban. conf. 81. n. 6. Decius conf. 63. in fine, tom. 1. cap. nostri de elect.

92 Et quamuis absque praedicta falsa causa, & errore, & non facta protestatione praecessisset, adhuc non potuit praedictare priuilegijs, & praerogatiuis dicti Consilij, neque eius Regentis, nam vt singulariter dixit Tiberius Decianus † d. conf. 21. num. 10. lib. 1. quem sequitur Menoch. alleg. conf. 902. num. 81. per text. in l. 1. §. huius studij, ff. de instit. & iure: ea, quae pertinent ad Dignitates, & Magistratus, sunt publici iuris, & praecipue praerogationes, & praecedentiae, & ita haec non pendunt a voluntate partium, sed a dispositione iuris communis, aut generalis consuetudinis, † & ideo

93 habens aliquem Magistratum, non potest proprio facto mutare statum, & ordinem eius, Tiber. Decian. dist. conf. 21. num. 69. & conf. 19. num. 40. & sequent. lib. 3. Menochius vbi proxime num. 80. Steph. Grat. tom. 2. discept. forens. cap. 298. num. 9. pag. 413. Valdes de dignitate Regum Regnorum Hispan. cap. 3. n. 14. fol. 30. cap. 2. de donationibus, ibi: Facere vero deteriorem non debet. † Cum directe ad Regiam Maestatem spectet honor, & conseruatio praerogatiuarum, & praecedentiarum Dignitatis, quam confert, vt in alio proposito dixit S. Gregor. Nazianzenus, & Ioannes EKius, ille in oratione funebri de laudibus Dni Albanasij, iste in festo Omnium Sanctorum, homil. 1. parte 2. numer. 1.

94 Et omnis cessat difficultas ex eo, quod tunc non interuenit, vt nunc repraesentans in dicto caetu praedictum supremum Italiae Consilium, pro quo est illi cetui interuenturus, propter nominatione suae Maestatis beneficio factam praedicto Regenti Valençuela: nam qualitas, quae superuenit subiecto, quam Philosophi hoc termino Ente, significant, constituit vnum quasi nouum subiectum, & ens, & ponit in diuersa natura, † vt habetur in cap. statutum de elect. lib. 6. cap. cum Marthe, §. quae situm de celebrat. Miss. Hippolyt. de Marfil. singul. 52. Menoch. lib. 1. de arbit. iudic. quaest. 52. num. 18. & de recuper. possess. rem. 6. num. 8. Surd. de alim. tit. 5. q. 3. num. 21. & tit. 9. q. 29. num. 12. † & constituit speciem diuersam ab eo, quod prius erat, vt habetur in cap. licet Canon, cap. statutum de elect. lib. 6. l. apud Labeonem, §. si quis, ff. de inuariat. l. mariti, §. fin. ff. ad l. l. de adult. Boer. consil. 20. num. 40. Hippol. de Marf. conf. 7. nu. 58. Menoch. d. lib. 1. de arbit. q. 11. n. 13. & ex Bart. in l. si quis posthumus, §. si filium in fin. ff. de liber. & posthum. tradunt Natra conf. 362. num. 18. Bero. conf. 128. num. 12. lib. 2. Ioan. Croc. conf. 50. nu. 8. Stephan. Grat. tomo 3. discept. cap. 314. n. 36. & tom. 5. cap. 854. n. 52. Marzar. d. conf. 26. n. 28. non aliter, atque in iure dispositum est, vt vna, & eade res, aut persona diuersimode possit censer, diuerso iure, aut respectibus concurrentibus, † vt probatur in l. miles, §. pro patre, ff. de leg. 2. Menoch. conf. 902. n. 71.

95

96

97

98

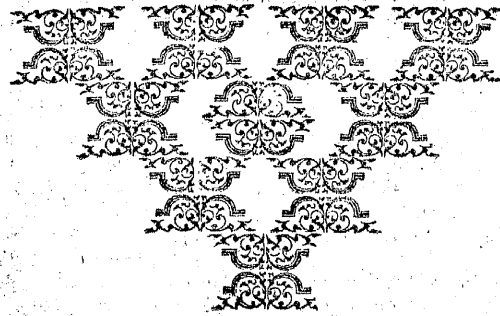
99

100

nominationem eius factam à Regia Maiestate ad prædictum cætum, vt hoc nouo iure debeat in ea cuiilibet Portugallie Conſiliario, ſiue Auditori præferri, iuxta ſingularem Iuriſconf. Papi-
 98 niani deciſionem, ¶ in l. ſi filius 4.2. §. 1. ff. de bonis libert. ibi: *Ei, qui alio iure venit, quam eo, quod amiſit, non nocet id quod perdidit, ſed prodeſt id, quod habet, ſic editum eſt patrono, eidemque patroni filio non obefſe, quod quaſi patronus deliquit, ſi vt patroni filius venire poſſit, iuncta l. & an eadem, ff. de except. rei ind. optimè Valdeſius diſt. tract. de dignit. Regum, Regnorumque Hiſpan. cap. 3. num. 17. verſic. tertio, l. ſi mater, §. eandem, eod. tit. ibi: *Alia enim cauſa fuit prioris domini, hæc noua, nunc acceſſit itaque acquiſitum quidem poſtea dominium aliam cauſam facit, quod planius in hoc caſu procedit, nam in eo, vt fatiſ in iure fundatum manet, prædictus Regens Valençuela nec amiſit, nec amittere vllatenus potuit prærogatiuas, & præcedentiam ſui Italici Senatus, aut ſibi, vt tali Regenti debitas.**

Hoc viſum eſt expediens, vt ad maiorem præ-
 dicti cætus inſtructionem iure fundaretur, atten-
 to, quod cauſa præcedentiæ iudicator magni
 præiudicij, ¶ vt tenet Puteus deciſ. Rotæ 44. lib. 2. 99
 & deciſ. 6. lib. 3. Seraph. deciſ. 22. num. 2. & dec. 81.
 num. 1. Hieronym. Gonçal. ad reg. 8. Cancellar. in
 proæmio, §. 4. num. 30. Steph. Gratian. tomo 5. di-
 ſcept. cap. 845. num. 1. Anellus Amat. d. conf. 30. n.
 12. & 13. ac per conſequens permiſſum in iure,
 eam rationis, iuſtitie, & iuris remedijs defendere,
 ¶ vt conſtat ex cap. licet ſecundò, diſt. 45. cap. princi-
 100
 pium de pœnit. diſt. 1. Ioan. Faber in §. alia, verſ. al-
 tiori loco, inſtituit. de honorum poſſeſſ. Petrus Gerar.
 ſingul. 33. Caſſan. in cathal. glor. mundi, part. 1. con-
 ſid. 9. Ioan. Garc. de expenſ. & melior. cap. 8. nu. 51.
 Tiraquell. de nobil. cap. 20. num. 51. vt ſacri Cano-
 nes diſponunt, & DD. reſoluunt, & intentatum
 eſt fundare in præſenti diſcurſu. Sal-
 uo, &c. Madriti 18. die De-
 cembriſ anni
 1627.

FINIS.

GNO-

GNOMOLOGIA, IDEST INDEX CONCLVSIONVM IVRIS,

ALIARVMQVE NOTABILIVM SENTENTIARVM,

Quæ in hoc ſecundo volumine Conſiliorum adducuntur.

Alphabetica ſerie, & vtili, ac labori oſiſſima methodo digeſtus, in quo litera C.
 Conſilium, N. Numerum indicat.

A

ABBAS Potest Monachum ſui
 Monasterij vendicare, conf.
 135. num. 127.
 Abbas recuſante Monacho adit
 hereditatem illi delatã, ibid.
 n. 31.
ABIMELECH occidit ſeptua-
 ginta fratres, vt ſolus re-
 gnaret, conf. 199. num. 10.
ABLATIVI abſoluti verba important formam, c.
 175. n. 48.
 Ablatiui abſoluti verba important conditionem, c.
 177. n. 96.
ABNER, Ioab, & Amasſan hiſtoria tanguntur,
 quando transfugerunt ad hoſtes, c. 162. n. 38.
ABSALON Dauidem patrem Regno expulit, c.
 199. n. 31.
ABSENS legitimari nequit, c. 119. n. 152.
 Abſens poteſt præſentari, quando eſt notus præſentã-
 ti, c. 139. n. 21. Et acceptata per abſentem præſen-
 tatione, quaeritur illi. ius irreuocabile, ibid. n. 22.
 Abſens habetur pro diſſentiẽte, c. 177. n. 92.
 Abſenti non currit præſcriptio in eius damnum, conf.
 187. n. 124.
 Abſentia à loco commiſſi delicti inducit præſumptio-
 nem pro abſente, c. 161. n. 34.
 Abſentia mariti non præſumitur, niſi probetur, conf.
 169. n. 101.
 Abſentia affectata efficit, vt qui poſſit citari per pro-
 clama, c. 170. n. 3.
ABSOLVTIO à cenſuris can. ſi quis ſuadente 17.
 q. 4. eſt reſeruaſa Summo Pontifici, c. 142. n. 144.
 Abſolutio iuramenti ad effectum agen di, & excipie-
 di, poteſt concedi ſine citationi partis, c. 148. n. 77.
 Abſolutio, aut relaxatio Iudicij Ecclèſiaſtici requi-
 ritur priùs, quam iudicium inchoetur contra in-
 ſtrumentum iuratum, c. 173. n. 88.
 Abſolutio à iuramento ad ſinem agen di, vel excipie-
 di conceditur ſine partis citatione, ibid. n. 90.
 Abſolutio à iuramento contractur nulli non eſt ne-
 ceſſaria, ibid. n. 92.
 Abſolutio à iuramento conceditur maioribus, ſicut
 minoribus propter læſionem enormiſſimam, ibidẽ
 n. 94.
 Abſolutionis commiſſio ab vna excommunicatione,
 ad aliam non extenditur, c. 159. n. 39.
 Abſolutiones tot requiruntur, quot ſunt excommu-
 nicationes, ibid. n. 29.

Abſolutoria lata ab vno Iudice, quando alium non
 impediãt, c. 131. n. 16.
 Abſolutoria in iudicio criminaliter intentato, nõ pa-
 rit exceptionem rei iudicata in ciuili, conf. 181.
 n. 39.
ABSVRDVM eſt vitandum etiam ſi verba impro-
 prientur, c. 133. n. 39.
 Abſurdum eſt, vt in ſalutem, & excuſationem ſen-
 tentiam ferat, qui nec de re pecuniaria poſſet co-
 gnoſcere, c. 161. n. 2.
 Abſurda omniſ illatio eſt reiſcienda, c. 191. n. 16.
 Abſurditas vt vitetur extenduntur verba, c. 169.
 n. 49.
ACCEDENS ad rem gerendam, quid debeat priùs
 conſiderare, c. 162. n. 93.
ACCEPTATIO poteſt fieri verbis, & factis, conf.
 103. n. 24.
 Acceptatio, qua fit factõ, habetur efficaçior, ibidem
 n. 25.
 Acceptatio ſi non apparet, donatio eſt inefficax, conf.
 119. n. 8.
 Acceptatio donationis abſenti facte requiritur etiã
 ſtante, l. 2. tit. 64. lib. 5. noue Recopil. ibid. n. 29.
 Acceptatio non præſumitur in re, qua poteſt eſſe on-
 roſa, ibid. n. 44.
 Acceptatio expreſſa requiritur in maioratu, ibidem
 n. 45.
 Acceptatio non poteſt fieri poſt mortem donantis, aut
 ius alteri quaſitum, ibid. n. 47.
 Acceptatio, & ratihabitio, re non integra non iunãt,
 ibid. n. 49.
 Acceptatio primi donatarij quando ſequentibus pro-
 fit, ibid. n. 94.
 Acceptatio primi donatarij debet fieri, non ſolum pro
 ſe, verum & pro alijs nominatis, ibid. n. 95.
 Acceptatio an præſumatur ex ſola ſcientia, vt dona-
 tio fiat irreuocabilis, ibid. n. 126.
 Acceptatio de qua non apparet, non præſumitur, ibi-
 dem n. 128.
 Acceptatio, & præſentia de quibus non fit mentio in
 donatione, non præſumuntur, ibidem n. 129. 131.
 & 133.
 Acceptatio non præſumitur, niſi probetur, conf. 168.
 n. 18.
ACCESSORIA contractui ſui natura reuocabili
 ſunt reuocabilia, c. 119. n. 103.
ACCVSATIO facta per iracundiam debet per Iu-
 dicem aboleri, c. 142. n. 11.
 Ac-

Accusatio, vel actio contra personam non sequitur fundum, c. 155. n. 46.
 Accusatus ab uno in populari actione non accusatur ab alio, siue sit condemnatus, siue absolutus, conf. 145. n. 1. & 2.
 Accusatus ab uno, licet causa pendeat, non accusatur ab alio, ibid. n. 3.
 Accusatus ab uno de delictis realibus, non accusatur ab alio, ibid. n. 4.
 Accusatus non dicitur reus, sed qui est conuictus, c. 191. n. 29.
 ACQUISITIONIS consummata effectus non cessat, quamuis eueniat casus, a quo incipere non potest, c. 155. n. 38.
 ACTA, & processus si enunciantur in sententia, presumitur pro illa, c. 105. n. 6.
 Acta si sunt deperdita, presumitur pro sententia, ibidem n. 9.
 Acta originalia non debent dari appellanti; sed exemplar illorum, c. 111. n. 34.
 Acta iudicialia scribi nequeunt, nisi per Actuarium ad id deputatum, c. 121. n. 58.
 Acta iudicialia si non fiant coram Notarijs de numero fidei non faciunt, ibid. n. 73.
 Acta facta a Notario alieno non valent, ibid. n. 93.
 Acta in iudicio summario non probant in plenario, ibid. n. 105.
 Acta iudicialia inducunt notorietatem, c. 169. n. 34.
 Acta processus dicuntur uelociter ad sententiam, ibid. n. 41.
 Acta in summario iudicio non probant in plenario, ibid. n. 62.
 Acta processisse sententiam, potest testibus probari, c. 105. n. 8.
 Acta sibi proficua, & non alteri parti extrahi faciet, versatur in dolo, c. 171. n. 70.
 Actus deficientibus, deficit forma substantialis iudicij, c. 191. n. 67.
 Actus diminutis non potest reus iudicari, ibid. n. 68.
 ACTIO censetur realis respectu rei deducta in iudicio, conf. 111. n. 14.
 Actio ad fundum censetur feudalis, ibid. n. 15.
 Actio reuocabiliter tertio quaesita potest tolli, inuito eo, c. 119. n. 92.
 Actio intentata mutari nequit, nisi auctoritate Iudicis, & resectis expensis conuento, siue reo, conf. 123. n. 2.
 Actio in factum, vel iudicati possunt proponi coram Iudice, diuerso ab illo, qui iudicauit, c. 150. n. 16.
 Actio queritur iure Regio tertio absentem nominato in instrumento, ibid. n. 29.
 Actio negotiorum gestorum competit etiam, quando sit negotium commune, c. 154. n. 9.
 Actio negotiorum gestorum competit pro expensis factis causa alterius, ibid. n. 10. & 11.
 Actio, vel accusatio contra personam non sequitur fundum, c. 155. n. 46.
 Actio formatur, & condemnatio tollitur, & moderatur attenda qualitate personae, c. 162. n. 32.
 Actio popularis, quae proprie dicitur, c. 167. n. 45.
 Actio personalis non transit contra tertium possessorem, c. 178. n. 70.
 Actio inanis est, quam inopia debitoris excludit, conf. 179. numer. 74.
 Actio mandati competit mandanti contra suum Procuratorem, qui pecunias recepit virtute mandati, c. 180. n. 6.
 Actio de dolo praescribitur biennio, ibid. n. 7.
 Actio de dolo, & dolus est personalis, nec personam egreditur, ibid. n. 32.
 Actio, & contestatio super ea non impedit exceptionem in alio iudicio, c. 181. n. 10.
 Actio si competit ad recuperandam rem, talis res censetur esse in bonis, c. 187. n. 12.
 Actionis causa cessante, cessat actio, c. 112. n. 81.
 Actionem censetur quis pro se, & suo nomine intentare, non alieno, c. 180. n. 22.
 Actionem qui habet, videtur ipsam rem habere, conf. 187. n. 117.
 Actione sublata, non tollitur exceptio, c. 181. n. 7.
 Actiones, & iura auerentur in relicto honorum stabilitum, aut mobilium, c. 187. n. 3.
 Actiones, & iura eodem modo considerantur, prout res, super qua consistunt, ibid. n. 13.
 ACTOR debet conuenire reum in foro sui domicilij, c. 112. n. 17.
 Actor regulariter sequitur forum rei, c. 138. n. 36.
 Actor debet probari ius suum, & sui auctoris, conf. 178. n. 20.
 Actor, qui intentauit viam ordinariam, potest executiuam intentare, resectis reo expensis, c. 181. n. 1.
 Actor, qui inchoauit iudicium coram uno iudice, non potest variare, intendendo illud coram alio, ibidem n. 12.
 Actori incumbit onus probandi, c. 178. n. 1.
 ACTVS quando sit in occulto, vel secreto, admittitur probatio, quam patitur ipsius actus natura, c. 102. n. 140.
 Actus resolutus habetur pro non actu, c. 106. n. 26.
 Actus, de quo tractatum est, ut fuerit scriptura interrim, non est perfectus, c. 114. n. 3.
 Actus sequens declarat voluntatem praecedentem, c. 120. n. 25.
 Actus iudicialis differt in pluribus ab extraiudiciali, c. 122. n. 1.
 Actus contra Constitutionis dispositionem est nullus ipso iure, c. 128. n. 80.
 Actus vitiat per causam falsam, aut erroneam, c. 129. n. 69.
 Actus potest expediri sine consensu requisito, ubi est necessitas, aut periculum in mora, c. 132. n. 24.
 Actus deficit, deficiente causa primaria illius, maxime in onerosis, ut est pensio, c. 137. n. 21.
 Actus ubi est nullus, iuramenti virtus cessat, c. 148. n. 41.
 Actus favorabilis in vniuersalibus, & communibus extendi potest de persona ad personam, de re ad rem, & de loco ad locum, c. 151. n. 68.
 Actus etiam vnicus in indiuiduis prodest socijs, conf. 152. n. 9.
 Actus favorabilis, & sententia in iuribus vniuersalibus prodest habenti communionem, ibid. n. 10.
 Actus factus presumitur eo modo, quo fuit mandatum, c. 154. n. 18.
 Actus attribuitur concedenti auctoritatem, & non exequenti, c. 155. n. 21.

Actus

Actus iudicis est stricti iuris, nec ad alias personas extenditur, ibid. n. 53.
 Actus, qui potest fieri sine iudice, valet si fiat cum eo minus solemniter, c. 157. n. 23.
 Actus regulatur a principali intentione agentium, c. 158. n. 2. & conf. 162. n. 11.
 Actus presumitur factus ex causa legitima praecedenti, c. 160. n. 1.
 Actus iudicatur a causa originali, ibid. n. 3.
 Actus factus contra stylum est nullus, ibid. n. 45.
 Actus sequens veniens ad executionem, vel perfectionem alterius praecedentis, non dicitur nouus, sed idem cum primo, ibid. n. 64.
 Actus factus contra formam commissionis est nullus, c. 177. n. 14.
 Actus pendet a mandante, & committente, non ab exequire, ibid. n. 17.
 Actus si competit duobus insimul, & non in solidum, si fiat ab uno, non valebit, ibid. n. 24.
 Actus factus nomine alicuius, si non ratum habeat, non illi praeiudicat, valet tamen in persona facientis, ibid. n. 49.
 Actus non valet vigore potestatis non sufficientis, ibid. n. 57.
 Actus contra formam gestus est nullus, si pars velit ita esse, ibid. n. 59.
 Actus non valet, consensu requisito deficiente, c. 184. n. 50.
 Actus est nullus, quando deficit quod pro forma traditur a lege, vel statuto, ibid. n. 54.
 Actus vnicus sufficit in remedio manutentionis, ibid. n. 117.
 Actus vnicus non potest valere pro parte, & pro parte non, c. 187. n. 103.
 Actus validitati iura fauent, c. 155. n. 33.
 Actus continuatio efficit, duo censi vnum, c. 160. n. 78.
 Actum presumitur quis facere potius iure ordinario, quam extraordinario, c. 121. n. 28.
 Actum faciens alieno nomine, nudum ministerium praestat, c. 155. n. 25.
 Actum, qui nequit ab initio facere, nec iam factum destruere potest, c. 160. n. 34.
 Actum qui facere prohibetur non potest aliquid efficere, quo talis actus validetur, c. 174. n. 16.
 Actum facienti ex necessitate officij fides adhibetur, c. 189. n. 32.
 Actus agentium non operantur ultra illorum intentionem, c. 112. n. 74. c. 119. n. 86. c. 133. n. 55. c. 137. n. 26. c. 154. n. 21. & conf. 158. n. 3.
 Actus non debent operari finem, aut effectum contrarium, c. 133. n. 56. & conf. 154. n. 22.
 Actus nostri voluntarij non extenduntur ultra quae geruntur, dist. c. 133. n. 78. & conf. 192. n. 26.
 Actus humani regulantur a potestate, voluntate, & modo, c. 135. n. 93. & conf. 177. n. 36.
 Actus iudicialis sunt nulli, non vocatis, quorum intererat, c. 167. n. 41.
 Actus, & contra actus vitiantur, forma praetermissa, c. 173. n. 39.
 Actus dicuntur correctiui, quando vnus sit propter alium, & de illis iudicatur, quod de vno actu, c. 181. n. 6. & 37.

Tom. 2.

Actus merae facultatis non inducunt consuetudinem restrictiuam liberae potestatis, c. 192. n. 28.
 Actus presumitur factus ex causa, & titulo utiliori, & favorabiliore, c. 201. n. 80.
 Actum faciens presumitur facere ob causam principalem, ibid. n. 81.
 AD Aequatus alteri an fruatur ibius dignitate, & privilegijs, c. 150. n. 43.
 ADEMPtio omnis est odiosa, c. 160. n. 55.
 Ademptum sub aliqua conditione, sub contraria conditione censetur relictum, c. 133. n. 4.
 Admere est eius, cuius est donare, c. 160. n. 35.
 ADITIO requiritur, ut hereditas acquiratur, c. 138. n. 10.
 Aditio debet apparere animo, & facto instituti, ibid. n. 18.
 Aditio est animi, & facultatis, ibid. n. 19.
 Aditio hereditatis non presumitur nisi probetur, ibid. n. 22.
 ADIVDICATIO facta a iudice pro summa maioris, quam sit debita, non tenet etiam in ea, quae debentur, c. 187. n. 94.
 Ad iudicatio continet translationem dominij, ibidem n. 95.
 ADIVNCTI iudicis omisso parit nullitatem, conf. 177. n. 22. & conf. 184. n. 97.
 ADMINISTRATOR agit, & conuinitur sine consensu alterius, c. 122. n. 34.
 Administrator ultra salarium consequitur expensas itinerum, c. 179. n. 1. & 2.
 Administrator censetur pecunias erogare administratorio nomine, ibid. n. 12.
 Administrator, qui dedit pecunias solitas agenti negotiorum a Domino electo excusatur, ibid. n. 13.
 Administrator habet pro se presumptionem, quod diligenter, & sine mora culpabili processerit, ibid. n. 21. & n. 78.
 Administrator, qui se obtulit administrare sine salario, intelligitur pro primo tantum anno id fecisse, ibid. n. 29. & n. 49.
 Administrator si faciat quod paterfamilias in rebus suis, adimplet, ibid. n. 73.
 Administrator, qui non exegit propter magnam debitoris inopiam, excusatur, ibid. n. 75.
 Administrator excusatur, si non fecit diligentias, quae forent maioris dispendij, quam utilitatis, ibid. n. 80.
 Administrator faciens quod Dominus erat solitus, excusatur, ibid. n. 83.
 Administrator caret culpa, si in administrando se gessit secundum consuetudinem similitum administratorum, ibid. n. 84.
 Administrator non debet facere de bonis proprijs expensas, quantumvis necessarias, nisi velit, ibid. n. 111. & 112.
 Administrator non debet pecunias expendere in oneroso patrimonio, ibid. n. 114.
 Administrator respectu custodia pecorum non tenetur ad aliud, quam rei natura exposcit, c. 189. n. 40.
 Administrator debet iurare de bene administrando, c. 190. n. 26.
 Administratori debent admitti pecunia data ad expensas litium Domini, c. 179. n. 11.

LII

Ad

Administratori sufficit, si Domino cedat actiones pro pecunijs datis illius negotiorum gestori, ibidem n. 18.
 Administratori non admodum diviti, vel quando labor est magnus, debetur salarium arbitrio iudicis, attento labore, & alijs, ibid. n. 31.
 Administratori, qui remisit salarium pro vno anno, debetur pro alijs, ibid. n. 58.
 Administratori solum imputatur dolus, lata culpa, aut negligentia, ibid. n. 77.
 Administratori non imputatur, si non exegit aliquid propter cautelarum, aut instrumentorum defectum, ibid. n. 86.
 Administratori non imputatur, si debitor idoneus labor facultatibus, ibid. n. 93.
 Administratori non imputatur culpa, si non expendit in eo, quod non erat profuturum, ibid. n. 115.
 Administratori non possunt imputari casus sine culpa evenientes, ibid. n. 119.
 Administratori dato Regno debetur idem honor, qui Regi, c. 198. n. 133.
 Administratores alij multum differunt à Tutoribus, c. 179. n. 79.
 Administratoribus, qui se gesserunt diligenter non est cum rigore ratio exigenda, ibid. n. 20.
 Administrationem plenam habens non tenetur aliter requirere, c. 122. n. 36.
 ADOLESCENS in ius non recipit curatorem, nisi ad litem, c. 198. n. 79.
 ADOLPHVS Geldria Dux impiè aduersus patrem se gessit, c. 199. n. 35.
 ADRIANVS Imperator Mactatis crimina non admisit, c. 164. n. 28.
 ADVENTITIA bona pertinent ad filios in proprietate, & usufructu, postquam contraxere matrimonium, receptis benedictionibus nuptialibus, c. 129. n. 63.
 ADVERSARIO debet responderi, ne sapiens sibi videatur, aut silentium in consensum ducat, c. 171. n. 74.
 ADULTERIVM secretò committi solet, & coniecturis probatur, c. 199. n. 20.
 Adulterium quatenus violat Sacramentum matrimonij est species sacrilegij, c. 144. n. 31.
 ADVOCATORVM numerus ubi est certus, alij non possunt advocare, c. 121. n. 89.
 AEDIFICIVM factum super muro meo cedit illi, c. 118. n. 8. & 11.
 Aedificium regulariter cedit solo, ibid. n. 14.
 Aedificium naturaliter solo cohaeret, ibid. n. 15.
 Aedificium cedit solo legato, ibid. n. 16.
 Aedificium non subsistit, fundamento sublato, c. 123. n. 42.
 Aedificia, & molendina non reficiuntur vento, sed cum magno sumptu, c. 179. n. 109.
 Aedificans scienter in solo alieno praesumitur donare, c. 118. n. 10.
 Aedificantes in re fideicommissa scienter amittunt meliorationes, c. 111. n. 42.
 AEDILES fuere primum de Plebe constituti, & qualis esset eorum potestas, c. 200. n. 22.
 Aediles duo quando ex Patribus inceperint creari, ibid. n. 24.

Aediles alij duo creati, qui frumento praesent, ibid. n. 25.
 Aedilium nomen à Sacramentum Aedilium, quarum curam habuere, ortum, ibid. n. 23.
 AEGYPTII in Sceptris Regum Cucuphum, seu Coniam ponebant, & Hippotamum, & quid hoc symbolum significaret, c. 164. n. 16.
 Aegyptijs non fuit licitum Regem eligere, nisi ex Sacerdotibus, c. 142. n. 107.
 AQUALITAS inter filios debet seruari, etiam si à proprietate verborum recedatur, c. 119. n. 124.
 Aequalitas debet seruari inter filios in diuisione bonorum parentum, c. 129. n. 1.
 Aequalitas debet seruari, etiam improprando verba, ibid. n. 2.
 Aequalitas est prima pars aequitatis, c. 171. n. 51.
 Aequalitatis seruanda regula inter filios, intelligitur respectu successione suorum parentum, conf. 129. n. 46.
 Aequalitas inter filios fauent iura, c. 119. n. 123.
 Aequalitatem videntur voluisse seruare parentes, c. 129. n. 5.
 Aequales non debent regulari in aequali ratione, conf. 184. n. 100.
 AEQUIPARATORVM est idem iudicium, c. 172. n. 28.
 AEQUIPOLLENTIA verba equiparantur expressis, c. 135. n. 79.
 Equipollentia verba tantum operantur, sicut propria, c. 171. n. 17.
 Equipollentium eadem est disciplina, idemque iudicium, c. 135. n. 80.
 Equipollentibus quid fiat, aut proferatur, idem est, c. 171. n. 16.
 AEQUITAS debet attendi in Consistorio Principis, c. 163. n. 134.
 Aequitas, & humanitas opponitur seueritati, vel thieraca contra venenum, c. 164. n. 77.
 Aequitas praesertur rigori, ibid. n. 81.
 Aequitas est directio iusti legalis, ibid. n. 82.
 Aequitas, & iustitia est neruus Imperij, & quare, ibid. n. 83.
 Aequitas, & rigor, seueritas, & clementia non contradicunt iustitia, ibid. n. 86.
 Aequitas non patitur, ut ignorans, & sine culpa priuetur suo iure, c. 167. n. 43.
 Aequitatem maxime iura sequuntur, c. 164. n. 79.
 AEQVIVOCVS actus, qui potest referri ad plura, non infert de necessitate vnum, c. 177. n. 81.
 AS alienum respicit vniuersum patrimonium, non certi loci facultates, c. 134. n. 3.
 AS alienum non est certi loci, sed vniuersarum facultatum, c. 150. n. 56.
 AS alienum est, quod debetur creditoribus, c. 174. n. 76.
 AS alieni ius semper consetur reseruatam in omni dispositione, c. 134. n. 4.
 AS alieno deducto, quod superest in bonis solum est, c. 156. n. 56.
 AETAS ubi est causa Beneficij, cessante illa, cessat Beneficium, c. 119. n. 154.
 Aetas annorum 14. sufficit ad Beneficia Ecclesiastica, c. 135. n. 113.

Aetas

Aetas probatur per librum baptismi confectum à Parocho, c. 169. n. 77.
 Aetas probari potest per designationem alicuius casus notabilis, ibid. n. 100.
 AFFECTA semel, & reseruat, perpetuo durat affecta, c. 128. n. 82.
 AFFECTANTES dare capita, seu querelas confectas coram Regio Visitatore aduersus Regios Ministros, ut postea eos allegarent suspectos, non debent audiri, c. 170. n. 10.
 Affectata absentia efficit, ut quis possit citari per proclama, c. 170. n. 3.
 Affectata necessitas non releuat, c. 171. n. 37.
 Affectata causa inimicitiae non repellit iudicem, ibid. n. 41.
 Affectata causa inimicitiae non debent valere, ibidem n. 36.
 Affectatum onus non excusat, c. 170. n. 4.
 Affectata non habent iuris subsistentiam, ibid. n. 2.
 Affectata non profunt, quae sine affectatione prodesse non possent, c. 171. n. 38.
 AFFECTIO viget in Parochianis versus eorum Parochum, c. 105. n. 80.
 Affectationem, & iudicium testatoris habes, debet praeferrere, c. 113. n. 4.
 Affectus nullus vincit paternum, c. 169. n. 122.
 Affectus irae, auaritia, & libidinis quid operari soleant in hominibus, c. 142. n. 24.
 AFFINITAS spiritalis est maior, quam carnalis, c. 105. n. 81.
 AFFIRMARE nostram, vel negare nihil mutat in rebus, c. 191. n. 20.
 AGENS sine actione potest officio Iudicis repelli, c. 112. n. 102.
 Agens omne agit propter finem, qui est causa causarum, c. 151. n. 26.
 Agens ex contractu debet probare, adimpleuisse ex parte sua, c. 168. n. 25.
 Agens ex contractu debet prius adimplere pro parte sua, aliter repellitur, c. 175. n. 49.
 Agens contra alium si non docet de contractu, aut quasi, vel delicto, aut quasi delicto, repellitur tanquam sine actione, c. 178. n. 49.
 Agens lege aliqua, vel statuto debet ante omnia probare qualitates ab eis requisitas, c. 191. n. 1.
 Agendi modus in primis attendendus est, conf. 183. n. 51.
 Agi non potest etiam in subsidium aduersus eum, ad quem res peruenit ex causa onerosa, etiam si adfuerit dolus tertij, c. 180. n. 39.
 AGESILAI, & Lyfandri exemplum memoratur, c. 161. n. 82. Et Domitij Tribuni plebis, & M. Sauri exemplum adducitur in proposito, & L. Grassi, & C. Carbonis circa non sumendas scripturas, ibid. n. 79. 80. & 81.
 AGNATVS quando quilibet venit ex propria persona, contra vnumquemque erit praescribendum, c. 187. n. 129.
 Agnati, quorum consensus requiritur in matrimonio puella, si recusent consentire sine causa, iudex licentiam concedit, c. 132. n. 35.
 Agnati si ex dispositione statuti sunt citandi, & omittantur citatio, actus est nullus, c. 187. n. 65.

Tom. 2.

ALAPA quare detur apud Christianos in Sacramento Confirmationis, c. 142. n. 64.
 Alapa iniusta liberauit B. Benedictum Monachum à demone vexatum, ibid. n. 65.
 Alapam dans Magistratui, etiam propter capitalem inimicitiam potest capitaliter puniri, ibid. n. 75. & 86.
 Alapam dans Sacerdoti incurrit censuras Canonis ipso iure, ibid. n. 143.
 ALEXANDER Magnus vicis Parthis Praefecti illis statuet Andregoram ex nobilissimis Persarum, c. 166. n. 11.
 ALGARBIORVM, & Portugalliae Regna fuere Comitatus Regni Castella, & quo tempore redierint ad illud cum titulis Regni, c. 201. n. 6.
 Algarbiorum dominium fuit concessum per Alphonsum X. Regem Castella cum titulo Comitatus Alphonso III. Regi Portugallij, in dotem cum Domina Beatrice illius filia naturali, ibidem n. 14.
 Algarbiorum, & Portugalliae Regna peruenere vltima ad Dominum Regem Philippum II. qui illorum titulos postposuit titulis Regnorum vtriusq; Sicilia, ibid. n. 19. & n. 34.
 ALIENATIO ubi prohibetur à iure, prohibita est domini translatio, c. 109. n. 7.
 Alienatio nulla est etiam, quando res tota non est minoris, sed pars illius, ibid. n. 32.
 Alienatio facta contra prohibitionem expressam est irrita, & nulla, ibid. n. 38.
 Alienatio facta in potentiorum, & mutandi iudicij causa non valet, c. 111. n. 16.
 Alienatio in fraudem paratæ executionis non impedit illam, ibid. n. 28.
 Alienatio facta contra expressam prohibitionem est nulla, c. 116. n. 3.
 Alienatio si prohibetur à lege, prohibetur domini translatio, ibid. n. 5.
 Alienatio ubi prohibetur cum pacto resolutiuo, impeditur domini translatio, ibid. n. 8.
 Alienatio fit sub ea conditione, qua erat res penes alienantem, ibid. n. 13.
 Alienatio propter res alienum dicitur necessaria, conf. 156. n. 5.
 Alienatio praesumitur fraudulenta ex clandestinitate, vel ex instrumentis, quibus potest dari occasio fraudis, c. 165. n. 12.
 Alienatio si statuto prohibetur, non prohibetur translatio, c. 175. n. 11.
 Alienatio facta contra prohibitionem expressam testatoris est nulla, c. 187. n. 30.
 Alienatio illicitè facta extra familiam facit locum fideicommissi, ibid. n. 35.
 Alienatio solum fieri debet eatenus, quatenus orget necessitas, ibid. n. 40.
 Alienatio etiam ex causa necessaria consetur prohibita ex verbis excuberantibus, ibid. n. 54.
 Alienatio iuris luendi nulliter facta, pessel ab ipso met, qui alienauit, reuocari, ibid. n. 55.
 Alienatio rei fideicommissi subiecto licet valeat pendente conditione, tamen si adsit prohibitio testatoris, est à principio nulla, ibid. n. 56.
 Alienatio redditur nulla, decreto ex falsa causa in-

L. 2

terposito, *ibidem* num. 82.
 Alienatio, qua continet magnam fideicommissi lesionem, facit presumi Principem illam non fuisse admitturum, *ibidem* n. 100.
 Alienatio ad favorem familiae prohibita, licet fiat de consensu natorum de familia, potest revocari à nascituris, *ibidem* n. 134.
 Alienatio rei fiscalis fieri debet cum subbationibus, & alijs solemnitatibus, *ibidem* n. 140.
 Alienationis prohibitio, quando est realis censetur perpetua, c. 109. n. 44.
 Alienationis prohibitio inducit fideicommissum in casu contravenientis, *ibidem* n. 62.
 Alienationis prohibitio geminata impedit dominij translationem, c. 111. n. 2.
 Alienationis prohibitio si est realis durat perpetuo de uno in alium, *ibidem* n. 4.
 Alienationis prohibitio inducit presumptionem conservandi familiam, c. 113. n. 20.
 Alienationis prohibitio non extenditur ad fructus, qui sunt diuersi à re principali, c. 175. n. 20.
 Alienationis prohibitio favore familiae extenditur ad diuersa tempora, & personas, c. 185. n. 37.
 Alienationis prohibitio, ut bona conserventur in familia valet, & inducit fideicommissum inter illos de familia, c. 187. n. 23. & 24.
 Alienationis prohibitio facta favore familiae est favorabilis, & pro ipsa interpretanda, *ibidem* n. 27. 28.
 Alienationis prohibitio respectu alicuius rei, extenditur ad omnia bona ex ratione, quod vult ea conservari in familia, *ibidem* n. 29.
 Alienationis prohibitio expressa à testatore facta equiparatur legis prohibitioni, *ibidem* n. 32.
 Alienationis prohibitionem non includere eam, qua ex necessitate fit, qui teneant, *ibidem* n. 36. & 38.
 Alienationis prohibitio ubi est geminata, non potest alienatio fieri etiam in casibus alias permixtis, *ibidem* n. 44.
 Alienationis prohibitio geminata comprehendit etiã necessariam, *ibidem* n. 48.
 Alienatione prohibita, prohibetur omnis actus tendens ad translationem dominij, c. 109. n. 37.
 Alienatione prohibita, prohibetur dominij translatio, c. 116. n. 4.
 Alienatione facta contra prohibitionem testatoris, non transfertur dominium in emptorem, c. 187. n. 31. & n. 136.
 Alienatione prohibita, prohibetur prescriptio, *ibidem* n. 121.
 Alienationes facta in fraudem creditorum revocantur, c. 116. n. 2.
 Alienationes, & divisio bonorum inter heredes absq; alicuius licentia, & assensu presupponunt, non esse emphyteutica, c. 178. n. 11.
 Alienare rem veterans, censetur fideicommissum inducere, c. 111. n. 3.
 Alienare dicitur legans extraneo, aut eum instituens heredem, c. 185. n. 39.
 Alienare prohibitus non potest actum facere, per quẽ alienatio sequatur, c. 187. n. 43.
 Alienans nullitèr potest contravenire alienationi, c. 109. n. 67.
 Alienans ubi possit contravenire, multò magis illius successor, *conf.* 187. num. 158.
 Alienans oves sibi venditas sub hypotheca speciali est in dolo, c. 189. n. 1.
 Alienatum non videtur, quid semper potest recuperari, c. 187. n. 11.
 ALIMENTA per patrem debentur filijs naturalibus, c. 106. n. 31.
 Alimenta filijs naturalibus debent relinqui in usufructu, & proprietate, *ibidem* n. 32.
 Alimenta relicta super aliqua re possunt peti à quolibet possessore, vel successore illius, c. 127. n. 17.
 Alimenta presumuntur prestata à viro magnate, & generoso, habente in domo sua filiam fratris, *conf.* 148. n. 16.
 Alimenta pupilli taxantur à iudice secundum illius qualitatem, & redditus, *ibidem* n. 17.
 Alimenta debent taxari cum iustificacione, & absq; excessu, *ibidem* n. 18.
 Alimenta prestanda a via per nepotem taxantur per Iudicem iuxta qualitatem, & dignitatem persona, cui debentur, c. 197. n. 13.
 Alimenta prestari debent iuxta vires patrimonij, *ibidem* n. 19.
 Alimenta prestari debent iuxta quantitatem reddituum, *ibidem* n. 20.
 Alimenta taxari debent secundum presentem statum persona, cui debentur, *ibidem* n. 25.
 Alimenta debent prestari pro famulis, & famulis persona illius, habitus consideratione expendantur, quae sunt in Curia, *ibidem* n. 27.
 Alimenta debent prestari in principio anni ex stylo Regiorum Tribunalium, *ibidem* n. 47.
 Alimenta prestandi obligatio viget in descenditibus erga ascendentes, sicut contra, *ibidem* n. 1.
 Alimenta qui negat se posse prestare, probare debet, *ibidem* n. 22.
 Alimenta alias debita non prestat, qui non habet, nisi quod sibi sufficit, *ibidem* n. 33.
 Alimentorum in praestacione habetur ratio arismetica, *ibidem* n. 21.
 Alimentorum privilegio potest quilibet ex heredibus conveniri in solidum, *ibidem* n. 28.
 Alimentorum causa est pia, *ibidem* n. 38.
 Alimentorum causa est favorabilis, & privilegiata, *ibidem* n. 39.
 Alimentorum in causa tutior via est eligenda, *ibidem* n. 41.
 Alimentorum causa debet celeritèr expediri, & quare, *ibidem* n. 42.
 Alimentorum causa debet summarie tractari, *ibidem* n. 43.
 Alimentorum in causa brevis expeditio requiritur, *ibidem* n. 44.
 Alimentorum assignatio facta alicui uti filio, efficit rem indicatam quoad filiationem, c. 169. n. 59.
 Alimentandi onus an reguletur ex ordine successiois, c. 197. n. 30.
 ALLEGATIO debet probationem precedere, *conf.* 141. n. 21.
 Allegationi alicuius statur contra ipsam, *conf.* 156. n. 74.
 Allegare in libello qualitatem, qua tribuit invidiosionem non sufficit, nisi de illa detur informatio, *conf.*

conf. 191. num. 30.
 ALPHONSVS filius Petronilla Reginae Aragonum, & Raymundi Comitis Barcinone, cui esset puer successit parviti sub matris tutela, c. 198. 65.
 Alphonfus Octavius filius Regis Sanctij III. annorũ quatuor incepit regnare in Castella, & Toledo, *ibidem* n. 68.
 Alphonfus Vndecimus anni vnus, & dierum 20. successit in Regno, *ibidem* n. 71.
 Alphonfus IV. Rex Legionis annorum quinque, & mensium octo successit in Regno, *ibidem* n. 75.
 Alphonfus frater Henrici IV. eo vivente fuit malotamen exemplo Rex à Partialibus appellatus, c. 199. n. 95.
 Alphonfus I. Rex Neapolis fuit Fidei observantissimus, c. 162. n. 46.
 Alphonfus Rex Neapolis dicebat, Principis esse bene facere, & malè audire, c. 164. n. 10.
 Alphonfus Primus Rex Neapolis, & Aragonum, quid responderit patri Ferdinando rogati, ut Ioanni fratri relinqueret bona, qua Castella habebat, c. 199. n. 80.
 Alphonfus II. Aragonius Rex Neapolis, Regno sibi refutato à Ferdinando patre, quid responderit, postquam illam defenderat à Gallis, *ibidem* n. 38.
 Alphonfus II. Rex Neapolis potuit Regem facere Ferdinandum filium, *ibidem* n. 77.
 Alphonfus Regis Neapolis notabile exemplum nõ adhibentis fidem delationi facta adversus quendam Ducem, c. 161. n. 24.
 Alphonfus Regis Portugalliae tutelam gessit D. Petrus patruus, & qua damna exinde orta fuerint, *conf.* 198. n. 129.
 Alphonfus, & Sebastiani Regum Portugalliae minorũ tempore, qua damna ipsis, & Regno suo evenerint, *ibidem* n. 131.
 Alphonfus VI. Portugalliae nuptui tradidit Dominã Theresiam eius filiam naturalem Henrico Comiti Lotharingia, & in dotem dedit illi Portugalliam cum titulo Comitatus, c. 201. n. 9.
 ALTARE, & Capella veniunt appellatione Ecclesiae, c. 196. n. 31.
 ALTERI non debet quis facere, quod sibi fieri nollit, c. 144. n. 15.
 Alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, c. 151. n. 79. & *conf.* 160. n. 97.
 ALTERNATIVA mensium non gaudet Episcopus, nisi fides acceptationes pervenerit ad Datarium, c. 128. n. 96.
 AMASSAN, Abner, & Ioab historia tanguntur, quando transfugerunt ad hostes, c. 162. n. 38.
 AMBASCIA TORES, seu Legati, qui affectauerunt legationem, si fuerint in itinere spoliati non habent emendationem damnorum ab eis, qui illos miserunt, c. 170. n. 5.
 AMBITIO precedendi quando malè audiat, c. 101. n. 82.
 Ambitiosa decreta, seu ordinationes non debent admitti, c. 160. n. 16.
 Ambitiosa decreta Decurionum ex plebe contra nobiles non valent, c. 166. n. 56.
 AMBROSIVS Sanctus indicit Theodosio Imperatori, ne intraret locum Clericis destinatum Tom. 2.
 in Ecclesia, *conf.* 101. num. 6.
 Ambrosius Sanctus suavitèr l. si vindicari, C. de poenis, c. 142. n. 13.
 AMICITIA specialis nominis obscuritatem declarat, nisi sint plures eiusdem nominis, & amicitiae, c. 110. n. 14.
 Amicitiam habere cum viris probis, licitum, & permixtum est, c. 163. n. 158.
 ANACHARSIS Atheniensium statum, dum populi imperio agebatur, brevitèr interitum prædixit, c. 166. n. 60.
 ANGVSTIÆ temporis ad aliquid faciendum excusant, c. 179. n. 88.
 ANIMAL conductum si moriatur in itinere, debet probari identitas illius per conductorem, c. 108. num. 1.
 Animal conductum ad itinerandũ presumitur mortuum casualitèr, nisi probetur culpa conductoris, *ibidem* n. 9.
 Animalis identitas probatur signis, & colore illius, *ibidem* n. 2.
 Animalis mortis casus potest fieri probatio, parte nõ citata, *ibidem* n. 12.
 Animalium mors dicitur casus fortuitus, & non cedit damno administratoris, sed Domini, c. 189. n. 37.
 Animalium mors, & pecorum probatur eo ipso, quod in illa Regione, & alijs probatur communiter euenisse propter frigora, & alios casus fortuitos, *ibidem* n. 38.
 ANIMA omnis Potestatis superioribus debet subdita esse, c. 101. n. 54.
 ANIMVS est difficilis probationis, c. 128. n. 41.
 Animus ex coniecturis debet colligi, *ibidem* n. 42.
 Animus occidendi non presumitur in eo, qui eum haberet instrumentum ferreum, percussit baculo, etiam in capite, *ibidem* n. 47.
 Animus est quid facti, c. 138. n. 20.
 Animus talis presumitur, qualem verba, aut facti demonstrant, c. 142. n. 127.
 Animus iniuriandi atrocitèr colligitur ex atroci iniuria, *ibidem* n. 129.
 Animus aliquando colligitur ex qualitate expensarum, c. 160. n. 91.
 Animus impurus Deo, & hominibus infestus nunquam sedatur, c. 193. n. 155.
 Animus optimi viri potius ad bonum, quam ad malum presumitur propensus, *ibidem* n. 171.
 Animus colligitur ex precedentibus, & subsequentibus, c. 171. n. 43.
 Animi deliberati qualitas non presumitur in homicidio, c. 128. n. 38.
 ANNI decem currant à die præfixa solutionis, aut implementi, c. 112. n. 3.
 Annui redditus in his Castella Regnis solebant currere ad rationem 14. pro centum, c. 116. n. 31.
 Annua praestaciones ut obligent in futurum, debet procedere ex aliqua iusta causa, c. 178. n. 67.
 ANNIVERSARIA Missarum potest quilibet dotare sine auctoritate Episcopi, c. 188. n. 9.
 Anniversaria, quae relinquuntur, & dotantur à laicis sine auctoritate Ordinarij, non sunt Beneficia Ecclesiastica, *ibidem* n. 16. & 17.

Anniversarij Missarum satisfaciunt heredes, nominando aliquem Sacerdotem ex approbatis ab Ordinario, qui ea adimpleat, *ibid.* n. 18.
ANTECESSOR si non potuit disponere liberè de re, non tenetur successor stare illius factò, c. 187. n. 147.
ANTIDORALES obligationes non possunt in partem deduci, c. 173. n. 106.
ANTIOCHVS Rex præposuit loco sui Lyfiam virum nobilem, c. 166. n. 2.
Antiochus filius Antiochi Regis Syria minor successit in Regno, & datus fuit illi tutor Lyfias, c. 198. n. 32.
Antiocho Regi Syria successit filius paruulus, cui fuerit tutor ad populo, *ibid.* n. 26.
ANTIPATER filius Herodis Regis Iudæorū falsis criminibus impulit patrem, ut duos liberos occiderit, & in ipsum coniuravit, c. 199. n. 34.
ANTIPHILVS, & Demetrius sacrilegij accusati fuerit absoluti, quia vim fugere potuissent cū alijs, non fugerunt, c. 163. n. 153.
ANTIQUVM tempus dicitur quadraginta annorum, c. 105. n. 24.
Antiquo tempore consuetum seruari debet, c. 114. n. 23.
Antiqua dicuntur obscura, c. 105. n. 11.
Antiqua sunt difficilis probationis, *ibid.* n. 12.
Antiqua absque euidenti utilitate non possunt tolli, c. 160. n. 5.
Antiquitas temporis facit presumi pro sententiâ etiâ sine processu, c. 105. n. 5.
Antiquitas temporis auctoritatem tribuit instrumentis, *ibid.* n. 17.
Antiquitas omnia solet consumere, *ibid.* n. 18.
Antiquitas efficit, ut imperfecte probationi stet, *ibid.* n. 22.
Antiquitas maior Regnorum, & Rerum publicarum attenditur in materia præcedentiarum, & prælatiōnis, c. 201. n. 61.
Antiquitas Ministris in præcedentijs non attenditur, sed præcedentiâ, & maioritas Tribunalis, *ibidem* n. 61.
Antiquitas temporis cedit maioritati loci, *ibidem* n. 69.
Antiquius quod est, habet maiorem prærogatiuâ venerationis, *ibid.* n. 47.
ANVLVS est signum matrimonij, c. 122. n. 53.
APOCÆ recognitio non attenditur, ut currant decem anni, c. 112. n. 5.
Apoce recognita, vel habita pro talibus, habent executionem paratam, c. 112. n. 2.
APPELLATIO suspendit condemnationem, *conf.* 157. n. 35.
Appellatio debet interponi intra decem dies, *ibidem* n. 64.
Appellatio quando possit coram honestis personis interponi, *ibid.* n. 65. & 66.
Appellatio regularitèr debet interponi coram iudice propter eius, & iudicij honorem, *ibid.* n. 67.
Appellatio extrajudicialis non est propriè appellatio, *ibid.* n. 68.
Appellatio extrajudicialis, ut aliquid operetur, debet parti intimari, *ibid.* n. 69.

Appellatio ubi denegatur, multò magis euocatio, c. 171. n. 64.
Appellatio prosequi non potest, nisi productis omnibus actis coram Superiore, sic nec euocatio, non confitto de grauamine, *ibid.* n. 65.
Appellatio est licita, si Episcopus velit corrigere sine Capitulo, c. 184. n. 98.
Appellatio à decreto interim regularitèr, non operatur effectum suspensiuum, c. 192. n. 4.
Appellatio, & recusatio æquiparantur, *conf.* 194. n. 6.
Appellatio est introducta pro utilitate publica, c. 195. n. 2.
Appellatio introducta est ad innocentie præsidium, & oppressorum leuamen, *ibid.* n. 3.
Appellatio est defensio, quæ datur oppressis contra iniuriam in iudicij inferioris, *ibid.* n. 4.
Appellatio est heretica contra venenum primi iudicij, *ibid.* n. 5.
Appellatio quatenus continet defensionem, nec diabolo si litigaret, possit auferri, *ibid.* n. 7.
Appellatio si interponatur ab interloquutoria, debet exprimi grauamen, & causa, propter quam impugnatur specificè, & non in genere, *ibid.* n. 19.
Appellatio in aliquibus causis potest prohiberi à Principe non recognoscente Superiorem, *ibid.* n. 23.
Appellatio in aliquibus casibus à iure interdicitur, *ibid.* n. 24.
Appellatio propter sceleris magnitudinem non suspendit executionem sententiæ, *ibid.* n. 25.
Appellatio confessi, & conuicti de crimine non admittitur, *ibid.* n. 26. & 27.
Appellatio, vel recursus ad Superiorem debet dari à sententiâ, quæ grauatur, etiam in causa heresis, *ibid.* n. 28. & 33.
Appellatio si remouatur à Principe, vel statuto, intelligitur tantum de leni, & friuola, *ibid.* n. 30.
Appellatio est remedium innocentie, non defensionis imitatis, *ibid.* n. 32.
Appellatio licet sit prohibita, adhuc tamen potest implorari officium iudicis per viam supplicationis, aut recursus, quem superior admittit, considerata æquitate, *ibid.* n. 38.
Appellatio in quibus casibus non datur, adhuc grauamen potest reparari per viam querelæ ad Superiorem, *ibid.* n. 44. & 46.
Appellatio in Hispania qualiter datur in causis fidei, *ibid.* n. 48.
Appellatio ex Bulla Sanctitatis Clement. VII. in Hispania, non fit in causis fidei ad Papam, seu Sedem Apostolicam, sed ad Inquisitorem Generalem horum Regnorum, *ibid.* n. 49.
Appellatio si interponatur per heredes inquisiti ex aliqua probabili causa, quid obseruetur in Hispania, *ibid.* n. 51.
Appellationis causa debet committi intra tempus iuris, c. 157. n. 70.
Appellationis iudicium est eiusdem nature, sicut causa principalis, c. 194. n. 32.
Appellationi in dubio est deferendum, c. 157. n. 39.
Appellationi fauendum est, c. 195. n. 12.
Appellationem tollere, est tollere defensionem, *ibidem* p. 8.

Appellationem admittendam esse, in dubio est pronuntiandum, *Ibid.* n. 11.
Appellationem prohibens statutum, est odiosum, & stricti iuris, *Ibid.* n. 13.
Appellationem non admitti in crimine læsæ Maiestatis, qui tenuerint, recensetur, *Ibid.* n. 14.
Appellationem non tollit sceleris magnitudo, & atrocitas, nisi imminet periculum maioris sceleris, *Ibid.* n. 15.
Appellationem debere admitti in crimine læsæ Maiestatis, communis est opinio, *Ibid.* n. 16.
Appellatione pendente nil innouari potest in principali, nec appendicij, *conf.* 157. n. 38.
Appellatione prohibita, non prohibetur recursus ad Superiorem, qui est loco appellationis, *conf.* 195. n. 37.
Appellationes friuolæ regularitèr reiiciuntur. *Ibid.* n. 31.
Appellans ab exequutore habet presumptionem contra se, *conf.* 111. n. 37.
Appellans à sententiâ lata cum falso procuratore, illa censetur approbare, sed ut sic lata improbare, *conf.* 152. n. 18.
Appellans malè condemnatur in expensis, *conf.* 173. n. 114.
Appellare quis potest à sententiâ contra alium lata pro suo interesse, vel aliquo præiudicio, *conf.* 152. n. 19.
Appellare licet à taxatione expensarum, *conf.* 157. n. 49.
Appellare semper licet, cum appellandi iusta causa est in promptu, quia ex actis constat de iniquitate sententiæ, *conf.* 195. n. 29.
Appellari regularitèr non potest ab exequutore, *conf.* 111. n. 33.
Appellari potest ab exequutore, si excedat in exequendo, *Ibid.* n. 35.
Appellari potest à decreto sequestri, licet grauamen illius sit reparabile, *conf.* 140. n. 3.
Appellari an, & ad quem effectum possit à decreto de exequendo vigore instrumenti, *conf.* 168. n. 54.
Appellari non potest à Vicario foraneo ad Metropolitanum, sed ad Episcopum constituentem, vel eius Vicarium generalem, c. 192. n. 15.
Appellari non potest à Vicario generali Archiepiscopi, vel Episcopi ad eos, sed ad illorum Superiorem, *Ibid.* n. 17.
Appellari debet à Delegato ad Delegantem, c. 194. n. 3.
Appellari posse à Delegato ad Vicarium, qui, & qua ratione teneant, *Ibid.* n. 8.
Appellari solum potest à Delegato Episcopi ad Vicarium ex magna causa, *Ibid.* n. 11.
Appellari non potest à Delegato Papa speciali ad Delegatum generalem, *Ibid.* n. 13.
Appellari potest à Vicarijs foraneis ad Episcopum, vel Vicarium generalem, *Ibid.* n. 27.
Appellari regularitèr potest à quolibet grauamine, c. 195. n. 10.
Appellari potest ab interloquutorijs in crimine heresis, *Ibid.* n. 18.
Appellari non posse à diffinitiuâ per hereticos, & eo-

rum fautores, ubi caueatur, recensetur, *Ibid.* n. 21.
Appellari potest à sententiâ Principis, quæ manifestè grauatur, *Ibid.* n. 34.
APPROBATIO facta ex causa falsa, est nulla, c. 129. n. 81.
Approbatio, & scientia requiritur ad præiudicandâ alicui in eius iuribus, c. 186. n. 32. & 34.
Approbens aliquid censetur facere cum suis qualitatibus, c. 103. n. 23.
Approbare quis non censetur, quod ignorat, c. 174. n. 35.
APVM Rex aculeum non habet, exemplum magnis Regibus, c. 164. n. 5.
AQVAVM fluuibus, & Regum voluntatibus difficile resistitur, c. 162. n. 66.
ARBITER ex forma compromissi auctoritatem recipit, c. 177. n. 41.
Arbitri sententiâ emologata debet executioni mandari, c. 124. n. 44.
Arbitrorum sententiâ illusoria non debent esse, c. 124. n. 43.
Arbitrumentum etiam nullum valet in vim pacti, c. 124. n. 38.
Arbitrium expirat, mortuo eo, cui erat concessum, c. 107. n. 9.
Arbitrium pro iniuria Magistratui facta potest extendi usque ad mortem, c. 142. n. 87.
Arbitrij libertas necessaria est in contractibus, c. 181. n. 24.
Arbitria redacta sunt ad instar iudiciorum, c. 124. n. 35.
ARBOR generosa optimè culta deteriores fructus vix gignit, sic homo nobilis bene institutus, c. 163. n. 93.
Arbor omnis bona, bonos fructus facit, sit descendentes ex bonis, *Ibid.* n. 96.
ARGADIVS, & Honorius ut conseruarent Imperium vi occupatū, edidit, l. qui quis, C. ad l. Iul. Maiest. c. 164. n. 30.
ARCHIDIACONVS dicitur iurisdictionem habere, c. 101. n. 21.
Archidiaconus dicitur Vicarius Episcopi, *Ibid.* n. 22.
Archidiaconus non habet potestatem in Vicarij Episcopi, *Ibid.* n. 58.
Archidiaconi Vicarij sunt de iure, nec potest ab Episcopo renouari, aut tolli, *Ibid.* n. 23.
Archidiaconi iurisdictione potius de consuetudine procedit, quam de iure communi, *Ibid.* n. 73.
Archidiaconum precedere debere Vicarium, qui DD. tenuerint, *Ibid.* n. 29.
ARCHIEPISCOPATVS Toletani administrator committit alicui confidenti causam suspensionis Vicarij Matrini, non dat ordinariam iurisdictionem, sed delegatam, c. 194. n. 1. & 2.
Archiepiscopi Toletani consilium facit cum eo idem Tribunal, sicut generalis Vicarius, c. 192. n. 18.
ARCHIPRESBYTER Villa de Cisneros est ruralis, & non habet iurisdictionem, nisi ad summam usque 400. marauedinarum, c. 176. n. 26.
ARCTARE se quis non presumitur, nisi quatenus actus natura requirit, c. 119. n. 109.
AREOPAGI Tribunal apud Athenienses fuit suppressum.

prema auctoritatis, & potestatis, & in eo Sacerdos Summus rogabat suffragia, c. 142. n. 110.

ARGÆVS Macedonum Rex in curia successit in Regno, & ibi notabilis historia belli cum Illiris, c. 198. n. 23.

ARGUMENTVM à fortiori validum est, c. 101. n. 85.

Argumentum à verisimili negatiue sumptum validum est, c. 102. n. 28.

Argumentum ab Auctoritate Doctorum est validum, ibid. n. 141.

Argumentum à communiter accidentibus est multum probabile, c. 108. num. 11. & conf. 169. n. 103.

Argumentum à contrario sensu est de iure validum, c. 112. n. 34. & conf. 121. n. 157.

Argumentum de feudo ad maioratum valet, c. 113. n. 49.

Argumentum ab ordine litterarum est validum, ibid. n. 81.

Argumentum à verisimili negatiue validum est in iure, c. 111. n. 47.

Argumentum valet ab equiparatis, c. 124. n. 16.

Argumentum de maiori ad minus negatiue procedit in delictis, c. 128. n. 42.

Argumentum de Officiali perpetuo ad Officialem ad beneplacitum valet, c. 130. n. 31.

Argumentum de maiori ad minus patronatus, & anniuersaria valet, c. 135. num. 44. & conf. 172. num. 8.

Argumentum in dispensationibus non procedit de uno ad aliud, c. 159. n. 35.

Argumentum de censu ad emphyteusum non valet, neque è contra, c. 178. n. 25.

Argumentum sumptum ab obseruantia est validum, c. 179. n. 16.

Argumentum à maiori est validum de iure, c. 185. n. 38.

Argumentum sumi potest à consuetudine nobilitium in fideicommissis, c. 187. n. 22.

Argumentum de loco ad personas valet, c. 201. n. 58.

ARIOBARZANES cessit filio Regnum Capadociae, c. 199. n. 55.

ARISCHAE filio Piala Regis Epirotarum minori fuere tutores publicè constituti, c. 198. n. 20.

ARISTOCRATIA est regimen paucorum nobilitum, c. 166. n. 35.

ARISTOTELES reprehendit legem Lacedaemoniorum, per quam Magistratus Epororum concedebantur plebeis, propter damna inde sequuta Republica, c. 166. n. 66.

ARMA, & nomen ferendi honesta familiae gravamen est iustum, c. 133. n. 65.

Arma non sunt sumenda de domo rei in criminalibus, c. 161. n. 78.

ARRHARVM proprietates reseruat filijs illius matrimonij, matre ad secundas nuptias transeunte, c. 148. n. 57.

ARTAXERSES viuens cessit Regnum filio contra morem Persarum, c. 199. n. 56.

ARTICVLLI non videntur admissi super principali in termino reprobationis, c. 129. n. 61.

Articuli praeiudiciales sunt ante omnia decidendi, c. 182. n. 27.

ARTIVM facultas est preparatoria ad artes scientificas, c. 105. n. 108.

ASCANIVS Aeneas filius regnavit in puerili aetate sub tutela matris, c. 198. n. 13.

ASCENDENTIS exiustimatio ut conseruetur, datur actio aduersus descendentes, & collateralem, c. 197. n. 18.

Ascendentibus debentur alimenta iure naturali, & communi, aequitate, & qualitate sanguinis subnixo, ibid. n. 3.

ASSASSINVS, & parricida priuatur ipso iure Beneficio, c. 128. n. 61.

ASSENSVS registratio requisita debet impleri, c. 187. n. 88.

ASSERTIO mulieris negantis aliquam non esse eius filiam maxime illegitimam, maxime est momenti, c. 169. n. 94.

Affertio partis sola non probat, c. 171. n. 56.

Affertio vnus alteri non praeiudicat, c. 174. n. 11.

ASSEVERATIONES nude, & erroneae non debent attendi, c. 189. n. 22.

ATHALARICVS successit in Regno Gothorum, c. 198. n. 37.

ATHENIENSES praetulerunt Alomenem statuarium, quia ciuem suum Agoratico in facienda statua Veneris, c. 105. n. 90.

Athenienses in eorum Consilijs publicis Sacerdotes adhibebant, c. 142. n. 89.

Atheniensem Republicam tunc floruit, cum regimen eius erat penes Patricios, pollentes opibus, non cum venit ad populares, c. 166. n. 61.

ATTENTANS magis delinquit, quam spoliator, c. 157. n. 40.

Attentans, Iudicem, & Partem cõtemnit, & offendit, ibid. eod. n.

Attentata donec purgata fuerint non proceditur in causa, ibid. n. 62.

Attentatorum remedium benignum est, & fauorabile, ibid. n. 41.

Attentatorum remedium debet concedi non solum quando iustitia est notoria, sed quando constat de non iure, ibid. n. 42. & 43.

Attentatorum remedium est priuilegiatum, ibid. n. 45.

Attentatorum remedium est summarium, ibid. n. 59.

AVCTORITAS necessaria ad actum debet intervenire in ipso actu, c. 111. n. 31.

Auctoritas iudicialis non est inuenta ad opprimendū innocentes, c. 161. n. 84.

Auctoritas, & dignitas persona etiam absque comminatione tribuit iustam causam metus reuerentialis, c. 173. n. 69.

Auctoritas Generalis Ministrorum Religiosorum est loco auctoritatis Ordinariorum, c. 177. n. 5.

Auctoritate necessaria quae sunt facta non suo tempore non valent, c. 111. n. 32.

Auctoritate propria si aliquis potest facere, poterit mediante Iudice etiam incompetenti, c. 157. n. 17.

Auctorari nemo potest in sua causa, c. 148. n. 38.

AV-

AVDITIS malis nemo debet moueri, quia saepe perperam disseminantur, c. 110. n. 6.

AVERRE, quod dederis, turpe est, c. 162. n. 39.

Auferri non debet vni, ut actur alteri, c. 128. n. 72.

ARGUMENTVM, & detrimentum veniens post mortem testatoris, ad heredem pertinet, c. 133. n. 96.

AVGVSTVS Caesar idem instituit heredem Tyberium ex parte dimidia, & sextantem, quia Caium, & Lucium filium amiserat, c. 119. n. 79.

Augustus Caesar, & Iulius Caesar, quod conuicia non vindicant, laudantur, c. 164. n. 20. & 23.

Augustus Caesari parentis nomen datum, quod inter alia contumelias non vindicaret, & dare poenas, videretur cum exigeret, ibid. n. 8.

Augustulus puer successit in Occidentali Imperio, c. 198. n. 36.

AVIA continetur matris appellatione, conf. 197. n. 5.

Auia, & mater equiparantur in tutela filij, & potest, ibid. n. 11.

Auo, & Aua debetur eadem charitas, quae parentibus, ib. n. 4.

Auum, aut Auiam occidens punitur poena parricidij, ibid. n. 12.

AVL. GELLIVS lib. 14. no. Attic. c. 2. ponderatur circa officium Iudicis, c. 121. n. 29.

A. Gellius lib. 20. no. Attic. c. 1. ponderatur circa legem 12. tabularum taxantem iniuria poenam, c. 142. n. 60.

AVRELIVS Castiodorus ad fauorem nobilitatis ponderatur, c. 106. n. 27.

AVSTRASIAE Regnum amisit nomen, & praerogativa Regni propter diuisiones, c. 172. n. 19.

AVTH. de administr. offic. in Sacr. appell. ponderatur, c. 200. n. 46.

AYTON Armeniae Rex delicto Regno filio, Monasterium intrauit, c. 199. n. 57.

AZARIAS Amasia filius fuit Rex Iudae aetatis annorum 16. conf. 198. n. 10.

B

BACCHANALIA qua solemnitate apud Athenienses celebrarentur, c. 142. n. 72.

BACVLO percussus non tenetur de vulnere lethali, c. 128. n. 44.

BALDARVS infans successit in Regno Longobardorum, c. 198. n. 33.

Baldarus Longobardorum Rex sub Adriano Imperatore fuit, ibid. n. 38.

BALDI opinio, & aliorum pro masculo patrono est verior in practica, c. 139. n. 23.

BALDVINVS filius Guillelmi Longaspa Marchionis Montisferrati, & Sibillae sororis Baldum Regis Hierusalem, cum esset infans in facijs successit patri, & in dicto Regno, c. 198. n. 62.

BARBARI, & Indi Magistratus nobilibus deferebant, c. 166. n. 10.

BARONES, seu Domini vassallorum non possunt vassallos cogere, ut eant ad eorum molendina, c. 149. n. 30.

Baronia, & fortalitia posita in consensibus alterius Regni difficiliter alienari permittuntur, c. 185. n. 26.

BASILIVS Imperator Constantinopolitanus, Constantinum, & Leonem eius filios fecit consortes Imperij, c. 199. n. 61.

BELLI damna non potest reparare, qui bellum mouit semel, c. 162. n. 78.

BENEFACERE quilibet debet eius benefactori, c. 173. n. 107.

BENEFICIVM Collegio concessum, ipso dissoluto cessat, c. 112. n. 79.

Beneficium potest conferri absenti, c. 119. n. 12.

Beneficium collatum absenti requirit acceptationem illius, ibid. n. 13.

Beneficium pensione oneratum si non placet, resignet illud possessor, c. 127. n. 18.

Beneficium resignari potest ad fauorem consanguinei benemeriti, c. 128. n. 66.

Beneficium resignatum in fauorem alicuius non potest alij conferri, ibid. n. 71.

Beneficium sine canonica institutione non potest obtineri, ibid. n. 75.

Beneficium non amittitur ipso iure per irregularitatem superuenientem, ibid. n. 112.

Beneficium homicida frustra impetratur, cum possit a Papa habilitari, ibid. n. 147.

Beneficium datur propter officium, c. 135. n. 94.

Beneficium conferri non debet ei, qui non potest gerere officium, ibid. n. 95.

Beneficium sufficiens ad sustentationem congruam censetur incompatible cum alio, ibid. n. 98.

Beneficium Ecclesiasticum non obtinetur sine canonica institutione, ibid. n. 100.

Beneficium potius debet conferri ei, qui benefecit, ibid. n. 119.

Beneficium cessat, cessante officio, c. 190. n. 28.

Beneficij in presentatione debet preferri is, de cuius bonis est fundatum, idem in collatione, c. 103. n. 12.

Beneficij reseruari promissio censetur fructus Sedis Apostolicae, c. 128. n. 78.

Beneficij in impetratione solum debent exprimi qualitates à iure requisitae, ibid. n. 124.

Beneficij proventus locari possunt, ibid. n. 137.

Beneficij natura debet attendi, c. 135. n. 18.

Beneficij causa cessante, beneficium cessat, c. 137. n. 10.

Beneficij secundi acceptatio facta per iracundiam non inducit vacationem primi, c. 142. n. 10.

Beneficij valor. Vide Valor Beneficij.

Beneficio debet correspondere gratia, & iniuria vltio, ibid. n. 180.

Beneficium pensione oneratum qui acceptauit debet sibi imputare, c. 127. n. 11.

Beneficium tenere acceptans sibi imputet, ibid. n. 12.

Beneficium cum pensione acceptans, quasi contrahit cum pensionario, ibid. n. 13.

Beneficium impetrans debet se prius informare de vero valore, c. 128. n. 8.

Beneficium vacans in Curia nullus nisi Papa prouidet, ibid. n. 106.

Beneficium esse certi valoris, & non plaris, expressisse sufficit, ibid. n. 126.

Beneficium pingue pro tenui, non est verisimile ut aliquis relinquat, c. 135. n. 104.

Be.

Beneficia sunt magis debita naturalibus, c. 105. n. 95.
 Beneficia vacantia in Curia referuntur provisioni Summi Pontificis, c. 128. n. 77.
 Beneficia simplicia non requirunt residentiam, c. 135. n. 87.
 Beneficia plura simplicia quando possint obtineri, ibid. n. 99.
 Beneficiorum Regni Neapolis est praescripta certa forma capiendi illorum possessionem, c. 196. n. 47.
 Beneficia plura non debet aliquis habere, c. 135. n. 84.
 Beneficiarius homicida ante sententiam privationis potest percipere fructus, c. 128. n. 35.
 Beneficiarius accusatus de homicidio potest illud resignare ante sententiam, ibid. n. 60.
 Beneficiarius debet pensionem solvere pro rata fructuum perceptorum, & non pro rata temporis, ex opinione, quam sequitur Rot. a, c. 193. n. 15.
 Beneficiarius licet non sit Dominus habet actiones petitorum pro rebus beneficij, c. 196. n. 5.
 Beneficiarius non recuperans bona beneficij a detentoribus peccat mortaliter, & alijs poenis, tenetur, ibid. n. 7. & 8.
 Beneficiarius si decedat, fructibus non exactis, eos pertinere Ecclesiae, & non illius heredibus probant DD. aliqui, ibid. n. 41.
 Beneficiario intestato decedente, fructus pertinent Ecclesiae, aut successori in beneficio, ibid. num. 42. & 43.
 BIGAMIA incurritur ex secundis nuptijs, vel cum vidua contractis, c. 115. n. 26.
 Bigamia est permessa Militibus Ordinum militarium, ibid. n. 27.
 BLASPHEMIA crimen gravissimum est, & graviter puniendum, c. 142. n. 18.
 Blasphemans calore iracundiae quando mitius puniatur, ibid. n. 19.
 BONA spectantia ad filios primi matrimonij non debent dividi inter filios secundum, c. 129. n. 47.
 Bona adventitia pertinent ad filios in proprietate, & usufructu, postquam contraxerit matrimonium, receptis benedictionibus nuptialibus, ibid. n. 63.
 Bona praesumuntur potius allodialia, & libera, quam vinculata, c. 133. n. 23.
 Bona dicuntur, quae remanent deducto ere alieno, ibid. n. 38. & cons. 134. n. 2.
 Bona fidei committentis vendi possunt pro satisfaciendis eius debitis, c. 134. n. 14.
 Bona transeunt obnoxia, & affecta debitis ad heredes legitimos, ibid. n. 17.
 Bona si transeunt de patre in filium non amplius sunt paterna, c. 151. n. 53.
 Bona si transeunt in personam privilegiam, non attenditur praecedens illorum status, ibid. n. 54.
 Bona vendita sub hasta praesumuntur vendita bona fide, & iusto pretio, c. 156. n. 1.
 Bona praesumuntur libera a censu, & tributo, donec probetur contrarium, c. 178. n. 2.
 Bona exequuta si ad creditum vendantur causa maioris commoditatis, & augmenti, licitum est, dummodo debitoris damno dilatio non cedat, c. 189. n. 56.
 Bonorum unio, & conservatio praesumitur, non di-

uisio, & separatio, c. 172. n. 25.
 Bonorum appellatione veniant iura, & actiones, c. 187. n. 4.
 Bona via patronatus, & vinculi perpetui relinquens, censetur ea vinculasse in perpetuum ad favorem vocatorum, & suorum descendendum, c. 172. n. 1.
 Bona vinculata relinquentes eam mentem habent, ut conferentur vni, & indivisa, ibid. n. 16.
 BONA FAMA. Vide Fama bona.
 BONAFIDES praesumitur in dubio, c. 146. n. 18.
 Bona fides praesumitur ex longi temporis transcurso, etiam si non appareat titulus, ibid. n. 19. & 20.
 Bona fides, & titulus probatur, probata immemoriali, ibid. n. 28.
 Bona fides praesumitur, donec probetur mala, c. 156. n. 35.
 Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur, c. 183. n. 29.
 Bona fides requiritur in Fisco, aut Regia Curia vendente, c. 187. n. 139.
 Bona fidei defectus impedit praescriptionem, c. 109. n. 15.
 Bona fide, & iusto colore aliquid faciens, immunis est a poena, c. 145. n. 26.
 Bona fide quod sit, bene dicitur fieri, ibid. n. 27.
 BONAVITA Episcopi efficit, ne crederetur quarrelis Regis Ungariae, c. 163. n. 104.
 Bona vita inquisiti, & servitia impensa Regi, & Reipublicae debent poenam minuire, etiam si deliquisset, c. 164. n. 61.
 BONVS quis praesumitur de iure, c. 102. n. 25.
 Bonus homo de bono iustitiae cordis sui profert bona, & malus mala, c. 161. n. 37.
 Boni qui suere pro praeterito, praesumuntur in futurum esse tales, c. 162. n. 27.
 Bonitatis praesumptio asistit pro eo, qui bonitate claruit, c. 163. n. 114.
 Bonum praesumitur, quod a bono factum est, c. 162. n. 22.
 Bonum praesumitur de homine pacifico, & bona fama, ibid. n. 29.
 BREVILOQUA substitutio, aut fideicommissaria, ex quibus inducatur, c. 109. n. 61.
 BVLLA Pij IV. data 27. Decembris 1560. in materia spoliatorum Regni Neapolis qualiter intelligatur, c. 196. n. 46.
 Bullae expediuntur ad probationem, & executionem gratiae, c. 104. n. 8.

C

CADAVER potest transferri de sepulchro temporatio ad aliud, c. 168. n. 23.
 CADENS factio suo a possessione non agit contra bona fidei possessorem, c. 143. n. 27.
 CAELIVS Cursor, & Considius Aquas puniit, quod fletis Maiestatis criminibus Magium Cecilianam Praetorem petuissent, c. 163. n. 69.
 CAESAR Baronius Cardinalis Eminentissimus decessit 29. Junij anni 1607. c. 193. n. 19.
 CALVS Sillanus Praefectus Asiae de quibus cri-

minibus accusatus Tyberio Imperatori, c. 163. n. 61.
 Caij Carbonis, & L. Grassi exemplum adducitur in proposito circa non sumendas scripturas de domo rei, & Domitij Tribuni plebis, & M. Scavri, de armis non sumendis, cons. 161. n. 79. 80. & 81.
 Cay Memmij exemplum circa testes ponderatur, c. 163. n. 148.
 CALORE in consilio quod sit, calumnia carere dicitur, c. 142. n. 4.
 CAMERA Apostolica per diversas Bullas Summorum Pontificum est subrogata in loco successoris in beneficio, c. 196. n. 45.
 CAMPANIA cum petijt admitti in amicitiam populi Romani, recognovit debere praecedi a Summitibus, & quare, c. 201. n. 24.
 CANONIAE ius habentes tantum habent vocem in Capitulo, c. 149. n. 24.
 CANONICVS potest esse in servitio sui Episcopi, c. 101. n. 15.
 Canonicus in causa Canonici an possit esse Iudex, c. 121. n. 132.
 Canonicus pro Concanonico testis esse non potest, ibid. n. 133.
 Canonici ultra numerum non percipiunt portionem numerariorum, c. 190. n. 40.
 Canonicum esse in Cathedrali Ecclesia est magnus honor, c. 101. n. 13.
 Canonici dicuntur fratres Episcopi, ibid. n. 12.
 Canonici in processibus representant suam Ecclesiam, & praecedunt Abbates, ibid. n. 16.
 Canonici solum Episcopo faciunt Capitulum, c. 149. n. 17.
 Canonici, & Capitulum idem sunt, ibid. n. 18.
 Canonici veniunt appellatione Capitali, ibid. n. 19.
 Canonici legatum, debent solum his, qui sunt de numero, c. 190. n. 39.
 Canonicatus requirit residentiam, impeditque ne Canonicus possit assistere in Parochia distante ad dicendum Missas, c. 188. n. 2.
 CAPACITAS eligentis, aut nominantis ex facultate Regis non attenditur, c. 155. n. 49.
 CAPELLA, & Altare veniunt appellatione Ecclesiae, c. 196. n. 31.
 Capelle sicut maioratum res vinculata alienari non potest, ibid. n. 4.
 Capellam dotans etiam pro executione voluntatis suorum maiorum adhuc potest ius patronatus sibi reservare, c. 188. n. 8.
 Capelle, quae sunt iuris regaliorum quando vacant, Rex percipit fructus nondum reconditos, c. 196. n. 52.
 Capellania pro celebratione Missarum instituta, est annexa rei spirituali, c. 130. n. 4.
 Capellania an dicatur, quae non est erecta in titulum beneficij, ibid. n. 13.
 Capellania si ex institutione requirit ordinem sacrum, non poterit dari clerico prima tonsura, c. 135. n. 17.
 Capellania regulariter dicitur beneficium simplex, ibid. n. 86.
 Capellania quando proprie sit beneficium Ecclesiasticum, ibid. n. 90.

Capellania dicitur curata, si requirat personalem residentiam, ibid. n. 91.
 Capellania iuris patronatus Regij venit appellatione beneficij, c. 196. n. 3.
 Capellania Fundator potest prescribere formam respectu Patronorum, & Capellani servandam, cons. 103. n. 1.
 Capellaniae amotio non debet pendere ab instabilitate foeminae, c. 130. n. 28.
 Capellania regulariter potest deferri per substitutum, ibid. n. 50.
 Capellania potest serviri per substitutum, licet ex dispositione Fundatoris sit conferenda Clerico, qui quotidie celebret, c. 135. n. 24.
 CAPITALE societatis non censetur communicari, c. 147. n. 30.
 Capitale quod sit saluum, an possit pacisci, ibidem n. 31.
 CAP. foelicis de poenit. lib. 6. non procedit in iniuriantie verbis Cardinalem, c. 164. n. 38.
 Cap. suggestum de decimis remedium quale sit, c. 151. num. 3.
 CAPITVLVM Sede vacante intra annum non concedit literas dimissorias ad ordines, c. 107. num. 2.
 Capitulum, aut eius Vicarius non succedunt in his, quae sunt ordinis, sed possunt aliquem Episcopum conuocare ad ea exercenda, ibid. n. 4.
 Capitulum succedit in his, quae sunt iurisdictionis, ibid. n. 5.
 Capitulum non succedit Episcopo in competentibus ei iure singulari, ibid. n. 10.
 Capitulum succedit generaliter Episcopo in iurisdictione spirituali, & temporalibus, ibid. n. 11.
 Capitulum dispensare potest, Sede vacante, & in quibus, ibid. n. 12.
 Capitulum succedit in omnibus, quae sunt iurisdictionis non ei prohibitis ex parte, ibid. n. 19.
 Capitulum succedit Episcopo in omni iurisdictione proveniente a iure communi generali, vel speciali, ibid. n. 14.
 Capitulum, quod sciuit, causam tractari cum suo Secretario, si illam non defendit, sibi praedicit, c. 121. n. 164.
 Capitulum Sede vacante si aliquid fecit, non nocet iuribus dignitatis Episcopalis, ibid. n. 166.
 Capitulum non habet potestatem iurisdictionalem, neque interdicendi, c. 122. n. 24.
 Capitulum sine Episcopo non mutat consuetudines antiquas, neque inducit novas, ibid. n. 25.
 Capitulum non potest statuta facere in tangentibus Episcopum, ibid. n. 26.
 Capitulum Sede vacante succedit tantum in his, quae sunt iurisdictionis, ibid. n. 27.
 Capitulum sine Episcopo non facit statuta circa vniuersalem statum Ecclesiae Cathedralis, ibid. n. 28.
 Capitulum non semper venit Praelati nomine, ibid. n. 37.
 Capitulum, & Canonici idem sunt, c. 149. n. 18.
 Capitulum Ecclesiae Cathedralis dicitur Ecclesiae, ibid. n. 20.
 Capitulum, & Canonici faciunt unum corpus cum Episcopo, c. 184. n. 71.

Capitulum lite pendente cum Episcopo priuari non debet sua quasi possessione, *ibid.* n. 81.
 Capitulum dicitur fecisse, quod factum est à maiori parte, capitulariter eò congregato, *ibid.* n. 107.
 Capituli Præpositus, siue Decanus habet iurisdictionem, c. 149. n. 9.
 Capituli Prælati, siue sit Decanus, aut alio nomine nuncupetur, non habet distributiones quotidianas, quæ competunt Canonici, *ibid.* n. 22.
 Capituli acta, seu facta non possunt nisi per Canonicos probari, c. 165. n. 18.
 Capituli iurisdictione in non derogatis reseruat à Cæcil. Trid. c. 184. n. 45.
 Capitulo Sede vacante concessa competunt Vicario, ab ipso deputato, c. 107. n. 15. & 16.
 Capitulo debetur reuerentia sicut Episcopo à Clericis inferioribus, c. 184. n. 56.
 CAPTURA debitoris nulliter facta sustinetur, si constat de veritate debiti, c. 116. n. 26.
 Captura debitoris suspecti de fuga potest decerni cum semiplena causa cognitione, & die feriato, c. 157. num. 1.
 Captura debitoris suspecti censetur modici præiudicij, & tollitur cautione de iudicio fisci, *ibid.* num. 2.
 Captura licet non sit rite facta, si tamen constat de debito, captus detinetur, *ibid.* n. 25.
 Captura sola sub titulo criminis grauis maximam notam incurrit carcerato, c. 161. n. 74.
 Captura non debet fieri, nisi præcedant, & sint probata iudicia legitima, *ibid.* n. 75.
 CARCER est mala mansio, & species torturae, c. 163. n. 35.
 Carceratio longa inquisiti causa est temperandi potestatis, c. 164. n. 66.
 D. CAROLVS DE TAPIA Regens eum cepit possessionem in Supremo Italia Consilio, cessauit D. Regens Marcus Antonius de Ponte, c. 190. n. 33.
 Carolus VI. admodum puer successit in Regno Francia, c. 198. n. 49.
 Carolus IX. ante 11. annum etatis successit in Regno Francia, *ibid.* n. 50.
 Carolus II. filius Caroli I. successit in Ducatu Sabaudia cum esset annulus, & septennis decessit, *ibid.* n. 61.
 Carolus nominatus Simplex posthumus Ludouici Balbi successit in Regno Francia, & quales turbationes occurrerint, *ibid.* n. 98.
 Carolus pulcher decessit uxore granida, & quia feminam fuit enixa, successit Philippus Valesius, excluso Odoardo Rege Anglia, *ibid.* n. 99.
 Carolus V. Francorum Rex decreuit, Regem posse administrationem Regni suscipere anno 14. impleto, & quibus rationibus, *ibid.* n. 127.
 Carolus IV. Imperator actor bullæ auree se vizio sublimari fecit, & Regem Romanorum Venceslaum filium, c. 199. n. 71.
 Carolus V. Imperator inuictissimus cessit Regna, & dominia D. Philippo II. eius filio, & Imperium Ferdinando Fratri, *ibid.* n. 96.
 Carolo VI. Gallorum Regi, mentis errore affecto dati fuerunt curatores, *ibid.* n. 88.

CASTITAS censetur cõiunctio cum legitima uxore, c. 115. n. 8.
 Castitas maior requiritur in sceminis, quam in masculis, c. 144. n. 6.
 CASTRA, & fortalitia posita in confinibus sunt necessaria ad defensionem Regis, c. 185. n. 27.
 CASVS legis, & sententia ubi adest, dubitatio cessat, c. 134. n. 37.
 Casus ommissus in dispensatione habetur pro omisso, c. 159. n. 36.
 Casus fortuitus, & inopinatus non imputatur administratori, c. 179. n. 91.
 Casus ommissus à iure nouo remanet in dispositione iuris antiqui, c. 184. n. 44.
 Casualiter, quæ fiunt, & non ex proposito sunt excusabilia, c. 128. n. 50.
 CATHEDRALIS Ecclesia corpus vni sit ab Episcopo, & Capitulo, c. 149. n. 15.
 CAUSA excessus debet esse non solum verisimilis, sed vera, & expressa, c. 111. n. 36.
 Causa consideranda est, propter quam aliquid fit, c. 112. n. 69.
 Causa finalis attenditur in conuentionibus, *ib.* n. 70. conf. 119. n. 57. & conf. 137. n. 2.
 Causa finalis qua dicitur, d. c. 112. n. 71.
 Causa vnicui quando potest assignari, habetur pro expressa, *ibid.* n. 72.
 Causa non solum debet esse expressa, sed vera, & subsistens, *ibid.* n. 90.
 Causa, propter quam aliquid fit, debet considerari, c. 119. n. 56.
 Causa in dubio præsumitur finalis, *ibid.* n. 77.
 Causa finalis dicitur, sine qua quis non esset facturus saltem eo modo, *ibid.* n. 73.
 Causa ubi deficit, voluntas deficit disponentis, *ibid.* n. 80.
 Causa proxima magis insuit, quam remota, *ibid.* n. 119.
 Causa immediata præualet mediata, *ibid.* n. 120.
 Causa dicitur etiam antè litis contestationem, c. 122. n. 11.
 Causa falsa, & erronea vitiat actum, c. 129. n. 69.
 Causa finalis dicitur expressa à partibus in instrumento, c. 137. n. 3.
 Causa finalis declarat intentionem contrahentium, *ibid.* n. 4.
 Causa finalis est illa, sine qua quis non ita fecisset, *ibid.* n. 5.
 Causa originalis debet attendi, c. 150. n. 63.
 Causa finalis est prima in consideratione, licet ultima in dispositione, c. 151. n. 27.
 Causa in gradu reuisionis pro aliquo decisa in Consilio Sanctæ Cruciatæ non amplius admittit reclamationem, aut supplicationem, c. 152. n. 4.
 Causa proxima, quæ mouit ad aliquid faciendū, attenditur, c. 154. n. 5.
 Causa principalis, & originaria, propter quam aliquid fit, est attendenda, *ibid.* n. 6.
 Causa finalis est, quæ mouit partes ad conuentionem, *ibid.* n. 7.
 Causa finalis dicitur, sine qua aliquis id non fecisset, vel non eo modo, *ibid.* n. 19.
 Causa præiudicialis si allegetur in executione, debet

bet illa suspendi, conf. 155. num. 63.
 Causa, & origo fauorabilis attenditur, c. 160. n. 82.
 Causa prima magis insuit in causato, quam secundaria, *ibid.* n. 93.
 Causa quæ habet coloratam excusat à culpa, & dolo, c. 162. n. 34.
 Causa falsa, aut erronea vitiat actum inter viuos, c. 168. n. 8.
 Causa finalis si adimpleta non sit, potest repeti res tradita, *ibid.* n. 28.
 Causa, propter quam aliquid fit, inspicienda est in omni dispositione, *ibid.* n. 29.
 Causa grauis debet cum magna iustificacione tractari, *ibid.* n. 48.
 Causa si reddit ad non causam, idem est, ac si actus ab initio factus fuisset sine causa, c. 173. n. 20.
 Causa tribus commissa non potest à duobus expediri, c. 177. n. 28.
 Causa si sit falsa pro parte, decretum super alienatione interpositum vitiat, c. 187. n. 89.
 Causa, quæ nocet, & non quæ prodest attenditur, *ibid.* n. 90. & n. 102.
 Causa specialiter alicui commissa eximitur à Vicario, c. 194. n. 12.
 Causa omnis in dubio est appellabilis, c. 195. n. 11.
 Causa lucrativa. Vide Lucrativa causa.
 Causa onerosa. Vide Onerosa causa.
 Causa finalis defectus facit inutilem effectum dispositionis, c. 119. n. 82.
 Causa finalis, & nõ impulsua defectus vitiat actum, c. 128. n. 118.
 Causa cognitionem requirentia debent expediri parte presente, aut legitime citata, alias sunt nulla, c. 167. n. 42.
 Causa defectus reddit nullam interpositionem decreti super alienatione, c. 187. n. 80.
 Causa conclusa, regulariter via præcluditur productioni instrumentorum, c. 105. n. 98.
 Causa redacta ad non causam perinde est, ac si à principio causa defecisset, c. 112. num. 91. & conf. 168. n. 32.
 Causa cessante, cessat effectus, d. c. 112. n. 73. c. 119. n. 81. c. 130. n. 45. & conf. 137. n. 12.
 Causa redacta ad non causam, competit repetitio soluti, d. c. 112. n. 93.
 Causa reservationis pensionis cessante, cessat illa, c. 137. n. 8. & n. 31.
 Causa impulsua cessante, quando dispositio cesset, *ib.* n. 15.
 Causa sublata, causatum tollitur, *ibid.* n. 19.
 Causa cessante, cessat quod propter eam fuit inductum, *ibid.* n. 22.
 Causa legati cessante, cessat legatum, *ibid.* n. 24.
 Causa quomodocumque introducta coram Principe, non se intromittit inferior etiam de partium consensu, c. 151. n. 11.
 Causa remota, remouentur omnes effectus, qui ex ea possent prouenire, c. 187. n. 79.
 Causa primitiua infecta, inficitur deriuatiua, *ibidem* n. 81.
 Causa à litibus qualiter differant, c. 122. n. 7.
 Causarum decisionem differre est odiosum, & restringibile, nec sine vtriusque partis consensu admitti

debet, conf. 170. num. 24.
 Causatum deficit, deficiente causa, c. 130. nu. 44. & c. 168. n. 30.
 CAUTE LA nimia dolum arguit, c. 187. n. 114.
 CAVTIO non præstat nisi in casibus à iure expressis, c. 106. n. 3.
 Cautio danda fideicommissario, intelligitur cum fideiussoribus, *ibid.* n. 13.
 Cautio danda per heredem continet duas partes, *ibid.* num. 21.
 Cautio quando impediatur retentionem pro prætensis melioramentis, c. 111. n. 40.
 Cautio de rato quid importet pro absente præstita, c. 158. n. 17.
 Cautio iudicatum soluendo differt multum à cautione de rato, *ibid.* n. 18.
 Cautionem an possit testator remittere heredi, c. 106. n. 18.
 CENSORES, Consules, Quæstores, Tribuni, Dictatores, & alij præeinentes Magistratus Romæ electi erant semper ex Patricijs, qui non poterant esse, nisi nobiles, c. 166. n. 9.
 CENSURA aliquando intermissa plus prodest, c. 164. n. 76.
 CENSUS, seu annuus reditus debet constitui mediante pecunia numerata, c. 173. n. 1.
 Censuræ constitutus absque pecunia nullus est in vtroque foro, *ibid.* n. 2.
 Censuræ non potest constitui ex pecunia antea debita, *ibid.* n. 3.
 Censuræ nullus est, si pecunia solum fuit ostensa Tabelioni, & testibus, & non numerata, & consignata venditori, *ibid.* n. 27.
 Censuræ, aut tributum debet ostendi, quo iure potantur, c. 178. n. 4.
 Censuræ licet per annos plures non soluatur, res nõ cadit in commissum, *ibid.* n. 28.
 Censuræ, cuius causa ignoratur, nec diuini, nec humani legibus permittitur, sed extirpari debet, *ibid.* n. 46.
 Censuræ præsumitur inductus per vim, aut illicitè, & non valet, titulo deficiente, *ibid.* n. 65.
 Censuræ obligatio non seruata forma iuris inutilis est, c. 173. n. 18.
 Censuræ contractus nullus est, si pecunia ostensa fuit iterum reportata ab ostendente, *ibid.* n. 28.
 Censuræ impositio potius est obligatio pro securitate pensionis, quam alienatio dominij, c. 178. n. 27.
 Censuræ solutio facta alicui pro bonis habitibus an inducat probationem directi dominij in recipiente, *ibid.* n. 33.
 Censuram qui imposuit super re sua, potest eam liberè alienare cum illius onere, *ibid.* n. 26.
 Censuram posse constitui non solum in pecunia, sed in fructibus, qui tenuerint, *ibid.* n. 63.
 Censuræ in Regnis Castellæ non possunt constitui soluendi in fructibus, immò constituti debent reduci ad pecuniam, *ibid.* n. 64.
 Censuræ contractus licitus est, & approbatus, c. 180. num. 9.
 Censuræ contractus multum similis est emptioni, & venditioni, *ibid.* n. 38.
 Censuræ contractus non est de his, qui dicuntur boni

na fidei in iure civili, ibidem num. 47.
 Censuale exemplum non probat, originali non probat, c. 178. n. 32.
CERTIFICATIO est solemnitas extrinseca, quae non presumitur, nisi probetur, c. 174. n. 32.
CERTVM esse per se, vel per relationem ad aliud paria sunt, c. 127. n. 45.
CESSIO facta tutori per pupillum non valet, quia donationis vicem habet, c. 148. n. 35.
 Cessionarius, & heres Testatoris debent stare illius liberationi, c. 124. n. 5.
 Cessionarius solum succedit in iure cedentis, ibidem n. 33.
 Cessionarius creditor, creditor est, c. 133. n. 95.
 Cessionarius, cui iura sunt cessa translatus, & non extinguitur, utitur cedentis iure, c. 134. n. 19.
 Cessionarius efficitur procurator in rem propriam, ibid. n. 20.
 Cessionarius experitur tam ex sua persona, quam cedentis, ibid. n. 23.
 Cessionario competunt iura, quae competebant cedenti, ibid. n. 21.
 Cessionario competit privilegium coherens persona cedentis, ibid. n. 22.
CHARILAVS posthumus Polydorei successit in Regno Spartatarum, quod rex, & servavit illi Lycurgus patris, c. 198. n. 90.
CHARITAS optima est, & probata, quae exercetur in sanguineos indigentes, conf. 173. numer. 105.
 Charitas, & sanguinis vinculum viget in nepote erga aviam, c. 197. n. 6.
CHILPERICVS Rex Francorum à Proceribus Regni in Monasterium fuit detrusus, quia honores distribuere plebei, c. 166. n. 33.
CHORVS multarum vocum concertu constat, c. 101. n. 3.
 Chorus accipitur pro loco clericorum psallentium Deo laudes, ibid. n. 4.
 Choro non debent interesse nisi deseruientes diuinis officiis, ibid. n. 2.
CIRCUMVENTVS est vitandus, c. 135. n. 106.
CIRCUMVENTIO est facili in sexu muliebri, c. 148. n. 47.
CITATIO per edictum fit, quando capellania vacat, c. 105. n. 25.
 Citatio per edictum omnes adstringit, ibid. n. 26.
 Citatio per edictum fieri debet, quando non sunt certi contradictores, ibid. n. 50.
 Citatio demorat superioratem citantis, & subiectionem citati, c. 125. n. 20.
 Citatio exequuta operatur praeventionem, ibidem n. 21.
 Citatio personalis partis requiritur in actibus praedicialibus, c. 157. n. 74.
 Citatio redditur nulla ex ordinis peruersione, ibidem n. 75.
 Citatio Vniuersitatis debet fieri Vniuersitatis nomine, c. 167. n. 31.
 Citari debent illi, quorum interest, c. 105. n. 48.
 Citari debet ad omnem actum is, cui posset praediacum causari, ibid. n. 49.
 Citari sufficit regulariter cum, quem tangit negotium

principaliter, c. 116. n. 15. & conf. 121. n. 155.
 Citari debet qui habet interesse in negotio, de quo tractatur, alias non ei nocet, c. 155. n. 54.
 Citatus non comparens ob aliquam tempestatem excusatur à contumacia, & multa, c. 184. n. 38.
CIVILIS causa differt à criminali, c. 176. n. 48.
 Civili disquisitioni non remittitur crimen sine legitima causa, ibid. n. 46.
CIVITAS, & illius territorium, & Vici iudicantur pro vna ciuitate, c. 120. n. 8.
 Ciuitas nulla fuit vquam bene constituta a plebe, c. 166. n. 39.
 Ciuitas non est appellanda, nec iustum imperium, in qua populares summa Reipublice munera tractare praesumunt, ibid. n. 59.
 Ciuitatis, aut Villa status mutatus censetur, si ipsa nominet Officiales, quos alius nominare solitus erat, c. 167. n. 57. & 58.
 Ciuitates, & Vicani habent idem domicilium, c. 120. n. 10.
 Cuius non querit ciuitatis ex sola subiectione, quam habet, c. 167. n. 11.
 Cuius, & incola alicuius loci praesumitur in eo residentiam fecisse, nisi contrarium probetur, conf. 169. n. 102.
 Cuius praeseri debent in distributione annonae, conf. 105. n. 86.
 Cuius potiores suere peregrinis apud Romanos, ibid. n. 89.
CIVILITAS prius non tollitur per dignitatem superuenientem, c. 135. n. 30.
CLANDESTINITAS possessionis ex quibus praesumatur, c. 121. n. 44.
 Clandestini actus habent praesumptionem contra se, c. 109. n. 34.
 Clandestinis in delictis an admittantur probationes minus legitime, c. 102. n. 43.
CLARA quae sunt, non debent controuerti, nec in dubium referri, c. 189. n. 16.
CLAVDIVS Caesar dictorum factorumque in se ventam dedit, c. 164. n. 21.
CLAVSULA in fine posita refertur ad omnia praecedentia, c. 109. n. 48. & conf. 151. n. 13.
 Clausula apposta in prima institutione censetur repetita in sequentibus, c. 113. n. 35.
 Clausula constituti, & aliae accessoriae non operantur, si actus principalis est imperfectus, conf. 119. n. 31.
 Clausula rato manente pacto quid operetur in compromissis, c. 124. n. 40.
 Clausula sine retardatione solutionis pensionis, quid operetur in rescripto, c. 127. n. 4.
 Clausula sine retardatione solutionis pensionis apponitur in commissione se per reductionem illius, c. 186. n. 10.
 Clausula decreti irritantis inducit formam, c. 128. n. 91.
 Clausula dummodo alteri non fit ius quaesitum qualiter intelligatur, ibid. n. 105.
 Clausula quouis modo vacet includit omnem modum vacationis, ibid. n. 107.
 Clausula potest referri ad vnum tantum capitulum, quando ratio suadet, ne referatur ad alia, conf.

conf. 133. numer. 45.
 Clausula impositionis perpetui silentij in sententia quid operetur, c. 134. n. 42.
 Clausula quarentigia instrumenti habet executionem parata, c. 136. n. 1.
 Clausula, Sublata eis, & eorum cuilibet, &c. quam vim habeat, c. 151. n. 12.
 Clausula apposta ad vnum finem non operatur ad alium, ibid. n. 29.
 Clausula sine praedicio legitima executionis quid operetur, c. 157. n. 72.
 Clausula sine praedicio facit commissionem conditionalem, ibid. n. 73.
 Clausula posterior regulariter refertur ad omnia praecedentia, c. 184. n. 15.
 Clausula nulla debet esse sine virtute operandi in dispositione legis, vel hominis, c. 187. n. 46.
 Clausula non obstantibus inducit novam concessionem, c. 152. n. 31.
 Clausula non obstantibus an operetur contra ius, & in praedictum tertij, ibid. n. 32.
 Clausula non obstantibus tollit statutum, & impedimenta in supplicatione contenta, ibid. n. 33.
 Clausula non obstantibus in rescripto Papa specialiter quid operetur, ibid. n. 36.
 Clausula non obstantibus quid operetur in gratia circa pluralitatem beneficiorum, ibid. n. 37.
 Clausula non obstantibus cum decreto irritanti ostendit, Papam voluisse uti potestate sua, ibidem num. 40.
 Clausula quorum tenores habet vim derogationis specialis, c. 152. n. 38.
 Clausula quorum tenores vigore omnia, quae potuissent exprimi, censetur expressa, ibid. n. 39.
 Clausula omnes contractus intelliguntur secundum naturam, & substantiam illius, c. 119. n. 105.
 Clausula apposta in executiis non alterant substantiam contractus, ibid. n. 110.
 Clausula apposta de stylo Tabellionum nil operantur contra mentem contrahentium, ibid. n. 112.
 Clausula generales non alterant speciales, conf. 133. n. 43.
 Clausula generales posteriores referuntur ad speciales anteriores, ibid. n. 44.
 Clausula solite apponi in obligatione, & si omittantur, habentur pro expressis, c. 136. n. 13.
 Clausula accessoria sunt nullae, ubi contractus principalis est nullus, c. 148. n. 85.
 Clausula apposta ad qualificandum vni casum, vel capitulum, ad alia non referuntur, conf. 152. numer. 30.
CLEMENS Papa VIII. quid prouiderit in Bulla, seu Breui concessionis subsidij, c. 152. n. 29.
CLEMENTIA, & clementia, & equitas, & rigor non contradicunt iustitia, c. 164. n. 86.
CLEOMENES fuit tutor Aroocati Lacedaemionum Regis, c. 198. n. 17.
CLERICVS originarius praeseri debet ab Episcopo, c. 105. n. 85.
 Clericus prima tonsura gaudet privilegijs clericatibus, c. 135. n. 115.
 Clericus non remittit iniuriam in praedictum Ecclesiae, c. 142. n. 80.
 Tom. 2.

Clericus suspectus de fuga capi potest per Iudicem incompetentem, c. 157. n. 14.
 Clericus debitor fugiens pro debitis capi potest etiam à Iudice laico, ibid. n. 18.
 Clerici possunt in vita, & in morte disponere liberè de peculio quasi castrense, c. 124. n. 11.
 Clerici, & Monachi non mendicantes qualiter iuribus consanguinitatis fruuntur, c. 135. n. 57.
 Clerici, & Episcopi continentur sub praeepto decimandi, c. 146. n. 4.
 Clerici sunt capaces quasi possessionis iuris spiritualis, ibid. n. 11.
 Clerici contra alios Clericos possunt praescribere decimat, ibid. n. 12.
 Clerici possunt praescribere libertatem non soluendi certas decimas Parocho, ibid. n. 13.
 Clerici coram quibus iudicibus essent conueniendi, Imperatores etiam declarauerunt, c. 200. n. 28.
 Clericorum appellatione veniunt habentes primam tonsuram, c. 134. n. 114.
 Clericalis dignitas praeminet laicali, c. 142. n. 119. & 121.
CLODIVS insignis moechus fuit habitus, & qualiter, c. 144. n. 26.
CLODOVEVS XII. Rex Francia regnavit cum esset infans, c. 198. n. 47.
CLOTHARIVS filius Chilperici Francorum, & Suesonum Regis in curia successit in Regno, sub tutela Fredegundis matris, c. 198. n. 24.
 Clotharius infans filius Clodouei Regis Francorum, successit in Regno, ibid. n. 42.
 Clotharius Secundus successit in minori aetate Chilperico Regi eius patri, ibid. n. 43.
 Clotharius Rex decessit in pueritia, successitque ei Theodoricus illius frater, ibid. n. 44.
CLVS molendini ruptura non imputatur administratori, c. 179. n. 103.
 Clausam promittens manentem, & periculum in se suscipiens, non tenetur si magnum diluuium superuenit, ibid. n. 105.
COACTIONES, persuasiones, & metus solent fieri occulte, c. 173. n. 71.
COGITANT sapè y, quorum vita in alterius potestate est, quid accidere possit eis, c. 163. n. 83.
COGNATIO spiritualis contrahitur inter patrem, & illam, quae filium illius leuauit de baptismo, c. 159. n. 10.
 Cognatio spiritualis impedit matrimonium contrahi, & dirimit contractum, ibid. n. 11.
 Cognatio spiritualis, & carnalis equiparantur, ibidem n. 12.
 Cognatio spiritualis maior est, quam carnalis, ibid. n. 13.
 Cognationis spiritualis qualitas, & alia aggrauans debet exprimi, ibid. n. 43.
 Cognationis gradus qualiter computentur iure civili, c. 105. n. 35.
COGNITIO causa fieri debet cum adiunctis capituli, c. 184. n. 93.
 Cognitio cause ubi debet interuenire, quae requirantur, c. 187. n. 59. & 61.
COGNITORIS indignatio nil debet à iustitia desistere, maxime contra personas insignes, c. 164. 67. & 68.
 MIMM 2

COHÆRES laesus in diuisione potest petere, ut iterum fiat iudicium, c. 129. n. 18.
COLLATIO facta criminoſo per Papam adhibet valet, & si difficilius concessisset, vel non concessisset si sciisset, c. 128. n. 122. & 123.
Collatio facta sine presentatione patroni est nulla, vel debet irritari, c. 135. n. 67. & 68.
COLLEGIUM unum Societatis Iesu pati non debet præiudicium pro alio, c. 151. n. 78.
Collegium, Vniuersitas, & corpus non obligantur ex facto ordine eorum, nisi simul congregati consentiant, c. 167. n. 32.
Collegij ius non perit, licet omnes moriantur, sed dormit, & reſurgit in nouis collegis, c. 160. n. 13.
Collegio diſolato, cessat beneficium concessum sub illius nomine, c. 112. n. 79.
Collegiati numerarij præferuntur non numerarijs, c. 190. n. 37.
COLLITIGANTES debent esse aequali conditione, c. 171. n. 50.
COMONI reprobandur tanquam domestici in causa Domini, c. 121. n. 123.
COMITATENSES veniunt appellatione ciuium in pluribus casibus, c. 120. n. 4.
COMITIS, aut Regis filius caret administratione comitatus, vel Regni, c. 199. n. 46.
Comitis habentis comitatum filius dicitur comes spe, & non re, ibid. n. 49.
COMITIVA sicut collegium consistit in tribus, & conseruatur in uno, c. 160. n. 11. & 12.
Comitiæ, & militia per substitutionem nunquam oriuntur, ibid. n. 10.
COMMERCIA instituta, ut faciliorem redderent hominum societatem, c. 170. n. 42.
COMMISSIO non præsumitur facta Tabellioni, aut Alguazello per Iudicem; si de ea non constat, c. 112. n. 33.
Commissio debet intelligi facta per Superiorem iuxta petitionem, c. 151. n. 1.
Commissio obtinet vim libelli, ibid. n. 2.
Commissio cessat, cessante, aut sublato illius fundamento, c. 157. n. 71.
Commissio absolutionis ab una excommunicatione, ad aliam non extenditur, c. 159. n. 39.
Commissio omnis debet ad vniuersum obseruari, c. 177. n. 15.
Commissiones sunt stricti iuris, ibid. n. 16.
Commissum duobus non potest vnus solus facere, c. 177. n. 20.
Commissarius recusatus non potest procedere ad receptionem testium, c. 141. n. 9.
COMMODVM stat in executione, gratia in lingua Principis, & testimonium in scriptura, conf. 104. n. 13.
Commodum cessat, sublato grauamine, quod erat causa commodi, c. 137. n. 23.
Commodum, & utilitatem non debet aliquis consequi ex suo dolo, aut culpa, c. 170. n. 8.
Commodi causa inducitur, non retorquetur in damnationem, c. 117. n. 27.
Commoda cuiusque rei debent sequi, quem sequuntur incommoda, c. 167. n. 61.
Commoditas inest usufructui, c. 117. n. 10.
COMMVNIO solet discordias parere; conf. 135. n. 65.
Commune quod non sit aliquid inter virum & uxorem, nefas est, c. 117. n. 22.
Commune quod est, non debet sibi aliquis appropriare, c. 184. n. 101.
Communi vsui loquendi standum est, c. 169. n. 5.
Communibus in causis, quod vni prodest, & alij prodest, c. 167. n. 47.
COMPARATIO scriptura debet fieri ad alias indubitatae fidei, c. 174. n. 8.
Comparatio literarum inducit semiplenam probationem, c. 183. n. 9.
Comparatio ob similitudinem literarum in apocis est multum considerabilis, & quare, ibid. n. 11.
Comparatio literarum cum vno teste, qui vidit, apocam scribi, aut subscribi facit plenam probationem, ibid. n. 17.
Comparatione literarum probatur identitas schedule, c. 102. n. 85.
COMPENDIVM non debet quis assequi, unde dispendium pati mereretur, c. 148. n. 59.
COMPENSATIO non est vera solutio, conf. 156. n. 78.
Compensatio non fit de publico ad priuatum debitum, nec de vna statione ad aliam, ibid. n. 87.
Compensatio habet vim solutionis, c. 183. n. 34.
Compensatio admittitur de liquido ad liquidum, ibid. n. 35.
Compensatio aliquando fit ipso iure, ibid. n. 36.
Compensationis exceptio habet locum contra viam executiuam, ibid. n. 38.
COMPETENTIA iurisdictionis materia in multis iuris locis tractatur, c. 200. n. 26.
Competens iudex dicitur, de cuius foro reus est, conf. 112. n. 18.
COMPLICES, & ut tales inquisiti non examinantur ut testes, c. 163. n. 10.
COMPREHENSIO virtualis dicitur, quæ de necessitate inferitur, c. 171. n. 14.
COMPROBATIO schedule inducit semiplenam probationem, c. 102. n. 69.
COMPROMISSVM ab herede non fit citra ius, & nomen heredis, c. 124. n. 30.
COMPVLSIO, aut metus non præsumitur, sed debet probari ab eo, qui allegat, c. 175. n. 22.
CONCEPTVS in fauorabilibus habetur pro nato, c. 198. n. 86.
CONCESSIO cessat, cessante concessionis causa, c. 119. n. 87.
Concessio geminata denotat enixam voluntatem cedentis, ibid. n. 88.
Concessio triplicata efficacior est, ibid. n. 89.
Concessio quadruplicata est fortior, ibid. n. 90.
Concessio facta militia per Principem, in dubio censetur realis, c. 160. n. 4.
Concessio secunda durante prima gratia potius dicitur prorogatio, quam noua concessio, ibid. n. 80.
Concessio, quæ vergit in graue damnum retrahatur, c. 167. n. 79.
Concessio interpretari debet, ne sit iniqua, ibidem n. 80.
Concessionis, & donationes tot sunt, quot persona, conf.

conf. 155. n. 11. & conf. 187. nu. 127.
Concessum vni, censetur alteri prohibitum, conf. 121. nu. 85.
Concessa pro utilitate publica, & defensione Regni debent conseruari, c. 160. n. 6.
Concedenti mens est attendenda, c. 119. n. 85.
CONCILIVM Provinciale Toletanum ponderatur circa sedem dandam in choro personis illustribus, & Italatis, Regijs consiliarijs, & Militarij Ordinum Equitibus, c. 176. n. 16.
Concil. Trid. sess. 24. de reform. ponderatur, conf. 145. nu. 23.
Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 13. vers. ad hæc declaratur, c. 127. n. 29.
Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 20. declaratur, c. 194. n. 25.
Concil. Trid. sess. 25. c. 6. ponderatur circa pralationem Episcoporum, c. 184. n. 14.
Concilij decretum, d. sess. 25. c. 6. habet duas partes, ibid. n. 18.
Concilium Trident. quid concedat Episcopis tanquam Delegatis Sedis Apostolicæ in reducendis oneribus, aut commutandis vltimis voluntatibus, c. 130. nu. 57.
Concilium solet multoties derogare consuetudini immemoriali, c. 184. n. 16.
Concilium si aliquid voluisset, sciuisset exprimere, ibidem n. 21.
Concilij Interpretum declarationes censentur factæ à Sua Sanctitate, ibidem n. 22.
Concilij declarationes super materia processionum ponderantur, ibidem n. 23.
CONCLUSIO in causa non ligat Iudicem, c. 165. nu. 21.
CONCORDIA debet procurari inter declarationes ab aliquo factas, c. 177. n. 63.
CONCUBINATVS, & incestus prohibentur, & puniuntur legibus Castellæ, c. 131. n. 4.
Concubinatum esse crimen Ecclesiasticum, qui DD. tenuerint, ibidem n. 3.
Concubinarius repellitur à testimonio, conf. 161. nu. 47.
Concubinarius semel præsumitur in eodem vitio dare, ibid. n. 48.
Concubinarij laici possunt puniri tam à Iudice Ecclesiastico, quam à seculari, c. 131. n. 5.
Concubinarij qualiter puniantur attentio Concilio Tridentino, ibid. n. 20.
Concubinarios posse puniri à Iudice Ecclesiastico, quomodo intelligatur, ibid. n. 6.
COMDEMNATIO tollitur, & moderatur attendita qualitate personæ, actio vero formatur, c. 162. nu. 32.
Condemnatus pro homicidio non priuatur beneficio, nisi in sententia exprimat, c. 128. n. 31.
CONDITIO apposta per testatorem est seruanda, c. 103. n. 6. 7. & 9.
Conditio apposta per testatorem debet seruari in forma pæcifica, ibid. n. 10.
Conditio, si sine liberis, subintelligitur etiam naturalibus institutis, c. 106. n. 8.
Conditio, si sine liberis, in substitutione cessat, hæreses cum liberis decedente, ibid. n. 23.
Conditio, si sine liberis, cessat, vnica filia supersite, ibid. n. 23.
Conditio impedita libertatis reſcitur, c. 130. n. 49.
Conditio, si sine liberis verificatur in Monasterio capaci honorum in communi, c. 135. n. 37.
Conditio obligans capellanum ad dicendum Missas in certa capella valet, ibid. n. 72.
Conditio ferendi nomen, & arma testatoris inducit presumptionem conseruationis familia, conf. 185. nu. 34.
Conditio ferendi nomē, & arma familia honesta, valida est, ibid. n. 35.
Conditionis melioris non potest quis esse, quam auctor suus, c. 113. n. 28.
Conditionis existentia, aut defectus respicit tempus à disponente præfinitum, c. 133. n. 8.
Conditionem semel impleri sufficit, ibid. n. 5.
Conditione deficiente, substitutionis casus reducitur ad non casum, c. 106. n. 25.
Conditiones, & grauamina potest quis apponere in traditione rei suæ, c. 109. n. 40.
Conditiones apposte per laicos fundatores sunt seruanda, c. 188. n. 19.
CONDUCTOR equi, vel muli, non tenetur casu fortuito, c. 108. n. 3.
Conductor equi aut muli, si probet mortuum ex morbo non tenetur.
Conductor debet facere, quod ab epē pabuletur animal conductum, ibid. n. 5.
Conductor si onerari permisisset animal supra vires teneretur, ibid. n. 6.
Conductor muli non tenetur, si illum onerauit secundum eius vires, & solutum, ibid. n. 7.
Conductor recipiens diminuta iura ad Dominum spectantia non nocet illi, c. 186. n. 31.
CONFESSIO facta calore iracundia non nocet tertio, c. 102. n. 31. & 34.
Confessio sponte se offerentis ad deponendum, fide laesefactatur, ibid. n. 32.
Confessio facta calore iracundia non nocet confidenti, ibid. n. 35. & conf. 142. n. 9.
Confessio Pralati non nocet Ecclesie, d. c. 102. n. 37.
Confessio Sacramentalis potest retelari de consensu confidentis, ibid. n. 71.
Confessio geminata ex quibus resultat scripturis, aut epistolis, ibid. n. 86.
Confessio facta parte absente semiplena probat, conf. 105. n. 44.
Confessio absente parte, & testis vnicus iunguntur, ibid. n. 45.
Confessio illa solum attenditur, quæ fit in iudicio valido, c. 112. n. 9.
Confessio solet habere vim rei iudicatæ, & executionem paratam, ibid. n. 10.
Confessio facta coram iudice incompetenti non valet, ibid. n. 11.
Confessio facta coram incompetenti iudice non meretur executionem, ibid. n. 13.
Confessio, & recognitio nulla, nullum producant effectum, ibid. n. 16.
Confessio, & si vera sit, facta in iudicio nullo non inducit effectum validam, ibid. n. 19.
Confessio facta post appellationem, etiam coram iudice

- dice competenti non nocet, *ibidem* num. 20.
 Confessio quando purgare valeat nullitatis defectu, *ibid.* n. 22.
 Confessio debet esse spontanea, non extorta per vim, *ibid.* n. 23.
 Confessio facta coram iudice incompetenti non nocet coram competenti, *ibid.* n. 47.
 Confessio debet acceptari cum suis qualitatibus, *ibid.* n. 59.
 Confessio, & recognitio non debent diuidi, n. 60.
 Confessio non acceptata per aduersarium non iuuat, c. 119. n. 14.
 Confessio Procuratoris facta in iudicio praeiudicat Domino, c. 121. n. 94.
 Confessio est efficacior probatio de Mundo, *ibid.* n. 97.
 Confessio est superlatiua aliarum probationum, *ibid.* n. 98. c. 123. n. 34. & conf. 126. n. 4.
 Confessio telam, aut ordinem iudicij non requirit, d. c. 121. n. 99.
 Confessio partis releuat aduersarium ab onere probandi, *ibid.* n. 100.
 Confessio ubi adest, coniectura cessant, c. 126. n. 3.
 Confessio extraiudicialis probat in ciuilibus, *ibid.* n. 5.
 Confessio extraiudicialis probat de equitate canonica, *ibid.* n. 6.
 Confessio extraiudicialis emissa coram honestis personis probat, *ibid.* n. 7.
 Confessio extraiudicialis praesente parte, & duobus testibus probata, praeiudicat consentienti, *ibid.* n. 8.
 Confessio extraiudicialis super matrimonio quando nocet, *ibid.* n. 10.
 Confessio extraiudicialis praesente parte regulariter nocet, *ibid.* n. 11.
 Confessio extraiudicialis sufficit ad torturam, *ibid.* n. 12. Et ad poenam extraordinariam, *ibid.* n. 13. Et ad carcerationem, *ibid.* n. 14.
 Confessio extraiudicialis habetur pro plena probatione in delictis, quae solo animo committuntur, *ibid.* n. 15.
 Confessio extraiudicialis delicti quando efficiat, ut aliquis beneficium assequatur, & adeptus priuetur, *ibid.* n. 16.
 Confessio extraiudicialis coram parte, & testibus efficit notorium, *ibid.* n. 17.
 Confessio partis eneruat coniecturas iuris, *ibid.* n. 19.
 Confessio extraiudicialis geminata equiparatur iudiciali, *ibid.* n. 20.
 Confessio geminata semper est fortior, *ibid.* n. 21.
 Confessio in ciuilibus secundi potest, & pro parte acceptari, *ibid.* n. 24.
 Confessio admitti potest sine qualitate, quando ius praesumit contra qualitatem, *ibid.* n. 25. & 26.
 Confessio, quod aliquis occidit hominem ad sui defensionem non est, nec habet capta omnino connexa, *ibid.* n. 27.
 Confessio habens duo capita separata potest diuidi, & pro parte acceptari, *ibid.* n. 28. & 30.
 Confessio acceptari potest pro parte, ubi qualitas verificari non potest, *ibid.* n. 29.
 Confessio maior est alia probatione testium, vel instrumenti, c. 141. n. 24. & 25.
 Confessio dicitur probatio probata, & est potentior alij, *ibid.* n. 26.
 Confessio facit rem notoriam, *ibid.* n. 27.
 Confessio efficit probationem manifestam, *ibid.* n. 28.
 Confessio iudicialis de iure Regio habet paratam executionem, *ibid.* n. 30.
 Confessio resultans ex productione instrumenti prodest etiam quoad tertium, c. 150. n. 27.
 Confessio facta non precedentibus legitimis iudicijs non nocet, c. 161. n. 40.
 Confessio censetur in dubio facta metu tormentorum, c. 163. n. 34.
 Confessio iudicialis facta cum modestia christiana est signum innocentiae, *ibid.* n. 156.
 Confessio resultans ex libello, aut scriptura producta in iudicio prodest aduersario etiam absenti, c. 169. n. 3.
 Confessio resultans ex productione instrumenti potest opponi etiam in alio iudicio, *ibid.* n. 84.
 Confessio extraiudicialis uno teste probata non inducit semiplenam probationem, c. 174. n. 4.
 Confessio extraiudicialis non probatur testibus singularibus, *ibid.* n. 5.
 Confessio a debitoris ad fauorem alicuius non nocet legitimo eius creditori, *ibid.* n. 12.
 Confessio solum probat in rebus, quae pendent a voluntate consentientis, *ibid.* n. 14.
 Confessio patris non praeiudicat filio etiam quoad legitimum, *ibid.* n. 15.
 Confessio debiti debet saltem duobus testibus probari, *ibid.* n. 22.
 Confessio nuda parentis, de qua aliter non constat esse veram, non praeiudicat filio, *ibid.* n. 23.
 Confessio debiti facta in vita, & probata sufficienti numero testium nocet heredi, *ibid.* n. 27.
 Confessio facta in infirmitate, aut causa mortis, non nocet heredi, nisi sit iurata, *ibid.* n. 28.
 Confessio extraiudicialis corroborat fidem comparationis, c. 183. n. 12.
 Confessio extraiudicialis inducit semiplenam probationem, *ibid.* n. 13.
 Confessio extraiudicialis, quae tendit ad liberandum, valet etiam parte absente, *ibid.* n. 14.
 Confessio extraiudicialis censetur voluntarie emissa, *ibid.* n. 15.
 Confessio extraiudicialis, quae iuuatur verisimilibus coniecturis, aut alia semiplena, probat in ciuilibus, *ibid.* n. 16.
 Confessionis Sacramentalis reuelatio regulariter prohibetur, c. 102. n. 70.
 Confessionis reuelatio facta de licentia, valet etiam in foro iudiciali, *ibid.* n. 72.
 Confessionis nullitas ex iurisdictionis defectu non purgatur, c. 112. n. 24.
 Confessione, quae tendit in damnum alterius, non statuitur, c. 102. n. 36.
 Confessione partis statuitur potius, quam pluribus testibus, c. 126. n. 18.
 Confessionem aduersus propriam non potest quis venire, c. 114. n. 29.
 Confessione non est ulla maior probatio, c. 121. n. 95. & 96.
 Confessiones inter personas coniunctas praesumuntur factae in fraudem, quando merita aliter probantur, c. 148. n. 61.

Con-

- Confessiones factae propter tormenta, aut metum illorum censentur inuicissimiles, c. 163. n. 19.
 Confiteri quis non potest se debitorem Fisci in damnum aliorum creditorum, etiam in articulo mortis, c. 174. n. 21. & 22.
 Consenti sacramentaliter creditur, c. 102. n. 113. & n. 137.
 Confessus aliquid recepisse per sententiam iniustam, potest cogi ad restituendum, c. 169. n. 130.
 Confessus coram iudice non potest contradicere, c. 141. n. 29.
 Confessoris reuelatio de licentia ad exonerationem offensi in honore multum iuuat, etiam in iudicio exteriori, c. 102. n. 82.
 Confessori afferenti habere licentiam reuelandi confessionem an credatur, *ibid.* n. 67. & 68.
 Confessori reuelanti de licentia adhibentur maior fides, quam uni testi, *ibid.* n. 73.
 Confessori reuelanti confessionem de licentia fides adhibetur, *ibid.* n. 79.
 Confessori solo quando credatur, *ibid.* n. 138.
 Confessori creditur super emendatione alicuius, *ibid.* n. 139.
 Confessorum eligit quilibet laicus vigore Bullae Sanctae Cruciat, *ibid.* n. 78.
 CONFIRMATIO concordiae super bonis Ecclesiasticis, aut turibus, qualiter fiat per cancellariam Apostolicam, c. 136. n. 4.
 Confirmatio facta a Delegato Pontificis, ab eo facta censetur, *ibid.* n. 24. & 27.
 Confirmatio concordiae super decimis requirit causae iustificacionem, *ibid.* n. 28.
 Confirmatio generalis non extenditur, nisi ad iusta, & non ad iniqua, c. 166. n. 95. & 96.
 Confirmatio non procedit, ubi non est confirmabile, c. 177. n. 56.
 CONGREGATIO fieri debet animo constituendi Vniuersitatem, c. 167. n. 17.
 CONGRVÆ sustentationis nomine quid veniat, c. 127. n. 31.
 CONIECTVRA, quod factum sit bono animo excludit contrariam, c. 162. n. 33.
 Coniecturis non est locus in claris, c. 105. n. 78. c. 113. n. 116. c. 128. n. 145. c. 185. n. 46. & conf. 201. n. 36.
 Coniecturis legitimis quod apparet, dicitur apparere expresse, c. 113. n. 110.
 Coniecturis, & probationibus probantur, quae sunt difficilius probationis, c. 126. n. 22.
 Coniecturis aliquem damnare, nec maiorum usus, aut lex concedit, c. 163. n. 169.
 Coniecturis legalibus quod constat, dicitur constare euidenter, c. 185. n. 4.
 Coniecturata mente disponentis receditur a proprietate verborum, c. 113. n. 113.
 CONIUNCTVS utrinque quando praeseratur ab intestato, c. 120. n. 30.
 Coniunctus transuersalis existens intra quartum gradum potest agere pro coniuncto cum cautione de rato, c. 150. n. 2. & 3.
 Coniunctus dicitur habere mandatum generale a lege, *ibid.* n. 5.
 Coniunctus potest agere pro coniuncto suo, ut illi solvatur, *ibidem* num. 6.
 Coniunctus potest petere, quod debitum coniuncto non solvatur alij, sed saltem sequestretur, *ibid.* n. 7.
 Coniunctim qui debent facere aliquid, non possunt facere disiunctim, & separatim, c. 177. num. 30. & 37.
 CONIVRATIO aduersus proprium Episcopum probatur per complices, c. 102. n. 47.
 CONIVX, qui non praecipit, coniugem occidi, & si occisi mortem ratam habuerit, non prohibetur eum superstiti contrahere, c. 145. n. 12.
 Coniugum conditio par est in separando se propter adulterium, c. 144. n. 19.
 CONNEXI, & principalis est idem iudicium, conf. 130. n. 6.
 Connexa iudicantur unum, & idem, *ibid.* n. 7.
 Connexorum idem est iudicium, nec fit de uno, nisi fiat de altero, c. 150. n. 41.
 CONRADVS consortem Imperij habuit Henrici eius filium, c. 199. n. 65.
 Conradus Tertius viuo patre Friderico fuit electus Rex Romanorum, *ibid.* n. 70.
 CONSANGVINEVS dicitur ille, qui quoquo modo est sanguine coniunctus, c. 105. n. 53.
 Consanguineus an admittatur ad probandum consanguinitatem, *ibid.* n. 69.
 Consanguineus tunc admittitur ad probandum consanguinitatem, quando non sequitur commodum consanguineo, *ibid.* n. 70.
 Consanguineus an praesumatur scire facta consanguinei, c. 119. n. 136.
 Consanguineus non praesumitur scire actus momentaneos consanguinei, ut sunt contractus, & testamentum, *ibid.* n. 139.
 Consanguineus testis repellitur, c. 134. n. 60.
 Consanguineum se dicens, propinquorem debet probare, c. 105. n. 107.
 Consanguinei fundatoris etiam in dubio sunt praeserendi, c. 103. n. 15.
 Consanguinei sunt quodammodo partes corporis nostri, c. 142. n. 182.
 Consanguineis suis quilibet censetur prospexisse, conf. 103. n. 17. & conf. 130. n. 52.
 Consanguineis deficientibus, non mirum si praesentetur extraneus, d. c. 103. n. 32.
 Consanguinitas testibus, & instrumentis probatur, c. 105. n. 10.
 Consanguinitas antiqua probatur iudicijs, *ibid.* n. 15.
 Consanguinitas debet probari concludenter cum distinctione graduum, *ibid.* n. 52.
 Consanguinitas non probatur ex sola nominatione, *ibid.* n. 60.
 Consanguinitatis gradus iure canonico computatur a communi stirpe, *ibid.* n. 36.
 CONSCIENCIA ubi imminet, est sibi testis, & iudex, c. 102. n. 117.
 Conscientia bona prodire vult, & conspici, nequitia autem ipsas tenebras timet, c. 163. n. 154.
 CONSENSVS omnium requiritur in his, quae sunt communia pluribus ut singulis, c. 114. n. 36.
 Consensus requiritur ad legitimationem, c. 119. n. 151.
 Consensus requisitus in contrahendo, requiritur in distrahendo, c. 160. n. 32.

Con-

Consensus eo post factis succedens tunc retrahitur, quando non agitur ut contractus, seu actus prius nulliter factus valeat, sed quod pertineat ad nos negotium gestum ab altero, c. 177. n. 50.
 Consensus filij super vinculatione illius legitime emissus, & praestitus metu, propter eum, & lesionem, respicitur, c. 182. n. 3.
 Consensus alicuius ubi requiritur, intelligitur esse de forma, quod interueniat tempore, quo actus fit, c. 184. n. 51.
 Consensus simulaneus dat perfectionem actui, ibid. n. 52.
 Consensus requisitus in actibus Ecclesiasticis debet haberi in comuni, ibid. n. 53.
 Consensus si non praestatur absque rationabili causa, habetur pro non praestito, ibid. n. 57.
 Consensus si non praestatur absque causa, potest ad Superiorem recurri pro eo, ibid. n. 58.
 Consensus Regis, aut Archiepiscopi ubi requiritur, absentibus illis Vicarius supplet, c. 194. n. 15.
 Consensus nihil magis repugnat quam error, c. 158. n. 9.
 Consensus debens praestare, si recuset consentire, quando iudex suppleat, c. 132. n. 32.
 Consensus requisitus deficiente, actus non valet, c. 184. n. 50.
 Consentiens pensioni non potest reclamare, ne illam soluat, c. 127. n. 9.
CONSEQUENS qui vult censetur velle omne antecedens necessarium, c. 109. n. 51. c. 112. n. 62. & c. 123. n. 43.
CONSERVATIONIS, & retentionis causa favorabilis est, c. 160. n. 59.
 Conservatur aliquid facilius, quam de nouo acquiritur, ibid. n. 88.
CONSIDIVS Aquus, & Caelius Cursor puniti, quod sic Maiestatibus criminibus Magium Caelianum Praetorem petuissent, c. 163. n. 69.
CONSILIVM vnumquodque Regium habet iurisdictionem separatam ab alio, c. 160. n. 37.
 Consilium salubre suppressum non debet, ac melius est vitam perdere, c. 162. n. 52.
 Consilium bonum liberum, & non haesitante praestandum est, ibid. n. 59.
 Consilium Supremum Castella representat Regem D. Nostri, c. 171. n. 11.
 Consilium Supremum an possit causas a Regis Auditorijs euocare, ibid. n. 12.
 Consilium, aut Princeps & si possent, non debent causas euocare ab alijs Tribunalibus sine causis legitimis, ibid. n. 21.
 Consilium importat consensum, & consensus consilium, c. 184. n. 60.
 Consilium alicuius ubi requiritur, debet peti antequam actus fiat, nec fieri potest, eo non petito, ibid. n. 61.
 Consilium requisitum si omittatur, actus erit nullus ipso iure, ibid. n. 62.
 Consilium alicuius ubi requiritur, non potest aliquis solus actum expedire, ibid. n. 63.
 Consilium petendi obligatio si procedat a lege, debet de necessitate interuenire, ibid. n. 64.
 Consilium ubi requiritur ex dispositione iuris, accipi-

tur pro consensu, ibidem num. 65.
 Consilium mutare quis non potest in alterius iniuriam, c. 102. n. 19. & cons. 146. n. 45.
 Consilium examinare, & non facili credulitate ad falsa prolabi, prudentis est, c. 162. n. 57.
 Consilij Supremi decretum habent vim, ac si fuissent a Principe prolata, c. 112. n. 63.
 Consilia minus utilia multoties prevalent cum damno publico, c. 162. n. 68.
 Consilia recta procedunt ex eruditione, & rerum peritia, ibid. n. 81.
 Consilia expertorum non minus estimanda, quam subtilium, ibid. n. 84.
 Consilium collaterale Neapolis, in quo interueniunt Regentes Regiam cancellariam, est magnum & supremum Tribunal illius Regni, c. 201. n. 66.
 Consilium supremum Italiae habet sub eius regimine Regna Neapolis, & Siciliae, ibid. n. 1.
 Consilium supremum Italiae fuit coniunctum consilio Aragonum, & illius prerogatiuas conseruauit, ibid. n. 45.
 Consilium supremum Italiae quando fuit separatum a consilio Aragonum, ibid. n. 46.
 Consilio supremo Italiae in fessis, & processibus publicis fuit semper assignatus prior locus, quam consilio Portugalliae, ibid. n. 34.
 Consiliarij Regis debent in causis procedere cum veritatis affectu, c. 163. n. 127.
 Consiliarij Regij partes Principis censentur, c. 169. n. 19.
 Consiliarij Regis quod iudicant, censetur iudicatum a Principe, ibid. n. 20.
 Consiliarij Regis habent praesumptionem pro se, ibid. n. 21.
 Consiliarius fruatur qualitatibus, & prerogatiuis consilij, in quo residet Principis beneficio, c. 201. n. 75.
 Consiliarij, & Senatoris dignitas est inseparabilis a prerogatiua sui consilij, aut Senatus, ibid. n. 82.
CONSOBRINVS est in secundo gradu de iure canonico, & in quarto de iure civili, c. 150. n. 1.
CONSTANTINVS VI. anno aetatis 12. obtinuit Imperium, c. 198. n. 58.
CONSTARE quod debet, non sufficit si allegetur, c. 191. n. 19.
CONSTITVTIO declaratoria quid operetur, c. 120. n. 18.
 Constitutio, aut lex prohibens in futurum, indulget pro praeterito, c. 151. n. 17.
 Constitutio vetus si renouatur, aliquo etiam addito, non dicitur noua, sed antiqua, c. 160. n. 71.
 Constitutio Synodalis est velut lex in Diocesi, ubi est facta, c. 176. n. 33.
 Constitutiones Pontificiae de vna, aut tribus dietis in rescriptis adducuntur, c. 157. n. 78.
 Constitutiones extraneas vsu non recepta non obligant, c. 184. n. 29.
CONSTITVTVM non operatur in absentia, c. 119. n. 27.
CONSVETVDO dandi locum Sedis Vicario in Ecclesia an attendatur, c. 101. n. 27.
 Consuetudo regulariter assignat loca standi, sedendi, & praecedendi, ibid. n. 28.

Con-

Consuetudo, quod Archidiaconus precedat Vicarium non valet, ibid. n. 75.
 Consuetudo contra honestatem non valet, ibid. n. 78. & 80.
 Consuetudo ambitiosa cassari debet, ibid. n. 81.
 Consuetudo carens ratione non valet, ibid. n. 84.
 Consuetudo, quae tollit privilegia dignitatis non valet, ibid. n. 87.
 Consuetudo in soluendis decimis mixtum multum attenditur, c. 114. n. 8.
 Consuetudo est seruanda in decimis etiam si diminuat, ibid. n. 10.
 Consuetudo 40. annorum attenditur in decimis, ibid. n. 12.
 Consuetudo circa soluendum decimam lanae attenditur, ibid. n. 13.
 Consuetudo est optima legum interpret, ibid. n. 14.
 Consuetudo longissima est similis privilegio, ibidem n. 15.
 Consuetudo immemorialis privilegium licitum inducit, ibid. n. 16. & c. 121. n. 34.
 Consuetudo legitime praescripta habet vim legis, ibid. n. 18.
 Consuetudo praescripta habet vim pacti conuenti, ibid. n. 19.
 Consuetudo praescripta vim habet concessionis factae a Principe ex certa scientia, ibid. n. 21.
 Consuetudo immemorialis est efficacior Principis gratia, ibid. n. 22.
 Consuetudo inducitur ex pluribus actibus, ibidem num. 43.
 Consuetudo praescripta non tollitur per vicium actus, etiam si fiat a toto Populo, ibid. n. 44.
 Consuetudo Ciuitatis debet obseruari in Vicis, c. 120. n. 12.
 Consuetudo immemorialis habet vim privilegij, c. 121. num. 33.
 Consuetudo immemorialis habet vim legis constitutivae, ibid. n. 35.
 Consuetudo immemorialis habet vim concessionis factae a Principe cum causa, ibid. n. 36.
 Consuetudo immemorialis secundum plures praeualet concessioni Principis, & Papa, ibid. n. 37.
 Consuetudo immemorialis requirit tempus supra certum annos, ibid. n. 141.
 Consuetudo immemorialis ad minus requirit centum annos secundum aliquos, ibid. n. 142.
 Consuetudo, quod Fratres Praedicatorum succedant, valida est, c. 135. n. 58.
 Consuetudo delinquendi crimen aggrauat, conf. 142. n. 70.
 Consuetudo in multis iuris articulis attenditur, c. 146. n. 7.
 Consuetudo attenditur in decimis, ibid. n. 8.
 Consuetudo, quod non soluatur decima de pasuis, valet, ibid. n. 10.
 Consuetudo in dubio praesumitur processisse a iusta causa, ibid. n. 15.
 Consuetudo antiquissima equiparatur privilegio cum causa, & ex certa scientia concessa, ibid. n. 24. & 25.
 Consuetudo ciuitatis, vel Regni extenditur ad loca adiuncta, vel de nouo creat, ibid. n. 32.
 Consuetudo, quod omnia officia regiminis Reipubli-

cae sint pendis plebeios tanquam onerosa, & damnoisa non valet, c. 166. n. 54.
 Consuetudo non valet induci contra ius, nec debet recipi, ibid. n. 63. & 64.
 Consuetudo contra ius non inducitur ex simplici tolerantia, ibid. n. 65.
 Consuetudo omnis et valeat, debet esse rationalis, ibid. n. 67.
 Consuetudo veritati, & rationi frustra opponitur, & si sit immemorabilis, ibid. n. 68.
 Consuetudo mala tempore auget iniquitatem, non minuit, ibid. n. 69.
 Consuetudo contra bonos mores non valet, ibid. n. 70.
 Consuetudo iure civili dicitur irrationabilis, quae tendit contra iuris finem, scilicet bonum publicum, ibid. n. 71.
 Consuetudo rationalis aliquando valet contra legem rationabilem, ibid. n. 72.
 Consuetudo, quod minor precedat maiorem, est contra quae ius, ibid. n. 74.
 Consuetudo est etiam stricti iuris, ibid. n. 83.
 Consuetudo ubi non viguit, nec disposuit, non debet extendi, ibid. n. 84.
 Consuetudo Hispaniae, ut vnus solus succedat in bonis vinculo subiectis, est attendenda, c. 172. n. 10.
 Consuetudo attenditur in materia Sedium, etiam in Ecclesia, c. 176. n. 12.
 Consuetudo vetus, quae approbat, tolerabiliora sunt, c. 184. n. 8.
 Consuetudo etiam nulla excusat, ibid. n. 109.
 Consuetudo Terrae, & Prouinciae attenditur in eo, an sint, vel non praestanda fideiussiones, conf. 189. n. 26.
 Consuetudo Romanae curiae generalis, vel specialis an sit obseruanda in Tribunalibus, & causis Ecclesiasticis Hispaniae, conf. 193. n. 11.
 Consuetudo patrifamilias in praestandis alimentis attenditur, c. 197. n. 24.
 Consuetudinis immemorialis essentia est, ut non constet de certo initio, c. 121. n. 143.
 Consuetudines antiquae Ecclesiarum immutari non debent, c. 184. n. 3.
 Consuetudinem contra longinquam nihil est inducendum, c. 121. n. 38.
 Consuetudine praua innitentes non sunt digni excusatione, c. 101. n. 33.
 Consuetudine, aut pacto praescripto debent, paria sunt, c. 114. n. 20.
 Consuetudine minus potest decima praedialis, aut personalis, c. 146. n. 6.
 Consuetudine reprobata, an veniat praeterita, & futura, c. 184. n. 17.
 Consuetudo attenditur in materia praecedentiarum, c. 201. n. 42.
 Consuetudo decem annorum sufficit, ibid. n. 43.
 Consuetudo quod Tribunal inferius praeseratur maiori non valet, ibid. n. 67.
 Consuetudo quod inferior praeseratur maiori, dicitur corruptela, ibid. n. 68.
 Consuetum antiquo tempore seruari debet, conf. 114. n. 23.
CONSVLES, Quaestores, Tribuni, Censores, Dictatores, & alij praecipui Magistratus Romae etc.

electi erant semper ex patricijs, qui non poterant esse, nisi nobiles, c. 166. n. 9.
 Consulum matres, quarum non sint femina Consulares, c. 184. n. 7.
CONTEMPTVS Superiori consideratur in reuocatione attentatorum potius, quam lesio partis, c. 157. n. 44.
CONTENTIONIS causa litigare quando prohibetur, c. 122. n. 9.
 Contentiosa iurisdictio qualiter capiatur, ibid. n. 10.
 Contentiosum dicitur post inchoatam litem, ibid. n. 8.
CONTINVTATIO actus efficit, duo censi vnum, c. 160. n. 78.
 Continuatione possessionis non dicitur innouari, c. 151. n. 72.
CONTRACTVS reprobatus non praestat instam causam praescribendi, c. 109. n. 13.
 Contractus celebratus omnia forma est nullus, ibid. n. 36.
 Contractus regulatur secundum substantiam materiae, c. 112. n. 76.
 Contractus cessat, cessante causa illius, ibid. n. 80.
 Contractus correptiuus, si ex vna parte non adimpletur, non producit effectum contra alteram partem, ibid. n. 86.
 Contractus non debet claudicare, ibid. n. 87. & c. 168. n. 24.
 Contractus minorum, vel mulierum si ex statuto requiratur duos Notarios, valebit cum vno tempore pestis, aut belli, c. 124. n. 21.
 Contractus factus calore iracundiae non valet, c. 142. n. 5.
 Contractus principalis ubi est nullus, clausula accessoria sunt nulla, c. 148. n. 85.
 Contractus facit legem inter partes, c. 154. n. 3.
 Contractus, & actus vitiantur, forma praetermissa, c. 173. n. 39.
 Contractus si habet lesionem enormissimam resultat probatio iniquitatis, ibid. n. 78.
 Contractus gestus per filium cum patre praesumitur meticulous, & non valet, c. 174. n. 44.
 Contractus rescinditur, si laeso cum dolo interueniat, ibid. n. 47.
 Contractus habens substantia debet subsistere, c. 180. n. 25.
 Contractus medius dicitur, in quo aliquis nec patitur damnum, nec consequitur lucrum, ibidem numer. 34.
 Contractus ubi est nullus quoad principales, est etiam quoad fiduciarios, c. 181. n. 27.
 Contractus principalis si non valet, obligationes accessoriae annullantur, ibid. n. 28.
 Contractus a lege prohibitus nullus est, & quidquid sequitur ex eo, ibid. n. 29.
 Contractus censuales. Vide Censualis contractus.
 Contractus simulatus. Vide Ver. Simulatus contractus.
 Contractus qualitates censentur venire in consensu contrahentium, c. 112. n. 77.
 Contractus natura, quae sunt, contrahentes praesumuntur voluisse, c. 119. n. 157.
 Contractus cuiuscunque causa, & initium debet attendi, c. 137. n. 2.

Contractus census nullus est, si pecunia ostensa fuerit iterum reportata ab ostendente, c. 173. n. 28.
 Contractum rescindere qui vult, debet restituere quod recipit, c. 175. n. 49.
 Contractum a lege reprobari sufficit, ut non sortiat effectum, c. 181. n. 25.
 Contractu primo transiso in alterum, non consideratur prior, c. 190. n. 22.
 Contractus accipiunt legem ex partium conuentione, c. 116. n. 6.
 Contractus sui natura reuocabiles assimilantur ultimae voluntati, c. 119. n. 3.
 Contractus voluntarij ab initio, ex post facto sunt necessarij, c. 124. n. 31. & conf. 180. n. 24.
 Contractus omnes, in quibus est laesio enormissima sunt ipso iure nulli, c. 173. n. 97.
 Contractus venditionis mobilium rerum, dicti Mohatras sunt illiciti, & reprobati, c. 181. n. 22.
 Contractus dicti dar le robbe a partito sunt Neapolitani prohibiti, ibid. n. 23.
 Contractus si non fiant cum solemnitatibus iuris, contrahentes sunt in mala fide, maxime respectu rei Ecclesiasticae, c. 196. n. 33.
 Contrahere quis censetur pro eo, quod ad se pertinet, non virtute auctoritatis extraneae, conf. 180. n. 19.
 Contrahentes sine solemnitatibus iuris dicuntur esse in mala fide, conf. 109. n. 35.
CONTRADICTIONE quando impediatur unionem fieri, c. 114. n. 33.
 Contradictio est species appellationis, ibid. n. 35.
 Contradictio actus ex hoc solo ius suum potest profecti coram Superiore, c. 114. n. 34.
 Contradictio legitima dicitur omnis, ad quem causa principaliter pertinet, c. 169. n. 32.
CONTRARIA allegans non est audiendus, c. 123. n. 32. & conf. 169. n. 33. & n. 87.
 Contraria duo, & pugnantia simul stare non possunt, ibid. n. 88.
 Contrariorum eadem est ratio, & disciplina, c. 120. n. 13. conf. 147. n. 29. & conf. 174. n. 25. Et eadem est potentia, & virtus, c. 120. n. 14.
 Contrariorum vnoposito, aliud ommissum intelligitur, c. 180. n. 48.
 Contrarij in rebus necesse est, ut vnum sit verum, & alterum falsum, c. 169. n. 89.
CONTRAVENIRE quis potest ex propria persona, & proprio iure, factio praedecefforis, conf. 187. n. 151.
CONTVMELIA fit Iudici, qui de causa cognoscebat, si ab eo auferatur, c. 171. n. 31.
 Contumeliam difficile tolerant prudentes viri, c. 142. n. 40.
 Contumelia se dignum videri facit, qui vult ea probari indignus, c. 164. n. 25.
CONVENTIO facta per debitorem cum creditore super soluendo salario pro diebus executionis propter moram est valida, c. 136. n. 20.
 Conuentio cum negotiorum gestore probatur epistolis absentis missis, c. 154. n. 1.
 Conuentionem allegans tenetur probare, conf. 124. n. 47.
 Conuentiones, & pacta seruari, ad publicam utilitatem concernit, conf. 180. num. 43.

Conuenire vnitim debent illi, quibus est commissio nominatio, c. 177. n. 69.
 Conuenire qui nequit, non sibi praedudicat recognoscendo, c. 112. n. 46.
 Conuenio facti est, probare se dominum rei, nec grauat, ostendere, quod seruitus non competat aduersario, c. 178. n. 6.
 Conuenta censentur quae sunt de consuetudine, conf. 108. n. 8.
CONVOCATIO Curiarum in Regno Aragonum est Principi reservata, & tamen fieri potest ab eius primogenito, c. 199. n. 94.
COPYLATIVA requirit concursum copulatorum, c. 123. n. 57. & conf. 141. n. 23.
 Copulatio si duo requiruntur, necesse est quod vtrique concurrat, nec sufficit adesse vnum, conf. 113. n. 106.
COR hominis soli Deo patet, c. 128. n. 39.
 Cor Regis in manu Dei est, & in rectum inclinabitur, c. 161. n. 16.
 Cor est imperator lingua, ibid. n. 28.
CORRECTIO iuris communis induci non debet per sabauditos intellectus, c. 112. n. 56.
 Correctio est in dubio vitanda, c. 160. n. 50.
 Correctum, & mutatum non dicitur, quod non est reuocatum expresse, ibid. n. 52.
CORRUPTELA dicitur, quae omni tempore, & omni respectu est praedudicialis, c. 166. n. 73.
CORRUPTIO iudicis in his Regnis Castellae qualiter probetur, c. 102. n. 48.
COSMO II. magno Duce Etruria mortuo successit Princeps Ferdinandus Secundus eius filius in minori aetate, sub Sarenissima matre, & auiam tutoribus, c. 198. n. 64.
COSROES Perfarum Rex occisus indignissime fuit a Siroes filio primogenito, c. 199. n. 22.
CRÆSVS cum fratrem admississet in consortio Imperij, quid illi dixerit vir quidam prudens, ibidem n. 12.
CREDENS alicui tertio, cum quo non fiebat contractus principalis, debet sibi imputare, c. 180. n. 30.
 Credi non debet quod non fuit expressum a partibus in contractu, c. 141. n. 18.
 Credendum magis est assertioni Marchionis, aut canonici, quam homini vulgari Fabro lignario, conf. 183. n. 19.
 Credulitas facilis reprobatur a legibus, conf. 191. numer. 32.
 Credulus nimis sibi debet imputare, c. 180. n. 29.
CREDITOR rem debitoris agere debet ut suam, c. 140. n. 15.
 Creditor potest agere hypothecaria aduersus debitorem, & eius heredes, non discessa re specialiter hypothecata, c. 150. n. 55.
 Creditor non compellitur regulariter accipere rem sui debitoris subbaltatam in computum sui crediti, c. 156. n. 10.
 Creditor praesertur in venditione bonorum debitoris subbaltata, ibid. n. 12.
 Creditor lucratur fructus pignoris pratorij ob contumaciam debitoris, ibid. n. 38.

Creditor emens subbaltata rem debitoris, ex tali titulo efficitur bona fidei possessor, ibid. n. 76.
 Creditor ignorasse praesumitur, falsitos esse debitores, c. 189. n. 3.
 Creditor bona debitoris sui fugitui potest non solum auctoritate Iudicis facere sequestrari, & exequi, sed etiam inuadere, ibid. n. 9.
 Creditor antequam dies solutionis cedat, potest pignori incumbere, ut illi satisfiat, si debitor appareat suspectus, ibid. n. 12.
 Creditor tractans de damno vitando praesertur debitori tractanti de lucro capiando in non soluendo, ibid. n. 19.
 Creditor, sat est, si non contradicat deputationi administratoris factae a iudice gregum sequestratorum, ibid. n. 30.
 Creditor de iuris rigore potest pretendere, quod bona debitoris exequuta vendantur pecunia praesentis, ut sibi satisfiat, ibid. n. 51.
 Creditor licet habeat sequestrata bona sui debitoris, potest petere, quod vendantur, ut illi satisfiat, ibidem n. 59.
 Creditor recipiendo partem pretij ex venditione pignoris, praesumitur recipere in computum sui crediti, non ut sibi praedudicat in reliquo, ibidem n. 60.
 Creditor, & alias pro eo possunt offerre, quando bona debitoris venduntur in publica subbaltatione, ibid. n. 62.
 Creditor praesertur in emptione bonorum sui debitoris iudicialiter venditis, ibid. n. 64.
 Creditoris arbitrio est prosequi, & distrabi facere debitoris bona, & quae velit ex illis, c. 156. n. 14.
 Creditoris iuramentum aliquando sufficit, ut eius indemitati consulatur contra debitorem suspectum, c. 189. n. 10.
 Creditori non potest solui vnum pro alio, nec incertum pro certo, c. 150. n. 60.
 Creditori debet satisfieri ex re, in qua fecit impesam, ibid. n. 62.
 Creditori possunt cedi bona in subbaltatione vendita alij, c. 156. n. 13.
 Creditori tractando de damno vitando potius fauendum est, quam a debitori, ibid. n. 91.
 Creditori solum imputari potest, si plus debito exegit, ut restituat illud, c. 189. n. 49. & 50.
 Creditor pluris licet ante rem subbaltatam, & ei ad iudicatum, non auferatur, nisi propter lesionem ultra dimidiam, c. 156. n. 75.
 Creditores posteriores, & remotiores non debent esse melioris conditionis, quam anteriores, conf. 140. n. 53.
 Creditores possunt detinere debitorem fugitiuum, & bona ei auferre, c. 157. n. 16.
 Creditores posteriores, aut Fiscus non possunt pretendere satisfieri, nisi de eo, quod supererit, satisfactis filijs de dotibus maternis, c. 174. n. 75.
 Creditoribus vigilatibus, ne suum perdant, iura praescriunt, c. 189. n. 13.
CREMVTII Cordi accusati titulo Maiestatis laesae oratio adducitur, c. 163. n. 73.
CRIMEN laesae Maiestatis non imputatur carendi dolo, c. 162. n. 94.

Crimen cessat, ubi nemini damnum fuit sequutum, ibid. n. 97.
Crimen læsæ Maiestatis ut incurratur, Princeps debet principaliter offendi, ibid. n. 101.
Crimen læsæ Maiestatis à iudicibus considerandum, ne solus titulus innocentes opprimat, c. 163. n. 63.
Crimen læsæ Maiestatis quo atrocius est, eò maiora argumenta, & iudicia debent præcedere, ibid. n. 67.
Crimen læsæ Maiestatis sepe ab amulis, & inimicis falsò impingitur, ibid. n. 70.
Crimen læsæ Maiestatis imputari solet ijs, qui crimine carent, ibid. n. 71. & 72.
Crimen læsæ Maiestatis non committitur ex verbis solis, etiam multum iniuriosis, & impijs, c. 164. n. 31. & 32.
Crimen læsæ Maiestatis committitur in primogenitijs Regis, c. 199. n. 92.
Crimen contra Magistratum ex leuitate opponens debet puniri, c. 171. n. 47.
Crimen dicitur omnis operatio mala, quæ potest accusari criminaliter, & puniri, c. 176. n. 49.
Crimen committens, propter quod bonis priuatur, ante sententiam possunt ei soluere creditores, conf. 128. n. 32.
Crimen continent ea, quæ dolose, & animo delibato fiunt, c. 176. n. 43.
Crimina, quæ amici famam dehonestant, non sunt iniurijs præferenda, c. 161. n. 25.
Crimina testibus obiecta, eos repellunt, licet antea nõ fuissent de illis conuicti, nec confessi, c. 163. n. 40.
Criminum veritas, fidesque probationibus certis instrui debet, c. 191. n. 33.
Crimina esse diuersa iniure arguitur à diuersitate rubricarum, c. 164. n. 36.
Criminalis causa quælibet reputatur maior civili, c. 176. n. 50.
Criminalis causa omnis reputatur ardua, conf. 184. n. 85.
Criminalium causarum cognitio, & punitio censetur extraordinaria, & casu eueniente nominabatur aliquis Questor in illo, c. 200. n. 17.
Criminalis, & furro abominabiles sunt apud Deum, c. 110. n. 4.
Criminosus etiam notorius ante sententiam non est priuatus officio, aut beneficio, c. 128. n. 30.
CULPA, aut malitia præsumitur in eo, qui non reuelauit in tempore, quæ debebat reuelare, c. 163. n. 42.
Culpa non imputatur ei, qui non fecit, quod non tenebatur facere, c. 180. n. 17.
Culpam qui imputat administratori, debet docere de ea testibus, aut instrumentis, c. 179. n. 82.
Culpam qui dicit adfuisse, debet probare, c. 189. n. 41.
Culpa eadem irretitus non potest alium accusare, c. 144. n. 25.
Culpa caret qui facit solita, & consuetæ fieri, c. 179. n. 15.
CVLTVS diuini augmento Summi Pontifices solent, & debent fauere, c. 188. n. 22.
CVRANDVM non est de eo, quod non fundatur iure, vel autoritate, c. 113. n. 102.
CVRATOR, & Tutor non possunt emere bona suorum minorum, conf. 109. num. 16.

Curator, & Tutor palam minorum bona emere poterant antiquitus, secus Hispaniarum iure, ibid. n. 17.
Curator dari non potest, ut auctoretur in donatione minoris, c. 148. n. 29.
Curator ad litem debet dari minori litiganti etiam inuito, c. 182. n. 5.
Curator datur ventri, non tutor, quia est sub matris tutela in visceribus, c. 198. n. 110.
Curator datus ventri cessat, nato infante, ibidem n. 115.
CVRIALES, & priuati non poterant conueniri eorum Magistro militum, c. 200. n. 36.
CVRIOSITATIS omisio quando sit consilij, conf. 163. n. 165.

D

DAMNAT seipsum qui caret potestate excommunicat alium, c. 176. n. 35.
Damnatis ad mortem solet deputari confessor Sacramentalis, c. 102. n. 77.
DAMNVM facere non censetur, nisi faciat quod ius prohibet, c. 142. n. 123.
Damnum, quod quis culpa sua sentit, non debet alij imputari, c. 143. n. 26.
Damnum, & lucrum regulariter communicatur in societate, c. 147. n. 21.
Damnum, quod euenerat molenino, aut cluse, antequam aliquis administrare cepisset, non potest illi imputari, idem in scapha vi fluminis delata, c. 179. n. 118.
DARIVS creatus Rex ab Artaxerxe patre, contra ipsius vitam coniuerauit, sed detectus luit pœnas, c. 199. n. 24.
DATA anterior attenditur in literis, & prouisionibus Apostolicis, c. 128. n. 151.
Data tempus attenditur in gratijs, & non presentatio literarum, c. 104. n. 6.
DATVM non videtur quod non est acceptum, conf. 119. n. 20.
DAVID incesitus iniurijs non se vindicauit, conf. 164. n. 4.
David in adolescentia fuit unctus Rex, c. 198. n. 7.
David senio affectus Regni administrationem dedit Salomoni, c. 199. n. 58.
DEBITOR, qui sciens, creditores habere bona sua alienat, fraudem facit, c. 116. n. 1.
Debitor debet citari ad sententiam additionis in executiuis, ibid. n. 14.
Debitor principalis debet citari in via executiua, licet bona possideantur à colono, vel commendatario, ibid. n. 16.
Debitor faciens fidei commissum non præiudicat suis creditoribus, c. 134. n. 11. & 12.
Debitor tenetur regulariter facere solutionem ad donum creditoris, c. 136. n. 22.
Debitor propriè dicitur bis, à quo inuito exigere potest, c. 140. n. 13.
Debitor non est propriè, qui exceptione potest defendi, ibid. n. 14.
Debitor quando interpellari debeat, ut constitatur in mora, c. 145. n. 22.
Debitor non auditur contra subpstationem, nisi satisfactio prætio bonorum integraliter, conf. 156. n. 16.

Debitor non liberatur, nisi soluendo integrum debitum creditori, ibid. n. 47.
Debitor suspectus de fuga non potest conueniri de captura, nisi se locupletem ostendat, c. 157. n. 4.
Debitor suspectus carceratur, si appareat ex signis præuentio fugæ, ibid. n. 10.
Debitor suspectus de fuga capi potest etiam in loco incompetenti, ibid. n. 12.
Debitor suspectus de fuga capi potest per Iudicem penitus incompetentem, ibid. n. 13.
Debitor non disponit de eius bonis in præiudicium creditorum, c. 174. n. 19.
Debitor non præsumitur ex tempore etiam longo labi facultatibus, c. 179. n. 27.
Debitor liberatur, si res alias peritura perijt penes depositarium, ibid. n. 99.
Debitor in diem si sit suspectus, cogitur canere de soluendo adueniente die, c. 189. n. 7.
Debitor suspectus potest de facto carcerari, ibid. numer. 8.
Debitor præterdere nequit, creditorem, aut administratorem pecorum, sequestratorum illi teneri de casu fortuito, ibid. n. 39.
Debitor non soluens suo creditori tempore debito, facit illi iniuriam, ibid. n. 44.
Debitor non soluens dicitur retinere rem alienam, inuito Domino, ibid. n. 45.
Debitor dicitur vendere res, quæ venduntur autoritate iudicis, ibid. n. 57.
Debitor principalis ubi non est soluendo, cessat excusatio, c. 197. n. 36.
Debitoris est electio in alternatis, c. 112. n. 98.
Debitoris captura nulliter facta sustinetur, si constat de veritate debiti, c. 116. n. 26.
Debitoris confessio ad fauorem alicuius non nocet legitimo illius creditori, c. 174. n. 12.
Debitoris idoneitas, aut deperientia facultatum iudicatur à futuro euentu, c. 189. n. 5.
Debitoris conditio probabiliter ignorata per creditorem, efficit, & sufficit, ut postea possit ut suspectus apprehendi, vel sequestrum contra illius bona fieri, ibid. n. 6.
Debitori querenti aduersus bonorum suorum venditionem qualiter consulatur, c. 156. n. 15.
Debitori licita est præuentio aduersus instrumentum, c. 181. n. 20.
Debitorum, salua honestate congrua sunt compellendi ad solutionem, c. 179. n. 23.
Debitorum propter decoctionem, & fugam dicuntur mutasse statum, c. 189. n. 11.
Debitorum fraudibus, nec creditores sua bona amittant, iura prospiciunt, ibid. n. 2.
Debitoribus fallitis interdicitur administratio bonorum, ibid. n. 14.
Debitoribus aliquando parcendum, ne suffocentur præ solutione, c. 179. n. 22.
Debitum potest remitti in toto, & in parte, c. 140. num. 20.
Debitum soluere est necessitas, c. 156. n. 6.
Debitum priuatum possessoris maioratus non est maioratus debitum, ibid. n. 86.

Debitum frustra petit, qui quod debet non impedit, c. 168. n. 27.
Debitum præsumtum non probatur ex nuda declaratione, c. 174. n. 17.
Debitum litigiosum in vno iudicio, potest in alio deduci in compensationem, c. 181. n. 9.
Debitum solutum ostendèdo defendi quis potest in via executiua, c. 183. n. 47.
Debitum solutum sibi iterum petens falsò agit, & crimine stellionatus tenetur, ibid. n. 48.
Debitori veritas attenditur, licet in executionis ordine aliquis defectus interuenisset, c. 189. n. 63.
Debita, aut facta contracta per possessorem maioratus non nocent successoribus, c. 156. n. 85.
DECALOGI præceptum, non mœchaberis, comprehendit viros et foeminas, c. 144. n. 13.
DECANVS dicitur oculus Episcopi, & in multis habet illius vires, c. 149. n. 5.
Decanus dicebatur Præpositus decem Presbyteris, ibid. n. 6.
Decanus hodie dicitur prima dignitas in Ecclesia, post Episcopum, ibid. n. 7. & 11.
Decanus, siue Præpositus Capituli habet iurisdictionem, ibid. n. 9.
Decanus Cathedralis Ecclesie qualis esse debeat, ibid. n. 10.
Decanus non venit appellatione Capituli, ibid. numer. 16.
Decanus tanquam Decanus, nisi sit etiam Canonicus non habet vocem in Capitulo, ibid. num. 21. & 23.
Decanus Capituli, siue sit Prælat, aut alio nomine nuncupetur, non habet distributiones quotidianas, quæ competunt Canonicis, ibid. n. 22.
Decanus debet habere in Choro primum locum post Episcopum, ibid. n. 27.
Decanus, & Capitulum Conuents, habent mandatũ de manutenendo in possessione, seu quasi procedendi cum Episcopo contra Capitulares, conf. 184. n. 80.
Decani manus in Cathedrali quale sit, c. 149. n. 12.
Decano, & Capitulo assistit ius commune in iurisdictione in eius Capitulares, c. 184. n. 83.
Decanum habere vocem in Capitulo, tenuerunt aliqui, 149. n. 13.
Decani dicebantur, qui funeribus præerant, ibid. numer. 1.
Decani dicebantur, qui decem militibus præerant, ibid. n. 2.
Decani qui essent in Monasterijs, ibid. n. 3.
Decani dicuntur, qui præerant Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, ibid. n. 4.
Decanos instituit Moyses, ut Populo Israelitico ius dicerent, ibid. n. 3.
Decanus est dignitas Ecclesiastica, ibid. n. 8.
DECAPITATIONIS mors est honorabilis, & in nobilitate fauorem inducitur, c. 102. n. 130.
DECEPTIO in aubio non præsumitur in emptione, & venditione, c. 156. n. 2.
Decepto iura prospiciunt contra decipientem, c. 180. n. 33.
DECERNENDVM est, proüt possulat presentium temporum conditio, & ratio, c. 167. n. 75.

DECIMA, quod quotam est iuris positivi, quod verò ad Ministrorum sustentationem, iuris divini, c. 114. n. 11. & conf. 146. n. 5. 9.

Decima predialis, aut personalis, consuetudine minus potest, ibid. n. 6.

Decima inter alia fuerit à Deo instituta pro alimentis Sacerdotum, prout & Levitarum, conf. 114. n. 1.

Decima solvenda sunt de animalibus, & pecoribus, factibus, lana, & caseo, ibid. n. 3.

Decima necessariae pro vicario Parochi, & Ministrorum sunt de iure divino, ibid. n. 5.

Decima respectu sustentationis Ministrorum non praescribuntur, ibid. n. 6.

Decima in eo, quod excedunt sustentationem Ministrorum sunt iuris positivi, ibid. n. 7.

Decima dicuntur solui integratè, attentà consuetudine, ibid. n. 9.

Decima omnes Dicecessi iure communi erant sub Episcopi administratione, c. 121. n. 29.

Decima minores, & emolumenta pedis altaris considerantur in congrua Parochi, c. 127. n. 4. 3.

Decima ex praedijs dominorum vassalorum in Episcopatu Conchensti ex inmemorabili consuetudine compulsi sunt inter decimas, diētas de Coronados, c. 141. n. 9.

Decima praediales ad Rectorem pertinent pro sua portione, c. 146. n. 3.

Decima praescribuntur tempore annorum quadraginta, ibid. 16. & n. 21.

Decima dicuntur habere causam continuam, & quare, ibid. n. 22.

Decime praeteriti temporis sunt diversa à decimis futuri, c. 151. n. 38.

Decimarum nomine venit, quod necessarium est Sacerdotibus alendis, c. 114. n. 2.

Decimarum concessio facta clericis est amplianda, c. 146. n. 3. 4.

Decimas solvendi praecipuum omnes comprehendit, ibid. n. 1.

DECISIO Reg. Cam. Sūmaria Neap. apud Reuert. 42. lib. 1. ponderatur, c. 155. n. 5. 1.

Decisionem causarum differre est odiosum, & restringibile, nec sine utriusque partis consensu admitti debet, c. 170. n. 24.

Decisiones ad favorem fideiussoris de iudicatum solvendo adducuntur, quando principalis appellavit, c. 157. n. 34.

Decisum cum eo, qui fuit admissus ad actionem popularem, quando habeat firmitatem perpetuam, c. 167. n. 44.

Decisum cum maxima cause cognitione refricandū non est, c. 171. n. 6.

Decisum in Curia suprema non debet iterum controversari, ibid. n. 7.

DECLARATIO animi qualiscunque sufficit, conf. 103. n. 26.

Declaratio facta per Consilium supremum super nullitate executionis praesupponit nullitatem recognitionis, super qua fundabatur, conf. 112. numer. 61.

Declaratio Fundatorum non inducit novum, & illi standum est, c. 120. n. 16.

Declaratio inest actui declarato, & est accessoria, & consequentia ad illum, ibid. n. 17.

Declaratio Fundatorum tollit dubiam legis dispositionem, ibid. n. 20.

Declaratio ultimi possessoris maioratus circa eū, qui debet succedere, an attendatur, c. 135. n. 21.

Declaratio ultimi possessoris maioratus nil operatur, ibid. n. 14. 1.

Declaratio voluntatis probatur duobus testibus, c. 155. n. 31.

Declaratio facta ab aliquo coram unico teste non efficit speciem probationis, c. 174. n. 7.

Declaratio super procedentijs ad suam Maiestatem pertinet, c. 201. n. 37.

Declaratio Principis debet haberi pro lege, ibid. numer. 40.

Declaratio ne semel facta non est amplius controuertendum, ibid. n. 38. & 39.

Declarationi prima cum iuramento standum est, & non secunda, c. 102. n. 1.

Declaratioes Congregationis Cardinalium Interpretum Concilij consentur facta à sua Sanctitate, c. 184. n. 22.

Declaratioes Concilij super materia processionum ponderantur, ibid. n. 23.

Declaratioes DD. Cardinalium Interpretum Concilij impressae, quae dicuntur extractae à Bibliotheca Prosper. Farin. an sit authentica, ibid. n. 27.

Declinans nil de nouo agit, nec tollit vni, & alteri dat, c. 120. n. 19.

DECLINANS iurisdictionem non censetur consentire in Iudicem, c. 112. n. 6.

DECOCTIO depositarii generalis Reg. Cur. nō imputatur administratori, c. 179. n. 94.

Decoctione vnius ex socijs finitur societas, conf. 147. n. 3. 4.

DECRETVM Iudicis necessarium si deficit, dicitur actus fieri clandestinè, c. 109. n. 33.

Decretum Iudicis est indiuiduum, c. 150. n. 40.

Decretum interlocutorium potest reuocari ab eodem Iudice, c. 168. n. 50.

Decretum, & sententia efficiunt rem iudicatam in eo, quod decidunt, & illius praescripto, c. 170. n. 20.

Decretum latum ab inferiori Iudice transit in re iudicatam, si ab illo non fuit appellatum in tempore, & facta praesentatio coram Superiore, c. 173. n. 112.

Decretum interpositum ex falsa causa est nullum, c. 187. n. 83.

Decretum, & sententia sunt indiuidua, ibid. n. 93.

Decretum interim, seu manutentionis reputatur interlocutorium, c. 192. n. 3.

Decretum irritans applicatum in reservatione beneficii, titulum, & possessionem inficit, c. 128. n. 88.

Decretum irritans afficit Ordinarium, etiam si ignoret illud, ibid. n. 90.

Decreti irritantis natura est annullare facta in contrarium, ibid. n. 89.

DECVRIALES Vrbs Roma non poterant, nisi coram Iudice Curia conuentri, c. 200. n. 39.

DECVRIONES non possunt recipere pecunias horum rei publicae, c. 145. n. 8.

De-

Decurionum iniqua arbitria dicuntur monopolia, c. 166. n. 97.

Decurionatus in magnis Castellae Urbibus solum possidebantur à nobilibus, donec propter necessitates pecuniarum fuerit concessi plebeis, ibidem numer. 31.

DEFECTVS causa sufficit ad elidendum effectum promissionis, & donationis, c. 168. n. 33.

Defectus quando suppleatur, superueniente consensu eius quem negotium tangit, c. 177. n. 44.

Defectum qui scit non debet tacere, & Principi supplantare, c. 159. n. 2.

DEFENSIO pro vita, & salute hominis est licita, c. 142. n. 34.

Defensio solum permittitur cum moderamine inculpatae tutelae, ibid. n. 166.

Defensio nō dicitur, nec potest fieri ex interuallo, ibid. n. 168. & 169.

Defensio est iuris naturalis, c. 195. n. 9.

Defensionis modum excedens punitur pro excessu, c. 142. n. 167.

DEFVNCTVS, quando non obligatur valide ex acta, tunc haeres potest contra illius factum venire, c. 187. n. 159.

DELATOR calumniosus maxime contra Ministros Regis debet puniri, c. 170. n. 1.

DELEGATIO nominis debitoris quando tollat actionem deleganti, nō illud valeat exigere, c. 112. numer. 95.

Delegata iurisdictione censetur odiosa, c. 125. n. 19.

Delegatus iurisdictionis exercitium non habet ante literarum praesentationem, ibid. n. 12.

Delegatus non credit literas inhibitorias, citatorias, aut compulsorias, nisi post praesentationem rescripti, & acceptatam commissionem, ibid. n. 14.

Delegatus Iudex rescripti sui formam debet sequi, c. 177. n. 40.

Delegatus si dicatur suspectus, debet causa suspicionis tractari coram Delegante, & nō coram Vicario, c. 194. n. 7.

Delegatus Episcopi in aliqua causa est maior Vicario in eo, ibid. n. 16.

Delegati plures representant eam personam, scilicet delegantis, c. 177. n. 21.

DELICTVM licet consistat confessione, non punitur à iudice incompetente, c. 112. n. 12.

Delictum non praesumitur, neque dolus, c. 133. n. 71.

Delictum commissum coram multitudine, ex leui sit atrox, c. 142. n. 132.

Delictum commissum coram decem hominibus dicitur notorium, ibid. n. 134. & 137.

Delictum coram Iudice commissum potest ab eo statim puniri, ibid. n. 135.

Delictum ubi est notorium non est necessaria causa cognitio, sed punitio, ibid. n. 138.

Delictum sit grauius propter circumstantias, ibidem numer. 141.

Delictum feudatarij in dominium alterius iurisdictionis non praedudat, c. 152. n. 26.

Delictum patris, aut consanguinei nō nocet filio, aut consanguineo, c. 155. n. 39.

Delictum transfuga est grauissimum, c. 162. n. 35.

Delictum non praesumitur in dubio, c. 163. n. 97.

Tomo 2.

Delictum ubi non est, cessat poena, c. 164. n. 1.

Delictum ut vitetur, debet comestura capi, c. 169. numer. 73.

Delictum non praesumitur fieri in actu palam gesto, ibid. n. 74.

Delictum, & excessus equiparantur in iure, c. 176. numer. 37.

Delictum dicitur omne, quod potest in hoc saeculo puniri, ibid. n. 42.

Delicti notorij totus populus censetur esse testis, c. 142. n. 136.

Delicta paria mutua compensatione tolluntur, ibid. n. 46. & conf. 144. n. 24.

Delicta inuoluntaria quando mereantur veniam, ibid. numer. 149.

Delicta voluntaria, quae & voluntas est facti origo, ibid. n. 150.

Delicta paria tunc compensantur mutuo, quoad circa idem tendunt, ibid. n. 172.

Delicta atrociora poenae qualitate cognoscuntur, ibid. n. 175.

Delictis suis desiderans ignosci, debet alijs parcere, c. 164. n. 13.

Delinquere non dicitur qui facit fieri consuetam, conf. 184. n. 108.

Delinquens ira, aut dolore punitur mitius, conf. 142. n. 2.

DELPHINVS primogenitus Regis Franciae viuēte patre est, & potest appellari Rex iuuenis, c. 199. numer. 90.

DEMETRIVS, & Antipbilus sacrilegij accusati, fuere absoluti, quia cum fugere potuissent cū alijs non fugerunt, c. 163. n. 153.

DEMOCRATIA dicitur regimen popularium, c. 166. n. 36.

Democratia facillè degenerat in seditiones, ibid. numer. 37.

DEMOSTHENIS oratio aduersus Midiam adducitur super alapa ei inflicta, cum Edilis esset, c. 142. n. 73.

DEPORTATVS non potest testari, nec nominare, sed ante sententiam bona non amittit, conf. 155. numer. 42.

DEPOSITIO prima in fauorem rei praevalet, conf. 102. n. 3.

Depositio prima in fauorem inquisiti praevalet secunda facta in tortura, ibid. n. 4. & 5.

Depositio in scriptis ad fauorem alicuius magnam praesumptionem inducit, ibid. n. 89.

Depositio dicitur expressa per relationem ad aliud, ibid. n. 90.

Depositiones testium pro reo sunt fauorabiliores, quae pro actore, c. 163. n. 50.

DEPOSITVM factum in posse publici depositarij si pareat, perit Domino, & non administratori, conf. 179. n. 100.

Depositarij generales sunt deputati à Sua Maiestate in multis Ciuitatibus horum Regnorum Castellae, ibid. n. 90.

DESCENDENS quilibet ex vocatis, & comprehensis in inuestitura habet in suam distinctum, & separatum ab alio, c. 187. n. 126.

Descendens non potest alijs descendenti etiam nasci.

Nan 2

fci-

scituro praedictare in fideicommissis, *ibid.* n. 128.
 Descendentes si sunt substituti ascendentibus non ca-
 uetur eis, c. 106. n. 4.
 Descendentium appellatione veniunt omnes in infi-
 nitum, c. 185. n. 29.
 Descendentium Patronorum non habent probare qui
 sunt in quasi possessione praesentandi, c. 188. n. 12.
 Descendentibus institutis, non est opus aditione ad
 transmissionem, c. 138. n. 14.
 DESTRUERE est eiusdem, cuius est condere, c. 160.
 nu. 36.
 DETENTATOR manutinetur in possessione, *conf.*
 186. n. 13.
 DETERMINATIO una respiciens plura determi-
 nabilia, pariformiter ea determinat, c. 109. n. 49.
 c. 112. n. 43. & *conf.* 119. n. 98.
 DEFRACTORES sunt deteriores furibus, substi-
 tias aliorum diripientibus, c. 161. n. 26.
 Deirabentia vinculo, & proprietati, detrahunt pos-
 sessioni, c. 134. n. 58.
 Detrahere alterum alteri, & cum alterius incommo-
 do augeri est magis contra naturam, quam mors,
 c. 183. n. 26.
 DETRIMENTVM, & augmentum veniens post
 mortem testatoris ad heredem pertinet, c. 133. nu-
 mer. 96.
 DEVS solummodo vult militem voluntarium, *conf.*
 142. n. 7.
 Deus gubernat consilia eorum, qui clementem, & hu-
 manitorem sententiam dicunt, c. 164. n. 70.
 Deus quosdam in aliorum potestate esse permittit, ut
 sub e qua moderatione seruentur, *ibid.* n. 72.
 DICTATORES, Consules, Quaestores, Tribuni, Cæ-
 sores, & alij praecipui Magistratus Romae ele-
 cti erant semper ex Patricijs, qui non poterant esse,
 nisi nobiles, c. 166. n. 9.
 DICTIO deinceps interpretatur de cætero, c. 151.
 num. 23.
 DICTIO deinde luego operatur ab illo instanti, c. 155.
 num. 27.
 DICTIO Dummodo importat conditionem secundum
 plures, c. 128. n. 98.
 DICTIO Dummodo saltem importat modum, *ibid.*
 num. 99.
 DICTIO & solet poni inter diuersa, c. 133. n. 60.
 DICTIO & solet poni declaratiue pro idest, *ibid.* nu-
 mer. 61.
 DICTIO & est copulatiua, c. 141. nu. 22. & *conf.* 169.
 num. 128.
 DICTIO ex denotat extrinsecitatem, c. 151. n. 19.
 DICTIO ex nunc significat tempus verbi prolati, *ibid.*
 nu. 21.
 DICTIO ex nunc significat ab eo tempore in futurum,
ibid. n. 22.
 DICTIO intra qualiter intelligatur, c. 105. n. 34.
 DICTIO nunc est aduerbium praesentis temporis, *ibid.*
 num. 20.
 DICTIO quatenus importat conditionem, c. 115. nu-
 mer. 23.
 DICTIO quaecunque est vniuersalis, c. 135. n. 103.
 DICTIO quomodo in modo omnem modum includit, c. 128.
 num. 108.
 DICTIO semper est vniuersalis, & perpetuitatem
 continens, *conf.* 109. num. 47.
 DICTIO totum denotat totalitatem circa eandem re,
 c. 123. n. 40.
 DICTIO verè requirit veram, & actualemente numera-
 tionem pecuniae, c. 173. n. 29.
 DICTVM Doctores intelligitur secundum iura, quae
 allegat, c. 119. n. 138.
 DICTVM hominis aliqua nō profertur magis iacta-
 tione, quam ut auctoritate roboretur, c. 164. n. 40.
 DICTA debemus pensare ex personis hominum, c. 163.
 nu. 119.
 Dicens unum in disposito, & aliud in praesupposito,
 utrumque verificari requirit, c. 123. n. 53.
 Dixisse nemo praesumitur, quod non prius mente agi-
 tauerit, c. 128. n. 49.
 DIEI principium est pars potissima, & pulcherrima,
 c. 119. n. 61.
 DIETÆ computantur a fine Dioecesis domicilij, c.
 157. n. 81.
 DIFFAMANS aliquem falsò debet restituere famam
 eius, c. 102. n. 62.
 Diffamare statum ingenuorum errore, aut malitia
 periniquum est, c. 110. n. 1.
 DIFFERATVR si aliquid non auferatur, *conf.* 113.
 num. 68.
 DIFFERENTIA inter verba de consensu, & de
 consilio à quibus assignetur, c. 184. n. 59.
 Differunt quae secundum magis, & minus non diffe-
 runt substantia, c. 101. n. 72.
 DIFFICULTAS facienda excusat à mora eum, qui
 tenetur ad factum, c. 179. n. 101.
 Difficultas, aut impedimentum superueniens excusat
 eum, qui non fecit, quod erat facturum, aut nō iuit,
 quo erat iturus, c. 184. n. 35.
 DIFFINITIO eadem non debet diuerso iure censeri,
 c. 112. n. 44.
 DIFFORMITAS actum efficit imprescriptibilem,
 c. 178. n. 53.
 DIGNITAS non Collegialis non attenditur, ubi a-
 gitur de Collegio, c. 101. n. 103.
 Dignitas non dicitur omnino extincta, quando super-
 est aliqua species, vel indicium reparationis eius,
 aut figura, & memoria pristina substantia, c. 160.
 num. 74.
 Dignitas non mensuratur ad pecuniam, nec ex ea in-
 ducitur vera nobilitas, c. 166. n. 90.
 Dignitas, & auctoritas persona etiã absque com-
 minatione tribuit iustam causam metus reuerentia-
 lis, c. 173. n. 69.
 Dignitas supernumeraria non concurrat cum nume-
 raria, c. 190. n. 36.
 Dignitatis locum indebitè occupare, sacrilegij instar
 est, c. 101. n. 77.
 Dignitatis augmentum superueniens persona alimē-
 tandae, est causa augendi alimenta, *conf.* 197. nu-
 mer. 26.
 Dignitas illa est maior, quae ut talis confertur, & ab
 hominibus existimatur, c. 201. n. 55.
 Dignitas maior attenditur, & non possessio anterior
 in loco inferiori, *ibid.* n. 71.
 Dignitatis effectus debent transire in eum, cui digni-
 tas est collata à Rege, *ibid.* n. 85.
 Dignitatem habens in loco aut Senatu maiori, aut dig-

digniori, praefendus est illi, qui similem habet in
 Senatu inferiori, *ibid.* n. 59.
 Dignior habetur, & debet praeferi, qui in loco, ubi
 residet, est maioris auctoritatis, *ibid.* n. 49.
 Dignum magis trahit ad se minus dignum, *conf.* 139.
 n. 17.
 Digniores, & magis benemeriti sunt ad officia elige-
 di, in conscientia, & iustitia, alias tenentur eligere
 tes, & peccabunt mortaliter, c. 166. n. 52.
 DILECTVS magis, & proximior non debet esse de-
 terioris conditionis minus dilecto, & remotiori, c.
 113. n. 86. & n. 88.
 Dilectus minus nō debet esse melioris conditionis ma-
 gis dilecto, c. 119. n. 125.
 Dilecti magis sunt praeferendi in substitutionibus, c.
 113. n. 3.
 Dilectio maior praesumitur erga filias, quam erga
 nepotes, *ibid.* n. 22.
 D. DIONYSIVS Rex filius Alphonsi III. Portu-
 galliae vocavit se Regem Algarbiorum, in quo ti-
 tulo fuit confirmatus per Alexandrum IV. c. 201.
 n. 5.
 DISCEPTATIO si fit inter partem, quae negat iu-
 risdictionem, & iudicem, non cognoscit, si est sua
 iurisdictio, c. 200. n. 56.
 DISCORDIÆ inter fratres oriuntur ex inaequali-
 tate, c. 129. n. 4.
 Discordiarum materia est amputanda, c. 146. n. 50.
 DISCVSSIO cessat, ubi adest hypotheca, *conf.* 197.
 n. 46.
 DISIUNCTIVA resoluitur in coniunctiuam ex
 verisimili voluntate testatoris, c. 133. n. 62.
 DISPENSATIO regulariter est odiosa, c. 115. n. 22.
 & *conf.* 159. n. 15.
 Dispensatio redditur nulla, non expressa qualitate
 damnati coitus, & spurietatis, d. c. 159. n. 5.
 Dispensatio difficilius conceditur spurio ex incestu,
 quam simpliciter illegitimo, *ibid.* n. 9.
 Dispensatio omnis est stricti iuris, *ibid.* n. 14.
 Dispensatio est strictè interpretanda, *ibid.* n. 16.
 Dispensatio super uno defectu non trahitur ad alium,
ibid. n. 17.
 Dispensatio non extenditur de casu ad casum, *ibidem*
 n. 19.
 Dispensatio non extenditur etiam ex maiori parte ra-
 tionis, *ibid.* n. 20.
 Dispensatio non exceditur ad casum, in quo erat ma-
 ius impedimentum, ne dispensaretur, *ibid.* n. 21.
 Dispensatio superioris tolerabilis super uno defectu,
 non est super pluribus, *ibid.* n. 25.
 Dispensatio facultatem habens cum adultero, aut in-
 cestuoso, non potest dispensare cum laborante utro-
 que defectu, *ibid.* n. 34.
 DISPENSATIO, & factum, qualitate ommissa nō va-
 let, c. 103. n. 39.
 Dispositio una similis alteri, debet secundum illam
 regulari, c. 113. n. 55.
 Dispositio particularis idem ius operatur in singulari,
 quod vniuersalis in vniuerso, *ibid.* n. 56.
 Dispositio censetur specifica, & clara, quae comprehe-
 ditur sub eadem ratione, *ibid.* n. 57.
 Dispositio nulla, quamuis generalis trahitur ad inue-
 nisimile, *ibid.* n. 60.
 Dispositio vocans ad maiorem primò natum, vi-
 detur vocare secundò natum, deficiente primo, *ibi-*
dem n. 69.
 Dispositio excludens proximiorum in gradu, videtur
 excludere remotiorem, *ibid.* n. 90.
 Dispositio Fundatoris vocans remotiorem respectu
 ultimi possessoris est seruanda, *ibid.* n. 100.
 Dispositio limitata, limitatum producit effectum, c.
 119. n. 100. & *conf.* 133. n. 27.
 Dispositio conuenit, cui verba conueniunt, c. 120. n.
 6. & *conf.* 139. num. 20. Et è contra, *conf.* 103.
 n. 36.
 Dispositio fauorabilis restringitur ubi verba sunt re-
 strictiua, c. 133. n. 28.
 Dispositio testatoris declaratur, & restringitur secū-
 dum rationem, quae eum mouit, *ibid.* n. 30.
 Dispositio quantumuis generalis restringitur ut vi-
 detur absurdum, *ibid.* n. 40.
 Dispositio Testatoris est seruanda tanquam lex, *ibid.*
 n. 42.
 Dispositio cessat, causa eius cessante, c. 137. n. 14. c.
 168. n. 31. & *conf.* 175. n. 50.
 Dispositio quando cesset, causa impulsiva cessante, d. c.
 137. n. 15.
 Dispositio partim odiosa, & partim fauorabilis, in
 totum iudicatur fauorabilis, c. 160. n. 18.
 Dispositio, quae se refert ad aliud instrumentum, nisi
 illud ostendatur, non probat, c. 168. n. 3.
 Dispositio relaxata ad aliquod instrumentum limitatur
 iuxta illud, *ibid.* n. 4.
 Dispositio relativa non plus operatur, quam instru-
 mentum, ad quod se refert, *ibid.* n. 5.
 Dispositio omnis interpretari debet, ut absurdum, &
 iniquitas vitetur, c. 169. n. 48.
 Dispositio, quae ad aliam refertur, est intelligenda se-
 cundum illam, *ibid.* n. 50.
 Dispositio specialis ostendit, qualis fuerit mens dispo-
 nentis in generali, c. 172. n. 4.
 Dispositio concepta in tempus unum non extenditur
 ad aliud, c. 178. n. 44.
 Dispositio restringitur ad bona disponentis, & non ad
 alteri debita, c. 185. n. 64.
 Dispositio in casu simplici non habet locum in mixto
 in odiosis, c. 187. n. 101.
 Dispositio respiciens aliquod officium, deficit, si tran-
 situm est ad aliud officium, c. 190. n. 23.
 Dispositionis syllaba qualibet censetur apposta cum
 mysterio, c. 113. n. 84.
 Dispositionis, & investiturae tenor attendi debet, *ibi-*
dem n. 118.
 Dispositionis verba referuntur ad praefationem, *conf.*
 119. n. 72.
 Dispositionis vis ex ratione testatoris dependet, *conf.*
 133. n. 1.
 Dispositum censetur, quod interrogatus disponens
 verisimiliter disposuisset, c. 119. n. 114.
 Disponens censetur cogitasse potius de prima, quam
 de secunda causa, c. 113. n. 91.
 Disponentis mens colligitur ex ratione praemiali, c.
 119. n. 66.
 DISSIMILIS sui nemo factus praesumitur, c. 163.
 n. 113.
 DISTINCTIO, per quam cessant absurda, & con-
 tra-

trarietas, sequi non debet, c. 121. n. 3.
DIVINARE nemo cogitur, c. 116. n. 17.
 Divinare non possunt homines, conf. 128. nu. 40. & n. 116.
 Divinare casus fortuitos non tenetur administrator, c. 179. n. 96.
 Divinare non est in nostra potestate, c. 180. n. 16.
DIVINITATIS natura clementis est, & magis ad clementiam, quam ad vindictam prona, c. 164. n. 74.
DIVISIO si non sit facta inter fratres de aliquibus rebus, non presumitur inter illos, conf. 129. n. 15. & 17.
 Divisio non presumitur facta, si fratres habent portiones inaequales, ibid. n. 17.
 Divisio erronea non attenditur, sed retractatur, ibid. n. 19.
 Divisio inter fratres est instar rationis, quae male composita debet reformari, ibid. n. 20.
 Divisio facta sine iudicis auctoritate retractatur ex causa erroris, ibid. n. 23.
 Divisio iudicialis, in qua rationes non sunt discussae, rescinditur ex causa erroris, ibid. n. 24.
 Divisio damnosa non inducit donationem, ibid. n. 25.
 Divisio ut rescindatur, dolus etiam sine lesione sufficit, ibid. n. 27.
 Divisio erronea non nocet dividendi, ibid. n. 72.
 Divisio erronea rei alicuius non nocet illi, non obstant lapsu temporis, iuramento, & laudo extrajudiciali, ibid. n. 73.
 Divisio bonorum communium est species alienationis, ibid. n. 78.
 Divisio approbata à iudice sine causa cognitione non impedit, quin agi possit contra gravamen, & errores illius, ibid. n. 80.
 Divisio facta aequaliter inter fratres primi, & secundum matrimonij, rescinditur, si filij primi debebant maiorem habere portionem, ibid. n. 82.
 Divisio, & separatio contrariantur unioni, & vinculo, c. 134. n. 28.
 Divisio formam corrumpit, & patrimonia destruit, c. 172. n. 20.
 Divisio est alienationis species, ibid. n. 24.
 Divisio bonorum inter haeredes, & alienationes absque alicuius licentia, & assensu, praesupponunt, non esse emphyteutica, c. 178. n. 11.
 Divisa res non aequè potens est, ac unita, c. 172. n. 21.
DIVITIÆ conferunt nobilitatem, c. 156. n. 94.
 Divitia sole non tribuunt dignitatem, nec nobilitatem, c. 166. n. 88.
 Dives tunc praefertur in honoribus, quando est paritas in alijs qualitatibus, ibid. n. 89.
DOCTORIS distinguentis opinio est veritati proximior, & sequenda, c. 121. n. 4.
 Doctoris dictum debet intelligi secundum iura, & auctoritates à se allegatas, c. 187. n. 106. & conf. 194. n. 10.
 Doctores permittentes patrono amovere Capellanos, intelliguntur quando Episcopus hinc facultati consensit in limise foundationis, c. 130. n. 42. & 43.
DOCUMENTVM, & titulum debet ostendere praecedens rem emphyteuticam, aut feudalem, c. 178. n. 31.

DOLVS futurus remitti non potest, c. 106. n. 22.
 Dolus praesumitur ex magna lesione, c. 129. nu. 26. & conf. 148. n. 68.
 Dolus etiam sine lesione sufficit, ut rescindatur divisio, ibid. n. 27.
 Dolus non praesumitur, neque delictum, c. 133. n. 71.
 Dolus re ipsa, & ex proposito aequarantur, ibid. n. 69. & conf. 173. n. 80.
 Dolus est causa relaxandi iuramentum, ibid. n. 73.
 Dolus requiritur, ut sit locus poenae, c. 163. n. 170.
 Dolus colligitur ex indicijs, c. 171. n. 44.
 Dolus est de rebus his, quae reputantur difficilis probationis, c. 173. n. 52.
 Dolus probatur coniecturis, & praesumptionibus, ibid. n. 53.
 Dolus debet potius nocere, quam prodesse dolo, ibid. n. 54.
 Dolus dans causam contractui efficit eum nullum, ibid. n. 55. & conf. 181. n. 34.
 Dolus excludit consensum, & non causatur praedictum ei, qui dolo inductus contraxit, ibid. n. 56.
 Dolus censetur exceptus à quocunque iuramento, ibid. n. 57.
 Dolus, vel metus factus in priuatis domibus leuiores probationibus probatur, ibid. n. 73.
 Dolus, qui interuenit in contractu, non sanatur ratificatione, ibid. n. 109.
 Dolus malus semper censetur exceptus, ibid. n. 110.
 Dolus praesumitur commissus contra minorem ex tenuissima lesione, c. 174. n. 46.
 Dolus non praesumitur, sed debet probari ab allegante, c. 175. n. 25. & conf. 180. n. 8.
 Dolus dans causam contractui bonae fidei ex parte alicuius ex contrahentibus, illum annullat, c. 180. n. 1.
 Dolus non praesumitur in his, quae sunt de genere permissorum, ibid. n. 10.
 Dolus non praesumitur in eo, qui iure suo utitur, ibid. n. 11. & conf. 184. n. 110.
 Dolus committi non solet sine causa, aut animo lucrandi, ibid. n. 13.
 Dolus non praesumitur contra eum, qui est in damno, & non in lucro, ibid. n. 14.
 Dolus non praesumitur etiam ubi est modicum lucrum, ibid. n. 15.
 Dolus definitur, quod sit machinatio studiosa ad decipiendum alium, ibid. n. 26.
 Dolus quando dicitur dedisse causam contractui, ibid. n. 27.
 Dolus tertij non praedictat contrahenti, qui non participat de dolo, ibid. n. 31.
 Dolus, & actio de dolo est personalis, nec personam egreditur, ibid. n. 32.
 Dolus Praelati, Abbatis, aut Rectoris non nocet Ecclesiae, Monasterio, aut Collegio, ibid. n. 50.
 Dolus potest indicijs probari, c. 181. n. 31.
 Doli exceptione repellitur petens aliquid contra voluntatem defuncti, c. 133. n. 57.
 Doli exceptione repellitur praetendentes, quod administrator non conseqatur, quod soluit pro Damno, c. 179. n. 10.
 Dolum, vel culpam allegans tenetur probare, c. 108. n. 10. & conf. 162. n. 30.

Dolo facit qui petit, quod restitutus est, c. 134. nu. 54. & conf. 135. n. 110.
DOMICILIVM, & incolatus attenditur, & non origo circa dietas, c. 157. n. 79.
DOMINIUM sine causa non transfertur ex nuda traditione, c. 109. n. 8.
 Dominium ex titulo solo quando queratur Ecclesiae, c. 119. n. 11.
 Dominium transfertur ex privilegio Principis sine traditione, c. 151. n. 57.
 Dominium est iusta causa acquisitionis fructuum, c. 156. n. 28.
 Dominij exceptio probata in continenti obstat agenti remedio adipiscenda possessionis, c. 134. n. 56.
DOMINVS debet probare, vasallum cupulasse amicitiam cum alio in eius damno, c. 162. num. 100.
 Dominus, qui olim erat, praesumitur bodie dominus, & in filium continuare dominium, c. 178. n. 15.
 Dominus praesumitur qui rem possidet, ibid. n. 16.
 Dominus quod noluit fieri, non debet imputari administratori, cur non fecit, c. 179. n. 117.
 Dominus datur actio adversus negotiorum gestorem, & ipsi contra Dominum pro expensis, conf. 143. num. 17.
DOMITII Tribuni Plebis, & M. Seauri exemplum adducitur in proposito de armis non sumendis de domo rei in criminalibus, & L. Grassi, & C. Carbonis circa non sumendas scripturas, c. 161. n. 79. 80. & 81.
 Dominus relicta cum onere aliquo pio, cum ipso potest vendi regulariter, c. 111. n. 1.
 Domus alienata contra prohibitionem debet restitui in sua forma secundum tempus alienationis, ibid. num. 45.
 Domum suam potest quis altius tollere, licet per plures annos non fecerit, c. 149. n. 31.
DONATIO omnium bonorum est de iure irrita, c. 117. n. 1.
 Donatio omnium bonorum non firmatur iuramento, ibid. n. 2.
 Donatio omnium bonorum censetur dilapidatio, ibid. n. 3.
 Donatio omnium bonorum collata post mortem valet quoad praesentia, ibid. n. 5.
 Donatio omnium bonorum praesentium iure Regio Castellae non valet, ibid. n. 6.
 Donatio remuneratoria non reuocatur ingratitude, ibid. n. 14. & conf. 155. n. 8.
 Donatio remuneratoria est merces accepti beneficij, d. c. 117. n. 18.
 Donatio remuneratoria non indiget insinuatione, ibid. n. 19.
 Donatio facta uxori constante matrimonio non valet, ibid. n. 21.
 Donatio remuneratoria, & propter merita fit inter virum, & uxorem, ibid. n. 23.
 Donatio inter patrem, & filium in potestate regulariter non valet, ibid. n. 24.
 Donatio propter merita valet inter patrem, & filium, ibid. n. 25.
 Donatio est inefficax, si acceptatio non apparet, conf. 119. n. 8.

Donatio etiam iurata ante acceptationem potest reuocari, ibid. n. 9.
 Donatio ad fauorem pie causae est reuocabilis ante acceptationem, ibid. n. 10.
 Donatio non habet effectum irrevocabilem ante acceptationem, ibid. n. 16.
 Donatio facta absenti habet tacitam conditionem, si acceptetur, ibid. n. 17.
 Donatio quibus modis fiat legitime absenti, ibidem n. 18.
 Donatio non est sine acceptatione sequente, ibid. n. 19.
 Donatio facta absenti requirit acceptationem prius, quam alteri fiat, ibid. n. 25.
 Donatio facta absenti ante acceptationem potest reuocari, non obstante constituto, ibid. n. 30.
 Donatio etiam stante iure Regio requirit acceptationem, ibid. n. 40.
 Donatio absenti facta an aliquibus ex qualitatibus sit irrevocabilis, ibid. n. 41.
 Donatio continens gratiam non censetur acceptata ex sola praesentia, ibid. n. 46.
 Donatio Principis declaratur ex ratione eius proemiali, ibid. n. 68.
 Donatio, & melioratio non acceptata est reuocabilis usque ad mortem, ibid. n. 96.
 Donatio facta infanti an indigeat acceptatione, vel queratur illi ius sine illa, ibid. n. 143.
 Donatio facta à minore suo administratori, nec cum iuramento valet, c. 148. n. 34.
 Donatio minoris non valet in caput tutoris, aut persona ipsam tangens, ibid. n. 43.
 Donatio inter viuos reuocatur natiuitate liberorum, ibid. n. 51.
 Donatio habet in se tacitam conditionem, si donator liberos non susceperit, ibid. n. 52.
 Donatio, in qua sit mentio incerti matrimonij, non dicitur ob causam, ibid. n. 62.
 Donatio fauore matrimonij alieni reuocatur, natis liberis donanti, ibid. n. 63.
 Donatio inofficiosa non validatur iuramento, ibidem n. 83.
 Donatio interpretari debet, ut minus noceat donanti, ibid. n. 84.
 Donatio facta alicui, & personae nominanda, diuersa est in nominato ab illa, quae fuit in nominante, c. 155. n. 10.
 Donatio causa mortis efficax est adueniente morte, nisi interim sit reuocata per donantem, ibid. n. 29.
 Donatio librorum facta per patrem filio studente, fauorabilis, & valida habetur, ibid. n. 66.
 Donatio, aut promissio reducta ad causam, aut demonstrationem falsam citatur, c. 168. n. 7.
 Donatio ante acceptationem remanet reuocabilis, ibid. n. 13.
 Donatio facta alicui, cum pacto transferendi in tertium, etiam si sit Ecclesia, aut persona privilegiata, potest ante acceptationem reuocari, ibid. n. 14. & 17.
 Donatio non potest acceptari post mortem donantis, ibid. n. 19.
 Donatio morte donantis ante acceptationem remanet reuocata, ibid. n. 21.
 Donationis scriptura, mortuo donante remanet elinguis,

quis, *conf.* 119. num. 51.
 Donatio acceptatio est de substantia illius, c. 168. n. 11.
 Donatorem mortis causa, aut alium contractum reuocabilem faciens, etiam si promittat non reuocare, poterit reuocare, c. 119. n. 108.
 Donationes possunt fieri in fauorem absentium, *ibid.* n. 5.
 Donationes possunt reuocari ante acceptationem donatarij, *ibid.* n. 6.
 Donationes plures sunt, quot sunt vocati, *ibid.* n. 93.
 Donationes Principis sunt perfectae, & irreuocabiles, c. 155. n. 6.
 Donationes, & cessiones tot sunt, quot persona, *ibid.* n. 11.
 Donationes factae tempore tutela Regis sunt nullae, c. 198. n. 130.
 Donans ante acceptationem donatarij potest tanquam dominus rem donatam obligare alteri, c. 119. n. 24.
 Donans non censetur se obligare, nisi secundum formam iuris, *ibid.* n. 42.
 Donans non censetur se velle obligare, nisi donatarius acceptauerit, *ibid.* n. 156.
 Donans, aut legans ultra permissa facit actum nullum in superfluo, c. 134. n. 26.
 Donantis poenitentia licita est ante donatarij acceptationem, c. 119. n. 37.
 Donator potest pactum tollere absenti factum, nondum acceptatum, *ibid.* n. 92.
 Donatarius secundus, cui res est tradita, praesertur primo, *ibid.* n. 26.
 Donatarij presentia cum tacito unitate inducit acceptationem, c. 117. n. 16.
 Donatarij presentia praesertur, *ibid.* n. 16.
 Donatarij voluntas donec concurrat donantis voluntas non est perfecta, c. 119. n. 39.
 Donatario non quaritur ius ante acceptationem, & interim donans est dominus, & potest de re donata disponere, *ibid.* n. 7.
 Donare est perdere, c. 148. n. 30.
 Donare non est administrare patrimonium, sed dilapidare, *ibid.* n. 31.
 DOS debet in omni matrimonio interuenire iuxta possibilitatem, c. 132. n. 19.
 Dos est necessaria, ut virgines reperiant maritos, & pro sustentandis oneribus matrimonij, & liberis educandis, *ibid.* n. 39.
 Dos anterior priuilegiator est alijs creditoribus, c. 150. n. 47.
 Dos promissa dicitur proprie dos, & gaudet priuilegijs dotis, *ibid.* n. 59.
 Dos materna filijs debita, est res alienum parentis, c. 174. n. 18.
 Dos filio data debet inferuire pro oneribus illius matrimonij, c. 197. n. 32.
 Dotem censetur pater constituere filiae pro se, & suo nomine, c. 180. n. 23.
 Dotata dicitur etiam ante nuptias, cui fuit relictum legatum pro dote, c. 132. n. 38.
 DVALITAS tendit ad destructionem subiecti, unitas ad conseruationem, c. 172. n. 17.
 DVBIUS euentus litis solet esse, c. 128. n. 104.

Dubius euentus litis attenditur ad iustificandam transactionem, c. 175. n. 5.
 Dubius euentus litis reputatur pars pretij in transactione, *ibid.* n. 6.
 Dubij euentus litis causa admittuntur, quae alias non admitterentur, *ibid.* n. 7.
 Dubium & si fit, debet pro alimentis iudicari, c. 197. n. 40.
 DVO si sunt nominati commissarij, non possunt inter se conuenire, quod unus solus exequatur, *conf.* 177. n. 32.
 Duo non possunt sedere in eadem Sede, nec esse Regentes vnius Regentiae, c. 190. n. 27.
 Duobus commissum a iure, vel ab homine, non potest a solo vno effici, c. 177. n. 20. & *conf.* 184. n. 96.
 DVVMVIRI non poterant exercere iurisdictionem extra metas territorij propriae Ciuitatis, c. 200. n. 45.
 DVX Calabriae primogenitus Regis Neapolis est Vicarius generalis Regis patris sui, c. 199. n. 93.
 Ducis militum assertioni creditur super morte militis, c. 189. n. 36.

E

ECCLESIA semel libera seruitatem in posterum non admittit, c. 177. n. 10.
 Ecclesia, & locus pius equiparantur minori, c. 196. n. 29.
 Ecclesiae status non est mutandus ad mobilitatem laicorum, c. 130. n. 29. & n. 48.
 Ecclesia utilitas vbi id requirit, Iudex disponit in beneficio patronatus, patrono etiam inuito, c. 132. n. 28.
 Ecclesiae Cathedralis corpus vnum fit ab Episcopo, & Capitulo, c. 149. n. 15.
 Ecclesiae res licet non possit alienari, potest transactione relinqui possidenti eam, c. 175. n. 17.
 Ecclesiae tolerantia erga eos, qui merentur potiores sedes licita est, c. 176. n. 11.
 Ecclesiae res cuiuslibet in subsidium permittitur descendere, c. 188. n. 24.
 Ecclesia libera facultas non restringitur, eo quod certus numerus in ea sit institutus aliquando, c. 192. n. 29.
 Ecclesia, aut beneficio originaliter competunt iura proprietatis, & possessionis, c. 196. n. 10.
 Ecclesia Cathedrali vacante, non debet contra illam aliquid praedudiale introduci, maxime per Capitulum, c. 121. n. 167.
 Ecclesiae Diocesis sunt subdita Episcopo etiam quoad temporalia, c. 122. n. 18.
 Ecclesiast. cap. 9. ponderatur contra regimen popularium, c. 166. n. 38.
 Ecclesiastica iudicia nonnunquam falluntur, & quare, c. 195. n. 35.
 Ecclesiasticus Index. Vide Index Ecclesiasticus.
 EDIFICIO debet fieri ad conseruandum intentionem auctoris, c. 129. n. 33.
 Edere instrumentum qui recusat, habet contra se praesumptionem, *ibid.* n. 31.
 Edere debet reus auctori, vbi vertitur periculum conscientiae, *ibid.* n. 32.
 EFFECTVS generaliter cessat, causa finita, vel cessante,

sante, *conf.* 137. num. 12.
 EGESTATE indigentibus, vita supplicium est, & mors solatium, c. 156. n. 96.
 ELEAZARI laudes ex Sacra Scriptura recensentur, c. 163. n. 103.
 ELECTIO vbi spectat ad plures, debent simul conuenire in explicando actu, c. 177. n. 18.
 Eligendi, & nominandi ius non amittitur mutatione status, c. 155. n. 48.
 Eligendi ius residet penes eum, qui ex sibi nominatis ab Vniuersitate eligit sibi bene visum, *conf.* 167. n. 49.
 Eligentis, aut nominantis ex facultate Regis capacitas non attenditur, c. 155. n. 49.
 Electus non capit ab eligente, sed a mandante eligi, *ibid.* n. 14.
 ELEMOSYNÆ pro virginibus parentibus orbatis maritandis magnopere commendantur, c. 132. n. 2.
 ELISABETHA Angliae Regina quid responderit petentibus, quod declararet successorem in Regno, c. 199. n. 39.
 EMANCIPATIO an requirat consensum emancipandi, c. 119. n. 144.
 Emancipationibus liberorum facies solebat percuti alapa, quod Iustinianus sustulit, c. 142. n. 61.
 EMPHYTEVSIS non praesumitur in dubio, sed contractus censualis, c. 178. n. 24.
 Emphyteusis natura est, ut de illa ostendatur instrumentum, *ibid.* n. 29.
 Emphyteusi accepta pro se, & liberis, veniunt aditi exacto ventre, c. 198. n. 103.
 Emphyteuta non potest alienare emphyteusim sine assensu Domini, potest tamen transigere, *conf.* 175. n. 16.
 EMPTIO, & venditio nomine proprio praesumuntur factae, c. 180. n. 20.
 Emptor venit appellatione successoris, c. 134. n. 51.
 Emptor est dominus rei emptae, c. 156. n. 41.
 Emptor iudicialis subhasta sicut fructus suos, *ibid.* n. 44.
 Emptor, qui sciebat fideicommissum, & prohibitionem alienationis fuit in mala fide, c. 187. n. 130.
 Emptor non inuenit, aut non offerente iustum pretium, quid statuat in rebus debitoris subhastandis, c. 156. n. 11.
 Emere aliquas res solemus propter accessiones, c. 189. n. 54.
 Emens subhasta quando sit securus a debitore, & eius creditore, c. 134. n. 13.
 ENUNCIATIONES probant in antiquis etiam dominium, c. 105. n. 14.
 EPISCOPVS an possit amouere Vicarium, non obstante iuramento de non amouendo, c. 101. n. 10.
 Episcopus non mandat alij habitum, nec quae sunt caeremoniarum, *ibid.* n. 19.
 Episcopus potest esse Canonicus in eadem Ecclesia, vel alia, *ibid.* n. 95.
 Episcopus, qui est in Capitulo uti Canonicus, non potest plus, quam alij Canonici, & contra eum obtinet maior pars, *ibid.* n. 96.
 Episcopus si in aliquo actu interuenit tanquam Canonicus, potest appellari ad eum tanquam Episcopum, *ibidem* num. 97.

Episcopus tanquam talis supplet moram, quam fecit ut Canonicus, *ibid.* n. 98.
 Episcopus, qui fit Canonicus sedebit primo loco, cessante priuilegio, aut consuetudine, *ibid.* n. 100.
 Episcopus Melitenis habet magnam Crucem, & sedet in Concilio post Magnum Magistrum, *ibidem* n. 101.
 Episcopus de Collegio regulariter sedet in loco suo ut Collegiatus, *ibid.* n. 102.
 Episcopus Bisiniani creatus Regius Cossiliarius Neapolis, sedebat immediatè post Praesidem, vel Decanum Consilij, *ibid.* n. 106.
 Episcopus in Almo Collegio Doctorum Neapolis, sedet in suo loco ut Collegiatus ex priuilegio Reginae Ioannae, & inconcussa obseruantia, *ibid.* n. 107.
 Episcopus iure deuoluto conferens debet seruare formam institutionis, c. 103. n. 14.
 Episcopus in sua Diocesi est caput, alij etiam Capitulum, & Canonici membra, *conf.* 122. n. 14. & n. 29. & *conf.* 184. n. 103.
 Episcopus solus est Ordinarius in sua Diocesi, *ibidem* n. 15.
 Episcopus habet fundatam intentionem in omnibus Ecclesijs, *ibid.* n. 17.
 Episcopus est Curatus, seu Parochus totius Diocesis, *ibid.* n. 19.
 Episcopus est Parochus Parochorum, & vniuersalè curam debet habere in Diocesi, *ibid.* n. 20.
 Episcopus de iure suam intentionem fundatam habet in decimis, *ibid.* n. 21.
 Episcopus quoad diuisionem decimarum Diocesis habet fundatam intentionem, *ibid.* n. 22.
 Episcopus potest tantum prout Capitulum in spectatibus ad eos, *ibid.* n. 32.
 Episcopus exigit rationem ab Administratoribus Fabricarum Ecclesiarum, *ibid.* n. 38. & n. 40.
 Episcopus recognoscit, an bene expendantur fructus Ecclesiarum, *ibid.* n. 39.
 Episcopus est sponsus Ecclesiae Diocesis, praecipue Cathedralis, *ibid.* n. 49.
 Episcopus habet maiorem coniunctionem cum Cathedrali, quam cum alijs, *ibid.* n. 50.
 Episcopus defert anulum in signum matrimonij spiritualis cum sua Ecclesia, *ibid.* n. 52.
 Episcopus reuocat Vicarium, etiam si iurasset non reuocare, c. 130. n. 37.
 Episcopus si nolit consentire fundationi Ecclesiae, Superior praestat consensum, c. 132. n. 34.
 Episcopus non debet conferre beneficium non valenti residere, c. 135. n. 83.
 Episcopus non dispensat, quod habens vnum beneficium, habeat aliud, quando repugnat fundationi, *ibid.* n. 88.
 Episcopus non absoluit nisi in percussione leni, c. 142. n. 145.
 Episcopus tanquam primus in sua Diocesi debet sedere in altiori loco, c. 184. n. 19.
 Episcopus solus sine consensu Capituli non potest discernere, quod, & qua sint dirigenda processiones, *ibid.* n. 31. & 32.
 Episcopus reputatur vni corpus cum Capitulo, aliud in rebus spectantibus ad vtrumque, *ibid.* n. 55.
 Epi-

Episcopus habet unam vocem, & Capitulum aliam in actibus simultaneis, c. 184. n. 67.
Episcopus etiam in leuibus quando sine consensu Capituli procedere non valeat, ibid. n. 72.
Episcopus non indicat in causa propria, ibid. n. 75.
Episcopus solus non potest facere processum contra Canonicum, si lis sit inter Episcopum, & Capitulum, ibid. n. 77.
Episcopus, aut eius Vicarij ad procedendum contra Capitulum, debent facere de consensu Capituli, ibid. n. 79.
Episcopus sine Capitulo non poterat causas criminales exercere, ibid. n. 84.
Episcopus ardua, & graui debet exercere cum consensu Capituli, ibid. n. 86.
Episcopus si velit corrigere sine Capitulo, appellatio est licita, ibid. n. 98.
Episcopus licet in aliquo Oppido habuerit Vicarium etiam generalem, tamen Communitas illius Oppidi non potest intentare iudicium manutentionis, ut illum ibi conseruet, sed Episcopus poterit amouere eum, & alio transferre, c. 192. n. 31. Auctoritatibus minus bene in contrarium citatis responderetur, ibid. n. 32.
Episcopus dicitur presens, si est in Diocesi, aut loco propinquo, c. 194. n. 5.
Episcopus non potest facere in Diocesi alium Iudicium ordinarium, c. 199. n. 18.
Episcopus potest interuenire in actibus, & electionibus tanquam Episcopus, & tanquam Canonicus, c. 201. n. 32.
Episcopi literis in concernentibus illius officium creditur, c. 102. n. 80.
Episcopi dignitati concessum, quando ad aliam non transeat, c. 107. n. 8.
Episcopi, & Vicarij est idem Tribunal, & potestas eadem, c. 121. n. 18. c. 184. n. 105. & conf. 192. n. 8. Et inter eos non est dare medium, d. c. 121. n. 19.
Episcopi auctoritas precipua esse debet in agendis rebus, c. 122. n. 31.
Episcopi approbatio requiritur ad validitatem dispositionis, quod Ordinarius non se intromittat in Capellania, c. 130. n. 22.
Episcopi literis, seu epistolis asserentis, Clericam fugere pro debitis quando credatur, c. 157. n. 5.
Episcopi persona dicitur egregia, & valde digna, ibid. n. 7.
Episcopi asserenti creditur, ibid. n. 8.
Episcopi solius testimonio credi etiam in singulari iudicio, ibid. n. 9.
Episcopi iurisdictione expirat successoris aduentu, conf. 190. n. 25.
Episcopi qualitates digniores, & incomparabiles sunt, quam Vicarij, c. 194. n. 21.
Episcopi auctoritas multoties non suppletur per Vicarium, ibid. n. 24.
Episcopo debetur maior honor, quam eius Vicario, c. 101. n. 18.
Episcopo sunt subiecta omnes Ecclesie Diocesis, c. 122. n. 16.
Episcopo solo si prohibeatur corrigere Capitulum, prohibentur antecedentia, c. 184. n. 94.
Episcopum Canonis, vel Collegiatum debere sedere in primo loco post Presidem, vel Decanum, communior est opinio, c. 101. n. 105.
Episcopum, aut Vicarium solos non posse procedere, declarauit Sacra Congregatio in vna Hispanens. c. 184. n. 99.
Episcopo absente, auctoritas aliquando deuoluitur ad Capitulum, ibid. n. 68.
Episcopo presente, ad eum appellatur à Delegato, nō ad Vicarium generalem, c. 194. n. 4.
Episcopi habet intentionem fundatam in causis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus in eorum Diocesis, c. 125. n. 1.
Episcopi habent cognoscendi ius in prima instantia, ibid. n. 2.
Episcopi, & Sacerdotes, qui sacris presunt sunt multum honorandi, c. 142. n. 88.
Episcopi, & Clerici continentur sub precepto decemandi, c. 146. n. 4.
Episcopis solis competant, quae sunt ordinis, c. 107. n. 3.
EPISTOLA ut sit culpabilis, requiritur, ut missa sit inimico Regis, & dolose, & non aliis, c. 162. n. 15. & 16.
Epistola Admiralli verba ponderatur pro seruitio Regio scripta, ibid. n. 17.
Epistolam recipiens, & non contradicens contentis in ea, approbare censetur, c. 126. n. 1.
ERA Caesaris praesit annos 38. Natiuitatem D. N. Iesu Christi, c. 199. n. 81.
ERROR est contrarius consensui, c. 112. n. 94.
Error constat eo ipso, quod apparet rem aliter se habere, c. 129. n. 21. & conf. 189. n. 18.
Error excludit consensum in diuisione, dicitur c. 129. n. 70. & 71.
Error probatur, quando actus apparet aliter factus, quam erat ordinatum, c. 158. n. 1.
Error in origine facit consensum deficere, ibid. n. 4.
Error facit abesse consensum, ibid. n. 8.
Error multum repugnat consensui, ibid. n. 9.
Error Notarij non debet nocere parti, ibid. n. 10.
Error fideiussionis constat, conferendo illam cum decreto Iudicis, ibid. n. 11.
Error dicitur inesse in sententia, dum ad acta erronea se refert, ibid. n. 12.
Error fideiussionis excusabilis est, si coelatum fuit decretum, iuxta quod erat faciendum, ibid. n. 13.
Error in facto proprio potest ostendi, & excusari, ubi agitur de damno vitando, ibid. n. 14.
Error non debet prauidicare veritati, ibid. n. 15.
Error asserentis non nocet eo ipso, quod apparet contrarium, c. 189. n. 21.
Error facti etiam prudentes fallit, & excusat, conf. 201. n. 88.
Error excludit consensum, ibid. n. 89.
Errorem etiam proprij facti potest quis allegare, & opponere, ibid. n. 91.
Errorem, quem aliquis fecit in libello, asserens se administratorem, cum non esset, sed alius, potest reuocare, c. 189. n. 20.
Errone factum non nocet, c. 158. n. 5.
Erronea, aut falsa causa vitiat actum inter viuos, c. 168. n. 8.
Erronea asserentio, & enunciatio non debet officere;

re, conf. 178. num. 35.
Erronea confessio generaliter non prauidicat, ibidem n. 38.
Erronea census solutio non nocet, ibid. n. 39.
Errans nemo amittit rem suam, c. 129. n. 74.
Errans non fatetur, c. 178. n. 36.
Errantis nulla est voluntas, c. 201. n. 90.
ETHEOCLIS, & Politicos contendendum de Regno Thebarum recensetur historia, c. 199. n. 15.
EVANGELISTAE ponderarunt ut iniuriam grauissimam alapam in Iesu Christo Iesu Domino nostro, c. 142. n. 57.
EVCRAIDES filius Regis Baetrianorum Regni conjors factus à patre, ipsam vicetorem ab Indis venientem occidit, c. 199. n. 25.
EVENTVS posterior formatur à primordio tituli, c. 113. n. 104. & conf. 160. n. 2.
Euentus frustra spectatur, cuius nullus sequitur effectus, c. 135. n. 109.
Euentus dicuntur stultorum magistrj, c. 162. n. 79.
Euentus boni dependent ex optimis consilijs, ibidem n. 80.
EVICTIO fit à mala fidei possessore rei cum fructibus, c. 196. n. 17.
EVOCATIO facta proprio motu afficit ignorantem, & annullat eorum acta, c. 151. n. 9.
Euocatio regulariter censetur odiosa, ibid. n. 36.
Euocatio si fiat sine causa, sit iniuria Iudici, aut Tribunali, conf. 171. n. 24.
Euocatio non debet fieri, nisi productis, & recognitis actis, ibid. n. 71.
Euocationis remedium durius est, quam appellationis, ibid. n. 63.
Euocationes regulariter sunt odiosae, ibid. n. 28.
Euocandi ius competit ei, qui potest iurisdictionem tollere, ibid. n. 9. & 20.
EXACTIO subdij in Regnis Castellae est cura Capitularum Ecclesiarum Cathedralium, c. 152. n. 1.
Exactio fit à debitore invito, c. 156. n. 7.
Exactor, qui vsus fuit solita diligentia, non tenetur pro debitoribus decessis, c. 179. n. 76.
EXCANDESCENTIA, & ira non in partes, sed in meliores solet existere, c. 164. n. 18.
EXCEPTIO simulationis, & emptionis fraudulenta est perpetua, c. 109. n. 31.
Exceptio casum aliquorum firmat regulam in contrarium, c. 119. n. 2.
Exceptio litis finite repellit agentem, c. 123. n. 20.
Exceptio rei iudicatae quando obstat eidem partibus denud agentibus, ibid. n. 30.
Exceptio qualis possit admitti contra exequentiam, ibid. n. 64.
Exceptio in liberatorijs acquiritur sine cessione, cōf. 124. n. 7.
Exceptio firmat regulam in non exceptis, conf. 130. n. 60.
Exceptio rei iudicatae resultat, si concurrant iuris identitates, c. 134. n. 48. Vide verb. Rei iudicatae exceptio.
Exceptio dominij probata in continenti obstat agenti remedio adipiscende possessionis, ibid. n. 56.
Exceptio resultans ex actis, & processu impedit executionem, c. 150. n. 21.

Exceptio rei iudicatae obstat ei, cum quo fuit prolata, c. 156. n. 77.
Exceptio excommunicationis opponi non potest agēti ad reuocationem attentatorum, c. 157. n. 46.
Exceptio resultans ex inspectione instrumenti privilegiata est ad impediendum viam executiuam, c. 168. n. 36.
Exceptio victa, aut reiecta, non quia falsa, sed quia non probata potest iterum proponi, & probari, ibid. n. 51.
Exceptio, quae non debuit admitti, si admittatur, & probetur, prauidicat aduersario, ibid. n. 52.
Exceptio defectus causae impedit viam executiuam, etiam si statu reijciete alias exceptiones, c. 173. n. 21.
Exceptio non implementi, ex parte aliqua potest ab alia opponi, etiam quando statutum excluderet omnes exceptiones, ibid. n. 22.
Exceptio defectus implementi potest opponi contra obligationem in forma Camerae, ibid. n. 25.
Exceptio simulationis semper potest opponi contra instrumentum, ibid. n. 47.
Exceptio solutionis factae creditori debet admitti, c. 179. n. 6.
Exceptio est fauorabilior actione, & facilius competit, c. 181. n. 3.
Exceptio non tollitur, actione sublata, ibid. n. 7.
Exceptio litis pendente non excludit similes exceptiones oppositas, ibid. n. 11.
Exceptio aliquando aequè privilegiata est, ut actio, ibid. n. 19.
Exceptio lesionis ultra dimidiam admitti debet in vijs executiuis contra instrumentum guarentigium, ibid. n. 40. & 45.
Exceptio, ne quis locupletetur cum aliena iactura, procedit à iure naturali, ibid. n. 46.
Exceptio opposita in iudicio summario si habet magnam discussionem, an referretur in iudicio ordinario, ibid. n. 48.
Exceptio modificatiua executionis potest liquidari, & probari intra decem dies, lege Hispana Regnorum Castellae, ibid. n. 49.
Exceptio requirens altiore indaginem admittitur in via executiua, quando aliis sequeretur damnū irreparabile reo, ibid. n. 51.
Exceptio modificatiua potest admitti contra sententiam, quae transiit in rem iudicatam, ibid. n. 53.
Exceptio inuitur aequitati, & in casu dubio est concedenda restitutio in integrum, c. 182. n. 21.
Exceptio solutionis opponi potest, non obstantē transursu temporis, c. 183. n. 1.
Exceptio rei iudicatae ut obstat, quae requirantur identitates, ibid. n. 4.
Exceptio rei iudicatae cessat, quando de nouo aliquid deducitur in iudicio, ibid. n. 6.
Exceptio, ne bis idem exigatur prouenit à iure naturae, ibid. n. 22.
Exceptio proueniens à iure natura admitti debet, etiam si statutum reijciat exceptiones, ibid. n. 24. & n. 27.
Exceptio solutionis probata impedit executionem sententiae, ibid. n. 31.
Exceptio solutionis non excluditur, si statutum non

non admittit solutiones, ibidem num. 32.
Exceptio, quae non debuit admitti, si admittatur, & probetur, valet, ac aduersario nocet, ibid. n. 43.
Exceptio, quae non tollit sententiam, sed modificat illius executionem, potest opponi, ibid. n. 45.
Exceptio pretij soluti potest opponi contra arrestum Senatus, ibid. n. 49.
Exceptio solutionis, de qua non fuit plene cognitum in primo iudicio, potest in executione iustificari ad moderandam executionem, ibid. n. 50.
Exceptio rei indicatae cessat ex causa superuenienti, ibid. n. 54.
Exceptionem rei indicatae non obflare, in dubio est indicandum, ibid. n. 53.
Exceptionem qui potest defendi, non est proprie debitor, c. 140. n. 14.
Exceptiones contra viam executiuam debent allegari in libello oppositionis per debitorem producto, c. 141. n. 20.
Exceptiones impediens executionem possunt opponi coram Iudice excoctore, c. 150. n. 22.
Exceptiones a iure prouenientes debet Iudex admittere ex officio, licet a parte non opponantur, c. 173. n. 23.
Exceptiones procedunt ab naturali equitate, c. 181. n. 4. & conf. 183. n. 28.
Exceptiones sui natura sunt favorabiles, ibid. n. 5.
Exceptioes quatenus continent defensionem, possunt perpetuo opponi, ibid. n. 8.
Exceptiones procedentes a iure naturali debent admitti, etiam quando statutum exceptiones excludit, ibid. n. 47.
Exceptiones reiectae per sententiam latam, non obstantibus illis, an possint in executione opponi, ibidem n. 41. & 42.
Exceptio vnus casus firmat regulam in contrariis, c. 201. n. 35.
Excipiendi possunt deduci multi, quae non possent agendo, c. 181. n. 6.
EXCESSVS, & delictum equiparantur in iure, c. 176. n. 37.
EXCLUSIO cessat, exclusionis causa cessante, conf. 113. n. 63.
Exclusus semel, si perpetua sit exclusio, non admittitur, secus si sit suspensa successio, ibid. n. 66.
Exclusus ad tempus, post illud censetur inclusus, ibidem n. 85.
EXCOMMVNICATIO & si grauis sit poena, potius tendit ad salutem animae, nec excludit alias poenas, c. 131. n. 21.
Excommunicatio est magis praetudicij, c. 184. n. 88.
Excommunicatio est poena maior Ecclesiae, ibid. n. 89.
Excommunicatio non incurritur, nisi in casibus a iure expressis, ibid. n. 90.
Excommunicatio promulgari non potest sine cause cognitione, ibid. n. 91.
Excommunicatio ubi non tenet, non incurrit irregularitatem ingerens se in diuinis, ibid. n. 113.
EXCVLPATIO facta in mortis articulo seruat inculpationem precedentem, c. 102. n. 99.
Exculpatio quam vim habeat, remittitur arbitrio iudicis, ibid. n. 100.
Exculpatio facta a proximo morti, valet etiam si ne iuramento, ibidem num. 101.
Exculpatio vulnerati mortiferè ad alicuius fauorè tollit iudicia, quae essent contra ipsum etià ad torturam, ibid. n. 115.
EXCVSSIO contra principalem nõ est opus vt fiat, quando alienatio fuit nulla, c. 116. n. 10.
Excussio non debet admitti in casu, quo nihil potest opponi, c. 197. n. 35.
Excussio cessat, ubi debitor principalis non est solutio, ibid. n. 36.
Excussio exceptio dilatoria est, & debet opponi ante litem contestationem, ibid. n. 34.
EXECVTIO ius facit, & exequitur contra ementem rem litigiosam, c. 111. n. 22.
Executio fit contra tertium habentem causam ab eo, qui alienauit lite pendente in fraudem, ibidem n. 23.
Executio fieri debet super re, de quo litigatum est, nec impeditur per tertium possessorem eius, ibid. n. 24.
Executio locum habet contra tertium possidentem rem litigiosam, ibid. n. 38.
Executio trium sententiarum conformium non suspenditur, restitutione non petita, c. 123. n. 3. & 5.
Executio trium sententiarum non impeditur restricto Principis, ibid. n. 4. & n. 20.
Executio debet suspendi, si in ea allegetur causa prauidicialis, c. 155. n. 63.
Executio facta die feriato in honorem Dei est nulla, c. 157. n. 56.
Executio non potest fieri in animalibus, & instrumentis culturae agrorum, c. 179. n. 72.
Executio instrumenti non retardatur per litem ordinariam, c. 181. n. 17.
Executio potest declarari nulla pro parte, ubi adeff. lesio, ibid. n. 21.
Executio instrumenti gaurentigij equiparatur executioni sententiae, ibid. n. 54.
Executio pro debito, quae non potest fieri in fundo, fiet in fructibus, c. 187. n. 87.
Executionem petere potest qui habet mandatum generale, c. 150. n. 4.
Executionem quae respiciunt possunt declarari in iudicio illius, c. 183. n. 46.
Executor testamentarius regularitèr habet vnnum annum ad exequendam commissionem, conf. 177. n. 70.
Executoris Iudicis sententia debet esse conformis sententij, super quibus exequutoria est expedita, c. 123. n. 65.
Executores vltimarum voluntatum debent ipsas ad vnguem obseruare, c. 132. n. 9.
Executores testamentarij debent seruare formam commissionis eis datae a testatore, c. 177. n. 11.
Executores duo testamenti si dati sunt, vnus solus non exequitur, ibid. n. 26.
Executiva via in Regnis Castelle, habent suos terminos legales, c. 179. n. 19.
Executoria lata solemniter non indiget externa probatione, c. 150. n. 45.
Execui posse pro capitale societatis contra administratorem, qui tenuerunt, c. 147. n. 33.
Execui non posse, nisi discussis rationibus societatis, verius, & equius est, ibid. n. 34.

EXEM-

EXEMPLI mali res non sunt introducenda, c. 188. n. 31.
Exempla sententiarum Senatus sunt instar legis obseruanda, c. 166. n. 58.
Exemplaria non attenduntur, sed scriptura authentica, c. 186. n. 24.
EXEMPTIONES concessae per Principem ex causa onerosa, habent vim contractus irreuocabilis, c. 160. n. 7.
EXISTIMATIO, & bonafama est status dignitatis illesae, c. 102. n. 49.
Existimatio qualiter minuatur in homine, ibid. numer. 50.
Existimatio iactura grauis est in viris nobilibus, & Magistratibus, ibid. n. 51.
EXPENSÆ, & salaria veniunt in via executiuam, vigore pacti obligationis propter moram, c. 116. n. 29. & 30.
Expense sunt metiende ex viribus facultatum, conf. 127. n. 35.
Expense extenuant debitum, c. 133. n. 79.
Expense factae per heredem circa testamentum deducuntur ex hereditate, ibid. n. 80.
Expense per Capitulum Sede vacante super electione Praelati deducuntur ex bonis Praeturae, ibid. n. 81.
Expense collectionis fructuum deducuntur ab eis, ibid. n. 82.
Expense minuunt hereditatem, ibid. n. 87.
Expense veniunt in via executiuam, & sententia adictionis, sed de remate, c. 136. n. 29.
Expense minuta probantur iuramento administratoris, c. 143. n. 21.
Expense minuta quales sint, & qualiter probentur, relinquuntur arbitrio Iudicis, ibid. n. 22.
Expense factae pro consequendo aliquo honoris gradu veniunt actione negotiorum gestorum, conf. 154. n. 11.
Expense, quas aliquis erat domi facturus non semper deducuntur, ibid. n. 24.
Expense factae in colligendis fructibus minuit valorem, c. 156. n. 64.
Expense etiam attento foro conscientiae minuunt rei valorem, ibid. n. 65.
Expense exactionis fructuum deducuntur ab eis, ibid. n. 70.
Expenses qui valeat deducere, similiter & satisfactio sui laboris, c. 154. n. 26.
Expensis nõ debent partes litigantes fatigari, c. 194. n. 29.
Expensis etiam pro re communi cum cohæredes, repetit ab eo, c. 154. n. 23.
EXPERIENTIA est rerum magistra, c. 102. n. 109. c. 112. n. 28. c. 113. n. 117. c. 119. n. 111. c. 121. n. 112. c. 162. n. 77. & conf. 201. n. 62.
Experimentum ubi adest, non est locus speculationibus, c. 121. n. 113.
Expressio illa sufficit, quae resultat ex verbis dispositis, c. 134. n. 46.
Expressio dicitur depositio per relationem ad aliud, c. 102. n. 90.
Expressum facit cessare praesumptum, c. 113. n. 11.
Expressum dicitur, quod perperis verbis, & mente
 te disp onentis colligitur, ibid. n. 112.
Expressum satis dicitur, quod sub generalitate continetur, c. 127. n. 46.
Expressum facit cessare tacitum, c. 133. n. 35.
Expressum proprie, & verè dicitur, quod constat per relationem ad aliud, c. 169. n. 52.
Expressum quod non est, nunquam venit in remissione, & renunciatione, c. 179. n. 44.
Expressum dicitur, quod colligitur ex natura verbi expressi, c. 185. n. 5.
EXPVLSIO famuli propter scelera efficit, ne fides adhibeatur illi aduersus dominum, c. 161. n. 50.
EXTENSIO non fit in materia odiosa, aut fidei commissio, c. 133. n. 66.
Extensio non fit de vno casu dispensationis ad alium, c. 159. n. 37.
Extensio fieri non potest in materia exorbitanti, & poenali, c. 164. n. 47.
Extensio non conceditur in actibus tacitis, sicut in expressis, c. 179. n. 54.
EXTINCTVM omnino dici nõ potest, quod ad sua initium reduci valet, c. 160. n. 90.
EXTRAVAGANS Pij II super offendentibus Sacentotem adducitur, c. 142. n. 147.
EXTREMORVM habitas requiritur, vt ratificatio procedat, c. 177. n. 65.

F

FABIVS Maximus Consul patrem ad se venientem, iussit equo descendere, c. 101. n. 53.
FABRICA aliquando capitur pro edificij structura, c. 122. n. 45.
Fabrica qualiter diuersimodè accipitur apud leges, & bonos auctores, ibid. n. 46. & 47.
Fabrica aliquando sumitur pro fabricatione, ibid. numer. 48.
Fabrica Ecclesiae nomine, quando veniant illius prouentus, ibid. n. 44.
FABRICENSES habere proprios Iudices, & non poterant coram alijs conueniri, c. 200. n. 38.
FACIEM hominis, quae ad instar caelestis pulchritudinis est sedari graue habetur, c. 142. n. 55.
FACILITATE inductus ad contrahendum, eadem inducit ad renunciamdam, apponendumque prauidicialia, c. 148. n. 86.
FACTVM contra ius habetur pro non facto, c. 112. n. 38.
Factum cõfessum expressum, cuius declaratio sequitur ex alio facto procedenti, vel necessario subsequenti, c. 123. n. 45.
Factum contra sententiam, quae transit in rem iudicatam est nullum, ibid. n. 63.
Factum vnus non debet alteri obesse, c. 129. n. 83. & c. 184. n. 28.
Factum non consideratur, sed causa facti, c. 137. n. 20. & conf. 154. n. 13.
Factum legitime inchoatum sufficit, licet euentus nõ succedat, d. c. 154. n. 14. & conf. 160. n. 57.
Factum non dicitur in figura iudicij absque praesentia Iudicis, c. 158. n. 28.
Factum an fuerit hostili animo, inspicitur in crimine lesae Maiestatis, c. 162. n. 102. & 103.
Factum particulare non nocet vniuersitati in praesenti
 000

dicialibus, *conf.* 167. *num.* 12.
 Factum non videtur, quod non durat, *c.* 173. *n.* 31.
 Factum si sit improbatum à iure potest impugnari à
 successore, imò ab ipso, qui fecit illud, *conf.* 187.
n. 156.
 Facti que sunt non presumuntur, nisi probentur, *c.*
 119. *n.* 130. *c.* 129. *n.* 84. *&* *conf.* 138. *n.* 21.
 Factum antea qui exequitur non dicitur novum fa-
 cere, *c.* 160. *n.* 76.
 Factum qui vult, consetur velle que sunt de natura
 facti, *c.* 185. *n.* 18.
 Facto ubi opus est, non sufficiunt verba, *c.* 143. *n.* 4.
 Factu optimè visa iacturas maximas afferunt, nisi
 opportunè fiant, *c.* 162. *n.* 71.
 Facta declarant animum efficacius, quàm verba, *c.*
 142. *n.* 128. *&* *n.* 161.
 Facta ex gratia, & non ex debito non obligant in fu-
 turum, *c.* 149. *n.* 33.
 Facta, aut debita contracta per possessorem maiora-
 tus non nocent successoribus, *c.* 156. *n.* 85.
 Facta non congregata Vniuersitate more solito non
 valent, *c.* 167. *n.* 22.
 Factis declaratur voluntas, non minus quàm verbis,
c. 120. *n.* 21.
 Facere posse intelligitur, si commode, & salua digni-
 tate fieri possit, *c.* 102. *n.* 125.
 Facere qui poterat, si neglexit, successor facere nõ pro-
 hibetur, *c.* 149. *n.* 36.
 Facere debens aliquid, quando pro eo non debeat reci-
 pere premium, *c.* 154. *n.* 12.
 Facere qui nequit proprio nomine, multò minus alie-
 no, *c.* 190. *n.* 45.
 Fieri dicitur de facto, quod sit absque cause cognitio-
 ne, *c.* 187. *n.* 60.
 Fecisse videtur qui aliquid fieri fecit, *c.* 176. *n.* 35.
 Faciens per alium, videtur per se ipsum facere, *c.* 155.
n. 23.
 Facienti aliquid de necessitate iura prospiciant, *conf.*
 112. *n.* 25.
 Faciens actum presumitur facere de causam princi-
 paliorem, *c.* 201. *n.* 81.
 FACULTAS remittendi temporum interstitia cõ-
 petit, vti Episcopo etiã Capitulo Sede vacante,
 & declaratio Congregationis Concilij super eo, &
 communis DD. assertio, *c.* 107. *n.* 17.
 Facultas faciendi non inducit necessitatem, *c.* 148.
n. 15.
 Facultas citandi absentem per edictum, intelligitur
 iuxta formam iuris communis, *c.* 157. *n.* 76.
 Facultas à testatrice concessa attenditur etiã respectu
 prestandi consilium tantum, *c.* 177. *n.* 29.
 Facultas vinculandi legitimam vnicui filij solet negari
 parenti per Consilium Camere Suae Maiestatis,
c. 182. *n.* 28.
 Facultatis iura non prescribuntur, *c.* 149. *n.* 28.
 FALSA, aut erronea causa vitiat actum inter vivos,
c. 168. *n.* 8.
 Falsitas presumitur ex diuersitate atramenti, & li-
 terarum, *c.* 121. *n.* 151.
 Falsitas est immutatio veritatis, cum aliud agitur,
 & aliud significatur, *c.* 173. *n.* 44.
 Falsum testimonium dicens in aliquem debet damnum
 resarcire, *c.* 102. *n.* 57.

Falsi expressio annullat gratiam, *c.* 128. *n.* 120.
 FAMA bona prestat diuitijs, *c.* 102. *n.* 53.
 Fama debet restituui proximo per eum, qui illam lasse
 factio, aut verbis, *ibid.* *n.* 58.
 Fama bona est thesaurus inestimabilis, *conf.* 142.
n. 37.
 Fama est res fragilis, & perniciofa, & plerumque pro-
 cedit ab ijs, qui desiderant de eo famam esse, *c.* 161. *n.*
 31. *&* *conf.* 169. *n.* 111.
 Fama bona est continuata origine, & habitu nature,
 mala accidentalis, *c.* 163. *n.* 51.
 Fama bona per se euacuat iudicia lenia, *ibidem* *nu-*
mer. 54.
 Fama bona inquisiti enervat, & tollit iudicia, *ibid.* *n.*
 115.
 Fama bona, que inuatur exterioribus circumstantijs
 tollit diffamationem specialem, *ibid.* *n.* 117.
 Fama difficilis potest effugi in Ciuitate maledica, *c.*
 169. *n.* 106.
 Fama qualiter diffiniatur à Quintiliano, *ibidem* *nu-*
mer. 107.
 Fama est vana vox populi, falsusque rumor, *ibidem*
n. 108.
 Fama debet constare à quibus habuit originem, *ibid.*
n. 109.
 Fama, qua non habet legitimam originem nullius est
 mramenti, *ibid.* *n.* 112.
 Fama non habens originem à causis probabilibus in-
 ducentibus ad credendum non attenditur, *ibidem*
n. 113.
 Fama de per se nec semiplenam probationem facit, *ibid.*
n. 114.
 Fama in causa ciuili ardua non probat, *ibid.* *n.* 115.
 Fama etiam cum vno teste in causa ardua non pro-
 bat, *ibid.* *n.* 117.
 Fama lesio maior est, quàm aliarum rerum, *c.* 102.
n. 59.
 Fama, aut honoris detrimentum æquiparatur mor-
 ti, *c.* 128. *n.* 59.
 Fama bone odore delebandum est, *c.* 142. *n.* 38.
 Fama detrahentes aliena sunt deteriores, quàm diri-
 pientes bona, *ibid.* *n.* 39.
 Famam suam qui negligit, crudelis est, *c.* 102. *n.* 54.
c. 128. *n.* 58. *&* *conf.* 142. *n.* 36.
 Famam suam qui negligunt, reprehensione digni, *d.* *c.*
 102. *n.* 55.
 Famam suam precipud debet defendere publica per-
 sona, *ibid.* *n.* 56.
 Famam alterius ladens dolo, aut lata culpa, debet re-
 stituere, *ibid.* *n.* 63.
 FAMILIA institutorum conseruatur in masculis,
 non in foeminis, *c.* 113. *n.* 9.
 Familia conseruatur per masculos, & perditur per
 foeminas, *ibid.* *n.* 17.
 Familia sordescit, & deprimitur paupertate, *c.* 185.
n. 33.
 Familia ubi est contemplata, omnes de illa sunt citã-
 di, *c.* 187. *n.* 63.
 Familia conseruatio resultat ex relicto honorum iure
 primogeniture, *c.* 185. *n.* 31.
 Familie fauor vertitur, ne bona transeant ad extra-
 neos, *c.* 187. *n.* 20.
 Familie illustri, & personarum ratio habenda est
 in

in alimentis prestandis, *c.* 197. *n.* 14.
 Familiarum dignitas diuitijs conseruatur, & inopia
 amittitur, *c.* 156. *n.* 93.
 Familiarum dignitatem conseruari, publice interest,
ibid. *nu.* 92. *conf.* 164. *num.* 58. *&* *conf.* 185. *nu-*
mer. 32.
 FAMILIARES Sancti Offitij vt valeant conueniri
 coram Iudicibus secularibus, & non coram In-
 quisitoribus debet esse probata qualitas, que abdi-
 cet iurisdictionem ab eis, *c.* 191. *n.* 13.
 FAMVLVS expulsus à domo Domini, presumitur
 illius inimicus, *c.* 161. *n.* 49.
 Famuli expulsio propter scelera efficit, ne fides adhi-
 beatur illi aduersus Dominum, *ibid.* *n.* 50.
 FASTIGIA magna eò carent, quòd per metum, aut
 reuertentiam nemo eis audet veritatem dicere, *c.*
 162. *n.* 69.
 FAVORABILIS in re admittuntur interpretationes
 extensiuæ fauoris, *c.* 160. *n.* 21.
 Fauorabile, aut odiosum iudicatur, in spectata causa,
 propter quam aliquid fuit introductum, *ibidem*
n. 17.
 Fauorabilius quod est, attenditur in mixtis, *conf.* 163.
n. 27.
 FERDINANDVS Quartus annorum nouem suc-
 cessit in Regno, *c.* 198. *n.* 70.
 Ferdinandus Infans creatus fuit Rex Aragonum, *ibid.*
n. 74.
 Ferdinandus Rex Catholicus reliquit administrato-
 rem suorum Regnorum Cardinalem D. F. Franci-
 scum Ximen. Archiepiscopum Toletanum, *ibidem*
n. 132.
 FEVDVM non dicitur nouum, sed antiquum, licet
 sit renouata concessio, *c.* 160. *n.* 75.
 Feudum quod fiat de emphyteusi antiqua, nominis
 mutatione, adhuc conseruatur antiquitas, *ibid.*
n. 84.
 Feudo si addatur noua qualitas, respectu illius dicitur
 nouum, & in alijs remanet antiquum, nec tollit
 descendenti ius quæsitum ex prima inuestitura,
ibid. *n.* 86.
 Feudum non transfert in Monasterium, qui teneant,
c. 135. *n.* 14.
 Feudum tunc perdit vassallus, quando amicitiam co-
 pulauit cum inimico Domini ad damnum illius co-
 pulatiuè, *c.* 162. *n.* 8. *&* 9.
 Feudum quando speratur deuolui ad Regiam Curiam,
 qualiter prouideatur, ne supponatur partus in
 Regno Neapolis, *c.* 198. *n.* 117.
 Feuda regulariter non veniunt in fideicommissio gene-
 rali, nisi sint pro heredibus, & successoribus qui-
 buscunque, *c.* 187. *n.* 1. *&* 2.
 Feudatarius ratione vtilis domini, & Dominus ra-
 tione directi agere possunt pro reintegratione rei
 feudalis, & qualiter, *c.* 196. *n.* 11.
 Feudalem esse rem, quam quis possidebat, si afferuerit,
 poterit asserere mutato consilio esse allodialem, *c.*
 178. *n.* 34.
 FIDEICOMMISSVM inducitur etiã verbis enu-
 ciatiuis, *c.* 109. *n.* 52.
 Fideicommissum reciprocum inducitur inter filias ex
 prohibitione alienationis, & substitutione superue-
 nientium, *ibid.* *n.* 54.
 Tomo 2.

Fideicommissum non solum temporale, sed perpetuum
 inducitur, quotiescunque constat de voluntate, *ibid.*
n. 56. *&* 57.
 Fideicommissum attendit ratione restringitur ad cer-
 tam rem, *c.* 133. *n.* 2.
 Fideicommissum non dicitur ubi ex verbis, & dispo-
 sitione non colligitur, *ibid.* *n.* 15. *&* 16.
 Fideicommissum est onus, *ibid.* *n.* 18.
 Fideicommissum est res odiosa, *ibid.* *n.* 19.
 Fideicommissum restrictum ad certas res, vel perso-
 nas, ad alias non extenditur, *ibid.* *n.* 24.
 Fideicommissum, & substitutio limitatur ad suã cau-
 sam, *ibid.* *n.* 54.
 Fideicommissum extenditur, & ampliatur ex conie-
 cturis, *c.* 185. *n.* 7.
 Fideicommissum simplex, & absolutum inducitur ex
 ratione, vt bona conseruentur in familia, *conf.* 187.
n. 25.
 Fideicommissum fauore familie dicitur reale, *ibid.*
n. 26.
 Fideicommissi substantia, essentia, & qualitas conie-
 cturis inducitur, *c.* 109. *n.* 58.
 Fideicommissi in restitutione non veniunt bona alia-
 de quaesita ab herede, *c.* 133. *n.* 101.
 Fideicommissi restitutio oblatione personarum
 & bonorum facta Ecclesie, *c.* 135. *n.* 52.
 Fideicommissi confirmati ab Imperatore conseruatio
 est fauorabilis, *c.* 187. *n.* 120.
 Fideicommissio, & iuris ludi quo tempore prescribatur,
ibid. *n.* 115. *&* 116.
 Fideicommissum non adesse in dubio pronuncian-
 dum est, *c.* 133. *n.* 17.
 Fideicommissum non extendi, debet in dubio pronun-
 ciari, *ibid.* *n.* 22.
 Fideicommissum qui preterdit, debet ostendere aper-
 tissimè, *ibid.* *n.* 8.
 Fideicommissum fauore descendendum omnes in infi-
 nitum comprehendit, *c.* 185. *n.* 54.
 Fideicommissa restringuntur, & ampliatur secun-
 dum rationem expressam, *c.* 133. *n.* 31.
 Fideicommissaria actio an competat antè euentum
 conditionis, *c.* 106. *n.* 1.
 Fideicommissarius vniuersalis etiã antè conditionis
 euentum spem probabilem habet, vt sibi caueatur,
ibid. *n.* 10.
 Fideicommissarius vitio è possidens non est legitimus
 contradictor, *c.* 177. *n.* 89.
 Fideicommissarius nõ valet ex causa necessitatis alie-
 nare bona supposita fideicommissio, si aliunde potest
 sibi succurrere, *c.* 187. *n.* 41.
 Fideicommissarius est necessarius successor in fideicõ-
 missio, nec potest illi preiudicari à predecessore, *ibid.*
n. 149.
 Fideicommissario cauendum non esse, quis tenuerit,
c. 106. *n.* 2.
 Fideicommissario, & substituto regulariter cauetur,
ibid. *n.* 6.
 Fideicommissario competit ius ad remuendandum re-
 fideicommissi alienatam contra prohibitionem, &
 ius illam luendi, *c.* 187. *n.* 34.
 Fideicommissarij veniunt secundum prerogatiuam
 suarum vocationum, *c.* 185. *n.* 65.
 FIDEIYSSIO de iudicatum iuuenendo in vna in-
 stan-

stantia expirat, si fuerit appellatum a sententia per principalem, c. 157. n. 30. n. 36. & n. 55.
 Fideiussio quando facta est in omnem causam, non extinguitur appellatione, ibid. n. 31.
 Fideiussio iuramento vallata quando exequi possit, ibid. n. 50.
 Fideiussio restringitur ad cogitata per fideiussorem, c. 158. n. 6.
 Fideiussio ubi praestatur ex aliqua necessitatis causa, restringitur ad illam, ibid. n. 21.
 Fideiussio est stricti iuris, ibid. n. 25.
 Fideiussio non egreditur actum, super quo interponitur, ibid. n. 26.
 Fideiussio extensa, & ampliata ultra decretum Iudicis non nocet, ibid. n. 27.
 Fideiussor non debet citari ad causam, qua vertitur cum Principali, c. 121. n. 156.
 Fideiussor de stando iuri, & iudicatum soluendo, quando possit absque nouo processu compelli, conf. 157. n. 27.
 Fideiussor regulariter non conuenitur in plus, quam Principalis, ibid. n. 37.
 Fideiussor in certam causam, pro alia non tenetur, c. 158. n. 7.
 Fideiussor solum praesumitur fideiussisse pro causa, pro qua fuerat tractatum, ibid. n. 24.
 Fideiussor acceptus in vno iudicio, non tenetur in alio, ibid. n. 31.
 Fideiussor in prima instantia, non tenetur in causa appellationis, ibid. n. 32.
 Fideiussori est in dubio fauendum, ibid. n. 30.
 Fideiussores prestare non omnibus est facile, c. 189. n. 27.
 FIDELITER non mouet, qui alium vult in precipites casus mittere, c. 161. n. 8.
 FIDES a Regibus est maxime tuenda, & seruanda, c. 162. n. 40. & 41.
 Fides nulla Regni socijs, c. 199. n. 14.
 Fidei, & testimonio Magistri pecorum super morte aliquorum stari debet, c. 189. n. 35.
 Fidem seruare tribuit magnam existimationem Duci Parmae apud Flandros, c. 162. n. 41.
 Fidem seruare, maxime in Principe, praecleara res est in omnibus, ibid. n. 42.
 Fidem fallere, graue est, c. 180. n. 44.
 FILLIA ubi excluditur, multo magis neptis, c. 113. n. 36.
 Filia censetur magis dilecta, quam nepos ex ea, ibid. n. 37.
 Filia est proximior gradu, quam nepos, c. 119. n. 118.
 Filia maior 25. annis, quae nupsit digno etiam absque patris licentia, non potest ab eo exheredari, c. 132. n. 36.
 Filia non obligatur in eo, quod facit propter reuerentiam matris, c. 148. n. 44.
 Filia, quae non est haeres patris, non tenetur soluere eius debita, ibid. n. 55.
 Filia non debent remanere indotata, atque exclusae a successione, c. 171. n. 62.
 Filiatio est regulariter incerta respectu patris, & difficultis probationis, c. 169. n. 1.
 Filiatio praesumptionibus approbata a iure probatur, ibid. n. 2.
 Filiatio probatur tractatu, nominatione, & institutione, ibid. n. 3.
 Filiatio deducitur ex institutione haereditatis facta pro ut de filio, ibid. n. 65.
 Filiatio probatur per librum, & memorialia patris asserentis, aliquem esse eius filium, ibid. n. 80.
 Filiatio illegitima an probetur per famam, & communem opinionem, ibid. n. 118.
 Filiatio non probatur per famam, quando parens negat, ibid. n. 119.
 Filiatio ex parte matris concludentiores probationes requirit, ibid. n. 127.
 Filiationis probatio facta cum legitimo contradicatore, super qua est pronunciatum, facit fidem quoad omnes, ibid. n. 29. & 30.
 Filius etiam si subito decedat, facit deficere conditionem, c. 106. n. 29.
 Filius naturalis non cauebit fideicommissario pro portione ei debita, causa alimentorum, ibid. n. 33.
 Filius tacendo patre alienante, aut non bene administrante rem suam, non sibi prauidicat, conf. 129. n. 75.
 Filius si liberat patrem ab eo, quod sibi debebat, quare non valeat, c. 148. n. 49.
 Filius potest nominari a patre, licet censetur eadem persona cum illo, c. 155. n. 16.
 Filius saepe similis solet esse patri, c. 163. n. 102.
 Filius praesumitur talis, prout a patre fuit nominatus testamento, c. 169. n. 67.
 Filius matrimonio constante, natus praesumitur mariti, licet uxor adulterium commiserit, ibidem numer. 98.
 Filius pro patre, nec uxor pro marito, nec pater, aut mater pro filio conueniri possunt, c. 174. n. 41.
 Filius minor, qui paterna hereditate se inuiscuit, aut possessionem agnouit, potest in integrum restitui aduersus prauidicium, quod ex se sibi iequeretur, ibid. n. 77.
 Filius solutus debita patris, videtur facere proprio, & hereditario nomine, c. 180. n. 21.
 Filius dicitur, & reputatur pars patris, c. 197. n. 8.
 Filius Regis, aut Comitatus carent administratione Regni, vel Comitatus, c. 199. n. 46.
 Filius Regis, patris uictore, potest uocari Rex, & quoad quid, ibid. n. 47. & 48.
 Filij, & patris censetur eadem persona, c. 134. n. 50.
 Filio non nocet ingratitude parentis, aut sententia contraria eum lata post ius illi quaesitum, c. 155. n. 43.
 Filio uiuente patre, & uxori uiuente marito tanquam impeditis non currit praescriptio, c. 178. n. 61.
 Filium offendens, dicitur pupillam oculi patris offendere, c. 176. n. 45.
 Filij naturales possunt succedere ex testamento patris, & non e contra, c. 106. n. 9.
 Filiorum appellatione in materia odiosa non ueniunt nepotes, ibid. n. 16.
 Filij concessum priuilegium, ad nepotes non extenditur, si lex prohibet, ibid. n. 15.
 Filij naturalibus debentur alimenta per patrem, ibid. n. 31.
 Filij non debet auferri facultas accusandi, & faciendi pacem pro necesse sui patris, c. 153. n. 12.

FI.

FINIS legis debet referri ad principium, conf. 119. n. 99.
 Finis, & intentio hominis attenditur, in omni re, c. 142. n. 27.
 Finis magis attenditur, quam modus ducens ad finem, c. 151. n. 25.
 Finis naturam sapiunt omnia tendentia ad finem, ibid. n. 32. & conf. 184. n. 95.
 FISCVS est haeres penitus extraneus, conf. 135. n. 134.
 Fiscus multoties suscedit in bis, quae sunt iuris sanguinis, durante uita delinquentis, ibid. n. 135.
 Fiscus non habet ius ante sententiam per solam inchoationem iudicij, siue accusationem, c. 155. n. 47.
 Fiscus, aut creditores posteriores non possunt praetendere iatis fieri, nisi de eo, quod supererit, satis factis filijs de dotibus maternis, c. 174. n. 75.
 Fiscus semper praesumitur soluendo, c. 187. n. 37.
 Fiscus causa sub bono Principe sapere uincitur, si mala sit, c. 155. n. 2.
 Fiscus causa habuere proprios Iudices, c. 200. n. 52.
 Fisco non applicantur bona ex omni delicto, conf. 155. n. 45.
 FLACCILLAE coniugis Theodosij statum deiectionem fuisse causam animaduersionis in Thessalonicam, quis tenuerit, c. 142. n. 15.
 FLORENORVM valor in Regnis Castellae quis fuerit, c. 178. n. 19.
 FLVMINIS impetus prauideri non ualet, c. 179. n. 106.
 FOEDVM est, inter iura publica priuatis odij licentiam dare, c. 161. n. 13.
 FOEMINA si foeminas exclusit, illud attendi debet, c. 113. n. 115.
 Foemina in multis articulis est deterior conditionis, quam masculus, c. 139. n. 1. & n. 19.
 Foemina potest habere ius patronatus, uel praesentandi, ibid. n. 8. & n. 12.
 Foemina uox postponitur, nisi fuerit expressè praelata, ibid. n. 14.
 Foemina exclusa, censetur exclusi masculi descendentes ab ea, c. 113. n. 27.
 Foemina proximiori exclusa, censetur remotior exclusa, ibid. n. 39.
 Foemina ut debiliores, ita timidiores sunt, conf. 148. n. 46.
 Foeminae plures regnarunt in Hispania diuersis temporibus, c. 198. n. 6.
 Foeminarum conditio in multis casibus est deterior, quam masculorum, c. 113. n. 16.
 FORIVDICATVS pro mortuo habetur, c. 116. n. 60.
 Foriu dicatus potest impune occidi, ibid. n. 61.
 FORMA est, quae dat esse rei, & ab ea non est recedendum, c. 120. n. 32. & 33. & c. 187. n. 66.
 Forma si non seruatur, actus corrumpitur, & est nullus, ibid. n. 34. & 35.
 Forma institutionis Capellaniae seruanda, c. 135. n. 70.
 Forma instructionis debet seruari, nec ab illa licet recedere, c. 177. n. 42.
 Forma indueta fauore alicuius, ad uicquem est obseruanda, ibid. n. 58.

Tomio 2.

Forma continet solemnitate, ibid. n. 60.
 Forma data a testatore in citandis agnatis ante alienationem seruanda est, c. 187. n. 62.
 Forma est ante omnia adimplenda, & seruanda, ibidem n. 67. Et ab ea recedi nullo modo potest, ibid. n. 68.
 Forma praefixa cum clausula annullatiua debet praecise seruari, ibid. n. 69.
 Forma adimpleri nequit ex post facto, aut post interuallum temporis, ibid. n. 70.
 Forma omnis debet esse contemporanea actui, ibid. n. 71.
 Forma non debet stare in suspensio, ibid. n. 72.
 Forma omnis in dubio censetur substantialis, ibidem n. 73.
 Forma ubi non seruatur, non praesumitur utilitas sed damnosum, ibid. n. 76.
 Forma attenditur magis, quam ratio, ibid. n. 77.
 Forma ubi non fuit seruata, non sufficit causa etiam iustissima, ibid. n. 78.
 Forma omisso reddit actum ipso iure nullum, c. 112. n. 58.
 Formae defectus in radice, & origine, est etiam in quolibet deriuato, c. 113. n. 25.
 Forma praefixio non potest a partibus remitti, c. 177. n. 45.
 Forma omisso etiam in minima parte uitiata actum ipso iure etiam in fauorabilibus, c. 187. n. 74. & 75.
 Forma nihil potest detrahi, c. 128. n. 92.
 Formam importat solemnitas, cum qua lex aliquid fieri decreuit, c. 173. n. 38.
 Forma mutata, mutatur substantia, c. 167. n. 55.
 Forma praetermissa, actus, & contractus uisitantur, ibid. n. 39.
 Forma non seruata actus est nullus ipso iure, etiam si sit prius, & fauorabilis, c. 177. n. 12. & n. 13.
 FORTALITIA, & Baronia posita in confinibus alterius Regni, difficilius alienari permittuntur, c. 185. n. 26.
 Fortalitia, & Castra posita in confinibus sunt necessaria ad defensionem Regis, ibid. n. 27.
 FORTVITIS casibus non potest resisti, c. 179. n. 104.
 FORTVNÆ casus nullum humanae sortis iudicium potest praesentire, c. 179. n. 95.
 Fortune casus reddit licitum, quod aliis non esset, c. 184. n. 36.
 Fortunam magnam, magnus debet animus, c. 164. n. 14.
 Fortunae alienas appetens debet extirpari, c. 183. numer. 25.
 FORVS domicilij potestior est, quam originis, c. 157. n. 80.
 Fori Ecclesiastici cognitio est, si agatur contra bona relicta pro Capellanis, & pijs operibus, conf. 138. n. 35.
 FRANCORVM Reges inunguntur, & consecrantur in Templo D. Dionysij, c. 198. n. 46.
 PRATER nominatur aliquando, & fraterna obari-tate diligitur, qui non est frater, c. 105. n. 59.
 Frater quando non repetat expensas factas in re communi, c. 118. n. 9.
 Frater patruelis est improprie frater, c. 129. n. 58.
 Frater non potest pro fratre testificari, c. 135. n. 140.

000 3

Fra.

Fratres duo si habent territorium, non potest unus in alio alio facere fortalium, c. 118. n. 7.
Fratres si fuere socij, & omnia conferbant, omnia debent diuidi, c. 129. n. 13.
Fratres Prædicatores, & alij Mendicantes qualiter habere possint bona in communi, c. 135. n. 16.
Fratres Prædicatores Ordinis D. Domini qualiter sint capaces successorum ex Constit. Clementis IV. ibid. n. 56.
Fratres Prædicatores, quod succedant, valida est consuetudo, ibid. n. 58.
Fratrum appellatione veniunt proprie utrinque cõmunet, c. 129. n. 54.
Fraternitas in iure accipitur pro æqualitate Fratrum, ibid. n. 3.
FRAUS non presumitur, ubi gladius hominis, & Dei est supra ceratice morturi, c. 102. n. 104.
Fraus admitti non debet, c. 116. n. 20.
Fraus nemini debet esse adiumento, c. 128. n. 97.
Fraus colligitur ex consilio, & euentu, c. 171. n. 45. & conf. 181. n. 32.
Fraus colligitur si erant alia bona, vel fructus extra bona fidei commissi, ex quibus satisfieri posset debitum, & fuere alienata fidei commissi bona, c. 187. n. 39.
Fraus abesse debet ab omni actu Principis, vel eius Vicegerentis, ibid. n. 109.
Fraus materia, & occasio non est danda debitoribus, c. 116. n. 22.
Fraudis interpretatio sumenda est ex animo, & consilio, c. 162. n. 12.
Fraudem facit debitor, qui sciens creditores habere, bona sua alienat, c. 116. n. 1.
Fraudem nõ censetur facere resignas in fauorem amici, aut consanguinei, c. 128. n. 67. & 68.
Fraudem alicui non facit, qui suo iure utitur, c. 156. n. 43.
Fraudem, aut turpitudinem propriam allegans non debet audiri, c. 169. n. 90.
Fraudes, & simulationes, quæ solent secreto fieri, sunt difficilis probationis, c. 173. n. 17.
Fraudibus est obuiandum, c. 116. n. 21.
**FRIDERICVS III. Maximilianum Primum eius filium fecit inungi, se viuente, Regem Romanorum, c. 199. n. 72.
Friderico II. filio Imperatoris Henrici VI. in cuius Principes Imperij, viuo patre, fidelitatem iurarunt, ibid. n. 68.
Friderico II. viuente, Henricus eius filius puer decennis fuit electus Rex Romanorum, ibidem n. 69.
FRUCTVS vnus tantum est totius anni vnus, c. 193. n. 13.
Fructus spectant, ad quem pertinet rei dominium ex venditione iudiciali, c. 116. n. 32.
Fructus in donatione futurorum non veniunt, vsu fructu reseruato, c. 117. n. 7.
Fructus peruenti ex bonis donatis veniunt reseruat, vsu fructu reseruato, ibid. n. 8.
Fructus percepti viuente vsu fructuario pertinent ad eius heredem, ibid. n. 9.
*Fructus ampli beneficij considerantur in expressione valoris, c. 128. n. 133.***

Fructus dicuntur qui supersunt, deductis expensis, ibid. n. 134.
Fructus legitima etiam bona fide consumpti ab alio, debentur filio, c. 129. n. 38.
Fructus sunt accessorij proprietati, ibid. n. 40.
Fructus veniunt in iudicio petitionis hereditatis, ibid. n. 41. & conf. 138. n. 28.
Fructus ex animalibus quales sint, d. c. 128. n. 43.
Fructus ex animalibus pertinent ad heredes, ibidem n. 44.
Fructus hereditatis petuntur eadem actione, c. 138. n. 29.
Fructus pertinent ad emptorem, c. 156. n. 25.
Fructus sui natura sequuntur dominium, ibid. n. 26. & conf. 196. n. 14. & 15.
Fructus sunt accessorij dominio tanquam principali, d. c. 156. n. 27. & d. c. 196. n. 13.
Fructus rei nos. r. e. aut nobis debita sunt nostri, prout ipsa res, d. c. 156. n. 29.
Fructus acquiruntur à bona fidei possessore, maxime cum titulo, ibid. n. 32.
Fructus præscribuntur triennio à possessore bona fidei, ibid. n. 34.
Fructus ut querantur, sufficit abesse malam fidem, ibid. n. 36.
Fructus iuris auctoritate percepti non restituantur, ibid. n. 37.
Fructus non dicuntur, nisi qui supersunt, deductis oneribus, ibid. n. 58.
Fructus non percipiuntur dictum, sed in mense aridorum, & in tempore vindemia liquidorum, c. 193. n. 14.
Fructus si sint percepti, pensiones quoque intelliguntur percepta, & si dies soluendi nondum venerit, ibid. n. 21.
Fructus si sint recollecti, super quibus pensio debetur tempus videtur adiectum solutioni, & non obligationi, ibid. n. 22.
Fructus ed ipso, quod sunt recollecti, pariunt actionem pensionario transmissibilem ad heredes, ibid. n. 24. Rotæ obseruantia in hac materia est attendenda, ibid. n. 25.
Fructus sunt accessorij fundo, c. 196. n. 12.
Fructus sequuntur possessorem rei, ibid. n. 16.
Fructus veniunt merito iure à tempore litis contestata, ibid. n. 19.
Fructus à die litis contestata veniunt, siue extant, vel non, & possessor sit factus locupletior, aut non, ibid. n. 20.
Fructus sunt restituendi non solum à possessore male fidei, sed ab illius successore, ibid. n. 21. & 22.
Fructus natiui pro collectis habentur, ibid. n. 38.
Fructus Capellanie ultimi anni qualiter debeant diuidi inter nouum Capellanum, & heredes prædecessoris, ibid. n. 51.
Fructus non exacti per beneficiatum defunctum, & qui obuenerunt post illius obitum possunt spectare ad Ecclesiam, aut Conclericos, ibid. n. 53.
Fructus litigiosi, & non exacti beneficiorij iurispatronatus regij in Regno Neapolis pertinent ad successorem in beneficio, & non ad Cameram Apostolicam, ibid. n. 61.
Fructuum valor attenditur prout regulariter valeret in

in loco beneficij, conf. 127. num. 25. & num. 49.
FRUCTUUM integra collectio, ut eius respectu fiat pensionis solutio, intelligitur facta die 23. Septembris cuiuslibet anni, c. 193. n. 18.
Fructus hereditatis restituit bona fidei possessor, quatenus ex illis factus est locupletior, conf. 138. n. 30.
Fructus percipiens vigore tituli inualidi, debet eos restituere, c. 196. n. 23. & 24.
Fructus separatos à fundo, licet non reconditos, ad heredes beneficiati pertinere, & spectare, qui tenuerint, ibid. n. 37.
Fructus beneficiorum non esse in commercio nostro, neque ad heredes trãsire, qui tenuerint, ibid. n. 40.
FRVSTRA precibus imporat, quod diuine communi conceditur, c. 128. n. 15.
Frusta quæ petit, quod habet, c. 179. n. 71.
FVGA sonat in delictam magis, quam vagatio, c. 157. n. 24.
Fuga constat ex absentatione à domicilio, & probatur coniecturis, ibid. n. 26.
Fuga periculum ubi est, debet celeriter occurrere, ibid. n. 22.
Fugitiuus potest insequi, & capi etiam extra Præuinciam, ibid. n. 21.
Fugitiuus, & vagabundus non possunt se tueri prætextu, quod Romani proficiscebantur, ibid. n. 47.
D. FVLVIVS Constantius Marchio Corleti Reges Neapol. laudatur, c. 101. n. 65.
FVNDAMENTVM sue intentionis quisque probare debet, c. 167. n. 15. & conf. 187. n. 64.
Fundamento sublato, corrumpit adificium, & intentio, c. 105. n. 105. c. 123. n. 42. c. 156. nu. 22. & conf. 161. n. 3.
Fundans se in iure tertij, & non suo, non auditur, d. c. 105. n. 103.
Fundans se in inuestitura alterius, debet de iure illius docere, ibid. n. 104.
Fundans se in aliqua qualitate, debet probare, eam adesse, c. 128. n. 95.
Fundans se in aliqua Regia scheda, docere debet, veram fuisse narrationem, propter quam fuit obtemperata, c. 160. n. 26.
FVNDATOR Capellanie potest præferre formam respectu Patronorum, & Capellani seruandam, c. 103. n. 1.
Fundator potest vocare consanguineos ad Capellaniam, ibid. n. 2. & n. 13.
Fundator Capellaniarum potest vocare suos consanguineos Clericos, c. 105. n. 1.
Fundator potest apponere conditiones canonibus non contrarias, c. 130. n. 24.
Fundator Capellanie potest apponere conditiones, & pacta, c. 135. n. 71.
Fundator requirens cantare Missam in certo altari, videtur requirere residentiam personalem, ibidem n. 78.
Fundator censetur se conformare cum iuris dispositione, ibid. n. 97.
Fundatores Capellaniarum possunt in fundatione apponere pacta licita, & honesta, consil. 120. num. 1. Et quid contra ius commune, ibidem num. 2.

Fundatorum mens interpretatur ex eorum vsu, ibid. n. 23.
FVNICVLVS duplex difficiliter rumpitur, c. 159. n. 24.
Funiculus triplex difficile rumpitur, c. 119. n. 89.
FVRCARVM mors omni tempore fuit ignominiosa, c. 102. n. 129.
Furcarum poena multo grauior quam decapitationis, ibid. n. 131.
Furcis potest quis suspendi pro vno furto magno, aut tribus paruis, ibid. n. 128.
FVRTVM qualificatum furcarum poenam meretur, c. 102. n. 127.
FVTVRA etiam non solum presentia debet prospicere rectè consulere volens, c. 162. n. 55.

G

GABELLARVM solutio minuit valorem fructuum, & reddituum, c. 156. n. 66.
GALLIARVM legibus, & consuetudinibus prohibetur nouitas in decimis, c. 146. n. 53.
GANDAVENSIVM soliditas, & malitia taxatur, quia Magistratus sunt apud plebeios, c. 166. n. 40.
GARSIAS Infans filius Regis Alphonsi Magni aduersus patrem rebellauit, c. 199. n. 36.
GEMINATA prohibitio alienationis est magis efficax, c. 109. n. 42.
Geminata, & duplicata sunt potentiora simplicibus, c. 187. n. 47.
Geminatio verborum magis entiam voluntatem ostendit, ibid. n. 49.
Geminatio vis est magna, c. 102. n. 102.
GENERALITAS operatur idem, quod singularis expressio, c. 187. n. 6.
Generalia verba operantur, ut proferens de omnibus sensisse videatur, ibid. n. 7.
Generaliter loquens, memnisse creditur omnis rei comprehensa sub genere, ibid. n. 8.
GERMANORVM Legati quibus titulis alijs Legatis præferri curarunt tempore Neronis Imperatoris, c. 201. n. 25.
GLOS. verbo parcendum, in l. famosi, ff. ad l. l. l. Maies. declaratur, c. 164. n. 43.
GOTHI symbolum Regis apem habuere, quia moderator populorum cum iustitia aculeo, clementie mel debet habere, c. 164. n. 87.
Gothorum lege filij cuiuscunque ætatis, & masculis deficientibus, filia Regum succedebant in Hispaniarum Regnis, c. 198. n. 3.
GRADVM non est dare inter Episcopum, & eius Vicarium generalem, c. 101. n. 90.
GRATIA Principis solo verbo fit, & sortitur effectum, c. 104. n. 7.
Gratia Principis regulariter probatur scriptura, ibid. n. 9.
Gratia habet tacitam conditionem, si literæ expeditur, ibid. n. 11.
Gratia censetur informis ante literarum expeditionem, ibid. n. 12.
Gratia stat in lingua Principis, testimonium in scriptura, & commodum in executione, ibid. n. 13.
Gratia annullatur per fulli expressionem, c. 128. n. 120.
 Grati-

Gratia cessat, causa illius cessante, c. 137. n. 11.
 Gratia Principis facta in remunerationem seruitio-
 rum favorabilis censetur, c. 155. n. 4.
 Gratia vitatur per quamlibet subreptionem, aut
 falsi expressionem, c. 160. n. 25.
 Gratia probatio, forma, & perfectio inducitur, lito-
 ris expeditis, c. 104. n. 10.
GRATIFICATIONI locus non est, nisi data pari-
 tate terminorum, & iurium presentatorum, conf.
 139. n. 24.
GRATIS que sunt, non debent ad necessitatem re-
 duci, c. 192. n. 27.
GRATITUDO est res honestissima, & ab omni-
 bus commendatur, c. 124. n. 10.
 Gratiudinis leges actionem concedunt in eos, qui be-
 nemeritis gratiam non referunt, c. 161. n. 44.
GRAVAMEN restringitur ad meliorationem, c.
 133. n. 38.
 Gravamen ferendi nomen, & arma honeste familiae
 est iustum, ibid. n. 65.
 Gravamen indicantis, ut videri possit, conceditur re-
 missio, c. 195. n. 42.
 Gravamine sublato, quod erat causa commodi com-
 modum cessat, c. 137. n. 23.
 Gravamina, & conditiones potest quis opponere in
 traditione rei suae, c. 109. n. 40.
 Gravari non debet vnus ex facto alterius, c. 167.
 n. 23.
 Gravans magis dilectos, censetur magis gravare vo-
 luisse minus dilectos, c. 185. n. 12.
 Gravatus de restituendo fideicommissio post mortem,
 bene potest ante mortem cogi cavere, ut eueniente
 casu restituat, c. 106. n. 11.
 Gravato decedente cum filijs, vel filio, substitutio ces-
 sat, ibid. n. 28.
GREGES solent ire vnica cum possessionibus pascuo-
 rum Hybernorum, c. 189. n. 48.
GVLIELMVS annorum 12. successit in Ducatu
 Mantuae, & Marchionatu Montisferrati, c. 198.
 n. 63.

H

HABERE dicitur qui fecit quominus habeat, c.
 111. n. 19.
HABILITATVS respectu vnus impediendi, nō
 censetur respectu alterius, c. 159. n. 30.
HADRIANVS Papa IV. gratum habuit scire, qua
 suo tempore emendationem requirebant, c. 163.
 n. 173.
HÆREDITAS, & legitima recipiunt iuramentum
 accessione fructuum, c. 129. n. 39.
 Hereditas post aditionem dicitur patrimoniam he-
 redis, c. 133. n. 41.
 Hereditas aliquando dicitur sine bonis, ibid. n. 49.
 Hereditas ut acquiratur, requiritur aditio, c. 138.
 n. 10.
 Hereditas efficitur caduca, decedente herede ante
 aditionem, ibid. n. 11.
 Hereditas etiam pure delata, nisi adeatur, non trans-
 mittitur, ibid. n. 12.
 Hereditas ut transmittatur, fratre herede institu-
 to, adhuc requiritur aditio, ibid. n. 13.
 Hereditas magis debetur descendenti, quam trās-

versalibus, ibidem num. 15.
 Hereditas clausis tabulis iure antiquo non poterat
 adiri, secus de iure nouo, ibid. n. 25. & 26.
 Hereditatis appellatione non semper venit vniver-
 sa hereditas, c. 133. n. 48.
 Hereditatis causa ventulari debet vbi sunt bona, &
 cohæredes, c. 171. n. 1.
 Hereditaria portio competit cuiusque heredi, conf.
 129. n. 85.
 Hereditaria iura transeunt in Ecclesiam ipso facto,
 c. 151. n. 62.
HÆRES debet cauere fideicommissario, eueniente
 casu fideicommissi, c. 106. n. 5.
 Heres, cui datus est substitutus debet facere inuen-
 tarium honorum, ibid. n. 9.
 Heres, & cessionarius testatoris debent stare illius
 liberationi, c. 124. n. 5.
 Heres tenetur adimplere factū defuncti, ibid. n. 46.
 Heres reputatur eadem persona cum defuncto, conf.
 133. n. 53.
 Heres repetit expensas à fideicommissario, ibid. n. 86.
 Heres deducit legata, que soluit legatarijs, ibidem
 n. 90.
 Heres si male administravit res hereditarias, ipsius
 damno est, ibid. n. 99.
 Heres negotiari non tenetur ad commodum fideicō-
 missarij, ibid. n. 100.
 Heres adeundo quasi contrahit cum creditoribus hæ-
 reditarijs, c. 134. n. 5.
 Heres debet soluere debita defuncti, ibid. n. 6.
 Heres ingreditur in locum defuncti, ibid. n. 7.
 Heres debitoris, debitor est, & compelli potest, ut ille
 poterat, ibid. n. 8.
 Heres non debet esse melioris conditionis, quam de-
 functus si viueret, ibid. n. 9.
 Heres non potest contravenire factō defuncti, ibidem
 n. 29. & conf. 140. n. 11.
 Heres non dicitur proprie ante aditionem, conf. 138.
 n. 17.
 Heres iustus est gravari à testatore ad legatorū on-
 ra, ibid. n. 33.
 Heres representat personam defuncti, ibid. n. 12.
 Heres petens ante tempus, & contra voluntatē te-
 statoris repellitur, ibid. n. 25.
 Heres tenetur accusare pro necesse defuncti, conf. 153.
 n. 10.
 Heres honorum potest facere remissionem necis de-
 functi, ibid. n. 11.
 Heres heredis reputatur testatoris heres, conf. 177.
 n. 80.
 Heres absens conueniri debet, vbi defunctus debuit,
 c. 200. n. 27.
 Heredis nomen in primo herede verificatur, c. 133.
 n. 52.
 Heredis ex persona non mutatur obligationis sub-
 stantia, c. 134. n. 10.
 Heredis actiones contra defunctum non confundun-
 tur, inuentario factō, ibid. n. 27.
 Heredes ab intestato censentur vocati, non aduente
 herede scripto, c. 138. n. 27.
 Heredes citatos ad defendendum memoriam inquisi-
 ti de hæresi, post mortē non appellare, c. 195. n. 22.
HÆRESIS crimen est læsa Mæstatis diuina, gra-
 uis-

uiusque quam humane, conf. 195. num. 17.
HENRICVS I. filius Alphonfi IX. successit in Re-
 gno in etate annorum vndecim, c. 198. n. 69.
Henricus III. filius Ioannis I. annorum vndecim
 successit in Regno, ibid. n. 72.
Henricus IV. mortuo patre Henrico III. cum remā-
 sisset minor annorum decem fuit coronatus Rex,
 & Imperator Germania, ibid. n. 56.
Henricus IV. viuo patre Henrico III. fuit creatus
 Rex, c. 199. n. 66.
Henricus V. folio Imperiale deturpauit Henricum
 IV. eius patrem, ibid. n. 32.
Henricus filius Eriderici Primi Imperatoris, viuo
 patre fuit designatus Rex Romanorū, ibid. n. 67.
HERACLIVS Imperator Phocam occidit, libidine
 imperandi, c. 199. n. 23.
HERCVLES viuenti Tufchum eius filium reliquit
 Ianigenis Regem, & in Celtiberos fuit reuersus,
 ibid. n. 52.
HIERON paruulus successit Hieroni auro in Regno
 Siracusarum Sicilia, c. 198. n. 30.
HIERONYMVS Caimo Regens laudatur, c. 190.
 n. 48.
Hieronimus Coneftagius notatur, & qualiter sit in-
 telligendus, c. 201. n. 10.
HIEROSOLY MORVM inter alia damna, que
 euenerunt postquam capta fuere à Pompeio, illud
 fuit, quod honores, qui antea deferebantur nobili-
 bus ex Pontificum genere, fuerunt delati postea
 plebeis, c. 166. n. 32.
Hierusalem Regnum pertinet ad Reges Sicilia, &
 Neapolis, similiterque insula adiacentes dictis Re-
 gnis, c. 201. n. 2.
HISPANIARVM legibus prohibetur, nouitatem
 induci in exactione decimarum, c. 146. n. 52.
Hispaniarum Reges Catholici fuere clementissimi,
 & præ cæteris Dominus noster Rex Philipp. III.
 c. 164. n. 60.
HISTORICIS debet fides adhiberi, c. 201. n. 22.
HOMAGIVM factum more nobilium an opere-
 tur idem, quod iuramentum, c. 168. n. 15.
HOMICIDA fit irregularis, c. 128. n. 2.
 Homicida etiam casualis fit irregularis, si dabat ope-
 ram rei illicitæ, ibid. n. 3.
 Homicida non est priuatus ipso iure beneficio, sed ve-
 nit priuandus per sententiam, ibid. n. 12.
 Homicida nō perdit ipso iure Canoniatu, ibid. n. 33.
 Homicida etiam voluntarius non amittit beneficium
 ipso iure, ibid. n. 36.
 Homicida proditorius quis dicatur, ibid. n. 53.
 Homicida etiam lata sententia, appellatione pendē-
 te potest beneficium resignare, ibid. n. 62.
 Homicida ex industria adhuc potest beneficium resi-
 gnare ante sententiam, ibid. n. 64.
 Homicidam priuatum esse beneficio, qui teneant, ibid.
 n. 4.
 Homicidium presumitur casuale, & non data opera
 commissum, ibid. n. 37.
 Homicidium presumitur factum ad defensionem, ib.
 n. 56.
 Homicidium esse grauissimum delictum, probatur
 multis auctoritatibus, ibid. n. 1.
HOMO diuersus censetur, qui transit de seruitute

in libertatem, conf. 167. num. 56.
 Homo vnus dicitur maior altero ratione qualitatis,
 nobilitatis, diuitiarum, potentie, honoris, aut vir-
 tutis, c. 176. n. 5.
 Hominis vita ex antea factis spectanda est, c. 163.
 n. 110.
 Homines particulares. Vide ver. Particulares homi-
 nes.
 Hominihus virtutis succus ex radice diffunditur, se-
 cut in stirpibus, c. 166. n. 47.
HONESTAS præcipue requiritur in lege, c. 101.
 n. 79.
 Honestus modus seruari debet, non immoderata lu-
 curia cuiusque, c. 127. n. 34.
HONOR æqualis an debeatur Vicario, aut Officia-
 li, prout Principali, c. 101. n. 7.
 Honor est maximum honorum externorum, c. 102.
 n. 60.
 Honor etiam in genere mortis cuiusque utilitati
 præponitur, ibid. n. 133.
 Honor est res maior honorum externorū, ibid. n. 134.
 Honor est scemina, virum castum habere, & qua cō-
 moda ex eo sequantur ipsi, & filijs, ac familie, c.
 144. n. 14.
 Honor multo maior debetur Episcopo, quam eius Vi-
 cario, c. 194. n. 22.
 Honor, qui debetur Domino, non debetur eius Offi-
 ciali, aut Ministro, ibid. n. 23.
 Honor sanguinis attenditur in præstandis alimentis,
 c. 197. n. 16.
 Honoris, aut fama detrimētum equiparatur morti,
 c. 128. n. 59.
 Honoris, & vitæ causa parificantur, c. 142. n. 35.
 Honoris causa mitissimè est tractanda, c. 165. n. 3.
 Honoris, & vitæ causæ equiparantur, ibid. n. 4.
 Honorem suam redimere curanti parcitur, c. 102.
 n. 136.
 Honorem, & famam suam negligens crudelis est, c.
 128. n. 38.
 Honores, & Magistratus magis dari debent nobili-
 bus, quam plebeis, & quare, c. 166. n. 15.
 Honorem maiorem habentes, debent maiori auctori-
 tate frui, c. 201. n. 48.
 Honoris, & priuilegia dignitatum debent obseruari
 dignitatem habenti, tam in Consistorio Principis,
 quam extra, ibid. n. 2.
 Honorum thesauri resident in Principe, ibid. n. 84.
HONORIVS, & Arcadius vt conseruarent Impē-
 rium vi occupatum, edidit l. quisquis, C. ad leg.
 Iul. Mæst. c. 164. n. 30.
HOSPITATVS aliquem pluries non cogitur in fu-
 turum hospitari, c. 149. n. 32.
HVMANÆ nature conditio est, ut nolit audire a-
 lud, quam facere decreuit, c. 162. n. 65.
HVMANITAS, & equitas opponitur feruitati,
 velut theriaca contra venenum, c. 164. n. 77.
HVMILIS quod non debeat quis esse in sua sapien-
 tia, qualiter intelligatur, c. 162. n. 58.
 Humilitatis primus gradus est deferre maiori, c. 101.
 n. 76.
HYPOTHECA specialis cum pacto non alienan-
 di, efficit nullam alienationem, c. 116. n. 7.
 Hypotheca competit pro legatis, c. 133. n. 91.

Hypotheca tant a vis est, quod licet aliquis ex inordinato processu fuerit missus in possessionem alicuius rei, potest illam retinere, donec sibi debitum integraliter solvatur, c. 189. n. 66.
Hypotheca ubi adest, cessat discussio, c. 197. n. 46.
Hypotheca vis est, ut missus in possessionem rei etiam ex inordinato processu, conservetur in ea, donec illi satisfiat, c. 116. n. 24.
Hypothecaria obligatio pro alimentis praestatis trañsit in omnes heredes, c. 197. n. 45.

I

IACOBVS Primus filius Petri Secundi successit in Regno Aragonum in atate annorum sex, & mensum quatuor, c. 198. n. 66.
IACTARE suum nemo presumitur, c. 135. n. 105. & conf. 189. n. 4.
Iacturam propriam pati debet, qui alij nocere curavit, c. 169. n. 132.
ID, de quo erat maior ratio si non inest, non inerat id, de quo minor, c. 128. n. 51. c. 146. n. 14. c. 154. nu. 17. c. 158. n. 29. c. 161. n. 35. c. 174. n. 26. & conf. 180. n. 18. Neque e contra, c. 101. n. 86. & conf. 140. n. 10.
IDEM dicitur numero, & specie, quod reparatur, recreatur, & restituitur in pristinam formam, & substantiam, c. 160. n. 73.
IDENTITAS licentiae reuelandi confessionem quomodo probetur, c. 102. n. 85.
Identitas sbedulae comparatione literarum probatur, ibid. n. 86.
Identitas personarum non probatur ex nomine, & cognomine, nisi etiam probetur esse eisdem, qui descripti sunt in instrumento, c. 110. n. 13.
Identitas nominis non infert necessariò identitatem corporis, quando per alias circumlocutiones potest apparere, quod idem corpus non sit, ibid. n. 15.
Identitas rei, vel personae debet probari ab eo, qui se fundat in ea, ibid. n. 16.
Identitatem personae non probans, succumbet, ibidem n. 17.
IDONEVS ad beneficium dicitur qui potest, & vult deseruire, c. 135. n. 92.
Idoneus dicitur qui non habet beneficium impediens alterius seruitium, ibid. n. 96.
IGNOBILES si dominantur, contendunt opprimere nobiliores, ut uterque status aequalis fiat, conf. 166. n. 50.
IGNORANTIA praesumitur, ubi scientia nõ probatur, c. 116. n. 18. c. 119. n. 134. c. 128. n. 149. c. 157. n. 63. c. 174. n. 31. c. 186. nu. 33. & conf. 187. n. 123.
Ignorantia facti alieni praesumitur, d. c. 116. n. 19. c. 119. n. 135. & conf. 128. n. 150.
Ignorantia in proprio facto non est tolerabilis, nec verisimilis, c. 121. n. 136.
Ignorantia non probabilis non admittitur, sed reprehenditur, ibid. n. 137.
Ignorantia non probabilis habet vim scientiae, ibid. n. 138.
Ignorantia praesumitur in dubio, c. 178. n. 57.
Ignorantia excludit praescriptionem, ibid. n. 59.
Ignorantia causatur inuoluntariam, ibid. n. 58.

Ignorans dicitur in se impedire, ibid. n. 60.
IGNOSCENDI causa quaranda sunt non puniendi occasiones, c. 164. n. 84.
ILLATIO non fit de vna scriptura dissimili ad aliam, c. 163. n. 167.
Illatio non fit ex diuersis, & separatis, c. 194. n. 19.
ILDEPHONSVS filius Henrici Comitis Portugalliae fuit primus, qui se permisit acclamare Regem Portugalliae, c. 201. n. 10. Et illi bellum gerenti contra Mauros apparuit Christus Dominus: qua de causa mutauit arma gentilitia in quinque piagas, qua vulgariò dicuntur Quinas, ibidem n. 11.
IMMEMORIALIS. Vide verb. Consuetudo immemorialis.
Immemoralis praescriptio inducit praesumptionem iuris, & de iure, c. 146. n. 29.
Immemoralis obliuio habet vim, & effectus privilegij, c. 184. n. 10.
Immemoralis probata, probatur titulus, & bona fides, c. 146. n. 28.
Immemoriale tempus habetur pro titulo, ibid. n. 27.
IMMISCENS se in rebus ad eum non pertinentibus est in culpa, c. 121. n. 82.
Immunitas concessa etiam per viam contractus, ex causa postea superuenienti modificatur, & reducitur ad aequalitatem, c. 167. n. 82.
IMPEDIMENTVM duplex ubi adest, difficilius dispensatur, c. 159. n. 22.
Impedimentum, aut difficultas superueniens excusat eum, qui non fecit, quod erat factururus, aut nõ iuit, quo erat iturus, c. 184. n. 35.
Impedimentum non praestat, quod de iure non sortitur effectum, c. 112. n. 39.
Impedieta duo sunt efficaciora vnicò, c. 159. n. 23.
Impedimenta quot sunt, aut obstacula, tot esse debent dispensationes, ibid. n. 27.
Impedito agere non currit praescriptio, c. 109. n. 12.
IMPERANDI ratio non aliter constat, quam si vni reddatur, c. 163. n. 62.
IMPERATOR non potest facere sibi parem, aut Superiorem, c. 199. n. 16.
Imperatores habuere filios collegas, & consortes Imperij, ut Diocletianus Titum, & alij in alijs muneribus Reipublica, ibid. n. 58.
Imperatores plures fuerunt vno, & eodem tempore, ibid. n. 97.
Imperatores etiam declararunt, coram quibus iudicibus essent Clerici conueniendi, c. 200. n. 28.
IMPERIVM, & superioritas exercentur in inferioribus, c. 101. n. 47.
Imperium iustum non est, nec Ciuitas est appellanda, in qua populares summa Reipublica munera tractare praesumunt, c. 166. n. 59.
Imperium, quod sub vno stare potuissent, dum à pluribus sustinetur, ruit, c. 199. n. 8.
Imperium desertur electione, non successione, ibidem n. 42.
Imperia societatem non admittunt, ibid. n. 7.
Imperia, & Regna multi cessere, melioris, aut quietioris vitae causa, ibid. n. 84.
IMPETRATIO, & prouisio sine consensu patroni laici sunt nulla, c. 188. n. 29.

Im-

Impetrans non tenetur exprimere nisi illud, quo expresso impeditur impetratio, c. 128. n. 119.
Impetrans beneficium alicuius tanquam homicide, nõ impedit, quin possit illud resignare, ibid. n. 146.
Impetrans est sicut infirmus, aut vulneratus, qui debet Medico, aut Chirurgo omnes infirmitates, aut vulnera detegere, c. 159. n. 33.
Impetrans beneficium debet narrare aliud, quod habebat etiam tenuit, c. 188. n. 1.
Impetrans iudicem delegatum ratione contractus iuiti, aut delicti admitti debet de eo docere, c. 191. n. 6.
IMPORTVNITAS nimia equiparatur metui quoad actus inualiditatem, c. 173. n. 63.
IMPOTENS, ad restituendum dicitur qui non potest, aut male potest, c. 102. n. 126.
IMPROBVS est qui vult iterum consequi quod accepit, c. 183. n. 30.
IMPROPERANTVR multa, qua postea delentur, c. 191. n. 28.
IMPVBRES esse in tutela conueniens est, & quare, c. 198. n. 81.
IMPVGNARE quis non potest factum à se legitime, c. 175. n. 29.
Impugnancia proprietatem, multò magis, & possessionem, c. 133. n. 68.
IMPVTANDVM est ei, qui cum possit, legè aperiens non dicit in contractus, c. 141. n. 17.
IMQUALITAS est inimica legi, c. 129. n. 6.
Inaequalitas odiosior est inter fratres, quam inter extraneos, ibid. n. 7.
Inaequalitas reprobatur à iure, ibid. n. 8.
Inaequalitas nec inter filios primi, & secundi matrimonij esse debet, ibid. n. 10.
INCERTA cum possunt ad certam summam reduci, imputantur in congrua, c. 127. n. 44.
INCERTITVDO resultans ex duobus eiusdem nominis, efficit ut neutri deferatur tutela, c. 110. n. 21.
Incertitudo personae propter diuersos eiusdem nominis, & cognominis non obest, imò releuat in materia nobilitatis, & puritatis sanguinis, ne quis excludatur à rebus qualificationem requirentibus, ibid. n. 24.
INCESTVS qualiter, & quot testibus probetur, c. 131. n. 1.
Incestus committitur inter consanguineos, vel affines intra quartum gradum, ibid. n. 2.
Incestus, & concubinatus prohibentur, & puniuntur legibus Castella, ibid. n. 4.
Incestus crimen grauius est adulterio, ibid. n. 7.
Incestus crimen esse mixti fori, qui teneant, ibid. n. 8.
Incestuosi puniuntur iure Regio amissione medietatis honorum applicata fisco, & alijs poenis, ibid. n. 9.
Incestuosi sunt ipso iure excommunicati, ibid. n. 19.
INCIDENTIA sunt eiusdem naturae, sicut causa principalis, c. 194. n. 31.
INCIPIENDVM est à leuioribus, non à grauioribus, c. 184. n. 90.
Incipere ab executione non licet, c. 155. n. 65. & conf. 184. n. 115.
INCIVILE est, nisi tota lege perspecta de aliqua parte illius iudicare, c. 171. n. 69.

INCLUSIO vnus est exclusio alterius, c. 113. n. 6. c. 19. n. 101. c. 130. n. 59. c. 144. nu. 39. & conf. 180. n. 49.
Inclusio alicuius rei in fideicommissò excludit alias, c. 133. n. 3.
INCOLA, & Ciuis alicuius loci praesumitur in eò residentiam fecisse, nisi contrarium probetur, conf. 169. n. 102.
Incolatus, & domicilium attenditur, & non origo circa dietas, c. 157. n. 79.
INCOMPETENTIA iudicis reddit acta, & processum nullam, c. 112. n. 8.
Incompetentia sufficit, quod sit ratione personae, vel fori, ibid. n. 14.
Incompetentia ex quacunque causa reddit iudicium nullum, ibid. n. 15.
INCORPORALIVM quae possessio quaritur Principis privilegio, c. 151. n. 60.
INCREDIBILE, & non verisimile pro eodem sumuntur, c. 121. n. 119.
INDEBITE solutum repetitur, nisi ex causa iudicati, c. 123. n. 9.
INDEFINITA verba prohibitionis alienationis equipollent vniuersali, c. 109. n. 43.
INDI, & Barbari magistratus nobilibus deferant, c. 166. n. 10.
INDICIVM quodlibet debet esse per se probatum, c. 163. n. 16.
Indicia non debent esse leuia, sed vrgentia, & vehementia, ibid. n. 15.
Indicia ad torturam debent praecedere, & non sufficit, si subsequantur, ibid. n. 47.
Indicia ubi lex vult admitti solet exprimere, c. 191. n. 24.
Indiciorum copia est danda ad euacuandum ea, conf. 163. n. 17.
Indicijs non praecedentibus, non est aliquis cum tortura examinandus, etià testis, ibid. n. 13. & n. 24.
INDICTIO etiam si non appareat in instrumento, valet, c. 105. n. 23.
INDIGNATIO Conditoris nil debet à iniustitia deriuetur, maxime contra personas insignes, c. 164. n. 67.
INDIGNVS non perdit ipso iure beneficium, sed per sententiam, c. 128. n. 27.
Indignum est, quod quis impugnet, quod propria voce dixerat, c. 121. n. 103.
Indignum est, ut quod quisque sub voce dilucide protestatus est, id in eundem casum infirmare velle, c. 123. n. 33. & conf. 169. n. 93.
INDIRECTA via non debet admitti, quod non liceret directa, c. 171. n. 52.
INDISTINCTE loquens reprehendi meretur, conf. 121. n. 2.
INDIVISIBILIA debent esse penes vnum solum, c. 105. n. 96.
INDVCTVM pro augmento non operatur diminutionem, c. 117. n. 29. c. 133. n. 57. & conf. 160. n. 94.
Inducta ad vnum effectum non debent operari contrarium, c. 117. n. 28.
Inducta in praedium tantum dicuntur ea, quae Dominus in d. iuxit, ut ibi perpetuò essent, c. 187. n. 111.

IN-

INDULTVS super uno delicto non iuuat, si non fuit expressum aliud delictum antea commissum, c. 159. n. 38.
INDUSTRIA persona habere solet maximam estimationem, c. 154. n. 27.
 Industria persone videtur electa propter confidentiam de ipso habitam, c. 177. n. 34.
 Industria persona censetur electa in his, que consensit in faciendo, ibid. n. 35.
INFAMIA oritur ex crimine, c. 161. n. 77.
INFANS an possit adoptari, c. 119. n. 144.
 Infans esse setur esse in sibi utilibus, ibid. n. 146.
 Infans per se non habet affectionem tenendi, nec potest incipere possidere, ibid. n. 148.
 Infans non potest legitimari per rescriptum, secundum aliquos, ibid. n. 150.
 Infans dicitur usque ad septennium, ibid. n. 153.
 Infans ex successione paterna potest esse Rex, & coronari, c. 198. n. 55.
 Infantis legitimatio facta Principis auctoritate non indiget consensu infantis, secundum plures, c. 119. n. 145.
 Infantes, & Pupilli succedere possunt in Regnis, & Dominijs, c. 198. n. 77.
INFERIOR mutare non potest sententiam Superioris, c. 112. n. 65.
 Inferior non potest efficere id, per quod in Superioris ledatur, ibid. n. 66.
 Inferiores non possunt manus apponere in beneficijs reseruatis, c. 128. n. 83.
INGENVS, & Nobiles honores sibi arrogare, a quo iure censuit Aristoteles, c. 166. n. 3.
INGRATVS nemo presumitur, nisi probetur, conf. 117. n. 13.
INGREDI est, quando ab initio ingreditur, c. 145. n. 14.
INHIBITIO non canonicè emissa non operatur effectum, c. 125. n. 26.
 Inhibitio sine iure, siue iniusta facta, est in dubio timenda, ibid. n. 27.
INIMICITIA in teste efficit, ut nulla fides ei adhibeatur, c. 161. n. 57.
 Inimicitie causa affectata non repellit iudicem, conf. 172. n. 41.
 Inimicitie causa affectata non debent valere, ibid. n. 56.
 Inimicitiam habens aduersus aliquem, semper illi ma hatur mala, c. 161. n. 6.
 Inimicitia, atque animi malevolentia facile decipiuntur, ibid. n. 12.
 Inimicus declaratus an dicatur proditor, si percussit a reo, c. 128. n. 54.
 Inimicus testis repellitur, c. 134. n. 61.
 Inimicus sine mel, semper presumitur inimicus, c. 161. n. 10. & n. 53.
 Inimicus non admittitur testis etiam in crimine lese Maestatis diuina, vel humana, ibid. n. 58.
 Inimicus etiam contra forasitum, aut publicum latronem non admittitur testis, ibid. n. 59.
 Inimicus non admittitur etiam in causis difficilis probationis, ibid. n. 60.
 Inimicus nihil grauius dari potest facultate offendendi inimicum, ibid. n. 1.

INIQUVM est, & instar sacrilegij, ut que pro salute animarum aliquis reliquit, in alium usum transferantur, c. 130. n. 26.
INITIVM regulariter attenditur, c. 145. n. 9.
 Initium attenditur in delictis, maxime ad fauorem rei, ibid. n. 10. & n. 16.
INIVRIA non fit volenti, & consentienti, c. 127. n. 10.
 Iniuria non fit sine animo, & affectu, c. 142. n. 26.
 Iniuria atrox apud Oratores quibus de causis censetur, ibid. n. 47.
 Iniuria atrox apud Iurisconsultos qualiter aestimatur, ibid. n. 48. & 51.
 Iniuria in facie illata reputatur atrocior, ibid. n. 49.
 Iniuria corporalis est maior verbali regulariter, ibid. n. 50.
 Iniuria atrox dicitur quasi maior, & contumeliosior, ibid. n. 52.
 Iniuria atrox habetur, alapa percutere os alicuius, ibid. n. 56.
 Iniuria crescit ex persona inferentis, ibid. n. 68. & c. 176. n. 19. & 23.
 Iniuria grauior est, qua fit a viliori, ibid. n. 69.
 Iniuria facta Sacerdoti reputatur atrox, ibid. n. 71.
 Iniuria facta Magistratui grauior est, quam facta priuato, ibid. n. 74.
 Iniuria facta Sacerdoti est publica, ibid. n. 77.
 Iniuria facta Sacerdoti videtur facta Christo, & Ecclesie, ibid. n. 78.
 Iniuria si fit facta Sacerdoti, competit actio illi, & Ecclesie, ibid. n. 79.
 Iniuria facta Clerico, censetur facta Episcopo, quod pro illa agit, ibid. n. 82.
 Iniuria facta Sacerdoti opposita est Dulia venerationi, ibid. n. 85.
 Iniuria verbalis, honoris prefatione non tollitur, ibid. n. 130.
 Iniuria dicitur atrocior, qua coram pluribus fit, ibid. n. 131.
 Iniuria facta coram Praetore atrox fit, ibid. n. 133.
 Iniuria fit atrox ratione loci sacri, aut cui debebatur reuerentia, ibid. n. 139.
 Iniuria grauior, & atrocior est, qua fit in Ecclesia, ibid. n. 140. & conf. 176. n. 20.
 Iniuria dicitur grauis, aut leuis pro more Regionis, ibid. n. 171.
 Iniuria grauis poena grauitate debet cognosci, ibid. n. 177.
 Iniuria atrox grauissimam inimicitiam solet causare, ibid. n. 179.
 Iniuria facta vni consanguineo, censetur facta alijs, ibid. n. 181.
 Iniuria magna fit uxori, si vir pellicem habeat, conf. 144. n. 11. & n. 32.
 Iniuria adhuc dicitur verbalis, qua in scriptis est redacta, c. 164. n. 41.
 Iniuria facta ipsi Principi presenti atrocior reputatur, ibid. n. 51.
 Iniuria, qua fit filio, censetur facta patri, & ab utroque potest prosequi, c. 176. n. 2.
 Iniuria dicitur omne, quod non iure fit, ibidem n. 3.
 Iniuria fit atrocior ex animo facientis, ibid. n. 18.

In-

INIURIA, qua fit in maximo concursu grauior est, ibid. n. 22.
 Iniuria calore delinquens non excusatur a poena, c. 142. n. 153.
 Iniuria crimen quando fit in Ecclesia est mixti fori, & Iudex Ecclesiasticus potest punire, si proueniat, c. 176. n. 21.
 Iniuria dolor punitione lenitur, ibid. n. 47.
 Iniuria sibi illata non resistens, si potest, in culpa est, c. 142. n. 32.
 Iniuriam passus potest se tueri cum iniuria inferetis, ibid. n. 30.
 Iniuriam non vlcisci, verendum est secundum leges ciuiles, ibid. n. 31.
 Iniuriam qui patitur multum, ad aliam tribuit auidiam, ibid. n. 33.
 Iniuriam passi qualitates considerantur, ibid. n. 124.
 Iniuriam qui referre nititur malus est, ibid. n. 157.
 Iniuriam verbo illata si alapa, aut alijs propria auctoritate quis vindicauit, si mors sequatur, efficitur irregularis, ibid. n. 163.
 Iniuriam magnam facit vir uxori, committendo adulterium, c. 144. n. 30.
 Iniuriam pati, & non vlcisci, magni animi est, & Principis laeso nil gloriosius, quam parcere, c. 164. n. 11. & 12.
 Iniuriam nemini facit qui suo vititur iure, conf. 180. n. 12.
 Iniuriarum actio contra furiosum non datur, c. 142. n. 25.
 Iniuriarum memoria tenax est, & quod offendit nunquam obliuiscitur, & scribit in marmore laesus, ibid. n. 184.
 Iniuriarum occasio nasci non debet, unde iura nascuntur, c. 161. n. 85.
 Iniuriarum actione tenetur turbans alium in usu rei suae, c. 176. n. 40.
 Iniurijs vincere, & vinci in beneficijs, turpe est, c. 142. n. 151.
 Iniuriosum verbum, animo iniuriandi censetur prolatum, ibid. n. 41.
 Iniuriatus quando possit iniuriantem alapa percutere, ibid. n. 43.
 Iniuriatus non potest similem, aut maiorem iniuriam dicere, ibid. n. 173.
 Iniuriato Sacerdote censetur iniuria facta toti Ordini Clericali, ibid. n. 81.
INIUSTITIA in omni multum interest quid fiat ex animi perturbatione, an consulto, conf. 142. numer. 170.
 Iniustitia nihil est perniciosius, qua vim habeat ad offensam, c. 161. n. 11.
 Iniustum est, & iniustitia causa quicquid ex iniuria iudicis manat, c. 163. n. 18.
INNOCENTIAE, & veritatis tam magna vis est, ut semper debeant probationes admitti, quod ille appareant, c. 165. n. 1.
 Innocentis condemnationem ibi ab aequitate, & reuerentia animi magis alienum potest excogitari, c. 163. n. 141.
 Innocentem, & immerentem non premere, honestissimum est, ibid. n. 142.
 Innocentis absoluti, publicam utilitatem continet, Tomo 2.

conf. 164. numer. 57.
INNOVARI non dicitur, continuatione possessionis, c. 151. n. 72.
INQUISITIO non debet inchoari, nisi contra inquisitum precedat diffamatio, c. 161. n. 20.
 Inquisitio non debet formari ex solis scripturis in domo alicuius reperitis, ibid. n. 21.
 Inquisitio facta per Iudicem inimicum est nulla, ibid. n. 87.
 Inquiri prius debet de origine libellorum, quam suspitio formetur de magno viro super ipsis, & diffamatio qualis sit attendenda, vel reicienda, ibid. n. 30.
 Inquisitus in uisitatione, aut syndicato an possit donare, aut testari, non in fraudem, c. 155. n. 44.
 Inquisitus, & examinatus si aliquis sit principaliter quoad se, & uti testis quoad alios, debet illi dari copia inditorum, c. 163. n. 26.
INQUISITORES Apostolici quare debeant esse aetatis annorum quatuoraginta, cum in Episcopis sufficiant triginta, c. 195. n. 36.
INSIDIAE sunt occultiores, qua latent sub simulatione officij, c. 161. n. 86.
INSINUATIO requiritur in donationibus simplicibus, c. 117. n. 17.
INSPICI non debet, per quem actus expeditur, sed in quem effectus dirigitur, c. 156. n. 83. & conf. 199. n. 43.
INSTANTIA super re indiuidua est etiam indiuidua, c. 152. n. 22.
 Instantia unica, & unicum indicium requirit unicum sententiam, ibid. n. 24.
 Instantia causa appellationis diuersa est a prima, c. 157. n. 32.
INSTITVTIO deficit, si propter nominum pluralitatem non potest constare de corpore instituti, c. 110. n. 22.
 Institutio cessat, institutionis causa cessante, c. 119. n. 83.
 Institutio colligitur ex substitutione, sine qua non possit stare, c. 123. n. 46.
 Institutio heredis non sufficit, nisi sequatur aditio, c. 138. n. 16.
 Institutus quem heredem uti filium, qui non sit, non sit verisimile, c. 169. n. 66.
 Institutus quod non declarauit, non censetur voluisse, c. 172. n. 30.
 Institutori succeditur in fideicommissis perpetuis, & non ultimo possessori, c. 113. n. 78.
 Institutum ab antiquo modernis precibus non indigebat, c. 160. n. 47.
INSTRVCTIO S. Officij Hispanensis anni 1550. c. 4. intelligitur de blasphemia non hereticali, c. 142. n. 160.
 Instruatio facta Matriti anno 1561. cap. 51. super appellatione in causis fidei ponderatur, conf. 195. n. 50.
 Instruactionis forma debet seruari, nec ab illa licet recedere, c. 177. n. 42.
INSTRVMENTVM registratum probat, licet originale sit deperditum, c. 105. n. 19.
 Instrumentum deperditum potest iterum deduci, & exemplari a prothocollo, c. 112. n. 100.

PPP In-

Instrumentum guarentigium cum clausula, nō alienandi, & hypotheca exequitur contra tertium, c. 116. n. 9.
Instrumentum potest confici tempore pestis corā Notario non matriculato, non obstante statuto, conf. 124. n. 22.
Instrumentum ubi est, cessat disceptatio iudicialis, c. 129. n. 49.
Instrumentum probat etiam quae veniunt ex mente illius, ibid. n. 50.
Instrumentum licet producat in parte, & partibus favorabilibus, probat adhuc contra producentem, ibid. n. 53.
Instrumentum non liquidum, & si non possit exequi, liquidatio tamen potest deferri in iuramento creditoris, vel declarationis alterius, c. 136. num. 2. & 5.
Instrumentum stipulatum coram Tabellione Regio, & duobus testibus dicitur solenne, c. 141. n. 1.
Instrumentum habens clausulam guarentiam mandatur executioni in Regnis Castelle, ibid. n. 8.
Instrumentum publicum, & guarentigium efficit probationem probatam, ibid. n. 15.
Instrumentum publicum efficit praesumi vera omnia in eo contenta, ibid. n. 16.
Instrumentum guarentigium exequitur in alio loco, & coram alio iudice, c. 150. n. 17.
Instrumentum guarentigium exequitur a quocumque iudice competentis, ibid. n. 19.
Instrumentum publicum plene probat etiam quoad utilitatem servij, ibid. n. 31.
Instrumentum ab adversario productum in iudicio, non est opus illud reprodúcere, ibid. n. 33.
Instrumentum impugnatum civiliter de falso debet comprobari per producentem, aliàs fidem nō facit, c. 168. n. 1. & 2.
Instrumentum publicum dicitur probatio probata, & evidens, c. 169. n. 104.
Instrumentum simulatum non est verè instrumentum, c. 173. n. 46.
Instrumentum est stricti iuris, nec extenditur ad incognita, vel ad alias res, aut personas, conf. 174. n. 29.
Instrumenti productio habet vim confessionis, c. 150. n. 24.
Instrumenti fides est individua, nec potest valere pro parte, & pro parte non, ibid. n. 32.
Instrumenti productio quoad certum tantum sincera qualiter procedat, ibid. n. 34.
Instrumentum esse deperditum, probari potest etiam iuramento, c. 112. n. 101.
Instrumentum producens non potest postea contra illud allegare, c. 129. n. 52.
Instrumentum producens in iudicio censetur sateri vera contenta in eo, c. 129. n. 51. conf. 133. n. 74. & conf. 169. n. 81.
Instrumentum producens licet protestetur id facere, quatenus est sibi favorabile, adhuc prauiudicat sibi, d. c. 133. n. 75.
Instrumento non producto, iudex non potest iudicare, c. 178. n. 30.
Instrumenta in antiquis praevalent testibus, c. 105. n. 16.

Instrumenta inducunt probationem evidentissimā, c. 129. n. 48.
Instrumenta hereditaria debent custodiri penes masculum, & non penes feminam, c. 139. n. 6.
Instrumenta eo ipso, quod sunt producta in iudicio, fiunt communia, c. 150. n. 34.
Instrumenta excludunt probationem contrariā per famam, & auditum, c. 178. n. 12.
Instrumentis ex duobus fit liquida probatio, c. 105. n. 37.
Instrumentis productis in iudicio potest uti adversarius, c. 150. n. 33.
EX DECRETALIBUS.
INCELLECTVS Cap. intelleximus de adult. & supr. c. 142. n. 174.
Cap. dilecti 1. & cap. dilectus de appellat. conf. 194. n. 18.
Cap. querelam de elect. c. 188. n. 15.
Cap. peruenit de sent. excom. c. 142. n. 146.
Cap. nos quidem de testam. c. 130. n. 56.
Cap. ult. de arbitr. lib. 6. c. 177. n. 31.
Cap. 1. de homicid. in 6. c. 128. n. 17.
Cap. felices, §. praemissis de poenis, lib. 6. c. 131. n. 17.
Cap. si iude de laicus de sentent. excommuni. in 6. conf. 130. n. 9.
EX DECRETO GRATIANI.
Cap. Moyses 8. q. 1. c. 199. n. 41.
EX CONCILIO TRIDENTINO.
Concilij Trident. sess. 14. de reformat. cap. 7. conf. 128. num. 34.
EX DIGESTO VETERI.
L. elegantèr, §. si quis post. ff. de condit. indeb. c. 175. n. 50.
L. creditor, §. ult. ff. de distract. pignor. c. 116. n. 7.
L. si creditor, §. fin. ff. de distract. pignor. c. 109. n. 41.
L. fin. §. ult. ff. de eo, quod met. caus. c. 116. n. 25.
L. posthumus, §. si quis ex bis, ff. de inoffic. testam. c. 152. n. 11.
L. debitor, ff. in quib. caus. pign. vel hypot. tac. contrab. c. 156. n. 49.
L. ubi ceptum, ff. de ind. c. 151. n. 10.
L. in omnibus, ff. de iudicij, c. 106. n. 12.
L. cum quadam puella, §. fin. ff. de iurisdic. omn. iud. c. 191. n. 25.
L. licet, §. si cum, & fin. ff. naut. caupon. & c. conf. 134. n. 39.
L. cum duobus, §. idem respondit, ff. pro socio, c. 118. n. 12.
L. defuncta, ff. de usufruct. c. 193. n. 23.
EX DIGESTO INFORTIATO.
L. 3. ff. ad falcid. c. 133. n. 102. & 103.
L. in l. falcidia 9. ff. ad l. falcid. c. 198. n. 114.
L. si quis in gravi, §. si quis moriens, ff. ad S. C. Syllami, c. 102. n. 114.
L. filius familias, §. apud Marcellum, ff. de legat. 1. c. 137. n. 32.
L. codicillis, §. instituto, ff. de legat. 2. c. 109. n. 55.
L. si quis à liberis, §. si vel parens, ff. de liber. agnosce. c. 169. n. 61.
L. commodissime, ff. de lib. & posthum. c. 133. n. 26.
L. denique, §. interdum, ff. de pecul. leg. c. 123. n. 44.
L. octavi, ff. unde cognati, c. 119. n. 137.
L. si pater filij, ff. de vulg. & pupill. subst. c. 133. n. 25.
L. si

L. si quis ita, ff. de vulg. & pupill. subst. conf. 133. n. 25.
EX DIGESTO NOTO.
L. si supra tuū, ff. de acquir. rer. domin. c. 118. n. 18.
L. 1. ff. ad S. C. Turpilianum, c. 169. n. 57.
L. 1. vers. sed non utique, ff. ad S. C. Turpill. c. 123. n. 51.
L. an vitium, §. ex facto, ff. de diuers. & tempor. praescript. c. 187. n. 152.
L. ubi ita donatur, ff. de donat. mort. caus. conf. 119. n. 113.
L. de eadem re, ff. de except. rei iudic. c. 123. n. 35.
L. Statius Florus, §. Cornelio felici, ff. de iure Fisci, c. 155. n. 52.
L. 2. ff. de manumiss. testam. c. 123. n. 48.
L. non est pupillus 161. ff. de verbor. signif. conf. 198. n. 85.
EX CODICE.
L. iubemus, C. ad S. C. Trebell. c. 106. n. 14.
L. donatarum, C. de acquir. possess. c. 119. n. 147.
L. 1. C. de contrab. & committ. stipul. ibid. n. 132.
L. optimam, C. de contrab. & committ. stipul. ibid. n. 8.
L. qui sub imagine, C. de distract. pignor. conf. 156. n. 8.
L. 2. C. de executor. & executor. lib. 12. c. 200. n. 4.
L. diffamari, C. de ingenuis manumiss. c. 134. n. 31.
L. 4. C. de numerar. lib. 12. c. 200. n. 43.
L. Aduarios, C. de numerar. & Aduar. lib. 12. conf. 166. n. 86.
L. vnicæ, C. de offic. Comit. Sacr. patrim. c. 200. n. 32.
L. 1. C. de offic. Magistr. limit. ibid. n. 35.
L. final. C. de pactis conuent. c. 133. n. 36.
L. secunda, C. de pignor. c. 150. n. 54.
L. 1. C. de praed. decurion. sine decret. non alien. lib. 10. c. 196. n. 26.
L. hac lege, C. de priuil. Schol. lib. 12. c. 200. n. 42.
L. 2. C. de rescm. vendit. remedium est personale, cōf. 156. n. 23.
L. cum proponas, C. de transact. c. 175. n. 50.
L. 2. C. ubi Senat. vel Clariss. c. 200. n. 51.
EX AUTHENTICIS.
Auth. nouissimè, C. de administ. tutor. c. 148. n. 12.
Auth. de defensor. Ciuit. cap. 1. coll. 3. c. 200. n. 47.
Auth. de Praeside Fisdia, c. 200. n. 48.
EX FEUDORUM LIBRIS.
Cap. 1. de eo, qui sibi, & hered. suis in vob. feud. conf. 113. n. 48. & 50.
Cap. vnic. tit. Episcop. vel Abbat. ibid. n. 12.
Cap. vnic. §. qui etiam, tit. Episcop. vel Abbat. ibid. n. 62.
Cap. 1. §. si vassallus, si de feud. defunct. controu. sit, c. 133. n. 104.
EX LEGIBUS PARTITARUM.
L. 4. tit. 13. par. 2. intelletus, c. 164. n. 49.
L. 17. tit. 13. par. 2. ibid. n. 50.
L. fin. tit. 13. par. 2. c. 164. n. 53.
L. 2. tit. 15. par. 2. c. 113. n. 99.
L. 25. tit. 2. par. 3. c. 123. n. 37.
EX ORDINAM. REG. HISPANIARUM.
L. 3. tit. 8. lib. 3. Ordinam. c. 119. n. 33. & n. 155.
EX LEGIBUS TAURI.
L. 40. Tauri, c. 113. n. 107.
L. 57. Tauri, c. 132. n. 33.
Tomo 2.

Ex Noua Compilat. Hispan. Legum.
L. 5. tit. 21. lib. 4. noua Recopil. c. 112. n. 42.
L. 6. tit. 21. lib. 4. noua Recopil. ibid. n. 32.
L. 11. tit. 26. lib. 8. noua Recop. c. 164. n. 54.
INTELLIGI dicitur proprie aliquid per relationē ad aliud, c. 102. n. 91.
INTENTIO cognoscitur operibus, c. 163. n. 112.
Intentio in sequentibus verbis colligitur ex praecedentibus, c. 172. n. 3.
INTERDICTVM vti possidetis vti competat, non opus est iustificare titulo, c. 176. n. 55.
Interdicta plura possessoria habent admixtā causam proprietatis, c. 177. n. 72.
INTERESSE habens in rebus indiuiduis, & communibus acquirit pro alio, c. 152. n. 6.
INTEREST nostrā potius non impedire, aut solvere, quam impensam, aut solutū repetere, c. 143. n. 18. c. 145. n. 25. c. 181. num. 52. & conf. 183. n. 37.
INTERLOCUTORIA quid sit, & in quo differat à diffinitua, c. 195. n. 20.
INTERPRETATIO mitior fieri debet in poenali-bus, c. 128. n. 22. & conf. 162. n. 20.
Interpretatio fit in dubio contra producentem instrumentum, c. 150. n. 26. & conf. 173. n. 5.
Interpretatio stricta fit in odiosis, c. 151. n. 37.
Interpretatio sumenda est, per quam vitetur absurditas, ibid. n. 39.
Interpretatio sumi debet pro non renouatione priuilegij, ibid. n. 44.
Interpretatio fieri debet, vti actus potius valeat, quam pereat, c. 155. n. 32.
Interpretatio fieri debet in dubio contra Fiscū, ibid. n. 35.
Interpretatio sumenda est pro validitate sententiarū, c. 169. n. 47.
INTERROGATVS de se non potest contra alium testificari, c. 102. n. 39.
Interrogatus si sit aliquis de se, & alio, statim primae eius depositioni, & non secundae in tortura, c. 163. n. 45.
INTERRUPTIO contra vnum ex pluribus nec nocet, nec prodest alijs, c. 146. n. 42.
Interruptio facta in preparatorijs nō prodest in preparatis, ibid. n. 43.
INTIMATI vigore literarum Metropolitanā debent coram ipso comparere, c. 125. n. 7.
INTROMITTERE se quis nō debet in officio, aut iurisdictione alterius, c. 121. n. 84.
INVENTARIVM est caput rationum, c. 106. n. 20. & conf. 147. n. 8.
Inuentarium censetur confectum bona fide, & integraliter, c. 133. n. 70.
Inuentarium commodo heredis est, non detrimento, ibid. n. 72.
Inuentarium factum a viro respectu uxoris nō trahitur ad aliam personam, ibid. n. 77.
Inuentarium factum a filio conseruat illius iura inconfusā, c. 174. n. 74.
Inuentario quae res describi debent per heredem, cōf. 133. n. 69.
Inuentarium debet facere omnis qui tenetur rationē reddere, c. 147. n. 7.
Ppp 2 In-

Inuentarium non conficiens presumitur habere malum animum, *ibid.* n. 11.
 Inuentarium si non conficit tutor, refertur presumptio doli, c. 148. n. 1.
 Inuentario facto presumitur hereditas non soluendo, ne amplius ab herede petatur, c. 133. n. 73.
 Inuentario facto non confunduntur actiones heredis contra defunctum, c. 134. n. 27.
 INVESTITURA noua facta per Dominum non tollit vigorem committentem ex antiqua, c. 160. n. 85.
 Inuestitura, & dispositionis tenor attendi debet, c. 113. n. 118.
 INVITVS potest extrahi de domo rainam minante, c. 162. n. 91.
 IOAB, Abner, & Amassan historia tanguntur, quod transfugerunt ad hostes, c. 162. n. 38.
 IOANNES Mariana & Societas Iesu laudatur, c. 142. n. 17. Idem recenset casum Theffalonicæ, *ibid.* n.
 Ioannes filius Ludouici Huttini Regis Francia diebus quindecim natus successit in Regno, sed in infantia decessit, c. 198. n. 45.
 Ioannes posthumus Ludouici Huttini successit in Regno Nauarra, *ibid.* n. 95.
 Ioannes Secundus mensium 20. in curia successit in Regno, *ibid.* n. 73.
 Ioannis Garfæ opinio pro plebeis contra nobiles reprobata in Regijs Cancellarijs, & Supremo Consilio Castelle in multis causis, c. 166. n. 57. Eiusdem opinio reprobatur à Doctoribus maioris auctoritatis, *ibid.* n. 62.
 IOAS historia recensetur, qui fuit electus Rex Israel in pueritia, c. 198. n. 9.
 IOB habuit munus Regis, & Sacerdotis, *conf.* 142. n. 106.
 IONATHAS filius Saul, qui contra edictum Regis comederat ante vesperum liberatus fuit, quia Philisteos deuocerat illo die, c. 164. n. 63.
 IOSEPH ab Arimathea nominatur in Sacra Scriptura nobilis decurio, c. 166. n. 2.
 IOSIAS in anno octauo regnare cepit, *conf.* 198. n. 12.
 IRA impedit animum, ne possit quis cernere verum, c. 142. n. 22.
 Ira est furor breuis, & illius signa, *ibid.* num. 28. & 29.
 Ira, & excaecitas non in pares, sed in meliores solet excipere, c. 164. n. 18.
 Ira locum dare aliquando conuenit, c. 163. n. 150.
 Iræ Dei super se pronocat, qui veritatem opprimi prospiciens, eam pro viribus non defendit, *ibid.* numer. 138.
 Iratus censetur exire à se, c. 142. n. 21.
 Iratus, aut odio aliquem habens non dicitur agere, sed pati, c. 161. n. 54.
 IRACUNDIA innocentes sapè adducit ad crimen, c. 142. n. 2.
 Iracundia est cupiditas vlciscendi, *ibid.* n. 23.
 Iracundia magnorum malorum est causa, *ibid.* numer. 155.
 Iracundia est inimica consilio, *ibid.* n. 156.
 Iracundiæ calor non excusat ab iniuria, *ibid.* n. 152.
 Iracundiæ calor maximus an excuset à blasphemia, *ibid.* num. 158.
 Iracundiæ calor nullatenus excusat eum, qui irascitur contra Deum, & Sætos, ac blasphematur, *ibid.* n. 159.
 Iracundia delinquens nõ dicitur fecisse animo delibato, *ibid.* n. 20.
 ISAIÆ locus, cap. 10. ponderatur, c. 192. n. 25.
 IVDÆI habuere Reges in similibus Sacerdotes, c. 142. n. 104.
 IVDIX competens dicitur, de cuius foro reus est, c. 112. n. 18.
 Iudex intelligitur solùm de competenti, *ibid.* n. 35.
 Iudex incompetens quod facit, censetur fieri à priuato, *ibid.* n. 36.
 Iudex, qui non est Iurisperitus, debet habere Assessores Iurisperitum, c. 120. n. 38.
 Iudex in dubio censetur aditus tanquam ordinarius, c. 121. n. 16.
 Iudex datus, ut intra certum tempus litem dirimat, poterit eo elapso de consensu partium dirimere, c. 122. n. 6.
 Iudex presumitur bene iudicasse, c. 123. n. 10.
 Iudex sicut in condemnatoria, sic in absolutoria intendit finem liti imponere, *ibid.* n. 26.
 Iudex determinans aliquid, quod inferitur ex re decisa, non videtur nouum facere, *ibid.* n. 52.
 Iudex preparatiõis, & nõ alius est iudex preparati, c. 125. n. 16.
 Iudex impetratus per rescriptum cognoscit de eius validitate, aut subreptione, & an condemnet impetrantem in expensis, *ibid.* n. 28.
 Iudex laicus non cognoscit de causa Clerici principaliter, nec incidenter, c. 130. n. 8.
 Iudex secularis non cognoscit de re spiritali etiam per viam exceptionis, *ibid.* n. 10.
 Iudex laicus an possit cognoscere in iudicio possessorio contra Clericum, *ibid.* n. 12.
 Iudex Ecclesiasticus competens est ad declarandum, si causa est Ecclesiastica, & spiritalis, vel prophanæ, *ibid.* n. 18.
 Iudex Ecclesiasticus cognoscit de causa possessoria rei spiritalis, vel quali, *ibid.* n. 19.
 Iudex competens prohibet, ne sui subditi litigent coram alio, *ibid.* n. 20.
 Iudex Ecclesiasticus inibet seculari, ne procedat in causa Ecclesiastica, *ibid.* n. 21.
 Iudex Ecclesiasticus pietatis causa, & privilegij personæ cognoscit, nõ obstante prohibitione testatoris, *ibid.* n. 27.
 Iudex Ecclesiasticus competens est ad cognoscendum de relicto pro virginitate maritandis, *conf.* 132. n. 11.
 Iudex concedit mulieri licentiam ad contrahendum, ubi periculum est in mora, *ibid.* n. 26.
 Iudex concedit minori licentiam contrahendi absque consanguineorum requisito consensu ex causa iusta, *ibid.* n. 27.
 Iudex supplet administratoris auctoritatem, *ibid.* numer. 30.
 Iudex supplet auctoritatem consanguineorum in contractu mulieris, *ibid.* n. 31.
 Iudex occidens aliquem calore iracundiæ capitali poena punitur, c. 142. n. 154.

IN-

Iudex secularis compellit maritum dimittere concubinam, c. 144. n. 35.
 Iudex, qui propter barattariam erat punitus, si ante sententiam resituit, non punitur poena ordinaria, c. 145. n. 34.
 Iudex vnius territorij potest in Regnis Castelle absque literis requisitorialibus exequi sententiam alterius iudicis, c. 150. n. 18. & 20.
 Iudex non censetur decreuisse executionem contra nõ citatum, c. 155. n. 62.
 Iudex appellatiõis est super, & diuersus à primo, c. 157. n. 33.
 Iudex pecunias liberans sine cautione facit litem suam, & ibi cautela pro Iudicibus, *ibid.* numer. 57. & 58.
 Iudex dat formam Aetuario eorum, quæ debet facere in iudicio, c. 158. n. 19.
 Iudex non debet suadere ei, cui torturam infert, ut contra se, aut alius fateatur, c. 163. n. 29.
 Iudex, qui dixit alicui, quod fateretur, aliis eum duceret ad tormenta, si fiat confessio, dicitur facta metu tormentorum, *ibid.* n. 31.
 Iudex probationes pro veritate ampliare debet, & facere, *ibid.* n. 137.
 Iudex estimare debet, quanta fides sit testibus adhibenda, *ibid.* n. 144.
 Iudex si poenam legalem remittat delinquenti, qui multum seruauit Republicæ, iniustitia non derogatur, c. 164. n. 62.
 Iudex, qui inquisitionem facit, si est inimicus partis, reliqui iudices pro sua religione debent veritatem modis omnibus curare, patet, c. 165. n. 6.
 Iudex causa etiam cõclusa debet probationes admittere, quas viderit, expedire, *ibid.* n. 22.
 Iudex pronuncians extra petita notatur imprudentia, c. 169. n. 37.
 Iudex, qui decidit aliquid, quod inferitur precisè ex re decisa, non dicitur noua determinatio, *ibid.* numer. 58.
 Iudex procedens ad vteriora tacitè rejicit exceptiones, c. 170. n. 19.
 Iudex de qua re cognouit, de ea pronunciare tenetur, c. 171. n. 30.
 Iudex admittere debet ex officio exceptiones à iure prouenientes, licet à parte non opponantur, c. 173. n. 24.
 Iudex Ecclesiasticus competens rei concedit relaxationem à iuramento, *ibid.* n. 89.
 Iudex inferior si grauauit in articulo præiudiciali, potest causa retineri per Superiorem, c. 176. n. 51.
 Iudex delegatus rescripti sui formam debet sequi, c. 177. n. 40.
 Iudex non potest iudicare, instrumento non producto, c. 178. n. 30.
 Iudex potest se ex officio informare de vero valore rerum cum lesione venditarum, & facere illas appretiare, c. 181. n. 68.
 Iudex, qui prætendit iurisdictionem ex aliqua qualitate, potest capere informationem de ea ad fundandam iurisdictionem, c. 191. n. 17.
 Iudex superior aditus, consilio sibi de iniustitia sententia inibet inferiori, c. 195. n. 46.
 Iudex vnus non debet se intrinmiscere in iurisdictione alterius, c. 200. n. 37.
 Iudex ordinarius, aut delegatus cognoscit regulariter, an sua sit iurisdictione, *ibid.* n. 53.
 Iudex multoties non cognoscit, an sua sit iurisdictione, *ibid.* n. 54.
 Iudex cognoscit, an sua sit iurisdictione, quando agitur cum priuato, qui fuit citatus, & debuit comparere declinando, *ibid.* n. 55.
 Iudicis à coactione difficiliter quis se excusat, c. 112. n. 29.
 Iudicis, & Testatoris factum parificantur, *conf.* 123. n. 49.
 Iudicis prouenientis conditio est melior, c. 125. n. 23.
 Iudicis factum, censetur factum partis, & locum eius supplet, c. 132. n. 29. & *conf.* 156. n. 4.
 Iudicis auctoritas, & præsentia uasert presumptionem fraudis, c. 156. n. 3.
 Iudicis nõdum facta, sed uerba metum iniungunt, c. 163. n. 30.
 Iudicis prudentia maximè elucet in eo, quibus testibus sit credendum, aut non, *ibid.* n. 145.
 Iudicis, qui est extra Regnum votum non debet expeccari, licet interuenierit relationi, c. 170. n. 25.
 Iudicis arbitrio committitur qualis metus sit iustus, c. 173. n. 60.
 Iudicis, & Testatoris auctoritas si requiratur in aliquo actu, & vnus deficiat, nihil fit, c. 177. n. 23.
 Iudicis adiecti ommissa regulariter nullitatem parit, c. 184. n. 97.
 Iudicis muneri incumbit prospicere, cui administrationem confidat, c. 189. n. 31.
 Iudicis ad quem manus proprium est corrigere, & moderari grauiorem iudicis à quo, *conf.* 195. numer. 6.
 Iudici, qui de causa cognoscebant, si ab eo auferatur, sitis contumelia, c. 171. n. 31.
 Iudicem iratum pati, durum est, c. 161. n. 7.
 Iudice delegato, qui cognoscere incipit, moruo, proccedit alius nominatus in commissione, c. 157. n. 63.
 Iudices non debent moueri ad inquirendum rumoribus sepius vanis, c. 161. n. 22.
 Iudices graues secundum veram iustitiam, & sanam conscientiam iudicare debent, c. 163. n. 149.
 Iudices debent esse promptiores in absoluendo, quam in condemnando, c. 164. n. 69.
 Iudices debent misericordiam habere, quæ in se commisit, n. 71.
 Iudices omnibus modis debent laborare ad inueniendam veritatem, c. 165. n. 20.
 Iudices Supremi Consilij nõ debent aliquid facere, quo sui dissimiles esse uideantur, c. 166. n. 101.
 Iudices pedanei in pluribus legibus nominantur, c. 192. n. 7.
 Iudices duo delegati, vel Conservatores Apostolici se contendant, & certent de iurisdictione, debet decidi competentia in Romana Curia, c. 200. n. 58.
 Iudicum suspectorum insidias debemus vitare, quoniam expeccare sententias periculosum est, & plenum exitij, c. 161. n. 4.
 Iudicibus supremis iniuriam facit, qui per eos decisa retractare conatur, c. 171. n. 10.
 Iudices suspectos, & inimicos esse non posse, ratio naturalis, & iudicialis dicitur, c. 161. n. 3.

PPP 3

IN-

Iudices esse auctores iniquitatis, & iniuria, iura no-
lunt, c. 163. n. 140.
IUDICANTEM oportet cuncta rimari, & disqui-
sitione discutere, c. 165. n. 2.
Judicatum sit, vel ne quaerendum est, non de iustitia,
aut iniustitia, conf. 123. num. 8. & conf. 134. nu-
mer. 35.
Judicata etiam male suam habent auctoritatem, c.
123. n. 23.
IUDICIALIS actus differt in pluribus ab extraiu-
diciali, c. 122. n. 1.
Judiciales actus sunt nulli, non vocatis, quorum in-
tererat, c. 167. n. 41.
Judicialis auctoritas non est inuenta ad opprimendū
innocentes, c. 161. n. 84.
Judicialis auctoritatis interuentus excludit omnem
finisram suspicionem, c. 189. n. 58.
Judiciale dicitur quod quoquo modo iudicium tangit,
c. 122. n. 2.
IUDICIUM soluitur vetante eo, qui iudicare ius-
sit, conf. 101. num. 11. conf. 151. n. 5. & conf. 192.
n. 30.
Judicium redditur in inuitum, c. 112. n. 27.
Judicium dicitur ubi interuenit iudex, actor, &
reus, c. 122. n. 3.
Judicium dicitur ubi primum actio intenditur etiam
ante responsionem rei, ibid. n. 4.
Judicium aliquando pro actione accipitur, ibid. n. 5.
Judicium vnicum, & vnica instantia requirunt vni-
cām sententiam, c. 152. n. 24.
Judicium factum cum minore indefenso non praeiu-
dicat illi, c. 182. n. 6.
Judicium ubi inceptum est, ibi debet firmam accipere,
c. 171. n. 27.
Judicium qui distulit mouere in vita eorum, qui scie-
*bant solutiones factas, habet contra se prae-
 sumptionem malitia, c. 183. n. 40.*
Judicio censetur deductum omne, quod illius natura
patitur, si expresse actum non est, ne veniret, conf.
123. n. 29.
Judicia debent inchoari ab edicto de in ius vocando,
& citatione, c. 155. n. 64.
IULIUS Caesar, & Augustus, quod conuicia nō vin-
dicarint, laudantur, c. 164. n. 20. & 23.
Iulius Caesar, quod nil obliuisceretur, nisi iniurias,
laudatur, ibid. n. 24.
Iulius Caesar in pluribus praeulit nobiles plebeis, c.
166. n. 7.
Iulij Tertij Constitutio, fructus non exactos ad Ec-
clesiam pertinere decreuit, c. 196. n. 50.
IURAMENTUM, & aliqua coniectura requi-
runtur ad probandum, instrumenta de nouo esse re-
perta, c. 105. n. 100.
Iuramentum in compromisso habet vim clausula,
rato manente pacto, c. 124. n. 42.
Iuramentum factum calore iracundiae non ligat, c.
142. n. 8.
Iuramentum non valet sine comitibus veritate, iu-
dicio, & iustitia, c. 148. n. 39. & conf. 173. n. 51.
Iuramentum non confirmat donationem statuto pro-
hibitam, d. c. 148. n. 40.
Iuramentum non confirmat donationem nullam, ib.
n. 42.

Iuramentum non efficit, quia donatio reuocetur na-
tis liberis, ibid. n. 64.
Iuramentum semper habet conditionem, quam pro-
missio, cui adhaeret, ibid. n. 65.
Iuramentum recipit conditiones rei, vel actus, cui
adhaeret, ibid. n. 66.
Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis,
ibid. n. 71. c. 173. n. 50. & conf. 174. n. 67.
Iuramentum non operatur, ubi est dolus verus, aut
presumptus, d. c. 148. n. 72. & conf. 173. n. 58.
Iuramentum potest dici nullum, & quatenus valeat
peti relaxatio ad cautelam, ibid. n. 74.
Iuramentum alicuius non nocet tertio, ibidem n. 79.
& 81.
Iuramentum non supplet nullitatem donationis, nec
excludit remedium l. si vnquam, C. de reuocand.
donat. ibi d. n. 82.
Iuramentum, aut semiplena probatio sufficit in re-
bus modici praedicti, c. 157. n. 3.
Iuramentum est natura, & qualitatis actus, cui ac-
cedit, ibid. n. 52. & conf. 173. n. 48.
Iuramentum recipit conditiones actus principalis, d.
c. 157. n. 53.
Iuramentum non alterat actum principalem, ibidem
n. 54.
Iuramentum super actu erronee facto nihil opera-
tur, c. 158. n. 16.
Iuramentum non supplet defectum acceptationis, c.
168. n. 16.
Iuramentum interpositum respectu vnius, ad alium
non extenditur, ibid. n. 37.
Iuramentum non potest interponi in instrumēto lai-
corum maiorum aetate in Regnis Castellae, ibidem
n. 38.
Iuramentum vnicum non supplet plures defectus cō-
tractus, c. 173. n. 41. & conf. 174. n. 62.
Iuramentum non confirmat contractum simulatū,
quia nullum, d. c. 173. n. 49.
Iuramentum non nocet, ubi impugnatur contractus
ex defectu implementi alterius partis, ibidem
n. 59.
Iuramentum non debet esse iurantibus spoliatio, &
recipientibus aeterna damnatio, ibid. n. 84.
Iuramentum interpositum in contractu, ex quo quis
enormiter laeditur, caret omnibus necessarijs, ibid.
n. 86.
Iuramentum dolo extortum nunquam confirmat cō-
tractum, ibid. n. 87.
Iuramentum in instrumento appositum non ampliat
illud ad non cogitata, d. c. 174. n. 34. & 36.
Iuramentum an faciat valere actum omni meliori
modo, ibid. n. 37.
Iuramentum non efficit, ut actus extendatur ad id,
de quo fieri debebat specialis mentio, ibid. n. 38.
Iuramentum non supplet defectum voluntatis, &
consensus, ibid. n. 39.
Iuramentum non obest, ubi est enormissima lesio,
maximè contra minorem, ibid. n. 57. & 58.
Iuramentum debet relaxari, ubi interuenit lesio,
aut dolus verus, vel presumptus, ibid. n. 59.
Iuramentum multoties interponitur in contractibus
potius ex stylo Notariorum, quàm ex consensu
partium, ibid. n. 60.

Iu-

Iuramentum non nocet minori non certiorato de suo
iure, & privilegio, ibid. n. 61.
Iuramentum debet interpretari, ut obliget iurantem
minus, quàm sit possibile, ibid. n. 66.
Iuramentum potest deferri in supplementum proba-
tionis, c. 183. n. 10.
Iuramenti virtus cessat, ubi actus est nullus, c. 148.
n. 41.
Iuramento actoris quando stari possit, conf. 126. nu-
mer. 23.
Iuramento qui promisit iudicio stili, non videtur pe-
terasse, qui ex concessa causa non deseruit, c. 173.
n. 91.
Iuramenta quot sunt, tot relaxationes requiruntur,
c. 159. n. 28.
Iurans non videtur de tam magna lesione cogitasse,
nec in eam consentire etiam per verba amplissima,
c. 173. n. 85.
Iurante creditore, cuius iuramento delata est liquida-
tio, iustificatur via executiua, c. 136. n. 6.
Iurari potest in litem contra tutorem, qui non fecit
inventarium bonorum, aut librum, c. 148. n. 3.
Iuratoria cautio admittitur, quoties quis potest fide-
iussores prestare, c. 189. n. 28.
IURISDICTIO Iudicis non sui, ut prorogetur, re-
quiritur spontanea compartio, c. 112. n. 7.
Iurisdictio ordinaria firmiter est, quàm delegata, c.
121. n. 22.
Iurisdictio delegata expirat, superueniente ordinaria,
ibid. n. 24.
Iurisdictio regularitèr intelligitur de ordinaria, ibid.
n. 25.
Iurisdictio ordinaria est fauorabilis, ibid. n. 26.
Iurisdictio contentiosa qualiter capiatur, conf. 122.
n. 10.
Iurisdictio, qua olim erat penes Decanum, est penes
Episcopum, ibid. n. 23.
Iurisdictio praenitur à Metropolitano per intima-
tionem literarum ab ipso expeditarum, c. 125. n.
4. & 6.
Iurisdictio praenitur per citationem, ibid. n. 11.
Iurisdictio delegata censetur odiosa, ibid. n. 19.
Iurisdictio secularis est prorsus distincta ab Ecclesia-
stica, c. 131. n. 15.
Iurisdictio finitur voluntate illius, qui illam conce-
sit, c. 151. n. 8.
Iurisdictio cognoscendi de appellationibus debet esse
penes solos nobiles, & non penes plebeios, c. 166.
n. 85.
Iurisdictio limitata, ad certam summam, locum, per-
sonam, aut causas, nullo modo potest extendi, conf.
176. n. 27.
Iurisdictio est iuris publici, ibid. n. 29.
Iurisdictio nobilitat, & qualificat bona stabilia, c. 185.
n. 20.
Iurisdictio est potestas iudicandi in subditos, ibidem
n. 21.
Iurisdictio in Villis, & Castris pro dignitate habetur,
ibid. n. 22.
Iurisdictio si alicui cōpetat in casu notorietatis, si tu-
dex procedat, non constituto de notorietate, processus
erit nullus, c. 191. n. 12.
Iurisdictio sua si vnicuique non seruetur, omnia con-

fundantur, conf. 200. n. 3.
Iurisdictio omnis temporalis ex lege Regia fuit in
Principem Romanum translata, ibid. n. 29.
Iurisdictio omnis residet in Principe, tanquàm In-
stante, ibid. n. 30.
Iurisdictio residet secundo in Magistratibus, ibid.
n. 31.
Iurisdictio si sit inter iudices controuersa, neuter co-
gnoscit, an sua sit, sed debet adiri Superior, qui de-
claret, ad quem spectat, ibid. n. 37.
Iurisditionis habitas si concurrat inter iudices, est
locus praerogationi, c. 131. n. 12.
Iurisditionis qualis possessio iniuste habita non opera-
tur actum validum, c. 176. n. 31.
Iurisditionis qualis possessio debet iustificari titulo,
ibid. n. 32.
Iurisditionem declinans non censetur consentire in Iu-
dicem, c. 112. n. 6.
Iurisditionem eorum, ad quos causa cognitio spectat
velle declinare, iniquum, & temerarium est, c. 171.
n. 26.
Iurisditionem exercens qui ea caret, qualis crimini
admittat, c. 176. n. 28.
Iurisditionem non potest exercere qui nō habet, ibid.
n. 30.
Iurisditionem praetendens ob defectum, vel assisten-
tiam alicuius qualitatis debet illam probare, c. 191.
n. 5.
Iurisditionem Collegij, aut negotiationis non valent
declinare qui sunt de illa, c. 200. n. 34.
Iurisditione usus in aliquos de populo, non acquirit
eam in alios, c. 146. n. 41.
Iurisditiones nō confunderentur, fuit semper consul-
tum, c. 200. n. 2.
IUS alicui quaesitum sine eius facto non auferatur, c.
114. n. 32.
Ius alicui quaesitum per immemorabilem non tollitur
sine illius facto, c. 146. n. 44.
Ius quaesitum, quod nō auferatur, cessante causa, qui
teneant, c. 137. n. 16.
Ius quaesitum iure extraordinario, irregulari, aut spe-
ciali cessat, cessante causa, secus si ex iure communi,
ibid. n. 17.
Ius quaesitum in indiuiduis communicatur partici-
pantibus in illis, c. 152. n. 13.
Iuri quaesito nō potest derogari nisi ex iusta, & neces-
saria causa, c. 184. n. 13.
Ius antiquum remanet in eo, quod ius nouū expresse
non corrigit, c. 128. n. 113.
Ius conseruatur ex prerogatiua adiuncti, conf. 152.
n. 25.
Ius extraordinarium facilius tollitur, quàm cōmu-
ne, c. 137. n. 18.
Ius luendi venit, & comprehenditur in fideicommis-
so bonorum, c. 187. n. 9.
Ius luendi seu redimenū potest alijs cedi, ibid. n. 108.
Ius luendi reseruatum cum clausula quancumq;
nullo tempore praescribitur, ibid. n. 118.
Iuris luendi feudum alienatio aequiparatur alienatio-
ni feudi, ibid. n. 18.
Iuris luendi facultas posita in libera debitoris volun-
tate, restringi non potest, ibid. n. 119.
Iuris luendi, & fideicommissi quo tempore praescriba-
tur,

Ius, *ibidem* num. 115. & 116.
Ius nostrum sine facto nostro à nobis euelli nō potest, c. 160. n. 96.
Ius patronatus competens Confraternitati Ecclesiastica censetur Ecclesiasticum, c. 103. n. 40.
Ius patronatus non transit ad alios, nisi quatenus permittit Ecclesia, c. 135. n. 11.
Ius patronatus transit in Monasterium uiuente Monacho, *ibidem*, n. 46.
Ius patronatus potest Monasterio relinqui, tanquam loco religioso, *ibidem*, n. 47.
Ius patronatus transit cum vniuersitate honorum, *ibidem*, n. 48.
Ius patronatus ad quoscunque heredes transit, *ibidem*, n. 50.
Ius patronatus libertorum qualiter differat ab Ecclesiastico, *ibidem*, n. 53.
Ius patronatus transit in pium locum, etiam sine licentia Prælati, *ibidem*, n. 54.
Ius patronatus ingressum in vnam lineam non transit in aliam, si sunt de illa linea, in qua fuit ingressum, *ibidem*, n. 66.
Ius patronatus Monasterij acquiritur constructione, & dotatione, *conf.* 177. n. 1.
Ius patronatus acquiritur fundatori, & habenti causam ab eo, *ibidem*, n. 3.
Ius patronatus in Monasterijs valet quoad iura honorifica, licet non quoad presentationem, *ibidem*, n. 7. & 9.
Ius patronatus, quod non contronertitur à Religiosis debet subsistere, *ibidem*, n. 8.
Ius patronatus quibus causis acquiritur in Ecclesijs, Capellis, & locis pijs, c. 188. n. 6.
Ius patronatus laicorum reseruat à Sacro Concilio Tridentino, *ibidem*, n. 7.
Ius patronatus qualitas suppressa efficit gratiã subreptitiam, *ibidem*, n. 3.
Iura patronatus, quæ deferuntur iure sanguinis, æquiparantur maioratibus in Regnis Castellæ, c. 177. n. 73.
Iura patronatus sunt concessa, ne laici retrahantur à foundationibus, c. 188. n. 13.
Ius publicum consistit in Magistratibus, c. 166. n. 75.
Ius quando oritur ex eodem fonte, ut aduersarij debet discuti, c. 150. n. 30.
Ius potius habemus in his, quæ comparauimus, *conf.* 156. n. 42.
Ius dicentis ad officium spectat deputare Notarium, vel eligere, qui scribat in causa, c. 121. n. 76.
Iuris plus nemo transfert, quam ipse habet, *conf.* 124. n. 34.
Iuri ad rem potest Papa derogare, c. 128. n. 144.
Iura duo si competunt alicui, si excludatur ab vno, non excluditur ab alio, c. 101. n. 99.
Iura promptiora sunt ad absolendum, quam condemandum, c. 102. n. 116.
Iura adaptantur ad ea, quæ frequentius accidunt, c. 127. n. 23.
Iura maximè sequuntur æquitatem, c. 164. n. 79.
Iura non fauent illis, qui solliciti sunt de præda, c. 183. n. 33.
Iura, & actiones an veniant in relicto bonorum stabilitiam, aut mobilitiam, c. 187. n. 3.

Iura, & actiones eodem modo considerantur, prout res, super qua consistunt, *ibidem*, n. 13.
Iura si transferuntur in alium, remanent quoad primam inutilia, c. 190. n. 30.
Iura maiora habens attenditur in faciendo pacem, c. 153. n. 14.
IUSTITIA Regia est, neminem per potentiam opprimere, c. 161. n. 14.
Iustitia, & æquitas est neruus Imperij, & quare, c. 164. n. 83.
Iustitia non derogatur si iudex pœnam legalem remittat delinquenti, qui multum seruauit Republice, *ibidem*, n. 62.
Iustitia concertantia debent tractari in Consilio Regio Iustitiæ, & non in Consilio Camera, *conf.* 160. n. 39.
IUSTVS nimis non debet quis esse, & quare, c. 164. n. 74.
Iustam imperium non est, nec Ciuitas est appellanda, in qua populares summa Reipublice munera tractare presuauit, c. 166. n. 59.
Iustum pretium colligitur ex publicis licitationibus, & subastationibus, c. 189. n. 61.
IURARE se potest aliquis super iuribus ab aliquo productis, c. 150. n. 37.

L

LABDACVS Cadmi nepos ex Polydoro patris Regnum obtinuit sub Lyco tutore, c. 198. n. 27.
LABOR animi, & corporis præponderat pretio, c. 179. n. 40.
LACEDÆMONII Regibus suis Assessorem Angurem dederunt, c. 142. n. 90.
Lacedæmonij habebant eundem Summum Sacerdotem, & Regem, *ibidem*, n. 109.
LANIÆ miscenda est cum seruitute, *conf.* 164. n. 85.
LÆSÆ Maiestatis crimen. Vide Crimen læsæ Maiestatis.
LÆSIO in diuisione reformatur arbitrio iudicis, c. 129. n. 22.
Læsio enormis cum metu reuerentiali annullat donationem factam matri per filiam, c. 148. n. 50.
Læsio consideratur attentio valore rei tempore venditionis, c. 156. n. 19.
Læsio quando dicatur esse ultra dimidiam iusti pretij, *ibidem*, n. 21.
Læsio enormissima continet in se dolum præsumptum, *ibidem*, n. 50.
Læsio enormissima potest opponi usque ad triginta annos, *ibidem*, n. 51.
Læsio qualiter consideretur in non habentibus valorem fixum, *ibidem*, n. 54.
Læsio quando est in tota summa, promptius est succurrendum, c. 173. n. 77.
Læsio enormissima arguit dolum re ipsa, *ibidem*, n. 79. & *conf.* 174. n. 64.
Læsio enormissima excludit consensum necessarium in contractibus, c. 173. n. 81.
Læsio enormis cum metu reuerentiali sufficit ad annullandum contractum, *ibidem*, n. 95.
Læsio enormissima ubi adest, etiam alio non probato præsumitur metus, *ibidem*, n. 96.

Læ-

Læsio si cum dolo interueniat, rescinditur contractus, c. 174. n. 47.
Læsio inducit præsumptionem metus, *ibidem*, n. 48.
Læsio quando est maxima, potest restitutio in integrum concedi post quadriennium, *ibidem*, n. 79.
Læsio enormis ubi adest, præsumitur interuenisse dolum, c. 181. n. 33.
Læsio ultra dimidiam in quacunque quantitate opponi potest in contracta emptionis, & venditionis, & alijs bona fidei, *ibidem*, n. 44.
Læsionis remedium ultra dimidiam iusti pretij debet deduci intra quadriennium, c. 156. n. 18.
Læsionis remedium ultra dimidiam debet intentari alternatiuè ad annullandum, aut supplendum iustum pretium, *ibidem*, n. 20.
Læsionis præsumptio cessat in transactione, nisi ea probetur, c. 175. n. 27.
Læsionis ultra dimidiam remedium conceditur etiã illis, qui voluntarie contraxerunt, c. 181. n. 30.
Læsioni enormissima non potest renunciare minor 25. annis, etiam cum iuramento, c. 173. n. 82. & 83.
Læsioni enormissima non potest renunciari, *conf.* 174. n. 65.
LAIICI non debent misceri Clericis Sacra canentibus, c. 191. n. 5.
Laiici prohibentur tractare Ecclesiastica, *ibidem*, n. 68.
Laiici præsertim nobiles capaces sunt habendi sedes in Ecclesijs, c. 176. n. 9.
Laiici quo tempore acquirant ius habendi scamnum in Ecclesia, præsertim si non officit celebrationi diuinorum officiorum, *ibidem*, n. 10.
Laiici fundantes Ecclesiam Mendicantium acquirunt ius patronatus, c. 177. n. 2.
LAIVS filius Labdaci minor successit in Regno, sub Lyco tutore, c. 198. n. 28.
LANA est in fructu, c. 114. n. 4.
LAODOMARIS Etheochi filius puer successit in Regno patris, c. 198. n. 29.
LARVS allegat. 76. notatur, quod tenuerit Capellanam, qui alapam dedit Canonico, posse absoluti ab Episcopo, c. 142. n. 148.
LEGATIONIS munus est de iure necessarium, c. 170. n. 7.
Legatus Apostolicus tueri debet privilegio Apostolica Sedis, c. 151. n. 48.
Legati, seu Ambasciatores, qui affectauerunt legationem, si fuerint in itinere spoliati, non habent emendationem damnorum ab eis, qui illos miserunt, c. 170. n. 5.
Legati, qui non affectauerunt legationem repetunt damna passa, *ibidem*, n. 6.
Legati Germanorum quibus titulus alijs Legatis præferri curarunt tempore Neronis Imperatoris, c. 201. n. 25.
Legati, & ministri debent honorari prout illi, quos representant, *ibidem*, n. 26.
LEGATVM rei aliena licet valeat in præiudicium heredis, non tamen in damnum Domini rei, *conf.* 129. n. 29.
Legatum in genere pro maritandis virginibus, non deberi iam maritatis, qui DD. tenuerunt, c. 132. n. 12.
Legatum pro certa virgine maritanda, debetur iam

maritata, *ibidem*, num. 13.
Legatum relicti præ dotandis puellis, debetur nuptijs sine dote, vel ea modica, *ibidem*, n. 14.
Legatum relictum à patre præ filia maritata, an cesset si ea sit maritata, *ibidem*, n. 15.
Legatum relictum præ maritandis consanguineis incertis, deberi iam nuptijs, qui tenuerit, *ibidem*, n. 17.
Legatum cessat, causa legati cessante, c. 137. n. 24.
Legatum ademptum remanet, licet in secundo, in quibus fuit translatum non possit subsistere, *conf.* 151. numer. 15.
Legatum pium relictum sub conditione, quod pro uisio pertineat ad laicos, non est beneficium Ecclesiasticum, c. 188. n. 21.
Legatum Canonicis, debetur solum bis, qui sunt de numero, c. 190. n. 39.
Legatum si sit relicti præ alimentis, legatarius transit ad suos heredes ius exigendi alimentum præterita, c. 191. n. 7.
Legata pia debent solui ab heredibus ab intestato, c. 138. n. 34.
Legans, aut donans ultra permissa facit actum nullum in superfluo, c. 134. n. 26.
Legans fructus fundi, intelligitur de bis, qui superstiti deductis expensis, & portione colonica, *conf.* 156. n. 71.
LEGITIMA debetur filio in qualibet re hereditaria, c. 129. n. 34.
Legitima filiorum est velut æs alienum, *ibidem*, n. 35.
Legitima debet relinqui absque grauamine, *ibidem*, n. 36.
Legitima debetur cum fructibus, *ibidem*, n. 37.
Legitima, & hereditas recipiunt incrementum accessione fructuum, *ibidem*, n. 39.
Legitima filio debita non potest vinculari per patrem, c. 182. n. 1.
Legitima fructus etiam bona fide consumpti ab alio aduentur filio, c. 129. n. 38.
Legitimam posse vinculari de consensu filij, aliquis DD. tenere, c. 182. n. 2.
Legitimam vnicui filij vinculandi facultas solet negari parenti per Consilium Camera Suae Maiestatis, *ibidem*, n. 28.
LEGITIMATIO spurij duplici spuritate non valet, utraque non expressa, c. 159. n. 4.
Legitimatio est nulla eius, qui cum esset adulterinus, dixit solum se spurium, *ibidem*, n. 6.
Legitimatio non subsistit, expressa vna tantum parte damnati coitus, ubi erat ex utraque parte damnatus, *ibidem*, n. 42.
Legitimatio personarum est fundamentum iudicij, c. 176. n. 1.
LEO Secundus fuit designatus Imperator uiuente Leone Primo auctore illius, c. 199. n. 78.
LEONIDAS Cleomeni filius fuit tutor filiorum paruarum Anaxilai Regis, c. 198. n. 18.
LEX si merces, d. vis maior, ff. locati, & concordantes loquuntur in remissione pensianis temporalis, & non Ecclesiasticæ, c. 127. n. 48.
L. Meta, d. sed si alimentata, ff. de aliment. & sib. leg. ponderatur, c. 186. n. 44.
L. famoli, ff. ad l. Lul. Maiest. præderatur, c. 164. n. 38.

L. lex

- L. lex Cornelia, ff. de iniur. non agit de crimine laesa Maiestatis, ibid. n. 44.*
L. omnes, C. de quatrien. prescript. debet strictissime interpretari, c. 87. n. 144.
L. bene à Zenone, C. de quatrien. prescript. non procedit, quando Eijus vendit rem ut suam, adiecta incerta causa, ibid. n. 138.
L. bene à Zenone, C. de quatrien. prescript. debet strictissime interpretari, ibid. n. 144.
L. cum à matre, C. de rei vendic. non procedit, nisi in his, quae sunt merè hereditaria, ibid. n. 150.
L. cum à matre, C. de rei vendic. non procedit in feudis, ibid. n. 153.
L. si unquam, C. de reuoc. donat. procedit etiam quādo comparere liberi, quos pater putauit mortuos, c. 119. n. 121.
L. si unquam, C. de reuoc. donat. requirit renunciationem specialem, c. 148. n. 53.
L. 1. C. si quis Imp. maled. ponderatur, c. 164. n. 2.
L. 3. titulo 15. par. 2. quae tractat, quid faciendum sit in Regnis Castellae, Rege remanente paruulo, dilucidatur, c. 198. n. 120.
L. 7. titulo 10. par. 5. circa damnum veniens culpa socij declaratur, c. 147. n. 26. & 27.
L. 1. tit. 25. lib. 4. nouae Recopil. intelligitur etiam in Notarijs numerarijs, c. 121. n. 61. & 67.
L. 1. tit. 25. lib. 4. nouae Recop. procedit etiam in actibus iudicialibus conscriendis à Tabellione, vel Notario, ibid. n. 70.
L. 34. tit. 8. lib. 6. nouae Recopil. quod non possit esse Tabellio super rebus extrahi prohibitis, nisi deputatus à iudice declaratur, ibid. n. 60.
L. 1. & 11. ff. de albo scrib. ponderatur, c. 201. n. 60.
Lex Franciae non debet practicari in his Regnis Castellae, c. 112. n. 50.
Lex intelligitur secundum rubricam, sub qua est scripta, c. 121. n. 62. & conf. 164. n. 45.
Lex, & rubrica debent conuenire inter se, ibid. n. 63.
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, c. 127. n. 39. & conf. 148. n. 14.
Lex anterior trahitur ad posteriores, c. 141. n. 5.
Lex, aut constitutio prohibens in futurum, indulget pro praeterito, c. 151. n. 17.
Lex ubi considerat duas causas impeditiuas, non sufficit, si una cesset, remanente alia, c. 159. n. 32.
Lex praesumit contra fugientes, c. 163. n. 151.
Lex vetus fuit apud Francos, qua filij etiam infantes ad paternum Regnum vocantur, c. 198. n. 53.
Legis casus ubi adest, dubitandum non est, c. 123. n. 13. & conf. 141. n. 7.
Legis, & testatoris dispositio pari passu ambulant, c. 187. n. 33.
Legem Iuliam Maiest. & illius poenam extendere ad offensam verborum, inhumanum est, c. 164. n. 34.
Leges nouae Recopilationis seruandae sunt in Regnis Castellae, c. 112. n. 51. & 52.
Leges Regiae sunt in his Regnis ius commune proprium, ibid. n. 53.
Leges seuerè sunt ponendae, sed mitius exercendae, c. 128. n. 23.
Leges, ne in suo testamento locum habeant, nemo canere potest, c. 130. n. 15.
Leges ut vim habeant, debent esse receptae, & obseruatae, conf. 160. num. 28.
Leges Hispanae requirunt, Magistratus ex bono genere esse natos, c. 166. n. 16.
Leges Castellae solum concessere plebeis vnum ex officijs, dictis Alcaldes de la Hermandad, ibid. n. 30.
Leges Regiae non est nostrum reprehendere, aut de ipsis disputare, c. 112. n. 54.
Legibus duodecim tabularum non permiscebantur patricij cum plebeis, sed omnimò distinguebantur inter se, c. 166. n. 8.
LIBELLVS famosus non dicitur, qui non est factus ad alterius infamiam, & offensam, c. 163. n. 177.
Libellum famosum non pertinere ad crimen laesa Maiestatis, qui tenuerunt, c. 164. n. 42.
Libellis clanculum porrectis fides adhibenda non est, c. 110. n. 5.
LIBER Camerarij Vniuersitatis licet probet inter ipsum, & Vniuersitatem, non tamen contra tertium, c. 140. n. 7.
Liberalitas non probat contra tertium, ibid. n. 8.
Librosocij in partitis verisimilibus, subordinatis, & conuenienter creditur ad probandum damna, & expensas societatis, c. 143. n. 23.
Libro Mayorali, Massarij, seu Administratoris pecorum super administratione, & expensis fides adhibetur, c. 189. n. 32.
Libro rationum creditoris viri nobilis, & comprobatae fidei super expensis suis ordine iudicis in gregibus sequeltratis debitori debet fides adhiberi, ibid. n. 34.
Libri Campforij probant contra scribentem, c. 140. n. 5.
Libri Campforij non probant contra tertium, ibid. n. 6.
Libri Campforij secundum aliquos faciunt simplicem probationem, ibid. n. 9.
Libris super valore beneficij qualiter stetur magis, quam testibus, c. 127. n. 20.
LIBERALITAS alterius non queritur nolenti, c. 119. n. 21.
Liberalitas Regis debet esse firma, & constans, conf. 162. n. 48.
LIBERATIO est fauorabilis, & extendenda, cōf. 124. n. 3. & conf. 140. n. 17. & n. 24.
Liberatio non solum in personalibus, sed in realibus valet, d. c. 124. n. 4.
Liberatio pro solutione, & satisfactione habetur, ibid. n. 6.
Liberatio ex causa remunerationis est multum fauorabilis, ibid. n. 8.
Liberatio valet etiam sine causa, quae alias requirebatur, c. 140. n. 19.
Liberationis causa, si non valet quod agitur, ut agitur, valet, ut valere potest, ibid. n. 18.
LIBERI licet in aduersa valetudine nihil à seruis differant, mollius tamen tractantur à Medicis, c. 164. n. 65.
Liberi positi in conditione, ut videantur instituti ei, qualibet coniectura leuis sufficit, c. 185. n. 62.
Liberorum nomine veniunt foeminae, c. 198. n. 4.
LIBERTA, quae ingratitude commisit aduersus patronum, & timens reuocari in seruitutem, si aliquid ei donet, non potest dicere, metu fecisse, c. 170. n. 9.
Libertus quandoque non reuocatur in seruitutem, ex eo,

- eo, quod amicitias copulauit cum inimicis Domini, c. 162. n. 7.*
LICENTIA potest fieri à iudice, si eam sine causa non concesserit, qui debebat eam dare, c. 132. n. 25.
LIGNO percussus non praesumitur habuisse animam occidendi, c. 128. n. 43.
LIMITATA dispositio limitatum producit effectum, c. 119. n. 100. & conf. 133. n. 27.
Limitatio facta in aliqua scriptura, censetur repetita in alijs, d. c. 133. n. 29.
LINEA est collectio personarum ab eodem stipite descendentium, c. 113. n. 92.
Linea proprie intelligitur de ea, quae est sursum, deorsum, ibid. n. 93.
Linea alicuius intelligitur, cuius ipse est caput, ibid. n. 94.
Linea contentiuā intelligitur respectu omnium descendentium ab uno stipite, ibid. n. 95.
Linea descendentium potior est, quam transuersaliti, c. 135. n. 138.
LIQUIDATIO in Regnis Castellae potest fieri in causis executiuis in termino decem dierum oppositionis dato debitori, c. 136. n. 8.
LIS non dicitur pendere ante contestationem, c. 122. n. 12.
Lis dicitur pendere, donec lata sit sententia transacta in rem iudicatam, c. 123. n. 60.
Lis dicitur pendere per citationem, c. 125. n. 9. & 10.
Lis coepa coram Ordinario ex praerogatione, debet coram eo finire, ibid. n. 15.
Lis si sit inter Episcopum, & Capitulum, non potest Episcopus solus facere processum contra Canonicum, c. 184. n. 77.
Lis dicitur pendere, donec feratur sententia, qua tractat in rem iudicatam, ibid. n. 82.
Lis mota per beneficiatum non efficit, quod fructus non exacti ad heredes eius perueniant, c. 196. n. 44.
Litis notitia, & scientia praesumitur ex vicinitate, c. 111. n. 29.
Litis scientia, & mala fides probantur coniecturis, ibid. n. 30.
Litis finitae exceptio repellit agentem, c. 122. n. 20.
Litis pendente narranda est impetratione rescripti ad lites, c. 125. n. 8.
Litis dubius euentus. Vide Ver. Dubius euentus litis.
Litis contestatio regulariter constituit possessorem in mala fide, c. 196. n. 18.
Lite pendente super modificatione privilegij, priuilegiatus vitur eo, c. 151. n. 4.
Lites non debent ex libris semel decisis oriri, c. 111. n. 44.
Litis finiri docet, & non esse perpetuas, c. 123. n. 21.
Lites breuiari, & sinem habere conuenit Reipublicae, c. 171. n. 33. & 34.
Litium finis ut sit, multa priuilegia inducunt à iure, c. 133. n. 106. & conf. 170. n. 23.
Litium sumptus, & expensa curandum est, quod vitentur, c. 171. n. 32.
Litibus sinem imponi, iura desiderant, c. 134. n. 33.
Litigare cum potentiore, cui pares esse non possumus, durum est, c. 155. n. 1.
Litigare iterum coram iudice, qui grauamen intulerat, durum est, c. 161. n. 5.
- Litigiosa res alienari non potest, c. 111. n. 7.*
Litigiosa dicitur res effici, quando agitur de dominio illius, ibid. n. 8.
Litigiosa res transit cum suo vitio ad quemcumque, ibid. n. 10.
Litigiosa res alienatio censetur facta dolo, & fraude, ibid. n. 11.
Litigiosa rei alienatio dicitur attentata, ibid. n. 13.
Litigiosa rei emptor sibi debet imputare, ibid. n. 21.
Litigiosa rei emptio est prohibita, ibid. n. 25.
Litigiosam possessionem occupans non dicitur possessor, ibid. n. 12.
Litigiosam rem scienter emens, nil potest pretendere, sed meretur puniri, ibid. n. 27.
Litigiosa re alienata, iudicium perficitur cum eo, in quem transit, ibid. n. 20.
Litigiosum vitium inducitur liti contestatione, ibidem num. 9.
LITANIAE maiores, & minores numerantur inter processiones publicas, & quando fieri debeant, c. 184. n. 26.
LITERAE Apostolicae contra possessores non citatos, obtentas non sunt statim exequenda per Ecclesiasticum, c. 188. n. 32.
LITVRA, & rasura in loco suspecto vitiat instrumentum, c. 125. n. 24.
Litura, & rasura in loco suspecto vitiant bullas, & rescripta, ibid. n. 25.
LOCI ordo, & praerogatiua debetur secundum ordinem dignitatis, c. 101. n. 46.
LOCRENSIVM lege cauebatur, ne quis patrimonium alienaret, nisi in magnam calamitatem incidisset, c. 156. n. 97.
LOCVMTENENS Parochi debet probare conuenisse de certo salario, aliàs succumbet, conf. 124. n. 48.
Locumtenens, aut Vicerector an debeant honorari ut principales, c. 190. n. 41.
Locumtenenti, & Vicario multa ob Domini absentiam permittuntur, quae aliàs non permitterentur, c. 194. n. 30.
LOCVPLETARI cum iactura aliena, iniquum est, & natura contrarium, c. 179. n. 60. c. 183. n. 23.
LONGOBARDI nobilibus deserebant magistratus, c. 166. n. 12.
LOQVENDVM est semper de Principibus, & Dominis, ac si essent praesentes, c. 163. n. 2.
Loquens indistinctè reprehendi meretur, c. 121. n. 2.
LOTHARIVS dimisit filijs Imperium, & fuit effectus Monachus, c. 199. n. 85.
LVCIVS Sextius fuit primus de plebe, qui ingressus fuit Consulatum, c. 166. n. 9.
Lucij Grafi, & C. Carbonis exemplum adducitur in proposito, circa non sumendas scripturas de dante rei, & Domitij Tribuni plebis, & M. Scauri, de armis non sumendis, c. 161. n. 79. 80. & 81.
LVCRVM solum dicitur, quod superest deductis expensis, c. 133. n. 83. & conf. 156. n. 68.
Luorum dicitur, quod remanet, deducto damno, d. c. 133. n. 84. & d. conf. 156. n. 69.
Luorum non dicitur, nisi deducto damno, c. 143. n. 12.
Luorum, & damnum regulariter communicantur in societate, c. 147. n. 21.

Lucrum consequi non debet aliquis ex eo, quod impugnavit, c. 169. n. 129.
 Lucrum non debet aliquis consequi ex dolo suo, c. 181. n. 35.
 Lucrari dicitur, qui suam voluntatem explet, c. 134. n. 63. & conf. 171. n. 46.
 Lucrativa causa si sit ex parte dolum facientis annullat contractum, c. 180. n. 2.
 Lucrativa causa, aut onerosa discernitur, attendita origine, ibid. n. 35.
 Lucrativa causa dicitur, quoad recipiens nihil posuit de suo, ibid. n. 36.
 Lucratorum constante matrimonio medietas spectat ad filios illius in Regnis Castella, c. 129. n. 45.
 LVDOVICVS undecim annos natus Viadulao patri successit in Regno Hungaria, c. 198. n. 41.
 S. Ludovicus IX. annorum 12. successit in Regno sub Blanca Regina matre, illius tutor, ibid. n. 48.
 Ludovicus XIII. mortuo Henrico IV. Rege Francia ipsius patre, in infantia successit in Regno sub tutela Regine Mariae Medice matris, ibid. n. 51.
 Ludovicus Grossus Rex Francia fecit se vinete coronari, & inungi Ludovicum eius filium, c. 199. n. 74.
 Ludovicus Iunior Rex Francia assumpsit in consortem Regni Philippum eius filium aobuo impuberem, ibid. n. 75.
 LYSANDRI, & Agestai exemplum memoratur, c. 161. n. 82.

M

MAGIS dignum trahit ad se minus dignum, conf. 139. n. 17.
 MAGISTRI pecorum fidei, & testimonio stari debet super morte aliquorum, c. 189. n. 35.
 MAGISTRATVS preeminens presumitur bonus, & iustus, c. 102. n. 26.
 Magistratus iurisdictionem exercens an excusetur ab iniuria presumptione, c. 176. n. 24.
 Magistratus si faciat modo illicito, & cum scandalo, iniuriam irrogat, ibid. n. 25.
 Magistratus inferior potest puniri durante officio pro excessu, ibid. n. 34.
 Magistratus minores apud Romanos submittebant fasces maioribus, c. 101. n. 48.
 Magistratus sunt conservatores publici honoris, ibid. n. 51.
 Magistratus supremi presumuntur iudicaturi, ut Princeps iudicaret, c. 161. n. 17.
 Magistratus maiores apud Romanos quare habuerint securim fascibus, seu virgis colligatam, conf. 164. n. 88.
 Magistratus, & honores magis dari debent nobilibus, quam plebeis, & quare, c. 166. n. 15.
 Magistratus qualiter fuerint communicati Italis, & alijs, c. 200. n. 5.
 Magistratus initio Romanae Republice solum cognoscebant de causis civilibus, ibid. n. 16.
 Magistratus plures fuerunt Roma, & in Prouincijs subiectis Populo Romano, ibid. n. 20.
 Magistratus militares, & Militantes nihil habent commune cum Curijs, ibid. n. 44.
 Magistratibus honor debetur ratione iure, & moribus gentium, c. 101. n. 50.

Magistratum habens non potest factio suo illius statum, & ordinem mutare, c. 201. n. 93.
 MAGNITVDO Regnorum Neapolis, & Sicilia, debet multum attendi in materia precedetia, ib. n. 50.
 MAGNUM omne diuisione fit parum, c. 172. n. 18.
 MAIOR pars non preiudicat minori in remissione iurium Vniuersitatis, c. 146. n. 38.
 Maiori parti non statur in communibus rebus plurius ut singulis, c. 114. n. 37.
 MAIORATVS defertur iure sanguinis, conf. 113. n. 31.
 Maioratus est loco persona facta, c. 156. n. 80.
 Maioratus attenditur in ei utilibus, no persona possessoris, ibid. n. 82.
 Maioratus adiudicari debet habenti pro se coniecturas legitimas, c. 185. n. 40.
 Maioratus successio est perpetua, c. 113. n. 65.
 Maioratus successio regulatur instar successiois ab intestato, ibid. n. 77.
 Maioratus in successione quando attendatur proximitas institutoris, ibid. n. 98.
 Maioratus reuocatio an debeat fieri eadem forma, qua concessio, c. 119. n. 52.
 Maioratus reuocatio debet fieri per scripturam, ibid. n. 53.
 Maioratus successor dicitur singularis, c. 156. n. 24.
 Maioratus possessor habet unam personam veram, aliam representatiuam, ibid. n. 79.
 Maioratus possessor potest transigere super eo, quod alter possidet, c. 175. n. 15.
 Maioratus possessor potest renunciare iuri sibi competenti quoad fructus, ibid. n. 21.
 Maioratus perpetuus presumptio sumitur ex qualitate honorum nobilitum, ut sunt Baronia cum iurisdictione, & fortalitia, c. 185. n. 19. & 25. & 52.
 Maioratum antiquorum successor non tenetur sui parentis debita soluere, c. 148. n. 56.
 Maioratum fundatio super bonis stabilibus presupponit, ea esse libera, & non emphyteutica, c. 178. n. 10.
 MAIORIBVS sicut minoribus conceditur absolutio a iuramento propter lationem enormissimam, c. 173. n. 94.
 MAIORITAS rationis ubi concurrat, potest fieri extensio de casu ad casum, & de persona ad personam, c. 113. n. 40.
 Maioritas Regnorum Neapolis, & Sicilia respectu Portugallia, & Algarbiorum inducit prelationem, c. 201. n. 21.
 Maioritas, & precedentia Tribunalis attenditur, in precedentijs, & non antiquitas ministrum, ib. n. 61.
 MALA fides, & scientia litis probantur coniecturis, c. 111. n. 30.
 Mala fidei possessor non habet ius retentionis pro melioramentis, ibid. n. 41.
 MALVS non tam quis est ab effectu, quam ex habitu, sicut ex virtute habitu probus, c. 163. n. 108.
 Malus quis repente nunquam solet fieri, qui bonus fuit, ibid. n. 109.
 Malum omne de inimico presumitur, c. 161. n. 71.
 MALEDICIS, qui nec propria existimationi, nec aliorum fama parcunt, credendum non est, c. 110. n. 2.
 MALITIA, aut culpa presumitur in eo, qui non re-

uelauit in tempore, que debebat reuelare, c. 163. n. 42.
 MANASSES filius Ezechie cepit regnare, anno 12. c. 198. n. 11.
 MANDATVM possessionis datum vigore sententia facit presumi pro eo, c. 105. n. 7.
 Mandatum speciale requiritur ad prestandum iuramentum, ibid. n. 101.
 Mandatum Papa de prouidendo beneficio alicuius tanquam homicidae cessat, si interim ille renunciauerit superiori, c. 128. n. 148.
 Mandatum censetur concessum iuxta consuetam, & solitam, c. 136. n. 11.
 Mandatum recipit interpretationem a stylo, & consuetudine, ibid. n. 14.
 Mandatum speciale cum libera ex quibus clausulis inducatur, ibid. n. 16.
 Mandatum restrictum ad certum iudicem non extenditur ad alium, c. 157. n. 77.
 Mandatum directum singulis non ligat vniuersitatem, c. 167. n. 13.
 Mandatum singulorum non est mandatum vniuersitatis, ibid. n. 14.
 Mandatum de soluendo cum comminatione dicitur preparatorium ad viam executiuam, c. 168. n. 49.
 Mandatum speciale requiritur ad proponendam reuocationem, c. 170. n. 16.
 Mandatum de manutenendo debet regulariter dari ei, qui possidet, aut quasi possidet, c. 176. n. 52.
 Mandatum speciale requiritur ubi agitur de remittendo iure, c. 186. n. 25.
 Mandatum generale cum libera no sufficit in re preiudiciali, ibid. n. 26. & 27.
 Mandatum presumitur ubi agitur de impensa, & qua ratione, ibid. n. 38.
 Mandatum speciale Principis requiritur in venditione rei, ut habeat locum quadriennij prescriptio, c. 187. n. 142.
 Mandati verba intelligi debent late in preiudicium mandantis, c. 136. n. 9.
 Mandati actio competit mandanti contra suum Procuratorem, qui pecunias recepit virtute mandati, c. 180. n. 6.
 Mandati fines sunt diligenter seruandi, c. 186. n. 29.
 Mandatum habens generale potest facere apponi clausulas, & firmitates consuetas, c. 136. n. 10.
 Mandato non comprehenditur, quod verisimiliter quis non commisit, c. 186. n. 28.
 Mandatorum forma attenditur ad colligendum mentem contrahentium, c. 137. n. 1.
 Mandans non censetur habuisse animum occidendi ex qualitate instrumenti, c. 128. n. 45.
 Mandans si sciat quoddam fecit Procurator, & ratum habuit sibi preiudicat, etiam si ille excessisset, c. 136. n. 19.
 Mandans concedi libertatem, videtur eam dare, ibid. n. 25.
 MANIFESTVM est, quod legitimis coniecturis constat, c. 113. n. 111.
 MANVM eleuans ad percutiendum aliquem, licet non recepit, tenetur actione iniuriarum, c. 142. n. 59.
 MANVTENTIO conceditur etiam mero detentatori, c. 184. n. 118. & c. 192. n. 2.

Manutentio conceditur etiam si possessio sit contra ius, ibid. n. 119.
 Manutentio debet concedi habenti pro se vnicum actum possessionis, c. 186. n. 17.
 Manutentionis remedium est summarissimum, conf. 184. n. 116.
 Manutentionis remedium, si tuisit, vel interim, ut concedatur, sufficit qualibet possessio colorata, ibid. n. 120.
 Manutentionis remedium simile est interdicto uti possidetis, ibid. n. 121.
 Manutentionis in remedio sufficit probatio minor ad obtinendum mandatum, ibid. n. 122.
 Manutentionis iudicium esse parui preiudicij, qui tenuerit, c. 192. n. 1.
 D. MARCVS Antonius de Ponte Regens cessans, cum D. Regens Carolus de Tapia cepisset possessionem in Supremo Italia Consilio, c. 190. n. 33.
 Marcus Aurel. Antoninus Imperator crimina punire solitus fuit minore supplicio, quam legibus erat dispositum, c. 128. n. 24.
 Marcus Aurelius Antoninus in causis compendij nitam quam fuit Eisco, c. 155. n. 3.
 Marcus Aurelius Antoninus in causis lese Maiestatis dicere solebat, vim pati videri, etiam quibus crimen probatur, c. 163. n. 66.
 Marcus Aurelius Antoninus curauit intelligere, quid de se sentirent, & emendabat, qua emendatione indigebant, ibid. n. 174.
 Marco Aurelio Antonino Imperatori maximos honores omnis aetas, omnis sexus, & conditio detulit, c. 163. n. 65.
 Marcus Antoninus Imperator aseruit in consuetudinem Imperij Verum fratrem, diuque sunt in legibus Dni Fratres, c. 199. n. 98.
 Marcus Cato ita iudicabatur offendentes uxores, ac si Dei simulachra offendissent, c. 144. n. 46.
 Marci Agnii seruis tortus super homicidio alterius serui confessus, & supplicio affectus, paulo post seruis vitus apparuit, c. 163. n. 21.
 Marci Scauri, & Domitij Tribuni plebis exemplum adducitur in proposito, de armis non sumendis de dono rei in criminalibus, & L. Grassi, & C. Carbonis circa non sumendas scripturas, c. 161. n. 79. & 81.
 Marci Terentij Equitis Romani oratio sua oratio retinetur facta in Senatu ad suam defensionem, cum argueretur amicus Sciaui, c. 163. n. 159.
 MARDOCHEI seruitus factum Regi Assuero qualiter fuerit remuneratum, c. 164. n. 64.
 MARITVS, qui recepit uxorem sine dote, tenetur eam alere, c. 132. n. 21.
 Maritus, qui non est soluta dos promissa, uxorem non tenetur alere, ibid. n. 22.
 Maritus quando possit uxorem adulteram accusare, & occidere, c. 144. n. 1.
 Maritus non accusatur criminaliter ab uxore pro adulterio, ibid. n. 2.
 Maritus licet meretricetur, non debet vxor esse impudica, ibid. n. 8.
 Maritus ita debet fidem seruari vxori, proxt vxor viro, ibid. n. 9.
 Maritus nec occulte fidem semel datam vxori violat.

lare debet, *ibid.* num. 12.
 Maritus, & uxor ad paria iudicantur, *ibid.* n. 23.
 Maritus debet litis expensas uxori maletractatæ ministrare, *ibid.* n. 49.
 Maritus non potest mutare nominationem patroni factam ab eius uxore, c. 177. n. 18.
 Mariti absentia non presumitur, nisi probetur, c. 169. n. 101.
 Marito non licet concubinam habere, c. 144. n. 34.
 Mariti solent parvipendere uxores indotas, *conf.* 132. n. 18.
 Maritorum concubitus cum impudicis mulieribus, uxores proprias, quàmuis modestas, & castas exasperat, c. 144. n. 10.
MARTIALIS declaratur lib. 2. epigrammæ 72. c. 142. n. 67.
MARTINVS filius Martini Regis Aragonum fuit eum patre Rex Aragonum, & Sicilia, c. 199. n. 76.
MASCVLINVM est dignius fœminino, *conf.* 113. n. 15.
 Masculinum comprehendit fœmininum, maxime in fauorabilibus, c. 139. n. 10.
 Masculinitatis qualitas censetur repetita, *conf.* 113. n. 87.
MASCVLVS uerbum non verificatur in fœmina, c. 113. n. 7.
 Masculus præfertur fœminæ in his, quæ deferuntur iure dignis, *ibid.* n. 31.
 Masculus exclusus per alium masculum, illo deficiente, admittitur, *ibid.* n. 64.
 Masculus ex masculo dicitur proprie de linea masculina, *ibid.* n. 96.
 Masculus transfœnalis respectu ultimi possessoris, quando præferatur fœminæ propinquiore, *ibidem* n. 97.
 Masculus, & ab eo descendens præfertur fœminæ, & ab ea descendenti, c. 135. n. 139.
 Masculus est dignior fœminâ, c. 139. n. 2.
 Masculus præfertur, eo, & fœminâ concurrentibus, *ibid.* n. 3.
 Masculus, & fœminâ si sunt executores testamenti in solidam, & discordent, præfertur uox masculi, *ibid.* n. 4.
 Masculus familia, maioratus possessor cõseruat illius decorem, c. 156. n. 98.
 Masculus ad fauorem fit semper interpretatio, si agatur de conseruatione familie, c. 113. n. 21.
 Masculus substituto, non uenit masculus ex filia, sed ex filio, *ibid.* n. 32.
 Masculo, & fœminâ litigantibus, iuramentum potius defertur masculo, quàm fœminæ, c. 139. n. 7.
 Masculi primò uocati excludunt fœminas postea uocatas, c. 113. n. 10.
 Masculi præferantur, etiàm quando coniunctim uocantur fœminæ, *ibid.* n. 13.
 Masculorum ex priori uocatione colligitur prædilectio illorum, *ibid.* n. 1.
 Masculorum uocatio, & mentio fœminas excludit, *ibid.* n. 5.
 Masculorum prælatio in una parte dispositionis, censetur in alijs repetita, *ibid.* n. 33. & 34.
 Masculorum prælatio geminata multum operatur, *ibid.* n. 82.

Masculorum prælatio in omnibus gradibus inducit præsumptionem conseruandæ agnationem ueram, uel factam, c. 185. n. 11.
 Masculus uocans, censetur donec illi fuerint, uoluisse conseruare bona in agnatione, c. 113. n. 8.
 Masculus habere maiores diuitias conuenit publicæ utilitati, *ibid.* n. 19.
MATER præsumitur habuisse maiorem dilectionem ergà filiam, quàm ergà nepotem, c. 119. n. 115. & 117.
 Mater tutrix debet inuentarium conseruare, c. 148. n. 4.
 Mater habens de proprio non debet alii ex bonis filie, *ibid.* n. 19.
 Mater non authoratur, ut filia sibi donet, *ibid.* n. 37.
 Mater transiens ad secunda uota incurrit penas secundò nubentium, fauore filiorum stabilitas, *ibid.* n. 60.
 Mater semper est certa, c. 169. n. 126.
 Mater, aut pater pro filio, nec uxor pro marito, nec filius pro patre conueniri possunt, c. 174. n. 41.
 Mater uentris nomine potest petere possessionem successiuam, c. 198. n. 106.
 Mater debet petere curatorem uentri, sicut tutorem infanti, *ibid.* n. 107.
 Mater prægnans simplicem uenturam soluit pro se, & uero, *ibid.* n. 112.
 Matre meliorationem faciente, habet locum reuocatio iuxta leges Tauri, nisi concurrant aliqua contenta in eis, c. 119. n. 97.
 Matrum uiscera pietate commouentur ergà filios, c. 169. n. 121.
 Matrum amor maior est, quàm patrum, *ibid.* n. 123.
MATRICVLÆ non comprehenduntur, censetur priuati, c. 121. n. 68.
MATRIMONIUM in Regnis Castellæ liberat à patria potestate, c. 129. n. 62.
 Matrimonium separatur quoad thorum propter adulterium uiri, c. 144. n. 37.
 Matrimonium separatur quoad thorum propter sententiam uiri, *ibid.* n. 40.
 Matrimonium in gradu prohibito contrahens ignoranter non incidit in censuras iuris, licet postea cohabitaret scienter, c. 145. n. 11.
MAYORALES dicebantur apud antiquos Magistri Pecorum, c. 189. n. 23.
MEDIATOR, qui se offerit aliquid fecisse non probat contra alium, c. 102. n. 45.
 Mediator in crimine Simonia, propter illius grauitatem admittitur, *ibid.* n. 46.
MEDICVS potest salarium conseruare, licet moriatur qui curabatur, c. 154. n. 16.
 Medicus potest curare infirmum inuitum, & repetitè expensas, c. 162. n. 92.
 Medico debetur salarium etiàm non conuentum, c. 179. n. 67.
 Medici non profunt egrotantibus, si morborum causas ignorant, sic qui circa res gestas uersantur, nisi loci, & temporis, & causarum rationem habeant, c. 162. n. 74.
MEDIETAS officiorum insitit, & regiminis debetur ad minus nobilibus, c. 166. n. 48.
MEDIOLANI status pertinet Domino nostro Regi Philippo, c. 201. n. 2. Et de eius ducatu fuit inuentus

fit us Dominus noster Philippus II. per Dominum Imperatorem Carolum V. *ibid.* n. 5.
MELCHISEDECH fuit Rex, & Sacerdos, c. 142. n. 10.
MELIORATIO, & donatio non acceptata est reuocabilis usque ad mortem, c. 119. n. 96.
 Melioratio facta alicui ex filijs, non deducitur ex dotibus, aut donationibus propter nuptias antè datis, aut factis, c. 171. n. 59.
 Melioratio facta alicui descendenti debet referri ad bona, quæ habebat melioris tempore mortis, *ibid.* n. 61.
 Meliorationes factæ lege prohibente, dicuntur factæ mala fide, c. 111. n. 43.
 Meliorationes etiàm per uiam maioratus, ut sint irreuocabiles in Regnis Castellæ, quæ requirantur, c. 119. n. 1.
MELIORES natura sunt secundum Platonem, & Aristotelem nobili ex genere, quàm ignobili, c. 166. n. 46.
 Melioribus qui præest, maior, & potior censetur, c. 101. n. 56.
 Meliorem causam pro se habens, præfertur antiquiori in tempore, c. 201. n. 73.
MELISSIVS Cretensium Rex primus apud eos sacriscauit, c. 142. n. 98.
MELITENSIS Episcopus, uide Episcopus Melitenfis.
MEMBRA non debent à capite discedere, *conf.* 122. n. 30.
 Membra non debent diuerso iure à capite censeri, c. 201. n. 41.
MEMORIA hominis labilis est, c. 161. n. 46.
 Memoria mutilata, totus languet intellectus, c. 105. n. 75.
 Memori præsumitur quilibet eorum, quæ fecit, c. 121. n. 135.
MENDICANTES, & Fratres Predicatores qualiter habere possint bona in communi, *conf.* 135. n. 16.
 Mendicantes sunt aliqui religiosi ex regula, alij ex constitutionibus, *ibid.* n. 55.
MENS disponentis colligitur ex ratione proximali, c. 119. n. 66.
MENSVRA, qua quis mensus fuerit, uenietur sibi, c. 171. n. 3.
MENTIENDI licentia in iudicio non debet esse impunita, c. 161. n. 27.
 Mentientis poena est, ut nec uera dicenti credatur, c. 169. n. 78.
MERCENARIVS dignus est mercede sua, c. 114. n. 5. & *conf.* 179. n. 33. & n. 63.
MERCVRIVS Trimegillus, studet Maximus dicitur, quod Summus esset Sacerdos, Sapientissimus Philosophus, & potentissimus Rex, c. 142. n. 111.
MERITA probantur assertionem donantis inter non prohibitos, c. 117. n. 11.
 Merita debent in donatione verificari aliter, quàm per assertionem donantis, c. 148. n. 60.
 Merita causarum partium in discussione panduntur, c. 171. n. 72.
METELLI exemplum adducitur, aduersus quem iudices noluerunt accusationem repetundarum ad-

mittere, ob eius bonitatem, c. 162. n. 28.
METROPOLITANI sunt iudices appellationum causarum, quæ in prima instantia tractatæ sunt coram Ordinarijs, c. 125. n. 3.
METVS minor cadit in uirgine teneræ ætatis, *conf.* 148. n. 45.
 Metus reuerentialis matris in filia multum attenditur, *ibid.* n. 48.
 Metus, aut suspitio tormentorum importat idem, quod illatio eorum, c. 163. n. 33.
 Metus iustus dicitur, & cadere in constantem uirum ex corporis cruciatu, *ibid.* n. 78.
 Metus durare dicitur, durante illius causa, *ib.* n. 79.
 Metus rerum horribilium maxime animos perterret, *ibid.* n. 87.
 Metus probatur ex nimia persuasionem, & nimis præcedentibus, c. 173. n. 61.
 Metus reuerentialis est multum considerabilis, *ibid.* n. 65.
 Metus reuerentialis solus excludit consensum, *ibid.* n. 68.
 Metus semper continet in se dolum, *ibid.* n. 70.
 Metus, persuasiones, & coactiones solent fieri occultè, *ibid.* n. 71.
 Metus, uel dolus factus in priuatis domibus lenioribus probationibus probatur, *ibid.* n. 73.
 Metus præsumitur, ubi adest læsio enormissima, etiàm alio non probato, *ibid.* n. 96.
 Metus uelatus probatur ex qualitate personarum, c. 174. n. 49.
 Metus iustus est uitandæ indignationem paternam, *ibid.* n. 53.
 Metus præcedens inficit actum sequentem, *ibid.* n. 55.
 Metus semper continet dolum ex parte inferentis, *ib.* n. 56.
 Metus, aut compulso non præsumitur, sed debet probari ab eo, qui allegat, c. 175. n. 22.
 Metus causa durat, dum quis est sub potestate eius, qui metum instillit, c. 163. n. 80.
 Metus iustus suspicio est etiàm multum considerabilis, c. 173. n. 64.
 Metus actio est in re scripta, daturque contra eum ad quem res peruenit ex metu alterius, etiàm contra actum oneroso, *ibid.* n. 70.
 Metus causam tribuit magna uereturia erga illum, qui auctoritate apud uos pollet, c. 174. n. 54.
 Metum iniiciunt Iudicibus nedum facta, sed uerba, c. 163. n. 30.
 Metu gesta rata non debent haberi, c. 174. n. 50.
MICITHVS seruus fuit tutor filiarum paruulorum Anaxilai Regis, c. 198. n. 19.
MILITES S. Mariæ Montefis gaudent priuilegijs concessis, & concedendis Militibus S. Jacobi, Calatrana, & Alcantara super nuptijs, & alijs, c. 115. n. 7.
 Milites militarium ordinum licet ducant uxores cõsentur Religiosi, *ibid.* n. 9.
 Milites ordinum militarium approbatorum à Summo Pontifice sunt persona Ecclesiastica, *ibid.* n. 11.
 Milites ordinum militarium sunt capaces pensionum, *ibid.* n. 13.
 Milites ordinum militarium, exceptis Hierosolymitanis S. Ioannis possunt semel, & bis uxores

ducere, etiam viduam, *ibid.* n. 24.
 Milites sicut in acie belli testantur sine solemnitatibus, ita tempore pestis, c. 124. n. 14.
 Milites subrogati in comitiis loco deficientium censentur *ibidem*, c. 160. n. 8. & 9.
 Milites Ordinum Calatravae, & Alcantarae sunt Religiosi, c. 176. n. 13.
 Milites Calatravae, & Alcantarae gaudent privilegio fori, & Canonis, si quis suadente, *ibid.* n. 14.
 Milites habuere suos proprios iudices competentes, c. 200. n. 33.
 Militibus Montefia, Paulus III. Gregorius XIII. & Sixtus V. concessere, ut possent uxores ducere, qualificatas tamen, & de licentia superioris, & eorum filij succedunt eis ex testamento, & ab intestato, c. 115. n. 5.
 Militibus S. Iacobi concessum est primas, & secundas nuptias contrahere, *ibid.* n. 6.
 Militibus ordinum militarium est permessa bigamia, *ibid.* n. 27.
 Militibus ordinum militarium datur sedes in Choro Ecclesiarum Cathedralium, etiam in Toletana, quae potest dici prima post Romanam, c. 176. n. 15.
 Militia introducta per consilium Belli, debet per idem tolli, c. 160. n. 46.
 Militia novior est minus favorabilis, quam antiqua, *ibid.* n. 60.
 Militia non dicitur nova, quae erat antiqua, licet de novo ad actum redacta, *ibid.* n. 63.
 Militia, quae non fuit expresse sublata per Suam Majestatem conservavit suas praerogativas, *ibidem* n. 92.
 Militia plures praerogativas concessit antiquitas, *ibid.* n. 20.
 Militia quod est utilius, ut conservetur in sua originali institutione, debet attendi, *ibid.* n. 89.
 Militia, & comitia per subrogationem nunquam oriuntur, *ibid.* n. 10.
 Militantes, & Magistratus militares nihil habent commune cum Curijs, c. 200. n. 44.
 Militaris viri in Theatro occisi causam recesent aliqui, c. 142. n. 16.
 Militare nemo debet sibi stipendij, c. 145. n. 24.
 MINAE faciunt indicium mali animi, c. 161. n. 51.
 MINISTRARE quis debeat in Choro post Episcopum, à iure dispositum est, c. 101. n. 20.
 MINISTRI, & Legati debent honorari prout illi, quos representant, c. 201. n. 26.
 Ministri antiquitas non attenditur in precedentijs, sed praecedentia, & maioritas Tribunalis, *ibidem* n. 61.
 MINOR sicut non potest alienare, ita nec alienanti consentire, c. 109. n. 9.
 Minor potest venire contra alienationem per ipsum male factam, *ibid.* n. 10.
 Minor petere potest pensiones domus male alienatae, *ibid.* n. 11.
 Minor quando restituitur adversus donationis acceptationem omissam, c. 119. n. 35.
 Minor sine decreto non agit de divisione, *conf.* 129. n. 79.
 Minor regulariter non potest donare sine auctoritate iudicis, & alijs solemnitatibus, c. 148. n. 25.

Minor viginti quinque annis prohibetur donare inter vivos, *ibid.* n. 28.
 Minor habens curatorem equipatur pupillo, *conf.* 173. n. 34.
 Minor 25. annis etiam cum iuramento potest renuciare lesioni enormissima, *ibid.* n. 82. & 83.
 Minor lesus ex contractu debet in integrum restitui, *ibid.* n. 98.
 Minor regulariter restituitur intra quadriennium, quo factus est maior, c. 174. n. 78.
 Minor non habet legitimam personam standi in indicio sine civili, sine criminali, c. 182. n. 4.
 Minor dicitur indefensus ad ipso, quod litigatum cum eo est absque curatore, *ibid.* n. 7.
 Minor potest petere restitutionem in integrum contra lapsum dierum sexaginta, *ibid.* n. 20.
 Minor potest petere restitutionem in integrum coram iudice à quo adversus omissam appellationem, *ibid.* n. 26.
 Minoris bonorum alienatio nec inter consanguineos, aut affines facta valet, c. 109. n. 3.
 Minoris bona immobilia etiam cum ipsius utilitate non alienantur sine decreto, *ibid.* n. 4.
 Minoris bona si alienentur sine solemnitatibus, alienatio non valet, *ibid.* n. 5.
 Minoris bona si nulliter alienentur, non transferuntur dominium, *ibid.* n. 6.
 Minoris rem emens debet probare, pretium esse verum in illius utilitatem, *ibid.* n. 69.
 Minoris pecuniam detinens semper est in mora irregulari, c. 148. n. 9.
 Minori enormiter lesus in contractu iurato succurri debet, *ibid.* n. 67.
 Minori qualiter, & quomodo succurratur adversus conditionem suorum bonorum, c. 156. n. 17.
 Minori enormiter lesus si opponatur de iuramento, potest excipere de dolo contractus, c. 173. n. 93.
 Minorem donare etiam cum tutore, & iuramento impossibile est, c. 148. n. 32.
 Minores, & pupilli Universitatis equiparantur illi, c. 167. n. 64.
 Minores 25. annis facilius decipiuntur propter imbecillitatem aetatis, c. 173. n. 35.
 Minores probantes se lesos restituantur in integrum, *ibid.* n. 36.
 Minorum bona immobilia non possunt alienari per Tutorem, c. 109. n. 1.
 Minorum bona etiam cum causa non alienantur sine decreto iudicis, *ibid.* n. 2.
 Minorum contractibus quae iura resistant, c. 148. n. 26. & 27.
 Minorum praerogativa est, quod licet se obligent, qui cum eis contrahunt, ipsi non obligentur, *conf.* 173. n. 37.
 Minoribus graviter lesis conceditur restitutio in integrum, c. 109. n. 68.
 Minoribus subuenitur per in integrum restitutionem adversus res indicatas, c. 167. n. 65.
 MINOR PARS se opponit maiori, ubi publica utilitas versatur, c. 167. n. 35.
 MISEREIVR qui, & commodat in benedictione erit, c. 180. n. 4.
 MISSVS in possessionem causa rei servanda restituitur.

in et expensas factas in re, vel repetit à debitoro, c. 133. n. 85.
 MITHRIDATES adversus patrem coniaravit, cupidine regnandi, c. 199. n. 26.
 MIXTIS in rebus applicatio fit ad id, quod praevaleat, c. 139. n. 16.
 Mixtura superueniens non tollit ius competens ex primo, c. 160. n. 77.
 MODERATIO verbum qualiter intelligatur, c. 127. n. 33.
 Moderatio debet temperare iustitiam, c. 164. n. 76.
 MODVS, quo aliquid fit, & non quo fieri poterat, consideratur, c. 179. n. 85.
 Modus agendi, vel excipiendi est observandus, c. 181. n. 60.
 MOECENAS consuluit Augusto, ne videretur iniurias, c. 164. n. 17.
 MOLENDINA equiparatur rebus, quae servando servari non possunt, c. 179. n. 107.
 Molendina quando possint alienari per Tutorem, aut Praelatum, *ibid.* n. 108.
 Molendina, & aedificia non rescinduntur vento, sed cum magno sumptu, *ibid.* n. 109.
 Molendinorum restitutio ad Dominum spectat, *ibid.* n. 102.
 MOMENTANEAM acquisitionem lex respicit, c. 187. n. 112.
 MONACHVS censetur servus, c. 135. n. 4.
 Monachus non amittit iura sanguinis, *ibid.* n. 25.
 Monachus non perdit nobilitatem generis, *ibid.* n. 26.
 Monachus potitur iure sui tatis, *ibid.* n. 27.
 Monachus retinet originem, *ibid.* n. 28.
 Monachus ad maiorem statum ascendere censetur, *ibid.* n. 29.
 Monachus conservat agnationem, *ibid.* n. 33.
 Monachus non perdit ius succedendi, *ibid.* n. 34.
 Monachus potest institui haeres, & in Monasterium transit haereditas, *ibid.* n. 35.
 Monachus, & Monasterium in fideicommissis succedant quoad vitam Monachi, *ibid.* n. 38. & 39.
 Monachus, & pro eo Monasterium succedit in emphyteusi, *ibid.* n. 40.
 Monachus succedit in melioratione tertij, & quinti, *ibid.* n. 41.
 Monachus Religionis capax in communi succedit in maioratu, *ibid.* n. 43.
 Monachus non habetur pro mortuo quoad quaerendum Monasterio, *ibid.* n. 121.
 Monachus quoad Abbatem sustinet vicem filij, *ibid.* n. 126.
 Monachus per professionem amittit patriam potestatem, & in Monasterium transit, *ibid.* n. 128.
 Monachus quoad acquirendum Monasterio equiparatur filio familias, *ibid.* n. 129.
 Monachus transfert in Monasterium, quae iure sanguinis illi obveniant, *ibid.* n. 132.
 Monachus succedit in feudo, si servitium sit tale, ut ab eo praestari possit, *ibid.* n. 136.
 Monachus, qui erat in quasi possessione eligendi Abbatem non potest se iuvare illa, si fiat Abbas alterius Monasterij, c. 151. n. 73.
 Monachus rite translatus ad aliud Monasterium renunciat iuribus sibi competentibus in primo, nec

ea repetere potest, c. 190. num. 14.
 Monachus translatus non habet vocem in primo Monasterio, *ibid.* n. 15.
 Monachus proficendo in alio Monasterio desinit esse Monachus primi, *ibid.* n. 17.
 Monachus claustralis effectus Prior alterius Monasterij acquirit Prioratu, & non primo Monasterio, *ibid.* n. 18.
 Monachus factus Episcopus acquirit Episcopatu, & non Monasterio, *ibid.* n. 19.
 Monaci, & Clerici non mendicantes qualiter iuribus consanguinitatis fruuntur, c. 135. n. 57.
 MONASTERIVM non capit ut haeres bona ingressi, c. 135. n. 12.
 Monasterium ex persona ingressi nanciscitur possessionem, *ibid.* n. 31.
 Monasterium quod aliquis ingreditur; habetur loco filij, *ibid.* n. 36.
 Monasterium quando ex persona monachi excludat feminas, *ibid.* n. 42.
 Monasterium durante vita monachi utitur eodem tate maioratus, *ibid.* n. 45.
 Monasterium habetur loco haereditis, *ibid.* n. 49.
 Monasterium non est, donec sit constructum, c. 177. n. 97.
 Monasterij non diem constructi non proprie cadit inspatronatus, *ibid.* n. 98.
 Monasterio non est profuse saueandum cum praesidio tertij, c. 168. n. 47.
 MONASTICA subiectio equiparatur filiali, & non servili, c. 135. n. 125.
 MONIALIS reputatur mortua post professionem, c. 119. n. 122.
 MONUMENTA antiqua potiora sunt testibus in probationibus, c. 160. n. 61.
 MORA non potest imputari ei, qui propter iustum impedimentum solutionem non recepit, c. 179. n. 87.
 MORBUS perpetuus, impossibile est, quod eradiceatur, & quod stant e causa morbi, & infectionis sequatur convalescentia, c. 177. n. 54.
 Morbis chronicis solet convenire aeris mutatio, ut infirmi convalescant, quod secus accidit, si litis aere mutent, c. 171. n. 35.
 MORES parentum transeunt in filios virtute generationis, c. 166. n. 45.
 MORS omnia solvit, c. 135. n. 2.
 Mors est finis naturae, *ibid.* n. 3.
 Mors est anteponenda servituti, *ibid.* n. 6.
 Mors civilis non censetur, Monachum pro mortuo haberi, nisi quoad expressa in iure, *ibid.* n. 122.
 Mors civilis quoad habet eundem effectum equiparatur morti naturali, c. 190. n. 9.
 Mortis articulus supplet in teste praesentiam Paris, & Iudicis, c. 102. n. 106.
 Mortis mentio regulariter intelligitur de naturali, non de civili, c. 135. n. 123.
 Mortis mentio facta in executivis non facit, donationem esse causa mortis, c. 155. n. 28.
 Mortis casus includit casum translationis, c. 190. n. 1.
 Morti proximus in ea, quod agit arguit desiderium salutis aeternae, c. 102. n. 110.
 Morti proximus non censetur machinari, aut fraudare velle facere, *ibid.* n. 112. & *conf.* 169. n. 73.
 Morti proximum velle mori cum peccato non est

verisimile, d. c. 102. num. 111.
 Mori melius est, quàm fama iacturam pati, ibidem
 n. 52.
 Moriens omnis nō presumitur, sicut Diuus Io. Bapt.
 aut Euangelista, ibid. n. 108.
 Morientis affectio creditur in damnum eius, ibid.
 n. 107.
 Morientis calamitas non debet nocere alteri, c. 179.
 n. 17.
 Morientibus nihil magis debetur, quàm libertas di-
 sponendi de eorum bonis, c. 124. n. 26.
 Mortuo eo, cui erat concessum arbitrium, expirat, c.
 107. n. 9.
 Mortuo uno ex litigantibus, supercedendum est, do-
 nec citentur defuncti heredes, c. 155. n. 57.
 MOYSES instituit Decanos, vi Populo Israelitico
 ius dicerent, c. 149. n. 3.
 MVLIER est viro suo sociā diuina, & humana do-
 mus, c. 144. n. 41.
 Mulier in dubio presumitur honesta, c. 169. n. 96.
 Mulier pręgrans humari non potest, antequam par-
 tus ei excidatur, & quomodo procedat, c. 198. nu.
 104. & 105.
 Mulieris negantis, aliquam non esse eius filiam, ma-
 ximè illegitimam, assertio maximi est momenti, c.
 169. n. 94.
 MVLTATI apius eueniant ex opinione aliqua leui-
 ter suscepta, c. 161. n. 32.
 MVLVS conductus potest commodè itinerari, &
 ambulare leucas octo quolibet die, præsertim men-
 sis Ianij, & aliorum Veris, c. 108. n. 17.
 MVRVM supra cõmunem quandò & qualiter pos-
 sit quis edificare, vel repetat expensas, c. 118. n. 19.
 MVTIATIO non presumitur, nisi probetur, c. 119.
 n. 32. c. 127. n. 22. c. 151. n. 42. & 43. c. 155. n. 20.
 c. 160. n. 48. & 51. & conf. 184. n. 43.
 Mutatio facultatum in debitore nō presumitur, ma-
 ximè in breui tempore, c. 179. n. 25. & 28.
 Mutatio etiam in melius solet esse causa malorum,
 c. 184. n. 5.
 Mutacione personæ, mutatur nomen, & status rei, c.
 151. n. 52.
 Mutatum, & correctum non dicitur, quod nō est re-
 uocatum expressè, c. 160. n. 52.
 Mutanda nō sunt, quæ certam interpretationem ha-
 buerunt, ibid. n. 43. & c. 201. n. 57.
 Mutare consilium quis non potest in damnum alterius,
 c. 146. n. 45.
 MVTVVM probatur confessione illius, qui recepit,
 c. 126. n. 2.

N

NARRATORVM natura est, non vt probent,
 sed vt probari debeant, c. 167. n. 66. & conf.
 191. n. 21.
 NATVRALIS filia alicuius magni nobilit potest
 agere aduersus patrem, quod illam docet, c. 169.
 n. 6.
 Naturalis soboles progeniem nobilem vituperat, c.
 185. n. 41.
 Naturales filij possunt succedere ex testamento patris,
 & non contra, c. 106. n. 9.

Naturales filij sunt quandò matrimonium poterat
 inter parentes contrahi, c. 169. n. 4.
 Naturales non sunt de domo, & agnatione, conf. 185.
 n. 43.
 Naturales non admittuntur vbi non sunt vocati spe-
 cificè, ibid. n. 44.
 Naturalium exclusio colligitur ex vocatione legiti-
 morum, & naturalium simul, c. 185. n. 42.
 Naturalibus filijs debentur alimenta per patrem, c.
 106. n. 31.
 Naturale est aliquid dissolui eo modo, quo colligatum
 est, c. 102. n. 56. & n. 103.
 NATVS in Vico, seu Aldea dicitur natus, seu origi-
 narius Ciuitatis, aut Ville, cui Vicus subest, c. 120.
 n. 9.
 Natus ex bonis parentibus, & bona progenie bonus
 presumitur presumptione natura, c. 166. n. 44.
 Natus ex patre, aut matre aliàs coniugatis nō est fi-
 lius naturalis, sed spurius, c. 169. n. 08.
 Nati in Vico, aut Comitatu comprehenduntur in sta-
 tuto concedente aliquid oriundis de Ciuitate, conf.
 120. n. 7.
 NAVERAGIVM potest probari in loco viciniori
 testibus, qui interfuerunt, etiam sine partis citatio-
 ne, c. 108. n. 13.
 NAVIS, quæ vi tempestatis, aut latronum, seu py-
 ratarum incurfu ad portum venit, non tenetur ad
 ius anchoragij, c. 184. n. 37.
 NEAPOLIS Regnum quibus temporibus ad Coro-
 nam Aragonum venerit, c. 201. n. 4.
 Neapolis, & Sicilia Regnorum maioritas respectu
 Portugallie, & Algarbiorum inducit prælationē,
 ibid. n. 21.
 Neapolis, & Sicilia Regnorum magnitudo debet mal-
 tum attendi in materia præcedentiæ, ibid. n. 50.
 NECESSARIA causa non est habens initium volun-
 tarium, c. 187. n. 42.
 Necessaria ad actus constructionem, requiruntur ad
 destructionem, c. 160. n. 33.
 Necessitas affectata non releuat, c. 171. n. 37.
 Necessitati iuris non subijcitur quicquid alicui per-
 mittitur, c. 160. n. 30.
 NEGATIO partiti efficit rem dubiam, c. 171. n. 73.
 NEGOTIVM graue duobus commissum non po-
 test fieri ab vno solo, c. 177. n. 33.
 Negotiorum gestorum actio competit etiam, quandò
 sit negotium commune, c. 154. n. 9.
 Negotiorum gestorum actio competit pro expensis
 factis causa alterius, ibid. n. 10. & 11.
 Negotiorum gestori vt satisfiat, quæ attendi debeat,
 ibid. n. 25.
 NEMO plus iuris in alium transferre potest, quàm
 ipse habet, c. 105. n. 9.
 NEPOS, aut pronepos non debet esse melioris condi-
 tionis sua matre, c. 113. n. 89.
 Nepos non debet esse melioris conditionis, quàm filius,
 c. 119. n. 116.
 Nepos debet prestare alimenta auo, & auia, c. 197.
 n. 2.
 Nepos continetur appellatione liberorum, ibid. n. 7.
 Nepos est pars sui auis, & auia, ibid. n. 9.
 Nepos representando patrem succedit auia cum pa-
 truo, ibid. n. 31.

Ne-

Nepotibus debetur eadem charitas, quæ & filijs, ibid.
 n. 10.
 Neptis ex filia maiori præfertur amita in bonis vin-
 culatis, c. 172. n. 12.
 NERO Imperator conuicia in eum facta prohibuit
 pœna affici, c. 164. n. 22.
 NIHIL sequitur ex nihilo, c. 116. n. 12. & cõf. 177.
 n. 55.
 NINVS filius alterius Nini Regis Assyriorum im-
 pubes successit in Regno, quod pro eo erexit Semi-
 ramis mater, c. 198. n. 39.
 NOBILES diuino iure, & communis diuersarum gē-
 tium sunt præferendi plebeis in administratione of-
 ficioium Reipublicæ, c. 166. n. 1.
 Nobiles de iure ciuili præferuntur in honoribus, &
 administratione Rerum publicarum, ibid. n. 13.
 Nobiles habent presumptionem pro se in administra-
 tione officioium publicorum, ibid. n. 19.
 Nobiles debent præferri in Magistratibus seculari-
 bus, & quare, ibid. n. 42. & 43.
 Nobiles vt dici possent cõgregati pro statu nobilit, re-
 quirebatur esse cõgregatos solemniter, c. 167. n. 21.
 Nobiles particulares non valent renunciare iuri sta-
 tus, ibid. n. 34.
 Nobiles in Italia solent fideicommissa facere pro de-
 core familia, c. 187. n. 21.
 Nobilitas status non dicitur contravenire sententijs
 non litigatis cum eo, c. 167. n. 2.
 Nobilitas status, seu Vniuersitas differt à particula-
 ribus, ibid. n. 18.
 Nobilitas status debet congregari loco, & forma cõ-
 suctis, & communicato consilio, ibid. n. 25.
 Nobilitas duas partes ad mirus debent congregari, vt
 dicatur status congregatus, ibid. n. 26.
 Nobilitas status, & Vniuersitas habet in fauorabili-
 bus, ibid. n. 33.
 Nobiles, & ingenuos honores sibi arrogare, a quo iu-
 re censuit Aristoteles, c. 166. n. 3.
 Nobilitas eam sibi legem imponit, vt quod spontè
 tribuit, existimet, se debere, vt illi in beneficijs
 creuerit, nihil se prestitisse putet, c. 161. n. 43.
 Nobilitas certa propter similitates, & odia periclitari
 non debet, ibid. n. 83.
 Nobilitas in magnis animis generosam emulationē
 excitat ad bona, c. 163. n. 94.
 Nobilitas, & grauitas inquisiti elidit probationes
 Fisci de delicto, ibid. n. 100.
 Nobilitas est inter alia consideranda electione Officia-
 lis, c. 166. n. 14.
 Nobilitas per se est virtus, ibid. n. 20.
 Nobilitas politica, & ciuilis est, quæ mediante nobilit
 distinguitur à plebeio, & assimilatur nobilitati
 virtutum respectu Dei, ibid. n. 25.
 Nobilitas, & qualitas fœmine negatis, aliquam esse
 eius filiam multum attenditur, c. 169. n. 120.
 Nobilitati illud laudabile inest, quod parentum vir-
 tutes, grata memoria in successoribus representet,
 c. 163. n. 95.
 Nobilitati desertur in dispensatione iuris communis,
 c. 166. n. 18.
 Nobilitati regulariter famulantur virtutes, ibidem
 n. 21.

Nobilitati fauent omnis boni, ibid. n. 22.
 Nobilitati est deferendum in præcedentijs, & honoribus,
 c. 176. n. 6.
 Nobilitate parentum decorantur successores, c. 166.
 n. 28.
 NOMEN simile proprium, & appellatiuum nō pro-
 bar identitatem personæ, c. 110. n. 11.
 Nomen quod potest pluribus competere non redibere
 certam, ibid. n. 12.
 Nomen sine effectu non habetur in consideratione, c.
 112. n. 41.
 Nomen, & arma ferendi honeste familia grauiamē
 est iustum, c. 133. n. 65.
 Nominis sola similitudo ad confirmandum cuiusque
 originem satis non est, c. 110. n. 10.
 Nominis mutatione, quod de emphyteusi antiqua
 fiat feudum, adhuc conseruatur antiquitas, c. 160.
 n. 84.
 Nomine debet carere, quod caret effectu, c. 112. n. 40.
 Nomina, & cognomina inuenta ad cognoscendos, &
 discernendos homines, c. 110. n. 7.
 Nomina solent ad libitum imponi, & de illis non est
 curandum, ibid. n. 8.
 Nomina nuda non sunt in consideratione, ibid. n. 9.
 Nomina rerum propria sæpe conueniunt rebus di-
 uersis, ibid. n. 23.
 NOMINATIO operatur veram transmissionē ad
 fauorem nominati, etus vita durante, c. 155. n. 13.
 & n. 26.
 Nominatio facta virtute facultatis Regiæ, videtur
 facta à Rege, ibid. n. 22.
 Nominatio nihil prodest in filijs spurijs, conf. 199.
 n. 125.
 Nominatio debet fieri, præcedente prudenti consilio,
 & animo deliberato, c. 177. n. 68.
 Nominatio alicuius in patronum, non seruata for-
 ma à Fundatrice data, nulla est, ibid. n. 71.
 Nominatio, & presentatio Clerici est vana ex fru-
 ctibus iuris patronatus, c. 188. n. 10.
 Nominatio semel facta non potest variari, maxime
 deficiente facultate variandi, c. 155. n. 18. & n. 26.
 Nominandi facultatem habens ad aliquos annuos
 redditus potest illa vti, non obstante syndicato ante
 condemnationem, ibid. n. 15.
 Nominandi, & eligendi ius non amittitur mutatio-
 ne status, ibid. n. 48.
 Nominandi facultatem habens ad officia regiminis,
 debet nominare personas capaces, & idoneas status
 nobilitum, & plebis, c. 166. n. 88.
 Nominantis, aut eligentis ex facultate Regiæ capa-
 citas non attenditur, c. 155. n. 49.
 Nominatus mortuo primo non succedit prout ex
 nunc, sed prout est tunc, ibid. n. 27.
 Nominatus specificè, ac proprio nomine, cõsetur præ-
 dilectus, c. 177. n. 77.
 Nominato acceptante, fuit ius radicatum in persona
 illius independens à iure nominantis, c. 155. n. 12.
 Nominati ad maioratum si adsint, non admittuntur
 alij, c. 113. n. 101.
 NON probat hoc esse, quod ad hoc contingit abesse,
 c. 110. n. 20. & conf. 121. n. 13.
 NOSTRVM quod est, sine facto nostro à nobis tol-
 li non potest, c. 151. n. 35. & conf. 155. n. 37.

NO-

NOTARIUS, aut **Tabellio** debet se subscribere post depositiones testium, ut fidei faciant, c. 105. n. 109.
Notarius forensis non potest rogari in territorio alieno, c. 121. n. 74.
Notarius ab alio, quam Principe creatus non potest instrumenta conficere extra territorium illius, qui eum creavit, ibid. n. 80.
Notarius unius Banci non se intromittit in causis alterius Banci, ibid. n. 90.
Notarius unius Tribunalis non conficit acta in alio Tribunali, ibid. n. 91.
Notarius non potest se extendere ultra decreta per iudicem facta, c. 158. n. 20.
Notarius non potest deferre iuramentum in litē, nisi iudice presente, & mandante, ibid. n. 22.
Notarius non potest facere actum iudiciale ultra mandatum iudicis, ibid. n. 23.
Notarij stipulatio, & acceptatio pro absente non efficit donationem irrevocabilem, & quid operetur, c. 119. n. 22.
Notarij verba narrativa non faciunt fidem, c. 157. n. 51.
Notarij error non debet nocere parti, c. 158. n. 10.
Notario dicenti, testis iuratus, & c. non creditur, c. 157. n. 51.
Notarij numerarij sunt favorabiliores, c. 121. n. 50.
Notarij non matriculati non possunt conficere instrumenta, ibid. n. 69.
Notarij, qui non sunt de numero, censentur privati, ibid. n. 78.
Notariorum imperitia magna damna solet causare, ibid. n. 48.
Notariorum numerus quod sit certus, maximè conusnit, ibid. n. 49.
Notariorum, & Tabellionum numerus augeri non debet à Principe, ibid. n. 51.
Notariatus non debet probari, si instrumentum est antiquum, c. 105. n. 20.
NOTITIA presumitur ex vicinitate, c. 121. n. 163. & conf. 189. n. 52.
Notitia non presumitur, nec scientia, c. 155. n. 58.
Notitia, aut scientia habita alio modo, quam per intimationem non nocet in prejudicialibus, ibid. n. 61. & conf. 167. n. 62.
NOTORIUM sufficit si allegetur, c. 182. n. 12.
Notorium est quod resultat ex processu, & actis, c. 189. n. 15.
Notorium sufficit, si constat ex actis, de quo potest iudex se informare, c. 197. n. 37.
NOTVLÆ à testatore relictae non comprobant et testibus stari non debet, c. 174. n. 2.
NOVA non dicitur res, quando alterantur accidentalia, remanente forma substantiali, c. 160. n. 66.
Nova non dicitur res, nisi tota sit nova, & non pro parte, ibid. n. 70.
Novus, & inexpertis rebus non debet Princeps facillè fidem adhibere, c. 162. n. 85.
Novum non dicitur, quod erat in habitu, & reducitur ad actum, c. 160. n. 65.
Novum proprie dicitur, quod nunquam antea fuit, ibid. n. 69.
Novum non dicitur facere, qui declarat quod erat antiquum, ibid. n. 68.

NOVITAS omnis presumitur mala, c. 114. n. 28. & conf. 146. n. 47.
Novitas fieri non debet in praestatione homagij, d. c. 114. n. 29. & d. c. 146. n. 49.
Novitas non est admittenda in decimis, d. c. 114. n. 30.
Novitates sepius sunt causant discordias, ibid. n. 27. c. 146. n. 46. & conf. 184. n. 4.
Novitates quantum possibile sit, debent vitari, conf. 184. n. 6.
Novitates inducens reprehendi debet, c. 146. n. 48.
Novitates introducere in decimis qui conatur, debet repelli, & consuetudo observari, ibid. n. 51.
NVDA ex declaratione non probatur praesens debitum, c. 174. n. 17.
NVLLITAS ex defectu potestatis concedentis privilegium potest semper opponi, c. 167. n. 70.
Nullitas contractus executionem illius impedit, non obstantè clausula guarantee, c. 173. n. 40.
Nullitas potest opponi per minorem coram iudice successore illius, qui sententiam protulit, & etià peti restitutio in integrum, c. 182. n. 10.
Nullitas, quae apparet ex actis dicitur notoria, ibid. n. 11.
Nullitas notoria disputationem non patitur, ib. n. 13.
Nullitas constans ex actis opponi potest usque ad annos triginta, ibid. n. 14.
Nullitas si tollatur à statuto, non censetur tolli quae est evidens, aut constat ex actis, ibid. n. 15. & 16.
Nullitas evidens ex actis potest opponi contra tres sententias conformes, ibid. n. 17.
Nullitas constans ex actis impedit executionem trium sententiarum, ibid. n. 18.
Nullitas constans ex actis etiam stante lege Castellae opponi potest post sexaginta dies in ea praesentis, ibid. n. 19.
NVLLVM quod est, non operatur effectum, c. 116. n. 11.
Nullum est quod sit contra sententias transactas in rem iudicatam, c. 150. n. 64.
Nullum ab initio, tractu temporis non conualescit, c. 177. n. 66.
Nullum ab initio non potest ratificari, ibid. n. 67.
NVMA Pompilius Sacerdotes ex Patritijs creavit, c. 142. n. 100.
NVNICIO fidem facienti se citasse creditur, c. 102. n. 81.

O
OBLIGATIO intelligitur, rebus in eodem statu permanentibus, c. 112. n. 83.
Obligatio debet continere causam, ibid. n. 88.
Obligatio scripturae publicae, aut privatae debet habere causam, ibid. n. 89.
Obligatio nec civilis, nec naturalis contrahi potest absque consensu utriusque partis, c. 119. n. 38.
Obligatio personalis non transit contra singularem successorem, ibid. n. 43.
Obligatio non mutatur ex persona successoris, c. 124. n. 32.
Obligatio realis resultat ex reservatione pensionis super fructibus, c. 127. n. 15.
Obligatio omnis tollitur triginta annis, c. 168. n. 34.
Obligatio census non servata forma iuris inutilis est,

est, conf. 173. num. 18.
Obligatio sine causa in his Castellae Regnis est nulla, & inefficax, ibid. n. 19.
Obligatio ex quasi contractu partis praesentiam non requirit, c. 177. n. 51.
Obligatio nec naturalis oritur ex contractu reprobato, & solitum illius virtute repetitur, c. 181. n. 26.
Obligatio contra legem, vel in eius fraudem oriri non potest, c. 187. n. 157.
Obligatio dandi alimenta per instrumentum est individua, c. 197. n. 29.
Obligatio hypothecaria pro alimentis praestandis trahitur in omnes haeredes, ibid. n. 45.
Obligatio causa cessante, obligatio cessat, c. 112. n. 82.
Obligaciones antidorales non possunt in pactum deduci, c. 173. n. 106.
Obligaciones alienas adimplere aliquem cogi, iniquum est, c. 174. n. 40.
Obligari unum pro alio multum visitatur, & à iure permittitur, c. 180. n. 3.
Obligari potest quis mediante procuratore ad beneficium alterius, ibid. n. 4.
Obligatus facere aliquid in certo loco, vel cum genere personarum non adimplet aliter faciendo, c. 135. n. 73.
OBLIVIO presumitur verbi, aut facti transiens, c. 161. n. 45.
OBREPTIO facta Locumtenenti punitur ac facta Correctori, c. 101. n. 37.
OBSERVANTIA multum attenditur ad declarationem cuiusvis dispositionis, c. 103. n. 30. c. 120. n. 26. & conf. 135. n. 117.
Observantia declaratoria non requirit prescriptionem, ibid. n. 31.
Observantia est optima interpret privilegiorum, conf. 115. n. 25.
Observantia habita in praesentatione Capellaniarum debet attendi, c. 120. n. 27.
Observantia habita super negotio, de quo agitur, attendi debet, c. 136. n. 3.
Observantia in executionibus, & alijs ut valeat, debet esse uniformis, c. 178. n. 52.
Observantia praecedens attenditur multum in materia processionum, c. 184. n. 9.
Observantia immemorialis habet vim, & effectus privilegij, ibid. n. 10.
Observantia, quod mayorales pecorum non praesentent fideiussiones, attendenda est, c. 189. n. 24.
Observari debet in praesenti tempore, quod prius fuit observatum, quia facit licitum, quod aliis non esset, ibid. n. 25.
OBSTACULA, aut impedimenta quot sunt, tot debent esse dispensationes, c. 159. n. 27.
Obstacula plura ubi sunt, sublato uno, remanet aliud, ibid. n. 31.
OBVENTIONIS verbo comprehenduntur oblationes factae Parocho, c. 127. n. 8.
OCCASIO dominatur in cunctis rebus, maximè bellicis, c. 162. n. 75.
OCTAVIÆ sororis Augusti se quidam simulatus filium, & detecta impostura fuit ad remigandum damnatus, c. 169. n. 133.

ODIVM veniens in consequentiam favorem toleratur, c. 160. n. 19.
Odio alterius nemo debet praegravari, c. 128. n. 117.
Odiolum, aut favorabile iudicatur, inspecta causa, propter quam aliquid fuit introductum, c. 160. n. 17.
ODOARDVS Tertius successit infans in Regno Angliae, c. 198. n. 52.
OECONOMVS constitutus à Principe Ecclesiae, aut beneficij vacantis reservat fructus successorij in Ecclesia, aut beneficio, excepta portione, aut salario sibi assignato, c. 196. n. 60.
Oeconomum munus quale sit, ibid. n. 55.
Oeconomum constituere potest Princeps secularis, ibid. n. 56.
Oeconomum regulariter ponit in Ecclesia vacante ille, qui habet custodiam illius, ibid. n. 59.
OFFENSA dicitur omne, quod provocat ad iracundiam, c. 176. n. 38.
Offensa personalis est, quae tangit personam, ibidem n. 39.
Offendentis visus auget dolorem offensis, c. 142. n. 183.
OFFICIALIS unus non potest se intromittere de officio alterius, c. 121. n. 83. & num. 92.
Officialis factus ad beneplacitum censetur perpetuus, c. 130. n. 30.
Officialis etiam ad libitum creatus non remouetur sine causa, ibid. n. 33.
Officialis, qui retinuit pecuniam publicam, quam administrabat, tenetur lege Julia de residuis, c. 145. n. 19.
Officialis si semel aliquid iniuste fecit, presumitur, quod velit tueri, c. 161. n. 9.
Officialis semper presumitur terrorem inferre, c. 163. n. 23.
Officialis si sit constituendus à duobus, non poterit ab uno solo constitui, c. 177. n. 27.
Officiales si faciunt aliquid secreto in Camera non possunt esse testes de visu, c. 165. n. 15.
Officiales plures si extorserunt aliquid, & unus in articulo mortis mandat restitui illud, quod declaraverit Episcopus, an debeat declarare in solidum, vel secundum ratam, & portionem, c. 174. n. 1.
Officialis tanto maior, quanto maiori, & digniori loco praesit, censeri debet, c. 205. n. 56.
OFFICIUM suum nemini debet esse damnosum, c. 179. n. 34. & n. 98.
Officio qui non potest deseruire, non debet beneficium habere, c. 135. n. 15.
Officium finiri morte, remotione, aut translatione paria sunt, c. 190. n. 8.
Officio cessante, beneficium cessat, ibid. n. 28.
Officia augmentata ultra numerum debent consumi, c. 121. n. 52.
Officia ubi sunt distincta, unus non se intromittit in officio alterius, ibid. n. 86.
Officia semel concessa non possunt tolli sine causa, c. 130. n. 32. & 34.
Officia Reipublicae quoties sunt in una partialitate, regimen sit confusum, & babylonicum, daturque iniuriarum occasio, c. 166. n. 34.
Officiorum iustitia, & regimini medicata debetur ad minus nobilibus, ibid. n. 48.

Officia promiscuis actibus rerum turbari, absurdum est, & vni creditum ab alio subtrahi, c. 121. n. 88.
 Officia plurimorum non debet vnus habere, c. 135. n. 85.
OLYMPIAS filia Pyrrhi Epirotarum Regis mortuo Alexandro marito, relicto filio primogenito minore, pro eo Regni administravit, c. 198. n. 22.
OMNIS res per quamcumque causam nascitur, per eandem dissoluitur, c. 130. n. 36.
 Omnes quod tangit, quando debeat ab omnibus approbari, c. 114. n. 40.
 Omne qui dicit, nihil excludit, c. 122. n. 41. & conf. 135. n. 101.
 Omnia nostra facimus, quando à nobis impartitur auctoritas, c. 169. n. 22.
ONVS impositum habitacione ad reditus, diminitur, illis diminutis, c. 130. n. 58.
 Onus ad quem pertinet, ad eundem & commodum, & lacrum, c. 133. n. 98.
 Onus semper comitatur rem, c. 156. n. 59.
 Onus est pars pretij, ibid. n. 61.
 Onus affectatum non excusat, c. 170. n. 4.
 Onus pius bonis impositum pro meliori implemento presumptionem vinculi inducit, c. 172. n. 27.
 Onus qui habet, non debet repelli à mercede, c. 145. n. 23.
 Onera rei minuant valorem illius, & fructuum, c. 128. n. 135.
 Onera, & pensio minus debent, diminutis fructibus, c. 137. n. 38. & 39.
 Onerosa causa, aut lucretia discernitur, attenda origine, c. 180. n. 35.
 Onerosa causa, & titulus fauorabilis magis est lucretia, ibid. n. 40.
OPERA plerumque plus confert, quam pecunia in administratione, c. 179. n. 41.
 Opera requirunt premium, ibid. n. 39.
 Opus operantis non debet extendi ultra finem destinatum, c. 112. n. 75.
 Opera sunt, quae verum testimonium probibent, c. 163. n. 111.
 Operibus cognoscitur intentio, ibid. n. 112.
OPINIO Doctoris distinguens est veritati proximior, & sequenda, c. 121. n. 4.
 Opinio illa est in dubio tenenda, quae fauet testamentum, c. 124. n. 23.
 Opinio benignior est sequenda, c. 128. n. 69.
 Opinio aequior habetur, per quam circuitus vitatur, c. 135. n. 107.
 Opinio praefrens praesentatum à masculo est communis, c. 139. n. 25.
 Opinio communis sequenda est in iudicando, & consulendo, ibid. n. 26.
 Opinionum data varietate, illa tenenda est, quae consuetudine comprobatur, c. 136. n. 40.
OPPONENS ex leuitate crimen contra magistratum debet puniri, c. 171. n. 47.
 Oppositum in vno iudicio per viam exceptionis potest in alio deduci principaliter, c. 167. n. 72.
OPPORTUNITAS non obseruata, omnibus in rebus avertit malum, c. 162. n. 73.
OPTIMI qui sunt, diligendi, & quare, c. 163. n. 164.
ORACVLVM Delphicum consultum mortuo Ari-

stodemio Lacedemoniorum Rege super successione filiorum infantium qualiter responderit, recensetur, c. 198. n. 54.
ORATORES nec ad odium, neque ad gratiam, sed veritatem, & quod optimum fuerit, proferre debent, c. 162. n. 88.
ORBIS pro ditione, & Imperio ab antiquis usurpabatur, c. 200. n. 10.
 Orbis Romanus latissime patuit, ibid. n. 11.
 Orbis Romani appellatione comprehendebantur omnes Prouinciae subiectae Romano Imperio, ibidem n. 9.
ORDINARIVS si procedat, & iurisdictione praecipuet, valent gesta per eum, c. 125. n. 13.
 Ordinarius Ecclesiasticus potest se intrinsece in Capellanij, c. 130. n. 23.
 Ordinarius Ecclesiasticus cognoscit de reductione onerum, & missarum Capellaniae, ibid. n. 54. & 55.
 Ordinarij consensus requiritur regulariter ad querendum ius patronatus piorum locorum, c. 177. n. 4.
 Ordinario cum defertur administratio, est vti ordinarius, c. 121. n. 21.
ORDO scripturae, & sententiae debet attendi, & imitari, c. 150. n. 50.
 Ordo verborum designat ordinem faciendorum, ibid. n. 51.
 Ordo ius Maiestatis in materia praecedentiarum inter Praesidentes, Praelatos, Magnates, Titulatos, & Consiliarios Regios recensetur, c. 201. n. 34.
 Ordo litterarum, & scripturae praerogatiuam, & praerogationem inducit, ibid. n. 20.
 Ordo qualitatis, & maioritatis dignitatum praesertur prioritati temporis, ibid. n. 74.
 Ordinata ad finem, regulari debent secundum illius naturam, c. 151. n. 31.
ORDONIVS filius Regis Ramiri vocabatur Rex viuo patre, c. 199. n. 83.
ORIGINARIJ, & naturales loci praeseruntur forensibus in beneficijs, & Capellanij, c. 105. n. 87.
 Originarij à iure civili praeseruntur in pluribus rebus, ibid. n. 88.
 Originarij iure diuino, & canonico praeseruntur, ibidem n. 90.
 Originarij debent praeserri, licet sit aliqua maior identitas in forense, ibid. n. 92.
ORIGO cuiuscumque actus, & dispositionis est attendenda, c. 113. n. 105.
 Origo, & causa fauorabilis attenditur, c. 160. n. 82.
 Origine remota, remouentur quae ab ea dependent, c. 137. n. 13.
 Originalis causa debet attendi, c. 150. n. 63.
OTHO primus Orbonem secundum filium fecit Regem eligi, c. 199. n. 64.

P

PACTVM de non renouando adiectum dispositioni renouabili, intelligitur, nisi poeniteat, c. 119. n. 102.
 Pactum confirmatum sententia non potest tolli à Principe, c. 134. n. 41.
 Pactum, quod sola petitione creditoris liquidetur quantitas executionis est validum, c. 136. n. 7.

Pactum non dicitur, nisi concurrat duorum consensus, c. 168. n. 12.
 Pactum de retrovendendo, aut simile vbi adest, magna similitudo est cum pignore, c. 187. n. 54.
 Pactum recuperandi quancumque rem aliquam non extinguitur praescriptione, sed ipsa eliditur pacto, ibid. n. 133.
 Pacto, aut consuetudine praescripta deberi, paria sunt, c. 114. n. 20.
 Pacta contra substantiam actus reijciuntur, c. 130. n. 25.
 Pacta, & conuentiones seruari, ad publicam utilitatem concernit, c. 180. n. 43.
 Pactiones inuoluntariae factae, aut per coactionem, non debent nocere, c. 179. n. 42.
PAPA potest, & solet dispensare cum uxorato, ut retineat pensionem, c. 115. n. 20.
 Papa, & illius Legatus non censentur causam auferre velle à Metropolitano, c. 125. n. 5.
 Papa non praesumitur velle praedicare iuri alteri quaesito, c. 128. n. 11. & conf. 188. n. 20.
 Papa concedendo Episcopo alternatiuam, omnino prohibet illi prouidere in mensibus sibi reseruat, ibidem n. 100.
 Papa si conferat indigno, iterum conferre valet indigno, ibid. n. 110.
 Papa potius respicit merita prouisi, quam demerita resignantis, ibid. n. 114.
 Papa est dominus beneficiorum, ibid. n. 141.
 Papa potest derogare iuri ad rem, ibid. n. 144.
 Papa, vbi est verificanda narratiua confirmationis, aut dispensationis petita, eam committit suis delegatis in partibus, c. 136. n. 23.
 Papa potest concedere priuilegium non soluendi decimas Clericis, aut Religiosis, c. 146. n. 23.
 Papa si ad se euocauit prouisionem, vel alij delegauit, nullus inferior se intrinsece sine eius licentia, c. 151. n. 14.
 Papa extinguido lites coram inferioribus ventiles, non possunt de illis cognoscere, ibid. n. 16.
 Papa non censetur velle tollere ius alterius in re, neque ad rem, ibid. n. 33.
 Papa quod non disposuit, nec nos dicere debemus, ibid. n. 34.
 Papa scire non praesumitur speciales consuetudines, c. 152. n. 35.
 Papa praedecessor non potest tollere auctoritatem successoris, ibid. n. 41.
 Papa potest reseruare pensionem immunem ab oneribus, c. 186. n. 2.
 Papa non praesumitur velle derogare iuri patronatus laicorum, c. 188. n. 4. & n. 28.
 Papa intentio est prouidere cuiuscumque in sua patria, c. 105. n. 94.
PAR parem non citat, nec in eum habet imperium, c. 184. n. 70.
 Pari in causa potior is habetur, qui se defendit, conf. 144. n. 27.
 Paria sunt, aliquid ab initio dari sine causa, vel potest deficere, c. 112. n. 92.
PARENTELAE tractatus an detur in consanguinitate, prout in filijs, c. 105. n. 76.
 Parentes naturaliter plus diligunt filios, & nepotes,

quam filias, & neptes, conf. 113. num. 14.
 Parentes nos possunt facere nisi vnā meliorationem tertij, & quinti inter suos descendentes, c. 134. n. 25.
PARIES si sit communis pro indiuiso non potest extolli ab vno socio, alio inuito, c. 118. n. 1.
 Parieti communi non possunt amoueri tubuli propter ignis periculum, ibid. n. 5.
 Parieti communi etiam pro indiuiso nihil admoueri potest, per quod de damno timeatur, ibid. n. 6.
 Parietem supra communem non potest quis habere parietem propriam, ibid. n. 13.
PARMAE Duci magnam existimationem tribuit apud Flandros seruare fidem, c. 162. n. 41.
PAROCHVS est tanquam pater spiritualis parochianorum, c. 105. n. 79.
 Parochus quando possit praesentari ad beneficium iuris patronatus, c. 135. n. 22.
 Parochus debet personaliter residere in sua parochia, ibid. n. 81.
 Parochus in decimis habet intentionem fundatam in sua parochia quoad omnes, c. 146. n. 2.
PARRICIDA, & assassinus priuantur ipso iure beneficio, c. 128. n. 61.
PARS in toto continetur, c. 123. n. 41.
 Partis appellatione venit tempus, & dilatio solutionis, c. 140. n. 21.
 Partes duae requiruntur ad praediciendum minori parti, c. 146. n. 37.
PARTICVLARES homines vbi nominantur, non comprehenduntur Vniuersitates, c. 167. n. 8.
 Particularis homines licet habuerint usum pascendi, & ligandi, non ex eo dicitur habere Vniuersitas, ibid. n. 9.
 Particulares homines licet vniantur, non representant Vniuersitatem, nisi constet aperte esse vnitos nomine Vniuersitatis, ibid. n. 19.
 Particularium vnio censetur facta, ut commodius actum explicent proprio priuato nomine, & non Vniuersitatis, ibid. n. 20.
PARTITAE aliqua si non sint liquida, datur terminus ad verificandum illas, c. 143. n. 24.
PARTVS causa aliquando fauorabilior est, quam pueri, c. 198. n. 88.
PASCVORVM Dominus habet hypothecam priuilegiatam in gregibus, qui illa iumpserunt, conf. 189. n. 42.
PATER naturalis, qui non habet filios legitimos, si naturales instituat, potest illos grauare, restituere alteri, c. 106. n. 7.
 Pater semper censetur propriam sobolem praeserere alienae, c. 111. n. 5.
 Pater naturali ratione prospicit liberis suis, ib. n. 6.
 Pater habens plures filios non debet vnū vti filium tractare, alium vti priuilegiatum, c. 129. n. 9.
 Pater transiens ad secundas nuptias solū est usufructuarius bonorum filij primi matrimonij, ibid. n. 42.
 Pater in casibus, in quibus non habet usum fructum non est legitimus administrator, ibid. n. 64.
 Pater in bonis filiorum solū habet potestatem in illis proficuum, ibid. n. 65.
 Pater non debet facere deteriorem conditionem filie, ibid. n. 67.

*Pater an videatur relinquere dotem filiae, animo cō-
pensandi cum dote, c. 132. n. 16.*
*Pater non potest praeiudicare legitimae filiorum, nec
inter ipsos meliorare ultra tertium, & quintum,
c. 133. n. 37.*
*Pater in Regnis Castellae est legitimus haeres filij, ex-
cepto tertio bonorum, c. 134. n. 1.*
*Pater recusante filio adire potest hereditatem ei de-
latam, c. 135. n. 130.*
*Pater non potest autorari filio ad suam utilitatem,
sed iudex autorari debet, c. 148. n. 36.*
*Pater est legitimus contradictor in causa filiationis,
c. 169. n. 31.*
*Pater non habens filios legitimos potest naturales in-
stituire haeres, ibid. n. 64.*
*Pater instituens haereditatem filium, aut filiam spurios
peccat mortaliter, ibid. n. 72.*
*Pater si declarat testamento se filij debitorem, nō suf-
ficat, nisi filius debitum aliter probet, c. 174. n. 24.*
*Pater, aut mater pro filio, nec uxor pro marito, nec
filius pro patre conveniri possunt, ibid. n. 41.*
*Pater etiam per procuratorem, si illustris sit accusat
pro iniuria facta filio, c. 176. n. 44.*
Patris factum non debet filios obesse, c. 129. n. 66.
& conf. 187. n. 154.
Patris, & filij confetur eadem persona, c. 134. n. 50.
*Patris scriptura super natiuitate filij probat illius
etatem, c. 169. n. 79.*
*Patris reuerentia aliquando efficacior est, quam ter-
ror, c. 174. n. 52.*
*Paternum officium est tueri, non dissipare res filiorū,
c. 129. n. 68.*
*PATIENTIA, & scientia inducunt consensum, c.
121. n. 39.*
*Patientia, & scientia eius, contra quem praescribitur,
requiritur in incorporalibus iuribus, c. 166.
n. 77.*
*PATRONVS non potest discedere à fundatione
Capellaniae, c. 103. n. 3.*
*Patronus non potest in presentando immutare for-
mam institutionis, ibid. n. 37.*
*Patronus Ecclesiasticus non potest variare in presen-
tando, ibid. n. 41.*
Patronus ut sit unicus, conuenit, c. 135. n. 61.
*Patronus si dat ius patronatus laicum Ecclesiae, sit
Ecclesiasticus, c. 151. n. 55.*
*Patronus legitimus est, quem fundatrix nominauit
in talem, c. 177. n. 6.*
*Patronus succedens liberti ab intestato potest per actio-
nem Caluisianam reuocare alienata in eius fran-
dem, c. 187. n. 148.*
*Patroni appellatione venit etiam patrona, c. 139.
n. 11.*
*Patroni filius, eo uiuente presentare non potest, conf.
199. n. 59.*
*Patrono non presentante legitime in tempore, facul-
tas deuoluitur ab Ordinatum providendi de ido-
neo ex dispositione fundatoris ueniente, conf. 103.
n. 42.*
*Patrono naturaliter, uel ciuilitate extincto, extingui-
tur ius illius, c. 135. n. 10.*
*Patroni duo si sint, unus masculus, & alia femi-
na, & discordent in presentando, praefertur uox,*

& presentatio masculi, conf. 139. num. 13.
*Patroni laici, qui sunt in quasi possessione presentan-
di, debent in ea conseruari, c. 188. n. 27.*
*Patronos plures habere est onerosum Ecclesiae, c. 135.
n. 64.*
PATRVS quando nepoti ex fratre indigenti de-
beat alimenta, c. 197. n. 16.
PAVLVS Apostolus quid dixerit Anania pontifici
iubenti, cum alapa percussus, c. 142. n. 58.
*Paulus Papa V. quid in suo Breui circa subsidium di-
sposuerit, c. 152. n. 30.*
*Pauli IV. Constitutio de spolijs declaratur, conf. 196.
n. 49.*
PAVOR consilium excutit, & conatum, ac mentis
impetum, c. 163. n. 86.
PAUPER idoneus praefertur idoneiori non pauperi
in beneficio simpliciter, c. 135. n. 118.
*Pauper a testimonio repellitur, & quare, conf. 161.
n. 56.*
*Pauper quis sit, attenda sua qualitate, relinquatur
arbitrio iudicis, c. 197. n. 48.*
*Paupertas obstat connubio, nec forma dotem supplet,
c. 132. n. 3.*
Paupertas est res periculosa, c. 156. n. 95.
*Paupertatis causa concessum cessat, si superueniant
diuitiae, c. 137. n. 9.*
PAX ubi facta est, aut remissio necis ab eo, cui pri-
mo loco ius competeat, ceteri non audiuntur, c.
153. n. 16.
PECCATVM non dimittitur, nisi restituatur abla-
tum, c. 102. n. 61.
*Peccati poena est, ut unusquisque in se recipiat, quod
in alium exerceat, c. 171. n. 4.*
PECORA, & alia semouentia debitoris possunt ue-
di pro satisfaciendo creditori, maxime si deficiunt
bona mobilia, c. 189. n. 47.
PECVLATVS crimen cessat lapsu quinquennio, c.
145. n. 6.
Peculatus crimen quomodo diffiniatur, ibid. n. 18.
*Peculatus crimen proprie committebatur, quando pe-
cunia, uel res pertinebat ad non recognoscentē Su-
periore, ibid. n. 20.*
*Peculatus crimen extensum est ad pecunias aliarum
Ciuitatum, ibid. n. 21.*
*Peculatus crimen cessat, si pecunia publica retinetur
propter salariū in debitum, ibid. n. 29.*
*Peculatus crimen ex l. Iulia dolum requirit, ibid.
n. 30.*
*Peculatus crimine non tenetur qui pecuniam publicā
accepit pro faciundo itinere, & si non fecerit, ibid.
n. 7.*
*Peculatus crimine tenetur Magistratus, qui pecu-
nias publicas de tempore suae administrationis re-
tinuit, ibid. n. 17.*
PECVLIVM aduentitium in alijs, est quasi castre-
se in Clericis, c. 124. n. 2.
*Peculium censetur legatum ex onere aliquid praes-
tādi de illo, c. 137. n. 33.*
*Peculium filijfamilias non capitur pro debito patris,
c. 156. n. 90.*
PECVNIA debet conuerti in utilitatem minoris,
ut obligetur, c. 173. n. 8. & n. 22.
Pecunia pupillaris uacabit pupillo, si non sit, cui

credatur, conf. 179. num. 81.
*Pecuniam minoris detinens semper est in mora irre-
gulari, c. 148. n. 9.*
*Pecuniam soluens pro alendis pecoribus, Magistris,
& Pastribus illorum, & alijs necessarijs ad gregis
conservationem debet praeferrī in pretio pecorum,
c. 189. n. 43.*
*Pecunia pupilli emptum, quaeritur illi, conf. 129.
n. 14.*
*Pecunia pupillares in his Regnis facile implicantur
in emptione in iurium super Regia Curia, aut au-
norum introituum, c. 148. n. 11.*
*Pecunia si sunt ad alios effectus applicatae, non im-
putatur administratori, quod illas non expendit in
refectione clauae, c. 179. n. 113.*
*Pecunias suas nemo iactare praesumitur, conf. 154.
n. 20.*
PENSIO est soluenda Pensionario etiam non existi-
ti in possessione, uel quasi exigendi illam, priusquam
audatur soluere debens, c. 104. n. 16.
*Pensio potest haberi per uxoratum ex dispensatione
Apostolica, c. 115. n. 12.*
*Pensio non connumeratur inter sacra beneficia, ibid.
n. 17.*
*Pensio reseruata pro alimentis resignantis beneficiū
est fauorabilis, c. 127. n. 1.*
*Pensio reseruata ex causa alimentorum est fauorabi-
lis, ibid. n. 5.*
*Pensio ex quibus uerbis censetur reseruata super
omnibus fructibus, ibid. n. 7.*
*Pensio retineri potest pro alimentis resignantis, ibid.
n. 16.*
*Pensio moderari non debet, si Rectori remanet con-
grua sustentatio etiam minor ducatis centum, ib.
n. 27.*
*Pensio etiam potest constitui super distributionibus
quotidianis, ibid. n. 37.*
*Pensio non subiacet fortuna, aut casui fortuito circa
fructuum perceptionem, ibid. n. 47.*
*Pensio, resignatione beneficii admissa est ad onus Re-
signatarij, c. 137. n. 7.*
*Pensio cessat, causa reseruatiōis eius cessante, ibidem
n. 8. & n. 31.*
Pensio debet commensurari suae causae, ibid. n. 30.
*Pensio, & onera minus debent, diminutis fructibus,
ibid. n. 38. & 39.*
Pensio est onus reale, c. 186. n. 8.
Pensio semel in esse deducta fauorabilis est, ibid. n. 9.
*Pensio imponitur super fructibus, & respectu, & or-
dine ad eos, c. 193. n. 1.*
*Pensio imponitur super fructibus, & non super tem-
pore, ibid. n. 16.*
*Pensionis constitutio iustificatur ex causa seruituti
imponitorum consentienti illius impositioni, c. 104.
num. 1.*
*Pensionis litera non sunt iustificanda respectu illius,
qui consentit, ibid. n. 2.*
*Pensionis solutio non retardatur praesens nullitatis,
aut reductionis, ibid. n. 3.*
*Pensionis retentio continet dispensationem, c. 115.
n. 21.*
*Pensionis retinenda facultas non obstat matrimonio
ad primum, & secundum extenditur, ib. n. 28.*

*Pensionis onus transit in possessorem Prioratus, aut be-
neficii, c. 186. n. 7.*
*Pensionis commoditas residet penes pensionarium,
donec uiuit, c. 193. n. 4.*
*Pensionis rata non soluitur ex stylo Romanae Curiae
secundum aliquos, si pensionarius decedat antequam
dies solutionis ueniat, ibid. n. 10.*
*Pensionis rata quando debeatur, distinguuntur tres
casus, ibid. n. 12.*
*Pensionem debet soluere, qui percipit fructus benefi-
cij, c. 127. n. 14.*
*Pensionem, qui allegat, excedere medietate fructuum,
probare debet, ibid. n. 21.*
*Pensionem pro fructibus beneficii non soluit, qui eos
non percipit, c. 137. n. 37.*
*Pensiones decursa possunt peti uia executiua, conf.
104. n. 4.*
*Pensiones decursa à die datae debentur, licet intima-
tio Bullarum fuerit retardata, ibid. n. 14.*
*Pensiones sui natura sunt quid temporale, conf. 115.
n. 16.*
*Pensiones non comprehenduntur in statuti d iure su-
per beneficijs, ibid. n. 18.*
*Pensiones, quae non requirunt ministerium Ecclesia-
sticum, possunt à laicis obtineri, ibid. n. 19.*
*Pensiones uacant per promotionem ad Episcopatum,
nisi Papa dispense super retentiane, conf. 137.
n. 42.*
*Pensiones solent assignari militibus Hierosolymita-
nis in compensationem laborum, c. 186. n. 4.*
*Pensiones regulariter conceduntur ex causa alimen-
torum, ut commodius pensionarius sustentari ual-
leat, c. 193. n. 6.*
*Pensiones decursa ex fructibus in uita usufructuarij
pertinent ad haereditatem illius, ibid. n. 8.*
*Pensionum soluendarum termini regulariter sunt dies
festi Natiuitatis S. Io. Baptistae, & D. N. Iesu
Christi, ibid. n. 9.*
*Pensiones non exactas dici fructus pendente, qui te-
nerint, ibid. n. 20.*
*Pensionarius nō amittit pensionem in ipso iure per pro-
fessionem, c. 115. n. 15.*
*Pensionarius non est priuandus sua possessione, lite
mota super reductione, c. 127. n. 2.*
*Pensionarius etiam si non exegerit pensionem, non
impeditur illam exegere propter litem super redu-
ctione illius, ibid. n. 3.*
*Pensionarius existens in quasi possessione exigendae
pensionem, debet in ea manerere, ibid. n. 5. & c.
186. n. 5.*
*Pensionarius contribuit pro pensione in subsidio, &
alijs oneribus, ibid. n. 28.*
*Pensionarius an debeat contribuere in decimis, & alijs
oneribus, à superiore impositis, c. 186. n. 1.*
*Pensionarius, cui fuit assignata pensio libera ab oner-
ibus non cogitur in eis contribuere, ibid. n. 3.*
*Pensionarius non priuatur quasi possessione exigendae
pensionem per exceptiones requirentes discussio-
nem, ibid. n. 23.*
*Pensionarius equiparatur usufructuario, conf. 193.
num. 2.*
*Pensionarius quolibet die debet recitare officium par-
uum B. Mariae, ibid. n. 26.*

Personarius carere non debet rata sua pensionis con-
respectu ad fructus perceptos per Prælatum, aut
Beneficiatum, ibid. n. 27.
PERCVTIENS ligno non presumitur habuisse
animum occidendi, c. 128. n. 43.
Percutiens baculo non tenetur de vulnere lethali, ib.
n. 44.
Percutiens pomo ensis, & non ense non censetur ho-
mocida voluntarius, ibid. n. 48.
Percussione manu vacua non continere atrocè in-
juriam, qui tenuerint, c. 142. n. 44.
PERDERE suum nemo presumitur, c. 121. n. 81.
PERDVELLIO solè dicitur, qui hostili animo ad-
uersus Rempublicam, vel Principem suam est ani-
matus, c. 162. n. 95.
PERICVLVM ubi est in mora, receditur à regulis
iuris communis, conf. 132. num. 23. & conf. 157.
n. 19.
Periculum maius ubi est, tanto cautiores, & pruden-
tiores oportet esse iudices, c. 195. n. 36.
Periculo non tenetur quis se exponere alterius causa,
c. 179. n. 35.
PERITI debent esse, qui vocandi sunt ad faciendum
comparationem, c. 174. n. 10.
Peritorum in arte standum est declarationi, c. 179.
n. 110.
PERIVRIVM ut euitetur, testium concordia cu-
rari debet, c. 121. n. 31.
PERSONA si sit exempta à iurisdictione seculari,
sic & res accessoria illi, c. 130. n. 11.
Persona extrinseca non subintelligitur, c. 137. n. 28.
Persona, cuius nomine, & auctoritate quid fit, est at-
tendenda, c. 155. n. 24.
Persona una diuersis respectibus fungitur vice dua-
rum, c. 156. n. 81.
Persona, ad quam dirigitur effectus attenditur, non
ad quam verba, ibid. n. 84.
Persona egregia, & valde honorata non presumitur
deliquisse, c. 163. n. 98.
Persona alicuius contemplatione que fiunt, nō tran-
sent ad alium, c. 137. n. 29.
Persona mutatione, mutatur nomen, & status rei, c.
151. n. 52.
Personæ industria habere solet maximam estimatio-
nem, c. 154. n. 27.
Personam donando, veniunt honorificentia, c. 135.
n. 51.
Persona, & radice exclusa, excluditur quod ab ea
procedit, c. 113. n. 23. & 26.
Personarum, & familie illustris ratio habenda est
in alimentis præstandis, c. 197. n. 14.
Personis pluribus in vno iudicio contentis, tot censetur
causa, quot persone, c. 152. n. 28.
Persona vna potest plures representare, conf. 201.
n. 29.
Personalis actio non transit contra tertium possesso-
rem, c. 178. n. 70.
Personalis obligatio non transit contra singularem
successorem, c. 119. n. 43.
Personalis offensa est, que tangit personam, c. 175.
n. 39.
PERSVASIO dolosa plus habet ponderis, quâ co-
actio violenta, c. 173. n. 62.
Persuasiones, coactiones, & metus solent fieri occul-
tè, ibid. n. 71.
PERTINAX Imperator quaestionem Maiestatis pe-
nitus sustulit, c. 164. n. 27.
PERTINENTIA ad perfectionem, aut consumma-
tionem rei inchoatæ non alterant iuram, nec indu-
cunt rem nouam, c. 160. n. 67.
PERVENISSE non dicitur, quod non remansit, c.
173. n. 32.
PESTIS est bellum inter Deum, & homines, c. 124.
n. 14.
Pestis equiparatur hostilitati, ibid. n. 15.
Pestis connumeratur inter casus fortuitos, ib. n. 18.
Pestis tempore sufficere duos testes in testamento, te-
nent plures Doctores, ibid. n. 17.
Pestis propter imminentiam receditur à iure commu-
ni, ibid. n. 19.
PELITIO implicita an sufficiat, c. 123. n. 28.
Petere non dicitur, sed velle petere, antè inchoatum
iudicium, c. 112. n. 68.
Petens, quod restitutus est, dolo facit, c. 134. n. 54.
Petens antè tempus dicitur plus petere, & non debet
audiri, c. 140. n. 26.
Petens quod restitutus est, versatur in dolo, c. 183.
n. 21.
P. PETRVS episc. 2. canonic. ait, Sacerdotes esse ge-
nus Regale, c. 142. n. 112.
Dom. D. Petrus Cifuentes Consiliarius Suprema In-
quisitionis laudatur, c. 121. n. 32.
Petrus Magnus Rex Aragonum fuit vnctus, & co-
ronatus insimul cum Regina Constantia uxore, &
illam habuit Regni consortem, c. 199. n. 100.
PHILIBERTVS filius Amadei nomi Ducis Sabau-
diæ successit anno ætatis quarto in Ducatu sub ma-
tris tutela, c. 198. n. 60.
PHILIPPVS filius Demetrii Regis Macedonum
puerulus successit in Regno, c. 198. n. 25.
Philippus minor fuit Rex Macedonum sub tutore
Antigono, ibid. n. 31.
Philippus Imperator habuit filium Philippum, pri-
imum Cæsarem, deinde Augustum, & consortem
Imperij, c. 199. n. 60.
Philippus II. Dominus noster fuit inuestitus de Du-
catu Mediolani per Dominum Imperatorem Ca-
rolum V. c. 201. n. 5.
Philippus Rex noster habet in eius Monarchia plura
Regna, ibid. n. 27.
Philippus Rex noster splendet diuersis qualitatibus
suorum Regnorum, & tanquam administrator
perpetuus Ordinum Militarium, ibid. num. 30.
Philippus II. Rex noster fuit multum prudens, & sa-
piens, ib. n. 33.
PIETATIS causa, & privilegij persona cognoscit
Iudex Ecclesiasticus, non obstante prohibitione te-
statoris, c. 130. n. 27.
PLIS locis competunt privilegia Ecclesijs competi-
ta, c. 196. n. 30.
PLVS V. concessit Episcopo Placentino, quod eius Vi-
carius in Choro Cathedralis Ecclesie haberet vnâ
de principalibus sedibus, quam vellet post Ponti-
ficalem, c. 101. n. 88.
Pij V. Constitutio, qua incipit ad exequendū, inter-
pretatur in materia congrua portionis, c. 127. n. 38.
PLA-

PLATO quid censuerit de honore Sacerdotibus de-
ferendo, c. 142. n. 96.
PLEBEIVS si nobilem afficit iniuria, grauius de-
linquit, c. 142. n. 125.
Plebei non possunt favore defensas, sed atados pa-
scuorum, & territoriorum Vniuersitatis ad soluē-
dum tributa, in præiudicium nobilitati, c. 166. n. 55.
PLEITONACTES Lacedæmoniorum Rex fuit in
pueritia sub Nicomede tutore, c. 198. n. 16.
PLINIVS obseruauit, atrocem iniuriam esse aliquâ
percutere a papa, c. 142. n. 66.
Plinij secundæ sententia super conseruatione ultima-
rum voluntatum ponderatur, c. 124. n. 25.
PLISTARCHVS Leonida filius fuit Rex Lacedæ-
moniorum sub tutela Pausania, c. 198. n. 15.
PLURALITAS multoties resoluitur in singulari-
tates, c. 135. n. 63.
Pluralitas dispositionum nō presumitur, c. 168. n. 6.
Plures ubi concorditer voluerunt litigare, debent co-
corditer cedere liti, c. 146. n. 39.
Plus valet quod agitur, quam quod simulatè conci-
pitur, c. 173. n. 9.
PLVIA sola præstat impedimentum, & excusa-
tionem, c. 184. n. 41.
POENA non remittitur recipiendo opus, quando est
clausula, rato manente pacto, c. 124. n. 41.
Pœna imposita per verba de futuro in dubio non cen-
setur imposita ipso iure, c. 128. n. 15.
Pœna priuationis non habet locum, nisi inducatur à
iure, ibid. n. 19.
Pœna non incurritur ipso facto, nisi in casibus à iure
expressis, ibid. n. 20.
Pœna non obligat in conscientia antè sententiam, nec
debetur Fisco, ibid. n. 26.
Pœna maior debet esse, ubi delictum grauius, c. 142.
n. 176.
Pœna est commensuranda delicto, ibid. n. 178.
Pœna non debet esse, ubi dolo non est, c. 145. n. 28.
Pœna licet incuratur ex dispositione hominis, cessat,
si fors principalis recipitur, ibid. n. 32.
Pœna legalis cessat in eo, qui destitit ab accusatione
antè sententiam, ibid. n. 33.
Pœna ordinaria ubi non potest cadere in aliquâ per-
sonam, imponitur arbitraria, ibid. n. 35.
Pœna arbitraria in dubio debet esse mitior, ibidem
n. 36.
Pœna cessat, ubi non est delictum, c. 164. n. 11.
Pœna diuersa ubi imponuntur præ aliquo delicto,
vna non impedit aliam, c. 131. n. 11.
Pœne sunt restringende, c. 164. n. 68.
POENITENTIA donantis licita est antè donata-
rij acceptationem, c. 119. n. 37.
POLINICES, & Etheoclis contententium de Re-
gno Thebarum recensetur historia, c. 199. n. 15.
POMPEIVS Magnus Sacerdotium Iudeorum Ar-
chelao tradidit, c. 142. n. 94.
PONTIFICES duo non possunt esse in vna Ciuita-
te, c. 199. n. 17.
POPVLVS debet gaudere de bona fama Regis, &
contristari de mala, & qualiter peccet loquendo
malè, ita vt populus eum odio habeat, c. 163. n. 4.
Populus debet congregari auctoritate Superioris ad
sonam tubæ, vel campanæ, c. 167. n. 29.

Popularis actio, qua propriè dicitur, ibid. n. 45.
PORTVGALLIÆ, & Algarbiorum Regna fue-
re Comitatus Regni Castellæ, & quo tempore re-
dierint ad illum cum titulis Regni, c. 201. n. 6.
Portugallia, & Algarbiorum Regna peruenere vlti-
ma ad Dominum Regem Philippam II. qui illorū
titulos postposuit titulis Regnorum vtriusque Si-
ciliæ, ibid. n. 19. & n. 34.
Portugallia Regni titulus quando, & à quo Pontifi-
ce fuerit concessus, ibid. n. 12. & 13.
Portugallia Reges vocati debebant accedere ad Curiam
Regum Castellæ, & eis auxilia præstare tercento-
rum militum præ bello aduersos Mauros, ibidem
n. 17.
POSITI in conditione si sint ex liberis testatoris, aut
descendentibus, censentur positi in dispositione, conf.
185. n. 50. & 63.
POSSESSIO antè ratificationem non transfertur,
c. 119. n. 28.
Possessio antiqua presumitur habere iustitiam per-
manentem, c. 121. n. 41.
Possessio antiqua habet præ se presumptionem, ibid.
n. 42.
Possessio iunior presumitur clandestina, ibid. n. 43.
Possessio titulata debet præferri, ibid. n. 53.
Possessio sine titulo censetur iniusta, ibid. n. 54.
Possessio sine titulo presumitur præcaria, ibid. n. 55.
Possessio honorum ingredientis Monasterium in il-
lud transit, c. 135. n. 32.
Possessio iure familiaritatis non attenditur, c. 138.
n. 23.
Possessio, vel quasi quaritur ex privilegio Principis,
c. 151. n. 59.
Possessio etiam animo retinetur, ibid. n. 63.
Possessio generalis Societatis Iesu sufficit ad conser-
uandum in particularibus sua privilegia, ibidem
n. 64.
Possessio vnus Socij prodest ad commodum omnium,
ibid. n. 67.
Possessio qualis sit non attenditur in remedio manu-
entionis, ibid. n. 71.
Possessio non quaritur Vniuersitati per singulos ab q;
mandato, aut ratihabitione, c. 167. n. 10.
Possessio etiam contra ius habet remedia tuitiua, &
quasi possidetis, c. 176. n. 56.
Possessio civilis, & naturalis, vel quasi maioratum;
& patronatum, transfertur in vocatum ministe-
rio, l. 5. Tauri, c. 177. n. 74.
Possessio maioratus nec per momentum potest esse va-
cans, ibid. n. 75.
Possessio procedens ex ministerio legis sufficit ad ma-
nutationem, alio non possidente actualiter, ibid.
n. 76.
Possessio penès duos in solidum esse non potest, ibidem
n. 79.
Possessio resultans ex actu equiuoco non releuat, ib.
n. 82.
Possessio debet ostendi ad effectum manutationis, ib.
n. 83.
Possessio succumbit, probata proprietate, & dominio,
ibid. n. 84.
Possessio vitiosa non releuat, & est, ac si non adesset,
ibid. n. 85.

Possessio vitiosa dicitur quæ sit a propria auctoritate, aut in vim tituli inualidi, *ibid.* n. 87.
 Possessio sine fomento iuris non consideratur, *ibidem* n. 88.
 Possessio illicita foueri non debet, ne detur materia delinquendi, *ibid.* n. 90.
 Possessio non transfertur ex actu nullo, *ibid.* n. 93.
 Possessio iniusta, & clandestina non est manutenibilis, *ibid.* n. 94.
 Possessio titulo iustificata, & cui ius assistit est magis consideranda in manutentione, *ibid.* n. 95.
 Possessio contraria etiã vnus diei interrumpit præscriptionem, c. 178. n. 55.
 Possessio etiã contrarius manutinetur, c. 186. n. 15.
 Possessio manutinetur etiam si habeat contra se iuris præsumptionem, *ibid.* n. 16.
 Possessio de tempore litis motæ attenditur in remedio manutentionis, *ibid.* n. 18.
 Possessio mala fidei præsumitur ex titulo nullo, *conf.* 119. n. 32.
 Possessionis mandatum datum vigore sententiæ facti præsumitur pro ea, c. 105. n. 7.
 Possessionis clandestinitas ex quibus præsumatur, c. 121. n. 44.
 Possessionis iuri detrabit, quicquid detrabit iuri fidei commissi, c. 133. n. 67.
 Possessionis continuatione non dicitur innovari, c. 151. n. 72.
 Possessionis effectus est fructus colligere, & in suos usus convertere, c. 156. n. 31.
 Possessionem antiquiorem probans, debet obtinere in possessio, c. 121. n. 45.
 Possessionem continuans non dicitur ingredi, sed retinere, c. 145. n. 15.
 Possessionem qui non dimittit sine causa cognitione, non dicitur indebita facere, & contradicere, c. 184. n. 114.
 Possessione sua nemo potest priuari sine causa cognitione, etiam ex rescripto Principis, *ibid.* n. 12.
 Possessione sua, vel quasi regulariter non debet aliquis priuari, c. 188. n. 14.
 Possidere, vel dolo desisse possidere equiparantur in petitorio, c. 111. n. 18.
 Possidens ex provisione Ordinarij beneficium reseruat non facit fructus suos, c. 128. n. 109.
 Possidens ex titulo improbo non acquirit fructus, sed tenetur ad illorum restitutionem, c. 196. n. 34.
 Possidet iuste, qui auctore prædore possidet, *conf.* 116. n. 28.
 Possessor olim, & hodie præsumitur possidere, c. 121. n. 40.
 Possessor antiquior potest opponere recentiori defectu bone fidei, *ibid.* n. 46.
 Possessor Capellanie non potest ea priuari, nisi via iuris, c. 130. n. 11.
 Possessor præsumitur factus locupletior ex fructibus, c. 138. n. 31.
 Possessor bone fidei cum titulo fructus perceptos non restituit, c. 156. n. 33.
 Possessor priuilegiatus præfertur in remedio manutentionis, c. 186. n. 6.
 Possessor regulariter manutinetur in possessione, *ibid.* n. 12.

Possessor beneficij, & prelatura efficaciter agit pro iuribus illius, c. 196. n. 9.
 Possessoris iure probato, cessat prætenso immisionis in possessionem, c. 134. n. 53.
 Possessorem iniustum non tenetur Prætor, c. 177. n. 86.
 Possessorum causa favorabilior est, c. 188. n. 26.
 Possessoria causa non est tenuis sed maximi præiudicij, c. 184. n. 11.
 POSTHYMVS, qui speratur, quando partem faciat, c. 198. n. 84.
 POTENTIA semper est in causis suspecta, diu velle creditur, quod potest, c. 163. n. 84.
 POTESTAS si data sit alicui reuocandi statuta, si quedam improbat, videtur alia approbare, c. 151. n. 41.
 Potestatem duplicem habens, censetur actum facere ex utiliori, & firmiori, c. 121. n. 23.
 PRÆCARIA possessio sine Domini voluntate est violenta, c. 121. n. 57.
 Præcarij natura est, ut ad nutum concedentis reuocetur, c. 121. n. 56.
 PRÆCEDENTIA terminantur ex sequentibus, c. 151. n. 28.
 Præcedentia, & maioritas Tribunalis attenditur in præcedentijs, & non antiquitas Ministri, c. 201. n. 61.
 Præcedentia causa iudicatur magni præiudicij, *ibid.* n. 99.
 Præcedentiam licet defendere iuris, & iustitie remedijs, *ibid.* n. 100.
 Præcedentia regulantur ex maiori parte exercitij iurisdictionis, & communis hominum acceptationis, *ibid.* n. 54.
 Præcedentia causa maxime in Supremo Consilio est magni momenti, ac præiudicij propter prerogatiuas priorum, c. 190. n. 58.
 PRÆDO etiã non priuatur sua possessione, c. 186. n. 11. & 14.
 PRÆFATIO aut proœmium in lege, aut constitutione censetur apponi cum mysterio, c. 119. n. 64.
 Præfatio obtinet vim causæ, decilio causati, *ibidem* n. 71.
 Præfatio in contractibus habet vim causæ finalis ad ampliandum, vel restringendum eos, *ibid.* n. 73.
 Præfatio declarat expressa, & supplet non expressa, *ibid.* n. 74. & 75.
 Præfationes præstant lumen dispositioni, *ibid.* n. 70.
 PRÆFECTVS Vrbi non remouet Locumtenentem sine causa, c. 130. n. 39.
 Præfectus Vrbi cum exiret terminos eius, potestatem non habebat, c. 200. n. 21.
 Præfecti Prætorio auctoritas requirebatur ad incidendum arbores ex Luco Dapfines, *ibid.* n. 41.
 Præfecto Vrbi Roma fuit concessa ab Imperatore Cesare Augusto cognitio causarum criminalium, quibusdam exceptis, *ibid.* n. 19.
 PRÆFERRI debent in beneficijs iurispatronatus illi, de quorum bonis Ecclesia est fundata, c. 135. n. 120.
 Præferri debet ille, cuius officium vniuersalius est, c. 201. n. 53.
 PRÆIUDICIALES articuli sunt antè omnia decidendi, c. 182. n. 27.

Pre-

Præiudiciale si aliquid sit, non nocet socio, sicut vtile prodest, c. 151. n. 69.
 PRÆLATVS creas Notarios in Ecclesiasticis, & Princeps creas Regios, c. 121. n. 8.
 Prælatus in rebus communibus agit, & conuocatur sine Capitulo, c. 122. n. 33.
 Prælatus in rebus communibus habet liberam administrationem, *ibid.* n. 35.
 Prælatus non habet vocem in Capitulo ut Capitularis, c. 149. n. 14.
 Prælatus Capituli, siue sit Decanus, aut alio nomine nuncupetur non habet distributiones quotidianas, quæ competunt Canonici, *ibid.* n. 22.
 Prælatus si alienat male rem Ecclesiæ, respectu dictæ rei dicitur Ecclesiæ vacare, c. 196. n. 35.
 Prælatus nomine non semper venit Capitulum, c. 122. n. 37.
 PRÆMISSA præstant euidentiores sequentium intellectum, c. 119. n. 63.
 PRÆMIUM sui laboris nullus debet amittere, c. 179. n. 38.
 PRÆPOSITVS Capituli, siue Decanus habet iurisdictionem, c. 149. n. 9.
 PRÆSCRIPTIO non currit impedito agere, *conf.* 109. n. 12.
 Præscriptio censetur prohibita, quando alienatio fieri prohibetur, *ibid.* n. 50.
 Præscriptio immemorialis habet vim tituli, & bone fidei, c. 114. n. 24.
 Præscriptio immemorialis inducit presumptionem iuris, & de iure, *ib.* n. 25. & *conf.* 146. n. 29.
 Præscriptio non soluendi decimas oliuarum valet, d. c. 146. n. 35.
 Præscriptio contra aliquos particulares de Vniuersitate, alijs non nocet, *ibid.* n. 40.
 Præscriptio non procedit contra eum, qui per plures annos fuit ad aliquod molendinum, c. 149. n. 29.
 Præscriptio in his, quæ sunt facultatis non incipit, nisi à die prohibitionis, *ibid.* n. 34.
 Præscriptio dicitur, quando quod vni acquiritur, alteri admittitur, c. 166. n. 78.
 Præscriptio est stricti iuris, *ibid.* n. 80.
 Præscriptio non procedit sine possessione, *ibid.* n. 81.
 Præscriptio vice executiua procedit etiã contra Ecclesiæ, & pia loca, c. 168. n. 39.
 Præscriptio est facti, nec præsumitur, nisi probetur ab eo, qui eam allegat, c. 178. n. 50. & 51.
 Præscriptio interrumpitur vnico actus contrario ab eo, qui habet fundatam intentionem de iure, *ibid.* n. 54.
 Præscriptio uxori viuente marito, & filio viuente patre tanquam impeditis non currit, *ibid.* n. 61.
 Præscriptio non procedit in actibus mere voluntarijs, *ibid.* n. 66.
 Præscriptio prohibetur, alienatione prohibita, c. 187. n. 121.
 Præscriptio non currit absenti in eius damnum, *ibid.* n. 124.
 Præscriptio nulla procedit cum mala fide, *ibid.* n. 131.
 Præscriptio longissimi temporis non nocet successoribus reuocanti alienationem, *ibid.* n. 135.
 Præscriptio quadrennijs, ut habeat locum, requiritur

mandatum speciale Principis in venditione rei, *ibid.* n. 142.
 Præscriptibile esse medietatem officiorum spectantium nobilibus, tenuit pro plebeis, sed non bene lo. Gaspa, c. 166. n. 53.
 Præscribi nequeunt iura facultatis, c. 187. n. 132.
 PRÆSENTATIO censetur facta ex titulo præcedenti, c. 103. n. 28.
 Præsentatio facta de non consanguineo est nulla, *ibid.* n. 38.
 Præsentatio beneficiati ad aliud beneficium requirit dispensationem, c. 135. n. 89.
 Præsentatio si sit facta de Ecclesiâ, & confirmatio sequitur, si in causâ appellationis cassatur, & si de factio Rector detineat Ecclesiâ, non queritur quasi possessio iuris præsentandi, si primò eam non habebat præsentans, c. 177. n. 91.
 Præsentatio, & nominatio Clerici est vnus ex fructibus iurispatronatus, c. 188. n. 10.
 Præsentandi quasi possessio est maximi momenti, *ib.* n. 11.
 Præsentari necessario debent idonei de Ciuitate, aut Oppido, c. 105. n. 91.
 Præsentantium numero pari, recurritur ad merita, & dignitates, c. 139. n. 18.
 Præsentatus ab eo, qui est in possessione præsentandi, præfertur, c. 135. n. 69.
 PRÆSENTIA donatarij præsumitur, *conf.* 117. n. 16.
 Præsentia, & acceptatio de quibus non fit mentio in donatione non præsumuntur, c. 119. n. 129. 133. & 133.
 Præsentia partis inducit acceptationem, c. 126. n. 9.
 Præsentia æstimantur ex præteritis, c. 162. n. 25.
 Præsentia videre, nisi futura prospicere, non est sapere, *ibid.* n. 56.
 Præsens, & tacens quando videatur consentire, c. 119. n. 141.
 PRÆSES licet sit suspectus declaratus, non est Senatus suspectus, c. 171. n. 54.
 PRÆSES Sacri Consilij Neapolis, si creatur, & sit de Consilio Collaterali, præcedit Locumtenentem Regie Camere Summarie, qui esset antiquior de Consilio Collaterali, c. 201. n. 65.
 Præsidis recusatio est personalis, nec influit in Tribunal, *ibid.* n. 55.
 PRÆSUMPTIO iuris, & de iure excludit præsumptionem in contrarium, c. 114. n. 26.
 Præsumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium, c. 146. n. 30. & *conf.* 169. n. 86.
 Præsumptio est pro reëstitutiua, & rititudine sententiæ, c. 123. n. 22.
 Præsumptio est pro arbitri sententiâ, sicut iudicis, c. 124. n. 36.
 Præsumptio iuris assistit in fauorem depositionum, pro bona fama, & ideò præualent, c. 163. n. 53.
 Præsumptio resultans ex bonitate viri boni, excludit suspensiones mali contrarias, *ibid.* n. 92.
 Præsumptio ubi est pro aliquo, afferens deliquisse, probare debet, *ibid.* n. 99.
 Præsumptio cedit veritati, & contrarijs probationibus, & præsumptionibus tollitur, *ibid.* n. 133.

Pre-

Pre-

Præsumptio est pro innocentia non se absentantis, ib. n. 152.
Præsumptio est contra recusantē plures iudices, quod malitiosus faciat, c. 171. n. 53.
Præsumptio iuris dicitur liquidissima probatio, c. 178. n. 7.
Præsumptio illa sumenda est, qua excludit renuntiationem, c. 179. n. 47.
Præsumptio, quod non fuissent vendita res separata quando procedat, c. 181. n. 43.
Præsumptio maior est pro appellatione, quam pro sententia, ibid. n. 58.
Præsumptio, qua adest pro decreto, adhuc admittit probationem in contrarium, c. 187. n. 84.
Præsumptionem iuris qui pro se habet, releuatur ab onere probandi, c. 178. n. 8.
Præsumptionem iuris qui pro se habet contra se, debet apertissimis documentis eam diluere, ibidem num. 9.
Præsumptiones delictum excludentes sumenda sunt, c. 163. n. 135.
Præsumptionibus probantur, qua directō probari nequeunt, c. 109. n. 21.
Præsumi non potest de nobili, nisi bonum, c. 163. nu. 101.
Præsumitur bene de presentī ex bona vita præcedenti, c. 162. n. 24.
Præsumitur magis pro eo, qui est ex patre nobili, quam ignobili, c. 166. n. 24.
Præsumitur pro iudice, quod ritē, & rectē faciat, id ad quod tenetur, c. 169. n. 12.
PRÆSUPPOSITO destructo, corrumpunt reliqua, c. 130. n. 46.
Præsupposito statuti cessante, cessat statutum, ibid. n. 47.
PRÆTOR Ciuitatis non habet vocem in Concilio illius, c. 149. n. 25.
Prætores diuersi fuerunt Romanorum tempore cum distinctis iurisdictionibus, c. 200. n. 49.
PRÆVARICATIO est transire dicenda, & cursum attingere, qua sunt repetenda, c. 162. n. 62.
PRÆVENTIO habet locum etiam in criminalibus, c. 131. n. 13.
Præuentio in criminibus mixti fori inter iudicem secularem, & Ecclesiasticum fit citatione reali, aut personali, ibid. n. 14.
Præuentio fugæ si appareat ex signis, debitor suspectus carceratur, c. 157. n. 10.
Præuentio causæ non debet tolli iudici præuenienti, c. 171. n. 29.
Præuentio affectata per capturam ad eludendam iurisdictionē primū iudicis, qui citauerat verbalitē, non iuuat, ibid. n. 39.
Præuentio non dicitur pars, qua non fuit intimata, c. 125. n. 22.
PRESBYTERO deficiente, qui debeat Missas celebrare, potest præsentari in minoribus ordinibus constitutus, c. 135. n. 111.
PRETIUM iustum cuiusvis rei non consistit in pænā indiuisibili, c. 156. n. 52.
Præmium iustum consideratur ex communi, & generali æstimatione, ibid. n. 55.
Præmium non tantum attenditur, sed dubius euentus

litis, si agatur de rescindenda transactione transactionis propter lesionem, c. 175. n. 26.
Præter ex quantitate colligitur quid actum sit inter partes, c. 137. n. 41.
Præter numeratio regulariter excludit simulationem census, c. 173. n. 26.
Præter quantitas discerni facit, quid venerit in venditione, c. 178. n. 23.
PRIMOGENITVS censetur, qui successit in locū primogeniti, c. 113. n. 73.
Primogenitus dicitur, qui est proximior tempore de late successionis, ibid. n. 74.
Primogeniti prærogatiue sunt magna, c. 199. n. 91.
Primogenitorum omnium uocatio inducit præsumptionem fideicommissi perpetui, c. 185. n. 8.
Primogenium perpetuum resultat ex dispositione perpetuitatis inductiua, ibid. n. 14.
Primogenitorum Hispania natura est, quod sint perpetua, ibid. n. 15.
Primogeniture ius, qui iubet obseruari, uidetur primogenium perpetuum inducere, ibid. n. 17.
PRIMORDIO tituli posterior formatur euentus, c. 119. n. 59.
PRIMVS dicitur, quem nemo præcedit, c. 113. n. 70.
Primus dicitur etiam, post quem alius non est, ibid. n. 71.
PRINCEPS creat Notarios Regios, & Prælatos in Ecclesiasticis, c. 121. n. 8. & 9.
Princeps, cuiusque Consiliarij non debent iudicare contra sententiam, qua transiit in rem iudicatam, c. 134. n. 40.
Princeps censetur facere cum impartitur authoritatem, c. 136. n. 26.
Princeps si sententiam capitalem per iracundiam tulerit, non debet executioni demandari, nisi post dies triginta, c. 142. n. 12.
Princeps moderari potest, & tollere iurisdictionem sui Magistratus, c. 151. n. 7.
Princeps non potest decernere aliquid contra non citatum, c. 155. n. 56.
Princeps non censetur derogare priuilegio, de quo non fecit expressam mentionem, c. 160. n. 95.
Princeps curare debet occasiones opportune gerendi res, c. 161. n. 72.
Princeps debet inspicere occasiones temporum, & ibi exempla, ibid. n. 76.
Princeps debet multorum audire sententias, & ex quibus labi soleant etiam prudentes viri, ibidem n. 83.
Princeps non debet facile fidem adhibere nouis, & inexpertis rebus, ibid. n. 85.
Princeps debet principalitē offendi, ut incurratur crimen læsæ Maiestatis, ibid. n. 101.
Princeps, qui parit, & iniuria in se iactat a indulgentiam præstat, laudatur, c. 164. n. 7.
Princeps non præsumitur concessionem facere cum præiudicio tertij, c. 166. n. 92.
Princeps non censetur dare, vel confirmare in perniciem alterius, ibid. n. 93.
Princeps uidetur seruare qualescunque ius tertij, ut via iudicialia possit experiri, ibid. n. 94.
Princeps auferens ius tertij ad postulationē alterius, præsumitur circumuentus, & fecisse per im-

portunitatem, ibidem num. 98.
Princeps nigrum vertit in candidum, nec potest ei dicitur ita facis, c. 169. n. 25.
Princeps licet possit pactum tollere, non tamen si fuit sententia confirmatum, c. 171. n. 9.
Princeps, aut Constitutum & si possent, non debent causas euocare ab alijs Tribunalibus sine causis legitimis, ibid. n. 21.
Princeps non debet auferre alicui dominium sine causa, ibid. n. 22.
Princeps alienam iurisdictionem tollere non debet, ibid. n. 23.
Princeps dicitur grauare partem, quando sine iusta causa litem euocat, ibid. n. 25.
Princeps non censetur disponere contra ius consuetū, c. 184. n. 111.
Princeps quando alienat rem de plenitudine potestatis, an possit Domino rei præiudicare, c. 187. n. 141.
Princeps Hispaniarum licet remaneat in infantili ætate, tempore mortis patris potest coronari Rex, c. 198. n. 119.
Princeps senex debet multum inuigilare in filiū iuuenem, nec imperium illi cedere, c. 199. n. 30.
Princeps uidetur concessisse omnia, qua sunt de natura eius concessionis, c. 201. n. 76.
Princeps intentio colligitur, ut uigeat in futurum per dictionem, ex nunc, c. 151. n. 24.
Princeps priuilegium ad fauorem vassalli ex causa remunerationis transit in naturam contractus onerosi, & irreuocabilis, c. 155. n. 7.
Princeps beneficium debet esse ab omni malitia, & diminutione alienum, c. 160. n. 54.
Princeps verbum simplex debet obseruari ut iuramentum priuati, c. 162. n. 43. & 45.
Princeps contra votum interdum resistere, rarum confidentie genus est, ibid. n. 50.
Princeps honor in magna ueneratione est habendus, c. 164. n. 55.
Princeps honor in contumeliam cuiusquam verti non debet, ibid. n. 56.
Princeps benignus est ad clementiam commodum transire terminos aequitatis, ibid. n. 59.
Princeps solius est legem condere, & priuilegia concedere, c. 167. n. 69.
Princeps rescriptum non faciens mentionem rei iudicate, non ualet, c. 169. n. 18.
Princeps sententia habet vim legis, ibid. n. 23. & 26.
Princeps de potestate dubitari non potest, ibid. n. 24.
Princeps rescriptum contra sententiam, qua transiit in rem iudicatam non ualet, c. 171. n. 8.
Princeps stylus operatur idem, quod consuetudo vniuersalis populi, c. 182. n. 29.
Princeps Hispaniarum designatio solemnis ad quid fiat, & an aliquid plus tribuat, quam ipse habet iure primogenitura, c. 199. n. 51.
Princeps erat Romanorum tempore declarare in occurrentijs controuersia iurisdictionis, quis esset iudex competens, c. 200. n. 50.
Princeps declaratio debet haberi pro lege, conf. 201. n. 40.
Principi narranti meritum fides adhibetur, c. 155. n. 9.
Principi decet, semper humaniora censere, eo s. 161. n. 29.

Principi non dulciora, sed optima sunt consulenda, c. 162. n. 63.
Principi suaderi quid oporteat, multi laboris est, essentatio facilis, ibid. n. 64.
Principi etiam non licet aliquem torture subijcere absque legitimis inducijs, nec in crimine læsæ Maiestatis, c. 163. n. 14.
Principi etiam non licet malo instituto viuere, ne uel occulte populus de illo loquatur, ibid. n. 77.
Principi fatenti seruitia in suo diplomate creditur, ibid. n. 116.
Principi læso nihil gloriosius, quam iniuriam impunitam relinquere, c. 164. n. 9.
Principi læso nil gloriosius, quam parcere, & iniuriā pati, & non uicisci, magni animi est, ib. n. 11. & 12.
Principem, aut eius statutam iniuria afficientes ultimo supplicio damnantur, c. 142. n. 14.
Principem non abstulisse, quod semel concessit, semper præsumendum est, c. 160. n. 53.
Principis debent seruare conuentiones a se factas, c. 162. n. 47.
Principes, qui constantes viros, & probos Consiliarios detestantur sunt obnoxij interitui, ibid. n. 87.
Principes non debent congregari, sed per Legatos prouisos viros eorum negotia tractare propter inconuenientia ex contrario sequuta, ibid. n. 89.
Principes multi gratum habuerunt zelum eorū, qui sibi proficua, & meliora suadebant, c. 163. n. 82.
Principes non sunt ut Deus, quia omnia uidet, ibid. n. 175.
Principes, qui seuerunt propter offensam Maiestatis non fuerunt a tyrannide alieni, c. 164. n. 29.
Principes terreni debent imitari cœlestem, ibid. n. 76.
Principes in eorum dominijs solent deputare aliquem Camisorem depositarium generalem, c. 179. n. 92.
Principum est proprium donare, & seruitia remunerare, c. 155. n. 5.
Principum potius est indulgere, & habere clementiā, quam exercere rigorem, c. 164. n. 89.
Principum pluralitas non est bona regimini, nec habere capita plura, c. 199. n. 4.
Principibus, qui fidem non seruauerunt, ingentia damna euenerunt, c. 162. n. 44.
Principibus conuenit notitiam habere eorum, quæ male sunt, ut ea corrigat, & puniri faciat, c. 163. n. 176.
Principibus non recognoscentibus Superiorem permititur in causa propria iudicare, c. 184. n. 76.
Principatus diuisionis receduntur damna ex D. Athanasio, c. 199. n. 11.
PRINCIPALIS quod est, præualet, & debet attendi, c. 103. n. 20.
PRINCIPIVM est potissima pars cuiusque rei, cōf. 119. n. 60.
PRIOR in tempore tunc præfertur, cum in ceteris est paritas, c. 201. n. 72.
Prioritas temporis solum attenditur inter eiusdem Consilij Ministros, aut promotos ad idem munus, aut aequalem dignitatem, ibid. n. 70.
Prioritas nominationis inducit prælationem, c. 150. n. 49.
PRIVATIO ipso iure beneficij ut inducatur, quæ uerba requirantur, c. 128. n. 16.

Privatio presupponit habitum, ibid. n. 101. & conf. 160. n. 62.
Privatio iuris alicuius non inducitur, nisi actum sit expresse, c. 160. n. 56.
Privationis pena non habet locum, nisi inducatur a iure, c. 128. n. 19.
Privari non potest qui non habet, ibid. n. 102.
Privati, & Curiales non poterant conveniri coram Magistro militum, c. 200. n. 36.
Privatorum voluntas non tribuit, nec adimit iurisdictionem, c. 130. n. 17.
PRIVILEGIUM generale ita debet intelligi, ut vitetur absurditas, c. 101. n. 89.
Privilegium attenditur in decimis, c. 114. n. 17.
Privilegium in memoriali questum, quanto tempore amittatur, ibid. n. 42.
Privilegium inducendum consuetudine non tollitur, nisi & prout ipsa consuetudo, ibid. n. 45.
Privilegium de non soluendis decimis, ad terras postea questas regulariter non extenditur, & quidam secus sit, c. 146. n. 31.
Privilegium de non soluendis decimis ex fructibus proprio labore percipitis, ad terras postea questas extenditur, ibid. n. 33.
Privilegium reale de non soluendis decimis concessum Religiosis, extenditur ad colonos, c. 151. n. 49.
Privilegium de non soluendis decimis trahitur ad pradia futura, ibid. n. 50.
Privilegium extenditur ad augmentum, ibid. n. 51.
Privilegium consistens in exemptione non soluendi, trahit secum executionem, ibid. n. 61.
Privilegium Papae inducit probationem evidentissimam, ibid. n. 75.
Privilegium extra iuris corpus consistens an tollatur per clausulam non obstantibus, c. 152. n. 34.
Privilegium Principis ad favorem vassalli ex causa remunerationis transit in naturam contractus onerosi, & irrevocabilis, c. 155. n. 7.
Privilegium non presumitur immutatum, c. 160. n. 49.
Privilegium primum Principis semper presumitur non revocatum, ibid. n. 58.
Privilegium generale non includit casum publica utilitati contrarium, c. 166. n. 100.
Privilegium finitur, cessante iure concedentis, c. 167. n. 71.
Privilegium validum ab initio, retractatur si postea sit nocivum, ibid. n. 81.
Privilegium eius, qui est laicus, & petiti restitui attenditur potius, quam illius, contra quem restitutio petitur, c. 174. n. 81.
Privilegium concessum Episcopo, & Canonicis non attenditur, si litigent inter se, c. 184. n. 78.
Privilegium ius an acquiratur privilegiato a die notitia, c. 119. n. 127.
Privilegium revocatio in uno non extenditur ad aliud, c. 151. n. 56.
Privilegium producens non potest impugnare illud, c. 156. n. 73.
Privilegium amittit, qui ab utitur illo, c. 167. n. 78.
Privilegio exemptionis decimarum Religiosis concessio quaritur ius irrevocabile, c. 151. n. 58.
Privilegia essent mutabilia, si non forent, qui ipsa exequerentur, ibid. n. 46.

Privilegia, & Rescripta etiam motu proprio non operantur in prauidicium tertij, c. 166. n. 91.
Privilegia militiae concessa sine causa cognitione tollere, Regia aut horitati non decet, c. 160. n. 40.
Privilegia, & honores dignitatum debent observari, dignitatem habenti, tam in Principis Consistorio, quam extra, c. 201. n. 77.
Privilegiatus utitur privilegio, lite pendente super eius modificatione, c. 151. n. 4.
Privilegiatus debet praferri in remedio manutentionis, ibid. n. 74.
Privilegiatorum in concursu potior est causa certantis de damno vitando, quam agentis de lucro captando, c. 174. n. 82.
PROBATIO per comparationem literarum potest fieri mortuo eo, qui scripserat, c. 102. n. 88.
Probatio perfecta an possit fieri ex duabus imperfectis, c. 105. n. 40.
Probatio facta non citata parte non nocet illi, ibid. n. 47.
Probatio, quod aliquis sit consanguineus non inferit, alios non esse, ibid. n. 51.
Probatio non concludens non attenditur, ibid. n. 55.
Probatio debet concludere cum actione proposita, ibidem n. 56.
Probatio incerta non relevat, ibid. n. 57. c. 121. n. 15. & conf. 134. n. 59.
Probatio incerta non dicitur probatio, d. c. 105. n. 58.
Probatio in genere non est sufficiens, nisi in specie concludat, ibid. n. 61.
Probatio specialis etiam minoris testium numeri praefertur generica, ibid. n. 63.
Probatio per coniecturas legales dicitur evidentissima, c. 109. n. 22.
Probatio debet esse certa, alias non relevat, non solum in odiosis, sed in favorabilibus, conf. 110. n. 18. & 19. c. 121. n. 14. & conf. 178. n. 22.
Probatio incumbit asserenti aliquid, c. 117. n. 12.
Probatio regulariter non admittitur contra presumptionem iuris, & de iure, c. 121. n. 101.
Probatio per confessionem admittitur contra presumptionem iuris, & de iure, ibid. n. 102.
Probatio sine partis citatione est nulla, ibid. n. 104.
Probatio per instrumenta efficacior est, ibid. n. 134.
Probatio facta inter alios non nocet, c. 135. n. 137.
Probatio semiplena, aut iuramentum sufficit in rebus modici prauidicij, c. 157. n. 3.
Probatio perfectior, & arctior requiritur contra eum, cui fauet iuris praesumptio, c. 169. n. 99.
Probatio omnis sua per testes, sua per instrumenta, debet esse certa, c. 173. n. 6.
Probatio debet concludere per necessa intentione auctoritate, ibid. n. 7.
Probatio sumpta ex comparatione est multum periculosa, c. 174. n. 9.
Probatio ex instrumentis resultans dicitur evidens, c. 178. n. 13.
Probatio inducitur ex notorio iuris elidit praesumptionem eductam ex potentia temporis, ibid. n. 14.
Probatio minor sufficit ad obtinendum mandatum in remedio manutentionis, c. 184. n. 122.
Probatio semiplena sufficit ad manutentionem, c. 186. n. 21.

Pro.

Probationis una species, si ad aliam inferat, potest animum iudicis movere, c. 105. n. 42.
Probationis verbum non solum de eidenti, sed de coniecturali intelligitur, c. 109. n. 23.
Probationis minus legitima an admittatur in delectis, clandestinis, c. 102. n. 43.
Probationes leniores sufficiunt in antiquis, c. 105. n. 13.
Probationes duae semiplena coniunguntur, ib. n. 38.
Probationes semiplena diversis generis an iungantur, ibid. n. 46.
Probationes manifesta requiruntur ubi agitur contra instrumentum publicum, c. 141. n. 19.
Probationes minus concludentes admittuntur in actibus, in quibus extranei adhiberi non solent, conf. 165. n. 16.
Probationes sunt media causa, c. 169. n. 40.
Probationes leniores sufficiunt in remedio manutentionis, c. 186. n. 20.
Probationibus, & coniecturis probantur, quae sunt difficultis probationis, c. 126. n. 22.
Probare debet unusquisque fundamentum suae intentionis, c. 128. n. 94. & conf. 167. n. 15.
PROCESSIONES publicae quae dicuntur, c. 184. n. 25.
Proceffiones quod, & quae sint dirigende, ad Episcopum cum consilio Capitali spectat discernere, & non ad eum solum, ibid. n. 31. & 32.
PROCESSVS factus non precedentibus legitimis indicij est nullus, etiam si delictum postea probetur, c. 161. n. 88. & 89.
Processus corrumpitur, non servata forma praefixa ad proceffendum, c. 177. n. 43.
PROCONSVL solum poterat necessaria facere usque ad successoris aduentum, c. 190. n. 24.
PROCURATOR ad resignandum potest re integra revocari, c. 128. n. 73.
Procurator non dicitur excedere fines mandati in auxillis, & connexis, c. 136. n. 17.
Procurator potest facere non solum expressa in mandato, sed alia, quae sunt de consuetudine, ib. n. 12.
Procurator cum libera, & generali administratione potest facere, quae requirunt speciale mandatum, ibid. n. 18.
Procurator constitutus in causa Universitatis non est procurator in causa singularum, c. 167. n. 6.
Procurator debet servare fines mandati, c. 177. n. 39.
Procurator generalis potest solvere debita Domini de illius pecunia, si habeat, vel de propria, & tunc repetit, c. 179. n. 9.
Procurator recipiens solutionem diminutam non nocet suo principali, c. 186. n. 30.
Procurator constitutus ab Episcopo cessat, illius morte, aut translatione, c. 190. n. 4. & 5.
Procurator constitutus ab Abbate, cessat, eo ad aliud Monasterium translato, ibid. n. 6.
Procuratoris confessio facta in iudicio prauidicat domino, c. 121. n. 94.
Procuratores duo si sint insimul dati, unus solus nihil potest facere, c. 177. n. 25.
PRODITOR est qui unum mente gerit, & aliud actu ostendit, c. 128. n. 55.
PROVICENS instrumentum censetur fateri, esse

vera contenta in eo, conf. 124. num. 28.
Producens privilegium non potest impugnare illud, c. 156. n. 73.
Producens instrumentum. Vide ver. Instrumentum producens.
PROFESSIO, quae principaliter fit Deo, non vitatur, etsi minister, qui illam recipit, acceptet conditionem illicitam, c. 187. n. 107.
PROHIBITIO simplex alienationis inducit praesumptionem conservandi bona in familia, c. 109. n. 39.
Prohibitio realis alienationis resultat ex qualitate bonorum, c. 185. n. 24.
Prohibitio alienationis bonorum nobilium valet sine expressione cause, ibid. n. 25.
Prohibitio expressa alienationis fortior est ad observationem bonorum, inducendam, ibid. n. 30.
Prohibitio duplex fortior est, quam simplex, c. 187. n. 50.
Prohibitio Principis habet vim legis, ibid. n. 51.
Prohibitio legis impedit translationem domini, ibid. n. 52.
Prohibitio homini, & legis ubi concurrunt, alienatio omnino prohibita censetur, etiam in casibus aliis de iure permitti, ibid. n. 53.
Prohibitio alienationis. Vide Alienationis prohibitio.
Prohibitioni alienationis rei minoris renunciari non potest, c. 109. n. 64.
Prohibentis conditio melior est in communibus pluribus, ut singulis, c. 114. n. 39.
Prohibito aliquo, prohibetur praeparatorium ad id, c. 107. n. 6.
PROMISSIO cessat, cessante illius causa, c. 112. n. 84.
Promissio omnis etiam iurata intelligitur, rebus in eodem statu permanentibus, c. 148. n. 78.
Promissio, aut donatio reducta ad causam, aut demonstrationem falsam vitatur, c. 168. n. 7.
Promissionis verba non extenduntur ultra contenta in ea, c. 174. n. 30.
Promittens habita relatione ad dispositionem alterius, non tenetur, nisi quatenus de illa constaret, c. 168. n. 9.
PRONVNCIATIO super principali si de incidenti fuit etiam cognitum, efficit rem iudicatum quoad illud, c. 169. n. 60.
PROOEMIUM, aut praefatio in lege, aut constitutione censentur apponi cum mysterio, c. 119. n. 64.
Prooemium declarat mentem in constitutionibus, ordinationibus, & statutis, ibid. n. 65.
Prooemium promissionis declarat mentem promittentis, ibid. n. 67.
Prooemium generale efficit dispositionem generalem, ibid. n. 69.
Prooemij, & praefationis natura qualem vim habeat in expressione cause, c. 119. n. 76.
Prooemialia verba ostendunt causam finalem, c. 120. n. 15.
PROPINQUIOR in gradu debet praferri, c. 120. n. 29.
Propinquior debet succedere in bonis vincularis, c. 172. n. 11.
PROPRIETAS bonorum fideicommissi potest vendi pro re alieno fideicommissi, c. 133. n. 89.

Pro.

Proprietatis causa dignior est, & trahit ad se possessionem, c. 134. n. 55.
 Proprietatis notorius defectus obstat agenti possessore etiam in prophanis, ibid. n. 57.
PROPTER unumquodque tale, & illud magis, c. 128. n. 21. c. 17. n. 66. & conf. 176. n. 17.
PROREX Neapolis presentat ad beneficia iurisdictionis Regij infra summam annuorum ducatorum centum, & varij super eo ordines Regij, c. 196. n. 1. & n. 62.
 Prorex Neapolis vacantibus Episcopatibus, aut dignitatibus, vel beneficijs spectantibus ad iurisdictionem Regij, quoad presentationem, nominationem, aut liberam provisionem deputat Oeconomum, qui illorum curam habeat, & fructu, ibid. n. 34.
PROTESTATIO facta in productione instrumenti, quod intelligatur in facientibus pro se, non relevat, quin adversarius possit eo innari, c. 150. n. 35. 42. & 43.
 Protestatio conservat ius, c. 165. n. 19.
 Protestatio censetur revocata per solutiones posteriores factas, absque deductione, c. 186. n. 35.
 Protestatio declarat animum, & intentionem facientis eam, c. 201. n. 86.
 Protestatio conservat ius protestantis, ibid. n. 87.
PROVISIO legis, aut hominis facta pro certo, ac determinato modo non egreditur suos terminos, c. 179. n. 30.
 Provisio, & impetratio siue consensu patroni laici sunt nulla, c. 188. n. 29.
 Provisio obtemperata per subreptionem est nulla, c. 188. n. 30.
PROVOCASSE censetur qui primo iniuriam intulit alij, c. 142. n. 1.
 Provocatus verbo iniurioso excusatur, ibid. n. 42.
 Provocato parcitur, c. 128. n. 57.
PROXIMIOR in gradu excludit remotiorem, c. 113. n. 76.
 Proximior, & magis dilectus non debet esse deterioris conditionis minus dilecto, & remotiori, ibid. n. 86. & n. 88.
 Proximior in gradu preferitur, c. 135. n. 20.
 Proximior consanguineus preferitur in faciendo pacem, ubi non est haeres institutus per occisum, conf. 153. n. 15.
 Proxima causa magis influit, quam remota, c. 119. n. 119.
 Proximitas quando attendatur respectu institutionis, & ultimi possessoris, c. 105. n. 77.
PRUDENTIA iudicis maxime elucet in eo, qui- bus testibus sit credendum, aut non, c. 163. n. 145.
 Prudens esse cupiens debet in futurum prospectum intendere, & que possunt contingere, animo suo proponere, c. 162. n. 82.
PRYSIAS Bithynia Rex fuit occisus a Nicomede filio, cui vivens Regnum tradiderat, c. 199. n. 20.
PTOLOMEVS primus Rex Aegypti Regni esse filio, c. 199. n. 54.
 Ptolomeus Evergetes fuit occisus a Ptolomeo filio, dicto Philopatro, ibid. n. 21.
PUBLICA utilitas est multum considerabilis, conf. 166. n. 99.
 Publicum ius consistit in Magistratibus, ibid. n. 75.

Publici iuris sunt, quae spectant ad Magistratus, & dignitates, c. 201. n. 92.
PVNITVS a iudice seculari in crimine mixti fori, quando non possit puniri ab Ecclesiastico, c. 131. n. 18.
 Punitus condigne ab Ordinario Iudice non potest pro eodem facto iterum puniri a Delegato, c. 145. n. 5.
PVPILLVS obviat, praesumitur dolus ex proposito, ac metus, c. 148. n. 33.
 Pupillus non obligatur civiliter, c. 173. n. 33.
 Pupilli contractus sine auctoritate iudicis, & tutoris est nullus, c. 148. n. 24.
 Pupillo debitum non compensatur cum debito tutoris, c. 156. n. 89.
 Pupilli, & Minores Universitatis equiparantur illi, c. 167. n. 64.
 Pupilli, & Infantes succedere possunt in Regnis, & Dominij, c. 198. n. 77.
PYRRHVS Epirotarum Rex anno undecimo regnare cepit, c. 198. n. 21.

Q**VADRIENNIVM** est vile, & continuum competens a die lesionis, c. 168. n. 43.
 Quadriennium restitutionis in integrum currit a die scientiae, c. 182. n. 24.
QVAESITVM quod non est, amitti non dicitur, c. 119. n. 36.
QVAESTORES, Consules, Tribuni, Censores, Dictatores, & alij praecipui Magistratus Romae electi erant semper ex Patrij, qui non poterant esse, nisi nobiles, c. 166. n. 9.
 Quaestores cognoscebant certo ordine non servato, c. 200. n. 18.
QVALIS quisque est, talium consortio delectatur, c. 163. n. 163.
QVALITAS imualefcens attenditur, c. 103. n. 21.
 Qualitas naturalis attenditur potius, quam accidentalis, ibid. n. 29.
 Qualitas efficiens, ut aliquis admittatur, debet praecedere, ibid. n. 33.
 Qualitas adesse debet tempore, quo dispositio applicatur ad actum, ibid. n. 34.
 Qualitas statuti debet verificari, ut locum habeat statutum, ibid. n. 35.
 Qualitas posita in vno, censetur repetita in alio, si duo copulentur, c. 113. n. 79.
 Qualitas antea adiecta videtur ex verisimili mente disponentis repetita in sequentibus, ibid. n. 44.
 Qualitas iuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi, ibid. n. 75.
 Qualitas iuncta verbo, aut certo tempore, debet adesse tempore illius eventus, seu temporis, c. 123. n. 58.
 Qualitas requisita debet intervenire tempore actus, & non post, ibid. n. 59.
 Qualitas ubi non potest verificari, confessio acceptari potest pro parte, c. 126. n. 29.
 Qualitas praedominans semper attenditur, c. 139. n. 15.
 Qualitas viae executivae debet adesse ab initio, c. 140. n. 4.
 Qualitas cognationis spiritualis, & alia aggravans debet exprimi, c. 159. n. 43.
 Qualitas non alterans subiectum comprehenditur sub

sub prima dispositione, conf. 160. n. 72.
 Qualitas facti colligitur ex qualitate persona facientis, c. 162. n. 21. & 26.
 Qualitas nati ex familia illustri excludit finistram praesumptionem, ibid. n. 23.
 Qualitas, & nobilitas feminae negantis, aliqua effe- cius filiam multum attenditur, c. 169. n. 120.
 Qualitas persona disponentis attenditur ad colligendam congruam interpretationem verborum eius, c. 185. n. 51.
 Qualitas requisita in principali, requiritur in eius Vicegerente, c. 190. n. 46.
 Qualitas cuiusvis dispositionis, super qua quis fundatur, est ab eo probanda, c. 191. n. 2.
 Qualitas, quae est causa poena inferende, vel maioris imponenda debet probari, nec sufficit probare factum, aut delictum, ibid. n. 3.
 Qualitas tribuens iurisdictionem probari debet ab eo, qui absque illa qualitate non esset iudex, ib. n. 7.
 Qualitas, quae est fundamentum iurisdictionis, si negetur, debet probari ab eo, qui se fundat in illa, ib. n. 8. & n. 26.
 Qualitas concernens iurisdictionem, sine qua iudex non possit procedere, est ante omnia plene, licet summarie probanda, ibid. n. 9.
 Qualitas, quae fundat, aut priuat, debet ante omnia probari, ibid. n. 10. & 11.
 Qualitas quotiescumque est delatiua iurisdictionis, probari debet ab eo, qui se fundat in illa, ib. n. 14.
 Qualitas tribuens iurisdictionem debet concludenter probari, non praesumptive, & per indicia, ib. n. 23.
 Qualitas superveniens enti, siue subiecto, constituit quasi novum ens, & subiectum, c. 201. n. 95.
 Qualitas superveniens constituit diversam speciem a prima, ibid. n. 96.
 Qualitatis mutatio non facit rem diversam censeri, c. 160. n. 81.
 Qualitatis ad probationem ex stylo datur terminus summaris, c. 191. n. 18.
 Qualitatis probatio summaria intelligitur respectu dilationum, non ut sufficiant, nisi duo testes deponentes de illa, ibid. n. 22.
 Qualitatem, quae mutat speciem actionis, aut exceptionis adstringitur quis probare, ibid. n. 4.
 Qualitatem, aut titulum delicti non sufficit allegare ad assequendam iurisdictionem, nisi probetur talis qualitas, ibid. n. 15.
 Qualitate deficiente, cuius respectu fit, actus corrumpit, c. 112. n. 78.
 Qualitate persona attentae, & affectu erga Dominum, praesumitur ad favorem illius, c. 162. n. 31.
 Qualitates dispositionis relatae insunt in referente, c. 169. n. 51.
QVASI possessio exigendi pensionem liberam sufficit ad obtinendum, c. 186. n. 22.
QVEM de evictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, c. 134. n. 30.
QVI contra iura mercatur non est in bona fide, conf. 109. n. 14.
 Qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet, c. 168. n. 26.
QVOD quisque iuris in alium statui voluit, eodem debet uti, c. 171. n. 2.

R**ADIX** corrupta non producit effectum sanum, c. 113. n. 24.
 Radice, & persona exclusa, excluditur quod ab ea procedit, ibid. n. 23. & 26.
RAMIRVS Tertius in tenera etate successit in Regno, c. 198. n. 76.
RASVRA, & litura in loco suspecto vitiat instrumentum, c. 125. n. 24.
 Rasura, & litura in loco suspecto vitiant bullas, & rescripta, ibid. n. 25.
RATIFICATIO depositionis secundae facta in tortura non nocet priori, c. 102. n. 8.
 Ratificatio debet fieri animo ratificandi a minore facta maiore, c. 173. n. 108.
 Ratificatio subsequens non supplet potestatis defectum, c. 177. n. 47.
 Ratificatio habet tacitam conditionem, si actus aliud sit validus, & solum deficiat ratificatio, ibid. n. 53.
 Ratificatio non convalidat actum in praesentia tertij, cui medio tempore erat ius quaesitum, ibid. n. 61. & 64.
 Ratificatio ut procedat extremorum habitus requiritur, ibid. n. 65.
 Ratificatione inducitur novus actus non ex praeterito, sed ex presenti tempore consistens, requiritque eandem solemnitates, & personas, quae ab initio debebant intervenire, ibid. n. 52.
 Ratificans non disponit de novo, sed quatenus existat, quod ratificatur, c. 168. n. 10.
RATIHABITIO fieri debet re integra, conf. 119. n. 48.
 Ratihabitio, & acceptatio, re non integra non iuuat, ibid. n. 49.
 Ratihabitio non operatur in praesentia tertij, ibid. n. 50.
 Ratihabitio dupliciter consideratur, c. 177. n. 48.
RATIO maior ubi adest, non dicitur fieri extensio, c. 113. n. 41.
 Ratio eadem ubi est, non dicitur fieri declaratio extensiva, sed intensiva, ibid. n. 42.
 Ratio eadem est de toto quoad totum, quae de parte quoad partem, c. 118. n. 17.
 Ratio eadem ubi militat, debet eadem iuris dispositio militare, c. 127. n. 40. c. 137. n. 43. & conf. 201. n. 63.
 Ratio eadem omnes casus comprehendit, ibid. n. 41.
 Ratio non plene reddit, debet iterum reddi, c. 143. n. 3.
 Ratio a capite est reddenda, c. 147. n. 9.
 Ratio maior ubi viget, si aliquid procedit, procedet ubi est minor, c. 160. n. 26.
 Rationis identitas comprehendit omnes casus, c. 113. n. 43.
 Rationis identitas facit intelligi propriam, & non per extensionem, ibid. n. 45.
 Rationis identitas ubi est, non dicitur extensio, sed comprehensio, c. 137. n. 44.
 Rationem integraliter non reddens est in dolo, c. 143. n. 6.
 Rationes sunt reddendae clare, & cum die, & anno, c. 147. n. 12.

Rationum redditio requirit reliquas solutionem, c. 143. n. 1.
 Rationum redditio est individua, nec praestatur pro parte, ibid. n. 5.
 Rationes intricans est in dolo, c. 147. n. 13.
 RECIDIVORVM natura est declarare, priora ad huc vigere, c. 160. n. 79.
 RECIPIENS rem ab aliquo, titulo emphyteusis, aut venditionis, non ex eo fatetur illum dominum, c. 178. n. 18.
 RECOGNITIO, & confessio nulla, nullum producant effectum, c. 112. n. 16.
 Recognitio, & confessio non debent dividi, ibid. n. 60.
 Recognitio facta apoc. per compulsionem iudicis incompetentis non nocet, ibid. n. 21.
 Recognitio censetur inuoluntaria, quam quis facit coactus, ibid. n. 26.
 Recognitio apoc. debet fieri coram iudice, ut exequi possit, ibid. n. 30.
 Recognitio, que non fit coram iudice non nocet, ibid. n. 31.
 Recognitio apoc. ut valeat, debet fieri per confessionem in iudicio, ibid. n. 45.
 Recognitio apoc. facta coram incompetenti non nocet, ibid. n. 48.
 Recognitio in Francia quando valeat facta coram incompetenti, ibid. n. 49.
 Recognitio, de cuius causa legitima non constat, censetur erronea, & non prauidicat, c. 178. n. 69.
 Recognitio solum probat, & operatur contra recognoscentem, ibid. n. 71.
 Recognitio in emphyteusi, & tributum sunt ratione fructuum, & utilitatis domini, c. 178. n. 17.
 Recognitione apoc. facta coram incompetenti an peti etiam debeat coram competenti iudice, c. 112. n. 55. & 57.
 RECTOR gymnasij, qui non possit esse, ita nec Vice-rector, c. 190. n. 44.
 Rectores formidantes vera loqui, ne humanam gratiam amittant, taxantur, & reprehensibiles sunt, c. 162. n. 60.
 RECURSUS non datur post lata decreta in gradibus prima visionis, & reuisionis, c. 170. n. 22.
 Recursus, vel appellatio ad superiorem debet dari a sententia, que grauat, etiam in causa heredis, c. 195. n. 28. & 33.
 Recursus ad superiorem, qui est loco appellationis, non prohibetur, appellatione prohibita, ibid. n. 37.
 Recursus habitus ad superiorem suspendit iudicium coram iudice a quo, ibid. n. 45.
 RECUSATIO, & appellatio equiparantur, c. 194. n. 6.
 Recusationes cause legitime debent deduci, & probari, c. 170. n. 12.
 Recusationis cause debent proponi in tempore stabilito a iure, & non eo elapso, ibid. n. 13.
 Recusationis cause sunt proponende infra triginta dies potest causam visam in regijs Castellae Tribunalibus, ibid. n. 14.
 Recusationis Auditorum libellus debet subscribi a partis Advocato, ibid. n. 15.
 Recusationis in causa an locum habeat supplicatio, ibid. n. 17.
 Recusationes Auditorum regiarum Auditoriarum,

seu Cancellariorum debent in illis proponi, & non in Consilio Camere sua Maestatis, ibid. n. 11.
 Recusationes iudicum non debent fieri per regias sedulas, sed causa legitime cognita in Tribunali, in quo residet Consiliarius, vel Auditor, ibid. n. 26.
 REDDI debent omnibus debita, cui timorem timor, cui honorem honor, c. 176. n. 4.
 REDEMPITIO rei alienata cum pacto de retrouendendo non censetur noua acquisitio, c. 187. n. 15.
 REDITVS ad ius commune est fauorabilis, c. 135. n. 60.
 Reditus qui supersunt pupillo anno quolibet, debent conuerti in emptionem, bimestro elapso, c. 148. n. 6.
 Reditus exsistentes super aliqua re dicuntur ad alienum, c. 156. n. 57.
 Reditus vitalitij super re minuunt etiam eas valorem, ibid. n. 63.
 REDVCTIO ad arbitrium boni viri cessat in transactione, c. 175. n. 28.
 Reductio ad arbitrium boni viri est appellationis species, c. 195. n. 43.
 REFORMANS in aliquo, censetur confirmare in reliquo, c. 151. n. 40.
 REGALIS ingenij mos est, in presentium contumeliam amissa laudare, & his virtutem dare vera dicendi, a quibus iam audiendi periculum non est, c. 164. n. 6.
 REGENS vnus naturalis regni Neapolis, & alius Hispanus pro eodem regno assistere habent in supremo Consilio Italiae, c. 190. n. 31. & 32.
 Regentes duo non possunt esse vnus regentia, nec sedere in eadem sede, ibid. n. 27.
 REGIAE autoritati non decet, sine cause cognitione tollere privilegia militiae concessa, c. 160. n. 40.
 Regie Maestatis spectat honor, & conseruatio prerogatiuarum, & precedentiarum dignitatis, quae concessit, c. 201. n. 94.
 REGINA si remansit pregnans, homagia praestantur ventri, c. 198. n. 82.
 Regina quando remansit pregnans, quid fieri debeat, postquam ea de causa conuocari Comitum generalia regni, ibid. n. 118.
 REGISTRATIO assensus requisita debet impleri, c. 187. n. 88.
 REGVM est male audire, cum bene feceris, c. 164. n. 3.
 REGVM omne in se diuisum desolabitur, c. 162. n. 14. & conf. 172. n. 22.
 Regnum desertur iure sanguinis ex vera, & communi opinione, c. 198. n. 2.
 Regnum aliquando fuit gubernatum per Consilium, & Consiliarios Regis in eius minori aetate, ibidem n. 121.
 Regnum quando administratur per tutores, plura incommoda sequi solent, ibid. n. 128.
 Regnum est indiuisibile, c. 199. n. 1.
 Regnum nec patitur sectionem, nec admittit duos, ibid. n. 2.
 Regnum duos non capit, ibid. n. 13.
 Regnum habens a superiore, non cedit alij, sine superioris assensu, ibid. n. 45.
 Regni societas nunquam eum fide cepit, aut sine cruore desijt, ibid. n. 9.

Re-

Regna, & Imperia multi cessere, melioris, aut quioris vite causa, ibid. n. 84.
 Regnorum, & Regum potentia magni habetur, conf. 201. n. 51.
 REGRESSVS non est dandus ad actiones remittentibus eas, c. 175. n. 30.
 REGVLÆ natura est, non restringi ad certos casus, neque personas, c. 113. n. 46.
 RELATIO regulariter fit ad proxima, conf. 133. n. 63.
 Relatio non fit ad omnia, nisi eorum sit par ratio, ibid. n. 64.
 Relatum censetur esse in referente cum suis qualitatibus, c. 102. n. 92. & c. 121. n. 71. 73.
 RELEGATVS non poterat morari Rome, licet sententia expressum non fuisset, c. 200. n. 15.
 RELICTVM factum priuigno, vel extraneo, debet deduci ex quinto bonorum habentis filios, c. 129. n. 28.
 Relictum pro virginibus maritandis est pium, c. 132. n. 1.
 Relictum in vnum pium usum non debet in aliu conuerti, maxime sine Pontificis autoritate, ibid. n. 6. & 7.
 Relictum pro maritandis virginibus non potest conuerti in alium usum quantumcunque pium, ibid. n. 8.
 Relictum pro virginibus maritandis non potest dari intrantibus Monasterium, ibid. n. 10.
 Relictum pro aliqua virgine maritanda, quaritur ibi statim, quod ad nubilem aetatem peruenit, ibid. n. 37.
 Relictum alicui sub aliqua conditione, si in aliu transferatur, censetur sub eadem translatam conditione, c. 133. n. 7.
 Relictum ex fructibus habet tacitam conditionem, si nascantur, c. 137. n. 35.
 Relictum pro maritandis virginibus fauendum est, ibid. n. 5.
 Relinquendo alij, videtur adempta res relicta primo, c. 168. n. 22.
 Relinquens bona via patronatus, & vinculi perpetui, censetur ea vinculasse in perpetuum ad fauorem vocatorum, & suorum descendendum, c. 172. n. 1.
 Relinquens bona vinculata, eam mentem habet, ut conseruentur vnita, & indiuisa, ibid. n. 16.
 Relinquens bona, ut in illis succedatur ordine primogeniturae, censetur ea relinquere iure maioratus, c. 185. n. 9.
 RELIGIOSVS retinet personam ex dispensatione Papae, c. 115. n. 14.
 Religiosus dicitur mortuus Mundo post professionem, c. 135. n. 1.
 Religiosus qua adhaerent, religiosa sunt, c. 130. n. 5.
 Religiones possunt institui ad militandum contra hostes fidei, c. 115. n. 10.
 REMEDIVM retinenda datur ei, qui possidebat, vel quasi ante litem motam, c. 151. n. 70.
 Remedium lesionis ultra dimidiam iustitiae pretij debet deduci intra quadriennium, c. 156. n. 18.
 Remedium lesionis ultra dimidiam debet intentari alternatiue ad annullandum, aut supplendum instum pretium, ibid. n. 20.
 Tomo 2.

Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. est personale, ibid. n. 23.
 Remedium restitutionis in integrum non censetur excludi lege, aut generali exclusione, conf. 173. n. 100.
 Remedium restitutionis in integrum fundatur in equitate naturali, c. 174. n. 83.
 Remedium tuitiuum ut competat, sufficit qualibet possessio, c. 166. n. 53.
 Remedium manutentionis simile est interdicto ut possidetis, ibid. n. 54.
 REMITTERE ius suum nemo censetur, conf. 179. n. 46.
 REMOTIOR non debet esse melioris conditionis, quam propinquior, c. 185. n. 13.
 Remotiores non debent esse melioris conditionis, quam proximiores, c. 113. n. 29.
 REMVNERATIONIS gratia creditur a iuris regularis, c. 117. n. 20. & c. 124. n. 9.
 RENUNCIATIO non acceptata non nocet, c. 119. n. 15.
 Renunciatio beneficij, quod de proximo sperabatur vacare, censetur fraudulenta, c. 128. n. 5.
 Renunciatio l. si vnquam, C. de reuoc. donat. ad fauorem alicuius filij, non nocet alijs natis, conf. 148. n. 54.
 Renunciatio est stricti iuris, & strictè intelligenda, c. 179. n. 43.
 Renunciatio omnis debet interpretari strictè ad fauorem facientis, ibid. n. 45.
 Renunciatio regulariter non extenditur ad ius futurum, ibid. n. 50.
 Renunciationis verba generalia restringuntur ex verisimili mente renunciantis, c. 179. n. 48.
 Renunciare iuri suo quando aliquis possit, conf. 109. n. 63.
 Renunciatum nunquam videtur iuri veniendi aduersus laesorem enormissimam, c. 174. n. 63.
 REPETITA non censetur per actum tacitum, quae prauidicium continent, c. 179. n. 51.
 REPVDIATIO expressa filij de hereditate paterna debet attendi, c. 174. n. 68.
 RES alia incipit esse litis commutatione, c. 183. n. 5.
 Res de facili reuertitur ad suam naturam, c. 124. n. 11.
 Res eadem dicitur agi etiam mutato iudice, c. 123. n. 38.
 Res eadem dicitur, si quis prosequitur rem, in qua succubuerat, c. 134. n. 49.
 Res Ecclesiae licet non possit alienari, potest transactione relinqui possidenti eam, c. 175. n. 17.
 Res, & voluntas verbis, & factis declarantur, conf. 105. n. 97.
 Res inter alios acta, vel iudicata, alijs non prauidicatur, c. 167. n. 3.
 Res iudicata pro veritate habetur, c. 109. n. 65. & c. 169. n. 9.
 Res iudicata in fauorem venditoris prodest emptori, c. 134. n. 52.
 Res iudicata ut obstat, requiritur, quod sit eadem res, eadem conditio personarum, & causa petendi eadem, c. 167. n. 1.
 Res iudicata cessat, noua causa superueniente, ibidem n. 60.

SA

Res

Res iudicata non datur contra bonum publicum in materia regiminis, *ibid.* n. 74.
 Res iudicata resultat ex praesupposito, aut pronuntiatione virtuali sententiae, c. 171. n. 15.
 Res iudicata, & transactio equiparantur, & eundem effectum habent, c. 175. n. 39.
 Res iudicata ubi adest excludit omnem dubitandi rationem, c. 184. n. 87.
 Res iudicata non nocet venienti ex alia causa, c. 201. n. 98.
 Res minus valet, quantum onus ei impositum, c. 156. n. 60.
 Res omnis per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur, c. 130. n. 36.
 Res perveniens ad manus exempti gaudet exemptione, c. 151. n. 56.
 Res praesumitur libera, & allodialis, non feudalis, aut redditicia, c. 178. n. 3.
 Res quando potest habere ad lucrum, aut damnum, non iudicatur damnosa, in speo dubio euentu, si transigatur, c. 175. n. 13.
 Res solum censetur valere id, pro quo communiter vendi potest, c. 181. n. 55.
 Res una, & eadem non debet diuerso iure censi, c. 146. n. 36. c. 152. n. 21. c. 187. n. 96. & conf. 201. n. 64.
 Res una, & eadem potest diuersis respectibus diuerso iure censi, c. 201. n. 97.
 Res iudicata exceptio quando obstat eiusdem partibus demum agentibus, c. 123. n. 30.
 Res iudicata auctoritas non patitur, quod de eadem res sapienter agatur, *ibid.* n. 36.
 Et post rem iudicatam nihil amplius quari potest, *ibid.* n. 6.
 Res iudicata exceptio resultat, si concurrant iuris identitates, c. 134. n. 48.
 Res iudicata exceptio obstat ei, cum quo fuit prolata, c. 156. n. 77.
 Res iudicata exceptio non obstat, ubi veritas aliter se habet, c. 167. n. 38.
 Res iudicata auctoritas est magna, c. 169. n. 7.
 Res iudicata exceptionem dicendum est in dubio non obstat, c. 168. n. 53.
 Res sua qualibet est moderator, & arbiter, *conf.* 180. n. 5.
 Res loquuntur magis, quam verba, c. 120. n. 22.
 Res plures si sunt descriptae in una charta, possunt illud, quod est pro me acceptare, & aliud repudiare, c. 126. n. 31.
RESCINDERE contractum, qui vult, debet restituere quod recepit, c. 175. n. 49.
RESCRIPTVM super restitutione beneficij, a quo quis fuit motus duplici de causa, non valet, una tantum expressa, c. 159. n. 40.
 Rescriptum, ut aliquis in Canonicum admittatur, non releuat, nisi omnia, quae obstabant exprimantur, *ibid.* n. 41.
 Rescriptum Principis non faciens mentionem rei iudicatae non valet, c. 169. n. 18.
 Rescriptum Principis contra sententiam, quae transiit in rem iudicatam, non valet, c. 171. n. 8.
 Rescripta ad lites sunt stricti iuris, c. 125. n. 17.
 Rescripta derogant iurisdictioni Ordinarij sunt restringenda, *ibidem* num. 18.
 Rescripta Principis habeant tacitam conditionem, si verum sit expressum, c. 160. n. 22.
 Rescripta gratiae videntur ab initio propter subreptionem, & obreptionem, *ibid.* n. 23.
 Rescripta obtenta ab habitibus magnam locum in Curia non valent, c. 163. n. 166.
 Rescripta, & privilegia etiam motu proprio non operantur in praedictum tertij, c. 166. n. 91.
RESERVATIO operatur effectum, ne Ordinarius beneficium providere valeat, c. 128. n. 79.
 Reservatio inficit, & annullat titulum ipso iure, *ibid.* n. 85.
 Reservatio est eius natura, ut destruat, quod post eam fit, *ibid.* n. 86.
 Reservatio ex causa resignationis est favorabilis, *ibid.* n. 143.
 Reservatio facta respectu personae est personalis, *conf.* 137. n. 27.
 Reservatio facta a summo Pontifice ligantur manus inferioris, c. 128. n. 84.
 Reservatio facta a Summo Pontifice, fructu sua inferior Index privatur illud, qui resignauerat illud, *ibid.* n. 103.
 Reservatio ligantur manus inferioris, etiam si Papa nullatenus prouideret, *ibid.* n. 111.
 Reservationes detrahentes facultati Ordinarij sunt odiosae, *ibid.* n. 10.
 Reservationes conseruant ius referuanti illasum, *ibid.* n. 81.
 Reservationes noui iuris inductivae sunt stricte intelligenda, c. 196. n. 48.
 Reservata semel, & affecta, perpetuo durant reservata, c. 128. n. 82.
RESIDERE in duobus locis nemo potest, *conf.* 135. n. 82.
RESIGNATIO fieri potest ad fauorem certae personae ab homicida, c. 128. n. 65.
 Resignatio in fauorem certae personae est conditionalis, *ibid.* n. 70.
 Resignatione admissa, beneficiatus perdit ius, *ibidem* n. 74.
 Resignatione beneficij admissa, beneficium dicitur vacare in Curia, *ibid.* n. 76.
 Resignans in fauorem amici, aut consanguinei non censetur facere fraudem, *ibid.* n. 67. & 68.
 Resignans beneficium liberatur a pensione super eo imposita, c. 137. n. 6.
RESISTENS Locum tenenti punitur ac si resistentiam fecisset Praefecto Vrbs, seu Correctori, c. 101. n. 35.
 Resistentiam punire potest Index, cui facta fuit, *ibid.* n. 36.
RESPONSVM debet praestari secundum conscientiam viribus informatam, c. 184. n. 2.
RESPUBLICA constituitur ex utroque statu nobilitate, & plebeiorum, c. 166. n. 76. & *conf.* 167. n. 46.
 Respublica melius gubernatur per unum, quam per plures, c. 199. n. 3.
 Respublica interese, seruari defunctorum voluntates, c. 105. n. 2.
 Respublica ordo confunditur, si iurisdictione sua vnicuique non seruetur, c. 121. n. 87.
 Respublica fundamentum unum est, benemerentes remunerare, c. 161. n. 42.
 Respublica interese per digniores, & nobiliores regi, c. 166. n. 23. Nec valet consuetudo, aut privilegium eos excludens, *ibid.* n. 59.
 Respublica caput est, qui habet proprietatem exercitij iurisdictionis, & nominandi Magistratus, *conf.* 167. n. 50.
 Respublica status dicitur mutatus, si Civitas, quae regeretur a populo regatur a Principe, & e contra, & ibi exempla, *ibid.* n. 54.
 Respublica status maxime rebus iudicantis continetur, c. 169. n. 8.
 Respublica interese, homines ab obligationibus liberari, c. 179. n. 8.
 Respublica interese, homines esse, qui administrant bona absentium, aut impeditorum, *ibid.* n. 36.
 Respublica interese, bona in familia nobili, & generosa conseruari, c. 187. n. 19.
RESTITVTIO fama debet fieri in loco ubi fuit lesa, c. 102. n. 64.
 Restitutio debet esse restitutio in pristinum statum, *ibid.* n. 65.
 Restitutio fama, & honoris potest fieri cum minori damno restituentis, *ibid.* n. 118.
 Restitutio rei debet fieri cum iactura, etiam rei eiusdem ordinis, *ibid.* n. 119.
 Restitutio est actus iustitiae commutativae, *ibid.* n. 120.
 Restitutio fieri debet absque maiori proximi latione corporis, vel fama, *ibid.* n. 121.
 Restitutio ex rationabili causa potest differri in tempus commodius, *ibid.* n. 122.
 Restitutio ex causis rationabilibus potest differri, ut fiat post mortem, *ibid.* n. 123.
 Restitutio potest fieri per intermediam personam ex iusta causa, *ibid.* n. 124.
 Restitutio rei, quando non differatur praetextu exceptarum factarum in ea, c. 111. n. 46.
 Restitutio cessat, quando aliquis sponte transtulit in alium possessionem, c. 143. n. 28.
 Restitutio in integrum competit minoribus aduersus lesionem in contractibus, c. 148. n. 56.
 Restitutio in integrum petita intra quadriennium debet concedi, *ibid.* n. 87.
 Restitutio in integrum non datur aduersus praescriptionem viae executivae ex capite ignorantiae, *conf.* 168. n. 41.
 Restitutio in integrum competens loco pio debet infra quadriennium peti, *ibid.* n. 42.
 Restitutio an detur ultra quadriennium in casu lesionis multum enormis, *ibid.* n. 44.
 Restitutio competens minoribus lesis est favorabilis, c. 173. n. 99.
 Restitutio in integrum necessaria non est, ubi gesta sunt irrita ipso iure, *ibid.* n. 102.
 Restitutio in integrum, si petatur intra quadriennium sufficit, *ibid.* n. 111.
 Restitutio in integrum competit minori, qui assumpsit in se obligationes alienas, c. 174. n. 42.
 Restitutio in integrum est concedenda minori lesa sua facilitate, aut dolo aduersarij, *ibid.* n. 51.
 Restitutio in integrum potest concedi post quadriennium, quando lesio est maxima, *ibid.* n. 79.

Restitutio in integrum minoribus competens est multum favorabilis, *ibid.* n. 84.
 Restitutio in integrum potest cumulari cum remedio nullitatis, c. 182. n. 22.
 Restitutio in integrum sufficit si petatur intra quadriennium post impletam maiorem aetatem, *ibid.* n. 23.
 Restitutio in integrum quando datur contra sententiam ex scripturis de nouo repertis, c. 183. n. 7.
 Restitutio datur aduersus praescriptionem ex capite ignorantiae probabilis, c. 187. n. 122.
 Restitutionis in integrum remedium non censetur excludi lege, aut generali exclusione, *conf.* 173. n. 100.
 Restitutionis in integrum beneficium datur contra viam executivam, *ibid.* n. 101.
 Restitutionis in integrum remedium fundatur in equitate naturali, c. 174. n. 83.
 Restitutio petita non suspenditur exequatio trium sententiarum conformium, c. 123. n. 3. & 5.
 Restitutio in integrum pendente non noui debet fieri, c. 182. n. 23.
 Restituere posse non dicitur qui cum damno bonorum auctoris ordinis, c. 102. n. 132.
RETENTIO bonorum viri pro dote competit uxori, & eius filijs, c. 174. n. 69. & 71.
 Retentio datur etiam pro dote non liquidata, & multo magis pro liquida, *ibid.* n. 73.
 Retentionis, & conseruationis causa favorabilis est, c. 160. n. 59.
 Retentionis ius competit etiam singulari suo efflori, c. 174. n. 72.
 Retinendi ius competit propter hypothecam, *ibid.* n. 70.
RETROTRACTIO fit ubicunque aequitas fuerit, c. 155. n. 30.
RETROVENDITIO ubi est necessaria, bona ad propriam naturam redire dicuntur, c. 187. n. 16.
REVERENTIA nimia accedit ad metum, c. 173. n. 66. & *conf.* 174. n. 43.
 Reuerentia consideratur in nepote erga patrum, & fratre minori respectu maioris, *ibid.* n. 67.
 Reuerentia patris aliquando efficacior est, quam terror, d. c. 174. n. 52.
REVISIO idem operatur circa illius cause cognitionem, quod appellatio, c. 195. n. 41.
REVOCATIO privilegij in uno non extenditur ad aliud, c. 161. n. 45.
 Revocatio pertinet ad eum, cui pertinet concessio, c. 160. n. 31.
 Revocatio eius, quod habet longam obseruantiam, difficilis est, *ibid.* n. 44.
REVS in exceptionibus censetur actor, c. 123. n. 27. c. 183. n. 20. & *conf.* 197. n. 23.
 Reus potest accusari, & puniri diuersis legibus, c. 131. n. 10.
 Reus potest opponere per viam exceptionis, quod per viam actionis intenderat, c. 181. n. 2.
 Reus potest pluribus defensionibus vti, *ibid.* n. 15.
 Reus vtitur pluribus defensionibus etiam contrarijs, *ibid.* n. 18.
 Reus non debet esse deterioris conditionis aetate, *ibid.* n. 18.

Reus favorabilior debet haberi in decisione causa, ut pronuncietur pro eo, *ibid.* n. 64.
 Rei ad favorem pronunciantur est in dubijs, c. 112. n. 103.
 Rei favore introductum non retorquetur in damnum illius, c. 181. n. 13.
 Rei sunt favorabiliores, quam actores, *ibid.* n. 14.
 REX quilibet dicitur in domo sua, c. 101. n. 24.
 Rex non censetur velle auferre ius tertio questum, c. 155. n. 40.
 Rex non debet cuiquam temere credere, c. 161. n. 23.
 Rex non debet abuti sua potentia, sed eam moderari ad optima, c. 162. n. 67.
 Rex si consensum, assensumve praestet vassallo, ut veldat feudum cum pacto de retrovendendo, non potest pactum remittere sine nouo assensu, *conf.* 187. n. 17.
 Rex pupillus non solus, & ex suo arbitrio, sed consilio virorum prudentum debet regere, c. 198. n. 126.
 Rex in Reipublica corpore habet vicem Capituli, *conf.* 199. n. 5.
 Rex habens plura Regna representat plures Reges, c. 201. n. 28.
 Rex est fons, & origo dignitatum sui Regni, *ibidem* n. 83.
 Regis cor in manum Dei est, & in rectum inclinabitur, c. 161. n. 16.
 Regis Sacramentum, & secretum abscondere, bonum est, c. 162. n. 1.
 Regis secretum ut dicatur reuelatum culpabilitèr, quid requiratur, *ibid.* n. 3.
 Regis liberalitas debet esse firma, & constans, *ibidem* n. 48.
 Regis sententia probatur scriptura illius sigillo roborata, c. 169. n. 28.
 Regis tutela expirat in initio anni decimiquinti, c. 198. n. 123.
 Regis, aut Comitatus filius carent administratione Regni, vel Comitatus, c. 199. n. 46.
 Regis filius, patre viuente, potest vocari Rex, & quoad quid, *ibid.* n. 47. & n. 48.
 Regi nec in cogitatione est detrahendum, nec maledicendum dimitti, & quare, c. 163. n. 1.
 Regi minori pro beneficio Regnorum datur curator, etiam si nolit, c. 198. n. 80.
 Regi facto inutili ad Regni regimen debet dari Curator, c. 199. n. 89.
 Regem cogi Curatorem accipere pro meliori regimine Regni, tenuerunt plures, c. 198. n. 124.
 Regem non teneri Curatorem habere post pubertatè, qui teneant, *ibid.* n. 125.
 Regem posse filium facere Regem quoad nomen, & titulum, non quoad administrationem, qui, & quibus rationibus teneant, c. 199. n. 40. & n. 48.
 Rege existente in utero, vel pupillo, curator dabitur, aut Balivus à Patricijs, seu Proceribus Regni, *conf.* 198. n. 122.
 Reges apud Aegyptios erant Sacerdotes, & ab illis assumebantur, c. 142. n. 97.
 Reges apud Ethiopes Sacerdotes fuerunt, *ibidem* num. 103.
 Reges sunt protectores Ecclesiarum, maxime dum vacant, c. 196. n. 57.

Reges ante 14. annum administrant Regna per tutores idoneos, c. 198. n. 78.
 Reges, qui viui, & sani Regnum filijs donant, ut eos regnare videant, mirantur magis, quam laudant Graeci scriptores, c. 199. n. 19.
 Reges plures, qui insimul regnarunt in Hispania consentunt, *ibid.* n. 99.
 Regum voluntatibus, & aquarum fluctibus difficile resistitur, c. 162. n. 66.
 Regum affectus, & voluntates solent esse vehementes, *ibid.* n. 49.
 Regum secreta non debent omnibus innotescere, *ibid.* num. 2.
 Regibus nil magis decet, quam animi moderatio, c. 164. n. 15.
 RHAPISMATA apud Graecos dicuntur alaparum percussione, c. 142. n. 62.
 RIGOR, & aequitas seueritas, & elementia non contradicunt iustitiae, c. 164. n. 86.
 ROGATIONES publicae non sunt omittendae, *conf.* 184. n. 34.
 Rogationum, siue Litaniarum origo vnde sumpta, & ad quos fines, *ibid.* n. 1. & dicto n. 34.
 ROGELIVS fuit primus Rex Sicilia, & quo tempore titulum, & diadema suscepit, c. 201. n. 8.
 ROMA fuit caput, & Metropolis Orbis Romani, c. 200. n. 12.
 Roma fuit diuisa patria communis, & quare, *ibidem* n. 13.
 Romae Consules, Quaestores, Tribuni, Censores, Dictatores, & alij praecipui magistratus electi erant semper ex patricijs, qui non poterant esse, nisi nobiles, c. 166. n. 9.
 Romae imperantibus Regibus ipsi soli creabant magistratus, c. 200. n. 1.
 Romam tanquam in comunem patriam gentes omnes consuebant, *ibid.* n. 14.
 Romanae Civitatis ius prius fuit solis Italis communicatum, n. 6.
 Romanae Civitatis ius, ad quos extensum, & quomodo difficultèr assequeretur, veniatque solitum fuisse magno pretio, *ibid.* n. 7.
 Romanus Populus cum deliberavit de creando Principe, unum solum elegit, c. 199. n. 6.
 Romani curam habuerunt, ut Magistratibus seruetur honor, c. 101. n. 52.
 Romani Patricij solummodò fiebant Pontifices, & Augures, c. 142. n. 100.
 Romani in aperitissimos errores aliquando lapsi ob animi obstinationem exequendi, quod semel decreuerant, c. 162. n. 70.
 Romanorum civium ius fuit communicatum omnibus subditis Populo Romano, c. 200. n. 8.
 ROMVLVS dedit facultatem, viro repudiandi uxorem in adulterio deprehensam, & non e contra, c. 144. n. 4.
 Romulus Urbis Romae fundator diuisio Populum in duos ordines, Senatorium, & Plebeium, & quae munia unicuique iniunxerit, c. 166. n. 4.
 ROTAE Auditores antiquiores praeserunt posterioribus, quamvis sint Pralati, c. 101. n. 104.
 Rotae decij. 3. de offic. Vicar. in nomis declaratur, *conf.* 194. n. 9.

RUBRICA, & lex debent convenire inter se, c. 121. n. 63.
 Rubrica generalior lege, declarat illam, *ibid.* n. 64.
 Rubrica generalis legem extendit, *ibid.* n. 65. & 66.
 RVSTICIS tanquam alienae felicitatis impatientibus vafus est animus extinguendi nobilitatem, c. 166. n. 49.

S

SACERDOS censetur publica persona, *conf.* 142. n. 76.
 Sacerdos Herculis apud Tyrios primus post Regem erat insula, & purpura ornatus, *ibid.* n. 102.
 Sacerdotes omnes debent venire ad Cathedralium tempore Rogationum publicarum, c. 184. n. 69.
 Sacerdotes, & Episcopi, qui sacris praesunt sunt multum honorandi, c. 142. n. 88.
 Sacerdotes apud Germanos erant in maxima auctoritate, *ibid.* n. 92.
 Sacerdotes Druides apud Gallos fuerunt in magna auctoritate, *ibid.* n. 93.
 Sacerdotes apud Reges Ponti locupletissimi, & honorabiles, *ibid.* n. 95.
 Sacerdotes apud Aegyptios secundum locum post Regem obtinebant, & ex Philosophis, & Sapientioribus creabantur, *ibid.* n. 108.
 Sacerdotes dicuntur Principum patres, & magistri fidelium, *ibid.* n. 113.
 Sacerdotes dicuntur Dij, *ibid.* n. 114.
 Sacerdotes nuncupantur Christi, *ibid.* n. 115.
 Sacerdotes dicuntur esse in dignitate, *ibid.* n. 116.
 Sacerdotes sunt digniores laicis, *ibid.* n. 117.
 Sacerdotes nuncupantur Angeli, *ibid.* n. 118.
 Sacerdotes habent Regnum in Deo, *ibid.* n. 120.
 Sacerdotum praelatio in sedendo comprobatur, c. 142. n. 99.
 Sacerdotum officium esse debet, omnibus prodesse, & nemini nocere, *ibid.* n. 122.
 Sacerdotij qualitas multum attenditur in veste, *conf.* 102. n. 74.
 Sacerdotij religio apud Ethiopes quam magna fuit, c. 142. n. 91.
 Sacerdotij dignitas apud aliquas Civitates Graeciae, Regiae Maestati aequabatur, *ibid.* n. 101.
 SACRAMENTVM, & secretum Regis abscondere, bonum est, c. 162. n. 1.
 SACRILEGIVM committitur ex iniuria personalis facta clerico, c. 142. n. 83.
 Sacrilegium grauius est, quod committitur in personam, quam in locum, *ibid.* n. 84.
 Sacrilegij instar est dignitatis locum indebitè occupare, c. 101. n. 77.
 Sacrilegij species est, dubitare an sit dignus, quem Princeps elegit, c. 102. n. 27. & c. 171. n. 48.
 Sacrilegium committit qui in Ecclesia delinquit, c. 142. n. 142.
 SACRV M Consilium Neapolis aliquando praelit viri heredes uxori in faciendo pacè, c. 153. n. 9.
 SALARIVM etiam non consentum taxatur administratori, prout cum alio lucrari possit, c. 179. n. 37.
 Salarium non consentum regularitèr non debetur, *ibid.* n. 61.

Salarium non consentum potest peti iudicis officio ex aequitate, *ibid.* n. 64.
 Salarium etiam non consentum debetur negotiorum gestori, *ibid.* n. 65.
 Salarium etiam non consentum debetur Medico, *ibid.* n. 67.
 Salarium quando debeatur sequestro, *ib.* n. 68. & 69.
 Salarium, & mercedem solui ei, qui pro alio laboravit, iuri, & aequitati consentaneum est, *conf.* 179. n. 32.
 Salarium amittere eum, qui laboravit, iniustus est, *ibid.* n. 59.
 Salaria, & expensa veniunt in via executionis, vigore pacti obligationis propter moram, *conf.* 116. n. 29. 30.
 Salaria administrationis deducuntur prout expensa, c. 156. n. 67.
 SALICAE legis Franciae materia dilucidatur, & controuersa de successione Regni inter Ludouici Hungarini filiam, & Philippam Longum, c. 198. n. 96. & 97.
 SALOMOM puer fuit electus Rex Israel, *conf.* 198. n. 8.
 SALVTIS aeterna immemor nemo praesumitur, c. 169. n. 76.
 SANCTIVS IV. Rex Castella aduersus patrem Regem Alphonsum X. quid fecerit, recensetur, c. 199. n. 37.
 Sanctius Infans filius Regis Alphonsi VI. fuit eo viuente nominatus Rex, similiterque Ferdinandus, & Garfias eius fratres, *ibid.* n. 82.
 Sanctio Regi Portugaliae inhabili ad gubernandum Regnum fuit datus Coadiutor Alphonsus illius frater, *ibid.* n. 87.
 SANCTVM nihil tamen est, quod calumnia tentare non audeat, c. 110. n. 3.
 Sanctum non est, de moribus amici cui per peram sentire, c. 161. n. 28.
 SANGVINIS ratio quando habeatur in rebus fanorabilibus, c. 120. n. 28.
 Sanguinis iura in Monasterium non transeant, *conf.* 135. n. 13.
 Sanguinis iura inseparabilia sunt, *ibid.* n. 133.
 Sanguinis iura sunt immutabilia, c. 166. n. 26.
 Sanguinis vinculum, & charitas viget in nepote erga aviam, c. 197. n. 6.
 Sanguinis honor attenditur in praestandis alimentis, *ibid.* n. 16.
 Sanguinis iuris ratione quis aliquando adstringitur ad id, ad quod alius non teneretur, *ibid.* n. 17.
 Sanguinis iure quae dicantur deserri, c. 198. n. 1.
 Sanguinem suum qui curat redimere excusatur, *conf.* 102. n. 135.
 SAPHORIS Rex Persarum coronatus in ventre, & ibi pulchra facti historia, c. 198. n. 91. & 92.
 SAPIENTIA non est abscondenda in decore suo, nec verbum est retinendum in tempore salutis, c. 162. n. 53.
 Sapiens est, qui congregatur cum sapientibus, c. 163. n. 160.
 Sapientibus erga sapientes affinitas quadam, *ibidem* n. 162.
 SARIASTES filius Tigranis Regis Armeniae con-

irauit aduersus patrem, ut eum Regno deiceret, c. 199. n. 27.

SATISDATIO solet remitti propter honestatē, & idoneitatem personae, c. 189. n. 29.

SCELERIS magnitudo, & atrocitas non tollit appellationem, nisi imminet periculum maioris sceleris, c. 195. n. 15. n. 27.

SCHEDVLA regia, quae non fuit in vsu decem annis, vires amittit, c. 160.

Schedula Regiae dari non debent, ut aliqui Ministri habeantur pro recusatis, sed via iuris declarari, c. 171. n. 49.

SCHOLASTICI si committant delictum, per quod amittant suffragium, tamen ante sententiam illud possunt ferre, c. 128. n. 28.

SCIENTIA sine praesentia non inducit acceptationem, c. 119. n. 140.

Scientia, & patientia inducunt consensum, c. 121. n. 39.

Scientia non praesumitur, nec notitia, c. 155. n. 58.

Scientia, aut notitia habita alio modo, quam per intimationem non nocet in praedicialibus, ibidem n. 61.

Scientia, & patientia eius, contra quem praescribitur, requiritur in incorporalibus iuribus, conf. 166. n. 77.

Scientia, & notitia in praedicialibus debet esse mediante intimatione, c. 167. n. 62.

Scientia praesumitur actus qualificati, & notabilis, c. 168. n. 40.

Scientia, & approbatio requiritur ad praediciendum alicui in eius iuribus, c. 186. n. 32. & 34.

Scientia deputati à Principe censetur scientia illius, ibid. n. 39.

Scientia, & notitia praesumitur ex vicinitate, conf. 189. n. 52.

Scientem, non ignorantē iura obligant, c. 174. n. 33.

SCRIPTURA continet humanorum actuum fidele testimonium, c. 102. n. 94.

Scriptura authentica praesertur apocis, c. 112. n. 4.

Scriptura non est de substantia testamenti nuncupatiui, c. 124. n. 27.

Scriptura una non declaratur per aliam, c. 133. n. 33.

Scriptura priuata probat contra producentem, ibid. n. 76. & conf. 169. n. 82.

Scriptura quando est facienda super aliquo actu, interim non habet efficaciam, aut perfectionem, conf. 168. n. 20.

Scripturae alicuius capitulum vnum declaratur per aliud eiusdem, & suppletur, ac re restringitur, cōf. 133. n. 34.

Scripturae comparatio debet fieri ad alias indubitatae fidei, c. 174. n. 8.

Scripturae mortui adhibetur maior fides, quam viuētis, c. 105. n. 21.

Scripturam de nouo repertam posse produci post conclusionem, qui DD. teneant, ibid. n. 99.

Scripturam producens in iudicio, censetur approbare contenta in eo, c. 150. n. 23.

Scripturam acceptans producendo non potest illi aduersari, ibid. n. 25.

Scripturae concordantur distinguendo, c. 121. n. 5.

Scripturae propriae non debent capi ad inchoandam inquisitionem contra aliquem, c. 161. n. 76.

Scribere quis potest ut libet in suis chartulis, nec sunt male dicta, quae aures publicae nesciunt, conf. 163. n. 76.

Scriptum ab aliquo tali atramento, aut calamo, solet ut ab eodem dignoscatur, ibid. n. 43.

Scriptio quod sit censetur factam cum deliberatione, c. 102. n. 93.

SCVTORVM valor qualis sit in materia congrua, c. 127. n. 39.

SEBASTIANI, & Alphonsi Regum Portugalliae minorum tempore, quae damna ipsis, & Regno suo euenerint, c. 198. n. 131.

SECRETARIVS Capituli Ecclesiae non facit fidem extra res illius, c. 121. n. 11.

Secretarij Capituli aequantur Notarijs Nauiti, qui non faciunt fidem extra illas, ibid. n. 10.

SECRETVM, & Sacramentum Regis abscondere, bonum est, c. 162. n. 1.

Secretum Regis, ut dicatur reuelatum culpabiliter, quid requiratur, ibid. n. 3.

Secretum reuelatum inimico cum damno Principis punibile est, ibid. n. 4.

Secretum aliquando utilius est reuelare, quam tace-re, ibid. n. 5.

Secreta, quae sunt nec consanguinei praesumuntur scire, c. 155. n. 60.

Secreta Regum non debent omnibus innotescere, cōf. 162. n. 2.

Secreta quae sunt sunt difficilis probationis, conf. 102. n. 44.

SECTO ventre extractus nil differt à nato, quod ad successionem, c. 198. n. 102.

SECUNDOGENITVS mortuo primogenito occupat locum illius, & fit primogenitus, conf. 171. n. 57.

SECVRIM fascibus, seu virgis colligatam, quarē apud Romanos habuerint maiores Magyiratus, c. 164. n. 88.

SEDILIA an prohiberi possint laicis in Ecclesia, c. 176. n. 8.

SEDIS prerogatiua potest etiam manu armata defendi, c. 176. n. 7.

SELEVCHVS magnam Regni Syria partem cepit sit Antiocho filio, & uxorem Stratonice, c. 199. n. 53.

SEMEL quod placuit non potest displicere amplius, c. 103. n. 27.

SEMIPLENA probatio, aut iuramentum sufficit in rebus modici praedicii, c. 157. n. 3.

SENATORIS filius licet sit inferior patre, est maior plebeio, c. 101. n. 71.

Senatoris filius dicitur, aut Regis natus mortuo Rege, aut Senatore, c. 198. n. 100. & 101.

Senatoris, & Consiliarij dignitas est inseparabilis à prerogatiua sui Senatus, aut Consilij, conf. 201. n. 82.

SENATVS aequiparatur Principi, c. 112. n. 64.

Senatus Romani exemplum circa testes ponderatur ad fauorem Q. Pompeij, c. 163. n. 147.

SENES maxime sunt honorandi, c. 142. n. 126.

Senior est praefereendus iuniori, c. 135. n. 19.

SENIOR REDVS infans successit Don Mir patri in Comitatu Barcelona, c. 198. n. 67.

SEN-

SENTENTIA, licet non appareant acta processus habet pro se praesumptionem, c. 105. n. 4.

Sententia regulatur secundum probationes, ibid. numer. 27.

Sententia declaratur per probationes, & acta, ibid. n. 28. & 29.

Sententia in causa consanguinitatis lata an probet quoad omnes, ibid. n. 30.

Sententia lata inter alios regulariter non nocet, ibid. n. 31. & conf. 123. n. 56.

Sententia quibus casibus nocet, aut prodest, ijdem acta, & probationes, d. c. 105. n. 32.

Sententia, quae declarauit aliquem consanguineum magnam habet praesumptionem pro se, ib. n. 33.

Sententia an casu aliquo possit retractari, instrumentis de nouo repertis, ibid. n. 102.

Sententia additionis, vel de remate exequitur, data fidei insione, iuxta l. Toleti, c. 116. n. 23.

Sententia lata in iudicio summano non nocet in ordinario, c. 121. n. 106.

Sententia, & res iudicata qualiter successorinoceat, ibid. n. 152.

Sententia lata cum contradicatore legitimo alijs praediciat, ibid. n. 153.

Sententia lata cum eo, ad quem negotium principaliter pertinebat, nocet alijs, ibid. n. 154.

Sententia, quae transiit in rem iudicatam pro veritate habetur, ibid. n. 158. c. 123. n. 12. c. 134. numer. 34. & conf. 150. n. 12.

Sententia quando in alio iudicio producta vires habeat re iudicata, d. c. 121. n. 159.

Sententia inter alios lata, ad minus facit aliquale praedicium, ibid. n. 160.

Sententia lata super feudo, quando alijs praediciat, ibid. n. 161.

Sententia lata contra institutum, praediciat substituto, ibid. n. 162.

Sententia ubi nocet, nocent acta processus, etiam inter alios, ibid. n. 165.

Sententia debet ferri à Iudice coram Tabellione actorem, c. 122. n. 13.

Sententia tollit omnem actionem, ut amplius non deducatur, quod prius deductum fuerat, c. 123. n. 11.

Sententia, quae transiit in rem iudicatam facit ius, ibid. n. 15.

Sententia facit de albo nigrum, ibid. numer. 16. c. 134. n. 36. c. 150. n. 13. & conf. 169. n. 13.

Sententia etiam naturalia vincula immutat, d. cōf. 123. n. 17.

Sententia quoad effectum conuertit falsum in verum, ibid. n. 18.

Sententia super eadem re, aut causa, & inter easdem personas parit exceptionem rei iudicatae, ib. n. 19. & 31.

Sententia absolutoria declarat, non pertinere ad reū, sicut condemnatoria ad actorem, ibid. n. 24.

Sententia absolutoria absolutum liberat, ibid. n. 25.

Sententia efficit rem iudicatam in eo, quod determinat, & in praesupposito illius, ibid. n. 50. c. 134. n. 44. c. 169. n. 56. & conf. 170. n. 20.

Sententia tunc solum dicitur retractata in rem iudicatam, quando ab ea appellari non potest, d. c. 123. n. 61.

Sententia lata inter alios, interpretatur ut minus

noceat tertio, ibid. n. 62.

Sententia debet ferri in loco maiorum, nisi propter peccatis, aut aliorum malorum periculum, c. 124. n. 20.

Sententia arbitraria confert titulum ad acquisitionem domini, ibid. n. 37.

Sententia arbitri emologata debet executioni demandari, ibid. n. 44.

Sententia lata contra aliam, quae transiit in rem iudicatam est nulla, & similiter contra laudum emologatum, ibid. n. 45. & conf. 169. n. 92.

Sententia lata contra decretum irritans est nulla, c. 128. n. 93.

Sententia facit ius inter partes, c. 134. n. 32. & cōf. 169. n. 16.

Sententia lata inducit praesumptionem in similibus, c. 134. n. 38.

Sententia probat in ea expressam, & omne necessarium antecedens, ibid. n. 43.

Sententia in causa filiationis, per quam assignantur alimenta, quid operetur quoad filiationem, ibidem n. 45.

Sententia lata contra aliquem praediciat eius successoribus, ibid. n. 47.

Sententia, quae transiit in rem iudicatam habet vim statuti, c. 150. n. 10.

Sententia transacta in rem iudicatam inducit notorietatem, ibid. n. 11.

Sententia, quae transiit in rem iudicatam habet praesumptionem iuris, & de iure pro se, nec potest impugnari, ibid. n. 14. & conf. 169. n. 85.

Sententia, quae transiit in rem iudicatam trahit secum executionem, d. c. 150. n. 15. & conf. 169. numer. 10.

Sententia executoris debet conformari executioni, d. c. 150. n. 48.

Sententia censetur res indiuidua, c. 152. n. 8.

Sententia lata pro aliquo, quando prodest alijs, Ibid. n. 12.

Sententia lata ad fauorem socij prodest consocio, ibid. n. 14.

Sententia super re indiuidua etiam tertio prodest, ib. n. 15.

Sententia reuisionis super subsidio ad fauorem Capituli prodest etiam statui Ecclesiastico, ib. n. 16.

Sententia reuisionis habet in Regni Castella executionem, ibid. 20.

Sententia contra aliquem lata in re communi non nocet alijs, Ibid. n. 27. & conf. 155. n. 55.

Sententia lata contra mortuum regulariter est nulla, d. c. 155. n. 41.

Sententia lata contra illum, qui habuit facultatem nominandi alium in annis redditibus solum poterit habere locum respectu usufructus ad eum spectantis in vita sua, ibid. n. 50.

Sententia Iudicis Ecclesiastici, à qua fuit appellatum, exequi non potest, donec sint tres conformes sententiae, c. 157. n. 29.

Sententia lata in articulo attentatorum habet vim diffinitivae, ibid. n. 60.

Sententia super attentatis transiit in rem iudicatam respectu Iudicis, ibid. n. 61.

Sententia absque misericordia non meretur dici sententia, c. 164. n. 75.

Sen-

Sententia est stricti iuris, nec trahitur ad aliam rem, c. 166. n. 79.
Sententia lata contra Universitatem non legitime citatam, licet pro ipsa comparuerit Syndicus, non valet, c. 167. n. 30.
Sententia lata presumitur ex causa, quae minus grauet, ibid. n. 36.
Sententia lata cum particularibus nobilibus accipi debet, ita ut non noceat statui, ibid. n. 37.
Sententia absolutoria à pretensione nobilium particularium non nocet eis rectius agentibus, & minus statui eorum, ibid. n. 39.
Sententia absolutoria non facit absolutum dominum, nec tollit naturalem obligationem, ibid. n. 40.
Sententia potest rescindi ex noua causa, ibid. n. 52.
Sententia absolutoria non excludit agentem ex noua causa, ibid. n. 53.
Sententia absque actis non probat, ibid. n. 67.
Sententia non obstat in his, quae tempore mutatione recipiant, ibid. n. 73.
Sententia reuocari potest, quando aequitas id suaferit, ibid. n. 76. & conf. 183. n. 2.
Sententia lata contra absentem contumacem, adhuc presumitur ritè, & iuste lata, c. 169. n. 11.
Sententia facit ens de non ente, ibid. n. 14.
Sententia facit rem notoriam, ibid. n. 15.
Sententia de indebito facit debitum, ibid. n. 17.
Sententia Principis habet vim legis, ib. n. 23. & 26.
Sententia declaratoria filiationis naturalis facit ius quoad omnes, ibid. n. 27.
Sententia Regis probatur scriptura illius sigillo roborata, ibid. n. 28.
Sententia debet esse conformis libello quo ad rem, causam, & actionem, ibid. n. 35. & 36.
Sententia refertur ad libellum, & ab eo recipit declarationem, ibid. n. 38.
Sententia declaratur ex actis, & probationibus, ib. n. 39.
Sententia semper est referenda ad acta, ibid. n. 42.
Sententia debet referri ad causam, quae ex actis colligitur, ibid. n. 43.
Sententia potest dici certa, quando potest declarari per relationem ad acta, ibid. n. 44.
Sententia lata presumitur eo modo, & ex causa, ex qua proferri debuit, ibid. n. 45.
Sententia debet decidere, quod erat in iudicio deductum, ibid. n. 46.
Sententia includit id, quod necessario est praesupponendum ad eam, & sumitur ex actis, ibid. n. 53.
Sententia probat expressum in ea, & necessarium eius antecedens, c. 170. n. 21.
Sententia debet proferri attendita forma libelli, c. 173. n. 13.
Sententia, & presumptio resultans ex ea, est in suspensio, & appellatione pendente, c. 181. n. 57.
Sententia lata contra minorem sine curatore producit effectum, etiam non petita restitutione in integrum, c. 182. n. 8.
Sententia potest retractari, si apparet ex actis, rem aliter se habere, c. 183. n. 3.
Sententia producit actionem iudicati in factum, ib. n. 44.
Sententia Regiae Camerae Neapolitanae presumitur lata ex iusta causa, c. 187. n. 85.
Sententia lata, censetur lata ex causis favorabilibus fideicommissis, & successoribus in eo, ib. n. 86.
Sententia, & Decretum sunt indiuidua, ibid. n. 93.
Sententia ubi est notorie iniusta, appellatio ponitur pro recurso, & superior ex mero Iudicis officio maderi debet, c. 195. n. 47.
Sententia transacta in rem iudicatam casus ubi non est, non est dubitandum, c. 123. n. 14.
Sententia presumptio cessat, pendente appellatione, c. 128. n. 63.
Sententia verba intelliguntur iuxta subiectam materiam, etiam si improprietur, c. 169. n. 54.
Sententiae plurium non debemus acquiescere, ut deuenimus à vero, c. 162. n. 86.
Sententiam iniuriam ad sui fauorem latam allegare non licet, c. 169. n. 91.
Sententiae tres conformes in causis Ecclesiasticis latae debent exequi, c. 123. n. 11.
Sententiae probant in eis expressum, & omne antecedens necessarium, ibid. n. 54.
Sententia transacta in rem iudicatam non retractatur ex instrumentis de nouo repertis, ib. n. 55.
Sententia arbitratorum iure Regio habent paratam executionem iuxta legem Matriti, c. 124. n. 39.
Sententiae arbitratorum illuzoriae non debent esse, ibid. n. 43.
Sententiae transacta in rem iudicatam faciunt ius irrenocabile inter partes, quae litigarunt, conf. 150. n. 9.
Sententiae connexae, & indiuiduae separari nequeant ibid. n. 39.
Sententia lata in concursu creditorum efficiuntur communes, ibid. n. 44.
Sententiae concursus creditorum debet exequi, secundum ordinem, & gradationem illarum, ibidem n. 46.
Sententia non proficerent, si non essent qui eas exequerentur, c. 151. n. 47.
Sententia diuersae in vna, & eadem causa ab eodem Iudice an possint ferri, c. 152. n. 23.
Sententiae à superiore modificatae in aliquo, in alijs firmatae sunt, c. 156. n. 30.
Sententia hodie non requirunt in Regnis Castella eorum praesentem causam, c. 169. n. 55.
Sententiarum effectibus potest renutiari transactione, c. 175. n. 43.
Sententiae transactae in rem iudicatam non potest contraherentur, c. 150. n. 52.
SEPARATIO, & diuisio contrariantur vniioni, & vinculo, c. 134. n. 28.
SEQUESTRVM factum non citata, & sine causa cognitione est nullum, c. 140. n. 2.
Sequestro quando debeat salarium, c. 179. nu. 68. & 69.
Sequestra sunt odiosa, & regulariter prohibita, nec à sequestro debet incipi, c. 140. n. 1.
SERTORI filium quidam impostor se fecit, c. 169. n. 95.
SERVIENTI beneficio debet relinqui necessarium, & non superfluum, c. 127. n. 32.
SERVITVM recipiens tenetur ex obligatione antedotali remunerare illud, c. 161. n. 41.

Ser

Seruitium debitum à Regibus Portugalliae Regibus Castellae fuit remissum Regi Don Dionysio contra legitimas rationes status, c. 201. n. 16.
Scrutia personalia non praesantur per alium, c. 135. n. 143.
SERVITVS non procul differt à morte, c. 135. n. 5.
Seruitus nullam habet causam naturalem, sed impositam, aut praescriptam, c. 178. n. 5.
Seruus incapax est iuris patronatus, c. 135. nec n. 7.
Seruus non potest testari, ibid. n. 8.
Serui in manusmissione alapa feriebantur, conf. 142. n. 63.
Serui non potuerunt in caput dominorum torqueri, c. 163. n. 38.
SEVERITAS, & clementia, aequitas, & rigor non contradicunt iustitiae, c. 164. n. 86.
SICILIA, quia prior venit in amicitiam, fidesque populi Romani, fuit prima Provincia illius, conf. 201. n. 23.
Sicilia Regnum à quo tempore fuerit sub Corona Regni Aragonum, recensetur, ibid. n. 3.
SIMILIBVS in casibus iudicatur idè de vno, quod de alio, c. 127. n. 42.
SIMVLATIO est de rebus difficilis probationis, c. 109. n. 18.
Simulatio, & aliae difficilis probationis probantur coacturis, ibid. n. 19. & conf. 173. n. 14.
Simulatio praesumitur, si post contractum, per quem dominium transfertur, quis remanet in possessione, d. c. 109. n. 24.
Simulatio praesumitur, si non possedit emptor, sed aliquis tertius, ibid. n. 25.
Simulatio probatur, quando in eundem contractum gratia alia persona interponitur, ibid. n. 26.
Simulatio colligitur à priori, & posteriori, conf. 173. n. 12.
Simulatio potest probari testibus, ibid. n. 13.
Simulatio praesumitur, & colligitur ex tractatu praecedenti, ibid. n. 15.
Simulatio contractus non tollitur iuramento, ib. n. 42.
Simulatio continet in se falsitatem, ibid. n. 43.
Simulatio non potest praesudicare veritati, ibid. n. 45.
Simulationis exceptio semper potest opponi contra instrumentum, c. 173. n. 47.
Simulationes, & fraudes, quae solent secreto fieri, sunt difficilis probationis, ibid. n. 17.
Simulata confessio habetur pro infecta, c. 109. n. 29.
Simulatus contractus est nullius momenti, ib. n. 27.
Simulatus contractus habetur pro non facto, ib. n. 28.
Simulatus contractus non meretur nomen contractus, ibid. n. 30.
Simulatum instrumentum non est verè instrumentum, c. 173. n. 46.
SIMVLTANEIS in actibus Episcopus habet vnam vocem, & Capitulum aliam, c. 184. n. 67.
SINGVLA, quae non profunt, multa collecta iuuant, c. 105. n. 39.
Singula ut singulis referantur, debet sumi interpretatio, c. 121. n. 30.
Singula singulis sunt referenda in legis verbis, conf. 171. n. 60.
Singulis controuersijs sufficit vnus iudicati finis, c. 123. n. 7.

Singulis controuersijs sufficiunt determinationes singulae, c. 171. n. 5.
SOCIETAS qualiter duret, mortuo vno ex coniugibus, c. 129. n. 11.
Societas praesumitur continuata ex vtriusque perseverantia, ibid. n. 12.
Societas contrahitur inter virum, & uxorem, conf. 133. n. 92.
Societas leonina, quae vnus lucrum consequitur, & non participat de damno, reprobatur, c. 143. n. 10. & conf. 147. n. 22.
Societas, damnum nò, aut lucrum senserit, non cognoscitur, nisi ea finita, & factis computis, d. c. 143. n. 13.
Societas cessat, impeditis effectibus, propter quos fuit inducitur, c. 147. n. 1.
Societas extinguitur, publicatis bonis illius, vel Fisco applicatis, ibid. n. 2.
Societas finitur, decoctione vnus ex socijs, ibid. n. 3. & 4.
Societas mita super re illicita non praesumitur, ibid. n. 19.
Societas regulariter non debet claudicare, ibid. n. 23.
Societas praesumitur lucrari, & capitalia esse salua, nisi probetur contrarium, ibid. n. 32.
Societas nulla firmior, quam cum viri boni moribus similes sunt familiaritate coniuncti, c. 163. n. 161.
Societas Regni nunquam cum fide cepit, aut sine cruore desijt, c. 199. n. 9.
Societatis debitum illi, & non socio priuato nomine debet peti, c. 112. n. 96.
Societatis damna sunt communia sociorum, licet non esset conuentum expresse, ibid. n. 97.
Societati non imputatur, si socius propter delictum fuit condemnatus, c. 147. n. 20.
Socius non potest facere fenestram in pariete communis, c. 118. n. 2.
Socius regulariter nihil potest facere in re communi, inuito socio, ibid. n. 3.
Socius potest propria auctoritate destruere factum in re communi in spretum illius, ibid. n. 4.
Socius, qui nihil gessit, non conuenitur, nisi excusso eo, qui administrauit, c. 143. n. 2.
Socius agit contra consocium pro eo pluri, quod ad ipsum peruenit, ibid. n. 8.
Socius repetit expensas factas pro bonis societatis, ibid. n. 15.
Socius probatis expensis, eas repetit, vel compensat, ibid. n. 16.
Socius recuperat à bonis societatis expensas, quas fecit extra domum pro causa societatis, ibid. n. 19.
Socius repetit sumptus factos in litibus societatis, ib. n. 20.
Socius, qui administrauit societatem, rationem reddere tenetur, c. 147. n. 5.
Socius administrator tenetur librum rationem conficere, ibid. n. 6.
Socius, qui administrauit, debet etiam reliqua soluere, ibid. n. 14.
Socius non debet in socio consocio super eadem re cum alijs societatem facere, ibid. n. 15.
Socius non censetur habere mandatum praesudicandi socio, ibid. n. 17.

So-

Socius, qui non fuit negotiatus iuxta conuenta, tenetur con. octo ad interesse, *ibid.* n. 18.
 Socius si propter delictum fuit condemnatus, non imputatur societati, *ibid.* n. 20.
 Socius tenetur confocio pro damno eueniente eius dolo, aut culpa, *ibid.* n. 24.
 Socius condemnatus ex maleficio, satisfacet de parte sua, *ibid.* n. 25.
 Socius, qui ex re illicita quid lucratur, non conamunicat socio, *ibid.* n. 28.
 Socius gaudet privilegijs, & prerogatiuis socij in indiuiduis, *conf.* 151. n. 66. c. 152. n. 7. & *conf.* 184. n. 104.
 Socius non compensat cum societate debitum suum priuatum, c. 156. n. 88.
 Socio non imputatur, quod euenit culpa alterius socij, c. 143. n. 25.
 Socio non nocet negligentia socij, c. 167. n. 48.
 Socio administrante sine inuentario, iuramentum deferretur confocio, c. 147. n. 10.
 Socij conamunicant lucra, damna, & expensas, *conf.* 143. n. 11.
 Socij obnoxij sunt damnis societatis, *ibid.* n. 14.
 Socij videntur mandatum dedisse ad ea, quae sint proficua, c. 147. n. 16.
 Socijs solum communicatur quod superest, deductis expensis, c. 156. n. 72.
 SOCRATES in facie percussus quid dixerit, recensetur, c. 142. n. 45.
 SOLEMNITAS, tum qua lex aliquid fieri decreuit formam importat, c. 173. n. 38.
 SOLIDORVM auri valor qualis sit in materia insinuationis donationis, c. 117. n. 26.
 SOLITVM quod est habetur pro facto, c. 150. n. 57.
 SOLON Legislator Atheniensium detulit nobilibus regimen reipublicae, c. 166. n. 6.
 SOLTIO ne fiat creditoribus posterioribus, anterioribus omittis, caute procedendum est, c. 150. n. 8.
 Solutio etiam legi temporis alicuius pecuniae non obligat in futurum, non ostenso titulo, c. 178. n. 40. & 41.
 Solutio annua facta pro praeterito non admittit exceptionem in futurum, tam ratione rei, quam temporis, *ibid.* n. 42.
 Solutio debiti vnus non infert obligationem in alio, *ibid.* n. 43.
 Solutio sui natura liberat, non obligat, *ibid.* n. 45.
 Solutio onerum realium facta per vnum non nocet iuri, quod alius in eadem re pretendebat, *ibid.* n. 62.
 Solutio censetur facta creditori, si fiat alteri eo mandante, vel non mandante, se vtiliter gessit, c. 179. n. 4. & 5.
 Solutio coniecturis probatur, c. 183. n. 8.
 Solutio exceptio probata impedit executionem sententiae, *ibid.* n. 31.
 Solutio in apparere ex instrumento sufficit ad manifestationem, c. 186. n. 19.
 Solutio in integrum non censetur quis facere, nisi in mandato, & commissione habuerit, *ibid.* n. 27.
 Solutio facta per socium de ordine confocij, debent illi accepta ferri, c. 143. n. 7.
 Solutio particularis non admittitur propter incommoda eorum, c. 156. n. 46.
 Solutio in iurum sigilli facta a ministris Ducis Parmae an praesumantur facta de ipsius motu, *conf.* 186. n. 37.
 Soluendo vnus pro alio, illum liberat a suo creditore, c. 179. n. 7.
 Soluere, & remanere creditorem eius, cui soluitur, graue est, c. 145. n. 31.
 Soluere promittens obligat se, quicquid postea superueniat, c. 154. n. 4.
 Soluens pro alio vtile negotium gerit, c. 134. n. 15.
 Soluens pro alio potest ab eo repetere, *ibid.* n. 16.
 Soluens pro alio potest aduersus illum actionem mandati, *ibid.* n. 18.
 Soluens censum pro re tanquam emphyteutica, potest audiri ad docendum, non esse talem, c. 178. n. 68.
 Soluens creditori sui creditoris ex causa liberatur, c. 179. n. 3.
 Soluens nomine alieno praesumitur habere mandatum ad soluendum de illius pecunijs, non de proprijs, c. 186. n. 40.
 Soluens alteri, quam ei, cui debet, non liberatur, *conf.* 188. n. 23.
 Solutum indebitum repetitur, nisi ex causa iudicati, c. 123. n. 9.
 SOROR ultimi possessoris quando praefertur mafculo remotiori, c. 185. n. 48.
 SORTILEGIUM differt ab haeresi, quia sub diuerso titulo est, c. 164. n. 37.
 SPECIALIS ratio restringit dictum generale, *conf.* 133. n. 46.
 Specialis dispositio ostendit, qualis fuerit mens dispositionis in generali, c. 172. n. 4.
 Specialitas in vno casu firmat regulam in alijs, *conf.* 128. n. 18.
 Specialia plura non sunt multiplicanda, c. 119. n. 23. & n. 42. Neque debent admitti, c. 159. n. 26. & *conf.* 168. n. 45. & n. 46.
 SPOLIATIO est multum odiosa, c. 151. n. 76.
 Spoliatus est ante omnia restituendus, c. 130. n. 3.
 Spoliatio Capellania competit remedium recuperandae, *ibid.* n. 2.
 SPURIETATIS qualitates, & alia, quae possent monere Principem ad denegandam natalium restitutionem, aut dispensationem debent exprimi specificè, c. 159. n. 1. & 3.
 Spurietas qualitas, nisi exprimantur in dispensatione, est nulla, *ibid.* n. 7.
 Spurius nil consequitur a patre in vita, nec in morte, praeter alimenta praecisa, & hoc ex equitate canonica, c. 169. n. 70.
 Spurius non potest a patre institui haeres, nec per interpositam personam, *ibid.* n. 71.
 Spurijs filijs magis odiosi sunt in iure, quam naturalibus, *ibid.* n. 69.
 STALLVS in Choro, & locus in Capitulo sunt partes beneficij canonici, c. 149. n. 26.
 STATVM Principis iniuria afficientes ultimo supplicio damnantur, c. 142. n. 14.
 STATVS Ecclesiae non est mutandus ad mobilitatem laicorum, c. 130. n. 29. & n. 48.
 Status Ecclesiasticus pro suo interesse potest supplicare a sententia lata contra Capitulum in causa subsidij, c. 152. n. 17.
 Status Flandriae qualiter concessi fuerint Serenissimae Infantae Elisabethae, & D. Archiduci Alberto eius coniugi, c. 162. n. 13.
 STATVTVM antiquum disponens distinctè, non tollitur per nouum indistinctum, c. 121. n. 6.
 Statutum, quod vir laecetur dotem, extantibus liberis, quando procedat, c. 122. n. 43.
 Statutum loquens de fratre, intelligitur de carnali, & non de patruale, c. 129. n. 56.
 Statutum cessat, cessante eius praesupposito, c. 130. n. 47.
 Statutum, quod duplicetur poena pro vulnere in facie, valet, c. 142. n. 54.
 Statutum disponens contra ingredientem possessionem non habet locum in retinente illam prius sibi traditam, c. 145. n. 13.
 Statutum excludens exceptiones non excludit, quae in continentibus probantur, c. 181. n. 50.
 Statutum si non admittat exceptiones, non excluditur solutionis exceptio, c. 183. n. 32.
 STEPHANVS posthumus Andreae Secundi Regis Hungariae successit patri, c. 198. n. 94.
 STERILITAS anni vnus compensatur cum sterilitate alterius, c. 127. n. 24.
 STIPVLATIO apposta super contractu reuocabili, est reuocabilis, c. 119. n. 104.
 Stipulatio de iudicatum soluendo, ut committatur, requirit, litem esse contestatam cum reo principali, c. 157. n. 28.
 STYLVS Romanae Curiae debet attendi, *conf.* 137. n. 40.
 Stylus Supremi Consilij seruatur etiam in ordine iudiciali in Consilio Sanctae Crucatae, c. 152. n. 2.
 Stylus Consilij ius facit, & pro lege obseruatur, *ibid.* n. 3.
 Stylus Curiae facit ius, c. 171. n. 18.
 Stylus testatoris in modo loquendi, & intelligendi, est multum considerabilis, c. 172. n. 5.
 Stylus Principis operatur idem, quod consuetudo vniuersalis populi, c. 182. n. 29.
 Stylus Curiae, & Cancellariae Principis attendi debet, & obseruari, *ibid.* n. 30. & 31.
 SVARII debebant conueniri in foro Praefati Vrbi, c. 200. n. 40.
 SVASIONES urgentes patris, & patrii sufficiunt ad rescissionem contractus, c. 174. n. 49.
 SVBDITVS non praescribit contra obedientiam superioris, c. 149. n. 35.
 Subditi, & vassalli inuiti non subiunguntur alij Dominio, c. 199. n. 44.
 SVBMISSIO Iudicij alterius fori quomodo iustificetur, c. 136. n. 21.
 SVBREPTIO, quae difficiliorem redderet Pontifici, aut Principem ad gratiam, illum vitiat, c. 128. n. 6. c. 159. n. 8. & *conf.* 160. n. 25.
 Subreptio est suppressio, quae possent mouere Principem ad non concedendum, c. 188. n. 5.
 SVBROGATIO efficit, ut idem esse censeantur, ut in grege, & alijs, c. 160. n. 15.
 Subrogatio datur in gregibus, & pecoribus, c. 189. n. 63.
 Subrogatio ut habeat locum, debent esse omnia paria, c. 190. n. 50.
 Subrogatio non habet locum in privilegijs, *ibid.* n. 52.

Subrogatio ubi non tenet, nec tenebit quod facit subrogatus, *ibid.* n. 55.
 Subrogationis regula procedit, ubi est eadem ratio, sicut si diuersa in vno quam in alio, c. 190. n. 53.
 Subrogatus debet esse eiusdem qualitatis illius, in cuius locum subrogatur, *ibid.* n. 47. & 54.
 Subrogatus, in quo non concurrat qualitas primi, non fruitur illius privilegio, *ibid.* n. 51.
 Subrogatus sortitur naturam, & fruitur prerogatiuis illius, in cuius locum subrogatur, c. 201. n. 79.
 Subrogati in locum Iustitiariorum non deberent esse de Prouincia, c. 190. n. 54.
 Subrogatorum argumentum non procedit, ubi est ratio diuersitatis, *ibid.* n. 49.
 Subrogatum sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur, c. 133. n. 105.
 SVBSCRIPTIO si probetur duobus testibus, non est opus comparatione, c. 183. n. 18.
 SVBSTANTIA mutatur, mutata forma, c. 167. n. 55.
 SVBSTITVTIO euasit si testator non exprimat, si liberi debent esse masculi, vnica filia superstitite, c. 106. n. 27.
 Substitutio cessat, grauato decedente cum filijs, vel filio, *ibid.* n. 28.
 Substitutio semel extincta non reuiuiscit, *ibid.* n. 30.
 Substitutio breuiloqua, aut fideicommissaria ex quibus inducatur, c. 109. n. 61.
 Substitutio praecedens declarat sequentem, c. 113. n. 47.
 Substitutio cessat, cessante causa substitutionis, *conf.* 119. n. 84.
 Substitutio non trahitur ad casum, & res non exprimitur, c. 133. n. 14.
 Substitutio, & fideicommissum limitantur ad suam causam, *ibid.* n. 54.
 Substitutio prima ubi deficit, & alia, quae ab ea pendunt, deficiunt, c. 185. n. 47.
 Substitutio facta vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum, valet eo modo, ex his, quae, vel quo potest valere, *ibid.* n. 56.
 Substitutio facta per verba obliqua directatur, ut operetur iure vulgaris, & pupillaris, *ibid.* n. 57.
 Substitutionem non loqui de aliquo, potest opponi, c. 113. n. 119.
 Substitutionem adesse debet probare qui allegat, *conf.* 133. n. 13.
 Substitutiones sequentes declarant institutionem praecedentem, c. 172. n. 29.
 Substitutus capit ex capite, quo potest capere, & eligi, c. 185. n. 58. & 59.
 Substitutus datus ventri auditur pro suo interesse in custodiendo illo, c. 198. n. 116.
 Substitutio, & fideicommissum regulariter cauetur, c. 106. n. 6.
 SVCCSSIONIS ab intestato attenditur ordo, c. 129. n. 57.
 Successionis causa dependet a causa natalium, c. 169. n. 63.
 Successiones proprias censetur quis alienis velle anteferre, c. 103. n. 22.
 Succedens in ius alterius vitatur iure illius, c. 133. n. 94. & *conf.* 134. n. 24.
 Succedens Praelato renuncianti, aut translato, dicitur

citur succedere mortuo, conf. 190. num. 3.
Succedens loco alterius, quando nō fruatur precedē-
tia sedis, & loci, ibid. n. 56.
Successor an debeat stare factō prædecessoris sui, c.
187. n. 145.
Successor non tenetur stare factō nullo sui prædes-
foris, ibid. n. 146.
Successor in feudo ex pacto, & providentia imperiali
reuoat alienationem de illius iuribus factam, ma-
ximè nulliter, ibid. n. 155.
Successor in beneficio potest retrahere, & reiuuendicare
rei illius malè alienatas, c. 196. n. 6.
Successor non propriè dicitur in beneficio simplici, ibi-
dem n. 39.
Successori in fideicommissō competit reuocatoria ad-
uersus possessorem rei fideicommissi malè alienatæ,
c. 187. n. 58.
Successores in præbendis tenentur ad pensiones super
eis impositas, c. 104. n. 5.
Successorij edicti natura qualis sit, c. 113. n. 54. & c.
133. n. 51.
Successorij edicti forma est, ut posteriores non admit-
tantur, donec fuerint anteriores, c. 172. n. 14.
SVCCUMBENS ex vna qualitate potest agere ex
alia, c. 183. n. 52.
SVGGESTIO iudicis arguit animum deliberatum
contra inquisitum, c. 161. n. 39.
Suggestionem continet, interrogare in inquisitione de
aliquo nominatim facta, ibid. n. 36.
SVLPITIVS orator commendatus à Marco Tul-
lio, quòd iuris civilis rationem nunquam ab equi-
tate seiuuerit, c. 164. n. 78.
SVLTHANVS Solymanus Turcarum Rex quare
fecerit strangulari Sulthanum Musafa eius filij,
c. 199. n. 29.
SVMMVM ius dicitur summa iniuria, & quare,
c. 164. n. 80.
SVPERÆDIFICATVM efficitur commune, pro-
at erat murus, super quò edificatur, c. 118. n. 20.
SVPERIOR potest tollere, quam dederat iurisdic-
tionem sine citatione, c. 151. n. 6.
Superior iudex aditus, confiso sibi de iniustitia senten-
tia inibet inferioribus, c. 195. n. 46.
Superioritas, & Imperium exercentur in inferiores,
c. 101. n. 47.
Superioritatem habens super plures, aut digniores
subditos debet præferri, c. 201. n. 52.
SVPERNUMERARIJ nō gaudent privilegio Or-
dinariorum, c. 190. n. 38.
SVPERVENIENS potest pro sua parte reuocare te-
stamentum, quod fecit cum alio, c. 138. n. 2.
SVPLICATIO an locum habeat in causa recusati-
onis, c. 170. n. 17.
Supplicatio non habet locum à decreto Consilij decla-
ratæ, se iudicem esse, vel non esse, c. 171. n. 13.
Supplicatio à pari procedit cum appellatone, nisi in
casibus, in quibus expresse differunt, c. 195. n. 40.
SVSPENSIONIS natura non est tollere in totum,
sed differre, c. 113. n. 67.
SVSPITIO fugæ facit competentem iudicem, qui
aliàs non esset, c. 157. n. 14.
Suspicio personæ facit licitum, quod aliàs non foret,
ibid. n. 48.

Suspitionibus iudicandum non est, c. 163. n. 168.
Suspitionibus grauari, aut damnari nemo potest, c.
191. n. 34.
Suspectus de fuga capi potest die feriatō in honorem
Dei, c. 157. n. 11.
SVSVRRO, & criminator abominabiles sunt a-
puad Deum, c. 110. n. 4.
SYNDICVS ut dicatur legitime creatus, qua re-
quirantur, c. 167. n. 28.

T

TABELLIO, aut Notarius debent se subscribe-
re post depositiones testium, ut fidem faciant, c.
105. n. 109.
Tabellio non deputatus à superiore scribere nō potest
etiam de pariuu consensu, c. 121. n. 59.
Tabellio vnus non debet inuadere terminos alterius,
ibid. n. 79.
Tabellio in Regnis Castellæ rogatus super conficiendo
instrumento debet facere fidem, quòd cognoscit
contrahentes, aut de eo duos testes habere, qui illos
cognoscant, c. 169. n. 105.
Tabellionem fidem facere de solutione pecunie con-
stitutionis census, est de requisitis substantialibus,
c. 173. n. 4.
Tabelliones de Consejo quid possint facere, & qua
non, c. 121. n. 12.
Tabelliones de Numero ubi sunt, alij non possunt cō-
ficere instrumenta, nec testamenta, ibid. n. 61.
Tabellionum, & Notariorum numerus augeri non
debet à Principe, ibid. n. 51.
TACENDO & periculum fugimus, & rectè lo-
qui adiscimus, c. 163. n. 3.
Taciturnitas nationis reddit impetrationem nullam,
c. 105. n. 93.
Taciturnitas veri quando non vitiet gratiam, c. 128.
n. 121.
Tacitus actus non est paripotencia cum expresse ad
inducendum aliquid contra ius commune, c. 179.
n. 55.
Tacitus consensus non præiudicat in actibus facien-
dis, ibid. n. 57.
Tacitum non extenditur ultra illud, de quo imme-
diatè loquitur, ibid. n. 56.
Tacitum habetur pro expresse in ultimis voluntati-
bus, & fideicommissis, c. 185. n. 6.
Taciti, & expresse est idem iudicium, & eadem vis,
c. 170. n. 18.
Tacitè actum inter partes habetur pro expresse, conf.
137. n. 25.
TALIS aliquis non dicitur, donec nou est talis decla-
ratas, c. 128. n. 29.
TANTVM prescriptum, quantum possessum, conf.
166. n. 82.
TEMPERAMENTVM quoddam sit ex duobus
contrarijs vnitis, & mixtis, c. 166. n. 51.
TEMPESTAS quid importet, siue in mari, siue in
terra, c. 184. n. 40.
Tempestatis nomine veniunt imbres, & magnæ plu-
uie, quamuis sine vento, & grandine, ibid. n. 39.
TEMPLARIORVM Ordinis institutum quale,
& quibus sternerit temporibus, c. 115. n. 1.
Templariorum Ordo quo tempore, & qualiter fue-
rit extinctus, ibid. num. 2.

Templariorum bona in Lusitania applicata fuere
Ordini militia Iesu Christi, ibid. n. 3.
Templariorum bona in Regno Valentie applicata
Ordini militari S. Mariae Montelie, ibid. n. 4.
TEMPVS data attenditur in gratijs, & non præ-
sentatio literarum, c. 104. n. 6.
Tempus censetur appositum gratia Pensionarij, ibid.
n. 15.
Tempus non currit non valenti agere propter mino-
rem etatem, aut uxori, matrimonio consistente, c.
129. n. 76. & 77.
Tempus quadragesima annorum cum titulo sufficit ei,
etiam quando ius commune refert, c. 146. n. 26.
Tempus immemorabile habetur pro titulo, ibid. n. 27.
Tempus solùm non tollit obligationem, nec inducit
eam, c. 178. n. 47. & 48.
Tempus aliquando est causa augendi pretium rerum
venditarum, c. 189. n. 55.
Tempus vitæ malè alienantis rem Ecclesia deducit
à tempore prescriptionis, c. 196. n. 36.
Tempus annorum decem dicitur diuturnum, c. 201.
n. 44.
Tempora solutioni pensionum prescripta sunt gratia
commoatatis solutionis, c. 193. n. 17.
Temporum interstitia in ordinibus sunt seruanda, c.
107. n. 1.
Temporum interstitia facultas remittendi competit
vri Episcopo etiam Capitulo, sed vacante, & de-
claratio Congreg. Concilij super eo, & communis
DD. assertio, ibid. n. 17.
TENVTA nullis dicitur data potest confirmari, si de i-
ure erat danda, c. 116. n. 27.
Tenta capta pro maiori summa, quàm debebatur,
est nulla in totum, c. 187. n. 97.
TERMINVS ordinarius biennij debet dari ad fa-
ciendam probationes in Regnis Indiarum noui
Orbis, c. 150. n. 68.
TERRITORIVM est terminus deputatus ad
exercitium iurisdictionis, c. 121. n. 75.
TERTIÆ Regiæ fructuum decimalium pro duo-
bus scilicet nouenis augmentum, aut diminutionē
recipiunt ex libertate, aut sterilitate, conf. 156.
n. 53.
TERTIARIA non comprehenditur in valore bene-
ficij, c. 128. n. 130.
Tertiaria lucrum est casuale, & incertum, ibidem
n. 131.
TERTIVS potest se opponere pro suo interesse coram
iudice executorie, c. 150. n. 67.
Tertius comparans pro suo interesse debet audiri, si
suspensa executione, c. 171. n. 58.
Tertio potest competere actio, & executio ex instru-
mento ab alio producto, c. 150. n. 28.
Tertio quando non liceat appellare ad impediendum
executionem, c. 111. n. 39.
Tertio ius quaesitum ex contractu inter alios inito an
possit à contrahentibus tolli, & reuocari, conf. 119.
num. 91.
Tertio se opponente executioni pro suo interesse, causa
respectu illius sit ordinaria, etiam quòd gradum
appellationis, c. 150. n. 65. & 66.
Tertio comparante coadiuuando principalem instan-
Tomo 2.

ria litis sit illius respectu, c. 152. n. 5.
TESTAMENTVM nuncupatiuum iure Hispano
requirit Tabellionem, & tres testes, conf. 124.
n. 12.
Testamentum si fiat tempore pestis, receditur à solē-
ni rigore iuris, ibid. n. 13.
Testamentum primum tollitur per secundum minus
solemne, quando sit reditus ad ius commune, conf.
135. n. 59.
Testamentum, & omnis vltima voluntas potest re-
uocari vsque ad mortem, c. 138. n. 3.
Testamentum primum habet implicitam conditionē,
si aliud non fiat, ibid. n. 4.
Testamentum illud ratum est, quod est vltimum, ib.
num. 5.
Testamentum primum rumpitur, si secundum sit ri-
tè factum, ibid. n. 6.
Testamentum secundum rumpit primum, licet de eo
mentionem non faciat, ibid. n. 7.
Testamentum tunc dicitur valere, quando sequitur
hereditatis aditio, ibid. n. 9.
Testamentum in Regnis Castellæ sustinetur absque
heredis institutione, ibid. n. 33.
Testamentum non cancellatum, neque suspectum est
fundamentum remedij l. fin. C. de edict. D. Adrian.
voll. c. 177. n. 78.
Testamenti, & vltima voluntatis conseruatio est
favorabilis, c. 124. n. 24.
Testamentum possunt facere duo in vna charta, &
sub vna contextura, c. 138. n. 1.
Testamentum faciens insimul cum alio, presumitur
scilicet contenta in eo, ibid. n. 24.
Testamenta duo eiusdem testatoris non sunt insimul
valida, sed secundum præualet, ibid. n. 8.
Testandi facultate inhabili concessa, debet solemnita-
tes seruare, c. 159. n. 18.
TESTATOR quod interrogatus verisimiliter re-
spondisset, id habetur pro expresse, c. 103. n. 18.
& c. 130. n. 53.
Testator debet exprimere, si liberi debent esse masculi,
altas substitutio euascent, vnica filia superstiti,
c. 106. n. 27.
Testator si voluit conseruare familiam, non admitti-
tur femina, existente quocunque masculino, c. 113.
n. 18.
Testator nō videtur legare nisi ius, quòd habet in re,
c. 129. n. 30.
Testator facere non potest, quòd Clericus conueniatur
coram iudice seculari, c. 130. n. 14.
Testator presumitur magis diligere cognatos, quàm
extraneos, ibid. n. 51.
Testator quod non fuit locutus, non censetur voluisse,
se, c. 133. n. 10.
Testator censetur minus voluisse grauare heredem,
ibid. n. 20.
Testator non censetur heredem in vnum instituere,
ibid. n. 21.
Testator ubi glossauit se, non est querenda alia glos.
ibid. n. 32.
Testator vocans suos consanguineos censetur eorum
industriam elegisse, c. 135. n. 142.
Testator potest grauare heredem, ne à suo debitore
petat, c. 140. n. 16.

Testator potest gravare heredem, ne petat à debitore intra certum tempus, *ibid.* n. 22.
 Testator relinquens arbitrio debitoris solutionem, multo magis censetur reliquisse modum, & terminum illius, *ibid.* n. 23.
 Testator videtur se conformare cum stylo, & communi usu loquendi illius Provinciae, c. 172. n. 2.
 Testator si aliquid declaravit, quod non valeret tanquam confessio, an valeat in vim legati, c. 174. n. 13.
 Testator si iubet, quod executores concurrant, unus sine alio nihil potest facere, c. 177. n. 38.
 Testator si leget uxori, quae eius causa parata erit, non veniant serviti communes, c. 184. n. 102.
 Testator quando fecit plures gradus substitutionum non solum inter descendentes, sed transversales inducitur fideicommissum perpetuum, c. 185. n. 10.
 Testator censetur primogenium, & maiorum facere secundum morem Hispaniae, *ibid.* n. 16.
 Testator non censetur alienas successiones proprias velle anteferri, *ibid.* n. 61.
 Testator si deposuit, alienationem esse nullam, impeditur dominij translatio, c. 187. n. 57.
 Testatoris voluntas est sicut lex servanda, c. 103. n. 4. *conf.* 105. n. 3. *conf.* 133. n. 4. 2. c. 135. n. 74. & *conf.* 177. n. 46.
 Testatoris voluntas, & conditio, ut observetur debet interpretatio sumi, d. c. 103. n. 8.
 Testatoris voluntas declaratur ex his, quae ante testamentum dicere solitus erat, *ibid.* n. 16.
 Testatoris voluntas tacita, & coniecturata debet servari pro ut expressa, c. 113. n. 108.
 Testatoris voluntas coniecturata inspicitur etiam in fideicommissis perpetuo, *ibid.* n. 109.
 Testatoris verba ambigua interpretantur ab usu, & observantia, c. 120. n. 24.
 Testatoris, & iudicis factum parificantur, *conf.* 123. n. 49.
 Testatoris dispositio circa iurisdictionalia nil valet, c. 130. n. 16.
 Testatoris à verbis recedi non licet, c. 133. n. 9.
 Testatoris dispositio declaratur, & restringitur secundum rationem, quae eum movit, *ibid.* n. 30.
 Testatoris voluntas debet adimpleri in forma specifica, c. 135. n. 75.
 Testatoris voluntas habetur pro praeepto, *ib.* n. 76.
 Testatoris voluntas debet servari quantum potest, *ibid.* n. 77.
 Testatoris intentioni aliquando satisficit per substitutionem, *ibid.* n. 112.
 Testatoris stylus in modo loquendi, & intelligendi, est multum considerabilis, c. 172. n. 5.
 Testatoris verba non extenduntur contra eius intentionem, c. 177. n. 62.
 Testatoris, & legis dispositio pari passu ambulant, c. 187. n. 33.
TESTIMONIALES litera affectata non profunt, c. 171. n. 40.
 Testimonium testis infirmi quando praeponderet, *conf.* 102. n. 105.
 Testimonium falsum, dicens in aliquem debet damnari, *refarcire*, *ibid.* n. 57.
 Testimonium stat in scriptura, Gratia in lingua Prima

cipis, & Commodum in executione, c. 104. n. 13.
 Testimonio, quod fauet bonae famae est magis standum, quam illi, quod est pro mala fama, c. 163. n. 52.
 Testimonio, & fidei magistri pecorum super morte aliquorum stari debet, c. 189. n. 35.
 Testificari nemo potest in causa propria, *conf.* 141. n. 10.
TESTIS dictum suum potest corrigere incontinenti, c. 102. n. 10. Et in continenti dicitur, antequam discedat à praesentia iudicis, *ibid.* n. 11.
 Testis non potest dictum suum corrigere ex intervallo, *ibid.* n. 12.
 Testis contrarius sibi in secundo dicto redditur per iurus, *ibid.* n. 13.
 Testis varius praesumitur falsum deposuisse in secundo dicto, *ibid.* n. 14.
 Testis per iurus nec facit indicium, *ibid.* n. 16.
 Testis per iurus puniri potest, *ibid.* n. 17.
 Testis contrarius licet sibi noccat, non tamen nocet ei, pro quo deposuerat, *ibid.* n. 18.
 Testis varius praesumitur in secunda depositione dolose fecisse, *ibid.* n. 20.
 Testis sponte veniens ad deponendum praesumitur inimicus, & non probat, *ibid.* n. 33. c. 161. n. 70. & 72. & *conf.* 163. n. 5.
 Testis animose deponens redditur suspectus, d. c. 102. n. 38. & c. 121. n. 111.
 Testis repetitus sine causa non probat, d. c. 102. n. 40.
 Testis deponens ultra interrogata non facit fidem, *ibid.* n. 41.
 Testis inimicus nullam fidem facit, *ibid.* n. 42. & c. 134. n. 61.
 Testis Religiosus sacerdos vicem duorum testium habet, d. c. 102. n. 75.
 Testis an possit in scriptis deponere, *ibid.* n. 87.
 Testis deponens in mortis articulo ad alicuius exonerationem multum consideratur, *ibid.* n. 96.
 Testis in mortis articulo non praesumitur falsum dicere, nec immemor salutis aeternae, *ibid.* n. 97.
 Testis unus semiplene probat, c. 105. n. 43.
 Testis consanguineus repellitur, *ibid.* n. 65. & *conf.* 134. n. 60.
 Testis consanguineus etiam in civilibus non probat, d. c. 105. n. 66.
 Testis consanguineus semper est suspectus, *ibid.* n. 67.
 Testis consanguineus nec semiplenam probationem facit, *ibid.* n. 68.
 Testis nemo idoneus in re, ex qua commodum sperat, *ibid.* n. 71. & c. 121. n. 130. 131.
 Testis non repetitus parte citata non probat, etiam si mortuus sit, d. c. 121. n. 107. 108. & 110.
 Testis in propria causa nullus esse potest, *ibid.* n. 128.
 Testis falsus, aut mendax fidem non facit, *ib.* n. 140.
 Testis periurus in aliquo etiam accessorio non facit fidem, *ibid.* n. 145.
 Testis reprobatus habetur, ac si non fuisset productus, *ibid.* n. 147.
 Testis productus ab aliquo, non potest ab ipso reprobari, *ibid.* n. 148.
 Testis deponens contra producentem plene probat, *ibid.* n. 149. & c. 126. n. 32.
 Testis de credulitate secundum plures probat contra

tra producentem, dicitur, c. 121. n. 150.
 Testis repellitur affectionis ratione, c. 134. n. 62.
 Testis de auditu alieno non probat, c. 141. n. 11.
 Testis unicus non probat, quantumvis dignus sit, *ibid.* n. 13.
 Testis singularis non habetur in consideratione, *ibid.* n. 14. & c. 174. n. 3.
 Testis dicitur inimicus propter verba minatoria ab eo prolata super re capitali, c. 161. n. 52.
 Testis inimicus nec indicium facit, *ibid.* n. 63.
 Testis, qui non debuit recipi, si recipiatur non facit indicium, *ibid.* n. 64.
 Testis licet in interrogatorijs generalibus non declarat, esse inimicum, si appareat esse, non facit fidem, *ibid.* n. 65.
 Testis ut possit torqueri, debet esse convictus de mendacio vacillatione, aut variatione, c. 163. n. 25.
 Testis in criminalibus debet esse omni exceptione maior ante, & tempore depositionis, *ibid.* n. 39.
 Testis, qui examinari non debuit, si examinatur, non facit probationem, neque indicium, *ibid.* n. 41.
 Testis semel examinatus, si iterum examinatur, praesumitur inimicus eius, contra quem deposuit, *ibid.* n. 55.
 Testis allegans alium in contestem, qui negat ea, non probat, *ibid.* n. 75. & n. 90.
 Testis deponens non verisimilia, non parum distat à falsitate, *ibid.* n. 123.
 Testis reddens meliorem rationem sui dicti est praesertendus, c. 181. n. 66.
 Testis depositio secunda contraria primae non valet, c. 102. n. 2.
 Testis fides pendet à iuramento, maxime in criminalibus, *ibid.* n. 6. & 7.
 Testis primum dictum verisimilius attenditur, *ibid.* n. 21.
 Testis primum dictum sine iuramento, si iuretur cõiecturis praevalet, *ibid.* n. 22.
 Testis depositio secunda in verisimilis non attenditur, *ibid.* n. 23.
 Testis Religiosus depositio ad favorem innocentis est maxime momenti, *ibid.* n. 76.
 Testis unicus depositio potest declarari ex dictis aliorum, c. 108. n. 16.
 Testis prima depositio in favorem rei praefertur, *conf.* 163. n. 12.
 Testis dictum in tortura validius esse qui tenuerint, *ibid.* n. 46.
 Testis depositio verisimilior sine tortura praevalet, *ibid.* n. 48.
 Testis habitus, aut inhabilitas attenditur de tempore depositionis, *ibid.* n. 59.
 Testis deponentis peritia auget fidem illius, c. 181. n. 65.
 Testis periurus non creditur, c. 102. n. 15. c. 121. n. 144. & *conf.* 130. n. 57.
 Testi unico circa sibi commissis, quando fides adhibetur, c. 102. n. 83.
 Testi declaranti in mortis articulo falsum dixisse, an credatur, *ibid.* n. 95.
 Testi unico valde digno creditur, c. 157. n. 6.
 Testi, qui falsus est veritate non dixisse, in nullo creditur, c. 161. n. 88.

Testes singulares ad diversa tendentes non probant, c. 105. n. 41.
 Testes deponentes in specie praeseruntur deponentibus in genere, *ibid.* n. 62.
 Testes duo in specie deponentes praeseruntur pluribus alijs in genere, *ibid.* n. 64.
 Testes deponentes per eandem, & praemeditatum sermonem sunt suspecti, *ibid.* n. 72.
 Testes senes praeseruntur iunioribus, *ibid.* n. 73.
 Testes valde senes praesumuntur obtusos, & memoria deficiente, *ibid.* n. 74.
 Testes semper, cum potest, debent reduci ad concordiam, c. 108. n. 14.
 Testes recepti in iudicio sumario non probant, nisi reproducantur in plenario, prolata interlocutoria ad probandum, c. 121. n. 109.
 Testes habentes affectionem in causa repelluntur, *ibid.* n. 122.
 Testes familiares reprobantur, *ibid.* n. 124.
 Testes adhaerentes, & alijs operantes reprobantur, *ibid.* n. 125.
 Testes debent careri omni suspitione, *ibid.* n. 126. & *conf.* 161. n. 67.
 Testes sibi ipsis contrarij non faciunt fidem, d. c. 121. n. 139.
 Testes examinati extra terminum probatorum non probant, c. 129. n. 59.
 Testes non valent examinari super principali in termino dato super reprobatione testium, *ibid.* n. 60.
 Testes duo masculi praeseruntur duabus foeminis, c. 139. n. 5.
 Testes duo regulariter sufficient in omni negotio, c. 141. n. 2.
 Testes duo faciunt probationem perfectam, *ibid.* n. 3.
 Testes duo sufficient de iure communi in instrumentis, *ibid.* n. 4.
 Testes duo ad minus sufficient instrumentis de iure Partitarum, *ibid.* n. 6.
 Testes, & alia adminicula probant conventionem cum negotiorum gestore, c. 154. n. 2.
 Testes in criminalibus debent esse omni exceptione maiores, c. 161. n. 68.
 Testes inhabiles non admittuntur etiam in criminali atroci, *ibid.* n. 69.
 Testes viles contra virum vere nobilem non admittuntur, *ibid.* n. 73.
 Testes reprobati perinde habentur, ac si non essent examinati, c. 163. n. 9.
 Testes tunc torquentur in origine laesa maiestatis, si infames sunt, *ibid.* n. 74.
 Testes contrarij adminicula debilitantur in fide, *ibid.* n. 89.
 Testes singularem non probant, *ibid.* n. 91.
 Testes, quibus assistit verisimilitudo, etiam pauciores praeseruntur, *ibid.* n. 120.
 Testes minus idonei non admittuntur ad probanda verba maledica, aut immodesta in Principem prolata, c. 164. n. 46.
 Testes minus habiles licet admittantur in probando delicto principali laesa maiestatis, non tamen in adminiculis, *ibid.* n. 48.
 Testes in criminalibus possunt repeti, & reinterrrogari etiam post conclusionem, c. 165. n. 7.

Testes si culpa iudicis non fuerint examinati recte possunt iterum examinari, non obstante ratione in causa, ibid. n. 8.
 Testes, qui abque legitimis iudicijs, & iusta causa non fuerint, possunt iterum legitime repeti, ibidem num. 9.
 Testes examinati possunt iterum repeti, & examinari ad alium finem, ibid. n. 10.
 Testes possunt examinari iterum ad sciendum, quae cum ipsis egit iudex clanculo, & secreto, ib. n. 11.
 Testes domestici admittuntur ad probandum qualitatem, & modum torurae, ac tempus, ib. n. 14.
 Testes deponentes de fama, censentur testes de auditu, c. 169. n. 116.
 Testes inhabiles admittuntur, ubi veritas aliter haberi non potest, ibid. n. 17.
 Testes duo probant persuasionem, & metum, c. 173. n. 72.
 Testes singulares probant metum occulte illatum, ibid. n. 74.
 Testes de auditu non probant, c. 174. n. 6.
 Testes duo de interruptione magis probant, quam centum de usu, & praescriptioni, c. 178. n. 56.
 Testium dicta quando non possunt concordari, tunc primum praevalet, c. 102. n. 9.
 Testium dicta non sunt cavillanda, sed iuvanda, c. 108. n. 15.
 Testium concordia curari debet, ut periculum evitetur, c. 121. n. 31.
 Testium reprobatio facit praesudicium toti causa, ib. n. 146.
 Testium in personis, quae sunt consideranda, conf. 161. n. 55.
 Testium Fisci reprobatio est una ex praecipuis defensionibus rei, c. 163. n. 7.
 Testium reprobatio facit praesudicium toti causa principali, ibid. n. 8.
 Testium de positionibus primis standum est, ibidem n. 11.
 Testium domesticorum probatio potior est ad probandum coactionem domestica, c. 173. n. 75.
 Testium repulsa non admittitur in remedio manutationis, c. 176. n. 57.
 Testium verba coadiuvanda sunt, non calumnianda, c. 181. n. 67.
 Testibus distinguendis est magis standum, c. 121. n. 1. & n. 7.
 Testibus verisimiliora deponentibus magis creditur, etiam si pauciores sint, ib. n. 120. & 121.
 Testibus interesse habentibus non creditur, ibid. num. 127.
 Testibus probantibus reprobationes aliorum testium statur, c. 163. n. 6.
 Testibus contrarijs non creditur, ibid. n. 56.
 Testibus deponentibus inuermisilia non creditur, ib. n. 121. & 124.
 Testibus verisimiliora deponentibus etiam de negativa magis creditur, ibid. n. 125.
 Testibus deponentibus de proprio facto creditur, conf. 173. n. 103.
 Testibus verisimiliora deponentibus debet magis stari, ibid. n. 104.
 Testibus peritis deponentibus de vero valore rerum

debet fides adhiberi, c. 181. n. 62. & 63.
 TEXTVS loquentes de tutoribus datis posthumis, intelliguntur postquam sunt nati, c. 198. n. 109.
 THEODOSIUS minor filius Arcadij Imperatoris cum adhuc esset sub mammi successit patri, & fuit curator illius Iulij Augusti Rex Persarum, conf. 198. n. 34.
 Theodosius senior diuisit Imperium, relicto Arcadio Orientali Imperio sub gubernio Ruffini, & Honorio Occidentali sub Stilicone, & qua daena coeundem fuerint exorta, recensetur, ibid. n. 35.
 Theodosius annorum octo obtinuit Imperium, ibid. n. 57.
 THESEVS cum separasset nobiles a plebeis, iussit, quod ex nobilibus eligerentur qui administrarent Rempublicam, & exequerentur leges, conf. 166. num. 5.
 THESIMACVS crudeliter se habuit erga Pissistratum patrem Orchomeniorum Regem, c. 199. n. 33.
 THOMAS Comes Sabaudiae in infantili aetate successit in dicto Comitatu sub tutela Comitiss Burgundiae, eius auunculi, c. 198. n. 59.
 THRACIAE Regnum a Senatu Romano diuisit, & Regibus minoribus tutores dati, c. 198. n. 14.
 TIGRANES quare filium natu minorem praetulit maiori in successione Regni, p. 199. n. 28.
 TIMOR est perturbatio ex imaginatione futuri mali, c. 163. n. 81.
 TITVLVS habitus ab Ordinario contra reservationem habetur pro non titulo, c. 128. n. 87.
 Titulus an sit necessarius in praescriptione quatuordecim annorum, c. 146. n. 27.
 Titulus, & bona fides probatur, probata immemoriali, ibid. n. 28.
 Titulus solus delicti non facit aliquem reum, c. 191. n. 27.
 Titulus habitus pro non titulo non excusat a restitutione fructuum perceptorum, & percipiendorum, c. 196. n. 25.
 Titulus, quo aliquis tuetur se, si reudatur ad non titulum, vel habet ortum a causa irrita, fructus percepti restitui debent, & qui perierunt percipi, ibid. n. 27. & 28.
 Titulus Regni Portugalliae, quando & a quo Pontifice fuerit concessus, c. 201. n. 13.
 Titulum, & documentum debet ostendere praetendens rem emphyteuticam, aut feudalem, c. 178. n. 31.
 Titulum habens a Fisco an possit tueri quatuordecim annorum praescriptione, c. 187. n. 137.
 Titulum si aliquis habet, possessio alterius praesumitur iure familiaritatis, c. 190. n. 57.
 Titulum delicti, aut qualitatem non sufficit allegare ad assignandam iurisdictionem, nisi probetur talis qualitas, c. 191. n. 15.
 Titulo deficere praesumitur, & inducitur per vim, aut illicitum, & non valet, c. 178. n. 65.
 TONSVRA prima potest haberi septimo anno, c. 135. n. 116.
 TORTURA, siue questio est res fragilis, & periculosa, quae veritatem plerumque fallit, c. 163. n. 20.
 Tortura testis tunc solum admittitur, quando in prima dispositione variavit, ibid. n. 58.

Tor-

Tortus absque legitimis iudicijs licet fateatur, non probat contra se, nec contra alios, ibid. n. 22.
 Torqueri quis non potest in eum, in quem inuitus testimonium non diceret, ibid. n. 37.
 Tormentorum modus non potest probari melius, nisi per eos, qui illa passi sunt, c. 165. n. 13. & 18.
 TOTOposito, nihil excluditur, c. 123. n. 39.
 TRACTAVS parentela an detur in consanguineis, prout in filijs, c. 105. n. 76.
 Tractatus praecedentes declarant animum faciendi contractum reprobatur, c. 173. n. 16.
 Tractans de damno vitando favorabilior est, c. 175. n. 45. c. 180. n. 46. & conf. 188. n. 25.
 TRADITIO solvendi requiritur ad excludendum patrem, ne valeat donationem reuocare, c. 155. n. 67.
 TRAIANVS Imperator quid responderit Plinio circa Maestatis lesa crimen, c. 163. n. 64. & 71.
 Traianus Imperator laudatur, qui metum Maestatis criminis sustulit, c. 164. n. 26.
 TRANSACTIO fieri potest post executorem, quae erat liquidanda, c. 175. n. 1.
 Transactio sustinetur non solum causa litis motae, sed & quae poterat moveri, ibid. n. 2.
 Transactio procedit ubi instrumentum, aut sententia non erant omnino liquida, ibid. n. 3.
 Transactio habet locum, ubi quis poterat appellare, vel supplicare a sententia, ibid. n. 4.
 Transactio licet sit contractus innominatus, tamen in eo non est locus poenitentiae, ibidem num. 10. & n. 35.
 Transactio non prohibetur, si alienatio statuto prohibetur, ibid. n. 11.
 Transactio ut dicatur facta super re non dubia, infallibilis evidentiis, & certissimis litis finis requiritur, ibid. n. 14.
 Transactio potest fieri cum possessore maioratus super eius fructibus, ibid. n. 19.
 Transactio non reuocatur pretextu erroris in calculo, ibid. n. 23.
 Transactio est contractus verè onerosus, ibid. n. 31.
 Transactio est favorabilis, ibid. n. 32.
 Transactio non debet esse inanis, & vacua, ib. n. 33.
 Transactio equiparatur iuramento, ib. n. 36.
 Transactio nec Principis rescripto potest tolli, ibidem n. 38.
 Transactio, & res indicata equiparantur, & eundem effectum habent, ibid. n. 39.
 Transactio debet observari sicut sententia transacta in rem iudicatam, ibid. n. 40.
 Transactio extinguit omnia litis acta, ib. n. 42.
 Transactio facta coram notario Regio, & publico habet paratam executionem, prout sententia, ibidem n. 44.
 Transactionis finis est, ut a litibus discedatur, ibid. num. 8.
 Transactionis favore multa sunt a iure inducenda, ibid. num. 9.
 Transactionis natura est, actionem competentem remittere, ibid. n. 12.
 Transactionis contractus dicitur litis finis, & impedit processum ad ulteriora, ibid. n. 37.
 Transactionis exceptio impedit litis ingressum, ibid. n. 41.

Tomo 2.

Transactionis vigore quod delictetur, dicitur retineri in solo titulo, ibid. n. 46.
 Transactionis verba generalia comprehendunt omnia, ibid. n. 51.
 Transactioni non dicitur contravenire, qui venit ex noua causa, c. 167. n. 51.
 Transactioni contraveniens debet restituere, quod per illam accepit, c. 169. n. 131.
 Transactionem rescindendam non esse, in dubio pronuntiandum est, c. 133. n. 110.
 Transactionem rescindi non debere, est in dubio pronuntiandum, c. 175. n. 34.
 Transactionem adversus qui venerit, debet ante omnia restituere, quae receperat virtute illius, ibidem n. 47.
 Transactione non dicitur res quaesita nouo titulo a possessore, ibid. n. 18.
 Transactione potest actor, modico accepto a reo ipsum liberare, non solum a dubijs, sed etiam a liquidis, ibid. n. 52.
 TRANSFERRE nemo potest, quod non habet, conf. 178. n. 21.
 TRANSFERVÆ delictum est gravissimum, c. 162. n. 35.
 Transugiens ad hostes causa iuvandi suum Principem, poenam non incurrit, ibid. n. 36.
 TRANSLATIO de uno Episcopatu ad alium, operatur idem, quod mors, c. 190. n. 7.
 Translatio, quae fit de uno ad alium, operatur extinctionem primi, ibid. n. 20.
 Translatio fit de uno ad alium, assumitur natura eius, ad quem fit, ibid. n. 21.
 Translatus dicitur mortuus quoad primam Ecclesiam, ibid. n. 10.
 Translatus ad aliam Ecclesiam statim quod consentit translationi, absoluitur a prima, licet non ceperit possessionem, ibid. n. 11.
 Translatus ad secundam Ecclesiam, nihil habet commune cum prima, ibid. n. 12.
 Translatus censetur a primo Monasterio ablatus eo ipso, quod consentit, ibid. n. 16.
 Translati censentur mortui quoad Ecclesiam, a qua transferuntur, ibid. n. 2.
 Translato officio, transfertur prerogativa illius, ibid. n. 13.
 TREPIDARE, & causam dicere, maxime est malum, etiam si quis absolutus fuerit, c. 163. n. 82.
 TRIBVNALIS praecedentia, & maioritas attenditur in praecedentijs, & non antiquitas Ministri, c. 201. n. 61.
 TRIBVNVS militum quando primum fuit creatus Roma ex plebe recensetur, c. 166. n. 29.
 Tribuni, Consules, Quaestores, Censores, Dictatores, & alij praecipui Magistratus electi erant saepe ex Patricijs, qui non poterant esse, nisi nobiles, ibid. n. 9.
 TRIBVTVM, aut census debet esse talis, quo iure petantur, c. 178. n. 4.
 Tributum, & recognitio in emphyteusi sunt ratione fructuum, & utilit dominij, ibid. n. 17.
 TRIPPLICATA cunctio efficacior est, c. 119. n. 89.
 Triplex funiculus difficile rampitur, ibid.
 TRISTIS cunctus expectari non debet, c. 179. n. 97.

Tit 3 TVR-

TVRPITVDINEM, & fraudem propriam allegans non debet audiri, c. 169. n. 90.
TVRPVS sequitur, quàm non admittitur hospes, c. 135. n. 108.
TVFIOR, & securior via est sequenda in tangen-
 ribus conscientiam, c. 184. n. 112.
TVTQR, & curator non possunt emere bona suorū
 minorum, c. 109. n. 16.
Tutor, & curator palam minorum bona emere pote-
 rant antiquitus, secus Hispaniarum iure, ibidem
 n. 17.
Tutor, vel alius pro infante debet possessionem appre-
 hendere, c. 119. n. 149.
Tutor si non conficit inventarium, resultat presump-
 ptio doli, c. 148. n. 1.
Tutor debet quam primum possit conficere inuenta-
 rium bonorum pupilli, ibid. n. 2.
Tutor, tutrix vōd habent sex menses à die delatæ tute-
 læ ad impediendum in emptionem pecunias pupil-
 li, ibid. n. 5. & c. 179. n. 89.
Tutor, qui pecuniam pupillarem clam sibi sumebat,
 tenebatur ad vsuras centesimas, quæ erant ad ra-
 tionem vnus quolibet mense, ibid. n. 7.
Tutor, finita tutela, curatorem bonis minoris dari,
 debet curare, ibid. n. 22.
Tutor spolians pupillum qualiter puniretur, ibidem
 n. 75.
Tutor faciens actum in re minoris, censetur facere
 tutorio nomine, c. 154. n. 8.
Tutor si bene incepit negotium, non tenetur, si ab q;
 culpa sua casum aduersum prætatur, ibidem nu-
 mer. 15.
Tutor potest palam, & bona fide emere rem pupilli, c.
 156. n. 9.
Tutor non tenetur prosequi ius pupilli, si prosequutio
 maiores sumptus esset allatura, quàm lucrum, c.
 179. n. 116.
Tutor principaliter datur persona, sicut curator bo-
 nis, c. 198. n. 113.
Tutoris, & iudicis auctoritas si requiratur in aliquo
 actu, & vnus deficiat, nihil fit, c. 177. n. 23.
Tutoris officium licet sua natura sit gratuitū, ex iu-
 sta causa datur salarium tutori, c. 179. n. 70.
Tutori solū imputatur, si dolo, lata culpa, aut ma-
 nifesta negligentia non exigit, ibid. n. 24. & 28.
Tutori patrocinanti in causis pupilli debetur salariū,
 licet à principio non fuisset taxatum, ibidem
 n. 66.
Tutores vt olim scenerari tenebantur pecunias pupil-
 li, hodie tenentur conuertere ad honestum lucrum,
 donec rationem reddiderint cum reliquorum resti-
 tutione, c. 148. n. 8. & n. 13.
Tutores plures si sunt dati, non administrat vnus si-
 ne alio, c. 177. n. 23.
Tutela femina quaudd expirat, c. 148. n. 21.
Tutela in actione venit damnū datum per tutorē,
 & lucrum cessans, c. 148. n. 10.
Tutrix censetur continuare tutelam, donec rationem
 reddiderit, c. 148. n. 23.
TYBERIVS Constantinus Mauritio Imperium et
 filia tradidit, c. 199. n. 62.
Tyberius Imperator et si ambitiosus, censuit, nō oten-
 dum Imperio, vbi legibus agi posset, c. 163. n. 62.

Tyberij Imperatoris tempore fuit accusandi frequēs,
 & publica rabies civili bello grauius. Ciuitatem cō-
 ficiens, ibid. n. 60.
Tyberij Imperatoris tempore magna fuit delatorum
 malitia confictis lese maiestatis criminibus, ibid.
 n. 68.

V

VACATIO beneficij ipso iure inducitur in vno ca-
 su, non extenditur ad alium, c. 128. n. 25.
VAGABVNDVS potest vbiq; conueniri, &
 similiter suspectus de fuga, c. 157. n. 20. & 24.
Vagabundus, & fugitiuus non possunt se tueri pre-
 textu, quod Romanam proficiscerentur, ibid. n. 47.
VALERIVS Publicola reus affectati Regni, quia
 falsas Populo submisit, c. 101. n. 49.
Valerij Maximi exemplum de Pilstrato, qui male-
 dico pepereit, recensetur, c. 164. n. 19.
VALOR beneficij qualiter testibus sit probandus, c.
 127. n. 19.
Valor fructuum attenditur, prout regulariter valent
 in loco beneficij, ibid. n. 25. & n. 49.
Valor beneficij colligitur ex annis quinque preceden-
 tibus, & sequentibus, ib. n. 26.
Valor scutorum qualis sit in materia congrua, ibidem
 n. 39.
Valor verus beneficij est narrandus in impetratione,
 c. 128. n. 7.
Valor verus beneficij à iure communi non debebat ex-
 primi, ibid. n. 127.
Valor verus beneficiorum difficilem certitudinem ha-
 bet, ibid. n. 128.
Valor beneficij non attenditur, prout cum residetur,
 sed in absentia, ibid. n. 129.
Valor beneficij non augetur extrinseca dotatione Ca-
 pellania, ibid. n. 132.
Valor beneficij minuitur propter onera, ibid. n. 136.
Valor beneficij expressus per arrendamenta, quaudd
 excuset, ibid. n. 138.
Valor attenditur in inspecto tempore gratia, & non an-
 teriori, ibid. n. 140.
Valor quaudd colligatur ex quantitate reddituum, c.
 156. n. 62.
Valoris beneficij materia est arbitraria Iudici, c. 128.
 n. 139.
Valorem beneficij non probari per instrumentum lo-
 cationis, qui teneant, ibid. n. 9.
Valorem beneficij esse maiorem expresso qui allegat,
 debet probare, ibid. n. 125.
Valorem verum rerum emptor non semper scire præ-
 sumitur, c. 181. n. 56.
VARIATIO, & mutatio non presumitur, nisi pro-
 betur, c. 127. n. 22.
Variatio omnis est improbat, c. 160. n. 41.
VASSALLVS non potest inuito domino directo
 alienare in potentiorē, c. 111. n. 17.
Vassallus si non animo ledendi Dominum, sed putans
 eum laudare, secretum reuelat, non punitur, c. 162.
 num. 6.
Vassallus tunc perdit feudum, quaudd amicitiam co-
 pulauit cum inimico Domini ad damnū illius co-
 pulatiuē, ibid. n. 8. & 9.
Vassallus videns Dominum se velle precipitare, &
 offendere, debet vitare, ibidem num. 90.
Vassillus, qui non transiit ad Principem inimicum,
 sed fuit subordinatus seruitio sui Principis, non
 est in culpa, ibid. n. 98.
Vassillus, qui non copulauit cum inimicis Dñi amicitiam
 in eius damnū, non est in culpa, ibid. n. 99.
Vassillus insanas voces aduersus Dominum emit-
 tens, quaudd priuatur feudo, c. 164. n. 52.
Vassilli debent à longè, quæ utilia sunt Regi specu-
 lari, c. 162. n. 54.
Vassilli debent iurare fidelitatem Principis, vt Prin-
 cipibus, c. 198. n. 5.
Vassilli, & subditi inuiti non subiunguntur alij Do-
 mino, c. 199. n. 44.
VENALES res regulariter non veniunt in legato
 generali, nisi apposta sit dictio vniuersalis, c. 122.
 n. 42.
VENDITIO licet rescindatur remedio l. 2. G. de
 rescind. vendit. non restituantur fructus percepti
 medio tempore, c. 156. n. 39.
Venditio, & emptio nomine proprio presumuntur
 facta, c. 180. n. 20.
Venditio, reseruat iure luendi rem quauddunque
 presumerit potius pignoratice, c. 187. n. 10.
Venditio rei aliena non valet, nec venit in mandato
 generali, ibid. n. 143.
Venditio facta precedentibus auctoritate Iudicis, &
 publicis subbationibus presumitur iuste, & le-
 gitime facta, c. 189. n. 46.
Venditio vt fiat vnitum, permittitur, quod alius non
 permitterentur, ibid. n. 53.
Venditionis tempus consideratur ad colligendum la-
 sionem, c. 181. n. 61.
Venditiones plures censentur rerum, quarum sunt
 pretia distincta, ibid. n. 41.
Venditor probare debet, quod non vendidisset, res se-
 paratas, ibid. n. 42.
Venditorem, non est verisimile vendere; vt statim re-
 troemat, c. 187. n. 113.
VENETORVM mos adducitur, & laudatur, qui
 nobiles tantum admittunt ad regimen sua Ciui-
 tatis, & Reipublicæ, c. 166. n. 12.
VENIRE contra factum suum regulariter quis nō
 potest, c. 109. n. 66.
Venienti alio iure non nocet, quod amiserat; sed pro-
 dest id, quod habet, c. 201. n. 98.
Venientes contra semel placita, audiri non debent, c.
 133. n. 107.
VENTRIS nomine potest mater possessionem petere
 successorem, c. 198. n. 106.
Ventri libero omnia iura conferuarunt antiqui in tē-
 pus nascendi, ibid. n. 83.
Ventri dicitur proprie dari curator, & non tutor, ib.
 n. 108.
Ventre secō extractus nil differt à nato quoad suc-
 cessionem, ibid. n. 102.
VERBERANDI animo qui aliquem baculo percuf-
 sit, non tenetur de homicidio voluntario ex morte
 inde sequuta, c. 128. n. 46.
VERBUM bona propter sui generalitatem non re-
 stringitur ex adiectione specierum, c. 187. n. 5.
Verbum co lenit quid importet, c. 184. n. 49.
Verbum consilium aliquaudd sumitur pro consen-
 su, ibidem num. 33.
Verbum delictum comprehendit res omnes male fa-
 ctas, c. 176. n. 41.
Verbum herencia qualiter vulgò accipitur, c. 133.
 n. 47.
Verbum non potest negatiuum est, & importat ne-
 cessitatem, c. 184. n. 46.
Verbum non potest importat nullitatem eius, quod
 in contrarium sit actum, ibid. n. 7.
Verbum omnia est vniuersale, c. 135. n. 102.
Verbum perpetuamente inducit perpetuam aliena-
 tionem prohibitionis, c. 109. n. 45.
Verbum perpetuamente intelligitur sine prescriptio-
 ne temporis, ibid. n. 46. & cons. 113. n. 51. & 52.
Verbum perpetuo continet fideicommissum absolu-
 tum, c. 172. n. 6.
Verbum petat respicit initium iudicij, c. 112. n. 67.
Verbum priuatur intelligitur per sententiam, c. 128.
 n. 14.
Verbum remouentes requirit sententiam, ib. n. 13.
Verbum sine excludit, quod Episcopus non faciat si-
 ne Capitulo, c. 184. n. 48.
Verbum successiuamente quid importet, c. 113. n. 53.
Verbum videtur aliquaudd affirmationem continet,
 c. 163. n. 44.
Verbum quodlibet in contractu nō debet esse otiosum,
 sed operari, quod potuerit, c. 119. n. 62.
Verbum Principis simplex debet obseruari, vt iura-
 mentum priuati, c. 162. n. 43. & 45.
Verbum non est retinendum in tempore salutis, nec
 sapientia abscondenda in decore suo, ibid. n. 53.
Verba concedimus, & elargimur importat gratiā,
 & non sententiam per viam iustitiæ, c. 167. n. 68.
Verba de consilio intelliguntur de consensu in ca-
 nonibus iuxta rubricam, sub aqua sup. situati, c.
 184. n. 66.
Verba his casibus referuntur ad casus expressos, cons.
 185. n. 49.
Verba nullo futuro tempore denotant perpetuā du-
 rationem, ibid. n. 28.
Verba si quis comprehendunt masculos, & feminas,
 c. 139. n. 9.
Verba statuimus, decernimus, & mandamus indu-
 cunt ius nouum, c. 151. n. 18.
Verba sequentia obscura declaratur per precedentia,
 c. 106. n. 17.
Verba indefinita prohibitionis alienationis æquipol-
 lent vniuersali, c. 109. n. 43.
Verba enūciatiua propter se emissa disponūt, ib. n. 53.
Verba sunt intelligenda secundum ius, & non de fa-
 cto, c. 112. n. 37.
Verba propter mentem, & non à contrario natura cō-
 cessit, c. 113. n. 114.
Verba apposta in principio instrumenti multum ope-
 rantur, c. 119. n. 58.
Verba generalia dispositionis declarantur ex ratione
 proemiali, ibid. n. 70.
Verba dispositionis referuntur ad prefationē, ib. n. 72.
Verba debent intelligi iuxta subiectam materiā, de
 qua agitur, ib. n. 106. c. 133. n. 50. & c. 136. n. 15.
Verba etiam si impropriantur, intelliguntur iuxta
 subiectam materiā, d. c. 119. n. 107.
Verba proemialia ostendunt causam finalem, cons.
 120.

offendere, debet vitare, ibidem num. 90.
Vassillus, qui non transiit ad Principem inimicum,
 sed fuit subordinatus seruitio sui Principis, non
 est in culpa, ibid. n. 98.
Vassillus, qui non copulauit cum inimicis Dñi amicitiam
 in eius damnū, non est in culpa, ibid. n. 99.
Vassillus insanas voces aduersus Dominum emit-
 tens, quaudd priuatur feudo, c. 164. n. 52.
Vassilli debent à longè, quæ utilia sunt Regi specu-
 lari, c. 162. n. 54.
Vassilli debent iurare fidelitatem Principis, vt Prin-
 cipibus, c. 198. n. 5.
Vassilli, & subditi inuiti non subiunguntur alij Do-
 mino, c. 199. n. 44.
VENALES res regulariter non veniunt in legato
 generali, nisi apposta sit dictio vniuersalis, c. 122.
 n. 42.
VENDITIO licet rescindatur remedio l. 2. G. de
 rescind. vendit. non restituantur fructus percepti
 medio tempore, c. 156. n. 39.
Venditio, & emptio nomine proprio presumuntur
 facta, c. 180. n. 20.
Venditio, reseruat iure luendi rem quauddunque
 presumerit potius pignoratice, c. 187. n. 10.
Venditio rei aliena non valet, nec venit in mandato
 generali, ibid. n. 143.
Venditio facta precedentibus auctoritate Iudicis, &
 publicis subbationibus presumitur iuste, & le-
 gitime facta, c. 189. n. 46.
Venditio vt fiat vnitum, permittitur, quod alius non
 permitterentur, ibid. n. 53.
Venditionis tempus consideratur ad colligendum la-
 sionem, c. 181. n. 61.
Venditiones plures censentur rerum, quarum sunt
 pretia distincta, ibid. n. 41.
Venditor probare debet, quod non vendidisset, res se-
 paratas, ibid. n. 42.
Venditorem, non est verisimile vendere; vt statim re-
 troemat, c. 187. n. 113.
VENETORVM mos adducitur, & laudatur, qui
 nobiles tantum admittunt ad regimen sua Ciui-
 tatis, & Reipublicæ, c. 166. n. 12.
VENIRE contra factum suum regulariter quis nō
 potest, c. 109. n. 66.
Venienti alio iure non nocet, quod amiserat; sed pro-
 dest id, quod habet, c. 201. n. 98.
Venientes contra semel placita, audiri non debent, c.
 133. n. 107.
VENTRIS nomine potest mater possessionem petere
 successorem, c. 198. n. 106.
Ventri libero omnia iura conferuarunt antiqui in tē-
 pus nascendi, ibid. n. 83.
Ventri dicitur proprie dari curator, & non tutor, ib.
 n. 108.
Ventre secō extractus nil differt à nato quoad suc-
 cessionem, ibid. n. 102.
VERBERANDI animo qui aliquem baculo percuf-
 sit, non tenetur de homicidio voluntario ex morte
 inde sequuta, c. 128. n. 46.
VERBUM bona propter sui generalitatem non re-
 stringitur ex adiectione specierum, c. 187. n. 5.
Verbum co lenit quid importet, c. 184. n. 49.
Verbum consilium aliquaudd sumitur pro consen-

120. n. 15. & conf. 162. num. 19.
 Verba ambigua Testatoris interpretantur ab usu, & observantia, d. c. 120. n. 24.
 Verba cui non conveniunt, non convenit dispositio, ibid. n. 36.
 Verba ad arbitrium, & voluntatem relata, intelligi debent, & regulari arbitrio boni viri, c. 130. n. 40.
 Verba ampla, & absoluta, intelliguntur, ne quid turpe, illicitum, aut a iure prohibita fiat, ib. n. 41.
 Verba ubi sunt restrictiva, etiam dispositio favorabilis restringitur, c. 133. n. 28.
 Verba in omni dispositione intelliguntur secundum substantiam materiam, ibid. n. 50. & c. 136. n. 15.
 Verba intelligenda sunt naturaliter, & non civiliter, c. 135. n. 124.
 Verba non sufficiunt, ubi opus est factio, c. 143. n. 4.
 Verba sunt sicut speculum, quod manifestat animi, & intentionem, c. 162. n. 18.
 Verba extenduntur, ut vitetur absurditas, c. 169. n. 94.
 Verba equipollentia tantum operantur, sicut propria, c. 171. n. 36.
 Verba non debent extendi contra mentem disponentis, c. 179. n. 53.
 Verborum superfluitas nec inducenda est, nec presumenda, c. 113. n. 83.
 Verba non pertinuisse ad crimen laese Maiestatis, probatur, c. 164. n. 35.
 Verbis laesentem debemus verbis, & non armis reprimere, c. 142. n. 162.
 Verbis qui vititur denotantibus perpetuitatem, censetur voluisse facere omnia ad perpetuitatem necessaria, c. 172. n. 7.
VERECUNDVM est secundum leges civiles, non clericis iniuriam, c. 142. n. 31.
VERISIMILE quod non est, habet speciem falsi, c. 102. n. 30. c. 105. n. 84. c. 113. n. 58. c. 121. num. 118. c. 163. n. 122. c. 169. n. 124. & c. 180. n. 28.
 Verisimile quod non est, non est credibile, nec considerabile, c. 113. n. 59.
 Verisimile quod non est Principem voluisse, admitti non debet, c. 151. n. 77.
 Verisimile non est, suam Maiestatem velle tollere, quod cum magna deliberatione erat introductum, c. 160. n. 42.
 Verisimiliori probationi standum est, c. 148. n. 20.
 Verisimilia quae non sunt, debent rejici, c. 121. n. 116.
 Verisimilitudo etiam in poenalibus attenditur ad vitandum delictum, c. 102. n. 24.
 Verisimilitudo dicitur cognata natura, ibid. n. 29. c. 105. n. 83. c. 113. n. 61. & c. 121. n. 117.
 Verisimilitudo attenditur in probationibus, d. c. 121. n. 114.
 Verisimilitudo est regulariter attendenda, ibidem n. 115.
 Verisimilitudo ubi deficit, non adhibetur fides testibus, c. 141. n. 12.
 Verisimilitudo assistit pro depositione facta in favorem viri Christiani, probitatis, & nobilitatis nota, c. 163. n. 49.
VERITAS nunquam melius habetur, quam a morte destinato, c. 102. n. 98.
 Veritas ubi deficit in narrativa, deficit voluntas

in Principe, conf. 160. num. 24.
 Veritas vincit omnia, c. 161. n. 18.
 Veritas est iustitiae mater, c. 163. n. 128.
 Veritas debet in omnibus principatum habere, ibid. n. 129.
 Veritas debet omni odio, & insidia antiquior esse, maxime in Consistorio Principis, ibid. n. 130.
 Veritas semper sibi consona est, ibid. n. 131.
 Veritas non debet extingui fignimento, ibid. n. 132.
 Veritas adjuvanda est, non laceranda etiam ob ingenij subtilitatem, ibid. n. 136.
 Veritas non debet servire iudicij, sed iudicia veritati, ibid. n. 139.
 Veritas ubi aliter haberi non potest, admittuntur testes inhabiles, c. 165. n. 17.
 Veritas rerum erroribus gestorum non vitatur, conf. 173. n. 10.
 Veritas rerum hominum denominatione non mutatur, c. 178. n. 37.
 Veritas, quae apparet ex actis, debet attendi, & non assertio idonea, c. 189. n. 17.
 Veritas, non titulus delicti attenditur in criminalibus, c. 191. n. 31.
 Veritas lux, & non fictionis somnium attenditur in iuramentis, c. 148. n. 80.
 Veritatis vis magna, ut ipsa absque alio adiutore praevalcat, c. 161. n. 19.
 Veritatis, & innocentiae tam magna vis est, ut semper debeant probationes admitti, quo illae appareant, c. 165. n. 1.
 Veritatis perquisitio est iuris gentium, nec tolli potest per liberum arbitrium iudicis, ibid. n. 5.
 Veritati ut locus detur multoties ad conscientiam iudicis, & illius oculos negotium desertur, c. 163. n. 143.
 Veritati nemo prescribit, non spatium temporis, non patrocinia personarum, non privilegium Regionum, c. 173. n. 11.
 Veritatem vtilem Patria, & Principi nemo calare debet, etiam si incidat in periculum vitae, c. 162. n. 51.
 Veritatem prodit non solum qui mendacium dicit, sed qui cum non libere praedicat, ibid. n. 61.
 Veritate in elicenda, quae sint consideranda, c. 163. n. 146.
 Veriora interdum maximis questionibus impugnantur, ibid. n. 126.
VERSVM in rem non sufficit, nisi versum duret, c. 173. n. 30.
VETVS consuetudo, quae approbat, tolerabiliora sunt, c. 184. n. 8.
VIA executiva in Regno Castella praescribitur decem annis, c. 112. n. 1. & c. 168. n. 35.
 Via executiva licet sit virtute sententiae transacta in rem iudicatam, admittitur compensatio, c. 183. n. 39.
 Via tutior, & securior est sequenda in tangentibus conscientiam, c. 184. n. 112.
 Viani non censetur quis elegisse, per quam sua dispositio impugnetur, c. 155. n. 34.
 Via indirecta non debet admitti, quod non liceret directam, c. 171. n. 52.
VICANEORVM nomine veniunt in favorabilibus

libus naturales Civitatis, aut Villa, cui Vicus subest, c. 120. n. 3.
 Vicus respectu Civitatis est sicut manus, aut pes respectu corporis, ibid. n. 5.
 Vici quando sunt sub eadem iurisdictione, non est adhaerentia inter eos, ibid. n. 11.
VICARIATVS continet dignitatem cum administratione, c. 101. n. 69.
VICARIVS Episcopi dicitur officialis communis, c. 101. n. 1.
 Vicarius Episcopi secundum aliquos Doctores non habet dignitatem, ibid. n. 8.
 Vicarius an possit ad nutum Episcopi amoveri, ib. n. 9.
 Vicarius Episcopi dicitur familiaris eius, ibid. n. 14.
 Vicarius Receptoris non habet privilegium immunitatis, ibid. n. 17.
 Vicarius dicitur ille, qui vices Episcopi gerit in Diocesi, ibid. n. 30.
 Vicarius Superioris debet frui prerogative illius, ib. n. 32.
 Vicarius Episcopi debet honorari sicut Episcopus, ib. n. 40.
 Vicarius Episcopi corrumpat illius rads, sicut vxor mariti, ibid. n. 41.
 Vicarius habet idem Tribunal cum Episcopo, ib. n. 42.
 Vicarius exercet iurisdictionem ordinariam in Decanum, & Archidiaconum, ibid. n. 44.
 Vicarius in iurisdictione est maior Archidiacono, ibid. n. 55.
 Vicarius Episcopi in Archidiaconum, & meliores Ecclesie, sicut & in tota Diocesi iurisdictionem habet, ibid. n. 57.
 Vicarius etiam presente Episcopo praecedat Archidiaconum, & Canonicos, ibid. n. 59.
 Vicarius regulariter iurisdictionem exercet presente Episcopo, ibid. n. 60.
 Vicarius in Synodo Diocesana sedet ante Dignitates, & Canonicos, ibid. n. 66.
 Vicarius generalis exercet omnem iurisdictionem ordinariam Episcopi, ibid. n. 74.
 Vicarius Episcopi potest esse Canonicus in eius Ecclesia, ibid. n. 92.
 Vicarius assistens tanquam Canonicus habet locum talis in Choro, & Capitulo, ibid. n. 93.
 Vicarius Capituli Sede vacante, si sit Canonicus sedet tanquam talis in loco suo, ibid. n. 94.
 Vicarius Capituli Sede vacante debet esse Doctor, aut Licentiatum in iure Pontificio, c. 120. n. 37.
 Vicarius Episcopi est Iudex ordinarius in Diocesi, c. 121. n. 17.
 Vicarius Episcopi censetur actum fecisse tanquam Ordinarius, ibid. n. 27.
 Vicarius, & Officialis Episcopi remoueri potest, conf. 130. n. 35.
 Vicarius non potest remoueri sine causa legitima, ib. n. 38.
 Vicarius Episcopi non petit salarium non consentit, c. 179. n. 62.
 Vicarius generalis an habeat eandem facultatem, quam Episcopus in decernendis processionibus, c. 184. n. 24.
 Vicarius Episcopi super re controversa cum Capitulo non cognoscit, sed auctoritas cognoscendi ad Superiorem spectat, ibid. n. 73.

Vicarius cognoscit de rebus spectantibus ad mensuram Episcopalem, non tamen contra Capitulares, si praetendatur delictum commissum in contemptum Episcopi, ibid. n. 74.
 Vicarius non debet esse melioris conditionis suo Episcopo, ibid. n. 106.
 Vicarius unus, aut plures simpliciter, aut in solidam possunt constitui in vno Archiepiscopatu, vel Episcopatu, non tamen est necesse, c. 192. n. 5.
 Vicarius potest constitui cum ampla, vel coarctata facultate, ibid. n. 6.
 Vicarius generalis includitur sub nomine Episcopi, ibid. n. 9.
 Vicarius generalis eo ipso, quod constituitur, censetur creatus in spiritualibus, & temporalibus, ib. n. 10.
 Vicarius generalis in quibus differat a foraneo, ibid. n. 13.
 Vicarius non generalis licet ab Episcopo constituatur ad universitatem causarum, non recipit iurisdictionem a iure, sed ab Episcopo, ibid. n. 14.
 Vicarius foraneus non facit idem consistorium, nec reputatur eadem persona cum Episcopo, ibid. n. 16.
 Vicarius Archiepiscopi Compostellani deputatus in Civitate Salmanticensi non est generalis, sed foraneus, ibid. n. 19.
 Vicarius foraneus non suo, sed Archiepiscopi, aut Episcopi nomine iurisdictionem exercet, nec ipsam potest prescribere, ibid. n. 21.
 Vicarius generalis non se intramittit in eo, quod commissum est alicui Vicario speciali, & multo minus foraneus, ibid. n. 24.
 Vicarius Episcopi absentis tunc proprie dicitur vices gerere, c. 194. n. 14.
 Vicarius non semper, nec in omnibus casibus habet eandem iurisdictionem, quam Episcopus, nec idem Tribunal, ibid. n. 17.
 Vicarius non debet admittere appellationem a Delegato Episcopi, eo non cetero, & committente, ibid. n. 20.
 Vicarij iurisdictione procedit a iure, licet illius persona eligatur ab Episcopo, c. 101. n. 43.
 Vicarij factum censetur factum Episcopi, ibid. n. 45.
 Vicarij praecedentia decisionibus Rota Romana comprobata, ibid. n. 64.
 Vicarij generalis, & Episcopi unum, & idem est consistorium, c. 192. n. 8.
 Vicario amovibili non datur manutentio contra eum, qui ipsum nominavit pro eius libito voluntatis, ibid. n. 34.
 Vicario, & Locumtenenti multa ob Domini absentiam permittuntur, quae alia non permittentur, conf. 194. n. 30.
 Vicarium Episcopi offendens punitur, ac si Episcopus offendisset, c. 101. n. 38.
 Vicarium praecedere Archidiaconum, qui DD. teneat, ibid. n. 61.
 Vicarium praecedere Dignitates, & Canonicos, declaravit Congregatio Rituum, ibid. n. 63.
 Vicarium non remouet Episcopus sine causa, ib. n. 70.
 Vicarium Episcopi offendens, dicitur offendere Episcopum, c. 121. n. 20.
 Vicarij in Ecclesijs Neapolit. & Bononiens. praecedunt omnes de Capitulo, c. 101. n. 62.

Vicarij Episcoporum non possunt esse laici, ibidem n. 67.
 Vicarij foranei sunt qui deputantur in certis locis, aut certa parte Diocesis, etiam si sit in Ciuitate, in qua residet Episcopus, c. 192. n. 11. & 12.
 Vicarij foranei non cognoscunt de causis hereticæ prauitatis, matrimonialibus, aut criminalibus, sed reseruantur examini Episcoporum, ibid. n. 20.
 Vicarij foranei non concedunt literas monitoriales pro rebus subtractis, aut deperditis, sed Episcopi, aut Vicarij generales, ibid. n. 22.
 Vicarij foranei qui sunt, c. 194. n. 26.
 Vicarij foranei licet exercent iurisdictionem ordinariam, non efficiunt idem Tribunal cum Episcopo, nec cognoscunt de aliquibus causis, ibid. n. 28.
 Vicarij foraneis regulariter non committitur executio literarum Apostolicarum, nisi ex certâ scientia Pontificis, c. 192. n. 23. & 33.
VICERECTOR deputatus à Rectore debet honorari sicut Rector, c. 101. n. 33.
 Vicerector, aut locumtenens an debeant honorari, vt principales, c. 190. n. 41.
VICEREGEM offendens punitur ac si Regem offendisset, c. 101. n. 39.
VICGERENS alterius honorandus est sicut ille, cuius vices gerit, c. 101. n. 31.
 Vicegerenti, qui representat Principalem debetur idè honor, ibid. n. 34.
 Vicegerenti sunt dua species, & quis fruatur prærogatiuis eius, cuius vices gerit, c. 190. n. 42.
VICINIORES presumuntur habere maiorem notitiam parentelæ, c. 105. n. 82.
 Vicinitas actuum inducit presumptionem contra eus illiciti, c. 181. n. 38.
VILLÆ, aut Ciuitatis status mutatus censetur, si ipsa nomine Officialis, quos alius nominare solitus erat, c. 167. n. 57. & 58.
 Villa status mutato, cessat rigor sententiarum latarum tempore primi status, ibid. n. 59.
VINCAM à fortiori de, si vinco Vincentem te, conf. 113. n. 38.
 Vincit beneficij, & iniurijs vincere, turpe est, c. 142. n. 151.
VINCISLAVS II. Rex Bohemia Regnum tradidit Vincislao III. eius filio, c. 199. n. 73.
VINCVLVM fortius adest in vtrunque coniunctis, c. 129. n. 55.
 Vinculum perpetuum intelligitur sine temporis præfinitione, c. 172. n. 9.
 Vinculum honorum colligitur ex prohibitione deducendi Trebellianicam factâ in iustis, & substitutis, c. 185. n. 55.
 Vincula duo prævalent vni, c. 120. n. 31.
VINDICARE se non debet aliquis propria auctoritate, c. 142. n. 164.
 Vindicta sui doloris in Imperatore non placet, quæ & si infla fuerit, acrior videtur, c. 161. n. 15.
VINO legato ex certo fundo non amplius debetur, quàm in eo natum sit, c. 137. n. 34. & 36.
VIR, & uxor communicant lucra quæstia matrimonio constante, c. 133. n. 93.
 Vir relinquit uxorem propter adulterium, diuino iure veteris, & nup̄ testamenti, conf. 144. mem.

5. numer. 18. & numer. 38.
 Vir grauius peccat, quàm femina adulterando, ibid. n. 16.
 Vir dicitur à virtute animi, mulier à mollitie mentis, ibid. n. 17.
 Vir an repellatur ab accusatione uxoris obijcientis ei adulterium, ibid. n. 21.
 Vir potest per Iudicem Ecclesiasticum compelli, uxore instante, vel ex officio, vt relinquat concubinam, ibid. n. 33.
 Vir si pellicem habeat, iniuria magnafit uxori, ibid. n. 11. & n. 32.
 Vir committendo adulterium, iniuriam magnam facit uxori, ibid. n. 30.
 Vir clara nobilitatis non presumitur fecisse malum, c. 163. n. 107.
 Viro solum permittitur modica castigatio uxoris, c. 144. n. 43.
 Virum repellere uxorem propter adulterium, & non è contra, iniquum esset, ibid. n. 22.
 Virum probum, & honestum peperam aliquid fecisse, credi non debet, c. 163. n. 105.
 Viri debent suas uxores diligere, & non esse amari ad illas, c. 144. n. 44.
 Viri insignes colloquentes non sinunt, famulos esse presentes, c. 163. n. 157.
VIRGINES non inueniuntur expositæ sunt hominibus, & appellationibus, siue sollicitationibus, c. 132. n. 4.
VIRTVS consistit in mediocritate, secundum Philosophos, c. 127. n. 36.
 Virtute pollens, & parentum habens imagines debet præferri in præmijs, & honoribus, c. 166. n. 17. & n. 41.
VIS maior ab omni præcepto excipitur, conf. 184. n. 42.
VISIATIONIS iudicium clausum, & secretum est, c. 155. n. 59.
VISVS offendentis auget dolorem offensi, conf. 142. n. 183.
VITÆ antea acta qualitas excludit presumptionem maleficij, c. 163. n. 106.
 Vita, & honoris causa equiparantur, c. 165. n. 4.
 Vitam perdere melius est, quàm suppressere salubre consilium, c. 162. n. 52.
 Viuere quis presumitur, nisi probetur mortuus, conf. 160. n. 14.
VITVM carnis detestabilius est in feminis, quàm in viris, c. 144. n. 7.
 Vita factorum magis sunt reprehendenda, quàm verborum, c. 164. n. 39.
VLADISLAVS posthumus Alberti Imperatoris successit in Regno Hungaria, & Bohemia, c. 198. n. 93.
 Vladislaus filius Casimiri Poloni, Alberto fratri Regnum Parentis cesiit, c. 199. n. 79.
 Vladislaus Rege Hungaria viuentis, creatus fuit Rex Ludouicus eius filius in cunis, ibid. n. 63.
VLTIMVS status solutionum, & quasi possessio debet attendi, c. 186. n. 41.
 Vltimus status solutionis pensionis libera ab oneribus attenditur in manutentione, ibid. n. 43. & 45.
 Vltimus status debet attendi in obseruantia etiam vni-

uici actus, conf. 190. num. 34. & 35.
 Vltimus status attenditur in materia præcedentiarum, & alijs, c. 201. n. 79.
 Vltima derogant prioribus, c. 186. n. 42.
VNIGENITVS dicitur & qui fratrem habuit, qui decessit, c. 113. n. 72.
VNIO particularium censetur facta, vt commodius actum explicent proprio priuato nomine, & non vniuersitatis, c. 167. n. 20.
 Vnio honorum, & conseruatio presumitur, non diuifio, & separatio, c. 172. n. 25.
 Vnioni, & vinculo nil magis contrarium, quàm diuifio, ibid. n. 26.
 Vnionem fieri quando impediatur contradicatio, c. 114. n. 33.
 Vnitas tendit ad conseruationem subiecti, dualitas ad destructionem, c. 172. n. 17.
 Vnitas que debent remanere, non diuiduntur etiam inter volentes, c. 172. n. 23.
 Vniuersitas differt à singulis, c. 167. n. 4.
 Vniuersitas non comprehenditur, vbi nominatur particularis homines, ibid. n. 8.
 Vniuersitas non ex eo dicitur habere usum pasceudi, & lignandi, licet habuerint particularis homines, ibid. n. 9.
 Vniuersitas debet congregari ad constituendam Procuratorem de superioris licentia, ibid. n. 16.
 Vniuersitas in arduis explicandis debet omnes conuocare, & illi interuenire, ibid. n. 27.
 Vniuersitas, Corpus, & Collegium non obligantur ex factis ordine eorum, nisi simul congregati consentiant, ibid. n. 32.
 Vniuersitas, & status nobilium habet ita fauorabilibus maiorem iuris assistentiam, quàm particulares, ibid. n. 33.
 Vniuersitatis cause non dicuntur particularium, nec debitum vniuersitati debetur singulis, c. 167. n. 5.
 Vniuersitatis ius non dicitur singulorum, nec è cõtra, ibid. n. 7.
 Vniuersitatis citatio debet fieri vniuersitatis nomine, ibid. n. 31.
 Vniuersitati non queritur possessio per singulos absq; mandato, aut ratificatione, ibid. n. 10.
 Vniuersitati non potest præiudicium generari ex facto singulorum, ibid. n. 24.
VNVS potest impedire dispositionem maioris partis in his, quæ communia sunt pluribus vt singulis, c. 114. n. 38.
 Vnus acquirit alteri in indiuiduis, c. 151. n. 65.
 Vnus pro alio non debet prægrauari, ibid. n. 81.
 Vnus non debet se introumittere in alterius munere, & iurisdictione, c. 160. n. 38.
 Vnus solus debet succedere, vbi cunq; agitur de conseruandis bonis, & memoria institutoris, c. 172. n. 15.
 Vna, & eadem res non debet diuerso iure censeri, conf. 201. n. 64.
 Vna, & eadem res potest diuersis respectibus diuerso iure censeri, ibid. n. 97.
 Vni per alterum non debet iniqua conditio inferri, c. 155. n. 36.
 Vnum impleri sufficit in alternatiuis, c. 112. n. 99.
 Vnum pro alio teneri, odiosum est, c. 151. n. 80.

VOCATIO primogenitorum omnium inducit præsumptionem fideicommissi perpetui, c. 185. n. 8.
 Vocatio primogenitorum cum prohibitione alienationis, & conditione ferendi nomen, & arma, inducit fideicommissum perpetuum, ibid. n. 36.
 Vocatio multiplex legitimorum magis excludit naturales, ibid. n. 45.
 Vocatio remotiorum per viam fideicommissi præsupponit illud in proximioribus, ibid. n. 53.
 Vocati specificè, censentur magis dilecti, c. 113. n. 2.
 Vocati sub aliquo casu, aut conditione, sub contrario censentur exclusi, c. 133. n. 6.
 Vocati ordine collectiuo in successionebus perpetuis, veniunt ordine successiuo, c. 135. n. 62.
 Vocati nomine collectiuo tunc admittuntur, quando fideicommissum esset simplex, & non per viam vinculi, c. 172. n. 13.
VOLVNTAS, & res verbis, & factis declaratur, c. 105. n. 97.
 Voluntas sola attenditur in fideicommissis, c. 109. n. 59. & 60.
 Voluntas ex reclamatione, & contradictione videtur cessare, c. 114. n. 41.
 Voluntas vltima est de ambulatoria vsque ad mortem, c. 119. n. 4. & conf. 155. n. 19.
 Voluntas habetur legitime expressa, quæ venit per necessariam, & manifestam consequentiam, c. 123. n. 47.
 Voluntas in mente retenta nihil operatur, c. 133. n. 11.
 Voluntas est facti origo, & voluntaria delicta quæ c. 142. n. 150.
 Voluntas prior si in aliquo reformatur, remanet firma in alijs, c. 160. n. 87.
 Voluntas, & propositum distinguunt maleficia, conf. 162. n. 10.
 Voluntas testatoris principalior attenditur in fideicommissis, c. 185. n. 1.
 Voluntas colligitur ex verbis, & mente disponentis, ibid. n. 2.
 Voluntas testatoris probantur obiecturis, quæ eliciuntur ex illius testamento, & dispositione, ibid. n. 3.
 Voluntas testatoris, vide ver. Testatoris voluntas.
 Voluntas vltima, & testamenti conseruatio est fauorabilis, c. 124. n. 24.
 Voluntates defunctorum seruari, Reipublicæ interest, c. 105. n. 2.
 Voluntarij contractus ab initio, ex post facto sunt necessarii, c. 124. n. 31.
 Voluntarij actus non extenduntur vltra, quàm geruntur, c. 192. n. 26.
 Voluisse non sufficit, nisi quis disposuerit, c. 133. n. 12.
VOTVM iracundie calore emissum non obligat, nisi postea ratificetur, iracundia cessante, c. 142. n. 6.
 Votum Iudicis, qui est extra Regnum, non debet expectari, licet interuenierit relationi, c. 170. n. 25.
VOX vana populi audienda non est, c. 169. n. 110.
VRBANITATIS actus solent concedi, non exigi, c. 101. n. 25.
 Urbanitatis leges non obligant, ibid. n. 26.
VSVS communis loquendi attenditur, c. 105. n. 54.
VSVSERVCTVS retentio in donatione habet vim traditionis, c. 119. n. 54.
 V usufructus reservatione elicitur animus non reuocan-

- candi, *ibidem* num. 55.
V usufructus commoditas durat, donec vivit persona, *peres quam residet*, c. 193. n. 3.
V usufructu inest commoditas, c. 117. n. 10.
V usufructu reservato, non veniunt fructus in donatione futurorum, *ibidem*. n. 7.
V usufructu reservato veniunt reservati fructus peruenti ex bonis donatis, *ibidem*. n. 8.
V usufructuarius transmittit ad suos heredes fructus iam questos, c. 193. n. 5.
V T E R V S quoad substantiam censetur homo, *conf.* 198. n. 87.
V verus sanguine matris alitur, donec editur, *ibidem* n. 111.
V veri favor procedit etiam in Regni successione, & *ibi exemplum*, *ibidem*. n. 89.
V T I L I T A S publica versatur in conseruatione utilitatum voluntatum, c. 103. n. 5.
*V*tilitas Ecclesie ubi idrequirit, Iudex disponit in beneficio patronatus, patrono etiam inuito, c. 132. n. 28.
*V*tilitas publica est multum considerabilis, c. 166. n. 99.
*V*tilitas publica ubi versatur, minor pars se opponit maiori, c. 167. n. 35.
*V*tilitas publica efficit, quod possit tolli ius questum contractu, sententia, privilegio, aut rescripto, vel qualibet alia dispositione, *ibidem*. n. 77.
*V*tilitas publica circa seruandam fidem contractu u presertur priuata, c. 180. n. 45.
*V*tilitatem, & commodum non debet aliquis consequi ex sua mora, c. 156. n. 48.
*V*tilitatem, & commodum non debet aliquis consequi ex suo dolo, aut culpa, c. 176. n. 8.
*V*tilitatem non debet quis consequi ex eo, pro quo meruit poenam, c. 171. n. 42.
*V*tile per inutile vitiat in his, qua sunt de forma, c. 197. n. 91.
*V*tile per inutile vitiat in indiuiduis, *ibidem*. n. 92.
*V*tile per inutile vitiat, quando actus sit in fraudem legis, vel testatoris, *ibidem*. n. 98.
*V*tile per inutile vitiat, si quis magnum damnum pateretur ex eo, quod actus valeret pro parte, *ibidem*. n. 99.
*V*tile per inutile regulariter vitiat in feudis, *ibidem* n. 104.
*V*tile potentius an trahere possit inutile, *ibidem*. n. 105.
*V*tilis quod est militia, ut conseruetur in sua originali institutione, debet attendi, c. 160. n. 89.
V V L N V S in capite, & maxime in facie iudicatur atrocius, & grauius punitur, c. 142. n. 53.
V V L T V S terribilis Potestatis iustum metum inducit, c. 163. n. 32. & n. 85.
V X O R est societas diuina, & humana domus viro, c. 101. n. 19. & *conf.* 153. n. 4.
*V*xor in foro Ecclesie agit ad separationem thori per adulterium viri, c. 144. n. 20.
*V*xor, & maritus ad paria iudicantur, *ibidem*. n. 23.
*V*xor sicut perdit dotem, & bona paraphernalia propter adulterium, ita vir donationem propter nuptias, *ibidem*. n. 28. & 29.
*V*xor a viro separata propter adulterium, potest petere reintegrationem, si probet, virum postea fornicatum esse, *ibidem*. n. 36.
*V*xor qualiter sit regenda, & tractanda a viro, *ibidem*. n. 45.
*V*xor male tractata a viro agit iniuriarum, *ibidem*. n. 47.
*V*xor si fugit a domo viri propter maltractationem, debet ab ipso, *ibidem*. n. 48.
*V*xor male tractata non debet redire ad virum, nisi ei caueat idonee, *ibidem*. n. 50.
*V*xor acriter verberata a viro, si aufugiat, & adulterium committat, non lucratur dotem viri, vigore statuti, *ibidem*. n. 51.
*V*xor, si est magna viri sanctia, non debet se committere fragilitati cautionis, ut ad ipsum redeat, *ibidem*. n. 52.
*V*xor, que separatur a viro propter sanctiam, repetit dotem, & medietatem bonorum lucratorem constante matrimonio, *ibidem*. n. 53.
*V*xor ad effectus presartos debet sanctiam viri probare, *ibidem*. n. 54.
*V*xor, & si non sit heres potest accusare occisorem viri sui, c. 153. n. 1. & 2.
*V*xor connumeratur inter personas coniunctas, *ibidem*. n. 3.
*V*xor est vna caro cum viro, *ibidem*. n. 5.
*V*xor dicitur pars corporis viri, *ibidem*. n. 6.
*V*xor presertur in iure faciendi pacem super nece viri, *ibidem*. n. 7.
*V*xor presertur heredibus sanguinis in remittendo necem viri, *ibidem*. n. 8.
*V*xor heres viri absque dubio facit pacem super nece viri, *ibidem*. n. 13.
*V*xor presumitur potius subtraxisse res mariti, quam illas ex illicito quatuor qualiuisset, c. 169. n. 97.
*V*xor pro marito, nec pater, aut mater pro filio, nec filius pro patre conueniri possunt, c. 174. n. 41.
*V*xori nunquam licuit occidere virum in adulterio deprehensum, c. 144. n. 3.
*V*xori, & eius filijs competit retentio bonorum viri pro dote, c. 174. n. 69. & 71.
*V*xori viuente marito, & filio viuente patre tanquam impeditis non currit prescriptio, c. 178. n. 61.
*V*xorem indotatam recipere, dedecus est, c. 132. n. 20.
*V*xoribus dabatur actio maltractationis aduersus virum, c. 144. n. 42.

Z

- Z** E N O Imperator celsit Imperium Leoni Isaurico, c. 199. n. 86.
Z E N O B I A Regina vxor Odenati Palmyrenorum Regis pro filio minore Regnum prudenter, & viriliter rexit, c. 198. n. 40.
Z O P H I R I historia recensetur, qui transfugiens ad Babyloniam, eam in potestatem Darij dedit, *conf.* 162. n. 37.